

অসমীয়া অভিধান

ঐতিহাসিক বচন শিক্ষা, অসমীয়া ব্যাকৰণ, সংস্কৃত শ্রোত্ৰ কৰ্মপঞ্জিছন
ট্ৰেন্সলেছন, সংস্কৃত ব্যাকৰণ চম্ৰিকা, এংলো-আচামিজ ডিক্সনাৰী
আদি গ্ৰন্থ গ্ৰন্থতা—গুৱাহাটী কটন কলেজৰ
অসমীয়া বিভাগৰ প্ৰাক্তন অধ্যাপক,
আৰ্য্য-বিদ্যাপীঠ কলেজৰ অধ্যাপক

ত্ৰীপতিবিধৰ শৰ্ম্মা, এম. এ. ব্যাকৰণ শাস্ত্ৰী
সঙ্কলিত

বাধা-প্ৰকাশন

গ্ৰন্থ প্ৰকাশ আৰু প্ৰচাৰ প্ৰতিষ্ঠান
বিহাবাবী, গুৱাহাটী-৮

প্ৰকাশক—

বাৰা প্ৰকাশনৰ হৈ

শ্ৰীপ্ৰশান্তকুমাৰ শৰ্মা

বিহাৰাৰী, গুৱাহাটী-৮

পৰিবেশক—

অসম বুক ডিপো

গুৱাহাটী আৰু কলিকতা-২

চপলা বুক ষ্টল

বিলাং—১

নিউ বুক ষ্টল

গুৱাহাটী

বুজাকৰ—

শ্ৰীদেবপ্ৰসাদ মিত্ৰ

এলম্ প্ৰেছ

৬৩, বিডন ষ্ট্ৰীট,

কলিকতা-৬

চতুৰ্থ প্ৰকাশ—

ইং থ্ৰ: ১৯৭১

শকাব্দ ১৮৯২

সৰ্বস্বত্ব সংৰক্ষিত

কল্যা— ১২.৫০ পইচা

Price— Rs. 12.50

পাতনি

আজি কেইবা বছৰৰে পৰা অসমীয়া অভিধান এখনো পাবলৈ নাইকিয়া হোৱাত অসমীয়া পঠন-পাঠনৰ বৰ্ধেই অসুবিধা হৈছে। এই বিষয়ে কেবাজনো বিশিষ্ট বন্ধুৱে মোক উদগনি দিয়াত আৰু বিশেষকৈ বন্ধুবৰ ঐবিকুভূষণ চৌধুৰী ডাঙৰীয়াই ছপোয়াৰ দাৱিত লব খোজাত আজি প্ৰায় তিনি বছৰ কাল অক্লান্ত পৰিশ্ৰম কৰি ‘অসমীয়া অভিধান’ বাইজৰ আগত উলিয়াব পৰি সন্তোষ লভিলোঁ। ইয়াত আমাৰ অজান্তগাৰে নানা ভ্ৰুটি থাকিব পাৰে, তাৰ বাবে প্ৰমৰ্শ কৰা বিচাৰিলোঁ।

এই অভিধান সঙ্কলন কাৰ্য্যত ‘হেমকোষ’ আৰু ‘চম্ৰকান্ত অভিধান’কে প্ৰধানকৈ অবলম্বন কৰা হৈছে আৰু লগতে কেবাখনো সংস্কৃত, বঙলা আৰু ইংৰাজী অভিধানৰ সহায় লোৱা হৈছে। হেমকোষ আৰু চম্ৰকান্ত অভিধানত থকা অৰুচ ভাষাত ব্যৱহাৰ নোহোৱা দুই চাৰিটা শব্দ বাদ দিয়া হৈছে আৰু আধুনিক অসমীয়া ভাষাত ব্যৱহৃত নতুন শব্দ ভালেমান সংযোগ কৰা হৈছে। ভ্ৰুপৰি কিতাপৰ শেষৰ ফালে পৰিশিষ্ট স্বৰূপে ভাষাতীৰ সাংবিধানিক পৰিভাষা আৰু গণিত, ভূগোল, বিজ্ঞান প্ৰভৃতি নানা বিষয়ৰ আৱশ্যকীয় পাৰিভাষিক শব্দ কিছুমানো সন্নিবেশিত কৰা হৈছে।

বাইজৰ উদগনি আৰু উপদেশ পালে ভৱিষ্যতে ইয়াৰ উন্নততৰ সংস্কৰণ কৰিবলৈ আশা থাকিল। সহযোগী সকললৈ আমাৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিলোঁ। স্বস্তবাদ।

বাৰাকুটীৰ—বিহাবাৰী
গুৱাহাটী
আহাৰ, ১৮৭৪ শক

ঐগিবিকুভূষণ শৰ্মা
কটন কলেজ
গুৱাহাটী
১২।৭।৫২

দ্বিতীয় সংস্কৰণ

প্ৰথম সংস্কৰণৰ কিতাপ শেষ হবৰ আৰ্হি এৰুছৰো ওপৰ হ'ল। নানা অসুবিধাৰ কাৰণে দ্বিতীয় সংস্কৰণ ছপা হৈ ওলোৱাত পলম হ'ল।

এই সংস্কৰণত ভালেমান নতুন শব্দ সন্নিবেশ কৰা হৈছে আৰু আগৰ সংস্কৰণত বৈ বোৱা ভুল যথাসম্ভৱ শুধৰোৱা হৈছে। অভিধান-সঙ্কলন অতি গুৰুত্ব কাম। গতিকে ইয়াত বৈ বোৱা ভুল সহদয় পাঠকে আঙুলিয়াই দিলে কৃতজ্ঞ হম।

সহযোগী সকললৈ আমাৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা জনাইছোঁ। ইতি

বাৰাকুটীৰ—বিহাবাৰী
গুৱাহাটী
ফাগুন, ১৮৭৮ শক
মাৰ্চ, ১৯৫৭ ইং

বিনীত
শ্ৰীগিৰিধৰ শৰ্মা
কটন কলেজ
গুৱাহাটী
৪।৩।৫৭

তৃতীয় সংস্কৰণ

দ্বিতীয় সংস্কৰণৰ কিতাপ শেষ হৈ বোৱাত নানা অসুবিধাৰ মাজেৰে তৃতীয় সংস্কৰণ ছপাই উলিওৱা হ'ল। এই সংস্কৰণত আশাহুত্ৰমে পৰিবৰ্ত্তনৰ কাম কৰিব পৰা নহ'ল। সহযোগী সকলৰ পৰা উৎসাহ পালে ভৱিষ্যতলৈ যথাসম্ভৱ উন্নত সংস্কৰণ উলিয়াবলৈ আশা থাকিল।

আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা আৰু ধন্যবাদে—

বহাগ—১৮৮৫ শক
এপ্ৰিল, ১৯৬৩ ইং
বিহাবাৰী, গুৱাহাটী

বিনীত
শ্ৰীগিৰিধৰ শৰ্মা
অধ্যাপক
আৰ্য্য-বিজ্ঞানী কলেজ
গুৱাহাটী

চতুৰ্থ সংস্কৰণ

যোৱা দশকত আৰাৰ ভাষা-সাহিত্যত চলা নানা পৰীক্ষা-নিৰীক্ষাৰ ফলত আৰাৰ পৰিসৰ বৃদ্ধি পাইছে; আৰু ভালেমান নতুন শব্দ আৰু বাক্য-বীতিয়ে অসমীয়া ভাষাত স্থান পাইছে। অভিধান খনিৰ চতুৰ্থ সংস্কৰণ ছপাবলৈ লওঁতে বিশেষকৈ এই কথাটোৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি আৰাৰ ভাষাত গৃহীত হোৱা ভালেমান নতুন শব্দ সংযোজন কৰা হৈছে; আৰু লগতে সৰ্ব্বতো প্ৰকাৰে কিতাপখনি সৰ্ব্বাধুনিক আৰু সম্ৰোপযোগী কৰি তুলিবলৈ চেষ্টা কৰা হৈছে। কলত ইয়াৰ কলেবৰ আগতকৈ প্ৰায় দশৰ পৃষ্ঠা বৃদ্ধি পাইছে।

যোৰ এই কামত বিশেষকৈ অধ্যাপক ত্ৰীনবীন চক্ৰ শৰ্মা আৰু উপাধ্যক্ষ ত্ৰীজ্যোতি কুমাৰ মিশ্ৰই যথেষ্ট সহায় কৰিছে। তাৰ বাবে তেওঁলোকৰ খলাস লৈছোঁ।

কিতাপখনে পূৰ্বৰ দৰেই সহযোগীসকলৰ পৰা সমাদৰ পালেই আৰাৰ প্ৰকৃ সার্থক হৈছে বুলি মানিম।

শাওন—১৮২২ শক

আগষ্ট—১২৭০ ইং

বিহাৰাবী, গুৱাহাটী

বিনীত

ত্ৰিবিধৰ শৰ্মা

অধ্যক্ষ

আৰ্য্য বিদ্যাপীঠ কলেজ

গুৱাহাটী-১৬

সঙ্কেত ব্যাখ্যা

অক. ধা.—অকৰ্ষক ধাতু

অহু. শব্দ—অহুকাৰ শব্দ

অব্য.—অব্যয়

উপ. শ.—উপশব্দ

কদ. বি.—কদন্ত বিশেষ্য

কদ. বিণ.—কদন্ত বিশেষণ

পু. অ.—পুৰণি অসমীয়া

কর্তা—কর্তা কাৰক

ক্রি.—ক্রিয়া

ক্রি. বিণ.—ক্রিয়া-বিশেষণ

বি.—বিশেষ্য

বিণ.—বিশেষণ

বিণ. সৰ্ব্ব.—বিশেষণ সৰ্ব্বনাম

গুণ. বি.—গুণবাচক বিশেষ্য

সক. ধা.—সকৰ্ষক ধাতু

সৰ্ব্ব.—সৰ্ব্বনাম

স্ত্রী.—স্ত্রীলিঙ্গ

By the same Author :

ANGLO - ASSAMESE

DICTIONARY

(Thoroughly Revised and Enlarged)

Price Rs. 11-00

* * *

আধুনিক

অসমীয়া ভাষাৰ ব্যাকৰণ

(সম্পূৰ্ণ নতুন আৰু বিশেষ পদ্ধতিৰে লিখা)

Price Rs. 4-00

* * *

প্রৱেশিকা

বচন শিক্ষা

(A Book of Outstanding Merit)

Price Rs. 4-00

* * *

SANSKRIT

GRAMMAR COMPOSITION & TRANSLATION

(The Best Book of Its Kind)

Price Rs. 5-00

* * *

সংস্কৃত ব্যাকৰণ চল্লিকা

(অভিন্নৰ সম্বল পদ্ধতিৰে লিখা)

Price Rs. 4-50

To be had at :—

ASSAM BOOK DEPOT, Gauhati
CHAPALA BOOK STALL, Shillong
AND
NEW BOOK STALL, Gauhati

অসমীয়া অভিধান

অ

অং

অ 'অসমীয়া বৰ্ণমালাৰ আদি আখৰ the first letter of the Assamese alphabet. ২। নঞ্ অব্যয় শব্দৰ ৰূপান্তৰ হৈ হোৱা 'অ' শব্দৰ আগত যোগ হলে অভাব, অল্পতা, অপ্ৰশস্ততা, অন্যত্ব, সাদৃশ্য আৰু বিৰোধ অৰ্থ বুজায়। যেনে—অভাবাৰ্থে—অগতিৰ গতি, অমিল; অল্পতা অৰ্থে—অন্যায়; অপ্ৰশস্ততা অৰ্থে—অকাল, অসময়; অন্যত্ব অৰ্থে—অঘটন; সাদৃশ্য অৰ্থে—অত্ৰাঙ্গণ; বিৰোধ অৰ্থে—অসুৰ, অশাস্ত্ৰীয়। স্বৰ বৰ্ণেৰে আৰম্ভ হোৱা শব্দৰ আগত থকা সেই অ অন হয়, যেনে—অনর্থক, অনেক, অনঙ্গৰ ইত্যাদি placed before a word it signifies a negation, and is equivalent to un, in, dis etc.

অ অব্য, সন্দোহনসূচক অব্যয়, যেনে : —অ' ৰায়! a vocative interjection. আশ্চৰ্য্যসূচক অব্যয় অ, তই দেখোন নগলি! interjection

expressing surprise. বি, বিষ্ণু Vishnu.

অইন সৰ্ব, আন, অন্য another.

অঞ্চলী বিণ. নিধৰুৱা free from debt. যাৰ ধাৰ নাই, ঋণ মুক্ত।

অংশ বি. ভাগ, ভোখৰ, পৰিমাণ share, part, amount, দেৱতাৰ ঔৰস, দেৱতাৰ পৰা লাভ কৰা সহজাত প্ৰভাৱ (সূৰ্য্যৰ অংশত জন্ম) তেজ, শক্তি, বিভূতি, স্বৰূপ power form, embodiment, নিৰ্দ্ধি ঠাই, শৰীৰ নাইবা যন্ত্ৰাদিৰ প্ৰত্যঙ্গ limbs, অৱতাৰ incarnation, বৃত্ত পৰিধিৰ ১/৩৬০ ভাগ degree.

অংশী বিণ. অংশ থকা, ভাগ থকা divided into or having shares, শক্তি নাইবা অংশ থকা having the power or property of. বি. অংশৰ গৰাকী share-holder, অংশীদাৰ অংশৰ গৰাকী partner.

অংশ বি. কিৰণ, ৰশ্মি rays. lustre, অংশধৰ, অংশবাণ,

অংগুমান, অংগুমানী সূর্য sun,
অংগুমানা, কিরণ মালা, বস্মিজাল
series or galaxy of rays.
অংগুমান—সূর্য্যবংশীয় বজা অস-
মন্তব পুত্র। বিণ. কিরণযুক্ত।
অংগুক—বস্ত্র।

অঁকবা বিণ. বোবা, কথাকব নোরাবা
dumb, মুর্থ, অজ্ঞা ingnorant,
stupid. স্ত্রী—অঁকবৌ।

অঁকবা যৈত উঠা নভবা নিচিস্তাকৈ
কোনো কামত ধবি তাক এবিবব
মন নকবা।

অঁকা বি. এজাতি পৰ্ব্বতীয়া মানুহ &
hill tribe of Assam. সৰু. ধা.
আনব হতুৰাই অঁকন কবা causeto
be drawn. কুদ. বিণ. অঁকোৱা।

অঁকা-বঁকা পথবা-চিতৰা, নানা বঙব
আঁচ থকা striped, অঁকিয়া সৰু.
ধা. আঁচ মৰা draw line, আঁচ
মাৰি চিন দিয়া mark with a
line.

অঁটা সৰু. ধা. জোবা, যিমান লাগে
সিমান কবা cause to suffice,
বিণ. টানকৈ বন্ধা tightened.
জোবা, যথেষ্ট হোৱা enough, ক্ৰি.
বিণ.—অঁটাকৈ জোবাকৈ suffi-
ciently অঁড়া 'অঁবা' চোৱা।

অঁত্ বিণ. পৰিষ্কাৰ cleared, পৰি-
পাটি, প্ৰস্তুত prepared, made
'ready. সৰু. ধা. অঁত কব, অঁত
লগা।

অঁতা সৰু. ধা. পৰিষ্কাৰ কবা clean,
প্ৰস্তুত কবা prepare.

অঁতাই-পিতাই ক্ৰি. বিণ. পৰিষ্কাৰ
কৰি, পৰিপাটি কৰি।

অঁবা বি. চাৰিটাৰ লেখ word
denoting four.

অঁহীয়া বিণ. আঁহ থকা fibrous.

অঁকটলা বিণ. নকঁটলা, ডাল-পাত
নুগুচোৱা not cleared of
twigs.

অকটুৰ বিণ. কটুৰ নোহোৱা, বসাল,
সাকৰা not dry, moist,
fertile.

অকঠিন বিণ. চিলা, কোমল, উজু
not hard, soft, easy.

অকঠোৰ বিণ. অকঠিন, সহজ,
অকৰ্কশ not hard, easy, not
rude.

অকণ, অকণি বিণ. এক কণ,
অকণমান, নাওমান a very small
portion, সৰু ল'ৰা-ছোৱালীক
মতা মৰমৰ মাত। ক্ৰি. বিণ. অকণ
অকণ কৈ অলপ অলপ কৈ।
অকণমান পৰিমাণত অতি অলপ।
অকণ্টক বিণ. কাইট নথকা, চিন্তা
নাইবা ভয় নথকা নিষ্কটক, শত্ৰুহীন,
নিৰাপদ having no thorn, free
from anxiety, fear or enemy.

স্ত্রী—অকণ্টকা।

অকণ্ঠিয়াই-পকণ্ঠিয়াই ঘূৰাইপকাই।

অকথন কুদ. বি. নোকোৱা not
spoken.

অকথনীয় বিণ. কথাবে নাইবা ভাবাবে প্রকাশ কবাব অযোগ্য unspeakable, not fit to be spoken, **অকথ্য** অকথনীয়, অশ্লীল, অপ্রকাশ্য ।

অকথা বি. বেয়া কথা নাইবা বিষয়, কবিব নলগীয়া কাম, অমুচিত কথ। evil or vicious act.

অকপট, অকপটী, অকপটীয়া বিণ. কপট নথকা, সবল, হিংসাশূন্য, মনে মুখে একে honest, sincere, frank ক্রি. বিণ. **অকপটকপে, অকপটে** ।

অকবি বি. যি কবি নহয়, who is not a poet.

অকম্পিত বিণ. নকঁপা, সাহসযুক্ত, দৃঢ় not trembling, courageous, firm.

অকৰণ বি. নকবা, নিরুত্তি ।

অকৰুণ বিণ. নির্দয়, হৃদয়হীন cruel.

অকৰ্ণব্য বিণ. অকবণীয়, অমুচিত ।

অকৰ্ত্তা বিণ. কর্মহীন, প্রভু নাইবা গবাকীৰ ভাব নথকা, নিষ্ক্রিয় ।

অকৰ্ম বি. দুষ্কার্য, বেয়া কাম misdeed, evil deed. কর্মসন্ন্যাস, কর্মত্যাগ । **অকৰ্মক** বিণ. কর্ম কাৰক নথকা ক্রিয়াপদ intransitive. **অকৰ্মণ্য** বিণ. কামব অযোগ্য, অকামিলা, কামত নলগা unfit for work, useless, **অকৰ্ম্মা** বিণ. কাম কবিব নোবাৰা,

অপাত্ত, এলেহবা incapable of doing anything, unskilful, idle. **অকৰ্ম্মী** কাম নকবা লোক, কার্যহীন ।

অকল (হি.—অকেলা) বিণ. লগ নথকা, একেটীয়া, কেবল single, lonely, ক্রি. বিণ. **অকলে, অকলে** ।

অকলক বিণ. চেকা নাইবা মল নথকা নির্মল, নির্দোষ, দূষণ নথকা spotless, pure, stainless,

অকলিত বিণ. প্রকৃত, যথার্থ, অকৃত্রিম ।

অকল্যাণ বি. অমঙ্গল, অশুভ, আপদ বিধিনি misfortune, evil, calamity.

অকলষিৰ বি. এবিধ দৰবৰ গছ a kind of medicinal plant.

অকলশৰ বিণ. লগ নথকা having no company, ক্রি. বিণ. **অকলশৰে** । **অকলশবীয়া** বিণ. লগ নোহোৱাকৈ থকা living alone, ক্রি. বিণ. **অকলশবীয়া**কৈ ।

অকস্মাৎ, অকস্মাতে ক্রি. বিণ. আচম্ভিতকপে, হঠাতে, আগেয়ে নজনাৰৈ suddenly, unexpectedly.

অকাই পুকাই—একেশ পুকাই twenty one ancestors.

অকাই-পকাই ক্রি. বিণ. ঘূৰাই পকাই, বৈকা-বৈকিকৈ in a round about way, winding round

কৃদ-বিণ. অকোৱা-গকোৱা বৈকা-
বৈকি, অসবল।
অকাঙ্ক্ষ বি. অসৎকাৰ্য্য, কুকৰ্ম, অনর্থ
evil work, misdeed.
অকাঙ্ক্ষী বিণ. কামত পাৰ্গত নহয়,
not skilled in work.
অকাঙ্ক্ষাশী বিণ. কামৰ অযোগ্য,
অকামিলা, অবালাচন্দ worthless,
useless.
অকাঙ্ক্ষি বিণ. অখণ্ডনীয়, যাক যুক্তিবে
খণ্ডন কৰিব নোৱাৰি irrefutable.
অকাঙ্ক্ষৰ বিণ. বিহ্বল নোহোৱা not
weak, নিৰ্ভয় fearless, ভাগৰ
অনুভব নকৰা indefatigable,
সন্দেহ নথকা without hesita-
tion. ক্ৰি. বিণ. অকাঙ্ক্ষৰে।
অকাঙ্ক্ষ বিণ. কামনা শূন্য selfless,
অকাঙ্ক্ষী, অকাঙ্ক্ষিত বিণ.
অকাঙ্ক্ষিলা বিণ. কামৰ অযোগ্য,
একো নজনা unskilful, useless.
অকাঙ্ক্ষণ বি. অনাবশ্যক, অবাৰ
absence of cause, reason or
necessity. অসাৰ, ব্যৰ্থ value-
less—ক্ৰি. বিণ. অকাঙ্ক্ষণে।
অকাঙ্ক্ষিত বিণ. অ শেষত থকা end-
ing in অ।
অকাঙ্ক্ষী বিণ. নিকা নকৰা, ভুঁহ, মল
আদি মুগ্ধচোৱা uncleaned.
অকাঙ্ক্ষ্য বি. বেয়া কাম, অবৈধকৰ্ম
wrong or vicious act, দুৰ্ঘটনা
strange event.
অকাঙ্ক্ষ বি. অসময়, আবতৰ not

proper time or season, অন্তত
নাইবা বেয়া কাল inauspicious
time—বিণ. অসময়ত হোৱা un-
timely.
অকাঙ্ক্ষ কুমাণ্ড বিণ. অকৰ্মণ্য, মূৰ্খ,
fool, useless.
অকাঙ্ক্ষ বৃষ্টি বি. অসময়ত হোৱা
বৰষুণ untimely rain.
অকাঙ্ক্ষন বিণ. অতি দুখীয়া extre-
mely poor. বি. অতি সামান্য
নাইবা দুখীয়া মানুহ a very com-
mon or poor man.
অকাঙ্ক্ষিকৰ বিণ. সামান্য, very
little.
অকাঙ্ক্ষি বি. অপৰাধ, অধ্যাতি in-
famy, misdoings. বিণ. অকাঙ্ক্ষি-
কৰ নিন্দাজনক।
অকাঙ্ক্ষি বিণ. সৰল, অকপট
sincere, honest.
অকাঙ্ক্ষি বিণ. নিসংশয় নিসন্দেহ, not
blunted.
অকাঙ্ক্ষিত বিণ. অসঙ্কচিত, উদাৰ,
ভয়শূন্য, হেলা নথকা unhesita-
ting, frank, fearless, will-
ing.
অকাঙ্ক্ষিত বিণ. অলপো ভয়-
নোহোৱা fearless. যাৰ কাৰো
পৰা ভয় নাই, নিৰ্ভীক।
অকাঙ্ক্ষি বি. বয়স পূৰ্ব নোহোৱা
ল'ৰা, বিধি অনুসাৰে কাম চলাবৰ
বয়স নোপোৱা a minor boy.
(স্ত্ৰী) অকাঙ্ক্ষী।

অকুল বি. অজাতি, হীন কুল low origin or caste, বিণ. অকুলোন্ন।

অকুলীন, অকুলীয়ান।

অকুলন বি. অভাব, অনাটন want.

অকুল বিণ. অপার, যাব সিপার নাইবা দাঁতি দেখা নাযায়, অনন্ত vast, limitless.

অকৃত বিণ. যাক কৰা হোৱা নাই; অসম্পাদিত unaccomplished.

অকৃতকাৰ্য্য বিণ. কাৰ্য্য সিদ্ধি কৰিব নোৱাৰা, বিফলমনোৰথ, হতাশ, নিফল unsuccessful. **অকৃতজ্ঞাব** অবিবাহিত। **অকৃতকৰ্ম্ম** অকৰ্ম্মণ্য।

অকৃতার্থ বিণ. বিফল-মনোৰথ disappointed.

অকৃতজ্ঞ বিণ. কৃতজ্ঞ, উপকাৰ স্বীকাৰ কৰোতা grateful.

অকৃতজ্ঞ বিণ. অশলাগী, যি উপকাৰ স্বীকাৰ নকৰে ungrateful. বি.

অকৃতজ্ঞতা।

অকৃতি বি. কৰিব নলগীয়া কাম misbehaviour.

অকৃতী বিণ. অপটু, অকামিলা, যোগ্য নোহোৱা worthless, unskilful, বি. **অকৃতিত্ব** অযোগ্যতা, অক্ষমতা।

অকৃত্ৰি বিণ. স্বাভাৱিক, আচল, যথার্থ, খাঁটি not fictitious, genuine.

অকৈন্তৱ বিণ, অকপট, হলনাইন honest, frank.

অকৌষৰ ইংৰাজী বহুবচন দশম মাহ।

অক্ৰ বিণ. লিপ্ত, মিশ্ৰিত, যুক্ত যেনে বৰ্ষাক্ত together with, mixed.

অক্ৰি বি. ওকালি, বাঁতি আহিব খোজা vomiting tendency.

অক্ৰিয় বিণ. ক্ৰিয়া নাইবা কাম নথকা devoid of action, **অক্ৰিয়া** বি. বেয়া কাম, অগ্ৰায় কাম। **অক্ৰিয়া-চৰণ** অবৈধ আচৰণ।

অক্ৰাড়াশোদী বি. খেলা-ধূলা ভাল নোপোৱা

অক্ৰীড়াশূলভ বি. খেলা ধূলাৰ লগত খাপ নোখোৱা।

অক্ৰু বিণ. যাৰ খঙ উঠা নাই, not angry.

অক্ৰু বিণ. দয়ালু, মৰমিয়াল kind —বি. কৃষ্ণৰ খুড়াক paternal uncle of Krishna.

অক্ৰোধ বি. ক্ৰোধ শূন্যতা, ধৈৰ্য্য absence of anger, patience, বিণ. **অক্ৰোধী**।

অক্লান্ত বিণ. ক্লান্ত নোহোৱা, ভাগৰ নলগা not tired or fatigued.

অক্লিকান্ত বিণ. উঠৈনদী, ওৱাদানি more than sufficient, খাই খাই আমুৰাই, যোৱা।

অক্লিষ্ট বিণ. টকটক নমন unwearied.

অক্লেশ বিণ. পানীয়ে তিয়াব বা

গলাব নোৱাৰা not soluble in water, মলি নথকা pure.

অক্লেশ বি. ক্লেশ, কষ্ট নাইবা ক্লান্তিৰ অভাব want of trouble or pain—ক্ৰি. বিণ. অক্লেশে বিনা কষ্টে, অনায়াসে easily.

অক্লিজেন (ইং) মৌলিক গেচবিশেষ যাৰ সংযোগত দহন আৰু শ্বাস ক্ৰিয়া সম্পন্ন হয় (বায়ু আৰু পানীৰ উপাদান)।

অখণ্ড বিণ. নভগা-নিহিগা unbroken. পূৰ্ণ, অক্ষুণ্ণ, অখণ্ড প্রতাপ undiminished, অখণ্ডময় বিণ. খণ্ডন কৰিব নোৱাৰা, অকাট্য irrefutable. এবাব নোৱাৰা inevitable.

অখণ্ড-মণ্ডল বিণ. সম্পূৰ্ণ গোলাকাৰ completed circular.

অখাত বি. স্বভাৱতে হোৱা জলাশয়, উপসাগৰ, a natural reservoir of water, a bay, a gulf.

অখাদ্য, অখাজ বিণ. খোৱাৰ অযোগ্য not eatable, নিষিদ্ধ খাদ্য forbidden food.

অখিয়া সৰু. ক্ৰি. আখি গুচোৱা remove the knot and branches.

অখিৰাজ বি. ব্ৰহ্মাৰ চকুৰ পৰা জন্ম হোৱা এজনী ৰূপস্বতী কন্যা।

অখিল বিণ. নিখিল, যাবতীয়, গোটেই whole entire.

অখিয়া বিণ. গাঁঠিয়া, গাঁঠি যুক্ত, আখি থকা full of knots, knotty.

অখ্যাতি বি. অপৰ্য্যাপ, দুৰ্ণাম, বদনাম infamy, bad reputation, বিণ. অখ্যাতিকৰ, অখ্যাতি।

অগ বি. গমন কৰিব নোৱাৰা motionless.

অগণন বি. অলেখ, অসংখ্য countless. অগণনীয় বিণ. অসংখ্য, অগ্ৰাহ, তুচ্ছ। অগনিভ, অগণ্য বিণ. যাক গণিব নোৱাৰি, অসংখ্য।

অগতি বি. নিৰাপ্রয় মানুহ, উপায়হীন লোক one who has no refuge অন্ত্যেক্তি ক্ৰিয়া নোহোৱা।/ বিণ. নিৰূপায়, গতিহীন। অগতিৰ গতি—আশ্রয় হীনৰ আশ্রয়।

অগত্যা ক্ৰি. বিণ. বাধ্য হৈ, উপায় নাপাই, টানত পৰি having no alternative, being compelled.

অগভীৰ বিণ. বাম, দ নোহোৱা shallow, not deep.

অগম্য বিণ. দুৰ্গম, যাৰ বা সোমাব নোৱাৰা, impassable, সহজে বুজিব নোৱাৰা, দুৰ্ৰোধ, incomprehensible, অগম্য যাৰ সৈতে সহবাস নিষিদ্ধ, তেনে তিবোতা a woman with whom it is heinous sin to co-habit. অগম্য-গমন সহবাস অযোগ্য তিবোতাৰ লগতে সহবাস।

অগক বি. সুগন্ধি সাব কাঠ, চন্দন
বিশেষ the aloe wood.

অগৰ্বা বিণ. অহঙ্কার হীন, গগ
নাইকিয়া not proud, mild.

অগৰ্হিত বিণ. নিন্দিত নোহোবা,
নির্দোষ not censured.

অগষ্টাচ বি. বোমব এজন সম্রাটৰ
নাম।

অগস্ত্য, অগস্তি বি. স্নানমথ্যাত মুনি
& sage. **অগস্ত্যযাত্রা, অগস্তি-
যাত্রা** অগস্ত্য মুনি ভাদমাহৰ পহিলা
তাৰিখে বিদ্বাপৰ্বত পাৰহৈ দক্ষিণ-
ফালে যাত্রা কৰাৰ পাছত আৰু ঘূৰি
নাইলি, গতিকে সেই দিনত যাত্রা
নিষিদ্ধ। পিছত প্ৰত্যেক মাহৰ
প্ৰথম দিন মাত্ৰেই অগস্ত্য যাত্রা বুলি
বিবেচিত হ'ল। কোনো ঠাইলৈ
যাত্রা কৰি উভতি নহা।

অগাধ বিণ. তলি-নোহোবা, আধা-
উনি, বৰ দ, প্ৰগাঢ়, বিশাল
unfathomable, very deep,
profound, extensive.

অগাপিচা বিণ. এটাৰ পাচত
আনটো হোবা one after the
other. ক্ৰি. বিণ.—**অগাপিচাকৈ**।

অগা-বগা বি. আগচি ধৰা কাৰ্য্য,
বাটত বাধা জন্মোৱা কাৰ্য্য hin-
drance, obstruction. ল'ৰা-
হোৱালীয়ে ধৰাধৰিকৈ কৰা এবিধ
ধেমালি।

অগিয়ান বিণ (অজ্ঞান শব্দৰ পৰা)
জানহীন foolish.

অগীয়া বগীয়া বি. একোটা কামকে
উটাপুটাকৈ দুই বা অধিকজনে কৰণ
act of doing the same thing
by several person in con-
fusion or without method.
ক্ৰি. বিণ.—**অগীয়া বগীয়াকৈ**।

অগুণ বি. অপকাৰ, অহিত harm,
injury, নিগুণ, বিণ. **অগুণকাৰী**
অশলাগী।

অগুৰা বিণ. অশবণীয়া not
initiated.

অগুত বিণ. অগুপ্ত, অপ্ৰকাশিত not
secret.

অগোচৰ বিণ. ইন্দ্ৰিয়ই ঢুকি
নোপোৱা, অজ্ঞাত, নজনা-নজনা.
imperceptible, unknown, বি.
—অনুপস্থিতি, নজনা বা নেদেখা
অবস্থা absence.

অগৌবৰ বি. অসম্মান।

অগ্নি (হি. আগ, আগি) বি. জুই,
বহি fire. আহাৰ জীৰ্ণ কৰা শক্তি
the power of digestion, অগ্নি
তিনি প্ৰকাৰ, যেনে—**ভোম**—
কাঠাদি পাৰ্থিব পদাৰ্থৰ পৰা উৎপন্ন,
অগ্নি, **দ্বিব্য**—বায়ু পানীৰ পৰা
উৎপন্ন বিদ্যুৎ, উষ্ণতা, বজ্ৰ প্ৰভৃতি
দ্বিব্য অগ্নি, **জঠৰ**—ভুক্ত অন্ন-
পানাদি পৰিপাককাৰী উদৰস্থ অগ্নি,
জঠৰাগ্নি। ২। অগ্নিদেবতা, ব্ৰহ্মাৰ
জ্যেষ্ঠপুত্ৰ, দক্ষকন্যা স্বাহাৰ স্বামী।
৩। পূব আৰু দক্ষিণ দিশৰ মাজৰ
কোণ।

অগ্নি-অস্ত্ৰ বি. যি অস্ত্ৰৰ পৰা জুই ওলায় *fire-arms*. **অগ্নি-কণা** ফিৰিঙটি *spark of fire*. **অগ্নি-কৰ্ম্ম**—অন্তোষ্টি ক্ৰিয়া। **অগ্নি-কলাই** বৰ খঙাল *wrathful*. **অগ্নিকাণ্ড** জুইয়ে ঘৰ-হুৰাৰ পুৰি কৰা দুৰ্বটনা *devastation by fire*. **অগ্নিকুণ্ড** জুই ধৰা গাঁত, জুহাল *a fire-pit*, **অগ্নিকুমাৰ** কাৰ্ত্তিকৈয়, এবিধ কবিৰাজী বড়ী, **অগ্নিকোণ** পূব আৰু দক্ষিণৰ মাজৰ দিশ *the south-eastern corner*. **অগ্নিত্ৰয়** তিনি প্ৰকাৰ অগ্নি—গাৰ্হপত্য, আহবনীয় আৰু দাক্ষিণ্য। **অগ্নি-দৃষ্টি** বি. খঙাল দৃষ্টি, ক্ৰোধাৱিষ্ট দৃষ্টি।

অগ্নি-পৰীক্ষা জুইত পুৰি শুদ্ধ বা বিসুদ্ধতা নিৰ্ণয় কৰণ *test by burning*. কঠোৰ পৰীক্ষা, **অগ্নি-পুৰাণ** অষ্টাদশ পুৰাণৰ অন্যতম পুৰাণ, **অগ্নি-প্ৰয়োগ** বি. জুই লগোৱা কাৰ্য্য, **অগ্নি-প্ৰৱেশ** বি. জুই সোমোৱা কাৰ্য্য, **অগ্নি-বাণ** বি. জুই ওলোৱা শব, আগ্ৰেয়ান্ত্ৰ, *fiery arrow*.

অগ্নি-বন্দ অজীৰ্ণ *indigestion*. **অগ্নিমান্দ্য** জীৰ্ণশক্তি কম হোৱা অবস্থা, **অগ্নি-মূল্য** বি. জুই চাই দৰম্ব। **অগ্নি-মুগ** বি. বিদ্ৰোহৰ যুগ, **অগ্নি-শৰ্ম্মা** অতি খঙাল লোক *person of fiery temper*. **অগ্নি-শিখা** জুইৰ আগ *flame of fire*.

অগ্নি-ষ্টোম বসন্ত কালত কৰা পাঁচ দিনীয়া অগ্নিযজ্ঞ।

অগ্নিসংকাৰ মৃতকৰ দেহ দাহন কৰা কাৰ্য্য *cremation*. **অগ্নি-হোজ** নিতৌ কৰিবলগীয়া হোম। **অগ্নিহোজী** নিত্যহোম কৰ্ত্তা, সায়িক।

অগ্ন্যুৎপাত আগ্নেয় পৰ্বতৰ পৰা অগ্নিৰ উৎপতন, আকাশত উদ্ধাপাত, বজ্ৰপাত আদি হোৱা।

অগ্ৰং বগ্ৰং বি. যিহকে পাই তাকে কৰা বা কোৱা, অৰ্থহীন কথা বা কাম *meaningless or confused talk or work*.

অগ্ৰ বি. আগ, ওপৰৰ ভাগ *top*, মুখৰ ফাল, প্ৰথম *first, front*. **বিণ.** প্ৰথম, প্ৰধান। **অগ্ৰগণি** **অগ্ৰগণ্য** **বিণ.** প্ৰধান, প্ৰথমে উল্লেখযোগ্য *chief, foremost*. **বি.** একে শ্ৰেণীৰ মানুহৰ ভিতৰত আনতকৈ ডাঙৰ বা প্ৰধান লোক, **অগ্ৰগামী** আগত যোৱা, আগেয়ে যোৱা *leading, going before*. **অগ্ৰজ** যি প্ৰথমে জন্মে *elder brother*. **অগ্ৰণী** বি. যি আগত যায়, নেতা, প্ৰধান লোক *leader*. **অগ্ৰদূত** বি পথ প্ৰদৰ্শক, *pioneer*. **অগ্ৰবৰ্ত্তী** **বিণ.** আগত থকা বা যোৱা, মুখ্য *going before, best*, **অগ্ৰসৰ** আগত যোৱা, আগেয়ে যোৱা *going before, advancing*.

অগ্রহায়ণ বি. আঘোণ মাহ।

অগ্রহণায় বিণ. গ্রহণৰ অযোগ্য।

অগ্রা বি. মৰিবৰ সময়ত মানুহৰ মুখত দিয়া গাখীৰ আদি খাদ্য বস্তু।

অগ্রাহ বিণ. লবৰ বা বিশ্বাসৰ অযোগ্য not fit to be accepted or believed.

অগ্রিম বিণ. আগেয়ে দিয়া paid in advance, প্রথম, প্রধান first.

অঘ বি. পাপ sin. অঘাসুৰ।

অঘটন, অঘটনা বি. দুৰ্ঘটনা evil occurrence.

অঘটনঘটন পটীয়াসী অসম্ভৱ বিষয় সম্ভৱ কৰিবলৈ সমর্থ।

অঘটনীয় অসম্ভাব্য। **অঘটিত** যি ঘটনা নাই।

অঘৰী বি. থিতাপি ঘৰ-বাৰী নথকা এজাতি মানুহ, a nomadic tribe.

অঘাইত বিণ. অতিপাত, মহা ডাঙৰ (সদায় বেয়া ভাবত) extreme, violent, very great.

অঘাসুৰ বি. অসুৰ বিশেষ a demon.

অঘোৰ বিণ. ভয় নজন্মোৱা, শান্ত-মুৰ্ত্তি not terrible, calm. অতি ভয়ানক, মহা প্রচণ্ড very terrible. **অঘোৰপন্থী** শিৱ আৰু দুৰ্গাৰ ভয়ঙ্কৰ ৰূপৰ উপাসক।

অৰ্ঘ্য বি. এৰা গাখীৰ, দুৰ্গাৰ, ফুল, চন্দন মিশ্ৰিত পানী, পূজাৰ উপকৰণ, a respectful offering.

অজ্ঞাত, অনাজ্ঞাত বিণ. আগেয়ে

জ্ঞান নোলোৱা not smelt before.

অঙ্ক বি. ১, ২ আদি সংখ্যা arithmetical figure, নাটকৰ আখ্যা an act of a drama, কোলা lap, চিন, বেখা mark, line যোগ বিয়োগ, পূৰণ, হৰণ আদি অঙ্ক a mathematical sum. **অঙ্কশায়ী** বিণ. কোলাত শয়নকাৰী; স্ত্ৰী. অঙ্কশায়িনী। **ক্রি.** আঁক দিয়া to mark. **অঙ্কন** বি. আঁকা নাইবা চিন দিয়া কাৰ্য্য act of drawing or marking. **অঙ্কিত** ৰুদ. বিণ. চিন লগোৱা, চিহ্নিত, চিত্ৰিত marked, drawn. **অঙ্কীয়** বিণ. অঙ্ক থকা (নাটক)।

অঙ্কুৰ বি. পোখা, গজালি shoot, sprout, প্রথম অৱস্থা the beginning, প্রকাশ manifestation, **অঙ্কুৰিত** ৰুদ. বিণ. নকৈ গজা, গাজ ওলোৱা germinated, sprouted প্রকাশিত।

অঙ্কুশ বি. হাতী চলোৱা আঁকোৱা মাৰি, লাংচিং, গোজাকোঁহ a hook for driving an elephant, an elephant goad, দমন নাইবা সংযতকাৰী বস্তু anything that checks or restrains.

অঙ্গ বি. গাৰ কোনো এভাগ limb, organ, শৰীৰ body, কোনো বস্তু নাইবা আয়োজনৰ অংশ a compo-

ment part of anything অঙ্গ
নামে ভাবতব পুৰণি দেশ অঙ্গ
বালিৰ পুতেক, অঙ্গভঙ্গী ভঙ্গিমা
অঙ্গহীন অসম্পূৰ্ণ, বিকলাঙ্গ,
অঙ্গবাগ সাজসজ্জা, প্ৰসাধন, অঙ্গ-
প্ৰোভ্যঙ্গ গাব সক ডাঙৰ সকলো
ভাগ। অঙ্গ-সংস্থান জীৱদেহ
বিজ্ঞান।

অঙ্গনা বি. সুন্দৰী তিৰোতা beautiful woman.

অঙ্গহী বিণ. সম্বন্ধীয় relative.

অঙ্গহীৰাঙ্গহী বিণ. লগাভগা, সম্বন্ধ
থকা।

অঙ্গাঙ্গি বি. ঘনিষ্ঠ সম্বন্ধ close
relation.

অঙ্গীকাৰ বি. প্ৰতিজ্ঞা, কোনো কাম
কৰিবলৈ গাত লোৱা কাৰ্য্য
promise, agreement. অঙ্গীকৃত
বিণ. প্ৰতিজ্ঞা কৰা, স্বীকৃত
promised, agreed. অঙ্গীভূত
অন্তৰ্ভূত, শৰীৰস্থ।

অঙ্গুৰি বি. আঙ্গঠি finger-ring.

অঙ্গুল, অঙ্গুলি বি. আঙুলি finger.

অঙ্গুষ্ঠ বি. বুঢ়া আঙ্গুলি the thumb.

অঙ্গি, বি. চৰণ, ভৰি।

অচতুৰ বিণ. অপটু, হোজা not
clever, simple. স্ত্ৰী. অচতুৰা।

অচম—আহোম বংশক বুজাবৰ
কাৰণে ব্যৱহাৰ কৰা হয়।

অচৰ বিণ. গতিহীন, স্থাবৰ sta-
tionary.

অচল বিণ. গতিশূন্য, লচৰ নকৰা,

স্থিৰ motionless, fixed, firm.
উঠি লবি ফুৰিব নোৱাৰা incapa-
ble of moving about, পৰ্ব্বভ
(স্ত্ৰী) অচলা স্থিৰা, অচলা, লক্ষী
পৃথিৱী। অচলা ভক্তি বি. স্থিৰ
ভক্তি, deep piety. অচলায়ত্তম
বি. গতানুগতিক বীতিত শাসন,
প্ৰগতিহীন প্ৰতিষ্ঠান॥ অচলিত
বিণ. ব্যৱহাৰ নথকা not in
use.

অচাঁ (সং. আচমন, হি. অচানা)
ক্ৰি. খোৱাৰ পিছত মুখ ধোৱা
wash the mouth after
eating.

অচাটুৱা বিণ. কাৰো সহায় নলৈ
চলা।

অচিকিৎস বিণ. যাৰ চিকিৎসা নাই
incurable.

অচিন বিণ. অচিনাকি, নজনা, un-
known, not familiar.

অচিনাকি অপৰিচিত unfami-
liar.

অচিন্ত বিণ. চিন্তাশূন্য free from
anxiety, অচিন্তনীয়, অচিন্ত্য
ভাবিব বা চিন্তিব নোৱাৰা, চিন্তাবে
চুকি নোপোৱা inconceivable.

অচিন্তিত নভবা-নিচিন্তা not
thought of.

অচিন্ত্য বি. ঈশ্বৰ God.

অচিব, অচিবস্থায়ী বিণ. অলপ
সময় থকা, ক্ষণিকীয়া transitory.
অচিবে, অচিবেতে ক্ৰি. বিণ. অলপ

সময়তে, শীঘ্ৰে soon, before long.

অচেতন বিণ. জীৱ নথকা, সাৰে নথকা, বাহিৰৰ জ্ঞান নথকা inanimate, insensible.

অচেষ্ট নিশেট।

অচেষ্টা বি. চেষ্টা নকৰা, কাৰবাৰ নকৰা, হেলা absence of exertion.

অচেতন্ত্ব বি. জ্ঞান বোধৰ অভাব unconsciousness, insensibility.

অচ্যুত বি. যাৰ নাশ বা ক্ষয় নাই, পৰমেশ্বৰ God. & name of Vishnu বিণ. স্থিৰ, অক্ষয়, অব্যয়।

অছিদ্র বিণ. বিদ্ধা নথকা unpierced, নিৰ্দোষ faultless.

অছিলা বিণ. ছুটা, চল, অবলম্বন, pretended.

অহেত্ব-অভেদ বিণ. ছিডিৰ-ভাঙিব নোৱাৰা, অবিনাশী indestructible, ever-existing, নেৰা-নেপেৰা incessant.

অহেত্ব বিণ. অভেদ, যাক কটা উচিত নহয়।

অজ বি. যাৰ জন্ম নাই, ঈশ্বৰ God. ব্ৰহ্মা, বিষ্ণু, শিৱ name of Brahma, Vishnu or Siva, জীৱাত্মা individual, soul, চল্ল, কামদেৱ name of moon or cupid. মেশৰাশি, হাগলী male-

goat. দশৰথ বজাৰ বাপেক the father of king Dasaratha.

অজ বিণ. অজ্ঞানী, একো নজনা stupid, ignorant.

অজগৰ বি. হবৰ ধনু the bow of Siva.

অজগৰ বি. এবিধ ডাঙৰ সাপ boa. অজগৌ, অজগৌ বিণ. একো নজনা জখা মূৰ্খ stupid. বি. একো নজনা মানুহ।

অজ্ঞ বিণ. জন্ম নোহোৱা, নোপোজাকৈ হোৱা, অজ্ঞ বিণ. স্বৰাস্ত।

অজন্তা বি. বুৰঞ্জী প্ৰসিদ্ধ গুহামন্দিৰ cave temple.

অজলাত বি. ভাৰতবৰ্ষ দেশৰ পুৰণি নাম।

অজমুৰ্খ বি. মহামূৰ্খ, নিচেই একো নজনা & great fool.

অজয় বি. জয়ৰ অভাব, পৰাজয় defeat,—বিণ. যাক জয় কৰিব বা পৰাস্ত কৰিব নোৱাৰি invincible.

অজৰ বি. বুঢ়া নোহোৱা not subject to the infirmities of old age কেতিয়াও বুঢ়া নোহোৱা লোক & person free from the infirmities of old age, দেৱতা God.

অজৰ-অমৰ বিণ. বুঢ়া নোহোৱা আৰু নমৰা not subject to old age and death.

অজলা বিণ. একো নজনা, হোজা,

ভোদা simple, ignorant,—বি.

হোজা মানুষ a simpleton.

অজ্ঞান বি. নেবানেপেৰা, ছেদ-ভেদ নোহোৱা, অবিৰাম, নিৰন্তৰ, অপৰিমিত without cessation. continuous—ক্রি. বিণ. **অজ্ঞান** সদায়, নিৰন্তৰে, ছেদ-ভেদ নোহোৱাকৈ।

অজ্ঞান বিণ. যি ত্যাগ নকৰে (ব্যাকৰণত পাৰিভাষিক শব্দ) বি. যি শব্দই অন্য লিঙ্গবাচক শব্দৰ বিশেষণৰূপে প্রযুক্ত হলেও নিজৰ লিঙ্গ পৰিত্যাগ নকৰে।

অজাত বিণ. নজন্মা, নোপোজা unborn. **অজাতৰীয়া** বিণ. বিজতৰীয়া, জাতি নষ্ট হোৱা, পতিত degraded in caste, outcaste, পূৰ্বপুরুষতকৈ নাইবা মূলতকৈ গুণহীন হোৱা degenerated.

অজাত-শত্ৰু বি. যাৰ কোনো শত্ৰু নাই, যি কাৰো শত্ৰুতা নকৰে, যুধিষ্ঠিৰ, মগধ দেশৰ এজন ৰজা, যোৰ শত্ৰু inveterate enemy.

অজান বিণ. বোধ নথকা, বিবেচনা-হীন ignorant, irrational, নজনা নুজনা unknown. **অজানিত** অপৰিচিত unknown.

অজানি বিণ. নজনা নুজনা unknown.

অজানিস্থল বি. নজনা নুজনা ঠাই unknown place.

অজামিল বি. পুৰণি উপাখ্যানত থকা এটা মহাপানী বামুণৰ নাম। জাতি-কুলভাঙ্গী মহাপানীলোক a vicious person who has lost his caste and character.

অজিজ্ঞাসী বিণ. ভাল বেয়া একো বিচাৰ নকৰা, অবিবেচক rash, inconsiderate, **অজিজ্ঞাসু** জিজ্ঞাসা নাইবা বিচাৰ কৰি জানিবৰ ইচ্ছা নথকা unwilling to know the truth by enquiry or investigation, **অজিজ্ঞাস্ত** সুধিবৰ অনুপযুক্ত not fit to be questioned about.

অজিত বিণ. কোনেও জয় কৰিব নোৱৰা invincible, অপৰাজিত unconquered, **অজিতেন্দ্ৰিয়** বিণ. ইন্দ্ৰিয়ক জয় বা বশ নকৰা, ইন্দ্ৰিয় পৰায়ণ, অসংযমী, স্বেচ্ছা-চাৰী having uncontrolled desires.

অজিন বি. মৃগচৰ্ম hide of a goat or deer.

অজীণ বি. অজীৰ্ণৰোগ indigestion. পেটত জীণ নোহোৱাকৈ থকা আহাৰাদি বস্তু undigested food, **অজীণপাতকী** কাৰো সৈতে মিলিব নোৱাৰা লোক one who cannot be in friendly terms with others, দুষ্ক, দন্দুৰা লোক wicked quarrelsome person, **অজীৰ্ণ**—অজীণ, খোৱা

বস্তু অপৰিপাক হৈ হোৱা বোগ
dyspepsia.

অভু (আবৰী) বি. মুখ, হাত, ভৰি
আদি ধোৱা ablution.

অভুহাত (ফা.) বি. হেতু, নিমিত্ত,
আপত্তি ground, excuse, objec-
tion.

অজেন্ন বিণ. জিনিব নোৱৰা দুৰ্জয়
invincible.

অৰ্জুনা বি. অনিৰুদ্ধৰ পত্নী, উষা &
name of Usa.

অজ্ঞ বিণ. একো নজনা, মুৰ্খ igno-
rant.—বি. একো নজনা মামুহ an
ignorant man.—ঔ. বি. অজ্ঞাত
মুৰ্খতা—বিণ. অজ্ঞাত অপৰিচিত
unknown, গুপ্ত secret ক্ৰি. বিণ.

অজ্ঞাতে। অজ্ঞাতকুলশীল, বিণ.
স্বভাৱ-চৰিত্ৰ আৰু জাতকুল নজনা,
অচিনাকি quite unknown. ক্ৰি.
বিণ. অজ্ঞাতসাবে অজ্ঞাতভাবে,
গম নোপোৱাকৈ imperceptibly.

অজ্ঞান বিণ. একো নজনা, মুৰ্খ
ignorant, stupid, অচেতন, sen-
seless, জ্ঞানৰ অভাৱ ignorance,
মায়, মোহ, অবিজ্ঞা spiritual
illusion, বি. অজ্ঞানতা জ্ঞান-
শূন্যতা, মুৰ্খতা ignorance, বিণ.
অজ্ঞান-কৃত নেজানি কৰা done
through ignorance, অজ্ঞানী
জ্ঞানশূন্য, মুৰ্খ ignorant, foolish,
অজেন্ন যাক জানিব নোৱাৰি,

জ্ঞানৰ অতীত incomprehen-
sible.

অজ্ঞানবাদ, অজ্ঞানবাদ—জগতৰ
চৰম তত্ত্ব অজ্ঞাত নাইবা অজ্ঞেয় এই
মত agnosticism.

অগ্ৰি (পু. অ.) অব্য. হেৰা, হে &
cry to draw attention.

অঞ্চল বি. কাপোৰৰ আচল, গাত
লোৱা কাপোৰ বা বিহাৰ আগ
the border or end of a gar-
ment, দেশৰ কোনো এভাগ &
part of a country, a locality.

অঞ্জলি বি. কজ্জল, চকুৰ পিৰিকটিত
হাঁহা এবিধ কলা বস্তু & collyrium
applied to the eyelashes.
আয়ুৰ্বেদোক্ত বিবিধ ধাতুবাটিত বস্তু
(বস্ৰাজন)।

অঞ্জলি বি. আঁজলি & cavity
formed by joining the palms
of the hands together. সেৱা,
পূজা, যতকৰ নাইবা দেৱতাৰ
উদ্দেশ্যে আঁজলি কৰি দিয়া পানী।

অঞ্জলিপুট বি. বন্ধাঞ্জলি কৰি কৰা
গণ্ডাৰকাৰ গহ্বৰ।

অঞ্জলিপুটে ক্ৰি. বিণ. কৃতাজলি হৈ,
বিনীত ভাবে। অঞ্জলিবদ্ধ বিণ.
বন্ধাঞ্জলি, কৰযোৰ।

অটবী বি. হাবি, বননি forest, বিণ.
অটব্য গহীন, বৰ ডাঠ (হাবি)
dense.

অটল বিণ. অলব, স্থিৰ, দৃঢ় firm,
steady.

আটু বিণ. কম নোহোবা, পূৰ্বা, ক্ৰটিহীন not deficient or wanting, full. ক্ৰি. বিণ. **আটুটকৈ**।
আটহাত বি. উচ্চ নাইবা ডাঙৰ হাঁহি violent laughter.

আটালিকা বি. ডাঙৰ পকীঘৰ, প্রাসাদ a brick-building.

অঠাৰ বিণ. অঠিক, অনিশ্চয় uncertain.—বি. সম্বেহ, দ্বিধা doubt, dilemma.

অঠিক বিণ. ঠিক নোহোবা, অনিশ্চিত uncertain, ক্ৰি. বিণ. **অঠিককৈ** অনিশ্চয়কপে।

অডিটি বি. হোমাবৰ এখন মহাকাব্য।

অডিপাচ বি. গ্ৰীচদেশীয় বজা।

অণিমা বি. সূক্ষ্মত্ব, ঐশ্বৰ্য্য বা বিভূতি, যি শক্তিতে শৰীৰক অনুপ্রমাণ কৰা যায়। ষড়ৈশ্বৰ্য্যৰ এটি ঐশ্বৰ্য্য।

অণু বি. অতি সূক্ষ্ম বস্তু বা বস্তুৰ অংশ কণা molecule, a minutest part, an atom. বিণ. ক্ষুদ্র, দ্ৰৱ্য, **অণুদৰ্শন** সূক্ষ্মদৃষ্টি, অস্তৃষ্টি **অণুমাত্র** অতি অলপ, সামান্য পৰিমাণ, **অণুবীক্ষণ** চকুৰে মনিব নোৱাৰা বস্তু দেখা কাৰ্য্য, **অণুবীক্ষণ-যন্ত্ৰ** যি যন্ত্ৰেৰে চকুৰে মনিব নোৱাৰা সৰু বস্তুও চাব পাৰি a microscope.

অন্তৰ্গত বি. ওঁঠ আৰু নেলুৰ ওৰিৰ মাজভাগ the space from the

lips to the end of the gullet.

অৰ্ঠেকৰ্ঠে ক্ৰি. বিণ. টোঁটলৈকে up to the throat.

অণ্ড (হি. আণ্ডা) বি. কণী, ডিম্বa egg. পুৰুষৰ বীৰ্য্য উৎপাদক গুটি a testicle. **অণ্ডকোষ** বি. পুৰুষৰ অণ্ডৰ জোলাঙা the scrotum. **অণ্ডজ** বিণ. কণীৰ পৰা ওপজা oviparous. **অণ্ডাকাৰ**, **অণ্ডাকৃতি** বিণ. কণীৰ নিচিনা egg-shaped. **অণ্ডাধাৰ** বি. মাইকীৰ যি ভাগত সন্তান জন্মোৱা কণী উৎপন্ন হয় the ovary.

অন্ত, **অন্তনা**, **অন্তক** অব্য, সৰ্ব্ব. ইমান, ইমান বেছি this much, so much.

অ'ন্ত সৰ্ব্ব. ইয়াত, here.

অন্ত থিয় ত'ত থিয় হোৱা ক্ৰি. অলস ভাবে সময় নিওৱা, to waste time in idleness.

অন্তএ (সং. অত্র) অব্য. এই সংসাৰত in this world.

অন্তএৰ, অব্য. এই কাৰণে গতিকে hence, therefore.

অন্তঃপৰ ক্ৰি. বিণ. ইয়াৰ পাছত after this.

অন্তৰু বি. কামদেৱ cupid, দেহহীন।

অতপা বিণ. বৰকৈ বঢ়া বা হোৱা, অসাধাৰণ, অতিপাত excessive, luxuriant, uncommon. বৰ চুট

very wicked, **অত্যাধিক** ক্রি. বিণ. **অত্যাধিক** বি. বৰ ঢুকাণি, উত্তাণি excessive naughtiness or wickedness.

অত্যাধিক ক্রি. বিণ. ইয়াৰ বাহিৰে, ইয়াৰ পাহত।

অত্যাধিক বিণ. তৰ্কিব নোৱৰা, বুদ্ধিৰ অগম্য, বুদ্ধিৰ নোৱৰা incomprehensible, inscrutable. **অত্যাধিক** ক্রি. বিণ. নভবা নিচিন্তা, নেদেখা-নুবুজা, হঠাতে হোৱা unseen, unexpected. **অত্যাধিক** তৰ্কিব নোৱৰা, বুদ্ধিৰ অগম্য incomprehensible.

অত্যাধিক বিণ. নিছলা, বৰ ষীণ, হাড় হাল ওলোৱা wasted away, emaciated, very thin.

অত্যাধিক বিণ. যাৰ তলি পোৱা নাযায়, অগাধ, আখাউনি bottomless, unfathomable, বি. পৃথিবীৰ তলৰ সাত লোকৰ প্ৰথমখন the first of the seven regions under the earth, **অত্যাধিক** বিণ. অগাধ, খাউনি নোপোৱা unfathomable.

অতি (পুৰণি অসমীয়াত 'আতি') উপস. আন শব্দৰ আগত থাকি অধিক, বেছি, অতিশয়, অতিৰিক্ত, আদি অনেক অৰ্থ বুজোৱা শব্দ & prefix signifying much, excessive, beyond etc. **অতিকৈ** ক্রি. বিণ. অতিশয়কণে,

বৰকৈ, অধিককৈ very much, excessively, **অতিকৈ** বিণ. প্ৰকাণ্ডশৰীৰ বিশিষ্ট বি. বাৰণক পুতেক। **অতিকৈ**, **অতিকৈ** বি. সীমাৰ বাহিৰে যোৱা, লম্বন passing over বিণ. **অতিকৈ** লম্বন সাধ্য, **অতিকৈ** লম্বিত: অতীত, উপেক্ষিত, **অতিকৈ** বিণ. অতিপাত, অতিৰিক্ত, excessive নিজবাশি অতিকৈ কৰি অন্য বাশিলৈ গ্ৰহণ গতি। **অতিকৈ** ক্রি. বিণ. অতি কৰ্কেৰে at most.

অতিথি বি. আলহী, অভ্যাগত & guest, **অতিথি** সেৱা, **অতিথি** সংকাৰ আলহীক ঠাই আৰু আহাৰাদি দি সেৱা শুক্ৰাৰ কৰা, hospitality. **অতিথিশাল** পান্থনিবাস, অতিথি থকা ঘৰ rest-house. **অতিকৈ** দেবতাৰ অতীত বা অসাধ্য, **অতিকৈ** নাটকৰ অতীত নাইবা অসাধ্য।

অতিপাত বিণ. পৰিমাণৰ বাহিৰ হোৱা, অতিৰিক্ত excessive, going beyond limits. ক্রি. বিণ. **অতিপাতকৈ**।

অতিপাতন বি. যোৰ পাপ great sin. বিণ. অতি পাতকী। **অতি** প্ৰাকৃত অলৌকিক, অস্বাভাৱিক, **অতিবল** মহাবলশালী।

অতিবাহন বি. যাপন, ক্ষেপণ, **অতি** বাহিত কটোৱা, যাপন কৰা।

অভিব্যঞ্জন বি. আচলতকৈ ডাঙৰকৈ কোৱা বা বেছি বং চং কৰা কাৰ্য্য, অতুষ্টি overpainting, exaggeration, **অভিব্যক্তি** বিণ. বৰকৈ বহণ লগোৱা, বঢ়াই কোৱা exaggerated.

অভিবৰী বি. বৰ ডাঙৰ যোদ্ধা বা বৰুৱা a great warrior. **অভি-ভোজন** অপৰিমিত আহাৰ।

অভিবিক্ত বিণ. প্রয়োজনতকৈ অধিক excessive, ওপৰঞ্চি extra.

অভিশয় বিণ. বৰ বেছি, অত্যন্ত excessive, too much. ক্রি. বিণ.

অভিশয়কপে।

অভিশয়োক্তি বি. আচল কথা বা বিষয়ৰ বাহিৰেও বাহুল্যকৈ বৰ্ণনা কৰা exaggeration, কাব্যৰ অলঙ্কাৰ বিশেষ hyperbole.

অভিষ্ঠ বিণ. থাকিবলৈ অসমর্থ, অস্থিৰ, বিৰক্ত।

অভিঙ্গাৰ বি. পেটচলা নাইবা ভেদ হোৱা নৰিয়া diarrhoea.

অভীজ্ঞ বিণ. আগেয়ে হৈ যোৱা, পুৰণি past, ancient, পুৰণিকাল, আগৰ কাল past-time, ancient time.

অভীন্ত বিণ. হৈ যোৱা, আগেয়ে হোৱা past, অতিক্রম কৰা surpassing.

অভীজ্ঞীয় বিণ. ইন্দ্ৰিয়ৰ অগোচৰ not perceivable by the senses.

অভীৰ বিণ. অত্যন্ত, বৰবেছি excessive.

অভীয়া-মতীয়া কৈ ক্রি. বিণ. উৰাই-ঘূৰাই।

অভুল, অভুল্য, অভুলন, অভুল-নীল বিণ. তুলনা নথকা, অনুপম, যাৰ তুলনা নাই incomparable.

অভুট্ট বিণ. সন্তুষ্ট নোহোৱা, অসন্তুষ্ট dissatisfied, বি. **অভুট্টতা, অভুষ্টি**।

অভৃপ্ত বিণ. তৃপ্তি নোপোৱা, হেপাহ নপলোৱা, অসন্তুষ্ট ungratified, বি. **অভৃপ্তি**।

অভ্যধিক বিণ. খুব বেছি very much.

অভ্যন্ত বিণ. অতিশয়, বৰ বেছি very much, বি. **অভ্যন্ততা** ক্রি. বিণ. **অভ্যন্তকপে**।

অভ্যয় বি. অতিক্রম, অপগমন (কালাতায়), বিনাশ (প্ৰাণাতায়) বিপদ, দুখ, দোষ।

অভ্যাচাৰ বি. উপদ্রব, দোঁৰান্ধা নিষিদ্ধ আচৰণ oppression.

অভ্যাচাৰী বিণ. অন্যায় আচৰণকাৰী লোক oppressor.

অভ্যাধুনিক বিণ. অতি আধুনিক ultra modern.

অভ্যক্তি বি. বৰকৈ বঢ়াই কোৱা কথা, অভিব্যঞ্জন exaggeration. hyperbole.

অত্রাহি বি. নিকপায়, বিবৃদ্ধি helpless, perplexed.

অজি বি. সপ্তবিধ ভিতৰৰ এজন
ঋষি।

অজি অব্য. কিন্তু (যদিও অনুচিত
বা হব নালাগে) but, in spite of
that.

অজি ক্রি. বিণ. আজিয়েই কিন্তু
অলপ আগেয়ে a short time
ago to-day, সৰ্ব্ব. এতিয়া বা
আজিৰ কিছু আগৰ কাল a short
time before now. ক্রি. বিণ.
অজিনিকৈ আজিয়েই, কিছু সময়ৰ
পাছৈ after a short while to-
day, a little afterwards.
অজিনিয়েই আজি কেতিয়াবাই,
আজিয়ে ভালমান বেলিৰ আগে-
য়েই today, but sometime
ago.

অজন্তৰ, **অজন্তৰ** বি. অকস্মাৎ
হোৱা বিধিনি, আপদ, দুৰৱস্থা
misfortune, accident, dis-
tress.

অজবা অব্য. নাইবা, কিম্বা or.

অজব বিণ. বেছি সময়ৰ কাৰণে
হাত মূৰ কঁপা, অস্থিৰ unsteady,
decepit.

অজৰ্ক বি. চাৰি বেদৰ শেষ বেদ one
of the vedas, অতি বুঢ়া extre-
mely old.

অজল বি. বেয়া ঠাই, অনুপযুক্ত স্থান
bad place, unfit or unsafe
place.

অজাই বিণ. দ, গভীৰ, deep.

অজাই-জাগৰ বি. আধাউনীয়া বা
বৰ দ' সাগৰ very deep water.

যোৰ বিপদ great misfortune.

অজাউনি বিণ. বৰ দ, ঢুকি নোপোৱা,
গভীৰতা, beyond one's depth.

অজান্তৰ বি. জটিলতা, কিংকৰ্তব্য
বিমূঢ়তা, perplexity.

অজালি-পজালি বিণ. দীঘে পুতলে
কেউপিনে যোৱা, যেনিয়ে পায়
তেনিয়ে যোৱা running length-
wise or crosswise or con-
fusedly বেমেজালি, বিশৃঙ্খলা
irregular ক্রি. বিণ. **অজালি-
পজালিকৈ**।

অজিৰ বিণ. চঞ্চল, অনিশ্চিত, অস্থিৰ
unsteady, restless. অস্থায়ী
transitory. **অজিৰ-অজিৰ** বিণ.
অস্থিৰ, ব্যাকুল, শান্তি নোপোৱা
unsteady, agitated, un-
quiet.

অজেল' বি. ছেঙ্গপীয়েৰৰ এখন
নাটকৰ নাম।

অজন্ত্য, **অজন্ত্যীয়** বিণ. দণ্ডৰ
অযোগ্য, শান্তি দিব নলগীয়া un-
punishable.

অজন্ত কৃদ. বিণ. নিদিয়া, প্রকৃত ৰূপে
দান নকৰা not formally
given. (স্বামী) **অজন্তা** অবিবাহিতা
বালিকা।

অজম্যীয়, **অজম্য** বিণ. যাক দমাব
নোৱাৰি indomitable.

অহঙ্ক বিণ. অহঙ্কাৰ নাইবা গগ নথকা
not proud.

অদৰ্শ বি. নেদেখা হোৱা, দৃষ্টিৰ
অগোচৰ disappearance, state
of being out of sight. বিণ.
অদৃশ্য, নেদেখা invisible, out of
sight.

অদৰ্শন অদৰ্শন শব্দৰ অপভ্রংশ।

অদল-বদল পৰিবৰ্তন, সালসলনি
exchange.

অবাচিতে, অবাচিতে ক্ৰি. বিণ.
আপোন ইচ্ছাবে, নোখোজা বা
নিবিচৰাকৈ, আপত্তি নকৰাকৈ of
one's own accord, without
objection.

অদাহ বিণ. যাক পুৰি পেলোৱা
নোৱাৰি, যাক পুৰি পেলোৱা
অনুচিত that which cannot
be burnt up, not fit to be
burnt up.

অদ্বিতী বি. দক্ষৰ জীয়েক, কাশ্যপৰ
ভাৰ্যা আৰু দেৱতাবিলাকৰ মাক
a daughter of Daksha, wife
of Kasyapa and mother of
the gods.

অদূৰ বিণ. ওচৰ, নিকট, সমীপে
closely near.

অদূৰদৰ্শী বিণ দৰ্শক ভাবি নোচোৱা,
শেষত কি হব, সেই কথা যি নাভাবে
short-sighted, অজ্ঞানী, অপণ্ডিত
unwise, বি. **অদূৰদৰ্শিতা**।

অদূৰবৰ্তী বিণ. ওচৰত থকা,
নিকটবৰ্তী।

অদৃঢ় বিণ. টিলা, হেলেকা not
firm, slack.

অদৃশ্য বিণ. দৃষ্টিৰ বাহিৰ, যাক
দেখিবলৈ পোৱা নেযায়, চকুৰে যি
নোৱাৰা not visible, out of
sight, **অদৃষ্ট** কৃদ. বিণ. যাক দেখা
নাযায় unseen, কপাল, ভাগ্য for-
tune, fate. **অদৃষ্টপূৰ্ব** আগেয়ে
নেদেখা, আচৰিত not seen
before, strange. **অদৃষ্টবাদী** যি
কপালক বেছিকৈ মানে a fata-
list.

অদেখা বিণ. নেদেখা, চকুত নপৰা
unseen.

অদেয় বিণ. যাক দিব নোৱাৰি
নাইবা দিয়া উচিত নহয় not fit
to be given.

অদেহী বিণ. দেহ নাইকিয়া body-
less.

অদ্বয় বি. ব্ৰহ্ম, বিণ. দ্বয়শূন্য, অদ্বিতীয়,
অদ্বয়বাদী একব্ৰহ্মবাদী।

অদ্বিতীয় বিণ. যাৰ দ্বিতীয় নাই,
একমাত্ৰ, অতুল্য having no
second, unrivalled.

অধৈত বি. ব্ৰহ্ম, ঈশ্বৰ। বিণ. ভেদ-
ভাব নথকা, এক ঈশ্বৰমণা।

অধৈতবাদ ব্ৰহ্মৰ বাহিৰে আন
কোনো সত্তা নাই, এই দাৰ্শনিক
মত। শব্দবাচাৰ্থ্য এই মতৰ প্ৰবৰ্তক।
জীৱাত্মা আৰু পৰমাত্মা নাইবা জীৱ

আক ব্ৰহ্ম অভিন্ন বা এক—এইমত ।
ব্ৰহ্ম সত্য জগৎ মিথ্যা, ব্ৰহ্মৰ বাহিৰে
দ্বিতীয় একো নাই—বেদান্ত ভাষ্য-
কাৰ monism. অৰ্ধেভবাদী উক্ত
মতাবলম্বী ।

অদোষ বি. দোষৰ অভাব । বিণ.
নিৰ্দোষ free from faults or
defects.

অদ্ভুত বিণ. আচৰিত, আগেয়ে
নোহোৱা wonderful, unusual.
বি. উৎপাত, স্বভাৱৰ বিপৰীত
ঘটনা, আচৰিত কথা an unusual
occurrence, pretending evil,
anything strange, কাব্যৰ নব
বসৰ এটা বস ।

অজ্ঞ অব্য. আজি, বৰ্তমানদিনত to-
day. অজ্ঞাৱৰি আজিৰ পৰা,
এতিয়াৰ পৰা from today,
henceforth. অজ্ঞাপি আজিলৈকে,
আজিও, এতিয়ালৈকে up to this
day, even now.

অজি বি. পৰ্বত a mountain.

অজোহ বি. অহিংসা, অগ্ৰায় নকৰা
কাৰ্য্য absense of injury or
enmity. বিণ. অজোহী ।

অধঃ তললৈ downwards. অধঃ-
পতন নৈতিক অবনতি, তললৈ
পতন । অধঃপাত অধঃপতন, অধো-
গতি, বসাতললৈ যোৱা, নকু হোৱা
act of falling down, down-
fall. অধঃপতিত তললৈ যোৱা,

শ্ৰীৱৰ্দ্ধি নোহোৱা fallen, degra-
ded.

অধম বিণ. নীচ, পাৰণ্ড, নিকট
base, low, vile. বি. অধমতা,
অধমত্ব ।

অধৰ্গ বিণ. ধৰুৱা, য়েয়ে ধাৰ কৰে
debtor, one who borrows.

অধৰ বি. তলৰ ওঠ the lower lip.

অধৰামৃত অধৰসুধা ।

অধৰ্ম্ম বি. অগ্ৰায়, পাপ, কুকৰ্ম্ম, ধৰ্ম্ম-
বিকল্প injustice, sin, immo-
rality, crime.

অধৰ্ম্মী বিণ. অধৰ্ম্মত চলা লোক,
পাপী, অগ্ৰায়কাৰী sinful man,
injurer, vicious. (অপভ্ৰংশ)
অধৰম, অধৰমী ।

অধস্তন বিণ. অধস্থিত lower, situ-
ated beneath.

অধস্থ বিণ. অধীনত থকা, তলতীয়া,
তলৰ ঋপৰ inferior, lower in
grade, subordinate.

অধস্ত বিণ. সকলোতকৈ বেয়া, বৰ
নীচ বা অধম, অতি নীচ, খেৰেচ
vile, mean, base. (অপভ্ৰংশ)
অধইচ ।

অধাচাৰ বি. অনাচাৰ, নিয়মনীতি
লঙ্ঘন violation of moral or
religious rules, অপব্যৱহাৰ
misuse. বিণ. অধাচাৰী ।

অধি আধিকা, উপৰি, অধিকাৰ,
আধিপত্য, অধীনতা ইত্যাদি
বৃদ্ধোৱা উপসৰ্গ ।

অধিক বিণ. অনেক, সবহ, ভালেমান large in quantity or number, many, much, অতিবিক excessive. ক্রি. বিণ. অধিককৈ। বি. অধিকতা, আধিক্য। অধিক-
তম সর্বাপেক্ষা অধিক। অধিকতর
অপেক্ষাকৃত অধিক। অধিকাংশ
বেছিৰ ভাগ।

অধিকৰণ বি. ব্যাকৰণৰ এটা কাৰক
locative case, বিচাৰৰ ঠাই,
আদালত court of justice, দখল,
আধিপত্য, possession, supre-
macy, আধাৰ something
which holds or contains
some other thing.

অধিকৰণিক বি. বিচাৰপতি judge.
অধিকৰ্ত্তা বি. যাব অধিকাৰত
কোনো চৰকাৰী বিভাগ থাকে
director.

অধিকাৰ বি. শাসন, বাজ্জ্ব, আধি-
পত্য control, supremacy,
দখল, আক্ৰমণ, প্রভুত্ব স্থাপন কৰা
possession, attack, পাৰ্গতালি,
জ্ঞান proficiency, command,
বহু, ক্রমতা right, title. সজ্জাধি-
কাৰ head of a religious
institution. গুণ. বি. অধি-
কাৰিতা, অধিকাৰিত্ব। বিণ. অধি-
কাৰী অধিকাৰ বিশিষ্ট, স্বামী,
মালিক, দখলকাৰী, অধ্যক্ষ, অভিভা।
(স্ত্রী) অধিকাৰিণী। ক্রম. বিণ.
অধিকৃত যাক অধিকাৰ কৰা হৈছে,

অধীনলৈ অনা, বিজিত subjugated.
আয়ত্ত, শিক্ষা নাইবা
অভিজ্ঞতাৰ দ্বাৰা লব। অধিকৃতি
অধিকাৰ।

অধিগত বিণ. যিটো জনা বা পোৱা
যায়, জ্ঞাত, প্রাপ্ত, শিক্ষাৰ দ্বাৰা
লব learnt, mastered, acquir-
ed. অধিগম্য বিণ. জ্ঞানগম্য, প্রাপ্য
attainable.

অধিত্যকা বিণ. পৰ্ব্বতৰ ওপৰত
থকা বহল ওখ ভূমি table-land,
plateau.

অধিদেৱ, অধিদেৱতা, অধিদেৱতা
অন্তৰ্জামী পুৰুষ, অধিষ্ঠাত্ৰী দেৱতা।
অধিনায়ক পৰিচালক, অধ্যক্ষ।

অধিপতি, অধিপ বি. বাই গৰাকী,
স্বামী, বজা master, chief-
owner, ruler. গুণ. বি.
আধিপত্য।

অধিৱাস বি. কোনো শুভ কাৰ্য্যৰ
আগদিনা গধূলি গন্ধ মালাদিৰ
দ্বাৰা কৰা কাৰ্য্য, আৰম্ভণ কাৰ্য্য
preliminary ceremony be-
fore a solemn rite performed
on the previous day. নিবাস,
বসতি residence. বিণ. অধিবাসী
বসতি কৰোঁতা, বাসিন্দা a resi-
dent, inhabitant.

অধিবেশন বি. সভা বা যেল বহা
কাৰ্য্য act of the sitting, বৈঠক
session. অধিকৃত পক্ষত থকা

দেহ। অধিবৰ্ণ মানবাত্মা human soul.

অধিবৰ্ণ বি. কর্ণক লালন-পালন কৰা এজন নীহকুলীয়া লোক।

অধিবাজ, অধিবাজা অধীশ্বৰ, প্রধান বজা, বহু বজাব ওপৰত বজা emperor.

অধিবোহণ বি. ওপৰত উঠা কাৰ্য্য, আৰোহণ climbing up.

অধিষ্ঠাতৃ, অধিষ্ঠাতা বি. বাস কৰোঁতা a dweller. অধ্যক্ষ। (স্ত্রী) অধিষ্ঠাত্রী।

অধিষ্ঠান বি. নগৰ, ঠাই region, প্রভাব, প্রভুত্ব power, influence, আবির্ভাব, অবস্থিতি appearance, অধিষ্ঠিত বিণ. অবস্থিত, থিতাপি হোৱা living, staying, বক্ষিত guarded.

অধীত বিণ. পঠিত read.

অধীন বি. তলতীয়া, আনৰ বশ হৈ থকা dependant, subordinate.

তলতীয়া লোক a subordinate.

ওণ. বি. অধীনতা। অধীনে তলে, তলতীয়া হৈ under, in subordination to.

অধীৰ বিণ. অস্থিৰ, ব্যাকুল anxious, agitated, বি. অধীৰতা।

অধীশ, অধীশ্বৰ বি. মহাবাজা, সম্রাট emperor.

অধুনা অব্য. আজিকালি, বৰ্তমান কালত now, at present.

অধৈৰ্য্য বিণ. ধৈৰ্য্যহীন, ব্যাকুল,

অস্থিৰ impatient, agitated, ধৈৰ্য্যৰ অভাৱ, অস্থিৰতা impatience, anxiety.

অধোগতি বি. অবনতি, তললৈ যোৱা ruin, downfall, নৰকলৈ গমন act of going to hell.

অধোগামী বিণ. তললৈ যোৱা, নৰকলৈ যোৱা degraded, going to hell. (স্ত্রী) অধোগামিনী।

অধোনতি বি. উন্নতিৰ অভাৱ, কৃত-কাৰ্য্য নোহোৱা, অধোগতি unsuccessfulness, downfall. অধো-পতন অধোগতি downfall.

অধোভাগ বি. তলৰ ভাগ, নামনি ভাগ lowest part.

অধোমুখ বিণ. তললৈ মুখ কৰা, লাজত তল মুখ কৰা looking down. (স্ত্রী) অধোমুখী। ক্রি. বিণ. অধোমুখে। অধোলোক বি. পাতাল, নৰক the nether world.

অধোক্ষজ বি. মহাদেৱৰ ভবিষ্য পৰা ওপজা বুলি বিশ্বৰ এই নাম; যাক ভজিলে ইষ্ট্রিয়জ সুখৰ প্রতি অনাদৰ হয়; বিশ্ব, কৃষ্ণ।

অধ্যয়ন বি. পঢ়ন, পাঠ কৰণ study, act of learning.

অধ্যৱসায় বি. নেবানেপেৰা পৰিশ্রম, নিবন্তৰ চেষ্টা perseverance. বিণ. অধ্যৱসায়ী।

অধ্যক্ষ বি. নেতা, গৰাকী, তত্ত্বা-

বধায়ক, পৰিচালক leader
manager. গুণ. বি. অধ্যক্ষতা।
অধ্যাত্ম বিণ. যি আত্মাক বিয়পি
ধাকে, পৰমাত্মা সম্পর্কীয়, শবীর বা
চিত্ত সম্পর্কীয় concerning the
supreme spirit, body or
mind. বি. পৰমাত্মা the supreme
spirit. অধ্যাত্ম-জ্ঞান, অধ্যাত্ম-
ভূত, অধ্যাত্ম বিত্ত। বি. পৰমাত্মা
বিষয়ক জ্ঞান, উপনিষদৰ জ্ঞান,
প্ৰেততত্ত্ব।
অধ্যাপক বি. পঢ়াৰ্হতা, শিক্ষক
teacher, professor. (স্ত্ৰী)
অধ্যাপিকা, অধ্যাপন, অধ্যাপনা
বি. পঢ়োৱা কাৰ্য্য, পৰক শিকোৱা
কাৰ্য্য act of teaching.
অধ্যাপয়িতা অধ্যাপক। (স্ত্ৰী.)
অধ্যাপয়িত্রী।
অধ্যায় বি. পুথিৰ এভাগ, আধ্যা,
পৰিচ্ছেদ, পৰ্ব chapter, section.
অধ্যাবোপ বি. এটা বস্তুত আন এটা
বস্তুৰ কল্পনা কৰা act of attri-
buteing falsely or through
mistake.
অধ্যাসীন বিণ. বহি থকা, উপবিষ্ট
seated.
অধ্যাহাৰ বি. ব্যাকৰণৰ নিয়মমতে
লুকাই থকা কথা পুৰাই লোৱা,
উদ্ধাৰ new supposition.
অধ্যুযুক্ত উপনিবিষ্ট, যি ঠাইত বাস
কৰা হয়।

অজ্ঞেয় বিণ. যি সত্য নহয়, ধ্ৰুৱৰ দৰে
অবিচল নহয়, untruth, fickle.
অনগ্ৰাসৰ বিণ. আগত নোযোৱা,
আগেয়ে যাব নোৱৰা not going
before, not advancing.
অনঘ বিণ. নিষ্পাপ, নিৰ্দোষ, পবিত্ৰ
sinless, pure, শিৱ, বিষ্ণু।
অনন্ত বি. কন্দৰ্প, কামদেৱ cupid,
আকাশ, মন, বতাহ sky, mind,
air, কামভাব, দেহ নথকা body-
less.
অনন্তদীৰ্ঘ বিণ. বি. অতি দীৰ্ঘলীয়া
নহয় not very long.
অনধিকাৰ বি. স্বত্ব বা ক্ষমতা নথকা,
যোগ্যতাৰ অভাৱ absence of
right, power or fitness.
অনধিকাৰ-চৰ্চা। যাব যি বিষয়ত
অধিকাৰ বা যোগ্যতা নাই, তাৰ
সেই বিষয়ে হাত দিয়া বা সেই
বিষয়ে আলোচনা কৰা কাৰ্য্য। বিণ.
অনধিকাবী স্বত্ব, ক্ষমতা বা যোগ্যতা
নথকা। কুদ. বিণ. অনধিকৃত।
অনধিগম্য বিণ. জ্ঞান অগম্য, জ্ঞানে
হুকি নোপোৱা not obtained,
acquired or studied.
অনন্তুকৰণ বি. অনুকৰণ কৰিব
নোৱাৰা কাৰ্য্য।
অনন্তুকৰণীয় বিণ. অনুকৰণ কৰিব
নোৱাৰা unimitable.
অনন্তুগ্ৰেয় বিণ. সহজে অনুমান কৰিব
নোৱাৰা unable to guess.
অনন্ত বি. অশেষ অন্ত নথকা

having no end or limit, অসীম infinite. বি. সৰ্পৰাজ, এহেজাব ফণা থকা এটা বৃহৎ সাপ, বিষ্ণু, কৃষ্ণ, আকাশ, অক্ষয়।

অনন্ত কল্পনী বি. বৈষ্ণৱ যুগৰ এজন অসীম কবি।

অনন্তৰ বি. ওচৰ proximity. অব্য. তাৰ পাছত, পাছত next, after. অনন্তৰে ক্ৰি. বিণ. পাছত, ইয়াৰ পাছত after this.

অনন্ত অন্তৰ সৈতে সম্বন্ধ বৰ্জিত। বি. অইন নহয়, যাৰ অন্য কোনো নাই, একক, অভিন্ন। স্ত্ৰী, অনন্তা। অনন্তকৰ্ম্ম। একমাত্র কৰ্ম্মতেই বত।

অনন্তগতি বিণ. যাৰ অন্য গতি নাই, নিকপায়, নিৰাশ্রয় helpless.

অনন্তমন বি. একাগ্রমন, একে কথাতে লগোৱা চিত্ত devoted to one thing only. ক্ৰি. বিণ. অনন্তমনে। অনন্তমনা একাগ্ৰচিত্ত (লোক)।

অনন্তসাধাৰণ, অনন্তশুলভ যি অন্য ব্যক্তি নাই, অসাধাৰণ।

অনন্তোপায় যাৰ অন্য উপায় নাই।

অনপত্যতা বি. সন্তানাভাব childlessness.

অনপৰাধ বি. অদোষ, নিৰ্দোষ innocence.

অনপু-অৰূপু বি. দুপ্ৰাপ্য দুৰ্লভ বস্তু rare and excellent things.

অনপেক্ষ বিণ. নিৰপেক্ষ, আনলৈ

অপেক্ষা নকৰা not depending on others. বি. অপেক্ষাত।

অপেক্ষিত যাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰা নহয়, অশ্ৰুত্যাশিত।

অনবত্ত বিণ. অনিন্দনীয় beautiful, faultless.

অনবধান বি. অমনোযোগ, অযত্ন inattention. অনবধানতা বি. অমনোযোগিতা, উপেক্ষা, অসাৱধানতা carelessness.

অনবকাশ বি. অনবসৰ absence of room or scope.

অনবগত বিণ. অজ্ঞাত unknown. অনৱত্তৰ্ণিতা বিণ. স্ত্ৰী. ওৰণি নথকা, অনাবৃত্তা uncovered.

অনৱচ্ছিন্ন বিণ. কোনো বস্তু নুবুজোৱা অনবৰত ceaseless, বেলেগ নকৰা, অভিন্ন not separated or cut, একেৰাহে, একেলালীয়ে continuous.

অনবৰত বিণ. ছেদ ভেদ নথকা, সদায় হৈ থকা। ক্ৰি. বিণ.

নেৰানেপেৰাকৈ, সদায় ceaselessly অনবহিত অমনোযোগী, অসাৱধান।

অনভিজ্ঞ বিণ. নজনা, বহুদৰ্শিতা নথকা ignorant, inexperienced.

অনভিগ্ৰেভ বিণ. সম্মতি বা ইচ্ছা নথকা, অপ্ৰিয়, অমনোনীত not desired.

অনভ্যস্ত বিণ. অভ্যাস নোহোৱা not habituated.

অনৰ্গল বিণ. বাধা নথকা, অবাধ,

অপ্রতিবন্ধক, সবসৰীয়া, থকজা
নলগা unobstructed, fluent.
ক্ৰি. বিণ. অনৰ্গলৰূপে।

অনৰ্থ বিণ. অন্তত, অনিষ্ট, উৎপাত
mishap, injury, mischief,
অনিষ্টকাৰী বস্তু injurious thing,
বেয়া বা বিপৰীত অৰ্থ wrong or
contrary meaning. ক্ৰি. বিণ.
অনৰ্থক অবাবত, অকাৰণত,
মিছাতে without any cause,
purpose or gain. বিণ. অকাৰণ,
নিষ্ফল, অৰ্থ-নথকা groundless,
meaningless অনৰ্থকৰ,
অনৰ্থকাৰী বিণ.

অনৰ্হ বিণ. অযোগ্য, অপূজ্য not
fit, not fit for worship.

অনৰ্জ বি. জুই, অগ্নি fire, উৎকট-
শক্তি, ভাব বা বাঞ্ছা violent
energy, burning emotion or
desire.

অনৰ্শন বি. উপবাস, লঘোন fast.

অনৰ্শ্ব বিণ. যাবনাশ নাই, চিৰস্থায়ী,
অক্ষয় imperishable.

অনৰ্শুয়া বি. পৰৰ দোষ দেখি বিদ্ৰূপ
নকৰা, গুণীৰ গুণ নিন্দা নকৰা, ঈৰ্ষা
শূন্যতা absence of ill-feeling,
malice or envy, শকুন্তলাৰ
এজনী সখীৰ নাম।

অনৰ্কৰ বিণ. নিবন্ধৰ, অখব নিচিনা,
মূৰ্খ unlettered, ignorant.

অনা স. ধা. আনৰ হতুৱাই দূৰৰ পৰা

ওচৰ চণোৱা to cause to be
brought. বিণ. অনোৱা।

অনা অভাৱ নাইবা নথকা বুজোৱা
উপসৰ্গ, নোহোৱা বুজোৱা যেনে—
অনারুষ্টি, অনা অসমীয়া।

অনা বি. ছবতীয়া, চাৰি পইচাৰ মূল্য
বা ওজন an anna, four pice.

অনা-অনি বি. অবিয়া অবি, কাকো
চাটু নকৰা ভাব rivalry.

অনাই স. ধা. কাণ পাতি শুনি,
কাণ কৰি listening.

অনাই-বনাই ক্ৰি. বিণ. ঘূৰি-পকি,
অকাই পকাই, কাম কাজ
নোহোৱাকৈ এনেই ঘূৰি ফুৰি
roaming about without any
object or carelessly.

অনাকটা বিণ. নকটাকৈ তাঁতৰ পৰা
উলিওৱা কাপোৰ।

অনাগত বিণ. অনুপস্থিত, ভবিষ্যত,
ভাবী not come or arrived,
future, unknown. অনাগত
বিষাভা যি ভবিষ্যতৰ কাৰণে ব্যৱস্থা
কৰে নাইবা সাজু থাকে।

অনাজ্ঞাত বিণ. যাব গোন্ধ লোৱা
হোৱা নাই, অনুপভূক্ত not smelt.

অনাচাৰ বি. বেয়া আচৰণ,
কুব্যৱহাৰ, নিয়ম নীতি নমনা কাৰ্য্য
improper conduct, violation
of moral or religious rules.

অনাচাৰী বিণ. চুৰাচাৰী, আচাৰভ্ৰষ্ট
লোক immoral person.

অনাজালে ক্ৰি. বিণ. জুইৰ তাপ

নোহোৰাকৈ, জাল নপৰাকৈ without being heated by fire, without a net.

অনাটন বি. অভাব, নাটনি want, deficiency.

অনাথ বিণ. আশ্রয়হীন, বখীয়া নথকা having no protector, helpless. বি. নিৰাশ্রয় লোক one having no protector. (স্ত্রী)

অনাথিনী, অনাথা।

অনাথিতি বিণ. নিৰাশ্রয় helpless.

অনাদৰ বি. আওহেলা, অযত্ন, যত্ন নকৰা, তাছিল্য want of proper care or affection.

অনাদৰী বি. শিৱসিংহ বজাৰ পত্নী।

অনাদায় আদায়ৰ অভাব, অপ্ৰাপ্তি।

অনাদি বিণ. আদি নথকা having no beginning. বি. পৰমেশ্বৰ, god, অসীম infinite.

অনাদিপাতন বি. সৃষ্টিৰ বিবৰণ শব্দদেবে বচা এখন পুথিৰ নাম।

অনাদৃত কৃদ. বিণ. আদৰ নোপোৱা disrespected. স্ত্রী **অনাদৃতা**।

অনাদোষ বি. দোষ নথকা innocence.

অনা-নিয়া বি. অনা আৰু নিয়া কাৰ্য্য act of taking away and bringing back.

অনাবাতে বি. বতাহ নোহোৱাকৈ, without wind.

অনাবিল বিণ. পবিত্ৰ, পবিত্কাৰ, স্বচ্ছ, অকলুষিত pure, clear.

অনাবিকৃত কৃদ. বিণ. অপ্ৰকাশিত undiscovered.

অনাবৃত কৃদ. বিণ. ঢাকি নোখোৱা uncovered.

অনাবৃষ্টি বি. বৰষুণৰ অভাব, খৰ want of rain, drought.

অনাতুৱা বিণ. নিচিনা-নজনা, আচ-হৰা unfamiliar, unacquainted.

অনাশয় বি. ৰোগাভাব, আৰোগ্য বিণ. নীৰোগ, সুস্থ free from disease, healthy.

অনামিকা বি. কেঞা আঙুলিৰ ওচৰৰ আঙুলি the ring finger.

অনামেষে বি. মেঘ নোহোৱাকৈ, without cloud.

অনায়ক বি. গৰাকীত বাজে আন মানুহ, গৰাকী নথকা person other than the leader, having no leader.

অনায়াস বিণ. যত্নহীন absence of difficulty or exertion.

অনায়াসলব্ধ সহজে পোৱা got easily.

অনায়াসসাধ্য সহজসাধ্য, সহজে কৰিব পৰা done easily.

অনায়ালে ক্ৰি. বিণ. যত্ন নকৰাকৈ সুগমে easily.

অনাৰ্য্য বি. আৰ্য্য জাতিৰ বাহিৰক লোক a non-Aryan, অভদ্র uncivilised.

অনাবশ্যক বি. অপ্ৰয়োজন, অদৰ

কাৰ, নলগা absence of necessity, বিণ. অনাৱশ্যকীয়।

অনাশ্রয় বি. সহায় নাইবা বন্ধক নথকা অৱস্থা want of support or refuge. কৃদ. বিণ. অনাশ্রিত আশ্রয় নথকা, বিনাশ্রয় unprotected.

অনাশক্ত বিণ. নিৰ্গিপ্ত, অনুৰাগ নথকা free from attachment. বি. অনাশক্তি।

অনাহা বি. অভক্তি, অবিশ্বাসী, অশ্রদ্ধা want of regard, faith or attention.

অনাহক বি. অৰাব, অদৰকাৰ want of necessity. বিণ. বৃথা fruitless. ক্ৰি. বিণ. অনাহকত।

অনাহত বিণ. আঘাত নোপোৱা, বাধা নোপোৱা, অক্ষত unbeaten, unwounded, in tact.

অনাহাৰ বি. উপবাস, লঘোন fast. বিণ. অনাহাৰী লঘোনীয়া fasting. ক্ৰি. বিণ. অনাহাবে।

অনাহুত বিণ. নামাতা, অনিমন্তিত uncalled, uninvited.

অনিচ্ছা বি. ইচ্ছাৰ অভাৱ, অকচি unwillingness, dislike. বিণ.

অনিচ্ছুক বাঞ্ছা নকৰা unwilling.

অনিত্য বিণ. অস্থায়ী, খন্তেকীয়া transitory, not lasting. বি.

অনিত্যতা।

অনিচ্ছা বি. টোপনি নহা নাইবা জাগি থকা অৱস্থা want or

absence of sleep. বিণ.

অনিজ্জিত।

অনিন্দনীয়, অনিন্দ্য বিণ. যাক নিন্দা কৰিব নোৱাৰি, প্রশংসাৰ যোগ্য unblamable, praiseworthy.

অনিন্দিত বিণ. হুঁচাম নোপোৱা, তিবন্ধত নোহোৱা not reproached or censured.

অনিবাৰ্য্য বিণ. নিবাৰণ কৰিব নোৱাৰা, বাধিব নোৱাৰা, অদম্য irresistible, inevitable.

অনিমিষ, অনিমেঘ বিণ. চকুৰ পচাৰ নপৰা unblinking.

অনিয়ত বিণ. অনিশ্চিত, অস্থিৰ uncertain, not firm.

অনিয়ন্ত্ৰিত বিণ. উচ্ছৃঙ্খল, অনিৰ্দ্ধিষ্ট indisciplined.

অনিয়ম বি. অবিধি, বিশৃঙ্খলা, নীতিৰ বিপৰীত want of rule or order, irregularity. বি.

অনিয়মিত অসংযত, অনিৰ্দ্ধিষ্ট।

ক্ৰি. বিণ. অনিয়মে, অনিয়মকৈ।

অনিয়া-অনি বি. প্রতিদ্বন্দ্বিতা, আনতকৈ ভাল হবৰ চেষ্টা emulation, rivalry.

অনিৰ্দ্ধিষ্ট বিণ. ঠিক নকৰা বা নথকা, অনিশ্চিত undetermined.

অনিৰ্বৰচনীয় বিণ. বৰ্ণনাৰ অসাধ্য, বৰ্ণনাৰ অতীত indescribable, unspeakable.

অনিৰ্বৰ বিণ. নীতি বা সমাজৰ নিয়মৰ বিৰুদ্ধ আচৰণ, অনিয়ম

what is opposed to rule or usage.

অনিৰ্বাণ বিণ. মুক্তি বহিত, অলস্তু, অশাস্ত।

অনিষ্ট বি. শ্রীকৃষ্ণৰ নাতি প্রত্নায়ব পুত্র। এওঁ বাণবজাৰ কন্যা উষা দেৱীক বিয়া কৰাইছিল। বিণ. অবাধ্য, অদম্য।

অনিজ বি. বতাহ, বায়ু air, wind.

অনিষ্ট বিণ. অঠাৱৰ, ঠিক নোহোৱা uncertain.

অনিষ্টিত বিণ. অঠিক, সন্দেহযুক্ত uncertain.

অনিষ্ট বি. অপকাৰ, ক্ষতি, হানি, অমঙ্গল injury, loss, misfortune, evil. **অনিষ্টকৰ**, **অনিষ্টকাৰী**, **অনিষ্টকাৰক** বিণ. অপকাৰী, অন্যায়কাৰী, অহিতকাৰী injurious.

অনিষ্ঠি (পু. অ.) বিণ. অধৰ্ম্মী।

অনৌক বি. সৈন্য, সৈন্যদল।

অনীতি বি. অন্যায় কাম, সমাজ নাইবা ধৰ্ম্মৰ নিয়মৰ বিপৰীত আচৰণ immoral or improper act, conduct opposed to rules of society or religion.

অনীশ্বৰ বিণ. ঈশ্বৰ নমনা, নাস্তিক Godless, atheistical. **অনীশ্বৰবাদী** যি ঈশ্বৰ নাই বুলি বিশ্বাস কৰে, নাস্তিক an atheist.

অনাহ নিঃস্পৃহ। বি. **অনীহা**।

অনু উপসৰ্গ. পাছত after.

behind, অনুগমন পাছত যোৱা, অনুকৰণ—আগৰ মতে কৰা imitation, সাদৃশ্য—অনুকৰণ, ব্যাপ্তি—অনুকৰণ, সৈতে—অনুচৰ, অধীন—অনুগত হীন—অনুকল্প।

অনুকম্পা বি. সহানুভূতি, সমবেদনা sympathy, দয়া, অনুগ্রহ favour, kindness.

অনুকৰণ বি. অইনৰ কাৰ্য্যৰ নকল, অনুসৰণ imitation. **অনুকৰণীয়** অনুকৰণ যোগ্য।

অনুকাৰ-শব্দ বি. কাণেৰে যেনে শুনা যায়, সেইকপ কোৱা বা লিখা মাত যেনে—টং টং, কা কা, মিউ মিউ।

অনুকাৰী বি. লোকৰ দৰে কৰা বা চলা imitating. বি. লোকৰ দৰে চলা নাইবা আনৰ দৰে আচৰণ কৰা লোক an imitator.

অনুকল্প বি. বদল, যাক আন এটাৰ ঠাইত ব্যৱহাৰ কৰা হয়, গৌণবিধি a substitute or alternative.

অনুকূল বিণ. হিত, উপকাৰী friendly, favourable. সদয় kind, সমৰ্থক supporting. ক্ৰি. বিণ. **অনুকূলে** পক্ষে in favour of. বি. একপ্রকাৰ নায়ক।

অনুকৃতি বি. ছবি, প্রতিমূৰ্ত্তি, অনুকৰণ image, imitation.

অনুস্মৃত বিণ. যাক কোৱা বা উল্লিখিত কৰা নাই, অকথিত, উহ্ম not spoken or mentioned.

অনুক্ৰম বি. শৃংখলা, যথাক্রম, ক্রমাবয় order, succession. **অনুক্ৰমণ**

অনুসরণ। ক্রি. বি. **অনুক্ৰমে**।

অনুক্ৰমণিকা বি. জ্ঞী. কিতাপৰ ভূমিকা, নাইবা মুখপাত, প্রস্তাবনা a preface, an introduction, প্রক্রমপত্র programme.

অনুগ অনুগামী, অনুচর, সেবক। **অনুগত** বিণ. পাচত ফুৰা, অধীন, বাধ্য, উপাসক subordinate, follower, devoted.

অনুগমন বি. পাছে পাছে যোৱা, অনুসরণ the act of following another, সহমরণ। **অনুগামী** বিণ. পাছে পাছে যোৱা following. বাধ্য obeying. জ্ঞী **অনুগামিনী**।

অনুগ্রহ বি. কৃপা, উপকাৰ act of doing good, favour. **অনু-গৃহীত** বিণ. যাক অনুগ্রহ কৰা হৈছে, উপকৃত favoured.

অনুগ্রাহক, **অনুগ্রাহী** সহায়ক, অনুগ্রহকাৰী one who favours.

অনুচৰ বি. লগত যোৱা লোক, লগুৱা, সঙ্গী, আলম্বৰা companion, follower, attendant.

জ্ঞী. **অনুচৰী**।

অনুচিত বিণ. অযুক্ত, অন্যায় improper, wrong.

অনুচ্চ বিণ. উচ্চ নোহোৱা, চাপৰ low.

অনুচ্ছেদ বি. এটা ছেদৰ ভাগ বা অংশ, sub-section, paragraph,

ধ্বংস বা নষ্ট নোহোৱা indestruc-
tibility.

অনুজ বি. সৰু ভাই young brother.

অনুজীৱী বি. আশ্রিত মানুহ, পৰব ঘৰত পোহপাল যোৱা লোক, দাস dependant.

অনুজ্ঞা বি. আদেশ, হুকুম per-
mission, order অনুমতি, সন্মতি approval.

অনুজ্ঞাত বিণ. আদিক, অনুমতি পোৱা allowed, permitted.

অনুতাপ বি. কামৰ পাছত কৰা শোক, অনুশোচনা regret, repentance. **অনুতপ্ত** বিণ. মনত তাপ পোৱা, শোক পোৱা repentant. **অনুতাপিত** অনুতপ্ত।

অনুত্তম বিণ. বেয়া, হীন bad, low.

অনুৎসাহ বি. উৎসাহ নথকা, চেষ্টা কৰিবৰ অনিচ্ছা absence of zeal or exertion. বিণ. **অনুৎসাহী** **অনুৎসাহিত**।

অনুদ্বাদ্ধ (সঙ্গীতত) নিম্ন স্বৰ।

অনুদ্বাৰ বিণ. নীচমনা, ঠেক মনা low-minded, narrow-minded কৃপণ miserly.

অনুদিন, **অনুদিনে** ক্রি. বিণ. দিনে দিনে, নিত্যে every day.

অনুদেখ বিণ. নিকদেখ absent and unheard of. **অনুদৃষ্টি** নিকদেখ, যি লক্ষ্যৰ বিষয় নহয়।

অনুবিগ্ন বিণ. উত্তল-ধুত্তল নলগা,

চিন্তিত নোহোবা free from anxiety or mental trouble.

বি. অনুভেগ।

অনুভূত বিণ. প্রস্তুত নোহোবা, নিশ্চেষ্ট not ready, inactivity.

অনুভূত বি. চেষ্টানথকা inactivity.

অনুভোগ বি. উদ্বোধন নথকা, যত্নব অভাব absence of exertion.

বিণ. অনুভোগী।

অনুধাবন বি. অনুসরণ, মনোনিবেশ, বিবেচনা act of following, consideration. reflection,

বিণ. অনুধাবক।

অনুন্নয় বি. বিনয় ভাব প্রদর্শন, নম্রতা, প্রার্থনা, কাকুতি civility. request, entreaty.

অনুন্নত বিণ. উন্নতি নোহোবা, জ্ঞান শিক্ষা আদিত আগ নবঢ়া backward, not advanced.

অনুনাগিক বিণ. নাকেবে উচ্চারণ কৰা nasal.

অনুপকাৰ বি. অপকাৰ ক্ষতি, লোকচান injury, loss, harm.

বিণ. অনুপকাৰী।

অনুপপত্তি অসঙ্গতি, অসিদ্ধি।

অনুপন্ন বিণ. নিকপন্ন, যাব তুলনা নাই incomparable (বাক্যত) (পু. অ.) অনুপন্ন।

অনুপযুক্ত বিণ. অনুচিত, অযোগ্য, অক্ষম improper, unfit, unable.

অনুপযোগী বিণ. উপযোগী নোহোবা, অনুপযুক্ত unsuitable.

অনুপল বি. ক্ষণ, নিমিষ, মুহূর্ত & moment.

অনুপলকি বি. অনুমান বা বোধব অভাব absence of realisation.

অনুপস্থিত বি. উপস্থিত নথকা absent. বি. অনুপস্থিতি।

অনুপাত বি. এক বাশিব লগত অইন বাশিব সম্বন্ধ। ক্রি. বিণ.

অনুপাতে অনুসারে।

অনুপান বি. দৰবৰ লগত মিহলাই খোবা বস্তু substance taken with medicine.

অনুপায় বিণ. নিকপায়, সহায়হীন having no means.

অনুপ্রাণিত বিণ. উৎসাহিত inspired.

অনুপ্রাস বি. এবিধ শব্দালঙ্কার, একে বর্ণৰ বাবে বাবে প্রয়োগ alliteration.

অনুবন্ধ বি. পূৰ্বৰ পৰা চলি অহা বাতি custom, usage, চেষ্টা exertion. বাধ্যবাধকতা, বন্ধন, অনুবোধ।

অনুবর্তী বিণ. পাছত থকা, অপৰবৰ মতে চলা following. স্ত্রী. অনুবর্তিনী।

অনুবর্তিত বি. অনুবর্তন obedience.

অনুবল বি. সহায় & rearguard.

অনুবাদ বি. ভাঙনি, তৰ্জমা translation.

অনুবাদক বিণ. যি অনুবাদ কৰে

translator. অনুবাদিত বিণ.
ভাষান্তৰিত translated.

অনুবৃত্তি বি. অনুবৰ্ত্তন, অনুকৰণ
approval.

অনুভৱ বি. জ্ঞান, বুজা, উপলব্ধি
act of feeling.

অনুভাৱ, অনুভাৱন বি. বোধ,
জ্ঞান, সুখানুভূতি indication of
feelings by signs, gestures
etc. কাব্যালঙ্কাৰত স্থায়ীভাৱৰ
কাৰ্য্যক অনুভাৱ বোলে। ইয়াৰ
পৰা বৰ্ণৰ উৎপত্তি হয়। স্থায়ীভাৱৰ
কাৰ্য্য যেনে,—ক্ৰন্দন, ৰোমাঞ্চ,
আশ্ফালন ইত্যাদি।

অনুভূত বিণ. যাক অনুভৱ কৰা
হৈছে, গম পোৱা felt, per-
ceived.

অনুভূতি বি. অনুভৱ, জ্ঞান, বোধ
perception.

অনুমতি বি. আজ্ঞা, আদেশ, সম্মতি
permission, assent.

অনুমৰণ বি. সহমৰণ following
in death.

অনুমান, অনুমিতি বি. আন্দাজ,
মনেৰে ভাবি ঠিক কৰা supposi-
tion. যুক্তিৰে কৰা সিদ্ধান্ত
inference.

অনুমিত বিণ. যিটো অনুমান কৰা
হৈছে supposed.

অনুমেয় বিণ. অনুমান কৰিব পৰা,
অনুমানযোগ্য inferable.

অনুভাগ্যক বিণ. নিৰ্ণায়ক, অনুমান-

জনক causing an inference
as an effect, being the
ground of an inference.

অনুমোদন বি. কোনো কথা বা কাম
ভাল বুলি মত দিয়া বা স্বীকাৰ কৰা
কাৰ্য্য approval. সম্মতিদান
assent. অনুমোদক বিণ. সমৰ্থক
supporter. অনুমোদিত বিণ.
অনুমোদন কৰা approved.

অনুযায়, অনুযায়ী বিণ. অনুগামী,
following. অনুকপ, অনুসৰি,
নিচিনা, conforming to, accor-
ding to, like.

অনুবোধ বি. দোষাবোধ কৰণ
complaint, তিৰস্কাৰ censure,
প্ৰশ্ন question.

অনুবক্ত বিণ. আসক্ত, ভক্ত, বত
very fond of, devoted to.

অনুবক্তি বি. অনুবাগ, প্ৰীতি
devotion, attachment. অনু-
বক্তক বিণ. সন্তুষ্টদায়ক pleasing.

অনুবক্তিভ বিণ. সন্তুষ্ট pleased,
kept contented. অনুবক্তন বি.
তৃপ্তিকৰণ satisfying. অনুবৰ্ণন
বি. প্ৰতিধ্বনি, প্ৰতিশব্দ sounding
conformably to, a continuous
sound.

অনুবাগ বি. আসক্তি, প্ৰীতি, প্ৰেম
love, affection, মনোযোগ
attention. বিণ. অনুবাগী
অনুবাগযুক্ত, স্নেহযুক্ত। স্ত্ৰী, অনু-
বাগিনী প্ৰেমিকা।

অনুবাদ বি. সপ্তদশ নক্ষত্র ।

অনুকঙ্ক বিণ. অনুবোধ পোরা
requested.

অনুকরণ বিণ. সদৃশ, তুল্য similar,
যোগা, উপযুক্ত fit. suitable.

অনুকণীয়া বিণ. অলপীয়া, সামান্য
of an inferior manner or
degree, in small quantity.

ক্রি. বিণ. **অনুকণীয়াকৈ** সামান্য-
কপে, অলপীয়াকৈ । **অনুকপে**
অনুসাৰে, দৰে according to.
similarly.

অনুবোধ বি. খাটনি, প্রার্থনা
request, entreaty.

অনুর্কৰ বিণ. সাৰ নোহোৱা, un-
fertile.

অনুর্কৰা বিণ. কটুৰ, সাৰ নাইকিয়া
not fertile.

অনুলেপ, অনুলেপন বি. চন্দনাদি
গাত ঘঁহা কাৰ্য্য act of smear-
ing the body with fragrant
unguents, গাত ঘঁহা বস্তু ।

অনুলোম অনুক্ৰম, যথাক্ৰম ।

অনুলোম বিবাহ উচ্চবৰ্ণ পুৰুষ
সৈতে নিম্ন বৰ্ণ স্ত্ৰীৰ বিবাহ ।

অনুশাসন বি. আদেশ command,
উপদেশ, শিক্ষা advice, instruc-
tion, শৃঙ্খলা discipline.

অনুশীলন বি. অভ্যাস, কোনো কথা
শিকিবৰ কাৰণে পুনঃপুনঃ কৰা
কাৰ্য্য constant exercise or
study.

অনুশীলনীয় বিণ. অনুশীলনযোগ্য ।

অনুশোচ, অনুশোচনা বি. অনুতাপ
repentance.

অনুসৰ, অনুসৰ্জ বি. সহস্ক, সংলগ্নতা
close connection, adherence
or attendance.

আনুসঙ্গিক, আনুসঙ্গিক বিণ. ফল
স্বৰূপে হোৱা, লগতে হোৱা follo-
wing as a necessary result.
consequent, connected with.

অনুষ্টুপ, অনুষ্টুভ বি. সংস্কৃতৰ
এবিধ অষ্টাকৰী ছন্দ, ই চাৰি চৰণত
গঠিত, প্ৰত্যেক চৰণতে ৮ টাকৈ
আখৰ থাকে ।

অনুষ্টুপীয়া বিণ. অলপীয়া, অনুকণীয়া,
সংক্ষেপ of an inferior degree,
brief. ক্রি. বিণ. **অনুষ্টুপীয়াকৈ** ।

অনুষ্ঠাতা বি. কোনো কাম আৰম্ভ
কৰোঁতা the first originator.

অনুষ্ঠান বি. আৰম্ভ commence-
ment, সম্পাদন performance,
ধৰ্ম্ম, কৰ্ম্ম, শিক্ষা আদিৰ স্থান insti-
tution, উৎসৱ আদি কাৰ্য্য cele-
bration, function.

অনুষ্ঠিত বিণ. যাক সম্পন্ন কৰা হয়,
কৃত, সম্পাদিত, আৰম্ভ begun,
performed. **অনুষ্ঠেয়, অনুষ্ঠান-**
যোগ্য ।

অনুসন্ধান বি. বিচাৰি চোৱা,
অন্বেষণ enquiry, search. খবৰ,
ভূ clue, information.

অনুসন্ধিৎসা অনুসন্ধান বা বিচাৰ

কবি চাবব ইচ্ছা। বিণ. অনুসন্ধিৎসু
অনুসন্ধান কৰাব ইচ্ছুক।

অনুসৰণ বি. পাচত ঘোৰা বা গমন
the act of going after, অবজ্ঞা
বা উপদেশ মতে চলা the act of
obeying. অনুসৰি অস. ক্ৰি.
অনুসৰণ কৰি following. ক্ৰি. বিণ
মতে, অনুযায়ী according to.
অনুসাৰে ক্ৰি. বিণ. মতে, অনুযায়ী
according to, পৰিমাণে in pro-
portion to. অনুসৰী অনুসৰণ-
কাৰী।

অনুসৃত লোবা হৈছে, taken.

অনুস্বাব বি. নাকেদি মতা আখৰ 'ং'
the nasal letter. "ং"।

অনুকণ, অনুকণে ক্ৰি. বিণ. প্ৰতি
মুহূৰ্ত্তে, সদায় always.

অণুঢ়া বি. অবিবাহিত। স্ত্ৰী. অনুঢ়া
unmarried.

অনুবৃত্ত কুদ, বিণ. অনুবাদ বা তৰ্জমা
কৰা translated.

অনৃত্ত বিণ. অসত্য, মিছা untruth,
false.

অনেক বি. এটাতকৈ অধিক, সবহ
many, much. ক্ৰি. বিণ. সবহকৈ,
বেছি পৰিমাণে in a great
degree.

অনৈক্য বি. এক নোহোবা, অমিল
want of unity.

অনৌচিত্ত্য বি. যি উচিত নহয়,
unproper.

অন্ত বি. শেষ ভাগ, মৰণ, ওৰ the
end, death, finish.

অন্তঃকৰণ বি. মন, চিত mind, the
heart.

অন্তঃপুৰ বি. ভিতৰ ঘৰ বা টোল,
ঘৰৰ তিবোতা থকা ভাগ the
inner apartment, অন্তঃপুৰ,
অন্তঃপুৰ, শব্দৰ ব্যৱহাৰো আছে।

অন্তঃপ্ৰবাহ বি. ভিতৰুৱা গতি
internal motion.

অন্তঃস্থ, অন্তঃস্থ বিণ. যি মাজত
থাকে, মধ্যবৰ্তী, স্পৰ্শবৰ্ণ আৰু উন্ন
বৰ্ণৰ মাজত থকা বাবে ব্যাকৰণত
য, ব, ল, ৰ, অন্তত থকা, শেষত
থকা। অন্তঃসত্ত্বা যাব গৰ্ভত জীৱ
আছে pregnant woman, গৰ্ভৱতী।
অন্তঃসলিলা যাব তলত পানী
আছে।

অন্তঃসাৰ বিণ. যাব ভিতৰত সাৰ
পদাৰ্থ আছে। বি. ভিতৰৰ সাৰ
পদাৰ্থ internal quality or
substance.

অন্তঃসাৰশূণ্য শূন্যগৰ্ভ, গুণহীন,
অপদাৰ্থ।

অন্তক বি. যি শেষ বা নাশ কৰে,
যম, যুত্ৰা death, destroyer.

অন্তকৰা বিণ. সংহাৰকাৰী des-
troying.

অন্তকাল বি. জীৱনৰ শেষকাল,
মৰিবৰ সময় the time of death.

অন্তকালে ক্ৰি. বিণ. জীৱনৰ শেষ
সময়ত at the hour of death.

অন্ততঃ অব্য. কম পক্ষেও, বেছি নহলেও at least.

অন্তৰ বি. মাজ, ভিতৰ, মন, দুৰ্গঠাই midst, mind, distance, প্রভেদ difference.

অন্তৰঙ্গ বিণ. মুখ্য, প্রধান main, chief.

অন্তৰতম বিণ. বৰ গম্ভীৰ, অতিশয় অন্তৰ বা ভিতৰৰা very deep, inner most.

অন্তৰা বি. মাজত, ওচৰত, গানৰ পদবিশেষ, কবিতা বা গানৰ মধ্যস্থ পদ, গানৰ ধৰা।

অন্তৰা-অণ্ডৰি বিণ. আঁতৰা-আঁতৰি।
ক্ৰি. বিণ. অন্তৰা-অন্তৰিকৈ at a distance from one another.

অন্তৰাত্মা বি. জীবাশ্মা, বিবেক conscience.

অন্তৰায় বি. বাধা, প্রতিবন্ধক obstacle, hindrance.

অন্তৰাল বি. আঁৰাল, ব্যবধান intermediate space or time, interval.

অন্তৰি ক্ৰি. বিণ. ভিতৰি inwardly.

অন্তৰিত লুকাই থকা, আবৃত, দুৰ্গঠিত, বাজাজাত নিৰ্দ্ধিষ্ট স্থানত আবৃত interned, internee. বি.

অন্তৰণ।

অন্তৰিণ্ডিয় বি. মন, অন্তঃকৰণ, অন্তৰাত্মা mind, heart, soul.

অন্তৰিক, অন্তৰীক বি. আকাশ sky.

অন্তৰীণ বিণ. বাজ আত্মমতে নিৰ্দ্ধিষ্ট ঠাইত আবৃত interned, internee.

অন্তৰীণ বি. ক্ৰমশঃ সৰুহৈ সাগৰৰ ভিতৰলৈ আগ বাঢ়ি যোৱা মাটি, আগীয়াটুটি cape.

অন্তৰ্গত বিণ. ভিতৰৰ, মাজত থকা included.

অন্তৰ্জগৎ মনোজগৎ।

অন্তৰ্জাতীয় বিণ. অনেক জাতি সম্পৰ্কীয়, অনেক জাতিৰ ভিতৰত হোৱা international.

অন্তৰ্দৃষ্টি বি. আত্মাবে দেখা কাৰ্য্য, আধ্যাত্মিক দৃষ্টি spiritual or internal vision. অন্তৰ্দৰ্শন নিজৰ মনৰ নাইবা চিন্তাৰ পৰীক্ষা introspection.

অন্তৰ্দ্ধাহ বি. সম্ভাপ, অতিশয় মানসিক হুৰ internal heat, sorrow, mental affliction.

অন্তৰ্দ্ধান বিণ. নেদেখা বা অদৃষ্ট হোৱা, তিবোধান vanished, out of sight.

অন্তৰ্দ্ধ্ব বিণ. মানসিক সংঘাত, internal conflict.

অন্তৰ্দ্ধিত বিণ. হৃদয়ত থকা, অন্তৰত লুকাই থকা situated in the heart, hidden.

অন্তৰ্দ্ধী বিণ. সগৰ্ভা pregnant.

অন্তৰ্দ্ধী বিণ. মধ্যবৰ্তী, অন্তৰ্গত।

অন্তৰ্দ্ধাণিজ্য বি. দেশৰ ভিতৰৰ বাণিজ্য internal trade.

অন্তৰ্দ্ধিগ্ৰহণ বি. দেশৰ নিজৰ মাত্ৰহৰণ

ভিত্তবত হোৱা কাজিয়া civil war.

অন্তর্ভুক্ত বিণ. ভিত্তবত নাইবা যাকত থকা included in.

অন্তর্ভুক্তী বিণ. বাহিবৰ কথা এৰা, আত্মা নাইবা দৈশ্বৰ ফালে মন লগোৱা introspective.

অন্তর্ভুক্তী আবেদন বি. ভিত্তকৰা আবেদন inward appeal.

অন্তর্ভুক্তী বি. যি অন্তৰৰ কথা জানে, দৈশ্বৰ, মনৰ সকলো ভাব বুজা knowing the heart, heart-searching.

অন্তৰ্ভুক্তা জীৱৰ প্ৰযুক্তিনিৰুক্তি নিয়ামক, মনৰ শাসন কাৰক one who controls the heart.

অন্তৰ্ভুক্ত বিণ. নাইকিয়া বা নেদেখা হোৱা vanished.

অন্তিম বিণ. শেষ, মৰিবৰ সময় final, last.

অন্ত্য বিণ. শেষত থকা last, final.

অতি নীচ inferior lowest.

অন্ত্যজ হীন জাতিৰ of a low caste.

অন্ত্যজাৰী বি. যি ওকৰ ওচৰত থাকে, শিষ্য।

অন্ত্যজ্ঞিক্ৰিয়া বি. মৰাক ধৰি দিয়া আদি কাম, প্ৰেতকাৰ্য্য, মৃতকৰ সংকাৰ funeral ceremonies.

অন্ত্ৰ বি. পেটৰ দাড়ী ভূঁবি the intestines.

অন্ধৰ (ফা.) ভিত্তব, অন্ধবমহল, অন্তঃপুৰ।

অন্ধ বিণ. সমূলি নেদেখা, হুয়োটা চকুৰে নেদেখা totally blind, অন্ধক হচকু কণা মানুহ & totally blind person.

অন্ধভামিশ্ৰ গাঢ় অন্ধকাৰ, ঘোৰ অজ্ঞানতা।

অন্ধকাৰ বি. আন্ধাৰ, গোহৰ নথকা dark.

অন্ধকূপ বি. অন্ধকাৰময় স্থান very dark place, dungeon.

অন্ধঘোপ চাৰিওফালে ঘোপ মাৰি থকা আন্ধাৰ pitch darkness.

অন্ধবিশ্বাস বি. কণাৰ দৰে, অৰ্থাৎ বিবেচনা নকৰাকৈ কৰা বিশ্বাস blind faith bigotry. বিণ. অন্ধ-বিশ্বাসী।

অন্ধলো বি. অন্ধ মানুহ & totally blind man, দ্বী. আন্ধলী।

অন্ধ-সন্ধি বি. সন্তোষ, মৰ্ম্ম, বন্ধ, ভিত্তবৰ ধৰণ purport, the pith of a matter.

অন্ধ প্ৰাচীন জাতি বিশেষ, তেওঁ-লোকৰ দেশ, পশ্চিম কলিঙ্গ, আধুনিক মাদ্ৰাজ প্ৰদেশৰ উত্তৰ পূৰ্বাংশ, তেলেগুভাষীৰ দেশ।

অন্ন বি. ভাত, চাউল, আহাৰ rice, food. অন্নকষ্ট, অন্নাতাৰ খাদ্য অভাৱ, দুৰ্ভিক্ষ।

অন্ন-কল জীবিকা means of livelihood.

অন্নদাতা জীবিকা বা পোহপাল দিওতা, প্রতিপালক supporter.

অন্নপূর্ণা দুর্গাদেবী, আহাব দিয়া গোসাঁনী।

অন্নপ্রাশন ল'বাক প্রথমতে ভাত-খুওবা ক্রিয়া। অন্নসংস্থান জীবিকাব ব্যৱস্থা।

অন্য সৰ্ব্ব. বেলেগ, পৰ different other. বি. আন লোক another person.

অন্যতম বিণ. বহুতৰ ভিতৰত এজন।

অন্যত্ন আন ঠাইত, আন ঠাইলৈ।

অন্যথা বি. আন প্রকাৰৰ, লবচৰ, বিপৰীত changed, modified.

অব্য. নকবিলে, নহ'লে, অন্যবক্য কবিলে otherwise. অন্যথাচাৰী বিপৰীত আচৰণ। অন্যাত্ম আন আন, কোনো কোনো some other.

অন্যমনস্ক, অন্যমনা বিণ. বাৰ মন অন্য বিষয়ত নিযুক্ত থাকে engaged elsewhere, unmindful.

অন্য বি. এক শ্ৰেণীৰ নাথিকা।

অন্যায় বিণ. অযুক্ত, অমুচিত wrong, improper. বি. অমুচিত কাম, অনিষ্ট injustice, injury. ক্রি. বিণ. অন্যায়কৈ, অন্যায়-ৰূপে।

অন্যতম বিণ. কম নোহোবা, সম্পূর্ণ not less than, entire.

অন্তোন্তো, পৰস্পৰে, ইটোৰে সিটোৰে mutually.

অন্তঃ বি. বাক্যৰ কৰ্ত্তা, কৰ্ত্ত, ক্রিয়া আদি পদ বিলাকৰ পৰস্পৰ মিল connection or order of words in a sentence, সবল অর্থ নির্ণয় simple explanation, সহজ, relation, connection. বংশ race, lineage.

অর্থ বি. যথার্থ, অর্থ সঙ্গত true to the sense, significant.

অধিত বিণ. সংলগ্ন, যুক্ত, সম্পন্ন joined by, possessed of.

অন্বেষণ বি. অনুসন্ধান, বিচৰা কাৰ্য্য search, looking after, অন্বেষ, অন্বেষা অনুসন্ধান, অন্বেষক অনু-সন্ধানকাৰী। অন্বেষণীয়, অন্বেষ্টব্য অন্বেষণযোগ্য।

অপ উপস. হীন, নীচ inferior, অপভাষা, বেয়া ugly, অপবাদ, অপকৰ্ম্ম, বিপৰীত—অপমান, বিকল্প—অপলাপ, চুৰি—অপহৰণ, আচৰিত-অপকৰণ।

অপ্—বি. পানী water.

অপকৰ্ম্ম বি. বেয়া কাম, কুকৰ্ম্ম vicious act, misdeed.

অপকৰ্ষ বি. ওচৰলৈ বা তললৈ টানি আনা act of pulling near or of lowering, হীনতা, অবনতি বেয়া হৈ যোৱা degradation.

অপকলঙ্ক বি. মিছা অপবাদ ব

দোষাৰোপ, অপৰণ *wrong or false accusation, disgrace.*

অপকাৰ বি. অনিষ্ট, অহিত, হানি *harm, injury, loss.* অপকাৰক, অপকাৰী—অনিষ্টকাৰী *injurious.*

অপকীৰ্ত্তি বি. দুৰ্ঘণ, অকীৰ্ত্তি *bad reputation, ill fame.*

অপকৃত বিণ. যাব অপকাৰ কৰা হৈছে, ক্ষতিগ্ৰস্ত *injured.*

অপকৃষ্ট বিণ. নিকৃষ্ট, নীচ *low, inferior.*

অপক্ক বিণ. নপকা, কেঁচা *unripe, uncooked.*

অপগণ্ড বিণ. নাবালক, ভীক *a child, timid.*

অপগণ্ড বিণ. দূৰীভূত, নিয়াতিমুখী *gone away, departed ;* অপগতি বিণ. প্ৰস্থান।

অপগমন বি. জাঁতবি বোৰা কাৰ্য্য *going downward, going astray.*

অপঘাত বি. অকস্মাৎ হোৱা ডাঙৰ আঘাত বা দুৰ্ঘটনা, দুৰ্ঘটনা জনিত যুফা *an evil accident which may prove fatal.* অপঘাতী—অপঘাত কৰি ফুৰা, বিষয় কৰ্ম্ম কৰি নিজৰ মৰণ জনা। অপঘাতক বিণ. অপঘাতকাৰী।

অপচয় বি. অপব্যয়, হানি, নাশ *waste, loss.*

অপচিতি (জীৱবিজ্ঞাত) দেহৰ কলাব ক্ষয় *katabolism.*

অপচেষ্টা বেয়া উদ্দেশ্যে চেষ্ঠা।

অপচ্ছায়া ছায়ায় আকাৰ ; প্ৰেতাৰ অস্পষ্ট মূৰ্ত্তি।

অপজাত বি. কুলোচিত গুণাবলী নাইবা পূৰ্ব্বৰ উৎকৰ্ষ হেৰাইছে *degenerate.*

অপটু বিণ. অদক্ষ, অপাৰ্গত *not skilful.*

অপঠিত বিণ. যাক পঢ়া হোৱা নাই *not read out.*

অপটুৱা বিণ. পঢ়িব নজনা, চহা, মুৰ্খ *illiterate, ignorant.*

অপত্নীক বিণ. বিয়া নকৰা, বঁবলা *unmarried, having no wife.*

অপত্য বি. যাব দ্বাৰা বংশ বন্ধা হয়, সন্তান-সন্ততি *offspring, a child.* অপত্য নিৰ্ব্বিশেষে—সন্তানেৰে সৈতে পাৰ্থক্য নাৰাখি, নিজৰ সন্তানৰ নিচিনা। অপত্য-জ্ঞেহ—সন্তানৰ প্ৰতি স্বাভাৱিক মৰণ।

অপথ বি. অন্যায় পথ, আঁতৰাট *bad way, wrong course,* অপথ্য বি. যি আহাৰ খালে বোঙ্গীৰ অপকাৰ হয় বা নবিয়া বাঢ়ে *unfit diet.*

অপহৃত বিণ. বিৰম গুচা *removed from one's position,* অপমানিত হোৱা, লাঞ্ছিত পৰা *insulted.*

অপদাৰ্ধ বিণ. অকাৰিলা, অসাব,
অযোগ্য worthless, useless. বি.
অকাৰিলা মানুহ বা বস্তু worth-
less person or thing.

অপদেৱী বিণ. পদহীন, ভৰি নথকা
প্ৰাণী, (সাপ, ছোক আদি) ।

অপদেৱতা বি. সামান্য দেৱতা, ভূত,
পিশাচ evil spirit.

অপদেৱী বি. স্ত্ৰী অপদেৱতা, বিষ্টা-
ধৰী, অপ্সৰা, পিশাচী ইত্যাদি দেৱ-
যোনিৰ পৰা জন্ম হলেও ইন্দ্ৰাদি
দেৱতাতকৈ হীনবল হেতু অপদেৱতা
বা অপদেৱী নামে জনাজাত evil
spirit (fem).

অপনয়ন বি. দূৰীকৰণ removal.
বিণ. অপনীত দূৰকাৰ removed.

অপনোদন অপনয়ন ।

অপপাঠ বি. অন্তত পাঠ ।

অপপ্ৰয়োগ অন্তত বা অৰ্থবিকৃত
প্ৰয়োগ misuse.

অপবৰ্গ বি. মুক্তি, মোক্ষ salvation,
ফলসিদ্ধি accomplishment, শেষ,
অন্ত end.

অপবৰ্জিত বি. ত্যাগ, বিসৰ্জন, মুক্তি ।

অপবাদ বি. নিন্দা কৰণ, বদনাম
slander, scandal. অপবাদী—
যি অপবাদ কৰে one who
accuses, যাৰ অপবাদ বা বদনাম
আছে accused of adultery.
স্ত্ৰী. অপবাদিনী ।

অপবিত্ৰ বিণ. অশুচি, কলঙ্কিত un-
clean, impure.

অপব্যয় বি. বেয়া কামত খৰচ
waste, অপবিত্ৰিত খৰচ extra-
vagance. বিণ. অপব্যয়ী বেয়াকামত
খৰচ কৰা, বেছি খৰচী prodigal,
spending lavishly.

অপব্যৱহাৰ বি. অন্যায় বা অমুচিত
ব্যৱহাৰ ill-treatment.

অপভাষা বি. অসাহ বা বিকৃত ভাষা
vulgar or corrupt language.

অপভ্ৰংশ বি. মূল ভাষা বা শব্দৰ
বিকৃত ৰূপ corrupted language
or word, প্ৰাকৃত ভাষাৰ এটা
ৰূপ, সংস্কৃতৰ বাহিৰে অন্যভাষা,
পতন, স্থলন one of the lowest
forms of sanskrit dialect,
any language other than
sanskrit, a fall.

অপমান বি. মানহানি, অৱমাননা,
লাঞ্ছনা disrespect, insult, in-
dignity. বিণ. অপমানিত অনা-
দৃত, লাঞ্ছিত, অসন্মানিত ।

অপমৃত্যু বি. অপবাত হৈ হোৱা মৃত্যু,
অস্বাভাৱিক মৃত্যু unnatural
accidental death.

অপমণ বি. অধাতি, বদনাম in-
famy.

অপৰ বিণ. অন্য, কোনো বিশেষ
লোকত বাজে আন other, ভিন্ন,
বেলেগ, পিছৰ following.

অপৰাজিত বিণ. পৰাস্ত নোহোৱা
undefeated. বি. শিৱ, বিষ্ণু ।

অপৰাজিতা বি. এবিধ লতা ফুল &

kind of creeper and its flower. চুর্গাব এটা নাম।

অপবোধ বি. দায়, দোষ, পাপ, ক্রটি offence, crime, sin, fault.

অপবোধী বিণ. জগবীয়া, দোষ কৰা guilty. বি. অপবোধ কৰা লোক offender, criminal, দ্বী. অপ-বাধিনী।

অপবাবিত্তা বি. যি বিত্তা শ্ৰেষ্ঠ নহয়।

বিত্তা হুবিশ—পৰাবিত্তা আৰু অপবা-বিত্তা। অপবাবিত্তা হৈছে ঋক্বেদ; যজুৰ্বেদ, সামবেদ, অথৰ্ববেদ, শিখা, কল্প, ব্যাকৰণ, নিকন্ত, হৃন্দ আৰু জ্যোতিষ। ব্ৰহ্ম বিত্তাতকৈ তলখাপৰ বিত্তা। পৰা-বিত্তা হৈছে ব্ৰহ্মবিত্তা।

অপবাপৰ অন্যান্য।

অপবাহু বি. আবেলি afternoon.

অপবিচিত্ত বিণ. অচিনাকী un-known.

অপবিচ্ছন্ন বিণ. অপবিক্ৰাব un-clean.

অপবিচ্ছিন্ন বিণ. অসীম, অনন্ত in-finite, continuous।

অপবিপ্ত বিণ. অপবৈতা, অপূৰ্ত্ত immature, অপবিপ্তবুদ্ধি বিণ. চঞ্চলযতি, অদূৰদৰ্শী fickle-minded, not farsighted. অপবিপাশবৰ্ণী বিণ. অদূৰদৰ্শী, অবিবেচক not prudent.

অপবিশীত বিণ. অবিবাহিত un-married. দ্বী. অপবিশীতা।

অপবিত্ত বিণ. অসন্তুষ্ট, unsatis-fied.

অপবিপাটি বিণ. পৰিপাটি নোহোৱা, বিশৃঙ্খল disorderly.

অপবিপুষ্ট বিণ. অসম্পূৰ্ণ, পৰিণত অৱস্থা নোপোৱা not fully developed, খাই বৈ শকত আৰত নোহোৱা not well-nourished. বি. অপবিপুষ্টতা।

অপবিশূৰ্ণ বিণ. অসম্পূৰ্ণ in-complete.

অপবিবৰ্ত্তন বি. একেদৰে থকা অৱস্থা absence of change. বিণ. অপবিবৰ্ত্তনশীল যি চিৰদিন একে দৰে থাকে। অপবিবৰ্ত্তিত পবিবৰ্ত্তন নোহোৱা।

অপবিবৰ্ত্তনীয় বিণ. যাক পবিবৰ্ত্তন কৰিব নোৱাৰি unchangeable.

অপবিনিমিত্ত বিণ. পৰিমাণতকৈ অধিক, অতি বেছি, প্রচুব unlim-ited, unmeasured.

অপবিমেষ বিণ. যাক পৰিমাণ কৰিব নোৱাৰি beyond mea-sure.

অপবিক্ৰাব বিণ. মলিয়ন, লেভেবা dirty, not clean. অপবিকৃত্ত বিণ. যি পবিক্ৰাব নহয়, মলিন।

অপবিসীম বিণ. অসীম, অপাব boundless.

অপবিহার্য বিণ. যাক পবিত্যাগ কৰিব বা এবাব নোৱাৰি, হাত

সাবিব নোবাবা inevitable,
unavoidable.

অপকণ বিণ. অগূৰ্ণ, অদ্ভুত,
আশ্চর্যজনক strange, extra-
ordinary.

অপবোক বিণ. সাক্ষাৎ, প্রত্যক্ষ
direct, perceivable.

অপৰ্ণা বি. পার্ৱত্যী, দুৰ্গা।

অপৰ্য্যাপ্ত বিণ. প্রচুর, অসীম un-
bounded, unlimited.

অপৰ্য্যাপ্ত বি. অপরিমিত, অসীম,
অসংখ্য unlimited, abundant.

অপলক বিণ. পলকহীন, অনিমেষ।

অপলাপ বি. সঁচা কথাৰ অস্বীকার,
মিছা উক্তি concealment of
truth.

অপলক বি. অসুস্থ শব্দ, চহায়াত,
ব্যাকৰণমতে ভুল শব্দ & vulgar
or corrupt word.

অপসরণ বি. দূৰ হোৱা, পলায়ন
going away.

অপসাৰণ বি. স্থানান্তৰিতকৰণ।

অপসাৰিত বিণ. দূৰীকৃত, বহিষ্কৃত।

অপস্ফুটি বি. আঁতৰি যোৱা, পলায়ন,
gone away, retreated.

অপস্নান বি. মৃতকৰ উদ্দেশ্যে কৰা
স্নান, অশৌচৰ অন্তত কৰা স্নান
one who has bathed after
death, the bath taken after
some one's death.

অপস্মাৰ বি. মূৰ্ছা বোগ, মূৰ্ছাবোগ,
আবৰীয়া epilepsy.

অপহৃত বিণ. বধ কৰা, নিহত, beat
off.

অপহরণ বি. অন্যায়ৰূপে গবব বস্তু
গ্ৰহণ, চোৰাঘ theft. বিণ. অপ-
হাৰক, অপহাৰী চোৰ thief.
অপহৃত—চুৰ কৰি পোৱা taken
by theft.

অপহাস বিণ. উপহাস, ridicule.

অপহুতি বিণ. গোপন কৰা, অপ-
লাপ, অস্বীকাৰ, concealment of
knowledge. অৰ্থালঙ্কাৰ, উপ-
যেয়ক গোপন কৰি উপহাসৰ স্থাপন,
গোপনীয় বিষয় নিজে কোনো
প্ৰকাৰে প্ৰকাশ কৰি আকৌ
প্ৰকাৰান্তৰে ইয়াক গোপন কৰা।
যেনে :—বজ্জনী হাঁহিছে, জ্যোৎস্না
কপে।” denial.

অপাক বিণ. অজীৰ্ণ, পৰিপাক
নোহোৱা indigestion, not
cooked.

অপাকী বিণ. সোনকালে জীৰ্ণ
নোহোৱা, গুৰুপাক not easily
digestible.

অপাঙ্গ বি. চকুৰ কোণ the angle
of the eye.

অপাচ্য যি হজম নহয়।

অপাঠ্য বিণ. যাক পঢ়িব বা হাতিব
নোৱাৰি illegible, পঢ়াৰ অযোগ্য
not fit for reading.

অপাত্ত বি. অযোগ্য বা অনুপযুক্ত
লোক unfit or unworthy
person.

অপাদান বি. অপাদান কাক
ablative.

অপাত্ত বি. অধোবাহু, মলদ্বাব।

অপাপ বিণ. নিষাপ sinless.

অপাত্ত বি. হানি, বিনাশ, আপদ,
অমঙ্গল misfortune, evil, calamity.

অপার বিণ. পাব বা দাঁতি নথকা,
বৰ বহল vast, boundless,
অসংখ্য, বৰ বেছি innumerable,
boundless.

অপার সমুদ্র বি. ভয়ানক বিপদ,
greatest calamity.

অপারক, অপারগ বিণ. অসমর্থ,
অকম, অপারগত incapable, un-
skilful. বিণ. অপারগত অসমর্থ
incapable. বি. অপারগতালি।

অপারক বিণ. কামৰ শক্তিহীন,
অপারগ incompetent. বি. কষ্ট,
আপদ trouble, distress.

অপারিষ্কৃত বিণ. পৃথিবীত নেদেখা,
বর্গীয় not earthly, heavenly.

অপি (উপসর্গ) নিশ্চয়, সন্দেহ আদি
অর্থত ধেনে :—কদাপি, যতুপি,
কথমপি, তথাপি।

অপিনিহিতি বি. শব্দৰ মধ্যস্থিত বা
অন্তঃস্থিত ই বা উক ব্যঞ্জনব আগলৈ
আনি উচ্চারণ কৰা বীতিকে অপি-
নিহিতি বোলে, epenthesis.

অপুত্র. অপুত্রক বিণ. পুত্র নথকা,
সন্তান নথকা childless. অপুত্ৰ
বি. অপুত্রক মাতৃহ।

অপুষ্টি বি. অপবিপুষ্ট not nour-
ished, ill-fed, অপবিগত, পূৰ্ব
নোহোৱা immature.

অপুষ্প বি. ফুল নোহোৱা flower-
less.

অপুষ্পক বিণ. ফুল নোহোৱা গছ
flowerless plant.

অপুঙ্খাত বিণ. অদ্ভুত, অমঙ্গলীয়া,
আচৰিত unusual, strange.

অপূৰ্ণ বিণ. পূৰ্ব নোহোৱা, অসম্পূৰ্ণ
incomplete.

অপূৰ্ব বিণ. আগেয়ে নোহোৱা বা
নেদেখা, অসাধাৰণ unprecedented,
অতি উত্তম excellent.

অপূৰ্ব বস্তু বি. যি বস্তু আগে গিছে
নাছিল।

অপেয় বিণ. পানৰ অযোগ্য not fit
for drink.

অপেয়বা, অপেয়বী, অক্ষবা বি.
স্বৰ্গৰ নাচনী, উপদেবী a fairy, a
nymph.

অপেয়বা লবাহৰ গীত বি. এক
প্রকাৰ লোক গীতি।

অপেক্ষা বি. বাট চোৱা, আশা কৰি
বৈ থকা waiting, expecting.
ক্ৰি. বিণ. যতে, অনুসাৰে, তুলনা
কৰি। অপেক্ষাকৃত আনৰ লগত
তুলনা কৰিলে। অপেক্ষাই তুলনা
কৰাত।

অপেক্ষিত আকাজিক, প্রতীক্ষিত
waiting.

অপৈগত বিণ. পূৰ্ণ নোহোৱা, আপৰ্ণিতা not ripe.

অপৌকৰ্য বি. পুৰুষৰ গুণৰ অভাৱ, কাপুৰুষালি cowardice, অপৌকৰ্যেয় বিণ. অলৌকিক of divine origin, not made by any man.

অপ্ৰেক্ষিত বিণ. অস্পষ্ট, অপ্ৰকাশ not clear.

অপ্ৰকাশ্য বিণ. অদৃশ্য, গুপ্ত hidden, unseen, অসুজ্জল, পোহৰ নথকা dark, not bright.

অপ্ৰকাশ্য বিণ. গোপনীয়।

অপ্ৰকাশিত বিণ. গুপ্ত, এক্সৰ, অপ্ৰচাৰিত unpublished.

অপ্ৰকৃত বিণ. অস্বাভাৱ, মিছা।

অপ্ৰকৃতিস্থ বিণ. অসুস্থ, শাৰীৰিক আৰু মানসিক অস্বস্তি to be physically or mentally embalance, unnatural condition.

অপ্ৰতৰ্ক্য বিণ. যাক বিচাৰ নাইবা অনুমানৰে স্থিৰ কৰিব নোৱাৰি।

অপ্ৰচলিত বিণ. চলিত নোহোৱা, নচলা obsolete.

অপ্ৰণোদিত বিণ. উৎসাহ দান নকৰা not inspired.

অপ্ৰতিভ বিণ. লজ্জিত, হতবুদ্ধি, বিবুদ্ধি confounded, outwitted.

অপ্ৰতিম বিণ. নিকৰ্ম, অতুলনীয় incomparable.

অপ্ৰতিৰূপ বিণ. যাব সমান ৰূপ

নাই, সমকক্ষ নোহোৱা, unfit, unequal.

অপ্ৰতিষ্ঠিত বিণ. ভালকৈ স্থাপিত নোহোৱা not well established, বিধিযতে প্ৰতিষ্ঠা বা সংস্কাৰ নোহোৱা not consecrated. অপ্ৰতিষ্ঠিত প্ৰতিপত্তিহীন, অখ্যাত।

অপ্ৰতিষ্ঠা নিম্ন।

অপ্ৰতিহত বিণ. অবাধ, নিষেধ নথকা unobstructed, free.

অপ্ৰতিহততাৰে ক্ৰি. বিণ. অবাধে। অপ্ৰতুল বি. অভাৱ, নাটনি insufficiency, বিণ. অনাটন insufficient, অতুলন, অনুপম incomparable.

অপ্ৰভাৱ্য বিণ. নেদেখা invisible.

অপ্ৰভাৱ্য বিণ. অবিশ্বাস disbelief.

অপ্ৰভাৱ্য বিণ. অস্বাভাৱীয় ভাবে, অস্বাভাৱিত ভাবে, unexpected.

অপ্ৰবন্ধে ক্ৰি. বিণ. প্ৰবন্ধ বা চেষ্টা নকৰাকৈ, অনায়াসে without effort, easily.

অপ্ৰবাসী বিণ. প্ৰবাস বা বিদেশত নথকা not living in a foreign place.

অপ্ৰবীণ বিণ. অজানী, অলগৰ্কে জনা, unlearned.

অপ্ৰবৃত্তি বি. অনিচ্ছা, অকচি unwillingness.

অপ্ৰমত্ত বিণ. ধীৰ, প্ৰমাদশূন্য calm, unexcited.

অপ্ৰমাণ বিণ. প্রমাণ নথকা, সঁচা
বুলি নিশ্চয় নোহোৱা unproved,
false, কুদ. বিণ. অপ্ৰমাণিত।

অপ্ৰমাদ বিণ. সাৱধান, ধীৰ,
নিভুল, মনোযোগী careful, calm,
free from error, attentive.
বি. ভুলৰ অভাৱ, ভ্ৰান্তিহীনতা,
সাৱধানতা absence of error,
attention, care. অপ্ৰমাদী (পু.
পুৰি) ভুল ভ্ৰান্তি নথকা, সতৰ্ক। ক্ৰি.
বিণ. অপ্ৰমাদে।

অপ্ৰমেয় বিণ. পৰিমাণ নোহোৱা,
অসীম, অপৰ্যাপ্ত immeasurable,
boundless.

অপ্ৰযুক্ত বি. অযোগ্যতা,
অসঙ্গতি, সাহিত্যৰ এবিধ দোষ,
(অপ্ৰচলিত শব্দৰ প্ৰয়োগ)।

অপ্ৰবোচিত বিণ. উত্তেজিত নকৰা,
unexcited, প্ৰেৰণা নিদিয়া,
uninspired.

অপ্ৰয়োজ্য বিণ. চেষ্টাবিহীন easily.

অপ্ৰয়োজে ক্ৰি. বিণ. চেষ্টা নকৰাকৈ,
অনায়াসে, অলপ চেষ্টাতে easily.

অপ্ৰয়োগ বি. অপপ্ৰয়োগ, অপ-
ব্যৱহাৰ bad application.

অপ্ৰয়োজন বি. অনাবশ্যক, আবশ্য-
কৰ অভাৱ absence of necessity.
বিণ. অপ্ৰয়োজনীয় অনাবশ্যকীয়,
অলাগতিমান unnecessary. বি.
অপ্ৰয়োজনীয়তা।

অপ্ৰশস্ত বি. সঙ্কীৰ্ণ, অনুপযুক্ত,
নিম্নিত narrow, unfit, low.

অপ্ৰশংসনীয় বিণ. প্ৰশংসাৰ অযোগ্য,
শ্লাগিব নলগীয়া not praise-
worthy.

অপ্ৰসন্ন বিণ. অসন্তুষ্ট displeased.
দুঃখিত, বিষন্ন sad, melancholy.
অপ্ৰসিদ্ধ বি. অপ্ৰখ্যাত not
famous.

অপ্ৰস্তুত বিণ. প্ৰস্তুত নোহোৱা, সাজু
নথকা not prepared, হতবুদ্ধি
হোৱা, অপ্ৰতিভ হোৱা, লাজ পোৱা
confounded, put to shame.

অপ্ৰস্তুত প্ৰাংসা বি. কাব্যালঙ্কাৰ
বিশেষ।

অপ্ৰহত বিণ. অক্ষুণ্ণ, বাধাহীন
unhurt.

অপ্ৰাকৃত বিণ. অস্বাভাৱিক, অলৌ-
কিক, অসাধাৰণ, not original,
unnatural.

অপ্ৰাণী বি. জীৱ বা প্ৰাণ নথকা বস্তু
an inanimate thing.

অপ্ৰাৰ্থিত কুদ. বিণ. অবাঞ্ছিত,
নোখোজা unasked.

অপ্ৰাপ্ত বিণ. হাক পোৱা নাই not
obtained. অপ্ৰাপ্ত বয়স্ক বিণ.
নাবালক under age. বি. অপ্ৰাপ্তি
অলাভ। বিণ. অপ্ৰাপ্য পাবলৈ
টান, দুৰ্গত difficult to obtain,
rate.

অপ্ৰামাণিক বিণ. যাৰ কোনো
প্ৰমাণ নাই without any proof.

অপ্ৰাসঙ্গিক বিণ. আলোচ্য বিষয়ৰ
বহিৰ্ভূত, অসম্বন্ধ not connected

with the main subject, irrelevant.

অশ্লিষ বিণ. ভাল নোপোৰা disliked. বি. অসন্ত, ক্ষতি।

অশ্লিষভাষ, ভাবী বিণ. কঠোৰ বচন, কটু কথা speaking of unkind words.

অশ্লীতি বি. অসন্তোষ, অসন্তোষ, মনোহানি dislike; ill-feeling. বিণ. অশ্লীতিকৰ মনত আঘাত দিয়া, বিবক্তিকনক। অশ্লীতিভাজন অশ্লীতিৰ পাত্র।

অপ্সৰা স্বৰ্গবেশ্যা, স্বৰ্গৰ পৰী, অপ্সৰী।

অফলা য'ত ফল উৎপন্ন নহয়।

অফিচ (ইং) কাছাৰী, দপ্তৰ, বিষয় কৰ্ম নিৰ্বাহক স্থান।

অফুট বিণ. অপ্রকাশিত, গুপ্ত hidden, secret, অস্পষ্ট, অব্যক্ত indistinct. ক্রি. বিণ. অফুটকৈ।

অফুৰন্ত বিণ. যথেষ্ট, যি শেষ নহয় abundant, not ending.

অবংশ বি. নীচ বংশ low family.

অবস্তব্য বিণ. অকথ্য, কব নলগীয়া not proper or worthy to be spoken.

অবচন বি. দুৰ্ব্বাক্য, নিন্দা, গালি improper words or language, abuse. বিণ. অবচনকাৰী অবাধ্য। অবচনীয় কব নলগীয়া abusive.

অবন্তৰ বি. বেয়া বতৰ bad weather

অবধ্য বিণ. মাৰিবৰ বা বধৰ অযোগ্য

unfit to be killed, বধিব বা মাৰিব নোৱাৰা what cannot be killed.

অবয়ব বি. শৰীৰৰ অঙ্গ limb, কোনো বস্তুৰ অংশ part, দেহ, শৰীৰ form, body. অবয়বী বিণ. সাকার অঙ্গবিশিষ্ট having limbs.

অবর্ণনীয় বিণ. বৰ্ণনাৰ অসাধ্য, বৰ্ণনা কৰিব নোৱাৰা indescribable.

অবর্ত্তমানে ক্রি. বিণ. অবিহনে অবিদ্যমানে in the absence of. বিণ. অবর্ত্তমান।।

অবলা বি. যাব বল নাই, তিবোতা a woman. বিণ. দুৰ্ব্বলা weak.

অবশ বি. অবাধ্য, আজ্ঞা নমনা, বশ নোহোৱা disobedient, ঠেৰেজা stiff. বি. অবশতা।

অবস্ত বি. অসাব বস্তু, হীন বিষয় & worthless or trifling thing.

অবাইচ বি. অবাচ্য।।

অবাইচ-মাত বি. অশিষ্ট বচন, বেয়ামাত uncivil language.

অবাক বিণ. নিমাত, মাত নোহোৱা speechless, আচৰিতহৈ মনে মনে থকা dumb-founded.

অবাক্য বি. নিন্দা, গালি, অশ্লিষ্ট বাক্য abuse, unworthy remark.

অবাচ্য বিণ. কব নলগীয়া, নিলাজ, লাজ জন্মোৱা shameful, indecent, obscene.

অবাট বি. আওবাট, যাব নলগীয়া
বাট wrong way, different
way, অসংগত, অনিয়ম wrong
conduct, wrong way. ক্রি. বিণ.
অবাটে।

অবাহ, অবাধিত বিণ. বাধা নথকা,
free, unimpeded, নিবেধ নথকা,
হাক দিব নোবাবা unobstructed.
ক্রি. বিণ. অবাধে বাধা নোহোবাকৈ
without hindrance.

অবাধ্য বিণ. কথা মূণ্ডনা disobe-
dient. - উচ্ছৃঙ্খল, ষেচ্ছাচাবী
obstinate. বি. অবাধ্যতা।

অবাস্তব বিণ. মূল বিষয়ব বাহিব,
অপ্রাসঙ্গিক, অপ্রধান irrelevant,
subsidiary.

অবাব বিণ. অকাৰণ, অনাবশ্যক
unjust, unnecessary. ক্রি. বিণ.
অবাবতে।

অবাবিত বিণ. বাবণ বা বাধা নথকা,
মুকলি unrestrained, free.

অবাল-চন্দ বিণ. অপাত্ৰ, একো
নজনা, অকামিলা worthless,
ignorant, unskilful.

অবাস্তব বিণ. অসত্য, অলৌক,
কাল্পনিক, অমূলক unreal, ima-
ginary.

অবিকল বিণ. কোনো ভাগ নেবা,
লবচব নকবা, অবিকৃত with the
entire body, exact.

অবিকলিত বিণ. লুপ্ত, অব্যক্ত not
hlossomed. not revealed.

অবিকার বিণ. সদায় একেবকমে থকা
not subject to any change.

অবিকৃত কণাস্তব নোহোবা not
changed.

অবিচলিত বিণ. দৃঢ়, স্থিৰ firm,
steadfast.

অবিচার বি. বিচারব অভাব,
অবিবেচনা want of considera-
tion. অগ্য বিচার injustice.

অবিচ্ছিন্ন বি. বিচ্ছেদহীন, অবিবাহ
not separated, continuity.

অবিচ্ছেদ্য বি. বিচ্ছেদ নোহোবা,
একেবাহেই থকা uninterrupted,
incessant. ক্রি. বিণ. অবিচ্ছেদে।

অবিচ্ছেদ্য বিণ. বিচ্ছেদ কবিব
নোবাবা, এবিব নোবাবা which
cannot be disunited.

অবিজ্ঞ বিণ. অনভিজ্ঞ, নজনা, মুৰ্খ
unlearned, ignornat, stupid.
বি. অবিজ্ঞতা।

অবিদিত কদ. বিণ. অজ্ঞাত, নজনা
unknown. ক্রি. বিণ. অবিদিতে।

অবিদ্যমান বিণ. নথকা, অবৰ্ত্তমান
absent, অন্তিৎশূন্য non-existent.

ক্রি. বিণ. অবিদ্যমানে অবিহনে
অবৰ্ত্তমানে। বি. অবিদ্যমানতা।

অবিজ্ঞা বি. অজ্ঞান, মায়া igno-
rance, illusion.

অবিধি বি. কুবিধি, কুব্যবস্থা, বিধিব
বিপৰীত action or conduct
opposed to rule, contrary to
rule.

অবিনয় বি. বিনয় বা নম্রতার নথকা, কঠোর তার absence of humility, unkindness. বিণ. অবিনয়ী
অবিনশ্বর বিণ. কেতিয়াও নাশ নোপোরা, অবিনাশী, অক্ষয় imperishable, indestructible.

অবিনাশী বিণ. কেতিয়াও নাশ নোপোরা, সদায় থকা undying, imperishable.

অবিনীত বিণ. নম্র নোহোরা, উদ্ধত, অবাধ্য, অহঙ্কারী not humble, disobedient, proud.

অবিগ্ৰস্ত বিণ. যথাক্রমে বন্ধিত নোহোরা, বিশৃঙ্খল, arranged improperly.

অবিবাদে বি. বিবাদ নোহোরাইকে, নির্বিবাদে, without quarrel.

অবিবাহিত বিণ. বিয়া নকবা unmarried স্ত্রী. অবিবাহিতা।

অবিবেক বি. হিতাহিত জ্ঞানব অভাব, অজ্ঞান অবস্থা want of conscience, ignorance বিণ. অবিবেকী।

অবিবেচক বিণ. ভাল-বেয়া, ন্যায়-অন্যায়ব বিচার নথকা inconsiderate, বিচার বুদ্ধি নথকা wanting in judgement. বি. অবিবেচনা।

অবিভক্ত বিণ. বেলেগ নোহোরা, একলগে থকা undivided, living together.

অবিভাজ্য বিণ. যাক ভাগ কবিব নোরাবি বা কবা অমুচিত indivisible.

অবিমিশ্র বিণ. ভেজালশূন্য, বিস্তৃত।

অবিমুক্ত বিণ. যি মুক্ত নহয়, not free.

অবিমুগ্ধ বিণ. নিঃসন্দ্বিগ্ন।

অবিমুগ্ধকাৰী বিণ. যি সত্যক বিবেচনা নকবি কাম কৰে। বি. অবিমুগ্ধকাৰিতা।

অবিৰত বিণ. অবিচ্ছেদ, ক্রান্ত নোহোরা incessant, continual. ক্রি. বিণ. ক্রান্ত নোহোরাইকে।

অবিৰজ বিণ. কম নপবা, নেবানেপেবা unceasing. ক্রি. বিণ. একেবাহে। অবিৰাম ক্রি. বিণ. অবিশ্রান্তকপে, ক্রান্ত নোহোরাইকে। বিণ. নেবানেপেবা, ক্রান্ত নোহোরা incessant.

অবিরুদ্ধ বি. যি বিপরীত নহয়, নির্দোষ not opposed.

অবিরোধ বি. মিল, বিরোধহীন agreement, indisputed. ক্রি. বিণ. অবিরোধে।

অবিলম্বিত বিণ. পলয় নকবা, সোনকালে without delay.

অবিলম্বে ক্রি. বিণ. বিলম্ব নকবি, সোনকালে quickly, without delay.

অবিশ্রান্ত বিণ. একেবাহে হৈ থকা, ছেদভেদ নথকা, জিবণি নোপোরা

incessant, unceasing ক্রি. বিণ. অবিশ্রান্তকপে একেবাহে।

অবিশ্রান্ত বিণ. অবিবত, একেবাহে, অবিশ্রান্ত, নেবানেপেবা without rest, continuous.

অবিশ্বস্ত বিণ. বিশ্বাস কবিব নলগা, বিশ্বাসৰ অযোগ্য, অবিশ্বাসী unreliable.

অবিশ্বসনীয় . যাক বিশ্বাস কবিব নোবাৰি, that cannot be believed,

অবিশ্বাস বি. অসঙ্গত, বিশ্বাসৰ অভাব distrust. বিণ. অবিশ্বাসী বিশ্বাসৰ অযোগ্য untrustworthy, বিশ্বাস নকৰা, বিশ্বাসহীন disbelieving, বিশ্বাসঘাতক faithless বি. বিশ্বাস নকৰা মাহুহ, ঈশ্বৰ নমনা লোক a disbeliever, an infidel. স্ত্রী. **অবিশ্বাসিনী**। **অবিশ্বাস্ত** বিশ্বাসৰ অযোগ্য।

অবিষয় বিণ. ইন্দ্রিয়াতীত, অজ্ঞাত, সাংসারিক সম্পর্কৰ বাহিৰ হোৱা unknown. **অবিষয়ী** যি বিষয়ী বা সংসারী নহয়, সংসারত অনাসক্ত not worldly.

অবিসংবাদ বি. বিবোধৰ অভাব, বিলন। **অবিসংবাদী** বিণ. অবিবোধী, undisputed. ক্রি. বিণ. **অবিসংবাদে** বিকিৰ্বাদে, অবাধে।

অবিস্মৰণীয় বিণ. যাক পাহৰিব নোৱাৰি that cannot be forgotten.

অবিহনে ক্রি. বিণ. অবৰ্তমানে, অবিদ্যমানে in the absense of, after the death of.

অবিহিত বিণ. বিধিৰ বিপৰীত, অবিধি, অনুচিত opposed to rule, improper.

অবুজ বিণ. নিৰ্কোথ, নজনা, মুৰ্খ stupid, ignorant, অস্পষ্ট, বুজিব নোৱাৰা unintelligible. বিণ. **অবুজন** বুজনি নোপোৱা, বুজালেও নুবুজা, নিজ ইচ্ছামতে চলা obstinate, self-willed.

অবেকত বিণ. অব্যক্ত, অপ্রকাশিত unknown, unrevealed.

অবেক্ষণ, **অবেক্ষা** বি. পৰিদৰ্শন, প্রতীক্ষা, বিচাৰ।

অৰ্বেতনিক বিণ. বেতন নোপোৱা, দৰমহা নোলোৱা honorary. মাচুল দিব নলগা without fees.

অৰ্বেষ বিণ. বিধি বিৰুদ্ধ, অযুগুত contrary to rule or law, improper.

অৰ্বেয়াল বিণ. উগ্রহৃদাৱী, হুঁটা, কাৰো পৰামৰ্শ নুশুনা, বুজালেও নুবুজা, আপোন ইচ্ছাবে চলা rough-tempered, obstinate, self-willed.

অবোধ বিণ. অবুজ, নিৰ্কোথ, অজ্ঞা senseless, innocent. বি. **অবোধ** বা অজ্ঞান মাহুহ। বিণ. **অবোধ-গম্য** বুজিব নোৱাৰা, অজ্ঞেয় unintelligible.

অজ্জ বি. পদ্ম lotus, শঙ্খ conch, চন্দ্র, ধ্বজবি the moon, Dhanvantari. বি. অজ্জযোনি ব্রহ্মা, পদ্মযোনি। অজ্জনী কমলিনী।

অব্ধ বি. বছৰ a year. দিন-বাতি বৰুপ যিকালে ত্ৰিগুণ বন্ধা কৰে। বি. মেঘ cloud.

অব্ধি বি. সাগৰ, মহাসাগৰ ocean.

অবৃত্ত বি. মেঘ cloud.

অব্যক্ত বি. পৰমাত্মা, মন বুদ্ধিৰ অগোচৰ ঈশ্বৰ the supreme spirit, কাৰ্যদেব cupid, শিব, বিষ্ণু Shiva, Vishnu. বিণ. অস্পষ্ট indistinct, অপ্রকাশিত unexpressed, invisible, অজ্ঞেয় imperceptible.

অব্যভিচারী বিণ. ব্যভিচাৰ নথকা, নীতি-নিয়মত থকা virtuous, of good character, এক শব্দ ধৰ্ম্মত থকা, অন্য দেৱতাক এবি একমাত্র ভগবন্তক পূজা। জী. অব্যভিচারিণী (ভক্তি)।

অব্যয় বি. অক্ষয়, অভগণ, ব্যয় বা খৰচ নোহোৱা inexhaustible, unspent, লিঙ্গ বিভক্তি আদিৰ পৰা পৰিবৰ্ত্তিত নোহোৱা indeclinable. বি. অব্যয়ীভাৱ এবিধ ন্যাস।

অব্যর্থ বিণ. অমোঘ, নিষ্ফল নাইবা বিফল নোহোৱা infallible, efficacious.

অব্যৱধান বিণ. ব্যৱধান নথকা, মাজত একো নথকা contiguous, close.

অব্যৱস্থিত বিণ. বিশৃঙ্খল, অস্থিৰ, যীমাংসাহীন, পৰিবৰ্ত্তনশীল, fickle.

অব্যৱহাৰ্য্য বিণ. কামত নলগা, অকৰ্ম্মণ্য useless, ব্যৱহাৰ কৰিবৰ নাইবা কামত লগাবৰ অযোগ্য unfit for use.

অব্যৱহিত বিণ. মাজত ব্যৱধান, নথকা, লগালগি contiguous, adjoining.

অব্যৱহৃত কৃদ. বিণ. ব্যৱহাৰ নকৰা not used, চলিত নোহোৱা, অপ্রচলিত not current, not in use.

অব্যাহত বিণ. বাধা নথকা, অবাধ unhindered, not prevented.

অব্যাহতি বি. নিস্তাৰ, বন্ধা release, exemption.

অব্রাহ্মণ্য বিণ. ব্ৰাহ্মণৰ অযোগ্য unfit for a Brahmin. বি. অব্রাহ্মণ ব্ৰাহ্মণ ভিন্ন অন্য জাতিৰ মানুহ a non-Brahmin.

অভীচ (সং অবাচ্য শব্দৰ পৰা) বিণ. অশ্লীল, নিলাজ obscene.

অভ্যক্ত বি. ঈশ্বৰক নতজ্ঞা লোক, কোনো ধৰ্ম্ম নোলোৱা লোক। বিণ. অভ্যক্তীয়া অশৰণীয়া।

অভ্যক্ত বিণ. ভক্তিশূন্য, ভক্তিহীন not devoted to God. বি. অভ্যক্তি অশ্রদ্ধা, ঘৃণা disregard, hatred.

অভগন বিণ. অস্বাস, শেষ নোহোৱা,
অক্লম inexhaustible.

অভং বিণ. অবুজন, আপোন ইচ্ছামতে
চলা self-willed, obstinate.

অভং-ভতৰা বি. অবুজন লোক,
অবাধ্যলোক। জ্বী. অভং ভতেৰী।

অভংজা বিণ. কুৰূপ, কুংসিত, আঁতজা
ugly.

অভজ্ঞ বিণ. অসভ্য, অনিষ্ঠ unman-
nerly, vile.

অভব্য বিণ. অকল্যাণ, অসুখ, দুৰ্ভাগ্য,
অসভ্য not predestined, im-
proper.

অভয় বি. ভয়নথকা, সাহস absence
of fear, courage, আশ্রয় দিবৰ
অঙ্গীকাৰ protectoin promised
বিণ. ভয়শূন্য, নিৰ্ভয় fearless.

জ্বী. অভয়া বি. দুৰ্গাদেৱী, শিলিখা,
name of the goddess Durga,
chebulic myrobalan. অভয়-
জকিণী অভয়দান। অভয়-পদ ভয়
নথকা অৱস্থা।

অভক্ষ্য বি. অখাদ্য, নিবিদ্ধ খাদ্য
forbidden as food.

অভাগ্য বি. ভাগ্যশূন্য অৱস্থা,
দুৰ্ভাগ্য ill luck. বিণ. ভাগ্যশূন্য,
দুৰ্ভাগ্যলীয়া unfortunate. অভাগা
বিণ. ভাগ্যহীন, দুৰ্ভাগ্য, unfortu-
nate. অভাগীয়া ভাগ্য নথকা,
দুৰ্ভাগ্যলীয়া unfortunate.

অভাজন বিণ. অপাত্ৰ, অযোগ্য,
অকাৰিলা, কোনো কাৰ্য কৰিব

নজনা unfit, worthless, incom-
petent, দুৰ্ভাগ্য unfortunate.

অভাৱ বি. নোহোৱা, অবিদ্যমান বা
উপস্থিত নথকা অৱস্থা absence,
লাগতিয়াল বস্তু নথকা want,
insufficiency.

অভাৱনীয় বিণ. যাক ভাবিব
নোৱাৰি, যি হবৰ সম্ভৱ নাই
unthinkable, improbable,
চিন্তাৰ অতীত beyond think-
able, আগেয়ে হব বুলি নভবা
unexpected.

অভাৱে ক্ৰি. বিণ. নহলে, নথকাত,
in the absence of.

অভাষণ বি. কথা নোকোৱা, মৌন
silence.

অভি উপস. সমুখ—অভিসাব,
অভিযান, সমীপ—নগৰ অভিমুখে,
উত্তম—অভিজাত, চিন—অভিজান,
বিপক্ষে—অভিযান, অভিলাপ,
ভালকৈ—অভিজ্ঞ, সদায়, সৰ্ব্বতো-
ভাবে—অভিযাপ্ত।

অভিগমন বি. কোনো বস্তুৰ ফাললৈ
গতি কৰণ going towards,
তিবোতাৰ সৈতে গোপন সংলাপ
secret intercourse with a
woman. বিণ. অভিগামী। জ্বী.
অভিগামিনী।

অভিচাৰ বি. অনিষ্ট কৰণ, হিংসা
injury, mischief. অভিচাৰ শব্দ
লোকৰ অন্তায় কবিকল্পে ব্যৱহাৰ

কৰা মন্ত্ৰ। বিণ. অভিচাৰী অনিষ্ট-কাৰী। দ্বী. অভিচাৰিণী।

অভিজাত বিণ. ভাল বংশত জন্মা, উচ্চবংশীয় noble, aristocratic. বি. অভিজাত্য।

অভিজাত-ভ্ৰম উচ্চবংশীয় লোকৰ দ্বাৰা কৰা বাজ্যশাসন aristocracy.

অভিজ্ঞ বিণ. ভালকৈ জনা, জানী, বিদ্বান wise, learned, নিপুণ, পার্গত clever, proficient, বহুদৰ্শী experienced. বি. অভিজ্ঞতা দেবি শুনি লাভ কৰা জ্ঞান দূৰদৰ্শিতা।

অভিজ্ঞা বি. স্মৃতি memory.

অভিজ্ঞান বি. যাৰ দ্বাৰা জনা যায়, কোনো কথা সোঁৱৰাই দিয়া বস্তু, নিদৰ্শন, চিন a token of remembrance, a sign, a mark, পৰিচয়, জ্ঞান recognition, স্মৰণ recollection.

অভিধা বি. নাম, উপাধি, যি শক্তিৰ দ্বাৰা শব্দার্থৰ জ্ঞান হয়, শব্দ-শক্তি।

অভিধান বি. শব্দ-কোষ a dictionary, a lexicon, নাম a name or designation. বিণ. অভিধানিক। বিণ. অভিধেম বোধক, প্রকাশক। বি. নাম name.

অভিন্ন, অভিন্ন বিণ. একে, বেলেগ নোহোৱা having no difference, similar.

অভিন্নম্ভ বি. অইনক আনন্দ দিয়া, প্রশংসা, শ্লাগ, সন্মায়ণ, অভিভাষণ

congratulation, praise, welcome. বিণ. অভিনন্দিত। অভিনন্দনপত্ৰ আদৰ্শ-পত্ৰ, কোনো বিশিষ্ট লোকক তেওঁৰ গুণ বৰ্ণনা কৰি দিয়া কাকত a letter of felicitatation, address. (পু. অ.) অভিনন্দ, অভিনন্দা।

অভিন্নৰ বিণ. একেবাৰে নতুন, ন new. অভিন্নৰতা বি.।

অভিনয় বি. ভাওনা কৰণ, নাট্য প্রদৰ্শন, নাটকৰ পাত্ৰ-পাত্ৰী সকলৰ বেশ-ভূষা, অঙ্গ-ভঙ্গী, কথা আৰু কাৰ্য্যৰ সম্যক অনুকৰণ theatrical performance, নাটকৰ কোনো ভূমিকা লৈ নাট্যকলা প্রকাশ acting, অনুকৰণ, কৃত্ৰিম ভাব প্রকাশ, ভাওনা দিয়া, আন্তৰিকতা-শূন্য কাৰ্য্য, আগেয়ে হৈ যোৱা কাৰ্য্যৰ অনুকৰণ। কৃদ. বিণ. অভিনীত। বি. অভিনেতা

অভিনয়কাৰী। দ্বী. অভিনেত্ৰী।

অভিনিৱিষ্ট কৃদ. বিণ. যি ভিতৰলৈ সোমাইছে, প্রবিষ্ট, ভালকৈ মনোযোগ দিয়া, মনপুতি লগা absorbed, penetrated into, engaged in, বৰ আগ্ৰহযুক্ত, অতিযত্নশীল ardent, earnest বি. অভিনিৱিষ্টতা মনোযোগ determination of purpose.

অভিনিবেশ বি. ভিতৰলৈ সোমাই যোৱা, মনোযোগ penetration, attention, আগ্ৰহ, আসক্তি

esgerness, attachment (সাংখ্য দর্শনত), ভয় apprehension, (বোগদর্শন), যুত্যাভয়জনিত অবিজ্ঞা।
অভিন্ন বিণ. ভেদবহিত, সমান।

অভিনীত বিণ. ভাবনা কবি দেখুবা performed on the stage, অভিনেতা অনুকৃত imitated. বি. বি অভিনয় কবে, ভাববীয়া an actor, অনুকরণকাৰী imitator. স্ত্রী অভিনেত্রী।

অভিনয়ে বিণ. অভিনয়ব যোগ্য, to be acted.

অভিপ্রায় বি. ইচ্ছা, অভিলাষ intention, উদ্দেশ্য aim তাৎপর্য, অর্থ meaning, purport. কৃদ. বিণ. অভিপ্রোভ অভিষ্ট, বাঞ্ছিত intended, লক্ষ্য aim.

অভিবাদন বি. প্রণাম, নমস্কাৰ bow, respectful salutation. অভি-
বাদক বিণ. বন্দনাকাৰী।

অভিব্যক্ত কৃদ. বিণ. প্রকাশিত, স্পষ্ট, declared, evident. অভিব্যক্তি বি. প্রকাশ, বিকাশ declaration, manifestation, ক্রমবিকাশ, বিবর্তন evolution. অভিব্যক্তি-
বাদ ক্রম-বিকাশ নীতি the theory of evolution.

অভিব্যাপ্ত বিণ. সকলোফালে বিস্তৃত, পৰিব্যাপ্ত pervaded on all sides.

অভিব্যাপ্তি বি. সৰ্বতোভাবে বিস্তৃতি universal pervasion.

অভিভূত বি. পৰাজয়, পৰাভব defeat, overthrow, বিহ্বল অবস্থা, আকুল ভাব perplexity, anxiety. বিণ. আকুল,; অভিভূত anxious, defeated.

অভিভারক বি. আশ্রয়ত বাৰ্থোতা, সাৰধান লৰ্ভতা a guardian. স্ত্রী. অভিভাৱিকা।

অভিভাষণ বি. অভিনন্দন, সম্ভাষণ welcome, বক্তৃতা address, speech.

অভিভূত কৃদ. বিণ. পৰাস্ত, পৰাভূত overthrown, defeated, বিহ্বল perplexed, confused.

অভিমত বি. মত opinion, ইচ্ছা desire. বিণ. অনুমোদিত, মনোনীত {after one's liking, বাঞ্ছিত desired.

অভিমন্ত্য বি. অৰ্জুন আৰু সুভদ্ৰাৰ পুতেক, পৰীক্ষিতৰ পিতা, উত্তৰাৰ স্বামী।

অভিমান বি. বোহ, প্রিয়জনৰ পৰা অনাদৰ পাই অগমান বোধ sullen resentment, অহংজ্ঞান egoism, অহংকাৰ, গৰ্ব, গণ pride, vanity.

অভিমানী বিণ. গৰ্বী, অহংকাৰী proud, প্রিয়জনৰ ক্ৰটিৰ কাৰণে দুৰ্ব। যাৰ মানস্বৰ্যাদাত অলপতে আঘাত লাগে। স্ত্রী. অভিমানিনী।

অভিযুগ বি. সমুখ, দিশ direction. বিণ. অভিযুগী। ক্রি. বিণ.

অভিযুখে ফালে, দিশে, পিনে towards.

অভিযাজী বি. দুঃসাহসিক অবিজ্ঞাব বা অভিজ্ঞতা লাভব কাৰণে অগ্রগামী।

অভিযান বি. যুদ্ধ যাত্রা, দেশ অধিকার আদিব কাৰণে সদলবলে গমন expedition.

অভিযুক্ত বিণ. ভগবত পৰা, যাৰ ওপৰত দোষ আৰোপিত হৈছে charged with offence, accused. অভিযোগ বি. দোষাৰোপ, গোচৰ, ভগবত ধৰা কাৰ্য্য an accusation, a charge. অভিযোক্তা বি. অভিযোগ কৰ্ত্তা, বাদী, কৰিয়াদী।

অভিযোজ্য বি. উদ্দেশ্য সাধনৰ উপযোগী কৰা adaptation. অভিযোজ্য বিণ. উপযোগী কৰিব পৰা adaptable. বি. অভিযুজ্যতা adaptability. অভিযোজিত উপযোগী হোৱা adapted.

অভিৰাম বিণ. বসন্তীয়, হৃষ্টিদায়ক, সুন্দৰ, প্ৰিয় pleasant, agreeable, pretty.

অভিৰুচি বি. অভিলাষ, প্ৰবৃত্তি, কচি desire, wish, liking.

অভিৰূপ বিণ. অনুরূপ, মনোহৰ corresponding with pleasing.

অভিলব্ধি কৃদ. বিণ. যাক পাবলৈ

ইচ্ছা কৰা হৈছে, বাঞ্ছিত desired, wished for.

অভিলাষ বি. ইচ্ছা, বাঞ্ছা, স্পৃহা desire, wish. বিণ. অভিলাষী ইচ্ছুক লোভী। স্ত্ৰী। অভিলাষিণী। অভিশপ্ত কৃদ. বিণ. শাপ পোৱা, অভিশাপ গ্ৰস্ত, যাক শাপ দিয়া হৈছে cursed. অভিশাপ বি. অইনৰ অমঙ্গল বা হানি হওক বুলি কামনা প্ৰকাশ কৰা, শাপ, শপনি malediction.

অভিশপ্ত বিণ. যাক মিছাকৈ দোষাৰোপ কৰা হৈছে, দোষযুক্ত কৰা falsely accused, charged. অভিশাস্তি বি. শাপ, দোষাৰোপ, অপমান curse, charge, defamation.

অভিষিক্ত কৃদ. বিণ. পবিত্ৰ পানীৰে শাস্তি আদি কৰি উচ্চপদত নাইবা ৰাজপাটত নিযুক্ত, বিধি পূৰ্বক স্থাপিত, কোনো কামত নিযুক্ত installed with customary ceremonies, গা-খুওৱা bathed ভিজা wet.

অভিষেক বি. পবিত্ৰ পানীৰে শাস্তি কৰি ৰাজ সিংহাসনত প্ৰথম নিয়োগ installation, coronation, স্নান bathing, তিওৱা কাম act of wetting, অবগাহন, কোনো কামত নিয়োগ।

অভিসন্ধি বি. অভিপ্ৰায়, আন্তৰিক ভাব বা ইচ্ছা, মন্তণা purpose

motive, machination. অভি-
সম্পাত বি. অভিসন্ধি, উদ্দেশ্য
purpose, motive.

অভিসম্পাত বি. অভিশাপ, শাপ,
শপনি curse.

অভিসার বি. নায়ক নায়িকার সঙ্কেত
স্থানে গমন act of going to a
secret place to meet a lover.

স্ত্রী. অভিসারিকা, অভিসারিনী।

পুং. অভিসারক, অভিসারী।

অভিহিত কৃদ. বিণ. খ্যাত, জনাজাত,
কথিত named, stated, men-
tioned.

অভীক্ষিত বিণ. অভিলষিত, বাঞ্ছিত
desired.

অভীক্ষু বিণ. ইচ্ছুক।

অভীষ্টসিদ্ধি বি. ইচ্ছালাভ, বাঞ্ছিত
প্রাপ্তি gaining a desired
object.

অভীষ্ট কৃদ. বিণ. বাঞ্ছিত, প্রিয়
desired. বি. কামনা, বাঞ্ছা
desire.

অভুক্ত কৃদ. বিণ. নোখোঁরাকৈ থকা,
উপবাসী fasting, যাক খোঁরা
হোৱা নাই uneaten.

অভূত বিণ. আগেয়ে নোহোৱা।

অভূতপূৰ্ব্ব বিণ. আগেয়ে নোহোৱা,
আচৰিত, অদ্ভুত unprecedented,
strange.

অভেদ বি. অভিন, প্রভেদ নথকা
absence of difference, identi-

cal, the same, একমাত্র ঈশ্বর।

বিণ. প্রভেদ নথকা identical.

অভেদ্য বিণ. ভেদিব নোৱাৰা, টান,
দৃঢ় not to be broken
or penetrated, hard. বি.
অভেদ্যতা।

অভোগ্য বিণ. ভোগৰ অযোগ্য not
fit to be enjoyed. স্ত্রী.
অভোগ্যা।

অভোজন বি. অনাহাৰ, উপবাস
fast. বিণ. অভোজ্য, অভোজনীয়
অখাদ্য, খাবৰ অযোগ্য not
eatable.

অভৌতিক বিণ. অবাস্তব, not
material, যি পঞ্চভূতাত্মক নহয়,
five gross elements.

অভ্যন্তৰ বি. ভিতৰ, অন্তঃপূৰ্ব in-
side, an inner apartment,
অন্তৰ heart. বিণ. অভ্যন্তৰীণ,
আভ্যন্তৰীণ, অভ্যন্তৰ মধ্যবৰ্তী
আন্তৰিক, ভিতৰুৱা।

অভ্যর্থনা বি. আদৰ, সমাদৰ, সোধ-
ণোহ, সন্তাষণ welcome, recep-
tion. অভ্যর্থনা সন্মিতি আদৰণী
সভা। কৃদ. বিণ. অভ্যর্থিত যাক
অভ্যর্থনা কৰা হৈছে honoured.

অভ্যর্থী বি. প্রার্থী candidate.

অভ্যাসন বিণ. অনুশীলন কৰা,
অভ্যাস practice.

অভ্যাসন বিজ্ঞান যি বিদ্যালয়ত
হাতক পঢ়াবলৈ শিকা হয়, practi-
cing school.

অভ্যাস কৃদ. বিণ. অভ্যাস কৰা, আখৰা কৰি লিখা practised, trained, স্বভাৱগত হোৱা habituated.

অভ্যাগত অতিথি, আলহী & guest. বিণ. ঘৰলৈ অহা, নিমন্ত্ৰিত coming to one's house.

অভ্যাস বি. সদায় কৰা কাৰণে স্বভাৱত পৰিণতি, স্বভাৱ, প্রকৃতি habit, custom, শিক্ষা, আখৰা practice, আৱৃতি, বাবে বাবে পাঠ।

অভ্যুত্থান বি. উঠা কাৰ্য্য, উন্নতি, সমৃদ্ধি, উদয় act of getting up. advancement prosperity.

অভ্যুদয় বি. উদয়, দেখা দিয়া rise, appearance, ত্ৰীৱদ্ধি, সৌভাগ্য, উন্নতি prosperity, wealth.— বিণ. অপৰিমিত অতি বেছি abundant.

অম্ব বি. বালিচন্দা mica, মেঘ, ভাৱৰ cloud, আকাশ sky.

অম্বভেদী বিণ. আকাশভেদী, মেঘস্পৰ্শী।

অম্বাস্ত কৃদ. বিণ. ভ্ৰম নথকা, ভুল নকৰা, নিৰ্ভুল free from error, unforgetful.

অমৰ্থ [অহৰ্থ] বিণ. অৰ্জুন obstinate. অমৰ্থজীয়া মুৰ্খ, একো নজনা foolish.

অমৰ্জল বি. আপদ বিপদ, উৎপাত ill-luck, misfortune, cala-

mity, অমৰ্জল লক্ষণ, কুলক্ষণ evil omen. বিণ. অমৰ্জলোৱা কুলক্ষণীয়া inauspicious. বিণ. অমৰ্জল-জনক, অমৰ্জলসূচক।

অমৃত বি. যতৰ অভাৱ, অসম্মতি unwillingness. বিণ. অসম্মত ক্ৰি. বিণ. অমৃত্তে।

অমনোযোগ বি. মনোযোগৰ অভাৱ, আওকাণ inattention, আওহেলা disregard. বিণ. অমনোযোগী। বি. অমনো-যোগিতা।

অমৰ বি. দেৱতা deity. বিণ. চিৰকালীয়া, নমৰা everlasting, immortal. অমৰত্ব বি. নমৰা অৱস্থা immortality. অমৰণ (পদ) বিণ. অমৰ immortal.

অমৰ কোষ বি. অমৰ-সিংহৰ দ্বাৰা ৰচিত এখন সংস্কৃত অভিধান।

অমৰ লোক বি. দেৱতা সকল থকা দেশ, the world of the Gods.

অমৰম বি. নিষ্ঠুৰতা, নিৰ্দয়তা unkindness.

অমৰাৱতী, অম্ৰাবতী, অমৰা বি. ইন্দ্ৰপুৰী, স্বৰ্গৰ ৰাজধানী the capital of Indra's heaven.

অমৰ্জ্য বিণ. অপাৰ্থিৱ, স্বৰ্গীয় un-earthly, heavenly.

অমৰ্য্যতা, অমৰ্য্যতা, অমৰ্য্যাত বি. অসম্মত, অপমান insult, disrespect. বিণ. অমৰ্য্যতীয়া,

অমর্যাদীয়া মর্যাদাহীন মানুষ,
নিলাক্ষ মানুষ।

অমল বিণ. মল নথকা, নিৰ্মল,
বিস্কৃৎ free from dirt, pure,
বগা white. স্ত্রী. অমলা লক্ষ্মী।

অমলীন বিণ. উজ্জল, নিৰ্দোষ,
নিষ্কলঙ্ক।

অম্বা বি. চন্দ্রৰ বোল কলাৰ প্ৰধান
কলা, যাৰ দ্বয় বৃদ্ধি নাই আৰু
যেতিয়া চন্দ্র সূৰ্য্যৰ বশিত বাস কৰে
a phase of the moon, আঁউসী
(অমানিশা)।

অম্বাত বিণ. মাত-কথা নথকা, কথা
কব নোৱাৰা, মৌন speechless,
dumb, মাত ফুটি নোলোৱা
(শিশু)।

অম্বাতৰ মাত বি. অতি শুৱলা মাত,
sweet voice.

অমাতৃক বিণ. মাক নথকা mother-
less.

অমাত্য বি. মন্ত্ৰী, সচিব minister.

অমানৱ বি. যি মানুহ নহয়, দেৱতা,
বাৰুস that who is not a
man. বিণ. মানুহত নথকা।

অমানুষিক বিণ. মানুহত নথকা,
মানুহৰ অভীত not found in
men. যি মানুহৰ পক্ষে সম্ভৱ
নহয় superhuman, inhuman.
বি. অমানুষিকতা।

অমানুষী (পত্ৰ) মানুহৰ অযোগ্য
inhuman.

অমানুষ বি. মাক মানুহ বুলিব

নোৱাৰি, নীচ লোক, কাপুৰুষ
unworthy man, coward.

অম্বাস্তি বি. অমত, অস্বীকাৰ
dissent, unwillingness.

অম্বান্য বি. অসন্মান disrespect,
বশ নোহোৱা disobedience,
সন্মানৰ অযোগ্য, বিশ্বাসৰ অযোগ্য
not fit to be respected or
regarded.

অম্বান্তা, অম্বান্তা বি. চন্দ্র
আৰু সূৰ্য্যৰ একত্ৰ হৈ থকা কলা বা
তিথি, আঁউসী the last day of
the dark fortnight.

অম্বা, অম্বা বিণ. মায়ী বা ভ্ৰম-
শূন্য free from illusion, সৰল,
অকপট, উদাৰ sincere, just.
অম্বাপুৰী বি. বৈকুণ্ঠপুৰী,
স্বৰ্গলোক। অম্বা-সুখ স্বৰ্গসুখ,
মহাসুখ heavenly bliss.

অম্বাজিত বিণ. ঝিহ পৰিষ্কাৰ
নকৰা unpolished, বিজ্ঞা চৰ্চ্চাৰ
দ্বাৰা চোকা বা নিৰ্মল নোহোৱা,
পঢ়িতনি ভদ্ৰগুণ লাভ নকৰা not
refined, uncultured.

অম্বায়িক বিণ. সৰল, ভদ্ৰ, অহংকাৰ
নথকা simple. বি. অম্বায়িকতা।
অমিত বিণ. যাৰ পৰিমাণ বা সীমা
নাই, অসীম boundless, unlimi-
ted. যেনে—অমিত বল, অমিত
সাহস, অমিত তেজ। অমিতাচাৰ
ভোগ বিলাসত অসংযম।

অমিতভেজা বিণ. অসীম ক্ষমতাপালী
most powerful.

অমিতবীৰ্য্য বিণ. অসীম শক্তিমান।

অমিত ভাষণ বি. বাহ্য পূর্ণ উক্তি।

অমিতা বি. মধুফল, অমৃত।

অমিতাভ বি. অসীম তেজস্বয়, বৃদ্ধ-
দেব এটা নাম।

অমিত্র বিণ. শত্রু enemy, শেষব
আখৰে আখৰে নিমিলা (পদ্য)।
অমিত্রাক্ষৰ চন্দ্র বি. যি চন্দ্র বা
পদ্যত শেষব আখৰব মিল নাই
blank verse.

অমিয় (অমৃত শব্দৰ প্রাকৃত উচ্চারণ)
বি. অমৃত। বিণ. মধুময়।

অমিয়া বি. অমৃত nectar. বিণ.
অমৃততুল্য very sweet.

অমিল বিণ. মতৰ একতা নথকা
differing (in opinion), মিল
নথকা hostile, একে নোহোৱা
dissimilar.

অমিশ্র বিণ. আচল, খাঁটি, বিস্তৃষ্ট
unmixed, genuine, ভগ্নাংশ
মিহলি নথকা (অঙ্ক) simple
arithmetic. অমিশ্রিত বিণ.
বিস্তৃষ্ট, সানমিহলি নোহোৱা pure,
unmixed.

অমুক, অমুকা সৰ্ব্ব. অজ্ঞাতনামা বস্তু
বা মানুহ such and such person
or thing, অহকাৰী ভাৱত নিজৰ
কথা কওঁতে ব্যৱহাৰ কৰা শব্দ
(অমুকা কোন এতিয়াই চিনি পাবি)।
স্ত্ৰী. অমুকী।

অমুক্ত বিণ. মুক্ত নোহোৱা, মুক্তি
নোহোৱা not liberated, con-
fined.

অমুক্ত পৰলোক, পবিত্র।

অমুৰি বি. আমনি, উত্তগুলি
annoyance, vexation.

অমূৰ্ত্ত বিণ. মূৰ্ত্তিহীন, নিৰাকার
shapeless.

অমূৰ্ত্তক বিণ. উগ্র, প্রবল, ভয়ানক
violent, fierce.

অমূৰ্ত্তক জ্বৰ বি. প্রবল জ্বৰ, very
high fever.

অমূলক বিণ. মূল নথকা, ভিত্তিহীন
baseless, groundless, অসত্য,
কাল্পনিক untrue, imaginary,
অদৰকাৰী useless.

অমূল্য বিণ. যাব উচিত মূল্য দিব
পৰা নেযায়, যাক বেচ দিও পোৱা
নাযায়, অতি উত্তম priceless,
invaluable, excellent.

অমৃত বি. সুখা, দেৱতাৰ পানীয়,
যাক খালে মৰণ নহয় nectar, বৰ
সোৱাদ বস্তু very sweet thing,
বৰ্গ, মুক্তি, ব্রহ্মোপলব্ধি। অমৃতব
পুত্ৰ বি. মানুহ, ভগবানৰ পুত্ৰ
man, son of God. অমৃত প্রভা
বি. প্রাচীন কামৰূপৰ ৰাজ্যৰ ৰাজ-
কন্যা, কাম্বীৰৰ ৰজাৰে বিয়া দিয়া
হৈছিল। অমৃতবৰ্ষী বিণ. অমৃত
বৰষা showering nectar, বৰ
মিঠা বা সোৱাদ very sweet and
pleasant. অমৃত বোণ বি. বোণ

বিশেষ, শুভলগ্ন a happy combination of the stars with certain days an auspicious combination of heavenly bodies with certain days of the week. অমৃতভ্রম্বা, অম্বিনী বিণ. য'ব পৰা অমৃত ওলায়, flow of nectar.

অমৃত বি. এবিধ ফল (অমিতা) a kind of fruit.

অমৃতি বি. এবিধ দীঘল গলব লোটা a kind of waterpot with long neck.

অমৃতী বি. য'ত অমৃত আছে, মিঠাই বিশেষ।

অমেধ্য বিণ. অপবিত্র impure. বি. অপবিত্র বস্তু impure thing.

অমোঘ বিণ. অব্যর্থ, নিষ্ফল নোহোৱা effective, গুৰুতৰ, ঘোৰ excessive. বি. বিয়ু। স্ত্রী.

অমোঘা।

অমোঘা বি. শক্তি বিশেষ, শাস্তনু ঋষিৰ পত্নী, নদী বিশেষ, ব্ৰহ্মপুত্ৰনদৰ জননী।

অমোল বিণ. অমূল্য, অতি উত্তম excellent.

অম্বৰ বি. আকাশ sky, কাপোৰ cloth, শূন্য।

অম্বৰাষ বি. সূৰ্য্যবংশীয় বজা, এজন ঋষি, অন্তৰীক্ষ, আকাশ।

অম্বল বি. টেঙাৰ আজা, sourness.

অম্বা বি. আই, মাতা, জননী mother, দুৰ্গাৰ এটা নাম, কাশী বজাৰ তিনিজনী কন্যাৰ ডাঙৰ জনীৰ নাম।

অম্বালিকা বি. দুৰ্গাৰ এটা নাম, কাশী বজাৰ সকলজনী জীয়েকৰ নাম, এওঁ পাণ্ডুৰ মাক।

অম্বিকা বি. দুৰ্গাৰ এটা নাম, কাশী-বজাৰ মাজুজনী জীয়েকৰ নাম, এওঁ ধৃতবাস্তৱ মাক। অম্বিকানন্দন ধৃতবাস্তৱ, কান্তিক, গণেশ। অম্বিকেশ্বৰ বি. গণেশ, কান্তিক, ধৃতবাস্তৱ।

অম্বু বি. পানী water. অম্বুজ পহুম lotus, শব্দ conch. অম্বুজ মেঘ, ডাৱৰ cloud. অম্বুধি সাগৰ the ocean, অম্বুনিধি বি. সাগৰ। অম্বুবাচি—চী বি. আমতি, ভেঠৰ সংক্ৰান্তিৰ পিছত যি সময়ত সূৰ্য্য মিথুন বাশিলৈ গমন কৰি আৰ্দ্ৰা নক্ষত্ৰৰ প্ৰথমপাদ ভোগ কৰে, সেই সময়কে অম্বুবাচি বোলে।

অম্বু: পানী। অম্বোজ জলজ, পহুম, চন্দ। অম্বোজা লক্ষ্মী।

অম্বুগ বি. এজন ঋষিৰ নাম name of a sage.

অম্ল বি. টেঙা acid. অম্লজান অম্ল-জান বায়ু। অম্লপিত্ত টেঙা উগাৰ অহা এবিধ পিত্তৰোগ acidity.

অম্লান বি. নিৰ্মল, বিবৰ্ণ নোহোৱা clean, প্ৰফুল্ল cheerful.

অম্বল, অম্বলন বি. চেঁচা বা যত্নৰ অভাৱ inaction, want of

exertion, অনাদব neglect. ক্রি.
বিণ. অব্যভাষে, অব্যভাষে। অব্যভাষিত
বিনা কষ্টে সম্পাদিত।

অব্যবস্থা বিণ. অসত্য, অযোগ্য, অনুপ-
যুক্ত false, unbecoming,
অনাবশ্যক needless. ক্রি. বিণ.
অব্যবস্থাপে।

অব্যবস্থার বিণ. অসত্য, মিছা, অন্যায়
unjust.

অয়ন বি. সূর্য্যৰ গতি, ক্রান্তি, পথ,
আশ্রয়, বছৰৰ সময়টি, যুগ, (সূর্য্যৰ
উত্তৰায়ণ, দক্ষিণায়ন)।

অয়নমণ্ডল বি. বাশিচক্ৰ, বাশিচক্ৰৰ
মাজত সূর্য্যৰ গতিপথ the eclip-
tic.

অয়নান্ত সূর্য্যৰ উত্তৰ বা দক্ষিণ গতিৰ
শেষ সীমা, ক্রান্তি solstice.

অয়নাংশ অয়নান্ত বৃত্তাংশ। সূর্য্যৰ
ভ্রমণ পথৰ পৰিমাণ। উত্তৰায়ণ-বৃত্ত
কৰ্ণক্রান্তি। দক্ষিণায়ন-বৃত্ত মকৰ-
ক্রান্তি।

অয়নান্ত বি. চুম্বক লো, লো
আকৰ্ষক মণি & magnet, a load-
stone.

অবস্থা বি. অধ্যাতি, অপবন bad
reputation, ill fame.

অব্যচিহ্ন বিণ. এনেই পোৰা,
নোখোজা unasked for. ক্রি.
বিণ. অব্যচিহ্নে।

অব্যভাষীয়া বিণ. যাত্রাভঙ্গ কৰা,
অমঙ্গলীয়া inauspicious.

অব্যভাষী বি. বেয়া বা অমঙ্গলীয়া যাত্রা

an inauspicious day or
moment for journey.

অযুক্ত বিণ. যুক্ত নথকা, লগ নলগা
not joined, divided. বি.
অযুক্তি বেয়া যুক্তি bad argu-
ment, বেয়া পৰামৰ্শ evil
counsel, অনুপযোগিতা অন্যায় বা
অনুচিত কাৰ্য্য want of confor-
mity.

অযুক্তত বিণ. অন্যায়, অনুচিত im-
proper, unreasonable. বি.
অযুক্তি।

অযুগ্ম বি. বিয়ুৰীয়া, অকলশৰীয়া,
অকল not in pairs, single.
১, ৩, ৫, অযুগ্ম সংখ্যা।

অযুত বি. দহ হেজাৰ ten thou-
sand.

অয়ি সম্বোধনবাচক অব্যয়।

অয়ে সম্বোধনবাচক অব্যয়, হেবা,
পত্নীত অই, অগ্নি।

অযোগ্য বি. একেলগ হৈ নথকা
অবস্থা absence of junction,
অন্তৰ্ভোগ an evil combina-
tion.

অযোগ্যবাহ বি. অনুস্বাৰ, বিসৰ্গ,
চন্দ্রবিন্দু। যিবোৰ বৰ্ণ অইন বৰ্ণৰ
লগত যুক্ত নহৈ নাথাকে নাইবা
উচ্চাৰিত নহয়।

অযোগ্য বিণ. অনুচিত, অনুপযুক্ত,
অপাত্ৰ unworthy, unfit, un-
deserving. বি. অযোগ্যতা।

অবোধ্য বি. সবয়ু নদীৰ পাৰত থকা
সূৰ্য্যবংশীয় বজা সকলৰ বাসস্থানী।
অবোধি বিণ. যোনিৰ পৰা উৎপত্তি
নোহোৱা not born. অবোধিজ
অগৰ্ভজ, পৰমেশ ব্ৰহ্মা। অবোধি-
সন্তৱা বি. স্ত্ৰী. মানুহ বা জন্তুৰ
যোনিৰ পৰা জন্ম নোহোৱা not
born from the womb of a
female, সীতা, দ্ৰৌপদী, বাধা।
পুং অবোধি-সন্তৱ।
অবোধিসন্তুত যোনিৰ পৰা
নোপোৱা, ধুউত্ম, অগন্ত্য, দ্ৰোণ।
অবোধিক বিণ. যুক্তিসম্মত নহয়,
যুক্তিবিকল্প unreasonable.
অবোধিকতা বি. যুক্তিবিকল্পতা
অন্তায়।
অবোধীয়া বিণ. বখীয়া নথকা having
nobody to look after.
অ'ব'ত'ব বিণ. ইঠাইব সিঠাইব।
অবণি বি. ঘঁহিলে জুইউঠা কাঠ the
fire producing wooden
stick.
অবণ্য বি. হাবি, বননি jungle,
forest.
অবণ্যবোধন বি. কোনেও হুস্তনা
কানোন a cry in the wilder-
ness, বৃথা কথা, কোনেও মন নকৰা
কথা a vain or useless speech,
a cry with no one to heed
it, বৃথা কাৰ্য্য anything done
to no purpose. অবণ্যবাসী

অবণ্যত. বাসকাৰী, সন্ন্যাসী living
in a forest, an anchorite.
অবতি বি. অকচি, অশ্ৰদ্ধা, বাণ
নথকা dislike, disregard.
অবদ্ধি বি. এহাত, কিলাকুটিৰ পৰা
কেণ্ডা আঙুলিৰ মুৰ পৰ্য্যন্ত a
cubit of the middle length
from elbow to the tip of
the little finger.
অববিন্দ বি. পহুম, নীল বা বঙা পহুম
blue or red lotus. অববিন্দ-
লোচন পহুমৰ নিচিনা চকু যাব,
বিষ্ণু।
অবসিক বিণ. বসবোধ নথকা
devoid of fine feeling.
অবক্ষক বিণ. বখীয়া নথকা having
no keeper or protector. বি.
অবক্ষা বক্ষাৰ অভাৱ। কুদ. বিণ.
অবক্ষিত বক্ষিত নোহোৱা, তত্কা-
বধান লগত নথকা unprotected,
not looked after. স্ত্ৰী.
অবক্ষিতা।
অবক্ষণীয়, অবক্ষ্য বিণ. যাক
বাধিব নোৱাৰি। স্ত্ৰী. অবক্ষণীয়া,
অবক্ষ্যা যাক বিয়া নিদিয়াকৈ
বাধিব নোৱাৰি বা বখা অহুচিত,
বাধিব নোৱাৰা।
অবা বি. দূৰ, নিলগ, মুৰ distance,
extremity.
অবাজক বিণ. বজা নথকা without
a king or ruler, ভাল শাসন
নথকা without good govern-

ment, anarchical. বি. অৰাজ-
কতা বজা নথকা অবস্থা, ৰাজ্যৰ
নানা গোলমালৰ সময়। অৰাজ,
অৰাজ্য মাতৃহৰ বসতি নোহোৱা
ঠাই, হাবি wilderness, বজা
নথকা অবস্থা anarchy.

অৰাতি বি. শত্ৰু, অৰি an enemy.

অৰাতিশূন্য শত্ৰু বিনাশকাৰী।

অৰি বি. শত্ৰু, enemy, বিপক্ষ,
বিৰোধী লোক antagonist.

অৰিষৰ্দ্ধন বি. শত্ৰু মৰ্দ্ধন বা নাশ
কৰোতা destroyer of enemy.

অৰিষ্কম্ম শত্ৰুদমনকাৰী, জয়ী
victorious.

অৰিয়া অৰি আনতকৈ নিজে ভাল
হবৰ চেষ্টা, প্রতিদ্বন্দ্বিতা rivalry,
এটাই আন এটাৰ লগত অৰি মৰা
কাৰ্য্য act of betting with one
another.

অৰিষ্ট বি. বিকট বা অমঙ্গল নথকা
absence of misfortune, সেই
নামে এটা অসুৰ (আয়ুৰ্বেদ) বস,
আসব। অৰিষ্টশূন্য বি. শ্ৰীকৃষ্ণ,
বিষ্ণু।

অৰিহণা বি. কোনো ধৰ্ম্মকাৰ্য্যৰ
অন্তত সেই কাৰ্য্য সম্পূৰ্ণ হবৰ
নিমিত্তে দান কৰা ধন আদি, দক্ষিণা
offering at the end of a
religious ceremony, পূজা,
সন্মান, worship, adoration,
honour.

অৰীতি বি. অনিয়ম, অনাচাৰ

absence or violation of
rules, শাস্ত্ৰ বিৰুদ্ধ আচাৰ। বিণ.
অৰীতিয়া।

অকচি বি. অনিচ্ছা, খাবলৈ মন
নোযোৱা disinclination, dis-
like for food. বিণ. অকচিকৰ
ভাল নলগা।

অকণ বি. বেলি, সূৰ্য্য the sun,
এটা কল্পিত চৰাই, সি কাঞ্চপৰ
পুতেক, গৰুড়ৰ ককায়েক আৰু
সূৰ্য্যৰ সাৰথি বুলি পুৰাণত লিখা
আছে fabulous bird of the
Hindu mythology, পুৰা আৰু
সন্ধ্যাৰ সময়ত মেখে ধৰা বৰণ
reddish-purple. অকণিয়া
বক্তা।

অকণোদয় বি. সূৰ্য্যৰ উদয়, বেলি-
ওলোৱা sunrise, দোক-মোকালি,
মিছনাৰী পাহুৰী চাহাবসকলে
শিবসাগৰত উলিওৱা প্ৰথম অসমীয়া
বাতৰি কাকত।

অকল্লদ বিণ. মৰ্ম্মভেদী, অতিশয়
পীড়াদায়ক, মৰ্ম্মান্তিক।

অকল্লতী বি. সাতোটা তৰায়ুক্ত এটা
মণ্ডলৰ ভিতৰত থকা এটা তৰাৰ
নাম, কৰ্দম ঋষিৰ জীয়েক আৰু
বশিষ্ঠৰ ভাৰ্য্যা wife of the sage
Vasistha.

অকপ বিণ. যাৰ কপনাই formless.

অৰে অব্য. ঋং বা নিন্দা কৰি মাতৃহক
মতা মাত, হেৰ a particle used
in addressing a person ex-

pressing anger or dis approval.

অবোগী বিণ. বোগ নথকা, নিবোগী, সুস্থ healthy, free from disease. বি. নিবোগী লোক healthy person. বি. অবোগিতা নিবোগী অবস্থা। স্ত্রী. অবোগিনী।

অৰ্ক বি. সূৰ্য্য the sun, আকনৰ গছ calotropisgigantea.

অৰ্কপত্ৰ আকনৰ পাত।

অৰ্গবান্ধি সকলো মিলি মুঠতে।

অৰ্গল বি. দুৱাৰ দাং, শলখা, বাধা, প্ৰতিবন্ধক a bolt, bar, hindrance, obstacle, চণ্ডী তোড়-বিশেষ।

অৰ্থ বি. মূল্য price, পূজা worship, পূজাৰ উপকৰণ materials for worship অৰ্থ্য পূজাৰ উপকৰণ বা বস্তু, চাউল, দূবৰি, ফল, চন্দন, আদি মিহলি কৰা পানী। মান্য লোকক সম্বৰ্দ্ধনা কৰিবৰ কাৰণে উপহাৰ আদি। অৰ্থা পূজা কৰোতে পানী দিয়া সৰু পাত্ৰ।

অৰ্চ্ সৰু, ধা. পূজা কৰা, শুক্ৰিয়া কৰা worship, respect.

অৰ্চ্ক বি. পূজা কৰোতা, পূজক one who worships or serves.

অৰ্চ্চন, অৰ্চ্চনা, অৰ্চ্চা বি. পূজা বা সেৱা কৰা কাৰ্য্য। অৰ্চ্চনীয়া বিণ. পূজনীয়, আৰাধ্য, পূজা কৰিবৰ যোগ্য deserving homage or

worship. স্ত্রী. অৰ্চ্চনীয়া। কদ. বিণ. অৰ্চ্চিত।

অৰ্চ্চি বি. সূৰ্য্যৰ কিৰণ, জুইনিখা, ray, flame.

অৰ্চ্ছ সৰু. ধা. প্ৰয় কৰি পা, উপাৰ্জন কৰা earn. অৰ্চ্ছন বি. উপাৰ্জন কৰণ, ধন ঘটা কাৰ্য্য act of earning, উপাৰ্জন, আয় income, gain. অৰ্চ্ছক বি. যি উপাৰ্জন কৰে one who earns. অৰ্চ্ছা, অৰ্চ্ছিত কদ. বিণ.

অৰ্চ্ছুন বি. তৃতীয়-পাণ্ডব, এবিধ গছ third Pandava, a kind of tree.

অৰ্গৰ বি. সাগৰ the ocean.

অৰ্থ বি. কোনো শব্দ বা বাক্যৰ দ্বাৰা যি বুজা যায় সেয়ে, সেই শব্দ বা বাক্যৰ অৰ্থ meaning ধন সম্পত্তি wealth, ফল effect, fruit, বিষয়, জ্ঞাতবা-বিষয়, তথ্য, নীতি, বাজ-নীতি, হিত, মঙ্গল, কল্যাণ, blessing, উদ্দেশ্য aim, চতুৰ্বৰ্গৰ অৰ্থাৎ ধন্য, অৰ্থ, কাম, মোক্ষ এই পুৰুষাৰ্থ নাইবা পুৰুষৰ প্ৰয়োজন চতুৰ্ভুজৰ দ্বিতীয়বৰ্গ human pursuit, ঐহিক ধনজনিত সৌভাগ্য।

অৰ্থকৰ বিণ. লাভজনক, আয়জনক wealth producing, lucrative.

স্ত্রী. অৰ্থকৰী (অৰ্থকৰী বিত্তা)।

অৰ্থক্ষণ্ড বি. ভবিষ্যৎ a fine. অৰ্গ-গৌৰৱ বি. ভাবৰ গাভীৰ্য্য depth of meaning. অৰ্গনাশ বি. ধন

হানি, loss of property.
 অৰ্থ-বিজ্ঞান বি. শব্দার্থ জ্ঞান, ধন
 বিজ্ঞান, knowledge of the
 meaning of words, econo-
 mics. অৰ্থৱান, অৰ্থৱন্ত বিণ. ধন
 থকা rich, moneyed. অৰ্থবাদ
 বি. কোনো কথাৰ অৰ্থত আসোঁৱাহ
 উলিয়াই আন অৰ্থকৰণ, অৰ্থৰ বিচাৰ
 কৰণ। অৰ্থ-লুকা বি. ধনলোভী,
 avarice. অৰ্থ-শাস্ত্ৰ বি. ধন-
 বিজ্ঞান economics, political
 science. অৰ্থ-সংগ্ৰহ বি. ধন সংগ্ৰহ
 কৰা, acquisition of wealth.
 অৰ্থসাপেক্ষ বিণ. ধনৰ ওপৰত
 নিৰ্ভৰ কৰা depending on
 money.

অৰ্থাগম বি. ধনৰ আগমন, বিস্ত-
 লাভ, উপাৰ্জন income.

অৰ্থাৎ অব্য. মানে ভাঙি কব
 লাগিলে that is to say.

অৰ্থাৰ্থী বিণ. ধন ঐচ্ছৰ্য্য ভোগ
 কৰিবলৈ বাঞ্ছা কৰা লোক।

অৰ্থান্তৰ বি. অইন অৰ্থ, বেলেগ
 অৰ্থ different meaning.

অৰ্থান্তৰন্যাস বি. অৰ্থালঙ্কাৰ, a
 figure of speech (corrobor-
 ation) সাধাবণেৰে বিশেষৰ নাইবা
 বিশেষেৰে সাধাবণৰ, কাৰ্য্যৰ দ্বাৰা
 কাৰণৰ, কাৰণৰ দ্বাৰা কাৰ্য্যৰ
 সমর্থন কৰিলে অৰ্থান্তৰন্যাস অলঙ্কাৰ
 হয়।

অৰ্থালঙ্কাৰ বি. অৰ্থ-নিৰ্ভৰ অলঙ্কাৰ।

অৰ্থী বিণ. বি খোজে, প্ৰাৰ্থী asking
 for. অৰ্থে অব্য. কাৰণে, নিমিত্তে
 for, for the sake of.

অৰ্দ্ধ বি. দ্ৰুভাগৰ এভাগ, আদৰ্শিনি
 half. অৰ্দ্ধচন্দ্ৰ বি. জোনৰ
 আধাভাগ half-moon. অৰ্দ্ধচন্দ্ৰৰ
 আকৃতিৰে লোৱা কপালৰ ফোট,
 ডিঙিত মৰা গঁতা।

অৰ্দ্ধনাৰীষৰ বি. হৰ-গোবীৰ যুগল
 মূৰ্ত্তি a form of Siva.

অৰ্দ্ধাজিনী বি. সহধৰ্ম্মিনী wife.

অৰ্দ্ধাংশ বি. আধা ভাগ, half
 portion.

অৰ্দ্ধেক বি. আধা one half.

অৰ্প ক্ৰি. সমৰ্পণ কৰা, শোধা make
 over, entrust. অৰ্পণ, অৰ্পণা
 বি. শোধাই বা গতাই দিয়া কাৰ্য্য
 handing over, delivery
 অৰ্পণীয় বিণ. শোধাই দিবলগীয়া
 to be delivered. অৰ্পিত কৃদ.
 বিণ. নিৰ্বোদিত, শোধাই দিয়া
 delivered.

অৰ্বাচীন বি. আধুনিক, নতুন, . এই
 কালৰ modern, অগৰু বুদ্ধিশালী,
 inconsiderate, অধম base.

অৰ্ব্বুদ বি. দহ কোটি a hundred
 millions. বোগ বিশেষ, পৰ্ব্বতৰ
 শৃঙ্গৰ নাম, জাতি বিশেষ, ক্ৰমস্থ
 মাংস পিণ্ড যি ক্ৰমশঃ ডাঙৰ হৈ
 সম্ভৱতঃ পৰিণত হয়।

অভিল বাইট বি. আকাশী জাহাজ
 আবিস্কাৰক।

অৰ্ণ বি. শৌচৰ লগত ভেজ বোৰা
বোগ, কেচু-মুৰীয়া বোগ piles.

অৰ্হ বিণ. যোগ্য, উপযুক্ত fit,
proper, অগ্ৰ শব্দৰ পাছত যোগ
হৈ এই অৰ্থ প্ৰকাশ কৰে, যেনে :—
দণ্ডাৰ্হ, পূৰ্ণাৰ্হ, সন্মানাৰ্হ।

অৰ্হা বি. জৈন নাইবা বৌদ্ধ সন্ন্যাসী,
বুদ্ধ।

অৰ্হতা বি. যোগ্যতা fitness,
qualification.

অৰ্হৰ বি. মিৰি-মাহ & species of
legumenous seed, a kind of
pulse.

অলকৃত (পু. অ.) বিণ. বঙা red.

অলক, অলকা বি. কপালত ওলমি
থকা কেকোৰা চুলি curls of hair
hanging over the forehead.

অলকা বি. কুব্জৰ নগৰ,
লক্ষাপুৰী। অলকানন্দা বি. স্বৰ্গ-
বাহিনী গঙ্গা।

অলক, অলকক লাকাবল,
আলতা।

অলগৰ্হ বি. মূৰ্খ আৰু এলেহুৱা
হাতুহ lazy and stupid
man.

অলকাৰ বি. হাব দাবা শৰীৰ ভূষিত
হয়, ভূষণ, আভৰণ ornament.
কথা বা বচনৰ শোভা বঢ়াবলৈ
ব্যৱহাৰ কৰা উপমা প্ৰভৃতি figure
of speech.

অলকৃত কদ. বিণ. ভূষিত, শোভিত

ornamented, decorated. স্ত্ৰী.
অলকৃত।

অলঙ্ঘনীয়, অলঙ্ঘ্য বিণ. লজিব
নোৱাৰা, অমান্ত কৰিব নোৱাৰা
inviolable, পাৰ হব নোৱাৰা
impassable. বি. অলঙ্ঘন।

অলপ বি. তাকৰ বা কম পৰিমাণ &
small portion or quantity,
সামান্য, ঠিক & little. ক্ৰি. বিণ.
অলপকৈ। অলপতে অলপদিনৰ
আগেয়ে recently, সোনকালে
shortly, অলপতে কলপ কটী
ক্ৰি. কোনো যতে বন্ধা পোৱা,
to have a narrow escape.
অলপ কাৰণতে for trifling
reason. অলপীয়া বিণ অলপমান
তাকৰীয়া। অলপ-অচৰণ বি.
অলপমান। অলপধৰুৱা বিণ.
সাহ নথকা, ভয়ভুৰ। অলপ
পালীৰ আছ বি. সামান্য লোক,
& contemptible person.
অলপমান বি. কম পৰিমাণ &
small portion.

অলবত্ (আব্. বী) অব্য. অবশ্যে
certainly, must.

অলক বিণ. নোপোৱা, অপ্রাপ্ত।

অলভ্য বিণ. অপ্রাপ্য unattain-
able.

অলম বি. আশ্ৰয় help.

অলব বিণ. বদলা, লবচৰ নকৰা
unchangeable, একে ঠাইতে

ধকা motionless. অলস-অচল
বিণ. লবচল কবিব নোবাবা।

অলস বিণ. এলেক্‌বা, সোবোণা
slothful, lazy. বি. অলসতা।

অলক্ষণ বি. কুলক্ষণ, অশুভ চিন
evil omen.

অলক্ষিত বিণ. নেদেখা, অদৃশ্য not
seen, un-perceived. ক্রি. বিণ.

অলক্ষিতে। অলক্ষিণী স্ত্রী. হুৰ্ভাগী,
কুলক্ষিণী unlucky.

অলক্ষ্মী বি. হুৰ্ভাগ্যব দেবী god-
dess of misfortune, কুলক্ষ্মীয়া
তিবোতা।

অলক্ষ্য বিণ. নেদেখা, হনিব নোবাবা
invisible, unobservable, ক্রি.
বিণ. অলক্ষ্যে।

অজাগী বি. স্বামীয়ে ভাল নোপোরা
স্ত্রী a wife not her husband's
favourite.

অজাত বি. লাভব অভাব, হানি,
ক্ষতি absence of profit or
gain, loss.

অজায়ক বিণ. নায়ক বা উপযুক্ত
নোহোবা, অবোধ্য, অকাযিকা
worthless.

অলি বি. ভোমোবা humble bee.

অলিয়া-বলিয়া বিণ. উন্মত্ত, বাতুল,
অস্থির mad, crazy, restless.

অলিঙ্গ বি. বাবান্দা।

অলিঙ্গ-গলিঙ্গ বিণ. ব'তে ততে।

অলিম্বিক খেলা বি. অন্তর্জাতীয়

খেলা-খুলাব প্রতিযোগিতা কপে
চাৰি বছৰৰ মূৰত হোবা খেল।

অলীক বিণ. অসত্য, মিছা, সাজি
কোবা false, baseless, অসার
worthless. ক্রি. অলীকতা।

অলেখ বিণ. লেখ বা গণনা কবিব
নোবাবা innumerable.

অলৈ-ভলৈ বিণ. ইফাল সিফাললৈ
hither and thither.

অলোক সম্ভব বিণ. অপাৰ্থিব, not
earthly.

অলোক সুন্দর বিণ. অপূৰ্ণ,
স্বর্গীয়, very good, heavenly.

অলোভী বিণ. লুভীয়া নোহোবা
not covetous.

অলৌকিক বিণ. পৃথিবীত নথকা,
অপাৰ্থিব unearthly, অমাতৃষিক,
অসাধারণ uncommon.

অলৌ-ভলৌ বিণ. অর্থ নোহোবা,
অসঙ্গত meaningless, discon-
nected.

অলৌহ বি. যি লৌহ সংক্রান্ত
নহয়।

অল্প বিণ. তাকব, অলপ a little,
small. বি. অল্পতা, অল্পায়ুস,

অল্পায়ু, বিণ. অলপদিন জীয়াই
ধকা having a short life.

অল্পাহাৰী বি. যিয়ে অলপকৈ
ভোজন কৰে eating little.

অন্ন ন্যূনতা, নিয়তা, অনাদব, নিশ্চয়,
ব্যাপ্তি, বিয়োগ, পুষ্টি ইত্যাদি
সূচক উপসর্গ।

অবকাশ বি. কাম নকবি থকা, অবসর, interruption of work, leave, আভবি, বিশ্রাম leisure, সুবিধা opportunity.

অবগত কুদ. বিণ. জনা, বুজপোৱা, খবৰ পোৱা known, understood. **অবগতি** বি. জ্ঞান, বোধ, খবৰ পোৱা knowledge, information.

অবগৰ্ব বি. অহঙ্কাৰ, মদ গৰ্ব boast, vanity. **অবগৰ্বী** বিণ. অহঙ্কাৰী, মদ গৰ্বী boastful, vain.

অবগাহন বি. পানীত নামি গা-ধোৱা plunge in water for bath.

অবগাহি ক্রি. অবগাহন কৰি।

অবগুপ্ত বি. ওৰণি, মুখাবৰণ, আবৰণ hiding, veiling.

অবগুপ্তিকা বি. ওৰণি, যবনিকা & veil, a curtain. **অবগুপ্ত** বিণ. ওৰণি লোৱা, আবৃত কৰা, আবৃত মুখ veiled, covered. **স্ত্রী. অবগুপ্তা**।

অবচয় বি. চয়ন, সম্পত্তিৰ মূল্যহাস depreciation.

অবচেতন বিণ. সামান্যভাবে চেতনা থকা subconscious.

অবচ্ছিন্ন বিণ. যুক্ত, মিলিত, যেনে—শোকাবচ্ছিন্ন। বিভক্ত, বিভিন্ন separated, divided, যেনে—লিৰবচ্ছিন্ন।

অবচ্ছিন্ন বি. তেদন. কাটা in-

cision, সীমা, বিবাম, একাংশ separation, a part.

অবজ্ঞা বি. অসন্মান, উলঙ্ঘা, অনাদৰ, অৱহেলা, ঘৃণা, disrespect, neglect, disobedience, contempt. **অবজ্ঞাত** বিণ. অপমানিত, অনাদৃত, উপেক্ষিত dishonoured, neglected.

অবতংস বি. গৌৰৱৰ বস্তু, অলঙ্কাৰ স্বৰূপ বস্তু, শিৰোভূষণ, কিৰীটি an ornament worn on the head, a crest, anything that serves as an ornament.

অবতৰণ বি. তললৈ নামি অহা কাৰ্য্য, অববোহণ, নদী আদি পাৰ হোৱা কাৰ্য্য descending, coming down, crossing.

অবতৰণিকা বি. ভূমিকা preface.

অবতাৰ বি. আকাৰ নথকা বস্তুৰে ধৰা কোনো এক পাৰ্থিব আকাৰ বা মূৰ্ত্তি, আবিৰ্ভূত দেৱতা an incarnation, manifestation.

অবতাৰণ বি. অববোহণ, নামা, প্রস্তাবন, উৎপত্তি।

অবতাৰণা বি. আৰম্ভণ, সূচনা, প্রস্তাব commencement, introduction.

অবতাৰী বিণ. অবতাৰ ধৰা, আকৃতি বা গুণ ধৰি পৃথিবীত দেখা দিয়া incarnate.

অবতীর্ণ বিণ. আকৃতি ধৰি পৃথিবীত

উপস্থিত descended in an incarnate form. অবতাব কপে আবির্ভূত, উপস্থিত, উদ্ভীর্ণ come down, appeared, crossed.

অবজ্ঞ বি. এজন কবির নাম।

অবদান বি. দান, সম্পাদিত কার্য, সাহসিক কার্য, কীর্তি gift, an accomplished act, a valorous or glorious act, heroic act, glorious achievement.

অবধান বি. মনোযোগ, কাণ পাতি শুনা attention, hearing attentively.

অবধারণ বি. নির্দ্ধারণ, নিশ্চয় কৰণ ascertainment. অবধাবিত্ত কদ. বিগ. নির্দ্ধাবিত, নির্ণীত ascertained, resolved.

অবধি অব. সীমা, অন্ত limit, boundary, তদবধি, পর্যন্ত from, upto.

অবধূত বিগ. সংসার মায়া-মুক্ত free from worldly possessions. কম্পিত, অনাদৃত waved, insulted.

অবনতি কদ. বিগ. চাপবা, তলমুখা bending, stooping, নম্র modest. অবনতি বি. নত হোবা কার্য, চাপবা কার্য act of lowering or bending, চবিত্র বেয়া হোবা degradation, সম্পদ নষ্ট হোবা

fall of prosperity. ক্রি. বিগ. অবনতি।

অবলম্বন তলব ফালে হলোবা কার্য, হীন অবস্থানে অনা। বিগ. অবলম্বিত।

অবনি, অবনী বি. পৃথিবী the earth. অবনিপতি, অবনী-পতি বজা King.

অবন্তী বি. এখন দেশব নাম।

অববাহিকা নদীর উভয় পার্শ্বস্থ ভূমি য'ব পবা পানী আহি নদীত পবে basin.

অবমাননা বি. অপমান, অসন্মান, অনাদর insult, disrespect. কদ. বিগ. অবমানিত অপমানিত, লাজিত insulted, disrespected. অববদ্ধ কদ. বিগ. আবদ্ধ, বদ্ধ হোবা besieged, confined.

অববোধ বি. অমুক্ত অবস্থা, বাহিবলৈ ওলাব নিদিয়া কার্য confinement, যেবি ধৰি কবা আক্রমণ, পবিবেষ্টন act of surrounding, siege.

অববোধ বি. অবতরণ। (দর্শনত) কাৰণৰ পৰা কার্য অনুমান deduction. অববোধী বি. নামে deductive.

অববোধণ বি. তললৈ নমা কার্য descension.

অবলম্ব বি. আশ্রয়, সহায় support, refuge. যি ওলমি থাকে, লম্বিত।

অবলম্বন বি. আশ্রয় কৰণ act of depending or taking shel-

tor, উপায় means, ভিত্তি, মূল basis, subjectmatter. **অবলম্বী** বিণ. নির্ভবনীল, আশ্রয়কাৰী, অবলম্বনকাৰী। **অবলম্বনীয়** বিণ. গ্রহণযোগ্য।

অবলীলা বি. অনায়াস, অল্প যত্ন slight or no effort. **অবলীলাক্রমে** ক্রি. বিণ. অনায়াসে।

অবলুষ্ঠন বি. মাটিত বাগবি পৰা, rolling on the ground.

অবলোকন বি. চাবন, দৰ্শন act of seeing - or looking. বিণ.

অবলোকনীয় দৰ্শনযোগ্য, fit to be seen. **অবলোকিত** দৃষ্ট seen.

অবশিষ্ট বিণ. ব্যৱহাৰৰ পাছত বাকী থকা remaining.

অবশেষ বি. ব্যৱহাৰৰ পাছত বাকী থকা ভাগ remainder, শেষ, অন্ত end, conclusion.‡

অবশ্যে, অবশ্য ক্রি. বিণ. নিশ্চয়ে, নিবাৰণ কৰিব নোৱাৰাকৈ certainly, of course. **অবশ্য**

কৰণীয় বি. একান্তই কৰিব লগীয়া।

অবশ্যজ্ঞানী বিণ. বাৰণ কৰিব বা এবাব নোৱৰা inevitable. বি.

অবশ্যজ্ঞানিতা।

অবসন্ন বিণ. আমন জিমন, বিমৰ্ষ, মনমৰা sad, cheerless, ভাগকৰা প্রান্ত tired.

অবসৰ বি. অবকাশ, আজবি leisure, rest, সুযোগ oppor-

tunity. **অবসৰীয়া** বিণ. অবকাশ থকা, আজবীয়া having leisure.

অবসাদ বি. ভাগব, আন্তি fatigue, weariness, বিষাদ cheerlessness.

অবসান বি. অন্ত, সমাপ্তি termination, end.

অবস্থা বি. স্থিতি, দশা, গতি, থকাৰ নিয়ম position, condition, সঙ্গতি circumstance, জীৱনৰ কাল ভেদ stage of life, ক্ষেত্ৰ field, **অবস্থা নোহোৱা** বিণ. দুৰৱস্থাত পৰা। **অবস্থান** বি. থকাকাল। **অবস্থাপন্ন** বিণ. ভাল অবস্থাত থকা, ধনী prosperous.

অবস্থিত কৃদ. বিণ. থকা staying. **অবস্থিতি, অবস্থান** বি. বাস কৰা act of living, থকা ঠাই position.

অবস্থান্তৰ বি. অন্যদশা, ভাবান্তৰ। **অবস্থিত** বিণ. অবিচলিত, আশ্ৰিত, নিযুক্ত।

অৱহিষ্ট বিণ. সাৱধান, মনোযোগী attentive. **অৱহিষ্টে** ক্রি. বিণ. সাৱধানে।

অৱহ অব্য. এতিয়াও, এতিয়া even now, now.

অৱহেলা বি. অনাদৰ, তুচ্ছভাব, আওহেলা disregard, অমনোযোগ inattention. **অৱহেলন** বি. অৱজ্ঞা। **অৱহেলনীয়** বিণ.

অবজ্ঞেয়। অৱহেলিত বিণ।
 অনাদৃত, উপেক্ষিত।
 অশকত বিণ। লাহী, গা-সক thin.
 অশক্য বিণ। অসাধ্য, শক্তিব অতীত
 impracticable.
 অশক্ত বিণ। বলহীন দুর্বল, weak,
 অসমর্থ incapable.
 অশঙ্কিত বিণ। শঙ্কা বা ভয় নথকা,
 নির্ভয় not afraid, নিশ্চিন্ত, হ্রি
 free from anxiety.
 অশন বি. ভোজন act of eating.
 অশনি বি. বজ্র, শূল a kind of
 weapon.
 অশবগীয়া বিণ। শবণ নোলোৱা not
 receiving initiation.
 অশবাসী বিণ। শবাস বা কবম নকৰা
 not performing shraddha.
 বি. যি শবাস নকৰে।
 অশবীৰী বিণ। যাৰ শবীৰ বা দেহ
 নাই, নিৰাকার bodiless,
 shapeless.
 অশলাগ বি. উপকাৰ নমনা,
 অকৃতজ্ঞতা ingratitude. বিণ.
 অশলাগী উপকাৰ নমনা, গুণ
 নোলোৱা ungrateful.
 অশান্ত বিণ। অশান্তি বি. অশান্ত,
 অশান্তি শব্দৰ কোমল ৰূপ।
 অশান্ত বিণ. অধীৰ, অসুখী
 unquiet, unhappy, অস্থিৰ
 restless, দুষ্ট wicked. অশান্তি
 বি. শান্তিৰ অভাৱ, অসুখ, অস্থিৰতা,

বিৰক্তি want of peace,
 restlessness.
 অশান্ত বিণ। অস্থায়ী, অলপদিনীয়া,
 সোনকালে নষ্টহোৱা not lasting,
 transient.
 অশাসন বি. শাসনৰ অভাৱ, অৰাজক
 having no order or rule.
 অশাস্ত্ৰীয় বিণ। শাস্ত্ৰত নথকা, শাস্ত্ৰ
 বিৰুদ্ধ, অবিধি not contained in
 the shastras, contrary to the
 sacred rules, unlawful.
 অশিথিল বিণ। শিথিল নহয়, টান
 not loose, unrelaxed.
 অশির বি. আপদ, বিপদ, অমঙ্গল
 ill-luck, misfortune, cala-
 mity. বিণ. অশুভ, অমঙ্গলীয়া
 inauspicious,
 অশিষ্ট বিণ. অসাধু, দুষ্ট wicked,
 হটা, অভদ্র rude, uncivil বি.
 অশিষ্টতা।
 অশিক্ষিত বিণ. লিখাপঢ়া নিশিকা,
 মূৰ্খ illiterate, ignorant, শিকনি
 নোপোৱা untrained. স্ত্ৰী.
 অশিক্ষিতা।
 অশীতি বি. আশী, চাৰিকুৰি eighty.
 অশীতিতম বি. আশী বহুৱীয়া।
 অশুচি বিণ. অপৰিষ্কৃত, চুৰা, অশুদ্ধ
 unclean, impure. বি. অশুচিতা,
 অশুচিহ।
 অশুদ্ধ বিণ. মলিন, অশুচি impure,
 foul, ভুল থকা incorrect. বি.
 অশুদ্ধি অশুচি বা চুৰা অৱস্থা

impure condition, ভুল mis-
take.

অশুভ বিণ. অমঙ্গলীয়া, অহিত
evil, harmful. বি. বিপদ, অমঙ্গল,
অশুভ লক্ষণ evil, calamity,
evil omen.

অশুভনি বি. দেখিবলৈ বেয়া, কুঞ্জী
ugly. স্ত্রী. অশুভনী।

অশেষ বিণ. শেষ বা অন্ত নথকা,
ওব নপবা, অসীম endless ক্রি.
বিণ. সম্পূর্ণকৈ, নিঃশেষকপে
exhaustively and minutely.

অশোক বি. শোকহীন, বেজাব
নথকা not sorrowful, এবিধ
ফুলৰ গছ Asoka tree, মগধৰ
বিখ্যাত বজা King Asoka.

অশোকবন লহাব এখন হাবি।

অশোকাষ্টমী চ'ত মাহৰ শুক্লা
অষ্টমী তিথি।

অশোচনীয়, অশোচ্য বিণ. শোকৰ
অযোগ্য, যাব কাৰণে শোক কৰা
অশুচিত not to be regretted.

অশোধিত কুদ. বিণ. শুদ্ধ নকৰা,
পবিত্র নকৰা not purified.

অশোভন বি. যি শোভা নাপায়,
অসুন্দৰ not beautiful.

অশোভা বি. কুঞ্জী, শোভাৰ অভাব
want of beauty. বিণ.

অশোভিত অলহাব আদিবে
দেখিবলৈ ভাল নকৰা not
adorned or dressed.

অশোচ বি. সন্তানৰ জন্মৰ বা আত্মীয়

লোকৰ মৰণৰ বাবে হোৱা অশুচিভা
ceremonial defilement occa-
sioned by the birth or death
of a relative. অশোচীয়া বিণ.
অশোচ-লগা।

অশ্ম বি. প্রস্তৰ, শিল। অশ্মক বি.
সূৰ্য্যবংশীয় বজা বিশেষ। পুৰাণত
বৰ্ণিত আছে যে, সূৰ্য্যবংশীয় বজা
সৌদাসৰ পত্নী মদয়ন্তী সাত বছৰ-
লৈকে গৰ্ভ ধাৰণ কৰিবলগীয়া হৈ,
এদিন অত্যন্ত অধীৰা হৈ চোকা
শিলেৰে (অশ্ম) গৰ্ভ ফলাত গৰ্ভস্থ
সন্তান ভূমিষ্ট হয়। এই কাৰণে এই
লৰাজনক অশ্মক নামেৰে নামকৰণ
কৰা হৈছিল। অশ্মবী বি. মূত্ৰাশয়ত
শিল বা পাথৰ হোৱা ৰোগ the
stone in the bladder.

অশ্রদ্ধা বি. অভক্তি absense of
belief, আওহেলা, ঘৃণা, অনাদৰ
disregard, contempt, অনিচ্ছা
dislike. বিণ. ভক্তি বা শ্রদ্ধাৰ
অযোগ্য not fit to be respec-
ted. বিণ. অশ্রদ্ধেয় শ্রদ্ধাৰ
অপাত্ৰ।

অশ্রান্ত বিণ. অক্লান্ত, অবিৰাম not
fatigued, incessant.

অশ্রাব্য বিণ. শুনাৰ অযোগ্য, অশ্রীল
not fit to be heard, inde-
cent, কৰ্কশ harsh.

অশ্রু বি. চকুৰ পানী, চকু-লো tear.
বিণ. অশ্রুপূৰ্ণ, অশ্রুবৰ্ষী চকু
পানীৰে ভৰা filled with tears.

অশ্ৰু-ভাবাক্ৰান্ত চকুৰ পানীৰে
ওপচি পৰা।

অশ্ৰুত বিণ. শুননা unheard.

অশ্ৰেয়স, অশ্ৰেয়ঃ বিণ. বেয়া,
নিৰ্হস্ত inferior, less-worthy,
অনিষ্টজনক harmful.

অশ্ৰেষ্ঠ বিণ. শ্ৰেষ্ঠ বা ভাল
নোহোৱা, বেয়া, হীন not supe-
rior, low.

অশ্লীল বিণ. শুনিবলৈ লাজ লগা,
নিলাজ indecent, obscene. বি.

অশ্লীলতা।

অশ্লোষা বি. অপ্লেষা নক্ষত্ৰ।

অশ্ব বি. ঘোঁৰা a horse.

অশ্বকৰ্ণ বি. শাল-গছ a kind of
tree (shorea robusta), এজন
দানৱ ৰজাৰ নাম, name of a
demon-king.

অশ্বক্ৰান্ত বি. গুৱাহাটীৰ ওচৰত
ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ উত্তৰ পাৰৰ এটা পৰ্বত,
সি তীৰ্থস্থান, বিষ্ণুৰ পাদচিহ্ন আছে,
নৰকাসুৰক মাৰিবলৈ আহোঁতে
শ্ৰীকৃষ্ণই এইটো পৰ্বত ঘোঁৰাৰে
পাৰ হয়। ইয়াক 'অশ্বক্ৰান্ত'ও বোলে
কাৰণ শ্ৰীকৃষ্ণৰ ঘোঁৰা ইয়াতে ক্লান্ত
হৈছিল।

অশ্বগন্ধা বি. এবিধ লতা, ই ঔষধত
ব্যৱহৃত হয় withania sommi-
fera.

অশ্বষোষ বি. বোদ্ধ কবি আৰু
সদীভক্ত।

অশ্বথ বি. আহত গছ the papul
tree.

অশ্বখাম্মা বি. দ্ৰোণাচাৰ্য্যৰ পুতেক
the son of Drona.

অশ্বপতি বি. মদ্রৰাজ, সাবিত্ৰীৰ
পিতা ; কেকয় ৰাজ আৰু কৈকেয়ীৰ
পিতৃ।

অশ্ববিদ্ধ বি. যি ঘোঁৰা পালন কৰা
আৰু চলোৱা বিষয় ভালকৈ জানে
one skilled in keeping and
managing horses, নলৰজা।

অশ্বমেধ বি. এবিধ যজ্ঞ।

অশ্বশালা বি. ঘোঁৰাশাল a stable.

অশ্বাবোহী বি. ঘোঁৰাৰ পিঠিত
আৰোহণ কৰোঁতা।

অশ্বিনী বি. সাতাইচটা নক্ষত্ৰৰ
প্ৰথমটো, ধূৱী the first lunar
mansion, a mare. অশ্বিনা-
কুমাৰ যমজ দেৱবৈষ্ণৱ দুজন।

অষ্ট বি. আঠ সংখ্যা eight.

অষ্ট-ঐশ্বৰ্য্য, অষ্টসিদ্ধি বি. আঠোটা
শক্তি (১) অগ্নিমা—নিচেই সৰু হব
পৰা শক্তি (২) লঘিমা—অতি
পাতল হব পৰা শক্তি (৩) প্ৰাপ্তি—
ইচ্ছা মতে সকলো পাব পৰা শক্তি
(৪) প্ৰাকাম্য—বৰ ডাঙৰ হব পৰা
শক্তি (৫) মহিমা—মহৎগুণ (৬)
ঈশিত্ব—সকলোৰে ওপৰত প্ৰভুত্ব
কৰিব পৰা শক্তি (৭) বশিত্ব—
আত্মসংযম শক্তি (৮) কামাৰসায়িতা
—ইন্দ্ৰিয় দমন শক্তি বা কামনা শেষ
কৰিব পৰা শক্তি।

অষ্টকোণ বি. আঠোটা চুক থকা বা আঠচুকীয়া ক্ষেত্র octagon, আঠ দিশ eight points of the compass.

অষ্টদিশ বি. পৃথিবীৰ আঠ দিশ বা কাল, যেনে—পূব, পশ্চিম, উত্তৰ, দক্ষিণ, অগ্নিকোণ (দক্ষিণ-পূব), নৈঋত কোণ, (দক্ষিণ-পশ্চিম), বায়ু কোণ (উত্তৰ-পশ্চিম), দৈশান কোণ (উত্তৰ-পূব)।

অষ্ট-বাতু বি. আঠ বিধ প্রধান ধাতু, সোণ, রূপ, তাম, বাং, পিতল, লো, ভীষা, সীহ।

অষ্ট-প্ৰহৰ বি. আঠো পৰে।

অষ্ট-ভুজ বি. আঠ বাহু, এজন মোৰা-মৰীয়া মহন্তৰ নাম।

অষ্টম বিণ. অষ্টম বা আঠ সংখ্যা the eight. স্ত্রী. **অষ্টমী**।

অষ্টম দৰিদ্ৰ বিণ. মহা দৰিদ্ৰ very poor.

অষ্টমী বি. শুক্ল বা কৃষ্ণ পক্ষৰ অষ্টম তিথি the eighth lunar day.

অষ্টাঙ্গ বি. শৰীৰৰ আঠ অংশ বা ঠাই, দুই হাত, দুই ভৰি, দুই আঠ, বুকু আৰু কপাল eight limbs of the body. **অষ্টাঙ্গ-প্ৰণাম** বি.

অষ্টাদশ বি. ওঠৰ, ১৮, eighteen.

অষ্টাবক্র বি. এজন মুনিৰ নাম।

অষ্টাবিংশ বি. আঠাইশ, twenty eight.

অষ্টাশী বি. আশি, eighty.

অজীলা বি. গুটিব নিচিনা হৈ বাজ

হোৱা বিষ্ঠা hard stool, ডল পেটৰ মল গোট খাই হোৱা মক গুটি a round swelling below the navel caused by wind, মজ্জা, গুটি, গোলাকাৰ শিল kernel, the stone of a fruit, round piece of stone.

অস্, অস্ অস্ অব্য. দুখ বা বেজাৰ প্ৰকাশ কৰোঁতে মতা মাত alas ! alas !

অসংখ্য, অসংখ্যাত বিণ. অলেখ, লেখিব নোৱৰা innumerable.

অসংযত বিণ. সংযম নথকা, শাসনত নথকা, উচ্ছল free from restraint, uncontrolled, অনিয়মিত not regulated.

অসংযম বি. ইন্দ্ৰিয় দমনৰ অভাৱ, বিপু সংযমৰ অভাৱ absence of self-control. বিণ. **অসংযমী** অভিতেন্দ্ৰিয় devoid of self-control.

অসংযুক্ত বিণ. অসংযোগী, লগ নলগা not connected or joined, disjoined.

অসংযোগ বি. যোগ নোহোৱা অবস্থা, একেলগে নথকা অবস্থা absence of union, separation. বিণ. **অসংযোগী**।

অসংলগ্ন বিণ. লগ নলগা, বেলেগ হৈ থকা not joined, separated, সম্বন্ধ নথকা, অসঙ্গত inconsis-

tent, irrelevant, বিশ্বতল out of order.

অসংশয় বিণ. নিঃসন্দেহ, নিশ্চয় free from doubt. বি. অসংশয়ী।
ক্ৰি. বিণ. অসংশয়ে।

অসংশ্লিষ্ট কৃদ. বিণ. অশোধিত, পবিত্ৰাব নকবা not cleansed, not reformed, সংস্কাৰ নকবা not consecrated.

অসঙ্কোচ বিণ. ভয় বা লাজত কৌচ নোখোৰা, নির্ভয় unhesitating, fearless. ক্ৰি. বিণ. অসঙ্কোচে।

অসঙ্গ বিণ. সংসর্গ-নথকা, উদাসীন not having a companion, single.

অসঙ্গত বিণ. যুক্তি বিকল্প unreasonable, অনুচিত improper, সম্পর্কহীন, অমিল not connected. বি. অসঙ্গতি অসুবিধা, অমিল absence of proper means, inconsistency.

অসঙ্গ বিণ. বেয়া, অশাধু, বিবশ bad vile.

অসঙ্গজন বি. অসৎ-মানুষ, দুচ্ছ লোক an evil or wicked man.

অসঙ্গাব বি. অহা যোৰা নথকা absence of intercourse, অভাব want.

অসঙ্গাত বি. অবিশ্বাস, অপ্রত্যয় distrust, absence of faith. বিণ. অসঙ্গাতী অবিশ্বাসী, যাক বিশ্বাস কৰিব নোৱাৰি untrust-

worthy, যি বিশ্বাস নকৰে distrusting.

অসৎ বিণ. অশাধু, দুচ্ছ wicked, নিন্দনীয়। স্ত্ৰী. অসতী দুচ্ছা, কুলটা, পৰ-পুৰুষে সৈতে সম্পর্ক থকা unchaste.

অসৎপথ কুপথ, অসৎপথারজী কুপথগামী।

অসতর্ক বিণ. অসাবধান not careful. বি. অসতর্কতা।

অসত্য বিণ. মিছা, অযথা কাল্পনিক untrue, false, imaginary, বি. মিছা কথা a lie, বি. অসত্যতা।

অসদাচাৰ বি. নীতি নিয়মৰ বিকল্প আচৰণ, অসৎ আচৰণ, কু-ব্যৱহাৰ evil conduct or behaviour. বিণ. অসদাচাৰী।

অসদৃশ বিণ. তুলনা নথকা, বেলেগ বিধৰ matchless, dissimilar.

অসদৃষ্টি বি. অসংভাৱ, দুচ্ছতাৰ wicked feeling desire or passion, অসৎ উপায় বা ব্যৱসায় dishonest means or occupation.

অসদ্ব্যৱহাৰ বি. বেয়া আচৰণ, বেয়া ব্যৱহাৰ misconduct. বিণ. অসদ্ব্যৱহাৰী।

অসদ্বাৰ বি. বেয়া স্বভাৱ, কুস্বভাৱ bad disposition, অভাব want, অমিল disagreement.

অসন্ত বি. অসৎ মানুহ। বিণ. মিছা, অপবিত্ৰ।

অসন্তোষীয়া বিণ. একোতে সন্তোষ নোপোৱা *habitually discontented*. **অসন্তুষ্ট** বিণ. তৃপ্তি নোপোৱা *unhappy*, বেয়া পোৱা *displeased*. **অসন্তুষ্টি** বি. অসুখ, বেজাৰ, অশান্তি *dissatisfaction*, *displeasure*. **অসন্তোষ** বি. অসুখ, অশান্তি *discontent*, *sorrow*.

অসন্দ্বিগ্ধ বিণ. নিঃসন্দেহ, সংশয়শূন্য *free from doubt or suspicion*, নিশ্চিত *distinct*.

অসন্দ্বিহান বিণ. যি সন্দেহ নকৰে, অসন্দ্বিগ্ধ।

অসম্মত বিণ. অমান্তি, অমত *unwilling*, বি. **অসম্মতি** অস্বীকাৰ, অমত *unwillingness*.

অসম্মান বি. অনাদৰ, অভক্তি, *neglect*, *disregard*.

অসবৰ্ণ বিণ. বেলেগ জাতিৰ *not of the same caste*, বেলেগ জাতিৰ ভিতৰত হোৱা *among different castes*.

অসভ্য বিণ. অভদ্র, অশিক্ষিত, অৰ্মাৰ্জিত, অশিক্ষিত, ভদ্রসমাজৰ অযোগ্য *uncivilized*. বি. **অসভ্যতা**, **অসভ্যানি**।

অসম বি. সমান নোহোৱা, অতুল্য *having no equal*, *matchless*, খলা-বুয়া *not plain*, অসম দেশ *the province of Assam*.

অসম-সাহসী বিণ. বৰ সাহসী, *very courageous*.

অসমঞ্জস বিণ. অসঙ্গত, অহুচিত *improper*, সৰগৰ বজাৰ অতি চুই ডাঙৰ পুতেক বি. **অসামঞ্জস্য**।

অসময় বি. অনুপযুক্তকাল, অসুবিধাৰ সময়, অকাল *improper time*, *premature time*.

অসমৰ্থ বিণ. সামৰ্থ্য বা শক্তি নথকা, অপাৰগ *incapable*, *unable*. বি. **অসমৰ্থতা**।

অসমৰ্থনীয় বিণ. যাক সমৰ্থন কৰিব নোৱাৰি *unsupportable*.

অসমৰ্ষ বি. দেখাদেখি নোহোৱা।

অসম্পূৰ্ণ বিণ. যিটো একেলগে নহয়, অসম্পূৰ্ণ, *incomplete*, *imperfect*.

অসম্মাত্ৰিক বি. একপ্রকাৰ ছন্দ, *a kind of rhyme*.

অসমান বি. সমান নোহোৱা, খলা-বমা বিযুৰীয়া *uneven*, *unequal*.

অসম্পূৰ্ণ বিণ. অসম্পূৰ্ণ *not complete*. **অসম্পিকা** (স্ত্ৰী) *infinitive*.

অসমীচীন বিণ. সমীচীন নহয়, অসঙ্গত, অন্যায়, অনুপযুক্ত, *unfit*, *unproper*.

অসমীক্ষ্যকাৰী বিণ. যি ফলাফল আগ-পাহ বিবেচনা নকৰি কাম কৰে, অবিযুক্তকাৰী *indiscreet*, *injudicious*, *headstrong*.

অসমীয়া বিণ. অসম দেশৰ, অসম দেশত হোৱা Assamese, born or produced in Assam.

অসম্পন্ন বিণ. সম্পূৰ্ণৰূপে সিদ্ধ নোহোৱা unfinished. বি. **অসম্পন্নতা**।

অসম্পৰ্ক বি. সম্পৰ্কৰ অভাৱ, বন্ধুতা নথকা absence of connection or relationship. বিণ. **অসম্পৰ্কীয়**।

অসম্পূৰ্ণ বি. অসমাপ্ত, শেষ নোহোৱা, unfinished, পূৰ নোহোৱা not full.

অসম্বন্ধ বি. অসম্পৰ্ক absence of connection. বিণ. **অসম্বন্ধীয়** **অসম্বন্ধীয়া**।

অসম্ভৱ বিণ. সম্ভৱ নোহোৱা, হব নোৱৰা improbable, not likely to occur. বি. **অসম্ভৱনা** সন্দেহ, অনিশ্চয়তা uncertainty. বিণ. **অসম্ভৱনীয়**। কৃদ. বিণ. **অসম্ভৱিত** আগে পাছে নোহোৱা unusual.

অসম্ভাৱ্য বি. অদ্ভুত, আচৰিত wonderful, strange.

অসম্মান বি. অসন্মান, অনাদৰ disrespect.

অসংহ বি. বেজাৰ, আপত্তি sullenness.

অসহজ বিণ. অনভ্যাস, সহজ নোহোৱা want of practice,

proving uneasy for want of practice.

অসহন কৃদ. বি. অধৈৰ্য্য, সহন গুণৰ অভাৱ intolerance, impatience. বিণ. **অসহনীয়**, **অসহ** সহিব নোৱাৰা unbearable.

অসহযোগ বি. সহযোগৰ অভাৱ absence of co-operation. বিণ. **অসহযোগী**। বি. **অসহযোগিতা**।

অসহায় বিণ. সহায় নথকা, নিৰাশ্রয় helpless.

অসহিষ্ণু বিণ. অধীৰ impatient.

অসহ বিণ. যাক সহ কৰিব নোৱাৰি, হুঃসহ, intolerant.

অসাঠন বিণ. অসমৰ্থ, কৰিবলৈ শক্তি বা যোগ্যতা নথকা incompetent, incapable.

অসাদৰ বি. অনাদৰ disregard.

অসাধাৰণ বিণ. অসামান্য, বিশেষ uncommon, special, সাধাৰণতে নোহোৱা extraordinary.

অসাধু বিণ. অধৰ্ম্মী, অসৎ, দুক্ট sinful, dishonest, wicked.

অসাধ্য বিণ. কৰিব নোৱাৰা, ক্ষমতাৰ বাহিৰ, incapable of being done, প্ৰতিকাৰ কৰিব নোৱাৰা incapable.

অসাময়িক বিণ. অকালত হোৱা untimely.

অসামান্য বিণ. অসাধাৰণ extraordinary.

অসাম্প্ৰদায়িক বিণ. কোনো সম্প্ৰ-

দায়ব লগত নথকা নথকা not belonging to a particular sect.

অসাম্য বি. অসমানতা, বিষম অবস্থা inequality, extraordinariness.

অসাব বিণ. অলপ দিনীয়া not lasting, গুণ নথকা, মূল্য নথকা valueless, worthless, মিছা false. বি. অসাবতা. বিণ. অসাকৰা সাব নথকা, মূল্য নথকা worthless.

অসার্থক বিণ. নিষ্ফল, কামত নহা, ব্যৰ্থ fruitless, vain.

অসারধান বিণ. সারধান নোহোৱা, অসতৰ্ক careless, inattentive. বি. অসারধানতা।

অসাহসিক বিণ. সাহ নাইকিয়া timid.

অসাক্ষাত বিণ. অনুপস্থিত not present, অনুপস্থিতি absence.

অসাংবিধানিক বি. সংবিধানে স্বীকাৰ নকৰা unconstitutional.

অসি বি. তৰোৱাল sword.

অসিত বিণ. ক'লা, সেউজীয়া blue-black.

অসিদ্ধ বিণ. অসম্পন্ন, নিষ্ফল, নিসিদ্ধা unaccomplished, vain, unboiled.

অসিদ্ধি বি. সিদ্ধিৰ অভাৱ, অসম্পন্নতা failure.

অসীম বিণ. সীমাহীন, অনন্ত infinite, endless.

অসুখ বি. দুখ, বেজাৰ, সুখ নথকা অৱস্থা distress, sorrow, uneasiness, অসুস্থতা illness.

অসুখ-বিসুখ বি. অসুখ অশান্তি, নৰিয়া-পৰিয়া।

অসুখী বিণ. দুখী, কষ্ট পোৱা unhappy, sorrowful.

অসুখায়া বিণ. কেতিয়াও সুখ নোপোৱা discontent.

অসুচল বি. অসুবিধা, কষ্ট inconvenience.

অসুন্দৰ বিণ. কুংসিং, কুকণ, অশোভন ugly.

অসুবিধা বি. অসুযোগ, সুবিধাৰ অভাৱ inconvenience, disadvantage.

অসুৰ বি. দৈত্য, দানব demon, বলী আৰু সাহিয়াল মানুহ & strong courageous man.

অসুস্থ বিণ. পীড়িত, যাৰ শৰীৰ বা মন ভাল নাই ill, indisposed. বি. অসুস্থতা।

অসুয়া বি. লোকৰ গুণৰ ওপৰত দোষ আৰোপ disparagement.

অসুৰ্য্যাপ্তা বি. অন্তঃপুৰচাৰিণী, যি তিবোতাক সূৰ্য্যায়ো দেখা নাই।

অসেব্য, অসেৱনীয়, অসেৱিতব্য বিণ. সেৱাৰ অযোগ্য, ব্যৱহাৰৰ অযোগ্য unfit to be adored, not fit to be used.

অসৌজন্য বি. অভদ্রতা, unkindness.

অস্ত বি. চল্ল সূৰ্য্যাদি পশ্চিমফালে নামি অদৃশ্য হোৱা setting, শেষ, অবসান, **অস্ত** বা মাৰ যা, নেদেখা হ. **অস্তগত** বিণ. মাৰ যোৱা, নেদেখা হোৱা. **অস্তগিৰি** বি. যি পৰ্ব্বতৰ আৰ হৈ বেগি মাৰ যায়, অস্তাচল। **অস্তমিত** বিণ. মাৰ যোৱা, নাইকিয়া হোৱা।

অস্তাচল বি. সূৰ্য্য ডুব যোৱা স্থান "a fabulous mountain in the west behind which the sun is believed to set".

অস্তিত্ব বি. হিতি, বিদ্যমানতা existence, presence.

অস্ত্ৰ বি. কটা ছিঙা বা প্ৰহাৰ কৰি হুখ দিয়া বা বধ কৰা সঁজুলি a weapon, a missile. **অস্ত্ৰ-চিকিৎসক** অস্ত্ৰেৰে চিকিৎসা কৰোতা a surgeon. **অস্ত্ৰ-চিকিৎসা** অস্ত্ৰৰ সহায়ত কৰা চিকিৎসা surgery. **অস্ত্ৰবিদ্যা** বৰণৰ আহিলা ব্যৱহাৰ জ্ঞান the military science. **অস্ত্ৰ-শস্ত্ৰ** নানা প্ৰকাৰ অস্ত্ৰ. **অস্ত্ৰ-সজ্জা** যুদ্ধ-যাত্ৰা। **অস্ত্ৰাগাৰ** বি. অস্ত্ৰ বধা ভৰাল **অস্ত্ৰী**—অস্ত্ৰধাৰী armed. **অস্ত্ৰীক** বিণ. তিৰোতা নথকা, লগত তিৰোতা নথকা having no wife, not accompanied by the wife.

অস্ত্ৰোপচাৰ বি. কটা-ছিঙা কৰা কাৰ্য্য, operation.

অস্থায়ী বিণ. অলপ দিনীয়া, অনিত্য temporary, not lasting.

অস্থায়ৰ বিণ. লৰচৰ কৰিব পৰা, আন ঠাইলৈ নিব পৰা movable, not fixed. **অস্থায়ৰ-সম্পত্তি** স্থায়ৰ বা মাটি বাৰীৰ বাহিৰে অইন সম্পত্তি movable property.

অস্থি বি. হাড় bone, সংস্কাৰৰ নিমিত্তে শ্মশানৰ পৰা অনা মৃতকৰ পোৰা হাড়। **অস্থিচৰ্শসাব** হাড়ে ছালে লগা, অতি ক্ৰীণ very lean.

অস্থি পঞ্জৰ বি. চাল, মঙহ, মেদ আৰু তেজ নোহোৱা হলে দেহত যি জঁকাটো থাকে, a cage of bones.

অস্থিৰ বিণ. থিৰ হৈ নথকা, লৰি চৰি থকা unstable, unsteady. অনিশ্চিত uncertain, ব্যাকুল anxious, অনিত্য transitory. বি. **অস্থিৰতা**।

অস্ত্ৰান্তক বি. ব্ৰহ্মচৰ্য্য ভাৱকৈ পালন কৰি গৃহস্থাত্ৰমত যি প্ৰবেশ কৰা নাই।

অস্পষ্ট বিণ. ভাৱকৈ নুফুটা, সহজে বুজিব নোৱাৰা indistinct, not clear or plain. বি. **অস্পষ্টতা**।

অস্পৃশ্য বিণ. ছুব নোপোৱা, অতুচি untouchable, unclean. বি. **অস্পৃশ্যতা**।

অস্পৃষ্ট কৃদ. বিগ. স্পর্শ নকৰা untouched.

অস্পৃহ বিগ. নিঃস্পৃহ, অনাসক্ত indifferent.

অস্পৃহা বি. অনিচ্ছা, বাঞ্ছা নথকা absence of desire, indifference.

অস্পৃষ্ট বিগ. মুকুটা, অস্পষ্ট, অব্যক্ত not opened, indistinct, inarticulate.

অস্বতন্ত্ৰ বিগ. পৰাবীন, স্বাবীন নোহোৱা dependent. বি.

অস্বতন্ত্ৰতা, অস্বাভাব্য।

অস্বস্তি বি. অসুখ, অশান্তি uneasiness.

অসুস্থ বিগ. অসুস্থ unwell.

অস্বাভাবিক বিগ. অসাধাৰণ, স্বভাববিকল্প unnatural, against one's nature. বি. অস্বাভাবিকতা।

অস্বীকাৰ বি. স্বীকাৰ নকৰা, অসম্মতিপ্রকাশ denial, absence of consent, প্রত্যাখ্যান, ওভোতাই দিয়া refusal to accept, কৃদ. বিগ. অস্বীকৃত। অস্বীকাৰ্য্য স্বীকাৰৰ অযোগ্য।

অহ্, অহ্, অহ্ অব্য. মনৰ দুখ বা বেজাৰ বুজোৱা মাত an interjection of pain or sorrow.

অহঙ্কাৰ বি. গৰ্ব্ব, অভিমান, মই-বৰ ভাব pride conceit. মই-ভাব

egoism. (দৰ্শনত) নিজৰ ব্যক্তিত্ব-জান।

অহঙ্কাৰী বিগ. গৰ্ব্বী, গপাল, উদ্ধত proud, arrogant.

অহংমিকা বি. আমিদ্ধ, মই-বৰ ভাব, অহঙ্কাৰ egoism, pride.

অহৰহ ক্ৰি. বিগ. দিন দিন, নিৰ্তো, সদায় daily, always.

অহৰ্নিশ, অহৰ্নিশে ক্ৰি. বিগ. দিনে ৰাতিয়ে, সদায় day and night, always.

অহল্যা বি. গোতম ঋষিৰ পত্নী। পঞ্চসতীৰ এজনী।

অহা কৃদ. বিগ. আগত উপস্থিত হোৱা, আহি পোৱা that which has arrived, আগত যিটো আহিব coming, next. অহা-যোৱা বি. যাতায়াত coming and going.

অহি বি. সাপ snake.

অহি-নকুল বি. সাপ আৰু নেউলৰ নিচিনা স্বভাৱ বৈৰী, চিৰশত্রু life-long enemy, born-enemy.

অহিংস বিগ. হিংসা-শূন্য free from malice. জীৱ-হিংসাৰ পৰা নিবৃত্ত, নিকপদ্ৰব, বলপ্ৰয়োগত অপ্ৰবৃত্ত।

অহিংসক বি. যি পৰৰ অপকাৰ নিচিন্তে, হিংসা নকৰা not malicious, harmless.

অহিংসা বি. হিংসাৰ অভাৱ, কাৰো অন্যায় বা অহিত নিচিন্তা স্বভাৱ, জীৱ হত্যা নাইবা বল প্ৰয়োগত

বিবতি absence of malice, harmlessness অহিংস্র অহিংসক (জন্তু)।

অহিত বিণ. অপকাৰী, অনিষ্টকাৰী, injurious, ঘাৰপৰা অপকাৰ হয়, enemy, অমঙ্গল, অগ্ৰায় evil, harm. ক্রি. বিণ. অহিতে। অহিত-কৰ অনিষ্টকাৰী, অহিতকাৰী অপকাৰী injurious.

অহিত (পু. অ) ইয়াত here.

অহিফেন বি. আফিং, কানি opium.

অহিব বি. বাতিপূৰা গোৰা বৰগীতৰ বাগ বা সুৰ এটাৰ নাম।

অজ্ঞকাণে-পজ্ঞকাণে, ক্রি. বিণ. ঘৃণুক-বানাক কৈ by rumour.

অহৈতুকী বিণ. (স্ত্রী) হেতু বা উদ্দেশ্য নথকা, নিজাম unselfish. (ভক্তি) পুঃ—অহৈতুক, অহৈতুক অকাৰণ, য'ত কোনো প্রত্যাশা নাই, নিঃস্বার্থ।

অহো অব্য. দুখ প্রকাশক অব্যয়, হাঁয় alas.

অহোপুরুষার্থ বৰ বেছি যত্ন বা পৰিশ্রম very great exertion or endeavour.

অহোভাগ্য বি. পৰম ভাগ্য, বৰ কপাল good luck.

অহোবাত্ত বি. এদিন এৰাতি, সূৰ্য্যোদয়ৰ পৰা আকৌ সূৰ্য্যোদয় পৰ্য্যন্ত ২৪ ঘণ্টা a whole day and night.

অহোবলীয়া বি. বলিয়াৰ দৰে কথা কোৱা বা আচৰণ কৰা speaking or behaving like a mad man.

অহৌ-বাং বি. চঞ্চল কথকী মানুহ a fickle-minded talkative person.

অহৌ হোৱা বিণ. বহুত বিদ্ধা থকা, ভাল ভলীয়া, পেটত কথা বাধিব নোৱৰা having many holes, open hearted.

অহু বি. দিন a day.

অক্ষ বি. পাশা, পাশটি a die for playing, মেকদণ্ড the axis of the earth, বিষুব বেখাৰ দুয়ো-ফালৰ যি কোনো ঠাইৰ দূৰত্ব। গ্রহসকলৰ পৰিভ্রমণৰ পথ। ৰবি মার্গৰ পৰা কোনো গ্রহ বা নক্ষত্ৰৰ দূৰত্ব পৰিমাণ। গাড়ীৰ চকাৰ মাজৰ শলাডাল, ধুৰা the axle. ইন্দ্রিয়, যেনে-অধোক্ষজ, চকু, যেনে অক্ষপাদ গৌড়ম, আত্মা, কদ্রাক, বাৰণৰ পুতেক, গৰুড়, ভোমোৰাৰ গুটি। অক্ষাংশ—degrees of latitude. অক্ষ-ক্রৌড়া—পাশাখেলা, অক্ষজন্তু বি. পৃথিবীৰ মাজেদি উত্তৰ আৰু দক্ষিণ মেক তেদ কৰি যোৱা কাল্পনিক বেখা। অক্ষমালা—জপমালা, অক্ষবৃন্ত—অক্ষবেখা, অক্ষজ—ইন্দ্রিয়জাত।

অক্ষত বিণ. ঘৃণ নলগা, ক্ষতহীন not wounded. অক্ষতযোনি—পুৰুষ

সৈতে সংসর্গ নোহোৱা. বি. আঁৰৈ চাউল।

অক্ষম বিণ. ক্ষমতাহীন powerless, অপাৰগ, দুৰ্বল, incapable, incompetent. বি. অক্ষমতা, অক্ষমতা কমান্ব্যতা, ক্ৰোধ anger.

অক্ষয় বিণ. সদায় থকা, নাশ নোপোৱা imperishable, শেষ নোহোৱা, অন্ত নোপোৱা inexhaustible. অক্ষয়-লোক স্বৰ্গ-লোক। অক্ষয়-ভূতীয়া চান্দ্রবহাগৰ শুক্লাভূতীয়া।

অক্ষৰ বি. পৰমাত্মা, ব্ৰহ্ম, the universal soul, আখৰ, বৰ্ণ letter, type. (সাংখ্য) প্রকৃতি, জীৱাত্মা. অক্ষৰ বৃত্ত বি. অক্ষৰৰ সংখ্যানুসাবে নিৰূপিত ছন্দ, a kind of rhyme.

অক্ষৰ ব্ৰহ্ম সৰ্বব্যাপী, অব্যক্ত আৰু জ্ঞানৰ অগোচৰ ঈশ্বৰ। অক্ষৰজীৱী লিখক, কেবাণী, মহৰী professional writer. অক্ষৰার্থ শব্দার্থ literal meaning. অক্ষৰে অক্ষৰে ক্ৰি. বিণ. সম্পূৰ্ণকৈ, অলপো ইফাল সিফাল নকৰি entirely, literally. ঘূণাক্ষৰে—অকণো তিলমাত্রও। অক্ষববৃত্ত, আক্ষৰিক (ছন্দ) অক্ষৰ সংখ্যা অনুসাবে নিৰূপিত ছন্দ।।

অক্ষৰেখা বিষুব বেখাৰ পৰা সমান দূৰত উত্তৰে আৰু দক্ষিণে কল্পনা

কৰি লোৱা বৃত্তাকাৰ বেখা parallel of latitude.

অক্ষ-শক্তি বি. কেন্দ্ৰশক্তি, axis power.

অক্ষসূত্ৰ বি. জপমালা, বি. সূতাৰে জপমালা গাঁথি হয়।

অক্ষাংশ বিষুব বেখাৰ উত্তৰে ১৮০ ভাগ আৰু দক্ষিণে ১৮০ ভাগ কল্পনা কৰি পৃথিবীক ৩৬০ অংশত বিভক্ত কৰা হয়; ইয়াৰ এক এক ভাগৰ নাম এক অক্ষাংশ degree.

অক্ষি বি. চকু the eye. অক্ষি-গোলক চকুৰমণি eyeball,

অক্ষুণ্ণ বিণ. অব্যর্থ, সফল মনোবধ not disappointed, সুঠা, অটুট healthy, undiminished, অখণ্ড অবিকৃত, অনুশীলন বা চৰ্চ্চা নোহোৱা।

অক্ষুণ্ণ বিণ. অক্ষুণ্ণ, not disappointed.

অকোণ্ডে ক্ৰি. বিণ. ক্ষোভ বা চকল নোহোৱাকৈ, নিশঙ্কভাবে without hesitation, অনায়াসে, অক্লেশে।

অকৌহিনী বহু সংখ্যক অশ্ব গজ বথ পদাতিক সেনা, a complete army, ১০৯৩৫০ পদাতিক, ৬৫৬১০ ঘোঁৰা, ২১৮৭০ বথ, ২১৮৭০ হাতী—অথবা এক অযুত হাতী, তিনি অযুত বথ, এক লাখ পদাতি আৰু দহ লাখ ঘোঁৰা।

আ

আ মববৰ্ণৰ দ্বিতীয় আখৰ, অ ব দীৰ্ঘ বৰ্ণ। বেলেগ বেলেগ অৰ্থত শব্দৰ আগত উপসৰ্গ স্বৰূপে সীমা, পৰ্য্যন্ত—আজীবন, আসমুদ্র। অসময়—আবতৰীয়া, ঈষৎ, অলপ—আভাস ; বিপৰীত—আগমন।

আ-অলঙ্কাৰ বি. সাজ কাপোৰ আৰু গহনা আদি *clothes and ornaments*.

আই [সঃ-আৰ্ধ্যা, উড়িয়া-আই মৈথিল, হিঃ-মাদে] বি. মাতৃ, বসন্ত-বোগ *mother, small-pox*, মাতৃতুল্য তিবোতা *address of a respectable woman*. সক ছোৱালীক মৰমেৰে মতা মাত।

আই-ঐ আই ঐ দেহি অব্য. পূৰ্তো কৰা মাত, *an interjection of pity*.

আই-ও অব্য. অকস্মাৎ ভয় বা দুখ পাই বা আচৰিত হৈ চিঞৰ মৰা মাত *an exclamation of terror, wonder or pain*.

আইকণ সক ছোৱালীক মৰম কৰি মতা মাত।

আইকুঁৱৰী, আইকুঁৱৰী দেও বি. মাদে, বজাৰ ভাৰ্যা *a queen*.

আইচু বি. কুকুৰত বাজে আন সক ঘৰচীয়া জন্তুক মতা মাত *interjection used in calling domestic animal except dogs*.

আইচু বি. আহোম ডাঙৰীয়ানী, সকলক সম্বোধন কৰা মাত *an address to an Ahom lady*. আইচু দেউতা, আইচু দেও বেছি সন্মানৰ মাত।

আইচেনষ্টাইন (*Isenstein*).

কচীয়া কথা ছবিৰ পৰিচালক।

আইচোফ্ৰেটচ এথেলৰ এজন আলঙ্কাৰিক।

আইজাক নিউটন ইংলণ্ডৰ এজন বৈজ্ঞানিক আৰু গণিতজ্ঞ।

আইটনীয়া বি. অসমলৈ অহা শ্রাক-দেশীয় এজাতি মানুহ।

আইটী বি. মৰমেৰে ছোৱালীক মতা মাত *a term of affection used in addressing a girl*.

আইঠা বি. ভেটী, উপঢৌকন *bribe*.

আইতা বি. মাকক মতা আহোম মাত *word used by the Ahoms in addressing mother*, বুঢ়ী মাক, আবু।

আইদেউতা ডাঙৰ লোকৰ তিবোতাক মতা মাত, আইদেও বজাৰ বা আহোম ডাঙৰীয়াৰ বিবাহিতা বা অবিবাহিতা জীয়েকৰ উপাধি।

আইধৰ-বাইধৰ নিকপায় হোৱা অবস্থা, ব্যাকুলতা *state of perplexity*.

আইন (আববী-আদীন) বি. বজাৰ বিধি ব্যৱস্থা *laws, statute*.

আইনজ বিণ. আইন জনা।

আইন-কানুন বিধি ব্যবস্থা laws and regulations.

আইনত বি. এবিধ মাছ ধৰা যতন a kind of fish trap.

আইনা (ফা-আইনাহ্) বি. আঁকা, কাচৰ পাত looking glass, a glass-plane.

আইনে আকববী আকববৰ বাজত্ৰ কালত লিখা এখন গ্ৰন্থৰ নাম।

আইল (পু. অ.) আহিল।

আইস (পু. অ.) আহা come.

আইনষ্টাইন নোবেল প্ৰাইজ বিজয়ী এজন বৈজ্ঞানিক।

আউজি বিণ. পিঠিত ভৰ দি বহা to lean, to recline.

আউট ক্ৰি. ধাতু পগাই পৰিষ্কাৰ কৰা to melt. তপতাই ঘন কৰা thicken by boiling. মনত কথা ভবা ponder গোন্ধ (আ-বুৎ) smelt, বাহিৰ out.

আউটি বি. কোনো ঠাইৰ বিশেষ এফাল, অঞ্চল a particular quarter of a town or village.

আউটি বি. কাপোৰৰ দাঁতি বা পাৰি the border of a cloth.

আউলী, আউলী-পাণ বি. এবিধ বনবীয়া পাণ the wild betel creeper.

আউলী-আলী-সত্ৰ বি. অসমৰ প্ৰধান চাৰি সত্ৰৰ এখন সত্ৰ।

আউৰণি বি. গোজৰণি, চিঞৰ roar, loud noise.

আউল বি. বিশৃঙ্খল, সান-মিহল tangle, disorder, আউল ভাঙা ধোঁট ভাঙা, আউল লগা ধোঁট লগা, আউলি-আউলি শোকত ব্যাকুল হৈ কাপোৰ চুলি আদি সামৰিব এৰা, শোকত বিহ্বল, overwhelmed with sorrow. **আউলী-বাউলী** বলিয়াৰ নিচিনা হৈ কাপোৰ কানি এৰা। **আউলীয়া** বিণ. আউল লগা, ধোঁট লগা confused, tangled. **আউল-বাউল** বিশৃঙ্খল deranged. **আউলু-আপচু**—আপদ বিপদ।

আও অব্য. আশ্চৰ্যা প্ৰকাশ কৰা মাত an exclamation of surprise. উপস, বেয়া নীচ, বিপৰীত, অন্তৰ্ভ, অস্বাভাৱিক, বৰ, ঈষৎ, আওকচু—বেয়া কচু, আওকটীয়া—বেয়া জাত বেয়া গঁচ, আওকলীয়া—আওহেলা কৰা, হুস্তনা, আওকথা—অযুগত কথা, আওকলীয়া—অযুগত কথা কোৱা, আওকাঠ—সাব নথকা বেয়া নৰম কাঠ, আওকাণ—কাণ নকৰা, অমনোযোগ, আওকলীয়া—অমন-যোগী, আওকাল—অন্তৰ্ভকাল, আওকিল—পাচ ফাললৈ বা এফাল-লৈ যবা কিল, আওখটি—ল'বাই কৰা আমনি, ল'বাব ঠেহ, আওখটীয়া আওখটি—আমনি কৰা, জেউৰ ধৰা, আওখাল—নৰ্থহা, নমজাকৈ পৰিষ্কাৰ কৰা, আওগৰীয়া—ক্ৰমে এফালে চাপৰ বা কাতিহৈ যোৱা, এফলীয়া,

আওগক—অতিমুখ, আওঘটনা—
দুর্ঘটনা, আওটনি—চুৰাপাতনি,
আওঠা ওলগ—অতি হীন ভাবে
আলপৈচান ধৰা, আওটলীয়া—
এটলীয়া, আওঢালে—বেয়া ফালে,
হব নলগীয়া ফালে, আওপকীয়া—
যিফালে পাক লব লাগে সেইফালে
নোখোৱা, আওপাক—ওভোতা
পাক, বিপৰীত ঘটনা, আওফাল—
বিপৰীত ফাল, বাওফাল, আওবড়
—আহোমৰজা সকলে প্রথা অনুসৰি
সিংহাসনত উঠি, দীৰ্ঘজীৱী হবৰ
কামনাৰে বোৱা বড়-গছ, আওবৰীয়া
—বেয়া অন্তত বাৰে বা দিনত
হোৱা, আওবাট—বেয়া বাট, বেয়া
ৰীতি, আওবাৰ—অন্তত বাৰ বা
দিন, আও-ভাও—কাম কৰিবৰ
দিহা বা নিয়ম, ভাৰগতি, আওমৰণ
—অস্বাভাৱিক মৰণ, অপঘাত মৰণ,
আওহতীয়া—বাওঁফালে থকা, সদায়
ব্যৱহাৰ নোহোৱা অহিংকোণা,
সচৰাচৰ নোহোৱা, আওহাত—
বাঁও হাত, আওহেলা—আওকাণ,
অমনোযোগ।

আউনা-আউনি বি. অবিয়া-অবি,
টনা-আঁজোৰা & mutual strug-
gle, rivalry.

আওটনি কৰি অহা ক্ৰি. উপক্ৰম
কৰা, আহো আহো অৱস্থা।

আওটনি বি. চুৰা-পাতনি জাবৰ
পেলোৱা ঠাই।

আও-দুৱাৰ বি. ভুল দুৱাৰ, wrong
door.

আওৰা ন. ধা, [আ-বুং] মনত
ৰাখিবৰ কাৰণে ঘনে ঘনে মাতা
repeat frequently in order
to commit to the memory.

আওলা বি. ঘৰৰ পানী পাছৰ খুটাৰ
বাহিৰে ওলমি বা ওলাই থকা চাল
the eaves of a house.

আংবাং বি. মুৰ্খ, একো নজনা
stupid.

আংমৰা বিণ. পুৰুষৰ শক্তি নথকা
impotent, শক্তিহীন weak in
vitality.

আংশিক বিণ. অংশ সম্বন্ধীয়, অলপ।

আঃ অব্য. দুখ বা বেজাৰৰ মাত
an exclamation of pain or
sorrow.

আঁ অব্য. কন্দাৰ নিচিনা মাত, বৰকৈ
মুখ মেলা কাৰ্য্য।

আঁইছা বিণ. মাছৰ গোক্ক having
the smelt of fish.

আঁ-কৰ অক. ধা. বৰকৈ মুখ মেল
to open the mouth widely.

আঁউজ অক. ধা. পিঠিৰে আন ঠাইত
আশ্ৰয় লৈ বা ভৰ দি বহা বা থিয়
হোৱা lean against.

আঁউলী, আঁউলী বি. অমাৰগা।

আঁওচ বি. হাল বাওঁতে মাটিত হোৱা
লোৰ, নাঙলৰ সীৰলু & furrow.

আঁক বি চিন. আঁচ & line. নক
ধা. নানা বকমৰ বেখাটানি আকৃতি

লিখা to draw, মিহামিহিকৈ লিখা draw lines. বি. আঁকন, আঁকোতা। জী. আঁকতী।

আঁকনী, আঁকনী-মাৰি বি. চেপেটা কল মাৰি।

আঁকৰা বি. স্পৰ্শকৈ মাতিব নোৱাৰা, বেজা, মুখ unable to utter, stupid.

আঁকুৰি-বগ বি. এবিধ বেঁকা-ঠুটীয়া বক-চবাই a kind of heron with long crooked bill.

আঁকুৰি-দা বি. এবিধ বেঁকা দা & crooked da.

আঁকুহী বি. হাঁকুটী, কোনো বস্তুত লগাই তাক টানি আনা আগ বেঁকা দীঘল মাৰি a long stick with a hook at one end.

আঁকোৰা বিণ. ঘোৰ খোৱা, বেঁকা, ভেজুৰা crooked, bent, আঁকোৰা-বেঁকোৰা-অনেক ভাঁজ থকা, বেঁকা বেঁকি bent in many places.

আঁকোগোঁজা বিণ. ভাল বেয়া নেমানি কোনো কামত বা কথাত মন গুঁজি লগা, থকা কামত নেবা-নেপেৰাকৈ লগা obstinately sticking to any opinion or work, whether good or bad, অবজ, গোঁড়াব obstinate. বি. আঁকো গোঁজালি।

আঁকোৱাল বি. দুই বাহুব মেৰ, দুই বাহুব মেৰব ভিতৰত থিয়ান ধৰে

লিমান clasp with the arms, as much of anything as can be clasped within the arms—সক ধা. আঁকোৱাল মাৰি ধৰ, সাৰটি ধৰ clasp with the arm. আঁকৰাক বিণ. অনেক ধৰণৰ আঁক যুক্ত having various coloured marks or lines, মাতিব নোৱৰাকৈ লিখা আখৰ scribbling.

আঁচ (সং অঙ্ক) বি. জোঙা বস্তুৰে দিয়া দীঘল আঁক a line, ফাট a crack—কুদ. বি. আঁচোতা। জী. আঁচতী।

আঁচনি বি. পাছে স্পৰ্শকৈ নকল তুলিবলৈ আগেয়ে অপৰিপাটি বা অস্পৰ্শকৈ লিখা কাকত a rough draft.

আঁচল বি. কাপোৰৰ আগ the end of the cloth. আঁচল ধৰি ফুৰ লোকৰ পাছে পাছে ফুৰ, আনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰ।

আঁচিনাই বি. চকুৰ বোগ sty in the eye.

আঁচলা বি. এতৰপীয়া কাপোৰ a cloth used single.

আঁচু বি. কাপোৰৰ ফুল তুলিবলৈ বোলোৱা সূতা coloured thread.

আঁচু-কাঠ সূতা বোলোৱাত ব্যৱহাৰ কৰা এবিধ গছ।

আঁচুৱা সক. ধা. ধোৱাৰ পাছে মুখ ধুৱা cause to wash

mouth after eating. আঁচো
অক. ধা. খোৰাব পাছত মুখ
ধোৱা wash the mouth after
eating a meal.

আঁচোৰ বি. জোঙা বস্ত্ৰে ইহি
লগোৱা যা a scratch—সক.
ধা. ফণীয়া. ফণীৰে চৌচ to comb.
কুদ. বিণ. আঁচোৰোঁতা (স্ত্ৰী)
আঁচোৰজী। আঁচোৰ-পিঁচোৰ
আঁচোৰা আৰু তেনেকুৱা কাৰ্য্য।

আঁজনি বি. চকুৰ বোগ sty in
the eye.

আঁজলি (সং অজলি) বি. দুয়ো
হাতৰ তলুৱাৰ ঠোলাত থিয়ান
ধৰে থিয়ান বস্তু the quantity
held in the cavity formed
by joining the palms.

আঁজিনাই বি. চকুৰ বোগ sty in
the eye.

আঁজোৰ বি. চৌতকৰে মৰা টান
a short and sudden pull,—
সক. ধা. চৌত কৰে টান মৰা to
pull suddenly, আঁজোৰা-
আঁজুৰি বি. এটাই আনটোক
টনা কাৰ্য্য, টনাটনি pulling one
another. আঁজোৰ-পিঁজোৰ টনা-
আঁজোৰা successive pulls and
counter pulls.

আঁট সক. ধা. যথেষ্ট হ. থিয়ান লাগে
থিয়ান হ to suffice for, to
be enough for. আঁটন বি.
যথেষ্ট হওন।

আঁটকাল বি. উমান, গম, মহাবি
conjecture formed from
sounds. কোনো চিন বা লক্ষণৰ
পৰা ভবিষ্যত ঘটনাৰ অনুমান
a guess. আঁটকাল ল—গম ল,
অনুমান কৰ।

আঁঠু বি. তপিনা আৰু কলাফুলৰ
মাজৰ হাড়ৰ জোৰা বা গাঠি কান্ধ,
the knee.

আঁঠুকাঢ়—দুই আঁঠু আৰু দুই
হাতেৰে মাটিত ভৰদি লবিচৰি
ফুৰ, আঁঠু কাঢ়ি বহু হয়ো আঁঠু
কোঁচাই বহ, আঁঠুচোজা—হয়োট।
আঁঠু কোঁচাই অলপকৈ মাটি ছোৰা,
আঁঠু জোৰ, আঁঠু কাঢ়, আঁঠু পাৰ,
আঁঠু ল—আঁঠু ছুটা মাটিত পেলাই
বহ, সন্মান দেখাবলৈ আঁঠু ছুটা
মাটিত পেলাই বহ।

আঁঠুখুৰীয়া বিণ. আঁঠুৰ খুৰলৈকে
নামি বা ওলমি পৰা hanging
down as far as the knees.
আঁঠুৱনী, আঁঠুৱনীয়া বিণ.
আঁঠুলৈকে উঠা, আঁঠুৰ সমান ওখ
knee-deep, coming up to the
knee.

আঁঠুৱা বি. মহাবি, মহ আদি সোমাব
নোৱাৰা কাপোৰৰ ঘৰ a mos-
quito curtain.

আঁত বি. পেটৰ নাড়ী the
entrails আঁত মৰ, আঁত শুকা
ক্ৰি. নাড়ী মৰ বা শুকা, বহুদিন
অনাহাৰে থকাৰ কাৰণে নাড়ী

তুকাই খাব নোৱৰা হ to lose appetite by a long fast.
আত বি. মেবাই ধোৱা সূতাৰ মূৰ, উৰাদিহ, আগগুৰি the end of a ball of thread a clue.

আতৰ বি. নিলগ, দূৰ far. distant. অক ধা. দূৰ হ, নিলগলৈ যা to move off. আতৰা সক. ধা. to remove, separate.
আতৰা-আতৰি বিণ. নিলগা-নিলগি, ইটো সিটোৰ পৰা নিলগ বা পৃথক হৈ থকা distant from one another. ক্ৰি. বিণ আতৰা আতৰিকৈ, আতৰে—বেলেগে।

আতিগুৰি বি. কোনো লোকৰ আদি মূল, আগগুড়ি the origin and particulars of a person or matter.

আতুলি বি ওকালি retching. অক. ধা. আতুলিয়া।

আভে-আভে ক্ৰি. বিণ. নাড়ীয়ে নাড়ীয়ে, মনে মনে, পেটে পেটে, হাবে. হাবে internally, secretly. আতকৰালী বি. এবিধ পেটত খামোচ মাৰি থকা বোগ, কৃপণ মানুহ a kind of griping pain in the stomach, a miser.

আঁৰ বি. ডাঁড়, বঁকাগুণ a slight bend or crook. ভুল, দোষ,

বেমেজালি flaw, defect, derangement. বোহ dis-pleasure.

আঁৰ বি. ঢাকনী a screen, আঁৰ কাপোৰ, আঁৰ দিয়া কাপোৰ a screen of cloth. আঁৰ-বেৰ—আবৰণ, ঢাকনী, আবুৰ a screen, privacy. আঁৰকাতিআৰ—কাম কৰিব লাগে বুলি লুকাই ফুৰ। আঁৰাল—এৰাল চোৱা। আঁৰে আঁৰে ক্ৰি. বিণ. আঁৰৰ সিকালহৈ, নেদেখাকৈ behind the screen.

আঁৱৰ, আঁৱৰি বি. মুছা যোৱা বোগ epilepsy বিণ. আঁৱৰীয়া—মুছা যোৱা বোগ থকা epileptic. আঁহ বি. মজ্জা বা গছৰ ছাল আদিৰ মিহি সূতাৰ নিচিনা ভাগ fibre. আঁহ-পাছ—গাৰ শিৰ আদি fibres and muscles.

আঁহত (সং অশ্বথ) বি. হিন্দুৰ কাৰণে এবিধ পবিত্ৰ গছ the popul tree, the holy fig tree.

আঁহীয়া বিণ. কেঁচা মাছ মঙহৰ দৰে গন্ধোৱা, কেচোমা কেচোম having the smell of raw flesh or fish.

আঁহুৰা বিণ. বীৰাবলৈ নিদিয়া গাই, মইযতীয়া not quiet.

আঁক সৰ্ব্ব. এওঁক, ইয়াক this thing of person.

আকৌ ক্ৰি. বিণ. আক এৰাব, পুনৰায় again.

আকটা বিণ. মুখত বব বেয়া লগা,
উগ্র স্বাদ যুক্ত of a disgusting
taste.

আকৰ্ণ ক্রি. বিণ. পেটৰ পৰা ডিঙ্গি-
লৈকে up to the throat.

আকণ বি. বগা আঠা ওলোৱা এবিধ
গছ the swallow-wart.

আকৰ বি. কোনো বস্তু উৎপন্ন হোৱা
ঠাই, খনি a mine.

আকৰ্ণ ক্রি. বিণ. কাণলৈকে reach-
ing up to the ear.

আকৰ্ষক বি. যি আকৰ্ষণ কৰে
attractor. আকৰ্ষণকাৰী বিণ.
attracting. আকৰ্ষণ বি. টনা
কাৰ্য্য, নিজৰ ফালে টানি অনা
attraction, কৃদ. বিণ. আকৰ্ষিত
attracted. আকৰ্ষণী বিণ. যাৰ
দ্বাৰা আকৰ্ষণ কৰা যায়, চুম্বক।

আকল সক. ধা. চকুৰে মনা, দেখা
perceive by the eye, বুজা,
বিবেচনা কৰা consider, লাজ
shame.

আকলন বি. চকুৰে মনিব বা দেখিব
পৰা শক্তি the power of
discerning.

আকলি-বাকলি বি. অকামিলা বস্তু,
সামান্য বস্তু unimportant and
superficial things.

আকলুৱা বিণ. খাবলৈ নোপোৱা,
বৰকৈ হাবিলাৰ কৰা famine-
stricken, eagerly desiring.

আকলে-বিকলে ক্রি. বিণ. আকুল

ভাবে, অস্থিৰভাবে distractedly.
আকস্মিক বিণ. অকস্মাৎ বা হঠাতে
হোৱা sudden, accidental.

আকস্মিক নিধি বি. হঠাৎ খৰচ
কৰিবলগীয়া ধন contingency
fund.

আকস্মিকতা বহুল—কাৰ্য্যাকাৰণ
নোহোৱাকৈ সংঘটিত হোৱা কাৰ্য্যৰ
পৰিমাণ য'ত বহুতো।

আকাঙ্ক্ষা বি. প্ৰবল ইচ্ছা, বাসনা
craving desire, longing,
আকাঙ্ক্ষিত কৃদ. বিণ. যাক
আকাঙ্ক্ষা কৰা হৈছে, বাঞ্ছিত
desired, বিণ. আকাঙ্ক্ষী আশা
কৰি থকা hoping. আকাঙ্ক্ষণীয়া
বিণ. অভীষ্ট।

আকাজী বিণ. একাজী, ব'ব কাটিব
নজনা unskilled in weaving
and spinning.

আকাৰ বি. আকৃতি, গঢ়, গঠন, ঠগ
form, shape, আকাৰ-ইঙ্গিত বি.
ভাৱ-ভঙ্গী sign and gesture.
আকাৰে-ইঙ্গিতে ক্রি. বিণ. ভাৱ-
ভঙ্গীৰে। আকাৰান্ত বিণ. আ
শেষত থকা ending in আ।

আকাল (হি. অকাল—দুৰ্ভিক্ষ) বি.
দেশজুৰি হোৱা খোৱা বস্তুৰ অভাৱ,
দুৰ্ভিক্ষ scarcity, famine,
আকালৰ ভাত—মহা বিপদৰ
সময়ত পোৱা সহায়। আকাল চৰ
অকলশৰীয়া alone. ক্রি. বিণ,
আকাল-চৰে।

আকাশ বি. সুবৰ ওপৰত শূন্য, গগন
sky, ether, স্বৰ্গ heaven.

আকাশত। আকাশ বাতি,
আকাশ বাতী বি. আকাশ

বা 'ওপৰত লগোৱা চাকি,
আকাশবাণী, আকাশী চৰণ

ভাঙি পৰা ক্ৰি. ভয়ানক বিপদ
উপস্থিত হোৱা, [the falling of

a bolt from the blue.
আকাশী-বাণী আকাশৰ পৰা

দেৱতাই কোৱা কথা। আকাশ-
বাণী বি. বেডিঅ'। আকাশী বিণ.

আকাশ বা শূন্যত হোৱা বা বাস
কৰা, আকাশী গজা মন্দাকিনী,

আকাশী-জাহাজ, আকাশী যান
—উৰা জাহাজ, বিমান। আকাশ-

কুন্তল অসম্ভৱ কল্পনা, আকাশ-চৰ
বি. চৰাই। আকাশ-পাতাল

বহুবিষয়, সকলো বিষয়ে (চিন্তা কৰা)
আকাশ ভাঙি পৰা ক্ৰি. হঠাৎ

বিপদে দেখা দিয়া। আকাশত
চাং পাতা অস্বাভাৱিক কল্পনা কৰা।

আকাশৰ তৰা বিচৰা ক্ৰি. দৃষ্টিপা
বস্তুলৈ আশা কৰা, to aim at

the impossible.

আকিঞ্চণ বিণ. একোনোহোৱা,
দুখীয়া poverty.

আকৌৰ্ণ বিণ. বিক্ষিপ্ত, বিস্তীৰ্ণ
scattered.

আকুল বি. কোঁচ খোৱা কাৰ্য্য,
সঙ্কোচন contraction কদ. বিণ.

আকুলিত কোঁচ খোৱা
curled.

আকুল বিণ. ব্যগ্ৰ, ব্যাকুল, হুঃখিত,
অস্থিৰ, বিবুদ্ধি, চকল eager, per-

plexed, distressed, confound-
ed, agitated, restless. বি.

আকুলতা, কদ. বিণ. আকুলিত
(পুঃ অঃ) বন্ধন, বান্ধনি tie.

আকুলি ব্যাকুলি অতিশয় আগ্ৰহ,
উৎকণ্ঠা।

আকুতি বি. অভিলাষ, ইচ্ছা wish,
desire.

আকৃতি বি. আকাৰ, ৰূপ, গঢ়, মূৰ্ত্তি,
প্ৰতিকৃতি likeness, shape,

form, portrait, statue.

আকৃষ্ট বিণ. আকৰ্ষিত, টনা, মুগ্ধ,
প্ৰলুব্ধ drawn, attracted.

আকৃষ্যমাণ যি আকৃষ্ট হৈছে।
আকে, আঁকে বি. নিয়াৰি anvil.

আকোচা বি. লাজ বা অপমানলৈ
ভয় বা কোঁচ নোখোৱা not

prevented by a sense of
shame.

আকোলা-আকুলি বি. সাৰটা
সাৰটি mutual embracing.

আক-তাক সৰ্ব্ব. ইটোক সিটোক,
অনিশ্চিত লোকক this man or

that man, uncertain person.

আক্কেল বি. বুদ্ধি, বিচাৰ শক্তি,
intelligence.

আক্ৰম সা. ধা. অপকাৰৰ ইচ্ছাবে
খেদিগৈ ধৰা, যুঁজিবলৈ আ to

attack, to invade, আক্রমণ
বি. অপকাৰ কবিবৰ কাৰণে খেদি
ধৰা, যুঁজ দিয়া an attack, an
invasion. ক্রুদ. বিণ. আক্রান্ত
যাক আক্রমণ কৰা হৈছে, অভিভূত,
পৰাস্ত overcome, over-
powered. আক্রান্তি বি. প্ৰবল
ইচ্ছা intense desire, পৰাক্ৰম
power. আক্রমক আক্রমণকাৰী।
আক্ৰোশ, আক্ৰোহ বি. মনত বখা
খং, অনিষ্ট কবিবৰ ইচ্ছা grudge,
cherished ill-will.

আক্ৰোহ বি. এবিধ নোৱৰা লোভ
বা আশা, avarice, greed. বিণ.
আক্ৰোহী।

আক্লান্ত বিণ. বৰকৈ ভাগৰি পৰা,
ক্লিষ্ট, very tired.

আখতি বি. আমনি, ল'ৰাৰ জেউৰ
vexation, a whim of a child.

আখণ্ড বি. ইন্দ্ৰ Indra.

আখৰ (সং-অক্ষৰ) বি. বৰ্ণ, লিখা
চিন a letter of the alphabet.

আখৰা বি. অভ্যাস, ঘাইকৈ গাব
বজাবলৈ শিকা কাৰ্য্য rehearsal,
a meeting place for music.

আখৰুৱা বিণ. আখৰ চিনা, লিখিব
পঢ়িব জনা literate, লিখি বখা
reduced to writing, অতি
প্ৰাচীন very old. আখৰুৱাকৈ
ক্ৰি. বিণ. আখৰেৰে in letters,
আখৰে-আখৰে ক্ৰি. বিণ. সম্পূৰ্ণ-
ৰূপে exactly, literally.

আখ্ৰোট বি. এবিধ গছ আৰু তাৰ
ফল।

আখল বি. বান্ধনি দৰৰ চক থকা
অৰ্থাৎ ভাত বন্ধা খোঁটালি the
cook room.

আখা বি. চৌকা, ভাত বন্ধা উধান
a support for the cooking
vessels. আখাপতীয়া চৌকাৰ
উধানৰ দৰে তিনি চুকিয়াকৈ পতা
বা বহা seated or placed like
the three supports of a
cooking vessel.

আখাত—“অখাত” চোৱা।

আখাৰ, আখাৰেক বি. এটা কথা
a simple expression.

আখাৰা বি. গীত, নৃত্য, অভিনয়
শিক্ষা কৰা, rehearsal.

আখি (সং-অক্ষি, হি. আঁখ) বি. কাঠ
বা বাঁহৰ চকু বা গাঁঠি, চকু knot
of a bamboo or a tree, eye.

আখীয়া বিণ. আখি বা গাঁঠি থকা
full of knots.

আখুতি—আখেটী চোৱা।

আখুদি বি. দৰব, ঔষধ, drug.

আখেজ্ (আববী-অখজ্) বি.
শত্ৰুতা, বৈৰভাৱ, হিংসা, অপকাৰ
কবিবৰ ইচ্ছা enmity, malice,
hostility.

আখেটী, আখুটী বি. শিশুৰ আৱদাৰ
a whim of a child. কথা
ভাষাত, দোষ ক্ৰটি, যেনে :—“তোৰ
নো ইমান আখেটী নে?”

আঠৈ (সং-খদিকা) বি. ধান, গৌৰ-
ধান আদি ভাজিলে ফুলি উঠা
চাউল fried paddy or Indian
corn. **আঠৈয়া** বিণ. আঠৈৰ
নিচিনা like parched paddy.
আঠৈয়া-গোম এবিধ বিষধৰ
সাপ।

আখ্যা বি. নাম, সংজ্ঞা a name,
a title. **কুদ.** বিণ. **আখ্যা**ত
কথিত, উল্লিখিত mentioned.
আখ্যান বি. কোৱা বা উল্লেখ
কৰণ, কাহিনী, ইতিহাস, সাধুকথা
narration, story, history,
fable. **আখ্যানিক** কাহিনী।

আগ (সং-অগ্র) বি. সমুখ, সমুখৰ
ফাল the front, ওপৰ বা মূৰৰ
ভাগ the top, মূৰ, শেষভাগ the
end or extremity. **আগৰ দিন**
অতীত কাল the past. **আগ
দিন** পূৰ্ববৰ্তী দিন preceding
day, **আগ-ছোৱা** first part,
আগভাগ, **প্রথম ভাগ** chief part,
আগ আন **প্রথম দিনা** দোৱা ধানৰ
উৎসৰ কৰি এভাগ ঘৰলৈ আন।
আগকৰ ডাঙৰ লোকক ভেঁটাই দি,
দেৱতাক দিবলৈ অঙ্গীকাৰ কৰ,
আগ-শুবি আতিশুবি, আদি অন্ত।
আগ চাউল দিয়া বিধিমতে বিয়া
নকবোৱাকৈ মুনিহ তিৰোতাক
হাতী-ভাৰ্যা স্বৰূপে সম্বন্ধ লগোৱা
এটা কাৰ্য্য a form of marriage.
আগদিয়া বিয়াৰ অন্তত কৰা এটা

অনুষ্ঠান। **আগধন** কোনো বন্ধৰ
মূল্য স্বৰূপে বা কাম কৰিবৰ কাৰণে
আগেয়ে দিয়া ধন। **আগধৰি** **প্রথম**
কাম স্বৰূপে, **প্রথমে**। **আগ-পাহ**
কোনো কথাৰ ভাল বেয়া সকলো
ফাল। **আগ-বঢ়াই** আন কিছু
দূৰলৈ গৈ আদৰ কৰি লগতলৈ
আহ। **আগ বঢ়াই থ** কোনো
লোকক বিদায় দিবৰ সময়ত অলপ
দূৰলৈ গৈ থৈ আহ। **আগবাঢ়**
অগ্রসৰ হ, কামত আগুৱা to go
before or ahead, advance,
আগ-বিয়া **প্রথম বিয়া** first
marriage. **আগ-ভেট**, **আগ-
ভেটি ধৰ** ক্ৰি. আগত থিয় হৈ বাট
বন্ধ কৰ to prevent one from
advancing by standing on
his way. **আগমূৰ** মূৰৰ সমুখৰ
ফাল, **কপাল**, **আগ হ** আগবাঢ় go
before another. **আগ-হাত**
সোঁ হাত right hand. **আগলৈ**
ভবিষ্যতলৈ, ইয়াৰ পাছত in fu-
ture. **আগ-চালি** বি. দুবাৰ মুখত
বা ঘৰৰ আগফালে বঢ়াই দিয়া চাল
a verandah.

আগ-চুলি বি. মূৰৰ আগফালৰ চুলি
fore-lock.

আগ-বগুৰা বি. যি সকলোৰে আগত
থাকি যুঁজে one fighting in
the first rank, কোনো বিষয়ত
বা কাৰ্য্যত **প্রথম বাট** **দেখাওঁতা**
pioneer.

আগলতী-পাত, আগলি-পাত বি.
কলাপাতৰ আগৰ ছোৱা the
forepart of a plantain leaf.

আগচ সক. ধা. আগচি ধৰ, আগ-
ভেটি ধৰ, আগুৰ to prevent
from advancing.

আগচু বি. অস্তবনি আকৃতি, বেয়া
আকাৰ ugliness. বিণ. আগচী।

আগন্তু কদ. বিণ. উপস্থিত হোৱা
arrived, যিটো আহিব, অহা
ensuing, coming, সমুখত in
the presence of.

আগতীয়া বিণ. বতৰৰ আদিতে
ওলোৱা বা হোৱা early, prior
in time.

আগতে ক্ৰি. বিণ. সমুখতে in
front, কিছু কালৰ পূৰ্বে some
time back.

আগলি বিণ. প্ৰথমে মোটামুটকৈ ধৰা
বা উলিওৱা, preliminary, প্ৰথমে
টানি বা সবাই লোৱা first
distilled, চোকা strong.

আগন্তুক বিণ. সম্ভাবনা থকা, হব
পৰা possible. বি. সম্ভাবনা, লক্ষণ
possibility, sign, অতিথি
guest.

আগম বি. তত্ত্ব-শাস্ত্ৰ a work
inculcating the worship of
various gods and goddesses,
বেদাদি আশ্ৰবাক্যাস্ত্ৰক শাস্ত্ৰ,
ব্যাকৰণত প্ৰত্যয় যোগ কৰাৰ

সময়ত অহা আৰম্ভ, আগমন,
উপস্থিতি।

আগমন বি. অহা, আহি উপস্থিত
হোৱা কাৰ্য্য act of coming.
arrival. আগমনী বিণ. মাতি
অনা (আগমনী গীত) welcoming.
আগৰ বিণ. পূৰ্বৰ, হৈ যোৱা for-
mer, আগত থকা present in
front.

আগৰৱালা বি. উপাধি বিশেষ।
(আগ্ৰাৰ বৈষ্ণৱ সম্প্ৰদায়ৰ লোক।)
আগৰা বি. এজাতি বন গছ a kind
of herb.

আগল বিণ. বৰ চোকা, অগ্নিতুল্য
very strong.

আগলি বিণ. আগৰ ফালৰ, মূৰৰ
ফালৰ belonging to the top-
or forepart.

আগলৈ ক্ৰি. বিণ. আগ-ফাললৈ,
সমুখৰ ফাললৈ forward, ভবিষ্যত-
লৈ in future.

আগা-আগিকৈ ক্ৰি. বিণ. এজনৰ
আগত আন এজন হৈ, আগা-পিছা
হৈ ranged in file, one behind
another. দেখা-দেখি হৈ in
the presence of another.
আগা-পিছা বিণ. এজন আগ এজন
পাহে one behind the other.
ক্ৰি. বিণ. আগা পিছাকৈ।

আগাৰ বি. ভঁড়াল store.

আগলি বিণ. সমুখ ভাগ, fore-
part.

আগি (সং-অগ্নি) (পুং অঃ) বি.
জুই, অগ্নি fire.

আগীয়া ঠুঁটি, আগ ঠুঁটি বিণ. নৈ
বা সাগৰলৈ আগবাঢ়ি যোৱা মাটি
বা গৰা a high bank projec-
ting into the river or sea,
অন্তৰীপ a promontory.

আগুণ বি. জুই fire.

আগুৰ ক্ৰি. আগচ বা আগচি ধৰ
prevent from advancing,
বেৰি ধৰ to surround, আশ্ৰয়
দি বেৰি-বাধ to protect.

আগুৰাণ বি. তিবোতাই গাত লোৱা
দীঘল কাপোৰ a long cloth
worn by women.

আগুৱা অক. ধা. আগলৈ যা go
forward, advance, উন্নতি কৰা
make progress.

আগুৱান বিণ. আগলৈ যোৱা,
আগবাঢ়া, অগ্ৰসৰ going forward,
advancing.

আগুৱাৰ বিণ. (পুং অঃ) অগ্ৰসৰ,
আগবাঢ়ি যোৱা। আগুৱাতি (পুঃ
অঃ) আগুৰি।

আগে, আগেয়ে ক্ৰি. বিণ. প্ৰথমতে,
পূৰ্বে before, at first. আগে
আগে ক্ৰি. বিণ. সমুখত in front.

আগেচিঙা, আগিয়াচিঙা বি.
ঔষধত লগা এবিধ গছ a medi-
cinal plant.

আগু-পাহে আগত আক পিহত।
আগো (ব্ৰহ্ম) সোধোনবাচক অব্যয়।

আগোৱাল বি. নাৱৰ আগত বঠা
বা চৰি বোৱা মানুহ a rower at
the prow of a boat.

আগ্নেয় বিণ. অগ্নি সম্বন্ধীয়, অলন্ত
relating to fire.

আগ্নেয়গিৰি যি পৰ্বতৰ পৰা জুই,
জলীয় ধাতু আদি ওলায়, জালামুখী
পৰ্বত a volcano.

আগ্নেয়-প্ৰস্তৰ বি. যি শিল আগ্নেয়-
গিৰিৰ ক্ৰিয়াৰ ফলত সৃষ্টি হৈছে
igneous rock.

আগ্নেয়স্ত্ৰ বি. যি অস্ত্ৰৰ মুখত জুই
ওলায়, ব্ৰহ্মাস্ত্ৰ a fire-arm.

আগ্ৰহ বি. কোনো বস্তু পাবৰ কাৰণে
কৰা ইচ্ছা earnest endeavour,
হেপাহ zeal, অতিশয় ব্যগ্ৰতা,
ঐকান্তিক যত্ন। আগ্ৰহাৰিত
উৎসুক। আগ্ৰহাভিলাষ বৰ ইচ্ছা।

আঘণ, আঘোণ বি. অষ্টম মাহ,
কাতি মাহৰ পাছৰ মাহ the
eighth month of the
Assamese year. বিণ. আঘণীয়া,
আঘোণীয়া, আঘণা।

আঘাত বি. কোব, প্ৰহাৰ, হুখ, কষ্ট,
blow, sorrow, pain.

আঘাৰ, এঘাৰ বি. এক অধিক দহ
eleven.

আজ্ঞাণ বি. গোল্ক smell, আজ্ঞাণ
কৰ—গোল্ক লোৱা কাৰ্য্য the act
of smelling.

আঙু বিণ. (কথাতাৰা) আপট্টা,
কেঁচা immature.

আঙুহি বি. (কথাভাষা) আউনি,
আউহি, night of the first
moon.

আঙঠা বি. জুই থকা নাইবা জুই
নথকা এঙাৰ burning coal.

আঙঠি বি. আঙলিত পিন্ধা অলঙ্কার
& finger-ring. আঙঠি পিন্ধোৱা
হোৱালীক আঙঠি নাইবা কোনো
অলঙ্কার পিন্ধাই বিয়াৰ ঠিক বন্দোবস্ত
কৰা।

আঙনি বি. থোকা পাতি হোৱা
তামোল নাইবা আইন গছৰ গুটিৰ
এটা শাখা & branch of a cluster
of fruits. শিখা, জলা জুইৰ জিভা
বা আগ ভাগ & flame of fire,
গছৰ ঠেঙুলি বা সৰু ডাল।

আঙ-মৰা বিণ. দুৰ্বল, অক্ষম, পুৰুষ-
হীন impotent.

আঙাঘুৰি বি. গামুৰি, ভালোমান
বেলি একেথৰে থকাৰ পাহত হাত-
ভৰি মেলি জোকৰা কাৰ্য্য act of
stretching the limbs.

আঙাৰ বি. পোৰা কাঠ নাইবা বাঁহৰ
ক'লা ভাগ charcoal.

আঙাৰা বি. পোৰাকাঠ, burned
wood.

আঙি-ভঙি বি. কোনো কথা বা ভাব
প্ৰকাশ কৰিবলৈ শৰীৰৰ অঙ্গ ভাঁজ
লগাই লবোৱা কাৰ্য্য gesticula-
tion.

আঙুটি বি. আঙঠি ring.

আঙুৰ বি. হস্তকোৰা ত্ৰাকা ফল
grapes.

আঙুলি বি. আঙুলিৰ পথালি জোখ
& finger's width in measure.

আঙুলি বি. হাত বা ভৰিৰ আগত
থকা ঠেঙুলি। আঙুলিয়া আঙুলি
টোৱাই দেখুৱা।

আঙোৰগাঙোৰ বি. বাঁতি আহিবৰ
আগেয়ে নাড়ী উকট-পাকত কৰা
the uneasy sensation caused
by the movement of the
bowels and producing
vomitting tendency.

আঙ্ক (পু: অ:) সৰ্ব্ব. এওক।

আঙ্কশি (পু: অ:) বি. আঁকুহী।

আঙ্কিক বিণ. অঙ্গ সম্বন্ধীয়, অভিনয়ত
ভাৱবীয়াৰ ভাৱভঙ্গি, যুদ্ধবাদক।

আঙ্কিবস বি. অঙ্কিবস ঋষিৰ পুত্ৰ,
দেৱগুৰু বৃহস্পতি, গোত্ৰ বিশেষ।

আচকা বিণ. অনুমানি approxi-
mate.

আচন্দ্রাই বি. দুৰ্বলৰ পৰা হোৱা
মূৰ ঘূৰণি giddiness due to
weakness.

আচৰাব্ (আবৰী—আস্বাব্) বি.
বস্তু বেহানি goods, furniture.

আচমন বি. ভোজনৰ পাছত মুখ
ধোৱা কাৰ্য্য, the act of washing
the mouth after a meal, শুচি
হবৰ উদ্দেশ্যে হাতৰ তলুৱাত পানী
লৈ তিনিবাৰ মুখত দি নাক, কাণ,

চকু আদি হোৱা কাৰ্য্য। বিণ.
আচমলীয়া, আচমলী।

আচ'ৰান বি. আকাশ the sky.

আচম্বিক বিণ. হঠাৎ. sudden.

আচম্বিকতা হঠাৎ কবিতা।

আচম্বিত বিণ. সম্ভব-নোহোৱা,
অকস্মাৎ হোৱা, হঠাৎ sudden,
unexpected, আচৰিত strange.
ক্ৰি. বিণ. আচম্বিতে।

আচৰ অক. ধা. ব্যৱহাৰ কৰ, নিয়ম
ধৰি কাম কৰ বা চল to behave.

আচৰণ ক্ৰি. অনুষ্ঠান, কৰণ doing,
performing, ব্যৱহাৰ, বীতি
conduct, behaviour. আচ-
ৰণীয়া বিণ. আচৰণ কৰিব লগীয়া।

কুদ. বিণ. আচৰিত ব্যৱহৃত
observed.

আচৰিত (সং—আশ্চৰ্য্য) বিণ. অদ্ভুত,
আশ্চৰ্য্য wonderful, strange,
ভৱধ surprised.

আচল বি. বিজুতি, অনায়াসে যাব
নোৱৰা ঠাই, সৰুট a place not
easily accessible, difficulty.
বিণ. চল নোহোৱা, বিজুতি, টান
inconvenient, difficult.

আচল [আৰবী—আচল মূল] বি.
মূল, আৰ্হি the original. বিণ.
প্ৰকৃত, সত্য, নিৰ্ভাল genuine,
প্ৰধান, বাই chief, principal.
ক্ৰি. বিণ. আচলতে।

আচলুয়া বিণ. নিচিনা-অজনা, অচি-
নাকি not familiar, strange.

আচাইবিচাই বি. নৰিয়াই বেমাৰৰ
পীড়াত হাত ভৰি এছাৰি ইলুটি
সিলুটি কৰি থকা কাৰ্য্য, ধৰফৰণি
restlessness.

আচালুয়া বিণ. নেদেখা-সুজনা,
আচৰিত strange, unfamiliar.

আচামী বি. যাৰ বিৰুদ্ধে গোচৰ হয়,
পদকীয়া an accused person,
a defendant.

আচাৰ বি. ব্যৱহাৰ, আচৰণ, স্বভাৱ
conduct, behaviour. নীতি-
নিয়ম custom, তিৰোতাৰ মাহে
মাহে ঋতুস্ৰাৱ হোৱা monthly
course, তেল আদিত মছলা সানি
পেলাই ধোৱা ফল-মূল।

আচাৰজ্ঞ আচাৰহীন, অনাচাৰী।
আচাৰবান নিষ্ঠাবান, আচাৰী
শিক্ষাচাৰী।

আচাৰ্য্য বি. গুৰু, শিক্ষক an ins-
tructor, বেদ শিক্ষাৰ্ত্তা teacher
of the Vedas. স্ত্ৰী. আচাৰ্য্যানী
আচাৰ্য্যপত্নী। আচাৰ্য্য শিক্ষা-
দায়িনী, শিক্ষয়িত্ৰী।

আচাৰ্য্য চন্দ্ৰ গোস্থামী বি. এজন
বৈয়াকৰণিক।

আচাৰ্য্য প্ৰফুল্লচন্দ্ৰ বি. বসায়ন
শাস্ত্ৰৰ এজন পণ্ডিত।

আচিনাই বি. গাৰ ছালৰ পৰা
ওলোৱা টান বিষ নাইকিয়া এবিধ
সৰু ফোঁহা wart.

আচু-সুতা বি. কাপোৰত ফুল
তুলিবৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰা বটল

সূতা coloured threads to weave embroidery figures into a piece of cloth.

আটোঁ ক্রি. ধোৱাৰ পিছত মুখ ধোৱা wash the face after eating.

আচ্ছন্ন কদ. বিণ. ঢকা, আবৃত concealed, covered. আচ্ছাদক বি. ঢাকনী & cover. আচ্ছাদন ঢাকনী, আবৰণ & cover, কাপোৰ cloth. কদ. বিণ. আচ্ছাদিত আবৃত covered.

আচ্ছা অব্য. বাক, সেয়ে হওক, ভাল all right, let that be. বিণ. ভাল very good.

আছ্ অক. ধা. থাক, উপস্থিত থাক to exist. বাস কৰ to live.

আহন্ত (পু: অ:) অক. ধা. আছে to exist.

আছাৰ সক. ধা. থেকেচা, বলেৰে জোকাৰি বা কোবাই আঁতৰাই পেলা shake forcibly, throw off. আছাৰ ধা. হঠাৎ পিছল খাই পৰি যোৱা। আছাৰ মাৰ ধৰি পেলাই বলেৰে আঁতৰ কৰা।

আছাবে-কণি আছাৰ খাই অহা বৰষুণৰ পানীৰ ছিটিকনি।

আছুতীয়া বিণ. নোহোৱা-নেমেলাকৈ থোৱা, ব্যৱহাৰ নকৰাকৈ বখা laid up unused or untouched, বেলেগ separate. ক্রি. বিণ. আছু-তীয়াটক।

আছোট (পু: অ:) বি. বলেৰে মৰা আছাব, আঘাত & push, & blow.

আছোক, আছোক ছাৰি ক্রি. বিণ. থাকোক ছাৰি, ঘটক ছাৰি, থকাক এৰি from, instead of, হওক, যাওক let it be or remain.

আজ বি. হোজা simple, artless.

আজগৰী, আজগুৰী বি. নেদেখা-হুস্তনা, আশ্চৰ্য্য, বিস্ময়জনক strange.

আজলি বি. তামোলৰ লগত ধোৱা এবিধ সুগন্ধি গুটি a kind of seed.

আজনেই বি. (কথিত ভাষা) চকুৰ বোগ বিশেষ wart.

আজন্ম বিণ. উপজিবৰ পৰা ever since the birth.

আজমীত বি. এজন যত্নবংশীয় নৃপতি, বিদূষকৰ এটা নাম।

আজৱ (আঁৰবী) বিণ. অদ্ভুত, আশ্চৰ্য্য wonderful.

আজৰ বি. জ্বৰ নথকা মানুহ having no fever.

আজৰা সক. ধা. শুদ্ধ কৰ, খালি কৰ to empty. আজৰি বি. কাম-বন নথকা সময়, অবকাশ absence of work, leisure, শেষ, অন্ত end. বিণ. শুদ্ধা, খালি, কাম নথকা empty, unoccupied. ক্রি.

আজৰি হ'ল। বিণ. আজৰীয়া—

বন নধকা having leisure, অব-
নধকা having no fever.

আজবাইল বি. কোবাণব মতে
যুত্বাব অধিপতি।

আজলা বিণ. একো নজন, হোজা,
মূঢ় ignorant, simple, foolish.
বি. হোজা মানুহ simpleton. জ্বী.
আজলী। আজলাজি বি. অজলাব
মতাব। আজল-মঠ বিণ. আজলাব
নিচিনা ভাও ধবা, জানিও নজনাব
ভাও ধবা feigning simplicity.
বি. আজলমঠালি।

আজান বি. নজন, মূৰ্খ ignorant,
stupid, এবিধ মাহ খোৰা চবাই &
species of wading bird, নমাজ
বা ঈশ্বৰৰ উপাসনালৈ সকলোকে
বিড়িয়াই মতা মাত বা জাননী &
call to the Mohammedans
for prayer. আজান হে নমাজ
পঢ়িবলৈ মাত।

আজান ককীৰ বি. অসমত ইছলাম
ধৰ্ম প্রচাৰ কৰোতা।

আজাকু ক্রি. বিণ. আঠু পৰ্য্যন্ত।

আজাকুলদিত্ত, আজাকুলদ্বী বিণ.
আঠুলৈকে ওলমি পৰা hanging
down to the knee.

আজাব বি. এবিধ ডাঙৰ গছ &
timber tree. বেদনা, বোগৰ পৰা
হোৰা দুখ pain.

আজাল-জোঁহিয়া বিণ. জনা কথাৰো
নজন ভাও দেখুবাই তাকে সুধি
বিক্রপ কৰা pretend ignorance

of anything and then make
of fun asking questions
about it.

আজাহ বি. গধুৰ বোজাব কাৰণে
পোৰা দুখ strain.

আজি (সং—অজ্ঞ). সৰ্ব্ব. এই
দিন, বৰ্তমান দিনটো today.
আজিয়েই ক্রি. বিণ. আজিৰ দিনতে
on this very day. আজি-
কালি বৰ্তমান সময় now-a-days.
আজিকালিকৈ, আজিকালি-কৰি
ক্রি. বিণ. লাহে লাহে gradually.
আজিকোপতি অব্য. আজিলৈকে,
আজিধৰি ক্রি. বিণ. আজিৰ পৰা
আৰম্ভ কৰি, আজিৰ দিনকো ধৰি
from today or this time in-
cluding this day.

আজিনাই, আজনি (সং—অজ্ঞানিকা)
বি. চকুৰ পিৰিকটিত হোৱা এবিধ
সৰু কোঁহা & sty on the eye-
lid.

আজীৱন ক্রি. বিণ. জন্মৰ পৰা
মৃত্যুলৈকে গোটেই জীৱন during
the whole life.

আজীৱিকা বি. ব্যৱসায়, জীৱিকাৰ
উপায় calling.

আজু, আজো (পুঃ অঃ) বি.
আজি। আজো-ককা ককাৰ
বাণেক great grand-father.

আজোখ, আজোখা বিণ. ঠিক
জোখাব নোহোৱা dispropor-
tionate ক্রি. বিণ. আজোখাকৈ।

আজ্ঞা বি. আদেশ, বিধি decree.

আজ্ঞা বি. ডাঙবে সকল কাম
কবিবলৈ কোবা, আদেশ, অনুমতি,
হুকুম an order, a command.

আজ্ঞাকাৰক বি. আদেশ দিওঁতা
one who commands.

আজ্ঞাকাৰী বিণ. আজ্ঞাধান,
আজ্ঞামতে কাম কৰা carrying
out orders, obedient. স্ত্রী.
আজ্ঞাকাৰিণী। আজ্ঞাবহ

আজ্ঞাধীন obedient. আজ্ঞাধীন
আজ্ঞা মতে চলা obedient.

আজ্ঞানুগত আজ্ঞামতে কাম
কৰোঁতা, আজ্ঞানুক্রমে আজ্ঞা
অনুসৰি, according to order
আজ্ঞানুসৰ্ত্তী আজ্ঞা মতে চলা
আজ্ঞানুযায়ী আজ্ঞা অনুসাবে
আজ্ঞাপত্র আদেশপত্র।

আজ্ঞ্য বি. ঘিউ, যজ্ঞীয় ঘৃতাदि।

আঞ্চলিক বৰ্ণিতা কোনো এক
বিশেষ অঞ্চলৰ বীতি-নীতি ৰূপায়ণ
কৰাৰ বৈশিষ্ট্য local colour.

আজ্ঞ্য ভাগ বি. যজ্ঞৰ ঘিউৰ এটা
অংশ, বৈদিক সকলৰ আহুতি
বিশেষ।

আজ্ঞ্য-ভুক বি. অগ্নি।

আঞ্খোৰ (পু: অ:) বি আঁচল
end of a garment.

আজ্ঞা বি. ভাতৰ লগত খাবলৈ বন্ধা
বন্ধ, তৰকাৰি a curry of any
kind, a pottage.

আট, সক. ধা. টান কৰ, টানি বান্ধ

to tighten চেপা, টানকৈ ধৰা
squeeze, press.

আট-খা, আট-জ টিলা শুচি টান
হ, আট ধৰ to be tight, to
hold fast. আটমাৰ টান হ,
গোট মাৰ to thicken, to
coagulate.

আটখৈৰি গাভ লাগি থকা
বহুদিনীয়া মলি।

আটক (আবৰী) বি. অৱবোধ,
বন্ধন confinement, deten-
tion. অভাব, নাটনি want,
scarcity. সক ধা. বন্ধ কৰ, আটক
কৰ confine, restrain. অক.
ধা. লাগিধৰ stick. আটক কৰ
ক্ৰি. আৱদ্ধ কৰ confine or
detain.

আটকীয়া বিণ. পাবলৈ আটক বা
বাধা থকা, দুস্প্ৰাপ্য difficult to
get, scarce.

আটক-ধুনীয়া বি. বৰকৈ হুন মৰা
foppish.

আটন্তিয়াৰ বিণ. যিমান লাগে
সিমান থকা, অভাব নথকা, চহকী
having no wants, rich.

আটা (পু: অ:) বি. গীড়া, চেপা,
উপস্থিত হ। আটা, আটাগুৰি
বি. খেঁহ চাউলৰ গুৰি the fine
flour of wheat.

আটাই বি. সকলো মানুহ all per-
sons, বিণ. সকলো, সমুদায় all,
whole.

আটাল, আটালি বি. ঘৰৰ ওপৰৰ
চাং & platform on the beams
of a house.

আটোয়ে মিলি, আটোয়ে মূলি ক্রি.
বিণ. সকলোকে মিলাই বা মুঠ কৰি
in all, altogether.

আটাল (পু: অ:) বি. ডাঙৰ চিঞৰ
scream.

আটাহ বি. ডাঙৰ মাত বা
শব্দ, ডাঙৰ চিঞৰ & loud sound
or cry, seream.—অক. ধা.
আটাহ পাৰ চিঞৰা te cry
loudly.

আটি বি. মুঠা, লাহী পোলা, কনা
& bundle.

আটি-মুটি বি. হাত নাইবা অস্ত্র
জোকাৰি মাৰিবৰ ভাৱ দেখুৱা কাৰ্য
the shaking of a hand or a
weapon as if to strike.

আটিল বিণ. টান আৰু শতক, বান্ধ
থকা hard tight. ক্রি. বিণ.
আটিলকৈ।

আটী, আটীয়া বি. ওখ মাটি, চাপৰ
নিচিনা ওখ ঠাই & high
bank, an elevation.

আটুট, অটুট বি. 'অটুট' শব্দ চোৱা।

আটোজা বি. বহলতকৈ অধিক ওখ,
লোকা, ঢুকি নোপোৱা dispropor-
tionately tall or high.

আটোপ বি. গৰ্ব, দম্ভ, বলৰ দৰ্প
pride of strength. গৰ্জন

roaring, (পু: অ:) অটব্য
dense.

আটোপে ক্রি. বিণ. বলৰ দৰ্পেৰে।

আটোপ-টোকাৰ বি. বল বা শক্তিৰ
অহকাৰ কৰা বা বীৰত্ব দেখুৱা
কাৰ্য্য, বলৰ ডাংকোপ display of
strength, valour or power.

আটোম-টোকাৰি বি. কতো জঞ্জাল
নথকা, অলপ বস্তুৰেই জোৰা মৰা
smooth, thrifty.

আঠ বি. চাৰিৰ দুগুণ eight. আঠ-
কুণীয়া বিণ. আঠোটা কোণ থকা।

আঠ-কুৰিয়া বিণ. লৰা-হোৱালী
নোহোৱা, বজা, childless,
barren. আঠ-চুকীয়া বিণ. আঠচুক
থকা octagonal. আঠ-ধতুৱা আঠ

বিধ ধাতুৰে সজা। আঠ-পৰীয়া
দিন আৰু ৰাতিৰ আঠ-ভাগৰ এভাগ
দেৱালয়ত থটা মানুহ a man who
serves one eighth of a day

and night at a temple. আঠ
মজলা বি. বিয়াৰ পাছত আঠ দিনৰ
দিনা কন্যাৰ ঘৰত দৰাক খুওৱা
ভোজ the feast given to the
bridegroom at the bride's
house on the eighth day of
the marriage.

আঠজিহ (জিহ) আঠ অধিক
জিহ thirty eight. সেইদৰে আঠ-
চজিহ, আঠষষ্টি ইত্যাদি।

আঠা বি. এঠা, যি টানি বা আটিৰে
paste, gum.

আঠাভলীয়া বিণ. আঠাযুক্ত,
আলতীয়া sticky.

আঠারন বি. দ্বুবি ওঠব fifty
eight.

আঠায়া, আঠায়াকল বি. ভীষ কল
a species of plantain.

আঠেপথে, আঠেপথে বিণ. আঠ
দিন বা পোন্ধর দিনৰ মূবত, মাছে
মাছে, মাছে সময়ে now and
then, occasionally. আঠো-
পথে গোটেই দিন।

আড়কাটি বি. গুবিয়াল, জাহাজৰ
পথপ্রদর্শক a pilot.

আড়ভদাৰ বি. যি কোনো লাভ লৈ
কাৰোবাৰ মাল দালালৰ দ্বাৰা বিক্রী
কৰাই দিয়ে।

আড়ম্বৰ বি. জাকজমক pompous
display. বিপুল আয়োজন big
preparation, ফিতাহি pomp.

আড়ষ্ট বিণ. অৱশ, অসাৰ weak,
meaningless.

আডম বি. সৃষ্টিৰ আদি মানব the
first man (বাইবেল)।

আড্ডা বি. একেলগ হোৱা ঠাই &
meeting place. বেল জাহাজ
আদি বখা ঠাই station.

আটেলিয়া বি. ঘৰৰ চালৰ পানী
পৰা ঠাই, পানী-পোতা the place
where the water falls from
the roof.

আটে বিণ. দুই আৰু আধা two
and half.

আঢ় বি. যি ধন চিন্তা কৰে, ধনী,
চহকী rich. যুক্ত, যেনে—ধনাঢ়
possessing.

আঢ়্যৱন্ত বিণ. ধন থকা, ধনী rich,
wealthy.

আণবিক বিণ. অণু-সম্বন্ধীয় mole-
cular.

আণ্টাইলেক ক্রি. (পু. অ.) শেষ
কৰিলে finished.

আত (পু: অ:) ইয়াত here, এখেত
this person. আতপৰে ইয়াৰ
পাছে after this, আতোকৰি
ইয়াতকৈও over and above
this.

আতকুত্ত বিণ. বৰ হৈপাহ বা লোভ
কৰি থকা eager to enjoy. বি.
আতকুত্তি।

আতং-বিতং বি. আতঙ্ক, ভয় লগা
terror, crying out of fear.
ক্রি. বিণ. আতংবিতংকৈ।

আতঙ্ক বি. ভয় fear. আতঙ্কিত
বিণ. ভয় লগা fearful, ভয় পোৱা
alarmed.

আততায়ী বি. ঘৰত জুই দি, বিহ দি,
ধন, ভাৰ্যা হৰি আৰু প্ৰাণে মাৰি
অনিষ্ট কৰিব খোজা মানুহ, শত্ৰু,
বৈৰী one attempting to kill,
to rob, to set fire to the
house, an enemy, foe.

আতন বুঢ়াগোহাঁই বি. পুৰণি
অসমৰ এজন প্ৰধান মন্ত্ৰী।

আতপ বি. ব'দ sunshine.

আত্মবি. ফুল আদিৰ পৰা
উলিওৱা এবিধ সুগন্ধি তেল বা বস
& scent, perfume.

আত্মবি. সাৰিবৰ উপায় নথকা
অবস্থা, আপদ difficulty, mis-
fortune.

আত্মচ বি. গাত টেমুনা আৰু
ভিতৰত ফুট থকা এবিধ ফল the
custard-apple.

আত্মকাচ বি. সূৰ্য্যৰ তাপত জুই
উৎপন্ন হোৱা কাচ & burning-
glass.

আত্মৰাজী বি. জুই ৰাজী fire
works.

আত্ম বি. ককা, পিতামহ, মাতামহ
grand-father.

আত্মতাই বি. অতি ততাতৈয়া,
বেগাবেগি & great hurry,
প্ৰমাদ, সঙ্কট danger, ভেম
vanity.

আত্মবীয়া বি. বৰ কুশ আৰু
দুৰ্বল very weak.

আত্মবি. অমিল, বন্ধুভাৱ নথকা
fallen out, unfriendly.

আত্ম, আত্মিকৈ ক্ৰি. বি. অধিক-
কণে, বৰকৈ greatly, exces-
sively.

আত্মধেম বি. অতিথি সেৱা
কৰিবলৈ ভাল পোৱা hospitable.

আত্মধেমতা, আত্মধ্য বি.
অতিথিক আল-পৈচান ধৰা,
অতিথিসেৱা hospitality,

অতিথি-হোৱা the state of
being a guest.

আত্মপুতি আত্ম-পুত্ৰী।

আত্মশয্য বি. অধিক্য, বৰ বেছি
পৰিমাণ excessiveness.

আত্মৰ বি. কাতৰ, অধীৰ, বিহ্বল
distressed, confused. আত্ম-
ৰাণ বি. আত্মৰ অৱস্থা।

আত্মলীয়া বি. আধা তোলা পৰি-
মাণৰ weighing half a tola.

আত্ম বি. কোনো সত্ৰৰ ভকত,
সদাই ধৰ্ম্ম কাৰ্য্যত নিযুক্ত থকা মানুহ
& religious devotee.

আত্মোলা বি. আধাতোলা half a
tola.

আত্মোত্তোল বি. মাটিত পৰিবহি
নিদিয়া, অতি মৰমৰ highly be-
loved. বি. অতিশয় চেনেহ
দেখোৱা কাৰ্য্য demonstra-
tion of great affection.

আত্মো-পুত্ৰী বি. আদৰ, সমাদৰ
affection, regard.

আত্ম বি. আপোন, নিজ, নিজৰ
one's self. আত্মোন্নতি নিজৰ
উন্নতি, আত্মোপকাৰী নিজৰ
উপকাৰী, আত্মোপনিষৎ জীৱাত্মা
বা অন্তৰাত্মা আৰু পৰমাত্মাৰ স্বৰূপ
নিৰ্ণায়ক গ্ৰন্থ। আত্ম-কুটুৰ অঙহী
বঙহী। আত্মকৃত বি. আপুনি
কৰা। আত্ম গত আত্মনিষ্ঠ, নিজৰ
মনতে, আত্ম-গৰ্ব্ব, আত্ম-গৌৰৱ
বি. নিজক লৈ অহঙ্কাৰ self-pride.

বিণ. আত্মগৰ্বী। আত্মগোপন—
নিজক নাইবা নিজ মনোভাব লুকাই
বধ। আত্ম-গ্ৰাহী বিণ. স্বার্থপৰ
selfish. বি. আত্মগ্ৰাহিতা।
আত্মগ্ৰানি বি. নিজে নিজক দিয়া
গৰিহণ। আত্ম-নিন্দা self-rep-
roof. আত্মঘাত বি. আপোনঘাত,
আত্মহত্যা suicide, self-murder.
আত্মঘাতী, আত্মঘাতকী বিণ.
আপোন ঘাতী, আপোন বধী self-
killing. আত্ম-চিন্তা আত্মা
অনুসন্ধান কৰা আত্মজ্ঞ বিণ. নিজ
শৰীৰৰ পৰা জন্মা পুত্ৰ son. স্ত্ৰী.
আত্মজ্ঞা কন্যা। আত্মজ্ঞ বিণ. যি
নিজক জানে, যি আত্মাৰ তত্ত্ব জানে
জানী wise. আত্মজ্ঞান বি. আত্মা,
বা পৰম আত্মাৰ বিষয়ে জ্ঞান
knowledge of the supreme
spirit, নিজৰ বিষয়ে জ্ঞান
knowledge of self. আত্ম-জ্ঞান
বি. আত্মা কি সেই বিষয়ে জ্ঞান
the true knowledge of the
nature of soul or supreme
spirit. আত্ম তত্ত্বজ্ঞ যিয়ে আত্মাৰ
বিষয়ে জানে। আত্ম-ভুল্য নিজৰ
নিচিনা। আত্ম-ভৃষ্ণি নিজৰ সুখ-
সন্তোষ। আত্ম-ভ্যাগ বি. স্বার্থ
ভ্যাগ self-sacrifice. আত্মদৰ্শী
যাৰ আত্ম দৰ্শন আছে self exam-
ining. আত্মদান বি. পৰব
নিমিত্তে নিজৰ প্ৰাণ দান। আত্ম-
দৃষ্টি, আত্মদৰ্শন বি. নিজক বা

ঈশ্বৰক দেখা (সকলো বস্তুতে)।
আত্মাৰ স্বৰূপ বোধ। আত্ম-দোষ
নিজৰ দোষ। আত্ম-জোহ গৃহ
বিবাদ। আত্ম-জোহী নিজৰ
বিজোহী, self tormenting.
আত্ম-নির্ভৰ বি. নিজৰ শক্তিব ওপৰত
নির্ভৰ কৰা self-reliance. বিণ.
আত্মনির্ভৰশীল self-reliant.
আত্ম-নিবেদন বি. নিজৰ সমস্ত
বিষয় ঈশ্বৰত অৰ্পণ কৰি চিন্তা-শূন্য
হোৱা। আত্মনিষ্ঠ বি. ঈশ্বৰানুবাগী,
one who constantly seeks
for spiritual knowledge.
আত্মনিষ্ঠ কৰিতা বি. ব্যক্তিগত
অনুভূতি প্ৰকাশক কবিতা,
subjective poem. আত্মপ্ৰত্যয়
নিজৰ মনত সত্যৰ উপলব্ধি, আত্ম-
নির্ভৰ। আত্মপ্ৰবঞ্চনা নিজক
ভোগাদিৰ পৰা বঞ্চিত কৰা। আত্ম-
প্ৰশংসা নিজকে নিজে প্ৰশংসা কৰা
self praise. আত্মপ্ৰসাদ নিজৰ
মনত তৃপ্তি। আত্মৱৎ অব্য. নিজৰ
নিচিনা। আত্ম-বিজ্ঞা বি. পৰমাত্মা
বিষয়ক জ্ঞান knowledge of the
soul. আত্ম-বিস্মৃত বিণ. নিজক
পাহৰা, নিজৰ দোষ গুণৰ কথা বুজি
নোপোৱা। বি. আত্ম-বিস্মৃতি
আত্মবিস্মৰণ, তদুপৰতা, নিজৰ দোষ-
গুণ, ক্ষমতা অক্ষমতাৰ বিষয়ে
অজ্ঞতা। আত্ম-বিসৰ্জিত আত্ম
ভাগ। আত্মবুদ্ধি আত্মবোধ,
self-consciousness. আত্ম-

অর্থব্যক্তি আত্ম-সম্মান। আত্মভাবি
বি. স্বার্থপর, অহংসর্বস্ব। আত্মবন্ধ
বি. শত্রুর আক্রমণের পৰা নিজের
শরীর বন্ধা, খাই-বই নিজের প্রাণ
বন্ধ। আত্মপ্ৰাণা বি. আত্মগৌৰব।
আত্ম-সম্মান বি. নিজের মান
স্বৰ্ঘ্যাদা। আত্ম-সমর্পণ বি.
পরাস্ত হৈ শত্রুর ওচৰত নিজকে
এবি দিয়া self-surrender. আত্ম-
শুদ্ধি আত্মার বিশুদ্ধি self puri-
fication. আত্ম সমাধি নিজকে
সমাধিহ কৰা। আত্মসাৎ কৰ ক্রি.
অন্যায় পূৰ্বক নিজে হস্তগত কৰা
mis-appropriate. আত্ম স্বার্থ
বর্জিত নিজের স্বার্থ শূন্য, self
denying. আসত্মাংমত নিজকে দমন
কৰা, self-restraint. আত্মহত্যা
বি. নিজকে নিজে বধ কৰা suicide.
আত্মা বি. সর্বব্যাপী চৈতন্য the
all-pervading supreme
being. জীবাশ্মা, পৰমাত্মা the
soul, প্রাণ, জীব life.
আত্মাপবোধ বি. নিজের দোষ।
আত্মাপহাবক, আত্মাপহাবী বিণ.
নিজের পৰিচয় গোপন কৰি
বন্ধনা কৰা লোক, প্রবঞ্চক।
আত্মাবাস বি. যি নিজের পৰা বা
নিজ ওপৰ পৰা আনন্দ উপভোগ
কৰে, আত্মজ্ঞান লাভের কাৰণে
আনন্দ। আত্মাহুতি নিজকে
আত্মত দিয়া, নিজকে উহৰ্গা কৰা,
self-sacrifice. আত্মীয় বিণ.

আগোন, সম্বন্ধ থকা related,
akin. বি. যিহ যাহুহ kinsman.
বি. আত্মীয়তা, আত্মোৎসর্গ আত্ম-
ত্যাগ self-sacrifice. আত্মোপম
বিণ. নিজের তুল্য।
আত্মশক্তি বিণ. বৰ বেহি, অসীম,
সকলোতকৈ প্রেষ্ঠ unlimited,
endless, excessive.
আত্মীয় বি. অত্রিমূনিব পুত্র, দত্তাত্রেয়,
সোম, দুৰ্ব্বাসা, a descendant
of Atri.
আত্মীয়ী বি. স্ত্রী. অত্রিব বংশজ,
অত্রিব পত্নী; ঋতুমতী স্ত্রী, a
female descendant of Atri,
the wife of Atri; woman in
the courses.
আত্মীয়িকা বি. ঋতুমতী স্ত্রী,
woman in her courses.
আত্মব বিণ. অস্থির, আলব, বৰ বৃদ্ধা
very old, unsteady.
আত্মলীয়া বিণ. বহুত ঠাই জোৰা,
খুলন্তব corpulent.
আত্মবেগ বি, লব-চৰ কৰা, ব্যগ্র
হোৰা অৰহা great eagerness.
সাদব, সমাদব great respect.
ক্রি. বিণ. আত্মবেগে।
আত্মাভিনি বিণ. বৰ দ. ধাউনি
নোপোৰা beyond a man's
depth.
আত্মাও বি. (আত্মো) আত্মো
কৰা, কৰাব বাপেক great-
grand-father.

আধাও-পুখাও বি. (আহোৰ) উপৰি পুৰুষবিলাক forefathers.

আধাওকে (পু. অ.) ক্ৰিবিণ. অনববত, একেবাহে।

আধাও বি. মানুহৰ গুপ্ত অঙ্গ, শৰীৰৰ কোয়ল অঙ্গ the private parts, delicate part.

আধাওনি বিণ. অনাধিতি, আশ্ৰয়হীন homeless, having no refuge, সামৰি নোথোৱাত নষ্ট হোৱা spoiled through neglect.

আধাওন্তৰ [অৱস্থান্তৰ] বি. বিপদ danger.

আদন্ত (আব্ৰী) বিণ. আচল, ঠিক genuine, real.

আদ-কপালী বি. মানুহৰ মূৰৰ এফালে হোৱা বিষ & partial headache.

আদখান্, আদখানি বি. আধাভাগ, সমানে এভাগ one half. আদ-খনীয়া, আদখিনীয়া বিণ. সমানে এভাগ বাকী থকা, পূৰা নোহোৱা incomplete. আদখবীয়া অলপ খাব দি বন্ধা আঙা।

আদপ-কায়া আদব-কায়া চোৱা।

আদ-বয়স বি. মাজ বয়স middle age. বিণ. আদ-বয়সীয়া।

আদমহা বি. দুই অনাব জোৰ।

আদমহীয়া বি. দু-আনি two anna bit.

আদব-কায়া—(আব্ৰী) বি. সজ আচৰণ, কোনো কাম কৰাৰ নীতি-

নিয়ম good manners, orderly procedure.

আদম গিৰি বি লহাৰ দক্ষিণে থকা এখন পৰ্বত।

আদৰ বি. অলপ দৰ, সস্তা দৰ low price, সম্মানেৰে কৰা চেনেহ, ভক্তি, শ্ৰদ্ধা respectful affection, appreciation. সৰু, গা. সম্মান কৰি আগ বঢ়াই আন to receive with civility. বি. আদৰণ সন্তাৰণ, অভ্যর্থনা welcome, reception. আদৰণি বি. অভ্যর্থনা কাৰ্যা, আদৰোতা আদৰি অনা লোক। আদৰণীয় বিণ. চেনেহৰ পাত্ৰ deserving affection.

আদৰ-অভ্যর্থনা বি. নানা প্ৰকাৰে সম্মান কৰা, যত্নেৰে আহ্বান কৰা reception.

আদৰ-আপ্যায়ন বি. সমাদৰ, সন্তোষ, প্ৰীতি বিধান।

আদৰ-যত্ন সমাদৰ।

আদৰ-মালতী বি. নিলাজী বন।

আদৰা বিণ. এবাৰ বিয়া কৰা already married. আদৰা-দৰা বি. দ্বিতীয় বিয়াৰ দৰা bridegroom of the second time marriage.

আদৰ্শ বি. অনুকৰণৰ বস্তু, আৰ্হি, চানেকি model. pattern. উদাহৰণ example, প্ৰতিমূৰ্ত্তি resemblance. আদৰ্শীয় বিণ.

আদর্শ স্বরূপে লবণ যোগ্য। আদর্শ-
চৰিত্ৰ বিণ. উন্নত চৰিত্ৰ। আদর্শ
স্থানীয় বিণ. অনুকরণীয়।

আদম্ভতলী বি. চাহ নকৰা মাটি un-
reclaimed land.

আদহ বি. মাজবয়স middle-age.
বিণ. আদহীয়া।

আদা বি. এবিধ জলা মূলব গছ
ginger. আদাৰ বেপাৰী আদাৰ
বাৰসায় কৰা লোক, সাধাৰণ বস্ত্ৰৰ
কাৰবাৰ কৰা লোক। আদাৰ
বেপাৰীৰ জাহাজৰ খবৰ সাধাৰণ
মানুহে বিশেষ খবৰ বাখা।

আদান বি. গ্রহণ & receiving.

আদান-প্ৰদান বি. যোগাযোগ,
বিনিময়, বৈবাহিক সম্বন্ধ,
communication, exchange.

আদানী বিণ. বাট-বাটৰ কৰ নলগা
free from excise-duty, ferry-
toll etc.

আদাৰ বি. মুহলমানী অভিবাদন।

আদায় বি. তোলা, সংগ্ৰহ collec-
tion, শেষ finish. নষ্ট ruin.

আদালত বি. বিচাৰকে সোধপোছ
কৰা ঠাই & court of justice.

আদি বিণ. প্ৰথম, প্ৰধান, ঘাই first,
prior, main, মূলউৎপত্তি, গুৰি
source, the beginning. আদি
কবি বি, প্ৰথম কবি the first
poet. বান্দীকি, ব্ৰজা। আদি
কাব্য বি. বামায়ণ। আদিকাৰণ বি,
প্ৰথম কাৰণ the primary cause.

আদি দেৱ বি. বৰাহ অবতাব,
মহাদেৱ, ব্ৰজা, সূৰ্য্যৰ এটা নাম,
পৰম ব্ৰহ্ম।

আদি-দেৱী, দেৱী বি. মহামায়া,
the goddess Mahamaya.

আদিনাথ বি. ঈশ্বৰ, ব্ৰহ্মাণ্ডপতি,
পৰম ব্ৰহ্ম, supreme being.

আদি-নিবৰ্ত্তন বি. পৰেমেশ্বৰ।

আদি-পৰ্ব বি. মহাভাৰতৰ প্ৰথম
অংশ the first Part or Canto
of the Mahabharata. আদি-
পুৰাণ বি ব্ৰহ্মপুৰাণ। আদিপুৰুষ
বি. পৰমেশ্বৰ।

আদিম বিণ. অতি প্ৰাচীন very
ancient, aboriginal. আদিম-
বাসী কোনো ঠাইত অতি প্ৰাচীন
কালৰ পৰা থকা মানুহ the
aborigines.

আদিৰস বি. স্ত্ৰী পুৰুষৰ প্ৰীতি,
শুভাৰ বস।

আদিৰাজ বি. গুণৰাজ, বৈবৰ্ত্ত
মনু পুৰ বংশীয় বজা।

আদিত্য বি. আদিত্যপুত্ৰ son of
Aditi, সূৰ্য্য the sun, আদিত্য-
মণ্ডল বি. সূৰ্য্যমণ্ডল।

আদিষ্ট বিণ. যাক অনুমতি দিয়া
হৈছে, আদেশ পোৱা coman-
ded, ordered.

আদৃত কৃদ. বিণ. সম্মানিত, সম্মান
পোৱা treated with respect
or civility.

আদেবী বিণ. আদৰ বা চেনেহ

পোৰা beloved, বেচিকৈ মৰম পাই নষ্ট হোৱা spoiled by too much fondling.

আদেশ বি. আজ্ঞা, অনুমতি order, command. বাকৰণত এক বৰ্ণ সলনি হৈ আন বৰ্ণৰ উৎপত্তি। আদেশ-পত্ৰ বি. আদেশ লিখা কাকত a written order.

আদৌ (সং) বি. প্ৰথমতে, আদিত্বে at first, in the beginning.

আত্ত বি. প্ৰথম first. আত্তন্ত্ৰ ক্ৰি. বিণ. আদিৰ পৰা অন্তলৈকে from the beginning to the end.

আত্তশ্ৰাদ্ধ বি. প্ৰথম শব্দৰ the 1st shradha ceremony.

আত্তা শক্তি মহাশক্তি, দুৰ্গাদেৱী the great goddess Durga.

আত্তোপান্ত বি. আৰ্গৰ পৰা ওচৰলৈকে from the beginning to the end.

আৰ বি. এটা বস্তুৰ দুই ভাগৰ এভাগ, half.

আৰ্হাৰীয়া বিণ. আধা পোৰা কাঠ, half burnt piece of wood. বি. কোনো কামত নহা লোক a contemptible person.

আৰবা বি. আধা পোৰা খৰি a fire-brand.

আৰুৱা বিণ. অসম্পূৰ্ণ half-finished. ক্ৰি. বিণ. আৰুৱাকৈ।

আৰুলি বি. আঠ অনীয়া half-rupee coin.

আৰুলিকা বি. আধা নষ্ট half-wasted.

আৰা বি. আধাভাগ, আদৰিনি one half.

আৰা-আৰি বিণ. দুটাৰ ভিতৰত সমানভাগ, এজনৰ আধা আনজনৰ আধা half and half, আধা নষ্ট-হোৱা half-wasted. আৰা-কটা বিণ. এডোখৰ কটা, নিলাজ, দুট্ট one half cut off, shameless, wicked. আৰা কেঁচেলুৱা, আৰা-কেচেৰা বিণ. ভালকৈ নপকা, আধা শিকা, অসম্পূৰ্ণ। আৰা-খুন্দা বিণ. মিহি নোহোৱা, খুন্দি ভালকৈ গুড়ি নকৰা, আৰা-ডোখৰীয়া বিণ. আৰা-খেচেৰা বিণ. দুট্ট শঠ, wicked person. আৰা ধুন বিণ. বেচিকৈ মৰিওৱা, thrashed. আৰা-নাৰ্জি বিণ. সামনে আধা খিনি অসম্পূৰ্ণ, নষ্ট বা হানি হোৱা half-spoiled or lost. আৰা পকা বিণ. ভালকৈ নপকা। আৰা পেটী বিণ. সম্পূৰ্ণকৈ পেট নভৰা, আৰা-পোৰা বিণ. পুৰি একেবাৰে ছাই নোহোৱা। আৰা-ফুটা বিণ. আধা। আৰা-বুটা বিণ. ডেকা আৰু বুঢ়াৰ মাজৰ সময়। আৰামুৰী বি. ধনগুৰি, উকা।

আধাৰ বি. যাৰ ওপৰত কোনো বস্তু থাকে, যি কোনো বস্তু ধাৰণ কৰে support, stay, খোৱা বস্তু food

ম'ৰাৰ মাকৰ পিহাই mother's milk. আধাৰি বি. বিবিয়া, কথৰ। আধাৰবাট্, ক্ৰি. এটাৰ মুখৰ পৰা উলিয়াই আনটোৰ মুখত দি খুৱাই দে, চৰায়ে পোৱালিক চোপ খুৱা to feed young ones as birds do.

আধাৰ বি. (পু: অ:) আধাৰ, আশ্ৰয়।

আধাৰাৰি বিণ. আধাৰৰা যেন, হাৰাশান্তি to be exhausted.

আধি বি. চিন্তা, মনৰ কষ্ট, মনৰ দুখ anxiety, mental affliction.

আধি-ব্যাধি মন আৰু শৰীৰৰ দুখ বা কষ্ট mental and physical afflictions.

আধি বি. লোকক খেতি কৰিবলৈ দিয়া মাটিৰ শস্যৰ সমান ভাগ, উৎপন্নৰ আধাভাগ half the share of the produce paid to the owner. ক্ৰি. আধি দি, আধিলগা।

আধিকাৰিক বিণ. প্ৰধান, main.

আধিকাৰিক—কথাবস্ত বি. প্ৰধান ঘটনা main plot.

আধিক্য বি. আতিশয্য, প্ৰচুবতা abundance, excessiveness.

আধিৰ্দ্ৱৈৱিক বিণ. দৈৱজাত, দেৱতা বা গ্ৰহাদিৰ পৰা হোৱা providential.

আধিপত্য বি. পৰাকীৰ ক্ষমতা,

স্বাধিক owner-ship, supremacy.

আধিভৌতিক দেহজনিত, পঞ্চভূতৰ পৰা হোৱা arising from any material or physical cause.

আধিৰাধি বি. কৰ্ণ, Karna.

আধিয়াৰ বি. উৎপন্নৰ আধা ভাগ দিবৰ নিয়ম কৰি মাটি আদি লোৱা মানুহ one who rents land etc. on the understanding of giving the owner half the produce.

আধীকৃত বিণ. বন্ধকী মাটি, mortgaged.

আধুনিক বিণ. এতিয়াৰ, এই কালৰ, নতুন modern, prevailing at the present time. বি. আধুনিকতা।

আধৃত ক্ৰি. গ্ৰহণ কৰা হৈছে, গৃহীত taken.

আধুতি (পু. অ.) বি. অৰ্ধৈৰ্য্য, অস্থিৰ ভাব।

আধেক বি. অৰ্দ্ধেক, আধাভাগ one half.

আধেয় বিণ. হাপন যোগ্য, আধাবহ।

আধেৰ বি. আধা সেৰ, আঢ় সেৰ half a seer.

আধৈৱতা বিণ. উদ্ধত, দুষ্ট wicked.

আধ্যা বি. পৃথিৰ ছেদ বা ভাগ chapter, শেষ, অন্ত, হানি end,

ruin. ক্রি. আধ্যাপক, আধ্যাপ-
পেনা।

আধ্যাত্মিক বিণ. আত্মা বা পৰমাত্মা
সম্পর্কীয় spiritual, ব্রহ্ম বিষয়ক,
মানসিক।

আনু বি. (কথিত-ভাষা) ডিলা আক
জোঙেলি সংযুক্ত করা বচী।

আন (সং অন্য) বিণ. অন্য, অপব
other, another. সক. ধা. দূবব
পবা ওচব চপা, লৈ আহ bring,
fetch.

আনকাল ক্রি. বিণ. আন সময়ত,
আনদিনা at other times, on
other days.

আনজ বি. এটা সন্তান হোৱাৰ পৰা
আন এটা হোৱালৈকে the inter-
val between the birth of
one child and that of an-
other.

আনন বি. মুখ mouth.

আনন্দ বি. সন্তোষ, হৰিব, হৰ্ষ plea-
sure, joy. আনন্দাক্ষ বি.

আনন্দবাবে ওলোৱা চকুপানী
tears of pleasure. আনন্দো-
চ্ছ্বাস আনন্দৰ বিকাশ, আনন্দপূৰ্ণ
overflowing of pleasure.

আনন্দহায়ক বং লগোৱা pleas-
ing আনন্দময় আনন্দ স্বৰূপ, শোক
হুখহীন blissful, ever happy.

স্বী. আনন্দময়ী। আনন্দময়
কোষ বি. বেদান্ত দৰ্শনত পৰমাত্মাৰ
পঞ্চকোষৰ ভিতৰত অন্যতম কোষ,

the innermost wrapper or
vesture of the body.

আনন্দিত বিণ. বং পোহা, হৰবিভ
pleased. স্বী. আনন্দিতা। আনন্দ-
পদ আনন্দময় অবস্থা, আনন্দ-
বিহ্বল আনন্দত অভিভূত, আনন্দত
নিজকে পাহৰি যোৱা, over-
whelmed by pleasure.
আনন্দলোক আনন্দপূৰ্ণ ঠাই, স্বৰ্গ।

আনন্দ বস বি. প্রেম মধু, সুম্মা
নাড়ীত ধকা সহস্রদল পদ্ম বা
সহস্রাৰ পৰা নিঃসৃত অমৃত, ব্রহ্মানন্দ-
চিদানন্দ।

আনন্দ-লহৰী বি. এখন গ্ৰন্থৰ নাম,
আনন্দৰ তৰঙ্গ, প্রেম তৰঙ্গ name-
of a book, wave of enjoy-
ment.

আনন্দ স্রোত বি. আনন্দৰ প্রবাহ,
অনিদ্যা সুখ, stream of a
pleasure.

আনন্মনা বিণ. মন নকৰা, un-
mindful.

আনন্দ বাহ্য টেকিয়াল ফুকন বি.
অসমৰ এজন সাহিত্যিক।

আনন্দবাহ্য বক্সা বি. অসমৰ প্রথম
চিত্ৰলিখান।

আনবিয়া বিণ. পোনেই নবিয়াৰ পৰা
উঠা recovering from sick-
ness.

আনৰ্ত্তপুৰ বি. দ্বাৰকা।

আনন্ডিতি ক্রি. বিণ. অইন ফালে,
আন ঠাই।

আনয় (পুং অঃ) বিণ. সমূহ equal.
 আনয়ন ক্রি. লৈ অহা, fetching.
 আনাধুনা বিণ. ঘানাক-বুহক
 rumour.
 আনাহতে ক্রি. বিণ. অকাবণত,
 অবাবত without any reason.
 আনা ক্রি. লৈ অহা, bring.
 আনাবকলি বি. চেলিমে ভালপোনা
 এজন লিগিৰী।
 আনাবস বি. এবিধ ফল, pine
 apple.
 আনালা বিণ. যেনি তেনি পৰি
 থকা, নিবাশ্রয় scattered about,
 helpless.
 আনৌত কুদ. বিণ. যাক অনা হৈছে,
 ওচৰলৈ নিয়া brought near.
 আনুহুল্য বি. সাহায্য, অনুগ্রহ,
 পোষকতা aid, favour, support,
 patronage.
 আনুগত্য বি. বাধ্যতা, বশুতা,
 অনুসৰণ loyalty, obedience.
 আনুপূৰ্ব, আনুপূৰ্ব্য, আনু-
 পূৰ্বিক বিণ. যথাক্রম, আগৰ পৰা
 শুবি লৈকে sequence, succe-
 ssion, consecutively.
 আনুমানিক বিণ. অনুমান কৰি
 লোৱা, মনেৰে ভাবি লোৱা
 assumed, inferred.
 আনুনাসিক্য বিণ. নাকেৰে উচ্চাৰণ,
 nasality. আনুনাসিক্যধ্বনি বি.
 নাকেৰে উচ্চাৰণ কৰা ধ্বনি nasal
 sound.

আনুশাসনিক বিণ. বাজনীতিৰ অনু-
 শাসন সম্বন্ধীয়, relating to or
 treating on instruction.
 আনুবক্তি বি. আসক্তি, অনুবাগ,
 passion, affection.
 আনুষঙ্গিক বিণ. মূল বিষয়ৰ সৈতে
 সংশ্লিষ্ট থকা connected, con-
 comitant; consequential.
 আনুষ্ঠানিক বিণ. শাস্ত্রবিধি সম্মত,
 অনুষ্ঠান পালনকাৰী ceremonial.
 আনে ক্রি. আনয়ন কৰে to bring.
 আনেবানে ক্রি. বিণ. য'তে ত'তে
 সকলো ঠাইতে everywhere.
 আনোতা বি. যি আনে, আনয়ন-
 কাৰী one who brings. স্ত্রী.
 আনতী।
 আন্তৰ অন্তৰ্গত, আন্তৰিক, মনোগত,
 বাবধান, internal, secret, in-
 ward.
 আন্তৰি বিণ. সুকীয়া, পৃথক sepa-
 rate, different.
 আন্তৰিক বিণ. পেট বা মনৰ ভিতৰত,
 অন্তৰৰ internal, coming from
 the heart. বি. আন্তৰিকতা।
 আন্তৰীণ বিণ. অভ্যন্তৰ, ভিতৰৰা,
 internal.
 আন্তৰীক্ষ বি. স্বৰ্গ আৰু মৰ্ত্যৰ মধ্য-
 স্থলবৰ্তী, আকাশ সম্বন্ধীয়, inter-
 mediate region between the
 earth and the sky.
 আন্তর্জাতিক বিণ. জাতিৰ অন্তৰ্গত,

নানাভাতি সম্বন্ধীয়, সৰ্বজাতিক, সার্ববাস্তবিক।

আন্ধাজ্জ (ফা. আন্দাজ্জ) বি. অনুমান, অনিশ্চিত পৰিমাণ supposition, guess. বিণ. আন্ধাজ্জী।

আন্ধোল অক. ধা. কোনো বস্তুৰ ভৰত দৌ ধা, ওলমি লৰি থাক to hang down, to bend, সকালন কৰ to agitate. কৃদ. বিণ. আন্ধোলিত।

আন্ধোলন বি. সকালন, বিকোত, হেন্ধোলনি, আলোচনাৰে উত্তেজনা সকাৰ agitation.

আন্ধ বি. নাঙলৰ ঠৈহ মাৰি আক যুইলী জোটাই বন্ধা জৰী the rope with which the shaft of the plough is fastened to the yoke.

আন্ধলী বি. 'অন্ধলা' চোৰা।

আন্ধাৰ (সং-অন্ধকাৰ) বি. অন্ধকাৰ, এন্ধাৰ darkness. বিণ. পোহৰ নথকা dark. আন্ধাৰ-ছটীয়া অলপ আন্ধাৰ partially dark. আন্ধাৰ মুন্ধাৰ আন্ধাৰ অৰস্থা state of darkness.

আন্ধাৰি, আন্ধিয়াৰি (পু: অ:) আন্ধাৰ darkness.

আন্ধি, কণা বিণ ভালকৈ : নেদেখা seeing indistinctly.

আপ বি. বুঢ়া মানুহক সন্ত্ৰমেৰে মতা হাত, ককা, আতা a term used

in addressing an old man, grandfather.

আপং বি. লাউ পানী, wine.

আপংইতা বিণ. পূৰ্ব নোহোৱা, কুমলীয়া undeveloped, immature.

আপচু বিণ. দেখিব উনিবলৈ বেয়া, কুস্তী, আতঁজা nasty, ugly.

আপট বি. যি কেতিয়াও ভাল যুতি বা বস্তু দেখা বা পোৱা নাই one who never had or saw a good thing. আপটৰ-পট নোপোৱাই পোৱা বস্তু।

আপডাল বি. আলপৈচান, প্রতিপাল act of tending or looking after.

আপগ বি. বিপণি, দোকান, হাট।

আপতন বি. আকস্মিক ঘটনা, আলোক-বশি পতন। আপত্তিত হঠাৎ উপস্থিত, অকস্মাৎ সংঘটিত।

আপত্তি বি. অসম্মতি, অমত, কোনো কাৰ্য্যৰ বিৰোধে কোৱা কথা objection, remonstrance, complaint.

আপদ বি. বিপদ, দুৰ্দ্ধশা, দুখ, বিধিনি misfortune, adversity, danger. আপদীয়া বিণ. আপদজনক, আপদযুক্ত।

আপদ চোপোৱা আপদ-সোচৰ ক্ৰি. ভবিষ্যতলৈ আপদ মাতা to say or act ominously.

আপদৰ হাত বি. বিপদ কালত

সাহসনা সূচক হাত দিয়া to show sympathy in times of distress.

আপহাৰ বি. অপবাহ, ভগব, দেব's fault, offence.

আপন্ন বিণ. প্রাপ্ত received.

আপন্ন স্ত্রী বিণ, যি গৰ্ভত অগত প্রাপ্ত হৈছে, pregnant.

আপ্ৰহ বি. ব্যাধিৰ বেদনা বা বিষ pain caused by a boil or wound.

আপবাহিক বি. আবেলি, afternoon.

আপা বি. ল'ৰা a male child, লঙৰা ল'ৰা a boy-servant. স্ত্রী. আপী।

আপা, আপাদেও (আহোম শব্দ) বি. ডেঠাই, বব আই parent's elder sister or wife of father's elder brother.

আপাতত: (সং) অব্য. সম্প্রতি, এতিয়া now, at present,

আপাত-মধুর (পু: অ:) বিণ. পোনতে ভাল বা সোবাদ লগা agreeable or sweet for the time being only.

আপাতী বিণ. আকস্মিক, অত্যাৱশ্যক emergent. বি. আপাত emergence.

আপাদ্ধ ক্রি. বিণ. ভবির্লেকে। আপাদলভিত বিণ. ভবির্লেকে।

ওলোয়া hanging down to the legs.

আপালি বি. নবিহাৰ পৰা হোৱা কষ্ট, বিপদ troubles due to illness, misfortune.

আপাহ বি. এপাহ, উপকাৰ, অনুগ্রহ favour, good fortune, প্রবৃতিৰ পৰা কৰ্ম্ম হৈপাহ incentive due to strong feeling.

আপিত বিণ. নিপুণ, ভালকপে কাম কৰা skilful, well-up to work.

আপীড়ন বি. নিপীড়ন oppression.

আপীল বি. পুনৰ বিচাৰৰ কাৰণে আবেদন appeal.

আপুটি বি. বোণাই father, সৰু ল'ৰাক মৰমেৰে মতা হাত a word used in addressing a boy with kindness.

আপুতী বিণ. অপুত্ৰক having no son.

আপুনি সৰ্ব্ব. মান্যার্থে তুমিৰ সলনি ব্যৱহাৰ হোৱা শব্দ a word used in addressing a respectable person, নিজে one's own accord or self, স্বাভাৱিক মতে naturally.

আপুৰ্ণ বি. অভাব, আটক want. আপুৰ্ণগীয়া বিণ. দুৰ্লভ, আটকীয়া rare, scarce.

আপুৰ্ণ বিণ. পূৰ্ণ নোহোৱা im-
mature.

আপেল বি. এবিধ ফল apple.

আপেক্ষিত বিণ. অপেক্ষাকৃত,
comparative.

আপেক্ষিক বিণ. অপেক্ষাকৃত, তুলনা
কৃত comparative, অন্য বিষয়ৰ
ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। আপেক্ষিক
গুৰুত্ব সমান আয়তনৰ বা সমান
ঠাই জুৰি থকা দুটা বস্তুৰ গুৰুত্ব বা
গত্বৰতাৰ পৰস্পৰ সম্বন্ধ specific
gravity. আপেক্ষিকতা rela-
tivity.

আপোচ বি. কুটুম্ব, মিত্র kindred.
ক্ৰি. আপোচকৰা মিচমাচ কৰা
compromise. ক্ৰি. বিণ.

আপোচে।

আপোন সং—স্বামন, প্রাকৃত—
আপন, হি.—আপনা, আপন। সৰ্ব্ব.
নিজ self. বিণ. আত্মীয়, নিজৰ
friendly. বি. বন্ধু & friend.
আপোনঘাতী বিণ. আত্মঘাতী,
নিজক নিজে মৰা committing
suicide. স্ত্ৰী. আপোন ঘাতিনী।
আপোনপেটা কেৱল নিজৰ
পেটলৈ চিন্তা যাব selfish.

আপোনা আপুনি ক্ৰি. বিণ. স্বয়ং,
নিজক নিজে of one's own
accord. স্বাভাৱিক ৰূপে natu-
rally. আপোনালোক আপুনি
শব্দৰ বহুবচন।

আপ্ত বিণ. আত্মীয়, হিতকাৰী

friendly, বিশ্বাসযোগ্য trusty,
আপ্তকাৰ বিণ. পূৰ্ণকাৰ। আপ্ত-
বাক্য বিশ্বাস বাস্তৱ, বেদ, প্রভৃতি
শাস্ত্ৰ, আত্মীয় বা হিতকাৰী লোকৰ
বাক্য। আপ্তবচন বেদবাক্য।

আপ্যায়ন বি. সন্তোষ লগোৱা কাৰ্য্য
act of satisfying. আপ্যায়িত
বিণ. তুষ্ট, সন্তুষ্ট pleased, satis-
fied.

আপ্রচ্ছন্ন বিণ. গোপনীয়, চাকিবন্ধা,
secret, hidden.

আপ্রাণী বি. সামান্য প্রাণী, দুখীয়া
মানুহ low or destitute
person.

আপ্লাৱন বি. ধল, বানপানী flood.

আপ্লাৱিত বান পানীত তল যোৱা,
বেছি হোৱা flooded.

আপ্লুত কৃদ. বিণ. নিমগ্ন হোৱা
thoroughly immersed.

আক্ৰোচ্ বি. অনুতাপ, মনৰ দুখ
repentance.

আকৰ্ আকৰি বি. কঁহাৰ, সোণাবী
আদিৰ কাৰখানাৰ জুইশাল the
furnace.

আকৰী বিণ. ফৰ্ফৰাই ফুৰা, উদ্ভোগী
active, nimble and skilful.

আকল বি. দৌতৰ থুন্দা & rapid.

আকাল বি. ভোৰে পৰিণ্যোৱা কাৰ্য্য,
বলেৰে থেকেচা মাৰ strike
violently. আকাল থা থেকেচা
থাই পৰা to fall down
violently. আকাল মাৰ এহাৰ

মাৰি পেলাই দে throw violently.

আফিং (সং—অহিফেন, আৰবী—আফিয়ন) বি. কানি opium,

আফু বি. আফিং বা কানিৰ গছ the poppy. আফু-গুটীয়া আফুগুটিব নিচিনা সক। আফুৱা আফিং খোৱা, কানীয়া addicted to opium.

আফুট বি. 'অফুট' চোৱা।

আফুটনি বি. লেখী ওকনীৰ চোকোৱা।

আফুটা বিণ. নুফুটা, বিদ্ধা নথকা unpierced.

আফুলন বিণ. নুফুলা unopened.

আৰুকাৰী বি. মদ বেচা বেপাৰী & wine-merchant. বিণ. মাদক বস্তু সম্বন্ধীয় relating to excise.

আৰকাৰী দাৰোগী বি. মাদক দ্ৰব্যৰ বেপাৰী নিয়ন্ত্ৰণ কৰাৰ বাবে নিয়োজিত কৰ্মচাৰী, উক্ত বিভাগ পৰিদৰ্শক বা তত্ত্বাবধায়ক, excise Inspector.

আৰকাৰী মহল বি. মাদক দ্ৰব্য প্ৰস্তুত কৰণ, ব্যৱসায়, কৰ আদি নিয়ন্ত্ৰণ কৰা ৰাজকীয় কৰ্মবিভাগ excise Department.

আৰচন বি. (পু: অ:) আজ্ঞা নমন।

আবৰ্ত্ত বি. অসময়, খেতিব নিমিত্তে অত্থপযুক্ত, সময় unseasonable

weather. আবৰ্ত্তীয়া আবৰ্ত্তত হোৱা untimely.

আৰণ্য বি. জেদ কৰি কৰা অশুৰোধ, উৎকট অশুৰোধ।

আৰদ্ধ কদ. বিণ. বন্ধা, বান্ধি ৰখা tied, fastened, আটক কৰা confined, নিযুক্ত engaged.

আবলুৱা বিণ. কাম নথকা বা নকৰা without work,

আবৰ বি. অসমৰ উত্তৰ-পূব চুকৰ এজাতি মানুহ & hill tribe of Assam, সক. ধা. ঢাক, বেৰ cover or surround.

আব্বা বিণ. (কথা ভাষা) মূৰ্খ, ভেৰা, মানুহ simpleton.

আবৰি-বিবৰি বি. অৰ্থ নথকা বা বুজিব নোৱাৰা কথা indistinct or incoherent, প্ৰলাপ raving of a mad or sick man.

আবৰী বি. অবাধ্য, কাৰো কথা নুশুনা, আমঠ disobedient, obstinate.

আৰবণ বি. ঢাকনি, আচ্ছাদন & covering, & skin, অজ্ঞান, অবিজ্ঞা that which conceals the real nature of a thing.

আবৰ্জনা বি. ময়লা, পেলাই দিয়া বস্তু rubbish. বহুদিনীয়া কুনীতি evil customs.

আবৰ্ত্ত বি. চাকনৈয়া & whirl-pool এজন মেঘৰ অধিপতি & cloud-

king. আবর্তক বিণ. বাবে বাবে
হোৱা recurring.

আবর্তন বি. ঘূৰি থকা কাৰ্য্য act
of turning or revolving
পুনৰ্জন্ম।

আবর্তমান বিণ. প্ৰত্যাবৰ্ত্তনশীল।

আবলুহু বি. এবিধ ক'লা কাঠ
ebony.

আবল্য বি. লেঠা, কামৰ বাহল্য
pressure of work, দুৰ্বলতা
weakness.

আবহ বিণ. উৎপাদকজনক (ভয়াবহ)
বি. বায়ু, বায়ুমণ্ডল atmosphere.
আবহবিজ্ঞা meteorology.

আবহমান বি. চিৰকাল চলি থকা
coming down from time
immemorial.

আবাদ বি. খেতি, খেতি কৰা মাটি
cultivation, cultivated land.

আবাদ কৰ ক্ৰি. হাল বাই খেতি
কৰ। আবাদী বিণ. খেতি কৰা
cultivated.

আবাল অব্য. ল'ৰা কালৰ পৰা
since boyhood.

আবালবৃদ্ধ ক্ৰি. বিণ. ল'ৰাৰ পৰা
বৃদ্ধ লৈকে, ল'ৰা বৃদ্ধ সকলো from
the young to the old.

আবাস বি. থকা ঠাই, ঘৰ dwelling
place.

আবাহন, আৱাহন (সং—আহ্বান)
বি. নিমন্ত্ৰণ invitation, মন্ত্ৰদ্বাৰা
আহ্বান invocation.

আবি (পুং অঃ) বি. আয়ুস।

আবিৰ বি. 'আবীৰ' চোৱা।

আবিৰ্ত্তন বি, প্ৰকাশ, দেখা দিয়া
manifestation, অৱতাৰ appea-
rance as an incarnation,
উৎপত্তি occurrence.

আবিৰ্ভূত কৃদ. বিণ. প্ৰকাশিত
manifested, অৱতাৰ ধৰা,
আকাৰ ধৰা appearing.

আবিল বিণ. পাপ বা মলি যুক্ত,
বোকাযুক্ত, কলুষিত muddy,
dirty বি. আবিলতা পাপ মলি।

আবিয়ে বিণ. যাব বিয়া হোৱা নাই,
বিয়া নকৰা unmarried. নিয়মমতে
বিয়া নকৰাকৈ মতা-ভিৰোতা ভাবে
থকা living as husband and
wife without being properly
married.

আবিষ্কাৰ বিণ. প্ৰকাশ বা ব্যক্ত কৰা
কাৰ্য্য, বিচাৰি উলিওৱা dis-
covery.

আবিষ্কাৰক আবিষ্কাৰ কৰোতা
discoverer. আবিষ্কৃত কৃদ. বিণ.
ব্যক্ত কৰা, প্ৰকাশিত discovered.

আবিষ্ট কৃদ. বিণ. প্ৰবিস্ট, কোনো
বিষয়ত বেছিকৈ মন লগা absor-
bed.

আবীৰ বি. ফাঁকু গুৰি a red
powder.

আবু বি. পিতামহী, মাতামহা
grand-mother.

আবুৰ বি. গোপন, গুপ্ত বা অপ্ৰকাশ

ধকাৰ বাবে কোনো কথা privacy, secrecy.
 আবৃত্ত কদ. বিণ. ঢকা, আচ্ছাদিত covered, veiled.
 আবৃত্তি বি. আওবাই লৈ কোৱা বা গোৱা recitation.
 আবেগ বি. ব্যাকুলতা, উদ্বেগ, উৎকর্ষ eagerness, agitation due to any emotion.
 আবেদন বি. প্রার্থনা, নিবেদন request, representation, দর্পান্ত petition. বিণ. আবেদক আবেদনকাৰী। আবেদনশীল বিণ. চিত্তাকর্ষক, আকর্ষণীয় appealing আবেদনকৰ্ম বিয়ে চিত্তাকর্ষণ কৰিব পাৰে।
 আবেলি বি. বিয়লি, ভাটিবেলা afternoon.
 আবেশ বি. দৰ্কে মনোযোগ দিয়া profound attention, ভাবেৰে ভৰণৰ ধকা অৱস্থা overflowing with emotion, অনুৰাগ, আসক্তি, বিহ্বলতা।
 আৰোহ বি. অকুমাৰী a virgin.
 আৰ্ভ, আৰ্ভা বিণ. ভাল গঢ় বা ঠগ নধকা, কুপ ugly.
 আৰ্ভজনী বিণ. অধৰ্মী, অকৃতজ্ঞ sinful, ungrateful.
 আৰ্ভুৱা বিণ. ভাঁজ নধকা, মিহলি নধকা pure.
 আৰ্ভবণ বি. অলকাৰ, ভূষণ ornament, garment.

আভা বি. পোহৰ, কিৰণ, বশ্মি ray, light, সৌন্দৰ্য, শোভা beauty, জেউতি splendour, ব্রহ্মদেশৰ এখন নগৰ।
 আভাল বি. অনুকপ likeness, প্রতিবিম্ব shadow, অস্পষ্ট ভাব faint idea, গম hint, আভা, জেউতি light, flash, ইন্ধিত, সাদৃশ্য।
 আভাস-কল্পনা অনুকপ কল্পনা making a show of something.
 আভাস্বৰ বিণ. সকলো ঠাইত পোহৰ হোৱা, splendid, bright. বি. ৬৪জন গণদেৱতা।
 আভিজাত্য বি. উচ্চবংশীয়ত্ব, উচ্চ-বংশৰ গোঁৱৰ, পাণ্ডিত্য. কৌলীন্য়।
 আভিধানিক বিণ. অভিধান সম্পর্কীয় relating to a dictionary, অভিধানত ধকা contained in a dictionary.
 আভীৰ (পু. অ.) বি. গুৰাল a cowherd.
 আভুকীয়া বিণ. ভোক নলগা having no appetite.
 আভুৱা বিণ. বৃদ্ধ নোপোৱা, নজনা unacquainted. আভুৱা-ভাঁৰ এপাহৰাৰ, বেয়া বস্তু দি বা বেয়াই কাম কৰি ভাওনা কৰ।
 আভোক বি. ভোক নাইকিয়া অৱস্থা want or loss of appetite.
 বিণ. আভুকীয়া।

আভোগ বি. গানব বা কবিতাব
শেষ পদ।

আভ্যন্তরিক বিণ. ভিতরব, অন্তরব
internal.

আভ্যন্তরীণ বিণ. অন্তরব, ভিতরব।

আভ্যুদয়িক বিণ. উন্নতি বা সুখ-
দায়ক, যাদলিক অনুষ্ঠান condu-
cive to joy or welfare.

আম্ব বি. এবিধ ফল the mango.

আম্ব কাছাঁদী আমব চাটনি।

আম্ব বি. অর্জণ, শাওঁ mucus.

আম্বষ্ঠ বিণ. বুজনি নোলোবা, নিজ
ইচ্ছামতে চলা obstinate, self-
willed.

আম্বুটি বি. পকা আমব গুটি।

আম্বু বি. পকা আমব গুটির
ভিতরব শাহ, কলিজা the kernel,
the heart.

আম্বা বি. পকা আম গুলি চেপেটা
কবি ব'দত শুকুৱাই খোৱা খাদ্য
বিশেষ।

আম্বাণি (ফা.) বি. বেহা বেপাবত
আনদেশৰ পৰা বস্তু অনা কাৰ্য্য act
of importing goods.

আম্বনা, আম্বনা ধান বি. আহিন-
কাতি মাহত পকা এবিধ ধান।

আম্বনি বি. আমবাৰী mango-
grove, কোনো কাম বহু সময়
কৰাব কাৰণে আৰু কবিবৰ অনিচ্ছা,
ভাগব, বিৰক্তি disinclination.
vexation.

আম্বনি কৰ বিবক্ত লগা to vex.

আম্বনিয়া ক্রি. আম্বনি লগা।

আম্বন-জিম্বন বিণ. মন মৰা, বিষৰ্ধ,
চিন্তায়ুক্ত sad, cheerless. ক্রি.
বিণ. আম্বন-জিম্বনকৈ।

আম্বলগণ বি. নিমন্ত্ৰণ, আহ্বান invi-
tation. কদ. বিণ. আম্বলিত
নিমন্ত্ৰিত invited.

আম্ববাত্ত বি. এবিধ বাত বোগ।

আম্ববণ ক্রি. বিণ. মৰণ কাল পৰ্য্যন্ত
till death.

আম্ববলি বি. এবিধ বগুৰা পকৰা a
kind of ant.

আম্ববা বি. এবিধ ফল the hog-
plum and its tree.

আম্ববি-কুঁজা বিণ. 'আবি কুঁজা'
চোৱা।

আম্বলখী বি. এবিধ গছ আৰু তাৰ
ফল a kind of tree and its
fruit.

আম্বহী, আম্বহীগুড়ি বি. শুকান
আম খুন্দি কৰা গুড়ি powdered
mango.

আম্বাঠেৰ (পু. অ.) আমালোকৰ।

আম্বাভিমা বি. কুমলীয়া, নিচেই নক
very young or tender.

আম্বানত (ফা.) বি. জমা খোৱা
টকা deposit.

আম্বান্ন বি. নিসিকোৱা বা অমিক
চাউল raw rice.

আম্বাৰ আমালোকৰ।

আবানস্থ বি. পাকস্থলী stomach.

এবন বোগ dysentery.

আবানসাব (পু. অ.) সৰ্ব. আবান-
লোকব।

আবানি হই শব্দ বহুবচন।

আবানি, আবানি বি. মাটি জোখা
কৰ্মচাৰী, বিচাৰক, মধ্যস্থ লোক,
সঁজাভী surveyor, judge, um-
pire, commissioner.

আবানি বি. মাছ বা মড়হ flesh,
fish.

আবানি বি. ডাঙৰ মানুহ a noble
man, কাবুল দেশৰ বজাৰ উপাধি।

আবানি গুৰু বি. এজন সজীৱন্ত।

আবানুখ ক্রি. বিণ. মুখ পৰ্য্যাপ্ত, নাট্য-
শাস্ত্ৰত প্ৰস্তাবনা, prologue.

আবানুখ সক. ধা. মুখত বেয়া লগা,
খাবলৈ বেয়া লগা satiate.

আবানুজ সামান্য প্ৰকাশ, আদৰ-
আভাস।

আবানি বি. আইৰ বন্ধু তিৰোতা a
female friend of mother,
বোপাইৰ বন্ধুৰ বৈণীয়েক the wife
of father's friend, বন্ধুৰ মাক
mother of a friend.

আবানিলতা বি. সগুণী-লতা, গুলক,
সিদ্ধিলতা a kind of creeper,
menispermum glabrum.

আবানোক্তাব বি. যি আনৰ হৈ
কোনো কাম প্ৰতিনিধি স্বৰূপে চলায়
one having power of
attorney.

আবানোভি বি. অশুভাচী।

আবানোদ বি. আনন্দ, হৰ্ষ joy,
amusement, উৎসৱ festivity.

আবানোদজনক আনন্দদায়ক plea-
sant. আবানোদিত কুদ. বিণ.
আনন্দিত delighted, সুগন্ধি
fragrant. আবানোদৌ বিণ. ধেম্-
লীয়া playful. আবানোদগ্ৰিয়
ধেমালিত বত।

আবানোল বি. বাজস্থ বা শাসনৰ কাল
regime. আবানোল-জোল বিণ.
অতি সুবাসিত highly fragrant.

আবানোলা বি. কেবানী a clerk.

সক. ধা. বেজাৰ বা নিবাশা পাই মুখ
মলিন কৰা make the face
cheerless.

আবানিকেন্স বি. ধ্বংসাত্মক, কাৰ্ত্তিক।

আবানি বি. আম mango.

আবানি বি. উৎপন্ন, লাভ income,
gain, ধনাগম। আবানিকৰ উপাৰ্জনৰ
ওপৰত লগোৱা কৰ income tax.

আবানুত বিণ. দীঘল, বহল, দীঘলীয়া,
বিস্তৃত long, extended, দীৰ্ঘ-
চতুষ্কোণ oblong.

আবানুত বিণ. অধিকাৰ কৰা,
তলতীয়া mastered over, sub-
jugated.

আবানুত ক্ৰেজ বি. চাৰিটা সমকোণ
আৰু মুখামুখি দুটা সমান বাহু থকা
ক্ৰেজ a rectangle.

আবানুত বি. পুতল, বিস্তাৰ extent,

breadth, দীৰ্ঘ-পুতলৰ পৰিমাণ
size, dimensions.

আয়ত্ত বিণ. বশত বা অধীনত অনা,
বশবত্তী subjugated, mastered,
শিকালক।

আয়ত্তী (সং আয়ত্তী) বি. স্বামী
থকা ভিৰোতা a woman with a
living husband.

আয়ত্বেৰীয়া বিণ. আয়কাৰী, বিহব
অলপেই যথেষ্ট হয় increasing in
quantity.

আয়না (ফা. আঈনা) বি. আচ্চা,
দৰ্পণ mirror.

আয়শ্ব বি. বব-লোকৰ আচৰণ high
style of living, সৰু হৈ বব
লোকৰ নিচিনা আচৰণ show of
greatness.

আয়াস বি. চেষ্টা, শ্রম effort,
labour. আয়াসলব্ধ শ্রমাজিত।

আয়া বি. ধাই, ল'ৰা-ছোৱালীৰ
আলম্বনা ভিৰোতা a nurse, a
female attendant.

আয়াত বি. আমদানি বস্তু import.

আয়াযাত বি. অহাযোৱা কাৰ্য্য act
of coming and going.

আয়ুক্ত বি. জিলাধিপতিৰ ওপৰৰ
খাপৰ ক্ষমতা প্রাপ্ত লোক com-
missioner.

আয়ুধ বি. যিহেৰে যুদ্ধ কৰা যায়,
অস্ত্র-শস্ত্ৰ, যুদ্ধৰ আহিলা weapon,
বাণ an arrow.

আয়ুপাত বি. জীৱন পতন, আয়ু শেষ
termination of life.

আয়ুবড় বি. আহোম বজাই বাজ-
পাটত উঠাৰ দিনটো শ্রবণ বাধিবৰ
উদ্দেশ্যে আৰু ভেৰ্তৰ আয়ুস
বাঢ়িবলৈ কামনা কৰি ৰোৱা বড়
গছ a tree planted on the
day of the coronation of the
Ahom Rajas.

আয়ুৰ্বেদ বি. বৈজ্ঞ শাস্ত্ৰ, বৈজ্ঞ
বিজ্ঞান medical science.

আয়ুৰ্ব বিণ. যি আয়ুস বঢ়ায়
efficacious.

আয়ুস্বস্ত, আয়ুস্বান বিণ. দীৰ্ঘজীৱী।
স্ত্ৰী. আয়ুস্বতী।

আয়ুস, আয়ু বি. জীৱাই থকা কাল,
জীৱন duration of life, বয়স
age.

আয়োজন বি. সংগ্ৰহ collection,
আবস্ত, যো-জা preparation. কুদ.
বিণ. আয়োজিত, আয়োজনকাৰী
সংগ্ৰহ কৰোতা, আয়োজন
কৰোতা।

আয়োগ বি. কোনো চৰকাৰী কামৰ
তথ্য নিৰূপণৰ কাৰণে নিয়োজিত
ব্যক্তিবৰ্গ commission.

আব্ সৰু. ধা. ওলোমাই থ to
hang.

আবক বি. কোনো বস্তুৰ বিস্তৃত বস
juice, essence.

আবকত বিণ. 'আবক' চোৱা।

আবাক (পূ. অ.) অন্য এসময়ত, at another time.

আবাকটি, আবাকটি বি. কুলি চৰ্কাৰ বা ঠিকাদাৰ a coolie recruiter, নৈ বা সাগৰত জাহাজ চলাবলৈ পথ দেখুৱাই দিয়া বিষয়া a pilot.

আবক্ত বিণ. বঙা, তেজ বৰণীয়া red.

আবকাল বি. হাঁহাকাৰ, ভিৰহাৰ a cry of distress, abuse.

আবজ বি. নিবেদন, প্রার্থনা। আবজী, আজী বি. দৰখাস্ত, নিবেদনপত্ৰ a petition. আজী-মহৰী বি. যি আবজী লিখে a petition-writer.

আবনি বি. মাকৰ নৰিয়া হলে কেঁচুৰা ল'ৰাই পিয়াহ খাবলৈ নেপাই বিনোৰা বা চেবেলা হোৱা বোগ।

আবনি-পুৰণি বিণ. অনেক কলীয়া, বৰ পুৰণি very old. ক্ৰি. বিণ. আবনি-পুৰণিকৈ।

আবণ্য বিণ. হাবিত থকা, বনবীয়া wild.

আবণ্যক বিণ. অবণ্যত হোৱা, বেদৰ এটা ভাগ, ইয়াত দৈবতত্ত্বৰ কথা আছে।

আবতি (আবাত্ৰিক) বি. সন্ধ্যা সেৱা, দেৱমূৰ্ত্তিৰ আগত গধূলি বস্তি অলাই ঘণ্টা, দৰা আদি বাস্তৱ্য বজোৱা

কাৰ্য্য the offering to an idol at dusk.

আবব বি. আবব দেশ, আবব দেশৰ মানুহ।

আববী, আব্বী বিণ. আবব দেশৰ। বি. আবব জাতিৰ ভাষা।

আবক্ত বিণ. কৰিবলৈ হাতত লোৱা, যিটো আবক্ত কৰা হৈছে commenced, undertaken.

আবক্ত বি. প্ৰথম চেষ্টা বা উদ্যোগ, সূত্ৰপাত, আয়োজন beginning, first effort, preparation, উৎপত্তি origin, প্ৰস্তাৱনা preface. বি. আবক্তগ, আবক্তগি।

আবক্তক বি. পুলিচ police.

আবা, আবালব সৰ্ব্ব. এওঁ, এওঁলোক।

আবাও, আবাব বি. ডাঙৰ শব্দ, আটাই, চিঞৰ high sound, loud noise.

আবাতি বি. শত্ৰু, enemy.

আবাত্ৰিক প্ৰদীপ আদিৰ দ্বাৰা দেৱমূৰ্ত্তি বৰণ, আবতি।

আবাহক বি. উপাসনা কৰ, ভজ, পূজাৰ worship, adore. বি. আবাহনা। আবাহক, আবাহনীয়া বিণ. যাক ভজিব লাগে, পূজনীয় adorable. আবাহ্য বিণ. আবাহনীয়া adorable.

আবাম বি. জিৰণি, সুখ comfort, ease, আবোগ্য recovery from illness, বংশেষালি কৰা ঘৰ ই

pleasure house or garden.
বিণ. আবাত্মী।

আবাল বি. ঢাকনি, lid. আবাল
দিয়া ক্রি. ঢাকনি দিয়া।

আবি বি. এবিধ বাকলি নথকা মাছ
& kind of fish, হাবিলে কোনো
বস্তু দিবলৈ কৰা প্রতিজ্ঞা the act
of betting, ঘাটিলে দিবলৈ
প্রতিজ্ঞা কৰা বস্তু & wager. ক্রি.
আবি মাৰ, আবি বাজ।

আবিষম্ব বি. পুৰণি কামৰূপ বাজাৰ
এজন বজা।

আৰি কুঁজা বিণ. অলপ কুঁজা
hunch-backed. আৰি মুৰি
ইকাতি সিকাতি কৰা কাৰ্য্য।

আৰিয়া বি. জুই লগাই পোহৰ
কৰিবৰ কাৰণে তেলত ভিজাই
কাঠিত মেৰোৱা ফটাকানি বা
সূতাৰ মুঠা & torch, আৰিয়াৰ
জুইৰ পোহৰ & torch light, তিনি
দোন ধৰা বাহৰ জোখা পাত্ৰ, bam-
boo basket.

আৰিয়া হোৱা ক্রি. যাবলৈ বেয়া
হোৱা।

আক, আউৰ, আৰ, আৰো (পু.
অ.) অব্য. অপৰ and, ইয়াতকৈ
বেছি further, পুনৰ, ভবিষ্যতে
again, in future.

আক-তেওজ-বেলি সৰ্ব্ব. যোৱা
বছৰৰ আগ বছৰ the year pre-
vious to the one before
last.

আক বাৰ ক্রি. বিণ. আকৌ, আক
এবাৰ once more. আক-বেলি
বি. যোৱা বছৰ last year, অহা
বছৰ next year.

আককক্ষ, আকবক্ষ (পু. অ.)
বিণ. ওপৰলৈ উঠিবৰ ইচ্ছা থকা,
উঠিবলৈ উত্তোগ কৰা, যোগ সাধনত
প্রবেশ কৰা।

আকটু বিণ. উঠা, আবোহণ কৰা
mounted. আকটু-ঘোৱন বি.
নায়িকা, যি যুৱতীৰ পতি সঙ্গ ভাল
লাগে, নৱ-যুৱতী heroine.

আৰে অব্য. হেৰা, বিস্ময়, হুণা,
ক্ৰোধ আদি সূচক অব্যায়।

আৰে বিণ. ব'দত শুকোৱা dried
in the sun. আৰে-চাউল বি.
নিসিজোৱাকৈ ব'দত শুকোৱা ধানৰ
চাউল। আৰেয়া বিণ. আৰে
চাউলৰ নিচিনা, শুকান।

আৰোগ্য বি. সুস্থ অৱস্থা, নীৰোগ
(দৰ্শনত) এটা বস্তুত আন বস্তুৰ ধৰ্ম্ম
হাপন বা কল্পনা, অৱস্থা health,
নৰিয়াৰ পৰা ভাল হোৱা অৱস্থা
recovery from illness.

আৰোপ সক. ধা. অৰ্পণ কৰা, লগাই
দি attribute, impute. আৰো-
পণ বি. সমৰ্পণ, স্থাপন act of
attributing or placing upon.
imposing. কদ. বিণ. আৰোপিত
বিণ. সমৰ্পিত, স্থাপিত placed.

আবোৱান বি. বজা-মজী আদিক
আঁৰ দিয়া হজ্জ, আবৰণ & flat

round bamboo frame covered with cloth.

আবোহ উচ্চতা (দুৰাবোহ) (দৰ্শনত) কাৰ্য্যৰ পৰা কাৰণ নাইবা বিশেষৰ পৰা সামান্যৰ অনুমান induction.

আবোহ মাৰ্গ বি. কাৰ্য্যৰ পৰা কাৰণৰ অনুমান কৰা নিয়ম।

আবোহণ বি. ওপৰত বা ওপৰলৈ উঠা কাৰ্য্য the act of mounting or ascending. আবোহী, আবোহণকাৰী। বিণ. উঠোতা one who mounts, ascends or rides. স্ত্রী. আবোহিণী।

আৰ্কিমিডিচ্ এজন বৈজ্ঞানিক।

আৰ্চী বি. আইনা, দাপোণ a mirror, a looking glass.

আৰ্জ্জ্ স্ক. ধা. আৰ্জন কৰ, উৎপন্ন কৰ to earn, to grow. আৰ্জ্জক বিণ. উপাৰ্জন কৰোতা। বি. আৰ্জন উপাৰ্জন কৰা কাৰ্য্য, উপাৰ্জ্জিত বস্তু earnings, things earned.

আৰ্জ্জীয়া বিণ. উপাৰ্জন কৰোতা।

আৰ্জ্জিত বটা, উপাৰ্জ্জিত earned.

আৰ্জ্জৰ বি. ঋজু বা সবল ভাব, সবলতা, অকপট ভাব simplicity, sincerity.

আৰ্জ্জুনি বি. অৰ্জ্জুনৰ পুতেক, অভিমন্যু son of Arjuna.

আৰ্ট (Art) বি. বস্তুকৃতি, বসান্নক বচনা, কলা। বিণ. আৰ্টিষ্ট।

আৰ্জ্জী কোনো বিষয়াৰ তলত লিখা-পঢ়া কামৰ বাহিৰে আন

সামান্য কাম কৰা লোক ; লম্বা। orderly.

আৰ্জ্জ বিণ. পীড়িত, বিপন্ন, আকুল, বিবুদ্ধি afflicted anxious, endangered, confounded. আৰ্জ্জ-নাৰ্জ বি. আটাহ, হুখ, শোক বা ভয়ত চিঞৰ a scream, cry of distress, fear of pain. আৰ্জ্জাৰ বি. আৰ্জ্জনাৰ্জ। ক্রি. বিণ. আৰ্জ্জাৰে।

আৰ্জ্জাৰ্জ সৰ্ব্ব. ইজন সিজনৰ of this or that person.

আৰ্জ্জিক বিণ. ধন সম্পত্তি সহজীয় financial.

আৰ্জ্জ বিণ. পানীৰে ভিত্তা wet.

আৰ্য্য বি. আৰ্য্য জাতি Aryan.

ভাৰতীয় আৰ্য্য হিন্দু, মান্য, শ্ৰেষ্ঠ গুৰুজন a respectable person.

স্ত্রী. আৰ্য্যা। আৰ্য্য-ভট্ট বি. এজন হিন্দু জ্যোতিৰ্বিদ a Hindu astrologer. শুভঙ্কৰী আৰ্য্যা পদ্মত বচিত সূত্র।

আৰ্য্যাবৰ্ত্ত বি. আৰ্য্য জাতিৰ প্ৰথম ঠাই, হিমালয়ৰ পৰা বিহা পৰ্বত-মালা পৰ্য্যন্ত Northern India.

আৰ্য্য বিণ. ঋষি সম্বন্ধীয় বা ঋষিয়ে কোৱা। ব্যাকৰণ মতে অসম্মত কিন্তু ঋষিয়ে ব্যৱহাৰ কৰা বুলি চলিত ungrammatical but used by a sage.

আৰ্হি বি. চানেকি, আদৰ্শ model, ideal, উদাত্ত চাবলৈ প্ৰথম

ছপা কাকত proof sheet, draft, নাদৃশ্য likeness. আৰ্হিভোল ক্ৰি. এখন কাকত বা এটা বস্তুৰ আৰ্হিবে আন এটা বস্তু কৰ copy.

আল বি. চৰাই ঠেঙৰ কাঁইট spur. কোনো ভোতা বা ডাঙৰ বস্তুৰ পৰা ছোটা হৈ ওলোৱা ভাগ & sharp point, খুটাৰ ওপৰৰ ছোঙাকৈ কটা ভাগ।

আল্ বি. ওচৰ বা লগত থাকি পৰিচৰ্যা কৰা, সেৱা, শুশ্ৰূষা attendance. ক্ৰি. আলধৰা সেৱা শুশ্ৰূষা কৰ attend, serve. আলধৰা বিণ. লগুৱা, শুশ্ৰূষা কৰা লোক an attendant.

আলুকতৰা বি. কয়লা বা কাঠ পোৰা ধোঁৱাৰ পৰা তৈয়াৰ কৰা এবিধ ক'লা ডাঠ তেল coal-tar.

আল্চুল কৈ ক্ৰি. বিণ. চোৰৰ দৰে মানুহে নেদেখাকৈ লুকাই লুকাই stealthily.

আল্জাল্ বি. ফাকি বা জোৰা দিয়া কথা কৈ গা এবাৰৰ চেষ্টা কৰা evasiveness.

আল্জিৰা, আল্জিৰা বি. জিভাৰ গুড়িত ভালুৰ পৰা ওলমি থকা সৰু জিৰা the uvula.

আল্ভুলকৈ ক্ৰি. বিণ. আলফুলকৈ gently.

আল্পিন বি. বেজিৰ নিচিনা সৰু শলা & pin.

আলন্ত বি. আন্ত।

আল্লগা বিণ. ওৰি গোষ্ঠিৰ আউল-লগা।

আল্লকাৰিক বিণ. অলকাৰ সম্বন্ধীয়, অলকাৰ শাস্ত্ৰজ্ঞ।

আল চাউল বি. আৰ্বে চাউল।

আলনা বি. কাপোৰ থোৱা ডাঁৰ & cloth stand.

আলপকা বি. পেক দেশৰ মেৰ-জাতীয় এবিধ জন্তু alpaca.

আলপনা, আলিপনা বি. ঘাৰ ঘাৰা লিপা বা চিত্ৰিত কৰা মাৰ, painting, plaster.

আল-পৈচান, আল-পাঁচন বি. কাম কাজ কৰা, পৰিচৰ্যা menial service.

আলফুল, আলফুলীয়া বিণ. আল-সুৰা, অতি কোমল, ছুলেই ভাগি যোৱা very tender or delicate. আলফুলকৈ ক্ৰি. বিণ. আলসুৰাকৈ, হুব নোপোৱাকৈ, টিলা কৈ।

আলবৎ অব্য. নিশ্চয়, নিঃসন্দেহ surely.

আল্‌বাল্ বি. অপদাৰ্থ বিষয়, মিছা বা অৰ্থ নাইকিয়া কথা something worthless.

আলমাৰি, আলমাইৰা বি. কেইবাটা খলপা থকা কাঠৰ পেৰা an almirah.

আলখনী বি. কুলক্ষণী।

আলগ্ বিণ, আঁতৰত থকা, বেলেগ, লগ নলগা separate, excommunicated. বি. আঁতৰ, নিলগ্।

distance. মাটিৰ পৰা ওপৰ, আকাশ the air. আলগ কৰ বেলেগ কৰ, এক দৰীয়া কৰ। বিণ. আলগতীয়া বেলেগতীয়া, পৃথকে থকা separated, keeping aloof, অনাবশ্যকীয়, সম্পৰ্ক নথকা। আলগা বিণ. সম্বন্ধ নথকা, অদৰ্কাৰী। আলগা সক. ধা. আঁতৰ কৰা, বেলেগ কৰা। আলগে ক্ৰি. বিণ. আঁতৰাই, বেলেগে। আলগ-মিলগ বিণ. দূৰ, আঁতৰা-আঁতৰি। ক্ৰি.বিণ. আলগ-মিলগকৈ, আলগে মিলগে।

আলচ্ বি. পৰামৰ্শ, মন্ত্ৰণা advice, consultation, চৰ্চ্চা discussion. সক. ধা. পৰামৰ্শ কৰ consult about.

আলচীয়া বিণ. এলেকুৱা, idle.

আলভা (সং-অলভ) বি. লাৰ পৰা কৰা বঙা বং lac dye.

আলভীয়া বিণ. অলপ আঠাযুক্ত, অলপ লিকটী sticky, clayey.

আলধুৱা বি. বেত বাঁহ আদিৰ কাঠী কাৰী কৰোঁতে ওলোৱা জাবৰ।

আলনি বিণ. আজোখ not symmetrical, আগটী, কুখী ugly-looking স্ত্ৰী. আলনী।

আলনীয়া বি. মন্ত্ৰেৰে জাবি দিয়া গাত পিকা ঔষধ & charm.

আলন্ (সং-অবলন্) বি. অবলম্বন, আশ্ৰয় refuge, protection.

আলচ্-বিলম্ব বি. গহবি, পলম

delay. (পু. অ.) আলব বি. অবলম্বন, আশ্ৰয়, সহায়, refuge, protection.

আলয় বি. ঘৰ, গৃহ & house, a dwelling.

আলব বিণ. অধিব. অতি বৃদ্ধ decrepit. স্ত্ৰী. আলবী।

আলবনী (সং-অলবনী) বি. আলবনী, কুলক্ষী।

আলমুৱা বি. সুখত উঠা, দুখ কষ্ট সহিব নোৱাৰা delicate, very tenderly brought up.

আলম্ব বি. এলাহ, কামলৈ অনিচ্ছা laziness.

আলহী (আববি—আলহি) বি. অতিথি, আনৰ ঘৰত ভোজনাদি কৰিবলৈ যোৱা লোক & guest, a visitor.

আলঙ বি. ওখ চাং, উচ্চপদ high place or position.

আলম্বন বি. অবলম্বন। (অলম্বাব শাস্ত্ৰত) যিবোৰ কাৰণে স্থায়ী ভাবৰ উদয় হয়, সিহঁতক বিভাব বোলে আৰু যাক অবলম্বন কৰি হৰ্ষ, শোক, ভয়, বিস্ময় প্রভৃতি চিন্তাবিকাৰ জন্মে, তাক আলম্বন বিভাব বোলে। বিণ. আলম্বিত, আলম্বী।

আলহ বিণ. এলেকুৱা, ধোদ, pluggard, বি. মানুহৰ নাম।

আলাই, আলৈ বিণ. দুৰ্ভাগ্য misfortune.

আলাই-আখানী বিণ. আশ্রয়হীন, বার্থেতাৰ অভাৱত নষ্ট হোৱা homeless, wasted in want of protection.

আলাই-জাবৰী বিণ. অকামিলা, অকাজ্ঞতাগী, লেতেৰা unskilful, untidy.

আলাই-বিলাই বি. আগদ-বিপদ, অমঙ্গল, জঞ্জাল।

আলাগী বিণ. গিৰিয়েকে ভাল নোপোৱা তিবোতা a woman to whom the husband is not attached.

আলাদা (আবৰি—আলহদা, উৰিয়া আলাহিদা) বিণ. বেলেগ, পৃথক different.

আলান বি. ৰাণত বা ডিঙিত ওলোমাই দিয়া দৰৰ।

আলাক্ষু, এলাক্ষু বি. বেৰ বা চালত লাগি ওলমি থকা ধোঁৱাৰ মল soot. বিণ. আলাক্ষুৱা, এলাক্ষুৱা।

আলাপ বি. কথোপকথন, এজনে আনজনেৰে সৈতে কোৱা কথা conversation, পৰিচয় acquaintance, তিবোতাৰ সৈতে সঙ্গম।

আলাপন আলাপ। বিণ. আলাপী আলাপ প্ৰিয়, কথাৰ দ্বাৰা লোকৰ লগত মিলিব পৰা affable, social. স্ত্ৰী. আলাপিনী।

আলাবাহু বিণ. একো কামৰ যোগ্য নোহোৱা, অপাত্ৰ, অন্তৰনি worthless, ugly.

আলাভুলা বিণ. অচতুৰ, লাগবান্ধ নাইকিয়া dull.

আলাস (পু. অ.) বি. আলাস্য laziness, উলাহ delight, শূন্য air.

আলাসত উঠ কোনো হুখ নোপোৱা কৈ ডাঙৰ হোৱা। আলাসতে অনায়াসে, সহজে। আলাসৰ লাক-বৰ সুখত বধা বা তোলা বস্ত।

আলাহ (সং—আলাস্য) বি. আলাস্য, এলাহ, সৰোপালি laziness, sloth.

আলাহুদা বিণ. মনোযোগ দি নকৰা indifferent.

আলি বি. পথাৰত পানী ৰাখিবলৈ কৰা সৰু ঢাপ a ridge, ওখকৈ বন্ধা মানুহ অহা যোৱা কৰা বাট a road; আলি-আন্ধাৰি-লাগ কণা-মূৰি লগা, কামৰ ভিতৰ ভুত নোহোৱা হ to be confounded.

আলি বাটত চালি ধৰা ধুনমাবি ফুৰা।

আলিঙ্গন বি. চেনেহত সাবটি ধৰা; কাৰ্ধ্য embrace.

আলিয়ন বি. ভাজিবলৈ লোৱা বস্তৰ ওপৰত লিপি দিয়া বস্ত a paste for cake.

আলিমুলি বি. আউল লগা, গোল-মাল confusion, entanglement.

আলু বি. মাটিৰ তলত থকা ঘাই শিপা, মূল the main root of a plant, মানুহে খোৱা মূল, দাঁতৰ-গুৰি gums of the teeth. আলু-উঠ সমূলি নষ্ট হ, শিবি উঠ।

আলু-ভোল সমুদ্র নষ্ট কৰ।
আলুয়ে-পোখাই ক্রি. বিণ. সমুদ্রে
বা সম্পূর্ণরূপে।

আলুলায়িত বিণ. উন্মুক্ত, খোলা,
বিশৃঙ্খলিত open, scattered.

আলেখ-লেখ বি. অলঙ্কৃতরূপে
লেখা, বেহকপ, গতি-গোত্র।

আলেখ্য বি. চিত্র-পট, অঁকা বা লেখা
প্রতিমূর্তি a picture or drawing,
& a painting.

আলেঙে-আলেঙে ক্রি. বিণ. ওচৰলৈ
নৈগে আঁতৰিব পৰা, নিলগব পৰা,
মনে মনে from a distance,
secretly.

আলেজালে ক্রি. বিণ. অব্যবহৃত,
মিছাকৈ uselessly, এলাহত in
idleness.

আলৈ-অথানি বিণ. যতে ততে পৰি
থকা, ভালকৈ সামৰি নথৈ লোকচান
কৰা, নিৰাশ্রয় uncared for,
helpless.

আলৈ-আপদ বি. দুর্গতি misfor-
tune.

আলৈ-আছকাল বি. আপদ, বিপদ
misfortune, trouble.

আলৈ-বিলৈ বি. দুখ-কষ্ট, বিপত্তি
misery, distress.

আলো (পু. অ.) অব্য. হেৰা, হেৰ,
সংবাদন সূচক অব্যয়।

আলোক বি. পোহৰ, দীপ্তি light.

আলোক-চিত্র ফটোগ্রাফ photo-

graph. আলোক-ছায়া পোহৰ
আক অন্ধকাৰ।

আলোচ্য বিণ. আলোচনা কৰিব
লগীয়া।

আলোচনা বি. চৰ্চা, বিচাৰ dis-
cussion, পরামর্শ consultation.

আলোচনীয় বিণ. আলোচনা
কৰিবলগীয়া fit to be discussed.

আলোচিত কৃদ. বিণ, যাব
আলোচনা বা চৰ্চা হৈছে dis-
cussed, বিবেচনা কৰা consi-
dered.

আলোড়ন বি. সঞ্চালন, লবোৱা,
লবাই মিহলোৱা stirring, agita-
ting. কৃদ. বিণ. আলোড়িত।

আলোৱান (আবৰী-আল্বান) বি.
জন্তুৰ নোমৰ পৰা কৰা কাপোৰ,
গাত লোৱা জাব কাপোৰ &
winter wrapper.

আলো-আপচু শাও বা বিণ বুজোৱা
মাত & term of course or
abuse.

আলোলোৱা বিণ. আলসুৱা, সুখত
উঠা tenderly brought up.
ক্রি. বিণ. আলোলোৱাকৈ।

আলো-লোৱা-গোৱী বি. অতি
মৰমৰ ছোৱালী, আলসুৱা কন্যা,
beloved girl.

আল্লা (আবৰী) বি. খোদা, কোবাণ
শাস্ত্ৰৰ মতে ঈশ্বৰৰ নাম।

আৱত, আৱল ক্রি. আহিছে,
আহিল।

আব্বা বিণ. একো নজনা. মূৰ্খ stupid.

আৱলি, আৱল বি. শ্ৰেণী, শাৰী series, row, সমূহ & collection.

আৱশ্যক বি. দৰকাৰ, প্ৰয়োজন use, necessity. বিণ. প্ৰয়োজনীয় necessary, উচিত what should be done. আৱশ্যকীয় বিণ. লাগ-তিয়াল, প্ৰয়োজনীয় necessary. বি. আৱশ্যকতা।

আব্বাৱা বি. (ফা.) পৰিবেশ environment.

আৱাজ বি. শব্দ sound.

আৱেষ্টক বি. পৰিবেষ্টক, বেৰ fencing, enclosure.

আৱেষ্টন, আৱেষ্টনো পৰিবেষ্টন enclosure, চাৰিওফালৰ অৱস্থা surrounding, পাৰিপাৰ্শ্বিকতা environment. কুদ. বিণ. আৱে-ষ্টিত।

আশ (সং-আশা,) বি. আশা, অভি-লাষ hope, expectation, আশয় boldness.

আশংসা বি. ইচ্ছা, প্ৰত্যাশা desire, expectation.

আশকত, আশকতীয়া বিণ. শক্তি-হীন, দুৰ্বল weak.

আশঙ্কা বি. ভয়, সন্দেহ doubt, fear. কুদ. বিণ. আশঙ্কিত ভীত, ত্ৰস্ত।

আশয় বি. মন, চিত্ত, অভিপ্ৰায়, ইচ্ছা mind, heart, intention,

desire, পৰিচয়ৰ পৰা জন্মা সাহ boldness caused by familia- rity, আধাৰ, আশ্ৰয়স্থান যেনে জলাশয়, মৃত্যুশয়।

আশা বি. কাম্যাবস্থা লাভৰ সম্ভাৱনা, ভাৱসা, বাঞ্ছা hope, expectation. আশাতীত বিণ. যিমান আশা কৰা যায় তাতকৈ বেছি more than what is expected. আশাধাৰী বিণ. আশা কৰি থকা eager to enjoy. আশাপাল আশা কৰি কাল নিওৱা wait in hopes. আশাপাশ বি. আশাৰ জৰী, এবিধ নোৱৰা আশা craving. আশাবদ্ধ আশাত আবদ্ধ, আশা এবিধ নোৱৰা bound by desire, longing often.

আশাভৰসা বি. কোনকপ আশা। আশা-লভা বি. যাক মনে প্ৰাণে আশা কৰি থকা হৈছিল।

আশাশুধীয়া বিণ. উদাৰ চিত্তীয়া, অকপটীয়া sincere.

আশীম্ বি. আশীৰ্বাদ & blessing. benediction.

আশী (সং) বি. চাৰি কুৰি eighty. আশীবিষ বিণ. দাঁতত বিহ থকা having poisonous teeth.

আশীৰ্বদীয়া বিণ. শুভ কামনা কৰি দিয়া given with wishes for good.

আশীৰ্বাদ, আশীৰ্বচন বি. মঙ্গল

বাণী কবা, শুভ কাযনা কবা blessing, benediction.

আশীৰ্বাদক বিণ. যিয়ে আশীৰ্বাদ দিয়ে।

আশীৰ বি. আশীৰ্বাদ। আশিৰি আশীৰ্বাদ কৰি।

আশু ক্রি. বিণ. শীঘ্ৰে, সোনকালে soon, quickly.

আশুতোষ বি. শিব, মহাদেব an epithet of Siva.

আশেপাশে ক্রি. বিণ. দাঁতিয়ে, কাষৰে, ইফালে সিফালে this side and that side.

আশৈশৱ ক্রি. বিণ. লৰা কালৰে পৰা from childhood.

আশ্চৰ্য্য বিণ. আচৰিত, আগেয়ে নেদেখা নুশুনা, অদ্ভুত strange, wonderful. বি. বিস্ময় wonder, আশ্চৰ্য্যান্বিত wonderstruck.

আশ্রম বি. সাধু সন্ন্যাসীৰ বাসস্থান, তপোবন hermitage, monastery, আশ্রয় স্থান an asylum, মানুহৰ জীৱনৰ অৱস্থা বা শ্ৰেণী one of the four stages of life. (ব্রহ্মচৰ্য্য গার্হস্থ্য, বাণপ্ৰস্থ আৰু সন্ন্যাস বা যতি)। শিক্ষাৰ ঠাই, টোল, থকা ঠাই a place of instruction, an abode.

আশ্ৰমিক পৰ্ব বি. মহাভাবতৰ এটা পৰ্বৰ নাম। ইয়াত ধৃতবাস্তি, গান্ধাৰী আদি বনলৈ গৈ প্ৰাণ-ত্যাগৰ কথা আছে।

আশ্রমী বিণ. চাৰি বিধ ধৰ্ম পথৰ এবিধত আশ্রয় কৰা following one of the four religious orders. স্ত্ৰী. আশ্রমিণী।

আশ্রয় বি. সহায়, বন্ধক, বন্ধাৰ ঠাই protection helper, refuge. আশ্রিত কুদ. বিণ. শৰণাগত, অধীন protected, dependant, আনৰ আশ্রয়ত থকা লোক। আশ্রয়হীন সহায়হীন।

আশ্লিষ্ট বিণ. আশ্লিষিত, সন্নিবিষ্ট, সংযুক্ত embraced, connected, in contact with.

আশ্বমেধিক বিণ. অশ্বমেধ সন্মুখীয়।

আশ্বলায়ন বি. শৌনক মুনিৰ এজন শিষ্য। এওঁ 'গৃহসূত্ৰ' আদি স্মৃতি কৰে।

আশ্বস্ত বিণ. আশ্বাস প্ৰাপ্ত, নিকৰ্দ্বেগ consoled, freed from fear.

আশ্বাস বি. সান্ত্বনা, প্ৰবোধ, অভয়, উৎসাহদান consolation, encouragement. আশ্বাসি আশ্বাস দি। আশ্বাসিল আশ্বাস দিলে।

আশ্বিন বি. আহিন মাহ September October.

আষাঢ় বি. আহাৰ মাহ June-July.

আষাৰ বি. অলপ কথা only a word or a sentence.

আষাঢ়িকা বি. এজনী বান্ধনী, আন নাম ছায়াগ্ৰাহী। হুমুস্তই সাগৰ পাৰ হওঁতে বধ কৰে।

আৰি বি. কলৰ থোকৰ খোপা & bunch of plantains. আৰিয়া —কলৰ আৰিবিলাক ঠকুৱাৰ পৰা কাটি একৰা।

আৰুধি বি. প্রতিকাব, ঔষধ remedy, medicine, কাৰণ, উপায় cause, means.

আস্ অব্য. দুখ, ধং বা বিবক্তি প্রকাশ কৰা মাত, আহ an exclamation of pain or displeasure. আস্ (প্ৰ. অ.) অক. ধা. আহ. আসন্তে আহোঁতে। আসন্তোক আহোক।

আসক্ত বিণ. অতিশয় অনুবক্ত, বত devoted to.

আসক্তি বি. অনুবাগ, প্রবল ইচ্ছা, বতি devotion, strong attachment.

আসজ্জ বি. সজ্জ, লগ association, প্রীতি, চেনেহ love, affection, মনোযোগ adherence.

আসজ্জ বিণ. অসজ্জ, বেয়া improper.

আসজ্জা বিণ. অভাঙ্গৰ অভাবত সহজ নলগা।

আসন বি. বহা সঁজুলি a seat.

আসন্ন বিণ. ওচৰপোৱা, ওচৰ drawn near, near.

আসন্ন কাল, আসন্ন সময় বি. মৰিবৰ সময়, অন্তিম সময় the hour of death.

আসৰাব সৰ্জ. এই বিলাকৰ।

আসৰিষ্ (সং-অসদৃশ) বিণ. তুলনা নথকা incomparable, বৰ প্রবল very violent.

আসমান্ (ফা.) আকাশ sky.

আসমুজ্জ সমুজ্জ পৰ্য্যন্ত।

আসাধন বি. কোনো কাৰ্য্যৰ নিমিত্তে বস্তু গোটোৱা। কুদ. বিণ. আসাধিত।

আসাম বি. অসম দেশ।

আসান বিণ. বহা, উপবিষ্ট।

আসুৰ, আসুৰিক বিণ. অসুৰ সম্বন্ধীয়, অসুৰৰ relating to a demon, দয়া মৰম শূন্য, ভীষণ প্রকৃতিৰ cruel, terrible, barbarous. স্ত্রী. আসুৰী।

আসৈ অস্বীকাৰ, denial.

আসৈ মাত্ৰ ক্ৰি. অস্বীকাৰ কৰ to deny.

আসোক ক্ৰি. (প্ৰ. অ.) আহক, please come.

আসোঁৱাহ বি. কোনো কথা বা কামৰ বিৰুদ্ধে দেখুৱা আপত্তি objection raised against something, কাৰ্য্যৰ বাধা বিধিনি obstruction. খুব্বি, সন্দেহ uncertainty, doubt.

আস্তৰ বি. কোনো কাপোৰৰ ভিতৰ ফালে লগোৱা কাপোৰ the lining of a garment. বেৰত লগোৱা চূণ-বালিৰ লেপ lime and sand plaster.

আস্তব্যন্ত বিণ. বৰ ব্যস্ত বা আগ্ৰহ

বুক excited by desire, earnest. ক্রি. বি. আস্তব্যন্তকৈ।

আস্তাবল বি. ঘোঁড়া-শাল stable.

আস্তিক বিণ. ঈশ্বৰ আছে বুলি বিশ্বাস কৰা believing in God.

বেদাদি শাস্ত্র-বিশ্বাসী। আস্তিক্য বি. ঈশ্বৰ বিশ্বাস, ধৰ্ম্মত বিশ্বাস।

আস্তিক বি. আদৰ, চেনেহ affection, liking. বতি, সংকাৰ fondness, respect.

আস্তিন (ফা. আস্তৌন) বি. চোলাৰ হাত sleeve.

আস্তে ক্রি. বিণ. লাহেকৈ, লাহে লাহে slowly.

আস্তে-আস্তে ক্রি. বিণ. লাহে লাহে slowly.

আস্থা বি. বিশ্বাস, বাণ, শ্রদ্ধা, আদৰ confidence, attention, regard, affection. আস্থা ভাজন যাব ওপৰত বিশ্বাস কৰিব পাৰি, faithful.

আস্তান্ বি. বিষয়, পদ, পাত্ৰ subject, rank, office.

আস্তান্কা বি. অহকাৰ, গৰু boasting, pride.

আস্তাল, আস্তালন বি. আফাল, কোব, আঘাত, তৰ্জ্জন গৰ্জ্জন, বীৰত্ব দেখুৱা stroke, dashing, threat, display of strength or prowess.

আস্তেট্ বি. মালে যুঁজিবৰ সময়ত বাহত মৰা চাপৰ।

আস্বাদ বি. জুতি, সোৱাদ, কচি taste, relish. আস্বাদন চাকি চোৱা কাৰ্য্য act of tasting. বিণ. আস্বাদিত।

আস্ত বি. মুখ mouth.

আঁহ বি. মঙহ বা গছৰ ছাল বা ফল আদিৰ ভিতৰ।

আহ অক. ধা. আগমন কৰ, ওচৰ চাপ come, approach. কিবা আহে বৰ বেয়াকৈ কবলৈ ইচ্ছা হয়।

আহ্ অব্য. হুথ বা থং বুজোৱা মাত।

আহ-বাহ বি. অহা যোৱা, চলাচল coming and going.

আহত বিণ. আঘাত পোৱা, আঘাতৰ পৰা বা লগা wounded, struck.

আহনাই সৰ্ক. (কথা ভাষা) এওঁলোক these persons.

আহব বি. যুদ্ধ war, sacrifice.

আহম, আহোম অসম দেশৰ বজাৰ জাতৰ মানুহ Ahom.

আহম্মক বিণ. মুৰ্খ foolish.

আহবণ বি. সংগ্ৰহ, গ্ৰহণ collection, taking. বিণ. আহত, আহবণীয়।

আহবি বি. জিৰণি, আৰুবি rest.

আহল-বহল বিণ. দীঘলে পুতলে যথেষ্ট sufficiently spacious. ক্রি. বিণ. আহলে-বহলে।

আহা অব্য. আনন্দ প্ৰকাশ কৰা

মাত an exclamation of pleasure.

আহান (পু. অ.) সৰ্ব্ব. এৰ্ণব, এখেতৰ। আহান্ত এইজন।

আহাৰ বি. খোৰা বস্তু food, খোৰা কাৰ্য্য, ভোজন eating, meal, বছৰ তৃতীয় মাহ June-July.

আহাৰান্তে খোৰাৰ পাছত after eating. আহাৰীয় বিণ. আহাৰ সম্বন্ধীয় eatable. আহাৰকৰা বিণ. আহাৰ মাহত হোৱা born or produced in the month of Asar.

আহাৰ-বিহাৰ বি. খোৰা আৰু ফুৰা চকা eating and walking.

আহাৰ্য্য বি. খাদ্য, ভক্ষ্য, সংগ্ৰহ-যোগ্য।

আহাহা অব্য. দুখ প্ৰকাশ শব্দ।

আহিন বি. বছৰ ৬ষ্ঠ মাহ, Sept.-October. আহিনা আহিন মাহত ওপজা মতা মানুহৰ নাম। জ্ঞা. আহিনী। আহিনীয়া বিণ. আহিন মাহত হোৱা produced in the month of Ahin.

আহিবাচোন অনুগ্ৰহ কৰি তুমি আহিবা you will please come.

আহিলা বি. বগৰ সঁজুলি, খাৰ গুলী আদি implements of warfare, ammunition, কোনো কাৰ্য্যৰ সঁজুলি materials.

আহি বি. বাৰিবাৰ আবন্ততে পকা এবিধ ধান a kind of paddy.

আহিকাল বি. আপদ, জ্ঞান, বিধিনি, distress, danger, বেজাৰ, অমনি, trouble, vexation.

আহিত কদ. বিণ. যাক আহতি বৰূপে দিয়া হৈছে offered as oblation.

আহিতি বি. হোমৰ জুইত দিয়া বিউ আদি বস্তু a burnt offering, উৰ্গা sacrifice.

আহিদি বি. বশ কৰিবলৈ দিয়া দৰক a philtre.

আহন, আহোন সৰ্ব্ব. এৰ্ণলোক।

আহুত কদ. বিণ. মতা, নিমন্ত্ৰিত invited.

আহে অব্য. হে, হেবা।

আহেৰ (পু. অ.) ইয়াৰ. এখেতৰ, এই বিষয়ৰ।

আহোন বি. হাতীৰ গলধন, য'ত মাউত বহে elephant's shoulder where the driver sits, ফেৰ মেলি আসনৰ উপযুক্ত হোৱা গছৰ পেৰেঙনি a natural seat formed by the branches of tree, নাৱৰ গুৰিয়াল বহা ঠাই।

আহোম-বগৰী বি. এবিধ ফল।

আহুত ক্ৰি. যাক গ্ৰহণ কৰা হৈছে accepted.

আহিক বিণ. দৈনিক, এদিনত হোৱা

daily, diurnal. নিত্য কবিব
লগীয়া ধৰ্ম্মকৃত্য daily prayer.
আহ্লিক গতি বি. দৈনিক গতি
the diurnal motion.

আহ্লাদ বি. আনন্দ, আমোদ, বং
joy, delight, gladness. সন্তোষ
satisfaction. কদ. বিণ. আহ্লা-
দিত আনন্দিত, সন্তুষ্ট delighted,
pleased.

আহ্বান বি. মাতি অনা কাৰ্য্য,
নিমন্ত্ৰণ invitation, calling.

আহ্বায়ক বিণ. আহ্বানকাৰী one
who invites.

আক্ষেপ বি. শোক, বেজাৰ,
অসন্তোষ sorrow, regret.

ই

ই স্ববৰ্ণৰ তৃতীয় আধৰ third
letter of vowels. সৰ্ব. এই,
এইটো this, it. বিণ. বৰ্ত্তমান
present (ই জন্ম), এনে like this,
(এনে কথা) কোনো কথাৰ পাছত
যোগ কৰা হলে তাৰ অৰ্থ বিশেষকৈ
বুজায় যেনে তেওঁবেই, ঘপবাই,
খাবই, কবিবই, এজনেই ইত্যাদি।

ইউক্লিড বি. গ্ৰীচ দেশৰ এজন
জ্যামিতিবিদ।

ইউটপীয়া বি. টমাচ ম'ৰৰ এখন গ্ৰন্থ।

ইউৰিপাইডচ্ বি. এজন গ্ৰীক কবি
আৰু নাট্যকাৰ।

ইউৰোপীয় বি. ইউৰোপৰ অধিবাসী,
European.

ইঃ অব্য. হুখ, বিবক্তি বা আশ্চৰ্য্য
ভাব প্ৰকাশ কৰা an exclamation
of pain, disgust or wonder.

ইংৰাজ বি. ইংলণ্ডদেশৰ অধিবাসী
লোক an Englishman, ইংৰাজী
বি. ইংৰাজী ভাষা the English
language.

ইংলিচ, ইংলিশ বি. ইংৰাজবিলাকে
ব্যৱহাৰ কৰা ভাষা English.

ইকটা-সিকটা বি. বেয়া সোৱাদ বা
গোন্ধ পাই মুখ ইফাল-সিফাল কৰা
কাৰ্য্য the act of making wry
face.

ইক্বাল বি. এজন কবিৰ নাম।

ইকাণ-সিকাণ বি. শুনিও নুশুনা,
ভাওধৰা, আওকাণ act of
turning a deaf ear, inatten-
tion.

ইকাতি-সিকাতি বি. লবচৰ, ইফাল-
সিফাল turning side. ক্ৰি. বিণ.
এফালে কাতিহৈ থকাৰ পৰা আন-
ফালে কাতি from one side to
another.

ইকৰা বি. ঘৰৰ বেৰ দিয়া খাগৰিৰ
নিচিনা বন the walling reed.

ইকৰাণি বহু ইকৰা থকা ঠাই।

ইকান-সিকান বি. কান সলোৱা
changing shoulder.

ই-কাৰ বি. 'ই' আধৰ, বিশেষকৈ 'i'
specially the symbol i.

ইকুল-সিকুল বি. দুয়োপাৰ, উভয়
পাৰ both the banks.

ইক্সলা বি. এবিধ নাড়ীৰ নাম,
name of a vein.

ইঞ্জিত বি. চিয়াৰ, ঠাৰ, কথা বুজোৱা
সঙ্কেত a hint, gesture. নিমিষ,
মুহূৰ্ত্ত instant.

ইঙ্গুলী, ইঙ্গুলী বি. গুটিৰ পৰা ডেল
ওলোৱা এবিধ গছ a kind of
tree.

ইচ্ অব্য. ইতিকিং বা উলভা
প্ৰকাশ কৰা শব্দ an exclamation
of contempt.

ইচ্লা বি. মিছা মাছ।

ইচ্লাম বি. মুচলমান ধৰ্ম্ম Islam.

ইচাট-বিচাট বি. ধৰফৰনি, চাটি-
ফুটি tossing about in pain,
restlessness.

ইচান-নবিচ বি. যিয়ে কাকতত
সাক্ষীৰ নাম লিখি দিয়ে, one who
prepares a list of witness.

ইচাটি-বিচাটি বি. ইলুট-সিলুট,
চট্ফটনি, গাৰ পোৰণি বা গাত হুখ
পোৰাৰ কাৰণে চট্ ফটাই থকা,
ধৰফৰনি tossing about in
pain, restlessness.

ইচাৰা (আৰবী-ইশ্বাৰা, হি. ইশাৰহ্)
বি. ইঞ্জিত, গোপনে দিয়া অনুমতি a
sign, a gesture, a hint.

ইচ্ ক্ৰি. কামনা কৰা, বাহা কৰা,
to wist, to desire.

ইচ্ছা বি. বাহা, হোপাহ, কামনা

desire, wish. ক্ৰি. ইচ্ছা কৰা।

ইচ্ছাধীন বিণ. ইচ্ছা বা খুচিমতে
কৰা। ইচ্ছামতে ক্ৰি. বিণ. ইচ্ছা
অনুসাবে। ইচ্ছাময় বি. পৰমেশ্বৰ।

ইচ্ছামুভ্য বি. ইচ্ছা কৰি মৰা।

ইচ্ছুক বিণ. যি ইচ্ছা কৰে, সন্মত
desirous, agreeable, আগ্ৰহ
থকা eager.

ইজা বি. হিচাবৰ বহীৰ এপাতৰ পৰা
আন পাতলৈ নিয়া মুঠ অঙ্ক, যি
পাতৰ হিচাব শেষ হয়, তাৰ মুঠ লৈ
পাতৰ তলত লিখিলে ইজা বোলে;
আক আন পাতৰ ওপৰলৈ নি সেই
অঙ্কটো লিখিলে তাক জেৰ বোলে
the figure brought over to
another page.

ইজাবেল বি. স্পেনৰ ৰাণী।

ইজাৰ বি. পায়জামা loose trouser
or breeches, ঘাট, বিল আদি
খাবলৈ বা দখল কৰিবলৈ স্বত্ব দিয়া
পট্টা a lease. ইজাৰ-দাৰ a
lessee or lease-holder.

ইজাল-বিজাল বি. পাতল ভাৱৰ
কথা, আচল কথা এৰি আন কথা
কোৱা quibble.

ইজ্জৎ (আৰবী-ইজ্জৎ) বি. মান,
সন্মম, আৰুৰ respect, honour,
তিবোতাৰ আৰুৰ honour of a
woman.

ইঞ্চি পৰিমাণ inch.

ইঞ্জিন বেল গাড়ী, কাৰখানা আদি
চলোৱা যন্ত্ৰ engine.

ইঞ্জিনিয়াৰিং যন্ত্ৰবিজ্ঞা, engineering.

ইঞ্জিনিয়াৰ যন্ত্ৰনিৰ্মাণ কৰোতা, engineer.

ইঞ্জিল বি. বাইবেলৰ অন্য এটা নাম।

ইটা বি. পকা ঘৰ সাজিবৰ কাৰণে কৰা পোৰা মাটিৰ চাপৰা a brick.

ইটাখলি বি. ইটা তৈয়াৰ কৰিবৰ কাৰণে শ্রমত কৰা ঠাই। **ইটাঙড়ি** বি. ধূলি কৰা ইটা। **ইটাঙড়িয়া** বি. ইটাঙড়িৰ নিচিনা বড়চিয়া বৰণৰ।

ইটি সৰ্ব্ব. এইটি this. **ইটো** সৰ্ব্ব. এইটো this, আনটো the other one.

ইড়া বি. বাজ-হাড়ৰ বাওঁফালে থকা নাড়ী; ইয়াৰ মাজেদি প্ৰাণ-শক্তি গতি কৰে।

ইডেন বি. স্বৰ্গৰাজ্যৰ উত্থান।

ইং বি. প্ৰত্যয়ৰ কোনো আখৰ লুপ্ত হলে তাক ইং হোৱা বোলে।

ইভৰ বি. সাধাৰণ, নীহ, common, ordinary.

ইভৰ বিশেষ বি. বেলেগ, প্ৰভেদ, difference.

ইভবেভৰ বস্তু বি. এবিধ সমাস।

ইভস্ততঃ (অব্য.) নিশ্চয় কৰিব নোৱাৰি ইফালসিফাল কৰা সন্দেহ, বুহুৰনি wavering, indecision.

ইতি অব্য. এই this, এইখিনিতে শেষ this is the end.

ইতিকিং বি. পৰিহাস, উলাই কৰি

হাঁহ কাৰ্যা, তুচ্ছকৰণ a joke, a jest, ridicule.

ইতিপূৰ্বে ক্ৰি. বিণ. ইয়াৰ আগেয়ে before this.

ইতিবৃত্ত বি. অতীতৰ বিবৰণ, পুৰা-বৃত্ত ইতিহাস, প্ৰাচীন কথা an account on the past, history.

ইতিমধ্যে ক্ৰি. বিণ. এই কথা বা কাৰ্য্য হৈ থকাৰ মাজতে meanwhile.

ইতিহাস বি. পুৰণি কথা, বুৰঞ্জী, history, story.

ইত্যাদি ক্ৰি. বিণ. এই বিলাককে আদি কৰি etc. and so forth, এই বিলাক আদিত থকা আৰু তেনে বিধৰ and other.

ইথানে (পু. অ.) ক্ৰি. বিণ. এই ঠাইত, ইয়াত here.

ইথাৰ ইং ether. বি. সমস্ত ঠাই বিয়পি থকা এবিধ অতি পাতল বায়ুৰ নিচিনা পদাৰ্থ the subtle medium supposed to fill all space.

ইদানীক (সং—ইদানিং) ক্ৰি. বিণ. এতিয়া, এই সময়ত now, at present. **ইদানীন্তন** এতিয়াৰ আধুনিক modern.

ইনকাম্ টেক্স আয়কৰ income-tax.

ইন্সপেক্টৰ বি. পৰিদৰ্শক, তত্ত্বাবধায়ক Inspector.

ইননি-বিননি বি. দুখৰ কথা বা গুণ

বর্ণাই কবা শোক, বিলাপ lamentation. অস. ক্রি. ইনাই-বিনাই।

ইনাম (ফা.) বি. পুৰস্কাৰ, বঁটা present, prize.

ইন্দ্রিবৰ, ইন্দ্রীবৰ বি. নীলা পত্ম blue-lotus.

ইন্দ্রিবা বি. ভাবতৰ প্ৰধানমন্ত্ৰীৰ নাম, জবাহৰলালৰ একমাত্ৰ জীয়েক, স্বাধীন ভাৰতৰ প্ৰথম মহিলা প্ৰধান মন্ত্ৰী, লক্ষ্মী, the goddess Laksmi.

ইন্দু বি. চন্দ্ৰ, জোন the moon.

ইন্দু-কান্ত বি. চন্দ্ৰকান্ত মণি।

ইন্দুনিভানন চন্দ্ৰৰ নিচিনা মুখ যাৰ। স্ত্ৰী. ইন্দুনিভাননী।

ইন্দুমতী বি. পূৰ্ণিমা, অজ বজাৰ মহিৰী। ইন্দু-মালতী বি. এবিধ ফুলৰ নাম name of a flower.

ইন্দুমৌলি বি. চন্দ্ৰচূড়, শিৰ।

ইন্দুৰ বি. এন্দুৰ & rat.

ইন্দ্র বি. দেবৰাজ, স্বৰ্গৰ অধিপতি the king of the gods. স্ত্ৰী.

ইন্দ্রানী। শ্ৰেষ্ঠ, প্ৰধান, (আন পুংলিঙ্গ শব্দৰ যোগ হলে) 'নৰেন্দ্ৰ'।

ইন্দ্রজাতি বি. ইন্দ্রৰ অস্ত্ৰ বা বজ্ৰ the weapon of Indra. ইন্দ্র-

জাল বি. মায়াবিদ্যা, ভেলেকী, ভোজবাজী magic. ইন্দ্রজালিক,

ঐন্দ্রজালিক বিণ. ইন্দ্রজাল বিষয়ক, যাহুকৰ। ইন্দ্রজিৎ বি. বাৰণব

পুত্ৰ, মেঘনাদ। ইন্দ্রধ্বজ বি. ইন্দ্র

পতাকা। ইন্দ্রনীল বি. নীলকান্ত

মণি। ইন্দ্রপ্ৰস্থ বি. পাণ্ডব

বাজধানী, প্ৰাচীন দিল্লী নগৰী।

ইন্দ্রদ্যুম্ন বি. উড়িষ্যা দেশৰ এজন

বজাৰ নাম, এওঁৰেই জগন্নাথৰ মূৰ্ত্তি

স্থাপন কৰিছিল। ইন্দ্রপুৰী বি.

স্বৰ্গ, অমৰাবতী।

ইন্দ্রধনু বি. বামধনু। ইন্দ্রধ্বজ

আধিপত্য, ইন্দ্রৰ পদ আৰু ঐশ্বৰ্য্য,

প্ৰাধান্য। ইন্দ্রবংশী বিণ. ইন্দ্র

বংশৰ।

ইন্দ্র-সভা বি. স্বৰ্গৰ দেৱতা সকলৰ

সমাজ, the assemblage of

gods.

ইন্দ্রসুত, ইন্দ্রপুত্ৰ বি. বালিবজা,

জয়ন্ত, অৰ্জুন।

ইন্দ্রমালতী বি. এবিধ বনগছ আৰু

তাৰ হালধীয়া ফুল।

ইন্দ্রলোক, ইন্দ্রালয় বি. অমৰাবতী,

ইন্দ্রবাজা।

ইন্দ্রানুজ বি. ইন্দ্রৰ সৰু ভাই, বামন

অৱতাৰ, the dwarf god

Bamana an incarnation of

Visnu.

ইন্দ্রিয় বি. যি শক্তি বা অঙ্গেৰে বাহ্য

বিষয়ক উপলব্ধি হয় অথবা কৰ্মৰ

সাধন হয় organ of sense or

action. (ইন্দ্রিয় চৈধ্যটা, পাঁচোটা

কৰ্ম্মেন্দ্ৰিয়—হাত, ভৰি, মলদ্বাৰ,

মূত্ৰদ্বাৰ আৰু বাক্‌ইন্দ্রিয়; পাঁচোটা

জ্ঞানেন্দ্রিয়—চকু, কাণ, নাক, জিভা

আৰু হাল; চাৰিটা অন্তৰৰ ইন্দ্রিয়

মন, বুদ্ধি, চিত্ত আৰু অহঙ্কাৰ)।
ইন্দ্ৰিয়গম্য বিণ. বোধগম্য,
 জ্ঞানগোচৰ। **ইন্দ্ৰিয়গোচৰ** বিণ.
 ইন্দ্ৰিয়ৰ প্ৰত্যক্ষ-বিষয়, জ্ঞানগম্য।
ইন্দ্ৰিয়দোষ বি. ইন্দ্ৰিয়ৰ পৰা
 হোৱা কুৰ্মৰ ইচ্ছা sensual pro-
 pensity. **ইন্দ্ৰিয়পৰায়ণ** বিণ.
 সকলোপ্ৰকাৰ শৰীৰৰ সুখত আসক্ত,
 ইন্দ্ৰিয়পৰ ইন্দ্ৰিয় বিষয়ক, sen-
 sual. **ইন্দ্ৰিয়দমন** বি. ইন্দ্ৰিয়
 বিলাকে বেয়া কাম কৰিব
 নোৱাৰাকৈ বশ্য কাৰ্য্য control
 over the senses. **ইন্দ্ৰিয়-সুখ**
 বি. ইন্দ্ৰিয় বিলাকৰ পৰা পোৱা সুখ
 বা তৃপ্তি sensual pleasure.
ইন্দ্ৰিয়সুখাভিলাষী ইন্দ্ৰিয়ৰ সুখ
 বিচৰা, sensual, voluptuous.
ইন্দ্ৰিয়-সেৱা বি. ইন্দ্ৰিয় বিলাকৰ
 সুখলগা কাৰ্য্য কৰা। বিণ. **ইন্দ্ৰিয়-
 সেৱী**। **ইন্দ্ৰিয়-নিগ্ৰহ** ইন্দ্ৰিয় দমন
 restraint of senses. **ইন্দ্ৰিয়ৰ
 অগোচৰ** বিণ. বুদ্ধি নোপোৱা
 imperceptible. **ইন্দ্ৰিয়ালুতা**
 ইন্দ্ৰিয় বিষয়ক।

ইছন বি. জুই অলোৱা কাঠ fire-
 wood.

ইপৰীয়া বিণ. নৈৰ এই বা ওচৰৰ
 পাৰৰ pertaining to or living
 on this side of the river.

ইপিনে জিপিনে ক্ৰি. বিণ. ইফালে
 সিকালৈ towards this side or
 that.

ইপুৰী বি. বৰ্ত্তমান জীৱন বা সংসাৰ
 present life or world.

ইকলীয়া বিণ. এই ফালৰ, এই ঠাইৰ
 of this side, এই পক্ষৰ belong-
 ing to this part.

ইফাল-সিকাল বিণ. এবাৰ এই-
 ফাললৈ এবাৰ সিকাললৈ to this
 side and that. **ইভিত্তি-
 সিভিত্তি**।

ইবনেবজুতা বি. এজন মুছলমান
 পৰিব্ৰাজক।

ইবলিচ বি. কোৰাণ আৰু বাইবেলৰ
 মতে চয়তানৰ চৰ্দাৰ।

ইভ (সং) বি. হাতী an elephant.
 আদি মানৱৰ পত্নী।

ইমত এনেকুৱা, এইদৰে, like this,
 in this way.

ইমান সৰু. এই পৰিমাণৰ so
 much.

ইমানতে সৰু. এই ঠাইতে এই
 খিনিতে, এই অৱস্থাতে।

ইমান্ (ফা.) বি. ধৰ্ম্ম বিশ্বাস faith,
 বিবেক।

ইমাম্ (আবদী) বি. অগ্ৰদূত
 pioneer, (হজৰত আলী প্ৰভৃতি
 দৈন্যৰ ইমাম্) মুচলমানৰ ধৰ্ম্মনেতা
 নাইবা গুৰু।

ইয়ুথ-সিমুথ বি. ইফালৰ পৰা
 সিকাললৈ মুখ ঘূৰোৱা কাৰ্য্য act
 of turning face to this side
 and that.

ইয়ত্তা বি. পৰিমাণ, সংখ্যা, নিৰ্দেশ
definiteness, limit.

ইয়াত্তাবু সন্ধি খৃ: ১৮২৬ চনত
ইংৰাজ আৰু মানব ভিতৰত হোৱা
এটা সন্ধি।

ইয়াত সৰ্ব্ব. এই ঠাইত at this
place, এই বস্তুত in this person
or thing.

ইয়াজ (ফা. য়াদ্) বি. আন্দাজ, বোধ
guess, knowledge.

ইয়াৰ সৰ্ব্ব. এই ঠাইৰ of this
place. ইয়াৰ পৰা এই ঠাইৰ পৰা
from this place. ইয়ালৈ এই
ঠাইলৈ to this place. ইয়াৰিং
কাণত পিন্ধা অলঙ্কাৰ। ইয়াকি বি.
চুপতি, ঠাট্টা waggery.

ইবন্মদ (সং) বি. বিদ্যুৎ, বজ্জাগি &
flash of lightning.

ইবান (আববী-ঈবান) বি. পাৰস্য
দেশৰ নাম। **ইবানী** বিণ. পাৰস্য
দেশীয়।

ইবানতী বি. পঞ্জাবৰ এখন নদীৰ
নাম ব্ৰহ্মদেশৰ প্ৰধান নৈ।

ইবানান বি. পানীয়ৰ সাগৰ the
ocean, নাগকন্যা উলুণীৰ গৰ্ভত
ওপজা অৰ্জুনৰ পুতেকৰ নাম, &
son of Arjuna.

ইল, **ইলা** বি. বৈবৰয়ত মনুৰ পুতেক
এজনৰ নাম ইল। বৃধৰ পত্নীৰ নাম
the wife of Budha, পৃথিৱী
the earth.

ইলাবুত জম্বুদ্বীপৰ নটা বিভাগৰ
চতুৰ্থ বিভাগ।

ইলাহী (আববী) বিণ. বৃহৎ great.

ইলিয়াড বি. হোমাৰে ৰচনা কৰা
মহাকাব্য।

ইয়নানী বি. গ্ৰীকদেশীয় Ionian.

ইলীছ, **ইলীছি** বি. এবিধ মাছ the
hilsa fish.

ইলুটি-সিলুটি বি. এলুটিৰ পৰা আন
লুটিয়ে বগৰা কাৰ্য্য, act of roll-
ing to this side and that.

ইলেক বি. চিহ্ন বিশেষ (২)

ইলেটি-সিলেটি শৃঙ্খলা নোহোৱা,
লেটি-পেটি, out of order.

ইন্দবাহ বি. অগস্ত্য পুত্ৰ।

ইন্ডল বি. এজন অসুৰ।

ইলোৰা বি. ইতিহাস প্ৰসিদ্ধ গুহা
মন্দিৰ।

ইলেকটি ক (ইং) বিণ. বৈদ্যাতিক,
বিজুলী সম্বন্ধীয়।

ইমু (সং) বি. শৰ, বাণ arrow.

ইমুৰি বি. টোন quiver.

ইষ্ট বিণ. বাঞ্ছিত, প্ৰিয়, হিত,
ভজনীয়, বন্ধু desired, friendly,
favourable, adored, friend,

ইষ্টগুৰু বি. নিজক শৰণ দিয়া গুৰু।

ইষ্ট-দেৱতা বি. দেৱ, নিজৰ উপাস্য
দেৱতা।

ইষ্টক বি. ইটা brick.

ইস্ অব্য. আচৰিত বা দুখ পোৱা
ভাৱ ব্ৰজোৱা মাত exclamation
of surprise or pain.

ইসাদ বি. সাক্ষী & witness.

ই-সি সৰ্ব্ব. ইটো সিটো বস্তু, কিবা
কিবি this and that.

ইস্কুপ বি. পাক থকা গজাল,
screw.

ইষ্টিমাব বি. জাহাজ steamer.

ইস্তকা বি. পৰিত্যাগ, মাটি বা কাম
এবা relinquishment, resig-
nation.

ইষ্কাপন, ইষ্কারন তাচখেলব
পাত।

ইষ্কিলচ্ বি. গ্ৰীচৰ এজন
নাট্যকাৰ।

ইস্তাহাৰ বি. জাননী বা ঘোষণাপত্ৰ
& notification of procla-
mation.

ইষ্টাটি বি. শোধন কৰা লো, তীখা
steel.

ইষ্ট্রি বি. ধোবা আৰু দৰ্জিয়ে
কাপোৰ মিহি আৰু সমান কৰা
এবিধ লো বা পিতলৰ যতন an
instrument for ironing
cloth.

ইহকাল বি. জন্মিবৰ পৰা মৰণলৈকে
সময়, এই জন্ম this life. ইহজন্ম
বি. এই জীৱন, ইহকাল।

ইহত-তিহত, ইহত-সিহত ক্ৰি.
বিণ. অ'ত ত'ত for this and
that.

ইহলোক বি. এই জগত this
world.

ইহাক, ইহাক (পু. অ.) ইয়াক।

ইহাড (পু. অ.) ক্ৰি. বিণ. ইয়াড,
এনেকুৱা হলে।

ইহাড-সিহাড বি. বেছি সময় নবখা
keeping for a short while,
এবাৰ এজনৰ, এবাৰ আনজনৰ
হাতেৰে কৰা সহায় mutual
help.

ইহুদি বি. হিব্ৰু বা জু-জাতিৰ মানুহ
a Jew, a Hebrew.

ইহেন (পু. অ.) বিণ. এনেকুৱা।

ইক্ষু বি. কুঁহিয়াৰ sugarcane.

ইক্ষাকু বি. সূৰ্য্যবংশৰ আদি ৰজা
the name of the first king
of the solar race.

ঈ

ঈ স্ববৰ্ণৰ চতুৰ্থ আখৰ the fourth
letter of the vowels.

ঈ-কাৰ বি. ঈ-আখৰ, বিশেষকৈ ঈ
the letter ঈ especially the
symbol ঈ।

ঈগল বি. এবিধ পৰ্ব্বতীয়া ডাঙৰ
মাংসাশী চৰাই eagle.

ঈচপ বি. গ্ৰীকদেশীয় পিকচাৰ
লিখক।

ঈদ্ বি. এটা মুচলমান পৰ্ব্ব।

ঈদলুক্টিৰ বি. মুচলমানৰ এটা পৰ্ব্ব-
দিন। ৰমজানৰ বোজা উপবাস
ব্ৰতৰ পাছতেই এই উৎসৱ হয়।

ঈদ-উজ্জোহা বি. মুচলমানৰ বকুৰীদ বা বলিদান পৰ্ব। ঈদ-গা (আববী-ঈদগাহ্) বি. মুচলমান সকলৰ সাধাৰণ প্ৰাৰ্থনাৰ ঠাই, য'ত ঈদৰ দিনা সকলোৰে নামাজ পঢ়ে। ঈদুশ বিণ. এনে, এই বকমৰ such, like this. দ্বী. ঈদুশী।

ঈচ্ছা বি. বাঞ্ছা, ইচ্ছা, লোভ strong desire.

ঈচ্ছিত কুদ. বিণ. বাঞ্ছিত desired.

ঈৰ্ষা, ঈৰ্ষ্যা বি. থিয়াল, পৰৰ ভাল দেখি চকু পোৰা, পৰত্ৰীকাতৰতা envy, ঈৰ্ষানল বি. ঈৰ্ষাকপ জুই। ঈৰ্ষামূলক বিণ. থিয়ালৰ পৰা হোৱা। ঈৰ্ষালু বিণ. পৰত্ৰীকাতৰ envious, ঈৰ্ষাল।

ঈশ বি. ঈশ্বৰ God, প্ৰভু, অধিপতি lord, ruler, শিব Siva, শ্ৰেষ্ঠ।

ঈশান বি. শিব, ঈশান কোণৰ অধিপতি the god of Siva.

ঈশানকোণ বি. পূব আৰু উত্তৰৰ মাজৰ দিশ the north-east corner. ঈশানী বি. পাৰ্বতী name of Durga.

ঈশিত্ব বি. ঈশ্বৰত divinity, যোগৰ এটা শক্তি, প্ৰভুত্ব supremacy.

ঈশ্বৰ বি. সৃষ্টিকৰ্তা, জগতৰ অধিপতি God, the ruler of the uni-
vers. প্ৰভু master. ঈশ্বৰ-নিষ্ঠা, ঈশ্বৰপৰায়ণ বিণ. ঈশ্বৰত দৃঢ়

বিশ্বাস বা ভক্তি থকা। বি. ঈশ্বৰ-পৰায়ণতা, ঈশ্বৰ-নিষ্ঠা।

ঈশ্বৰবাদ বি. ঈশ্বৰ আছে বুলি বিশ্বাস কৰা theism.

ঈশ্বৰবাদী বিণ. ঈশ্বৰ আছে বুলি যিজনে বিশ্বাস কৰে, theist.

ঈশ্বৰাধীন বিণ. ঈশ্বৰৰ ইচ্ছাৰ অধীন।

ঈশ্বৰী বি. আত্মপ্ৰকৃতি, পাৰ্বতী, গৰাকিনী।

ঈষ, ঈষা বি. লাভলৰ দণ্ড।

ঈষৎ বিণ. অলপ, সামান্য a little.

ঈহ, ঈহমাৰি বি. নাঙল আৰু যুৱলিক লগলগোৱা দীঘল মাৰি।

ঈক্ষণ বি. দৃষ্টি, দৰ্শন sight, act of seeing.

উ

উ স্বৰবৰ্ণৰ পঞ্চম আখৰ the fifth letter of the vowels.

উঃ হুহ বা আশ্চৰ্যা বুজোৱা অব্যয়, উস an exclamation of pain or surprise.

উইল (ইং will) বি. দাতাৰ মৃত্যুৰ পাছত বলবৎ হোৱা দানপত্ৰ will.

উইলৰাৰ ৰাইট বি. উৰা জাহাজ আবিষ্কাৰক।

উই, উই পৰুৱা বি. কাঠ বাহু আদি নষ্ট কৰা এবিধ পোক the white ant. উইচিবিজা বি.

পাঁতত থকা চোকা শব্দ কৰা ডাঙৰ
কবিত্তৰ নিচিনা এবিধ পোক
cricket.

উই কৰ্কা বি. উই পকা থকা
মাটিৰ বাহ a nest of white
ants.

উই-হাফলু বি. উইয়ে তোলা ওখ
মাটি, উই হাফলু a heap of
earth raised by white ants.

উই টিলা বি. উই হাফলু the
white ant hill.

উই বি. দেবলাক গছ a fir tree.

উকচ্-কচ্ বি. লৰালৰি, খব খেদা
hurry, পলম সহিব নোৱাৰা
eager to go away.

উকট-পাকট বি. পেট পকোৱা,
ৰাতি আহিব উপক্ৰম nausea.

উকটী ক্ৰি. লেতেৰা কাম কৰা, to
do dirty works.

উকল অক. ধা. পাৰ হোৱা, অতিক্ৰম
কৰা to be in excess of a cer-
tain number.

উকহ বি. এবিধ ডাঙৰ চৰাই an
eagle.

উক, উগ বি. বেমাৰৰ পুনৰ উৎপত্তি
a relapse of a disease. উকা
বিণ. ফুল নথকা plain. উকি বি.
বহু দূৰত থকা মানুহক মতা মাভ,
বিং a loud call. ক্ৰি. উকিআৰ
উকিয়া।

উকীল, উকিল (আববী-বকীল)
বি. শুচৰীয়া পদকীয়াৰ বাবে

আদালতত উত্তৰ প্ৰত্যুত্তৰ কৰা
লোক a pleader.

উকুলিয়া লক. ধা. মুখৰ পৰা বাহিৰ
কৰা eject from the mouth.
ক্ৰদ. বিণ. উকুলিওৱা।

উক্ত ক্ৰদ. বিণ. কোৱা, কথিত said,
mentioned.

উক্তি বি. কথা, বাক্য saying,
statement.

উকমুক, উকমুকনি বি. উশাহ বন্ধ
হোৱা যেন অৱস্থা suffocating
sensation caused by heat
and want of fresh air. অক.
ধা. উকমুকা।

উকমুকীয়া সপোনত ভয় বা বুকত
হেঁচি থকা যেন বোধ হৈ ভালকৈ
নুফুটা মাতেৰে মৰা চিঞৰ the
nightmare supposed to be
an use spirit.

উক-মুকৰ পোৱালী অসম্ভৱ কথা
বা বন্ধ, নোপোৱা বা নোপজা বন্ধ।

উকহে খোৱা বিণ. বিতত, তত
নোপোৱা, স্থিৰে থাকিব নোৱাৰা,
unsteady, restless.

উকা আ. ধা. মলিওলা, to be
separated from the body as
dirt.

উকুৰা বি. ভৰিব তলুৱাত ভৰ দি
বহা কাৰ্য্য, the act of sitting
on the sole.

উক্ৰা (সং—উদ্ধা) বি. জুই লগাই

বা আঙঠা ভবাই আনিবব কাৰণে
বান্ধি লোৱা খেবৰ ভুট্টা।

উৎখট বিণ. আৱঠ obstinate.

উৎখি (পু. অ.) অৱজ্ঞা কৰি,
তিবন্ধাৰ কৰি।

উত্থনা-উত্থনি বি. উত্তৰা-উত্তৰি, বাদ-
বিবাদ an altercation, dispute.

উত্থনি 'উত্থনি' চোৱা।

উত্থৰ 'উত্থৰ' চোৱা।

উত্থনি বি. মৰণা মাৰোঁতে বাহিৰলৈ
অহা ধানবোৰ মাজত পেলাই দিয়া
এডাল বাঁহৰ মাৰি, ইয়াৰ আগ
ফালে ১ হাতমান দীঘল এটা আধি
থাকে, a kind of stick for
thrashing corn.

উত্থৰা বিণ. নীৰস, সাৰ নথকা dry,
poor, ঝঙাল hot tempered.

উত্থলী বি. ধান বনা খুৰলি, উৰাল &
wooden mortar.

উত্থলু মাখলু বি. হলস্থল, লবালবিত
হোৱা গোলমাল bustle, hurried
activity.

উত্থ অক. ধা. বেদনাত মঙহ ওখ হ
swell.

উত্থা, উত্থুৱা অক. ধা. পানীত সিঁজা
boil in water.

উত্থা-মুখা বিণ. নেচাই নিচিন্তি কাম
কৰা rash, inconsiderate. ক্ৰি.
বিণ. উত্থামুখাকৈ।

উত্থম অক. ধা. গাপ লাগি-অলপ
ভেকুৰি দুৰ্গন্ধ যুক্ত হ to be
musty.

উত্থোৱা কুদ. বিণ. গিজাই ব'দত
শুকুৰা ধানৰ পৰা কৰা চাউল rice
made from paddy, boiled
and dried before husking.

উগাৰ বি. পেটৰ পৰা মুখেদি বাজ
হোৱা বায়ু erucation. উগাৰ-
ছাৰ পেটত থকা পুৰণি ঝঙৰ কথা
প্ৰকাশকৈ ক, উগাৰ মাৰ মুখেদি
পেটৰ বায়ু উলিৰা।

উগুজ-খুগুজ বিণ. উদ্ভিগ, অস্থিৰ
anxious, agitated. বি. অস্থিৰতা:
anxiety.

উগ্ৰ বিণ. চোকা, ভয়ানক, নিষ্ঠুৰ,
ক্ৰুদ্ধ, গ্ৰন্থৰ, জলা sharp, fierce,
violent, savage, strong,
pungent. উগ্ৰ কপাল বি. বৰ
সৌভাগ্য very good fortune.
উগ্ৰ কপালী বিণ. বৰ ভাগ্যবন্ত,
ডাঙৰ কপালীয়া very fortunate.

উগ্ৰগন্ধ বি. নাকত বৰকৈ ধৰা গন্ধ
a strong smell. উগ্ৰগন্ধী বিণ.

চোকা গন্ধ যুক্ত strong smelling.

উগ্ৰচণ্ডা, উগ্ৰচণ্ডী বি. দুৰ্গাৰ এটা
ভীষণ মূৰ্ত্তি, চণ্ডিকা দেৱী, the
terrible form of Durga.

উগ্ৰতা বি. গ্ৰন্থৰতা fierceness.

উগ্ৰতাৰা বি. দুৰ্গাৰ এটা মূৰ্ত্তি বা
কপ, a form of goddess Durga.

উগ্ৰবুদ্ধি বি. চোকা বুদ্ধি। উগ্ৰ-
মূৰ্ত্তি বি. ভয়ানক আকাৰ। উগ্ৰ-
শাস্তি বি. নিষ্ঠুৰ হাতনা। উগ্ৰশ্ৰবা

বি. বোমহৰ্ষণ মুনিক পুতেকৰ নাম।

a son of Romaharsana.
উগ্রসেন বি. কংস আৰু দৈবকীব
পিতৃ কৃষ্ণৰ কবান্দেউতা, মথুৰাব
নৃপতি, a king of Mathura
and father of Kangsa. উগ্র-
অভাৱ, উগ্রপ্রকৃতি বিণ. খঙাল,
উগ্রমূৰ্ত্তি hot tempered.

উদ্ৰ বেকাব পৰা পোণ, থিয় (যন্ত্ৰ)
making straight from the
carve, straight.

উষা বি. তাঁত বাতি কৰিবলৈ সূতা
মেৰাই লোঁঠা সঁজুলি, পথে a kind
of reel. অক. ধা. শেষ কৰা,
অন্তকৰ finish, complete.

উষাল সক. ধা. শিপা ছিডি তোলা,
উতাল uproot, dig up.

উচুটা বি. কুমটিৰ নিচিনা এবিধ
পোক, উই-চিৰিঙা, a cricket.

উচট অক. ধা. কোনো কাম কৰিবলৈ
ইচ্ছুক হ, উৎসাহিত হ to be very
eager, to be incited. উচটনি

বি. উৎসাহ দিয়া কাৰ্য্য incite-
ment, মিছা প্রশংসা flattery.

উচটন সক. ধা. উৎসাহ দি কোনো
কাৰ্য্য কৰিবলৈ মন বঢ়াই দি to
incite.

উচন-বাৰী বি. ঢেকী দাঙি থোৱা
বাহ বা কাঠৰ খুটি বা মাৰি।

উচপিচ বি. উত্তল থুঙল, উঠানমা
anxiety, restlessness. কুদ. বি.

উচপিচনি উচপিচ কৰা কাৰ্য্য।

উচৰ্গ স. ধা. মন্ত্ৰ মাতি দান কৰ

to make a present of with
proper ceremonies.

উচল (আবৰী-বাচিল) বিণ. আদায়,
বাকী নথকা, অস্ত realised, paid
up, finished. অক. ধা. নাইকিয়া
হ to be exhausted. উচল-
পাচল বিণ. আনন্দত অস্থিৰ হোৱা
excited with delight. ক্ৰি.
বিণ. উচল-পাচলকৈ।

উচলা বিণ. ওপৰলৈ উঠা, উজলা up
raised, prominent.

উচহ বি. উৎসাহ encourage-
ment.

উচাট বি. হঠাৎ উঠা ধং, হঠাৎ ধং
কৰি উঠা sudden anger or
excitement, বিণ. উচাটন
ব্যাকুল, উৎকণ্ঠিত full of
anxiety.

উচাপ বি. অকস্মাত ভয় পাই মৰা
গাৰ জোকাৰ, চঁক start from
sudden fright. উচাপ ঝা ক্ৰি.
ভয় পাই গা জোকাৰ মাৰ।

উচাল সক. ধা. উতাল raise up,
উচাল আৰ ক্ৰি. ওপৰলৈ জাপ মাৰ
jump up.

উচিঙৰা বি. এবিধ পকৰা, a
cricket.

উচিত বিণ. যুক্ত, ন্যায় proper,
right, যথার্থ real.

উচিয়ান (ফা.) বি. উত্তৰাধিকাৰী
an heir.

উচুটীয়া বিণ, কোনো কামলৈ আগ

বচাই দিয়া inciting, মিছা প্রশংসা
কৰা flattering.
উচুপ অক. ধা. ফেকুৰি কান্দ sob.
ক্ৰি. বিণ. উচুপি উচুপি।
উচ্চ বিণ. ওখ, চুকি নোপোৱা
high, tall. বি. উচ্চতা। উচ্চমনা
বিণ. ডাঙৰ মনযুক্ত, মহামতি high
minded. উচ্চ-নীচ উন্নত-অবনত।
উচ্চপদ বি. সন্মানিত পদবী। উচ্চ-
পদস্থ বিণ. সন্মানিত পদত থকা।
উচ্চাৰ সক্. ধা. মাড, শব্দ কৰ
pronounce. বি, উচ্চাৰণ মতা
কাৰ্য্য pronunciation, utter-
ance. ক্ৰদ. বিণ. উচ্চাৰিত মতা,
শব্দ কৰা uttered.
উচ্চৈশ্ৱৰা বি. ইন্দ্ৰৰ ঘোঁৰা, সাগৰ
মথোতে ওলোৱা বগা ঘোঁৰা the
horse of Indra.
উচ্চৈশ্বৰে ক্ৰি. বিণ. বৰকৈ চিঞৰি,
আটাই পাৰি very loudly.
উচ্ছন্ন (সং-উৎসন্ন) বিণ. ধ্বংস,
নিৰ্মূল totally destroyed,
devasted.
উচ্ছল বিণ. ওখ, ডাঙৰ high, big,
ব্যাগ্ৰ going up high.
উচ্ছলিত বিণ. উদগত, ফীত।
উচ্ছিন্ন বিণ. উৎপাটিত, উন্মূলিত up
rooted.
উচ্ছিষ্ট বি. অবশেষ, খাই এৰা বস্তু
refuge, leavings.
উচ্ছৃঙ্খল বিণ. অবাধ্য, কাৰো কথাত

বান্ধ নোখোৱা uncontrolled,
self-willed. বি. উচ্ছৃঙ্খলতা।
উচ্ছ্ৰেদ বি. ধ্বংস, বিনাশ ruin,
destruction.
উচ্ছিত বিণ. ওখ high, elevated.
ক্ৰদ. বিণ. উন্নত, ওখ, শ্ৰীবৃদ্ধি
raised up, lifted up, high.
উচ্ছ্বাস বি. বিকাশ, ভাবৰ আবেগ,
ফুলি উঠা বা পূৰ্ণ হোৱা অৱস্থা।
উল্লাস out burst, overflowing,
delight, অধ্যায় chapter.
উজ্জ্বল বি. লাজ দিবৰ কাৰণে
আগেয় উপকাৰ কৰা কথা সৌৰবাই
দিয়া act of taunting by
reminding one of benefits
conferred. ক্ৰি. উজ্জ্বল দি।
উজ্জি, উজ্জি বি. খোজ কাঢ়োতে
ভৰিৰ আগফালে লগা খুন্দা a false
step, a trip. ক্ৰি. উজ্জি থা।
উজ্জনা অক. ধা. তাঁত বাঁতি কৰোতে
আঙুলিৰে উজাই নি খুটিত সূতা
ভৰাই দে।
উজ্জি বি. ভৰিত পিন্ধা অলঙ্কাৰ।
উজ্জি বি. ভৰিত পিন্ধা অলঙ্কাৰ
বিশেষ, a kind of ornament
used in foot.
উজনি বি. নৈৰ ওপৰ ফাল, দেশৰ
ওপৰ অৰ্থাৎ পূবভাগ the upper
part of a stream, the upper
or eastern side of a country.
উজনি-মুড়া বিণ. উজনিৰে মুখ কৰি
থকা দেশ বা নদীৰ ওপৰ ফাললৈ

মুখ কবি থকা facing the upper part of a stream.

উজ্জলীয়া বিণ. উজ্জলিত থকা বা উজ্জল দেশৰ, সোঁতৰ বা নৈৰ ওপৰ ফাললৈ যোৱা।

উজৰ অক. ধা. জিকাৰ খা, অস্থিৰ হ, হঠাৎ ভয় পাই এটা এটা হৈ যা to be frightened and dispersed.

উজল অক. ধা. জলে, জিলিকে shine.

উজলা বিণ. উচলা, আগলৈ বা ওপৰলৈ উঠা বা ওলাই থকা prominent, upraised. **উজলা-দাঁত** বিণ. উচলা দাঁত থকা, জ্বী, **উজলা দাঁতী**।

উজৱা (কথা ভাষা) উজুৱা চোৱা।

উজা অক. ধা. সোঁতৰ ওপৰ ফাললৈ যা, বাঢ়নী পানীৰ লগত জাক পাতি ওলাই অহা মাহ go upstream, come out in shoal in flood as fishes, ওপৰলৈ উঠ বা বিয়পি পৰ move up or spread.

উজাগৰ বি. বাতি টোপনি নহাকৈ থকা অৱস্থা, সাৰ পাই থকা অৱস্থা wakefulness. ক্ৰি. বিণ.

উজাগৰে। **উজান** বি. উজাই অহা কাৰ্য্য act of coming out to a shoal as fish. **উজানপৰ** ক্ৰি. বহুত পৰিমাণে আহ বা উৎপত্তি হ।

উজানপৰ উজান পৰা বান পানীত উজাই অহা মাহ ধৰা catch fish coming out in shoals.

উজাৰ উৰাৰ (পূ: অ:) উজ্জল কৰ, জিলিক shine.

উজাৰ বি. জিকাৰ খা, অস্থিৰ হ।

উজাৰ খা ক্ৰি. ভয় খা, চক খা। সক. ধা. **উজাৰ খুৱা**।

উজাৰ বিণ. উচ্ছন্ন, নষ্ট, ধ্বংস ruined.

উজাৰ সক. ধা. গুপ্ত কথা উলিয়াই দে to expose or make public, খুচৰি দে upturn.

উজাৰ-পিজাৰ বি. অস্থিৰ অৱস্থা restlessness.

উজীৰ (আৰবী ৰজীৰ) বি. মন্ত্ৰী বা মুচলমান ৰজাই ভাল মানুহক দিয়া উপাধি a minister, a nobleman.

উজু (সং-বাজু) বিণ. সবল, টিলা, সহজ easy.

উজু (আৰবী-ৰজু) বি. মুচলমানৰ নমাজৰ ঋদ্ধ মাতি হাত ভৰি আদি ধোৱা কাৰ্য্য।

উজুটি বি. ভৰিৰে খুন্দা মাৰা উজুটি, পৰিমাণ নিশ্চকতীয়া দুৰ্ৱল।

উজুৱা স. ক্ৰি. উজাইদে, সোঁতৰ বিৰুদ্ধে আগুৱাই যোৱা, to advance.

উজেনি (কথা ভাষা) উজনি চোৱা।

উজোৰ বিণ. উজ্জল bright.

উজ্জলিনী বি. মালৰ দেশত থকা অৱন্তী নগৰ, ৰজা বিক্ৰমাদিত্যৰ ৰাজধানী।

উজ্জল বিণ. চকচকীয়া, জলমলীয়া,

দীপ্তিমন্ত glittering, bright, glorious. উজ্জলিত কদ. বিণ. প্রকাশিত, পোহৰ পোৰা lighted, shining.

উৰাট বি. (কথ্য ভাষা) উজুটি চোৰা।

উৰাট মাৰি দিয়া ক্ৰি. ভবিবে খুন্দা মাৰি দিয়া।

উৰাটি বি. এবিধ ভৰিত পিন্ধা অলঙ্কাৰ, উজুটি।

উৰিয়াক, উৰাৰ (পুং অ:) উজ্জল shining.

উৰুৱন্তি, উৰুৱন্তি বি. সৰিপৰা বা পথাৰত এবি যোৰা ধান বুটলি আনি কৰা উপজীৱা, অধম জীৱিকা the act of living by gleanings & mean livelihood.

উট বি. দীঘল ডিক্ৰীয়া আৰু পিঠিত কঁজ থকা এবিধ জন্তু & camel. অক ধা. পানীৰ ওপৰত যা, পানীত ওপঙি যা to float.

উটনীয়া বিণ. উট অহা floating.

উটপখী বি. দীঘল ডিক্ৰীৰ বলী চৰাই an ostrich.

উটাপুটা, উটাপুটি বিণ. টনা-টনি জোটা-পোটা struggling, মৰিয়া মৰি rivalry.

উটি বুৰি যা অক. ধা. ধল পানীত তল যা।

উটি বুৰি ফুৰ ধানধিত নোহোৱা হ, নিৰালস্য হ।

উঠ অক. ধা. থিয় হ, গা দাঁড় stand

up, আৰোহণ কৰ, উন্নতি কৰ mount, climb, prosper, নাই-কিয়া হ to be extinct, উদয় হ rise, এঠাইৰ পৰা আন ঠাইলৈ যা migrate, অইনৰ বিৰুদ্ধে থিয় হ rise against, গোট ধা to be collected, বিছনা ভাগ কৰ to wake, উত্তেজিত হ to be excited, পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হ to do well in the examination, উৎপন্ন হ to be produced. চাউল উঠ ক্ৰি. জীৱিকাৰ পথ বন্ধ হ। জাতভ-উঠ ক্ৰি. পতিত লোক আকৌ সমাজৰ ভিতৰলৈ আহ। দাঁত-উঠ ক্ৰি. দাঁত গজা। নাম-উঠ ক্ৰি. প্ৰসিদ্ধ হ। উঠা উঠি কাজিয়া আৰম্ভ হ।

উঠা বিণ. অলপ দাঁড় খোৱা slightly prominent. অক. ধা. মিছা প্ৰশংসা কৰ flatter. উঠা-উঠা বিণ. খলাবমা uneven.

উঠন বি. উঠা কাৰ্য্য act of rising or mounting. বিণ. কন্যাকাল হোৱা grown up.

উঠনা বি. কালিয়ন, পাছে দাম দিব বুলি বস্তু অনা act of buying things on credit. উঠনা-ধা ক্ৰি. ধাৰলৈ বস্তু কিনা। উঠনাদি ক্ৰি. বাকীদি।

উঠলু বিণ. বৰকথীয়া, অহংকাৰী proud.

উঠান বি. পৰ্বতৰ শৃঙ্গ, ওখঠাই।

উঠাঅহা বিণ. ডাঙৰ দীঘল হৈ অহা,

উন্নতিশীল growing, rising.

উঠি পৰি লাগ অক, ধা. অত্যন্ত
পূৰ্বাৰ্থ কৰ try very hard.

উঠি-বহ বি. আৰোগ্য হ, উন্নতি
কৰ to be cured, to be pros-
perous. উঠি বজা বি. পাটত উঠা
আচল বজা, পৰব ওপৰত বৰকৈ
প্ৰভুত্ব চলাব খোজা মানুহ।

উঠেলি বি. দুই বা অধিক লোকৰ
ভাগ ধকা common possession
or ownership. বিণ. উঠেলীয়া।

উড়্ অক. ধা. পাখিত ভৰ দি
আকাশেদি যা to fly, soar, নাই-
কিয়া হ pass away.

উড়ন বি. উড়ি যোৱা কাৰ্য্য act of
flying up.

উড়নীয়া, উৰনীয়া বিণ. উড়িব পৰা
flying, উড়ি অহা, প্ৰমাণ-নাইকিয়া
rumoured, uncertain.

উড়া সক. ধা. উড়াই নে, আকাশেদি
লৈ যা fly, cause to fly, নষ্ট কৰ,
নাইকিয়া কৰ waste, অমান্য কৰ
disregard.

উড়ীদল বি. ধানৰ নিচিনা গুটি ধৰা
দল ঘাঁহ।

উড়ীধান বি. উড়ীদলৰ গুটি।

উড়ুৱা সক. ধা. উড়া cause to fly.

উড়োঁউইলচন বি. জাতি সজ্ব
প্ৰতিষ্ঠাতা আমেৰিকাৰ ৰাষ্ট্ৰপতি।

উত্তৰ্ণা (ভা) সক. ধা. উচটা, উতলা
বেয়া কাম কৰিবলৈ উত্তেজিত কৰ
excite to do mischief.

উত্তৰ্য্য এজন মুনি, অঙ্গিৰা ঋষিৰ
পুত্ৰক, গোতম মুনিৰ বাপেক আৰু
দেৱগুৰু বৃহস্পতিৰ ককায়েক।

উত্তমুৱা বিণ. অস্থিৰ, পাতল, উদ্ধত
rash, excitable, unsteady.

উত্তৰ অক. ধা. পাব হ, উপস্থিত হ
reach, arrive. উত্তৰা-উত্তৰি—
তৰ্ক বিতৰ্ক altercation.

উত্তল অক. ধা. তাপ পাই ওফন্দি
উঠ to be boiled. বি. তাপ পাই
ওফন্দা অৱস্থা boiling. উত্তলা

বিণ. তাপ পাই ওকোন্দা boiling,
চঞ্চল, ব্যগ্ৰ fickle, restless. ক্ৰি.
উচাটন, মন বঢ়াই দিয়া incite.
তপতোৱা।

উত্তাৰ (পু: অ:) [সং-উত্তৰণ পাৰ
হোৱা] ক্ৰি. পাৰ হ বা কৰ, উদ্ধাৰ
হ বা কৰ, অতিক্ৰম কৰ to over-
come.

উত্তাল (কথা ভাষা) উতল চোৱা।

উত্তায়া বিণ. এলেহুৱা lazy.

উ-ভীৰৎসিং বি. এজন বীৰ আৰু
নেতা (ৰাচীয়াপাহাৰৰ)।

উভীয়া বিণ. (কথা ভাষা) এলেহুৱা
idle.

উৎ (উপসৰ্গ) অৰা, ওপৰ,
above, on.

উৎকট বিণ. ডাঙৰ, উগ্ৰ, ভয়ঙ্কৰ
severe, excessive, terrible.

উৎকৰ্ণা বি. অস্থিৰতা, উগ্ৰল-খুগল,
ভাবনা anxiety, uneasiness.
ক্ৰ. বিণ. উৎকৰ্ণিত, উৎকৰ্ণ.

ব্যাঙ্কল, চিন্তিত, উদগ্রীব *uneasy, anxious*.

উৎকৰ্ষ বি. শ্ৰেষ্ঠতা, উত্তমতা *excellence, improvement*, উৎকৃষ্ট বিণ. উত্তম, শ্ৰেষ্ঠ *excellent*. বি. উৎকৃষ্টতা।

উৎকল বি. উড়িয়া দেশ *Orissa*.

উৎকোচ বিণ. উপকাৰ পাবৰ আশাবে দিয়া ভেঁটি *bribe*.

উৎকোচক বিণ. পুৰস্কাৰ দিওতা *bribed*.

উৎকোচগ্রাহী বি. যিয়ে ভেঁটি লয়।

উৎকোল বি. ওপৰলৈ মুখ কৰি শোৱা লোক, *one who sleeps with the face upward*.

উৎকোলকৈ ক্ৰি. বিণ. ওপৰলৈ মুখ কৰি শুবলৈ।

উৎখাত বিণ. উভালি পেলোৱা *dug up*, উচ্ছন্ন, ধ্বংস *ruined*.

উত্তপ্ত বিণ. অতি তাপযুক্ত, বৰ তপত *very hot*.

উত্তম বিণ. উৎকৃষ্ট, শ্ৰেষ্ঠ *best, excellent*. বি. শ্ৰেষ্ঠলোক *superior personage*. বি. উত্তমতা।

উত্তমগুৰু বি. শ্ৰেষ্ঠগুৰু, শাস্ত্ৰ-জ্ঞানগুৰু।

উত্তমশা বি. উত্তমাশা অন্তৰীপ *cape of good hope*.

উত্তমৰ্ণ বি. যি ধন ধাৰলৈ দিয়ে *a creditor*.

উত্তমলোক বি. পুণ্যলোক, ঈশ্বৰ, বিষ্ণু, মহাপুৰুষ।

উত্তমাজ বি. মূৰ, শিৰ *the head*.

উত্তৰ বি. প্ৰতিবচন, জবাব *reply*, মীমাংসা *decision*, জন্মৰ ফল *result of a sum*, দক্ষিণক বিপৰীত বা সমুখৰ দিক, উত্তৰফাল *the north*. বিণ. ভবিষ্যৎ, পাছৰ *subsequent*, 'উত্তৰফাল' উত্তৰ-পাৰ বি. এখন তীৰ্ৰহান। উত্তৰ প্ৰদেশ বি. উত্তৰ ভাৰতৰ এখন প্ৰদেশ। উত্তৰ-ফাল্গুনী বি. হুটা ফাল্গুনী নক্ষত্ৰৰ পাচবটো, বাৰ সংখ্যাৰ নক্ষত্ৰ *the twelfth lunar mansion*. উত্তৰভাদ্ৰপদ বি. হুটা ভাদ্ৰপদ নক্ষত্ৰৰ পাচবটো। উত্তৰ-মীমাংসা বি. হিন্দুৰ মীমাংসা শাস্ত্ৰ, বেদান্ত। উত্তৰাৰ্ক বিণ. উত্তৰায়ণ মিলা সূৰ্য্য উত্তৰ ফালে যোৱা। দেৱোত্তৰ বি. দেৱতাৰ সেৱাৰ অৰ্থে দিয়া, উত্তৰাধিকাৰী বি. মৰা; মানুহৰ বন্ধুৰ গৰাকী *an heir*. উত্তৰায়ণ বি. সূৰ্য্য উত্তৰ ফালে গতি কৰা কাল। উত্তৰ-মৈক বি. পৃথিৱীৰ উত্তৰ কেন্দ্ৰ বা সীমা *the north pole*. উত্তৰায়ণ-সংক্ৰান্তি বি. মাঘ বিহুৰ দিন, সেইদিনা সূৰ্য্য উত্তৰ ফাললৈ পাৰ হয়।

উত্তৰ, উত্তৰ অক. ধা. পাৰ হ, উদ্ধাৰ হ, পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হ, *pass or cross over*.

উত্তৰ, উত্তৰীয় বি. চাদৰ, উৰা কাপোৰ, লগণ। উত্তৰা বি. বিৰাট বজাৰ জীয়েক; অভিমুখৰ ভাৰ্যা।

the daughter of Birata and wife of Abhimanyu. স্তব-কাণ্ড বি. বান্ধীকি বায়ান্ধৰ শেখ কাণ্ড . বা খণ্ড। উত্তৰা-পথ আৰ্হাবৰ্ড। উত্তৰবাঢ়া বি. এটা নক্ষত্ৰৰ নাম।

উত্তৰীয়া বিণ. উত্তৰ দিকৰ পৰা অহা blowing from the north.

উত্তৰোত্তৰ ক্ৰি. বিণ. লাহে লাহে, ক্ৰমশঃ, বাঢ়ি বাঢ়ি gradually, progressively.

উত্তান পাদ বি. উত্তান পাদ বজা, ক্ৰবৰ বাপেক, king Uttanpada, the father of Dhruba.

উত্তাপ বি. জুই বা ব'দৰ তাপ excessive heat.

উত্তীৰ্ণ বিণ. পাৰ হোৱা, কৃতকাৰ্য্য, পৰীক্ষাত উঠা, উদ্ধাৰ পোৱা, অতীত হোৱা passed over, successful at an examination, saved.

উত্তম বিণ. অতুল, বৰ ওখ very high.

উত্তেজক বিণ. উৎসাহ বা উচটাই দিয়া উদ্দীপক exciting, বাগীয়াল intoxicating. উত্তেজনা বি.

কোনো কাৰ্য্য কৰিবলৈ সঘন উচটনি, উদ্বানি the act of rousing or urging on excitement.

উত্তেজিত কৃদ. বিণ. ঘনাই উচটোৱা, উৎসাহ দিয় excited, encouraged.

উত্তোলন বি. কোনো বস্তু ওপৰলৈ

ভোলা কাৰ্য্য the act of raising upwards.

উজ্জ্বল বিণ. চকল, অস্থিৰ, দমিৰ নোৱাৰা, উৎকণ্ঠিত unsteady, restless, uncontrollable, very eager.

উত্থান বি. উঠা কাৰ্য্য getting up, উন্নতি advancement.

উত্থান-একাদশী বি. কাতি মাহৰ শুক্লপক্ষৰ একাদশী।

উত্থাপন, উত্থাপন বি. উল্লেখ, প্রস্তাব act of mentioning or proposing উত্থাপক প্রস্তাবক।

উত্থাপিত উল্লেখিত, প্রস্তাবিত proposed.

উত্থিত, উত্থিত বিণ. উঠা, থিয় হোৱা risen.

উৎনিয়া বি. তুচ্ছ জ্ঞান, অবহেলা disregard.

উৎপত্তি বি. ওপজা, উদ্ভব, জন্ম production, birth, জন্মস্থান, মূল source, origin.

উৎপত্তীয়া বি. অমঙ্গলীয়া, আপদীয়া, অশুভ বুজোৱা ominous, foretelling evil.

উৎপথ বি. কুপথ বিপথ evil path.

উৎপন্ন বি. আৰ্জন, লাভ income, gain. বিণ. উৎপন্নীয়া।

উৎপন্ন বিণ. ওপজা, হোৱা, সৃষ্ট, নিৰ্ম্মিত born, produced. বি. আৰ্জন, লাভ income, gain.

উৎপন্নমতি উপস্থিত বৃদ্ধি। উৎপন্ন-
মতিস্থ বিপদৰ সময়ত বৃদ্ধি উদয়।

উৎপল বি. ভেটফুল, পদ্ম ফুল
water lily, any lotus.

উৎপাটক বিণ. নিৰ্মূল কাৰক, নষ্ট
কাৰক runious, destructive.

উৎপাটন বি, উভলা, নষ্ট কৰা বা
খনা কাৰ্য্য destruction, the act
of pulling up, উৎপাটিত কুদ.
বিণ. উভালি পেলোৱা, নাশ কৰা
pulled up by the root,
ruined

উৎপাত বি. আকস্মিক দুৰ্ঘটনা,
অমঙ্গলৰ চিন, উদ্ভাঙালি an un-
expected calamity, an ill
omen, outrage, উপদ্রব oppres-
sion.

উৎপাদক বিণ. যি উৎপন্ন কৰে, জন্ম
দিওঁতা that which produces,
or gives birth to, গুণনীয়ক a
factor. স্ত্ৰী. উৎপাদিকা।

উৎপাদন বি. নিৰ্মাণ, জন্মদিয়া বা
উৎপন্ন কৰা কাৰ্য্য act of produ-
cing or generating.

উৎপাদিত কুদ. বিণ. জন্মদিয়া বা
উৎপন্ন কৰা produced, grown.

উৎপাব সক. ধা উচ্ছন্ন কৰ, ধ্বংস
কৰ devastate, খানিকুৰি পেলা
dig-up.

উৎপীড়ন বি. অত্যাচাৰ, উপদ্রব
oppression, molestation. কুদ.

বিণ. উৎপীড়িত দুখপোৱা, অত্যা-
চাৰ পোৱা।

উৎপ্ৰেক্ষা বি. এবিধ অৰ্থালঙ্কাৰ,
প্ৰকৃত বস্তুৰ সৈতে অসম্ভৱ বস্তুৰ
তুলনা, উপমানৰ সৈতে উপমেয়ৰ
সম্ভাৱনা ৰূপ মিছা বৰ্ণনা a kind
of hypothetical metaphor.

উৎফুল্ল বিণ. প্ৰফুল্ল, আনন্দিত deli-
ghted.

উৎস বি. নিজৰা, উৎপত্তি ঠাই a
fountain, a source.

উৎসন্ন, উৎসন বিণ. উচ্ছন্ন, নিৰ্মূল
ruined, devastated.

উৎসৰ্গ বি. দান, সমৰ্পণ, দেৱতাক
নিবেদন dedication, consecra-
tion, ভ্যাগ, স্বার্থভ্যাগ sacrifice.

উৎসৱ বি. আনন্দজনক অনুষ্ঠান
festival, আনন্দ, সন্তোষ joy,
delight.

উৎসাহ বি. কামত আগ্ৰহ, যত্ন
enthusiasm, কাম কৰিবলৈ সাহ
দিয়া কাৰ্য্য encouragement.

উৎসাহাৰিত বিণ. উৎসাহযুক্ত
zealous. উৎসাহিত বিণ. উদ-
গোঁৱা, উত্তেজিত encouraged,
excited, উৎসাহী বিণ. উদ্যোগী
zealous, active, উৎসাহ থকা
enthusiastic.

উৎসুক বিণ, উৎসাহী, ব্যগ্ৰ, উৎ-
কণ্ঠিত zealous, anxious, eager.
বি. উৎসুকতা, উৎসুক্য।

উৎসৃষ্ট কুদ. বিণ. বৰ্জন কৰা, পেলাই

দিয়া abandoned, অৱশেষ leavings, নিবেদিত offered.

উৎকৃষ্ট ওপৰলৈ নিক্ষিপ্ত । ।

উৎকৃষ্টপক যোনে ওপৰলৈ নিক্ষিপ্ত কৰে।

উৎকৃষ্টপন্ন ওপৰলৈ নিক্ষিপ্ত কৰা কাৰ্য্য।

উৎপত্তি বি. লবালবি, খবখেদা hurry, bustle.

উৎপন্ন অক. ধা ওফলি উঠ swell up, উৎপন্ন-পাখল তল ওপৰ, তোলপাক।

উত্থান বি. ওপৰলৈ উঠা, তাপত ওপৰলৈ ওফলি উঠা কাৰ্য্য a boiling or bubbling up.

উদ্বীৰ্ণতা, উদ্বীৰ্ণতা বি. প্রথমবাবৰ দাঁত সৰি নকৈ দাঁত নগজা (গৰুত ষাটে) not changing the first teeth as yet (said of cattle).

উদ্ভ বি. এবিধ পানীত চৰা আৰু মাছ খোৱা চাৰি ঠেঙীয়া মুগা বৰনীয়া জন্তু an otter.

উদ্ভ অক. ধা. উদ্ভ হ to rise.

উদ্ভক বি. পানী water.

উদ্ভগা সক. ধা. উৎসাহ দে, উচটা incite, encourage, উদ্ভগনি বি. উচটনি act of encouraging or inciting.

উদ্ভগ বি. আগভাগ, উচ্চ, দীৰ্ঘ, উচ্চত, উৎকট, মহিষাসুৰৰ অনুচৰ, বাৰপুৰ সেনানায়ক, with elevated top, lofty, elevated.

উদ্ভ বি. মুকলি, চাকন নথকা, মুক্ত, শূন্য open, not covered, empty, free. উদ্ভকৰ, উদ্ভগা সক. ধা. শুদা বা খালি কৰ free, empty. উদ্ভগীয়া বি. বৰীয়া নথকা, নিজ ইচ্ছামতে চলিব ফুৰিব পৰা। উদ্ভগুৰ শুদা মূৰ bare head, স্বাধীন অৱস্থা। বি. উদ্ভগ মুৰীয়া। ক্ৰি. বি. উদ্ভগুৰে। উদ্ভগেল সক. ধা. বান্ধব পৰা এৰি দে to set free.

উদ্ভজ বি. জলজ।

উদ্ভজান বি. জলজান hydrogen.

উদ্ভগ বি. শাসন নথকা, বাধা নমনা, নিজৰ ইচ্ছামতে চলা having no control, self-willed, disobedient.

উদ্ভগি বি. সাগৰ the ocean.

উদ্ভগ বি. সূৰ্যাদিৰ ওপৰলৈ উঠা বা ওলাই অহা কাৰ্য্য rising of the sun, moon etc. আবিৰ্ভাব, উৎপত্তি appearance, birth, উন্নতি advancement. উদ্ভগিবি, উদ্ভগাচল বি. বাতিপুৰা সূৰ্য্য পাৰহৈ অহা কাল্পনিক পৰ্বত।

উদ্ভগন আবিৰ্ভাব হোৱা, সংকৃত সাহিত্যত প্ৰসিদ্ধ কৌশাৰী প্ৰদেশৰ বজা।

উদ্ভব বি. পেট belly. উদ্ভবাময় পেটৰ অসুখ diarrhoea. উদ্ভবা এবিধ পেটবঢ়া বেমাৰ, শোৰ-বোগ dropsy.

উদ্ভাষ বিণ. দাঁত নষ্টতা, প্রথমে গজা
দাঁতৰ সলনি ন দাঁত নগজা, not
changing the first teeth.

উদ্ভাষ বিণ. কাব্য অলঙ্কার বিশেষ,
স্বভেদ, মহান, উদার, high
elevated, noble, sublime.

উদ্ভাষত্ব বিণ. উমৈহতীয়া কৈ
কৰা, বহু-নায়কীয়া done by
several person without
method.

উদ্ভাষ বি. কণ্ঠত থকা বায়ু বিশেষ।

উদার বিণ. অকপটীয়া, সৰল sin-
cere, open-hearted, ওখ মনৰ
high minded, দানশীল gener-
ous. বি. উদারতা উদার গুণ
uprightness. উদারমনা, উদার
চিন্তীয়া বিণ. মনত কপট নৰখা
liberal-minded.

উদাল মাটি বি. ঘৰৰ চাৰিওফালৰ
উদং মাটি, open space around
a home stead.

উদাৰা বি. সঙ্গীতৰ এটা সুৰ।

উদাস বি. বিষয়ত বিবাগ, অনুৰাগৰ
অভাব, বৈবাগ্য indifference,
asceticism. উদাসী, উদাসীন
বিণ. বৈবাগী, কেবলীয়া indif-
ferent to happiness. বি. উদা-
সীনতা. উদাসিনতা।

উদাহরণ বি. দৃষ্টান্ত, প্রমাণৰ স্থল
an example.

উদ্ধি বিণ. অনাবৃত, মুকলি, খালি
uncovered, bare, empty.

উদ্ভিষ্ট বৃদ্ধ. বিণ. উদয় বা প্রকাশিত
হোৱা rising, coming to
view.

উদ্ভিন্না ক্রি. ব্যক্ত কৰা, প্রকাশ কৰা
uncover, expose.

উদ্ভিশ বি. সন্ধান, উবাদিহ।

উদ্ভীয়মান বিণ. বি উদয় হৈছে, বি
প্রতিষ্ঠা লাভ কৰিছে।

উদ্ভুলি-মুদ্ভুলি বি. বহুত মানুহ গোট
খোৱাৰ পৰা হোৱা হলস্থল confu-
sion or tumult.

উদ্ভগতি বি. উন্নতি, শ্রীবৃদ্ধি pros-
perity, improvement.

উদ্ভগীৰণ বি. পেটৰ পৰা আহাৰ
উলিওৱা বা বতিওৱা কাৰ্য্য the
act of vomitting.

উদ্ভগীৰণ বিণ. উৎকৰ্ষ, ব্যগ্র, অতিশয়
আগ্রহান্বিত।

উদ্ভাটন বি. প্রকাশ কৰণ,
উন্মোচন। উদ্ভাটিত বিণ. প্রকা-
শিত। উদ্ভাটক বিণ. প্রকাশক।

উদ্ভাষ বিণ. উচ্ছৃঙ্খল, দমন কৰিব
নোৱাৰা, মুকলি unrestrained,
free, অতিশয় প্রবল, উৎকট।

উদ্ভালক বি. যেতকেতু মূনিৰ
বাপেক, এজন মূনি।

উদ্ভীপক বিণ. উত্তেজক, বৃত্তিকাবক
exciting.

উদ্ভীপন, উদ্ভীপনা বি. উত্তেজনা,
প্রবল কৰা কাৰ্য্য exciting, উৎ-
সাহিত কৰণ, অলঙ্কাৰশাস্ত্ৰত উদ্ভীপন
বিভাব।

উদ্ভীর্ণ, উদ্ভীর্ণিত বিণ. ববকৈ অলি বা প্রবল হৈ উঠা excited, inflamed.

উদ্দেশ্য বি. উদাহিহ, সন্ধান a clue, something serving as guide, অভিপ্রায় purpose. উদ্দেশ্যে ক্রি. বিণ. কাৰণে, নিমিত্তে, উপলক্ষে towards, for the purpose of.

উদ্দেশ্য বি. লক্ষ্য, অভিপ্রায় purpose, aim. বিণ. উদ্দেশ্যহীন, উদ্দেশ্যবিহীন লক্ষ্যশূন্য aimless.

উদ্ধত বিণ. উচ্ছৃঙ্খল, উতনুবা rash, insolent. অহঙ্কারী haughty, দুর্দান্ত fierce, অবিনীত unman-nerly. বি. উদ্ধতালি, উদ্ধত্য। উদ্ধতত্বভার উগ্রপ্রকৃতি।

উদ্ধার বি. কৃষ্ণব এজন ভক্ত বঙ্গুর নাম।

উদ্ধাব বি. তোলন, বক্ষা, আপদব পৰা সৰোৰা, মুক্তি, পৰিত্ৰাণ act of raising, salvation, uplift, উদ্ধৃত বাক্য quotation, উদ্ধাবক উদ্ধাব কৰোতা deliverer. উদ্ধাব চিহ্ন “ ” এই চিন, উদ্ধাবিল, উদ্ধাবিলা পু. অ. উদ্ধাব কবিলে।

উদ্ধৃত্ত বৃদ্ধ. বিণ. ওপৰলৈ তুলি অনা drawn, raised, আনব লেখাব পৰা নকল কৰি অনা quoted, উদ্ধাবপ্ৰাপ্ত saved.

উদ্ধৃতি বি. উদ্ধাব, উদ্ধৃত কথা an extract.

উদ্ধাবউল বিণ. কোনো বিষয়লৈ ববকৈ মন মেলি বলিয়াব নিচিনা হোৱা, বব ব্যস্ত distractedly pursuing something, শোকত কাঁতৰ হোৱা।

উদ্ধাস্ত বিণ. নিজৰ থকা ঠাই এৰি অহা লোক, নিজৰ ঘৰবাবী এৰি অহা লোক refugee.

উদ্ধাহ বিণ. ওপৰলৈ হাত তুলি থকা having arms raised up-wards. উদ্বোধন বি. জাগৰণ, মূৰ্তি প্রতিষ্ঠা consecration of an idol. মুকলি open. উদ্বোধনী বিণ. মুকলি কৰা (উদ্বোধনী সভা)

উদ্ধট্ বি. অস্বাভাবিক বা বিপৰীত কাৰ্য্য, বেয়া কাৰ্য্য।

উদ্ধণ্ড বিণ. দুৰ্ছ wicked. বি. উদ্ধণ্ডালি দুৰ্ছালি, উপদ্ৰব।

উদ্ধৱ বি. উৎপত্তি, জন্ম birth, pro-duction. উদ্ধৱক বিণ. উৎপন্ন-কাৰক নতুনকৈ উলিয়াব পৰা pro-ducting, inventive. দ্বী, উদ্ভা-ৱিকা।

উদ্ধৱন, উদ্ধৱনা বি. নতুনকৈ উলিওৱা invention, devising.

উদ্ভিদ বিণ. মাটি ভেদি ওলোৱা germinating. বি. গছ বন আদি anything which germinates.

উদ্ভিদবিজ্ঞান বি. উদ্ভিদ-বিজ্ঞান Botany.

উদ্ভিন্ন বিণ. অঙ্কুরিত, প্রকাশিত
germinated, opened, ex-
panded. উদ্ভিন্ন-যৌৱনা বিণ.
নব-যৌৱনা, স্তম্ভ প্রস্ফুটিত।

উদ্ভূত কদ. বিণ. উৎপত্তি হোৱা,
উৎপন্ন, জন্ম born, produced.

উদ্ভ্রান্ত বিণ. বিহ্বল, পাগল, ব্যাকুল.
উচ্ছ্বল bewildered, mad. বি.
উদ্ভ্রান্তি।

উত্তত বিণ. সাজু, প্রস্তুত, যুগুত
ready, prepared, উত্থিত raised.

উত্তম্ভ নি. উত্তোগ, উৎসাহ exer-
tion. বিণ. উত্তম্ভী।

উত্তান বি. ফুলনি garden.

উদ্দ্যাপন বি. সমাপন, সম্পাদন।
উদ্দ্যাপিত বিণ. নিৰ্বাহিত,
অনুষ্ঠিত, সম্পাদিত।

উত্তোগ বি. আয়োজন, চেষ্টা, যত্ন
exertion, Industry. উত্তোগ-
পৰ্ব বি. মহাভাবতৰ এটা পৰ্ব বা
অংশ। বিণ. উত্তোগী, উত্তোক্তা
বিণ. আয়োজনকাৰী।

উত্তিগ্ন বিণ. উৎকণ্ঠিত, চিন্তিত,
anxious, agitated.

উবুদ্ধ বিণ. জাগৰিত, প্রবুদ্ধ
wakened, inspired.

উবৃন্ত বিণ. অতিবিক্ত being in
excess.

উবেগ বি. উৎকণ্ঠা, উত্তল ধ্বংস
anxiety, uneasiness, আবেগ
haste, উত্তেজনা, অস্থিৰতা, ক্ষোভ
excitement, agitation.

উষেলিত বিণ. কম্পিত, উচ্ছলিত,
যি তাৰ অতিক্রম কৰিছে shaken,
tossed up.

উদ্বোধন বি. জাগৰণ, স্মৃতি প্ৰতিষ্ঠা
কৰা কাৰ্য্য, the act of recalling
a thing, a reminding.

উদ্বেক বি. উদয়, মনত ওপজা rise.

উত্তৰা (সং-উত্তত) বিণ. তৎনো-
হোৱা easily excitable, উত্তম্ভা
impatient.

উদ্বীয়া বি. উধানব আকৃতিৰ ডাঙৰ
আক ঘূৰণীয়া।

উদ্বাত্ত বিণ. ভয়ত বিতত, নিকৰ্ণাস,
বিচেকা breathless. উদ্বাত্ত-
ভয়ত নিকৰ্ণাস হ।

উদান বি. ভলত জুই দিব পৰা এক
চক আদি দাঙি ধৰি থকা মাটিৰ
চপৰা।

উদ্বা-মুদ্বাটক বিবেচনা নকৰাকৈ।

উদ্বাৰ সক. ধা. টানৰ পৰা ৰাখ,
ৰক্ষা কৰ save, deliver, কালিয়ন
purchase on credit.

উদ্বাৰ (পু. অ.) বি. উৰ্দ্ধ, ওপৰ, ওখ।

উদ্বাৰত (পু. অ.) বিণ. উদ্বাৰল,
উত্তম্ভা।

উনা, উনাৱন্ত (পু. অ.) মনোযোগ
দে, সজাগ হ।

উনিষ্ট (পু. অ.) [সং-উনিষ্ট]
নিশ্চাশ্ৰু, জাগি থকা।

উনী বি. পাট সূতা লোৱা যন্ত্ৰ a reel
for winding silk. উনী-খলা
সূতা লোৱা কাঠী। উনীয়া অক.

ধা. উন্নীত পাট সূতা ল, তাঁত বাটি
কবোতে সূতা অন্য নিয়া কবা।

উদ্ভূকিয়া সক. ধা. অলপকৈ উল্লেখ
কব, ইন্দিতেবে প্রকাশ কব men-
tion slightly, allude to by
a hint.

উন্নি বি. মতা মানুষে কাণত পিন্ধা
কঁবিয়া a kind of ear-ring
worn by men.

উন্নত বিণ. ওখ, মহৎ, ডাঙৰ, শ্রীৱদ্ধি
হোবা high, advanced, great,
prosperous. উন্নতি বি. শ্রীৱদ্ধি
উৎকর্ষ, অভ্যুদয়, উচ্চ, অবস্থা pros-
perity, advancement, im-
provement, success. উন্নতিশীল
বিণ. শ্রীৱদ্ধি হোবা progressing.

উন্নতিত বিণ. উত্তোলিত। উন্নয়ন
বি. উত্তোলন, উন্নতি। উন্নয়ন বিণ.
জাগ্রত, উন্নি (কথা ভাষা) উনৈশ
nineteen.

উন্নীত বিণ. উন্নতিবিশিষ্ট, বুদ্ধিপ্ৰাপ্ত।

উন্নীত-গদ্য বি. একপ্রকাৰ সম্পাদিত
গদ্য. elevated prose.

উন্মত্ত বিণ. বলিয়া, উল্লাবল, বৰকৈ
উত্তেজিত হোবা বাবে হিতাহিত
জ্ঞান নথকা mad, very excited,
intoxicated. বি. উন্মত্ততা।

উন্মত্তা বিণ. ব্যাকুল, উদ্বিগ্ন, অন্তঃকণ্ড।

উন্মত্ত বিণ. বলিয়া, উন্মত্ত mad,
crazy. স্ত্রী. উন্মাদিনী। উন্মাদন
বি. উন্মত্ত কৰণ, কামদেবৰ এপাত
শব্দ নান। উন্মাদিত কদ. বিণ.

যাক উন্মত্ত কবা হৈছে। উন্মাদক
বিণ. মত্ততাজনক।

উন্মীলন বি. চকু মেলি চোৰা কাৰ্য্য,
প্রকাশ act of opening the
eyes. কদ. বিণ. উন্মীলিত মেল
খাই থকা, প্রকাশিত opened.

উন্মুক্ত বিণ. খোলা, বন্ধন মুক্ত, সবল
free, open.

উন্মুখ বি. উৎসুক, আসক্ত, প্রস্তুত,
উদ্ভূত attached, enamoured,
ready, উর্দ্ধমুখ looking
upwards.

উন্মেষ বি. উন্মিলন, ঈষৎ বিকাশ।
উন্মেষিত বিণ. উন্মীলিত।

উন্মোচন বি. মুক্তি দান, আবরণ
গুছাই দিয়া কাৰ্য্য act of making
free or uncovering, বিণ.

উন্মোচিত।

উপ সায়ীপা, সাদৃশ্য, হীনতা, পূজা,
আমুকুলা আদি অর্থ সূচক অব্যয়।

উপকথা বি. উপাখ্যান, কাহিনী,
গল্প tale, fable.

উপকরণ বি. উপাদান, যাব সহযোগত
কোনো বস্তু নিৰ্ম্মিত বা কাৰ্য্য
সম্পাদিত হয় ingredients,
materials, পূজাব নৈবেদ্যত দিয়া
ফলমূল আদি বস্তু।

উপকর্তা বিণ. উপকাৰী। স্ত্রী.
উপকর্তা।

উপকর্ত বি. নগবৰ-ওচৰৰ ঠাই।

উপকাৰ বি. হিত, সাহায্য, মঙ্গল,
অনুগ্রহ benefit, help, good,

favour. উপকারী, উপকারক
বিণ. হিতকারী, ভালগুণ থকা
helping, beneficent, উপকার
কৰোতা benefactor, উপকারিতা
বি. উপকার, মঙ্গল, হিত উপ-
কাহিনী বি নাটক, উপন্যাস
ইত্যাদিৰ প্ৰাসঙ্গিক কাহিনী sub-
plot. উপকীচক বি. কীচকৰ সৰু
ভাই।

উপকূল বি. সাগৰ বা নৈৰ পাৰৰ
ঠাই, বেলাভূমি the bank, the
sea coast.

উপকৃত কৃদ. বিণ. অমুগ্ৰহীত, উপকার
পোৱা benefited, favoured.

উপকৃতি বি. উপকার।

উপক্ৰম বি. আৰম্ভ, কাৰ্য্য কৰিবলৈ
অয়োজন কৰা, উদ্বোধন, চেষ্টা a
beginning, preparation.
উপক্ৰমণিকা বি. পাতনি, মুখপাত
introduction. ব্যাকৰণ শিক্ষা
কৰিবলৈ প্ৰথমে লোৱা কিতাপ
primary grammar.

উপধেৰীয়া বিণ. নজনা, নুগুনা, কম
মৰ্যাদা সম্পন্ন লোক, inferior.

উপগত কৃদ. বিণ. উপস্থিত, উপনীত
present, arrived, তিবোতাৰ
সৈতে খোৱা লোৱা কৰা, পতিত
হোৱা, আসক্ত।

উপগুপ্ত বি অশোকৰ ধৰ্মগুপ্ত।

উপগুপ্তক বি. তদ্বৰ মতে শুকবে মন্ত
দিয়াৰ পাচত পূজাৰ বা উপাসনাৰ
কম শিকাৰ্ততা, an inferior

guru who teaches how to
perform worship.

উপগ্রহ বি. প্ৰধানগ্ৰহৰ চাৰিওফালে
ঘূৰি ফুৰা সৰু গ্ৰহ satellite.

উপযাত্ত বি. অমুভ লক্ষণ in-
auspicious sign.

উপচৰ্চ্যা বি সেৱা, পৰিচৰ্যা।

উপচ অক. ধা, ভৰি পৰা to be
sufficient.

উপচক্ৰ বি. আকস্মিক বিপদ, উপকৰা
বিপদ calamity, misfortune.

উপচক্স বি. চচমা, spectacle.

উপচাৰ বি. উপকৰণ, পূজাৰ বস্তু
offering to gods, ভেটী
present.

উপচ্ছায়া বি. পাতল ছাঁয়া, pe-
numbra.

উপজ অক. ধা. ওপজ। উপজন বি.
ওপজন, ওপজা কাৰ্য্য। উপজাত
বিণ. ওপোজা, জন্ম লোৱা। প্ৰধান
পণ্যদ্বাৰা উৎপাদনত জন্মা অন্য বস্তু
by product.

উপজাতি বি. কোনো এক জাতি বা
শ্ৰেণীৰ ভিতৰৰ সৰু জাতি, জাতিৰ
খাখা a sub caste or class.

উপজিল ক্ৰি. জন্মিল, উৎপন্ন হ'ল।

উপজিহবা আনুজিহবা।

উপজাৰ্য্য, উপজীৱিকা বি. জীৱিকা,
বৃত্তি means of livelihood.

উপচৌকল বি. উপকাৰৰ আশা
নকৰি দিয়া ভেটী, উপহাৰ pre-
sent.

উপভাষা বি. দুর্ভাগ্য, আপদ, misfortune, সন্তাপ, distress.
উপভাষা বি. দুয়োফালে পৰ্বত থকা ন্যমতল ঠাই & valley.
উপদংশ বি. গৰমী বেমাৰ, কুসঙ্গ-জনিত সংক্রামক বোগ syphilis.
উপদেষ্টা বিণ. আদিত্ত, উপদেশপ্রাপ্ত advised.
উপদেৱ, উপদেৱতা বি. সামান্য দেবতা an inferior god, ভূত, প্রেত আদি।
উপদেশ বি. শিক্ষা, বুজনি instruction, advice, পৰামৰ্শ counsel.
উপদেশক, উপদেষ্টা বিণ. উপদেশ দিওতা an adviser.
উপদেশীয়, উপদেশ্য, উপদেষ্টব্য বিণ. উপদেশযোগ্য, শিক্ষণীয়।
উপত্বেষ বি. অত্যাচাৰ, অনিষ্ট, ক্ষতি tyranny, oppression, injury.
উপত্বেষকাৰী বিণ. কষ্টদায়ক, অত্যাচাৰকাৰী। স্ত্রী. **উপত্বেষকাৰিণী**। **উপত্বেষিত** বিণ. উৎপীড়িত, অত্যাচাৰিত oppressed.
উপদ্বীপ বি. যি ঠাইৰ তিনিওফালে পানী থাকে & peninsula.
উপধৰ্ম্ম বি. মূল ধৰ্ম্মৰ নামে হোৱা দূষিত ধৰ্ম্ম, কুসংস্কাৰ superstition.
উপধাতু বি. নিকট ধাতু & semi-metal.
উপনগৰ বি. ডাঙৰ নগৰৰ ওচৰত থকা সৰু নগৰ & suburb.

উপনদী বি. পৰ্বতৰ পৰা ওলাই কোনো নদীত পৰা সৰু নৈ & tributary.
উপনয়ন বি. কৃষ্ণৰ ভক্ত গোণ এজনৰ নাম।
উপনয়ন বি. লগুণ দিয়নি, যজ্ঞসূত্র ধাৰণ কৰা সংস্কাৰ the ceremony of investing a Brahmin with sacred thread.
উপনাম বি. প্রকৃত নামৰ পৰিবৰ্ত্তে উপকৰা নাম & nick name.
উপনায়ক বি. নাটক বা উপন্যাসৰ অপ্রধান নায়ক।
উপনিবেশ বি. বেপাৰ বা বসতিৰ কাৰণে এখন দেশৰ পৰা অনেক মানুহ আহি যি ঠাইত বা দেশত থাকে & colony. **উপনিষদ** বি. বেদৰ যি অংশত ব্রহ্মবিজ্ঞা অৰ্থাৎ ঈশ্বৰ সম্বন্ধে বাদানুবাদ আছে, বেদান্ত the theological or argumentative part of the Vedas, Vedanta philosophy.
উপনিহিত বিণ. বন্ধিত, গচ্ছিত।
উপনীত বিণ. উপস্থিত হোৱা, আহি পোৱা arrived at.
উপন্যাস বি. সজা গল্প & fiction, কাল্পনিক গল্প কাব্য & novel.
উপন্যাসিকা বি. ক্ষুদ্র অবয়ব বিশিষ্ট উপন্যাস, novelet.
উপপত্তি বি. নাৰীৰ অবৈধ প্রণয়ী & paramour. স্ত্রী. **উপপত্তি** পুৰুষৰ অবৈধ প্রণয়িনী।

উপপত্তি বি. যুক্তি, প্রমাণ, সিদ্ধান্ত-
প্রাপ্তি, জ্ঞানলাভ।

উপপদ বি. এবিধ সমাস, পূৰ্বপদ
the first member of a com-
pound word.

উপপাতক বি. পঞ্চ মহা পাতকতকৈ
সামান্য পাপ যেনে, গোবধ, কণ্ডা
বেচা ইত্যাদি a sin inferior in
degree to the five maha-
patakas.

উপ-পাতকী বি. উক্ত পাপ কর্ত্তা,
a man who commits a sin of
the kind.

উপপাত্ত কৃদ. বিণ. যুক্তিবে প্রমাণ
করিব লগীয়া, যীমাংসা করিব লগীয়া
to be established by proof
or argument, জ্যামিতিৰ প্রতিজ্ঞা
a theorem.

উপপ্লব বি. উৎপাত, উপদ্রব, ববকৈ
মন চকল হোবা কার্য্য, বিপদ,
অমঙ্গল।

উপপাপ বি. উপপাতক a minor
sin.

উপপুৰাণ বি. ওঠবধন বাই পুৰাণব
বাজে আন ওঠবধন পুৰাণব নাম।
যেনে ১। আদিপুৰাণ। ২। নৃসিংহ
৩। শিবধৰ্ম্ম পুৰাণ ৪। দুৰ্ব্বাসা
৫। নাবদ ৬। নন্দিকেশ্বৰ ৭।
উদ্বন ৮। কপিল ৯। বকণ
১০। শাঙ্খ ১১। বান্ধু ১২।
কালিকা ১৩। মহেশ্বৰ ১৪। পদ্ম

১৫। দেব ১৬। পৰাশৰ ১৭।
মৰীচ ১৮। ভাস্কৰ।

উপবস্ত উপ-কাহিনী চোৰা।

উপবিধি মূল আইনৰ অন্তর্ভুক্ত আন
বিধি বা নিয়ম; by-law.

উপভাষা বি. আঞ্চলিক ভাষা a
secondary dialect.

উপভুক্ত বিণ. ভক্ষিত, ব্যবহৃত, ভোগ
কৰা eaten, used, enjoyed.

উপভোক্তা উপভোগকাৰী।

উপভোগ বি. ভোগ, ব্যবহাব, দখল,
কোনো বস্তু নিজৰ হাতত রাখি
ইচ্ছামতে কাৰ্য্যত লগোৱা enjoy-
ment, possession, উপভোগ্য
বিণ. ভোগ কৰিব লগা, ব্যবহাব
কৰিবৰ যোগ্য to be enjoyed,
to be used.

উপমন্ত্ৰী বি. আদৰ্শ গুৰুভক্ত শিষ্য।

উপমন্ত্ৰী বি. সহকাৰী মন্ত্ৰী, Deputy
Minister.

উপমাতা বি. মাতৃহানীয়া, মাহী
আই, খাত্ৰী।

উপমা বি. তুলনা, সমান, সাদৃশ্য,
এবিধ অৰ্থালঙ্কাৰ comparison,
resemblance, similarity, a
simile. উপমান যাবে সৈতে
উপমা দিয়া হয়। উপমেয় যাক
উপমা কৰা যায় (চন্দ্রমুখ ইয়াত,
চন্দ্র—উপমান, মুখ—উপমেয়)।

উপমিতি বি. উপমা, সাদৃশ্য জ্ঞান।

উপষাট্ অক. ধা. নোখোজাকৈ দিব
খোজা to offer. বি. উপষাট্চন।

ক্রি. বিণ. উপযাচি। উপযাচক
বিণ. উপযাচি দিওতা one who
offers to give.

উপযুক্ত কদ. বিণ. যোগ্য, উপযোগী,
অনুৰূপ, সমকক্ষ, পার্গত, ন্যায্য,
উচিত fit, worthy, skilled,
proper, just. বি. উপযুক্ততা।

উপযুগ বি. যোৎসর্গৰ খুঁটাৰ মূৰত,
বৃষৰ আকৃতিত সজা বৃষ।

উপযোগ বি. উপযুক্ত বস্তু, প্রয়োগ,
ব্যৱহাৰ a proper thing, appli-
cation. উপযোগী বিণ. উচিত,
যোগ্য উপযুক্ত suitable. fit,
qualified. উপযোগ্য তুল্য,
সমান। বি. উপযোগিতা যোগ্যতা,
কাৰ্য্যকাৰিতা।

উপৰ-চেৰীয়া বিণ. ওপৰি পৰা
overflowing.

উপৰতি (পু: অ:) বি. নিবৃত্তি,
বৈবাগ্য।

উপৰি অব্য. অধিক, ওপৰে, বাহিৰে
over and above, পূৰ্বে, আগৰ
former, preceding.

উপবীয়া, উপকরা বিণ. কাৰো
সৈতে সম্পৰ্ক নথকা uncertain,
having no foundation.

উপৰুক্ত ক্রি. বি. আগোৱে কৈ অহা
above mentioned.

উপৰোধ বি. অনুৰোধ, প্রার্থনা a
request.

উপল ক্রি. প্রস্তুত, পাৰাণ, শিল।

উপলা বি. পাৰ্বৰ, শিল stone.

উপযুগ্যপৰি (উপৰি + উপৰি) ক্রমা-
ৱয়ে one after another.

উপলজ্ঞা বি. আজ্ঞা ভঙা বা
তুচ্ছ কৰা কাৰ্য্য disobedience,
contempt.

উপলক্ষি বি. অনুভব, অনুমান, বোধ
perception, inference. উপলক্ষ
বিণ. অনুভূত, জ্ঞাত।

উপলক্ষ, উপলক্ষ্য বি. উদ্দেশ্য,
আশ্রয়স্থল aim, support, pre-
tence. উপলক্ষে ক্রি. বিণ.
উদ্দেশ্যে, কাৰণে, নিষিঙ্গে, with
the object of, for the
purpose of.

উপলক্ষণ বি. সূচনা, চিন।

উপলক্ষিত বিণ. চিহ্নিত, সূচিত।

উপলুঙা বিণ. পাতল, মানিবৰ
অযোগ্য not weighty, worth-
less.

উপবন বি. উগ্ৰান, বাগিচা grove,
garden.

উপবাস বি. নেখাই থকা অৱস্থা,
লবোন fast, abstinence from
food and drink, পুণ্যৰ কাৰণে
পূজা, শৰাধ আদি কৰিবৰ কাৰণে
কৰা ব্ৰত a religious fast. বিণ.
উপবাসী। ক্রি. বি. উপবাসে।

উপবিষ্ট কদ. বিণ. আসন গ্রহণ কৰা,
বহি থকা seated,

উপবীত বি. লগুণ, যজ্ঞসূত্ৰ the
sacred thread, যজ্ঞোপবীতেৰে
সংহৃত।

উপবেদ বি. সামান্য বেদ, বেদৰ অংশ বিলাক।

উপবেশন, উপবেশ বি. বহা, আসন গ্রহণ act of sitting. উপবেশিত বিণ. যাক বহুৱা হৈছে।

উপশব্দ বি. বিশেষ্য, সৰ্বনাম আদি শব্দ বুজোৱা, বস্তুৰ আকৃতি পৰিমাণ আদি বুজাবলৈ ব্যৱহৃত শব্দ, যেনে—খান, ডাল, ফেৰা আদি & particle used after a noun to denote size, shape etc. of the thing.

উপশান্ত বিণ. কম হোৱা, হ্ৰাস হোৱা, শান্ত relaxed, pacified. বি. শান্তি কম পৰা relaxation. উপশান্ত কৃদ. বিণ. কম পৰা, স্থিৰ relaxed. উপশান্তি বিণ. উপশান্ত।

উপশান্ত বি. উপশম, হ্ৰাস হোৱা diminished.

উপশান্তি বি. হ্ৰাসতা, নূনতা, উপশম, diminution.

উপসভাপতি বি. সহকাৰী সভাপতি vice president.

উপসংহাৰ বি. যি ঠাইত কোৱা বা লিখা বিষয়ৰ শেষ হয়, শেষ conclusion, end.

উপসর্গ বি. ৰোগৰ আনুষঙ্গিক অসুখ & sympathetic disease. (ব্যাকৰণত) প্র, পৰা, অপ, সম, আদি, যিবোৰ অব্যয় ধাতুৰ আগত

বহি ধাতুৰ অৰ্থৰ পৰিবৰ্তন কৰে prefix.

উপসর্গ, উপসর্গ (পূ. অ.) বিণ. উপস্থিত, বুদ্ধি হোৱা, স্ত্রীবুদ্ধি।

উপসাগৰ বি. প্ৰায় চাৰিওফাল পাব থকা সাগৰৰ অংশ & gulf, & bay.

উপসুন্দ বি. নৰকাসুৰৰ সেনাপতি, এজন প্ৰতাপী দৈত্য (সুন্দ-উপসুন্দ)।

উপস্ফট বিণ. মিলিত, ব্যাপ্ত উপসর্গ-যুক্ত।

উপস্ফ বি. গুপ্ত অঙ্গ, লিঙ্গ বা যোনি the genital organ. বিণ. সমীপস্থিত।

উপস্ফাপক বিণ. প্ৰস্তাবক। উপস্ফাপন প্ৰস্তাবন।

উপস্ফাপিত বিণ. আনীত, প্ৰস্তাবিত। উপস্ফাপিত প্ৰস্তাব কৰ্তা।

উপস্থিত কৃদ বিণ. ওচৰত বা আগত থকা, আহি পোৱা, বৰ্তমান present existing. উপস্থিত বুদ্ধি প্ৰত্যুৎপন্নমতি। উপস্থিতি বি. বৰ্তমানতা, হাজিৰা, আগমন।

উপস্থ বি. সম্পত্তিৰ পৰা পোৱা আয় revenue, profit derived from land or capital.

উপস্থ বিণ. বিনষ্ট, আহত।

উপহাৰ বি. উপঢৌকন, সন্মান কৰি দিয়া বস্তু বা ভেটি present, দেৱতাক দিয়া নৈবেদ্য an offering to god.

উপহাস. উপহাস্য বি. পৰিহাস, লোকক ইহা কাৰ্য্য, নিন্দা, ইভিকিং joke, ridicule.

উপহিত বিণ. গৃহীত, অৰ্পিত, ন্যস্ত।

উপাক-পাক বি. বিমোৰ, টান পাক & complication. বিণ. বৰকৈ মেৰ খোৰা, অকোৰা-পকোৰা, complicated.

উপাখ্যান বি. কাহিনী, গল্প, পুৰাণ-কাহিনী & moral tale, story, historical narrative.

উপাঙ্গ বি. সৰু অঙ্গ, নখ চুলি আদি minor limb.

উপাচার্য বি. আচাৰ্য্যৰ সহকাৰী, বিশ্ববিদ্যালয়ৰ উপাচার্য্য, vice-chancellor.

উপাদান বি. কোনো বস্তুৰ মূল কাৰণ, বস্তুৰ মূল পদাৰ্থ matter, the matter or elementary cause, যেনে—ঘটৰ উপাদান মাটি।

উপাদেয় বিণ. লবৰ যোগ্য, অতি উত্তম fit to be taken, excellent.

উপাধ্যক্ষ বি. সহকাৰী অধ্যক্ষ, vice-principal.

উপাধান বি. গাক pillow.

উপাধি বি. খিতাপ, বংশ-পৰিচায়ক নাম, সম্মান-বুজোৰা নাম & title, an appellation of honour, গুণ quality. **উপাধিক** (পু: অ:) শ্ৰেষ্ঠ, মনোৰম।

উপাধ্যায় বি. শিক্ষক, আচাৰ্য্য, গুৰুত্বতা & teacher.

উপান্ত বিণ. নষ্ট, উচ্ছন্ন ruined, laid waste, শেষ আধৰৰ আগত থকা last but one, penultimate.

উপাম বি. তুলনা comparison.

উপায় বি. অভীষ্ট সিদ্ধিৰ প্ৰণালী means, কৌশল expedient, ধন-বস্তু property, চেষ্টা effort, প্ৰতিকার remedy. **উপায়হীন** নিকপায়, নিঃসহায় without means, helpless. **উপায়ান্তৰ** আন উপায়।

উপায়ন উপহাৰ, পাৰিতোষিক, ভেটী।

উপার্জন বি. ঘটন, অৰ্জন, পৰিশ্ৰম কৰি পোৱা লাভ act of earning, earnings. কুদ. বিণ. **উপার্জিত** ঘটা, পৰিশ্ৰম কৰি লাভ কৰা earned.

উপাৰি অক. ধা. উৎপাৰি, উভালি digging up.

উপালম্ব বি. দুৰ্ৱাক্য, অসম্মান, গালি, উপহাস disrespect, abuse, joke.

উপাস সক. ধা. পূজা কৰ, সেৱা কৰ, ভক্তি কৰ worship, serve, adore. **উপাসক** বি. সেৱক, পূজা কৰোতা one who serves, worshipper. **উপাসনা** বি. আৰাধনা, সেৱা, পূজা worship, prayer,

উপাসা বি. সেবা, ভাবসা, খাটনি
dependence, service. কৃদ. বিণ.
উপাসিত পূজিত worshipped.
উপাস্ত পূজাব যোগ্য, পূজা fit to
be worshipped.

উপাধি বি. কোমল হাড় cartilage.

উপেন্দ্র বি. বিষ্ণু Visnu.

উপেক্ষা বি. তুচ্ছজ্ঞান, অনাদর, ঘৃণা
contempt, disregard, অবহেলা
neglect. কৃদ. বিণ. উপেক্ষিত
অবহেলিত যাক গ্রাহ্য কৰা নহয়।
উপেক্ষণীয় উপেক্ষাব যোগ্য।

উপেক্ষি (পু. অ.) অস. ক্রি. উপেক্ষা
কৰি, ত্যাগ কৰি।

উফল অক. ধা. বাঢ়, উখহ to
swell.

উফা অক. ধা. সিজি ডাঙৰ হৈ অধিক
হ, ওফন্দ, বাঢ় increase in
volume, swell.

উফাইডাং বি. ভাকোপ। অক. ধা.
উফাইডাং মাৰ।

উফি বি. মুৰব ছাল হিগা আৰু
খজুওৰা এবিধ বোগ dandriff.

উবৰ সক. ধা. মান্য মানুহৰ কথা
লুটিয়াই পেলা, মান্য লোকৰ কথা
নেবাধ disregard.

উবাজুৰা বি. ওপৰা উপৰি, হলমূল
confusion, bustle.

উবাৰ বিণ. শূন্য, উচ্ছন্ন, শেষ, ছন
পৰা desolate, entirely des-
troyed, laying waste. সক. ধা.
অগ্রাহ্য কৰা disregard, disobey.

উবুৰি বিণ. লুটি খোৱা, মুখ আৰু
শেট তল কৰি পৰা বা শোৱা
fallen or lying with the
face downward. উবুৰি-খা,
উবুৰিখাই ধৰা অতি যত্নেৰে সময়
কৰা। উবুৰিখাই পৰা হৈচা মাৰি
ধৰা। উবুৰি হৈ পৰা আত্ম
নিবেদন কৰা, নত হৈ পৰা, সন্মান
দেখুওৱা। উবুৰি হ অক. ধা. উপৰ
ফাল তলহৈ পৰ, লুটি থা। সক. ধা.
উবুৰিয়া ওপৰৰ ফাল বা মুখৰ ফাল
তল কৰ।

উভাং বিণ. লাজ লগা, অভয়, অবাচ্য
shameful, obscene, im-
proper.

উভ বিণ. উভয়, দুজন both উভচৰ
বি. যি পানী আৰু মাটি উভয়তে
বিচৰণ কৰিব পাৰে। যেনে—
ভেকুলী, কাহ ইত্যাদি।

উভঙা বিণ. ওভোতা, নিমজ
নোহোৱা খহটা, আৰুৰিক rough
unkind.

উভত গোৰে ক্রি. বিণ. ভৰি
ওভোতা কৰি তলমূৰ কৰি।

উভতা (পু. অ.) ওভোতা।

উভতি অস. ক্রি. উলটি। বি. আমনি,
দুৰ্ভালি annoyance. উভতিলাচ
বৰকৈ দুৰ্ভালি কৰ।

উভনাঙট বিণ. কানি-কাপোৰ
নোহোৱা bare, naked.

উভজি অস. ক্রি. উভালি, উৰালি।

উভয় বিণ. দুই, দুয়ো both. উভয়-

জাবতী বি. শব্দবাচ্যার্থ্য প্রতিযোগী
মতঃ মিশ্র বিদ্বদী ভাষা। উত্তর
সঙ্কট বি. আগ পাছ দুয়োফালে
বিপদ danger on both sides.

উত্তকোল, উত্তরফোল (পূ. অ.)

ইফালে সিফালে ভেদি যোবা
piercing through.

উত্তর অক. ক্রি. উত্তল, উত্তালি পব।

উত্তল অক. ধা. শিপা ছিঙি কাতি
হৈ পব, উতালি পব to be up-
rooted.

উত্তলি বি হাল বোবা মাটি বা সীবলু
মূব। উত্তলিমূবত সকলো কাম
হৈ যোবাব পাহত।

উত্তমলিঙ্গ বিণ. স্ত্রীলিঙ্গ, পুংলিঙ্গ
উত্তমতে ব্যবহৃত, common gen-
der.

উত্তাই বি. কাঠ আদি চাঁচোতে ওখ
আক জোঙা হৈ বৈ থকা অংশ।

আপত্তি, আন্দোহ objection.

উত্তাব, উত্তাল সক. ধা. তোল,
উত্তাল to uproot. বি. উত্তবা।
অস. ক্রি. উত্তাবি।

উত্তায় বিণ. চবীয়া, ঠবঙ্গা, যুক্তি
হুতনা rough, unreasonable.

উত্তৈনদী বিণ. অশেষ, বৈ বৈ যোবা,
প্রচুব inexhaustible, abundant.

উত্ত (সং-উত্ত) বি. তপত গুণ
warmth, সামান্য তাপ gentle
heat.

উত্তনি বি. চবাইয়ে কণীৰ বা
পোবালীৰ ওপৰত পৰি তাপ দিয়া

কার্য the act of sitting upon
eggs, or young, incubation.

উত্তনি দে, উত্তরা কণী জগিব
কাৰণে চবাইক উত্তাবলৈ দে, উত্তনি
ল, উত্তনিত পব পোবালী জগাব
কাৰণে কণীৰ ওপৰত পৰি তাপ দে।

উত্তব (আব্বী) বি. বয়স age.

উত্তল (অক. ধা.) ওমল, খেমালি কব
to play.

উত্তমাম বি. উমান, অনুসন্ধান, ভূ-তা
slight notice, চেষ্টা, উত্তোগ
endeavour, preparation.

উত্তবা, উত্তবাও বি. (হি.-উত্তবা)
ডাঙৰ লোক, ভাল মানুহ।

উত্তা সক. ধা. কণীৰ বা পোবালীৰ
ওপৰত পৰি তাপ দে to brood
on. বি. পার্ৱতী the wife of
Siva. উত্তাই, উত্তাই ক্রি. বিণ.
ববকৈ নজলাকৈ।

উত্তাকান্ত বি. উত্তাব গিৰিয়েক,
মহাদেৱ name of Siva,

উত্তাজাল বি. জুইৰ সামান্য তাপ
gentle heat of fire. ক্রি. বিণ.

উত্তাজালে উত্তাই উত্তাই।

উত্তান বি. গম, আটকাল, সঁহাবি &
conjecture.

উত্তানজ বি. ওবাহাটীৰ ওচৰত ব্রহ্ম-
পুত্ৰৰ মাজত থকা এটা পৰ্বত আক
তাৰ ওপৰত থকা শিৱলিঙ্গ।

উত্তি-উত্তি বিণ. অতি অলপ slightly
warm. ক্রি. বিণ. অলপ অলপকৈ।

উত্তেজাব বি. কাম পাবৰ নিমিত্তে

আশা কবি এম্বেই বা অলপ বেতন
লৈ কাম কৰা মানুহ & pro-
bationer, an apprentice. উম্মে-
দ্বাৰি কাম পাবৰ আশাকৰি খটা
বা কাম কৰা।

উম্মেনি (কথ্য ভাষা) উম্মি চোৰা।

উম্মেশ বি. উম্মাৰ স্বামী, সদাশিৰ
Siva.

উম্মেহত বি. দুই বা অধিক জনৰ
অধিকাৰ common possession
by two or more persons.

উম্মেহতীয়া বিণ. দুই বা অধিক
লোকৰ স্বত্ব বা অধিকাৰ থকা।

উৰ্ স্ক. ধা. গাত ল, পিচ্ছ to put
on. বি. উৰা, উৰণ গাত কাপোৰ
পিন্ধা কাৰ্য্য।

উৰ: বি. বক্ষস্থল, বুৰু the breast.

উৰণ বি. যি বুকুৰে যায়, ঘাইকৈ
সাপ & reptile, especially a
snake.

উৰণ বি. গাত কাপোৰ পিন্ধা কাৰ্য্য
act of putting on, উৰাৰ্য্য।

উৰঙ বি. কবডন thigh উৰঙ
(কথ্য ভাষা) উৰাল চোৰা।

উৰস্থল বি, বুৰু the breast.

উৰহ অক, ধা পগাওঁতে বা লিজাওঁতে
অধিক তাপ পাই ধুপি বেয়া গোন্ধা।
বি. চাৰি-পাটি, কাপোৰ আদিত
থকা এবিধ দুৰ্গন্ধ আৰু ভেজ খোৰা
পোক & bed-bug.

উৰহাণি. ধা. লাগি জোল কৰ, melt
by boiling ; কদ. বিণ. ডেই বেয়া

গোন্ধোৰা, scorched or burnt
in boiling.

উৰহী বি. এবিধ লতা আৰু তাৰ
ছেই bean.

উৰহীৰ ওৰ জটিল বা কবলগীয়া
কথাৰ মূল বা বহু।

উৰাই-জুৰাই ক্রি. বিণ. বৰকৈ আৰু
ধনে ধনে forcibly and repeat-
edly.

উৰাল বি. বহল মুখেৰে এবিধ ধুন্ধা
যতন & mortar. উৰাল-জাৰি বি.
উৰালত বস্তু ধুন্দা কাঠৰ টাঙন, &
pestle.

উৰি বি. অন্ত. শেষ।

উৰি-আশ্রাণী বি. ধান ধিত নথকা বা
হুখীয়া মানুহ & poor or helpless
man.

উৰিপাক বি. গৈ থাকি আকৌ
বেগেৰে উলটি অহা turning
round quickly.

উৰিয়া বি. উৰিয়া দেশৰ অধিবাসী
inhabitant of Orissa.

উৰিয়াম বি. এবিধ ওখ ডাঙৰ সুকাঠী
গছ & kind of tree.

উকক মুকক (পু. অ.) উলহমালহ,
ধবধোদ।

উককা বি. কোনো উৎসৱ আয়োদ
দিনৰ আগদিন, বিহুৰ আগদিন the
day previous to any festi-
val specially in Bihu.

উকক্রম বি. বিহু, বিহুৰ বায়ৰ
অবতাব।

উকথ অক.ধা. চালেদি সবকি ববমুণব
পানী পৰ to leak, as the roof
of a house. বি. উকথনি চালেদি
সবকি পৰা ববমুণব পানী।

উকগা বি. বিষ্ণু, বামনদেব।

উকজা বিণ. নিবানন্দ, মানুহ নথকা
বা কম হোৱাৰ কাৰণে পাতল লগা,
lonely, cheerless.

উকমি বি. মতা পাব চবাইব মাত
cooing of a pigeon,

উকলি বি. উৎসব বা মঙ্গল কাৰ্য্যত
তিবোতাই জিভা লবাই কৰা শব্দ।

উকলি-পুজা বি. বৰশাব পুঙাৰ দৰে
অস্থিৰ বা চেল্‌চেলীয়া মানুহ,
খিতাপি হৈনথকা মানুহ & vag-
rant, loafer.

উকলীকৃত বিণ. কোনো কাৰ্য
কৰিবলৈ আগ্ৰহ বা বস্তুৰে আগবঢ়া
eager or ready to do with
pleasure. আনন্দিত pleased.

উবেণ ডেকীয়া বিণ. (কথ্য-ভাষা)
উবিব পৰা হোৱা (যেনে :-উবেণ-
ডেকীয়া পৰা) full fledged.

উবেৰা বি. উবিজা দেশ Orissa.
উবেৰাঅৰ্ণন ব্ৰহ্মপুৰাণ চাই
শব্দবদেৰে লিখা এখনি পুথি, ইয়াত
উবিজাত জগন্নাথৰ মূৰ্ত্তি স্থাপন আৰু
শ্ৰীক্ষেত্ৰৰ ভীৰ্থবোৰৰ কথা লিখা
আছে।

উৰ্ণমাত বি. শকৰা, spider.

উৰ্দ্ধু বি. মূল হিন্দীৰ লগত বহুত

আব.বী আৰু ফাৰ্চী শব্দ যিহলি হৈ
উৎপত্তি হোৱা ভাষা।

উৰ্জাল বি. জাঁপ, বান্ধব পৰা এবাবৰ
কাৰণে হঠাৎ মৰা জাঁপ & jump
with sudden jerk.

উৰ্ব্বা বিণ. সাব ধকা, সাকৰা
fertile.

উৰ্ব্বশী বি. স্বৰ্গৰ অপেশবী সকলৰ
এজন্য প্রধান অপেশবী।

উৰ্বী বি. পৃথিৱী the earth.

উমু'লি বি. বান্ধব পৰা এৰা দিবলৈ
চেষ্টা an attempt to free one's
self from a grasp.

উম্মাল বি. বুৰুৰ লোম hairs of
the breast, কমাল handker-
chief.

উল (ইং wool) বি. পছম, পন্ত-
লোম।

উলজ, উলজত বিণ. গাত বস্ত্ৰ নথকা,
নাঙঠ naked.

উলজ্ব, উলংঘ সক. ধা. অৱজ্ঞা কৰ,
তুচ্ছ জ্ঞান কৰ, disobey, disre-
gard. বি. উলজ্বা, উলংঘা।

উলট-পালট 'ওলট-পালট' চোৱা।

উলটি অস. ক্ৰি. ঘূৰি, ফিৰি, আকৌ
লুটিখাই returning, turning
back, again.

উলহ মালহ বি. আনন্দত অস্থিৰ
হোৱা অৱস্থা joyful haste.

উলহৰ-মালহি আনন্দত উজাৰল হৈ
ধকা মানুহ ever on the edge of
haste.

উলাই বি. তুচ্ছ বা সামান্য জ্ঞান

contempt, disregard. উল্লেখ কৰ সৰু. ধা. উল্লেখ কৰ, তুচ্ছ জ্ঞান কৰ to disregard.

উল্লেখ্য বিণ. অপাত্ৰ, এলাপেচা, সামান্য ordinary, common. ক্ৰি. বিণ. উল্লেখ্যকৈ।

উল্লেখ বিণ. আগফালে দাং বাই যোৱা over loaded on the backside.

উল্লেখ বি. আনন্দ, বং, সন্তোষ delight, pleasure. সৰু. ধা. অলপকৈ দাং বা তোল to lift or raise slightly. উল্লেখ মাৰ দাঙিবৰ কাৰণে ওপৰলৈ টান বা চিপ মাৰ attempt to lift up. উল্লেখ-বিলাহ বি. বং ধেমালি।

উল্লেখ (পু. অ.) নিৰ্মূল ruin, ভঙ্গ, জ্ঞান truth, sense.

উল্লেখ্য সৰু. ধা. উল্লেখ কৰ, বাহিৰ কৰ to bring out, bring forward, প্রকাশ কৰ to expose, উপাৰ্জন কৰ to earn, উল্লেখ্যই দি বাহিৰ কৰি দে, ঘৰৰ পৰা ছোৱালী বিয়া দি উল্লেখ্যই দে give out, give away in marriage.

উল্লেখ-পাতলা বিণ. চঞ্চল, অস্থিৰ fickle, unsteady. উল্লেখ-পুলুং পুলুং পালাং, কামৰ পৰা গা সাৰিবলৈ চল চোৱা the act of stirring about and doing nothing, inattention.

উল্লেখ্য বি. উল্লেখ, জোঁৰ।

উল্লেখ্য বি. নাগকণ্ঠ আৰু অৰ্জুনৰ ভাৰ্যা।

উল্লেখ বি. ঘৰ হোৱা বন the thatching grass. উল্লেখ বি. কেঁচা, owl, শকুনিৰ পুতেক। উল্লেখ অক. ধা. খৰিকা ল, খোৱাৰ পাহত দাঁত খৰিকোৱা pick the teeth after eating.

উল্লেখ-পিতৃকা উল্লেখ (সৰু অৱস্থা)

উল্লেখ্য বি. উল্লেখৰ হাবি।

উল্লেখ-কেঁচা বি. শেন জাতীয় এবিধ চৰাই।

উল্লেখ বি. জোঁৰ a torch, আকাশৰ পৰা তললৈ নামি অহা জোঁৰৰ নিচিনা এটা দীপ্তি a meteor.

উল্লেখপাত বি. আকাশৰ পৰা জোঁৰৰ নিচিনা বস্তুৰ পতন the fall of a meteor. উল্লেখপিতৃ আকাশৰ পৰা আহি মাটিত পৰা উল্লেখ আদি ভাগ a meteoric stone.

উল্লেখ্য সৰু. ধা. মিঠা কথা কৈ মন ভুলা বা চঞ্চল কৰা persuade by sweet words বি. উল্লেখ্যনি।

উল্লেখ্য, উল্লেখ্য বি. অৱজ্ঞান disobedience, সীমা অতিক্ৰম কৰা encroachment.

উল্লেখ, উল্লেখ (পু. অ.) আনন্দ, বং হেৰোলনি।

উল্লেখ বি. আনন্দ, আনন্দ, বং delight. সৰু. ধা. ওপৰলৈ জোঁৰ

raise upwards. কৃদ. বিণ.

উল্লাসিত আনন্দিত delighted.

উল্লিখিত কৃদ. বিণ. আগেয়ে বা
ওপৰত লিখা বা কোৱা written
above, aforesaid.

উল্লেখ বি. প্রস্তাব, ব্যক্ত কৰা কার্য
mention, allusion.

উৰব (পূ. অ.) উপৰ।

উৰল অক. ধা. ফাটি ওলমি যা, গেলি
বা পচি এৰাই যা to be torn to
pieces.

উৱা অব্য. বিষয় প্রকাশক মাত
exclamation of surprise.

উৱা বি. গুপ্ত কথাৰ অলপ সন্ধান &
clue. উৱাদিহ বি. কোনো গুপ্ত
কথা বা বস্তুৰ জ্ঞান উদ্দেশ্য &
clue, উৱাভুৱা কথাৰ আগুৰি
particulars of any subject.

উৱাৰ বি. যি ঢাকি বা বেৰি ৰাখে,
গাক আদিৰ গিলিণ & cover (পূ.
অ.) হাউলি।

উৱাহ বি. উশাহ শব্দৰ অপভ্রংশ।

উৱৈ-কাঠ বেগতে জুই অলাব পৰা
এবিধ কাঠ, & kind of inflam-
mable wood.

উশাহ বি. নিশ্বাস, জন্তুৰে শৰীৰৰ
ভিতৰলৈ সুমুৱা আৰু বাজলৈ
উলিওৱা বায়ু breath, জীৱ life,
জিৰণি, বিশ্রাম relief, rest, ধৈৰ্য
patience. উশাহ-টান দীঘলকৈ
উশাহ ল, মৰণৰ ওচৰ চাপ। উশাহ-
জিৰণি নিশ্বাস প্রশ্বাস।

উশীলৰ বি. এজন বজাব নাম।

উশ্বাস বি. নাক মুখৰ পৰা ওলোৱা
বায়ু।

উষা বি. নিচেই পুৱাৰ সময়, ধল
পুৱা দোক-মোকালি the early
morning, the dawn, বাণবজাব
জীয়েক। উষা-পটেশ্বৰী ৰূপৰতী-
তিবোতা, অনিন্দ্য সুন্দৰী। উষা-
ষাঞা নিচেই ৰাতিপুৱাতে যাবলৈ
ওলোৱা।

উষ্ট্ৰ বি. উট camel.

উষ্ণ বি. তপত hot, তাপ heat
বি. উষ্ণতা।

উষ্ণীষ বি. পাণ্ডৰি & turban.

উষ্ণ বি. জ্বহকাল the hot season,
গৰম hot.

উষ্ণা বি. খাবৰ ইচ্ছা, হেঁপাহ in-
crease of appetite or desire,
খং anger.

উস্, উহ্ অব্য. দুখ বা আশ্চৰ্য্য ভাব
বুজোৱা মাত an exclamation
of pain or surprise.

উস্মিস্ (পূ. অ.) বি. গোলমাল
confusion.

উহ্ বি. পানীৰ পুং, মাটিৰ তলৰ
স্বাভাৱিকতে পানী ওলোৱা বাট বা
বিন্ধা, ভূমুক & spring, গুপ্ত কথাৰ
উৱাদিহ & clue, অক. ধা. উহ-জি
মাটিৰ তলৰ পৰা জৰি ওলোৱা
to spring up, গুপ্ত ভাবে
অলপকৈ প্রকাশ হ'।

উহ ল গুপ্ত ভাবে বুজ ল, মূৰ্ছিত

ভলব পৰা কৰি ওলা। উহনি বি.
অধিক ভুমুক থকা ঠাই, সিজোৰা
ধানৰ ভাপ warm vapour, ভাপ
warm sensation. উহমুছি বি.
উকমুকনি।

উহল (অক. ধা.) অলপকৈ উৰহা
to swell.

উহা-চাউল বি. ধান উহৰাই তাৰ
পৰা কৰা চাউল।

উহা-ধান বি. চৌ বা কেবাহীত জুইব
তাপত ফাত মেলাকৈ গৰম কৰি,
বদন্ত শুকুৰা ধান।

উহ অব্য. অসম্ভি বুজোৰা মাত,
নহয় a word expressing nega-
tion, no.

উহোৱা বিণ. লোণ, মচলা নিদিয়াকৈ
সিজোৰা cooked without salt
or seasoning.

উহোৱা-অবৰা বি. লোণ, মচলা
নিদিয়াকৈ শুদা পানীত সিজোৰা
শাক পাচলি vegetables of
sorts cooked without any
seasoning.

উহ, উহ উল্লিখিত নহলেও বিটো
বুজিব পাৰি understood.

—o—

উ

উ ষববৰ্ণৰ ষষ্ঠ আখৰ the sixth
letter of the vowel, আতৰত
থকা মানুহক মতা মাত।

উঠন বি. উঠন grown up, কন্ডা-
কাল হোৱা having attained
puberty.

উঠ যা অ. ধা. মতা মাইকী একেলগ
হোৱা বা বহ খোৱা, to copulate.

উঠা বি. বিয়া দিয়া married.

উণ বি. জন্তুৰ নোমৰ পৰা হোৱা
সূতা wool. বিণ. উণী উল
নিৰ্মিত।

উণতা কমহোৱা কাৰ্য্য।

উদ্ধাই বি. উৰ্দ্ধ্বাস, কফ উঠি
নিশ্বাস লোৱাত কষ্ট হোৱা বোগ
the asthma.

উধ অক. ধা. ওপৰলৈ উঠ, আকাশৰ
ফালে যা to rise. সক. ধা. উধা
ওপৰলৈ উঠা।

উধামুখা বিণ. বিশৃঙ্খলা, বিবেচনা
নকৰা done at random. ক্ৰি.
বিণ. উধামুখাকৈ indiscrimi-
nately. উধবপৰা মুখলৈ ক্ৰি.
বিণ. এমূৰৰ পৰা আন মূৰলৈ from
one end to other. উধ. মুখ.
আগণ্ডবি all particulars.

উন বিণ. কম, হীন less in size,
a number or quality.

উনানবৈ বি. নবৈৰ এক কম eighty
nine, সেইদৰে উনত্ৰিশ, উন চল্লিছ;
উনপঞ্চাশ, উনষাঠি, উনসত্তৰ।

উনাশী বি. আশীৰ এক কম
seventy-nine.

উনৈশ, উনৈছ বি. একুবিতকৈ এক
কম nineteen.

উদ্দেশ্য-বিশ, উদ্দেশ্য-বিহ বি. অতি
শায়াস্ত প্রভেদ, অলপ ইফাল দিফাল
a very slight difference.

উদ্দেশ্যত (উদ্দেশ্যত) বা বলা বব
জোবেবে বতাহ বলা to blow
with full force, ববকে উত্ৰাবল
হোবা to be in great excite-
ment.

উবত বি. কবঙন the thigh. বিণ.
উবতীয়া।

উক বি. আঁঠু ওপৰ ভাগ, কবঙন
the thigh.

উকমি বি. কোহাল, দন্দব-শব্দ a
noise of a quarrel.

উৰ্ণাত মকবা, spider.

উৰ্ণা বি. লোম wool.

উৰ্ণ, উৰ্ণ বি. ওপৰ, ওপৰ দিশ the
above, ওখ ঠাই height. বিণ.
ওখ, ওপৰব, প্রধান ঠাই high,
elevated superior. **উৰ্ণগতি**
ওপৰলৈ গমন, উঠন ascent,
rising up. **উৰ্ণগামী** ওপৰলৈ
যোবা rising up, going up.
উৰ্ণদৃষ্টি ওপৰলৈ চোবা কাৰ্য the
act of looking upwards.

উৰ্ণপাতন তাপব দ্বাৰা কঠিন
পদাৰ্থক গেচীয় অবস্থালৈ পৰিৱৰ্ত্তিত
কৰি পুনঃ কঠিন অবস্থালৈ নিয়া
কাৰ্য sublimation.

উৰ্ণপুণ্ড বি. চেলাউবিব মাজব
পৰা ওপৰলৈ লোৱা দীঘলীয়া

ৰেখা a long mark from eye
brows to hair by the Hindus
on the forehead.

উৰ্ণপুৰুষ উপৰি পুৰুষ, পূৰ্বপুৰুষ,
ancestor. **উৰ্ণবাহ** ওপৰলৈ হাত
দঙা raising the arms up-
wards. **উৰ্ণবেতা** জিতেন্দ্ৰিয়
wholly subduing the passion
for a woman. **উৰ্ণলোক** বৰ্গ
paradise, higher sphere.

উৰ্ণশ্বাস ধাই asthma, অতিশয়,
পৰিশ্রম বা দৌৰাত উথাত হোবা।
ক্ৰি. বিণ. **উৰ্ণশ্বাসে**। **উৰ্ণস্থ**
ওপৰত থকা placed on high.
ক্ৰি. বিণ. **উৰ্ণে**।

উৰ্ণ বি. এজন মুনিৰ নাম, এওঁ নিজৰ
উকৰ ওপৰতে হোম পুৰি মহা-
বীৰ্য্যবান পুত্ৰ উৰ্ণ মুনিক জন্ম দিয়ে,
the name of a sage.

উৰ্ণি বি. পানীৰ ঢৌ wave, শোক
দুখ আদিৰ উদ্বেজন mental dis-
tress or agitation, বাগ আদি
বিপু।

উৰ্ণিবোল কোচাল।

উৰ্ণিলা বি. জনক বাজাব কন্ঠা আৰু
লক্ষণৰ ভাৰ্য্যা।

উৰ্ণিলি কোচাল loud noise.

উৰ্ণী বিণ. প্ৰভাতী, কপবতী, পৰম
সুন্দৰী।

উবা বি. বাক-মুহুৰ্ত্ত, প্ৰত্যাষ, বেদোক্ত
যেৰী বিশেষ।

উহিনী সমবায়, সমষ্টি on assemblage, collection.

উজ্জ্বল বিণ. অমুক্ত understood, অনুমেয়

—o—

ঋ হববর্ণৰ ৭ম আখৰ the seventh letter of the vowels. বাস্তব সাতোটা সুবৰ এটা।

ঋক্, ঋচ্ বি. ঋগ্বেদ the Rig-veda, ঋগ্বেদৰ মন্ত্ৰ।

ঋগ্বেদ বি. আদি বা প্রথম বেদ।

ঋচিক বি. বিশ্বামিত্ৰৰ বাণেক গাখি বজাৰ কণা সত্যাবতীৰ স্বামী আৰু যমদগ্নিৰ বাণেক এজন ঋষি।

ঋজু বিণ. পোন, থিয় straight, হোজা, সবল honest, upright, সহজ easy. বি. ঋজুতা।

ঋণ বি. ধাব debt. ঋণগ্ৰস্ত ধাবত পোত যোৱা involved in debt.

ঋণ-পত্ৰ বি. ধাব কৰোতে লিখি দিয়া কাকত, খত, দলিল, a bond.

ঋণমুক্ত বিণ. যি ঋণ পৰিশোধ কৰিছে। বি. ঋণমুক্তি।

ঋণী বিণ. ধৰকা indebted.

ঋতু বি. তিবোতাৰ মাহেকীয়া শ্রাব the menstrual or monthly discharge of a woman, লক্ষণ অনুসৰি কৰা বছৰৰ ভাগ, বছৰত

ছটা ঋতু যেনে—চ'ত-বহাগ, বসন্ত; জ্যৈষ্ঠ-আহাব, গ্রীষ্ম; শাওণ-ভাদ, বৰ্ষা; আহিন-কাতি, শৰৎ; আদ্যোণ-পূৰ্ণ, হেমন্ত; মঘ-কাশ্বিন, শীত, a season.

ঋতুপাতি বি. বসন্তকাল the spring.

ঋতুপৰ্ণ বি. অৰোধ্যাব এজন বজা।

ঋতুকাল বজৰলা সময় the time of menstruation.

ঋতুমতী মাহেকীয়া শ্রাব হোৱা, ঋতুমতীৰ স্তিচি হবৰ কাৰণে ঋতুমতী তিবোতাই তিনদিনৰ সুবত কৰা স্নান। ঋতু-বজা, ঋতু-পালন তিবোতা বজৰলা হোৱাৰ পিছত সন্তান হবৰ কাৰণে স্বামীৰ ভাৰ্য্যাৰ লগত সহবাস কৰা কাৰ্য্য, the cohabitation of a husband with his wife after her monthly course. ঋতুৰাজ বসন্তকাল the spring. ঋতু-সংহাৰ বি. কবি কালিদাসৰ এখন কাব্য।

ঋতু-হৰিতকী বি. ছটা ঋতুত সৈন্ধব, চেনি, মৌ আদি একোটা বিভিন্ন অনুপানেৰে খোৱা হৰিতকী বা শিলিৰা, the myrobalon to be eaten in different seasons with different substance.

ঋত্বিক, ঋত্বিজ পুৰোহিত priest.

ঋদ্ধি বি. সমৃদ্ধি, উন্নতি prosperity, progress, ঋদ্ধি সমৃদ্ধ উন্নতি সম্পন্ন।

ঋবন্ত বি. বাঁড়গৰু, ভতৰা a bull.

কবি বি. যুনি, তপস্বী & sage, & pious and learned man.

কক্কায়ুক বি. দক্ষিণ দেশৰ এখন পৰ্বত, ইয়াতে সুগ্ৰীবে বালীৰ ভয়ত পলাই আহিল।

কক্কায়ুক এজন ঋষি, দশবধে এওঁৰ হতুৰাই পুত্ৰ লাভৰ কাৰণে যন্তু কৰাইছিল।

কক্ক বি. ভালুক & bear, তৰা, নক্ষত্ৰ, বাশি & star, a constellation, কক্কবাজ ভালুকৰ বজা, জাম্বুদ্বান।

—o—

কক্ক ১১ এই তিনিটা আখৰ আগত থকা শব্দ অসমীয়াত নাই, সংস্কৃততো অতি কম।

—o—

কক্ক স্বৰবৰ্ণৰ একাদশ আখৰ the eleventh letter of the vowels.

কক্কট্টা অক. ধা. কাম কৰি অন্ত বা শেষ কৰা finish.

কক্ক অবা. দুখ, বিবক্তি বুজোৱা মাত, কেঁকনি an exclamation of pain or disgust.

কক্কী সৰ্ব. আগত বা ওচৰত থকা this, এইজনী তিবোতা this woman.

কক্কীটো সৰ্ব. আগত বা ওচৰত থকা বস্তু বা প্ৰাণী this being or thing.

কক্কীপোনে ক্ৰি. বিণ. এইফালে by this side.

কক্কীয়া সৰ্ব. আগত থকা বস্তু বা মানুহ।

কক্কী সৰ্ব. আগত বা ওচৰত থকা সময়ীয়া লোক বা তিবোতা this (signifying a man or woman of equal rank)

কক্কীকাল বিণ. কঁকাললৈকে হোৱা দ বা ওখ waist-deep.

কক্ক বি. দুইৰ আধা, এটা one. এক-জানী বি. ছবতীয়া মোহৰ the coin of one-anna value. একক মাত্ৰ এটা, কেবল, unit. এক-কালীন এসময়ৰ, এবাৰৰ।

কক্কচনৌয়া বিণ. এবছৰৰ নিমিত্তে চলতি, এবছৰীয়া annual.

কক্কমকা ক্ষন্তেকীয়া।

কক্কচিন্ত বিণ. এটা কথা বা বিষয়ত মন দিয়া with the mind fixed on one thing. ক্ৰি. বিণ.

কক্কচিন্তে। বিণ. একচিতিয়া।

কক্কচেতিয়া বিণ. এদনীয়া, এজন বা এদলৰ দখল বা স্বত্বত থকা monopolized.

কক্কছত্ৰী বিণ. বহুত দেশ বা বজাব ওপৰত সম্ৰাট বা চক্ৰবৰ্তী বজা হোৱা ruling as an emperor.

কক্কছত্ৰী একমাত্ৰ।

একজাত, এজাত বি. নতুন গঢ় বা
স্বভাব, আনফালব বিপৰীত ভাব
changed form or character.

একটিয়া, একঠীয়া বিণ. একঠা বা
আদ সেব ধৰা holding half a
seer, দহমুঠি ধৰা ।

একলীয়া বিণ. বিযুবীয়া, বোবৰ এটা
নথকা not paired with an-
other, এখন কাণে শুনা, যাব এখন
কাণ আছে bearing by one
ear or having one ear.

একলীয়া মোৰ. বি. আঠুৰা আদি
বোৰা মোৰ ।

একতৰ (একত্ৰ শব্দৰ অপভ্রংশ) বিণ.
সানমিহলি mixed up.

একতৰ্কা বি. এটা পক্ষক সুধি কৰা
দিদ্বান্ত, এক পক্ষীয় exparte.

একতা বি. একগোট, মিল unity,
harmony.

এক্টিয়াৰ বি. ক্ষমতা, অধিকাৰ
এলেকা power, right, jurisdic-
tion.

একতীয়া বিণ. একালৈ কাতি বা
চাপৰ হোৱা এচলীয়া inclining
to one side.

একত্ৰ বিণ. একগোট, একলগ to be
at one place, joined together.

বি. একত্ৰতা, জি. বিণ. একত্ৰে ।

একত্ব বি. এক হোৱা identity.

এককালীন বিণ. একেবাবে যি হয়,
এক সময়ত অমুষ্ঠিত ।

এককলা বি. যত্নৰ পাছত দহ

দিনলৈকে দিনে দিনে শিশুহীয়া
কাৰ্য্য ।

এককলা অব্য. এসময়ত, কেতিয়াবা ।

একদেও বি. এজন মাথোন প্রধান
আৰু উপায় দেৱতা, অদ্বিতীয় ঈশ্বৰ
one supreme God.

একদেশ বি. কোনো এভাগ any
portion.

একদেশদৰ্শী কোনো বিষয়ৰ
একাংশ মাত্ৰ যিয়ে বিবেচনা কৰে,
পক্ষপাতী একদেশদৰ্শিতা ।

একনায়কতন্ত্ৰ এজন মাত্ৰ শাসন
কৰ্ত্তাৰ নিৰ্দেশ অনুসাবে চলা শাসন
ব্যৱস্থা ।

একনিষ্ঠ এক বিষয় বা ব্যক্তিত্ব
নিষ্ঠাবান, অব্যতিচাৰী । এক-পত্নী
পতিত্ৰতা, একপত্নীক হুনাই বিয়া
কৰোৱা নাই । একৰ ৪৮৪০
বৰ্গগজ পৰিমিত (মাটি) acre ।
একমুখী সবল বৈধিক গতিত
প্ৰবাহিত ।

একবচন বি. শব্দৰ বা ধাতুৰ এটা
বুজোৱা ৰূপ the singular 'num-
ber.

একবাক্যে জি. বিণ. বহুত লোকে
একমত হৈ in one voice.

একভিতি (পু. অ.) বি. একেলগ,
একেঠাই together, in the
same place.

একমনা বিণ. একে কথাতে বন
লগোৱা, একচিত্ত having the
mind fixed in one object.

একক বিণ. একজন বা এটা
মাথোন, যাব দ্বিতীয় নাই only
one, having no second.

এককবন্ধন বিণ. কবন্ধন পর্যাঙ্ক তল
যোবা, কবন্ধনলৈকে হোবা দ,
কবন্ধনীয়া।

এককবাব্ বি. স্বীকাৰ. কবুল
promise, agreement. এককবাব্
ভাষা বি. প্রতিজ্ঞা বা চুক্তি কাকত।

একক বিণ. অকল, একজন মাথোন
alone.

এককব্য বি. এক ভক্ত একজন শিষ্য।

একক বিণ. অকল along, having
no companion. এককাকভীয়া
বিণ. অকলে থাকিবলৈ বা কাম বন
কৰিবলৈ ভাল পোবা unsocial.

এককৰণ বি. কেবল একজন দেহতা
বা ঈশ্বৰত শবণ লোবা, কেবল একজন
ভক্ত ভজা। বিণ. এককৰণীয়া।

এককিবা বি. শিবা বেমাৰ, এটা
অণুকোষ উৰহি বেদনা হোবা
বেমাৰ orchitis.

এককেশৰ বি. দ্বন্দ্ব সমাস বিশেষ,
অতিশয়, চৰম।

এককেশৰ দ্বন্দ্ব বি. দ্বন্দ্ব সমাস বিশেষ।

একা ক্রি. বিণ. অন্তথা নোহোৱাকৈ,
নিশ্চয়, certainly, without
fail, (পুঃ অঃ) অকলে।

একাংশ বি. এভাগ, একখণ্ড one
share or part.

একাঁচল বি. কাটোৱাৰ এমুখ, এক
আঁচল end of a cloth.

একাঁঠু বিণ. আঠুলৈকে তল যোবা,
আঠুৰ সমান দ knee deep, আঠু-
লৈকে পোত যোৱাকৈ জাবৰ
পেলোৱা অৰ্থাৎ বহুত জাবৰ গোট
যোবা covered with rubbish
up to the knee.

একাঁকাৰ বিণ. বিভিন্নতা নথকা,
সকলো একে বকৰ হোৱা having
the same form, জাতিকুলৰ বাদ
বিচাৰ নথকা devoid of distinc-
tions of caste or religion.

একাঁকী বিণ. অকল, লগ নথকা
alone, having no com-
panion. স্ত্রী. একাকিনী।

একাঁঞ বিণ. এটা কথা বা বিষয়ত
আগ্রহেৰে লগা, একমনা fixed
on one object only, closely
attentive. বি. একাঁঞতা এক
বিষয়ত ঐকান্তিক অনুৰাগ, অনগ্র-
চিত্ততা।

একাঁঞচিন্ত বিণ. একনিষ্ঠ, এক
বিষয়ত নিবিষ্ট মন যাব। বি.
একাঁঞচিন্ততা। ক্রি. বিণ.
একাঁঞচিন্তে।

একাঁয়ী বি. এপাত মহা অস্ত্র।

একাঁজি বি. শৰীৰৰ একাল অবশ হৈ
যোবা বেমাৰ paralysis of one
side of the body.

একাঁঠী বিণ. দুহাত দীঘল বা বহল
measuring one yard. একাঁঠী-
চৰা এখোপ বেছি a degree
higher or greater.

একাচেকা বিণ. আনতকৈ বেলেগ, বিশেষ ধৰণৰ, অলপতে ঝং উঠা of a peculiar nature, easily provoked.

একাচ বিকাচ বি ধৃতি-বিধৃতিৰ স্মৰ বিচাৰ consideration of what is pure and what is impure.

একাজি বি. বস্তু তুলি থবলৈ চুকিয়া-চুকি কৰি বন্ধা তিনি ডাল মাৰিৰ যতন a triangular frame used as a shelf.

একাজী বিণ. 'একাজী' চোৰা।

একাগপজীয়া বিণ. আন কোনো ফালে কাণ নকৰাকৈ বা একান্তমনে লাগি থকা solely devoted or attentive to one thing.

একাগ দুকাগ বিণ. লাহে লাহে জনাজাত হোৱা gradually becoming public.

একাতি বিণ. একপীয়া, একালৈ হলা inclining to one side.

একাত্মা বিণ. অতি আত্মীয় very intimate.

একাদশ বি. এঘাৰ eleven. বিণ. এঘাৰ সংখ্যাৰ। একাদশত শুক, একাদশত বৃহস্পতি—ভাগ্য সুপ্রসন্ন হোৱা। একাদশ কজ বি. ব্ৰহ্মাৰ ক্ৰোধৰ পৰা ওপজা কন্দৰ স্বৰূপ বা নাথ। যেনে :—ঋতুধ্বজ, উৰ্দ্ধবেতা ভৰ, বায়দেৰ দ্বতব্ৰত, সৰ্বকাল, শিব, মদীনাম্ ইত্যাদি।

একাদশী বি. জোন ওলোৱাৰ বা যবিবৰ পৰা এঘাৰ সংখ্যাৰ দিন the eleventh day of a lunar fortnight.

একাদিক্ৰমে ক্ৰি. বিণ. একৰ পৰা আৰম্ভ কৰি ক্ৰমান্বয়ে, আনুক্ৰমিক নেশানেপেৰাকৈ in a regular series.

একাধিপত্য বি. এজন সকলোৰে ওপৰত অধিপতি বা গৰাকী হোৱা অবস্থা state of being in supreme power.

একান্ত বি. একে ঠাইতে মন লগোৱা having the mind fixed on one object, নিতান্ত certain.

একান্ত-মনে, একান্তভাবে ক্ৰি. বিণ.

একান্ত বিণ. একে চকতে থোৱা, একে লগে থোৱা লোৱা কৰা living in a joint family.

একান্তভুক্ত, একান্তবৰ্তী, যৌথ পৰিবার joint family.

একাত্তৈ, একাত্তৰৈ বি. এক আক নবৈ ninetyone.

একার্থক বিণ. একে বা তুল্য অৰ্থে থকা having the same meaning.

একাৱলী বি. এঘাৰটা আধৰ থকা ছন্দ বিশেষ।

একাষৰীয়া বিণ, একাষৰত থকা, একালে থকা living or existing on a side or border.

একাহাৰী বিণ. বি. দিনবাতিৰ

ভিত্তবত এবাৰ মাথোন আহাৰ
কৰে।

একীকৰণ সমান কৰণ, একত্ৰ মিলিত
কৰণ।

একীভবন এক হোৱা। একীভাৰ
এক্য। একীভূত একত্ৰ মিলিত।

একুঁচীয়া বিণ. এপাক বা এমেষ দি
পিন্ধা going once round the
body.

একুটা, একুতী বি. এটা লৰা বা
এজনী ছোৱালী, থকা ভিৰোতা a
woman having only one
child.

একুণে ক্ৰি. বিণ. একত্ৰে, মূঠতে all
together.

একুৰীয়া বিণ. নভবা নিচিন্তাকৈ,
সি কয় তাকে কামত পৰিণত
কৰিবলৈ যোৱা।

একে বিণ. অবিলগ, তুল্য, সমান
the same, alike.

একে-আগী বিণ. একে বিধৰ, মিহলি
নোহোৱা unmixed.

একে-কাঠি বিণ. মাজত বেৰ
নথকা, একাকাৰ having no
partition wall, continuous,
সান মিহলি mixed up.

একেকালে ক্ৰি. বিণ. একেবাবে
সম্পূৰ্ণ কৈ once for all.

একেকোবে, একেচাবে ক্ৰি. বিণ.
নিমিষতে. তৎক্ষণাৎ at once,
with one stroke. একেগভী
বিণ. সহোদৰ।

একেচিন্তে ক্ৰি. বিণ. একান্তভাবে,
একান্তমনে intently.

একেচিণে ক্ৰি. বিণ. একেবলে
এ with one jerk or pull.

একেটা বিণ. একে, এটা মাথোন
one only.

একেভৰী বিণ. সানমিহলি, একে
কঠি mixed up, মাজৰ পানী
শুকাই একেলগ হোৱা united
by intervening water having
dried up.

একেতিলে একেতিলতে ক্ৰি. বিণ.
অতি অলপ সময়তে, অতি বেগতে
very quickly.

একেথৰে. একেথিৰে ক্ৰি. বিণ. থৰ
লাগি, একেবাহে motionless.

একেহায়ে ক্ৰি. বিণ. একেবাহে, ব
লাগি, এক দৃষ্টিতে with the
eyes fixed on one thing.

একেপাঙ্কি বিণ. একে স্বভাৱৰ of
the same character.

কেবাবে, একেবাবেই বিণ. ঠিক
এবাবতে, হঠাৎ, তৎক্ষণাৎ at once
সম্পূৰ্ণৰূপে wholly.

একেমুখে ক্ৰি. বিণ. একে কথাৰে,
কথাৰ অমিল নোহোৱাকৈ
agreeing with one another
on a statement.

একেবাহে ক্ৰি. বিণ. একেখিৰে,
নেবানেপেৰাকৈ, একেলালীয়ে
stead-fastly, without inter-
ruption.

একেলগে ক্রি. বিণ. লগ লাগি,
একগোট হৈ jointly, in
company.

একেলানোয়ে ক্রি. বিণ. একে-
লেখাবিয়ে, একেবাহে conti-
nuously.

একেলুটিয়ে ক্রি. বিণ. ইকান্তি
সিকান্তি নোহোবাকৈ without
moving or rolling.

একেশ্বর বিণ. অকলশবীয়া, লগ
নথকা alone, solitary. ক্রি. বিণ.

একেশ্ববে অকলে, একেশ্বরবাদ
বি. এজন মাথোন ঈশ্বর আছে
বোলা মত monotheism.
একেশ্বরবাদী বিণ. এজন মাথোন
ঈশ্বর আছে বুলি বিশ্বাস কৰা
লোক।

একেশ্বৰ বি. নিচেই অলপ কথা,
এটা শব্দ বা মাত a word.

একৈয়া বিণ. এদিনৰ অন্তৰে অন্তৰে
হোৱা।

একৈশ বি একবি এটা twenty-
one. একৈশ-পুৰুষ পূৰ্ব-পুৰুষ
সকল।

একৌচ বি. এতাঁজ, এমোকোট one
fold, গাৰ কপোৰ কৌচাই কৰা
ভোলোভাত যিমান ধৰে সিমান।

একো বিণ. কোনো, অলপো slight.
কিছু anything.

একোইলাচ বি. গ্ৰীচদেশীয় এজন
নাট্যকাৰ।

একোটা বি. বেলেগে এটা, এটা

এটা separate one. অনেক
ভিত্তবত এটা a certain one.

একোদ্ধিষ্ট বি. এজনৰ উদ্দেশ্যে কৰা
শৰাদ Shradha offered to one
person only.

একোনাই বিণ. খঙত কাণ্ড জ্ঞান
নোহোৱা without sense or
power of judgment.

একোমুখী একোমুখতা একোমু-
খতা, এটা বিন্দুৰ ফালে গতি কৰা।

একোপথে ক্রি. বিণ. একো প্ৰকাৰে,
কোনোমতে in any way, in
spite of all efforts.

এক্সা (ছি. এককা) বি. এটা
ঘোঁৰাৰে চলোৱা গাড়ী বিশেষ।

এখনীয়া বিণ. এতৰণীয়া, এজাপ
থকা consisting of one fold.

এখনে (পূ. অ.) ক্রি. বিণ. এতিয়াই,
এই মুহূৰ্ততে just now.

এখনুক বি. এক মুহূৰ্ত, অতি অলপ
সময় a moment. বিণ.

এখন্তকীয়া।

এখান্দি বি. শস্য কৰিবলৈ সৰু সৰু
ভাগ কৰি লোৱা মাটি a small
compartment of land.

এখুজীয়া বিণ. এথোজ এথোজকৈ
pacing or going slowly.

এখেত সৰ্ব্ব. (সম্মাৰ্থত) এওঁ, এইজন
this one.

এখেৰ সৰ্ব্ব. এই ঠাইৰ of this
place.

এৰলৰা বিণ. গলধন বা ডিঙিলৈকে ভৰা, filled up to the neck.
 এৰবায়া বিণ. অকলশৰে এঠাইত থকা দৈ থকা dwelling away from others, সমাজে আলগ কৰি থোৱা excommunicated.
 এৰাৰ বি. এক অধিক দহ eleven, বিণ. এৰাৰ সংখ্যাৰ being eleven in number.
 এঙনি জেঙনি বি. বিশৃঙ্খল, বৃজিব নোৱাৰা কথা a puzzle, a knotty question.
 এঙা বি. আঠৰ তললৈকে পৰা এবিধ চোলা a kind of tunic. সক. ধা. বেয়া বুলি লবলৈ অনিচ্ছা কৰা to show disinclination to purchase or eat.
 এঙামুৰি বি. গামুৰি the act of stretching for relief.
 এঙাৰ বি. পোৰা কাঠ বাহৰ কলা ভাগ charcoal.
 এঙুৰ-ভেঙুৰ বিণ. বেকা-বেকিকৈ crooked.
 এঙেকৰা বিণ. এঙাৰৰ নিচিনা ক'লা coal-like black, এঙাৰৰ ব্যৱসায় কৰোঁতা, চিলিমত পোৰা ধপাতৰ এঙাৰ, টিকিৰা।
 এঙে (কথা ভাষা) এনেকৈ চোৱা।
 এটহীয়া বিণ. আগে শুৱিয়ে সমানে নকটা unevenly split.
 এচকুৱা বিণ. এটা চকু থকা one-eyed.

এচ'ৰাজ বি. এবিধ বাস্তৱ যন্ত্ৰ a kind of musical instrument.
 এচলীয়া বিণ. এখন চাল থকা (ঘৰ) one-roofed, এচলা পাটেৰে সজা consisting of one piece of board.
 এচিয়া বি. আমি থকা মহাদেশৰ নাম Asia.
 এচৰি কণি আছাৰ কণি, চিটিকণি।
 এছাৰি বি. সক দীঘলীয়া মাৰি a whip.
 এছালি-এমালি বি. হুঁতালি, উৎপাত।
 এজ্জালি বিণ. কেবাজনবো অধিকাৰ থকা, উম্মেহতীয়া possessed in common.
 এজ্জাচ বি. আদালত, বিচাৰালয় a court.
 এজাহাৰ বি. চুৰি হোৱা মাল আদিৰ বিষয়ে থাৱাত লিখি দিয়া কাকত, বক্তব্য an information, a declaration.
 এজেণ্ট (ইং agent) বি. প্ৰতিনিধি, কাৰ্য্য নিৰ্বাহক। এজেন্সি বি. (ইং agency) প্ৰতিনিধিগিৰি, এজেণ্টৰ অফিচ বা কাৰ্য্যস্থান।
 এটকা মহন্ত বি. কহ্নসিংহ স্বৰ্গদেৱে প্ৰেষ্ঠ বুলি স্বীকাৰ কৰি মাটি বাৰী দি পূৰ্ণভগীয়া কৰি স্থাপন কৰা মহন্ত সকল।
 এটা চকু কথা কৰা, এখন কাল

কৰা কৰা—মন কাণ নকৰা, to be inattentive.

এটা বিণ. একগোট থকা one, মিল, প্রীতিযুক্ত in love or amity, একেটা only one, কোনো এটা any one, বিশেষ এটা particular one.

এটীয়া বিণ. অকলশৰীয়া, লগ নথকা single, alone.

এটেকেন-মেটেকেন বি. কৰোঁ নকৰোঁ কৰা indecision.

এটোপ-এটোপকৈ, এটোপ-এটোপাকৈ ক্রি. বিণ. টোপা-টোপে।

এঠাইত কাটিলে সাত ঠাইত গজা অতি টেঙৰ মানুহ।

এঠলীয়া বিণ. এটা ডাল বা ঠাল থকা having one branch.

এঠা 'আঠা', চোৰা।

এঠা-এঠি বিণ. আঠাৰ নিচিনা, বিজলীয়া gummy, sticky.

এঠেঙিয়া বিণ. এটা ঠেং থকা having only one leg.

এডমাণ্ড হিলাৰী হিমালয় বিজয়ী এজন লোক।

এডলীয়া বিণ. গাত ঠাল ঠেঙুলি নথকা having no branches.

এডৱাৰ্ড জেনাব বি. বসন্ত বোগৰ হিটা আবিষ্কাৰক।

এডাল চুলিক দুডাল কৰা সামান্য বিষয়ক বেলেগ ভাব কৰা, পাত্ত-পাত্তকৈ বিলোৰা।

এডিতীয়া বি. ডিঙিলৈকে হোৱা দ বা ওৰ reaching up to the neck, neck-deep.

এডিটৰ (ইং editor) বি. সম্পাদক।

এডিছন (ইং edition) বি. সংস্কৰণ।

এডেও দুডেও ক্রি. বিণ. এথোজ দোথোজ কৈ walking slowly.

এডোণিচ ভেনাচে ভাল পোৱা য়বক।

এডুৱস্তা (পু. অ.) বি. বাখোতা।

এডলীয়া বিণ. একভীয়া, হেলনীয়া inclining towards one side.

এণাক্স গোৰাচ গ্ৰীচদেশৰ এজন বৈজ্ঞানিক।

এতদৰ্থে ক্রি. বিণ. এই উদ্দেশ্যে, এই কাৰণে for this reason or purpose.

এতমান (পু. অ.) বিণ. ইমান so much.

এতলা বি. জাননী, ডাঙৰ লোকলৈ দিয়া সন্বাদ notice, a report.

এতহস্তে (পু. অ.) ক্রি. বিণ. এনেতে, এনে সময়তে।

এতহঁ (ব্রজ) [সং এতাবৎ শব্দজ] বিণ. এতাবৎ, ইমান।

এতাদৃশ বিণ. এই ৰকম, এনে, এই নিচিনা similar to this, such. স্ত্রী. এতাদৃশী।

এতৱস্ত (পু. অ.) বিণ. এনেকুৱা, এতাদৃশ। এতাবৎ বিণ. ইমান।

এতিয়া ক্রি. বিণ. এই মুহূৰ্ত্ত, এই

সময়ত্ব now, at present.
 এতিয়াই ক্রি. বিণ. এই সময়তে,
 তৎক্ষণাৎ instantly.
 এতিকণ, এতিকণে (পু. অ.) ক্রি.
 বিণ. এতিয়াই, এই সময়তে।
 এতেক বিণ. ইমান, ইমানবোৰ so
 much, so many. এতেকতে
 (পু. অ.) এনেতে, এনে সময়তে at
 that time.
 এতেকে, এতেকতে ক্রি. বিণ. এই
 কাৰণে, এই গতিকে for this
 reason, therefore.
 এতেখানি, এতেখিনি বি. ইমান,
 ইমানবোৰ so much, so many.
 এতেবেলি ক্রি. বিণ. ইমান বেলি
 up to this time.
 এথা (পু. অ.) বি. এই ঠাই this
 place.
 এখানি এবানি বিণ. খান-খিতি
 নথকা, নিবাশ্রয় helpless.
 homeless.
 এখুঁতবি, এখুঁতবীয়া বিণ. খুঁতবি
 লৈকে তল যোৱা দ বা ওখ chin-
 deep, chin-high.
 এখেৰ্-মেখেৰ্ বি. কৰোঁ নকৰোঁ
 কৰা hesitation.
 এখোন ক্রি. বিণ. ঠিক এতিয়া,
 সম্প্রতি just now, yet.
 এৰ্জীয়া বিণ. এটা দাঁত থকা বা
 গজা having one tooth or
 tusk, একাবৰীয়া, একলীয়া exist-
 ing on one side.

একলীয়া বিণ. একচেটিয়া mono-
 polized, আজবি, আইবি unoccu-
 pied.
 এদিনা (পু. অ.) বি. আন দিন
 another day.
 এদিনীয়া বিণ. এদিন থকা lasting
 one day, অস্থায়ী or short
 duration, বিশ্বাসৰ অযোগ্য
 untrustworthy.
 এদোগেদো বি. গা-গধুৰ, লেহেম
 slow.
 এধৰীয়া বিণ. এধাৰ বা এশাৰী
 গোঠা মণি থকা having only
 one string of bead, মুখৰ
 এফালে ধৰোৱা having one
 side of the edge sharpened.
 এধান, এধানমান বিণ. এটা ধানৰ
 সমান, নিচেই কম a little, a bit.
 এনখ বিণ. অকণমান, এচিকটা a
 little.
 এন-গেন বি. কৰোঁ নকৰোঁ, ষাঠ
 নাধাঠ hesitation.
 এনয় (পু. অ.) বিণ. এনেকুৱা such.
 এনা বিনা, নথকা absent, with-
 out.
 এনাই বিণ. নাইৰ সমান ওখ, নাই-
 লৈকে তল যোৱা দ coming
 up to the navel, navel-deep, বি.
 (আহোম শব্দ) আই বা বোপাইৰ
 মাক grand-mother. এনাই
 স্বৰীয়া বি. আহোম বজাৰ দিনৰ
 এটা ধেলৰ নাম।

এনামেল (ইং enamel) বি. ধাতুৰ
পাত্ৰৰ ওপৰত কাঁচৰ নিচিনা বং
কৰা।

এনি ক্ৰি. বিণ. এই পোনে, এইফালে
hither. এনি-মুৰীয়া বিণ. ছেটা-
মুৰীয়া।

এমুৱা বিণ. এনেকুৱা, এই প্রকাৰৰ
such, like this.

এনে বিণ. এইকপ, এনেকুৱা such,
ক্ৰি. বিণ. এনেকৈ।

এনেই ক্ৰি. বিণ. একো নোহোৱাকৈ,
ভুনাই for nothing, without
any particular cause.

এনেকুৱা বিণ. এই প্রকাৰৰ of
this description. ক্ৰি. বিণ.
এনেকুৱাকৈ এইদৰে in this
way.

এনেতে ক্ৰি. বিণ. এনে সময়তে at
such time.

এনে-তেনে বিণ. এই প্রকাৰ সেই
প্রকাৰ such and such.

এন্ত (পু. অ.) সৰ্বনাম. এইজন,
এখেত।

এন্ডুৰ বি. ইন্দ্ৰ & rat. এন্ডুৰীয়া
এবিধ বা an ulcer.

এন্ধাৰ আন্ধাৰ চোৱা।

এপখাল পৰা বিণ. এবাৰ হোৱা
অৰ্থাৎ এবাৰ পিন্ধি খুলগীয়া অলপ
পুৰণি (কাপোৰ আদিত খাটে)
not perfectly new.

এপতা বিণ. ভৰি অৰ্থাৎ সক পাঠিব

ভলৰ ভাগ ভল যোৱা ওখ as deep
as the height of the foot.

এপতীয়া বিণ. মাথোন এপাত থকা
having only one leaf.

এপৰীয়া বিণ. নৈ, পুখুৰী আদিৰ
এপাৰে থকা living on one side
of a river.

এপলীয়া বিণ. দিনটোত মাথোন
এবাৰ কাম কৰিব লগা, এপাল
খাটিব লগা, having only one
turn to serve.

এপাহুৱাৰ বেয়া বস্তু দি বা বেয়াকৈ
কাম কৰি ভাওনা কৰ to deceive
by giving a bad or in-
different thing or doing
anything indifferently.

এপিঠীয়া বিণ. একালত থকা,
একালৰ pertaining to one
side, এপিঠিত লিখা (কাকত)
written on one side, একালৰ
কাম কৰি আজৰি হোৱা আৰু আন
ফালৰ কামত নিযুক্ত হব পৰা free
from some business and
ready to be engaged in
something.

এপ্ৰিল (ইং April) বি. ইংৰাজী
বছৰৰ চতুৰ্থমাহ।

একলীয়া বিণ. একালৰ, একালে
থকা বা হোৱা partial, on one
side, belonging to one party.

এফালে গধুৰ, এফালে হেলনীয়।

এবজিষ্ট (পু. অ.) বিণ. এনেকুৱা like

this. এবদীয়া কাবে বিণ. এই
 একাবে এনেকৈ in this way.
 এবদীয়া বিণ. (নারব) এটা বাব
 চাপব lopsided.
 এবাইছ বিণ. এপিটন, এসেকা
 punishment.
 এবুহু বিণ. বুকব সমান দ নাইবা ওখ
 breast deep or breast high.
 এবুলীয়া বিণ. এবাব মাধোন বং বা
 বৰণ লগোৱা, dyed or painted
 once only.
 এব্বে (প্ৰ. অ.) [হিং অবহি] ক্ৰি.
 বিণ. এতিয়া now.
 এব্বেলি বি. এবাব once.
 এব্বেলীয়া বিণ. আধাদিনীয়া last-
 ing half a day. ক্ৰি. বিণ.
 এব্বেলীয়া কৈ।
 এব্ভো, এব্ভু (প্ৰ. অ.) ক্ৰি. বিণ.
 এতিয়াও even now.
 এব্ভন (প্ৰ. অ.) বিণ. এনেকুৱা
 like this.
 এব্ভুৰীয়া বিণ. কোনো বস্তু বা ঠাইব
 এব্ভবত থকা, কোনো বস্তুৰ কাণৰ
 সমান হৈ ভবা।
 এব্ভিঙ্গ কৌলচ প্ৰাচীন প্ৰাচৰ এজন
 কবি আৰু দাৰ্শনিক।
 এবৰ সক. ধা. ভাগ কৰ to aban-
 don, মোকোলাই দে to set free,
 এবদীয়া কৰ to excommuni-
 cate, পাৰ হ to cross. অক.
 ধা. নাইকিয়া হ to cease. বি.
 এবৰণ, এবণি এবা কাৰ্য্য, যুক্তি।

এবদীয়া বিণ. একে দিনাই শুকোৱা।
 এবগু বি. এবা গছ।
 এবা বি. ('এবগু' চোৱা)।
 এবা বিণ. লোকে এৰি যোৱা,
 ব্যৱহাৰ নকৰা refused or left
 behind.
 এবা ক্ৰি. বিণ. কোনো কথা স্বীকাৰ
 কৰা স্মত yes.
 এবা অক. ধা. মুকলি হ, বন্ধা পৰ to
 be free, to escape.
 এবাএৰি বি. পৰস্পৰ সম্বন্ধ বা সঙ্গ
 ভাগ separation from each
 other. এবাণি বহুত এবা গছ থকা
 ঠাই a patch of castor oil
 plant.
 এবা-পৰ (অক. ধা.) ব্যৱহাৰ
 নোহোৱাকৈ পৰি থাক to be
 abandoned. এবা-পৰা কয়
 হোৱা, মাছে সময় এবা, যেনে—অব
 এবা-পৰা কৰিছে। এবা-পাত্ত বি.
 এবা-গছৰ পাত, চুৰা পাত।
 এবা-বোটল অক. ধা. লোকে এৰি
 থৈ অহা বস্তু লোৱা, লোকে ভাল-
 খিনি বা সবহ ভাগ নিয়াৰ পাচত
 অৱশিষ্ট বস্তু বিচৰা, to take or
 look for what has been
 rejected by others.
 এবাল বি. জড়-বন্ধা দীঘল জৰী &
 tether. এবাল-দে চৰি ফুৰিব
 পৰাকৈ দীঘল জৰীৰে বান্ধি থ।
 এবী বি. এবাপাত খুৰাই পোহা গলু
 বা মুগা a species of silk-

worm. এবীকাপোৰ এবী
মুগাব সূতাৰ পৰা তৈয়াৰ কৰা
কাপোৰ।

এবীয়া বিণ. এবীসূতাবে তৈয়াৰী।

এবীয়া-কাপোৰ বি. এবী সূতাৰ
দ্বাৰা প্ৰস্তুত কাপোৰ।

একৰা সৰু. ধা. পৰিত্যাগ কৰা to
cause to leave or abandon,
আঁতৰ কৰ, পৃথক কৰ to remove
or separate.

এবে (পূ. অ.) সহিতে, সৈতে।

এবেহা বি. এবাপৰা, চুৰা, উচ্ছিষ্ট
remainder, refuse.

এবো-এবো ক্ৰি. বিণ. এবিবলৈ ধৰা
about to leave.

এবোঁ ক্ৰি. (কথা-ভাষা) একৰা,
to separate.

একাই-জাপৰী, একাই-জাবৰী
বিণ. অপবিত্ৰতা, অস্বচ্ছ slovenly
and ugly, untidy.

এলাকা, এলেকা [আববী ইলাকা
(সম্বন্ধ)] বি. দখল. অধিকাৰ
possession, jurisdiction, স্বত্ব
right.

এলাগি বিণ. আঁতৰা, দেখিবলৈ
বেয়া ugly.

এলাগী বিণ. গিৰীয়েকে ভাল
নোপোৱা, অনুৰণী not liked by
one's husband, ugly.

এলাচি বি. এবিধ খোৰা আৰু
উষধত লগা সুগন্ধি মচলা গুটি
cardamom.

এলাধু বি. চোঁচ fibrous scrap-
ings of cane etc.

এলাধু 'আলাধু' চোঁচ। বিণ.
এলাৱা।

এলা-পাক বি. বিনা জগৰ, বিনা
কাৰণ want of cause or
necessity.

এলা-পেচা বিণ. অলপতে পাচ
হোহকা, সামান্য, বেই সেই,
অবহেলাৰ পাত্ৰ ordinary, mean,
negligible.

এলা-বাতু 'আলা-বাতু' চোঁচ।

এলাহ 'আলাহ' চোঁচ।

এলাবাং বিণ. অজলা, অপাত্ৰ dull,
worthless.

এলেকৰ ভাইয়েক এলেক (কথা-
ভাষা) সম্বন্ধহীন লোক।

এলেঙু বি. এবিধ সৰু মাছ a kind
of fish.

এলেঙু-গাঠি (কথা-ভাষা) গৰখীয়া-
হঁতৰ সৰু ডালৰ প্ৰথম গাঁথিটোৰ
নাম, নাঙেলি গীতত ইয়াৰ ব্যৱহাৰ
আছে।

এলেছৰা বিণ. সোণোপা, কাম
কৰিবলৈ ইচ্ছা নথকা lazy,
slothful.

এৰী বি. দৈ নোহোৱা not curd-
led as milk, কেঁচা, নিসিষোৱা
unboiled, unsized, কম বয়সীয়া
of immature age. বি. নাকৰ
ভিতৰত তেজ গোটখাই হোৱা

এবিধ বোগ & polypus in the nostril.

এরা-ভাগা ক্রি. এরা পকি নাকব পৰা ভেজ ওলোৱা। এরা হ ক্রি. এরা বোগে ধৰা।

এখএটা বিণ. অসংখ্য many.

এসাজী বি. ভাল কামত নহা un-useful.

এসাঁজীয়া বিণ. দিনৰ ভিতৰত এসাঁজ মাখোন খোৱা eaten once a day, এসাঁজ খাবলৈ অঁটা sufficient for one meal only.

এহাতিয়া বিণ. এখন হাত থকা having one hand only, এহাতিব সমান দ বা দীঘল one cubit deep or long, এজনৰ হাতেৰে কৰা done by one person only, এজন মানুহে ব্যৱহাৰ কৰা used by one person only.

এই, এহ (পু. অ.) সৰ্ব্ব. এই this. এহিআনে ক্রি. বিণ. ইমানতে, এই ঠাইতে at this point, ইমান this much.

এহে অব্য, আনন্দ, নিন্দা বা অৱজ্ঞা প্ৰকাশক মাত, স্বৰ পূৰ্ব কবিবৰ কাৰণে গীতৰ ফাকিব অন্তত লগোৱা মাত। (পু. অ.) এইজনা this person.

এহেস্ত (পু. অ.) এইজন 'এহেস্তেসে বিজ্ঞু' আদি পুৰুষ—কীৰ্ত্তন।

এহেব ভেহেব বিণ. অ'ব ত'ব সম্পৰ্ক নথকা।

এহুয় (পু. অ.) এনেকুৱা like this.

একণে (পু. অ.) ক্রি. বিণ. এতিয়াই presently.

—o—

ঐ

ঐ স্বৰবৰ্ণৰ দ্বাদশ আখৰ the twelfth letter of the vowels. অব্য. সামান্য মানুহক মতা মাত a particle used in addressing a common person. বিণ. উপবোধ, সেই ditto, the same.

ঐ-আই মৰম প্ৰকাশ কৰি মতা মাত, পুঠো কৰা মাত an exclamation of pity.

ঐকতান সম্বন্ধ বাস্ত, concert.

ঐক্য বি. একতা, মিল unity, harmony, একত্ব identity. ঐক্য-তান অনেক বকম বাজনাৰ মাত মিল কৰি একেলগে বজোৱা বাস্ত concert.

ঐকান্তিক বিণ. একনিষ্ঠ, প্ৰগাঢ়। বি. ঐকান্তিকতা।

ঐকাৰ বি. 'ঐ' আখৰ, the letter ঐ, বিশেষকৈ 'ঐ' especially the symbol 'ঐ'।

ঐকিক-নিয়ম এটাৰ মূল্য উলিয়াই

বহুতৰ মূল্য স্থিৰ কৰা অক্লৰ নিয়ম
unitary method.

এছে, এছল (পু. অ.) এনে,
এনেকুৱা। এত ইয়াত।

ঐতবেয় ত্ৰাঙ্গণ বি. ইতৰ মূল
ৰচিত ঋগ্বেদৰ একখণ্ড, a portion
of Rig-veda.

ঐতিহাসিক বিণ. ইতিহাস সম্বন্ধীয়,
ইতিহাসেই যাৰ মূল pertaining
to history, historical,
ইতিহাস জনা লোক a histo-
rian.

ঐতিহ্য বি. ইতিহাস পৰম্পৰাগত
কথা, ঐতিহাসিক কথা, কিংবদন্তি,
বিশ্ৰুতি, প্ৰমাণ।

ঐক্ৰান্তিক বিণ. ইল্লেখ্য সম্বন্ধীয়,
যাত্ৰকৰ, বাজীকৰ magical,
illusory, a magician.

ঐজিলা ব্ৰতাসুৰ পত্নী।

ঐয়া-হৈয়া বি. একনে হয়, একনে
নহয় বোলা, অমিল mutually
discordant, বিবোধাবিোধি
disagreement.

ঐবানত বি. সাগৰ মৰ্ধোতে ওলোৱা
বগা হাতী, ইন্দ্ৰৰ বাহন হাতী
Indra's elephant.

ঐশাশ্ৰু বি. উত্তৰ পূব দিশ the
north-east direction or
corner.

ঐশ্বিক বিণ. ঈশ্বৰৰ নিচিনা, ঐশ্বিক
divine.

ঐশ্বিক বিণ. ঈশ্বৰে কৰা done by
God, ঈশ্বৰ সম্বন্ধীয়, ঈশ্বৰৰ divine.

ঐশ্বৰ্য্য বি. প্ৰচুৰ ধন সম্পত্তি
wealth, যোগ বা ভক্তি কৰি
পোৱা ঐশ্বৰিক শক্তি superhuman
power, divinity. ঐশ্বৰ্য্যশালী,
ঐশ্বৰ্য্যবন্ত বিণ. ধন সম্পত্তি
আৰু প্ৰভুত্ব থকা wealthy,
prosperous.

ঐহিক বিণ. এই কালৰ, সাংসাবিক.
এই কালত হোৱা pertaining to
this world or life.

ও দ্ববৰ্ণৰ ত্ৰয়োদশ আখৰ the
thirteenth letter of the
vowels. যো. অব্য. এটা বস্তু বা
কাৰ্য্যৰ লগত আন এটা লগোৱা
শব্দ a copulative article, also,
সত্ত্বে in spite of, সম্ভাবনা,
সমীপ আদি অৰ্থত যেনে—হলেও
হব পাৰে, কৰোঁ কৰোঁ ভুৱোঁ ভুৱোঁ।
ও অব্য. হয় বোলো, স্বীকাৰ কৰা,
an expression denoting
assent.

ও ওয় [ওয়=অ (বিষ্ণু)+উ
(শিব)+য় (ব্ৰহ্মা)=ত্ৰিমূৰ্ত্তি]
বি. ঈশ্বৰৰ সজ্ঞন, পালন, সংহৰণ
এই তিনি শক্তি বুজোৱা শব্দ, বেদৰ
মূল মন্ত্ৰ, প্ৰণৱ the mystic and

very sacred monosyllable representing the Hindu triad Brahma, Bishnu and Shiva.

ওঁঠ বি. মুখৰ বাহিৰত দাঁতৰ ওপৰত থকা চুচলা মূহ a lip. ওঁঠ চেলেৰু নিবাস হৈ লাজ পা to feel ashamed by disappointment.

ওঁঠ-পাউল চেলেপু. বাহ বিচাৰ নকৰি কথা কৈ ফুৰা careless in speaking.

ওঁত বি. আঁত, যেবাই বখা সূতাৰ মূৰ the free end of a ball or skein of thread, কামৰ আও-ভাও বা দিহা the method of doing a thing.

ওঁহ, ওঁহ অব্য. অনিচ্ছা বা অসন্তুষ্টি বুজোৱা মাত a particle signifying dissent or unwillingness, কই পাই কেঁকোৱা মাত an exclamation of pain.

ওকট সৰু. ধা. বেয়া বস্তু খুচৰি তল ওপৰ কৰ to upturn or remove dirt, ওপ্ত কথা প্ৰকাশ কৰ to expose one's private character.

ওকট-পাকট 'উকট-পাকট' চোৱা।

ওকলী বি. চুলিৰ পোক a louse.

ওকলী-খিৰ নাকৰ পোন ধৰি মূৰৰ মৌমাজ the middle of the head.

ওকাল সৰু. ধা. মুখৰ পৰা উলিয়াই পেলা to eject from the mouth. বি. ওকাল, ওকালি বাঁতি আহিবৰ উপক্ৰম vomiting tendency.

ওকালতি বি. উকীলৰ কাম pleadership.

ওকালভনামা উকীল নিযুক্ত কৰা. কাকত a power of attorney.

ওকলা, ওকোলা বি. মুখৰ পৰা উলিয়াই পেলোৱা বস্তু anything thrown out from the mouth.

ওকোল-মোকোল বি. ধোৱা বস্তু পেটলৈ নগৈ ওলাই আহিব খোজা, খাবৰ অনিচ্ছা হোৱা vomiting tendency due to satiety.

ওখ বি. ওখাঠাই, উচ্চতা, ওপৰ high place, height, above. বি. উচ্চ উন্নত high, tall, উদাৰ মহৎ high. noble. ওখ-মনা বিপ. ডাঙৰ মনৰ high-minded.

ওখল বি. গাৰ বা কাপোৰৰ মলি dirt of the body or cloth.

ওখোল বি. শস্য গোটোৱা বা লুটিওৱা আগ বোকা বাঁহ a bamboo hook for gathering grains in straw. ওখোলিয়া সৰু. ধা. ওখোনেৰে চপা বা উজাৰি দি to gather or turn up with the above instrument.

ওখোবা-মোখোবা বিপ. থলা-বয়া দ-বাম, ওখ চাপৰ uneven.

ওজাৰ বি. ও শব্দ।

ওচ্-মোচ্ বি. উচ্চিভ-অনুচ্চিভ, ভাল বেয়া, হিত অহিত propriety of speech.

ওচৰ বিণ. নিকট, অৰূপ, চমু near, close to. বি. নিকটস্থ ঠাই, ওচৰৰ ঠাই vicinity. ওচৰা-ওচৰি পৰস্পৰ ওচৰ বা সমীপত থকা living in the vicinity. ওচৰ-চুবুৰীয়া, ওচৰ-অৰীয়া সমীপত বাস কৰি থকা living in the vicinity, neighbours. ওচৰ চাপ কাৰলৈ আহ approach. ওচৰে, ওচৰেদি কাষেদি সমীপেদি by the side of.

ওচিনা বি. পানী পোতা eaves-drip.

ওজ বি. তেজ শক্তি, উৎসাহ energy, power, enthusiasm. বিণ. ওজস্বী। স্ত্রী. ওজস্বিনী।

ওজস্বিতা তেজস্বিতা, বলশালিতা।

ওজন বি. গধুৰ জোখ, ভাৰৰ পৰিমাণ weight.

ওজ বাজ বি. বয়বস্ত আৱশ্যকীয় সামগ্ৰী necessary things.

ওজৰ বি. কোনো কথা, বা কাৰ্য্যৰ বিৰোধে কোৱা কথা আপত্তি objection.

ওজা বি. কোনো বিদ্বাত নিপুণ লোক, শিক্ষক one well-versed in any art, a teacher, নাম লগাই দিওঁতা জন the head of a band

of singers, মন্ত্ৰবে জবা বেজ sorcerer.

ওজা-পাজী বি. বিয়াহ গোৱা মানুহৰ যোৰা, বিয়াহ গাওঁতে ওজাই পদ লগাই দিৱে আৰু পালীয়ে ভাল বজাই গায় a choir or party of Puranic verse singers.

ওজালি বি. মন্ত্ৰবে বোগ ব্যাধি জবা বেজৰ ব্যৱসায় profession of an Oja or sorcerer, প্ৰাধান্য superiority.

ওটা বি. ঘৰৰ ভিতৰৰ পৰা বেৰৰ তলেদি চুৱা পানী আদি ওলাই যাব পৰাকৈ কৰি লোৱা বিদ্ধা a drain for conducting water out of a house. ওটা-বোকা অতি হীন কাম কৰি প্ৰবৰ্ত্তা।

ওঠৰ বি. দহৰ অধিক আঠ eighteen.

ওড়-ফুল বি. বঙা জবা, a kind of flower.

ওড়া (হি. ওড়া) বি. বেত আদিয়ে সজা বোজা নিৰ পৰা পাজ।

ওণায় (পু. অ.) শুনে listens.

ওত্ বি. এলাহ. আলস্য laziness.

ওতপ্ৰোত পৰিব্যাণ্ড, এবাৰ নোৱাৰা।

ওখাৰ বি. এবিধ ডাঙৰ জাল a kind of large drag-net.

ওহন বি. ভাত rice.

ওদা বিণ. সেয়েকা, ভজাত বা তকোৱাত ভিতৰে কেঁচাই থকা

half roasted or dried. পাগত হুঠা not well tempered, কোনো বিজ্ঞ বা কামত ভালকৈ শিক্ষিত বা নিপুণ নোহোবা imperfect, unskilled.

ওদাল বি. এবিধ বনবীয়া গছ a kind of forest tree.

ওলা বি. এবাৰ খুবলিত দিবলৈ ভোবা ধান বা চাউল as much grain as put into the mortal or fried at one time.

ওলা-ওনে ক্রি. বিণ. প্রচুব কপে, সবহকৈ plentifully.

ওন্দোলা অক. ধা. মেঘ ওলমি নামি আহি আন্ধাৰ কৰ, মেঘে ঢাকি ধৰ to darken, to be covered with clouds. সক. ধা. বেজাৰ বা অসন্তোষ, মুখ বিষৰ্ঘ কৰ to make the face gloomy and downcast.

ওপং অক. ধা. পানী আদি তৰল বস্তু ওপবলৈ উঠ, বা তললৈ নোহোৱাকৈ থাক to float.

ওপঙে পানীৰ ওপৰত ভাহি থকা, floats.

ওপচ অক. ধা. পাত্ৰৰ মুখলৈকে ভৰিপৰ, পূৰ হ to be full to the brim, সবহ বা বেছি পৰিমাণে হ to overflow. বিণ. পৰিপূৰ্ণ, পূৰ, সক. ধা. ওপচা সম্পূৰ্ণকপে ভৰ

বা পূৰ কৰ to fill to the brim,

ওপজ সক. ধা জনমল to be born. মনত উপস্থিত হ to occur in the mind. সক. ধা. ওপজা জন্ম দে, উৎপন্ন কৰা to give birth. বি. ওপজন।

ওপৰ বি. ওখ height, আগৰ, ওপৰৰ the top. আকাশ the air. বিণ. উৰ্দ্ধ upper, পূৰ্ব, আদি original, বেছি বা অতিবিক্ত কথা। ওপৰহালা বি. ওপৰ বা ওপৰকি কৰ্মচাৰী a superior.

ওপৰঞ্চি বিণ. অতিবিক্ত, উপৰীয়া extra, supplementary, নিকপিত বস্তুৰ বাহিৰে পোৱা more than what is due. বি. ওপৰৰ বিষয়া, দমন কৰোতা an official superior, ক্রি. বিণ. নিকপিত বস্তুৰ বাহিৰে besides.

ওপৰণি বি. ওপৰ বা বাহিৰত থকা অংশ the portion on the top or surface of anything, গেদেৰি scum. বিণ. ওপৰৰ, ওপৰত থকা belonging to the surface or top.

ওপৰা-ওপৰি বি. ইটোৰ ওপৰত সিটো উঠা অৰহা, হৰাহৰি, অবিয়াঅবি, গোলমাল the state of falling one upon another, confusion. ক্রি. বিণ. ওপৰা-ওপৰিকৈ।

ওপবে ক্রি. বিণ. ওপবত, ওপবেদি, ওখহৈ over, obove. ওপবে ওপবে ক্রি. বিণ. দর্শক নভবাকৈ superficially, ভব নিদিয়াকৈ touching just lightly.

ওপবচকুরা বি. এবিধ মাছ a kind of fish. বিণ. ওপবলৈ চকু কেঁবা with the eyes naturally looking upward.

ওপবচৰীয়া বিণ. নিকপিত বস্তুৰ বাজে পোৰা, ওপবকি gained over and above the fixed amount.

ওপব তলীয়া বিণ. ওপবা-উপবি এটা ওপবত আনটো তলত হৈ থকা lying one over the other.

ওপব পুৰুষ বি. পূৰ্ব পুৰুষ an ancestor.

ওপব সবাহ বি. অপেশ্বৰী সবাহ, ওপব হাত বি. দাতা, দান কৰোতা a liberal person.

ওফল্ অক. ধা. বেদনা, বায়ু বা তাপৰ দ্বাৰা বহন হ, উখহ to expand, swell, গপ কব, অহঙ্কাৰ কব, অহঙ্কাৰী হ to be puffed with pride.

ওফৰ্ অক. ধা. ঠেকা বা থুন্দ খাই আঁতৰত পৰ, ওপবলৈ ছিটিকি পৰ to spring or bound off, to be flung off. স্ক. ধা. ওফৰা বেগেৰে খহাই দলিয়াই পেলা।

ওফৰা-উফৰি বি. পৰস্পৰ থুন্দা খাই ছিটিকি পৰা, এটাতে ঠেকা খাই আনটো ওফৰা কাৰ্য্য the act of flinging at one another.

ওফাইডাং বি. ডাংকোপ, গওপ boasting. অক. ধা. ওফাইডাং মাৰ—ডাংকোপ মাৰ, গওপ মাৰ to brag, to bluster.

ওফল্ বি. ঠেহ, sullenness. বিণ. ওফোলা উখহা puffed. ওফোলা-গলা বিণ. ওফলি বা ফুলি উঠা গালৰ fat cheeked.

ওবা (পুঃ অঃ) অব্য. সম্বোধন কৰা মাত, হেবা।

ওভত অক. ধা. ওলট, ঘূৰি আহ to turn back. বিণ. ওভত ভালৰ বিপৰীত, অশ্লীল, নিলাজ indecent. বি. ওভতনি উজাই বোৰা সোঁত, উলটি বোৰা পানীৰ সোঁত a counter-current, উলটি অহা কাৰ্য্য the act of turning back. ওভতা স্ক. ধা. ওলটাই আন বা দে, ঘূৰাই আন বা দে to give or bring back. লুটিয়া turn upside down. ওভতানি বি. দুৰ্ভালি, বিপৰীত আচৰণ, অমাত্ৰ কৰা কাৰ্য্য waywardness. বিণ. আমঠ obstinate.

ওভত-গোবে ক্রি. বিণ. আগেয়ে ভবি বাজ কৰি, ভবি ওপবলৈ কৰি with the feet foremost, with the feet upward. ওভত-

গোবেজাচ্ অক. বা ডেওপাব বব
হুটালি কব to be very naughty.

ওভত-লোভত ওলটাই দি আকৌ
অনা কাৰী the act of return-
ing a thing purchased and
then taking it back again.

ওভোতা বিণ. ওলোটা, পাবলৈ বা
ডললৈ মুখ কবা upside down
turned back, বিপৰীত con-
trary. অসঙ্গত, অমিল in-
consistent.

ওভবখন্ডাম্ পাবগৰ এজন চুফী
কবি।

ওভল অক. ধা. খেমালি কব, বং কবা
to play as a child. ওভলা
সক. ধা. লবাব দবে খেমালি কবি
to amuse as a child.

ওভা-গোমা বিণ. ডাবৰ যুক্ত
cloudy as sky.

ওব্ বি. অন্ত, শেষ, সীমা end,
termination, উহ, সম্ভেদ clue,
information. অক. ধা. ওবগৰ
অন্ত হ, শেষ হ to terminate.

ওব্ ল সক. ধা. খবৰ বাতবি ল,
বুজ ল to enquire into.

ওব্ বি. পোৱালি বা কণী হবব
কাৰণে চবাই পোক আদি সামান্য
জন্তুৰ যতা মাইকী যোব খোৱা
অবস্থা copulation. অক. ধা. ওব
খা, ওব যা।

ওবকে বি. অন্ত নাম, উপনাম, যতা
নাম alias.

ওবণি বি. মুখ ঢাকিবলৈ লোৱা
কাপোৰ a veil. ওবণীয়া বিণ.

ওবঘোৰ্ বিণ. অতিশয়, প্রবল
deep, sound. ক্ৰি. বিণ. ওবাই-
ঘোবাই। ওব বাটে ক্ৰি. বিণ.
গোটেই বাটত, বাট শেষ নোহোৱা-
লৈকে all the way.

ওবা (পু. অ.) অন্ত, সংখ্যাৰ পৰিমাণ
limit, end, বৃত্তান্ত, আতিশয়ি
account, particulars.

ওবা বি. গাবলৈ বা নাচিবলৈ কবা
উপক্ৰম state or being ready
to dance or sing. আড়ম্বৰ,
আয়ম pomp. ওবাধৰ অক. ধা.
নাচিবলৈ বা গাবলৈ উপক্ৰম কব
to be ready to dance or
sing, সাজ পাৰ পিন্ধি বা আন
কোনো আচৰণৰ দ্বাৰা ডাঙৰ মানুহ
বুলি ফিতাহি কব to show pomp.

ওবে (পু. অ.) [সং-অবে] সম্বোধন-
সূচক যাত।

ওবেঙ ক্ৰি. বিণ. সদায়, সৰ্বদা
always.

ওবে দিন, ওবে দিনটো গোটেই
দিনটো throughout the whole
day. ওবে বাতি throughout
the whole night.

ওল্ বি. এবিধ কচু an esculent
root.

ওলকৰি বি. এবিধ কবি।

ওলগ বি. মানী লোকক দেখুৱা
সন্মান, যুব দৌৰাই শলাগ প্রকাশ

কবা obeisance, bow. **ওলগল** অক. ধা. সেবা কব, মূব দৌরাই সম্মান কব to bow down, to pay respect. **ওলগলি** বি. মূব দৌরাই সম্মান কৰণ act of bowing down in respect, শলাগ লোৱা চিন স্বৰূপে দিয়া ধন money paid as a token of obeying orders expressing gratitude.

ওলট অক. ধা. ফিৰ, লুটি থা to return, to turn, বিপৰীত হ to be reversed. **ওলটা**, **ওলোটা** সক. ধা. ওভতা, ফিৰা, ঘূৰাই দে to return, turn back, লুটিয়া to turn upside down. **ওলটা-উলটি** বি. এবাৰ তল এবাৰ ওপৰ act of turning upside down, changing sides. **ওলট-পালট** বি. তল ওপৰ হোৱা বা কৰা কাৰ্য্য act of turning upside down, আনি ওলটাই দিয়া কাৰ্য্য act of taking and returning again.

ওলন্দাজ বি. এটা জাতি Hallandez.

ওলম্ব অক. ধা. কোনো ঐঠাইত ধৰি বা জবাবে বান্ধ খাই আলাসতে বৈ থাক to be hung or suspended. **ওলমা**, **ওলোমা** সক. ধা. আবি বাধ, ওলমাই থ hang.

ওলম্ব-জোলাম্ব বেছিকৈ ওলমা।

ওলা বি. বগা বা পৰিষ্কাৰ কবা

চেনিব লাড়ু lump sugar in balls. অক. ধা. বাহিৰ হ, প্রকাশ হ come out, come to light, যাবলৈ সাজু হ to be ready to go out. সম্পূৰ্ণৰূপে নিৰ্মাণ বা প্রস্তুত হ to be finished completely.

ওলোটা বিণ. ওভোতা, বিপৰীত contrary, inverted.

ওলোম বি. কোনো বস্তু লম্বভাৱে থিয় হৈছে নে নাই তাক পৰীক্ষা কৰা যন্ত্ৰন plumb-bob, ঘড়ীৰ ওলোম pendulum.

ওলোম্ব **বোলোম্ব** বিণ. ওলমি জোকাৰ খাই থকা dangling.

ওৱল অক. ধা. গেলি জহি থা much decomposed, ফাটিবলৈ আৰম্ভ কৰ।

ওৱা বি. ঢোকা-কাউৰী the rook.

ওৱাইডাং বি. ওফাইডাং গুণপ vain.

ওৱাক্‌ক্‌ (ফা.) বি. সম্পত্তি property.

ওৱাকিপ্ (আববী-বাকিফ্) বি. বুদ্ধ, জ্ঞান, ধৰম knowledge, information.

ওৱাচিল বিণ. সাধি লোৱা, আদায় হোৱা realised, paid up. **ওৱাচিল** বাকী আদায় হবলৈ বাকী থকা ধনৰ হিচাব।

ওৱাজিপ, **ওৱাজিব** [আববী-বাকীৰ] বিণ. ঠিক, বখাৰ্খ real.

ওহাদানি বিণ. প্রচুর, যথেষ্ট abundant.

ওহাপেচ বি. ঘূবাই বা ফিরাই দিয়া the act of returning.

ওহাৰ বি. গিলিপ, ঢাকনী & cover.

ওহাৰি (পু. অ.) বি. হাউলি, ঘব-বাৰী family compound, an enclosed space.

ওহাৰিচ বি. উত্তরাধিকারী an heir.

ওহাৰেণ্ট বি. বজাৰ হকুমমতে কোনো লোকক ধৰি আনিবলৈ দিয়া পৰণা warrant.

ওহেলচ-এইচ-জি নোবেল প্রাইজ পোৰা এজন ঔপন্যাসিক।

ওহলি, ওহলী বি. এবাৰ ফল বা ফুল ধৰি মৰি বোৰা উদ্ভিদ an annual plant.

ওঠ বি. ওপৰ ওঠ the upper lip.

ওলাৰ (পু. অ.) বি. ওহাৰ।

ওস্তাদ (আববী) বি. গান বাস্ত আদি শিকোৱা মানুহ, ওজা an instructor, পাৰ্গত well-up. বি. ওস্তাদি ওস্তাদৰ কাৰ্য।

ওহাৰ বি. জন্তুৰ গাখীৰৰ বাহ the udder of animals. অক. ধা. ওহাবলৈ গাখীৰ নমা to fill the udder with milk.

ওহালি বি. টোলোঠাৰ পৰা হাতেৰে ঢুকি পোৱা পৰিমাণৰ ঠাতত ধকা কাপোৰ।

ওহি (পু. অ.) বিণ. এই, এইটো this.

ওহেলি তাত শালত, গাড়ীত নেৰে-বোৰাকৈ, দহটনীত ছুয়োহাতেৰে ধৰি যিমান খিনিলৈ বোৰ পাৰি সেই খিনিকে এক ওহেলি বোলে।

ওহৌ অসম্মতি জনোৱা অব্যয় & negative particle.

—:—

ওঁ স্বৰবৰ্ণৰ চতুৰ্দশ আখৰ the fourteenth letter of the vowels. অব্য. আঁতৰত ধকা সৰু বা সমনীয়া মানুহক মতা মাত & particle used in addressing a person of an equal or inferior rank.

ওঁ, ওঁটেঙা বি. এবিধ গছৰ ওঁট a kind of acid fruit.

ওঁ-আই অব্য. বিস্ময় বা দুখ বুজোৱা মাত an exclamation of surprise or sorrow.

ওঁচ অব্য. কুকুৰক মতা মাত & particle used in calling a dog.

ওঁচিভ্য বি. নাযাতা, উপযুক্ততা fitness, propriety.

ওৎসুক্য বি. আগ্ৰহ, উৎকণ্ঠা eagerness, anxiety.

ঔজোগিক শিল্প সম্বন্ধীয়।

ঔদার্য্য বি. উদারতা, বিশালতা, বদান্যতা, সবলতা sincerity, generosity.

ঔদাসীন্য, ঔদাস্য বি. উদাসীনতা, অনাসক্তি, বৈবাগ্য stoicism, indifference.

ঔজ্ঞাত্য বি. উগ্রতা, অবিনয়, ধৃষ্টতা, দৰ্প wickedness, disobedience, pride.

ঔপনিবেশিক বিণ. উপনিবেশ সম্বন্ধীয় colonial.

ঔপনিষদ উপনিষৎ সম্বন্ধীয়।

ঔপন্যাসিক বিণ. উপন্যাস সম্বন্ধীয়।
বি. উপন্যাস লেখক pertaining to fiction or novel, & novelist.

ঔবৎ [আববী, আউবৎ, আওবৎ]
বি. তিবোতা, পত্নী wife.

ঔবস বিণ. বীৰ্য্যজাত, নিজৰ পৰা
নিজ ভাৰ্য্যাত জন্ম হোৱা born from lawfully married parents. বি. পুৰুষ বীৰ্য্য semen.

ঔৰ্দ্ধদেহিক, ঔৰ্দ্ধদেহিক মৃত্যুৰ
পাহত অনুষ্ঠিত, অন্ত্যেষ্টিকি funeral.

ঔষধ, ঔষধি বি. বোগ দূৰ কৰা ঔট,
পাত, মূল আদি, সকলো প্রকাৰৰ
দৰব medicine, প্রতিকার
remedy.

ঔষধালয় বি. ঔষধ পোৱা ঠাই,
ডাকবথানা dispensary.

ক

ক বাজ্ঞন বৰ্ণৰ প্ৰথম আখৰ the
first letter of the conso-
nants, বি. ব্ৰহ্মা। সক. ধা. কথা
ক, যাত speak, utter.

কইল (আববী-কায়াদ) বি. যন্ত্ৰাদি
ব্যৱহাৰৰ কৌশল বা নিয়ম, কায়াদা
the mode of using an ins-
trument, সুচল, সুবিধা con-
venience.

কইৰ্ বি. এবিধ চৰাই the par-
tridge.

কংগ্ৰেছ বি. ভাৰতীয় ৰাজনৈতিক
মহাসভা congress.

কংস বি. কৃষ্ণৰ ৰোমায়েক। কংস-
আফাল বহুত ওপৰলৈ তুলি ভাব
পৰা মৰা আফাল।

কঁইটা বি. পিব নোৱাৰাকৈ ম'হ
পোৱালীৰ মুখত বন্ধা শলা, &
muzzle to prevent the
calves of buffaloes from
sucking.

কঁকলিয়া সক. ধা. চুৰিয়া বা মেখেলা
আটি শিকিবলৈ পেট খালকৈ দে
draw in the stomach.

কঁকলীয়া, কঁকলুৱা বিণ. কঁকালৰ
সমান দ বা ওখ coming up to
the waist, waist-deep.

কঁকাল বি. কট, গাৰ সোঁ মাছ ভাগ
the loins, the waist. কঁকাল

শব ক্রি. বৃদ্ধ হ দুর্বল হ to become lean and weak, to loose strength. বিণ. কঁকাল পৰা। কঁকাল পাৰ সক. ধা. বলৰ প্ৰধান কাৰণ নষ্ট কৰা। কঁকাল বাঁহ অক. ধা. কোনো কাম কৰিবলৈ সাজু হ to be prepared to do a thing.

কঁকাল ভাঙ ক্রি. বলৰ প্ৰধান কাৰণ নষ্ট কৰ, দুর্বল কৰ destroy power, to weaken. কঁকাল ভগা বিণ. দুর্বল, ক্ষমতাসূন্য।

কঁকালাজি বি. কঁকালৰ বিষ lum-bago.

কঁকালী বি. কঁকালত বন্ধা জবী, পেট belt.

কঁকালে-কঁকালে ক্রি. বি. এটাৰ কঁকাল আন এটাৰ কঁকালেৰে লগ লগাই waist to waist.

কঁকিলা বি. এবিধ মাছ a kind of fish. কঁকিলাদাৰ কঁকিলা মাছ দাৰ বা ঠোঁট।

কঁকিলা স. ধা. কাঁকৈৰে চুলিৰ জট ভঙা, কাঁকৈৰে মূৰ আঁচোৰ, to comb.

কঁচ সক. ধা. নিছিকাকৈ বেপি কাট, কাঁচ to chop without cutting into pieces.

কঁটাল সক. ধা. আৰি বা কাঁহট গুচাই নিৰ্জ কৰ to cut off the branches, মুখৰ ভিতৰত লাগি থকা খোৱা বস্তু জিবাৰে একতাই

পৰিষ্কাৰ কৰা to cleanse the mouth with the tongue, জোকাৰি পৰিষ্কাৰ কৰ to remove the dirt.

কঁটিয়া সক. ধা. অতি সবৰকৈ ধা, বলৰে মুখত সুমাই দে to thrust into the mouth or throat, হাল বাওঁতে গক ম'হক জোতা এহাবিৰে খোচ drive with a goad.

কঁটীয়া বিণ. চুটি চাপৰ a dwarf.

কঁটীয়া-কপৌ বি. সাধাৰণ কপৌ চৰাই the common dove.

কঁটীয়া বজ্জক বিণ. নিচেই নবঢ়া, চুটি চাপৰ, stunted, dwarf.

কঁটীয়া লাগ চুটি-চাপৰ হৈ থকা, to be stunted in growth.

কঁঠলুৱা বিণ. কঁঠাল কাঠৰ দৰে টান, আঠাযুক্ত hard, clayey. কঁঠলুৱা চপা এবিধ ফুল।

কঁঠাল বি. এবিধ গছ আৰু তাৰ গুটি the jack fruit and its tree.

কঁঠাল-গুটীয়া কঁঠাল গুটিৰ দৰে সক, small, little, এবিধ সক চৰাই a kind of tiny bird.

কঁতৰা বি. ঢেঁকীৰ ফিচাৰ ফালে হুগালে পুটি দিয়া এযোৰ খুটা, জবী বাটি থাকোঁতে তাক মেবাই ধৰলৈ কাণ কাটি লোৱা বাহৰ সঁজুলি, পহৰ শিঙৰ কেৰেঙনি।

কঁথা বি. বহুত ফটা কাপোৰ লগ

লগাই সি লোৰা নিহালি a quilt made of rags.

কঁপ সক. ধা. অস্থিৰ হ, লবচৰ কব to quiver, to tremble. বি.

কঁপ-জব বি. কঁপনি হোৱা জব, কঁপনি ধৰি উঠা জব, an ague.

কঁপনি, কঁপা সক. ধা. কঁপনি ধৰা cause to shake or tremble.

কঁৰাল স. ধা. সন্গলীয়া বা নিমজ কব to cut off branches.

কঁৰিয়া, কঁড়িয়া সক. ধা. শব মাৰ, কাঁব মাৰ to shoot with an arrow.

কঁড়িয়া-কঁড়ি বি. কাঁড় মৰামৰি shooting arrows at one another.

কঁৰীয়া বি. ভিৰোতাই কাণত পিন্ধা এবিধ অলঙ্কাৰ an ear-ring, গক ম'হৰ গাখীৰ খীৰোৱা চুঙা a bamboo receptacle used in milking.

কঁহ বি. কাঁহ, ভায়, পিভল আদি ধাতুত টেঙা বা আন চোকা বস্তু লাগিলে উৎপন্ন হোৱা মল বা সেউজীয়া বং verdigris. অক. ধা. কঁহুঠ।

কঁহাৰ বি. কাঁহৰ কাম কৰোতা a bell-metal, worker. কঁহুৱা বিণ. কাঁহেৰে তৈয়াৰী made of bell-metal, কাঁহ মিহলি থকা alloyed with bell-metal.

কঁহুৱা বি. এবিধ দীঘল বন a kind

of grass. কঁহুৱানি কঁহা বনৰ হাবি।

কঁহুৱীয়া বিণ. নতুন, জীয়া fresh, উঠি জহা, পুঙি growing. healthy.

ককৰ্থনা বি. কটু কথা, গালি, নিন্দা abuse, reproach.

ককা বি. এবিধ পক্ষী a kind of ant, বোপাই বা আইৰ বাপেক a grand father.

ককাই বি. নিজতকৈ ডাঙৰ, জ্যেষ্ঠ ভাই, দাদা an elder brother, নিজতকৈ বয়সীয়া মানুহক মতা মাত a word used in addressing an elderly man.

কক্কক বি. কুকুৰৰ শব্দৰ নিচিনা শব্দ।

কক্ককি বি. নিজৰ শক্তি থাকক বা নেথাকক তাক নেভাবি কাম কৰিবলৈ আগ বঢ়া thoughtless eagerness.

ককোলা বি. এবিধ সুগন্ধি গুটি an aromatic berry.

ককুৰকা সক. ধা. পানীত গৰি বিবুন্ধি হৈ ভালকৈ মাতিব বুলিব নোৱাৰি হাত মূৰ জোকাৰি উঠিবৰ চেষ্টা কৰা to struggle to get out of water, আপদত গৰি বিবুন্ধি হয়। বি. ককৰকনি।

কখ্ বি. কৰঙন আৰু তলপেটৰ মাজৰ চুক the upper corner of the thigh.

কঙাল বিণ. হুখীয়া, ধাবলৈ

নোপোরা poor, destitute. বি.
কঙালী।

কঙালী-বিহু বি. কাতি বিহু, the
Kati Bihu.

কঙ্ক বি. বগলী চবাই, এবিধ চবাই,
a bird of the heron family,
অজ্ঞাতবাসব সময়ত যুধিষ্ঠির
হয় নাব।

কঙ্কল বি. হাতব বাউনীত পিঙ্ক
অলঙ্কার, এবিধ খাক a bracelet.

কঙ্কব বি. শিল, ইটা বা টান মাটিব
সক সক গুটি gravel.

কঙ্কাল বি. শবীবব ডেঙ্গমঙহ আদি
নোহোরা হৈ থকা হাড় হাল
skeleton. (পু. অ.) কঁকাল the
waist.

কচ্ বি. এবিধ মাছ a species of
fish, বৃহস্পতিব পুতেক, শুক্রাচার্য্যব
শিষ্য, বোঁচা সঁজুলি, পঁচ।

কচ্ অক. ধা. বান্ধোতে জবী টান,
আঁট to draw the string
tight in binding.

কচ্-কচ্ (অনুকার শব্দ) খজুবাওতে
বা কঁচা বস্তু চোবাওতে হোৰাব
নিচিনা শব্দ an imitative sound
used to express that of
scratching or chewing any
raw thing. বি. কচকচনি বিণ.
কচকচীয়া।

কচকা বি. হাড়ব জোৰাত ধোঁবা
পাক, স্নোচোকা a sprain. অক.
ধা. কচকা খা।

কচম্ (আববী—কস্ম্) বি. শপথ
an oath.

কচব্-কচব্ বি. কোনো অস্ত্ৰেবে
নাইবা দাঁতেবে বস্তু কুটোতে হোৰা
শব্দব নিচিনা শব্দ an imitative
sound like that of biting or
cutting hard thing.

কচবৎ (আববী—কসবৎ) বি. অঙ্গ
সঞ্চালন, কুন্তী, ব্যায়াম drill,
physical exercise.

কচা কদ. বিণ. টানি বা আঁটি বন্ধা,
টান tightly tied, hard.

কচা (পু. অ.) সক. ধা. কৌচাই
আন, চপা to draw together.

কচা, কছা (পু. অ.) সক. ধা.
কাপোৰ পিঙ্কা to cause to be
dressed.

কচাই বি. পণ্ড মাৰি তাৰ মঙহ বেচা
লোক a butcher.

কচাল সক. ধা. ঘনে ঘনে লৰা,
জোকাৰ to shake.

কচু বি. এবিধ সক উদ্ভিদ আৰু তাৰ
মূল। বিণ. কচুৱা কচুৰ নিচিনা,
কচুৰ গুণ বিশিষ্ট, like the arum,
having the quality of the
arum. কচু কটাৰি এফালৰ পৰা
কাটি যা, অধিক পৰিমাণে কাট to
cut right down. কচু-গুটি কচুৰ
টেপু, ছুট লৰা, a tuber of the
arum, a wicked or trouble-
some child. কচু-হাঁহ আমবলীয়া

বৰণৰ এবিধ পানী হাঁহ, a variety of wild duck.

কচুৰ (আবৰী—কসুৰ) বি. অপৰাধ, দোষ, ত্ৰুটি offence, failure, deficiency.

কচুৰি বি. ভিতৰত তজ্জা বস্তু দি কৰা এবিধ পিঠা a kind of Indian cake.

কচোৱান বি. ঘোঁৰা শিকোৱা মানুহ, ঘোঁৰা গাৰী চলাওঁতা a trainer of a horse, a driver of a coach.

কচ্ছপ বি. কাছ a tortoise.

কছাৰী বি. আসামত বাস কৰা একাতি মানুহ the Kacharis.

কজলা বি. অলপ বগা মিহলি নীল বৰণীয়া, মেঘ বৰণীয়া bluish white, বঙাৰে মিহলি কলা dark red, purple.

কজুৱাই বি. ঘৰে ঘৰে বস্তু বেচি ফুৰা বেপাৰী a hawker.

কজ্জলী বি. একেলগে মিহলোৱা বসগন্ধক (বস-পাৰদ) sulphur and mercury mixed together.

ককু কৌ বি. বজাৰ লগত সদায় থাকি নানা কামত পৰামৰ্শ দিয়া হিঠৈবী বায়ুণ বিষয়া a courtier.

কক্ক বি. পদ্ম a lotus.

কক্কৰ বি. হাতী, সূৰ্য্য, ময়ূৰ elephant, the sun, peacock.

কটং (অনুকাৰ শব্দ) টান বস্তুত

টান বস্তুৰে খুন্দা বা মাৰ মাৰিলে হোৱা শব্দ। ক্ৰি. বিণ. কটংকৰে।

কটক বি. সেনা, ফৌজ an army.

কটপ্ কটপ্ (অনুকাৰ শব্দ) টান মাটিৰ ওপৰত জোতা আদিৰে ধোজ কঢ়াত হোৱা শব্দ।

কট্ কট্ (অনুকাৰ শব্দ) টান বস্তুত কামোৰ বা আঘাত কৰাৰ শব্দ।

কট্ কট্ কৰে বৰ দুখ পোৱাকৈ কঠিনকণে। বি. কট্ কট্ নি, কট্-কটীয়া বিণ. টান, অস্থিৰ tight, restless.

কটকিনা বিণ. কৃপণ, চিকটা niggardly, miserly, দুৰ্ভিক্ষ scarce, বি. কটকিনালি।

কটকী বি. ৰাজদূত a royal messenger.

কটঙা বিণ. নীৰস, কঙাল hard, poor.

কটনা বি. বেচিবৰ কাৰণে সূতা কটা বা কাপোৰ বোৱা কাৰ্য্য, সূতা কাটি বা কাপোৰ বৈ বোচা কাৰ্য্য the spinning or weaving for wages. কটনা কাটি বেচ লৈ সূতা কাট বা কাপোৰ ব।

কটমটকৈ ক্ৰি. বিণ. দুখে কটে with difficulty. কটমটীয়া বিণ. টান, কঠিন hard, difficult.

কটৰ বি. টান বস্তুত কামোৰ বা খুন্দা মাৰিলে হোৱা শব্দ। কটবীয়া বিণ. ভালকৈ নিসিজা বা কোমল নোহোৱা, টান নীৰস।

কটা ক্রম. বিণ. কাটি পেলোবা cut.
 বি. কটা বা ছেদন করা কার্য act
 of cutting. কটাকটি বি.
 পরস্পরে ইটোবে সিতোক কটা কার্য
 cutting or stabbing each
 other. কটাবোরা গালি পবা
 হাত। কটাব পো। গালি পবা হাত।
 কটাব (পু. অ.) সক. ধা. পীড়া কব
 to cause pain.
 কটাবী বি. এবিধ সক অস্ত্র a knife.
 কটাল বি. (পু. অ.) বি. পরিমাণ
 measure.
 কটাহ বি. কেবাহী লোহোবা a
 frying pan, কাছব চলং, বস্তব
 টান বাকলি a hard shell or
 cover.
 কটাহি বি. খণ্ডেবে চকু পকাই চোবা
 angry look.
 কটাক বি. চকু কেবাহি কবা দৃষ্টি,
 চকু পকাই কবা দৃষ্টি a side long
 look, কাণ নকবা indifference,
 কোণ দৃষ্টি angry look.
 কটি বি. শরীরব মাড় ভাগ, কঁকাল
 the waist (বায়নি), শৌচ হ্রাব
 the anus. কটি পুত্র কঁকালত বন্ধা
 জবী। কটিয়া ধাবি এবিধ ধাবি।
 কটীয়া বি. বি কাটে, কাটোঁতা one
 who cuts.
 কটু বিণ. জলা pungent, সোবাদ
 নোহোবা not agreeable to the
 taste, কৰ্কশ harsh. বি. কটুতা,
 কটুভাবী বিণ. বেয়া কথা কোবা,

অপ্রিয়বাদী foul-mouthed. দ্বী.
 কটুভাবী।
 কটুৰ বিণ. টান, বীৰন hard, dry
 and barren, নির্কর hard-
 hearted.
 কটুস্তি বি. কটুকথা, গালি rude
 word, reproach.
 কঠ বি. মুঠা বা কুঁহিলা আদিবে কবা
 আসন a mat made of grass.
 কঠলা বি. এবিধ বগা ফুলধবা গছ,
 তাৰ ফুল a species of flower
 and its plant.
 কঠা বি. আধসেব, সেই পরিমাণব
 জোখা পাত্র, কুঁবি লোচা (মাটি) a
 measure of capacity equal to
 half a seer, twenty lochas
 (of land).
 কঠিন বিণ. টান, কুণ, বুজিবলৈ
 টান hard, miserly, difficult
 to understand. বি. কঠিনতা
 কঠিন গুণ hardness.
 কঠীয়া বিণ. একঠা ধবা measuring
 one katha or half a seer. বি.
 ঈচ, বিধান, কবব কাৰণে সিঁচি
 গছাই বধা ধানব পুলি seed kept
 sowing, rice plant grown
 for transplanting. কঠীয়া পাব
 পুলি গছাবলৈ শালি ধান সিঁচ to
 sow paddy grains for seed-
 lings. কঠীয়াধাব নির্মূলকব,
 ধ্বংসকব to destroy or spoil
 totally. কঠীয়াভলী বি ঠাইভ

কঠীয়া সিঁচে rice seedling bed.
কঠীয়াৰি কঠীয়া গজি থকা ঠাই
place full of paddy-
seedlings.

কঠুৰা বিণ. কঠিৰ নিচিনা টান
আক নীৰস dry and hard like
wood. নিৰ্দয় heartless, কৰ্কশ,
হঠা harsh, rough, সোৰাদ
নথকা tasteless. বি. কঠিৰ সৰু
পাত্ৰ a small wooden vessel.

কঠোপনিষদ বি. এখন উপনিষদ—
ইয়াত ঈশ্বৰ বিষয়ক তৰ্ক বিতৰ্ক
আছে।

কঠোৰ বিণ. কৰ্কশ, টান harsh,
rough, উগ্র severe, নিৰ্দয়
heartless, কষ্টকৰ painful,
বুজিবলৈ টান difficult to
understand. বি. কঠোৰতা।

কড়া বি. এটা কড়িৰ সমান মূল্য the
value of a Cowri shell.

কড়া ক্ৰান্তি বিণ. অৰ্থৰ পৰিৱাহ
বোধক ক্ষুদ্ৰতম সংখ্যা বা সংকেত।

কড়ি বি. সাগৰত পোৱা এবিধ বগা
সৰু শামুকৰ খোলা a cowri, বুকৰ
সাজৰ হাড়ৰ তলৰ মূৰ, হিয়াৰ কড়ি
the lower extremity of the
sternum, নাৰৰ টিং the projec-
ting end of a country-boat.

কড়াকড়ি বি. এজনে আনজনৰ পৰা
কাঢ়ি বা বগেৰে আঁকুৰি নিব খোজা
কাৰ্য্য, আঁকোৰা-আঁকুৰি an

attempt to snatch away from
one another, scrambling.

কড়িয়া অক. ধা. এঠাইৰ পৰা আন
ঠাইলৈ বৈ নিয়া to carry, to
convey.

কণ বি. নিচেই সৰু অংশ, অতি ক্ষুদ্ৰ
ভাগ a small particle, শুটিব যি
অংশৰ পৰা গাছ বা পুলি ওলায় the
germ or the eye of a seed.

কণকিউচিয়াট চীনদেশৰ এজন
দাৰ্শনিক আৰু মহাজ্ঞ সংস্কাৰক।

কণ-কণীয়া বিণ. চুকে কাণে ভৰা,
পৰিপূৰ্ণ full, heavy.

কণ-জলকীয়া বি. এবিধ সৰু বনবীয়া
জলকীয়া, species of wild
chilli.

কণ জহা বি. এবিধ সৰু জহা ধান
a kind of paddy.

কণমৰা উৎপন্ন শক্তি নষ্ট কৰা দৰব,
সন্তান উৎপাদন কৰা শক্তি নাশ
কৰা ঔষধ। কণমৰাৰ সমূলি নষ্ট
কৰ।

কণা বি. নিচেই অলপমান, একণ a
small particle.

কণা বি. দেখা শক্তি নথকা with-
out the faculty of seeing.
বি. চকু নথকা বা দেখা শক্তি
নাইকিয়া মানুহ a blind man.
দ্বী. কাণী।

কণাকণি বি. আনে হুস্তনাটক কাণে
কাণে কথা কোৱা, গোপনে কথা-

কণা কোরা act of whispering to one another.

কণাধি বি. বৈশেষিক দর্শন লিখা হুনিব নাম the name of the sage who established the Vaisesika school of philosophy.

কণাপুলী বি. এবিধ সৰু পুলী।

কণাধিধাতা বি. যাব লুপ্ত লিখে ডেউৰ নিমিত্তে বিধতা কণা, ব্রহ্মা, বিধাতা, (নিকার্ণে) god of fortune.

কণা-বেছা বি. কণাব দৰে বেপাৰ, অধিক মূল্যত কিনি কম দামত বেচা কাৰ্য, the act of working at a loss, লাভ নোহোৱা বেপাৰ, নিষ্ফল চেষ্টা।

কণায়াকৰি বি. কাণৰ ভিতৰৰ মলি ear-wax.

কণামূচৰি বি. এবিধ মাহ ধোৱা চৰাই, কাণ বঙলা a kind of bird.

কণামূণা বি. চকুৰে নেদেখা বা নমনা হোৱা অৱস্থা, কণাব নিচিনা বুজিব বা মনিব নোৱৰা হোৱা অৱস্থা state of being in blindness or ignorance. বিণ. এন্ধাৰ dark.

কণামূৰি বি. কোনফালে বাওঁ, কোন ফালে নেবাওঁ ভাবি বিভত হোৱা অৱস্থা, বাওঁ-কেঁবা লগা state of being confused as to which way to proceed. কণাবদ্ধি বি.

অধিক কাৰ্য, কি কল ধৰে তাৰ নিশ্চয় নোহোৱা চেষ্টা। কণাৰ জাখুটি নিৰালস্য অৱস্থাৰ আশ্রয় বা সহায়।

কণিকা বি. একণ, সৰু অংশ a small drop of water.

কণিয়া, কণিকিয়া অক. ধা. সৰু সৰু টোপাবে বৰষুণ পৰ to drizzle, তিয়াই বৰা কণিয়া ধানৰ গাছ ওলা to germinate.

কণিবিছ বি. এবিধ সামান্য বিহৰ গুটি, তাৰগছ croton seed and its plant.

কণিয়নি বি. বৰষুণৰ সৰু সৰু টোপা।

কণী বি. ডিমা, অণ্ড an egg, পুৰুষৰ অঙ্গৰ গুটি a testicle, তাঁতৰ কাঠৰ মাজৰ জলঙা বা বাট, ব আৰু তাঁতৰ কাঠৰ মাজে সুমাই অনা তাঁতৰ দীঘল সূতা।

কণী দ্বি অক. ধা. গেলা মাহ, মঙহ, বা আদিত পোক জগিবৰ কাৰণে মাখিয়ে কণী পাৰ to lay eggs on rotten meat etc. for producing worms.

কণী-ধান বি. এবিধ সৰু ধান a kind of paddy.

কণী-পাৰ অক. ধা. কণী বা ডিমা প্ৰসব কৰ lay eggs.

কণী-পোক বি. হাতৰ বা ভৰিৰ নখৰ চুকত হোৱা এবিধ ৰোগ, নখ চুকিয়া।

কণী-লগা বিণ. পেটত কণী থকা
(মাহ) big with spawn as a
fish.

কণুরা বি. এবিধ মাহ খোৰা চৰাই
a kind of bird.

কণ্টক বি. কাঁইট, ছল a thorn,
মাহৰ হাড় fish-bone, শত্রু
enemy.

কণ্টকাৰী বি. দৰবত লগা এবিধ
সক গছ।

কণ্টকিত বিণ. কাঁইট থকা।

কণ্ঠ বি. ডিঙিৰ আগৰ ভাগ, টেটু
the throat. কণ্ঠ-নালী গ্ৰাস-
নলী বা শ্বাস নলী। কণ্ঠ-শ্বাস বি.
মৃত্যুৰ পূৰ্বেৰে মুখেৰে লোৰা শ্বাস।

কণ্ঠস্থ বি. ডিঙিত থকা, মুখস্থ attach-
ed to the neck, got by
heart.

কণ্ঠাগত বি. প্ৰাণবায়ু ডিঙিলৈ অহা,
মৰিবলগা হোৱা come to the
throat as breath at the
time of death, about to die.

কণ্ঠাল (পু. অ.) বি. কঁঠাল।

কণ্ঠি, কণ্ঠী বি. মূনিহে ডিঙিত পিন্ধা
এখৰীয়া মণি, হাব a necklace
worn by a man.

কণ্ঠ্য বি. কণ্ঠ সজ্জীয়া।

কণ্ঠিয়া (পু. অ.) বি. গাৰীৰ
খোৰোৱা বাঁহৰ চুঙা, কঁৰীয়া।

কণ্ঠ, কণ্ঠু (পু. অ.) বি. খজুৰতি
itching, irritation.

কণ্ঠু কঁসৰ, বা. খজুৰ, কোকা।

কণ্ঠো কণ্ঠো বি. এবিধ গছৰ
ফল a kind of fruit.

কণ্ঠ বি. এজন মূনিৰ নাম।

কণ্ঠ সৰ্ক. কোন ঠাইত where.

কণ্ঠ বিণ. কিমান, বহুত some,
many. ক্ৰি. বিণ. কি পৰিমাণে
কিমানকৈ how much, to what
extent.

কণ্ঠক বিণ. অনিশ্চিত বহু লোক বা
বহু।

কণ্ঠপা বি. দৃঢ়কৈ কোৱা কথা,
আদেশ বা উপদেশ a command
or advice.

কণ্ঠবা বিণ. অনিশ্চিত বহু how
many or how much.

কণ্ঠবা, কণ্ঠবাত ক্ৰি. বিণ.
অনিশ্চিত কোনো ঠাইত, ক'ববাত
at some unknown place.

কণ্ঠা ক্ৰি. বিণ. কোন ঠাইত (এয়
সোণাত) here.

কণ্ঠিয় বিণ. অলপমান, কিছুমান
some, few.

কণ্ঠিয়া-কণ্ঠি বিণ. এটাৰ ফালটো
আনটো কাতি হোৱা বা হলা,
চুকিয়াচুকি inclining towards
one another, diagonal. ক্ৰি.
বিণ. কণ্ঠিয়াকণ্ঠিকৈ।

কণ্ঠিহ (পু. অ.) কেতিয়াবা some-
times, now and then.

কণ্ঠীয় বিণ. কাতি মাহত হোৱা
born or produced in the
month of kartika.

কতীয়া বিণ. কতি হোবা হলদীয়া
inclining, slanting, বেকা
oblique, এচুকব পৰা আন চুকলৈ
হোবা diagonal. ক্ৰি. বিণ.
কতীয়াতকৈ।

কতক (পু. অ.) সৰু. কিছুমান,
কতক some.

কতো, কতোহো (পু. অ.) বিণ.
বিবিধ, হবেক বকমব, কিছুমান
many, some.

কতোৱাল (আববী) বি. শান্তি-
বন্ধাকাৰী, চিপাহী।

কতোক্ষণে (পু. অ.) ক্ৰি. বিণ.
কিছু সময়লৈকে for sometime.

কথ্ বি. ধৈৰ্যকাঠ সিদ্ধাই বাহিৰ
কৰা আঠা catechu.

কথক বি. কথা কওঁতা, বড়তা

* কথোতা a speaker. কথকি বিণ.
অধিক কথা কোৱা, বাকপটু
talkative, eloquent in
speaking. বি. ভালকৈ কথা কব
পৰা মানুহ, বেছি কথা কোৱা মানুহ
a fluent speaker, a talkative
man. স্ত্ৰী. কথকী, কথকিনী।

কথকিত্ত অবা. কিকিত, অলপীয়া,
limited, slight. ক্ৰি. বিণ.
কথকিত্তকপে।

কথন বি. কথা কোৱা কাৰ্য্য, কোনো
কথা বৰ্ণাই কোৱা কাৰ্য্য speak-
ing, a speech. বিণ? কথনীয়
কোৱাব যোগ্য fit to be spoken.
কথন-ব্রথন বি. কথোপকথন.

আলাপ, আলোচনা conver-
sation discussion.

কথ্বেল্ বি লতা বেল, এবিধ ফল
a kind of fruit.

কথমপি ক্ৰি. বিণ. কোনো একাবে,
কোনো উপায়েৰে some how,
with difficulty, যুৰেযুৰে, কাণে
কাণ মাৰি barely.

কথী বি. শব্দ, বাক্য, বিবৰণ a
word, a sentence, a des-
criptive statement, আলাপ
conversation, গল্প story, বচন
saying, অভিপ্ৰায় intention,
অঙ্গীকাৰ, বন্দবস্ত a promise,
প্ৰসঙ্গ, বিষয়, গুণগান (ভগবানব)।

কথা-কবিতা যি কবিতামূলত বৰ্ণনা
গদ্যত লিখা হয়, poems in prose.
কথান্তৰ বিবাদ, কথা কটাকাট।
কথা-কিন নিজৰ পেটৰ কথা ভাঙি
কোৱাব হলেৰে আনৰ পেটৰ কথা
উলিয়াই ল। কথা চহকী বেজিকৈ
কথাকোৱা। কথা-চোৱা অনাবশ্যক
ভাৱে বহুকথা কৈ থকা talk too
much. কথা দি বৃথি বা পৰামৰ্শ দৈ
advise, অঙ্গীকাৰ কৰা promise.
কথা পাণ্ডুল কথা চোৱা। কথা
কুটিল কটকৈ মাত ফুট বা ওলা।
কথা বান্ধ আৰি মাৰ। কথা হ
আলাপ কৰ। কথা বান্ধ (পু.
অ.) কথাৰ আকাৰে, গড়ৰে in
the form of a spoken
language. কথা বতৰা কথা

বার্তা কথোপকথন conversation, আলোচনা discussion. কথায় কথায় প্রতি কথাতে, কথাইগতি at every word. কথা শুনা, আজ শুনা, হুকুম জনাই দে। কথা সাহিত্য বি. গল্প, উপন্যাস ইত্যাদি, যত কোনো আখ্যান থাকে।

কথা সাহিত্যিক বি. যিয়ে গল্প উপন্যাস আদি লিখে।

কথিত বিণ. উক্ত, কোবা said, mentioned.

ক'খি (পু. অ) ক্রি. বিণ. ক'ত, কোন ঠাইত where.

কথোপকথন বি. দুই বা অধিকজনে কোনো বিষয়ে কবা আলাপ, আলোচনা dialogue, discussion.

কথ্য বিণ. কবব যোগ্য, বাচ্য, fit or proper, to be said or spoken. কোবা ভাষাত চলিত colloquial.

কদম (পু. অ.) [হি. কদম-বিনাশ] বি. বধ বা বিনাশ কবা কার্য destruction.

কদম্ব বি. ভবি, ধৌবাব এধুজীয়া ধোজ foot, trotting place of a horse.

কদম্ব, কদম্ব বি. এবিধ গছ, বধু গছ a kind of tree.

কদব (আববী-কদব) বি. আদব, সম্মান, খ্যাতি respect, regard.

কদৰ্থ বি. বেয়া বা ভুল অর্থ bad or

wrong meaning. সক. ধা বেয়া কথা ক, গালি পাৰ, নিন্দা কব to reproach, to abuse. কদৰ্থনা বি. গালি, নিন্দা, মন্দবাক্য reproach, abuse. কদৰ্থিত বিণ. যাব অসঙ্গত অর্থ কবা হৈছে, বিকলীকৃত, ঘৃণিত।

কদৰ্য্য বিণ. কুৎচিৎ, ভয়ন, অতি বেয়া ugly, dirty, নীচ mean, কুপণ miserly. বি. কদৰ্য্যতা।

কদলী বি. কল banana.

কদা ক্রি. বিণ.কোন সময়ত, কেতিয়া when.

কদাকাৰ বিণ. অস্তবনি, আগচি ugly বি. বেয়াগঢ় ugly appearance.

কদাচ (সং—কদাচন) ক্রি. বিণ. কদাপি, কেতিয়াও ever, even at any time (always followed by a negative particle.)

কদাচাব বি. কুনীতি, কুনিয়ম, বেয়া আচাব bad conduct, a vice. বিণ. কদাচাবী।

কদাচিত ক্রি. বিণ. কেতিয়াবা, কোনো সময়ত sometimes, ever.

কদাপি ক্রি. বিণ. কদাচ, কেতিয়াও ever, at any time even.

কদুক্তি বি. কদৰ্থনা, বেয়া কথা, গালি abusive language, reproach.

কক্কে, কক্কে বি. দক্ষ প্রজাপতিব কক্কা, কক্কে মুনিব ভাৰ্যা।

কৰ্ম বি. 'আধাৰি' চোৰা।

কৰ্মক বি. সোণ gold.

কৰ্মকৰ্ম বি. চপা জাতিৰ এবিধ গছ আৰু তাৰ ফুল a kind of flower.

কৰ্মকৰ্মতা ১২৪২ চনৰ গণ আন্দোলনত পুলিচৰ গুলিত যুত্ৰা বৰণ কৰা অসমজীৱী, গছপুৰ অঞ্চলত তেওঁৰ ঘৰ আছিল।

কৰ্মসান্টি বি. বিবিধ যন্ত্ৰৰ ঐক্যতান বাস্তৱ, concert.

কৰ্মষ্টেবল বি. পুলিচ, গ্ৰহণী।

কৰ্ময়া (পু অ.) বি কনক, সোণ gold.

কৰ্মা বি. 'কৰ্মা' চোৰা।

কৰ্মাই বি. ডিমক গুটি আৰৈ চাউল আৰু দুবৰিৰ টোপোলা, তাক ভোলনি বিয়াত সন্তান স্বৰূপে হোৱালীৰ কোলাত দিয়া যায়, আৰু শান্তি বিয়াৰ অন্তত দৰা কৰ্মা দুইও দুইৰ কোলাত দিয়া দি কৰে।

কৰ্মাই-অলখু বি. এবিধ ভাল চাউল হোৱা ধান a kind of paddy.

কৰ্মাৰি বি. এবিধ বনফুল a kind of flower, নগৰা a ring or loop of a rope.

কৰ্মা-নিম্বলু বি. এবিধ বন a kind of herb.

কৰ্মিষ্টবল (ইং constable) বি.

পুলিচ বিভাগৰ একেবাৰে ভালৰ ধাপৰ কৰ্মচাৰী।

কৰ্মিষ্ঠ বিণ. সকলোৰ্তকৈ সৰু, বয়সত

সৰু, অঙ্গুষ্ঠ youngest, younger.

স্ত্ৰী, কৰ্মিষ্ঠা।

কৰ্মিষ্ঠাঙ্গুলি বি. কেঁয়া আঙুলি little finger,

কৰ্মীয়া (কৰ্মাশব্দৰ কোমল ৰূপ) বি. বিয়াৰ কৰ্মা bride.

কৰ্মৌৰ বি. কৰ্মীৰ জাতীয় ফুল আৰু তাৰ গছ a kind of flower and its tree.

কৰ্মকৰ্ম ধাতুৰ পাত্ৰ বা শুকান আৰু টান কাঠ আদিত আঘাত কৰিলে হোৱা শব্দৰ নিচিনা শব্দ। কৰ্মকৰ্মনি কনকন শব্দ। কৰ্মকৰ্মা কৰ্মকৰ্ম শব্দ কৰা। কৰ্মকৰ্মীয়া টান আৰু শুকান।

কৰ্মা বি. কথা।

কৰ্ম বি. গছৰ মূল the root of a tree, মূল আদি কাৰণ source, origin.

কৰ্মনামুৱা বিণ. কান্দো কান্দো যেন হোৱা, শোক বা বিষাদযুক্ত having a sad countenance. স্ত্ৰী. কৰ্মনামুৱী।

কৰ্মৰ বি. পৰ্বতৰ গহবৰ a cave.

কৰ্মৰ্জ বি. কাৰদেৱ, মদন cupid.

কৰ্মৰজ বি. দ্বন্দ্ব, বিবোধ quarrel.

কৰ্মা-কটা বি. চিঞৰ বাধৰ, কান্দোন crying.

কৰ্মুক বি. ধেমালি কৰা টোপ বা গোলবল ball.

কৰ্মুৱা সৰু. ধা. বেজাৰ বা বিৰক্তি

লগাই কান্দিবলৈ দে cause to cry or weep.

কঙ্ক বি. কাণ, বাহৰ ওৰি ভাগ, পুৰিৰ এভাগ the shoulder, a canto, এবিধ মূৰ নথকা ভূত (কবন্ধ)। কঙ্ক-পৰা দাব ভঙা, নষ্ট পোৰা। কঙ্কপাণ্ড বিনাশ, মৰি যোৱা।

কঙ্কা বি. কনা, এবাৰত কান্ধত নিব পৰা মুঠা a big bundle.

কঙ্কা বি. কুম্বাৰী, হোৱালী a girl, a virgin, জী, দুহিতা a daughter, কন্যাবাশি the sign virgo. কঙ্কা-কাল বি. হোৱালীৰ যৌৱন কালৰ আৰম্ভ, হোৱালীৰ বিয়াৰ কাল the age of puberty. কঙ্কাখোজ বি. ধীৰ গতি, লাহে লাহে কঢ়া খোজ, বিয়াৰ কন্যাৰ নিচিনা খোজ slow walking like that of a bride. কঙ্কাগত বি. প্ৰেতগন্ধ, আহিন মাহৰ কৃষ্ণ পক্ষ।

কঙ্কাদান বি. হোৱালী বিয়া দিয়া কাৰ্য্য। কঙ্কাদায় বি. সময়মতে কন্যা বিয়া দিব নোৱাৰাৰ হেতু হোৱা; দায় the difficulty of giving a daughter in marriage in time.

কপট বি. ছল, স্বার্থ ভাবৰ গোপন, মুখত এক পেটত আন ভাব hypocrisy, dissimulation. মনত লুকাই ৰখা খং বা হিংসা ভাব

grudge, concealed ill feeling.

কপটীচাৰ বি. ভণ্ডাৰি, কপট ব্যৱহাৰ hypocrisy, বিণ. কপটীচাৰী, কপটী, কপটীয়া দাব মনত কপট ভাব থাকে hypocritical. কপট বেষ্ট চম্ভবেশ disguise.

কপৰা বি. কপাহৰ চুপহি, কপাহ ফুলৰ কলি an un-opened pod of cotton, চুক, ঠেকঠাই a corner, a nook.

কপৰ্কক বি. কড়ি a cowri shell, কড়িৰ সমান মূল্যৰ ধন the value of a cowri.

কপলীয়া বিণ. কপালী, ভাগ্যবান lucky, fortunate.

কপছৱা বি. কপাহৰ ব্যৱসায় কৰোতা a dealer in cotton, কপাহৰ নিচিনা (soft) like cotton.

কপাট বি. দুৱাৰ a door.

কপাৰ লিকাচ বিখ্যাত জ্যোতিৰ্বিদ।

কপাল বি. মূৰৰ সমুখৰ ফাল, চকু আৰু মূৰৰ চুলিৰ মাজ ভাগ the forehead, ভাগ্য, অদৃষ্ট fate, luck. কপাল খা নিজৰ সোভাগ্য নষ্ট কৰ। কপালত জুই লাগে সোভাগ্য নষ্ট হ। কপাল জেৰী বি. কপালী ডিবোতাই কপাল আৰু মূৰত পিন্ধা এবিধ অলংকাৰ, a kind of ornament worn on the forehead of woman.

কপালি কুট ভাগ্য নষ্ট হ। কপালি
কুল নোভাগ্য উপস্থিত হ। কপালি
কুট বিণ. দুর্কণলীয়া, ভাগ্যহীন
unfortunate. কপালিৰ গাঁঠি
বি. দুর্কণ ill-luck. কপালহীন
বিণ. ভাগ্যহীন unfortunate.

কপালি বি. তিবোভাব কপালত
শিঙা এবিধ অলঙ্কার ॥

কপালী বিণ. ভাগ্যবান fortunate.
বি. কপালত শিঙা অলঙ্কার an
ornament.

কপাহ বি. সুই নামেৰে এবিধ গছ।
গুটিৰে সৈতে ধকা ভুলা, পৰিষ্কাৰ
নকৰা ভুলা cotton. কপাহনি
কপাহৰ খেতি, কপাহ বোবা ঠাই &
cotton plantation. কপাহী
বিণ. কপাহেৰে তৈয়াৰ কৰা made
of cotton. কপাহগুটীয়া বি.
এবিধ বন, ভাব ফুল কপাহৰ নিচিনা
বগা a kind of weed, ভবি
ভলুৱাত হোৱা এবিধ সৰু বহ।
বিণ. কপাহ গুটিৰ নিচিনা like a
cotton seed.

কপি বি. বান্দৰ monkey.

কপি (copy) নকল, প্ৰতিলিপি।
কপিকল ঘূৰ্ঘুৰী যন্ত্ৰ a lifting
pulley.

কপিখ বি. ওঁটেঙা।

কপিদা বি. ধুবৰ আকৃতিৰ এবিধ দা
large razor-shaped dao.

কপিধ্বজ বি. বাব ধ্বজত হনুমানৰ
আকৃতি আছে, অৰ্জুন।

কপিল বি. কপিং, সন্ন্যাসীৰ লেংটি
a small piece of cloth worn
over the privities.

কপিল বি. মুগা বৰণ brown
colour, মাংখ্য-দৰ্শন লিখক মুনিৰ
নাম।

কপিলি বি. হালধীয়া-মুগা বলদ গৰু
a yellowish-brown bullock.

জী. কপিলী।

কপীল বি. বান্দৰৰ বজা বানী।

কপোত বি. পাৰ চৰাই pigeon,
কপৌ চৰাই a dove.

কপোল বি. গাল cheek.

কপৌ বি. পাৰ জাতিৰ এবিধ
বনৰীয়া চৰাই dove.

কপৌফুল বি. দীঘলীয়া পাতৰে
এবিধ গছৰ গাত গজা বন আৰু
ভাব ফুল an orchid flower.

কপোলতা বি. চেঁকিয়া পাতৰ
নিচিনা সৰু সৰু পাতৰে এবিধ
লতা a kind of creeper.

কপ্-কপনি বি. কপ্-কপ্ কৰা
কাৰ্য্য, বকনি, টপ্-টপনি babbling.
ক্ৰি. কপকপা।

কপ্-কপীয়া বিণ. টানকৈ লাগিধৰা,
টান, লৰচৰ কৰিব নোৱাৰা tight,
firm.

কপ্-জপ, কপজপনি বি. কত্বকনি,
পানীত পৰি উঠিবৰ কাৰণে হাত-
ভবি জোকাৰি কৰা চেঁচা the
struggles of a drowning
man. ক্ৰি. কপ্-জপা।

কক্ বি. শৰীৰৰ তিনি ধাতুৰ (বায়ু, পিত্ত, কফ্) ভিতৰত এটা ধাতু ই খেৰাব সেতুন কপে বাজ হয় phlegm. বি. ককাল, ককী কফ-যুক্ত subject to cold.

ক-কলা বি. 'ক'ৰ পৰা ক লৈকে এই কেইটা ব্যঞ্জন ধ্বনিক ক-কলা বোলা হয়।

ককী খেতিত হোৱা এবিধ বিদেশী গছ, ইয়াৰ গুটি ভাজি গুড়ি কৰি চাহৰ দৰে খোৱা হয় 'coffee.

কবচ কাপোৰ আহোম সকলৰ বীতিমতে মুছলৈ বোৱাৰ আগতে পিন্ধা কাপোৰ।

কবন্ধ বি. মূৰ নথকা গাঁবি a headless trunk, এবিধ মূৰ নথকা ভূত a headless ghost.

কবৰ বি. মুচলমানৰ মৰিশালি a tomb.

ক-বৰ্গ ক, খ, গ, ঘ, ঙ এই পাঁচোটা কৰ্ণাবৰ্ণ।

কজা বি. দুৱাৰ খিৰিকি আদি দুৱাৰ মেলিব পৰাকৈ ধৰি বন্ধা এবিধ লো বা পিতলৰ সঁজুলি hinges, মনিবন্ধ wrist.

কবল বি. গ্ৰাস, গৰাহ a mouthful, a swallow. কবলিত বিণ. গ্ৰস্ত, ভক্ষিত।

কবৰ্হ, কবৰ্হ (পু. অ.) ক্ৰি. বিণ. কেতিয়াবা।

কবাৰিচিলি বি. এবিধ সৰু গছৰ

আৰু জালুকৰ আকৃতিৰ জলাশয় থকা গুটি piper cubeba.

কবাৰি বি. কেঁচা মাটিৰ মূৰ্ত্তি সাজোতে বিহি কৰিবলৈ ব্যৱহাৰ কৰা এচলা বাহ বা কাঠৰ চেপেটা মাৰি।

কৰি বি. এবিধ শাক, ফুল কৰি, বন্ধা কৰি, ওল কৰি।

কৰি বি. কাব্য ৰচয়িতা a poet.

কৰিৰাজ বি. আয়ুৰ্বেদ মতে চিকিৎসা কৰা বৈজ্ঞ। কৰিৰাজি বি. কৰি-ৰাজৰ ব্যৱসায় profession of a kaviraj.

কবুল (আবনী) বি. অঙ্গীকাৰ promise, contract, স্বীকাৰ confession.

কবুলতী অঙ্গীকাৰ-পত্ৰ, মাটিৰ বন্দবস্ত কৰা পত্ৰ a deed of acceptance of land settlement.

কবুলা স্বীকাৰ কৰা কবুলা পট্টা নভঙাকৈ হাবি মাটিতে দিয়া পট্টা।

কম বিণ. পৰিমাণ বা সংখ্যাত তাকৰ, নান less, fewer, অসম্পূৰ্ণ, হীন incomplete, inferior.

কমণ্ডলু বি. সন্ন্যাসীয়ে পানী আদি খাবলৈ ব্যৱহাৰ কৰা এবিধ হাত লগোৱা পাত্ৰ an water pot used by an ascetic.

কমতাপুৰ বি. কমতা ৰাজ্যৰ ৰাজধানী। কামৰূপৰ এক অংশ, কোঁচ বিহাৰ, গোৱালপাৰা আৰু ভাটি

বংপুবৰ মৈতে সংযুক্ত থকা পূৰ্ণি
 দেশৰ নাম কমতা। কমতা বাজাক
 কমতামণ্ডল বুলিও কোৱা হৈছিল।
 কমলি বি. কমোৰা কাৰ্য্য act of
 swimming on the surface
 of the water অক. ধা. কমলিয়া
 গা দেখা পোৱাকৈ পানীৰ ওপৰত
 সাঁতুৰি ফুৰ (মাছত খাটে), হুৰত বা
 আপদত পৰি বিবুদ্ধি হৈ ফুৰ
 wander about in distress.
 বিণ. কমলীয়া পানীত কমাই-ফুৰা।
 কমলীয় বিণ. বাঞ্ছনীয়, মনোহৰ,
 শুৰনি desirable, beautiful,
 lovely. বি. কমলীয়তা মৌন্দৰ্য্য।
 কমলৈ ক্ৰি. বিণ. কেনেকৈ।
 কম্বেচ বিণ. অলপ কম বা বেছি,
 প্রায় more or less.
 কমৰ বি. কঁকাল the waist.
 কমৰ-বন্ধা কঁকালত আঁটি যোৱা
 টঙালি, পেটি girdle, waist-
 band.
 কমল বি. পহুম ফুল a lotus.
 কমল-লোচন পহুমৰ দৰে শুৰনি
 চকু থকা লোক, বিষ্ণু lotus-eyed,
 Vishnu. কমল-সম্ভৱ পহুমৰ
 পক্ষ জন্ম হাব, ব্ৰহ্মা। কমল-বোনি
 ব্ৰহ্মা।
 কমলা বি. লক্ষ্মী the goddess
 Laksmi, কমলা-টেঙা orange.
 কমলাপতি লক্ষ্মীৰ স্বামী, বিষ্ণু।
 কমলাসেন ব্ৰহ্মা। কমলাবাবী বি.
 অলমৰ এখন বিখ্যাত মহাপুৰুষীয়া

সত্ৰ। আহোম বজা বৰ্গদেৱ জয়জয়ক
 সিংহৰ নিৰ্দেশ মতে, মাছুলাত এই
 সত্ৰখন স্থাপন কৰা হৈছিল কাৰণে,
 এই সত্ৰখনৰ নাম কমলাবাবী সত্ৰ।
 কমলি বি. 'কমল' চোৱা।
 কমলিনী বি. পহুম, কমল a lotus.
 অতি শুৰনী আৰু সুন্দৰা ডিভোতা
 a beautiful woman.
 কম্মা সক. ধা. তাকৰ কৰ, টুটা to
 lessen, কদ. বিণ. কমোৱা।
 কম্মা সক. ধা. সুন্দৰ কৰ, আঙুলিৰে
 তুলাৰ আঁহ মুকলি কৰ, বালি থুই
 লোণ উলিয়া to clean and
 straighten the fibre with
 the finger, to wash for gold.
 কম্মা (ইং comma) বি. এবিধ যতি
 চিন (,)।
 কম্মাৰ বি. লোৰ কাম কৰোতা a
 blacksmith. কম্মাৰ-শাল,
 কম্মাৰশালি বি. কমাৰে গঢ় গঢ়া
 ঠাই, কমাৰৰ সমুদায় সঁজুলি smi-
 thy.
 কমিচন (ইং commission) বি.
 আইনৰ কোনো কাম কৰাই দিয়া
 বাবে-পোৱা বেচ বা বানচ।
 কমিটি (ইং committee) বি.
 সমিতি, সভা।
 কম্বে ক্ৰি. বিণ. কম হলে for less
 than.
 কমোৱা কদ. বি. আঙুলিৰে কপাহৰ
 আঁহ মুকলি কৰা, বালি থুই লোণ
 বাহিৰ কৰা, পানী বা বতাহত

ওপঙি ফুৰা, ডাল-পাত বা ছেকণি, আখি বা গাঁখি কটালি পৰিষ্কাৰ কৰা, cleaning, washing for gold.

কম্পতি বি. অল্পতা, কম হোৱা অৱস্থা deficiency.

কম্পন বি. কঁপনি shivering, অস্থিৰতা restlessness. কম্প-মান বিণ. কঁপা, অস্থিৰ, shaking, trembling. কম্পিত কৃদ. বিণ. কঁপা, ছোকাৰ খোৰা shaken, trembling, ভীত frightened.

কম্পাচ (ইং compass) বি. দিগদৰ্শন যন্ত্ৰ ইয়াৰ কাঁইটৰ এটা মূৰ সদায় উত্তৰ ফালে থাকে, বৃত্ত অঁকা বা মেপ আদি জোখা দুঠেঙীয়া যন্ত্ৰ a pair of compasses.

কম্পাউণ্ডাৰ (ইং compounder) বি. ডাক্তাৰখানাত যিজনে ঔষধ দিয়ে। মিহলি কৰোঁতা।

কম্পোজ ছাপাখানাৰ আখৰ সজোৱা কাম।

কম্পোজিটৰ ছাপাখানাৰ আখৰ সজোৱা কাম যেনে কৰে।

কম্পৰ্টাৰ গলত বন্ধা কাপোৰ।

কম্বল বি. পাৰি বহা বা গাত লোৱা এবিধ নোমৰ ঢৰীয়া কাপোৰ a blanket.

কঙ্কু বি. শঙ্খ a conch। কঙ্কুকৰ্ত্ত বি. শঙ্খৰ পাকৰ দৰে ডিঙিত পথালি আঁচ থকা মানুহ। ই এটা সূপুকৰ

চিন। কক্সোজ দেশ বিশেষ, ভিক্তভ।

কক্স কৰে, কক্সল কৰিলে (পু. অ.)। কক্সলা বি. জুই ধৰিব পৰা এবিধ কলা শিল যেন টান মাটি coal.

কয়েদ (আববী) বি. বন্দী কৰি বা আটক কৰি ৰখা অৱস্থা imprisonment. কয়েদী বন্দী a prisoner.

কৰ বি. হাত ভৰিব তলুৱাত কোনো টান বস্তুৰ বঁহনি খাই ফুলি উঠা টান চিন a corn, wart.

কৰ স্ক. ধা. নিৰ্মাণ কৰ, সাজ make, create, প্ৰকাশ কৰ display, অৰ্জন কৰ earn, সম্পন্ন কৰ, নিৰ্দ্ধাৰিত কৰ fix.

কৰ বি. কলি a bud, হাত hand, হাতীৰ ডুৰ the trunk, ৰাজহ, ৰাজনা revenue tax, গুৰু কৰ। কৰ-যোৰ হাত যোৰ দুয়োখন হাত লগ লগাই কৰা প্ৰাৰ্থনা। ক্ৰি. বিণ. কৰ-যোৰে।

ক'ৰ সৰ্ব্ব. কোন ঠাই বা দেশৰ of what place.

ক'ৰবাত ক্ৰি. বিণ. কোনো ঠাইত।

কৰ্কচ বি. এবিধ ডুখৰীয়া লোণ a kind of salt.

কৰকমল বি. পত্মৰ নিচিনা কোমল হাত lotus like hand.

কৰকোঁজী বি. মানুহৰ দশা বা শঙ্কল বেয়া বুজোৱা হাতৰ তলুৱাৰ আঁক

কৰঙল বি. আঠৰ ওপৰ ভাগ, উক a thigh. কৰঙলীয়া কৰঙল

সমান হু বা ওথ coming up to the thigh.

কবজা বি. এবিধ পানীত হোবা বাঁহ a kind of grass growing in marshes, সন্ন্যাসীৰ পানী খোবা কোবোকা বা পাত্ৰ।

কব্জ বি. এবিধ গছ a kind of tree, হেতা ladle. স্ক. ধা. কবকব শব্দ কবি দাঁতেবে বেপি বেপি কামোব বা কুট to gnaw, খঙত দাত চোবা to grow. বি/কবচনি।

কবচনি বি. হেতা ladle.

কবজ বি ধাব, ঋণ debt, loan.

কবণ কুদ. বি. কবা, কার্যা সাধন doing, act, কবণ কাবক instrumental case.

কবণ, কবণা (পু. অ.) ব'ত কর্মফল ভুগিব লাগে, ঠাই।

কবণি বি. কাঠ বা বাহব চাবিচুকীয়া আক ঠেং থকা খবাহি বা আধাব a legged open basket of bamboo or wood.

কবণী বি. এবিধ ফুল তোলা পাত্ৰ, কুকি basket for collecting flowers.

কবী বি. ইটাত চুণ চুকাঁ আদি লগোবা বাকযিজীৰ যতন a trowel.

কবড বি. বেপি, কাঠ ফালিবলৈ দাব থকা অস্ত্র a saw.

কবজীয়া বিণ. আইন কোনো বজাব

অধীন নাইবা আন কোনো বজাক কব দিয়া tributary.

কবজহ (পু. অ:) কবি।

কবজালি বি. বামতাল, চাবি চটা বাহব এবিধ বাস্ত, হাতে পতি দুচটা লৈ ডাক বজোৱা যায়। এটা কড়িবে বজোৱা এচটা বাজকটা বাঁহ, বেপনি a kind of musical instrument.

কবজালি, কবজালী বি. হাত চাপবি clapping.

কবজী বি. এবিধ চেপেটা স্ক মাছ a kind of fish, কুমন্তৰপবা হোবা বোগ শুচাবলৈ পানী জবা মন্ত্ৰ an incantation to remove evil spells.

কবজীয়া, কবজীয়া বি. কবতেবে কাঠ ফলা মানুহ বা ঘাব দেই ব্যৱসায় a Sawyer.

কবজোয়া বি. বঙ্গদেশৰ উত্তৰ-পূৰ্ব-ফালে থকা এখন নৈ, এই নৈ প্রাচীন কামৰূপৰ পশ্চিম সীমা আছিল a river in the North-East of Bengal and forming the western limit of ancient Kamrup.

কবজোহী (পু. অ.) স্ক. ধা. কবা (২য় পুরুষত)।

কবজ বিণ. বি. কব দিয়ে, কবপ্রদ (কবদবাজী)।

কবড, কবড (পু. দ্ভ:) স্ক. ধা.

কবিহে, কবে। কবন্তা বি.
কবোতা। কবন্তেহি কবি।
কবপ্ বি. জন্তব শিঙত হোৱা
আঙঠিব নিচিনা উঠা a ring or
wrinkle on the horns of
cattle.
ক'বপৰা কোন ফালৰ পৰা, কোন
ঠাইৰ পৰা from what direction
or place.
কবপল্লৱ বি. গছৰ নতুন পাতৰ
নিচিনা কোমল হাত a tender
hand, হাতৰ আঙুলি finger.
কবপা বি. টাটবি মৰা মলি, তৰপে
তৰপে বহু ধোৱা মলি layers of
dirt accumulated on the
skin.
কবপুট বি. কবযোৰ act of exten-
ding both the hands. ক্ৰি. বিণ.
কবপুটে হাত যোৰ কৰি with
joined hands, বিনীত ভাব
দেখুৱাই।
ক'বৰা সৰ্ৱ. কোনো নজনা ঠাই
some unknown place.
ক'বৰাৰ-কোনোবা বি. অচিনাকি
ঠাইৰ অচিনাকি মানুহ, সম্বন্ধ নথকা
মানুহ unknown or unrelated
person.
কববাল বি. ডবোৱাল a sword.
কবন্ত বি. মণিবন্ধৰ পৰা হাতৰ কেঁৱা
আঙুলিৰ মূললৈকে হাতৰ ঠাঁতিৰ
গোটা ভাগ the part of the
hand between the wrist and

the root of the little finger,
হাতীৰ ডুৰ the trunk of an
elephant, হাতী বা উট পোৱালী
young elephant or camel.
দ্বী. কবভিৱী।
কবভাৰ বি. কব স্বৰূপে দিয়া ধন বা
বস্তু।
কবভোক বি. হাতী পোৱালীৰ
কবঙনৰ নিচিনা নিপোটল আক
শ্ৰবনি কবঙন ধকা ডিবোতা।
কবমৰ্দ্দন বি. হাতত ধৰি ঐতি
মন্তাষণ জনোৱা।
কবম্ বি. যুতকব অৰ্থে কবা
বহুবেকীয়া শৰাধ বা সকাৰ an
offering to the manes.
কবমালা বি. জপমালা rosary.
কবৰীৰ বি. এবিধ ফুল আৰু তাৰ
গছ the oleander.
কবলীয়া বিণ. নীৰস আৰু লিকট
not very soft and juicy.
কবৰঙ (পু. অ.) বি. কবন্ত।
কবলি (পু. অ.) সৰ. ধা. কবা।
কবা সৰ. ধা. আনৰ হতুৱাই সম্পাদন
কবা to cause to be done. ক্ৰদ.
বিণ. যিটোকবা হৈছে performed.
বি. কাৰ্যসাধন doing. কবা-খোৱা
বি. আনৰ হতুৱাই বনবাৰী কবাই
লোৱা, আনৰ কাৰ বা শ্রমৰ পৰা
ভোগ কবা।
কবাই বি. ভজা চাউল parched
rice. কবাই-ভৰি ভজা চাউল
ভৰি।

কবাইচ্ বিণ. অতি কৃপণ, কটকিনা
"very miserly, close-fisted.

কবাইমেবীয়া বিণ. পাক খব হোৱাব
কাৰণে জবী ববকৈ মেব খাই লগা
গাঁঠি a kink.

কবাঞো, কবাঞ (পু. অ.) সক.
ধা. কবাঠ, কবে।

কবাগাট বি. সত্ৰৰ বাটচৰা gate-
way shed before a sattrā or
religious establishment.

কবাৰ বি. চুক্তি, কথা বন্ধা an
agreement, a promise.

কবাল বিণ. বিকট, ভয়ানক,
"দেখিবলৈ ভয়লগা awful or
terrible in form.

কবাল বি. চূণ, চূকী আদি মিহলাই
কবা ইটা গাঁধা মছলা mortan,
আঠা a cement. আঠাৰ নিচিনা
লাগি থকা লিকতা শুকান বস্তু a
dry coating. সক. ধা. কবাল
লগা বা সনা to cement.
কবাল মাৰ শুকাই আঠাৰ দৰে
কামোৰ মাৰি ধৰ to stick or
adhere.

কবাৰবৌ (পু. অ.) সক. ধা.
কবাম।

কবাবলি (পু. অ.) সক. ধা.
কবালে।

কবাবলু বিণ. হস্তগত।

কবি বি. অপেক্ষা in comparison
to.

কবিয়া বিণ. আধা পোকা, নীৰস হৈ

টান মৰা half-burnt, dry. বি.
নাওবন্ধা কনাবি a noose for
fastening boat, বি. গাই দোৰা
পাত্ৰ। "

কবী বি. হাতী an elephant.
কবী কৰ হাতীৰ শুৰ the
trunk of an elephant. জী.
কৰিণী।

কবীন্দ্র বি. ইন্দ্রৰ ঔষাৰত, গজেন্দ্র
Indra's elephant, a very big
male elephant.

কবীয়া বিণ. পৰিশ্রমী active.

কক, কবছ, কবোছো (পু. অ.)
সক. ধা. কবো, কবা।

ককণা বি. দয়া, কৃপা, অনুকম্পা
kindness, pity, এবিধ টেঙা a
kind of sour fruit. বিণ.
ককণাময় দয়াময়, কৃপালু merci-
ful. জী. ককণাময়ী, ককণালাগৰ
বব দয়ালু পুৰুষ।

ককরা বি. ভালকৈ মুকলি নোহোৱা
কপাহৰ ফুটা cotton not fully
opened from the pod.

কৰৈ বি. এবিধ সুকাঠি গছ a tim-
ber tree.

কৰোঁতা বি. কৰ্ভা, যি কৰে a
doer. জী. কৰ'তী।

কৰ্কট বি. কেঁকোবা the crab,
কৰ্কটবাণ।

কৰ্কট-ক্রান্তি বি. নিৰক্ষ বেখাব
২০ই ডিগ্রী উত্তৰে থকা কল্পিত অক্ষ
বেখা tropic of cancer.

কৰ্কট-ক্ৰান্তি বৃত্ত নিবন্ধবেধাব
২৩°২৭' অংশ উত্তৰস্থ সমাকবেধা,
উত্তৰায়নান্ত বৃত্ত; Tropic of
cancer.

কৰ্কৰ বি. দাঁতেৰে টান বস্তু চোবাওঁতে
উঠা শব্দ। কৰ্কৰণি বি. কৰ্কৰ শব্দ
কৰা কাৰ্য্য। অক. ধা. কৰ্কৰা, কৰ-
কৰা।

কৰ্কৰা বি. পানী নিদিয়াকৈ ধোৱা
চেঁচা ভাত cooked rich kept
dry and cold.

কৰ্কৰীয়া বিণ. শুকাই নীৰস আৰু
টান হোৱা hard and dry.

কৰ্কৰণ বিণ. টান, খহটা, নিৰ্কিয়,
শুনিবলৈ বৈয়া, অতিকটু hard,
rough, unkind, harsh.

কৰ্কট বি. এবিধ চৰাই (বক জাতিৰ)
a kind of bird.

কৰ্জা টেঙা বি. এবিধ সৰু সৰু
টেঙা আৰু তাৰ গছ a kind of
sour fruit and its tree.

কৰ্জা (আবদী) বি. ঋণ, ধাব &
loan, a debt. যি. কৰ্জাখণ্ড
ধন ধাব কৰোঁতে লিখিদিয়া বস্তু &
debt bond.

কৰ্ণ বি. কাণ the ear, নাৱৰ ওৰি
the stern of a boat, কৰ্ণবীৰ,
দাতাকৰ্ণ, (জ্যাক্সিত্ত) সমকোণী
ত্ৰিভুজৰ সমকোণৰ সমুখৰ ভূজ।

কৰ্ণগোচৰ বিণ. শুনা, জনোৱা
heard, brought to notice.

কৰ্ণধাৰ বি. নাৱৰ ওৰিয়াল &
steersman.

কৰ্ণপথ বি. কাণৰ বিহা the ear-
hole. কাণত শব্দ শোমোৱা বাট
the auditory passage.

কৰ্ণ-পাত্ৰ বি. কাণ-পতা. কাণ দিয়া
listening.

কৰ্ণ-ফুল, কাণফুল ear orna-
ment.

কৰ্ণমূল বি. কাণ মাদল eardrum.

কৰ্ণ-বন্ধ বি. কাণৰ বিহা the ear-
hole.

কৰ্ণবেধ বি. কাণ ফুটোৱা সংস্কাৰ
the ear boring ceremony of
a Hindu.

কৰ্ণাকণি ক্ৰি. বিণ. কণাকণি, কোৱা
কুই কৰা to pass from ear to
ear, floating rumour.

কৰ্ণাট বি. ভাৰতৰ এখন দেশৰ নাম
Carnatic.

কৰ্ণিকা বি. কাণৰ অলঙ্কাৰ an
ear-ornament, পদ্মৰ চকা বা
বীজ-কোষ a pericarp of a
lotus.

কৰ্ণিকাৰ বি. এবিধ ফুল a kind of
flower.

কৰ্ণক বি. কটা অস্ত্ৰ, ধাৰ থকা বস্তু
anything having sharp-
edge, কটাকাৰ্য্য act of cutting.
বিয়োগ বা বাদ দিয়া কাৰ্য্য
substraction.

কৰ্ণব্য বি. কবিতা সগীয়া কাব্য a

duty. বিণ. কৰিবলগীয়া fit or proper to be done.

কৰ্ত্তা বি. কৰোতা & doer, গৰাকী, প্রভু master, lord. (ব্যাকৰণত) ক্ৰিয়া কৰোতাক বুজোৱা কাৰক nominative case. স্ত্ৰী. কৰ্ত্তা।

কৰ্ত্তৃত্ব বি. প্রভুত্ব, প্রাধান্য authority, superiority, অধিকাৰ right, power: কৰ্ত্তৃবাচ্য বি. যি বাচ্যত কৰ্ত্তৃৰ বচন আৰু পুৰুষ মতে ক্ৰিয়াৰ বচন আৰু পুৰুষ হয় the active voice. কৰ্ত্তৃপক্ষ বি. গৰাকীৰ বাৰ আছে যাৰ ওপৰত the authority.

কৰ্কষ বি. বোকা, পহ mud, এজন ধ্বিৰ নাম। *

কৰ্কষ বি. পাঁচোটা শিৰ থকা এবিধ টেঙা ফল & kind of acid fruit and its tree. কৰ্কষ-শিৰীয়া গাভ কৰ্কষ নিচিনা শিৰ থকা।

কৰ্কষি, কৰ্কষি বি. মৌণৰ বা কপৰ কঁকালী জৰী, মৌণ বা কপৰ কঁকালত পিন্ধা হাব & silver or gold chain used as a girdle or ornament.

কৰ্পূৰ বি. কাফুৰ, এবিধ সুগন্ধি বস্তু camphor.

কৰ্ণালি বি. ভাঙেৰ আফাল, সিহলি আহাৰ খাই পৰা কাৰ্য্য & slip and fall.

কৰ্ণুল বি. এবিধ তামোলৰ লগত

খোৱা সুগন্ধি তৰা জাতিৰ গছ & kind of fragrant plant.

কৰ্ব্বুৰ (সং) বি. বাক্স & titan.

কৰ্ম বি. কাৰ্য্য, ব্যবসায়, কাম, ব্যাকৰণত দ্বিতীয়া বিভক্তিৰ পদ action, profession work, objective case. কৰ্ম্মকৰ্ত্তা বি. প্রকৃত কাম কৰোতা, শৰাধাদি কৰোতা।

কৰ্ম্মকাণ্ড বি. বেদৰ যি আখ্যাত বেহিকৈ বাগবজাদি কৰ্ম্মৰ কথা লিখা আছে that portion of the Vedas which mainly deals in ceremonies and rituals. বিণ. কৰ্ম্মকাণ্ডী।

কৰ্ম্মগত বিণ. কৰ্ম্মৰ দ্বাৰাই পোৱা বা অৰ্জ্জা earned or attained by one's actions, কৰ্ম্মচণ্ডাল বি. শৰাধ আদি বেদৰ কৰ্ম্মবিলাক নকৰি চণ্ডাল যেন হোৱা অধৰ্ম্মী লোক।

কৰ্ম্মচাৰী বি. বেচ লৈ আনৰ কাম কৰি দিওতা, বিষয়া an officer, a servant.

কৰ্ম্ম-জড় বিণ. বিষয় বাসনাত আসক্ত থকা।

কৰ্ম্মঠ বিণ. কামত নিপুণ বা পাৰ্গত; কামত পটু skilful in work, সদায় কামত লাগি থকা active, diligent.

কৰ্ম্মণ্য বিণ. কাৰিলা, কামৰ যোগ্য,

কামত লাগি থকা useful, fit for work, engaged in work.

কৰ্মদোষ বি. কুৰ্ম কৰাৰ অপৰাধ বা ফল evil consequences of bad acts, অদৃষ্টৰ দোষ effects of ill-luck.

কৰ্মধাৰয় বি. এটা সমাসৰ নাম।

কৰ্মনাশা বি. কাম নাশ কৰোতা, হানিকৰ injurious to work or progress, শুভাচাৰ্যৰ উমানন্দৰ ওচৰত ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ মাজত থকা এটা পৰ্বত। কৰ্মনাশীয়া বিণ. যাৰ অযোগ্যতাৰ কাৰণে বা দুৰ্ভাগ্যৰ কাৰণে কাম নিষ্ফল হয়, দুৰ্ভাগীয়া unlucky.

কৰ্মনিষ্ঠ বিণ. একান্ত কৰ্মী sincere in work.

কৰ্মত্যাগ বি. কৰ্মৰ ফললৈ আশা এৰা renunciation for the results of religious acts.

কৰ্মপ্ৰাণ বিণ. কৰ্মই যাৰ প্ৰাণ স্বৰূপ devoted to work.

কৰ্মফল বি. নিজৰ বিশেষকৈ পূৰ্ব জন্মৰ কৰ্মৰ অৰ্থাৎ পাপ-পুণ্যৰ পৰা হোৱা ভাল বা বেয়া ফল & consequence or fruit of one's own action as happiness or misery, especially that of acts done in a previous birth.

কৰ্মবন্ধ বি. মানুহৰ এক জন্মৰ কৰ্মৰ ফল আন জন্মত দুগিবলৈ বাধ্য হোৱা

অৱস্থা the liability to enjoy or suffer the consequences of one's own acts done in a previous birth.

কৰ্মবাসনা বি. পূৰ্ব জন্মৰ কৰ্মৰ পৰা হোৱা বাসনা, দুৰ্ভাগ্য, কৰ্মফল the consequences of one's acts in a previous birth.

কৰ্মবিপাক বি. বেয়া কৰ্মৰ বিষম ফল the disastrous results of evil deeds.

কৰ্মবীৰ বি. কামত সদায় জয় লাভ কৰোতা a hard and successful worker.

কৰ্মভোগ বি. কৰ্মফল, বিশেষকৈ পূৰ্বজন্মৰ বেয়া কৰ্মৰ ফল sufferings caused by evil acts.

কৰ্মময় বিণ. নানা কাৰ্য্যত নিযুক্ত (জীৱন) full of activities.

কৰ্মমল বি. বেয়া কাৰ্য্যৰ পৰা হোৱা চবিত্ৰৰ কলঙ্ক stain left on character by evil deeds.

কৰ্মযুগ বি. যি যুগত কৰ্মৰ প্ৰাধান্য বেছি the age or practice work.

কৰ্মযোগ বি. নিষ্কাম কৰ্ম কৰি তাৰ ফল স্বৰূপ জ্ঞান বা ঈশ্বৰক পোৱা attainment of knowledge or God through works.

কৰ্মযোগী বি. ঈশ্বৰত কৰ্মফল অৰ্পণ কৰি যোগীৰ দৰে একান্তমনে কৰ্ম

কৰ্মা সোঁক one giving himself up to selfless work.

কৰ্মদক্ষ বিণ. কৰ্মদক্ষ devoted to work.

কৰ্মসম্ভাৰণ বি. কৰ্ম ত্যাগ act of withdrawing from every kind of worldly acts, কৰ্মৰ ফল লৈবত অপি কাম কৰা one devoted to selfless work.

কৰ্ম-সাধক বিণ. কাৰ্য্য সমাধা কৰা, সফল resulting in success.

কৰ্ম-সাধন বি. accomplishment of an undertaking.

কৰ্মসূত্র বি. অদ্ভুত, নিয়তি, কৰ্মফল consequences of work, destiny.

কৰ্মক্ষম বিণ. কামত পাৰ্গত skilful.

কৰ্মক্ষেত্র বি. কাম কৰা ঠাই field of work.

কৰ্মাণিক বিণ. পূৰ্ব জনৰ কৰ্মফলৰ পৰা হোৱা।

কৰ্মাধীন বিণ. কৰ্ম ফলৰ অধীন subject to consequences of one's actions.

কৰ্মী বি. প্রকৃত কাম কৰোতা a real worker. বিণ. কামিলা industrious,—সংসাৰৰ কৰ্মত অম্বৰক্ত attached to worldly affairs.

কৰ্মীল বি. নাৰৰ বিদ্ধাত ঠাহি যবা কাঠ বা বাঁহৰ ঠিলা a plug driven in a hole of a boat.

কৰ্মক বি. মাটি চহাওঁতা, হালোৱা,

বেতিয়ক a cultivator, a tiller of the soil. কৰ্মণ বি. মাটি চাহ কৰা কাৰ্য্য tilling the soil, কৰ্মিত বিণ. চাহ কৰা cultivated, ভাল বা উন্নত কৰা (ভাষা) refined.

কৰ্মী সৰু. ধা. এবাৰ হাল বাই চাহ কৰা, এচাহ বা to plough once.

কল বি. এবিধ বোঁধাবে গা ঢকা গছ, তাৰ ফল plantain.

কল বি. মাছৰ ফুল the gills of a fish.

কল বি. যন্ত্ৰ a machine. কৌশল, উপায় a contrivance.

কল-খোৱা ধাতু বি. কল খাই ডাঙৰ হোৱা জীৱ।

কল ডিল বি. কল গছৰ ফুলৰ কলি the spadix of a plantain tree. বিণ. কলডিলীয়া কল ডিলৰ আকৃতিৰ। কল-চোচনি বি. কলপটুৱাব আহ, কলৰ শুকান পাত।

কল-কৰ্ত্ত বি. কুলি, যথুৰ মাত। বিণ. কলকৰ্ত্তী।

কলক বি. চেকা, দাগ spot, stain. দুৰ্ণাম, অপবাদ infamy, disgrace.

কদ. বিণ. কলকিত্ত দুৰ্ণামযুক্ত, দুষিত disgraced, stained. বিণ.

কলকী কলক ধকা stained.

জী. কলকিণী।

ক'ল'চী বি. ধুনীয়া সৰু কলহ, বিয়াৰ পানী তোলা ঘট a small water-jar; ঘৰ, দ'ল আদিৰ ওপৰত ভাল

দেখিবলৈ দিয়া কলহ বা কলডিলব
আকৃতিবে সলা বস্তু & water pot
shaped pinnacle on the top
of a temple etc.

কলজ বি. বিহ কাঁবেবে বধ কবা অস্ত,
ধঁপাত।

কলনাড় বি. কলধনি।

কলনি বি. কলব বাবী, বহত কলগছ
থকা ঠাই an orchard of plan-
tain trees.

কলপ বি. গাৰ ঢাল the skin,
মাগৰ মোট the slough of a
snake, আবৰণ, ঢাকনী a cover,
চুলিত লগোৱা বং hair dye, ভৰণ
& coating.

কলপ্কাট্ অক. ধা. গাৰ ছাল কাট
বা মোট সলা। কলতপ-কলতপ,
কলপ্-কলপ্ বব কটত বা মবিব
সময়ত উশাহ লবৰ নিমিত্তে মুখমেল
কাৰ্য্য এতেকে ববহুখেবে কাল
নিওৱা কাৰ্য্য the act of gasping
or living in great misery or
want. ক্ৰি. বিণ. কলপ জলপ
কৈ, কলপ্ ধলপ্ কৈ অতি
কটেবে।

কলপটুৱা বি. কল গছৰ বাকলি।

কলপতীয়া বিণ. কল গছৰ পাতৰ
বৰণৰ, সেউজীয়া green.

কলব জপৰ বি. দুৰ্গতি troubles.

কলয় বি. কবৰ কাৰণে কাটি অবা
ডাল a branch of a tree cut
for planting, কাণ, লেখনী &

pen, গছৰ নতুন পোখা ওলাবলৈ
হুতা ডালবোৰ কাটি পেলোৱা কাৰ্য্য
pruning.

কলয়টিয়া অক. ধা. অলপ অলপকৈ
টোপনিয়া, টোপনিৰ জালত চকু
মুদি খুৰ হুপিয়া to doze.

কলয় কটাৰী বি. আগ বেকা কটাৰী
& pruning knife.

কলয়লা অক. ধা. ভোক শিয়াহত
অহিব হ, আহাৰ বা টোপনিৰ
অভাৱত দুৰ্বল হ to be tired
with hunger, thirst or
sleeplessness. বি. কলয়লনি।

কলয়া বি. মুহলমান ধৰ্ম্মৰ ইউমছ।

কলবৰ বি. কাকলী, কোলাহল।

কলস, কলশ বি. এবিধ পানীৰ পাত্ৰ,
কলহ & water-jar.

কলসী, কলশী বি. কলহ water
pot.

কলহ বি. পানীৰ পাত্ৰ water pot,
pitcher, কলহীয়া বিণ. like a
water pot.

কলহ বি. অমিল, দন্দ, বিবাদ &
quarrel.

কলহম বাজতবজিনীৰ কবি।

কলহংস বি. বাজহাঁহ & gander.

কলা বি. এঙাব বৰণীয়া, কৃষ্ণ black.
স্ত্ৰী. ক'লী।

কলা বিণ. কাণে হুস্তনা deaf, বি.
কাণে হুস্তনা মানুহ & deaf man,
স্ত্ৰী. কালবী।

কলা বি. চন্দ্ৰৰ বোল ভাগৰ & আগ

one sixteenth part of the moon's disk. শিল্পবিজ্ঞা practical art, ৬৪ কলা বিজ্ঞা, ৫ সুকুমাৰ কলা—হাণ্ডা, তাকুৰা, চিত্ৰ, সঙ্গীত, আৰু কবিতা কাব্য।

কলা অৱতাৰ বি. ঈশ্বৰৰ অংশ অৱতাৰ a partial incarnation.

কলা কৌশল বি. বিবিধ বিজ্ঞা আৰু কৌশল।

কলানিধি বি. চন্দ্ৰ the moon.

কলাবিজ্ঞা কলাবিজ্ঞান technology. "কলাভবন শিল্পশালা।

কলা-সৌৰ্য্য বি. শিল্প সৃষ্টিৰ সৌন্দৰ্য্য।

কলাই বি. কান্দি ভাগৰ লগা বা দুৰ্বল হোৱা faint or exhausted with crying.

কলাই বি. কলা মাহ, কলা মাহৰ নিচিনা গুটি a kind of pulse.

কলাই-খাৰ বি. হিলৈৰ খাৰ gun-powder.

কলা-খাৰ, কলখাৰ বি. কল গছ বা ডাব মুৰা আদি পুৰি কৰা ছাই।

কলা-গছীয়া বি. কল গছৰ দৰে ফুল, এবিধ ভৰি উখহা বোগ plump, elephantiasis.

কলাখুৰ্জী বি. অলপ টোপনি, চিল-মিলীয়া টোপনি doze. কলা-

খুৰ্জীয়া বি. অলপ টোপনি অহা half awake, half asleep.

কলা-জৰ বি. কলা বেমাৰ kala-azar.

কলাঠিকুৱা বি. কলপাতৰ মাজৰ বাই ঠাৰি। কলাভিল কলগছৰ ফুলৰ উৰাল।

কলাখাতু বি. অকণমান খাতু, অলপমান তত বা চৈতন্য slight consciousness.

কলাপ বি. সমূহ, বিলাক, যেনে—ক্ৰিয়াকলাপ a word placed after a noun as a sign of plural.

কলাফুল বি. আঠৰ ভাগ the calf of the leg. কলাফুলীয়া বি. কলাফুলৰ সমান ওখ বা দ rising up to the calf of the leg.

কলামলা বি. অলপ হুস্তনা আৰু নেদেখা হোৱা, অলপীয়া (টোপনিভ খাটে) half asleep, dozing.

ক'লাম'লা বি. মলিন, ক'লা হোৱা soiled, dirty.

কলা-মাবলী বি. কলা ঠকৰা the rib of a plantain leaf.

কলামাহ বি. খেচাবী মাহ a kind of pulse.

ক'লি বি. ফুলৰ ফুল, কুশলীয়া গুটি a flower bud, and immature fruit. ক'লিপেলা, ক'লিৰ ক্ৰি. to bear fruit.

কলি বি. চতুৰ্থ যুগ, বৰ্তমান যুগ, হিন্দু শাস্ত্ৰৰ মতে ইয়াৰ বছৰৰ সংখ্যা ৪৩২০০০, The fourth age of the Hindus.

কলিকাল বি. কলিযুগ, অন্ত্যায়
অধর্মযুগ।

কলিজ বি. এখন দেশৰ নাম, উৰিয়া
দেশৰ কটকৰ পৰা মাজাজ দেশৰ
ওচৰলৈকে জুৰি থকা দেশ, name
of a country.

কলিয়ে পাঁ ক্রি. বেয়া বুদ্ধিয়ে লগ
ধৰ।

কলিকা বি. ফুটা ফুল, ফুলৰ কলি
flower-bud.

কলিজা বি. বুৰৰ আয়ত্ৰ, জড়ৰ বুকত
থকা কলাডিলৰ নিচিনা এডোখৰ
মঙহ the heart, সাহস
courage.

কলিজা ধোৱা বি. দূখ লগা,
মৰ্মভ্ৰদ।

কলিতা বি. অসম দেশৰ এজাতি
মানুহ an Assamese caste.

কলিতা (আবৰী) বি. ধৰ্মৰ মন্ত্ৰ
article of faith.

কলিতা সক. ধা. গুটি বা ফুল ধৰা to
blossom, to bear fruit.

ক'লীকেঁটা বি. ক'লা, বৰগীয়া কেঁটা
সাপ the black cobra.

ক'লীয়া বি. ক'লা ক'লা বৰগীয়া
black, ক্ৰীকৃষ্ণৰ সক কালৰ এটা
নাম।

ক'লীয়াপানী বি. গোটেই জীৱনৰ
কাৰণে ফাটেকত পৰা মানুহক বন্দী
কৰি ধোৱা সাগৰৰ মাজত থকা
আন্দামান মাজুলি বা দ্বীপ the
Andaman islands containing

the penal settlement of
India.

কলুৰ বি. পাপ, দুৰ্কাৰ্য্য sin, vice.
কদ. বিণ. কলুৰিত দূষিত, কলঙ্কযুক্ত
stained, polluted.

কলেজ (ইং College) বি. উচ্চ
শিক্ষালয়।

কলেক্টৰী বিণ. মাটিবাৰী, ৰাজনা,
কৰকাটল আদিৰ হিচাব ৰখা,
ৰাজহ আদি সধা আৰু আদায় কৰা
সম্পৰ্কীয় collectorate.

কলেৰা (ইং cholera) বি. মহামাৰি
বেমাৰ।

কলেৱৰ বি. গা, শৰীৰ, দেহ the
body.

কলৈ সৰ্হ. কোন ঠাইলৈ to what
place. কলৈবা কোনো এক
অনিশ্চিত ঠাইলৈ to some place
or other.

কলৌ বি. দন্দ, ৰবিয়াল, বিবাদ
quarrel, বিপদ misfortune.

কলৌ-জপৌ স্থান-স্থিতি নথকা
অৱস্থা, বিপদগ্ৰস্ত অৱস্থা trouble-
some state.

কলকল অহু. শব্দ. ল'ৰাৰ মাতৰ
নিচিনা নাইবা পানী পৰাৰ নিচিনা
শব্দ the sound of a babe or
murmuring of water. কল-
কলনি (কদ. বি.) কল কল কৰা
কাৰ্য্য। বিণ. কলকলীয়া, কল-
কলোৱা।

কলকলা অক. ধা. প্ৰথমতে কথা

কবচৰ আৰম্ভ কৰ, মাত ফুটিবলৈ
ধৰোতে অস্পষ্টকপে কথা ক।

কছি, কছী বি. বিষ্ণুৰ দশম অৱত
শেষ অৱতাৰ the tenth and
last incarnation of Vishnu.

কছী বি. ফুলৰ কলি বা কলডিলৰ
আকৃতিৰ বস্তু।

কল্প বি. ব্ৰহ্মাৰ এদিন আৰু এৰাতি
অৰ্থাৎ ৪০২০,০০০,০০০ বছৰ a day
and night of Brahma which
amounts to 4320,000,000
years, দুটা সমান কাৰ্য্য বাৰ এটা
কবিলে আনটো এৰা পৰে an
alternative, বাঞ্ছা wish, সঙ্কল্প,
প্ৰতিজ্ঞা। বেদৰ অঙ্গ গ্ৰন্থ,
ইয়াত বৈদিক ক্ৰিয়াৰ বিবৃতি
আছে।

কল্পতক বি. এজোপা স্বৰ্গৰ গছ, সি
যিয়ে যিহকে খোজে তাকে দিয়ে;
এভেকে দাবী মানুহ a fabulous
tree in heaven which yields
whatever is asked for, a
very liberal person.

কল্পক্ৰম বি. কল্পতক।

কল্পনা বি. কবিতাৰ কাৰণে মনত ভবা
কথা, বাঞ্ছা, উদ্ভাবনী শক্তি a plan,
a speculation.

কল্পনাৰ্থ বি. এবিধ দৰবত লগা
তিতা গছ a bitter medicinal
plant.

কল্পলোক বি. কল্পনাৰ ৰাজ্য, কল্পিত
ৰাজ্য।

কল্পান্ত বি. এক কল্প কালৰ শেষ,
বহুকাল the end of Kalpa,
very long time.

কল্পান্তৰ বি. আন এটা কল্প another
Kalpa, এটা কাৰ্য্যৰ নিচিনা আন
এটা কাৰ্য্য alternative.

কল্পিত কুদ. বিণ. মনেৰে সজা, মিছা,
অমূলক, আৰোপিত, উদ্ভাৱিত
fabricated, invented, not
real.

কল্পাৰ বি. পাপ sin. কুৰ্মৰ vice.

কল্পা, কলিমা বি. মুচলমান ধৰ্ম্মৰ
মূল মন্ত্ৰ, 'লা ইলাহ্ ইল্লিলাহ্
মহম্মদ, বসু লিল্লাহ্।'

কল্পৌ বি. পানীৰ ওপৰত হোৱা
এবিধ লতা, তাৰ কোমল আগৰ
শাক খায় a kind of pot herb,
এবিধ বৰ ওখ ডাঙৰ বনবীয়া গছ a
kind of tree.

কল্যাণ বি. কুশল, মঙ্গল, ভালৈ থকা
অৱস্থা good luck, prosperity,
freedom from evil.

কল্যাণকৰ বিণ. হিতজনক।

কল্যাণময় বিণ. মঙ্গলময়।

কল্যাণী বিণ. সুখত থকা, ভাগ্যবতী
prosperous free from misfor-
tune. কল্যাণীন্ বিণ. ভাগ্যবন্ত,
সুখী prosperous, free from
bad luck, স্বী. কল্যাণীয়া। স্বমৰ
জনলৈ চিঠি লিখাৰ আৰম্ভণিতে—
পুং. কল্যাণবৰেষু, কল্যাণীয়েষু,
কল্যাণ ভাজনেষু, কল্যাণাম্পদেষু।

জী,—ববাসু,—স্পদাসু, কল্যাণীয়াসু
ইত্যাদি।

কক্সোল বি. সাগৰৰ ডাঙৰ ঢৌ &
billow, পানীৰ খলকনি বা তেনে-
কুৰা আন শব্দ বা গিৰ্জনি the
loud noise produced by
waves etc.

কক্সচ বি. বগুৰাই গাভ পিন্ধা লোৰ
আবৰণ armour ভূত, প্ৰেত বা
কুমন্তৰ পৰা গা বন্ধা কৰা মন্ত্ৰ বা
ঔষধ, যাক বিবিধ ভৰাই গাভ পিন্ধা
হয় an amulet, a charm.

কক্সবী বি. যুৱৰ চুলি, কেশ hair.
ধোণা।

কক্স (পু. অ.) ক্ৰি. বিণ. কেতিয়া
when.

কক্সি বি. কাব্য লিখক, পণ্ডিত &
poet, a learned man. কবি-
প্ৰসিদ্ধি বহু প্ৰচলিত প্ৰাচীন কবি
কল্পনা।

কক্সিতা বি. কবিৰ বচনা, পদ্য poem,
poetry.

কক্সিত্ব বি. কবিতা লিখাৰ শক্তি &
poetic faculty.

কক্সিপ বি. এজন যুনিৰ নাম, ব্ৰহ্মাৰ
মানস পুত্ৰ, the name of a
rishi.

কক্সী বি. চাবুক & whip.

কক্সিৎ ক্ৰি. বিণ. কেতিয়াবা,
কদাচিৎ seldom, rarely.

কক্সিট বি. এবিধ সোণ পৰীক্ষা কৰা

ক'লা শিল a stone for testing
gold, a touch-stone.

কষ্ট বি. দুখ, ক্লেশ, ব্যভাৰ pain, dis-
tress, পৰিশ্ৰম, দুখ trouble, pain-
ful effort, অভাৱ want. কষ্টকৰ
বিণ. দুঃখজনক, ক্লেশকৰ trouble-
some কষ্ট-কল্পনা অসম্ভাৱিক
জটিল কল্পনা। কষ্টসহিষ্ণু বি. কষ্ট
কল্পনা, সহ্য কৰিব পৰা। কষ্টসাধ্য
কঠেৰে কৰিব পৰা, কৰিবলৈ টান
difficult to accomplish, not
easy.

কষ্টী বি. কঁকালত পিন্ধা সৰু কাপোৰ,
কাচুটি a small waist cloth.

কষ্টীজিত্ত বহুত পৰিশ্ৰম কৰি
উপাৰ্জন কৰা।

কষ্টি বি. সোণ পৰীক্ষা কৰা পাথৰ।

কষ্টে-অষ্টে ক্ৰি. বিণ. অতি কঠেৰে
with great pains.

কসম্ (আববী) বি. শপথ, দিবা।

কস্মৰ বিণ. দোষ, ত্ৰুটি, হ্য়ানতা।

কস্মবী, কস্মুবী বি. গন্ধ কলাই,
এবিধ পছৰ নাভিত হোৱা সুগন্ধি
বস্তু musk.

কস্মিন্ন ক্ৰি. বিণ. কোনোকালে
never.

কহ বি. কাপোৰ বা সূতাৰ ভালকৈ
বোল ধৰিবৰ কাৰণে আগেয়ে দিয়া
অলপ বঙচুৱা বং & mordant.
সক. ধা. কহা।

কঁহ বি. কাঁহত টোঙা ধলে উৎপন্ন
হোৱা মল verdigris.

কক্কহীয়া বিণ. শিলিখা আমূলবী
আবি কেহা বন্ধ খাই মুখ পবিদ্ধাব
কবা made tasteful by chew-
ing myrobalan, etc.

কক্কপাত বি. কাপোৰ বা সূতাবে
সিদ্ধাই তাত কহ লগোৱা এবিধ
গছৰ পাত the leaf of a kind
of plant with which cloth
is padded.

কহ, কহয়, কহতু, কহন্ত, করে (পু.
অ.) ক্রি. কয়, উক্তি কৰে।

কহন বি. বর্ণনা, কোৱা কাৰ্য্য।
কহন-বহন কথন-মথন, কোৱা-
মেলা। কহন্তা কওঁতা। কহি কোন
ঠাই, কোন লোক। কহিভো
কওঁ। কহিব ক'ব এবিধ গছ।

কহৰ কম। কহিব কবি। কহল,
কহলি কলে। কহলু কহলু কলো।
কহলি কৈহা। কহহি কবলৈ
(ব্রজবুলি)

কহৰা, কহুৱা বিণ. কাহি বকা,
কাহে বকা suffering from a
cough.

কহুৱাৰ বি. বগা গছ white
lotus.

কহুৱাল বি. পানীৰ ধলকনি a
billow.

কক্ক বি. গাৰ কাষ বা দাঁতি, কাষ-
নতি the side or the body,
গ্রহ নক্ষত্ৰৰ পথ the orbit of a
planet. কক্কপথ নক্ষত্ৰৰ পথ,
orbit.

কক্ক বি. পেটত বখা খং বা হিংসা
grudge.

কক্ক বি. দৃঢ় প্রতিজ্ঞা, কথার জিদ
determination.

কা অমু. শব্দ. কাউবীৰ মাতৰ নিচিনা
শব্দ an imitative sound used
to express that uttered by
a crow. (সৰ্বনাথ কিম্ব শব্দজ),
যেনে কোনো মানুহ, কাৰো কথা
মুণ্ডনো, কাভো নকবা ইত্যাদি।

কাই, কাইটি বি. ককাই, ককাইটি
elder brother.

কাইলৈ ক্রি. বিণ. কালিলৈ to-mor-
row.

কাইকুতি বি. ভাকুটকুটনি tickling
sensation.

কাইকোবাদ পাবগুৰ এজন বজাৰ
নাম।

কাউচা বি. প্রায় কাউবীৰ গঢ়ৰ
এবিধ নীলবৰণীয়া চৰাই the
bluejay.

কাউনীয়া বিণ. একাণ কড়ি মূল্যৰ
of one kaon or one rupee
value.

কাউখেকেৰা বি. কুঁজী খেকেৰা,
ভাব গছ a kind of acid fruit
and its tree.

কাউৰাউ বি. মিনতি, কাকুতি
earnest suplications.

কাউৰ বি. (কথ্য ভাষা) কাউবী
crow.

কাউবী বি. এবিধ ক'লা বৰণৰ চৰাই

a crow. (পু. অ.) কাউব।
কাউবী-ঠেঁড়ীয়া কাউবীৰ নিচিনা
লেবেলা মঙহ নাইকিয়া ঠেঁয় বাব,
গঢ় নাইকিয়া। কাউবীয়ে কা
কৰা নিচেই পুৰাব সময় dawn.

কাউলা [আকুল শব্দ] অক. ধা.
মৰণ কালত বা টান নবিষাড
কোনো বস্তু বা মানুহৰ কাৰণে বৰ
ইচ্ছা কৰা to long for.

কাওণ [সং-কাৰ্ষণ, প্রাক্-কাহারণ]
বি. বোল পোণ কড়ি, তাৰ মূলা
এটকা কপৰ সমান। বোল পোণ
ফল।

কাওলাজ যুদ্ধ কৌশল শিক্ষা।

কাওলালি সন্মীতৰ তাল বিশেষ।

কাং বি. ওপৰ আৰু তলপাৰি দাঁতৰ
দুইমূৰৰ জোৰা দুটা the hinge
of the upper and lower
jaws. কাং ওলোৱা বিণ. বীণ
lean.

কাংস বি. কাঁহৰ বাজ, বৰ কাঁহ a
bell made of bell metal.

কাঁই বি. ছাল নথকা শুকান মৰা
পাটৰ ঠাৰি a dry stalk of the
jute plant devoid of its
bark.

কাঁইট বি. কটক, হল anything
that pricks, a thorn.

কাঁইটনি কাঁইটীয়া হাবি থকা ঠাই
a place abounding in
thorns. কাঁইটীয়া বিণ. কাঁইট

থকা, কাঁইট যুদ্ধ full of
thorns.

কাঁইবাহি বি. এবিধ ল'ৰাব খেল a
kind of children's play.

কাঁউত্ত বি. বাজ হাঁহৰ মাত, পেটৰ
মাত gagging, a sound of a
swan, rumble in the
bowels.

কাঁউত্ত কৰে ক্ৰি. বিণ. কাঁউত্ত শব্দ
কৰি মাত দিয়া।

কাঁও কাঁও বি. নলাৰ পৰা পানী
বা জুলীয়া বস্তু বেগে ওলোৱাত
হোৱাৰ নিচিনা শব্দ। ক্ৰি. বিণ.
কাঁও, কাঁও কৰে বেগেৰে বৈ in a
rapid current.

কাঁক বি. সৰু ঝাঁং a small
basket.

কাঁক বাঁহ বি. এবিধ পৰ্জাতত হোৱা
ডাঙৰ বাঁহ a species of wild
bamboo.

কাঁকাৰা বি. কেঁকোৰা crab.

কাঁটক বি. মূৰ আঁচোৰা বস্তু, ফণি a
kind of comb.

কাঁটকছিৰা বি. দৌল ফাট, দীঘে-
য়েলা ফাট a long crack.

কাঁচ বি. চীন দেশৰ এবিধ উদ্ভয়
মাটি তাৰে পাত্ৰ গঢ়া যায় a sort
of clay from which china
wares are made.

কাঁচ সৰু. ধা. মাছ বা মঙহ
নিহিঙাকৈ ঘনাই আঁক দি কাট to
put as meat or fish. কাঁচ-কল

বি. কেঁচাতে বাকি লোৱা এবিধ
কল, পুৰাকল আৰু তাৰ গছ
& kind of plantain and its
tree.

কাঁচলি বি. কাচিয়লি ব'দ নপা ঠাই,
বৰকৈ ব'দ নপা ঠাই & place
not fully exposed to
sunshine.

কাঁচি বিণ. দৈ হব খোজা (গাখীৰ)
পূৰ্ণ নোহোৱা, নতুন new, not
mature, কাঁচি জোন।

কাঁচিয়লি এবিধ. বাতিপুৰা ওলাই
অহা নপকা, কাঁচিয়লি ব'দ not
mature.

কাঁচুলি বি. তিবোতাৰ চোলা বিশেষ
& bodice worn by women.

কাঁচমাটি বি. চীন দেশৰ পাত্ৰ সজা
বগাৰাটি।

কাঁচা ওজন বিশেষ।

কাঁজি বি. চাউল বা আখা খুন্দা ধান
পানীত সিজাই সেই পানীতে বহুদিন
থৈ কৰা টেঙা পানী sour rice
gruel.

কাঁজিবিৰলী, কাঁজিবিড়লী বি.
এবিধ সৰু বিৰহীন সাপ & kind
of small harmless snake.

কাঁটল বি. তজ্জ্বৰ কাঁইট, চবাইৰ
আল, এই আল চবাই ডেকা হলে
গছে the index of a pair of
scales, & spur. কাঁটলুকুটা
বিণ. বোৰণ অৱস্থা হোৱা full
growth.

কাঁটা বি. কাঁইট থকা আহাৰ বোৱা
গঁজুলি & fork, কাঁটল index of
& a scale, বড়িৰ বটা আৰু মিনিটৰ
কাঁইট hands of a clock, জোং
থকা বহু divider.

কাঁটা খুন্তৰা বি. এবিধ কাঁইট থকা
শাক।

কাঁটি বি. হালোৱা এচাবিৰ মূৰৰ
জোং the point of an ox
goad.

কাঁড়, কাঁৰ বি. ধনুৰে মৰা অস্ত্ৰ
বিশেষ an arrow.

কাঁড়ী বি. কাঁড় মাৰোতা, কাঁড়েৰে
মুছ কৰোতা an archer.

কাঁড়ৰি বি. কুহিয়াৰ শালৰ ভীমৰ
গাত ঘূৰা মূৰত খাঁজ কটা কাঠ,
পালী ভীম the minor roller of
an Assamese sugar-mill.

কাঁথি বি. বেৰৰ বাহিৰে বঢ়োৱা
চালৰ তলৰ ঠাই, আগচালি,
আওলা, পিবালি & verandain,
the caves of a house.

কাঁড়, কাঁৰ সৰু. ধা. উৰাল বা
টেকেত চাউল আদিৰ মলি গুচাই
পৰিষ্কাৰ কৰ to clean on the
mortar, to husk.

কাঁৰি বি. মাছৰ দৰে পিঠি উলিয়াই
পানীৰ তলেৰে কৰা গতি the
movement on the surface of
water.

কাঁৰী বি. গোবৰৰ দ'ৰ dung hill.

বিণ. উৰাল বা ঢেঁকীত পৰিষ্কাৰ
কৰা cleaned.

কাঁকাই বি. এচটা দীঘল কাঠত
পৰালৈকে সুমোৱা ধনু & cross
bow.

কাঁৰ্জলা বি. এবিধ সৰু দীঘল সাপ &
kind of small long snake.

কাঁহ বি. টিন আৰু তাম মিহলাই
কৰা এবিধ ধাতু bell metal,
কাঁহৰ বাস্ত, বৰ কাঁহ & gong.

কাঁহপৰি জিন যা নিজৰ বা
জনশৃংগ হ।

কাঁহিবন বি. কঁহৰা a kind of
grass.

কাঁহী বি. কাঁহেৰে কৰা থাল বা ভাত
খোৱা পাত্ৰ a plate made of
bellmetal.

কাক বি. কাউৰী a crow. জী.
কাকী।

কাকত বি. তুলাপাত paper, চিঠি-
পত্ৰ & letter, দলিল document.

কাকতী বি. লেখক, লেখক &
writer, a clerk.

কাকভাকবিং বি. এবিধ ডাঙৰ ফৰিং
& species of locust.

কাকভীয়া বিণ. লিখা অঙ্গীকাৰ বা
চুক্তিৰে আবদ্ধ bound by a
written contract.

কাক কাল বি. নাঙলত বিহা দি
সুৰাই লগোৱা এবিধ দীঘল ফাল &
long plough share.

কাকভালীয়া বিণ. হঠাৎ বটা taking
place accidentally.

কাকবছা বি. যি তিবোতাৰ এবিধ
মাধোন এসৰ হয় & woman that
bears only one child.

কাক-বলি বি. কাউৰীক দিয়া ভাত
আজ্ঞা আদি উপহাৰ, অন্ত্যেষ্টিক্ৰিয়াত
এই বলি দিয়া হয়, rice and
other things offered to crows
during funeral ceremonies.

কাকলি-লী বি. মধুৰ অক্ষুট ধ্বনি &
low and sweet tone.

কা-কা অনুক—কাউৰীৰ মাতৰ।
নিচিনা শব্দ, an imitative
sound repeated and used to
express the crowing of a
crow. কাকাৰাখোলা কৰা অ.
সা. নষ্ট কৰা, spoiled.

কাকিনি বিণ. বেছি বয়সীয়া, বৰ
ওখ, লেঙা (ভামোল আদি গছত
খাটে) very old very high.

কাকুবাদ বি. মিনতি, কাউবাউ
humble entreaties.

কাকুৎস্থ বি. (ককুৎ+স্থ) সূৰ্য্য-
বংশীয় বজা জীৰামচন্দ্ৰ আদি, an
epithet of the solar kings.

কাকুতি বি. মিনতি, কাউবাউ
humble supplication.

কাকুতি-মিনতি বি. কাবোঁকোকালি,
earnest supplication.

কাকে বি. কাকৈ a comb.,

কাকোন্স বি. লোণাবীৰ চেপেনা the pinchers used by goldsmith.

কাকচবিজ্ঞ বি. কাউবীৰ হাতৰ দ্বাৰা হানুহৰ ততাত্ত জানিব পৰা বিজ্ঞা, সেই বিজ্ঞা শিকোৱা পুথি divination by the cawing of a crow, a work treating on the subject.

কাক্কা বি. কেঁকোৰাৰ ঠেঙৰ নিচিনা দহ বা বাৰটা আঁকোৱা ঠেং থকা লোৰে কৰা নাও বন্ধা নকৰা a boat anchor.

কাঞ্চ, কাঞ্চৰ (পু. অ.) [কাষ আৰু কাষৰ শব্দ]

কাগজ বি. তুলাপাত, কাকত paper.

কাঙাক অক্টেলিয়াৰ এবিধ ভূগভোজী জীৱ।

কাচ বি. এবিধ ফটফটীয়া আৰু ঠুকা বস্তু, আঁচা glass.

কাচ সৰু. ধা. বান্ধ, কাপোৰ পিন্ধা to tie, to dress বি. সাজ dress.

কাচন্ন বি. সাজপাৰ dress, ধুনীয়া well-dressed. কাচপাৰ, কাছপাৰ সৰু. ধা. ভালকৈ কাপোৰ কানি পিন্ধা। বি. সাজ dress.

কাচনয়নী বি. সুন্দৰী তিবোতা (পৰিহাসত) a beautiful woman (in jest). কাচ-অণি বি.

আইনাৰ অণি a glass bead. মূল্যহীন বস্তু a worthless thing.

কাচৰ বি. অসমৰ এবিধ ভালভাতৰ

ব'হ a buffalo of the best breed.

কাচল, কাছল বি. পিন্ধা কাপোৰৰ ওলমি থকা ভাগ that part of a garment which remains loose and hanging, গেছ।

কাচি বি. মুখত দাৰ থকা কটাৰী a sickle.

কাচিভ ক্ৰি. বিণ. কেতিয়াবা sometimes.

কাচিহৰীয়া বিণ. কাচিৰ দাৰৰ নিচিনা like the edge of a sickle. কাচি-হাড় বি. গলৰ ওচৰৰ পৰা দুয়ো হাতত লাগি থকা বোঁকা হাড়, collar bone.

কাছ বি. এবিধ পানীত থকা জন্তু a tortoise.

কাছ বি. (পু. অ.) বি. ওচৰ proximity.

কাছাবি, কাছাবী বি. বাজহৰা কাৰ্য্য কৰা ঠাই, বিচাৰৰ ঠাই a public office, a court house.

কাছুটি বি. সদায় পিন্ধা সৰু কাপোৰ a waist-cloth. কাছুটি এৰ, কাছুটি হেৰুৱা বিতৰ হ, তত হেৰুৱা to be at one's wit's end.

কাজ বি. কাম, বন, আশুশ্রদ্ধ work, business, funeral ceremony, প্রয়োজন need. কাজ-কাজ জীৱিকা, চাকৰি, বিষয়-বেপাৰ।

কাৰ বি. কাপোৰত বেজীৰে ফুল বচা
কাম embroidery.

কাৰুল বি. অঞ্জন, চকুৰ পিৰিকতিত
ইহা এবিধ বং a collyrium for
the eye, lamp black.

কাৰুলী বি. কাৰুল বৰণৰ।

কাৰি বি. মুচলমানৰ আইন মতে
বিচাৰ কৰোতা, মুচলমান বিচাৰক
a mohammedan judge.

কাৰিয়া বি. দন্দ, বিবাদ dispute,
quarrel.

কাৰিহাউচ বি. গৰু ম'হ আদি জন্তু
ফাটক দিয়া ঘৰ a cattle pound.

কাৰী বি. শিণিনী, তাঁত বোৱাত
পাৰ্গত ভিৰোতা a woman skilled
in weaving and spinning,
উপযুক্ত, নিপুণ fit, skilled.

কাৰুৰা বি. কামত পাৰ্গত skilful.
স্ত্ৰী. কাৰী।

কাৰেই ক্ৰি. বি. গতিকৈ,
কাৰ্য্যবশত: necessarily.

কাৰে কাৰে এতেকে, এই কাৰণে।

কাৰুগী বি. কামত নিপুণ skil-
ful.

কাৰু বি. লোণ, এবিধ ফুল
gold, a kind of flower.

কাৰু-জৰা বি. হিমালয়ৰ অতি
ওখ শৃঙ্গ।

কাৰুলি বি. ভিৰোতাই বুকুতপিন্ধা
কাপোৰ a small cloth used
to cover the breast of a
woman.

কাৰি বি. ককালত পিন্ধা হাব a
chain worn on the waist as
an ornament.

কাৰুলি বি. চেলেং, একোচলীয়া
কাপোৰ a thin sheet of cloth
worn on the body.

কাৰি (পূ. অ.) বি. কাৰি।

কাট সৰু. ধা. ছেদন কৰ, খণ্ড কৰ
to cut, ওপৰত আঁচ মাৰি লোপ
কৰ to strike off, বাদ দ্ধে to
deduct, সূতা ভৈয়াৰ কৰ to
spin.

কাটম বি. কটা বা ছেদন কৰা কাৰ্য্য
the act of cutting, চোক, ধাৰ
sharpness, edge. বি. চোকা
sharp.

কাটমি বি. অসমদেশৰ পাটপলু
পোহা আৰু পাট সূতা কটা এজাতি
মানুহ a class of men in
Assam who rear the pat
silk worm.

কাটল, কটল বি. অলপ দিনৰ
ৰিমিহে লগোৱা বাজৰ, মাটিত
বাজে আন বস্তুত লগোৱা বাজকৰ
a tax or cess.

কাটলেট ভজাবলু বা মাংসৰ খণ্ড।

কাটকুট বি. অসুস্থ কথা কাটি শুদ্ধ
কৰি দিয়া corrections.

কাটা (সং-কটাৰ) বি. মাটি বা
পিডলৰ এবিধ ভাত বন্ধা হাড়ী বা
পাত্ৰ a vessel for cooking.

কাটাকাঠি পৰম্পৰা অনুযায়ী, এৰাব,

পৰ্য্যবসৰ ভিত্তবত বাক্যৰ বিনিময় ।

কাঠিহা বি. নিন্দা, তিবন্ধাৰ reproach, ridicule.

কাঠ বি. কটা গছ, কাঠ timber, wood.

কাঠ কঠুৱা বিণ. কাঠৰ নিচিনা কঠোৰ বা কাঠতকৈও টান, very cruel, hard hearted.

কাঠ-খৰি বি কাঠ খৰি হিচাবে ব্যৱহাৰ কৰা যায় ।

কাঠ-চিঙীয়া বিণ. মৰম নোহোৱা, দৃঢ়-মমতাহীন hard hearted.

কাঠ-কলিভা কায়স্থ, কাঠ-পতান বি. যি ধানত সম্পূৰ্ণ চাউল নেথাকে, মাত্ৰ অলপ থাকে, blighted rice.

কাঠ-বকৱা বি. উপাধি বিশেষ ।

কাঠ বাক, কাঠ মাৰ (অক. ধা.) কাঠৰ দৰে টান হ to be hardened.

কাঠমি বি. ডাঙৰ গছৰ হাবি, গছনি forest.

কাঠ পিপৰা পিপৰা বিশেষ ।

কাঠ শালিকা এবিধ শালিকা ।

কাঠৰ পুতুলা আনৰ কথা মতে চলা লোক বা আনৰ অধীনত থকা পৰা লোক, যেমালি কৰা পুতুলা, a tool at the hands of other, a wooden doll or image.

কাঠৰা বি. কাঠৰ কোঠা বা গড় a wooden cage, বিচাৰকৰ আগত পদকীয় থিয় হৈ থকা কাঠৰ বেধ a dock.

কাঠবীয়া বি. কাঠ কাটোতা a wood cutter.

কাঠাৰ বি. কাঠ নাইবা বাঁহেৰে কৰা আধাৰ ।

কাঠিহু কঠিনতা, দৃঢ়তা, নিৰ্দ্ধমতা, কৰ্কশতা ।

কাঠিহুক বিণ. কৰ্ম নিপুণ লোক, very skilful.

কাঠী বি. কাঠ বা বাঁহৰ পাতল চেপেটা শলা a thin piece of bamboo or wood. দুহাত জোখৰ এডাল মাৰি a measuring rod of two cubits long.

কাঠীজাল বি. এবিধ মাছমাৰা জাল a kind of fishing net.

কাঠ আচিনাই, কাঠ আজিনাই বি. গাভ হোৱা এবিধ টান সৰু ফোহা, সি নগকে নুফুটেও a wart.

কাঠ আলু বি. এবিধ টান আলু a kind of hard yam.

কাঠকটীয়া বি. হাবিৰ পৰা কাঠ কাটি আনি বেচা মানুহ a wood cutter.

কাঠ-কলি বি. নিচেই কুমলীয়া গুটি a hard unripe fruit.

কাঠ-খুলা বি. বাঢ়ে ঢোকা চৰাই the woodpecker.

কাঠ-চলি বি. চাঁচ আদিৰে কটা সৰু পাতল কাঠ a chip of wood.

কাঠচিত্ত বি. কঠিন মন a hard

heart. কাঠিচীয়া বিণ. কঠিন
মন, নিমবহিয়াল hard-hearted.
কাঠফুলা বি. পঁচা কাঠ বা জাববত
আপুনি গছা এবিধ ফুলৰ আকৃতিৰ
উদ্ভিদ fungus.

কাঠবাঁজী বিণ. মুঠেই সন্তান
নোহোৱা ডিবোডা a barren
woman.

কাঠবিৰলা বি. কাষলতিত হোৱা
এবিধ টান ফোহা a boil on the
arm pit.

কাঠবুকু বি. কঠিন অন্তৰ, কাঠ চিত
hard heart.

কাঠমাছ বি. টান মঙহ থকা মাছ
(গটে, মাঙৰ, শাল, শ'ল, কাৰৈ
আদি) a fish with hard
flesh.

কাঠশৰ বি. ডাঙৰ হাবিত থকা এবিধ
শৰ গছ।

কাঠসংস্কাৰ বি. কাঠৰ দ্বাৰা
সংস্কাৰ বা স্ততি কৰা কাৰ্য্য, মৰাক
ধৰি দিয়া কাৰ্য্য cremation.

কাঠহাঁহি বি. মনত বং নথকাত বা
বঙেবে অলপকৈ হাঁহৰ দৰে দাঁত
উলিওৱা কাৰ্য্য a sardonic
smile.

কাঠে কাঠে গৰা অ. ধা. জোৰে
জোৰে মিলা সমান শক্তি সম্পন্ন
লোকৰ ভিতৰত সংযোগ হোৱা,
to be matched for. "A Greek
meeting a Greek." "A Tartar
meeting a Tartar."

কাঠু সৰু. ধা. বগেবে আনৰ গৰা নে
বা ল to take by force, আঁজুৰি
বা চেপি বাহিৰ কৰ to snatch,
extract, বন্ধা পাত্ৰৰ গৰা উলিয়াই
ল take out from the cooking
pot. উশাহকাঠ উশাহ ল।
খোজকাঠ লবচৰ কৰ।

কাঠনী বি. সিজোৱা ধান খালিৰ
গৰা নমোৱা হেঁতা a ladle, তাত
বাটি কৰোতে সূতা টানি নিয়া
সঁজুলি a weaver's instrument
for extending the warp-
threads.

কাঠনী বি. চটেউৰী গৰু a heifer.

কাণ বি. শুনা ইন্দ্ৰিয়, কৰ্ণ the ear,
পাত্ৰৰ মুখৰ দাঁতি the rim of a
vessel, কাষ দাঁতি edge, proxi-
mity. কাণ কৰ, কাণ খোৱা বি.
শ্ৰীধৰ কন্দলিৰ দ্বাৰা বচিত এখন
সৰু কাৰা, এবিধ ভূতৰ নাম, a
kind of ghost. কাণ দি ইচ্ছা
কৰি শুনা to listen, to pay
attention to. কাণ কুৰিকা বি.
এবিধ চৰাই, a species of bird.
কাণ ছোৱা কাণত পেলোৱা,
শুনিবলৈ দিয়া cause to be
heard. কাণ জাগ বি. কাণ সাৰে
থকা, কাণ সজাগ কৰি শোৱা,
sleeping with the ear awake.
কাণটাই-জাৰ অ. ধা. কাণত
সোণা হাবি থকা, to be so choc-
ked in the ear awake. কাণ-

পড়া কাণত পিছা এবিধ অলঙ্কার।
কাণ ধৰ অ. ধা. লাভ দে, to
insult. কাণ-বাল্লা বি. এবিধ
কাণৰ অলঙ্কার, a kind of ear-
ring. কাণ-মূৰ-খিয় বি. সজাগ হৈ
থকা watchful, awake. কাণ-
মূৰ-জোকাৰ অ. ধা. কোনো কাম
কৰিবলৈ সাজু হোৱা, to be
ready to work. কাণ মূৰীয়া
বি. কাণ বা মূৰৰ সমান হৈ ভৰা
(পাচি আদিত খাটে) full to
the brim. কাণ বেৰী বি. কাণত
পিছা এবিধ ঘূৰণীয়া অলঙ্কার, a
round gold ornament. কাণ
জঁতা বি. গালৰ পাচৰ আৰু কুমৰ
ভলৰ ঠাই। কাণ মূৰ খিয় সজাগ
attentive. কাণ জঁহাৰি কাণ
পাতি গম লোৱা কাৰ্য্য।

কাণি বি. সৰু, কনিষ্ঠ।

কাণি ছুৱৰী, কাণি ছুৱৰীয়া
অলপকৈ মেলা standing ajar.
ক্ৰি. বি. কাণি ছুৱৰীয়াকৈ।
কাণিমুনি বি. বৰ এন্ধাৰ, একো
নেদেখা dark, obscure. কাণি
জঁতা কিনিকিনিয়াকৈ বহু দিন ধৰি
বৰষুণ দিয়া।

কাণে ক্ৰি. বি. কাণৰ বাটে by the
ear.

কাণে কাণে ক্ৰি. বি. নিয়মিত
সময়ৰ মূৰতে, কথমপি, টানিয়ানি,
মূৰে মূৰে just in time, barely

কাণে কাণ জাৰি ক্ৰি. বি. কথমপি,
কোনো প্ৰকাৰে narrowly.

কাণকটী বি. নিলাজ, মান অগমান-
লৈ ভয় নকৰা shameless. স্ত্ৰী.

কাণকাটী।

কাণ খৰিকা বি. কাণ খজুৱা খৰিকা
ear-prick.

কাণগাঁড়, কাণগাঁৰ বি. কাণৰ
বিছাৰ ভিতৰত হোৱা বহু a boil
in the ear.

কাণভাল ডাঙৰ শব্দৰ দ্বাৰা কাণত
লগা সোণা the state of being
stunned. ক্ৰি. কাণভাল জাৰ।

কাণ খিয় কৰ অক. ধা. কোনো শব্দ
শুনিবৰ কাৰণে মনোযোগ দে।

কাণকুল বি. এবিধ কাণৰ অলঙ্কার
a kind of ear ornament.

কাণবাগৰা বি. এজনৰ কাণৰ পৰা
আন এজনৰ কাণলৈ যোৱা
hearsay.

কাণবিজ্ঞানি বি. কৰ্ণবেধ, কাণ ফুটোৱা
কাৰ্য্য the ceremony of boring
the ears.

কাণজাডল বি. কৰ্ণমূল the ear
drum. কাণমূৰালি বি. কাণগাঁৰ।

কাণমূৰীয়া বি. একে বোৰৰ সমান
ওখ ডাঙৰ of equal height.

কাণজাতি, কাণৰ জাতি বি. কাণৰ
ওলমি থকা ভলৰ ভাগ the lobe
of the ear.

কাণ সম্বলীয়া বি. সমান ওখ of
equal height.

কাণসবালি বি. আওকাণ কৰাৰ দৰে
মনে মনে থাকি কাণ পাতি শুনা
কাৰ্য্য listening in silence
while pretending not to
hear.

কাণসাৰ বি. কথাত মনোযোগ দিয়া
বা কাণপতা কাৰ্য্য the act of
listening or paying atten-
tion to what is stated. কাণ-
সাৰ এব অ. ধা. তত্কাৰধান
কৰিবলৈ এবি দিয়া to neglect
to take care of, not to pay
heed to. কাণ-সাৰ কৰ অ. ধা.
কোনো কথালৈ মনোযোগ দিয়া,
কাণ পাত to pay attention to,
to listen.

কাণিভাগ বি. ক্ষুদ্রভাগ, অলপমান &
small part or share. কাণীপুঠী
বি. এবিধ সৰু পুঠী মাছ, a kind
of small fish.

কাণে নাকে খা স. ধা. তাৰা-
তাৰিকৈ খোৱা, বেগতে খোৱা,
to take food hastily or
promptly.

কাণে নাকে গিল তাৰাতাৰিকৈ
খোৱা।

কাণে-নাকে মাত অ. ধা. অতি
দুৰ্বল হোৱা, মাত মাতিবলৈ
শক্তিৰ অভাৱ হোৱা, to be very
weak.

কাণে-মূৰে খা অ. ধা. জুমুৰি দি

ধৰা, সীমা নোহোৱাকৈ জালি
দিয়া harass greatly.

কাণ্ড বি. পুথিৰ ভাগ, অসাধাৰণ
কাৰ্য্য বা ঘটনা, কাঁড় a division
of a book, an unusual occur-
rence, an arrow. কাণ্ডজান
হিতাহিতবোধ, বিবেচনা।

কাণ্ডাৰী নাওৰ ওৰি বঠা।
কাণ্ডাৰী বি. নাৱৰীয়া।

কাণ্ডৰ বিণ. নীড়িত, দুঃখিত, ব্যাকুল
distressed, perplexed. বি.
অতি দুঃখেৰে কৰা প্রাৰ্থনা earnest
entreaty. কাণ্ডবোক্তি বি.
ব্যাকুল হৈ কোৱা কথা earnest
supplication.

কাতি বি. সপ্তম মাহ the seventh
month, মাহ সৰিয়হ আদি মাৰি
পেলাই দিয়া জাবৰ। কাতি-ঈতা
বি. কাতি মাহত হোৱা নেবানেপেৰা
বৰষুণ continual rain for
several days in the month
of kartik.

কাতি বিণ. এটলীয়া a slant, গাব
দাঁতি side of the body. ক্ৰি.
বিণ. কাতিকৈ। কাতি হ সৰু.
ধা. দীঘল হৈ অলপ বিশ্রাম কৰ।
কাতি কৰ সৰু. ধা. একাষৰীয়া কৰ
move aside, অমান্য কৰ neglect.
কাতি বিহু বি. কাঙালী-বিহু,
আহিন মাহৰ শেষ দিন।

কাতিকুতা বি. ইকাতি-সিকতি,

নবচৰ the act of turning from one side to another.

কাতীয়া বি. কান্তি মাহত জন্ম।
মানুষৰ নাম, the name of a man born in Kartik.

কাতে বি. দায় বা শুল্যৰ বাবে for an account of.

কাত্যায়ণ বি. এজন মুনিৰ নাম, মহৰ্ষি গোভিলৰ পুত্র, ববকচি, এজন বৈয়াকৰণিক।

কাত্যায়নী বি. দুৰ্গাৰ এটা নাম & name of Durga. কাত্যায়নী ব্ৰত বি. কীতায়নী দেৱীৰ উদ্দেশে কৰা ব্ৰত, গোপী সকলে কৃষ্ণক স্বামী-ৰূপে পাবলৈ কৰা এটা ব্ৰতৰ নাম।

কাথ কায়স্থ জাতীয় লোক, & kayastha.

কাঙ্ক্ষৰী বি. ফুলৰ মৌৰ পৰা হোৱা, এবিধ মদ & kind of intoxicating drink made from honey. বাগভট্টই লিখা এখন কাব্য।

কাঙ্ক্ষিনী বি. ক'লা মেঘৰ শ্ৰেণী বা ডাঙৰ বৰ্ণা & mass of black clouds.

কান বি. বাহমূল, কান্ধ, খুটাৰ মূৰৰ খোপ বা খাজ the shoulder, & notch at the top of a post. কানমাৰ অক. ধা, কান সলা, একানৰ পৰা আন কানলৈ নে to shift from one shoulder to another. কানড় নীল পদ্ম।

কানমাৰি বি. কানত ভাব নিয়া কাঠ বা বাহৰ ডাৰ।

কানন বি. হাবি, অৰণ্য, উপবন jungle, grove.

কাননুগো বি. মাটি আৰু বাহৰৰ হিচাব বখা বিষয়া, মণ্ডল বিলাকৰ কাম চোৱা বিষয়া an officer of revenue department, & Kanungo.

কানাই বি. কৃষ্ণৰ এটা নাম & name of Krishna.

কানাকানি কানে কানে কথা কোৱা, গোপনে আলোচনা কৰা, বা বটনা বটা।

কানাড়া বাগিনী বিশেষ।

কানি বি. ফটা কাপোৰ & piece of rag, আফিং opium. কানি-কাপোৰ কাপোৰ কানি।

কানীয়া বিণ. কানি খোৱা opium eater.

কানু বি. কানাই, কৃষ্ণৰ এটা নাম & name of Krishna.

কানুন বি. আইন, বিধি ব্যৱস্থা law.

কান্ত বি. স্বামী, পতি & husband.

বিণ. সুন্দৰ, মনোৰম beautiful.

স্ত্ৰী. কান্তা ভাৰ্যা & wife, জ্যোতিষৰ মতে এটা শুভযোগ।

কান্তাব বি. গভীৰ অৰণ্য, গহন বন & large or dreary forest, দুৰ্গম বা কষ্টকৰ বাট & bad road.

কান্তি বি. শোভা, জেউতি, দীপ্তি

beauty, splendour, light.
বিণ. কান্তিমন্ত, কান্তিময় শোভা
বা দীপ্তিযুক্ত shining, beautiful.
কান্তি বিজ্ঞা সৌন্দর্য্য বিজ্ঞা,
aesthetics.

কান্ধি (পু. অ.) বি. কান্ধি।

কান্ধ অক. ধা. শোক বা দুখত চকুৰ
পানী উলিয়াই দুখ কৰ to cry, to
lament. বি. কান্ধন, কান্ধনি
শোকত বা দুখত চকুৰ লো উলিওৱা
কাৰ্য্য, বিলাপ the act of crying.
কান্ধি-কান্তি অস. ক্ৰি. বৰকৈ কান্ধি,
ইনাই বিনাই weeping and cry-
ing excessively.

কান্ধন্তা (পু. অ.) বিণ. কান্ধোতা।

কান্ধুৰা বিণ. কান্ধি থকা incess-
santly crying. স্ত্ৰী কান্ধুৰী।

কান্ধ বি. কান, বাহৰ মূল the
shoulder. কান্ধ ছিগ্ অ. ধা.
কান্ধৰ হাল চিঙা। কান্ধ পাভ
অ. ধা. কান পাভ, দায়িত্ব বহন
কৰা to be ready, to be pre-
pared. কান্ধ-জলা অ. ধা. ইকান্ধৰ
পৰা সিকান্ধলৈ নিয়া, to change
the shoulder.

কান্ধুলি বি. এবিধ সৰু চেপেটা মাছ
a species of flat fish.

কান্ধুলু বি. এখন দেশৰ নাম
name of a country.

কাপ বি. লেখনী, কলম a pen,
বঁড়ৰ আটি a bundle of split
cane. কাপ খা, কাপ্ খাই ধৰ

অক. ধা. টানকৈ লাগি ধৰ to
adhere firmly.

কাপ্ বি. কোনো এক বৰণৰ বহন
আঁচ a stripe, দাগ, বং mark,
colour.

কাপ (পু. অ.) বি. কপট, ছদ্মবেশ।
কাপট্য বি. কপটতা, কুটিল ভাব
insincerity, fraud.

কাপালিক নবককাল ধাৰী তান্ত্ৰিক
সাধক বিশেষ।

কাপুকৰ বি. অধম মানুহ, ভয়ানক
মানুহ a mean man, a
coward.

কাপে খায় সাপে খায় সাপৰ
নিচিনাকৈ নিজৰ লিখা কথাই
নিজক অনিষ্ট কৰে।

কাপোৰ বি. বস্ত্ৰ, গাত লোৱা
আৱৰণ a cloth, a garment.
কাপোৰ-কানি পিন্ধা বা ব্যৱহাৰ
কৰা কাপোৰ cloths.

কাপ্কাপ্ বিণ. কেবা বঙৰ আঁচ
থকা variegated.

কাপহৰা বি. কাপ ধোৱা চুলা a
case for pens.

কাপ্টেন জাহাজৰ অধ্যক্ষ, সেনাধ্যক্ষ,
captain.

কাকি বি. কাপোৰত নলগোৱাকৈ
বখা আকুৰ আঠা opium.

কাকুৰ বি. গছৰ বসৰ পৰা কৰা
এবিধ বগা সুগন্ধি বস্তু camphor.

কাক্ষেব বি. বিধৰ্ম্মী, অমুছলমান non
islam.

কাক্ৰি, কাক্ৰিৰ বি. আফ্ৰিকাৰ লোক & negro, নীহ জাত আৰু ধৰ্ম্মৰ মাহুহ, মুচলমান সকলৰ মতে মুচলমান ধৰ্ম্মৰ বাহিৰে অইন ধৰ্ম্মৰ মাহুহ।

কাৰাব (আববী) বি. জুইৰ তাপত সিঁজোৱা বস্তু & roast. কাৰাব চেমি বি. বিদেশী জালুকৰ নিচিনা এবিধ গুটি।

কাৰাব (আববী) বি. অন্ত, সংখ্যাৰ পূৰণ, শেষ end, finish.

কাৰু (তুৰ্কী—কাৰু আক্ৰমণ) বি. কৰ্মতাৰ অধীনত অনা, কাৰ্য্য কৰিবৰ সুযোগ the act of bringing under control, opportunity.

কাৰুব বি. উপযুক্ত নিয়ম বা বিধি formality.

কাবুল বি. আফ্গানিস্থানৰ ৰাজধানী।

কাবুলি বি. কাবুল দেশৰ মাহুহ a man of Kabul. বিণ. কাবুল দেশত হোৱা।

কাৰেবী বি. দাক্ষিণাত্যৰ নদী বিশেষ।

কাৰৌ বি. কাকুতি, অতিশয় নম্ৰ হৈ কৰা নিয়ম humble supplication. কাৰৌ-কোকালি কাকুতি য়িনতি earnest entreaty.

কাব্য বি. কবিয়ে লিখা বসপূৰ্ণ কথা kavya, কবিয়ে লিখা পদগ্ৰন্থ & poetical work. কাব্য

প্ৰকাশ বি. মন্যট ভট্ট ৰচিত বিখ্যাত অলঙ্কাৰ গ্ৰন্থ। কাব্য-মীমাংসা বি. ৰাজশেখৰৰ দ্বাৰা ৰচিত এখন অলঙ্কাৰ শাস্ত্ৰ।

কাম বি. কাৰ্য্য, বন work, business, প্ৰয়োজন, সন্ধ্যা necessity, need, শব্দ, শ্রাদ্ধ death ceremony, সোণ-ৰূপ আদি খটোৱা কাৰ্য্য decoration.

কাম বি. কামভাব, তিৰী-পুৰুষৰ পৰস্পৰ সন্তোষৰ ইচ্ছা carnal desire, কামদেৱ Indian cupid, কামনা, বাঞ্ছা desire, desired object.

কামচৰাই বি. নীল বৰণীয়া এবিধ সুন্দৰ চৰাই a bird of a light blue colour.

কাম কলা বি. শৃঙ্গাৰ বিদ্যা, ৰতি-শাস্ত্ৰ sexual science.

কাম কেলি, কাম ক্ৰীড়া বি. শৃঙ্গাৰ, মতা তিৰোতাই পৰস্পৰ কৰা চুহন, আলিঙ্গন আদি sexual intercourse.

কামজ সন্তোষ ইচ্ছাত জন্ম হোৱা।

কামজাৰি বিণ. কামৰ দিহা দিয়া giving details of work.

কামদ বি. বাঞ্ছা পূৰণ কৰোতা one who fulfils the desire. স্ত্ৰী. কামদা।

কামদেৱ বি. পুৰুষ তিৰোতাৰ প্ৰেমৰ অধিকাৰী দেৱতা, কন্দৰ্প

the god of love, Indian Cupid.

কামধেনু বি. সুবতী, যিহকে খোজা যায় তাকে দিয়া এজনী গাই & fabulous cow which is said to give anything asked for, পোৱালী নোহোৱাকৈ গাখীৰ দিয়া বলিষ্ঠ এজনী গাই, কামদেৱৰ ফুলৰ ধনু the bow of Kamadeva.

কামনা বি. ইচ্ছা, বাঞ্ছা desire, wish.

কাম-পত্নী বি. কামদেৱৰ পত্নী বা বৈগীয়েক, ৰতি the wife of Indian Cupid, বিধিমতে বিয়া নোহোৱা ভিবোতা & concubine.

কাম-পীঠ বি. জীয়া ভৰলী আৰু মানাহ নৈৰ মাজৰ স্থল ভাগক কাম পীঠ বোলা হৈছিল।

কাম-পীড়া বি. জী-পুৰুষৰ পৰম্পৰ সহবাসৰ ইচ্ছা বা প্ৰেমৰ পৰা হোৱা পীড়া the pangs of lust.

কামবাণ বি. কামদেৱৰ বাণ বা কাঁড় the arrows of Cupid.

কামভাৱ বি. মতা-ভিবোতাৰ পৰম্পৰৰ সৈতে বাস বা সন্তোগ কৰিবৰ ইচ্ছা desire for sexual intercourse, lust ক্ৰি. বিণ.

কামভাৱে।

কামজি বি. কব্বল, এবিধ লোমৰ কাপোৰ & blanket.

কামৰূপ বি. কামবাণ।

কাম শক্তি বি. মতাৰ ভিবোতাৰ সৈতে, ভিবোতাৰ মতাৰে সৈতে সহবাস কৰিব পৰা শক্তি, the power or strength that excites carnal desire, lust.

কাম-সূত্ৰ বি. ঋষি বাৎসায়নে লিখা এখন কাম শাস্ত্ৰ।

কামাই (ফা. কয়ী) বি. উপাৰ্জন, বোজগাৰ।

কামাখ্যা বি. কামৰূপৰ নীলাচল পৰ্বতত থকা গোসানী the goddess Kamakhya.

কামাতুৰ, কামাৰ্ত্ত বি. কামৰ দ্বাৰা পীড়িত very passionate, lastful. জী. কামাতুৰা।

কামাম বি. বন্দুক, হিলৈ & gun.

কামাক্ষ বিণ. কাম যুদ্ধ blinded by lust.

কামানল, কামাগ্নি বি. কামভাৱৰ পৰা হোৱা পীড়া passion, lust. কামাবশায়িতা—সায়িতা বি. ইন্দ্ৰিয় দমন শক্তি।

কামিজ বি. এবিধ চোলা shirt.

কামিনী বি. কপবতী ভিবোতা & beautiful woman.

কামিনা বিণ. কামৰ উপযুক্ত, কৰ্মদক্ষ useful for any work.

কামী বি. সৰু সৰুৰ ফালি লোৱা দীঘল বাঁহৰ চিৰা & long narrow piece of split bamboo.

কামীহাড় বি. বাজহাড়ৰ পৰা বুকুৰ

ধুকালে বেবি থকা কাষীৰ নীচিনা
চেপেটা হাড় & rib.

কামৰূপ বিণ. কামাতুৰ lustful. জী.
কামুকী।

কামেশ্বৰ বি. কামৰ দেবতা god of
aphrodisiac.

কামোদ বি. সঙ্গীতৰ বাগ বা বাগিনী
বিশেষ।

কামোৰ বি. দংশন, দাঁতেৰে কৰা
আঘাত bite, হিংসা বা অনিষ্ট
malicious act. বেদনা a sharp
pain. কামোৰ খাই ধৰ আট খা,
টান হৈ লাগি ধৰ adhere
tightly. কামোৰআৰ দংশন কৰ,
ভীষণ অনিষ্ট কৰ।

কামোৰণি বি. পেটৰ বা মূৰৰ বেদনা
an ache, a griping pain.
কামোৰাকামুৰি ইটোৱে সিটোক
কামোৰা কাৰ্য্য. act of biting
each other.

কাম্য বিণ. কোনো ফল পাবৰ
আশাৰে কৰা performed with
the desire of some advance-
ment, সুন্দৰ beautiful. কাম্য-
কল কাম্য কাৰ্য্যৰ ফল, ইচ্ছাকৰণ
ফল।

কামৰূপ বি. অসম দেশৰ নামনি
ভাগ, বৰ্তমান কামৰূপ জিলা,
প্রাচীন কামৰূপ ৰাজ্য modern
Kamrup, ancient Kamrupa
Rajya. (১) কামৰূপে ইয়াতে
পুনৰূপ পাইছিল। সেই কাৰণে

ইয়াৰ নাম কামৰূপ হ'ল। (২)
কামৰূপ নামৰ এজন অসুৰে ইয়াত
ৰাজত্ব কৰিছিল কাৰণে ইয়াৰ নাম
কামৰূপ হল।

কামৰূপী বি. কামৰূপত থকা বা
হোৱা living or produced in
Kamrup, কামৰূপী মানুহৰ ভাষা
the Kamrupi dialect.

কামুৰি কাড় অক. ধা. মৰিবৰ
সময়ত দাঁত সৰাহি দি উশাহ টান
to bite the teeth and
breathe hard at the time of
death.

কামলেশ্বৰ বি. এবিধ বস্তু, তাৰে
কোট ললে যিহকে লাগে তাকে
পোৱা যায় বুলি মানুহে ভাবে &
fabulous substance which
when put on one's forehead
is said to give anything
desired.

কৰোজ তিব্বতীয় ঘোড়া।

কাষ বি. কাম, বন, আশ্রম আৰু
work, business, death cere-
mony.

কায় বি. দেহ, শৰীৰ, গা body.

কামৰূপী বি. আন্তৰিক প্ৰতিভা, আস্থা
sincere regard.

কামৰূপ বিণ. আপুনি কৰা, নিজ
শৰীৰে কৰা done by one's
own self.

কামৰূপ, কামৰূপ বি. শৰীৰৰ
কউ।

কাৰখেলি বি. প্ৰাচীন অসমীয়া
ভাষা লিখা এবিধ লিপি a kind
of old Assamese type.

কাৰুণ্য বি. নিয়ম rule, কৌশল
skill.

কাৰুণ্যমোৰাকো ক্ৰি. বিণ. শৰীৰ,
মন বা কথাৰে, কোনো প্ৰকাৰে
with body, mind and speech,
by all means.

কাৰুণ্য বিণ. গাত থকা existing
in the body. বি. জীৱাত্মা soul,
মণীজীৱী ক্ষত্ৰিয়, হিন্দুৰ উচ্চতৰ
জাতি বিশেষ—যি জাতিয়ে শাসন
সংক্ৰান্ত বিষয় আৰু লেখনীৰ কাৰ্য
চলাইছিল, কাইথ one of the
highest classes of the
Hindus belonging to the
Kshatriya stock, whose
original profession was pen-
manship and administra-
tion of state affairs.

কাৰুণ্য বি. কাৰ, দেহ body. বিণ.
কামিক শাৰীৰিক, দৈহিক bodily.
physical.

কাৰুণ্য বিণ. কাম বৰণীয়া, নীল
বৰণৰ having a light blue
colour.

কাৰ বিণ. কোন লোকৰ whose.

কাৰক বি. কৰোতা doer, ব্যাকৰণত
ক্ৰিয়া নিমিত্ত a case (in gram-
mar). জী. কাৰিকা।

কাৰুণ্য বি. কাৰিকৰে কাম কৰা

ঠাই, কাকৰ্য্য কৰা ঠাই a
factory, a workshop.

কাৰচাজি বি. কোনো কাৰ্য্য
চলোৱাৰ উপায় বা বুদ্ধি skilful
management, চলনা, প্ৰভাৱণা,
গুপ্ত অভিসন্ধি deceit, intrigue.

কাৰচুৰি কৌশল, চালাকি।

কাৰবাইড চুণ আঙাৰ বটিত পদাৰ্থ
বিশেষ। (কেলচিয়াম কাৰবাইডৰ
সংক্ষেপ। পানী দিলে আমেটিলীন
গেছ উৎপন্ন হয়।)

কাৰণ বি. যাৰ পৰা কাৰ্য্য বা বস্তু
হয়, মূল origin, case, উদ্দেশ্য,
হেতু, purpose. reason, (তত্ত্ব
শাস্ত্ৰত) ফটিকা liquor, (দৰ্শনত)
যাৰ যোগে কাৰ্য্য সম্পন্ন হয়
(উপাদান, নিমিত্ত আৰু সাধাৰণ
কাৰণ)—কাৰণ শৰীৰ, বেদান্তোক্ত
সূক্ষ্ম শৰীৰ। ক্ৰি. বিণ. কাৰণ,
কাৰণে গতিকে, নিমিত্তে, হেতু by
reason of, because. কাৰণ
ৰাৰি শাস্ত্ৰোক্ত আদিম ৰাৰি (পানী)
যাৰ পৰা জীৱৰ উৎপত্তি হৈছে।
কাৰণ আলা একপ্ৰেণীৰ কাৰ্যা-
লকাৰৰ নাম। কাৰণ শৰীৰ
বেদান্ত সূক্ষ্মদেহ বিশেষ।

কাৰণি বি. ৰোগ হোৱাৰ কাৰণ an
exciting cause of a disease
or malady.

কাৰা বি. কাপোৰৰ আউট the
border of a cloth.

কাৰাগাৰ বি. কাটক, বন্দীশাল a jail, prison.

কাৰি মাংসাদিৰ আজ্ঞা বিশেষ।

কাৰিকৰ -বি. শিল্পকৰ an artist.

কাৰিকৰি শিল্প কাৰ্য্যত নিপুণতা, শিল্প কৌশল proficiency of an artist, workmanship. বিণ.

কাৰিকৰী কাৰিকৰ সম্পৰ্কীয় per taining to artist.

কাৰিকা বি. সংক্ষেপে কথা বা শ্লোক আদি বুজাবৰ কাৰণে বাহুল্য কৰি লিখা কথা a paraphrase, অভিনয় কৰা ভিৰোতা an actress, কোনো কাম কৰা ভিৰোতা a woman-doer.

কাৰণী বি. কাৰিকা, কোনো কাম কৰা ভিৰোতা a woman-doer.

কাৰক বি. শিল্পকৰ, কাৰিকৰ an artist.

কাৰককাৰ্য্য বি. কাৰিকৰ বা শিল্পকৰ কাম artistic work.

কাৰুণ্য (পু. অ.) কাতৰ প্রাৰ্থনা।

কাৰুণি (পু. অ.) বি. নিমিত্ত, কাৰণ।

কাৰুণিক বিণ. দয়ালু, কৃপাবন্ত kind, compassionate.

কাৰুণ্য বি. কৰুণা বা কৃপা পাবলৈ কৰা কাকুতি humble prayer or entreaty.

কাৰেং বি. বজাৰ ঘৰ a palace.

কাৰ্ত্তবীৰ্য্য বি. পৰভবামে বধ কৰা এজন ডাঙৰ ক্ষত্ৰিয় বজা, তেওঁৰ এহেজাৰ হাত আছিল বুলি কথিত

আছে the name of a king, killed by Parasuram.

কাৰ্ত্তিক বি. কতি মাহ the month of Kartika, পাৰ্বতীৰ পুতেক, দেৱতা সকলৰ সেনাপতি the son of Parvati and the general of Indra's army. কাৰ্ত্তিকেয় কাৰ্ত্তিক।

কাৰ্ত্তুজ [ফৰাচী cartouche] বি বন্দুকৰ টোটা।

কাৰ্ড ডাঠ কাগজৰ টুকুৰা।

পোষ্ট কাৰ্ড চিঠি লিখা কাৰ্ড।

কাৰ্ণিচ (ইং cornice) বি. ছাল, দেৱাল আদিৰ বাহিৰ ওলাই থকা অংশ।

কাৰ্পণ্য বি. কৃপণৰ স্বভাৱ, কটকিনালি niggardliness.

কাৰ্মুক ধনু।

কাৰ্বা, কাৰোবা সৰ্ক. কোনো অনিশ্চিত অন্য লোক some other.

কাৰবাৰ, কাৰ্বাৰ বি. উত্তোগ, চেষ্টা, যত্ন exertion, endeavour, ব্যবসায় profession. কাৰবাবী যত্ন কৰোতা worker; ব্যবসায়ী one engaged in business.

কাৰ্য্য বি. কৰ্ম কৰিব লগা বন, কাম work, business, duty. কাৰ্য্য-কলাপ কাৰ্য্যসূহ। কাৰ্য্যকাৰক কাম কৰোতা, কৰ্মচাৰী worker, officer. বিণ. কাৰ্য্যনিৰ্বাহক কৰ্ম সম্পন্ন কৰা working, executive. কাৰ্য্যপন্থা কামৰ পদ্ধতি। কাৰ্য্য-

ক্ৰমগণিকা কামৰ তালিকা। ক্ৰি.
বিণ. কাৰ্য্যবশতঃ কাৰ্য্যব
গতিকৈ, কাৰ্য্যেই necessarily.
কাৰ্য্যোদ্ধাব, কাৰ্য্যসিদ্ধি বি.
অভিলষিত কাৰ্য্যব সম্পন্নতা,
কামৰ ভাল ফল success,
successfulness. কাৰ্য্যপ্ৰণালী
কামৰ ৰীতি।

কাৰ্য্যপণ বি. বোলপোণ বা ২০ আঁৰা
কড়ি বা তাৰ মূল্য এটকা ৰূপ,
একাংশ the value of one
rupee.

কালশাস্ত্ৰ জাৰ্মান অৰ্থনীতিবিদ।
কালহিল্লি এজন বিখ্যাত ইংৰাজ
লিখক।

কাল বি. সময়, ঋতু, যম, মৃত্যু, time,
season, death, উপযুক্ত সময়
auspicious time, আয়ুস, জীৱন
life-time, মৰমৰ মানুহ মৰিলে
তাক কাল বোলে a beloved
person who is dead, শত্ৰু an
enemy, দুৰন্ত, ভীষণ inauspi-
cious, fearful.

কালকূট বি. বৰ বিহ, যাক খোৱা
মাত্ৰেই প্ৰাণ যায় any deadly
poison, শাস্ত্ৰ মতে সাগৰ মৰ্হোতে
উৎপন্ন হোৱা বিহ, সদাশিবে এই
বিহ পি খাইছিল।

কালকেস বি. এটা দৈত্যৰ নাম।

কালক্ৰম্বে ক্ৰি. বিণ. সময়ৰ গতিত,
লাহে লাহে, ক্ৰমশঃ in course of
time.

কালগ্ৰস্ত বিণ. কালে পোৱা, বৰাব
মুখত পৰা in the grip of
death, ruined.

কাল ঘূৰ্ণতি চিৰনিদ্ৰা।

কাল ধৰ্ম্ম কালৰ ধৰ্ম্ম। কালৰ
সৌতত যি পৰিৱৰ্ত্তন স্বভাৱতে হয়
(যেনে—ঋতুভেদ, জন্মভবা, মৃত্যু)—
যুগধৰ্ম্ম, মৃত্যু।

কালচক্ৰ বি. সময় ৰূপ বৰাব ঘিলা
অৰ্থাৎ সময়ৰ পাক, কালৰ পৰিৱৰ্ত্তন
changes or rotation of
time.

কালজীৱী বিণ. নিমৰমিয়াল।

কালনাগ কাল সৰ্প, ক'লা-সাপ,
যি সাপ মৃত্যুৰ কাৰণ।

কালনেমি বি. এটা বান্ধুসৰ নাম।

কাল প্ৰাপ্তি মৃত্যু। কালবেলা
অন্তত সময়।

কাল যৱন বি. এজন যবন বজাব
নাম।

কালযাপন জীৱনৰ গতিত আগ-
বাঢ়ি যোৱা।

কালবশ্ৰু বিণ. কালৰ বা মৰণৰ
অধীন।

কালমূৰ্ত্তি বি. মৰম নিচিনা আকৃতি,
ভয়ঙ্কৰ আকাৰ an awful
appearance.

কাল'বী বি. কাণে শুননা তিবোতা
a deaf woman.

কাললৈ ক্ৰি. বিণ. ভবিষ্যতলৈ
পাছলৈ, সময়ত for future,
afterwards, in time.

কালভূমি বি. অশুভ কাল, অশুভ সময়, বি সময়ত শুভকৰ্ম কৰা অবিধেয় unpropitiousness of time for ceremonies.

কালকৰ্ণ বি. অশুভ সময় an inauspicious portion of the day.

কালাগ্নি, কালামল প্রলয় অগ্নি।

কালাপানি দীপান্তব দণ্ড।

কালাপাহাড় হিন্দু দেব মূৰ্ত্তি ধ্বংস কৰোতা এখন মুহুৰ্ময়ান সেনাপতি।

কালানশৌচ পিতৃ-মাতৃৰ বিরোগৰ বাবে একবৰ্ষব্যাপী হোৱা অশৌচ।

কালান্তক বিণ. যি জীৱন অন্ত কৰে, মহা ভয়ঙ্কৰ, ভীষণ death, dreadful.

কালি বি. দীঘলক পুতেলৰে পূৰণ কৰিলে হোৱা ফল the area. মুখেৰে ফুঁকি বজোৱা এবিধ যন্ত্ৰ, পেপা & fife, মহী, চিঁয়াহি, কলা & ink, black dye, আজিৰ আগৰ বা হৈ যোৱা দিন yesterday, আজিৰ পাছৰ বা অহা দিন tomorrow.

কালিকা বি. কালী, শিৱৰ ভাৰ্যা, দুৰ্গাৰ এক কলা the goddess Kali, এজাতি অপদেৱতা & kind of evil spirit. কালিকাল্প অক. ধা. ভূতে পা।

কালিকাল বি. ভাৰতবৰ্ষৰ এখন বিখ্যাত কবিতা, এওঁ বিক্রমাদিত্য বজাৰ এখন প্রধান সভাপতিত

আছিল a famous Indian poet who flourished during the time of king Bikramaditya.

কালিজীবি. শোকযুক্ত, অতি এন্ধাৰ sorrowful, very dark, কলিঙ্গ পৰ্বতৰ পৰা ওলোৱা যমুনা নৈ the river Jamuna. কালিজীভোমোৰা বি. এজাতি নীল বৰণীয়া ভোমোৰা a species of beautiful blue insect of the beetle class.

কালিয়া বি. মলিনতা, কলহ।

কালিয়-দমন বি. শঙ্কৰদেৱে লিখা এখন নাটক নাম।

কালিয়া বিণ. কালীয়া চোৱা।

কালিয়ন বি. পাহৰলৈ দায় দিব বুলি বস্ত কিনা কাৰ্য, উঠনা খোৱা কাৰ্য the act of buying on credit, ক্ৰি. বিণ. কালিয়নে।

কালী বি. শিৱৰ ভাৰ্যা, কালিকা the goddess Kali.

কালীন ক্ৰি. বিণ. কালত, সময়ত at that time, বেলি, বাৰ once. (এককালীন)।

কালীয়া বি. কালি বজাওতা a player on the fife.

কালেক্টৰী (ইং collectorate) বিণ. যাটি বাৰী, ৰাজহ কৰ আদিৰ সম্পৰ্কীয় relating to land revenue, taxes etc.

কালজীবা বি. দৰৱত দিয়া জীবাৰ

নিচিনা এবিধ কলা গুটি black
cumin.

কাল্পনিক বিণ. মনেৰে সজা, মিছা
invented, fictitious, false.

কালপূৰ্ব বি. নক্ষত্ৰপুঞ্জ বিশেষ
orion.

কালবাত্তি বি. যি বাতিত মৃত্যু
নাইবা মহা বিপদৰ সম্ভাৱনা, বাতিৰ
অশুভ সময়।

কালশত্ৰু বি. মহাশত্ৰু deadly
enemy, মৃত হোৱা চেনেহৰ লোক
& beloved person who is
dead.

কালসৰ্প বি. বৰ বিষাল সাপ &
very poisonous snake.

কালহীৰা বি. এবিধ হীৰা, ইয়াক
চেলেকিলে মানুহ মৰে বুলি কয়।

কালাজ বি. সৈন্যৰ শিক্ষা military
manoeuvre.

কালিল নামা বি. মুচলমানৰ বিয়াৰ
সময়ত দবা-কন্যাৰ মাজত কথা
চুক্তি-পত্ৰ।

কাল্য বি. কবিয়ে লিখা বসযুক্ত কথা
poetical work. পত্বেৰে বৰ্ণনা
কৰা বসাল উপন্যাস।

কাল্য-বস বি. কাব্য বা কবিতাৰ সুখ
লগা ভাব poetical sentiment,
taste for poetry. কাব্যবস ১ টা
—আদি, বীৰ, ভয়ানক, কৰুণ,
বীৰত্ব, হাস, শান্ত, অদ্ভুত, বোদ্ধ।

কাঠ বি. এবিধ কাঠ হাড় & kind

of fish. কাঠেঠিলা কাঠৈ হাড়
পোৱালী।

কাশি, কাশী বি. সদাশিৱৰ তীৰ্থ
স্থান, বাৰাণসী, বাণাবস Benares.

কাশিনাথ বি. সদাশিৱ Siva.

কাশ্মীৰী বিণ. কাশ্মীৰত উৎপন্ন বা
ওপজা produced or born in
Kashmir.

কাশ্মপ বি. কাশ্মপৰ পুত্ৰ, এজন ঋষিৰ
নাম the name of a sage.

কাৰ বি. দাঁতি, পাৰ্শ্ব the side,
border ওচৰ, সমীপ proximity.

কাৰৰ কোনো বস্তুৰ দাঁতি, ওচৰ
side, border, vicinity.

কাৰ'ৰি বি. পথাৰৰ আলিৰ দাঁতি
the side of a ridge or

embankment across a rice-
field, দাঁতি side. কাৰ'ৰীয়া বিণ.

দাঁতিৰ, দাঁতিত থকা situated on
the edge or border, একলীয়া

বা আঁতৰ হোৱা aside, বেলেগ
হোৱা separated, এৰি ধোৱা

excommunicated. কাৰবে-
পাঁজৰে, কাৰবে-পাঁজৰে ক্ৰি. বিণ.

দাঁতিয়ে way side, by the side
of. কাৰে ক্ৰি. বিণ. দাঁতিয়ে,

কাৰে by the side of, by.

কাঠ বি. কাঠ, কটা-গছ wood,
timber.

কাৰ্খবিবল, কাৰ্খবিবলী বি. কাৰ-
লতিৰ তলত হোৱা থহ & painful
tumour in the armpit.

কাৰ্ণাভি বি. বা-বিচনিৰ ডলৰ
খাল the armpit.

কাসিং-কাটোন মিৰি সকলৰ বিশ্বাসত
হান পোৱা এখন দেবতা।

কাহ্ বি. কফে ডিদি সুৰ-সুৰোৱাত
ডিডিৰ পৰা ওলোৱা ডাঙৰ শব্দ &
cough. অক. ধা. কাহ্, কাহমাৰ।

কাহাক (পু. অ.) কাক।

কাহানি ক্ৰি. বিণ. কোনদিনা,
কেতিয়া when, on what day
or time, কাহানিকৈ ক্ৰি. বিণ.
ইয়াৰ পাছত কেতিয়া, কেতিয়ালৈ
on what day after this.
কাহানিৰাই ক্ৰি. বিণ. ইয়াৰ বহুত
দিনৰ আগেয়ে long before this.

কাহান্তে (পু. অ.) ক'ৰপৰা whence,
কাহিলী বি. কথা, গল্প, বিবৰণ &
story, a description.

কাহিল বিণ. দুৰ্বল weak, lean.

কাহ (পু. অ.) কোনো কোনোৱে
some.

কাহন্দী বি. চকলিওৱা শুকান আমৰ
লগত বটা সব্বিহ লোণ আদি মচলা
দি কৰা এবিধ চাটনি a chutney
made of sliced mango and
mustard.

কাহন্দী-আই বি. কাণিৰ অধিষ্ঠাত্ৰী
দেৱী, যি দেৱীক পূজা কৰিলে লৰা
হোৱালীৰ কাহ ভাল হয়।

কাহলা বি. কাহৰা, সদায় কাহি
ধৰা suffering from cough.

কাহে (পু. অ.) ক্ৰি. বিণ. কি

কাৰণে why, কেনেকৈ how, in
what manner.

কাহে, কাহেহু কলৈ where.

কাহেৰি কিটো, কাক।

কি সৰ্ব্ব. প্রশ্ন সোধা শব্দ, কোন
what. অবা. (অনিশ্চিত অৰ্থৰ)
বা, নাইবা or.

কিউ শাৰীপতা।

কিউপিড সৌন্দৰ্য্যদেৱী ভেনাচৰ
পুত্ৰ।

কিংকৰ্ণব্যবিন্মুত্ৰ বিণ. কি কৰিব
লাগে সেই বিষয়ে নজনা, বিবুদ্ধি at
a loss to understand what
to do, perplexed.

কিংখাপ বি. সোণ বা কপৰ গুণাৰ
বন কৰা বেশমী বা পাট কাপোৰ
silk cloth embroidered with
golden or silver threads.

কিংবদন্তী বি. জনশ্ৰুতি tradition.
গুজব, মানুহৰ মুখে শুনা কথা
rumour.

কিংশুক বি. পলাশ a tree
bearing beautiful red blos-
soms.

কিক (পু. অ.) কি কাৰণে why.

কি কি অবা. কেই বিধৰ, কিমান
প্রকাৰৰ of what sorts.

কিকৰ বি. চাকৰ, অনুচৰ, বন্দী a
slave, a servant.

কিকিণী বি. বুঙৰা a small bell,
বাগৰ, বুঙৰাৰ মালা a string of
bells.

কিচ্‌কিচা অক. ধা. বামত হুলি আদি
পৰাত অসুখ বোধ কৰ, চিট্‌চিটা to
feel an itching sensation
from heat and dust. বেয়া
কথা শুনিলে বা মনত ধৰিলে অসুখ
বোধ কৰ to feel uneasy at
something disagreeable. বি.
কিচ্‌কিচনি। ক্রি. বিণ. কিচ্-
কিচ্‌কৰে অতিশয় কপে, কেট
কেট কৰে excessively (black)
কিচ্‌কিচীয়া অতিশয় ক'লা।

কিচ্‌মিচ্‌ বি. শুকান পকা আঙুৰ
raisin.

কিচ্‌মড (আববী) বি. দশা fate.

কিছু, কিছুমান বিণ. অলপ, কিছু
some, a little. ক্রি. বিণ. অলপ
পৰিমাণে some what.

কিজানি, কিজানিবা অব্য. হব
পাবে, জানোচা, জানোবা perhaps,
may be.

কিঞ্চিৎ, কিঞ্চিৎমান বিণ. সৰু.
কিছু, অলপ, অলপমান a little.
ক্রি. বিণ. অলপ পৰিমাণে, অলপকৈ
slightly.

কিঞ্জলক (পু. অ.) ফুলৰ কেশব।

কিটা অক. ধা. শত্ৰুৰ পৰা ভয় পাই
আত্মৰক্ষাৰ নিমিত্তে সঁজুত হ'ব বা অস্ত্র
ল to take arms for defence
against an enemy, বং কৰ,
বং উঠ।

কিটপ্‌ বি. যন্ত্ৰ আদি ব্যৱহাৰ কৰাব
কৌশল, কাইদা the secret of

using any machine or im-
plement, কু-কৌশল secret
design.

কিটিব বি. সৰু বস্তুৰে বিদ্ধা বা সৰু
জন্তুৰে দাঁতেৰে কামোৰা শব্দ an
imitative sound used to ex-
press that of a gentle stroke.
ক্রি. বিণ. কিটিব কৰে, কিটিবাই।
কিট্‌কিট্‌ কৰে ক্রি. বিণ. কেট কেট
কৰে, কিচ্‌কিচ্‌ কৰে very dirti-
ly.

কিটিবা বিণ. চুটি চাপৰ আৰু বাঢ়িব
নোৱাৰা stunted.

কিটকিটীয়া বিণ. অলপতে, বং উঠা
যভাৰ যুক্ত, খিঙ্‌ খিঙীয়া peevish.
কিতাপ (আববী—কেতাৰ) বি.
পুথি, গ্ৰন্থ a book.

কিন্‌ সৰু. ধা. বেচ দি বস্তু ল, খৰিদ
কৰ to buy.

কিন্‌কিন্‌ অনু. শব্দ. অলপ অলপকৈ
বৰষুণ পৰিলে বা বাস্তব গুণাত আঘাত
কৰিলে উঠা শব্দ an imitative
word used to express the
sound produced by drizzling
rain or of a stringed musi-
cal instrument. অক. ধা. কিন্-
কিনা। বিণ. কিন্‌কিনীয়া। বি.
কিন্‌কিনিমি।

কিন্‌ অব্য. তেনে হয় তথাপি আগৰ
বাক্যৰ অৰ্থ সন্কোচিত কৰা শব্দ
but, nevertheless.

কিন্‌ব বি. কুবেৰৰ পাৰিষদ atten-

dants of Kubera, দেবলোকৰ গায়ন। জী. কিল্লবী।
 কিবা বিণ. সৰ্ব. নজনা, নিশ্চয় নোহোৱা some, uncertain.
 অব্য. কিজানি perhaps, ভাল নলগা feeling uneasy. কিবা-কিবি নজনা, অনিশ্চিত some or other.
 কি বুজি ক্রি. বিণ. কি কাৰণে what for.
 কিমতে ক্রি. বিণ. কি ভাবে, কি প্ৰকাৰে how, in what manner.
 কিমান বিণ. কি সংখ্যাৰ, কি পৰিমাণৰ how much, how many.
 কিম্ব! অব্য. বা, নতুবা, নাইবা or, otherwise.
 কিম্বুত কিম্বাকাব বিণ. আপচু, অদ্ভুত আৰু কুচ্ছিত আকৃতিৰ queer, odd.
 কিম্বত বি. মূল্য, মোকদ্দমাৰ বেচ value of a suit.
 কিয় ক্রি. বিণ. কি বাবে, কি কাৰণে why.
 কিয়ৎ বিণ. কিছু, অলপ some. ক্রি. বিণ. কিয়ৎপৰিমাণে।
 কিয়ন্তে অব্য. কাৰণ, যি হেতুকে because.
 কিৰণ বি. দীপ্তি, পোহৰ, বশ্মি & ray of light.
 কিবা বি. শপথ an oath.
 কিবাত্ত বি. পৰ্বত বা হাবিত বাস কৰা জাতিৰ মানুহ, বাধ inhabi-

tants of mountains, a hunter, অৰ্জুনৰ লগত যুঁজ কৰোঁতে কিবাত বা ব্যাধকণী মহাদেৱ।
 কিবাত্ত পৰ্ব মহাভাবতৰ এটা পৰ্বৰ নাম।
 কিবা-ধাবী বিণ. ত্ৰতচাৰী।
 কিৰিং বিণ. ওখ টিং থকা (পৰ্বত) high peaked.
 কিৰিচ বি. এবিধ ঠেক দীঘল ডবোৱাল a Malay dagger.
 কিৰিষি (পু. অ.) বি. কৃষি।
 কিৰীটি বি. বজা বা দেবতাৰ মূৰত পিন্ধা ভূষণ বা মূৰৰ আৱৰণ, মুকুট a crest, crown.
 কিৰীলি বি. বৰ ডাঙৰ বা উচ্চ হাঁহি, বৰকৈ হাঁহি কৰা খেমালি a loud laughter, mirth. অক. ধা.
 কিৰীলি মাৰ, কিৰীলিয়া।
 কিৰ/কিৰীয়া বিণ. ক্লীণ, লাহি thin, slender, সাৰ নোহোৱা not fertile.
 কিৰ্জিম্ব বিণ. আচল নোহোৱা, মিছা, নকলী fictitious, not genuine.
 বি. কিৰ্জিম্বালি।
 কিৰ্গিণ বিণ. কটকিনা, চিকট। miserly. বি. কিৰ্গিণালী কৃপণৰ স্বভাব, কটকিনালি niggardliness. কিৰ্জীৰ বকাসুৰৰ ভায়েক।
 কিল্ বি. কিলাকুটেৰে কৰা আঘাত a blow given with the elbow, প্ৰহাৰ, মাৰ blow, beating. সক. ধা. কিল।।

কিলাকনি বি. কিলাকুটি।

কিলাকিলি বি. পৰস্পৰে কিলোবা
বা মৰায়ৰি কৰা কাৰ্য্য mutual
beating or striking.

কিলাকুটি বি. হাতৰ ঠাৰি আৰু
বাউসিৰ মাজত থকা গাঠি the
elbow. বিণ. কিলাকুটীয়া।

কিলকিলু অনু. শব্দ. অলপীয়া পানী
অসমান ঠাইত বেগাই বৈ যাওঁতে
হোৱাৰ নিচিনা শব্দ an imita-
tive sound used to express
that of a small stream
flowing rapidly over an
uneven surface. বি. কিল-
কিলনি। অক. ধা. কিলকিলা।

কিল্লা বি. কোঠা, দুৰ্গা & fort.

কিশলয়, কিসলয় বি. গছৰ কুঁহি-
পাত new tender leaf of a
tree.

কিশোৰ বি. কোমল বয়সৰ লৰা
boy of tender age.

কিছিকিয়া বি. বান্দৰৰ বজা বালী
আৰু সুগ্ৰীবে বাস কৰা পৰ্বতৰ
নাম।

কিসক (পু. অ.) ক্ৰি. বিণ. কি
কাৰণে।

কিসে সৰ্ব্ব. কিহে, কিহবাই।

কিস্তি বি. শিলৰ দৰৰ পিহা পাত্ৰ &
stone vessel for pounding
medicine, দিব লগা ধন একে-
বাৰতে নিদি কেইবা ভাগত দিবৰ
হিব কৰা একোটা ভাগ an

instalment. কিস্তিবন্দী অনেক
বাৰত ধন দি ধাব মাৰিবলৈ কৰা
নিয়ম an agreement to repay
a debt by instalments.
কিস্তি-খিলাপ কিস্তিমতে দিব
নোৱাৰা।

কিহবা অব্য. কোনো জন্তু বা বস্তু
some animal or thing.

কিহবাই পা ভূত-পিশাচে পোৱা।

কী কি অনু. শব্দ. চৰাই গোৱালীক
নিচিনা মাত an imitative
sound used to express the
chirping of young birds. বি.
কী কিয়নি।

কীচক বি. বতাহতে শব্দ হোৱা
এবিধ বাহ, নল-বাগবি bamboo
rattling or whistling in the
wind, বিৰাট বজাৰ সেনাপতি
আৰু খুলশালিয়েক।

কীট বি. কৃমি. পোক & worm, an
insect. কীটাণু বি. চকুৰে মনিব
নোৱাৰা অতি ক্ষুদ্ৰ কীট।

কীটুছ এজন প্ৰসিদ্ধ ইংৰাজ
বোম্বাষ্টিক কবি।

কীটুশ বিণ. কেনে, কি প্ৰকাৰ what
like. দ্বী. কীটুশী।

কীৰ্ণ বিণ. বিকিণ্ড, সিঁচৰতি হৈ থকা
scattered, strewn.

কীৰ্ত্তন বি. গুণ বৰ্ণনা narrating,
praising, কৃষ্ণলীলা আদি বৰ্ণনা
কৰি শব্দবদেৰে সিধা এখন পুথিৰ
নাম। ক্ৰি. কীৰ্ত্তন কৰ নাম গাঁ,

৩৭ বৰ্ণনা কৰ। কীৰ্ত্তন ঘৰ বি.
নাম ঘৰ a place of worship of
the Baishnavas of Assam.
কীৰ্ত্তন-ঘোৰা শব্দদেৱে বচনা
কৰা এখন পুথিৰ নাম।

কীৰ্ত্তি বি. যশস্যা, সুখ্যাতি fame,
renown, নাম জলাই বখা কাৰ্য্য
বা বস্তু any act or thing that
preserves the memory of
some one. কীৰ্ত্তিস্তম্ভ, কীৰ্ত্তি-
মান বিণ. খ্যাতিমন্ত, যশস্বামন্ত,
নাম-জলা famous. কীৰ্ত্তিস্তম্ভ
কোনো লোকৰ নাম বা কোনো
কাৰ্য্যৰ কথা চিৰকাললৈ জলাই
বাখিবলৈ ইটাবে বা শিলেৰে
নিৰ্ম্মাণ কৰা পকা খুটা &
monument, কোনো লোকৰ নাম
চিৰকাললৈ জলাই বাখিবলৈ কৰা
বস্তু।

কীল (সং) বি. জুইব আগ &
flame.

কীলাল (সং) বি. পানী water.

কু বিণ. বেয়া, অধম, নীচ bad,
vile, low, অশুভ, অহিতকৰ
inauspicious, injurious.

কু-উ অল্প. শব্দ. কুলিৰ হাতৰ নিচিনা
শব্দ the cooing of a cuckoo
or a sound like that.

কুইনাইন বি. চিনকোনা নামেৰে
'এবিধ সৰু গছৰ পৰা কৰা ঔষধ
quinine.

কুঁ আলা কুয়লীয়া শব্দৰ অগজ্ঞাশ।

কুঁকি বি. পৰ্বতীয়া মানুহৰ হোৰা,
ফুল ভুলি থোৱা মুখ-বহল, তলৰ
ফালে ঠেক এবিধ পাত্ৰ a basket
used by the hill tribes for
carrying burdens on the
back, a small conical flower
basket.

কুঁচিমুচি ক্ৰি. বিণ. কৌচ খাই,
কেকোৰা বা কুঁজা হৈ by con-
tracting or shrinking.

কুঁচিয়া বি. সাপৰ নিচিনা বঙচীয়া
মুগা বৰণৰ বোকাড থকা এবিধ
মাছ a kind of fish.

কুঁজ বি. পিঠিয়ে ভাঁজ লৈ হোৱা
উঠল a hump on the back.

কুঁজা বিণ. কুঁজ থকা, বেকা hump-
backed. বি. পিঠিত কুঁজ থকা
মানুহ a man with a hump.
জী.

কুঁজী থেকেৰা বি. কাউ থেকেৰা a
kind of acid fruit.

কুঁড় বি. ডুবি, নৈৰ বা বিলৰ দ ঠাই
the deepest part of a river
or lake.

কুঁৱৰী বি. ৰজাৰ ভাৰ্যা বা মাদৈ,
বাণী queen.

কুঁৱলী (সং-কুহেলিকা) বি. মাটি বা
পানীৰ পৰা ধোঁৱাৰ আকাৰ ধৰি
উঠা পানী mist, fog.

কুঁৱা বি. পাটনাদ well.

কুঁৱাকুঁই বিণ কুঁৱলীৰ পৰা হোৱা

এক্কাব haziness, darkness caused by fog.

কুঁহিলতা বি. এবিধ লতা a kind of creeper.

কুঁহি বি. গজালি, অঙ্কুর a shoot, a sprout, কলি, কোঁহ a young leaf, তামোলৰ কেঠ। কুঁহিপাত নাকৈ ওলোৱা পাত।

কুঁহিয়াৰ বি. চেপি বস উলিয়াই গুড় কৰা এবিধ গছ, ইক্ষু sugarcane.

কুঁহিয়াৰ-শাল বি. কুঁহিয়াৰ পেৰা যন্তন a sugar-mill.

কুঁহিলা বি. পানীৰে তল যোৱা ঠাইত হোৱা এবিধ গছ, তাৰ গা কোমল আৰু সোপোকা, তাৰ দ্বাৰা কঠ, বটলৰ ঠিলা আদি কৰা যায় a kind of plant growing on marshy land of which mats and corks are made.

কুঁহকুঁহীয়া বিণ. অলপ অলপ তপত, অলপ গা তপত হোৱা slightly warm (said of fever).

কু-কৰ্ণ বি. বেয়া কাম, পাপ an evil deed.

কুকি বি. অসমৰ এজাতি পৰ্বতীয়া মানুহ a hill tribe of Assam.

কুকুৰ বি. সেই নামেৰে এবিধ পোহনীয়া জন্তু dog, ঘৰৰ বেৰ মাটিত নলগাকৈ বাখিবৰ কাৰণে খুঁজি দিয়া বাঁহৰ খুঁটি, নীচ. মানুহক গালি পাৰা শব্দ a form of abuse.

দ্বী. কুকুৰনী। কুকুৰ-ভেকীয়া বিংবিটীয়া peevish.

কুকুৰ শিঠা বি. নগাবিলাকে খোৱা এবিধ আহাৰ, a roasted dog stuffed with rice.

কুকুৰ মাখি বি. কুকুৰৰ গাভ হোৱা এবিধ মাখি, a dog fly.

কুকুৰা বি. এবিধ চৰাই a cock or hen. কুকুৰা-ভাক বাতি পুৰাবৰ সময়ত কুকুৰাই মতা-মাত cock-crow.

কুকুৰা-চোৱা বি. আহোম বজাৰ দিনৰ এটা কাঁড়ী খেলৰ নাম।

কুকুৰি-কণা বি. গধূলি নেদেখা মানুহ a night-blind man.

কুকুৰ-খুলি বি. অতি নীচ মানুহ a low contemptible fellow.

কুকুৰ-নেটীয়া বি. কুকুৰৰ নিচিনা এজাতি সৰু নাহৰ ফুটুকী বাঘ the leopard cat.

কুকুৰ-সূতা বি. এবিধ বনবীয়া গছ a kind of plant.

কুকুৰা বি. এবিধ চৰাই species of bird. খেৰ বন আদি পাতল বস্তুত লাগি আকাশলৈ উৰি যোৱা জুই, a small mass of burning grass or other light substance carried up by wind.

কুখিধৰ (পু. অ.) বি. মহা ভাগ্যবন্তী most fortunate.

কুখ্যাত বিণ. বেয়া খ্যাতি যুক্ত।

কুখ্যতি বি. হৃদয়, হৃদয় bad reputation.

কুগ্রহ বি. অশুভগ্রহ, অমঙ্গল evil star, misfortune.

কুঙ্কুম বি. কাস্মীর দেশত হোবা এবিধ সুগন্ধি গভীর হালধীয়া ফুলৰ শুকাই কেশৰ বা শুবি saffron.

কুচ বি. স্তন, ভিবোতাৰ পিয়াহ woman's breast.

কুচ্ (পু. অ.) বিণ. সৰু, ক্ষুদ্র small, little.

কুচ্ বি. বৰ্ণযাত্রা, দলবদ্ধ হৈ গমন।

কুচ্ কাৰাজ বি. সৈন্যৰ আধৰা military manoeuvre.

কুচ্ কুচ্ বি. অলপ অলপকৈ আটো-বোতে হোবা শব্দ sound of slight scratching. ক্রি. বিণ.

কুচ্ কুচ্ কৈ, কুচ্ কুচ্ কৰে।

কুচ্চক বি. চক্ৰান্ত, কুম্ভাঙ্গা evil design. বিণ. কুচ্চকী চক্ৰান্তকাৰী conspiring.

কুচিলা বি. এবিধ দৰবত দিয়া বিহ-জুটি nux vomica.

কুচুব্, কুচুব্ (অনুকাৰ শব্দ) অলপ অলপকৈ দাঁতেৰে কুটিলে হোবা শব্দৰ নিচিনা শব্দ। ক্রি. বিণ. কুচুব্ কুচুব্ কৈ, কুচুব্ কুচুব্ কৰে।

কুচ্ছা (সং-কুৎসা) বি. নিন্দা, হৰ্ণন্য defamation, scandal.

কুচ্ছিত (সং-কুৎসিত) বিণ. কুকণ

বেয়া ugly, vile, নিকিত contemptible.

কুৰটি (পু. অ.) বি. কুবলী fog.

কুৰ্ণা বি. সোত বহু হোবাত হৰ্গন্ধ হোবা putrid in water.

কুৰ্ণ (পু. অ.) কৌচা, কৌচাই ধৰ।

কুৰ্ণি বি. মুঠি bundle.

কুৰ্ণিলা ক্রি. কৌচালে contracted. কদ. বিণ. কুৰ্ণিত।

কুৰ্ণ বি. ফুলনিত লতাবে আবৃত কবি ঘৰৰ নিচিনা কবা ঠাই a bower, an arbour. কুৰ্ণকুৰ্ণি বি. লতাবে আবৃত ক্ষুদ্র স্থান a bower.

কুৰ্ণৰ বি. হাতী an elephant.

কুৰ্ণলতা বি. এবিধ লতা a creeper.

কুট সৰু. ধা. সৰুকৈ কাট cut into small pieces, দাঁতেৰে অলপ অলপকৈ কাট to gnaw. বি. বাক্যৰ মাজত বা শেষত বৰব কাৰণে দিয়া চিন mark of punctuation. কুটিলতা, কপটীয়া মানুহ এবিধ লোক crookedness, crooked man, a kind of insect..

কুটজ বি. এবিধ দৰবৰ গছ, দুদ-খড়ি a medicinal plant.

কুটলা বি. ভাং কুটা মাৰি।

কুটস্থ বি. টুটকীয়া, লগনীয়া back-biting.

কুটা (সক. ধা.) কাচি আদিৰ মুখত দাব বা দাঁত কটা।

কুটা বি. হিগা খেৰ বন আদি a bit of grass. সক. ধা. কাচি আদিৰ মুখত দাব বা দাঁত কটা। কুটা কঢ়িয়া বাহ সাজিবলৈ খেৰ বন গোট। collect materials to build a nest. কুটা ছিঙি এৰ একেবাবেই সম্পর্ক ওচা, সমূলি বন্ধুতা পৰিত্যাগ কৰ to sever connection with.

কুটি বি. হাঁহি তোলা কথা বা কাৰ্য্য, হাঁহি তুলিবৰ নিমিত্তে বিদ্রূপ কৰি প্ৰকাশ কৰা কথা বা বস্তু drollery, a caricature.

কুটিৰ, কুটীৰ বি. পঁজা, অতি সৰু ঘৰ a cottage.

কুটিল বিণ. বেঁকা, কপটীয়া, ঢুক crooked, insincere, ভাঁজ লগা curled. দ্বী. কুটীলা। কুটিলতা, কুটিলান্নি গুণ. বি. কুটিলৰ স্তৰাৰ বা গুণ, ঢুকালি dishonesty, wickedness.

কুটীৰ সক. ঘৰ।

কুটীৰ-শিল্প যি শিল্প যন্ত্ৰৰ দ্বাৰা তৈয়াৰ নকৰি কাৰিকৰ সকলৰ হাতেৰে কৰা হয়।

কুটুৰ, কুটুৰ বি. নিজ বংশৰ বা পৰিয়ালৰ মাতৃহ a kinsman, চেনেহৰ মাত term of affection, বন্ধু a friend, বিয়াৰ সৰহোৰে হোৱা যিতিৰ a

relation by marriage.

কুটুৰিডা বি. বন্ধুতা, মিত্ৰতা relationship.

কুটুলা বিণ. চুটি-চাপৰ short.

কুটুহ অনু. শব্দ. অসম্মতি বা খং কুজোৰা শব্দ an imitative sound to express unwillingness or displeasure. ক্ৰি. বিণ. কুটুহাই।

কুটু-কুট বি. টান বস্তু অলপ অলপকৈ কামুৰিলে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ an imitative sound used to express that of gnawing. কুটু-কুটনি, টান বস্তু কামোৰাৰ শব্দ, গাৰ জোৰাত হোৱা কামোৰণি বা বেদনা the sound of gnawing, a painful biting sensation in the joints. অক. ধা. কুটু-কুটা।

কুটু-কুটীয়া বিণ. দন্দুৰা, খং তোলোৱা কথাৰকৈ দন্দুৰ ছল বিচৰা quarrelsome.

কুটু-কুৰা বিণ. চুটি, বাঢ়িব নোৱাৰা (চুলি বা ঘৰ ছোৱা খেৰত খাটে) short, stunted in growth (said of hair or grass)

কুটু বি. গাৰ ছাল বগা পৰা বোগ, পথৰা বোগ leprosy.

কুটুৰী বি. চাৰিওফালে বেৰ দিয়া ঘৰৰ এক খোঁটালী a room, an apartment.

কুঁচি বি. এবিধ অস্ত্র an axe, সঁচাৰ
কাষৰ মূৰৰ তললৈ ওলগা ভাগ
projecting part of a key.

কুঠী বি. বেহাবেপাৰৰ ঘৰ, শিল্পকৰ্ম
কৰা ঘৰ a factory.

কুঠীয়া বিণ. কুঠ বোগে ধৰা
leprous. বি. কুঠৰোগে ধৰা মানুহ,
দুৰ্ভ মানুহ a leper, a wicked
man. স্ত্ৰী. কুঠুনি।

কুড়ি বি. এবিধ ঔষধৰ গছ, medi-
cinal plant.

কুঁড়ি (পু. অ.) বি. কলি, কুঁহি
the bud of a flower.

কুড়ি বি. এবিধ মাছ a kind of
fish.

কুঠ (পু. অ.) বি. কুঠিত, দুৰ্বল।
কুঠিয়া (পু. অ.) বিণ. যুজোঁ
যুজোঁ কৈ বা মাৰোঁ মাৰোঁ কৈ
ফুৰা।

কুঠা বি. সন্ডোচ, লাজ, ভয়।

কুঠিত হুদ. বিণ. আশঙ্কায়ুক্ত, ভীত
hesitating, fearful, লজ্জিত
ashamed.

কুণ্ড বি. হোমৰ জুইৰ গাঁত, নাদ,
গাঁত a pit for sacrificial fire,
well, tank.

কুণ্ডল বি. কাণত পিন্ধা এবিধ
অলঙ্কাৰ, কঁবিয়া an ear-orna-
ment, an ear-ring.

কুণ্ডলিত আৰতিত।

কুণ্ডলিনী বি. কুণ্ডল পিন্ধা তিৰোতা,
দুৰ্গাৰ এটা আকৃতি a woman

wearing ear-rings, a form of
Durga.

কুণ্ডলী বি. কুণ্ডল পিন্ধা মানুহ a
man wearing ear-rings, সাপ
a serpent.

কুণ্ডিল বি. বিদৰ্ভ বজাৰ নগৰ the
city of Vidarbha.

কুণ্ডিল বি. ভীষ্মক বজাৰ ৰাজধানী
the capital city of Bhismaka.

কুতৰ্ক বি. অৰ্থহীন তৰ্ক বা প্ৰতিবাদ,
fallacious argument.

কুতৰ্কী বিণ. অগ্ৰায়কপে তৰ্ক কৰা
reasoning improperly.

কুতুবন এজন চুফী কবি।

কুতুব অ. ধা. কোনো বস্তুৰ কাৰণে
ঘনাই খাট বা খোজ।

কুতুহল বি. নেদেখা বস্তু বা নুতনা
কথা শুনিবৰ ইচ্ছা curiosity,
আনন্দ, কৌতুক joy, pleasure.
বিণ. কুতুহলী। ক্ৰি. বিণ. কুতুহলে।

কুৎসা বি. কুচ্ছা।

কুৎসিত 'কুচ্ছিত' চোৱা।

কুত্থা বি. কুকুৰ a dog.

কুত্থা ক্ৰি. বিণ. ক'ত, কোন ঠাইত
where.

কুন্কৌ বি. বনৰীয়া হাতী ধৰা মাথুন্দৌ
হাতী a female decoy
elephant.

কুন্কুন্ অনু. শব্দ. মহ আদিয়ে
কৰাৰ নিচিনা সৰু শব্দ a-buzzing
sound. বি. কুন্কুনি। অক. ধা.
কুন্কুনা।

কুন খৰা বি. এবিধ শণ জাতিৰ গছ
a plant.

কুনি (কথাভাষা) কোন।

কুন্তল বি. মূৰৰ চুলি, কেশ hair.

কুন্তী বি. পাণ্ডু বজাৰ কুঁৱৰী, যুথিষ্ঠিৰ
আদিৰ মাক। কুন্তী-ভোজ বি.

কুন্তীৰ ভোলনীয়া বাপেক the
adoptive father of Kunti.

কুন্দ সক. ধা. কুন্দ-মন্ত্ৰেৰে কাটি গঢ়
লগা বা সমান কৰ to turn on a
lathe, কাঠ, ধাতু আদিৰ বস্তু
ঘূৰাই ঘূৰাই কাটি গঢ় লগোৱা যন্ত্ৰ
a turner's lathe. কুন্দ কটা
বৰ ধুনীয়া।

কুন্দ বি. এবিধ বগা-বৰণীয়া ফুল,
খৰিকা জাঁই a kind of jasmine.

কুন্দকড়ি, কুন্দকুঁড়ি বি. কুন্দ ফুলৰ
কলি bud of kunda flower.

কুন্দা বি. মানুহৰ হাত ভৰি সুমাই
বন্দী কৰি ৰাখিবৰ কাৰণে খাঁজ কটা
বা বিন্ধা থকা কাঠ বা বাঁহৰ যতন
stocks for confining crimi-
nals. সক. ধা. মূৰ সমান কৰি কাট
to round off the end.

কুন্ডাক, কুন্দকথ বি. বতাহ আৰু
পোহৰ সোমাবলৈ বেৰত কৰা সক
বিন্ধা, সক গৰাক a small round
window.

কুন্দোৱা কুন্দ. বিণ. মূৰ সমান বা
ঘূৰনীয়া কটা rounded and
smoothed.

কুৎচ বিণ. আগচী, কুতী, বেয়া
ugly, bad, vile.

কুন্ধি বি. নাৱৰ খোটালা a room
in a boat.

কুপ্তী বি. কপো a dove.

কুপথ বি. বেয়া পথ, অসৎ মার্গ evil
path. কুপথগামী যি কুপথেৰে
গমন কৰে, কদাচাৰী।

কুপথ্য বি. অহিতকৰ পথ।

কুপন বি. মনি-অৰ্ডাৰ কাগজৰ যি
অংশ টকা গ্ৰহীতাই পায় coupon.

কুপাত্ত বি. অযোগ্য লোক, অনুপযুক্ত
দৰা unfit person.

কুপিঙ বিণ. খঙাল angered.

কুপী [সং কুপী, হি. কুপী] বি. তেল
ভৰোৱা চুঙা oil-can.

কুপুত্ৰ বি. অসচ্চৰিত্ৰ, গুণহীন বা
অবাধ্য পুত্ৰ wicked or disobe-
dient son.

কুপেতী বি. (ক. ভা.) কপো চবাই,
a dove.

কুকল বি. বেয়া ফল, কু-পৰিণাম।

কুৰলয় বি. নীলপত্ৰ blue lotus.

কুৰলয়-গীড় বি. কুয়ই বধকৰা
কংসৰ হাতী।

কুৰাসনা বি. বেয়া অভিলাষ, বেয়া
অভিপ্ৰায়।

কুৰিয়া সক. ধা. ধাৰ থকা অস্ত্ৰেৰে
আঘাত কৰ, বৈয়া to strike
with a cutting instrument.

কুবুতি বি. বেয়া বুদ্ধি। বিণ.
মন্দমতি।

কুৰেৰ বি. বন্ধ বিলাকৰ বজা, ধনৰ
অধিপতি দেৱতা, মহাদেৱৰ ধনৰ
উৰালী the god of wealth.

কুৰেশ বি. বেয়া সাজ, মন্দ বেশ
ugly dress or form.

কুৰ্জ বি. কঁজা, বেকা hump-
backed. স্ত্ৰী. কুৰ্জী।

কুম বি. কপালৰ চুই দাঁতিৰ কাণ-
সতাব ওপৰৰ ভাগ the temple,
ঘৰৰ মাজ-পাচ।

কুম্ভি বি. গালেৰে মাটি খনা এবিধ
পোক the mole-cricket.

কুম্ভীয়া বি. হাতৰ তলুৱাৰ ছাল
ছিগা এবিধ ৰোগ।

কুম্ভ বি. লোকৰ হানি কৰা মন্ত্ৰ an
injurious incantation.

কুম্ভৰ্জনি বি. ধেমালিৰ গুৰুগুৰনি
শব্দ a merrymaking, mirth.

কুম্ভৰ হৰণ বি. অসমৰ বৈষ্ণৱ কবি
অনন্ত কন্দলীয়ে লিখা এখন কাব্যৰ
নাম, the name of a kavya
written by Ananta Kandali.

কুম্ভীয়া বি. অপৰ্ণিতা, কম বয়সীয়া
immature, কোমল, নবম tender.
soft.

কুমাৰ বি. কম বয়সীয়া ল'ৰা, a boy
of tender age, বজাৰ ল'ৰা a
prince, পুত্ৰ son. স্ত্ৰী. কুমাৰী।

কুমাৰ সন্তৰ বি. কালিদাসৰ এখন
শ্ৰেষ্ঠ কাব্য the name of a
Kavya written by Kalidasa,
the great poet.

কুমাৰ বি. মাটিৰ পাত্ৰ গটোতা a
potter. স্ত্ৰী. কুমাৰী।

কুমাৰী বি. ঘৰৰ বেৰত মাটিৰ বাহ
সাজি থকা পাখি লগা পৰুৱা an
insect.

কুমাৰিকা বি. ভাৰতৰ দক্ষিণ
প্ৰান্তস্থিত ঠাইৰ নাম Cape
Comorin.

কুমাৰিল শুভ্ৰ এখন পণ্ডিত।

কুমাৰী বি. বজাৰ স্ত্ৰী a princess,
শুভ্ৰমতী নোহোৱা ছোৱালী a
virgin, দুৰ্গাৰ নাম।

কুমুদ বি. তেঁটফুল the water-
lily. কুমুদ-বান্ধৱ বি. চন্দ্ৰ, জোন,
the moon.

কুমুদিনী বি. তেঁটফুল, বহুত তেঁটফুল
থকা ঠাই water-lily, a place
full of water-lilies.

কুম্ভেতী বি. এক প্ৰকাৰ পোক।

কুম্ভেক বি. পৃথিৱীৰ দক্ষিণ ফালৰ
মূৰ the south pole. কুম্ভেক বৃত্ত
দক্ষিণ মেকৰ ২৩° অক্ষাংশ উত্তৰত
থকা কাল্পনিক বৃত্ত the antarctic
circle.

কুম্ভেলুকা, কুম্ভেলেকুৱা বি.
গাত বীজল থকা এবিধ বগা বা মুগা
বৰগীয়া পোক a slug.

কুম্ভ বি. কলহ water-jar, একাদশ
বাশি, হাতীৰ মূৰৰ টেমুনা the
eleventh sign of the Zodiac,
one of the two prominences

on the forehead of an elephant.

কুন্তক বি. যোগব এটা ক্রিয়া
(নিশ্বাস-বোধ)।

কুন্তকর্ণ বি. বাবণৰ দ্বিতীয় ভ্রাতা
(নিদ্ৰাপ্রিয়)।

কুন্তকাৰ বি. মাটিৰ পাত্ৰ কবোতা & potter.

কুন্তজন্মা বিণ. কুন্তজ, কুন্ত সন্তব,
কুন্তবোনী, সূৰ্য্য আৰু বৰুণ দেৱতাৰ
দৃষ্টি বৰ্গৰ বেছা উৰ্বশীৰ ওপৰত
পৰাৰ লগে লগে তেওঁলোকৰ বীৰ্য্য
শ্বলন হয় আৰু সেই বীৰ্য্য কলহত
ভৰাই থোৱা হয় আৰু তাৰ পৰা
বশিষ্ঠ আৰু অগস্ত্য মুনিৰ জন্ম হয়,
তদুপৰি ভৰদ্বাজ শ্বনিৰ বীৰ্য্যৰ পৰা
দ্রোণাচাৰ্য্যৰ জন্ম হয়।

কুন্তমেলা বি. হৰিদ্বাৰ আৰু প্ৰয়াগত
হোৱা সন্ন্যাসীৰ মেলা।

কুন্তশূল হাতীৰ মূৰৰ টেমুনা হুটা।

কুন্তীপাক বি. নৰকৰ নাম name
of a hell.

কুন্তীৰ বি. এজাতি খৰিয়াল an
alligator.

কুৎশ বি. দুৰ্ণাম infamy.

কুৎজা বি. অশুভ যাত্ৰা।

কু-যোগ বি. বেয়া সময়, an
inauspicious time.

কুবজ বি. হৰিণা পহ & deer.

কুবজময়না, কুবজময়নী বি. হৰিণাৰ
দৰে ধুনীয়া চকু থকা তিৰোতা,

সুন্দৰী & gazelle-eyed woman,
a beautiful woman.

কুবল বি. পাছি, খবাহি, আদিৰ মূৰ
বন্ধা কামী, বাও a piece of split
bamboo bound on the edge
of a basket etc.

কুৰা বি. একে ঠাইতে অগ্নি জ্বলি fire
lighted on one place, এবাৰ
জ্বলি দিবৰ জোৰাবে খৰিষ মূঠি &
bundle of fire-wood which
may be put into the fire at
once, যাগী আদিৰ নাল handle
of a spear.

কুৰালু বি. এবিধ বগা ফুল ধৰা গছ
a kind of tree with white
flower.

কুৰি বি. দুই দহ, বিংশতি twenty
বিণ. কুৰীয়া কুৰি টকা মূল্যৰ of
the value of twenty rupees.

কুৰীয়া বিণ. সঘনে নৰিয়া পৰি থকা,
চিৰকণীয়া sickly.

কুৰীতি বি. বেয়া নিয়ম, বেয়া
ব্যৱহাৰ।

কুক বি. পাণ্ডু আৰু শ্বভৰাষ্ট্ৰৰ পূৰ্ব
পুৰুষ চন্দ্ৰবংশীয় এজন বজাৰ নাম
the name of a prince of the
lunar race. কুককি কুককি
ক্ৰি. বিণ. ককি.ককি by repeated
push and pressure.
কুকক্ষেত্ৰ কুক-পাণ্ডৱৰ যুদ্ধক্ষেত্ৰ।
কুকমুখ ভীয়া।

কুৰং বি. দুই পৰ্বতৰ মাজৰ ঠেঁক

আককঠাই & mountain pass,
& gorge.

কুকং কাবাং বি. লবচন কবা,
কেবম্বেব কবা slight move-
ments.

কুকলি বি. এবিধ বাস্তব & musical
instrument, উকলি দিয়াৰ দবে
কেঁচাই মতা মাত & peculiar cry
uttered by the owl. কুকলি
পিটি টোলব কুকলি বজোৱাৰ দবে
ঘনাই পিট বা বৰকৈ মৰিয়া beat
severely, বৰকৈ হাই উকমি কৰি
দন্দ কৰ quarrel noisily. অক.
ধা. কুকলিয়া কুবলি দে।

কুকৱক বি. এবিধ ফুলৰ গছ crim-
son amaranth.

কুকৱা বি. উকহ জাতিৰ মাছ খোৱা
চৰাই the fishing eagle.

কুকৱা বাহী বি. অসমৰ চাৰি সত্ৰৰ
এখন সত্ৰ।

কুকৱা মাৰি বি, ভালত ব্যৱহাৰ
কৰা দীঘল বাঁহ ডাল, যৰা মানুহ
খৰি দিওতে চিতা সজা চাৰি বা
আঠ ডাল খুটি।

কুকৱা মাৰি বি. কুকৱা মাৰি
চোৱা।

কুকট অক. ধা. কাঁচি হ, গোট মাৰ
to curdle slightly as milk
বিণ. কুকটীয়া।

কুকপ বিণ. আৱণী, অসুৱনি ugly.
বি. কদাকাৰ ugly form. স্ত্ৰী.
কুকপা, কুকপিনী।

কুকৱা বি. পূব দিশৰ পৰা বলা
বতাহ, ইয়াৰ বিপৰীত বতাহক
পহোৱা বতাহ বোলা হয় wind
blowing from the east,
easterly wind.

কুব্ কুব্ অবা. কুব্ পোৱালীক মতা
মাত & word used in calling
a dog. অক. ধা. কুব্ কুবা। বি.
কুবকুৰণি, কুব্ কুব্।

কুৰ্গিস্ (ফা.) বি. অভিবাदन, চালাম
salute.

কুৰ্তা বি. এবিধ খুৰেদি সুমাই পিন্ধা
চোলা & shirt, হাত খৰা ককাল-
লৈকে পৰা চোলা jacket, &
short coat.

কুৰ্বানী বি. মুচলমান ধৰ্ম্ম শাস্ত্ৰমতে
জন্তু বধ কৰা কাৰ্য্য killing an
animal according to Moslem
rites.

কুৰ্বুৰি বি বেয়া পৰামৰ্শ bad
advice. বিণ. কুৰ্বুৰীয়া।

কুৰ্গা বি. যিতিৰ marriage
connection. স্ত্ৰী. কুৰ্গানী।

কুগুৰা বি. তাঁত বাটি কৰোঁতে
ব্যৱহাৰ কৰা মূৰ জোজা খুঁটি &
weaver's peg or stake.

কুল বি. জাতি, বংশ & caste, &
race, family. বিণ. কুলীয়া
কুলৰ সম্পৰ্কীয়, জাতিৰ belong-
ing to a caste. কুল-কন্টক বি.
বংশৰ অপবংশ বা অনায়াসকাৰক,
কুলকমল জাতিৰ গছ, ফুল,

বংশব গোবর। কুলকণ্ড বিজ কুল
বা জাতিব নিয়ম মতে কবিব লগা
কাম। কুলগুৰু কোনো বংশব
গুৰু বা পুৰোহিত। কুলটী বি.
বেড়া, অসতী তিবোতা a whore,
prostitute. কুলভিজক বংশব
শ্রেষ্ঠ পুৰুষ, যাৰ দ্বাৰা বংশব মান
বাঢ়ে। কুলদেৱতা বি. কোনো
এক বংশব পূৰ্বৰ পৰা আৰাধনা
কৰা দেৱতা the tutelary god
of a family. কুলধৰ্ম কোনো
জাতিব শাস্ত্ৰব নিয়ম মতে কবিব
লগা কাম। কুলপতি বি. আশ্ৰমৰ
প্ৰধান ঋষি। কুলৱতী সংকুলব
তিবোতা, সতী a high caste
woman. কুলনীল জাতি আৰু
সভাৰ। কুলত্ৰী সতী তিবোতা।
কুলসংহাৰিণী কুল-নাশিনী।

কুলক্ষণ বি. অমঙ্গলৰ চিন a bad
omen, গাত ধকা অমঙ্গলীয়া চিন,
বেয়াগুণ bad conduct. বিণ.
কুলক্ষণীয়া, কুলক্ষণী বি, কোনো
লক্ষণ বা প্ৰকৃতি ধকা তিবোতা a
woman having bad con-
duct or unlucky marks on
the body, অমঙ্গলীয়া inauspi-
cious.

কুলা অক. ধা. যথেষ্ট হ to suffice.

কুলা বি. ধান চাউল আদি জৰা
বাহৰ যতন, সাপৰ ফেট a
winnowing fan, the hood of
a snake.

কুলাজাৰ বি. বংশব কলহ one
who brings disgrace to
one's family.

কুলাচল বি. এটা অসুখৰ নাম the
name of a demon.

কুলাচাৰ বি. জাতিধৰ্ম, কুলধৰ্ম।

কুলাধম বি. কুৰ্ম কবি বংশৰ
দুৰ্নাম অনাৰ্হতা a wicked man
bringing disgrace to his
family by vicious deeds.

কুলি বি. বসন্ত কালত ওলোৱা এবিধ
কলা হুণীয়া চৰাই the Indian
cuckoo.

কুলী বি. হজুৰা সামান্য বন কৰা
মানুহ, বহুৰা, মজুৰ a hired
labourer. কুলীমালী কোনো
সামান্য কাম কৰা মানুহ any sort
of labourer.

কুলীন বিণ. উত্তম কুলত জন্ম well-
born, উত্তম কুলৰ লোক a man
of high descent.

কুলীশ বি. ইন্দ্ৰৰ বজ্জ Indra's
thunder bolt.

কুলুকুলু বি. পানীৰ সোঁতৰ শব্দ an
imitative word used to
express the sound of a
small stream of water.

কুলোত্তৰ বিণ. কোনো এক বংশত
জাত born in the family of.

কুলকুল বি. পানীৰ সোঁতৰ শব্দ an
imitative word used to
express the sound of a

small stream of water.

অক. ধা. কুলকুলা। বি. কুল-
কুলজি।

কুলকুলিয়া অক. ধা. মুখত পানী লৈ
সঞ্চালন কৰি মুখ পৰিষ্কাৰ কৰা to
gargle.

কুৱাং বি. বাংকুব & wolf,
(নামনি অলম) কপণ মাহু &
miser.

কুশ বি. এবিধ পবিত্ৰ বন & kind
of sacred grass, বামচন্দ্রৰ এজন
পুতেক the name of a son of
Rama. কুশবীণ পৃথিবীৰ সাত
দ্বীপৰ এটা দ্বীপ one of the
seven divisions of the world.
কুশছিঙি সৰু ছেদ কৰ, একেবাৰে
এবি দে to sever connection
altogether. কুশধৰজ বি. জনক
বজাৰ ভায়েক, & brother of
Janaka. কুশ-নাভ বি. বিশ্বামিত্ৰৰ
পিতামহ, the grand-father of
Viswamitra. কুশভ্ৰাজ্ঞ বি.
সাতভাল কুশ মেৰাই লোৱা কুশৰ
গাঁঠি, ইয়াক শ্ৰাদ্ধত লাগে।

কুশগুণিকা বি. বিয়া আদিৰ সময়ত
কৰা হোম।

কুশল বি. কল্যাণ, নিৰাপদ, মঙ্গল
welfare, well-being. happi-
ness. বিণ. নিপুণ, পাবগ expert,
skilful. বিণ. কুশলী। ক্ৰি. বিণ.
কুশলে আগদত নগৰাকৈ, দৃষ্ট
নোহোৱাকৈ safely. কুশল

কৌৱৰ বি. বিদ্যালিহৰ গণ-
আন্দোলনৰ এজন অসমীয়া শহীদ।

কুশাসন বি. পূজা আদি কৰোঁতে বহা
কুশৰ আসন বা কঠ & mat made
of kusa grass. কুশাণ্ড কুশৰ
আগৰ নিচিনা তীক্ষ্ণ আক সূক্ষ্ম।
কুশাণ্ডবুদ্ধি তীক্ষ্ণবুদ্ধি।

কুশী বিণ. কুছিত, অস্তবনি ugly.
কুশীলব বি. গায়ক, নট, অভিনেতা
singer, actor.

কুশাৰি বি. পেটত বধা ধং বা
অসন্তোষ cherished ill will.
বি. অসন্তুষ্ট, ক্ৰোধযুক্ত displeased,
piqued.

কুষ্ঠ বি. কুষ্ঠ, বৰ-বোগ leprosy.
কুষ্ঠী বিণ. কুষ্ঠীয়া, কুষ্ঠ বোগে ধৰা
leprous. বি. কুষ্ঠীয়া মাহু &
leper.

কুশাণ্ড বি. কোমোৰা the white
pumpkin.

কুসংস্কাৰ বি. নেজানি-মুৰ্জি কৰা
সিদ্ধান্ত prejudice, যুক্তি নথকা
ধৰ্মবিবিশ্বাস বা নীতি superstition.

কুসীদ বি. সুদ interest.

কুসুম বি. ফুল, পুষ্প flower.
কুসুমিত বিণ. পুষ্পিত।

কুসুম-মালা বি. ফুলৰ মালা & gar-
land of flowers, অসমীয়া ভাষাৰ
এবিধ হন্দৰ নাম & kind of
Assamese metre.

কুসুমায় বি. কামৰৈৰ the Indian

Cupid. কুসুমাকৰ বি. বসন্তকাল, উত্তান।

কুস্তা বি. ব্যায়াম physical exercise.

কুহক বি. ভেলেকী বা ইলুজাল বিভা, বাজী jugglery, ছল, প্রবঞ্চনা fraud, deception. বিণ. কুহকী ইলুজাল মাৰি মোহকৰা গুণ থকা having the power or quality of captivating by means of magic or incantation. জী. কুহকিনী।

কুহৰ অক. ধা. কুহ কুহ শব্দ কৰা। বি. গাঁত, কাণৰ গহ্বৰ a cavity, the ear. বি. কুহৰণ।

কুহ, কুহু বি. কুলিৰ মাত crying of a cuckoo.

কুহলিয়া সক. ধা. ধীৰে ধীৰে ক (বাক্যার্থত) to speak slowly.

কুহুম বি. এবিধ সৰু গছ আৰু তাৰ হালধীয়া ফুল the safflower, কণীৰ ভিতৰৰ হালধীয়া ভাগ the yolk of an egg, কুহুমবুলীয়া কুহুম ফুলেৰে বোলোৱা, হালধীয়া। কুহুমসাৰ পাণ্ডবোগ jaundice.

কুহুমীয়া বিণ. অলপ অলপ তপত tepid.

কুহু-কুহু কৰে ক্রি. বিণ. অলপ অলপকৈ ডিঙ্গিৰ পৰা শব্দ কৰি making a low repeated noise from the throat as in coughing slightly.

কুহেলিকা বি. কুঁৱলী fog.

কুকি বি. পেটৰ ভিতৰ, গৰ্ভ the womb, কাষত, ওচৰত near.

কু অম্. শব্দ. কণৌ বা কুলি চৰাইৰ মাতৰ নিচিনা *শব্দ imitative sound used to express the cooing of a dove or the Indiancuckoo. অক. ধা. কুকা।

কুঁচি বি. তাঁতত তাহোন দিবলৈ গছৰ ঠৰঙা আঁহ মাজনী a brush.

কুঁৱা (সং কুপক) বি. পাটনাদ a well.

কুকুতা বি. এবিধ ল'ৰাৰ খেলালি a kind of children's play.

কুজল বি. চৰাইৰ মাত cooing of a bird.

কুট বি. মিছা, মায়া, ভণ্ডামি fraud illusion, deception, জটিল জৰোঁথ্য intriguing, পৰ্ব্বতৰ টি a mountain peak, নাঙলৰ গ ডোৰৰ the body of a plough.

কুটলীয়া বিণ. টুটকীয়া, লগনীয়া poisoning one's mind against another, back-biting, crooked.

কুটার্থ বি. গুপ্ত অৰ্থ hidden meaning. বিণ. কুটার্থক।

কুটি বি. নাঙলৰ মূৰৰ হাতেৰে ধৰা ভাগ the part of a plough which the ploughman holds by the hand.

কুটনাট্ বি. লগনীয়া কথা back

biting, চকাত, কুম্ভণা trick, design.

কুট-পাশ বি. হসনা, শঠতা, আত-
পকীয়া বুদ্ধি fraudulent
displaying.

কুট-প্রশ্ন বি. সহজে উত্তর দিব
নোৱাৰা প্রশ্ন a queer question.

কুট-শাল বি. টুটকীয়া মানুষ a
backbiter.

কুপ বি. নাদ a well. কুপমণ্ডু ক
বি. নাদত থকা ভেকোলা a frog,
নাদৰ ভেকোলাৰ দৰে সদাই ঘৰত
থকা আৰু বিদেশ নেদেখা লোক,
সংকীৰ্ণ মনৰ মানুষ (নিম্নাত
ঘাটে) a man of narrow
ideas

কুপা বি. তেলৰ টাৰি, তেলৰ সৰু
পাত্ৰ a small oil vessel.

কুৰ্জিকা বি. কাঁচি গাখীৰ slightly
curdled milk.

কুৰ্জুট বি. কপট, গোপনে বখা
হিলা বা অন্তায় কবিবৰ ইচ্ছা
hidden ill-will, grudge. বিণ.

কুৰ্জু টীয়া।

কুৰ্জ বি. কাছ, কচ্ছপ a tortoise,
শৰীৰৰ এবিধ বায়ু।

কুৰ বি. নৈ বা সাগৰৰ পাৰ, নৈৰ
দাঁতি বা কাণ a shore, a bank.

কুৰ বি. ভোক লগোৱা বায়ু a
particular wind.

কুৰ বি. কষ্ট, দুখ pain, trouble.
বিণ. কষ্টকৰ painful. কুৰু সাধ্য

বিণ. হুখেৰে সিদ্ধি কবিব ধৰা,
হুনাৰা requiring great pain
or labour.

কুং বি. ধাতুৰ পাহত যোগ হোৱা
প্রত্যয় verb-affixes, কৰোতা,
বিশেষত্ব শব্দৰ পাহত থাকে, যেনে
'কৰ্মকুং' a doer.

কৃত কৃত. বিণ. যাক কৰা হৈছে, কৰা
done.

কৃতকৰ্মী বিণ. কাম জনা, কাৰ্যদক্ষ
skilful, clever. কৃতকাম পূৰ্ণ-
মনোবধ।

কৃতকাৰ্য্য বিণ. কৃতার্থ, যাৰ কাৰ্য্য
সিদ্ধি হৈছে successful. বি. কৃত-
কাৰ্য্যতা।

কৃতকৃত্য বিণ. কৃতকাৰ্য্য success-
ful, কৃতার্থ blessed. বি. কৃত-
কৃত্যতা।

কৃতঘ্ন বিণ. অকৃতজ্ঞ। বি. উপকাৰীৰ
অপকাৰ কৰে বা উপকাৰ স্বীকাৰ
নকৰে ungrateful, returning
injury for benefits received.
বি. কৃতঘ্নতা।

কৃতজ্ঞ বিণ. শলাগ লোৱা, উপকাৰ
স্বীকাৰ কৰা grateful. বি.
কৃতজ্ঞতা।

কৃতজ্ঞাৰ বিণ. বিবাহিত married.

কৃতবী বিণ. স্থিৰ বুদ্ধি, সংযতমনা।

কৃতনিশ্চয় বিণ. ঠিক, নিশ্চিত, দৃঢ়-
সঙ্গ, সিদ্ধিলাভ সম্বন্ধে সংশয়শূন্য
certain, confident, deter-
mined.

কৃত্তিক বিণ. শিক্ষিত, শিকিবুজি
জানী হোবা learned, cultured.

কৃত্তিককল্প বিণ. কোনো কার্য
কবিলে স্থির কবা resolved,
determined.

কৃত্তিকজি বিণ. হাতযোব কবা,
কবযোব কবা supplicating
with joined hands.

কৃত্তিক বি. জীবন শেষ করোতা, যম
Yama, the god of death.

কৃত্তিক বিণ. যাব বাঞ্ছা সিদ্ধি হৈছে,
ধন্য successful, blessed. বি.
কৃত্তিকতা ।

কৃত্তি বি. স্ত্রী. কৰণ, অনুষ্ঠান, চেউ ।

কৃত্তি বি. কার্যদক্ষতা ability,
উপযুক্ততা ।

কৃত্তি বিণ. পারগ, সামর্থ্য থকা
competent, capable, সদৃশ
থকা having good qualities,
জানী, পণ্ডিত, পুণ্যবান wise,
pious.

কৃত্তিকা বি. তৃতীয় নক্ষত্র the third
lunar mansion.

কৃত্তিবাস বি. মহাদেব name of
Shiva, বঙ্গদেশৰ বামায়াণ লিখক
প্রাচীন কবি ।

কৃত্ত্য বি. কবিলগা কাম, কর্তব্য
duty, work.

কৃত্তিম বিণ. মানুহে কবা বা সজা
artificial, আচল নোহোবা,
নকলী not genuine, আনুভবিক

নোহোবা insincere, কাল্পনিক,
মিছা false, fictitious.

কৃত্তি বি. কুৎসৃত্যয় যুক্ত হৈ-কিন
হোবা ।

কৃত্তি বি. কবাইট মানুহ, কটকিনা
মানুহ & miser. (প্. অ.) সৰু
মনব, নীচ low-minded. বিণ.
কটকিনা miserly.

কৃত্তি বি. দয়া, অনুগ্রহ kindness.

কৃত্তিচার্য বি. এজন বীৰব নাম ।
বিণ. কৃত্তিানু, কৃত্তিানয় ককৃত্তিানয়,
দয়াময় kind. কৃত্তিানয় বি. কৃত্তিান
বন, ঐশ্বৰিক প্রেমব অনুভূতি আক
উপভোগ । কৃত্তিানয়, কৃত্তিানয়
বিণ. দয়ালু kind. কৃত্তিানয়
দয়ালীন unkind.

কৃত্তি বি. পোক, কীট, পেলু &
worm, an insect. কৃত্তিান, কৃত্তি-
নাশক পোক মৰা, কৃত্তিান কবা
worm-destroying.

কৃত্তি বিণ. কীণ, দুর্বল weak, slender.
বি. কৃত্ততা । কৃত্তানী বি.
লাহী গা থকা slender-bodied,
শুৱনী (তিবোতা) beautiful.
কৃত্তানু বি. জুই fire.

কৃত্তক, কৃত্তাণ বি. খেতিয়ক &
husbandman.

কৃত্তি বি. খেতি husbandry,
কৃত্তি-কণ কবিল সাহায্যব কাৰণে
দিয়া চৰকাৰী ঋণ । কৃত্তিকব.
কৃত্তিানী বি. খেতিয়ক, কৃত্তি

কবি খোঁরা মানুষ cultivator.
কৃষিকল খেতিয়ক।

কুট্ট বিণ. কবিত, আকুট cultivated, attached.

কৃষ্টি বি. কৃষিকর্ম cultivation,
শিক্ষা বা চর্চাবে লাভ কবা উৎকর্ষ,
সংকৃতি culture.

কৃষ্ণ বিণ. ক'লা black, dark. বি.

ক'লা বৰণ black colour, বথুবাভ
বসুদেবৰ পৰা দৈবকীৰ গৰ্ভত জাত
হোৱা বিষ্ণুৰ এক অৱতাৰ, বৈষ্ণৱ
সকলৰ ইউ দেৱতা the son of
Vasudeva and Devaki. স্ত্রী.

কৃষ্ণা দ্রৌপদী।

কৃষ্ণ দ্বৈপায়ন বি. বাসয়ুনি name
of Vyasa. কৃষ্ণপক্ষ প্ৰতিপদৰ
পৰা আঁউলীলৈ ১৫ দিন the dark-
half of the month. কৃষ্ণলীলা

কৃষ্ণৰ কৰ্ম বিলাক deeds of
Krishna. কৃষ্ণবাৰ এবিধ হৰিণ
antelope. কৃষ্ণচুড়া এবিধ ফুলৰ

গছ। কৃষ্ণলৰ্প কেঁটা সাপ cobra.

কৃষ্ণা দ্রৌপদী name of
Draupadi. কৃষ্ণাষ্টমী কৃষ্ণৰ জন্ম
তিথি, জন্মাষ্টমী, কৃষ্ণপক্ষৰ অষ্টমী।

কেই, কেইটা বি. সৰ্ব্ব. কিমান
সংখ্যাব how many.

কেইবা বিণ. সৰ্ব্ব. কিমান নিশ্চয়
বথকা . কিন্তু এটাতকৈ বেছি
several. কেইবাটা বি. সৰ্ব্ব.

অনেক, বহুত several, many.

কেইও, কেয়ো, কেইওটা,

কেয়োটা বিণ. সৰ্ব্ব. যিমান আহিল
সিমান, সেই সকলো all of them.
কেউটীয়া টোঁবা বি. টোঁবা সাপৰ
নিচিনা বিষ নাইকিয়া এবিধ সাপ
a kind of snake.

কেও, কেউ সৰ্ব্ব. কোনো, কোনো
এটাও one even.

কেওট বি. অসমৰ এজাতি হিন্দু-
মানুহ a caste of Assamese
Hindus.

কেওয়েওকৰা ক্ৰি. বৰকৈ কাকুতি
মিনতি কৰা to request
earnestly.

কেং, কেং কেং অনু. শব্দ. টাঙোন
খোঁৱা কুকুৰৰ নিচিনা মাত an
imitative sound used to
express the cry uttered by a
dog when beaten. বি.
কেংকেঙনি।

কেংকে (কথা ভাষা) কেনেকৈ how.

কেঁও বি. খোঁৱৰ ভিতৰত থকা
কোমল পাত, পোনেই ওলোৱা
গজালি, তামোলৰ বেটুৰ ভিতৰৰ
কোমল ভাগ leaf in the bud, a
young and tender shoot,
the tender part of a betel
nut about the stem or head.

কেঁকনি বি. গেঁথনি, নৰিয়া মানুহে
কট্টেৰে উশাহ লওঁতে হোৱা শব্দ,
হুখৰ শব্দ a groan. অক. ধা-
কেঁকা।

কেঁহুবি বি. ঠাঙ্গ bent, আকুৰ কুলৰ

কলি flower bud of the poppy.
কৈকো গৈথো বি. অনিচ্ছা বা
অমাস্তি প্রকাশ act of express-
ing un-willingness.

কৈকো-জৈকোটৈ ক্রি. বিণ. গধুৰ
বস্ত্র ভব সহিব নোৱাৰি কঁজা হৈ
being bent with weight.

কৈকোৰা বিণ. বেঁকা, ডাঁড় লগা
crooked, bent. স্ক. ধা. বেঁকা
কৰা to bend. বি. পানীত থকা
এবিধ স্ক জন্তু a crab. স্ত্রী.
কৈকুবী।

কৈকোৰা-কৈকুৰি বিণ. বহুত ডাঁড়
থকা having many bends. বেঁকা
বৈকি zigzag.

কৈককৈকনি বি. বাজহাঁহৰ মাত
cackle of a goose. অক. ধা.
কৈককৈকা।

কৈচ বি. কাপোৰৰ আঁচলত
কতীয়াৰ্কে দিয়া ফুল an oblique
stripe in the border of a
cloth. অক. ধা. পকা শুচি কৈচা হ,
ভাল শুচি বেয়া হ to become
worse.

কৈচা বিণ. নপকা unripe, green,
নিসিজা, নোপোৰা not cooked,
unburnt, বুদ্ধি পূৰ্ণ নোহোৱা un-
wise, অসঙ্গত injudicious,
অস্থায়ী not lasting. কৈচাই ক্রি.
বিণ. নপকাৰ্কে, কৈচা অবস্থাতে in a
raw or unripe state. কৈচাই-
খোৱা বিণ. নিসিজা বা নপকা।

অবস্থাতে ধাব পৰা eatable in a
raw or unripe state, উগ্র-
যভাৱী furious. কৈচা-গোজ উগ্র
গোজ। কৈচা-ঘাম মৃত্যুৰ সময়ত
যি ঘাম ওলায়। কৈচা-ঘুমতি
ভালকৈ টোপনি নোহোৱা। কৈচা-
চুলি ক'লা চুলি। কৈচা-ডেজ
ভিকৃতিকাৰী বড়া ডেজ। কৈচা-
ভোগ চাউল, গাখীৰ আদিবে,
নিসিজোৱাকৈ যি ভোগ কৰা হয়।
কৈচা-মাল যি বস্ত্রৰ পৰা শিল্প মৰ্য্য
নিৰ্ম্মিত হোৱা নাই, raw mate-
rials. কৈচা-বচিঙ্গ সাময়িক
ভাবে প্ৰাপ্তি স্বীকাৰ। কৈচা
লিখনি অপৰিণত বয়সৰ বচনা।
কৈচা-সোণ নিভাজ সোন।
কৈচাশাল বিণ. বৃদ্ধি নোলোৱা,
আমঠ, আপোনাৰ কথাৰ বাজে
লোকৰ কথা মন্তনা self willed,
not amenable to reason.

কৈচী বি. কাপোৰ কটা অস্ত্ৰ
scissors.

কৈচীয়া বিণ. কতীয়া, এচুকৰ পৰা
আন চুকলৈ যোৱা oblique, dia-
gonal. ক্রি. বিণ. কৈচীয়াৰ্কে,
কৈচীয়াৰ্কেচী বিণ. এচুকৰ পৰা
আন চুকলৈ কটা crossing or
cutting each other diago-
nally.

কৈচু বি. এবিধ গাঁতত থকা
সৰ্পাকৃতি পোক an earth-worm.
কৈচুমটা বি. কৈচুৰে তোলা মাটি।

কেঁচুখীয়া বি. অর্ধবোগব পৰা
বহির্ভূত হোৱা কেঁচুৰ সুৰ
নিচিনা টোণোৰা. অর্ধবোগ the
piles. কেঁচু সাপ কেঁচুৰ নিচিনা
এবিধ সাপ।

কেঁচুৱা বি. দুখ-পোস্ত, নিচেই সৰু
পিয়াহ খোৱা of tender age,
nursed at the breast, an
infant.

কেঁচেলুৱা বিণ. আধা পকা, আধা
নিজা half ripe, half-boiled.
অলপ পোহঁ লোৱা half-tamed,
ভালকৈ শিক্ষিত নোহোৱা half-
skilled.

কেঁটেলা বি. গাত কাঁইট থকা এবিধ
জন্তু a porcupine.

কেঁউ অত্ন. শব্দ. অকস্মাৎ ববকৈ
আঘাত কৰিলে বা কামোৰ মাৰিলে
হোৱা. শব্দৰ নিচিনা যাত an
imitative sound used to
express that uttered by one
suddenly bitten or struck.

কেঁউ কৰে ক্ৰি. বিণ. গিৰিসাই ধৰি
বা আঘাত কৰি, অকস্মাৎ কামোৰ
মাৰি ধৰি attacking or seizing
suddenly. কেঁউকে বকবে
কাণকে বকবে, অলপো কটু বোধ
বকবে।

কেঁজুৰি বি. এবিধ আপুৰি হোৱা
হালধিৰ মিচিনা গছ the wild
turmeric. **কেঁজুৰীয়া** বিণ. অলপ
হালধীয়া yellowish.

কেঁজুৰি বি. চেবেপা, মানুহ আৰু
জন্তুৰ তেজ খোৱা এবিধ উৰি ফুৰা
সৰু শোক & flea.

কেঁৰা বিণ. একলীয়া চকুযুক্ত, যাৰ
এটা চকু সৰু, কতীয়া বা
একলীয়াকৈ চোৱা oblique
(look), একালে চাওঁতে আন
ফালে দেখা squint eyed,
কতীয়া, এতলীয়া aslant. বি.

কেঁৰা চকু থকা মানুহ। স্ত্ৰী. কেঁৰী।
কেঁৰা কেঁৰি বিণ. কতীয়া-কতী,
কেঁটীয়া-কেঁটী, সমান্তৰাল নোহোৱা
leaning in opposite ways,
not parallel, crossing one
another at an angle. ক্ৰি. বিণ.

কেঁৰা-কেঁৰিকৈ।

কেঁৰা চকুৱা বিণ. কেঁৰা চকু থকা
squint eyed. **কেঁৰালাগ** আৰ
লাগ, কেনা লাগ to be out of
order.

কেঁহেক বি. এবিধ. পথাৰত হোৱা
বনৰ মূল a kind of esculent
root.

কেচ্ (ইং) মোকদ্দমা a legal suit,
অৱস্থা, পৰিস্থিতি state, situa-
tion.

কেচেমা কেচেম বিণ. কেঁচা মানুহ
দৰে গোন্ধোৱা বা খাওঁতে তেনে
লগা smelling or testing like
raw fish.

কেচেলেপা বি. 'কেঁহুটা' চোৱা।

কেচেব্ অত্ন. শব্দ. কেঁচা ওট, বা

শাক আদিত কামোৰ শব্দ
হোৱাৰ নিচিনা শব্দ an imita-
tive sound used to express
the sound produced by the
teeth when chewing raw
fruit or vegetable. ক্ৰি. বিণ.

কেচেৰ কৰে, কেচেৰাই।

কেঁচেৰা বিণ. বিজ্ঞাতবীয়া, দুৰ্ভ
degenerate, wicked. জী.

কেচেৰী।

কেচেৰ বি. এবি পলুক পাত খুওৱা
এবিধ গছ a kind of tree on
the leaves of which eri-
worms are occasionally fed.

কেচকেচ বি. ডাঙৰাক আক
কৰ্কশকণে কোৱা কথাৰ শব্দ।

কেচ-কেচনি বি. দন্দৰ শব্দ, হাই
the sound of a noisy
dispute. ক্ৰি. কেচকেচ। বি.

কেচকেচি। কেচকেচীয়া বিণ.
সদায় দন্দ হাই কৰি থকা braw-
ling.

কেঞা বি. মাৰবাৰ দেশৰ পৰা অহা
বেপাৰী মানুহ a Marawari
trader.

কেঞা আঙুলি বি. হাতৰ বা
ভবিৰ সকলোতকৈ সৰু আঙুলি the
little finger.

কেঞাবল বি. এবিধ চোভালত
হোৱা মুঠাভাতিৰ বন a kind of
grass.

কেটাই-জেডেবীয়া বিণ. অলপতে

খং উঠা, কেট কেটাই থকা, বিং-
ষিটীয়া easily irritated.

কেটুলি বি. পানী গৰম কৰা নলী
থকা পাত্ৰ kettle.

কেটাব বি. চকুৰমলি, কেচকুবি।

কেটেঙা বিণ. ক্ষীণ, দুৰ্বল weak,
lean

কেটেপ-কেটেপ কোনো লিকটা
বস্তু চোৱাওঁতে হোৱা শব্দ।

কেটেব্-জেডেব্ বি. কৰ্কশ বা টান
মাত, কটুবাৰ্য্য harsh and angry
word.

কেটকেটা ক্ৰি. বিং বিঙা, দোষ ধৰি
ভাবি দ্বে scold, chide coarsely.

বি. কেটকেটনি। বিণ. কেট-
কেটীয়া।

কেণা বিণ. পোকে বিজ্ঞা bored by
insects, কাণোৰ বোৱাত নাইবা
আন কোনো কাম কৰোতে হোৱা
ভুল mistake in weaving
or in other works, বিনোৰ,
অসঙ্গত কথা impropriety of
speech.

কেভ, কেভো সৰ্ব্ব. কোনো,
কিছুমান, কোনো নিৰ্দিষ্ট সংখ্যক
some, certain.

কেতিয়া ক্ৰি. বিণ. কোন সময়ত,
কাহানি when. সৰ্ব্ব. কোন সময়
what time. ক্ৰি. বিণ.

কেতিয়াকৈ, কেতিয়াও কদাচ,
কদাপি, কোনো কালতো never.

কেতিয়াবা কেতিয়াবা যাকে

যাছে, যাছে সময়ে now and then.

কেতিয়াবা সৰ্ব্ব. কোনো এক সময় a certain time. ক্রি. বিণ. কোনো এক সময়ত occasionally. কেতিয়াবাই কাহানিবাই long ago.

কেতু বি. কেতু গ্রহ, নবম গ্রহ the 9th of planets, পতাকা, নিহান, ধ্বজ a flag, a standard.

কেতক সৰ্ব্ব. কিমান how much, কেতটি, কেতটিমান. কিমান how many.

কেতকী বি. এবিধ সুগন্ধি ফুল a kind of flower. কেতকী কঠাল বি. মাটি কঠাল a pineapple. কেতকী চৰাই এবিধ ধূসীয়া চৰাই a kind of summer bird.

কেতকীয়া বিণ. জটিল, পোন নোহোৱা, বান্ধ লগা knotty, intricate, একে কথাৰ পুনঃ পুনঃ কোৱা repeating the same thing over and over.

কেতখানি, কেতবোৰ, কেতবিলাক বিণ. কিছুমান some.

কেতাবি বি. শিৱ Shiva, কামৰূপ হাড়োত থকা সদাশিৱৰ মূৰ্ত্তি বা সেই নামৰ দেৱালয়, ভাৰতীয় সঙ্গীতৰ এটা বাগব নাম name of a tune in Indian music.

কেম্কেম্ কেমেঁকে, how.

কেম্কেম্কা বি. (কথ্য ভাৱা) কুম্বেম্কা a snail.

কেমি ক্রি. বিণ. কোন পোনে, কোন ফাললৈ which way. কেমিও কোন পোনেও, কোন ফালেও (এটা বা পদ পাছত থাকে) in no way whatever. কেমিবা ক্রি. বিণ. অনিশ্চিত কোনো একালে।

কেমুৱা সৰ্ব্ব. কেনেকুৱা।

কেমে, কেমেকুৱা সৰ্ব্ব. কেনেকুৱা, কি বকয়ব বা প্রকাৰব, কোন বিষয় of what sort. ক্রি. বিণ. কি বকয় how.

কেমেকৈ ক্রি. বিণ. কি উপায়েৰে, কি দৰে, কি ভাবে how, by what means.

কেমেবা বিণ. সৰ্ব্ব. কোনো এক অনিশ্চিত প্রকাৰব, বাভাৱিক নোহোৱা unusual, of a peculiar nature (in a bad sense). ক্রি. বিণ. কেনে, কিবাপ how. কেমেবাকৈ ক্রি. বিণ. কোনো এক অনিশ্চিত প্রকাৰে, কিবা ৰূপে some how.

কেমেবীয়া বিণ. কান্দুৱা হতাৰৰ whining.

কেম্কেম্ অন্ত. শব্দ. অলপ অলপকৈ হৈ থকা বৰষুণৰ নিচিনা শব্দ an imitative sound used to express that of a slight but continuous rain. বি. কেম্কেম্। অক. বা. কেম্কেম্।

বিণ. কেন্দু কেমীয়া অলপ অলপকৈ
একেবাহে পৰি থকা (বৰমুণ), অলপ
অলপকৈ কান্দি থকা whining.

কেন্দু বি. এবিধ গছ the ebony
wood.

কেন্দেজি বি. কোচাল কবি কবা
বং ধেমালি boisterous merry-
making.

কেন্দু বি. ঘূৰণীয়া বস্তুৰ ঠিক মাজ
ঠাই the centre of a round
thing, পৃথিবীৰ উত্তৰ বা দক্ষিণ
মেক a pole of the earth,
কোনো কাৰ্য্যৰ মূল বা প্ৰধান ঠাই
the chief place.

কেন্দু বি. ছিদ্ৰ, দায় fault, cause
of displeasure, অপমান পাই
হোৱা থং বা বোহ displeasure.

কেন্দুী (জ্যোতিষত) কেন্দুহলত
অধিহিত।

কেন্দুীভূত যি কেন্দু হৈছে।

কেন্দুীয়ে কেন্দু সম্বন্ধীয়।

কেন্দুীয়ে চৰিত্ৰ প্ৰধান চৰিত্ৰ।

কেন্দু বি. শাবীৰ ওপৰত বা আন
ঠাইত আখৰ বা শব্দ ভুলি দিয়া
বুজাবলৈ দিয়া চিন x।

কেন্দুাকানি বি. আফুৰ এটা টুকি বা
শানি বখা ফটা কানি a piece of
rag soaked in poppy juice.

কেন্দুয়া বি. এডালৰ মূৰ এফাললৈ
আন ডালৰ মূৰ আন ফাললৈ দি
মূৰৰ পৰা অলপ ডলত বন্ধা হুডাল

বাহৰ বস্তন, ডাক ডাঙৰ কাঠ আদি
দক্ষাত ব্যৱহাৰ কৰা যায়।

কেন্দুকা বি. নানা বৰণৰ আঁঠু
আক ওপৰে বন কৰা এবিধ
কাপোৰৰ আসন, পূৰ্বে অসম বজা
আক মজী সকলে তাত বহিছিল an
embroidered cushion used
by the Ahom Rajas and their
ministers.

কেন্দুকা বিণ. জীৱিকা আক
ঘৰবাৰী নথকাত লোকৰ ঘৰত চাপি
থকা having no home and
means of support and living
at the house of another.

কেন্দু কেন্দু অল্প. শব্দ. টোপ খাবলৈ
নোশোৱা চবাই পোৱালীৰ হুখৰ
মাত the cry of young birds
when hungry. কেন্দু কেন্দু কৰ
অক. ধা. খাবলৈ নাপাই কষ্ট পা
suffer for want of food. বি.

কেন্দুকেন্দি।

কেন্দা সৰ্ব. কোনোবা, কোনো
লোকে who.

কেন্দেনে ক্ৰি. বিণ. কি উপায়ে how.
কেন্দিকেন্দু বিণ. ৰাসায়নিক, কৃত্ৰিম,
নকল chemical.

কেন্দেবা ফটো ডোলা যন্ত্ৰ।

কেন্দুৰ বি. বাহৰ অলকাৰ, বাহু an
armlet.

কেন্দাচিল বি. পুণ্ডৰ পৰা ওলোৱা
এবিধ তেল kerosene.

কেন্দাগী বি. লেখক, কৰ্মচাৰী clerk.

কেবাহুগৰ বি. ভব দুপৰৰ অলপ আগৰ সময় the time just before noon.

কেবামত্ত বি. ক্ষমতা, বাহাহুবি, হহিয়া power, strength. কেবামত্তালি মহত্তালি powerfulness, বলীৰ বৰ্তাৰ বা কাৰ্য্য strength, বলৰ বা শক্তিৰ অহকাৰ boasting of power.

কেবাহি বি. বেঁকা, এফলীয়া oblique, জ্জ্বেপ a glance. ক্ৰি. বিণ. কেবাহিকৈ কেঁবা কৰি askance. কেবাহিকৰ অলপ কাণকৰ, অলপ মান্য কৰ।

কেবাহী বি. লোৰ বহু পাত্ৰ, লোহোৰা an iron pan.

কেবি বি. সৰু ডিঙি-চিয়া। গুবৰ টেকেলি a small earthen jar for keeping gurb.

কেবিষেবি বিণ. অনেক পাক থকা বেঁকা বেঁকি turning round and round, zigzag.

কেক বি. কাণত পিন্ধা এবিধ জলকাৰ a kind of ear-ornament.

কেকৱালি (পু. অ.) বি. গুৰিয়াল, নাৰৰ গুৰি বঠা ধৰোতা।

কেবেক্ অম্. শব্দ. হুটা টান বহু বৈহনি বোকাৰ হোৱাৰ নিচিনা শব্দ an imitative sound used to express that produced by

two hard bodies when rubbed against each other.

কেবেচা, কেবেচীয়া বিণ. আঁথ বনৰীয়া, ভালকৈ বশ নোহোৱা, এচলীয়া, -কতীয়া partially tamed, not properly subjugated, oblique. জী. কেবেচী। ক্ৰি. বিণ. কেবেচীয়াকৈ।

কেবেপ বি. কটাক, অতি সামান্য মনোযোগ minding, paying slight attention.

কেবেপা বি. গছৰ ফেৰঙনি বা সেই নিচিনা ছফালে ছডাল পেং থকা বস্তু a fork of a tree, a cross-shaped thing. বিণ. কেবেপীয়া।

কেবেপা-কেবেপি বিণ. কেঁচীয়া-কেঁচী, বেঁকাবেঁকি।

কেবেয়া বি. ভেৰণ, ভাড়া hire.

কেবেলা বি. এবিধ লতা আৰু তাৰ তিতা ফল a creeper and its bitter fruit.

কেবেলুৱা বি. অলেখ ঠেং থকা এবিধ বড় বৰলীয়া দীঘল পোক a kind of long worm with innumerable legs.

কেবেছৱা বিণ. ডেকা, যুবা youthful.

কেবোণ বি. জীয়া গছত বিদ্ধা কৰা এবিধ পোক, ভাৰণৰা হোৱা গছৰ বোণ বিশেষ an insect boring

trees, and causing a disease of it. বিণ. কেকলীয়া।

কেকেটুতা বি. নেউলৰ আকৃতিৰ অলপ সৰু পনীয়া ভামোল খোৱা জন্তু বিশেষ squirrel.

কেবকেৰ অম্. শব্দ. দুটা টান বস্তু যিহনি খাই ধকাত হোৱাৰ নিচিনা শব্দ an imitative sound used to express that produced by two hard bodies continually in motion and rubbing against each other. বি.

কেবকেৰেণি। বিণ. কেবকেৰীয়া

কেব কেব শব্দ কৰা, বস নথকা, টান। অক. ধা. কেবকেৰা।

কেবযেহঁনি বি. দিওঁ নিদিওঁ বা কৰোঁ নকৰোঁ কৰা কাৰ্য্য the act of being undecided. অক. ধা.

কেবযেহঁ।

কেবজেৰ বি. বেচ কৰাবলৈ বা বঢ়াবলৈ কৰা বাদানুবাদ the act of haggling over the price of a thing. অক. ধা. কেবজেৰা।

বি. কেবজেৰণি। বিণ. কেবজেৰীয়া।

কেবমেৰ বি. বেকাবেঁকি কৈ কৰা গতি the act of moving in a tortuous manner. অক. ধা.

কেবমেৰা। বি. কেবমেৰণি।

বিণ. কেবমেৰীয়া।

কেবল হালোৱাৰ দেশ।

কেবা বিণ. চকুৰে পোনকৈ বেদেখা।

কেবা-ছপৰ বি. বেলা ছপৰ হবলৈ অলপ বাকী।

কেবেয়া ভাৰা।

কেলি, কেলী বি. ক্ৰিয়া, খেলালি, প্ৰমোদ খেল sport, pastime, play.

কেলিকেলেলি, কেহেলি-কেহেলি বি. কামলৈ হেলা কৰি কৰা বং খেলালি idle play, অৱাবত কৰা পলয় idle delay.

কেলেই ক্ৰি. বিণ. কি নিমিত্তে, কি কাৰণে for what reason, why.

কেলেঙ্কাৰ বি. বদনাম, দুৰ্নাম, অতি বেয়া কামৰ অপবাদ, কলঙ্ক, লজ্জা-জনক কাৰ্য্য accusation of some immoral act, scandal. বিণ. কেলেক্কাৰী বদনামী scandalous.

কেলেংমেলেং ভোক পিয়াহ, পৰি-শ্ৰমৰ বাবে হোৱা অস্থিৰ অবস্থা।

কেলেপা বিণ. অকাৰিলা, অযোগ্য, worthless, useless.

কেলেছতা বি. লোকৰ ঘৰত গেষ্ট গৃহি ধকা চপনীয়া living at the house of another. বি. চপনীয়া মানুহ, নিজৰ বস্তু নথকাকৈ লোকৰ বস্তু অধিকাৰ কৰা লোক inter-loper.

কেল্কেল্ বি. অস্পষ্ট, ঘনাই ডাঙৰকৈ মতা শব্দ chattering, a harsh cry. অক. ধা. কেল্-

কেলা, কেলকেননি। বিণ.
কেলকেনীয়া।

কেৱল বিণ. অকল. একমাত্র only.

কেৱলীয়া বিণ. অকলশবীয়া, বিয়া
নকবাকৈ থকা উদাসীন living an
unmarried life. বি. উদাসীন
ভকত a celibate.

কেৱাব বি. নীচ কৰ্ম, দাস বা
গোলামৰ কাম drudgery.

কেৱাবি বি. বন্দী বা গোলামৰ
খাটনি the work of drudge.

কেৱাবী বিণ. বহুবাব খেতি কৰাত
লাব নাইকিয়া হোৱা, যেনে
কেৱাবী মাটি, অপ্ৰিয় হোৱা এলাগী
হোৱা disregarded, disliked.

কেৱে (পু: অ:) সৰ্ব. কোনোৱে no
one.

কেশ বি. মূৰৰ চুলি the hair of
the head.

কেশপাশ বি. চুলিবোৰ a mass
of hair.

কেশৰ বি. ফুলৰ মাজত থকা চুলি বা
আঁহ the stamens or filaments
of a flower.

কেশবী বি. সিংহ lion.

কেশৱ বি. বিষ্ণু, কৃষ্ণ a name of
Vishnu.

কেশী বি. এটা অসুৰ the name of
a demon.

কেহাঁ, কেহেটো বিণ. শিলিখা, কেঁচা
ভাৰোল আদি দালে মুখত লগাব

নিচিনা, বেয়া আৰাদ যুক্ত having
an astringent taste.

কেহু (হি. কেহ) কোনো,
কোনোৱে।

কেহেটালি বি. অলপ বিক্ৰণ কৰা
কথা a slightly jocular
speech.

কেহেটি বিণ. অলপ কেহা slightly
astringent.

কেহেৰপৰা সৰ্ব. কোন ঠাইৰ পৰা
from what place.

কেহেলৈ ক্ৰি. বিণ. কলৈ to what
place.

কেহো সৰ্ব. কোনোৱে, কিছুমানে
some.

কেহুৰাজ বি. এবিধ বন, মোহাবিলে
ক'লা বৰণ ধৰে a kind of
herb.

কৈ কবি, প্ৰকাৰে, 'ভালকৈ'
'মোতকৈ' than.

কৈকেয়ী বি. কেকয় বজাব জীয়েক
দশবথৰ ভাৰ্যা, ভবভৰ মাক a
wife of Dasaratha.

কৈহু (পু. অ.) বিণ. কেনেকুৱা,
কি বকৰ of what kind, কি
হেতু, why. ক্ৰি. বিণ. কৈছে
কিৰূপে, কি কাৰণে।

কৈটত বি. এটা দৈত্য, কৃষ্ণই মাৰি-
ছিল the name of a demon.

কৈঠেলি বি. পাগমাৰি, ভাত
ডবকাৰি আদি মাৰিবলৈ দীঘল মাৰি

a flat stick for stirring things in cooking.

কৈতব বি. কপটতা, ভণ্ডাৰি hypocrisy, মনত লুকাই বধা থৈ secret ill will, ছল, ফাঁকি deceit, untruth, পাশাখেলা gamble.

কৈকিয়ৎ বি. কাৰণ প্ৰদৰ্শন, জবাব explanation.

কৈবৰ্ত্ত বি. নদীয়াল, জালোৰা a fisherman.

কৈয়া (পু. অ.) কোন ঠাই, ক'ত where.

কৈবা বি. কইব, হাঁহকলী the partridge.

কৈল (পু. অ:) কবিলে, কলে did, said.

কৈলাস বি. মহাদেৱ থকা পৰ্বত the mountain abode of Shiva.

কৈৱল্য বি. নিবাপ্ৰয় লোক a distressed or helpless person, (দৰ্শনত) প্ৰকৃতিৰ প্ৰভাবৰ পৰা মুক্তি, ব্ৰহ্ম লাভ, মোক্ষলাভ।

কৈলাসি ক্ৰি. বিণ. কেতিয়া when.

কৈশোৰ বি. কিশোৰ অৱস্থা childhood.

কৌ-কা (অনুকাৰ শব্দ) মাহুহে মতামতি কবোতে হোৱা শব্দ।

কৌচ্ বি. অসমৰ অধিবাসী বিলাকৰ ভিতৰত এটা জাতি an Assamese caste, ব্ৰী. কুঁচনী।

কৌচ্ (সংস্কৃত শব্দ) অক. ধা.

বৈকা হ, কেকোবা হ, কোনো কাৰণে আগ নবঢ়া, উৎসাহহীন হ to be contracted, to shrink, to recoil as from fear or disgust. বি. ভাঁজ, মোকোটা, কোনো বস্তু লবৰ কাৰণে কৰা গাঁত লোৰা কাপোৰৰ জোঁলোঙা a bend, a fold, part of a wrapper contracted into the shape of a bag to receive something, কৌঁচ থা মোকোটা থা, কুঁচি চুটি হ, সঙ্কোচিত হ, উৎসাহ হীন হ to be contracted, to be disheartened, to be discouraged. সক. ধা কৌঁচা, কৌঁচখুৱা চপোৱা, পাছলৈ টানি চুটি কৰ cause to recoil, shorten by drawing back.

কৌঁটা বিণ. বৈকা crooked, বৈকা আঙুলি থকা বা আঙুলি নথকা, কোঙা having a crooked finger or without a finger.

কৌটকৰা বি. এবিধ বৰ জোঙা আৰু বেছি কাঁইট থকা গছ আৰু তাৰ গুটি a kind of thorny plant and its fruit. কৌটকৰী, কৌটকৰী মুগা কৌটকৰা, বগৰী গছ আদিৰ পাত ধোৱা এবিধ বনবীয়া মুগা the Tassar silkworm.

কৌঠ বি. সৈন্যৰ নিযুক্তি গড় বাহি

বেবা ঠাই, কাঠ বাঁহ আদিবে কবা
 দুর্গ a small fortification.
 কোঠ-বুকজ বি. সৈন্য আদি
 বাধিবলৈ কবা কোঠৰ বাহিৰে মৰা
 গোটা বাঁহ কাঠৰ হেডেবা,
 হেডাবেবে বেবা কোঠ fort and
 any defence work for pro-
 tection of any army.
 কোঠা, কোঠালি বি. খোটালি,
 বেবদি কবা ঘৰৰ ভাগ a room,
 an apartment.
 কোঠা বি. এবিধ দলনি পিটনিত
 থকা ডাউক জাতিৰ চবাই a kind
 of water-rail.
 কোঁৱৰ বি. বজাৰ পুতেক a
 prince, পুতেক son, আহোমৰ
 এটা খেলৰ নাম the name of a
 class of Ahom.
 কোঁৱৰা বি. কোঁহ, নকৈ ওলোৱা
 গজালি a young shoot or
 sprout.
 কোঁৰ্জা বি. এবিধ বন a kind of
 grass.
 কোঁহ, কোঁহা বি. কঠাল আদি
 ফলৰ ভিতৰত থকা একোটা গুটিক
 আবৰি থকা ভাগ, ফুটা the
 fleshy inner pulp of a fruit
 surrounding the seed or
 stone, অহুব, গজালি, পাত
 a tender bud, shoot or
 leaf, মৌৰ বহুবা a honey-
 comb.

কোঁহাকুছি বি. পকা, পচা বা
 সিজোৱা বহুৰ মাজৰ গোটাগোট
 হৈ থকা অংশ, ওকলা-ওকলি the
 part which remains unmixed
 and harder in boiled or ripe
 fruit.

কোই (পু. অ.) সৰ্ব. কোন who
 বহুত many.

কোক বি. বেতেৰে বা বাঁহেৰে
 তৈয়াৰী ঝাং বা ধৰা a
 haversack made of cane or
 bamboo.

কোকনদ বি. বঙা পত্ৰ a red
 lotus. বঙা ভেটফুল the red
 water lily.

কোকানলে ক্ৰি. বিণ. চো চো কৰে,
 চুহাৰ পৰা বৈ যোৱাৰ দৰে in a
 rapid stream as from a
 tube.

কোকিল বি. কুলি চবাই, পিক the
 Indian cuckoo. জী. কোকিলা।

কোকিলকণ্ঠ কুলিৰ মাতৰ নিচিনা
 শ্ৰুতিমধুৰ।

কোকোহা বিণ. জুকলা, খীণ
 weak, emaciated. কোকো-
 হাপৰ হুৰল হ, খীণ to be
 lean.

কোকমোক, কোকমোকালি বি.
 দোক বোকালি twilight of the
 morning.

কোকুলোঙা বি. এবিধ চবাই, ঢেক
 ঢেকী a kind of bird. জেঈ-

জাতিব এবিধ জন্তু a species of lizard.

কোভা বিণ. আঙুলি নথকা বা যোকোটা ধোৰা, কোঁটা having no fingers or toes or with crooked fingers or toes. দ্বী. কুড়ী।

কোছা [সং-গুচ্ছ, হি. কুচ্ছ—আটি] বি. ধৰি আদি দীঘল, গোটা সৰু বস্তব আটি, মুঠা a bundle. (of grass, sticks etc.)

কোজাগৰ বি. বিজয়াদশমীৰ পাছৰ পূৰ্ণিমা, লক্ষ্মীপূৰ্ণিমা the day of the full-moon after Durgapuja.

কোটৰ বি. গছৰ ষোল বা ধোৰোং the hollow of the tree, চকুৰ গাঁত cavity of the eye.

কোটৰা-কোটৰী বিণ. খলা-বমা uneven, গাঁতত সোমোৱা sunk into the cavity of the eye.

কোটায়াজল বি. কোটাৰি বেঙেনা a kind of wild fruit of the brinjal family.

কোটি বি. এশ লাখ, দহ নিযুত ten millions.

কোটি কোটি বিণ. অসংখ্য innumerable.

কোটিকলীয়া বিণ. অনেক কাল চলি অহা, চিৰকলীয়া prevalent from a very long time.

কোটোৰা বি. খোলা, টান বাকলি the shell of a fruit or nut.

কোটোৱাল বি. গ্ৰহৰী, নগৰ বন্ধক a watch-man.

কোটোৱা বি. কাঁইটীয়া জেং থকা এবিধ বাঁহ the spiny bamboo. কুন্দশলাৰ কাঁইট লগা বুট।

কোঠা বি. খোটাৰি a room.

কোড় (পু. অ.) বি. কোলা lap.

কোণ বি. চুক a corner, হুড়াল বেখা লগলাগিলে হোৱা চুক an angle. কোণা বি. কোণ। কোণা-কুণি এক কোণৰ পৰা বিপৰীত কোণলৈ diagonal.

কোভ বি. চকুৰ নোম সৰোৱা বোগ an eye disease which causes the eye-lashes to fall off.

কোভাৰ বি. পলটন বা পুলিচৰ গ্ৰহৰী থকা ঘৰ, পুলিচে ধৰি অনা অপৰাধীক বন্দী কৰি থোৱা কোঠা a lock-up. কোভাৰি বিণ. সোণ কণৰ ফুটি মণি a small bead of gold or silver.

কোথা (পু: অ:) ক্ৰি. বিণ. কলৈ where.

কোথোৰ (পু: অ:) কোন ঠাইৰ।

কোভাৰ বি. ধেনু a bow.

কোদাল বি. লোৰ মাটিখনা যন্তন, কোৰ a digging hoe or spade.

কোদো বি. এবিধ বৰ বিশাল আৰু খঙাল হুল ফুটোৱা পতঙ্গ, ববল a hornet.

কোমোৰা বিণ. খংযুক্ত, ভয়লগা, বতাহ ববয়ুণ আহিবৰ কাৰণে হোৱা এন্ধাৰ frowning, cloudy. ক্ৰি. বিণ. কোমোৰাকৈ।

কোন সৰ্ব. অনিচ্ছিত যাহুহ who বিণ. অনিচ্ছিত which, what.

কোনো সৰ্ব. কেও, এজনো any-one, some one. বিণ. বেই সেই any, some. কোনোকালে কেতিয়াও (পাহত না পদ থাকে) never (followed by a negative)

(এই কাম কেতিয়াও নহয়)

কোনো কোনো কেতবিলাক

some. কোনোগভিকে কোকো-

প্ৰকাৰে, কোনোৰূপে, কোনো-

বকমে ক্ৰি. বিণ. একো প্ৰকাৰে in.

any way, whatever. কোনো-

পথ্যে, কোনোমতে, কিবা

উপায়ে।

কোনোবা, কোনবা সৰ্ব, কোনো এজন some, one. বিণ. সৰ্ব. কিবা some, any.

কোঁক বি. আধা কৰা বা আকৃতি মাত্ৰ কৰা কাঠৰ বস্তু a half finished wooden thing কোঁজা সৰ্ব, ধা. আকৃতি মাত্ৰ কৰা, সম্পূৰ্ণৰূপে নকৰা to sketch, to make an outline of.

কোপ বি. খং, ক্ৰোধ anger, rage.

কোপাধিত বিণ. বাগাধিত, খং উঠা

angry. ক্ৰুদ বিণ. কোপিত ক্ৰুদ।

কোৰ বি. আহাৰি বা অস্ত্ৰেৰে কৰা

আঘাত, মাৰ a blow with a cutting weapon, a stroke with a stick, বল, বেগ, force, speed, আধিক্য excess. সৰ্ব. ধা. কোৰমাৰ, কোৰা।

কোৰত কোৰে ক্ৰি. বিণ. দোপত দোপে step by step.

কোৰনি বি. যি বস্তু হেঁচা খাই থাকিলে কুঁচি থাকে কিন্তু হেঁচা কমিলেই ওপৰলৈ চৈলা মাৰে, ছিটিকা a spring.

কোৰাকুৰি বি. এটাই আনটোক কোবোৱা কাৰ্য্য mutual striking. অবিয়া অবি rivalry.

কোৰাল বিণ. শীঘ্ৰে কাম কৰিব পৰা বেগী quick, prompt, উত্তোঙ্গী active.

কোৰিদ্ বি. বেদ জনা, পণ্ডিত, জ্ঞানী পাৰদৰ্শী learned in Vedas, wise.

কোমৰ কঁকাল, শৰীৰৰ মধ্যাংশ।

কোমল বিণ. মৃদু, ঢিলা, নৰম, সন্তোষ লগোৱা, পুৰ্ব নোহোৱা soft, mild, agreeable, tender. অক. ধা. ঢিলা হ become soft or tender. বি. কোমলতা। ক্ৰি. বিণ. কোমলকৈ।

কোমল-চাউল বি. বৰা, মালভোগ আদি ধানৰ উৰবা চাউল বাক পানীত তিয়ালে কোমল হয়।

কোমোৰা বি. এবিধ লতাৰ ফল a pumpkin.

কোম্পানি, কোম্পানী বি. জুটীয়া ব্যবসায়, জুটীয়াই বেহা বেপার কবিলৈ গোট খোৱা মানুহৰ দল বা সমূহ company. কোম্পানিৰ কাগজ চৰকাৰে স্বীকাৰ কৰা ঋণৰ স্বীকাৰ পত্ৰ। কোম্পানিৰ দিন ইষ্ট ইণ্ডিয়া কোম্পানীৰ দিন।

কোৰ বি. এবিধ মাটি খন্দা অস্ত্ৰ, কোদাগ & hoe, সক. ধা. কোৰেবে খন্দা। অক. ধা. কোৰমাৰ কোৰেবে খন্দা।

কোৰ বি. ৰোগ, ব্যাধি, sickness, disease. বিণ. কুৰীয়া।

কোৰক, কোৰ বি. ফুলৰ কলি flower bud.

কোৰা বি. সাঙী ভাৰ, জন্তুৰ দ্বাৰা টনাই নিয়া কাঠ বা বাঁহ আদি & heavy load carried by a pole on the shoulders of two or more men, a heavy piece of wood or bamboo dragged by an animal. কোৰা বান্ধ সাঙী কৰি ল। কোৰা সক. ধা. আন মানুহৰ হতুৱাই কোৰমাৰ cause to be hood.

কোৰামুঠীয়া বি. কোৰাত ধৰাৰ নিচিনা, টানকৈ মুঠি মৰা tightly grasped.

কোৰাণ (আববী—কোৰ-আন) বি. মুচলমান সকলৰ প্ৰধান ধৰ্ম পুথি the sacred scripture of the Moslems.

কোৰাল সক. ধা. 'কঁটাল' চোৱা।

কোবোক্ (আববী) সক. ধা. বোঁক, বোক to scoop out.

কোবোক্ বি. বজাৰ হুকুম মতে বস্ত বা ধন সম্পত্তি আটক বা আবদ্ধ কৰা কাৰ্য্য attachment.

কোবোকী বিণ. কোবোক সম্পৰ্কীয়, কোবোকৰ আজ্ঞা লিখা কাকড containing orders for attachment, কোবোক কৰা বা হোৱা attached. কোবোকা বি. নাৰিকলৰ খোলা & cocoanut-shell, নাৰিকলৰ খোলাৰে কৰা নাল লগোৱা পাত্ৰ & scoop or ladle made of a cocoanut-shell.

কোবোকানি, কোবোকাভলি বি. হাবিৰে ঢকা অসমান মাটি & piece of uneven land covered with jungle.

কোবোকা, কুককি, কোবোটা-কুকটি বিণ. ওখ চাপৰ, থলা-বমা, অসমান uneven, undulating.

কোবোণা বি. মৰণাৰ ধান বা শস্তাদি চপোৱা কোৰৰ নিচিনা কাঠৰ সঁজুলি & wooden implement like a hoe used in gathering grain in the threshing floor.

কোবোলা বিণ. অঁকাৰী, ধান ভুহ বিহলি coarse and partially

cleaned. বি. এবিধ ফুল a kind of flower.

কোবোহামাৰি বি. পবেড়ি-জাল আৰি দিয়া গোটা বাঁহৰ দাং the bamboo pole from one end of which the porengi fishing net is suspended.

কোৰকোৰ অনু. শব্দ. মানুহৰ পেটৰ নাইবা তেঁকোলাৰ নিচিনা শব্দ an imitative sound used to express a gurgling in the stomach or the croaking of frogs. বি. কোৰকোৰণি। অক. ধা. কোৰকোৰা। বিণ. কোৰকৰীয়া।

কোৰবানী, কোৰানী (আববী-কুৰবানী) বি. মুচলমান ধৰ্ম বিহিত পশুবলী the sacrifice of the beasts according to the Muslim scripture.

কোহাঁল বি. বহুত লোকে কৰা অতিপাত কোলাহল an uproar, a great noise. স্ক. ধা. কোহাঁল লগা। কোহাঁল কৰ অক. ধা. কোহাঁল লাগ।

কোল বি. আগত হাঁকোটা বা ওভোভাজোং থকা যাঠি a barbed spear, বাঁহৰ চেপা বা আন ফান্দত মাছ মোৰালে ওলাব নোৱাৰাকৈ ভিতৰলৈ বান্ধি কাঠৰ সঁজুলি the spikes attached to a

fish trap. পাৰ্ৱত্য অসভ্য জাতি-বিশেষ।

কোল (পু অ.) বি. কোলা lap, ওচৰ, দাঁতি proximity.

কোলটি বি. ডাঙৰ মাহৰ বুকুৰ বা পেটৰ ফাল the front side of a large fish.

কোলা বি. বহি থকা মানুহৰ হুই উকৰে কৰা আসন the lap. কঁকা-লৰ দাঁতি য'ত ল'ৰা-ছোৱালীলোৱা হয় the side of the body on which children are carried, ল'ৰা-ছোৱালীক লবলৈ বুকুৰ ওপৰত হাতেৰে কৰা আসন the lap formed by joining the hands over the bosom.

কোলাহল বি. কোহাঁল, বহুত মানুহে কৰা গগুগোল an uproar, a loud noise.

কোৱা ওকণী বি. এবিধ নিচেই সৰু ক'লা পোক, চাউল নষ্ট কৰে the weevil that destroys rice.

কোৱাকুই বি. এটাই আনটোক কথাকোৱা কাৰ্য্য mutual communication.

কোৱা-ভাড়ুৰী বি. বিশ্বফল, এবিধ গভাৰ ফল, সি পকিলে তাৰ বাহিৰ ভাগ সুন্দৰ বঙা হয়, কিন্তু ভিতৰ ফাল কাউৰীৰ পাখীৰ দৰে কলা a wild creeper and its fruits.

কোৱা-ৰণি বি. ধোপাধোপ কৰুলা

ওটি ধৰা এবিধ ডাঙৰ ঘোঁপোহা
তুণ job's tears.

কোৱা-য়েলা বি. কথোপকথন,
কোৱাকুই conversation, dis-
cussion.

কোৱাৰি বি. তল আৰু ওপৰ ঠাঁৱ
কোৱা বা সন্ধিস্থল, মুখৰ চুক the
corner of the mouth.
কোৱাৰি হেলেৰে নিৰাশ হ to
be disappointed.

কোৱামোৱা বিণ. হুঁৱলি-কুঁৱলি,
মেঘৰ দাৰা হোৱা অলপ আচ্ছাৰ
slightly dark, hazy.

কোশ, কোষ বি. ধনৰ ভঁৰাল, শব্দৰ
অৰ্থ আৰু লিঙ্গাদি লিখা পুথি,
অভিধান, কণী, ভঁৰাল, treasury,
dictionary, egg, store house.
(পু. অ.) ফুলৰ কলি flower-bud,
ভৰোৱালৰ কাঁক the sheath of
a sword. কোষ জীৱদেহৰ সূক্ষ্ম
অংশ বিশেষ cell. কোষ-কাব্য
কবিতাবলী, বিভিন্ন কবিতা-গুচ্ছ
কাব্য-গ্ৰন্থ।

কোষ, কোষৰ বি. ওচৰ, সমীপ
vicinity, proximity.

কোশা, কোষা বি. পূজাত দেৱতাক
দিবলৈ পানীলোৱা ভাস্কৰ্য আদিৰ
পাত্ৰ copper or silver vessel
to take water to be offered
at puza. কোশী, কোষী বি.
সৰু কোষা।

কোৱাধ্যক্ষ, কোৱাধ্যক্ষ বি. ধন

ভঁৰালৰ গৰাকী, ধন ভঁৰালী &
treasurer.

কোঠ বি. পেটৰ ভিতৰত যি ঠাইত
খোৱা বস্তু জীৰ্ণ যায়, ভুক the
stomach. কোঠবদ্ধতা শোচকতা
constipation. কোঠশুদ্ধি পৰি-
ষ্কাৰ শোচ হোৱা।

কোঞ্জী বি. সৌৰবণি, জন্মপত্ৰিকা
horoscope.

কোহালি বি. তাঁতত হাতে চুকি
গোৱা লৈকে বৰ পৰা কাপোৰৰ
অংশ।

কোহিমুৰ বি. জগৎ বিখ্যাত উৎকৃষ্ট
হীৰা বিশেষ।

কোহোৰ্, কোহৰ্, অম্. শব্দ
ধনে ধনে কাহি থকাৰ শব্দ sound
of repeated coughing. ক্ৰি.
বিণ. কোহোৰ্, কোহোৰ্,
কৰে।

কোটা বি. ঢাকনি থকা সৰু পাত্ৰ
small vessel with a cove.

কোটাৰ বি. দন্দ, বিবাদ quarrel,
dispute.

কোটিলা বি. কুটিলতা, কুম্ভাংগা,
চুতালি fraud, dishonesty, অৰ্থ-
শাস্ত্ৰ ৰচয়িতা চাণক্য।

কোটি কলীয়া বিণ. অতি পুৰণি,
পুৰণিকলীয়া ancient.

কৌতুক বি. আনন্দ, ৰং ধেমালি,
নতুন বা বেদেধা বস্তু দেখিবৰ বা
নজনা কথা জানিবৰ অভিলাষ
pleasure, delight, curiosity,

eagerness to know. কৌতুক-
বহু কৌতুহল জনক; বিণ.

কৌতুকী। ক্রি. বিণ. কৌতুকে।

কৌতুকীয়া বিণ. খেলালি প্রিয়,
খেলেলীয়া sportive, fond of
play.

কৌতুহল বি. 'কুতুহল' চোরা। ক্রি.
বিণ. কৌতুহলে।

কৌন্তেয় বি. কুন্তিব পুত্রক,
মুখিষ্ঠিৰ আদি পঞ্চ পাণ্ডব son of
Kunti.

কৌপাত বি. কৈতুবিৰ নিচিনা ডাঙৰ
পাত থকা এবিধ গছ আৰু তাৰ
পাত a kind of wild plant
and its leaf. কৌপাতী,
কৌপাতী ফুল বি. কৌপাতৰ
নিচিনা পাতেৰে এবিধ গছৰ ফুল a
kind of flower.

কৌপীন বি. সন্ন্যাসী সকলে পিন্ধা
সৰু কাপোৰ।

কৌমাব বি. কুমাৰ অৰ্থাৎ,
ল'ৰাকাল boyhood, পাঁচ বছৰৰ
পৰা দহ বছৰলৈ, তন্ত্ৰমতে বোল
বছৰলৈ।

কৌমুদী বি. জ্যোৎস্না, জোনৰ পোহৰ
moonlight. বাসযাত্রা উৎসব,
আহিনৰ পূৰ্ণিমা।

কৌমোদকী বি. বিষ্ণুৰ গদা the
club of Vishnu.

কৌবৰ বি. চন্দ্ৰ বংশীয় কুক বজাৰ
বংশ, হৰ্যোধন প্রভৃতি a descen-

dant of Kuru, a famous
prince of the lunar race.

কৌলাচাৰী তাত্ত্বিক সাধক।

কৌলিক বিণ. বংশানুগত, কোনো
এক বিশেষ বংশ বা জাতি সম্বন্ধীয়,
কোনো বংশ বা জাতিৰ ভিতৰত
চলিত relating to a parti-
cular family or tribe.

কৌশল বি. দক্ষতা, নিপুণতা, পাৰ্গ-
তালি skilfulness. কাৰ্য্যৰ উপায়
বা সৰ্কেত the secret of doing
a thing, চালাকি cunning
means.

কৌশল্যা বি. কৌশল বজাৰ জীয়েক,
শ্ৰীৰামচন্দ্ৰৰ মাক mother of
Rama.

কৌশাধী বি. প্ৰয়াগৰ ওচৰত বাম
চন্দ্ৰৰ নাতি এজনে পতা নগৰ এখনৰ
নাম।

কৌশিক বি. কুশিক ঋষিৰ পুত্ৰ
বিশ্বামিত্ৰ মুনি Viswamitra the
son of Kushika. বিণ. কুশিক
মুনিৰ পৰা হোৱা (বংশ, গোত্ৰ
আদি)।

কৌৰ (পু. জ.) বি. পাট কাপোৰ,
পাটৰ বেখেলা silk cloth, silk
garment for the lower
part.

কৌন্তভ বি. কৃষ্ণৰ ডিঙিত পিন্ধা
মণি বিশেষ the necklace worn
by Krishna. কৌন্তভালী
কৌন্তভমণি পিন্ধোতা কৃষ্ণ।

ক্রতু বি. যজ sacrifice. এমন ধর্মবিব
নাম।

ক্রন্দন বি. কান্দন, বিলাপ lamentation.

ক্রন্দসী বি. আকাশ firmament, আকাশ আকৃতি, যিয়ে বর্ণন
করে।

ক্রব্যাহক বিণ. মাংসভোজী flesh-eating.

ক্রম বি. অনুক্রম, নিয়মিত গতি, নিয়মমতে এটা পরে এটা হোবা
অবস্থা, পরস্পর regular series, order পদ্ধতি, নিয়ম, শৃঙ্খলা
method.

ক্রমণ বি. গমন going.

ক্রম-বিকাশ বি. ক্রমে ক্রমে প্রকাশ
পোবা বা উন্নত অবস্থা পোবা, লাহে
লাহে ওপর খাপলৈ যোবা gradual
development, gradual evolu-
tion. **ক্রমবিকাশ** বাদ ক্রমবিকাশ
সূত্র theory of evolution.

ক্রমঃ ক্রি. বিণ. এটা পরে
আনটো, লাহে লাহে one after
another, gradually.

ক্রমাগত বিণ. এটা পরে আনটো
হৈ চলি থকা coming down in
regular succession. ক্রি. বিণ.
ক্রমাগতঃ।

ক্রমান্বয়ে বিণ. ক্রমে, ক্রমঃ, লাহে
লাহে successively, in regular
order.

ক্রমিক বিণ. ক্রম অনুসারে হোবা,
ধারাবাহিক gradual.

ক্রমে ক্রি. বিণ. ক্রমঃ, লাহে লাহে
gradually.

ক্রমে ক্রমে ক্রি. বিণ. ক্রমঃ, লাহে
লাহে gradually.

ক্রয় বি. কিনা purchase, কিনা কার্য
the act of buying, ক্রয়বিক্রয়
বেচা কিনা buying and selling,
বেপার trade.

ক্রান্তি বি. একডা ভাগ ভাগ
এভাগ one third of a kara.
বাণী চক্র মাজত সূর্য্য গতি পথ,
অক্ষ বৃত্ত the ecliptic. বিষুব
বেচার পর ককট ক্রান্তি বা মকর
ক্রান্তি লৈকে কোনো গ্রহ আদি
দূরত্ব the tropic declination of
a plant. **ক্রান্তিবৃত্ত** বি. বাণীচক্র,
পৃথিবীর বার্ষিক ভ্রমণ কক্ষ the
ecliptic. **ক্রান্তিপাত** বিষুববৃত্ত
আক ক্রান্তিবৃত্ত পরস্পর ছেদন
স্থান equinoctial points.

ক্রিকেট (ইং cricket) বি. এবিধ
পাশ্চাত্য খেলা, ক্রিকেট খেলা।

ক্রিমি 'কৃমি' চোবা।

ক্রিষ্টোকার ইটালীর একজন নাবিক।

ক্রিয়মান বিণ. সম্পাদিত, যাক করা
হৈছে that has been done.

ক্রিয়া বি. কর্ম act, শব্দ আদি
rite, কার্য করা অর্থ ব্জোবা পদ
(ব্যাকরণত) a verb.

ক্রিয়া কাণ্ড শপথ বা to take an oath.

ক্রিয়া-ধবীয়া, ক্রিয়া ধবা বিণ. যুডকবজ শৌচ ব্রত খটা আক শবাস্থ আদি কবা mourning. ক্রিয়া-কলাপ কার্য সমূহ, কার্যাবলী, ক্রিয়াশীল কামকবাই যাব যতাব, কর্মী active. ক্রিয়াশ্রয় বি. করোতা, কর্ম, কষণ এই তিনিটা, ক্রিয়াহীন ধর্ম কর্ম নকবা, গতিকে অনাচারী = not performing religious rites, কামকাজ নথকা without work, ক্রিয়াপদ নথকা without a verb.

ক্রিয়া বিশেষণ বি পদে ক্রিয়াব দোষ, গুণ বা অবস্থা প্রকাশ কবে adverb.

ক্রিয়াশীল বিণ. কর্মবত active কর্মব্যাপসায়ণ।

ক্রীড়্ অক. ধা. ক্রীড়া কব, খেলালি কব to play, to sport. সক. ধা. স্খদাব বা সহবাস কব to cohabit with. বি. ক্রীড়া খেলালি sport, pastime.

ক্রীড় কদ. বিণ. কিনা, দাম দি লোবা bought.

ক্রীড়কাল কিনা গোলাম।

ক্রু হু বি. বি কাঠত বীজশীলক বিদ্ধি যবা হেছিল cross. ক্রু ছেদ শ্রীলান সকলব ধর্মযুদ্ধ।

ক্রু হু কদ. বিণ. কুপিত, ক্রোধান্বিত angry, enraged.

ক্রুব বিণ. নির্দয়, দয়াহীন, নিষ্ঠুর cruel, inhuman. বি. ক্রুবতা, ক্রুবকর্মী বি নৃশংস কাম কবে, ভীষণ cruel, ferocious, ক্রুবমতী কাঠচিতিয়া, নির্দয় cruel-minded. দ্বা. ক্রুবমতী।

ক্রেতা বি. কিনোতা a buyer. ক্রেতব্য, ক্রেম ক্রেয়যোগ্য, কিনিব লগিয়া।

ক্রোক বি. সম্পত্তি আটক attachment.

ক্রোড় বি. কোলা lap, বুক, বক্ষস্থল bosom.

ক্রোড়পত্র বি. কোনো লেখা অন্ত হোবার পাছত তাব অংশ স্বকপে লেখা সক পত্র, অন্তিম পত্রব (উইলব) কোনো কথা লবচব কবা পত্র a postscript in a separate letter, a codicil to a will.

ক্রোধ্ সক. ধা. খং কব to be angry.

ক্রোধ বি. খং, বোষ, কোপ anger, rage, ক্রোধ-ঘব বোহঘব।

ক্রোধ-দৃষ্টি খঙেবে চোবা, ক্রুটি, কোপ-দৃষ্টি frown, angry look.

ক্রোধপব, ক্রোধী বিণ. খঙাল, অলপতে খং উঠা wrathful, of an angry temper.

ক্ৰোব বি. কোটি, একলক ten millions. ক্রোবপতি লক্ষপতি, মহাদনী millionaire.

ক্রোশ বি. চাবি দণ্ডব বাট, ৮০০০

হাতৰ দূৰত্ব, প্ৰায় দুমাইল & distance of about two miles.
ক্ৰৌঞ্চ বি. কৰ্চন চবাই, এটা পৰ্বতৰ
নাম, সাত দ্বীপৰ একদ্বীপ a species
of heron, a mountain, one
of the Dwipas or divisions
of the world.

ক্লান্ত বিণ. শ্ৰান্ত, ভাগকৰা, অবসন্ন
wearied, exhausted. ক্লান্তি
বিশ্রাম, ভাগব weariness, fati-
gue. ক্লান্তিকৰ বিণ. ভাগব
লগোৱা, ভাগব জ্বোৱা fatiguing,
wearisome. ক্লান্তিমুক্ত
বিণ. ভাগব লগা wearied.
ক্লান্তিহীন ভাগব নলগা।

ক্লাব বি. আমোদ প্ৰমোদ বা কোনো
বিষয় চৰ্চা কৰিবৰ কাৰণে সন্ম,
সমিতি club.

ক্লিউপেট্ৰা ইজিপ্তৰ বানী।

ক্লিষ্ট বিণ. ক্লেদযুক্ত, আৰ্দ্ৰ moisten-
ed, wet.

ক্লিষ্ট বিণ. ক্লেশ প্ৰাপ্ত distresser',
afflicted.

ক্লীৰ বি. নপুংসক, তিবোতা বা
পুৰুষৰ সম্পূৰ্ণ অঙ্গ নথকা মাহুৰ &
eunuch. পুৰুষহীন unmanly.
অক্ষয়, কাপুৰুষ, ক্লীৰলিঙ্গ
(ব্যাকৰণত) তিবোতা আৰু যতাত
বাজে আনক বুজোৱা শব্দ neuter
gender.

ক্লেদ বি. দুৰ্গন্ধ আৰু মলিন পানী বা
বস dirty water or liquid

বৈ থকা পুঁজ continuous
discharge from a sore. দুখ,
কষ্ট distress, suffering.

ক্লেশ বি. দুখ, নিকাব, কষ্ট misery
distress, pain. বিণ. ক্লেশকৰ,
ক্লেশদায়ক কষ্টদায়ক, দুঃখকৰ,
দুঃখজনক causing pain, dis-
tress or trouble.

কচিৎ অব্য. ক্ৰি. বিণ কোনো ঠাইত
somewhere, কদাচিৎ, কেতিয়াবা
occasionally, now and then.

কাথ বি. দৰবৰ বস্তু সিজোৱা পানী,
কোনো বস্তু সিজাই উলিওৱা বস a
decoction.

— — —

খ

খ ব্যঞ্জনবৰ্ণৰ দ্বিতীয় আখৰ the
second letter of the conso-
nants, আকাশ, শূণ্য the sky,
the air.

খং বি. ক্ৰোধ, কোপ anger, rage.
অক. ধা. খং কৰ বাগান্বিত হ to
get angry. খং জাব ববকৈ খং
প্ৰকাশ কৰ to express anger.
খংমুৱা খঙাল মুখ angry look.

খঁক বি. বৰ ভোক (নিদ্বাৰ্থত),
খাবলৈ বৰ হৈপাহ excessive
appetite. বিণ. খকুৱা খঁকে থনা,
সবছকৈ খাবলৈ বিচৰা greedy.

voracious. বি. অধিক কৈ খাবলৈ
বিচৰা হানুহ a glutton.

খটাসুৰ বি. দুৰ্জনে বা অতিশয় দুই
লোক wicked person.

খঁতিবা বি. নিৰূপিত সময়, কোনো
কাৰ্য্যৰ নিমিত্তে আগেয়ে ঠিক কৰা
সময় an appointed time, the
time fixed for anything.

খঁৰ বি. মূৰৰ ওপৰে ভৰি ঘূৰাই য়া
জাপ somersault. অক. ধা.
খঁৰিয়া।

খঁৰা বিণ. আগ নথকা, আগ কটা,
লেজ কটা বা লেজ নথকা cropped,
having the tail cut short.

জী. খঁৰী। বি. ডিঙি নথকা খালৈ,
মুখত বাউ নবন্ধা সৰু মুখীয়া এবিধ
খবাহি a kind of basket.

খঁৰানকা বিণ. চুটি নাক থকা, নাক
চুটি snubnosed. জী. খঁৰানাকী।

খঁৰামুৰা বিণ. আগগুৰি কটা, লেজ
আক মূৰ নথকা, ডাল পাত নথকা
having both ends cut off,
having the branches and
the leaves cut off.

খঁৰীয়া বি. চিতল মাছৰ পোৱালি a
young chital fish.

খক্খক্ অম্ৰ. শব্দ. অলপকৈ কাহি
ডিঙি পৰিষ্কাৰ কৰাৰ নিচিনা শব্দ
an imitative sound used to
express that of hawking. বি
খক্খক্জি। অক. ধা, খক্খকা

অলপকৈ কাহি ডিঙি পৰিষ্কাৰ কৰা
to cough, to hawk.

খক্খক্ বি. খবখেদা কৰি কাম
কৰোঁতে হোৱা বিতৰ্ত বা বিশৃঙ্খল
মুছোৱা শব্দ an imitative
word used to express the
confusion created by bustle
and hurry. কুদ. বি. খক্খক্জি।
ক্ৰি. বিণ. খক্খক্জকৈ খবখেদাত
বিতৰ্ত হৈ।

খক্জা বি. অনভ্যাসৰ কাৰণে কথা
কওঁতে, পঢ়োঁতে বা কাম কৰোঁতে
কৰা আশঙ্কা বা লাগি বোৱা
hesitation in speaking,
reading or working for
want of practice.

খক্জ বি. দন্দ, পৰিয়ালৰ মাজত
হোৱা কাজিয়া a quarrel,
specially a family quarrel,
এবিধ গছ a kind of tree.

খকৰ অম্ৰ. শব্দ. অকস্মাৎ কোনো
বস্তুৰ খুন্দা লগাত হোৱা শব্দ an
imitative word used to
express a sudden sound as
caused by one thing striking
against another. ক্ৰি. বিণ.
খকৰাই, খকৰ কৰে হঠাৎ বা
গিৰিহাই, নেভাৰি নিচিন্তি
suddenly, unexpectedly.

খকবা-মুকুটি বি. মুঠিয়া হাতৰ বৃদ্ধ
আঙুলিৰ মূৰৰ কালেৰে বেগাই
হঠাৎ গালত কৰা প্ৰহাৰ, চৌকোন।

a sudden blow given on the cheek with a clenched fist.

থকাখুন্না বি. দন্দ, উথনা-উথনি,
বাচ্যাবাচি altercation, ex-
change of angry words.

অকায়ক। বি. লবণবিত হোবা
বিশৃঙ্খল বা ভ্রম confusion caus-
ed by hurry.

খট্ৰিয়া বিণ. শিলিখা, আমলখী আদি
চোবাই পৰিষ্কাৰ কৰা, ফৰফৰীয়া
clean, tasteful.

অগপতি বি. গরুড় the bird
 Garuda. অগেষ্ট্র বি. গরুড় ।

অ-গোল বি. আকাশমণ্ডল, সমুদায়
আকাশ the vault or circle of
the heavens.

খঙাল বিণ. স্বভাবতে ক্রোধী of an
angry temper.

খতীয়া বি. আহোম বজাৰ এজনা
মানে শ্ৰবৰ্জিবৰ কাৰণে সুকীয়া কৈ
দিয়া বেটী-বন্দীৰ এটা খেলৰ নাম
the estate assigned to one
of the queens of the Assam
Raja.

ঞ্চক. ধা. হাত বা ভবিষ্যে
 মোহাবি সামবি মিহি বা মিহলি
 কবি সেতু-সেতু কব to soften or
 mix up by repeated treading
 or squeezing, কদ. বিণ. ঞ্চা।
 ক্রি. বিণ. ঞ্চি ঞ্চি ববকৈ, অতিশয়
 কপে excessively, greatly.

গাচক, গা. গাচক, ভবিষ্যে যোহাব

to tread, to trample repeatedly. বি. খচকনি, খচকা।

গচকা সক. ধা আনব হতুৱাই ভৰিবে
মোহৰা, গচকা to cause to be
trampled.

থচ্ থচ্ অল্প শব্দ. বালি বা ধবচীয়া বস্তু মোহাবিলে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ
an imitative sound used to express that produced by sand or dust when pressed.
বি. **থচ্ থচনি**। অক. ধা. **থচ্ থচা**
বালি আদি পৰাৰ নিমিত্তে হুখ পা,
বালি বা ধূলি পৰাৰ নিচিনা হুখ
বোধ কৰ (চকুত খাটে) to
experience an irritating
sensation as from dust etc.
(said of the eye.)

খচ্‌খ‌চীয়া বিণ. মোহাবিলে বালিৰ
নিচিনা লগা, নিমজ্‌ নোহোৱা sand-
like, uneven to the touch.

খচ্‌খচ্‌কবে ক্রি. বিণ. বেগাই, শীঘ্র,
বিবেচনা. নকরাঁকে quickly,
without thinking.

খচ্‌ম্‌চ্‌ অল্প শব্দ শুকান পাত আদি
লবিলে হোঁহাব নিচিনা শব্দ an
imitative sound used to
express a rustling noise. বি.
খচ্‌ম্‌চ্‌লি। খচ্‌ম্‌চ্‌তা অব. ধা.
শুকান পাত লবোঁহাব নিচিনা শব্দ
কব to rustle, **খচ্‌ম্‌চ্‌কে** ক্রি.
বিণ. বেগাই, দীঘ্নে quickly,
hurriedly.

খচৰ অন্. শব্দ খোঁচ মাৰোতে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ an imitative sound used to express that produced in striking with something pointed.

খচৰ কৰে, খচৰাই ক্ৰি. বিণ. খচৰ শব্দ কৰি, অকস্মাৎ suddenly.

খচৰ্ খচৰ্ (অন্. শব্দ.) বনে বনে খোঁচ মাৰোতে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ an imitative sound used to express that produced in repeatedly striking with a pointed instrument.

খচৰা বি. পাণ্ডুলিপি, আচনি a rough draft.

খচা বিণ. অটুট, ধৰিচ, সম্পূৰ্ণ full, complete. স্ক. ধা. আনৰ হতুৱাই বোহৰাই পিটিকাই মিহলি কৰা, গচকা to cause to be crushed, trampled.

খচিত্ত হৃদ. বিণ. খটোৱা, লগোৱা studded, inlaid, অলঙ্কৃত, শোভিত ornamented, decorated.

খক্সা টানকৈ গাঁথি দিয়া knoty as a tie.

খজুৰ বি. খোঁৱা বা গাধৰে মিহলি হৈ অগা এবিধ কন্ত a mule.

খজাৰি, পকিলেও টানে থকা, পকি কোবলু বোহোৱা ripe but hard, ripe but not soft, ঢিলা নোহোৱা unyielding.

খজিলা বি. ঠেং, জেউৰ fastidiousness.

খজুলি, খজুলি-খজ বি. গাৰ ছালৰ ওপৰত হোৱা আৰু বৰ খজুৱতি থকা এবিধ খুদখহ itches.

খজুৱতি বি. ছালৰ ওপৰত আচুৰিলে সূত লগা একপ্ৰকাৰ অসুখ বোধ an itching sensation.

খজুৱা অক. ধা. খজুৱতি উঠ, ছালৰ ওপৰত আঁচোৱাৰ দৰে অসুখ বোধ কৰ to have an itching sensation. স্ক. ধা. খজুৱতি গুচাবৰ কাৰণে নখেৰে আঁচোৰ to scratch to be rid of an itching sensation.

খজ বিণ. খোৰা lame.

খজুন বি. এবিধ সৰু চৰাই, খজবী চৰাই a small bird, a wag-tail. জী. খজলী।

খজবী বি. এবিধ সৰু চৰাই, খজুন a wag-tail, এবিধ বাস্ত a small tambourine.

খট্ বি. চকুৰ মণিৰ ওপৰত বগা পৰা এবিধ ৰোগ an eye-disease. (অন্. শব্দ.) টান বস্তুত আঘাত লাগিলে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ an imitative sound used to express that produced on striking a hard body. বি. খট্ খট, খট্-খটিলি। খট্ (পু. অ.) বি. হুট লোক wicked person.

খটং (অনু. শব্দ.) কোনো টান বস্তু
আন এট বস্তু লাগিলে হোবাব
নিচিনা শব্দ an imitative sound
used to express that
produced from the
collision of two hard
bodies.

খটখটী বি. ইটা, শিল বা আন টান
বস্তুবে বন্ধোৱা জখলা stairs or
steps made of brick, stone
or other hard material.

খট্ৰা বি. চুম্বত circumcision.

খট্ৰা বি. কোনো কাৰ্য্যত অমাত্তি
মানুহক মাত্তি কৰিবব কাৰণে চেকা
কৰাত হোৱা বাদানুবাদ conten-
tion between two persons
about something which one
wishes to compel the other
to do.

খটী সক. ধা. আনৰ হতুৱাই কৰোৱা,
আনক খাটিবলৈ দে বা পাঁচ the
causative form of 'খাট'. বি.
কোনো ক্ৰটি বা অকৃতজ্ঞ কামৰ
বাবে দিয়া লাজ, হেকান the act
of rebuking or taunting one
for any ungrateful act or
any short-coming.

খটিল্লা সক. ধা. কোনো কাৰ্য্য
কৰিবলৈ বনে বনে ক বা উদগা to
urge repeatedly. বি. খটিল্লানি।

খটিল্লা বি. এবিধ হৰিণা জাতীয় সক
পহ the hog deer.

খট্টোৰ গভাইত চোব arrant
thief.

খড়গ বি. গঁড়ৰ শিং, খৰগ the
horn of a rhinoceros.

খড়ী-বোলা একপ্রকাৰ তাৰা বিশেষ।

খড়ীমাটি বি. এবিধ বগা মাটি
chalk.

খড়গ বি. তবোৱাল, ডাঙৰ দীঘল দা
a sword, গঁড়ৰ শিং a rhino-
ceros' horn.

খড়গধৰ, খড়গধাৰী বি. দা বা
তবোৱাল ধৰোতা, তবোৱালেবে যুদ্ধ
কৰোতা one carrying a
sword, a swordsman.

খড়গী বি. খড়গধাৰী swordsman,
গঁড় a rhinoceros.

খণ্ড বি. অংশ, ছোৱা, ভাগ, ভোৰৰ
piece, part, fragment,
portion. খণ্ডকথা প্ৰাসঙ্গিক
কাহিনী (episode). খণ্ডকাব্য বি.
এক বিষয়াত্মক সক কাব্য। খণ্ডভগ্ন
বি. অসম্পূৰ্ণ ভগ্নতা incomplete
austerity.

খণ্ড্ অক. ধা. আঁতৰ হ, গুচ, নষ্ট হ
to be removed or expiated.
সক. ধা. খণ্ডা। খণ্ডন বি. কটা বা
ছেদন কৰা কাৰ্য্য the act of
cutting, নষ্ট কৰা কাৰ্য্য, দূৰ কৰা
কাৰ্য্য the act of removing,
যুক্তিৰে মিছা কৰা কাৰ্য্য the act
of refuting. খণ্ড-পুচ্ছ বি. লেজ
নথকা, ধঁবা tail-less. খণ্ড-পুচ্ছ

বিণ. বেগাই কায় কৰিব পৰা, খবতকীয়া prompt, expeditious. খণ্ড-বাক্য বি. বাক্যৰ এক অংশ, সম্পূৰ্ণ অৰ্থ বুজাব নোৱাৰা হ'ই বা অধিক শব্দ a phrase, a clause. খণ্ড মুণ্ড বিণ. মূৰহিলা, শিৰহীন headless. খণ্ডশীলা বি. খৰিকা বা বাঁহৰ শলাত কপাহ মেৰিয়াই আঁক তেল বা ঘিউ লগাই আলোৱা শলা, জোৰ a torch. খণ্ডা সক. ধা. খণ্ডন কৰা, ওচা, দূৰ কৰা, মিছা প্ৰমাণ কৰা o remove, to expiate, to refute, to prove false.

খণ্ডিত কদ. বিণ. কটা, ছিঙা severed, cut off, দূৰ কৰা, নষ্ট কৰা, মুক্তিৰে মিছা কৰা removed, refuted, falsified by arguments.

খণ্ডিতা বি. খণ্ডিত শব্দৰ স্ত্ৰীলিঙ্গ, স্বামীয়ে আন ভিৰোতাৰ লগত অভিগমন কৰাত খং কৰা ভিৰোতা a woman who has been angry with her husband or lover owing to his infidelity. এক প্ৰকাৰৰ নায়িকা।

খণ্ড বি. ধাৰ কৰা বা আন কিবা ধন দিবলৈ, নাইবা কোনো নিৰূপিত কায় আদি কৰি দিবলৈ স্বীকাৰ কৰি লিখি দিয়া কাকত a bond, an agreement, বেচা-কিনাৰ প্ৰমাণ স্বৰূপ লিখি দিয়া কাকত a deed.

খণ্ড বি. শেষ, অন্ত end, finish.

খণ্ড বি. আশোন কথাতে ধোৱা ঘাটি, অনাৱধানতাৰ কাৰণে আপোনাৰ মুখে ওলোৱা নিজৰ দোষ self-condemnation. অক. ধা. খণ্ডৰ খা।

খণ্ডা সক. ধা. সোণ বা কপৰ সক সক পতা লগাই ভূষিত কৰা to inlay with (gold, silver etc.)

খণ্ডি বিণ. হানি পৰা, কাম বন্ধ থকা stopped, closed. বি. কাম বন্ধ হৈ থকা সময়, আজৰীয়া কাল cessation from work, stoppage of business.

খণ্ডি, খণ্ডিখুল বি. শৰীৰৰ কোনো অঙ্গত থকা বৃণ বা দোষ deformity.

খণ্ডিয়নি, খণ্ডিয়ান বি. একেবিধৰ কথা গোটাই একেলগে লিখা কাৰ্য্য, মোজাৰ প্ৰত্যেক বায়তৰ নাম আৰু তাৰ মুঠ মাটি লিখা এটা বহি ledger, the act of compiling a book kept by a fiscal containing the name of each rayat and the land held by him in the fiscal division. সক. ধা. খণ্ডিয়।

খণ্ডিকণ বি. অলপ অবসৰীয়া কাল, কোনো কথা কান্ত হৈ থকাকাল temporary cessation, respite.

খণ্ডীয়া বি. কায়ত উপস্থিত নথকা, কায় নকৰা কাল the period of

absence from work. বিণ.
কাম নকৰা, কামত উপস্থিত
নোহোৱা absent from work.

খড়কা বি. সাকৰ থকা সৰু কাঠৰ
চোৱা a kind of small toilet
box.

খড়কা বি. লবালবি, খব বেদা
bustle, haste.

খড়কা বি. হাতে কাটা সূতাৰ হাতে
বোৱা কাপোৰ hand-woven
cloth of hand-spun yarn.

খড়কা বি. মাটি কঢ়িওৱা বা গোবৰ
পেলোৱা পাচি an open basket
used for carrying earth or
cow-dung. খড়কাৰান বি. বহল
মুখীয়া বান বাটি a kind of
wide-mouthed cup with a
foot.

খড়কা বি. ঠৈব গছ, তাৰ আঠা a
tree the resin of which is
used with betel nut.

খড়কা বি. জোনাকী পৰুৱা a fire-
fly.

খড়কা উপ. শ. বহল কা চেপেটা বস্তু
বুজাবলৈ বিশেষৰ পাছত ব্যৱহাৰ
কৰা শব্দ, তেনেকুৱা সৰু সৰু ভাল
বস্তু বুজাবলৈ 'খনি' ব্যৱহাৰ হয়,
কোনোৰে 'খান' আৰু 'খানিও'
ব্যৱহাৰ কৰে an affix denoting
any flat or wide thing.

পৰিমাণ বা বহুবচন বুজোৱা শব্দ।

খড়কা বি. দহ শ বা এহেজাৰ (মুগা

পলুৰ সংখ্যাত খাটে) one
thousand (said of silk
cocoons).

খড়কা সৰু. ধা. আনৰ হতুৱাই
উৎপাদন কৰা, লোকৰ দ্বাৰা
খন্দোৱা cause to be dug. বিণ.
কম বা দুৰ্বল হোৱা decreasing,
weakening. বি. পুৰ্বকালৰ
এজনী পৰ্গত ভিৰোতা
the name of a famous an-
cient woman astrologer.

খনি বি. যি ঠাইত ধাতু আদি ভয়ং
উৎপন্ন হয় আৰু খনিলে পোৱা যায়,
আকৰ a mine.

খনিকৰ বি. শিল বা কাঠ কাটি
আৰু খুলি মূৰ্ত্তি কৰোতা, মাটিৰ
মূৰ্ত্তি সাজোতা, চিত্ৰকৰ sculp-
tor, an engraver, one who
makes earthen images, a
painter.

খনিয়া সৰু. ধা. খন খন কৰ, অনেক
খণ্ড কৰ (ভাষোল কটা) to cut
into many pieces or slices
as a betel nut for chewing.

খনিয়া, খনিয়া-কাপোৰ বি. আগত
ফুল থকা দুডবনীয়া এবিধ কপাহী
কাপোৰ a cotton cloth with
a flowered border folded
double and wrapped round
the body.

খড়কা, এখড়কা বি. কণ বা মুহূৰ্ত্তে

অন্ত হোৱা সময়, অলপ বেলি a moment.

খন্ডা বি. কঁহাবে পাজ পৰিষ্কাৰ কৰা এবিধ বটাণীৰ নিচিনা লোৰ অস্ত্র a chisel-like polishing implement of a bell-metal worker.

খন্ডা, খন্ডি বি. খেতিৰ বন গুচোৱা বা মাটি খোঁচৰা লোৰ অস্ত্র, খুপী a spade. সৰু. ধা. খন্ডিয়া খন্ডিৰে নিবাই দে।

খন্ডীয়া বি. বিৰ আৰু অলপ বা হৈ ভৰি উৰহা বোগ a disease of the leg.

খন্ডীয়া খুঁচুৱীয়া বিণ. অলপ কলীয়া আৰু ক্ষুদ্র, সৰু সুৰা trifling.

খন্ডীয়া জাপ বি. খন্ডিৰ নিচিনা চেপেটা মুখেৰে এবিধ কেঁচু জাতিৰ কীট a kind of earth worm.

খন্ডীয়াহাঁহ এবিধ ঠোট জোড়া খিলা হাঁহ a kind of teal.

খন্ডেক বি. একক্ষণ, অতি অলপ সময় a moment. খন্ডেকীয়া খন্ডেক বা অতি অলপ কাল থকা momentary.

খন্ড বি. খেতি কৰিবৰ এটা বতৰ, শস্যৰ সম্বন্ধে এবছৰ a whole season of cultivation. খন্ড জাবি ল এবছৰ বা দুবছৰলৈ অৰ্থাৎ অলপ কাললৈ নিৰ্বন্ধ কৰি মাটি ল to take up land and hold it temporarily. খন্ডজাবি দি কিছু

বছৰলৈ নিৰ্বন্ধকৰি মাটি দি to lease for a certain term.

খন্ডা বি. চাৰিওফালে আলি দি বা লোৰ খানি পৃথক কৰা এডোখৰ মাটি, সৰু এডবা a small division of a large plot of cultivated land, লেখাৰ সাজত আঁচ দি পৃথক কৰা ভাগ a column of a book. সৰু. ধা. খন্ডিয়া।

খন্ডিয়া সৰু. ধা. তাঁত বাতি কৰি এটাই দীঘ সূতাৰোৰ বা আন সূতাৰ নেহা, খোৰোচা গাঁঠি দি বান্ধ (আউল নালাগিবলৈ এইদৰে বান্ধি ধৰ) এনেহা এনেহা কৰি বান্ধ। খন্ডিয়াই সোধ গোপন কৰা কথা উলিয়াবলৈ প্ৰশ্ন কৰ to cross question.

খন্ডুৱা বিণ. গৰাকীৰ পৰা কিছুকালৰ নিমিত্তে ভোগ কৰিবলৈ লোৱা যেনে—খন্ডুৱা মাটি ; সেই নিয়মেৰে মাটি লোৱা যেনে—খন্ডুৱা বায়ত এবছৰ থাকি এবছৰ গুটিধৰা যেনে—খন্ডুৱা গছে অধিক গুটি ধৰে rented for a short term, renting for a term, bearing fruit every second year. ক্ৰি. বিণ. খন্ডুৱাকৈ। খন্ডুৱা পৰ হ্ৰাস প্ৰাপ্ত হোৱা, কমকৈ উৎপন্ন হোৱা।

খন্ড প্ৰবৰ্ত্তা বিণ. কেৱল এবছৰ থকা, এবছৰ খেতি কৰাত সাজোঁ

ব্যয়হাব কবিব পৰা lasting for one year or one season only.

ঋপ্ সৰু. ধা. জুইব আলত নিৰ্মল কৰ to refine as metal, ডাল কাটি পৰিষ্কাৰ কৰ to lop. অৰু. ধা. অলপ কাল থাক, প্ৰবাস খাট to sojourn, to live temporarily. বি. টেবী বা ভাৰ নিচিনা সৰু বস্তুৰ সাফব a cover of a lime box or any other small receptacle. ঋপ্ কৰে ক্ৰি. বিণ. ঋপবাই, বেগাই, তৎক্ষণাৎ instantly. ঋপ্ ঋপাই, ঋপ্-ঋপ্ কৰে এ খোপব পৰা আন খোপত বেগাই বেগাই খোজ দি।

ঋপ্ জপ্ বি. কি কৰোঁ কি নকৰোঁ বিভত হোৱা state of being puzzled. বি. ঋপজপনি। ক্ৰি. বিণ. ঋপজপাই।

ঋপ্ বা বি. চুক, আঁহাল ঠাই a retreat, a secluded place or corner.

ঋপিয়া সৰু. ধা. একাৰ বা চকুৰে নেদেখা কাৰণে হাতেৰে বা ভৰিৰে বিচাৰ, অনুসন্ধান কৰ to grope for, to search after. ঋপি সোৰা ওপ্ত কথা উলিয়াবলৈ বিশেষকৈ প্ৰশ্ন কৰ cross question.

ঋপীয়া বি. চপনীয়া, লোকৰ দৰত

পেট পুহি থকা living at the house of another as a dependant.

ঋপুৱা বি. কোনো ঠাইলৈ যাওঁতে বাটত কিছুবেলি বোৰা কাৰ্য্য a halt or stopping on a march, বাটত যাওঁতে বৰব বা বাহন সলাবৰ নিৰূপিত ঠাই a place appointed for rest or change of vehicle by a traveller. শত্ৰুক ধৰিবৰ কাৰণে খাপলৈ থকা বা চোপা দিয়া মানুহ a person lying in wait for his enemy. ঋবং (অনু. শব্দ.) বি. পানীত কোনো এটা বস্তু পৰোঁতে বা ভোৰ-তাল বজাওঁতে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ an imitative sound used to express that produced by the fall of something into water, or that of a pair of bhortala.

ঋবৰ্ বি. বাতৰি, বাৰ্তা, সমাচাৰ, সন্বাদ news. ঋবৰ কাকত, ঋবৰ কাগজ বি. বাতৰি কাকত news-paper. ঋবৰা-ঋবৰি বি. পৰস্পৰ সংবাদ লোৱালুই কৰা interchanging of news between two persons.

ঋবৰ্দ্ধাৰ্ বিণ. সাৰধান, হুচিয়াৰ careful, being on guard.

ঋবিচ বিণ. সম্পূৰ্ণ, অটুট, ঠিক full, entire, exact.

খব্ৰা বি. বেৰ বা দুৰাবৰ দাঁতিত লগাই বন্ধা বা কাষেৰ মাৰি ধৰি থকা খোলা বাঁহ a grooved bamboo fixed on the sides of a bamboo or reed wall or door.

খব্ৰা বি. গোটমৰা ত্ৰুৰ বস্তু congealed fluid. খব্ৰা মাৰ গোট মাৰ, পনোৱা গুচি টান মাৰ to coagulate.

খব্ৰাৰি (অনুৰূপ শব্দ) বি. কাৰবাৰ কৰা মানুহ a business man.

খব্ৰি বি. আটা গুৰি, গিঠা, কটি আদি পাগত তপত বা ভাপত সিজাত্তে ওফলি পৰিবলৈ মিহলাই দিয়া তাল বা খাজুৰৰ বস leaven.

খব্ৰখব্ৰ (অনু. শব্দ.) মুগা বা বেজাৰবিৰ ন কাপোৰ, মকৰা কাপোৰ বা তুলাপাত লবালে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ an imitative sound used to express the rustle of cloth or paper, বি. খব্ৰখব্ৰনি, খব্ৰখব্ৰি। অক. গা. খব্ৰখব্ৰা। বিণ. খব্ৰখব্ৰীয়া।

খব্ৰ বি. 'কয়' শব্দৰ কোমল ৰূপ। খব্ৰকৰ-কয়কৰ শব্দৰ কোমল ৰূপ, কয় বা ধ্বংস কৰা destroyed. খব্ৰেৰ বি. খব্ৰিৰ catechu.

খব্ৰ ত্ৰিণ. স্নিগ্ধ, দ্ৰুত, বেগী quick, nimble, তীক্ষ্ণ having a sharp edge or point, এবল violent.

অক. ধা. খব্ৰকৰ লবালবি কৰ। ক্ৰি. বিণ. খব্ৰকৈ।

খব্ৰ. বি. অনাবৃষ্টি, বৰষুণৰ অভাব want of rain. বিণ. বৰকৈ তাপ পাই মুৰমুৰীয়া হোৱা rendered brittle by too much heat, highly tempered. খব্ৰকালি বি. খব্ৰালি, বৰষুণ নোহোৱা কাল, জাব কালি dry season. অক. ধা. খব্ৰমাৰ, খব্ৰটান বৰষুণৰ অভাব হ, বৰষুণ নিদিয়াতৈ থাক to be without rain.

খব্ৰ. বি. গাধ an ass. খব্ৰখাই পৰতৰি ওপৰলৈ কৰি লুটি খাই পৰ to fall on the ground with the feet upwards. খব-মিহলি বিণ. সানমিহলি mixed up.

খব্ৰ. বি. এবিধ গাৰ ছাল ছিগি যোৱা ৰোগ, দফ্ৰ the ringworm, এবিধ বনে বনে ভেজ শাওঁ পৰা আক তলপেটত বিষ হোৱা ৰোগ, গ্ৰহণী dysentery. খব্ৰকা খবিকা।

খব্ৰখব্ৰ (অনুকাৰ শব্দ) বি. তুলাপাত বা শুকান পাত আদি লবিলে হোৱা শব্দ sound of dry leaves or paper when shaken. বি. খব্ৰখব্ৰনি। বিণ. খব্ৰখব্ৰীয়া বৰ শুকান very dry.

খব্ৰখৰি বি. দুৰাৰ আদিৰ ভিতৰেদি বতাহ সোমাব পৰাকৈ তাত পৰালি কৈ লগাই দিয়া সৰু সৰু তক্তাৰ

সঁজুলি venetian. খবখেদা বি.
লবালবি, খবধৰ haste, hurry.
অক. ধা. খবখেদা কৰ লবালবি
কৰ to make haste.

খবৰগ বি. গঁড়ৰ শিং rhinoceros'
horn.

খবচ বি. ব্যয়, ভাঙি খাবৰ নিয়ন্ত্ৰে
লগা ধন expense, expenditure.
বিণ. খবচটী ববকৈ খবচ কৰা,
অপব্যয়ী prodigal, spendthrift.
খ'বচি বি. মিহি নোহোৱা গুড়ি,
আধা ধূলা গুৰি coarse powder.
ক্ৰি. খ'বচিয়াৰ কোনো ধুকুৰি
নথকাকৈ কৰ, আগুৰি ভাঙি ক to
leave nothing incomplete,
to do fully.

খব'ভকীয়া বি. দীঘলৈ কাম কৰিব পৰা,
কামত উদ্যোগী quick, prompt.

খবভব্ ক্ৰি. বিণ. বৰ খবকৈ বা
বেগাই quickly.

খব-দুষণ বাবনৰ সম্বন্ধীয়া ভাই two
demon heroes.

খব'খব্ বি. খবখেদা, লবালবি
haste, hurry.

খবপোচ্ বিণ. দীঘলৈ কাম কৰিব
পৰা, খবতকীয়া prompt in
doing. বি. খবধৰ haste.

খবম্ বি. কাঠৰ পাত্ৰকা, ভৰিত পিন্ধা
কাঠৰ সঁজুলি a wooden sandal.
বিণ. খবম্‌ঘুৰীয়া খবমৰ নিচিনা
অৰ্থাৎ ভৰিব তলুৱাৰ মাজভাগ
যাতিত বনগা arched as a foot.

খব'ম্ বি. কোনো বস্তু বাগৰা-
বাগৰি কৰিলে হোৱা শব্দ an imi-
tative word used to express
the sound produced by any
thing quickly turning from
side to side. বি খবম'ৰণি অক.
ধা. খবম'ৰা।

খবলা বি. ঘোঁৰাৰ নোৰ আঁচোৰা
যতন a curry-comb.

খবলি বি. খবখৰীয়াকৈ অৰ্থাৎ
নীৰসকৈ ভজা শাক leaves and
stalks of vegetables, croo-
ked, dry. খবলি খা প্ৰবাসত
কষ্টভোগ কৰ to suffer the
inconveniences of a sojourn
at a distance from home.
খবলি-পিট অসুখ অশান্তি প্ৰকাশ
কৰ, ধুম ধূপাল কৰ to express
uneasiness and anger. খবলি
পাক বেগাই ঘূৰা পাক, বেগাই
আপোনাৰ গাঁতে লোৱা মেৰ a
quick turn or revolution.

খ'বলীয়া বি. শুকান, নীৰস, ঠাণ্ডা
dry, not moist, rough.

খবশ্ৰোতা বি. যাৰ সোঁতৰ গতি
প্ৰধৰ।

খবাং বিণ. শুকান, নীৰস dry, not
fertile.

খৰা অক. ধা. খাবণিৰে তিয়াই শুকা
to impregnate with alkaline
matters—(উপ শব্দ) গহ, ডাল
(শলিতা খৰা)। খৰা-ধুণ বি.

বকিঁড়া মোখোরা সাজ পোচাক,
 গুণ অনুযায়ী নিপিত্তা সাজ পোচাক,
 a dress unbefitting to one's
 qualification.

খবালি বি. খবকালি dry season.

খবাহি বি. বাঁহব মিহি কাঠিৰে সজা
 পাত্ৰ a finely woven bamboo
 basket.

খবি বি. জুই খবিবব কাৰণে অনা
 শুকান বাঁহ বা কাঠ fire wood,
 fuel. খবিঁজি মৰা খ দাহ কৰ,
 মৃতকৰ কাঠ সংস্কাৰ কৰ to burn
 as a dead body. খবি কটীয়া
 খবি কটা মানুহ fire wood
 cutter.

খবিকা বি. উলু বা আন বনৰ ঠাৰি
 the slender stalk of a that-
 ching or other grass, মাহ
 মঙহ জুইৰ তাপত সিজোৱা বাঁহ বা
 লোৰশলা a roasting spit, মুগাব
 কণী লগাবৰ নিমিত্তে বন্ধা খেবৰ
 আটি। খবিকা দি, খবিকাত দি
 খবিকা বা শলাত লৈ জুইৰ
 তাপত সিজা। খবিকা ল ভাত
 খাই উঠি মুখ ধোওঁতে খবিকাবে
 দাঁত পৰিষ্কাৰ কৰ to pick the
 teeth after meal, খবিকা-লগা
 মুগাব সৰু সৰু পলুহুত খেবৰ আটি
 চোয় গহত আঁৰ।

খবিকী জহা বি. এবিধ জহা ধান।

খবিকা জাঁই বি. খবিকাব দৰে

গোটা পাহিৰে এবিধ বগা উগ্ৰগজি
 ফুল kind of flower.

খবিকা বাৰি বি. নঙলা মাৰি,
 পতুলিব দুৱাৰ মৰা ডাং a bar of
 a gate way, খবিকা বেঙেনা
 বি. এবিধ সৰু বেঙেনা।

খবিকিয়া সৰু. খা. খবিকাবে খুকটি
 মলি শুচা to cleanse with a
 pick.

খবিচা বি. বাঁহ গাজৰ পৰা কৰা
 এবিধ খাদ্য দ্ৰব্য, সি জুই প্ৰকাৰ,
 কুটি আধা খুন্দা কৰা বাঁহ গাজ
 পানী দি কলহত ভৰাই ধলে যেতিয়া
 সি টেঙা হয়, তেতিয়া তাক 'পকা
 খবিচা' বোলে, তাৰ আঞ্জা খোৱা
 যায়। কুটা বাঁহ গাজ শুকাই শুড়ি
 কৰিলে তাৰ নাম শুকান খবিচা বা
 জিম খবিচা হয়, তাকো আঞ্জাত
 খোৱা হয় condiment made
 from the tender shoots of
 the bamboo.

খবিজ বি. ক্ৰয়, কিনা কাৰ্য্য a pur-
 chase. বিণ. খবিজা কিনা, নাম দি
 অনা purchased. খবিকাব
 কিনোতা buyer.

খবিয়াল বি. হাই-উকনি, বাচ্যা-
 বাচি an angry dispute, a
 broil.

খবীয়াটি বি. এবিধ বগা টান মাটি
 chalk.

খবীয়া বিণ. খবে খোৱা, গাত দৰ
 বোগ থকা suffering from

ringworm. বি. খবে খোৱা মানুহ
a man suffering from ring-
worm, খবি বেচা মানুহ a seller
of fire wood.

খকৰা বিণ. ওপৰ ঠঁঠৰ মাজ কটা,
ওপৰ ঠঁঠ হিগি দাঁত ওলোৱা
having the upper lip cut
into two, খাব মিহলি, খাৰযুক্ত
containing alkali or salt. বি.
বংশৰ কোনো খাপ, পুৰুষ &
generation.

খকৰা-কুহিয়াৰ বি. এবাৰ কুহিয়াৰ
কটাৰ পিছত পুনৰ গজালি ওলাই
হোৱা কুহিয়াৰ।

খকৰা-বেঙেনা বি. এবিধ বাৰ
মহীয়া সৰু বেঙেনা a kind of
egg fruit.

খৰেইপৰা একপ্ৰকাৰৰ ৰোগ, সঘনে
পেচাৰ হয় আৰু পেচাৰ কবোতে
পোৰে।

খৰেখোৱা বিণ. খৰ বোগে খোৱা
suffering from ringworm.

খৰে খৰা পেটত তাপ আৰু অজীৰ্ণ
হৈ ঘনাই শৌচ কৰা ৰোগ
diarrhoea.

খৰোজী বি. ভাষা আৰু লিপি
বিশেষ।

খৰকালি বি. জাৰকালি, বাৰিষাত
বাজে আন সময় the dry season.

খৰ্জনা বি. ঘৰৰ খুটা আদি সলাবৰ
সময়ত চাল দাঙি ধৰি থাকিবলৈ
দিয়া জাহ বা ঢোকা a prop.

খৰ্গৰ বি. মৰা মানুহৰ মূৰৰ খোলা a
skull.

খৰ্গৰ বি. এহেজাৰ কোটি সংখ্যা one
thousand crores. বিণ. সৰু, ক্ষুদ্ৰ,
চুটি চাপৰ small, short, অহংকাৰী,
গৰ্বী, অপমানজনক haughty. বি.

খংস বা দমন কৰা কাৰ্য্য act of
destroying or subduing.

খম্বুজা বি. এবিধ লতাৰ ফল a
kind of melon.

খল বি. লগনীয়া বা টুটকীয়া মানুহ,
হিংসুক, দুৰ্জ্বন a back-biter, an
envious man, a crooked
man, wicked person.

খল বি. পুলি কবলৈ বা গুটি পচাবলৈ
খৰা সৰু লোৰা a drill used in
sowing seeds, দৰব মৰা শিলৰ
পাত্ৰ, কিত্তি a stone used for
mixing medicines in, জন্তু বা
মানুহ সদাই গোট খোৱা ঠাই, খলি
a place where animals or
persons usually assemble.

খলক বি. পানীৰ আফালনীত হোৱা
শব্দ, কোহাঁল, হাই-উম্মি to be
agitated or suddenly move
to and fro with a loud noise,
as water. খলক লাগ কোহাঁল
কৰ। বি. খলকনি।

খলখল বি. পানীৰ খলখলনি বা
ডাঙৰ হাঁহিব পৰা হোৱাৰ নিচিনা
শব্দ an imitative word used
to express the sound made

by an agitated water or loud laughter. বি. খলখলনি, খলখলি।

খলতি-ধোৱা বিণ. অতি দৰিদ্ৰ extremely poor.

খলপ, খলপা বি. তৰপ, বখলা, থাক a stratum, a layer, a shelf, মহলা, এটা ঘৰৰ ওপৰত সজা আন এটা ঘৰ a storey or flat of a house, ঢাকনি a cover. খলপা-খলপ কেবা থাক থকা, কেবা তৰপীয়া having many shelves, storeys, or layers. খলপা-খলপী খলপীয়া, কেবা খলপ থকা।

খলম বি. কাপোৰ আদি নিমজ কৰিবলৈ দিয়া মাড় starch applied to cloth.

খলখল বি. খলখল, বেগেবেজোকাৰ ধোৱা পানীৰ শব্দ the sound of agitated water. বি. খল-মলনি।

খলমা বি. খমা, গোটমাৰি বা শুকাই টান হোৱা জুলীয়া বস্তু congealed fluid. অক. ধা. খলমা বাহু, খলমা মাৰ।

খলা বি. কোনো কাৰ্য্যত ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ চুককি চিকনোৱা ঠাই, খোলা a place cleared for any purpose.

খলাবৰ্মা বি. ওখ-চাপৰ, অসমান. দ-বাম uneven, undulating.

খলি বি. গুটি পচোৱা বা পুলি বোৱা লোৰ a drill for sowing seeds খলি ল, খলি পাত সদায় অহা-যোৱা কৰ (বেয়া ভাবত) to frequent.

খলিত বি. নিষ্ফল, ফল নথকা fruitless, false.

খলিকা বি. তুৰস্কৰ চুলতান আৰু ধৰ্ম্মশুদ্ধক a title used by Mussolmans.

খলিহমা, খলিহা বি. এবিধ সৰু মাছ a kind of small fish.

খলিহে বি. তেল পেৰা সৰিয়হৰ শুকান সিটা oilcake.

খলুৱা বি. টুটকীয়া, টেঙৰ, ধূৰ্ড cunning.

খহ অক. ধা. এবাই পৰ to fall off.

খহটা বিণ. খুদ খহবে আৱৃত হোৱাৰ নিচিনা, নিমজ নোহোৱা, কৰ্কশ not smooth. rough to the touch. খহটা-ডিম্বক সৰু গছ আৰু গুটিৰে এবিধ ডিম্বক a kind of fig.

খহলীয়া বি. খহি পৰা বা তললৈ এবাই পৰা কাৰ্য্য the act of falling off, এবিধ গৰু মহৰ মঙহ খহি বোৱা ৰোগ a disease of the cattle in which the flesh sloughs off. বিণ. খহলীয়া।

খহমহ (অনু. শব্দ) খহটা বস্তু

মোহাবিলে বা মচিলে হোবা শব্দ
an imitative word used to
express the sound produced
by rubbing a rough thing.
বি. খহমহমি। ক্রি. খহমহা।
বিণ. খহমহীয়া।

খহা সক. ধা. একরাই তললৈ পেলা
to cause to fall off, গৰ্ভ নষ্ট
কৰা to miscarry.

খহু বি. গাত হোবা বিষযুক্ত আৰু
পকি পুঁজ ওলোৱা এবিধ টোপোৰা,
ফোহোৰা, কোঁহা & boil, pus-
tule, the itch. খহুৱা বিণ. খহ
থকা, খহৰেখোৱা affected with
boils or itches, খহুলা খহলগা,
খহটা coarse, rough. খহুলা-
খহুনি ওখোৰা মোখোৰা uneven.

খাঁ সক. ধা. ভোজন কৰ, গিল, ভোগ
কৰ, অধীন হ বা পা, কামোৰ,
দংশন কৰ, ধ্বংস বা নষ্ট কৰ, গ্রহণ
কৰ to eat, to swallow, to
possess, to enjoy, to suffer,
to be subjected, to bite, to
sting, to ruin, to take as a
bribe. অক. ধা. মিল, লাগি ধৰ,
জীৱিকা উলিয়া to suit, to sub-
sist. খাইখৰ ঢিলা নোহোৱাকৈ
লাগ to fit, suit well, খাইতেল
মিঠাতেল mustard oil. খাই
পাত্ত ফাল অশলাগী বা উগকাৰ
নয়না হ to be ungrateful,
খাই পাত্ত ফলা বিণ. অশলাগী।

খাইখুৰা যাক বাপেক আৰু আন
বন্ধু বান্ধবৰ মূৰ খোৱা wretched,
friendless.

খাউখেবেং বি. এবিধ কুঁচি সজা বন
& kind of grass.

খাঙঁখাঙঁ বিণ. খকুৰা greedy,
খঙাল angry.

খাঙঁতা বি. যাক খুৱাব বা পুহিব
লাগে, যি পুৰুষে খায় & man who
eats. দ্বী. খাঁতী। খাঙল বি. খোৱা
কাৰ্য্য, ভোজন act of eating.
খাঙলি খোৱা বস্তু, সমল, বাটত
খাবলৈ গোটোৱা সামগ্ৰী food,
provisions collected for
use on a journey, ভোগ দখল
কৰা occupied.

খাঙল বি. আহোম বজাৰ দিনৰ
এজন বিষয়াৰ নাম, তেওঁ বিদেশৰ
পৰা বস্তু অনানিয়া কৰিছিল, অইন
দেশৰ আচাৰ ব্যৱহাৰ চাই ফুৰিছিল
আৰু যুত বজাৰ অস্থি গল্গত
পেলাইছিল।

খাঁং বি. বাও নবন্ধা সক পাচি, সক-
ভোম & kind of small basket.

খাঁকক বি. নাকৰ শুকান সেৰুণ,
যাৰ মুখত লাগি থকা শুকান পুঁজ,
যাৰ চোকোৰা mucus dried in
the nostril, the scab of a
sore.

খাঁকি বি. গছৰ যি ঠাইৰ পৰা হুটা
ডাল বেলেগ হয়, হুটা ডালৰ জোঁবা,
ডাৰ নিচিনা আন বস্তু the joint.

of forking branches, anything like the same.

বাঁজ বি. এটা বস্তুক আন এটাবে জোবাবলৈ দিয়া খোলনি, পখালি খোলনি a notch, a mortise for joining two pieces of timber. বাঁজকটা খোপকটা notched অক. খা. বাঁজ খা, বাঁজ ল, বাঁজ খাইধব খোপত সোমাই আট খাই ধব to fit tightly, বাঁজ জব দুটান গুচি চিলা হ to become loose.

বাঁজ সক. খা. হিলৈত খাব গুলি ঠাই ভবা to load as a gun, গছৰ শাবীত থকা ভুলা ঠাইত নকৈ বো to plant at vacant places, হেচি সূয়া push in tightly.

বাঁজি-খোৱা বি. বজা কোনো ঠাইলৈ বাওঁতে বাটত জিৰাবৰ বা বাতি থাকিবৰ নিমিত্তে সজা ঘৰ, এতেকে বাটকৰা মাহুহ ববৰ নিমিত্তে সাজি থোৱা ঘৰ a rest house.

বাঁজখোপ বি. ব'তবেতিয়া যেনে হব লাগে তেনে হোৱা অৱস্থা, ঠিকঠাক exactly fit or proper state.

কি. বিণ. বাঁজে খোপে।

বাঁজি, বাঁজী বিণ. বিস্তৃত, আচল pure.

বাঁবী বিণ. 'বা' চোৱা।

খাকৰ বি. ধোঁকা উৰি, গাতৰ মাটি উলিয়াবৰ কাৰণে মূৰ ফলা বাঁহ

bamboo instrument for raising earth from a hole.

খাকৰ বি. অপৰাধ, কলঙ্ক blame, spot.

খাকৰ-খোৱা বিণ. কলঙ্কযুক্ত লোক, নিলাজ।

খাকী বিণ. মটীয়া, কপিলা tawny, dark brown, সেই বৰণৰ কাপোৰ a light dark cloth.

খা-খবৰ বি. খবৰ বাতৰি, বা-বাতৰি news.

খাখক বি. খেকাৰ খোৱা, নীচ মাহুহ mean or contemptible, ruined.

খাখাৰ, খাখৰি 'খেকাৰ' চোৱা।

খাগৰি বি. হাবিত আপুনি হোৱা কুঁহিয়াৰ জাতিৰ এবিধ ভূণ reed.

খাগৰি কুঁহিয়াৰ এবিধ চান সক কুঁহিয়াৰ a kind of sugar cane.

খাচ বি. পৰৰ পৰা অধিকাৰ কৰি নিজৰ স্বত্বত ৰখা, চৰকাৰৰ পৰা বন্দবস্ত কৰি লোৱা held direct from the government.

খাচ বিণ. আচল, বিস্তৃত pure, real, হাতত থকা tangible.

খাচা বি. পৰ্ব্বতীয়া মাহুহৰ কুঁকি বা হোৱা a long basket used by hill people to carry things on their back.

খাচীয়া বি. খাচীয়া পাহাৰৰ আদিৰ

নবাসী a hill tribe inhabiting the Khasi Hills.

খাজ বিণ. হিন্দুৰে খাব পোৱা, অনিবিদ্ধ (মাহুত খাটে) not forbidden as a food for Hindus.

খাজনা বি. ৰাজহ, ৰাজকৰ, মাটি খোৱা মানুহে মাটিৰ গৰাকীক দিয়া ধন revenue, rent.

খাজা বি. অংশ, টুকুৰা piece, a part.

খাজাঞ্চী বি. ৰাজহুৱা বা ৰজাৰ ধন ৰখীয়া a treasurer.

খাজুৰ বি. মিঠা বস ওলোৱা এবিধ গছ আৰু তাৰ গুটি the date sugar palm and its tree.

খাজি (পু. অ.) খাজি, ভৰপূৰ কৰি।

খাটি বি. পালেঙ, কাঠৰ খুৰা লগোৱা শয্যাৰ আধাৰ, তক্তাপোচ a bedstead.

খাট্ সৰু, ধা. উপকাৰৰ আশাবে কাৰো ওচৰলৈ গৈ ভাবনা কৰ, নিয়ম অনুসাৰে পালন কৰ to seek favour, to observe as a rule, শাস্তি স্বৰূপ ভোগ কৰ to undergo a penalty, খপ, বাস কৰ sojourn. অৰু. ধা. আনৰ বাবে পৰিশ্ৰম কৰ serve. প্রাৰ্থনা কৰ, উপাসনা কৰ to solicit, to pray, কোনো বিষয়ত বলবন্ত বা উপযুক্ত হ to apply.

খাটখৰি (পু. অ.) বি. খটখটী step.

খাটনি বি. উপকাৰৰ আশাবে কৰা উপাসনা, লোকৰ নিৰ্বন্ধে কৰা পৰিশ্ৰম soliciting favour, entreaty, service to others. খাটনি ধৰ কোনো কাৰ্য্য কৰিবলৈ আনক উপাসনা কৰ to solicit favour.

খাটনিয়াৰ বি. বিশ্বাসৰ মানুহ a favourite, গৌসাই সকলৰ প্রধান পৰিচাৰক the principal attendant on a Gossain. খাটনি-লোটনি বি. বহুদিন বা অধিককৈ কৰা খাটনি earnest entreaty.

খাটলা বি. গৌসাই সকলৰ উঠি ফুৰা চাৰিচুকীয়া দোলা a four cornered vehicle carried on men's shoulders and used by the Gossains of Assam.

খাটীং বি. শেষ নিষ্পত্তি কৰা, সম্পূৰ্ণ-ৰূপে নিশ্চিত, পাচত লবচৰ হবৰ সম্ভাৱনা নথকা conclusive, finally determined. খাটীংকৈ ক্ৰি. বিণ. নিশ্চয়ৰূপে conclusively.

খাটীয়া বি. বাহৰ কামীৰে ভৈয়াৰ কৰা এক প্ৰকাৰ খাট।

খাটুৱা বিণ. বৰ ওখ আৰু বৰ চাপৰ নোহোৱা (মাহুত খাটে) not too low or not too high.

খাড়া বিণ. পোনে পোনে ওপৰলৈ উঠা. ধিয় perpendicular, upright.

খাণ্ডৰ বি. ইন্দ্ৰপ্ৰস্থৰ ওচৰত থকা.

এখন অরণ্য a forest near ancient Delhi.

খাণ্ডা বি. দা, ডাঙৰ কটা অস্ত্র sword, a large cutting instrument.

খাণ্ড্ বি. থকা ঠাইৰ পৰা আঁতৰত থকা মাটি বাৰী an estate or farm situated at a distance from the residence of a proprietor.

খাতক্ বি. ঋণৰ খোৱা, থকা a debtor.

খাতা বি. হিচাব বখা বহি, জমা-খৰচ বা উৎপন্ন ভগনৰ টোকা বখা বহি an account book.

খাতি বি. বাহৰ সৰু কাঠি a thin rod or slip of bamboo, পিটি পাতল কৰা ধাতু, সৰুকে কটা ৰূপ বা সোণৰ পতা a small piece of silver or gold leaf.

খাতিৰ বি. বিশ্বাস confidence, সম্মান, সমাদৰ respect, regard, অনুৰোধ request, কাৰণ ground. ক্ৰি. বিণ খাতিৰে নিষিদ্ধে, বাবে for the sake of.

খাতোৱাল বি. বহতীয়া, খাতত কাম কৰা মানুহ a tenant, a serf.

খাছ বি. সঙ্গীতৰ এটা গহীন বা গলগলীয়া সুৰ a bass tune in music.

খাছক বি. খাওঁতা eater.

খাদি বি. হাতে কটা সূতাৰ কাপোৰ।

খাদ্ বিণ. খাবৰ যোগ্য eatable, বি. আহাৰ, খোৱা বস্তু food. খাডাখাড আহাৰৰ যোগ্য আৰু অযোগ্য বস্তু proper and improper food.

খান্ সৰু. ধা. কোৰ আদিৰে মাটি কোৰ বা চাহ কৰ, মাটিত গাঁত কৰ to dig.

খান (উপশব্দ) চেপেটা বা বহল বস্তু. বুজাবৰ নিমিত্তে সংজ্ঞা শব্দৰ পাছত বাদ্ৰুত শব্দ an affix used to denote anything flat or spread, ভাল সৰু সৰু ভেনে বস্তু বুজাবলৈ 'খানি' ব্যৱহাৰ হয়।

খান্খান্ বিণ. অ'ত এখন ত'ত এখন scattered about.

খানচাৰা বি. বন্ধাৰচা বা খানা: তৈয়াৰ কৰা চাকৰ a butler.

খানদান বি. সম্ভ্ৰান্ত, উচ্চবংশীয় খানদানী বিণ. উচ্চবংশীয়।

খানা বি. চকু আদি গঢ়োঁতে মাটি কটা বা ভাগ কৰা কুমাৰৰ গঁজুলি a potter's tool.

খানা বি. আহাৰ, ভোজন meal, feast.

খানা বি. ঠাই, আন শব্দৰ পাছত যোগাই তাৰ অৰ্থ বুজায়, যেনে ছাপাখানা, মালখানা a place.

খানা চুমাৰী বি. কোনো গাওঁ বা-নগৰৰ মানুহৰ সংখ্যা লিখা কাকত,

সাহু গণনা & written statement of the number of houses in a village or town, a census of the population.

খানা ভালাচ বি. চোৰ আৰু চোৰে নিয়া বস্তু আদি উলিয়াবলৈ ঘৰ আদি অনুসন্ধান কৰা কাৰ্য্য & house-search.

খানি বিণ. কোনো এক পৰিমাণৰ।

খানিক খানিকমান বি. অলপ সময়, বস্তুক & moment, a very short time, অলপ পৰিমাণ & small quantity or amount.

খান্ধ (পু. অ.) সৰু. ধা. খান to dig.

খান্ধি, খান্ধিৰি গুণটি সুমাবৰ নিমিত্তে মোকোটাই বা মেবাই বন্ধা জৰীৰ মেৰ & loop.

খান্ধি বি. সূতাৰ নেছা & skein of thread, ডাঙ দি পিটি কৰা ডোখৰ বা থণ্ড।

খাপ্ বি. লুকাই বাট চাই থকা কাৰ্য্য, কাৰো অনিষ্ট কৰিবৰ নিমিত্তে চল চাই বৈ থকা কাৰ্য্য act of lying in wait. ক্ৰি. 'খাপ দ্ধে, খাপ ল to lie in ambush.

খাপ্ বি. জখলা বা ষটখণ্ডিত ভবি দিয়া ঠাই & step, তৰণ, থাক shelf, stratum, শ্ৰেণী & grade.

খাপৰ বি. এবিধ-গধুৰ আৰু ডাঙৰ যান্ত্ৰি & large and heavy spear.

খাপৰি বি. ঘৰ ছাবৰ নিমিত্তে কৰা

চেপেটা পোৰা মাটি & tile, বৃহৎ বাওঁকালে থকা আৰু অব হলে বটা এচটা মঙহ, অব-খাপৰি the spleen.

খাপ্ বি. চাব, নাঙলৰ আগত উঠা মাটি, শিঙেৰে খোচ মৰা কাৰ্য্য the act of striking or catching anything. সৰু. ধা. খাপৰা।

খাম্ভিচিয়া বি. খাম্ভিচি লগ পোৰা, which can be grasped in by the hand.

খাম্ভা বিণ. অলপ চাপৰ dwar-fish.

খাম্ভি বি. 'জবকা' চোৰা।

খাম্ বি. আবৰণ, ঢাকনী (চিঠিৰ), লেফাফা envelope.

খাম্ বি জুলীয়া বস্তুৰ গোট মৰা অবস্থা coagulation. ক্ৰি. খাম্ বান্ধ, খাম্ভাৰ জুলীয়া বস্তু গোট মাৰ to coagulate as milk.

খাম্ভেয়াল বিণ. অস্থিৰ চিত্ত uncertain mind. বি.

খাম্ভেয়ালি।

খাম্ভি বি. আসামৰ উত্তৰ পূবে থকা পৰ্বতীয়া জাতি & hill tribe of the north eastern frontier of Assam. খাম্ভি জা এবিধ দীঘল, আগে গুৰিয়ে সমান বহল দা। খাম্ভি মোনা কাৰলভিৰ ভলত ওলোমাই লোৰা কাপোৰৰ মোনা।

খাবাখা ক্রি. বিণ. হঠাৎ, অকাৰণত
suddenly.

খাবি বি. কলিঙ্গা, পিত, বুক heart,
courage, mind, খাবি-উঠ বিণ.
বুক ডাঠ, সাহিয়াল bold, coura-
geous.

খামোচ, খামোচুয়াব, খামোচ
মাৰিধৰ ক্রি. হাতৰ মুঠিৰ ভিতৰত
ধৰ to grasp by the hand.
খামোচ বি. হাতৰ মুঠিত ধৰিব পৰা
বস্তু grasp.

খামোচা বি. খামোচ বা মুঠি মাৰি
ধৰিব পৰা ঠেক বা আঙঠি a
handle, lift, মুঠি মাৰি বধা কাঠ
বা ধাতুৰ সঁজুলি a clamp, clasp,
হাতৰ মুঠিত যিমান ধৰে সিমান বস্তু
as much of anything as can
be grasped in the hand.

খামোচা-খামোচে, খামোচে
খামোচে ক্রি. বিণ. মুঠিয়ে মুঠিয়ে
handful by handful.

খামোচীয়া বিণ, খামোচি পোৰা।

খাব বি. লোণৰ গুণ থকা হাই, খাব
দি বন্ধা আঁজা alkali potash, a
dish seasoned with alkali,
হিলৈৰ খাব gunpowder. খাব-
উঠ খাবৰ নিচিনা হোৱা, সমূলি
নষ্ট হোৱা। খাব-ঘৰ বি. বণৰ
সঁজুলি বিশেষকৈ হিলৈৰ খাব বধা
ঘৰ a magazine, খাব-ঘৰীয়া
আসাৰ বজাৰ খাব-ঘৰৰ অধিকাৰ
থকা লোক। খাব-মাটি এবিধ

খাবৰ গুণ থকা কাপোৰ ধোৱা মাটি
(সাজিয়াটি) fuller's earth.

খাবচা বি. অলপ খাবৰ সোৱাদ থকা
having an alkali taste.

খাবণী বি. খাব সবাই উলিওৱা
পানী, খাবৰ পানী a solution of
potash or alkali. খাবণী সঁতা
খাবণী ছেকা বা সৰোৱা সঁজুলি,
ধবাহী বা কোনো পাত্ৰৰ তলিত
অনেক বিদ্ধা দি তাত হাই ভৰাই
তাৰ ওপৰত লাহে লাহে পানী দি
থাকিলে তলত খাবণী সৰি পৰে এই
পাত্ৰৰ নাম খাবণী সঁতা a basket
or vessel in which ashes are
leached.

খাবধি বি. খাবৰ আঁজা ব্যঞ্জন্যৰ
নিমিত্তে যতনোৱা শাক আদি,
পাচলি vegetables for cook-
ing.

খাবলি বি. বটা সবিয়েহত লোণ আৰু
খাবণী মিহলাই কৰা এবিধ ভাতৰ
লগত ধোৱা চাটনি a kind of
powdered mustard mixed
with salt and solution of
potash.

খাবলি-পাত বি. আগ কটা কলাপাত
a plantain leaf with the top
end cut off.

খাব-হাঁহ বি. এবিধ বনৰীয়া পাতি
হাঁহ a kind of wild duck.

খাবাব বিণ. বেয়া, অসুচিহ্ন bad,
improper.

খাবি, খাড়ী (পু. অ.) কব & corn,
আখাতব চিন & scar.

খাবিজ বিণ. সলনি কবা, এটা কাটি
বা ওচাই আন এটা লিখা *mutated*,
changed, কাটি পেলোৱা *struck*
off.

খাবি বাক্ক, খাবি বক্ক যা নেপাহ-
বাকৈ মন লাগ *to be impressed*
on the mind so as not to be
forgotten.

খাবী বি. বিজুলি *lightning*.

খাক বি. হাতৰ ঠাৰিত পিন্ধা এবিধ
অলঙ্কাৰ, কঙ্কণ & *bracelet*.

খাকৱা বি. খাবে ধৰা। বি. খাবে
ধৰা পানীত কমাই ফুৰা মাহ।

খাকৱা বি. কোনো বস্তুত লগাবলৈ
দুই মূৰ যোকোটাই থাকিব নিচিনা
বুৰীয়া কৰা গোটা লো, লোৰ নগৰা
& *large iron ring*, *an iron*
hoop, *an iron staple*.

খাকৱা বি. এবিধ বঙা কপাহী
চৰীয়া কাপোৰ & *a kind of coarse*
red cotton cloth.

খাবে ধৰ মাটিত বেছি খাবৰ গুণ থকা
কাৰণে মৰি যা *to be diseased*
owing to much potash in
the soil.

খাল বি. বহল গাঁত, খাঁই, লোৰ,
দ ঠাই & *pit*, *ditch*, & *hollow*
place.

খালব, বখিণী বি. ছুছুনী, সেতেবা

তিবোডা, & *slut*, *unclean* or
dirty woman.

খালাচ্ বি. দায় বা শাস্তিৰ পৰা
মুক্তি *release*, *acquittal*. বিণ.
স্বাভাবিক সুখ বা মুক্ত অৱস্থা পোৱা
free from burden, *relieved*.

খালাচী বি. বেগ জাহাজ আদিত
কাম কৰা বহুবা *a menial em-*
ployed in steamer, *railways*
etc.

খালি বি. খৰাংথ চাউল দিবলৈ
কৰা কলপট্ৰাৰ পাত্ৰ & *shallow*
dish made of the sheath of
the plantain tree used for
offering rice at a shraddha.

খালী বি. শূন্য, উদং *empty*,
vacant, শুদা, কেবল *only*.

খালে-ডোঙে বিণ. ওখই-চাপবে,
any where.

খালে-বামে ক্ৰি. বিণ. ওখই চাপবে,
দ'য়ে বামে, য'তে ত'তে *any*
where, *some where*.

খালৈ বি. টেকেলিৰ আকৃতিৰ বাঁহৰ
কামিৰে সজা মাহ খোৰা পাত্ৰ, কুক
& *a small basket for keeping*
fish in. খালৈপেটা বিণ. খালৈৰ
দৰে মাজ ডাঙৰ, বৰ পেটা *pot*
bellied. দ্বী. খালৈ-পেটি।

খালৈ ভাঙি বি. এবিধ মাহ & *a kind*
of fish.

খালোণ বি. পগাই পোটা কৰা খাব

inspissated solution of potash.
 খাঁড়ল বি. খোঁড়া কার্য, খাদ্য eat or mode of eating, food.
 খাঁড়লা বি. দ ঠাই a hollow, বখলা portion bitten off. বিণ.
 খাঁড়লা-খাবলি ওখ চাপব, অলম্বান undulating.
 খাঁঠি বি. দ আক বহল লোব, দোখলীয়া খাল a ditch, a trench.
 খাঁঠেচ বিণ. সবহকৈ খাব পৰা capable of eating much.
 খাঁঠেয়া বি. খাঁঠতা one who eats or is to be supported.
 খাঁত্ৰাং বিণ. উৰাব, একেবাবে নষ্ট, উচ্ছন্ন laid waste, devastated.
 খাঁহ বি. নৈব পৰা আঁতৰ অথচ নৈব ধল আহিলে তল হোৱা ঠাই, যেনে নৈত পানী শুকালেও খাঁহত বাঢ়ে a place liable to inundation.
 নগৰৰ পৰা দূৰত থকা গাঁও a rural place. খাঁহ ব'জীয়া বিণ. গাইলীয়া চহা rustic. খাঁহ-বাজ নগৰৰ পৰা আঁতৰ ঠাই a rural place.
 খাঁহী বিণ. কলী কঢ়া হাগ a castrated goat. কলী কাটি নপুংসক কৰা castrated.
 খিক্খিক্ (অনু. শব্দ) মুখ চেপি ধৰি বীৰিৰ খোঁজা হাঁহিৰ নিচিনা শব্দ an imitative sound used

to indicate a restrained laugh. বি. খিক্খিক্জি। অক. ধা. খিক্খিকা।
 খিক্খিক্জি বি. বড়িয়াল কথাকৈ হাঁহি মাতি কৰা খেয়ালি mirth, merriment.
 খিকিব্-কিটীয়া বি. কিৰ্কীয়া, গা নক thin, slender.
 খিংখিঙনি বি. কুকুৰৰ দৰে গোঙবি দি বা খং কৰি কোৱা কথা surly or angry speech. খিংখিঙা অক. ধা. কুকুৰৰ দৰে গোঙবি দি বা খং কৰি কথা ক। খিংখিঙীয়া বিণ. অলপতে খং কৰা মভাবযুক্ত, সদায় খং কৰি বা গালি পাবি থকা snappish, peevish.
 খিচ্ বি. জন্তুৰ মূত আৰু গোবৰ মিহলি হৈ হোৱা বোকা dirt, mud or filth from urine and dung of animals.
 খিচ্-মিচ্ বি. পাহৰুৱা অকলত হোৱা এবিধ সুমিষ্ট ফল।
 খিচনি বি. খিচ থকা, গেৰেকণি dirty or filthy place.
 খিচা গীত বি. যোৱা নাম satirical marriage songs.
 খিচিৰা বিণ. কীণ, কিৰ্কীয়া, চেবেলা lean, not plump, thin.
 খিচিবী বি. চাউল, মাহ, পাচনি, দিউ, মচলা আদি একেলগে মিহোৱা খাদ্য food prepared by

cooking together rice, pulse, spice, ghee etc.

খিচ্খিটীয়া বি. নিচেই সৰু বা লাহি অথচ টান very small or slender but hard to the touch.

খিটখিটীয়া বিণ. খিচ্খিটীয়া peevish.

খিড়িকী বি. বতাহ বা পোহৰ সোমাবৰ নিমিত্তে কৰা সৰু ছাৰা a window.

খিড়গীয়া বিণ. খিতাপ পোৰা, যশস্বানী, খ্যাতিমন্ত famous, renowned.

খিতাপ বি. উপাধি a distinctive appellation, খ্যাতি, যশস্বা, সমাবোধ renown, fame, ostentation.

খিতিংখাতাং (অনু. শব্দ.) বি. ছুটা সৰু টান বস্তুৰ খুন্দা খোৰাব পৰা হোৱা শব্দ, সামান্য দন্দ, কাজিয়া a slight dispute or quarrel.

খিনি বিণ. পৰিমাণৰ amounting to. বি. কোনো এক নিৰ্দিষ্ট ঠাই a particular place, কোনো এক নিৰ্দিষ্ট পৰিমাণ certain amount.

খিন্নাখিন্নি বি. ইটোৱে সিটোৰ প্ৰতি বিদ্ৰাৱ কৰা কাৰ্য্য the act of envying one another, mutual hatred. খিন্নীয়া বিণ. লোকৰ ভাল দেখিলে বেজাৰ পোৱা,

হিংসাত্মক envious. খিন্না বি. কঁৰা, লোকৰ ভাল দেখিলে হোৱা অসন্তোষ envy.

খিৰিা (পু. অ.) বি. পগাই ঘন কৰা গাখীৰ boiled milk.

খিৰিং, খিৰিক (অনুকাৰ শব্দ) ছুটা বস্তুৰ এটা আনটোত অলপকৈ লাগিলে হোৱা ক্ষুদ্ৰ শব্দ an imitative sound used to express that produced by two small bodies clashing against one another. ক্ৰি. বিণ. খিৰিং কৰে, খিৰিক কৰে।

খিলখিল (অনুকাৰ শব্দ) অলপকৈ ইহাৰ নিচিনা শব্দ an imitative sound to express that of a gentle laugh. বি. খিলখিলনি। অক. ধা. খিলখিলা। বিণ. খিলখিলীয়া। ক্ৰি. বিণ. খিলখিল কৰে। খিলজি, খিলজীয়া বিণ. চিৰদিনীয়া, বহুকাল একে ঠাইতে থকা living at a place permanently. প্ৰাচীন ancient. বহু পুৰণে ভোগ কৰা possessed for many generations.

খিলা বি. এপাত পাণ, বিৰা, গছৰ এটা পাত a whole betel leaf. a leaf of a tree.

খিলাত (আবৰী) বি. বজাই কোনো উপাধি দিওঁতে তাৰ লগত দিয়া সাজ-পাৰ।

খিলি, খিলা বি. ছুচটা পাট একেলগ

কবান্ড বায়ব্ৰুত এবিধ লোৰ চেপেটা
গজাল a flat nail used in
joining two pieces of wood
together.

খিলিকি বি. হিলৈ বা কাঁফাঁই খেজুৰ
লগলগী a trigger.

খিলিক্কাৰ বি. দুৰ্গায়, দুৰ্ঘশ disgrace
যাব পৰা দুৰ্গায় হয় সেই লোক one
who brings disgrace on
some body.

খীখীয়া অক. ষা. খিক্খিকা, মুখ
চেপি হাঁহ to titter.

খীণ বিণ. ক্ৰশ, চেবেলা lean, ema-
ciated. অক. ষা. খীণা খীণ হ,
চেবেলা হ to be emaciated.
খীণ কটীয়া বিণ. ক্ষীণ আৰু চুটি
চাপৰ lean and stunted in
growth.

খীৰভী বিণ. গাখীৰ দিয়া, খীৰোৱা,
দুৰনী milch. বিণ. খীৰণ গাই
খীৰোৱা কাৰ্য্য act of milking.

খীৰা সক. ষা. জন্তৰ ওহাৰ চুঁচি
গাখীৰ উলিয়া to milk.

খুঁইয়া বি. মাহ সব্বিয়হ আদিৰ
পেলাই দিয়া তকান ঠাৰি the dry
refuse stalks of pulses.

খুঁচুৰীয়া বিণ. নিচেই সৰু, কম পৰি-
মাণৰ in small pieces or
quantities, very small, নিচেই
সৰু বা মিহি হোৱাৰ কাৰণে
কৰিবলৈ টান, যেনে—কোভ হণি
গৰা খুঁচুৰীয়া কাম difficult to

perform owing to fineness
of the work. ক্ৰি. বিণ.
খুঁচুৰীয়াতকৈ অলপতকৈ in retail.

খুঁট-খুঁটীয়া বিণ. যেনে যেনে দন্দ কৰি
থকা, দন্দুৰা quarrelsome.

খুঁটা বি. ঘৰ আদি ধৰি ৰাখিবৰ
কাৰণে বা আন কাৰ্য্যৰ নিমিত্তে
খিয়কৈ পোতা কাঠ, লাহ, লো বা
ইটাৰ দণ্ড বা স্তম্ভ a post, a
pillar. অক. ষা. খুঁটাৰাৰ খুঁটা
পুতি মাটিৰ সীমাত চিন দে to
erect boundary marks on
land.

খুঁটি বি. সৰু খুঁটা, গৌজ, ৰাতি মহৰ
জাক ৰখা ঠাই a pig, a short
stake, a place where buffa-
loes are herded together at
night. খুঁটি ষা. নিজ ঠোট বা
হাতেৰে ধৰি আহাৰ কৰ, নিজে
উপাৰ্জন কৰিব পৰা বা ভাত
মোকোলাৰ পৰা হ to be able to
earn one's livelihood. খুঁটী
পোত থাকিবলৈ ঠাই ল to take
up residence.

খুঁতিভাল বি. এবিধ ডাঠ কুড় ভাল
a kind of cymbal. খুঁতিভলীয়া
বিণ. খুঁটি ভাল বজাই শ্রুত গোৱা।

খুঁতিয়া সক. ষা. খোট, চবাইৰ দৰে
ঠোটৰে আঘাত কৰ, জোকা to
peck at, to provoke, to pick
a quarrel with. অক. ষা.

পঢ়োঁতে মাজে মাজে ব বা থমকা
মাব to pause in reading.
খুঁতিয়া খুঁতি জোকা-জোকি, চূণতা
চূণতি, এটাই আনটোক ঠোঁটেবে
আঘাত কৰা কাৰ্য্য।

খুঁত বি. ঘূণ, কোনো অঙ্গৰ বিকলতা
বা দোষ a defect, a flaw.

খুঁতুৰা বিণ. ভাগি ডোখৰ ডোখৰ
হোৱা (ধাতুৰ পাত্ৰত খাটে)
broken to pieces (said of a
metallic vessel.)

খুঁকুৰি বি. নেপালী দা kukri, সৰু
থৰা বা থাং a small basket,
মনৰ সামান্য আশঙ্কা, অলপ সন্দেহ
slight doubt.

খুঁখুলা (পু. অ.) জীৰ্ণ, নিকট
worn out, useless.

খুঁচ. বি. বং, খেমালি, ক্ষুঁতি mirth,
joy. খুঁচুনাৰ বি. সুখ্যাতি fame.

খুঁচুখুঁচীয়া বিণ. কচ্‌কচীয়া rest-
less, teasing.

খুঁচুজীয়া বিণ. বংলগোৱা, বস থকা
funny, pleasing.

খুঁচুচু. (অনুকাৰ শব্দ) অলপকৈ
গা বা হাত ভৰি লবালে হোৱাৰ
নিচিনা শব্দ an imitative sound
used to express that pro-
duced in slightly moving
the limbs. বি. খুঁচুচুচনি। অক.
খা. খুঁচুচুচ।

খুঁচি বি. ইচ্ছা will, desire, বিণ.

সন্তুষ্ট, আনন্দ পোৱা, ইচ্ছুক satis-
fied, willing.

খুঁচুৰ খুঁচুৰ (অনুকাৰ শব্দ) অলপ
অলপকৈ মাটি খনাব নিচিনা শব্দ an
imitative sound used to
express that produced in
digging earth slowly and
cautiously.

খুঁচুৰা বি. অলপ পৰিমাণৰ, অলপীয়া
small quantities. ক্ৰি. বিণ.
খুঁচুৰাকৈ।

খুঁজীয়া বি. খোজ বা ভৰিৰ তলুৱাৰ
নিচিনা resembling a foot-
print, ভৰিৰ গতিৰ নিচিনা re-
sembling a step or pace.

খুঁজুৰী বি. একপ্ৰকাৰ বাগ্‌দয়ন।

খুঁজুৰী নাম খুঁজুৰী বজাই ধৰা নাম।

খুঁটীয়া আহাৰ প্ৰস্তুত কৰিবৰ কাৰণে
বাঁহ বা কাঠেৰে তিনিটা খুঁটা মাটিত
পুতি লোৱা হয়, ইয়াক খুঁটীয়া
বোলে।

খুঁটীয়াৰা খুঁটীয়াত টো বহুৱাই
ভাত বন্ধা কাৰ্য্য।

খুঁত বি. বাজকৰ, মাটিত বাজে আন
বস্তুৰ ওপৰত লগোৱা বাজহ a tax
or cess.

খুঁতখুঁতীয়া বিণ. নিচেই সৰু সৰু
কৰি কুটা cut into very small
pieces.

খুঁতুৰা বি. এবিধ বনৰীয়া শাক a
pot herb.

খুঁতুৰা বি. সৰু ডোখৰৰ, সৰু টুকুৰা

a small piece (said of fish or flesh) খুঁজা-খুঁজা ভোখৰ ভোখৰ টুকা-টুকা cut or torn into many pieces. ক্রি. খুঁজিয়া।
ক্রি. বিণ. খুঁজাখুঁজাকৈ।

খুঁজীয়া বিণ. অলপ মুখ ভগা (চোকা অস্ত্রত খাটে) nicked or notched as the edge of a sharp instrument. বি. দা-কটাৰী আদিৰ মুখত থকা খুঁজীয়া an indentation on the edge of a cutting instrument.

খুঁজি বি. ভগা চাউল, চাউলৰ ভগা অংশ broken rice, কণ, ক্ষুদ্র অংশ small portion. বিণ. সৰু, খণ্ড খণ্ড হোৱা small, broken into pieces. খুঁজীয়া বিণ. খুন্দৰ নিচিনা খুন্দৰ সমান, অতি সৰু very small, minute. খুঁজ-কণ বি. খুন বা সৰু হৈ ভগা চাউল broken rice, খুঁজ-অৰণীয়া বিণ. অতি দুখীয়া a very poor man. খুঁজ-খুঁজ বি. খজুলা, সৰু খহ itches.

খুঁজি বি. হেঁপাহ, খাবৰ ইচ্ছা longing, desire to eat.

খুন্ বি. মানুহ মাৰাৰ জগৰ, হত্যা a murder. খুন্সী বি. খুন কৰা মানুহ, হত্যাকাৰী a murderer. বিণ. খুনৰ অপৰাধী guilty of murder.

খুঁজাও বি. নগাৰ প্রধান লোক বা গায় a Naga Chief.

খুঁজি বি. বাকোতে ভজা বস্ত্ৰ লবোৱা আগ চেপেটা লোৰ পাগ-মাৰি a paddle-shaped implement for stirring dry things when cooking or frying.

খুন্ সৰু. ধা. আঘাত কৰি গুড়ি কৰ, গধুৰ টাঙোন আদিৰ মূৰেৰে আঘাত কৰ to pound, to thump, নপুংসক কৰিবৰ কাৰণে গৰুৰ কণী খুন্দি বা চেপি ভাঙ to crush the testicles to destroy the power of generation. খুন্সন কুন্দ. বি. গধুৰ বস্ত্ৰৰ মূৰেৰে আঘাত কৰা কাৰ্য্য the act of pounding.

খুন্সনা বি. বৃতা মানুহে খাবৰ কাৰণে তামোল গুড়িকৰা উৰালৰ নিচিনা এবিধ যতন a small mortar. খুন্সখা পৰিপূৰ্ণ হৈ ভৰোৱা হ, ঠাই খা to be closely packed.

খুন্স সৰু. ধা. আনৰ দ্বাৰা আঘাত কৰা, আনৰ দ্বাৰা গুড়ি কৰা to cause to be pounded. বি. দুটা বস্ত্ৰৰ বৰকৈ লগা আঘাত sharp collision between two hard things. খুন্সখা গৈ থাকোতে কোনো বস্ত্ৰত বেগেৰে লাগ to strike against something while moving. খুন্সা মাৰ ভোতা বস্ত্ৰৰ মূৰেৰে আঘাত কৰ to strike with a blunt thing. খুন্সিয়া সৰু. ধা. খুন্সামাৰ to thump.

খুন্দিয়াখুন্দি পৰস্পৰ বা একনে
আনজনক খুন্দামৰা কাৰ্য্য mutual
thumping or striking.

খুপৰি বি. সৰু ঘোপ খোটালী &
small dark room.

খুপি (পু. অ.) সৰু খোটালী।

খুপিখুপি ক্ৰি. বিণ. খোপনি পিটি
stepping firmly.

খুপীয়া বি. ভৰি দিবলৈ খোপ থকা,
খোপ কটা having a notch or
step to place the foot on.

খুব্ বিণ. অধিক, প্ৰচুৰ, উত্তম good,
excellent, much. ক্ৰি. বিণ.
খুবকৈ, খুবঅতে।

খুৰালি বি. গাঁৰি শিলি, ঢেকিৰে ধান
বনা, শস্য ধুন্দা শিল বা কাঠৰ
খোৰোং বা খোলনি, পখলি a
block of wood or stone
with hole on one side for
pounding or cleaning rice.

খুবলুৰত সূত্ৰী, ধুনীয়া।

খুৰ্ বি. কোনো কাৰ্য্য কৰিবলৈ থকা
ক্ষমতা, পাৰ্গভালি ability.

খুৰ বি. কাপোৰ আদিৰ দুই মূৰ
যোকোটাই বান্ধি কল টোপোলা a
bundle made with a cloth,
the two ends of it being
fastened together.

খুম বি. জন্তুৰ কপালৰ ওখ ঠাই the
prominent part of the fore-
head of an animal. অক. ধা.

খুম খুৰি মূৰেৰে খুন্দামৰা to butt.

খুমতা বি. চিকোট মাৰি অৰা বস্ত্ৰৰ
পৰিমাণ & pinch, চিকোট pinch,
সক. ধা. খুমতিয়া।

খুশ (পু. অ.) ক্ৰি. বাপ দে to lie
in wait, উচটাই দে to incite.

খুৰ্ বি. ডাটি, চুলি আদি চাঁচি
পেলোৱা লোৰ অস্ত্ৰ & razor. সক.
ধা. খুৰা খুবেৰে চাঁচি পৰিচ্ছাব কৰ
to shave.

খুব্-খুৰীয়া বিণ. অতি তাপ পাই বা
মামৰে খোৱাৰ গতিকে মূৰমূৰীয়া
হোৱা, বহু পুৰণি হৈ টান ওচি
অলপতে ভগা হোৱা liable to
crumble at the touch, owing
to being too much heated,
rusted or worn out.

খুৰ্মা একপ্ৰকাৰ মিঠাই।

খুৰা বি. পিতাৰ সৰু ভাই, দদাই
father's younger brother.
স্ত্ৰী. খুৰী।

খুৰা বি. গৰু, ম'হ আদি জন্তুৰ ঠেঙৰ
তলুৱাত থকা নখৰ নিচিনা টান আক
চেপেটা ভাগ the hoof of an
animal, চকী, বেজ, বাট, পীৰা
আদিৰ ঠেং the leg of a chair,
table, bed-stead etc.

খুবী বাটি বি. বৰ বাটিতকৈ সৰু
মজলীয়া আকাৰৰ খুৰা নাইকিয়া
বাটি & bowl, a cup.

খুপী বি. কাঠ বা বাঁহৰ দাল লগা
এবিধ লোৰ মাটি খনা বা খোঁচৰা

সঁজুলি, চিপবাং যন্ত্র an iron instrument for digging.

খুলীয়া বি. খোল বজাওঁত, খোল বজোঁবা যাহুহ one playing on a khol. দ্বী. খুলীয়ানী। খুলীয়া ভাউবীয়া খোল বজাই বজাই উঠা ভাববীয়া।

খুলশালি বি. বৈণীৰ সৰু ভায়েক & younger brother of one's wife. খুলশালী বৈণীৰ সৰু ভনীয়েক & younger sister of one's wife.

খুঁৱা সৰু. ধা. পিয়া বা ভোজন কৰা to cause to drink or eat, to feed, লগোৱা, ভোগ কৰা to cause to fit or enjoy or suffer.

খুৱান-খুৱান বি. খুউবা-খুউবা entertainment,

খুহুটীয়া বি. খেয়েলীয়া কথাটকৈ বা কাৰ্য্য কৰি হাঁহি তোলা witty, amusing.

খু-দুৱানি বি. উত্তল-খুত্তল, চিন্তা-ভাবনা anxiety. অক. ধা. খু-দুৱা অস্থিৰ হ, চিন্তিত হ to feel anxiety.

খুটীয়া বি. খুটৈৰ জন্ম দিনৰ পৰা চলি বহুৰ বা গণনা কৰা চন the christian era.

খুট্টে, খুট্টে বি. খিষ্টপুৰুষ Christ.

খুট্টান বিণ. খ্ৰীষ্টধৰ্ম্মাৱলম্বী christian.

খেঙ বি. পানীত হাত ধৰিবলৈ জাল মাৰি বা পেলাই আকৌ তুলি অনা কাৰ্য্য the act of casting and drawing a fishnet, মাকোৰে উত্তত এমোৰ সূতা সুমোৱা কাৰ্য্য the act of throwing a shuttle, নাৰেবে নৈ পাৰ হোৱা কাৰ্য্য the act of crossing a river in a boat.

খেং, খেংখেঙনি, খেংখেঙা 'কেং' শব্দ চোৱা।

খেঁকাৰ বি. ডিঙিৰ পৰা বাজ কৰা কফ spittle.

খেঁকেক বি. গছৰ ওপৰত পাতি সৰু চৰাই ধৰা এবিধ ফাল্গ a kind of springe or snare to catch small birds.

খেচ্, খেচ্খেচ্ বি. শিয়াল, বান্দৰ আদিৰ নিচিনা মাত, অলপটকৈ কাহি ডিঙি পৰিষ্কাৰ কৰাৰ শব্দ an imitative sound used to express the chatter of a monkey, jackal or hawking of the throat, অক. ধা. খেচ্খেচ্। বি. খেচ্খেচ্নি।

খেচ্ বি. অধম, নীচ, low, vile, mean. বি. অধম বা নীচ যাহুহ & vile or mean person.

খেচ্ (অহ্. শব্দ.) দা আদি চোকা অস্ত্ৰেৰে কোব মৰাৰ নিচিনা শব্দ, চোকা কৰ্কশ মাত an imitative sound used to express that

produced in striking with a sword.

খেচ্খেচনি বি. খেচ্ খেচ্ কৰা কাৰ্য্য, ধাৰ সাধি বা বস্তু খুজি কৰা আমনি the annoyance caused by dunning, importunity, অক. ধা. খেচ্খেচা। বিণ. খেচ্খেচায়া।

খেচ'ৰ বি. চৰাই, পখী a bird, ভূত-প্ৰেত, দেৱতা a spirit.

খেচা-খোৱা বিণ. বেয়া বা টান মাতখোৱা, গালি খোৱা, অপমান পোৱা taunted, reproached.

খেচাৰী 'কলামাহ' চোৱা।

খেচাল সক. ধা. যেনে যেনে ধাৰ সাধি বা বস্তু খুজি আমনি কৰ, যেনে যেনে বিবক্তি লগা কথা ক to vex by harsh words or by importunity. বি. খেচালত, খেচালনি।

খেচেৰা বি. বিজাতৰীয়া, বেয়া বভাৱৰ of bad conduct, unmanperly.

খেজাল, খেজেলিয়া সক. ধা. প্ৰশংসা কৰা কথাবে নিন্দা কৰ, ভাল কথা কবৰ চলেবে ভিবন্ধা কৰ to joke sarcastically, to rebuke by way of praising. বি. খেজালনি।

খেজুৰ বি. খৰ্জুৰ dates.

খেটেংমেটেং বি. অলপীয়া দন্দ,

বাচ্যা বাচ্যা a slight quarrel, an altercation.

খেটমেট বি. খেটেংমেটেং, বস্তব দাম দৰ লৈ হোৱা বিবাদ altercation, haggling ক্ৰি. খেটমেটা।

খেণ বি. মুহূৰ্ত, ক্ষণিক a short time, শুভক্ষণ an auspicious moment.

খেত বি. খেতি cultivation.

খেতৰ বি. সক ল'ৰাক ধৰা এবিধ ভূত an evil spirit supposed to destroy little children. স্ত্ৰী. খেতৰী।

খেতৰসাইজ বি. ইন্দ্ৰজাল বিদ্যা, ভেলেকী বাজী, এটা বস্তুক আন এটাৰ আকৃতি কৰি দেখুৱা বিদ্যা magic, jugglery.

খেতি বি. কৃষি, শস্য আৰ্জ্জন agriculture, cultivation, পথাৰত থকা খেতিৰ শস্য standing crop. খেতি খোলা বি. খেতি বাতি cultivation and the like.

খেতি বাতি বি. বোৱা তোলা, খেতি খোলা cultivation.

খেতিয়ক বি. খেতি কৰোতা, কৃষক an agriculturist, a cultivator. খেতিত নিপুণ skilled in agriculture.

খেভো সৰ্ব. কোনো, কোনো কোনো some.

খেদ বি. বেজাব, শোক, অনুশোচ
sorrow, grief, repentance.

খেদুক. ধা. বলবে বা ভয় দেখুৱাই
দূৰ কৰ turn out, expel, আগ
ফাললৈ চলা বা যাবলৈ দ্বে urge
on, to drive. পাছে পাছে লৰি
যা to pursue, approach. খেদি
যা অনিষ্ট কৰিবৰ মনেৰে বেগাই
ওচৰলৈ যা to rush towards a
person to do some injury to
him.

খেদুক. ধা. কোনো এবিধ খেল
কৰ to play with, খেদখেদীয়া
বিণ. মলমুক্ত, মলি থকা muddy,
turbid.

খেদা স্ক. ধা. বলবে বা ভয়
দেখুৱাই দূৰ কৰা to drive off,
আগফাললৈ গতি কৰা to urge
forward, প্রেৰণ কৰ to send.

খেদা বি. আটক কৰিবলৈ বা লগ
ধৰিবলৈ পাছে পাছে বেগাই যোৱা
কাৰ্য্য the act of pursuing for
seizing or overtaking one,
লগ ধৰিবলৈ পাছত বেগাই যোৱা
লোক a messenger.

খেদা-কোৱা বি. লৰালৰি,
ভাবাতাবি haste.

খেদা, খেদা-চিকাৰ বি. হাবিত
বনৰোৱা হাতী খেদি নি গড়ত সুমাই
ধৰা কাৰ্য্য act of catching wild
elephants by driving them
into a stockade.

খেদা-খেদি বি. এটাই আনটোক
ওচৰলৈ খেদি যোৱা কাৰ্য্য।

খেদিত্ত ক্ৰম. বিণ. দুঃখিত, শোকাহিত
afflicted, sorrowful.

খেদেলা বিণ. লেতেৰা, খেহেটা
dirty, filthy. জী. খেদেলাী।

খেদি বি. ইতিকিং, পৰিহাস, বিদ্রূপ
joke, jest, taunt.

খেপ বি. কপট, অন্তৰত থকা ঋং
secret ill-will. খেপাখেপি
পৰস্পৰে মনত ঋং কৰা কাৰ্য্য
mutual ill-will.

খেপ বি. বাণিজ্য বা লাভৰ নিয়ন্ত্ৰে
কৰা যাত্ৰা a trading expedi-
tion or voyage.

খেপে খেপে ক্ৰি. বিণ. প্রতি খেপত,
খেপে প্রতি on each trading
journey.

খেয়াল বি. বিবেচনা, ভবা কাৰ্য্য
thinking, এক শ্ৰেণীৰ ভাবভীৰ
সঙ্গীত a school of Indian
music.

খেয়ালি কল্পনা প্রবণ whimsical.

খেৰ বি. ধান বন আদিৰ গুটি নথকা
স্তকান গছ আৰু পাত dry grass
or straw, উলু বন, ঘৰ হোৱা বন
thatching grass. খেৰলি অধিক
কৈ খেৰ থকা ঠাই land covered
with thatching grass.

খেৰশণী বি. গুটি নথকা এডাল ধান-
খেৰ paddy-straw. খেৰী ধৰ

খেবেবে হোৱা ঘৰ a thatched house.

খেবাজ, খেবাজী বিণ. বাজহ লগোৱা land assessed with revenue,

খেবী (পু. অ.) বি. খেলা play.

খেবেচ বিণ. অধম, নীহ low, contemptible, মলিযুক্ত filthy.

খেবেপা বিণ. বিচনিষ পৰা ওলোৱাৰ নিচিনা বেয়া গন্ধযুক্ত bad or offensive smelling. ক্ৰি. বিণ. খেবেপা-খেবেপ।

খেল বি. খেলাৰ উপায়, খেলাৰ ক্ৰীড়া a game, a playful exercise.

খেল বি. একেলগে খোৱা, থকা আৰু একে ধৰ্ম্ম প্ৰবৰ্ত্তা মানুহৰ সমাজ, বজ্ৰাই বেলেগ বেলেগ কামৰ নিমিত্তে কৰা মানুহৰ শ্ৰেণী a fraternity, a division of people made by the Raja for a specific work.

খেলনাও বি. খেলাৰ কৰা নাও a pleasure boat.

খেলমাটি বি. নানা বকমৰ খেলা কৰিবৰ কাৰণে যুগুত কৰা ঠাই a play-ground.

খেলমেল বিণ. লেটিপেটি, বিশৃঙ্খল, নানমিলি confused, disordered. বি. খেলিমেলি।

খেল, খেলা বি. খেলা, ক্ৰীড়া play, pastime.

খেলা অক. ধা. মনত উদয় হ, মনত পৰ to strike the mind.

খেলা খেল নক. ধা. কোনো বস্তু পৰিচালন কৰি বা চলাচল কৰি বং খেলাই কৰ to play or amuse.

খেলিমেলি বি. বিশৃঙ্খলা, হলহুল disorder, tumult.

খেলুৱা বি. কোনো এক শ্ৰেণীৰ বা খেলৰ ভিতৰৰ মানুহ a person belonging to a certain class.

খেলুৱাই, খেলুৱৈ, খেলুৱাৰী বি. খেলত নিপুণ লোক, আবিৰুদ্ধি খেলোতা a person skilful in games of play, a gambler.

খেল বি. পানীত জাল পেলাই আকৌ তুলি অনা act of casting and drawing a fish net, খেলা, খেলাই নৈ পাৰ হোৱা কাৰ্য্য the act of crossing a river by boat.

খেলনি মাৰ অক. ধা. কাপোৰত ফুল বাটোতে গুণা বা আঁচৰ মাৰ্কে মাৰ্কে গা সূতা এমোৰ মাৰ।

খেলুৱালি বি. পানীত হাতেৰে দলি মাৰি পেলাই মাছধৰা এবিধ জাল a kind of fishing net, a cast net.

খেহ, খেহেখো বি. চীন দেশ China.

খেহেটা বিণ. মলি থকা, লেডেবা dirty, filthy.

খেহ-কঙ্গীয়া বিণ. খেহ বোগে ধবা
consumptive.

খেহ-বোগ বি. বন্না, কয় বোগ
pulmonary consumption.

খৈয়া বি. ভাত কাপোৰ দি
অলপ দিনৰ কাৰণে ইতৰ কাম
কৰিবলৈ বখা চাকৰ a temporary
menial servant, আনৰ
প্ৰাভিনিধি ৰূপে ইতৰ কাম কৰিবলৈ
নিযুক্ত হোৱা মানুহ a substitute
for a menial servant.

খৈৰ বি. এবিধ সুকাঠী গছ a
timber tree.

খৌক বি. সৰু খোটাণী, চাৰিও-
ফালে বেৰ থকা ঠেক ঠাই a small
room or enclosure, ঘৰৰ চুক
corner of a house.

খৌকা বি. বাঁহেৰে সজা মুখৰ
ফাললৈ ক্ৰমে বহল এবিধ মাহ ধবা
যতন, চহৰা a kind of fish-trap.

খৌকা উৰি বি. চক আদি তুলি
লবৰ কাৰণে ওপৰলৈ মুখকৈ মাটিত
পুতি থোৱা বাঁহৰ যতন।

খৌচ সৰু. ধা. শিং বা জোঙা বস্তুৰে
বিক্ৰ বা আঘাত কৰ to prick,
গোঁজ, ঠেলি সুম্বা to thrust.
খৌচ মাৰ জোঙা বস্তুৰে বা
শিঙেৰে আঘাত কৰ। খৌচ মাৰি
ধৰ কোনো জোঙা বস্তুৰ আগেৰে
হেঁচামাৰি ধৰ to press with a
pointed instrument.

খৌচনি-বিক্ৰনি বি. গাৰ ভিতৰত

জোঙা অস্ত্ৰেৰে কৰা আঘাতৰ
নিচিনা বেদনা।

খৌচনি মাৰি চিতাত মৰাণ লবাই
দিয়া বাঁহ বা ধৰি long bamboo
pole used in turning a dead
body in burning.

খৌচৰ বিণ, কৰিবলৈ বা বুজিবলৈ
টান difficult to do or to
understand.

খৌচৰ, খৌচাৰ সৰু. ধা. জোঙা
বস্তুৰ আগেৰে খুচি উজাৰ to
loosen and turn up, as earth
etc. with some thing point-
ed, লুকাই ৰাখিব খোজা কথা
বাছিৰ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰ to
question closely.

খৌচা বি. ঘৰৰ চালৰ বিক্ৰাত সুমাই
দিয়া খেৰ, লেখাৰ মাজত পাছে
সুমাই দিয়া কথা thatch inserted
in a hole in the roof of a
house, an interlineation or
interpolation. খৌচা-খুঁচি
পৰস্পৰে পৰস্পৰক জোঙা অস্ত্ৰেৰে
খুঁচি কৰা যুদ্ধ, হিংসাহিংস।

খৌচা মাৰ, খৌচা দি বিক্ৰাত
খেৰ সুমাই চাল বাত to patch
up a roof, লেখা কথাৰ কাষতে
পাছে আন ন কথা সুমাই দে to
interlineate, interpolate.

খৌচোনা বি. চুৰিয়া বা মেখেলা
পিছোতে ককালত খুঁচি সুমোৱা
ভাগ that part of a waist

cloth, which is tucked up about the hips to fasten it.

বোঁট বি. ঠোটেবে কবা আঘাত বা এহাব a stroke with the bill, সাপৰ কামোৰ the bite of a snake, সিয়নিভ বেজীবে এবাব সুমোঁৰা সূতা a stitch. সক. ধা. ঠোটেবে আঘাত কব, সাপৰ দবে দংশন কব to peck, to bite.

বোঁটালী 'কোঁটালী' চোৱা।

খোকৰ অক. ধা. বৰকৈ ভাগ cracked. বিণ. খোকৰা বৰকৈ ভগা broken badly.

খোকজা 'খকজা' চোৱা।

খোকৰা-দোদৰা বি. ভগা-ফুটা, ভগা-ছিগা cracked and dinted.

খো-খোৱা অক. ধা. খোনাৰ নিচিবা কৈ কথা ক to stammer.

খোঁচা বি. নাৱৰ বিন্ধা বা ফুটা a hole or opening in the side of a boat.

খোঁচামতি বি. বৰকৈ কবা অনুৰোধ earnest supplication.

খোঁজ সক. ধা. মাগ, ভিক্ষা কব to beg, to ask for, ইচ্ছা কব to desire. বি. খোঁজম খোজা কাৰ্য্য act of begging, খোঁজমীয়া খুজি বা এনেই পোৱা obtained by begging, খুজি মাগি খোৱা মানুহ beggar.

খোঁজ বি. ভৰিব তলুৱাৰ সাঁচ a footprint, ভৰি চলোৱা কাৰ্য্য

act of pacing. ভৰিব চালনা a pace, a step. খোঁজকাট্ বাট বলা walk.

খোঁজ্-বাট্ বিয়া কৰিবলৈ ছোৱালী খোজ to ask for a girl in marriage. বি. খোঁজাবঢ়া।

খোঁজ্-ল যাবলৈ আৰম্ভ কব start.

খোঁজ্-ধৰ্ খোজে খোজে বা পাছে পাছে যা to track. খোঁজেপতি ক্ৰি. বিণ. এতোক খোঁজে, পদে পদে at every step.

খোঁজ্ বিণ. স্বয়ং, নিজে one's self.

খোঁৱা বি. ঈশ্বৰ God.

খোঁৱাতাজা বি. ভগবান, হবি Almighty God.

খোঁদাবল্ বি. এড়, স্বামী, গৰাকী lord, master.

খোঁনা বিণ. সহজে মাত বোলোৱা stammering, খোঁকোজা লগাই কথা কোৱা মানুহ a stammerer. ছী খুনী।

খোপ্ বি. ভৰি দিবৰ চেলু, ভৰি দিলে নিপিছল দ ঠাই foothold. অক. ধা. চেলু চাই ভৰি দি, সাৱধান হৈ খোজ দি to walk cautiously, to press the toes to avoid slipping.

খোপ-কটা বিণ. খাপ খাপকৈ খোপ লগাই কটা notched.

খোপনি বি. পিছল ঠাইত খোজ কাতোতে ভৰিব আঙুলিবে দিয়া হৈচা the act of pressing with

the toes to avoid slipping.
খোপা বি. চুলি গোঠাই মূৰৰ মাজত
 বা গলধনত দিয়া গাঁঠি & knot of
 hair tied on the top of or
 behind the head.

খোৰা-খুবী বি. এহাল ভূত-ভূতুনী,
 'খোৰা' মতা 'খুবী' মাইকী। সিহঁতে
 সদাশিৱৰ বৰত নটক বিয়া হোৱা
 দৰা কত্তাৰ গাঁত প্ৰৱেশ কৰে বুলি
 বিশ্বাস আছে, এতেকে বিয়াৰ তিনি
 দিনৰ দিনা গধূলি সিহঁতৰ নামে
 নৈবেদ্য আগ বঢ়াই সৰাহ কৰা যায়
 a couple of demons.

খোৰ বি. সৰু গাঁত a cavity or
 small hole, লুকাই থকা ঠাই
 retreat. **খোৰঙলা** উৰাদিহ ওলা,
খোৰ ল অগুসকান কৰ।

খোৰ বিণ. যি খায়, আসক্ত, প্ৰিয়
 (নিষ্কৰ্থত) one who eats,
 addicted to.

খোৰা বিণ. পেঙৰা, লেঙেৰা &
 lame man. **স্ত্ৰী. খুবী।** অক. ধা.
খোৰা পেঙু বিয়াই বা to walk
 lame.

খোৰাক, খোৰাকী বি. খোৰা বস্তু
 বা ভাক কিনিবলৈ দিয়া নগদ ধন
 food or money paid to pur-
 chase it.

খোৰোং বি. বোন্দ, খুলুং (নামনি) &
 hollow in a tree.

খোৰোচা বি. চোঁচনি গাঁঠি, টান

মাবিলে আট খাই ধৰা গাঁঠি &
 noose, a slip knot.

খোল সৰু. ধা. কাঠ বা বাঁহত ফুটা
 বা বিহ্বা কৰ to make a hole
 in, to hollow out. বি. দ ঠাই &
 cavity, ডোং, দনা (নামনি) &
 deep plate made from the
 sheath of a plantain tree,
 ভিতৰ ফোপোলা, দুই মূৰ চালেৰে
 ছোৱা এবিধ বাত্ৰ a kind of
 drum.

খোলনি বি. কাঠ-বাঁহ আদিত দিয়া
 বিহ্বা & hollow made in
 timber, bamboo etc.

খোলা বি. কোনো কোমল বস্তু বেৰি
 থকা টান আবৰণ বা ঢাকনী &
 skull, a shell. **খোৰা** বস্তু ভজা
 মাটি আদিৰ পাত্ৰ বা তাৰ ভগা
 একখণ্ড an earthen frying or
 roasting pan or a broken
 part of it. **ওনা**, এবাৰতে ভাজিব
 বা পগাব পৰা **খোৰা** বস্তু as much
 as can be fried or boiled at
 a time on a pan. **খোলা উলিয়া**
 আচল বা সাৰ বস্তু খাই নাইকিয়া
 কৰ, নাশ কৰ to ruin, to
 destroy.

খোলাকটি বি. ভগা মাটিৰ পাত্ৰৰ
 সৰু খণ্ড small pieces of
 broken earthen pot.

খোলাকটিৰ ভাল নিফল প্ৰাৰ্থনা
 বা চেকা "গালো বালো খোলা

কটিব ভাল" fruitless solicitation or effort.

খোলা-খুঁজি বিণ. স্পষ্ট, ভালকৈ প্রকাশ কৰা fully divulged, clearly expressed.

খোলা চপৰীয়া, খোলাচপৰীয়া-পিঠা বি. গুড়ৰে মিহলি তিলবটা মাজত সুমাই দি ভজা এবিধ চেপেটা পিঠা a kind of Assamese cake.

খোলা-মুগা ভিতৰত পখিলা বা লেটা নথকা মুগাৰ খোলা the covering of the chrysalis of the muga silk-worm left by the insect on reaching the winged state.

খোলোচা বি. পৰিষ্কাৰ, বুজিব পৰা, সঁচা clear, true.

খোৱা বি. হাবাৰ বা বেবৰ তলৰ বা ওপৰৰ ভাগত বা এদাঁতিত খুৱাই দিয়া খোলা বাঁহ।

খোৱা বি. খাওঁতা, উপভোগ বা দখল কৰোঁতা an enjoyer, a possessor. বিণ. যাক ভোজন বা ভোগ কৰা হৈছে eaten, enjoyed.

খোৱা-কাষোৰা দন্দ খৰিয়াল, হিংসাহিংসি a quarrel. খোৱা-খুই এজনে আনজনৰ লগত ভোজন কৰা কাৰ্য্য act of taking meals at one another's company.

খোৱা-বোৱা বি. ভাত পানী আদি খোৱা কাৰ্য্য act of eating and drinking.

খোৱা-লোৱা বি. এজনে আন জনৰ লগত কৰা আহাৰাদিৰ ব্যবহাৰ, সংসৰ্গ act of taking food from each other's hand or joining at meals, social intercourse, যত্ন তিবোতাৰ সংসৰ্গ sexual intercourse.

খোছা বি. খোঁচা, চালৰ উকথনি মৰিবলৈ সুমাই দিয়া খেৰ thatching grass inserted in the roof of a house to stop leakage, কোনো বস্তু দীঘল কৰিবলৈ জোৰা লগোৱা খণ্ড।

খোঁ বি. এবিধ সৰু পাচি a kind of small basket.

খোঁ খোঁ বি. চোঁ চোঁ নলা বা চুঙাৰ পৰা পানী পৰাৰ নিচিনা শব্দ an imitative sound used to express that produced by water flowing from a tube.

ক্ৰি. বিণ. খোঁ খোঁ কৰে। বি. খোঁ খোঁৱনি। অক. ধা. খোঁ-খোৱা।

খ্যাত বি. জনাজাত, প্ৰসিদ্ধ, known, reputed.

খ্যাতাপন্ন বিণ. প্ৰখ্যাত, দেশবিশেষে জনা celebrated.

খ্যাতি বি. সুনাম, যশ fame, renown. বি. খ্যাতিমন্ত খ্যাতাপন্ন, যশস্বী celebrated.

খ্যাতি (পু. অ.) বি. বিবৰণ, বৃত্তান্ত description.

গ

গ ব্যঞ্জন বর্ণের তৃতীয় আধব the third letter of the consonants.

গাইয়া বি. বন্ধাব ঠাই, আশ্রয়, সহায় refuse, support.

গউরা (পু. অ.) [হি. গউরা] বি. গরু a cow.

গাঁঠিয়া সক. ধা. বান্ধ দি, গাঁঠি দি to fasten, to tie.

গাঁঠিয়া বিণ. বহুত গাঁঠি যুক্ত, হাত ভবিব গাঁঠি বা জোবাত উৎপন্ন হোবা knotty, stout but stunted in growth, relating to the joints of the limbs. গাঁঠিয়া বাত বি. শরীরের গাঁঠি বিলাকত বিব হোবা বেয়াব rheumatism. গাঁঠিয়া জুয়ুবি বি. জুই দি যবা এবিধ অসমীয়া চুটি হিলৈ a kind of Assamese match-lock.

গঁড়, গঁব বি. গঁব নথকা হাতীৰ নিচিনা এবিধ জন্তু a rhinoceros.

গঁতা বি. গলধনত ধবি হাতেৰে যবা ঠেলা a push by the hand, applied to the back of the neck.

গঁতিয়া সক. ধা. গলধনত ধবি ঠেলা মাৰ to push with the hand applied to the back of the neck.

গঁবল বি. ডিডি উথহা বোগ, যাদনীয়া, গলগণ্ড, বেগ goitre. বিণ. গঁবলীয়া গঁবল বোগ থকা having a goitre.

গঁবাল বি. জন্তু থবলৈ বেবা ঠাই an enclosure for animals.

গঁবিলা বি. বেবৰ থবুৱাব তলৰ গোটা কাঠ বা বাঁহ a piece of bamboo placed under a reed wall to prevent it from rotting, আশ্রয় refuge.

গগন-গ বি. আকাশ the sky. গগনচুখী আকাশ স্পৰ্শী, আকাশ চুই থকা। গগন ভল আকাশ পৃষ্ঠ, আকাশৰ গা, গগনমণ্ডল চকুৰে দেখিবলৈ পোৱা সমুদায় আকাশ বা শূন্য the circle of the heavens.

গগলা বি. মুখেৰে বজোৱা বাঁহৰ বাস্ত বিশেষ a small wind instrument made of bamboo.

গগলা বি. হাতৰ আঙুলিত হোৱা এবিধ বোগ, পৰা swelling of the finger, whitlow.

গগৈ বি. বজা, বৃতা গোহাঁই, বৰ গোহাঁই, বৰ পাজ গোহাঁইৰ বংশত বাকে আন ভৱভ্ৰেণীৰ আহোমৰ উপাধি an Ahom title.

গঙ্গা বি. গঙ্গানৈ the River Ganges, গঙ্গাদেৱী the goddess Ganga.

গঙ্গা-চিলনী বি. পানীৰ ওপৰত উৰি

মাছ আদি ধবি খোঁৰা এবিধ বগা, মূব কলা আৰু ঠোঁট হালধীয়া চৰাই a fish hawk, a tern.

গজা-জলীয়া বিণ. গজা জলৰ দৰে নিৰ্মল ফটফটীয়া clear, white.

গজাটোপ বি. বায়ু সুমাই পেট ওফুকাব পৰা এবিধ মাছ a globe fish. মিছা গপত ওফুন্নি কৰা মানুহ a man swollen with false pride.

গজাধৰ বি. শিব, মহাদেৱ a name of Shiva, ত্ৰীশঙ্কৰদেৱৰ এটা নাম।

গজাগুজ বি. ভীষ্ম।

গজাপ্ৰান্তি, লাভ গজা নদীত বা গজাব পাৰত মৃত্যু।

গজোজী বি. গঙ্গানদীয়ে অৱতৰণ কৰা স্থান, হিমালয় পৰ্ব্বতত থকা হিন্দুৰ তীৰ্থ বিশেষ।

গজোদ্ধক বি. গজা নদীৰ পানী।

গজোপাধ্যায় বিণ. বঙালী ব্ৰাহ্মণ উপাধি বিশেষ।

গচক সক. ধা. খচক, গৰক trample, tread.

গচকা খচকা, গৰকা। সক. ধা. আনৰ হতুৱাই গৰকা to cause to be trampled.

গচ্ছিত্ত কুদ. বিণ. লোকৰ হাতত গোটাই ধোৱা, পাছে ওলোটাই বিব বুলি কাৰো হাতত ধোৱা deposited in trust.

গছ বি. মাটিত গজা আৰু ডালপাত

থকা এবিধ উদ্ভিদ, বৃক্ষ, ডক a tree. উপশব্দ, দীঘল আৰু লাহী বস্তু বুজাবলৈ সংজ্ঞা শব্দৰ পাছত ব্যৱহৃত শব্দ যেনে—সলিডা গছ, সক আৰু মৰমৰ বস্তু বুজাবলৈ গছি যেনে—জৰী গছি a particle used after a noun to denote a long and slender thing.

গছনি বি. বহুত গছ থকা ঠাই, জাবনি a forest.

গছনীয়া বি. পাছে ওলোটাই দিবৰ নিয়মেৰে লোকৰ বস্তু বখা মানুহ one who receives something from another in trust. বিণ. বিশ্বাস কৰি লোকৰ হাতত ধোৱা deposited.

গছা বি. দীপাধাৰ, চাকি ধৰব যন্তন a stand or support for a native lamp.

গছা সক. ধা. বিশ্বাস কৰি অৰ্পণ কৰ, পাছে ওলোটাই নিম্ন বুলি কাৰো হাতত থ to deposit with another, trust, গছাই ধোৱা বস্তু হেৰালে বা নষ্ট হলে তাৰ বাবে দিব লগীয়া মূল্য স্থিৰ কৰ to fix the value of a thing deposited with another in case of loss or damage. বিণ. গছাওতা আনৰ হাতত বস্তু গছাই বখা মানুহ।

গছী বিণ. গছযুক্ত, গছেৰে সৈতে ধোৱা, যেনে গছী ধান with straw.

গজোড়াই বিণ. গহত উঠাত পার্গত
skilled in climbing trees,
বি. গহত উঠিব জনা মানুষ a man
skilled in climbing trees.

গজ বি হাতী an elephant.

গজকচ্ছপ বি. (পূৰ্ণাণত হাতী আৰু
কচ্ছপ দুজন শাপ ভ্ৰষ্ট ভায়েকৰ
বহুদিন ধৰি হোৱা যুদ্ধৰ কথা পোৱা
যায় তাৰ পৰা লোৱা হৈছে) পৈতৃক
সম্পত্তিৰ কাৰণে দীৰ্ঘকালব্যাপি
ভায়েকহঁতৰ মাজত হোৱা কাজিয়া-
পেচাল, মাই মৰ্কটমাক গজকচ্ছপৰ
যুদ্ধবোলা হয়।

গজ বি. দ্ৰুহাত দীঘল এডাল মাৰি
the yard measurement of
length.

গজ অক. ধা. পুলি হ, অঙ্কুৰিত হ
to sprout, to germinate.
গজ্জন গজা কাৰ্য্য the act of
germinating, মাটিৰ পৰা গজি
ওলোৱা উদ্ভিদ বিলাক vegetable
in general.

গজগজ বি. শাল মাৰি ধৰিলে বা
খুঁচিলে যেনে দ্ৰুখ বোধ হয় তাক
বুজোৱা লক্ষ।

গজগজনি বি. গজগজ কৰা কাৰ্য্য।
ক্রি. গজগজা।

গজগজীয়া বিণ. টানহৈ লাগি থকা,
লবচৰ নোহোৱা, স্পষ্ট firm,
decided, real.

গজগতি বি. হাতীৰ নিচিনা গহীন

আৰু ধীৰ গতি, গজেন্দ্ৰ গমন slow
and measured gait.

গজভুক্ত-কলিখৰং অস্তঃসাৰ শূন্য।

গজৰ (আবৰী) বি. ৭ং, অসন্তোষ
ক্ৰোধ wrath, displeasure.

গজমতি, গজমুকুতা বি. এবিধ
ডাঙৰ মুকুতা মণি (সি হাতীৰ দাঁতৰ
পৰা উৎপন্ন হয় বুলি বিশ্বাস) a
kind of pearl supposed to be
found in the tusk of an
elephant.

গজমুৰা, গজমুৰীয়া বি. ঘৰৰ সকলো
মানুহ মৰাৰ পাহত জীয়াই থকা,
দুৰ্ভগীয়া destitute, unfortu-
nate. স্ত্রী. গজমুৰী।

গজমূৰ্খ বি. হাতীৰ নিচিনা মূৰ্খ বা
অজ্ঞানী dull like an elephant.

গজৰাজ, গজপতি বি. শ্ৰেষ্ঠ হাতী,
ঐৰাৱত, হাতীৰ ৰজা the king
of elephant, a noble ele-
phant.

গজল বি. হিন্দুস্থানী বা ফাৰ্চী ভাষাত
গোৱা এবিধ গীত, ভাৰতীয় সঙ্গীতৰ
এটা শ্ৰেণী a school of Indian
music.

গজলা বি. আৰি মাহৰ গোৱালি a
young Ari-fish. বিণ. লহপহু কৈ
বাঢ়ি অহা গছ।

গজলীয়া বিণ. প্ৰথম যৌৱন অৱস্থা
পোৱা, উঠি অহা youthful.

গজা সক. ধা. গাজ বা অঙ্কুৰ মেলা

to cause to germinate. বিণ.

গজি ওলোবা germinated.

গজা বি. এবিধ মিঠাই।

গজাকোঁহ বি. হাতী খোঁচা লোব
আকোবা মাৰি a kind of
elephant goad.

গজানন বি. গণেশ a name of
Ganesh.

গজাল বি. কাঠ বাঁহ আদিত মৰা,
কাঠ বা লোব জোঙা খাল বা কাঁইট
& nail.

গজাল বি. অঙ্কুৰ, পোখা a shoot,
sprout.

গজেন্দ্ৰ বি. জাকৰ ভিতৰত প্রধান
মতা হাতী, ডাঙৰ দৰ্ভীল হাতী a
large male elephant, ঐৰাৱত
Indra's elephant গজেন্দ্ৰ
পুৰুষ বৰ বলী আৰু ডাঙৰ মানুহ
& tall, strong and stout man.

গঞা, গয়ী বি. একে গাঁওত থকা
আৰু একেলগে খোৱা-লোৱা কৰা
মানুহ a man of the same
society, গাঁৱত থকা living in
a village.

গজ সৰু. ধা. লাজত পেলা, চেব
পেলা excel.

গজ বিণ. ঠাই খোৱা, ঘন dense,
packed up. গজখা, গজখাব
অৰু. ধা. ঠাই খা।

গজল (পু. অ.) বি. দমন কৰোঁতা
that which destroys or

suppresses. গজলু চেব পেলোৱা
excelling.

গজনা (পু. অ.) কলহ, নিন্দা, তিবন্ধাব
censure, rebuke. গজলী বিণ.
অভিমानी, অহঙ্কাৰী boastful.

গঠন বি. নিৰ্মাণ, আকৃতি, ৰূপ, গঢ়
form, shape. বিণ. গঠিত নিৰ্মিত,
সজা formed, made.

গড় বি. কিল্লা, দুৰ্গ, ইটা মাটি বা
কাঠৰ শকত আৰু ওখ বেটন a
fort, a stockade, a fortifica-
tion, কোনো বস্তুৰ তলত পাবি
দিয়া গোটা কাঠ বা বাঁহ a piece
of timber or bamboo laid
under something.

গড় অৰু. ধা. বাগৰি যা, বৈ যা,
নিগৰ to roll, to glide, গড়-
আবাদ খেতি নকৰা বা পতিত মাটি
uncultivated land. বিণ. গড়-
আবাদি uncultivated, waste.

গড় কাপ্তানি বি. যুদ্ধ কাৰ্য্যৰ সম্পৰ্ক
নথকা, আন আন সাধাৰণ বাট,
বাট, ঘৰ আদি নিৰ্মাণ কৰা কাম
বিলাকৰ ভাব থকা বিভাগ public
works department.

গড়-খা থিব হৈ থাক to stand or
rest, still মান্তি হ to agree
to গড়খুৱা মান্তি কৰা, থিব কৈ
বাথ।

গড়-খাটৈ বি. গড়ৰ চাৰিওফালে
খানি দিয়া দীঘল বহল খাল a
moat, a trench.

গড়গঞা বিণ. গড়গাওঁত থকা বা হোবা, গড়গাওঁ সম্পৰ্কীয় belonging or relating to Gargaon, নামত ডাঙৰ কিন্তু কামত সৰু showy, deceptive.

গড়গাওঁ বি. আহোম বজাৰ বাজ ধানী an ancient capital of Assam.

গড়-প্রাচী (পু. অ.) বি. দুৰ্গ, প্রাচীৰ fortification.

গড়মিল বি. অমিল a discrepancy, disagreement.

গড়জুবলজ বি. অসমৰ প্রধান চাৰিখন সত্ৰৰ ভিতৰত এখন, শিৱসাগৰ জিলাৰ মাজুলীত অৱস্থিত।

গড়-জান্নক বিণ. অনুপযুক্ত unfit.

গড়-হাজিৰা বি. কামত অনুপস্থিত থকা কাৰ্য্য absence from work.

গড়-হিচাব বি. সমানে লেখা, সমানে জোখা proportionateness.

গড়া (পু. অ.) সৰু. ধা. বাগবা, লুটিয়াই পেলা to cause to roll, to turn over, কাল কটা to pass.

গড়াগড়ি (পু. অ.) বাগবা-বাগবি act of rolling.

গড়ে ক্রি. বিণ. সৰ্ব্ব মূঠ ধৰি সমান ভাগ কৰিলে প্রতি ভাগত যিমান কৈ পৰে on an average.

গড়ে বি. এবিধ কাঠ বাহ a kind

of fish, গড়েচিৰিকা বি. গড়ে মাছৰ শোৰালি।

গড় বি. আকৃতি, ৰূপ form, shape. সৰু. ধা. ধাতু বা মাটিৰে নিৰ্মাণ কৰ, সাজ to forge, to make, গড়গতি বি. গতিমতি, চলন-ফুৰণ, আচৰণ disposition, behaviour, গড়শাল কঁহাৰৰ লাগতিয়াল অস্ত্ৰ the implements of a bell-metal worker. গড়-শালি কঁহাৰৰ সাজ বা বস্তু গঢ়া ঠাই the workshop.

গড়নি বি. বস্তু গঢ়াৰ বানচ বা বেচ wages paid for making a metallic ware.

গঢ়া সৰু. ধা. ধাতু বা মাটিৰে আনৰ হতুৱাই নিৰ্মাণ কৰা বা সজা to be made or forged.

গড়িত বিণ. সুৱনি, দেখিবলৈ ভাল beautiful.

গড়ে-পিন্ঠে ক্রি. বিণ. আকাৰে প্রকাৰে in nature and form.

গণ বি. সমূহ অৰ্থত বহুবচন বুজাবলৈ এটা শব্দৰ পাছত লগ লাগে a multitude. ক্রি. সংখ্যা কৰা, গণনা কৰা to count, শুভাশুভ গণনা কৰা to divine, গণ্য কৰ, মান কৰ to regard, to mind. গণক বি. দৈৱগণনা কৰা মানুহ, জ্যোতিষ শাস্ত্ৰ জনা লোক an astrologer, a fortuneteller, জ্যোতিষ শাস্ত্ৰ আলোচনা কৰি

জীৱিকা নিৰ্বাহ কৰা এক জাতি
the astrologer's caste. গণতি
বি. নেওতা & multiplication
table.

গণদেৱতা বি. সৰ্বভূতদেৱতা, যেনে
১২ আদিতা, ১০ বিশ্ব, ৮ বসু, ১১
কল্প ইত্যাদি, জনসাধাৰণকো সূচিত
কৰে। গণন, গণনা গণা কাৰ্য্য,
গ্রহ অনুসৰি দৈৱৰ ভাল বেয়া নিৰ্ণয়
কৰা কাৰ্য্য, মান, সম্মান calcula-
tion, computation, respect.
গণনাথ বি. গনেশ, গণপতি name
of Ganesh. গণনায়ক গনেশ
& name of Ganesh, দেশৰ
লোকৰ নেতা & leader of
people. গণনি বি. দহজনক মাতি
নকৈ ওপজা সন্তানৰ অদৃষ্ট গণনা বা
কোষ্ঠি কৰা কাৰ্য্য the ceremony
of formally calculating and
recording the fortunes of a
newborn child.

গণনীয় বিণ. মানিবৰ যোগ্য, মাননীয়
respectable, উল্লেখযোগ্য coun-
table.

গণপতি বি. গনেশ, শিব & name
of Ganesh.

গণতন্ত্ৰ বি. জনসাধাৰণৰ দ্বাৰা ৰাজ্য
পৰিচালন, প্রজাতন্ত্ৰ democracy.

গণমুখ্য বি. নেতা, অনেক লোকক
চলাওতা & leader.

গণৰাজ্য বি. জনসাধাৰণৰ সম্মিলিত
শক্তি।

গণাগণ বি. মান-সংকাৰ, সম্মান
regard, esteem..

গণিকা বি. বেজা, নটিনী & harlot,
& prostitute.

গণিত বি. যি শাস্ত্ৰেৰে গণনা কৰা
হয়, অঙ্ক-শাস্ত্ৰ mathematics.

গণিতা বি. অদৃষ্ট গণা কাৰ্য্য, সম্মান
কৰা কাৰ্য্য।

গণিন্ন'বী বি. এবিধ গছ & kind of
tree.

গনেশ বি. গণপতি, শিবৰ পুত্ৰক
son of Shiva.

গণ্ড বি. কপোল, গাল, কোঁহা, গঁড়
cheek, boil, rhinoceros.

গণ্ডকী, গণ্ডু কী বি. এখন নৈ, ইয়াত
শালগ্ৰাম শিল পোৱা যায় the
name of a river.

গণ্ডগোল বি. বহুত লোকৰ হাই,
গোলমাল noise, confusion.

গণ্ডপ বি. অহঙ্কাৰ কৰি কোৱা কথা,
ডাংকোপ & boast, brag. গণ্ডপী
বিণ. বৰ কথীয়া, অহঙ্কাৰী
boastful. ক্ৰি. গণ্ডপাব,
গণ্ডমূৰ্খ বি. অতিশয় মূৰ্খ মানুহ &
very foolish man.

গণ্ডযোগ বি. যি পঞ্জিকা সিক্ত
যোগত জন্ম হলে সন্তানৰ মাক বা
বাপেকৰ মৃত্যু হয়।

গণ্ডজিকা বি. অহঙ্কাৰ, ডাংকোপ
boasting.

গণ্ডহল বি. গাল the cheek,

হাতীৰ কাণ-সতাব ওচৰৰ ঠাই, কুম
the temple of an elephant.

গতা বি. এক জ্বা, চাৰি গোট
four, চাৰি কৰা four karas.

গতি, গতি বি. প্রভাব, কুমতা, সীমা,
বেকন বেখা influence,
boundary.

গতুৰ বি. চলু, হাতৰ তলুৰ
খোলাত যিমান পানী ধৰে as
much water as can be taken
in the cavity of the palm of
the hand.

গণ্য বিণ. ডাঙৰ বা শ্ৰেষ্ঠ বুলি
মানিবৰ যোগ্য deserving
respect, লেখত লবলগীয়া fit to
be considered. গণ্যমান্য সম্ভাষ
respectful.

গত্ বি. বাতৰ কোনো নিৰ্দিষ্ট সুৰ
& musical tune.

গত্ বি. অবস্থা. স্বভাব, প্রকাৰ, ধৰণ
disposition, character, man-
ner, mode of doing
anything.

গত কুদ. বিণ. যোৱা, অতীত, ভূত
past, gone.

গতচেতন বি. চেতনাহীন senseless
গতজীৱ, গতজীৱন, গতপ্রাণ
বিণ. মৃত, গতমৃত dead.

গতমিত্ৰ বিণ. যাব টোপনি নহয়।

গত যৌৱন বিণ. যাব যৌৱন অতীত
হৈ গৈছে, জী-গত যৌৱন।

গত লগা সক. ধা. নিয়ম লগা,

ভালকৈ ৰাখ, যেনে হব লাগে তেনে
কৰা to put in proper order,
deal with properly.

গতা সক. ধা. আনৰ হাতত দে,
শোধাই দে to make over, to
deliver. বি. গতাত্তা বি সমৰ্পণ
কৰে one who makes over or
delivers something.

গতগত বি. অহাযোৱা, হলিগলি
intercourse, intimacy.

গতানুগতিক বিণ. পূৰ্ব দৃষ্টান্তৰ বা
প্রচলিত প্রথাৰ অনুবৰ্তী, লোকৰ
নিয়ম বা কাৰ্য্যমতে চলা doing as
the others do, imitating

গতাত্তা বিণ. যি তিবোতাৰ আৰ্ত্তৰ
অৰ্থাৎ ঋতু বন্ধ হৈছে।

গতানাত্ত বি. অহাযোৱা, চলাচল
coming and going, inter-
course.

গতামৃত (গতামৃত) বিণ. মৃত, মৰা
dead.

গতি বি. গমন, যোৱা কাৰ্য্য act of
going, motion. খোজ কঢ়াৰ
ধৰণ gait, দশা, অবস্থা state,
condition, আশ্ৰয়, সহায় refuge,
স্বভাব, আচৰণ conduct, মুক্তি
salvation. সংকাৰ, অন্ত্যেষ্টিক্ৰিয়া
funeral rites. অক. ধা. গতি-হ
মুক্তি পা, মৃত্যু হ to die. সক. ধা.
গতি লাগ ভাল কৈ ৰাখ।

গতিকৈ ক্ৰি. বিণ. কোনো বিশেষ
কাৰণে for some reason or

other, এই কাৰণে therefore.

গভিক্ৰিয়া দীৰ্ঘসূত্ৰতা।

গভিৰতা, গভিগোত্ৰ বি. স্বভাব,
চলন-ক্ৰমণ conduct, character.

গভিৰিৰি বি. নিয়ম-প্ৰণালী, চাল-
চলন, কাৰ্য্য-কলাপ mode of
doing, movement.

গভিৰ্জট বিণ. লৰিব চৰিব নোৱাৰা
unable to move, মুক্তি নষ্ট
হোৱা deprived of delive-
rance.

গভিৰোধ বি. অগ্ৰসৰ হোৱাত বাধা
obstruction.

গভিৰক্তি বিণ. চলন শক্তি dyna-
mic power.

গভিহীন বিণ. লৰচৰ কৰিব
নোৱাৰা unable to move,
উপায়হীন helpless, পৰকালত
মুক্তিৰ আশা নথকা without
hope of salvation.

গভেগভে ক্ৰি. বিণ. গত লগাই,
যেনেকৈ বাৰিৰ লাগে তেনেকৈ in
proper order.

গভ্যন্তৰ বি. অন্য উপায় other
means.

গৰ্ভিত কৃদ. বিণ. নিৰ্ম্মিত, সজা
built.

গৰ্ভলা বি. ঘোঁৰা বা হাতীৰ গাদীৰ
ডলত পাৰি দিয়া ভুলি, ডলচা a
quilted cloth spread under
a saddle or elephant's pad.

গৰ্ভহা বিণ. বৰ ভাঠ আৰু গধুৰ

thick and heavy. শকত আৰু
মহাল not elegant and
light.

গৰ্ভগঙ্ঘ বিণ. আনন্দ বা শোকৰ
দ্বাৰা ডিঙি নিৰোধ হোৱাত স্পষ্ট
নোহোৱা, বিহ্বল inarticulate
or indistinct through cho-
king of the throat.

গৰ্ভা বি. মুগবতকৈ ডাঙৰ আৰু
দীঘল এবিধ লোৰ টাঙোন an iron
mace, a club.

গৰ্ভা বি. ডাঙৰ মাহৰ পিঠিৰ ভাগ
the back of a large fish.

গৰ্ভাধৰ বি. বিষ্ণু a name of
Vishnu.

গৰ্ভা পৰ্ব বি. মহাভাৰতৰ এটা
অধ্যায়ৰ নাম, a chapter of the
Mahabharata.

গৰ্ভাপাণি বি. কৃষ্ণ, যাৰ হাতত গদা
থাকে।

গৰ্ভিয়া সৰু. ধা. দাব বা কটাৰীৰ
ওপৰৰ দাঁতিৰে মাৰ, হাতৰ তলুৱাৰ
তলৰ ফালৰ দাঁতিৰে আঘাত কৰ
to strike with the back of
cutting instrument or the
lower part of the hand.

গৰ্ভি বি. কোমল আসন cushion,
সিংহাসন royal seat, ব্যৱসায়ীৰ
কৰ্মস্থান place for work of
business.

গৰ্ভ বি. হৃদয়েৰে নিলিখা ভাষা
prose.

গম্ব বিণ. অলম্ব, গম্বী, গম্বী
heavy, momentous, grave,
important, বি. গম্বতা, গম্ব-
বালি গম্বী ভাব বা বভাব
graveness, seriousness.

গম্বলি, গম্বলা বি. গম্ব অবলৈ অহা
সময়, বেলি মাৰ বোৰা সময়, সন্ধ্যা
সময় evening, sunset. গম্বলি-
গোপাল এবিধ গম্বলি ফুল ফুল &
kind of flower. গম্বলি-বেলা,
গম্বলি-বেলিকা বি. সন্ধ্যা সময় the
evening.

গম্বলিকা (পু. অ.) গম্বলি ।

গম্ব বি. আৰ্চিত উঠা প্ৰতিবিম্ব the
image reflected in a mirror.

গম্ব্য বিণ. যাব পৰা বা যাব লগীয়া
accessible. গম্ব্যপথ কোনো
ঠাইলৈ যাবৰ কাৰণে যি পথেৰে
যাবলগীয়া হয় ।

গম্বি বি. লেখ কৰা কাৰ্য্য act of
counting, যান, গম্ব regard,
respect.

গম্ব বি. ভ্ৰাণ, নাকৰ দ্বাৰা হোৱা
বোধ smell, scent, odour.

গম্ব বি. অধিবাস, কোনো উৎসৱৰ
আৰম্ভণ the beginning of a
festival. গম্ব কলাই কম্বী, গম্ব
পহৰ নাইত হোৱা এবিধ সুগন্ধ বস্তু
musk. গম্বচন্দন বি. পিঁহি
উলিওৱা চন্দন sandal paste.
গম্বতেল সুগন্ধি তেল sweet-
scented oil. গম্বপছ গম্বকলাই

উৎপন্ন হোৱা একাতি পছ musk
deer. গম্ব পাভ ভেজপাভ । গম্ব
পুস্প চন্দন মিহলি কৰা ফুল
flower mixed with chandan.
গম্ববহ বায়ু wind, গম্ব-বিৰিণা
এবিধ ভাল গন্ধোৱা বন the
lemon-grass. গম্ব-আলতী বি.
নাৰ্জী ফুল । গম্ব-মুগ কন্তবীমুগ ।
গম্ব-সৰৈ ওখ ডাঙৰ সুকাঠী গছ &
timber tree.

গম্বক বি. আঁকবত হোৱা, বৰকৈ
গোন্ধোৱা আৰু জ্বলগা এবিধ বস্তু
sulphur.

গম্বৰ্ব বি. স্বৰ্গৰ গায়ন & demi-
god, a singer of heaven. জী.

গম্বৰ্বী । গম্বৰ্ববিভা সঙ্গীতবিভা
গম্বৰ্ববেদ সঙ্গীত শাস্ত্ৰ ।

গম্ব আদ্বন বি. এখন পৰ্বতৰ নাম,
লক্ষণৰ প্ৰাণ বন্ধাৰ্থে হনুমন্তই এই
পৰ্বত খন দাঙি নিছিল । এই
পৰ্বতত বিশল্যকৰণী নামৰ ঔষধৰ
গছ আছিল, the name of a
mountain said to have been
full of medicinal herbs.

গম্বাধিবাস বিয়া, পূজা আদিত
নানা গন্ধদ্বাৰ দ্বাৰা আনুষ্ঠানিক
সংস্থাৰ ।

গপ্ বি. অহঙ্কাৰ, আপুনি আপোনাক
কৰা ডাঙৰ বোধ, অধিক কথা
নোকোৱা স্বভাব pride, reserve
in speech. গপ্ৰাৰ গম্ব. ধা,
অহঙ্কাৰ কৰ, বৰ কথা ক to boast.

to brag. গপমাৰি থাক মনে মনে থাক, কথা নকৈ থাক to remain silent.

গপ্, অক. ধা. মনে মনে ভাবি চা, চিন্তা কৰ to think, to ponder.

গপ্চ্, বিণ. উত্তম বিধৰ, গহীন of good quality, grave.

গপ্-গপ্ বি. গাঁত বা কোনো ঢাকনিৰ ভিতৰত জুই অলালে হোৱা শব্দ an imitative word used to express the sound and heat originating from a covered burning fire. গপ্-গপনি ভিতৰৰ পোষণি বা তাপ internal heat. ক্ৰি. গপগপা। ক্ৰি বিণ. গপ্-গপ্-কৰে। বিণ. গপগপীয়া।

গপা সক. ধা. প্ৰকাশ নকৰি লুকাই ৰাখ to keep secret. গাপ দে, গজিবলৈ পুতি থ, পকিবলৈ ঢাকি থ to bury to germinate, to cover to ripe.

গপাগপি বি. এটাই আনটোৰ ওপৰত অহকাৰ কৰি লগ এৰাএবি কৰা কাৰ্য্য mutual estrangement.

গপাল বি. অহকাৰী, মনে মনে থকা proud, reserved.

গবজ বি. অস্ত্ৰবত ৰখা কাৰ্য্য & secret ill-will.

গৰা বি. জুই বাহু মেলি বিমান আঁকোৱালি ধৰিব পাৰি সন্মান বস্তু

as much as can be clasped between the two arms. গৰা মাৰি ধৰ সক. ধা. দুই বাহুৰে আঁকোৱালি বা মেৰাই ধৰ to clasp with both arms. গৰাগৰে ক্ৰি. বিণ. অধিক পৰিমাণে in large quantity.

গব্য বিণ. গাখীৰৰ পৰা উৎপন্ন produced from cow's milk, গকৰ পৰা ওলোৱা বস্তু যেনে পঞ্চ গব্য (এৰা গাখীৰ, দৈ গাখীৰ, ঘিউ, গোবৰ আৰু মৃত) things obtained from cow.

গবৰ্গমেন্ট বি. ৰাজ্য শাসন ব্যৱস্থা, চৰকাৰ government.

গবৰ্গৰ বি. ৰাজ্যৰ শাসনকৰ্তা, ৰাজ্য-পাল governor.

গভাইত বি. চোৰৰ গুপ্ত সহায়, অপৰাধীক মনে মনে সহায় কৰোতা & confederate, an abettor.

গভিয়া বি. ঘৰ জোঁৱাই, চপনীয়া & man living in the family into which he marries.

গভীৰ বিণ. দৃ deep, নিবিড়, গহন dense, প্ৰগাঢ়। বি. গভীৰতা, গাভীৰ্য্য।

গজুৰা বি. মতা ল'ৰা & male child.

গহ্ন সক. ধা. মনে মনে ভাবি চা, গুণ, চিন্তা to think, to reflect.

গহ্ বি. উমান, আঁটকাল, গঁহাৰি &

slight notice, conjecture formed from sound.

গম্ বি. এবিধ গহ্ব এটা gum.

গম্ অক. ধা. নষ্ট হ, হানি হ to be lost. গম্ সক. ধা. নষ্ট কবা, হানি কবা to cause to be lost.

গম্ধব আটকাল পা to have an idea of.

গম্গতি বি. আটকাল, উমান & conjecture formed from sounds of the approach of some one.

গম্গম্ বি. শব্দবৎ লাহে লাহে বেছি বিষ বা তাপ উঠাৰ বোধ প্রকাশ কবা শব্দ an imitative word used to express the sensation felt from rising pain or heat in the body.

ক্রি. বিণ. গম্ গম্ কৰে। বি. গম্গম্।

গম্ গম্গীয়া বিণ. গহীন, গম্ভীৰ very still, grave.

গম্ধব গম বা আটকাললোৱা to have an inkling or a slight.

গম্গ বি. যোৱা কাৰ্য্য, গতি act of going, motion, সহবাস cohabitation.

গম্গাগম্গ বি. যাতায়াত, অহা-যোৱা the act of going and coming.

গম্জা বিণ. মেঘযুক্ত, ডাৰবীয়া cloudy, obscure.

গম্জা অমুকা. ডাঙৰ বস্তু যাচিতি পেলাই দিওতে হোৱা শব্দ।

গম্জা-গক বি. আওগক, গৌমূৰ্খ & foolish or useless fellow.

গম্জাবী বি. এবিধ সুকাঠি গছ & kind of timber tree.

গম্ভিৰি বি. এবিধ ধান & kind of paddy.

গম্ভুজ বি. মন্দিৰ, মহাজিদ, প্রাসাদাদিৰ গোলাকাৰ চাল dome.

গম্ভীৰ বিণ. গহীন স্বভাবৰ, স্থিৰ grave, অগাধ, গম্ভীৰ, দ deep.

গম্ভ্য বিণ. গম্ভব্য, বাবলগীয়া accessible.

গম্ভবহ বি. আদি, প্রভৃতি and others.

গম্ভা বি. এটা অসুৰ, ইয়াক বিষ্ণুৰে বধ কৰে the name of a demon, বিহাৰ দেশত এটা হিন্দুৰ তীৰ্থ স্থান & sacred shrine in Bihar.

গম্ভাল বিণ. অহঙ্কাৰী proud.

গম্ভক সক. ধা. খচক, গচক to trample, to tread. বিণ. গম্ভকা খচকা trampled.

গম্ভং বি. পানী ধোৱা বাঁহৰ কঁপল চুড়া & piece of bamboo of several joints for carrying water.

গৰকা বি. চেভামাহ a kind of fish.

গৰকা বি. তাঁত শালৰ তলত এম্ব মাটিত লগাই ইম্ব জৰীবে ব হুবাটিৰ লগত জুটি দিয়া হুডাল মাৰি the treadles of a loom, চবাই জন্তু আদি ধৰা ফান্দ a trap for catching birds or beasts.

গৰখীয়া বি. গৰু বাৰ্ঘোতা, গৰু চৰাওতা a cowherd. দ্বী. গৰখী-য়ানী।

গৰজ বি. অতি আৱশ্যক necessity, অভাৱ want.

গৰব বি. গৰ্ব শব্দৰ কোমল ৰূপ।

গৰম্ বিণ. তপত, উম hot, warm. বি. গ্ৰীষ্ম, জহ heat, warmth.

গৰম পানী বি. তপত পানী hot water, গোলাঘাট মহকুমাত থকা এটা স্বাভাৱিক উঁহৰ নাম।

গৰল বি. সাপৰ বিষ, বিহ poison.

গৰা বি. নৈৰ ওখ পাৰ a river bank, precipice.

গৰা সক. ধা. সাৰি নি দয়া, বগৰাই নি গোটা to gather together by sweeping. বি. গৰা-কাণ গৰাৰ কাণ বা দাঁতি edge of a bank.

গৰাকী বি. অধিকাৰী, প্রভু master, owner, কোনো একজন মানুহ a certain person.

গৰাকিনী বি. অধিকাৰিণী a female owner.

গৰাকিয়নী বি. গৰাকীৰ বৈণী the wife of a master or owner.

গৰাহ বি. এবাৰ মুখত ধৰা বা ভৰোৱা খাদ্যৰ পৰিমাণ a mouthful. ক্ৰি. গৰাহাৰ এগৰাহ মুখত দে বা সুমুৱা to take a mouthful. ক্ৰি. বিণ. গৰাহে গৰাহে প্রতি গৰাহত at every mouthful. গৰাহে পতি প্রতি গৰাহে।

গৰিক বি. ঢেঁকীৰ চাব a stroke or throw of a Dhenki or mortar.

গৰিব বি. দৰিদ্ৰ বা দুখীয়া মানুহ, সহায়হীন মানুহ a poor man. বিণ. দুখীয়া, সহায়হীন poor.

গৰিহা বি. অহঙ্কাৰ pride, vanity, গৌৰৱ, মাহাত্ম্য fame, distinction.

গৰিলা বি. আফ্ৰিকা মহাদেশৰ এবিধ বান্দৰ, স্থলত যুদ্ধ কৰা সৈন্য।

গৰিলা-যুদ্ধ বি. স্থলত হোৱা যুদ্ধ গৰিষ্ঠ বিণ. গুৰুতম, বৃহত্তম, বৰ মান্য, অতি শ্ৰেষ্ঠ greatest, most respectable, excellent. বি. গৰিষ্ঠতা।

গৰিহণা, গৰিহা বি. নিন্দা। দোষাবোপ censure, শাপ curse. ক্ৰি. গৰিহা কৰ দোষ দে, নিন্দা কৰ। গৰিহা থা শাপ

গা to be cursed. গ'বিহিত
 নিষিদ্ধ, নিন্দ্য বোণা bad,
 censured.
 গ'বীৰস্, গ'বীৰসী বিণ. শ্ৰেষ্ঠ, অতি
 মানবীৰ excellent, respectable.
 গ'বীয়া বি. মুছলমান a musalman.
 জী. গ'বীয়ানী।
 গ'বীয়া বিণ. ভালকৈ শুকুটা, বাদ
 পৰা, অকৃতকাৰ্য্য হোৱা not
 properly dried, unsuccessful.
 গ'বীয়া বিণ. হুৱাব মুখত পোতাকাঠ,
 ঘৰৰ বেৰ দিওতে যি খাৰা দিয়া হয়,
 তাৰ তলত দিয়া বাহ।
 গ'বীয়া আলু বি. বগা আলু white
 potato.
 গ'বু বি. এবিধ সকলোৰে চিনা বৰ
 লাগতিয়াল পোহৰীয়া জন্তু, মুখ
 মানুহ (নিন্দ্য) an animal of
 the bovine genus, a stupid
 person.
 গ'ক খুন্দা স. গা. গ'কখাহি কৰা to
 castrate.
 গ'ক-চোৰ বি. অসৎ চৰিত্ৰৰ লোক,
 জঘন্য কাম কৰিব পৰা লোক a
 notorious thief, a great
 knave.
 গ'কড় বি. বিষ্ণুৰ বাহন, তাৰ আকৃতি
 মানুহ আৰু চৰাইৰ নিচিনা অৰ্থাৎ
 মানুহৰ দৰে হাতভৰি, চৰাইৰ দৰে
 ঠোঁট আৰু ডেউকা a gigantic
 mythical bird on which
 Bishnu used to ride.

গ'কড়-জ্বজ বি. কৃষ্ণ, বিষ্ণু a name
 of Bishnu, গ'কড় মূৰ্ত্তি থকা
 নিচান flag bearing the image
 of the mythical Garuda.
 গ'কড়াগল বি. গ'কড়ত উঠি ফুৰা
 বিষ্ণু বা কৃষ্ণ।
 গ'কণ-গ'বী, গ'কণ্ড, বি. গ'কড়ৰ
 অসমীয়া নাম popular
 Assamese name of Garuda.
 গ'ক-বাট বি. গ'ক অহা-যোৱা কৰা
 বাট a cow path.
 গ'ক বিহু বি. চ'ত মাহৰ সংক্ৰান্তি
 বা শেষ দিন the last day of
 the month of Chaitra.
 গ'কৱা, গ'কৱা মাছ বি. এবিধ
 বাকলি নথকা ডাঙৰ মাছ a kind
 of big fish.
 গ'কৱা গ'লা বিণ. গ'কৱা মাহৰ
 নিচিনা ওকন্দা গ'লা, মন খুলি কথা
 নোকোৱা having a clumsy
 face, reserved.
 গ'টেৰ, গ'টেৰচিৰিকা বি. গ'টেৰ,
 'গ'টেৰচিৰিকা চোৰা'।
 গ'ৰ্গ'ৰ্গ' বি. উচ্চ শব্দ a loud
 sound.
 গ'ৰ্গ বি. এজন মুনিৰ নাম name of
 a sage.
 গ'ৰ্গৰণি, গ'ৰ্গৰণি বি. উচ্চ শব্দ,
 গ'ৰ্জন a roaring noise. অক. গা.
 গ'ৰ্গৰা।
 গ'ৰ্জ অক. গা. উচ্চ শব্দ কৰ, চিঞ'ৰ,
 গোজৰ to make a loud

sound, roar, ডাঙৰ মাতেৰে
ডাবি দে to scold to. বি.
গৰ্ভনি।

গৰ্ভন বি. উচ্চ শব্দ, মেঘৰ শব্দ,
গৰ্গৰণি, ডাবি roaring, thunder,
scolding. গৰ্ভন-তেল বি.
এবিধ কাঠৰ পৰা উলিওৱা তেল।

গৰ্ভ বি. গাঁত, দ খাল a pit, a
cave.

গৰ্ভিত বি. গাধ, মূৰ্খ মানুহ an ass,
a stupid man. স্ত্ৰী. গৰ্ভিতী।

গৰ্ভ বি. অহংকাৰ, গপ pride,
arrogance. গৰ্ভী বিণ. অহংকাৰী,
গপাল proud, boastful. স্ত্ৰী.
গৰ্ভিনী।

গৰ্ভ, গৰ্ভ বি. পেটত থকা সন্তান &
child in the womb, foetus,
পেটৰ বি ভাগত সন্তান থাকে the
womb, কোনো বস্তুৰ ভিতৰখন
the inner part of anything,
পেট the belly.

গৰ্ভ-কোষ বি. পেটত সন্তান থকা
স্থান, জৰায়ু, ফুলৰ বীজকোষ the
womb, the uterus.

গৰ্ভকেশৰ বি. ফুলৰ ভিতৰত থকা
কেশৰ, ইয়াৰ তলত বীজকোষ
থাকে pistil, গৰ্ভচ্যুত বিণ. গৰ্ভৰ
পৰা চ্যুত বা ৰহি পৰ, সময় নো
হওঁতেই ওপজা miscarried.
গৰ্ভজ বিণ. গৰ্ভত উৎপন্ন হোৱা
produced from the womb.

গৰ্ভজাতি বি. অস্তৰ ভেদী ভয়,

অতিপাত ভয় thrilling terror,
excessive fear. গৰ্ভধাৰণ পেটৰ
লবাক ধাৰণ কৰা কাৰ্য্য, অন্তঃসন্ধান
হোৱা impregnation. গৰ্ভ-
ধাৰিণী মাতৃ, জননী a mother.

গৰ্ভ-নাৰেঙা বি. আগ মডহত
হোৱা গাঁবৰ পৰা উৎপন্ন অৰ, কাহ
আক গাঁব বিৰ Pneumonia

গৰ্ভপাত, গৰ্ভপ্ৰাণ বি. গৰ্ভনষ্ট,
অকালত গৰ্ভৰ সন্তান ৰহি ওলোৱা
miscarriage. গৰ্ভবতী বিণ. গৰ্ভ
হোৱা, সগৰ্ভা pregnant. গৰ্ভশূল

বি. পেটৰ ভিতৰত বিঘোৱা ব্যাধি।
গৰ্ভাশ্ৰি বি. গৰ্ভৰ অগ্নি, ভোক
appetite. গৰ্ভাক বি. নাটকৰ এটা
অঙ্কৰ ভিতৰত থকা দৃশ্য এটা অঙ্ক

বা দৃশ্য a scene in a play.
গৰ্ভাশ্লিষ বিণ. গৰ্ভৰ ভিতৰতে কনী
ফুটি পোৱালি জগি ওলোৱা
oviparous. গৰ্ভাশয় বি. প্ৰথম

গৰ্ভ হোৱাৰ আগেয়ে কৰা এটা
ক্ৰিয়া a ceremony performed
prior to the first conception.

গৰ্ভাশয় বি. অভিপ্ৰায়, আন্তৰিক
ইচ্ছা the secrets of one's
mind, intention. গৰ্ভিণী বিণ.

গৰ্ভবতী, গাভিনী pregnant.

গৰ্ভী, গৰ্ভী বি. উপদংশ
syphilis.

গৰ্ভনীয় বিণ. নিন্দনীয়, নিন্দাৰ যোগ্য
censurable, contemptible.

গৰ্ভিত হৃদ. বিণ. লোকে নিন্দা কৰা,

নিষিদ্ধ censured. vile. গৰ্হ সক.

ধা. দোষ দে, নিন্দা কব to
censure, to despise.

গল বিণ. যোবা, গত, অতীত gone,
past.

গল্ অক. ধা. গমি যা, দ্রব হ to
melt.

গল্ বি. কঠ, ডিডি, চেষ্টু the
throat.

গলগণ্ড বি. গবল, ডিডিৰ আগফাল
ডাঙৰ হোৱা বোগ goitre.

গলগলীয়া বি. মুকলি বা সোপা
নথকা open and clear. বিণ.
ডিডিৰ পৰা স্পৰ্শকৈ ওলোৱা, গহীন
low and grave, গুলগলীয়া,
বৰকৈ পকা overripe.

গলগ্রহ বি. কলগ্রহ, হাড়মালা, কষ্ট-
দায়ক অথচ এবিধ নোৱাৰা encum-
brance, burdensome.

গল্‌চাপৰি, গল্‌চাপলি বি. গল্‌বি-
চনী dew-lap of cattle.

গলতি বি. গঁতা।

গলদ বি. গলগ্রহ, বিপদ encum-
brance, trouble, misfortune.

গল্‌ধন বি. ডিডিৰ পাহৰ ফাল, দাব
the back of the neck. বিণ.

গল্‌ধন ধৰা ডিডিৰ পাহ ফালে
বেহিকৈ বহুত ধৰা, ডেকা হৈ চিকণ
আক পুষ্ট হোৱা fat and robust.

গল্‌ধা বি. কুহিয়াব-শালৰ ভীম আক
কাঁতৰি ডিডিৰ খুৱাই জ্বিকো একে
লগে বখা পথালি কাঠ।

গল্‌ধুবি বি. কঠ the throat.

গল্‌পাতা বি. তিবোতাই ডিডিৰ
পিন্ধা এবিধ অলঙ্কাৰ a kind of
necklace.

গল-বন্ধা বি. ডিডিৰ মেৰাই লোৱা
এবিধ কাপোৰ a comforter.

গল্‌বন্ধ বি. গলত কাপোৰ লোৱা।
গলবন্ধাই গলত কাপোৰ লৈ সেৱা
কৰা, বিপদত সহায় বিচৰা।

গল্‌বিচনী বি. গকৰ ডিডিৰ তলত
ওলমি থকা ছাল the dewlap of
cattle.

গল-বেৰা বি. এবিধ ডিডিৰ হোৱা
বোগ a disease affecting the
throat, diphtheria.

গলমলি গলত পিন্ধা এবিধ মনি।

গলবমলি বি. বৰ মৰমৰ বস্তু, আদৰ্শ
মানুহ, beloved person or
thing, a darling.

গলয়া বি. নাৱৰ আগটিং বা 'মুৰৰ
ওচৰত ব'ঠা ধৰা মানুহ rower at
the prow of a boat.

গল-হেঁকাৰি, গল-খেঁকাৰি বি.
ডিডিৰ পৰা শব্দ কৰি খেঁকাৰ
উলিয়াওতে হোৱা শব্দ the
sound of cleaning the throat.

গল-হেঁকেৰা বি. এবিধ ডিডিৰ
হোৱা বোগ a disease of the
throat.

গলা সক. ধা. দ্রব কৰা cause to
be melted.

গলাগলি বি. এজনে আন জনৰ

কানড ধবাবি কবা কাৰ্য্য the act of embracing on another.

গলাগোপা বি. সৰু সৰুকৈ কথাকৈ কবা আলোচনা, গোপনে কবা আলোচনা secret consultation, secret conversation.

গলিত বিণ. গেলা, ভালকৈ পকি বা সমুদায় ভাগ সমানে কোয়ল হোৱা rotten, thoroughly ripened or boiled.

গলিগা সৰু. ধা. গাল মাৰ, মুঠিয়ে মুঠিয়ে মুখত ভৰা to put into the mouth by handful.

গলিগা-গলি বি. এজনে আনজনক গালি পৰা কাৰ্য্য act of abusing one another.

গলিগা বি. নাৱৰ আগটিৰ গলধন বা ডিঙি the prow of a boat.

গল্প বি. উপকথা, মনে সজা কাহিনী a tale, a fable.

গল্লা বি. মুখেদি ওলোৱা থু, বিজল আদি saliva running from the mouth.

গল্লৰ বি. গো-জাতীয় বন্তু-পন্ত an animal of the ox kind.

গল্পাৰি ক্ৰি. কৈহ, নাম দিহ to give a name to.

গল্লাক বি. পোহৰ আৰু বতাহ সোমাবৰ কাৰণে বেৰত কাটি দিয়া বিছা, ঘূৰীয়া থিৰিকী a round

hole in a wall, a round window.

গবেষণা বি. কোনো বিষয়ে খবচি মাৰি অধ্যয়ন কৰা, সবিশেষ অনু সন্ধান research.

গছ বি. অহকাৰ, নিজক ডাঙৰ আনক তুচ্ছ বেন দেখা ভাব pride, সাহ boldness. বিণ. গছীয়া।

গছন বি. ভূৰ্গম হাবি বা ঠাই a thick forest, বিণ. ভূৰ্গম inaccessible, দ, গধুৰ, গভীৰ, ডাঠ profound, deep, grave, thick, বহুসংখ্যক mysterious.

গছনা বি. অলঙ্কাৰ ornament, গছনা-পাতি, গছনা-গাঠুৰি অলঙ্কাৰ আৰু সাজপাৰৰ বস্তু ornaments and clothes.

গছৰা বিণ. গুটি নপচোৱাকৈ আগুনি গজা self-growing, growing spontaneously.

গছৰি বি. বিলম্ব, পলম delay.

গছীয়া বি. গভীৰ, ধীৰ, গধুৰ, স্থিৰ grave, steady. বি. গছীয়াসি।

গছৰ বি. গুহা, পৰ্বতৰ বোণা a mountain cave, ডাঙৰ আৰু দ গাঁত a cavern in the earth.

গা সৰু. ধা. গান কৰ, জাত লগাই পুথি পঢ় বা নাম ল to sing, to chant.

গা বি. শৰীৰ, দেহ, ডিঙিৰ তলৰ ভাগ the body or trunk excluding the head or limbs.

গা আছে বাজনাৰ ডেৰে ছেৰে
 ফিলাই গাব অঙ্গি-ভঙ্গি কৰ to
 move the body in harmony
 with the music, উৎসাহ পা to
 be encouraged, গা উঠ কোনো
 কাৰ্য্যলৈ উত্তোগী বা বৰ ইচ্ছুক হ to
 be eager to do something.
 বিগ. গা উঠা অহঙ্কাৰী proud, মন
 বঢ়া over-bearing, rash,
 গ এবা এবাৰ হ, গা খালাচ
 হ to be delivered of a
 child. গা এবা দি সম্পৰ্ক এব
 বা একো সম্পৰ্ক নথকা বুলি প্রকাশ
 কৰ to sever connection. গা
 কৰ পুষ্ট বা বলবন্ত হ to become
 plump or stout, হীন অৱস্থাব
 পৰা চহকী বা ভাল অৱস্থালৈ আহ
 to flourish, to prosper. গা
 খৰা সদনে প্রসাব হ to urinate
 frequently, to pass water
 often. গা-খেলা কাম-বন নকৰি
 খুব মাৰি ফুৰ, গা নচুৰাই ফুৰ to
 saunter or loiter about. গা
 চাই ফুৰ বিপদৰ পৰা বন্ধা পাবলৈ
 সাৱধানৈ চল to remain vigilant
 or careful. গা জুৰা সুখ বা
 সন্তোষ ল, গা শীত কৰ to please,
 to cool. গা জোকাৰি ফুৰ্ গা
 ফেলাই ফুৰ। গা-জোৰা অটা, যথেষ্ট
 sufficient, enough. গা-টঙা গা
 কৰ, পুষ্ট হ to regain health
 and strength. গা টেঙা বেকাব

পা, মনত দুখ পা to be pained
 in mind. গা ঞ্খ ঞ্খাউনি পা to
 be within one's own depth,
 গা জ্বাং পৰলোকলৈ যা, মৰ to
 die, নৰিয়াব পৰা চহকী হ to
 prosper, গা দাঙি ক ডাঙি ক,
 সাহ্ কৰি ক, নিশ্চয়কৈ ক
 to assert positively. গা দ্বে
 ডাঙৰ দীঘলহৈ আৰ্জিব পৰা হ to
 grow up and be able to earn,
 চহকী হ to prosper, গা দুখা
 গা টেঙা। গা ধৰ পুষ্ট হ to
 become fat. গা পাতি ল গাত ল,
 দায়িত্ব ল to take responsibi-
 lity. গা ব জহনি বোগত পৰ, পেট
 চল to be attacked with
 cholera, to have purging. গা
 বন্ধ হ গৰ্ভৱতী হ to be preg-
 nant. গা মাৰি যা গা কোঁচাই
 কাৰো গাত নলগালৈ গতি কৰ to
 contract or move the body
 in passing so as not to come
 in contact with anyone.

গা মূৰ ধো ঞ্খু মূৰ কৰ, চুব
 নোৱাৰা হোৱাৰ পাছত গা ধুই উচি
 হ to perform ablutions
 after menses. গা ব হানি বা
 কষ্টৰ পৰা বন্ধা পা, শান্তি বা সুখ
 লাভ কৰ to be satisfied, to be
 saved from loss or injury,
 গাব মোম ভাল ভাল হ অক্সাং
 ভয় ৰাই গাব নোম বিয় হ, দিকাব

খা to stand erect as hair on the body. গাঁ বাঁধ হানি বা কটব পৰা আপোনাক বন্ধা কৰ to save one's self from loss or injury. গাঁ লগা মন লগা, মনোযোগ কৰ to act attentively. গাঁ জব প্রসব হ to be delivered of a child. গাঁ জাব কট বা বিপদৰ পৰা বন্ধা পা to be saved from distress or misfortune. গাঁ জুৰ, গাঁ জুৰি যা তিবোতাৰ ঋতু কালত বা আন সময়ত অধিক পৰিমাণে বক্ত্ত্ৰাৰ হ suffer from menorrhagia, গাঁ হ, গাঁত ল আন এজনে কোনো কাম নকৰিলে বা বেয়াকৈ কৰিলে তাৰ জগৰ নিজ গাঁত লবলৈ অজীকাৰ কৰ to stand security for.

গাই বি. মাইকী গৰু a cow. ক্ৰি. বিণ. আপনি, নিজে in person. গাই গাই, গাইপতি প্রভোকে। গাই-গোটা অকল শৰীয়া alone, স্বার্থপর selfish. গাই বাই চা ক্ৰি. কান্দি কাটি চা, সকলো প্রকাৰে চেষ্টা কৰি দেখ to try by all means. গাই-মুৱা তিবোতাৰ নিচিনা মুখ যুক্ত beardless.

গাঁওনি বি. গাঁত বা নাম গোৱাব বেচ wages for singing. গাঁওতা বি. গাঁত গোৱা মানুহ a singer.

গাঁও, গাঁৱ বি. গ্রাম, বগবত বাজে

মানুহৰ আৰু বসতি a village. বিণ. গাইলীয়া।

গাঁও-পৰীতা বিণ. গাঁৱত থকা living in a village. গাঁওবুঢ়া প্রধান বা বৰ মূৰীয়া মানুহ a village elder.

গাঁজ সৰু. ধা. ঠাহ খুৰা, হেঁচি সুয়া to thrust. বিণ. ঠাহ খোৱা crowded, ক্ৰি. বিণ. গাঁজি গাঁজি, ঠাহি ঠাহি।

গাঁজা বি. ভাং gunja. বিণ. গাঁজক ভঙা।

গাঁঠি বি. কাপোৰৰ টোপোলা a bundle of clothes.

গাঁঠলু বি. গাঁঠিৰ দৰে টান, চুটি আৰু শকত মানুহ short, thick-set and stout.

গাঁঠি বি. জৰীবে দিয়া বান্ধ a tie, a knot. কাপোৰৰ আগত বন্ধা বস্ত্ৰৰ টোপোলা a bundle tied in a cloth, বেগতে নিষ্পত্তি কৰিব নোৱাৰা বিষয় a knotty problem. শৰীৰৰ অঙ্গৰ জোৰা a joint in the limb of a body, বাঁহ আদিৰ পাবৰ জোৰা a joint in the stem of a plant.

গাঁঠি-কটা বি. গাৰ কাপোৰৰ গাঁঠি মেলি বস্ত্ৰ চুৰ কৰা মানুহ, চোলাৰ মোনাৰ পৰা ধন চুৰি কৰা মানুহ a pick-pocket.

গাঁঠি-খোৱা বি. চৰচৰণি খোৱা sudden interruption in brea-

thing caused by food or drink getting into the wind-pipe in swallowing.

গাঁঠিহু বি. বহুত গাঁঠিহুত এবিধ সুগন্ধি শিপা a fragrant root.

গাঁঠিয়ল-খুন্দা বিয়াব আগদিনা বাতি দবা কন্যাব আগত গাঁঠিয়ল কাৰ্য্য, সেইদিনা কিছুমান মাইকীয়ে গাঁঠিয়ল খুন্দে আক ভাবে দবা-কন্যা আক মাইকী সকলোৰে লয়।

গাঁড়, গাঁৰ বি. ডাঙৰ বহু, কোঁহোৰা boil, a tumour.

গাঁড়ু গাঁক বি. শোওতে মূৰ ধোৱা তুলা আদিৰে কৰা বস্তু a pillow, a bolster.

গাঁত বি. দ খাল, মাটি গুচাই দ কৰা গাঁই a hole in the earth, a pit.

গাঁতি-শলা বি. গাঁতিৰ পৰিবৰ্ত্তে শিদ্ধা কাপোৰত মৰা এবিধ সোণ, পিতল আদি ধাতুৰ শলা a safety-pin.

গাঁথ লক. ধা. মণি, ফুল বা সেই নিচিনা বস্তু শাৰী পাতি জৰীয়ে একে লগে বান্ধ বা লি to arrange and string or sew together as flowers etc. কঁবাল লগাই ইটা, জিল আদি জোৰা দে to cement together as bricks. কদ. বিণ. গাঁথিত বি. গাঁথল, গাঁথনি। গাঁৰ 'গাঁড়' চোৱা।

গাঁৰি বি. মূৰ নথকা গা, মূৰ নাইকিয়া বোহ a headless trunk.

গাঁৰি বি. কাপোৰৰ বান্ধত বা মূৰত ডাঙৰ বা চৰীয়া সূতাৰে তোলা বেথ thick stripes of coarser threads woven in a cloth at intervals.

গাঁৰিখলি বি. খুৰলি a clock of stone or timber with a hole in the centre used for cleaning grain with a footpestle or dhenki

গাৱঁলীয়া বিণ. গাৱঁত থকা a villager, গাৱঁৰ মানুহৰ নিচিনা rural, rustic.

গাইবা বিণ. এলেহুৱা lazy.

গাউৰি বি. জেউৰ whim of a child.

গাখীৰ বি. দুগ্ধ milk. বিণ. গাখীৰভী বীৰভী, বাইকৈ অধিক গাখীৰ দিয়া milch, giving plenty of milk. গাখীৰতে জ'হৰ খুটি সুখৰ উপৰি জুখ over-flowing happiness.

গা-গছ বি. গছৰ ডাল পাত নথকা অংশ the trunk of the tree.

গা-গধুৰ বিণ. গধুৰ গা যুক্ত, এলেহুৱা heavy body, lazy.

গাগৰি বি. আশ্ৰয়, সহায় refuge, protector, বৰ কথা boasting. গাগৰি দে, গাগৰি জাৰ সহায় বা আশ্ৰয় পাই সাহ দেখা বা ভাবি দে to show courage having a

place of security or a protector.

গাংবী বি. এবিধ ডাঙৰ পাৰীৰ কলহ a kind of water jar.

গাংগল বি. আৰি মাহৰ নিচিনা, ডাঙৰৈ সক এবিধ মাহ a kind of fish.

গাংগিনী বি. মূৰৰ ফাললৈ চিঞা, গা ডাঙৰ আৰু দীঘল পেট আৰু ঠেঙেৰে এবিধ পতঙ্গ the mantis. গাংগিনী পেট গাংগিনী ফৰিঙৰদৰে ডাঙৰ দীঘলীয়া পেট থকা long bellied.

গাংগুটিয়া বিণ. অকল শৰীয়া, কাৰো লগ নোলোৱা alone, solitary.

গাংগিঠি বি. গাৰ কোনো ঠাইত ব্যাধি বা বিষ হলে, তাৰ লগে লগে তাৰ ওচৰৰ জোৰা বা গাঁঠিত হোৱা টেমুৰা a sympathetic glandular swelling.

গাংগেন্স বি. গজাৰ পুতেক, ভীষ্ম Bhisma.

গাংচোৱা বি. গা আৰু সাজপাৰ শিকাত আল পৈচান থকা a personal attendant specially in matters of dress and toilet.

গাংছ বি. 'গছ' tree.

গাংজ বি. নকৈ ওলাবলৈ বা গজিবলৈ থকা গছ বা পোখা a shoot, a sprout, মনৰ ভাব, গোপনে বাধিবৰ ইচ্ছা কৰা কথা an

unexpressed thought, what one wishes to keep secret.

গাংজ বি. এবিধ বিলাতী পাটৰ পাডল কাপোৰ gauze, a kind of fine silk.

গাংজ বি. লোণাৰীৰ লোণ, কণ আদি কটা অস্ত্ৰ বিশেষ an instrument used by a goldsmith for cutting gold, silver etc.

গাংজ অক. ধা. ডাঙৰ শব্দ কৰ to make a loud noise, to thunder. গাংজনি যেদৰ শব্দ, উচ্চ শব্দ thunder, গাংজনি-গোংজনি বনে বনে হোৱা ডাঙৰ শব্দ।

গাংজৰ বি. এবিধ মূলা, বঙা মূলা a carrot.

গাংজি গুজা বি. মাহুৰৰ অব্যক্ত শব্দ low and indistinct muttering.

গাংজী বিণ. গাং ওলোৱা having a sprout. বি. গাং ওলোৱা মাহ sprouted pulse.

গাংডাঙৰ গা শকত, ডাঙৰ গা থকা fat, stout.

গাংড়ী বি. সকলো বকমৰ চকৰি লগোৱা বাহন a wheeled carriage of any kind. গাংড়ীয়ালা বিণ. গাংড়োৱান।

গাংড়োৱাল বি. গাংড়ী চলোৱা মাহুৰ a cartman.

গাংড় বিণ. ডাঠ thick.

গাণনিক বি. হিচাব বাবোতা,
accountant.

গাণিতিক বি. গণিত সম্বন্ধীয়,
গণিতজ্ঞ, mathematician.

গাণপত্য বিণ. গণেশৰ উপাসক &
votary of Ganesh.

গাণ্ডি (পু অ.) গাঁবি, মূৰ নথকা
গা & headless trunk.

গাণ্ডীৰ, গাণ্ডীৰ বি. বকণ দেৱতাৰ
পৰা পোৱা অৰ্জুনৰ ধনু the bow
of Arjuna.

গাণ্ডীৰ-ধৰা বি. গাণ্ডীৰ যিয়ে ধাৰণ
কৰে অৰ্থাৎ অৰ্জুন ।

গাভ কাপোৰ ল, গাভ কাপোৰ
দ্বিয়া পাট গাভক হোৱা, যৌৱনত
উপনীতা হোৱাৰ লক্ষণে শৰীৰত
দেখা দিয়াৰ সময় go approach
puberty.

গাভ গোসাঁই নাই বিতত,
বিচেৰা to be at a loss.

গাভ দি বদনায় কৰ to accuse.

গাভ লেঠা সগৰ্ভা অবস্থা preg-
nancy. গাভ ল সৈ ল, স্বীকাৰ কৰ
to admit, to confess, কোনো
কাম কৰিবলৈ অঙ্গীকাৰ কৰ to
promise to do a thing.

গাভৰ এম্বুৰ একো নজনা লোক ।

গাণ্ডি বি. দাঁতি, ফাল ।

গাণা বি. কবিতা, গীত verse,
poetry.

গাণ্ডি বি. দা বা কটাৰীৰ পিঠি বা
ধাৰৰ বিপৰীত ফাল the back of

a knife, হাতৰ তলুৱাৰ বা আন
চেপেটা বস্তুৰ দাঁতি the lower
edge of the palm of the
hand or the edge of any flat
thing. গাণ্ডিৰে কৰা আঘাত &
blow with the hand.

গাণ্ডি ভুজা বি. কাটি-ছিটি পেলোৱা
কাঠ, বাঁহৰ লুক লুক খণ্ড frag-
ments of wood, bamboo etc.

গাণ্ডী বি. মান্য মানুহৰ আসন, হাতীৰ
পিঠিত পৰা আসন a seat of
honour, a dais, a wadded
pad placed on the back of
an elephant.

গাণ্ড বি. ঘোঁৰাৰ নিচিনা এবিধ জন্তু,
গৰ্ভত an ass. স্ত্রী. গাণ্ডী ।

গাণ্ডি বি. এজন চম্ৰবংশীয় বজা,
বিশ্বামিত্ৰ মুণিৰ বাপেক, a king
of Kanyakubja, father of
Viswamitra.

গাণ্ড বি. মানুহৰ গা মুৰি লগোৱা
ৰাজহ, হোৱালীৰ নিমিত্তে তেওঁৰ
বাপেক মাক বা গৰাকীক দিয়া ধন
a poll tax, money paid to
the guardian of a girl
sought in a marriage.

গাণ্ড লাগ কৰা হ, শৌচ কৰিব
লাগ to feel a call of nature.

গাণ্ডী হাগনি diarrhoea.

গাঠ বি. ধোঁতেলাই বহল কৰা
বাঁহ, নল আদি, ইয়াৰে চাং বেৰ

আদি কবা হয় bamboo or reed
crushed and widened.

গান বি. গীত, নাম a song. বিণ.
গান্ধুতা গান্ধক। গা নবিত্তা বিণ.
গর্ভবতী pregnant.

গান্ধিকী বি. অজুৰ মাৰু, কানী-
বজাৰ জীয়েক।

গান্ধ কচু বি. এবিধ সুগন্ধি কচু a
kind of arum.

গান্ধ বিবিণা বি. এবিধ সুগন্ধি
ঝাঁহ।

গান্ধৰ্ব বিণ. গন্ধৰ্বৰ নিচিনা relat-
ing to the Gandharbas.

গান্ধৰ্ব-বিবাহ মতা তিবোতাব
ভিতৰত শ্রীতি হোৱাত পৰম্পৰে
ভাৰ্যা স্বামী বুলি বৰণ কৰা বিয়া।
গান্ধৰ্ব বিজ্ঞা গান কৰা বিজ্ঞা the
science of music.

গান্ধাৰ বি. ছয় বাগৰ এক বাগ one
of the six primary modes of
music.

গান্ধাৰী বি. ধৃতবাস্তৱ পত্নী,
দুৰ্যোধনাদি এশ ভ্ৰাতৃৰ মাতৃ, তেওঁ
গান্ধাৰ দেশৰ বজাৰ কন্যা আছিল,
wife of Dhritrashtra, mother
of Duryodhana and his
hundred brothers, princess
of Gandhara.

গান্ধী বি. এবিধ দুৰ্গন্ধি উৰি ফুৰা
পোক the flying bug.

গান্ধী বি. মহাত্মা গান্ধীক বুজাব

কাৰণে গান্ধী শব্দটো ব্যৱহাৰ কৰা
হয়, উপাধি বিশেষ।

গান্ধী-টুপী বি. বন্ধৰ কাপোৰৰ দ্বাৰা
ভৈৰৱী বগা টুপী, কংগ্ৰেছী মানুহে
ব্যৱহাৰ কৰা টুপী।

গাপ বি. জেকা বস্তব গাৰ পৰা
ওলোৱা অলপীয়া তাপ heat emit-
ted from damp substances,
তিতা বস্ত বতাহ নোপোৱাকৈ হৈচা
খাই থকাত উঠা তাপ heat
generated from the fer-
mentation of damp sub-
stance. গাপ উঠ গাপ উৎপন্ন
হ। গাপ-দে গাপ উঠিব কাৰণে
চলি থকা বতাহ নলগাকৈ ঢাকি
থ। গাপ-জাগ তিতা বস্ত
বতাহ নোপোৱাকৈ হৈচা খাই
থকাত তাপ উৎপন্ন হ।

গা-পাতল বিণ. গা সৰু lean, চিন্তা
বা ৰোগহীন relieved of
anxiety or disease.

গাফিলী বি. আওহেলা, অমনোযোগ
carelessness, neglect of
duty.

গাফিলি আওহেলা কৰা কাৰ্য্য বা
গুণ।

গাৰ বি. কাপোৰ বা জালত লগোৱা
কোনো কোনো বস্ত সিজাই কৰা
বসৰ বোল a dye, দাগ, চিন
mark, stain.

গা বন্ধী, গা বন্ধ বিণ. গৰ্ভবতী
pregnant.

গাভৰু বিণ. পূৰ্ণ বা যুবা অৱস্থা
পোৱা, যুৱতী grown up, a
grown up girl.

গাভৰুণ, গাভীণী বিণ. গৰ্ভৱতী,
নগৰ্ভা pregnant.

গাভাৰ বি. পিঠাৰ ভিতৰত দিয়া
ভিল, ওৰ আদি বস্তু relishing
things put inside a cake.

গা-ভাৰী বিণ. গৰ্ভৱতী pregnant.

গাভী বিণ. চহকী, ভবণুব well-to-
do, rich, গহীন grave.

গাম্ব বি. কোলা কোনো পৰ্বতীয়া
জাতিৰ গাওঁমুচা বা গাওঁৰ প্ৰধান
লোকৰ উপাধি title applied to
a headman among certain
hill-tribe.

গাম্ব বি. ঘোঁৰাৰ হুখুজীয়া ধোজ,
কদম্ব the trotting pace of a
horse.

গাম্ব বি. গাৰ ঢালব ওপৰত দমলা
দি উঠা এবিধ ৰোগ a kind of
skin disease, eczema.

গাম্ব খাক বি. মতা মানুহে পিন্ধা
খাক a kind of bracelet, worn
by men.

গাম্বলা বি. ডাঙৰ বাটিৰ নিচিনা পাত্ৰ
a pig pot.

গা-মাটি বি. আহোম ৰজাৰ দিনত
পাইক বিলাকৰ খাটনিৰ বেচ স্বৰূপে
দিয়া বোৰতী মাটি, পাইকে ভাক
বেচাকিনা কবিল নোৱাৰিছিল
land allotted to serfs by

Ahom Kings in return for
service.

গাম্বাৰি বি. এবিধ ভাল কাঠৰ গছ
a kind of tree.

গাম্বী বিণ. যি গমন কৰে, গমনশীল
(অইন শব্দৰ লগত ব্যৱহাৰ তদ্ব
যেনে—ফুৰ্গাম্বী, অগ্ৰগাম্বী) one
who is going, gone.

গা-মুৰ ধোৱা ক্ৰি. ঋতু স্নান কৰা,
ঋতু হোৱাৰ পিছত স্নান কৰা।

গা-মুৰি বি. একামুৰি act of
stretching the limbs, গা-মুৰি
ক্ৰি. বিণ. গাইগতি, প্ৰতিজ্ঞক।

গাম্বোচা বি. গাৰ পানী মোচা সৰু
কাপোৰ a towel, a napkin,
সৰু পিন্ধা কাপোৰ a small
waist cloth.

গাম্বীৰ্য্য বি. ধৈৰ্য্য, গভীৰ স্বভাৱ
graveness of character.

গাম্বক, গাম্বল বি. গান বাজনা কৰা
মানুহ a singer.

গাম্বীৰ্য্য বি. ঋক বেদৰ ত্ৰিপাদ মন্ত্ৰ
'ভৎ সবিভূৰ্বৰেণ্যং ভৰ্গো দেৱস্ত
বীৰ্যমি। ধিয়ো যো নঃ প্ৰচোদয়াৎ'
a sacred verse from The
Rig Veda "Let us meditate
on the excellent glory of
the Divine vivifier; may he
illumine our understanding"
গাম্বীৰ্য্য হ্ৰস্ব বেদৰ এটা হ্ৰস্বৰ নাম
a vedic metre.

গায়ে গায়ে ক্রি. বিণ. গাইপতি
each one.

গায়েব (আ. গায়িব) বিণ. গুপ্ত,
অদৃষ্ট secret, kept hidden.

গাৰ উজান বি. নিজৰ অহুমান।

গাৰলোৰ মেদেখা পৰ বি. সঁজব
বেলিয়া dark.

গাৰা বি. দ গাঁও a deep hole in
the earth.

গাৰি (পু. অ.) বি. গালি a rebuke,
গাৰি গাড়ি বি. 'টোলোঠা'
চোৱা। গাৰি-শুৱাৰ বি. পেট-
পেলাই শুই থকা মানুহ, এলেছৰা
মানুহ an inactive man.

গাৰো বি. আসামৰ এজাতি
পৰ্বতীয়া মানুহ a hill tribe of
Assam. গাৰো ধোৰা বি. গাৰো
জাতিৰ এবিধ কাঁহৰ পাত্ৰ।

গাৰ্গী বি. প্ৰাচীন ভাৰতৰ এজনী
প্ৰথিত যশা বিদূষী, গৰ্গমুনিৰ কন্যা।

গাৰ্জেন বি. নাবালকৰ অভিভাবক।

গাৰ্ড বি. বেল গাড়ী চলোৱাত
নিৰ্দেশ দিয়া বিহুয়া a guard,
পালী-পহৰী a watch man.

গাৰ্হ-পাত্ৰ্য বি. আগৰ কালত ব্ৰাহ্মণৰ
নিত্য হোম আদি কৰিবলৈ সদায়
অলাই বধা জুই perpetual house-
hold fire preserved in
ancient times for sacrificial
purposes.

গাৰ্হস্থ্য বি. গৃহস্থৰ ধৰ্ম বা আশ্ৰয়।
বিণ. গৃহস্থ সন্তান।

গাল বি. চকুৰ-নলৰ পৰা বোঁতোৰাৰ
কাঁঠিলৈকে সকলো ভাগ the
cheek, এবাৰ মুখত ভৰোৱা বচন
ভোৰ a mouthful, সমূহ বুজাবলৈ
বিশেষত্ব শব্দৰ পাছত ব্যৱহাৰ কৰা
শব্দ a word used after a noun
to denote a quantity. সক. ধা.
গাল মাৰ।

গালৰ বি. ঋষি বিশেষ।

গা-লৰা কোনো কাম কৰিবলৈ
যো-জা কৰা, প্ৰসৰৰ সময় উপস্থিত
হোৱা।

গালি বি. বেয়া কথা, দুৰ্বাক্য
abusive speech. গালি খপলি
গালি বা নিন্দা আৰু শাও
abusing and cursing. গালা-
গালি বি. কটুৱাক্য প্ৰয়োগ, অশ্লীল
কথা।

গালিচা বি. 'দলিচা' চোৱা।

গাল্লিক গল্প সম্বন্ধীয়।

গাৱ বি. গা, শৰীৰ the body.

গাৱন্ত (পু. অ.) সক. ধা. কীৰ্তন কৰ
গাৱন্তৰি সক. ধা. গীত গায় to
sing.

গাৱাল বিণ. গা ডাঙৰ, যোটা fat
stout.

গাৱে গাৱে (পু. অ.) ক্রি. বিণ.
প্ৰতি জনে each one.

গা-সক বিণ. বীন, লাহী slender-
bodied, thin.

গাহবি বি. শুক, বৰা a boar or
bow.

গাহবি-পাট বি. কুহিয়াৰ শালৰ
এক অঙ্গ a part of a wooden
sugar-cane mill.

গাহিলা বিণ. মানুহ আৰু সম্পত্তিৰে
ধনী rich with men and
property, ভালকৈ লগা (জুই)
burning well.

গাহিলা কৰ পলম কৰ, আওহেলা
কৰ to be delatory, to be
neglectful.

গিজ্‌গিজ্‌ বিণ. ঠাহ হোৱা crowd-
ed. বি. গিজ্‌গিজ্‌নি অকীৰ্ণ বা
অধিক আহাৰৰ পৰা হোৱা পেটৰ
ৰোচনি, ঠিহ-ঠিহনি a pain in the
stomach due to indigestion
or over-eating. অক. ধা.
গিজ্‌গিজ্‌।

গিজ্‌ গিজ্‌হি উঠ অনেকে একেলগে
খং বা অসন্তোষ প্ৰকাশ কৰ to
express anger in a body.

গিজ্‌বি বিণ. কিটিবা, বাঢ়িব নোৱাৰা
(গছৰ পুলি) stunted in
growth.

গিড়্‌ (পু. অ.) বি. খোজ কাটোতে
মাটিত কৰা আঘাত stamp of
the feet.

গিজ্‌, গিজ্‌ বি. গুহুঘাৰ, বহিৰ্ভাৰ
the anus, গাৰ ভল বা শেষ ভাগ
the end of the body,
ভিৰোভাৰ ঘাই গুপ্ত অঙ্গ the
female generative organ.

গিন্নাতি বি. জাতি kinsman.

গিন্নান বি. (জ্ঞান শব্দৰ কোৱল কণ)
knowledge.

গিৰা বি. এগছৰ বোল ভাগৰ এভাগ
1/4th of one yard.

গিৰি বি. পৰ্বত a mountain.

গিৰি কণ্ঠৰ বি. পৰ্বতৰ গুহা।

গিৰিজান্না বি. হিমালয়ৰ পত্নী,
মেনকা।

গিৰি-বজ্জ বি. জবাসকৰ ৰাজধানী।

গিৰি মল্লিকা বি. এবিধ ফুল।

গিৰিকণিকা বি. এবিধ বগা ফুল a
kind of white flower.

গিৰিং বি. কোনো বস্তু পৰিলে হোৱা
উচ্চ শব্দ an imitative word
used to express a sharp
sound, হিঠলৰ শব্দ the loud
report of a canon.

গিৰিজা বি. পাৰ্ব্বতী, দুৰ্গা a name
of Durga.

গিৰিপ্‌ বি. অনেক মানুহে একেলগে
ভৰি পেলোৱাৰ শব্দ an
imitative word used to
express the sound produced
by the stamping of the feet
of many persons. ক্ৰি. বিণ.
গিৰিপ্‌ কৰে।

গিৰিশ্‌ বি. শিৱ a name of Shiva.

গিৰিশৃঙ্গ বি. পৰ্বতৰ টিং a moun-
tain peak.

গিৰিসঙ্কট বি. পৰ্বত মধ্যস্থ সংকীৰ্ণ
পথ a pass.

গিৰিস্‌ বি. কোনো বস্তু পৰিলে

হোৱা শব্দ an imitative sound used to express that of something falling. গিৰিগাই, গিৰিল কৰে তৎক্ষণাৎ, বেগাই quickly, suddenly.

গিৰিহীত বি. অধিকাৰী, গৰাকী & master, an owner, স্বামী husband. স্ত্রী. গিৰিহীতনী।

গিৰী বি. গিৰিহীত, গৰাকী & house holder, লোক, ব্যক্তি & person, অধিকাৰ owner, গৃহস্থালি & household.

গিৰীশ্ৰ বি. পৰ্ব্বতশ্ৰেষ্ঠ, হিমালয়।

গিৰীশ বি. পৰ্ব্বতৰ ভিতৰত শ্ৰেষ্ঠ, হিমালয় পৰ্ব্বত the highest mountain, Himalayas, শিৰ।

গিৰ্গিৰ (অনু. শব্দ.) যেদৰ গাজনিৰ নিচিনা উচ্চ শব্দ, an imitative sound used to express that of thunder. গিৰ্গিৰালি যেদৰ গাজনিৰ নিচিনা শব্দ, গাজনি, পেটৰ শব্দ। অক. ধা. গিৰ্গিৰা। ক্ৰি. বিণ. গিৰ গিৰ কৰে।

গিৰগিৰীয়া বিণ. গোটাগোট, এটা এটা হৈ ধকা not adhering to each other.

গিৰ্জালি বি. বহুত মানুহে একেলগে ডাঙৰকৈ হাঁহা বা হাট কৰাৰ শব্দ the sound of loud laughing or noise made by many people. ক্ৰি. গিৰ্জালি আৰ।

গিৰ্জা বি. খ্ৰীষ্টীয়ান লোকৰ নাম-ঘৰ

বা ঈশ্বৰ আৰাধনা কৰা ঘৰ, a christian church.

গিৰ্জিট বি. পাক ডোহৰ & gimlet.

গিৰ্জিট বি. সন্মতি, কোনো কাম কৰিবলৈ কৰা প্ৰতিজ্ঞা an agreement. বিণ. গিৰ্জিটীয়া।

গিল্ স্ক. ধা. ভক্ষণ কৰ, মুখেদি পেটলৈ নে to swallow. ক্ৰদ. বিণ. গিলিত ভক্ষিত। গিলিধৰ

একেবাৰে ঢাকি ধৰ to cover up.

গিলিট বি. সোণ বা কপৰ পাতল লেণ gilt.

গিলাচ বি. পানীখোৱা পাত্ৰ & glass.

গিলিপ বি. আচ্ছাদন, ঢাকনী & case or cover of cloth or skin. গিলিপ আৰ অক. ধা. তেনেই ঢাকি ধৰ to cover up entirely.

গীত বি. গান, সুৰ লগাই গোৱা নাম বা পত্ৰ a song, & hymn.

গীত-গোবিন্দ বি. জয়দেব কবিয়ে সুললিত পদ্যত ৰচনা কৰা কৃষ্ণলীলা মূলক সংস্কৃত কাব্য এ poem composed by Joydeva.

গীতা বি. ভগবদ্গীতা the Gita.

গীতাজলি ৰবিঠাকুৰৰ এখন কবিতা পুৰি, এই পুৰিখনৰ বাবে তেওঁ নোবেল প্ৰাইজ পাইছিল।

গীতাল গীত আৰু তাল গীত গাওঁতা, a singer.

গীতাৱল বি. গীত মাথনা অৰ্ধাৎ হাব
হাবা গীতৰ বিস্তাৰ হয়।

গীতি, গীতিকা বি. সঙ্গীত song.

গীতিকাৰ্য্য বি. যি কাৰাব কবিতা-
বোৰ গানৰ নিচিনা বা গানৰ
নিচিনাকৈ যি কবিতা গাব পাৰি।

গীতিকল্পিতা বি. যি কবিতাত
গীতৰ বৈশিষ্ট্য বৰ্ত্তমান lyric.

গীতি-মাত্ৰা বি. গানেৰে বচিত
নাটক।

গীৰ্ণ বিণ. ভক্ষিত, বৰ্ণিত eaten,
narrated.

গুই বি. কেটা জাতিৰ এবিধ জন্তু an

গুঁকলি বি. ঘোঁৰাৰ গলখনৰ নোম
a horse's mane.

গুঁকীয়া বিণ. গোঁফ থকা, গোঁফাল
mustachioed, moustached.

গুগ্গুল বি. এবিধ সুগন্ধি এঠা a
kind of fragrant gum.

গুচ্ অক. ধা. আঁতৰ হ, দূৰ হ to be
off. নাইকিয়া হ to disappear,
নষ্ট হ to be spoiled, মৃত্যু হ to
die. কৃদ. বি. গুচল।

গুচীয়া বি. গোচৰ কৰা, বিচাৰৰ
প্ৰাৰ্থনা কৰা bringing a claim
or charge before a court. বি.
গোচৰ কৰা মানুহ a complain-
nant. স্ত্ৰী. গুচবিয়ানী।

গুচা সক. ধা. আঁতৰ কৰ, নাইকিয়া
কৰ to remove, to cause to
disappear, নষ্ট কৰ, বেয়া কৰ to

spoil, to kill. কৃদ. বি.
গুচাওঁতা। স্ত্ৰী. গুচাওঁতী।

গুছি বি. কুৰি থিলা পানৰ আটি a
bundle of twenty betel
leaves. সক. ধা. গুছিয়া।

গুজ্জীয়া বিণ. অনেক
abundant.

গুজৰ বি. জনবৰ rumour.

গুজৰৎ বি. মাৰফৎ, মাৰ পৰা পোৱা
হয় বা যাক দিয়া হয় per,
through.

গুজৰাট বি. গুজৰ ৰাষ্ট্ৰ, পশ্চিম
ভাৰতৰ সমুদ্ৰতীৰস্থ দেশ।

গুজৰাটী গুজৰাট সম্বন্ধীয়, তাৰ
ভাষা বা অধিবাসী।

গুজ্ৰাণ্ বি. জীৱিকা, ভাত
কাপোৰ livelihood.

গুজ্ৰ (অনু. শব্দ.) সৰুকে বা মুখৰ
ভিতৰতে কোৱা কথাৰ নিচিনা শব্দ
muttering noise. ক্ৰি. বিণ.

গুজ্ৰ কৰে, গুজ্ৰকৈ। গুজ্ৰীয়া
বিণ. সৰুকে মুখৰ ভিতৰতে কোৱা
spoken in a low tone of
voice.

গুজ্ৰ সক. ধা. গুণ গুণ শব্দ কৰ to
buz, to hum. কৃদ. বি. গুজ্ৰণ।
কৃদ. বিণ. গুজ্ৰিত।

গুজা বি. লাড়ুৰ যদি, কাঁচমণি a
kind of creeper and its
berry.

গুজী বি. সৰু দ্বন্দীয়া বস্তু a small
ball, বীজ, ফল a seed or fruit,

কোনো কামৰ ফল the fruit of one's labour, অণ্ডকোৰ testicle, বব আই, বসন্ত বোগ the small-pox, সৰু বা মৰমলগা বস্তু বুজাবলৈ বিশেষত্ব শব্দৰ পাহত গোট শব্দ সলনি ব্যৱহাৰ কৰা শব্দ a particle used to denote a lovely small thing.

ওটি-খান বি. খেব-ওচোৰা খান thrashed paddy. ওটি-ভঁৰাল

ওটি খানৰ ভঁৰাল a granary.

ওটি-বালী এবিধ বগা সুগন্ধি ফুল a kind of flower, ওটি-শস্য

খেতিৰ পৰা উৎপন্ন সৰু সৰু ওটি

grain. ওটি-জাঁচ বব আই বা

বসন্তৰ দাঁচ চিন a small pox mark.

ওটিয়া সৰু. ধা. বাটলু ওটিবে আঘাত কৰ, মুঠি মুঠি বা গোট গোট কৰি বান্ধ to shoot with a pellet and bow, to tie into bundles

ওটিয়া বিণ. ভিতৰত বহুত ওটি থকা full of stones, ওটিব নিচিনা like a seed, অকলশৰীয়া, এটিয়া single, solitary. ক্ৰি. বিণ.

ওটিয়াইকৈ।

ওড় বি. পগাই ঘন কৰা কুহিয়াৰৰ বস raw and unrefined sugar.

ওড়ওড়ী বি. দীঘল বলা লগোৱা এবিধ খোঁৰা খোঁৰা a kind of hooka.

ওড়ওড়ীয়া বি. বাপেক মৰাৰ পাহত

মাকে আন পতি বৰণ কৰি লগত লৈ যোৱা সন্তান a fatherless child brought up in the house of its mother's subsequent husband.

ওড়া, ওড়ি বি. চূৰ্ণ, খুন্দি মিহি কৰা বস্তু powder, minute particle of any substance.

ওড়াকেশ বি. যি নিম্নাক জয় কৰিছে, অৰ্জুন।

ওড়ি কৰাই বি. ভজা চাউল খুন্দি কৰা মিহি ওড়ি a kind of flour of parched rice.

ওড়ি চালনী বি. চূৰ্ণ কৰা বস্তুৰ মিহি ভাগৰ পৰা মোটা ভাগ পৃথক কৰা সঁজুলি a fine sieve.

ওড়ি পকৱা বি. এবিধ ওড়িৰ নিচিনা সৰু শিপৰা a kind of very small ant.

ওড়ুচী বি. ওলক-লতা, শঙী লতা, আঠৈ লতা a kind of creeper.

ওণ বি. বতাব বা ধৰ্ম quality, property, বশগ্ৰা fame, উপকাৰ benefit conferred, বিস্তা, জ্ঞান accomplishment, সত্ত্ব, বুদ্ধ, তত্ত্ব এই তিনি ওণৰ এটা one of the three properties of matter, লোকৰ ভাল বা বেয়া কৰা মন্ত্ৰ any charm or incantation, জৰী rope, অংশ, ভাগ part, মনৰ বিশেষ শক্তি mental power, কাৰণ reason, ধেনুৰ ছোব a bow

string, পূৰ্ণ multiplication.
সক. ধা. বিবেচনা কৰ, চিন্তা কৰ
ponder, to think.

গুণক বি. যি অৰ্থেৰে আন এটা
অঙ্কক পূৰ্ণ কৰা হয় a multiplier.
গুণকৰ বিণ. উপকাৰ কৰা, শুভফল
দিয়া beneficial, efficacious.

গুণকাৰক, গুণকাৰী বিণ. গুণকৰ।
দ্বী. গুণকাৰিণী।

গুণকীৰ্ত্তন বি. গুণগান, গুণৰ প্রশংসা
praise of qualities.

গুণ্গুণ্ (স্ব. শব্দ.) ভোমোৰাব
মাতৰ নিচিনা শব্দ an imitative
word used to express a
sound like that of humming
of a humble bee. বি.
গুণগুণি। অক. ধা. গুণগুণা
ভোমোৰাব দৰে শব্দ কৰা to hum,
মুখৰ ভিতৰতে সক সক কৈ কথা
ক বা সক সুৰেৰে গীত গা to talk
or to sing in a low voice.

গুণগ্ৰহণ বি. গুণী মানুহৰ গুণ স্বীকাৰ
কৰা আৰু তাৰ কাৰণে তেওঁক মান্য
কৰা কাৰ্য্য appreciation of
one's merit.

গুণগ্ৰাম বি. গুণবিলাক variety
of good qualities.

গুণগ্ৰাহক, গুণগ্ৰাহী বিণ. কাৰো
সদগুণ স্বীকাৰ আৰু আদৰ কৰা
লোক one who appreciates
and honours the good
qualities of others. বি. গুণ-

গ্ৰাহিতা সদগুণ স্বীকাৰ কৰা স্বভাৱ,
গুণমুখতা।

গুণজ্ঞ বিণ. সদগুণ বা জ্ঞান বিজ্ঞাৰ
মোল, জনা appreciating know-
ledge, virtue or good qua-
lities in another, বি.
গুণজ্ঞতা।

গুণদায়ক বিণ. গুণ বা শুভফল দিয়া
efficacious.

গুণধৰ বিণ. গুণশালী (ব্যক্ত অৰ্থত)
গুণহীন, বেয়া কামত বত।

গুণনিধি বি. বহু গুণৰ আধাৰ।

গুণন বি. চিন্তন, চিন্তা কৰণ the
act of thinking or reflecting.

গুণনি বি. চিন্তা, ভাবনা anxiety,
solicitude.

গুণনীয় বিণ. যাক পূৰ্ণ কৰিব লাগে
to be multiplied, multipli-
cant. গুণনীয়ক বি. যি বাশিয়ে
আন এটা বাশিক বাকী
নথকাকৈ ভাগ কৰে, যি বাশিয়ে
আন এটা বাশিক পূৰ্ণ কৰি
গুণফল উৎপন্ন কৰে a factor.

গুণরতীবাৰা বি. গুণবতী বমণী
an accomplished woman.

গুণবাচক বি. গুণ প্রকাশ কৰা
signifying a quality.

গুণমণি বি. পৰম গুণবন্ত পুৰুষ a
man of many excellent vir-
tues. বিণ. গুণময় বহুত সদগুণ
ধকা, সৰ্ব গুণমুক্ত possessed of

excellent qualities. জ্ঞী.
গুণবয়ী।

গুণমালা বি. কৃষ্ণব সযন্ত লীলা
সংক্ষেপে বর্ণনা কবি শঙ্করদেবেলিখা
এখন পুথির নাম।

গুণমুক্ত বিণ. নিজস্ব গুণ শুনি মুগ্ধ
হোবা charmed with one's
own virtues.

গুণরস, গুণরান বি. ভাল গুণ থকা
পুরুষ a man of merits, বিণ.

ভাল গুণ থকা possessing
merits. জ্ঞী. গুণরতী গুণশালিনী।

গুণশালী বিণ. গুণযুক্ত. গুণী a man
of merit. জ্ঞী. গুণশালিনী।

গুণশূন্য বিণ. গুণহীন, নির্গুণ hav-
ing no merit.

গুণসিদ্ধ, গুণসাগর বি. অপার
জ্ঞান-বিশ্ভাযুক্ত লোক a highly
virtuous and accomplished
person.

গুণহীন বিণ. ভাল গুণ নথকা, জ্ঞান
বিজ্ঞা নথকা devoid of merit
or good qualities.

গুণা বি. ধাতুব জবী a wire, সোণ,
রূপ আদি ধাতুব সূতা a gold or
silver thread, বাস্ত্র যন্ত্রব জবী বা
তাঁব a string of a musical
instrument.

গুণা কটা, গুণাপরা বিণ. আঁচলত
গুণাব কুল থকা gold or silver
bordered.

গুণাকীর্ণা বি. লোপব বা রূপব গুণা

করোতা a maker of gold or
silver thread.

গুণাকর বি. গুণব আধার, গুণবান
লোক a possessor of good
virtues and qualities.

গুণা-গাঁথা বি. চিন্তা কবা কার্য act
of arranging the thoughts.

গুণাগুণ বি. ভাল গুণ আক বেয়া
গুণ, ভাল বেয়া merit and
demerit.

গুণাত্ম্য বিণ. বহু গুণশালী a man
of many virtues.

গুণাতীত বি. উদাসীন, নির্গিহ,
নির্গুণ devoid of any virtue
(good or bad).

গুণানুকরণ বি. সদৃশ গুণলাভব
প্রয়াস attempt of having same
qualities.

গুণানুবাদ গুণানুকীর্ণ বি. গুণ-
কীর্ণ praise of one's good
qualities.

গুণাশ্রিত বিণ. গুণযুক্ত virtuous.

গুণিত কদ. বিণ. অগ্ন্য বাশিবে পূৰণ
কবা multiplied

গুণিতক বি. যি বাশিক অগ্ন্য নির্দিষ্ট
বাশিবে ভাগ কখিলে ভাগশেষ
নাথাকে multiple.

গুণিজ বি. গায়নব দল a party of
singers.

গুণিলা সক. ধা. গুণ পকা বা বাট to
make strands for rope.

ভূমি বি. বিভা বৃদ্ধি থকা মানুহ,
গুণবন্ত লোক a man of merits.

ভূমিমা বি. ঘেল মতে মেণ তৈয়াৰ
কৰোঁতে শিকলিৰ বেখাৰ পৰা
লম্বৰ কোথ লোৰা এচটা কাঠ বা
হাতী দাঁতৰ সঁজুলি an off-set
slip.

ভূণে ক্রি. বিণ. কাৰণে owing to.

ভূণোৎকৰ্ষ বি. গুণাধিকা।

ভূঠন বি. আবৰণ, বেকন, ওৰণি
covering.

ভূতিত বিণ. বেকিত covered.

ভূতা বি. দুবন্ত হভাৰৰ সাহসী মানুহ
a ruffian, উগ্র হভাৰৰ বনৰীয়া
হাতী a rouse elephant. ভূতামি
দুই মানুহৰ কাৰ্য্য doings of a
ruffian.

ভূণ্য বিণ. গুণবীৰ্য that which is
multiplied, বিশিষ্ট গুণশালী
having good qualities.

ভূণ্য বিণ. গুণবীৰ্য that which is
multiplied. বিশিষ্ট গুণশালী
having good qualities.

ভূত্ৰুকা অক. ধা. মনত উদয় হ,
মনত ধুকিয়া to strike or to be
conceived in the mind.

ভূকা বিণ. খণ্ড খণ্ড হোৱা broken
to pieces, reduced to pow-
der, কাঠৰ চলি বা ক্ষুদ্র ক্ষুদ্র হৈবা,
কুটা fragments of wood etc.
অক. ধা. ভূকা উঠ ভাগি ভোখৰ

ভোখৰ হ, ভুডি হ। ভূকাভুদ খণ্ড
খণ্ড হোৱা।

ভূকাৰ বি. বস্ত্ৰ গোটাই বখা ঘৰ, বস্ত্ৰ
খোৱা ভৰাল godown, a store-
house.

ভূকাম বি. চোলা আদিত মৰা বুটাম
button.

ভূখীয়া বিণ. গোখা, ভৰিত গোখ
থকা affected with elephant-
iasis, গুপ্ত পাণ বা দোষ থকা
stained with a secret vice
or sin.

ভূনটি বি. খান্দিত লুমোৰা জৰীৰ বা
লেজুৰ মূৰৰ গোটা গাঁঠি a round
knot at the end of a rope
for passing it through a
loop, চোলা আদিৰ খান্দিত
সুমোৰাবলৈ কৰা কাণোৰৰ গুটিব,
নিচিনা বস্ত্ৰ a round button
attached to a native tunic
for fastening it.

ভূন্দাম্ কুলদানি।

ভূপভূপ্ (অনু. শব্দ.) বি. গুম্ গুম্,
হুপ্ হুপ্, কোনো বস্ত্ৰ ওপৰৰ পৰা
পৰোঁতে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ,
বৰকৈ জলা জুইৰ পৰা উঠা শব্দ,
লবি বোৱা মানুহৰ ভৰিৰ শব্দৰ
নিচিনা শব্দ an imitative sound
used to express that of
something falling in quick
succession, of a blazing fire
or of someone running

quickly. বি. গুপ্তগুপ্তি। অক.
ধা. গুপ্তগুপ্তা।

গুপ্তগুপ্তীয়া বিণ. গুপ্ত গুপ্ত শব্দ কবা,
ঘনে ঘনে পৰাব শব্দ কবা, প্রবল
pattering, very heavy.

গুপ্ত বিণ. লুকোৱা, ঢাকি ধোৱা,
লোকে নেদেখা বা নজনাৰ্কে বধা
private, concealed.

গুপ্ত কথা বিণ. গোপনীয় কথা, যি
প্রকাশে কব নোৱাৰি that can-
not be expressed openly.

গুপ্তচৰ বি. চোৰাংচোৱা a spy.

গুপ্তবেশ বিণ. নিজৰ বেশ এৰি
নকৈ শোৱা আন আকৃতি বা বেশ
disguise. বিণ. গুপ্তবেশী। ক্রি.
বিণ. গুপ্তবেশে।

গুপ্ত যুগ বি. প্রাচীন ভাৰতৰ গুপ্ত-
বংশীয় বজা সকলৰ শাসনকাল।

গুপ্ত সাম্ৰাজ্য গুপ্তবংশীয় বজা সমুদ্র
গুপ্ত আৰু দ্বিতীয় চন্দ্রগুপ্তৰ
সাম্ৰাজ্য।

গুবকড়া বিণ. গোববত উৎপন্ন pro-
duced in cowdung. বি. গোবব
আৰু বিঠাত মাটি তোলা এবিধ
পোক a kind of beetle found
in dung and human ordure.

গুণ্ডু, গুণ্ডুগুণ্ডি, গুণ্ডুয়া 'গুণ্ডু-
গুণ্ডু' চোৱা।

গুৰ্জী বি. প্রহৰী থকা ঘৰ।

গুৰু বি. অন্তৰৰ ভাব, বহুত inter-
nal sentiment, secret
thought, গোপন secrecy.

গুৰুৰ্জ অক. ধা. ভাবি দে, তহু দেখুৱা
to threatening. বি. গুৰুৰ্জি
তহু দেখুৱা কাৰ্য্য a threatening.
গুৰাই ক্রি. বিণ. ইকাল সিকাললৈ
নোচোৱাকৈ বেগাই in a quick
pace.

গুৰি বি. গোপনে কৰা হত্যা
secret murder.

গুমুলী বি. গৌৰ মাগৰ মাইকী,
মাগৰ বিষ গুচোৱা এবিধ লতা a
female gom snake, a
creeper said to be a specific
for snake bite.

গুম্বজ বি. মন্দিৰ আদিৰ ওপৰৰ
কলচীৰ নিচিনা অংশ dome.

গুম্ভুই বি. মলদ্বাৰৰ অলপ
ভিতৰলৈ থকা বিদ্ধা the organ of
anus.

গুব-গুবীয়া বিণ. ফুৰফুৰীয়া, মুখৰ
ভিতৰতে মনে মনে কথা কোৱা
whispering.

গুৰা বি. নাৰৰ পীৰ।

গুৰা বি. জাল বা ববলী পাৰীত বুৰ
যাবলৈ বান্ধি দিয়া সীহ আদি গহুৰ
বন্ধৰ ওচি a sinker attached to
a fishing line or net.

ভবি বি. গোব kick.

ভবি বি. গছৰ শিৰাৰ ওপৰ আৰু
মাটিৰ ওচৰৰ ভাগ the trunk of
a tree immediately above
the ground. কথা বা ঘটনাৰ
আদি, আৰম্ভ the beginning.

origin, ওচৰ, নিকট vicinity, বাহৰ পাছটি the stern of a boat, পশ্চিমদিশ west (ওৰিত গাভিলে বৰষুণ হয়)।

ওৰিকথা কোনো কথা বা বিষয়ৰ আৰম্ভ বা মূল the root or origin of anything ওৰি গছ গছৰ ওৰি ভাগ, মূল। ওৰি ধৰ নাহৰ ওৰিপোনা to stern a boat, ওৰি বঠা নাহৰ ওৰি পোনোৱা ডাঙৰ বঠা an oar used as a rudder.

ওৰিলা সৰু. ধা. ভৰিৰে গোৰ মাৰ বা আঘাত কৰ to kick, অকথাৎ ভৰি লগা to touch something with the foot without knowing.

ওৰিলাল বি. নাহৰ ওৰি পোনাওঁতা a steersman, কামত দিহা পৰামৰ্শ দিওঁতা a guide.

ওক বি. শিক্ষক, শিকাওঁতা, ধৰ্ম্ম-শিক্ষক, ধৰ্ম্মোপদেশক an instructor, a religious preceptor, পূজ্যলোক, শ্ৰেষ্ঠ লোক a venerable person, দেৱওক বৃহস্পতি। বিণ. গধুৰ heavy, মাতৃ, পূজ্য respectable. (পু. অ.) গভীৰ, গহীন grave, deep, ডাঙৰ serious, শ্ৰেষ্ঠ, আৱশ্যকীয় important, ওকজ্ঞ ওকৰ পৰা পোৱা শিকাৰ কাৰণে তেওঁৰ

ওচৰত সদায় কৃতজ্ঞ বা বাধা থকা অৱস্থা।

ওককুল বি. ওকৰ গৃহ বা আশ্ৰয়, ওকৰ বংশ।

ওকগিৰি বিণ. শিষ্যক মজ্জদান বাবদায়, অধ্যাপনা।

ওকঘাত গান বাস্তব আৰম্ভতে ওকৰ সন্মানৰ নিমিত্তে মৰা ঘেঁতা & musical prelude.

ওকজ্ঞ বি. পূজ্যীয় ব্যক্তি, respected person.

ওকতৰ অধিক ওক বা গধুৰ more heavy, অতি আৱশ্যকীয় very important. ওকতজ্ঞ অতি গধুৰ বা আৱশ্যক most important. ওকজ্ঞ বি. গধুৰতা, শ্ৰেষ্ঠতা heaviness, importance.

ওকদশা পিতৃ বা মাতৃ বিয়োগৰ অৱস্থা, বৃহস্পতিৰ দশা।

ওকদক্ষিণা শিক্কা বা দীক্ষাৰ শেষত ওকক দিয়াধন, ওকৰ পৰা বিদায় লোৱা।

ওকবল ওকৰ কৃপাবল।

ওকমুখী শিখবিলাকৰ মাজত প্রচলিত বৰ্ণলিপি বিশেষ।

ওকমুখী বিজ্ঞা যি বিজ্ঞা কেবল ওকৰ মুখৰ পৰা শুনি মনত বাখিৰ লগীয়া হয়।

ওকস্থানীয় ওক ভূম্য।

ওকপাকী শীঘ্ৰে জীৰ্ণ নোহোৱা not easily digested. ওকবাক্য

গুৰুৰ আদেশ বা উপদেশ order or advice of a Guru. গুৰুমন্ত্ৰ the form of prayer taught by a Guru.

গুৰুবাৰ বি. বৃহস্পতিবাৰ Thursday.

গুৰুভটিয়া বি. শব্দৰ দেৱৰ গুণ বৰ্ণাই লিখা এখন পুথিৰ নাম।

গুৰুভাৰ বি. ধৰ্ম্মগুৰু হোৱা দায়িত্ব, ডাঙৰ কামৰ দায়িত্ব grave responsibility.

গুৰুৰ অনুকা. বন্দুকৰ শব্দ বিশেষ।

গুৰু-মুগুনি বি. গুৰু হৈতা a musical prelude, আৰম্ভ, সূত্ৰপাত the beginning.

গুৰুলা গুৰুলি বি. ভাগি ছিগি খণ্ড খণ্ড বা গুড়ি হোৱা broken to pieces, পকি গুলগুদীয়া হোৱা soft due to over-ripening.

গুৰুলা গুৰুলি ভালকৈ সিঁজি বা পকি কোমল হোৱা বস্তুৰ মাজত অলপ টান হৈ নিমিলি থকা ভাগ hard and stiff parts in a boiled or ripe thing.

গুৰুসমুখীয়া বি. গুৰুত শৰণ লোৱা initiated.

গুৰু-সেৱা বি. গুৰুমন্ত্ৰ জপ কৰা কাৰ্য্য।

গুৰী বি. নেপাল দেশৰ এটা পৰ্ব্বতীয়া জাতিৰ নাম a hill tribe of Nepal.

গুৰুৰ গুৰুবাট আক ইয়াৰ

অধিবাসী, স্ত্ৰী. গুৰুৰী বাগিনী বিশেষ।

গুৰুৰী গুৰুগুৰী, গৰ্ভবতী।

গুৰুৰী বি. গুৰুৰ ভাৰ্যা, মাতৃবতী ভিবোতা wife of a religious preceptor, a venerable lady. বিণ. গৰ্ভবতী, সগৰ্ভা pregnant.

গুৰুগুৰি বি. উকমুকনি, গগগগনি a burning or suffocating sensation, অন্তৰৰ দুখ mental agony.

গুৰুগুৰীয়া বিণ. পকি বা সিঁজি ভিতৰে বৰ কোমল হোৱা very soft, over ripe.

গুৰুজাৰ বিণ. সুশোভন, শোভাময় full of beauties.

গুৰুজ বি. এবিধ ফুল, তাৰ গছ a kind of flower and its tree.

গুৰুজ লতা বি. শগুনী লতা, আঠৈ লতা।

গুৰুদস্তা ফুলদানি।

গুৰুগীয়া বিণ. গোলাপ ফুলৰ বৰণীয়া rose-coloured.

গুৰুবন্ধন গোলাপ ফুলৰ নিচিনা কোমল সুকুমাৰ অঙ্গ যাৰ।

গুৰুবাছাৰ ফুল কটা।

গুৰিলা বি. ধৰীয়া মণি a kind of necklace.

গুৰী বি. হিলৈত ভবাই মৰা লীহৰ বা লোৰ গুলি a bullet. অক. ধা. গুৰীয়াৰ হিলৈৰে গুৰী চলা। বন্ধ. ধা. গুৰীয়া গুৰীৰে আঘাত কৰ

to shoot. **গুলী-সূতা** বি. গুলীৰ আকৃতি কৰি মেৰাই ধোৱা সূতা & ball of thread.

গুলুজ বি. বিতৰ্ক বতাহৰ অভাৱত হোৱা তৰ্প বোধ বা গপ্‌গপনি & burning sensation caused by want of fresh air. অক. ধা.

গুলুম মাৰ, **গুলুম** বান্ধ।

গুলৈ বি. পচা বস্তু ধকা জেকা মাটিৰ পৰা ওলোৱা আৰু আন্ধাৰত জ্বলিকা এবিধ বাষ্প, কিছুমান মানুহে বিশ্বাস কৰে যে পুতি ধোৱা ধন-সোণৰ ই এটা কালিকা আৰু বাতি বাহিবলৈ চৰিবলৈ ওলায়, সেইবাবে ইয়াক 'ধন-গুলৈ'ও বোলে Jack o' lantern.

গুলু বি. সৰু সৰু গছৰ জোপা & bush, a thicket, এবিধ পেটৰ ৰোগ।

গুলু বি. তামোল গছৰ ফল, & betel-nut, খাবৰ নিমিত্তে পাণ চূণ আদিৰে যুক্ত কৰা তামোল betel-nut prepared for use.

গুলাকটা সত্ৰৰ মহন্তৰ নিমিত্তে তামোল যুগুত কৰোঁতা। **গুলুৰি** এবিধ সুগন্ধি আৰু সোৱাদ মচলাৰ গুটি আৰু তাৰ গছ।

গুলুজ বি. গাখীৰৰ ব্যৱসায় কৰোঁতা & milkman, ম'হবীয়া buffalo-keeper. স্ত্ৰী. **গুলুজনী**, **গুলু-জিনী**, **গুলুজী**।

গুলুজ-গালি বি. কাৰো নাম

নধৰাকৈ অপকাৰীক পৰা গালি abusive language indirectly used against a man without mentioning his name.

গুলুজনী, **গুলুজেনী** বি. জিয়। the dragon fly.

গুলুজা-সাপ বি. এবিধ সাপ, ই গৰুৰ ওহাৰৰ পৰা গাখীৰ পি খায় বুলি কয় & kind of snake.

গুলুহাটী বি. অসমৰ অন্ততম প্ৰধান এখন ঠাইৰ নাম Gauhati.

গুলু বি. কাৰ্ত্তিক & name of Kartika.

গুলু, **গুলুৰাজ** বি. চণ্ডাল বিলাকৰ ৰজা, আগৰ জনমত ব্ৰাহ্মণ আছিল, কিন্তু গন্ধাৰ শাপত চণ্ডাল হয়, এওঁ বামচন্দ্ৰৰ অতি মিত্ৰ আছিল।

গুলু বি. পৰ্বতৰ ৰোপা, গহ্বৰ & cave, cavern.

গুলুচৰ গুলুত যি বিচৰণ কৰে।

গুলুশয় গুলুত যি শয়ন বা বাস কৰে।

গুলুহীন বি. ভাঠ আৰু গহীন হাবি deep and thick forest.

গুলু বিণ. গোপনীয়, লুকাই ধোৱা concealed. private. **গুলুক** মক, কুৰেৰৰ অহচৰ। **গুলুহাৰ** শৰীৰৰ মলৰ বাট the anus.

গুলুতৰ, **গুলুতৰ** অতি গোপনীয় secrets.

গু বি. বিটা, বহিৰ্বীৰেদি খবাবৰ পৰা

ওলোবা মল ordure, dung.

গৃহকৰ একেবাবে নষ্ট কৰ spoil.

গুপ্ত বিণ. গুপ্ত, অপ্রকাশিত, চুকোঁথ concealed, hidden. গুঢ়ার্থ বি.

সকলোৱে সহজে বুজিব নোৱাৰা অৰ্থ secret meaning. বিণ.

গুঢ়ার্থক।

গুঢ়োৎপন্ন বিয়াব পূৰ্বেই গর্তাধান হোৱা।

গৃধ্ৰ বি. শব্দন & vulture. বিণ. লুভীয়া covetous. গৃধ্ৰকুট মগধৰ প্রাচীন ৰাজধানী গিৰি বজ্জপুৰৰ ওচৰত অৱস্থিত পৰ্বত।

গৃহ বি. ঘৰ & house, & dwelling. গৃহ-কন্দল ঘৰুৱা দন্দ খবিসাল family quarrel. গৃহ-কাৰ্য্য ঘৰুৱা কাম house-hold duties.

গৃহভ্যাগ সংসাৰ ভ্যাগ, সন্ন্যাস গ্রহণ। গৃহদাহ ঘৰত জুই লগা। গৃহ-দেৱতা ঘৰত থকা দেৱতা, কুল দেৱতা। গৃহধৰ্ম্ম

গৃহস্থীজনৰ কৰ্ত্তব্য। গৃহ প্রভিষ্ঠা ঘৰৰ ভেটি স্থাপন। গৃহ প্রৱেশ নতুন ঘৰ লোৱা। গৃহ-বলি-ভুক্ত গৃহস্থৰ ঘৰত খাদ্য সংগ্রহ কৰি নাইবা

গৃহস্থৰ দ্বাৰা দিয়া খাদ্য খাই যি সকলে জীৱন ধাৰণ কৰে। গৃহবাসী 'গৃহস্থ'। গৃহ-বিচ্ছেদ আত্মীয়জনৰ মাজত বিবাদ। গৃহ-

লক্ষ্মী গৃহিণী, কুলবধূ। গৃহ লজ্জা ঘৰৰ আচুৰাব পত্ৰ। গৃহবাস, গৃহাঞ্জলি বি. সংসাৰ কৰা কাৰ্য্য,

বিয়াৰাক কবাই ল'ৰা হোৱালীবে সৈতে বাস কৰা কাৰ্য্য domesticity. গৃহব্রতী অভিশয় সংসাৰী worldly. গৃহস্তজন, গৃহস্ত বস্ত স্বামী বা অধিকাৰ জনা, মহাপুৰুষীয়া ধৰ্ম্ম প্রবৰ্ত্তক শব্দৰ দেৱ।

গৃহস্থ বি. ঘৰৰ গৰাকী, গৃহস্থায়ী master of a house, সংসাৰী one living with a family.

স্ত্রী. গৃহস্থনী। গৃহস্থালি বি. পৰিয়ালৰ সৈতে থকা, গৃহবাস family life. গৃহস্থাজ্ঞ বি. ব্রহ্মচৰ্যা, গাৰ্হস্থ্য, বানপ্রস্থ আৰু সন্ন্যাস এই চাৰি আশ্রমৰ ভিতৰত দ্বিতীয় আশ্রম।

গৃহস্থী বি. সংসাৰী living & family life.

গৃহাগত বি. অভ্যাগত, অতিথি। গৃহাসক্ত নিজৰ ঘৰৰ প্রতি যাব মমতা আৰু আসক্তি বেছি।

গৃহিণী বি. বৈদী, ভাৰ্যা & wife, ঘৰৰ গৰাকিণী the mistress of a house.

গৃহী বি. গৃহবাসী, গৃহাশ্রয়ী। গৃহীত কৃত. বিণ. যাক পোৱা হৈছে, গ্রহণ কৰা, ধৰা taken, accepted, seized. স্ত্রী. গৃহীতা।

গৃহ গ্রহণ যোগ্য, আয়ত্ব, ঘৰ সম্বন্ধীয়।

গৃহসূত্র বি. গৃহস্থৰ দ্বাৰা অনুষ্ঠিত জাতকৰ্ম্ম, বিবাহ ইত্যাদি সংসাৰৰ বিধি সম্বলিত প্রাচীন গ্রন্থ।

গেজা বি. ঠেলা, হেচা a push, কোমো কথা মনত পেলাবলৈ অলপকৈ মৰা ঠেলা a jog to cause attention. ক্ৰি.

গেজাৰাৰ।

গেটু বি. এবিধ মাছ a kind of small fish.

গেঠেলা বি. ঠেবেহা, নপকি টান মাৰি থকা hardened instead of being ripe and soft. ক্ৰি.

গেঠেলাৰাৰ।

গেঁথনি বি. 'গেঁকনি' চোৱা।

গেঁৰ বি. ধান বা ভূণৰ গৰ্ভত থকা ফুলৰ থোক, পোনেই জগা চৰাই পোৱালিৰ ডাঙৰ হৈ থকা পেট the spadix of paddy grass. the crop of an unfledged bird. গেঁৰ থৰ অক. ধা. ধান বা ভূণৰ গৰ্ভত ফুলৰ থোক to have spadix. গেঁৰ শৰ পোনেই জগা সক পোৱালিৰ পেট সক হ। গেঁৰ মসৰা নিচেই কম বয়সীয়া too young.

গেঁৰা বি. কোমল বয়সীয়া মতা-ব'হ পোৱালি a young buffalo.

গেঁঙেৰি বি. ভয় দেখাবৰ কাৰণে দাঁত নিকটাই কৰা কুকুৰৰ গৌড়বণি snarling. অক. ধা. গেঁঙেৰিয়া।

গেজগেজনি বি. গাঁত গোজ বা কাঁইট সোমোৱাৰ নিচিনা হোৱা দুখ a painful stinging sen-

sation like that caused by a thorn thrust into the body. গেজগেজা অক. ধা. খোচা বিহা কৰ। গেজগেজীয়া বিণ. টানকৈ মৰা আৰু ভিতৰলৈকে গাঁড়া কৰা (ডুকুত খাটে)।

গেজলীয়া বিণ. কেটেৰা (মাতভ খাটে)।

গেজি বি. দা কটাৰি আদিৰ জোঙা নেজ অৰ্থাৎ যি হোৱা তাৰ নালত সুমাই খালি দিয়া হয় that portion of an instrument which is inserted in the handle.

গেজেট (ইং Gazette) বি. চৰকাৰৰ পৰা নিয়মিত সময়ত প্ৰকাশ পোৱা সংবাদ, আদেশ, আইন-কানুন প্ৰভৃতি থকা কাগজ।

গেজেপনি বি. বৰ ডাঠ হাবি, ঘাইকৈ ইকৰা-খাগৰি আদি হালি ওপৰা-ওপৰি হৈ পৰি ডাঠ হোৱা হাবি a thicket, shrubs closely set.

গেজেৰা বি. কেটেৰা, ছেঙেৰা curt and harsh words. অক. ধা.

গেজেৰাৰাৰ।

গেজি আট খাই থকা, উলসূতাৰে গোখা এবিধ তোলা, closely fitting knitted shirt, guernsey.

গেজি, গেবি (প্ৰ. অ.) আটাৰ, চিঞৰ act of calling loudly.

গেঙুৰা (পু. অ.) বি. চোপ, খেলা
কৰা খুৰীয়া বস্তু।

গেট (ইং Gate) বি. প্রবেশদ্বাৰ,
বহিৰ্দ্দ্বাৰ।

গেথু বি. এবিধ বিদেশী লাহী ধান
a kind of paddy.

গেদ বি. জুলীয়া বস্তুৰ তলত পৰা
মল, মেদ dregs, sediment. ক্ৰি.
বিণ. গেদ গেদ কৰে লবচৰ
নকৰাকৈ, আলস্য ভাবে heavily,
inactively.

গেদেৰি বি. জুলীয়া বস্তু তপতাত্তে
পগাত্তে, বা ঝাঁটোতে ওপৰলৈ উঠা
মল scum.

গেধেয়া বিণ. গদহা, ডাঠ আৰু গহ্ব
thick and heavy.

গেনা বিণ নাকেদি মতা বা কোৱা
nasal, নাকেদি শব্দ কৰি কথা
কোৱা speaking through the
nose. স্ত্ৰী. গেনী।

গেৰ্ গেৰ্ অম্. শব্দ. নাকেদি
কোৱা কথাৰ শব্দ an imitative
sound used to express that
of words spoken through
the nose. অক. ধা. গেৰ
গেনা। বিণ. গেৰগেনীয়া পানী
লগা বা বৰকৈ চিক্ৰাবাৰ বাবে
ভগা, নাকেদি মতা hoarse,
nasal.

গেজালি বি. বেয়া গোছোৱা এবিধ
বন a kind of bad smelling
herb.

গেজেলা বি. বেয়া গোছোৱা. বিণ
লগা dirty, hateful, দ্বী.
গেজেলা।

গেৱাৰ বি. দাস, বন্দী, slave, a
menial. গেৱাৰী গেবাবৰ কাম
drudgery, menial service.

গেমেছা বিণ. টানকৈ বা বসেৰে
পেলোৱা বা মৰা heavy.

গেনোৰে, গেনো (পু. অ.) অক.
ধা. গল।

গেৰখেীয়া বি. কিছু বয়স হোৱা
having the age to manage
household affairs.

গেৰ্ গেৰ্ কৰে ক্ৰি. বিণ. অভি
চোঁচা—“ভাতবোৰ গেৰ্ গেৰ্ কৰে
চোঁচা হল।”

গেৰগিয়া বি. পচা বাঁহ বা কাঠৰ
খুটাৰ মাটিৰ তলত ভাগি থকা অংশ
the underground portion of
a rotten post, কাঠ বা বাঁহৰ
কামত নলগা অংশ useless
portion of bamboo or
wood.

গেৰা সক. ধা. একে ঠাইতে বহুত
গোটা, দমা—‘ৰামধনে মাহ মাৰি
গেৰাইছে’—to heap up. গেৰা-
খোৱা চুৰা খোৱা eating the
remains of another's meal.

গেকখাৰা বি. পৰ্বতৰ পৰা বোৱা
সোঁত stream flowing from
hill.

গেকুৱা বি. গেক মাটিৰে বোলোৱা

কাশোব cloth dyed with red chalk.

গেবেট গেবেট বি. সবহঁকে খোঁবাব পাছত গা গধুব লগা আৰু ভালকৈ উঁশাহ লব নোৱাৰা হোৱা the uneasiness and sense of loathing produced by eating too much.

গেবেট মাটি, গেৰুমাটি বি. এবিধ পৰ্কটীয়া বঙা মাটি red chalk.

গেবেকণি বি. হলিন বস্তু বা জাবৰ আদি পেৰোৱা ঠাই a place for refuse and filth to be thrown into.

গেবেজুতাৰ বন্দী কৰা।

গেবেলা বিণ. পেটাল, ডাঙৰ পেটা pot-bellied. স্ত্ৰী. গেবেলী বি. শিয়ালৰ নিচিনা এবিধ বনবীয়া জন্তু a kind of animal like a jackal.

গেবেহা বি. পানীত তিতা কাবণে জুই নলগা soaked with water, এলহুৱা lazy.

গেবোঁগেৰোঁ বি. অনিচ্ছা, কোনো কামলৈ ইচ্ছা নথকা ভাব reluctance, want of heart.

গেগেবীয়া বিণ. বৰ চৈতা, পানীত তিতি বা জাবত ঠেবেঙা খোৱা frigid or stiff owing to cold.

গেল্ অক. ধা. স্বাভাৱিক কঠিনতা ওচি কোমল হ to rot, to be

putrid. বিণ. গেজগেজীয়া পকি বৰ কোমল বা গেলাৰ নিচিনা হোৱা।

গেলা পক. ধা. স্বাভাৱিক কঠিনতা ওচাই কোমল কৰ to cause to be putrid. বিণ. স্বাভাৱিক কঠিনতা ওচি কোমল হোৱা rotten.

গেলা গপ্ বি. মিছা অহুৱাব vain boasting. গেলা-গপা কৰ

ভাবি-চিন্তি চা to ponder over. গেল ক্রি. গ'ল, যি গৈছে gone.

গেল বছৰ যোৱা বছৰ last year.

গেলাচ বি. গিলাচ glass.

গেলামাল অলপ দিনতে নষ্ট হোৱা মাল (মাহ, চাউল, আলু আদি) perishable articles of food.

গেলিজিও ইটালীৰ এজন বৈজ্ঞানিক গেলেপা বি. হেঁচা খাই পচি বিকৃত হোৱা decompose owing to fermentation. ক্রি. গেলেপা লাগ, গেলেপা ধা।

গেহ বি. গৃহ, ঘৰ house.

গৈবিক বি. গেক মাটি the red ochre.

গো বি. গক an animal of the bovine kind. গো-কৰ্ম বি. হিমালয় পৰ্কটত থকা হিন্দুৰ তীৰ্থস্থান a pilgrimage of the Hindus in the Himalayas.

গোমুৰ্খ গকৰ নিচিনা মুৰ্খ।

গৌ গৌ (অনু. শব্দ) মুখত লোপা দি কথা কোৱাৰ বা চিঞৰাৰ, নাইবা লাটুম বুৰোৱাৰ নিচিনা শব্দ an imitative sound used to express that of a half-stifled cry or speech. বি. গৌগৌৱনি। অক. ধা. গৌগৌৱা। গৌগৌৱাই উঠ খঙেৰে গৌজবিবলৈ ধৰ to growl with anger. গৌগৌ কৰে ক্ৰি. বিণ. খঙেৰে বেগাই speaking angrily and quickly.

গৌজ বি. মাটিত থিয়কৈ পোতা দীঘলীয়া খুঁটি বা মাৰি a stake or peg. সক. ধা. ঠেলি পোত, খুঁচি সুয়া to thrust or drive in. গৌজ মাৰ ক্ৰি. খুঁটি বা গৌজ পোত to thrust a peg into the ground. গৌজৰ সক. ধা. সিংহ বা বাঘৰ দৰে উচ্চ শব্দ কৰ, ডাবি দে to grumble or murmur with anger. গৌজৰণি বি. সিংহ বা বাঘৰ শব্দ a roar, a growl.

গৌজা বি. হাতেৰে অলপকৈ মৰা ঠেলা a push with the hand. গৌজা খা দৌ ধা. মূৰ চাপৰা to bend down as the head or top. গৌজা মাৰ হাতেৰে ঠেলি সুয়া, অলপকৈ পোত to push or thrust lightly, to partly bury in the ground.

গৌঠ সক. ধা. হুড়াল বা অধিক জৰী একেলগে পকাই বান্ধ to string to braid. বি. গৌঠনি।

গৌক্ বি. ওপৰৰ ওঁঠত গজা নোহ a moustache. বিণ. গৌকাল, গৌকীয়া গৌকম্বুত having a moustache.

গৌৰখা অক. ধা. পানী বা বোকাৰ তলত থাকি বৰণ সলাই ঘূণে নধৰা হ to be steeped or seasoned by being under water. কৃদ. বিণ. গৌবোৱা গৌৰখোৱা।

গৌৰা বিণ. বগা white. বি. বিলাতী চিপাহী European soldier.

গৌৰা সক. ধা. পানীৰ তলত ধৈ কোমল বা ঘূণে নধৰা কৰ to season by placing under water.

গৌৱাৰ বি. আঁঠ, মইমত self-willed, obstinate.

গোকাট বি. গোবৰৰ দৰে মলিন, কুচ্ছিত filthy, ugly. গোকাটনি বি. গেৰেকনি, গোবৰ আৰু পেলোৱা ঠাই a filthy place.

গৌকুল বি. গক বখা ঠাই, যমুনা নৈৰ ওচৰৰ এক গাঁও, ল'ৰাকালত কৃষ্ণ তাত আছিল আৰু গক চৰাই-তিল an ancient village on the bank of Jumna. গৌকুল-ছাৰু কৃষ্ণ।

গো-খানক বি. গক খোঁৰা মাহুৰ a
beef-eater.

গোঁগোল বি. মাহুৰি বন a kind
of grass.

গো-ঘাতক বিণ. গক হত্যাকাৰী,
killer of cow.

গোয় বি. অতিথি guest.

গোঁড়া বিণ. লেবা, বেঙা, মাত ফুটাই
কথা কব নোৱাৰা unable to
articulate distinctly.

গেঁড়োবা বিণ. খঙাল আৰু মন খুলি
কথা নোকোৱা, মোখোৱা cross
and reserve, not affable.

গোচৰ বি. ইন্দ্ৰিয়ৰে বুজ পোৱা বা
বোধ কৰা বিষয় anything
perceived by the senses,
সমূখ, সাক্ষাৎ presence.

গোচৰ বি. প্ৰাৰ্থনা, কোনো মাহুৰৰ
বিকছে বিচাৰকৰ আগত কৰা
আপত্তি petition, a complaint,
a suit. গোচৰা-গুচৰি এজনে আন
জনৰ ওপৰত গোচৰ কৰা কাৰ্য্য the
act of prosecuting each
other. বিণ. গুচৰীয়া।

গোচল বি. স্নান bath. গোচল-
খানা বি. গা ধোৱা ঘৰ বা কোঠা a
bath-room.

গোঁচাৰ, গোঁচাৰণ বি. বায়তৰ
গক ম'হ চৰাবৰ কাৰণে চৰকাৰীকৈ
ৰখা মাটি, গকচৰণীয়া ঠাই land
reserved for grazing.

গোঁ চাৰক বি. গক চৰাওঁতা,
গৰখীয়া cowherd.

গোঁছ (ফা.) বি. মঙহ meat.

গোঁছ বি. খেতিৰ আৰম্ভণতে পোন
প্ৰথমে ৰোৱা কঠীয়া পুলিৰ কোঁছ বা
মুঠি the first tuft of seedlings
transplanted at the begin-
ning of paddy cultivation,
জন্তৰ পাছ ঠেঙৰ আঁঠুৰ ওপৰৰ পাছ
ফালে ওখহৈ থকা ডাঙৰ শিৰ the
hamstring, মাহুৰৰ সৰু গাঁঠিৰ
পাছ ফালৰ শিৰ the large ten-
don on the back part of the
ankle joint of man. গোঁছ, ল
খেতিৰ আৰম্ভ কৰ।

গোঁছা বি. পথাৰত ৰোৱা ধানৰ
পুলিৰ মুঠি a bunch of paddy
seedlings.

গোঁজগোঁজা বিণ. গকৰ দৰে ওভত
গোৰে ওপজা born with the
feet foremost.

গোঁজগোঁজা অক. ধা. মুখৰ
ভিতৰতে খং প্ৰকাশ কৰ বা
অসন্তুষ্টি দেখা to grumble.

গোট বি. গুটি, কোনো কাৰ্য্যৰ ফল,
এক বুলি লোৱা পৰিমাণ a fruit,
a result, unit.

গোট কৰ সৰু. ক্ৰি. একে ঠাইতে
গোট, একে লগ কৰ, মুঠ কৰ to
gather together, to collect,
to total up.

গোট খা অক. ক্ৰি. একেলগ হ ৩০

be united, to assemble. গোট
খুৱা লগলগা to unite.
গোট ধৰ গুট ধৰ to bear fruit
গোট আৰ জুলীয়া গুচি টান হ to
congeal.
গোট বিণ. সমুদায়, নভগা নিহিগা &
particle to denote a whole
or undivided thing.
গোট-গাঁক বিণ. অতি মূৰ্খ।
গোট-গোট বিণ. এটা এটা,
বেলেগ বেলেগ, স্পষ্ট separated
each other, distinct.
গোটা বিণ. ঘূৰণীয়া, গোল round,
ভিতৰ শুদা নোহোৱা solid.
গোটা সক. ধা. একেলগ কৰ, মুঠ
কৰ to gather together, to
total.
গোটা বি. ধোঁৱা আদি জন্তুৰ ঠেং
জোঁটা জৰী। গোটাআৰ গোটাৰে
ঠেং জোঁট to put fetters on.
গোটাগোট বিণ. নিসিদ্ধি টানহৈ
থকা, ডাল ডালহৈ ওলোৱা বা দেখা
দিয়া।
গোটা চাবেক, গোটা চেবেক বিণ.
চাৰিটামান some, about four.
গোটাছিনেক বিণ. হুটামান &
few.
গোটা সজীয়া বিণ. গোটা
আকৃতিৰ, দীঘলীয়া আৰু গোল
আকৃতিযুক্ত cylindrical.
গোটোই বিণ. সমুদায়, সকলো
whole, entire.

গোটো গোটো কি. বিণ. ভোখৰ-
ভোখৰ নকৰাকৈ without divid-
ing or breaking up into
pieces.
গোড় (পু. অ.) বি. ভবি, পদ।
গোড়া বিণ. চলি অহা বীতি-বীতি
মতে চলা, প্ৰাচীনপন্থী, কোনো মত
বা পদ্ধতিত অস্তিত্ব নিষ্ঠাবান,
অনুভূত orthodox.
গোণ্ড মধ্য ভাবতৰ অসভ্য
অধিবাসী।
গোণ্ডোং বিণ. দ আৰু মুখ ঠেক
round and hollow or deep.
গোণ্ড-জাতি বি. বংশ পৰিয়াল,
একে গোত্ৰৰ আৰু এক বংশৰ মানুহ
সমূহ, বন্ধুবান্ধব person of kith
and kin, friends and
relatives.
গোজ বি. কুল, বংশ & race, a
family.
গোজ পৰ্বত mountain.
গোজতিহ ইন্দু।
গোজীয়া বিণ. বংশৰ গোত্ৰসম্পৰ্কীয়।
গোথোৰা সক. ধা. খং বা বেজাৰত
মুখ ওফোন্দা to look sullen or
morose. গোথোৰা-মুৱা খং
মুৱা sad-looking.
গোথোৰা-গোথোৰ খং বা
বেজাৰত মুখ ওফোন্দাই কোৱা।
কি. বিণ. গোথোৰা-গোথোৰাকৈ।
গোদগোহ (অনু. শব্দ.) মুখৰ
ফিডবড্ডে কোৱা কথাৰ অস্পষ্ট শব্দ

an imitative sound used to express that of something spoken under the breath. বি. গোদ-গোদনি অসন্তোষ বা খেতেবে খুঁধব ভিত্তবতে কোরা কথাব অস্পষ্ট শব্দ a grumbling or murmuring. অক. ধা. গোদ-গোদ।

গোদাহরী বি. দাক্ষিণাত্যব এটা পরিভ্র নদী a holy river of south India.

গোষ বি. ভবি উখহা বোগ, গুপ্ত দোষ বা পাপ elephantiasis, a secret sin or vice.

গোষল গাইগককণী সম্পদ।

গোষা, গুৰীয়া বিণ. গোষ বোগে ধবা affected with the elephantiasis.

গোখিকা বি. গুই aniguana.

গোখুজ বি. য়েঁহ ধান, আটাগুড়ি কবা শস্য wheat.

গোখুলি বি. 'গধূলি' চোরা।

গোঝা বি. অকলশবে থকা ডাঙব মতা ম'হ a solitary male buffalo.

গোঝা অক. ধা. খোজ to beg.

গোঝাহ (আববী) বি. হুকর্ম, পাপ sin.

গোজা অক. ধা. গন্ধ বিস্তার কব to smell.

গোপ বি. গবখীয়া, গুহাল a cow-herd. গ্ৰাবীৰ বেচোতা a milk-man. স্ত্রী. গোপী, গোপিনী,

গোপিকা। গোপন বি. গুপ্ত কবা কার্য, লুকোরা কার্য concealment, act of hiding; গোপনীয় বিণ. লুকাই বধা hidden, লুকাই বাবিব লগীয়া not fit to be revealed. গোপনে ক্রি. বিণ. মনে মনে, আনে নজনাকৈ secretly.

গোপাল বি. গবখীয়া, গক পালন করোতা a cowherd, কৃষ্ণ Krishna.

গোপাষ্ট্রমী কাতি মাহব শুক্লাষ্ট্রমী।

গোপিনী-সবাহ বি. অনেক তিবোতা গোটখাই কবা নাম-কীর্তন public prayer by females. গোপীনাথ কৃষ্ণ Krishna.

গোপুখ মন্দিবব তোবণ, নগবধাব।

গোপ্তা বিণ. বন্ধক, পালক।

গোপ্য (পু. অ.) বিণ. গোপনীয় secret.

গো বগ বি. এবিধ বগলি a kind of bird.

গোবধ বি. গক বধ কবা কার্য the killing of a cow.

গোবর বি. গকব বিঠা, গোময় cowdung. গোবরনি বি. বহুত গোবর থকা ঠাই a place full of cowdung.

গোবর-খৌচবা বি. গোবর খুঁচবি পোক ধবি খোরা এবিধ চবাই the Hoopoo.

গোবর-গম্ভেণ বোকা অকর্মণ্য কিন্তু মৎস্নাহ।

গোবৰ্ধ-খণ্ডীয়া গোবৰ্ধ খণ্ড
নিচিনা কোমল আৰু লপথল বা
মৃদুলাল soft and fleshy.
গোবৰ্ধ-শুঠা, গোবৰ্ধ খুঁটি শুকান
গোবৰ্ধ dry cowdung.

গোবৰ্দ্ধন বি. বৃন্দাবনৰ এটা পৰ্বত,
তাৰ কৃষ্ণ আৰু গোপী সকলে গৰু
চৰাইছিল a famous hill in
Brindaban. গোবৰ্দ্ধনধাৰী কৃষ্ণ।

গোবান্ধ বিণ. বেয়া, কুচ্ছিত,
অকৰ্মণ্য ugly, worthless.

গোবিন্দ বি. কৃষ্ণ name of
Krishna.

গো-বৈভৱ বি. গৰু চিকিৎসক।

গোম্, গোম্ সাপ বি. অনেক বিধ
বিষাল সাপৰ সাধাৰণ নাম a
generic name of several
species of poisonous snake.

গোম্ চেং বি. সাপৰ গাৰ দৰে ফুল
ধকা আৰু যিহি এবিধ চীন দেশৰ
পাটৰ কাপোৰ a kind of fine
chinese silk.

গোম্ ধান বি. বায় খেতিত হোৱা
এবিধ ধান জাতীয় শস্য maize,
the Indian corn.

গোম্ভী বি. অৰোধ্যাৰ নদী বিশেষ
(উত্তৰ প্ৰদেশ)।

গোময় বি. গোবৰ্ধ, গৰুৰ মল
cowdung.

গোমস্তা বি. মহাজনৰ হকে দোকান
আদি চলাই হিচাপ-পত্ৰ ৰখা

কৰ্মচাৰী an agent or subor-
dinate officer of a merchant.

গোম্মা বি. মলিন, বিবৰ্ণ, গোমোঠা
dingy, dark, faded. অৰু. ধা.
মেঘৰ দ্বাৰা ঢকা হ to be over-
cast with clouds, জীৰ্ণশক্তি
কম হোৱা to have indiges-
tion.

গোমুখ বি. শব্দৰ নিচিনা এবিধ
বাস্তৱ a kind of trumpet or
conch.

গোমূৰ্খ বি. গৰুৰ নিচিনা মূৰ্খ মানুহ
one stupid as on ox. গো-মূৰ্জ
গৰু মূত cow's urine.

গোমেদ বি. এবিধ উজ্জল মণি,
পীতমণি, বৈদূৰ্য্যমণি a topaz,
agate.

গোমেধ বি. গৰুৰ মঙহ উচৰ্গি হোম
কৰা যজ্ঞ a cow sacrifice.

গোমোঠা বিণ. বিবৰ্ণ, নিকৎসাহী
মলিন, faded, not bright,
dull.

গোমোলা বিণ. অন্ধজল, মেঘৰ
দ্বাৰা ঢকা cloudy, murky. অৰু.
ধা. গোম্মা, মেঘেৰে ঢাক ৰা to be
cloudy.

গোৰ বি. ভৰিৰে মৰা আঘাত a
kick. নক. ধা. গোবন্ধাৰ
গুৰি। বি. মূল the root, গুৰি
the trunk, নাৰৰ বা জাহাজৰ
পাহ টিং the stern of a ship or
boat.

- গোবধ, গোবন্ধ, গোবন্ধক (পু. অ.) বি. গক বধীয়া, গবধীয়া।
- গোব দি স্ক. ধা. মরা মাহু পোত to bury a dead body.
- গোবল বি. গকব এঁরা গাখীৰ cow's milk.
- গোবালি বিণ. শুবিৰ ওচৰৰ next to the root of stem. বি. শুবি ছোৱা, শুবি ফালৰ অংশ the part near the root, শেষভাগ the last part.
- গোবী বি. সুন্দৰী তিৰোতা a beautiful woman.
- গোবোং বি. দ জান বা খাল a deep ravine.
- গোবোচ্চা বি. এবিধ হালধীয়া বস্ত, তাক গকৰ মূতৰ পৰা কৰা যায় আৰু গকৰ মূতৰ গোৱা যায় বুলিও কয়, তাৰে ফোট লোৱা হয় আৰু দৰবতো লাগে a bright yellow pigment used in medicine or in marking the forehead by the Hindus.
- গোবোৱা, গোবোৱা বি. ভবিৰ পাছফালৰ ভাগ the heel, the hinder part of the foot.
- গোবোৱাৰি বি. গোবোৱাবে মাটিত কৰা আঘাত a stamping with the foot.
- গোঁহাল বি. নিন্দা, শাউ censure, curse.
- গোল স্ক. ধা. জুলীয়া বস্তুৰে মিহলাই দ্ৰৱ কৰ to dissolve in a fluid.
- গোল, গোলক বি. ঘূৰণীয়া বস্তু a round body, a globe.
- গোলকুণ্ডা হীৰাৰ খনিৰ বাবে বিখ্যাত দক্ষিণ ভাৰতৰ এখন ঠাইৰ নাম।
- গোলন্দাজ বি. কাষান চলোৱা সৈন্য an artillery man.
- গোলমাল বি. গত্তগোল, হাই, খেলি-খেলি noise, confusion.
- গোলা বি. বস্তু বেচা ঘৰ, দোকান a shop.
- গোলা বি. বৰ ডাঙৰ গুলি a large bullet.
- গোলাই বিণ. অলপ গোল বা ঘূৰণীয়া slightly rounded off.
- গোলাকাৰ, গোলাকৃতি বি. ঘূৰণীয়া আকাৰৰ, ঘূৰণীয়া spherical, globular.
- গোলাদাৰ বি. দোকানী।
- গোলাপ বি. গছ আৰু পাতড কাঁইট থকা এবিধ সুগন্ধি ফুল আৰু তাৰ গছ a rose and its tree.
- গোলাপী জামু বি. এবিধ ফল আৰু তাৰ গছ the rose apple and its tree.
- গোলাঘ বি. দাস, ভূতা, বন্দী a slave.
- গোলাঘি বি. দাসৰ অৱস্থা বা কাৰ্য slavery.

গোলোক বি. বৈকুণ্ঠ heaven of Krishna.

গোৱা (পু. অ.) সক. ধা. কটা, খাবলৈ দে to cause to be spent or passed.

গোৱাবী, গোৱাবিলী বি. গুৱালী milk-maid.

গোৱে গোৱে উল যা সমূলক পতিত বা শুষ্ক হ to be wholly lost or ruined.

গো-শালা বি. গোহালি, গৰু ঘৰ a cow-shed.

গোষ্ঠি (সং-গোষ্ঠি—সভা) বি. লগ হোৱা কাৰ্য্য, গোট খোৱা act of meeting together.

গোষ্ঠ বি. গৰু চৰা ঠাই a grazing ground for cattle, গৰু বন্ধা ঠাই বা খুঁটি a place for keeping cows.

গোষ্ঠী বি. বংশ, পৰিয়াল a race, a family, সন্তান descendant.

গোষ্ঠীগতি কোনো বংশৰ প্ৰধান লোক the headman of a family.

গোপ্পৰ বি. গৰুৰ খোজ the foot print of a cow.

গোপাঁই বি. গুৰু, ধৰ্ম্মৰ উপদেশ বা শিকা দিয়া লোক a spiritual guide, দেৱতা, ঈশ্বৰ God, দেৱতাৰ মূৰ্ত্তি an idol. জী. গোপাঁলী।

গোপাৰী বি. ধৰ্ম্ম শিকোৱা গুৰু a spiritual instructor.

গোহাঁই বি. অসম দেশৰ বজা, বুঢ়া গোহাঁই, বৰ গোহাঁই বা বৰপাত্ৰ গোহাঁই বংশৰ লোকৰ উপাধি a title of the descendants of the Raja, Bura Gohain, Bor gohain, or Barpatra Gohain of Assam. জী. গোহাঁয়নী।

গোহাৰি বি. বিনয়, নিবেদন, ছুৰ জনাই প্ৰতিকাৰৰ কাৰণে কৰা প্ৰাৰ্থনা an humble representation.

গোহালি বি. গৰু-ঘৰ, গো-শালা a cowshed.

গোকুল বি. এবিধ গছ a kind of tree.

গৌঠালি বি. অহঙ্কাৰ, গৰু pride.

গৌড় বি. বঙ্গদেশৰ প্ৰাচীন নাম।

গৌণ বি. অপ্ৰধান, কোনো শব্দৰ দ্বাৰা অৰ্থত বাজে আন secondary as the meaning of a word.

গৌত্তম বি. ন্যায়-শাস্ত্ৰ ৰচনা কৰা এজন ঋষিৰ নাম, বৌদ্ধ ধৰ্ম্ম প্ৰবৰ্ত্তক শাক্য মুনি the founder of Nyaya philosophy, the founder of Buddhism.

গৌল বি. পলয়, বিলম্ব delay.

গৌৰ বি. বগা বৰণ white colour, বগাবে মিহলি বৰা ৰং pale red colour.

গৌৰৱ বি. সন্মান, মৰ্যাদা respect

tability. বিণ. গৌৰৱাৰ্জিত
গৌৰৱযুক্ত, মাননীয় respectable.
গৌৰাধ বি. বঙ্গদেশত বৈষ্ণৱধৰ্ম্ম-
প্রবৰ্ত্তক চৈতন্য দেৱৰ এটা নাম a
name of Chaitanya. বিণ.
গৌৰ বৰ্ণৰ bright white. জী.
গৌৰাঙ্গী।

গৌৰী বি. পাৰ্ৱতী, দুৰ্গা a name
of Durga, কুমাৰী a virgin,
সুন্দৰী তিবোতা a beautiful
woman.

গৌৰী শৰ্ভৰ বি. হিমালয়ৰ সৰ্ব্বোচ্চ
শৃঙ্গ, mount everest.

গুণ্ঠে বি. জাৰ্মান কবি, নাট্যকাৰ,
ঔপন্যাসিক।

গুণ্ঠিত বিণ. গাঁধা, জৰীবে একেলগে
সিঁৱা, বচনা কৰা strung to
gether, composed.

গ্ৰন্থ বি. পুথি a book. গ্ৰন্থকৰ্ত্তা,
গ্ৰন্থকাৰ ৰচক, পুথি লেখক an
author of a book.

গ্ৰন্থি বি. গাঁঠি, জোৰা a knot, a
joint.

গ্ৰস্ স্ক. ধা. খা, ভক্ষণ কৰ, গিল
to devour.

গ্ৰস্ত বিণ. খোৱা, গিলা swallowed,
eclipsed, কষ্ট বা দুৰ্ঘটনাত পৰা
involved in misfortune.

গ্ৰস্তান্ত গ্ৰহণ লাগি থাকোতেই অস্ত
খোৱা gone down while
eclipsed.

গ্ৰহ বি. আকাশত থকা দৃশ্যীয়

দীপ্তিমন্ত বস্তু; ভাৰতীয় জ্যোতিষ
শাস্ত্ৰ মতে গ্ৰহ নটা, যেনে :—সূৰ্য্য,
চন্দ্ৰ, মঙ্গল, বুধ, বৃহস্পতি, শুক্ৰ, শনি
বাহ, কেতু a planet.

গ্ৰহদেৱতা গ্ৰহৰ অধিষ্ঠাত্ৰী দেৱতা।
গ্ৰহদোষ গ্ৰহৰ প্ৰতিকূল প্ৰভাৱ evil
influence of any planet.

গ্ৰহ (পূ. অ.) বি. আগ্ৰহ, একান্ত
ইচ্ছা strong desire.

গ্ৰহণ বি. লোৱা কাৰ্য্য, আদান
taking, আকাশত থকা দীপ্তিমন্ত
বস্তুৰ আন এটা বস্তুৰ দ্বাৰা
আচ্ছাদন an eclipse.

গ্ৰহণী বি. পেটৰ বেদনা হৈ ডেঙ্ক
সাঁও পৰা ৰোগ dysentery.

গ্ৰহণীয়, গ্ৰাহ্য, গ্ৰহণযোগ্য বিণ.
লবৰ যোগ্য acceptable,
reliable.

গ্ৰহপতি বি. গ্ৰহশ্ৰেষ্ঠ সূৰ্য্য the sun.

গ্ৰহপীড়া বি. গ্ৰহৰ কুদৃষ্টিৰ পৰা
হোৱা নবিয়া বা আপদ। গ্ৰহপাঠ,
গ্ৰহপূজা, গ্ৰহশাস্তি গ্ৰহৰ কুদৃষ্টিৰ
পৰা ৰক্ষা পৰিবলৈ কৰা পূজা an
offering made to propitiate
an adverse planet. গ্ৰহদোষ,
গ্ৰহবৈগুণ্য, গ্ৰহমন্দ গ্ৰহ বিতুৰ
হোৱা, দিন বেয়া unlucky.

গ্ৰহ-বিগ্ৰ বি. দেৱজ ব্ৰাহ্মণ।

গ্ৰহ শাস্তি গ্ৰহদোষ গুচাবৰ কাৰণে
কৰা যজ্ঞাদি।

গ্ৰহাচাৰ্য্য 'গ্ৰহবিগ্ৰ' চোৱা।

গ্রহীতা বি. গ্রহণ করোতা, লভতা
one who takes. দ্বী. গ্রহীতী।

গ্রাম বি. সমূহ a multitude, a
collection, মা, ঞ, গা, যা, পা, ধা,
নি এই সাতোটা মূল সুবকে একে-
লগে এটা সপ্তক বা গ্রাম বোলে
octavo (music).

গ্রাউন বি. সৰু লৰা ছোৱালীয়ে
পিন্ধা এবিধ পোচাক।

গ্রাম বি. গাঁও a village. গ্রামণী
গাঁওৰ নেতা। গ্রামবাসী বিণ.
গাঁওত বাস কৰা, গাঁওলীয়া living
in a village.

গ্রামস্থ বিণ. গাঁওত থকা living in
a village.

গ্রামিক বিণ. গাঁওলীয়া rural.

গ্রামীণ গাঁওলীয়া, rural.

গ্রামোচ্চোন বধাযথ ধ্বনি প্রকাশ
কৰা যন্ত্ৰ।

গ্রাম্য বিণ. চহা, নীচ, সামান্য,
অমার্জিত rustic, rude, un-
refined. বি. গ্রাম্যতা চহা গুণ,
অশিক্ষিতা, অসভ্যতা vulgarity,
vulgarness. গ্রাম্যদেৱতা

গাঁওলীয়া লোকৰ দ্বাৰা পূজা কৰা
লৌকিক দেৱতা village gods.

গ্রাম বি. গবাহ, এবাৰ মুখৰ
ভিতৰলৈ যোৱা আহাৰ
mouthful.

গ্রোব বি. ঘৰিয়াল, কুড়ীৰ a croco-

dile. দ্বী. গ্রোহা। সৰু. ধা. গ্রাস
কৰ, গিল to swallow.

গ্রোহক বি. গ্রহণ করোতা, লভতা
one who receives.

গ্রোহী বিণ. গ্রহণ করোতা one who
receives, গ্রহণ কৰা, লোৱা
receiving or taking. দ্বী.
গ্রোহিণী।

গ্রোহ্য বিণ. গ্রহণৰ যোগ্য, বিশ্বাসৰ
যোগ্য fit to be accepted or
believed.

গ্রীক এটা জাতিৰ নাম Greek.

গ্রীৱা বি. ডিঙি, গল the neck.

গ্রীষ্ম বি. জহ, তাপ heat, জহকাল
the summer. গ্রীষ্মকাল বি.
জহকাল, ষাম কাল the summer.
গ্রীষ্মগুণল বি. পৃথিবীৰ যি ষণ্ড
ঠাইত ভগত বেছি the Torrid
zone.

গ্রেষ্টাৰ বি. বিচাৰকৰ হুকুম মতে
অপৰাধীক ধৰি অনা কাৰ্য্য arrest.

গ্রোহাম-বেল বি. টেলিফোন যন্ত্ৰ
আবিষ্কাৰক।

গ্রানি বি. ভাগৰ, ক্লান্তি, শ্রান্তি
fatigue, অপমান, দুৰ্নাম slander,
defamation.

গ্রোব বি. সমস্ত পৃথিবীৰ নক্সা গাভ
আঁকি দেখুৱা এটা গোলাকাৰ
সঁজুলি a globe.

৮

অ বাঞ্জন বর্ণৰ ৪র্থ আখৰ the fourth letter of the consonants.

ঐট বি. ববিয়ালৰ ঠোঁটৰ উঠতা, মাহুহৰ ডিঙিৰ আগফালৰ উঠতা the protuberance of the snout of a crocodile, Adam's Apple.

ঐটি বি. নাকৰ ভিতৰৰ নোম the hair in the nostril.

ঐটিকা বি. মাহুহৰ ডিঙিৰ আগফালে থকা উঠতা Adam's Apple.

ঐটীয়া বি. চোঁচৰ, চতুৰ cunning, artful.

ঐটীয়া-শিঙৰা বি. এবিধ সৰু শিঙৰা মাছ a kind of fish.

ঐবিয়া বি. এবিধ মাছ, এবিধ ডাঙৰ শলিয়া a kind of fish, a large species of mouse.

ঐবিয়া বি. কুড়ীৰ, গুঁইৰ আকৃতিৰ এবিধ পানীৰ জন্তু a crocodile, alligator.

ঐহ সৰু. ধা. পিহ, মাজ, বৰ্ষণ কৰ to rub, to scrub, to grind. বি.

ঐহনি পিহা বা বৰ্ষণ কৰা কাৰ্য act of rubbing, ঐহনি ধা গাত গা লাগি পিহলি যা to be rubbed.

ঐহা সৰু. ধা. আনৰ দ্বাৰা বৰ্ষণ কৰা to cause to be rubbed.

ঐহাঐহি এটাই আনটোক ঐহা বা বৰ্ষণ কৰা কাৰ্য mutual rubbing. অহোঁতা বি. যিজনে ঐহে one who rubs. দ্বী. ঐহতী। অক্ৰমিকি বি. অক্ৰমকনি, লবালবিভ অস্থিৰ হোৱা অবস্থা confusion due to hurry. বিণ. অক্ৰমকীয়া।

অকৰাই, অকৰ কৰে ক্ৰি. বিণ. অকস্মাতে, হঠাৎ suddenly, অকস্মাৎ আঘাত লাগোতে হোৱা শব্দ কৰি making a sudden and quick sound.

অগৰা বি. বাঁহৰ কাষিৰে কৰা মাছ ধৰা এবিধ যতন a kind of fish-trap made from split of bamboo.

অঞ্চাল বি. ঘন যাতায়াত, ঘন সমাগম frequent contact, জঞ্জাল, দুৰ্বটনা trouble, আঘাত, ঠেলা stroke, push. অক. ধা. অঞ্চাল। বি. অঞ্চালনি, ঘাঁচালনি ঠেলাঠেলি বা হেঁচাহেঁচি কৰা কাৰ্য্য, আঘনি কৰা কাৰ্য্য।

অট বি. টেকেলি a small earthen water jar.

অট্ অক. ধা. হৈ পৰ, সিদ্ধ হ to occur, to happen. বিণ. অট্ৰিত জবিত, সম্পাদিত, সংঘটিত।

অট্ সৰু. ধা. উপার্জন কৰ to earn.

অট্ (পু. অ.) বি. দেহ থকা বস্তু matter or substance having

a form or body. বাই, প্রধান a leader or chief.

ঘট (অনু. শব্দ) কোনো বস্তুত আঘাত হলে বা কোনো চীন বস্তুত পড়িলে হোঁরাব নিচিনা শব্দ a word used to express the sound of striking or falling of something into a deep hollow thing.

ঘটংঘটং (অনু. শব্দ.) একেতগে থকা সক বস্তুৰে পৰস্পৰ খুন্দা খাই হোঁরা শব্দ a sound like that of small things striking against oneanother, গোলমাল, গত্তগোল, লবচৰ confusion, conflict, inconsistency.

ঘটক বি. যি বিয়াৰ সঙ্ঘৰ্ষ ঘটায় a match-maker. ঘটকডা, ঘটকালি বি. ঘটকৰ কায়।

ঘটক বি. প্রাগ্জ্যোতিষপুৰব কিবাত বংশীয় এজন বজাৰ নাম।

ঘট্‌ঘট্‌ (অনু. শব্দ.) বস্তুৰ পৰস্পৰ আঘাতৰ পৰা হোঁরা শব্দ a word used to express the sound produced by mutual hitting of several things. অক. ধা. ঘট্‌ঘট। বি. ঘটঘটনি।

ঘটন বি. উপার্জন কৰা কাৰ্য্য the act of earning, আৰ্জন earnings.

ঘটনা বি. হোঁরা কাৰ্য্য, অকৰ্ণাং হোঁরা কাৰ্য্য an event, an

unusual event, accident, ঘটনাচক্রে কি. বিপ. দৈৱত্বৰে accidentally. ঘটনাচক্রে ঘটনা পৰস্পৰ।

ঘটনাধীন আকস্মিক ব্যাপাব অধীন দৈৱাধীন।

ঘটনাপূৰ্ণ বিপ. ঘটনায়।

ঘটনারলী ব্যাপাবসমূহ। ঘটনাৰহ ঘটনাকাবক, ঘটনাসংকুল।

ঘটনাত্ৰোত্ত ঘটনাব ধাবাবাহিকতা। ঘটনাম বি সম্পন্ন হৈ গৈছে।

ঘট্‌ঘট্‌ বি. খুন্দা খুন্দি, বিবাদ, গোলমাল clashing, conflict, trouble. ঘটঘটনি ঘটঘটনি। সক. ধা. ঘট্‌ঘট। বৰকৈ লবাই বা জোকাৰি শব্দ ভোল to produce sound by violent shaking.

ঘটস্থাপন বি. পূজা কৰিবৰ অৰ্থে পৱিত্ৰ গছৰ পাতেৰে (পঞ্চপল্লব) সজাই পানীৰে ভবা ঢেকেলি পূজাব ঠাইত মন্ত্ৰোচ্চাৰণ কৰি স্থাপন কৰা কাৰ্য্য।

ঘটী সক. ধা. ঘট্টা, পৰাজয় কৰ to defeat, সিদ্ধি কৰ, হবলৈ দে to cause to happen, উপার্জন কৰা to cause to be earned.

ঘটী (পু. অ.) বি. বহুত পৰিমাণ abundance.

ঘটী বি. অল্প সময় a short space of time.

ঘটিত সংঘটিত, সম্পাদিত।

বৰ্ণনাবান বিণ. অপদার্থ, অযোগ্য, সৰ্বসাধাৰণ, useless.

ঘটী বি. ধাতুৰ চুটি ডিঙীয়া এবিধ পানীৰ পাত্ৰ a small metal water vessel.

ঘটীযন্ত্ৰ বি. পানী তোলা সঁজুলি বা যন্ত্ৰ contrivance for drawing water.

ঘটীয়া সৰ. ধা. পৰাস্ত কৰ, হৰুৱা to defeat.

ঘটৌৎকচ বি. হিড়িমা বান্ধনীৰ গৰ্ভত জন্মভীষ পুতেক the son of Bhima by a Rakshasi named Hidimba.

ঘড়া (পু. অ.) বি. ডাঙৰ পিডলৰ কলহ, বাগৰী a large water-jar.

ঘড়ী বি. সময় নিৰ্ণয় কৰা যন্ত্ৰ a clock, a time-piece.

ঘলিমা ঘণতা ।

ঘণ্ট বি. মাহ আদিৰ আঙা বিশেষ ।

ঘণ্টক বি. কন্দল, গোলমাল quarrel, trouble.

ঘণ্টা বি. টিলিঙা a bell, আঠৈ ডাঁৰ কাল an hour.

ঘণ্টাকৰণ, ঘণ্টাকৰ্ণ বি. এবিধ ফুল a kind of flower and its tree.

ঘণ্টাকৰ্ণ বি. এটা অসুখৰ নাম ।

ঘণ্টাকৰবীৰ বি. এবিধ ফুল a kind of flower and its tree.

ঘন বি. মেঘ cloud. বিণ. ডাঠ, ওচৰা-উচৰি, পাতল নোহোৱা thick, dense. ক্ৰি. বিণ. ঘনকৈ

ওচৰা-উচৰিকৈ, ডাঠকৈ closely, thickly. ঘনাই ঘনে ঘনে, শীঘ্ৰে often, frequently. বি. ঘনতা, ঘনত্ব নিবিড়তা, গাঢ়তা density, দৈৰ্ঘ্য, প্ৰস্থ আৰু বেধৰ ভাৱ volume. ঘন তিনিটা সমান অৱৰ পূৰণ ফল। ঘনঘোৰ বিণ. মেঘাচ্ছন্ন, জলদগঙাৰ, ভীষণ ।

ঘন জুৰী বি. এবিধ ডাঠ কাপোৰ a kind of coarse wrapper.

ঘনফল বি. দীঘ, পথালি আৰু ওখ থকা ক্ষেত্ৰৰ কালি বা ঠাইৰ পৰিমাণ, ঘন পৰিমাণ the area of a cube.

ঘনমূল বি. যি বাশি নিজৰ দ্বাৰা চুৰাৰ গুণিত হলে অন্য নিৰ্দিষ্ট বাশি উৎপন্ন কৰে cube root, যেনে ৮ৰ ঘনমূল ২ ।

ঘনশ্ৰাম বিণ. মেঘৰ নিচিনা শ্ৰাম বা কলা black like cloud. কৃষ্ণ বা ৰাম a name of Krishna or Ram.

ঘনক্ষেত্ৰ বি. যি ক্ষেত্ৰৰ দীঘ, পথালি আৰু ওখ সমান a cube.

ঘন্য সৰ. ধা. ঘন কৰ, ডাঠ কৰ to thicken.

ঘনিষ্ঠ বিণ. নিচেই ওচৰত থকা, বৰ ওচৰা-উচৰি nearest, very close. বি. ঘনিষ্ঠতা বৰ ওচৰা উচৰি হোৱা অৱস্থা বা গুণ close proximity.

ঘনীভূত বিণ. ঘন হৈ বা চাপ খাই

সক হোৱা thickened or condensed into a small mass.
 ঘনে ঘনে ক্ৰি. বিণ. বাবে বাবে often, repeatedly, ঘনেপাতি, ঘনেপাকে ক্ৰি. বিণ. ঘনে ঘনে।
 ঘপৰাই ক্ৰি. বিণ. বেগতে, ততালিকে quickly, at once.
 ঘপ্ কৰে, ঘপহ কৰে ক্ৰি. বিণ. ঘপৰাই।
 ঘপৰ, ঘপহ (অনু. শব্দ.) দা-কুঠাৰে কোব মৰাব নিচিনা শব্দ।
 ঘপিয়া সৰু. ধা. কুঠাৰ বা দাবে ঘৈয়া, বা মাৰ to strike with a cutting instrument.
 ঘগঘগট বি. হলফুল confusion.
 ঘয়া সৰু. ধা. ঘাম উলিয়া to cause to perspire.
 ঘৰ বি. মানুহ থাকিবলৈ বা বস্তু থাকিবলৈ বাঁহ, কাঠ, ইটা, শিল আদিৰে সজা ঠাই, গৃহ a house, a dwelling place. সংসাৰ family life, একে ঘৰতে একেলগে থকা পৰিয়াল a family.
 ঘৰ-কৰা স্বামী-ভাৰ্যা বৰূপে একে ঘৰতে থাক to live as husband and wife. ঘৰ-খা স্বামীৰ ঘৰত থাকিবলৈ মন বহা। ঘৰ গছক বিয়াৰ পিছত কনাই দৰাৰ ঘৰত প্ৰথম বাৰ ভৰি দে bridegroom's first visit to the bride's house. ঘৰ-গিৰী ঘৰ চলাওঁতা a steward, ঘাই ভূতা head

servant. ঘৰ-গোলা সদায় ঘৰত থকা, দেশ-বিদেশ নদেখা home-sick. ঘৰচকা, ঘৰচৰাই, ঘৰচিৰিকা মানুহৰ ঘৰত বাহ লোৱা সৰু চৰাই the house sparrow. ঘৰচীয়া ঘৰ লোৱা, গোহনীয়া tame, domesticated. ঘৰ-জোৱাই শহুৰৰ ঘৰত বাস কৰা জোৱাই son-in-law residing in father-in-law's house. ঘৰ নিৰন্তৰে যবে পতি। ঘৰপাত বিয়া কৰাই দে to cause to be married. ঘৰ বেৰা অৱবোধ, শত্ৰু আদিয়ে ঘৰ আঙুৰি থকা seige. ঘৰ শুঙা ঘৰ নষ্ট কৰা কাৰ্য্য, ঘৰ ভাগ ঘৰ নষ্ট হ, ঘৰৰ মানুহ মৰি গৃহস্থালি ধান ধান হ to be ruined or disordered, as a household. ঘৰমুৰি ক্ৰি. বিণ. ঘৰেপ্ৰতি। ঘৰমুৱা ঘৰৰ ফাললৈ ঘোৱা। ঘৰ ল নকৈ সজা ঘৰত প্ৰথমে থাকিবলৈ ল। আনৰ ঘৰক নিজৰ ঘৰবুলি ভাবি থাকিবলৈ ধৰ (বিশেষকৈ জড়ত খাটে)।
 ঘৰশত্ৰু বিণ. যিজনো নিজ পৰিয়ালৰ দোষ-ক্ৰটি আনককৈ পৰিয়ালৰ অপকাৰ কৰে।
 ঘৰ-শত্ৰু-বিভীষণ বাৰণৰ ভায়েক বিভীষণৰ দৰে, যিজনো নিজ পৰিয়ালৰ অপকাৰ কৰে বা নিজ পৰিয়ালৰ দোষ-ক্ৰটি আনৰ ওচৰত ব্যক্ত কৰে।

অকলী, অকলী বি. গৃহিণী, বৈধী wife.

অকলী বি. ভাত বন্ধা আখা, চোকা an earthen cooking place, গছ আদিৰ চাৰিওফালে বেৰাই বন্ধা বুলীয়া বেৰ a ring-fence.

অকলী, অকলী বি. পৰি ঘূৰা বা কেৰৰ নিচিনাকৈ বাগৰি যোৱা কাৰ্য্য the act of falling down and rolling. অকলী বংশীয়, উচ্চবংশীয়। অকলী আৰু লুটি খাই পৰ, বাগৰ খাই পৰ to fall down and roll. অকলী আৰু হেঁচা বা ঠেলা মাৰি বগৰাই পেলা to pitch over.

অকলী বি. আপোন আপোন ঘৰলৈ to respective house.

অকলী, অকলী বি. ঘঁহনি friction.

অকলী বি. নিজৰ ঘৰৰ, আপোনাৰ ঘৰত হোৱা belonging to or produced in one's own house or family বি. অকলী।

অকলী, অকলী বি. আপোন আপোন ঘৰলৈ to each house or family. অকলী পৰে আপোনাৰ ঘৰত আৰু আন ঠাইত in one's own family and out of it, at home and abroad. অকলী অকলী ঘৰৰ ভিতৰত আৰু বাহিৰত inside and outside of a house.

অকলী বি. গোটেই পৰিয়াল, একে পৰিয়ালত থকা সকলো মানুহ a whole family. বিণ. অকলী গৃহস্থী living in a family state, গৃহস্থালী নব্যস্থায়ী domestic.

অকলী, অকলী (অনু. শব্দ.) ঘূৰা চক্ৰৰ নিচিনা শব্দ an imitative sound used to express that of wheels in motion. অক. ধা. ঘৰ্ঘৰা, ঘৰ্ঘৰা।

অকলী, অকলী বি. ঘূৰা চক্ৰৰ শব্দ creaking sound as of wheels in motion.

অকলী বি. ঘাম, ভাপৰ কাৰণে গাৰ পৰা ওলোৱা বস sweat, perspiration. অকলী বিণ. বামেৰে ভিতা wet with perspiration.

অকলী বিণ. অতিশয় ঘাম ওলোৱা বাবে যি শ্রান্ত হৈছে।

অকলী বি. ঘৰা কাৰ্য্য, পিহন, মাজন friction, the act of rubbing. অকলী বিণ. ঘঁহা, মাজিত rubbed ground.

অকলী অক. ধা. বেয়াহাত ধুৱা, গালি পৰা to cause to be abused.

অকলী-অকলী বিণ. বন-বাৰী নকৰা অবস্থাত থকা wasting time uselessly.

অকলী বি. আঘাতৰ চিন, ক্ষত, a wound, a sore, আঘাত, অকলী

কোব stroke. যা আঁব নক. ধা. অস্ত্রে আঘাত কব to strike with a cutting weapon. যা-লাগ কত হ to be wounded.

আঁহি বি. বনবীয়া চবাই ফান্ড পেলারলৈ শিকোৱা চবাই a decoy bird, এটা গাৰীৰ দৈ হবলৈ ধোৱা এবিধ মাটিৰ পাত্ৰ an earthen pot to keep milk to turn into curd, পাচি খবাহি আদিৰ মাজত ডাঙৰ আঁক প্ৰধান কাঠি the central and principal twigs of a basket, লবি গৈ যি বস্তু বা যি ঠাই পালে জিকা য়া a winning post, a goal, ফুলৰ চানেকি a model.

আঁহি বি প্ৰধান, মুখ্য, মূল, আচল chief, principal. আঁহিকৈ ক্ৰি. বিণ. প্ৰধান কপে, মুখ্য কপে। আঁহিমুৰীয়া বি. প্ৰধান বা মুখিয়াল মানুহ a leader, a headman. বিণ. প্ৰধান, মুখ্য, মুখিয়াল chief, principal.

আঁহিল বি. যা পোৱা, অস্ত্ৰ আঘাত পোৱা wounded.

আঁট নক. ধা. মথ, সঁকালন কব to stir, to agitate, to churn. কদ. বি. আঁটন। বি. আঁটোতা। জী. আঁটোতী।

আঁত, আঁত বি. ভাল যুগৎ আদিবে গোৱা গায়নৰ প্ৰতি ভাগব অন্তত

এটাৰিবোৰ বাস্ত একেলগে বজাই মৰা সাতবণি, শীত বাস্তব হেৰ a simultaneous striking up of musical instruments.

আঁহ বি. কোমল বন, জড়বে ধোৱা বন আদি grass, fodder. আঁহলি বি. বহুত আঁহ থকা ঠাই a place full of grass. আঁহী বি. জড়ক আঁহ যোগাৰ্ত্তা a grass-cutter.

আঁউৰা বি. অমঙ্গল, বিবিধি ill-luck, misfortune.

আগৰ, আগৰ বি. তিবোতা বা ল'ৰাক শিকোৱা জুহুকাৰ মালা a girdle of small bells.

আগৰি বি. বুৰি, কঁকালত জৰীবে কোঁচ খুৱাই পিন্ধা মেখেলাৰ সঙ্গ সাজ, ইয়াক মতামানুহে ভাৱনাতে পিন্ধে frock worn by singers at theatrical performance.

আগৰি গাতি বি. এফালে গাব কান্ধৰ ওপৰে দি নি সিজালে কাবলতি বা বাহৰ ভলেদি ওলোমাই মৰা কাপোৰ আদিৰ বাস্ত। বিণ. আগৰিগতীয়া। ক্ৰি. বিণ. আগৰি গতীয়াকৈ।

আগি বি. যি বস্তুক আশ্ৰয় কৰি আন বস্তু গোট খায়, আশ্ৰয় a nucleus, a refuge.

আগী বি. বাই বা প্ৰধান লোক, বহুদৰ্শী লোক a veteran, an experienced man, অনেক ঠাইত

ঠেকা খোৱা লোক an inveterate.

আক (পু. অ.) বি. হোহ, অপৰাধ।

আৰ্টি বি. গা ধোৱা, পানী অনা, নাৱত উঠা-নমা আদি কৰিবলৈ নৈ বা পুখুৰাৰ পাৰত সুবিধা কৰি লোৱা ঠাই a bathing or landing place on the bank of a river or tank, খোপ a key-hole.

আৰ্টি অক. ধা. কম হ, তাকৰ হ to be less in measure or quantity. পৰাস্ত হ, হাৰ to be defeated.

আৰ্টি (পু. অ.) বি. আঘাত।

আৰ্টিল (পু. অ.) বি. বাটি, জগৰ, ক্ৰটি drawback, short coming.

আৰ্টি-মাউৰা বিণ. নিচেই সৰুতে মাক বাপেক মৰি আশ্রয়হীন হোৱা deprived of parents while still a child. স্ত্ৰী. আৰ্টি-মাউৰী।

আৰ্টি বি. অপৰাধ, জগৰ fault, offence, মিছা faleshood. বিণ. কম, তাকৰ deficient. less in measure or quantity, আৰ্টি খা দাম বা জগৰত পৰ, বিপদত পৰ, বাৰসায়ত লোকচান হোৱা to get into trouble or difficulty, to have a loss in business.

আৰ্টিমাৰ, আৰ্টিমাৰ (পু. অ.) অক.

ধা. হাত মাৰি যা, ধৰা নপৰাকৈ যা to escape, to dodge.

আৰ্টি, আৰ্টিৱাল বি. নাৰেবে পাৰ কৰোতা a ferryman.

আৰ্টি বি. ধপ্ধপীয়াকৈ সিজোৱা এবিধ আঞ্জা।

ঘাত বি. প্ৰহাৰ, আঘাত stroke.

ঘাতক, ঘাতকী বধ কৰোতা, নষ্ট কৰোতা killer, destroyer. স্ত্ৰী. ঘাতিকা, ঘাতিনী। হৃদ. বি. ঘাতন। ঘাতী বি. বধ কৰোতা, নাশ কৰোতা killer. স্ত্ৰী. ঘাতিনী।

ঘাতুক বি. নিষ্ঠুৰ, নিৰ্কৰ্ম cruel, hurtful, গুপ্তভাবে বধ কৰোতা an assassin.

ঘানাক-ঘুজুক বি. অনিশ্চিতৰূপে শুনা slightly rumoured. ক্ৰি. বিণ. ঘানাক-ঘুজুকৈ।

ঘানী বি. তেল পেৰা কল বা যন্ত্ৰ an oil-mill.

ঘাম বি. তাপৰ কাৰণে গাৰ পৰা ওলোৱা পানী perspiration, heat. অক. ধা. ঘাম, ঘাম ওলা তাপৰ কাৰণে গাৰ পানী ওলা to perspire. আমকাল, আমকালি বি. গ্ৰীষ্মকাল, জহৰ দিন the hot season. আমগাঁড়, আমগাঁৰ বাস-কালি হোৱা এবিধ থহ a kind of boil.

আমটি বি. বায়ৰ পৰা হোৱা সৰু

কোঁহা prickly heats. ঘামেচি
'ঘামচি' চোৰা।

ঘাৰ বি. গলখন, ডিঙিৰ পাছফাল
the back of the neck. ঘাৰ-
মোচৰ মাৰিষ বা দুখ দিবৰ
কাৰণে ডিঙি পকা to twist the
neck.

ঘাৰ মোচৰা বি. ডিঙি পকাওঁতা,
ডিঙি পকাই দুখ দিয়া কাৰ্য্য one
who wrings the neck, act of
wringing the neck.

ঘকৱা বিণ. বৰ দুৰ্দ্ধ, অঘাইত very
wicked.

ঘাল সক. ধা. অতিশয় ৰূপে গালি
পাৰ to revile severely, নাশ
কৰ to kill.

ঘালী (প্ৰ. অ.) বধ কৰোঁতা &
destroyer.

ঘিউ বি. মাখন পগাই কৰা খোৰা
বস্তু clarified butter, মূৰৰ
খোলাৰ ভিতৰত থকা ঘিউৰ নিচিনা
বগা বস্তু the brain

ঘিট্‌ঘিট্‌নি বি. বহুত বস্তুৰে
পৰস্পৰে ঠেকা-খোৱাৰ পৰা হোৱা
শব্দ, অনেক মামুহৰ সঙ্গম the
sound of many things
striking one another, an
assemblage of many persons.
অক. ধা. ঘিট্‌ঘিট্‌।

ঘিট্‌ং বি. ডাঙৰ গহীন শব্দ &
thunderlike sound.

ঘিট্‌িৰা বিণ. বাঢ়িব বোৱাৰা, কটীয়া

stunted in growth, dwarfed.
অক. ধা. ঘিট্‌িৰা জাম।

ঘিণ বি. ঘৃণা, অভিশয় নীচ, অশুচি
বা অধম বেন লগা বোধ hate, a
sense of loathing or degrada-
tion. সক. ধা. ঘিণ কৰা, ঘিণ।
বিণ. ঘিণ লগা ঘিণ জন্মোৱা, ভয়ন্ত
hateful, loathsome.

ঘিন্নক বি. তিন্ন'হ জাতীয় এবিধ গুটি
আক তাৰ লতা a wild fruit of
the cucumber family

ঘিল্লা বি. ঘূৰণীয়া গুটি হোৱা এবিধ
বনৰীয়া লতা আক তাৰ গুটি, তাৰ
গুটিৰে ল'ৰাই খেলালি কৰে seed
of a kind of creeping plant
used by children as marbles
in play, চক্ৰ, চকৰি a wheel,
আঠৰ গাঁঠিৰ আগফালৰ ঘূৰণীয়া
হাড়, চৰাইৰ পেটত আহাৰ জীণ
কৰা বস্তু the knee-cap, a
bird's crop. ঘিল্লা খেল ঘিলাবে
কৰা খেলালি।

ঘিল্লা-পিঠা এবিধ পিঠা a kind of
cake. ঘিলা হাঁহ এবিধ সক
বনৰীয়া পানী হাঁহ a species of
teal.

ঘঁকুটিয়া সক. ধা. খোঁচৰ, আঙুলি
বা মাৰিবে অলপকৈ খোঁচা বা ঠেলা
মাৰ shake or stir with a
stick or finger thrust into
something, কথালৈ বন কৰাব

কাৰণে অঙ্গপৰ্কে আঙুলিৰে ঠেলা
হাৰ to nudge.

দুহুতা বিণ. গা কৌচ খোৰা, কঁজা
হোৱা bowed.

দুহুতা বি. কোনো বস্তুত আৰি দিয়া
লক জুকা a small tinkling
bell attached to something.

দুহুতা বি. শস্য বা তৃণ আদি পচি
হোৱা চূৰ্ণ corn, straw or any
other thing crumbled to
dust. বিণ. ভাগি গুৰি হোৱা
reduced to trash, অতি জীৰ্ণ,
জীৰ্ণ worn out, emaciated.

দুহুতা বি. এবিধ সৰু মাছ a kind
of small fish.

দুহুতা বিণ. অতি বৃদ্ধি, অতি জীৰ্ণ
decrepit, emaciated.

দুহু বিণ. ফলিহাৰ লোক, উপচৌকন
লোৱাত আগবঢ়া।

দুহু বি. উৰ্দ্ধ্বাঙ্গ, উদফাই বোগ
asthma. বিণ. দুহুৰীয়া বৃদ্ধ
বোগ থকা asthmatic.

দুহু-মুটীয়া দুহু-মুটী কৰে বিণ. চুটি-
চাপৰ কিন্তু গা শকত আৰু তজ-
বজীয়া of short stature but
stout and smart.

দুহু বি. এবিধ কাঠ বাঁহ বিক্ৰি নষ্ট
কৰা পোক, গাৰ কোনো অঙ্গৰ
অভাৱ বা দোষ a small des-
tructive insect that bores
timber etc., a bodily defect
or imperfection, খোল হুদং

আদিৰ হালৰ হাওনিত লগোৱা
লোৱা-চুৰ গুৰি। দুহু-গুৰি, দুহু-
পোকে কাঠ-বাঁহ খাই কৰা গুৰি।

দুহুগীয়া বিণ. দুশে খোৰা, দুশে ধৰা
attacked or eaten by ghum
দোষ হুত, ঢেকা লগা defective,
tainted.

দুহুৰু ঘালাক 'ঘালাক দুহুৰু'
চোৱা।

দুহুচা জৰী বি. কঁকালত বন্ধা বা
ভিঙিত শিঙা এবিধ সূতাৰ ধুনীয়া
জৰী a fancy cord or lace of
coloured thread.

দুহু-দুশীয়া বিণ. একেবাৰে একোকে
নেদেখা, ঘিট্‌মিটিয়া pitchy (said
of darkness).

দুশীয়া বিণ. তাঁজ লোৱা, বেকা
winding, curved.

দুপুৰ বি. 'দুপুৰ' চোৱা। দুপুৰাই,
দুপুৰ কৰে ক্ৰি. বিণ.

দুপুৰ (অনু. শব্দ.) কোনো গধুৰ
বস্তু বেগেৰে পৰাৰ নিচিনা শব্দ an
imitative sound used to ex-
press that of a thing falling
heavily. দুপুৰাই, দুপুৰ কৰে
ক্ৰি. বিণ.

দুপুৰ (অনু. শব্দ.) বৰ হিলৈৰ নিচিনা
শব্দ।

দুপুৰ আৰু অক. ধা. মূৰৰ পৰা ভৰি-
লৈকে কাপোৰেৰে ঢাক to cover
the body from head to foot
with cloth.

দুইটি বি. টোপনি, টোপনি অহাব
পৰা আকৌ সাব পোৰালৈকে থকা
নিদ্ৰা sleep. ক্রি. দুইটি আৰ
এখুটি শো to have a nap.

দুইটি-দুৰণ বি. টোপনিতে বোদ্ধ
কাটি ফুৰা এটা বোগ so man-
bulism.

দুইটিয়া বিণ. দুটি বা টোপনি
যোৰা, শুই থকা asleep,
sleeping.

দুইনি বি. চিন্তাৰ দ্বাৰা বাহিৰৰ জ্ঞান
নথকা হোৱা অবস্থা, গভীৰ চিন্তা
the state of being lost in
thought.

দুই অক. ধা. শয়ন কৰ, শো to
sleep.

দুইৰ, দুইৰোগ বি. উদফাই
asthma. বিণ. দুইৰীয়া,
দুইৰুগীয়া।

দুই গড়ীয়া বিণ. এলেহুৱা lazy.

দুইই গড়ীয়া বিণ. এলেহুৱা।

দুই বি. দূগ্ধা anything re-
duced to dust.

দুই বি. নৈৰ দাঁতিৰ দ পানী থকা,
বৰ সোঁত নথকা আৰু বতাহে
নোপোৱা কূট, বোপ an inlet of
a river which is used as a
place of safety for boats,
আশ্ৰয়ৰ ঠাই a shelter, a
harbour.

দুই বি. ম'হ, গাহৰি আদি জন্তুৰে
লোট লোৱা খাল a small pool of

water in which buffaloes or
other animals wallow. অক-
ধা. দুই ল বোকাত লেটি ল roll
in mud. পাপ কন্মত লিপ্ত হ to
be addicted to vice.

দুইত কদ. বিণ. ঘোষণা কৰা,
প্রচাৰিত proclaimed, noti-
fied.

দুইয়া বিণ. অলপকৈ তাপ বোধ
কৰিব পৰা partially hot.

দুই অক. ধা. পাক ল, পকা to
turn round, to rotate, আগৰ
মূৰ পাহ হ to turn back,
পৰিবৰ্তন হ to change. কদ. বি.

দুইৰ দুৰা কাৰ্য্য the act of
turning. বিণ. পোণ নোহোৱা
round about. বি. ঘূৰণি দুৰা
কাৰ্য্য act of revolving, মূৰ-
ঘূৰণি বা মূৰ ফুৰণি vertigo. বিণ.
দুইৰীয়া গোলাকাৰ circular.

দুইৰুৱ, দুইৰ (অনু. শব্দ) সৰু চকৰি
দুৰাব নিচিনা শব্দ an imitative
sound used to express that
of a small wheel in motion.
কদ. বিণ. দুইৰুৱণি, দুইৰুৱণি।
অক. ধা. দুইৰুৱা।

দুইৰুৱী, দুইৰুৱী বি. সৰু চকৰি a
small wheel.

দুইৰুৱী বস্ত্ৰ বি. কণি কল a
pulley.

দুই সৰু. ধা. পাক দুৰা, পকা to
cause to revolve, জুট দুৰা,

ওলটো to cause to turn back,
ওলটাই দো to return. ঘুৰাই
আন ওলটাই আন to take or
bring back.

ঘুৰাঘুৰি বি. অহাযোবা, ইফাল
সিফাল কৰা coming and going
back often and often,
moving hither and thither.

ঘুৰি বি. যেনেলাব নিচিনা কিছু
কঁকালৰ ফালে কোঁচ থকা ভাৱনা
আদিত মডাই পিন্ধা এবিধ কাপোৰ,
বাগৰি a petticoat worn by
males on occasions. ঘুৰি আহ
উলটি আহ, ফিৰি আহ to turn
back, to come back. ঘুৰি ঘুৰি
ক্ৰি. বিণ. বাবে বাবে, পুনঃ পুনঃ
again and again. ঘুৰি পকি
ক্ৰি. বিণ. অকাই পকাই walking
about a good deal. ঘুৰি ফুৰ
অহা যোবা কৰি ফুৰ, অকাই পকাই
ফুৰ walk hither and thither,
go about.

ঘুৰীয়া বি. আঁঠুৰাৰ অভাৱত চাৰিও-
ফালে ঘুৰাই আঁঠুৰাৰ নিচিনাকৈ
আঁৰি দিয়া কাপোৰ a cloth
shaped into a temporary
curtain.

ঘূৰ্ণবায়ু বি. ঘুৰি ঘুৰি চলা ঘুমুহা
বজ্জৰ a cyclone, বা'ম্বলী a
whirlwind.

ঘূৰ্ণায়মান বিণ. চকৰিৰ দৰে ঘূৰোৱা

made to revolve, ঘুৰি থকা
revolving.

ঘূৰ্ণিত ব্দ. বিণ. ঘূৰোৱা turned
round.

ঘুৰুটিয়া, ঘুৰুটিখাই ফুৰ অক. ধা.
অকাই পকাই ফুৰ, বাট বা বন্ধ
বিচাৰি ঘুৰি ফুৰ to move about
confusedly to find out the
way or some other thing.

ঘৃণা বি. বিণ, তুচ্ছবোধ hate,
hatred. বিণ. ঘৃণা কৰা বিণ
অস্বোৰা, বেয়া লগোৱা hateful,
loathsome.

ঘৃণাস্পৃশ ঘৃণাৰ পাত্ৰ। ঘৃণাই ঘৃণাৰ
যোগ্য। ঘৃণী ঘৃণাকাৰী, দয়ালু।
ঘৃণ্য ঘৃণাৰ যোগ্য।

ঘৃণিত ব্দ. বিণ. বিণ. লগা, নিম্নিত
hated.

ঘৃত বি. ঘিট clarified butter,
ghee. ঘৃতকুম্ভাৰী চাল-কুঁৱী the
aloe. ঘৃতচী বি. এজনী অপেশবীৰ
নাম, the name of a nymph.
ঘৃষ্ট ধৰিত, মাৰ্জিত। ঘৃতাহুতি
ঘিটুৰে দিয়া আহুতি act of
pouring ghee into a sacrificial
fire, অতিশয় বাগান্বিত very
angry.

ঘেঁও বি. যঁতৰত সূতা কাটোতে
এবাবত যিমান যিনি সূতা ওলায়
an arm's length of thread
in spinning.

ঘেউ ঘেউ (অনু. শব্দ.) কুকুৰে

ভুকাব নিচিনা শব্দ an imitative sound to express that of the barking of a dog.

যেং কবি উঠ বব খঙেবে ডেকাহি মাৰি দি to utter loud angry words. যেং কবি শব্দ কবি suddenly uttering an angry sound.

যেঁকেটাল সৰু. ধা. কোনো কথা খুচৰি খুচৰি যেনে যেনে লোধ, কোনো মাৰি বা আঙুলি সুমাই লৰা to ask about something repeatedly, to stir up with a stick etc.

যেঁকেটাল বি. কৰিবলৈ টান, যোঁচৰ difficult to do.

যেঁচুলি বি. এবিধ বনবীয়া আলু আৰু তাৰ গছ a kind of root and its plant.

যেঁতা অক. ধা. বহুত লাভ কৰ, বাস্তবীয় কথা সিদ্ধি কৰ to make a great profit. বি. দাত a flourish of musical instruments.

যেঁহনি বি. মৰিবৰ সময়ত কফে ধবাত ভিঙিৰ পৰা হোৱা শব্দ the death rattle. অক. ধা. থেৰো থেৰো কৰ to be undecided.

যেঁহু বি. আটা-গুৰি কৰা শস্য wheat, ইকৰাৰ ধোৰ।

যেঁকেচ বি. ইচ্ছা নকৰাকৈ অকস্মাৎ

কৰা অলপ দায় বা অগৰ a slight unintentional fault.

যেঁকেটা বিণ. বিণ লগা, অপৰিচ্ছাৰ hateful, unclean. যেঁকেটা খোৱা বিণ. বাবে বাবে অপমান পাই নিলাজ হোৱা deprived of the sense of self-respect by being frequently subjected to insults.

যেঁকেৰ (অনু. শব্দ.) দাৰে কোব মৰাৰ নিচিনা শব্দ an imitative sound used to express that of striking with a *da*, ক্ৰি. বিণ. যেঁকেৰ কৰে, যেঁকেবাই।

যেঁতা অক. ধা. খুজি খুজি আমনি কৰ, কুতূৰ to beg repeatedly in a pitiful and vexing tone, কুতূৰ দৰে গোজৰ to snarl as a dog. বি. যেঁতনি গেঙেবি, কুতূৰৰ গোজৰনি the growl of a dog. বাবে বাবে খোজা কাৰ্য্য।

যেঁটেলা বিণ. মলিন, লেতেৰা dirty.

যেঁতা বি. দাত, গীতবাস্তব একো অংশৰ পাছত বজোৱা বাস্তব musical flourish made at the end of each part of a musical performance. অক. ধা. যেঁতা মাৰ, বান্ধনাৰ ছেত মাৰ, অন্ত কৰ বা হ to mark the end of a part of a song by a flourish

of musical instruments,
close.

বেব বি. বেব, পবিবি, চাবিওফালব
কোথ width of circum-
ference of a thing. অক. ধা.
বেব, আওব, বেউন কব, to
surround, to encircle.

বেবেবে বি. কফে ধবা ডিভিৰ পবা
ওলোৰা শব্দ an imitative word
used to express the sound
of breath catching in the
throat. কঁদ. বি. ঘেৰেৰণি। অক.
ধা. ঘেৰেৰা। বিণ. ঘেৰেৰীয়া।

বেলা সক. ধা. আনন্দ আক
ফিতাহিবে ব্যৱহাৰ কব to use
pompously. কাম কাজ নকৰি
ধেমালি কৰি ঘূৰি ফুৰ to move
about gaily, জিৰণি ল to
enjoy rest.

বেলেং ঘেটেং বি. জুলীয়া বস্ত
পাত্ৰৰ ভিতৰত লবিলে বা
জোকাবিলে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ,
অহিব অবহা।

বেলী বি. গৃহিণী, পত্নী a wife, ঘৰ
বাৰীৰ অধিকাৰিণী the mistress
of a house.

বেল্লা সক. ধা. বা মাৰ, কটা অন্তৰে
কোৰ মাৰ বা প্ৰহাৰ কব to
strike with a cutting
weapon. বৈয়াল বিণ. বৰকৈ বা
লগৈয়া, চোকা sharp, fierce.

বেঁক সক. ধা. আঙুলি বা জোকা

বস্ত্ৰবে ককি বাহিবলৈ আন to
gauge out, to scoop.

ঘোঁকট সক. ধা. কোনো বস্ত্ৰ
ভিতৰলৈ মাৰি আদি সুমাই তাত
থকা বস্ত্ৰ লবা বা ধোচ to stir or
shake with a stick, thrust
into anything. বি. সহজে ঢুকি
নোপোৱা ঠাই a place not
easily accessible. বিণ. সহজে
পাবলৈ, কৰিবলৈ বা বুজিবলৈ টান
difficult to get or do or
understand.

ঘোঁকট-পাকট বি. অসুবিধা, জঞ্জাল
inconvenience, difficulty.

ঘোঁকা বি. কোনো দমাই বা গোটাই
ধোৱা বস্ত্ৰৰ পৰা ধাপ মাৰি নিয়া
এমুঠি a handful taken out of
a heap or large quantity of
things. ঘোঁকাঘোঁকে ক্ৰি. বিণ.
ধামোচা-ধামোচ handful by
handful. ক্ৰি. ঘোঁকামাৰ।

ঘোঁকাজালি বি. চল পাই অধিককৈ
নিয়া কাৰ্য্য the act of taking
in large quantities.

ঘোঁকোটী, ঘোঁকটা বি. আঙুলি বা
মাৰিবে মৰা ঠেলা বা থুন্দা a
thrush made with a finger
or stick. ক্ৰি. ঘোঁকোটীমাৰ।

ঘোঁট সক. ধা. মাৰি ঘূৰাই গিহ,
মিহলা বা মথ to mix by stir-
ring or agitating with a
stick.

বোটা বি. বহু বোটা পাত্র a bowl or vessel in which anything is mixed by stirring.

বোটানী বি. বোটামাৰি a stick with which anything is mixed by stirring.

বোটা বি. গাখীৰ চেনিৰ লগত ভাং হুটি কৰা এবিধ জুলীয়া মাদক বস্তু an intoxicating drink made by mixing *ganja*, sugar and milk together.

বোৰবোৰ বি. বোৰা মেলোৰা খেল a horse-race.

বোৰা বি. অশ্ব, ঘোটক a horse, a pony. স্ত্রী. ঘুৰী। হিঁলেৰ টুপী ফুটোৰা হাতুৰী। The hammer of a gun.

বোৰা চোৱা বি. বোৰা বখীয়া, বোৰাৰ কাম কৰোতা a groom, man who has the charge of a horse.

বোৰা-চোৱাবী অখাবোহী।

বোৰানিৰ বি. এবিধ নিমগছ the Persian Lilac or Bead tree.

বোৰা-বাগৰ বি. নিচেই অলপ সময় চাবি পাটিত পৰি জিবনি লোৱা কাৰ্য্য a short rest taken by lying down.

বোৰা-শলখা বি. ডিডি উখহি উশাহ লব নোৱৰাকৈ শাল মাৰি ধৰা বোৰাৰ anthrax.

বোৰা-শাল বি. বোৰা ঘৰ a horse-stable.

বোৰোচ্ বি. 'বোৰোচ্' চোৱা।

বোৰোৰ বি. মাত্ৰহে কাহিলে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ a sound of a cough.

বোৰ, বোং বি. ৰাঘ জাতিৰ এবিধ জন্তু the black leopard.

বোৰগোলা বি. ভগ্না, ফটা, খীৰ broken, torn, worn out.

বোচা বি. মুকুটি, মুঠিৰে মুখত কৰা আঘাত a blow with clenched fist on the face, খং, বাগ anger.

বোচাম গাঁঠি মেলিব নোৱাৰা বান্ধ an intricate knot.

বোটক বি. বোৰা a horse.

বোটবোট (অনু. শব্দ.) লৰা-লৰিকৈ পানী খাওঁতে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ an imitative sound like that of somebody drinking water hastily.

বোট, বোটা বি. ঢোক, ঢোকা a draught of liquid.

বোকা বিণ. বোকা বা মাটি বিহলি muddy, dirty.

বোকাৰ লক. ধা. ঘাঁটি বোকা কৰ to make muddy by stirring.

বোপ বি. চাৰিওফালে চকা লক একাৰ ঠাই a small dark place, নৈৰ বুলি a harbour. বোপ জাৰ চাৰিওফালৰ পৰা বেৰি একাৰ কৰ

cover with darkness. ঘোপ
অবা বিণ. বব এক্কাব gloomy.

ঘোপা বিণ. দ কৈ বহা, তললৈ
সোমোৰা sunken, পৰ্বতৰ গহ্বৰ
& cave in a hill. ঘোপা কৰ
থঙেৰে বা দেখা শক্তি বঢ়াবলৈ
কোঁচাই সক কৰ to contract as
the eye with anger or to
increase the power of vision.
ক্রি. বিণ. ঘোপাটকৈ।

ঘোপা চকুৱা বিণ. দকৈ বহা চকুৰে
sunken eyed.

ঘোপলা-মুপলি বিণ. ওখ চাপৰ
কৰি কটা unevenly cropped
as one's hair.

ঘোৰ বি. ভয় লগা, ভয়ঙ্কৰ, ভয়ানক
frightful, এবল, গুৰু, অতিশয়
excessive, grave.

ঘোৰ্ বি. ভাঁজ, বেচ & curve, &
bend. ঘোৰ খা, ঘোৰ ল অক. ধা.
বৈকা হ, ভাঁজ ল to bend, মন
ওলটো to change one's mind.

ঘোৰভৰ বিণ. বব ভয়ানক, বব
এবল exceedingly frightful,
very intense.

ঘোৰা সক. ধা, ভাঁজ লগা, ভিৰা
to bend, আগৰ মত একৰাই আন
মতলৈ আন to convert to &
new opinion.

ঘোৰোৰ (অনু. শব্দ.) টোপনিত
নাকৰ পৰা হোৱাৰ নিচিনা শব্দ an
imitative word used to

express the sound of snoring
or of a cat purring. অক. ধা.
ঘোৰ-ঘোৰা। বি. ঘোৰোৰণি।

ঘোজ সক. ধা. খঁচি বা সানি বোকাৰ
নিচিনা বা লেউলেৰা কৰ to
make muddy by agitating
or stirring, সমূলি নষ্ট কৰ,
বিচাৰি বিচাৰিমাৰ to devastate,
to desolate. বি. পাতল বোকাৰ
দৰে লেউলেৰা বস্তু, মাখন তুলি
পানীৰে সৈতে পাতলকৈ গুলা দৈ
something of the consis-
tency of thin mud.

ঘোলা বিণ. ঘোলৰ নিচিনা, বোকা-
যুক্ত muddy as liquid, rotten
as eggs.

ঘোল্‌ঘুলীয়া বিণ. গেলগেলীয়া,
বৰকৈ পকি গলিযন হোৱা over-
ripe.

ঘোলনী বি. জড়ক আহাৰ-পানী
দিয়া নাৰৰ নিচিনা কাঠৰ পাত্ৰ &
manger.

ঘোলা বি. বোকা বা মলিযুক্ত
muddy, dirty, গেলা, কুহ্ম গেলা
rotten or addled.

ঘোষ সক. ধা. উচ্চ শব্দেৰে প্ৰকাশ
কৰ to proclaim, to sing or
chant. বি. শব্দ, ধ্বনি sound.

ঘোষক বি. জাননী দিওঁতা, প্ৰচাৰক
public crier, & proclaimer.

ঘোষণা বি. জাননী, সৰ্ব্বত্ৰ প্ৰচাৰ,

ইত্তাহাব a notice, proclamation, declaration.

মোম্বায়া বোম্বায়ে গার্ড কোঁবর সকলব সাময়িক বসতি (মহাভাবত)

মোম্বায়া বি. উদয়ণ বজাব বীণা।

মোম্বা বি. ওজাই লগাই দিয়াব পাছত পালী বিলাকে একেলগে গোরা গীত বা পত্ৰ the part of a song or verse in which the company joins the singer or chanter, a chorus, মাধবদেবে লিখা এখন মহাপুৰুষীয়া ধৰ্মপুথিব নাম a name of a religious book written by Madhabdev.

মো-মো কৰে ক্রি. বিণ. বেগেবে সোঁতব দবে in a rapid current. মো-মোৱা অক. ধা. মো মো কৰে বা বেগেবে সোঁত বৈ ওলা বা ব to flow in a stream.

মোণ বি. গোক্, গন্ধ smell.

মোণজ মোণেশ্বৰজাত।

মোণেশ্বৰ বি. গোক্ লোৱা অজ, নাক the organ of smell, the nose.

মোণ বি. যাক শোভা গৈছে, যাব গোক্ লোৱা হৈছে that which is smelt.

চ

চ ব্যঞ্জন বৰ্ণব বট আখৰ the sixth letter of the consonants.

চ বি. এবিধ গছ a kind of tree.

চং বি. খোপা বান্ধিব নিমিত্তে ছিগা চুলিব মুঠা false hair, ভাৰনাৰ মাজত দৰ্শকৰ আনন্দ বচাবৰ কাৰণে ফুচুৰি ভাও দিয়া কাৰ্য্য, প্রহসন a farce, a ridiculous or empty show.

চক বি. অকস্মাৎ পোৱা ভয়, উঁচাপ sudden terror, fright. অক. ধা. অকস্মাৎ ভয় পা, উঁচাপ বা to be frightened.

চক্ খা অকস্মাৎ ভয় পা to be suddenly frightened. চক্ ধব ভয় পাই শিব মূৰ থিয় কৰ to start and raise up head from fear. স্ক. ধা. চক্ খুৱা অকস্মাৎ ভয় পুৱা to frighten.

চঁচা স্ক. ধা. আনক চাঁচিবলৈ দ্বে to cause to be smoothed. বিণ. অন্ত্ৰেবে চাঁচি পৰিষ্কাৰ কৰা made smooth by scraping.

চঁছ বিণ. নিমজ, মিহি smooth, উকা plain.

চঁছালি বি. বেব আদি দিবলৈ বাঁহ ফালি কৰা গঁজুলি long strips of bamboo strung together to use as a wall, covering etc.

চঁডাল, চঁডাল বি. হিন্দুব এটা নীচ

জাতি a low caste of Hindus.
টপা বি. এবিধ সুগন্ধি ফুল a kind of fragrant flower.

টহা বি. কোনো বস্তুৰ গাৰ পৰা এবাই পৰা চলি বা পাতল খণ্ড a thin piece flaking off. অক. ধা. টহা হেল, টহা খা।

টক্ বি. গোটা গাকৰ দুই মূৰে লগোৱা ঘূৰণীয়া আৰু ফুল বচা ভলা the embroidered end of round pillow, সাঁফৰ থকা ঘূৰণীয়া পাহি বিশেষ a basket with a lid.

চক্ বি. টকা বা মোনৰ চাৰি ভাগৰ এভাগ বুজোৱা চিন, চাৰি অনা বা দহসেৰ বুজোৱা অক the figure denoting one-fourth of a rupee or a maund.

চক বি. চাৰিচুকীয়া ঠাই a square, চাৰিওফালে ঘৰ থকা চাৰি চুকীয়া a square space surrounded by houses. যেনে—চক বজাৰ।

চক্চকীয়া বিণ. উজ্জল, জিলিকি glittering, glossy, সোৱাদ, বসাল pleasing to the palate.

চক্চৰা বি. দাঁতিত বাওবে বহুৱা ঘূৰণীয়া বহা চাৰি a round sitting mat. চক্ভৰ বি. বাতুৰ পদত আদিত ঘূৰণীয়া সাঁচ কটা জীখাৰ যতন a rude form of

brace and bits for engraving on metals.

চক্ৰক্ বি. ওলায়েই বেগেতে মাৰ বোৱা দীপ্তি, অকস্মাৎ ওলাই আকৌ নাইকিয়া হোৱা পোহৰ a flash of light, জিলিকনি glitter, lustre. বি. চক্ৰকনি। অক. ধা. চক্ৰককা অকস্মাৎ পোহৰ হৈ নাইকিয়া হোৱা, জিলিক to flash, to glitter. বিণ. চক্ৰকীয়া। ক্ৰি. বিণ. চক্ৰকক্ কৰে পোহৰ হৈয়েই বেগেতে মাৰ গৈ, অকস্মাৎ মাৰ পাই in quick flashes, awaking suddenly.

চকৰ্ বি. গাভ থকা ঘূৰণীয়া সাঁচ বা চিন a round mark or spot, বজাৰ আগত নিয়া এবিধ দীঘল নাল লগোৱা কাপোৰৰ ঘূৰণীয়া আৰোহান a circular screen in a long handle carried before the Ahom Rajas as a sign of royalty.

চকৰা বি. মতা পখিলা a male silk moth. স্ত্ৰী. চকৰী।

চকৰি বি. কোনো বস্তু ঘূৰিবৰ নিমিত্তে লগোৱা সৰু চকা a wheel, গাভ থকা সৰু ঘূৰণীয়া সাঁচ, চকৰ a round spot on the body.

চকৰি-কৌটী বি. কেঁটত চকা থকা এবিধ কৌটী সাপ cobra de capello.

চকলং বি. আহোম প্রথা অনুসৰি
তেওঁলোকৰ বিয়াৰ অনুষ্ঠান the
ceremony of final union in
marriage by the Ahoms.

চকল, চকলা বি. চেপেটাকৈ কটা
খণ্ড a slice.

চকলা-চকল বি. অনেক পাতল খণ্ড
কৰা divided into many
slices.

চকলা-টেঙা বি. নিম্ন টেঙাতকৈ
অলপ ডাঙৰ এবিধ টেঙা a kind
of acid fruit.

চকলিয়া ক্রি. চকলা-চকল কৰ,
পাতলকৈ ডোখৰ ডোখৰ কৰ to
slice. চকলীয়া বিণ. চেপেটা
আৰু ঘূৰণীয়া আকাৰৰ round
and flat.

চকা বি. পহুমৰ গুটিৰ আধাৰ the
seed vessel of the lotus,
আঙঠিৰ বাধৰ পতা ঠাই the part
of a ring where the stone
is set.

চকা সক. ধা. লোৰাদ লোৰা to
cause to taste.

চকা যা কোনো পাত্ৰৰ বিশেষকৈ
মাটিৰ পাত্ৰৰ গাৰ পৰা জুইৰ তাপ
পাই পাতল ঘূৰণীয়া এচকলা এবাই
পৰ falling off of a thin layer
from the surface.

চকাছক্কা বিণ. অলপ পোহৰ থকা
faintly lighted or shining,
নয়ানে নিজিলিকা not uni-

formly bright or painted.
বি. অলপ পোহৰ, অস্পষ্ট দীপ্তি
dusk, twilight. ক্রি. বিণ. চকা
ছক্কাইকৈ।

চকাখকা বি. ধন্তেক থাকি যাব
যোৱা পোহৰ a temporary
flash of light, অস্পষ্ট পোহৰ
twilight. ক্রি. বিণ. চকা-
খকাকৈ।

চকাৰ বকাৰ বি. কোনো কথাৰ
সুংসূত্র the smallest particle
of information or know-
ledge.

চকিত বিণ. চমকিত, ভ্ৰস্ত
startled.

চকৌ বি. চাৰিটা থুৰা থকা বহা
আসন a chair, a stool, বজাৰ
নগৰ বা গড়ৰ পৰ দিয়া ঠাই a
place where a guard is
placed.

চকৌদাৰ, চৌকৌদাৰ বি. পৰ দিয়া
মানুহ a guard.

চকৌয়াল বি. পৰীয়া, চকৌদাৰ a
guard, a sentry.

চকু বি. চকু, নেত্র, শৰীৰৰ যি অঙ্গেৰে
দেখা যায় the eye, বীহ আদিৰ
আখি the knot caused by the
outgrowth of a branch, খহ,
কোঁহা আদিৰ মাজত থকা গুটিৰ
নিচিনা বস্তু the central core of
a boil, গুটিৰ কণ the germ of
a seed. চকু-গজ বুজন হ, ভাল

বেয়া বুজিব পৰা হ to grow up, to be able to understand what is right and what is wrong. চকু চৰহা বি. মানুহৰ চকুত সোমাই ককি দিয়া এবিধ সৰু পোক a small insect which gets into the eyes. বিণ. পৰব ভাল সহ কৰিব নোৱাৰা, পৰজী-কাভৰ, চকু পোৰা envious. চকুৰ পচাবতে ততালিকে, নিমিষতে instantly, in the twinkling of an eye. চকু চিপ অলপ টোপনি আহ to doze. চকুজুৰা চাই সন্তোষ লাভ কৰা to please with eye. চকু টোকা পৰজী-কাভৰ envious. চকুত ধৰ জ্বলমিল কৰা to dazzle. চকুত পৰ দৃষ্টিগোচৰ হ to appear. চকু দি পাবৰ ইচ্ছাৰে চা, বৰকৈ মন লগা to be attracted, চকু নম্বা চকু উৰহা আৰু বঙা হোৱা বোগ ophthalmia. চকু পকা ঋ ভাব দেখা to frown. চকু পোৰ আনৰ ভাল দেখি বেয়া পা to be envious, চকু পোৰা বিষলীয়া envious. চকু ফুৰা ওপৰে ওপৰে চা to glance. চকুত ৰালি মাৰ কাঁকি দে, প্রবঞ্চনা কৰ to deceive, to cheat. চকু মুদ চকু জপা to close the eyes, মৃত্যু হ to die. চকু-মুদা কুলি কাঁকি দি খোৱা মানুহ deceiver. চকু

ৰেলি চা কোনো মানুহৰ ফালে শুভ দৃষ্টি কৰ, অনুগ্রহ কৰ to pity, to favour. চকুৰ তুটা অগ্নিৰ বস্তু an eyesore. চকু ৰাখ সাবধান ল to take care, দেখি থাক to keep an eye on. চকুৰোৱা, চকু লগা, চকুত লগা শুৱনি attractive.

চকুৱা বিণ. আখি ধকা knotted. চকোৰ বি. জ্যোৎস্না পান কৰি ভৃগু হোৱা এবিধ চবাই greek partridge. জী. চকোৰী।

চকোৱা বি. বাৰীৰ চাৰিওফালে দিয়া বেৰ, টাটি a fence raised around a compound. চকোৱা ৰৰা বি. এবিধ ধান, ইয়াৰ প্ৰায়ে কোমল চাউল খোৱা হয় a kind of paddy.

চকোৱা (পু. অ.) চকিয়াল, পৰিয়া a guard, a sentry.

চক্ৰ বি. বথৰ ঘিলা, ঘূৰণীয়া চকৰিৰ আকাৰৰ বস্তু a wheel of a chariot, a cycle, কুমাৰৰ চাক a potter's wheel, দাঁতিত ধাৰ থকা এবিধ অস্ত্ৰ a circular missile weapon, ৰাশি চক্ৰ zodiac, দেশৰ এক খণ্ড a division of a country, ৰঞ্চনা চক্ৰান্ত fraudulence, machination. চক্ৰগতি ঘূৰি ঘূৰি কৰা গমন revolving motion. চক্ৰধৰ বিষু। চক্ৰপাণি বিষ্ণু। চক্ৰবৰ্ত্তী

বহু দেশৰ ওপৰৰ বজা, অধিবাজ
an emperor, ব্ৰাহ্মণৰ উপাধি
বিশেষ। চক্ৰবাক চাকৈ চকোৰা
the ruddy sheldrake. জী.
চক্ৰবাকী। চক্ৰবাত বি. ঘূৰা
বতাহ, বা-মাৰলি whirl wind,
ভূপাৰ্ভ the name of a demon.
চক্ৰবাল বি. দিগন্ত, আকাশ আৰু
পৃথিৱী লগালগি হোৱা যেন দেখা
চাৰিওফালৰ ঘূৰণীয়া সীমা বা
বেখাটো the horizon.

চক্ৰবৃদ্ধি বি. সুতৰ সুত compound
interest.

চক্ৰবেহু, চক্ৰবৃহ বি. যুদ্ধত
ঘূৰণীয়াকৈ শাৰী কৰি ৰখা সৈন্য
সমূহ a circular army of
troops.

চক্ৰাকাৰ, চক্ৰাকৃতি বিণ. চক্ৰৰ
আকাৰৰ, ঘূৰণীয়া, মণ্ডলাকাৰ cir-
cular, ঘূৰণি লগা reeling. ক্ৰি.
বিণ. চক্ৰাকাৰে ঘূৰি ঘূৰি
reeling.

চক্ৰান্ত বি. কুট কোশল, ষড়যন্ত্ৰ
intrigue, plot.

চক্ৰী বি. চক্ৰধাৰী বিষ্ণু Bishnu,
চকৰি কেঁটা সাপ cobra capello
চক্ৰান্তকাৰী, ষল, কুটিল, দুষ্ট
crafty, scheming, designing,
intriguing.

চৰ বি. আনন্দ pleasure.

চৰ্গা বি. এন্ধাৰ বাতি উৰি আহি

জুইত পৰা এবিধ সৰু পোক a
kind of small-winged insect.
চৰ্গাপৰ অকস্মাৎ আহি লোকৰ ভাগ
ল to come suddenly and
unexpectedly and take a
share of another's thing.

চক্ৰীল বি. বন্দুকৰ আগত থকা
ভৰোৱাল a bayonet.

চচমা বি. দীপ চকু spectacles.

চচৰা বি. শুকান জিকা বা ভোলৰ
ভিতৰত থকা জালখন।

চচাৰ বি. এজন ইংৰাজ কবি।

চজিনা, সজিনা বি. দীঘল হেঁই থকা
এবিধ গছ the horse-raddish.

চঞ্চলীয়া, চঞ্চলীয়া বিণ. চনকা,
বেগতে ভগা, মূৰমূৰীয়া easily
broken, brittle.

চঞ্চৰ (পু. অ.) বিণ. চঞ্চল।

চঞ্চৰিক বি. ভোমোৰা the black
bee.

চঞ্চল বিণ. লবি থকা moving,
অস্থিৰ restless, পৰিবৰ্ত্তনশীল
changeable. জী. চঞ্চলা।

বি. চঞ্চলতা।

চঞ্চলা বি. লক্ষ্মী, বিহাং।

চঞ্চু, চঞ্চু বি. চৰাইৰ ঠোঁট a
beak.

চঞ্চাপ বি. চোলা আদিৰ দাঁতিত
লগাই দিয়া কাপোৰ a strip of
cloth tacked to the outer
part of a garment.

চট্ বি. যথাগাটেৰে কৰা এবিধ বৰ

চৰীয়া কাপোৰ, ইয়াৰে খেলা আদি
কৰা হয় a kind of coarse cloth
made from jute, sackcloth.

চট্‌ বি. অলপ পানীত তল গৈ থকা
বালি sand under shallow
water.

চট্‌ক বি. ঘৰ-চিৰিকা a sparrow,
চকমকনি।

চট্‌ক সক. ধা. গচক, গৰক to
trample.

চট্‌চট্‌ (অনু. শব্দ.) বি. চেপেটা
পাতল বস্তুৰে আঘাত কৰিলে
হোৱাৰ নিচিনা শব্দ an imita-
tive sound like that produ-
ced by striking with a thin
flat thing. বি. চট্‌চট্‌নি। অনু.
ধা. চট্‌চট্‌, চট্‌চট্‌ই ফুৰ অস্থিৰ
হৈ ফুৰ to move about
restlessly. চট্‌চট্‌ীয়া বিণ.
কথকী আৰু চট্‌ফট্‌ীয়া brisk
and talkative.

চট্‌প্‌, চট্‌প্‌ বি. চেপেটা বস্তুৰে
কোবালে উঠা শব্দ sound of
striking with a flat thing.

চট্‌পোহৰ বি. ব্ৰহ্মমুহুৰ্ত্ত, পূৰ্বাকাশত
পোহৰ হোৱাৰ সময়, নিচেই বাতি
পুৰা, early in the morning.

চট্‌ (উপ. শব্দ.) দীঘল সজীয়া চেপেটা
বস্তু বুজাবলৈ সংজ্ঞা শব্দৰ পাহত
ব্যৱহৃত শব্দ যেনে পাট-চট্‌ a par-
ticle used after a noun to
denote a long flat thing. বি.

দীঘল চেপেটা বস্তু, সক আৰু ভাল
বস্তু বুজাবলৈ চট্‌ হয়।

চট্‌াই-চৰা বি. বাহৰ কাঠিৰে বোৰা
ওপৰত পাটি নলগোৱা আসন &
sitting mat.

চট্‌াই পাখৰী বি. ধুনপেচ মাৰি
চট্‌কট্‌াই ফুৰা হুচৰিঞা ভিৰোতা.
বচকী ভিৰোতা, a coquette.

চট্‌াচট্‌ বিণ. বেলেগ বেলেগ sepa-
rate. ক্ৰি. বিণ. চট্‌াচট্‌কৈ,
চট্‌াচটে।

চট্‌ি, চট্‌ি-জোতা বি. গোবোহাৰ
ফালে ঢাকনী নথকা এবিধ জোতা
slipper.

চট্‌ি (পু. অ.) বি. গপ।

চট্‌িয়া অক. ধা. উচট to be
incited.

চট্‌ি-জোতা বি. ভৰিৰ গেমোৰা ঢাক
নোখোৱা কিন্তু পতা ঢাক বোৰা
এবিধ জোতা, তালতলী জোতা,
slipper.

চট্‌ীয়া বিণ. চেপেটা দীঘল long
and flat.

চট্‌টচট্‌ অক. ধা. পাতল চেপেটা
বস্তুৰে আঘাত কৰাৰ বা জুইত
খৰি ফুটাৰ দৰে শব্দ to make a
flapping or cracking sound.

চট্‌কট্‌ বি. ধৰফৰ, গাৰ বা মনৰ
দুখত অস্থিৰ হোৱা অৱস্থা struggl-
ing in agony of mind or
body. অক. ধা. চট্‌কট্‌। বি.
চট্‌কট্‌নি।

চটকটীয়া বিণ. চকল brisk.

চটুল বিণ. চকল, লঘু, মনোহব
ভঙ্গীযুক্ত fickle.

চটুড়া সক. ধা. চাটুকব, ফুচুলা, মিছা
প্রশংসা বা উৎসাহৰ দ্বাৰা মন ভুলা
to induce or make agreeable
by flattery.

চঠা-দিনা বি. আভিৰ আগৰ বা
পাছৰ চতুৰ্থ দিন the day pre-
vious to that before yester-
day or the day after that
following tomorrow.

চড় (পু. অ.) অক. ধা. কোনো বস্তুৰ
ওপৰত উঠ to mount, বেছি হ,
বাঢ় to increase.

চড়ক বি. বহাগৰ দোমাহিত অনুষ্ঠিত
শৈব উৎসব বিশেষ।

চড়ক পূজা বি. উক্ত পূজা।

চড়া (পু. অক.) সক. ধা. ওপৰত
পিন্ধ বা ল to put on, অতিক্রম
কৰ, পাৰ হ to pass over.

চণ্ড বিণ. বৰ খঙাল, অলপতে খং
উঠা, অলপতে বুদ্ধি ভ্রম হোৱা, উগ্র,
বাবাস্বক furious, passionate,
crazy.

চণ্ড-কৌশিক বি. বিশ্বাসিত।

চণ্ডা বি. মুখৰা, মুখ চোকা, দন্দুৰী,
তিবোতা a foul-mouthed
woman, a shrew.

চণ্ডাল 'চাণ্ডাল' চোৱা।

চণ্ডাশোক বি. বৌদ্ধ ধৰ্ম গ্রহণ কৰাৰ

পূৰ্বে অশোকৰ নাম চণ্ডাশোক
আছিল।

চণ্ডিনাল বি. প্রথম পদাৰণী
বচয়িতা।

চণ্ডী বি. দুৰ্গাৰ এটা নাম, বাইকৈ
মহিষাসুৰক মাৰিবলৈ ভেঙে যি কপ
ধৰিছিল, সেই কপৰ নাম; বার্কণ্ডেয়
পুৰাণৰ যি ভাগত সেই যুদ্ধৰ বৰ্ণন
আছে সেই ভাগৰ নাম, খঙাল
তিবোতা the goddess Durga,
specially the form she
assumed in order to kill
the Asura called Mahisha,

a furious woman. চণ্ডী-
মঞ্জল বি. চণ্ডীদেৱীৰ মাহাত্ম্য
প্রকাশৰ হেতু ৰচিত কাব্য। চণ্ডী-
মণ্ডপ বি. দেৱীৰ পূজাঘৰ।

চ'ত বি. বছৰৰ শেষ মাহ the last
month of the Hindu year.

চ'ত ফুৰা বি. সংস্কৃত টোলত পঢ়া
হাত্ৰই চ'ত মাহত গুৰুৰ নিমিত্তে
সংস্কৃত ভোজ আৱৃতি কৰি ধন
সংগ্ৰহ কৰা কাৰ্য্য।

চত বি. তলতীয়া অৱস্থা, অধীনতা
subordination. বিণ. অধীন,
তলতীয়া subordinate.

চতবতনি বি. অস্থিৰতা unsteadiness.
অক. ধা. চত্বত। বিণ.

চতবতীয়া।

চতি বি. ঘৰৰ খুঁটাৰ কান্ড
পথালিকৈ দিয়া কাঠ বা বাঁহ a
beam, a support of a roof.

চতুষ্কৰ বি. বৰ ওখ ডাঙৰ এবিধ
আও কাঠি গছ a kind of tree.

চতুৰ বি. চাৰি four.

চতুৰ বিণ. নিপুণ, পাৰগ, বুদ্ধিম
clever, cunning, skilful,
sharp. স্ত্রী. চতুৰী। বি. চতুৰতা,
চতুৰালী, চাচুৰী।

চতুৰক বিণ. হাতী, ঘোঁৰা, বথ আৰু
পদাতি এই চাৰিটা অঙ্গ বা ভাগ
থকা consisting of chariots,
cavalry, elephants and in-
fantry.

চতুৰস্ত্ৰ বিণ. চাৰি চুকীয়া square
having four corners.

চতুৰানন বি. ব্ৰহ্মা a name of
Brahma.

চতুৰাশ্ৰম ব্ৰহ্মচৰ্য্য, গাৰ্হস্থ্য, বাণশ্ৰম,
সন্ন্যাস।

চতুৰ্ভুগ বি. চাৰি গুণ four
times.

চতুৰ্থ বিণ. চাৰি সংখ্যা পূৰ্ব কৰা,
তিনিৰ পাছৰটো the fourth.

চতুৰ্থী বি. মৃতকৰ উদ্দেশ্যে মৰাৰ
চাৰি দিনৰ দিনা কৰা কাৰ্য্য the
ceremony performed on the
fourth day after death.

চতুৰ্থাংশ চাৰি ভাগৰ এভাগ one-
fourth, চতুৰ্থী বি. আউনী বা
পূৰ্ণিমাৰ পাছৰ চতুৰ্থ দিনৰ তিথি
the fourth day of the lunar
month.

চতুৰ্দশ বি. চৈধ্য, চৈধ্য সংখ্যা পূৰ্বক

fourteen, the fourteenth. স্ত্রী.
চতুৰ্দশী আউনী বা পূৰ্ণিমাৰ আগ-
দিন the fourteenth day of
lunar month.

চতুৰ্দিশ বি. চাৰিওদিশ বা ফাল
the four cardinal points of
the compass. ক্ৰি. বিণ.
চতুৰ্দিশে চাৰিওফালে all
around.

চতুৰ্দোল বি. চাৰিজনৈ কান্ধত নিয়া
দোলা a litter borne by four
men.

চতুৰ্দাশ চাৰিওফালে every
where.

চতুৰ্বিংশতি একুবি চাৰি, চৌবিশ,
forty four.

চতুৰ্বিধ চাৰি প্ৰকাৰৰ, চাৰি
জাতিৰ বা শ্ৰেণীৰ of four
kinds.

চতুৰ্বেদী বি. চাৰিও বেদ জনা
লোক।

চতুৰ্ভিতি (পু. অ.) বি. চাৰিওফালে।

চতুৰ্ভুজ বিণ. চাৰি হাত থকা
having four arms. বি. চাৰিটা
সবল বেধাৰে সীমাবদ্ধ ক্ষেত্ৰ a
quadrilateral figure.

চতুৰ্ভুখ বিণ. চাৰি মুখীয়া having
four faces. বি. ব্ৰহ্মা a name of
Brahma. ক্ৰি. বিণ. চতুৰ্ভুখে
চাৰিখন মুখেৰে with four
mouths.

চতুৰ্ভুগ বি. চারি যুগ, সভ্য, ত্রেতা, দ্বাপর, কলি the four ages.

চতুৰ্বর্গ বি. ধর্ম, অর্থ, কাম আক মোক্ষ এই চারিটা মনুষ্য জীবনের প্রধান বস্তু the four principal objects of human pursuit, namely, virtue, wealth, sensual enjoyment and final beatitude.

চতুৰ্বর্গ বি. হিন্দু প্রধান চারি জাতি যেনে—ব্রাহ্মণ, ক্ষত্রিয়, বৈশ্য আক শূত্র the four original classes of the Hindus.

চতুর্বেদ বি. চারি বেদ—ঋক্, সাম, যজুঃ, অথর্ব the four vedas of the Hindus.

চতুর্থা বিণ. চ'তত জন্মা বা হোবা born or produced in the month of Chaitra.

চতুর্কোণ বিণ. চারি চুকীয়া having four angles or corners. বি. চারি চুকীয়া ক্ষেত্র a square.

চতুর্পাঠী বি. টোল, বিদ্যালয়।

চতুর্পাদ, চতুর্পাদ বিণ. চারি ঠেড়ীয়া having four legs, quadruped.

চতুর্পাদী বিণ. চারি ঠেং থকা having four legs. বি. চারি ঠেং থকা জন্তু a quadruped, চারি পদ বা কীকি থকা শ্লোক বা পদ্য a verse consisting of four lines.

চন, চান সক. ধা. ঢাকি ধব, পূর্ণ কব, বিষণ 'শব ববষিদ্দা সব চনিলা আকাশ' to fill, to cover up.

চন বি. বছর, অব্দ year, era.

চন বি. পিহা বা খোবা বস্তু মুখলৈ নিয়া পাত্র, চামোচ a spoon.

চন বি. জালব জবী a rope attached to a fishing net.

চন (পু. অ.) বিণ. উচ্ছন্ন, নষ্ট, ধ্বংস।

চনক অক. ধা. অলপটেক ফাট to crack. বিণ. চনক। অলপতে ভগা brittle, easily broken.

চনদ বি. বজাব হুকুম বা আদেশ থকা পত্র a charter, a formal written paper conferring or confirming titles, rights, or privileges.

চনমূর্ বি. খণ্ডত নিজক বা আনক দোষ দি কবা বেজাব bitter self-reproach. ক্রি. চনমূর্ কব।

চনি বি. বেলি, বাব a time.

চনীয়া বিণ. কোনো নির্ধারিত বছরলৈ লোবা, যেনে—দহ চনীয়া বন্দোবস্ত, একচনীয়া পাট্টা relating to or settled for a certain number of years.

চন্তবী বি. পবীয়া, প্রহরী sentry.

চন্দন বি. পিহা চন্দন কাঠ a paste made by rubbing sandal wood on a stone, চন্দনকাঠ এবিধ সুগন্ধি গহ্ব, জাতি

বা বড়া চন্দন the sandal wood.
 চন্দনা বি. এবিধ ভাটো, মদনা, a
 kind of parrot.
 চন্দাবী (পু. অ.) বি. বড়া চন্দন
 নিচিনা টিক্ টিক্ কৰে বড়া।
 চন্দলা বিণ. বাউ ভাঙি ফেট মেলা
 আক মুকলি হোৱা (পাচি খৰাহি)
 flattened out owing to the
 rim being broken. বি.
 চন্দলাই বাউ ভঙা পাচি বা
 খৰাহি। চন্দলিয়া সক. ধা. ভাঙি
 বহলাই পেলা to break open.
 চন্দা বি. এবিধ সৰু মাছ a kind of
 fish.
 চন্দাব বি. চন্দোৱাৰ a canopy.
 চন্দিলিয়া সক. ধা. নেউঠিব কাৰণে
 ওঠিব পৰা কপাহৰ আঁহ টানি দীঘল
 কৰ to draw out as the
 fibres of cotton preparatory
 to cleaning it from the
 seeds.
 চন্দুক বি. পেড়া, বাকচ a box, a
 chest.
 চন্দুৱা বিণ. লজ্জিত, অপমান পোৱা,
 লাজপোৱা put to shame,
 ashamed. চন্দুৱা পৰ অক. ধা.
 অপমান পা to be ashamed.
 চন্দুৱালি বি. লাজ shame.
 চন্দোৱাৰ বি. চন্দ্রভাপ, বহা বা
 শোৱা ঠাইৰ ওপৰত তৰা কাপোৰ
 a canopy, an awning.
 চন্দ্র বি. ছোন, শশধৰ the moon.

চন্দ্রকলা বি. চন্দ্রৰ বোল ভাগৰ
 এভাগ one sixteenth part of
 the moon. চন্দ্রকান্ত চন্দ্রৰ বশ্মিৰ
 পৰা উৎপন্ন বুলি খ্যাত এবিধ
 কাল্পনিক মণি a fabulous gem,
 the moonstone. চন্দ্রকান্ত বি.
 শেষ আহোম স্বৰ্গদেৱ। চন্দ্রকান্তি
 এবিধ ফুল a kind of flower.
 চন্দ্রগুপ্ত বি. প্রাচীন কালৰ মগধ-
 দেশৰ এজন বজ্জাৰ নাম।
 চন্দ্রগ্রহণ বি. পৃথিবীৰ হাঁৰ দ্বাৰা
 চন্দ্রৰ আচ্ছাদন the lunar
 eclipse.
 চন্দ্রচূড় বি. সদাশিৱ, মহাদেৱ a
 name of Shiva.
 চন্দ্রভাপ বি. ডাঙৰ মানুহ বহা বা
 দেৱতাৰ মূৰ্ত্তি বহা ওপৰত তৰা
 কাপোৰ a canopy.
 চন্দ্রপ্রভা বি. ছোনৰ পোহৰ,
 ছোনাক the moon light.
 চন্দ্রবংশ বি. কুক-পাণ্ডৱ, যত্নবংশ
 আদি পূৰ্ব কালৰ এক বজ্জাৰ
 গোষ্ঠী এই বংশৰ আদি পুৰুষ পুৰুষৰা
 চন্দ্রৰ পৰা জন্মিছিল বুলি খ্যাত the
 lunar race. বিণ. চন্দ্রবংশী চন্দ্র-
 বংশত জন্মা।
 চন্দ্রবিন্দু বি. " অনুবাসিক বৰ্ণ
 nasal letter, কোনো মানুহ নাইবা
 দেৱতাৰ আগত থাকিলে সেই
 লোক বৰ্ণীয় হোৱা বুজায়।
 চন্দ্রভাগা বি. পজাৰৰ এখন নদীৰ
 নাম the chinab.

চন্দ্রমণ্ডল বি. চন্দ্রৰ ঘূৰণীয়া মেৰ বা
আকাৰ orb or disc of the
moon. চন্দ্রৰ চাৰিওফালে বেটি
থকা জেউতি। **চন্দ্রমল্লিকা** এবিধ
সুগন্ধি ফুল a kind of flower,
chrysanthemum.

চন্দ্রমা বি. চন্দ্র, জোন the moon.

চন্দ্রমুখ বি. চন্দ্রৰ নিচিনা লাবণী
মুখ, বৰ সুবৰ্ণি মুখ a beautiful
face. স্ত্রী. **চন্দ্রমুখী**।

চন্দ্রমৌলি বি. শিব, মহাদেব a
name of Shiva.

চন্দ্রলোক বি. চন্দ্র থকা ঠাই the
lunar region.

চন্দ্রশেখৰ বি. মহাদেব name of
Shiva.

চন্দ্রহাৰ বি. তিৰোতাই পিন্ধা এবিধ
হাৰ a kind of ornament.

চন্দ্রহাঙ্গ বি. চোকা খড্গ বা
ভৰোবাণ a kind of sword.

চন্দ্রাননী বি. চন্দ্রমুখী a lovely
woman.

চন্দ্রাগীড় বি. মহাদেব, চন্দ্র যাৰ
শিবোদ্ভূষণ, কাদম্বৰী কাব্যৰ
নায়ক।

চন্দ্রাতলী বিণ. জোনৰ দ্বাৰা
প্রকাশিত, জোনাক moon light.

চন্দ্রিকা বি. জোনাক, চন্দ্রৰ পোহৰ
moon shine.

চন্দ্রোদয় বি. জোন ওলোৰা
moon rise.

চন্দ্রোপল বি. এবিধ বৰ মিহি আক
বগা শিল alabaster.

চপ্‌কৰে ক্রি. বিণ. শীঘ্ৰে, বেগাই
quickly.

চপনীয়া বিণ. ঘৰৰ গৰাকীৰ
অনুগ্রহত নির্ভয় কৰি লোকৰ ঘৰত
বাস কৰা living in the house
of another, as a dependant.
বি. বিয়া নকৰাকৈ কোনো তিৰো-
তাক ভাৰ্যা স্বৰূপে লৈ সেই তিৰো-
তাৰ ঘৰতে বাসকৰা মানুহ, লোকৰ
ঘৰত পেট পুহি থকা মানুহ a man
living at the house of a
woman who keeps him, a
man who lives at the house
of another as a dependant,
স্ত্রী. চাপনী।

চপ্‌চপ্‌ (অনুকাৰ শব্দ.) জুলীয়া বস্তু
খাৰ্জতে হোৱা শব্দ। ক্ৰদ. বি. চপ্-
চপনি। ক্রি. চপ্‌চপ্‌। ক্রি. বিণ.
চপ্‌চপ্‌ কৰে, চপ্‌চপ্‌কৈ।

চপ্‌চপীয়া বিণ. মুখলৈকে পূৰ বা
ভৰা, কাণৰ সমানলৈকে ভৰা full
to the brim. অলপ জুলীয়া। ক্রি.
বিণ. চপ্‌চপীয়াকৈ।

চপয় বি. পৰস্পৰে মিল হোৱা চাৰি
কাঁকিৰ চক্ৰেৰে বচনা কৰা বিষ্ণুৰ
স্তব a prayer in a metre of
four feet.

চপৰা বি. পৃথিৱীৰ পৰা কাটি বেলেগ
কৰা এডোখৰ মাটি a clod of
earth, খণ্ড, ডোখৰ a flat or

round piece. বিণ. চপৰাচপৰ
খণ্ড খণ্ড, ডোখৰ ডোখৰ divided
or formed into many pieces.
ক্ৰি. বিণ. চপৰাচপৰে।

চপৰাণি বি. বহুত চপৰা থকা ঠাই
a place full of clods of
earth.

চপৰিয়া সৰু. ধা. হাতৰ তলুৰাৰে
আঘাত কৰ, চাপৰ মাৰ to strike
with the open hand, to slap.
বি. চপৰিয়াওঁতা। জী. চপৰি-
য়াতী।

চপল বিণ. চঞ্চল, অস্থিৰ unsteady,
ক্ষণস্থায়ী। জী. চপলা। বি.
চপলতা।

চপলা বি. বিজুলী lightning,
লক্ষ্মী goddess of wealth.

চপা সৰু. ধা. গোট খুৱা, একেলগ
কৰ to gather, to collect to-
gether, কৌচা, সঙ্কচিত কৰ to
contract, ওচৰলৈ আন to bring
near, নিজৰ ঘৰত ৰাখ to keep
in one's own house. চপাই
কাট গুৰিতে কাট to cut close
to the root.

চপেটাঘাত বি. চাপৰ, মেল
হাতেৰে কৰা প্ৰহাৰ a slap with
the open hand.

চক্ষু বি. এবিধ মচলা, ডায়োপ্টৰ
লগত বা তাৰ পৰিবৰ্ত্তে থোৱা হয়।

চক্ষুকোলচ্ বি. এখেলাৰ এজন
নাট্যকাৰ।

চকৰ বি. ভ্ৰমণ touring, jour-
ney.

চকল্ বিণ. ডেকা কালৰ ভেজ শক্তিবৈ
পূৰ্ণ (ডেকা লৰাত খাটে) full of
vigour and beauty, as a
young man.

চকা বিণ. পৰিষ্কাৰ, নিৰ্ম্মল clean.

চকাৰি বি. খাবলৈ শুকাই ৰখা গোটা
তামোল dry nut.

চক্কেদ বিণ. বগা, চকা white.

চবকা বি. গৰু মূৰৰ মুখত আৰু
খুৰাত বা হোৱা বোগ the sore
in the foot and mouth of
cattle.

চৰিয়া সৰু. ধা. বঠা ব্যৱহাৰ কৰ,
নাও বাওঁতে বঠাৰে পানীত আঘাত
কৰ to row, কোৰেৰে মাটি খান
to dig with a hoe, খাপ মাৰ,
চাব মাৰ to strike with the
claws. বি. চৰিয়াওঁতা। জী.
চৰিয়াতী।

চবুজ বি. কলপতীয়া, সেউজীয়া
green.

চবুৰ বি. অপেক্ষা waiting. ক্ৰি.
চবুৰ অপেক্ষা কৰ to wait.

চন্ডিয়া বি. ইন্দ্ৰিয় an organ of
sense. চন্ডিয়া-পৰা, চন্ডিয়া-
খোৱা বিণ. নৰিয়া বা এলাহৰ
কাৰণে লবচৰ কৰিব নোখোজা,
অকৰ্ম্মণ্য languid or spiritless
owing to illness or laziness.

চকক বি. উচাপ, চক sudden

fright. অক. ধা. চমক খা উচাপ
খা to startle, চক্ৰকা, চকৃত ধবা
to dazzle, জিলিক to glitter.

চমকা বি. পাঁচোটী আঙুলি মেলি
চুকি পোবা বা হাতৰ ভিতৰত ধৰি
ৰাখিব পৰা বস্তুৰ পৰিমাণ, সেই
পৰিমাণ বা জোখৰ বস্তু the
measure of the hand with
the fingers extended. ক্ৰি.
বিণ. চমকা-চমকে। ক্ৰি. চমকিয়া
চমকা মাৰি ধব। বিণ. চমকীয়া
হাতৰ চমকাত ধবা।

চমকিত বিণ. ভয় পোবা, ভীত
frightened.

চম্‌চম্ বি. বুকুৰ পোৰণি বোধ
burning sensation on the
chest. ক্ৰদ. বি. চমচমনি। অক.
ধা. চম্‌চমা।

চম্‌চম্ বি. এক প্ৰকাৰ মিঠাই।

চমজ অক. ধা. ভালকৈ বুজ to
understand clearly. চমজ
সক. ধা. ভালকৈ গতাই দে, ভালকৈ
বুজাই দে to make over charge,
explain clearly.

চমটী বি. নাল লগোৱা এচটা ছাল
a scourge made of leather.
সক. ধা. চমটীয়াব, চমটিয়া
চমটীয়ে কোবা to scourge.

চমৎকাৰ বিণ. আচৰিত, বিস্ময়জনক
astonishing, wonderful,
বিতোপন excellent. বি. বিস্ময়,
আশ্চৰ্য্য surprise, astonish-

ment. ক্ৰদ. বিণ. চমৎকৃত
আচৰিত, বিস্মিত astonished.

চমম বি. কোনো ঠাইত কোনো এক
নিৰ্দ্ধাৰিত সময়ত উপস্থিত হবলৈ
আজ্ঞা কৰা পত্ৰ a summons.

চমৰাম্বাব অক. ধা. তৰপাম্বাব, ডাঠ
ছালৰ নিচিনা হ to form a layer
on the surface.

চমৰী বি. চুৰী পহ, তাৰ নেজেকে
চোৱা কৰা হয় the yak, ডিব্বা
গক বিশেষ। পুং চমৰ।

চমৰীয়া বি. গাৰ ছালত খজুৱতি
উৎপন্ন কৰা সক সক বহু itches.

চম্বাৰ বি. মুচিয়াৰ a shoemaker
or cobbler, চুপোৰা বা তাৰ
বাৰসায় কৰা এজাতি নীহ শ্ৰেণীৰ
মানুহ one who prepares or
sells lime.

চমি বি. ফাল, দিশ, way, direction.

চমিকি ক্ৰি. বি. তৎক্ষণাত im-
mediately.

চমু বিণ. ওচৰ not distant, পোন
straight, সংক্ষেপ brief. বি.
ওচৰ ঠাই an adjacent place.
অক. ধা চমু চাপ, চমু হ।

চমুচা বিণ. সমস্ত all.

চমুৱা সক. ধা. ওচৰলৈ আন, ওচৰ
চাপ to bring near, সংক্ষেপ কৰ
to make brief.

চমুৱাচমি বিণ. ওচৰাউচৰি mutu-
ally near to each other.

চমু বি. ফৌজ, সৈন্য army.

চম্পট বি. চাপব, ঢকা a slap on the body, বিতাতে পলাই যোৱা কাৰ্য্য, a sudden departure.

চম্পক বি. চণা ফুল a kind of fragrant flower.

চম্পা বি. 'চম্পক'ৰ অপভ্রংশ।

চম্পু বি. গল্প-পত্ৰময় কাব্য a work written partly in verse, partly in prose.

চম্ভিত বি. বোধ, গম sense.

চম্ভাল সক. ধা. দমন কৰ, বশ কৰ to control, to check, সমাধা কৰ to perform. বি. চম্ভাল-লোভা। জী. চম্ভালীতী।

চয় বি. সমূহ (বহুত বুজাব কাৰণে সংস্কৃত শব্দৰ পাছত থাকে) & multitude, এক বজাই আন এক বজাক দিয়া কৰ a tribute.

চয় বি. সন্দেহ, আশঙ্কা, ঘাইকৈ স্বামীয়ে ভাৰ্য্যাৰ বা ভাৰ্য্যাৰ স্বামীৰ সং সন্দেহৰ কথাত কৰা আশঙ্কা suspicion, jealousy. ক্রি. চয় দেখে সন্দেহ কৰ to suspect.

চয়তান বি. বাইবেল আৰু কোৰাণত লিখাযতে মানুহক পাপলৈ নিয়া এটা ভূত satan, a devil. বৰ দুৰ্ভৈ মানুহ a very wicked man, satan, পাপলৈ হোৱা মতি evil propensity.

চয়ল বি. সংগ্ৰহ কৰা কাৰ্য্য, ঘাইকৈ ফল বা ফুল গোটেৱা কাৰ্য্য collecting, gathering.

চয় নিচয় বি. সচা-মিছা, ঠিক অঠিক truth or falsehood.

চব্ বি. নৈৰ পাৰত ক্ৰমান্বয়ে মাটি গোট খাই ওখ হোৱা ঠাই high land formed by river by deposit of silt, alluvial land.

চব্ বি. গুপ্ত দূত a spy.

চব্ সক. ধা. বাঢ়, বৃদ্ধি হ to increase, আনতকৈ আগ বাঢ় to excel or surpass others, বেয়া কামত বৰকৈ বাঢ়, বৰ দুৰ্ভৈ হ to be very wicked, গাভ বা ওপৰত উঠ to mount, লভ to possess.

চবপৰ ফল পকাৰ পাছত মৰ (কল গছত খাটে) to die as a plantain tree after the fruit is ripe.

চব্ অক. ধা. আহাৰ কৰ, ভক্ষণ কৰ, (ভক্ষত খাটে) যেনে গৰু চৰিছে to feed as an animal, graze.

চব্ বি. মুকলি হাতেৰে গালত কৰা আঘাত a slap on the cheek. সক. ধা. চৰিয়া, চব মাৰ, চৰা।

চব সক. ধা. ঢেকী বা উৰালত চাউল নিকা কৰ to clean as grain.

চবক বি. আয়ুৰ্বেদ জনা প্রধান হিন্দু ঋষি, চবক য়নিয়ে কৰা অতি প্ৰাচীন আৰু লাগতিয়াল বেজালি পুৰি, বজ্জ, বৰগ lightning.

চৰকা বি. সূতা কটা বস্ত্ৰ, কাঠৰ
চকৰিৰ ইতৰ spinning wheel.

চৰখৰীয়া বি. ধামধূমীয়া। চৰ-
খৰীয়াত পৰ হঠাৎ বিপদ পৰ।

চৰ্চৰ্চ (অনু. শব্দ.) বি. তপত তেলত
পানী বা চোঁচ বস্তু দিলে বা কোনো
বস্তু মাটিত চোঁচবাই নিৰ্গতে
হোৱাৰ নিচিনা শব্দ an imitative
word used to express the
sound produced by hot oil
when water or any cold
thing is thrown on it or
when anything is dragged
along the ground. কদ. বিণ.
চৰচৰণি চৰচৰ কৰা কাৰ্য্য,
গিলোতে নিশ্বাসৰ নলীত খোৱা বস্তু
সোমাই বা ডিঙিত বঁহনি খাই
জন্মোৱা কাহ বা অসুখ, সুঁই, গাঁঠি
an uneasy sensation accom-
panied by harsh sound
caused by food or drink
getting into the wind pipe
or sticking on the throat
in swallowing. অক. ধা.
চৰ্চৰা।

চৰ্চৰীয়া বি. বেছি জ্বোল নখকাটক
বজা আজা curry cooked
almost dry, অলপ শুকোৱা বা
তকাবলৈ ধৰা slightly dried
up.

চৰচ (বি. চৰস) বি. ভাঙৰ পৰা

কৰা এবিধ বাগীয়াৰ বস্তু a
preparation of ganja.

চৰজমিল বি. সীমা boundary,
স্থানীয় তদন্ত local enquiry.

চৰজাম্ব বি. আহিলা পাতি, সঁজুলি
আচৰাব tools, implements.

চৰঠ বি. নাৰবীয়াই বহি বঠা
মাৰিবৰ নিমিত্তে নাৰৰ আগ আক
ঙৰিত পাৰি দিয়া পাট the
flooring of either end of a
boat outside the roofing.

চৰণ বি. ভৰি, পদ শ্লোকৰ এভাগ
a foot, a leg, a division or
the fourth part of a verse or
stanza. চৰণ-কমল পদ্যৰ
নিচিনা ভৰি lotus like foot.
চৰণ-চাৰণ পায়চাৰি। চৰণশ্ৰিমা
দাসী, সেৱিকা a female
devotee, চৰণ সেৱক বি. পদ-
সেৱা কৰোঁতা, humble,
obedient.

চৰণ সেৱা বি. পদসেৱা পদপৰিচৰ্যা
obedience.

চৰণৰ হাঁ বি. আশ্ৰয়, সহায়, a
protection.

চৰণানুভ বি. গোসাইৰ মূৰ্ত্তি, ঠক বা
হাত লোকৰ ভৰি ধোৱা পানী,
পাদোদক the water in which
foot of an idol, spiritual
guide or a venerable person,
has been washed. চৰণানুভ.

চৰণাবিন্দ বি. পাদপদ্ম lotus-like foot.

চৰণীয়া বিণ. গৰু আদি চৰোৱা (চাই) grazing.

চৰণ্, চৰণ্ (অনু. শব্দ.) দীঘল এছাৰি বা সোকাৰে কোবালে হোৱা শব্দ, চণ্, চণ্। ক্ৰি. বিণ. চৰণ্, চৰণ্ কৰে।

চৰম বি. শেষ কাল, জীৱনৰ শেষ সময় the last part of life. বিণ. অন্তিম, চূড়ান্ত, শেষ last.

চৰম্ বি. লাজ shame. অক. ধা. শুকাই চোকোৱা মৰি নকৈ হাল হ to dry up or heal and form a new skin.

চৰম্-পন্থী বি. নিজৰ মত বিমান পাৰে সিমান খটাই চলা মানুহ an extremist.

চৰমোৎকৰ্ষ জীৱদ্ধি বা উন্নয়নৰ পৰাকাটা।

চৰলি বি. এবিধ মচলা গছ আৰু তাৰ গুটি sowra.

চৰহ্ সৰু. ধা. চুহি ধা, ওঁঠেৰে চুহি বা চেপি বস ধা to suck, সোৱাদ লোৱা শক্তি নাইকিয়া কৰ to dull the power of sense or sense of tasting. চৰহাআৰ আটখাই ধৰ, শুকাই কামোৰ মাৰি ধৰ to adhere. বি. চৰহোঁতা। জী. চৰহঁতী।

চৰহা বি. শস্যৰ পাত ধোৱা এবিধ

সৰু পোক an insect destructive to crops.

চৰা সৰু. ধা. এটা ধাতুৰ ওপৰত আন ধাতুৰ পানী লগাই ঢাক যেনে 'ভাৰত ৰূপ চৰাইছে' to cover with metal, to gild.

চৰা বিণ. ওখ high, বঢ়া surpassing others. সৰু. ধা. চৰমাৰ, চৰিয়া to slap in the cheek, বাঁহ বুৰা to cause to graze. বি. চৰাওঁতা। জী. চৰাতী।

চ'ৰা, চ'ৰা ঘৰ বি. বাহিৰৰ বহা ঘৰ an outside sitting room.

চৰাই বি. পক্ষী, পৰী a bird. চৰাই ৰুগীয়া বি. শ্ৰৱণ শক্তি যুক্ত, having strong power of hearing. চৰাই মৰীয়া বি. চৰাই মৰা মানুহ a fowler.

চৰাই-ঘৰ বি. বাটত থকা চৰকাৰী আলহী ঘৰ an inn, a rest-house.

চৰাচৰ বি. সমুদায় জগত, জগৎ-স্বাৰৰ সমস্ত জগত the whole world. চৰাচৰ শুক বি. জগতৰ পৰমেশ্বৰ god the universe.

চৰা-নাও বি. আহোম বজাৰ দিনৰ বজা উঠি বেমাৰি কৰা বৰ ওখ টিঙৰ নাও the state barge of an Ahom king,

চৰাৰ (পূ. অ.) বেছি, বঢ়া more, further, ওখ high.

চৰাবত (-পু. অ.) অক. ধা. চৰাব
to graze.

চৰি বি. নাও চলোৱা দীঘল বাহ &
bamboo pole used in pro-
pelling a boat.

চৰিক বি. অংশীদাৰ & partner.

চৰিত্ত বি. আচৰণ, বীতি, চৰিত্ৰ,
কাৰ্য্য behaviour, character,
the life narrative of a
person. চৰিত্তাকাৰ বি. জীৱন

চৰিত লেখক biographer.

চৰিত্তাখ্যান বি. চৰিত্ৰ কীৰ্ত্তন,
জীৱন চৰিত বৰ্ণনা। বিণ. আচৰিত্ত
অনুষ্ঠিত, সম্পন্ন।

চৰিত্তাৰ্থ বি. বাহা সিদ্ধ হোৱা
কৃত্যৰ্থ, কৃতকাৰ্য্য, পৰিতুষ্ট
successful, blessed.

চৰিত্ৰ বি. স্বভাৱ, বীতিনীতি,
আচৰণ character, habits, নীতি
morals, উন্নত বা আদৰ্শ জীৱন,
কোনো মানুহৰ কাৰ্য্যৰ বিবৰণ &
narrative of the doings of a
man, জীৱনৰ বৃত্তান্ত বা কাহিনী
the life narrative of a person.

গল্প নাটকাদিৰ পাত্ৰ & character.

শিক্ষা, অভিযান আৰু কাৰ্য্যেৰে
আৰি প্ৰকৃতিক যিকপে গঠন কৰে
তাকে চৰিত্ৰ বোলে। চৰিত্ৰ কাৰ্য্যত
প্ৰকাশ পায়। যি অদ্বিহিত নিয়েই
স্বভাৱ। চৰিত্ৰবান বিণ. ভাল
স্বভাৱৰ having a good
character.

চৰিত্ৰহীন বিণ. বাৰ চৰিত্ৰ নাই,
অসংচৰিত character-less. কু-
চৰিত্ৰ, কুচৰিত্ৰ বেয়া স্বভাৱৰ,
দুষ্ট।

চৰিত্ৰবৰ্ণী বি. মানুহৰ গঢ় গতি, মুখ
আৰু ভৰি আদি দেখি স্বভাৱ নিৰ্ণয়
কৰিব পৰা লোক & physiogno-
mist.

চৰিয়া বি. গুপ্তচৰ & spy. চৰিয়া
দেল গুপ্ত বিষয় জানিবলৈ মানুহ
নিযুক্ত কৰ to employ a spy.

চৰিয়া বি. মুখ ধোৱা পাত্ৰ & wash
basin. চৰিয়া দোলা বি. চৰিয়াৰ
দৰে সজা কাঠৰ দোলা।

চৰিয়া সৰু. ধা. চৰ মাৰ, চৰা।

চৰীয়া বিণ. নৈৰ চৰত থকা,
চাপৰিয়াল inhabiting the high
sand bank of a river.

চক বি. মাটিৰ পাক পাত্ৰ, মাটিৰ
ভাত বজা সৰু সৰু থালী an
earthen cooking pot.

চক-জোৰ, চকপাত বান্ধিবলৈ
আবস্ত কৰ। চকু-খোৱা ভাত
বান্ধি থাকোঁতেই চকৰে পৰা চুৰ
কৰি খোৱা মানুহ। জী.
চকুতৰীতী।

চৰোৱাৰ বি. কোনো কাম কৰিবৰ
কৌশল।

চৰকাৰ, চৰকাৰ বি. গৱৰ্ণমেণ্ট
Government. চৰকাৰী, চৰকাৰী
গৱৰ্ণমেণ্ট সম্বন্ধীয় belonging to
Government.

চৰ্জ নক. ধা. আগত নথকা যাহুব
মুদার কব বা অহিতে ক to speak
ill of one absent. (পু. অ.),
কাৰ্য্য কব, সম্পন্ন কব to manage,
আলোচনা কব to discourse.

চৰ্জা বি. আলোচনা discussion,
ধিবেচনা, অভ্যাস, অনুশীলন consi-
deration, practice, আগত
নথকা যাহুব বিষয়ে কোবা মেলা
conversation about an
absent person. চৰ্জা act of
attending-on any person.

চৰ্জ বি. চুক্তি, নিয়ম condition.

চৰ্জাবি. নায়ক, ওদাবক কবোতা
a head man,

চৰ্জ বি. পানালগ cold, chill.

চৰ্জাতি (পু. অ.) চুপতি উপহাস।

চৰ্জণ বি. চবোবা the act of
chewing.

চৰ্জত বি. টেতা, বিহিবি বা চেনি
মিহলাই কবা চোচা পানী a cool
drink.

চৰ্জিত কদ. বিণ. চবোবা, দাঁড়েবে
চাতি ওবি কবা chewed, চৰ্জিত-
চৰ্জণ বহু-আলোচিত বিষয়
আলোচনা, কোবাকে কোবা
repetition of a discussion
already made.

চৰ্জী বি. জন্তব গাত হোবা তৈল-
পদাৰ্থ, ঘেব fat, grease.

চৰ্জ্য বি. দাঁড়েবে চোবাই খাবলগীয়া
বস্তু, চোবাব লগীয়া বস্তু food

which is to be chewed before
swallowing.

চৰ্জে (ইং survey) মাটি জবীপ
কবা কাৰ্য্য।

চৰ্জে-কুল মাটি জবীপ কবিলৈ
শিক্ষা দিয়া কুল।

চৰ্জ বি. জন্তব ছাল, বাকলি, চাল
skin, bark, shield. চৰ্জকাৰ
মুচিয়াব a shoe-maker. চৰ্জ-
ছেদন ছাল কটা কাৰ্য্য act of
cutting off skin. চৰ্জছেদী
পুৰখানব যুব ছাল কটা circum-
cised. চৰ্জপাছকা হোতা
a shoe.

চৰ্য্য বিণ. আচবণীয়। চৰ্য্যা বি.
আচবণ, পালন, সেবা act of
practising. চৰ্য্যাপণ বি. সহজীয়া
বোদ্ধসকলৰ দ্বাৰা বচিত গীত।

চলু অক. ধা. গতি কব, যা to go,
to pass, সম্পন্ন হ, কবা হ, ব্যৱহৃত
হ to be performed, to be
used (ভকতীয়া মাতত) পৰলোকলৈ
যা, মৃত্যু হ to die, ভেদ হ যেনে—
শেট চলিহে to purge. বি. কোনো
কাৰ্য্য চলাবৰ উপায় বা জুতি the
secret of doing anything,
advantage, কোনো কাৰ্য্যৰ
উপযুক্ত সময় বা ঠাই opportunity.

চলং বি. কাছব পিঠিব বা চুৰু
হাড়, কাছব গাব দাঁতিব কোবল
ভাগ a tortoise shell (upper
and lower) the cartilaginous

substance surrounding the edge of a turtle's body.

চলচ্ছবী বিণ. অস্থির চকল unsteady, fickle.

চলচ্ছবী বি. অসামান্য, চলচ্ছবী সোমালোমাল social intercourse.

চলচ্ছবী বিণ. চকল, অস্থির fickle, unsteady.

চলচ্ছবী বিণ. ঠাইতে দ নহৈ ক্রমাত দ কৈ যোরা, হেলনীয়া not precipitous but descending or becoming deep gradually.

চলচ্ছবী বি. কাছৰ পিঠিৰ দৰে মাজ ওখ, ঢুবা পিঠীয়া high in the middle and sloping towards the sides.

চলচ্ছবী বিণ. পানীৰে বা চকল লোৰে ভৰা full of water or tears.

চলচ্ছবী পানীৰে খাল বাম পূব হোৱা filled with water or sides. কপৰ বৰণীয়া, উজ্জ্বল silverwhite bright.

চলচ্ছবী চকল চিত্ত fickle minded.

চলচ্ছবী বি. চিনেমাৰ ছবি Cinema.

চলচ্ছবী বিণ. প্রচলিত, চলিত commonly used, current বি. চলন, ব্যৱহাৰ use, currency.

চলচ্ছবী বি. লবি চবি কুৰিব

শক্তি, উঠি লবি কুৰিব পৰা শক্তি the power of movement.

চলচ্ছবী বিণ. তল ওপৰ, পাত পাত minutely.

চলচ্ছবী বি. গমন, গতি act of moving, gait, ব্যৱহাৰ, চলতি, আচৰণ use, currency, conduct, (পূ. অ.) ধৰণ mode, style.

চলচ্ছবী (পূ. অ.) বিণ. অস্থির, উদ্ভাবন restless.

চলচ্ছবী (পূ. অ.) চলচ্ছবী, গল।

চলচ্ছবী (পূ. অ.) অক. ধা. চল, ব্যৱ।

চলচ্ছবী (পূ. অ.) অক. ধা. ব্যৱ, গতি কৰে।

চলচ্ছবী বিণ. হাতভৰি জোকাৰি থকা, চট্ফটীয়া sprightly, brisk.

চলচ্ছবী সক. ধা. গতি কৰা, ব্যৱহাৰ কৰা, সম্পন্ন কৰা to cause to move, to bring into use, to perform. কদ. বিণ. চলি থকা, ব্যৱহৃত হোৱা current, used, মৃত হোৱা deceased.

চলচ্ছবী সক. ধা. চালনীৰে শস্য পৰিষ্কাৰ কৰা to cause to be sifted as grain.

চলচ্ছবী বি. দীঘল চেপেটা বস্তু anything flat and long.

চলচ্ছবী বি. বিল water surrounded by land.

চলচ্ছবী বিণ. অস্থির, চকল unsteady. বি. চলচ্ছবী, সোমালোমাল social intercourse.

চলিতভাষা বি. এবিধ দৰবত লগা
শাক, সুই শাক।

চলাচল বিণ. এচলা এচলা হোৱা
separated into flat pieces.

ফ্রি. বিণ. চলাচলে

চলি বি. টাছি একবা পাতল কাঠ,
কাঠৰ সৰু চেনেটা খণ্ড a small
flat piece of wood. ডুবনি ভাল
দীঘল চেনেটা বস্তু a beautiful,
small, long and flat thing.

চলিত বিণ. ব্যৱহাৰত থকা, চলি
থকা current in use.

চলিত ভাষা বি. প্ৰবাহমান ভাষা,
spoken language.

চলিত্ত বিণ. চলনশীল, গমনশীল।
বি. চলিত্তত্তা।

চলিহা বি. দুখৰি বছৰ বা তাৰ ওপৰ
বয়স হোৱাত চকুৰ শক্তিৰ হ্ৰাস
dimness of eye sight, পুৰঠ
হোৱা (ভাহোলত খাটে) about
to ripen (said of an areca
nut.) অক. ধা. চলিহাই ধব
বয়সৰ হোৱা দেখা শক্তি কম হৈ to
have dim sight in advanced
age.

চলিহা বি. আহোম বজাৰ দিনৰ
একপ্ৰেণী ওখ খাপৰ কাকতী, এক
কৈদ ওখ প্ৰেণীৰ আহোমৰ নাম।

চহু বি. হাড়ৰ ভলুৱাৰ খোলত লবৰ
খোৱানে পানী a handful of
water.

চলোঁতা বি. যি পুৰুষ চলে an
active man, ব্ৰী. চলতী।

চলোঁপাতী বিণ. অমনোবোশী
lightminded.

চল্লিশ বি. দুখৰি forty.

চৰব (পু. অ.) বি. চব a slap.

চৰবি (পু. অ.) বি. চাল, হালৰ
আসন skin, hide.

চৰালি বি. কথা উলিয়াবলৈ কৰা প্ৰশ্ন
cross-question.

চৰায়া বি. যি কাচ চকুত লগে কীণ
দৃষ্টিৰ সাহায্য হয় spectacles.

চহ বি. খেতি কৰা কাৰ্য্য culti-
vation. সৰু. ধা. খেতিৰ বাবে
হালকোৰ বাই মাটি যুগুত কৰ,
খেতি কৰ to cultivate, to till.
ফ্রি. চহ কৰ খেতি কৰ, হাল কোৰ
বা to cultivate.

চহ বি. কোনো কাৰ্য্যত মাতি
কৰিবৰ নিমিত্তে দিয়া মিছা আশা,
প্ৰলোভন false hopes held
out with the view of
inducing any one to do a
certain act. ফ্রি. চহ দি।

চহকী বি. ধনী মানুহ a rich man,
খেতিয়ক (নামনি) cultivator.
বিণ. ধনী, খেতিৰ উৎপন্নৰে পৰিপূৰ্ণ
rich, well-to-do.

চহৰ বি. গাঁও, নগৰত বাহে আন
বসতিৰ ঠাই a village. চহৰ ফুৰ
গাৱৈ গাৱৈ বিশেষকৈ শিয়ৰ থবে
থবে ফুৰ to go about visiting

disciples from village to village. চহবীয়া গাওঁলীয়া, গাওঁত থকা, চহা living in the village, rustic.

চহবা বি. এবিধ মাছ থকা বাঁহৰ সঁজুলি a fishing trap.

চহল বিণ. নৰম, বেয়া বিধৰ of inferior quality.

চহল বি. যাবলৈ সুগম, সমান easily passable.

চহলা বি. প্রভাষণ, বকনা fraud.

চহা বিণ. হাল-কোৰ বাই খোৱা, সভ্য নীতি-নিয়ম নজনা rustic, ignorant, of polished manners. সৰু. ধা. চাহ কৰ, হাল কোৰ বা to till, to cultivate.

চহাওঁতা কদ. বি. চাহ কৰাওঁতা a man who causes to be tilled.

দ্বী. চহাঁতী। চহোঁতা চাহ কৰোঁতা, খেতিয়ক a tiller. দ্বী.

চহঁতী।

চহিচ্ বি. ঘোঁৰাৰ আল-গৈচান ধৰোঁতা a horse-groom.

চহী বি. স্বাক্ষৰ, দস্তখত signature.

চকু বি. চকু, নয়ন, দেখা ইন্দ্ৰিয় the eye.

চকুগোচৰ যি দেখা যায়, দৃষ্টিৰ বিষয়ীভূত।

চকুদান দৃষ্টিশক্তি দান, অজ ব্যক্তিক জ্ঞান দিয়া।

চকুৰোগ চকুৰ অসুখ।

চকুলজা আনৰ ওচৰত কোনো

কাম কৰিবলৈ বা কথা কবলৈ লাজ কৰা।

চকুপুল বাক দেখিলে বিবক্তি ভয়ে।

চকুপল চকু নচা, চকু লৰা shaking of the eye.

চা সৰু. ধা. দেখ, দৃষ্টি কৰ to look at, to see, বিবেচনা কৰ to reflect upon, চিকিৎসা কৰি ভাল কৰ to treat and cure. সাৰথানে বাথ to look after, অপেক্ষা কৰা to wait for, ইচ্ছা কৰ to want.

চাইটলীয়া বি. কাপোৰৰ চাৰি চুক একেলগে বান্ধি কৰা জোলোতা a bag made by tying together the four corners of a cloth.

চাইটা বি. চাৰি গোটা four pieces, heads or numbers.

বিণ. চাইটীয়া চাৰিটা থকা containing four, চাৰিটাৰ appertaining to four.

চাউতাং বি. বজাৰ আজাবে মানুহৰ প্রাণদণ্ড কৰোঁতা, অসম বজাৰ দিনত এই কাৰ্যৰ নিমিত্তে বেলেগ এক শ্ৰেণীৰ মানুহ আছিল বজাৰ গা-চোৱা সেনা a public executioner, a hangman, a body-guard.

চাউল বি. বাকলি বা চোকোৰা গুচোৱা ধান husked rice. চাউল-উঠ, চাউল-টুট জীৱিকাৰ উপায় নাইকিয়া হ to be deprived of one's means of livelihood,

আয়ুস শেষ হ to be at the end of life. চাউল কঠীয়া বি. একটা চাউলৰ ভাত খাব পৰা লোক। চাউল খা ভোগ কৰ to be supported. চাউল-ধুৱা এবিধ সৰু গছ a kind of plant. চাউল মৰ জীৱিকাৰ উপায় নষ্ট হ to be deprived of means of livelihood. চাউল মাৰ জীৱিকাৰ উপায় নষ্ট কৰ। চাউল মোকলা জীৱিকা উপাৰ্জন কৰ to earn a livelihood. চাউল সিজোৱা ভাত boiled rice.

চাউলীয়া বি. ভালকৈ নিসিজা, চাউল যেন হৈ থকা not well-boiled. পনীয়া অৱস্থাব পাছত ভিতৰৰ সাহ ধিনি অলপ ধান মৰা (ভামোলত খাটে)।

চাও-চকলীয়া বিণ. পোন চাৰি নীয়াৰে চাৰি চুকীয়া rectangular.

চাং বি. বহু আদি ধৰৰ কাৰণে বা তুবৰ কাৰণে বাঁহৰ গাঁথে বা ভক্তাবে কৰা ওখ ঠাই, মঞ্চ a raised bamboo platform, scaffolding, চাংঘৰ, চাংবঙলা চাঙৰ ওপৰত সজা ঘৰ a house built on a raised platform. চাংপতা কথা মিহা কথা fabricated or false story.

চাংমাই আহোম জাতিৰ ডাঙৰ মানুহ বিলাকৰ ভাত বান্ধনি a

cook of the Ahom noble men.

চাংমাই-মাল আহোম সকলৰ বান্ধনি ঘৰ।

চাঁচৰি বি. সত্য কথা লুকাবৰ নিমিত্তে অনিশ্চিতৰূপে কোৱা কথা prevarication, equivocation. ক্ৰি. চাচৰি কোৱা।

চাঁচ সৰু. ধা. চোকা অস্ত্ৰেৰে নিমজ কৰ to smooth with an adze. বি. বাঢ়ৈয়ে কাঠ চঁচা অস্ত্ৰ a carpenter's adze. চাচোতা বি চাঁচে। দ্বী. চাচঁতী।

চাঁভ (অনু. শব্দ) পকা তেলত বসাল বস্তু পৰিলে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ। ক্ৰি. বিণ. চাঁভ কৰে হঠাৎ অতি শীঘ্ৰে suddenly.

চাঁদ (পু. অ.) চন্দ্ৰ। চাঁদমুখী চন্দ্ৰমুখী।

চাঁকলি বি. ধুতৰা a pot herb. চাকলীয়া বিণ. অগ্ৰধান, চাঁকলিৰ শিপাৰ নিচিনা সৰু minor, small.

চাওঁতে চাওঁতে ক্ৰি. বিণ. দেখোঁতে দেখোঁতে, চকুৰ আগতে instantly.

চাক বি. কুৰাৰে চক কলহ গঢ়া ঘূৰণীয়া যন্ত্ৰ a potter's wheel ঘূৰণীয়া বস্তু a round thing ঘূৰণীয়াৰকৈ পতা খেবৰ যেহি।

চাক সৰু. ধা. চাকি চা, জিভাৰে সোৱাদ ল to taste.

চাক বি. হিলৈ বা কঁড় পোনোৱা

কাৰ্য্য। লক্ষ্য an aim, the pointing of a gun.

চাকচিক্য বিণ. পৰিষ্কাৰ, নিকা neat and clean.

চাকচিক্য উজলতা।

চাক-জাল বি. পলৰ নিচিনাকৈ বোৰা ঘূৰণীয়া আকৃতিৰ এবিধ জাল।

চাকতি বি. লুচি বেলা পীৰা a pastry board, মাছ মণ্ডৰ টুকুৰা a piece of meat.

চাকনৈয়া বি. নৈৰ সোঁতৰ পাক & whirlpool.

চাকৰ বি. বেচ লৈ লোকৰ কাম কৰা মানুহ, ভূতা & man servant. জী. চাকৰণী।

চাকৰ-বাকৰ বি. পৰিচাৰকবৰ্গ servants.

চাকৰি বি. বেচ লৈ কৰা কাম, চাকৰ অৱস্থা, দাসত্ব service, servitude. চাকৰীয়া বিণ. চাকৰি কৰা।

চাকলি বি. পাতল ঘূৰণীয়া চেপেটা বস্তু flat and circular piece, কপ বা সোণৰ মোহৰ & coin.

চাকলি-কটা চাকলি কাটি ধূনীয়া কৰা adorned with circular shaped devices. চাকলি-পীৰা ঘূৰণীয়া পীৰা a round low stool. চাকলি-জালি গলপতা।

চাকা বি. চকৰি, গাড়ী আদিৰ দিলা

a wheel, সন্ধ্যা সময়ৰ সূৰ্য্য the evening sun.

চাকি বি. শ্ৰীপ, বন্তি a lamp, a light, ফুল গাঁথি কৰা ঘূৰণীয়া ধোপা a small round bunch of flowers strung together. চাকিলগা বন্তি জলা to light a lamp.

চাকিন (ফা.) বি. বাসস্থান, থকা ঠাই residence.

চাকিপাত কাপোৰত ঘূৰণীয়া ফুল ডোল।

চাকুলী 'চাকোলা' চোৱা।

চাকৈ-চকোৱা বি. এবিধ হৈটাঙৰীয়া বৰণেৰে হাঁহ জাতিৰ বনৰীয়া চৰাই a pair of ruddy sheldrakes.

চাকোঁতা বি. জিভাত দি সোৱাদ বুজোঁতা a man who tastes. জী, চাকঁতী।

চাকোলা বি. ভৰি বা কঁকালৰ দোষত থিয় হব নোৱৰা, গাব পৰিমাণলৈ চাই চাপৰ unable to stand up, a cripple. জী. চাকুলী।

চাকৈ বি. বিণ. কিজাবি, হবলা perhaps, possibly.

চাঙ, চাঙদামা বি. এবিধ গছৰ মাজৰ কোষল আৰু সোপোকা শাহবোৰ বৃদ্ধি গুৰি কৰি কৰা খাদ্য sago.

চাঙতি বি. সিংহাসনৰ ওপৰত চক্ৰ-তাপ বা খাটৰ ওপৰত আঁঠুবা

তৰিবলৈ আগোৱা খুঁটাৰ কাণ্ড
চাবিওয়েৰে লগাই দিয়া কাঠ বা
ৰাৰি a wooden frame for
hanging canopy over throne
or a mosquito curtain over
a bed.

চাৰ্ভিন (ফা. সাজিন) বি. বন্দুকৰ
মুখত লগোৱা জোতা জন্তু a
bayonet.

চাৰ্ভী বি. এখন চহালিৰ দুই দাঁতিত
হুতোখৰ বাঁহ লগাই হুমুৰে দুটা
হানুহে হাতেৰে ধৰি বা কানত লৈ
বন্ধ কৰিওৱা যতন a bamboo
frame work for carrying
things.

চাৰ্ভেৰী বি. এবিধ টেঙা বন শাক,
টেঙেটো টেঙা the Indian sarrel.

চাৰ্ভ (পু. অ.) বি. চমক।

চাৰ্ভি বি. খন্তেকীয়া প্ৰবল ধুমুহা a
violent gust of wind, কঢ়েৰে
উশাহ লোৱা অৱস্থা।

চাৰ্ভনা বি. শজিনা, a kind of
plant.

চাৰ্ভা বি. শাস্তি punishment.

চাৰ্ভি-মাটি বি. খাব মাটি, সাজি
মাটি।

চাৰ্ভল্য বি. অস্থিৰতা, restless-
ness.

চাৰ্ট বি. আঘাত, এছাবিব কোব a
stroke with a whip, বাঁহৰ
নিচান a pole, গৰ বা বৃক্ষ a

slight notice of approach or
touch.

চাৰ্ভিন বি. এবিধ নিম্নবী ডাঠ বেনৰী
কাপোৰ satin.

চাৰ্ভি-কুটি বি. ধব্ধবণি গা বা মনৰ
দুখৰ পৰা হোৱা অস্থিৰতা agony.

চাৰ্ভিনি বি. খাওঁতে মুখৰ কচি বচাবৰ
কাৰণে খোৱা এবিধ জলা সোৱাদ
আক টেঙা গুণ যুক্ত বস্তু a kind of
sauce.

চাৰ্ভল বি. পিতল ধুন্দা এবিধ লোৰ
যতন a brass-smith's tool.

চাৰ্ভু বি. লোকৰ মনত সন্তোষ
লগাবলৈ কোৱা কথা, ফুলনি
flattery, coaxing, ভবসা de-
pendance.

চাৰ্ভুকৰ ক্ৰি. লোকৰ মনত ভাল লগা
কথা ক, ফুলনা to flatter, to
look to some one for help.

চাৰ্ভুকাৰ, চাৰ্ভুকাৰী বি. লাভৰ
আশাত লোকৰ মনত সন্তোষ লগা
কথা কোৱা হানুহ one who
flatters another with the
hope of gain. চাৰ্ভু-পাৰ্ভু (প্ৰা.
অ.) ভোৱাষোদ।

চাৰ্ভুকি বি. উচটোৱা কথা ফুলনি
flattery.

চাৰ্ভক্য বি. প্ৰাচীন মগধ দেশৰ
চন্দ্ৰগুপ্ত বৰ্দ্ধাক যজ্ঞী আৰু নন্দবংশ
ধ্বংস কৰা কুট বাহুবৈতিক পণ্ডিত a
minister of Chandra-gupta,
the famous ancient king

of Maghadha, চাণক্য পণ্ডিতে অনেক সংক্ৰান্ত পুথিৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰা ৰাজনীতি আৰু সমাজ নীতি বিষয়ৰ এক পুথি a work on morals and polity compiled by Chanakya.

চাণুৰ বি. কংস বজাৰ এটা হালৰ নাম, the name of a Wrestler of Kansa.

চাণ্ডাল বি. এটা নীচ জাতিৰ নাম, জাতিচ্যুত মানুহ, দুৰন্ত বভাৰৰ মানুহ an outcaste, a wicked or debased person. স্ত্রী.

চাণ্ডালী, চাণ্ডালিনী।

চাঙ বি. গোট ধোৱা united, একতা unity, বঁপাতৰ দীঘলীয়া হোঁপা।

চাঙক বি. এবিধ উকহ জাতিৰ চৰাই, পানী পিয়া a kind of bird. স্ত্রী. চাঙকী, চাঙকিনী।

চাঙলি বি. কঁহাৰৰ লোৰ সজুলি bell-metal worker's tool.

চাঙুৰী বি. নিপুণতা, শঠতা, হুঁকালি cunning, roughtishness.

চাঙুৰ্ৰণ্য ব্ৰাহ্মণাদি চাৰিবৰ্ণ বা ভেৰ্তলোকৰ কৰ্ম, চতুৰ্ৰণ্য সম্বন্ধীয়।

চাঙুৰ্ৰাস্ত বি. আহাৰৰ শুক্লা হাদনী বা পুণিয়াৰ পৰা আৰম্ভ কৰি কাতি বাহৰ শুক্লা হাদনী বা পুণিয়াত শেষ কৰি কৰা ব্ৰত।

চাঙুৰ্য্য বি. চতুৰতা, চালাকি, দক্ষতা skilfulness.

চাঙৰ বি. গাড বেৰাই লোৱা এডব-পীয়া কাপোৰ, চেলেং a sheet.

চাঙা বি. উকা, ফুল বথকা plain. চাঙা বঁপাত শুকাই বৰা বঁপাতৰ পাত।

চাঙ (পু. অ.) সক. ধা. হাট আৰু বি ধৰ to envelop.

চাঙ বি. চন্দ্ৰ the moon.

চাঙ বি. ৰাজ হাড়ৰ দুয়োফালে থকা দীঘল গোটাত মঙহ the long strip of flesh on either side of the spine. চাঙকাটু অলপীয়া এভাগ চুৰ কৰ to steal a small portion. চাঙ মাৰি বি. এটা নিচান পুড়ি তালৈ লক্ষ্য কৰি শুনি মাৰি হাত পোন কৰা ঠাই a rifle range.

চাঙাই বি. কালিৰ নিচিনা মুখেৰে হুকি বজোৱা এবিধ বাস্তব বস্তু a kind of flute.

চাঙাচুৰ ভজা বুট, মটৰ ইত্যাদি।

চাঙিবিচাৰ বি. পুনৰ বিচাৰ retrial.

চাঙেকি বি. কাপোৰত তুলিবৰ কাৰণে কৰা ফুলৰ আৰ্হি, বি বস্তুক চাই আন এটা সজা যায় a pattern, a model.

চাঙেকীয়া বি. দেখা, নিচিনা looking like, resembling.

চাঙ বি. চন্দ্ৰ, কোন the moon, এবিধ শাক a kind of pot herb. অক. ধা. চল চা, কোনো কাৰ্য্য কৰিবলৈ উপযুক্ত সময় বিচাৰ

(প্ৰায় বেয়া ভাবত) to seek an opportunity.

চান্দা বি. ববতপি subscription.

চান্দা-ভাছা বিণ. বব চুৰ্ভীয়া ।

চান্দি বি. চাঁপ silver.

চান্দ বি. চন্দ্ৰ সঘনীয় lunar, চন্দ্ৰ গতি অনুসাবে গণনা কৰা regulated by the course of the moon.

চান্দ বৎসৰ বি. বাৰটা চান্দমাহ lunar, year.

চান্দ মাহ-বি. তিথিৰ দ্বাৰা গণনা কৰা মাহ (অৰ্থাৎ শুক্লা প্ৰতি পদৰ পৰা অমাবস্যা পৰ্য্যন্ত, lunar month.

চান্দায়ণ বি. চান্দ তিথিৰে নিয়মিত কৰা ব্ৰত বিশেষ, কৃষ্ণপক্ষৰ প্ৰতিদিন এক গৰাহকৈ আহাৰ কৰাই অমাবস্যাৰ দিনা উপবাস কৰি আৰু শুক্লপক্ষৰ প্ৰতিদিন এক গৰাহকৈ আহাৰ বঢ়াই পূৰ্ণিমাৰ দিনা ১৫ গৰাহ কৰি কৰা ব্ৰত বিশেষ, প্ৰায়শ্চিত্ত a kind of expiatory penance regulated by the moon's age, in it the daily quantity of food, which consists of fifteen mouthfuls at the fullmoon is diminished by one mouthful every day during the dark fortnight till it is reduced to zero at the new moon,

and is increased in like manner during the bright fortnight.

চাপ বি. ধেনু a bow. ক্ৰিয়াবিত্ত বৃত্তৰ পৰিধিৰ অংশ, ধনু arc.

চাপ্ অক. ধা. ওচৰলৈ আহ to draw nigh, আপোনাৰ ঘৰ এৰি আনৰ ঘৰত থাক to go and live at another's house. কৌচ ধা to be contracted, আশ্ৰয়ৰ কাৰণে ওচৰলৈ আহ to go for shelter. সক. ধা. ওচৰলৈ যা to approach. বি. ধোপ, চেপা, হেঁচা pressure. অক. ধা. চাপ খা। সক. ধা. চাপ খুৱা।

চাপ্ কন বি. কান্ধৰ পৰা আঠলৈ ওলম্মা এবিধ চোলা a kind of flowing garment.

চাপ কলি বি. বাধৰ পতোৱা গল্প-পতা a kind of neckless.

চাপচুপ বিণ. নিভাল, নিমাত silent.

চাপি চুপা বি. লুকাই থাকিবলৈ চেকা কৰা attempt to conceal oneself.

চাপনৌ বি. নিয়ম যতে বিয়া নকৰাকৈ জনা তিৰোতা a woman who is kept without being formally married.

চাপৰ বি. আঙুলি বেলা হাতৰ তলুৱাবে কৰা আঘাত a blow

with the open hand. ফ্রি.
চাপৰ আৰ। বিণ. চুটি, ওখ
নোহোৱা low, not high. অক.
ধা. গা কঁচাই বা মূৰ দৌৱাই চুটি
হ to lower oneself by bend-
ing the head or the body.
সক. ধা. চাপৰা চাপৰ কৰ, ওখৰ
পৰা তললৈ নহা।

চাপৰাচ্ বি. পদবীৰ পৰিচয় দিয়া
এচকলা ধাতুৰ বস্তু & badge.

চাপৰাচী বি. চাপৰাচ পিন্ধা
কৰ্মচাৰী an orderly.

চাপৰি বি. দুয়োখন হাত মেলি
ইখনৰ ওপৰত সিখনেৰে কৰা আঘাত
& clap. ফ্রি. চাপৰি আৰ, চাপৰি
বজা।

চাপৰি বি. নৈয়ে ৰালি, পলস
পেলাই পতা ওখ মাটি an island
or bank formed by a river,
এৰীয়া সূতাৰ চপৰা raw eri
silk kept in a lump for
twisting.

চাপৰিয়াল বি. চাপৰিত থকা মাহুহ
one living in a chapari.

চাপল্য বি. অস্থিৰতা, চকলতা
unsteadiness.

চাপাচী বিণ. আনে নজনা, লুকাই
থকা concealed.

চাক, চাকা বিণ. পৰিষ্কাৰ, নিৰ্মল
clean.

চাব বি. কোব আদি কোনো গব্ব
বস্তু ধৰে ধৰে দাঙি কৰা অনেক

আঘাতৰ প্ৰত্যেকটো a stroke or
thump given by quickly
raising anything heavy,
ক্ষেপন, পানীত পল আদি হাছ ধৰা
যতনৰ নিক্ষেপ throwing of a
fishing implement, নাঙলৰ
মুখত লাগি থকা মাটিৰ চপৰা। সক
পাৰীৰৰ টেকেলি।

চাব্ বি. কোনো বস্তুৰ ওপৰত হেঁচি
আধৰ বা আন চিন বহুৱা যতন &
stamp, a seal. চাব দি ধৰ,
চাব মাৰি ধৰ হাতেৰে ধাপ মাৰি
ধৰ, এনেয়ে দোৰী বুলি ধৰ to
catch suddenly, to charge a
man with an offence all on
a sudden without proof. চাব
কাটি নাঙলৰ মুখত লাগি ধৰা মাটি
আক জাবৰ ওচা। চাব্ থৰি বি.
নৈত উঠি অহা ধৰি।

চাবভিয়াল বিণ. অতি দীঘলৈ কাম
কৰিব পৰা, নিপুণ capable of
doing quickly, skilled, dex-
terous.

চাবৰ চাবোম বি. ডেল আক হাই
বিহলাই কৰা গা আক কালোম
ধোৱা বস্তু soap.

চাবাচ্ চাবাইচ্ বি. ধন্যবাদ,
প্ৰশংসা thanks, bravo.

চাবি বি. তলাৰ কাঠি, গঁচৰ কাঠি
a key. ফ্রি. চাবি-জাব, চাবি-
লগা।

চাবুক বি. হাণ্ডেৰে পোঁঠা ঢেকনী বা
মৌকা a whip.

চাবুক বি. প্রমাণ a proof.

চাবুৰি বি. একে সময়তে আক
একেবাৰেই পৰা বহুত গালি।

চাৰ্বেক বি. আগৰ, পূৰ্ৱৰ pre-
vious, former.

চাৰ বি. এবিধ সুকাঠী গছ a kind
of timber tree, একেবাৰে
উৎপন্ন হোৱা বহু বস্তু। ক্ৰি. বিণ.
চাৰে চাৰে এচামৰ পাছত আন
এচাম, দলে দলে batch after
batch.

চাৰ্ৱজলা বি. গাৰ ছালৰ ওপৰত
বহুদৈ উৰ্হি উঠা চকলা patch
of swollen skin.

চাৰ্ৱৈৰ্ঠ অ. ধা. (হাতীত খাটে)
হাটীত চাৰিখন ঠেং পেলাই বহা,
to seat on four legs, to
kneel down.

চাৰ্ৱি বি. দাৰ ওপৰত বহু বোৱা
পাতল চোকোৰা বা ছাল scale,
জুলীয়া বস্তুৰ ডেলৰ ভাগ, মল বা
মৰ উঠি ভাৰ ওপৰত বহু জাল
thick scum rising to the
surface of liquid thing,
cream.

চাৰ্ৱ বি. চোঁৱ, মাখি খেদোৱা
চুঁৱী পহৰ বেজৰ নোমৰ শোটা a
whisk made of the tail hair
of the yak.

চাৰ্ৱি বি. ভুক কৰা inclusion.
ক্ৰি. চাৰ্ৱি কৰ।

চাৰ্ৱি বি. চন, যুগত আহাৰ তুলি
দিয়া সৰু হৈতা a spoon.

চাৰ্ৱি বি. চও আৰু মূণ নামৰ
অমুবহু বধাৰ্থে দুৰ্গাৰ কপালৰ
পৰা নিৰ্গত এজনা দেৱীৰ নাম a
form of goddess Durga.

চাৰ্ৱি বি. এবিধ ফুল jasmine.

চাৰ বি. গুপ্ত চৰ a spy. বিণ. প্রবল
হোৱা aggravated. বি. হাঁহেৰে
পেট ভৰা অৱস্থা the state of
having the belly filled with
grass or food. চাৰ পা হাঁহেৰে
পেট ভৰা।

চাৰণ বি. গৰু আদি চৰোৱা কাৰ্য্য
the act of tending, grazing
cattle. চাৰণ দি যাকে সময়ে ধন
বা বস্তুৰে অলপ সহায় কৰ। চাৰণ
পা যাকে যাকে সাহায্য ৰূপে
অলপ ধন বা বস্তু পা।

চাৰণ বি. এজাতি দেৱবোনি,
কোনো লোক বা বংশৰ কীৰ্ত্তি
গোৱা মানুহ a professional
singer of the deeds of an
illustrious man or family, a
bard.

চাৰণাই বি. চাৰি খুৰা লগোৱা
শোৱা আসন a bedstead.

চাৰি বি. দুইৰ দুগুণ four.

চাৰিখনীয়া বি. অধিকাৰৰ গাঢ়ীত

পৰা চাৰি, কঠ, ধঙা, আৰু বাণত
এই চাৰিটা বস্তু।

চাৰিদিনা বি. আহোম বছাৰ দিনৰ
এটা কাঁড়ী খেলৰ নাম।

চাৰি চাপৰ বাজ বি টোলৰ বাজ
অৰ্থাৎ সকলো প্ৰকাৰ সম্পৰ্ক নথকা
having no communication
or connection whatsoever.

চাৰিত্ৰ চৰিত্ৰ, সদাচাৰ, পবিত্ৰবতাব
good conduct. চাৰিত্ৰিক চৰিত্ৰ
সম্বন্ধীয়।

চাৰি পুৰুষাৰ্থ ধৰ্ম, অৰ্থ, কাম,
মোক্ষ এই চাৰি বিধৰ কামনাৰ
বস্তু।

চাৰি প্ৰসঙ্গ পুৰা, দুপবীয়া, আবেলি
আৰু গধূলি কৰা প্ৰসঙ্গ।

চাৰিবস্তু বি. শৰণ লগাওঁতে দিয়া
নাম, গুৰু, ভকত, দেৱ এই চাৰি
নাম।

চাৰিবেহু বি. ঋক্, যজুৰ, সাম আৰু
অথৰ্ব এই চাৰিখন বেদ।

চাৰিভিত্তি চাৰিওফালে।

চাৰি সজীয়া আসামৰ আউনী আটী,
হৰ্শিণ পাট, গড়মূৰ আৰু কুকৰা-
বাহী এই প্ৰধান চাৰি সজ
সম্পৰ্কীয়।

চাৰী (পু. অ.) বি. চোৱালী, ভিৰী।

চাক বি. উত্তম, সুন্দৰ beautiful,
elegant. চাকশিল্প বি. সুকুমাৰ
কলা fine-arts. চাক শীলা নং
চৰিত্ৰ।

চাবেং বি. সৰু জাহাজৰ কৰ্মচাৰী

বিলাকৰ ওপৰত প্ৰধান বিষয়া a
serang. চাৰেংকাৰ বি. এবিধ
ওণা লগোৱা বাস্তৱ, musical
instrument. চাৰেং বিণ. আধা,
one half.

চাবেক, চাৰিয়েক বিণ. চেবেক,
কিছু a few, some.

চাবেআবে ক্ৰি. বিণ. লাভ হালি
হুইকো লেখত লৈ, making
allowance for loss. চাৰ্জ
দায়িত্ব, ভাৰ, অভিযোগ charge.

চাৰ্কাৰ বি. তৰ্কেৰে লেখৰ নাই বুলি
নিশ্চয় কৰা হাতুহ a sceptic, an
atheist, নাস্তিক যত প্ৰবৰ্তক
এজন হিন্দু ঋষি। চাল চ'ডিকেল
বি. এজন ইংৰাজ ঔপন্যাসিক।

চাল বি. ঘৰৰ ওপৰৰ আচ্ছাদন the
roof of a house, কোনো বস্তুৰ
ওপৰৰ আচ্ছাদন the upper
covering of anything. সৰু.
খা. চালবীৰে ভাল বেয়া, ডাঙৰ সৰু
বেলেগ কৰ to sift. বি. কৌশল
trick.

চাল বি. চন a year.

চাল-কুঁহুৰী বি. হুতকুমাৰী the
aloe.

চাল কোমোৰা, চাল কুঁহুৰা, চাল
কুঁহুৰা বি. চালত বগোৱা এবিধ,
কোমোৰা।

চালগোহু বি. এবিধ কবি, turnip.
চালচলন বছাৰ চৰিত্ৰ, আচাৰ-
ব্যৱহাৰ, ৰীতি-নীতি।

চালিচাখানি বি. বার্ষিক বিবরণ বা
হিচাব, গোটেই বছরত হোৱা
কাৰ্য্যৰ বিবৰণ বা হিচাব an
annual account or report.

চালিচা বি. সকালন, লবোৱা বা
ছোকৰা কাৰ্য্য the act of mov-
ing or shaking.

চালিচা বি. শস্য চালি ভালবেয়া,
ডাঙৰ-সক বেলেগ কৰি উলিওৱা
যন্ত্ৰ a sieve. চালিচা সৰকা
চালিচাৰ দৰে বহুত ফুটা কৰা, থকা-
সৰকা pierced with many
holes, দুই বাহৰ মাজেৰে গাটো
পাহ ফাললৈ সৰকাই আলাসতে
মৰা বাগৰ।

চালিচাৰা বি. খুৰা লগোৱা বৰ
ডাঙৰ বহল শোৱা পীৰা a large
bedstead.

চালিচাৰীয়া বিণ. চেলবেলীয়া,
চেলপু talkative.

চালিচাৰ কোৱা ক্ৰি. ঠিক কথা নকৈ
বিহকে পায় তিহকে ক to
ramble.

চালিচাৰি, চালিচাৰি বি. তাঁত
ওলমোৱা মাৰি, দোলাৰ ওপৰৰ
মাৰি, the pole on with a
loom is hung.

চালি বি. খুলশালি (গালিচ বাহৰাব
কৰ)। জী. চালি।

চালিচা বিণ. চতুৰ, চেষ্টাৰ, বুধিয়ক
cunning, artful, intelligent.

বি. চালিচা চতুৰতা, ধূৰ্ভালি
cunningness, cleverness.

চালিচা বি. বেচিবলৈ পঠোৱা বস্তু
আৰু তাৰ বেচৰ লেখ থকা কাকত,
কোনো ঠাইলৈ পঠোৱা ধনৰ লেখ
থকা কাকত an invoice, a list
of things etc. despatched,
a challan. বিণ চালিচা।

চালিচা বি. ডাঙৰ লোকৰ প্ৰতি সন্ত্ৰম
প্ৰকাশ কৰি মতা মাত, প্ৰণাম
salaam. ক্ৰি. চালিচা কৰ,
চালিচা দি। বি. চালিচা ডাঙৰ
লোকক সন্মান দেখুৱাই দিয়া বস্তু,
উপচাৰক a personal gift or
present.

চালি বি. এটলীয়া ঘৰ a shed
consisting of one flat roof.
ম'ৰা আদি চৰায়ে নেজৰ পাখি থিয়
কৰি বহলাই মেলা কাৰ্য্য the
spreading out of the tail of
a peacock or similar bird.
ক্ৰি. চালিচাৰ। চালিচাৰি ক্ৰি.
বিণ. বৰকৈ বিচাৰি, বাচি বাচি
searching diligently.

চালিচা বি. মেল, কোনো কথা আলচ
নাইবা বিচাৰ কৰিবলৈ পতা সমাজ
a private court of enquiry.
চালিচা-নাৰা চালিচাৰ বায় বা
হুকুম লিখা কাকত the judgment
of a private court of
enquiry.

চালিচা বি. চালিচাৰ বায় মানিৰ

বুলি বীকাৰ কৰা জামিন স্বৰূপে হুই পক্ষ লোকে চালিচৰ হাতত থকা (যি পক্ষ অশুকুলে বান্ধ হয়, সেই পক্ষই এই টকা কিবত পায়) money deposited as a security to abide by the decision of a chalis.

চালু বি. এবিধ বস্তা কাপোৰ a kind of red twilled cloth. চালু প্রচলিত, বজাৰত চলতি হোৱা।

চালুকীয়া বিণ. লৰিচৰি ফুৰিব পৰা, অলপ অলপ কৈ খোজ কাটি বা আঁঠু কাটি ফুৰিব পৰা child just able to walk a little or go on all fours.

চালেবাবে কোৱোৱা ক্ৰি. বিক্ষিপ্ত ভাবে কাৰ্য্যকৰা, অশৃংখলভাৱে কাম কৰা to beat about the bush.

চাৰল বিণ. এচলীয়া, আগবীয়া sloping.

চাহ বি. এবিধ গছ আৰু পাত the tea plant, its manufactured leaf. চাহ-শ্ৰাব চাহ পাত হিঙি আনি মাৰি আৰু শুকাই তাক খোৱাৰ উপযুক্ত কৰা to manufacture tea.

চাহ বিণ. হাল কোৰ বাই খেতিলৈ যুগুত কৰা, চহোৱা tilled, broken up as land. বি. চহোৱা মাটি, চহোৱা কাৰ্য্য। চাহনি চাহ থকা ঠাই, হাল কোৰ বাই যুগুত কৰা মাটি।

চাহাব বি. মান্য লোক a gentle man, ইউৰোপৰ মানুহ an European.

চাহিকা বি. প্রয়োজন, সাধাৰণে যি পৰিমাণে কোনো বস্তু কিনিব খোজে demand.

চাহী বি. মানুহৰ বা আন জন্তুৰ ছালত সোমাই ভেজখোৱা এবিধ অতি সৰু পোক a kind of very small mite. অতি ক্ষুদ্র অংশ a very small portion.

চাহীনী বি. লোকৰ বস্ত্ৰৰ পৰা মনে মনে লোৱা ভাগ a small portion pilfered.

চাক্ষুৰ বিণ. চকুৰে দেখা visible, seen with the eyes.

চিংকো বি. পৰ্বতীয়া জাতি এটাৰ নাম, a hilly tribe of eastern Assam.

চিঁউ চিঁউ, চিঁ চিঁ (অনুকাৰ শব্দ) কোনো কোনো চবাইৰ নিচিনা শব্দ an imitative word used to express the sharp shrill of birds. অক. ধা. চাঁচাঁয়া। বি. চাঁচাঁয়নি।

চিঁহিঁহিঁ (অনুকাৰ শব্দ) ধোঁড়াৰ নিচিনা শব্দ।

চিক্ (অনু. শব্দ.) চিকাৰ নিচিনা শব্দ। ক্ৰি. চিক্‌চিকা।

চিক বি. কৰঙৰ ঘোঁৰাৰ চুক the groin. জবাবে গাঁথা বাঁহৰ কাঠিৰ

পর্দা a screen made by stringing together bamboo strips.
 চিকিচিকীয়া বিণ. বগৈক ধ্বংসকাল
 কাৰণে জ্বলিকা, জ্বলিকি ধ্বংস
 glossy, glittering.

চিকটা বিণ. বেগাই নিহিগা,
 লিকটা tough, tenacious, কপণ
 niggardly. বি. অতি অলপ অংশ
 a small portion.

চিকণ বিণ. যিহি আৰু সুন্দৰ, উত্তম
 fine, smooth and excellent,
 পুই plump. ক্রি. বিণ. চিকণকৈ
 ভালকৈ, সুন্দৰকৈ nicely. সক.
 ধা. চিকণা নিকা কৰ, পবিত্ৰকৰ কৰ,
 to clean, to clear. কদ. বিণ.

চিকণোৱা।

চিকমিকি অক. ধা. জ্বলিক, তিব-
 বিয়া to glitter, sparkle. বি.
 চিকমিকনি। বিণ. চিকমিকীয়া
 উজ্জল glittering.

চিকৰা বি. জন্তুৰ গাভ কামুৰি থাকি
 তেজ খোৱা এবিধ সৰু পোক a
 tick.

চিকা বি. এন্দুৰ জাতিৰ এবিধ দুৰ্গন্ধ
 জন্তু a musk rat.

চিকাচন্দা বি. বিণ, শুচি-অশুচিৰ
 বিচাৰ, একাচ বিচাচ dislike of
 unclean things, hate.

চিকাচুলি বি. গলখণ্ড, চুটি চুটি
 শোমবোৰ, the hair on the
 back of the neck.

চিকাকুৰা বিণ. চিকা ওপৰত উঠাৰ

কাৰণে দুৰ্গন্ধ হোৱা rendered
 stinking by the touch of
 musk-rat, দুৰ্গন্ধ পোৱা having
 a spot on the character.

চিকাৰ বি. যুগয়া, খেদি জন্তু ধৰা বা
 ধৰা কাৰ্য্য hunting. বিণ. চিকাৰী
 চিকাৰ কৰা, চিকাৰত পাৰ্গত
 hunting, skilled in hunting.
 বি. চিকাৰ কৰা মানুহ a hunter.

চিকাকপ বি. নিভাজ কপৰ মোহৰ
 genuine rupee.

চিকিচিকি ক্রি. বিণ একপ-একপকৈ
 pinch by pinch.

চিকিৎসক বি. বৈজ্ঞ, বেজ a
 physician.

চিকিৎসা বি. বোগৰ প্ৰতিকার,
 ঔষধাদিৰ ব্যৱস্থা medical treat-
 ment. চিকিৎসানীয়া, চিকিৎসাবিণ.
 চিকিৎসাৰ যোগ্য। চিকিৎসানীয়া
 যি বোগ নাইবা বোগীৰ চিকিৎসা
 চলি আছে।

চিকিমিকি বি. বিজুলী lightning.

চিকীৰ্ষা বি. কবিত্ব ইচ্ছা desire
 of doing. বিণ. চিকীৰ্ষু।

চিকুৰ বি. কুন্তল, চুলি hair
 hanging on the forehead.

চিকেছি বি. জিকাৰ, ভয়ত গা কঁপি
 উঠা a start.

চিকোটি সৰু. ধা. দুই নখেৰে চেপি
 দুখ দি to pinch. বি. দুই নখৰ
 চেপা pinch.

চিকোণ 'চিকণ' চোৱা।

চিচা বি. বটল, নক ডিঙিৰ কাচৰ
পাৱ a bottle, চিচী নক চিচা a
phial.

চিচ্, ছিৰিচ, বহু।

চিৰ্জিল বি. পৰিপাটিকৈ কৰা কাৰ্য্য,
শৃংখলতা proper arrangement
or order.

চিঞৰ, চিন্নৰ বি. আটাহ, হুখ বা
ভয় পাই কৰা উচ্চ শব্দ a scream.
অক. ধা, আটাহ পাব, হুখ বা ভয়
পাই উচ্চ শব্দ কৰ to scream.
বি. চিঞৰণি, চিন্নৰণি।

চিঞা, চিন্না বিণ. আন ভাগতকৈ
লাহী বা ক্ষীণ thinner than
other parts. চিন্নাপৰ আন
ভাগতকৈ নক বা লাহী হ।

চিট্ বি. কোব, প্ৰহাৰ a stroke
with a lash.

চিট্‌চিটনি, চিট্‌চিটা বি. গাভ তাপ
লাগি হোৱা খজুৰতিৰ নিচিনা অসুখ
বোধ an itching sensation
caused by heat.

চিটা, চিঠা বি. মাটিৰ কালি আৰু
গৰাকীৰ নাম লিখা কাকত a book
used in land surveying.

চিঠি বি. পত্ৰ, লিপি, লোকলৈ বাতৰি
দিবৰ কাৰণে লিখা কাকত a letter.

চিঠি খেল, চিঠি খেলা বি. লাভৰ
নিমিত্তে কৰা একপ্ৰকাৰ খেলা
lottery.

চিন্ত বি. মন, বুদ্ধি, জ্ঞান mind,

intellect, heart, চৈতন্য con-
sciousness.

চিন্ত বিণ. ওপৰলৈ মুখ কৰি পৰি থকা
lying with the face upwards.
ক্ৰি. চিন্ত হ, চিন্ত থা।

চিন্ত্ নক. ধা. বৰণ লগা to paint.

চিন্তকাৰ বি. চিঞৰ a scream.

চিন্তনী বি. চিন্তা, ভাবনা।

চিন্তবা বিণ. পখৰা variegated.
স্ত্ৰী. চিন্তৰী।

চিন্তল বি. এবিধ চেপেটা ডাঙৰ মাছ
a kind of flat fish.

চিন্তপতং থা, চিন্তপতং হ চিত হৈ
পৰ to lie prostrate.

চিন্তভোলোঙা থা, চিন্তভোলোঙা
দি চিত হৈ বা লুটি থাই পৰ, নৰিয়া
পৰ।

চিন্তা বি. মৰা শ খৰি দিবলৈ যুগুত
কৰা কাঠ, বাঁহৰ মেজি a funeral
pile. চিন্তা-ভঙ্গ বি. চিন্তাৰ হাই।
চিন্তাবোধেণ চিন্তাত আত্মাহুতি।

চিন্ত 'চিত' চোৱা।

চিন্তগ্ৰাহী মৰ্ম্মস্পৰ্শী, চিন্তচাক্ষুৰ্য্য বি.
মনৰ অস্থিৰতা a perturbed
state of mind. চিন্ত-খাহ মনৰ
আলা, চিন্ত নিৰোধ বিবৰ বাসনাৰ
পৰা মনক নিবৃত্ত কৰা। চিন্তগ্ৰাসাৎ
মনৰ সন্তোষ, প্ৰসন্নতা, satish-
faction of mind.

চিন্ত-বিনোদন মনোবঞ্জন।

চিত্ত-বিক্ষেপ নানা বিষয়ব আকর্ষণ
বাবে মনব চকলতা।

চিত্ত বিজ্ঞান-বৈকল্য বি. মনব ভ্রম,
বলিয়ানি, উদ্ভ্রান্ততা derangement
of mind, madness.

চিত্তবৃত্তি বি. মনব ভাব, মনব অবস্থা
the various sentiments of
mind, মানসিক বৃত্তি mental
faculty.

চন্দ্রবজ্রিনী-বৃত্তি বি. যি বৃত্তিব কাণে
মানুহে সৌন্দর্য্য কলা ইত্যাদি
উপভোগ কবে, 'কাস্তবৃত্তি' aesthe-
tic faculty.

চিত্তশুদ্ধি বি. মনব পরিষ্কৃতা purity
of mind.

চিত্তসংঘম মনব বৃত্তিসমূহক দমন
কৰা।

চিত্তহাবী চিত্তাকর্ষক মনোহাবী,
মনোবজ্রক interesting.

চিত্র বি. লিখনীৰে অঁকা বা লেখা
মুদ্রি, পট a picture. বিণ. নানা
বৰণীয়া variegated. চিত্রকৰ,
চিত্রকাৰ পট আঁকোতা, খনিকৰ a
painter. চিত্রকৰ্ম্ম পট অঁকা কাম,
ভোজবাজি a painting. চিত্রকলা
চিত্রবিজ্ঞা।

চিত্রকাব্য বি. যি কাব্যব পদসমূহ
চিত্রব নিচিনাকৈ বিস্তৃত হয়।

চিত্রকূট বি. বৃন্দেল খণ্ডত থকা এটা
পৰ্বতব নাম, জীবামচন্দ্র বনলৈ গৈ
প্রথমে তাতে আছিল the name
of a mountain.

চিত্রপঞ্জি বি. যব বজাব কাকতীৰ
নাম the Registrar of Jama.

চিত্রভাবকা বি. চিনেমাৰ অভিনেতা,
অভিনেত্রী।

চিত্রপট বি. কাপোৰ বা কাকত
আদিৰ ওপৰত অঁকা চিত্র a
drawing. চিত্রকলক বি. চিত্র,
ছবি painting, picture, চিত্র
অঁকা ফলি বা কাপোৰ a canvas
or tablet for painting. চিত্র-
বিচিত্র বিবিধ ধৰণৰ নক্সামুক্ত, নানা
বৰণীয়া variegated. চিত্রভাঙ্গু
বি. অগ্নি, সূৰ্য্য। চিত্র-সুগ বি. নানা
বৰণ থকা পথৰা পহ। চিত্রবধ বি.
সূৰ্য্য the sun, ইন্দ্রব সভাব এজন
গন্ধৰ্ব্ব।

চিত্রলিপি চিত্রব দ্বাৰা ভাব প্রকাশ।

চিত্রলেখা, চিত্রলেখা বি. বাণ
বজাব কন্যা উৰাব সখীয়েক, এওঁ
চিত্রবিদ্যাত বব পাৰ্গত আছিল the
female friend of Usha.

চিত্রশালা বি. চিত্র প্রদর্শন গৃহ art
gallery, museum. চিত্রশিল্পী বি.
আৰ্টিষ্ট Artist. চিত্রলেখ বি. বৰ্গত
অঙ্কনক গান্ধৰ্ব বিজ্ঞা শিকার্তা,
এজন গন্ধৰ্বব নাম name of a
Gandharva. চিত্রাঙ্কন-গৃহ
studio.

চিত্রা বি. চতুর্দশ নক্ষত্র the four-
teenth lunar mansion.

চিত্রাঙ্গক বি. শাস্ত্র বজাব পুত্র
son of king Santanu. চিত্রাঙ্গক

বি. অৰ্জুনৰ ভাৰ্যা, বৰুবাহনৰ মাতৃ,
a wife of Arjuna and the
mother of Babrubahan.

চিহ্নিণী বি. সুন্দৰী ধনীয়া ভিৰোভা
a beautiful woman with
auspicious signs.

চিহ্নিত বিণ. অঙ্কিত painted,
drawn, নানা বং লগোৱা many-
coloured.

চিহ্নেতীয়া বিণ. তলিখন কাঁহীৰ
দৰে সমতল আৰু বহল having a
flat bottom.

চিহ্নিলাস (পু. অ.) বি. মনৰ
সৈতে পোৱা আনন্দ, চিদানন্দ
অবস্থা a joyous state of
mind.

চিহ্নাংশ (পু. অ.) বি. জ্ঞানৰ ভাগ,
চৈতন্য।

চিহ্নাংশ বি. নিৰ্গুণ চৈতন্য, চিহ্নপ
পৰব্রহ্ম।

চিহ্না বি. মনৰ ভাগ, মনকণ প্ৰযুক্তি,
জ্ঞানবৃত্তি the mental faculty.

চিহ্নাত্মা বি. চৈতন্য স্বৰূপ আত্মা,
জ্ঞানময় আত্মা।

চিহ্নানন্দ বি. সদায় আনন্দযুক্ত আৰু
আনন্দস্বৰূপ ever joyful, পৰমেশ্বৰ
God.

চিহ্নাত্ম বি. চৈতন্যৰ বিকাশ,
জ্ঞানস্বৰূপ, জীৱাত্মা।

চিহ্নপ চৈতন্য স্বৰূপ।

চিহ্না বিণ. পোন straight, শান্ত
peaceful.

চিহ্ন বি. লক্ষণ, চিহ্ন, দাগ a mark,
sign, a token, প্ৰমাণ proof, কুট
a mark of punctuation. অক.
খা. সেইটোৱেই এইটো বুলি জ্ঞান
বা বুজ to recognise. চিহ্নক কৰ.
বি. চিনি পোৱা কাৰ্য্য।

চিহ্না সৰু. খা. এইটোৱেই সেইটো
বুলি জ্ঞান, পৰিচয় কৰাই দি to
cause to be recognised, to
introduce. বি. চিহ্নাৰ্ণভা। স্বী.
চিহ্নাতী।

চিহ্নাকি, চিহ্নাজনা বি. পৰিচয়
acquaintance. বিণ. পৰিচিত
known already.

চিহ্নাক্ত বিণ. কোনো বস্তুত আগৈয়ে
জনা চিহ্ন দেখি তাক অমুক বুলি
নিৰ্ণয় কৰা identified, recog-
nised.

চিহ্নাচিনি বি. এজনে আন জনক
চিনি অৱস্থা mutual acquaint-
tance.

চিহ্না-জোক বি. বনত থকা সৰু
জোক।

চিহ্নাল বি. বাতী, চিহ্নাল।

চিহ্নে-ছাপে ক্ৰি. বিণ. সম্পূৰ্ণ
প্ৰমাণেৰে, সকলো চিনেৰে মিল হৈ
exactly alike.

চিহ্নোভা বি. চিনি পাৰ্ণভা a man
who recognises another. স্বী.
চিহ্নোভী।

চিহ্ন অক. খা. ভাবনা কৰ, মনত গুণ
to think, to ponder. সৰু. খা.

ধ্যান কৰ to meditate, বাঞ্ছা কৰ to wish. বি. চিন্তন ভবা কাৰ্য্য। চিন্তনি চিন্তা, ভাবনা anxiety from fear or misfortune. চিন্তাময়, চিন্ত্য বিণ. চিন্তাব যোগ্য।

চিন্তাহ (পু. অ.) লক. ধা. চিন্তা কৰ। চিন্তা বি. ভাবনা, মনেবে কৰা আলোচনা, বিবেচনা, কল্পনা ইত্যাদি মানসিক ব্যাপার thought, act of thinking, আগন্তুক বিপদৰ পৰা -হোৱা মনৰ উদ্বেগ anxiety, বাঞ্ছা wish. বিণ. চিন্তাকুল-কুলিত চিন্তাবে হৃঃষিত disturbed with anxiety or thoughts. চিন্তাজনক উদ্বেগ-জনক causing anxiety. চিন্তা-মায়ক বি. নতুন নতুন চিন্তা বা ভাবৰ প্ৰবৰ্তক। চিন্তাষিত, চিন্তাযুক্ত উদ্বিগ্ন anxious. চিন্তাময় গভীৰ চিন্তাত নিমগ্ন। চিন্তামণি অভিজ্ঞদায়ক মণি, অলমণি a fabulous gem, philosopher's stone, ব্ৰহ্মা a name of Brahma. বিণ. বহুমূলীয় very valuable. চিন্তাশীল, চিন্তাপৰায়ণ চিন্তা কৰি বিচাৰ কৰিবলৈ সন্মত thoughtful, কোনো কথা দঠৈ ভাবি চোৱা অভ্যাসযুক্ত। চিন্তাশিষ্ট চিন্তাকুল। চিন্তিত হৃদ. বিণ. চিন্তাকণ, ভাবনাযুক্ত perplexed

in mind. চিন্তোভা বি. চিন্তা কৰোভা one who thinks, ইচ্ছা কৰোভা wisher.

চিন্তি বি. দৈব, পীৰ বা মহন্তৰ উদ্দেশ্যে চেনি, কল, ময়দাৰে মূল্যহানে কৰা নৈবেদ্য বিশেষ। চিন্তয় চৈতন্য স্বৰূপ, জ্ঞানময়। স্ত্ৰী. চিন্তয়ী।

চিপ্ বি. এবাৰ, এবল, ওপৰলৈ দাঙিবলৈ মৰা টান বা আঁকোৰ a sudden pull or jerk upwards, ধোবোচা, চোচনি গাঁঠি a slipknot, বৰশীৰ ডাঁৰি a fishing rod. চিপ কাড়, চিপ ল মৰিবৰ সময়ত আঁজুৰি উশাৰ ল to labour for breath as at the time of death. চিপ খা কটেবে উশাহ লওঁতে উঠা নহা কৰ to heave up and down. চিপ্ জৰী ধোবোচা লগোৱা জৰী a slip knot. চিপ মাৰ ওপৰলৈ টান মাৰ to pull upwards.

চিপত্‌চিপে ক্ৰি. বিণ. চিপেপতি at every pull.

চিপ্ পাও কোনো বস্তু ধৰিবলৈ চিপ্ জৰী পাও।

চিপ্ মাৰ ওপৰলৈ আঁকোৰ বা টান মাৰ।

চিপ্‌বাং বি. এবিধ মাটি খনা লোৰ অস্ত্ৰ an iron instrument for digging.

চিলা সৰু. ধা. কঠেৰে গিল to swallow with difficulty.

চিলা, চিপিৰা বিণ. কৃপণ miserly.

চিলাদাৰ বি. চুৰাদাৰ শব্দৰ অপভ্রংশ।

চিলাহী বি. সেনা, বগুৰা, পদাতি & soldier, a sepoy.

চিলি বি. তেলৰ সৰু পাত্ৰ বা চিচি an oil vessel or phial.

চিলিমা বি. গাৰী দাতি বখা চেপেনা বাহ।

চিমটা বি. সৰু আকৃতিৰ চেপেনা & pair of small pincers.

চিমনি বি. ঘোঁৰা ওলাই যাবলৈ কৰা চুঙা chimney.

চিমিট সৰু. ধা. চিকোট to pinch.

চিন্না বি. মুচলমান জাতিৰ এটা সম্প্ৰদায় & sect of Musalman, পো-নাতিৰ দিনলৈকে থকা যশস্যা, কীৰ্ত্তি renown descended to posterity. সৰু. ধা. সঁচা কবলৈ লিখব বা ধৰ্ম্মৰ নাম অৰণ বা উচ্চাৰণ কৰা to cause a man to swear in the name of God.

চিন্না (পু. অ.) সৰু. ধা. চিয়ৰি যাত to call aloud.

চিন্না-চৰিত্ত বি. মূল চৰিত্ত, যি চৰিত্ত পূৰ্ণ কালৰ পৰা চলি আহিছে authentic biography.

চিন্নাৰ বি. সন্দেশ, ইঙ্গিত, ঠাৰ & hint, a distant allusion.

সোণাৰি কৰাৰৰ সঁবাহৰ দৰে চেপি

থকা সঁজুলি & goldsmith or blacksmith's tongs.

চিন্নাহী বি. বহী ink.

চিব (পু. অ.) বি. খণ্ড, ফাল & torn piece, গছৰ ছাল the bark of a tree, বস্ত্ৰ cloth.

চিব বিণ. নিভা, অনন্ত। চিব অকৃত্যন্ত বহুকালৰ আগৰ পৰা অভ্যস্ত, habituated. চিবকাল, চিবজিৰি বহুকাল, দীৰ্ঘকাল & long period. চিবকালীয়া, চিবজিৰীয়া বিণ. lasting for a long time. চিবকালীয়া চিবকাল ব্যাপ্তি। চিবকালে ক্ৰি. বিণ. সদায় always. চিবকুমাৰ আকীবন অবিবাহিত unmarried for the whole life. চিবজীৱন সমস্ত জীৱনকাল। চিবজীৱী, চিবজীৱী অযব, দীৰ্ঘ-জীৱী ever living, দীৰ্ঘায় long-lived. চিবজুৰাববেখা উচ্চ পৰ্যন্তৰ ওপৰত যি ঠাইত সদায় বৰফ জমি থাকে snow-line. চিব-জুখী আকীবন জুখী unhappy. চিব-নতুন নতুন হৈ থকা, ever new. চিবনিজা মৃত্যু death. চিবস্তন চিব কালীন, অতি প্ৰাচীন, সদায় থকা of long standing, old, permanent. চিব প্ৰচলিত যি চিবকাল প্ৰচলন হৈ আহিছে। চিব-প্ৰবাহিণী যাব প্ৰবাহ কোনো দিনে বন্ধ নহয়। চিব-বস্ত্ৰ যোটেই বছৰ বস্ত্ৰ বন্ধুৰ বিস্ত-

হানত। over spring. চিৰ
বিচ্ছেদ জীবনৰ কাৰণে যি
বিচ্ছেদ life long separation.
চিৰ-বিদায় চিৰ কালৰ কাৰণে
বিদায়, death. চিৰ-বিবোধ
নিত্য বৈবিত্তা, অহি-নকুল সৰ্ব্ব।
চিৰ বৈবী আভয় শব্দ। চিৰ
শ্রাবণ যাব বং সকলো ঋতুতে
সেউজীয়া হৈ থাকে, ever green.
চিৰায় অমৰ, দীৰ্ঘজীৱী living
long. চিৰস্থায়ী যি চিৰকাল
থাকে, অম্লিশব everlasting.
চিৰস্থায়ী বন্দোবস্ত গভৰ্ণমেণ্টৰ
সৈতে বন্দোবস্ত অম্লিশব সকলৰ
বন্দোবস্ত (খ্রী: ১৭২৩ চনত)
permanent settlement.
চিৰাচৰিত চিৰকাল যানি অহা।
চিৰস্থায়ী সদায় মনত বাখিব
যোগ্য, কেতিয়াও নেপাহৰা।
চিৰবোগী, চিৰকণীয়া, চিৰকণ্ঠ বিণ
সদায় নৰিয়াত পৰি থকা, কুৰীয়া of
sickly constitution. চিৰস্থায়ী
বি. পৰ্য্যেশব।
চিৰ্চিৰ্ (অনু. শব্দ.) অলপীয়া পানী
লাহে লাহে বৈ যাওঁতে হোৱাৰ
বিচিৰা শব্দ an imitative sound
used to express that of
water flowing gently. ক্রি.
বিণ. চিৰ্চিৰ্ কৰে, চিৰ্চিৰ
টুক। বি. চিৰ্ চিৰি। অক. ধা.
চিৰ চিৰা।
চিৰ্চিৰীয়া। বিণ. অগভীৰ আক

লাহে লাহে বৈ থকা shallow
and gently flowing.
চিৰতা বি. এবিধ তিতা গছ the
chirata.
চিৰজী বি. চেলা-গাঁথি, পিছফালে
ওলমাই বখা চুলি।
চিৰস্তাৱ বি. কোনো অফিচৰ এক
বিভাগৰ ওপৰকি আয়োলা the
head of a ministerial
establishment.
চিৰা বি. ধান ভাজি চেপেটাকৈ
উলিওৱা চাউল flat rice made
out of parched half-boiled
paddy.
চিৰা বি. ছেঁই, ওটৰ দীঘলীয়া
ভঁৰাল a long pod.
চিৰাগ বি. চাকি, প্রদীপ, lamp.
চিৰিং (অনু. শব্দ) বি. জোড়া কাঁইট
বা বেজীৰে গাঁত হঠাৎ খোঁচ
যাবিলে হোৱা বোধ কৰা শব্দ an
imitative word used to ex-
press the painful sensation
produced when a thorn or a
needle is suddenly thrust
into the body. অক. ধা. চিৰিং
কৰ।
চিৰিক্ চিৰিক্ কৰে, চিৰিক্
চিৰিক্ কৈ ক্রি. বিণ. অলপ
অলপকৈ বেগেবে ওলাই পৰ
discharging little by little.
চিলনী বি. হাইকী চিলা, শেৰ
জাতিৰ এবিধ চবাই a kite.

চিলনী জীয়েক আছিল হোৱালী, আলসুৱা হোৱালী, a beloved simple girl.

চিলনী-সাঁতোৰ ওপৰলৈ মুখ কৰি দিয়া সাঁতোৰ swimming with the face upward.

চিলমিলি অক. ধা. অলপ অলপকৈ চকু জাঁপ খুৱা to be drowsy. বিণ. চিলমিলীয়া কলায়ুটীয়া dozy. ক্ৰি. বিণ. চিলমিলি কৰে।

চিলা বি. শেন জাতিৰ এবিধ চৰাইৰ মতা a male kite, বতাহত উৰাই খেলাই কৰিবৰ কাৰণে কাগজেৰে সজা বস্তু a paper kite.

চিলাই বি. সিয়নি। সক. ধা. চিলাই কৰ।

চিলিঙা বি. জুই শালৰ ওপৰত পতা চাং।

চিলিঙি বি. বাঁহৰ পাতল কাষীৰে বোৱা ওখ জেওৰা a high fence of thin split bamboo.

চিলিঙ্গ বি. ধঁপাত আৰু তাৰ ওপৰত আঙঠা ভৰাই ধোঁৱা ধোৱাৰ মূৰত দি ধোঁৱা ধোৱা পাত্ৰ the bowl of a hooka.

চিলিঙ্গ চিগ সকলো উপায় নষ্ট হ, সমূলি আশা হুৰ হ to lose all means, to lose all hopes of.

চিলচিলীয়া বিণ. নিমজ আৰু পিছল smooth and slippery.

চিবুক বি. ধোঁতোৰা the chin.

চিহা বি. কোনো কথাৰ সংক্ষেপ আৰু সাৰস্বৰ্থ an abstract.

চিহ্ন বি. চিন a mark, চেকা a spot.

চিহ্ন-সাজা বি. শব্দদেৱে প্ৰথমে কৰা ভাওনা, সপ্ত বৈকুণ্ঠৰ পট দেখুৱাই এই ভাওনা কৰিছিল। ই আদিক অভিনয় আছিল।

চিহ্নিত বিণ. চিন লগোৱা marked.

চী'চিলি বি. কোনো কোনো সৰু চৰাই বা পোকৰ চী'চি শব্দ। অক. ধা. চী'চিলি।

চীন বি. এখন দেশৰ নাম, খেহ দেশ China. চীনা আলু এবিধ ধোঁৱা আলু।

চীনা-বাদাম এবিধ বাদাম the ground-nut. চীনা বাচন চীনা মাটিৰ বাচন।

চীনা মাটি বগা মাটি বিশেষ, china clay.

চীৰ বি. সন্ন্যাসীয়ে পিন্ধা বস্ত্ৰখণ্ড, কোপীন।

চীৰ বি. ফটা কাপোৰ an old torn cloth, গছৰ ছাল bark of a tree. চীৰ খণ্ডিত, বিকীৰ্ণ।

চুঁট বি. ষাঁড় বা বলদ গৰুৰ গলধনৰ উঠোঁট the hump of the bullock. চুঁটখৰ গৰুৰ চুঁটৰ ছালৰ ওপৰত হোৱা বা hump-sore.

চুঁৰবী পছ বি. চৰবী পছ, ভোট

ডিক্ত আদি পৰ্ব্বতীয়া দেশৰ এবিধ
পহ the yak.

চুক বি. কোণ, হুটা বস্তু বা বেখা
কতীয়া ভাবে হুকালৰ পৰা আহি
মিলা ঠাই, তলপেট আৰু কবঙৰ
মাজৰ ঠাই a corner, an angle,
কোনো গাওঁৰ এক খণ্ড।

চুক চুকা সক. ধা. মিঠা কথাৰে মন
ভুলা to persuade by sweet
words, to coax. কদ. বিণ. চুক-
চুকাওঁতা। জী. চুকচুকাঁতী।

চুক, চুকীয়া বিণ. অলপ টেঙা বা
লোণৰ সোৰাদ থকা অলপ চোকা
saltish, slightly acid.

চুকনীয়া বিণ. খাজনা দিবৰ নিয়ম
কৰি কিছু দিনৰ কাৰণে লোৰা
holding a lease for a term.
বি. চুকনিয়াৰ চুকনীয়া মাটি খোৰা
মানুহ an undertenant renting
land for a short-time.

চুক-ভেকোলা বি. প্ৰায়ে ঘৰৰ চুকত
থকা এজাতি ভেকুলি a toad. জী.
চুক ভেকুলী বহিৰ্জগতৰ কোনো
জান নথকা মানুহ not worldly
wise.

চুকলি বি. কাৰো বিপক্ষে তেওঁৰ
অসাকাতত নিন্দা লগনীয়া কথা
a back biting.

চুকাশাক, চুকা-পালাং বি. এবিধ
টেঙা শাক the sour spinach.

চুকিয়া (পু. অ.) অক. ধা.
পৰাভি হৈ।

চুকিয়াজুকি বিণ. এচুকৰ পৰা আৰ
বিপৰীত চুকলৈ diagonal,
কেবাটাও চুক থকা having
many corners. ক্ৰি. বিণ. চুকিয়া-
চুকিকৈ এচুকৰ পৰা আন এচুকলৈ
diagonally.

চুকীয়া বিণ. চুক থকা having
angles or corners, কেইওকাল
সমান নোহোৱা angular.

চুকেচুকে ক্ৰি. বিণ. বেলেগ বেলেগ
চুকত in many different cor-
ners, এক চুকৰ পৰা আন চুকলৈ
diagonally.

চুক্তি বি. সৰ্ত্ত, নিৰ্দ্ধাৰিত বন্দবস্ত an
agreement, a contract. চুক্তি-
নামা কোনো বন্দবস্তৰ কাৰণে
লিখা কাকত a deed contract.

চুঙা বি. ফোপোলা দীঘল বস্তু a
tube. চুঙা-পিঠা বাহৰ চুঙাত গুৰি
ভৰাই কৰা এবিধ পিঠা। চুঙা-
বাহুলি এবিধ সৰু বাহুলি a bat,
সংসাৰ বিষয় একো নজনা লোক
one ignorant of worldly
affairs.

চুঙি বি. জাহাজ আদিত লগোৱা
দীঘল নলা বা চুঙা a chimney.

চুঙী বি. চিকাৰ কৰিবৰ নিমিত্তে ৰখা
চোঙৰ ৰখীয়া বা সাৰধান লোৱা
মানুহ a man in charge of a
game preserve.

চুচীয়া-নাও বি. এবিধ সৰু নাও,

চেনেঙী বা জালোৰা নাও a small boat.

চুচুক-চাৰাক বি. কোনো ঠাইলৈ বা লোকৰ আগলৈ যাবলৈ ভয় বা লাজ কৰি আগ পাছ হোৱা, কোনো কাম কৰিবলৈ নাইবা কথা কবলৈ আশঙ্কা কৰা কাৰ্য্য hesitation about appearing before a certain person or going to a certain place, or in doing or speaking. ক্ৰি. বিণ. চুচুক-চাৰাকৈ।

চুজি বি. বেছ ধানৰ চাউলৰ খৰচীয়া গুৰি the coarsest flour of wheat. (চাউলবোৰ গিহৌতে নিচেই ওপৰৰ ভাগৰ পৰা যি খৰচীয়া পিঠা গুৰি ওলায় তাকে চুজি বোলে, চাউলৰ মাজৰ ভাগৰ যি গুৰি ওলায় তাক আটা আক নিচেই মাজৰ পৰা যি অতি মিহি গুৰি ওলায় তাক ময়দা বোলে)।
চুজি-মাটি বি. সাজিমাটি, খাব-মাটি।

চুটী বি. কম, নাটনি deficiency.

চুটি বিণ. চাপৰ, দীঘল নোহোৱা not high, short.

চুটি বি. ঘোঁৰাৰ লব the running of a horse. চুটিয়েল ঘোঁৰাত উঠি লবি যা to ride rapidly.

চুটি-চাপৰ বিণ. কটীয়া of small stature.

চুটি-মুটি বি. গটিয়া, চাপৰ short, dwarfed.

চুটিয়া বি. আসাম দেশৰ আদিবাসী এজাতি মাহুৰ an aboriginal race of Assam.
চুটিয়া-শালিকা বি. এবিধ হাবিত থকা শালিকা a kind of small bird.

চুৰবি বি. নিশ্বাস লোৱা যন্ত্ৰ the lungs.

চুৰী বি. এবিধ বহুমূলীয়া বঙা বাথৰ a precious stone of red colour.

চুৰুঙ (আবৰী) বি. পুৰুষাঙ্গৰ মূৰৰ ছাল কাটি পেলোৱা কাৰ্য্য circumcision.

চুৱী বি. মুচলমানৰ এটা সম্প্ৰদায়।

চুপ বি. নিঃশব্দ, মাত নমতা silent.
চুপচাপ নিমাত, নিঃশব্দ অৱস্থা silence.

চুপ্ ক্ৰি. ওঁঠ চেপি ধৰি জুলীয়া বা আন কোমল বস্তু পি বা শোষা মাৰি বা to drink or suck with the lips almost closed.

চুপতা-চুপতি বি. এজনে আন জনক ইতিকিং কৰা, পৰস্পৰে উপহাস কৰা কাৰ্য্য mutual exchange of jokes or provoking words.

চুপতি বি. ইতিকিং কৰা, ঋং তোলা কথাৰ আলাপ, উপহাস।

চুপনা-পাত খাবলৈ আশা কৰি বৈ থাক।

চুপাহি বি. ফুলৰ মুকলি কলি an unopened flower bud, কুঁহি পাতৰ মুকলি নোহোৱা অঙ্কুৰ an unopened leaf-bud, ফুলৰ তলত আৰু ঠাৰিৰ মূৰত থকা সৰু পাতৰ নিচিনা ঢাকনী, ফুলৰ আসন the calyx of a flower, চিচাৰ মূৰৰ মাজখোল ঢাকনী a capsule of a bottle, পৰৱৰ্তীজালৰ টনিডালৰ গুৰি সুমাই. বখা, মাজত গাঁঠি থকা কোঁপোলা বাঁহৰ চুঙা, কোনো বস্তুৰ মূৰত লগোৱা বেঁটু বা সৰু কলচী, শুকান ভোলৰ ভিতৰত থকা লোপোকা শাহ, ওঁঠ চেপিধৰি জুগীয়া বস্তু পি খাওঁতে বা চুমা খাওঁতে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ।

চুপা বি. জোপা a cluster.

চুপাৰি বি. শুকাই খোৱা ভামোল dry betel-nut.

চুপাৰিচ বি. অনুৰোধ request.

চুপি বি. সৰু ডেলৰ পাত্ৰ a small oil vessel.

চুষ নোৱাৰা হ বজৰলা হ to be menstruous.

চুষা বি. গাঁৱৰ বা নগৰৰ কোনো এভাগত বাস কৰা মানুহ বিলাকৰ ঘৰ সমূহ a division of a town or village, গোবৰৰ বা বিটাব-লতা a lump of night soil or dung.

চুষাঘাৰ বি. কোনো এদেশৰ শাসন-কৰ্ত্তা governor, দেশী সৈন্ত বা ফৌজৰ এজন ওপৰ শ্ৰেণীৰ বিষয়া subadar, an Indian officer of an Indian army.

চুষুৰি বি. নগৰ বা গাঁৱৰ মানুহৰ বসতি থকা একখণ্ড a part of a village or city. বিণ. চুষুৱীয়া ওচৰ ঘৰীয়া neighbour.

চুষ সৰু. ধা. চুষা খা, ওঁঠেৰে স্পৰ্শ কৰ to kiss.

চুষা বি. আনৰ কোনো অঙ্গত মুখ দি কৰা আদৰ বা চেনেহ a kiss. সৰু. ধা. চুষা খা, চুষা দে।

চুষ্প্ (পু. অ.) অক. ধা. থাপ দে চোপা দে to lie in wait.

চুষ্প্ (পু. অ.) সৰু. ধা. ওঁঠেৰে চোহ। কদ. বি. চুষ্পন।

চুষ্ক বি. চুষ্ক শিল, লো আকৰ্ষণ কৰা এবিধ শিল the load-stone.

চুষ্ক কৈ ক্ৰি. বিণ. সংক্ষেপে in short. চুষ্ক বিণ. চমু, সংক্ষেপ short, brief.

চুষ্পন বি. চুষা খোৱা কাৰ্য্য, চুষা the act of kissing. চুষ্পিত কদ. বিণ. চুষা খোৱা kissed.

চুষী স্পৰ্শ কৰি থকা touching.

চুষ কৰ ক্ৰি. গৰাকীয়ে নকনাকৈ বস্তু নে to steel.

চুষাৰ বিণ. ভাঙিহিঙি নষ্ট কৰ broken to pieces, ruined.

চুষট বি. ধোৱা খাবৰ নিমিত্তে

ভুকান ধপাতেবে বজা বুৰা & cigar.

চুৰ্-ভাৰি, চুৰ্-চাৰি চুৰ আৰু সেই নিচিনা অন্ত্যায় কাম theft and similar unlawful act.

চুৰি বি. চুৰ কৰা কাৰ্য্য theft.

চুৰিয়া বি. পুকুৰৰ কঁকালত পিন্ধা কাপোৰ the waist cloth of a man.

চুৰী বি. ভিবোতাৰ হাতত পিন্ধা থাকিব নিচিনা অলঙ্কাৰ a kind of ornament.

চুক বি. আৰম্ভ beginning. ক্ৰি. চুক কৰ।

চুকণী বি. চোৰৰ বৈধীয়েক the wife of a thief. চুৰ কৰা ভিবোতা a female thief, অপবাদ লগা ভিবোতা।

চুকী বি. ইটাৰ গুৰি powdered brick.

চুৰ্গি বি. নিজক নাপহৰা অৰহা, ধৈৰ্য্য self-control, patience.

চুলি বি. মানুহৰ নাইবা ঘোঁৰা আদি জন্তুৰ মূৰৰ দাঁতল নোম the hair on the head of a man or an animal.

চুলিয়াচুলি বি. এটাই আনটোৰ চুলিত ধৰি টনা কাৰ্য্য the act of pulling one another by the hair. চুলিয়ে থাকু যা ববকৈ ভয় পাই জীৱ ওলাই যোৱা বেন লাগ।

চুৰ্ং বি. তেলপু, মন পাভল,

নিলাজ, মঁচাৰিছা ভালবেয়া নিবিচাৰি মুখত যি আহে তাকে কোৱা lightminded, shameless, speaking regardless of truth or propriety. বি. চুলুঙালি।

চুৱা বি. এবিধ সুগন্ধি দ্ৰব্য, পুষ্পসাব a fragrant substance, essence.

চুৱা বি. উচ্ছিক্ত, খাই এৰা বস্তু the remains of food eaten, অশৌচৰ সময় a period of ceremonial impurity. ক্ৰি.

চুৱা হ অপবিত্ৰ হ, বিধুতি হ to be menstruous. চুৱাচক বি. কোনো কাৰণত অস্তি হোৱা ভাত বজা পাত্ৰ defiled cooking place.

চুৱানি বি. ভাত খোৱা পাত্ৰ আৰু আন অস্তি বস্তু পেলোৱা ঠাই a place where leavings and unclean things are thrown. চুৱাপাত্ৰ উচ্ছিক্ত থকা পাত্ৰ বা পাত্ৰ an unclean leaf for plate after eating. চুৱা পাত্ৰনি আহাৰ কৰা পাত্ৰ আদি পেলোৱা নাইবা বাচন বৰ্জন খোৱা ঠাই a place where leaf etc. are thrown after food or utensils are washed.

চুৰ্, চু: অব্যয়, জন্তু আদি খেদাৰ্ত্ততে ব্যৱহাৰ কৰা মাত্ৰ begone (applied to animals.)

চুকা, চুড় বি. ব'ৰা আদি চৰাইৰ মূৰৰ ওঁ a crest, মূৰ head, কোনো বস্তুৰ ওপৰৰ ভাগৰ টি the top, peak. **পোটেই মূৰটো খুৰাই মাজ মূৰত বখা টিকনি** a lock of hair left on the crown of the head, **মূৰৰ আভৰণ** head dress. **চুড়াকৰণ বি.** ব্ৰাহ্মণ, ক্ষত্ৰিয় আৰু বৈশ্য জাতিৰ ল'ৰাৰ এটি সংস্কাৰ কাৰ্য্য the ceremony of tonsure observed by the first three classes of the Hindus.

চুড়াস্ত বিণ. একেবাবে শেষ বা নিষ্পত্তি হোৱা, বাকী নথকা final, অতিবিক্ত পৰিমাণ excess.

চুড়ামণি বি. শিৰোমণি, মূৰত বা কিবাটিত পিন্ধা মণি a jewel worn on the head, **সকলোতকৈ শ্ৰেষ্ঠ লোক** a superior person-age, **মুকুট** a coronet.

চুণ বি. পোৰা শিল বা শামুকৰ গুৰি lime.

চুণখাৰ বিণ. চুণ আৰু খাবৰ নিচিনা চোকা, বৰ চোকা having a cutting or piercing taste like lime or alkali **চুণখাৰ কৰ চোকা বাক্যৰ দ্বাৰা মনত হুখ দে** to wound the feelings by cutting words. **চুণ-চান্দ বিণ.** ভাগি হিগি গুৰি হোৱা broken to pieces, **উচ্ছন্ন** totally des-

troyed. **চুণবীয়া বিণ.** লজ্জিত, অপমান পোৱা ashamed, insulted.

চুণ্ড বি. আম গছ a mango tree.

চুণ্ড-মন্ত্ৰবী বি. আম গছৰ মুকুল।

চুৰ্ বিণ. চূৰ্ণ, নষ্ট destroyed, smashed. **বি. বিৰ বা থহ বাঢ়িব নোৱাৰা কৰা মন্ত্ৰ** an incantation used to stop the progress of any pain or tumor. **চুৰমাৰ বিণ.** ধ্বংস কৰা destroyed.

চুৰু মৈ বিণ. ভাগি-ছিঙি গুৰি কৰা, ভাঙি গুৰিৰ দৰে কৰা broken to pieces, smashed.

চুৰু বীয়া বিণ. ক্ষুদ্ৰ, অনুকপীয়া, সামান্য little, inferior in degree or quantity. **ক্ৰি. বিণ.** **চুৰু বীয়াতকৈ মিহিকৈ গুৰি কৰা** reduced to fine powder. **বি. এবিধ পোকে গাঁতৰ পৰা ওপৰলৈ তোলা মাটিৰ মিহি গুৰি, সেই পোক** fine dust of earth thrown up by a species of insect from the hole in which it lives, the insect itself.

চুৰ্ণ বি. গুড়ি, খুন্দি মিহিকৈ ভঙা বস্তু powder lime. **বিণ.** গুড়ি কৰা, খুন্দি ভঙা reduced to powder.

চুৰ্ণক বি. পুথিৰ দীতিত বা তলত লিখা কোনো বাক্য বা শব্দৰ সংক্ষেপ অৰ্থ a short explanatory

note written on the margin
or at the foot of a book.

চূৰ্ণকাৰ বি. চূণ পোৰা বা বেচা মাহু
a dealer in lime.

চূৰ্ণ কুন্তল বি. অলকা, কুঞ্চিত কেশ।

চূৰ্ণতা বি. ওড়ি হোৱা অবস্থা the
state of powder.

চূৰ্ণাকৃত বি. ভাঙি ভোখৰ ভোখৰ
কৰা broken to pieces.

চূৰ্ণিকা বি. 'চূৰ্ণক' চোৱা।

চূৰ্ণিত বিণ. চূৰ্ণ কৰা, ভঙা ground-
ed, smashed.

চূৰ্ণকৃত কদ. বিণ. ওৰি কৰা
reduced to powder.

চুলা বি. জাপিৰ টুপৰ ওপৰত লগোৱা
ধাতুৰ চূপহি the metallic knob
fixed at the top of a Japi,
খৰমৰ খুটি the knob of a
wooden sandal.

চুষলীয়া, চুষ্য বি. চুহি খোৱাৰ
যোগ্য।

চেইন শিকলি।

চেউলৌ বি. বাহৰ a camp.

চেউলী বি. এবিধ বিদেশী পাট-
কাপোৰ a kind of silk.

চেংচেং (অহু. শব্দ) গাত জুৰে পোৰা
বেদনা প্রকাশ কৰা শব্দ an imi-
tative word used to express
the smarting pain of burn.

ফি. বিণ. চেংচেং কৰে। বি.
চেংচেঙনি। ফি. চেংচেঙা। বিণ.

চেঙচেঙীয়া বৰ তপত, পুৰিৰ পৰা
তপত very hot, burning.

চেংলেঙীয়া বি. নক চেঙেলী মাহ।

চেউবী বি. পোৱালি হবৰ বয়স
নোপোৱা মাইকী জন্তু a young
female animal.

চেঙৰা বি. পুৰণি ফটা কাপোৰৰ খণ্ড
a portion of an old cloth.

চেঁকুৰ বি. জন্তুৰ লৰা, চাপলি the
running of an animal. অক.
ধা. চাপলি য়েল to race.

চেঁচনি বি. শীতলতা, জুৰ অবস্থা
coolness, দুখ বা পীড়াৰ উপশান্তি
relief from pain or distress.

চেঁচা বিণ. তাপ নথকা, জুৰ cool,
শীতল cold, শান্ত tranquil, স্বং,
নথকা free from passion. বি.
তাপ নথকা অবস্থা coldness, শান্তি
tranquility.

চেঁচা (পু. অ.) বি. চিৰব to scream.

চেঁচু বি. পাতলকৈ একৰা আক হুই
দাঁড়িত ধাৰ থকা বাঁহৰ দীঘল চলা
a thin strip of bamboo
having sharp edges. বিণ.

চেঁচুৱা।

চেঁচুক বি. ব'দ নগৰাৰ কাৰণে চেঁচা
আক ছেকা ঠাই a damp and
shady place. বিণ. চেঁচুকীয়া
সূৰ্য্যৰ তাপ নগৰা, চেঁচুকত থকা।

চেঁচেঁ (অহু. শব্দ) চবাই, চবাই
পোৱালি নাইবা কোনো কোনো.

শোকৰ নিচিনা শব্দ। ক্রি.

চেষ্টা।

চেষ্টা বি. কোয়ল চটৰ ওপৰে
অতি বেগে যোৱা তথাং পানী
rapid shallow water running
over an even bottom with a
loud noise.

চেষ্টা কোৱা অক. খা. অৱহেলা
কৰ, আওকাণ কৰ to disregard,
to be indifferent.

চেষ্টা বি. এবিধ বন, ইয়াৰ শিগাৰ
মুখত আত্মৰে।

চেষ্টাচেকা বি. নতুন খাত টেঙা,
লোণ আদি চোকা বস্তু পৰিলে
হোৱাৰ নিচিনা বেদনা the sharp
pain caused in a wound
when coming in contact
with acid or salt, এবিধ চবাইৰ
মাত the cry of certain birds.
অক. খা. চেষ্টাচেকা।

চেষ্টাচেকী বি. চেক চেক শব্দ কৰা
এবিধ চবাই a kind of bird.
বিণ. সদায় হাই উকৰি কৰি থকা
habitually noisy.

চেক বি. টকা দিবলৈ বেঙ্কলৈ দিয়া
আজ্ঞাপত্ৰ cheque.

চেকা বি. ল'ৰাক বা গৰু আদিক
কোৱাৰ কাৰণে এহাৰি বা বাঁহৰ
লেকেচি a switch used for
whipping.

চেকা-খুৰা বি. শিবি আত্ম।

চেকা বি. নিৰ্গল বস্তুৰ কোনো

এটাইত লগা দাগ a stain, a
blot, কলঙ্ক, দূৰ্ণায় infamy.

চেকুৰা বি. হেঁই, গুটিৰ দীঘলীয়া
ভুড়াল a pod, দীঘলীয়া খণ্ড
(সোণৰ চেকুৰা) a long narrow
piece (said of gold), গোট
মৰা ভেজৰ খণ্ড a clot of blood.
চেকুৰা বান্ধ, চেকুৰা মাৰ গোট
মাৰ to clot as blood. চেকুৰা
চেকুৰ গোট মাৰি ভোৰৰ ভোৰৰ
হোৱা coagulated into many
clots, দীঘল দীঘলকৈ খণ্ড খণ্ড কৰা
formed into several long
pieces. বিণ. চেকুৰীয়া।

চেকেৰা বি. এবিধ টেঙা a kind
of acid fruit.

চেখ, ছেখ বি. মুচলমানৰ ভিতৰত
এটা প্রধান কৈদ a class of
Mussalman.

চেখা বি. ডেকেৰা ওকনী। বিণ.
ডেকেৰী full-grown.

চেঙণ বি. এবিধ ডাঙৰ সুকাঠি গছ
the teak tree.

চেঙা বিণ. বৰ তপত very hot,
অস্থিৰ, তৰুণীয়া restless, ওচৰ
চাপিৰ নিদ্ৰিয়া not quiet. বি.
বেদনা pang.

চেঙা, চেঙাআছ বি. এবিধ মাছ, ই
প্ৰায় গাঁতত থাকে আৰু মুখত ডাঠি
আৰু গাঁত বগা চকৰ আছে a
kind of fish. চেঙা-জুটি-পাৰ
চেঙা মাছৰ দৰে থককা। চেঙা-

মুঝীয়া বি. অৰ্ধ বোগ the piles.

চেঙা, চেঙেলী বিণ. বেগাই বৰকৈ বাঢ়ি অহা (পানী) rising rapidly, said of flood.

চেঙেৰা বিণ. ডেকা বভাৰব, চকল youthful, restless. বি. বিয়া নকৰোৱা ডেকা মানুহ an unmarried youth.

চেঙেলী বি. চেঙা মাছৰ আকৃতিৰ এবিধ সৰু মাছ a kind of little fish.

চেঙেলীয়া বিণ. চেঙা বা তজ্জবজীয়া কিন্তু কয় বয়লীয়া testless, active, brisk.

চেচু বি. কুমলীয়া আমৰ এঠা।

চেটিয়া বি. এক শ্ৰেণীচ মুৰা আৰু বিষয়া খেলৰ আহোম a clan of higher class Ahom.

চেড়ী বি. দাসী maid servant.

চেতন, চেতনা বি. চৈতন্য, বোধ, অজ্ঞান, sense, consciousness, সাব পোৱা অৱস্থা recovery from sleep or senselessness, জীৱন life. অক. ধা. চেতন পা সাব পা to wake, জ্ঞান পা, উত পা to come to one's self.

চেতা সৰু. ধা. লজ্জ, পিশাচে পা to be possessed with a spirit, সজীৱ কৰা, জগোৱা to cause to come to consciousness.

চেতাৰ বি. এবিধ গুণ লগাই বহোৱা

বাস্ত যন্ত্ৰ a kind of stringed musical instrument.

চেতিয়া (পু. অ.) অক. ধা. চেতন লৈ, জ্ঞান পাই।

চেছি বি. প্ৰাচীন ৰাজ্য বিশেষ।

চেছিৰাজ বি. শিঙাপাল।

চেৰু বি. হাতালি, সৰু সৰু খোলা কটি হাতৰ তলুৰাবে গুপৰলৈ মাৰি হাতৰ পিঠিৰে ধৰা এবিধ ল'ৰাৰ খেল a kind of children's game.

চেমাৰ বি. এবিধ মাছ a kind of fish. চেনাবৌ অবিশ্বাসী।

চেনি বি. পগাই পৰিষ্কাৰ কৰা গুৰু sugar.

চেনি-চম্পা বি. সোৱাদ আৰু ভাল গন্ধৰ এবিধ কল a kind of sweet smelling plantain.

চেনি-পুঠী এবিধ মাছ a kind of fish. চেনি মাছ পুঠী মাছৰ নিচিনা কিন্তু তাতকৈ বহুত ডাঙৰ এবিধ বগা বোঁ জাতিৰ মাছ a kind of fish.

চেজু বি. মানুহৰ গালৰ ছাল ক'লা কৰা এবিধ ৰোগ a kind of disease which discolours the face.

চেনেহ বি. মৰম, প্ৰেম, ভালপোৱা affection, love. চেনেহা-চেনেহি পৰস্পৰ ভাল পোৱা mutual affection.

চেনেহী বি. বন চেনেহৰ মানুহ a

beloved person, চেনেহ বা মব-
মব মাদ্ধক মতা মাত a term of
endearment. বিণ. বব মবমব
beloved.

চেনেহুয়া বি. বেচ নলৈ মবম কবি
দিয়া বা কবা done or given
out of good will without
taking anything in return.
বিণ. চেনেহ থকা, মবমিয়াল affectionate.

চেন্ স্ক. ধা. টান বন্ধব মাজত
সুয়াই চেন্ বা হেঁচা মাৰ to
squeeze or press, চেন্ মাৰি
পানী বা বস উলিয়া to wring
out, চেন্ কব to make narrow.
বিণ. চেন্ narrow.

চেন্ বি. টান বন্ধব মাজত সুয়াই
মবা চেন্, এবিধ মাছ ধৰা যন্তন
squeezing, a kind of fish-
trap. চেন্ খা কোচ খা।
চেন্ মবা বৰকৈ চেন্ কবা বা
হোৱা compressed. চেন্ মাৰ
চেন্ মাৰ press between hard
things. চেন্ আন ক্ৰমে
এফাললৈ চেন্ বা gradually to
compress one to end, বি.
চেন্ পোতা। জী. চেন্ জী।

চেন্ পেটা বিণ. ওপৰৰ ভাগ সমান
অক বহল flat. অক. ধা. চেন্ পেটা
খা. চেন্ পেটা মাৰ to be flat.

চেন্ পেটা বি. চেন্ হুখ দিয়া যন্তন,

সঁহাৰ a squeezing instru-
ment, pincers.

চেন্ কেবা বি. ভালব পৰা বেয়া হোৱা
বিকৃতবীয়া degenerated.

চেন্ স্ক. ধা. ভয়ত গা চমকি উঠ
to start suddenly.

চেন্ মলীয়া বিণ. অলপ বয়সীয়া, বৰ
ওখ ডাঙৰ নোহোৱা young and
not full-grown.

চেন্ মাৰ (ইং) বি. চকৌ chair.

চেন্ বিণ. আনতকৈ নীহ, নিকট
inferior. চেন্ পৰ্ অক. ধা.
আনতকৈ নিকট বা কম হ, পাহ
পৰ to be surpassed. চেন্ পেটা
বেং এবিধ দীঘলীয়া, মুখ স্ক বেং।
স্ক. ধা. চেন্ পেলা পাহ পেলা
to excel.

চেন্ চেন্ (অনু. শব্দ.) তপত ভেলত
পানী পৰিলে বা তপত পান্ধত পানী
বা চেন্ বস্ত পৰিলে হোৱাব নিচিনা
শব্দ। বি. চেন্ চেন্। ফি. চেন্-
চেন্। বিণ. চেন্ চেন্।

চেন্ বি. পেট বোৱা disorder
of bowels.

চেন্ অক. ধা. পানীৰ নিচিনা শোঁচ
কবা to have loose bowels.

চেন্ স্ক. ধা. ওপৰে দি পাৰ হৈ যা,
পাহ পেলাই এবি যা to pass
over, to cross.

চেন্ কণি বি. নিচেই পাহত পৰা
কণি an egg laid last of all.

চেন্ কণি বি. সন্তান ওলাই

আহোঁতে পক্ষি অৰা চুলি the hair on the head of a new born infant. চেৰাৰলীয়া অলপ বলীয়া half-witted. চেৰা বিহু বিহব শেষৰ কেইদিন। চেৰাশলীয়া অশোচীয়া confined. চেৰাশালি শয়ন কৰা ঘৰ lying in chamber.

চেৰাগ (আৰবী) বি. চাকি, বতি candle.

চেৰাপ (আৰবী—চাবাব) বি. মদ wine. বিণ. চেৰাপী মদাহী।

চেৰী, চেড়ী বি. দাসী, বেটী a maidservant.

চেৰুৱা বি. জন্তুৰ ঠেঙৰ বহল আৰু মঙহাল ভাগ the thigh of an animal.

চেৰেং কৰে ক্ৰি. বিণ. অকস্মাৎ, হঠাৎ suddenly.

চেৰেক (অম্ৰ. শব্দ.) ঠেক চুঙাৰ মুখেদি বলেৰে বেগাই পানী মাৰি পঠাওঁতে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ, বেগ মাৰি কাটোতে বা বলেৰে কাপোৰ আদি ফালোতে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ। ক্ৰি. বিণ. চেৰেক কৰে।

চেৰেক বি. চাৰিটামান, কিছুমান & few.

চেৰেকা বি. এবিধ চৰাই & kind of bird, পিচকাৰী syringe.

চেৰেকা-পানী পিচকাৰীৰে মাৰি পঠিওৱা পানী।

চেৰেকা বি. উদাত্তকৈ ডাঙৰ এবিধ

সূতা য়েৰোৱা বতন a contrivance for winding thread.

চেৰেঙা বি. কিছু সময়ৰ কাৰণে ওলোৱা ব'দ, তাপ বা মৰম ভাব temporary sunshine, heat or feeling.

চেৰেষ্ঠ বিণ. মলিন, সেতেৰা dirty, কৰিব মজনাৰ কাৰণে বেয়া হোৱা spoiled.

চেৰেপা বি. মাহুৰ আৰু জন্তুক কাৰোবা এবিধ লক শোক & species of flea. বিণ. বৰ টেঙা, অতিশয় মোহাৰ very acid or sweet.

চেৰেৰা বিণ. ক্ষীণ lean.

চেৰেলা বিণ. ক্ষীণ lean.

চেৰেলিহা অক. ধা. বেচিটক পাভল শৌচ কৰ make too much purging.

চেল্‌চেলা, চেলবেলা অক. ধা. অসাব বা মিচামিচি কথা অধিক কৈ ক, ভাল বেয়া নিবিচাৰি মুখত বি আহে ভাকে ক to babble. বিণ. চেলচেলায়া, চেলবেলায়া।

চেলা বি. এবিধ বহু ঠেঙীয়া চেপেটা বিহাল কীট a centipede. মাহু-মগ্নাসীসকলৰ শিত্ত।

চেলাউৰি বি. জ্বৰ, চকুৰ ওপৰৰ ধেমুভিৰীয়া নোম the eye-brow.

চেলা পটী বি. এবিধ পানী জোক a kind of water-leech.

চেলার বি. ওলগ, কপালত হাত দি
কবা সন্মান a salutation.

চেলারী বিণ. একাঙ্গলৈ কবে চাপব
sloping. বি. সন্মান দেখুৱাবলৈ
দিয়া দান।

চেলি (পু. অ.) বি. কাপোৰ cloth.

চেলু বি. ধৰিবৰ ঠেক a catch,
কাৰ্য্য কৰাব উপায় means of
doing a thing, সুবিধা, চল a
pretext, good chance.

চেলুৱাই বি. (চহা) 'চুৰট' চোৱা।

চেলৈ বি. গাত লোৱা পাতল
কাপোৰ a thin cloth wrapped
round the body.

চেলৈংপেতেং বি. অনিচ্ছাবে
অলপকৈ ভোজন কৰা কাৰ্য্য। বিণ.
মন নিদিয়া, অনিচ্ছাবে কৰা reluc-
tant, indifferent.

চেলেক সক. ধা. জিভাবে লোৱাদ
ল, জিভাত লগাই ডকুণ কব to
lick.

চেলেকলা বি. এবিধ সৰু মাছ a
kind of small fish.

চেলেকা বি. জিভাবে চেলেকি খোৱা
কাৰ্য্য the act of licking,
অলপমান বস্তু a little. কদ. বিণ.
চেলেকি খোৱা licked. সক. ধা.
আনক চেলেকিবলৈ দে to cause
one to lick. কদ. বি. চেলৈ-
কোঁড়া। দ্বা. চেলেকঁতী।

চেলেকা-চুবুৰা বিণ. এঠাইত লগা
আন ঠাইত নলগা laid as paint

or plaster here and there,
and not uniformly.

চেলৈঙা মাঙ বি. অসহীয়া সৰু
আলোৱা মাঙ a small fishing
dugout.

চেলৈপু বি. চকল, গহীন বোহোৱা,
নিলাজ, সঁচা-বিছা, ভাল-বেয়া
নিবিচাৰি মুখত যি আছে তাকে
কোৱা not grave, light-
minded, speaking without
regard of truth or pro-
priety.

চেৱাই অব্যয়, বাহিৰে ব্যতীত
except.

চেৱণ্ডিয়া (পু. অ.) বিণ. দৰিদ্ৰ,
নিবাস্ত্ৰ।

চেৱা দিয়া ক্ৰি. পানীৰ ভাপত
সিজোৱা।

চেষ্টা বি. যত্ন, উত্তোগ, কাৰ্য্য
attempt, exertion, action,
ভত, আন sense, relief. বিণ.

চেষ্টাৰিত যত্নশীল, চেষ্টা যুক্ত
exerting, striving. কদ. বিণ.

চেষ্টিত যি বিষয়ত চেষ্টা কৰা যায়
attempted, tried.

চেহেৰা বি. মূৰ্ত্তি, আকৃতি, ৰূপ, গঢ়
appearance.

চৈ বি. পাণৰ বিচিৰা এবিধ লতা a
kind of creeper.

চৈ বিণ. অভ্যাস্ত কোনো কামত
নিযুক্ত ৰখা practised, engaged.

চৈতন্য বি. চেতনা, জ্ঞান, অহুত্ৰুতি,

জীবনব লক্ষণ sense, consciousness, জাগরণ, সাব পোহা অবস্থা, জীবন, প্রাণ awakening, life, পবনাত্মা, a supreme spirit. বিণ. চৈতন্যবান জ্ঞানবান, সদায় জাগ্রত।

চৈতন্য বি. বঙ্গদেশব সুবিখ্যাত বৈষ্ণব ধর্মপ্রচারক, তেওঁৰ আন নাম নিমাই, গৌরান্দ্র a name of a famous Bengali reformer.

চৈতালী বি. চ'ত মাহ সপ্তাহীয়া।

চৈত, চৈতনিক চিত্ত সপ্তাহীয়া।

চৈত্যা বি. বৌদ্ধমঠ, যি মন্দিরত চিত্তাভ্যাস, অস্থি ইত্যাদি বস্তু দিয়া Baudha temple.

চৈত্র বি. বছর শেষ মাহ, চ'ত মাহ March-April. চৈত্রবর্ষ বি. যক্ষপূর্ব প্রমোদ উত্তান।

চৈত্ব্য বি. চাৰি আৰু দহ fourteen.

চৈত্ব্য ইন্দ্রিয় বি. চকু, নাক, জিভা, কাণ, ছাল, মুখ, হাত, ভৰি, গুহ, লিঙ্গ, চিত্ত, অহঙ্কার, মন, বুদ্ধি।

চৈত্ব্যভূরন সাত পাতাল আৰু সাত বর্গ। চৈত্ব্যভূরন হেথ অক. থা, নানা দুর্গতিত পৰ to be extremely distressed. চৈত্ব্য-

শাস্ত্র বি. চাৰিবেদ, শিক্ষা, কল্প, জ্যোতিষ, যীমাংসা, ভাগবত, ব্যাকরণ, পুৰাণ, নিকন্ত, হন্দ, স্তুতি।

চৈন, চৈনিক চীনদেশ সপ্তাহীয়া, চীনদেশবাসী।

চৈয়জ বি. মুচলমানব এটা সম্প্রদায়।

চৌং বি. মুগা পোহা ঠাই, বনবীরা হিংসুক জন্তুৰ বাতি থকা ঠাই a place where Muga Silk worms are fed or reared, a retreat of wild animal, a den.

চৌচ বি. গছ, গুটি বা মূলব ওপৰৰ পাতল ঝাঁইয়া ছাল, চৌকা অল্পেবে কোনো বস্তু ঝাঁহি দিয়ক কবোঁতে তাৰ পৰা এবোঁটা পাতল ভাগ the thin, fibrous outer covering of plants, scrapings. লক. থা. কোনো বস্তুৰে ঝাঁহি ওপৰৰ পাতল ভাগ গুচা, ইহি পৰিষ্কাৰ কৰ, হাতেৰে বা আঙুলিৰে চেপি থৰি চৌচা মাৰ to scrape, to rub, to press or squeeze with the hand or fingers gradually towards the end, নীৰস কৰ, একো নাইকিয়া কৰ to impoverish, to drain.

চৌচ পৰ. শুকাই সমান হ যেনে নৈখন চৌচ পৰিছে, থা ভোৰৰ চৌচ পৰিল to dry up as water, to heal as a wound.

চৌচনি বি. চৌচা কাৰ্যা, ইহি পৰিষ্কাৰ কৰা কাৰ্যা the act of scraping or rubbing. চৌচনি থা থোৰোচা লাগ to be tightened, as a noose.

চৌচালী বি. চান মাৰিলে চাপ থোৰা গাঁঠি, কোনো বস্তু চুঁচি পৰিষ্কাৰ কৰ

পাতল বাঁহ বা ধাতু a noose, a snapper.

চৌকি অক. ধা. কোনো বস্তু ওপৰত বঁহি বাই বা, পিহি বা, গাব কোনো এভাগ মাটিত বঁহাই বাট বুল to crawl, to slip along to move along by dragging a part of the body behind. বি. চৌকিৰোতা। মক. ধা. চৌকিৰা, চৌকিৰা মাটিত বা আন কোনো বস্তু ওপৰত পেলাই বঁহাই টানি নে। বি. চৌকিৰাওতা। দ্বী. চৌকিৰাজী।

চৌচা বি. বঁহা কাৰ্য act of scraping or rubbing. চৌচাৰা বঁহা মাৰি পৰিষ্কাৰ কৰ, বঁহি ওপৰৰ পাতল ভাগ ওচা to rub off, to scrape off. চৌচা ল সোনকালে ঘূৰি আহিব ইচ্ছা কৰি কোনো ঠাইলৈ বেগাই যা বা খেদা মাৰ to start with the desire of returning soon, মাৰিবলৈ বা আক্ৰমণ কৰিবলৈ চৌচা ল বা খেদা মাৰ to start to attack.

চৌত (অম্. শব্দ) কোনো বস্তু বেগাই টান মৰাত হোৱা শব্দ an imitative word used to express that of quickly pulling anything. ক্ৰি. বিণ. চৌতকৰে, চৌতকৈ অতিশীঘ্ৰ, বৰ বেগাই very quickly.

চৌব বি. চুঁৰবী পহৰ বেজৰ নোয়

গোটাই বন্ধা মুঠা a whisk made of the tail of the yak.

চৌ মক. ধা. স্পৰ্শ কৰ to touch.

চৌক বি. কটা অস্ত্ৰৰ ধাব sharpness of the edge of a cutting weapon, চোকা আবাদ, চোকা গুণ sharp taste. চাৰি পোন, চাৰি বাটৰ মিলনস্থান।

চোকা বিণ. চোক ধকা, ধাব ধকা sharp, জিতাত ধকা having a sharp taste. খবতীয়া, বৰ পাৰ্গত expert, prompt, উগ্ৰ, খড়াল fierce.

চোকা-চেকেলা বিণ. নেবা-নেপেৰাকৈ ধবা টান মুখীয়া মজ্জা।

চোকোটা বি. বেয়া কাৰ্যৰ পৰা হোৱা দুৰ্গতি, প্রতিফল retaliation, evil consequence of a bad deed.

চোকোৰা বি. ওট আদিৰ শুকান পাতল ঢাকনী বা ছাল the dry thin covering of a fruit. যাব ওপৰৰ শুকান ছাল a scab, কণিৰ বাহিৰৰ টান ঢাকনী the shell of an egg.

চোখৰ বি. চৌন, কাঁবৰ বাহ a quiver.

চোখা বিণ. ডীক্ৰ ধাব ধকা।

চোখা বি. সমুখৰ ফালে খোলা দীঘল চোলা a kind of gown.

চোঙা অক. ধা. চিন দে, আকৃতি মাজ কৰ to make a mere

outline, মাটিতে বঁকা কব to bend towards the ground, as the knee.

চোঞ্চ (পু. অ.) বি. সাপব ছাল।

চোকা (পু. অ.) বি. ডকাইড।

চোটে বি. আঘাত, ধুকা, ঠেলা & blow,

চোটোকা বি. পোটক, চোকোটা, লেকা retaliation.

চোতা (পু. অ.) বি. চৌব।

চোতাল বি. ছাৰাৰ মুখৰ আগৰ বহল সমান ঠাই & courtyard.

চোম অব্যয় ক্রিয়াৰ নিশ্চয়তা বা সম্পূর্ণতা বোধক অব্যয় (ই সদায় এটো ক্রিয়াৰ পাছত থাকে) & suffix expressing, emphasis certainty of an act.

চোপ্ অক. ধা. খাপ দে, ধৰিবৰ কাৰণে লুকাই বৈ থাক to lie in wait. কুদ. বি. চোপনি চোপোতা। দ্বী. চোপতি। চোপা দি. চোপা পাত, চোপা ল ধৰিবৰ নিমিত্তে লুকাই থাক to lie in wait.

চোপ্ সক. ধা. ওঁঠেৰে চেপি ধৰি বস টানি থা, চোচ to suck. বি. চোপনি।

চোপা ল, চোপা দি, চোপা পাত খাপ ল, খাপ দে to lie in wait.

চোবা সক. ধা. দাঁতৰে কামুৰি ভাঙ, দাঁতৰে পিহি শুবি কব to

chew. বি. দাঁতৰে কামুৰি কৰ খাই পেলোৱা নিজা anything chewed and ejected from the mouth.

চোভা বি. কোনো অপবাদ কৰাৰ আশঙ্কা suspicion. সক. ধা. চোভা কৰ, চোভা মান, কোনো দোষ কৰাৰ সন্দেহ কব to suspect.

চোম বি. এবিধ সকলোৰে জনা ওখ ডাঙৰ গছ & kind of tree, এবিধ ছালৰ বোগ freckles on the skin. চোমনি বি. এবিধ চোম-গছ থকা ঠাই।

চোৰ বি. যি চুৰ কৰে, তৰুৰ thief, গোপনে আনৰ ভিৰোভাৰ লগত সহবাস কৰা মানুহ & man having a secret intercourse with a woman. দ্বী. চুৰণী। ক্রি. চুৰ কৰ।

চোৰ-চৰিয়া বি. গুপ্তচৰ, চোৰাং-চোৰা & spy.

চোৰ্চাং বি. চোৰ সোয়াৰ নোৱৰা কৰিবৰ কাৰণে ডাঠ বেবেৰে আবৃত কৰা চাং।

চোৰ্ চোৰ্ (অনু. শব্দ.) কোনো বস্তু চোৰাই নিওঁতে হোৱা শব্দ। চোৰক মোৰে পা চুৰ কৰা বস্তুকে আকৌ আন এক চোৰে লৈ যা to be deprived of things possessed illegally. চোৰৰ শপথ মিছা শপথ false oath. চোৰ

পথা গকৰে মূৰ পোলোকা দিব
মোহৰা ভিত্তিৰ ওচৰত থাকিব থকা
পথা । চোৰা বিণ. চুৰ কৰা বা চুৰি
হোৱা 'চোৰামাল' stolen.

চোৰাত্ত বি. এবিধ সৰু বনবীয়া গছ,
ভাৰ পাতত সৰু সৰু স্তম্ভ থাকে the
fever and devil nettle.

চোৰানি বি. চাবি, তলাৰ কাঠি the
key of a lock.

চোৰাং বিণ. লোকে নেদেখা, গুপ্ত
secret, concealed. ক্ৰি. বিণ.

চোৰাং কৈ ।

চোৰাংচোৱা বি. গুপ্তচৰ, লুকাই
শত্ৰু বা বিপক্ষৰ ফালৰ গতিবিধি
চোৱা দূত a spy, a scout.

চোৰোক সৰু. ধা. কোবেৰে টাচ,
কোবেৰে টাচি পৰিষ্কাৰ কৰ to
clear or scrape with a hoe.
বি. চোৰোকানি কোবেৰে টাচি
চুকি পৰিষ্কাৰ কৰা ঠাই a place
cleared with a hoe.

চোৰোতা বি. চুপাৰি কটা কটাৰী a
kind of scissors for cutting
dried betel nut.

চোৰোহা বি. এবাৰ ওঠেৰে চেপি
ধৰি হোঁপা মৰাত যিমান মুখলৈ
যায়, সিমান বস, পনীয়া বস্তু হ'পি
মুখলৈ নিয়া কাৰ্য্য the act of
drawing liquid into the
mouth, a draught of liquid.

চোল, সোমাত্ত, অকনমান যেনে এক
চোল পানী a bittle.

চোল বি. দক্ষিণাত্যৰ এখন প্ৰাচীন
দেশৰ নাম ।

চোলা বি. গাৰ জোখেৰে কাটি
বেৰীৰে সি কৰা গাত পিন্ধা
পোছাক a jacket, a tunic, a
coat.

চোলেমায়া বি. যিটামিটিৰ সন্মতি
লিখা পত্ৰ a deed of compro-
mise.

চোলোং বি. কাছৰ পিঠিৰ দাঁতিত
থকা কোমল অংশ ।

চোৱা (পাচ. ক্ৰি.) আনৰ হতুৱাই
চাবন বা দেখন কাৰ্য্য কৰা to
make one see, পণ্ডিত আদিৰ
ওচৰত দিন বাৰ মঙ্গলামঙ্গলৰ বুজ
ল । চোৱা চিত্তা কৰ to consult
an astrologer for misfortune.

চোৱা বি. চেৰা গছ, তাল জাতিৰ
এবিধ বৰ ওখ গছ the wild sago
plam.

চোৱা-চিত্তা মঙ্গলতিৰ ওচৰত ভাল
বেয়া আদিৰ কথা সোধা consult
a sooth sayer.

চোৱা চুই বি. পৰস্পৰে পৰস্পৰক
দৃষ্টি কৰা কাৰ্য্য the act of look-
ing at one another.

চোৱাৰী, চোৱাৰ বি. ঘোঁৰাত উঠা
কাৰ্য্য riding. ঘোঁৰাত উঠা
লোক a rider.

চোহ সৰু. ধা. ওঠেৰে চেপি বস ধা
to suck. বি. ওঠেৰে চেপি এবাৰত
মুখলৈ নিয়া বস the quantity

sucked in at a time. কদ. বি.
চৌহোতা। দ্বী. চৌহঁতী।

চৌহোতা বি. চুহি বস বোবা সিঁতা,
অকামিলা বস্তু anything the
juice of which has been
sucked out, an useless
thing. বিণ. অকামিলা useless.

চৌ বিণ. চাৰি four.

চৌকস্ বিণ. নিপুণ, পার্গত, ভাল-
দৰে কাম কৰিব পৰা skilful,
able.

চৌকা বি. আখা, মাটি আদিৰ দ্বাৰা
উধান বান্ধি কৰা ভাত বন্ধা চকৰ
আধান supports for cooking
pot, made of earth or metal.

চৌকাঠ বি. দুৱাৰ বা খিড়িকীৰ
চাৰি ফালে লগোৱা কাঠ a
wooden frame of a door or
a window.

চৌকিদাৰ বি. প্রহৰী chaukidar.

চৌখা বি. চচমা a pair of
spectacles.

চৌখাম বি. আনৰ দ্বাৰা পঠোৱা
মৌখিক বাতৰি a verbal mes-
sage sent by another, নগাব
বজাট পঠিওৱা কটকী বা দূত a
messenger by a Naga chief.

চৌগড় বি. চাৰিওফালে থকা গড়।

চৌচল্লিশ, চৌচল্লিছ বি. চাৰি
অধিক হুকুৰি fortyfour.

চৌচলীয়া বি. চাৰিখন চাল থকা,

দুই মুখে চুপ লগোৱা having
four roofs.

চৌচাকল বি. চাৰিওফালে ঘূৰণীয়া
circular.

চৌচাল ব. পাশটিৰে চাৰিজন
মানুহে খেলা a game of dice by
four men.

চৌ চৌ (অনু. শব্দ.) ওষ ঠাইৰ
পৰা নলাৰ মুখেদি পানী পৰাৰ
নিচিনা শব্দ। ক্ৰি. বিণ. চৌচৌ
কৰে। বি. চৌচৌৱনি।

চৌচৌৱা চৌ চৌ শব্দ কৰি পৰ to
flow rapidly as water from
tube. বিণ. পানীয়া, বৰ জলীয়া
excessively watery.

চৌ-ছাল বি. চাৰিখন ছাল থকা ঘৰ
a house having four roofs.

চৌ ঠেঙীয়া বি. পতুতুলা কৰা,
অপমানিত হোৱা befooled, put
to shame, নিৰাশ কৰা disap-
pointed.

চৌভুলি বি. ঘূৰণীয়া সজাৰ নিচিনা
চৰাই থকা এবিধ ফাল্ক a kind of
bird trap.

চৌভাং বি. নগা বজাৰ দূত, চৌখাম
messenger of a Naga chief.

চৌভাং মাৰ চাৰিওফালে মিহাতে
ফুৰি ফুৰ to wander aimlessly,
বৰ কথা ক to talk big.

চৌভাল বি. সৰীতৰ এবিধ ভাল।

চৌজিন (ত্রিছ) বি. চাৰি অধিক
ডেবকুৰি thirty four.

চৌথ বি. একাংশ উপার্জনব. চাৰি ভাগব একাগ one fourth of the earning.

চৌদান্ত (প্ৰ. অ.) [হি. চৌদন্ত—শকত] বিণ. মহাবলবান very strong.

চৌদিশ বি. পূব, পশ্চিম, উত্তৰ, দক্ষিণ এই চাৰিফাল the four cardinal points. ক্ৰি. বিণ. চৌদিশে চাৰিওফালে on four sides, all round.

চৌদোল, চৌদোলা (প্ৰ. অ.) বি. চতুৰ্দোল।

চৌধৰী বি. চৈধ্য।

চৌধাৰী বি. কায়কৰ ভদ্ৰলোকৰ এটা উপাধি a title of honour in Kamrup.

চৌপইয়া বি. যি হস্তত ৮ মাত্ৰাৰ তিনিটা পৰ্ব আৰু ৩ নাইবা ৪ মাত্ৰাৰ শেষ পৰ্ব থাকে।

চৌপট বি. পাশটিৰে খেলা এবিধ খেল a game played with dice.

চৌপট বিণ. পূৰ্ণ বয়স হোৱা (গৰু ব'হত খাটে) full grown.

চৌপদী বি. চাৰি চৰণ যুক্ত পদ, চাৰি পৰ্বৰ দ্বন্দ্ব বিশেষ।

চৌপদ্ম বি. চাৰি আলি a junction of four roads.

চৌপৰ বিণ. চাৰি পৰ থকা, চাৰি পৰীয়া consisting of four praharas or watches.

চৌপাশ বি. চাৰিওফাল four sides. ক্ৰি. বিণ. চৌপাশে চাৰিওফালে in all sides.

চৌকলীয়া বিণ. চাৰিওফালে কুৰি পৰা, চাৰি ফাল আৰু চুক থকা four-sided.

চৌবিশ, চৌবিছ বি. চাৰি অধিক কুৰি twenty four.

চৌবিশ্ৰুত (তত্ত্ব সূত্ৰ পদার্থ) বি. কপ, বস, স্পৰ্শ, শব্দ, গন্ধ, চকু, জিভা, হাল, কাণ, নাক, মুখ, হাত, ভৰি, গুহ, লিঙ্গ, পৃথিৱী, পানী, ভেজ, আকাশ, বায়ু, অহঙ্কাৰ, মহত্ব, মূল প্রকৃতি, মন—এই চৌবিশটা বস্তু।

চৌভিত্তি বি. চৌদিশ, চাৰিওফাল।

চৌৰ বি. চৌৰ, অপহৰণ কৰোঁতা a thief.

চৌৰাজ, চৌৰাজী বিণ. নৰিয়া বা পৰিশ্রমৰ কাৰণে হাত ভৰি চলাব নোৱৰা হৈ থকা unable to move about, হাতভৰি কটা having the limbs cut off.

চৌবান্ধটৈ, চৌবান্ধটৈ বি. চাৰি কুৰি চৈধ্য ninety four.

চৌবাশী বি. চাৰি অধিক চাৰি কুৰি eighty four.

চৌৰ্য্য বি. চুৰ কৰা কাৰ্য্য the act of stealing.

চৌৱন বি. দ্বুৰি চৈধ্য fifty four.

চৌৰক্তি বি. চাৰি অধিক তিনি কুৰি

sixty four. চৌষষ্ঠি কলা চৌষষ্ঠি
প্রকাব কলাবিভাগ।

চৌসত্ত্ব বি. তিন কুবি চৈধ্য
seventy four.

চৌহদ্দ বি. চারি সীয়া four bound-
aries.

চৌহান বি. রাজপুত জাতিব এটা
শাখা a section of the Rajputs.

চারণ বি. এজন ঋষি নাম।

চারণ-প্রাণ বি. কবিতাজী ঔষধ
বিশেষ। কবিতা আছে যে ঋষি
চারণে এই ঔষধ সেবন কবি নর-
বোহন লাভ করিছিল।

চ্যুত কদ. বিণ. পতিত fallen, নষ্ট
destroyed. চ্যুতি বি. পতন
fallen state.

—o—

ছ

ছ বাহন বর্ণব সপ্তম আধব the
seventh letter of the con-
sonants.

ইয়া অয়া বিণ. দেখ নদেখ, নিচেই
অলপ সময় দেখা দিয়েই নদেখ।
হোবা rapidly appearing and
disappearing, appearing
only for an instant. ক্রি.
বিণ. ইয়া অয়া কৈ। ক্রি. ইয়া
অয়া দেখ।

ছটাক বি. ছট-পোহব, ওলায়েই মাঝ

যোবা পোহব, চক a flash of
light.

ছট-পোহব বি. চক a flash of
light, দোকরোকালি the
twilight of early dawn.

ছটকট বি. ছাটি-কুটি, ধবকব, গাৰ বা
মনব দুখত হাত ভবি এহবা
writhing in agony of body
or mind. কদ. বি. ছটকটনি।
অক. ধা. ছটকটা। বিণ. ছটকটীয়া
হিব হৈ নথকা restless,
unsteady.

ছটকটনি বি. একে ঠাইত থিব হৈ
নথকা অস্থির unsteadiness. অক.
ধা. ছটকটা। বিণ. ছটকটীয়া
অস্থির, চকল গতিব restless.

ছটব-বটব বিণ. চকল, লবক-ফবক
unreliable in speech or
conduct.

ছটা বি. দীপ্তি, শোভা lustre,
splendour, চিটকনি splash.

ছটাক বি. পাঁচ টকাৰ জোখ five
rupee's weight.

ছটিয়া অক. ধা. জুলীয়া বা গুটি গুটি
বস্তু দূৰলৈ পেলা, সিঁচ to scatter
or sprinkle, as water or
seeds. কদ. বি. ছটিয়াওঁতা। স্ত্রী.
ছটিয়াতী।

ছড়াই অক. ধা. অতিক্রম কবি
passing over.

ছড়ীয়া বি. আহোম বজাৰ দিনব এটা

কাঁচী খেলৰ নাম, কাঁচীৰ বিচনী
সজা হাতুৰ।

হুত্ৰ বি. ব'দ বৰষুণৰ পৰা গা ঢকা
বস্ত্ৰ বিশেষ, জাপি, বজাৰ ছাতি an
umbrella, a royal umbrella.
পত্ৰ ফাকি verse.

হুত্ৰকণ্ড বি. বাজহুত্ৰ, বাজদণ্ড, ছাতিৰ
যাৰি।

হুত্ৰধৰ, হুত্ৰধাৰ, হুত্ৰধাৰী বিণ.
হুত্ৰধাৰক, যি বাজহুত্ৰ বহন কৰে।

হুত্ৰপাতি বজা, সন্মাত।

হুত্ৰভঙ্গ বি. বজাৰ বাজা নাশ, বাজ-
ভগন the loss of a kingdom,
the deposition of a king.

হুত্ৰকা বি. গালি, শাও, গৰিহণা
curse, censure. হুত্ৰকা খোৱা
বিণ. শাও পোৱা, নেওচা বোৱা
দুষ্ট cursed, wicked.

হুত্ৰতীয়া বিণ. চটা পিয়াহ ধোৱা
দাঁত সৰি নকৈ দাঁত গজা, হাল
বোৱা বয়সৰ (গৰুত খাটে) full
grown, of mature age.

হুত্ৰ বি. নিজক লুকাবলৈ লোৱা আন
আকৃতি, অন্য বেশ a disguise,
কপট ভাব hypocrisy. বিণ
হুত্ৰবেশী। ক্ৰি. বিণ. হুত্ৰবেশে।

হুত্ৰ বি. লোকৰ সমাগম নথকা মুকলি
ঠাই, খেতি নকৰা মাটি an un-
frequented open place, lying
fallow. হুত্ৰপৰ্ খেতি নকৰাকৈ
পৰি থাক to lie fallow or
waste. হুত্ৰে বনে ক্ৰি. বিণ. ব'তে

ভ'তে হাবিয়ে বনিয়ে every-
where.

হুত্ৰ বি. পত্ৰ, আখৰ সংখ্যা আৰু
উচ্চাৰণ দীঘল চুটিৰ পৰিমাণ ঠিক
কৰি কৰা নানা বিধৰ পত্ৰ বচনা
metre, poetical measure.
হুত্ৰানুগমন, অনুসৰণ ইচ্ছানুসৰি
গমন কৰা।

হুত্ৰোদোৰ হুত্ৰ বচনাত দোষ বা
ক্ৰটি।

হুত্ৰপাত, পাতন পত্ৰৰ যাত্ৰাৰ দোষ।
হুত্ৰোদ্যাত্ৰ্য হুত্ৰৰ বজাৰৰ বাবে
বচনাৰ মধুবত্তা।

হুত্ৰোদ্য হুত্ৰত লিখা।

হুত্ৰোদ্য হুত্ৰৰ পৰিপাটা।

হুত্ৰিয়া লক. ধা. ঠগা, ফাকি দে to
deceive.

হুত্ৰ বিণ. ঢকা, আচ্ছন্ন, আবৃত
covered, নষ্ট destroyed, অমান্য
violated.

হুত্ৰমতি যাৰ বুদ্ধি লোপ পাইছে,
মোহগ্ৰস্ত, দুৰ্বুদ্ধি।

হুৰি বি. চিত্ৰ, প্ৰতিমূৰ্ত্তি a picture.

হুৰি বি. প্ৰত্যেক চৰণত আঠোটা
শব্দ থকা অসম্যা ত্ৰিপদী হুত্ৰ
বিশেষ a kind of Assamese
metre.

হুত্ৰীয়া বিণ. ছমাহ বয়সৰ, ছমাহ
থকা, six months old, lasting
for six months.

হুত্ৰ বি. দুই আৰু চাৰি, তিনিৰ হুত্ৰ
six.

হয়চল্লি, হয়চল্লি বি. দ্বুবি আক
হয় forty six.

হয়ছত্র বি. দেহে ভিতরত থকা
পদ্ম ফুলব দবে ছটা ছত্র।

হয়জিগ, হয়জিহ বি. হয় অধিক
ডেব কুবি thirty six.

হয় আছিলা বিণ. হমহীয়া half-
yearly.

হয় বিপু বি. কাম, ক্রোধ, লোভ,
বোহ, মদ আক মাৎসর্য।

হয়-শত্রু বি. নাক, মুখ, মন, চকু,
হাল, কাণ এই ছটা ইন্দ্রিয়ক হয়
শত্রু বোলা হয়।

হয়ষষ্টি বি. হয় অধিক তিনিকুবি
sixty six.

হয়সত্তর বি. তিনিকুবি বোল
seventy six.

হয়ান্নটের, ছয়ান্নটের বি. চাবি কুবি
বোল ninety six.

হয়ান্নী, ছয়ান্নী বি. হয় অধিক চাবি
কুবি eighty six.

হয়ভীয়া বিণ. হয় বতি ভোখব, হয়
বতিব সন্ধান গধুব weighing
six ratis, পুণি এক অনা মূল্যব
বণব মোহব an old silver coin
of one anna value.

হল বি. ঠগ, ফাকি, প্রবন্ধনা, প্রভাবণা
এটা কথাক অন্য এটা বুলি দেখুবা
কার্য direct, fraud, a pretext,
সক. ধা. হল কবা, ফাকি দে,
মিছাত সঁচা বোহ জন্না to
deceive, to cheat. কল. বি.

হলোঁতা। স্ত্রী. হল'তী। হলন বি.
প্রভাবণা কবা কার্য the act of
cheating.

হলনা বি. প্রভাবণা, ফাকি, বন্ধনা
deception, cheating.

হলগ্রোহ বি. কোনো বস্তু অকস্মাৎ
গ্রহণ কবিলে কবা কৌশল
deceitful means.

হল-হল বি. হলনা আক প্রভাবণা,
বুদ্ধি-সঙ্কি।

হলহল বি. ভবদব শব্দ, উচ্ছলিত।

হলহা বি. অনর্থক বা মিহামিহি কথা
কৈ ফুবা indulgence in idle
talk. অক. ধা. হলহাহাৰ।

হলাহ বি. হলনা, প্রভাবণা, ফাকি
deception, cheating.

হলাহী বিণ. বঞ্চক, ধূর্ত roguish,
deceitful.

হলি বি. শিশু, ল'বা-হোবালী &
child. বিণ. হলীয়া ল'বা মতীয়া
child-like.

হরাল বি. ল'বা শিশু & male
child. স্ত্রী. হরালী।

হলেবলে ক্রি. বিণ. যেনে তেনে, যি
কোনো উপায়েবে by any means,
by hook or by crook.

হহিহ বি. যুদ্ধত মবা মাতৃহ one
dying in a battle.

হা বি. ব'দ বা শোহব নগবাকৈ বধা
আব বা ঢাকনী & shade, &
screen, বন্ধাব স্থান protection,
আর্চা আদিত ওলোবা প্রতিমূর্তি &

reflected image. হাঁহো ভবি
জিহ্বি ক্রি. অলপো সম্পর্ক বোঝা
having no connection.

হাঁহা বাঁহা বি. ল'বা-হোবালী আদি
পরিয়াস বর্গ।

হাঁ সক. ধা. খেবব হাবা খবব চাল
চাক to thatch. ক্রম. বি. ছাওঁতা।
হাঁ. হাঁতী।

হাই বি. জুইয়ে পুবি গুবি কবা বস্তু
ashes. মিছা বা নিষ্ফল বস্তু a
false or worthless thing.

হাই আলি অলপতে নটে হোবা
বস্তু, অচিরস্থায়ী কার্য বা বস্তু any-
thing of ephemeral nature.

হাইল (পু. অ.) সক. ধা. ঢাকি
ধবিলে।

হাউজি বি. খব হোবা কার্য the act
of thatching, খব হোবাব বেচ
wages for thatching.

হাউলী বি. সৈন্তাধকা ঠাই barracks,
a cantonment.

হাক সক. ধা. 'হেক' চোৱা, হাকলী
বি. 'হেকনো' চোৱা।

হাগ বি. হাগল, এবিধ পোহনীয়া
জন্তু a he-goat. হাঁ. হাগী।

হাগল বি. হাগ a he-goat, নিলাজ
বা চুলু মাস্তহ (নিলাবর্ত) a
shameless man. হাঁ. হাগলী।

হাগলালি হাগলব দবে যতাব নাইবা
আচরণ, চেলবেলীয়া গুণ।

হাগলাতুবি বি. সক সক গুটি ধকা
এবিধ গছ, a kind of tree.

হাগলিখুটি বি. পাঁড়ীৰ চকা ধবা
বোকা গড়াল, যতবব শলাধবা খুটি।

হাগলি-খিঙিয়া বিণ. হাগলি শিঙব
নিচিনা like goats horn.

ছা-ছলি বি. ল'বা-হোবালী
children.

ছাট সক. ধা. ঢাকি ধব to cover,
ববকৈ মেবাই ধব, আববি ধব to
twine round and round, ছাট-
আব একেবাবে ঢাকি ধব to sub-
merge totally.

ছাট বি. ছিটকনি, বিন্দু বা অলপ
পৰিমাণ splash, a drop, লক্ষণ,
চিণ sign, symptom. ছাটআব
বব উজ্জল কিবণব কাৰণে চকুবে
বেদেখা হ to be dazzled.

ছাটিধব চাবিওফালে বা গোটেই
গাতে ঢাকি ধব, মেবাই ধব to
cover wholly, to entwine.

ছাটিপৰ, ছাটি যা চাবিওফালে
বিয়প, ভবি পৰ to over-flow
everywhere, to spread.

ছাটলী বি. অনেক বাব মেবাই দিয়া
বান্ধ, গোঠনী something
twined or twisted round.

ছাটা বি. দীপ্তি dazzling light.

ছাটি বি. কাস্তি, চকমকনি, জিলিকনি
glitter, lustre (নাযনি) মাটিব
ঢাকি an earthen lamp.

ছাটি বি. যিমান জুলীয়া বা সক বস্তু
হাতেবে এবাব নিষ্কেপ কবা যায় as
much of liquid or seeds as

can be thrown at one time by the hand. ছাতিয়াব, ছাতিয়া to scatter. ছাতিফুটি হটকটনি, ঘৰফৰণি, tossing about in pain of body or mind.

ছাড় সক. ধা. এব, দূৰ কৰ, তাগ কৰ to leave, to give up. অক. ধা. শুচ, দূৰ হ to be off. কদ. বি. ছাড়ল এবণ, বকা the act of escaping.

ছাত্ৰ বি. বিজ্ঞা শিকোতা, ছাত্ৰব কোমলকণ a student. ছাত্ৰব-শালি বি. পঢ়াশালী a school, a place of learning. ছাত্ৰবীয়া বিণ. ছাত্ৰ কালব, ছাত্ৰ সম্বন্ধীয় relating to the students.

ছাতি বি. ব'দ বৰষুণৰ পৰা গা ঢকা এবিধ বস্তু an umbrella.

ছাতি বি বুক chest.

ছাতি-ফুটি বুকুৰ বেদনা।

ছাতুঙবি বি. ভজা বুট আদি মাহৰ গুৰি flour of parched pulse.

ছাত্ৰ বি. শিকোতা, ছাত্ৰব, বিজ্ঞাৰ্থী a learner, a pupil.

ছাত্ৰ পাঠ্য ছাত্ৰব পাঠ্য উপযোগী।

ছাত্ৰশালা বি. 'ছাত্ৰবশালি, চৌৱী।

ছাত্ৰবৃত্তি যোগ্য ছাত্ৰক দিয়া অর্থ সাহায্য, জলপানি scholarship.

ছাত্ৰাশাল বি. ছাত্ৰব বাসগৃহ, boarding house, hostel.

ছাদ অক. ধা. চড়িয়া, পিয়াহ বা গাখীৰ বতিয়াই উলিয়া to throw

up milk as an infant. বি. লবাই বতিয়াই উলিয়া পিয়াহ milk thrown up by an infant.

ছাল অক. ধা. বিয়ণ, ভৰি পৰ to spread, to fill. সক. ধা. ঢাক to cover.

ছাল (পু. অ.) সক. ধা. বজা, শব্দ কৰ to sound.

ছাল বি. জন্তুৰ পোৱালি the young one of a bird or an animal, এৰা গাখীৰ ফটাই কৰা বস্তু, তাৰে মিঠাই কৰা হয়।

ছাল্ল সক. ধা. বান্ধ, কথাবে বান্ধ to bind, to oblige by oath or agreement, য়েবাই বান্ধ to fasten.

ছাল্লনী বি. গছত উঠাৰ সুবিধাৰ কাৰণে ভৰিত লগোৱা কণাৰি a loop used for the feet in climbing trees.

ছাল্লস বি. হন্দ সম্বন্ধীয়, বেদজাত।

ছাল্লোগ্য বি. উপনিষদৰ অংশ বিশেষ।

ছাল-কটা একাংশ কাটি লোৱা, to rob a slice.

ছালি বি. মোকৰ্দ্দমাব পুনৰিচাৰব কাৰণে কৰা আবেদন।

ছাপ (পু. অ.) সক. ধা. চেপ to squeeze.

ছাপ সক. ধা. যন্ত্ৰেৰে হেঁচি আখৰব গাঁচ বহুৱা to print.

ছাপ, ছাপ বি. যহী সানি বা লা লগাই কোনো বস্তুৰ ওপৰত হেঁচা মাৰি আখৰৰ সঁচ বহোৱা যতন, মোহৰ & seal, a stamp. সেই বস্তুৰে বহোৱা আখৰৰ সঁচ impression made with a seal. ছাপমাৰ ছাপেৰে আখৰৰ সঁচ বহা, মোহৰ মাৰ to seal, to stamp.

ছাপা বি. হেঁচি আখৰৰ সঁচ বহাই পুথি আদি মুদ্ৰিত কৰা যন্ত্ৰ a printing press.

ছাপাখানা বি. পুথি আদি ছপা ঠাই a printing office.

ছাৰিশ, ছাৰিছ বি. ছয় অধিক কুৰি, একুৰি ছয় twenty six.

ছাৰুৰা বি. কিতাপ আদিৰ ওপৰত লগোৱা ঢাকনী a cover.

ছায়া বি. হাঁ পোহৰৰ অভাব, প্ৰতিবিম্ব a shade, a shadow, a reflected image, সূৰ্য্যৰ ভাৰ্যা the wife of the Sun. ছায়াচিত্ৰ বি. চিনেমাৰ ছবি। ছায়াচ্ছন্ন ঘন ছায়াৰ দ্বাৰা আবৃত। ছায়াভৰু বি গছৰ তলত বেছি ছা পোৱা যায়, আশ্ৰয়। ছায়াপ্ৰেছ, ছায়াৰূপ তেজ বাংসাদি বৰ্জিত ছায়া সদৃশ ৰূপ।

ছায়াপথ বি. বগামেঘৰ নিচিনা বহু-দূৰত থকা নক্ষত্ৰ বিশেষ, Milky-way.

ছায়াবাজী কোনো বস্তুৰ আকৃতিৰ টাঁটো কাপোৰৰ ওপৰত পেলাই

দেখুওৱা বিজ্ঞা, ছায়া ভাৱনা bioscope.

ছাৰ (পু. অ.) বিণ. মিছা, তুচ্ছ, মূল্যহীন having no value or worth, শ্ৰেষ্ঠ superior.

ছাৰ (পু. অ.) বিণ. শ্ৰেষ্ঠ superior. **ছাৰখাৰ** বিণ. সমূলি নষ্ট, উচ্ছন্ন wholly ruined or devastated.

ছাৰ্ মসি (পু. অ.) বিণ. ছাৰখাৰ। **ছাৰি** ক্ৰি. বিণ. এবি, সলনি far from, instead of (বোগ কৰক ছাৰি বাঢ়িছেহে)।

ছাৰী (পু. অ.) বি. নীহ তিবোভা। **ছাল বি.** বাকলি, গছ বা জন্তুৰ গাৰ স্বাভাৱিক ঢাকনি, চৰ্ম skin, bark, husk. **ছালওকলী** মলিন মানুহৰ গাত বা কাপোৰত হোৱা এবিধ বগা ওকলী a kind of louse, **ছালকাট** মোট সলা to moult. **ছালছিগা** ছাল নষ্ট বা নাইকিয়া হোৱা having a bruised skin, having no skin, **নিচলা, অতি দৰিদ্ৰ indigent, very poor.** **ছালবাকলি** গাত-লোৱা কাপোৰ কানি, খাব পিন্ধিবলৈ থকা অৱস্থা means of livelihood.

ছাল-মুগ্ৰা বি. এবিধ মজলীয়া আকাৰৰ বনৰীয়া গছ the chaulmugra.

ছালি বি. ডামোলৰ লগত বা ডামোলৰ সলনি খোৱা গছৰ ছাল

the bark of certain trees chewed with or instead of betel-nuts.

ছাত্র, ছাত্রী বি. ল'বা, জন্ম পোবালি a boy, young one of bird or beasts.

ছিং সক. ধা. ছুই বা বেছি খণ্ড বা টুকুৰা কৰি বেলেগ কৰ to rend asunder, to tear, ফুল ফল আদি লাগি থকা ঠাইৰ পৰা একৰা, পাব, একৰাই আন to pluck, to pick. বি. ছিঙা the act of plucking or picking. কদ. বিণ. ছিঙা torn, plucked. সক. ধা. ছিঙা আনৰ হতুৱাই পৰা to cause to be plucked.

ছিং, ছি ছি অব্যয়, বিণ. নিম্বা বা বিৰক্তি বুজোৱা মাত fie.

ছিয়া বি. এবিধ অসমীয়া গীত & kind of Assamese song.

ছিৰাল বি. পকিলে ফাটি ছিটাছিট আক পোৱাদ হোৱা এবিধ তিন্ন'হৰ নিচিনা ফল a kind of sweet melon.

ছিকোঁ অব্যয়. ছিং, বিণ বা বেয়া পোৱা বুজোৱা মাত (তিবোতাৰ ব্যৱহৃত) fie (used by females).

ছিগ্ অক. ধা. ভাগি পৃথক হ, ভাগি বেছি খণ্ড বা টুকুৰ হ (প্ৰায়ে দীঘলীয়া বস্তুত খাটে) to break,

to be torn, নাইকিয়া হ to cease to exist.

ছিগা ভগা বিণ. ছিগি টুকুৰা-টুকুৰ হোৱা, ভাগি খণ্ড খণ্ড বা ভোখৰ ভোখৰ হোৱা broken or torn to pieces. ছিঙাছিঙি পৰস্পৰ ছিঙা কাৰ্য্য mutual breaking or plucking.

ছিট বি. গাভ নানা বডৰ ছাব থকা কপাহী কাপোৰ chintz.

ছিট্ বি. ছিটিকনি, দুবলৈ মাৰি পাঠোৱা জুলীয়া বা ওৰি বস্তু & splash. ক্ৰি. ছিটা মাৰ।

ছিটা বি. গাৰ ছাল কাটি তাত বসন্ত বোগৰ বীজ সুমাই নোঁচোৱা বসন্ত vaccination, দীঘল চেপেটা খণ্ড a long slice. ক্ৰি. ছিটা দি। ছিটাছিট বিণ. দীঘল দীঘল কৰি বহুত চলা বা খণ্ড কৰা বা হোৱা divided into many strips, দীঘলে দীঘলে বহুত ফাট মেলা cracked into long strips. ক্ৰি. বিণ. ছিটাছিটকৈ।

ছিটিক অক. ধা. উফৰি পৰ, সিঁচৰতি হৈ পৰ to be scattered or sprinkled, বি. ছিটিকনি উফৰি পৰা পানী বা জুলীয়া বস্তু splash.

ছিটিকা বি. একপমান, এচিকটা, সক অংশ a small portion of anything.

ছিটিকা বি. ভিত্তি কাঁহ লগাই

চবাই ধৰা^১ বতন a spring,
কোবনি a spring.

ছিঙ (পু. অ.) সৰু. ধা. হিঙ ।

ছিঙলি (পু. অ.) বি. এবিধ মূল্য-
বান মণি । ক্রি. বিণ. ভাচিচিহ্নি ।

ছিহাং বি. শেষ নিশ্চয় কৰা, অলব
finally determined, conclu-
sive ক্রি. বিণ. ছিহাংকৈ নিশ্চয়
কৰণে, ঠিক কৈ certainly, con-
clusively.

ছিদ্বিৰ বি. ভূত a devil, দেৱতাই
ধৰ। বিণ. ছিদ্বিৰীয়া ছিদ্বিৰে
পীড়া কৰা লোকক চিকিৎসা কৰা
treating a man possessed
with evil spirit, ছিদ্বিৰে ধৰা-
ভূতে গোৱা ।

ছিহ বি. বিহা a hole, অগৰ, দাহ,
দোষ a fault, an offence, হুণ্ডণ
a defect.

ছিহাংৰেখক, ছিহাংৰেখী বি.
লোকক দোষ বিচাৰি ফুৰা মানুহ,
আনৰ অপকাৰ কৰিবলৈ চলি বিচৰা
মানুহ a fault-finder, one
seeking an opportunity of
injuring others.

ছিহ (পু. অ.) সৰু. ধা. ছিং ।

ছিহাজোক বি. এবিধ সৰু সৰু বাঘৰ
ছোক the land leech.

ছিহ বিণ. কটা, কাটি খণ্ড কৰা, ছেদন
কৰা cut, severed.

ছিহ ছিহ অনেক ঠাইত ব্যাপ্ত, ঠাই
ঠাই হোৱা, নক, উচ্ছন্ন scattered

about, dispersed, ruined,
desolated

ছিহানন্তা বি. দুৰ্গাৰ এক আকৃতি a
form of Durga.

ছিপা অক. ধা. কওঁতে কথা লুকাবলৈ
চেষ্টা কৰ to prevaricate.

ছিৰ সৰু. ধা. ঠেক আৰু দীঘলীয়াকৈ
ফাল to tear, to rend, চোকা
বা ছোড়া বস্তুৰ আগেয়ে দিয়া আঁক,
ফাট a long mark or tear
made with a sharp instru-
ment, a crack.

ছিৰলা বি. পাণ, ভুলাপাত আদিৰ
ফালি উলিওৱা খণ্ড a piece torn
away.

ছিৰলী, ছিৰলীয়া বিণ. ফটা,
তেতেলো পতীয়া torn, rent.

ছিৰা বি. ঠেক আৰু দীঘলকৈ ফলা
খণ্ড a stripe, anything split
into long narrow pieces.

ছিৰা সৰু. ধা. আনৰ হতুৱাই
দীঘলকৈ ফলা to cause to split
into strips. ছিৰাছিৰ বিণ. বহুত
দীঘল দীঘল ফাট থোৱা having
many cracks, বৰকৈ ফটা torn.

ছিৰী বি. তাঁতৰ সূতাৰ দ্বাৰত
সুয়োৱা চেপেটা বাহ a flat rod
used in a native loom.

ছিলাৰ আঁধানিৰ এজন নাট্যকাৰ ।

ছিহ 'হি' চোৱা ।

ছুকুৰী বি. নব-যুৱতী, কিশোৰী
ছোৱালী ।

ছুটে অক. ধা. লব মাৰ. চাপলি য়েল
to run, শুচ, দূৰ হ। ছুটল বি.
বিৰাম, অবসৰ interruption,
relief for work.

ছুটি বি. চেকুব, চাপলি fast
running. অক. ধা. ছুটি য়েল
বেগাই লবি যা to run rapidly.
ছুটি থৰ বি. গাত চকলা বান্ধি
উঠা এবিধ বোগ। ছুটিয়া বি. এটা
জাতিৰ নাম name of a race.

ছুটিয়া শালিকা এবিধ শালিকা।

ছুটী বি. অবসৰ, কামৰ পৰা লোৱা
বিদায় leave of absence,—বিণ.
কাৰ্য্যৰ সময় অতীত।

ছুড বিণ. অপবিত্ৰ impure un-
touchable.

ছুডমাৰ্গ স্পৰ্শ দোষৰ পৰা আঁতৰি
থকাই শ্ৰেষ্ঠ ধৰ্ম্ম বুলি ভাবি এই
ধাৰণামুযায়ী আচৰণ।

ছুতাৰ বি. কাঠমিজী, carpenter,
জাতিবিশেষ।

ছুবা বি. সৰু দীঘল কটাৰী a knife,
ছে সৰু. ধা. কাটি এক বা অনেক
ভোৰৰ কৰ, ছেও দে to cut into
pieces.

ছেই অব্যয়. কুকৰ খেদোৱা মাত a
word used in driving away
a dog.

ছেই-ছেই, লেই-লেই বি. ঘৃণা
প্ৰকাশ কৰি ফুৰা কাৰ্য্য act of
expressing hatred towards
others.

ছেউলী বি. অলপ দিনৰ কাৰণে
ধাকিবলৈ সজা ঘৰ a camp, সৈন্য
থকা ঠাই a barrack.

ছেও বি. ছেৰ, কোনো দীঘল গোটা
বস্তু কাটি ভাগ কৰা এডোখৰ a
piece cut off.—সৰু. ধা. ছেও থে,
নাচন বা বাজনাৰ মাজৰ ছেদ বা
বোৰা কাৰ্য্য a momentary
cessation in dance or music,
নাচনৰ গঢ় বা হাত ভৰি গা আদি
চালনা motion or gait. ক্ৰি.

ছেও দি, বি. ছেওঁতা স্ত্ৰী. ছেওঁ।

ছেই বি, গছ লতা আদিৰ গুটিৰ
দীঘলীয়া বাহ বা উৰাল a pod, a
leguma.

ছেক্ সৰু. ধা. অতি সৰু বিছা থকা
কোনো বস্তুৰ মাজেদি সবকাই
নিৰ্ম্মল কৰ to strain. to filter,
বি. ছেকোঁতা, স্ত্ৰী. ছেকোঁ।

ছেকলী বি. জুলোৱা বস্তু নিৰ্ম্মল কৰা
সৰু সৰু বিছা থকা যতন a
strainer, a filter.

ছেকা কাঁহ বি. কাঁহৰ পাত্ৰ আশ্ৰেৰে
পৰিষ্কাৰ কৰাৰ পাহত যিবোৰ
কাঁহৰ গুৰি ওলায় তাক আউটিলে
ছেকা কাঁহ হয়, সাধাৰণ কাঁহতকৈ
ই বেছি বিস্তৃত আৰু ইয়াৰে তৈয়াৰী
পাত্ৰও বেছি ভাল।

ছেগ বি. কোনো কাৰ্য্যৰ মাজত
খন্তেকীয়া আঁতৰি সময় an
interval, কোনো কাম কৰিবৰ
চল বা সুযোগ an opportunity,

a fit time. ক্রি. হেগে চা সুযোগ বিচাৰ, সূচল বিচাৰ to look for a fit time or opportunity. হেগে আৰি চল চাই, সময় বুদ্ধি when an opportunity is available, মাজে মাজে, কেতিয়াবা কেতিয়াবা now and then, at interval.

হেগা-চোবোকা বিণ. মাজে মাজে হোৱা, কোনো ঠাইত বা কোনো সময়ত হোৱা occasional, occurring here and there.—ক্রি. বিণ. হেগা-চোবোকাটকৈ।

হেগে ক্রি. বিণ. কোনো সুবিধাত, কোনো চলত at a fitting opportunity or interval.

হেদ সৰু. ধা. হে, দুই বা অধিক খণ্ড কৰ, কাট to cut asunder, to sever.—বি. কোনো বস্তুৰ সীমা বা অন্ত, শেষ, লেখাৰ কোনো অংশ, কথাৰ মাজৰ বিশ্রাম, পঢ়োতে ববৰ কাৰণে লেখাৰ মাজত দিয়া চিন an end or limit of a thing, a paragraph, a cessation in a speech, a full stop. হেদক বি. কাটোতা, যি কাটে a cutter. কুদ. বি. হেদল কটা কাৰ্য্য, কাটন act of cutting.—বিণ. হেদলীয়, হেদ চিহ্ন বাক্যৰ যতি নিৰ্দেশক চিন।

হেদ কাটিবৰ উপযুক্ত, কাটিব লগা

fit to be cut. হেদিত বিণ. হাক কটা হৈছে, হেদন কৰা cut.

হেদভেদ বি. সীমা, অন্ত, বিশ্রাম stoppage, temporary cessation.

হেদেলি-ভেদেলি 'হেবেলি-বেবেলি' চোৱা।

হেমা বিণ. সোণ, ৰূপ, লো আদি কটা সৰু বটাৰিৰ নিচিনা এবিধ অস্ত্র a chisel used for cutting metals, তেজ কটা এবিধ অস্ত্র a blood letting instrument, দীঘলে ফালি শুকোৱা মাছ বা মঙহ fish or flesh dried in strips, গোটা সোণ বা ৰূপৰ দীঘলীয়া খণ্ড a long piece of solid silver or gold.—অক. ধা. হেনাবে ফাল বা কাট to cut with a lancet.

হেমা বি. টেঙা দি গাখীৰ ফটাই পানী খিনি পেলালে থকা বস্তু বা খাদ্য posset.

হেমাছী বি. তিনি মাহৰ পাছত কৰা হিচাপ, তিনিমহীয়া হিচাপ a quarterly account.

হেবা বিণ. এবি যোৱা, শস্য ভুলি নিয়াৰ পাছত পথাৰত থাকি যোৱা left behind in the field after the gathering of the crop.

হেবা বোটল পথাৰত এৰা শস্য ভুলি ল, লোকে বেয়া বুলি এবি যোৱা ভাগ, বটলি আন বা চণা to

collect the worse part left behind.

হেবেলি-বেবেলি বিণ. ঠাই ঠাই হোৱা, সিচবিত হোৱা scattered, lying or thrown pell-mell.

ছেবেং বেবেং মনত অসুখ বা অস্থিৰ বোধ, কতো মন নবহা uneasy, undecided.

ছেল বি. লিঙ্গৰ মূৰৰ ছাল the prepuce.—অক. ধা. ছেল খা নিফল হ to fail.

ছেলা সক. ধা. ছাল গুচা, বথলিয়া to skin, to peel. কদ. বিণ. ছেলাওঁতা, স্ত্রী. ছেলাণী।

ছেলনি বি. গাৰ ছালৰ ওপৰত হোৱা ডাঠ মল, টাটবি dirt accumulated on the skin.

ছেলো বেলে, বিণ. নিফল হোৱা come to naught.

ছেলোমণি নিফল হোৱা মানুহ, অকাৰিলা মানুহ a worthless man.

ছেৰ বি. হেও, খণ্ড, অংশ a piece, a part, a division.

ছে বি. বাঁহৰ চিলিঙৰ মাজত টকো আদিৰ পাত মেলি সজা গাড়ী, দোলা বা নাৰৰ চাল the covering of a cart, boat etc. made of palm leaves. হৈ অৰ হৈবে সজা ঘৰ।

ছো বি. কাঠ বা বাঁহৰ কাঠিৰে সজা আক বষণ দি ভাৱনাত উলিওৱা

মানুহ, দেৱতা বা জন্তু আদিৰ আকৃতি a musk of an actor. ছো অৰ ভাৱনাত ভাৱীয়া সকলৰ সাজ কৰা ঘৰ বা ঠাই dressing room of actors.

ছোকোৰা বি. যুবক, কিশোৰ।

ছোটি (পু. অ.) [হিঃ হোটা] বিণ. সৰু।

ছোড় (পু. অ.) ছাব, ভাগ কৰ, গুচা to remove, to cause to leave.

ছোৰা (পু. অ.) বি. ল'ৰা a boy.

ছোৱা বি. খণ্ড, অংশ, পৰিচ্ছেদ part, division, portion.—সক. ধা. আনবহতুৱাই ঘৰৰ চাল খেৰেৰে ঢকা to cause to be thatched.

ছোৱালী বি. কুমাৰী, বিয়া নিদিয়া বালিকা a girl, an unmarried girl.

ছোছোৰা, ছোছোৰা বি. শুকান খাজুৰৰ ফল the edible date.

জ

জ ব্যঞ্জন বৰ্ণৰ অষ্টম আধৰ the eighth letter of the consonants.

জওজে [আববী-জওজ=পতি] বি. স্বামী (খত পত্ৰত চলিত) a husband.

জংকট বি. শকট।

জঁ বি. মতা চবাইব মূৰত গজা থিয়
পাখি the crest of a bird,
কুকুৰাৰ মূৰৰ বড়া ছাল a cock-
comb, কোনো পোকৰ মূৰত থকা
দীঘল নোম বা শিং the crest-
like hair or horn on the
head of certain insects.

জঁ ইন বি. উৎপত্তিৰ মূল, মূল কাৰণ
the root cause.

জঁ ই বিণ. লেবেলা, লাজত মলিন
হোৱা withered, ashamed.

জঁ ই পৰ অক. ধা. লেবেলি বা নীৰস
হৈ তললৈ দৌ খাই পৰ to be
withered, লাজত বা নিৰাশাত
তলমূৰ কৰ to be ashamed.

জঁ ক বি. অকস্মাৎ উঠা খং, বলিয়ালি
জঁ হৈ a sudden fit of anger or
madness, frenzy, বৰ চোকা
বাগী থকা বস্তু খোৱাৰ পৰা, বলিয়া
কুকুৰ আদিয়ে কামোৰা বা আন
বোগৰ পৰা, বা দেওধনিৰ পৰা উঠা
কঁপনি আৰু বকনি। অক. ধা.
খঙেৰে অলি উঠ to be angry.
জঁ ক উঠ খঙেৰে অলি উঠ to be
suddenly angry.

জঁ ক জঁ ক বিণ. চকচকীয়া, জকমকীয়া
glittering, sparkling.

জঁ কা বি. ছাল-মঙহ শুচি খালি হাড়
বিলাক ওলাই থকা মাতুৰ বা জন্তুৰ
আকৃতি a skeleton. অক. ধা.
জঁ কা ওলা ছাল মঙহ শুকাই বা

চেবেলা হ to be reduced to
skeleton.

জঁ কা সক. ধা. খং তোলা, বলিয়ালি
উগ দিয়া to provoke, to cause
to be seized with madness.
—কদ. বি. জঁ কাওঁতা জী. জঁ কাভী
বিণ. জঁ কাল ততালিকে খং উঠা,
খঙাল, বেগেতে বলিয়াৰ নিচিনা
হোৱা getting suddenly
angry, frantic.

জঁ কি উঠ অকস্মাৎ খং কৰি উঠ to
be suddenly enraged.

জঁ কিয়া অক. ধা. শিয়ৰি উঠ, জিকাৰ
খা (গাৰ নোমত খাটে,) গাৰ নোম
ডাল ডাল হ to stand erect, as
hair on the body.

জঁ কীয়া অক. ধা. পানীৰ ওপৰলৈ
জাক পাতি উঠি জঁপিয়া (সক মাতৰ
জাকত খাটে) to leap to the
surface of water (as a
shoal of small fish).

জঁ ট বি. নফণিওৱাৰ কাৰণে গাঁঠি
লাগি একেলগ হোৱা চুলি matted
hair. বিণ.—জঁ টলা আউল লগা,
জঁ ট লগা tangled, ইফালে সিকালে
লাগি থকা intertwined as a
cane. জঁ টীয়া চুলি থকা having
tangled hair. জী. জঁ টলী। জঁ ট-
লাগ আউল লাগ, গাঁঠি লাগ to
be tangled.—বিণ. জঁ টীয়া
জঁ টলগা, আউল লগা tangled.

জঁ পৰা বিণ. নফণিওৱা চুলি থকা,

জাঁপৰ থকা having uncombed or untrimmed hair. জী.

জাঁপবী।

জঁগিয়া, জপিয়া অক. ধা. ডেওয়াৰ to jump.

জক্জকা অক. ধা. 'জিক্জিকা' চোৱা।

জক্জকিয়া বিণ. স্পষ্টকণে ওলাই থকা plainly visible.

জক্জক, জক্জক বি. বৰ্ণৰ শোভা বা উজ্জলতা, কান্তি beauty or brilliancy of colour, lustre.

—কদ. বি. জক্জকনি, জক্জকনি

জকমক কৰা কাৰ্য্য—অক. ধা.

জক্জকা, জক্জকা—বিণ. জক্জকীয়া, জক্জকীয়া।

জক্কা বি. 'কৰ্কা' চোৱা।

জকা বি. ভাত বন্ধা ডাঙৰ ধাতুৰ পাত্ৰ a large metallic cooking or water pot.

জকাই 'জাকৈ' চোৱা।

জকাৰ সক. ধা. উচ্চাৰণ কৰ, গা to utter, to sing.

জকাৰ কাৰ দি ধৰ বহলোকে বেচি ধৰি ডাঙৰ কৈ কথা ক বা সোধ to perplex one with noisy questions.

জখম বি. বা a wound.

জখলা বি. মাহুহ ওপৰলৈ উঠিবৰ কাৰণে কৰা খোপ থকা বাঁহ বা কাঠ a ladder, steps.—বিণ. জখলা খুপীয়া জখলাৰ নিচিনা বহুত খোপ

থকা having steps like a ladder.

জগ অক. ধা. ওপজ, জন্ম ল. (ইতৰ জন্মত খাটে) to be born, পোৱালী পা to give birth to young ones. পানীৰ তলৰ পৰা ওলা to merge from water.

জগ বি. জগত the world. জগজীউ বি. জগতৰ জীৱ, ঈশ্বৰ God.

জগজ্ঞান বি. জগতৰ জ্ঞান।

জগত বি. পৃথিৱী আৰু তাত থকা অন্যান্য সমুদায় বস্তু, ভুবন the world, পৃথিৱীৰ সকলো মানুহ, মনুষ্যবৰ্গ the mankind. জগত কৰ্ত্তা বি. জগতৰ স্ৰষ্টা, জগত সৃষ্টি কৰোতা, God, the creator of the world, জগতন্ত্ৰক বি.

পৰমেশ্বৰ God. জগতচক্ৰ বি. ব্ৰহ্মাৰ পৰা বেদ, বেদৰ পৰা যজ্ঞ, যজ্ঞৰ পৰা যোৱা, যোৱাৰ পৰা মেঘ, মেঘৰ পৰা বৰষুণ, বৰষুণৰ পৰা শস্য, শস্যৰ পৰা প্ৰাণী এনেকৈ সদায় হৈ থকা অৱস্থাৰ নাম জগতচক্ৰ।

জগত জননী পণ্ডিত পাবনী বিণ. সুপ্ৰসিদ্ধ, ক্ষমতাশালী, renowned and talented. জগতজীৱন, জগজীৱন পৰমেশ্বৰ God. জগদম্বা বি. দুৰ্গা a name of Durga.

জগতপতি বি. জগতৰ পৰাকী, তগবান the lord. জগত্তী বি. বৈদিক হিন্দু বিশেষ, মনসাধেৱীৰ এটা নাম। জগদগৌৰী বি. মনসা-

দেবীৰ এটা নাম। অগৰাধাৰ
পৰমেশ্বৰ বি অগতৰ ধৰি আছে
God. অগদীশ, অগদীশ্বৰ বি.
পৰমেশ্বৰ God. অগদীশচক্ৰ বহু
বি. পৃথিবীৰ এজন শ্ৰেষ্ঠ বৈজ্ঞানিক,
বঙ্গদেশত জন্মলাভ কৰিছিল।
অগজাজী দুৰ্গা a name of
Durga. অগৰাতা অগতৰ বিধাতা,
পৰমেশ্বৰ God. অগনিবাল বি.
পৰমেশ্বৰ God. অগন্নীথ বি.
অগতৰ নাথ বা গৰাকী, পৰমেশ্বৰ
God, উৰিষ্যা দেশৰ প্ৰধান মন্দিৰত
থকা বিষ্ণুৰ মূৰ্ত্তি the famous
idol of Vishnu in the
temple of Orissa.—বিণ.
অগন্নীথীয়া। অগন্নীথ ভিত্তা বি.
এবিধ ঔষধত লগা গছ। অগৰজু
বি. অগতৰ বন্ধু, অগতৰ মঙ্গল সাধন
কৰোতা, the friend of the
world, god. অগমোহন বি.
দেবালয়ৰ হাবাৰ মুখত তাৰ গাতে
লগাই সজা সৰু মন্দিৰ a portico
of a temple.

অগৰ বি. অপৰাধ, দায়, দোষ an
offence, a fault.

অগৰা বি. কোল, ওভোটা জোৰ
থকা বাগী a barbed spear.

অগৰা (পু. অ.) বি. বিবাদ, গোচৰ
a quarrel, a dispute.

অগৰীয়া বিণ. অপৰাধী, দোষী
guilty. দোষী মানুহ an accused
man. স্ত্ৰী. অগৰীয়ালী।

অগলি-মোহন বিণ. ভালো বেয়াই
এটাইকে মিহলি কৰা, সানমিহলি
mixed up indiscriminately.
অগলু বি. মদৰ গেদ the dregs of
liquor.

অগা বি. টোপনিৰ পৰা সাৰ পোৱা,
টোপনি ভাঙ to awaken, মূৰ্ত্তি
প্ৰতিষ্ঠা কৰ to consecrate an
idol.

অগা সৰু. ধা. পোৱালি দে, পোৱালি
পা bring forth (said of
animals).—বি. অগাওঁতা। স্ত্ৰী.
অগাওঁতী।

অগা কাঠ বি. পানীৰ তলত বহুদিন
পৰি থাকি পচি কলা হোৱা কাঠ
long submerged and rotten
wood.

অঘন বি. নিতম্ব, কটদেশ, কঁকালৰ
দাঁতি ভাগ the hip and loins,
the buttock, তলপেট the
lower part of the belly ex-
tending to the vagina.

অঘণ্ড বিণ. অধম, নীচ, বৰ বেয়া, বৰ
মলিন low, vile, worst.

অজা সৰু. ধা. জোকা to tease.

অজাৰ, অজাৰ বি. শব্দ, ধ্বনি, মাত
sound, noise, voice.

অজম বিণ. গতি কৰা, লবি চৰি ফুৰা,
জীৱ থকা having motion,
living, animated.—বি. গতি-
শীল জীৱ জন্তু an animated
being.

অঙ্গল বি. হাবি, অরণ্য forest, wilderness.—**বিণ.** **অঙ্গলী** হাবি নিচিনা, হাবি থকা covered with jungle, হাবিত থকা অসভ্য living in jungle, uncivilized. **অঙ্গল** ভদ্রাধান কৰা বিভাগ স্বত্বীয় belonging to the Forest department.

অঙ্গী-লাটী বি. ভাৰতৰ সেনা বিভাগৰ সৰ্ব্ব প্রধান গৰাকী the commander-in-chief of Indian army.

অঙ্গী বি. সৰু গাঁঠিৰ ওপৰ আৰু আঠৰ মাজৰ খণ্ড, কলাফুল, ডিমা the leg between the ankle and the knee, কৰঙন the upper part of the leg.—**বিণ.**

ওখ ডাঙৰ (মানুহ) tall.

অজ বি. বিচাৰক a judge.

অজলিত বিণ. কষ্টত পৰা, দুখগ্রস্ত afflicted, pained.

অজ্ঞান বি. হলস্থল, বহুত মানুহ গোট খোবাত হোৱা হলস্থল confusion caused by the assemblage of a large number of persons.

অটকীয়া বিণ. জেঁট লগা, আউল লগা entangled.

অটবাই ক্ৰি. বিণ. দীঘে quickly.

অটী বি. জঁট, এডালৰ গাত আন ডাল মেৰ খোৱা চুলি বা শিপা the matted hair, entangled roots. (পু. অ.) সৰু. ধা. গটোৱা,

লগ কৰা to collect. **অটীজুটী বি.** সৰাশিৰৰ বা সন্ন্যাসীৰ জঁট matted hair as worn by Shiva or an ascetic. **অটীৰৰ, অটীয়াবী বি.** শিব Shiva, জঁট থকা সন্ন্যাসী an ascetic having matted hair. **অটীজাংসী বি.** এবিধ সৰু বনৰীয়া গছৰ সুগন্ধি শিপা।

অটীয়া বি. এটা চবাই, সি গৰুডৰ পুতেক আৰু দশবৰ্ষৰ মিতিৰ আছিল, বাৰেণে সীতাক হৰি নিৰ্ভতে যুঁজ কৰাত তাক বাৰেণে বধ কৰিছিল according to the Ramayana a bird who was the son of Garuda.

অটীয়া বি. বহুত শাখায়ুক্ত শিং থকা গৰু a deer with horns of many branches.

অটিল বিণ. জটায়ুক, জেঁট ভাঙিবলৈ টান, টিলা নোহোৱা having matted hair, difficult to solve, knotty.

অটী বিণ. জটী থকা having matted hair.

অটীয়া বিণ. সুকীয়াৰ্কে নিজৰ কাৰণে গাঁচি খোৱা laying up for one's own use. বি. শিব Shiva.

অটোপটোকে ক্ৰি. বিণ. লবালবিকৈ quickly.

অটোৱা বি. বাহ্যিক নীতি নজনা ignorant of etiquette.

অঠব বি. পেট the belly.—বিণ. চলাব কৌচাব নোৱৰা, ঠবঙা not elastic, stiff.—বি. গাব অদ লবচব কবিব নোৱৰা এবিধ বোগ the palsy. অঠবাগ্নি বি. পেটৰ শাস্ত বস্তু জীৰ্ণ কৰা শক্তি বা বস বিশেষ the digestive power, gastric juice.

অড় বিণ. সাব নথকা জ্ঞানবুদ্ধিহীন, অচেতন devoid of sensibility, জীৱহীন inanimate, লবচব কবিব নোৱৰা unable to move.—বি. অচেতন পদাৰ্থ. নিজ্জীৱ বস্তু an inanimate thing. অড়জগত বি. অচেতন বস্তু বিলাক, প্রকৃতি the inanimate world. অড়তা বি. লবচব কবিব নোৱৰা অবস্থা stiffness. অচেতন, মুৰ্খতা insensibility, অবসাদগ্ৰস্ত অবস্থা, অকৰ্মণ্যতা incompetency. অড়-পদাৰ্থ জীৱ নথকা বস্তু an inanimate thing. অড়বাদ বি. আত্মা বা ঈশ্বৰ নাই, কেবল অড়পদাৰ্থৰ পৰা সৃষ্টিৰ উৎপত্তি হৈছে এনে মত materialism. বিণ. অড়বাদী।

অড়পুৰ (পু. অ.) বিণ. যোৰাই টানকৈ বন্ধা fastened tightly.

অড়প্রকৃতি বি. পঞ্চভূত, মন, বুদ্ধি আদি। অড়ভবত বি. এজন ব্রাহ্মণৰ নাম, কায়-বন নকৰা নিকংসাহী লোক, name of a Brahmin, a dull person.

অড়যোগ বি. এটা যোগ, এই যোগত সাধক অড় পদাৰ্থ সদৃশ হয়, স্নবত মুনি অড়যোগৰ প্ৰবৰ্তক।

অড়িত বিণ. লগলগা, যুক্ত হোৱা united. অড়াকৃত বিণ. অচেতন হোৱা। অড়ীভূত বিণ. অচেতন হোৱা, ঠেৰেঙা হোৱা insensible, paralysed.

অড়ু বি. লা, লাক্ষা lac. অড়ুগৃহ পঞ্চ পাণ্ডৱক পুৰি মাৰিবলৈ দুৰ্যোধন বজাই বাৰণাৰত নগৰত লা'ৰে সজোৱা ঘৰ।

অড়ুৱা বিণ. নিজৰ জাতৰ দৰে থকা, বিজতৰীয়া নোহোৱা remaining in one's own kind, not degenerated.

অধলা বিণ. অপৰিষ্কাৰ, লেভেৰা awkward, of dirty habits. ত্ৰী. জাধলী।

অধামূৰ্খ বি. অতি মুৰ্খ লোক, বৰ অজ্ঞান মানুহ a fool, a great dunce.

অধেঅধে ক্ৰি. বিণ. অপৰিষ্কাৰ বা ভাল বেয়া নিবিচৰাকৈ, অকাৰণে without any regard or care, indiscriminately.

অন সক. ধা. অন্ন দে, উৎপন্ন কৰ to produce, to give birth to.—বি. অন্ন।

অন্ন বি. বতা মানুহ, ই প্ৰায়ে এটা সংখ্যা শব্দৰ পাছত থাকে যেনে

এজন মানুষ, তিনিজন ল'ৰা man in general.

জন্ম-ইউক্লিক্ বি. ইংলণ্ডৰ এজন খ্ৰীষ্ট ধৰ্ম্মৰ সংস্কাৰক।

জনক বি. যি জন্ম দিয়ে, পিতা father.—বিণ. উৎপন্নকাৰী, জন্মোৰা causing, producing.—বি. মিথিলাৰ বজা সীতাৰ বাপেক the king of Mithila and father of Sita. জন-কল্যাণ বি. সৰ্ব সাধাৰণৰ মঙ্গল।

জনক, বানক (অনু. শব্দ) কপ, সোণ বা অলঙ্কাৰৰ নিচিনা শব্দ জন্ম-জন, বানবান (অনু. শব্দ) 'জনক' চোৱা। বি. জনজনী অক. ধা. জনজনা বি. জনজনী।

জনগীত বি. সৰ্ব সাধাৰণৰ মুখ পৰম্পৰা প্ৰচলিত অলিখিত আৰু বচকৰ নাম ধাম নোহোৱা গীত বা সাহিত্য folk song, folk literature.

জন গুণ্টেনবাৰ্গ বি. ছপাখৰৰ উদ্ভাৱক জাৰ্মানৰ এজন বৈজ্ঞানিক। জনজন্মি বি. নাকত ধৰা জলা বস্তুৰ পোৰণি।

জন গণনা বি. কোনো ঠাইত কিমান মানুহ আছে তাৰ গণনা কৰা কাৰ্য্য census.

জন-জাতি বি. কোনো বিশেষ জাতিৰ লোক tribe. জন জাতি-ক্ষেত্ৰ বি. জনজাতিৰ লোক থকা ঠাই tribal area.

জনভক্ত সৰ্ব সাধাৰণৰ দ্বাৰা নিৰ্ব্বাচিত প্ৰতিনিধি সকলৰ শাসন ব্যবস্থা।

জনতা বি. জনসমূহ crowd.

জনন বি. ওপজন্ম, জন্ম birth. জননাশৌচ বি. সন্তান জন্মাব অশৌচ ceremonial uncleanness owing to child-birth.

জননী বি. আই, মাতৃ a mother. জননেন্দ্ৰিয় বি. শৰীৰৰ যি অংশৰ দ্বাৰা সন্তান জন্মাব কাৰ্য্য হয় the genitals or sexual organs.

জনপদ বি. দেশ, ৰাজ্য an inhabited place, a country.

জন প্ৰৱাদ জনশ্ৰুতি, কিংবদন্তি।

জনপ্ৰাণী বি. মানুহ বা অন্য জীৱজন্তু a living being.

জনপ্ৰিয় বিণ. লোক প্ৰিয় popular.

জনবহুল বিণ. বহু লোক থকা, জনাকীৰ্ণ inhabited by many people.

জনম 'জন্ম' চোৱা।

জনম জাতি কোৱা ক্ৰি. জাতিগুৰি মাৰি কোৱা।

জনমন্তৰ ক্ৰি. বিণ. জীয়াই থকা পৰ্য্যন্ত, আজীবন, during the life time.

জনমন্তৰ কাটেক বা কাটক বি. আজীবন কাৰাদণ্ড imprisonment during the life time.

জনমন্ত বি. জন সাধাৰণৰ অভিমত,

মৰ্মৰ আধাৰণৰ ভোটৰ দ্বাৰা
পৰীক্ষিত public opinion.

জলবৰ বি. লোকৰ মুখে শুনা কথা
 বাতৰি, উবা-বাতৰি & rumour.

জমজোক বি. নপ্ত স্বর্গব এখন one
of the Seven heavens.

अन्यास (पु. अ.) वि. दुर्नाम
infamy.

জনশিক্ষা বি. সৰ্বসাধাৰণৰ জ্ঞান
বৃদ্ধিৰ নিমিত্তে প্ৰচাৰিত শিক্ষা,
mass education.

অসমুখ্য বিগ. নির্জন, মানুষ হুহু
বধকা, lonely.

জনশ্রম লোক বিখ্যাত, জন-
সাধারণে যি শুনিছে।

অমশ্ৰুতি বি. জনবৰ, বহুকালৰ পৰা
লোকৰ মুখে মুখে শুনা কথা,
কিংবদন্তী rumour, tradition.

জনসংখ্যা বি. কোনো দেশত থকা
মানুহৰ সংখ্যা population, মানুহ
পিয়ল & census.

জন্ম-সমাজ বি. মানুষের সমাজ
human society, সমস্ত মানুষ
mankind.

জন্মসংখ্য এক উদ্দেশ্যের বাবে জনগণের
সম্মিলনী।

জন সংত্তৰণ জন সাধাৰণৰ কাৰণে
খাদ্যাদি যোগাৰৰ চৰকাৰী ব্যৱস্থা
civil supply.

জনগণকে বিশাল জীবন্ত।

জন সাহিত্য জনগীত চোৰা ।

ଜମ-ଆବାସ ବି. ମୟାସ୍ତ୍ର ସାମୁଦ୍ର

people in general, public
 जनसाधारण मातृह बिनाक the mass.

ଅବସ୍ଥିତି। ବି. ଜନକ father. ଜ୍ଞ।
ଅବସ୍ଥିତୀ ।

অনহিঙ মৰ্ক সাধাৰণৰ কল্যাণ ।

জনা বিণ. জানী wise, অবগত
হোবা, যাক জনা গৈছে known.—
সক. ধা. জাননৌ দে, বুজ দে to
inform.

জনা বি. মান্যবান পুরুষ, ভিবোতা
বা দেবতা বুজাবলে সংখ্যা শব্দ বা
মানুহ বা দেবতা বুজোবা বিশেষ্য
শব্দৰ পাছত ব্যৱহৃত হয়, যেনে—
এজনা, দেবতা জনা, মানুহ জনা
ইত্যাদি জনাকীৰ্ণ বহু লোক থকা
ঠাই।

জন। গান্ধৰ বি. গোপীচন বজাৰ
পত্নী।

জনাগাভৰুৰ গীত বি. এবিধ
অসমীয়া কাহিনী প্ৰধান গীত।

জানাই নজানাই ক্রি. বিণ. ভাগ্যকৈ
নজনা নুজনা কৈ, গুচামিহা ঠিক
নোহোবা কৈ knowingly or un-
knowingly, without perfect
knowledge.

জনাআনি বিণ. বহুতৰ আগত
 প্রকাশ কৰা known to many,
 made public.—বি. একত্বে
 আনজনৰ পৰা জনা কাৰ্য্য mutual
 communication.

ଜନାଜାତ ବିମ୍ବ. 'ଜନାଜାନି' ଚୋରୀ ।

জনাক্ষর বি. বিষ্ণু a name of Vishnu.

জনাক্ষিকে ক্রি. বিণ. একলীয়া হৈ aside.

জন্মাপবাদ বি. লোকনিদা, কলঙ্ক blemish, stain.

জন্মাব বি. ডাঙর লোকক সম্বোধন কবা শব্দ highness. (মুহলমানী)।

জন্মাবুজা, জন্মানুনা বিণ. বহুত দেখি শুনি হোবা জানী experienced, যাক ভালকৈ জনা যায় well-known.

জন্মাব জাতমাছ বি. জনালোকব বাবে সহজে কবির পবা কায়।

জন্মিত বিণ. জন্মা, উৎপন্ন হোবা।

জন্মী বি. মানুষ বা জন্মের মাইকী, ই পুংলিঙ্গ বাচক শব্দব পাছত থাকি জ্বলিঙ্গ বুজায় আক সংখ্যা শব্দব পাছত থাকিও বিশেষ্যব জ্বলিঙ্গ বুজায়, যেনে—সক জন্মী, দুজনী তিবোতা—বি. জন্মীয়া লোকব সম্পর্ক থকা pertaining to a person.

জন্মেক বি. একজন, এটা মানুষো even one.

জন্মেজন্মে ক্রি. বিণ. একজন একজনকৈ, প্রতিজন one by one. জন্মেপতি ক্রি. বিণ. গাইপতি per head.

জন্মী, জন্মী (পু. অ.) ক্রি. গোটখুঁচা, মেবাই বা বেচি ধব।

জন্ম বি. প্রাণী, বি জন্মে a living being, পশু an animal.

জন্ম বি. উৎপত্তি, ওপজা কার্য birth —অক. ধা. ওপজ, উৎপন্ন হ to be produced. জন্মগত জন্মব লগতে অহা hereditary, সহজাত innate জন্মতিথি যি তিথি বা দিনত জন্ম হয় birthday. জন্ম-মঞ্চত্র বি. যি নক্ষত্রব সময়ত জন্ম হয়। জন্মপত্র জন্মব তিথি সময় আদি লিখি বখা কাকত, কোষ্ঠী, নৌরবনী horoscope. জন্মবাশি যি বাশিত জন্ম হয়। জন্মভূমি বদেশ, জন্মস্থান motherland.

জন্মা সক. ধা. জন্ম দে, উৎপন্ন কব to give birth to, to produce. বি. জন্মাওঁতা। জ্বী. জন্মাতী।

জন্মান্তর বি. এই জন্মব বাজে আন জন্ম, ইয়াব আগব বা পাছব জন্ম previous or subsequent birth. জন্মান্তর বাদ পুনর্জন্ম হয় এই মত theory of transmigration.

জন্মাক বি. জন্মব পবা অন্ধ a born blind.

জন্মাবজিহ্ন জন্মব পবা যুত্ব পর্যন্ত। জন্মাবধি আজন্ম, জন্মবেপবা from the very birth.

জন্মান্তরী বি. কৃষ্ণব জন্ম তিথি, ভাদ্র মাহব কৃষ্ণাষ্টমী the eighth day of the dark half of the month of Bhadra when Krishna was born.

অন্তঃকরে ক্রি. বিণ. প্রতি জন্মত at every birth, কেতিয়াও ever.

অন্তোতা বি. ওপজোতা। স্ত্রী. অন্নাভী।

অন্তঃকর, অন্তঃকর বি. বজা পবীকৃত পুত্র, এও বৈশম্পায়ন মুনিও চবত মহাভারত শুনিছিল আক পিত্ত সর্পযজ্ঞ কবিছিল।

অন্ত বিণ. কারণে, নিমিত্তে for the purpose of.

অপ বি. মনে মনে দেবতার নাম লোবা বা ঈষণ কবা কার্য, মনতে দেবতাক কবা উপাসনা uttering prayers inaudibly.—সক. ধা. মনে মনে দেবতার নাম ল বা ঈষণ কব, মনতে ধ্যান কব to pray inaudibly, to meditate. অপ-শ্রালা যি মালা হাতত লৈ অপ কবা হয় আক যাব দ্বাৰা অপব সংখ্যা ঠিক কবা হয় prayer-beads.

অপা বি. কাপোব সামবি ধোবা বাঁহব কাঠিবে সজা এবিধ ঢাকন থকা সঁজুলি a kind of covered bamboo or cane basket for keeping clothes.—সক. ধা. বন্ধ কব to shut, সামব, একে লগ কব to gather together.

অপং (অনু. শব্দ) কোনো বস্তু অকস্মাৎ পানীত পবিলে হোৱাব নিচিনা শব্দ। ক্রি. বিণ. অপং কবে।

অপ, অপ (অনু. শব্দ) ডাঠ গছ পাত জোকাব খালে হোৱাব নিচিনা শব্দ।

অপজীয়া ডাঠ ভাল পাতৰে ভৰি থকা জোপোহা full of branches and leaves, জাববেবে ভৰা।

অপতিয়া সক. ধা. একেলগ কব, একেলগে যেবা to entwine.

অপনা বি. বাট বা পহুলিৰ মুকলি ঠাইত দিয়া দুৱাৰ the door of a gateway.

অপনীয়া বিণ. অপিবৰ যোগ্য, ধ্যান কবিব লগা fit to be meditated upon.

অপজল, অপজলো বিণ. ভেৰা, একো নকনা dull, stupid.

অবকা বি. চাহ কবা মাটিৰ পৰা জাবৰ আদি ওচোৱা দীঘল দাঁত লগোৱা এবিধ যন্তন a rake.—সক. ধা. অবকিয়া অবকাৰে জাবৰ আদি শুকা।

অবব বিণ. প্রকাণ্ড, বলী, দুৰ্ভীক্ষ strong, fearful. অবববন্ত বলী, শক্ত strong, hard. অবব অং বিণ. প্রকাণ্ড শৰীৰৰ very big bodied.

অববা বিণ. জাবৰ থকা, জাহ থকা full of rubbish, fibrous অথল untidy. অপাত্ৰ unskillful.

অবাই বি. কোবাণৰ মন্ত-পাঠ কৰি ঈশ্বৰৰ নামে উহুগী কৰি কোনো জন্তুৰ টেঁটু কটা কাৰ্য্য।

অবান বি. অঙ্গীকাৰ স্বৰূপে কোৱা কথা a word given, a promise

made.—বিণ. জবান চুব নিজৰ বাক্য বা অঙ্গীকাৰ ভঙ্গ কৰা।

জবানবন্দী বি. বিচাৰকৰ আগত যোকৰ্দ্দমা সম্বন্ধে কোৱা কথা, সাক্ষ্য & deposition.

জবাব বি. উত্তৰ answer.

জবালী বি. ছানোগ্য উপনিষদত উল্লেখিত সভাকাম জাবালিৰ জননী।

জবুৰ বি. এখন ধৰ্ম্মগ্রন্থ।

জৰ্জ বিণ. শিকনি দিয়া, অপমানিত কৰা put to shame, controlled, আটক কৰা forcibly detained.

জৰ্জ্জক. ধা. গোট ধা to be collected.

জৰ্জক 'জক' চোৱা।

জৰ্জক (পু: অ:) বি. দীপ্তিৰ চক্ৰমক, চমক।

জৰ্জ্জজৰ্জ (অনু. শব্দ) জাল বা বিষৰ পৰা হোৱা বেদনা বুজোৱা শব্দ word used to express burning or severe pain.—অক. ধা. বৰকৈ পোৰণিয়ে ধৰ, বৰ বেদনা কৰ। ক্ৰি. বিণ. জৰ্জ্জজৰ্জ্জ কৰে।

জৰ্জ্জজৰ্জ বি. সকাৰ এটা কুৰাৰ নাম।

জৰ্জ্জজৰ্জি বি. পবিত্ৰবামৰ বাপেক the name of a sage.

জৰ্জা সক. ধা. গোটা, সংগ্ৰহ কৰ, সাঁচ to collect, to lay up.—বি. ধনৰ মুঠ the total, পোৱা বা সাঁচি থোৱা ধন বা বস্তু receipts,

accumulation.—বিণ. গোটা থোৱা collected.

জৰ্জা বি. ভৰিলৈকে ঢকা এবিধ চোলা & robe.

জৰ্জা-ওৱাচিল প্রত্যেক পটাব আদায় হব লগা সৰ্ব্বমুঠ ৰাজনাৰ হিচাপ থকা ৰহি a register of revenue realised in respect of each lease or patta.

জৰ্জাদাৰ বি. পল্টনৰ এজন বিষয়াৰ নাম & non-commissioned military officer, কনিষ্টবল, টেকেলা আদি সামান্য কৰ্মচাৰীৰ ওপৰৰ বিষয়া a head constable, head man of public menial servants, মেথৰৰ চৰ্কাৰ a head sweeper.

জৰ্জাবন্দী বি. বায়তে দিব লগা ৰাজনাৰ হিচাপ ৰখা ৰহি a rent-roll.

জৰ্জিয়েৎ উল্লেখ্য বি. মুচলমান মোলবী বিলাকৰ সভা an assembly of Muslim Maulavis.

জৰ্জী বি. মাটি land.

জৰ্জীদাৰ বি. তলতীয়া ৰায়ত থকা বহুত মাটিৰ গৰাকী a land holder. জৰ্জীদাৰী জৰ্জীদাৰৰ অধিকাৰ থকা মাটি the state of a land holder.

জৰ্জিৰ, জৰ্জীৰ বি. নেমুটেঙা, বিশেষকৈ জৰ্জীৰ টেঙা a lime.

জৰ্জু বি. এবিধ মানুহে খোৱা ফল.

জায় a tree and its fruit.
জয়দ্বীপ one of the seven
divisions of the world,
India.

জয়কুক বি. শিয়াল a jackal.

জয়ন্তাবি বি. ইন্দ্র, জয়ন্তাসুবক বধ
কৰোঁতা। জয়ন্তাসুব মহিষাসুব
বাপেক।

জয় বি. যুদ্ধ বা বিবাদত বিপক্ষক
পৰাস্ত কৰা কাৰ্য্য, জিকা কাৰ্য্য
triumph, victory, উন্নতি, মঙ্গল
prosperity.

জয়, জয়জয় অব্যয়, দেবতাব নামৰ
আগত থাকিলে ভক্তি বুজোৱা শব্দ,
মানুহৰ নামৰ আগত থাকিলে
আশীৰ্বাদ বা মঙ্গল বুজোৱা শব্দ an
exclamation of praise to a
god or blessing on a person.

জয়জয়তে ক্ৰি. বিণ. প্ৰথমতে,
আবম্ভতে in the beginning.

জয় জয় যয় যয় বি. চাৰিওফালে
জয়, সকলোপিনে মঙ্গল great
prosperity or triumph.

জয়ঘণ্টা বি. বণত জিকাব আনন্দ
প্ৰকাশ কৰিবৰ অৰ্থে বজোৱা ঘণ্টা
a bell sounded to declare a
victory. জয়ঘোষ বি. জয়ধ্বনি।

জয়টাক এবিধ ডাঙৰ ঢাক। জয়
তোল কোৱা অতি আনন্দিত হোৱা
to be jubilant.

জয়ন্তি (পু. অ.) বি. জয়লাভ বুজোৱা

শব্দ, সিদ্ধি, জয়লাভ prosperity,
victory.

জয়দেউ কাকুতি বি. বৰ কাকুতি,
বৰ ব্যগ্ৰ হৈ বম্ভাবে কৰা বিনয়
very earnest and humble
supplication.

জয়দেৱ বি. গীতগোবিন্দ বচস্বিতা
মহাবাজ লক্ষণসেনৰ সভাকবি।

জয়দৌল বি. জয়মতী কুঁৱৰীৰ মৃত্যুৰ
পাছত তেওঁৰ পুতেক কম্বুসিংহই
মাকৰ নামে সজোৱা জয়সাগৰৰ
পাৰৰ দৌল।

জয়দ্রথ বি. দ্ৰুপদ্যোনৰ বৈনায়কৰ
নাম আৰু তেওঁৰ এজন সেনাপতিৰ
নাম, a chief in the army of
Duryodhana.

জয়ধ্বজ সিংহ বি. এজন আহোম
ৰজাৰ এওঁৰ ৰাজত্ব কালৰে পৰা
আহোম সকলে হিন্দু ধৰ্ম গ্ৰহণ
কৰে।

জয়ধ্বজা বি. জয়পতাকা, গৌৰৱৰ
চিন a monument of glory.

জয়ধ্বনি জয়লাভ কৰি আনন্দ কৰা
শব্দ a shout of victory.

জয়-নন্দি বি. (পু. অ.) আনন্দ প্ৰকাশ
কৰা জয়ধ্বনি।

জয়ন্ত বি. ইন্দ্রৰ পুত্ৰৰ নাম, a name
of Indra's son.

জয়ন্তা বি. কামৰূপৰ দক্ষিণ-পূব ফালে
থকা এটা পৰ্বত Jointia hills.—

বিণ. জয়ন্তীয়া জয়ন্তা পৰ্বতত থকা
বা উৎপন্ন হোৱা।

অমৃতী বি. এবিধ ফুল, দুৰ্গা & kind of flower, *durga*.

অমৃতপত্ৰ বি. নানা দেশত ফুৰিবলৈ এবি দিয়া অমৃতমেষ যন্ত্ৰৰ ঘোঁৰাব কপালত আঁৰি দিয়া কাকত।

অমৃতপতাকা বি. বিজয় নিচান & flag of victory.

অমৃতপাত্ৰে অমৃত উন্নতিৰ সীমা পোৱা মাত্ৰেই অবনতি fall immediately after triumph.

অমৃতবিজয় বি. বিষ্ণুৰ দুজন পাৰিষদৰ নাম the two attendants of vishnu.

অমৃতমতী বি. গদাধৰ বজ্জাৰ ভাৰ্যা।

অমৃতমুনি বিণ. বৰ ডাঙৰ, তন্ত্ৰবন্ত mighty, very great.

অমৃতযুক্ত বিণ. জয়লাভ কৰা, কৃতকাৰ্য্য victorious, successful, শ্ৰীযুক্ত prosperous.

অমৃতশীল বিণ. সদায় জয়লাভ কৰা ever victorious, কুশল বা সমৃদ্ধিযুক্ত prosperous.

অমৃতশ্ৰী বি. শত্ৰুক পৰাজয় কৰাৰ পৰা হোৱা ভাগ্য বা মান the glory of victory.

অমৃতসাগৰ বি. অমৃততী কুঁৱৰীৰ স্মৃতি বজ্জাৰ্থে খন্দোৱা এটা ডাঙৰ পুখুৰী।

অমৃতস্তম্ভ বি. যুদ্ধত জিকা কাৰ্য্য চিব-অবণীয় কৰিবৰ নিমিত্তে কৰা বৰ ওখ পকা মঠ বা খুটা & pillar of victory.

অমৃত বি. দুৰ্গাৰ এটা নাম & name

of Durga, দুৰ্গাৰ এজনী পৰিচাৰিকা & female attendant of Durga, অমৃতমতীৰ সংক্ষেপ নাম।

অমৃতাব, অমৃতাল বিণ. ভূতে নিবাস কৰা, ভয় লগা haunted.

অমৃতী বিণ. জয়লাভ কৰা, জিকা victorious.

অৰ বি. গা. মূৰ তপত হোৱা এবিধ ৰোগ fever.— অক. ধা অৰ্পৰ জৰত পৰ to be laid up with fever.

অৰ, অৰ্ অক. ধা. পানীৰ দৰে অলপ অলপকৈ বাহিৰ হ to ooze out, সক বিজ্ঞাৰে লাহে লাহে ওলাই পৰ to percolate.

অৰ জড় (পু. অ.) সক. ধা. ঢাক,

মেৰা to embrace, to encircle.

অৰ্ অক ধা. জীৰ্ণ হ, বুঢ়া হ to be old.

অৰক (অনু. শব্দ) ডাঠ হাবিৰ মাজত বা গছৰ পাতত কোনো ডাঙৰ বস্তু পৰিলে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ। ক্ৰি. বিণ. অৰক কৰে।

অৰ ঝাপৰি বেছি দিন অৰ হৈ থাকিলে পেটৰ বাওঁফালে বঢ়া এডোখৰ সোপোকা বড়হ & enlarged spleen.

অৰ্ অৰ, অৰ্ অৰ্ (অনু. শব্দ) তুকান সক সক ওটৰ নিচিনা অধিক বস্তু পৰোতে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ।

অৰ্ অৰিত, অৰ্ অৰিত হুদ, বিণ. বেদনাতে পীড়িত, বিবেৰে পূৰ্ণ

hurt pained. **অবজবীয়া** মর্দব
অপমানব বাবে মৰা যেন হোৱা
wounded in heart.

অবজবীয়া, **অবজবীয়া** বি. শুকাই
কাৰো গাভ কেও নলগা হোৱা
dry and not sticking, কোনো
দায় বা কামৰ লেঠাব পৰা মুক্ত
freed from responsibility or
entanglement.

অবজি **অবজি** বি. অবি অবি আহি
গোট খাই থকা পানী, পানীৰ পুং,
প্রসবণ & water spring.

অবজকাৰী মনসা দেবী, অবজকাৰ
মুনিৰ ভাৰ্য্যা।

অবজকাৰ আন্তিক মুনিৰ বাপেক।

অবজ বি. শুটিব পৰা হালধীয়া ৰং কৰা
এবিধ গছ & kind of tree from
the seeds of which yellow
dye is prepared.

অবজু বি. প্রাচীন পাৰ্চী ধৰ্ম
প্রবর্তক।

অবজগৰ বি. বুঢ়া গৰু an old cow
or bull, অতি বুঢ়া অকাৰিলা মানুহ
(উপহাসত) & decrepit useless
fellow.

অবজল বি. অৰীয়া মানুহক কাধ কৰি
খুওৱা এবিধ বন, যেত কপৰা &
medicinal herb.

অব শুং বি. অৰীয়া মানুহৰ ওঠত
হোৱা এবিধ বা & kind of sore
affecting the lips of a person
during fever.

অবশোধ বি. অব আৰু উৰহা
ৰোগ, beriberi.

অৰা বি. এবিধ ডাঠ বাহুৰে টেঙা ফল
& kind of citron.

অৰা বি. এজনী বান্ধনীৰ নাম।

অৰা বি. বুঢ়া বয়স, আলব অবস্থা
old age, decrepitude. **অৰা**-
জীৰ্ণ অতি বুঢ়া, ভাগিছিগি নষ্ট
হোৱা অবস্থা tattered.

অৰা, **অৰা** সক. ধা. মন্ত্ৰ কৰা, কুলাবে
পৰিষ্কাৰ কৰা to cause to be
subjected to an ordeal by
magic, to cause to be
winnowed. **অৰাজুৰ** বিণ. বুঢ়া
বয়সৰ দ্বাৰা কষ্ট পোৱা, অতিশয়
বুঢ়া, আলব old and infirm.

অৰা **অৰা** বি, আহোম বজাব দিনৰ
এটা খেলৰ নাম, বজা বা দেৱতাক
খোৱা পানী যোগাৰ্ত্তা one who
supplies drinking water to
a king or idol.

অৰায়ু বি. গৰ্ভ, পেটৰ যি ভাগত
সন্তান থাকে the womb, the
uterus, গৰ্ভত সন্তানক আবৰি থকা
হাল the placenta.

অৰায়ুজ **অৰায়ুজ** ওপজা born from
the womb, viviparous.

অৰায়ুজা বি. বুঢ়া অবস্থা, বুঢ়া বয়স
old age.

অৰালজ বি. মগধ দেশৰ এজন বজাব
নাম, এওঁক ভীষ্ম বধ কৰিছিল the

name of a king of magadha killed by Bhima.

জবি বি. আঁহতৰ নিচিনা এবিধ ওখ ডাঙৰ গছ, পাকৰা a kind of big tree.

জবিমানা জবীমানা বি. অৰ্থ দণ্ড fine.

জবিস্ত, জবিস্তে ক্রি বিণ. আন এজনৰ তাতেদি বা হতুৱাই through, through the agency of

জৰিয়া সৰু. ধা ধোলাত তপতাই নিবহ কৰ to free from water or moisture by heating on a frying-pan.

জৰী বি. ডোল, ওণ, বটিয়া, ফই a cord, a string, a rope.

জৰী-যুঁজ বি. এগছ দীঘল জৰীৰ হুমুৰে হুদল মানুহে টনাটনি কৰি কৰা খেল tug of war.

জৰীপ বি. মাটি জোখা কাৰ্য্য, মাটি গিয়ল land surveying.

জৰীয়া বি. জৰে ধৰা, জৰ ধকা suffering from fever.

জৰণ বি. জন্মৰ পৰা গাত ধকা ভুলসী পাতৰ নিচিনা বা আন বকয়ৰ চিন a birth mark.

জৰুৰ, জৰুৰি বিণ. বৰ আৱশ্যকীয়, পলয় কৰিব নোৱৰা important, urgent. ক্রি. বিণ. বিলম্ব নকৰাকৈ urgently. বিণ. জৰুৰী বৰ

আৱশ্যকীয় আৰু পলয় কৰিব নোৱৰা।

জৰোবন্তা বিণ. অনেক ফুটা ধকা full of holes.

জৰ্জ ওৱাচিংটন বি. মাৰ্কিন যুক্ত-ৰাষ্ট্ৰৰ প্ৰথম ৰাষ্ট্ৰপতি।

জৰ্জ ষ্টিফেনচন্ বি. বেল ইঞ্জিন আৱিষ্কাৰক, ইংলণ্ডৰ এজন বৈজ্ঞানিক।

জপুৰ বিণ. জৰীৰে টানকৈ বন্ধা, ডোলেৰে আটি বন্ধা tight, firm. ক্রি. বিণ. জপুৰকৈ।

জল বি. পানী, সলিল water, জন্তুৰ গৰ্ভত পোৱালি আৱৰি ধকা আৰু পোৱালি জগাৰ পাছত ৰাজ হৈ অহা যোনা the after-birth of an inferior animal.

জল অক. ধা. পোহৰ হ, জ্বলিক, পোৰ to shine, to blaze, to burn, বৰকৈ ধং কৰ to be excited with anger, প্ৰসিদ্ধ to be famous.

জলক বিণ. চকমকনি, দীপ্তি without light, splendour. বিণ. ধং যুক্ত, চমক উঠা angry, excited. জলক ভৰক বি. ভালকৈ দেখিব নোৱৰা, ভালকৈ নমনা dim, indistinctly.

জলক লাগ উজ্জল বশিৰ দ্বাৰা চকুৰে নেদেখা যেন হ to be dazzled.

জলকা বি. ডাৱৰিয়া cloudy, যনমৰা, বিষৰ্ধ melancholy,

down cast. অক. ধা. জলকা
লাগ।

জলকীয়া বি. যেতিত হোবা এবিধ
কুম্ভ গছ আৰু তাৰ জলাঙল chilli,
capsicum.

জলকৰ বি. পানীত মাছ আদি মৰাব
বাবে দিবলগা বাজকৰ fishery
rent.

জল-কেলি, জলকৌড়া বি. পানীত
নাখি কৰা ধেমালি, sporting in
water.

জল কৌৱৰ বি. পানীৰ দেৱতা &
river god. স্ত্ৰী. জলকুঁৱৰী &
water nymph.

জলকুঁই বি. পানীত থকা গুঁইৰ
নিচিনা এবিধ জন্তু an allegator.

জলুগিৰি বি. পানীত থকা এবিধ ভূত
an evil spirit residing in
water.

জলঙনি বি. বেৰ, চাল আদিৰ সৰু
বিহুৰে ভিতৰলৈ সোমোৱা পোহৰ,
জলিঙনি light coming in
through a chink in a wall.

জলঙা বি. বেৰৰ বিহুৰা & whole in
a wall.

জলচৰ, জলচাৰী বি. পানীত থকা,
পানীত চৰিফুৰা living in water,
aquatic.

জলছবি বি. যি ছবি পানীত তিয়াই
অইন কাকতত তোলা হয় transfer
picture.

জলছেহ বি. যি ছবি খণ্ডই এটা

অৱবাহিকাৰ পৰা আন এটা অৱ-
বাহিকাক পৃথক কৰি ৰাখে &
water shed.

জলক বি. পানীত জন্ম বা লোৱা
born or produced in water.

জলজন্তু, জলজীৱ বি. পানীত থকা
প্ৰাণী, মাছ, কাছ ইত্যাদি & fish,
an aquatic animal.

জলজল পটপট বি. জলজলীয়া,
ফটফটীয়া, জনাজাত স্পষ্ট clear,
shining, distinctly visible.

জলজলা অক. ধা. খঙত অলি উঠা
to be excited with anger.

জলজলীয়া বি. ফটফটীয়া, অতি
নিশ্চল very clear.

জলজীয়াত বি. জনাজাত,
সকলোৰে জনা public, known
to all.

জলজান বি. উদজান hydrogen.

জলত দি থলত দি ক্ৰি. নানা ঠাইত
নানা প্ৰকাৰে খৰচ কৰ, চাৰিও-
ফালে ছটিয়া to spend money
in diverse ways or extra-
vantly.

জলভৰজ বি. সাতোটা, চৈধ্যটা বা
একৈশটা বাটিত পানী ভৰাই তাৰ
কাণত হুড়াল মাৰিবে কোবাই
বজোৱা এবিধ বাস্তৱ্য & kind of
musical instrument.

জলুতি বি. জিলিকি থকা, প্ৰফুল্ল
shining, বি. উজ্জলতা brilli-
ancy.

জলধল, জলধলীয়া বিণ. বোকাব
নিচিনা, লেউ লেউৰা like mud.

জলদ বি. মেঘ cloud, বিণ. পানী
দিয়া giving water.

জল-দম্ভ্য বি. নদী বা সাগৰত
বিচৰণ কৰা ডকাইত।

জলধৰ বি. মেঘ cloud, সাগৰ
ocean.

জলধা বিণ. অপাত্ৰ, একো কৰিব
.নজনা incompetent, লেভেৰা
untidy.

জলধি বি. সাগৰ ocean.

জলনি বি. পোৰণি burning.

জলনিধি বি. সাগৰ ocean, জল-
নিধিজি বি. সমুদ্ৰ মন্ত্ৰনত সাগৰৰ
পৰা ওপজা লক্ষ্মী দেৱী the
goddess Lakshmi.

জলজ্বৰ বি. গ্ৰাৰ তেজ ওচি পানী
হোৱা বোগ, শোথ dropsy, বিণ.
জলজ্বৰীয়া।

জলপতি বি. জলদেৱতা, বৰুণ
দেৱতা the god of ocean,
Neptune, সাগৰ ocean.

জলপথ বি. নাও আদিৰে যোৱা
পথ।

জলপাত্ৰ বি. পানী থোৱা সাজ,
লোটা, কলহ, ঘটি, ইত্যাদি &
water vassel, a water pot.

জলপান বি. ভাতৰ বাহিৰে অইন
আহাৰ & light repast. বিণ.

জলপানীয়া জলপানৰ নিমিত্তে

উপযুক্ত suitable for luncheon,
জলপানেৰে কৰা serving with
a repast.

জলপানি বি. বৃত্তি scholarship.
জলপ্ৰপাত বি. পৰ্বতৰ ওখ ঠাইৰ
পৰা বেগেৰে সদায় পৰি থকা পানী
a water-fall, জলপ্লাৱন বাঢ়নী
পানী, বানপানী flood, inun-
dation. বিণ. জলপ্লাৱিত পানীৰে
ডল যোৱা।

জলকাই বি. এবিধ টেঙা ফল an
olive and its tree.

জলবায়ু বি. হাওৰা পানী climate.
জলবিস্ফ, জলবুদ্বুদ বি. পানীৰ
ওপৰত ওপঙি থকা পানীৰ বিহু &
a water bubble.

জল-বিষুব-সংক্ৰান্তি বি. কাতি বিহু,
সূৰ্য্য তুলাৰাশিলৈ যোৱা দিন the
day when the Sun enters
Libra.

জলভৰ বিণ. শোব্, বোগীৰ দৰে গা
ডাঙৰ বা এলেহৰা plump,
worthless. জলভৰত 'জডভৰত'
চোৱা।

জলভীতি বি. বলীয়া কুকুৰ, শিয়াল
আদিয়ে খোৱাৰ পৰা হোৱা বোগ
hydrophobia, পানীলৈ ভয়
dread of water.

জলম বি. যৰাপাটৰ জৰীবে ওঠি
জমাৰ নিচিনা কৰা বহুৰাৰ সাজ &
garment made for a buffoon,

অতি বজ্জন, কথাত বহন লগোৱা
কাৰ্য্য exaggeration, অক. ধা.
জলম্ বাট অতি বজ্জিত কব, জলম্
জটম্ বিণ. জলমবদবে গাত ভালকৈ
বেথাই ওলমি যোৱা hanging
loose, as cloths.

জলমল বি. চকয়ক, ভিৰবিৰ brilli-
ance, lustre. বি. জলমলনি অক.
ধা. জলমলা, বিণ. জলমলীয়া
চকয়কীয়া, জিলিকা glittering,
sparkling.]

জলৱা কি কোনো বস্তু তবাই জাব
কৰি নিবলৈ জবাবে সাজি লোৱা
শিকিয়া a bag of intersliced
ropes for carrying loads.

জলযান বি. পানীত চলা বাহন, নাও
জাহাজ আদি a boat, a
steamer.

জলযোগ বি. জলপান, a tiffin,
luncheon.

জলব্জপৰ্ বিণ. ভেবা, একো
বজ্জনা dull, stupid.

জলশোষ বি. জলকব, শোধবোগ
dropsy. বিণ জলশুবীয়া শোধ-
কণীয়া attacked with dropsy,
শোবে ধবা হানুহৰ নিচিনা দুৰ্বল
আক নিন্তেজ weak and pale.

জলসাৰ বি. বহুমুত্ৰ diabetes.
জলশুভ বি. 'পানীগছা'। সাগৰ, নৈ
আদিৰ পৰা উঠা শুভাকাৰ ঘূৰ্মান
যেবলশী জলবাশি।

জলম্ বিণ. পানীত থকা being in
water.

জলহন্তী বি. হাতীৰ নিচিনা এবিধ
পানীত থকা জন্তু the sea-
elephant.

জলহাব (পু অ.) সবোবৰ, পুখুৰি।
জলহ বিণ. জলধা, ভেবা, মুখ,
ভালকৈ কাপোৰ কানি নিপিন্ধা
slovenly, not neat and tidy.

জলহুৱা বিণ. পানীয়া, বহুত পানী.
থকা containing much water,
as food.

জলা বিণ. জাল থকা pungent,
জলি থকা blazing. সক. ধা. জুই
লগা বা ধৰ to kindle.

জলা বি. সৰু বিন্ধা, ছিদ্ৰ a small
hole.

জলা কটা বি. জালী কটা, সৰু সৰু
বিন্ধা কটা perforated

জলা-কলা বিণ. বৰকৈ আঘনি পোৱা
extremely vexed.

জলাজলি বি. তৰ্পণ, তৰ্পণ কৰোতে
দুই হাতেৰে জাজলি কৰি দিয়া
পানীৰ জোলোকা an oblation of
water offered with joined
palms of the hands.—ক্রি.
জলাজলি দি একেবাৰেই এব,
সম্পূৰ্ণৰূপে ভাগ কৰ to abandon.

জলাভন, জলাভক বি. বাৰিষা
পানীৰে তল যোৱা inundated
during the rains.

জলাভক বি. "জলভীতি" চোৱা।

জলাধাৰ, জলাশয় বি. জলপাত্র & water-vessel, সাগৰ, পুখুৰি আদি a sea, pond etc.

জলাহ বি. পানীৰে তলগৈ থকা বহল ঠাই, বহুত ঠাই জুৰি থকা এদবা পানী a large expanse of standing water. জলাহী পানীয়া গাখীৰ দিয়া (গকত খাটে) giving watery milk.

জলিয়া (পু. অ.) বিণ. ফুটা থকা, থকা সবকা riddled.

জলীয়া বিণ. জালৰ নিচিনা, জালৰ নিচিনা পাতল বা বিছা থকা; জালৰ দৰে গঁথা reticular, reticulated. বি. নৈৰ গৰা & river bank.

জলেশ্বৰ 'জলপতি' চোৱা।

জলোদবি বি. জলদ্বব, শোধ dropsy.

জলোজপো বি. কাপোৰ কানি লোৱাত অপৰিপাটি, অধলা slovenly.

জলোপলো বিণ. থাকিবলৈ ঠাই নথকা, অথন্তৰত পৰা, নিৰাশ্রয় homeless, helpless.

জলোবৰ্খো বিণ. পানীৰ নিচিনা, পানীময় watery.

জলোলোৱা বিণ. বৰকৈ ফটা torn out, as cloth.

জলোকা বি. জোঁক leech.

জন্ম (পু. অ.) বি. মিছা-ভৰ্ক।

জন্মভূ (পু. অ.) সক. ধা. জপকব্.

জন্মনা বি. কল্পনা the act of imagining, a plan.

জন্মেশ্বৰ বি. পুৰণি কালৰ এজন বজাৰ নাম।

জৱা বি. এজাতি ফুল a kind of flower.

জহ্ (পু. অ.) অক. ধা. বিষণ, জোৰ।

জহ বি. জগৰ, অপৰাধ, দায় a fault, an offence.

জহ বিণ. জ্বৰ, গেলি পচি যা, পৰি যা to be decomposed, to be dissolved, to rot away.

জহ বি. গ্ৰীষ্ম, তাপ heat, wormth. জহকাল, জহকালি গ্ৰীষ্মকাল, বায়কালি the summer, the hot season.

জহনী বি. ভেদবাতি হোৱা সাংঘাতিক ৰোগ cholera.

জহন্নাম বি. মুচলমানৰ নৰক a hell.

জহৰত বি. হীৰা, মুকুতা আদি বহু-মূলীয়া মণি jewels.

জহৰ বি. বিহ poison, জহৰ্-মহৰ্ বি. সাপৰ বিষ নষ্ট কৰা বুলি বিশ্বাস কৰা এবিধ সৰু গিল bezoar.

জহৰত্ৰত বি. বাজপুত বমণীসকলৰ সতীত্ব-বন্ধাৰ বাবে অলাজুইত আত্মাহুতি।

জহবা বিণ. বিয়া কৰা মতাত বাজে আনৰ পৰা হোৱা (সন্তান) illegitimate. স্ত্ৰী. জহবা।

অবনী বি. বণিকতা আদি বেচোতা
a seller of jewels.

অবনীয়া বিণ. গহবা গজা self-
growing.

অবলা বি. কামব হস্ততুল, অজ্ঞান
pressure of work, confusion
caused by too much of
work.

অহা বি. এবিধ সুগন্ধী লাহী ধান বা
চাউল a kind of fragrant fine
rice. অহা-কোমোবা এবিধ
কোমোবা ৷ অহামাল বি. মেকুবী
নিচিনা জন্তু a kind of pole cat.

অহালি বি. চন পৰি থকা বাম মাটি
waste high open land.

অহু বি. বৰ লেতেৰা মানুহ a very
nasty fellow. বিণ. অহুদা।

অহুল বিণ. বিশৃঙ্খল, সকলোৰে
আগত প্রকাশিত placed or lying
in a confused manner,
public.

অহু বি. এজন ঋষিৰ নাম, তেওঁ
ভগিৰথে অনা গজানদীক হাতৰ
ডলুৰাত লৈ পান কৰে আৰু
ভগিৰথৰ প্রাৰ্থনাত কৰুণ ফালি
পুনৰ গজা নদীক বাহিৰ কৰি
দিয়ে। সেয়ে গজা নদীৰ আন এটা
নাম অহুৰী।

অহু-সুতা বি. গজাদেবী।

আ বি. স্বামীৰ ভায়েক বা ককায়েকৰ
বৈগীয়েক the wife of one's
husband's brother.

অঁই, অঁইফল বি. তামোলৰ
আকৃতিৰ এবিধ সুগন্ধি আৰু জলা
ফল the nut meg. অঁইপত্ৰী
বি. অঁইফলৰ বাহিৰৰ বাকলি।

অঁং বি. 'অজা' চোৱা।

অঁং বি. প্রাণ, জীৱ life.

অঁংখনীয়া, অঁংখোৱা বিণ. আঠতল
নোমোৰা (পানী)।

অঁংখা বি. ভ্ৰু মোৰ, পিয়াহ খোৱা
ল'ৰা-জোৱালীৰ হাগনি ৰোগ a
kind of infantile diarrhoea.

অঁংকাই বি. এবিধ জলজলীয়া
মৌবৰণীয়া গহব আঠা, ইয়াৰে
কেকমণি হয় amber.

অঁই বি. অকস্মাৎ উঠা খং, অঁক,
বাগীৰ শেষ, হিলৈৰ ফেৰ sudden
fit of anger, the effects of
an intoxicating thing, the
discharge of a gun.

অঁই বি. মাইকী মেকুবী female
cat.

অঁও, অঁও বি. নৈৰ দাতিত হোৱা
এবিধ গছ a kind of tree found
in the river bank, পকি টান
আৰু ক'লা হোৱা ইটা vitrified
brick.

অঁজ বি. উটি অহা কাঠ, ইকৰা,
খাগৰি আদিৰ সমূহ, গাভ গা
লগাই বিশৃঙ্খলৰূপে থকা বস্তু wood,
reed etc. floating together,
a number of things lying

together in a confused manner.

জাঁজবি বি. উট অহা কাঠ বা খাগবি wood, reed etc. floating together.

জাঁজি (পু. অ.) বি. জাঁজবি।

জাঁটলী বি. 'জঁটলা' চোরা।

জাঁত বি. শস্য পিহা শিল a hand-mill for grinding corn.

জাঁত (অনু. শব্দ) বহুত লোকে একেলগে হাত চাপবি বা ভৰিবে গোবোহনি মৰাব নিচিনা শব্দ। ক্রি. বিণ. জাঁত জাঁত কৰি। জাঁত কৰে ক্রি. বিণ. হঠাৎ, চাঁত কৰে suddenly.

জাঁতি বি. জুইৰ ওপৰত চক আদি বহাবৰ কাৰণে লোৰ শলিবে গঢ়া তিনটা ঠেঙে ধকা সঁজুলি, বেবোয়া an iron tripod for supporting a vessel over the fire.

জাঁপ বি. ডেও, লাফ, ওপৰলৈ উঠি বা মাটিত ধোজ নিদিয়াই এঠাইৰ পৰা আন ঠাইলৈ কৰা গতি a jump, a leap.—অক. ধা. জাঁপ মাৰ, জাঁপত জাঁপে ক্রি. বিণ. জঁপিয়াই জঁপিয়াই।

জাঁপৰ বি. মুখবাই বা নেকাটি বখা চুলি untrimmed or uncombed hair.

জাঁপৰী বিণ. 'জঁপৰা' চোরা।

জাঁৱলো, জৰাঁলো (পু. অ.) ক্রি. বিণ. টানকৈ।

জাউৰ্ (সক. ধা.) বাঁহ পাণ্ডল to ruminate.

জাউৰি বি. মানুহৰ জুম a multitude of persons একে বেলিহে কৰা বা একেলগে হোৱা বস্তু, ফল আদিৰ জাক, চাম a batch, a crop of fruit. একেলগে বহুত মানুহে এবাৰত ধৰা নাম।

জাক বি. মানুহ বা জন্তুৰ সমূহ, জুম a flock, a herd, a multitude. একেলগে পৰা বৰষুণ a shower.

জাকত জিলিকা বিণ. অতি সুন্দৰ, বহুতৰ ভিতৰত ভাল।

জাকতীয়া বিণ. বহুতে একেলগে থকা living together, joint.

জাককুৱা বিণ. সবহীয়া, জাক পাতি থকা living in a flock, containing a large number.

জাকপাত জুমপাত, গোট ধা to assemble.

জাককুৰ মাইকীৰ বা মতাৰ সঙ্গ ল (জন্তুত খাটে) to copulate as an animal.

জাক-জমক বি. বংচ, উজ্জল অৱস্থা বা গুণ splendour.

জাকি (পু. অ.) বি. জিলিকনি।

জাকি বি. কুঁহিয়াৰৰ বস পগাওঁতে ধালী জুৰি ফেনাই উঠা উতল the swelling of boiled sugarcane juice with froth.

জাকি উঠ তাঁতৰ গৰকা ভৰিবে হেঁচিলে দীঘল সূতা বিলাক ঢুকাল

হ to form an intersection of the warp.

জাকি মাৰ অক. ধা. জিকাৰ মাৰ, এবল মনৰ ভাবৰ গতিকে হঠাৎ গা কোকাৰ jerk, to shake or move suddenly—ক্রি. বিণ. জাকি মাৰি।

জাকেট একপ্রকাৰৰ পোচাক।

জাকে জাকে ক্রি. বিণ. জুমে জুমে, বহুত গোটখাই in large number.

জাকৈ বি. এলিধ বাঁহৰ কাঠিৰ মাহ ধৰা যতন a kind of bamboo scoop used in catching fish.

জাকৈয়া বিণ. জকাই বোৱা fishing with bamboo scoop.—বি.

জাকৈবে মাহ ধৰা মানুহ one catching fish with a fishing bamboo scoop.

জখাৰ বি. যুঁজাক মানুহে পিন্ধা লোৰ চোলা, কবচ a coat of mail, armour.

জাগ অক. ধা. টোপনি ভাঙ, সাৰ পা, টোপনিৰ পৰা উঠ to awake.

—বি. জাগোঁতা, জী. জাগতী।

জাগ বি. পানীৰ পৰা ওলোৱা ঠাই a place emerging out of water.

জাগন-পাত একে লানীয়ে বৰষুণ দি থাক to rain continuously.

জাগৰ (পু. অ.) জাগৰণ।

জাগৰ-পূজা চিলাবাইৰ পুত্ৰ দৰঙী

বজা বধুদেবে, জেঠ আহাৰ মাহৰ দোমাহিত বিশেষ ৰীতিৰে প্ৰচলন কৰা শিৱ পূজা। মঙলদৈৰ অন্তৰ্গত পাতিদৰং, দিপীলা আদিত জাগৰ পূজা অনুষ্ঠিত হয়।

জাগৰণ বি. সাৰ পোৱা কাৰ্য্য, জাগি থকা কাৰ্য্য the act of awaking. সাৰ পোৱা অবস্থা wakefulness কুদ. বিণ. জাগৰত টোপনি ভগা, সাৰ পোৱা awakened from sleep.

জাগৰক বিণ. জাগ্ৰত জাগৰণশীল, সতৰ্ক।

জাগাৰ-জিগিৰ বিণ. 'হাবাশান্তি' চোৱা।

জাগিৰ বি. মুচলমান বজাই পুৰস্কাৰ স্বৰূপে দিয়া নিৰুৰ মাটি a rent-free land granted by a Mohommedan king. জাগিৰ-দাৰ জাগিৰ ভোগ কৰা মানুহ।

জাঙ (পু. অ.) সাৰ পা, জাগ।

জাগোন, জাগন বি. নাৱৰ পানীত বহু নিতিতিবলৈ নাৱৰ-তলিত পৰা বাঁহৰ চঁচালি the bamboo flooring at the bottom of a boat.

জাগ্ৰত বিণ. উজাগৰে থকা, সাৰে থকা not asleep, awake.

জাগ্ৰত বিণ. বেয়া অবস্থাব পৰা উন্নত কৰা, উন্নত prosperous, revived জীৱন্ত living.

জাতি বি. গঢ়, আকৃতি shape.

জাতিয়া বি. কঁকালৰ পৰা আঠুলৈকে
ওলগি থকা চুটি ঠেঙা short
breeches reaching half way
down the things.

জাতি বি. বটিয়াৰে কৰা এবিধ কঁদ
a kind of snare for birds.

জাঙুৰ বি. খং, জঁক anger.—অক.
ধা. জাঙুৰ খা খং কৰ to be
angry, উজাৰ খা to disperse
suddenly.

জাঙুল বি. একে ঠাইতে গোট
খোৱা মানুহ, বস্তু বা জন্তু a crowd.
—অক. ধা. অনেকে এক ঠাইতে
গোট খা to assemble in a
large body.

জাঙুল খাই থৰ অনেকে বেচি থৰ
to surround in a body,
জাঙুল খাই উঠ বহুতে একে লগে
খং কৰ to be angry in a
body.

জাজ (পু. অ.) বি. জাং, শৰীৰৰ
অঙ্গ the limb of the body.

জাজুলী বি. মনসাদেৱীৰ এটা নাম,
a name of the goddess
Manasa.

জাজনা বি. কোনো ক্ৰটিৰ কথা
সোঁৱৰাই দিয়া a taunting
remark.

জাজৰণি বি. উচ্চ শব্দেৰে আক
থঙেৰে কোৱা কথা, গোজৰণি
angry and loud threatening,
blustering.

জাজৰা বি. জলা কটা হেতা বা
কাচনী a perforated ladle.

জাজল্যমান বি. অতি উজ্জল, অতি
শ্লেষ্ট, বৰকৈ জ্বলি থকা
shining, blazing, very
conspicuous.

জাভ্য বি. মুৰ্খতা foolishness, ঠা
হৈ থকা গুণ frigidity.

জাণ্টে, কাণ্টে ক্ৰি. বিগ. অতি শীঘ্ৰে,
তৎক্ষণাৎ, বেগতে quickly,
instantly.

জাত বিগ. জন্ম, উৎপন্ন, হোৱা
born, produced.

জাত বি. বিধ, প্ৰকাৰ kind, short,
কুল, জাতি caste, আচৰণ, গতি
behaviour, 'শেনৰ এক জাত'
সমূহ an assemblage, যি গীত
পদ যেনেকৈ গাব লাগে, সেই স্বৰ
a tune,—বিগ. বাই বিধৰ, স্বার্থ
প্ৰকাৰৰ of the real kind,
genuine.

জাত এবি নিজৰ কুল বা ধৰ্ম
পৰিত্যাগ কৰ to give up one's
caste or religion. বিজত্ব হা
(শস্য আৰু জন্তুত খাটে) to
degenerate. জাত মাৰ জাতি
নষ্ট কৰ।

জাতক বি. যি জন্মে, জন্মকোষ্ঠী one
who is born, horoscope, (পু.
অ.) জন্ম দিওঁতা 'জগজন জাতক'।
বুদ্ধদেৱৰ পূৰ্বজন্ম বুজাব
থকা গ্ৰন্থ।

জাতকৰ্ম বি. সন্তান উপজিলে কবির
লগীয়া কৰ্ম the first ceremony
after child birth.

জাত চাই কঠিয়া বি. বাপেক মাক
চাই লৰা like father like son.
'মাক ভালে জীয়েক জাতী'।

জাতি বি. বিধ, প্রকাৰ শ্ৰেণী sort,
kind. কুল, বংশ caste, race, এক
বান্ধি এক দেশ বা এক ধৰ্ম্মৰ অন্তৰ্গত
মানব সমষ্টি nation, জন্ম, উৎপত্তি
origin, এবিধ ফুল a kind of
flower.—বিণ. জুৰ, ধীৰ, শান্ত
steady, mild, গোহনীয়া হোৱা
domesticated, যথার্থ প্রকাৰৰ,
আচল বিধৰ genuine, জাতিকল
এবিধ, সকল কল, জাতি কাঠ চন্দন
কাঠ, জাতিকুল বংশ, জাতিচন্দন
বগা চন্দন কাঠ, জাতিচ্যুত স্বজাতিৰ
পৰা বহিষ্কৃত, জাতি ধৰ্ম্ম নিজকুল
অনুসাৰে কৰ্ত্তব্য কৰ্ম particular
duty of each caste, জাতিপাণ
মানুহে সদায় বাৰহাৰ কৰা পাণ,
জাতি বাঁহ এবিধ বাঁহ, জাতি
বিবেৰ, জাতি বিবোধ বি. জাত
ক্ৰোধ, এক জাতিৰ আন জাতিৰ
প্ৰতি হোৱা হিংসা racial anta-
gonism, communal jealousy.
জাতি ভ্ৰষ্ট বিণ. জাতি যোৱা
outcasted. জাতি লাউ এবিধ
লাউ, পানী লাউ, জাতিকাৰ
সুন্দৰ, উত্তমৰূপে সজোৱা, জাক-
জবক splendid, showy, well-

decorated. জাতিস্মৰ বিণ. যাব
পূৰ্বজন্মৰ কথা মনত আছে
remembering the events of
a previous life. জাতি হীন
জাতি নথকা degraded in
caste.

জাতীয় বিণ. কোনো এক বিধৰ
belonging to a particular
variety. কোনো এক জাতিৰ,
জাতি সম্বন্ধীয় national, জাতীয়
প্ৰেম নিজ জাতি বা দেশৰ মানুহৰ
প্ৰতি স্নেহ patriotism.

জাতে, জাতেই ক্ৰি. বিণ. সম্পূৰ্ণৰূপে,
সমূহি altogether, totally.

জাত্যন্তৰ বিণ. নিজ জাত এৰি আন
এক জাত লোৱা gone to
another caste.

জান সক. ধা. বুজ পা, ভূ পা, বুজ to
know, to understand.—বি.
জাননী, জনোৱা কাৰ্য্য notice,
information.—ক্ৰি. জান দি to
inform.

জান বি. জীৱন life, জুৰি, পানী বৈ
যোৱা স্বাভাবিক খাৰৈ a ravine,
a stream.

জানকী বি. জনক বজাৰ কগা, সীতা
a name of Sita.

জানন বি. জনা কাৰ্য্য act of
knowing.

জাননী বি. লোকলৈ জনাবলৈ যুখেৰে
দিয়া বাতৰি বা লিখা কাকত &

written or verbal information.

জান নেজান বিণ. অতি সূক্ষ্ম; অতি অল্প very small minute.

জানন্ত যোমা বি. নিজক জনা বুলি মিহাকৈয়ে কোরা লোক।

জানন্তা বিণ. জনা, জ্ঞ-পোরা knowing, জানী মানুহ a wise man, জানাজানি অনেক লোকৰ অবগতি।

জানান্না বি. অন্তঃপূৰ a seraglio, তিবোতা মানুহ a woman.

জানপদী এজনী দেবকণ্ঠা।

জানিবা ক্রি. বিণ. অনুমান কৰি লোৱা, মনত ভবা taking anything for granted, প্রায়, যেন almost, as, like. জানিবা শাস্তি হে পোৱা হ'ল।

জানিশুনি ক্রি. বিণ. জ্ঞান পূৰ্বক, knowingly.

জানু বি. আঁঠু knee. জানুনিবে ক্রি. বিণ. আঁঠু পাৰি আক মূৰ দৌৱাই।

জানুৱাৰী বি. ইংৰাজী বছৰৰ প্ৰথম মাহ January.

জানো ক্রি. বিণ. বুজ নাপাওঁ যেনে—
বাম আহিলনে? জানো, কব নোৱাৰোঁ। প্ৰশ্ন সোধাত ব্যবহৃত অব্যয়, তোমাৰ পিতাৰা জানো আহিল? অৰ্থাৎ তোমাৰ পিতাৰা আহিল নে?

জানোচা, জানোবা ক্রি. বিণ. কিবা জানি হব পাৰে perhaps.

জানোঁতা বি. জনা পুৰুষ a man who knows. দ্বী. জানতী।

জানোৱাৰ বি. জন্ত animal. জান্ত (পু. অ.) ক্রি. হেঁচ, মোহাৰ বি. জাঁত, ঘানী, তেল পেৰা বতন a grinding mill, an oil mill. জান্তি জান্তি ক্রি. বিণ. বেগাই, খবকৈ quickly.

জান্তিপ বি. চক্ৰেটিছৰ পত্নী।

জাপ বি. ওলমাই বা আৰি সজা চাং a suspended platform of bamboo.

জাপ অক. ধা, কাপোৰ ভুলাপাত আদিৰ নিচিনা পাতল বস্তু মোকোটাই সামৰ, তৰপ তৰপ কৰি মোকোটা to fold, এতৰপৰ ওপৰত আন তৰপ থ to pile, to heap, গাত লোৱা কেবা তৰপীয়া কাপোৰ। জাপ দুৱাৰ, জাপ বি. ওলমাই বা আৰি লগোৱা দুৱাৰ a sliding door.

জাপি বি. বাঁহৰ কাঠিৰে সাজি টকোঁ পাতেৰে ছোৱা এবিধ ছত্ৰ a wicker hat serving as an umbrella.

জাপেদলে, জাপেমূলে ক্রি. বিণ. বিহকে পাই তিহকে, বাচ-বিচাৰ নকৰাকৈ, একেলগ কৰি।

জাৰৰ বি. সাধি পেলোৱা খেৰ কুটা আদি, অকামিলা খেৰ কুটা বা সেই

নিচিনা বস্তু rubbish, sweepings.

জাবৰ জোঁথৰ জাবৰ আৰু লেই
নিচিনা অকামিলা বস্তু sweepings
and waste things. জাবৰগি
বি. খেৰ কুটা আদিৰে ভৰি থকা
ঠাই, জাবৰ পেলোৱা ঠাই a place
full of rubbish. জাবালি বি.
এজন ঋষিৰ নাম, the name of a
sage. জাবৰুৱা বিণ. জাবৰেবে
ভৰা full of or containing
rubbish.

জাত্ৰাং বি. এবিধ সুগন্ধি জলা গুটি a
kind of fragrant seed.

জামছেদ বি. পাবসুৰ এজন বজা।

জামদগ্ন্য বি. জমদগ্নিৰ পুত্ৰ. পবন্তু-
বাম, son of the sage
Jamadagni, Parasurama.

জামৰ অক. ধা. উৰহা গুচ বা কম হ,
তুকাই যা, নিস্তেজ হ to shrink,
to fade—বি. জামৰগি।

জামৰিণি বি. কলিকটৰ এজন বজাৰ
নাম।

জামকল বি. আমোল-টেঙা।

জাম্লে বি. আমৰলি পোক।

জামাতা, জামাতৃ বি. জীৰ স্বামী,
কোঁৱাই son-in-law.

জামাজুদ্বিন কৰ্মী বি. পাবসুৰ চুফি-
কবি।

জামিন বি. এজনে কোনো কাৰ্য্য
নকৰিলে তাৰ নিমিত্তে দায়ী হবলৈ
গাত লোৱা মানুহ a surety, bail.

জামিনদাৰ বিণ. যি আইনৰ হৈ
জামিন হয়।

জাম্বীৰ বি. এবিধ টেঙা, ফল a kind
of acid fruit.

জাম্বু বি. এবিধ ফল a kind of
fruit and its tree. জাম্বুকলীয়া
পকা ক'লা জাম্বু ফলৰ বৰণীয়া
purple.

জাম্বুকী বি. বৰ হিলৈত জুই লগোৱা
আৰিয়া a portfire or match
for firing guns.

জামু দাঁত, জামিদাঁত বি. গুৰি দাঁত
a molar tooth.

জাম্বৰতি বি. জাম্বৰন্তৰ কন্যা,
সত্যভামা, কৃষ্ণৰ এজনী ভাৰ্যা a
wife of Krishna.

জাম্বৰন্ত বি. ৰামৰ সেনাৰ ফালে
থকা এজন ভালুক বীৰ a chief
in the army of Ram said to
be a bear.

জাম্বা বি. ভাৰ্যা, বৈণী wife.

জাৰ বি. উপপতি, গোপনে লোৱা পৈ
a paramour.

জাৰ, জাৰ নক. ধা. কুলাৰে
জোকাৰি পৰিষ্কাৰ কৰ to
winnow, কোনো বোগ গুচাবলৈ
মন্ত্ৰ যাতি অলপ অলপকৈ কোবা বা
মোহাব to repeat incantation
over, গালি খপনি পাৰ to abuse
severely.

জাৰ, জাৰ বি. কেবাটা চাকি থকা
প্ৰদীপ a chandelier, ঘৰকৈ গড়ি

ধকা গছ, বাঁহ সমূহ a thicket, জোপা।

জাব বি. চোক, তীক্ষ্ণতা sharp taste, sharpness.

জাব, জাড়, বি. চোঁচা, তাপৰ অভাব cold. ভাঙজাব জাব কালি ভাত খোৱাৰ পাছত লগা জাব। ভুঙজাব ভয়ৰ পৰা কঁপনি উঠি হোৱা জাব। উৎপত্তিজাব ওপজাব পাছত হোৱা জাব। প্ৰেলয় জাব মৰাৰ আগত গা চোঁচা পৰি লগা জাব, বিণ. জাব গুচাবলৈ ব্যৱহাৰ কৰা 'জাব কাপোৰ' জাব গেনেৰা জাবত কোঁচ খাই থকা too sensitive to cold. জাব-কাল, জাব কালি বি. জাবৰ দিন, শীত ঋতু cold season.

জাবক বিণ, হজমী, যিহে পৰিপাক কৰায় that which helps in digestion.

জাবজ বিণ. জহৰা, বিয়া নকৰা স্বামীৰ পৰা হোৱা ল'ৰা, illegitimate, জহৰা সন্তান a bastard.

জাবণ বি. ধাতু পুৰি কৰা তাম্ৰ a metallic calx, এবিধ কটাৰী আদি অস্ত্ৰ ধৰোৱা টান শিল a kind of hard stone used for sharpening knives etc.

জাবণ, জাবণ বি. কোনো বস্তু কোবাই বা ঘোহাৰি পৰিষ্কাৰ কৰা সৰু কাপোৰ duster, jharan.

জাবনি, জাবনি বি. ডাঠ হাবি,

কাঠনি a forest, a thick tree, jungle.—বিণ. জাবগীয়া হাবিৰ পৰা অনা collected from the forest.

জাব-বানাহ বি. এজনৰ ওপৰত পৰা বহুত কামৰ বোজা heavy pressure of work.

জাববুদ্ধি (পু. অ.) বি. কাকো উপ-পতি বুলি ভবা কাৰ্য্য the act of regarding one as a paramour.

জাব-শোণোনা বিণ. জাব-গেনেৰা afraid of cold.

জাৰি বিণ. প্ৰচাৰ হোৱা, জাহিৰ promulgated, made public.

—ক্ৰি. জাৰি কৰ to publish, জিভাত হোৱা মলি a dirty coating on the tongue.

জাৰি-জোকৰি ক্ৰি. বিণ. চালি জাৰি ভালকৈ অনুসন্ধান কৰি searching or examining minutely.

জাৰিলৈ বি. বেমাৰী মানুহৰ জিভাত হোৱা মলি a dirty coating formed on the tongue of an ill person.

জাবী বি. এক প্ৰকাৰৰ গীত।

জাবী, জাবী বি. পেটত নলী লগোৱা লোটা a water pot with a spout.

জাকৰা বিণ. জাবত বা জাবকালি ব্যৱহাৰ কৰা used in winter.

জাবকালি উৎপন্ন হোৱা produced in winter.

জাবোতা, জাবোতা বিণ. জবা কাৰ্য্য কৰা মানুহ a man who winnows, exorcizes or dusts. দ্বী. জাবতী।

জাল বি. জলা, ফুটা, বিহ্বা hole.

জাল সৰু. ধা. জুই ধৰ, জুই লগা to kindle, পাত্ৰৰ জলা মাৰ to solder বি. জালোতা।

জাল বি. মাহ, চৰাই বা পহ ধৰিবৰ নিমিত্তে জৰীবে গুঁঠি কৰা এবিধ যন্ত্ৰ, ফাকি, প্রবন্ধনা a net, illusion, deception, জালৰ নিচিনা আন বস্তু anything like a net. চকুৰ মণিত পৰা পাতল মল a kind of thin membrane on the eye that obstructs the sight,—বিণ. মিছা, ফাকি দিবলৈ কৰা 'জাল ৰত' fraudulent, counterfeited. জালমোমা

জালৰ দৰে গুঁঠি কৰা এবিধ মোনা।

জাল বি. প্ৰসৱৰ তিনি দিনৰ দিনা পোৱাতী তিবোতাক খুওৱা কচু আদিৰ জলা আঞ্জা a kind of pungent curry given to a woman after child birth

জাল দে পোৱাতীক জলা আঞ্জা দে জাল খা গাৰ বিষ মৰিবলৈ জলা বস্তু বা আঞ্জা ধা।

জালু বি. খাওঁতে বা গাৰ ছালত লাগিলে পোৰণি উঠা গুণ, পোৰণি

pungency, burning sensation, বস্তু সিজাবলৈ দিয়া জুইৰ তাপ heat of fire applied in cooking, বাগী intoxication, কিৰণ, তাপ ray of light, heat—ক্ৰি. জাল দে ভপত কৰ, সিজা to heat, to cook.

জালৰ, জালৰ বি. চম্ৰতাপ আদিৰ দাঁতিত ওলমি থকা জলমলীয়া জলম frill.

জালা (পু. অ.) বি. জলা, ফুটা hole, পোৰণি pungency.

জালি বি. গঢ়, গঠন appearance.

জালি বি. ৰাতিৰ শেষত পোহৰ হবলৈ ধৰোঁতে চৰায়ে মতামাত 'কেঁহ জালি' screaming of birds at the approach of dawn.

জালিৰ বিণ. মত্তলীয়া যেন হৈ থকা (খঙত বা বাগীৰ গুণত) over-excited.

জালিৰ মুৰা খা ৰ'দ জুই আদিৰ তাপত বা বেছি পৰিষ্কাৰ কাৰণে বৰ দুখ পা।

জালী বিণ. কোমল, পূৰ্ণ নোহোৱা tender, not mature, বি. কোমোৰা আদিৰ পূৰ্ণ নোহোৱা ফল the tender fruit of certain plants.

জালী-কাট ফুটা কাটি কাটি জালৰ নিচিনা কৰ make holes to resemble a net-work, বিণ.

জানীয়াত জানব দবে ফুটা থকা
having holes like a net-
work.

জানীয়াত বি. কোনো বস্তুৰ ভলত
জান দিবলৈ এটা বা কেইবাটা গাঁত
যাৰিৰ ভলেদি সংযোগ কৰি থানি,
এটাইকেওটা গাঁতলৈ জুইৰ তাপ
যাব পৰাকৈ তাৰ ওচৰতে থানি
লোৱা গাঁত। 'ওৰ পগাবলৈ কৰা
জানী গাঁত'।

জানীয়া বি. জানী গাঁত।

জালুক বি. এবিধ সৰু জলা গুটি তাক
আজা আৰু দৰবত দিয়া যায়—
black pepper, বিণ. জালুকীয়া
জালুক দি বন্ধা।

জালেণ্ডা বি. যি মানুহে জালে বা
জুই লগায় one who solders or
kindles. স্ত্রী. জাল'ডী।

জালোৱা, জালোৱাই বিণ.
জালেৰে মাছ ধৰা, জাল বোৱা
fishing with nets, বি. জাল
বোৱা মানুহ, জালেৰে মাছ ধৰা
মানুহ a man fishing with
nets. স্ত্রী. জালোৱানী।

জায়নী বি. এজন মুছলমান পণ্ডিত।

জামেজা বি. হজৰত ইমাম হাচানৰ
স্ত্রী।

জাম্বি বিণ. অধিক, বেছি more.

জাহ, জাস্. বি. জুই পানী আদিত
জাপ দি মৰা, আত্মহত্যা suicide.

জাহ বি. জুই পানী আদিত জাপ দি
মৰা, আত্মহত্যা suicide, গোটখাই

থকা শুকান বা পুতা জেং, জাহৰ
a mass of rubbish, গোট খাই
থকা গছ, লতা আদি জোপোহা
হাৰি a thicket.

জাহ বিণ. জীণ বোৱা, জহি বোৱা,
গেলি পমি যোৱা, গেলি পচি জ্বৰ
পোৱা digested, decomposed,
rotten.

জাহ জি খাবত পানী দি সৰা to
leach, অপবাদ দি to accuse of,
আত্মহত্যা কৰি।

জাহ মিৱা জীণ নিৱা, জ্বৰ কব to
digest, decompose.

জাহাজ বি. যন্ত্ৰেৰে চলোৱা বৰ নাৱ
a ship, a big vessel. জাহাজ
জাহাজ সৰ্বস্বীয়, যি বস্তু জাহাজেৰে
আহে।

জাহাজী কল বি. এবিধ লোৱাৰ কল
a kind of plantain.

জাহাণাৰা বি. ছাহজাহানৰ কন্যা।

জাহাপনা বি. বাদচাহক বন্দান
কৰি মতা মাত।

জাহাঙ্গৰ বি. মুচলমান শাস্ত্ৰভে
দৰক। জাহাঙ্গৰে যা নবকলৈ যা,
কুপথে গৈ নকৈ হোৱা।

জাহিঙা বি. এবিধ লাহী ধান a
kind of paddy.

জাহিব বিণ. ব্যক্ত, প্রকাশিত re-
vealed, made known.

জাহিল বিণ. মুৰ্খ আৰু অধাচাৰী
illiterate and savage.

জিহ্বা বি. গঙ্গা নৈ the river. Ganges.

জিহ্বা স্ক. ধা. খিঙ্খিঙা, খং কবি কথা ক বা গালি পাৰ to scold—কুদ. বি. জিহ্বা—বিণ. জিহ্বায়া খিঙ্খিঙা peevish, snarling.

জিহ্বা বি. শিকলি, লো বা আন ধাতুৰ লোৰা a chain, a fetter.

জিহ্বা অক. ধা. জয় কৰ, পৰাস্ত কৰ to conquer, to defeat অক. ধা. জয় লাভ কৰ, জয়ী হ to be victorious, ভিতা, ভিতা to be wet. (পু. অ.) চিকমিক কৰা।

জিকজিকা অক. ধা. খং কবি উঠ, কোনো কথা শুনি বা কোনোকে দেখি খং কৰ to be angry at the hearing or sight of anything.

জিকমিকা, জিকমিকীয়া 'চিকমিকা' 'চিকমিকীয়া' চোৰা।

জিকৰ বি. এবিধ পিটনিত ধকা চৰাই a kind of water-bird.

জিকা, ঝিকা বি. বাৰিষা হোৱা আজা খোৱা এবিধ লতাৰ ফল আৰু তাৰ গছ a kind of creeper and its fruit.

জিকাজবী বিণ. বৰ কষ্টকিনা very miserly.

জিকা-বুৰা কানি কাপোৰ তিয়াই আৰু গা-পা দুই শুক হোৱা কাৰ্য্য।

জিকাৰুবি ক্ৰি. বিণ. ভিতা গা

আৰু ভিতা কাপোৰেৰে with wet body and garment.

জিকাৰ বি. ভয়, জ্বাৰ অকৰাং দুখৰ পৰা হোৱা গাৰ কঁপনিৰ জোকাৰ a sudden start of the body caused by fear, cold etc. অক. ধা. জিকাৰ, জিকাৰখা, জিকাৰ মাৰ।

জিকাৰ বি. লোকক পৰাস্ত কৰা মতা বা তিবোতা, জয়ী লোক a conqueror, a victor বিণ. জিকা, জয়ী হোৱা victorious.

জিকিৰ বি. মুছলমান সম্প্ৰদায়ে গোৱা একপ্ৰকাৰ গীত।

জিকেৰি বি. মূত্ৰ ত্যাগ কৰোঁতে পোৰা বা কষ্ট পোৰা এবিধ ৰোগ a kind of urinary disease.

জিগীৰা বি. জয়ৰ ইচ্ছা, জিগীৰু বিণ. জয়াভিলাষী।

জিহাংজা বি. বধ কৰিবৰ ইচ্ছা intention to kill.

জিহ্বা বি. এবিধ আকৰ্ষত পোৰা টিনৰ নিচিনা ধাতু zinc.

জিজি বি. মাছ (ভালকৈ মাত হুফুটা ল'ৰা-ছোৱালীয়ে কোৱা মাত) a fish.

জিজিয়া বি. মুচলমান ৰাজত্বত অমুচলমান প্ৰজাৰ পৰা লোৱা কৰ faith-tax।

জিজাস স্ক. ধা. শোধ, প্ৰশ্নকৰ to ask, কুদ. বি. জিজাসক সোধোঁতা one who asks.

জিজ্ঞাসা বি. অনুসন্ধান enquiry, প্রশ্ন, জানিব ইচ্ছা question. জিজ্ঞাসা কৰ কৃৎ বিণ. জিজ্ঞাসিত যি কথা সোধা যায়—বিণ. জিজ্ঞাস্ত জানিবলৈ ইচ্ছা থকা, জানিব খোজা inquisitive. জিজ্ঞাস্ত বিণ. সুধিব লগীয়া, প্রশ্নৰ যোগ্য fit to be asked, জিজ্ঞাসক যি জিজ্ঞাসা কৰে।

জিজিবি বি. 'জিজিবি' চোৱা।

জিঞা, জিন্না, ক্ৰিঞা, ক্ৰিন্না বি. এবিধ উৰিফুৰা পোক a dragon fly.

জিত্ত অক. ধা. জিক্ to triumph বি. জয় triumph বশীভূত, শান্ত controlled, calm.

জিতেজিন্ন বিণ. কাম, ক্রোধ, লোভ, মোহ আদি ইঞ্জিয়ৰ বশ নোহোৱা, যি ইঞ্জিয়ক জয় কৰিছে capable of subduing influences of the passions.

জিদ বি. অৰিয়া-অৰি, প্রতিদ্বন্দ্বিতা prestige, rivalry.

জিন সক. ধা. জিক্, দমন কৰ, পৰাস্ত কৰ to surpass বি. জিন সকলৰ দেবতা। জিনেঁতা জয় কৰোঁতা স্ত্রী. জিন'তী।

জিন্কা বি. প্রবল জোকাবৰ পৰা হোৱা শব্দ।

জিন্জিন্ (অনু. শব্দ) বহুত বেলি হাত ভৰি একেঠেৰে থকাৰ কাৰণে তেজ চলিব নোৱৰা হলে, নাইবা

সুখত আঘাত লাগিলে যেন বোধ হয় তেনে বোধ বুজোৱা শব্দ, কৃৎ. বি. জিনজিননি অক. ধা. জিনজিনা।

জিনাৰ বি. জহামাল।

জিনিচ বি. বস্তু বাহানি article.

জিন্ঠী, ক্ৰিন্ঠী বি. এবিধ হালধীয়া ফুল আৰু তাৰ গছ a kind of shrub.

জিন্দেগী জীবন।

জিৰা, জিতা বি. মিহা, বসনা, বস্তব সোৱাদ লোৱা আৰু কথা কোৱাত ব্যৱহাৰ কৰা মুখৰ ভিতৰত লৰচৰ কৰি থকা এডোখৰ মঙহ a tongue. জিৰা-কটা লুভীয়া greedy.

জিম্ব বি. টেঙা জাতিৰ ফলৰ ভিতৰৰ বস থকা ক্ষুদ্ৰ জোলাঙা the pulp of an orange etc. কাপোৰৰ গাত ওলমি থকা জিম্ব নিচিনা আঁহ বা লোম the nap or pile of cloth. এফালে গোটেইগাতে দহিব নিচিনা লোম লগাই মিৰি সকলে বোৱা কপাহী দলিচা a napped cotton rug usually made by the Miris of Assam.

জিম্ব বিণ. নিমাত silent অক. ধা. জিম্বপৰ নিটাল মাৰ, নিমাত হ to be silent.

জিম্ব খৰিচা 'খৰিচা' চোৱা।

জিন্জা (আ. জিম্মা) বি. আয়ত্ত, অধিকাৰ, সংৰক্ষণ।

জিলা বি. সন্দেহ, দ্বিধা doubt, suspicion.

জিলাদা বিণ. অধিক, অতিবিক্ত excessive, much.

জিবন্ত বি. কাণো ঘাট্টিব ওপবন্ত থকা শস্য আদি trees and crops growing on one's land.

জিবণি বি. কামৰ পৰা অবসৰ বিশ্রাম cessation from work, rest.

বি. জিবণীয়া জিবণি লোৱা, জিবোৱা resting. জিবণীয়া যোঁ বি. অস্থায়ীভাৱে থকা মানুহ।

জিবা অক. ধা. বিশ্রাম কৰ, কাম নকৰি থকা to take rest, to repose, কদ. বিণ. জিবাওঁতা, জী. জিবাঁতী।

জিবাক্ বি. আফ্ৰিকা মহাদেশৰ এবিধ বন্য জন্তু।

জিল বি. কিতাপ আদিৰ ঢাকনী & cover.

জিল্মিল, কিল্মিল বি. এবিধ শাক, ভতুৰা শাক & kind of herb, জিল্মিল কৰে বিণ. উজ্জ্বল bright.

জিল্মিলা, কিল্মিলা অক. ধা. 'জলমলা' চোৱা।

জিলমিলীয়া, কিলমিলীয়া বিণ. 'জলমলীয়া' চোৱা।

জিলা বি. এজন ডেপুটি কমিচনাৰৰ অধীনত থকা কোনো দেশৰ এক অংশ & district board, জিলাগণ জিলাবোৰ্ড district board,

জিলা জিৰি জিলাৰ ধনৰ ভঁৰাল district fund. জিলা-জামানয় জিলা আদালত district court, জিলা পৰিষদ জিলাসভা district council.

জিলিক, কিলিক অক. ধা. চক্ৰমক, উজ্জ্বল হ to glitter, to shine, কদ. বি. জিলিকনি চক্ৰমকনি তিববিৰণি & sparkle. জিলিকা নক. ধা. পোহৰ কৰ, উজ্জ্বল কৰ to cause to glitter or shine.

জিলিকনি বি. জলঙা অৰ্থাৎ বেৰাৰ বিদ্ধাই দি ভিতৰলৈ সোমোৱা পোহৰ light coming through a wall.

জিলাগী, জিলাপি, জিলেপি বি. এবিধ মিঠাই & a kind of sweets.

জিলি, কিলি বি. এবিধ ঝি ঝি শব্দ কৰা পাখি থকা পোক & a kind of insect, the cicada.

জিসু বি. বিজয়ী, বিকু, কক্ষ, অৰ্জুন, ইন্দ্ৰ, সূৰ্য।

জিহাদ বিধৰ্ম্মীসকলৰ বিৰুদ্ধে যুদ্ধমানৰ ধৰ্ম্মযুদ্ধ।

জিহ্বা বি. ভিত্তা the tongue.

জী অক. ধা. জীৱ ধাৰণ কৰি থাক, নমৰি থাক to live, to survive.

জী বি. কন্যা & daughter, সন্তান সূচক উপাধি 'বামোজী'। জী মৰা ছোৱাই বি. মৰম বঞ্চিত শোক।

জীউ বি. জীৱ, আত্মা, প্ৰাণ the life, the soul, বৰ প্ৰিয় মানুহক

বন্ধা মাত। জীউজাউ বি. দেহলাউ,
বব মবমব মানুহ darling, a very
beloved person.

জীণ বি. দ্বব হৈ শবীৰত লয় পোবা
(আহাব) digested, জীণ বা
জাহ বা, দ্বব হৈ শবীৰত মিলি থাক
to be digested, to live in
harmony.

জীল বি. ধোঁবাব পিঠিত পৰা ছালিব
গাদী saddle.

জীল বি. এবিধ চুমোবীয়াৰ্কে বোবা
ভাট কপাহী কাপোৰ a twilled
cotton cloth, jean.

জীপ্ বি. মাটিত থকা বস moisture
of land. বিণ. জীপজীপীয়া জীপ
থকা, বস থকা damp, moist,
অক. ধা. জীপ ধব, জীপ ল বস
ধব to revive to freshness.

জীপনী বি. ভগা বস্ত্ৰ জোৰা লগাবলৈ
বান্ধি দিয়া কাঠি a splint.

জীপল বিণ. বসযুক্ত fresh, healthy.

জীমুত বি. মেঘ cloud. জীমুতবাহন
ইন্দ্র।

জীৱন বি. নৰ্কে বোবা নীৰস বা জঁই
পৰা পুলিত দিয়া পানী water
applied to a withered or
new plant, জীৱাই থাকিবৰ উপায়
means of living.

জীৱন্ততে মৰা বিণ. জীৱাই
ধাকোতেই মৰাব নিচিনা হোবা
death like.

জীৱন্তা বিণ. জীৱাই থকা, প্রাণ থকা

living, alive, জীৱাই থকা মানুহ।
জীৱনী বি. বিয়া নিদিয়া ছোৱালী
an unmarried girl.

জীৱা, জীৱ (পু. অ.) বি. জী,
ছোৱালী daughter.

জীৱা বিণ. নমৰা, জীৱাই থকা
living, বেগেলা fresh (said
of fish) মক. ধা. নমৰাকৈ ৰাখ
to keep in a living state,
জীৱ দে to restore to life. কুদ.
বি. জীৱাওঁতা, জীৱন্তী। ক্ৰি.
বিণ. জীৱাই জীৱাই, জীৱাই
জীৱা অৱহাভ, নমৰি in the
living state, বধ নকৰাকৈ
without killing.

জীৱাখোৱা বিণ. উগ্র বভাৱৰ
fierce.

জীৱাছলি বি. কম বয়সৰ ছোৱালী a
young girl.

জীৱাজুই বি. সদাই সন্তাপ লগোৱা
আগত থকা মানুহ one who is a
constant source of grief.

জীৱাজু বি. মৃত্যুৰ নিচিনা দুখ, অতি
কষ্ট excessive pain, great
distress.

জীৱাৰীবি বি. যি ভিষোতাৰ দ্বাৰী
মৰা নাই, কিন্তু নিকলেশ বা প্রায়
অন্তিমত থকা কাৰণে তেওঁ দ্বাৰীৰ
মজৰ সুখৰ পৰা বঞ্চিত।

জীৱাৰল বি. সাক্ষাৎ বয়স নিচিনা
শত্রু a deadly enemy.

জীৱাবী বি. কন্যা a daughter,
হোৱালি a girl.

জীৱাকগীয়া বিণ. সদায় গাত ৰোগ
থকা, ক্ৰীণ sickly.

জীৱা বি. আজ্ঞাত দিয়া এবিধ সৰু
সুগন্ধি গুটি the cumin seed.

জীৱিলি বি. পুৰণি হৈ ফাটি ছিৰাছিৰ
হোৱা (কাপোৰ) tattered.

জীৰ্ণ বিণ. জাহ যোৱা, জীণ যোৱা
digested, বৃদ্ধ হৈ ক্ৰীণ আৰু
দুৰ্বল হোৱা decrepit, worn
out, পুৰণি হৈ ভাগি ছিগি যোৱা
tattered.

জীৰ্ণকৰ, জীৰ্ণকাৰক, জীৰ্ণকাৰী
আহাৰ জীণ নিওৱা digestive.

জীৰ্ণতা বি. জীৰ্ণ হোৱা অৱস্থা
state of being worn out, জীৰ্ণ
যোৱা অৱস্থা digestion.

জীলু বি. নিচেই কেচুৱা অৱস্থাত
থকা কেচু a worm in its very
young state.

জীৱ বি. প্ৰাণ, জীয়াই থকা শক্তি
life, জীৱ থকা জন্তু, প্ৰাণী a
living being. জীৱকোষ
যিবিলাক অতি সৰু সৰু অংশ লগ
লাগি প্ৰাণী বিলাকৰ শৰীৰ গঠিত
হয়, দেহৰ অতি সূক্ষ্ম সূক্ষ্ম ভাগ cell
(in living matter). জীৱজন্তু
প্ৰাণীসমূহ living beings. জীৱ-
তত্ত্ব বি. প্ৰাণী বিজ্ঞান zoology,
জীৱতত্ত্ব প্ৰাণী-বিজ্ঞান জনা
মানুহ a zoologist. জীৱক্ষণ

জীৱন কাণ, জীৱিতাবস্থা। জীৱ-
লোক মৰ্ত্য লোক living world.
জীৱশূন্য বিণ. প্ৰাণহীন, মৃত।
জীৱহত্যা প্ৰাণী-হত্যা a killing
of animals. জীৱহিংসা কোনো
প্ৰাণীৰ প্ৰতি কৰা অপকাৰ injury
done to animals.

জীৱত্ব, জন্মত্ব অক. ধা. জীয়াই
থাকোক।

জীৱন বি. জীয়াই বা নমবি থকা
অৱস্থা the living state, প্ৰাণ,
ধাতু life, vitality, পানী water,
বায়ু।

জীৱনচেষ্টা বি. জীয়াই থাকিবলৈ
কৰা যত্ন struggle for
existence.

জীৱনচৰিত কোনো লোকৰ জীৱনৰ
ঘটনাবলী আৰু চৰিত্ৰৰ বিৱৰণ।

জীৱন সজিনী বি. সহধৰ্ম্মিনী
জীৱনৰ সুখ-দুখ ভাগিনী॥

জীৱনৌ বিণ. যাব দাবা আহুৱদ্ধি হয়,
জীৱনবৃত্তান্ত। জীৱনীশক্তি জীৱন-
ধাৰণৰ শক্তি।

জীৱনবীমা বি. নিৰ্দিষ্ট বয়স
হোৱাত বা যুত্থাব পাছত কোনো
নিৰ্দিষ্ট পৰিমাণেৰে টকা দিব লাগিব
এই চৰ্ত্তে নিৰ্দিষ্ট পৰিমাণে আৰু
নিৰ্দিষ্ট কালৰ নিমিত্তে কোনো
কোম্পানীত টকা জমা বখা কাৰ্য্য
life insurance.

জীৱনাস্ত বি. প্ৰাণ অন্ত হোৱা, মৰণ
death.

জীৱনোপায় বি. বাব দাবা জীয়াই থকা যায়, জীৱিকা. বৃত্তি livelihood.

জীৱন্ত বিণ. জীয়াই থকা, জীয়া, প্রাণ থকা অবস্থা state of being alive, life.

জীৱন্তুক্ত বিণ. জীয়াই থাকোতেই পুণ্যৰ বলত সকলো পাপ খণ্ডাই কৰ্ম বন্ধৰ হাত সৰা, অতিশয় পুণ্যাত্মা attaining deliverance from sins while living.—বি.

জীৱন্তুক্তি।

জীৱন্তুক্ত বিণ. জীয়াই থাকোতেই যথা যেন dead though living.

জী. জীৱন্তুক্ত।

জীৱাণু বি. নিচেই সৰু আকৃতিৰ জীৱ animalcule.

জীৱাত্তৰ বি. জীৱ বা প্রাণৰ নিমিত্তে আতুৰ afraid of losing one's life.

জীৱাত্মা বি. প্রাণ, জীৱন, দেহধাৰী আত্মা soul, the vital soul of a living being.

জীৱাত্ম বি. শিলীভূত উদ্ভিদ বা প্রাণী fossil.

জাৱিকা বি. জীয়াই থকাৰ উপায়, ব্যবসায়, বৃত্তি means of livelihood, profession.

জীৱিত বিণ. জীয়া, প্রাণ থকা living, alive.

জুই বি. অগ্নি fire.—ক্রি. জুই ধব জুইজলা to kindle fire. জুই

আঙনি বি. জোনাকী পকৰা, জুই ফিৰিঙটি the firefly, a spark of fire. জুইছাই জুই আক ভস্ম বা ভেনেকুৰা আন বস্তু, fire, lamp.—বিণ. বৰ বেছি 'জুইছাই টেঙা' 'জুইছাই দায়' very much. জুই-জাল দন্দ খবিসাল বা হাই উকমি কৰি থাক to brawl.

জুইত জাঁপ দে ক্রি. সমুখত ডাঙৰ বিপদ দেখিও কোনো কাৰ্য্য কৰ। জুইকুৱা জুইব ওচৰত বহি জুইব তাপ ল। জুই বাহ দিয়াচলাই match box. জুই লগা বিণ. চুৰ্ভগীয়া unlucky, একো পাবলৈ নাই poor, (said of a place). জুই-শলা বি. দীপকাণ্ডী a match. জুই-শাল সদায় জুই ধৰা ঠাই, জুহাল a fireplace.

জুগুপ্সা বি. ঘৃণা।

জুটি বি. ধোজ কাটোতে ভৰিত লগা খুন্দা a mis-step, এবিধ চবাই থকা ফন্দ a snare for small birds. জুটি থা—ধোজ কাটোতে ভৰিত খুন্দা থা to make a false step.

জুটিয়াৰ বি. কোনো কাৰ্য্য বা ব্যবসায় কৰিবলৈ লগলগা যাহুহ বিলাকৰ এজন a member of a company or corporation.

জুটীয়া বিণ. আন এজন বা কোনো জনৰ লগত যোগ হৈ কাম কৰা joint.

ভুটুলা বি. চুটি আক কঁকোবা-
কঁকুবি (চুলি) short and curly,
as hair, চুটি চাপব, বাঢ়িব নোহবা
(গহ) stunted in growth.

ভুঠা, ভুঠা বিণ. মিহা, অসত্য false,
fruitless, মিহা কথা untruth,
হীন বা অশুচি বস্তু an impure
thing.

ভুতি বি. সুবিধা, সুচল conve-
nience, কোনো কার্য কবোতে
পোবা সুখ, সোবাদ the pleasure
derived from doing some-
thing, taste—ক্রি. ভুতি চা,
ভুতি ল সোবাদ ল, ভীল বেয়াব
এবাণ বুজ to try the taste of,
to taste the quality of, ভুতি
লাগ ভাল লাগ, কোনো কাম
কবাত বা খোবাত সুবিধা বা সুখ
ভুত্যা to feel satisfied.

ভুখি বি. এষি বা মুগাব জোঁথা,
সূতা coarse Eri or Muga
silk.

ভুখী পুথক, ভেদ জ্ঞান।

ভুজ বি. ইংৰাজী বছৰৰ ৬ষ্ঠ মাহ the
month of June.

ভুজভুজ (অনু. শব্দ) বি. সক ভুজকা
বাইবা কোনো টান বস্তু জোকাবিলে
হোৱাৰ নিচিনা শব্দ a tinkling
or rattling sound.—কুদ. বি.
ভুজ-ভুজি। বিণ. ভুজভুজীয়া ভুজ-
ভুজ শব্দ কৰা, নীৰল, শুকান
exhausted, dry.

ভুনা বি. হুচবি গোৱাত বাচবিয়াৰে
বচাব আগতে আন এজনে গাই
দিয়া চুটি পদ a short verse
sung as a prelude each time
the dancer dances in a Bihu
festival.

ভুজীয়া বিণ. সোবাদ বিচৰা, বেয়া
বস্তু বাৰ নোহবা dainty,
squeamish.

ভুজুক, ভুজুক-ভুজুক (অনু. শব্দ) ভূন
ভূন শব্দ, ভুজুকাৰ বা নেপূৰৰ নিচিনা
শব্দ a tinkling sound, ভুজুকা
বি. ভিতৰত সক সক টান গুটি
ভৰোৱা ধাতুৰ বা কাঠৰ এবিধ
বাস্ত, তাক জোকাবিলে ভূন ভূন
শব্দ উঠে a rattle.

ভুপি 'জোপা' চোৱা।

ভুপুকা বি. মনে মনে মূৰ চপবাই
বহি থকা sitting still with
the head bent down.—অক.
ধা. ভুপুকা মাৰ, ভুপুকা লাগ
ভললৈ মূৰকৈ মনে মনে বহি
থাক।

ভুপুৰা, ভুপুৰীয়া বিণ. জোপাব
নিচিনা, চাপৰ আক ভাল পাতেৰে
ভৰি থকা low and bushy,
(shrubs).

ভুপুৰি বি. গঁড়া, সক আক সাধাণ
গহ a cottage, shanty.

ভুবি প্রধানকৈ ৫০ বছৰ হলে
কোনো ব্যক্তি বা প্রতিষ্ঠানৰ
অবশোধনৰ বা জন্মোৎসব। ২৫

বহুত ৰূপালী জুবিলি, ৫০ বছৰত
লোণালী আৰু ৬০ বছৰত হীৰক
জুবিলি।

জুবুৰিয়া সৰু. ধা. পানী আদি জলীয়
বস্তুত ডাললৈ সুমা, বুৰা to dip in
a liquid. বি. জুবুৰিয়াওঁতা।

জুম বি. সমূহ জাক, একে ঠাইতে
গোট খাই থকা বহুত লোক বা জন্তু
a multitude, a block or
herd. জুমবাৰু একে ঠাইতে গোট
বা to throng, to be united.

জুম খা, জুম পাও।

জুম খেতি, জুমখেতি বি. পৰ্বতত
কাঠনি মাটি জুৰি কৰা বাগ খেতি।

জুম্ব অক. ধা. কোনো বিদ্ধাই দি
আঁৰৰ পৰা লুকাই চা, জোপ to
peep. জুম্বজুম্ব বি. অনেক জাক
several crowds. জুম্বজুম্ব
জাকে জাকে, জুম্বজুম্বি বি. যনে
যনে জুমি চোৱা কাৰ্য্য, জুম্বকা
জুম্বকি act of peeping repeate-
dly. জুম্বজুম্বি, জুম্বজুম্বি ক্ৰি.
বিণ. জুম পাতি পাতি in several
groups. জুম্বজুম্বি ক্ৰি. বিণ.
জুম্বি জুম্বি looking at
minutely.

জুম্বা মহাজিদ বি. যি মহাজিদত
সৰ্বসাধাৰণে নামাক কৰে।

জুম্বাঠি, জুম্বাধি বি. জুই লগাবৰ
নিমিত্তে, মাটিৰ মুণ্ডিৰ ভিতৰত
দিবৰ নিমিত্তে নাইবা আন কোনো
কৰণে পকাই বন্ধা ধান খেৰৰ

আটি a 'braided wisp of
straw.

জুম্বি পোৰ যতকৰ শ দাহ কৰিবলৈ
বোণোৰা হেতুকে খেৰৰ আটি এটা
সেই শ স্বৰূপে দহ কৰে to burn
an effigy of a deceased per-
son whose body cannot be
obtained.

জুম্বি বি. ভিৰ, আধিকা, হেঁচা
pressure, আতিশয় excessive
state of degree.

জুম্বী বি. প্ৰত্যেক ফাকিত আঠোটা
আখৰ থকা এবিধ ছন্দ a kind of
verse.

জুম্বী (পু. অ.) বিণ. ডাললৈ মূৰকৈ
চাই যোৱা looking down-
ward.

জুম্বা বি. যি মানুহে জুমি চায় one
who peeps.

জুম্বা বি. শুক্ৰবাৰ, মূচলমানৰ
উপাসনা কৰা দিন Friday.

জুব্. বিণ. চোঁচা, শীতল cool, শান্ত
mild, লেহেম slow. বি. শীতলতা
coolness. অক. ধা. জুব ল হাঁত
বা চোঁচা ঠাইত থাকি জিৰণি ল to
take rest in a cool place.

জুব্. বি. সিঁজাবৰ নিমিত্তে বন্ধা বনা
শাকৰ আগ, জুৰি the leaves of
the jute plant tied together
for cooking.

জুব্. জুব্. (অনু. শব্দ) শুকান ওৰি বস্তু
লাহে লাহে পৰাব নিচিনা শব্দ।—

ক্ৰি. বিণ. জুবজুব কৰে বিণ. জুব-জুবীয়া।

জুবণি বি. গা জুব কৰা ঔষধ, গাৰ তাপ শীতল কৰা দৰব & cooling draught.

জুৰা বুৰা সক. ধা. টোচা কৰ, তাপ কৰা to cool. তৃপ্তিকৰ, শান্ত কৰ to derive pleasure or peace.

জুৰি, বুৰি বি. পৰ্ৱতৰ পৰা বৈ অহা সৰু জান a small hill stream.

জুৰি বি. কোনো চিন বাৰিবৰ কাৰণে ওখ বন আদিৰ আগ মেৰাই দিয়া গাঁঠি, মুগা পলু নামি অহা নিৰাবণ কৰিবলৈ মুগা মেলা গছত থৈ মেৰাই দিয়া বান্ধ, সিজাবৰ নিমিত্তে মোটোকাই বন্ধা কচু মৰাশাক আদি শাক, জুৰ।

জুৰা বি. বিচাৰ কাৰ্য্যত জজক সহায় কৰিবলৈ আদালতে নিৰ্ব্বাচিত কৰি দিয়া কেইজনমানলোকৰ মেল jury.

জুৰুলা বিণ. দুৰ্ব্বল, ক্ষীণ, দৰিদ্ৰ weak, enfeebled, impoverished. অক. ধা. জুৰুলা পৰ বৰ দুৰ্ব্বল হ to be very weak, দুখীয়া to become poor.

জুৰুলি বিণ. তিতি পানী বৈ ধকা, বৰকৈ ভিত্তা drenched. বি. গাৰ পৰা জৰি ওলোৱা বা বৈ পৰা দাম, ভেজ আদিৰ দ্বাৰা a flow of water, sweat, blood etc. from the body.

জুকলি-জুপুৰি বিণ. বৰকৈ ভিত্তা exceedingly wet.

জুৰে ক্ৰি. বিণ. ধীৰে, লাহে লাহে slowly, calmly. জুৰে-শীতে ক্ৰি. বিণ. লাহে ধীৰে slowly and calmly.

জুল বি. লোৰ অন্ত্ৰেৰে দৰ্কে অঁকা ঘূৰণীয়া আঁক বা গুণা a deep circular line.

জুল অক. ধা. ওলমি থাক to be suspended. জুলন যাত্ৰা, জুলন-যাত্ৰা বি. শাওণ মাহৰ শুক্লা একাদশীৰ পৰা পূৰ্ণিমা লৈকে শ্ৰীকৃষ্ণৰ এটা উৎসৱ।

জুলাই বি. ইংৰাজী বছৰৰ ৭ম মাহ, the month of July.

জুলাপ বি. ভেদ হোৱা দৰব & purgative.

জুলি, জুলি (হি. বোলা) বিণ. সৰু জোলাঙা a bag.

জুলি বি. অণ্ডকোষ the scrotum.

জুলীয়া বিণ. জোল বা পানীৰ নিচিনা দ্ৰৱ liquid.

জুলুকা বিণ. বিমৰ্ষ, বেজাৰত তল-মুৰকৈ থকা cheerless, dejected, downcast.—অক. ধা. জুলুকা লাগ মন মাৰি থাক, বিমৰ্ষ হ to be dejected.

জুলুকি বি. কম পানীত সৰু মাহ ধৰা বাঁহৰ কান্ধিৰে সজা এবিধ যন্ত্ৰণা a kind of fishing basket.

জুজুকি-জুজুকি কৈ ক্রি. বিণ. ধনে
ধনে অনেক বাৰ দুখ দি।

জুলুম বি. অত্যাচার oppression,
tyranny. জুলুমবাজ বিণ. বৰকৈ
আমনি কৰা too much annoy-
ing.—ক্রি. জুলুম কৰ।

জুলেখি বি. তাঁতৰ গৰকা আৰু বৰ
মাজত থকা দাংডালৰ এডাল।

জুলৈ, জলে বি. বুঢ়া আঙুলি আৰু
তৰ্জনী আঙুলি বহলাই মেলি
লোৱা জোখ, বেগেত।

জুৱা বি. ধনৰ বাজী বাখি কৰা তাত
আদিৰ খেল gambling.—বি.

জুৱা চোৰ মহা ঠগ বা প্রবঞ্চক &
great cheat. জুৱাৰী জুৱা খেলা
কৰোতা a gambler.

জুহাল বি. জুহাল a fire-place.

জেউতি বি. পোহৰৰ দীপ্তি, কান্তি
light, splendour.

জুজুল ইয়ি।

জেউৰ বি. ধোজা বহু নোপোৱাত
ল'ৰা-ছোৱালীৰ কান্দন বা বোহ,
আওখটি whims of children.—
অক. ধা. জেউৰ ধৰ বোহপাত to
be whimsical as a child.

জেউৰা বি. গৰ্ভবতী তিবোতাক
খুৱাবলৈ আত্মীয়-কুটুম্ব কৰা জল-
পানৰ সজ্জাৰ, পকাহুত a custo-
mary repast with which a
pregnant woman is enter-
tained by her relatives.

জেঙৰা বি. খেতিৰ চাৰিওফালে

পাতলকৈ গোঁজ পুতি দিয়া চাপৰ
বেৰা a bamboo railing, a
thin low fence.

জেং, জেঙ্. বি. পাত নথকা ঠাল
ঠেঙুলি leafless small branches
and twigs of trees.

জেং কচু বি. এবিধ দীঘলীয়া টেপু
কচু a variety of arum.

জেংজেঙীয়া বিণ. জেঙৰ নিচিনা,
কাঁইটীয়া, নীৰস আৰু মঙহ নথকা
resembling dry twigs, এডাল
এডাল হৈ থকা distinct and
separate.

জেংক অক. ধা. অলপকৈ তিতা
সেমেকা to be damp or moist.
—বি. জীপ moisture.—বি.
জেংকনি জেকা বা অলপকৈ তিতা
অৱস্থা dampness.

জেংকা সক. ধা. অলপকৈ তিতা,
সেমেকা to cause to be damp.
—বিণ. অলপ তিতা, সেমেকা
damp, moist.

জেংকেট মেংকেট বিণ. হাতত লাগি
ধৰা, অলপকৈ ঘায়েৰে তিতা
gummy, moist with
perspiration.

জেংগেলা বি. গেলা পচা বহুবে পূব,
মলিন dirty, filthy.

জেঙনি বি. জেংথকা ঠাই, এবিধ
ধান।

জেঙা সক. ধা. জেঙেৰে বন্ধ কৰ to
place thorny branches in.—

বি. আশোয়াহ, লেঠা, জগব hindrance, obstruction, offence.

জ্যে, বি. এবিধ কাঁইটীয়া গুল্মবন & prickly shrub.

জ্যেভেবা বি. কেটেবা, অসন্তোষ প্রকাশ কবি টান কথা কোবা sharp and angry.

জ্যেভেবীয়া বিণ. জগবীয়া, দোষ কবা guilty, offensive.

জ্যেটুকা বি. পাত বাটি দি হাতব তলুবা আক নথ বঙা কবা এবিধ গছ the Indian henna.

জ্যেটুলিপকা বি. এবিধ সৰু কাঁইটীয়া গছত হোবা ফল & kind of gooseberry.

জ্যেঠ বি. বছৰব দ্বিতীয় মাহ the month of Jaith.

জ্যেঠপা বি. পিতা বা আইব বায়েকৰ স্বামী, জ্যেঠাইব গিবিয়ক the husband of father's or mother's elder sister.

জ্যেঠব বাবে খব জ্যেঠ মাহত বব খবাং আক চোকা ব'দ হোবা বাব জিন।

জ্যেঠা বি. পিতাব ককায়েক father's elder brother. স্বী. জ্যেঠী।

জ্যেঠাই বি. আই বা বোপাইব বায়েক the elder sister of father or mother.

জ্যেঠাল, জ্যেঠোত বি. বব-জনা,

স্বামীব ককায়েক husband's elder brother.

জ্যেঠাইবি বি. স্বামীব বায়েক elder sister of husband.

জ্যেঠি বি. ওঁই জাতিব এবিধ ঘন্ব চালত থকা সৰু জন্তু the house lizard. চালব শীতলী (পতলী) কামী থবি বখা সৰু পোঁটা কামী, বেব জুঠোতে বাবহাব কবা সৰু গোটা কামী। জ্যেঠী দেউবীয়া জ্যেঠিব নেঙবব দবে ক্ৰমে একাললৈ সৰু হৈ বোবা।

জ্যেঠুৱা বিণ. জ্যেঠ মাহত ওপজা বা উৎপন্ন হোবা born or produced in the month of Jeth.

জ্যেঠেবি বি. নিজৰ ভাৰ্য্যাব ককায়েক wife's elder brother.

জ্যেভা বি. জয় কৰোতা & victor.

জ্যেনেক বি. পকিলে মিঠা হোবা এবিধ টেঙা ফল & kind of fruit.

জ্যেন্দাবেস্তা পাচীসকলব ধৰ্ম্মগ্রন্থ।

জ্যেপ জ্যেপীয়া বিণ. ভিতি বা সেমেকি লেপা হোবা, লেপ লেপীয়া stichy.

জ্যেপেঠি থব আঠাব দবে লাগি থব কাহোব খাই থব to stick or adhere as gum.—বিণ.

জ্যেপেটীয়া।

জ্যেপ, জ্যেপ চোলা বা ঠেঙা আদিত লগাই দিয়া যোকা & pocket.

জ্যেপঘৰী বি. জ্যেপত লৈ ফুৰা সৰু ঘৰী & watch.

জোবা বি. বুঢ়া আঙুলি, তর্জনী আৰু মাজৰ আঙুলিৰে ধৰি তুলিব পৰা সন্ধান গুড়ি বস্তু (চেনি, লোণ ইত্যাদি) as much of powder specially suger, salt etc. as can be held between the thumb and the next two fingers.

জোজা বি. আফ্ৰিকা মহাদেশৰ বগা জন্তু।

জোৰ্ বি. ফৰ্দ্ৰ তলত লিখা মুঠ হিচাপ, ইয়াকে ফৰ্দ্ৰৰ ওপৰত লিখিলে ইজা বোলে the total at the foot of an account sheet পৰিণাম, পাছত হোৱা ফল the after-effect, কম small.

জোৰ্‌বাৰ বিণ. হাইবাণ, হাবাশান্তি harassed, exhausted.

জোৰা বি. বিচাৰকৰ আগত বাদা প্ৰতিবাদী আৰু সাক্ষী বিলাকক নানা প্ৰশ্ন কৰি সত্যাসত্য নিৰ্ণয় কৰা কাৰ্য্য cross examination.

জোৰাকচিচ বি. পাবস্বৰ এজন বজা।

জোৰীয়া বিণ. সূতাৰ দৰে বেৰখাই ধৰা, পাক লগা, একবাৰ নোৱৰা, বেকা ভাবৰ entangled, complicated difficult to separate not straightforward, ঝাঁহ থকা fibrous as flesh, সূতাৰ সূতা যেন খাই লগা পাক, ঠেহ, বোহ offence taken.

জোৰেঙা বি. বাঁহৰ কাঠি, জোং মা

গহৰ তালি গুচিয়াই বান্ধি লোৱা দীঘল শোটা a broom, a besom. জোৰেঙালৈ যিহা ক্ৰি. প্ৰাণ হত্যাৰ হতু দিয়া।

জোৰেপা বিণ. ফালিবলৈ টান, বৰকৈ ঝাঁহ থকা cross-grained and difficult to split.

জেল কাৰাগাৰ, ফাটেক বা ফাটক।

জেলুজেলীয়া বিণ. জালৰ নিচিনা পাতল, সেবেঙা (কাপোৰ) flimsy and thin like a net.

জোলাইলাই বিণ. জালৰদৰে নিচেই পাতল very thin.

জেলি চেনিৰ দ্বাৰা প্ৰস্তুত কৰা ফলৰ বস।

জেলুক বি. এবিধ কুম্ভজেলুকাৰ নিচিনা কিছু এটা বাহ থকা শামুক জাতিৰ পোক a snail.

জেলুকীয়া বিণ. জেকনি লাগি জেলুকৰ গাৰ দৰে পিছল হোৱা, জেকা আৰু পিছল damp and slippery.—অক. ধা. জেলুকীয়া লাগ।

জেলেন্গ বি. পানীত মাছ ধৰা এবিধ বান, চাৰীৰ তলত দিয়া কাঠিৰে কৰা তালিচা a contrivance for catching fish, the lining of a mat.

জেলেনপ বি. বিচনীৰ চাৰিওফালে লগোৱা কোঁচ দিয়া কাপোৰ a narrow braid attached to the edge of a fan, কাপোৰৰ

কাঁত লগাই দিয়া খুঁয়া কাপোৰ,
গুণা সূতা আদিৰ ঠেক জাল বা
জলম a narrow braid attach-
ed to the edge of a garment.

জেলেনি বি. এবিধ মেৰ খুৰাই কৰা
পিঠা a kind of sweet meat.

জেশাহ বি. ভাৰ্য্যাৰ বায়েক wife's
elder sister.

জেষ্টা বি. এটা নক্ষত্ৰ one of the
lunar mansions.

জেহাদ বি. মুচলমান ধৰ্ম্মৰ বিবোধী
মানুহৰ সৈতে মুচলমানৰ যুদ্ধ a
moslem holy war.

জৈবিক জীৱ সম্বন্ধীয়, biological.

জৈন বিণ. জিন নামেৰে এজন ধৰ্ম্ম
গুৰু যতন্ত চলা following the
doctrines of the Jaina sect.
সেই যতন্ত প্ৰবৰ্ত্তা মানুহ the
follower of the Jain
religion.

জৈমিনি বি. পূৰ্ব মীমাংসা নামক
দৰ্শন শাস্ত্ৰৰ লিখক the founder
of the purba-mimansa philo-
sophy.

জোঁং বি. জোঙা আগ, আগ জোঙলা
মাৰি a pointed end, a
pointed stick.

জোঁট, জঁট সক. ধা. লগ লগাই
বান্ধ to tie together, to yoke.
—বি. অনেক বস্তু একেলগে গোটাই
দিয়া বান্ধ tying together,

আউল derangement.—কুদ. বি.
জোঁটোতা, জী. জোঁটভী।

জোঁট-খা, জোঁট-বান্ধ, জোঁট-
লাগ আউল লাগ, পাক খা, মেৰাই
ধৰ to be entangled or
entwined অক. ধা. জোঁট-ভাগ
আউল ভাগ to be disentangled.
কুদ. বি. জোঁটিনি জোঁটা বা
সাকোৰা কাৰ্য্য the act of join-
ing together.

জোঁটনী বি. দুটা বস্তু গোটাই বন্ধা
জৰী a string with which
two things are tied
together.

জোঁট-পোটি বি. বিশৃঙ্খল হৈ লগা
পাক, জঞ্জাল a tangle, trouble.

জোঁটা সক. ধা. ছাপিবৰ কাৰণে
আখৰ লগলগা, এটা আখৰ আন
এটাবে লগ লগাই মাত to put
together for reading.

জোঁটা বি. ধোকা, একেডাল জৰীৰে
বন্ধা বা গোঁটা বস্তুবোৰ things
tied or sewed together, a
bunch.—জোঁটাবান্ধ।

জোঁটাপুটি, জোঁটা-পোটা বি.
দৰবাদৰবি a conflict, a
struggle.—ক্ৰি. বিণ. জোঁটা-
পোটাকৈ।

জোঁটাশলীয়া বিণ. কোনো কাৰ্য্য
বা ব্যৱসায় কৰিবলৈ লগ বন্ধা
forming a partnership.—ক্ৰি.
বিণ. জোঁটা শলীয়াকৈ।

জোঁটাশালী বি. কোনো কার্য বা ব্যবসায় কবিত্বলৈ বহুত লোকে বন্ধা লগ partnership.

জোঁৰ বি. জুই লগাই নিয়া দীঘল ধৰিৰ মুঠি a torch.—সক. ধা. জোঁৰ বা জোঁৰ লৈ পানীত মাছ ধৰ।

জোঁৰ বি. ধেমুৰ গুণ বা জবী a bow string, তুলা ধুনা ধেমু a bow used in scutching cotton.

জোঁৱাই বি. জীৰ গিৰিয়েক, কন্যাব পতি a son-in-law.

জোঁৱাহি বি. বহুমূলীয়া অলঙ্কাৰ jewellery.

জোক বি. এবিধ ভেজ পিয়া পোক a leech.

জোকৰ মুখত চুণ দ্বে চোকা কথা বা মাতেৰে উত্তৰ দি ভিবন্ধাৰ কব বা মাতিব নোৱৰা কব to rebuff by a cutting retort, to snub.

জোকা সক. ধা. আমনি কৰি ধং তোলা to vex, to excite to anger. কদ. বি. জোকাওঁতা। জী. জোকাঁতী। জোকাছুকি বি. এজনে আন জনৰ ধং তোলা কার্য act provoking each other.

জোকাৰ বি. উকলি, জয়ধ্বনি sound or shout expressing joy or emotion. লবোৰা কার্য a shake. অক. ধা. বৰকৈ লবা to shake violently. জোকাৰ

খা বৰকৈ লব, জোকাৰ লাব জোকাৰ। জোকাৰনি বি. জোকাৰ কার্য, লবোৰা কার্য act of shaking. জোকাৰোঁতা, জী. জোকাৰতী।

জোকাঠা বি. অডিপাছৰ মাত্ৰ।

জোকোৰা বি. গেজেৰা, ভেকাহি one or two harsh words uttered in order to reprove.

জোখ সক. ধা. দীঘল, পুতল বা গধুৰৰ পৰিমাণ কব to measure, to weigh. বি. দীঘল, পুতল বা গধুৰৰ পৰিমাণ, কোনো বস্তু জোখা মাৰি measure, weight, measure, weight, measuring rod. জোখ-পোত, জোখ লোখ ঘৰ আদি সাজিবলৈ কবা জোখ বা মাপ, পৰিমাণ, ওজন।

জোখা বি. ভাগ, গুণ, পৰিমাণ part, proportion. সক. ধা. আনৰ হতুৱাই জোখ কবা to cause to be measured. বিণ. যাক জোখা হৈছে measured.

জোখাই, জোখাবে ক্ৰি. বিণ. পৰিমাণেৰে, জোখ অনুসাবে, উপযুক্ত মতে according to, in proportion.

জো-গৃহ, জোঁগৃহ (পু. অ.) বি. 'জতু-গহ' চোৰা।

জোঁতা বিণ. জোঁতাৰ নিচিনা চোকা আগ থকা having a pointed end.

জোড়াল শব্দ. ধা. জোড়া কব, কাটি
বা ঝিহি আগ চোকা কব to cut to
a point, to give a point to.

জোড়াল বলাই বি. বজা আবিমত্তব
পুত্র।

জোড়ার বি. ইতিপূর্ব একজন বজা।

জোড়ান শুদ্ধি বি. জোবা অহা, দবা
আক কন্ডাব বাশিব মিল the
agreement between the stars
of a man and woman inten-
ded to be married.

জোড়ব-পেটব 'জোটা পেটা'
চোরা।

জোড় 'জোব' চোরা।

জোড়ন 'জোবন' চোরা।

জোড়া 'জোবা' চোরা।

জোড় বি. মাটি বাবীৰ সম্পত্তি,
হাবব সম্পত্তি landed property.

জোড়দাব বাজহ দি চকাবী মাটি
ভোগ কবা বায়ত a ryot hold-
ing land from the govern-
ment.

জোড়া বি. জুতব ছালেবে তৈয়াব
কবা পাহুকা a shoe.

জোন বি. চন্দ্র the moon.

জোঁবি বি. অর্ধ চন্দ্র আকৃতিব এবিধ
মাহুলী a crescent shaped
ornament worn on the neck.

জোন অব, জোন মাৰ মা
অবাবস্থা হ।

জোঁলাই, জোঁলাই বি. জোন the
moon.

জোঁলাক বি. জোনব শোহব 'moon
shine. বিণ. জোনব শোহবৰ দ্বাৰা
প্রকাশিত moonlit.

জোঁলাকী, জোঁলাকী পকরা বি.
বাতি জলা এবিধ পোক firefly, a
glow worm.

জোঁলালী বিণ. চন্দ্রব কাৰ্ত্তিবে
প্রকাশিত, আন কোনো দীপ্তিবে
প্রকাশিত, জোঁলাক illuminated
by the moon or other light.

জোঁপ্ অক. ধা. জোঁপা আদিব আঁব
লৈ খাপ ল to lie in wait, সুব
দৌৰাই ভাল কৈ চা to look
closely.

জোঁপা বি. ডাল পাতেবে জোঁপোহা
চাপব গছ বা তৃণ a bush, a
shrub, গছ বুজোবা শব্দ a word
used to denote a tree or
trees. জোঁপা মাৰ অক. ধা.
তললৈ মুখকৈ মনে মনে বহি থাক
to sit still with the face,
downwards. জোঁপা ল জুপি
থাক, খাপ ল to lie in wait.

জোঁপাজোঁপে ক্রি. বিণ. বহু ঠাইত
আক সবহীয়াকৈ lying in
ambush by groups. কুদ. বি.
জোঁপোঁতা। জী. জোঁপ'জী।

জোঁপোঁতা বিণ. ডালপাতেবে ভবি
থকা, সবহ ডাল থকা full of
leaves and branches, bushy.

জোঁবোবা বি. পানীত বুকবা বা
বুৰবা কাৰ্য্য, বুৰ dipping, im-

mersion in water. অক. ধা.

জোবোবা জাব।

জোব্. সক. ধা. জাঁট, যথেষ্ট হ, যাক
যিমান লাগে সিমান হ to suffice
for, ব্যাপ্, ভবি পৰ to extend
over, to cover.

জোব্, জোড় সক. ধা. ধেনুত কাঁড়
হাপিত কৰ, কোনো কাম আৰম্ভ
কৰ to fix to the bow, as an
arrow, to commence. বি.

জোবা আৰম্ভণ cominence-
ment.

জোব্, কৌব্. সক. ধা. হাবি কাটি
পৰিষ্কাৰ কৰ to clear (as
jungle).

জোব্. বি. বল, শক্তি force,
strenth, দুই বা অধিকৰ ভিতৰত
সকলো বিষয়ত সমতা, মিল
equality in every respect
between two or more persons
or things.

জোবণ বি. বিয়াৰ আগেয়ে দৰাৰ
ঘৰৰ পৰা ছোৱালালৈ পঠোৱা
অলহাৰ, কাপোৰ, তেল, সেন্দূৰ,
আদি ornaments, clothing
etc sent from the house of
a bridegroom to the bride
at the commencement of a
marriage. সক. ধা. জোবণ
পিন্ধা ছোৱালীক অলহাৰ আদি
পিন্ধাই বিয়াৰ ঠিক বন্দবস্ত কৰ।
জোবণ পিন্ধাই অনা বিয়া

নকবাকৈ জোবণ পিন্ধাইয়ে ছোৱালী
অনা কাৰ্য্য, এনেকৈ আনি পিন্ধত
হোম আদি কৰি বিয়া কৰোৱা
নিয়ম।

জোবজ্ঞা (পু. অ:) বি. জোব,
প্রতিদ্বন্দ্বী, সমান গুণ থকা লোক &
match, & rival.

জোবৱান বিণ. বলৱান strong,
vigorous.

জোবা বি. বহুত মানুহ, গান-বাজনা,
গায়ন-বায়ন আদিৰ দল & party.

জোবা (পু. অ.) দুই চৰণ থকা শ্লোক
বা পদ।

জোবা সক. ধা. দুটা বস্তুৰ মূৰ মিলাই
একেটা কৰ, জোবা লগা to join
বি. দুটা বস্তুৰ মূৰ লগ লগা ঠাই,
সন্ধি & joint, বিয়া দিব খোজা
ল'ৰা আৰু ছোৱালীৰ বাশিৰ মিল
agreement between the
nativities of a man and
woman intended to be
married. জোবা এব জোবা
পৃথক হ to be disjointed.

জোবা একৱা জোবা ওচা to
disjoin. জোবা কৰ আয়োজন
কৰ to prepare. জোবা থা
জোবা লাগ, মিল হ to agree, to
conform to জোবা থুৱা জোবা
লগা to join. জোবা দে সংলগ্ন
কৰি মিল কৰ to join. আচলতকৈ
বেছিকৈ ক to exaggerate.
জোবাজব মিল হ, সমত হ to

agree, ঝাঁট, যথেষ্ট হ to be enough. জোবাবার জোবামিলা, মিল কব, যিমান লাগে সিমান। জোবা লগা জোবা খুৰা to join. জোবা লৰ জোবা ঢিলা কব to dislocate. জোবা লাগ মিল হ। জোবা সোলকা জোবা ছিগ to be disjoined. জোবা সোলকা জোবা একবা to disjoin.

জোবা-জোখা বিণ. ঝাজে-ঝাপে খোৰা, যেনে হব লাগে তেনে, উপযুক্ত fitting, adequate, deserving.

জোবাই জোখাই ক্রি. বিণ. যেনে হব লাগে তেনেকৈ, উচিত বা উপযুক্ত মতে fittingly, adequately, যিমান লাগে সেই পৰিমাণে sufficiently.

জোবে জোবে ক্রি. বিণ. সমানে সমানে, নিজৰ সমান লোকে সৈতে fittingly, equally.

জোল, জোল বি. পানীৰ নিচিনা বস্তু, আত্মাৰ বস a liquid, broth soup সক. ধা. জোলা কব জুলীয়া বা পানীৰ নিচিনা কব।

জোল্‌জোলা বহ কষ্ট পা to be put to distress.

জোলা বি. তাঁতী a weaver, কপাহৰ ফুটা a section of a cotton pod.

জোলোকা বি. ভেদ হোৱাত একে-বাৰতে বাহিৰ হোৱা পানীয়া মল a

motion of the bowels. বহতে একে লগে দিয়া উকলি, আশীৰ্বাদ আদি a loud exclamation of blessings etc. attended by many simultaneously, একে শোহাতে খোৰা পানী draught. ক্রি. বিণ. জোলোকা-জোলোকে এজোলোকাৰ পাহত এজোলোকা, বহত জোলোকা quantity after quantity.

জোলোকা জোলোকে খা কেবা জোলোকাও খা, বহ কষ্ট পা be greatly distressed.

জোলোঙা বি. মোনা a bag.

জোৱা সক. ধা. পুলি হলে ভুলি নি আন ঠাইত ৰুবৰ নিমিত্তে গুটি পচা to sow in a nursery. কদ. বি.

জোৱাওঁতা। স্ত্রী. জোৱাভী।

জোৱান বিণ. ডেকা, যৌবন বয়স পোৱা young.

জোৱান ডাৰ্ক বি. ফৰাচী দেশৰ এজনী বিবৰ্জন।

জোৱাৰ বি. চন্দ্র আৰু সূৰ্য্যৰ আকৰ্ষণত ওফলি বা উজাঠ অহা সাগৰ বা তাৰ ওচৰৰ নৈৰ বাঢ়নী পানী a tide, কামৰ ভিৰ বা হেঁচা pressure of work. জোৱাৰ উঠ চন্দ্র সূৰ্য্যৰ আকৰ্ষণত নৈ বা সাগৰৰ পানী ওফলি বাঢ় to flow in, as a tide, অনেক কামৰ হেঁচা পৰা জোৱাৰ-ভাটী চন্দ্র সূৰ্য্যৰ আকৰ্ষণত সাগৰ বা নৈৰ বঢ়া পানী

ভট্টায়াই বা শুকাই যোবা কার্য
ebb and tide.

জো জো (অনু. শব্দ) সক সক গুটি
বা গুবি বস্তু একেবাহে পবোতে
হোবার নিচিনা শব্দ। ক্রি. বিণ.
জো জো কবে। বিণ. জো জোরা
শুকাই গোট গোট হোবা।

জ্ঞাত কদ. বিণ. জনা known. বিণ.
জ্ঞাতব্য, জ্ঞেয় জানিব লগীয়া fit
to be known. জ্ঞাতা যি জানে,
অভিজ্ঞ। জ্ঞাতি বি. সগোত্র, কুটুম্ব,
পুরুষাশ্রমে এক বংশীয় kinsman,
একেলগে ধোবা লোবা কবা মাহুহ,
a distant kinsman.

জ্ঞান বি. সংজ্ঞা, চেতনা conscious-
ness, বোধ, অনুভূতি perception
বিবেচনা, অবগতি knowledge,
বুদ্ধি, অভিজ্ঞতা experience,
বুজিব ক্মতা discrimination,
উপদেশ, ভালকথা wisdom,
instruction. জ্ঞানকাণ্ড বেদব
তত্ত্বজ্ঞান সম্বন্ধীয় অংশ, উপনিষদাদি।
জ্ঞানকৃত সজ্ঞানে কবা। জ্ঞানগম্য
বোধগম্য, যাক জানিব পাৰি বা
বুজিব পাৰি। জ্ঞানচক্ষু জ্ঞানকপ
চক্ষু, অন্তর্দৃষ্টি internal vision,
জ্ঞানত: জানি বুজি। জ্ঞানতত্ত্ব
বি. পৰমার্থ বিষয়ক প্রকৃত জ্ঞান
true knowledge. জ্ঞাননিষ্ঠ
তত্ত্ব কথা জানিবলৈ অনুশাগ ধকা
devoted to attainment of
spiritual knowledge. জ্ঞান-

বৃক্ষ আদি মানবে ভক্ষণ কবা ফলব
গছ, the tree of knowledge.
জ্ঞানময় বিণ. জানেবে পূর্ণ full
of wisdom, জ্ঞানস্বরূপ, ব্রহ্ম, যি
কেবল জ্ঞানব বিষয়। জ্ঞানমার্গ
বি. নিরুত্তিমার্গ, মুক্তির পথ। জ্ঞান
যজ্ঞ বি. তত্ত্বজ্ঞান পাই সকলো
কর্মকে নিষ্ফল দেখে। জ্ঞান যোগ
বি. কর্ম আদি কবিবলৈ এবি
চিন্তা ধ্যান আদিবে ঈশ্বরক পোবা
উপায় বিশেষ, ইয়াব ফল স্বরূপে
মানুহে চাবিওফালে ব্রহ্মময় দেখে
contemplative devotion.
জ্ঞানবোদ্ধী জ্ঞান যোগেবে ঈশ্বরক
পাবলৈ চেষ্টা কবা মানুহ।

জ্ঞানরান, জ্ঞানরস্তু বিণ. জনা বুজা
জানী wise. দ্বী. জ্ঞানরতী।

জ্ঞানাত্মন বি. তত্ত্বজ্ঞান স্বরূপ অজ্ঞন,
যাব দ্বাবা সত্য প্রকাশ হয়।
জ্ঞানহীন বিণ. অচেতন insen-
sible, অজানী, মুখ foolish,
ignorant.

জ্ঞানাত্মব বি, প্রথম জ্ঞান, সাধারণ
জ্ঞান।

জ্ঞানাত্মজ্ঞান জ্ঞানকপ অজ্ঞান।

জ্ঞানী বিণ. বিজ্ঞ, অভিজ্ঞ, তত্ত্বজ্ঞ,
wise. জ্ঞানে গবকা বিণ. স্বজ্ঞান
পোবা experienced.

জ্ঞানেন্দ্রিয় বি. যি ইন্দ্রিয়ব দ্বাবা
বাহ্য বিষয়ব বোধ হয় sense, (চক্ষু,
কাণ, নাক, জিহ্বা, হাল)।

জ্ঞানোদীপ বি. জ্ঞানপ্রদীপ, জ্ঞানব

পোহব light of knowledge.

বিণ. জ্ঞানোদীপ্ত।

আপক বিণ. যি জনায়, বোধক, সূচক, প্রকাশক indicative.

আপন বি. অবগত বা জনোবা কার্য the act of informing.

আপনীয় জনাবব বোগা।

আপনিতা বি জনায়। আপিত যাক বা যিহক জনোবা হৈছে।

জ্ঞেয় যাক জনা যায়, জ্ঞাতব্য।

জ্যা বি. ধনুৰ গুণ bow string.

(জ্যামিতিত) বি বেখাই বৃত্তাংশব দুই মূৰ সংযোগ কৰে chord.

জ্যামিতি বি. বেখা, ক্ষেত্ৰ ইত্যাদি সম্বন্ধায় কিতাপ, ক্ষেত্ৰ-তত্ত্ব Geometry.

জ্যেষ্ঠ বিণ. বয়সত ডাঙৰ elder born.—বি. ককাই elder-brother. স্ত্ৰী জ্যেষ্ঠা।

জ্যেষ্ঠা বি. আঠব সংখ্যাব নক্ষত্ৰ।

জ্যেষ্ঠাপুত্ৰক বি. প্রথম পুত্ৰ উদ্ভবাধিকাবী হোৱাব নিয়ম primogeniture.—ক্ৰি. বিণ.

জ্যেষ্ঠাপুত্ৰক্ৰমে ডাঙৰব পৰা ক্ৰমে সকলৈ।

জৈষ্ঠ বি. কেঠ মাহ the month of Jeth (May-June).

জ্যোতি বি. দীপ্তি, প্রকাশ, পোহব light, splendour.

জ্যোতিৰ্বিজ্ঞান বি. গ্ৰহ নক্ষত্ৰব গতি আৰু প্রকৃতিৰ জ্ঞান, গ্ৰহ নক্ষত্ৰব গতি গণনাকৰি শুভাশুভ বুজা বিজ্ঞা

the science of astronomy or astrology.

জ্যোতিৰ্বিজ্ঞান, জ্যোতিৰ্বেত্তা বি. জ্যোতিষী, বি. জ্যোতিষ শাস্ত্ৰ জানে an astronomer, an astrologer.

জ্যোতিৰ্ময় বিণ. দীপ্তিমান, দীপ্তি-যুক্ত luminous, brilliant.

জ্যোতিষ বি. জ্যোতিৰ্বিজ্ঞান, গ্ৰহ-নক্ষত্ৰাদি বিষয়ক জ্ঞান astronomy. কলিত জ্যোতিষ astrology.

জ্যোতিষিক বিণ. জ্যোতিষ সম্বন্ধায়। জ্যোতিষী বি. জ্যোতিষ-শাস্ত্ৰজ্ঞ। জ্যোতিষীয়া বি.

জ্যোতিষশাস্ত্ৰ জানোতা।

জ্যোতিষ্ক বি. সূৰ্য্য, চন্দ্ৰ, গ্ৰহ, ভাৰকা, ধুমকেতু ইত্যাদি luminary.

জ্যোতিষ্কাৰ বি. 'জ্যোতিষ্কাৰ' চোৱা।

জ্যোতিষ্কান বিণ. জ্যোতিৰ্ময়, দীপ্তিশীলা। স্ত্ৰী. জ্যোতিষ্কানী।

জ্যোৎস্না বি. জোনাক, চন্দ্ৰালোক moonlight.

জ্বৰ বি. শৰীৰ তপত হোৱা বোগ fever.

জ্বৰাতিসাৰ বি. জ্বৰব লগতে পেটৰ অসুখ diarrhoea, typhoid.

জ্বৰান্তক বি. জ্বৰ গুচোৱা, জ্বৰ নাশক, জ্বৰ উপশম কৰা ante-febrile.

জ্বলন ক্ৰদ. বি. পোৰণি burning. জুই fire.

অলঙ্ক বিণ. জুই অলি লাগি থকা
burning.—কৃদ. বিণ. অলিঙ
প্রদীপ্ত, অগ্নিময়।

অলি বি. আল, পোৰণি burning
sensation.

আলা বি. পোৰণি, দাহ heat,
sensation of burning.

আলামুখ বি. আলামুখী পৰ্বতৰ জুই
ওলোৱা বিহা বা মুখ a crater.

বি. আলামুখী বি. জুই, তপত শিল
খাড়ু আদি উগৰা পৰ্বত, পোৰা
পৰ্বত a volcano, পঞ্জাবত থকা
এখন তীৰ্থ-স্থান, তাত এটা গছৰ
পৰা জুই ওলায়, পুৰাণত লিখা
আছে যে, সদানিবৰ ভাৰ্যা সতীৰ
জিতা তাত পৰিহিল a famous
place of pilgrimage in the
Punjab.—বিণ. জুই উগৰা
emitting fire.

—•—

অ

অ বাজান বৰ্ণমালাৰ নবম আখৰ।

অংকাৰ, অঙ্কাৰ বি. অনংকাৰ, বীণা
আদিৰ শব্দ, ওজন a low mur-
muring sound as the buzz-
ing of bees.

অকৰাভাত বি. কৰ্কৰাভাত।

অকমক অকমক চোৰা।

অকি উঠা অকি উঠা।

অগড়া বি. কাজিয়া পেচাল qu-
rral.

আকৰ (পু. অ.) বি. এবিধ কাঁহৰ
বান্ধ।

আটপটি চবাইৰ পাখীৰ শব্দ।

অনকঅনক হুপুৰৰ শব্দ।

অৰণা নিজৰা।

অৰ্ম্মৰ হাবিৰ মাজেৰে গক বা মহ
দৌৰ মাৰিলে যি শব্দ হয়।

অলমলু ভিবৰিবনী।

অল্লবী বি. বাতৰৰ বিশেষ।

অবিল (পু. অ.) ওলাই আহিল
come out.—ক্ৰি. অৰা।

অলক বি. অগ্নিশিখা, বেহি পোহৰ
a flame.

আ বি. মৈথেলী ব্ৰাহ্মণৰ উপাধি।

আওগছ বি. জাওগছ।

আড় (হি.) বি. ঠাই পৰিষ্কাৰ কৰা
যতন a broom.

আণ্ডা (হি.) বি. পতাকাদণ্ড, নিহান
a flagstaff.

আপডাল বি. সজীতৰ তাল বিশেষ।

আমৰ, আমক বিণ. মলিন dirty.

আড়লি বি. জাবনি।

আড়া-কুক। ভূত, বিষ ইত্যাদি
নিবাবণ কৰিবলৈ মন্ত্ৰ পাঠ কৰি
ফুকদিয়া।

আন্তে ক্ৰি. বি. সোণকাল, তৎক্ষণাৎ
at once.

আপ জাপ, jump.

আপি বি. জাপী।

কাৰা-চালা চালি-জাবি।

কাৰা কুৰা শোচ কৰা ।
 কালমেই বি. এবিধ ডাঙৰ পিপৰা ।
 কলাই কৰা পাইনৰ দ্বাৰা চিত্ৰযুক্ত
 বাচন ভাল কৰা ।
 ক্লিক্‌ক্লিক্‌ চিক্‌মিক্‌ ।
 ক্লিক্‌ বি. জিক্‌ এবিধ তৰকাৰী ।
 ক্লিনক্লিন দেহৰ কোনো অঙ্গত কঁপনি
 অনুভৱ ।
 ক্লিন-ক্লিন্মাইছে দেহৰ কোনো
 অঙ্গত কঁপনি উঠিছে ।
 ক্লিনক্লিন্মি নিম্নপূৰ্বৰ শব্দ ।
 ক্লিব্‌ক্লিব যুদ্ধ প্ৰবাহৰ ভাৱ ।
 ক্লিয়া, ক্লিয়ৰী বি. জীয়ৰী,
 daughter.
 ক্লনক্লন অনুকাশ গুটি কিছুমান একে
 লগে জোকাবিলে যি শব্দ হয় ।
 ক্লনক্লনীয়া পোকা বি. কাঠ খোৱা
 এবিধ সৰু পোকা ।
 ক্লনক্লনীয়া কৰা বল নোহোৱা কৰা,
 তেজমাংস নোহোৱা কৰা ।
 ক্লন এক প্ৰকাৰৰ ছন্দ, দুই চৰণযুক্ত
 আৰু প্ৰতি চৰণত এঘাৰটাকৈ
 আখৰ থাকে ।
 ক্লন (পু. অ.) বি. শুকান নাৰিকল
 dry coconut.
 ক্লনাক্লনি ক্লনাক্লনি ।
 ক্লমুৰা বি. নৃত্য-গীত-বহল এবিধ
 নাট ।
 ক্লমুৰি বি. চাৰি চৰণ যুক্ত আৰু
 প্ৰত্যেক চৰণতে আঠোটাটাকৈ আখৰ
 থকা এবিধ ছন্দ ।
 ক্ললল দোলন ।

ক্ললি বি. ক্ললি, যোনী ।
 ক্ললি বি. ক্ললি curry.
 ক্লৰ (পু. অ.) অক. ধা. ওলমি থকা,
 বৈ পৰ, মনত বিবাদ লাগ to be
 suspended, to drop down,
 to be aggrieved.

ট ব্যঞ্জনবৰ্গৰ একাদশ আখৰ the
 eleventh letter of conso-
 nants.

টং (অনু. শব্দ) দুটা টান বস্তুৰ
 পৰস্পৰে আঘাত লাগি হোৱা শব্দ
 an imitative word used to
 express the sound produced
 on two hard things striking
 each other.—ক্ৰি. বিণ. টং টং
 কৰে। অক. ধা. টংটঙা ।

টক অক. ধা. প্ৰায় তল ৰা, ওপচি-
 পৰ to be nearly overflowed,
 to be filled to the brim.

টক্‌ বি. অবাক, তথ্য লাগি চাই
 থকা gazing in silent amaze-
 ment.—অক. ধা. টক লাগ ।

টক বি. টেঙাৰ আজ্ঞা ।

টকচা সৰু. ধা. আজি দিয় কালিলৈ
 দিয় বুলি ভাব to put off with
 mere promises.

টকচালি বি. ধুন. মাৰি গা জোকাৰি

ফুৰা কাৰ্য্য strutting about.
gaily. অক. ধা. টকচালি কৰ,
টকচালি পাব, টকচালি মাৰ
কামবন নকৰি গা ভোকাৰি ফুৰ।

টকটক (অনু. শব্দ) কোনো টান
বস্তুত ঘনে ঘনে আঘাত কৰিলে বা
বেগাই খোজ কাটোতে হোৱাৰ
নিচিনা শব্দ। বি. টকটকনি,—
অক. ধা. টকটকা।

টকটকীয়া বিণ. চটফটীয়া, লবি
চাপৰি ফুৰা, খবতকীয়া brisk,
smart, speedy, বল শক্তি পাই
লবি চৰি ফুৰিব পৰা able to
move about.

টকজ্বৰি বিণ. টকলা, হাবি-বন আদি
নথকা bare.

টকমা বি. ৰণত পিন্ধা কাণ ঢকা টুণী
a helmet.

টকৰ (অনু. শব্দ) কোনো এটা টান
বস্তু আন এটা টান বস্তুত পৰিলে
হোৱাৰ নিচিনা শব্দ।

টকৰাই ক্ৰি. বিণ. টকৰ শব্দ কৰি,
শীঘ্ৰে, making a small sharp
sound, quickly.

টকলা বিণ. ছাল ওলোৱা, নোম,
চুলি, বন, গছ বা পাত নথকা, উৎ
destitute of hair, bald,
denuded of foliage, without
crop or trees. দ্বী. টাকলী,
টকলা বাৰী ভামোজ পাণ গছ
গছনি নথকা বাৰী। টকলামুৰা

মুৰত চুলি নথকা তপা।—সক. ধা.
টকলিয়া।

টকলিয়া অক. ধা. টকালি মাৰ,
তালুত জিতাবে শব্দ কৰ, ধোৱা বস্তুৰ
সোৱাদ পাই ঠেঠেৰে বা জিতাবে শব্দ
কৰ to smack the mouth
after tasting anything.

টকা বি. ঠেক, যিমানলৈ ঢাকিব
লাগে যিমানলৈ নটকা narrow, as
a waist cloth.

টকা বি. চাৰি মহা, সেই পৰিমাণৰ
কণৰ মোহৰ, ধন the weight of
one rupee, cash.

টকা বি. এডোখৰ গোটা বাঁহৰ এমুৰ
ফালি ইমুৰ নফলাকৈ ৰাখি দুই
ফালেৰে পৰস্পৰ কোবাই শব্দ কৰা
যতন a bamboo clapper.
টকা-কোবা, টকা কোৱাই ফুৰ
অক. ধা. কামকাজ আৰু খাবলৈ
নোহোৱাৰ কাৰণে ঘূৰি ফুৰ to
move about helplessly.

টকালি বি. টকলিয়ালে হোৱা শব্দ।
অক. ধা. টকালি মাৰ, টকালি
পাব টকলিয়া।

টকীয়া বিণ. টকা মূল্যক of one
rupee value, এটকা বা চাৰিমহা
জোখৰ of rupee weight.

টকুলা বি. এবিধ বনৰীয়া আওকাঠ
গছ a kind of forest tree.

টকৌ বি. ভাল জাতিৰ এবিধ উদ্ভিদ,
তাৰ পাতেৰে জাপি হোৱা যায় a
kind of palm, এবিধ মকৰা

জাতিব পোক a kind of spider.
টগব্ৰগনি বি. কঁপনি, ধবক ববক
কৰা কাৰ্য্য the act of trembling
or staggering,—অক. ধা.
টগ্ৰগা।

টগব্ৰগব্ বিণ. লবক ফৰক,
অনিশ্চিত, লবচৰ কৰা shifting
from one statement to
another, সত্য কথা লুকাবৰ
ইচ্ছাবে এবাৰ এক প্ৰকাৰে কৈ
পাহত আন প্ৰকাৰে কোৱা
prevarication.

টঙলা বি. কাঠৰ দীঘলীয়া খণ্ড a
log of wood.—বিণ. টাঙনৰ দৰে
টান আৰু শক্ত hard like a
piece of wood. টঙলা-টাঙনি
পৰস্পৰে টাঙনেৰে কৰা মৰামৰি।—
সক. ধা. টঙনিয়া টাঙন মাৰ
মৰিয়া।

টঙা সক. ধা. বিস্তৃত কৰ, বেল to
spread, to extend.

টঙালি বি. কঁকালত বন্ধা এবিধ-
ঠেক, দীঘল কাপোৰ a cloth
girdle.

টঙি বি. বৰ ওখ খুটা বা গছৰ ডালত
সজা খেতি ৰখিবলৈ কৰা সক
চাংঘৰ বা জুপুৰি a high cover-
ed platform used for watch-
ing crops. টঙিয়াল টঙিত থাকি
খেতি আদি ৰখা মানুহ।

টক (পু. অ.) সক. ধা. ডাঙৰ

মাতেৰে খং কৰ, ডাবি নে to
chide with anger.

টকাৰ বি. ধেমুৰ জোৰ টানি এৰি
দিলে হোৱা শব্দ the twang of
a bow-string.

টটঙা বিণ. পানী শুকাই তলি
ওলোৱা having very little
water. dried up. অক. ধা.
টটঙালাগ, টটঙা পৰ।

টটবীয়া বি. ৰস বা জোল নথকা
dry.

টটাটিঙা বিণ. দন্দুৰা, দুই quarrel-
some, wicked, টেঙৰ cun-
ing.

টটাৰি বিণ. কটকিনা, কুপণ
miserly, বন্ধ পাবলৈ নোহোৱা
(ঠাই ব্জায়) marked by
scarcity as a place.

টটি বি. বিৰোধ, অমিল conten-
tion, hostility.

টনকিয়াল বিণ. দুখ সহিব পৰা, মন
ডাঠ painstaking, hardwork-
ing, strong-minded. অৱস্থা-
পন্ন well-to do.

টনটননি বি. শৰীৰৰ কোনো অংশত
অতিবিক্ত ভেজ পুঁজ গোট খালে
বা আঁটি বান্ধ দিলে হোৱা বেদনা
the pain caused by a
suppurated boil or by a
bandage fastened very tight
on any part of the body.—
অক. ধা. টনটনা।

টনটনোয়া বিণ. বৰকৈ টনাৰ কাৰণে
টান হোৱা drawn tight, দুখ
সহিব পৰা, টান able to bear
pain, hardy.

টনক্ টনহ অক. ধা. হাড়ৰ জোৰা
লব, জোৰাত দুখ পা to be
sprained as a joint.

টনা সক. ধা. আনৰ হতুৱাই বল. দি
ফিন্দাবলৈ দে to cause to be
pulled tight.

টনা বি, দুইমুখ মোনাৰ দৰে সিয়া
এৰীয়া গামোচা, কঁকালত পিন্ধা
ঠেক কাপোৰ।

টনাটনি বি. এটাই আনটোক টনা
বা আঁজোৰা কাৰ্য্য act of pull-
ing one another.

টনি বি. জালত লগোৱা বাঁহ, যাৰ
দ্বাৰা জাল মেলিব আৰু চপাব
পাৰি the bamboo or one of
the bamboos, attached to a
fish net. টনি জবী তাঁত বৰলৈ
আবদ্ধ কৰোঁতে আৰু অন্তৰ্ভব
সময়ত টোলোঠাত তাঁতৰ মূৰ টানি
বান্ধি ৰখা তিনি ডাল জবী।

টনি জাল বি. এবিধ মাছ ধৰা চাবি
চুকীয়া জাল framed net.

টপৰ, টপ্‌টপ্‌ (অনু. শব্দ) পানী
আদিৰ ভাঙৰ টোপা ওপৰৰ পৰা
বেগেৰে আন বস্তুৰ ওপৰত পৰিলে
হোৱাৰ নিচিনা শব্দ।—ক্ৰি. বিণ.
টপকাই, টপৰ টপৰ কৰে

ভঙালিকে suddenly, টপৰ শব্দ
কৰি।

টপটপনি বি. টপটপ কৰা কাৰ্য্য।—
অক. ধা. টপটপা, টপ্‌টপ্‌ কৰ
সবহকৈ বনাই কথা ক, বলক to
prattle, to babble.—বিণ.
টপটপীয়া অকামিলা কথা কোৱা,
সম্পৰ্ক নথকা বিষয়ত মাতি উঠা
prattling.

টপ্‌টপো বিণ. কথা কবলৈ লাজ বা
হেলা নকৰা brisk, smart.

টপ্‌টপোৰ বিণ. সম্পূৰ্ণৰূপে সাজ,
প্রস্তুত ready.

টঙং (অনু. শব্দ.) কোনো গোটা
বস্তু পানীত পৰিলে হোৱাৰ নিচিনা
শব্দ।

টমক বি. (বি. টমকী) এবিধ বাস্তৱ
বিশেষ musical instrument.

টমাছ আলতা এণ্ডিচন বি.
আমেৰিকাৰ বিখ্যাত বৈজ্ঞানিক,
গ্ৰামোফোন আৰু বোলছবিৰ
আবিষ্কাৰক।

টল, টলক সক. ধা. ভাবি চা, দকৈ
গমি চা to reflect, to appre-
hend.

টল্ অক. ধা. লবচৰ কৰ, মন মেল
to move, to set the mind
upon.

টলক বি. হেগ, মুহূৰ্ত, নিষিৰ
opportunity, a moment,
twinkling of an eye. ক্ৰি. বিণ.
টলকতে খন্তেকত in a moment.

টলটল কৰে ক্ৰি. বিণ. বৰকৈ মেল-
খাই, স্পষ্ট হৈ prominently,
clearly, টলটল শব্দ কৰি। বি.
টলটলনি।

টলকা বি. নিটোল, নিজম হোৱা
কাৰ্য্য the act of remaining
silent. অৰু. ধা. টলকা মাৰ।

টলং-ভটং. টলংভলং বি. অস্থিৰ গুণ
বা অৱস্থা, ইকাতি-সিকাতি বা
খৰকবৰকৈ কৰা কাৰ্য্য reeling,
rocking.

টলবল্ বি. কঁপনি, লবচৰ un-
steadiness, trembling, জলমল,
তিববিৰ glitter. বি. টলবলনি
অস্থিৰতা, চিকমিকনি। অক. ধা.
টলবলা জোকাৰ খা, জলমলা বিণ.
টলবলোয়া জিলিকা, জলমলোয়া
glittering.

টলমল্ বিণ. অস্থিৰ, কম্পিত
agitated, shaken.

টলষ্টল্ বি. গ্ৰী: উনবিংশ শতিকাৰ
এজন বিখ্যাত কচ লিখক। তেওঁৰ
দুখন বিখ্যাত গ্ৰন্থ হৈছে "War
and Peace" আৰু "Anna
Karenina."

টলা সক. ধা. লৰা, জোকাৰ to
move, to shake. কুদ. বি. টলা-
ওঁতা। দ্বা. টলাঁতী।

টলেমি বি. এজন গ্ৰীক জ্যোতিষী।

টলো-টলো ক্ৰি. বিণ. অস্থিৰ হৈ
ঘূৰি ঘূৰি moving from place
to place.

টহটহা অক. ধা. ভিতৰত হল
সোমাই থকাৰ নিচিনা বেদনা পা,
টনটনা to feel a bursting pain
in the body.—বি. টহটহনি।

টহল অক. ধা. অহা-যোৱা কৰি
থাক, কোনো কাৰ্য-কাজ নকৰাকৈ
ঘূৰি ফুৰ walk about without
any work.

টা কোনো গোটা বস্তু বুজোৱা শব্দৰ
পাছত ব্যৱহাৰ হোৱা শব্দ, কুৰি
গুচি পাণ।

টাই বি. আপোনাক ডাঙৰ কৰি
কোৱা কথা, বৰ কথা a brag, a
boast, আহোম জাতিৰ আদিম
নাম।

টাইট টানকৈ, tight.

টাইটকৈ (কথা ভাষা) ভালকৈ।

টাইপ বি. চপা আখৰ।

টাইপ-মেচিন বি. চপা কৰা যন্ত্ৰ।

টাইপ-চৰিত্ৰ যি চৰিত্ৰৰ বস্তু জটিল
নহয়, নাটা-কাহিনীৰ ওপৰত যাৰ
অনিবাৰ্য্য প্ৰভাৱো সকলো ক্ষেত্ৰতে
দেখা নেযায় আৰু মানৱ জীৱনৰ
এটি বিশিষ্ট নাইবা বিকৃত দিশ যাৰ
সংযোগত প্ৰস্ফুটিত হয় তাকে টাইপ
চৰিত্ৰ বোলে। type-character.

টাংগুটি বি. এডাল মাৰিবে এটা
কাঠৰ গুটি কোবাই কৰা খেলা an
outdoor game.

টাং টিং (অনু. শব্দ.) হাড়ুৱাৰে ধাতু
কোৱাওতে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ।

টাংটিঙালি বি. প্রতিজ্ঞা নবখা যতাব
deceitfulness.

টাংবাং বি. মিচাঁকৈ কোনো কাম
কৰাত বা বস্তু দিয়াত পলয় কৰা
কাৰ্য্য act of putting off by
means of false pretences.
অক. ধা. টাংবাং কৰ।

টাংইটুই বি. ভয় দেখাই অস্ত্র
জোকৰা কাৰ্য্য, কোনো কাম কৰোঁ
নকৰোঁকৈ থকা act of branding
a weapon in a threatening
manner.

টাং বি. মাটি জোখা ১২ ফুট দীঘলৰ
ডাঁৰ a bamboo pole for
measuring land, ব'দত কাপোৰ
য়েলা ডাঁৰ।

টাংবি বি. টাংবেৰে মাটি জোখোঁতা।

টাক সৰু. ধা. পানীত ডুবা to over-
flow, বিপদত ডুবা বা পেলা 'প্রাণ
টাকি পৰিশ্রম কৰ' to endanger.

টাক লগা সৰু. ধা. আটক লাগ,
বৰকৈ দুৰ্লভ হ to be very rare,
as a thing.

টাকলি বি. নাৱৰ ছে বন্ধা বান্ধ, সেই
বান্ধ দিয়া জৰী, এবিধ গুণাৰ কাম।

টাকলাল বি. সোণ কণৰ মুহা
ভৈয়াৰ কৰা ঘৰ a mint.

টাকুৰী বি. সূতা আদি পকাবলৈ
এডাল মাৰিব মূৰত এচলা ঘূৰণীয়া
কাঠ বা লীহ লগাই কৰা যন্তন a
kind of reel. টাকুৰা সূতা
টাকুৰীত মেবাই ধোবা বটীয়া

cord, string. টাকুৰা ঘূৰা দি
ঘূৰ অক. ধা. কামত বৰ বাস্ত হৈ
ঘূৰি ফুৰ।

টাঙন, টাঙোন বি. টোকোন, ডাঙৰ
মাৰি, দাং এ thick stock, a
cudgel.—ক্রি. টাঙন-জোকৰ
ভয় দেখা threaten.

টাঙনা বি. ডেজী মতা ঘোঁৰা a
smart horse. ছৌ. টাঙনী।

টাঙনি বি. কুঁহিয়াৰৰ এক খণ্ড;
মানুহ মাটিৰ লেখ-বুজৰ সুবিধাৰ
কাৰণে বজাই কৰা দেশৰ এক
ভাগ।

টাঙনি জাল বি. এবিধ মাছ ধৰা
জাল a kind of fishing net.

টাঙী বি. এবিধ সৰু শিলকটা বটালি
a stone-cutter's chisel. টাঙী
দিয়া ছুৰা, নখনী আদি যন্ত্ৰেৰে গাৰ
তেজ উলিওৱা কাৰ্য্য act of
letting out blood by opera-
tion.

টাটক বি. ভেলেকী বিজ্ঞা jugglery.
লগনীয়া কথা back-biting.

টাটকা নতুন, নিভাজ।

টাটকীয়া বি. ভেলেকী বিজ্ঞা জনা
versed in jugglery, প্রতাবণা
কৰা deceitful—বি. বাজীকৰ a
juggler. টুটকীয়া লোক a back-
bitter.

টাটক-নাটক বি. ভেলেকী বিজ্ঞা
jugglery, লগনীয়া কথা back-

bitting, কাকিফকা deceitful act.

টটিবি বি. গাত ভাঠ হৈ বন্ধ যোৱা
য়লি dirt accumulated on the
skin.

টাজী বি. বাৰী বা খেতিৰ চাবিও-
ফালে দিয়া বাঁহৰ বা খাগবিৰ ভাঠ
বেৰা a thick fence of reeds
or split bamboo.

টান সক. ধা. বল দি দীঘল বা বহল
কৰ to pull, আকৰ্ষণ কৰ to
attract, আঁজুৰি আন to drag
towards, চিন কৰ draw line,
ভিতৰলৈ সুমুৱা, সোহ to absorb,
to inhale, সহ কৰ to bear.—
বি. টানোঁতা। স্ত্রী. টানতী।

টান অক. ধা. টিক to last, বহ
দিবলৈ থাক to continue.

টান বিণ. কঠিন hard, সহজে কৰিব
বা বুজিব নোৱৰা difficult, প্ৰবল
strong, violent, সাংঘাতিক
severe, টিলা নোহোৱা tight,
পৰিশ্ৰমী hardy, নিমৰমিয়াল
cruel, কৃপণ miserly.

টান বি. অভাৱ, কষ্ট, বিপদ want,
trouble, distress, আকৰ্ষণ, মৰম
attraction, affection, টান ধৰ
আট খাই লাগ to stick
tightly.

টান পা কষ্ট পা to suffer. টান
মাৰ পেটে বান্ধ to harden, টানি
আন to pull.

টানিটনি, টানিমানি ক্ৰি. বিণ.
আঁজুৰি গিঁজুৰি dragging with
difficulty.

টানে ক্ৰি বিণ. টান অৱস্থাত in a
hard state.

টাপলি বি. কাপোৰৰ ফাট বন্ধ কৰা
টুকুৰা কাপোৰ, কোনো বস্তু ঢাকি-
বলৈ লগাই দিয়া সৰু খণ্ড a
patch.—ক্ৰি. টাপলি মাৰ to
patch.

টাপিটুপা, টাপটিপ বি. অলপ বায়
কৰি নাম মাত্ৰ কৰা কাম doing a
thing on a small scale, পেট
খুলি বা ভালকৈ প্ৰকাশ নকৰি
কোৱা কথা words not fully
expressed.

টাৰ বি. নফটা খুৰা an undivided
hoof, ঘোঁৰাৰ খুৰাৰ দাঁচ the
footprint of a horse.

টাৰ বি. মাটিৰ সীমাৰ চিন বাধিবৰ
নিমিত্তে বজাৰ আজাবে পোতা খুটা
a post of pillar erected as a
boundary mark, by orders
of government.

টাবুৰি ভাবুৰি বি. হলনা, প্ৰভাষণ
deceit, falsehood.

টামনি-টুমনি বিণ. বৰ ডাঙৰ-দীঘল
নোহোৱা অথচ সমকোণৰ small
and well proportioned.

টামটিডালী বিণ. চতুৰ, বুধিয়ক
smart, intelligent. টান্না বিণ.
বকৰায়া boastful.

টাব্ বি. বলয়া, হাতত পিন্ধা গোটা থাক a kind of bracelet.

টাব্ বি. আলকাটবা, কয়লা বা কাঠপোৰা হোৱাৰ পৰা তৈয়াৰ কৰা এবিধ কলা ডাঠ তেল coal-tar.

টাৰি বি. মাটিৰে সজা গোটা দীঘলীয়া সৰু তেলৰ পাত্ৰ, কুপা a small cylindrical earthen oil pot, ঘঁৰিয়ালৰ ষ্টট the prominence on the snout of a crocodile.

টাক বি. পাগ মাৰি a stick used in stirring anything while cooking.

টালি-টোপোলা বি. বস্ত্ৰ বেহানি, টোপোলা-টাগলি bag and baggage.

টালিবাজি বি. প্রতারণা, ফাকি deceit, fraud, মিছাকৈ আজি দিম কালি দিম বুলি পলম কৰা কাৰ্য্য delaying by means of false excuses.

টালি-ভুলি, টালুকি-ভালুকি বি. সৰু ল'ৰাৰ খেয়ালি childish frolic.

টাই সৰু. ধা. হেঁচি বা খুন্দি ভৰ, ঠাই to ram or press down, আটি দি টান কৰ to tighten as a screw.—বি. গাব ভিতৰত আল বা খোচ মাৰি ধৰা বেদনা a pain like that produced by a peg

driven into the body.—ক্রি.

টাই মাৰি ধৰ।

টি 'টো' চোৱা।

টিং বি. পৰ্ব্বতৰ আগ বা ওখ ভাগ a mountain peak, নাৱৰ মূৰ one of the ends of a boat, ওখ বস্তুৰ নিচেই ওপৰৰ ভাগ the top of a high thing.

টিংটিং (অনু. শব্দ) ধাতু বা টান বস্তুত সৰু মাৰিৰে কোবালে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ an imitative word used to express the tinkling of metals.—বি. টিংটিঙনি টিংটিং কৰা কাৰ্য্য, মূৰৰ বিষত চোকা বেদনা বোধ—অক. ধা. টিংটিঙা। বিণ. টিংটিঙীয়া টিংটিং শব্দ কৰা, অলপতে খং উঠা।

টিংকা বি. এবিধ সৰু জাতৰ ভাটৌ the common parrot, বিণ. টিয়া ভাটৌৰ মাতৰ নিচিনা চোকা (মাত) shrill or sharp.

টিক সৰু. ধা. মনত ভাবি বা গমি চা to consider, to reflect, পৰিমাণ নিৰ্ণয় কৰ to estimate.—অক. ধা. নষ্ট নোহোৱাকৈ থাক to last.

টিক বিণ. টিকাত ছুলে লব মৰা, চোকা (বলদ গৰু) টিক বলদা ওলাই মাটি, মাক ভালে জীয়েক জাতি sharp, brisk.

টিকধৰ দৰা কল্যাণ চুলি লগলগাই তাত মিল এটা, ভিল আদি বস্তু বাধি মজ্জা পঢ়ি দুয়োকে লগ লগা।

টিক্‌চালি বি. দুচ্‌চালি wickedness.

টিক্‌চি উঠ, টিক্‌চি বিক্‌চি উঠ ং
কবি উঠ to become enraged.

টিক্‌ টিক্‌ (অনু. শব্দ) জেঠিৰ মাত,
বৰাৰ কাটাই যনে যনে আঘাত
কৰাৰ নিচিনা শব্দ। অক. ধা.
টিক্‌টিক্‌। বি. টিক্‌টিক্‌কনি।

টিকেট, টিকেট বি. যি কাগজ খণ্ড
লগত থাকিলে কববালৈ যাবলৈ বা
প্রবেশ কৰিবলৈ অধিকাৰ পোৱা
যায়, নাইবা অন্য কোনো বিষয়ৰ
অধিকাৰী হয় 'বেলৰ টিকেট,
থিয়েটাৰৰ টিকেট, ডাক টিকেট
ইত্যাদি) ticket.

টিক্‌টিক্‌কী বি. বেতেৰে কোবাবলৈ
দোৰীক বন্ধা যতন a wooden
frame to which criminals
are tied to be flogged.

টিক্‌টিক্‌কীয়া বি. খঙাল, অলপতে ং
উঠা easily excitable, উজ্জল
(বঙাৰ বিশেষণ) deep crimson.

টিকনি বি. মাজ মূৰত বখা দীঘল
চুলি a tuft of hair on the
crown of the head.

টিকনিৰ আগত ং উঠা ক্ৰি. বৰকৈ
ং উঠা, very angry.

টিকা বি. মনেৰে কৰা নিৰ্ণয় a
conjecture about the value,
quantity, measure etc. of a
thing.—ক্ৰি. টিকা কৰ আন্দাজ
কৰ।

টিকা বি. অলপ ংখ্যটি a slightly

elevated land, শিঠিৰ তল আৰু
দুই তাপনাব মাজৰ ংখ ভাগ
buttock. টিকা কোৱা, টিকা
চপৰিয়া অতি আনন্দ প্রকাশ কৰ
to be transported with joy.
—বিণ. টিকা কটা বৰ তপত বা
চোকা very hot.

টিকা সঁকা বি. নিশ্চয় কৰা জোখ,
মূল্য আদি estimate of value,
quantity etc.

টিকিৰা বি. চিলিমত দুই লগাবলৈ
এঙাব গুৰি কৰি কৰা সৰু সৰু
চাকলি a small charcoal cake
for burning the tobacco in
the chilim. কানি পাণৰ সৰু সৰু
বৰি a pill of opium and rag
or betel leaf made for
smoking.

টিঘিলঘিলা অক. ধা. 'টিলঘিলা'
চোৱা।

টিঙত কোবোৱা বিণ. দুঃসাহসী,
বিপদলৈ ভয় নকৰা rash, precipitate.

টিঙনা বি. টিকা, ংখ মাটি an
elevated piece of land.

টিঙালি বিণ. বৰ ংখ very high.

টিঙিবি বি. দুই তোলা ভীষা আৰু
শিলৰ গঁজুলি, বেঁতৰ শিকিয়া flint
and steel used for lightening
fire, a cane bag used for
carrying burdens.

টিঙিবি তুলা বি. টিঙিবিৰ ক্ৰিষ্টাট

উলিয়াই জুই লগাবৰ নিমিত্তে যুগুত
কৰা তুলা বা তেনে আন কোনো বস্তু
tinder. বৰ খঙাল মানুহ a hot
tempered or easily provoked
person.

টিঙিবি-পাখৰ বি. তিখাৰে আঘাত
কৰিলে জুইৰ ফিৰিঙটি ওলোৱা
এবিধ শিল flint.

টিঞা 'টিয়া' চোৱা।

টিন্ টিন্ বি. 'টিং টিং' চোৱা।

টিন্ (ইং tin) বি বাঙৰ ৰং দিয়া
লোহাৰ পাত।

টিপ্ সক. ধা. আঙুলিৰে হেঁচ বা
চপ to press with the fingers
or toes, অলপ কথাবে মনৰ ভাব
বুজ to sound the mind of —
বি. কথা বুজাবলৈ চকুৰ পতাবে
কৰা ইঙ্গিত a hint by the eye,
a wink.—ক্ৰি. টিপ্খা হেঁচা পাই
টান হ to settle.

টিপ চহী বি. দস্তখত স্বৰূপে বুঢ়া
আঙুলিৰ পেটেৰে কাকতত দিয়া
আঙুলি-কতপা thumb-impression.

টিপ্চি বি. এবিধ সৰু চবাই, a
kind of small bird.

টিপ্চিয়ে গৰুড়ৰ উৰাও মাৰিব
খোজা ক্ৰি. অসম্ভৱ কাৰ্য্য কৰিবলৈ
চেষ্টা কৰা to attempt an
impossible feat.

টিপটাপ কথ্য অলপ কৈ অলপ
লুকাৱা কাৰ্য্য speaking out and

concealing a part of any
subject.

টিপটিপলী বি. টিপচী, এবিধ সৰু
চবাই a kind of small bird.

টিপমাৰ চকুৰ পতাবে ইঙ্গিত কৰ
to hint by winking the eye.

খন্তেকমান চকু মুদি চোপনি খা to
have a short nap. সক. ধা.

টিপিয়া। বি. টিপিয়া টিপি চকু
টিপিয়াই পৰস্পৰে মনৰ ভাব
বুজোৱা কাৰ্য্য।

টিপচী বি. এবিধ নিচেই সৰু মৃগা
বৰগীয়া চবাই a kind of very
small bird.

টিপনি বি. ভৰি বা হাতৰ আঙুলিৰে
অলপকৈ মৰা হেঁচা। টিপা pressing
with the fingers or toes.
ভৰিৰ আঙুলি হেঁচি লোৱা খোপনি
act of pressing the toes
down to prevent slipping.

টিপনী বি. টকা, কোনো পৃথিৰ অৰ্থ
বুজোৱা সংক্ষেপ ব্যাখ্যা a com-
mentary,

টিপা বি. আঙুলি বা হাতেৰে মৰা
চপা a squeeze, এবিধ নিচেই সৰু
মাটিৰ টেকেলি a small earthen
jar, আনৰ হতুৱাই আঙুলি বা
হাতেৰে পিটিকা to cause to be
rubbed or shampooed. টিপা
টিপি পৰস্পৰে টিপা কাৰ্য্য—বি.
টিপোঁতা। স্বী. টিপতী।

টিপ-টাপি ক্ৰি. বিণ. ভাৰ্জাৰ

পৰীক্ষা বা বিবেচনা কৰি considering the pros and cons.

টকাই বি. জুই ধৰিবৰ নিমিত্তে মাটি বা লো আদিৰে সাজি লোৱা জুহাল a portable fire place.

টিফিন বি. আবেলিৰ জলপান tiffin.

টিম্বক বিণ. চতুৰ, টেঙৰ sharp, intelligent.

টিৰিক অক. ধা. অলপ পৰিমাণে পাতলীয়া শোচ কৰ to void a very small quantity of loose stool.—টিৰিকা।

টিলখিলা অক. ধা. শাসন নথকাৰ বাবে মুকলি মূৰে ধেমালি কৰি ফুৰ to play or strut about without restraint বি. টিল-খিলাওঁতা। দ্বী. টিলখিলাতী।

টীলা বি. সৰু চাপৰ পৰ্বত a hillock.

টিলিং (অনু শব্দ) টিলিঙা বা ঘণ্টাৰ শব্দৰ নিচিনা মাত an imitative word to express the ringing sound of small bell.

টিলিকা বি. চুটি চাপৰ, বাঢ়িব নোৱৰা, সৰু stunted, dwarf, small. দ্বী. টিলিকী।

টিলিকি বি. বুঢ়া আৰু মাজৰ আঙুলি ঝঁহাই বা খুঁজাই কৰা শব্দ the snapping of the fingers.—ক্ৰি. টিলিকিয়াৰ, টিলিকিয়া।

টিলিঙা বি. ঘণ্টা a bell.

টিলো-টিলো বিণ. সৰু সৰু, আয়া-ভিয়া small, little (said of several children.)

টীকা বি. টিপনী, অৰ্থৰ সংক্ষেপ ব্যাখ্যা note or commentary. টীকাৰ টকা লিখোঁতা a commentator.

টুটলি বি. চৰাইৰ টোটোলা, মানুহৰ খোঁতোৰাৰ তলত ওলমি থকা হাল a fleshy protuberance under the chin.

টুক অক. ধা. কুট, একণ একণকৈ দাঁতেৰে ছিঙ to bite bit by bit.

টুকটাককৈ ক্ৰি. বিণ. নিচেই কম খৰচতে very thriftily.

টুকৰিয়া সৰু. ধা. আঙুলিৰে আঘাত কৰ, অলপকৈ কোনো কথা উল্লেখ কৰি মন বুজ to tap with the finger, to sound the mind of

টুকৰীয়া বি. টোকাৰী বজোৱা মানুহ a player on a tokari.

টুকা বিণ. কুণ মiserly.

টুকটাকি ক্ৰি. বিণ. একণিকৈ নাইকিয়া কৰি without leaving anything.

টুকুৰ টুকুৰ কৰে ক্ৰি. বিণ. লাহে লাহে slowly, gently.

টুকুৰা বি. সৰু খণ্ড, খুঁচুৰা a small

piece.—বিণ. টুকুৰা টুকুৰ। ক্রি.
বিণ. টুকুৰা-টুকুৰকৈ।

টুং সক. ধা. গছৰ পৰা ছিং to
pluck.

টুট অক. ধা. কম হ, কম পৰ, কম হ
to be less, to decrease.

টুটকীয়া বি. লগনীয়া, আগত নথকা
পোকৰ বেয়া কথা কোৱা back-
biting, লগনীয়া back-biter.
স্ত্রী. টুটকিনী, টুটকী। টুটকীয়ালি
টুটকাৰাৰ বড়াব।

টুটকীয়া নাৰড় বি. লগনীয়া মানুহ,
a slenderer, a backbiter.

টুটম বি. কমি যোৱা কাৰ্য্য de-
crease, টুটনি বি. কমি যোৱা অংশ
deficiency.—বিণ. কম কৰা
lessening.

টুটৰি লাগ শুকাই খীণাই যা to
turn pale and thin.

টুটী সক. ধা. কমা, তাকৰ কৰ, হ্ৰাস
কৰ to lessen, to decrease.—
বিণ. কম হোৱা decreased.

টুটটুনীয়া বিণ. টনটুনীয়া হৈ উথহি
বা ওফলি উঠা, ভিতৰে পূৰ হৈ ওখ
হৈ উঠা swollen out, disten-
ded.

টুনী বি. এবিধ সক চৰাই a kind
of small bird.

টুপ বি. ঘৰৰ হলনীয়া ঘৰ a gabled
roof, জাপিৰ মাজৰ খোল বা ওখ হৈ
থকা অংশ the prominent part

of a japi—সক. ধা. টুপা। বিণ.
টুপাল।

টুপ টুপীয়া বিণ. চিকণ, পুষ্ট, ভেজাল
having blood, not dry and
emaciated.

টুপলি বি. সক টোপোলা a small
bundle. টুপাই বুৰ মাৰ ঠাইতে
লুটি ধা অৰ্থাৎ সমূলি মিছা মাত to
deny wholesale.

টুপিয়া অক. ধা. এটোপা এটোপা
কৈ পৰ (বৰষুণ) to drip.

টুপী বি. মূৰৰ আবৰণ a hat, a
cap.

টুপুৰ কৰে ক্রি. বিণ. লঘু বস্তু পৰাব.
দৰে শব্দ কৰি, লাহেকৈ with
slight noise.

টুপুৰা বি. ঘূৰণীয়া round,
circular. স্ত্রী. টুপুৰী।

টুবুকা বিণ. সক আৰু ঘূৰণীয়া small
and round. স্ত্রী. টুবুকী। টুবুকা-
টুবুক সক সক আৰু ঘূৰণীয়া।

টুঅনি বি. নৈৰ ওখ বালি বা চাপৰি
a high-sand-bank.

টুল বি. বহা আসন stool.

টুলুঙা বিণ. অস্থিৰ, পাতল unsteady
fickle.

টেই-টুকি ক্রি. বিণ. টুকি টাকি,
অলপে নথকাটৈ without
leaving a jot.

টেটেটীয়া বিণ. টান আৰু কৰ্কশ
(মাত) harsh.

টেটলি বি. ম'হৰ মাত, সেই নিচিনা

বাকেদি ওলোবা যাত the bellowing of a buffalo or a similar sound.—অক ধা. টেঁটা হাঁহব দবে যাত। বেঁহোবা যাতেবে অনশ্রুতি প্রকাশ কব, অনিচ্ছা বা আপত্তি প্রকাশ কব to whine.

টেঁটু বি. কণ্ঠ, নেলু, ডিঙি the fore-part of the neck.

টেঁটেটেঁ। অক. ধা. হাইকী পাতি হাঁহব দবে শব্দ কব to quack as a duck. বি. টেঁটেটেঁটনি।

টেঁটুয়া বিণ. ডিঙিত ববকৈ আটি ধবা stiffly tight about the neck, গক আদি জন্মব ডিঙি উখহা বোগ anthrax.

টেঁয়া বি. পোনেই ওপজা লবাই কন্দাব নিচিনা শব্দ the cry of a newly born child.

টেঁক্ বি. নৈব মোচবষ মাজব সংকীর্ণ ওখ যাটি the middle of a bund of a river. অন্তরীপ a cape.

টেঁক্‌টেঁক্ বি. হাইকী পাতি হাঁহব ঘন ঘনকৈ মতা যাত an imitative word, used to express the sharp quacking of a duck, খবকৈ আক ডাঙব ডাঙবকৈ কোবা কথা sharp, quick and noisy speech. বি. টেঁক্‌টেঁকনি। অক. ধা. টেঁক্‌টেঁকা।

টেঁক্‌টেঁকীয়া বিণ. বোকা পানীবে গেলগেলীয়া, বোকা পানীযুক্ত full of mud, wet and muddy.

টেঁক্‌টেঁকী বাই বি. প্রগলভা ভিষোভা, a noisy woman.

টেঁকেলা বি. পিয়ন এবা দমবা a newly weaned male calf.

টেঁকেলা বি. রাজকীয় কার্য কথা সামান্য শ্রেণীর বিষয়া, দূত a peon, a messenger.

টেঁকেজি বি. ঘট, কলহতকৈ সৰু ডিঙি থকা মাটিৰ পাত্ৰ a small earthen jar with a neck.

টেঁকেজি দিয়া বি. জোবণ পিচ্ছাবৰ সময়ত দবা ঘবৰ পৰা কল্যা ঘবলৈ নিয়া কলহ।

টেঁকেজিয়া-লেং বি. সৰু ল'ৰা-ছোৱালীৰ পেট উখহি হোৱা হাগনি a kind of infantile diarrhoea.

টেঁজী বি. ভাড়াতিয়া সৰু মটৰ গাড়ী, taxi.

টেঁঙৰ বিণ. চোকা বুধিব চতুৰ, বুধিয়ক sharp, intelligent, ধূৰ্ড cunning. বি. বুধিয়ক, বব ধূৰ্ড মাহুহ an intelligent or cunning man. জী. টেঁঙৰী।

টেঁঙালি ধূৰ্ডালি।

টেঁঙা বিণ. অম্ল, মুখত চোকা লগা acid, sour, মনত দুখ দিয়ন্ত unpleasant—বি. টেঁঙা ফল acid fruit.—সক. ধা. মনত দুখ দে to cause displeasure. দাঁতত সিৰ-লিৰা to set the teeth on edge. অক. ধা. টেঁঙা দে, টেঁঙা লগা। টেঁঙা পানী বি. পিচ্ছব

দোষত পেটত হোবা টেঙা পানী বা
বন acidity of the stomach.

টেঙা মৰা এবিধ টেঙা শাক। টেঙা
মুৰি লঘোনৰ পৰা কথাবার্তা কব
নোৱৰা অৱস্থা fainting caused
by fasting,—বিণ. টেঙামুৰীয়া।

টেঙুচিয়া অক. ধা. খোৰা, পেঙুবিয়া
to limp, to walk lamely,—
ক্রি. বিণ. টেঙুচ্, টেঙুচকৈ
খোৰাই, লেকেচিয়াই, জপিয়াই
খোজ কাঢ়ি।

টেঙেচি, টেঙেচীয়া বিণ. অলপ
অলপ টেঙা slightly acid,
টেঙেচি টেঙা, টেঙেচি শাক
চাঙেৰি, অলপ টেঙা বন শাক।

টেটুকুটি বি. হাঁহি ভোলা কথা,
drollery.—বিণ. টেটুকুটীয়া

ধেমেলীয়া কথা কওঁতা মানুহ &
witty man.

টেটন, টেটোন বি. বঞ্চক, প্রতাবক
& knave, & villain.

টেটেৰা বিণ. ঋণোৰা, চেবেল
lean, emaciated. অক. ধা.

টেটেৰা পৰ, টেটেৰা লাগ।

টেন্ টেন্ বি. মাটিৰ ফটা পাত্ৰত
আখাত কৰিলে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ
—কদ. বি. টেনটেননি। অক. ধা.
টেনটেন। বিণ. টেনটেনীয়া
মাটিৰ ভগা পাত্ৰৰ দৰে শব্দ কৰা,
ভাল বা সফল হবৰ আশা নাইকিয়া
হোৱা hopeless.

টেনিচন (এলফ্ৰেদ) বি. জী উনবিংশ

শতিকাব ইংলণ্ডৰ এজন বোয়ালিক
কবি।

টেটন বিণ. টেটব cunning.

টেপৰ বি. এবিধ হাবিত হোৱা গছ
আৰু তাৰ ফল a kind of tree
and its fruit.

টেপটেপীয়া বিণ. বৰকৈ ভিতি
কোমল হোৱা soft or sticky
owing to being saturated,
অনর্থক বেহিকৈ কথা কোৱা
to speak much.—অক. ধা.

টেপটেপা।

টেপল বিণ. আঙুলিৰে টিপিলে খাল
হোৱা বা পোটোকা পৰা yielding
to pressure owing to soft-
ness.

টেপা বি. টিপা, হাত বা আঙুলিৰে
মৰা চেপা & squeeze, গৰাহ &
mouthful. টেপা কৰ আঙুলিৰে
চেপি ধৰি খাবলৈ লদা কৰ, টেপা
খা ভয়ত কোঁচ খা, টেপা হু থুলা
বা হেচা খাই চেপেটা হ, টেপা
আৰ হাতেৰে চেপ।

টেক্স বি. বাজস্ব, বাজনা, কৰ tax.

টেপা বিণ. বৰকৈ ভিতি কোমল
হোৱা saturated. টেপাটেপ
বিণ. বৰকৈ ভিতি, জোল-বোৱা।
ক্রি. বিণ. টেপাটেপে গৰাহে,
গৰাহে, লদালদে, সোপাসোপে
mouthful by mouthful.

টেপাই চেলাই বি. মিছাকৈয়ে বৰ

কথকী দেখুৱা কাৰ্য্য speaking nonsense.

টোপাইয়াৰ বেয়া কাম কৰি আছুৰা
উৰ to deceive by doing a
thing improperly.

টেগু বি. কচু বা আলুৰ সৰু মূল,
কঁঠালৰ মূচি a tuber, a small
jack fruit.

টেবিল বি. মেজ table.

টেমা বি. সাঁফৰ থকা কাঠ বা ধাতুৰ
পাত্ৰ a small pot with a
cover, সাঁফৰ দিয়া ভামোলৰ পাত্ৰ
a betelnut-box.

টেমি, টেমী বি. চুণ বখা সৰু টেমা
a lime pot.

টেমুনা, টেমেকা, বি. মেকণ, বাই
গাৰ পৰা ওলোৱা উঠা a small
protuberance.

টেৰ বিণ. বেকা। টেৰাটেৰি,
টেৰা-বেঁকা বিণ. বেকা-বেঁকি,
বহুত ভাঁজ থকা having many
curves, zigzag.

টেৰিমেৰি বিণ. অকোৱা পকোৱা
পাক চক্ৰ লগোৱা prevari-
cating.

টেকুৱা বিণ. কেঁবা (চকু) squint-
eyed.—ফি. বিণ. টেকুৱাকৈ।

টেবেটীয়া বিণ অলপ ভাঁজ লগা
slightly curved.

টোলাই বি. কোনো কথালৈ কাণ
কৰা কাৰ্য্য the act of paying

heed to a thing, ভান্ধব আৰু
উঠা (চকু)।

টেলিগ্ৰাফ বি. বিজুলিৰ সংকেতেৰে
সংবাদ প্ৰেৰণ, ভাৰ telegraph.

টেলিগ্ৰাম বি. তড়িত সংবাদ
telegram.

টেলিফোন বি. বিজুলিৰ সহায়েৰে
কথা কোৱা কাৰ্য্য telephone.

টেলিফোপ বি. দূৰবীক্ষণ যন্ত্ৰ।

টেলেকা বিণ. বৰকৈ মেল খাই থকা
large and prominent. জী.
টেলেকী।

টেলেন্ডু বি. দক্ষিণ ভাৰতৰ এজাতি
মামুহ আৰু তেওঁলোকৰ ভাষা a
south Indian tribe and their
language.

টেলেন্ডুনি বি. আহাৰ বা পিছল
খাই বাগৰি পৰা কাৰ্য্য, কোনো
বস্তুৰ আঘাত লাগি উফৰি পৰা
কাৰ্য্য the act of falling down
violently. ফি. টেলেন্ডুনি খা।

টেলেনা, টেলটেলীয়া বিণ. কোনো
বস্তু খাই পেট পূৰ হৈ উঠা, ওফলি
ডাঙৰ হোৱা distended or
bulged with food eaten.

টো গোটা বা নতঙা নিছিঙা বস্তু
বুজাবলৈ বিশেষ বা বিশেষণ শব্দ
পাছত থকা শব্দ a particle
placed after a noun or adject-
ive to denote a whole
thing, সংখ্যা শব্দৰ পাছত 'টা'

আক সক বা সুন্দর বস্তু বুঝাবলৈ 'টি'
বাৰহাৰ কৰা হয়।

টোঁটোলা, টোঁটালি বি. জন্তু
বা চৰাইয়ে আহাৰ ভৰাই ধোৱা
ডিম্বিৰ ভলৰ কোলোঙা the crop
or first stomach of birds
and animals.

টোঁৱা সক. ধা. মাৰিবলৈ দাং বা
পোনা, লক্ষ্য কৰ to aim.

টোঁৱাটুঁই বি. এজনে আনজনলৈ
অস্ত্ৰ পোনোৱা কাৰ্য্য act of
aiming weapons at each
other, অনেকবাৰ অস্ত্ৰ দঙা কাৰ্য্য
act of repeatedly taking
aim.

টোক সক. ধা. মছি শুকা, পানী
সোহা বস্তুৰে নীৰস কৰ, এটা
এটাকৈ শুকাই দিয়া to wipe off
dry, to cause to dry
with some absorbent sub-
stance, to pluck off all one
by one.

টোক সক. ধা. মনত বাধিবলৈ
চমুকৈ লিখি ৰাখ to note
down.

টোক্ টোক্ (অনুকাৰ শব্দ) অলপ
অলপ কৈ আঘাত কৰাত হোৱাৰ
দৰে শব্দ। অক. ধা. টোটোকা।
বি. টোকটোকনি।

টোকলী-কাকত বি. লেখা আধৰব
মহী টোকা বা শুকোৱা তুলা পাত
blotting paper.

টোকলী-পুখুৰী বি. অলপ পানী
থকা সক পুখুৰী a small pond.

টোকৰ বি. আঙুলিৰ মূৰেৰে কৰা
আঘাত a tap with the finger,
আঙুলিৰে টুকুৰিয়াই তেজ কটা
অস্ত্ৰ blood letting instru-
ment. ক্ৰি. টুকুৰিয়া।

টোকা বি. কোনো কথাৰ সংক্ষেপ
বিবৰণ, সংক্ষেপ কাকত a note, a
memorandum.

টোকাৰী বি. এবিধ আঙুলিৰে
টুকুৰিয়াই বজোৱা এডলীয়া শুণা
লগোৱা বাস্তৱ যন্ত্ৰ a single
stringed musical instru-
ment played with the
fingers, a kind of guitar.

টোকোন, টোকন বি. টাঙন,
আঘাত কৰা মাৰি a club, a
heavy stick.

টোকোনা বিণ. অতি দৰিদ্ৰ মানুহ,
অতি নিৰাশ্ৰয় লোক a very
poor man, one who lives by
drudgery. স্ত্ৰী. টোকলী।

টোকোৰা বি. এবিধ সক চৰাই a
variety of sparrow, এবিধ
বনৰীয়া আওকাঠি গছ a kind of
tree.

টোকোৰাপাৰা বি. নিচেই সক
আক সামান্য ঘৰ a small hut.

টোটক বি. আগত নথকা লোকৰ
অহিতে কোৱা কথা, লগনীয়া কথা
back biting, টোটক-আটক

ফাকি ফুকা, লগনীয়া বা মিছা কথা
কোবা ওপ, টোটেকালি 'নাৰদালি'
চোৰা।

টোটা বি. হিলৈত ভৰাবৰ কাৰণে
ভুলাপাতেৰে মেবাই বন্ধা কলাই
খাব আৰু গুলী a cartridge.

টোটোবা বিণ. শুকাই কেঁচ খোৱা
শুকাই সৰু হোৱা, সোপোবা
shrivelled up, contracted.

ক্ৰি. টোটোবাপৰ।

টোডবৰল বি. বজা আৰু বৰৰ বাজ-
লভাব অৰ্থসিচিব।

টোণ বি. কাঁবৰ চুঙা, কাঁবৰ যোনা
& quiver.

টোলা বি. মাহ খোৱা কাঠৰ পাত্ৰ
বিশেষ a long wicker recep-
tacle for fish.

টোপ বি. মাহ খুটিবলৈ বৰঞ্জীত
লগাই দিয়া আহাৰ bait for fish,
চবাই আদিৰ পোৱালিৰ আহাৰ
food given to young one's
of birds, টোপল আহাৰ ল,
আশা পালি থাক to take food,
as a bird, to wait in hopes.

টোপনি বি. নিদ্ৰা, ঘুমটি sleep,
বৰঞ্জী বোৱা কাৰ্য্য, মাহৰ কাৰণে
বৰঞ্জী পেলোৱা কাৰ্য্য angling,
act of letting down a baited
hook, টোপনি পাব, টোপনি
বা আশা পালি বৈ থাক to wait
in hope, টোপনি বন্ধ টোপনিৰ
পৰা বঞ্চিত হ, উজাগৰে থাক to

remain awake.—বিণ. টোপনি
বন্ধ।

টোপনি গধুৰা, টোপনি গধুৰা
টোপনি বহীয়া বি. সদায়
টোপনিয়াই থকা, বৰকৈ শোৱা
sleepy, drowsy.

টোপনিয়া অক. ধা. কলমটিয়া
টোপনিৰে আক্ৰান্ত হ to be
sleepy, to be drowsy.

টোপা বি. অলপীয়া, জুলীয়া বস্তু a
small quantity of liquid, a
drop অতি কম বা ভাল বস্তু
বুজাবলৈ 'টুপি' হয়। সৰু. ধা.
বৰঞ্জীত টোপ লগাই পানীত পেলা
to let down into water as
baited hook,—অক. ধা. আশা
দি কাল নিয়া take time by
holding out hope. টোপা-থহ
বি. গোটা ঘূৰনীয়া থহ a boil.

টোপা-টোপে, ক্ৰি. বিণ. এটোপা
এটোপাকৈ in continuous
drops.

টোপাল বি. গছৰ পাতৰ পৰা
এটোপা এটোপাকৈ সৰি পৰা নিয়ৰ
বা বৰষুণৰ পানী rain or dew
drops fallen from the leaves
of a tree.

টোপাল অক. ধা. আশা পালি থাক
to wait in hopes. টোপালি
পাব আশা কৰি কাল নিয়া to
wait in expectation.

টোপোবা, টোবোবা বি. থহৰ দৰে

হোবা উঠা, মেকণ & small protuberance, a tumor. সূতাভ লগা গাঁঠি & knot in a thread. টোপোলা বি. কাপোৰ বা পাতভ সামৰি বন্ধা বস্তু & bundle, a packet. পুৰুষাৰ, তেঁটি & present. ক্ৰি. বিণ. টোপোলা-টোপোলে, টোপোলা-টাপলি 'টালি-টোপোলা' চোৱা।

টোব্ টোব্ (অনুকাৰ শব্দ) বেং বা ধোঁৱা খোৱাৰ নিচিনা শব্দ an imitative word used to express the sound of the croaking of a frog or the gargling of a huka.—অক.ধা. টোবটোবা—বি. টোবটোবনি।

টোল বি. ঘৰ-বাৰী, ঘৰৰ চাৰিওফালৰ মাটি আৰু ঘৰ & compound, premises. সংস্কৃত পঢ়া-শালি Sanskrit teaching school.

টোল বিণ. পোন, সমান straight, even, level.

টোলোঠা বি. তাঁতৰ দীঘল সূতা বা কাপোৰ মেবোৱা গোটা কাঠ one of the beams of a native loom.

টোলোঠা-পকা বি. এবিধ বনৰীয়া গছৰ অলপ দীঘলীয়া গুটি & kind of wild berry.

টোহ্ টোহ্ (অনু. শব্দ) খঙেৰে মুখৰ ভিতৰতে কোৱা কথাৰ নিচিনা

শব্দ, মুখৰ ভিতৰতে কোৱা কথা an imitative word used to express the sound of mutterings. অক. ধা. টোহ্-টোহা—বি. টোহ্ টোহনি।

টৌ বি. এবিধ পিডলৰ পাক কৰা পাত্ৰ & brass cooking vessel.

টৌ-টৌৱা বিণ. অতি তপত very warm, very sunny.—ক্ৰি. বিণ.

টৌ-টৌ কৰে বৰ তপত বা গৰম ভাবে very warmly, in a very hot manner.

টুটুজি বি. বাচিয়াৰ এজন বাজনীতিজ।

ট্ৰাম বি. চহৰৰ অন্তৰ্ভাগত বা ওচৰত সাধাৰণ বাস্তাত 'লাইন'ৰ ওপৰত যি গাড়ী চলে।

ট্ৰেইন বি. বেলগাড়ী, train.

ঠ বি. ব্যঞ্জন বৰ্ণৰ দ্বাদশ আখৰ the twelfth letter of the consonants.

ঠক্ ঠক্ (অনু. শব্দ) কোনো টান বস্তুত আঘাত লাগিলে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ an imitative sound used to express the sound produced on striking a hard body. ঠক্ ঠক্ কৰে ক্ৰি. বিণ. গোটেইটো গা লবাই, দাঁতে দাঁতে

লাগি শব্দ উঠি যেনে—জাবত বা ভয়ত ঠক্ঠক্ কৰি কঁপিছে।

ঠগ বি. গঢ়, আকৃতি, সাদৃশ্য shape, form, semblance.

ঠগ বি. বঞ্চক, প্রভাবক, মিছলীয়া মানুহ a cheat, a liar.—সক. ধা. বঞ্চনা কৰ to cheat.—সক. ধা.

ঠগ কৰ, ঠগা কাকি দে, ছল কৰ to cheat, to deceive.—বি.

ঠগানি বঞ্চকৰ গুণ cheating.

ঠগৌতা বিণ. ঠগ কৰোতা a deceiver.

ঠগ ধৰ, ঠগ হৈ সক. ধা. নিজৰ বাস্তবিক গঢ় এৰি আন গঢ় ধৰ, ভেষ ধৰ to assume a particular form, to show pomp.

ঠগা বি. পুথি ধোৱা এঠেঙীয়া কাঠৰ আধাৰ a wooden stand with one leg for keeping books.

ঠগাবাটি বি. বানবাটি a cup with a foot.

ঠগি বি. কাঠৰ কবাই round wooden tray.

ঠগিত বিণ. ভাল ঠগ থকা, সুবনি handsome, well shaped.

ঠগুৱা বি. সুবনি handsome.

ঠঙনা বি. আঘাত, কোব, প্রহাৰ stroke, blow. ঠঙনা থা ক্ৰি. মাৰ থা, গোৰ থা to be beaten, to be kicked. বিণ. ঠঙনা

খোৱা।

ঠটা বিণ. উদং আৰু টান hard and bare.

ঠঠ্ ঝঠ্ বিণ. বিমিত হৈ, নিকণ্ডৰ, বিমোৰ dumb struck, dumb-founded,—ক্ৰি. ঠঠ্ ঝঠ্ থা।

ঠঠা বি. মাহৰ মূৰৰ হাড়যুক্ত তল ভাগ।

ঠন বি. জীপ পোৱা বা বস ধৰা অৱস্থা the state of being revived or regaining freshness.—ক্ৰি. ঠনঘৰ জীপ পা to be revived like a plant.

ঠনঠন্ ঠনৰ্ ঠনৰ্ (অনুকাৰ শব্দ) বি. কোনো চনকা বস্তু ভাজিলে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ—অক. ধা. ঠন-ঠনা—বি. ঠনঠননি—বিণ. ঠন-ঠনীয়া চনকা, চঞ্চলীয়া। বেগতে ভগা brittle.—ক্ৰি. বিণ. ঠনঠন কৰে।

ঠনঠন্ বিণ. অকামিলা, ঠনঠন্ মদন গোপাল অকামিলা মানুহ। ঠনৰাই, ঠনৰ কৰে, ঠনাভ কৈ ক্ৰি. বিণ. ঠনৰ-শব্দ কৰি।

ঠমক বি. বৈ বৈ বা লাহে লাহে ধোজ কাটি যোৱা, গম্ভীৰ গমন slow and steady motion, walk with measured steps. অক. ধা. ঠমক ধৰ।

ঠব বিণ. লৰাৰ চৰাব নোৱৰা হোৱা, ঠবঙা rendered stiff by want of motion, as a limb, মন বা শৰীৰৰ পীড়া বা বিকাৰৰ গতিকে

নিম্নাত বা লবচৰ কৰিব নোৱৰা
হোৱা, পোন আৰু ঠবঙা straight
and stiff.—ঠবলাগ—বিণ. ঠবঙা
ভিৰ নোলোৱা, দো নোখোৱা
stiff, not pliable.

ঠবম্বৰ বিণ. ঠবঙা হৈ মৰা প্ৰায়
হোৱা, মুচ্ছিত stunned, fainted,
—ক্ৰি. ঠবম্বৰ খ।

ঠবীয়া বিণ. ঠাৰি লগা, ঠাৰি থকা
having a stem.

ঠকৱা বি. কলাপাত বা ভামোল
আদিৰ পাতৰ মাজৰ ঠাৰি the
middle rib of a plaintain
leaf or other similar leaf.

ঠলঠল বি. ঠলৰ ঠলৰ, সৰু গোটা
বস্ত্ৰ ওপৰৰ পৰা গছৰ পাতত বা মাটি
আদিত ঘনে ঘনে পৰোতে হোৱাৰ
নিচিনা শব্দ—ক্ৰি. বিণ. ঠল ঠল
কৰে,—অক. ধা. ঠল ঠলা—বি.
ঠলঠলনি। বিণ. ঠলঠলীয়া পৰিলে
ঠল ঠল শব্দ কৰা গোট গোট
distinct.

ঠলৰ (অমুকাৰ শব্দ) এটা গুটি বা
তাৰ নিচিনা এটা পৰোতে হোৱাৰ
নিচিনা শব্দ a thud. ক্ৰি. বিণ.
ঠলৰাই, ঠলৰ কৰে।

ঠলামুৰি বি. হাতেৰে মূৰত কৰা
আঘাত a blow on the head
with the hand.—সক. ধা.

ঠলামুৰিয়া ঠলামুৰি মাৰ।

ঠহ বি. পঁচাত যাৱলৈ অসম্মতি,
বিক্ৰান্ত সবকোতে টান ধৰ reluc-

tance to go when ordered,
sticking to an aperture in
passing through it.—অক. ধা.
ঠহ্ ধৰ।

ঠহ্ ঠহ্ কৰে ক্ৰি. বিণ. খোঁচা বা
বিক্ৰান্ত দৰে বেদনা দি (ফুটাত খাটে)
giving a sharp pricking
pain. থকুৱাৰ দৰে greedily.—
অক. ধা. ঠহ্ ঠহা। বিণ. ঠহ্ ঠহীয়া
টান, চোকা, কষ্ট দিয়া।

ঠহৰ বি. হাঁচি মাৰোতে হোৱাৰ
নিচিনা শব্দ।—ক্ৰি. বিণ. ঠহৰাই,
ঠহৰ কৰে।

ঠহা বি. এবাৰত ঠোটেৰে নি গিলি
খোৱা খাদ্য a mouthful held in
a bird's bill.

ঠাই বি. থান, স্থান, মাটি a place,
পদ, বিষয় a situation.—বিণ.
ঠাইঠাই বেলেগ বেলেগ, থান থান
scattered, dispersed.—ক্ৰি.
বিণ. ঠাইতে ওচৰতে, থিতাতে,
ভেতিয়াই on the spot, near at
hand, ততালিকে immediately.

ঠাচকৰে ক্ৰি. বিণ. বৰ বলেৰে, বৰ
কোৰেৰে, ঠাচ শব্দ কৰি violent-
ly, with great force, with a
bursting noise.

ঠাকুৰ বি. বামুণ পুজনীয় লোক,
বান্ধনি বামুণ a Brahmin, a res-
pectable man, a cook. স্ত্ৰী.
ঠাকুৰাণী।

ঠাকুৰাণী বি. গোসাঁনী দেৱী a goddess.

ঠাকুৰীয়া বি. শত্ৰুদেৱৰ নাতি পুৰুষোত্তম ঠাকুৰৰ মতত প্ৰবৰ্ত্তা কিছুমান সত্ৰ আৰু সেইবিলাকৰ মহাপুৰুষীয়া শিষ্ট।

ঠাকুৰীয়া বি. চৌধাৰীৰ তলৰ দেৱালয়ৰ ধন ভোলা বিষয়া fiscal officer subordinate to the chaudhuri and whose duty is to collect the dues of a temple.

ঠাচ্. বি. আকৃতি, গঢ়, ৰূপ a form, a shape.

ঠাচা বি. ঢালি কোনো বস্তু কৰিবৰ নিমিত্তে যুগুত কৰা সেই বস্তুৰ আকৃতি a mould.

ঠাট বি. ঐশ্বৰ্য্য, প্ৰভাৱ, জাকজমক pomp, dignity, splendour, মানুহৰ জুম a crowd, সৈন্য army.

ঠাট-কটক বি. সেনা আৰু সেনাৰ লগত যোৱা মানুহৰ দল an army with the followers, ডাঙৰ লোকৰ লগত যোৱা মানুহৰ জুম a crowd of people following a great man.

ঠাট্টা বি. বিদ্ৰূপ, মন্তব্য taunt, joke.

ঠাঠ বি. জাক, সমূহ crowd.

ঠাঠুৰি নি. বেয়াটক কাম কৰি ভাওনা কৰা কাৰ্য্য the act of

deceiving by doing a work badly.

ঠান বি. গঢ়, সাদৃশ্য, প্ৰকাৰ shape, form, sort.

ঠান-ভান বি. অঙ্গি-ভঙ্গি gesture of the limbs.

ঠানুৱা বি. সুবনি, গঢ়িত well-formed, beautiful.

ঠাণুৱা গৌহাই বি. কুকুৰে ধোৱা গৌহাইৰ অন্য এটি নাম।

ঠানে ক্ৰি. বিণ. দৰে, প্ৰকাৰে in the manner, in the way.

ঠাম বি. ঠাই, ধাম place.

ঠাৰ বি. ইঙ্গিত, চিয়াৰ, পোনকৈ নকৈ প্ৰকাৰান্তৰে বুজোৱা কথা a hint a significant motion of a limb.

ঠাৰি বি. কোনো বস্তুৰ পাত, গুটি বা ফুল আদি যি অংশ ঘাই গছ বা গাভ লাগি থাকে a stem, হাতৰ ঠাৰি the fore-arm.

ঠাৰেঠাৰে ক্ৰি. বিণ. ইঙ্গিতেৰে by hints.

ঠাৰেঠাৰে ক্ৰি. বিণ. গুপ্ত অৱস্থাত in suppressed or unexplained condition.

ঠাল বি. গছৰ ডাল, শাখা a branch.

ঠালি, ঠালী, ঠালী বি. গছৰ সৰু ডাল a small branch or twig.

ঠাল বি. ঠাই place.—ক্ৰি. বিণ. ঠালতে থিতাতে।

ঠাৰৰ বিণ. নিশ্চয়, ঠিক, স্থিৰ
certain, settled, fixed.—বি.
নিশ্চয়তা, স্থিৰতা certainty.—
অক. ধা. স্থিৰ হৈ থাক, পবাস্ত
নোহোৱাকৈ থাক to remain
fixed in a position, to main-
tain one's ground in a posi-
tion, to maintain one's
ground in a battle. কুদ. বি.
ঠাৰবোতা—স্ত্ৰী. ঠাৰবতী ক্ৰি.
বিণ. ঠাৰবকৈ, ঠাৰেঠিকৈ
নিশ্চয়কৈ, স্থিৰৰূপে with certain-
ty,—সক. ধা. ঠাৰবা নিশ্চয় কৰ
to ascertain.

ঠাহ সক. ধা. হেঁচি সুমা, খুন্দি ভবা
to stuff, to ram down.—বি.
পাল মাৰি ধবা বেদনা, গজগজনি &
pinching pain. সক সককৈ
কুঁট, কঁচ to chip, to mince,—
বি. ঠাহোতা। স্ত্ৰী. ঠাইতী—ক্ৰি.
ঠাহ খা, ঠাহআৰ অলপ ঠাইতে
অধিক মানুহ বা বস্তু গোট খা to be
overcrowded.

ঠাহাবতুহৰ বি. কৰো নকৰো বা
যাম নেযাম কবা অৱস্থা hesita-
tion, অনিচ্ছা reluctance.

ঠিক বিণ. নিশ্চয় certain, হুবহু
স্বৰূপ, সত্য exact, true, উপযুক্ত
proper.—বি. নিশ্চয়তা, ঠিকনা.
উচিত সময় বা ঠাই certainty
proper time or place.—ক্ৰি.
বিণ. ঠিককৈ—বিণ. ঠিকঠাক। ক্ৰি.

বিণ. ঠিকঠাকে ঠিক সময় যতে
punctually,

ঠিকা বি. নিকপিত বেচৰ নিমিত্তে
নিকপিত সময়ৰ ভিতৰত কৰি
দিবলৈ লোৱা কাম work under-
taken for a definite
remuneration. contract.
ঠিকাদাৰ ঠিকা কাম কবাই
দিওঁতা a contractor. ঠিকাদাৰি
ঠিকাদাৰৰ কাম work of a
contractor.

ঠিলা বি. টান বস্তুৰে কবা সোপা,
ঠিহা a stopper. ঠিলামেলা বি.
চি চা আদিৰ ঠিলা উলিওৱা যন্ত্ৰন a
corkscrew.

ঠিহুঠিহা অক. ধা. অতিবিক্ত ভোজন
নাইবা শৌচ বন্ধ হোৱাৰ কাৰণে
পেটত বেদনা কৰ to feel pain
in the stomach from exces-
sive eating or constipation.
বি. ঠিহুঠিহনি।

ঠিহনি বি. নিসন্ধি কৰি ভবা অৱস্থা,
অলপ ঠাইত অধিক বস্তু জাপি
ধোৱা অৱস্থা the state of many
things being pressed into a
small space.

ঠিহা সক. ধা. অলপ ঠাইত অধিক
বস্তু হেঁচি সুমা, to stuff, পেটে
নধবাকৈ খা to eat to excess.—
বি. ঠিলা a stopper.

ঠিহিৰা বিণ. কঁটীয়া, বাঢ়িৰ বোৱৰা
dwarfed. স্ত্ৰী ঠিহিৰী।

ঠুঁটি বি. নিচেই শুবি বা শেষ ভাগ
the root or shooting part
of anything.—অক. ধা. **ঠুঁটিয়া**
অলপ আগ ওলা, গজালি ওলা,
পোখা যেল to shoot, to
sprout.

ঠুক্ সক. ধা. দূরব পৰা এটা বস্তু
দলিয়াই আন এটা বস্তুত লগা,
আঘাত কৰ to hit a thing
from a distance, to strike.

ঠুক্ঠুক্ কৰে ক্ৰি. বিণ. ঠক্ ঠক্
কৰে, চোৱা ।

ঠুকি, ঠুকি ঠুকি ক্ৰি. বিণ. নিচেই
সক কৈ, সক সক খণ্ড কৰি cutting
into small pieces.

ঠুঙৰি বি. এবিধ সক নেপালী দা
a kind of Nepalese knife.

ঠুন বি. সক কোমল ঠাৰি a tender
and small stem.—বিণ. **ঠুন-
ঠুনীয়া** ।

ঠুজুকা বিণ. চনকা, চঞ্চনীয়া, সহজে
ভগা brittle.

ঠুম্ বি. জন্তুৰ মূৰৰ খুন্দা, খুম striking
with the head or
butting by an animal.—ক্ৰি.
ঠুমমাৰ ।

ঠুমঠাম্ বিণ. অতিপাত, অতিশয়
excessive.

ঠুহা বি. বাঁহৰ কাঠীৰে কৰা মাছ ধৰা
এবিধ ঠুক আৰু দীঘল সঁজুলি a
kind of fish trap.

ঠেঙ বি. ছেও ধৰি মতা মাত a
drawl.

ঠেং বি. আঠ আৰু ভৰিব মাজৰ,
ভাগ, আঠৰ নাম ভাগ the leg.
ঠেংলাঙি থাক যাওঁ যাওঁ কৈ ইচ্ছুক
বা প্রস্তুত হৈ থাক to be ready
to go or start. **ঠেং** নচুৱা,
ঠেং জোকাৰ কোনো কাম নকৰি
বহি সময় কটোৱা to spend time
idly. **ঠেং** নামনি, **ঠেংপচা** বি.
ভৰি পধান, ভৰি পচা the foot of
a bed.

ঠেটু বি ভৰি বা হাতৰ গাঁঠি বা
জোৰা the joint of the hand
or foot.

ঠেটুৱা বি. জাৰত হাত, ভৰি অৱশ
বা ঠেৰেঙা হোৱা অৱস্থা numb-
ness of hand or foot from
cold—অক. ধা. **ঠেটুৱা** লাগ,
ঠেটুৱা ধৰ ।

ঠেক বিণ. সঙ্কীৰ্ণ, চেপ narrow,
contracted.—বি. কষ্ট, অত্যাৱ,
অনাটন distress, strait—অক.
ধা. উপস্থিত হ, খুন্দা খা to occur,
to encounter obstruction.—
অক. ধা. **ঠেকত পৰ** টানত বা
সঙ্কটত পৰ.—সক. ধা. **ঠেকত
পেলা** বিপদত পেলা ।

ঠেকা বি. কোনো বস্তু বাগৰি
নপৰিবলৈ হেলনীয়া কৈ লগোৱা
খুঁটা, ঢোকা a prop. ক্ৰি.
ঠেকা দে ।

ঠেকা বি. দুটা বস্তুৰে পৰস্পৰক কৰা
আঘাত the mutual striking
of two things.—সক. ধা. ওচৰ
চপা to bring near.—অক. ধা.

ঠেকা আ ধুন্দা ধা to clash.

ঠেকাঠেকি বিণ. লগালগি, হেঁচা-
হেঁচি, ক্ৰি. বিণ. ঠেকাঠেকিকৈ।

ঠেকাৰ বি. কষ্ট, যাভনা suffering.

ঠেকাৰ নেকাৰ নানা কষ্ট বা
যাভনা।

ঠেঙা বি. দীঘল পেণ্ট, পতলুন trousers,
pantaloons.

ঠেঙাল বিণ. ঠেং থকা having
legs.

ঠেঙুলি বি. মূলৰ পৰা ওলোৱা
ফেনা, গছৰ সৰু ডাল a small
tuber shooting out from
the main root, a small
twig.

ঠেন-মেঠেন বি. অনিচ্ছা ভাব, কৰোঁ
নকৰোঁ কৰা indecision.

ঠেৰু বি. ধৰিবৰ চল, কোনো বস্তু
ধৰিবৰ কাৰণে তাৰ লগাই দিয়া
খুটি a steam or a handle by
which a thing may be held.
আশ্ৰয়, অবলম্বন refuge,
support.

ঠেৰুছিগা বিণ. আশ্ৰয়হীন, উপা-
য়হীন helpless, destitute of
support.

ঠেৰেঙা বিণ. জীৱ নথকা বা টোঁচা
হোৱা গতিকে টান আৰু ঠবঙা

হোৱা, জাবত অৱশ হোৱা ren-
dered stiff or torpid by
death or cold. ক্ৰি. ঠেৰেঙা দে,
ঠেৰেঙা লাগ।

ঠেৰেহ অক. ধা. নপকি বা নিসিজি
টান বা গেঁঠেলা মাৰ to remain
unripe or uncooked. বিণ.
ঠেৰেহা নপকি বা নিসিজি টান হৈ
থকা। অক. ধা. ঠেৰেহামাৰ।

ঠেলা সক. ধা. হেঁচা, হেঁচি দূৰকৰ to
push. ঠেলা বি. হেঁচা a push.

সক. ধা. ঠেলামাৰ বিণ. ঠেলা-

ঠেলি এটাই আনটোক ঠেলা মৰা
কাৰ্য্য act of pushing each
other. বি. ঠেলোঁতা। দ্বী.

ঠেলন্তী।

ঠেলঠেলীয়া বিণ. ডাঙৰ আৰু বহুত
large and numerous.

ঠেৱা বি. কোৱা বা লিখা কথাৰ
ভাগ, হেদ a para.

ঠেহ বি. বোহ, বেজাৰ পাই মনে
মনে কৰা থং sullenness, অক.
ধা. ঠেহপাত, ঠেহথৰ থং কৰি
মনে মনে একো কাম কাৰ্য্য নকৰাকৈ
থাক। ঠেহলাগ বোহ লাগ।

ঠেহাঠেহি বিণ. হেঁচাহেঁচি crowd-
ed.

ঠেহাল বিণ. অলপ কথাতে ঠেহ থকা
sullen.

ঠেহেব বি. কোনো বস্তু কিছু কয়
জোৰেৰে ফুটোভে হোৱাৰ দৰে
শব্দ। অসন্তোষ প্ৰকাশ কৰি হঠাৎ

মতা মাত। ক্রি. বিণ. ঠেহেবাই
ঠেহেব কবে। ঠেহেবামার
গেহেবামার, কটু কথা ক।

ঠেহোব-নেহোব কবা ক্রি. পানী
লাগি জলাকলা হলে যি অবস্থা
প্রকাশ কবে, অসুয়া অপ্রীতি কবা,
হুখ-কটু কবা।

ঠৌটি বি. চবাইব মুখ, চক্ the
beak or bill of a bird. ঠৌটি
মুখ চেলেক অপ্রস্তুত হ, লাজত
পৰি মাতিব নোববা হ to be
struck dumb being put to
shame.

ঠৌটি কটা কাউবী বি. অনাবশ্যক
ভাবে কথাকৈ ফুবা লোক, লাজ-
পোরা বাকি a shameless
person with on unrestrained-
ed tongue.

ঠৌটি বি. চবাইব ঠৌটিব মাজত
সিমান বস্তু থবে সিমান বস্তু as
much as can be held in the
beak of a bird, নৈব কিল-
কুটায়া গবা a projecting por-
tion in the bank of a river.

ঠৌটি-মোজা বি উখনা-উখনি,
মৌখিক বিবাদ slight oral dis-
put, an altercation.

ঠোক অক. ধা. ওচৰ চাপ,
সোমাবলৈ আগবাঢ় to approach.

ঠোকমার, ঠোকামার অলপকৈ
দেখা দি গুচি যা to pay a short
visit and go away.

ঠোকোনা বি. হাতেবে লাহেকৈ
মৰা ঠেলা বা আঘাত a gentle
push or stroke with the
hand.

ঠোঙোনা বি. মুঠি a blow
struck on the cheek with
the fist.

ঠৌঠা-শাক বি. 'মবলীয়া শাক'
চৌরা।

ঠোলা বি. গছৰ পাত বা হাত
কোচাই মাজৰ ভাগ খালি কৰি
কবা পাত্ৰ a leaf or hand con-
tracted into a hollow, গছৰ
পাত, তুলাপাত আদি মেৰ খুৰাই
মুখলৈ বহল তললৈ জোড়াকৈ সজা
দীঘলীয়া পাত্ৰ। নাললগোরা
কোবোকা a ladle. অক. ধা.
ঠোলা পৰ।

ঠোহ-ঠোহনি 'টোহ-টোহনি'
চৌরা।

ঠৌ-ঠোরা বিণ. গোট গোট, কাৰো
গাত কেও নলগা, ভৰ্জবীয়া, dis-
tinct, separate, not sticky.
ঠৌৰা বি. 'ঠকৰা' চৌরা।

ড বাঞ্জনবর্ণের ত্রয়োদশ আখর the thirteenth letter of the consonants.

ডংডঙীয়া বি. ডাঙৰ দীঘল আৰু শকত (মানুহ) tall and strong.

ড'ব বি. অৰ্ধদণ্ড, জৰীমানা & fine, দণ্ড, শাস্তি punishment.—সক. ধা. দণ্ড কৰ to punish.

ড'বকাল বি. পোন, পোন আৰু ঠবড়া straight.

ড'বিক বি. এবিধ বনবীয়া চৰাই & kind of pheasant. দ্বী. ড'বিকী ড'বিকনা বি. এবিধ সৰু মাছ & kind of small fish.

ড'বিকা-উবহী এবিধ দীঘলীয়া উবহী। ড'বিকা লাউ এবিধ দীঘলীয়া লাউ।

ড'বিয়লি বি. নৈৰ এক তাঁজৰ পৰা আন এক তাঁজলৈ পোন ভাগ & straight portion of a river between two curves.

ড'বিয়লি বি. শাসন control, শাসন কৰোতা, দমাই বাৰ্থোতা one who controls or restrains.

ড'বোতা বি. দণ্ড কৰোতা a man who punishes. দ্বী. ড'বতী।

ড'হা বি. ডাঁহৰ চকুৰ বৰণৰ, অলপ পিঙ্গলীয়া (চকু) brownish, ড'হা চকু থকা (মানুহ) brown-eyed,

দ্বী. ডাঁহী ড'হা চকুৰা বি. ড'হা চকু থকা।

ডকুডকীয়া বি. একেবাৰে নতুন, সতেজ fresh তেজাল, তেজ থকা full of blood.

ডক হ'ত জাহাজ নিৰ্মাণ বা মেৰামত কৰা হয়।

ডক বি. নৃত্যৰ পিছত দেওধনী অচেতন হৈ পৰি থকা অবস্থা।

ডক-ধৰা পালি বি. যিজন পালিয়ে দেওধনীৰ মূৰটো কোলাত লৈ থাকে।

ডকড পৰা ক্ৰি. নৃত্যৰ পিছত দেওধনী অচেতন হৈ পৰি থকা।

ডকৰ, ডকৰা পৰ অক. ধা. অলপকৈ পক, পকিবলৈ ধৰ to begin to be ripe. অলপকৈ শুকা to be slightly or partly dry.—বিণ. ডকৰা আধাপকা, আধা শুকোৰা।

ডকা বি. নৈৰ তলৰ বালি চটত খুন্সি-খাই থল থল শব্দেৰে ওপৰলৈ উঠা পানী water rising up to a circle with a murmuring sound.

ডকা সক. ধা. আগলৈ খেদা, চলা to drive, as a horse, নিলায়ত কোনো বস্তু বা কোনো বস্তুৰ ব্যৱহাৰ বা বস্তু বিক্ৰি কৰা to cause to be sold by auction.

ডকা বি. গোট মৰা বস্তু বা তেজ

clot as of blood. অক. ধা. ভক।
যাব to clot.

ভক। বি. মাহ বা মঙহৰ ডাঙৰ টুকুৰা
a large piece of fish or flesh.

ভকাইতি বি. বলেৰে লোকৰ বস্ত
নিষ্ঠতা বা অপহৰণ কৰোঁতা, দস্যু &
robber, a free-booter.—সক.
ধা. ভকা ধৈ বলেৰে অপহৰণ কৰ to
rob. বি. ভকাইতি ভকাইতৰ কাৰ্য্য
বা বৃত্তি robbery.

ভকৈৰ নাথেন ব্ৰাউন বি. আমেৰিকাৰ
পৰা জলমলৈ অহা এজন বেপাৰী
মিছনাৰী। এওঁ অসমীয়া ভাষাৰ
বাকৰণ শ্ৰৱণ কৰিছিল।

ভকৈৰ মাইলছ ব্ৰন্সন খ্ৰীষ্টধৰ্ম্ম
প্ৰচাৰৰ বাবে অসমলৈ অহা বেপাৰী
মিছনাৰী। এওঁ অসমীয়া অভিধান
বচনা কৰিছিল।

ভগ্‌ভগ্‌ (অনুকাৰ শব্দ) সক ডিঙীয়া
পাত্ৰৰ পৰা পানী পৰোঁতে হোৱাৰ
নিচিনা শব্দ।

ভগ্‌ ডগী বি. এবিধ দীঘল গলৰ লোটা
a water vessel with a long
and narrow neck.

ভগ্‌ মগ বি. জকমক, লবি থকা দীপ্তি,
জলমল a sparkle, টলবল, অস্থিৰ
অবস্থা unsteadiness. অক. ধা.
ভগমগ। বি. ভগমগনি বিণ. ভগ-
মগীয়া জলমলীয়া sparkling.

ভগৰ বি. বাস্তব-যন্ত্ৰ বিশেষ।

ভগ্‌ৱা বিণ. অকলৈ থকা, ল'ৰা
জিৰোতা নথকা living alone.

having no wife and
children.

ভজন বি. ১২টা বস্ত dozen.

ভঠ্‌ ভঠা বি. হাতী খোঁচা পোন
জোড়া মাৰি an elephant goad.

ভট্‌ বিণ. দৃঢ়, আটল, টান firm,
tight, fixed.

ভট্‌ সক. ধা. দৃঢ় কৰ, সবল কৰ to
strengthen, ভট্‌ ক to warn.
—ক্ৰি. বিণ. ভট্‌হী।

ভন বি. খাটিত দৌবল হৈ কৰা কৃতি
a violent athletic exercise.

ভনিকনা 'ভনিকনা' চোৱা।

ভফলা বি. অসম দেশৰ একাতি
পৰ্বতীয়া মানুহ a hill tribe of
Assam.

ভবল বি. দুগুণ double, ভবল পইচা
a coin worth two pice.

ভবলকোৰ দকৈ মৰা কোৰ deep
hoeing.

ভবহা বিণ. ডাঠ বা শকত. মঙহাল
thick, stout, fleshy. স্ত্ৰী.
ডাবহী।

ভবা, ভবাইধৰ সক. ধা. ভললৈ হেঁচা
মাৰি ধৰ to press down.

ভবিয়া অক. ধা. ভামোল বা সেই
জাতিৰ আন গছৰ দৰে ফুল ধৰ to
put forth flowers, as a tree
of palm family.

ভবিয়া সক. ধা. ডাবি দি, বৰকৈ থা
বা তিবন্ধাৰ কৰ to reprove, to

rebuke. কুদ. বি. ডবিন্নাওঁতা।
 দ্বী. ডবিন্নাওঁতী।

ডুবুৰা বিণ. ডাব লগোৱা, ডাবৰ
 ভিতৰত জপাই থৈ থকা পৰা having
 folding handle, having the
 blade which folds into the
 handle. ডুবুৰা কটাৰী ডাব থকা
 কটাৰী।

ডম্বক বি. মাজ চিঞা আৰু চুই মূৰ
 ঘূৰণীয়া হালেৰে হোৱা এবিধ বাস্ত
 a kind of musical instru-
 ment, ডম্বকধৰ, সদাশিৱ
 Shiva.

ডৰ বি. ভ্ৰাস, ভয়, fear, অক. ধা.
 ডৰ, ডৰা ভয় কৰ to be afraid,
 কুদ. বি. ডৰোঁতা, ডৰাওঁতা দ্বী.
 ডৰোঁতী, ডৰাওঁতী।

ডৰখ বি. এবাল a tether.

ডৰা বি. মাটিৰ খণ্ড a small divi-
 sion of cultivated land—বিণ.
 ডৰাডৰ অনেক বণ্ড হোৱা divi-
 ded into small plots.—ক্রি.
 বিণ. ডৰাডৰে অনেক ডৰা কৰি, ই
 ডৰাৰ পাছত সি ডৰাকৈ।

ডৰি বি. ভয়, ডৰ fear.

ডৰুক বি. ভয়ানক subject to
 fear, timid.

ডৰুৱা সক. ধা. ভয় দেখা, ভয় থুৱা
 to put in fear.

ডল সক. ধা. জাঁতেৰে হৈছি ফাল to
 split by grinding in a mill,

as pulse, ডাল কাট to put off
 the branches. বি. ডলোতা।

ডলা বি. বাঁহৰ কাঠিৰে সজা এবিধ
 চেপেটা বহল ঘূৰণীয়া পাত্ৰ a bam-
 boo platter or tray,—সক. বা.
 আনৰ হতুৱাই জাঁতেৰে ফলা বা
 ডাল কটা। দ্বী. ডলাওঁতী।

ডলাৰ বগৰী ডলাৰ বগৰীৰ দৰে
 বাগৰি ফুৰা, ধান-খিত নথকা, বগ-
 বাৰী নথকা having no fixed
 abode, moving from place
 to place.

ডলীয়া বিণ. ডাল থকা having
 branches, ডালৰ নিচিনা গোটা
 having the form of a bar or
 stick.

ডলুৱা বিণ. গছত বা গছৰ ডালত
 থকা living on a tree ডালৰ,
 ডাল সম্পৰ্কীয় belonging to or
 connected with a branch.

ডহডহোৱা বিণ. স্থিৰ, অলৰ,
 নিশ্চিত firm, decided, estab-
 lished.

ডা.ডাঙৰীয়া বি. ডাঙৰীয়া সকলকে
 মুখ্য কৰি অসম বজাৰ আন আন
 বিষয়া সকল।

ডাইন বি. সোঁফাল right side.

ডাইনা-পালী বি. যি জনে দোহাৰত
 ওজাই লগাই দিয়া গীত গায় আৰু
 ওজাৰ পদ বিলাকৰ অৰ্থ ভাঙি দিয়ে
 (ওজাৰ সোঁহাতে থাকে) chorus

singer explaining the meaning of songs.

ডাইনী বি. ডাকিনী, বায়াবিনী, ছুতুনী witch.

ডাইল বিণ. বিষ ধকা, বিষাল poisonous, বব জলা বা চোকা very pungent.

ডাউক বি. এবিধ চবাই দ্বী. ডাউকী the moor hen or water hen.

ডাং বি. টান্নন, গোটা দীঘল মাৰি & bar, a thick stick or staff—
ডাং কটা লোকব যবব ছৰাৰ ডাং
কাটি ভিতৰলৈ সোমোৱা, দুই
wicked দ্বী. ডাংকাটী।

ডাংকোপ বি. 'ডাংকোপ' চোৱা।

ডাংঠেৰীয়া বিণ. চৰীয়া, মিহি
নোহোৱা coarse. ডাং বৰলা
বিয়াবাক নকবোৱা। ডাংমুঠীয়া
বিণ. ডঙুৱা, ল'ৰা-হোৱালী নথকা।

ডাঁৰ বি. বব দীঘল মাৰি & long
pole, নাল লগোৱা বঠা an oar
having a spliced handle,
কাপোৰ থবলৈ পথালিকৈ বন্ধা
মাৰি।

ডাঁৰ্ বি. আঠ পৰ বা বাঠি পলৰ
পৰিমাণৰ কাল, দিন বাতিৰ বাঠি
ভাগৰ এভাগ one sixtieth
part of a day and night, 24
minutes.

ডাঁৰ সক. ধা. দণ্ড বৰূপে ধন ল,
ডাঁৰ ল to fine.—কুদ. বি. ডাঁৰণ

ডাঁৰ লোৱা কাৰ্য act of
fining.

ডাঁৰ পৰ বি. সময় নিৰ্ণয় কৰা যন্ত্ৰ
an instrument for measuring
time, a clock.

ডাঁৰা বি. ধাৰা, পানী বোৱা বাট,
সুঁতি & channel.

ডাঁৰি বি. বৰলী বোৱা দীঘল মাৰি
& fishing rod.

ডাঁৰিকী বি. গহব গুটি পৰা, পাড
কটা আদি কাম কৰিবলৈ লোৱা
দীঘল মাৰি & long pole.

ডাঁহ বি. জন্তুক কামুৰি ভেজ ধোৱা
এবিধ ডাঙৰ মাৰি & gad fly.

ডাঁহী বি. এবিধ বব ডাঙৰ খঙাল
ফেটা সাপ & kind of very
poisonous snake.

ডাঁহেকিয়া, ডাঁহেচিয়া বিণ. পুৰঠ
হোৱা, পকিব লগা হোৱা begin-
ning to ripen.

ডাক বি. পুৰণিকালৰ এজন জানী
মাহুহ, তেওঁ বচনা কৰা বচন
বিলাকক ডাক চৰিত্ত, ডাকৰ বচন
বা ডাক ভণিভা বোলে।

ডাক বি. চিঠি আদি এঠাইৰ পৰা
আন ঠাইলৈ অনা-নিয়াৰ উপায়
mail post, দুবৰ ঠাইলৈ যাওঁতে
সলনি কৰি কৰি ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ
বেলেগ বেলেগ ঠাইত বধা বাহন,
ভেনে বাহন বধা বব relay of
horses etc., a place where
such relays are kept. ডাক-

যব চিঠি আদি য'ব পৰা আইন
ঠাইলৈ পঠোৱা হয় আৰু য'ব পৰা
স্থানীয় চিঠি বিলোৱা হয় post
office. ডাক-গাৰী ডাক জনা নিয়া
কৰা গাৰী mail trains, mail
coach. ডাক-বঙলা ভ্ৰমণকাৰী
সকলৰ থাকিবৰ সুবিধাৰ কাৰণে
বাস্তাব ওচৰত ঠায়ে ঠায়ে কৰি
থোৱা ঘৰ & Dak-bungalow.
ডাক-খেলা বি. এবিধ ডাচৰ খেল
& a kind of game at cards.

ডাক সৰু. ধা. কামুৰি বা শুঙেৰে
বিন্ধি বিৰ লগা sting or bite,
চোকা বস্তুৰ দৰে ছালত বোবোৰা
আৰু বেদনা জন্মা (চূণ আদিত
খাটে) to carrode.

ডাক বি. মতা কুকুৰাৰ মাত the
crowing of a cock, চিৰ'বি
মতা মাত a loud sound or
voice.—অক. ধা. মতা কুকুৰাৰ
দৰে মাত to cry out, চিৰ'বি
মাত to call loudly. ডাক দ্বি
মতা কুকুৰাৰ দৰে মাত to crow,
চিৰ'বি আহিবলৈ ক to call
loudly.

ডাক সৰু. ধা. বিলায়-ডাক to
auction.

ডাকুৰা বি. মৈৰ মাজত পখালিকৈ
দিয়া হুচটা কলা বাঁহ, যাব ওপৰত
মানুহ উঠি বৈ দিয়ে।

ডাকল বিণ. ভয়ানক, ভয় লগা, ধ্বংস
কাৰী terrible, very destruc-

tive, বৰকৈ জলা blazing as
fire.

ডাকদ্বালা বি. এটা ডাক ঘৰৰ পৰা
আন এটা ডাক ঘৰলৈ চিঠি আদি বৈ
নিয়া মানুহ, হৰকদা & mail-
carrier, postman.

ডাকার্ণৱ বি. নেপালত পোৱা ডাক
মহদীয় এধন পুথি।

ডাকিনী বি. ডাইনী, এবিধ ভূতুনি
& a kind of female evil spirit.

ডাকু বিণ. বৰ হুঙ unruly, বই মত,
বশ নোহোৱা unruly, self-
willed.

ডাকুৰ বি. চুকী হাগলীৰ ভিত্তিত
পখালিকৈ আৰি দিয়া মাৰি।

ডাক্তৰ বি. বিলাতী পদ্বতিৰ
চিকিৎসক doctor, পাণ্ডিত্যসূচক
উপাধি বিশেষ doctorate, ডাক্তৰ
খানা ডাক্তৰে চিকিৎসা কৰা ঠাই
dispensary. ডাক্তৰি ডাক্তৰ
ব্যৱসায় বা বিজ্ঞা medical
science, medical profession.

ডাগ বি. চেক, spot.

ডাগি বি. মানুহৰ শ্ৰেণী বা খেল,
& a class of man.

ডাগি মানুহ বি. অসৎ কাম কৰোতা
লোক. শঠ, notorious person.

ডাঙৰ বিণ. বৃহৎ, বৃহৎ আকাৰৰ big
large, দীৰ্ঘলবহল spacious,
বোটা fat, শ্ৰেষ্ঠ superior, great
ধ্ৰুৱল violent, বয়সীয়া grown
up, দায়িত্বপূৰ্ণ responsible, ওক

serious.—বি. শ্ৰেষ্ঠ মানুহ an elderly or respectable person. ভাঙৰ দীঘল বয়স হোৱা, ভাঙৰ হোৱা big, grown up. ভাঙৰ পিতা কেঠা। ভাঙৰ মাই দেই।

ভাঙবি বি. ধানৰ বহুত মুঠি গোটাই বন্ধা ভাঙৰ মুঠা a large sheaf of paddy. ভাঙবি কাপোৰ বৰ কাপোৰ a coarse thick cloth used as a wrapper. ভাঙবি সূতা চৰীয়া সূতা coarse thread.

ভাঙবীয়া বি. মানুহবান মানুহ, বৰলোক a respectable man, a noble man.—স্ত্ৰী. ভাঙবীয়াণী।

ভাঙা বি. দুৰ্নাম, বদনাম evil reputation.

ভাঙোপ বি. বৰ কথা, গুণ, নিজক ভাঙৰ বুজাবলৈ গল্প মাৰি কোৱা কথা a boast, brag.

ভাঙি ক্ৰি. বিণ. ভাঠকৈ, দৃঢ়ভাবে gravely, seriously, বলেৰে with force.

ভাঠ বিণ. ঘন, পাতল বা সেবেঙা নোহোৱা thick, dense, শকত, দৃঢ় strong, firm.—ক্ৰি. বিণ. ভাঠকৈ।

ভাঠা বি. শাকৰ মটহাল ঠাৰি the pithy stalk of vegetable, এবিধ শাক a kind of vegetable, চেৰেকী লেটাই আদিৰ নাল

the rod on which the reel revolves.

ভাঠি ক্ৰি. বিণ. 'ভাঠি' চোৱা। অক. ধা. ভাঠি ক দৃঢ় বা নিশ্চয়কণে ক to speak firmly or emphatically.

ভাঠিৰা বিণ. সাহিয়াল, মন বা বুকু ডাট fearless, courageous. ভাঠি বি. ধোঁতোৰা আৰু গালত গজা নোম beard, whiskers.

ভাঙি (পু. অ.) বিণ. দৃঢ়।

ভাঙি (পু. অ.) বিণ. দৃঢ়।

ভাঙে বি. ইটালীৰ প্ৰথিতযশা কবি। এওঁৰ বিখ্যাত কাব্যখন হৈছে 'ডিভাইন কমেডি (Divina Comedia)।

ভাঙলী বি. ডফলা জাতিৰ তিবোতা, চুটি চাপৰ পুষ্ঠ অথচ আটিল (তিবোতাৰ বিশেষণ) a Daffle woman, short but strong and stout.

ভাৰ বি. কুমলীয়া নাৰিকল a green cocoanut.

ভাৰ বি. মোকোটাই কটাৰী সুমাই ধোৱা নাল a folding handle. ভাৰ কটাৰী নালত মোকোটাই সুমাই ধোৱা কটাৰী a knife which folds up. ভাৰ-কাট প্ৰতিজ্ঞা কৰ to take a vow.

ভাৰব বি. এবিধ মুখ ধোৱা আৰু পিক পেলোৱা পাত্ৰ kind of spittoon.

ভাৰবি বি. পেৰি বস লোৰা
 কুঁহিয়াবৰ জাবৰ the refuse of
 pressed sugarcane.

ভাৰি বি. খঙেৰে দেখুৱা ভয়, ঋ
 প্রকাশ menace, threat.—সক.

হা. ভাৰি দি খঙেৰে ভয় দেখা, ঋ

কৰ to threaten, to reprove.

ভাৰি হাৰ ভেকাহি হাৰ to utter
 angry words.

ভাৰি, ভাৰ বি. ভাল বা ভামোল
 জাতিৰ গছৰ ফুলৰ ধোপা the
 calyx or spathe of betel-
 nut, palm tree, etc. অক. হা.

ভাৰি ছেল।

ভায়েলা বি. গ্ৰীক সকলৰ বিশ্বাসত
 ঠাই পোৱা এজনী দেৱী।

ভায়েলিৰা বি. হাৰকিউলিছৰ পত্নী।

ভাৰ্ভাইন বি. এজন ইংৰাজ
 বৈজ্ঞানিক। এওঁ ক্ৰম বিকাশৰ তথ্য
 (Theory of Evolution)
 আবিষ্কাৰ কৰে।

ভাল বি. গছৰ ঠাল a branch, a
 bough.—উপ শব্দ. গোটা আৰু
 দীঘল বস্তুবোৰলৈ বিশেষ্য আৰু
 বিশেষণ শব্দৰ পাছত ব্যৱহাৰ কৰা
 শব্দ যেনে 'বাহি ভাল'। অন্য
 আকৃতিৰ বস্তু বুজোৱা শব্দৰ লগ
 লাগিলে ডাক নিশা বা তুচ্ছ কৰা
 বুজায় যেনে—মাগুহ ভাল, পাঁচ
 ভাল টকা a particle used after
 a noun or an adjective to
 denote a long or slender

thing, when added to a
 noun signifying a thing of
 any other kind or share, it
 conveys a sense of ridicule.

ভালচেলি বি. এবিধ গছৰ সোৱাদ
 আৰু জলা হাল cinnamon.

ভালচোৰ বি. ডাঙৰ চোৰ।

ভাল জোৰা দি, ভাল পাত জোৰ
 দি ক্ৰি, মনেৰে সাজ, নোহোৱাক
 হোৱা বুলি ক to fabricate, to
 produce from imagination.

ভালডঙৰা বিণ. নিচেই অকল
 শৰীয়া, ভাৰ্য্যা পুত্ৰ বন্ধু বান্ধব কেও
 নথকা quite alone, having
 neither family nor friends.

ভালডলীয়া বিণ. পাতল, জেল-
 জেলীয়া having a thin
 texture.

ভাল-দুৰিজ বিণ. একেবাৰে দৰিজ,
 অতি দুখীয়া entirely destitute.

ভাল শলিয়া বি. 'শলিয়া' চোৱা।

ভালি বি. সৰু ভাল, ঠালি a small
 branch.

ভালি বি. এপাচি বা এখবাহি শাক,
 ফল, ফুল আদি a basket full of
 vegetables, etc.

ভালি খবাহি বি. খুৰা লগোৱা
 খবাহি a kind of open bamboo
 basket with a foot.

ভালিম বি এবিধ ফল আৰু তাৰ
 গছ the pomegranate tree
 and its fruit.

ভালিমা বি. পকা ভালিমব গাটব
বিচিনা বঙা আক প্রায় সুবর্ণীয়া
আকৃতিৰ এবিধ বাথব a kind of
precious stone.

ভালিমা বি. বেভবকৰাব 'জয়বতী'
নাটকৰ এটি কাল্পনিক চৰিত্ৰ।

ভালে-মূলে ক্রি. বিণ. সম্পূৰ্ণৰূপে,
সমূলে wholly, entirely.

ভাৱৰ বি. মেঘ a cloud.—অক. ধা.
মেঘ হ, মেঘেৰে আকাশ ঢাক to be
cloudy. বিণ. ভাৱবীয়া ভাৱব
বা মেঘেৰে ঢকা, বৰষুণ হোৱা
rainy, cloudy. বি. মেঘেৰে ঢকা
বা বৰষুণ হোৱা বতৰ cloudy or
rainy weather.

ভাইন (পু. অ.) 'ডাইন' চোৱা,
the right.

ডিক সক. ধা. পোন আঁক দি to
mark with lines. to rule.
ডিকনী আঁক টনাড বাৰহুত
কাপ বিশেষ an instrument
used in drawing lines.

ডিক্রি বি. দেৱানী মোকদ্দমাত
বাদীয়ে জয় হোৱা হুকুম decree.
ডিক্রিআৰ ডিক্রিমতে টকা আদি
পাবলগীয়া, মানুহ a decree-hol-
der. ডিক্রিআৰি ডিক্রিমতে
পাওনি টকা আদি আদায় কৰিবলৈ
আদালতৰ পৰা জাৰি হোৱা হুকুম
execution of decree.

ডিম্বা, ডিম্বাৰ বি. এবিধ মাছ ধৰা
বতন a kind of fish trap.—

বিণ. ডিম্ববীয়া উৰহি ঢোল যেন
হোৱা।

ডিম্বি বি. চালনী বোৱা খবচি the
coarse part of any powdered
substance, which remains
on the sieve.

ডিম্বা বি. পান্ঠৈ নাও a boat.

ডিম্বি বি. গল, মূৰ আৰু গাৰ মাজৰ
চিঞা ভাগ the neck.—বিণ.
ডিম্বীয়া ডিম্বিলৈকে তল যোৱা,
ডিম্বিলৈকে ওখ neck-deep,
reaching the neck. ডিম্বি-
চেপ চিঞা ডিম্বিয়ুক narrow.
necked.

ডিচ্‌মিচ্‌ বাতিল, নামজুৰ।

ডিচেখৰ বি. ইংৰাজী বছৰৰ ১২শ
মাহ।

ডিঠক বি. চকুৰে দেখি থকা অৱস্থা,
চেতন অৱস্থা the waking state
as opposed to that of drea-
ming.

ডিণ্ডিম বি. ঢোল a drum.

ডেপুটি উচ্চ পদস্থ সহকাৰী বিষয়া,
deputy.

ডিপো বি. ভড়াল, য'ত মাল জৰা
আদি থাকে।

ডিম্বক বি. এবিধ বনবীয়া গছ আৰু
তাৰ ফল the fig tree and its
fruit, ইয়াৰ বহুবিধ আছে যেনে—
যজ ডিম্বক, থহটা ডিম্বক, মৌ ডিম্বক
ইত্যাদি।

ভিলা বি. কণী, ডিম্ব egg, কলাফুল the calf of the leg.

ভিলাই বি. দীঘলে ২২ই ইঞ্চি আৰু বহলে ১৭ই ইঞ্চি ছোখৰ কাগজ paper of demy size.

ভিলাক, ভিলাকি বি. আজ্ঞা নবনা বভাৰ obstinacy. বিণ. ভিলাকী।

ভিলাচা বি. কাচাৰ জিলাৰ আদিম নিবাসী জাতি।

ভিষ বি. কণী egg. কোনো ঘূৰণীয়া বস্তু a ball. ভিষকোৰ কণীৰ ভঁড়াল, মাইকী জন্তুৰ সন্তান উৎপাদক ভিষৰ জোলোঙা the ovary. ভিষাকৃতি হৈ মূৰ চেপ মাছ ডাঙৰ, কণীৰ নিচিনা oval.

ভিৰা বিণ. অকল, আনৰ লগত মিহলি নোহোৱা single, separate, unmixed, যোৰ নথকা without a mate, পোৱালী নোহোৱা (মাইকী জন্তু) having no offspring.

ভিৰাইকৈ ক্ৰি.বিণ. অতিবৰ্জিত কৰি, বঢ়াই, পৰিমাণতকৈ অধিক ৰূপে in an exaggerated manner.

ভিল বি. কলিজা the heart, কলডিল the spadix of a plantain tree.

ভিলা বি. কঁঠালৰ বা গোম্বানৰ মাজৰ দীঘলীয়া শাহটে the spike to which the seed of jack-fruit or the grains of maize etc., adhere, চকৰি ঘূৰা হাবি

an axle, নাঙলৰ ঠৈ the shaft of plough, আয়ৰ ভিতৰৰ টান গুটি the stone of a mango.

ভিলাম্বাৰি নাঙলৰ ঠৈ a plough shaft, গাড়ীৰ বিলা লগোৱা হাবি an axle.

ভুকলি বি. ধাহৰ সৰু পাচি বা ডুলি a small bomboo basket.

ভুখৰি 'ভোখৰ' চোৱা।

ভুখৰীয়া বিণ. গুড়ি নকৰা, মিহি নোহোৱা not reduced to powder, coarse.

ভুগি বি. ধান চাউল আদি ধোৱা সৰু পাচি a small basket for grain.

ভুগি ডাইমা বি. তবলা আৰু তবলাৰে সৈতে বাঁও হাতেৰে বজোৱা বাদ্য a pair of drums played jointly in Indian music.

ভুৰ্ অক. ধা. বুৰ, খা পানীৰ ভললৈ যা to sink, to be drowned, নষ্ট হা, নাইকিয়া হ to be ruined to cease to live or exist.—
ভুৰ খা ভল যা, বুৰ খা to be under water. ভুৰমাৰ বুৰমাৰ to dive.—বিণ. ভুৰভুৰীয়া কাণ বা বুৰলৈকে পূৰ full to the brim.—বি. ভুৰল—সক. ধা. ভুৰা পানীৰ ভল কৰা to cause to be drowned, ধ্বংস কৰা, নাইকিয়া

কৰা to ruin.—বি. ডুবাওঁতা।

দ্বী. ডুবাডী।

ডুবি বি. কূট, নৈ বা বিলৰ বৰ দ ঠাই
the deepest part of a river
or lake.

ডুঅুনী-কেটী বি. একাতি মুগা
বৰগীয়া ফেটা সাপ a variety of
cobra.

ডুৰি বি. ঠেক কাপোৰেৰে মেবাই
কোনো কাপোৰৰ দাঁতিত বা
সিয়নিত লগোৱা জৰী a slender
cord covered with cloth and
sewed on a border or seam
of a garment.

ডুলি বি. ধান আদি ৰখা বৰ ওখ
ডাঙৰ পাচি a large basket for
storing grain in.—বিণ. ডুলি
পেটী বৰ পেটা, পেটাল big-
bellied. দ্বী. ডুলি-পেটী।

ডে বি. আধা পোৰা হ to be half-
burnt.—সক. ধা. ডেৱা আধা
পোৰা কৰ to overheat, to
overcook.

ডে অক. ধা. ওপৰেদি যা, চেবা,
পাৰ হৈ যা to step over, to
cross.

ডেউকা বি. ডোকা, চবাইৰ বাহ the
wing of a bird.

ডেঙ বি. জাঁপ, ওপৰলৈ উবাই
এঠাইৰ পৰা আন ঠাইলৈ কৰা গতি
a leap, a jump.—অক. ধা. ডেঙ
দে, ডেঙ মাৰ জঁপিয়া, জাঁপ মাৰ

to leap.—অক. ধা. ডেঙ পাৰ
আগ পাহ হুণ্টাকৈ কাম কৰা,
ওফলি হুৰ, উদ্বত হ, অহিব হ to
act rashly, to be restless.—
দেঙ পৰা বিণ. উদ্বত, আগ-পাচ
নেচাই কাম কৰা rash, unruly.
বি. দেঙপাৰনি। দেঙতা চেবাই
যাওঁতা one who steps over,
দ্বী. ডেৱতী।

ডেঙলা বি. মানুহে ডেই যাব পৰা
কিন্তু গক ছাগলীয়ে চেবাই যাব
নোৱৰা ছবাৰ মুখত দিয়া চাপৰ বেৰ
a low fence or wall erected
at a gate which a man
can pass over but cattle
cannot.

ডেক্‌ডেকীয়া বিণ. শোনেই হোৱা,
একেবাৰে কেঁচা (যা বা আঘাত)
fresh (said of wound).—ফ্রি.
বিণ. ডেক্‌ডেক্‌ কৰে।

ডেকা বিণ. যুবা young.—বি. যুবা
পুৰুষ a young man, কোনো এক
বিশেষ বংশৰ সন্তান a descen-
dant of a respectable family.
ডেকাকাল যৌৱন youth, the
early part of life, ডেকা-দেঙ
হিন্দুৰ ডাঙৰ মানুহৰ ডেকাক মতা
মাত। ডেকা-ৰজা যুবৰাজ a
prince. ডেকাট বি. কৰাটী
দেশীয় এজন দাৰ্শনিক। ডেকালি
ডেকাৰ মতাৰ প্ৰকাশ কৰা কাৰ্য্য
youthful act. ডেকা কঢ়ে

যোৱা ডেকা বয়সতে মৰা
যোগ্য।

ডেকুব বি. জড়ব ভৰিড বান্ধি দিয়া
চুটি এবাল জৰী a short tether
fastened on a leg of an
animal.

ডেকেৰী বিণ. যুবতী কাল পোৱা,
young. বি. গাভৰু হোৱালী a
young woman.

ডেকেৰুৱা বিণ. ডেকা বয়স পোৱা,
উৰিব পৰা young, able to fly,
কিছু ডাঙৰ হোৱা somewhat
grown up, ডেকা ওকণী a full
grown louse.

ডেগ বি. এবিধ পেট বহল ডিঙি চুটি
পাত্ৰ, মটীয়া a kind of vessel
or jar.

ডেগ্ অক. ধা. ডেই যা, ওপৰেদি
পাৰ হৈ যা to step over.

ডেগী বি. হাতীৰ পাছ ভৰিত মৰা
ফইৰ বান্ধ।

ডেঙৰ বি. ডাকুৰ, কলগ্ৰহ 'ডাকুৰ'
চোৱা।

ডেচ্ যতিচিহ্ন বিশেষ dash.

ডেডনি, ডেডনি বি. ডেডোৱা কাৰ্খা
অক. ধা. ডেডা, ডেড়া চিংকাৰ
কৰ, কঠি বা বেদনা পাই চিঞিব,
আৰ্জনাৎ কৰ to groan or
scream loudly. ডেডাউবি
ডাঙৰ কৈ মৰা গৰ্জন বা চিঞিব,
উচ্চ শব্দ a loud growl or

scream, a roaring noise. অক.
ধা. ডেডা-উবিয়া।

ডেটি বি. কোনো সংখ্যা বা পৰিমাণ
পূৰ হৈ বাঢ়ি থকা ভাগ, আদিকা
surplus, excess. বিণ. ডেবীয়া।

ডেবেৰা বি. আহোম ৰাজ্যৰ এজন
বিষয়া।

ডেমাক বি. কথা নুশুনো বা হুকুম
নমনা গুণ বা স্বভাৱ obstinacy.
বিণ. ডেমাকী। বি. ডেমাকি।

ডেম্ ডেউক্, ডেম্ ভৌকা বি.
এবিধ চৈচুকত হোৱা সৰু গছ a
kind of herb.

ডেমি আদালতত দৰ্খাস্ত লিখা
কাগজ demy.

ডেম্ ডেমীয়া বিণ. বসাল, শুকান
নোহোৱা, কেঁচা suppy, not
dry.

ডেম্‌হ অক. ধা. পৈণত হ, বৃদ্ধ হ,
পকিবৰ সময় হ to be about to
mature.—বিণ. ডেম্‌হা, ডেম্‌-
হীয়া পৈণত mature.

ডেৰ্ বিণ. এক আৰু আধা one
and a half.

ডেৰা 'ডেড়া' চোৱা।

ডেৰা বি. তন্তু, অস্থায়ী প্ৰবসুৱা ঘৰ
a tent, a temporary dwelling
place.

ডেৰাল্লক বি. পাবসুৰ এজন বজা।

ডেৱা বি. এটা মাহ মৰা যতন a
fish trap.

ডেৱা বি. কঠাল জাতিৰ এবিধ গছ

ডাঙৰ গছ a kind of tree.
ডেৱা-ছালি ডেৱা গছৰ ছাল,
ইয়াক ডামোলৰ লগত বা ডামোলৰ
অভাৱত থাক।

ডোং বি. সৰু খাল a small hole
on the ground, কলপটুৱাৰ
খোল।

ডোৱাৰ বি. নৈয়ে এবি যোৱা
পানী থকা সুঁতি and old chanel
of a river containing stag-
nant water. ডোঁৱাৰ জৰী
উভৰ দীঘল সুতাৰ মূৰ দুটা টোলো-
ঠাত বান্ধি ৰখা জৰী, সেই জৰী উভৰ
মূৰৰ শলিত লগাই টোলোঠাত
বান্ধে the rope by which the
ends of the warp are tied on
the beam. অক. বা. ডোঁৱাৰ
বান্ধ।

ডোক সৰু. ধা. ডলা আদিত লৈ
জোকাৰি জোকাৰি মিহি ভাগৰ পৰা
যোটা ভাগ বেলেগ কৰ to sepa-
rate the coarse from the
fine part by shaking on a
platter.

ডোকমোকালি বি. পুৱাৰ অলপ
এন্ধাৰ অলপ পোহৰ অৱস্থা, দোক-
মোকালি the twilight of
early dawn. ডোকমোকা অলপ
এন্ধাৰ অলপ পোহৰ obscure
hazy.

ডোখৰ, ডখৰ বি. খণ্ড, অংশ, টুকুৰা
সৰু বস্তু বজাৰলৈ ভুখৰি হয় a

piece.—বিণ. ডোখৰ ডোখৰ
অনেক খণ্ড কৰা divided or
broken into pieces. ক্ৰি. বিণ
ডোখৰ ডোখৰকৈ।

ডোঙা বি. সৰু খালত থকা অলপীয়া
পানী a small pool of water,
কল পটুৱাৰ খোল a vessel made
of the sheath of a plantain
tree. ডোঙাডুঙি অনেক ডোঙা
many pools of water.—ক্ৰি.
বিণ. ডোঙাডোঙে অনেক ডোঙা
পাতি in many pools.

ডোজা (পু. অ.) বি. জাপ, ডেৰ
leap.

ডোঠুৰ বিণ. কঠুৰা, টান harsh,
insistent.

ডোৰা বি. বৰ দ পানী থকা ঠাই a
sheet of deep standing
water, যাটিৰ ডৰা বা খণ্ড a plot
or compartment of land.

ডোৰোলা এনেও হয়। ডোৰোলা-
ডোৰোল বিণ. ডৰাডৰ, অনেক
ভাগ কৰা divided into many
patches or plots.

ডোৰোলা ডোৰোলে ক্ৰি. বিণ.
এডোৰোলাৰ পাছত আন ডোৰো-
লাকৈ, অনেক ডোৰোলাকৰি plot
after plot or in many plots.

ডোম বি. অলপৰ মাহ মাৰি উপজীয়া
কৰা এক জাতি a fisherman. স্ত্ৰী.
ডুমুনী। ডোম-চোৰ অৰ্থাৎ
চোৰ। ডোম চোৰাত একাতি

চোবাত। ডোমজব হুদিনব পাহত
এদিন উঠা অব। ডোমব টেকী
বি. চুটি-চাপব মানুহ, a short
statured person. ডোমালী বিণ.
ডোম সম্বন্ধীয়, ডোমব pertaining
to Domes.

ডোব (পু. অ.) বি. জবী, বন্ধন &
string, bondage.

ডোবা বি. কাপোৰ ফাটি সূতা
ওলোৰা ভাগ a shred of torn
cloth. ডোৰাকালি ফাটি ছিটা
ছিটা হৈ জবীৰ নিচিনা হোৱা
কাপোৰ a cloth torn to
shreds.

ডোল বি. জবী, বটিয়া, ওণ &
string, a rope. অক. ধা. ওলমি
লবি চৰি থাক to be suspended.

ডোলা সক. ধা. ডোল লগা, জবীৰে
বান্ধ to tie with a cord.

ডৌকা বি. 'ডেউকা' চোৱা।

ডৌলা বি. এবিধ কাণত পিন্ধা
অলংকাৰ a kind of ear-orna-
ment.

ডাইডেন বি. ইংৰাজ কবি আৰু
নাট্যকাৰ।

ডাম বি. ঢোল, পানী বখা ডাঙৰ
পাত্ৰ।

ডিল কুচকাৱাজ, কচবৎ।

ডেম বি. নৰ্কা।

—o—

৬

৬ ব্যঞ্জন বৰ্ণৰ চতুৰ্থ আখৰ the
fourteenth letter of the
consonants.

টহা মোহা বিণ. চাহি মুহি খোৱা,
অভ্যাচাৰী ruining, oppressing.

ট বি. মাটিৰ সীমা boundary দাগ,
বেলেগে কোষা একখণ্ড মাটি a plot
of land measured and bound-
ed separately, বৰষুণৰ পানীৰ
পৰিমাণ a measure of rainfall.

টক বি. ভোক বা পিয়াহৰ দ্বাৰা
অভিভূত হৈ হোৱা মুৰ্ছা, তাপৰ পৰা
হোৱা মুৰ্ছা a swoon brought
on by hunger or thirst &
heat, fainting caused by
fatigue. টক্ টুট অভিযম চিহ্নিত
হ, বিহ্বল হ to be very much
tired or exhausted.

টক বি. ঢোলৰ শব্দৰ দৰে ববকৈ
ওলোৱা সম্বাদ, বোটি a rumour.
অক. ধা. টক উঠ, টক কুট ববকৈ
সম্বাদ ওলা to be noised abroad.

টক্‌টক্‌ (অনুকাৰ শব্দ) সক ভিত্তিৰে
পাত্ৰৰ পৰা পানী ওলোৱাৰ নিচিনা
শব্দ an imitative sound used
to express that of water,
pouring out of a narrow-
necked vessel. বি. টক্‌টক্‌—
অক. ধা. টক্‌টকা—ক্ৰি. বিণ.
টক্‌টক্‌ কৰে।

চকচকী লোটা, চগচগী-লোটা
এবিধ স্ক ডিটীয়া লোটা।

চকা বি. চাপব, মেলা হাতেবে কবা
আঘাত a slap.

চকা-চমকা, চকা-চমকা বিণ. মেঘব
পৰা অলপ ওলায়েই মাৰ যোৱা
breaking out through the
cloud and disappearing
again as sunshine.

চকা-ডিঙৰা, চকা-ডিঙৰীয়া বি.
জন্তুৰ পেট উৰুহা বোগ a disease
of cattle in which the belly
is swollen.

চকিয়া স্ক. ধা. চকা মাৰ, গাত চাপব
মাৰ to strike with the open
hand.

চকুৱা, চকুৱা বি. বাঁহ আৰু তামোল
জাতিৰ গছৰ বোখা the sheath
of the betel nut tree etc.

চক্ক বি. বিলাস, ধেমালি pleasure,
mirth হলনা, প্রতাবণা deceit,
fraud.

চং ভজী, ফেচন।

চক্ক বিণ. বিলাসপ্ৰিয়, ওখ ডাঙৰ
কিন্তু কাষিলা নোহোৱা, ঢিলা fond
of pleasure, stout but weak,
easy going, বসাল কিন্তু সোৱাদ
নথকা tasteless.

চক্কি বি. কঁকালত পিন্ধা কাপোৰ,
চুৰিয়া loin-cloth.

চক্কীয়া বিণ. গোটেই মুকলি কোনো

আৰ বেব নথকা wide open, খুলি,
বেয়া (কপাল) ill, as fortune.

চপলা বি. ডিবোতাই দম্ব কৰোতে
চুয়ো হাত মেলি নিজৰ কৰঙনৰ
ওপৰত মৰা চাপব। ক্ৰি. চপলা
পিট, চপলা মাৰ, চপলিয়া।

চপলীয়া অক. ধা. জঁপিয়াই লবি ফুৰ,
চাপলি মেল to run about, as
an animal.

চৰা বি. চাকৰ, কাঠৰে সজা মাটিত
পতা আসন a mat.

চৰাই মৰাই পৰ দুখ বা ভাগবৰ
গতিকে চৰা বা মাটিত য়েৰখাই,
বাগবি বা কাতি হৈ পৰ to drop
or lie down with fatigue.

চৰা-খাব বি. তেল লোণ একো
নিদিয়াকৈ শুদা খাব দি বন্ধা আঞ্জা
food seasoned with alkali
only.

চৰা-চাপব বি. বৰ বলৰে মৰা
চাপব বা চকা a violent slap.

চৰা-জখোন বি. একোকে নেখাই
কৰা উপবাস, কঠোৰ উপবাস a
rigid fast, abstinence from
every sort of food and
drink.

চৰিয়া বি. 'শলিয়া' চোৱা। চৰিয়া
ৰাজ বিণ. শলিয়াৰ নিচিনা চেষ্টা
very cunning.

চৰীয়া বিণ. ডাঙৰ মিহি নোহোৱা
coarse, as thread or cloth.

চল্ বি. দল, জাক, সমূহ & flock,
& multitude.

চল্ অক. ধা. হল, হলি বা to
incline, to lean.

চল বাবিয়া কালত নদীৰ পানী বৃদ্ধি।

চল্‌কুচিয়া অক. ধা. মৰিবলৈ ধৰা
প্রাণীৰ দৰে কাতি হৈ পৰি খবকৈ
উশাহ ল, কাপ কাপ কৰ to roll
and gasp for breath like an
animal about to die.

চল্‌চলিয়া বিণ. অলি বা জিলিকি
ধকা burning, glaring.

চলং পলং বি. টলং ভটং, অস্থিৰ,
ধবক ববক rolling or rocking
as of boat, & sense of
inability to stand erect
owing to weakness.

চলা সক. ধা. হলা, এচলীয়া কৰ,
কাতি কৰ to cause to incline,
ভৰি কাটি মাটিত পেলা to fell as
& tree,—বি. চলাওঁতা। জী.
চলাঁতী। চলা বিছনা বহিবলৈ
মাটিত পাৰি দিয়া বহল বিছনা &
wide cloth spread on the
ground to sit on.

চলিয়া অক. ধা. চাল ল lean to
one side.

চলুৱা বিণ. সাঁচত চালি গঢ়া, লা
cast, founded, চালি পাৱ
গঢ়োতা & founder.

টাঁচ (অল্প. শব্দ.) হঠাৎ গধুৰ বস্তু

মাটিত পৰিলে হোৱাৰ বিচিনা শব্দ।

—ক্রি. বিণ. টাঁচ কৰে।

টাঁহি টুঁহি ক্রি. বিণ. টানি-আঁহি
by drawing and pulling.

টাঁহিমুহি ক্রি. বিণ. একেবাৰে
নাইকিয়া কৰি, ভাঙি-ছিঙি totally
running or laying waste,
বলেবে আক হলেবে by force
and fraud.

ঢাক বি. এবিধ ডাঙৰ ঢোল & kind
of large drum.

ঢাক সক. ধা. আচ্ছাদন কৰ, লুকা,
আঁৰ কৰ to cover, to hide, to
screen. ঢাক-খা আচ্ছাদিত হ,
আঁৰ হ। ঢাকল, ঢাকলী বি.
আচ্ছাদন, সাঁকৰ & lid, a cover.

ঢাক ঢুক বি. কথাৰ টিপটাপ,
লুকালুকি।

ঢাকলি বি. কাঁকি, প্রবঞ্চনা।

ঢাকা বি. পূৰ্ব বঙ্গদেশৰ ৰাজধানী,
capital of the East Bengal.

ঢাকুৰ সক. ধা. বৰকৈ কন্দা, বুকুত
চপৰিয়া to cry very loudly, to
beat on the breast.

ঢাচা বি. কথা বা কাৰ্য্যৰ ছেও বা গঢ়
mode of speaking or doing
& a thing.

ঢাটু কপাল বি. দুৰ্‌কপাল ill luck.

ঢাণ্ডী বিণ. থকুৱা বাহসী greedy.

ঢাপ বি. বাৰীৰ চাৰিওফালে মাটিৰে
কৰা গড় an embankment or
wall of earth.—বিণ. ঢাপত

পৰ্জা এনেই গজা বা হোৱা, বিলজীয়া
বোহোৱা।

চাপৰ বি. নাৰ আদিৰ হৈ বা ঢাকনি
the root or cover of a boat.

চাপলি বি. চেকুৰ, ভক্তৰ লব the
running of an animal.—অক.

বা. চাপলি হেল to run fast,
as an animal.

চাপলি, চাপলিকা বি. খেৰেৰে কৰা
ঢাকনী a screen covering of
coarse grass.

চাপলিকা বি. চাপৰ পৰ্বত a low
hill, a hillock.

চামা বি. ঢোলৰ আকৃতিৰ পিপা
a barrel.

চামাধৰা ক্ৰি. বাৰ্ধ সিদ্ধিৰ বাবে
হীনাত্মক ভাবে চা মানুহক
ভোষাযোদ কৰা।

চাৰি বি. চটাই চৰা, বাঁহৰ কাঠিৰ
আসন a bamboomat. চাৰিপাটী
বি. খৰা, যাৰ ওপৰত শোৱা যায়
a bed.

চাল বি. অস্ত্ৰাঘাত বোধ কৰাৰ বাবে
সৈনিকে লোৱা চাল, লোহা, কাঠ
আদিৰে নিৰ্মিত ফলক।

চাল লক. বা. বাক, লালীকৈ তললৈ
পেলা to pour out, গলোৱা ধাতু
গাঁচত বাকি গঢ় to mould.

চাল বি. খেলৰ গুটি বুলোৱা মাটিত
আঁকি লোৱা বা কাপোৰ আদিত
চিন কিলোৱা দৰ সমূহ a board

for a game, এবাৰৰ সম্পূৰ্ণ খেল a
complete play.

চাল বি. পোন, কাল, দিশ direc-
tion, side, tendency. চাল থা
কাতি হ to lean. চাল ল কোনো
এক বিশেষ দিশলৈ গতি কৰ to
incline or move towards a
particular direction.—ক্ৰি.
বিণ. চালে ফালে, পোনে in the
direction of.

চালাই ধাতু ইত্যাদি লগাই সাঁচাত
চালি প্ৰস্তুত কৰা।

চালাই-বিছনা বি. বহল কৰি,
বহুতে একে লগে শুব পৰাকৈ পৰা
বিছনা।

চালী বি. চাল লৈ যুজোতা soldier
armed with a shield.

চালুৱা বিণ. আদ ৰত্নৰা alloyed,
লোকৰ লগত মিলিব নোৱৰা, অজীণ
পাতেকী unable to live in
harmony with others.

চিপ বি. মাটিৰ হাঁফলু a mound of
earth.

চিপিং চিপিং, চিপ্লিং চিপ্লিং
উশাহ লওঁতে বুকু লৰাত যেন লৰ
বুজোৱা মাত an express the
palpitation of the heart.

চিৰা অক. বা. কম পৰ, শায় কাট
to become mild, to be slow.

চিমিক্ চামাক্ বি. অলপকৈ অলিয়েই
আকৌ সন্মৰ ৰোজা glimmering

or flickering, as light or fire.

ডিম্বিক-ডিম্বিক ক্রি. বিণ. অতি কম পৰিমাণে, অতি দুৰ্বল বা ধীবে ধীবে in very faint manner.

ডিল, ডিলা বিণ. উজ্জ্বল, সহজ easy, কোমল soft, লাগি নধৰা loose. অক. ধা. কম্ভ to abate.—সক. ধা. শিথিল কৰ to make loose.

ডিলা-সোলকা, ডিলা-সোলোকা নিচেই ডিলা বা লোলা very loose or slack.

ডুক অক. ধা. প্ৰবেশ কৰ, সোম্ভা to enter.—অক. ধা. প্ৰবেশ কৰা, সুমোৰা to be entered.

ডুকা অক. ধা. অন্ত হ, নাইকিয়া হ, শেষ হ to be exhausted, to come to an end, মৰ to die.—সক. ধা. অন্তকৰ, নাইকিয়া কৰ, শেষ কৰ to exhaust, to finish. ঢুকি পা হাতেৰে লগ পা to reach by the hand. বুজি পা to understand.

ডুল অক. ধা. আগফালৰ পৰা, পাচ ফাললৈ আৰু পাচ ফালৰ পৰা আগ ফাললৈ গা সঞ্চালিত কৰ, বা লৰা to rock the body to and fro. বি. ঢুলন, ঢুলনি।

ডুলডুলীয়া বিণ. শোকেৰে চকুলো ভৰি থকা, কান্দো কান্দো হৈ থকা full of tears, ready to shed tears.

ডুলী সক. ধা. লাহে লাহে চোৰেৰেৰে বিচ, চোৰেৰেৰে বা দে to fan mildly with a chowry.

ডুলীয়া বি. ঢোল বজোৱা বাহু & drummer. দ্বী. ডুলীয়া দ্বী।

ডুলীয়া মুখটি বি. গভীৰ টোপনি।

ডেংডেঙীয়া বি. পনীয়া, বহুত পানী থকা watery. ক্রি. বিণ. ডেংডেং কৰে।

ডেংক বি. দোলাৰ দুই মূৰত থিয়কৈ লগোৱা কেকোৰা বা ঘোৰ খোৱা ধাতুৰ মাৰি one of the two crooked metallic rods attached to each end of dola, এবিধ দলনিত চৰা চৰাই a kind of water bird.

ডেঁকী বি. ধান বনা আৰু শস্য খুন্দা পৰিষ্কাৰ কৰা কাঠৰ বতন a pedal for cleaning or pounding rice etc., ডেঁকী খোৱা বি. ডেঁকীত খুন্দিবলৈ লগোৱা কাঠৰ সজুলি a pedal tooth. ডেঁকাৰি ডেঁকাৰে খুন্দা বা পৰিষ্কাৰ কৰ।

ডেঁকীয়া বি. হিবলী পাতেৰে এবিধ বন a species of fern used as a pot-herb.—বিণ. ডেঁকীয়া গভীয়া গাত ডেঁকীয়াৰ পাতেৰ নিচিনা আঁচ থকা এবিধ ডাঙৰ বাঘ a species of large tiger.

ডেঁকীয়াল বি. আহোম বজাৰ দিনৰ এমেল মানুহ, a class of people

in the days of the Ahom kings.

টেকীয়াল ফুকন বি. উক্ত খেলব
খাই বিবয়া, the chief officer of
the dhekiyal clan.

টেকীয়াল বি. টেকীবে খান বনা
বব a shed where a pedal is
worked.—বিণ. টেকী খাল
টোকা অ'ব ত'ব বটলি খোৰা,
মাগি খুজি খোৰা living by
begging. টেকী সাপ বি. এজাতি
টেকীৰ নিচিনা বব ডাঙৰ আৰু
দীঘল সাপ the python.

টেকেৰ বি. উগাৰ আহোঁতে হোৱাৰ
নিচিনা শব্দ a soundlike that
produced by belching.

টেকেৰী বি. আহোম বজাই কামৰূপ
অধিকাৰ কৰাৰ পাছত উজনিৰ
মানুহে কামৰূপৰ মানুহবিলাকক
টেকেৰী বুলিছিল an inhabitant
of Kamrup (used in ridicule.)

টেকেৰীয়া, টেকেৰুৱা বি. ফুট
নথকা কঠাল a jack fruit
having no pulp.

টেটে বিণ. হুট, ধুট wicked,
cunning.

টেঁৰা বি. ডাঙৰ পেট থকা এল-
হুৰা মানুহ a pot-bellied or
a fat lazy man. জী. টেঁৰী এবিধ
পানীত চৰা চৰাই a pelican.

ঢেঙ্ক বি. সুৰ ধৰি পুৰি পঢ়া বা গীত
গোৱা বাগিনী।

ঢেঙ্কে (অনুকাৰ শব্দ) উক্ত
হাঁহিৰ দৰে শব্দ an imitative
sound used to express that
of loud laughter.—বি. ঢেঙ্ক-
ঢেঙ্কনি ঢেঙ্ক ঢেঙ্ক কৰি হাঁহা কাৰ্য্য।
অৰু. ধা. ঢেঙ্কেকা।

ঢেঙ্কুৰা বি. মতা কুকুৰ male dog,
জী ঢেঙ্কুৰী।

ঢেঙ্কুৰা কুকুৰে বাট এৰি নিদিয়া
বিণ. অতিকৈ জুকলা হোৱা, মাধাবণ
মানুহেও লাই পোৱা অৱস্থা।

ঢেঙা বিণ. পনীয়া, ঢেং ঢেঙীয়া
watery,

ঢেঙাকাৰ বিণ. উৰ্দ্ধহি বব ডাঙৰ
হোৱা very much swollen or
inflated.

ঢেপ্‌ঢেপ্‌ (অনুকাৰ শব্দ) ভালকৈ
পাগ হুঠা মাটিৰ পাত্ৰৰ শব্দ, সোপোকা
an imitative sound used to
express that of a half-backed
earthen pot when struck.

ঢেপ্‌ঢেপীয়া বিণ. ঢেপা, পাগত
টান নোহোৱা ভালকৈ নবজা।

ঢেপা বিণ. কনকনীয়া নোহোৱা,
ভালকৈ পাগত হুঠা half-backed,
ঢিলা flaccid, পেঁতা pale.

ঢেপেৰা বিণ. বাহুৰা, ধাৰ নথকা
blunt.

ঢেপেজা বিণ. বৰ বহল (পাত আদি)
very wide or broad, as a
leaf.

ঢেঙ্কি বি. বৰ্জিতা জিবোতা বিয়া

নকবাকৈ ভাৰ্গ্যাকৰূপে বখা ত্ৰিবোতা
(সাধাবণতে বিধবা) a kept
woman, a widow kept as
a wife.

ঢেব্ বিণ. অনেক, বহুত, প্রচুৰ
much, many, abundant.

ঢেবা সক. বহুত গোটা বা আৰ্জ,
সবহকৈ সচা to earn in heap
to accumulate

ঢেবাইমেবাই পৰা ক্ৰি. অতি ক্লান্ত
হোৱা।

ঢেবোঢেব বিণ. অপৰ্যাপ্ত, অনেক
sufficient.

ঢেকুৱা বি. এবিধ মূল্য জাতিৰ শাক
a kind of pot herb.

ঢেকুৱাৰ ঠাৰি সিজোৱা ক্ৰি. নিষ্ফল
যত্ন কৰা।

ঢেবেক (অনুকাৰ শব্দ) ডাঙৰকৈ
হোৱা চেবেক শব্দ an imitative
word used to express a
violent bursting noise.

ঢেবেকনি বি. বজ্জণাতৰ শব্দ, বিজুলী
যৰাৰ পাচত আকাশত হোৱা শব্দ
a clap of thunder.

ঢেল বি. চকুৰ মণিৰচাৰিওফালৰ বগা
অংশ the white portion of the
eye round the pupil. বিণ. ঢেল
ঢেলীয়া নিস্তেজ, ডেজ নাইকিয়া
pale-coloured. ঢেল ওপঙা দি
যৰাৰ নিচিনা হৈ পানীত উঠা বা
ওপঙা।

ঢেলা বিণ. পেতা, নিস্তেজ pale.

ববয়ুণৰ পাহত ব'দ নোলোৱাকৈ
থকা cloudy. ঢেলা চকুৱা বগা
ভাগ বৰকৈ ওলোৱা চকু থকা
having the white of the eye
large.

ঢেলুকা-ঢেলুক বি. মৰিবৰ সময়ত
চকুৰ লুটিয়ালুটি robbing of the
eye.

ঢেহকা বিণ. ঢিলা flaccid.

ঢোঁৰা-কোৱা বি. এবিধ ডাঙৰ,
কাউৰী চৰাইৰ মতা the raven,
the rook. দ্বী. ঢোঁৰা কাউৰী।

ঢোঁৰা সাপ বি. এবিধ বিষ নথকা
সাপ a kind of snake.

ঢোঁৰা সাপৰ ফোকেনিৱে সাব
বি. ক্ৰমতাহীন মামুহৰ ক্ৰমত
প্ৰদৰ্শন।

ঢোঁহা সক. ধা. আঁত নিবিচবাকৈ
এঠাইত ধৰি টানি উলিৱা to
draw out in a disorderly
manner. ঢোঁহা, ঢোঁহোৱা আঁত
নিবিচবাকৈ টনাত আউল লগা
entangled. ঢোঁহোৱা মোঁহোৱা
বিণ. বিখুন্ডল, আউল-লগা
disordered, tangled. বি.
বিমোহ হোৱা অবস্থা perplex-
ity.—ক্ৰি. বিণ. ঢোঁহোৱা-
মোঁহোৱাকৈ।

ঢোক সক. ধা. এবাৰ এবাৰকৈ বৈ
বৈ পনীয়া বস্ত্ৰ গিল to drink
draught after draught.

ঢোক, ঢোকা বি. একে বাৰতে

বিষাদ দ্রব্য বস্তু গিলা যায় a draught of liquid. ক্রি. বিণ. টোকা-টোকে এটোকাৰ পাহত এটোকা।

টোকা বি. সন্দেহ, আশঙ্কা doubt, hesitation.

টোকা বি. কোনো বস্তুক কাৰ্তিহে নপৰাকৈ বাধিবলৈ লগোৱা বাঁহ আদিৰ ঠেকা a prop, আশ্রয়, সহায় refuge, support, বাঁৰী ভিৰোভাত a চাপি থকা মানুহ a man living at the house of a widow, as her husband.

টোকোৰ (অনু. শব্দ) পনীয়া বস্তু গিলোতে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ— ক্রি. বিণ. টোকোৰাই, টোকোৰ কৰে।

টোপ বি. গৌঁসাই সকলে আত্মীৰ্ণাদ কৰি দিয়া তুলসীৰ মালা wreath of sacred leaves.

টোপ বি. ল'ৰাহোৱালীয়ে খেলিবলৈ কাপোবেৰে কৰা ঘূৰণীয়া বস্তু বা টোপোলা a ball made of cloth to play with, সুতাৰ বহুত নেচা গোটাई বন্ধা টোপোলা a bundle.

টোপফুগীয়া বি. ফোপোলা বস্তুৰ দৰে শব্দ কৰা, বায়ুৰ দ্বাৰা ওফোন্দা, উখহা swelled, inflated, as the belly.

টোপী বিণ. পকিবলৈ বা ফুলিবলৈ ধৰি উখহা বা ভিতৰে ফোপোলা

হোৱা about to open as a flower, about to ripen as a fruit. টোপাকলি, ফুলিবলৈ থকা ফুলৰ কলি a flower bud about to open. টোপাপৰ ফুলিবলৈ থকা। টোপা-চালি মেঘৰ পৰা হোৱা আন্ধাৰ cloudiness. টোপাবড়, টোপাবৰ বটগছ, এবিধ আঠা ওলোৱা গছ a kind of tree.

টোপোকা বিণ. টোপৰ নিচিনা কোমল আৰু সোপোকা fat, fleshy, soft.

টোবোহা বিণ. বৰকৈ ওফুন্দা, ওলমি পৰা puffed out, as the belly. টোবোহা পেটা পেটাল big-bellied.

টোল বি. কাঠ খুলি দুই মূৰ জড়ব ছালেৰে হোৱা ডিঙিত ওলমাই বজোৱা এবিধ বাদ্য a drum. টোলৰ লগৰ টেংকো বি. ডাঙৰ মানুহৰ লগত বা ডাঙৰ মানুহৰ মতত মত দি ফুৰা সামান্য মানুহ a mean adherent or follower. টোলে দগৰে ক্রি. বিণ. গুমধাম কৰি, সযাৰোহেৰে pompously.

টোল বি. তিনি পুৰা ধান থকা পাচি a basket holding three puras of paddy. টোল পিটি শুমোৱা ক্রি. প্রচাৰ কৰা। টোলআৰ টোলেৰে জোখ।

টোলোক, চুলকী বি. টোলৰ

নিচিনা এবিধ বাদ্য যন্ত্র a kind of small musical drum.

টোলোকনি বি. ববকৈ ছোকাৰ খোৰাত পাত্ৰৰ মুখেৰে জ্বলীয়া বস্তু ওলাই পৰা the spilling of liquid out of a vessel shaken violently, ঢৌ বা বতাহৰ কোবত নাৰৰ ভিতৰলৈ সোমোৱা পানীৰ জ্বলোকা gust of water dashed into a boat by wind or waves.—অক. ধা. টোলোকনি ণী ঢৌ বা বতাহৰ কোবত নাৰে পানী ণা।—বি. টোলোকা ঢৌ বা বতাহৰ কোবত নাৰত এবাৰত সোমোৱা পানীৰ জ্বলোকা।—ক্ৰি. বিণ. টোলোকা-টোলোকে জ্বলোকা-জ্বলোকে quantity after quantity.

টৌ বি. উৰ্দ্ধি বতাহৰ বা দৌতৰ বেগত ওখ হৈ উঠা পানী a wave, a billow, কোনো পাত্ৰৰ গাত থকা উঠঙা an embossment, পানী জ্বলা a blister, জনৰব rumour.—অক. ধা. টৌ উঠ ভবল উঠ to rise and fall, ববকৈ প্ৰকাশিত হ to be noised abroad. টৌকটা বিণ. গাত টৌ তুলি গঢ়া। টৌকন বি. উপটৌকন, ভেটি, bribe. টৌছিৰা এমুৰৰ পৰা আন মূৰলৈ ফটা rent from end to end. টৌ টৌকে বো টৌ কৰা ক্ৰি. সাধাৰণ কথাকে ডাঙৰ

কৰা। টৌ টোৱা বৰ পানীয়া, ববকৈ পানী থকা excessively watery. টৌফুট ববকৈ প্ৰকাশিত হ, টৌ উঠ। টৌবাছ পানী জ্বলা বাদ্য। টৌতে ঈৰ মাৰ বহুত বাধাৰ মাজত সূচল পায়েই কোনো কাম সিদ্ধ কৰ to take the first opportunity to accomplish an object, টৌৱা অক. ধা. টৌ জ্বল to be agitated with waves.—সক. ধা. ববকৈ প্ৰকাশ কৰ to spread or publish widely, বায়ুৰে ওফলি পানীৰ ওপৰত উঠা টৌপোৰা a bubble.

উ ব্যঞ্জন বৰ্ণৰ ষোড়শ আখৰ the sixteenth letter of the consonants.

উই সৰ্ক. আপোনাতকৈ বয়সত বা মানত সক মানুহক মতা শব্দ thou, অতি যবনক মানুহক মাতোতেও অসমীয়াত 'তই' ব্যৱহাৰ কৰা দেখা যায়।

উংকৰ সক. ধা. মনোযোগ কৰ, কাণ কৰ to attend to.

উংগ্ৰ্য বি. তিব্বত দেশত প্ৰচলিত সংস্কৃত গ্ৰন্থৰ অনুবাদ সংগ্ৰহ বৃহ-দাকাৰৰ গ্ৰন্থ।

উক বি. অকস্মাৎ বেহিচকৈ উঠা ণং,

ল'ক, প্রবল কাহনাব a fit of anger or a carnal desire.—

অক. ধা. উকুঠঠ।

তকলিক বি. কষ্ট, অসুবিধা trouble, difficulty.

তকুতকীয়া বি. দ্রুতকীয়া, বেগাই কাহ কবা বা কথা কোরা quick in working or speaking.

তক্কা বি. ডাঙৰ কাঠ, ফালি বা টাচি কবা চেপেটা কাঠ, কাঠৰ চলা a plank, তক্কা-পোচ্ তকাৰে কবা খুৰা লগোৱা দৌল বহল বহা বা শোৱা আসন a platform made of planks for sitting or sleeping.

তক্তি বি. মাটি জৰিপ কৰোতে ব্যৱহাৰ কবা দৌল খুৰা লগোৱা তকাৰ এবিধ সৰু মেজ a plane table.

তক্ক বি. দৈ গাৰীৰত তাৰ চতুৰ্থাংশ পানী দি কবা ঘোল whey.

তখুতে ডাউচ বি. ময়ূৰ সিংহাসন peacock throne.

তগৰ বি. এবিধ বগা ফুল a kind of scented white flower.

তঙল বি. তমাল চোৱা।

তঙাল বি. 'তমাল' চোৱা।

তঙা সৰু. 'ধা. শ্ৰীযুদ্দি কৰ, ভাল অৱস্থালৈ আন to improve.

তঙ (পু. অ.) বি. অতিপাত ধং excessive anger, আতঙ্ক

terror. তকাৰী বিণ. বৰ কথায়া, অহকাৰী blustering, boastful.

তকাল (পু. অ.) টোক, টোকালি আন to pluck.

তচ'বিৰ বি. ছবি, প্রতিমূৰ্ত্তি picture, statue.

তচলিম মুলমানী প্রধামতে অভি-বাদন।

তচোনচো বিণ. তল ওপৰ, বিশৃঙ্খল, খেলিমেলি disordered, অস্থিৰ restless.

তজ'বজা অক. ধা. উৎসাহী হ, চট-ফটাই ফুৰ to be brisk, to be restless.—বি. তজবজ, তজ-বজনি বিণ. তজবজীয়া।

তজু সৰু. তোমাৰ, আপোনাৰ thine, your.

তঞ্চক বি. ঠক, প্রবঞ্চক a cheat.—বি. তঞ্চকি প্রবঞ্চনা, ঠগায়া deception, fraud.—বিণ. তঞ্চকী।

তটু বি. পাৰ, কুল bank as of a river, তটস্থ পাৰত থকা।

তটিনী বি. নৈ a river.

তবাক, তবাগ বি. ডাঙৰ পুখুৰি, বৃহৎ জলাশয় a big tank.

তবিৎ, তড়িৎ বি. বিদ্যুৎ, বিজুলী lightning.

ততুল বি. চাউল rice.

তত, ততক সৰু. সেই পৰিমাণ, সিমান that much.

ত'ত সৰু. সেইজন, তেখেত (অতি

যাত্রার্থত) he, সেই ঠাইত at that place, there.

তত্ত্ব বি. জ্ঞান, চেতনা, বোধ consciousness, sense. সাবধান care. ধৈর্য্য patience, মর্দনস্থান delicate or sensitive part, যতাবস্থ দুর্ব্বলতা weak point in character, সন্তোদ, তু, তত্ত্ব purport, truth, আভিবি, বিশ্রাম rest, leisure.—ক্রি. তত্ত্ব কব ভাব বুজ to understand. তত্ত্ব পা কউ বা পবিশ্রমব পবা অলপ সকাহ পা to have a little relief from labour, pain or illness, অলপ ধৈর্য্য ধব to have a patience for a while. তত্ত্ব-জ্ঞত চেতনা consciousness. তত্ত্ব-জ্ঞত থা বিমোহিত পবা। তত্ত্বযুগ আগণ্ডবি, সন্তোদ। তত্ত্ব ল অলপ ধৈর্য্য ধব, সাবধান হ। তত্ত্ব হেবা বিবুজি হ to be confounded.

তত্ত্ববি. জগব, লেঠা trouble, a scrape, তত্ত্ববিয়া বিণ. অতাবগ্রস্ত, দায়গ্রস্ত straitened, troubled.

তত্ত্বভৈয়া বি. লবালবি অবস্থা, ধব খেদা haste, hurry.—ক্রি. তত্ত্বভৈয়া কব লবালবি কব to be in a hurry.—ক্রি. বিণ. তত্ত্বভৈয়াকৈ।

তত্ত্বভুত বি. বব লবালবি অবস্থা unusual haste.

তত্ত্বজিকতে, তত্ত্বজিকৈ, তত্ত্ব-

জিক ক্রি. বিণ. তৎক্ষণাৎ immediately.

তত্ত্বক 'ততক' চৌৱ।

তত্ত্বজিক বিণ. তাতকৈ, বা সেই-বোবতকৈ সবহ, বেছি বা তাতকৈ more or greater than that or those.

তত্ত্বজাল বিণ. সাবধান careful, cautious.

তৎকালে, তৎকালতে ক্রি. বিণ. তেতিয়াই, ততালিকৈ instantly. immediately.

তত্ত্বল্য (পু. অ.) বিণ. তেনেকুৱা, যথায়োগ্য exactly similar, befitting.

তত্ত্ব বি. সত্য, স্বকণ, যথার্থতা reality, truth, fact, মর্দ্য substance, সাংখ্য দর্শনত সৃষ্টিব মূল উপাদান পঁচিশটা twenty five elements in the process of cosmic evolution according to the Sankhya philosophy, ঝা-ধবব information, বিজ্ঞান, দর্শন science, philosophy, ব্রহ্ম, মতবাদ theory, তত sense.—বি. তত্ত্বকথা আচল বা সত্য সন্তোদ the inward truth. তত্ত্বকাব দর্শনশাস্ত্র জনা মাহুহ। তত্ত্বজিজ্ঞাসু বিণ. যি ব্রহ্ম বিষয়ে জানিবলৈ ইচ্ছা কবে। তত্ত্বজ বিণ. যাব ব্রহ্মবিষয়ক জ্ঞান হৈছে, যি কোনো বিষয়ব স্বকণ জানে। তত্ত্ব-

জ্ঞান বি. ঈশ্বৰ বা পৰমার্থ বিষয়ক জ্ঞান knowledge of divine or spiritual truth. তদ্ব্যবসায়ী তদ্ব্যয়। তদ্ব্যয়িকপণ বি. বকপ নিৰ্ণয়, ব্রহ্মনিকপণ, সভানিৰ্দ্ধাৰণ। তদ্ব্যয়সুজ্ঞান বি. সভানিকপণ। প্রকৃত বিষয়ৰ অন্বেষণ। তদ্ব্যয়ধান সারধান লোৱা কাৰ্য্য। পৰিচালন, পৰিদৰ্শন a looking after, supervision. তদ্ব্যয়ধানক যি তদ্ব্যয়ধান কৰে।

তৎপৰ বিণ. নিপুণ, ব্যগ্র, যত্নবান, সতর্ক, কোনো বিষয়ত বৰকৈ চিন্তা কৰা closely attending to, devoted to.—বি. তৎপৰতা। পটুতা, ক্ষিপ্ৰতা, সতর্কতা। তৎপৰায়ণ বিণ. সেই সেই বিষয়ত বা সেই ব্যক্তিত আসক্ত।

তৎপুৰুষ বি. পৰম পুৰুষ, (ব্যাকৰণত) সমাস বিশেষ a kind of compound in grammar.

তৎক্ষণাৎ ক্রি. বিণ. অতি দীঘ্বে instantly.

তৎসদৃশ, তৎসদৃশ বিণ. তাৰ নিচিনা like that.

তৎসম (শব্দ) বি. প্রাচীন ভাৰতীয় আৰ্য্যভাষাৰ পৰা অবিকৃত ভাবে লোৱা শব্দ।

তৎপাচ অব্যয়, 'তৎপাচ' চোৱা।

তৎখা অব্যয়, তেনে. সেই নিচিনা,

সেই বক like that.—বি. সেই ঠাই that place.

তৎখাচ, তৎখাপি অব্যয়. তেনে হও-তেও, তেও still, inspite of that, yet.

তৎখাখিণ্ডি বিণ. সেই নামেৰে উক্ত so-called,

তৎখাস্ত অব্যয়. সেইৰূপে হক let that, be, so it be.

তৎখি, তৎখিয়ে (পু. অ.) ক্রি. বিণ. সেই ঠাইত. তাত there, at that (thing or place),

তৎখৈৰ সৰ্ক. সেই ঠাইৰ, তৎখৈতৰ।

তৎখৈৰ অব্যয়. তেনেকৈ, সেইদৰে so, just so.

তৎখৈৰচ অব্যয়. ঠিক তেনেকুৱাই just like that, just the same.

তৎখ্য বি. সভ্যতা, যথার্থতা, আচল কথা truth, reality.

তৎকাৰ বিণ. যেনে হব লাগে সেই আকৃতিৰ, পৰিপাটি elegant, tidy.

তৎগত চিন্তা, তৎগত মন বিণ. কোনো বিষয়ত বৰকৈ মনোযোগী, একাগ্ৰণভীয়া, একাগ্ৰ closely attentive to or absorbed in some thought.—ক্রি. বিণ. তৎগত চিন্তে, তৎগত মনে।

তৎনন্তৰ ক্রি. বিণ. তাৰ অন্তৰত বা পাছে thereafter.

তৎসুখায়, তৎসুখায়ী, তৎসুখায়ে

ক্রি. বিণ. সেই দৰে. তেনেকৈ
according to that.

ভদ্রকপ বিণ. তাৰ নিচিনা like
that—ক্রি. বিণ. ভদ্রকপে।

ভদ্র বি. কি হৈছে তাৰ বিচাৰ,
অন্বেষণ enquiry, investiga-
tion. ক্রি. ভদ্র কৰ। বিণ. ভদ্র
কাৰী।

ভদ্রপি অব্যয়. তথাচ, তথাপি yet,
still.

ভদ্রবি বি. তত্ত্বাবধান a looking
after, supervision. ক্রি. ভদ্র-
বি কৰ।

ভদ্রভাৱে ক্রি. বিণ. সেই বস্তু নথকাত
in the absence of that.

ভদ্রবাক, ভদ্রাবক বি. তত্ত্বাবধান
proper care.

ভদ্রবধি ক্রি. বিণ. সেই কালকে সীমা
কৰি, তেতিয়াৰে পৰা from that
time, ever since.

ভদ্রালীন্তন বিণ. সেই সময়ৰ be-
longing to that time.

ভদ্রুত্তৰে ক্রি. বিণ. তাৰ উত্তৰত in
reply to that.

ভদ্রুপৰি ক্রি. বিণ. তাত বাহিৰে, তাৰ
বাহিৰেও besides that, more
over.

ভদ্রন্তে ক্রি. বিণ. তেতিয়াই in-
stantly.

ভদ্রাৰা অব্যয়. তাৰ দ্বাৰা, সেই
বোৰৰ দ্বাৰা thereby, by those.

ভদ্রিত বিণ. হিতকৰ, ব্যাকৰণ
এবিধ প্রত্যয় a nominal suffix.

ভদ্র (শব্দ) বি. প্রাচীন ভাৰতীয়
আৰ্য্যভাষাৰ পৰা বিকৃত হৈ বি
শব্দৰ সৃষ্টি গৈছে।

ভদ্রপ বিণ. সেই প্রকাৰৰ, তেনে so,
such. ভদ্রপে ক্রি. বিণ. সেইদৰে
in that manner, so.

ভদ্রা বিণ. আচৰিত হৈ একে ঠাৰে
চাই থকা, বিস্মিত, বিচুৰ্ত্তি lost
in wonder, gazing in amaze-
ment, perplexed. ভদ্রাউৰি
ভদ্রামুৰি, বি. বিমোহ বা বিভত
হোৱা অবস্থা state of being
lost in amazement. ভদ্রা জাপ
বিচুৰ্ত্তি হ, বিস্মিত হ to be amaz-
ed, to be lost in wonder.

ভদ্র বি. পুত্র a son. স্ত্রী. ভদ্রা।

ভদ্র, ভদ্র বি. শৰীৰ, দেহ the
body. বিণ. পাতল, সেবেঙা not
closely placed, thin লাহী, কৃশ
slender.

ভদ্র বি. সূতা thread, ফুলৰ কেশৰ
the filaments of a flower.
ভদ্রবায়ু তাঁতী a weaver, বকৰা
a spider.

ভদ্র বি. শিবই পাৰ্ব্বতীৰ আগত
কোৱা বুলি খ্যাত আৰু নানা
দেৱতাৰ পূজাৰ নিয়ম থকা কিছুমান
পুথিৰ নাম, এই পুথিৰ সংখ্যা বহুত
আৰু সেই বিলাক বৰ পুথি নহয়
a religious treatise, তাঁত a

loom, শাসন rule, government, ভাগ, অংশ a part, 'section. ভল্লধাৰক বি. যি কৰ্ম কাণ্ডৰ পদ্ধতি অনুসাবে কৰ্মকৰ্ত্তাক মন্ত্ৰপাঠ কৰায়।

ভট্টপাল বি. সহদেৱৰ এটা নাম, a name of Sahadeva.

ভট্টী বি. বাস্তৱ বস্ত্ৰৰ গুণা বা তাঁৰ a string of a musical instrument, বীণ a lute, তাঁতী a weaver.

ভট্টা বি. বৰ্হ ভাগৰ বা দুৰ্বলতাৰ কাৰণে কলা ধুমটীয়া হৈ পৰি থকা অবস্থা weariness caused by weakness or fatigue, চিন্মিলীয়া চোপনি a slight sleep.

ভল্ল-ভল্ল বিণ. অতি সূক্ষ্মৰূপে বিচাৰ কৰা, চালি-জাৰি বিচাৰ minute and exhaustive, as a search. —ক্ৰি. বিণ. ভল্ল-ভল্লকৈ।

ভল্লয় বিণ. তদুগত চিন্তা, যাব তাৰ বাহিৰে আৰু অগ্ৰ চিন্তা নাই।— বি. ভল্লয়ভা।

ভল্লজ বি. মূল পদাৰ্থ, যি বস্তুৰ পৰা আন কোনো বস্তুৰ উৎপত্তি হয়, কণ, বস, স্পৰ্শ, শব্দ, আকাশ এই কেইটা সূক্ষ্ম বস্তুৰ একোটা the subtle rudiment of elementary matter.

ভটী বিণ. সুন্দৰী, কুশালী a beautiful woman.

ভগ বি. ভগ্নতা শৰীৰক কষ্ট দি কৰা

দেৱতাৰ উপাসনা religious austerity, penance. ভগ্নীল ভগ্নতা-পৰাণ। ভগ্নী ভগ্ন কৰা লোক, ঋষি। স্ত্ৰী. ভগ্নীন্দ্রী।

ভগ্গিল বি. বিস্তাৰিত বিবৰণ, তালিকা a schedule, a detailed description.

ভগত বি. গৰম, উষ্ণ hot, warm.

—সক. ধা. ভগতা ভগত কৰ to heat. ক্ৰি. বিণ. ভগতে গৰমে, ভগত অবস্থাত in a warm state. ভগতে ভগতে গৰমে গৰমে while yet hot, পোনে পোনে, পলম নকৰাকৈ without delay, immediately.

ভগত ভাভৰ খোৱাই খোৱা ক্ৰি. সুখকো দুখ বুলি ভবা, মিছাকৈয়ে দুখ কষ্ট হোৱা বুলি অনুমান কৰি দুখ পোৱা to be worried by imaginary ills.

ভগ্গতি বি. এবাৰত বন্ধা ভাত আঞ্জা আদি as much as is cooked at a time.

ভগ্গতিয়াৰ বিণ. হচিয়াৰ, পৰিপাটি, ঠিকঠাক careful, skilled. tidy.

ভগ্নন বি. সূৰ্য্য, বেলি the sun. ভগ্নন-ভল্লয় যম the regent of death, শনি the planet of Saturn, কৰ্ণ Karna.

ভগ্ন-লোক বি. ওপৰে সাত বৰ্গৰ একবৰ্গ one of the seven regions above.

তপস্জা বি. তপ, শরীৰক দুখ দি কৰা দেবতাৰ সাধনা devotion, auster-
terity.

তপস্বী বি. যি তপস্যা কৰে, তপস, যোগী a man engaged in the practice of rigorous and devout penance. স্বী. তপস্বিনী ।

তপা বিণ. তালুত বা গোটেই মূৰত চুলি নথকা bald, bald-headed পুং. তপামুৰা স্বী. তপামুৰী ।

তপাল সক. ধা. খোৰা বস্ত্ৰৰ সোৱাদ লওঁতে মুখ বা ওঠেৰে তপ্. তপ্. শব্দ কৰ to smack the lips after tasting something.—ক্ৰি. বিণ. তপালি তপালি ।

তপিনা বি. কৰ্ণনৰ বাহিৰ ফাল the outside of the thigh.

তপোধন, তপোনিষি ঋষি, তপসী a sage, a devotee.

তপোনিষ্ঠ বিণ. তপস্যাতে বৃত engaged in religious austerities.

তপোবন বি. ঋষি সকলে তপস্যা কৰা বন, ঋষিৰ আশ্ৰম a hermitage. তপোবল বি. তপস্যাৰ পৰা হোৱা অদ্ভুত ক্ষমতা extraordinary power derived from religious devotion.

তপোভক্ত তপস্যাতে বাধা ।

তপোলোক বি. সপ্তলোকৰ এক লোক name of a heaven.

তপ্ত বিণ. তপত, তাপ যুক্ত hot or warm.

তপ্ত্ৰি বি. বিবৰণ, তালিকা ।

তপ্ত্ৰ বি. প্ৰভেদ, দূৰত্ব difference, distance.—বিণ. বেলেগ different.

তব সৰ্ব্ব. তম্, তোমাৰ your.

তবকং-ই লাচিবি বি. 'মিন হাজৰ' ঘাৰা বিৰচিত এখন গ্ৰন্থ ।

তবধ বিণ. তধা, আচৰিত হৈ অমাত lost in amazement.—তবধ লাগ অক. ধা. তধা লাগ ।

তবলা বি. এফালে চামৰা লগোৱা হাতেৰে চপৰিয়াই বজোৱা বাস্তা & musical instrument.

তবে (পুঃ অঃ) ক্ৰি. বিণ. তেতিয়া, তেনে অৱস্থাত then, in that case.

তবহু (পুঃ অঃ) ক্ৰি. বিণ. তথাপিও still.

তবাজ বিণ. দুৰ্ভ, দগাবাজ naughty, wicked.

তবিয়ৎ বি. স্বাস্থ্য মেজাজ health.

তভক বিণ. স্তব্ধ, তধা amazed and motionless. অক. ধা. তভক মাৰ ।

তন্ম ভৰ্ম বি. প্ৰকৃতিৰ তিনি গুণৰ শেষৰটো ঘাৰপৰা মোহ অহঙ্কাৰ আদি ইহকালৰ পাপৰ ইচ্ছা আৰু পৰকালত নবক হয় the dark principle in human character, the evil propensities.

তম (প্রভাষ) সকলোভঁকে বেছি বা কম (কুম্ভতম, বৃহত্তম, লঘুতম)।

তম্বক্ অক. ক্রি. ববঁকে শব্দ বা হাই কথা। বিণ. তম্বক তম্বক চোকা, চেংচেঙীয়া very hot, burning, অস্থিৰ perplexed, বমক জমক showy.

তম্গম্ বি. মনোযোগ, সারধানতা attention, heed.

তম্ভক বি. বন্ড & bond.

তম্ভুনি বি. ধমকী, অহঙ্কার প্রকাশ display of arrogance.—অক. ধা. তম্ভুমা।

তমলুৱা বিণ. কুমলীয়া immature (said of bamboo).

তমস্কাৰ বিণ. পৰিপাটি, পৰিষ্কাৰ tidy, well-dressed.

তমস্বিনী বি. অন্ধকাৰময়ী, (বাতি) the night.

তমাস বিণ. সমস্ত all, entire.

তমাল বি. জবীৰ দৰে ব্যৱহৃত আপইতা বাঁহৰ কাঠী & strip of green bamboo prepared to use as string, এবিধ ফুল, এবিধ গছ & kind of flower, & kind of tree.

তমিস্র বি. অন্ধকাৰ, অজ্ঞান-অন্ধকাৰ, কোপ, ক্রোধ deep darkness, anger. দ্বী. তমিস্রা।

তমোজ্জ্বল বি. 'তম' চোৱা—বিণ. তমোজ্জ্বলীয়া খঙাল, অহঙ্কাৰী

proud, wrathful, অজ্ঞান ignorant.

তমোজ্জ্বল বিণ. অন্ধকাৰময় very dark, প্রবল, উগ্র fierce, violent.

তম্বু বি. লৈ কুৰাব পৰা কাপোৰৰ ঘৰ & tent.

তম্বুৰা বি. এবিধ ঢোল & kind of musical drum.

তন্ত অক. ধা. জিৰা, শান্ত হ, বিশ্রাম ল to rest, stop, to stop & while.

তন্ত ক্রি. বিণ. সেই ঠাইত, তাত there, at that place. তন্তলাচ কৰ ক্ষতি কৰ, হানি কৰ to cause loss, ruin.

তন্তাভোকা, তন্তাহিয়া বি. অমাত্য কৰি কৰা মাত, অপমানজনক মাত act of addressing a person disrespectfully or with incivility.

তন্তাময়া বিণ. প্রবল, বৰ ডাঙৰ, ঘোৰ ভুতুল violent, furious, fierce.—বি. প্রবল বিবাদ, ডাঙৰ দন্দ & hard fight or quarrel.

তব্ অক. ধা. উদ্ধাৰ পা, বচা পা to be saved, to escape. স্ক. ধা. পাৰ হ to pass over.—বি. স্থল, বায়, কুল land as opposed to water.—বিণ. তব, তবং অগভীৰ, অনাম্যাসে পাৰ হব পৰা shallow.—তব চেঙেলী বি. ববঁকে চট্‌কটাই

কুবা যান্ধ, a cunning or subtle person. অক. ধা. ভব পৰ পানী শুকাই কম হ, to become shallow, শেষ হ to come to an end. ভব পা বায় পা, অক পা to come to the shore, to come to an end.

ভব সক. ধা. মেল, বহলাই বা ফিল্ড খুবাই মেল to open, to spread as a curtain or net.

ভব উত্তম গুণ বুজাবব কাৰণে বিশেষণৰ পাছত যোগ কৰা তদ্ধিত প্ৰত্যয় :—গুৰুতব, ঘোৰতব ইত্যাদি।

ভ'ব সৰ্গ. সেই ঠাইৰ of that place, তেখেতৰ his.

ভবকাৰি বি. পাচলি vegetables used of food.

ভবখুচৰীয়া যান্ধুহ বি. কৰ নোৱাৰাকৈ অপকাৰ কৰা যান্ধুহ, বন্ধুত্ব পোচাক শিকি অপকাৰ কৰা লোক, a backbiter, a slanderer.

ভবঙা সক. ধা. থিয় কৰ, প্ৰকাশ কৰ to erect, to show.

ভবজ বি. উৰ্দ্ধি, ঢৌ a wave.

ভবজনি বি. চোকা, খঙাল fierce, ferocious.

ভবজ-ববজ (পু. অ.) বিণ. লবচৰ, ভববব sprightly.

ভবজান্ধি বিণ. ভবজৰ নিচিনা গতিশীল undulatory.

ভবজানী বি. নৈ a river.

ভবজী বিণ. তবং, শুকাই যোৱা shallow.

ভবণ বি. পৰিত্ৰাণ হোৱা বা পাব হোৱা কাৰ্য্য the act of passing over or being saved.

ভবণি বি. বন্ধাব উপায় means of deliverance, উদ্ধাব, পৰিত্ৰাণ delivery.—ক্ৰি. ভবণি পা।

ভবণি, ভবণী বি. যাব দ্ৰাবা পাব হোৱা যায়, তৰি, নাও, নৌকা boat.

ভবণি বি. কাছাবিত দৰখাস্ত লিখা উকীলৰ মহৰী, আৰ্জি মহৰী petition writer.

ভবপ্ বি. জাঁপ, থলপ, ধাপ a layer, a grade, একেবাৰেই হোৱা বা কৰা বস্তুৰ সমূহ, চাষ জাউৰি a batch, a crop.—ক্ৰি. বিণ. ভবপা-ভবপে, ভবপে ভবপে। —বি. ভবপা-ভবপি অনেক ভবপ হৈ থকা অৱস্থা the state of being in many layers.—বিণ. ভবপীয়া অনেক ভবপ বা থলপা থকা having many folds or layers.

ভবফ বি. পক্ষ, ফাল side, party. —ক্ৰি. বিণ. ভবফে কোনো পক্ষ বা ফালৰ হৈ on behalf of.

ভববাৰি বি. তৰোৱাল, কপান sword.

ভবযুজা বি. হিঁবাল জাতিৰ এবিধ

বাৰিবা খেতিত হোৱা লতা আৰু
তাৰ ফল the watermelon.

তবল বিণ. পাণ্ডল, জলীয় liquid,
fluid, চকল, অস্থিৰ unsteady,
fickle. বি. তবলতা।

তবস (পু. অ.) অক. ধা. ত্ৰাস লাগ,
ভয় পা।

তবন্ত বিণ. ভীত, ভয়যুক্ত afraid.

তবহ বি. প্ৰকাৰ, বিধ a kind, a
sort. ক্ৰি. বি. তবহে তবহে বিধে
বিধে one kind after another.

তবা বি. নক্ষত্ৰ a star, এবিধ গছ
the wild cardamom.

তবা সক. ধা. উদ্ধাৰ কৰ, মুক্তি দে,
নিহাৰ কৰ to save, to deliver,
to give salvation to. কৃদ. বি.

তবাওঁতা। দ্বী. তবাওঁতী।

তবাই বি. পৰ্ব্বতৰ নিয়াঞ্চল।

তবাং বিণ. 'তবং' চোৱা।

তবাতবি ক্ৰি. বিণ. বেগাই, খবকৈ
quickly, hastily.

তবা-মৰা ছিঙি বৰ বেগাই breath-
lessly, বিহাৰ পাৰে সিয়ান বেগাই
with utmost speed.

তবাল বি. ত্ৰাস, ভয় fear.

তবাহি বি. পিতলৰ থাল a small
brass dish.

তবি, তবী বি. তবণি, নাৰ a boat,

তক বি. গছ, বৃক্ষ a tree. তক-
বাজি গছৰ শাৰী a row of trees.

তকণবি. ডেকা, যুবা young.—দ্বী.

তকণী।

তকণিয়া তাকণ্য।

তকৱা বিণ. সামান্য অক্ষুণ্ণীয়া
small, little.

তকৱা কহম বি. এবিধ গছ আৰু
তাৰ ফুল a kind of tree and
its flower.

তবে ক্ৰি. বিণ. বায়েদি, বায় বাটে
by land.

তবে অবায় কাৰণে, নিমিত্তে for.

তবোঁতা বি. যি মানুহ তবে a
man who is saved. দ্বী.
তব'তী।

তবোৱাল বি. এবিধ ঠেক আৰু
দীঘল কটা অস্ত্ৰ a sword.

তৰ্ক সক. ধা. চকুৰে মন দেখ to
discern with the eye, বুজ to
comprehend, বিবেচনা কৰ to
consider. বি. বিচাৰ, আলোচনা
reasoning, discussion, বিচাৰ

শাস্ত্ৰ logic, science of reason-
ing. তৰ্ক-জাল বি. কুট তৰ্কৰ

বাশি। তৰ্কশাস্ত্ৰ ন্যায় শাস্ত্ৰ। তৰ্ক-
বিভৰ্ক বাদানুবাৰ argumenta-
tion. তৰ্কবিজ্ঞা বিচাৰ বিজ্ঞান।

তৰ্কাতৰ্কি বাচ্যাবাচি alterca-
tion.

তৰ্ক-ভীৰ্ব বি. ন্যায় শাস্ত্ৰৰ পৰীক্ষাত
উদ্বীৰ্ণ।

তৰ্কিত্ত বিচাৰিত, অনুমিত।

তৰ্কী বি. তৰ্কিক, one versed in
arguing.

তৰ্চি বি. ফুল আদি বখা পিতল বা

তায়ব সক কাঁহি a small plate of brass or copper.

ভৰ্জন বি. গৰ্জন, ডাবি দিয়া কাৰ্য্য a threat.

ভৰ্জনী বি. বুঢ়া আঙুলিব ওপৰত থকা আঙুলিটো the forefinger.

ভৰ্জনা বি. অনুবাদ translation.

ক্ৰি. ভৰ্জনা কৰ।

ভৰু বি. এডাল ধাতুৰ শলাব দুয়োহুটা সক বাটি ওলোমাই দি সজা এবিধ সক তুল a pair of scales.

ভৰ্ণাস্তি বিণ. উচ্ছন্ন, লণ্ডতণ্ড laid waste, হাবাশাস্তি harassed.

ভৰ্ণবীয়া, ভবভবীয়া বিণ. চঞ্চল, মন পাতল shallow, fickle.

ভৰ্জনি বি. টানত পৰি বিবৃদ্ধি হোৱা অৱস্থা perplexity.

ভৰ্ণণ বি. দেৱতা বা মৃতকৰ সন্তোষৰ কাৰণে ভিল জল দিয়া কাৰ্য্য a libation offered to the manes or gods. ক্ৰি. ভৰ্ণণ কৰ। বিণ. ভৰ্ণিত যাব উদ্দেশে ভৰ্ণণ কৰা হৈছে।

ভবৱটীয়া বিণ. বায় বাটে যোৱা travelling by land.

ভববৰ্ বি. চক্ৰমক্, জন্মল্ brilliance, lustre.—অক. ধা. ভববৰ। বিণ. ভববৰীয়া কিলিকা কলয়লীয়া।

ভল বি. নাম ভাগ, অধোভাগ the bottom, অধীন অৱস্থা subordination.—বিণ. অধোভাগৰ, নামৰ

lower, inferior, ভলতীয়া subordinate.

ভল যা, ভলত পৰ চকা হ to be submerged. ভল নিয়া, ভলকৰ চাক, বুৰা, নষ্ট কৰ to submerge, to ruin.

ভলগুপৰ বিণ. ভোল পাব, হলহুল confused, tumultuous.—অক. ধা. ভল গুপৰ লাগি ভোলপাব লাগ, হলহুল হ to be greatly agitated or confused, ভলগুপৰ কৰ ববকৈ ধুমধাম কৰ to greatly agitate.

ভলকাচ বি. পোন্ধ, ভলপোন। ভল খুচৰীয়া ভলে তলে লোকৰ অহিত কথা কোৱা back biting. ভলগৰীয়া নোপঙা, পানীত ভল যোৱা।

ভলচা বি. তুলী বা আন কোনো বস্তুৰ তলত পৰা কাপোৰ আদি a cloth spread under a mattress or seat.

ভলত পৰা, ভলপৰা বি. শয্যাৰ ওপৰত পাবি দিয়া আৰু গৌণতাৰ ভলত থকা কাপোৰ a bed sheet. ভলতীয়া বিণ. তলৰ, অধীন, বশবৰ্তী subordinate, younger.

ভলনি বি. জুলীয়া বস্তুৰ ভলত থকা ভাগ, গেদ dregs, ভলত থকা remaining at the bottom.

ভলপেট বি. নাতিৰ নিয়নেশ abdomen.

ভলব বি. হুকুম, আদেশ order, summons, বেতন pay.

ভলমুৱা বি. তললৈ মূৰ বা মূৰকৈ পকা with the face or head downwards. ভলসৰা গহৰণৰা সৰি ভলত পৰা, কম মূলাৰ। ভল স্তু তীয়া মাটিৰ ভলে ভলে নৌত বৈ থকা। ভল স্তু বীয়া সকলৈ কোৱা বা গোৱা spoken or sung in a low voice.

ভলা বি. কোনো পাত্ৰৰ তলি the bottom of anything, মনৰ গুপ্ত কথা বা ভাব a secret, মহল a storey of a house, সঁচাৰ a padlock, গৰুৰ চক an embroidered end of a round pillow. ভলা-উদী ধনবিত নথকা, হাত খালী poor, devoid of any means. ভলা-ওপৰা ওলট-পালট হোৱা, এটা ভলত আনটো ওপৰত।—অক. ধা. ভলা ওলা গুপ্ত কথা বাহিৰ হ to be revealed, একো নাইকিয়া হ, হুখীয়া হ to be reduced to poverty. ভলাছাৰি বি. হুবাৰ বা বাকচ বন্ধ কৰাৰ উপায়, সঁচাৰ কাঠি lock and key. ভলা পা গুপ্ত কথাৰ বুজ পা to be acquainted with any secret.

ভলাভল বি. পাতাল, অনেক খলপা থকা ঘৰ one of the seven

regions below the earth, a house of several stories.

ভলানজা বি. অমূলকান, উৰাদিহ a knowledge of a secret thing, a clue. ভলামাৰ ক্ৰি. পানীৰ পাত্ৰত তলি লগোৱা।

ভলি বি. পাত্ৰৰ বা কোনো বস্তুৰ তলৰ ভাগ, অধোভাগ the bottom. ভলিচা 'ভলচা' চোৱা।

ভলিয়ৰি বিণ. ভলত থকা remaining at the bottom.—বি. পিছা কাপোৰৰ ভিতৰ ফালে লগোৱা কাপোৰ the lining of a garment.

ভলী বি. খেতি কৰা মাটি যেনে মাহতলী, সৰিয়হতলী land on which a particular crop is cultivated.

ভলুৱা বি. হাতৰ ভিতৰৰ ফাল, ভৰিৰ পতাৰ তলৰ ফাল the palm of the hand, the sole of the foot.

ভলে, ভলেদি অব্যয়, তলফালে below, under.

ভলে ক্ৰি. বিণ. অধীনে, তলতীয়া হৈ in subordination to. ভলে ভলে গুপ্তকৰে, আনে নজনা কৈ secretly. ভল ফালেৰে below, ভলে পুতল দি বড়বল কৰ, আনে গম নোপোৱাকৈ কোনো কাৰ্য্য কৰ to conspire secretly.

ভ'লৈ ক্ৰি. বিণ. সেই ঠাইলৈ to

that place, তেখেতলৈ for that person.

ডক্ক বি. শয্যা a bed.

ডক্কৰ বি. চোৰ, ডকাইত a thief, robber.

ডহচিল বি. পৰগণা a part of a district larger than a Mouza. ডহচিলদাৰ তহচিলৰ খাজনা আদায় কৰা বিষয়া।

ডহঁত সৰ্ক, তোমালোক (তুমহাৰত) you.

ডহুৰন বি. লুট।

ডহবিল বি. দ্ৰমা, পুঁজি cash deposit.

ডহিত, ডহিতে (প্ৰ: অ:) সেই ঠাইত।

ডহিলং বিণ. গুৰি কৰা বা খণ্ড খণ্ড কৰা, নষ্ট কৰা reduced to powder or pieces, destroyed.

ডক্কক বি. পৰীক্ষিত বজাক বধ কৰা সাপ, name of a snake.

ডক্কনীলা বি. পশ্চিম পঞ্জাবত এখন প্ৰাচীন নগৰ।

ডা, ডা দি সৰ্ক. ধা. ডাভীৰে তাপ দে ডাভী মাৰ to blow fire with bellows.

ডাই সৰ্ক. সেইজনী তিবোতা she.

ডাইন বি. নিশ্চয়তা certainty.

ডাই-লুকীয়া বিণ. গোপনে এজনৰ দুৰ্গায় আন এজনক কোঁৱা, লগনীয়া back biting, অবিবাহী untrust-worthy.

ডাও, ডাৱ বি. তাপ heat এবাৰত বন্ধা ডাও rice cooked in a pot at a time.

ডাও বি একখণ্ড চেপেটা জাঁপি ধোৱা বস্ত্ৰ a sheet (as of paper).

—সৰ্ক. ধা. ডাও কৰ—বি. ডাও কাপোৰ কপাহী উকা ধান কাপোৰ a piece of plain cotton cloth. ডাওকিন পেটত মাল লগোৱা চাপৰ মুখ বহল পানী ধোৱা পাত্ৰ। ডাওবান বি. বান-কাহী।

ডাঁত বি. কাপোৰ ববৰ কাৰণে শালত লগোৱা দীঘৰ সূতা বিলাক, শালত থকা বোৱা কাপোৰ a warp in the loom, a cloth in the course of being woven.

ডাড বাটি কৰ কাপোৰ ববৰ কাৰণে শালত লগাবলৈ দীঘৰ সূতা বিলাক মেলি যুগুত কৰ। ডাঁড-শাল ডাঁড বোৱা থব। কাপোৰ বোৱা যতনৰ সঁজুলি a loom.

ডাঁভী বি. কাপোৰ বৈ জীৱিকা নিৰ্বাহ কৰা লোক a weaver. দ্বী. ডাঁভীয়নী।

ডাইকাই বি. ধৰ্মৰণি painful feeling.

ডাক সৰ্ক, সেইটোক him or that.

ডাকৰ বিণ. অলপ, কম a little, insufficient. ক্ৰি. বিণ. ডাকৰকৈ —সৰ্ক. ধা. ডাকৰ।

ডাকবীয়া বিণ. কম থকা, ডাকৰ বা অলপমান থকা small in

quantity or number, অগণ, কৰ a little, inadequate.

তাকেবি (পু. অ.) সৰ্ব. তেওঁৰ his.

ভাগজ বি. সাহ, পিত courage.

ভাগিদ্ধ বি. কোনো কাৰ্য্য কৰিবলৈ মনত পেলাই দিয়া আদেশ বা কাকত a reminder.—ক্রি. ভাগিদ্ধ কৰ।
—বি. ভাগাদা, ভাগিদ্ধা ভাগিদ কৰা কাৰ্য্য।

ভাঙৰ সক. ধা. উৎকৰ্ষ কৰ, আগভকৈ ভাল কৰ to improve.
ভাঙৰণ ভাঙৰা কাৰ্য্য the act of improving, সংশোধন কৰি পুনৰায় ছপা কৰণ, সংস্কৰণ an improved edition (of a book).

ভাঙ (পু. অ.) সক. ধা. টোক, একেবাবে তাকৰ বা নাইকিয়া কৰ।
ভাচ বি. খেলিবৰ কাৰণে কাটি লোৱা ভাঠ কাকত playing cards.
ভাচ্ছল্য, ভাচ্ছিল্য বি. বিজ্ঞপ, ইতিকিং the act of belittling one.

ভাজ বি. মুকুট, crown.

ভাজনা বি. নানা বক্স কঠোৰ শাস্তি severe punishment.

ভাজনহল বি. আত্মা নগৰৰ যমুনা নৈৰ পাৰত থকা পাটুচাহ চাৰাহানৰ মাদৈ যমভাজন মহল বা মৈদায় ঘৰ, ই পৃথিবীৰ সাতটা অদ্ভুত বস্তুৰ এটা।

ভাজিয়া বি. মহবমৰ শেষৰ দিনা মুহলমান বিলাকে লৈ ফুৰা হাচেন হচেনৰ মৈদামৰ আকৃতি the Tazia of the Mohammedans.

ভাজ্যব, ভাজ্যব (হিং—ভাজ্যব্—আশ্চৰ্য) বিণ. আচৰিত wonderful.

ভাঙ সক. ধা. টাই, ঠাই to press or ram down, ঠাওৰ বানীৰ সূতা ঝাজি বা টাই ব to weave by pressing the wasp too much, খেদা, কোবাই খেদা to drive.

ভাঙ বি. বিজুলী 'ভাঙিত' চোৱা lightning.

ভাঙকা বি. ৰামচন্দ্ৰই বধকৰা এজনী ৰাক্ষসী a female demon killed by Rama.

ভাঙনা বি. আহাৰিৰে আঘাত কৰা, কোবোৱা the act of striking, শাসন কৰা দমন admonition, chastisement.

ভাঙি বি. ঝাজুৰ গছৰ বাহা কৰি ৰখা ৰস the fermented juice of the date plam.

ভাঙিত বিণ. বিজুলী সম্বন্ধীয় electric. বি. বিজুলী electricity.

ভাঙৰ বিণ. উদগু, উদ্যম frantic, destructive.

তাত বি. পিতা, পিতৃভূল্যলোক a father, an uncle, মাত্ৰবস্তু লোক।

ভাত সৰ্ব্ব. সেই ঠাইত there, সেই
বান্ধত in that man, সেই
সম্পৰ্কে regarding that.

ভাতকৰি ভাতোতকৈ than that.

ভাতে অব্য. সেই কাৰণে there-
fore, সেই ঠাইতে, সিমানে at
that place, at that limit,
তত্ৰপৰি in addition to that.

ভাতো ক্রি. বিণ. তাতোতকৈ, তাত-
কৈয়ে even, over that, তথাপিও
in spite of that, তিমানেতো
even at that extent, সেই
ঠাইতো even at that place.

ভাৎকালিক বিণ. সেই সময়ত হোৱা,
সেই সময়ৰ occurring in that
moment.

ভাৎপৰ্য্য বি. মৰ্ম, ভাবাৰ্থ meaning,
purport.

ভাত্তিক বি. তত্ত্ববিষয়ক, theo-
retical.

ভাদান্ধ্য তাৰ সৈতে একান্ধ্যতা বা
একী ভাব।

ভাদৃশ বিণ. সেই নিচিনা, তেনেকুৱা
তেনে like that, such.

ভান বি. সুৰ, সঙ্গীতৰ স্বৰ বিস্তাৰ
a tune of music.

ভান (পু. অ.) সৰ্ব্ব. তেখেতৰ his
ভানচেন বি. আকৰবৰ বাজ সতাব
এজন বিখ্যাত সঙ্গীতজ্ঞ।

ভাত্তিক বি. তন্ত্ৰ শাস্ত্ৰৰ মতে চলা
লোক a follower of the
Tantra.—বিণ. তন্ত্ৰ সম্বন্ধীয়

pertaining to the Trantras,
তন্ত্ৰ শাস্ত্ৰ মতে চলা।

ভাৰ্পুৰা বি. এডলীয়া তাঁৰ বা ওনা
থকা বীণাৰ নিচিনা এবিধ বাদ্য a
kind of musical instrument.

ভাপ বি. তপত গুণ heat, মনৰ দুখ,
শোক sorrow, mental pain,
তাপৰ মাত্ৰা temperature.

ভাপন বি. কামদেৱৰ এণাত শব an
arrow of cupid.

ভাপমানযন্ত্ৰ বি. শৰীৰৰ তাপ জোখা
যন্ত্ৰ thermometer.

ভাপলি বি. কাপোৰৰ ফাটৰ ওপৰত
সি দিয়া এডোখৰ কাপোৰ a
patch.

ভাপলি মাৰ সৰু একখণ্ড লগাই
দি ফাট আদি শুচা to patch.

ভাপস বি. তপস্বী, যোগী a devotee,
an ascetic. স্ত্ৰী. ভাপসী।

ভাপহ অক. ধা. বিপদত ধৈৰ্য্য ধৰি
থাক to have patience in
distress.

ভাপিত বিণ. তপত হোৱা, তাপৰ
পৰা কষ্ট পোৱা, দুঃখিত heated,
distressed.

ভাপী বিণ. সম্ভাপযুক্ত full of grief,
স্ত্ৰী. ভাপিনী।

ভাবিজ বি. ঔষধ ভৰাই পিন্ধা বিবি,
থকা-কবচ a charm, an amulet.

ভাবিজ বিণ. নিপুণ, পাৰ্গত accom-
plished, skilled.

ভাস বি. এবিধ ধাতু, ভাস copper,
ভাসবন বি. পদ্ম lotus.

ভাসন বিণ. ভাসনিক, নিম্নিত, গর্হিত
অন্ধকাবয়। স্ত্রী. ভাসনী অন্ধকাব
বাতি, কালী, মায়ী বিভাবিশেষ।

ভাসনিক বিণ. ভযোগীয়া, ভযোগ
সম্বন্ধীয় belonging to the
quality of darkness, of
pride.

ভাসাদি বিণ. দাবি কবিরব নির্ধাবিত
সময় অতিবাহিত barred by
limitation.

ভাসাকাঁহা বি. ভাস লগোবা কার্ণ
any violent or disastrous
act.

ভাসাচা বি. বং, খেলালি sport,
amusement.

ভাসায় সমস্ত, all.

ভাসিনা বি. পাবসব বীর কস্তমব
ভাৰ্ঘ্য।

ভাসিল বি. পালন, যাত্ৰ act of
obeying, দক্ষিণ ভাবতত চলিত
এটা ভাবাব নাম।

ভাসিত্ত বি. এখন নবক one of
the hells.

ভাসী বি. পুত্ৰাত ব্যবহৃত ভাসব বাটি
a copper cup used at Puja.

ভাসুলী বি. ডাঙব লোকক ভাসোল
কাটি দিয়া মাহুহ। বিণ. ভাসোল
প্রিয়, বধকৈ ভাসোল খোৱা
excessively fond of betel
nut.

ভাসোল বি. ভাল জাতিব এবিধ
গছ আৰু ভাষ ফল, পাণ, চূণ
আদিবে মিহলাই খাবলৈ কটা
ভাসোল the areca nut and its
tree, a preparation of areca
nut with betel leaf, lime etc.

ভাসুল বি. 'ভাসোল' চোৱা।

ভাস বি. 'ভাষ' চোৱা।

ভাসপত্ৰ, ভাসবকলি বি. বজাই
মাটি আদি দান কৰাব কথা লিখা
ভাষব ফলি a copper plate on
which grants of land etc.
made by a king are ins-
cribed.

ভাসপৰ্ণী বি. কৰ্ণাট দেশৰ ইতিহাস
প্রসিদ্ধ নদী।

ভাসশাসন বি. ভাষব পত্ৰত খোদিত
বাজা।

ভাসাকৰী বি. ভাষ বৰগীয়া আখ-
বেবে লিখা বাবভূঞাব গুপ্ত শাস্ত্ৰ &
mystic scripture of the
Bhuyas.

ভাসদাৰ বি. মাটিব সীমাৰ বিবৰণ,
সীমা, পৰিমাণ boundary, am-
ount.

ভাৰ, ভাব বি. ধাতুবে তৈয়াৰ কৰা
সক জৰী a metallic wire, বাস্ত
যন্ত্ৰব জৰী a string of musical
instrument.

ভাৰ বিণ. উচ্চ, তীব্ৰ of high
pitch.

ভাব, ভাবক, ভাবকা বি. তৰা, নক্ষত্র & star.

ভাব সৰ্গ. সেই ঠাইব, সেই লোকৰ of that place or person.

ভাব (উপশব্দ) সমূহ বা আটি বুজাবলৈ, নোহ, কাণী বা ভেনে কোনো বস্তু বুজোৱা বিশেষত্ব বা বিশেষণৰ পাছত যোগ কৰা শব্দ যেনে—চুলিভাব, বাঢ়নীভাব & particle placed after a noun or adjective to denote a bundle of hair etc, ভেনে মিহি বস্তু বুজাবলৈ 'ভাবি' ব্যৱহাৰ হয়।

ভাব সক. ধা. উদ্ধাৰ কৰ, আগদৰ পৰা বাধ to deliver, to save, to give salvation to. বি. ভাবক, ভাৰোঁতা, ভাবন্তা বন্ধা কৰোঁতা, উদ্ধাৰ কৰোঁতা & deliverer, a saviour. ভাবণ বি. উদ্ধাৰ কৰা কাৰ্য্য act of saving.

ভাবক বি. কাৰ্ত্তিকে বধ কৰা এটা অসুৰ a demon killed by Kartika.

ভাবভ্ৰম্য বি. কমবেছি, ন্যূনাধিক, প্ৰভেদ the state of being more or less, difference.

ভাবিবি (পু: অ:) সক. ধা. ভাবিবা, উদ্ধাৰ কৰিবা।

ভাবল্য বি. তবলতা, চঞ্চলতা fickleness.

ভাবহ বি. শাসন, দমন, বাধা admonition, check.

ভাবা সৰ্গ. তেওঁলোক they.—বি. নক্ষত্র & star, সঙ্গীতৰ সপ্তক বা উচ্চ সুৰ the treble part in music. ভাবাবাজী বি. জুই বাজী fire-works. ভাবাবোল তবাব দীপ্তি, সক সক তবাব জুয়। ভাবা-মণ্ডল তবা থকা ঠাই, তবাব সমূহ বা জুয়।

ভাবাং ভিবিং সি. টক খাই ইপিনে সিপিনে চোৱা looking about in terror.

ভাবি বিণ. পৰিমাণত কৈ অধিক (খোৱা পিয়াত খাটে) excessive. ক্ৰি. বিণ. ভাবিকৈ। বি—টিটনা মাটি পানীত তল নোহোৱা ঠাই elevated land.

ভাবিখ বি. কোনো নিৰ্দিষ্ট দিন, কোনো কাৰ্য্য হোৱা দিন, মাহৰ প্ৰথমৰ পৰা দিন সংখ্যা date.

ভাবিণী বি. উদ্ধাৰ কাৰিণী, মূক্তি দায়িনী a female deliverer.

ভাবিক প্ৰশংসা, বাহাদুৰি praise.

ভাৰোঁতা বি. উদ্ধাৰ কৰোঁতা, মূক্তি দিওঁতা a deliverer, a saviour.

ভাৰ্কিক বিণ. তৰ্ক প্ৰিয়, তৰ্ক শাস্ত্ৰত অভিজ্ঞ one versed in arguing.

ভাবপৰা, ভাবেপৰা সৰ্গ. 'সেই ঠাইব পৰা, সেই সময় বা ঘটনাব

পৰা from that place, time or event.

ভাৰণ্য বিণ. তৰুণতা, নবীনতা।

ভাৰ্ণিণ বি. এবিধ গছৰ পৰা উলিওৱা তেল turpentine.

ভাল বি. এবিধ গছ, তাৰ পাতেৰে বিচনী কৰা যায় the fan-palm.

ভাল বি. গীত বাস্তব বা নৃত্যত সময়ৰ ভাগ, গীতৰ সুৰৰ ভাৰতম্য দেখুৱাবলৈ চপৰিয়াই বজোৱা বাস্তব বাস্তব control or regulation of musical time or rate of movement, কাঁহৰ বাস্তব বিশেষ a cymbal, গীতৰ ঠেলা বুজাবলৈ মৰা চাপৰি a clap of hands to denote musical time. ভাল ধৰ গীতৰ ছেদ বুজাবলৈ হাতেৰে চাপৰি মাৰ to beat time with the hands. ভালক ভালে ঠিক সময়ত just in time.

ভাল বি. খলপা, মহল, খাপ a storey of a house, a stratum.

ভাল বি. উচ্চ শব্দ আদিৰ দ্বাৰা কাণত সোণা লগা যেন বোধ temporary cessation of the power of hearing caused by a loud noise etc. ক্ৰি. ভাল-মাৰ।

ভাল বি. খঁৰা a kind of bamboo basket.

ভাল-কাল বি. অস্থিৰ অৱস্থা restlessness.

ভাল-বেতাল বি. দুটা ভূতৰ নাম। বিক্ৰমাদিত্য বজাৰ অনুচৰ two attendant of Vikramaditya.

ভাল মান বি. গীত আৰু বাস্তব সমতা।

ভালমাৰ, ভাল-লাগ উচ্চ শব্দাদিৰ দ্বাৰা কাণত সোণা লগা যেন বোধ হ।

ভালমাৰি ধৰ নচলা হ, বন্ধ হ to stop as purging or vomiting.

ভালখুবীয়া বিণ. এযোৰ ভালৰ দৰে সকলো প্ৰকাৰে সমান equal in every respect.

ভাল-লাগ অতাব হ to be scarce.

ভালে ভালে ক্ৰি. বিণ. প্ৰতি তালত, তাল নভঙাকৈ according to musical time. ভালে মানে গীতৰ তাল মিল কৰি, সকলো বকষে মিল বাৰি।

ভালব্য বিণ. তালুত উৎপন্ন হোৱা, তালু স্বৰ্গীয় belonging to the palate palatal.

ভালাক বি. মুচলমান মতা-ভিবোতাৰ এৰা এৰি হোৱা ঘোষণা a divorce among the Musalmans.

ভালাচ বি. অনুসন্ধান search.

ভালাপী বি. পরিচর্যা, যত্ন act of attending or taking care.

ভালাআৰ ক্রি. হুৰাবত ভলাগোৰা lock up.

ভালি বি. হাতৰ চাপৰি & clapping of the hands, ভাপলি & patch.

—ক্রি. ভালিআৰ to patch.

ভালিকা বি. ফৰ্দ & list.

ভালিম বি. 'আখৰা' চোৱা।

ভালু বি. মুখৰ ভিতৰৰ ওপৰৰ ভাগ, মাজমূৰ palate, the crown of the head.

ভালুক বি. ৰাজ্যনা আদি ভুলিবলৈ ভাগ কৰা মৌজাৰ নিচিনা একখণ্ড দেশ a part of district similar to a mouza. ভালুকদাৰ ভালুকৰ ভাৰ থকা বিষয়া।

ভালৈ সৰ্ৰ. সেই ঠাইলৈ to that place.

ভাৰত ক্রি. বিণ. সেই পৰ্য্যন্ত, সেই পৰিমিত until, up to.

ভাৱা বি. পিঠা আদি ভজা লোৰ মেলাহি পাত্ৰ an iron frying pan.

ভাৱে (পু. অ.) ক্রি. বিণ. ভেতিয়া-লৈকে up to that time.

ভাৱৈ বি. সমনীয়া বা সখিৰ বাপেক & friend's father, পিতাৰ সখিয়েক & father's friend.

ভাৰাআৰ তেওঁ বিলাকক, ভাৰাআৰ তেওঁবিলাকৰ।

ভাসু [হি—ভাসু] সৰ্ৰ. তাৰ of him, that or it.

ভাইঁত সৰ্ৰ. সেই মানুহবোৰ they.

ভাহানি ক্রি. বিণ. আগৰ দিনত পূৰ্ণ কালত formerly, পূৰ্ণকাল former time. ভাহানিয়েই, ভাহানিখন বহুদিনৰ আগতেই, আগৰ দিনতে long ago.

ভাহানু (পু. অ.) সৰ্ৰ. তেখেত he.

ভাহান সৰ্ৰ. সিহঁত they.

ভাহে (পু. অ:) ভাতে, তেওঁত, তেওঁক। ভাহেক জাব, ভাক ভাহেৰ তেওঁলোকৰ।

ভাহোন, ভাহন বি. তাত বৰ্ত্তে সূতা লগোৱা আঠা size used for varnishing thread.

ভিয়ই, ভিছ বি. এবিধ লতা আৰু তাৰ ফল cucumber.

ভিওৱা বিণ. পানীত ভিছাই পৰিষ্কাৰ কৰা washed in water.

ভিক্ত বি. ভিতা bitter বি. ভিতা গুণ bitter taste.

ভিচী বি. গুটিৰ পৰা তেল আৰু ছালৰ সূতা হোৱা এবিধ শস্য linseed.

ভিত্ত অক. ধা. ভিজা, আৰ্দ্ৰ হ to be wet. ভিত্তপখিলা পখিলাৰ দৰে ততালিকে এঠাইৰ পৰা আন ঠাইলৈ যোৱা মানুহ।

ভিত্তা বিণ. আৰ্দ্ৰ, ভিজা wet, moist.

ভিত্তা বিণ. মহানিম, মোকোজা

আদি বস্তু সোৰাদৰ নিচিনা
bitter, মনত বিবক্তি বা বেজাৰ
অন্যোবা (কথা) causing pain
to the mind, ভিত্তা বস্তু bitter
thing.

ভিত্তা-কেবেলা 'কেবেলা' চোৱা।

ভিত্তা-গুটি বি. এবিধ বনবীয়া সৰু
গছ আৰু তাৰ ভিত্তা গুটি।

ভিত্তা চপা বি. 'চপা' চোৱা।

ভিত্তাটনি বি. পিছুমাছু মৰিলে
সন্ধানত ভিত্তা কাপোৰ পিন্ধি তাক
গাতে শুকাই আৰু অইন কঠোৰ
নিয়ম পালি দহদিনলৈকে কৰা
ব্ৰত।

ভিত্তা ফুল বি. বঙা বাহকৰ গন্ধ আৰু
তাৰ ফুল।

ভিত্তা ভেকুৰি বি. গাত কাঁইট থকা
আৰু ভিত্তা গুটি হোৱা এবিধ গছ।

ভিত্তা মূৰীয়া বিণ. লঘোনত বা বৰ
ব'দত মূৰ ঘূৰিয়ে ধৰা বা মুচ্ছিত
হোৱা faint from hear or
fasting.

ভিত্তা লাউ বি. এবিধ বনবীয়া লাউ,
a bitter gourd.

ভিত্তিকি বিণ. অলপ ভিত্তা slightly
bitter.

ভিত্তি বুৰি ক্ৰি. বিণ. বৰকৈ ভিত্তি
being thoroughly drenched.

ভিত্তিকা বি. সহিষ্ণুতা, ক্ষমা, সহনি
endurance, patience.—বিণ.

ভিত্তিকু বৈধ্য থকা patient.

ভিত্তি বি. চন্দ্ৰৰ মাহেকীয়া গতিৰ

খ্ৰিষ্ট দিনৰ এদিন a lunar day.
ভিত্তিকৰ ভিত্তি নিৰ্ণয় কৰোঁতা
গণক an astrologer. ভিত্তিৰ
মূৰত পানী চলু জিয়া ক্ৰি. মৃতকৰ
বাবে, নিৰ্দ্ধাৰিত দিনত অনাড়ম্বৰ
ভাবে শ্রাদ্ধ কৰা।

ভিত্তি টলকতে ক্ৰি. বিণ. খন্তেকতে,
চকুৰ পচাৰতে, ততালিকে quick-
ly, immediately.

ভিত্তি ভিত্তিকতে ক্ৰি. বিণ. অতি
সোনকালে quickly.

ভিত্তি ভেলগি মাৰ বৰ সুখেৰে দিন
নিয়া to live luxuriously.

ভিত্তি দ্বিতীয়া গা ধো ক্ৰি. ঋতুমতী
তিবোতাই তৃতীয় দিনত দ্বান কৰি
শুধ হোৱা।

ভিত্তি বি. এক অধিক দুই, এক আৰু
দুইৰ মুঠ three.

ভিত্তিও ঐশলত পুৱা, দুপৰীয়া আৰু
গধূলি ভিত্তিও বেলাত at morn-
ing, noon and evening, সকলো
সময়ত, সদায় always.

ভিত্তি কাল বি. ল'ৰা, ডেকা আৰু
বুঢ়া কাল, ভূত ভবিষ্যৎ আৰু বৰ্তমান
কাল।

ভিত্তি কুল বি. ভিত্তি কুল বা বংশ—
পিছুকুল, মাছুকুল আৰু শহৰ কুল।

ভিত্তি গধূলি বি. একেবাবে সন্ধিয়া
সময় evening.

ভিত্তি তাপ বি. শৰীৰ মন আৰু
দৈৱৰ পৰা হোৱা দ্ব্য the three

human sufferings—physical, mental and fatal.

ভিনি পৰীয়া দিন বা ৰাতিৰ তৃতীয় পৰ বা ভাগ the third part of day or night.

ভিনি মুলি বাট বি. তিনিটা বাট লগ হোৱা ঠাই a place where three roads meet.

ভিনি মূৰীয়া বিণ. অতি বৃদ্ধা very, old.

ভিনি-সীৰ বি. শস্য কৰিব কাৰণে একে মাটিতে তৃতীয়বাৰ বোৱা হাল the third ploughing.

ভিন্দুক বি. একপ্রকাৰ গছ a kind of tree.

ভিৰাই বি. এবিধ লোৰ জুই থকা সাজ a portable fire place.

ভিকাৰিত বি. লাভ profit.—বিণ. যথেষ্ট sufficient.

ভিক্ত বি. হিমালয় পৰ্বতৰ উত্তৰ ফালে থকা এখন দেশ, name of a country.

ভিমান সৰ্ক. সিমান।

ভিম্বি বি. এবিধ বৰ ডাঙৰ মাছ a whale.

ভিম্বি বি অন্ধকাৰ darkness.

ভিন্নজ বিণ. তৃতীয়, third.

ভিন্নলী বি. গা ঘোঁতে পিন্ধা সৰু চুৰিয়া a small water cloth used in bathing.

ভিন্না অক. ৰা. ভিজা, আৰ্দ্ৰকৰ to

soak in water. কদ. বি. ভিন্নাওঁতা। স্ত্রী. ভিন্নাওঁতী।

ভিববিৰ বি. জলমল spark. ভিব-বিৰণি জলমল কৰা কাৰ্য্য act of sparking.—অক. ৰা. ভিববিৰা—বিণ. ভিববিৰীয়া।

ভিবৰবনী বি. যি বিস্তাৰে অদৃশ্য বা নেদেখা হব পাৰি the art which is said to enable one to remain invisible.

ভিবৰ্কাৰ বি. গালি, নিন্দা. অপমান abuse, blame, insult.—কদ. বিণ. ভিবৰ্ক্ত নিন্দিত, গালি খোৱা অপমানিত abused, insulted.—ক্ৰি. ভিবৰ্কাৰ কৰ।

ভিবিম্বি, ভিম্বি বি. ভিববিৰ।

ভিবী বি. ভিবোতা a woman ভাৰ্যা a wife.

ভিবীমতি বিণ. দুৰ্বল, ভয়ভূত, weak, timid.

ভিবোতা বি. মাইকী মানুহ, ভিবী, ভাৰ্যা a woman, a wife. ভিবোতা সেকৱা বিণ. জৈণ, ভাৰ্যাত বৰ অনুবক্ত, ভাৰ্যাব বশ henpecked, uxorious.

ভিবোধান বি. অন্তৰ্ধান, অদৰ্শন disappearance.

ভিবোভাৰ বি. এই জগতৰ পৰা অদৃশ্য হোৱা, মৰণ, বৈকুণ্ঠ প্ৰয়াণ death as of a saint.

ভিবোহিত বিণ. নেদেখা অদৃশ্য hidden from sight, unseen.

ভিক্সে ক্রি. বিণ. বরকৈ ঝপ
greatly shivering.

জিঞ্জাল, ভির্গাল বি. পানী সোয়াব
বোৰবা কবি তৈয়াব কবা ডাঠ
কাপোৰ tarpaulin.

ভিৰ্য্যক বি. নীচ জন্তু বা প্রাণী
মানবেতব & lower animal.—
বিণ. বেকা oblique.

ভিল বি. তেল ওলোৰা এবিধ গুটি
আক তাব গছ the sesamum
and its seed, যাহুহৰ গাত ধকা
অতি সৰু কীলা গাঁচ & mole on
the skin. অলপমান & very
small quantity. ভিলমান অতি
অলপ very small quantity.

ভিলক বি. কপালত বা দুই চেলা
উবিব মাজত লোৰা ঘূৰণীয়া ফোট
& small round mark on the
forehead or between the
eyebrows, অতি শ্ৰেষ্ঠ, প্রধান বা
মান্য লোক & pre-eminently
virtuous & high principled
person.

ভিল-কাঞ্চলবি. যাহুহ মবিবৰ সময়ত
উৎসৰ্গ কৰা ভিল আক সোণ an
offering of some sesamum
seeds and a bit of gold
made at the time of death.

ভিলকে তাল কৰ সামান্য কথা
অতিবৰ্দ্ধিত কৰ, বোঁকে চৌ কৰ to
exaggerate, to make moun-
tain of a mole hill.

ভিল ভৰু বিণ. এটা ভিলৰ
পৰিমাণেও কম বা বেছি নোহোৱা
very accurate or exact.—বি.
যি ভৰুবে এটা ভিলৰ কম বেছিও
ধৰিব পাৰি & very exact
balance.

ভিল ভিলীয়া বিণ. গা সৰু আক
ধবতকীয়া slender bodied and
brisk.

ভিলনি বি. তিলৰ খেতি কৰা ঠাই
& field of the sesamum
plants, মৰাৰ তিন দিনৰ যুতকৰ
উদ্দেশে ভিল জল আদি দিয়া কাম।
ভিল-ছোম বি. ভিলত বিট মিহলাই
অগ্নিত দি কৰা পূজা & burnt
offering of sesamum seed
mixed with ghee.

ভিলাঞ্জলি বিণ. তৰ্পণ কৰোতে তিল
মিশ্ৰিত পানীৰ অঞ্জলি।

ভিলাৰ্জ বিণ. অতি সূক্ষ্মকাল।

ভিলেক, ভিলেকমান বি. অতি
অলপ বস্তু, অতি অলপ সময় &
small bit of time, a moment.

ভিলোন্তমা বি. এজনী স্বৰ্গৰ অপেশব।
the name of an Apsara.

ভিলোদ্ধক বি. ওপৰ পুৰুষ সকলৰ
তৃপ্তিৰ কাৰণে দিয়া তিল আক
পানী, তিল আক জলেবে কৰা তৰ্পণ
an offering of water and
sesamum seeds to the dead.

ভিষ্ঠ অক. ধা. থাক, বাস কৰ, জীয়াই
থাক to live.

তিহ্‌বলি, তিকলি বি. এবিধ ফুল a kind of flower.

তী তী বি. পাতি হাঁহৰ পোৱালীৰ মাত।

তীকি বি. উকি, চিঞৰ a sharp ringing sound.

তীখৰ, তীখক বিণ. কামত চোকা sharp, উগ্রবভাব-যুক্ত impetuous.

তীখৰা অক. ধা. ভাটি ক, চোকা কথাবে ক to tell emphatically, to warn.

তীখা বি. পৰিষ্কৃত লো, দা কটাৰী আদিৰ মুখত লগোৱা টান আক চোকা ধাতু steel, বৰ খং, খঙৰ জঁক excessive anger. বিণ.

তীখাল 'চোকা, তীখ keen, sharp. তীখামখৰা, তীখা মোখৰা মুখ চোকা, বৰ খঙাল sharp, severe, তীখাল বিণ. তীখা লগোৱা, চোকা keen, sharp.

তীখ বিণ. প্রবল, উগ্র, চোকা violent, sharp, severe. বি. তীখতা।

তীয়া বিণ. তিন দিনৰ দিনা হোৱা (অব) returning every third day, (said of fever).

তীৰ বি. কূল, নদীৰ পাৰ a shore, a bank. তীৰস্থ তীৰবৰ্তী, পাবত থকা living on the bank.

তীৰ বি. বাণ, শব। তীৰজাজ বি.

কাড়ী, কাড়েৰে যুদ্ধ কৰোতা an archer.

তীৰ্ণ বিণ. উত্তীৰ্ণ passed.

তীৰ্ণ বি. পবিত্ৰ ঠাই, পুণ্যৰ ঠাই a shrine, a holy place. তীৰ্ণকৰ তীৰ্ণলৈ গৈ ধৰ্ম্য কৰ্ত্তা কৰ। তীৰ্ণ কাক ি.লোভী, প্রত্যাশী greedy. তীৰ্ণকৰ বি. জৈন বা বৌদ্ধ শাস্ত্ৰ প্রণেতা সিদ্ধপুৰ, তীৰ্ণযাত্ৰী পবিত্ৰ স্থানলৈ গমন, ভাৰ্ষযাত্ৰী তীৰ্ণলৈ যোৱা মাহুৰ a pilgrim. তীৰ্থোদক পবিত্ৰ নৈ বা পৃথ্বীৰ পানী the water of a holy river or tank.

দৈৱতীৰ্থ আঙুলিৰ আগ ভাগ।

কামতীৰ্থ কনিষ্ঠা আৰু অনামিকাৰ মূলভাগ।

পৈত্ৰতীৰ্থ অঙ্গুষ্ঠ আৰু তৰ্জনীৰ মধ্যভাগ।

ব্ৰহ্মতীৰ্থ অঙ্গুষ্ঠৰ মূলভাগ।

তীহতীহাই উঠ ববকৈ খং কৰ to be greatly enraged. তীহ্‌ তীহীয়া বৰ জোতা having a very sharp point.

তীহ্‌বিহ বি. অসহন ভাব painful sensation. অক. ধা. তীহ্‌বিহা।

তীক্ষ্ণ বিণ. চোকা, খাব থকা sharp জলা, উগ্র, প্রবল pungent, violent, severe.—বি. তীক্ষ্ণতা, তীক্ষ্ণাণি অতি শীঘ্ৰে আহাৰ জীৰ্ণ-নিওৱা শক্তি a strong power of digestion.—বিণ. তীক্ষ্ণদৰ্শী

‘সুন্দরী’ চোরা। তীক্ষ্ণধার বিণ.
অতি ধাৰাল very sharp.

তুংখুতীয়া বি. আহোম বাক বংশ
এটাৰ নাম।

তুংতুঙা সক. ধা. মিহা কধাবে তুলা
to coax, to allure. বি.

তুংতুঙনি।

তুংহ বি. ধানৰ চোকোৰা chaff,
the husk of paddy. তুংহ-

গজাল নিচেই সৰু গজাল, খুদ
গজাল a very small nail.

তুংহ-তুংহে তুংহত লাগি থকা ওপৰলৈ
অলি হুঠা তুই।

তুংহ (ব্ৰজ) সৰ্ব. তুমি, তই you.

তুংকাৰাম বি. মহাবাহুদয় বৈষ্ণৱ কবি
name of a poet.

তুংকং বিণ. পৰিপাটি শৃংখল কৰা
made ready, put in order,
শেষ কৰা finished.

তুংক বি. উচ্চ গ্ৰহত জন্ম হোৱাৰ
কাৰণে হোৱা ভাগ্য innate
greatness. শ্ৰেষ্ঠ, উগ্র, উন্নত
principal, passionate, high.

তুংকতীয়া বি. এটা নদীৰ নাম
name of a river.

তুংকী বি. জ্যোতিষৰ মতে দৌৰবৰীৰ
উচ্চ ঠাইত থকা গ্ৰহ, বিশেষ বাশিত
কোনো গ্ৰহ থাকিলে সি তুংকী হয়।

তুংক বিণ. সাধাৰণ, হীন, নীচ,
অকামিলা low, mean, of no
value—বি. তুংকতা সক. ধা.

তুংক কৰ অৱহেলা কৰ, হয় জান

কৰ to disregard. তুংকজান
অৱহেলা, অসন্মান, হয় জান
contempt, disrespect.

তুংতি বি. কাকুতি, মিনতি prayer,
thanks giving. তুংতি নতি কবো-
কোকালি entreaty.

তুংতিয়া বি. তামৰ কঁহৰ পৰা কৰা
এবিধ সেউজীয়া বস্তু blue vitriol,
copper sulphate.

তুংকান বি. ঝুংহা বতাহ a violent
tempest, storm.

তুংতিয়া অক. ধা. কোনো কাম কৰিম
বুলি থাক to procrastinate.

তুংবলি বি. তেজৰ ধাৰ a conti-
nuous flow of blood.—বিণ.
তেজেৰে বঙা হোৱা besmeared
with blood.

তুংবাৰ সৰ্ব. তোমাৰ your.

তুংগি সৰ্ব. যাক কোনো কথা কোৱা
যায়, সেই জনক বুজোৱা শব্দ thou,
you, তুংগি তুংগা সময়ীয়াৰ দৰে
কৰা সম্বোধন।

তুংগল বিণ. ঘোৰতৰ, ভয়ানক fierce,
dreadful.—বি. ঘোৰ যুঁজ,
কটামৰা কৰা দন্দ a tumultuous
quarrel or combat.

তুংবতুংবীয়া বিণ. নিচেই পাতল very
thin.

তুংবগ, তুংবজ, তুংবজম বি. ঘোঁৰা a
horse, a pony.

তুংবন্তে ক্ৰি. বিণ. তৎক্ষণাৎ, ততালিকে
quickly.

ভূবক বি. দেশ এখনৰ নাম Turkey.
ভুবিমুখি বি. কোনো নিৰ্দিষ্ট কাৰ্য্য
বা আজ্ঞাৰ লবচৰ কৰা কাৰ্য্য &
slight deviation from the
rules of conduct.

ভুবি বি. বগত বজোৱা বাস্তৱ বিশেষ।
ভুবীয় বিণ. বাহুজ্ঞান বহিত, সমাধিব
অবস্থা absent minded, trans-
cendental.

ভুকক চোৱাৰ বি. ঘোঁৰাত উঠি বগ
কৰা সৈন্য cavalry

ভুকপ্ বি. চোলা আদি কাপোৰৰ
দাঁতি মোটোকাই লিয়া ভাগ &
hem.

ভুল বি. গৰু ম'হ আদিৰ জাঁক &
herd of cattle, দল, সঙ্গ com-
pany, society. বিণ. ভুলা
equal.

ভুল বি. বস্তৰ ভাব বা গধুৰতা,
ভুলাচনী & balance.

ভুলভুলিয়া বিণ. পকি কোমল আৰু
বমাল হোৱা soft.

ভুলনা বি. বিজোৱা কাম compari-
son, উপমা similarity, সাদৃশ্য
equality.

ভুলসী বি. এবিধ পবিত্ৰ গছ আৰু
তাৰ পাত the holy basil and
its leaf. ভুলসীদাস বি. হিন্দী-
ভাষাত ৰামায়ণ ৰচনা কৰোঁতা
সাধক কবি & name of a poet,
ভুলসীৰ লগত কলপটুৱাৰ যুক্তি
মহতৰ লগত সামান্ত লোকে উদ্ভাব।

ভুলা বি. গুটি গুচোৱা কপাহ, শিয়ল
গছৰ গুটিৰ ভিতৰত হোৱা বস্তু
cleaned cotton, silk cotton,
—সপ্তম ৰাশি Libra.

ভুলা সক. ধা. পাতল আৰু মিহিকৈ
ফাল to split into small thin
strips.—বি. ভুলাওঁতা। স্বী.
ভুলাণ্ডী।

ভুলাচনী, ভুলাচালনী বি. বস্তু
জোখা যতন & Roman balance.

ভুলাভুল বিণ. অভিশয় কোমল soft
like cotton. ভুলা ধুলা দি ভুলা
ধুনাৰ দৰে পিট বা কট দি to
beat severely.

ভুলাপাত বি. কাগজ, কাকত paper.

ভুলি বি. চিত্ৰকৰ লেখনী & paint-
er's brush.

ভুলিকা বি. 'ভুলি' চাওক।

ভুলি ভালি সক. ধা. ডাঙৰ দীঘল
কৰি having brought up.

ভুলিথৰ সক. ধা. ডাঙি ধৰ, সমৰ্থন
কৰ to raise up, to support,
সুৰনি কৰ to make beautiful.

ভুলি ল to adopt.

ভুলী বি. শয্যাত পৰা ভুলা ভৰোৱা
কাপোৰ & mattress.

ভুল্য বিণ. সমান, সদৃশ equal,
similar.—বি. ভুল্যতা।

ভুৱা সৰ্ব্ব. তোমাৰ thy.

ভুৱ সক. ধা. সন্তুষ্ট কৰ to satisfy,
to please.

ভুৱাৰ বি. বৰফ snow.

তুষ্ট বিণ. আনন্দিত, তুষ্ট, প্রসন্ন হোবা।
pleased.—বি. তুষ্ট সন্তোষ satisfaction.

তুর্কী বি. তুৰ্ক দেশৰ মুচলমান জাতি
Turk.

তুৰ্কক বি. অসম আক্রমণকাৰী
মুচলমান সেনাপতি।

তুহিন বিণ. শীতল, হিম cold,
snow.

তুহিন কৰ বি. চন্দ্ৰ, the moon.

তুহ (পু. অ.) সৰ্ব্ব. তুমি thou.

তুজা (পু. অ.) [হি. তুজ] তুমি।

তুজাব তোমাৰ। তুজাক তোমাক।

তুতুৰা সক. ধা. লোভ দেখাই বঞ্চিত
কৰ, অনেকবাৰ আশা দি নিৰাশ কৰ
to tantalize, to disappoint.
বি. তুতুৰনি।

তুণ বি. 'টোন' চোৱা।

তুৰ্ণ বিণ. দীঘল, বেগী, quick. বি.
তুৰ্ণতা।

তুৰ্ব্য বি. এবিধ বাস্ত।

তুণ বি. ঘাঁহ, বন grass, any
gramineous plant.

তুণ-কুটা-মকৰা কাম-বন নকৰি
বহি থকা, idle person.

তুণ জ্ঞান তুণৰ নিচিনা হীন বুলি
ভাবা, তাক্ষিয়া কৰা, neglected.

তুণক্ৰম বি. শাখাহীন গছ।

তুণভুক বি. যিবোৰ জন্তুই তুণ খাই
জীৱন ধাৰণ কৰে, grass eating.

তুণভোজী বিণ. ঘাঁহ খোৱা grass-
eating.

তৃতীয় বিণ. তিনি সংখ্যা পূৰ কৰ
the third. দ্বী. তৃতীয়া অমাবস্যা
বা পূৰ্ণিমাৰ পাছৰ তৃতীয় তিথি the
third lunation.

তুষ্ট বিণ. সন্তুষ্ট, কায়িক বা মানসিক
ভোগৰ ফলত সন্তুষ্ট বা আনন্দিত
contented. satisfied. বি.
তুষ্টি বি. সন্তোষ, আনন্দ content-
ment satisfaction.

তৃষা, তৃষণা বি. পিয়াহ, হেঁপাহ, ভোগ
কৰিবৰ ইচ্ছা thirst, craving.

তৃষিত বিণ. পিয়াহ লগা, বৰকৈ
হেঁপাহ কৰা thirsty, eagerly
desiring.

তৃষণাভূৰ, তৃষণাৰ্জ, তৃষাভূৰ বিণ.
পিয়াহ বা হেঁপাহৰ পৰা তৃষ পোৱা
thirsty, oppressed by thirst

তুঁউৰ বি. আঁৰৰি, মুৰ্ছাবোগ
epilepsy.

তুঁউৰীয়া বিণ. আঁৰৰীয়া suffering
from epilepsy.

তুঁতেলী বি. এবিধ গছ আৰু তাৰ
টেঙা গুটি the tamarind tree
and its fruit. তুঁতেলী পতীয়া
তুঁতেলী পাতৰ দৰে ছিৰলী ছিৰলী।
তেইশ. তেইছ বি. একুৰি তিনি
twentythree.

তেওঁ সৰ্ব্ব. সেইজন, সেই মান্য লোক
he (said of respectable
person.)

তেও অবা. তথাপি, এনে হোৱাতে
yet, still.

ভেজ বেলি বি. যোবা বছৰৰ আগৰ বছৰ the year before last.

ভেজাবী বি. হিন্দুহানী ব্রাহ্মণ সকলৰ উপাধি বিশেষ a title.

ভেজেকীয়া বিণ. তিত্তি থকা, পিহল most, wet.

ভেকি বিণ. চোঁচা cold. বি. চোঁচা অবস্থা coldness.

ভেখনে ক্রি. বিণ. তেতিয়াই।

ভেখেত সৰ্ব্ব. তেওঁ (সন্ত্রমার্থত) he.

ভেগবাহাদুৰ বি. শিখসকলৰ পৰম গুৰু।

ভে-চল্লিচ, ভে-চল্লিছ তিনি অধিক দুকুৰি fortythree.

ভেজ সৰু. ধা. এব, ত্যাগ কৰা to give up.

ভেজ বি. তাপ, দীপ্তি heat lustre, শক্তি, পৰাক্ৰম strength, মহিমা greatness, বক্ত, শোণিত blood, ধাতু, শুক্ৰ semen. ভেজক পানী কৰ বৰকৈ পৰিষ্কাৰ কৰ to labour very hard. ভেজ খা অনিষ্ট কৰ to cause injury, ভেজ গোঁৰা বঙাৰ লগত মিহলি বগা reddish white. ভেজ ধৰ পুষ্টি হ, সবল হ to be healthy. ভেজ পম বি. বল শক্তি blood and nerve. ভেজ পৰ শৌচৰ লগত ভেজ হা to have dysentary. ভেজী বঙা ভেজৰ দৰে বঙা blood red. ভেজপাত বি. এবিধ সুগন্ধি পাত

the bay-leaf. ভেজগিয়া বিণ. ভেজ গান কৰা drinking blood, নাইপিয়া জাতিৰ এবিধ কচ্ছ a kind of chameleon. ভেজমুই বেছি ভেজ দেখাব পৰা যোৰা মুছা, এবিধ গছ। ভেজশীও শোঁচত ওলোৰা ভেজেৰে মিহলি বীজলায়া বস্তু bloody mucus. ভেজকৰ শক্তি বৰ্দ্ধক, উদ্দীপক। ভেজক্ৰিয় বি. যৰ পৰা বিশেষ প্ৰকাৰৰ বস্তু য়া কৰা বিকীৰ্ণ হয় radio active.

ভেজস্থিতা বি. ভেজবীৰ গুণ বা মহিমা।

ভেজস্বী বিণ. প্ৰভাবযুক্ত, প্ৰতাপী, মহিমাযুক্ত powerful, glorious. — বি. মহিমাযুক্ত লোক, ভেজাল glorious personage, full of blood.

ভেজাবত, ভেজাবতি বি. নগদ টকা সূতলৈ নাইবা অন্য বিষয়ত খটাই কৰা কাৰবাব money lending business.

ভেজাল বি. বলী, বেছি ভেজ থকা, চোকা strong, having much blood, sharp. ভেজী বলবান strong. ভেজীমনা সাহসী spirited. ভেজীমলা বি. অসমীয়া লোক সাহিত্যত হান পোৰা এজনী ছোৰাণী। ভেজীমাল ভেজাল।

ভেজী বঙ্গ বিণ. তেজব দবে বঙ্গ।
blood-red.

ভেজেমুখে ফুটি বা মুখত বেছি
তেজ থকা বাবে ফুটি যোৱা যেন হ,
দেখনিয়াব to be beautifully
ruddy and blooming.

ভেজেভীয়া বিণ. দুষ্ক, উদ্ধ্বল,
অনিক্কাৰী wicked, mis-
chievous.

ভেজোন্নয় বিণ. দীপ্তিময়, উজ্জ্বল
bright, brilliant.

ভেতিয়া ক্রি. বিণ. সেই কালত at
that time. সৰ্ব্ব. সেই সময় that
time. ভেতিয়াই ক্রি. বিণ.
ততালিকে at once, imme-
diately.

ভেতিকণে ক্রি. বিণ. সেই সময়তে,
তেতিয়াই at that very
moment.

ভেভেক বিণ. সিমান, সেই পৰিমাণৰ
many, so much. ভেভেবেলি
সিমান পৰ so long.

ভেজিঞ, ভেজিছ বি. তিনি অধিক
ডেবকুৰি thirty three.

ভেনন্ন বিণ. তেনেকুৱা। ভেনি ক্রি.
বিণ. সেইফালে।

ভেগুৱা বি. তেনেকুৱা।

ভেন্নে সৰ্ব্ব. সেই প্রকাৰৰ similar.
ক্রি. বিণ. সেই প্রকাৰে, সেইকপে
in that way. ক্রি. বিণ. ভেন্নেকৈ,
ভেন্নেতে সেই সময়তে।

ভেন্নেই ক্রি. বিণ. সম্মুখি, গোটেই

entirely, wholly, সম্মুখি একো
নোখোৱাকৈ without taking
any food.

ভেন্নেকুৱা (বিণ. সৰ্ব্ব.) সেই
প্রকাৰৰ, সেই নিচিনা of that
sort, similar. ক্রি. বিণ. ভেন্নে-
কুৱাকৈ, ভেন্নেকৈ সেইদৰে, সেই-
কপে thus.

ভেন্নেমুখেই ক্রি. বিণ. সুদা মুখেই
without taking betelnut
after food.

ভেন্নেহলে, ভেন্নে ক্রি. বিণ.
সেইকপ হলে, তেনে অবস্থাত then,
in that case.

ভেন্ন (পু. অ.) সৰ্ব্ব. তেওঁ।

ভেবাটা বি. তিনিটা বাট যোগ
হোৱা ঠাই a junction of three
roads.

ভেবাহি বিণ. অতিশয়, অত্যন্ত ex-
cessive.—ক্রি. বি. ভেবাহিকৈ।

ভেবানে, ভেবতে (পু. অ.) ক্রি.
বিণ. তেনেকৈ।

ভেবেকা বি. লোকৰ পাহত ফুৰা
অকাষিলা মানুহ worthless
follower.

ভেব বি. তিনি অধিক দহ
thirteen.

ভেবা সৰ্ব্ব. ভোমাব (যান্ত্ৰার্থত)।

ভেবাজ্জ বি. তিনদিনীয়া (অশৌচ)
lasting three days.

ভেবাজ্জবৈ, ভেবাজ্জই বি. তিনি
অধিক নব্বৈ ninetythree.

ডেবানী তিনি অধিক আশী eighty-three.

ডেবি সর্ক. তোমার your.

ডেবিজ, ডেবেজ বি. সংখ্যা যোগ কবা কার্য addition, প্রত্যেক বারতব বেলেগ বেলেগ দাগৰ মাটিৰ মুঠ হিচাপ থকা বহি।

ডেবেটী বি. তিনি বছৰৰ অন্তত পোৱালী দিয়া গাই a cow giving a calf after every three years.

ডেল বি. ডিল, সবিস্বহ বা আন বস্তুৰ পিছল বস oil, জন্তুৰ ছাল আৰু মঙহৰ মাজত থকা এবিধ ডেল-তীয়া বস্তু fat.—বিণ. ডেল ক'লা, ডেল ক'লীয়া ডেলৰ বৰণৰ নিচিনা ক'লা অতিপাত ক'লা নহয় blackish brown. ডেলকুৰ বি. ডেল আৰু গাত ঘৰী মচলা আদি। ডেল কাড় সেকা দে, চেপা দে to punish. ডেল-গাজ এবিধ ক'লা বঙৰ চবাই। ডেল-গামোচা বি. বিয়াত দবাই-কন্যাই শিক্তি গা ধোৱা সৰু কাপোৰ। ডেলচা, ডেলচীয়া অলপ ডেলৰ গোন্ধ থকা। ডেলচিকটি ডেল লাগি কাপোৰত হোৱা মলি। ডেল বিয়লী ডেল সানি পৰিষ্কাৰ কৰা। ডেল টেঙা হাঁহ, ডেল দি ভবি হাতত ধৰ, উপাসা কৰ, চাইকৰ to cringe, to flatter, to adore. ডেলডেলীয়া ডেলেবে

ডিঙা, ডেলৰ দৰে পিছল। ডেলবাড় ভালকৈ খাই বৈ পুঠি হ, উত্তপালি কৰ। ডেল ভকুৱা পইতা চোৰা। ডেলৰাৰ তপত ডেলত দি পাক কৰ। ডেলত মাৰ ডেলত পাক কৰি সিদ্ধ।

ডেলনি বি. তপত ডেলত মচলা দি আত্মা বন্ধা-কাৰ্য্য the act of boiling oil mixed with spice etc.

ডেলাচ বি. চেলেং কাপোৰ a wrapper.

ডেলাল, ডেলী বিণ. ডেলযুক্ত fatty, oily.

ডেলী বি. ডেল বেচোতা an oil-man.

ডেলী ছাই বি. ডেলেবে মিহলি ছাই, চাকিব ছাই।

ডেলীয়া বিণ. ডেলৰ নিচিনা, ডেল লগা। ডেলী খাল, ডেল খাল বি. ডেল পেৰা যতন an oil press or mill.

ডেলেঙ বি. দ্ৰাবিড় ভাষাৰ অন্তৰ্গত এটা ভাষা name of a language.

ডেলেভীয়া বি. ডেলৰ আৰাধ থকা, ডেলৰ দৰে পিছল having the taste or quality of oil. ডেলেবৰ উজ্জ্বল হ, বৰকৈ আনন্দ কৰ to be excited with joy.

ডেৰবা বি. এবিধ মাছ থকা বতন a kind of fish-trap.

ভেবে (পু. অ.) ক্রি. বিণ. ভেতিয়া,
ভেনেহলে।

ভেহাই বিণ. এক তৃতীয়াংশ one
third.

ভেহাজী বি. তিনি হাত ধকা
three cubits long.

ভেহে ক্রি. বিণ. ভেনেহলেহে, সেই
কথা হ'লত হে then only, in
that case only.

ভেহেত সৰ্ব্ব. ইয়াৰ পৰা অলপ
আত্মবত a little further off.

ভেহেল (পু. অ.) তেনেকুবা, সেই
নিচিনা। ভেহেল (পু. অ.) ভেখত,
সিজন। ভেহেৰ পৰা সিকালৰ পৰা
from that side ভেহেলৈ সিকা-
ললৈ অলপ আতৰলৈ thither, to
that side, পাছলৈ, ভেনে কৰাৰ
ফলত as a consequence of
that.

ভেহুয়, ভেনয় (পু. অ.) তেনেকুবা।

ভেহুণে (পু. অ.) ভেতিয়াই।

ভৈ (পু. অ.) সেই ঠাই। ভৈক সেই
ঠাইলৈ ভৈত্তবীয় বি. আৰণ্যক,
তিস্তিৰ সঙ্কীয়, যজুৰ্বেদৰ শাখা
বিশেষ, the followers of the
Taittiriya school of the
Yajurveda. ভৈৰ সেই ঠাইব।

ভৈয়া বিণ. প্রস্তুত, সাজু, যুগুত
ready, prepared. ক্রি. ভৈয়াৰ

ভৈয়া সৰ্ব্ব. পানীৰ পৰা তোল to
take out of water.

ভৈয়া বি. ভৈয়া সৰিয়হ আদিৰ বন,
ভৈয়া oil.

ভৈয়ানি ক্রি. বিণ. ভেতিয়া, তাহানি
then, formerly.

ভো, ভোন অবাধ, নিষ্কলংঘ্য বাক্যত
ব্যৱহৃত শব্দ।

ভো সৰ্ব্ব. ভুমি, তই। ভোই তোমাক,
তোমাৰ।

ভোকমা বি. এবিধ সৰু গছ আৰু
তাৰ বীজলীয়া গুটি a kind of
basil.

ভোকণা বি. লাউ খোলাৰ পাত্ৰ।

ভোচ, ভয়, সঙ্কোচ।

ভোচক বি. বিহন। কোমল কৰাৰ
বাবে তলত পৰা ভুলী বা গাদী,
cushion.

ভোটন বি. বাৰটা আখৰ ধকা এবিধ
ছন্দ, যেনে,—

মধুদানব-দাৰণ দেব বৰং।

বৰ-বাৰিজ-লোচন চক্ৰধৰং।

ভোড় (পু. অ.) সৰু. ধা. কাট, ছেদ,
কৰ to pierce, to sever.

ভোডলা বি. পদ্মাদেবীৰ এটা নাম।

ভোভোলা বি. খোৰা বস্ত্ৰ মুখত
ভৰাই মুখখন বন্ধ কৰিলে দুয়োখন
গাল ফুলি উঠে, ইয়াকে ভোভোলা
বোলে।

ভোখের (পু. অ.) সৰ্ব্ব. তইতব,
তোমালোকৰ।

ভোপ বি. বৰহিলৈ a cannon.

ভোবা ভোবা, ভোঁবা ভোঁবা

অনুভব, হৃৎ, আকৃতি, আশ্রয়
বুলোবা বুলোবাবী
ভোম বি. শস্য আশ্রয় টোপোলা বন্ধী
বাহব কাঠিব বস্ত্র a basket used
for holding grain.

ভোমবি. লোব টাঙন বা লাগি an
iron club.

ভোমোথের সর্ক. ভোমোলোক
ভোমোথাক ভোমোলোকক। ভোমো-
লাবি ভোমোলোকব। ভোমোবাব
ভোমোলোকব।

ভোম বি. পানী water. ভোমনিধি
বি. সমুদ্র, সাগর ocean.

ভোমণ বি. বাধিষ দুবাব, সিংহদুবাব
a gate, বাহিব দুবাব ওপবত
লগোবা ধুনীয়া ধেনু আকৃতিব কাঠ
নাইবা আইন বস্ত্র।

ভোবা বি. এবিধ বামী মাছ
আকৃতিব সর্ক মাছ a kind of
fish.

ভোবা (পু. অ.) সর্ক. তইত,
ভোমোলোক।

ভোল সর্ক. ধা. দাং, থিয় কব,
ওপবলৈ বি. লালন-পালন কব,
উভাল, মাটিব তলব পবা ওপবলৈ
আন, সংগ্রহ কব, আদায় কব to
raise, to erect, to bring up
as a child, to uproot, to
collect as money, পূব কব to
make up, প্রস্তাব কব to propose,
প্রচার কব to spread, বাহ, সাজ
to embroider, আগবঢ়াই আন,

মাতি আন to receive cordially,
বিণ. ভোলম। বিণ. ভোলা। বি.
ভোলোতা। দ্বী. ভোলাতী।
ভোল পাব বিণ. তল-ওপব, হল-
হুলীয়া full of tumult or
confusion.—হলহুল great
confusion.

ভোলা পাবা কবা ক্রি. কম বেছিকৈ
দিয়া, কাবোবাক মৰম কবি বেছিকৈ
দিয়া আক কাবোবাক ভাল নো-
পোবাব কাৰণে কর্মকৈ দিয়া।

ভোলনি বিয়া বি. হোবানী কন্ডা-
কাল হোবাত কবা উৎসব the
ceremony performed when
a girl attains puberty.

ভোলনৌয়া বিণ. সন্তানব নিচিনাকৈ
ডাঙব দীঘল কবা fostered as a
child, আনব সন্তানক নিজব সন্তানব
দৰে প্রতিপাল কবা adopted.

ভোলা সর্ক. ধা. আনব দ্বাৰা দঙা বা
থিয় কবা to cause to be
raised.

ভোলা বি. আলী বতি, এটকাৰ ওজন
the weight of one rupee.

ভোলাও, ভোলাং বি. নিপাত,
সমূলি নষ্ট। উবাব laid waste.

ভোব সর্ক. ধা. সন্তোষ দি, হৃষ্ট কব
to please, to satisfy. বি.
সন্তোষ satisfaction.

ভোষণ বি. ভুক্তি, সন্তোষ satisfac-
tion.

ভোবাবোব বি. অইনব মনস্তক্তি
সাধন, চাইবুতি flattery.

ভোহাবি, ভোহোব (পু. অ.)
ভোহাব, ভোহালোকব। ভোহো
হুযি। ভোহোবা তইত, ভোহা-
লোক।

ভোজি বি. মোজাব মুঠ খাজনা আক
তাব আদায়ব হিচাপ লিখি বখা
বহি a kind of revenue
register.

ভো ভো কুবে ক্রি. বিণ. বব বেগাই
swiftly, বব তপত হৈ with
severe heat. অক. ধা. ভোভোরা
অতি তপত হ।

ভোবা ভোবা বি. দুখ, আচবিত
নাইবা অনুতাপ ভাব বোধক
মুচলমানী শব্দ।

ভ্যক্ত বিণ. এবা, পবিত্যাগ কবা
left, abandoned.—বি. বিবক্তি
trouble.

ভ্যাগ বি. এবা কার্য, পবিত্যাগ the
act of leaving or abando-
ning, স্বার্থ ত্যাগ self sacrifice.
—ভ্যাগশীল বিণ. দানশীল, দানী
generous. বি. ভ্যাগশীলতা।

ভ্যাগী বিণ. ভ্যাগশীল generous.

ভ্যাক্য বিণ. এবিবলগীয়া fit to be
abandoned. ভ্যাক্যপুত্র বিভাড়িত
অর্থাৎ পৈতৃক সম্পত্তিব পবা বঞ্চিত
পুত্র।

ভয় বি. তিনি three, ত্রকা, ত্রিষ্ণু

আক শিব এই ত্রিমূর্তি। ত্রয়ো দ্বী.
ত্ৰক, সাত আক, ত্রয়োবৈদ, ত্ৰগা।

ত্রয়োদশ বি. ত্ৰেব thirteen.

ত্রয়োদশী বি. ত্ৰেব সংখ্যাব তিথি
the thirteenth lunation.

ত্রসবেণু বি. ছয় পবমাণু six
atoms.

ত্রস্ত বিণ. ভীত, ভয়পোবা fearful,
frightened.

ত্রাটক যোগশাস্ত্রব বিধি অনুসবি
নিমেষ পাত নকবি সুন্দ বস্ত্রত দৃষ্টি
নিবদ্ধ বখাব সাধনা।

ত্রাণ বি. উদ্ধাব, নিস্তাব delive-
rance salvation.

ত্রাতা বি. উদ্ধাব করোতা, মুক্তি
দিওতা a deliverer, saviour.

ত্রাস বি. ভয়, বিপদব আশঙ্কা dread
—বি. ত্রাসিত বব ভয় পোবা
frightened.

ত্রাহি অব্য. বন্ধা কবা, বিপদব পবা
বন্ধা পাবলৈ প্রার্থনা কবা যাত
save.

ত্রাহি মধুসূদন দেখ ববকৈ ভয় পা
to be greatly frightened.

ত্রি বি. তিনি three.

ত্রিকটু বি. আদাব তৃত পিপলী আক
জালুক।

ত্রিকাল বি. ভূত, ভবিষ্যত আক বর্ত-
মান এই তিনি কাল the three
division of time past, future
and present.

ত্রিকালজ বিণ. ভূত, ভবিষ্যত আক

বৰ্ত্তমান কালৰ কথা জনা, সৰ্বজ্ঞানী
knowing the past, future
and present.

ত্ৰিকূল বি. পিতৃ বংশ, মাতৃ বংশ
আৰু শ্বশুৰ বংশ the three
families of one's father,
mother and wife.

ত্ৰিকূট বি. লক্ষা উপদ্বীপৰ তিনিটা টিঃ
থকা এক পৰ্ব্বতৰ নাম, ইয়াৰ ওপৰত
লক্ষা অবস্থিত, সুৰেল পৰ্ব্বত।

ত্ৰিকোণ বি. তিনি চুকীয়া, তিনিটা
চুক থকা triangular, তিনি
চুকীয়া বস্তু anything having
three corners. ত্ৰিকোণমিতি
ত্ৰিভুজৰ কোণ আৰু বাহুৰ সম্বন্ধৰ
বিষয়ে চৰ্চ্চা কৰা গণিত শাস্ত্ৰ
trigonometry.

ত্ৰিগুণ বি. তীৰ্থ বিশেষ, প্ৰয়াগ।

ত্ৰিগুৰু বি. ভাৰতবৰ্ষৰ উত্তৰ
পশ্চিমাঞ্চলৰ প্ৰাচীন দেশ।

ত্ৰিগুণ বি. সদ্ৰ. বজঃ আৰু তম এই
তিনি গুণ the three principal
qualities inherent in human
nature.—বিণ. সদ্ৰ. বজঃ আৰু তম
এই তিনি গুণ থকা। স্ত্ৰী. ত্ৰিগুণা
বিণ. ত্ৰিগুণাতীত সদ্ৰ, বজঃ আৰু
তম এই তিনি গুণৰ বাহিৰ, কাৰ্য্যৰ
ফলভোগী নোহোৱা not subject
to the influence of any
quality, good or bad, (an
attribute of God).

ত্ৰিগুণাত্মক বিণ. গুণত্ৰয় বিশিষ্ট

সাংখ্য দৰ্শনত—সদ্ৰ, বজঃ, তম গুণ
প্ৰধান। বেদান্তত—অজ্ঞান, স্ত্ৰী.
ত্ৰিগুণাত্মিকা আত্মা শক্তি।

ত্ৰিজগত বি. ত্ৰিভুবন, স্বৰ্গ, পৃথিৱী
আৰু পাতাল the three regions
heaven, earth and hell.

ত্ৰিতয় বিণ. তিনি three.

ত্ৰিতাপ আধ্যাত্মিক, আধিদৈৱিক
আৰু আধিভৌতিক দুখ।

ত্ৰিংশ বি. দেৱতামণ্ডলী all the
gods taken together.

ত্ৰিংশা (পু. অ.) মৃত্যুৰ তেৰ দিনৰ
পাহত জাতি সকলক ভোজন
কৰোৱা কাৰ্য্য।

ত্ৰিদিব বি. স্বৰ্গ the heaven.

ত্ৰিদোষ বি. বায়ু, পিত্ত আৰু কফ
খাডুৰ বিকাৰ disorder of the
three humours of the body.
—bile, blood and phlegm,—
বিণ. ত্ৰিদোষী।

ত্ৰিধা বি. তিনি বিধৰ, তিনি ভাগে
বিভক্ত of three.

ত্ৰিশয়ন বি. মহাদেৱ, তেওঁৰ চকু
তিনিটা a name of Shiva. স্ত্ৰী.
ত্ৰিশয়না, ত্ৰিশয়নী।

ত্ৰিপত্র বি. একেডাল ঠাৰিৰ পৰা
ওলোৱা তিনিটা পাত, বেল পাত a
trefoil leaf of the bel tree.

ত্ৰিপদ বি. তিনি খোজ পৰিমাণৰ
measuring three paces.

ত্ৰিপদী, ত্ৰিপদিকা বি. তিনিটা পুখু
লগোৱা এবিধ নক মেজ, এবিধ

ত্ৰিণি ঠেঠীয়া কোষাব আধাব & small table supported on three feet, a tripod, এবিধ ত্ৰিণি চৰণ থকা হৃদ্য & kind of verse.

ত্ৰিপাদ বি. ত্ৰিণিপদ বা অঙ্গ বিশিষ্ট, চাৰিভাগৰ ত্ৰিণিভাগ, বায়নকণ বিক্ৰম।

ত্ৰিপিটক বি. বৌদ্ধ ধৰ্ম্ম গ্ৰন্থ বিশেষ। ই সূত্ৰ, ধৰ্ম্ম আৰু বিনয় এই ত্ৰিণি ভাগত বিভক্ত।

ত্ৰিপুৰ বি. এটা অসুৰৰ নাম।

ত্ৰিপুৰা বি. দেৱী বিশেষ, প্ৰাচীন হেদী ৰাজ্য।

ত্ৰিপুৰা বুৰঞ্জী বি. ত্ৰিপুৰা ৰাজ্যৰ বৰ্ণনা সম্বলিত এখন অসমীয়া বুৰঞ্জী।

ত্ৰিপুৰাৰি বি. সদাশিৱ & name of Shiva. ত্ৰিপুণ্ড, ত্ৰিপুণ্ডক কপালত অঙ্কিত ত্ৰিণি বেখা যুক্ত তিলক।

ত্ৰিকলা বি. একেলগ কৰি দৰব কণে ব্যৱহাৰ কৰা আয়লখী, শিলিখা আৰু ভোমোৰা the three myrobalans used as a medicine.

ত্ৰিবিধকম বি. বায়নকণ বিক্ৰম।

ত্ৰিবিভা বি. ঞক, যজু, সাম।

ত্ৰিভা বি. শৰীৰৰ ত্ৰিণি ঠাইত ভাঙ থকা having three bends in the body.

ত্ৰিভুজ বি. ত্ৰিণিটা সম্বল বেখাবে

আঙবা ক্ষেত্ৰ & triangle.—

ত্ৰিভুবন বি. ত্ৰিভুৱত।

ত্ৰিমূৰ্ত্তি বি. একেলগে হোৱা ত্ৰিণিজনা প্ৰধান দেৱতা ব্ৰহ্মা, বিষ্ণু, শিৱ the triad, the united form of Brahma, Vishnu and Shiva.

ত্ৰিবন্ধ বি. বৃদ্ধধৰ্ম্ম সম্বন্ধ।

ত্ৰিলোক বি. ত্ৰিভুবন, বৰ্গ, মৰ্ত্ত্য, পাতাল। জী. ত্ৰিলোকী।

ত্ৰিলোচন বি. ত্ৰিণয়ন, সদাশিৱ।

ত্ৰিৰ্গ বি. ধৰ্ম্ম, অৰ্থ আৰু কাম virtue, wealth and desire.

ত্ৰিৱলি-জী বি. পেট নাইবা ডিঙি আদি ঠাইত ছাল কোঁচ খাই হোৱা ত্ৰিণিটা বেখা বা শিৱ three lines formed on the neck or the belly of a man by contraction of the skin.—বিণ.

ত্ৰিৱলিত ত্ৰিৱলি যুক্ত।

ত্ৰিৱেদী বিণ. ঞক, যজুঃ, সাম এই ত্ৰিণিখন বেদ পঢ়া বা জনা versed in three Vedas.

ত্ৰিবেণী বি. গঙ্গা, যমুনা, সম্বৰভী এই ত্ৰিণিখন নৈ একেলগ হোৱা ঠাই, প্ৰয়াগত এনে মিল হৈছে the confluence of the Ganges and the Jumna where the river Saraswati is also supposed to join the other two.

ত্ৰিশ বি. ডেৰ কুৰি, একুৰি দহ thirty.

ত্ৰিশঙ্ক বি. সূৰ্য্যবংশৰ এজন বজাৰ
নাম a king of the solar
dynasty.

ত্ৰিশিৰা বি. অব দেৱতা, বামে বধ
কৰা এজন বান্ধৱ বীৰ।

ত্ৰিশূল বি. তিনটা ছোঙেৰে এবিধ
যাতি a trident. ত্ৰিশূলী বি.
ত্ৰিশূল লওঁতা সদাশিৰ।

ত্ৰিসন্ধ্যা বি. পুৱা, গধূলি আৰু
চুপৰীয়া morning, moon and
evening.

ত্ৰিহস্ত বি. বিহাৰ প্ৰদেশৰ উত্তৰ
পূৰ্বাংশ, মিথিলা।

ত্ৰুটী, ত্ৰুটী বি. কৰিব লগা কাৰ্য্যত
হেলা neglect, দোষ fault.

ত্ৰেতা বি. দ্বিতীয় যুগ, সত্যৰ পাছৰ
যুগ the second age of the
Hindus.

ত্ৰৈমাসিক বিণ. তিনিমহীয়া
quarterly, ত্ৰৈবাৰ্ষিক, ত্ৰিবাৰ্ষিক
তিনি বছৰ ব্যাপী, যি তিনি বছৰ
পাছত হয় triennial.

ত্ৰৈবাৰ্ষিক বি. তিনটা বাশিৰ সম্বন্ধ
থকা এবিধ অঙ্কৰ নিয়ম the rule
of three.

ত্ৰৈলোক্য বি. ত্ৰিজগত, স্বৰ্গ, মৰ্ত্ত্য
আৰু পাতাল।

ত্ৰ্য্যক্ষৰ ওম্ (অ-উ-ম), ত্ৰ্য্যক্ষৰ শিৰ।
ত্ৰ্য্যহস্পৰ্শ একেদিনতে তিনিটা
ভিধিৰ যোগ।

ত্বক্, ত্বচ্ বি. ছাল, বাকলি skin.
bark.

ত্বৰণ বেগৰ ক্ৰম-বৃদ্ধি acceleration.

ত্বৰা বি. দ্ৰুতগতি, বেগ haste,
speed.

ত্বৰিত বিণ. বেগী, দ্ৰুতগামী quick,
swift. ক্ৰি. বিণ. ত্বৰাই,
ত্বৰিতে।

থ ব্যঞ্জন বৰ্ণৰ সোতৰ সংখ্যাৰ আখৰ
the seventeenth letter of the
consonants.

থ সক. ধা. ৰাখ, স্থাপন কৰ to keep,
to place.—বি. থওঁতা, থতী
কুদ. বি. থঙল, থোৱন।

থক্ থক্ কৰে 'থব্ থব্ কৰে'
চোৱা।

থক্ থক্ (অনু. শব্দ) ভাত আদি
উতলোতে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ—
অক. ধা. থক্‌থকা। বি. থক্‌থকনি।
ক্ৰি. বিণ. থক্‌থক্‌কৈ।

থকৰ্ থকৰ্ বি. লবচৰ, অস্থিৰতা
tremor.—বিণ. কপা, অস্থিৰ
unsteady.

থক্‌থকীয়া বিণ. সামান্য পৰিমাণে
গা পা হোৱা, লোদোৰ-পোদোৰ
হবলৈ উপক্ৰম কৰা, যেনে—পাৰ
যোৰ থক্‌থকীয়া হৈছে। লৰাটো
থক্‌থকীয়া হৈছে।

থকা-ধমকা, থকা-থৈয়া বি. কোনো
কাম কৰি থাকোঁতে বা গৈ থাকোঁতে

ধৰ্মক খাই বোৱা কাৰ্য্য the act of stopping or stopping back.

ধৰ্মকা-সৰকা বিণ. অনেক ফুটা বা বিকা যুক্ত full of holes, বহুত ঠাইত খা লগা full of cuts.

ধৰ্মকা বি. কৰাল a coarse blanket.

ধৰ্মকাৰ্হু বি. বিবুধি হোৱা অৱস্থা bewilderment.

ধৰ্মকাৰ্হু বি. কিংকৰ্ণব্য বিমুঢ়তা, হতবুদ্ধি perplexed.

ধৰ্মকাৰ্হু বি. ঘন বোকাৰ নিচিনা, জুলিয়া নোহোৱা of a soft thick consistency.

ধৰ্মকা (অনু. শব্দ) কোনো লঘু বস্তু পৰাৰ নিচিনা শব্দ a slight thud, ক্ৰি. বিণ. ধৰ্মকাই, ধৰ্মকা কৰে।

ধৰ্মকাৰ্হু সৰু. ধা. হাতৰ তলুৱাৰে লাহেকৈ আঘাত কৰ, চপৰিয়া to strike with the palm of the hand.

ধৰ্মকা বি. হাতৰ তলুৱাৰে মৰা ঢকা, চাপৰ a slap.

ধৰ্মকাৰ্হু সৰু. ধা. ধাপ মাৰ, চিলনীৰ দৰে অকস্মাৎ ওপৰৰ পৰা পৰি নথোৱে বিদ্ধ to pounce down upon. ধৰ্মকাৰ্হু বি. এটাই আনটোক বা পৰস্পৰক ধাপ মৰা কাৰ্য্য the act of pouncing upon one another.

ধৰ্মকা অক্ৰ. ধা. ধৰ্মকা মাৰ, শুভিত হ to stop suddenly. ধৰ্মকা ধা

বাধা বিধিনি দেখি আগ নৰচাকৈ থাক। ধৰ্মকা মাৰ আগ নৰচাকৈ থাক।

ধৰ্মকা কৰে ক্ৰি. বিণ. স্থিৰভাবে gravely. ধৰ্মকাৰ্হু বিণ. স্থিৰ, গভীৰ steady, grave, মঙহাল plump.

ধৰ্মকা দৈ বি. বৰ ঘন নিপানী দৈ গাখীৰ solid waterless curd.

ধৰ্মকা বি. ধৈৰ্য্য, স্থিৰতা steadiness, patience. ধৰ্মকাৰ্হু এৰ বিতত হ, বিবুধি হ to lose presence of mind. ধৰ্মকাৰ্হু এৰ বিবুধি হ, বিবুধি হ to be perplexed.

ধৰ্মকা বি. ধানৰ পাচোটা, ছটা বা আঠোটা মুঠি five, six or eight bundles of paddy.

ধৰ্মকা অক্ৰ. ধা. কঁপ to tremble ধৰ্মকা ধৰ্মকা বিণ. লৰক ফৰক অস্থিৰ, কঁপা unsteady, অধিৰ differing.—বি. ধৰ্মকা বৰক—ক্ৰি. বিণ. ধৰ্মকা বৰককৈ।

ধৰ্মকা কৰে ক্ৰি. বিণ. বৰকৈ কঁপি বৰকৈ গা ছোকাৰি violently (said of trembling). ধৰ্মকাৰ্হু অতিশয় কঁপনি trembling. ধৰ্মকাৰ্হু বিণ. অতি কম্পমান ভয়েৰে বাকুল trembling with fear, ধৰ্মকাৰ্হু কম্পমান বিণ. ভয়ত অতিশয় কঁপে কম্পমান trembling excessively with fear.

ধৰুৱা বি. দাঁতৰ আলু the gum of the teeth.

থল বি. বায়, বায়ঠাই dry place, ভৈয়াম a plain, কোনো বিশেষ ঘটনা হোৱা ঠাই particular locality or spot.

থলগিৰী বি. লোক-বিশ্বাসত স্থান পোৰালৈকে ভূত an evil spirit.

থলচৰ বি. বায়ত থকা living on land.

থলপল্ল, পল্লম বি. বায়ত ফুলা পছমৰ নিচিনা এবিধ ফুল।

থলাধিকাৰ বি. কোনো বিশেষ ঠাইৰ গৰাকী, স্থানীয় গৰাকী the local head officer.

থলী বি. বায়ঠাই a dry place সদায় থকা ঠাই a place of residence, শস্য অৰ্জা মাটি a field for growing crops, থলী দাঙি সমূলি, বাকি নথকাৰ্কে wholly, entirely.

থলুৱা বি. বায়ত বা ভৈয়ামত থকা living or existing on land or a plain, নিজ ঠাই বা দেশত থকা, কোনো এক ঘটনাৰ ঠাইত থকা বা হোৱা local, belonging to a place.

থা অক. ধা. থাউনি পা, পানীত নুডুবাকৈ থাক to be within one's depth, বৰ্কাপৰ to be saved.

থাউকাল বি. বৰ দীঘল বা চুটি নোহোৱা of a middle stature.

থাউকতে ক্ৰি. বি. মুঠতে, একেবাৰে অধিক পৰিমাণৰ wholesale থাউকীয়া বি. একেলগেই অধিক কিনা বা বেচা bought or sold wholesale.

থাউনি বি. পানীৰ তল নোহোৱাকৈ থাকন, তল নোহোৱাকৈ ভৰিবে পোৱা পানীৰ তলৰ মাটি state of being within one's depth, the bottom of water touched with the feet without sinking. ক্ৰি. থাউনি পা পানীত তল নোহোৱাকৈ ভৰিবে পানীৰ তলৰ মাটি ছো।

থাংৰাং বি. হাতীৰ গাদী বন্ধা ফঁই the rope with which the pad is tied to the back of an elephant.

থাংলাং বি. বিলুপ্তকৰণে ঠাই ঠাই কৰা thrown about in disorder.

থাক অক. ধা. বাস কৰ, ব to dwell, to stay, উপস্থিত হ to be present, বাকী ব remain.

বি. থাকোঁতা। জী. থাকঁতী। থাকন বি. থকা বাস কৰা কাৰ্য।

থাক বি. থাপ, থলপা a shelf, a storey.

থাকু কটা বি. থাপ কটা।

থাকুৰি বি. বান বাটিৰ থুৱা the

foot of a cup, নিশ্চয়তা certainty.

ধাকাব-ধুকুৰ বিণ. 'ধুক-ধানাক' চোৱা।

ধাকি ধাকি যাজে যাজে, now and then.

ধাকুৰীয়া বিণ. হালত নোহোৱা. হাল বাওঁতে শোৱা unwilling to go forward, restive (said of ploughing cattle.)

ধান বি. থকা ঠাই a place of residence, বৈষ্ণৱ সকলৰ গুৰু ঘৰ, সত্ৰ a seat of the religious head of the Baishnavas, a place of worship.

ধান বি, জোঁপি থোৱা সমুদায় এডোখৰ কাপোৰ a whole piece of cloth.

ধানধান বিণ. ঠাই ঠাই, অনেক ঠাইত সিঁচৰতি, বিৰূপাল ৰূপে থকা scattered about, lying pell-mell.

ধানধিত বি. সদায় থকা ঠাই, নিশ্চিত নিবাস a fixed place of residence.

ধানধান বিণ 'ধানধান' চোৱা।

ধানা বি. দোৰী মানুহক ধৰি আনি সোধব নিমিত্তে বখা ঠাই, দেশৰ লাভি বন্ধকৰ অফিচ a police station.

ধানীদাৰ বি. ধানৰ ভাৰপ্ৰাপ্ত কৰ্মচাৰী।

ধাপ বি. অকস্মাৎ হাত মেলি ধৰা কাৰ্য্য, কোনো বস্তু ধৰিবৰ নিমিত্তে হাতেৰে মৰা চাব the act of seizing suddenly by the hand. ওপৰৰ পৰা পৰি নথোৰে ধৰি লৈ যোৱা কাৰ্য্য pouncing down upon. ক্ৰি. ধাপিয়াৰ।

ধাপনা, ধাপনি বি. এই দেশৰ বৈষ্ণৱ সকলে সেৱা কৰিবৰ কাৰণে আসনত পাতি থোৱা ভাগৱত আদি ধৰ্ম্মপুথি a sacred book set up as an object of worship. ক্ৰি. ধাপনা কৰ।

ধাপল ৫৮, চাপৰ।

ধাক বিণ. পোন straight.

ধাৰ্ম্মপালি বি. গ্ৰীচদেশত হোৱা এখন যুদ্ধ।

ধাৰ্ম্মমিটাৰ বি. তাপমান-যন্ত্ৰ।

ধাল বি. ধাতুৰ, শিলৰ বা মাটিৰ বহল ঘূৰণীয়া পাত্ৰ a tray or platter.

ধালী বি. বৰ ডাঙৰ চক a large earthen cooking vessel.

ধালি ক্ৰি. বিণ. সৰু পাত্ৰত বহুত বেচিকৈ বস্তু ভৰোৱা।

ধাহ সৰু. ধা. নিচেই সৰু সৰু কৈ কুট, ঘন ঘনকৈ খোচা to mince, to chop.

ধিক অৰু. ধা. ধিতি কৰে, থাকে।

ধিত বি. 'ধিব' 'ধিতি' চোৱা। চোৱা বা হিব হোৱা কাৰ্য্য। ক্ৰি. বিণ. থিতাতে ঠাইতে, থকা ঠাইতে,

ততালিকে, তেতিয়াই on the spot, immediately, নিচেই ওচৰত very near. খিতায়ে ক্রি. বিণ. খিতাতে, ততালিকে directly, immediately. খিতাপি 'খিতাপি' চোৱা।

খিপ্‌খিণীয়া বিণ. চিপচিপীয়া, অল-পীয়া not sufficiently deep to cover the feet.

খিয় বিণ. পোনে পোনে ওপৰলৈ উঠা, এচলীয়া নোহোৱা শুই বা বহি নথকা steep, precipitous, perpendicular, standing খিয়কিল কিলাকুটি খিয়কৈ কৰা আঘাত a downward stroke with the elbow. খিয়গোৰ খিয় হৈ ভৰিবে তললৈ কৰা আঘাত a kick. খিয় দঙা খিয় হব পৰা হ to be able to stand erect. খিয় চকুৱা পোন চকু ধকা, মান্‌হত বাজে আন জন্তু।

খিয় ছুপৰীয়া ভব ছুপৰীয়া mid day. খিয় হে একমুখক আহি দেখা দি যা to pay a flying visit.

খিয়-পোহাৰী বি. মানুহৰ ঘৰে ঘৰে বস্ত বেচি ফুৰা ভিৰোতা a female pedlar.

খিয়খি বি. খিয় হৈ অলপ ইফাল সিফাল কৰা কাৰ্য act of standing and moving.

খিয়েটাৰ বি. অভিনয় থালা, নাট্যমঞ্চ theatre, অভিনয় play.

খিটৈ ক্রি. বিণ. খিয় হৈ in a standing position, খিতাতে immediately.

খিটৈয়াৰা ক্রি. নভৰা। নচিন্তাকৈ ডাঙৰ বিপদত পৰা।

খিব্‌ বি. লবচৰ নোহোৱা, নিশ্চিত fixed certain, শান্ত calm, অলপকৈ গোটহৰা congealed slightly. ক্রি. বিণ. খিবে। খিবজুৰ বিণ. শান্ত প্রকৃতিৰ, নিৰ্ভু steady, calm. ক্রি. বিণ. খিবে-জুৰে লাহে লাহে, লাহে ধীৰে।

খিবাং বিণ. নিশ্চিত, ঠিক fixed, determined. ক্রি. বিণ. খিবাংকৈ নিশ্চয়কৈ।

খিৰিকনি বি. কণিওৱা বৰষুণ a drizzling rain. অক. ধা. খিৰিক, খিৰিকিয়া বিণ. খিৰিকীয়া।

খু, খুই বি. সেপ. মুখৰ বস spittle. —ক্রি. খুৱা।

খু: (অগায়) বিণ বা ভুচ্ছ কৰা মাত an interjection of contempt or detestation.

খুচিডাইডিছ বি. গ্ৰীচদেশীয় এজন বুৰঞ্জীবিদ।

খুতৰি বি. খোঁতোৰা the chin. খুতৰীয়া বিণ. খোঁতোৰাৰ সমান chin-deep.

খুক্‌চা-হানা বিণ. ধকা-গৰকা mangled.

খুকি 'খোকা' চোৱা। খুকীয়া বিণ.

ধোকেবে থকা remaining in a cluster.

থুকি, থুকু বি. গাখীৰ ধোৱা সৰু টেকেলি a small earthen jug for milk.

থুকুচ সৰু. ধা. হাতেৰে খচি থো to wash cloth by gentle strokes, সৰু সৰু কৈ কুট to chop.

থুতকুৰি বি. থুই spittle. সৰু. ধা. থুত কুৰীয়া মুখৰ পৰা থুব দৰে উলিয়াই পেলা।

থুনথুননি বি. অলপ অলপকৈ কন্ডাৰ শব্দ the sound of a low cry.—অক. ধা. থুনথুনা। বিণ. থুনথুনীয়া।

থুনুক-খানাক (অনু. শব্দ) পোনেই মাত কুটা লৰাৰ অস্পষ্ট মাতৰ নিচিনা শব্দ। ক্ৰি. বিণ. থুনুক-খানাককৈ। থুনপাক বি. চৌচনী জৰী টানি মেলিব আৰু মাৰিব পৰা খন ধোৱা সৰু যোনা a purse & a moneybag.

থুপৰী বিণ. দৰা-নোপোৱাত আৰিযৈ হৈ থকা, আকাজী আৰু অন্তৰনী not sought after in marriage, stupid and ugly. পুং থুপৰা থুপি 'ধোবা' চোৱা। থুপি-তৰা বি. একে ঠাইতে ধোপা পাতি থকা যেন দেখা তৰাৰ সমূহ a collection of small stars. থুপি-থুপি বিণ. বহু ধোপা বান্ধি

থকা existing in several groups.

থুপুৰ (অনুকাৰ শব্দ) সৰু সৰু লব্ধ বস্তু পৰাৰ নিচিনা শব্দ a slight thud. ক্ৰি. বিণ. থুপুৰকৰে।

থুম বি. কাঠ বা ইটাবে কৰা বৰ ডাঙৰ খুটা a pillar.

থুৰি বি. ভালকৈ মুকলি নোহোৱা পাত, ধোবৰ নিচিনাকৈ মেৰোৱা পাত a bud, চোলা।

থুৰিয়া সৰু. ধা. ভিতৰত কটা তামোল আদি ভৰাই পাণৰ থুৰি সাজ to roll up, as a betel leaf for chewing.—বি. থুৰিয়া ডামোল।

থুবীয়া বি. ভিৰোতাৰ কাণত পিন্ধা অলঙ্কাৰ a kind of ear ornament, ম'হৰ গাখীৰ খীৰোৱা কঁৰীয়া। থুবীয়া ধৰ—পোৱালি মৰা ম'হৰ গাখীৰ ওলোৱাকৈ বাধ।

থুকছি বি. অতি অলপ কাল, মুহূৰ্ত্ত a moment.

থুৰ্ণুৰীয়া বিণ. আখৰ, দুৰ্জলতাৰ কাৰণে হাত-ভৰি কঁপা decrepit.

থুৱা অক. ধা. থু পেলা to spit.

থুহুথুহীয়া বিণ. কোমল পাতৰদৰে যুহু, অলপকৈ মোহাবিলেই ভগা tender as young leaves.

থুপ বি. একেলগে থকা বহুত বস্তু, সমূহ a collection, a heap.—অক. ধা. থুপ আ।। সৰু. ধা.—থুপা একে ঠাইতে দ'ম কৰ to pile up.

খুণা বি. মহ খেদাবলৈ জলোৱা
বাগ।

খুণুৰি বিণ. একে ঠাইতে দ'ম খোৱা,
খোপা বন্ধা collected together.
—সক. ধা. খুণুৰিয়া।

খুল বি. সমাজ, সভা an assem-
blage of persons, কোনো সভাত
কাৰ্য্য সমাধা কৰিবৰ নিমিত্তে
আৱশ্যকীয় সংখ্যাৰ সমজুৱা &
quorum.

খুলন্তৰ বিণ. মঙহাল, হুটপুট
corpulent, stout.

খেতাল সক. ধা. বৃদ্ধি চেপেটা বা
আধা ভগা কৰ to crush.

খেতেলা বিণ. খুন্দা খাই আধাভঙা
বা চেপেটা হোৱা crushed.—সক.
ধা. আনৰ দ্বাৰা খুন্দাই চেপেটা বা
আধা ভগা কৰা। কদ. বি.
খেতেলাওঁতা। স্ত্ৰী. খেতেলাতী
খেতেলা খোৱা খেকেচা খোৱা,
অনেকবাৰ অপমানিত হোৱা
assaulted and insulted
everywhere.

থেকেচ সক. ধা. বৰ বলৈৰে কোনো
বস্তুৰ ওপৰত পেলাই দি, আফাল,
আছাব মাৰ, বৰকৈ গালি শপনি
পাৰি মনত কটু দে to dash, to
throw down violently, to
cause mental distress by
sharp rebuke. থেকেচনি বি.
থেকেচা মাৰ কাৰ্য্য, আফাল, গালি
শপনি। থেকেচা বি. আফাল,

ভললৈ মাৰ আছাব। থেকেচা ধা
আফাল ধা। থেকেচা মাৰ
আফালমাৰ।

থেকেচ নেকেচ বি. থেকেচা,
বিকৰ্ণনা & dashing down,
reproach.

থেকেৰা বি. হুবিধ টেঙা ফলৰ নাম
—এবিধ বৰ থেকেৰা আৰু আনবিধ
কাউ থেকেৰা বা কুঁজী থেকেৰা।
থেকেৰা ঠহা দে থুঁচি থুঁচি
কটা।

থেথেৰা ফুল বি. গুপ্তভাৱে কাম
কৰা, a secret act.

থেন থেন (অনুকাৰ শব্দ) ভগা
পাত্ৰ পৰাৰ বা অলপ অলপকৈ
কন্দাৰ নিচিনা শব্দ an imitative
sound used to express that
or a broken vessel falling or
a low cry. অক. ধা. থেনথেনা।
বিণ. থেনথেনীয়া।

থেপ্‌থেপীয়া বিণ. নিচেই পনীয়া
আৰু বৰ টান নোহোৱা, বৰ ঘন,
গাত গা লগা (আধৰ) paste-
like, thickly written.

থেপা বি. বোকাৰ দৰে বসাল, ঘন
বস্তুৰ সোপা a small mass of
mud and the like. থেপা-খা
একেলগে বহুত গোট খা to assem-
ble in large numbers.

থেপা-থেপ্‌ বিণ. সোপা সোপ,
অনেক থেপা হৈ থকা divided

into small masses. ক্রি. বিণ
ধেপাধেপে।

ধেপেব্ (অহ. শব্দ) লব্ধ বস্তু পানীত
বা বোঝাত পবিলে হোৱাৰ নিচিনা
শব্দ। ক্রি. বিণ. ধেপেবাই, ধেপেব
কৰে।

ধেবগাথা বি. বোদ্ধ ভিক্ষুৰ জীৱন
কাহিনী বৰ্ণিত গীত।

ধেবীগাথা বি. বোদ্ধ ভিক্ষুণীৰ
জীৱনালেখা সম্বলিত গীত।

ধেবেছু বি. এবিধ বগবী জাতিৰ
ফল অৰ্দ্ধ ভাব গছ a kind of
edible fruit and its tree.

ধেবেহ অক. ধা ভালকৈ নিসিজি
টান মাৰি থাক, আধা পকা হৈ
থাক। বিণ ধেবেহা, ধেবেহামাৰ
নিসিজি বা নপকি টান হৈ থাক।

ধেবো গেঁবো বি. কোনো হুটা
কামৰ কোনটো কৰা উচিত তাক
স্থিৰ কৰিব নোৱৰা অৱস্থা indeci-
sion, hesitation.

থেল্চ বি. গ্ৰীচদেশীয় এজন দাৰ্শনিক
Thales.

থেল্ থেলীয়া বিণ. থেপ থেপীয়া
বোকাৰ নিচিনা soft like mud.

থেৱা-নথেৱা বিণ. তুমুল, ভয়ংকৰ
furious, fierce.

থেলা বি. যৰাপাটৰ জোলাঙা a
gunny bag, sack cloth.

থোতা বিণ. ধোনা stammering.
বিঃ পটোতে বা কণ্ঠতে শব্দ
উচ্চাৰণ কৰিব নোৱাৰি বৈ থকা

stammering. থোতা ৰাজ
অস্পষ্টকণে কথা উচ্চাৰিত হ to
falter.

থোতোৰা বি. খুঁতৰি a chin.

থোতা মোজা বি. ধোকা থুকি
লগা, অস্পষ্ট মাত। থোতা মোজা
লগা অক. ধা. অস্পষ্ট হৈ ওলা to
falter.

থোক, থোকা বি. ধোপা জোঁটা
a cluster, a bunch. বিণ.

থোকেৰে থকা থোকৰ পৰা নিহিঙা
in cluster or bunch.

থোকাথুকি বি. ভালকৈ নুফুটা,
অস্পষ্ট faltering, গোট থাই
ঠেকা-ঠেকি হোৱা contracted as
the threads of a cloth.

থোকা থোকে ক্রি. বিণ. অনেক
থোকা হৈ in clusters.

থোপ্ থোপা বি. একেডাল ঘাই
ঠাৰিৰ পৰা ওলোৱা ফুল বা ফল
সমূহ জোঁটা a bunch, a cluster.
—সক বুজাবলৈ 'থুপি' হয়। থোপ
হ একেলগ হ। থোপা কৰ
একেলগ কৰ। থোপা থা একেলগে
গোট থা।

থোপতে. থুপতে ক্রি. বিণ.
থাউকতে, মুঠতে, সবহীয়াৰকৈ
wholesale.

থোপা থোপ বিণ. অনেক ধোপা
উৎপন্ন হোৱা বা অনেক ধোপা কৰা
hanging in clusters. ক্রি.
বিণ. থোপাথোপে।

থোপেগোপে ক্রি. বিণ. মুঠতে, অনিশ্চিতৰূপে, আগুৰি নতঙাকৈ in a vague manner, without particularizing.

থোপোৰা বি. থোপা এটাৰ দৰে, অলপ ঘূৰণীয়া like a lump, roundish.

থোপোৰা লাগি থাক কোনো কামত নলগা হৈ পৰি থাক, কেবে নিবিচৰা হৈ থাক to remain useless or unsought for.

থোব্, থোৰা (পু. অ.) বিণ. অলপ, খন্তেকীয়া।

থোব্ বি. মুকলি নোহোৱা বা মেৰ খাই থকা দীঘল কোমল পাত an unopened long young leaf, খানৰ গৈব an ear of corn before it shoots out of the culm, বৰ চুৰিয়াৰ আগফালে ওলমি থকা ভাগ the part of a suria that hangs in front.

থোৰ ভাং চুৰিয়া মুঠিয়া।

থোব ভাঙি ক আগুৰি ভাঙি ক, স্পষ্টকৈ ক to speak in detail.

থোবতে ক্রি. বিণ. ইঙ্গিতেবে, স্পষ্ট নকৰাকৈ, ভালকৈ প্ৰকাশ নকৰাকৈ by mere hints, without details.

থোৰা বি. ঢেঁকীৰ খুবলিত সোমোৱা

মাৰি the pestle of a rice-cleaning pedal. থোৰালি বিণ. থোৰাব নিচিনা, গুৰি লৈ ক্ৰমে ডাঙৰ আগলৈ ক্ৰমে সৰু tapering.

থোৰোৰ বাৰি ক্রি. বিণ. নমতা নোবোলাকৈ silently.

থোল গোল, থোল-গুলীয়া বিণ. সিজি বা পকি কোমল হোৱা soft.

থোলোকা বিণ. নোদোকা, পুঠি fleshly, plump, সম্পূৰ্ণৰূপে পাখি নগজা unfledged.

থোৱল বি. থোৱা বা ৰখা কাৰ্য্য act of placing or keeping.

থোহ যোহ বিণ. লাজ বা ভয়ত মাতিব নোৱৰা হোৱা, নিকন্তব abashed and confounded.

অক. ধা. থোহ-মোহ-খা।

থোকি বাৰ্থো, থোবাৰ্থো বিণ. বতাহ বা তাৰ দ্বাৰা বৰকৈ সঞ্চালিত, বৰকৈ তল ওপৰ হোৱা, উত্তেজিত হোৱা violently agitated, excited. বি. উতলি উঠন, উত্তেজিত হওন act of bubbling up, excitement.

থোম বি. খাচীয়া সকলৰ মাজত প্ৰচলিত সৰ্প পূজাৰ এটা অহুঠান।

দ

দ ব্যঞ্জন বর্ণব ঠাব সংখ্যাব আখব
the eighteenth letter of the
consonants.

দ বিণ. গভীৰ deep, বাম নোহোৰা
low, গভীৰ পানী deep water,
নিম্ন ঠাই low place. সক. ধা. দ
কৰা। ক্ৰি. বিণ. দৰ্কে।

দহ্ন বি. হানি, ক্ষতি loss. অক.
ধা. দহ্ন পৰ হানি বা ক্ষতি হ
to be suffered as a loss.

দংদড়াই, দং দং কৰে ক্ৰি. বিণ.
একো ভয় সংশয় নোহোৱাকৈ
বেগেবে fearlessly and with
speed.

দংশ সক. ধা. কামোৰ, খোট to
bite, বি. দংশন কামোৰা কাৰ্য্য
act of biting. ক্ৰি. দংশন
কৰ। বিণ. দংশতি কামোৰা
bitten.

দংষ্ট্ৰ বি. যাৰ দাঁত দংশন কৰা যায়,
দাঁত।

দঁক বি. চোকা স্বাদ sharp taste,
কোনো বিষব পৰা হোৱা মুৰ্ছা
swoon caused by snake-bite
or poison, ধং কৰি নেয়াতি থকা
অবস্থা sullenness. ক্ৰি. দঁক থব
to be sullen.

দঁত্ৰ বি. এবিধ ভূত a kind of evil
spirit.

দঁতাল বিণ. দীঘল আৰু বাহিবলৈ
ওলাই থকা দাঁতেৰে having
tusks. বি. বালিত লোৰ থকা
কাঠৰ যতন a wooden shovel
used for digging sands.

দঁতীয়া বিণ. পিয়াহ খোৱা দাঁত
ভাঙি নকৈ দাঁত গজা having new
teeth in place of the first
teeth.

দঁতুৱা বিণ. উজলা দাঁত থকা, উজল
দঁতা having projecting teeth.

দঁতৌৱাল বিণ. দাঁত মুক্ত, দঁতাল
having tusks.

দকচ্ অক. ধা. গালি শপনি পৰা।

দকটি ক্ৰি. বিণ. অতিশয়কণে
excessively.

দকব্ অক. ধা. কেঁকুৰ to sob.

দকৰ, বিণ. খোঁতা' চোৱা।

দকদকীয়া বিণ. তেজাল, জীয়া
quite fresh (said of fish or
flesh.)

দখল বি. অধিকাৰ, উপভোগ
possession, occupation. দখল
কাৰ যি দখল কৰি আছে a
possessor. দখলী বিণ. দখলত
থকা, ভোগ কৰা in possession,
occupied. ক্ৰি. দখল কৰ।

দখিণ 'দক্ষিণ' চোৱা। দখিণাৱৰী
দক্ষিণফালৰ পৰা অহা বতাব
southerly.

দগধা বিণ. আভজা আৰু গধুৰ, মিহি
আৰু নিয়াবিকৈ কাম কৰিব নজন

heavy and clumsy, unskilful.

দগৰ বি. এবিধ হাতেৰে বজোৱা বাদ্য a kind of drum. সক. ধা. বৰকৈ কিল to beat severely. দগৰ চুৱা অতিপাত চুৱা ঠাই a very unclean and impure place. ক্ৰি. দগৰ পিটা দি, দগৰি পিটা দি, দগৰি পিট, দগৰি পেলা দৰা কোবোৱাৰ দৰে বৰকৈ মাৰপিট কৰ, বৰকৈ কিল to beat severely. ক্ৰি. বিণ. দগৰি দৰনি পিটি, বৰকৈ excessively. দগৰীয়া বিণ. মাৰখাই ফুৰা, বৰ দুষ্ট very wicked.

দগলা বিণ. ডাঠ, দগৰা thick and rough.

দগা বিণ. অনেক বাৰ মাৰ খাই মাৰলৈ ভয় নকৰা hardened, callous.

দগা বি. বস্তৰ গধুৰতা জোখাত ব্যৱহাৰ কৰা ধাতুৰে সজা বস্তু a weight used in measuring.

দগাৰাজ বিণ. বৰ দুষ্ট very wicked.

দগ্ধ বিণ. পোৰা, পুৰি ছাই কৰা burnt, ধ্বংস কৰা destroyed, সঙ্কপ্ত (হৃদয়) overcome with grief. দগ্ধা বি. অসুস্থ তিথি।

দঙা সক. ধা. আনৰ হতুৱাই তোলা বা থিয় কৰা to cause to be

lifted. বি. দঙাওঁতা। জী. দঙাতী।

দঙা-মুঠিয়াটক ক্ৰি. বিণ. লগত অধিক বস্তু নোহোৱাকৈ শুকা গাৰে without being encumbered with luggage.

দঙুৰুড়ি (পু. অ.) ক্ৰি. বিণ. বেগাই, লবালবিকৈ swiftly.

দঢ়া সক. ধা. সতৰ্ক কৰি ভাটি উপদেশ দে, ভাটি ক বা আদেশ দে to caution, to warn, to speak emphatically. বি. দঢ়াওঁতা। জী. দঢ়াতী।

দণ্ড সক. ধা. শাস্তি কৰ, দণ্ড দে to punish, to fine. বি. শাস্তি penalty, punishment, দীঘল মাৰি, লাথুটি a pole, a staff, বাটি গল twenty four minutes. কুদ. বি. দণ্ডোঁতা। জী. দণ্ডতী।

দণ্ড নায়ক বি. সেনাপতি, দণ্ডবিধান কৰ্তা।

দণ্ডকা, দণ্ডকাৰণ্য বাম বনলৈ গৈ বাস কৰা নৰ্মদা আৰু গোদাবৰী নৈৰ মাজত থকা এখন বহল হাবি।

দণ্ডধৰ বি. শাস্তি দিবৰ ক্ষমতা থকা লোক one having authority to punish, বজা a king, ঈশ্বৰ God, হাতত পৱিত্ৰ দণ্ডলৈ ফুৰা এবিধ সন্ন্যাসী mendicant carrying a sacred staff. দণ্ড-নায়ক দণ্ড দিবৰ অধিকাৰী a magistrate. বিণ. দণ্ডনায়ক.

দণ্ডাৰ্হ, দণ্ডা শাস্তি দিবৰ যোগ্য
punishable. দণ্ডপাট বি. বাজহ।
দণ্ডবদ্ধ বি. নিকপিত শাস্তি।
দণ্ডবিধান বি. শাস্তিৰ ব্যৱস্থা an
order of punishment. দণ্ডবিধি
শাস্তিৰ নিয়ম বা ব্যৱস্থাৰ কথা লিখা
থকা পুথি, কোজদাবী আইন
criminal law, a penal law.
দণ্ডনীতি বাজ্য শাসন নীতি, দমন
নীতি policy of repression.
দণ্ডৱত দ্ৰীঘল হৈ পৰি কৰা প্ৰণাম
prostration. দণ্ডাকাৰ দীঘল
resembling a staff. দণ্ডাজ্ঞা
বি. দণ্ডৰ আজ্ঞা, শাস্তি দিবলৈ কৰা
আদেশ an order of punish-
ment. দণ্ডাধিকৰণ বি. কোজদাবী
আদালত, দণ্ডাৱমান বি. যি থিয়
হৈ আছে one who is standing.
দণ্ডি (পু. অ.) বি. ভৰি fear of
punishment.
দণ্ডি বি. হাবিত হাজী যোৱা বাট
an elephant track. দণ্ডিতা
বিণ. যি তিবোতাই দণ্ড পাইছে।
দণ্ডী বি. হাতত পবিত্ৰ লাঠুটি লৈ
ফুৰা একশ্ৰেণী সন্ন্যাসী a religious
mendicant carrying a sacred
staff.
দণ্ড দান. বিণ. দিয়া, দান কৰা, অৰ্পিত
given, bestowed. দ্বী. দণ্ডা।
দণ্ডক পুত্ৰ পোত পুত্ৰ, তোলনীয়া
পো adopted son.

দস্তাজেয় বি. এজন ঋষিৰ নাম, the
name of a sage.
দস্তাপহাৰী বি. এবাৰ দি পুনৰায়
ভলেবে বা বলেবে নিৰ্ত্ততা one
who takes back something
given by himself.
দদাই বি. খুৰা, পিতাৰ ভায়েক
paternal uncle. দদাশহুৰ
তিবোতাৰ দাদায়েক wife's
paternal uncle.
দধি বি. দৈ গাখীৰ curd.
দধি-মহান গাখীৰৰ পৰা বিটু
উলিওৱা।
দধীচি বি. এজন ঋষিৰ নাম name
of a saint.
দন বি. জালত লগোৱা ডাঙৰ লেজু
the rope attached to a fish-
ing net.
দনা বি. ঘোঁৰাৰ লেগাম a bridle.
অক. ধা. দনা ওলম কাপোৰ ফাটি
ডোৰা ওলম to hang in tatters.
দনু বি. দক্ষ বজাৰ এজনী জীয়েক।
দনুজ বি. বান্ধু, দানব & demon,
a cannibal. দনুজাৰি বিষু।
দন্ত বি. দাঁত a tooth. দন্তধাৱন
বি. দাঁত পৰিষ্কাৰ কৰা কাৰ্য্য the
act of cleaning the teeth.
দন্তপংক্তি বি. দাঁতৰ পাৰি। দন্ত-
পুষ্প বি. কুল ফুল। দন্তকটি বি.
হাঁহোতে দাঁতৰ সৌন্দৰ্য্য।
দন্তবজ্জ বি. শিশুপালৰ ভায়েক।
দস্তাল হাজী বি. দাঁত থকা হাজী।

দন্তী বিণ. দাঁত থকা toothed. বি.

দঁতাল হাতী a tusker elephant.

দন্তব উজলা দঁতা মানুষ a man with projecting teeth. স্ত্রী.

দন্তবা। দন্ত্য বিণ. দাঁতব পৰা উচ্চাৰিত dental.

দন্দ বি. বিবাদ, কাৰ্জিয়া a quarrel

দন্দবাদ দন্দ খৰিয়াল, হাই উকনি a wrangle and such things.

দন্দুৰা বিণ. দন্দ কৰা স্বভাৱৰ quarrelsome. স্ত্রী. দন্দুৰা।

দন্তু বি. হানি loss.

দপ্ অক. ধা. আধা পকা হ, পকিবলৈ ধৰ to begin to ripen.

দপদপমি বি. অহঙ্কাৰ বা মহতালিব প্ৰকাশ, নিজৰ ক্ষমতা প্ৰদৰ্শন act of showing one's own greatness or power. অক. ধা. দপ্-দপা। বিণ. দপদপীয়া।

দপ্ দপ্ (অনুকাৰ শব্দ) বৰ বৰষুণ দিলে বা বৰকৈ জুই লাগিলে হোৱাব নিচিনা শব্দ।

দপনা বি. মঙহৰ ডাঙৰ খণ্ড a large piece of flesh. দপনা দপনি বিণ. খণ্ড খণ্ড, ভেঙৰ ভেঙৰ divided in large pieces. ক্ৰি বিণ. দপনা-দপনে, দপনা দপনকৈ।

দপাটকৈ ক্ৰি. বিণ. তৎক্ষণাৎ immediately.

দপাল দক. ধা. মহতালি দেখাই দমি ৰাখ, গালি-শপনি পাৰ, ডাবি

দে to revile, to rebuke.

দপলামি বি. গালি শপনি, ডাবি rebuke a threat.

দক্‌তব, দক্‌তব বি. পুখি, বহি আদি থোৱা আৰু আমোলা কাকতীয়ে লিখা পঢ়া কৰা ঘৰ an office.

দক্‌তবৌ, দক্‌তবৌ অকিচত পুখি বহী আদি যতাই বখা আৰু কাগজ কলম আদি যোগান দিয়া সামান্য বিঘৰা duftty.

দক্‌তব বি. কোনো মন্ত্ৰীৰ নিজৰ কৰ্ম-বিভাগ port-folio.

দকা বি. বাৰ, বোল a time, ভিন্ন নাম বা জাতিৰ বস্তু item, পৰিচ্ছেদ, বিভাগ a section, a paragraph. দকাদাৰ বি. সেনা বা কুলী আদিৰ ওপৰ শ্ৰেণীৰ বিঘৰা the immediate headman over a number of soldiers or coolies. দকে দকে ক্ৰি. বিণ. বাবে বাবে again and again.

দৰক আৰ, দৰকা আৰ নেবাচি নুঠুটি একেদৰে থাক to remain without increase or decrease.

দৰনি বি. দৰা ঢোল আদিত বজোৱা কাৰ্য্য the sound of a large kettle drum. দৰনি গিঠি হেঁপাহ পলুৱাই (খোৱা) eat to satiety.

দৰহি কৈ ক্ৰি. বিণ. কন্ধি-খুন্ধি

পেট-ভৰাই. হেঁপাহ পলুৰাই
gluttonously.

দৰ্শনবি. আৰ্জোৰা আৰ্জবি,
টনাটনি & struggle, mutual
pulling and pushing one
another.

দৰ্শন বিণ. ডাঠ, মঙহাল flat and
thick. দ্বী. দ্বাৰাই।

দৰ্শন সক. ধা. নত কৰ, হেঁচি বহুৰা
to press down. বি. দৰ্শনভা,
দ্বী. দৰ্শনভী।

দৰ্শন বি. নাগেৰাৰ গঢ়ত বৰ ডাঙৰ
এবিধ বাস্তব & large kettle
drum. দৰ্শন-কলা দৰা কোবালেও
মুণ্ডনা, বৰ কলা extremely deaf.
দৰ্শন খেল চালত গুটি বুলাই খেলা
এবিধ খেল chess. দৰ্শন দ্বি
হঠাৎ বলেৰে গবামাৰি ধৰ,
চাবমাৰি ধৰ।

দৰ্শনপৰি বি. ঘৰৰ চালৰ মুখত বন্ধা
চাপলি। দৰ্শনপিট, দৰা পিটা দ্বি
অক. ধা. দগৰ পিট। দৰ্শনপিটা
বিণ. বৰকৈ বা বেছি পৰিমাণে পৰা
বা মাৰা—‘দৰ্শনপিটা বৰমুণ’ ‘চোব-
টোক দৰ্শনপিটা দিলে’।

দৰ্শন সক. ধা. দমন কৰ, বশ কৰ, শাস্ত
কৰ to subdue, to bring un-
der control, to calm. বি. দৰ্শন,
দৰ্শন অধীন বা পৰাস্ত কৰা কাৰ্য্য।

দৰ্শন বি. উশাহ breath. ক্ৰি. দৰ্শন ল
উশাহ ল, অলপ জিৰা pause or
rest a while. দৰ্শনকল বায়ু

হেঁচাবে পানী তোলা যন্ত্ৰ a pump.
দৰ্শন বি. ওপৰা উপৰি কৰি গোটাই
ধোৰা বস্ত্ৰ সমূহ a heap, a pile,
সক. ধা. দৰ্শন কৰ, দৰ্শন জুৰা, দৰ্শন
বান্ধ একে ঠাইতে বহুত গোটা, দৰ্শন
to heap up, দৰ্শন ধা একে ঠাইতে
গোট ধা to be gathered in a
heap.

দৰ্শনদৰ্শ, দৰ্শনদৰ্শা, দৰ্শনদৰ্শনি ‘দৰ্শনদৰ্শ’
‘দৰ্শনদৰ্শা’ ‘দৰ্শনদৰ্শনি’ চোৰা।

দৰ্শননা বি. এবিধ সুগন্ধি সক পাতেৰে
গছ a kind of plant.

দৰ্শনলো বিণ. দৰ্শন পৰা, বশ কৰিবৰ
যোগ্য capable of being
subdue.

দৰ্শনস্বামী বি. নলবজাৰ পত্নী, wife of
king Nala.

দৰ্শনবি বি. অধিক বয়স নোপোৱা
মতা গক a young bull, চৰ্ভিৰ
ওপৰত বহি মাৰলী ধৰি থকা ডাং,
বহি খোৱা a king post.

দৰ্শন বি. হালৰ ওপৰত উখহি
হোৱা উঠা swelling on the
skin. দৰ্শন মাৰ, দৰ্শন বান্ধ
বহল হৈ উখহি উঠ। দৰ্শনদৰ্শন
অনেক দৰ্শন যুক্ত।—বি. দৰ্শন-
দৰ্শন অনেক দৰ্শন।

দৰ্শন সক. ধা. আনৰ হতুৱাই বশ
কৰা to cause to be subdued
or checked. দৰ্শন বশীভূত।

দৰ্শন সক. ধা. দৰ্শন কৰ, ওপৰা-উপৰি
কৰি ধ to pile up. বিণ.

দ'মাদ'ম বহুত দ'ম হৈ থকা, অনেক
remaining in heaps, abund-
ant. ক্রি. বিণ. দ'মাদ'মে ।

দৰ্শনোক্ত বি. দমন কৰোঁতা, বশ
কৰোঁতা a controller, a sub-
duer.

দম্পতী বি. ভাৰ্যা স্বামী উভয় hus-
band and wife taken to-
gether. বিণ. দাম্পত্য ।

দম্ভ বি. অহঙ্কাৰ, দৰ্প pride,
arrogance. ক্রি. দম্ভ কৰ ।

দম্ভালি বি. দম্ভ বা অহঙ্কাৰ থকা
স্বভাব বা গুণ pride. দম্ভ প্রকাশক
কাৰ্য্য । দম্ভী বিণ. অহঙ্কাৰী proud.

দম্ভদম্ভৰ বি. স্বভাব-চৰিত্ৰ, বিধিভেদে
character.

দম্ভু বিণ. দয়ালু kind.

দয়া বি. কৃপা, পুৰো, অনুকম্পা
kind, kindness, pity, com-
passion. দয়াকৰ দয়া কৰোঁতা a
kindhearted man. দয়াবিত্ত
কৃপালু, দয়াযুক্ত kind. দয়ালু
দয়াযুক্ত kind. দয়াময় কৃপাময় ।
স্ত্রী. দয়াময়ী । দয়াল, দয়ালু দয়া
থকা, কৃপালু । দয়াবন্ত, দয়াবান
দয়ালু । স্ত্রী. দয়াবতী । দয়াশীল
দয়াবন্ত kind. স্ত্রী. দয়াশীলা ।
দয়াজ্ঞ দয়া পৰবশ, যাব মন দয়াবে
কোয়ল হৈছে ।

দয়িত বি. প্রিয়, পতি beloved.

দয়িতা বি. ভাৰ্যা a wife, তিবোতা
woman.

দৰ বি. দায়, মূল্য price, মূল্যৰ হাৰ
rate. দৰ কৰ, দৰ জাব, দৰা বি.
দায় কৰ set a price on.
দৰাঘৰি দায় কৰাবৰ কাৰণে কৰা
চেফা haggling.

দৰ বি. প্রকাৰ, বিধ sort, kind.

দৰক বি. পানীৰ ওপৰলৈ আহি
পাঠি উলিয়াই কৰা অবস্থিতি (মাহত
খাটে) the act of resting on
the surface of water, as a
fish.

দৰকাৰ বি. আবশ্যক, প্রয়োজন
need, necessity. দৰকাৰী বিণ.
আবশ্যকীয় ।

দৰখাস্ত বি. আবেদন পত্ৰ a peti-
tion. ক্রি. দৰখাস্ত কৰ, দৰখাস্ত
দি । দৰখাস্তকাৰী আবেদন
কৰোঁতা applicant.

দৰঙ বি. এখন জিলাৰ নাম ।

দৰঙী দৰং জিলাৰ মানুহ কিন্তু
মঙ্গলদৈ অঞ্চলৰ মানুহকহে বুজায় ।

দৰজা বি. দুৱাৰ a door.

দৰজী, দৰ্জী বি. চিলাই কৰা বাৰ
ব্যৱসায় a tailor.

দৰদ বি. ব্যাথা, বেদনা, সমবেদনা
sympathy. দৰদী যাব দৰদ
আছে, সমবেদনাযুক্ত ।

দৰদৰি ক্রি. বিণ. লবালবিকৈ, শীঘ্ৰে
quickly.

দৰদৰ বি. ঔষধ, বোগ ঔচোকা ঔষধ
medicine.

দৰদৰ বি. দাঁতসভা, দৰা বা দাঁত

মাহুৰ সজা, বা নিৰ্মিত হোৱা
লোকেৰে সৈতে কৰা সভা a hall
of audience. বিণ. দৰবাৰী
দৰবাৰলৈ যাবৰ যোগ্য, দৰবাৰত
পিন্ধিবলৈ উপযুক্ত durbar,
befitting a durbar.
দৰ্শক বি. ফকিৰ মুছলমান
সন্ন্যাসী।
দৰ্শক বি. মাহিলি বেতন month-
ly pay.
দৰ লগা সক. ধা. গতি লগা, যেনে
হৰ লাগে তেনে কৰ to deal with
fittingly.
দৰহ বি. এবাল, বহুত ঠাইত চৰিব
পৰাকৈ জন্তু বান্ধি দিয়া দীঘল জৰী।
দৰা বি. বৰ, বিয়া কৰিবলৈ অহা
মাহুৰ a bridegroom.
দৰা সক. ধা. দৰ কৰ, মূল্য স্থিৰ কৰ
settle the price. বি. দৰাঙতা,
জী. দৰত।
দৰাচলতে, দৰাচলে ক্ৰি. বিণ.
প্ৰকৃততে, বাস্তবিকতে in reality.
দৰা-পুতলী বি. ল'ৰা-ছোৱালীয়ে
খেলিবলৈ কাপোৰেৰে সজা দৰা বা
কক্কাৰ মূৰ্ত্তি a doll dressed
like a bride or bridegroom.
দৰিদ্ৰ বিণ. দুখীয়া, গৰিব poor. বি.
দুখীয়া মাহুৰ a poor man. বি.
দৰিদ্ৰতা দুখীয়া অৱস্থা poverty.
দৰিদ্ৰালয় দুখীয়া মাহুৰৰ ঘৰ a
poor house.
দৰিয়া সক. ধা. বৰালি মাহুৰ দাবেৰে

আহ মুকলি কৰ to straighten
out the fibres, as of cotton
with the teeth of Barali
fish.
দৰিয়া বি. সাগৰ, ডাঙৰ নৈ ocean,
big river.
দৰিয়াবাদ বি. মূল বন্দবস্তৰ মাটি
পিয়লৰ পাছত বায়তে পুনৰ নতুন
মাটি ভাঙি আবাদ কৰা কাৰ্য্য, এনে
মাটি মণ্ডলে খৰালিৰ আৰম্ভতে পুনৰ
পিয়ল কৰি জমা দিয়ৈ occupa-
tion of land for the supple-
mentary settlement. বিণ.
দৰিয়াবাদী।
দৰিশল বি. 'দৰ্শন' শব্দৰ কোমল
ৰূপ।
দৰে ক্ৰি. বিণ. নিচিনা, প্ৰকাৰে,
ৰূপে in the manner of, in the
resemblance of, মূল্যত at the
rate of.
দৰ্গা বি. মুছলমানৰ মন্দিৰ a
mosque.
দৰ্জী বি. বেজীৰ কামৰ দাৰা উপ-
জীৱ্য কৰা মাহুৰ a tailor.
দৰ্প বি. অহংকাৰ, গৰ্ব্ব pride, দৰ্পী
বিণ. অহংকাৰী proud. দৰ্পহাৰী
বিণ. অহংকাৰ নাশ কৰা, দৰ্প-ভংগী
pride-destroying. জী. দৰ্প-
হাৰিণী।
দৰ্পণ বি. আঁঠী, দাপোণ a mirror,
a looking-glass.
দৰ্ভ বি. কুশ, ভুণ a kind of grass.

দৰ্শক অক. ধা. দেখা হ, দেখা দে to appear, as a result, to be seen.

দৰ্শক বি. দেখোতা, চাওতা, দ্ৰষ্টা one who sees, spectator, দেখাওতা, প্রদৰ্শক one who shows.

দৰ্শন বি. দৃষ্টি, দেখা & seeing, জ্ঞান wisdom, তত্ত্ববিজ্ঞা, জ্ঞান বা বিজ্ঞান শাস্ত্র, philosophy. দৰ্শন-শাস্ত্র কাৰ্য্য আৰু কাৰণৰ সম্বন্ধ দেখুৱাই এই জগতৰ আৰু তাৰ সৃষ্টিকৰ্ত্তাৰ সম্পৰ্কে জ্ঞান দিয়া পুথি & philosophical treatise.

দৰ্শনশাস্ত্র ছয় খন—সাংখ্য, পাণ্ডুল, মীমাংসা, ন্যায়, বৈশেষিক, বেদান্ত।

দৰ্শনী বি. দৰ্শনলাভ, উপদেশ বা সাহায্য প্ৰাপ্তিৰ কাৰণে প্ৰদেয় অৰ্থ, প্ৰণালী, ফি, ভিজিট ইত্যাদি।

দৰ্শনীয় বিণ. দেখিবৰ বা দেখাবৰ উপযুক্ত, দেখিবলৈ ধুনীয়া, শুৱনি fit to be shown or seen, worth-seeing.

দৰ্শয়িতা বি. দেখাওতা one who shows.

দৰ্শা সক. ধা. দেখুৱা, প্ৰকাশ কৰা to show. দৰ্শিত বিণ. দেখোৱা প্ৰকাশ কৰা shown. দৰ্শী দ্ৰষ্টা, জানী (বহুদৰ্শী, তত্ত্বদৰ্শী, হৃদদৰ্শী)।

দল সক. ধা. মৰ্জন কৰ, মোহাবি পেলা to crush, to destroy totally. বি. দলল। বিণ. দলিত

মৰ্জিত. নিপীড়িত, ধ্বংস কৰা crushed, destroyed.

দল বি. পানীত বগাই ওপঙি থকা এবিধ ঘাঁহ an aquatic grass. দলজি বি. বেছিকৈ দল ঘাঁহ থকা ঠাই।

দল বি. জাঁক, জুখ, সমূহ, সম্প্ৰদায় & party or company, class. পাত যেনে 'বিষদল' leef, ফুলৰ পাহি। দলপাতি চৰ্কাৰ, কোনো সম্প্ৰদায়ৰ বা দলৰ নেতা। দলবদ্ধ সংহত, সংবদ্ধ। দলবল একে পক্ষৰ বহু লোক। দলভুক্ত দলৰ অন্তৰ্গত। দলাদলি হৈ দলৰ বিৰোধ। দলীয় কোনো সম্প্ৰদায় বা দল সম্বন্ধীয়। দলেদলে একে পক্ষৰ বহুলোকেৰে সৈতে with full force.

দল বি. মঠ, মন্দিৰ, দৌল & Hindu temple, দম, ভূপ & heap,

দল বি. বাঁহ বা কাঠেৰে সজা নাকো & bridge.

দলতা বি. বাঁহৰ চহালিৰে বোৱা ঘাঁহ থকা যতন & kind of fish trap.

দল দল কৰে ক্ৰি. বিণ. লবচৰ নকৰাকৈ, নকন্দা নবগাকৈ quietly, without crying.

দলপুৰা বি. দলনিত জন্মা এবিধ ফৰিং জাতীয় পোক & kind of insect.

দলদলীয়া বিণ. বেছিকৈ ডালপাত

ওলাই বাগা luxuriant, as a seedling.

দলদলীয়া বিণ. তেজ পানীৰে পুষ্টি, স্বাস্থ্য healthy, blooming.

দলদলোপ বি. ভৰি দিলে বহি বোকা আক আকৌ ওপৰলৈ উঠা গতি, ওপৰ কৰা কাৰ্য্য, হেঁদোল দোপ an undulatory motion. বিণ. দলদলীয়া।

দলা মক. ধা. আনৰ হতুৱাই গহৰ ঠাল ঠেঙু লি কটা to cause to be crushed.

দলা বি. মাটিৰ লদা, দলি a clod of earth.

দলা মক. ধা. ওপৰা-উপৰিকৈ বাথ to heap up.

দলি বি. মাটিৰ লদা, মাটিৰ সৰু চপকা a clod of earth, হাতেৰে দূৰলৈ মাৰি পঠোৱা মাটি, শিলখণ্ড a piece of earth stone etc. thrown away with the hand.

দলি মাৰ, দলিয়া ক্ৰি. দলি নিক্ষেপ কৰ to pelt. দলিয়াই পেলা দূৰলৈ নিক্ষেপ কৰ, অগ্ৰাহ কৰ, to throw away, to reject.

দলিয়নি চপবাণি। দলিয়াদলি এজনে আন জনক দলিওৱা কাৰ্য্য।

দলিচা বি. এবিধ নোমৰ আসন a carpet, a rug.

দলিঙ হুদ. বিণ. মৰ্দ্দিত, ধ্বংস কৰা crushed and destroyed.

দলীল, দলিল বি. কোনো বিষয়ৰ

প্ৰমাণ স্বৰূপ লিখা কাকত a document, a deed.

দলৈ বি. দেৱালয়ৰ প্ৰধান পূজাৰী বা কৰ্মচাৰী the presiding officer of a Hindu temple, কোনো খেলৰ প্ৰধান বা মুখ্য লোকৰ উপাধি।

দলৈজায়া বি. লামা সকলৰ দলপতি।

দশ বি. দহ, চুই পাঁচ ten.

দশক বি. এটাতকৈ বেছি অঙ্ক থকা সংখ্যাৰ বাওঁ ফালৰ দ্বিতীয় অঙ্ক the ten's place.

দশ-কৰ্ম বি. আৰ্য্য সকলৰ দশবিধ সংস্কাৰ যেনে :—গৰ্ভধান, পুংসবন, সীমন্তোন্নয়ন, জাতকৰ্ম, নামকৰণ, নিজ্জাৰণ, অন্নপ্ৰাশন, চূড়াকৰণ, উপনয়ন আৰু বিবাহ।

দশ-ভাঙৰ বি. দশ সংস্কাৰৰ শেষ সংস্কাৰ, পুষ্পিতা হোৱা, যৌৱন কাল পোৱা, arrived at womanhood, attaining puberty.

দশন বি. দাঁত tooth.

দশ-পিণ্ড বি. মৰাৰ পাচত দহ দিনলৈ মৃতকক দিনো দিয়া পিণ্ড the ten funeral offerings made to the dead by Hindu on the ten days following the death.

দশ-পাচিৰ বি. কড়িখেলা বিশেষ।

দশবায়ু বি. মাহুৰৰ শৰীৰত থকা পান, অপান, ব্যান, সমান, উদান,

নাগ, কূর্ম, ককব, দেবদত্ত আক
ধনঞ্জয় এই দহোটা বায়ু।

দশভুজা বিণ. দহখন হাত থকা,
দুর্গাব এটা নাম Durga.

দশম বি. দহোটাৰ শেষটো tenth.
ত্ৰী. দশমী দশমী তিথি the tenth
lunar day.

দশম বি. শঙ্কৰদেবে বচনা কৰা এখন
পুথিৰ নাম।

দশমহাবিভা বি. ভগবতৰ দশমুক্তি
যেনে :—(১) কালী (২) তাৰা (৩)
ঘোড়ী (৪) ভুবনেশ্বৰী (৫) ভৈৰৱী
(৬) ভিন্নমন্ত্ৰ (৭) ধূমাবতী (৮) বগলা
(৯) মাতঙ্গী (১০) কমলা।

দশমিক বি. অৰণ্ড বাশিৰ দহ ভাগৰ
এভাগ সম্পৰ্কীয় decimal. দশ-
সংস্কাৰ, দশকৰ্ম হিন্দুৰ অনুষ্ঠেয়
দহবিধ সংস্কাৰ (গৰ্ভধান, পুংসবন,
সীমন্তোন্নয়ন, জাতকৰ্ম, নামকৰণ,
অন্নপ্ৰাশন, চূড়াকৰণ, উপনয়ন,
নমাবৰ্জন, বিবাহ)। দশদিক, দশ-
দিশ উত্তৰ, দক্ষিণ, পূব, পশ্চিম,
ঈশান, অগ্নি, নৈঋত, বায়ু, উৰ্দ্ধ, অধঃ।
দশমূল ঔষধত ব্যৱহাৰ হোৱা দহ
বিধ গছৰ শিপা যেনে—কণ্টকাৰী,
গম্বাৰী, গোন্ধুৰ, টকুনা, পাবলি,
বিন্ননীসাপেটা, বেল, ভূত মূলা,
ভেকুৰা, মাছ কাঁইটা।

দশবৰ্ণ বি. বামচক্ৰৰ পিড়।

দশভুজ বি. দহমুৰীয়া বাৰণ।

দশহৰা বি. জেঠৰ শুক্লাদশমী,

সেইদিনা হিন্দুকলে গজাত স্নান
কৰে।

দশা বি. অৱস্থা a state, plight,
ভাগ্য fate, lot, মানুহ জন্মৰ
সময়ত গ্ৰহৰ স্থিতিৰ বক্য the
position of the planets at
the time of one's birth.
দশাগন মানুহৰ কোঠি চাই
মানুহৰ দৈৱৰ ভাল বেয়া
নিশ্চয় কৰ।

দশানন, দশমুখ বি. দহমুখায়া,
বাৰণ।

দশাৱতাৰ বি. বিষ্ণুৱে পৃথিৱীলৈ
আহি ধৰা দহোটা কণ, যেনে মংস্ত
(মাছ), কূৰ্ম (কাছ), নৰসিংহ
(আধা মানুহ আৰু আধা সিংহৰ
আকৃতিৰ), বৰাহ (গাহৰি), বামন
(বাওনা), পৰশুৰাম, হৰিৰাম
(বলদেৱ), শ্ৰীৰাম (দশবৰ্ণৰ পুতেক),
বৃদ্ধ (বৌদ্ধ ধৰ্ম্ম প্ৰবৰ্ত্তক গোতমমুনি),
কল্কি the ten incarnations of
Bishnu.

দশাহীন বিণ. ভাগ্যহীন, দুৰ্গলগ্ন
unfortunate.

দশেন্দ্ৰিয় বি. হাত, ভৰি, মলৰ দ্বাৰ,
লিঙ্গ বা যোনি, বাক ইন্দ্ৰিয়, চকু,
কাণ, নাক, জিভা আৰু হাল এই
দহোটা ইন্দ্ৰিয় the ten organs
of sense and action.

দশোদ্দেশ্যে ক্ৰি. বিণ. সকলো ফালে
in all directions.

দষ্ট বি. কংশিত, কাষোৰা bitten.
'সৰ্প-দষ্ট'।

দস্তখত বি. কোনো কথাৰ প্ৰমাণ
স্বৰূপে আপোন হাতেৰে লিখা
আপোনাৰ নাম চহী, স্বাক্ষৰ &
signature.

দস্তৰদস্ত (ফা.) বি. হাতে হাতে।
দস্তা বি. বাং ধাতু tin.

দস্তানা বি. হাত মোজা gloves.

দস্তৰ বি. চলি অহা নিয়ম, বীতি
custom, practice. দস্তৰ অস্তে
ক্ৰি. বিণ. চলি থকা বীতিৰ দৰে।

দস্তৰি বি. মাননী something
offered as a homage
according to custom. কিনা
সময়ত মূল্যৰ যি অংশ বাদ পোৱা
যায় commission, দালালি
brokerage.

দস্ত্য বি. চোৰ, ডকাইত a thief, a
robber. দস্ত্যতা ডকাইতৰ কাৰ্য্য
বা বৃত্তি robbery.

দহ সক. ধা. পোৰ, দহকৰ to burn,
মনত শোক জন্মা বা হুখ দে to
grieve, to give pain to
mind.—অক. ধা. মনত হুখ বা
শোক পা।—ক্ৰি. বিণ. দহ দহ
কৰে বৰবৰ্কে অলি পুৰি।

দহ দুই-পাচ ten. দহ জোৰা দ্বাৰ
নানা উপায় বা দিহা কৰি ঐটা বা
সিদ্ধি কৰ।

দহটকায়া বি. দহটকাৰ মূল্যব,

কাৰিলা worth of Rs. 10'00
able.

দহ টেনী বি. দোৰ্পতি।

দহ-দহীয়া বিণ. নিশ্চয়, সবচৰ
নোহোৰা certain, permanent,
দৃঢ়ৰূপে firm.

দহন বি. পোৰা কাৰ্য্য act of
burning, জুই fire, ধ্বংস কৰোঁতা
a destroyer.

দহনখীয়া বি. দুই হাতৰ দহ নখেৰে
খামোচি পোৱা, দুই হাতৰ আঙুলিৰ
মৰেৰে মেৰাই ঢুকি পোৱা as
thick as can be grasped
with the ten fingers of
hands.

দহন-বহন বি. যথাক যথিশালিলৈ
নিয়া আৰু খৰি দিয়া কাৰ্য্য the
act of carrying and burning
a dead body.

দহজু (তজ) বি. জুই fire.

দহা বি. মৰাৰ দহ দিনৰ পাছত কৰা
স্বৰাচ a ceremony performed
on the tenth day after
death.

দহি বি. আঁচল বা কাপোৰৰ আগত
ওলম্বি থকা দীঘল সূতা fringe of
a cloth. দহিকচু বি. এবিধ কচু,
a kind of arum.

দহিকতৰা বি. এবিধ সৰু চৰাই a
kind of magpie.

দহো কুৰি ক্ৰি. বিণ. অৱশ্যে, যেনে

তেনে without fail, হুনাই হুনাই repeatedly.

দক্ষ বিণ. নিপুণ, পার্গত able, skilful. বি. দক্ষতা।

দক্ষ বি. এজন প্রজাপতি, সতী আৰু ২৭ নক্ষত্ৰৰ পিতা।

দক্ষিণ বি. উত্তৰ দিশৰ বিপৰীত south, সোঁফাল the right side.

দক্ষিণ (নায়ক) অনুকূল, উদার বহনায়িকাব অনুবক্ত।

দক্ষিণ পাঠি বি. মাজুলীৰ এখন সত্ৰৰ নাম।

দক্ষিণ ম্বেক পৃথিবীৰ দক্ষিণ মূৰ the south pole. দক্ষিণ হস্ত বি. সোঁহাত right hand.

দক্ষিণা বি. কোনো ধৰ্ম্ম কাৰ্য্যৰ অন্তত ব্ৰাহ্মণক দিয়া দান a present to Brahmins on solemn or sacrificial occasions. দক্ষিণাচল বি. মলয় পৰ্বত, the Malaya Mountains. দক্ষিণাচাৰ বিণ.

তান্ত্ৰিক আচাৰ বিশেষ। দক্ষিণাচাৰী বি. যি ভাবে তান্ত্ৰিক আচাৰ মতে চলে। দক্ষিণাপথ বি. বিজ্ঞা পৰ্বতৰ দক্ষিণ ফালে অবস্থিত দেশ (দাক্ষিণাত্য)। দক্ষিণাৰহ

দক্ষিণ ফালৰ পৰা বলা বতাহ। দক্ষিণায়ন সূৰ্য্যৰ দক্ষিণ ফালে গমন (আহাৰৰ দহদিন যোৱাৰ পৰা পূহৰ দহদিনলৈ) the Sun's motion towards the south

of the equator, the winter solstice.

দক্ষিণীয়া বিণ. দক্ষিণ ফালৰ, দক্ষিণৰ পৰা চলা southern, flowing from the south.

দা বি. ডাঙৰ কটাৰী a large knife. সৰু. ধা. কাট to reap, as corn. বি. দাণ্ডন, দাউলি ধান কটা মাহুহ। স্ত্ৰী. দাউলী।

দাই বি. অপৰাধ, জগৰ an offence, a crime. ক্ৰি. দাইধৰ জগৰ ধৰ, দোষ ধৰ to accuse. দাইলগা অপৰাধ কৰ, দোষ লগা to offend.

দাইল বি. ফলা মাহ pulse.

দাউৰ অক. ধা. লব মাৰ to run, জাঁক ফুৰ (গাইত খাটে) to copulate, as a cow.

দাওঁতা বি. ধান কাটোতা reaper. স্ত্ৰী. দাঁতী।

দাং সৰু. ধা. তোল, থিয় কৰ to raise. দাং থা দঙা হ, উঠ to be raised. দাং মাৰ ওপৰলৈ তোল to raise. দাং থাই উঠ খঙত থিয় বা উত্তেজিত হ to be excited. বি. দাঙল, দাঙোতা।

দাঁত বি. মুখৰ ভিতৰত তলে-ওপৰে হুশাৰী হৈ থকা সৰু জোঙা আহাৰ চোবোৱা হাড়; হাতী আদিৰ মুখৰ পৰা ওলোৱা জোঙা দীঘল হাড় a tooth, a tusk. দাঁত তিনিবিধ—আগ দাঁত কুকুৰ দাঁত আৰু

ওবি দাঁত বা জামু দাঁত। দাঁত আছে ক্ষয়তা আছে, শক্তি আছে। দাঁত কামোৰ দাঁত চোবা, খঙত, বা অধিক বল পাবলৈ ওপৰৰ দাঁতৰ দ্বাৰা তলৰ দাঁত বা ওঠ চেপি ধৰ to press the lower teeth with the upper ones as in anger or labour. দাঁত কৰচ দাঁত চোবা, ওপৰৰ দাঁতেৰে তলৰ দাঁত বঁহি শব্দ কৰ to gnash the teeth. দাঁত কামোৰ খা কোনো বস্তু চোবাত্তে অকস্মাৎ দাঁতৰ মাজত ওঠত আবাত পা। দাঁত ছেলাহাহোতে দাঁত উলিয়া, পৰাত্ত হ, নৈবাশ হ। দাঁত টেঙা টেঙা বস্তুৰে দাঁতৰ সিৰসিৰিণি তোলা। দাঁত নিকট। পৰাত্ত হ, মৰ। দাঁত-ভঙা ক্ৰতি কটুৰ। দাঁত বগুছি দাঁতৰ ওৰিৰ মঙহ বা জামু উথৰা বোগ। দাঁতলিৰা দাঁতৰ ওৰিত ধকা শিৰত হোবা বেদনা। দাঁত লৰাহি দাঁত কপাটি, মুচ্ছিত হৈ ওপৰৰ দাঁতেৰে তলৰ দাঁত চেপি ধৰ to have lockjaw. দাঁতৰ দাঁত বঁহা কোনো ওৰি বস্তু tooth-powder.

দাঁতনী দাঁত বঁহা লক মাৰি বা গহৰ ঠালি a small twig to clean the teeth with.

দাঁতৰি বি. চাং আদিৰ দাঁতি the edge of a platform.

দাঁতি বি. আমনি বেজাব vexation,

trouble, কাণ, কাৰ, side, margin.

দাঁতি কাষ বি. কোনো দেশৰ দাঁতি বা সীমাৰ ওচৰৰ ঠাই a frontier. —বিণ. দাঁতি কাষবায়ী।

দাঁতিনী বি. উজলা দাঁত ধকা ভিবোতা a woman with projecting teeth. পুং. দাঁতুৱা।

দাঁতি পাৰ বি. নগৰৰ পৰা বহুত দূৰৈত ধকা ঠাই a place far off from the town. বিণ. দাঁতি পৰায়ী। ক্ৰি. বিণ. দাঁতিয়ে ওচ-বেদি, কাষেদি by the side of.

দাঁখৰ বি. খড়্গ, ভৰোৱাল sword.

দাঁখিল বি. বিচাৰৰ কাৰণে কোনো আদালত বা বিচাৰকৰ হাতত শোধোৱা বা সমৰ্পণ কৰা submitted or filed before a court or a judge. দাঁখিল দস্তৰ কাগজত নথিৰ লগত চামিল কৰি বখা filed with the record.

দাগ বি. চিন a mark, কলহ a stain, মাটিৰ অংশ বা টুকুৰা a filed, a plot. দাগদিয়া মাটিৰ প্ৰত্যেক দাগৰ নথি, কালি, গৰাকীৰ নাম আদি লিখি বখা বহী filed register.

দাগী বি. অনেক বাৰ অপৰাধ কৰি কলহ বা শাস্তি পোৱা মানুহ a man with previous conviction.

দাড়ি, দাড়ি বি. 'ডাঢ়ি' চোবা।

দাঙা বি. ডাঙৰ লাঠি।

দাঙি বি. ভুলাচনী বা পাঞ্জাব ডাঁৰ
a horizontal beam of a
measuring balance, দণ্ড, ডাঁৰ
a bar, a rod.

দাঙব্য বিণ. দিবৰ যোগ্য fit to be
given, মূল্য নোলোৱাকৈ এনেই
দিয়া charitable.

দাঙা বি. দান কৰোঁতা, দান দিয়া
মানুহ a donor, a giver. দ্বী.
দাঞ্জী।

দাঙাকৰ্ণ বি. মহাদানী কৰ্ণবীৰ the
Karna. মহাদানী মানুহ a very
charitable person.

দাঙ বি. প্ৰতিশোধ revenge.

দাঙন বি. আগধন, বাহন payment
of advance money, বিভৰণ
distribution.

দাঙৰা বিণ. কঠুৰা, টান tough. বি.
হিন্দু সঙ্গীতৰ এটা তালৰ নাম a
kind of tuning in Hindu
Music.

দাঙৰি-খোৱা বিণ. নেওচা খোৱা,
শাও খোৱা cursed, সৰপা lazy.
দাঙাৰ বি. শাও, নেওচা, গৰিহণা
a curse, a malediction.

দাঙা বি. জ্যেষ্ঠ ভাই, ককাই an
elder brother.

দাঙিগ্ৰিগা বি. বি. এবিধ সৰু গছ a
kind of plant.

দাঙু-পছী দাঙুৰ দাবা প্ৰবৰ্ত্তিত
বৈষ্ণৱ সম্প্ৰদায় বিশেষ।

দাঙুৰী বি. বেং, ভেঁকোলা a frog.

দাঙ বি. দিয়া কাৰ্য্য, প্ৰদান, দিয়া
বস্তু the act of giving, gift.

দাঙপত্ৰ কোনো বস্তু দান কৰি
লিখি দিয়া পত্ৰ a deed of gift.

দাঙ, দাঙি আধাৰ (পিকদানি,
ফুলদানি।

দাঙ বি. বেচিবলৈ অনা বস্তুৰ বাবে
দিয়া কৰ, পাৰ হোৱা বেচ, খেলত
কড়ি বা পাৰটিৰ ভাল পতন, কোনো
ব্যৱসায়ত হোৱা কৃতকাৰ্য্যতা a
duty upon goods brought
for sale, ferriage, a lucky
throw of dice, a good
chance. দাঙকাৰ্য্য বেপাৰীৰ পৰা
কৰ ল to levy duty from a
trader.

দাঙবীৰ অতিশয় দানী।

দাঙৰ বি. ঠৈদতা, অসুৰ a demon, a
titan, দাঙৰ-দাঙনী বি. মহামায়া,
দুৰ্গা।

দাঙশীল বিণ. দানী, দান কৰা
সভাৰব liberal, charitable.
দাঙসাগৰ বৰ দানী।

দাঙা বি. গাঁহত বাজে জন্তুক দিয়া
অইন আহাৰ grain etc. given
to animals as food, proven-
der, চেনি মিহিৰা আদি গোটহাৰি
সৰু সৰু আকাৰ ধৰা গুটি বা খণ্ড a
crystal. দাঙাভাণি, দাঙাভাঙা
ভিত্তিত পিন্ধা এবিধ মণিৰ হাৰ a
kind of necklace.

দানি বি. সদায় পাব হবলৈ একেলগে
টকা দি কৰা বন্দবস্ত right
secured for crossing a ferry
by payment of a lumpsum
at a time.

দানি আ, দানি পৰ দান পৰ to
have lucky casts of dice
repeatedly, বাবসায়ত বৰকৈ
লাভ হ to be repeatedly
gainer in business.

দানী বিণ. দান কৰা, দান কৰা
হভাবব munificent, দাতা, দান
কৰা লোক & liberal man.

দাপ সক. ধা. ডাবি দে, ভয় দেখা,
শাসন কৰ to reprove, to con-
trol. বি. দাপনি।

দাপণ, দাপোণ বি. আঁঠী, কাঁহ বা
পিতলৰ আঁঠী mirror.

দাপ্ৰা বি. জন্তুৰ পিৰা the thigh
of beast cut and separated
from the body.

দাপণি বি. বিয়াত দবাই হাতত
লোৱা এবিধ ঘূৰণীয়া আৰু নাল
লগোৱা চকচকীয়া কাঁহৰ পাত্ৰ &
bell metal utensil used by a
bridegroom during mar-
riage ceremony.

দাব্ অক. ধা. তললৈ বহি যা, ভিৰ
খা to sink down.

দাবচা বি. এবিধ সক. বন & kind
of grass.

দাবলিভাব, দামলিভাব "চাকুলি
ভাব" চোৱা।

দাবা বিণ. আগফাল দাবি বা বহি
বোৱা, আগ ভৰা, আগফালে বেছি
বোকাই হোৱা to be overloaded
on the fore part.

দাবী, দাবি, বি. কোনো ক্ষতি হোৱা
বস্তব মূল্য পাবলৈ কৰা গোচৰ বা
প্ৰাৰ্থনা & claim.

দাম বি. বস্তব মূল্য, বেচ price.

দাম 'দম' চোৱা। দামকল 'বাম
কল' চোৱা।

দাম্ভুজ বি. চেৰেণা, কেতকুৰি &
kind of flea or biting
insect.

দাম্বা বি. এবিধ বাস্তব বস্ত, দবা।

দাম্বিনী বি. বিদ্যাত।

দাম্বুৰি বি. গৰু পোৱালি & calf.

দামোদৰ বি. কৃষ্ণ, বিষ্ণু & name of
Krishna, অসমৰ এজন বৈষ্ণৱ ধৰ্ম্ম
প্ৰবৰ্ত্তক। বিণ. দামোদৰী গীতাৰ
প্ৰাচীন টীকাকাৰ দামোদৰে লিখা।
দামোদৰীয়া দামোদৰ দেৱৰ ধৰ্ম্মত
চলা মানুহ & follower of
Damodar Dev.

দাম্পত্য বিণ. ভাৰ্যা আৰু স্বামীৰ
সম্পৰ্কীয় conjugal.

দাম্বিক বিণ. অহংকাৰী, গৰ্বাল
proud. বি. দাম্বিকতা।

দায়ক বি. দিওঁতা, যি দান কৰে &
giver. স্ত্ৰী. দায়িকা।

দায়ভাগ বি. গৈতুক সম্পত্তি ভাগ

কবা সম্পর্কে জীবন্তবাহনে কবা
সংস্কৃত পুঁথি এখনব নাম।

দায়বা বি. ফৌজদারী বিচার বা ভাব
বৈঠক sessions court.

দায়ী বিণ. হানি বা ক্ষতিব বাবে ধন
ভবিব লগা হোৱা liable to
make good a loss, যাব ওপৰত
কোনো কামব ভাব দিয়া হয়,
নাইবা সেই কামব ক্ৰটীৰ বাবে
কৈফিয়ৎ দিব লগা হয় responsible,
দোষী, অগবীয়া guilty,
blamable.

দাঁত বি. মাহ আদিব চোকা সক
দাঁতবোৰ the teeth of a fish
reptile etc., কবত বা কাচিব দাব
the teeth of a saw or sickle.

দাৰণ বি. ফলা কাধা the act of
tearing, ধ্বংস কৰোঁতা, নাশ
কৰোঁতা a destroyer

দাৰা বি. ভাৰ্যা a wife.

দাৰিকা বি. কন্যা, জীয়ৰী।

দাৰিজ, দাৰিজ্য বি. দৰিদ্ৰতা
poverty. দাৰিজ্যক্লিষ্ট অভাৱ,
অনাটনব দাৰা ব্যাধিত।

দাক বি. দৰব medicine, ফটিকা,
মদ liquor. দাক কৰ আহুদিকব
to work charm.

দাক বি. কাঠ a piece of wood.

দাকক বি. কৃষ্ণব সাবধিব নাম।

দাকণ বিণ. প্রবল, ভয়ানক severe,
awful, দয়াহীন cruel.

দাক ব্ৰজ বি. পুৰুষোত্তম, শ্ৰীক্ষেত্ৰত

ধকা জগন্নাথদেবৰ নাম, কাঠব
মুৰ্ত্তিত বিৰাজিত ব্ৰজ, wooden
image of God.

দাৰোণা বি. পুলিচ চাব ইন্সপেক্তব
police Sub-Inspector.

দাৰ্শনিক বি. দৰ্শনশাস্ত্ৰব পণ্ডিত a
philosopher.

দালমুট বি. ভজা বুট বা দাইল।

দালাল বি. পকীষ a brick-
building.

দালাল বি. কমিচন লৈ বস্ত কিনি
বা বেচি দিওঁতা broker. দালালি
দালালব ব্যবসায় বা কাৰ্য্য the
profession of a broker,
দালালৰ প্রাপ্তি brokerage.

দারক বি. তললৈ নিওঁতা, সক
কৰোঁতা killer, destroyer.

দাৱাগি, দাৱানল বি. হাবিব জুই,
বনাগি a forest fire.

দাশৰথি বি. দশবথৰ পুতেক, বাম a
son of Dasharatha, Ram.

দাশৰাজ বি. বাসদেবৰ মাজ সতা-
বতীৰ তোলনীয়া শিঙ।

দাস বি. বন্দী, ভূতা a servant.
কোনো শূদ্ৰিব জাতিব উপাধি a
title of a Sudra caste. দ্বী.

দাসী।

দাস অনোভাৱ দাসব নিচিনাকৈ
অন্ধভাৱে নিজক আনব বশবৰ্ত্তী
আক তেওঁতকৈ নিকুই বুলি ভবা
slave mentality.

দানৱ বি. অধীনতা, দানৱ অবস্থা বা কাম dependence, slavery.

দাসী-শ্রুত বি. দাসীৰ পুত্র নামদ মুনি the sage Nrada. বিচিহ্নবীৰ্য্য বজাব এজনী দাসী পত্নীৰ গৰ্ভত বাসদেবৰ ঔষসত বিহুবৰ জন্ম হয় ; saint Vidura.

দাস্ত বি. দাসৰ অবস্থা বা কাম slavery, servitude, দৈবৰ লগত প্রভু আৰু ভূতাব সম্বন্ধ লগাই কৰা ভক্তি, নববিধ ভক্তিৰ এটা the act of worshipping God by one as his servant. বিণ. দাসৰ, দাস সম্বন্ধীয় servile.

দাহ বি. পোৰা কাৰ্য্য the act of burning. তাপ, পোৰণি, আলা শোক heat, a burning sensation, grief. দাহক বিণ. যি পোৰে that which burns. স্ত্রী. বি. দাহিকা দাহন।

দাহন, দাহোন বি. পৈতৃক ধন সম্পত্তি, সাহব ancestral property.

দাহ বিণ. দহনীয়, যাক পুৰিব পাৰি combustible.

দাক্ষায়িনী, দাক্ষায়ণী বি. দক্ষৰ জীয়েক সতী, পার্বতী a name of Shiva's wife.

দাক্ষিণ্য দয়া, আনুকূল্য, উদারতা, সৌজন্য, মৰলতা।

দাক্ষিণ্যত বি, ভাবভৰ্য্যৰ দক্ষিণ-ফাল the Deccan.

দি সক. ধা. দান কৰ, সমৰ্পণ কৰ to give. বি. দিওঁতা। স্ত্রী. দিয়ন্তী।

দি অবায়. দ্বাৰা, উপায়ে by, by the help of.

দিক্ বি. উত্তৰ দক্ষিণ আদি দশ দিক।

দিক্‌পতি, দিক্‌পাল বি. দশদিকৰ অধিষ্ঠাত্ৰী বিভিন্ন দেৱতা।

দিগ্ বি. আয়নি, বিৰক্তি vexation, trouble.

দিগ্‌দ্বাৰি বি. আয়নি, বিৰক্তি।

দিগন্ত বি. আকাশখন পৃথিবীৰ লগত চাৰিওফালে লগলগা যেন দেখা ঠাই, দিগ্‌বলয় horizon, বহুদূৰ a great distance.

দিগ্‌গজ বি. পৃথিবীৰ আঠোটা চুকৰ একোটাৰ থকা কাল্পনিক ডাঙৰ হাতী।

দিগ্‌বলয় বি. দিগন্ত the horizon.

দিগ্‌ভ্রম দিশ নিৰ্ণয়ত হোৱা ভুল।

দিগ্‌দৰ্শন, দিগ্‌দৰ্শন যন্ত্ৰ বি. পৃথিবীৰ দিশ চিনোৱা যন্ত্ৰ, কম্পাচ a compass.

দিগ্‌দিগন্ত বি. দেশ-বিদেশ one's native and foreign countries.

দিগ্‌ম্বৰ বি. দশোদিশেই যাব কাপোৰ, উলঙ্গ wholly naked, শিৰৰ এটা নাম। স্ত্রী. দিগ্‌ম্বৰী।

দিগ্‌মাল 'দিগ্‌ম্বৰ' চোৱা।

দিগ্‌বিজয় বি. বণত বা শাস্ত্ৰৰ ভৰ্কত বহু দেশৰ বীৰ আৰু পণ্ডিতৰ ওপৰত জতা জয় universal conquest.

either fighting or display of scholarship. বিণ. দ্বিবিজ্ঞানী।
দ্বিবিজ্ঞানিক বি. আঠ দিশ eight points of the compass, দ্বাবলগীয়া দিশ বে আন দিশ the right direction or other side.

দিগজ্ঞান, দিগ্‌বন্ধু বি. অষ্ট দিশৰ অধিবাসিনী দিব্যজ্ঞান।

দিঠক বি. চেতন অৱস্থা, সাৰে থকা বা সপোন নেদেখা অৱস্থা the state of awaking as opposed to a dream.

দ্বিভি বি. কাশ্চপৰ ভাৰ্যা, অসুৰ বিলাকৰ মাক the mother of the demons.

দিগ্‌ক্ষু দেখিবলৈ ইচ্ছা কৰা।

দিন বি. পুৱাৰ পৰা গধূলিলৈকে সময় a day from sunrise to sunset, এবাৰ বেলি ওলোৱাৰ পৰা আক বেলি ওলোৱালৈকে সময় a day from one sunrise to another, সময় কাল, time. দিন উঠ ভোগৰ দিন অন্ত হ, দিন উকল। দিন কণা দিনতে নেদেখা। দিনক দিনে ক্ৰি. বিণ. দিনে দিনে। দিন কৰ ক্ৰি. দিন ধাৰ্য্য কৰ to fix a date. দিন ল সময় ল to take time. দিনতে আক্কাৰ দেখ বৰ শোকত পৰ, বৰ হুঃখত পৰ। দিনৰ দিনটো ওবে দিনটো, গোটেই দিন the whole day.

দিন দুপৰতে ক্ৰি. বিণ. দিন হৈ থাকোতেই in broad daylight. দিন নিয়া সময় নিয়া। দিন বাৰ চা কোনো কাৰ্য্যৰ নিমিত্তে শুভা-শুভ কাল গণি চা।

দিনন্তৰ বি. দীঘলীয়া দিনটো, গোটেই দিনটো, the whole day.

দিনআন বি. গোটেই দিনটো, the whole day.

দিনকৰ, দিননাথ, দিনবন্ধু, দিন-মণি বি. সূৰ্য্য the sun.

দিনা, দিনাখন বি. দিন, সময় day time.

দিনান্ত বি. গধূলি, evening.

দিনীয়া বিণ. দিন বা কাল সম্পর্কীয় equal to a day, pertaining to a certain day or time.

দিনে ক্ৰি. বিণ. এদিনত, প্ৰত্যেক দিনত per diem, or each day.

দিনেও, দিনো নিতো, দিনে পতি সদায় daily, always. দিনে দিনে দিনেপতি প্ৰতি দিনে daily, ক্ৰমে ক্ৰমে gradually. দিনে বাতিয়ে দিন আক বাতি হুহুৱা সময়তে, সদায় নেবানেপেবাকৈ day and night, always, continuously.

দিনেশ বি. সূৰ্য্য, the sun.

দিব্ বি. স্বৰ্গ heaven.

দিব্‌চকু বি. দেখা শক্তি বঢ়াবলৈ চকুত লগোৱা কাচৰ চচ্‌য়া a spectacle, an eyeglass.

দ্বিয়ক অবা. পশ্চিম অসমত সম্ভাৰ্ণত

ব্যবহার হয়, used to show respect or regard যেনে :—

“আপুনি যাব দিয়ক।”

দিয়ন বি. দিয়া কার্য, দান কৰণ the act of giving.

দিয়াচলাই বি. দীপ কাঠ a match

দিয়েক বি. দুই কি এক, কিছু (অনিশ্চিত সংখ্যাব বিশেষত্ব পাছত থাকে) one or two, a few.

দিল বি. মন, হৃদয়।

দিল খোঁচ প্রফুল চিত্ত, যিয়ে মন প্রফুল কবে।

দিল দ্বিগ্না যাব মন, সাগৰৰ দবে উদাৰ, বদান্ত, সুক্ৰ প্রাণ।

দিলদাৰ হৃদয়বান, মহানুভব।

দিলীপ বি. এজন সূৰ্য্য বংশৰ বজা, বামচন্দ্রৰ এজন পূৰ্বপুৰুষ a king of solar race.

দিল্লী ভাৰতৰ রাজধানী।

দিল্লীখৰ দিল্লীৰ বাদ্ছাহ।

দিবস বি. দিন, এদিন এষাতি a day. দিবাকৰ বি. সূৰ্য্য the sun.

দিবা বাজি দিনে বাতিয়ে day and night.

দিবালোক দিনৰ পোহৰ।

দিবাক্ষণ আকাশ কুসুম বচনা।

দিব্য বিণ. স্বর্গীয়, সুন্দর divine, beautiful, দিবাচকু চক্ৰে

নেমেৰা বিষয় দেখিবৰ বা জানিবৰ

শক্তি, অন্তৰ্বেদিত internal vision,

দিব্যজ্ঞান ইন্দ্র বা পৰমার্থ বিষয়ক

জ্ঞান, অলৌকিক জ্ঞান divine or spiritual knowledge.

দিশ বি. পূব, পশ্চিম আদি a point of the compass, direction.

দিশ-বিদিশ আধোদিশ, সমস্ত দিশ all the points of the compass.

দিশা বি. শবীৰৰ অসুখ জন্মাবলৈ কৰা কুমন্ত্র an incantation supposed to cause physical pain.

দিশা-দিশি দিহাদিহি। দিশে ক্রি. বিণ. পোনে, ফালে in a certain direction.

দিস্তা বি. ২৪ ভাগ কাকত a quire as of paper.

দিহ বি. কোনো কার্য কৰিবৰ সুচল, খাবৰ উপায়, আজ্ঞা means, a curry.

দিহা বি. কোনো কার্য সাধিবৰ উপায়, পৰামর্শ, শিকনি, কোনো কাম কৰিবৰ বুজ বা জ্ঞান means, guidance, direction. skill, প্রতিবিধান act of remedying an evil.

দিহা বি. নাম বা গীতৰ বোঝা the burden of a song. দিহা নাম যেই সেই ঘোষাৰে যেই সেই পদৰ লগত কিছু অধিক সময় লৈকে গোৱা নাম।

দিহাদিহি ক্রি. বিণ. নানা ঠাইলৈ in different directions of

places. দ্বিহা-পোহা বি. পৰামৰ্শ।
দ্বিহিং সজ্জ বি. এখন সজ্জৰ নাম।
দ্বিহিঙে দিপাঙে ক্ৰি. বিণ.
অনিশ্চিত নানা দূৰ ঠাইলৈ to
various uncertain distant
places.

দীকহোঁ বিণ. বহুদূৰ ব্যাপী, বৰ
দীঘল extending to a great
distance, very long.

দীগজোৱা বি. এবিধ কল & varie-
ty of plantains.

দীগ দীগ হে ধিয় হয় to stand.

দীগ, দীঘ বি. কোনো বস্তুৰ দীঘল বা
বহু দূৰলৈ যোৱা ফাল, পথালিৰ
বিপৰীত ফাল length, কাপোৰৰ
বাণিৰ বিপৰীত ফাল the warp
of a cloth.

দীঘল বিণ. দীৰ্ঘ, বহুদূৰলৈ যোৱা
long, ওখ high. দীঘলে ক্ৰি.
বিণ. দীঘে in length. দীঘল
চানেকীয়া দীঘল দেখা, দীঘল
সজীয়া long looking, long
shaped. দীঘল হি পৰ দণ্ডবত
কৰ to fall prostrate. দীঘলৌ-
বাট বি. ঘৰৰ কোঠালিৰ মাজত
থকা দীঘল ঠেক বাট & long and
narrow path leading to
different rooms, a corridor.

দীঘলীয়া বিণ, দীঘল আকৃতিৰ,
পথালিতকৈ দীঘে অধিক থকা
longer than broad, oblong.

দীঘা বি. দীঘলৰ পৰিমাণ, দীৰ্ঘতা
length.

দীঘে দীঘে ক্ৰি. বিণ. দীঘলে in
length.

দীঘি বি. ডাঙৰ দীঘল পুখুৰী, বিল &
large tank, a small lake.

দীঘলতি বি. বহাগৰ বিহুৰ দিনা
গৰু কোবোৱা দীঘলীয়া পাতেৰে
এবিধ লতা শ্ৰেণীৰ গছ &
plant.

দীল বিণ. দৰিদ্ৰ, দুখীয়া poor. বি.
দীনতা, দীননাথ বি. দৰিদ্ৰক
পালোতা, ভগৱান।

দীল ইলাহি বি. সম্ৰাট আকবৰে
প্রবৰ্ত্তন কৰা এটা ধৰ্ম।

দীপ বি. আলোৰা চাকি প্রদীপ,
বাতি & lamp. দীপক—উত্তেজক
exciting, সজীতৰ এটি বাগ।
দীপ কাঠী জুইশলা, জুইবাহৰ কাঠী
& match. দীপজৰ শ্ৰীজ্ঞান বি.
এজন মহাজ্ঞানী, সিদ্ধ, বোদ্ধ। দীপ-
চকু দিব চকু। দীপ-জিপ
উজল, বৰ সুন্দৰ bright, shin-
ing. দীপজলা দীপকাঠী।

দীপাধাৰ বি. গছা, চাকি থোৱা
সঁজুলি & candle stick, &
candle stand.

দীপাঙ্কিতা বি. আহিন বা কাতিৰ
অমাবস্যাৰ ঘৰ-পুৰুলিত বহুত চাকি
লগোৱা উৎসৱ the festival of
illuminating house in the

month of Ahin or Kati.
 দীপারলী বি. দীপাৱিতা।
 দীপিকা-হৰ বি. শৰণী যুগৰ আগৰ
 এখন প্ৰাচীন অসমীয়া পুথি, ইয়াৰ
 লিখক পুৰুষোত্তম গজপতি। হৰ
 টকা বা ব্যাখ্যা।
 দীপ্তি বি. দীপ্তি। দীপ্তি বিণ.
 জিলিকি থকা shining. দীপ্তিগি
 বি. অতি শীঘ্ৰে আহাৰ জীৰ্ণ কৰিব
 পৰা of good digestion, জলাজুই
 a blazing fire.
 দীপ্তি বি. প্ৰকাশ, জ্যোতি light,
 lustre. দীপ্তিকৰ বিণ. অলি থকা,
 উজ্জল shining. দীপ্তিমন্ত,
 দীপ্তিমান বিণ. পোহৰ থকা,
 প্ৰকাশযুক্ত shining, bright.
 দীপ্তিমান বিণ. দীপ্তিশীল, উজ্জল।
 দীপ্তমান বি. দিয়া হৈছে।
 দীৰ্ঘ বিণ. দীঘল long. বি. দীঘ,
 দীঘলৰ কোষ length. দীৰ্ঘতীৰ
 বি. উট, জিৰাফ। দীৰ্ঘ চৌপদী
 বি. চাৰিটা আঠ মাত্ৰাৰ পৰ্বত
 গঠিত হন। দীৰ্ঘজীৱী বিণ. বহুদিন
 জীয়াই থকা living long. বি.
 দীৰ্ঘতা দীঘ length. দীৰ্ঘ জিৰণী
 বি. হন বিশেষ, তিনিটা মাত্ৰাৰ
 পৰ্বত গঠিত হন। দীৰ্ঘদৰ্শী বিণ.
 দূৰদৰ্শী, জানী long sighted,
 prudent. বি. দীৰ্ঘদৰ্শিতা। দীৰ্ঘ
 দৃষ্টি বি. বহু দূৰলৈ দেখা শক্তি far-
 sightedness, long sight.
 দীৰ্ঘনিশ্বাস বি. হয়নিয়াহ। দীৰ্ঘ-

বান বি. দীঘলীয়া আৰু ডাঙৰ
 আটাই। দীৰ্ঘজীৱী বিণ. কবিত
 কবিত বুলি কাল নিওৱা procras-
 tinating. বি. দীৰ্ঘসূত্ৰতা।
 দীৰ্ঘায়ুস বিণ. দীৰ্ঘজীৱী। দীৰ্ঘা-
 বয়স বিণ. দীৰ্ঘ পৰিসৰ যুক্ত।
 দীৰ্ঘায়ুতন বি. দীঘলীয়া আয়তন
 বিশিষ্ট।
 দীক্ষা বি. মন্ত্ৰোপদেশ, ব্ৰতসাধনত
 নিয়োগ initiation into the
 mode of worshipping a
 deity. কুং. বিণ. দীক্ষিত দীক্ষা
 লোৱা। দীক্ষাণ্ডক বি. মন্ত্ৰদাতা।
 দীক্ষণীয় বিণ. দীক্ষাৰ যোগ্য।
 দু-আনি বি. দুই অনা মূল্যৰ মূদ্ৰা a
 two anna piece.
 দু-আষৰীয়া বিণ. দুতলীয়া।
 দুই বি. একৰ দুগুণ two. দুই এক
 দুটা এটা a few. দুইডাল বজা
 দুতলীয়া কথা ক।
 দুই নাওত দুই ভৰি অহিব বা
 বিবৃদ্ধি হোৱা অৱস্থা a puzzle, a
 dilemma.
 দুই পৰীয়া বিণ. নৈৰ দুই পাৰত
 থকা existing on both sides
 of a river.
 দুই অনা বিণ. কোনটো কবো
 কোনটো নকবো ঠিক কৰিব নোৱৰা
 undecided.
 দুঃখ বি. কষ্ট, পীড়া, বেজাৰ dis-
 tress, pain, sorrow. দুঃখকৰ
 বিণ. কষ্টকৰ, পীড়াদায়ক। দুঃখ-

জীৱী বিণ. দুখেৰে জীয়াই থকা
living in distress or
poverty, দুখ বা পৰিশ্রম কৰি
জীৱিকা উলিওৱা living by
manual work. দুঃখময় বিণ.
দুখেৰে ভৰা full of distress
or grief. দুঃখদায়ক বিণ. দুখ
অনোৱা। দুঃখাৰ্ত্ত, দুঃখিত বিণ.
কষ্ট পোৱা, বেজাৰ পোৱা afflicted,
pained, grieved. জী.
দুঃখাৰ্ত্তা, দুঃখিতা। দুঃখী বিণ.
বেজাৰ পোৱা afflicted. জী.
দুঃখিনী।

দুঃশাসন বি. দুৰ্য্যোধনৰ এজন
ভায়েকৰ নাম।

দুঃশীল বিণ. বেয়া স্বভাৱৰ, দুট্ট ill-
behaved, wicked. জী.

দুঃশীলা।

দুঃসময় বি. দুৰ্দ্ধিন, দুখৰ দিন evil
days.

দুঃসহ বিণ. সহিব নোৱৰা intoler-
able.

দুঃসাধ্য বিণ. কৰিবলৈ টান, কষ্ট-
সাধ্য very difficult to
accomplish, আৰোগ্য কৰা টান
difficult to cure. দুঃসাহস বি.
অহুচিহ্ন সাহস temerity. বিণ.
দুঃসাহসিক।

দুঃখ, দুঃখ বিণ. দুৰ্দ্ধশাপন্ন dis-
tressed.

দুঃখি কুবিব দুগুণ, চল্লিচ, forty,
দুখ বি. কষ্ট, বেজাৰ, পৰিশ্রম trou-

ble. distress, pain, labour.
বিণ, দুখকাৰী পৰিশ্রমী labour-
ing. জী. দুখকাৰিণী। স.ক. ধা.
দুখ কৰ পৰিশ্রম কৰ to labour,
বেজাৰ কৰ to regret. অ.ক. ধা.
দুখ পা কষ্ট পা, আঘাত বা বেদনা
পা to be in distress, to be
hurt.

দুখলোয়া বিণ. ধনহীন, দৰিদ্ৰ poor,
indigent, বি. দৰিদ্ৰ মাহুহ a
poor man. জী. দুখিনী, দুখলী।
দুখে ক্ৰি. বিণ. দুখত, দুখেৰে in
distress.

দুখোয়া বিণ. দুখ-যুক্ত, দৰিদ্ৰ, ধন-
সম্পত্তি হীন, poor.

দুগুটি বি. দুটি two.

দুগ্গুণী ডিঙিৰ পৰা বুকুলৈ ওলমাই
পিন্ধা এবিধ অলঙ্কাৰ a pendent,
an ornament worn on the
neck.

দুগ্ধ বি. এটা গাখীৰ milk.

দুগ্ধ ধবল গাখীৰৰ নিচিনা বগা।

দুগ্ধ-পোষ্য বিণ. পিতৃৰ পোৱা,
কেঁচুৱা nursed by mother's
milk. দুগ্ধকেন্দ্ৰমিত গাখীৰৰ
ফেনৰ নিচিনা বগা আৰু কোমল।

দুগ্ধৰতী পয়স্বিনী, গাইগক।

দুখড়ি বি. দ্বিপ্রহৰ।

দুগ্ধপীয়া বিণ. দুই তৰণ বা আপধকা
consisting of two layers or
folds.

হুজা বি. দ্বিতীয় জন বা বস্তু second in importance.

হুজীমান বি. হুটা বা ভাতকৈ অধিক, অল্পমান a few. বিণ. অল্পমান।

হুজীয়া বিণ. হুটা থকা, যোৰ পাতি থকা consisting of two, existing in pair.

হুজলীয়া বিণ. হুডাল গুণ থকা having two stands as a rope, হুডাল যোৰ দ্বাতি থাকি consisting of two long solid things.

হুগবি, হুগি বি. কোনো পূজা নাইবা বিয়া সবাহত চাউল তামোল পাণ আদি ভবাই দিয়া সক দোণ বা খবাহি।

হুগীয়া বিণ. এদোণ বা দহ কঠা থকা holding one don or about 5 seers.

হুতয় বি. দ্বিতীয় second, হুটা, উভয় two.

হুতব বি. বৰ বিপদ, এব কষ্ট severe calamity, great misfortune.

হুতবপীয়া বিণ. হুতবণ থকা double, of two folds.

হুডলীয়া বিণ. এজনক এক কথা আন এজনক ভাব বিপৰীত কথা কোৱা, এক সময়ত এক আন সময়ত আন কথা কোৱা double-tongued, deceitful.

হুদ, হুহু বি. স্তন, পিয়াহ a female

breast. হুদমোৰ বি. মাকৰ গাখীৰৰ দোষত কেঁচুৰা ল'ৰা ছোৱালীৰ ভেদ আৰু বাতি হোৱা বোগ infantile diarrhoea.

হুধ বি. এটা গাখীৰ milk.

হুধদালী বি. সন্তানক গাখীৰ খুওৱা পাত্ৰ।

হুধবীয়া বিণ. দুইও দাঁতিত ধাব থকা double-edged.

হুদা বি. দুই গুণ double. ক্ৰি. বিণ. হুদাই আকৌ, পুনৰায় again.

হুনিয়া বি. জগত, সংসাৰ the world.

হুনিৰীক্ষ্য যাক নিৰিঞ্চণ কৰা টান।

হুন্দুভি বি. এবিধ ডাঙৰ নাগেৰা a kettle-drum, বালী বজাই বধ কৰা এজন অসুৰ a name of a demon.

হুপতীয়া বিণ, হুটা পাত থকা having only two leaves grown, হুটা পাত থকা two leaved.

হুপ, হুপ্ বি. মাটিত গধুৰ বস্তু যেনে যেনে পৰাত বা দৌৰি যাওঁতে ভবিৰ পৰা হোৱাৰ নিচিনা শব্দ। বি. হুপহুপনি। বিণ. হুপহুপীয়া। ক্ৰি. বিণ. হুপহুপ কৰে। অক. ধা. হুপহুপা হুপহুপ্ শব্দ কৰ, উদ্বত হ, হুটোজি কৰ।

হুপৰ বি. দিন বা বাতিৰ আধা, মাজ দিন বা মাজ নিশা midday, midnight. হুপবীয়া বি. হুপৰ বেলা midday. হুপবীয়া টোতা

বি. পাতৰ পৰা পুলি হোৱা এবিধ গছ a kind of acid plant.

হুপিয়া অক. ধা. দোপ দি, দোপ মাৰ, ভৰিবে হেচামাৰ to press down with the feet, সম্ভাতি বুকাবলৈ বা টোপনিৰ ভৰত তললৈ দোপ মাৰ (মুৰত খাটে) to nod.

হুফলীয়া বিণ. হুফাল হোৱা, দুই খণ্ড হোৱা, দুই পক্ষত থকা divided into two parts, belonging or pertaining to two parts or parties.

হুৰুলা বিণ. দুৰ্বল weak.

হুত্ৰু বি. হু জাতৰ মিহলি, হুত্ৰীয়া of mixed origin.

হুত্ৰীয়া বিণ. আন ভাষা কোৱা, হুটা ভাষা জনা speaking a foreign language, known to two languages, of mixed origin. বি. দোভাষী।

হুহুহু বি. 'হুপ-হুপ' চোৱা, অক. ধা. হুহুহুয়া হুপ-হুপ। বি. হুহু-হুহুনি হুপহুপনি। বিণ. হুহুহুয়া হুপ-হুপিয়া। ক্ৰি. বিণ. হুহুহু কৰে হুপহুপ কৰে।

হুহুবি বি. দুই ডোখৰ ফটা কাপোৰৰ হুটা মূৰ লগ লগাই দিয়া ঢৰীয়া সিয়নি a coarse seam joining two pieces of old cloth. হুহুবি মাৰ।

হুহুৱা, হুইও উভয়, এটা আৰু আনটো both.

হুৰ কঠিন, মন্দ, নীচ, নথকা আদি অৰ্থ বুজোৱা উপসৰ্গ a prefix signifying vile, bad, negative etc.

হুৰটী বিণ. দুবছৰৰ অন্তৰে পোৱালী দিয়া গাই a cow giving birth to a calf at the interval of two years.

হুৰদুষ্ট বি. দুৰ্ভাগ্য, দুৰ্ভাগ্য misfortune, ill luck.

হুৰধিগম যাক কট কৰিহে পোৱা যায়।

হুৰন্ত বিণ. দুৰ্ভাষ, হুট wicked, ভয়ানক, অপকাৰী injurious, violent, অনন্ত illimitable.

হুৰবীণ, দুৰবীণ দুৰবাক্ষ যন্ত্ৰ, telescope.

হুৰৱস্থা বি. বেয়া অৱস্থা, মন্দ কথা, দুখ adversity, poverty.

হুৰভিসন্ধি বি. বেয়া যত্নলব।

হুৰধিগম বিণ. যাক কটকটেহে পোৱা যায়, দুৰ্গম।

হুৰা, হুৰা কাছ বি. গাৰ দাঁতিত চলং নথকা আৰু দীঘলীয়া কণি পৰা এবিধ সৰু কাছ a kind of small tortoise.

হুৰাকাঙ্ক্ষা বি. নিন্দনীয় ইচ্ছা unworthy desire, দুৰ্গত বস্তুলৈ কৰা আশা desire for a thing difficult to be obtained.

হুবাগ্রহ বি. 'হুৰাকাঙ্ক্ষা' চোৱা। বৰ বাগ্ৰ very eager.

হুবাচাৰ বিণ. কুৰ্মত বত, পানী, বেয়া বভাবযুক্ত vicious, following evil practices. বি. কুৰ্মত প্ৰবৰ্ত্তা মানুহ, পানী মানুহ one who follows evil practices, বেয়া আচৰণ evil practices. বিণ. হুবাচাৰী।

হুবাঙ্গা বিণ. দুট, অণকাৰী wicked, oppressive. বি. দুৰ্জন. দুট বা অণকাৰী মানুহ a wicked or oppressive man.

হুবাগিঠীয়া বিণ. হুবাৰ পিঠিৰ দৰে মাজ ওখ দুয়ো দাঁতিলৈ ক্ৰমে চাপৰ gradually sloping on either side.

হুবাযোগ্য বি. আবোগা নহয়।

হুবাৰোহ ব'ত আবোহণ কৰিব নোৱাৰি।

হুবাশয় বি. বেয়া ইচ্ছা, অসৎ উদ্দেশ্য bad design. বিণ. মন্দ অভিপ্ৰায় থকা, কুমতিযুক্ত having bad design.

হুবাশা বি. 'হুবাৰাজা' চোৱা। বিণ. হুবাৰোহ ব'ত আবোহণ কৰিব নোৱাৰি, দুৰ্গম।

হুকণী বি. নাৱৰ আকৃতিৰ কাঠৰ পানীখোৱা পাত্ৰ a boat-shaped wooden water vessel, সোণো-বালে সোণ-খোৱা কুঁৱা a gold-washer's trough.

হুকলিয়া নক. ধা. হুতাঁজ কৰি জাপ

to fold in two layers, as a cloth.

হুকহ বিণ. কঠিন অৰ্থযুক্ত having difficult meaning, হু:সাধ্য difficult to accomplish.

হুকপাল বি. বেয়া কপাল bad luck.—বিণ. হুকপালীয়া দুৰ্ভাগীয়া অভাগিনী unfortunate. হুকপালী, হুকপালিনী অভাগিনী unfortunate.

হুৰ্গ বি. গড়, কিল্লা, চাৰিওফালে খাৰৈ খানি ভাব ভিতৰে ইটা মাটি আদিৰে বেৰা ঠাই a fort.

হুৰ্গতি বি. হুৰবহা, কষ্ট, দুখ adversity, poverty, distress. —বিণ. হুৰ্গত।

হুৰ্গন্ধ বি. বেয়া গন্ধ, bad-smell. বিণ. বেয়া গন্ধযুক্ত bad smelling.

হুৰ্গন্ধি, হুৰ্গন্ধী বিণ. বেয়া গন্ধোৱা bad-smelling.

হুৰ্গম বি. যাবলৈ বা সোমাবলৈ কষ্ট কৰ, প্ৰবেশ কৰিবলৈ টান impassable, impenetrable.

হুৰ্গা বি. পাৰ্ৱতীৰ এটা নাম, দশ-ভূজা Durga. হুৰ্গোৎসৱ হুৰ্গাপূজা।

হুৰ্গাৱতী বি. এজনী ভাবতীয়া বীৰাঙ্গনা।

হুৰ্গীৰ বি. কোচৰজা বিশ্বসিংহৰ পৃষ্ঠপোষকতা লাভ কৰা এজন অসমীয়া কবি।

দুৰ্গাবতী বি. দুৰ্গাবতী লিখা বেহুলা
লখিকাৰ আৰু বায়ায়ণৰ গীত ।

দুৰ্গুণ বি. অনিষ্টকাৰী বা বেয়া গুণ,
শৰীৰৰ অনিষ্ট bad property,
injury to health. বিগ.
দুৰ্গুণীয়া ।

দুৰ্ঘট বিগ. সহজে নঘটা not
accomplished easily.

দুৰ্ঘটনা বি. আকস্মিক বিপদ &
mishap, a sudden mis-
fortune

দুৰ্ঘোৰ বি. বৰ ভয়ানক, প্রবল
dreadful, violent.

দুৰ্জল বি. বেয়া মানুহ, দুট লোক &
wicked man. দুৰ্জলানি বি.
দুটালি, দুটৰ অস্তাৰ wickedness,
wicked act.

দুৰ্জয় বিগ. যাক জয় কৰা টান,
বৰ বলবন্ত, পৰাক্ৰমী invincible,
indomitable, বৰ ডাঙৰ, প্রকাণ্ড
gigantic.

দুৰ্জ্ঞেয় বিগ. জানিবলৈ বা বুজিবলৈ
টান, দুৰ্জ্ঞেয় that which is
difficult to understand.

দুৰ্জয়নীয়, দুৰ্জয়্য বিগ. যাক দমন
কৰা দুঃসাধ্য, হৰন্ত indomi-
table.

দুৰ্জনা বি. দুঃখজনক অৱস্থা,
দুৰৱস্থা, দুৰ্গতি misfortune,
adversity.

দুৰ্জন্ত বি. দুৰন্ত, দমাব নোৱৰা.

উদ্ধত wicked, indomitable,
unmanagable.

দুৰ্দ্ধিন বি. বেয়া দিন, বিপৎকাল,
দুৰৱ দিন, ডাৱৰীয়া বতৰ adversity,
a cloudy day.

দুৰ্দ্দৈৱ বি. দুৰ্দ্দৈৱ, দুৰ্দ্ভাগ্য, ill-
luck, misfortune.

দুৰ্দ্ৰৱ্য বিগ. মহা পৰাক্ৰমী, ভয়ানক,
যাক পৰাজয় কৰা টান very
powerful, dreadful, inviola-
ble.

দুৰ্দ্ৰৱ্য বি. দুৰ্দ্ৰৱ্য, অখ্যাতি infamy,
দুৰ্দ্ৰৱ্য বিগ. যাক বোধ কৰা
দুঃসাধ্য ।

দুৰ্দ্ৰৱ্য অন্তৰ লক্ষণ ।

দুৰ্দ্ৰৱ্য বি. দুৰ্দ্ৰৱ্যপৰায়ণ, দুৰ্দ্ৰৱ্য ।

দুৰ্দ্ৰৱ্য বি. অসৎ আচৰণ, দুৰ্দ্ৰৱ্য
bad practice, ill-behaviour.

দুৰ্দ্ৰৱ্য প্রান্ত দুৰ্দ্ৰৱ্যয়ে প্রাস কৰা ।

দুৰ্দ্ৰৱ্য বি. দুৰ্দ্ৰৱ্য, গালি abusive
language.

দুৰ্দ্ৰৱ্য বিগ. নিৰ্ভলী, অসমর্থ, বলহীন
without strength, weak. দ্বী.
দুৰ্দ্ৰৱ্য । বি. দুৰ্দ্ৰৱ্য ।

দুৰ্দ্ৰৱ্য বিগ. যাক বহন কৰা বা লহ
কৰা দুঃসাধ্য ।

দুৰ্দ্ৰৱ্য বি. গালি, ভিষকাৰ
abusive language.

দুৰ্দ্ৰৱ্য বিগ. ডাঙৰ, প্রবল 'দুৰ্দ্ৰৱ্য
বৰষুণ' heavy, ভয়ানক, বৰ হাই
হোৱা, 'দুৰ্দ্ৰৱ্য দম' great
noisy.

দুৰ্ভাব বিণ. দুৰ্ভাব, দুৰ্ভাবনীয়,
অদ্বা irresistible.

দুৰ্ভাবনা বি. দুৰ্ভাগ্য misfortune,
বেয়া ইচ্ছা evil propensity.

দুৰ্ভাবা বি. এজন বৰ খঙাল মুনি a
sage.

দুৰ্ভাবনিত বি. অশিষ্ট, গৌৰাব, হুঁচ
rude, obstinate, self
willed.

দুৰ্ভাবপাক দুৰ্ভাগ।

দুৰ্ভাবহ যাক্ৰ মক্ৰ কবিব নোৰাবি,
অসহনীয়।

দুৰ্ভাবি বি. বেয়া পৰামৰ্শ evil
counsel, কুযতি evil mind.
বিণ. দুৰ্ভাবীয়া।

দুৰ্ভাব বিণ. দুৰ্ভ, দুৰ্ভান্ত wicked,
naughty, unruly.

দুৰ্ভাব, দুৰ্ভাব্য বিণ. যাক বুজি
পোৱা টান, দুৰ্ভৱ that which
is difficult to understand.

দুৰ্ভাবৰ অসৎ বা অভদ্র আচৰণ।

দুৰ্ভাগা বিণ. স্বামীৰ চেনেহ
নোপোৱা, এলাগী, অসুৰাগী not
loved by the husband, not
favourite.

দুৰ্ভাগীয়া বিণ. দুৰ্ভাগীয়া unfortu-
nate.

দুৰ্ভাগিনী, দুৰ্ভাগী বিণ. দুৰ্ভাগিনী,
দুৰ্ভাগ্যবতী unfortunate. বি.
দুৰ্ভাগী ভিৰোতা an unfortu-
nate woman.

দুৰ্ভাগ্য বি. দুৰ্ভাগ্য, দুৰ্ভাগ্য
misfortune, ill-luck.

দুৰ্ভাবনা বি. দুৰ্ভাব, উদ্বেগ
anxiety.

দুৰ্ভাব বি. যোগিলে ভিক্ষা নোপোৱা
ময়, আকাল famine.

দুৰ্ভাব বিণ. যাক ভেদ কৰিব
নোৱাৰি, প্ৰৱেশ কৰিব নোৱাৰা, দৃঢ়
impenetrable, firm. বি.
দুৰ্ভাবতা।

দুৰ্ভাবি বি. দুৰ্ভাব, বেয়া ইচ্ছা evil
propensity or desire. বিণ.
মন্দ যতি যুক্ত, কুযতিৰ শীল evil-
intentioned.

দুৰ্ভাব দুৰ্ভাব, উদ্ভাব।

দুৰ্ভাব বিণ. কটুভাষী, গালি পৰা
foulmouthed, harsh-ton-
gued. স্ত্ৰী. দুৰ্ভাবী।

দুৰ্ভাব্য বিণ. বৰ বেছি মূল্য লগা,
মৰগ, মহাৰ্থ dear, not cheap.
বি. দুৰ্ভাব্যতা।

দুৰ্ভাব বি. অধ্যাতি, বদনাম
infamy, ill-repute.

দুৰ্ভাগ বি. দুৰ্ভাগ, অশুভকাল evil
time.

দুৰ্ভাবন বি. ধৃতবাস্তৱ ডাঙৰ পুতেক
the eldest son of Dhrita-
rastra.

দুৰ্ভাব্য বিণ. যাক লঙ্ঘন কৰা
দুঃসাধ্য impassable.

দুৰ্ভাব বিণ. পাবলৈ টান, দুৰ্ভাব্য
rare, উত্তম, শ্ৰেষ্ঠ excellent.

দুৰ্গত নাৰায়ণ কৰতাপুৰৰ এজন
শ্ৰমিক বজাৰ নাম।

দুৰ্গত বি. বেয়া হবৰ চিন, অসুস্থতাব
চিন a bad symptom.

দুৰ্গতী, দুৰ্গতী বি. এবিধ অসমীয়া
হল a kind of metre.

দুৰ্গতী শোভাগিনী কন্যা।

দুৰ্গত বি. অতি আদৰৰ পাত্ৰ,
আদৰৰ লব। জী. দুৰ্গতী।

দুৰ্গতী বি. দোলাভাৰী, দোলা
নিৰ্ত্তা paliki bearer.

দুৰ্গত বি. আধাপকা, কেঁচা পকা
মিহলি থকা half-ripe.

দুৰ্গত বিগ. দু বছৰৰ অন্তৰে পোৱালী
দিয়া গাই a cow giving birth
to a calf at the interval of
two years.

দুৰ্গতী বি. দুৱাৰ বখীয়া a door
keeper.

দুৰ্গতীয়া বিগ. দ্বাই গৰাকীৰ তলতীয়া
second in rank or station,
assistant.

দুৰ্গত বি. ঘৰলৈ ওলোৱা সোমোৱা
বাট, ঘৰ বাৰীৰ বাটৰ মুখ an
entrance into a house, দৰজা
a door, পৰ্বতীয়া মাহুহ ভৈয়ামলৈ
অহা বা এক বাজ্যৰ পৰা আন
বাজ্যলৈ সোমোৱা বাটৰ মুখ, তেনে
বাটৰ ওচৰৰ ঠাই বা দেশ an
entrance into a country, a
mountain pass. দুৰ্গত-চুক
দুৱাৰ মেলাৰ ফালে দুৱাৰ আক

বেবৰ মাজৰ চুক। দুৰ্গত ডাং,
দুৰ্গত হাঙাৰ দুৱাৰ মৰা ডাং।
দুৰ্গত ডালি, দুৰ্গত গড়িয়া দুৱাৰৰ
তলত পথালিকৈ লগাই দিয়া কাঠ
বাঁহৰ খণ্ড বা গড়। দুৰ্গত মুখ
পদূলি।

দুৰ্গত বি. বেয়া আচৰণ বা স্বভাৱ
bad character or conduct.
বিগ. বেয়া স্বভাৱ যুক্ত having bad
character or conduct.

দুৰ্গতী বি. অপকাৰ কৰিবলৈ চেষ্টা
evil design. বেয়া কামৰ কাৰণে
কৰা চেষ্টা।

দুৰ্গত বিগ. কৰিবলৈ টান, দুঃসাধ্য
difficult to do, impracti-
cable.

দুৰ্গত বি. বেয়া কাম, দুৰ্গত, পাপ a
vicious act, misconduct.
বিগ. দুৰ্গতী। বি. দুৰ্গতি, দুৰ্গত।

দুৰ্গত বিগ. পাপী, অসৎ wicked,
depraved. জী. দুৰ্গত।

দুৰ্গত বি. দুৰ্গত স্বভাৱ বা কাৰ্য্য
wickedness.

দুৰ্গত বিগ. যাক পৰিপাক কৰা
টান indigestible.

দুৰ্গত বিগ. দুৰ্গত, পাবলৈ টান
difficult to get, rare.

দুৰ্গত বি. এজন চন্দ্রবংশীয় বজা
শকুন্তলাৰ স্বামী।

দুৰ্গতীয়া বিগ. দুটা সুঁতি থকা
having two channels.

হুহুতীয়া বিণ. হুহুতীয়া সূতাবে
বোঝা double threaded.

হুহুত বিণ. কঠেবে অতিক্রম বা দমন
কৰা not easily crossed or
subdued.

হুহুত (পু. অ.) বিণ. হুহুত পাৰ
কৰা।

হুহুত বি. নানা সঙ্কেহ বা মত।

হুহুত বিণ. এবিধে টান difficult
to renounce.

হুহু (পু. অ.) সক. ধা. খীবা to
milk.

হুহুতীয়া বিণ. দুখন হাত থকা
having two hands, দুহাত দীঘল
বা বহল measuring two
cubits. দুহাতেবে আঘাত কৰা
struck with both hands,
এটা কামকে দুজনে কৰি শেষ কৰা
'দুহতীয়া কাম ভাল নহয়'।

হুহান, হুহাস্ত (পু. অ.) দুজনব।

হুহিতা, হুহিত্ বি. জীয়াবী, কন্যা
a daughter.

হুহো হুহা উভয় both.

হুহ বি. কটকী, বার্তা নিৰ্ণতা,
টেকেলা a messenger. জী. হুহী।
বি. হুহা, হুহো।

হুহ, হুহবি বি. এবিধ সক বন a
kind of grass.

হুহ বি. আঁতৰ ঠাই, নিলগৰ ঠাই a
distant place, দূৰতা distance.

বিণ. আঁতৰ distant. বি. হুহগামী

দূৰলৈ যোৱা going far. জী.
দূৰগামী।

দূৰণি বি. আঁতৰ ঠাই, দূৰৈ a
distant place. বিণ. দূৰ, আঁতৰ
distant. দূৰণি-বটীয়া দূৰলৈ যাব
লগীয়া, দূৰৈত থকা having to go
a long way, living at a
distance. বি. দূৰতা, দূৰত্ব দূৰব
পৰিমাণ, দূৰণি।

দূৰণীয়াটক দূৰব পৰা।

দূৰতিক্রম্য যাক কঠেবে অতিক্রম
কৰা যায়, চলুও।

দূৰদৰ্শন বি. দূৰলৈ দেখা শক্তি fore-
sight, কোনো কাৰ্য্যৰ আগলৈ কি
ফল হব তাক জানিব পৰা শক্তি বা
জ্ঞান foresight, বিণ. দূৰদৰ্শী
কোনো কাৰ্য্যৰ আগলৈ কি ফল হব
তাক জনা, পৰিণামৰ কাৰণে সতৰ্ক
far seeing, foresight. জী.
দূৰদৰ্শিনী।

দূৰদূৰান্ত বহু দূৰত্ব সীমা।

দূৰদৃষ্টি 'দূৰদৰ্শন' চোৱা।

দূৰদৃষ্টি বি. বহুদূৰ ব্যাপী দৃষ্টি।

দূৰবলী বিণ. দূৰৈত থকা।

দূৰবীক্ষণ বি. দূৰবীণ, যি যন্ত্ৰেবে
বহুদূৰব বস্তু দৃষ্টিগোচৰ হয়।

দূৰত্ব, দূৰান্তৰ বেছি দূৰ great
distance. বিণ. দূৰত্ব দূৰৈত থকা
remote. দূৰীকৰণ বহিষ্কৰণ, অপ-
সাৰণ, বিভাডন। দূৰীকৃত হুহকৰা
removed. দূৰীভৱন অপসাৰণ

দূৰীভূত আঁতৰ হোৱা, নিলগহোৱা
removed.

দূৰৈ বি. আঁতৰ ঠাই, নিলগ ঠাই
distance, a distant place.

দুৰ্কা বি. এবিধ বাঁহ, দুৰি বন the
bent grass, দুৰ্বাদল শ্যাম
দুৰিৰ পাতৰ দৰে সেউজীয়া,
কলপতীয়া grass-green.

দুৰ্জাল বি. দূৰৈত থকা বস্তু ওচৰ যেন
দেখোৱা যন্ত্ৰ a telescope.

দুষণ বি. দোষ দিয়া কাৰ্য্য the act
of blaming, দোষ fault,
defect. কদ. বিণ. দূষিত দোষযুক্ত,
অপবিত্ৰত, কলঙ্কিত impure,
corrupted. বিণ. দুষ্য নিন্দনীয়,
মন্দ blame-worthy.

দৃকপাত বি. দৰ্শন, দৃষ্টি, দেখা কাৰ্য্য
act of seeing.

দৃগ-বিজ্ঞান চকু সম্বন্ধে জ্ঞাতব্য বিত্তা
optics.

দৃঢ় বিণ. টান কঠিন hard, লবচৰ
নকৰা firm, steady. বি. দৃঢ়তা।
ক্ৰি. বিণ. দৃঢ়কৈ। দৃঢ়ব্ৰত নেবা-
নেপেৰা চেষ্টা। দৃঢ়মনা, দৃঢ়-
প্ৰতিজ্ঞ বিণ. ডাঠমনা, ডাঠ মনৰ
resolute. দৃঢ় নিশ্চয় অটল বিশ্বাস
বা সিদ্ধান্ত যুক্ত।

দৃষ্ট বিণ. দৰ্পযুক্ত, উদ্ধত, গৰ্ব্বযুক্ত
boastful.

দুখৰীয়া বি. দিল্লীৰ উত্তৰ-পূব ফালে
থকা এখন নৈ a river flowing
on the north-east of Delhi.

দৃশ্য বি. দৰ্শনীয় বা দৃশ্যমান বিষয় গট
আদিৰে বস্তুময়ৰ সম্ভা scene,
নাটকৰ গৰ্ভাঙ্ক। দৃশ্যকাব্য নাটক
drama. দৃশ্যগট বি. থিয়েটাৰৰ
চীন। দৃশ্যমান যাক দেখা যায়।

দৃশ্য সমীচি নৃত্য।

দৃষ্ট কদ. বিণ. দেখা, দৃষ্টিগোচৰ হোৱা
seen.

দৃষ্টান্ত বি. উদাহৰণ an example,
গটন্তৰ, নিদৰ্শন instance, উপকথা
proverb, a parable.

দৃষ্টি বি. দৰ্শন, দেখা কাৰ্য্য act of
seeing, চকু the eye, বোধ, জ্ঞান,
লক্ষ্য। দৃষ্টিকটু বিণ. দেখিবলৈ বেয়া
চকুত নলগা offending. দৃষ্টি-
গোচৰ বিণ. চকুৰে দেখা, চকুত
পৰা come to the view, দৃষ্টি-
পাত দৃষ্টি নিক্ষেপ, চকু দিয়া কাৰ্য্য
act of seeing. দৃষ্টিশূল চকুৰ
কুটা, চকুৰ অতি অগ্ৰিয় বস্তু an
eye sore.

দেই, দেইবা ক্ৰি. বিণ. অৱশ্যে,
কোনো প্ৰাৰ্থনা বা ইচ্ছা প্ৰকাশ
কৰোতে সেই প্ৰাৰ্থনা বা ইচ্ছা
অৱশ্যে সিদ্ধ কৰিব লাগিব, এনে
ভাৱ বুজাবলৈ ব্যৱহৃত মাত, 'দেই'
মান্ত, সামান্ত, আৰু সমনীয়া মান্ত,
তিনিওতে খাটে কিন্তু 'দেইবা'
সমনীয়া মান্তত খাটে।

দেউ বি. 'দেব' শব্দৰ কোমল ৰূপ।

দেউকি বি. অকস্মাৎ ভয় পাই থকা
গাৰ জোকাৰ, উচাপ, চৰক a

start from fright, ক্রি. দেউকি
খা। দেউতা বি. পিতৃ, বোপাই
father, অসম দেশৰ ডাঙৰ বা মান্য
লোকক মতা মাত a word used
in addressing a respectable
man in Assam, sir, my lord.

দেউতা আখ্যা দি বাৰ বাৰ দেউতা
বুলি প্রার্থনা কৰ, বৰ মিনতি কৰি
প্রার্থনা কৰ to entreat very
earnestly and humbly.

দেউৰী বি. দেৱালয়ৰ বিষয়া an
officer of a temple, দেৱতাব
প্রসাদ বিলাই দিয়া লোক one
distributing to the people
what is offered to a god,
মিৰি জাতিৰ এটি শাখা।

দেউল বি. দৌল।

দেউল-পূজা বি. বহাগ মাহত দৌল
বাছি কৰা পূজা।

দেউলীয়া বিণ. ঋণগ্রস্ত বা বেহা
বেপাৰত হানি হৈ বৰীয়া আৰু ধাৰ
তুলিব নোৱাৰা হোৱা bankrupt.

দেও বি. 'দেৱ' চোৱা। ভূত, পিশাচ,
উপদেৱতা, ভক্ত লোকক মতা মাত,
মহাশয় an evil spirit, sir,
দেও কাউৰা এবিধ বনৰীয়া চৰাই
a kind of bird. দেওখনি দেওৰে
ধৰা মানুহৰ বকনি আৰু কঁপনি।
দেওখনী দেও উঠা বা দেৱে ধৰা
তিৰোতা।

দেওখাই বি. হিন্দু হোৱাৰ পূৰ্বে
আহোৱ বিলাকৰ পুৰোহিত কাম

কৰা এটা ফৈদৰ নাম, ইয়াৰে দেও-
খাই, বাইলুং, যহন তিনি শ্ৰেণী,
দেওখাইয়ে দেও পূজা কৰে আৰু
দেৱতা লভা ভাও জুৰি নাচ বাগ
কৰি সৰবজানী কথা কয়, বাইলুঙে
মঙ্গল চায় আৰু মহনে পূজাৰ দিহা
যুগত কৰে।

দেওবৰ বি. দেওবাৰে ওপজা মূনিহ
a man born on a sunday.

দেওবাৰ বি. বৰিবাব Sunday.
বিণ. দেওবৰীয়া।

দেওৰ বি. মামীৰ সৰু ভায়েক a
hundred's younger brother.

দেখ সৰু. ধা. দৰ্শন কৰ, দৃষ্টি কৰ to
see, মনেৰে বুজ perceive. দেখন
দৰ্শন, দেখা কাৰ্য্য act of seeing,
বিণ. দেখনিয়াৰ দেখাব উপযুক্ত
স্তবনি handsome. দেখনিয়াৰ
কৰি বাহিৰে নাইবা লোকক
দেখুৱাই। দেখনেদেখ চাই
থাকোতেই নেদেখা হোৱা visible
for a moment only.

দেখা সৰু. ধা. দেখুৱা, চকুত পেলা
to show, বুজাই ক, ব্যক্ত কৰ to
explain, to reveal. ক্ৰদ. বি.
দেখাওঁতা। স্ত্ৰী. দেখাওঁতী।

দেখাদেখি এটাই আনটোক দেখা
কাৰ্য্য act of seeing each
other, ওলাই থকা, প্রকাশ্য open,
public,—ক্ৰি. বিণ. দেখাদেখিকৈ,
দেখাওঁনাকৈ, দেখাওঁনা বহুত
দেখি আৰু তনি শিকা, বিজ্ঞ

experienced, স্পষ্ট plain দেখা
সম্ভাষা দেখা আৰু সম্ভাষণ কৰা
কাৰ্য্য interview, দেখৈয়া
দেখোতা। দেখোতা যি পুৰুষে
দেখে, চাওঁতা, সাৱধান লওঁতা।
স্ত্ৰী. দেখোতী।

দেখোন অবায়, নিশ্চয় অৰ্থত
ব্যৱহাৰ হয়।

দেঙ 'ডেও' চোৱা a leap

দেৱীপ্যমান বিণ. ভালকৈ জলি
থকা, জাজলাহান shining
clearly.

দেৱেৰা বি. ঘঁহনি খাই ছাল ছিগা যা
an abrasion of the skin সৰু.
খা. দেৱেৰা খা, দেৱেৰাপৰ
ঘঁহনি লাগি ছাল ছিগি যা।

দেন, দেনা বি. দিবলগীয়া ধন, ঋণ
money to be paid, debt.

দেৱাক বি. গৰ্ব্ব pride. বিণ.
দেৱাকী।

দেৱ বিণ. দিব লগীয়া, দিবৰ যোগ্য
fit to be given.

দেৱদেৱা অক. খা. ছাল ছিগি বা
খোচনি বিক্ৰি লাগি ঠেবেঙা লগা
বেন বোধ কৰ to have a chill-
ing or piercing sensation.
বিণ. দেৱদেৱীয়া।

দেৱাজ বি. আলহাবি বা মেজৰ
ভিতৰৰ টানি উলিয়াব পৰা বাকচ
a drawer.

দেৱি বি. পলয়, বিলম্ব।

দেৱেতি বি. ভাঙবখানাত ঔষধ

প্ৰস্তুত কৰি দিওতা. compounder.
দেৱ বি দেৱতা, সুৰ a god, a
deity, মানুহৰ লোক, সম্মান
প্ৰকাশ কৰি মতা যাত a word
used after the name or title
of a respectable person to
show respect or reverence,
ভূত, পিশাচ an evil spirit. স্ত্ৰী.
দেৱী। দেৱকাৰ্য্য দেৱতাৰ পূজা
আদি। দেৱজ্ঞক ব্ৰহ্মপতি। দেৱজ্ঞ
দেৱৰ ভাৱ বা ঐশ্বৰ্য্য। দেৱজ্ঞক
সবল গছ। দেৱদুত্ত দেৱতা বা
ঈশ্বৰ দূত। দেৱদাসী দেৱ মন্দিৰৰ
নৰ্ত্তকী। দেৱতুলভ দেৱতাৰ
দুপ্ৰাপ্য। দেৱদেৱ মহাদেৱ। দেৱ-
নাগৰ দেৱ নাগেৰী আখৰ। দেৱ-
পতি ইন্দ্ৰ। দেৱভাষা সংস্কৃত ভাষা
দেৱব্ৰত ভীষ্ম। দেৱযানী বি. দৈভ্য
শুক শুক্তাৰ্থ্য কন্যা, যযাতি বজাৰ
পত্নী, a daughter of Sukra-
charyya and wife of Yayati.
দেৱশৰ্ম্মা বি. ব্ৰাহ্মণৰ উপাধি,
surname of the Brahmins.
দেৱৰাজ ইন্দ্ৰ। দেৱৰ্ষি নাবদ।
দেৱলোক স্বৰ্গ। দেৱস্থ দেৱসোৱৰ
কাৰণে নিৰ্দ্ধিষ্ট সম্পত্তি।

দেৱকী, দৈৱকী কৃষ্ণৰ জননী,
বসুদেৱৰ পত্নী।

দেৱতা বি. স্বৰ্গৰ লোক, অমৰ a god
a deity.

দেৱনাগেৰী বি. এবিধ আখৰ the
Devanagari type.

দেহব বি. স্বামীৰ সৰু ভায়েক husband's younger brother.

দেহল বি. পূজাৰী বামুণ & Brahmin priest, এখন ঋষিৰ নাম। দেহলায়া দেহলয়ত কাম কৰা মানুহ a man serving in a temple.

দেহলুৰ্জি বি. ভগবান কপিল মুনিৰ মাতৃ, কৰ্ম্ম প্ৰজাপতিৰ পত্নী।

দেহাই বি. ঔষধ medicine.

দেহাং বিণ. দেওলগা, ভুতে পোৱা possessed by an evil spirit. ভৌতিক spirit like.

দেহাজ-বসন বি. দেহতাৰ পিন্ধা বা পিন্ধিবৰ উপযুক্ত কাপোৰ, অতি উত্তম কাপোৰ বা সাজ clothes worn by or fit for a god, excellent clothes. দেহাজভূষণ দেহতাই পিন্ধিবৰ যোগ্য অলঙ্কাৰ, অতি উত্তম অলঙ্কাৰ।

দেহান বি. সভা a meeting, দেশী ৰাজ্যৰ প্ৰধান মন্ত্ৰী, ৰাজ্য চলাওঁতা & minister of a native state, an administrator of a state.

দেহানী বি. অধিকাৰীৰ বা বহু হিচ কৰাৰ সম্পৰ্কে গোচৰ কৰা আদালত a civil court. বিণ. বহু বিষয়ক concerning civil rights.

দেহানে হাকিক পাবন্তৰ কবি হাকিক্কে বচনা কৰা এখন প্ৰসিদ্ধ কাব্য।

দেহাল, দেহালয় বি. দেহতাৰ মন্দিৰ, দ'ল temple.

দেহালী বি. 'দীপাহিতা' চোৱা।

দেহোন্তৰ বি. দেহতাৰ পূজা সেৱা চলাবৰ কাৰণে দান কৰা। নিষ্কৰ মাটি rent free land granted for the support of a temple. বিণ.

দেহোন্তৰীয়া।

দেহোপম দেহতাৰ নিচিনা।

দেশ বি. ৰাজ্য, প্ৰদেশ, পৃথিবীৰ কোনো এক ভাগ a country, a province, a region, ঠাই, খণ্ড a part. দেশ দেশান্তৰ নানা ঠাই বা দেশ various countries or places. দেশৰ বহু সংখ্যাৰ innumerable. ক্ৰি. বিণ. দেশবাসীনে। দেশাচাৰ বি. দেশৰ আচাৰ ব্যৱহাৰ local custom of a country.

দেশান্তৰোধ নিজ দেশৰ বাৰ্ধক নিজৰ বাৰ্ধ বুলি ভবা।

দেশাধিকাৰ দেশৰ অধিকাৰ, বজা।

দেশান্তৰ বিণ. বিদেশ, আন এক দেশ foreign country, another country, দেশান্তৰিত দণ্ড স্বৰূপে আন দেশলৈ খেদোৱা। দেশান্তৰী অগ্ৰ দেশলৈ গৈ বাস কৰা। দেশী বিণ. নিজ দেশত থকা বা হোৱা produced or born in one's own country. দেশে দেশে প্ৰত্যেক দেশতে।

দেশজোহ বি. দেশৰ শক্তা,

ভয়ানক অগকাৰিতা malignance, malignancy.

দেশজোহী বিণ. দেশৰ অগ্ৰায়কাৰক দেশৰ প্ৰাণনাশক malignant to country people.

দেশ-ভগন বি. বিভাট, বিপ্লব & tumult, affray.

দেশমুখ বি. দেশৰ মুখ বা প্ৰধান, বজা & king.

দেহ বি. শৰীৰ, গা the body. দেহভৰ প্ৰাণী বা গছ আদিৰ শৰীৰ আৰু অঙ্গ বিলাকৰ প্ৰকৃতি আৰু কাৰ্য্য জানোৱা বিজ্ঞা physiology. দেহধাৰী দেহ ধকা জীৱ। দেহ-ধাৰী দেহ বা দেহৰ সুখক মাৰ বুলি কওঁতা & materialist. দেহ-বিচাৰ দেহত থকা মন, ইন্দ্ৰিয় আদি বিষয়ক জ্ঞান। দেহযাত্ৰা জীৱন বন্ধন, জীৱিকা। দেহলাউজীউলাউ অতি মেহৰ বন্ধ।

দেহা দেহ।

দেহাভীত আত্মিক।

দেহাত্মবাদ দেহতকৈ মতজ্ঞ আত্মা নাই বুলি যিয়ে মত পোষণ কৰে, চাৰ্কাৰক মত।

দেহি অব্যয়. আনৰ হৃদ্য দেখি নিজৰ দেহতে হৃদ্য পোৱা যেন ভাবি পুত্তো কৰা যাত। দেহি ঐ মৰমৰ লোকক হঠাৎ বিপদ বা হৃদত পৰা দেখি হৃদ প্ৰকাশ কৰা যাত।

দেহী বিণ. দেহ থকা having &

body, আত্মা, জীৱ soul, & living being.

দেহু (পু. অ.) সৰু. ধা. দিয়া।

দেহেহেহে ক্ৰি. বিণ দেহ আৰু মন সম্পূৰ্ণকৈ খটাই, কায়মনোবাক্যে, প্ৰাণপণে with heart and soul. দৈ বি. গোট মৰা গাখীৰ curdled milk.

দৈ বি. পাতলকৈ তুলোৱা বাহৰ কাঠি & fine and thin split of bamboo. ক্ৰি. দৈয়া দৈ তোলা।

দৈকজা বি. এবিধ পানীত চৰা বনৰীয়া চৰাই।

দৈত্য বি. দানব & demon. দৈত্যা-শুক ভক্তাচাৰ্য্য। দৈত্যাৰি বি. বিষ্ণু Bishnu. দৈত্যেশ্বৰ বি. দৈত্যাৰাজ হিবথাকশিপু।

দৈত্যা-মাতা বি. কশ্যপৰ ভাৰ্যা দিতি & title of Diti, wife of Kashyapa.

দৈনন্দিন বিণ. দৈনিক daily.

দৈনিক বিণ. নিত্য, দিনৰ সময়তে হোৱা daily, diurnal. বি. প্ৰতি-দিনৰ ঘটনা বা কাৰ্য্যৰ বিবৰণ & diary.

দৈন্ত বি. দীনতা, হুখীয়া অৱস্থা proverty, কাতৰ ভাব, অভিশয় বিনয় ভাব humble supplication.

দৈন্ত ব্যক্তক হৃদ-বেদনা প্ৰকাশক।

দৈন্তল বি. বিয়াৰ দিনা পুৱা দোক-মোকালিতে দৰা বা কড়াৰ পোৱা

বোটাঙ্গীৰ ছুৰাব মুখত বহুৰাই
এপাত এপাত পাৰেবে তেওঁৰ ভবি,
বাহ আক গালত দৈ গাখীৰ সনা
বীতি বা কাৰ্য্য। ক্ৰি. দৈৱজ্ঞ দি।

দৈৱ বি. ভাগ্য, অদৃষ্ট destiny,
fate বিণ, দেৱতা সম্পৰ্কীয়,
বিধাতাব relating to a god,
divine.

দৈৱ-মুখা-পেকী দৈৱৰ ওপৰত যিয়ে
সম্পূৰ্ণভাৱে নিৰ্ভৰ কৰে।

দৈৱকী বি. বসুদেৱৰ ভাৰ্যা, কৃষ্ণৰ
মাক the mother of Krishna.

দৈৱকীনন্দন কৃষ্ণ। দৈৱগতি বি.
ভাগ্য বহুত, দৈৱঘটনা। দৈৱঘটনা
বি. অদৃষ্ট বা কপালৰ গতিকৈ বা
দেৱতাৰ ইচ্ছাত অকস্মাৎ হোৱা
কাৰ্য্য a sudden accident.

দৈৱজ্ঞ বি. গণক, গণিব পৰা লোক
& fortune teller.

দৈৱজ্ঞ বি. দেৱতা & deity.

দৈৱভুৰ্জিপাক বি. আকস্মিক সফট,
হুৰ্দ্দশা misfortune. দৈৱবশে
ভাগ্যক্ৰমে। দৈৱবাণী আকাশবাণী,
অদৃষ্ট দেৱতাৰ উক্তি। দৈৱবিড়ম্বনা
অদৃষ্টৰ প্ৰতিকূলতা। দৈৱযোগ
আকস্মিক ঘটনা। দৈৱনিৰ্ব্বাক
বিবিধ লিখন। দৈৱাধীন ভাগ্য
অহুসৰি হোৱা। দৈৱাৎ, দৈৱ-
যোগে অকস্মাৎ accidentally.

দৈৱিক বিণ. দেৱতা সম্পৰ্কীয়
relating to the gods, দেৱতাৰ
জুলা god-like.

দৈৱী বিণ. দেৱতা সম্পৰ্কীয়, দৈৱিক।
দৈৰ্ঘ্য বি. দীৰ্ঘতা length.

দৈৱিক বিণ. শৰীৰৰ, শৰীৰ সম্পৰ্কীয়
pertaining to the body,
bodily.

দৌখা, দৌল সৰু. ধা. মূৰ-চাপৰা,
নত হ to be bent. সৰু. ধা.
দৌৱা নত কৰ, বেকা কৰ to
bend. বি. দৌৱাওঁতা জী.
দৌৱাতী।

দৌ দুই two. দৌৱাৰ দুই নদীৰ
মাজৰ বা দুই নদী থকা দেশ।

দোকান বি. বস্তু বেচা ঘৰ a shop.

দোকানী বি. বেণাবী a shop
keeper.

দোকানদাৰ বি. দোকানৰ মালিক,
দোকানদাৰি বি. দোকানৰ
কাজ।

দোকামোকা, দোকামোকালি বি.
এন্ধাৰ আৰু পোহৰ দুইবো মিলনৰ
সময়, নিচেই পুৱাৰ অলপ অলপ
পোহৰ the twilight of the
morning.

দোকোল-টকা বিণ. দুয়ো পাৰ
উপচি পৰা, দুয়ো পাৰ বৃৰি যোৱা
overflowing both the
banks.

দোন্ধা বি. বীৰাওঁতা a milker.

দোখৰা বি. দুই ঘৰৰ মাজৰ ঠেং
ঠাই a narrow space between
two houses.

দোচ বি. বন্ধু & friend.

দোচোবা বি. বেলেগ, আন এটা
different, another.

দোজিতা বি. আলজিতা the
uvula.

দোণ বি. প্রায় দহ কঠা বা পাঁচ সেব
শস্য ধৰা এবিধ কাঠৰ পাত্ৰ &
bamboo basket holding ten
kathas of grain, এহালিচা মাটি
one bigha of land. বিণ. দোণ-
মুৰীয়া কাণতকৈ ওখ হৈ ওপচি
পৰা।

দোতৰকা বি. দুই পক্ষ হাজিৰ কৰি
বিচাৰ কৰা tried in the pre-
sence of both parties.

দোতলা বিণ. দুই তলা বা থলপ
থকা having two storeys.

দোতোবা বি. দুডাল গুণা থকা
এবিধ টোকাৰীষ নিচিনা বাস্তব &
musical instrument with
two strings.

দোতুল্যমান দুটি থকা, দোলায়
মান।

দোদোবা বিণ. দ বায়, ওখ চাপৰ
uneven.

দোধা বিণ. দোধোৰ মোৰলগা।

দোধোৰ মোৰ খেৰোগেৰো, দুই
নাওত দুই ভৰি অৱস্থা & di-
lemma, indecision.—ক্ৰি.

দোধোৰ মোৰত পৰ, দোধোৰ
মোৰ লাগ।

দোপ বি. কোনো বস্তুৰ ওপৰত উঠি
ভৰিবে য'ব হৈচা, উঠিব বা থিয়

হব নিমিত্তে ওপৰলৈ য'ব উচাল &
pressure with the foot upon
something, a sudden effort
to rise or raise something,
অক. বা. দোপ খা, দোপ ল—
ভৰিবে হেচিলে অলপ বহ, ভব
পাই অলপ তললৈ যা। দোপ দি,
দোপ মাৰি উচাল মাৰি, দোপলি
মাহুহব ভব মহা কিড ভৰিবে
হেচিলে অলপ বহা আক ল'বা
পিটনি। দোপত দোপে ক্ৰি.
বিণ. ক্ৰমে এখাপৰ পৰা ওপৰৰ
খাপলৈ step by step.

দোপদৰ বি. গুৱাহাটীয়া বৰফুকনৰ
বৰ-চৰা the council-chamber
of the viceroy of the Ahom
kings at Gauhati.

দোপা সক. ধা. হেচি দোপ লোৱা
two press down. বি. দোপাল,
দোপালনি।

দোপাকী-ডোপাকী বিণ. পাক
লগাই কোৱা, ঠিককৈ নোকোৱা
stated variously or in a
quibbling manner.

দোপাল-পিটা বিণ. ধাৰাসাবে
পৰা আৰু প্ৰবল, দৰা পিটা (বৰষুণ)
heavy, falling in heavy
torrents.

দোপাটি বি. এবিধ ফুল, খনিয়া
কাপোৰ a kind of flower, a
kind of cloth.

দোপাল, দোপালনি বি. ধৰে ধৰে

যবা ভবিষ হেঁচা বা গোবোহনি,
ওপৰত উঠি ববকৈ বচ। কার্য act
of trampling or kicking
repeatedly and violently.

দোষিয়ার . বিণ. গাভক হোবালী
fully grown up.

দোভাচলীয়া বিণ. কথা লবোবা,
যিহলীয়া double tongued.

দোভাচী বি. হুটা ভাষা জনা মানুহ,
দোবনীয়া an interpreter. বিণ.
হুতাচী।

দোভাজা সান্ধহ দুইবাব ভজা
সান্ধহ, বনি ধান ভজি ঢেকীত
ধুকা হয়, এই সান্ধহ আকৌ ভজা
হয়।

দোহ অব বি. দুদিনৰ পিহত এদিন
উঠা অব, the quartan fever.

দোষাহী বি. দুমাহৰ জোবা বা
মিলন, সংক্ৰান্তি the last day of
the month.

দোষোজা বি. হুটাৰ মাজ a junc-
tion.

দোষণ ফুল 'জোণ ফুল' চোৰা।

দোবোল বি. কাণোবৰ হুঙাক the
fold of a cloth. ক্রি. দোবোল
খা, দোবোলা।

দোৰোঁৰ 'দুৰোঁৰ' চোৰা। দোৰ্দ্ধও
প্রভাপ বি. বিক্রম, প্রবল-প্রভাপ
mighty power.

দোপতি বি. তাঁতৰ বাঁচ সুমোৰা
কাঠ the batten of a loom.

দোৰ্দ্ধ অক. ধা. ভোল বা জবী

আদিত ওলবি লবি থাক to
swing, দোলনত উঠি ধোমালি
কৰ।

দোলছী বি. হাতীৰ ডিঙিত বেৰাই
বন্ধা একোহা নক নক বহী বা জবী,
ব'ত মাউতে ভবি সুমাই হাতী
চলায়।

দোলল বি. জবীৰে অবা এচটা
পাটত উঠি ইফাল সিফালল লবা
কাৰ্য্য act of swinging, দুলিবলৈ
ওলমাই লোৰা সঁজুলি a swing,
দোলযাত্রা, দোলনযাত্রা ফাগুন
মাহত কৃষ্ণৰ দোলনত উঠা
উৎসব।

দোলা সক. ধা. দোলনত ভুলি লবাই
থাক to cause to swing, মানুহে
কাণেৰে নিয়া এবিধ যান a kind
of litter. দোলাপৰ দোলাব
নবে মাজ খাল হও।

দোৱেচ অক. ধা. উপশম হৈ আকৌ
বেছি হ (নবিয়া) to relapse a
disease.

দোৱনীয়া বি. দোভাচী, দোবান
বা বিদেশী ভাষা বুজাওতা an
interpreter.

দোৱা বি. আশীৰ্বাদ blessing.

দোৱাই ক্রি. বিণ. দ্বিতীয় বাৰ,
আকৌ second time, again.

দোৱাওঁৰ বি. এবাৰ কৰা কাম
আকৌ কৰিবৰ প্রয়োজন the
necessity of doing any work
over again.

দোৱাত বি. মহি চুড়া an ink-pot.

দোৱান বি. বিদেশী ভাষা a foreign language.

দোৱাবাৰ ক্ৰি. বিণ. দ্বিতীয় বাৰ once more.

দোৱা ভজা বিণ. দুবাৰ ভজা twice parched.

দোৱালি বি. বেভেৰে বা জৰীবে বৈ দিয়া আসনৰ তলি a cane or string bottom (of a chair etc.).

দোষ বি. অপবাদ, জগৰ, দাই, কলঙ্ক offence, fault, guilty act, blemish, অঙ্গহীনতা bodily defect, বিকাৰ, অপকাৰ injurious quality. অক. ধা. জগৰ ধৰ, দোষ দি to find fault, to accuse. বি. দোষণ দোষ দিয়া কাৰ্য্য accusation. দোষাদোষ ভাল বেয়া গুণ good or bad quality দোষাবোপ দোষ দিয়া কাৰ্য্য, অভিযোগ accusation.

দোষী বিণ. দোষযুক্ত, জগৰীয়া guilty, faulty, বি. জগৰীয়া মানুহ a criminal—বিণ.

দোষোঁতা। স্ত্রী. দোৰ্ভী।

দোহদ গৰ্ভৱতী তিবোতাৰ বাহা।

দোহন বি. গাখীৰ খীবোৱা কাৰ্য্য the act of milking.

দোহাই বি. বজা বা আন কোনো মহান লোকৰ নামকৈ কৰা নিবেদ

বা বন্ধাব প্ৰাৰ্থনা crying out for justice or protection in the name of the authorities.

দোহাৰ (পু: অ:) দুইবো, উভয় of both.

দোহাৰ বি. ওকাই গোৱাব পাহত গীতৰ যি ভাগ সকলোৰে আকৌ দুবাই দুবাই গায়, বুবা the chorus of a song.—অক. ধা. পুনৰ গা, কৰ বা হ to repeat, do or occur again. দোহাৰি দি একনে কোৱা কথাকে ক। ক্ৰি. বিণ. দোহাৰি আকৌ, পুনৰ again.

দোহো (পু: অ:) দুই, দুজন both.

দোহোৰা বিণ. দুগুণীয়া, দুগুণ double.

দোহোৰাই ক্ৰি. বিণ. আকৌ, পুনৰ again, once more,

দৌত্য বি. দূত কাৰ্য্য, দূতগিৰি, ঘটকালি।

দৌৰাবিক বি. ছবৰী, দাবপাল।

দৌৰাত্ম্য বি. হুটালি, অনিষ্টাচাৰ, উপদ্রব wickedness, oppression, ravage.

দৌৰ্বল্য বি. দুৰ্বল্যৰ ভাব, শক্তি-হীনতা weakness.

দৌল বি. দ'ল, মন্দিৰ temple.

দৌলত বি. সম্পত্তি, বিভূতি wealth.

দৌলারমান বিণ. দল বান্ধি থকা, বাগীকৃত heaped up.

কৌহিন বি. জীব পুত্রক a daughter's son. স্ত্রী. কৌহিনী ।
 দ্যুত, দ্যুত-ক্রীড়া বি. পাষাণ বা কড়ি আদিবে কবা খেল a game played with dice or shell.
 জ্যোতক বিণ. প্রকাশক, ব্যঞ্জক, সূচক । জ্যোতম বি. প্রকাশ, সূচনা ।
 জ্যোতি বি. জ্যোতি, দীপ্তি light, splendour.
 জল বিণ. পানীয়, জলীয়, তরল liquid.—অক. ধা. পয়, পানী হ to melt, জলভূত বিণ. গলি বা পয়ি হোবা liquified.
 জব্য বি. পদার্থ, বস্তু thing, matter, সম্পত্তি property. জব্য-জাত পদার্থ সমূহ all things. জব্যাস্তব আন এক বস্তু ।
 জ্যেষ্ঠ্য বিণ. দর্শনীয়, যাক চাব লাগে fit to be seen, notable.
 জ্যেষ্ঠা বিণ. দর্শক, সাক্ষী one who sees, a visitor.
 জ্যোতিষ্য বি. দীর্ঘতা, দুয়ো যেক ভেদ কবি নিবন্ধ বেখাব ওপবেবে গোলকব ওপবত ঐকা গোলাকাব কল্পিত বেখা সমূহ longitude.
 জ্যোতক বিণ. জ্বলকাবী having the virtue of melting, অজীর্ণ নষ্ট কবা ঔষধ digesting medicine.
 জ্যোতিষ্য বি. মাজাজব পবা কুমারিকা জ্যোতীপ পর্যন্ত জুবি থকা এখন দেশ a country extending from cape Comorin to Madras.

জ্যোতিষ্য জ্যোতিষ দেশব, জ্যোতিষ দেশব লোক ।
 জ্যোত বি. এবিধ লতাৰ গুটি, আঙ্গুর a grape, a raisin.
 জ্যোত বিণ. দ্রুত, বেগী quick, fast.
 জ্যোতগামী বিণ. দ্রুতকৈ যোবা going quickly. স্ত্রী. জ্যোত-গামিনী ।
 জ্যোত বি. চন্দ্রবংশীয় পাকাল বংশীয় বজা, দ্রৌপদীৰ পিতৃ father of Draupadi.
 জ্যোত বি. উদ্ভিদ, গছ a tree.
 জ্যোতি (পু. অ.) বি. জ্যোতী ।
 জ্যোতিচাৰ্য্য বি. ভবদাজ মুনিব পুত্র, কুকবংশব অন্তঃক, অশ্বখামাব পিতৃ ।
 জ্যোত পৰ্ব্ব মহাতাবতব এটা পৰ্ব্বব নাম ।
 জ্যোতপুষ্প, জ্যোত ফুল বি. এবিধ সৰু সৰু বগা ফুল a kind of white flower.
 জ্যোতি (পু. অ.) দুগবি ।
 জ্যোতী বি. এবিধ জলপাত্র a big water vessel.
 জ্যোত বি. অনিষ্ট আচৰণ, শত্রুতা, হিংসা injury, offence, enmity.
 জ্যোতী, জ্যোতীয়া বিণ. হিংসুক, অপকাবী mischievous.—বি, অপকাবী লোক one who injures.
 জ্যোতী বি. জ্যোত বজাব কন্যা, পদ পাণ্ডবৰ ভাৰ্যা the daughter

of King Drupada and wife of the Pandavas.

দ্বন্দ্ব বি. দুই two, খবিরাল, বিবাদ quarrel, সেই নামে এবিধ সমাস।
দ্বন্দ্বযুদ্ধ বি. দুইজনৰ যুদ্ধ, মালযুদ্ধ।
দ্বন্দ্বুবা বিণ. "দন্দুবা" চোৱা।

দ্বয় বি. দুটা two, couple.

দ্বাদশ বি. বাৰ twelve. দ্বাদশী বি.
একাদশীৰ পাছৰ তিথি the
twelfth lunar day.

দ্বাদশাদিত্য বি. বাৰ জনা সূৰ্য্য-
ধাতা, মিহ, অৰ্য্যমা, ইন্দ্র, বরুণ,
সূৰ্য্য, ভগ, বিবৰ্ণান, পুৰা, সবিতা,
ঋকী আৰু বিষ্ণু।

দ্বাপৰ বি. তৃতীয় যুগ, সত্য আৰু
ত্রেতাৰ পাছৰ যুগ the third of
the four Yugas.

দ্বাৰ বি. দুবাৰ, কপাট a door, ঘৰৰ
ওলোৱা সোমোৱা বাট an en-
trance. দ্বাৰপাল বি. দুবাৰ
বন্ধক, দুবৰী a door keeper.

দ্বাৰা, দ্বাৰাই অব্যয়, হতুৱাই,
উপায়েৰে by means of,
through the agency of, by.

দ্বাৰকা, দ্বাৰৱতী, দ্বাৰৱতী বি.
গুজৰাটৰ অন্তৰ্গত আবৰ সাগৰৰ
পাৰৰ কক্ষৰ নগৰ।

দ্বাৰী বি. দুবৰী a door keeper.

দ্বি সংখ্যা, দুই two. দ্বি কৰ্ম্মক বিণ.
দুটা কৰ্ম্ম থকা (ক্রিয়া) having
two objects, as a verb, দ্বিচৰ
বিণ. বাম আৰু পানী দুয়োতে

চৰা amphibious. দ্বিঃ এবিধ
সমাস।

দ্বিচাৰিণী বি. দুজন পুৰুষৰ প্ৰতি
আসক্ত।

দ্বিজ বি. ব্ৰাহ্মণ, কৃত্ৰিয় আৰু বৈশ্য,
কণীৰ পৰা জগা জন্তু, অণ্ডক a
person of either of the
three first classes of the
Hindus, an oviparous
animal.

দ্বিজবাজ বি. শ্ৰেষ্ঠ ব্ৰাহ্মণ, চন্দ্ৰ a
learned and high cast
Brahmin, the moon.

দ্বিতয় দুই two.

দ্বিতীয় বিণ. দুই সংখ্যা পূৰ্ব কৰাটো
the second.

দ্বিতীয়া বি. প্ৰতিপদৰ পাছৰ তিথি
the second lunar day.

দ্বিধা বি. দুইৰকমতাব, মনৰ সংশয়
doubt, hesitation. বিণ. দুই-
ভাগে বিভক্ত divided into two
parts, দুই প্ৰকাৰ of two sorts.

দ্বিপ বি. হাতী elephant.

দ্বিপদ বিণ. দুখন ভৰি থকা biped.

দ্বিপদী দুই চৰণ থকা পক্ষৰ হস্ত
বিশেষ।

দ্বিবিধ বি. দুই প্ৰকাৰ, দ্বিভুজ দুইবাহ
থকা having two arms.

দ্বিবদ বি. গজ, হাতী an elephant.

দ্বিকৰ্ত্ত বিণ. দুবাৰ কথিত বা লিখিত
repeated.

দ্বিকতি বি. একে শব্দ বা কথাকে

আকৌ কোবা কার্য, পুনৰুক্তি
repetition of the same word
or statement, tautology.

দ্বীপ বি. কেওপিনে পানীয়ে বেচি
থকা ঠাই an island. দ্বীপ-
দ্বীপান্তৰ নানাদেশ বা ঠাই,
দ্বীপপুঞ্জ বি. একেলগে থকা বহুত
দ্বীপ an archipelago. দ্বীপান্তৰ
বি. বেলেগ দ্বীপ another island.
বিণ. দ্বীপান্তৰিত শান্তিৰূপে
আন এক দ্বীপলৈ পঠোৱা trans-
ported.

দ্বেষ বি. শত্রুতা, হিংসা enmity,
malice. দ্বেষী বিণ. হিংসাকৰা
having enmity. বি. শত্রু, হিংসা
কৰা লোক an enemy. দ্বেষ্য
বিণ. হিংসা কৰিবৰ যোগ্য বা পাত্ৰ
fit to be hated.

দ্বৈত বিদ্ব। দ্বৈতবাদ দার্শনিক মত
য'ত জীৱাত্মা আৰু পৰমাত্মাৰ
নাইবা পুৰুষ আৰু প্ৰকৃতিৰ স্বাতন্ত্ৰ্য
স্বীকৃত হয় dualism. দ্বৈতবাদী
উক্তমতাবলম্বী a dualist.

দ্বৈধ বি. সংশয়, দোষোৰ মোৰ &
dilemma, a doubt, বিণ.
সংশয়যুক্ত, দোষোৰ মোৰত পৰা
hesitating, undecided,

দ্বৈপায়ন বি. বাসস্থান name of
Vyasa, এটা সৰোবৰৰ নাম name
of a tank.

দ্বৈবধ বিণ. দুই বধীৰ (যুঁজ)

fighting between two
heroes.

দ্ব্যৰ্থ বিণ. দুটা আধৰ থকা।

দ্ব্যৰ্থ বিণ. দুবিধ অৰ্থ থকা, যি
বাক্যৰ দুইবকৰ অৰ্থ হয়, দ্ব্যৰ্থক দুই
অৰ্থ থকা having two senses.

ধ বাঞ্জনবৰ্ণৰ উনৈশ সংখ্যাৰ আধৰ
the nineteenth letter of the
consonants.

ধঁতুৰা বি. এবিধ সৰু গছ, ইয়াৰ
পাত বা গুটি খালে বাগীধৰে।

ধঁপতুৱা বিণ. ধঁপাত ধোৱা addi-
cted to tobacco, ধঁপাত বি.
এবিধ সৰু গছ আৰু তাৰ পাত
tobacco.

ধক্ বি. লাজ, অপমান shame.

ধক্ধক্ বি. অতি বগা বা উজ্জল
গুণ থকা a word generally
used to describe the white
colour. বিণ. ধক্ধকীয়া। ক্ৰি.
বিণ. ধক্ধক কৰে।

ধক্ধুৱা বিণ. আনৰ ঘৰত পেট পুহি
থকা, বিয়া নকৰা ভিৰোভাত চাপি
থক living at the house of
another as a dependent,
living with a woman not
married legally.

ধন্যৰ কিল বি. কমতাহীন মানুহে
দিয়া দণ্ড।

ধন বি. কণ, সোণ আদি, সম্পত্তি
money, property, চেনেহৰ
মানুহক মতা মাত, ধন কুবেৰ বি.
কুবেৰৰ সমান ধনী। ধনদ বি. ধন-
দাতা কুবেৰ। ধনভক্ত ধনীক শ্ৰেণীৰ
শাসন। ধনগৰ্ব্ব ধনৰ অহঙ্কাৰ,
ধনভুলৈ 'ভুলৈ' চোৱা। ধনপতি
ধনৰ অধিপতি দেৱতা, কুবেৰ।
ধনভ বালী, ধনভ'ড়ালী ধনৰ
ভ'ৰাল বন্ধা কৰা বিষয়া a
treasurer. ধন বন্ধক বি. ধন
ভড়ালী, লোকৰ ধন বাধোতা a
treasurer. ধন-লুকা বি. ধনলৈ
লোভ, avaricious, ধন-লোভী
বি. ধন, সম্পত্তিলৈ লোভ। ধন-
হীন বি. ধন নথকা, দৰিদ্ৰ, দুখীয়া
poor, needy. ধন-দৌলভ, ধন
সম্পদ, ধন সম্পত্তি নগদ টকা
আৰু বিষয়-আশয়। ধন-বিজ্ঞান
অৰ্থনীতি। ধনদা বি. লক্ষী। ধনা-
গম্ভ আয়, অৰ্থাগম, income. ধন-
ৱন্ত, ধনৱান বি. অধিক ধন থকা,
চহকী, ধনী wealthy. ধনাগাৰ
ধন ভ'ৰাল a treasury, ধনাভ্য
বি. ধনী জীৱী. ধনাভ্য। ধনাধি-
কাৰী বি. ধনৰ অধিকাৰী বা
গৰাকী। ধনাধ্যক্ষ বি. ধন
ভ'ৰালী। ধনাৰ্থী বি. ধনাকাজী।
ধনিক বি. ধনী, মহাজন capita-
list.

ধনজয় বি. অৰ্জুন a name of
Arjuna. বি. বৰ ডাঙৰ very
large, very strong. ধনজয়-
বায়ু শৰীৰৰ বায়ু বিশেষ।

ধনিয়া বি. এবিধ সুগন্ধি শাক the
coriander plant.

ধনিষ্ঠা, ধনিষ্ঠামান বি. এখানমান,
অলপমান a very small parti-
cle.

ধনিষ্ঠা বি. চৌবিশ সংখ্যাৰ নক্ষত্ৰ
the twenty-fourth lunar
mansion.

ধনী বি. ধনী মানুহ a rich man.
—বি. ধন থকা, চহকী rich.

ধনু বি. ধেনু, যাৰ পৰা বাণ এৰা হয়
a bow. নবম বাশি। ধনুধৰ,
ধনুধৰ, ধনুধাৰী। বি. বীৰ an
archer. ধনুগুণ বি. ধেনুৰ গুণ বা
জোৰ bow string, ধনুৰ্বিনো
ধেনু কাঁড় ব্যৱহাৰ কৰা বিজ্ঞা
archery.

ধনুৰ্বাগ বি. ধনুৰ পূজা কৰিবলৈ
কংসই পতা এটা যজ্ঞ।

ধনুষ্টকাৰ বি. এবিধ ৰোগ titanus.

ধনুৱা বি. ধন দি কিনা, নগদ
ধনেৰে বেচ দিয়া costing money,
obtained for money, নগদ ধন
লৈ কাম কৰা serving for ready
money.

ধনেশ, ধনেশ্বৰ বি. কুবেৰ।

ধনেশ বি. এবিধ চৰাই, horn bill.

ধন্দ বি. সন্দেহ, বিমোৰ doubt.

ধন্য বিণ. কৃতার্থ, ভাগ্যবান, প্রশংসনীয়, সাধু praise-worthy, successful, fortunate. **ধন্যবাদ** সাধুবাদ, প্রশংসা, কৃতজ্ঞতা প্রকাশক উক্তি thanks.

ধন্যন্তবি বি. দেব চিকিৎসক ।

ধপচালি বি. গুপ্তভাষা উঠি ভবিষ্যৎ খাটা কার্য, ভাবি, দপালনি act of trampling upon, rebuking. **ক্রি.** ধপচালি পাৰ ।

ধপধপ (জ্বলন্ত শব্দ) চবায় ডেউকাৰে আঘাত কৰিলে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ । **বি.** ধপধপনি - অক. ধা. ধপ্ধপা । **ক্রি.** বিণ. ধপ্ধপ্ধ কৰে ।

ধৰ বি. স্বামী husband.

ধৰল বিণ. বগা, স্বেত white, স্বেত-কূট leucoderma. **ধৰলিত** বিণ. বি বগা হৈছে ।

ধমক, ধমকী বি. ভয় দেখুৱাই সাৱধান কৰা কাৰ্য্য, ভাবি threat.

ধমক্ বি. একেবাহে যিমান বেলি বল দিব বা পৰিভ্ৰম কৰিব পাৰি a space of time.

ধমধম বি. বৰকৈ জলা জুইৰ নিচিনা শব্দ, দহদহ । **বি.** ধমধমনি । অক. ধা. ধমধমা বৰকৈ জলা জুইৰ দৰে শব্দ কৰ to roar like a blazing fire, বৰকৈ জলা বা পোৰা অনুভৱ কৰা to feel a burning sensation—বিণ. ধমধমীয়া । **ক্রি.** বিণ. ধমধম্ কৰে ।

ধমলা বি. কাটি নক নকৰা গোটা কাঠ, a large piece of unshaped wood, বেছি মজ্জাল fleshy. **স্ত্ৰী.** ধমলা ।

ধমনী বি. গাৰ ভেজ চলা শিৰ, নাড়ী an artery, a vein.

ধৰ বি. শিৰ, a blood-artery.

ধৰ অক. ধা. গাত বাগী, পোৰণি বা বেদনা জন্মা produce sensation, intoxication or pain, ভিতৰ সোমাই থাকিবৰ কাৰণে ঠাই পা to have room enough to be contained, আৰম্ভ কৰ to begin. সক. ধা. আধাৰ ধৰণে ধাৰণ কৰ to hold, হাতেৰে ল to catch, বান্ধি ৰাখ to catch hold of, কুৰ্ম বা লুকাই কাম কৰোঁতে দেখ to detect, বিশ্বাস কৰ বা মান to credit, আক্ৰমণ কৰ to attack, জলা to kindle, উৎপন্ন কৰ to produce as flowers or fruits, উচ্চাৰণ কৰ (নাম ধৰ) to utter.

ধৰ বি. দোডোৰৰ মাটিৰ মাজৰ সীমা, আচৰণৰ নিয়ম a boundary line or mark, a rule of conduct.

ধৰণ বি. ধৰা কাৰ্য্য act of holding, গড়, নিয়ম, প্ৰণালী form, mode, manner.

ধৰণী বি. পৃথিৱী the earth, সাগৰ, বিষ উজোৰা বা কটা ঘাৰ ভেজ

নিবাবণৰ কাৰণে দিয়া বান্ধ, সাপৰ
বিষ উজোৱা বন্ধ কৰা যন্ত্ৰ, আশ্ৰয়,
বন্ধক a supporter, a protec-
tor. ধৰণীধৰ পৃথিৱী ধৰোঁতা।
ধৰণীপাল, ধৰণীধৰ বজা।

ধৰ্ কৰ, ধৰকৰনি, ধৰকৰি বি.
'চটফট' চোৱা।

ধৰম 'ধৰ্ম' শব্দৰ কোমলৰূপ।

ধৰমচিহ্না ঈশ্বৰ আৰু ধৰ্মৰ নাম স্মৰণ
কৰাই বা সোঁৱৰাই সত্য কবলৈ ক
to enjoin in the names of
God and religion to speak
the truth.

ধৰম্মী বিণ. সন্ত, সাধু, ন্যায়-পৰায়ণ,
পৰোপকাৰী virtuous, righte-
ous, honest.

ধৰা স. ধা. ঠি ধাৰ ভোল ধাৰ
দে to sharpen. বি. ধৰাওঁতা,
জী. ধৰাওঁতা। বিণ. ধৰোৱা।

ধৰা বি. পৃথিৱী the earth.
ধৰাতল বি. দীৰ্ঘ আৰু পুতল ধকা
কিন্তু ঘনতা নথকা ক্ষেত্ৰ, পৃথিৱীৰ
উপৰি ভাগ।

ধৰা স. ধা. আনক ধৰিবলৈ দে to
cause to be held, আনৰ
হতুৱাই খোজা cause to be
asked for. ধৰা দি নিজেই
দেখাদি ধৰিবলৈ দে। ধৰাপৰ
জুকাই কাম কৰোঁতে ধৰা বা দেখা
পোৱা হ। ধৰাধৰি এটাই আন-
টোক ধৰা কাৰ্য্য, একেটা বস্তুকে

বহুতে ধৰা কাৰ্য্য। ক্ৰি. বিণ.
ধৰাধৰিকৈ।

ধৰাবজা বিণ. নিশ্চয় কৰা, অলক
fixed, certain. ক্ৰি. বিণ. ধৰা-
বজাকৈ।

ধৰিত্ৰী বি. পৃথিৱী the earth.

ধৰীয়া বিণ. জৰীত ধাৰ পাতি গঁথা
arranged on a string.

ধৰুৱা বিণ. ধনী indebted. বি.
ধাৰ কৰা মানুহ a debtor. ধন
বা বস্তু ধাৰে দিয়া মানুহ a
creditor.

ধৰোঁতা বি. যি ধৰে one who
catches. জী. ধৰ ভী।

ধৰ্ভব্য বি. ধৰিব লগীয়া, মানিবৰ বা
বিশ্বাসৰ যোগ্য, বিবেচ্য, গ্ৰাহ
worth considering or accep-
ting, credible.

ধৰ্ম বি. সংকৰ্ম, সদাচাৰ, পুণ্য কৰ্ম,
কৰ্ত্তব্য কৰ্ম, pious or meritori-
ous act, স্বাভাৱিক। জ্ঞ বা প্ৰকৃতি
inherent quality or law,
অভ্যাসৰ পৰা হোৱা স্বভাৱ
acquired character, পৰম্পৰাগত
সামাজিক আচাৰ-অনুষ্ঠান বা
বিহিত কৰ্ম usage, সুনীতি
morality. সাম্প্ৰদায়িক উপাসনা
পদ্ধতি, বীতি নীতি আৰু ঈশ্বৰ
পৰকাল ইত্যাদি বিষয়ক মন্ত reli-
gious, ন্যায় justice, ঈশ্বৰ
বিশ্বাস faith in God, সত্য

chastity, যমবজা a name of Jama.

ধৰ্মকৰ্ম, ধৰ্মকাৰ্য্য ধৰ্মবিহিত কাৰ্য্য, ধৰ্মৰ অনুষ্ঠান। ধৰ্মক্ষেত্ৰ পুণ্যভূমি। ধৰ্মশুদ্ধ ধৰ্ম লিকোৰা শুদ্ধ। ধৰ্মগ্ৰন্থ সাম্প্ৰদায়িক ধৰ্মমতৰ প্ৰতিপাদক গ্ৰন্থ। ধৰ্মঘট সত্যবদ্ধ হৈ প্ৰতিজ্ঞা গ্ৰহণ, প্ৰাৰ্থনা পূৰণ নোহোৱা পৰ্য্যন্ত কাম বন্ধ কৰা strike. ধৰ্মচক্ৰে সুখৰ কাৰণ আৰু নিবৃত্তি বিষয়ক বুদ্ধৰ উপদেশ চতুৰ্ভুজ। ধৰ্মচৰ্য্যা ধৰ্মপালন। ধৰ্মচ্যুত ধৰ্মভ্ৰষ্ট। ধৰ্মজ্ঞ জ্ঞানব, পৰকাল, ন্যায় বা অন্যায় জনা, যি ধৰ্মৰ তত্ত্ব জানে। ধৰ্মধৰ্মজী বাহিৰে ধাৰ্মিক মানুহৰ চিন লোৱা বা আচৰণ কৰা, কিন্তু ভিতৰে অধৰ্মী। ধৰ্মভঃ ধৰ্মানুসাৰে। ধৰ্মজ্যোতী বিণ. অধাৰ্মিক। ধৰ্ম-লষ্ট বি. সত্যই নষ্ট কৰা। ধৰ্মনাশ বি. ধৰ্মৰ হানি বা লোপ, সত্যই নাশ। ধৰ্মনিষ্ঠ, ধৰ্মপৰায়ণ বিণ. ধৰ্ম আচৰণত অনুবক্ত। বি. ধৰ্ম-নিষ্ঠা, ধৰ্মপৰায়ণতা। ধৰ্মপত্নী বি. সহধৰ্মিনী, যথাবিধি বিবাহিতা। জ্ঞা. ধৰ্মপথ বি. ধৰ্মৰ নিয়ম বা সত্য। ধৰ্মপাল, ধৰ্মপালক বি. বিধিনিষ পৰা ধৰ্মৰক্ষা কৰোতা বজা। ধৰ্মপিণ্ডা বি. ধৰ্মসাক্ষী কৰি যাৰ লগত পিতৃহু সম্বন্ধ হাপন কৰা হৈছে। ধৰ্মপুত্ৰ বি. যুধিষ্ঠিৰ (যম-কুন্তিৰ পুত্ৰ) ধৰ্মপ্ৰবৃত্তি বি.

ধৰ্ম কবিত্বৰ মতি। ধৰ্মপ্ৰাণ বিণ. ধৰ্মত একান্ত অনুবক্ত। ধৰ্মভয় বি. ধৰ্ম হানিব ভয়। ধৰ্মভূমি বি. পুণ্য ঠাই, পবিত্ৰ ঠাই। ধৰ্মজট বিণ. ধৰ্মচ্যুত, পাপী। ধৰ্মযুদ্ধ বি. ন্যায় যুদ্ধ। ধৰ্মবন্ধা বি. সত্যই বন্ধা, ধৰ্মপালন। ধৰ্মবাজ বি. যমবজা। ধৰ্মলালা বি. বজাৰ বিচাৰৰ ঘৰ, নিৰাপ্ৰয় মানুহক ধুৱাই ধুৱাই বাধিবলৈ দিয়া ঘৰ। ধৰ্মশাস্ত্ৰ বি. স্মৃতিশাস্ত্ৰ, ন্যায় বিচাৰৰ পুথি। ধৰ্মশীল বিণ. ধৰ্মিষ্ঠ, ন্যায়বান। ধৰ্মসংস্কাৰ বি. প্ৰচলিত ধৰ্মৰ উন্নতি সাধন। ধৰ্মাত্মা বিণ. ধৰ্মত একান্ত অনুবক্ত। ধৰ্মাধিকৰণ বিণ. বিচাৰালয়, বিচাৰক। ধৰ্মাধিকাৰ বি. বিচাৰকৰ কাৰ্য্য। ধৰ্মাধ্যক্ষ বি. প্ৰধান বিচাৰপতি। ধৰ্মানু-ষ্ঠান বি. ধৰ্মচৰ্চা, ন্যায় আচৰণ। ধৰ্ম্যাক বি. স্বধৰ্মত অন্ধবিশ্বাস আৰু পৰধৰ্মত বিদ্বেষযুক্ত fanatic, bigoted. ধৰ্ম্যাত্মাৰ বি. সাক্ষাৎ ধৰ্ম, যি ধৰ্ম আৰু পুণ্যক লক্ষ্য কৰি বিচাৰ কৰে। ধৰ্ম্যারলক্ষী বিণ. কোনো এক ধৰ্ম আশ্ৰয় কৰি থকা। ধৰ্ম্যান্তৰ বি. ধৰ্ম পালন কৰিবলৈ মহন্তক দান কৰা মাটি। ধৰ্ম্যোপদেশ বি. ধৰ্ম সম্বন্ধীয় শিক্ষা। ধৰ্মিষ্ঠ বণ. ধৰ্মশীল, পুণ্যবন্ত। ধৰ্মী বিণ. ধৰ্মপৰায়ণ, কোনো

এক বাতাবিক গুণযুক্ত। ধম্মিত্তা
বি. গুণযুক্ত, ধৰ্মযুক্ত।

ধৰ্ম্ম সক. ধা. মোহিত কৰ, অভিভূত
কৰ to enrapture, to over-
whelm, দেওলাগ to possess.

ধৰ্ষণ বি. পীড়ন, অত্যাচাৰ,
বলাৎকাৰ। ধৰ্ষিত বিণ. উৎপীড়িত,
অপমানিত, পৰাজিত oppressed.
স্ত্রী. ধৰ্ষিতা বলাৎকৃত্য ravished,
উৎপীড়িতা।

ধল বিণ. ধলা, বগা white, বাঢ়নী
পানী a flood, বগা কৃষ্ট white
leprosy,

ধল-পুৱা বি. নিচেই পুৱা dawn.

ধলা বিণ. বগা white. স্ত্রী. ধলৌ।

ধৱ বি. স্বামী husband.

ধৱল, ধৱলি বিণ. বগা white.

ধৱলীকৃত বিণ. বগা কৰা
whitened.

ধৰ্ম্মক বি. চট্‌ফট্‌, ধৰকৰ,
খচমচ।

ধাই বি. উদকাই, উৰ্দ্ধ্বাস
asthma.

ধাচ্ কৰে. ধাচ্‌ধাচ্‌ ক্ৰি. বিণ.
ধাচ শব্দ কৰি, হুতপ্ৰায় হৈ
suddenly falling flat on
the ground with force.

ধা অক. ধা. হুঁজিবলৈ খেদি যা, আগ
বাঢ়ি যা, চোঁচা যাব to rush to
battle.

ধাই বি. লোকৰ সক ল'ৰা-
ছোৱালীৰ আলপৈচান ধৰা মাইকী

a wet nurse, ল'ৰা ছোৱালী
জন্মৰ সময়ত সাহায্য কৰা ভিৰোভা
a midwife, বৌদ্ধ সাৱধান
লোৱা ভিৰোভা a nurse.
ধাইয়ে ধৰ, ধায়ে ধৰ কেঁচুৱা
ল'ৰাৰ দৰে টোপনিত হাঁহ বা কান্দ
to smile or cry in sleep
as an infant, বৰকৈ হাঁহি তোলা
to laugh violently.

ধাউতি বি. অনুৰাগ, হেপাহ,
হাবিয়াহ attachment, longing,
earnest desire.

ধাকুৰ সক. ধা. আঘাত কৰ, ডুকুৰা
(হিয়া ধাকুৰে) to beat or strike
as the breast.

ধাতব বিণ. ধাতুটিত metallic.

ধাতা বি. বিধাতা, ব্ৰহ্মা, বিষ্ণু Pro-
vidence, Bishnu, Brahma.

ধাতু বি. সোণ, কপ, লো ইত্যাদি
metal, খনিজ দ্ৰব্য mineral,
শৰীৰক ধাৰণ কৰা তিনিটা বস্তুৰ এটা
যেনে বায়ু, পিত্ত, কফ one of the
three bodily humours—
wind, bile, phlegm, বস, বজ্জ,
স্তনু আদি সপ্ত ধাতুৰ এটা, বীৰ্য্য,
বেতন constituent part of
the body, as blood, flesh
etc. semen, virile. প্ৰাণবায়ু,
চেতনা vital breath, কোনো
মানুহৰ শৰীৰৰ বিশেষ স্বভাৱ বা
অবস্থা, যনৰ বিশেষ স্বভাৱ বা গতি
a peculiar bodily consti-

tution, idiosyncrasy, ক্রিয়াব
মূল the root of a verb.

—ধাতুউক্ত প্রাণ নাইকিয়া হ।

ধাতুমূল ধাতুবে সজা।

ধাতী বি. 'ধাই' চোরা। ধাতীকল
'আমলবা' চোরা। ধাতীবিজ্ঞা যি
বিজ্ঞানব দ্বাৰা সন্তান প্রসব সম্বন্ধে
জ্ঞান লাভ কৰা যায়।

ধাতুহী বি. আকাজী, ভিবোভাই
জানিব লগীয়া কাম নজন। unskil-
ful, worthless.

ধাতুমী বি. ধানী, লুঘুী corpul-
lent, fat.

ধান বি. এবিধ ভিতৰত চাউল
হোৱা বনৰ গুটি আৰু তাৰ গছ
the rice plant, অতি ক্ষুদ্র বস্তু
বা অংশ, কণা, 'এধানমান' a
minute thing or portion of
a thing. ধাননি ধানৰ খেতি
থকা পথাৰ a field of paddy,
ধান বনাদি ধান ভয়ত বা
বেজাবত বুকু কঁপ বা ধপধপা to
have palpitation or beating
of the heart out of fear.
ধান খেবৰ জুই বি. ক্ষুন্তেকীয়া
কাৰ্য।

ধানুকী বি. ধেনুধাৰী সেনা an
archer.

ধান্ধা, ধান্ধা বি. ভাবনা, চিন্তা
anxiety, সন্দেহ, বিমোহ doubt,
মায়ী worldly illusion.

ধান্ড বি. ধান paddy.

ধাম বি. পবিত্র ঠাই a holy place,
থকা ঠাই a residence.

ধাম বি. চাঙৰ ধৰণী বা ভলৰ ডাঙৰ
গড় a big crossbeam support-
ing a platform.

ধামলী বি. লুঘুী, ডাঙৰ গা যুক্ত
corpulent.

ধামখমু বি. হাতীৰ কপালৰ টেমুনা
the protuberance on the
forehead of an elephant.

ধামধুমীয়া বি. নৈৰ-তলি ঠাইতে
ওখ, ঠাঁইত চাপৰ হোৱাৰ গতিকে
সোঁতৰ কোব প্রবল হোৱা ঠাই
rapids of a river.

ধামাধৰা ভোষামোহ কৰা।

ধাৰ বি. অস্ত্রৰ চোক, তীক্ষ্ণতা
sharpness of a cutting wea-
pon, ঋণ a debt. ধাৰ উঠ চোক
উঠ, চোকা হ। ধাৰ খা ধন বা বস্তু
লৈ পুনৰ নিদিয়া বা তাৰ পৰিবৰ্ত্তে
কাম নকৰা। ধাৰ দ্বে ধৰা, চোকা
কৰ। ধাৰলৈ দ্বে উঠনা দে।
ধাৰপৰ চোক নাইকিয়া হ। ধাৰ
অৰ ঋণ নাইকিয়া হ।

ধাৰ বি. নৈৰ যি ফালেদি সোঁত
বৰকৈ বয় a current, জলীয়া বস্তুৰ
লানী a continuous flow, গণা
মণি বা ফুলৰ শাৰী a string of
beads, a garland of flowers.
ধাৰ পৰ বৰ প্রবল সোঁত ব to
flow in a strong current.

ধাৰক বি. আধাৰ স্বৰূপে ধৰি

ধাকৌতা that which holds anything.—বিণ. পেট চলিবলৈ নিদি বা ভেদ বন্ধ কৰি বধা (ঔষধ) astringent.

ধাৰণ বি. ধৰা কাৰ্য্য act of bearing.

ধাৰণ বি. গতি-গোত্র, বকম, বুদ্ধি পোৰা কাৰ্য্য condition, state.

ধাৰণা বি. স্মৰণ শক্তি memory, কল্পনা, অনুভব, বোধ assumption, conception, একাগ্ৰতা earnestness.

ধাৰণা শক্তি বি. মানসিক শক্তি, বুদ্ধি, বিচাৰ intellect.

ধাৰা বি. বোতি, নিয়ম usage, প্রবাহ, স্রাব stream, jet, নৈৰ সোঁতা a channel, লানী নিছিগা হৈ পৰা পানী বা বৰষুণ rain falling or blood oozing in a stream, আইনৰ বিধি section.

ধাৰাপাত বি. অঙ্কৰ নিয়মাদি ধকা প্রথম কিতাপ the first book of Arithmetic.

ধাৰাবাহিক বিণ. অবিচ্ছিন্ন, ক্ৰমিক continuous, successive.—ক্রি.

বিণ. ধাৰাবাহিক ৰূপে ক্ৰমান্বয়ে।

ধাৰাবাহিকতা, ধাৰাবাহিতা অবিচ্ছিন্ন, ক্ৰমিক, শৃঙ্খলিত।

ধাৰাল বিণ. ধাৰ ধকা, চোকা sharp, keen.

ধাৰাল্য বিণ. ছেদভেদ নধকা,

নেৰানেপেৰা ceaseless,—ক্রি. বিণ. ধাৰালাবে।

ধাৰি বি. শাৰী a row, a line.

ধাৰী বি. আধাৰ ৰূপে ধৰোঁতা, পিন্ধোতা, অধিকাৰ কৰোঁতা a holder, one who puts or does, a possessor.—স্ত্ৰী. ধাৰিণী।

ধাৰে ক্ৰি. বিণ. উঠনাকৈ, কালিয়ন-কৈ, ধাৰ কৰি on credit, একেবাহে সোঁত বৈ যোৱাৰ নিচিনা in a stream, without cessation.

ধাৰ্ম্মিক বিণ. যি ধৰ্ম্ম পালন কৰে, ন্যায়পৰায়ণ, ন্যায়বান pious, righteous.

ধাৰ্য্য কৃদ. বিণ. ধাৰণ কৰিবৰ বা লবৰ যোগা fit to be borne, নিশ্চয় কৰা, স্থিৰ হোৱা settled, determined.

ধাৱা, ধেৱা বি. যুদ্ধ, বণ war. ধাৱাৰ উপৰি ধাৱা বি. ধেদাৰ উপৰি ধেদা, কাৰো লগ ধৰিবলৈ ক্ৰমান্বয়ে পঠিওৱা কেবাটা মানুহ।

ধিং বি. লোকৰ ওপৰত দণ্ডপনি, মহতালি arrogance, ostentation.

ধিক বি. নিন্দাসূচক উক্তি, দ্বিঃ fie, shame.—নীচ, অধম low, mean, base, দ্বিকাৰ, দ্বিকাৰ বি. নিন্দা, তিষ্কাৰ, গালি censure, reproach, contempt, আত্মদানি, অপমান self-

reproach, insult. দিকাব ছাব
হাবাশান্তি হ, হাইবাণ হ to be
harassed or fatigued.

খিঙিঙা, খিঙপিঙিঙা বি. কাম
নকবি হোৱা এলেহুৱা, কাম নকবি
না বেলাই কুৰা uninured to
work, idle. বি. খিঙিঙালি।

খিপ্‌খিপ, অক. ধা. উশাহ লোৱাত
বা ভয় আদি পাই বুকু কঁপা to
beat as the heart, to palpi-
tate, বি. খিপ্‌খিপ্‌নি।

খিমা বি. গুড়ৰ লাক, ডোখবোৱা গুড়
a ball or hand mass of
gurd.

খিন্না সক. ধা. ধ্যান কৰ, সদায় চিন্তি
থাক to meditate upon, to
reflect upon. খিন্নান বি. 'ধ্যান'
চোৱা। খিন্নান লাগ 'ব লাগ'
চোৱা।

খী-খিন্না অক. ধা. চিন্তিত বা ভাবিত
হ, থু-হুৱা, উত্তল থুত্তল কৰ to be
in anxiety.—বি. খীখিন্ননি।

খীৰ বি. জানী, বিজ্ঞ wise, গভীৰ
শান্ত, স্থিৰ steady, cool and
quick. হেলেয় slow.—বি.
খীৰতা, খীৰত্ব।

খীৰ প্ৰশান্ত বি. সাহসী আৰু শান্ত
চৰিত্ৰ, the hero of a poetic
composition who is brave
and calm.

খীৰা খীৰা কি নাগিকাই বোহ
গোপন কৰে। যি নাগিকাই চকু

পানী টুকি টুকি নাগকৰ প্ৰতি
বক্ৰোক্তি কৰে।

খীৰ লজিত বি. দৃঢ়তী, সাহসী
কিন্তু কোতুকপ্ৰিয় আৰু কলাপ্ৰিয়
নাগক।

খীৰে, খীৰে খীৰে ক্ৰি. বিণ.
লাহেঁকৈ, লাহে লাহে slowly.

খী-শক্তি বি. মনৰ শক্তি, বুদ্ধি
mental power, intellect.—
খীশক্তিসম্পন্ন খীশক্তি যুক্ত, বুদ্ধি
থকা having mental power,
খীমান বুদ্ধিমান।

খীৰে অস্থিৰে ভাবিচিন্তি, উত্তেজিত
নহৈ।

খীৰোদ্ধাত সাহসী, নিবহুৱাৰ, সুখ
আৰু দুখত দৰদী নাগক, the hero
of a poetic composition (i.e.
a play or poem) who is
brave and noble minded.

খীৰোদ্ধত বীৰ, শান্ত, খীৰ কিন্তু
সময়ে সময়ে উদ্ধত the hero of
a poetic composition who
is brave but haughty.

খুই বি. বয়সীয়া মাইকী হাতী a full
grown female elephant.

খুক্‌খুক্‌ বিণ. সন্দেহত অস্থিৰ,
উত্তল থুত্তল।

খুচা বি. এবিধ কপাহৰ নোমৰ কল
a cotton blanket.

খুতি বিণ. পখালি শুচি কৰা, গাৰুই
শুচি গাত পিন্ধা, ছুৰা নথকা cere-
monially clean, washed.

ধুতি-নীতি বি. সদাচাৰ, শুদ্ধ আচৰণ।

ধুতী বি. চুবিয়া long and broad waist cloth used by men, a loincloth.

ধুতুঁ'বা বি. 'ধতুঁ'বা' চোৱা।

ধুত্ৰুপলীয়া বিণ. দুৰ্ভাগীয়া unfortunate. স্ত্ৰী. ধুত্ৰুপলী।

ধুতুৰি বি. 'থুতৰি' চোৱা।

ধূম বি. কাপোৰ অলঙ্কাৰ আদি পিন্ধি কৰা শৰীৰৰ শোভা dress, decoration. ধূম-ধূপাল, ধূম ধূপালি ধূমহাৰি বা ফিতাহি মাৰি কৰা কাৰ্য্য foppery, vanity in dress or manners. ধূম পেচ গা মূৰ সজাই বৰকৈ বচোৱা শৰীৰৰ শোভা। ধূম মাৰ সাজ পাব পিন্ধি গাৰ শোভা বঢ়া to dress showily.

ধূম সক. ধা. জোঁৰেৰে কোবাই আঁহ মুকলি কৰ্ বা পৰিষ্কাৰ কৰ্ (ভুলা ধুনিহে) to scutch as cotton, অতিবিক্ত ভাবে কৰ, মাৰ বা নকৈ কৰ।—বি. ধূমোতা। ধূমতী।

ধূলাধূম বৰকৈ মোহাবি বা টঙনিয়াই বনা, কণাহৰ নিচিনা কোমল কৰা softened by repeated beating or crushing, ফাটি ছিটি খণ্ড খণ্ড হোৱা torn to pieces.

ধূলা বি. ধৈলা আদি কুটি উলিওৱা জাবৰ।

ধূমি ক্ৰি. বিণ. ভুলা ধূনা দৰে বৰকৈ মোহাবি মোচাবি।

ধূমি বি. কাঁঠ অলাই বধা জুই a fire kept burning.

ধূমীয়া বিণ. সজ্জিত, সুবসি decorated, beautiful.

ধূন্দা, ধূন্দ বি. আশঙ্কা, সন্দেহ doubt, uncertainty.

ধূন্দুলি বি. এবিধ লতা আৰু তাৰ ফল the snake Gourd.

ধূপ, ধূপুহ বি. গধূৰ বস্ত্ৰ মাটিত পৰোতে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ,—ক্ৰি. বিণ. ধূপকৰে, ধূপুহ কৰে, ধূপুৱাই, ধূপ-ধাপ ঘনে ঘনে ধূপ ধূপ কৰা কাৰ্য্য।

ধূপাল সক. ধা. হুই নিৰ্মল কৰ, মাজ to brush, to clean the teeth.

বি. ধূপালোতা। স্ত্ৰী. ধূপালতী।

ধূপাল সক. ধা. ওপৰত উঠি থচ বা গৰক to trample upon, to crush with feet, ভাবি দি দমাই বাধ to control by threatening.

ধূপালি পাব ওপৰত উঠি দেও দি, থচ।

ধূপালনি ওপৰত উঠি থচা কাৰ্য্য।

ধুবুৰী বি. ধোৱাৰ মাইকী a washerwoman.

ধুবুৰী বি. গোৱালপাৰা জিলাৰ সদৰ ঠাই Dhubri; বহুদূৰ a very distant place.

ধূম (অশুকাৰ শব্দ) হিৰলৈ বা

টোলব হাতব নিচিনা, ডাঙব শব্দ ।

বি. শুমশুমনি—অক. ধা. শুমশুমা ।

শুমশাম বি. বব আড়ম্ব, সমাবোহ
ado, eclat. ক্রি. বিণ. শুমশাম
কবি, শুমশামেবে ।

শুম বি. ডাঙব কাঠব খণ্ড a big
piece of timber, অসম বজাব
দিনত দোবী মাহুক আঘাত কৰা
আগলৈ সৰু ওলিলৈ ডাঙব এডোখৰ
কাঠ ।

শুমকলা বিণ. মব কলা very deaf,
শুমশুপাল, শুমশুপালনি বি. ডাবি-
হুকি, হাই উকমি loud and
angry rebuke, taunt.

শুম লাউঠ একেবাবে নাউঠ, সম্পূর্ণ
উলক stark naked.

শুমগিট ববকৈ পিটা বা মৰিবা
কাৰ্য্য severe beating.

শুমা বিণ. শকত, ডাঙব stout.—
বিণ. শুমাম, শুমামি বিশ্রাম
বধকা, অভিষয় বেগেবে কৰিব লগা
—ক্রি. বিণ. শুমামিকৈ শীঘ্ৰে,
নিজিবোৰাকৈ ।

শুমামুলা, শুমামিটা, শুমামি বিণ.
ভয়ল, প্রবল heavy, noisy,
boisterous.

শুমাবা বি. ডাঙব লৰা (ঠাটাত) a
grown up child. শ্ৰী. শুমবী ।

শুমহা বি. বব বতাহ, ডাঙব বতাহ
ববমণ a tempest, a storm.

শুম বি. ডাঙব ডোল, ফই a large
rope.

শুমজাব বিণ. শ্ৰেষ্ঠ, অগ্রগণী, কাৰ্য্য-
কুশল prominent, expert.

শুবা বি. গাঁতব দোহাব the
chorus of a song.

শুবা বি. গাড়ীৰ ডলব যি ডাল মাৰিত
চকা দুটা যুবে axle.

শুবাপাত্ত জিবণিৰ বাবে বা খাব-
লবলৈ কিছুকাল কোনো ঠাইত
থাক ।

শুকপ বি. সত্য, নিশ্চয় true,
certain.—ক্রি. বিণ. নিশ্চয়কৈ,
সঁচাকৈ ।

শুলাই বিণ. বগা কৰি ধোৱা
bleached.

শুৱলি কুৱলী বি. শূঁৰা-কুৰা,
ধোঁৱা কুই haziness caused by
the mist, dust or smoke in
the atmosphere.

শুৱা বি. ধোৱা smoke, শূৱা-
কুই, শূৱাকুৱা শূৱলি-কুৱলী ।

শূৱা-শুলাই বিণ. ধন সাঁচিব
নোৱাৰা, অপব্যয়ী wasteful,
prodigal.

শুমা বি. এবিধ সুগন্ধি গছৰ আঠা a
kind of resin.

শুপ বি. গন্ধ দ্ৰব্যৰ শুড়ি লিপি কৰা
সুগন্ধি ধোৱা ওলোৱা দীপ-শলা
incense.—অক. ধা. অধিক তাপ
পাই ডেই দুৰ্গন্ধ যুক হ to be
scorched and bad smelling
ববকৈ বদৰ তাপ পাই শূপ য়েলি
ঘনকৈ উশাহ ল to pant.

ধূপল বি. খৰাং বতৰ, খৰ drought
ধূপা সক. ধা. অধিক তাপ দি ভেঁৰা
বা আধা পোৰা কৰ to over-
cook.

ধূপাখাৰ ধূপৰ আধাৰ। ধূপীয়া ধূপ
সাজোতা।

ধূম বি. ধোৱা smoke. ধূমাকাৰ
ধোৱাৰ নিচিনা। ধূমক'লা বৰ
ক'লা pitch dark.

ধূমচ্ছন্ন বি. ধোৱাৰে পৰিপূৰ্ণ।

ধূমকেতু বি. নেজাল তৰা comet,
উৎপতীয়া বা অমঙ্গলীয়া মানুহ বা
বস্তু an inauspicious person or
thing. ধূমধাম বি মহাসমাবোহ,
আডম্বৰ।

ধূম পান বিড়ি, ছিগাৰেট, ধপাত
আদি খোৱা smoking.

ধূম-যোনি মেঘ, অগ্নি।

ধূমাতী দশমহাবিদ্যাৰ এক।

ধূমবৰ্ণ ধোৱা বৰণীয়া ash colour.

ধূমলোচন বি. শুভ নিশুভৰ
সেনাপতি।

ধূৰ্জ্জিটি বি. শিৱ Shiva.

ধূৰ্ত্ত বিণ. টেঙৰ shrewd, দুৰ্দ্ধ dis-
honest. বি. ধূৰ্ত্ততা, ধূৰ্ত্তালি।

ধূলা, ধূলি, ধূলী বি. মিহি বালি বা
মাটিৰ শুড়ি dust. ধূলি উঠ ধূলি হৈ
যা। ধূলিময়, ধূলিময়ি বি. ধূলি
স্বৰূপ, ধূলিৰ নিচিনা dust like,
full of dust. ধূলি-মাকড়ি
ধূলি আৰু সেই নিচিনা বস্তু,

ধূলীয়া বা শুকাবলৈ দিয়া ধূলি
দৰব।

ধূসৰ বি. মটীয়া বগা, ছাই বা ধোৱা
বৰণ the grey colour.—বিণ.

মটীয়া বগা grey.—বিণ. ধূসৰিত।
ধূত কদ. বিণ. ধৰা, ধৰি বধা held,
caught. ধূতব্রত ব্রতধাৰী।

ধূতৰাষ্ট্ৰ বি. দুৰ্য্যোধনাদিৰ পিতা।

ধূতি বি. ধৈৰ্য্য patience.

ধূষ্ট বিণ. নিজ শক্তিৰ বিবেচনা
নকৰাকৈ কোনো কামলৈ আগবঢ়া,
লাজ পাবৰ ভয় নথকা, প্রগল্ভ,
অপ্ৰতি imputent, presump-
tuous.—ধূষ্টতা।

ধূষ্টদ্যুত বি. জোপদীৰ ভায়েক।

ধূষ্ট নায়ক বি. যি নায়কে নিৰ্ভয়
ভাবে পত্নী বা প্রেমসীৰ গালি,
শপনি সহ কৰিও অগ্ৰ নায়িকাৰ
প্ৰতি অমুৰাগ প্ৰদৰ্শন কৰে, a
faithless husband or a
lover.

ধেঁড়োৰ বি. ইকৰাৰ ফুলৰ ধোব,
তাৰ ভিতৰত কিছু কলা ধূলি থাকে
আৰু তাৰ কেওটো গবৰীয়া লবাই
ধায়।

ধেকুৰা বি. শকত ডাঙৰ মতা কুকুৰ
a stout male dog. স্ত্ৰী.

ধেকুৰী।

ধেন দি অক. ধা. পোৱালি জগা to
give birth to a young one.

ধেনা বিণ. ভিতৰত শাহ পুষ নহৈ
সক হৈ থকা, মূনিয়া undeve-

loped and small in size. দ্বী.
ধেমী। বি. গক মহৰ জিতাত
হোৱা এবিধ বোগ a disease of
cattle.

ধেমু বি. কাঁড় মাৰিবৰ নিমিত্তে
জোঁৰ লগাই তিৰোৱা বাঁহ আদি
a bow. ধেমুপতীয়া বাঘ মাৰিবৰ
নিমিত্তে ধেমুপতা মানুহ। ধেমু-
তিৰীয়া ধেমুৰ দৰে বেঁকা bent
like a bow. ধেমুসজা এবিধ
হাবিত হোৱা ঢেঁকীয়া জাতিৰ বন।
ধেমু বি. পোৱালি হোৱা গাই, এটা
সিকি মূল্যৰ পৰাচিত a milch
cow, a kind of purificatory
rite.

ধেমু বি. ফল আদিৰ ওপৰৰ ঢাকনী
ফাটি ভিতৰৰ পথা ওলোৱা কোমল-
ভাগ the soft portion of a
fruit and the like which
becomes visible when the
outer covering is broken.
সক. ধা. ধেমুজাল। অক. ধা.
ধেমুজল। বিণ. ধেমুজলা।

ধেমুজী বি. বিয়া নকৰাকৈ চপাই
লোৱা তিৰোতা।

ধেমুজি বি. খেলা, বং লগোৱা কাম
play, sport. বিণ. ধেমুজীয়া
বঙিয়াল, খেলা কৰা sportive,
হাঁহি উঠা amusing.

ধেমু পোতা বি. চকু লুটি খোৱা
অৱস্থা, আধাৰা অৱস্থা state of

eyes being turned up when
dying.

ধেমুজাল বি. নিধক, নিলাজ, নীচ
shameless, base.

ধেমু বি. ধীৰতা, বিপদত স্থিৰ হৈ
থকা গুণ patience, endurance.

ধো সক. ধা. পখাল, পানীৰে নিকা
বা পৰিষ্কাৰ কৰা to cleanse with
water, to wash. কুদ. বি.
ধোঁৱতা। দ্বী. ধোৱতী।

ধোৱা বি. জুই লগা বস্তুৰ পৰা
ওলোৱা ভাপ smoke. ধোৱা-
ধোৱা মলা খপাতৰ ধোৱা হুপি
ধোৱা যতন a hooka, ধোৱা
চাং জুই ধৰা ঠাইৰ ওপৰত
পতা চাং।

ধোৱা-মলা বি. ঘৰৰ ওপৰেৰে
ধোৱা ওলোৱা বাট chimney.

ধোদ বি. বৰ এলেহুৱা, অকাহিলা
মানুহ a sluggard. বিণ. ধোদুৱা।

ধোদৰ আলি বি. ধোদৰ হতুৱাই
বন্ধোৱা এটা আলিৰ নাম।

ধোদৰ পচলা বি. কামত অগৈণত
মানুহ, এলেহুৱা মানুহ a lazy
man.

ধোদাড, ধোদোডা বিণ. শকত
আক গদহা stout and heavy.

ধোন্দ বি. কাঠ আদিৰ ভিতৰৰ
বিহা, খোবোৰ a hollow of a
tree. বিণ. ধোন্দাল, ধোন্দোলা
ধোন্দ থকা, কৌপোলা hollow.

ধোপ্. ধোব্. বি. ধোবন & washing.

ধোবা বি. কাপোৰ খুই জীৰিকা নিৰ্কাহ কৰা লোক & washer-man. দ্বী. ধুবুনী। ধোবাব পাট বি. ধোবাই কাপোৰ ধোবা নিকা পাত & wash board. ধোবাং বি. হাত ভৰি মেলি দীঘল হৈ পৰা কাৰ্য্য the act of lying at full length ক্ৰি. ধোবাং জোব, ধোবাং দি।

ধোলাই বিণ. (হিঃ) বগা কৰি ধোবা whiten.

ধোৱন বি. ধোবা কাৰ্য্য act of washing.

ধোত কুদ. বিণ. খুই নিকা কৰা, পৰিষ্কাৰ কৰা washed clean.

ধো-ধো কৰে ক্ৰি. বিণ. খুই পৰিষ্কাৰ কৰাৰ দৰে, নিৰ্মলৰূপে cleanly.

ধোম্য বি. পাণ্ডবৰ পুৰোহিত, অনিভক্সিৰ পুত্ৰ, the priest of the Pandavas.

ধোনিৱৰ বি. বজাৰৰ palace.

ধ্যান বি. গভীৰ চিন্তা, অভিনিবেশ, বৰকৈ মন লগোৱা কাৰ্য্য, ৰূপ চিন্তন (দেৱতাৰ) close meditation. ধ্যানগম্য বিণ. ধ্যান কৰি জনা। ধ্যানমগ্ন বিণ. সমাহিত।

ধ্যানম্ৰ বিণ. ধ্যানত বত।

ধোয় বিণ. চিন্তনীয়, অৱগীৰ্ণ to be thought of. ধ্যানমান বিণ. যাব

ধ্যান কৰা হয় meditated upon. ধ্যানভ্য বিণ. ধ্যানযোগ্য।

ধ্ৰুপদ বি. সঙ্গীতৰ পদ্ধতি বিশেষ।

ধ্ৰুৱ বি. ধ্ৰুৱতৰা pole-star. বিণ. নিশ্চয়. দৃঢ়, অপৰিবৰ্ত্তনীয়, নিত্য firm, certain, sure ধ্ৰুৱলোক বি. ধ্ৰুৱ থকা স্বৰ্গৰ এভাগ, উত্তৰ মেক north pole.

ধ্বংস বি. নাশ, উচ্ছেদ, সংহাৰ destruction, devastation, কয়, অপচয় waste.—সক. ধা. নাশ কৰ, সংহাৰ কৰ to destroy, to lay waste. ধ্বংসক, ধ্বংসোতা সংহাৰ কৰোতা, নাশ কৰা মানুহ & destroyer. ধ্বংসিত উচ্ছেদ। ধ্বংসান্তৰেষ ধ্বংস হোৱাৰ পাহত বি পৰি থাকে ruins. ধ্বংসী বিণ. নাশ কৰা destroying, ধ্বজ, ধ্বজা বি. পতাকা, নিচান & flag, পুৰুষৰ লিঙ্গ penis. ধ্বজবজ্জ অজুশ ধ্বজ, বজ্জ আৰু অজুশ চিন, বিষ্ণুৰ চৰণৰ চিন। ধ্বজভজ বিণ. পুৰুষ শক্তি হীন impotent.

ধ্বজাধাৰী বি. পতাকা ধাৰণ কৰোতা।

ধ্বনি বি. শব্দ, বব, স্বব & sound, অলঙ্কাৰ বহুল বচনা পদ্ধতি বিশেষ, প্ৰকাশ expression, বজ্জৰ গাজনি thunder-clap. কুদ. বিণ. শব্দায়মান, ধ্বনিৰে পূৰ resounded.

ধ্বংস বিণ. নষ্ট, পতিত destroyed,
spoiled.

স্বাস্থ্যবি বি. সূর্য the sun.

ধ্বংসাত বি. শব্দ উচ্চারণ কৰাত
তাৰ কোনো ভাগত আন ভাগতকৈ
বেছি কৈ লগা মাতৰ খুলা accent.

—o—

অ

অ বাঞ্জনবৰ্ণৰ কুৰি সংখ্যাৰ আখৰ
the twentieth letter of the
consonants.

অ (নঞ-নাই) অব্যয়. নিষেধ
বুজোৱা অব্যয় a particle
denoting prohibition, nega-
tion etc.

অ বিণ. নতুন, পুৰণি নোহোৱা new.

অ বি. ন সংখ্যা nine. বিণ. নবম
ninth.

অকৰ বি. চাকৰ, ভৃত্য a servant.

অকৰা-হকৰা তুচ্ছজ্ঞান, অবজ্ঞা
প্রকাশ।

অকল বি. অনুকৰণ, প্রতিলিপি,
প্রতীকণ imitation, copy. বিণ.

অকলী নকল কৰা copied, কৃত্ৰিম
not genuine. অকল-নব্বিছ আন
এটা কাকতৰ লিখা চাই তাৰ দৰে

• লিখা কেবাগী a copyist.

অ-কৈফি. বিণ. নতুনকৈ newly,
পুনৰ again.

অক বি. বাতি night.

অক বি. হঁবিয়াল a crocodile.

অক্সা, অক্সা বি. লিখনীৰে তোলা
আকৃতি, চিত্ৰপট ছবি picture, a
map, বেধা চিন drawing.

অকুল বি. নেউল, চতুৰ্থ পাণ্ডব a
mongoose, the fourth son
of Pandu.

অখ বি. আঙুলিৰ আগৰ উপাহি a
nail, পৰ্বতৰ নিচেই ওচৰৰ বা
তলভাগ the foot of a hill.

অখ-চক্ৰ মানুহৰ নখৰ গুৰিৰ তলত
থকা অৰ্দ্ধ চক্ৰ আকৃতিৰ বগা সীচ।

অখ-চুকীয়া ভৰি বা হাতৰ নখৰ
চুকত যা হোৱা এবিধ ৰোগ। অখ

দৰ্শণ কোনো বিষয় সম্বন্ধে পুত্ৰ-
পুত্ৰ বিবৰণ। অখাঘাত নখেৰে

আঘাত কৰা। অখ-ফুলা নখৰ
ওপৰত বগা বগা চিন হোৱা এবিধ

ৰোগ। অখী নখ বা হাতোৰা থকা
having sharp claws or nails.

অ-খোৱা বি. নতুন ধানৰ চাউলেৰে
খোৱা ভোজ, নবায় the feast

of new rice.

অগ বি. লৰি চৰি মুকুৰা বস্তু, পৰ্বত,
বৃক্ষ আদি the motionless

things, a mountain, a tree.

অগাধিপ, অগাধিৰাজ বি. গিৰিৰাজ
হিমালয়।

অগণ্য বিণ. তুচ্ছ, সামান্য worth-
less, contemptible.

অগজ বি. গঁচি, ধন, কপ, সোণ, ভাষ

আদিৰ চলি থকা মোহৰ cash, ready money, বাকী নবথাকৈ দিয়া দাম cash payment.

নগৰ বি. পুৰী, ৰাজধানী, বজা থকা ঠাই a city, a town. নগৰবাস্থ

নগৰত থকা, নগৰীয়া living in a town or city. নগৰপ্রাপ্ত বি.

নগৰৰ বহিৰ্দেশ, নগৰৰ শেষ সীমা।

নগৰোপাপ্ত বি. নগৰৰ ওচৰৰ ঠাই।

নগৰ-কৌৰ্ত্তন নগৰৰ বাটে বাটে ঘূৰি হৰিনাম গোৱা কাৰ্য্য।

নগৰা বি. কোনো বস্তু ধৰিবৰ কাৰণে তাৰ কাণত লগোৱা বেঁতৰ আঙঠি, কণাৰি a cane ring or loop attached to anything.

নগৰী বি. 'নগৰ' চোৱা।

নগৰীয়া বি. নগৰত থকা মাহুৰ a citizen. বিণ. নগৰত বাস কৰা, নগৰৰ relating to or living in a city.

নগা বি. অসমৰ নগা পৰ্ব্বতত বাস কৰা পৰ্ব্বতীয়া জাতি a hill tribe inhabiting the hills on the southern boundary of the Sibsagar district. জী.

নাগিলী। নগা-টেঙা এবিধ টেঙা।

নগাটাবি বি. এবিধ দীঘল বাহৰ চাবি। নগা পাণ নগা পৰ্ব্বতত হোৱা এবিধ পাণ।

নগা নতা দি ক্ৰি. মিহা মাত, আঁসৈ মাত to deny.

ন-জ্ঞ বি. আচাৰ, বিনয়, বিজ্ঞা,

প্ৰতিষ্ঠা (মৰ্যাদা), তীৰ্থদৰ্শন, নিষ্ঠা বেদপাঠ, তপ আৰু দান এই নটা বায়ুৰ ধাৰিৰ লগীয়া লক্ষণ the nine qualities (of a Brahmin)

নজৰ-শাস্তি বি. উগ্ৰ শাস্তি severe punishment.

ন-গোমাই বি. বৰ্গদেৱ লক্ষ্মীসিংহই পতা এজন গোমাই।

নগ্ন বিণ. নাঙঠা, বিবন্ধ naked.

নগ্নিকা সৰু-ছোৱালী।

ন-ঘৰীয়া বিণ. আন ঠাইৰ পৰা আহি নকৈ ঘৰ লোৱা settling newly in a place.

নঙলা বি পহুলি a gateway, পহুলিৰ মুখৰ ছুৰাৰ বা বাট বন্ধ কৰা ডাং the bar of a gateway.

নজৰ বি. লোৰ কেঁকোৰা anchor.

নচিৰ (ফা. নসীৰ) বি. অদৃষ্ট fate, destiny.

নচুৱা সৰু. ধা. আনৰ হতুৱাই নচা কাৰ্য্য কৰা to cause to dance, সেকা দি, দিগদাৰি দি to give troubles. বি. নচুৱাওঁতা। জী. নচুৱঁতী।

নচেৎ অব্যয়. ক্ৰি. বিণ. যদি এনে নহয়, নতুবা if not, otherwise.

নজৰ বি. দৃষ্টি look, মনোৰোগ, তত্ত্বাবধান watch, লক্ষ্য aim.

নজৰ-বন্দী যি নিৰ্দিষ্ট ঠাইৰ বাহিৰলৈ যাব নোৱাৰে, ফাটকত নিদিয়াৰ্কে বজাবৰীয়া বিবন্ধাৰ

সাবধানত বধা under watch,
kept in internment.

অজ্জবানা বি. উপহাস, উপটোকন &
present.

অজিবি বি. পূর্বে হোৱা একে বকমৰ
কথা বা মোকদ্দমা & precedent,
a case in point.

অজ্জসমাস নঞ. (ন) বে সৈতে
হোৱা এবিধ সমাস & kind of
compound.

অট লম্পট, মিজনে বহু নাৰীৰ লগত
প্ৰণয় কৰে।

অটখট বিণ. দুট।

অট বি. নাচোতা & dancer, অগমৰ
এজাতি মানুহ। নটবৰ ভালকৈ
নাচিব জনা লোক an expert
dancer. অটিনী স্ত্ৰী. নাচনী,
বেশা। অটী বি. নাচনী & dancing
woman. অটবাজ, অটেশ্বৰ বি.
শিব, নৃত্যবত শিব মূৰ্ত্তি।

অটুৱা বি. তিবোতা বা মতাৰ বেশ
লোৱা নাচনিয়াৰ লৰা & dancing
boy dressed as a male or
female, তাৱনাত ভাও লোৱা
মানুহ an actor.

অন্ত কৃদ. বিণ. বেকা হোৱা, দৌ-
খোৱা bent, প্ৰণাম কৰা bowing.
অন্তজানু আঠৰ ওপৰত ভৰ দি
বহা।

অন্তি বি. মূৰ দৌওৱা কাৰ্য্য, প্ৰণাম,
দেৱা the act of bowing,
obaisance.

অতু, অতুৱা অবায়. নাইবা, কিহা,
অথবা, যদি এইটো নহয় or, else,
if not.

অতুন বিণ. ন, পুৰণি নোহোৱা new,
fresh. ক্ৰি. বিণ. অতুনকৈ।

অভোৱা বিণ. পৰিষ্কাৰ নকৰা, মিকা
নকৰা not cleaned.

অখি বি. কোনো এক মোকদ্দমা বা
বিষয় সম্পৰ্কীয় একেলগে বান্ধি বধা
কাকত পত্ৰ record of a case, &
file of papers on a parti-
cular subject.

অখৈ ক্ৰি. বিণ. অতিশয়ৰূপে, বাকী
নৰখাকৈ without leaving any-
thing under, excessively,
অখৈ ভকতি কৰ বৰকৈ মিনতি কৰ
to make earnest entreaty,
(উপহাসত) বৰকৈ তিবন্ধাৰ বা
বিতণ্ডা কৰ to abuse or rebuke
excessively.

অদ বি. ডাঙৰ নৈ & big river.

অদন-বদন বিণ. চাৰিওফালে ভৰপূৰ,
অপৰিমিত abundant, unli-
mited.

অদ্বি-ক দৃঢ় কৰি ক to speak
firmly.

অদী বি. নৈ, তটিনী & river, অদী-
গৰ্ভ নদীৰ ভিতৰ river-bed.

অদী-তীৰ নদীৰ পাৰ river-bank.

অদীমাড়ক নদীবহল, নদীৰ পানীৰে
ফাল হোৱা watered by
rivers.

নদীয়া বি. মাটিৰ পানী খোৱা চৰিয়া
a kind of large earthen
vessel for water.

নদীয়া বি. নৈত মাছ ধৰা মানুহ,
জালোৱা a fisherman.

নন্দ, নন্দী বি. স্বামীৰ ভনীয়েক
a husband's younger sister.

নন্দ আনন্দ।

নন্দ বংশ বি. মগধৰ বজা মহাপদ্ম
বংশ।

নন্দ বি. বৃন্দাবনৰ গুৰালৰ বজা the
head cowherd of Brindaban.

নন্দজুলাল কুমাৰ।

নন্দন বি. পুতেক পুত্ৰ a son. স্ত্ৰী.
নন্দনী, নন্দিনী। নন্দন-বন,
নন্দনকানন ইন্দ্রৰ ফুল বাগান the
flower garden of Indra.

নন্দা বি. দুৰ্গা।

নন্দি, নন্দী বি. শিবৰ এজন অনুচৰ
বা পাৰিষদৰ নাম an attendant
of Shiva.

নন্দোৎসৱ বি. জন্মক্ৰীৰ পাহত
নন্দৰ ঘৰত কৰা উৎসৱ, বোকা
ভাওনা, পেক ভাওনা।

নপতা-ফুকন বি. ক্ষমতা নথকাঁকৈ
মিছা ক্ষমতা দেখুওৱা মানুহ a pre-
tender to power.

নপুংসক বি. স্ত্ৰীৰ, পুৰুষ শক্তিহীন
eunuch, castrated.

নকৰ বি. চাকৰ, ভূতা a servant.

নবী বি. দৈবৰ সন্থাদ বাহক পুৰুষ a
prophet.

নবীচ, লেখক।

নবীল বিণ. নতুন, ন new, fresh.

নভ বি. আকাশ, the sky.

নভম্ভৰ আকাশচাৰী (পখী,
বিস্তাৰ, বেদ, নক্ষত্ৰ ইত্যাদি)।

নভেম্বৰ বি. ইংৰাজী বছৰৰ একাদশ
মাহ the month of Novem-
ber.

নভেল বি. উপন্যাস, novel.

নভোমণ্ডল বি. আকাশ, গগণ the
sky.

নম্ৰ স্ক. ধা. প্ৰণাম কৰ to salute.

নমনীয় যাক ইচ্ছায়তে কপ বা
আকাৰ দিয়া হয় pliable.

নমস্কাৰ বি. মূৰ দৌৱাই কৰা প্ৰণাম,
সেৱা a bow.

নমস্কাৰ বিণ. ভক্তি নমস্কাৰৰ যোগ্য,
পূজ্য venerable, worthy of
being respected.

নমা স্ক. ধা. তললৈ আন, চাপৰ
কৰ to bring down, to lower.

বি. নমাওঁতা। স্ত্ৰী. নমাতী।

নমাজ বি. কোৰাণৰ মতে কৰা
দৈবৰ উপাসনা prayer accor-
ding to Koran.

নমুনা বি. আদৰ্শ, আৰ্হি a sample.

নম্বৰ বি. সংখ্যা, চিন number,
mark. নম্বৰী কতো বিশেষ নম্বৰ
বা চিন থকা marked.

নম্ব বিণ. নভ, দৌ খাই থকা bent
down, শাস্ত, শিক, অহকাৰ শূন্য

humble. বি. নম্রতা। ক্রি. বিণ.
নম্রতাধর।

নম্র বি. নীতি, বাহনীতি politics.

নয়ন বি. চকু the eye, নয়ন চকু
এবিধ কপাহী যিহি সূতাৰ ধান
কাপোৰ jaconet. নয়ন গোচৰ
দৃষ্টি গোচৰ। নয়ন বান চিত্তৰ
চাকলা সৃষ্টি কৰা দৃষ্টি। নয়না
অপাঙ্গ দৃষ্টি। নয়নানন্দ চকুৰ
আনন্দ, যাক দেখিলে আনন্দ
লাগে। নয়না নতুন new, নয়না-
ভিৰাম চকুৰ আনন্দ জনক,
প্ৰিয়দৰ্শন।

নব বি. মানুহ a man, a male
human being. স্ত্ৰী. নাবী।

নবক বি. মৃত্যুৰ পাছত পাপীক শাস্তি
দিয়া ঠাই hell, তিবোতাৰ
মাহেকীয়া শ্রাব the menstrual
discharges of women. নবক-
কুণ্ড পাপীক শাস্তি দিয়া গাঁত, বিষ্ঠা
মূত্ৰ আদি পেলোৱা গাঁত। নবক-
গাম্বী নবকত পৰা। নবকী বিণ.
নবকত পৰিবৰ যোগ্য।

নবকাম্বৰ বি. ববাহ বিষ্ণুৰ ঔষধত
বসুমতীৰ গৰ্ভত ওপজা এজন কাম-
কণৰ প্ৰাচীন বজা।

নব-ছেৰী বি. মানুহক হিংসা বা
ধেম কৰোঁতা।

নব-জাট বি. মনুষ্য জীৱ human
existence.

নবঙ্গী বি. কুজ বটালীৰ আকৃতিৰ
এবিধ নখ-কটা অস্ত্ৰ an instru-

ment for pairing nails, নখ
আদি ফলা সৰু অস্ত্ৰ a lancet.

নব-নাৰায়ণ বি. অৰ্জুন আৰু কৃষ্ণ।

নব-পিপাচ বি. মানুহ-ভৃত, দুৰ্ভাস্ত-
লোক, a ghost-like man.

নববলি বি. দেৱতাৰ আগত বলি
দিয়া মানুহ a human sacrifice.

নব-বাহন বি. কুবেৰ, Kuvera.

নবম বিণ. কোমল, নম্ৰ soft,
gentle, সামান্য inferior.

নবমনিচ বি. মানুহ। নবকঙ্গী
মানুহৰ আকৃতি বা ৰূপ ধৰা। নব-
লোক মানুহ থকা ঠাই the
earth, মানুহবিলাক mankind.

নবমেধ বি. মানুহ বলি দিয়া যজ্ঞ
বিশেষ, a human sacrifice.

নবসিংহ বি. বিষ্ণুৰ এক অৱতাৰ,
শ্ৰেষ্ঠ মানুহ, এবিধ ঔষধত লগা
বেয়া গছ থকা সৰু গছ incarna-
tion of Bishnu, an eminent
man, a medical plant. নব-
পাল, নবপতি বজা king. নব-
পুজৰ বি. নবশ্ৰেষ্ঠ।

নবা বি. দাই নিয়া ধানৰ মূঠা the
stubble of paddy. নবাণি
ধানৰ নবা থকা পথাৰ a field
covered with stubble.

নবাবহ বি. অতি অধম নীচ মানুহ,
অতিশয় দুৰ্ভ মানুহ a very mean
or wicked fellow.

নবাবিগ বি. বজা a king.

নৰাবগৰী গাত শুং থকা একাতি
ডাঙৰ বগৰী peach.

নৰিয়া বিণ. বোগী sick.—বি.
বোগ illness, বোগী মানুহ sick
man. অক. ধা, নৰিয়া পৰ পীড়িত
হ to be sick.

নৰিয়া হোৱা ক্ৰি. বিণ. গৰ্ভৱতী
হোৱা, pregnant.

নৰেশ্বৰ, নৰেশ, নৰেশ্বৰ বি.
নৰপতি, বজা & king.

নৰোত্তম বি. পুৰুষোত্তম, ঈশ্বৰ ।

নৰ্ত্তক বি. নাচোতা, নৃত্য কৰোতা &
dancer. স্ত্ৰী, নৰ্ত্তকী । বি. নৰ্ত্তন
নাচন ।

নৰ্দ্দমা বি. নলা, পানী যাৰলৈ খন
খাল & drain.

নৰ্ভৰ বি. লেটিপেটি, সানমিহলি,
পতিত mixed up, degraded.

নৰ্দ্দমা বি. এখন পবিত্ৰ নদীৰ নাম,
the name of a holy river.

নৰ্দ্দমা স্কুল বি. শিক্ষক সকলক
শিক্ষাদিয়া স্কুল & Normal
school.

নল বি. আঠ হাতৰ পৰিমাণ, আঠ
হাত দীঘল টাঁৰ & measuring
pole of 12 feet length.
নলকটু এবিধ কটু। নল-কুবেৰ
বি. কুবেৰৰ পুত্ৰ, the name of
& son of Kubera. নলটেঙা
এবিধ টেঙা লতা। নল-ধান বি.
এবিধ দীঘলীয়া ধানৰ নাম। নল-

বাঁহ বি. বজাল বাঁহ। নলনি নল
হাৰি ।

নলা বি. চুঙা, পত্ৰৰ ঠাৰি tube,
pipe, the stalk of the lotus,
নৰ্দ্দমা drain.

নলিচা বি. চিলিয় লগাবলৈ ধোঁৱা
খোৱাত লগোৱা নল the tube
of a hooka.

নলিন বি. পত্ৰ (নলিনাক) স্ত্ৰী.
নলিনী ।

নলী বি. ধোঁৱা খোৱাত ধোঁৱা
খোৱা নল & tube of a hooka,
নেলী throat.

নলীয়া বিণ. নাল থকা having &
handle, বুকুফাল ওচৰাই পিঠি
ফালেৰে তৈয়াৰ কৰা যেনে নলীয়া
তমাল ।

নৱ বিণ. ন সংখ্যা nine, নতুন new.
নৱ কুমাৰ নতুনকৈ জন্ম হোৱা
বালক । নৱগ্ৰহ সূৰ্য্য, চন্দ্ৰ, মঙ্গল,
বুধ, বৃহস্পতি, শুক্ৰ, শনি, বাহু
আৰু কেতু এই নটা গ্ৰহ । নৱ জাত
সত্ত্ব উৎপন্ন বা প্ৰস্তুত । নৱ-জীৱন
নতুন জীৱন । নৱদ্বাৰ শব্দৰ নব-
দ্বাৰ—চুটা চকু, হৃদয় কাণ, নাকৰ
বিন্ধা চুটা, মুখ, শুভ আৰু লিঙ্গ বা
বোনি । নৱধাতু বি. সোণ, মুক্তা,
বালিচন্দ্ৰা, তাম্ৰ, বাত, তীখা, কাঁহ,
লো আৰু টিন এই ন ধাতু ।

নৱ-নিধি বি. একেলগে গাঁথি ন-বিধ
যণি, অমূল্য অলঙ্কাৰ, precious
ornaments.

নবনীত বি. নবনু, মাখন butter.

নবপঞ্জিকা বি. এখন কাণোবেবে
এটা কলপুনি আক কচু, হালধি,
অশোক, ডালিয়, বেণ, জয়ন্তী,
মানকচু আক ধানব পাভ মেবিয়াই
দুৰ্গা পূজাব ৭মীৰ দিনা কল্পনা আক
পূজা কৰা দুৰ্গাব মূৰ্ত্তি।

নব বৰ্ষ নতুন বছৰ।

নবম বিণ. আঠোটাৰ পাছৰটো the
ninth. জী. নবমী নবম সংখ্যাব
তিথি।

নবমাজিকা (সং নবমাজিকা) বি.
নেৰালী ফুল।

নব-মুখক যাৰ যোৰম আৰম্ভ হৈছে।

নবযোৰন বি. প্ৰথম যোৰন,
কৈশোৰ।

নবযোৰমা বি. জী. কিশোৰী, নব-
যুবতী, ডকণী।

নবৰজ বি. সুমতিৰা টেঙা।

নবৰজ বি. হীৰা, মুকুতা, পোৰাল,
পানা, ডালিমা, কৰ্পূৰাণি, মৰকত,
ফটিক, সোণ এই নটা মণি the
nine gems. বিক্ৰমাদিত্যৰ ৰাজ-
সভাত থকা নজন পণ্ডিত—
কালিদাস, ধৰ্ম্মজি, কণক, অম্ব-
সিংহ, শঙ্ক, বেতাৰ ভট্ট, বৰকচি,
ঘটকৰ্পৰ আক ববাহমিহিৰ the
famous nine pandits at the
court of king Vikramaditya.

নবৰস বি. অলকাৰ শান্দ্ৰোক্ত নবিধ
বস বেনে :—মাদি (শুদ্ৰাব) বীৰ,

ভয়ানক, কৰুণ, বীভৎস, হান্ত, শান্ত
অদ্ভুত, বোজ।

নবলক্ষণ বি. আচাৰ, বিনয়, বিত্তা,
প্ৰতিষ্ঠা, তীৰ্থ দৰ্শন, নিষ্ঠা, বৃত্তি, তপ
আক দান ব্ৰাহ্মণৰ এই নবিধ কুল-
লক্ষণ।

নবান্ন বি. নতুন চাউল new rice,
ন খোৱা the feast of new
rice.

নৱাব বি. ৰাজপ্ৰতিনিধি, শাসনকৰ্ত্তা
a Mohammedan viceroy or
governor.

নৱাব জাদা নবাবৰ পুত্ৰ।

নৱাবী বিণ. নবাবৰ যোগ্য fit for
a Nawab.

নৱৈ বি. দহ কম এশ ninety.

নব্য বি. নতুন, আধুনিক new,
modern.

নশ্বৰ বিণ. নাশ পোৱা, ক্ষণভস্থ
perishable.

নষ্ট বিণ. ধ্বংস হোৱা destroyed,
বেয়া হোৱা spoiled, ক্ষতি হোৱা
lost - বি. নষ্টতা।

নষ্টচক্ৰ বি. ভাদ মাহৰ দুয়োপক্ষৰ
চতুৰ্থাৰ চক্ৰ। সেই চক্ৰ চাব নেপায়
বুলি পুথিত লিখা আছে।

নষ্টোদ্ধাৰ বি. হানি হোৱা বস্তৱ
পুনৰ উদ্ধাৰ recovery of a
thing lost.

নস্ত বি. নাকত উজোৱা দৰব বা
ধঁপাতৰ ঝৰি snuff.

নহক বি. এবিধ আছা আক দববত
দিয়া উগ্ৰগন্ধি মূল garlic.

নহুৰ বি. এজন চন্দ্রবংশীয় বজা।

নক্ষত্ৰ বি. তৰা a star, চন্দ্রই গতি
কৰোঁতে প্ৰতিদিন বাস কৰা অগ্নিনী
আদি সাতাইশটা ঘৰৰ এটা একোটা
ঘৰত এটা বা অধিক তৰা থাকে
one of the twenty seven
lunar mansions.

নক্ষত্ৰ পাতি নক্ষত্ৰৰ পতন, যশস্বী
ব্যক্তিৰ মৃত্যু, উদ্ধাপাত।

নক্ষত্ৰায়ত যোগ বাৰ বিশেষে
নক্ষত্ৰ বিশেষৰ সংযোগত শুভক্ষণৰ
সূচি।

নাই বি. ওপৰ আৰু তলপেটৰ
মাজতে থকা গাঁত the navel.
পোনেই ওপৰা ল'ৰাৰ তলপেটৰ
খোলৰ পৰা ওলোৱা এডাল নাড়ীৰ
নিচিনা সূত্ৰ the umbilical cord.
নাই, নাইকিয়া বিণ, শূন্য, নথকা
not existing, destitute of.

নাইটোজেন মৌলিক গেছ বিশেষ।

নাইপিয়া বি. মাটিত বগাই ফুৰা
জোঁটী জাতিৰ এবিধ জন্তু a variety
of lizard.

নাইবা অব্যয়. 'অথবা' চোৱা।

নাইবুলিও ক্ৰি. বিণ. নিচেই কম
পক্ষে at the lowest.

নাও বি. নৌকা a boat.—ক্ৰি.

নাও খেলা নাও বাই খেলাসি কৰ
to row as a pastime, নাও
'নাম' শব্দৰ কোমল ৰূপ, নাও-

নিমিত্ত নাম মাত্ৰ, নাওজুয়া নিৰ্মূল
হ, লোপ হ—নক. বা. নাম
নাইকিয়া কৰ নাওজান নিচেই
অলপ বা নক very little or
small.

নাওবৈচা বি. নাও বাওঁতা a boat-
man.

নাওৰা বি. বৰষুণৰ পানী বৈ যাবলৈ
চুটা ঘৰৰ চালৰ জোৰাত ওলমাই
দিয়া নাওৰ নিচিনা যন্তন a
gutter.

নাক বি. গন্ধ আৰু উশাহ লোৱা
ইন্দ্ৰিয় the nose, নাক কটা বৰ-
নিলাজ। জীৱী, নাককাটা। নাক
কাট বৰকৈ লাজ দে। নাক কোঁচা
অনিচ্ছা বা ঘিণ প্ৰকাশ কৰ to
express disgust. নিজৰ নাক
কাটি সঁতৰীৰ যাত্ৰা ভজ কৰা
নিজৰ কৃতি কৰিও পৰৰ অপকাৰ
কৰা।

নাকচ বদ, বাহিত cancelled.

নাকটি বি. নাকৰ আগৰ তলৰ ভাগ
the lower part of the tip of
the nose.

নাকডেওনা বি. চকুৰ মাজৰ পৰা
নাকৰ আগলৈ থকা নাকৰ হাড়ৰা
ভাগ the bridge of the nose.

নাকনি-কাণনি বি. বৰকৈ লাজ
দিয়া, গালি আৰু অপমানৰে
যাতিব নোৱাৰা কৰা greatly
humiliated or put to shame.

নাককুল বি. নাকত পিন্ধা এবিধ
অলঙ্কার & nose ring.

নাকহুতা বি. নাকেৰে তেজ ওলোৱা
বোগ। .

নাকাৰ বি. মেকুৰী the cat.

নাকাল বিণ, লাঞ্ছিত, অপমানিত
insulted.

নাকী বি. জন্তুৰ নাকত লগোৱা জবী
nose string.

নাকী ধৰা সক. ধা. বাথ, ভালুক বা
অন্য বস্তু জন্তু দেখিলে, গৰু-মহ
আদিয়ে নাকেৰে যি শব্দ কৰে।

নাকে ক্ৰি. বিণ. নাকৰ পৰা, নাকেৰে
from or through the nose.

নাথেৰাজ বিণ. নিষ্কৰ, revenue-
free.

নাথেৰাজদাৰ বি. নিষ্কৰ মাটিৰ
গৰাকী & holder of revenue
free land.

নাগ বি. সাপ snake, হাতী
elephant, এবিধ উপদেৱতা, নাগ-
কন্যা। নাগ দেৱতাৰ কন্যা, নাগ
পঞ্চমী শাওন মাহৰ শুক্লা পঞ্চমী,
এই তিথিত মনসা পূজা কৰা হয়।
নাগপাশ বণত শত্ৰুক বন্ধা
খোৰোচা জবী, নাগ ফণা, নাগ-
কেণা নাপৰ ফেটৰ নিচিনা চেপেটা
আক বহল পাতেৰে এবিধ সিঁহু
জাতিৰ কাইট ধকা গছ cactus.

নাগতি বি. দুৰ্গতি, দুখ adversity,
trouble.

নাগমাতি বি. আকবত ধকা এবিধ

কলাবৰণীয়া জুই মাটি fossil coal.

নাগৰ বি. ধুনমৰা মানুহ & polish-

ed man. চকুটো & lustful man.

নাগৰী বি. ধুনীয়া, নগৰত ধকা
beautiful, living in a city.

নাগ-ৰাজ বি. বাসুকি।

নাগৰিক বিণ. নগৰবাসী, নগৰ
সম্বন্ধীয় living in a city, civic.

নাগ লোক বি. পাতাল the
lower earth.

নাগানন্দ বি. শ্ৰীহৰ্ষ বচিত এখন
সংস্কৃত নাটক।

নাগিনী বি. নগাজাতিৰ ভিৰোতা &
female Naga.

নাগেশ্বৰ, নাগেশ্বৰ বি. অনন্ত নাগ,
বাসুকি, ঐশ্বৰ্য্যত।

নাগেৰা বি. দাবাৰ আকৃতিৰ বজোৱা
বাস্তৱ & small little drum.

নাগেৰী বি. দেৱনাগৰী আখৰ।

নাগেশ্বৰ নাহৰ গছ।

নাগুঠ, নাগুঠা বি. কাগোৰ নিপিন্ধা,
বিবস্ত্ৰ naked.

নাঙল বি. গৰু ম'হ বা আন কলেৰে
টনাই মাটি চাহ কৰা সঁজুলি &
plough.

নাচ বি. নৃত্য, নৰ্জন dance, নাচ,

নাচন বি. নাচ কাৰ্য্য dancing,

নাচনিয়াৰ বি. নাচোতা &

dancer. স্ত্ৰী. নাচনী নাচ ভিৰোতা

dancing woman, ঊত্তৰ ওপৰত

লগোৱা হাকোটা। নাচনীজবী

ঊত্তৰ শালৰ নাচনী ধৰি ধকা জবী।

নাচপাতি বি. এবিধ ফল & kind of apple.

নাচবাগ বি. গীত নাচ কবি ধেমালি কৰা কাৰ্য্য singing and dancing.

নাভুল নাথুল আলাই আধানী, নিবাসহীন homeless, destitute.

নাভীৰ বি. আদালতৰ কেবালী বিশেষ & clerk in a court.

নাট অক. ধা. নোজোৰা হ, কম হ to be insufficient.

নাট বি. নাচন & dance, ভাবনা performance, নাটক drama.

নাটক বি. দৃশ্যকাব্য, অভিনয় কৰিব পৰা কিতাপ & drama, নাটিকা বি. সক নাটক, নাটিকায় বিণ. নাটক সম্বন্ধীয়, নাটধৰ বি. নাট্যশালা, নাটমন্দিৰ বি. নাচগানৰ কাৰণে দেৱালয়ৰ আগফালে থকা ঘৰ।

নাটনি বি. কম হোৱা ধন বা বস্তু deficiency—অক. ধা নাটনি পৰ নোজোৰা হ, যিমান লাগে তাতকৈ কম হ, to be insufficient.

নাটেম্বৰী, নটেম্বৰী বি. বেজা, অসতী তিবোতা, an unchaste woman.

নাট্য বি. নাচ আৰু ভাও দেখুৱা বিজ্ঞা the science of acting and dancing. নাট্যকলা বি. নৃত্যগীত বাস্ত, অভিনয়, নাট্যশালা বি. অভিনয় ঘৰ।

নাঠ বি. হানি, ক্ষতি loss—নাঠবি ক্ষতি হোৱা lost.

নাড়ি, নাড়ী বি. গাৰ তেজ চলা শিৰ & vein. পেটৰ ভুঁকৰ লগত সংযোগ থকা নলা the intestinal canal; বায়ু, পিত্ত, কফ আদিৰ বাৰহা বুজোৱা শিৰ pulse. নাড়ী-জ্ঞান হাতৰ নাড়ী চাই শৰীৰৰ অৱস্থা নিৰ্ণয় কৰা কাৰ্য্য।

নাতি বি. জীৱ বা পোৰ পুতেক & grandson,—দ্বী. নাতিনী।

নাতিপুতি নাতি আৰু অন্যান্য সন্তান, বংশধৰ মানুহবোৰ posterity, descendants.

নাথ বি. প্ৰভু, বন্ধক, স্বামী lord, master, husband, নাথৱস্ত গৰাকী থকা। নাথৱস্তী সধবা।

নাথ সক. ধা. কেইবা মেৰ দি বান্ধ—বি. নাথনী মেৰাই দি বান্ধ।

নাথুকাৰ বি. অস্বীকাৰ denial, নাথুকাৰ কৰ ক্ৰি. অস্বীকাৰ কৰ।

নাদ বি. ডাঙৰ শব্দ, গৰ্জন & loud sound,—অক. ধা. গোজৰ, আটাহ পাব to roar.

নাদ বি. বৰ দ কুপ & well, নাদৰ ভেকুলী চুক ভেকুলী, অজ পোক। নাদোৰ অক. ধা. পানীত স্নাত্ত্বি ধেমালি কৰ to swim for pleasure.

নানক গ্ৰন্থী বি. নানকৰ ধৰ্ম্ম-মতত চলা মানুহ followers of Nanak i.e. Sikh.

নাশ্কাৰ বি. কোনো ভাল কামৰ
পুৰস্কাৰ স্বৰূপে শুল্কক দান দিয়া
নিৰ্দ্ধৰ মাটি a rent free land
given to non-Brahmin for
service rendered.

নানা, নানান বিণ. অনেক, ভিন্ন
ভিন্ন various, diverse.

নানাপ্ৰকাৰ বিণ. নানা বিধৰ of
various kinds. ক্ৰি. বিণ.

নানাপ্ৰকাৰে।

নাশ্বং-নবুজ্জং বিণ. ভাত কাণোৰ
নধকা, অতি দুখীয়া very poor.

নাশ্বী বি. নাটকৰ আৰম্ভতে কোনো
বজা বা দেবতাক প্ৰশংসা, তুতি
কৰা শ্লোক। নাশ্বীমুখ অৰ্থাৎ ন
পুৰুষৰ শব্দ।

নাশ্ব বি. নিষেধ বা অত্যাৰ বুজোৱা
শব্দ a negative.

নাশ্বি বি. মানুহৰ ডাচি চলি খুৱাই
প্ৰৱৰ্ত্তা মানুহ a barber.

নাশ্বালক বি. কম বয়সৰ, অপ্ৰাপ্ত
বয়স্ক a minor. স্ত্ৰী. নাশ্বালিকা।

নাশ্বি, নাশ্বী বি. নাই the navel
চকাৰ যাজৰ বিদ্ধা the nave of
a wheel, নাশ্বিকমল, নাশ্বিপদ্ম
পদ্মৰ দৰে সুন্দৰ নাই a beauti-
ful navel.

নাশ্বিছেদন বি. সন্তানৰ নাই কটা
কাৰ্য্য the act of cutting off
the umbilical cord.

নাশ্বিড-নাশ্বিড বি. আচৰিত
wonderful.

নাশ্বি. চাপৰ বা তলভাগ the
lower part, bottom—অক. ধা.
তললৈ যা, চাপবলৈ যা to
descend.

নাশ্ব বি. আখ্যা a name, যশসা
fame, গীত song. নাশ্বকটী
চিপাহী কাম কাজ নকৰি এনেই
ঘুৰি ফুৰা মানুহ।

নাশ্ব কৰ্ণ নাম জলা, বেছিৰৈকে
প্ৰখ্যাত হ to become famous,
নাশ্ব কৰণ ওপজাব পাচত সন্তানৰ
প্ৰথম নাম দিয়া কাৰ্য্য। নাশ্ব কাটি
কাম বা পদৰ পৰা নাম ওচা বা
খেদা। নাশ্ব কাটু নাম উচ্চাৰণ
কৰ। নাশ্বকীৰ্ত্তন বিজ্ঞৰ নাম ওণ
গোৱা কাৰ্য্য। নাশ্ব খাৰিজ পট্টাৰ
পৰা নাম কাটি পেলোৱা বা
ওচোৱা। নাশ্বঘৰ হৰি নাম গোৱা
ঘৰ, কীৰ্ত্তন ঘৰ। নাশ্ব ঘোৰা
হাজাৰী ঘোৰা। মাধবদেবে বচনা
কৰা ঘোৰা পুৰি।

নাশ্ব জলা নাম উজ্জল কৰ, বিখ্যাত
হ to be famous to gain
reputation. নাশ্বজালা নামজলা,
প্ৰখ্যাত famous, নাশ্বজাৰি মাটিৰ
পট্টা আদিত নাম ভুক্ত কৰা বা
লগোৱা কাৰ্য্য mutation.

নাশ্বজুৰ বিণ. অগ্ৰাহ, মঞ্জুৰ নকৰা
rejected, not granted.

নাশ্বজুৰ অক. ধা. নাম নাইকিয়া
হ—অক. ধা. নাশ্বজুৰা নাম হুনা,
নাম নাইকিয়া কৰ to cause

reputation to be lost. **নাম থ**
নাম গোৱা শেষ কৰ. কোনো বস্তু
বা মানুহৰ জাতিবৰ নিমিত্তে নাম
বাখ।

নামতী বি. বিয়া সভাত গীত
গোৱাত পাৰ্গত তিৰোতা a
woman skilled in singing
marriage songs.

নাম দানি বি. পৰ্বতৰ চাপৰ অংশ,
পৰ্বতৰ ওচৰত থকা সমান ঠাই
the lower part of a hill, a
plain near the hills.

নাম ধাতু বি. শব্দৰ পৰা বিবোধ
ধাতু গঠিত কৰা হয় সেই বিলাককে
নাম ধাতু বোলা হয় nominal
verb.

নামনি বি. কোনো দেশ বা নৈৰ
ভাটি ভাগ the lower part of a
river or country.

নামনাচ বি. আনতকৈ অলপ সৰু
বা তাকৰ, হীন smaller, lesser,
inferior.

নাম জুয়া অক. ধা. নাইকীয়া হ to
be extinct, সুনাম নষ্ট হ to be
lost in reputation.

নাম আভ ক্ৰি. কোনো বহি বা
তালিকাৰ পৰা নাম মাতি শুনা to
call the roll or list of
names.

নাম আত্ৰ বি. অলপমান very
little.

নাম বাখ সুনাম বন্ধা কৰ, নাম

প্ৰখ্যাত কৰ to preserve or
spread one's reputation,
কোনো বস্তু বা মানুহ বুজাবলৈ এটা
নাম থ to give a name. **নাম ল**
দৈবৰ নাম কীৰ্তন কৰ, যুড়া হ,
নাম লগা নাম ভুক্ত কৰ, নাম
কীৰ্তন আৰম্ভ কৰ।

নামক বি. আনক চলোৱা মানুহ,
নেতা a leader. **নামকৰ** প্ৰধান
পুৰুষ the hero of a drama.
নামি নামিকা।

নাম বিণ. নষ্ট, ভ্ৰষ্ট, চূৰা spoiled,
defiled.

নাম বি. এবিধ মাছ a kind of
fish.

নামকী বিণ. নৰকী, নৰকৰ যোগ্য
sinful, deserving hell.

নামদ বি. ব্ৰহ্মাৰ পুত্ৰক, টুটকীয়া
বুলি খ্যাত son of Brahma, he
was famous for his tale
bearing—অক. ধা. **নামদ** নাম
শুভ কাৰ্য্যত হঠাতে বিধিনি ঘট—
বি. **নামদানি**, **নামদী** বিণ. টুটকী
—**নামদীয়া** নামদৰ দৰে টুটকীয়া
মানুহ।

নামদী সম্প্রদায় বি. বৈষ্ণৱ সম্প্রদায়
বিশেষ।

নামাচ বি. এবিধ বৰ চোকা শব a
kind of very sharp arrow.

নামাজ বিণ. বাজী নোহোৱা,
শক্ৰতাৰ থকা unwilling,
inimical.

নাৰায়ণ বি. বিষ্ণু, আদি পুৰুষ
Bishnu, দ্বী. নাৰায়ণী স্ত্রী,
বিষ্ণুৰ ভাৰ্যা wife of Bishnu,
নাৰায়ণী. সেনা এদল কৃষক
সেনা।

নাৰিকেল বি. এবিধ তাল জাতীয়
গছ আৰু তাৰ ফল the
cocoanut.

নাৰী 'নৰ' শব্দৰ স্ত্রীলিঙ্গ।

নাৰেঙা বি. এবিধ বৰ বিয়াল আৰু
ডাঙৰ খহু a malignant and
large boil.

নাৰ্জী, নাৰ্জীফুল বি. গেছাই ফুল
the marigold.

নাৰ বি. কোনো বস্তুৰ হাতেৰে ধৰা
ভাগ a handle, বঢ়াই কোৱা মিছা
কথা exaggeration.—ক্ৰি. নাৰ-
লগা, নাৰলুৱা।

নাৰিচ বি. অভিযোগ, মোকৰ্দ্দমা a
suit or complaint.

নাৱৰা বি. 'নাওৰা' চোৱা।

নাৱৰীয়া বি. নাও বোৱা মানুহ a
boatman.

নাৱাই বি. নাও চলাই কৰা গতি
act of navigating.

নাৱিক বি. নাও বা জাহাজ
চলাওঁতা a boatman, a sailor.

—বিণ. নাও বা জাহাজ সম্বন্ধীয়
pertaining to a boat or
other vessel, নাৱে-ডৰে
পানীৰে আৰু বায়ে both by land
and by water.

নাশ বি. ধ্বংস destruction. মৃত্যু
death, হানি, ক্ষতি loss—সক.ধা.
নাশ কৰা to destroy, to
kill, বি. নাশক, নাশোঁতা নাশ
কৰোঁতা, হানি কৰোঁতা, নাশল
নাশ কৰা কাৰ্য্য।

নাশী বি. নাশ কৰা পুৰুষ a
destroyer. দ্বী. নাশিনী।

নাশ্ৰুত-নাশ্ৰুত বিণ. কেতিয়াও
নেদেখা শুভনা, আচৰিত, নোহোৱা-
নোপোজা unseen and un-
heard of, extra-ordinary.

নাসা বি. নাসিকা the nose,
নাসা-বন্ধ, নাকৰ বন্ধা the
nostril, নাসিকা বি. নাক the
nose.

নাস্তিক বি. ঈশ্বৰ আৰু পৰকাল
নমনা লোক, বেদ নমনা লোক an
atheist, one denying the
divinity of the Vedas.
নাস্তিকতা, নাস্তিকত্ব ও বি.

নাহক বি. অকাৰণ, মিছামিছি
improper, unjust, useless.

নাহৰ বি. এবিধ সুগন্ধি ফুল ধৰা গছ
a kind of timber tree. নাহৰ
ফুটুকী হোঁকোৰা বাঘ leopard
নাহৰ ফুটুকীয়া বিণ. নাহৰ ফুটুকী
বাঘৰ নিচিনা ফুট থকা having
spots like a leopard.

নাহা বি. স্বামী a husband, lord.

নাহি বি. দা কটাৰীৰ আগটো the

sharp end or point of a knife.

নাহি, নাহিকে ক্রি. বিণ. নাই no, non existing.

নি শব্দ আগত থকা আৰু অভাব, নিবেধ, অভিষয় আদি বুজোৱা উপসৰ্গ a negative prefix.

নি সক. ধা. নে এঠাইৰ পৰা আন ঠাইলৈ লৈ যা to convey from one place to another. ক্ৰদ. বি.

নিওঁতা। দ্বী. নিওঁতী।

নিঃকিন বিণ. অতি দুখীয়া very poor.

নিঃশঙ্ক বিণ. ভয়হীন fearless.

নিঃশ্বাস, শ্বাস বি. নাক নাইবা হাত ফাঁওৰ পৰা ওলোৱা বায়ু breath. নিঃসংক বিণ. অচেতন।

নিঃসঙ্গ বিণ. সঙ্গহীন, একাকী, আসক্তি হীন। নিঃসন্দেহ বিণ. সন্দেহ নথকা। নিঃশ্ব বিণ.

দৰিদ্ৰ।

নিঃশেষ বিণ. সম্পূৰ্ণ, সমস্ত।

নিঃসাবিত ক্ৰদ. বিণ. খেদাই দিয়া, দূৰ কৰা expelled, চেপি উলিওৱা pressed out by squeezing.

নিকট বি. ওচৰ, সন্নীপ proximity.

নিকট অক. ধা. ফাট মেলি বা মেল খাই এবাই পৰ to be peeled off.

—অক. ধা. নিকটী।

নিকট-কটীয়া বিণ. টানকৈ বন্ধা, লবচৰ নকৰাকৈ খাই দৰা

fastened tightly, fitting closely. নিকটবর্তী বিণ. ওচৰত থকা neighbouring.

নিকটবীয়া বিণ. কটাৰী নথকা, টান নীৰস having no knife, very hard.

নিকটমুৱা বিণ. বাজহ দিব নলগা free from tax.

নিকটকীয়া বিণ. সেঠা বা বিবিধি নথকা free from hindrance.

নিকপ্তকীয়া বিণ. 'নিকট'কটীয়া চোৱা, কপ্ত close fistcd.

নিকপ্তীয়া বিণ. অকপটি, কপট শূন্য, সৰল frank, sincere.

নিকৰ বি. সমূহ, বিলাক।

নিকৰ বি. চোকোৰা, শুকান বাকলি bark, husk.

নিকৰী বি. এবিধ পানীত হোৱা গুটি আৰু তাৰ লতা a kind of aquatic plant and its fruit.

নিকৰণ বিণ. দয়া নথকা, নিৰ্দয় unkind.

নিককৰা বি. মুখত ভাল বা সোৱাদ নলগা আহাৰ tasteless food.— ক্রি. বিণ. নিককৰাকৈ শুদাই আত্মপাতি নোহোৱাকৈ।

নিকৰা বি. বাকসৰ প্ৰথম বাদ্ a female demon.

নিকা বিণ. নিৰ্শূল, পৰিষ্কাৰ clean, free from dirt—ক্রি. 'বিণ. নিকাই।

নিকা (ফা. নিকাহ্) বি. মূলমানব
বিয়া।

নিকাচ্ বিণ. ঠিক নিষ্পন্ন settled.
বি. শেষ, নিষ্পত্তি & decision.

নিকাৰ বি. দুখ, যজ্ঞা, জীয়াছু
distrees, suffering.—বিণ.

নিকাবী দুখ পাই থকা।

নিকাল সক. ধা. বাহিব কব, খেদাই
দে to drive out, অক. ধা. বাহিব
হ come out.

নিকাছি দ্বি. খুঁটাৰ বাহিব ফালে
বাঢ়ি থকা চতি বা মাৰলীৰ মূৰ
the projecting part of a
beam.

নিকুঞ্জ বি. লতাগৃহ, গছলভাৰে
আঙবা ঠাই bower, arbour.

নিকুন্ত বি. কুন্তকৰণ পুত্ৰ।

নিকুন্তিলা বি. লক্ষ্য উপবন, সহস্র
যজ্ঞীয় পশুবন্ধন কাঠ শোভিত লক্ষ্য
যজ্ঞক্ষেত্ৰ আৰু দেবালয়।

নিকৃষ্ট বিণ. অপকৃষ্ট, নীচ inferior,
low.

নিকৈতন বি. ঘৰ, থকা ঠাই &
dwelling place.

নিখৰচী বিণ. অব্যবহৃত খৰচ নকৰা,
বিভয়ান্বিত frugal.

নিখৰচীয়া বিণ. খৰচি নথকা একে-
বাৰে মিহি fine (powder).

নিখৰ্ব্ব দি. দহ কোটি billion.

নিখিল বিণ. সমুদায়, গোটেই
whole.

নিখুঁত বিণ. খুঁত নথকা without a
fault.

নিখুন্দ বিণ. বৃদ্ধিও ভৰাবলৈ ঠাই
নথকা filled to superfluity—
ক্রি. বিণ. নিখুন্দকৈ।

নিগড় বি. শিকলি, জৰী।

নিগদতি সক. ধা. কয় to say.

নিগনি বি. এবিধ সক. শলিয়া a
kind of mouse. নিগনি কুন্দা
বি. নিগনি ধৰা ফাশ, a mouse
trap.

নিগম বি. বেদ the Vedas. নিবৃত্তি
শাস্ত্ৰ।

নিগমে ক্রি. বিণ. একেবাৰে উপায়
নথকা কৈ wholly.

নিগৰ সক. ধা. লাহে লাহে ওলাই
বৈ পৰা to drip. বাহিব হ to
come out.

নিগৰকীয়া বিণ. গৰাকী নথকা
having no owner.

নিগৰা সক. ধা. বোৰা, চাপৰ
ফাললৈ গতি কৰা to cause to
flow or drip.

নিগাজী বিণ. বড়ুন নোহোৱা,
প্রাচীন, স্থায়ী, বহুকালীয়া long
standing, old, permanent,—
ক্রি. বিণ. নিগাজীকৈ।

নিগুটি বিণ. সঁচ নথকা totally
extinct.

নিগুণে অব্যয়, কাৰণে, গতিকে
owing to, in consequence of.

নিগূঢ় বিণ. অস্পষ্ট, গভীৰ, সহজে

বুজিব নোৱাৰা obtruse, deep, obscure.

নিগ্রহ বি. অনুরূপ অত্যাধ, কটনান disfavour, দমন, শাসন control, restraint.—সক. ধা. দমন কৰ, দণ্ডকৰ to punish.

নিগ্রো বি. আফ্রিকা মহাদেশৰ আদিম-বাসী এজাতি বৰ ক'লা বৰণৰ মানুহ Negro.

নিষুণ, নিষুণীয়া বিণ. ঘৃণ নাইকিয়া, গাব কতো দোষ নথকা having no defect of body.

নিগুনি বি. 'নিগনি' চোৱা।

নিচটি বিণ. একে সমান সূতাবে, বোৰা, একে বৰণীয়া of a uniform texture or colour.

নিচয় বি. সমূহ multitude, নিশ্চয়তা, ঠিক certainly—ক্রি. বিণ. নিচয়কৈ নিচয়ে।

নিচা বি. বাগী intoxication, বাগী থকা বস্তু an intoxicant.

নিচাঙ, নিচাঙেৰ (আহোম) বি. বৰ পিতা, জেঠা, মাকৰ ককায়েক & father's or mother's elder brother.

নিচাজ (আহোম) বি. বাঁহৰ বা কাঠৰ চাং & platform made of bamboo or wood.

নিচাটু বিণ. কাবো ভৰসা বা উপাসা নকৰা not carrying favour, independent.

নিচান বি. পতাকা & flag, চিন & mark.

নিচিনা বিণ. ভুল্য, সদৃশ, একে similar, like. চিনি নোপোৱা (নিচিনা নজনা) unacquainted.

নিচিন্ত সক. ধা. নেতাৰ, চিন্তা নকৰ।

নিচুক অক. ধা. কান্দন এব, মনে মনে থাক to cease to cry, to be peaceful. সক. ধা. নিচুকা কান্দন একবাই শান্ত কৰা to soothe. কদ. বি. নিচুকাওঁতা।

জী. নিচুকীতী বিণ. নিচুকীয়া নেকান্দি মনে মনে থকা। কদ. বি. নিচুকনি (নিচুকনি গীত)।

নিচুকীয়া বি. এবিধ ঘূৰণীয়া থবাহি & small round basket.

নিচেই ক্রি. বিণ. গোটেই, সমূলি, অতিশয়কৰে wholly, totally, very much.

নিছা বিণ. ছাল বাকলি নথকা, অতি দৰিদ্ৰ very poor, দুৰ্বল, ক্ষীণ weak, emaciated, মিছা যাহ। নিছা-পিছা সমূলি উদং quite naked.

নিছা সক. ধা. ঘৰ চোৱা খেৰ ওচাই উদং কৰ to remove the thatch from.

নিছিজ বিণ. নিৰ্ধোৰ, জগৰ নথকা, পেঠা নথকা free from or liability. ক্রি. বিণ. নিছিজকৈ।

শিখৰীয়া বিণ. ল'ৰা, হোৱালী নথকা
having no child.

নিজ বিণ. নিজা, আপোনাৰ own.
বি. আপোন self. ক্ৰি. বিণ. নিজে
হাং personally.

নিজগৰ বি. নিৰ্দোষ, জগৰ নথকা
guiltlessness.

নিজগৰী বিণ. আন কাৰো দাবি
বা হত্ব নথকা, আপোনাৰ সুকীয়া,
মেঠাৰ পৰা মুক্ত free from the
claim of another, free from
liability or responsibility.
বিণ. নিজগৰীয়া।

নিজজাল বি. মানুহৰ সমাগৰ বা
হলহুল নথকা ঠাই a quiet place.
বিণ. নিজয়, নিবল silence,
quietness, হাই নথকা quiet.

নিজনি বিণ. কটকটীয়া, নিৰ্মল
clear, limpid. অক. ধা. নিজনি
পৰ যল তললৈ গৈ নিৰ্মল হ to
be clear.

নিজজ বি. নিস্তকতা, নিবল quiet-
ness, silence. অক. ধা. নিজজ
জি নিহাত হ, নিজজ পৰ নিবল হ,
হাই নথকা হ।

নিজৰ অক. ধা. অলপ অলপকৈ বৈ
পৰ, নিগৰ to flow gently, to
drip. নিজৰনি বি. কোনো বস্তুৰ
পৰা নিজবি ওলোৱা পানী water
coming out of something.

নিজৰী, নিজৰা বি. পৰ্বতৰ পৰা
অলপীয়াকৈ বৈ অহা পানী water

flowing from a hill in a
small stream.

নিজৰা কাপ বি. চিৰাহী ভৰাই লব
পৰা কলম, a fountain pen.

নিজৰ বিণ. বিহত আইনৰ কোনো-
কণ অধিকাৰ নাই।

নিজা বিণ. আপোনাৰ one's own.
নিজান 'নিজান' চোৱা। অক. ধা.
নিজান পৰ জনশূন্য বা হাই নথকা
হ to be solitary or silent.

নিজানন্দ বি. সৰ্বোৎকৃষ্ট, বৈকুণ্ঠ
the highest, paradise.

নিজাপী বিণ. নিজৰ, নিগাজী, চিৰ-
কলীয়া one's own, permanent.

নিজায় বি. শাসন কৰ্ত্তা a ruler.

নিজাৰ পৰ ফুল গৰি উদং হ to
fall off.

নিটল, নিটাল বি. নিজৰ, নিবল
deep silence. অক. ধা. নিটাল-
জাৰ নিস্তক হৈ থাক।

নিঠ বিণ. ঠিক, নিশ্চয় certain.

নিঠক, নিঠকৰা বিণ. ঠাবি ছিগা,
উপায় হীন, অতি দৰিদ্ৰ destitute
of peduncle, helpless, desti-
tute.

নিঠুৰ বিণ. নিঠুৰ cruel.

নিটলীয়া বিণ. পোনেই মূৰৰ ওপৰত
পৰা, থিয়, বৰ টান বা চোকা
falling directly on the head,
very hot.

নিটালে বিণ. হাত ভৰি মেলি দীঘল
হৈ at full length.

নিভন্তব্য বিণ. হাত উদং, অর্ধহীন
penniless.

নিভন্ত বি. শিঠি কালে কঁকালব তলব
ভাগ (বাইকৈ ডিবোতাৰ)
buttocks. নিভন্তিলী বহল আক
সুন্দর নিভন্ত ধকা ডিবোতা a
woman with big hips.

নিভন্ত ক্রি. বিণ. অতিশয়, একান্ত
very much, indispensably.

নিভন্তে ক্রি. বিণ. সদায় always.

নিভে, নিভৌ ক্রি. বিণ. প্রতিদিনে,
দিনে, প্রত্যহ daily, every day,
নিভ্যে ক্রি. বিণ. নিভৌ ।

নিভ্য বিণ. সদাই ধকা, চিবহায়া
eternal, existing always,
নিভৌ কবির লগা to be done
daily. বি. নিভ্যতা, নিভ্যকর্ম
দৈনিক কবির লগীয়া কাম। নিভ্য-
নৈমিত্তিক দৈনিক কবির লগীয়া
আক বিশেষ উদ্দেশ্যে কবির লগীয়া ।
নিভ্যাক্ষর সদায় আনন্দিত ।
নিভ্যসেৱা দৈনিক সেবা পূজা ।

নিভর্শন বি. উদাহরণ, দৃষ্টান্ত illus-
tration, example, প্রমাণ
proof, চিহ্ন sign of recogni-
tion, বিধি আদেশ injunction.

নিভন্ত লক. ধা. মোহাবি শেলা, ধ্বংস
করা to crush, to destroy.

নিভাঘ, নিভাঘ কাল বি. বার-কাল,
জহ কাল, গ্রীষ্মকাল the summer.

নিভান বি. মূল কারণ, আদি কারণ
the primary cause, কারণ

cause, বোণর লক্ষণ আক কারণ
লিখা পুথি। নিভানে কারণ
owing to.

নিভান বি. বিপদ, বিপত্তি great
distress.

নিভাকণ বিণ. দয়াহীন, নিষ্ঠুর
cruel.

নিভিধ্যাসন বি. একান্তচিত্তে ধ্যান ।

নিদেশ বি. আদেশ, হুকুম com-
mand, order.

নিজো বি. চোপনি, ঘুমটি sleep,
নিজাগত বি শুইছে । নিজোজুব বাব
অতিশয় চোপনি লাগিছে । নিজো-
জজ আগবণ । নিজোজিভূত নিজো-
মধ । নিজোজু নিজোপ্রিয়, ববকৈ শুই
ধকা । নিজোজু কদ. বিণ. চোপনিত
ধকা, নিজোগত. ঘুমন্ত asleep.
নিজোজিভূত বি চোপনিব গবা
উঠিছে ।

নিধক বিণ. নিলাজ shameless.
স্ত্রী. নিধকী ।

নিধন বি. মৃত্যু, মরণ death.

নিধনী বিণ. দুখীয়া, ধনহীন poor.

নিধজুরা বিণ. ধন নিদিয়াটেক
পোহা, এনেই পোহা obtained
gratis.

নিধকরা বিণ. ধাব নধকা not in-
debted.

নিধাতু বিণ. নিকশাস, উশাহ বন্ধ
হোবা out of breath. ক্রি.

নিধাতু ধা ।

নিধান, নিধি বি. ভঁবাল, ধান্যাদি.

বহুসূত্রীয়া বস্তু a store-house, a precious thing.

নিবন্ধ বি. বৈধ্বন।

নিবন্ধ বি. নাম শূন্য, নৌকাহীন nameless, having no boat.

নিবন্ধ বি. ধ্বনি, শব্দ sound roar.

নিবন্ধ বি. নিদ্রা sleep.

নিবন্ধ সক. ধা. নিবন্ধ কব, বদনাম কব to speak ill of, to revile, চেষ্টা পেলা to surpass. নিবন্ধক বি. নিবন্ধ কবা মাস্তুল a reviler.

দ্বী. নিবন্ধকী। নিবন্ধনীয় বি.

নিবন্ধ্য যোগ্য blameworthy.

নিবন্ধ্য বি. দূষণীয়। নিবন্ধ্যবাদ নিবন্ধ্য কবণ, ভিত্ত্যাব slander,

ridicule. ক্রু. বি. নিবন্ধিত নিবন্ধ্য

পোরা, গর্হিত reviled, ridiculed, অধম, নীচ low, vile বি.

নিবন্ধোভা। দ্বী. নিবন্ধভী।

নিবন্ধোভ বি. নাশ, ধ্বংস, মৃত্যু death, destruction আঘাত, প্রহাৰ।

নিবন্ধোভ বি. অধঃক্ষেপন, বধ মারন (বাকবণ্ড) সূত্রোক্ত নিয়মব বাতিক্রম।

নিবন্ধোভ বি. ক্রু. জলাশয়।

নিবন্ধোভ বি. পানী নধকা, পানীয়া, নোহোরা not watery or mixed with water.

নিবন্ধোভ বি. উৎপীড়ন, কেশনান, দলন। বি. নিবন্ধোভ।

নিবন্ধোভ বি. পটু, পার্গত, পার্গ

skilful, well versed. বি. নিবন্ধোভ।

নিবন্ধোভ বি. কোনো অংশ কীণ নোহোরা, সমানে পুষ্ট plump, fat.

নিবন্ধোভ বি. নিভাল, হুস্তনা concealed, unheard of. ক্রি. নিবন্ধোভ মাৰ।

নিবন্ধোভ বি. বন্ধা, আবদ্ধ, লবচব হব নোরাবাকৈ দ্বিৰ কবা bound, confined, fixed, বচিভ, গ্রথিত।

নিবন্ধোভ বি. জীৱিকাৰ উপায় নোহোরা unemployed.

নিবন্ধোভ বি. লবচব হব নোরাবাকৈ কবা নিয়ম, স্থিৰকৈ বন্ধা কথা, প্রতিজ্ঞা an unalterable rule, an agreement, a vow. সক. ধা. বচনা কব to compose. নিবন্ধোভ বচনা কবা কাৰ্য্য act of composing, বন্ধা নিয়ম unviolable rule. নিবন্ধোভ পত্ৰ বি. লিখা-চুক্তি a written agreement.

নিবন্ধোভ অক. ধা. উলটি আহ to return, আচৰণ নকৰ to refrain from, অন্ত হ, নাইকিয়া হ to terminate, to disappear.

বি. নিবন্ধোভক ওচোরা, নাইকিয়া কবা, নিবন্ধোভ কাৰক preventive.

নিবন্ধোভ বি. উলটি অহা কাৰ্য্য, প্রত্যাবৰ্ত্তন, নিবন্ধোভ, বিবতি act of returning. নিবন্ধোভান বিবতি, কাত, নিবন্ধোভ refraining from.

সক. ধা. নিবর্তী প্রবর্তী, প্রবৃত্ত কৰা to enforce.

নিবাব সক. ধা. বাবণ কৰ, বাধা কৰ, নিষেধ কৰ to oppose, to prevent. কৃদ. বি. নিবাবোতা। দ্বী. নিবাবতী। নিবাবক বি. যি শুচায় বা বাধা দিয়ে that which opposes or prevents. নিবাবণ বি. নিষেধ বা বাধা কৰণ act of preventing or opposing. কৃদ. বিণ. নিবাবিত্ত বাধা গোৱা, নিষিদ্ধ prevented, opposed.

নিবাস বি. থকা ঠাই, ঘৰ, বসতি, আবাস residence, home, act of dwelling. নিবাসী বিণ. যি বাস কৰে, অধিবাসী dwelling, কোনো ঠাইত বাস কৰা বা থকা লোক a resident. দ্বী. নিবাসিনী।

নিবিড় বিণ. ঘন, গভীৰ, গাঢ় (অন্ধকাৰ, বন, বহু) thick, dense, দৃঢ়, একান্ত, deep, heartfelt.

নিবিষ্ট কৃদ. বিণ. প্রবেশ কৰা, ভিতৰলৈ সোমোৱা gone into, একাগ্ৰ, একান্ত deeply engaged.

নিবৃত্ত বিণ. কৰিবলৈ এৰা, ক্ষান্ত ceasing, stopped, বিষয়ৰ সুখ এৰা discontinuing worldly interest. বি. নিবৃত্তি। নিবৃত্তি-পথ, নিবৃত্তিমাৰ্গ সংসাৰৰ পৰা মুক্ত

হোৱা পথ the path of salvation.

নিবেদক বি. নিবেদন কৰোতা, প্রার্থনাকাৰী one who represents a petitioner.

নিবেদন বি. সম্মুখেৰে জনোৱা কাৰ্য্য the act of informing respectfully, সম্মুখেৰে জনোৱা কথা anything informed with respect, সম্মুখেৰে কৰা সম্বোধন addressing with respect, সম্মুখেৰে কোনো বস্তু অৰ্পণ কৰা কাৰ্য্য the act of giving with respect. নিবেদনপত্ৰ ডাঙৰ মাহুচক আদৰ সম্মান জনোৱা কাকত written address. নিবেদিত সম্মুখেৰে জনোৱা বা দিয়া given or informed respectfully. বিণ. নিবেদনীয়, নিবেদন নিবেদন যোগ্য।

নিবেশ বি. প্রবেশ act of entering, নিয়োগ act of engaging (mind).

নিবোকা বিণ. অধিক কথা নোবোকা, নেহাঁহি নেমাজি থকা অভ্যাসযুক্ত taciturn, reserved.

নিষ্ঠা নিষ্ঠা বিণ. বৈকা নোহোৱা, ভাঁজ নোখোৱা, পোন straight, শুধ, ভাঁজ নথকা genuine, বেয়া বস্তুৰে মিহলি নকৰা unadulterated.

নিষ্ঠা মনুষ্য ভূত।

শিলাবলা বিণ. আশাহীন, ভাবনা
নথকা hopeless.

শিলাবলা বিণ. গোপন নির্জন, জনশূন্য
solitary.

শিলা বি. এবিধ জিতা গছ—তাঁব
জুবিধ—এবিধক 'মহানিম', আন-
বিধক 'বোবানিম' বোলা হয় a
kind of tree.

শিলাকি বি. এবিধ পিঠা a kind of
cake.

শিলাখ বি. লোণ salt. শিলাখ-
ছাৰা অকৃতজ্ঞ ungrateful
fellow. শিলাখ-ছাৰামি অকৃতজ্ঞ
ত্ব ungratefulness.

শিলায় বিণ. তল যোৰা, ডুবা
plunged, বিপদ বা শোকত পৰা,
আবিষ্ট, নিবিষ্ট involved in
trouble or anxiety, thrown
into grief.

শিলায় বিণ. স্মিহ, স্নিগ্ধ, সমান,
সোহোৰা smooth, even.

শিলায়ন বি. নিয়ম, অবগাহন, ডুবা
কাৰ্য্য act of plunging.

শিলায়ন বি. কোনো কাৰ্য্যৰ নিমিত্তে
মুদ্রা, কাৰ্য্য invitation. বিণ.

শিলায়িত মতা, নিয়মণ পোৰা in-
vited.

শিলাবশিষ্ট বিণ. মৰম বা স্নেহ
নথকা unkind, cruel.

শিলাই বি. চৈতন্যহীন এটা নাম।

শিলাওলাও বিণ. মাহুত, শূন্য নথকা
হাঁই, নির্জন lonely, solitary.

শিলাখিত বিণ. বৰ দুখীয়া very
poor, indigent.

শিলাত বিণ. মাত নথকা, অবাচ
speechless, silent.

শিলাতী বি. এবিধ চৰাই a species
of bird.

শিলাত বি. কাৰণ, হেতু cause.

শিলাতানী কোনো কাৰ্য্যৰ কাৰণে
নাম মাত দায়ী nominally res-
ponsible. শিলাত মাত শিলাত-
তানী। শিলাতে কাৰণে for,
owing to.

শিলা বি. চকুৰ প্রচাব, চকুৰ টিপ,
পলক twinkling. মুহূৰ্ত্ত a mo-
ment. ক্রি. বিণ. শিলাতে।

শিলালিত কদ. বিণ. মুদ খোৰা,
জপোৰা closed as the eyes.

শিলা বিণ. পেটৰ কথা বুজি
নোকাৰা reserved, নিবোকা
not open-hearted.

শিলায় বিণ. ঠাল ঠেঙুলি নথকা,
টকলা having no branches.
বহু বা সহায় নথকা helpless.

শিলায় মুৰাটক টকলাকে, অলপে
নাইকিয়া কে।

শিলা বিণ. চাপৰ, তলৰ, বহুতলৈ
যোৰা deep low. শিলায় অধো-
গামী। বি. শিলাত।

শিলাত ক্রি. বিণ. সদায় সৰ্বদা
always, নিশ্চিত, নিয়মিত, সংঘত
certain.

নিয়তি বি. অদৃষ্ট, বিধি বিধান,
ভাগ্য destiny, fate.

নিয়ন্তী বি. 'নিয়ন্তা' চোরা।

নিয়ন্তী, নিয়ন্তী চবাই বি. পেঁচা
an owl.

নিয়ন বি. নিয়া কার্য act of
carrying.

নিয়ন্তা বি. শাসন করোতা, চলাওতা,
পৰিচালক one who manages,
rules or regulates.

নিয়ন্তিত বি. নিয়মিত, শৃঙ্খলিত,
পৰিচালিত, সংযত arranged,
regulated, managed.

নিয়ম বি. ব্যবস্থা, বিধান, নির্দেশ
a rule, a procedure, বিধি
প্রথা, রীতি, ধাৰা practice,
usage, পদ্ধতি, শৃঙ্খলা ক্রম
system, চুক্তি contract. সক.
ধা. ভাল নিয়মত রাখ keep in
proper order. বি. নিয়মল
দমন।

নিয়মভঙ্গ বি. কোনো বন্ধা নিয়ম
বা আইনৰ অধীনৰ শাসন
কার্য constitutional govern-
ment.

নিয়মপত্র বি. চুক্তিপত্র a written
agreement. নিয়মবিকল্প বি.
বিধি বিকল্প, অবৈধ। নিয়মভঙ্গ
বি. চুক্তিভঙ্গ breach of contract.

নিয়মিত বি. নিয়ন্ত্রিত, শৃঙ্খলিত,
নিয়মানুযায়ী, according to
rule, regular, নিৰূপিত, নির্ধারিত

fixed, settled সংযত
নিয়মানুযায়ী।—বিণ. যথাবিধি ক্রি.
বিণ. নিয়মিত কণে, নিয়মিতকৈ।
নিয়মী বিণ. নিয়ম পালক।

নিয়মক বিণ. নিয়ম কর্তা, ব্যবস্থাপক,
নির্দেশক, পৰিচালক, নিৰূপক।

নিয়মীয়া বিণ. নিয়ম বা বস্তুৰ মতে
হোৱা, যেনে হৰ লাগে তেনে হোৱা।
in accordance with rule or
usage, not exceeding the
usual limit. ক্রি. বিণ. নিয়মে
নিয়মকৰি, কথা বান্ধি on a certain
condition.

নিয়ব বি. হিম dew.

নিয়া সক. ধা. আন এজনৰ দ্বাৰা
হানাত্তব কৰা to cause to be
carried. বি. নিয়াওতা। স্ত্রী.
নিয়াতী।

নিয়াবি বি. ধাতু পিটি গঢ় লগোৱা
আক নিয়ক কৰা এটা টান লোহ
ঠকুৰা an anvil. বিণ. পোন,
নিয়ক straight, well finished.
নিয়ুক্ত কদ. বিণ. কায়ত লগোৱা,
নিয়োগ কৰা engaged, em-
ployed, ব্যাপ্ত, বৃত occupied.
নিয়ুক্ত বি. দহ লাখ ten lakhs.

নিয়োগ বি. কার্যৰ তাব অর্পণ
appointment, প্রবর্তন, নির্দেশ
direction. প্রয়োগ, বিবেশ।
নিয়োগা, নিয়োগী বিণ. নিয়োগ
কর্তা।

নিয়োজক বিণ. নিয়োগ কর্তা one who appoints.
 নিয়োজক বি. নিযুক্ত কৰণ প্রবর্তন act of appointing or ordering to do something.
 নিয়োজিত, নিযোজিত কদ. বিণ. নিযুক্ত, কোনো কামত লগোৱা। কোনো কাৰ্য্য কৰিবলৈ আজ্ঞা পোৱা appointed to, engaged in.
 নিয়োজনীয়, নিযোজ্য নিযুক্ত কৰিবৰ উপযুক্ত fit to be employed.
 নিব শব্দৰ আগত থাকি অভাৱ, হীনতা, বাহিৰ, নিষ্চয়, অভিযয় ইত্যাদি সূচক উপসৰ্গ।
 নিবন্ধ, নিবন্ধক্ সৰু. ধা. নিবীক্ষণ কৰ, চা to look, to see.
 নিবন্ধুণ বিণ. অনিবাৰ্হা, বাধাহীন, বেছাচাবী unchecked, free.
 নিবন্ধন বি. অকলঙ্ক, নিৰ্মল, পৰমাত্মা glorious, God.
 নিবৰ্দ্ধক বি. ল'ৰা ভিৰোতা নথকা having no family or companions.
 নিবৰ্ত্ত বিণ. ব্যাপ্ত, নিযুক্ত, আসক্ত, engaged, attached.
 নিবৰ্ত্তক বিণ. ছেদ ভেদ নথকা incessant, continuous, সকলো all without exception. ক্রি. বিণ. নেবানেপেবাকৈ incessantly, সৰ্বদায় always. নিবৰ্ত্তকে ক্রি. বিণ. সৰ্বলোকে, সদায়।

নিবন্ধ বিণ. অৱহীন, অভিযয় দৰিত্র very poor.
 নিবপৰাধ বিণ. নিৰ্দ্ধোৱ, অপৰাধমুক্ত free from guilt or fault. স্ত্রী. নিবপৰাধী। বি. নিবপৰাধিতা।
 নিবপৰাধী বিণ. নিৰ্দ্ধোৱী without guilt, innocent, বি. নিৰ্দ্ধোৱী মামুহ। স্ত্রী. নিবপৰাধিনী।
 নিবপেক্ষ বিণ. অপৰাধ শূন্য, কাৰো ফলীয়া নোহোৱা neutral, impartial, বাধীন, বতন্ত্ৰ acting independently. বি. নিবপেক্ষতা।
 নিবয় বি. নবক।
 নিবৰ্ণাণ বি. নিৰ্ণাণ, ধ্বংস destruction.
 নিবৰ্ণক বিণ. অৰ্থ নথকা meaningless নিষ্ফল fruitless, অকাহিলা, অযোগ্য useless. ক্রি. বিণ. অৱাৱতে uselessly.
 নিবল বিণ. নিৰ্দ্ধন, শান্ত solitary, calm. বি. নিৰ্দ্ধন ঠাই solitary place. ক্রি. বিণ. নিবলে।
 নিবল বিণ. অমাত, কথা নোহোৱা voiceless. বি. নিবল, নিস্তক্ৰ quiet, still.
 নিবন্ধকাল বি. যাব অবসৰ নাই, যাব বিলম্ব নাই।
 নিবন্ধিহ্নে ক্রি. বিণ. একেবাহে, নেবানেপেবাকৈ ceaselessly, incessantly.
 নিবন্ধি বিণ. যাব জীৱা নাই, নিবৰ্ত্তক

নরীনা। নিবন্ধ বিণ. পানীও
বোধোদা (উপবাস)।

নিবন্ধ বিণ. বন নথকা, শুকান,
মোহাদ নথকা dry, juiceless,
tasteless.

নিবন্ধ বিণ. বিমুখ, ক্রান্ত, বিবত,
মুখীভূত indifferent, not for-
ward.

নিবন্ধ বিণ. অস্ত্র নথকা having no
weapon, অস্ত্র শুচোতা disarmed.

নিবন্ধ বিণ. অলপ ভেঁকা slightly
dry, slightly wet. অক. ধা.
অলপকৈ শুকা। নিবন্ধ নিপানী
বন বা পানী নথকা, শুকান, not
watery, অণবায়ন নথকা economi-
cal, নির্মল, বিশুদ্ধ pure. নিবন্ধ-
নিপানীকৈ ক্রি. বিণ. দোষ নাই-
কিয়াকৈ, পৰিপাটিকৈ।

নিবন্ধকাৰ, নিবন্ধকাৰী বি.
অহঙ্কাৰ অতাব, অহঙ্কাৰ নথকা,
নম্র humble.

নিবন্ধ। সক. ধা. নিবন্ধ কৰ, অলপ
শুকা to cause to be slightly
dry. নিবন্ধকৰ বিণ. আধৰ নিচিনা,
পঢ়িব নজনা illiterate.

নিবন্ধবেধা, নিবন্ধবৃন্ত বি. বিষুব
বেধা equator.

নিবান্দ সক. ধা. খেতিব বন শুচাই
পৰিষ্কাৰ কৰ to weed. ক্রদ. বি.
নিবান্দ। জী. নিবান্দী ক্রদ.
বিণ. নিবোদা।

নিবান্দকৰণ বি. খণ্ডন, বিহাৰ্জি

প্রমাণ কৰা কাৰ্য্য refutation,
নির্ণয়, অবধাব, বিণ. নিবান্দকৃত।

নিবান্দাক্রম বিণ. নিম্পূৰ্ণ, নিৰ্ণোভ।
নিবান্দাব বিণ. আকাৰহীন, অদৃশ্য
having no form or body,
পৰমেশ্বৰ God.

নিবান্দাবে ক্রি. বিণ. 'নিবান্দাবে'
চোৱা। বিণ. নিবান্দাবীয়া,
নিবান্দাবী।

নিবান্দক বিণ. আনন্দশূন্য, বিষৰ্ণ
sorrowful, dejected. বি.
আনন্দৰ অভাব absence of joy.
নিবান্দকৈ, নিবান্দকৈ বি. এক কয়
এশ ninety nine.

নিবান্দজা বিণ. বিপদ বিধিনিবিহীন
free from misfortune or
calamity.

নিবান্দ বিণ. আপদ শূন্য, নিৰ্বিঘ্ন
free from trouble or danger,
safe. ক্রি. বিণ. নিবান্দে কুলে,
নিৰ্বিঘ্নে।

নিবান্দৰণ বিণ. অলঙ্কাৰ হীন। জী.
নিবান্দৰণ।

নিবান্দৰণ বিণ. নিবোদী free from
disease.

নিবান্দবিষ বিণ. য'ত আমিষ নাই,
মাছ, মণ্ড, কণি, চৰ্বি আদি বৰ্জিত
খাদ্য food other than fish,
flesh, egg etc., vegetable
food. নিবান্দবিষাণী, নিবান্দবি-
হাবী বিণ. নিবান্দবিষ খোৱা বাহুহ।
নিবান্দবিষ্য মাছ মণ্ডত বাজে আন,

নিবানুহীরা । নিবানুহি, নিবানুহি
বি. নিবানুহি বিণ. নিবানুহীরা,
নিবানুহীরা ।

নিবানুহি বিণ. নিবানুহি, আশ্রয়
নথকা, কাৰো উপবত্ত ভাবনা নথকা
having no protector, help-
less, relying on no one.

নিবানুহি বিণ. আশাহীন, আশাত,
বঞ্চিত হোৱা, হতাশ having no
hope, disappointed. বি.
নিবানুহি ।

নিবানুহি বিণ. যাব আশ্রয় নাই,
অসহায় helpless, destitute.

নিবাহাব বি. আহাব নথকা অবস্থা.
অনাহাব, লগোন fast. বিণ,
নিবাহাবী ক্রি. বিণ. নিবাহাবে ।

নিবিধি বি. দৰ, হাৰ rate.

নিবিধি বিণ. নিভৃত, নিজন
lonely.

নিবীক্ষণ বিণ. ক্ৰমবধৰ বুলি নমনা ।
নিবীক্ষণ বিণ. শাস্ত, কাৰো নৈতে
বিবোধ নথকা mild.

নিবীক্ষণ বি. মনোযোগেৰে দৰ্শন,
দূৰৈৰ পৰা চোৱা কাৰ্য্য seeing
minutely, act of looking at
from a distance. ক্রি. নিবীক্ষণ
কৰ । নিবীক্ষণীয় বিণ. দৃষ্টমান ।

নিকশান বি. যাত্ৰা প্ৰণীত বৈদিক
অভিধান বা ব্যাখ্যা গ্ৰন্থ বিশেষ ।

নিকশান বি. উশাহ বদ্ধ হোৱা,
বিবুদ্ধ out of breath, per-
plexed.

নিকশান বি. নিবোগী, সুস্থ healthy.
নিকশান বিণ. উত্তৰ দিব নোৱাৰা,
নিবাত unable to answer.

নিকশান বিণ. উপবত্তত্ব, কষ্ট
নথকা free from distress or
tyranny.

নিকশান বিণ. উৎসাহ নথকা
having no energy. বি.
উৎসাহৰ অভাব want of
energy. বিণ. নিকশানী
inactive.

নিকশান বিণ. যাব নজান নাইবা
থকা ঠাইৰ কথা জনা নাযায়
absent and unknown.

নিকশান বিণ. আবদ্ধ, আটক কৰিবধা
confined, restrained. বি.
নিবোধ ।

নিকশান বিণ. উবেগ হীন, নিশ্চিন্ত
free from anxiety. বি.

নিকশান ক্রি. বিণ. নিকশানে ।

নিকশান বিণ. উপবত্ত নথকা,
নিবাপদ, পৰ-পীড়া নথকা free
from oppression or danger.
ক্রি. বিণ. নিকশানে ।

নিকশান বিণ. মূল্য নথকা, অতুলনীয়
incomparable. স্ত্ৰী.
নিকশানী ।

নিকশান বিণ. উপায়হীন, সহায়
হীন having no means, help-
less. বি. অসহায় অবস্থা ।

নিকশান বিণ. উশাহ বদ্ধ হোৱা,

বিবৃদ্ধি out of breath, perplexed.

নিকপ নক. ধা. নিকপণ বা নিশ্চয় কব to fix, to ascertain.

নিরূপণ বি. স্থির কবণ, নিশ্চয় কবণ। নির্ণয় act of ascertaining or settling. বিণ. নিকপিত স্থির কবা, নিশ্চয় কবা।

নির্বোগ বি. বোগ নথকা, স্বাস্থ্য healthy. বিণ. নির্বোগী বোগ নথকা। বি. নির্বোগিতা।

নির্বোধ বি. অবোধ, প্রতিবোধ, বাধা, তেঁটা check. restraint. বিণ. নির্বোধক বি. যি নির্বোধ কবে। বি. নির্বোধন কব কবণ।

নিবোল বি. উচ্চ শব্দ বা হাই নথকা hushed, quiet.

নির্গত বিণ. বাহির হোৱা, এলোৱা gone out.

নির্গত বিণ, অপমানলৈ ভয় নথকা not minding insult. বি.

নির্গতালি।

নির্গন্ধ বিণ. গন্ধ নথকা void of smell.

নির্গুণ বিণ. ভাল গুণ নথকা, অকামিলা devoid of good qualities, বিষয় আদিত লিপ্ত নোহোৱা undefiled by passion, ত্ৰিগুণাতীত not influenced by the three qualities.

নির্ঘণ্ট বি. সূচী index.

নির্ঘাত বি. বজ্রপাত thunder-bolt.—বিণ. কটকাৱক unkind.

নির্ঘাত বচন, নির্ঘাত বাক্য বি. নিষ্ঠুৰ বা কৰ্কশ কথা harsh or unkind speech.

নিষ্পন্ন বিণ. সুস্থ নথকা, নিষ্পত্ত sound, healthy.

নির্জন বিণ. মাহুহ নথকা, জনশূন্য lonely, solitary. বি. জনশূন্য ঠাই solitary place.

নির্জব বি. জবাশূন্য, বৃদ্ধা নোহোৱা not subject to the infirmities of old age.

নির্জল স্ত্রী. নির্জলা বিণ. জলশূন্য, শুঁত পানী মিহলি নাথাকে void of water, dry.

নির্জান বিণ. জনশূন্য, নাশ কবা solitary, destroyed. অক. ধা.

নির্জান পৰ—নিজান পৰ।

নির্জীৱ বিণ. জীৱ নথকা, মৰা inanimate, dead.

নিম্ন বিণ. শান্ত, ধীৰ, ধং নথকা mild, quiet.

নিম্নলীয়া বিণ. ছোল নথকা, জুলীয়া নোহোৱা not liquid, solid.

নিৰ্ভব বি. নিৰ্ভবা, পৰ্ব্বতৰ পৰা বৈ অহা নক নৈ water flowing from a hill.

নিৰ্ণয় বি. নিশ্চয়, স্থিৰতা certainty, নির্ধাৰণ, নিকপণ, নিৰ্দ্ধাৰিত। নির্ণায়ক. নির্ণেতা বি. বি.নিৰ্ণয়

কৰে। নিৰ্ণীত বিণ. বাৰ নিৰ্ণয়
হৈছে। নিৰ্ণয় বিণ. নিৰ্ণয় যোগ্য,
যাক নিৰ্ণয় কৰিব লাগিব।
নিৰ্দ্ধাৰ বিণ. দয়া নথকা, নিয়মবিহীন,
নিষ্ঠা unkind.
নিৰ্দ্ধাৰিত বিণ. দেখাই দিয়া, নিৰূপিত,
স্থিৰ কৰা বৰ্ণিত, কথিত pointed
out, asserted, declared.
নিৰ্দ্ধাৰণ বি. বিধান, আদেশ direc-
tion, command, প্রদৰ্শন point-
ing out, উল্লেখ, বৰ্ণনা। বিণ.
নিৰ্দ্ধাৰণক প্রদৰ্শক, আদেশক।
নিৰ্দ্ধাৰণ বিণ. দোষ নথকা। নিব-
পৰাবী guiltless, faultless. বি.
দোষৰ অভাব innocence. বি.
নিৰ্দ্ধাৰিত।
নিৰ্দ্ধাৰণ বিণ. দৰিদ্ৰ, দুখীয়া poor,
indigent, দুখীয়া মানুহ a poor
person, নিৰ্দ্ধাৰণী বিণ. দৰিদ্ৰ,
দুখীয়া। বি. ধন নথকা মানুহ।
নিৰ্দ্ধাৰণ বি. নিৰ্ণয়, স্থিৰ কৰণ
determination. নিৰ্দ্ধাৰক বি.
নিৰ্ণায়ক, নিৰ্দ্ধাৰিত, নিৰ্ণিত।
নিৰ্দ্ধাৰ্য্য বিণ. নিৰ্ণয়, স্থিৰ কৰিব
লগা। নিৰ্দ্ধাৰিত বিণ. নিশ্চিত.
নিৰ্ণীত, নিৰ্দ্ধাৰিত।
নিৰ্দ্ধাৰণ বি. অনিমেৰ, পলক শূন্য।
নিৰ্দ্ধাৰণ বিণ. বংশহীন, সন্তান হীন
extinct, as a family or race.
নিৰ্দ্ধাৰণ বি. স্থিৰকৈ বন্ধা কথা, চুক্তি,
সন্ধি, নিয়ম, বিধান an agree-

ment, a treaty of peace, cus-
tom, usage.

নিৰ্দ্ধাৰণ বি. দুৰ্বল, শক্তি নথকা
weak, feeble. নিৰ্দ্ধাৰণী বিণ.
শক্তিহীন, ক্ষমতাহীন weak,
powerless.

নিৰ্দ্ধাৰণ বি. বহুতৰ ভিতৰত
এজনক বাচি লোৱা কাৰ্য্য elec-
tion, selection. নিৰ্দ্ধাৰণক বি.
পদপ্রার্থীৰ নিৰ্দ্ধাৰণত বাৰ অধিকাৰ
আছে elector, voter. বিণ.
নিৰ্দ্ধাৰিত বিণ. যাক নিৰ্দ্ধাৰণ
কৰা হৈছে।

নিৰ্দ্ধাৰণ বিণ. যোৰা মূক্তি, মৃত্যুৰ
salvation, extinction. বিণ.
মৃত্যুৰ extinguished.

নিৰ্দ্ধাৰণ বিণ. বতাহ নথকা not
windy.

নিৰ্দ্ধাৰণ বিণ. বাধাহীন, অবাধ।

নিৰ্দ্ধাৰণক বিণ. বাৰ দ্বাৰা মৃত্যুৰ
হয়, নিৰ্দ্ধাৰণকাৰী। নিৰ্দ্ধাৰিত
বিণ. যাক মৃত্যুৰ হৈছে।

নিৰ্দ্ধাৰণ বি. দেশৰ পৰা বাহিৰ
কৰি দিয়া কাৰ্য্য deportation,
দেশান্তৰ কৰণ, নিৰ্দ্ধাৰণ অৱস্থা
exile. বিণ. নিৰ্দ্ধাৰিত।

নিৰ্দ্ধাৰণ বি. সম্পন্ন, সম্পাদন per-
formance. নিৰ্দ্ধাৰণক বিণ.
নিৰ্দ্ধাৰ বা সম্পন্ন কৰোঁতা, কাৰ্য্য
কৰোঁতা, সম্পাদক performer,
a manager, secretary. বিণ.
নিৰ্দ্ধাৰিত সম্পাদিত।

নিৰ্বিকল্প বিণ. সংশয়হীন, অজ্ঞাত।
নিৰ্বিকল্পসমাধি জ্ঞাত জ্ঞানাদি
ভেদবহিত হৈ অধিতীয় পবিত্ৰস্বত
চিত্ত সমাধান।

নিৰ্বিকৰ্ণ বিণ. লবচৰ নোহোৱা
সদাই একেদৰে থকা, পৰিবৰ্ত্তন
নোহোৱা undergoing no
change, immutable, বোগশূন্য,
নিৰোগ free from sickness.
আসক্তিহীন, বাগ হেৰ আদি নথকা
void of attachment or
anger, malice etc.

নিৰ্বিকল্প, নিৰ্বিক্ষিণি বিণ. বিধিনি
নথকা নিৰাপদ safe, free from
disease or obstacles. ক্ৰি.
বিণ. নিৰ্বিক্ষেপে।

নিৰ্বিকৰ্ণ বিণ. বিবাদশূন্য, নিৰ্বি-
বোধ undisputed. ক্ৰি. বিণ.
নিৰ্বিকৰ্ণে।

নিৰ্বিকৰ্ণ বিণ. বিবাদহীন। ক্ৰি.
বিণ. নিৰ্বিকৰ্ণে without dis-
pute.

নিৰ্বিকৰ্ণ বিণ. অভেদ, ভেদ নথকা
having no distinction. ক্ৰি.
বিণ. নিৰ্বিকৰ্ণে।

নিৰ্বিকল্প বিণ. বিষয়ত আসক্তিশূন্য।
নিৰ্বুদ্ধি বিণ. বুদ্ধিহীন, অজ্ঞান
foolish, dull.

নিৰ্বিকৰ্ণ বিণ. শত্রু নথকা having
no enemy.

নিৰ্বিকৰ্ণ বিণ. অজ্ঞান, জ্ঞান নথকা,

মূৰ্খ ignorant, unwise. বিণ.
নিৰ্বিকৰ্ণতা।

নিৰ্ভয় বিণ. ভয় নথকা, সাহিয়াল
fearless, undaunted, বি. ভয়
অভাব, সাহস absence or
removal of fear. ক্ৰি. বিণ.
নিৰ্ভয়ে।

নিৰ্ভৰ বি. ভাবনা reliance, বিশ্বাস
trust, আশা dependance. ক্ৰি.
নিৰ্ভৰকৰ।

নিৰ্ভাবনা বি. ভাবনা বা চিন্তা নথকা
absence of anxiety.

নিৰ্ভীক বিণ. ভয়হীন, সাহসী coura-
geous.

নিৰ্ভুল বি. অন্তৰ্ভ নথকা, ভ্ৰম নথকা
free from error or mistake.
ক্ৰি. বিণ. নিৰ্ভুলকপে।

নিৰ্ভ সৰ্গ. ধা. সাজ, গঢ়, বচনা কৰ
to create, to form.

নিৰ্ভংসৰ বিণ. হিংসা বা ঘেৰ নথকা
free from malice.

নিৰ্ভঙ্কৰ বিণ. মানুহ নথকা, জনশূন্য
lonely, solitary.

নিৰ্ভঙ্কৰ বি. শাস্তিকৰ্ম্মাবিশেষ,
আবোধনা, সেৱা।

নিৰ্ভৰ বি. নিয়মিয়াল, চেনেহ
নথকা wanting affection,
cruel. বি. নিৰ্ভৰতা।

নিৰ্ভল বিণ. মল নথকা, পবিত্ৰ
free from dirt, clear, ঘেৰ
নথকা free from cloud, পবিত্ৰ,

দোষ নথকা, স্ববল pure, simple.
বি. নির্মলতা।

নির্মাণ বি. তৈয়াৰ, গঠন, বচন।
the act of producing,
creating or constructing.
নির্মাণ বি. যি নির্মাণ কৰে।
নির্মিত বি. গঠিত, বচিত, সৃষ্ট
created, form.

নির্মাণ বি. যাহা নথকা, সংসার
ব্রহ্ম পৰা মুক্ত free from worldly
illusions.

নির্মাণ বি. দেবতাক দিয়া ফুল বা
মালা, গুৰুৰে আৰ্চনা কৰি দিয়া
ফুল। নির্মাণ বি. নির্মাণ।

নির্মাণ বি. সমাক মুক্ত।

নির্মাণ বি. মূল বা শিপাই সৈতে
নাইকিয়া হোৱা, সমূলি নষ্ট, লোপ-
পোৱা wholly destroyed,
extinct.

নির্মাণ বি. ধ্বংস destruction,
গমন, তিৰোতাৰ departure.

নির্মাণ বি. উৎপাদন, নিগ্রহ,
প্ৰতিহিংসা revenge, oppress
ion. নির্মাণক বি. যি নির্মাণ
কৰে। নির্মাণিত বি. যাক
উৎপাদন কৰা হৈছে।

নির্মাণ বি. বস, সাৰ extract.

নির্মাণ বি. লজ্জাহীন, shame-
less. বি. নির্মাণতা।

নির্মাণ বি. মুক্ত, আনন্দি নথকা
free from attachment or

connection. ক্রি. বি. নির্মাণ-
কাৰে।

নির্মাণ বি. লেঠা বা দায়ব পৰা মুক্ত
free from responsibility.

নির্মাণ বি. আতৰ, দূৰ distant,
দূৰনি, আতৰ, ঠাই distance.

নির্মাণ স. ধা. আতৰ কৰ, বেলেগ
কৰ to remove to a distance,
to separate. বি. নির্মাণ।

নির্মাণনির্মাণ বি. এটাৰ পৰা
আনটো নিৰ্গত, আতৰা আতৰি
distinct from each other.
ক্রি. বি. নিৰ্গত, নিৰ্গত
নিৰ্গত।

নিৰ্গত বি. ঘৰ a house.

নিৰ্গত বি. লজ্জাহীন, অপমানলৈ
ভয় নকৰা shameless, impu-
dent. বি. লজ্জা নথকা মানুহ a
shameless man. নিৰ্গত
লাজেতা লতা।

নিৰ্গত বি. কিনোতা সকলৰ
ভিতৰত যি সকলোতকৈ বেছি
মূল্য দিয়ে তেওঁত বেচ। auction.
নিৰ্গত ডাক নিৰ্গত সময়ত দৰ
কৰা to bid.

নিৰ্গত বি. স্থাপন, প্ৰতিষ্ঠা estab-
lishment.

নিৰ্গত বি. শক্তিহীন, দুৰ্বল
feeble, weak.

নিৰ্গত বি. নিঃসন্দেহ, নিঃশঙ্ক,
নির্ভয় doubtless, fearless.

নিৰ্গত বি. নিৰ্ভয়, শঙ্ক বা দ্বিধা

নথকা still, silent. ক্রি. বিণ.
নিশব্দে ।

নিশা বি. বাতি night. নিশাকর
বি. কোন, চন্দ্র the moon,
নিশাচর বি. বান্দগ, ছূত, চোব,
কেঁচা a demon, a spirit, thief,
an owl. স্ত্রী. নিশাচরী। নিশা-
পতি নিশানাথ, নিশামণি চন্দ্র ।

নিশি বি. বাতি night. নিশিগাজল
বাতি জাগরণ, বাতি উপবাস
keeping awake at night or
asting at night.

নিশিভ বিণ. চোকা, ধাব থকা
sharp.

নিশীথ বি. বাতি ।

নিশীথিনী বি. বজ্রী, বাতি ।

নিশেষ বিণ. শেষ বা বাকী নথকা,
সম্পূর্ণ finished, completed.
ক্রি. বিণ. নিশেষে ।

নিশ্চয় বি. যথার্থতা, স্থিৰতা,
নিঃসন্দেহ জ্ঞান certainty.
বিণ. স্বকণ, ঠিক certain,
sure. বি. নিশ্চয়তা—

ক্রি. বিণ. নিশ্চয়ে নিঃসন্দেহে ।
নিশ্চয়কৈ, নিশ্চয়কণে ঠিককৈ ।

নিশ্চল বিণ. অচল, লবিব নোহাৰা
immovable, firm. বি.
নিশ্চলতা, নিশ্চিভ বিণ. ঠিক
কৰা, স্থিৰ কৰা determined,
settled.

নিশ্চিন্ত বিণ. চিন্তা নথকা free
from anxiety.

নিশ্চেষ্ট বিণ. চেষ্টামুক্ত, উদ্যোগ
নথকা, অমন inactive, slug-
gish. বি. নিশ্চেষ্টতা ।

নিশ্বাস বি. উদ্বাহ breath. নিশ্বাস
প্রস্থান উদ্বাহ নিশ্বাস inspi-
ration and respiration.

নিষাহ বি. বাধা a hunter. স্ত্রী.
নিষাহী ।

নিষিদ্ধ বিণ. বাধা দিয়া, নিষেধ কৰা
prohibited, forbidden. নিষেধ
বাধা prohibition.

নিঃশূলক বি. কাঁইট নথকা, শূন্য
নথকা having no thorn, free
from trouble.

নিঃস্বৰ বিণ. বাজহ দিব নলগা rent
free.

নিঃকৰ্মা বিণ. একো কাম নথকা,
একো কাম কৰিব নোহাৰা, অকৰ্মা
having no work to perform,
worthless.

নিঃকলঙ্ক বিণ. অকলঙ্ক, নিৰ্দোষ
faultless.

নিঃকাৰ বিণ. ফললৈ ইচ্ছা নথকা,
আকাঙ্ক্ষা নথকা having no
desire of reward, dis-
interested.

নিঃকাৰণ বিণ. কাৰণ নথকা cause-
less.

নিষ্কৃতি বি. আগদৰ পৰা উদ্ধাৰ,
শেষ পৰা মুক্তি the state of
being free from danger,
liability or responsibility.

নিষ্কিয় বিণ. ক্রিয়াহীন, নিষ্কর্য
without any work, worth-
less.

নিষ্মল বিণ. কৃষ্ণ wicked.

নিষ্ঠ বিণ. নিষ্ঠা প্রদায়ক, নিশ্চয়।
ক্রি. বিণ. নিষ্ঠে নিশ্চয়ে।

নিষ্ঠা বি. প্রভা, দৃঢ় ভক্তি faith,
deep regard. বিণ. নিষ্ঠারত,
নিষ্ঠারান ধৰ্মত থকা, প্রভাবে ধৰ্ম
আচরণ কৰা, নৈষ্ঠিক devout,
pious.

নিষ্ঠীবন, নিষ্ঠেবন বি. পু saliva.

নষ্ঠুর বিণ. দয়াহীন cruel. বি.

দয়াহীন মানুষ a cruel man. বি.

নিষ্ঠ বড়া নিষ্ঠুর গুণ cruelty.

নিষ্পত্তি বি. সমাপ্তি, সমাপ্তি,
কোনো কার্যের শেষ, সিদ্ধান্ত the
final settlement of a matter,
judgement, decision. নিষ্পত্তি-
পত্র সিদ্ধান্ত লিখা কাকত।

নিষ্পন্ন বিণ. সিদ্ধ, সম্পন্ন, সমাপ্ত
done, completed, finished.

নিষ্পাদন বি. সম্পাদন, সমাধান
act of concluding or deciding.

নিষ্পাদিত সম্পাদিত, সাদিত।

নিষ্পাদনীয়, নিষ্পাদ্য নিষ্পাদন
যোগ্য।

নিষ্পাপ বিণ. পাপ নথকা, পবিত্র
sinless, innocent. বি. পাপ-
শূন্যতা sinlessness. নিষ্পাপী
পাপ নথকা, পবিত্র sinless, pure.

বি. পাপ নথকা মানুষ sinless
man.

নিষ্প্রাণবিহীন বি. আধা খাজনা
লগোৱা মাটি land assessed at
half the usual rate.

নিষ্প্রাণ বিণ. পরাক্রম বা শক্তি শূন্য,
দীপ্তিহীন powerless, void of
glow.

নিষ্প্রাণিত বিণ. প্রতিভাশূন্য।

নিষ্প্রয়োজন বি. আবশ্যক্য অভাব
absence of necessity. বিণ.
অকাব্য, নিবৰ্থক, অনাবশ্যক need-
less.

নিষ্ফল বি. গুটি নথকা, নিবৰ্থক,
বিফল fruitless, vain.

নিঃসর্গ বি. প্রকৃতি, স্বভাব nature,
সৃষ্টি। বিণ. নৈসর্গিক।

নিঃশঙ্ক বি. ভয় নথকা, সন্দেহ
নথকা fearless, doubtless. ক্রি.
বিণ. নিঃশঙ্করূপে।

নিঃসঙ্গ বিণ. অকলশবীয়া alone,
having no companion. বি.
অকলশবীয়া অবস্থা the state of
being alone.

নিঃস্রব, নিঃস্রব বিণ. রস নথকা,
খরাং having no juice or
moisture, dry.

নিঃস্রবি বি. ভাত গিজোৱা পানী,
ভাতৰ পানী congee.

নিঃসন্তান বিণ. ল'ৰা হোৱালী নথকা
childless.

নিঃসন্দেহ বিণ. সন্দেহ নথকা, নিশ্চয়

doubtless, certain. ক্রি. বিণ.
নিঃসন্দেহরূপে।
নিঃসঙ্গি বিণ. মাকড় অলপো শুদা
ঠাই বধকা, ঠাই ম্বা closely
packed, compact. ক্রি. বিণ.
নিঃসঙ্গিকৈ।
নিঃসান বি. বণবাত্ত & military
drum.
নিঃসাব বিণ. সাব বধকা, টোপনিভ
অচেতন locked in sleep, টিপিলে
বা ঝহিলে গম নোপোবা callous.
নিঃসূদক বি. বিনাসকাৰী। নিঃসূদন
বধ killing.
নিঃসৃত কুদ. বিণ. বাজ ওলোবা, বাহিব
হোবা gone forth or out.
নিঃস্বক কুদ. বিণ. মৌন, নীবব, নিঃস্ব
silent, still, quiet. বি.
নিঃস্বভা।
নিঃস্তাব বি. বন্ধা, উদ্ধাব, মুক্তি
deliverance, salvation. স্ক.
ধা. নিঃস্তাব কব, বন্ধা কব to
deliver, to save, to rescue.
নিঃস্তাবক উদ্ধাব কৰোতা &
saviour. নিঃস্তাবিণী দ্বী. উদ্ধাব
কাৰিণী, মুক্তিদায়িনী।
নিঃস্বজ, নিঃস্বজী বিণ. দীপ্তি বা
শক্তি বধকা powerless, ভেজ
বধকা, শেঁতা pale.
নিঃস্বৈশ্বৰ্য্য বিণ. সঙ্ঘ, বজঃ, তমঃ এই
গুণত্ৰয় বহিত।
নিঃস্বঙ্গ বিণ. অকম্পিত, স্থিৰ
steady, calm, (পু. অ.) নিঃস্বাঙ্গ।

নিঃস্বহ বিণ. স্পৃহা বা ইচ্ছা নকবা,
বাহা নকবা free form desire,
not coveting. বি. নিঃস্বহতা।
নিঃস্বন, নিঃস্বান বি. শব্দ sound.
নিঃস্বব্ নিঃস্বব বিণ. মাত বোল
বধকা, নিঃস্বব still, quiet. ক্রি.
নিঃস্বব মাৰ, নিঃস্বব মাৰ।
নিঃস্বার্থ বিণ. আপোনাৰ হিত
নিবিচবা, উপকাৰৰ আশা নকবা
disinterested.
নিঃস্বকিন বিণ. নীচ, অধম, সামান্য
inferior, low, vile.
নিঃস্বত বিণ. যত্ন হোবা, ম্বা,
বিনাশিত killed.
নিঃস্বতা বি. মারোতা, বধোতা &
killer.
নিঃস্ব বি. লোহা, শিকলি fetters.
নিঃস্বালী বিণ. কোনো মাৰে বধকা
locked in deep sleep. অক. ধা.
নিঃস্বালী দ্বি যোব টোপনিভ পব।
নিঃস্বাব, নিঃস্বাল স্ক. ধা. চা, চুটিকব
to look at.
নিঃস্বালী বি. জাব কালি গাত লোবা
তুলা ভবা কাপোব & quilt used
as a covering in bed.
নিঃস্বত বিণ. হাপিত, গুপ্ত placed,
concealed.
নিঃস্বজিয় বিণ. কজিয়শূন্য devoid
of the kshatriyas.
নিঃস্বস্ত বিণ. দলি মাৰি পেলাই দিয়া
thrown away.
নিঃস্বপ বি. দলি মাৰি পেলাই দিয়া

কার্য ast of throwing away.
 বিক্ষেপণ কর।

নীচ বিণ. অধম, দুট vile, wicked,
 চাপব low, বি. দুট মাহুহ, অধম
 মাহুহ wicked person. নীচঘোমী
 বিণ. নীচ জাত, পদ্ম জাত low
 origin caste.

নীচ বিণ. লৈ যোরা, নিয়া led,
 taken, conveyed.

নীতি বি. আচাৰ, ব্যৱহাৰ, নিয়ম
 custom, usage, practice, ধৰ্ম-
 সজ্ঞত নাইবা সমাজ হিতকৰ বিধান
 morality, ethics. নীতিকথা বি.
 সজ্ঞ শিক্ষা a moral tale, নীতিজ্ঞ
 বিণ. নীতি বা দস্তব জনা, ভাল বেয়া
 জনা knowing what is right.
 নীতিশাস্ত্র বি. সজ্ঞাচৰণ শিকোৱা
 পুথি। নীতিশিক্ষা বি. সজ্ঞাচৰণ
 শিক্ষা।

নীতি বিষয়ক, নীতি বিবোধী বিণ.
 নীতিৰ বিণবীত, অনৈতিক। বি.
 নীতিবিকল্পত। নীতি সজ্ঞত, নীতি
 সজ্ঞত বিণ. নীতি অনুমোদিত।

নীপ বি. কদম গছ।

নীলব 'নিয়ব' চোৱা।

নীৰ বি. পানী, বস water, juice.

নীৰজ বি. পদ্ম a lotus. নীৰজ
 মেঘ cloud.

নীৰৱ 'নীৰব' চোৱা।

নীৰল 'নিবল' চোৱা।

নীকজ 'নিকজ' চোৱা।

নীবোগ 'নিবোগ' চোৱা।

নীল বি. উজ্জল ক'লা বৰণ উৎপন্ন
 কৰা এবিধ গছ the indigo plant,
 উজ্জল ক'লা বং blue. বিণ. নীল
 ববলীয়া blue, নীলকণ্ঠ বি. শিৱ
 a name of Shiva, দৰবত লগা
 এবিধ বৰ তিতা গছ।

নীলকান্ত বি. এবিধ মণি sapphire.

নীলাম্বৰ বি. কমতাপূৰ্ব্ব একজন
 বজাৰ নাম।

নীলোৎপল বি. নীল ববলীয়া
 তেঁটফুল the blue water lily,
 নীলাম্বল কামাখ্যাদেৱীৰ মন্দিৰ
 থকা পৰ্ব্বত। নীলাম্বৰ বলভদ্র,
 বলবায়। নীলিমা নীলবৰ্ণ।

নীহ বিণ. অধম, নীচ, নিকট in-
 ferior, low, vile.

নীহাৰ বি. নিয়ব, বৰফ।

নীহাৰিকা বি. আকাশৰ বহু দূৰৈত
 থকা কুৰলীৰ সদৃশ নক্ষত্ৰ সমষ্টি বা
 বাষ্পীয় পদাৰ্থ nebula.

নু ক্ৰি. বিণ. অভাব বা নিবেশ
 বুজোৱা। ক্ৰি. বিণ. a negative
 particle.

নুই বি. অস্বীকাৰ, আনৈ মতা মাত
 denial, নুই কৰ অস্বীকাৰ কৰ,
 আনৈ মাত।

নুই নাই বি. সমুগি অস্বীকাৰ to-
 tal denial.

নুতি বি. এবিধ সৰু আই, ল'ৰাব
 গাত হোৱা এবিধ সৰু আই the
 chicken pox.

নুনি বি. পাট পজুৰে পাত খোৱা

এবিধ গছ the silk mulberry tree.

মুন্সীয়া বি. বিহাৰ প্ৰদেশৰ এজাতি মানুহ।

মুন্সীয়া বিণ. শেষতীয়া, সকলোৰে পাছত ওপজা born or produced last of all. ক্ৰি. বিণ. মুন্সীয়া কৈ।

মুন্সীয়া সক. ধা. অলি থকা অৱস্থা ওচা, বশন্তা বা নাম নাইকিয়া কৰ to extinguish, to destroy. অক. ধা. অলি থকা অৱস্থা ওচ, নাম বা বশন্তা নাইকিয়া হ।

মুন্সীয়া বি. কোমল বস্তুৰ আটি, আটি-বন্ধা কোমল বস্তু a bundle of soft substance, a scroll. মুন্সীয়া বিণ. অনেক মুন্সীয়া কৰা kept in many bundles. মুন্সীয়া সক. ধা. মুন্সীয়া, আটি বন্ধ to roll up, to tie up in bundles.

মুন্সীয়া মুন্সীয়া বি. পেটত পেলুৱৈ মুন্সীয়া নিচিনা হৈ কৰা পকোৱা পকি twisting movement as of a roll or bundle of something long.

মুন্সীয়া বিণ. নতুন, ন new. বি. মুন্সীয়া।

মুন্সীয়া বি. জুলাকা লগোৱা তৰিৰ অলঙ্কাৰ a tinkling ornament for the feet.

মুন্সীয়া বি. বস্তু। মুন্সীয়া বস্তুতত্ত্ব ethnology.

মুন্সীয়া বি. অভিনয়, নৃত্য।

মুন্সীয়া বি. নাচ a dance. মুন্সীয়া নবমিহ।

মুন্সীয়া, মুন্সীয়া বি. বজা a king.

মুন্সীয়া বি. প্ৰধান বজা, মহাবাজা a great king.

মুন্সীয়া বিণ. নিষ্ঠুৰ, পৰজোহী cruel. বি. মুন্সীয়া।

মুন্সীয়া ক্ৰি. ক্ৰিয়াৰ আগত ব্যৱহৃত নিষেধ বা অত্যাৱৰ্জক ক্ৰিয়া বিশেষণ a negative particle, প্ৰশ্ন কৰা বা বাকাৰ অন্তত থকা অব্যয় (খাবানে ?) a particle used in asking a question.

মুন্সীয়া সক. ধা. 'নি' চোৱা।

মুন্সীয়া বি. মিতিবৰ ঘৰলৈ গৈ কৰা ভোজন, পান hospitality enjoyed at the house of a friend or relative.

মুন্সীয়া বি. কেৰ্কেটুৰাৰ নিচিনা এবিধ জন্তু an ichneumon or mongoose.

মুন্সীয়া বি. আহোম বজাৰ দিনৰ টেকেলাবিলাকৰ ওপৰৰ বিষয়া a head peon of the Ahom Raj.

মুন্সীয়া সক. ধা. শাপ দি গৰিহণা কৰ, তুচ্ছ কৰ, বেয়া বুলি ভাগ কৰ to curse, to shun. বি.

মুন্সীয়া, মুন্সীয়া গৰিহণা, বেণ্ড কাৰ্য্য curse, censure.

নেওচনি খা, নেওচন খা.
নেওচা খা খাও পা, গবিহা খা।
নেওচা বি. শাপ, গবিহণা curse,
censure. . নেওচা খোঁরা,
নেওচনখোঁরা বি. খাও খোঁরা,
গবিহা খোঁরা।

নেওঠ সক. ধা. নেওঠনিড চেপি
ওটি নাইকিয়া কব to separate
from seed, as cotton.

নেওঠনৌ বি. কপাহৰ ওটি ওচোৰা
যতন a cotton-gin.

নেওঠনৌয়া বি. মাটিকাহুবি a kind
of pot-herb.

নেওতা বি. যোগ বিয়োগ পূৰণ
আদি গণনাৰ ফলৰ সহজ লিপি
arithmetical table.

নেকনেক বি. ডাঙৰ বৰষুণ হলে
হোৱাৰ নিচিনা শব্দ। অক. ধা.
নেকনেক। বি. নেকনেকনি।
বিণ. নেকনেকীয়া বৰ গধুৰ
heavy.

নেকেকা বিণ. নিচেই সৰু নোহোৱা
not a mere infant. জী.
নেকেকী।

নেকেহ বি. গধুৰ বস্তু মাটিত পৰিলে
হোৱাৰ নিচিনা শব্দ। ক্ৰি. বিণ.
নেকেহাই, নেকেহ কৰে। বিণ.
নেকেহা নেকনেকীয়া heavy.

নেঙৰ বি. নেজ a tail. বিণ.
নেঙৰীয়া নেঙৰ থকা having a
tail. নেঙৰ কটা অতিশাত হুট,

বৰ চোকা very wicked or
cunning.

নেখেৰ্-খেৰ্- বিণ. প্ৰচুৰ, অনেক
sufficient, abundant.

নেখেৰি বি. টিপটা চবাই।

নেখেৰা-খোঁপা বি. লিগিৰীৰ দৰে
মাজ বৃন্ত ওখকৈ বন্ধা খোঁপা hair
gathered in a knot at the
top of the head.

নেছা বি. চেৰেকীৰে মেবাই গাঁঠি দি
লোৱা সূতা a skein of
thread.

নেছীয়া নেছা হৈ থকা। নেছানেছ
অনেক নেছা কৰি বখা। সক. ধা.
নেছীয়া চেৰেকীত পকাই নেছা
কৰ।

নেছেল বিণ. একেবাৰে নিষ্ফল
hopeless.

নেজ বি. নেঙৰ, চবাইৰ গাৰ শেষ
ভাগত গজা পাখি, নেজৰ নিচিনা
আন বস্তু a tail, anything like
a tail.

নেজাল বিণ. নেজ থকা having
a tail. নেজালতৰা বি. ধুমকেতু
a comet.

নেত বি. মিহি পাটৰ কাপোৰ a
kind of fine silk cloth.

নেতা বি. পথ দেখাওঁতা, চলাওঁতা,
নাগক a leader, a guide.

নেত্ৰ বি. চকু the eye, নেত্ৰ-পাত।
বি. দৰ্শন act of looking.

নেথইনা বি. মাটিকাহুবি।

নেপথি বি. কঁকনি a groan.
অক. গা নেপথি কঁকা to groan
নেপথি পাৰ কঁকা।

নেপথ্য বি. ভাৰনাৰ বা নাটকৰ
সাক ঘৰ green-room. নেপথ্যে
বদমকৰ বাহিৰত।

নেপাই-নঠে ক্রি. বিণ. আন একো
কবিল নোৱাৰি, নিকপায় হৈ।

নেপালী বি. নেপাল দেশৰ মানুহ
a native of Nepal.

নেপুৰ বি. জুহুকা নোহোৱা ভবিৰ
অলঙ্কাৰ।

নেফা বি. উত্তৰ-পূব সীমান্ত অঞ্চল
N.E.F.A.

নেফানেফে বিণ. খামোচে খামোচে,
অনেক ভাগ কৰি handful by
handful.

নেমু. নেমুটেঙা বি. এবিধ টেঙা
ফল আৰু তাৰ গছ the common
lime.

নেপাওঁ নথপুটৈ ক্রি. বিণ.
অনিচ্ছাবে reluctantly.

নেপায়-জুপুৱায় বিণ. বৰ দীঘল বা
বেগাই শেষ নোহোৱা যেন লগা
seemingly too long (said of
time).

নেৰ, নেৰা বি. মূৰাৰ নিচিনা বিঠা
soiled stool.

নেৰ্ভেৰ্ বিণ. বিশৃঙ্খল কৰা,
আউল বাউল disordered.

নেৰানেপেৰা বিণ. কেতিয়াও নেৰা

continuous. ক্রি. বিণ. নেৰানে-
পেৰাকৈ হেন হেন নোহোৱাকৈ।

নেৰিয়া বি. এবিধ মাছ a kind of
fish.

নেৰিয়ানেৰি বি. কুকুৰৰ দৰে
এটাৰ পাত আনটোৰে গা বঁহাই
যবম দেখোৱা কাৰ্য্য act of show-
ing excessive fondness to
each other.

নেৰেপামি বিণ. নেবানেপেৰাকৈ
লগা বা বিচৰা persisting,
persevering.

নেলৌ, নেলু বি. মূৰৰ পৰা পেটলৈ
আহাৰ ঘোৰা বাট, কণ্ঠ, টেঁটু the
wind pipe, the throat. নেলৌ
ল জন্তু ধৰিবলৈ কোপা ল to lie
in wait, as a tiger.

নেছা বি. মৰম, প্রীতি, বন্ধুতা love,
affection, friendship.

নেহ্ নেহ্ থেহ্ থেহ্ বি. অলপ
নৰিয়া a slight indisposition.

নে বি. নদী a river.

নৈকট্য বি. নিকটত্ব, সান্নিধ্য
proximity.

নৈকেষয় বি. নিকৰা বান্ধনীৰ পুত্ৰ,
বাৰণ আদি।

নৈতিক বিণ. নীতি সম্বন্ধীয়, নীতি
বিশয়ক relating to morality,
moral.

নৈপুণ্য বি. পাৰ্গতালি, নিপুণতা
skilfulness, cleverness.

নৈবেদ্য বি. দেবতাক অর্পণ কৰা
সামগ্ৰী an oblation.

নৈমিত্তিক বিণ. কোনো এক বিশেষ
কাৰণৰ নিমিত্তে কৰা casual,
occasional.

নৈমিষাৰণ্য বি. আগৰ কালত যি
সকলে বাস কৰা গোমতী নৈৰ
পাৰে এখন হাবি, তাতে সূতে মুনি
সকলৰ আগত মহাভাবত ব্যাখ্যা
কৰিছিল।

নৈয়ায়িক বি. ন্যায় শাস্ত্র জনা যাহুহ,
তাত্ত্বিক, তর্কশাস্ত্র জনা versed in
logic, logical.

নৈবাশ বিণ. হতাশ, আশা ওচা
disappointed.

নৈবাশ্য বি. নিবাশ।

নৈঋত বি. দক্ষিণ আৰু পশ্চিমৰ
মাজৰ চুক the south west.

নৈশ, নৈশিক বিণ. বাতি হোৱা বা
বাতি সম্পৰ্কীয় occurring at
night or relating to night,
nocturnal.

নৈষ্ঠিক বিণ. নিষ্ঠাবান, ধৰ্ম্মত বত,
ধাৰ্ম্মিক faithful to the deity,
religious.

নৈসৰ্গিক বিণ. স্বাভাৱিক, প্ৰাকৃতিক
natural.

নো প্ৰশ্নবোধক অব্যয় (তুমি নো
কেতিয়া আহিলা ?)

নো নিষেধ বা অভাব বুজোৱা ক্ৰিয়া
বিশেষণ negative particle.

নোহুকাৰীয়া বি. গাহৰি a hog.

নোকোহা বিণ. পুঠি নোদোকা
stout, plump.

নোটি বি. টোকা, সংক্ষেপে লিখা
কথা। নোদোকা বি. পুঠি, মঙহাল
fleshy, plump.

নোম বি. গাত গজা চুটি চুলি,
কাপোৰৰ জাঁহ hair of the
body, nap of cloth. নোম
নেপ্তৰ বজ্জিত সৰ্বশূন্য, একেবাৰে
টোকোনা।

নোমল বিণ. হুমলীয়া, শেহতীয়া
born or produced last of all.
ক্ৰি. বিণ. নোমলকৈ।

নোমাল বিণ. নোমযুক্ত, অধিক নোম
থকা hairy, shaggy.

নোৱল, নোৱলি বি. দৰাৰ বা
কন্যাৰ গা থুওৱাৰ আগতে গাত বঁটা
মাহ হালধিৰে মিহলি ভেল ঘঁহা
কাৰ্য্য the ceremony of anointing the
bridegroom or
bride before bath.—ক্ৰি.
নোৱা।

নোৱলি ঘৰ বি. দৰা কন্যাক নোওৱা
ঘৰ, বেই ঘৰ।

নোৱাৰ অক. ধা. অপাৰগ হ, অসমৰ্থ
হ to be unable.

নোৱাৰা হোৱা অক. ধা. ঋতু
হোৱা, পাগৰ বাহিৰ হোৱা to be
menstruated.

নোহ্ নোহ্ বি. অলপ অলপকৈ
কান্দোতে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ।

অক. ৭। নোহ নোহা। বি. নোহ
নোহনি। বিণ. নোহনুহীয়া।
নৌহোৱা-মোপজা বিণ. আগেয়ে
কেতিয়াও নেদেখা নুতনা, আচৰিত
unusual, strange.
নৌ ক্ৰি. বিণ. এতিয়ালৈকে নাই
not yet (খাব নো হয়)।
নৌকৰ বি. চাকৰ।
নৌকৰি বিণ. চাকৰি।
নৌকা বি. নাও a boat, নৌবল
জলযুদ্ধ কাৰণে জাহাজ আৰু সৈন্য-
দল navy. নৌবাহিনী।
ন্যস্ত বিণ. নিহিত, স্থাপিত, গভাই
খোৱা, বিশ্বাস কৰি কাবো হাতত
খোৱা deposited, entrusted.
ন্যায় বিণ. উচিত, যুক্ত, যুক্তিযুক্ত
proper, reasonable, তুল্য,
সদৃশ resembling. বি. উচিত
কথা, সুবিচাৰ justice, fairness,
তৰ্কশাস্ত্ৰ, বিচাৰ শাস্ত্ৰ logic, phi-
losophy. জ্ঞানতঃ সুবিচাৰ
অনুসাৰে, আচলতে। জ্ঞানপৰ,
জ্ঞানপৰায়ণ জ্ঞানবান, জ্ঞাননিষ্ঠ
righteous, just, জ্ঞানপৰতা
সত্যপ্ৰিয়তা, সুবিচাৰত থকা গুণ
righteousness. জ্ঞানবান, জ্ঞান-
বন্ত জ্ঞানপৰ। জ্ঞানশাস্ত্ৰ বি. বিচাৰ
শাস্ত্ৰ, তৰ্কশাস্ত্ৰ logic, গৌতম
মুনিয়ৈ কৰা দৰ্শন শাস্ত্ৰ a parti-
cular system of Hindu
philosophy. জ্ঞানমোহা বি.

যুক্তিযুক্তে সত্য বিচাৰ কৰোতা,
বিচাৰক।
ন্যায় বি. জমা বখা বস্ত্ৰ, জমা বখা
বস্ত্ৰ বকা বা বকাৰ ভাব trust,
অৰ্পণ, স্থাপন। বিণ. ন্যস্ত।
ন্যূন বিণ. কম loss, বিমান লাগে
সিমান নৌহোৱা deficient. বি.
ন্যূনতা। ন্যূনাধিক বিণ. কিছু
তাকৰীয়া বা লৰহীয়া, কমবেছি a
little more or less. বি.
ন্যূনাধিক্য।

—

প

প বাজান বৰ্ণৰ একবিংশতি আখৰ
the twenty first letter of
the consonants.
পইগন্ধৰ বি. দৈশ্বে প্ৰেৰণ কৰা দূত
বা মহাপুৰুষ a prophet.
পইচা বি. এক অনাব চাবি ভাগৰ
এভাগ পৰিমাণৰ এটা ডামৰ মোহৰ
a pice.
পইজাৰ বি. চটি জোতা a slipper.
পইজা বি. জন্ম birth.
পইজাল বি. আপদ, দুৰ্গতি trou-
ble, misfortune.
পইৰা বি. পৰ্বতৰ গোবালি বা
মাটিত লাগি থকা ভাগ the foot
of a hill, কোনো পাত্ৰৰ খুৰাৰ
তলৰ বহল বা ডাঙৰ ভাগ the
foot of a vessel, আলিৰ দাঁতিৰ

হেলুয়া চাপৰ ভাগ the base or the lowest edge of a road, বৈদ্য লগোৱা কাঠৰ খুৰা the foot of a cutting curved knife.

পংকথা বি. অলকাৰ যুক্ত বা বজ্জিত কথা ornamental or rhetorical words or speech.

পংক্তি, পংতি বি. শাৰী line, row, শ্ৰেণী class, পাতি a range.

পংপতাই কুব অক. ধা. বেনিয়ে পাই তেনিয়ে কুৰি কুব to walk about.

পঁহিতা বি. পানীত ভিয়াই ধোৱা ভাত boiled rice soaked in water and kept for another meal.

পঁহিতা চোৰা বি. এবিধ পাখি থকা পোক a cockroach.

পঁইজিৰ, পঁইজিচ বি. একুৰি পোন্ধৰ thirty-five.

পঁইবতি বি. তিনকুৰি পাচ sixty five.

পঁইসত্তৰ বি. তিনকুৰি পোন্ধৰ seventy five.

পঁচপল, পচপল, বি. দুকুৰি পোন্ধৰ fifty five.

পঁচা বি. বাকহৰা কামৰ নিমিত্তে প্ৰতিজনে দিয়া ধন বা বস্তু a subscription.

পঁচা বি. পাঁচ বা তাতকৈ অধিক জোং লগোৱা মাহ আদি ধোঁচা

এবিধ জন্তু a pronged instrument used for spearing fish.

পঁচান্নটৈ, পঁচান্নটৈ বি. পাঁচ অধিক নটৈ ninety five.

পঁচানী বি. চাবিকুৰি পাঁচ eighty five.

পঁচি বি. ছটা কড়িৰে এখন চালত খেলা এবিধ খেল a game played with six cowri shells.

পঁচিল, পঁচিছ বি. একুৰি পাঁচ twenty five.

পঁজা বি. নিচেই সৰু ঘৰ a hut, a shanty.

পঁজাল বি. ভবিষ্যৎ আদি শুনি কোনো মানুহ বা জন্তু আদি ওচৰ চাপিছে বুলি কৰা অনুমান a guess or conjecture formed from the sounds of foot steps of the approach of some person or animal. সৰু. ধা. বঁহি চাচি জোতা কৰ to make pointed at the end.

পঁড়িত বি. বিদ্বান লোক a learned man.

পক অক. ধা. পুৰ্ণ হ, পূৰ্ণ অৱস্থা পা to ripen, বোং বা বুঢ়া অৱস্থাৰ কাৰণে বগা হ (চুলিত খাটে) to become grey, পুজ ধৰ to suppurate, তাপ পাই উতল to be boiling hot. পক উঠ পকি কোমল হবলৈ ধৰ to ripen. পক ধৰ পকিবলৈ আৰম্ভ কৰ to begin

to ripen. বি. পকনি থহ বা ঘাব
পকা অবস্থা suppuration. পকম
থহ বা ঘা পকোরা দবষ &
suppurative.

পক্কায়া অক. ধা. ইফালে সিফালে
ঘুবি ফুব, পাগুল to go hither
and thither, chew the cud.

পক্কায়া বি. নৈব সোঁতব পাক,
চাকনৈয়া & whirl pool. অক.
ধা. পক্কায়া পব পাক পব to
form a whirl pool.

পকা বিণ. পুৰঠ হৈ কোমল বা টান
হোয়া, পুৰ্ণ অবস্থা পোবা, পুঁজ ধবা,
বুঢ় হৈ বগা হোবা ripe,
suppurated, turned grey,
নিপুণ skilful, ঠটা বা
শিলেবে সজা made of brick,
সুকাই টান আক নীবস হোবা dry
and hard, নিশ্চিত fixed,
unalterable (পকা বন্দবস্ত)।

পকাডেল উত্তলোতা বা তপত কবা
ডেল। পকাঝিঠে তপত গুবত
পিঠাণ্ডি মিহলাই কবা লাড়ু।

পকা সক. ধা. মেবা, মেব খুবা, পাক
লগা to twist, to wind. অক.
ধা. ঘুবিফুব to walk about at
random, পেটব নাড়ী পকাই
বেদনা কব to have a twisting
pain in the belly. কদ. বি.
পকাওঁতা। জী. পকাঁতী।

পক্কা বিণ. ইটা বা শিলেবে সজা, পকা
built of brick or stone.

পক্কায়া বিণ. পাক থকা, মেব খোবা,
বোঁকা twisted, curled,
crooked.

পক্কায়াপকি, পকোরাপকি বিণ.
অনেক পাক বা ভাঁজ থকা, বোঁকা-
বোঁকি, পোন নোহোবা not
straight, zigzag.

পকেট বি. জেপ pocket.

পকেট ঘাব জেপ পবা চুবি কবা।

পক্ক বিণ. সিঁজোবা বা বন্ধা, পুৰ্ণ
অবস্থা পোবা cooked, ripe,
mature, grey. পকাক সিঁজোবা
খাদ্য cooked food.

পখবা বিণ. নানা ববগীয়া, কুঠ বোগ
ধবা spotted, leprous. পখবা-
গুলা কুঠবোগ হ। পখবা চিতবা
নানাববগীয়া variegated. পখবা-
শিল আগব কালত দোবীক খুন্সা
এবিধ শিল।

পখলি বি. 'খুবলি চোরা'।

পখাল সক. ধা. ধো, পানীবে পবিষ্কাব
কব to wash, to rinse. বি.
পখালোঁতা। জী. পখাল'তী।

পখি, পখা বি. 'পকা' চোরা।

পখিয়া সক. ধা. পাখি গুহা to
strip off feathers. পখিয়াপখি
বি. চুলিয়াচুলি act of pulling
each other by the hair.

পখিলা বি. এবিধ পাখিলগা কীট বা
পতঙ্গ & butterfly.

পগব বি. কোনো পাত্রে আদিব মুখত
বা মুখত পাণ্ডবি বা আঙঠিবি নিচিনা

উঠা হৈ ধকা যেব the ring or
brim of a vessel.

পগলা বিণ. উন্মত্ত, বলিয়া, বান্ধিয়ে
ধকা mad, intoxicated. বি.
বলিয়া যাহুহ a mad man. দ্বী.
পাগলী।

পগলা-কাটিক পগলা যাহুহক বাধি
চিকিৎসা কবা ফাটক বব lunatic
asylum.

পগা সক. ধা. জুলিয়া বস্তু তপতাই
ঘনকব to boil, to thicken by
boiling. বি. পগাউতা। দ্বী.
পগাঁতী।

পগোরা সক. ধা. আনব দাবাই পগা
to cause to be boiled.

পঘা বি. গক বন্ধা ডোল a rope
for binding cattle. পঘা-খোরা
বব দুই যাহুহ (নিলাত) very
wicked person. দ্বী. পঘা-
খাঁতী। পঘা-গুণঠীয়া পঘাব মূবত
ধকা গাঁঠিব নিচিনা।

পঘে বি. 'উঘা' চোরা।

পত্ত বি. বোকা, পেক mud, clay.

পত্তজ বি. পত্ম ফুল a lotus.

পত্তজিলী পত্ম ধকা পুখুরী।

পত্তময় বি. বোকাযুক্ত muddy,
like mud. পত্তিল বিণ. বোকাযুক্ত,
বোকাযয় muddy.

পতপাল বি. শস্ত দাশকাবী পতলব
দল, অসখ্য লোক (অবজ্ঞার্থে)।

পতু বিণ. খোবা বা পেঙবা যাহুহ
a cripple.

পচ অক. ধা. গেল, জহ, পুৰণি হৈ
কোয়ল হ to rot, to decay.

বিণ. পচা গেলা। সক. ধা. পচা।

পচতি বি. তিবোতাই কবা জন্মাক্ষরী
আনুযায়িক উৎসব a festival in
connection with Janma-
stami, উপযুক্ত শাস্তি punish-
ment.

পচতীয়া বি. প্রতি ঠাবিতে পাঁচোটা
পাত ধকা দববব গহ বিশেষ vitez
negunde.

পচন্দ বিণ. মনত লগা, মন খোবা
to one's taste or liking,
choice. বি. কচি liking. পচন্দ-
কব বাছি ল to select.

পচম বি. উল সূতা wool. বিণ.
পচমী পচমেবে তৈয়াব কবা made
of wool.

পচলা বি. সিঁজাই খাবলৈ অনা সক
কল পুলি a young shoot of
the plantain tree used for
curry, পচলা কটা দে নিচেই সক
সককৈ কাট to cut to small
pieces.

পচা সক. ধা. গেলা, ব'দ বা ববযুগত
পেলাই জীর্ণ বা কোয়ল কব to
cause to rot or decay, গাজ
ওলাবলৈ যাটিত পুতি ধ to sow
as seeds. বিণ. পুৰণি হৈ বা ব'দ
ববযুগত পবি কোয়ল হোবা, জীর্ণ
হোবা rotten, putrid.

পচাব বি. নিমেব, অলপকৈ চকু মেলি

আকৌ অপোরা কার্য *winking of the eye*. সক. ধা. অলপকৈ
যেনি আকৌ মুদ *to open and close rapidly as the eye*.

পছবা, পাছবা বি. এবিধ ঢেলেং
কাপোৰ *a kind of cloth*.

পছিম বি. পূব দিশৰ বিপৰীত দিশ
the west. বিণ. পছিমীয়া
পছিম ফালৰ দেশত উৎপন্ন হোৱা,
পছিম ফালৰ পৰা অহা *belonging to the west, coming from the west*.

পছোৰী (পু. অ.) [হিং-পছোৰী]
বি. 'পছবা' চোৱা।

পছোৱা বি. পশ্চিম ফালৰ পৰা
পূবলৈ মৰা বতাহ *the westerly wind*. বিণ. পছিমৰ পৰা চলা
(বতাহ) *blowing from the west*.

পজালি বি. শুকাবৰ নিমিত্তে তলিতে
তুলি ধোৱা মাহ, সবিন্নহ আদিৰ
বেলেগ বেলেগ মুঠা বা সোণা *small heaps of mustard plants harvested and left on the field to dry*. পজালি-গেলা
হেঁইত থাকোঁতেই গেলি নষ্ট হোৱা।

পঞ্চ সংখ্যা। বি. পাঁচোটা *five*.

পঞ্চক বি. আহোম ৰজাৰ দিনত
প্রতি প্রজাৰ পৰা লোৱা বৰঙনি বা
পঁচা *a pole tax*.

পঞ্চকৰায় বি. জাহ্নু, শিয়লু, বগবি,

বকুল আৰু সোণ-বৰিয়াল এই
পাঁচবিধ গছৰ ছালৰ কঁহ।

পঞ্চকোণ বি. পাঁচ চুকীয়া ক্ষেত্ৰ.
পঞ্চভূজ *a pentagon*. বিণ. পাঁচ
চুকীয়া *pentagonal*.

পঞ্চকোজ বি. পিপলী, পিপলীমূল,
চৈ, আগিয়া চিভাৰ শিণা আৰু
আদা মিহলাই কৰা এবিধ ঔষধৰ
অম্লপান।

পঞ্চকোষ অন্নবৰ কোষ, প্রাণবৰ
কোষ, মনোবৰ কোষ, আৰু আনক-
মৰ কোষ; আত্মাৰ পাঁচ আৱৰণ।

পঞ্চগব্য বি. গৰুৰ এবাগাখীৰ, দৈ
গাখীৰ, দিউ, গৰুৰ মূত আৰু
গোৰৰ, একেলগে এই পাঁচোটা বস্তু
a collection of five articles derived from the cow, viz, milk, curd, ghee, cowdung and cow urine.

পঞ্চভূ বি. সাংখ্য মতে পাঁচোটা
মূল পদাৰ্থ—ক্ৰিতি (মাটি) অণু
(পানী) তেজ (অগ্নি) মৰুৎ (বায়ু)
আৰু ব্যোম্ (আকাশ) *the five elements—earth, water, fire, air and ether*.

পঞ্চভূপ বি. চাৰিওফালে চাৰিকুৰা
জুই আৰু ওপৰত সূৰ্য্য ইয়াৰ মাজত
ধাকি কৰা ভগ্না। বি. পঞ্চভূপা,
পঞ্চভূ বি. বিষ্ণুশৰ্মাই লিখা এখন
নীতিশাস্ত্ৰ।

পঞ্চভূষা শব্দ, স্পৰ্শ, কণ, বস, গন্ধ
এই কেইটাক পঞ্চভূষা বোলে

পঞ্চভিৰ্ভ বি. পাঁচ বিধ তিতা বস্ত্র
সমষ্টি—নিমব হাল, পটলব মূল,
বাহকব হাল, আঁমেলতা আৰু
কটকাৰী।

পঞ্চভীৰ্ণ বি. গুৱাহাটীত থকা পাঁচ-
খন ভীৰ্ণস্থান—কামাখ্যা, উমানন্দ,
বশিষ্ঠ, অৰুণাচল, তুৰেশ্বৰ।

পঞ্চভু বি. মৰণ, পঞ্চভূতত লয়
death, dissolution.

পঞ্চদশ বি. পোন্ধৰ fifteen. বিণ.
১৫ সংখ্যক fifteenth.

পঞ্চদেৱতা বি. বিষ্ণু, শিব, দুৰ্গা,
গণেশ আৰু সূৰ্য্য এই পাঁচজন
দেৱতা the five deities,
Vishnu, Shiva, Durga,
Ganesh, the Sun.

পঞ্চনদ শতদ্রু, বিপাসা, ইৰাবতী,
চম্পভাগা, বিতস্তা, পঞ্জাব প্রদেশ।

পঞ্চপৰ্ব বি. পাঁচ বিধৰ অবিষ্টা বা
অজ্ঞান যেনে—তম, অহংতাৰ,
তামিষ (ক্ৰোধ আদি) অন্ধতামিষ
(মূঢ়াতম) আৰু ধন পুত্ৰ আদিত
বিশ্বাস five kinds of igno-
rance, অক্ৰোধী, চতুৰ্দশী, অমাবস্যা,
পূৰ্ণিমা আৰু সংক্ৰান্তি।

পঞ্চপল্লৱ বি. পাঁচ বিধ গছৰ পাতৰ
সমষ্টি—আম, জাহত, বড়, মস্ত-
ডিমক আৰু পলাশ গছৰ পাত।

পঞ্চপাণ্ডৱ বি. যুধিষ্ঠিৰ, ভীম, অৰ্জুন,
নকুল, মহদেৱ।

পঞ্চপিতৃ বি. পিতৃ পাঁচ প্রকাৰৰ—
অন্ন বা জীৱিকা দিওতা, ভয়

জ্ঞানতা, বিজ্ঞা শিকান্ততা, উপনয়ন
দিওতা, ভয় দিওতা।

পঞ্চপ্ৰাণ বি. দেহৰ ভিতৰত থকা
পঞ্চ বায়ু—প্ৰাণ, অপান, উদান,
বান আৰু সমান the five vital
airs in the body.

পঞ্চ বৰ্ণ বগা, হালধীয়া, ক'লা, বঙা,
লোহিত।

পঞ্চ বৰ্ণ ক, চ, ট, ত, প বৰ্ণ-
মালাৰ।

পঞ্চবিংশতত্ত্ব বি. বুদ্ধি আৰু চৌবিশ
তত্ত্ব 'চৌবিশ তত্ত্ব' চোৱা।

পঞ্চবটী বামায়ণোক্ত এখন বন, পঞ্চ-
বৃক্ষ বন (জাহত, বট, বেল,
আমলকী, অশোক)।

পঞ্চবক্ৰ বি. পাচখন মুখৰকা,
পঞ্চানন, শিব।

পঞ্চবাণ মদনৰ পঞ্চদৰ (সন্মোহন,
উন্মাদন, শোষণ, তাপন আৰু
তন্ত্ৰন)।

পঞ্চবায়ু পঞ্চ প্ৰাণ চোৱা।

পঞ্চভুজ বি. পাঁচোটা বাহ থকা
ক্ষেত্ৰ, a pentagon, বিণ. পঞ্চ-
ভুজী pentagonal.

পঞ্চভূত ক্ৰিতি, অপ, তেজ, মকৎ,
ব্যোম। পঞ্চভূতাত্মক বিণ. পঞ্চ
ভূতৰে নিৰ্মিত।

পঞ্চমকাৰ তজ্জোক্ত পঞ্চ সাধন—মদ,
মাংস, মৎস্য, মূত্ৰা (ভজা বস্ত্ৰ)।
মৈথুন।

পঞ্চমহাপাতক বি. পাঁচোটা মহা-
পাপ—ব্ৰহ্মবধ, মদখোৱা, চুৰি কৰা,

ওক ভাৰ্য্য। গমন, আক এইবিলাক
পাণীৰ সংসৰ্গ।

পঞ্চম পাঁচ সংখ্যাব পূৰ্বক fifth. স্ত্রী.
পঞ্চমী কৃষ্ণ বা শুক্লপক্ষৰ পঞ্চম দিন
the fifth lunar day. পঞ্চমুজা
বি. পূজাত ব্যৱহাৰ কৰা পাঁচোটা
মুজা। যেনে—(১) আৱাহন (২)
হাপন (৩) সন্নিধান (৪) মন্বোধন,
আক (৫) সন্মুখী কৰণ।

পঞ্চযজ্ঞ বি. দিনে কৰিব লগীয়া
পাঁচোটা যজ্ঞ যেনে—ব্ৰহ্মযজ্ঞ (সন্ধ্যা,
উপাসনা, অধ্যয়ন আদি), নৃযজ্ঞ
(অতিথি পূজা), দেৱযজ্ঞ বা নিত্য-
হোম, পিতৃযজ্ঞ (শ্রাদ্ধ, তৰ্পণ) আক
ভূতযজ্ঞ (প্ৰাণী বিলাকক দিয়া
আহাৰ)।

পঞ্চবস্তু সোণ, ৰূপ, মুক্তা, কটিক,
আক ভায় a collection of five
precious things viz, gold,
silver, pearl, crystal and
copper. পঞ্চৰাত্ৰি বি. পাঁচ নিশা,
five nights collectively, নাৰদৰ
দ্বাৰা বিবৰিত পাঁচ বিধৰ জ্ঞান
সম্বলিত পঞ্চৰাত্ৰ তন্ত্ৰ নামৰ এখন
বৈষ্ণৱ গ্ৰন্থ। পঞ্চজল বি. কৰ্কচ,
সৈন্ধৱ, সামুদ্ৰ, বিট, সৌৰজল—এই
পাঁচবিধ, the five kinds of
salt.

পঞ্চলিঙ্গ বি. চকুৰি পাঁচ forty
five.

পঞ্চদশ 'পঞ্চদশ' চোৱা।

পঞ্চম্ভবগীয়া অহল্যা, ধোণদী, কুন্তী,
ভাৰা আক মন্বোধনী।

পঞ্চাঙ্গন বি. শিব Shiva.

পঞ্চামৃত বি. একেলগে গোটোৱা এৰা
গাখীৰ, দৈ গাখীৰ, চেৰি, ঘিউ
আক মো a mixture of five
sweets, viz., milk, curd,
sugar, ghee and honey.

পঞ্চায়ত্ত বি. গোচৰ সুবিধৰ কাৰণে
ওচৰীয়া পদকীয়াই বাচি লোৱা বা
'দেশৰ গৰাকীয়ে পতা মেলুৱৈৰ
সমাজ, গ্ৰাম্য বিচাৰ সভা a body
of persons appointed to
decide a case either by the
parties themselves or by
the orders of the autho-
rities.

পঞ্চাশ (ছ) বি. চকুৰি দহ fifty.

পঞ্চেন্দ্ৰিয় বি. চকু, কাণ, নাক,
জিভা, আক ছাল—জ্ঞানেন্দ্ৰিয়।
বাক, পাণি, পাদ, পানু আক উপহ
—কৰ্মেন্দ্ৰিয়, the five organs
of sense.

পঞ্চোপচাৰ বি. গন্ধ, পুষ্প, মৃগ,
দীপ আক নৈবেদ্য—এই পাঁচ
উপচাৰ।

পঞ্চোপাশক শক্তি, শৈৱ, সৌৰ,
গানপত্য আক বৈষ্ণৱ।

পঞ্জৰ বি. সজা, বাঁহ a cage.

পঞ্জা বি. কেওটা বথেৰে চেপি ধৰা,
হেঁচা pressure applied by all

the nails of the hand or foot.

পঞ্জাব বি. ভাৰতৰ এখন প্ৰদেশ
the country of Punjab.

পঞ্জিকা বি. পঞ্জি, দিনবাৰ ভিধি
নক্ষত্ৰ আদিৰ গণনা থকা পুথি an
almanac.

পট বি. নক্সা, আকৃতি, ছবি &
scene of a theatre, মিহি
কাপোৰ fine cloth.

পট-ভূমি, পট-ভূমিকা যি দৃশ্য-পটৰ
সমুখত অভিনয় হয়। আলোচ্যৰ
পটানুভূমি, পাৰিপাৰ্শ্বিকতা বা
পৰিবেষ্টনী back ground.

পটভূৰ বি. কোনো কথা বুজাবলৈ
দিয়া উপমা বা উদাহৰণ an
explanatory simile or
proverb.

পটল বি. তান্ত্ৰিক পূজাৰ বিধি &
manual containing formula
of Tantric worship, পুথিৰ
ভাগ বা অধ্যায় a chapter or
section of a book, চানেকি,
আৰ্হি pattern, এবিধ আজা
ধোৱা ফল।

পটলুৰ বি. চোঁড়া, ডাঠ কাপোৰৰ
পায়জাৰা a pant.

পটহু বি. এবিধ বৃদ্ধ বান্ধ, জয় ঢাক।

পটী বি. মচলা বটা শিল a stone
slab for grinding spices,
কোনোবস্তৰ চেপেটা অংশ flat
part of anything. পটীভাট

পটাত বস্ত্ৰ মিহা গোটা শিল a
stone roller for grinding
spices. বিণ. পটীভাটীয়া গোটা
দোৰ দীঘলীয়া round and long.
পটী বি. মাটি, ঘাট, হাট আদি কিছু-
দিনলৈ খাব দিয়া বজাৰ চুক্তি পত্ৰ a
lease.

পটী বি. কাপোৰৰ দাঁতিত লগাবৰ
কাৰণে সোণৰ বা ৰূপৰ গুণাৰে
বোৱাঠেক কাপোৰৰ নিচিনা বস্ত্ৰ
gold or silver lace:

পটী বি. দোকান ঘৰৰ শাৰী, হাবিৰ
মাজেদি জন্তুৰে অহা-যোৱা কৰা
ঘাট, কোনো বস্ত্ৰ চোঁচবাই নিৰ্ভতে
মাটিত বোৱা চিন a row of
shops, a track, a trace.

পটী বি. বা আদিত দৰব দি বন্ধা
ঠেক কাপোৰ bandage.

পটীয়া বি. পাটী লজা মানুহ।

পটু বিণ. নিপুণ, দক্ষ, পাৰ্গত clever,
skilful. বি. পটুতা।

পটুৱা বি. কল গছৰ গা ঢাকি বখা
আবৰণ, বোখা the sheath of
a plantain tree. পটুৱা
ছিৰাদি কলপটুৱা ছিৰাৰ দৰে
ছিৰাছিৰ কৰ।

পটেশ্বৰী বি. বজাৰ প্ৰধান বানী,
মৰ্দ্দৈ the principal wife of a
king.

পটোৱাৰ (পু. অ.) বি. ধিৰ্মহৈ
থকা মানুহ বা লৈক বা আনবস্ত্ৰৰ
শাৰী the row.

পট-বজ্জ পাট কাপোৰ, a silk cloth.

পট্টিৰ বি. এবিধ কুঠাবৰ নিচিনা সুলভ অস্ত্র, a kind of battle axe.

পঠন বি. পাঠ, পঢ়া কাৰ্য্য act of reading. বিণ. পঠনীয় পঢ়িব লগা, পঢ়িবৰ যোগ্য fit or proper to be read, readable.

পঠা সক. ধা. গতি কৰা, পাঠ, প্রেৰণ কৰ to cause to go, to send. বি. পঠাওঁতা। জী. পঠাওঁতী।

পঠা বি. ডেকা বয়স পোৱা ছাগলি & grown up uncastrated goat. বিণ. ধাহী নকৰা uncastrated. জী. পাঠী।

পঠিত বিণ. পঢ়া read.

পঠিতব্য বিণ. পঢ়িবৰ যোগ্য, পঢ়িব লগা।

পঠিয়া সক. ধা. পাচ, প্রেৰণ কৰ।

পড়ল (পু. অ.) অক, ধা. পৰিল fallen.

পড় সক. ধা. আখৰ বা পুথি মাত to read. অক. ধা. পুথি বা আখৰ মাতিবলৈ শিক, অধ্যয়ন কৰ to learn to read, to study. বি. পঢ়ন, পঢ়া act of reading, বিণ. পঢ়া read. কৃদ. বিণ. পঢ়োঁতা।

পঢ়া (পাঁচনী ধাতু) পুথি বা আখৰ মতোৱা to cause to read, শিক্ষা দি to teach, শিক্ষাৰ খৰচ বহন

কৰ to bear the expenses of study. কৃদ. বিণ. পঢ়োৱা act of teaching.

পঢ়াশালি বি. বিদ্যা শিকা ঠাই, বিদ্যালয় a school. বিণ. পঢ়া-শলীয়া।

পণ বি. কোনো নিশ্চিত কাৰণ বা বস্তুৰ নিমিত্তে দিবলৈ অঙ্গীকাৰ কৰা ধন a price promised, a wager, শ্ৰুতিজ্ঞা a solemn vow or promise.

পণৱ বি. এবিধ বাস্তৱ।

পণুৱা বি. কানিণানত আসক্ত মানুহ addicted to smoking opium.

পণ্ড বিণ. ব্যৰ্থ, নিষ্ফল vain, fruitless.

পণ্ডিত বি. বিদ্যাবাস্তৱ লোক, অধ্যাপক, শিক্ষক a learned man, a scholar, a teacher. পণ্ডিতালি পণ্ডিত বা শিক্ষকৰ বৃত্তি the profession of a pundit or teacher, বিদ্যা, পাণ্ডিত্য knowledge, skill, পণ্ডিতাভিমানী আপোনাক পণ্ডিত বুলি অহঙ্কাৰ কৰা, পণ্ডিত নহৈও পণ্ডিতালি দেখোৱা pedantic, vainly making a show of learning,

পণ্য বিণ. বেচিব লগীয়া saleable. বি. বেচাবস্তু merchandise.

পণ্য খালী দোকান, বজাৰ পণ্যাবলী বেজা।

পৰ্য্যায়ীৰ বণিক।

পতঙ্গ, পতঙ্গ বি. পাখি লগা পোক
ফবিং আদি any winged insect.

পতং তললৈ হোৱা, শেষ হোৱা,
সৰ্বনাশ ruined. অক. ধা.
পতং হে নাইকিয়া হ। পতংপৰ
শেষপৰ।

পতঙ্গলি বি. হিন্দুৰ যোগদৰ্শন আৰু
পাণিনি ভাৱ কৰা এজন মুনি।

পতঙ্গ (পু. অ.) বি. ভৌকা &
wing.

পতন বি. পৰণ, পৰা কাৰ্য্য, তললৈ
নৰা কাৰ্য্য the act of falling,
degradation.

পতঙ্গুৱা বিণ. ভিতৰত শাহ নথকা
ধানযুক্ত, পতানেৰে মিহলি full
of or mixed with blighted
corn.

পতনোদ্ভূত পৰিবলৈ উদ্ভূত,
ক্ষমতাভিমুখী।

পতলা বি. খোৱা বস্ত্ৰৰে ভৰা পাত্ৰ
as much food as a plate will
hold.

পতলা বি. পাতৰ নিচিনা পাতল
চকল a thin piece, a slice,
সক. ধা. পতহিয়া নিচেই পাতলকৈ,
চকলিয়া to slice.

পতা বি. পিটি গছৰ পাতৰ দৰে
'পাতল কৰ' বাতু, চকু চকা হাল,
হালুহৰ বা হাঁহ আভিৰ চৰাইৰ
ঠেঙৰ তলৰ চপেটা ভাগ a thin

plate of metal, the eye lid,
a human foot, a web-foot.

পতা সক. ধা. পাতিবলৈ আনক
নিয়োগ কৰ to cause to be laid.
কদ. বিণ. পতোৱা।

পতাকা বি. নিচান, ধ্বজ flag.
পতাকী-চক্ৰ বি. পাতিত শুভাশুভ
গণনা কৰা চক্ৰাকাৰ এক বেধা।

পতান বি. ভিতৰত শাহ নথকা ধান
blighted corn, immature
corn.

পতি বি. স্বামী, গৰাকী, অধিকাৰ &
husband, master, an owner
পতিপ্ৰাণা পতিই যাৰ প্ৰাণ ৰক্ষণ।
পতিব্ৰতা স্বামীৰ প্ৰতি একান্ত
অনুৰক্তা, পতিপৰায়ণা। পতি-
আত্তিনী বি. স্বামীক বধ কৰা
তিৰোতা।

পতিত পতিৰ অৱস্থা বা বস্তু।
পতিত্ব ক্ৰি. বিণ. স্বামী ৰূপে।
পতি কৰ প্ৰতিপাল বা শুদ্ধ কৰ।
পতি 'প্ৰতি' অৰ্থ বুজোৱা এটা
অব্যয়।

পতিত কদ. বি. পৰা fallen, হন
পৰি থকা lying waste or un-
cultivated, পাপ কাৰ্য্য কৰি
জাতি হোৱা বা ভ্ৰষ্ট হোৱা
degraded, fallen from
virtue. বি. ভ্ৰষ্ট মানুহ, পাপী
মানুহ a sinful or fallen
person. পতিত পাত্ৰ বি. পানীক

উদ্ধাৰ কৰোঁতা, পাপীৰ গতি । দ্বী.
পণ্ডিত পান্ধলী ।

পত্ৰিয়ন বি. বিশ্বাস, প্রত্যয় faith,
belief. সক. বা. পত্ৰিয়ন বিশ্বাস
কৰ to trust.

পত্ৰিহা বি. সহায় পাবৰ আশা,
সাহায্য পাবৰ ভাবনা hope of
getting aid, dependance.

পত্ৰিহীনা বিণ. স্বামী নথকা having
no husband.

পত্ৰীয়া বিণ. পাত থকা, পাতৰ
নিচিনা having leaves, resem-
bling the leaves of.

পত্ৰুতা, পাতুতা বিণ. বহুত পাত
থকা abounding in leaves.

পত্ৰোৱাৰ বি. পানীৰ বেগ কমাবৰ
নিমিত্তে দিয়া বেৰ, নৈয়ে থহাই নিব
নোৱাৰিবৰ কাষণে গৰাৰ দাঁতিত
দিয়া বেৰ, বুকুজ a break-water,
revetment.

পত্ৰম নিৰ্মাণ, প্ৰতিষ্ঠান, আবস্ত ।

পত্নী বি. ভাৰ্যা wife.

পত্ৰ বি. গছৰ পাত leaf, চিঠি a
letter, দলিল, লিখিত কাকত a
document. পত্ৰ বাহক পত্ৰ বা
চিঠি নিৰ্ভতা, হৰকবা। পত্ৰ-সংলগ্ন
সংবাদ লিখা কাকত বা চিঠি।
পত্ৰোক্ত পৃথিব পাতত দিয়া ১, ২,
আদি চিন page number.
পত্ৰিকা বি. চিঠি a written
letter, বাতৰি কাকত news-

paper. পত্ৰোপন্যাস চিঠিৰ
আকাৰে লিখা উপন্যাস।

পথ বি. বাট a path, আচৰণ way
of living, উপায় means,
ধৰ্ম্মযত, য়াৰ্গ the way shown
by a particular religion for
salvation, উপায় means. পথ
কৰ বাস্তা পহুনি নিৰ্মাণৰ বাবে
প্ৰকা সাধাৰণে যি কৰ দিয়ে road
cess. পথ-দৰ্শক, পথপ্ৰদৰ্শক বাট
দেখাওঁতা, শিকোঁতা a guide, a
teacher.

পথভ্ৰষ্ট বাট এবি অবাতে যোৱা
going off the right track or
direction. পথভ্ৰান্ত যি পথ
হেৰায়, বিপথগামী। পথভ্ৰান্ত
খোজ কাঢ়ি কাঢ়ি ভাগবি পৰা।

পথহাৰা বিণ. বিপথগামী।

পথকৰা বিণ. পথাৰত উৎপন্ন,
পথাৰত কাম কৰা produced in
a cornfield, labouring in a
field.

পথলীয়া বিণ. পথালি ভাবে থকা,
খিয় বা পোন নোহোৱা lying,
cross, horizontal. ক্ৰি. বিণ.
পথলীয়াটক।

পথান বি. বিছনাৰ ভৰি পৰা ঠাই
the foot of a bed.

পথাৰ বি. অলপ দ খেতি কৰা ঠাই
land fit for cultivation, a
meadow, a field. ধাননি পথাৰ
a rice field.

পঞ্চালি বি. দীঘল বা বিঘল বিপৰীত
ফাল, বহল ফাল breadth, width
বিণ. বিঘল বিপৰীত extending
crosswise. পঞ্চালি কোলা ল'ৰা
আদিক পঞ্চালিকৈ লবলৈ আগলৈ
হাত হুথন যেনি কৰা কোলা।
পঞ্চালি চকুৱা পঞ্চালি চকু যুক্ত
having horizontal eyes.
মানুহ, যন্ত্ৰ জাতি। পঞ্চালি ভাৱে
ক্ৰি. বিণ. পঞ্চালিহৈ crosswise.
পঞ্চালিয়ে ক্ৰি. বিণ. ই-দাঁতিৰ পৰা
সি দাঁতিলৈ, দীঘল বিপৰীত ফালে
in breadth, crosswise.

পঞ্চিক বি. বাটকৰা, পৰ্যটক &
traveller.

পঞ্চিকৃত পথ দেখাওঁতা, অগ্ৰকৰ্মী,
pioneer.

পঞ্চ্য বি. বোগীৰ উপকাৰী আহাৰ
regimen, sick person's diet,
পঞ্চ্যাসী শৰীৰৰ উপকাৰী বস্তু
বিচাৰি খোৱা eating food
beneficial to health.

পদ বি. ভৰি & foot, খোজ step.
বিষয়, বাব, উপাধি an office, &
a title, rank, অৱস্থা, স্থান state
of life or existence, বিভক্তি বা
প্রত্যয় যুক্ত শব্দ বা ক্ৰিয়া an
inflected word, চন্দোবদ্ধ বাক্য
—কবিতাৰ শাৰী, বস্তু বা অঙ্গ
item, এবিধ চন্দ & verse of
two rhyming lines. পদক
প্রশংসা বা সন্মানৰ নিদৰ্শন স্বৰূপে

দিয়া অলঙ্কাৰ medal. পদকৌশল
বি. প্রতিবাদী, জগবীৰ্য an
accused. পদ. গৌৰৱ, পদ-
মৰ্য্যাদা উচ্চ পদৰ আভিহাভা।
পদচাৰণ বি. পদচালনা walking.
পদচিহ্ন খোজৰ চিন। পদচ্যুত
বিষয়ৰ পৰা আঁতৰ কৰা, কৰ্ম বা
আধিপত্যৰ পৰা আঁতৰ কৰা।
পদচ্ছায়া, পদ ছায়া আশ্রয়।
পদভ্যাগ চাকৰি ইন্তফা। পদ-
দলিত বিণ. চৰণাহত, ভৰিৰ
আঘাত। পদধূলি বি. পদৰেণু।
পদপল্লব পল্লবৰ নিচিনা কমলীয়
চৰণ। পদপ্রান্ত চৰণ তল। পদ-
প্রার্থী যি লোক কোনো পদত
নিয়োজিত হ'ব খোজে। পদবন্ধে
পঙ্কত, পদ চন্দত। পদবি বি.
উপাধি, খিতাপ title, পদ বা
বিষয়ৰ নাম an official desig-
nation. পদ বিন্যাস বচনাত
যথাযথভাবে বাক্য বিভাজন। পদ-
ভ্ৰজে ক্ৰি. বিণ. খোজ কাঢ়ি on
foot. পদবজ্জ বি. ভৰিৰ ধূলি
dust of the foot. পদশিলা
দেৱতা বা গৌৰাহৰ ভৰিৰ চিন
থকা শিল। পদসেৱা ভৰিত সেৱা
কৰা। পদলেহন হীনভাবে
খোছামোদ। পদস্থ প্রতিষ্ঠিত, উচ্চ
পদস্থ। পদস্থলন ভৰি পিচলা,
প্রকৃত পদৰ পৰা চ্যুত। পদক্ষেপ
খোজ দিয়া। পদাঘাত লাথি &
kick. পদাঙ্ক খোজৰ চিন foot

print. পদাতি, পদাতিক ভবিবে
খোজকাটি বণ কবা সৈন্য a foot
soldier, infantry. পদানত
বিণ. যুব দোবাই ভবিত পবা, নম্র
বা বশ হোবা to be subjected
or obedient. পদাভুগমন খোজব
চিন অনুসরণ কবি আগবঢ়া, অনু-
সরণ। পদাভুর্ত্তী অনুসরণকারী।
পদাপকরা বি. এবিধ শুবকবাব
নিচিনা পোক a kind of small
beetle.

পদাপানদেখা তত হেকবা, বিতত
কব to confound, to be
dismayed.

পদাভুজ বি. পদুম সদৃশ ভবি, চবণ
কমল a foot-lotus.

পদাখোজ, পদাবজিহ বি. চবণ
কমল lotus like feet.

পদার্থ বি. দ্রব্য, পদার্থ গোট ধাই
হোবা বস্তু a thing, a sub-
stance. পদার্থবিজ্ঞা বি. সৃষ্টিব
বস্তু বিলাকব গুণাগুণ আক স্বরূপ
জ্ঞান natural science. পদার্থ
বিজ্ঞান প্রকৃতি বিজ্ঞান natural
science, physics.

পদার্পণ বি. ভবি দিয়া কার্য,
আগমন, অনুগ্রহ কবি অহা the
act of placing the foot, by
respectable person. পদারলী
বৈষ্ণব শ্রীতি কবিতা। পদাশ্রয়
চবণ কণ আশ্রয়। পদাহত বাক
লটিওবা হৈছে।

পদ্বিলা বি. এবিধ সুগন্ধি শাক, ইয়াক
কেঁচাই বাটি চাটনি তৈয়াব কবি
খায় mint.

পদুম বি. পদুম, এবিধ পানীত হোবা
ফুল the lotus. পদুমনি বি.
অধিক পদুম থকা ঠাই a place
abounding in lotuses.

পদুলি বি. মানুষ ঘরলৈ সোমোবা
বাটব মুখ a gateway, পদুলি-
জুতা লোকব ঘবে ঘবে ফুবা মানুষ
(ঠাট্টাত) frequenting other
people's houses (in ridi-
cule).

পদে ক্রি. বিণ. একেবাবেই, সমুলি,
at all, মাথোন only. পদেপদে
প্রতি খোজত বা কথাত at every
step or instance. পদে প্রমাণে
মৌখিক আক লিখিত প্রমাণেবে
by evidence oral and
written. পদোন্নতি আধিপত্য,
বর্ধাদা, বেতন ইত্যাদি বৃদ্ধি
promotion.

পদ্ধতি বি. প্রণালী, বীতি method,
নিয়ম, আচাব usage, practice,
কোনো ধর্ম কার্যাব বিধি থকা
পুথি।

পদ্ম বি. জলজ ফুল, পদুম lotus.
পদ্মকাঠ এবিধ সুগন্ধি কাঠ।
পদ্মনাভ বিষ্ণু name of
Vishnu. পদ্ম-পুৰাণ বি. ১৮ খন
পুৰাণব অন্তর্গত এখন পুৰাণ one
of the eighteen Puranas.

পদ্মযোনি ব্রহ্মা। পদ্মবাগ এবিধ
বহুমূলীয়া যদি a ruby, পদ্ম-
লোচন পদ্মব নিচিনা সুবনি চকু
ধকা লোক, বিষ্ণু one having
lotus-like or lovely eyes,
Vishnu, পদ্মযুখী সুন্দরী
তিবোতা, a beautiful and
lovely woman. পদ্মস্ত্রী বোধি
নন্দব এটা নাম। বর্তমান ভাবতত
প্রবর্তিত এটি চবকাবী উপাধি।

পদ্মা, পদ্মারতী বি. সন্দী। পদ্মাসন
বার্ড কবচনব ওপবত সৌ ভবি আক
সৌ কবচনব ওপবত বার্ডভবি ধৈ
বহা। পদ্মা বি. মনসা দেবী। পদ্মা
পুবাণ বি. সুকবি নাবায়ণ দেবব
দাবা বচিত পদ্মাব ঐশ্বর্য মহত্ব
প্রকাশক এখন অসমীয়া পুবাণ।

পদ্মিনী বি. সুন্দরী তিবোতা &
lovely woman.

পদ্ম বি. হৃদেবে লিখা বাক্য &
metre, a verse, কবিতা &
poetry. পদ্ম বি. যি কবিতাত
অনুভূতিব প্রাধান্য নাই যাত্ৰ চিন্তা
বস্তব প্রাধান্য আছে আক যি হৃদ
যুক্ত।

পদ্মক বি. পিয়াজ an onion.

পানীয়া বিণ. পানীয়ুক্ত, পানীব
নিচিনা watery, diluted.

পানীয়াল বি. এবিধ ফল & kind of
fruit.

পদ্মা বি. পথ, উপায়, সাধনাৰ মাৰ্গ
a road, means.

পদ্মী বিণ. কোনো পদ্ম বা ধর্মমত
যতে চলা belonging to a par-
ticular religious sect.

পঙ্গিহা বি. এবিধ চবাই & kind of
bird.

পঙ্গীয়া বিণ. পাপযুক্ত, পাপী sinful.
পঙ্গীয়াস্তব বি. আকাশত বব
বেগেবে এঠাইব পবা আন ঠাইলৈ
যোৱা যেন বোৰ হোৱা এবিধ দীপ্তি
& shooting-star.

পপৌ বি. সৰু লৰাব লিঙ্গ the
male organ of child.

পবা বি. আঙুলিব পাবৰ ছোৱা
উখহি হোৱা বেদনা, গগলা & dis-
ease of the finger.

পবাল, পবালি বিণ. পাব ধকা, এক
গাঁঠিব পবা আন গাঁঠিলৈ বাঢ়ি
যোৱা having joints, growing
from joint to joint.

পবিত্ৰ, পবিত্ৰ বিণ. শুদ্ধ, শুচি, pure,
holy.

পবীয়া বিণ. পাব ধকা, পাব সম্বন্ধীয়
consisting of a joint or
joints.

পম্ব বি. শিহবি, এটা সৰু আলুব পবা
বাঢ়ি গৈ আকৌ আন এঠাইত সৰু
আলু ধবা সূতাৰ নিচিনা শিপা,
যেনে—টোচোবৰ পম্ব, সেই পম্ব
পম্ব খানি বিলে তাৰ মূবত আলু
শোৱা যায় the long thin root
of a plant forming a tuber
at a distance from the main

root of a plant, শুভ কথাব
উবাদিহ, অনুসন্ধান a clue, a
guide, পথদেখি অক. ধা.
এলপটেক গোৰা উবাদিহ অনুসৰি
বিচাৰি to enquire by the
help of a clue, পথদৰ নিপা
ধৰ, ঠনধৰ।

পাত্ৰ অক. ধা. দ্ৰৱ হ, পানী হ, গল
to melt, to dissolve.

পাত্ৰা সক. ধা. দ্ৰৱ কৰ, গলা to
cause to melt or dissolve.

পাত্ৰা বি. এবিধ বঙচীয়া কাঠ the
toon wood. এট পত্ৰা গছ
কেবাবিধো, যেনে—লেঙ্গুৱী পত্ৰা,
গঙেলীপত্ৰা, বগীপত্ৰা আৰু
ডাউকী পত্ৰা।

পাত্ৰুৱা বিণ. পাত্ৰত ধকা, পাত্ৰত কাম
কৰা working or living on
land taken up for tempo-
rary cultivation.

পাত্ৰগছৰ (ফা.) বি. ঈশ্বৰ প্ৰেৰিত
দূত, প্ৰেৰিত মহাপুৰুষ।

পাত্ৰজাল (ফা. পাত্ৰজাল) বিণ.
নষ্ট, ধ্বংস।

পাত্ৰজীৱী বিণ. বেছিটেক গাখীৰ দিয়া
গাহী a cow giving much
milk.

পাত্ৰা বি. মাকৰ পিয়াহ কৰ হোৱাত
বা হুৰিত হোৱাত লৰা খীপাই যোৱা
বোগ a disease of children
brought on by unwhole-

some or scanty milk of the
mother. বিণ. পাত্ৰজগা।

পাত্ৰা বি. গমন, প্ৰস্থান the act of
going, departure.

পাত্ৰা বি. হৃদয় লিখা কবিতা,
কবিতা versification.

পাত্ৰাধৰ বি. স্তন, যেন a woman's
breast, cloud.

পাত্ৰাৰিষি বি. সাগৰ the ocean.

পাত্ৰাভৰ বি. হেচা, ভৰ weight,
প্ৰতাপ, ঐশ্বৰ্য্য, জাকজমক power,
wealth, splendour.

পাত্ৰালাগৰ (পু. অ.) প্ৰবেশ, উপস্থিত।

পৰ বি. নিজৰ বাঞ্জে আন লোক
a person other than one's
self, আপোন নোহোৱা বা নিলগীয়া
মানুহ a man not belonging
to one's family, শত্ৰু an
enemy. বিণ. পৰায়ণ, বত at-
tached, ভিন্ন, প্ৰেৰ্ত, নিলগ,
আপোন নোহোৱা।

পৰ বি. ভূত, প্ৰেতাৱা a ghost, a
spirit.

পৰ বি. পৰীয়া, গা-বৰীয়া an
escort, body-guard, aid-de-
camp.

পৰ বি. দিন বা ৰাতিৰ চাৰি ভাগৰ
এভাগ one fourth of a day or
night, সময় time, বৰি ধকা কাৰ্য্য
watch. সক. ধা. পৰাৰি ৰাতি বা
চাই থাক to keep watch, to
attend.

পৰ অৰু. ধা. পৰী হ. তললৈ নাম.
শো to fall down, to lie
down, কম হ, অস্ত হ, হানি হ,
শ্রাণ এব to decrease, to be at
an end, to be lost, to die,
উপস্থিত হ, দিতি হ to appear,
to fall into, বিশ্রাম কৰ, বৰণ ধৰ
বিল হ, ধৰ্ম্মকৃত্য বদ্ধ হ to rest,
to assume a colour, to join
with another, to be
obstructed.

পৰ্বকাল বি. মৰণৰ পাছৰ কাল বা
অৱস্থা the future state, the
next world.

পৰকীয় বিণ. লোকৰ, নিজৰ নহয়
belonging to another জী.
পৰকীয়া।

পৰকীয়া বি. নায়িকা বিশেষ, পৰ
পত্নী, শ্ৰেয় পাত্ৰী, পৰ নারী।

পৰগণা বি. দেশৰ দুই ভাগ a fis-
cal division of a country.

পৰগামীয়া বিণ. নগৰৰ পৰা দূৰত বা
গাওঁত থকা living in the
village or interior.

পৰজী জাল বি. এবিধ মাহ মৰা
জাল a fishing net.

পৰচ বি. অস্তৰ সতি সন্ততি off-
spring.

পৰচৰ্চা বি. পৰৰ সম্বন্ধে আলোচনা,
পৰনিষা।

পৰজন্ম বি. এই জন্মৰ পাছৰ জন্ম a
future birth.

পৰজীৱী আনৰদ্বাৰা যি প্ৰতিপালিত
হয়। যি জীৱ (উদ্ভিদ বা প্ৰাণী)
অন্য জীৱ দেহত বাস কৰে
parasite.

পৰ্ৱতা বি. অলপ ঘিউত ভজা কটি
বা লুচি।

পৰ্ৱতীয়া বিণ. আপদত পৰা, কষ্টত
পৰা involved in distress,
difficulty or trouble.

পৰণ বি. পৰা কাৰ্য, পতন act of
falling.

পৰৱা বি. 'পৰৱান' চোৱা।

পৰৱৰ্ত্ত বিণ. পৰাধীন, লোকৰ ইচ্ছা-
মতে চলিব লগা subordinate,
dependent.

পৰৱৰ্ত্তক (পু. অ.) প্ৰত্যক্ষ, দেখা,
ভিন্ন, প্ৰত্যেক, প্ৰাপ্ত।

পৰৱৰ্ত্তে ক্ৰি. বিণ. পাছ, আন সময়ত
afterwards, at another time,
সি জন্মত in a future birth.

পৰদ্বাৰ, পৰদ্বাৰা বি. লোকৰ
তিবোতা a woman other than
one's own wife. পৰ দ্বাৰা
গমন—লোকৰ তিবোতাবে কৰা
সহবাস।

পৰদেশ বি. আন দেশ, বিদেশ a
foreign place or country.
বি. পৰদেশী বিদেশী যাত্ৰুহ a
foreigner. বি. বিদেশত থকা,
বিদেশৰ পৰা অহা।

পৰ্য্যায় বি. আনক কৰা অৱস্থা

injury done to others. বিণ.

পৰমোদ্বাহী।

পৰমোদ্বাহী বি. পৰমোদ্বাহী malicious.

পৰমধৰ্ম বি. আপোনাৰ ধৰ্মতকৈ
বেলেগ ধৰ্ম & religion different
from one's own.

পৰমাবী পৰম্ভী, আনৰ পত্নী, কোনো
পুৰুষৰ আত্মীয়া নাবী।

পৰমিচ্ছা আনৰ নিন্দা।

পৰম্পৰ বি. শত্রু দমন কৰোতা sub-
duing an enemy.

পৰম্পৰ অৰায়, ইয়াৰ পাছত, আৰু
moreover, and.

পৰমীড়া বি. উপদ্রব, লোকে দিয়া
কষ্ট tyranny.

পৰমিণ্ড বি. লোকে দিয়া আহাৰ
food given by others. বিণ.

পৰমিণ্ডাণী জীৱিকাৰ বাবে আনৰ
ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰা depending
on others for maintenance.

পৰমপুৰুষ বি. আপোনাৰ স্বামীৰ
বাহে আন মুনিহ, উপপতি a man
other than one's own
husband.

পৰমপূৰ্ব বি. আগেয়ে আন বিয়া
কৰা formerly married to
another.

পৰমাস্ত্ৰ (পূ. অ.) নিমিষিতী, হুখিনী,
প্রবাসী।

পৰম বি. উত্তম, অতি শ্রেষ্ঠ most
excellent, best, প্রধান, চৰম
ultimate.

পৰমপতি ঈশ্বৰ মুক্তি salvation.

পৰমজ্ঞান শ্রেষ্ঠ জ্ঞান, ঈশ্বৰ জ্ঞান
divine knowledge. পৰমপদ
বি. উত্তমগতি, মুক্তি final be-
atitute. পৰমপদার্থ শ্রেষ্ঠবস্তু,
পৰমেশ্বৰ।

পৰমপুৰুষ পৰমেশ্বৰ।

পৰমব্রহ্ম বি. পৰমেশ্বৰ the su-
preme being.

পৰমহংস বি. মহাবোগী, সমস্ত
ইঞ্জিয়ক দহি সংসাৰ ত্যাগ কৰা
বোগী an ascetic of the first
rank.

পৰমাণু বি. জড় পদার্থৰ সূক্ষ্মতম
অংশ an atom.

পৰমাত্মা বি. ব্রহ্ম, বিশ্বব্রহ্মাণ্ডৰ
অন্তৰত থকা প্রাণ বা পৰমেশ্বৰ the
supreme spirit.

পৰমানন্দ বি. অতিশয় আনন্দ, পৰ-
মেশ্বৰ bliss, the supreme
being.

পৰমায়ু বি. পায়স rice boiled
with milk and sugar.

পৰমায়ু, পৰমায়ু বি. জীৱন,
জীয়াই থকা কাল life.

পৰমার্থ বি. শ্রেষ্ঠ জ্ঞান, পৰমেশ্বৰ
বিষয়ক জ্ঞান highest spiritual
knowledge. পৰমার্থতত্ত্ব ব্রহ্ম-
জ্ঞান। পৰমার্থ বিজ্ঞা ঈশ্বৰ
বিষয়ে জ্ঞান দিয়া। পৰমার্থিক
ঈশ্বৰ পৰায়ণ holy, spiritual,
পৰমার্থ বিষয়ক।

পৰম্পৰাগত বিণ. আনৰ সহায়
পাম হুঁলি আশা কৰি থকা always
looking to another for help.

পৰমেশ্বৰ বি. পৰম ব্ৰহ্ম, দাই ঈশ্বৰ
the supreme being.

পৰম্পদ বি. পৰমেশ্বৰ হান, বৈকুণ্ঠ,
মুক্তি the heaven of Vishnu,
final felicity.

পৰম্পৰ বি. ক্ৰমান্বয়। স্ত্ৰী. পৰম্পৰা
sequence.

পৰম্পৰায় ক্ৰি. বিণ. এটাৰ পাছত
এটা আহি, ক্ৰমান্বয়ে successively.

পৰলা বি. মটীয়া বঙা brownish.
স্ত্ৰী. পাবলী।

পৰলি বি. চাপলি, ঢাকিবৰ বা আঁৰ
দিবৰ কাৰণে কামী দি বন্ধাখৰ &
screen covering made of
grass.

পৰলীয়া বিণ. এবাৰ কঁড়া, ভালকৈ
নিকা নোহোৱা not well-
cleaned.

পৰলোক বি. পৰকাল, পৰজন্ম the
next world, the next life.

পৰলোক হু. মৃত্যু হ, মৰ to die.
বিণ. পাৰলৌকিক।

পৰলন্তী বিণ. পাহৰ, পাহত থকা বা
হোৱা subsequent, coming
next.

পৰবশ বিণ. পৰাধীন dependant.

পৰৱা (পু. অ.) বিণ. অধীন।

পৰৱান বি. আদালতৰ পৰা জাবি
হোৱা লিখা হুকুম বা জাননী &

written order or notice
issued from a court of
justice.

পৰশ বি. স্পৰ্শ, হোৱাৰ a touch.
ক্ৰি. স্পৰ্শ কৰ।

পৰশ-পাখৰ বি. স্পৰ্শমণি, এবিধ
প্ৰস্তৰ ই স্পৰ্শ কৰিলেই বেই সেই
বস্তু সোণহৈ পৰে।

পৰশু বি. কুঠাৰ an axe.

পৰশুকুণ্ড, পশুকুণ্ড বি. ব্ৰহ্মকুণ্ড।

পৰশুৰাম, পশুৰাম বি. জয়দয়ি
ঋষি পুতেক আৰু ক্ষত্ৰিয় বিলাকক
দমন কৰোঁতা।

পৰশ্ৰী বি. লোকৰ ধন সম্পত্তি,
লোকৰ উন্নতি prosperity of
another.

পৰশ্ৰীকাতৰ বিণ. লোকৰ ভাল
দেখি বেজাৰ পোৱা, খিয়লীয়া
envious. বি. পৰশ্ৰীকাতৰতা।

পৰশ্বে ক্ৰি. বিণ. পাছে, পৰে,
ভবিষ্যতে afterwards, in

future. পৰস্ত্ৰী বি. অন্য পুৰুষৰ
ভাৰ্যা another man's wife.

পৰস্ত্ৰী গমন অন্য পুৰুষৰ ভাৰ্যাত
উপগত, ব্যভিচাৰ, adultery.

পৰম্পৰ বিণ. উভয়ৰ, ইটোৰ লগত
সিটোৰ mutual. বিণ. পাৰ-
স্পৰিক। ক্ৰি. বিণ. পৰম্পৰে
উভয়ে, ইটোৱে সিটোৱে mu-
tually.

পৰস্ব বি. পৰৰ ধন, আনৰ বস্তু
another's property. বিণ.

পৰ্ব্বাপহ্নাবী পৰ্ব্ব ধন অপহরণ
কাৰী। বি. পৰ্ব্বাপহ্নবণ।

পৰ্ব্বেন্নপদো সংস্কৃতৰ দাতব্য শ্ৰেণী-
ভেদ।

পৰ্ব্বি বি. যোৰা কালিৰ আগদিন
the day before yesterday,
অহা কালিৰ পিছ দিন the day
after tomorrow. ক্রি. বিণ.
পৰ্ব্বি, পৰ্ব্বি লৈ, পৰ্ব্বি কৈ।

পৰ্ব্বা উপসর্গ. বিণবীত, ব্যতিক্রম
অৰ্ধত শব্দৰ আগত ব্যবহাৰ হয় a
negative prefix.

পৰ্ব্বা বিণ. প্রধান, শ্রেষ্ঠ highest.

পৰ্ব্বা প্রকৃতি প্রধানা প্রকৃতি, জীব।

পৰ্ব্বাকার্তা বি. চৰম উৎকর্ষ, চূড়ান্ত।

পৰ্ব্বহিঁতৈষণা বি. পৰ্ব্বোপকাষেচ্ছা।

পৰ্ব্বহিঁতৈষী বিণ. পৰ্ব্ব মললকারী।

স্ত্রী. পৰ্ব্বহিঁতৈষিণী।

পৰ্ব্বাক্রম বি. শক্তি, ক্ষমতা, বীৰ্য
power, strength, valour.

পৰ্ব্বাক্রমী বিণ. প্রতাপী powerful.

পৰ্ব্বাখিতাপ বি. উপদ্রব, অভ্যাতাৰ
oppression.

পৰ্ব্বাগ বি. ফুলৰ কেশবৰ ধূলি
pollen, flower dust.

পৰ্ব্বাগ কেশব বি. ফুলৰ যি কেশবত
পৰ্ব্বাগ থাকে stamen.

পৰ্ব্বাগত ব্যাপ্ত, যুক্ত, প্রভাগত,
প্রস্তুত।

পৰ্ব্বাঙ্গ বি. মুখ দুকাই পাহাঁলৈ
যোৰা, পিঠি দিয়া, প্রতিকূল with

the face turned back, বিষ্ময়
disappointed.

পৰ্ব্বাচিন্ত বি. পাপৰ প্ৰতিকাৰ
penance or atonement for
sins.

পৰ্ব্বাজয় বি. হাৰ, পৰাভব, পৰাভ
হোৰা অবস্থা defeat. বিণ. পৰাভ
defeated.

পৰ্ব্বাৰ্থ বি. আপদ, কষ্ট misfor-
tune, trouble.

পৰ্ব্বাগ বি. 'প্রাণ' শব্দৰ কোয়ল রূপ।

পৰ্ব্বাংপৰ বি. পৰমেশ্বৰ the
supreme being.

পৰ্ব্বাধীন বিণ. লোকৰ তলতীয়া,
লোকৰ বশ dependence. বি.
পৰ্ব্বাধীনতা।

পৰ্ব্বান্ন বি. পৰ্ব্ব অৰ্জন food
supplied by others as a
favour. বিণ. পৰ্ব্বান্নভোজী,
পৰ্ব্বান্নভোজী, পৰ্ব্বান্নজীৱী যি
পৰ্ব্বৰ অন্নৰে জীৱনধাৰণ কৰে।

পৰ্ব্বাপক্ষত অব্যয়, পৰ্ব্বা যয় মানে,
যিমান দূৰ পাৰি if possible.

পৰ্ব্বাত্তর বি. পৰ্ব্বাজয় defeat, যন্ত্রণা,
পীড়া mortification, distress,
অবজ্ঞা disregard.

পৰ্ব্বাত্তত কদ. বিণ. অইনৰ দ্বাৰা
পৰাজিত defeated.

পৰ্ব্বামর্শ বি. আলচ, যজ্ঞা বুদ্ধি con-
sultation, advice.

পৰ্ব্বাঙ্গলী বি. এবিধ আয়লগীৰ
গচৰ টেঙা ফল আৰু তাৰ গছ &

kind of acid fruit and its tree.

পৰাবৃত্ত বিণ. বত, নিযুক্ত devoted, attached.

পৰাজ বি. ধান বনা কাৰ্য্য act of husking. ক্ৰি. পৰাজ পৰ শেষ হ, অন্ত হ।

পৰাজি বি. হানি, ক্ষতি loss. ক্ৰি. পৰাজি পৰ।

পৰাবৰ্ত্ত পৰিবৰ্ত্তন।

পৰাবৰ্ত্তন প্রত্যাবৰ্ত্ত, ঘূৰি অহা।

পৰাবৰ্ত্তিত থাক ঘুৰাই অনা হৈছে।

পৰাশৰ বি. ব্যাসৰ বাপেকৰ নাম।

পৰাশ্ৰিত বি. লোকৰ অধীন, আনত আশ্ৰয় কৰি থকা subject, dependent.

পৰাস্ত বিণ. পৰাজিত defeated.

পৰাহু আবেলি afternoon.

পৰি উপসৰ্গ a prefix, চাৰিওফালে, ভালকৈ, অতি ইত্যাদি অৰ্থত ব্যৱহাৰ হয়।

পৰিকৰ বি. কাম কৰি দিওঁতা, ভূতা a servant, a follower, পৰিয়াল, সহচৰ relations, companions.

পৰিকল্পন বি. কল্পনা, বচনা। স্ত্ৰী.

পৰিকল্পনা নক্চা, বচনা design, plan.

পৰিকল্পিত যি পৰিকল্পনা কৰা হৈছে।

পৰিষ্কৃতি বি. সংস্কাৰণ, শোধন purification, remedy.

পৰিখা বি. গৰখাৰৈ a trench round a town or fort.

পৰিগণিত বিণ. লেখা, সংখ্যা কৰা well calculated, যাক্যকৰা regarded. বি. পৰিগণন।

পৰিগৃহীত বিণ. গ্ৰহণ কৰা, লোৱা accepted.

পৰিগ্ৰহ বি. গ্ৰহণ, লোৱা কাৰ্য্য acceptance, ধাৰণ assuming, সম্পত্তি possessions, গৃহস্থালি household affairs.

পৰিষ বি. প্রাচীন যুদ্ধাস্ত্ৰ বিশেষ an iron mounted club.

পৰিচয় বি. চিনাকি দিবলৈ কোৱা নাম আদি acquaintance.

পৰিচলন বায়ব বা তৰল পদাৰ্থৰ প্রবাহৰ সৈতে তাপ সঞ্চালন convection,

পৰিচৰ্ঘ্যা বি. সেৱা, শুশ্ৰূষা nursing, serving.

পৰিচালক বি. যি পৰিচয় দিয়ে, জ্ঞাপক।

পৰিচাৰক বি. আলম্বা, চাকৰ a servant, an attendant. স্ত্ৰী. পৰিচাৰিকা।

পৰিচালক বি. যি চলায় manager, অধ্যক্ষ, নেতা director, যাব মাজৰে চালিত হব পাৰে (বিজুলী)।

বি. পৰিচালন, পৰিচালনা ভালকৈ চলোৱা কাৰ্য্য। বিণ. পৰিচালিত চলোৱা, বাট দেখাই

দ্বিতীয় guided, directed, managed.

পৰিচিহ্ন বিণ. আগব পৰা চিনা জনা থকা, চিনাকি acquainted with, familiar. দ্বী. পৰিচিহ্ন।

পৰিচ্ছদ (পু. অ.) বি. আড়ম্বৰ।

পৰিচ্ছদ বি. সাজপাৰ, আভৰণ garment.

পৰিচ্ছন্ন বিণ. পৰিষ্কৃত, আবৰ্জনাশূন্য clean, tidy.

পৰিচ্ছিন্ন বিণ. সীমাবদ্ধ, সঙ্কীর্ণ narrow, limited.

পৰিচ্ছেদ বি. লেখাৰ এক ছেদ বা ভাগ a paragraph, অধ্যায়, খণ্ড a chapter, সীমা, অন্ত।

পৰিচ্ছেদা (পু. অ.) ক্রি. বিণ. চিৰকাললৈ, শেষ বাৰলৈ।

পৰিজন বি. ভূত্য, চাকৰ কাম কৰোতা a servant, an attendant, পৰিয়াল family member.

পৰিভ্ৰমণ বি. সম্পূৰ্ণ বা ভাল জ্ঞান thorough knowledge.

পৰিণত কৃদ. বিণ. পৈণত, বৃদ্ধ হোৱা, পকা matured, ripened, এক অবস্থাৰ পৰা আন অবস্থা পোৱা converted, changed, বি. পৰিণতি বৃদ্ধ বা পৈণত অবস্থা পোৱা, শেষ ফল maturity, the final result.

পৰিণয় বি. বিয়া marriage.

পৰিণয় সূত্র বৈবাহিক সন্ধি।

পৰিণাম বি. শেষ ফল result, consequence, পকা অবস্থা, পৰিণতি ripeness, শেষ, অন্ত end. পৰিণামদৰ্শী পাহে কি হব তাক আগেয়ে জনা, আগ পাহ গুণা foreseeing. বি. পৰিণাম-দৰ্শিতা।

পৰিণীত বিণ. বিবাহিত married. দ্বী. পৰিণীতা।

পৰিত (পু. অ.) বিণ. পিকা।

পৰিতাপ বি. দুখ, বেদ, সন্তাপ sorrow, anguish, অনুশোচনা repentance. বিণ. পৰিতপ্ত।

পৰিতুষ্ট বিণ. সম্পূৰ্ণ, সন্তুষ্ট, আনন্দিত very pleased, delighted.

পৰিতুষ্ট বিণ. তৃপ্ত হোৱা, পৰিতুষ্ট very much pleased. বি. পৰিতৃপ্তি, পৰিতোষ সন্তোষ, আনন্দ pleasure, satisfaction.

পৰিত্যক্ত বিণ. এৰা, ভাগ কৰা abandoned, left.

পৰিত্যাগ বি. এৰণ, ত্যাগ, বৰ্জন abandonment. বি. পৰিত্যাগী ত্যাগ কৰা, এৰা abandoning, quitting. পৰিত্যাগ্য পৰিত্যাগ কৰিব লগীয়া।

পৰিজ্ঞাণ বি. উদ্ধাৰ, বন্ধা, মুক্তি protection, deliverance, salvation. বি. পৰিজ্ঞাতা বন্ধা-কৰোতা a saviour, a deliverer, a liberator.

পৰিভাষা বি. ধুৱাই দিয়া restoration of deposits.

পৰিদৰ্শন বি. সৰ্বতোভাবে দৰ্শন, পৰ্যবেক্ষণ, তত্ত্বাবধান supervision. পৰিদৰ্শক বি. যি পৰিদৰ্শন কৰে।

পৰিদৃশ্যমান বিণ. কেউকালে প্রকাশ হৈ থকা apparent all around.

পৰিধান বি. কাপোৰ আদি পিন্ধা কাৰ্য act of putting on.

পৰিধি বি. ঘূৰণীয়া বস্তুৰ বেৰ বা সীমা circumference, বেৰ, সীমাবেষা periphery.

পৰিভাতি বি. নাতিৰ বা নাতিনীৰ পুতেক & great-grandson.

পৰিনিৰ্ঝাৰ সংসাৰ বন্ধনৰ পৰা মুক্তি।

পৰিনিষ্ঠ (পু: অ:) বিণ. পাৰ্গত, প্রস্বায়ণ well acquainted.

পৰিপক্ব বিণ. ভালকৈ পকা বা সিঁজা thoroughly ripe or cooked. সম্পূর্ণ পাৰ্গত well versed.

পৰিপক্ষী বিণ. বাধাদায়ক, প্রতিকূল, বিপক্ষ, বিকল্প standing in the way, obstructing, opposing, opponent, antagonist.

পৰিপাক বি. ভালকৈ জীৰ্ণ হোৱা কাৰ্য being completely cooked or dressed, হজম digestion.

পৰিপাতি বিণ. পৰিহাৰ, সুশৃঙ্খল,

নিয়াৰি neat, well-arranged, methodical. বি. সুশৃঙ্খলা, সুদিহা method, arrangement. ক্ৰি. বিণ. পৰিপাতিকৈ নিয়াৰিকৈ, আঁত লগাই।

পৰিপুষ্ট বিণ. নিপোটল, ভালকৈ খাই শক্ত হোৱা very fat, well-nourished. বি. পৰিপুষ্টি।

পৰিপূৰণ বি. সম্পূর্ণ কৰা filling.

পৰিপূৰ্ণ বিণ. গোটেই পূৰ, ভৰা quite full, filled to the brim. বি. পৰিপূৰ্ণতা।

পৰিপোষণ বি. পোহ পাল nourishing, feeding, বাঢ়িবলৈ দিয়া promoting.

পৰিপ্ৰেক্ষিত দৃশ্যমান বস্তুৰ বিভিন্ন অংশ যেনেকৈ দেখা যায়, তদনুসংগে চিত্ৰিত প্রকাশ perspective.

পৰিবৰ্ত্তন বি. এৰা, ত্যাগ কৰা quitting up, giving up.

পৰিবৰ্ত্ত বি. পৰিবৰ্ত্তন, সলনি exchange.

পৰিবৰ্ত্তন বি. সলনি কৰা কাৰ্য act of changing. বিণ. পৰিবৰ্ত্তিত সলনি হোৱা। পৰিবৰ্ত্তনশীল বনাই সলনি হোৱা changing, পৰিবৰ্ত্তে (অব্যয়) কোনো বস্তুৰ সলনি in exchange, in the place of.

পৰিবৰ্দ্ধন বি. বৃদ্ধি পোৱা কাৰ্য increasing, growing. বিণ. পৰিবৰ্দ্ধিত বৃদ্ধি কৰা বা পোৱা

increased, grown, যাক বঢ়োৱা হৈছে enlarged.

পৰিবহন যাত্ৰু বা বস্তু এখন ঠাইৰ পৰা অন্য এখন ঠাইলৈ অনা transport. (বিজ্ঞানত) কোনো গোট পদাৰ্থৰ মাজেৰে তাপ বা বিদ্যুত সঞ্চালন conduction.

পৰিবার বি. ভাৰ্যা wife, পৰিয়াল family.

পৰিবাহিত বি. বৈ বোৱা flowing, বোৱাই দিয়া drained.

পৰিবাৰী যাব মাজেৰে তাপ সঞ্চালিত হব পাৰে, conductor.

পৰিবৃত্ত বি. কেউকালে আবৃত বা ঢকা, বেৰি ধৰা well covered, surrounded.

পৰিবেশ বি. পৰিধি, বেউন, আবেউন।

পৰিবেশন বি. ধোৱাৰ সময়ত ষাওঁতাক খাদ্য সামগ্ৰী ভগাই দিয়া কাৰ্য। বি. পৰিবেশক।

পৰিবেষণ বি. আহাৰ কৰোঁতে আল ধৰা কাৰ্য waiting on at dinner. বি. পৰিবেশক।

পৰিবেষ্টন বি. বেৰি ধৰণ, মেৰ act of surrounding. বি. পৰিবেষ্টিত পৰিবৃত্ত surrounded.

পৰিভ্ৰাজক বি. নানা ঠাই অগ্ৰি হুৱা যাত্ৰু a traveller.

পৰিভাষা বি. বিশেষ অৰ্থ বোধক শব্দ, সংজ্ঞা terminology,

technical term. বি. পৰিভাষিক।

পৰিভ্ৰমণ বি. পৰ্যটনে, চাৰিওফালে ঘূৰি ফুৰা কাৰ্য a travelling about.

পৰিহৰা বি. নিশকণ্ঠীয়া, দুৰ্বলী weak.

পৰিমল বি. সুগন্ধ, অতি উত্তম স্ৰাণ exquisite fragrance, চন্দন আদি সুগন্ধি বস্তু perfume.

পৰিমাণ বি. মাত্ৰা, কোথ quantity amount, dimension. measure.

পৰিমালী বি. প্ৰমাণিত (ঔষধ আদি) efficacious.

পৰিমাণ কোথ, পৰিমাণ নিকলণ।

পৰিমিত্ত বি. কোথ, পৰিমাণ কৰা, সীমা ধৰা measured, weighed. limited. সংযত moderate.

পৰিমিত্ত, পৰিমিত্তে ক্ৰি. বি. পৰ্যন্ত, কোনো এক সংখ্যা, পৰিমাণ বা সময় লৈকে, কোনো এটা সীমা-লৈকে up to (a certain number, measure or time) to the extent of.

পৰিমিত্তি বি. মাপৰ কোথ বা কালি সঞ্চয়ী অঙ্ক শাস্ত্ৰ mensuration.

পৰিমেন বি. পৰিমাণ কৰিব পৰা, জুখিব পৰা measurable. limited.

পৰিমাল বি. একে ধৰত একেজন গৃহস্থ অধীন হৈ থকা ল'ৰা

তিবোতা জুইদি লোক বিলাক, বংশ
family, race.

পৰিভাষিত বিণ. ওলমি থকা
hanging.

পৰিভাষিত বি. পুথিৰ শেষত বাই
ভাগৰ অঙ্গ স্বৰূপে লগ লগোৱা অংশ
appendix.

পৰিভাষিত বিণ. শুচি, নিৰ্মল cleaned,
purified.

পৰিভাষিত বি. শেষ the end, বাকী
remaining.

পৰিভাষিত বি. ধাৰ ত্যাগ, প্রতিহিংসা,
কৃত্তিক & paying off,
revenge.

পৰিভাষিত বিণ. সংশোধিত,
পৰিষ্কাৰ কৰা corrected,
purified.

পৰিভাষিত বি. মনেৰে বা গাৰে কৰা
বৃত্ত, চেষ্টা, কষ্ট, ভাগৰ labour,
exertion, fatigue. বিণ. পৰি-
ভাষিত দুখ কৰিব পৰা indus-
trious, painstaking.

পৰিভাষিত বিণ. ভাগৰ লগা, অতিশয়
ক্লান্ত wearied, fatigued. বি.
পৰিভাষিত ভাগৰ fatigue.

পৰিভাষিত বি. সভা, মেল an
assembly, council.

পৰিভাষিত বি. স্নান নথকা clean,
unclean, স্পষ্ট, সহজে চিনিব পৰা
clear, visible. বিণ. পৰিভাষিত
নিকা বা নিৰ্মল কৰা cleansed,
purified.

পৰিভাষিত গণনা।

পৰিভাষিত কোনো বিষয়ত তথ্য
আপক সংখ্যাৰ সংগ্ৰহ statistics.
পৰিভাষিত বিণ. সমাপ্ত, অন্ত হোৱা
ended, finished. বি. পৰি-
ভাষিত শেষ, সম্পূৰ্ণতা comple-
tion, conclusion.

পৰিভাষিত বি. বিস্তাৰ extension,
আয়তন, প্ৰসাৰ extension.

পৰিভাষিত বি. শেষ সীমা, অন্ত ex-
tremity, end.

পৰিভাষিত চাৰিকালৰ অৱস্থা।

পৰিভাষিত বিণ. স্পষ্ট, প্রকাশিত,
বিশদ quite plain, manifest,
distinctly visible, fully
developed or grown.

পৰিভাষিত, পৰিভাষিত কৰণ, জলীয়
পদাৰ্থ ছেঁকি শোধন filtration.

পৰিভাষিত সৰ্ব. ধা. ভাগ, কৰ, এৰ to
give up, to relinquish.

পৰিভাষিত, পৰিভাষিত বি. ত্যাগ, এৰা
কাৰ্য্য the act of abandoning
or leaving. বিণ. পৰিভাষিত,
পৰিভাষিত, পৰিভাষিত বৰ্জনীয়,
এৰিব লগা fit or proper to be
abandoned. পৰিভাষিত বি. বঞ্চিত।

পৰিভাষিত বি. ঠাট্টা, খেয়েলীয়া কথা,
খেয়ালিত কৰা ঠাট্টা মন্তব্য a joke.

পৰিভাষিত বিণ. হাক পিন্ধা ব্যক্তি।

পৰিভাষিত উপদেশী শিষ্টাচার।

পৰিভাষিত বি. পৰিভাষিত, পৰিভাষিত, চাই

ধাকৌতা one who watches, a guard.

পৰীক্ষক বি. পৰীক্ষা কৰোঁতা, দোষ গুণ বিচাৰোঁতা an examiner, a judge, বস্তৱ গুণগুণ বিচাৰি চাওঁতা an investigator.

পৰীক্ষা বি. হোৱাৰ গুণ বিচৰা কাৰ্য্য, গুণ, যোগ্যতা গৰিমাণ ইত্যাদি বিচাৰ examination, বস্তৱগুণগুণ বিচৰা কাৰ্য্য experiment, মতাসত্য নিৰ্ণয়। পৰীক্ষণীয় বিণ. পৰীক্ষিত বিণ. পৰীক্ষা লোৱা, প্ৰমাণিত examined, experimented.

পৰীক্ষাৰ্থী যি পৰীক্ষা দিবলৈ ইচ্ছা কৰে।

পৰীক্ষামূলক বিণ. পৰীক্ষাৰ কাৰণে কৰা experimental.

পৰীক্ষিত বি. এজন চন্দ্ৰবংশীয় ৰজা অৰ্জুনৰ নাতি, অতিমহ্যৰ পুতেক a king of the lunar dynasty.

পকৱা বি. ঠেং থকা মাটিত বগাই ফুৰা কীট an ant.

পকৱা বিণ. পৰৰ, আনৰ যথৰ belonging to another. বি. বাটকৰা মানুহক বাতি বাটেদি যাবলৈ নিদি আন বাটেদি ভুলাই লৈ যোৱা এবিধ ভূত an evil spirit supposed to misguide wayfarers. ক্ৰি. পকৱাই পা বিণ. পকৱাই পোৱা।

পকৰ বিণ. কঠোৰ, কৰ্কশ।

পৰে ক্ৰি. বিণ. ভৱিষ্যতে, পাহত in future.

পৰে অব্য. বাহিৰে, উৰণি (অধিকৰণ-পদৰ পাহত বহে)।

পৰেক বি. এপৰ কাল one eighth of a day and night. বিণ. পৰেকীয়া।

পৰেঙী-জাল বি. 'পৰেঙী-জাল' চোৱা।

পৰেণ বি. পৰষেৰণ।

পৰোপকাৰ ক্ৰি. বিণ. পৰৰ উপকাৰ কৰা কাৰ্য্য act of doing good to others. পৰোপকাৰী বিণ. পৰৰ উপকাৰ কৰে। বি. পৰোপকাৰিতা। পৰোপকাৰী বিণ. যি পৰৰ সাহায্যেৰে জীৱিকা নিৰ্ব্বাহ কৰে।

পৰোহী বি. মান, আদৰ regard, ভয় care.

পৰোক্ষ বি. চকুৰে নোদেখা অৱস্থা, অসাক্ষাত absence, অদৃষ্ট। ক্ৰি. বিণ. পৰোক্ষে।

পৰুয়া বি. এবিধ বনবীয়া পাৰ জাতিৰ চৰাই a kind of wood pigeon.

পৰ্ব বি. গছৰ পাত a leaf of a tree, পৰ্বকুটীৰ বি. গছৰ পাতৰে সজা পজা। পৰ্বদাহ বি. পৰ্বত পোৰা কাৰ্য্য। পৰ্বতৰ পৰিবৰ্ত্তন কৰিবলৈ নোশোৱা পৰ্বৰ পৰিবৰ্ত্তন পৃথিবৰ কাৰণে গছ পাতৰে সজা

এটা যাহুব্ৰ শ্রাকতি। পৰ্ভূজালি
বি. পৰ্ভূজি।

পৰ্ভূজ পৰ্ভূজাল দেশৰ অধিবাসী।

পৰ্ভূজি বি. কাপোৰৰ ঢাকনি, আৰ
কাপোৰ a screen of cloth.

পৰ্ভূজ বি. নিকশিত সমস্ত কৰা
উৎসৱ festival, খণ্ড, অংশ a
section of a book.

পৰ্ভূজ বি. গিৰি, ওখ শিল সমূহ,
পাহাৰ hill, mountain বিণ.

পৰ্ভূজাকাৰ বস ডাঙৰ। পৰ্ভূজীয়া
পৰ্ভূজ থকা বা উৎপন্ন living or
produced on a mountain or
hill. পৰ্ভূজ প্ৰমাণ পৰ্ভূজৰ
সমান ডাঙৰ।

পৰ্ভূজ বি. খাট, পালেং a bed-
stead.

পৰ্ভূজ বি. ভ্ৰমণ travelling,
পৰ্ভূজিক ভ্ৰমণকাৰী।

পৰ্ভূজ অব্য. অবধি, লৈকে up to,
সীমা বা প্ৰতিমাণ লৈকে as far as.

পৰ্ভূজালি বি. সমাপ্তি, শেষ, সমাপ্ত।

পৰ্ভূজালিত বিণ. পৰিণত, সমাপ্ত।

পৰ্ভূজকক বিণ. দৰ্শক।

পৰ্ভূজকক বিণ. বি পৰ্যবেক্ষণ কৰে,
পৰিদৰ্শক গ্ৰহনক্ৰমাদি দৰ্শক ob-
servator.

পৰ্ভূজকক বি. পৰিদৰ্শন, তত্ত্বাবধান,
নিৰীক্ষণ close observance.

পৰ্ভূজককিকা বি. গ্ৰহনক্ৰমাদি
নিৰীক্ষণাগাৰ, মানসম্বি observ-
atory.

পৰ্ভূজ বিণ. প্ৰচুৰ, যথেষ্ট abund-
ant, sufficient. বি. পৰ্ভূজি।

পৰ্ভূজ বি. ক্ৰম, অনুক্ৰম succes-
sion, order, একেবকমৰ অৰ্থমুক্ত
শব্দসমূহ a series of synonyms.

পৰ্ভূজক্ৰমে ক্ৰি. বিণ. যথাক্ৰমে।

পৰ্ভূজালোচনা বি. ভালদৰে বিবেচনা
কৰি চোৱা কাৰ্য্য, উদ্ভয়কপে বিচাৰ
circumspection, delibera-
tion.

পৰ্ভূজিত বিণ. বাহী, পাচদিনালৈ
থকা of the previous day,
stale.

পৰ্ভূজক. ধা. ছো, স্পৰ্শ কৰ to
touch.

পৰ্ভূজি, পৰ্ভূজি দিলা বি. পৰহি
চোৱা।

পৰ্ভূজ বি. পৰিসদ, সভা board.

পৰ্ভূজ বি. কালৰ বিভাগ, একদশম
ষাঠি ভাগৰ এভাগ sixtieth part
of a দশ।

পৰ্ভূজ বি. বাঁহৰ কান্ধিৰে সভা এবিধ
মাহ ধৰা বতন। ক্ৰি. পৰ্ভূজ বা পৰ্ভূজ
মাহ ধৰ।

পৰ্ভূজ বি. টলক, নিম্ন a twin-
kling, a moment.

পৰ্ভূজ বি. বিলম্ব, বেছি delay,
ক্ৰি. বিণ. পৰ্ভূজে বেছি কৰি, অলপ
বেলিব পাহত।

পৰ্ভূজীয়া বিণ. পৰ্ভূজীয়া, পৰ্ভূজ
হানাত্তৰ হোৱা, পৰ্ভূজীয়া, হোৱা বা

অবা fugitive, absconding, eloping.

পলস বি. নৈয়ে পেলোরা, বোকা soft mud deposited by a river, silt, সাবব বাহিবে থকা কোমল কাঠ sap wood. বিণ. পলসুৱা সাব নথকা নৈয়ে পেলোৱা বোকাযুক্ত।

পলা অক. ধা. লুকাই থাক, গোপনে গুচি যা, পলাত হৈ লৰয়াব to abscond, escape, to flee. বিণ. পলোৱা—বি. পলাওঁতা, পলাই পলাই দে, পলাই হুৰলৈ যা। পলাতক বিণ. পলাই যোৱা, পলবীয়া fugitive. পলায়ন বি. পলোৱা কাৰ্য্য, act of fleeing. বিণ. পলায়িত।

পলা বি. তেল পেৰা বেতেৰি a small rattan basket used in pressing oil.

পলাশ বি. এবিধ গছ নোহোৱা ফুল a kind of flower, পাত a leaf.

পলিত বিণ. পকা চুলীয়া grey haired.

পলিতা বি. শলিতা, শিহা, শলাকানি the wick of a lamp. কলাই খাব তৰা বহুত জুই লগোৱা শিহা a fuse.

পলীয়া বিণ. পাৰ্শ্ব অহুনিবি কাম কৰা one of several persons wor-

king by rotation: বিজ. পাৰ পাতি কাম কৰা।

পলু বি. মূগা, পাট আদিৰ পোক a silk worm.

পলুৱা অক. ধা. গোপনে নি লুকাই থকা লৈ যা to keep concealed, to cause to run away or elope. বি. পলুৱাওঁতা। দ্বী. পলুৱাওঁতা।

পল্টন বি. সৈন্যদল a subdivision of a company of soldiers. বিণ. পল্টনীয়া।

পল্লব বি. নতুন পাত, কোঁহ a new leaf, a bud, নতুন পাতেৰে সৈতে সৰু ডাল a small branch with new leaves. বিণ. পল্লৱিত কুঁহি পাত থকা having new leaves.

পল্লৱগ্ৰাহী বিণ. যি পল্লব ছিঙাব নিচিনা নানা বিষয়ৰ পৰা অলপ অলপ জ্ঞান অৰ্জন কৰে। পল্লৱ-গ্ৰাহিতা বি. নানা বিষয়ৰ অগভীৰ জ্ঞান।

পল্লব বি. বায়ু, বতাহ air, wind.

পল্লৱমন্মথ বি. হনুমান, ভীম Honu-man, Bhima.

পল্ অক. ধা. সোৱা to enter.

পশু বি. চাৰি চোঁটীয়া জন্তু a beast.

পশুৰ পশুৰ স্বভাৱ বা গুণ the nature of a beast. পশুপতি বি. শিৱৰ এটা নাম। পশুপ্ৰকৃতি বি. পশুৰ নিচিনা প্ৰকৃতি বা ইচ্ছা

সুখৰ বাহা। পশুৰাজ বি. সিংহ
the lion.

পঞ্চাঙ্গুৰি দৃশ্য বা চিত্ৰৰ পূৰ্বভূমি
অংশ back ground. যি অঞ্চলৰ
কাৰণে কোনো বন্দবেবে বিদেশৰ
পৰা বস্তু আহে আৰু যিবোৰ অঞ্চলৰ
পৰা সেই বন্দবেবে বিদেশলৈ বস্তু
পঠোৱা হয় সেই অঞ্চলক উক্ত বন্দৰৰ
পঞ্চাঙ্গুৰি বোলা হয় hinterland.

পশ্চিম বি. বিফালে সূৰ্য্য অন্ত যায়
the west.

পৰ্. বি. পক্ষ, এমাহৰ আধা fort-
night. ক্ৰি. বিণ. পৰষ্পৰে।

পৰষ্পৰ ক্ৰি. এমাহৰ আধা যা।

পৰষ্পৰীয়া বিণ. এপৰ ধকা, এপৰত
হোৱা fortnightly.

পশ্চা অক. ধা. পাহত ছুখ কৰা to
repent.

পহ বি. সুবিধা, বাধা নথকা অৱস্থা
free scope, access or course,
অস্ত্ৰ, বাণ arrow.

পহৰা বি. পৰ দিয়া কাৰ্য্য watch.
অক. ধা. পহৰাদি সাৰে থাকি নাস্তি
বন্ধা কৰ to keep watch. বি.
পহৰীয়া, পহৰাৱালা পহৰা দিওতা
a sentinel, a watch-man.

পহল বি. ফলীয়া কাঠৰ ধাৰ বা চুক
the edge of a plank or
scantling.

পহলং বি. চিকাৰী a hunter.

পহলঙী বি. পুৰণি অসমৰ এবিধ
ভুই দি যৰা হিলৈ a kind of

Assamese match-lock. বিণ.
শকত দীঘল tall and stout.

পহাৰ, পহাৰী বি. 'পোহাৰ' চোৱা।
পহাৰী-চুপতি বি. পহাৰী বা সামান্য
মানুহে কৰাৰ নিচিনা চুপতি vulgar
jokes.

পহিল বি. আৰম্ভণ, প্ৰথম অৱস্থা
commencement. বিণ. পহিলা
প্ৰথম, প্ৰথমে first, firstly.

পহু বি. হৰিণা জাতিৰ জন্তু an
animal of the deer kind. পহু
কণীয়া বিণ. 'চৰাই-কণীয়া' চোৱা,
পহু গড়াল মানুহে চাবৰ কাৰণে
বান্ধা জাতিৰ জন্তু বগা ঠাই a
zoological garden. পহুৰীয়া
ব্যাধ, পহু চিকাৰী a hunter.

পহু (পু. অ.) বি. প্ৰভু, স্বামী।

পক্ষ বি. চান্দ মাহৰ আধা ভাগ, কৃষ্ণ
পক্ষ, শুক্লপক্ষ half of a lunar
month, এমাহৰ আধা, পোন্ধৰ দিন
a fortnight, কাজিয়া কৰা মানুহৰ
এদল বা এটা a party to a
dispute or case, পাখি wing,
feather. পক্ষতা এক পক্ষ সমৰ্থন
কৰা siding with a party.
পাত, পক্ষ প্ৰেৰণ কোনো এক পক্ষৰ
ফলীয়া হোৱা, পৰস্পৰ বিবাদ কৰা
হুঁহুৰ বা হুঁহুৰ মানুহৰ একালক কৰা
সাহায্য বা হিত partiality. পক্ষ
পাতিতা পক্ষপাত কৰা বতাব বা
ভণ partiality. বিণ. পক্ষপাতী।
পক্ষপাত বি. বাত ব্যাধি বোগ,

এই বোগত শরীর আধাশব্দ বেন হৈ থাকে, অর্ধাঙ্গ paralysis, hemiplegia. পক্ষান্তবে আনফালে, সিফালে on the other hand, পক্ষান্ত বি. পূর্ণিয়া or অশাবল্যা।

পক্ষসমর্থন কোনো এটা পক্ষব যত অনুমোদন কবি সহায় কবা।

পক্ষিতত্ত্ব পক্ষী সম্বন্ধে বিশেষ জ্ঞান।

পক্ষিবাহু বি. গরুড় a name of Garuda.

পক্ষিপারক বি. চবাই পোহালী a young bird.

পক্ষী বি. চবাই a bird. পক্ষীক্স বি. গরুড়।

পক্ষে বি. ফালে, পোনে on the side of, in favour of.

পা সক. ধা. লাভ কব, উপার্জন কব to get, কোনো এঠাইত গৈ উপস্থিত হ to reach, অনুভব কবা to feel, লভ্য to possess. অক. ধা. উচিত হ, ন্যায় হ to be fit or proper, জন্ম দি to give birth to.

পাই বি. এটা পইচাব তিনিভাগব এভাগ a pie.

পাইক বি. আহোম বজাব দিনব সামান্য অসমীয়া বায়ত a common rayot in the days of Ahom, লোকব মাটি খোৱা মাতৃহ a tenant. বিণ. পাইকান পাইকে ভোগদখল কবা (মাটি)।

পাইকাৰী বি. বি মুঠ হিচাবে বস্ত

কিনি আনি লাভব কাৰণে খুচুৰাকৈ বেচে a petty trader. বিণ. মুঠতে বস্ত কিনা purchased wholesale.

পাইখানা বি. মলমূত্র ত্যাগ কবা ঘৰ বা বেবা ঠাই a latrine.

পাইজামা বি. এবিধ টিলা সোলোকা ঠেঙা a kind of loose trousers.

পাইতা বি. কোনো পাত্ৰৰ পৰা জুলীয়া বস্ত ওলোৱা জিতা a tongue of a vessel.

পাইপ নলী pipe.

পাইল বি. বিভাগ, শ্ৰেণী, শাৰী a division, class, file.

পাইলট বিমান চালক।

পাইলা বি. কেবাহি বা তাৰ নিচিনা মাটিৰ পাত্ৰ a kind of vessel.

পাউডাৰ মুখ, গা ইত্যাদি সনা শুবা, ডাক্তৰৰ শুবা ঔষধ।

পাউনি, পাওনা বিণ. পাব লগা due, payable. বি. পাবলগা বস্ত বা ধন dues. পাওন বি. পোৱা কাৰ্য্য।

পাওনাধাৰ যিজনৈ টকা পাব।

পাং স. ধা. মনতে সাজ, ফন্দি কব, কল্পনা কব to plan—ক্রি. পাং পাউ মিছা কথা সাজ, ফন্দি কব, বুদ্ধি সাজ to fabricate, to devise some means, to invent an excuse.

পাংখা বি. বিচনী a fan.

পাঁউৰি বি. ডিতবত জেং-জাবব

ছাৰি ভৰাই পানীত পেলাই বধা
বাইৰ কঠিৰ হাড় ধৰা যন্তৰ &
kind of large hollow fish
trap made of bamboo
splinters.

পাঁউ-কটী বি. আটা ওৰিবে কৰা
এবিধ ভুকান নোপোকা পিঠা &
loaf of bread.

পাঁঙকৰা বি. হেণাৰ বিচিৰা এবিধ
বনবীয়া জন্তু & kind of wild
cat.

পাঁচ বি. চাৰি আৰু এক five, বিণ.
পাঁচকুণ্ডীয়া, পাঁচকুণ্ডীয়া পাঁচোটা
চুক থকা pentagonal.

পাঁচ নক. বা. পঠিয়া, যাবলৈ ক to
send.—ক্ৰদ. বি. পাঁচল, পাঁচা।

পাঁচনি বি. হাক ইফালে-সিকালে
কাষত পুঁচা হয়। সোঁসাইব হুত বা
টেকেলা a messenger, বৃট্ট ধৰ্ম্মযত
প্রচাৰ কৰোঁতা an apostle.

পাঁচনী বিণ. (ব্যাকৰণত) লোকক
পাঁচি ক্ৰিয়া কৰা বুজোৱা (ক্ৰিয়া)
causative (verb).

পাঁচালি, পাঁচালী অনাবৈয়ক কবি
সকলে বচনা কৰা পুথি—বিবোধ
বৃত্তি ৰূপে কেইবাজন মানুহে
আবৃত্তি কৰে ডাকে পাঁচালি বোলে।

পাঁচি বি. এটিটা, দীঘলীয়া. এডবা
বা এৰঙ & long strip.

পাঁজৰ, পাঁজৰা বি. কাষ, পাৰ দাঁতি
side, the side of the body.

পাঁজৰ থহ কাৰী হাড় ভাগ, বৰ
চুৰ পা।

পাঁজি বি. পঞ্জিকা an almanac.

পাঁজি বি. শক্তৰ কাষৰে বাটতে
পোতা ছোঁতা বাঁহৰ শলা a bamboo
spike thrust into ground to
prevent the approach of an
enemy, সূতা কাটিবলৈ দীঘলকৈ
ঘেৰোৱা বুনা তুলা a roll of
cotton for spinning thread,
পাঁজি কাটি পাঁজিৰ পৰা সূতা
কৰ।

পাঁজুৰি বি. পাশা খেলৰ পাঁচৰ লেখ
a throw of dice, counting
five.

পাঁজি বি. শাৰী, পংক্তি a row, a
line, গছ বোৱা বা গুটি পচোৱা
খাল, এক প্ৰকাৰ গুটি চলাই বেদা
খেল a drill for planting, a
kind of game played on a
board.

পাঁথ বি. কোনো লেখা বা পুথিৰ
অন্তকৈ বধা দাঁতি, চেপেটা হাহৰ
পেটৰ ফাল the margin of a
book, lower part of a flat
fish.

পাক বি. মেৰ, ঘূৰণ, ঘোচৰ &
bend, a turn, লেঠা, ভগৰ, ভুল
offence, fault, mistake, নৈব
সোঁতৰ পাক চাকনৈয়া an eddy.

পাক থা মেৰ লাগ, মেৰাই ধৰ।
পাক দি মেৰা, অলপ দাচ। পাক

পৰ নৈব পানী ঘূৰ। পাক্কাৰ ঘূৰা, ঘেৰ দি। পাক্কাগ লেঠা লাগ, ঘেৰ খা।

পাক বি. পাগ, বন্ধন, জীণ-বোৰা কাৰ্য act of cooking, digestion. পাক্কাৰ ভাত বন্ধা ঘৰ a cookshed. পাক্কাঘুৰণি বৰকৈ বেগাই ঘূৰি ফুৰাৰ নিমিত্তে বোৰা ঘূৰ ফুৰণি। পাক-চক্ৰ বি. কুট-কৌশল, প্রভাবণা, চুটীলি trick, deceit, fraud. পাক জোঁহৰ গিৰমিট, পকাই কুটা কৰা এবিধ যতন an auger, a gimlet. পাক্কাগি ঘূৰণ ভাৰে, প্রকাৰান্তৰে।

পাকতে ক্রি. বিণ. ঠাইতে, তৎক্ষণাৎ instantly.

পাক্কাৰ বি. পাক্কাৰী stomach.

পাকৰা বি. খৰমৰ চুলা বা খুটি।

পাকৰি বি. সূতালাহী the ball of thread, wound on a spindle.

পাকৰী বি. 'জৰি গছ' চোৱা।

পাক্কাৰী বি. পেটৰ ভিতৰত যি যন্ত্ৰ বাস্তৱ পৰিপাক হয় stomach.

পাক্কাৰ, পাক্কাৰ ভাৰতবৰ্ষৰ পৰা পৃথক হোৱা মুছলমান প্ৰধান ৰাষ্ট্ৰ (পূঃ বঙ্গ, পঃ পঞ্জাব, উঃ পঃ গীয়াত প্ৰদেশ, সিদ্ধু আৰু বেৰুচিয়ান)।

পাকী বিণ. বেগাই জীণ বোৰা বা বিগৰা quickly digested.

পাকত পাক্তি. পাকত পাকত ক্রি.

বিণ. ঘৰে ঘৰে, প্ৰতিবন্ধাতে repeatedly, at every time.

পাকে প্ৰকাৰে বটোৱা চক্ৰত।

পাঠকত বিণ. পাগত, কাৰত বিপুণ dexterous, expert.

পাখি বি. চৰাইৰ ডেউকা the wing of a bird, চৰাইৰ গাৰ চাকনী feather, বাহৰ কাণৰ ওচৰত ডিঙিত হুকালে ওলমি থকা পাখিৰ নিচিনা অঙ্গ the fins of a fish. পাখি লৰাজ দি পুৰণি পাখি ললাই ন পাখি গছ। পাখিৰ আঁৰ আশ্ৰয় safety, protection.

পাখোৱাজ বি. যুদ্ধৰ নিচিনা এবিধ হিন্দুস্থানী বাস্তৱ ৰজা।

পাগ বি. পাগুবিৰ আকৃতিৰে বন্ধা কাপোৰ, পাগুবি turban.

পাগ বি. সিফোৰা কাৰ্য, বন্ধা কাৰ্য cooking, হাটিব পাৰ আৰু অল্প টান কৰিবলৈ দিয়া জুইৰ তাপ। পাগটোৱা টান বা বৰ বেছি পাগত গঢ়। পাগত উঠ, পাগ ল উপযুক্ত পৰিমাণে তাপত সিদ্ধ বা দহ হ। পাগত ভোজ, পাগত ল বন্ধা বঢ়া কৰিব পৰাকৈ তুচি কৰি ল।

পাগ্গিয়লি কোনো ভিবোতাক বান্ধি পাতিবলৈ জাতি কুটুমক দিয়া ভোজ। পাগ্গিয়াৰি চকৰ ভাত আদি লৰাই দিয়া মাৰি। পাগৰ বাহিৰ বিধুতী, ছুৰ নোৰবা।

পাগল বিণ. বলিয়া, উন্মত্ত mad.

insane. দ্বী. পাগলী। পাগলান্নি
পগলাৰ কাৰ্য্য বা গুণ।

পাণ্ডি বিণ. পাগ, শোভাৰ কাৰণে
মুৰত পিন্ধা সাজ & turban.

পাণ্ডি সৰ্গ. ধা. এবাৰ ধাঁহ খাই
পেটৰ পৰা পুনৰ মুখলৈ উলিয়াই
চোৰা to chew the cud, কোনো
এটা কথাৰ বাবে বাবে আলোচনা
কৰা to think or talk over
and over again. বি. পাণ্ডুলন।

পাচ, পাছ বি. আগৰ বিপৰীত ফাল
বা ঠাই the back side, the
rear, কোনো কাৰ্য্য হৈ যোৱাৰ
শেষত বিহয়, ভবিষ্যত কাল the
end of any time or act,
future. বিণ. সমুখৰ বিপৰীত
ফালে থকা hinder, পাছত হোৱা,
ভবিষ্যত। পাচ কথা পিছত বি
বটনা বা ফল হব। পাচ ধৰ, পাচ
ল পাছে পাছে যা to follow.
অনুলব্ধ কৰ to imitate, পাচ-
পৰ পাছত থাক to lag behind.
পাচফাল পিঠি ফাল, য'ৰ বাৰীৰ
সমুখৰ বিপৰীত ফাল। পাচ ভৰি
পাছৰ দ্বি ভৰি। পাচ হোৱাঁক
পাছলৈ যা to retreat.

পাচক বি. বাছনি & cook. দ্বী,
পাচিকা বিণ. জীৰ্ণকাৰী (ঔষধ)
digestive. পাচক-গিৰ্জ আহাৰ
জীৰ নিওৱা পেটত থকা ৰস
gastric juice.

পাচতীয়া বিণ. পাছত বা শেষত

হোৱা, কৰা বা জন্ম, শেহতীয়া
born, produced or cultiva-
ted, last of all. ক্ৰি. বিণ.
পাচতীয়াকৈ।

পাচল বি. নানা গছৰ শিপা আদি
সিজাই কৰা ৰস, কোৰাখ & decoo-
tion of various medical
plants, এমুৰে ছোঙা গৰু খেদা
এছাবি & goad.

পাচলি বি. খাবৰি, মানুহে সিজাই
খোৱা শাক পাচ, ফল, মূল আদি
vegetable, fruits, roots etc.
used as curry, শাকৰ আজা।

পাচি বি. শয্যা আদি ধৰৰ কাৰণে
বাঁহৰ কাঠিৰে কৰা সঁজুলি &
basket.

পাচুৱা, পাছুৱা অক. ধা. পাচলৈ যা,
পাচ হোৱাঁক to recede. সৰ্গ. ধা.
পাচ পেলাই আগ বাঢ়।

পাচুৱা, পাছুৱা বি. প্ৰথম ভাৰ্য্যা
মৰাৰ পাছত অনা ভিৰোতা।

পাছে, পাছে, পাচেকৈ, পাছেকৈ,
ক্ৰি. বিণ. পাছত, ভবিষ্যতত।

পাচে পাচে, পাছে পাছে ক্ৰি.
বিণ. নিচেই পাছতে, আৰু ওচৰতে
লগে লগে closely, following.

পাচেতি বি. নব-জাতক শিশুৰ পাচ
দিনত সম্পাদন কৰা লৌকিক
উৎসৱ বিশেষ।

পাচেতী বি. ভাদ আৰু আহিনৰ
দোমাহীত হোৱা এটা উৎসৱ।

পাচমুৱা বিণ. পাছৰ ফালে মুখ
কৰা।

পাছৰা বি. 'গছৰা' চোৱা।

পাছি বিণ. নীচ, নৰাধৰ্য vile,
stupid.

পাঞ্চ (পু. অ.) বি. পাঁচ five.

পাঞ্চ্ (পু. অ.) সক. ধা. পাঁচ, পঠিয়া
send.

পাঞ্চজঙ্ঘ বি. বিষুব হাতৰ শব্দ,
অসুৰ এটাৰ নাম।

পাঞ্চনি (পু. অ.) বি. আদেশ
order.

পাঞ্চনী বি. এছাৰি, গৰু খেদা
মাৰি।

পাঞ্চভৌতিক পঞ্চভূত বিষয়ক বা
ইয়াৰ পৰা জন্ম হোৱা।

পাঞ্চাল বি. জগদ বজাৰ ৰাজ্য।

পাঞ্চালী বি. জৌগদী।

পাঞ্চৰ, পাঞ্চৰি (পু. অ.) বি. গাৰ
দাঁতি কাষ, হাড়চাল, মৰাশ।

পাঞ্চাবী বিণ. পঞ্চাৰ দেশৰ মাহুহ বা
ভাত উৎপন্ন হোৱা বস্তু।

পাঞ্চাবী কুৰ্তা বি. 'কলাব'
নোহোৱা এবিধ চোলা।

পাঞ্চাবী চোলা 'পাঞ্চাবী কুৰ্তা'
চোৰা।

পাট বি. পাট-পলুৰ পৰা হোৱা সূতা
the silk or the mulberry
fed silk worm. পাট-পলু বি.

পাট সূতাৰ পলু a silk worm.

পাট বি. পাডল আৰু চেপেটা কাঠ,
ডকা a plank. বজাৰ সিংহাসন a

royal seat or throne, নাদৰ
ভিতৰত দিয়া মাটিৰ চাক an
earthen ring used in wells.
উপ শব্দ, চেপেটা দীঘল বস্তু
বুজাবলৈ বিশেষণ বা সংজ্ঞা শব্দৰ
পাছত যোগ কৰা যাত বেলে 'বঠা
পাট'। পাট চা, পাট-চাহ বি.
ৰজা, সম্ৰাট a king, an emperor.
পাটনাৰ বি. ভিতৰে মাটিৰ চাক
লগোৱা নাদ। পাটগিৰি বি.
জমিদাৰৰ কৰ্মচাৰী, দৰং জিলাৰ
মোজাদাৰ, an officer under a
Jaminder. পাটমাত্ৰি বি. ৰজাৰ
বাই ৰাণী the principal queen
of a king. সখীৱতী চৰাই a
kind of bird.

পাটন-দি, পাটন পাৰ উপমা দি,
উদাহৰণ বা দৃষ্টান্ত দি to draw a
comparison, to illustrate.

পাটলিগুৰু বি. পাটনাৰ প্ৰাচীৰ
নাম।

পাটী বি. পাটীদৈ গছৰ ছালৰ মিহি
কাঠিৰে বোৱা চাৰি a fine mat
made from the mat rush.
চাৰি-পাটি বি. শয্যা a bed.

পাটী-মুজুৰা বিণ. শুই থাকোতে
বিচনাত মূতা, passing urine
while asleep.

পাটীগণিত বি. অঙ্ক বিজ্ঞাৰ শাস্ত্ৰ
arithmetic.

পাটী চৰা বি. বাঁহৰ চাৰিৰ ওপৰত

পাণি 'পানি বাও বজা চবা বা
আনি।
পাণ্ডিত্য পাণ্ডিত্য কাৰণে কান্দি কৰা
এবিধ বন।
পাণ্ডিত্য বি. পাণ্ডিত্য, এখান
মহিলা।
পাণ্ডিত্য বি. শিল্পী, যাঁটি শিল্প
কৰোঁতা, মণ্ডল an artist,
mandal.
পাঠ বি. পঠন, পঢ়া reading,
অধ্যয়ন study, কিতাপৰ আখ্যা
বা অংশ lesson, text, কাক
কিৰূপে সম্বোধন কৰিব লাগে তাৰ
বিষয় manner of addressing
a particular person, বিভিন্ন
পুথিত একে কথাৰে বিভিন্নৰূপ a
different reading. পাঠ্য
বি. পঢ়োঁতা। জী. পাঠিকা।
পাঠশালা পঢ়াশালা a school,
প্রাথমিক বিদ্যালয় a primary
school. পাঠ্যক্ৰম অথবা একাধে
লিখা পাঠ বা শব্দ a different
reading. পাঠ্য বি. মুদ্রণমানৰ
এটা আভিৰ নাম। পাঠ্য বি.
পঢ়িব লগা fit to be read.
পঢ়িবলৈ নিৰ্দ্ধাৰিত কৰি দিয়া
(কিতাপ) prescribed as a
text book. পাঠ্য-ক্ৰম পঠন
পাঠ্যৰ নিৰ্দ্ধিষ্ট ধাৰা, syllabus.
পাঠ্য-ক্ৰম বি. পঢ়িব লাগিব
curriculum.
পাণ বি. তামোলৰ লগত চোবাই

খোৰা এবিধ লতাৰ পাত the
betel leaf.
পাণ-বাটা বি. কটা তামোল দিয়া
সক বটা।
পাণ-মচলা বি. তামোলৰ লগত
খোৰা মচলা।
পাণি বি. হাত the hand. পাণি-
গ্রহণ বি. বিয়া marriage.
পাণিনি বি. সংস্কৃত ভাষাৰ প্ৰসিদ্ধ
ব্যাকৰণ বচোঁতা মুনি। বি.
পাণিনীয়।
পাণ্ডিত্য বি. পাণ্ডা টকিবা
খোৰাত বত মাহুৰ।
পাণ্ডিত্য বি. পাণ্ডুৰ পুত্ৰ বা বংশধৰ
a son of Pandu.
পাণ্ডা বি. তীৰ্থ বা দেৱালয়লৈ যাত্ৰী
লৈ যোৱা বায়ু a pilgrim-
guide.
পাণ্ডিত্য বি. পণ্ডিত্য, পণ্ডিতৰ
জ্ঞান learning, scholarship.
পাণ্ডু বি. দৈব হালধীয়া বৰণ,
হালধীয়া হোৱা এবিধ ৰোগ
jaundice, মুখিত্ব আদিৰ বাপেক
the father of the Pandavas.
বি. পাণ্ডুৰ পাণ্ডু বৰণ।
পাণ্ডু-লিপি বি. আৰ্হি-কাকত,
আঁচনি, মোচাবিদা a rough
draft, a sketch, a proof-
sheet.
পাণ্ডু বি. দক্ষিণ ভাৰতৰ এখন
পুৰণি ৰাজ্য বা সেই দেশত বাস
কৰা জাতি।

পাত বি. পত্র, গছের ডালব পত্র।
ওলোরা চেপেটা ভাগ leaf, খোঁরা
পাত্র বা খোঁরাব ব্যবস্থা (খাবলৈ
পাতত বহিহে), কিতাপের পাত
leaf of a book.

পাত্তি নক. ধা. স্থাপন কর to place
in proper position, নিযুক্ত কর
to appoint, আয়োজন কর to
prepare, to perform, কথা ক
to speak. বি. পাত্তি, পাত্তা।
বিণ. পাত্তা।

পাত্তি-পাত্তিক বি. কত্কা কাল হওঁ হওঁ
হোঁরা হোঁরাণী a girl about to
attain puberty. পাত্তি স্বর কেঁচা
চাহপাত্তি মেলা ঘব। পাত্তি বেঙ
দীঘলীয়া ঠেঙেবে গছত নাইবা ঘব
হালত থকা এবিধ বেঙ। পাত্তি
দ্বি নক. ধা. পাত্তেবে যেবাই জুইত
পুঁবি বা সেকি সিদ্ধক।

পাত্তিক বি. পাপ sin. পাত্তিকী
বি. পাপী a sinner. স্ত্রী.
পাত্তিকিনী।

পাত্তিকল বি. পতঙ্গলি মুনিয়ে কথা
যোগশাস্ত্র।

পাত্তি বি. নাশ করণ act of des-
troying.

পাত্তি বক বজ্রব ছাবা নিষ্কাশন
distillation.

পাত্তি বি. কোনো পুঁখিব সূচনা,
ভূমিকা an introduction or
preface to a book.

পাত্তি বি. আবরণ a covering.

পাত্তি বিণ. ভাঠ নোহোঁরা thin,
পনীয়া watery, সেবেঙা widely
apart, আগধ্ব, অলপীয়া not
heavy, light, কম হোঁরা abat-
ed, চকল fickle, বিবল scarce,
উকড়া lonely. অক. ধা. কম হ,
উপশম হ to abate. ক্রি. বিণ.
পাত্তিলকৈ, পাত্তি পব কম হ।
নক. ধা. পাত্তিলা পাত্তি কর। বি.
পাত্তিলামি, পাত্তিলালি চকলতা,
পাত্তি স্বভাব lightness of
character.

পাত্তি বি. মেখেলাব ডলব ফালে
মোকোটাই দিয়া ভাগ the hem
of a female waist cloth, ডল,
অধীন dependence.

পাত্তিলা বি. ভাঠ বা ঘন নোহোঁরা,
অলপীয়া light.

পাত্তি বি. পালন বা বন্ধা করোঁতা
protector.

পাত্তি বি. পৃথিবীর ডলব সাত
খলপাৰ সাধাৰণ নায় any one of
the seven regions under the
earth. পাত্তিলা ফুটা বব দ, বব
ধনী unfathomable, very
rich.

পাত্তি বিণ. সাধাৰণ, দাই বিধ
নোহোঁরা, নক common,
ordinary, of a small size, বি.
চেপেটা শাল wedge, a small
flat thing. পাত্তি কাউৰী
সাধাৰণ কাউৰী। পাত্তি পাইচা

সাধাৰণ পইচা a pice. পাভি-
বটালী সক বটালী। পাভি হাঁহ
সাধাৰণ পোহনীয়া হাঁহ।

পাভেগজা বি. দুপৰীয়া টেঙা, তাৰ
পাতৰ পৰা গছ গছে।

পাভি বি. সাজ, খোৱা বস্তু, খোৱা
সঁজুলি a vessel, বজাৰ মন্ত্ৰী, দৰা,
উপযুক্ত লোক a minister, a
bride-groom, a fit man. স্ত্ৰী.
পাভী। পাভাতা বি. বোগ্যতা।

পাভ-মিভ বি. বাহুসভাৰ সভ্য-
সকল।

পাভাপাভবিচাৰ বোগ্যযোগ্য
বিচাৰ।

পাথৰ বি. শিল a stone, পাথৰ-
কলাই বি. শিল আৰু ভীখাৰে যুজ
খুৱাই জুইৰ কিৰিঙতি তুলি খাৰত
জুই লগাই থকা এবিধ পুৰণি হিলৈ
a flint lock.

পাথেষ্ট বি. বাটখৰচ, বাটৰ সয়ল
provisions for the use on a
journey.

পাৰ বি. ভৰি a foot, চাৰি ভাগৰ
এভাগ a quarter, স্নোকৰ চৰণ,
বহিৰ্ভাৱেদি ওলোৱা বায়ু fart.

পাৰচাৰণ পায়চাৰি, ইফাল-
সিফাল।

পাৰ-টীকা গ্ৰন্থাদিৰ পৃষ্ঠাৰ তলফালে
লিখা টীকা।

পাৰপ বি. গছ a tree.

পাৰ-পদ্য চৰণ ৰূপ পদ্য।

পাৰ লেহন হীনভাবে খোচাৰোৱা
কৰা।

পাৰ পুৰক পত্ৰত আখৰ পূৰ
'কৰিবলৈ বোগ দিয়া আখৰ an
expletive. পাৰ শোথ বি. ভৰি
উৰহা বোগ a swelling of the
feet.

পাৰুকা বি. খৰম, জোতা sandal,
shoe.

পাৰুবি বি. খৃষ্টান ধৰ্ম্য প্ৰচাৰ
কৰোতা a Christian mission-
ary.

পাৰোজক বি. ভৰি খোৱা পানী
water in which the foot of
a guru has been washed.

পাৰ বি. ভৰি ধুবৰ নিমিষ্টে দিয়া
পানী water for washing the
feet.

পান বি. পি খোৱা কাৰ্য্য act of
drinking. সক. ধা. পান কৰ
পি খা drink.

পান বি. শৰীৰত থকা এবিধ বায়ু,
ধাতুৰ বস্তু ছোৱাবৰ কাৰণে
সুৰগাৰে মিহলাই ছোল কৰা ধাতু
solder.

পানচৈ বি. টিংছুটা ছোঙা আৰু
ওপৰলৈ উঠা এবিধ বিদেশী নাট।

পান-ছোৱা বি. কাঁহীৰ মিচিনা
এবিধ কাঁহৰ পাত্ৰ a kind of
plate.

পানবত, পানাসক্ত বিণ. drun-
kard.

পানী বি. এবিধ বহুমূলীয়া মেউজীয়া
বাথৰ ap emerald.

পানী বি. জল water, জলীয়া হু
গলোৱা ধাডু melted metal.
পানী-কৰ ক্ৰি. ভাং, নষ্ট কৰ to
crush, to ruin, পানী কাউৰী
এবিধ পানীত চৰা কাউৰী। পানী
কাট পানী জাৰা। পানীকুঞা,
পানীকুয়া পানীত যবি গেলা
(মাত্ৰ) turned putrid in
water. পানী-কুজি বৰ নাৰব
ওৰিৰ ফালৰ কুজি বা কোঠা।
পানী-কেঁচুৱা বি. নিচেই কেঁচুৱা
ল'ৰা-হোৱালী an infant. পানী-
গছা ডাঙৰ নৈ বা সাগৰৰ পৰা
এজোপা গছৰ নিচিনা হৈ
আকাশলৈ উঠা পানী a water
spout. পানী-গামোচা বি. গা
ধোওঁতে ব্যৱহাৰ কৰা গামোচা a
towel. পানী-চকুৱা ভবিৰ হালত
হোৱা এবিধ সৰু খহ। পানী-চৰা
কোনো বহুমূলীয়া ধাডু লগাই পানী
কৰি তাৰে সামান্য ধাডু ঢাকি
দেখিবলৈ লুৱনি কৰা to guilt.
পানী চাং পানীৰ কলহ আদি
খোৱা সৰু চাং। পানী-চাঙেৰী
এবিধ লতা শাক। পানী চামৰি
জলপ অৰ্থেই ল'ৰাৰ গাত হোৱা
এবিধ বসন্ত ৰোগ chicken pox.
পানী-ছো শোঁচ কৰ। সৰু পানী
ছো মূত্ৰ। পানী জোলা ধইনি
খোৱাত বা ওপত বসন্ত লগাত

হালৰ ওপৰত হোৱা পানীৰে পুৰ
চো a blister.

পানী উলৰ কাঁইট বি. অজ্ঞাত বা
নেদেখা নষ্টবা বিপদ বা শত্ৰু an
unforeseen misfortune, an
unexpected enemy.

পানী ভোল দৰা কন্ডাক গা ধোৱা-
বলৈ পানী আন।

পানী পৰুৱা বিণ. থকা ঠাই পানীত
ভলগৈ কষ্টত পৰা suffering
flood. পানী পাচ যবৰ চালৰ
চাপৰ আৰু তলৰ অৰ্থাৎ পানী
পতাৰ ওপৰৰ ভাগ the lower
part of a roof just above
the eaves. পানী পিন্ধা এবিধ
চৰাই। পানী-পেতা নিচেই কেঁচুৱা
newly born. পানী পোতা
চালৰ গৰা পানী পৰা ঠাই the
ground just below the
eaves. পানী মড়লী পানীত থকা
এবিধ ডাঙৰ বিৰাল সৰ্প। পানী
মুৱলি পানীৰ নিচেই দাঁতি, পানীয়ে
বামে লগলগা ঠাই the edge of
water. পানীৰ মিঠে মিঠা বা
অমূলক কথা, বস্তু, যেনে লজা কথা a
false or fabricated thing,
a bubble. পানীলাগ শৰীৰত
পানী সোৱাই বস অধিক হোৱা
ৰোগ, কফৰ পীড়া to catch cold.
পানী শৰাৰ মৃতকৰ উদ্দেশ্যে বছৰি
দিয়া জল-পিণ্ড। পানীহাঁহ এবিধ
বনৰীয়া পানীত চৰা চৰাই।

পানীত হাঁহ মচৰা ডাঙৰ বিপদ
বা বিলাই a great distress.

পানীয়ে, পেয় বিণ. পানৰ বোণা
fit to drink.

পাটৈ বি. পাটুকা Sandal.

পাতি বি. শ্ৰেণী a class, a row.

পান্ধ, পান্ধ পাঙ্গৰ বি. কল গছ
নিচিনা এবিধ গছ, কাটিলে ডাৰ
পৰা পানী ওলায়, মকভূমিৰ বাটকৰা
বিলাকে পানীৰ অভাবত খায়।
পান্ধখোলা বাটকৰা ধকা ঘৰ।

পান্ধ-জিৰাজ পথিক ধকা ঘৰ, ধৰ্ম-
খোলা।

পাপ বি. দুষ্কৃতি, ধৰ্ম বিকল্প কাৰ্য্য,
যি কাৰ্য্যই আমাক অপবিত্ৰ কৰে
sin, vice, পাপীলোক a sin-
ner. পাপগ্ৰস্ত বিণ. পাপত বুৰা
involved in sin. পাপগ্ৰহ বি.
অন্তত্ৰ গ্ৰহ, কুগ্ৰহ mischievous
planet, পাপন্ন পাপ নাশক, পাপ-
জমক পাপ জন্মোৱা। পাপবুদ্ধি।

পাপবুজ (পু. অ.) দুষ্কৃতি। পাপ-
জ্ঞতি দুষ্কৃতি, কুয়তি evil inten-
tion. পাপবোমি পাপী জীৱৰ
গৰ্ভ, পাপা জীৱ।

পাপৰ বি. মাহ মচলা আদি একে-
লগে বুজি ভাবে পৰা তৈয়াৰ কৰা
পাতল পিঠা a thin cake of
ground pulses or spices.

পাপৰ বি. নিঃস্ব pauper.

পাপৰি বি. ফুলৰ পাহীৰ ভিতৰত

ধকা মক পাহী a small inner
petal.

পাপাত্মা বি. পাপী, অধাৰ্মিক a
sinner.

পাপিহা বি. কুলি চৰাইৰ নিচিনা
এবিধ চৰাই hawk-cuckoo.

পাপিষ্ঠ বি. পাপী বা অধৰ্মী মানুহ
a sinful man. জী. পাপিষ্ঠা,
পাপিষ্ঠিনী।

পাপী বি. পাপ কৰ্ম্মত বত মানুহ,
অধৰ্মী মানুহ a sinner, পাপ কৰ্ম্মত
বত। জী. পাপী, পাপিনী,
পাপীয়সী পাপিষ্ঠা।

পাৰ বি. দুটা গাঁঠি জোৰাৰ মাজ
ভাগ a part between two
joints. জি. পাৰকাটি, পৰিহা।
বিণ. পাৰকটা।

পাৰতগজা অস্বাভাৱিক, অসম্ভৱ,
ভিত্তিহীন unnatural, ground-
less.

পাঙ বি. এবিধ বাকলি নধকা
বৰালীৰ আকৃতিৰ মক মাহ a
kind of fish.

পাঙৰি বি. বহু ধোৱা মক চাপৰ
চাৰ low bamboo platform
used as a shelf.

পাঙ বি. সাধাৰণতে অস্থায়ী খেতি
কৰিবৰ কাৰণে ঘৰৰ পৰা আঁতৰত
লোৱা মাটি land taken up at
a distance from home usual-
ly for temporary cultiva-

tion. বি. পামুৱা। কি. পাম
খা।
পাম্বৰ বি. নবান্থ, অতি নীচ মানুহ
very base fellow. স্ত্রী. পাম্বী।
পাম্প পানীতোলা কল pump.
পাম্পচাৰি সীমাবদ্ধ স্থানত ভ্রমণ
কৰা।
পাম্পজাৰা বি. ভৰিলৈকে পৰা টিলা
ঠেলা loose drawers or trou-
sers.
পাম্বল বি. গাখীৰত সিঙোৰা চাউল
rice boiled in milk.
পাম্বা বি. উচ্চ পদ high posi-
tion.
পাম্বু বি. গুহ, বহির্দ্বাৰ।
পাব বি. দাঁতি, কাষ the bank,
side, অন্ত, সীমা limit, end,
ওখকৈ বন্ধা দীঘল চিন, সীমা আদি
embankment, উদ্ধাব উপায়
means of relief. পাব ঘাট বি
ঘাটেদি নৈ পাব হোৱা বাহু &
ferry. পাব নাও নৈ পাব কৰা
নাও & ferry boat. সক. ধা. পাব
কৰ এপাবৰ পৰা আন পাবলৈ নে
to ferry, উদ্ধাব কৰ, মুক্ত কৰ to
save, to deliver. অক. ধা.
পাব পা অস্ত পা, দেখ দেখ to see
or understand the end. পাব
হ এপাবৰ পৰা আন পাবলৈ যা।
পাব সক. ধা. মেলি ছাপন কৰ
'চাৰিখন পাব' to spread down,
হিষ্টি ডল্ললৈ পেলা বা আন to

bring down, pluck, মুখেৰে
শব্দ কৰ to utter. বি. পাবণ।
বিণ. পৰা। কৰ্ত্তা—পাৰোঁতা।
স্ত্রী. পাৰোঁতী।
পাব অক. ধা. সমৰ্থ হ, শক্তিতে হোৱ
to be able. বিণ. পাবক, পাবগ
নিপুণ, দক্ষ, সমৰ্থ capable, skil-
ful. বি. পাবকতা, পাবগতা।
পাব বি. কপৌ জাতিৰ পোহনীয়া
চৰাই & domestic pigeon.
বিণ. পাব চকুৱা পাবৰ চকু
নিচিনা, ঘূৰণীয়া, শোভাব নিমিত্তে
কোনো বস্তুত বহাই দিয়া পাবৰ
চকুৰ নিচিনা সৰু ঘূৰণীয়া অলংকাৰ
& small ornamental circle
engraved upon anything.
পাবকীয়া বিণ. সুস্থ, নীৰোগ
healthy. বি. সুস্থ মানুহ।
পাবণ বি. ব্ৰত বা উপবাসৰ অন্তত
আহাৰ কৰা eating after a
fast. পাৰণি বি. নৈ পাব কৰাৰ
বেচ ferry charge.
পাবজিক বিণ. পৰকাল সম্পৰ্কীয়,
পৃথুৱাৰ পাহৰ relating to the
next world.
পাবজ বি. পাবা, বগা জুলীয়া ধাতু
mercury.
পাবজীয়া বিণ. ভালকৈ জনা, পৰিণাম-
দৰ্শী, অভিজ্ঞ, বিচক্ষণ well-versed,
experienced, skilled. বি.
পাবজীয়া।
পাবমার্থিক বিণ. পৰমার্থ সম্বন্ধীয়

relating to spiritual knowledge. পাৰমাণবিক পৰমাণু বিষয়ক।
 পাৰম্পৰ্য্য বি. অনুক্ৰম, ক্ৰমান্বয়, পূৰ্বৰ পৰা চলিত বীতি continuous order.
 পাৰলি বি. এবিধ বৰ ওখ ডাঙৰ বনবীয়া গছ a kind of forest tree.
 পাৰলৌকিক বিণ. পাৰত্নিক relating to the next world.
 পাৰা বি. তবল ধাতু বিশেষ mercury.
 পাৰাপাৰ বি. ইপাৰ সিপাৰ, সীমা, অন্ত limit, end.
 পাৰাপাৰি বি. অবিয়া অবি rivalry.
 পাৰাৱৰ্ত্ত বি. পাৰ চৰাই।
 পাৰাবাহ্য বি. সমুদ্ৰ, সাগৰ the ocean.
 পাৰি বি. কাপোৰৰ দাঁতি border or edge of cloth, পানী পাচৰ প্ৰাণি the post plate of a house. পাৰি খুঁটা পানী পাচৰ খুঁটা। বিণ. পাৰি দিয়া দাঁতিত ফুল বচা।
 পাৰিজাত বি. স্বৰ্গৰ পুষ্প বিশেষ, ইন্দ্ৰৰ উভানৰ এলোপা ফুলৰ গছ।
 পাৰিতোষিক বি. যথাসাধ্য, পৰা যায় যানে if possible, as far as practicable.
 পাৰ্ব্বিক বি. কাম কৰোতাৰ সন্তোষৰ নিমিত্তে দিয়া ধন, বাসচ,

পুৰস্কাৰ prize, reward, remuneration.
 পাৰি পৰিশ্ৰমে ক্ৰি. বিণ. শক্তি অনুসাৰে, সাধ্যমতে as far as possible.
 পাৰিপাট্য বি. শৃঙ্খলা order.
 পাৰিপাৰ্শ্বিক বিণ. ওচৰৰ চাৰিওফালৰ surrounding.
 পাৰিভাষিক বিণ. বিশেষ বিজ্ঞা বা ব্যবসায়ৰ ভাষাত ব্যৱহৃত technical. পাৰিশ্ৰমিক পৰিশ্ৰমৰ মূল্য, মজুৰি।
 পাৰিষদ বি. সভাসদ, সদস্য one of an assembly, বজা বা দেবতাৰ অনুচৰ an attendant of a god or king.
 পাৰ্জন্য বি. সুগন্ধযুক্ত ফুল বিশেষ।
 পাৰেহালে ক্ৰি. বিণ. হিমান পাৰি, প্রচুৰ excessively.
 পাৰোৱা বি. পাৰ চৰাই।
 পাৰোৱাই বি. নৈ পাৰ কৰা মানুহ, বাটেট a ferryman. পাৰোৱাল নাওৰে পাৰ হোৱা মানুহ one crossing a river by a boat.
 পাৰ্গত্ত বিণ. নিপুণ, জনা, পটু able, skilled. বি. পাৰ্গতালি।
 পাৰ্চী বি. পাৰস্তৰ ভাষা।
 পাৰ্চেজ বি. ডাকযোগে পঠোৱা বস্তু।
 পাৰ্জ বি. কৃত্তিব পুত্ৰক অৰ্জুন Arjuna.

পাৰ্থক্য বি. বিভিন্নতা, প্রভেদ
difference, distinction.

পাৰ্থক্য বিণ. পৃথিবী সঙ্কীর্ণ,
আগন্তক, সংসারব, ঐহিক earthly.

পাৰ্শ্বণ বি. অমাবস্যা আদি পৰ্ণ
দিনত কৰা শ্রাদ্ধ।

পাৰ্শ্বত, পাৰ্শ্বতীয় পৰ্ণত সঙ্কীর্ণ।

পাৰ্শ্বতী বি. হিমালয়ৰ কন্যা, দুৰ্গা
name of Durga.

পাৰ্য্যায়নে ক্রি. বিণ. পাবিতপক্ষে।

পাল্লিগ্নায়েণ্ডে গণ্ডকীয় শাসন-
ব্যৱস্থাৰ প্রতিনিধি সভা।

পাৰ্শ্ব বি. গাৰ দাঁতি, কাষ the
side of the body. ওচৰ, সমীপ
vicinity. পাৰ্শ্ব পৰিৱৰ্ত্তন দিশ
পৰিৱৰ্ত্তন। পাৰ্শ্ব চৰিত্ৰ সাধাৰণ
চৰিত্ৰ। পাৰ্শ্বমাথ জৈন ভীৰ্জকৰ।
বিণ. পাৰ্শ্ব দাঁতিত বা ওচৰত থকা
existing near or close.

পাল বি. বৰ ডাঙৰ বহল কাপোৰ
a large sheet of cloth, বতাহ
লাগি নাও চলিবৰ কাৰণে মাডুলত
তৰি দিয়া কাপোৰ a sail.

পাল্ স্ক. ধা. আহাৰ আদি দি
বন্ধা কৰ, আচৰণ কৰ to nourish,
to obey.

পাল বি. কেইবা জন লোকৰ প্রতি
জনে কাম কৰিবলৈ নিকপিত সময়
a turn in rotation. পাল পাল
কাম কৰিবৰ সময়ৰ ভাগ কৰ।

পাল মাৰ, পাল শুটা নিজৰ
পালৰ কাম শেষ কৰ, নিজৰ দায়িত্ব

একবাবলৈ কোনোমতে অনিচ্ছাবে
শেষ কৰ।

পাল নাম বি. দুই তিনি জোৰা
নামুৰেই পাল পাতি নাম ধৰা।

পাল বি. জাক, জন্তুৰ জাক a flock.
পালখা, পাল ল জাক ফুৰ to
copulate. পাল পা গাভিনী হ
to be pregnant. পালবংশী বি.
পুৰণি অসমত বাজত্ব কৰা এটা
বংশ।

পালং, পালেং বি. এবিধ শাক a
kind of pot-herb.

পালং, পালেং বি. এবিধ ঘূৰীয়া
শোৰা বাট a bed-stead.

পালক বি. পালন কৰোতা, বন্ধা
কৰোতা a protector, a sup-
porter.

পালকী বি. এবিধ দোলা a palan-
quin.

পালজ্বৰ বি. পাল পাতি উঠা অৰ
an intermittent fever.

পালট অক. ধা. ওলট, উভতি আহ
to turn back.

পালটা স্ক. ধা. ঘূৰা, ওভতা to
cause to turn back.

পালনীয় বিণ. পালনৰ যোগ্য fit
or proper to be protected
or obeyed.

পালপ্ অক. ধা. জামৰি ওখ হৈ
থাক।

পাল-পাঁচনি বি. আলপৈচান
পৰিচৰ্যা।

পাল্ল (পু. অ.) অক. ধা. জাম্ব, তুকা।

পাল্লা বি. ভাৰনা কৰা মানুহৰ দল
& party of dramatical performers.

পালি কঠীয়া বি. কবব কাৰণে তিন দিন আগেয়ে তুলি থোৱা ধানৰ পুলি।

পালিচ বি. ইহি বা চাঁচি পৰিষ্কাৰ কৰা কাৰ্য্য, মসৃণতা, উজ্জলতা polish.

পালিত বিণ. পোহা, পালন কৰা, প্ৰতিপালন কৰা protected. nourished and maintained.

পালি-ভাষা বি. বৌদ্ধধৰ্ম্মমতবোধ বি ভাষাত লিখা আছে, সেই ভাষা the Pali-language.

পালী বিণ. পাল পাতি পহৰা দিয়া মানুহ, পৰীয়া & watchman, a guard, এবাৰ খাবলৈ জোৰা দৰব & dose, দোহাবত গোৱা মানুহ, ওজা বা কোনো ওপৰকি বিষয়াৰ তলত কাম কৰা মানুহ one of a chorus, a person holding a junior position. পালী-পহৰী, পালী-পহৰীয়া পাল পাতি পহৰা দিয়া মানুহ।

পালে পালে ক্ৰি. বি. পাল অনুসৰি, জাকে জাকে in turn, in flock.

পাল্লা শ্ৰি. এডাল মাৰিব চুমুবে চুখন তুলাচনী ওলমাই লগোৱা এবিধ

বস্তু জোখা যন্তন weighing scales or balance, পাঁচ সেৰ পৰিমাণ five seers.

পালোৱান বি. মজ, হাতেৰে যুঁজ কৰা মানুহ wrestler.

পাৱ বি. ভৰি legs, feet. পাৱ-পোচ ভৰিৰ ধূলি যচিবলৈ ছৰাৰ মুখত থোৱা সৰু দলিচা & door mat.

পাৱক বি. জুই fire.

পাৱত (পু. অ.) ক্ৰি. পায়। পাৱতৰি পাইছোঁ। পাৱত পালে। পাৱত পাব।

পাৱন পৰিত্ৰ কৰোঁতা।

পাশ বি. লেজু, জৰী & rope.

পাশ বি. ওচৰ, সমীপ, ফাল, দিশ vicinity, side, direction.

পাশতি বি. পাশা খেলা মাৰি dice for playing.

পাশত্ৰিক বিণ. পশু সন্ত্ৰীয়, পশুৰ নিচিনা, অমানুষিক brutal, in-human.

পাশা বি. এবিধ চোঁচলীয়া খেল & game of dice.

পাশুপত বি. মহাদেবৰ এপাত প্ৰধান অস্ত্ৰৰ নাম, এই অস্ত্ৰ পাছত মহাদেবে অৰ্জুনক দিছিল।

পাশ্চাত্য বিণ. পশ্চিম দেশীয়, ইউৰোপীয় western, European.

পাৰতি বি. পাশা খেলৰ মাৰি dice for playing.

পাৰণ্ড বি. অধৰমী, নাতিৰ্ক,

দুৰাচাৰী heretic, a man of sinful conduct. পাৰাণ বৰ্দ্ধন অধৰণী নাশ কৰোঁতা, বিহু।

পাৰাণ বি. শিল stone. বিণ. পাৰাণ তুল্য, অতি কঠিন like stone, very hard.

পাজৰ (পু. অ.) সক. ধা. পাহৰা to forget.

পাহি বি. 'পায়স' চোৱা।

পাহি বি. আলিৰ বনে ঢাকি থোৱা দাঁতি, মূৰৰ মাজ ভাগত থকা দীঘল চুলিৰ চাৰিওফালে চুটিকৈ কটা চুলি the side of an embankment covered with grass, fringe of short hair round the head.

পাহি বি. ফুলৰ পাত the petal of a flower, (ফুল ব্জোৱা শব্দৰ পাহত ব্যৱহৃত উপশব্দ 'ফুলপাহ'), জালৰ বিহু the mesh of a net. পাহ-হেল ভালকৈ ফুল to be full blown.

পাহৰ সক. ধা. স্মৰণ নকৰ forget. বি. পাহৰণ, পাহৰণি। বিণ. পাহৰা।

পাহাৰ, পাহাড় বি. সক পৰ্ব্বত a hill. পাহাড়ী পাৰ্বত্য জাতি।

পাহি বি. ফুলৰ সক সক পাত the smaller petal of a flower, জালৰ দুই ফুটাৰ মাজৰ গাঁঠি a knot between two openings

of a net. পাহি জৰ লগণৰ এসুত হিৰ।

পাহুৱাল বিণ. বলী, শকত strong, stout.

পাৰ্শ্বিক বি. পোন্ধৰ দিনত হোৱা, পৰেকীয়া fortnightly.

পি সক. ধা. পান কৰ to drink, অক. ধা. মাকৰ পিয়াহ খা (অন্তত খাটে) to suck as an animal. বি. পিন্নল: পিন্নল ছাৰ মাকৰ গাখীৰ খাবলৈ এৰ। পিন্নলী খীৰভী।

পিউ বি. প্ৰিয়তম, পৈ lover, husband.

পিং বি. অপৰাধীৰ প্ৰাণদণ্ড কৰিবলৈ থিয়কৈ পোতা জোতা কাঠ বা বাঁহ, শূল a pointed piece of bamboo or wood for injuring enemy.

পিঁজৰা বি. চৰাই থোৱা সজা a cage for birds.

পিঁজাৰ বি. পনক an onion.

পিঁজলা অক. ধা. মুখত হাঁহিৰ চিন ওলা, দেখিবলৈ উজ্জল হ to look shining or smiling, as a newborn babe. সক. ধা. শুকান শণ বা মৰাপাটৰ হাল গুচা to skin.

পিঁজাল সক. ধা. জোতা কৰ cut to a sharp point.

পিক বি. ফুলি চৰাই the Indian cuckoo.

পিক বি. ডামোল চোবাই পেলোৱা
বন the juice of betel-nut
chewed and spat out, মুখৰ
পৰা বেছিক ওলোৱা থু spittle.
অক. ধা. পিকা পিক পেলা to
spit out. পিকদান, পিকবান
পিক পেলোৱা পাত্ৰ a spittoon.

পিজ্জট, পিজ্জীয়া বিণ. পিজ্জল বৰণীয়া
reddish brown.

পিজ্জল বি. অলপ বঙাবে মিহলি যুগা
বৰণ reddish brown colour.
বিণ. পিজ্জলীয়া।

পিজ্জলা বি. শৰীৰত থকা এডাল
প্রধান নাড়ী। পিজ্জাক্ষ যাৰ চকু
পিজ্জল বৰণীয়া, শিৰ।

পিচ, পিছ বি. পাছ ফাল the
back side. বিণ. পাছ ফালে থকা
বা পাছৰ সময়ত বটা hind,
coming behind. পিছে ক্ৰি. বিণ.
পাহত afterwards.

পিচকাৰী বি. চেবেকা &
syringe.

পিচবোৰ্ড ডাঠ কাগজ paste
board.

পিছল বিণ. বীজলীয়া, খহটা
নোহোৱা slippery. অক. ধা.
ধোপনি এব to slip. সক. ধা.
পিছল থা, পিছলা পিছলাই নে
পিছ বি. ময়ূৰৰ পুচ্ছ, চূড়া। পিছ
মুকুট বি. ময়ূৰৰ মূৰৰ চূড়া।
পিজৰা বি. চবাই ধোৱা পিজৰ।

পিজ্জলা, পিজ্জলি বি. ওকণীৰ
পোৱালি very young louse.

পিট সক. ধা. প্ৰহাৰ কৰ, মৰিয়া to
beat, হাড়বীৰে খুন্দি পাতল আক
চোকা কৰ to hammer, খুন্দি
আট খুৱা to ram. সক. ধা.
পিটা অস্ত্ৰ ভাও দি পিটাই চোকা
কৰ। পিট থা খুন্দাত আট মাৰি
টান হ।

পিট বি. পানীৰ ওপৰত বৰ ডাঠ হৈ
গজা দল, বন ইত্যাদি a thick
grass covering on the sur-
face of stagnant water.
পিটনি বহুত পৰিমাণে পিট থকা
ঠাই।

পিটিক সক. ধা. হাতেৰে টিপ, টেপা
মাৰ to press with the hands,
আঙুলিৰে টিপি আক মোহাবি ভাং
বা গুৰি কৰ to reduce to a
pulp by the fingers. বিণ.
পিটিকা।

পিটিকা অক. ধা. আনৰ হতুৱাই
টিপা।

পিটিয়া সক. ধা. হাতেৰে চেপি
মুকলি আক চেপেটা কৰ to
flatten.

পিঠা বি. পিঠাগুৰি আদিৰে কৰা
নানাবকমৰ খাদ্য a cake bread,
গুড়ি বস্ত্ৰ a powder. পিঠাখোতা
শিয়াল গলা mumps. পিঠাগুৰি
চাউলৰ গুৰি powdered rice.
বিণ. পিঠাগুৰীয়া, পিঠা-পনা

পিঠা আক তাৰ নিচিনা আন মিঠা বস্তু। পিঠালী এবিধ বনবীয়া ঔষধত লগা সৰু গছ a medicinal plant.

পিঠি বি. জীৱ জন্তুৰ পেটৰ বিপৰীত ফাল, সমুখৰ বিপৰীত ফাল the back, চেপেটা বস্তুৰ এফাল one side of a flat thing, পৃথিৰ পাতৰ এফাল a page. অক. ধা. পিঠি দি পিছ দে, মুখ ঘূৰা to turn the back to, আওহেলা কৰ, মনোযোগ নকৰ to neglect, not to pay heed to.

পিঠিয়া বি. পিঠি চকা জাপি।

পিঠিয়া বি. গাড়ীৰ চকৰিৰ পিঠি বা দাগ। বিলাকৰ মূৰত ঘোৰ ঘূৰাই লগোৱা কাঠৰ মেৰ বা তাৰ এক অংশ।

পিঠিয়া-পিঠি বি. এজনে আন জনলৈ পিঠি দিয়া কাৰ্য্য act of turning the back to each other, বিৰোধ, বিপৰীত মত mutual antagonism. ক্ৰি. বিণ. পিঠিয়া-পিঠিকৈ।

পিঠীয়া বি. এবিধ বৰ ডাঙৰ মাছ a kind of big fish.

পিণ্ড বি. মৃতকৰ উদ্দেশ্যে দিয়া খাদ্য eatable things offered to the manes of a deceased ancestor, ঘূৰণীয়া গোটা বস্তু, অনেক গোটা বস্তুৰ সমষ্টি a lump, a round mass of material

things. পিণ্ড জল শব্দ। পিণ্ড-দান মৃতকৰ অৰ্থে পিণ্ড দিয়া কাৰ্য্য। পিণ্ড-লোপ পিণ্ডৰ অধিকাৰী নাইকিয়া হোৱা, বংশ লোপ পোৱা।

পিত বি. জন্তুৰ বুকুত থকা এবিধ ভিত্তি বস the bile, এই বস থকা মোনা the gall bladder, সাহ courage. পিতৃমৰ্জ্ব অক. ধা. খাবলৈ নেপাই ভোক নাইকিয়া হ to lose appetite owing to long fasting, অস্তবৰ শক্তি কম হ to lose vitality. পিতৃ-পিতাই ফুৰ উত্ৰাবল বা উতলুৱা হৈ ফুৰ to move about impatiently, পাত পাত কৰি চুকে কাণে চাই ফুৰ to search in every creek and corner.

পিতল বি. হালধীয়া বৰণৰ এবিধ ধাতু brass. বিণ. পিতলী পিতলৰ, পিতলেৰে গঢ়া made of brass. পিতলুৱা পিতলৰ সদ্শ, পিতল মিহলি থকা like brass, mixed with brass.

পিতা বি. বোপাই, জন্ম দিওঁতা father. পিতাদেও সন্মান কৰি পিতাকক মতা মাত। পিতামহ পিতাৰ পিতা, ককাদেউতা, আতা paternal grand-father, ব্ৰহ্ম name of Brahma.

পিতাল বিণ. সাহিয়াল courageous.

পিড় বি. পিতা a father, উপবি
পুৰুষ an ancestor, পূৰ্ৱপুৰুষৰ
আত্মা the manes. পিড়কুল
পিতাৰ বংশ। পিড়ত পিতাৰ অৱস্থা
বা গুণ father-hood. পিড়ধন
পিতাৰ বা পূৰ্ৱপুৰুষৰ সম্পত্তি
paternal or ancestral
property. পিড়ধৰ্ম পিতা নাইবা
পূৰ্ৱপুৰুষৰ পালন কৰা ধৰ্ম বা
আচৰণ। পিড়-পাক আহিন মাহৰ
শুক্ল পক্ষৰ পূৰ্ৱৰতী কৃষ্ণ পক্ষ।
পিড়ব সৈতে সম্বন্ধ সম্পৰ্কাস্থিত
আত্মীয়লোক। পিড়পিতামহ,
পিড়পুৰুষ পূৰ্ৱপুৰুষ। পিড়কুল
পিতাৰ তুল্য, পিড়হানীয়া। পিড়-
হস্তা পিড়বী।

পিড়ব্য বি. পিতাৰ মহোদয় বা
জাতি ভাড়া, জেঠা, খুড়া।

পিড়বিষ্ট বি. পাপ যোগত জন্ম হলে
জাতক পিড়হাৰা হয়।

পিড়লোক পূৰ্বাশোক্ত লোক, য'ত
পিড়গণ বাস কৰে।

পিড়জ্ঞান পিড়ব যুত্ৰাৰ পিছত
বৈদিক নিয়মানুসাবে পিওনান।

পিড়হানীয়া পিড় সদৃশ।

পিঙ বি. বকুড়ৰ পৰা ওলোৱা তিতা
বস bile, gall. পিঙকোষ,
পিত্তাশয় পিত্ত থকা যোনা gall
bladder. পিত্তাশয়ক বিণ. পিত্তব
বিকাৰ বা পীড়া ওচোৰা anti-
bilious.

পিত্তালয় বি. পিড়গৃহ father's
house.

পিধাম বি. আৱৰণ, আৱৰি বখা বস্ত্ৰ
a wrapper.

পিন্ন আল্পিন, চেকুটিপিন্দ।

পিনাক বি. মহাদেৱৰ ধেনু the
bow of Shiva. পিনাকী
মহাদেৱ।

পিনে অব্য. ফালে দিশে in the
direction of, ফালে, on the
side of.

পিন্ধ সক. ধা. গাত ল, পৰিধান কৰ
to wear, to put on. বি. পিন্ধন,
পিন্ধা। বিণ. পিন্ধা। সক. ধা.
পিন্ধা পৰিধান কৰা to put
clothes upon. পিন্ধিউবি কাচি
পাবি being fully dressed.

পিপৰা বি. পৰুৱা, পিপীলিকা an
ant.

পিপলি বি. আউনী পাণৰ বিচিনা
এবিধ বনবীয়া লতা আৰু তাৰ জলা
গুটি the long pepper. বিণ.
পিপলিয়া পিপলিৰ গুটিৰ গাৰ দৰে
ওখোৰা যোখোৰা। বি. চোকা
অস্ত্ৰৰ মুখ ভাগি হোৱা ওখোৰা
যোখোৰা।

পিপা বি. জুগীয়া বস্ত্ৰ বখা ঢোলৰ
আকৃতিৰ কাঠৰ বা কোনো ধাতুৰ
পাত্ৰ a cask, a barrel.

পিপাসা বি. পিয়াহ thirst, বৰ
ইচ্ছা বা লোভ an eager desire.
বিণ. পিপাসাৰ্ত্ত পিয়াহত কাতৰ

very thirsty. পিপালিত, পিপালী পিয়াহ লগা thirsty.
 পিপীলিকা বি. পকৰা an ant.
 পিয়না (ফা) কাছাবীৰ টেকেলা court peon.
 পিয়ল পিয়াদা, পত্ৰবাহক ।
 পিয়ল বি. পোৰালিয়ে এবাৰত যিমান বেলি গাখীৰ খায়, এটা পোৰালোৱে যিমান দিন গাখীৰ খায়, এজনী গৰুৱে যিমান বাৰ খীৰভী হয় । পিয়লছাৰ জন্তৰ পোৰালিয়ে মাকৰ গাখীৰ খাবলৈ এব ।
 পিয়নী খীৰভী । পিয়নীয়া মাকৰ গাখীৰ খাই থকা (জন্তৰ পোৰালি) ।
 পিয়ল বি. গণনা, হিচাব, সংখ্যা বা জোখ কৰা কাৰ্য্য calculation, survey.
 পিয়লা (ফা. পিআলা) বি. সৰু বাটি a cup.
 পিয়লা সৰু. ধা. পান কৰা to cause to drink, মাকৰ গাখীৰ খুৱা to suckle as a young animal.
 পিয়লা সৰু. ধা. এটা বস্তৰ মূৰ আন এটা বস্তৰ মূৰত সুবাই জোৰা লগা ।
 পিয়লো একপ্ৰকাৰ বিদেশী বাস্ত যন্ত্ৰ ।
 পিয়লা পি দ্বি সৰু. ধা. এটা এটা হৈ চাৰিওফালে পলা বা গতি কৰা to flee or disperse in different directions.
 পিয়াৰ ঐতি, ভালপোৱা, আদৰ ।

পিয়াক, পিয়াৰি বি. প্ৰেমিক, প্ৰিয়জন beloved one.
 পিয়াহ বি. পানী খাবৰ ইচ্ছা thirst, স্তন the breast of a woman, ভিবোভাব স্তনত থকা গাখীৰ human milk, পিয়াহ খোৱা দাঁত ল'ৰা-ছোৱালীৰ বা পোৰালি জন্তৰ প্ৰথমতে গজা দাঁত milk teeth. পিয়াহ লগা ক্ৰি. পানী খাবৰ ইচ্ছা হ to be thirsty. পিয়াহ সিৰা মাইকীৰ পিয়াহ উথহা বোগ painful swelling of the breast.
 পিৰিঠি বি. চকুৰ পতা, the eye-lid.
 পিৰপিৰা অক. ধা. সুবসুবা, পকৰা আদি সৰু বস্তু গাত বগাই যোৱা যেন বোধ জন্মা to irritate, to cause slight thickling sensation, বি. পিৰপিৰণি। বিপ. পিৰপিবীয়া বৰ পাতল very thin.
 পিৰা বি. চাৰি ঠেঙীয়া জন্তৰ মঙহে সৈতে কাটি বেলেগ কৰা ঠেঙ, the leg with the flesh of a beast cut and separated from the body.
 পিৰালি বি. ঘৰৰ ভেটিৰ বেৰৰ বাহিৰে থকা অংশ the outer portion of the floor of a house, the plinth of a house. পিৰালি-কঁইটা বি পিৰালিৰ বাহিৰ কাণ, পানীপতা ।

পিবিক পাবাক বি. অলপটক মেল
খাই আকৌ মুদ ঘোরা কাৰ্য্য, চকু
পচৰা কাৰ্য্য the act of twink-
ling as the eyes, টিমিক ঢায়াক
the act of glimmering, as
light. পিবিকা ফুল এবিধ সুগন্ধি
ফুল।

পিবিকিয়া সক. ধা. অলপটক মেলি
আকৌ মুদ to wink, to
twinkle.

পিক্ৰিটি বি. চকুৰ পিবিঠিৰ দাঁতি
the edge of the eye lid.

পিলু ঔষধ বড়ি।

পিলিপিলীয়া বিণ. লাহী আৰু দীঘল
long and slender.

পিলিক সক. ধা. ধীবে ধীবে কৰ,
একেটা কামতে লাগি থাক to
work very slowly.

পিলিকিয়া অক. ধা. অলপটক হাঁহ,
মিচিকিয়া to smile.

পিলিঙা বিণ. গা পাতল আৰু
ধেয়েলীয়া বা মন পাতল light in
body and mind.

পিম্বল বি. পিম্বল, অলপ বঙাবে
মিহলি মুগা বৰণীয়া reddish-
brown.

পিম্বলীয়া বিণ. পিষাচৰ নিচিনা
বেয়া স্বভাব বা গঢ়ৰ unseemly,
ill-natured.

পিম্বাচি বি. ভূত প্রেত an evil
spirit, লেতেৰা অনাচাৰী মানুহ
a very ugly and unclean

man. স্ত্রী. পিষাচী, পিষাচনৌ।
বিণ. পৈষাচিক।

পিম্বল বিণ. টুটকীয়া back-biter.

পিম্বিক বি. পিঠা cake.

পিম্বিল বি. চুটি সক হিলৈ pistol.

পিম্ব সক. ধা. ঘঁহি গুড়ি বা পিঠা
কৰ to grind into powder or
paste. বি. পিম্বা, পিম্বন, পিম্বনা
বস্তু পিহা যতন।

পীঠ বি. দক্ষয়জ্ঞত শিবৰ ভাৰ্য্যা
সতীয়ে প্রাণভাগ কৰাত মহাদেবে
তেওঁৰ শৰ লৈ ফুৰাওঁতে বিফুৰে
চক্ৰেৰে সেই শৰ একাৱন খণ্ড কৰি
কাটে; এই খণ্ডবোৰ যি যি ঠাইত
পৰিল সেই ঠাই বিলাক একোটা
পীঠ বুলি গণ্য হল। তীৰ্থস্থান।

পীড় সক. ধা. বৰকৈ দুৰ্বল বা পাতল
কৰ to enfeeble, অভিযয়কণে
কষ্ট বা দুখ দি to give pain or
trouble, উপদ্রব কৰ to oppress.
বি. পীড়ন।

পীড়া বি. কষ্ট, ক্লেশ, বেদনা, ৰোগ
suffering, pain, disease. বিণ.

পীড়িত হুখ পোৱা, কগীয়া।

পীত বিণ. হালধীয়া yellow,
পাভাছৰ কক, বিফু।

পীতাছৰ বি. এজন অসমীয়া কবিত
নাম।

পীত বিণ. পান কৰা, পিয়া sucked.

পীম বিণ. ফুল, শকত plump,
stout.

পীম্বল, পীম্বল বি. অমৃত nectar.

শীৰ বি. মুচলমান সাধু & Moham-
medan saint. শীৰপাল বি.
মুচলমান সাধু নাইবা মছজিদৰ নামে
দিয়া মাটি।

শীৰা বি. কাঠৰ চাপৰ আগলৈ & low
stool.

শীৰি বি. নাৱৰ বাৰত পখালিকৈ
লগোৱা কাঠ, কবলৈ নিয়া গছৰ
শিপাবে সৈতে খান্দি নিয়া মাটি
beam of a boat, lump of
earth taken with the root of
the plant for transplanting,
বংশ, সন্তান-সন্ততি generation,
descendant. শীৰি উঠ নিৰুৎসাহ।
শীৰিভি ত্ৰিভি, প্রেম love,
affection.

পুং বি. মাটিৰ তলৰ পৰা পানী, ভেল
বা লোণ আদি ওলোৱা বাট বা
ভূমুক, উহ, আকৰ & spring, &
mine, সম্ভেদ, উহ clue, source.
পুংকেশৰ বি. পুষ্পৰ যি কেশৰৰ
পৰাগত বীজৰ জন্ম হয়। পুংবঢ়া
সক কথাকে ডাঙৰ কৰ to
exaggerate. পুং মৈথুন পুৰবে
পুৰবে কৰা সঙ্গম sodomy.

পুংলিঙ্গ বি. পুৰুষ চিহ্ন, পুৰুষবাচক
শব্দ।

পুংশচলী কুলটা, পৰ-পুৰুষগামিনী,
গণিকা।

পুংসমন বি. পুহন বিয়া, ভিবোভা
গৰ্ভৱতী হ'লে পুত্ৰ কাৰনা কৰি কৰা
সংস্কাৰ কাৰ্য্য & ceremony per

formed during a woman's
pregnancy.

পুঁজি বি. কাঠ খেৰ আদি বস্ত্ৰৰ দৰ
& heap, সীচি ধোৱা ধন deposit
money.

পুৱা সক. ধা. তাপ ল to warm
one self by fire or sun-
shine.

পুৰীয়া বিণ. পোকে ধোৱা বা ধৰা
worm eaten.

পুৰঁতী, পুৰঁতীয়া বিণ. পুৰাৰ ওচৰ
হোৱা।

পুখুৰী, পুখুৰি বি. পানী থকা চাৰি
চুকীয়া বা দীঘলীয়া খাল & tank,
& pond.

পুঙা বি. বৰশীৰ জবীত বন্ধা আৰু
পানীৰ ওপৰত ওপঙি থকা এডোখৰ
কুঁহিলা বা আইন কোনো পাতল বস্তু
& float attached to a fishing
line, এবিধ মাছ & a kind of big
fish.

পুছাখুৰুপে ক্ৰি. বিণ. পাত পাত
কৰি, তন্ন তন্ন কৰি thoroughly,
searchingly.

পুছ বি. নেজ, লেজ tail.

পুছ সক. ধা. সোধ, প্ৰশ্ন কৰ to
question.

পুঞ্জ বি. সমূহ, বাশি & heap.

পুজীভূত যি জমা হৈছে।

পুট এটাৰ ওপৰত আন এটা
উৰুবিয়াই লগলগোৱা দুটা মাটিক
পাত্ৰৰ ভিতৰত কোনো দৰব সুমাই

জুয়েবে দিয়া ভাপ। পুটাঞ্জলি বি.
কতাজলি, কববোব folded hands.

পুটিন বি. ছবাব আলমাবি আদিত
আইনা লগোবা এবিধ এঠা putty.

পুটুংকবে ক্রি. বিণ. অকস্মাৎ, আগে
নজনোবাকৈ।

পুটুক, পুটুক কবে ক্রি. বিণ. ঘনে
ঘনে frequently.

পুঠী বি. বাকলি থকা এবিধ চেপেটা
বগা সৰু মাছ। পুঠী-মাঠী পুঠী
আদি সৰু মাছ ধৰা জাল।

পুঠী বি. সোত নধকা পানীত ওপঙি
থকা এবিধ উদ্ভিদ the duck
weed.

পুণ্ডবীক বি. পদ্ম ফুল lotus
flower, এবিধ চৰাই, এবিধ সাপ।

পুণ্ডবীকাক বি. বিষ্ণু a name of
Vishnu.

পুণ্য বি. সজ কাম, সংকৰ্ষ, ধৰ্ম্ম a
virtuous act. বি. পবিত্ৰ, ধৰ্ম্মযুক্ত
pious, pure, পুণ্য কীৰ্ত্তি বিজয়
পুণ্য কৰ্ম্মৰ যশস্বী হৈছে। পুণ্য
ভোজী যি নদীৰ জল পুণ্য দায়ক।
পুণ্যকল পুণ্য কৰ্ম্মৰ স্তম্ভ ফল।
পুণ্যবল পুণ্য কৰ্ম্মৰ পৰা উৎপন্ন
হোবা শক্তি। পুণ্যভূমি ভীৰ্বাদি,
পবিত্ৰ স্থান। পুণ্যবন্ত, পুণ্যবান
ধাৰ্ম্মিক, পবিত্ৰ righteous, vir-
tuous. স্ত্রী. পুণ্যবতী। পুণ্যশীল
পুণ্যবান। পুণ্যলোক পবিত্ৰ
সভ্যস্থান, বাব নামে পুণ্য হয়।

পুণ্যস্থান পবিত্ৰ ঠাই। পুণ্যাত্মা
ধাৰ্ম্মিক, পুণ্যবান pious.

পুত বি. পো, পুত্ৰ a son.

পুতল বি. পথালি width, তাঁতৰ
কাপোৰ পথালিকৈ বহলাই বধা
হুই যুবে ছটা কাঁইট থকা বাঁহৰ শলি
bamboo stick keeping the
cloth of a loom extended
breadth wise. ক্রি. বিণ. পুতলে।

পুতলা বি. ল'ৰা হোৱালী উমলিবৰ
কাৰণে কৰা মাতৃৰ জন্তু আদিৰ
আকৃতি a doll, a puppet.

পুতলী বি. চকুৰ মণি the pupil of
the eye.

পুতাই বি. পুত্ৰ, বাণেক মাকে
পুতেকক মৰমৰে মতা মাত a
term used in tenderly
addressing or speaking of
a son.

পুত-খোৱা বি. পুতেকক খাওঁতা
eater of one's son, শাও বা
গালি a term of curse or
abuse. স্ত্রী. পুত খাঁতী। পুত মূৰ
খোৱা পুতেকৰ মূৰ খাওঁতা। স্ত্রী.
পুতমূৰ-খাঁতী।

পুতৌ বি. লোকৰ দুখ দেখি জন্মা
মৰম pity, compassion.

পুতলিকা পুতলা puppet.

পুত্ৰ বি. পো, মতা সন্তান a son.

স্ত্রী. পুত্ৰী। পুত্ৰবধূ পুতেকৰ পত্নী।

পুত্ৰপৌত্ৰাদিক্ৰমে পুৰুষাশ্ৰুত্ৰমে
from generation to genera-

tion. পুত্ৰৰূপে পুত্ৰকৰ নিচিনাকৈ, অতি চেনেহেৰে। বিণ. পুত্ৰ-বৎসল সন্তানক যবন কৰা affectionate to one's children. পুত্ৰোন্নয়ন, পুত্ৰোৎপত্তি ল'ৰা হোৱালী থকা having a son or child. স্ত্ৰী. পুত্ৰোত্তী। পুত্ৰোত্তৰ্য্য বাপেকৰ পাছত পুত্ৰক অধিকাৰী হোৱা নিয়ম succession from father to son. ক্ৰি. বিণ. পুত্ৰোত্তৰ্য্য।

পুত্ৰিকা কন্যা, হোৱালী।

পুত্ৰোত্তী বি. পুত্ৰ হবৰ কাৰণে কামনা কৰি কৰা যজ্ঞ।

পুৰাণ বি. ককা, পিতামহ & grandfather.

পুথি বি. কিতাপ, গ্ৰন্থ & manuscript or printed book.

পুনঃ পুনঃ ক্ৰি. বিণ. বনে বনে, বনেপতি, বাৰম্বাৰ repeatedly.

পুনঃ সংস্কাৰ বি. পতিত ব্ৰাহ্মণক পুনৰায় লগণ দি উচি কৰা কাৰ্য্য act of reinvesting a fallen Brahmin with sacred thread.

পুনৰ, পুনৰপি, পুনৰবাৰ ক্ৰি. বিণ. আকৌ, হুঁহাই again. পুনৰবিচাৰ এবাৰ সোধা গোচৰ নতুনকৈ কৰা বিচাৰ retrial. পুনৰাগমন উলটি অহা কাৰ্য্য act of returning.

পুনৰাবৃত্তি, পুনৰাবৰ্ত্তন পুনৰাই হোৱা কাৰ্য্য, পুনৰুৎপত্তি repetition, rebirth. পুনৰুৎপত্তি এবাৰ কোৱা

বা লিখা কথাকে আকৌ কোৱা বা লিখা কাৰ্য্য reiteration. বিণ. পুনৰুৎপত্তি। পুনৰুৎপত্তি মৰি আকৌ জন্ম ধৰা কাৰ্য্য rebirth. পুনৰুৎপত্তি পুনৰ উঠা, হুঁহাই পিছত আকৌ সজীৱ হোৱা।

পুনৰ্গৰ্ভা বি. এবিধ দৰবজ লগা শাক the hog wood.

পুনৰ্বৰ্ত্তন বি. সপ্তম মন্দিৰ the seventh lunar mansion.

পুনৰুৎপত্তি ক্ৰি. বিণ. আকৌ, হুঁহাই again. বি. চিঠিৰ অন্তত আকৌ লিখা কথা a post-script. পুনৰুৎপত্তি ক্ৰি. বিণ. পুনৰ again.

পুনঃপুনঃ ক্ৰি. বিণ. বনে বনে, বনে পতি, বাৰম্বাৰ repeatedly.

পুনৰায় লগণ পুংনামেৰে লগণ— পুত্ৰ নহলে এই লগণে যাব লাগে।

পুৰ বি. নগৰ, পুৰি & city.

পুৰণি বিণ. নতুন নোহোৱা, প্ৰাচীন, বহু কালীয়া old, ancient, of long standing.

পুৰ-নাৰী অস্তঃপুৰত বাস কৰা নাৰী, কুলস্ত্ৰী, নগৰত বাস কৰা বৰী।

পুৰন্দৰ বি. স্বৰ্গৰ বজা ইন্দ্ৰ Indra.

পুৰবাসী বি. নগৰত থকা মানুহ, নগৰীয়া লোক a dweller in a city, a citizen.

পুৰবী বাগিনী বিশেষ।

পুৰ বন্ধী নগৰপাল, চকিদাৰ।

পুৰুষৰণ বি. উত্তমভেদে দেৱতাৰ আগলৈ গৈ কৰা ইষ্টদেৱতাৰ জপ

meditation upon one's tutelary deity according to the Tantras.

পুৰুষাৰ বি. বঁটা, পাৰিতোষিক & reward. বিণ. পুৰুষত যাক পুৰুষাৰ দিয়া হৈছে, সন্মানিত।

পুৰাকল বি. কেঁচাতে ভাজি খোৱা বা সিজাই খোৱা এবিধ কল & kind of plantain tree and its fruit.

পুৰা-কুহিয়াৰ এবিধ ডাঙৰ বগাল কুহিয়াৰ।

পুৰাণ বিণ. পুৰণি old, বাসদেৱ বিৰচিত নীতি আৰু ধৰ্ম্ম মূলক পুৰণি উপাখ্যান থকা পুৰি Hindu mythology. পুৰাণ পুৰুষ পৰমেশ্বৰ। পুৰাণ প্ৰসিদ্ধ পুৰাণৰ প্ৰসিদ্ধি, যি প্ৰসিদ্ধি বহুকালৰ অতীতৰ পৰা প্ৰবাহমান হৈ আহিছে।

পুৰাতন বিণ. পুৰণি। পুৰাতনীয়া পুৰণি কলীয়া, আগৰ দিনৰ ancient.

পুৰাতন্য বি. প্ৰাচীন যুগৰ বৃত্তান্ত, ইতিহাস history.

পুৰাবৃত্ত বি. আগৰ কালৰ কথা, বুৰঞ্জী history.

পুৰি বি. পুৰ city. জীৰ্বেত্ৰ the holy city of Jagannath in Orissa. পুৰি বি. লুচি।

পুৰিমা বি. কাগজত মেৰোৱা ঔষধি টোপোন্স & packet of medicinal powder.

পুৰাৰ বি. বিষ্ঠা, গু excrement, ordure.

পুৰজিৎ বি. যুধিষ্ঠিৰৰ যোমায়ক, বিষ্ণু।

পুৰবংশ বি. পুৰুষ পৰা হোৱা চন্দ্ৰবংশ, কুকবংশ the name of a dynasty of ancient rulers.

পুৰবৰা মহাকবি কালিদাসৰ নাটক বিক্ৰমোৰ্কশীয়মৰ নামক।

পুৰুষ বি. ঈশ্বৰ the supreme Being, মুনিহ মানুহ male person, জীৱাত্মা the soul within the body, বংশৰ কোনো এক খাপ generation, বাকবণত উত্তম, মধ্যম, প্ৰথম পুৰুষ & person.

পুৰুষ শক্তি বি. সন্তান উৎপন্ন কৰা বা তিবোতাক সন্তোষ দিয়া ক্ষমতা।

পুৰুষত্ব পুৰুষালি, মুনিবালি manliness, পৰাক্ৰম, সাহসিকতা power, courage, বতিশক্তি virility. পুৰুষাকাৰ চেষ্ঠা, প্ৰয়াস, পুৰুষাধ human exertion, effort, দৈৱৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি নিজৰ ক্ষমতা প্ৰয়োগ। পুৰুষ সিংহ শ্ৰেষ্ঠ পুৰুষ, বৰ বলী আৰু সাহসী মানুহ। পুৰুষাজ মতা মানুহৰ লিঙ্গ penis. পুৰুষানু-ক্ৰমে ক্ৰি. বিণ. বংশানুক্ৰমে, পুৰুষাৰ্থ বি. যত্ন, পৰিশ্ৰম labour. endeavour. পুৰুষালি মুনিবালি manliness. পুৰুষে পুৰুষে ক্ৰি.

বিণ. প্ৰতি পুৰুষে, পুৰুষোত্তম
শ্ৰেষ্ঠ পুৰুষ, ঈশ্বৰ, বিষ্ণু।

পুৰোধা বি. পুৰোধিত & priest.

পুৰোধিত বি. যাজক, যি লোকৰ
ধৰ্ম কৃত্য কৰায় & priest.

পুল বি. নাকো, দলং।

পুলক বি. অতিশয় আনন্দ, বোহাগ
ecstasy, rapture. পুলকিত

অতি আনন্দিত, আনন্দত বোম্বকিত
thrilled with joy. পুলস্তি,

পুলহ বি. দেৱৰ্ষি।

পুলি বি. পোনেই গজা গছ &
seedling.

পুলি বি. কোঠালী, খোচালী &
room.

পুলিচ বি. শাস্তি বন্ধা কৰাৰ ভাৰ
পোৱা বিষয়া police.

পুলিন বি. নৈৰ পানী তকাই ওলোৱা
বালিৰ পাৰ & sandy beach, &
river bank.

পুলুংপালাং, পুলুক-পালাক কামৰ
পৰা গা এৰা দি বা কাম নকৰি
ইফালে সিফালে চাই সময় নষ্ট কৰা
কাৰ্য্য the act of idling away
time.

পুলুকা মাৰ গোপনে কোনো ঠাই
বা কামৰ পৰা ওচি ৰা, কামৰ পৰা
গা এৰা দে to slip away.

পুলুঙা-পুলুঙি বি. ইফালে সিফালে
চকু ফুৰোৱা কাৰ্য্য act of turn-
ing one's eyes in different
directions.

পুৱতি, পুৱতীয়া বিণ. ৰাতি পুৱাও
পুৱাও হোৱা, পুৱাৰ ওচৰ হোৱা
approaching dawn. বি.

পুৱতি ছোটা 'ছোটা তথা' চোৱা।

পুৱা বি. বেলি ওলোৱা কাল time
of sunrise, আগবেলা morn-
ing time. অক. ৰা. প্ৰভাত হ to
dawn ক্ৰি. বিণ. পুৱাই,
পুৱাতে।

পুত্ৰ বি. আজমীৰৰ ওচৰৰ তীৰ্থ
আক হুদ। অন্তত তিনি, নক্ষত্ৰ বা
বাৰ ব'ত কোনোব যুত্ৰা হলে
পৰিয়ালৰ আন লোক মৰে নাইবা
ডাঙৰ বিপদ হয় বুলি শাস্ত্ৰে কয়।

পুত্ৰবিলী বি. পুখুৰি & tank.

পুট্ট বিণ. মটহাল, শকত fat,
fleshy, বৰ্দ্ধিত developed. বি.
পুট্টা।

পুট্টাজলি (পু. অ.) বি. হাত যোৰ।

পুষ্টি বি. বৃদ্ধি, বাঢ়ন nourishment,
growth. বিণ. পুষ্টিকৰ অতি-
দায়ক, শৰীৰ শকত কৰা nour-
ishing, nutritive.

পুষ্প বি. ফুল & flower. পুষ্পক,

পুষ্পৰথ কুৰেবৰ আকাশগামী ৰথ।

পুষ্পকেতু, পুষ্পৰথ কামদেব,
মদন। পুষ্পবৃষ্টি ওপৰৰ পৰা ফুল

ছটিয়াই দিয়া কাৰ্য্য। পুষ্পৰেণু
ফুলৰ কেশৰৰ বেণু বা ধূলি the

pollen of flower. পুষ্পমাস বি.

মধুমাস, চ'ত মাহ, বসন্তকাল।

পুষ্পৰস বি. মৌ। পুষ্পৰতী

কন্যাকাল উপস্থিত হোৱা। পুষ্কাম্বৰ, পুষ্কাম্বৰ গন্ধৰ্ব, কামদেব, কুল নৰ। পুষ্টিত কুলধৰা, কুল ধৰা। পুষ্টিতা কন্যাকাল হোৱা। পুষ্টিজলি দেৱতাৰ উদ্দেশে দিয়া কুলৰ আঁজলি।

পুষ্টিংসৰ বি. হোৱালী প্ৰথম ঋতুমতী হওঁতে যি উৎসৱ কৰা হয়, তোলনীয় বিয়া, কুলৰ উৎসৱ the ceremony of puberty.

পুষ্টিভান বি. কুলৰ বাগিছা & flower garden.

পুষ্যা বি. অষ্টম নক্ষত্ৰ the eighth lunar mansion.

পুস্তক বি. পুথি, কিতাপ & book, পুস্তকাগাৰ, পুস্তকালয় প্ৰদাৰণ library.

পূহ বি. বছৰৰ নবম মাহ the ninth month according to Indian calendar.

পূহকৰ অমৃত কালত মৃত্যু জনিত দোষ the evil effects of dying on an inauspicious day.

পূহন বিয়া বি. 'পুংসবন' চোৱা।

পূহা (পু. অ.) অক. ধা. পূহা হ to dawn.

পূহীয়া বিণ. পূহৰ মাহত হোৱা। দ্বী. পূহী।

পূজ বি. পকা খহ বা ঘাৰ পৰা ওলোৱা বগা বস pus.

পূজ সৰু ধা. পূজা কৰ, অৰ্চনা কৰ to worship, to honour বি.

পূজন। পূজক বি. পূজা কৰা মানুহ & worshipper. পূজনীয় বিণ. পূজা, মাননীয় fit to be worshipped, honoured. পূজা কুল, প্ৰসাদ আদিৰে অৰ্চনা worship, সম্মান respect. সৰু. ধা. পূজা কৰ। পূজাই বিণ. পূজাৰ যোগ্য, পূজনীয়।

পূজাবী বি. পূজাকাৰী, প্ৰতিষ্ঠিত মূৰ্ত্তিৰ যি নিত্য পূজা কৰে, পূজা কৰাই যাৰ জীৱিকা one who worships.

পূজিত অৰ্চিত, সম্মানিত। পূজোতা পূজাকৰোতা দ্বী. পূজোতা বিণ. পূজ্য পূজনীয়। পূজ্যপাদ অতিশয় পূজনীয়, অতি মান্যৰত্ন revered.

পূত বিণ. পবিত্ৰ pure.

পুতলা বি. ককাই বধ কৰা এজনী বান্ধনীৰ নাম।

পুতি বি. পচা গন্ধ যুক্ত।

পুতি-গন্ধ বি. দুৰ্গন্ধ bad smell. বিণ. পুতিগন্ধি।

পূব বি. পূৰ্ব দিক the east.

পূব সৰু. ধা. পূৰণ কৰ to multiply, পূৰা, সিদ্ধি কৰ satisfy. অক. ধা. বজা, ধ্বনি কৰ to make resonant, পূৰ্ণ full, সিদ্ধ fulfilled.

পূবক বি. যিহেৰে পূৰণ কৰা হয়, গুণক multiplier. পূৰ্ণ কৰোতা that which completes. পূবক-

পিশু যুতাব পিত্ত অশোচ
ভিত্তবত দিয়া দশপিশু।

পূৰ্ণ বিণ. পূৰ্ণ বয়স পোৱা, পৈণত
mature.

পূৰ্ণ বি. পূৰ্ণ কৰা কাৰ্য্য, ভৰোৱা
কাৰ্য্য act of filling, এটা সংখ্যাক
আন এটাৰে গুণ কৰা অঙ্ক multi-
plication.

পূৰা সক. ধা. পূৰ্ণ কৰ to
complete, ভৰা to fill, সিদ্ধ কৰ
to fulfil. বিণ. সম্পূৰ্ণ full. বি.
পূৰাঙতা। স্ত্ৰী. পূৰাঙী বি. তিনি
দোন বা চাৰি দোন শস্যৰ জোখ,
চাৰি বিঘা মাটি।

পূৰি বি. বিউত তাজি কৰা এবিধ
আটাভড়িৰ পিঠা a kind of
cake.

পূৰীয়া বিণ. এপুৰা শস্য ধৰা, এপুৰা
শস্যৰ মূল্যৰ সমান।

পূৰৈ বি. ডাঠ পাতেৰে এবিধ লতা
শাক basella alba.

পূৰ্ণ বি. ভৰপূৰ, সম্পূৰ্ণ full,
complete, সিদ্ধ, সফল fulfilled,
accomplished. পূৰ্ণ-অৱতাৰ
পূৰ্ণব্ৰজ, পূৰ্ণকাম যাব বাহা পূৰ্ণ
হৈছে gratified, পূৰ্ণকুন্ত পানীৰে
পূৰ্ণ কলহ, শুভবস্তু। পূৰ্ণগৰ্ভা আসন্ন
এসবা। পূৰ্ণচন্দ্ৰ পূৰ্ণিমাৰ জোন।
পূৰ্ণচ্ছেদ দাঁড়ি fullstop. পূৰ্ণ-
পাত্ৰ যুথলৈকে ভৰা পাত্ৰ, হোমৰ
শেষত ব্ৰজ দক্ষিণাকণ দেয় ততুল
পূৰ্ণ পাত্ৰ। পূৰ্ণব্ৰজ দ্বাদশৰ পূৰ্ণ

অৱতাৰ। পূৰ্ণবয়স পূৰ্ণ যৌৱন
প্রাপ্ত adult. পূৰ্ণমাত্ৰা পূৰ্ণ
মাত্ৰা। পূৰ্ণসংখ্যা ত্ৰয়াংশত
সংখ্যা integer. পূৰ্ণহীতীয়া হুই
হাতেৰে যবা। পূৰ্ণা বি. 'পূৰ্ণাহতি'
চোৱা। পঞ্চমী, দশমী, পূৰ্ণিমা,
অমাবস্যা এই চাৰি তিথি। পূৰ্ণানন্দ
সদাই আনন্দেৰে ভৰপূৰ।

পূৰ্ণাহতি বি. যজ্ঞ পূৰ্ণ কৰা আহতি,
শেষ হোম।

পূৰ্ণিমা বি. যি তিথিত পূৰ্ণ চন্দ্ৰৰ
উদয় হয়। পূৰ্ণেন্দু বি. পূৰ্ণিমাৰ
জোন।

পূৰ্ণি বি. সম্পূৰ্ণ ৰূপে ভৰোৱা কাৰ্য্য
act of filling up or making
full.

পূৰ্ব বি. প্ৰথম, আদি the begin-
ning, former time. পূৰ্ব দিশ
the east. বিণ. আগৰ, আদিৰ
পূৰ্ব কালৰ former, previous.
পূৰ্ব কলীয়া পূৰ্ণি কলীয়া,
প্ৰাচীন। পূৰ্বজন্ম এই জন্মৰ আগৰ
জন্ম, পূৰ্বজ্ঞান আগৰ অভিজ্ঞতা,
ভাবী ঘটনা সম্বন্ধে জ্ঞান। পূৰ্বদিশ
পূৰ্বকাল। পূৰ্ব দৃষ্ট আগতে দেখা।
পূৰ্ব পক্ষ (তৰ্কশাস্ত্ৰ) শাস্ত্ৰীয়
প্ৰশ্ন, বিচাৰ কৰিবলৈ উপস্থাপিত
কৰা বিষয় proposition,
অভিযোগ। পূৰ্বপুৰুষ বংশৰ
উপৰি পুৰুষ an ancestor. পূৰ্ব-
ফাল্গুনী একাদশ নক্ষত্ৰ the
eleventh lunar mansion

পূৰ্ববৰ্ত্তী আগত থকা, আগৰ preceding, previous. পূৰ্ব-
বাদী বাদী, অভিযোক্তা। পূৰ্ব
ভাৱপদ পচিশ সংখ্যাৰ নক্ষত্ৰ।
পূৰ্বমীমাংসা জৈমিনিকৃত শ্ৰুতি
স্মৃতিৰ সমন্বয় সাধক দৰ্শন শাস্ত্ৰ।
পূৰ্বৰঙ্গ নাটক আদি অভিনয়ৰ
আগতে প্ৰস্তাৱনা সঙ্গীত ইত্যাদি।
পূৰ্ববাগ প্ৰথম অনুবাগ, মিলনৰ
আগতে নায়ক নায়িকাৰ যাজ্ঞত
প্ৰণয় নক্সাব। পূৰ্বলক্ষণ ভাবী
টনাৰ চিন previous sign or
symptom.

পূৰ্ববৎ আগৰ নিচিনা, আগৰ টোৰ
নিচিনা। পূৰ্বসংস্কাৰ পূৰ্বৰ ধাৰণা,
বিশ্বাস বা অভ্যাস, পূৰ্বজন্মাজিত
মনোবৃত্তি। পূৰ্বাচল উদয়াচল।
পূৰ্বাপৰ পূৰ্ণ আৰু বৰ্তমান
কাল, আগ পাহ, কোনো কথাৰ
আঁতিপ্ৰতি, আগৰ আৰু এতিয়াৰ।
পূৰ্বাভাষ আগতেই বি জনাব-
লগীয়া হয়, সূচনা, ভূমিকা। পূৰ্বা-
ভাস আগতেই দিয়া সূচনা।
পূৰ্বাষাঢ়া কুৰি সংখ্যাৰ নক্ষত্ৰ।
পূৰ্বাহ্ন দিনৰ আগৰ ভাগ, আগ-
বেলা the morning. পূৰ্বে ক্ৰি.
বিণ. আগেয়ে, আগৰ কালত
formerly. পূৰ্বোক্ত আগেয়ে
বা ওপৰত উল্লেখ কৰা aforesaid.
পূৰ্ব্য বি. আন এটা অৰ্থেৰে বি অঙ্কক
পূৰ্ব্ব কৰা যায় a number to be
multiplied.

পৃথক বিণ. বেলেগ, ভিন্ন separate,
different. ক্ৰি. বিণ. পৃথকে,
পৃথককৈ। সক. ধা. পৃথকা
বেলেগ কৰ to separate. বি.
পাৰ্থক্য, পৃথকত্ব।

পৃথিবা, পৃথী বি. ধৰণী, অৰণি, ভূ-
মণ্ডল, ধৰা, ধৰিত্ৰী, বসুধা, বসুন্ধৰা,
বসুমতী, মহী, মেদিনী earth,
মাটি। পৃথিবীপতি বজা, ভূপতি।

পৃথু বি. পৃথিবীৰ আদি বজা।
পৃথ্গিগৰ্ভ, পৃথ্গিহৰি বি. শ্ৰীকৃষ্ণ
এটা নাম।

পৃষ্ট বিণ. জিজ্ঞাসিত asked.

পৃষ্ঠ বি. পিঠি the back. পৃষ্ঠ-
পোষক সহায় আৰু পালন
কৰোতা a supporter. পৃষ্ঠ
প্ৰদৰ্শন পলায়ন। পৃষ্ঠভজ পৰাজিত
হৈ পলায়ন। পৃষ্ঠা বি. পৃথিৰ পাতৰ
এফাল a page.

পৃষ্ঠাঙ্ক পৃষ্ঠাৰ ক্ৰম সূচক অঙ্ক।

পেংডা বিণ. পেঙুৰা limping.
পেংটালী ইতিকিং, পৰিহাস a
joke, a jest. পেংলাই ইতিকিং
joke.

পেঁউৰী বি. ভিৰোতায়ে ফোট লোৰা
এবিধ হালধীয়া বস্তু a yellow
substance used by woman
to paint the forehead.

পেঁক বি. বোকা mud.

পেঁচ বি. পাক, য়েৰ a twist, an
entanglement, ঠেহ, বোহ sullen.

ennes, পেঁচপাত, পেঁচলাগ
ঠেঁহ-ধব. বোহ লাগ to be sulky.
পেঁচলাগ ক্রি. পাক লাগ to be
twisted. পেঁচ-কচ পেঁচ-গজাল
আঁটি বা কচি সুমুওরা লোব যতন
& screw driver. পেঁচগজাল
গাত পেঁচ কটা গজাল & screw.
বিণ. পেঁচাল পেঁচ থকা, জটিল
knotty, intricate, আয়নি
vexation.

পেঁপা বি. যুথৈদি বজোরা বাস্ত &
pipe, a wind instrument.

পেখ (পু: অ:) স. দ্ৰ. দ্ৰ. দেখ, দৃষ্টি
কৰ to look at.

পেখনি বি. নেজৰ পাখিমেলি কৰা
নাচ।

পেঙা, পেঙবা বিণ. লেঙেবা, অলপ
খোবাই খোজ কঢ়া limping.
বি. লেঙেবা মানুহ & lame man,
স্ত্রী. পেঙী, পেঙবী। অ. দ্ৰ. দ্ৰ.
পেঙু বিয়া অলপ খোবাই খোজ
কাঢ়, লেকেচিয়া to limp.

পেঙেলিয়া অ. দ্ৰ. পেন্গলাই কব,
ইতিকিং কব to joke or
ridicule.

পেচক বি. কেঁচা an owl,
পেচন্দাৰ বি. এবিধ অলঙ্কাৰ।

পেচা বি. বৃত্তি, জীবিকা
profession.

পেচা, পেঁচা (পু: অ:) 'কেঁচা'
চোঁৱা।

পেচাব বি. মূত urine. ক্রি. পেচাব
কৰ, পেচাবখানা urinal.

পেছকছ বি. ভেঁটা, বঁটা, কব &
present, a tribute.

পেছকৰ স. দ্ৰ. দ্ৰ. বিচাৰক বা ডাঙৰ
বিষয়াৰ আগত কাগজ পত্ৰাদি;
যতাই দে to place before, to
put up.

পেছকাৰ বিচাৰক বা ডাঙৰ বিষয়াৰ
আগত কাগজ পত্ৰাদি যতাই বা
মুণ্ডত কৰি দিয়া বিষয়া।

পেট বি. উদৰ the belly,
ভিৰোতাৰ গৰ্ভ the womb of a
woman, মন, অন্তৰ mind, the
heart, মাঝভাগ the middle
part of anything. পেট
কপটীয়া পেটৰ কথা ভাঙি
নোকোৱা। পেট কান্ধৰণি বি.
পেটৰ বিষ, পেটৰ বেদনা। পেট-
কুলি কপটীয়া মানুহ। পেটচল
পেট ব, ভেদ হ to have purg-
ing. পেট দে পেটৰ কথা ক।
পেট পকোৱা পেটৰ নাড়ী পাকলৈ
পেটত হোৱা বেদনা। পেট পা
মনৰ ভাব বুজি পা। পেট পোহ
কোনো মতে খাই লৈ থাক। পেটে
ভাতে খা কোনো মতে জীৱিকা
চলা। পেট প্ৰৱৰ্ত্তন খাই বৈ জীৱাই
থকা কাৰ্য্য। পেট ব পেট চল,
পনীয়া শোঁচ হ। পেট অচা নিচেই
শেহত ওপজা ময়লীয়া। পেট ল
কাৰো অস্তবৰ কথা বুজ। পেট হ

গৰ্ভ হ to be pregnant. পেটভ
হাত ভৰি লুকা বব ভয় পা।

পেটা বিণ. পেট থকা bellied,
হেঁচাত চেপেটা বা গুড়ি হোৱা
crushed, পেটা উঠ হেঁচাত পিঠা
বা চেপেটা হ to be crushed.

সক. ধা. পেটা কৰ, পেটা তোলা।

পেটাৰি বি. এবিধ বেতৰ জপা বা
পেৰা a kind of covered cane-
basket.

পেটাল বিণ. ডাঙৰ পেট থকা big-
bellied.

পেটী বি. ককালত মৰা ফিতা বা
জৰী a belt, a girdle. আধা-
পেটী পেট নভৰা।

পেটু বি. জন্তুৰ পেটত থকা নাড়ী,
মল আদি the entrails. পেটুলা
বিণ. পেটাল। স্ত্রী. পেটুলা।

পেটুৱা পেটুলা, পেটুক থকুৱা
glutton.

পেটে, পেটে পেটে ক্ৰি. বিণ.
হাড়ে হাড়ে, মনেৰে internally,
mentally.

পেটে কঁকালে লাগ বব ভোকত
পেটটো চেপা খাই যা। পেটেকা
বিণ. পেটা। পেটেকা উঠ পেটা
উঠ। পেটে শু ডালে কোনোমতে
বহবেক ছোৱাকৈ খাই থাকিব
পৰাকৈ। পেটেভাতে living
from hand to mouth. পেটে
লম্বিভিতে অন্তৰৰ পৰা।

পেটুলা কেবাচিন জাতীয় তেল,

ইয়াৰ দ্বাৰা ইঞ্জিন আদি চলোৱা
হয়।

পেড়া বি. ধনবস্তু সুমাই থোৱা
সঙ্কুলি, বাকচ a box, a chest.
পেড়াখাট ওপৰত মানুহ শুব পৰা
বিলা লগোৱা ডাঙৰ পেড়া।

পেতা বি. আলু বা কচুৰ টেপু a
small tuber.

পেন কলম, লেখনী।

পেনচন চাকৰিৰ পৰা ওলাই
আহিবৰ সময়ত চৰকাৰে যি জল-
পানী দিয়ে।

পেনচিল চিয়াহী নোহোৱাকৈ
লিখিব পৰা কলম।

পেনা অক. ধা. লাহে লাহে কাম
কৰ, শিলিক to work slowly.

পেনেক, পেনেকা-পেনেক
'ফেনেক' চোৱা।

পেনেৰা, পেনেৰীয়া বিণ. অলপ
অলপকৈ কান্দি থকা whimper-
ing. স্ত্রী. পেনেৰী।

পেন পেন অলপ অলপকৈ লৰাই
কান্দি থকাৰ নিচিনা শব্দ। অক. ধা.
পেনপেনা। বি. পেনপেননি।
বিণ. পেনপেনীয়া অলপ অলপকৈ
কান্দি থকা, কেনকেনীয়া (বৰষুণ)
বৰকৈ সিজি লেওৰ দৰে হোৱা,
বোকাৰে ভৰি থকা।

পেনুকণা বি. কেচুৰা baby.

পেপুৰা বিণ. ঠেকত পৰা, বিবুদ্ধি
হোৱা bewildered, puzzled.

পেয়ুৰা অক. ধা. যবম লগাই কান্দ
to cry in a piteous tone.

পেয় বিণ. পি খোৱা, পি খাবৰ
যোগ্য drinkable. বি. পি খোৱা
বস্তু a drink.

পেৰ লক. ধা. শালভ চেপি বস বা
ঙটি বাজ কৰ to press out-
juice, to gin (cotton). বি.
পেৰপেৰ কেৰকেৰ, একেবাহে
কান্দি বা বলকি থকা। বি. পেৰ
পেৰণি। ক্ৰি. বিণ. পেৰপেৰ
কৰে। বিণ. পেৰপেৰীয়া।

পেৰা বি. বলা মতা ম'হ a stout
male buffalo. স্ত্ৰী. পেৰী।

পেৰেক বি. বোকা বা সেই নিচিনা
বস্তু গৰাকিলে বা পিটিকিলে হোৱাৰ
নিচিনা শব্দ। পেৰেকা পেৰেক
বোকা যুক্ত। ক্ৰি. বিণ. পেৰেক
কৰে।

পেৰেঙনি বি. ছুডাল বাহ বা কাঠ
অথালিগথালিকৈ বান্ধি কৰা যতন
a cross, গছৰ ছুটা ডালৰ জোৰা,
কেৰেঙনি।

পেলু বি. অণ্ডকোৰৰ গুটি a tes-
ticle.

পেলনি বিণ. লোকচান, অশুচি,
পেলাই দিব লগীয়া fit to be
thrown away. অক. ধা
পেলনি যা। বিণ. পেলনীয়া,
পেলনি যোৱা পেলাই দিবৰ
উপযুক্ত, অকামিলা।

পেলা লক. ধা. তললৈ নিক্ষেপ কৰ

to cast down, অকামিলা বা
অশুচি বুলি ভ্যাগ কৰ to throw
away as useless or defiled,
নেমান বা অমান্য কৰ to disobey
or disregard, উৎপন্ন কৰ, কঁঠালে
মুচি পেলাইছে to bear as bud
or blossom.

পেলু বি. পেটত থকা বগা দীঘলীয়া
কেচুৰ নিচিনা কীট worm, গোটা
বা চেপেটা পেলু tape worm,
দহিকটা পেলু thread worm,
পেলু hook worm.

পেলুৰা বিণ. ঢৰীয়া (সূতা) coarse.
পেশী, পেশি বি. শৰীৰৰ মডহাল
ঠাই muscle.

পেৰণ বি. পিহা বা মোহৰা কাৰ্য্য
the act of rubbing or
grinding.

পেট্টী বি. এবিধ বৰ তেলী খোৱা
গুটি the pistachis nut.

পেছা বি. বাপেকৰ ভনীয়েকৰ স্বামী
the husband of father's
sister. পেছী বোপাইৰ ভনীয়েক
a paternal aunt.

পৈ বি. স্বামী, পতি, গিৰিহীত
husband.

পৈগন্ত বিণ. পাৰ্গত, দক্ষ skilful,
expert, পুষ্ট mature.

পৈতৃক বিণ. পিতৃ নাইবা পূৰ্বপুৰুষৰ
paternal, ancestral.

পৈত্তিক বিণ. পিতৃৰ বিকাৰৰ পৰা
হোৱা bilious.

পৈষাবী বিণ. পতি হাতিবী murdering one's own husband.

পৈবা বি. মতা পাব a male pigeon. দ্বী. পৈবী।

পৈল, পৈলঠ বি. পলল, নৈয়ে পেলোবা আঠাযুক্ত বোকা silt

পৈষাচিক বিণ. পিশাচ বা ভূতব নিচিনা, পিশাচব যোগ্য infernal, devilish.

পৈশুন, পৈশুজ বি. টুটকীয়া স্বভাব back-biting, wickedness, malignity

পো বি. পুতেক, পুত্র a son.

পোক বি. কৃমি, ঠেং নথকা কীট a worm.

পোকব বি. মলব ঘাব, গুহ ঘাব the anus, গিলা buttock, পিঠি বা পাহ ফাল the back.

পোখবাজ বি. এবিধ বগা বাথব a kind of topaz.

পোখা বি. গজালি a shoot. অক. ধা. পোখা, পোখামেল জন্ম হ, গজালি যেল to be produced.

পোছ সক. ধা. সোধ to ask. বি.

পোছা, যেনে সোধাপোছা কব।

পোছাক বি. সাজ পাব dress, বিণ. পোছাকী ভাল সাজ পাব used in decent dress.

পোছাব বি. ভজা গছ, এবিধ সুকাঠি গছ the name of a tree.

পোটিক অক. ধা. পোটোকা পব to be depressed. প্রতিহিংসা,

প্রতিফল revenge. পোটোকা পব খুলা বা হেঁচা খাই খাল পবা পোটোকা পা প্রতিফল পা, সেকা পা to be avenged. পোটিক-ভোল প্রতিফল ল to take revenge. বি. পোটোকা খুলা-খাই হোবা খাল a dint, a depression.

পোণ বি. কুবি গণ্ডা, আশীটা eighty, এক অনাব চিন /০ a figure, denoting one anna.

পোড সক. ধা. মাটি খানি তাব তলত স্থাপন কব, মাটিবে ঢাক to bury, to cover with earth under ground, মাটি আদি ভবাই পূব কব to fill up with earth. বি. খুটা আদিব মাটিব তলত থকা ভাগ the under ground part of a post etc, ভবি তল ঘোরা বোকা a deep muddy place. বিণ. পোতা। অক. ধা. পোড খা, পোড যা মাটিব তললৈ যা, মাটিবে পূব হ। পোডন বি. মাটিব তলত স্থাপন, মাটিব তলত পোতা ভাগ। সক. ধা. পোতা।

পোডনি বি. পইতা ভাতব পানী।

পোডাখাল বি. বব ডাঙব অপবাহী ঘোরা আন্ধাব আক দ সক কোঠা a dungeon, solitary cell.

পোদাব বি. বাজ উঁচালব টকা লেখ কবা কর্মচারী a potdar.

পোন বিণ. বঁকা নোহোৱা, সবল
straight, ধিয়, কাতি নোহোৱা
erect, upright. বি. প্রথম, আদি
the beginning, the first
time, কোনো বস্তুৰ দিশ বা ফাল
direction. পোন চকুৰে চা কৃপা
দৃষ্টি কৰ, মৰম কৰ। পোন খুন্দাই
পোন প্রথমতে at first.

পোনছাটে ক্রি. বিণ. তেতিয়াই,
একেকোবে, বেগাই straight
way, suddenly. পোনদাছে
পোনছাটে। পোম-পটি পোন বাট,
সবল আচৰণ। সক. ধা. পোনা
বঁকা শুচাই পোন কৰ straighten,
কাতি হৈ থকাৰ পৰা ধিয় কৰ to
set upright, লক্ষ্য কৰ বা টোৱা
to aim. ক্রি. বিণ. দিশে, ফালে
in the direction of, সবল ভাবে
uprightly. পোনে পোনে
প্রথমতে, নতুনকৈ at first, সবল-
ভাবে straightly, পোনেই
আদিতে, প্রথমতে। পোনতে
আদিতে।

পোনা বি. মাছৰ পোৱালি the
young fish, ল'ৰা ছোৱালীক
মৰমেৰে মজা মাত।

পোন্ধা সক. ধা. খণ্ডেৰে ঘোণা কৰ
(চকু) to contract as the
brow in displeasure. বিণ.
পোন্ধোৱা।

পোন্ধ বি. তলপোন that end of

a waist cloth which is
tucked behind.

পোন্ধৰ বি. পাঁচ অধিক দহ fifteen.

পো-পোৱালি বি. সম্ভান-সম্ভতি
progeny.

পো ভাই বি. বংশ, জাতি blood
relation.

পোৰ সক. ধা. দাহ কৰ, দগ্ধ কৰ
to burn, জলা বোধ জন্মা to
cause a burning sensation.
অক. ধা. জলা বোধকৰ, তাপ বোধ
কৰ, পুৰি নিয়া যেন বোধ কৰ to
feel a burning sensation.
বি. পোৰণ, পোৰণি, পোৰণি-
ডেৱনি।

পোৰাণি বি. জুইয়ে পোৰা হাবি a
burnt jungle.

পোৰা-পৰ্বত বি. অলামুখী পৰ্বত
a volcano.

পোৰা-পিঙলা, পোৰাবড় প্রথমতে
বঙচুয়া হৈ পাছত জুইয়ে পোৰা
যেন কলা হোৱা এবিধ ছালৰ ৰোগ
a kind of contagious skin
disease.

পোলক অক. ধা. পিছলি সোলক
to slip off as a knot. বিণ.
পোলকা।

পোলা বি. কেইবা মুঠা ইকবা থাগৰি
আদি দীঘল সক বস্তু গোটাই বন্ধা
ভাঙৰ আটি, মুঠা a large bundle
as of reeds, ছুৱাৰ মুখত, বেৰৰ
চুকত বা দাঁতিত থিয়কৈ বন্ধা ইকবা

আদিব আটি bundle of reeds etc. fastened for covering the edge or corner of a wall.
পোলা কটা বেবৰ চুক কাটি সোমোৰা চোৰ।

পোলোকা সক. ধা. পিছলাই সোলোকা to cause to slip off, as a tie, গাঠি পিছলাই মুকলি কৰ to cause to slip from a noose or tie.

পোলোঙা বিণ. গাভ ডাল নেমেলাকৈ পোনহৈ বাটি যোৰা দীঘল (গছ) high and straight without branches (said of a tree).

পোৱা বি. এসেবৰ চাৰি ভাগৰ এভাগ, কুৰি তোলা one fourth of a seer, চাৰি ভাগৰ এভাগ one fourth.

পোৱা সক. ধা. প্ৰাপ্তকৰ, কোনো ঠাইত উপস্থিত হ to cause to get or to arrive at.

পোৱামন্দিৰ বি. কামৰূপৰ হাজোত থকা মুচলমান বিলাকৰ এখন তীৰ্থ স্থান a muslim sacred temple at Hajo in Kamrup.

পোৱাঁতী বিণ. নকৈ সন্তান বা পোষালি হোৱা recently delivered of a child.

পোৱাপুই বি. কোনো ঠাইৰ ওচৰ চপ্ন, পাৰ্শ্ব পাৰ্শ্ব হোৱা just about to reach.

পোৱাল বি. এবিধ সাগৰৰ তলিত জন্মা টান বস্তু, ই এবিধ পোকৰ পৰা উৎপন্ন হয় coral. পোৱাল-বেঙেনা এবিধ খৰুহা বেঙেনা। পোৱালমণি a coral-bead.

পোৱালি বি. কম বয়সৰ জন্তু the young one of an animal or bird.

পোষক পালক।

পোষকতা সমৰ্থন, আনুকূল্য, সহায়তা।

পোষিত বৰ্দ্ধিত, পালিত।

পোষণ বি. পোহপাল কৰা কাৰ্য্য, পালন the act of supporting or nourishing.

পোষ্ট বি. আফুঙাটি poppy seeds.

পোষ্টা বি. প্ৰতিপাল কৰোঁতা a supporter.

পোষ্য বিণ. পোহপাল দিব লগা, পালন কৰিব লগা fit or proper to be maintained, পোহপাল দিব লগা মানুহ a dependant.

পোষ্যপুত্ৰ তোলনীয়া পো an adopted son.

পোহ সক. ধা. খুৱাই পিছাই প্ৰতিপালন, কৰ to support or nourish, আহাৰ আদি দি ৰাখ বা সাৰধান ল (জন্তু) to rear.

বি. পোহোঁতা। জী. পোহঁতী।

পোহ উঠ, পোহ ধৰ পুট হ। পোহ ধৰা ভালকৈ খুৱাই পিছাই পুট কৰ।

পোহ আ প্ৰতিপালিত হ। পোহ ল

ঘৰচীয়া হ। পোহন বি. পোহা
কাৰ্য্য। পোহ পাল, পোহন
পালন খাবলৈ শিকিবলৈ দি প্রতি-
পাল কৰা maintenance.
পোহনীয়া বিণ. ঘৰচীয়া
domesticated.

পোহৰ বি. দীপ্তি light. বিণ.
জোনাক, দীপ্তিযুক্ত lighted,
bright. বি. পোহৰ ছবি হৈ
নাইবা প্রতিবিম্ব আঁচাত পেলাই
ভাৰণবা তোলা ছবি & photo.

পোহা বি. এখন মেলা হাতৰ
তলুৱাৰ ঠোলা the cavity of
one hand nearly opened.

পোহাৰ বি. বেচিবলৈ সামান্য বস্তু
সাজি ধোৱা ঠাই, বুঢ়া বস্তু বেচা
দোকান & petty shop. & retail
shop. পোহাৰী অলপীয়া মূল্যৰ
বস্তু বেচি ফুৰা তিৰোতা, পোহাৰ বা
দোকান দিয়া মাইকী & woman
who sells things in retail.

পৌত্তলিক বি. প্রতিমা বা মূৰ্ত্তি পূজক
idolator.

পৌত্র বি. নাতি & grandson. স্ত্রী.
পৌত্ৰী।

পৌনঃপুনিক বিণ. যি বাৰে বাৰে
হয় recurring.

পৌৰ পুৰবাসী, নগৰবাসী।

পৌৰ সভা মিউনিচিপালিটি।

পৌৰাণিক বিণ. আগৰ কালৰ
ancient. পুৰাণ সম্বন্ধীয় relating
to the Puranas, পুৰাণ শাস্ত্র জনা

মানুহ one versed in the
Puranas.

পৌৰুষ বি. পুৰুষালি manliness.

পৌৰুষেয়।

পৌৰোহিত্য বি. পুৰোহিতৰ কৰ্ম বা
যজ্ঞ।

পৌৰ্ণমাসী বি. পূৰ্ণিমা।

পৌৰ্ব্বাপৰ্য্য বি. পূৰ্ব্বাপৰ সম্বন্ধ,
যথাক্রম consecutiveness.

পৌষ বি. পুহমাহ December-
January.

প্র শ্ৰেষ্ঠ, ডাঙৰ আধিক্য আদি
বুজোৱা উপসৰ্গ & prefix imply-
ing excellence, excess etc

প্রকট বিণ. প্রকাশিত, স্পষ্ট
visible, manifest, ব্যক্ত কৰ
explain প্রকটিত প্রকাশিত
displayed, published.

প্রকম্পিত বিণ. অধিকৰূপে কলঙ্ক
greatly agitated or excited.

প্রকৰণ বি. কোনো এক বিষয়ৰ কথা
লিখা পৃথিব কোনো এক ভাগ বা
আধা & division of a book
dealing in a particular
subject.

প্রকাণ্ড বিণ. বৰ ডাঙৰ very big.

প্রকাৰ বি. জাতি kind, বকম, ৰীতি
manner, উপায় means. ক্ৰি.

বিণ. প্রকাৰান্তৰে আন এক
প্রকাৰে in a different way.

প্রকাৰে দৰে, বকমে in the
manner.

প্রকাশ বি. ওলোৱা কাৰ্য্য,

অভিযুক্তি, প্ৰদৰ্শন display, বিকাশ, উদয় manifestation, appearance, প্ৰচাৰ, কিতাপ আদি হপোৱা আৰু বিক্ৰীৰ ব্যৱস্থা publication. বিণ. ব্যক্ত, বিদিত disclosed. সৰু. ধা. ব্যক্ত কৰ, প্ৰচাৰ কৰ to disclose. অক. ধা. জল, পোহৰ দি to shine. বিণ. প্ৰকাশিত। প্ৰকাশক কিতাপ হপাই প্ৰচাৰ কৰোঁতা publisher, প্ৰচাৰক one "who reveals, পোহৰ দিওঁতা an illuminator. প্ৰকাশ্য, প্ৰকাশনীয় প্ৰকাশ যোগ্য, দেখাদেখি public. ক্ৰি. বিণ. প্ৰকাশ্যকৰ্ণে, প্ৰকাশ্যে।

প্ৰকাশন বি. প্ৰকাশ কৰণ।

প্ৰকাশমান বিণ. দীপ্তিমান, উজ্জ্বল, স্পষ্ট।

প্ৰকাশিত বিণ. বৰ্ণিত, প্ৰচাৰিত, কথিত।

প্ৰকৃতি বি. অতিশয় বাগাহিত।

প্ৰকৃত বিণ. আচল, সঁচা, যথার্থ real, true, genuine. ক্ৰি. বিণ.

প্ৰকৃততে, প্ৰকৃতপক্ষে।

প্ৰকৃতি বি. স্বভাৱ, চৰিত্ৰ, ধৰ্ম natural disposition, বাহু জগৎ,

মূঠ বস্তু nature, সৃষ্টি কৰা

শক্তি the creative power of

God, আত্মশক্তি, সৃষ্টিৰ মূল কাৰণ,

স্বভাৱ, যাদু, প্ৰজা, নাবী। প্ৰকৃতি-

গত স্বভাৱ সিদ্ধ inherent.

প্ৰকৃতিজ, প্ৰকৃতিজাত স্বাভাৱিক

natural. প্ৰকৃতি বিজ্ঞান পদাৰ্থ বিজ্ঞা। প্ৰকৃতিস্ব স্বৰূপ, শাৰীৰিক বা মানসিক অৱন্তিৰ পৰা মুক্ত।

প্ৰকৃষ্ট বিণ. শ্ৰেষ্ঠ, উত্তম excellent, best. বি. প্ৰকৃষ্টতা।

প্ৰকোপ বি. প্ৰবলতা, উগ্ৰভাৱ violence, excess. বিণ. প্ৰকোপিত উগ্ৰ, বৰ চোকা violent, excited.

প্ৰক্ৰম বি. কাৰ্য্যৰ প্ৰণালী, কাম কৰাৰ অনুক্ৰম the process of doing anything. প্ৰক্ৰিয়া বি. কাৰ্য্য সাধনৰ নিমিত্তে বিশেষ প্ৰকাৰ অনুষ্ঠান rite, operation, process.

প্ৰখৰ বিণ. প্ৰচণ্ড, বৰ চোকা very sharp, very strong. বি. প্ৰখৰতা।

প্ৰখ্যাতি বিণ. প্ৰসিদ্ধ, নামজলা wellknown, famous. বি.

প্ৰখ্যাতি বিশিষ্ট ব্যাতি।

প্ৰগতি বি. অগ্ৰগতি, ক্ৰমশঃ উন্নতি progress.

প্ৰগল্ভ বিণ. অপমানৰ প্ৰতি ভয়

নকৰি আগবঢ়া audacious,

অকুণ্ঠিত, নিৰ্ভিক bold, brave,

নিৰ্ভক, মূঠ part. স্ত্ৰী. প্ৰগল্ভা

বি. প্ৰগল্ভতা।

প্ৰগাঢ় বিণ. অতিশয় গভীৰ, বৰ দ

very deep.

প্ৰচণ্ড বিণ. প্ৰবল, ভয়ানক

furious, violent, বৰ খঙাল

passionate, প্রতাপী। প্রচণ্ডী
কায়ত বব চোকা very sharp in
work.

প্রচলন বি. প্রবর্তন, চলন currency
ব্যবহার। প্রচলিত সদায় চলি থকা
current.

প্রচাৰ বি. বোষণা, প্রকাশ publi-
cation, currency, চক্ৰ পচাব
the winking of the eye.
বিণ. প্রচাৰিত। প্রচাৰক প্রচাৰ
কৰোতা publisher, ধৰ্ম প্রচাৰক
preacher.

প্রচুব বিণ. বহুত, যথেষ্ট, পর্যাপ্ত
much, abundant. বি. প্রচুবতা,
প্রাচুর্য।

প্রচেষ্টা বি. প্রয়াস, অতিশয় চেষ্টা
perseverance.

প্রচ্ছদ বি. আবরণ, ঢাকনী cover-
ing. প্রচ্ছদপট আবরণী কাপোৰ,
ছামবা a cover.

প্রচ্ছন্ন বিণ. আবৃত, গুপ্ত con-
cealed, hidden, private.

প্রচ্ছাদন আচ্ছাদন, আব কাপোৰ।

প্রচ্ছায়া নিবিড় ছাঁয়া umbra.

প্রজ্ঞন বি. সন্তান উৎপাদন, গর্ভ-
ধারণ producing, conception
in the womb.

প্রজা বি. লোক সমূহ people in
general, সন্ততি progeny, বজাব
অধিকাৰত থকা লোক a subject
of a king, আনব মাটিত থকা
যাহুহ a tenant. প্রজাতন্ত্ৰ প্রজা

বিলাকৰ প্রতিনিধিব দ্বাৰা বাজ্য
পৰিচালন democracy. প্রজাপতি
ব্রহ্মা Brahma, ব্রহ্মাব মানস পুত্র
সকলৰ এজন। প্রজাপতি বি.
পখিলা। প্রজাপালক বজা a
king. প্রজাবত্তন প্রজাবিলাকৰ
সন্তোষ সাধন। প্রজাপত্তি সন্মিলিত
প্রজা সকলৰ শক্তি।

প্রজ্ঞ বিণ. জ্ঞানী, পণ্ডিত learned.

প্রজ্ঞা বি. জ্ঞান, বুদ্ধি wisdom,
তত্ত্বজ্ঞান।

প্রজ্জলিত বিণ. ববকৈ জলা (জুই)
blazing, প্রখ্যাত noted.

প্রণতি বি. প্রণাম, নমস্কার saluta-
tion in reverence. বিণ.

প্রণত।

প্রণম্ সক. ধা. প্রণাম কৰ to
salute reverentially.

প্রণয় বি. প্রেম, প্রীতি, চেনেহ, অহ-
বাগ love, affection. বিণ.

প্রণয়ী প্রেমব পাত্র, প্রেমিক lover.

বি. প্রীতিব লোক a beloved
person. স্ত্রী. প্রণয়িনী।

প্রণয়ন বি. বচনা, নিৰ্মাণ making,
creating.

প্রণব বি. ওঙ্কার the mystic 'om'
of the Vedas.

প্রণাম বি. সেবা, নমস্কার a res-
pectful salutation. সক. ধা.
নমস্কার কৰ।

প্রণামি বি. প্রণাম কৰি দিয়া ধন।

প্রণালী বি. প্রক্রিয়া, বিধি method

or process of doing anything, পানীৰ লোৰ a water course, দুই ডোখৰ বহল পানীৰ লগলগোৱা ঠেক পানী a strait.

প্ৰণিধান বি. মনোনিবেশ, মনৰ একাগ্ৰতা।

প্ৰণিপাত বি. মাটিত পৰি কৰা প্ৰণাম, সেৱা reverential prostration.

প্ৰণীত বিণ. ৰচিত, ৰচনা কৰা composed, written. প্ৰণেতা নিৰ্ণেতা a composer, an author.

প্ৰণোদিত বিণ. প্ৰেৰিত set in motion, directed.

প্ৰভাপ বি. পৰাক্ৰম, প্ৰভাব, শক্তি valour, power, আধিকা excess, উত্তাপ extreme heat. বিণ. প্ৰভাপী।

প্ৰভাৱ সক. ধা. বঞ্চনা কৰ, ছল to deceive, to cheat. বি.

প্ৰভাৱণা। বিণ. প্ৰভাৱিত।

প্ৰভাৱক বিণ. ছল কৰোতা a cheat.

প্ৰতি (উপসৰ্গ) বিপৰীত, অনুৰূপ, ইত্যাদি অৰ্থ বুজোৱা উপসৰ্গ।

প্ৰতি (অব্যয়) নিমিত্তে, ফালে for, towards.

প্ৰতি বিণ. বেলেগে এটা—প্ৰতি ঘৰ, প্ৰতিজন each one separately.

প্ৰতিকাৰ বি. প্ৰতিহিংসা, পোটক retaliation, requital. অসুবিধা

বা আপদ শুচাবলৈ কৰা উপায় remedy.

প্ৰতিকূল বিণ. বিৰুদ্ধ, অনিষ্ট কৰা (দৈব) adverse, inimical, বিপৰীত opposite. ক্ৰি. বিণ. প্ৰতিকূলে।

প্ৰতিকৃতি বি. প্ৰতিমূৰ্ত্তি, চেহেৰা reflected image.

প্ৰতিক্ৰিয়া বি. প্ৰতিকাৰ, প্ৰতি-শোধ, বিপৰীত ক্ৰিয়া, উত্তেজনাৰ পাছত যি বিপৰীত অৱস্থাৰ উৎপত্তি হয় reaction, retaliation.

প্ৰতিগমন বি. উলটি যোৱা কাৰ্য্য act of returning.

প্ৰতিগ্ৰহ, প্ৰতিগ্ৰহণ বি. দান গ্ৰহণ acceptance of a present. প্ৰতিগ্ৰাহী দান গ্ৰহীতা।

প্ৰতিঘাত বি. আঘাত পাই দিয়া আঘাত counter stroke.

প্ৰতিচিত্ৰ চিত্ৰ বা নক্সাৰ যথায়থ অনুকৰণ।

প্ৰতিচ্ছায়া বি. প্ৰতিবিম্ব, প্ৰতিকৃতি a reflected image, reflection.

প্ৰতিজ্ঞা বি. অঙ্গীকাৰ, দৃঢ় সঙ্কল্প vow, promise, (জ্যামিতিত)

প্ৰতিপাত্ত বা সম্পাত্ত বিষয় a proposition.

প্ৰতিজ্ঞাপত্ৰ অঙ্গীকাৰ পত্ৰ a written contract.

প্ৰতিদান বি. দানৰ সমনি দিয়া দান, ওলোটাই দিয়া কাৰ্য্য act of 'making a return of a

present, act of returning a thing.

প্রতিদিন, প্রতিদিনে ক্রি. বিণ. দিনেপতি, নিত্য daily.

প্রতিদ্বন্দ্বী বি. আন একনব সমান বা তাতকৈ শ্রেষ্ঠ হবলৈ চেকা কৰোতা, প্রতিযোগী, সমকক্ষ a rival, a competitor, প্রতিপক্ষ, বিবোধী মানুহ an opponent. বি. প্রতিদ্বন্দ্বিতা।

প্রতিধ্বনি বি. প্রতিশব্দ, অনুকণ শব্দ, কোনো ঠাইত ঠেকা খাই উলটি আহি কাণত পৰা ধ্বনি echo.

প্রতিনিভ ক্রি. বিণ. দিনৌ daily.

প্রতিনিধি বি. যি আনব হকে কোনো কামৰ ভাব লয়, বদলী representative, substitute.

প্রতিনিয়ত নিবন্তব, সদায়।

প্রতিপক্ষ বি. বিৰুদ্ধ পক্ষ, প্রতিবাদী the opposite side, party or faction, hostility.

প্রতিপত্তি বি. গৌৰৱ, যশস্যা, সম্মান, প্রতিষ্ঠা, প্রভুত্ব fame, influence, dignity, exalted position.

প্রতিপদ বি. পূৰ্ণিমা বা অমাবস্ত্যাব পাছৰ তিথি the first lunar day.

প্রতিপদে পদে পদে at every step.

প্রতিপন্ন বিণ. যুক্তি তৰ্ক আদিবে নিৰ্ণয় কৰা, যীমাংসা কৰা ascertained, settled.

প্রতিপাদন বি. নিৰ্ণয়, যীমাংসা, সম্পাদন ascertainment, accomplishment. বিগ্ন. প্রতিপাদিত যাক সম্পাদন বা যীমাংসা কৰা হয়। প্রতিপাদক যি প্রতিপাদন কৰে। প্রতিপাদ্য প্রতিদানব বিষয় বা যোগা, প্রমাণ কৰিব লগীয়া সমস্তা proposition to be proved, pre-ascertained.

প্রতিপালন লক. ধা. পালন কৰ, মান to obey, পোহপাল act of nourishing or supporting. বি. প্রতিপালন তৰণপোষণ, বক্ষা। বিণ. প্রতিপালিত যাক প্রতিপালন কৰা হয়। প্রতিপালক যি খাব লবলৈ দি পোণ বক্ষা কৰে one who supports or protects., প্রতিপালনীয়, প্রতিপাল্য পোহন, পালন কৰিব লগা, বক্ষণীয়।

প্রতিফল বি. প্রতিশোধ, পোটক . revenge. বিণ. প্রতিফলিত প্রতিবিম্ব স্বৰূপে আন এটা বস্তু বা কাৰ্য্যৰ ওপৰত ওলোৱা reflected. বি. প্রতিফলন প্রতিবিম্ব reflection.

প্রতিবচন বি. মুখে মুখে উত্তৰ দিয় act of replying in the face মৌখিক উত্তৰ a verbal reply.

প্রতিবন্ধ বি. বাধা, বিবিনি an obstacle. প্রতিবন্ধক যি বাধা জন্মায়, যিহে পৰা বাধা জন্মে he

who or that which obstructs.

প্ৰতিবৰ্ত্তন বি. ঘূৰি অহা কাৰ্য্য returning.

প্ৰতিবাক্য বি. প্ৰত্যুত্তৰ, প্ৰতিশব্দ a reply.

প্ৰতিবাদ বি. কোনো কাৰ্য্যৰ বিৰুদ্ধে কৰা আপত্তি, বিপৰীত উক্তি protest, contradiction. প্ৰতিবাদী পদকীয়া a defendant. দ্বী. প্ৰতিবাদিনী ।

প্ৰতিবাদী বি. খবৰ, বাতৰি information, news.

প্ৰতিবাসী বি. ওচৰ চুবুৰীয়া মানুহ a neighbour. দ্বী. প্ৰতিবাসিনী ।

প্ৰতিবিধান বি. আগদ বা অসুবিধা শুচাবৰ উপায়, প্ৰতিকাৰ a remedy, taking steps against.

প্ৰতিবিম্ব বি. আঁচী বা পানীৰ ওপৰত প্ৰতিফলিত আকৃতি, ছাঁ reflected image, shadow.

প্ৰতিবেদন বিবৰণী report.

প্ৰতিবেশী বি. প্ৰতিবাসী a neighbour. দ্বী. প্ৰতিবেশিনী ।

প্ৰতিভা বি. অসাধাৰণ বুদ্ধি genius, পৰিকল্পনা, বচনা, আবিষ্কাৰ আদিত অসামান্য ক্ষমতা extraordinary intellectual power. বিণ.

প্ৰতিভাশালী, প্ৰতিভাবান প্ৰতিভাৱিত ।

প্ৰতিভাত বিণ. প্ৰকাশিত, জ্ঞাত bright, known.

প্ৰতিভাসিত আলোকিত, পোহৰ হৈ উঠা ।

প্ৰতিভূ বি. জামিন a bail, surety.

প্ৰতিম বিণ. সদৃশ, তুল্য ।

প্ৰতিমা বি. দেৱতাৰ মূৰ্ত্তি an idol, প্ৰতিমূৰ্ত্তি an image.

প্ৰতিমূৰ্ত্তি বি. প্ৰতিকৃতি, অনুকৰণ মূৰ্ত্তি statue, portrait.

প্ৰতিযোগী বি. প্ৰতিদ্বন্দ্বী a rival.

প্ৰতিযোগিতা বিবোধ, অবিয়া অবি। প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা rivalry, competition.

প্ৰতিৰক্ষা শব্দৰ আক্ৰমণৰ পৰা ৰক্ষা defence.

প্ৰতিকল্প বিণ. নিৰাবৃত্ত, অবকল্প impeded, obstructed.

প্ৰতিকল্প বি. প্ৰতিমূৰ্ত্তি, প্ৰতিবিম্ব image, statue.

প্ৰতিৰোধ বি. বাধা, বিৰোধি hindrance, opposition. বিণ.

প্ৰতিৰোধী বি. প্ৰতিৰোধক বাধা জন্মায়তা ।

প্ৰতিলিপি বি. নকল a copy, a transcript.

প্ৰতিলোম বিপৰীত, নীহকুলীয়া পৃকষৰ লগত উচ্চকুলৰ বয়সীৰ বিবাহ ।

প্ৰতিশব্দ বি. সমাৰ্থক শব্দ, প্ৰতিবচন a synonym.

প্ৰতিশোধ বি. প্ৰতিহিংসা, প্ৰতিকাৰ

retaliation, ধাৰ তুকা কাৰ্য্য
liquidation.
প্রতিশ্রুত বিণ. দিয় বুলি অঙ্গীকাৰ
কৰা promised. বি. প্রতিশ্রুতি
অঙ্গীকাৰ, প্রতিজ্ঞা promise.
প্রতিষেধ বি. নিষেধ, নিবারণ act
of prohibiting. বিণ. প্রতিষিদ্ধ,
প্রতিষেধক নিবারণক preventive.
প্রতিষ্ঠা সৰ্গ. ধা. স্থাপন কৰ to
establish.
প্রতিষ্ঠা বি. গৌৰৱ, যশস্যা, খ্যাতি
fame, renown, সংস্থাপন, স্থাপন
consecration, act of
establishing. প্রতিষ্ঠাতা বি
প্রতিষ্ঠা কৰে founder. প্রতিষ্ঠান
প্রতিষ্ঠিত বিষয় institution. বিণ.
প্রতিষ্ঠিত।
প্রতিষ্ঠাপন বি. সংস্থাপন। বিণ.
প্রতিষ্ঠাপিত।
প্রতিসৰণ (বিজ্ঞান) এটা স্বচ্ছ
বস্তুৰ পৰা অন্য স্বচ্ছ বস্তুত প্ৰৱেশ
কৰা পোহৰ বা বশ্মিৰ বক্র গতি,
refraction.
প্রতিহত বিণ. বাধাপ্ৰাপ্ত, ব্যাহত
obstructed.
প্রতিহাৰ বি. দ্বৰী a door-
keeper.
প্রতিহিংসা বি. হিংসাৰ সলনি
হিংসা, প্রতিশোধ revenge.
প্রতীক বি. চিন symbol.
প্রতীতি বি. জ্ঞান, বোধ, বিশ্বাস
knowledge, preception,

belief. প্রতীয়মান বিশ্বাসিত, যাক
অনুমান কৰা বা জনা যায় believed.
প্রতীপ বিপৰীত, শাস্ত্রনুৰ পিতৃ,
কাৰ্য্যালক্ষ্যৰ বিশেষ।
প্রতীক্ষা বি. অপেক্ষা, আশা expect-
tation.
প্রতুল বিণ. প্রচুৰ, যথেষ্ট sufficient.
প্রত্ন বিণ. প্রাচীন। বি. প্রত্নতত্ত্ব
পুৰাতত্ত্ব, আগৰ কালৰ বস্তু সম্বন্ধীয়
জ্ঞান the antiquities, archaeo-
logy. প্রত্নতাত্ত্বিক প্রত্নতত্ত্ব জনা
যাহুহ।
প্রত্যঙ্গ বি. সৰু অঙ্গ, আঙুলি আদি
a minor bodily limb.
প্রত্যস্ত ওচৰ চুবুৰীয়া, সমীপবৰ্তী।
প্রত্যাবান্ধ বি. পাপ, অপকাৰ, ক্ষতি,
বাধা a sin, loss, injury,
obstacle.
প্রত্যায় বি. পতিয়ন, বিশ্বাস, সজ্ঞাত
conviction. (ব্যাকৰণত) শব্দ
বা ধাতুৰ পাছত যি শব্দাংশ বোগ
কৰিলে বিশেষ অর্থ উৎপন্ন হয়
affix.
প্রত্যর্পণ বি. পুনৰ অৰ্পণ কৰা কাৰ্য্য,
ওলোটাই দিয়া কাৰ্য্য act of
returning a thing. বিণ.
প্রত্যর্পিত।
প্রত্যহ ক্রি. বিণ. প্রতিদিন, নিতে
daily.
প্রত্যক্ষ বিণ. চকুৰে দেখা, ইন্দ্রিয়ৰ
দ্বাৰা উপলব্ধি হোৱা visible to
the eye, perceived by the

senses, ইন্দ্রিয়ব দ্বাৰা পোৰা (জ্ঞান) obtained by the eye.

প্রত্যাখ্যান বি. অস্বীকাৰ, ফিৰত refusal, উপেক্ষা, অনাদৰ, পৰিত্যাগ neglect, giving up.

প্রত্যাগমন বি. উলটি বা ঘূৰি অহা কাৰ্য্য act of coming back, বিণ. প্রত্যাগত।

প্রত্যাদেশ বি. দেবতাৰ আদেশ an order. প্রত্যাখ্যান rejection. বিণ. প্রত্যাক্ষিষ্ট।

প্রত্যাবৰ্ত্তন বি. প্রত্যাগমন, ঘূৰি অহা returning. বিণ. প্রত্যাবৃত্ত।

প্রত্যাশা বি. ভাবনা, কৃতকৰ্ম্মৰ ফল স্বৰূপে অইনৰ পৰা কিবা পাবৰ আশা expectation, hope. বিণ. প্রত্যাশী।

প্রত্যাহাৰ বি. আগেয়ে কোৱা কথা মুটিওৱা বা পৰিবৰ্ত্তন কৰা, ফিৰাই লোৱা (আদেশ, কথা) revocation, withdrawal.

প্রত্যুক্তি বি. উত্তৰ a reply.

প্রত্যুত্তৰ বি. উত্তৰৰ উত্তৰ a reply to an answer, a rejoinder.

প্রত্যুৎপন্ন বিণ. তৎক্ষণাৎ উৎপন্ন।

প্রত্যুৎপন্নমতি বি. উপস্থিত বুদ্ধি, তৎক্ষণাৎ কৰ্তব্য স্থিৰ কৰিব পৰা বুদ্ধি presence of mind. বিণ. উপস্থিত, বুদ্ধি থকা having presence of mind.

প্রত্যুপকাৰ বি. উপকাৰ পাই কৰা

উপকাৰ requital of kindness or favour. বিণ. প্রত্যুপকাৰী।

প্রভু্য বি. নিচেই বাতিপূৰা কাল, প্রভাত the early dawn.

প্রত্যেক বি. এটা-এটা, এজন এজন কৰি সকলো each, every. ক্রি. বিণ. প্রত্যেকে।

প্রথম বিণ. আদি first, beginning, প্রধান the chief. বি. আদি the beginning. ক্রি. বিণ. প্রথমে। বিণ. প্রাথমিক।

প্রথা বি. ৰীতি custom, নিয়ম প্রণালী method.

প্রথিত বিখ্যাত।

প্রথিতনামা প্রথিত যশা, যশস্বী, বিখ্যাত।

প্রদত্ত বিণ. প্রদান কৰা. সমৰ্পিত given.

প্রদৰ বি. তিবোতাৰ এবিধ ৰোগ leucorrhoea.

প্রদৰ্শক বি. দেখাওঁতা one who shows or exhibits. প্রদৰ্শন বি. দেখুওৱা কাৰ্য্য act of showing or exhibiting. প্রদৰ্শনী দেশৰ নানা তৰহৰ বস্তু দেখুওৱা ঠাই, মেলা an exhibition. বিণ. প্রদৰ্শিত।

প্রদক্ষিণ বি. কোনো মানুহ বা দেবতাৰ চাৰিওফালে ঘূৰি কৰা সন্মান, চাৰিওফালে ঘূৰা কাৰ্য্য going round an idol or a

person in reverence, act of going round.

প্ৰদাতা বি. প্ৰদান বা দান কৰোঁতা, দিওঁতা & giver. জী. প্ৰদাত্ৰী।

প্ৰদান বি. দান the act of giving. বিণ. প্ৰদেয় প্ৰদানৰ যোগ্য।

প্ৰদাহ বি. সন্তাপ, যন্ত্ৰণা grief, suffering.

প্ৰদীপ বি. বন্তি, অলোৰা চাকি & lamp.

প্ৰদীপ্ত বি. জুই লাগি থকা, জলি থকা, প্ৰজ্জ্বলিত burning, kindled.

প্ৰদুৰ্গ বি. ক্ৰম-কল্পিণীৰ পুত্ৰ, কামদেব।

প্ৰদেশ বি. দেশৰ এক ভাগৰ অংশ & province, স্থান, ঠাই & place, region. বিণ. প্ৰাদেশিক।

প্ৰদোষ বি. সন্ধ্যা, গধূলি সময় evening.

প্ৰধান বি. বাই, ডাঙৰ, শ্ৰেষ্ঠ chief, great, prime. প্ৰধানতঃ, প্ৰধান কৈ mainly. বি. প্ৰধানতা, প্ৰাধাণ্য।

প্ৰপঞ্চ বি. মায়াব জগত, বিকাশ, সৃষ্টি বিকাশ the world of illusion, manifestation, elaboration, বিস্তৃত বিবৰণ amplification.

প্ৰপন্ন বিণ. শৰণাগত, সেৱাপৰায়ণ very devoted.

প্ৰপাত নিজৰা পৰা ঠাই, জলপ্ৰপাত।

প্ৰপিতামহ বি. পিতামহৰ পিতা, আজো ককা & paternal great grand-father. জী. প্ৰপিতামহী।

প্ৰপৌত্ৰ বি. পবিত্ৰাতি। জী. প্ৰপৌত্ৰী।

প্ৰফুল্ল বিণ. বৰকৈ ফুলি থকা, প্ৰফুটিত fully blown, প্ৰসন্ন, হাঁহি থকা smiling, pleased. বি. প্ৰফুল্লতা। বিণ. প্ৰফুল্লিত আনন্দত।

প্ৰবচন উক্তি, প্ৰবাদ বচন।

প্ৰবঞ্চক বি. ধা, বঞ্চনা কৰ, ফাকি দি to cheat. বি. প্ৰবঞ্চক বঞ্চনা কৰা মানুহ, ছল কৰোঁতা, প্ৰতাবক cheat. প্ৰবঞ্চনা প্ৰতাবণা cheat-ing.

প্ৰবণ বিণ. আসক্ত, বত, যি সহজে কোনো অৱস্থাগ্ৰস্ত হয় (ভাবপ্ৰবণ)। prone. বি. প্ৰবণতা।

প্ৰবন্ধ বি. বচনা an essay, যত্ন, পুৰুষাৰ্থ exertion. অক. ধা. চেষ্টা কৰ to exert. ক্ৰি. বিণ. প্ৰবন্ধে চেষ্টা কৰি carefully.

প্ৰবৰ বিণ. শ্ৰেষ্ঠ chief, গোট প্ৰবৰ্ত্তক স্বৰি।

প্ৰবৰ্ত্ত অক. ধা. আচৰণ কৰ, ব্যৱহাৰ কৰ to follow, to behave, জাৰন ধাৰণ কৰ to subsist, প্ৰচলিত হ to prevail. বি. প্ৰবৰ্ত্তক যি স্থাপন বা প্ৰচলন কৰে founder, যি কৰায় originator.

প্ৰবৰ্ত্তন স্থাপন founding, আৰম্ভ

বা প্রচলিত কৰণ introducing.

প্ৰবৰ্ত্তনি জীৱিকা livelihood.

বিণ. প্ৰবৰ্ত্তমান নিযুক্ত engaged.

প্ৰবৰ্ত্তিত চলোৱা, প্রচলিত।

প্ৰবল বিণ. বলী, পৰাক্ৰমী powerful, violent, বি. প্ৰবলতা,

প্ৰাবল্য।

প্ৰবন্ত্ৰা বিণ. প্ৰবাসত থকা, প্ৰবাসৰ living away from home, belonging to sojourner. ক্ৰি. বিণ. প্ৰবন্ত্ৰাকৈ।

প্ৰবাদ বি. মানুহৰ মুখে মুখে চলি অহা আগৰ দিনৰ কথা tradition, জনশ্ৰুতি, কিংবদন্তী।

প্ৰবাল বি. পোৱাল মণি coral. প্ৰবালদ্বীপ অধিক পৰিমাণে পোৱাল গোটে খাই সাগৰত হোৱা দ্বীপ a coral island.

প্ৰবাস বি. ঘৰৰ পৰা আঁতৰত বাস living away from home. বিণ. প্ৰবাসী প্ৰবাসত থকা, প্ৰবাসত থকা মানুহ। স্ত্ৰী. প্ৰবাসিনী।

প্ৰবাহ বি. বৈ থকা পানী, সোত থকা পানী a stream, অবিচ্ছেদ্য প্ৰতি বিণ. প্ৰবাহী। স্ত্ৰী. প্ৰবাহিণী নদী।

প্ৰবিষ্ট বিণ. ভিতৰলৈ যোৱা, প্ৰবেশ কৰা, নিযুক্ত হোৱা entered upon, gone into.

প্ৰবীণ বিণ. নিপুণ, পাৰ্গত, বিজ্ঞ skilful, wise. বি. প্ৰবীণতা।

প্ৰবীৰ শ্ৰেষ্ঠ বীৰ।

প্ৰবুদ্ধ বিণ. জনা, জানী, চতুৰ skilful, wise, সাৰ পোৱা awakened.

প্ৰবৃত্ত বিণ. নিযুক্ত, বত, কামত লাগি থকা engaged.

প্ৰবৃত্তি বি. অভিৰুচি, বাসনা desire, inclination, সংসাৰ সুখৰ ইচ্ছা, বিষয়ত লিপ্ত থকা অবস্থা pursuit of worldly pleasures or activities, কাৰ, কৰ্মৰ অনুষ্ঠান, প্ৰবৃত্তিমাৰ্গ, প্ৰবৃত্তিপথ সংসাৰী মানুহৰ পথ, সুখ সন্তোগৰ পথ, য'ত মুক্তি নাই।

প্ৰবৃদ্ধ বিণ. অতিশয় বৃদ্ধ very old, অতিশয় বৃদ্ধিযুক্ত full grown.

প্ৰবেশ বি. ভিতৰলৈ যোৱা কাৰ্য্য, সোমোৱা act of entering, অক. ধা. প্ৰবেশ কৰ, সোম। প্ৰবেশক প্ৰবেশকাৰী, বি. প্ৰবেশ কৰায়। প্ৰবেশিকা যিয়ে প্ৰবেশ কৰায়, বিশ্ববিদ্যালয়ত প্ৰবেশ কৰাবৰ কাৰণে লোৱা পৰীক্ষা। প্ৰবেশ্য প্ৰবেশ যোগ্য। প্ৰবেশ পত্ৰ প্ৰবেশ কৰাৰ টিকেট বা কাৰ্ড। প্ৰবেশ মূল্য কোনো বিষয়ত অধিকাৰ লাভ কৰাৰ বাবে দিয়া টকা পইচা admission fee.

প্ৰবোধ বি. সান্ত্বনা, বুজনি consolation, তত্ত্বজ্ঞান real knowledge. সক. ধা. সান্ত্বনা কৰ to console, বিণ. প্ৰবোধিত।

প্ৰভাৱ বি. সন্মান, সন্মানীয়ে কৰা
ভাৱণ।

প্ৰভাৱ বি. বায়ু air.

প্ৰভাৱ বি. উৎপত্তি, জন্ম কাৰণ।

প্ৰভাৱ বি. দীপ্তি, কান্তি, কিৰণ
splendour, light, bright-
ness. প্ৰভাৱৰ সূৰ্য্য the sun.

প্ৰভাৱ বি. ৰাতিপূৰা morning.
বিণ. প্ৰভাতী, প্ৰাভাতিক পূৰা,
ৰাতিপূৰা কৰা বা হোৱা relating
to the morning. প্ৰভাত
ফেৰি ৰাতিপূৰা হুবি হুবি গান
গোৱা।

প্ৰভাৱ বি. প্ৰভাৱ, শক্তি, শক্তি
power, বি শক্তিয়ে অইনক চালিত
কৰে influence.

প্ৰভাৱ বি. দ্বাৰকাৰ ওচৰৰ এখন
তীৰ্থ নাম, সোমতীৰ্থ—ইয়াতে
বহুবংশৰ ধ্বংস হয়।

প্ৰভু বি. গৰাকী, স্বামী lord,
master.

প্ৰভু আধিপত্য, কৰ্ত্তব্য, গৰাকীৰ
কমতা influence, mastership,
authority. বিণ. প্ৰভুভক্ত
গৰাকীক ভক্তি কৰা, অধিকাৰক মান্য
কৰা loyal, devoted to one's
master. বি. প্ৰভুভক্তি।

প্ৰভুত বিণ. অধিক, বহুত, বহুত
much, abundant.

প্ৰভুতি বি. আদি, ইত্যাদি etce-
tera.

প্ৰভেদ বি. বিভিন্নতা, পাৰ্থক্য
difference, distinction.

প্ৰমত্ত বিণ. উত্তৰ, বলিয়া, মত্তলীয়া
mad, excited, intoxicated.

প্ৰমথ বি. শিৱানুচৰ। প্ৰমথনাথ,
প্ৰমথেশ শিৱ Shiva.

প্ৰমদা বি. সুন্দৰী তিৰোতা a
beautiful woman.

প্ৰমাণ বি. যাব দ্বাৰা কোনো কথাৰ
সঁচা মিছা বুজিব পৰা যায় evi-
dence, proof, পৰিমাণ mea-
sure, quantity. প্ৰমাণ-পত্ৰ বি
কাকতেৰে কোনো কথা প্ৰমাণ কৰা
যায় documentary evidence.
বিণ. প্ৰমাণী উপকাৰ থকা বুলি
প্ৰমাণ পোৱা (কথা, দৰব)
proved to be true or
efficacious.

প্ৰমাতামহ বি. মাতামহৰ পিতৃ
maternal great grand-
father. স্ত্ৰী. প্ৰমাতামহী।

প্ৰমাদ বি. বিপদ, মহা আপদ, প্ৰলয়
misfortune, calamity, ভ্ৰান্তি
mistake, অসাবধানতা careles-
ness, উত্তৰতা drunkenness. *

প্ৰমীলা বি. যেশ্বনাৰ ভাৰ্যা।

প্ৰমুখাত অব্য, মুখৰ পৰা from
the mouth of.

প্ৰমুখী বিণ. (স্ত্ৰী.) প্ৰধান।

প্ৰমুখ্যে (অব্যয়) আদি কবি, মুখ্য
কবি and others, headed by.

প্ৰমোহ বি. মৃত্যুত পোৱাৰিয়ে থকা

আক পূর্ব ওলোরা বোগ gonorrhoea. প্রেমের যাক প্রমাণ করা হৈছে।

প্রমোদ বি. আবোধ, বং, ধেমালি joy, pleasure. বিণ. প্রমোদিত আনন্দিত। প্রমোদ-উত্তান উপবন। প্রমোদ-ভবন আনন্দ ভবন।

প্রযত্ন বি. অভিযয় যত্ন, অধ্যবসায় great effort.

প্রয়াগ বি. গঙ্গা, যমুনা, সব্বতীৰ সঙ্গমস্থান, এলাহাবাদ।

প্রয়াণ বি. গমন, প্রস্থান departure, march.

প্রয়াস বি. চেষ্টা, পুরুষার্ধ, পবিত্রম effort, exertion. বিণ. প্রয়াসী চেষ্টা করা, পবিত্রয়ী diligent.

প্রযুক্ত বিণ. নিযুক্ত, অর্পিত। বি. প্রযুক্তি।

প্রয়োগ বি. নিয়োজন, ব্যবহার application, use. প্রয়োজক, প্রয়োজক কামত লগাওতা, কাম করাওতা who or what induces a person to act.

প্রয়োজন বি. আবশ্যক necessity, কারণ cause, উদ্দেশ্য purpose. বিণ. প্রয়োজনীয় আবশ্যকীয়, দরকারী necessary. প্রয়োজ্য প্রয়োগযোগ্য applicable.

প্রবোদনা বি. প্রেরণা, উদ্বেজন incitement. বিণ. প্রবোচিত।

প্রলম্ব বিণ. দীর্ঘল long. প্রলম্বিত দীর্ঘল, ওলমি থকা।

প্রলয় বি. নৃতিব সম্পূর্ণ ধ্বংস the total destruction of the world, নাশ destruction, মহা আগদ, পরমাণ a great calamity. প্রলয়ভব বিণ. প্রলয়কারী, বিধ্বংসী। দ্রী. প্রলয়কারী সংহাবিনী।

প্রলাপ বি. নিবর্ধক বাক্য, বলকনি ravings.

প্রলেপ বি. লিপি দিয়া বস্ত্র, ঝিহি দিয়া দবব a plaster, an ointment.

প্রলোভ বি. আকাঙ্ক্ষা, পাবব ইচ্ছা cupidity, desire. প্রলোভন বি. লোভ দেখুওরা কার্য, চহ a seducing, temptation, লোভজনক বিষয়। বিণ. প্রলোভিত যাক লোভ দেখুওরা হৈছে।

প্রশংসা সক. ধা. প্রশংসা কব to praise. বিণ. প্রশংসিত। বি. প্রশংসা শলগা, গুণ বর্ণনা praise. বিণ. প্রশংসনীয় শলাগব যোগ্য, শলাগিব লগীয়া deserving praise, praiseworthy. প্রশংসবাদ স্তুতিবাদ, গুণানুকীর্জন। প্রশংসাত্মক প্রশংসাব পাঠ।

প্রশমণ বি. নিবারণ, নিবৃতি করণ, শান্তি appeasing.

প্রশস্ত বিণ. উত্তম, শ্রেষ্ঠ, বিশিষ্ট best, superior, excellent.

প্ৰশস্তি, বি. প্ৰশংসা praise,
আশীৰ্বাদ benediction.

প্ৰশান্ত বিণ. ধীৰ, সুস্থিৰ tranquil,
calm.

প্ৰশাসন বি. বাজবিধি, আইন।

প্ৰশ্ন বি. লোখা কাৰ্য্য, জিজ্ঞাসা
questioning, লোখা কৃপা
question.

প্ৰশ্ন-পত্ৰ বি. পৰীক্ষাৰ কাগজ
examination paper.

প্ৰজ্ঞয় বি. আশয়, লাই, চেনেহৰ
কাৰণে ইচ্ছামতে চলিব দিয়া কাৰ্য্য
indulgence.

প্ৰশ্বাস বি. নাকেদি বাজলৈ বায়ু
উলিওৱা কাৰ্য্য respiration.

প্ৰসঙ্গ বি. সঙ্গ company, আলোচ্য
বিষয়, আলোচনা discourse,
সুযোগ occassion, প্ৰস্তাব
proposal, গোসাই সকলে নিভৌ
কৰা নাম কীৰ্ত্তন, নাম প্ৰসঙ্গ। বিণ.
প্ৰাসঙ্গিক।

প্ৰসঙ্গ ক্ৰমে আলোচনা ক্ৰমে।

প্ৰসন্ন বিণ. অনুকূল, সদয় favour-
able, সন্তুষ্ট pleased, নিৰ্ম্মল,
শান্ত আৰু প্ৰফুল্ল। বি. প্ৰসন্নতা।

প্ৰসৱ বি. সন্তান জন্মোৱা কাৰ্য্য
giving birth to a child,
উৎপত্তি production, সন্তান
ছুষ্ট হোৱা delivery. সক. ধা.
জন্মা, উৎপন্ন কৰ to bring forth,
to give birth to. বিণ. (স্ত্ৰী.)
প্ৰসৱিনী।

প্ৰসাদ বি. অনুগ্রহ favour
দেবতাক নিবেদন বা উহৰ্গা কৰা
বাত্ত food offered to a deity.
গুৰুজনৰ উচ্ছিত।

প্ৰসাৰিত বিণ. বিস্তৃত extended.
প্ৰসাৰ বি. বিস্তাৰ।

প্ৰসাধন বি. শৰীৰৰ শোভা সম্পাদন,
বেশভূষা toilet.

প্ৰসিদ্ধ বিণ. প্ৰখ্যাত, বিখ্যাত
famous, well-known.

প্ৰসিদ্ধি ব্যাতি, জনশ্ৰুতি।

প্ৰসূ বি. প্ৰসূতি, জননী mother
(বত্ৰপ্ৰসূ)।

প্ৰসূত বিণ. জন্ম হোৱা, উৎপন্ন, জাত
produced.

প্ৰসূতা বি. সন্তান হোৱাৰ পাছত
হোৱা তিবোতাৰ ৰোগ puerperal
disease. প্ৰসূতি সন্তান প্ৰসৱ কৰা
তিবোতা a woman recently
delivered of a child.

প্ৰস্তৰ বি. শিল a stone. প্ৰস্তৰ
যুগ যি কালত মানুহে শিলৰ
অন্তৰ্বে কাম বন কৰিছিল stone-
age.

প্ৰস্তাৱ বি. প্ৰসঙ্গ, আলোচনাৰ
বিষয় a proposal, a topic for
discussion, উল্লেখ mention,
বিবেচনা বা আলোচনাৰ কাৰণে
উত্থাপিত যত motion. দ্ৰিণ.
প্ৰস্তাৱিত। প্ৰস্তাৱক বিণ.
প্ৰস্তাৱ কৰোতা one mak-
ing a proposal. প্ৰস্তাৱক

বি. ছবি, বাট্যাভিনয়
আবর্ততে স্তম্ভাব নী আদিব
বিচিত্র আলাপ prologue.
প্রস্তুত বিণ: তৈয়াব, যুগুত, সাঙ্
ready, prepared.
প্রস্থ বি. পথালিব পবিমাণ, বহলব
পবিমাণ breadth, width. ক্রি.
বিণ. প্রস্থে পথালিয়ে।
প্রস্থান বি. যোবা কার্য, যাত্রা, পয়ান
going, departing.
প্রস্ফুট, প্রস্ফুটিত বিণ. ভালকৈ
ফুলা, সম্পূর্ণকপে ফুলি উঠা fully
blown, প্রকাশিত revealed.
প্রস্রবণ বি. পানীব পুং বা ভূমুক &
water-spring
প্রস্রাব বি. মূত urine. ক্রি. প্রস্রাব
কব to make water.
প্রহর বি. এণব, প্রায় তিন ঘণ্টা কাল
one-fourth of a day or
night.
প্রহরণ (পু. অ.) বি. এবিধ অস্ত্র &
kind of weapon.
প্রহরী বি. পহীরা, চকীদার & watch-
man.
প্রহসন বি. ববর্কৈ হাঁহি ভোলা
ভাবনা বা নাটক, হাস্যবসান্নক
নাটক farce.
প্রহাব বি. মাব, আঘাত, কোব
striking, beating. স. ধা.
আঘাত কব to strike, to beat,
হাবি'গঠিয়া (খব) to throw as
a missile.

প্রহৃষ্ট বিণ. আনন্ডিত delighted,
pleased.
প্রহেলিকা বি. যি কথাব সাধাবণ
অর্থত বাজে অস্ত গুহ অর্থ আছে,
সাধব, বিয়ুততা a riddle, puzzle.
প্রহ্লাদ বি. হিবণাকশিপু দৈত্যাব
বিয়ুতত পুতেক the saintly
son of Demon Hiranya-
Kasipu.
প্রকাল, প্রকালন বি. ধোবন,
পখাল। স. ধা. পখাল to wash
বিণ. প্রকালিত।
প্রকল্প বিণ. লেখাব মাজত পাহে
সুযাই দিয়া (কথা) interpolated
প্রক্ষেপ নিক্ষেপ চোবা। বিণ.
প্রক্ষেপক।
প্রক্ষেপ-চিন " " এনে চিন invert-
ed comma.
প্রাক্ আগেয়ে, পূর্বে before, আগব
previous.
প্রাকৃত বিণ. স্বাভাবিক, নৈসর্গিক
natural, সাধাবণ, নীচ vulgar,
ordinary, সংস্কৃত ভাষা সাধাবণ
লোকব মুখত বিকৃত হৈ ঠায়ে ঠায়ে
উৎপন্ন হোবা প্রাদেশিক ভাষা
Prakrit dialects spoken by
common people.
প্রাকৃতিক বি. প্রকৃতিব, প্রকৃতি
স্ববীর্য়, দৃষ্টমান জগতব belonging
or pertaining to nature.
প্রাক্তন বি. পূর্বকল্প কর্ককল, কপাল
destiny, fate, পূর্বকালীন।

প্ৰাগ্‌জ্যোতিষ-পুৰ বি. ঐশ্বৰ্য্য
বিজ্ঞাৰ কেন্দ্ৰস্থল, কামৰূপৰ এখন
প্ৰসিদ্ধ পুৰণি নগৰ।

প্ৰাগৈতিহাসিক বি যুগৰ বিষয়ে
ইতিহাসে আয়াক বিশেষ সমল দিব
নোৱাৰে, ইতিহাস পূৰ্ব, prehis-
toric.

প্ৰাচীন বিণ. পুৰণিকলীয়া, বহুকালৰ,
অতীতৰ ancient, old. বি.
প্ৰাচীনতা।

প্ৰাচীৰ বি. ঘৰৰ চাৰিওফালে থকা
মাটি বা ইটাৰ গড় an earthen
or masonry wall round a
dwelling.

প্ৰাচুৰ্য্য বি. পৰ্যাপ্তি, আধিক্য abund-
dance.

প্ৰাচ্য বিণ. ইউৰোপৰ পূবফালে থকা,
এচিয়াৰ চীন, ভাৰত, পাৰস্য আদি
দেশৰ eastern, oriental.

প্ৰাজাপত্য বিধি সন্নত বিয়া।

প্ৰাজ্ঞ বিণ. বিজ্ঞ, জ্ঞানী wise. জ্ঞী.
প্ৰাজ্ঞী। প্ৰাজ্ঞ বচন জ্ঞানগৰ্ভ
উক্তি।

প্ৰাকী (পূ. অ.) বি. 'প্ৰাচীৰ' চোৱা।

প্ৰাঞ্জল বিণ. বৃদ্ধিৰলৈ সহজ, পোণ
অৰ্থ থকা, পাক নথকা plain,
perspicuous. বি. প্ৰাঞ্জলতা।

প্ৰাণ বি. জীয়াই থকা শক্তি, জীৱন
vitality, life, শৰীৰৰ এবিধ
বাহু। প্ৰাণহাতক প্ৰাণ মৰা, বধ
কৰা fatal. জ্ঞী. প্ৰাণহাতিকা।
প্ৰাণট'কি প্ৰাণপণে at the risk

of life. প্ৰাণদণ্ড যত্নদণ্ড, প্ৰাণ
নাশ কৰা শাস্তি capital punish-
ment. প্ৰাণ-ধন অতি মৰমৰ
মাহুৰ one dearly loved. প্ৰাণ-
পণে প্ৰাণ টাকি। প্ৰাণ-মাৰ
মাহুৰ husband. প্ৰাণপ্ৰতিম প্ৰাণ
তুল্য। প্ৰাণপ্ৰতিষ্ঠা প্ৰতিমা আদিৰ
প্ৰাণ সঞ্চাৰ। প্ৰাণপ্ৰিয় প্ৰাণৰ
নিচিনা বা প্ৰাণতকৈও প্ৰিয়।
প্ৰাণ-বন্ধু প্ৰাণতুল্য মিত্ৰ। প্ৰাণ-
বায়ু জীৱন বন্ধা কৰা বায়ু, জীৱন।
প্ৰাণ-ময় জীৱন্ত lively. প্ৰাণ-
বাজা জীৱন-বাজা।

প্ৰাণস্পৰ্শী মৰ্মস্পৰ্শী, হৃদয় স্পৰ্শী।

প্ৰাণাধিক বিণ. আপোনাৰ
প্ৰাণতকৈও অধিক মৰমৰ, বধ
চেনেহৰ dearly loved. জ্ঞী.
প্ৰাণাধিকা।

প্ৰাণান্ত বি. জীৱনৰ অন্ত, মৃত্যু
death, প্ৰাণান্তিক মৰণান্তিক,
প্ৰাণ অন্ত হব খোজা almost
fatal, verging on death.

প্ৰাণান্নাৰ বি. প্ৰাণবাহুৰ বোধ বা
সংযম—পূৰ্বকত সোঁ নাক বন্ধ কৰি
বাঁও নাকেৰে বায়ু টনা হয়,—কুণ্ড-
কত হুমো নাক বন্ধ কৰি বায়ু বোধ
কৰা হয় আৰু—বেচকত সোঁ
নাকেৰে বায়ু এৰি দিয়া হয়।

প্ৰাণি-বিজ্ঞা, প্ৰাণিতত্ত্ব বি. জীৱ-
জন্তুৰ বচাব, আকৃতি আদি সুবছীৰ
বিজ্ঞান zoology, প্ৰাণি-হিংসা
জীৱ হত্যা।

প্রাণী বি. জীবা জন্ত living animal or being.

প্রাণেশ, প্রাণেশ্বর বি. প্রাণনাথ, জীবনব গবাকী a word used by wife in affectionately addressing her husband.
স্ত্রী. প্রাণেশ্বরী।

প্রাণোৎসর্গ জীবন বিসর্জন।

প্রাতঃ, প্রাতঃকাল বি. বাতিপূবা, the early morning.

প্রাতঃকৃত্য, প্রাতঃক্রিয়া বি. পুৰাই কবিবলগা শৌচাচার আৰু দেবতাব নাম লোৰা আদি কাৰ্য্য daily morning duties as washing, worship etc. প্রাতঃসন্ধ্যা বাতিপূবা কৰা উপাসনা। প্রাতঃস্নান বাতিপূবা কৰা স্নান। প্রাতঃস্মরণীয় বাব নাম বাতিপূবা স্মরণ কবিলে পুণ্য হয়। প্রাতঃভোজন বাতিপূবা কৰা আহাৰ breakfast.

প্রাতিপদিক (ব্যাকরণত) বিভক্তিহীন বিশেষ্য বা বিশেষণ বাচক পদ।

প্রাতিভাসিক যি বাস্তব নহয়, কিন্তু বাস্তব বুলি অনুমান হয়।

প্রাভ্যহিক দৈনন্দিন।

প্রাথমিক বিণ. প্রথমতে আবস্ত কৰা primary, আন্ত initial, preliminary.

প্রাধুর্ভাব বি. আবির্ভাব, প্রথম প্রকাশ, প্রকোপ prevalence, out break, ravages.

প্রাদেশিক বিণ. প্রদেশ সম্বন্ধীয়,

কোনো এক প্রদেশৰ provincial, belonging to a province. প্রাদেশিকতা একে ভাষাৰ বিভিন্ন প্রদেশজাত বিকাশ, প্রাদেশিক বৈশিষ্ট্য provincialism, সঙ্কীর্ণত narrowness.

প্রাধাণ্য বি. শ্রেষ্ঠতা superiority, প্রভুত্ব domination.

প্রান্ত বি. কোনো ঠাইৰ শেষ সীমা, দাঁতি extremity, border. প্রান্তবর্তী, প্রান্তস্থ সীমাত থকা, এম্বত থকা lying on a border, frontier.

প্রান্তর বি. মুকলি ঠাই open place.

প্রাপ্ত বিণ. যাক পোবা হৈছে, লাভ কৰা, gained, obtained. বি. প্রাপ্তি। প্রাপ্তবয়স্ক পূর্ণবয়স্ক।

প্রাপ্য বিণ. পাবলগীয়া to be got. বি. পাবলগীয়া ধন বা বস্তু what is to be obtained from another.

প্রাবল্য বি. প্রবলতা, শক্তিব আধিক্য intensity.

প্রাবৃট বাবিষা কাল।

প্রামাণিক বিণ. বিশ্বাসযোগ্য authentic.

প্রায় (অব্যয়) বেছি ভাগ, সবহ ভাগ almost all, ডুলা, নিচিনা (যতপ্রায়) like, ওচৰা ওচৰি about, nearly. ক্রি. বিণ. প্রায়ৈ।

প্রায়শ্চিত্ত বি. পাপ নাশ কবিবব
কাণে কৰা কৰ্ম penance.

প্রাবন্ধ বিণ. পূৰ্ব জন্মত কৰা done
in a former birth, বাক আৰম্ভ
কৰা হৈছে begun already. বি.
পূৰ্বজন্মৰ ফল, অদৃষ্ট destiny.

প্রাবন্ত বি. আড়ম্বৰ, সমাৰোহ an
ostentatious, beginning,
আৰম্ভ, সূত্ৰপাত beginning.

প্রার্থক, বা. প্রার্থনা কৰ, মাগ to
beg, to solicit, মিনতি কৰ to
supplicate to. প্রার্থক ষোড়োতা।
প্রার্থন, প্রার্থনা বি. বোজা কাৰ্য,
praying for something,
বোজা বস্তু a thing prayed for,
মিনতি a supplication. প্রার্থনা-
পত্ৰ প্রার্থনা কৰা কাকত a peti-
tion, a written application.
প্রার্থনীয় প্রার্থনা বাহা কবিবব
যোগ্য worth seeking, প্রার্থিত
বিণ. বোজা asked for.

প্রার্থী বিণ. নিবেদক, যাচক one
who begs.

প্রাশন বি. ভোজন (অন্নপ্রাশন)।

প্রাশ বি. নগা-বাঠিৰ দৰে এবিধ অস্ত্র
a lance.

প্রাসঙ্গিক বণ. প্রসঙ্গ সম্পর্কীয়,
প্রসঙ্গ থকা relevant.

প্রাসাদ বি. বজাৰ ঘৰ a palace.

প্রাসাদ শিখৰ হৰ্ষা চূড়া।

প্রিয় বিণ. মৰমব, চেনেহব dear,
beloved. প্রিয়তম অতি চেনেহব

dearest. দ্বী. প্রিয়তমা। প্রিয়তম
আনতকৈ বা সাধাবণতকৈ মৰমব,
dearer. দ্বী. প্রিয়তমবা।

প্রিয়দর্শন বিণ. সুন্দৰ, সুকণ।

প্রিয়পাত্ৰ বি. চেনেহ বা বিশ্বাস
লোক a favourite, a confi-
dent. প্রিয়ভাবী প্রিয় বা মিঠা
কথা কোবা pleasantly spea-
king. দ্বী. প্রিয়ভাষিণী। প্রিয়-
বাদী প্রিয়ভাবী। দ্বী. প্রিয়-
বাদিনী।

প্রিয়া বি. মৰমব বৈণী a beloved
wife.

প্রীত বিণ. সন্তুষ্ট, আনন্দিত, হৰ্ষিত
pleased, satisfied, gratified.
বি. প্রীতি সন্তোষ, আনন্দ satis-
faction, pleasure, চেনেহ, মৰম
love. প্রীতিউপহাৰ বি. প্রণয়-
যুক্ত পুৰস্কাৰ। প্রীতিকৰ, প্রীতি-
দায়ক বিণ. সন্তোষ জন্মোৰা,
আনন্দদায়ক causing joy or
satisfaction. প্রীতি-পূৰ্বক

প্রণয়পূৰ্বক, তৃপ্তিৰে সৈতে।
প্রীতিভোজ, প্রীতিভোজন বি.
কোনো মানুহক মৰম দেখুৱাবলৈ
দিয়া ভোজ, মৰম থকা মানুহৰ
একত্ৰে ভোজন an entertain-
ment. প্রীতিমন্ত আনন্দযুক্ত joy-
ful, মৰমিয়াল affectionate.
প্রীয়মান বি জন প্রীত হয়।

প্ৰেত বি. মৰা মানুহৰ আত্মা, পিশাচ
a ghost, an evil spirit. প্ৰেত-

কৰ্ম, প্ৰেতকাৰ্য্য মৰা মাহুৰৰ
উদ্দেশ্যে কৰা কাৰ্য্য obsequial
ceremonies, অন্ত্যেষ্টিক্ৰিয়া
funeral rites. প্ৰেতভ্ৰাতৃ প্ৰেতৰ
অবস্থা। প্ৰেতপতি মৰমৰাজা king
of death. প্ৰেতপক্ষ আহিন
মাহৰ কৃষ্ণপক্ষ। প্ৰেতাকাৰ বিণ.
ভূতৰ দৰে বৰ কুকৰ্ম, বীভৎস very
ugly.

প্ৰেম বি. ভালপোৱা, প্ৰণয়, স্নেহ,
প্ৰীতি love, affection, devo-
tion. প্ৰেম-জবী মৰমৰ বান্ধ
bond of love. প্ৰেম-পত্ৰ
চেনেহ জনাই লিখা চিঠি a love-
letter. প্ৰেমপূৰ্ণ প্ৰেমৰে ভৰা
full of love. প্ৰেমবস প্ৰেমব-
পৰা পোৱা মোহাদ sweet-
ness of love. প্ৰেমৱন্ত প্ৰেম
ধৰ্মা, মৰমিয়াল affectionate.
প্ৰেমায়ি অগন্ত প্ৰেম, বৰ বেছি
প্ৰেম flame of love. প্ৰেমালাপ
প্ৰীতিৰে কৰা কথোপকথন, প্ৰেম
বঢ়োৱা আলাপ loving conver-
sation between friends or
lovers. প্ৰেমাসক্ত প্ৰেমত আসক্ত
বা বত। প্ৰেমাস্পদ প্ৰিয়পাত্ৰ,
মৰমৰ লোক a beloved person,
মৰমৰ dear, প্ৰেমিক প্ৰণয়ী,
প্ৰেমত আসক্ত লোক a lover. স্ত্ৰী.
প্ৰেমিকা। প্ৰেমী বিণ. অনুবক্ত,
প্ৰণয়ী
প্ৰেমসী প্ৰিয়তমা।

প্ৰেৰক বি. যি পঠিয়ায়, পঠাইতা a
sender. প্ৰেৰণ পঠিওৱা কাৰ্য্য
act of sending. বিণ. প্ৰেৰিত।
প্ৰেৰণা বি. উদগনি urging on,
inspiration. ক্ৰি. প্ৰেৰণ কৰ।
প্ৰেৰ্কা দৰ্শন, পৰ্য্যবেক্ষণ, অভিনয়াদি
দৰ্শন।

প্ৰেৰ্কালায় বৰ্ণালয়, চিনেমা ঘৰ।
প্ৰোক্ত বিণ. কথিত, বৰ্ণিত spoken,
described.

প্ৰোখিত বিণ. যাক পোতা হৈছে
buried.

প্ৰোত্ত্বি বিণ. উদগত, যি ফুটি
বাহিৰ ওলাইছে projecting,
prominent.

প্ৰোষিত বিদেশত থকা, প্ৰবাসী।
প্ৰোষিত ভৰ্তৃকা যি স্ত্ৰীৰ স্বামী
বিদেশত থাকে।

প্ৰৌঢ় বিণ. সম্পূৰ্ণ বয়স পোৱা full-
grown, of mature age. স্ত্ৰী.
প্ৰৌঢ়া।

প্ৰৌঢ়ি বি. প্ৰতিভা, প্ৰভাব great-
ness, grandeur, তেজস্বী কথা
bold assertion.

প্ৰৌঢ়ী বিণ. জনাজাত, ব্যক্ত,
সকলোৰে জনা published,
known to public.

প্লক্ষ দ্বীপ বি. পৃথিৱীৰ সাতোটা
ভাগৰ এটা one of the seven
divisions of the world.

প্লাৱন বি. পানীৰে ভল যোৱা
জৰহা, বান inundation, flood.

বিণ. প্লাবিত পানীত বুঝা flooded.
শ্রীহা বি. মানুহৰ পেটত থকা ঝাপবি
a spleen, জব ঝাপবি enlarge-
ment of the spleen.
প্লেগ বি মহামাৰি বিশেষ plague.

ফ

ফ বাঞ্জনবৰ্ণৰ বাইশ সংখ্যাব আধব
the twenty-second letter of
the consonants.

ফই বি. লেজু, ডাঙৰ জৰী a thick
rope.

ফইদা বি. লাভ profit, gain.

ফইদা বি. আড়ম্বৰ, ফষ্টি, ভেয়
pomp, vanity, show of
greatness.

ফংফটীয়া বিণ. ফটফটীয়া, ফবকাল
bright, clear.

ফইঙুৱা বিণ. সৰু বা পাতলকৈ
ফলা, split into strips.

ফইয়া সৰু. ধা. পাতল পাতলকৈ
ফাল বা ছিৰ split into strips.

ফকফকা অক. ধা. হকে বিহকে
সবহ কথা ক, লেব লেবা to
prattle. বি. ফকফকজি বিণ.
ফকফকীয়া বৰকৈ কথা কোৱা,
ভলভলীয়া talkative, বৰ বগা
very bright.

ফকবা বি. নীতি শিকোৱা বা

কোনো কথাৰ উদাহৰণ বা হুঁচুত
দেখোৱা ছুই বা অধিক ফাকি কথা
a maxim, an adage.

ফকবা বি. বকনা কবিবৰ মজ্জণা,
কুমজ্জণা intrigue.

ফকাজ বি. পানী পাচৰ খুটাৰ পৰা
মাজপাচৰ খুটাৰ লগাই দিয়া সৰু
চতি a brace extending from
an outer to an inner post.

ফকীৰ বি. মুচলমানৰ বৰাসী,
মন্নাসী a Mohammedan
mendicant, an ascetic.

ফক্কৰ বি. অনাবশ্যকীয় কথা কওঁতা
one who speaks useless
speech.

ফক্কিকা বি. ফাকি trick.

ফচ্‌বাই, ফচৰ কৰে ক্ৰি. বিণ. ফচ
বা ফচৰ শব্দ কৰি।

ফচ্‌ফটীয়া বিণ. হাতেৰে মোহাবিলে
এবাই যোৱা টিলা, অলগতে ছিগি
যোৱা crumbling at the
touch, loose.

ফচ্‌ফবাচ্ বি. মৌলিক পদাৰ্থ
বিশেষ, জুইশলা তৈয়াৰ কৰোঁতে
ব্যৱহাৰ কৰা হয়, জীৱদেহৰ অস্থিত
ধাকে।

ফচল বি. খেতিৰ উৎপন্ন বস্তু, শস্য a
crop.

ফচছ বিণ. মূল্যহীন worthless,
মিছা কথাৰ চাং পতা telling
lies.

কজিব বি. বৰ পূৰ্বা the early morning.

কটু ছোলা বি. হাত নথকা এবিধ ছোলা, a waist coat.

কট, কটৰ্ বি. কোনো সৰু বস্তু (নল ইকবা আদি) জুইৰ ভাপ পাই বা আন কাৰণত ফুটিলে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ। ক্ৰি. বিণ. কটবাই, কটৰ্ কৰে।

কটক বি. জপনা a gate.

কটকা বি. জুই লগালে ফুট কৰে শব্দ কৰি উঠা এবিধ ওমলা বস্তু a cracker.

কটকটী অক. ধা. ফটফট শব্দ কৰ, চেলবেলা, অহঙ্কাৰ দেখুৱাই কুৰ to babble, to brag. বি. কটকটনি।

কটকটীয়া বিণ. স্পষ্ট, পৰিস্কাৰ ফৰকাল transparent, bright.

কটা কঁথা বি. ফটা কাপোৰেৰে তৈয়াৰ কৰা নিহালি।

কটা কঁথা চিতে আনে গাঠৈ গধুৰ হোৱা ক্ৰি. অৱহেলা কৰি কৰ্তব্য কাম গিহলৈ পেলাই থলে শেষত নিজলৈ টান পৰা।

কটা কঁথাত সোণ থকা ক্ৰি. মূল্য-হীন ব্যক্তিৰ গাত বহুমূলীয়া গুণ থকা।

কটা বাঁহ জোৰা লগাব মোৱাবা ক্ৰি. গভীৰ মিলাত্ৰীতি থকা মানুহ বেলেগ হলে, পুনৰ লগহোৱা অসম্ভৱ কথা।

কটাকাৰি বি. ফটা কাপোৰৰ টুকুৰা a piece of rag.

কটা-ছিটা বিণ. ফাটি ছিৰাছিৰ হোৱা, জীৰণ tattered.

কটিক বি. এবিধ বগা উজ্জল বহুমূলীয়া পাথৰ a rock-crystal.

কটিকৰ ধাৰ বি. পৰিস্কাৰ, নিৰ্ম্মল।

কটিকা বি. বাগিয়াল বস্তু পানীত সিঁজাই তাৰ ভাপৰ পৰা কৰা মদ wine or liquor produced by distillation.

কটুৱা বিণ. চেলবেলীয়া, অকামিলা shallow, babbling, worthless.

কটুৱাই বি. ভৰি ফটা ৰোগ a disease affecting the foot.

কটুৱাই ফটা দে ফাটি ছিৰাছিৰ হ to be cracked.

কটুৱৈ চোলা, কটৌ চোলা বি. হাত নথকা, বুকুফলা কঁকাললৈকে পৰা এবিধ চোলা a waistcoat.

কণধৰ বি. সাপ a snake.

কণা বি. সাপৰ কোঁট hood of a snake.

কণি বি. চুলি আঁচোৰা আৰু সেউতা ফলা সঁজুলি a comb. সৰু. ধা.

কণিয়া কণিৰে আঁচুৰি পৰিস্কাৰ কৰি চুলি মেল to comb.

কণী বি. সাপ a snake.

কতিহা দোৱাজ দাহাজ বি. হজৰত মহম্মদৰ জন্ম আৰু তিথোধানৰ বাবে অনুষ্ঠিত হোৱা উৎসৱ। মুহলমানী

“ববিউল আবহাল” মাহব ১২
ভাবিখে এই উৎসব হয়। কতিহা
দোবাক দাহামব অগ্ন এটা নাম
হৈছে “মোও মুন্নবী”।

কশীক্স বি. বাসুকী, সাগব বজা
Vasuki the king of snake.

কভোরা বি. মুচলমান শাস্ত্রব হকুম।

কস্তা বি. ফানতি, ভবি তলুহাত
কাইটে নিবিক্তিব কাণে শিক্তা
ছাল বা তক্তাব সঁজুলি a kind of
rude sandal or slipper.

কক্ষ অক. ধা. কঁপ, লব (চকু বা
মুহুত খাটে) to throb as the
eye or muscles.

কক্ষ অক. ধা. ফান্ডত পৰ to be
entangled.

কক্ষ, কক্ষি বি. কুমজ্ঞণা, ছল, কোনো
কুকার্য কবিবলৈ গোপনে কৰা বুদ্ধি
& stratagem, 'a secret design.

কক্ষিয়ক, কক্ষিয়াব কক্ষি কবিব পৰা
মানুহ a designing person,
কুমজ্ঞণা কৰা designing.

কক্ষিয়া বি. সিব কৌচ খাই ভবি
ঠেবেঙা হোৱা বেমাৰ & spasm.

কক্ষী বিণ. কক্ষি জনা, টেঙব, ধূৰ্ত্ত
crafty, designing.

কক্ষে-কক্ষে ক্রি. বিণ. যেনে তেনে
প্রকাৰে, ছলেবলে by hook or
by crook.

কপৰা, কপবীয়া বিণ. কাপৰে থৰা,
খহটা scabby, rough.

কপজ্জতা বিণ. মিহি বা নিকা

নোহোৱা, জাববেবে মিহলি uncle-
an, coarse, অমূলক, অপদাৰ্ঘ।

কপুৱা বিণ. পুৰণি হৈ অকাৰিলা
হোৱা old and inefficacious.

কয় বি. ডাঙৰ জৰী a big rope.

কয়চলা বি. মোকৰ্জমাৰ বায় থকা
কাকত judgment paper.

কয়চলা-মৰিচ a clerk in-
charge of records of cases.

কয় বি. দীঘল ঢাল a long shield.

কবকাল বি. পৰিষ্কাৰ clear as
the body, মুকলি, বৰষুণ ডাৰব
নথকা clear, not rainy or
cloudy (day), পানী বোকা
নথকা, শুকান free from mud,
dry.

কব্চা বিণ. নিৰ্মল pure.

কব্জা বি. শালি খানৰ নিচিনাকৈ
বোৱা এবিধ আহুধান a kind of
Ahu paddy.

কব্জাচ বি. কোনো বস্তু সাঙিবলৈ
বা যোগান ধৰিবলৈ দিয়া হকুম an
order to supply a thing.

কবজা বি. বাদহাহ, নবাব আদিৰ
আদেশ পত্ৰ।

কবাচী বি. ফৰাচী দেশৰ মানুহ,
ফ্রান্স দেশৰ ভাষা a Frenchman,
the French language. বিণ.
ফ্রান্স দেশৰ belonging to
France.

কবিং বি. এজাতি পাখিলগা কীট a
grasshopper. কবিংকুটা বৰ

কোনাৎ, বহু উজ্জ্বল very bright or clear (said of moon light).
 কবিকতি, কবিকতী বিণ. বাস
 খেতিৰ উপযোগী (মাটি) fit for
 high land crop.
 কবিতা বি. ছিটিকা ওফাবলৈ লগোৱা
 ক্ৰিটপ & trigger. কবিতাজাহ
 চুঃসাহস, আগোন ইচ্ছাৰে কৰা
 প্রাণনাশক কাৰ্য্য a rash fatal
 act deliberately undertaken.
 কবিতাদ বি. মৰ্কটমা ।
 কবিতাদী বি. গুচৰীয়া a plaintiff.
 কৰ্দ্ধ বি. তালিকাৰ কাকত, বস্তু
 আদিৰ নাম লিখা কাকত a list.
 কৰ্দ্ধা অক. ধা. মোহাবত বা বঁহনি
 খোৱাত গাৰ ছালত খজুৱতি বা
 পোৱণি উঠ to feel the skin
 burning as from friction
 উত্তেজিত হ to be excited. বি.
 কৰ্দ্ধৰণি। ক্ৰি. বিণ. কৰ্দ্ধৰ কৰে
 পৰিষ্কাৰ আৰু স্পষ্টকৰে clearly
 and fluently. কৰ্দ্ধাই ডেপাৰি
 excitedly, impatiently.
 কৰ্দ্ধাইচি বি. কোনো বস্তু সাজিবলৈ
 বা যোগাবলৈ আগুৱাব কৰা অনুৰোধ
 an order to supply a thing.
 বিণ. কৰ্দ্ধাচী ।
 কৰ্দ্ধাহি বি. গওপ, ফুটনি pride,
 vanity.
 কৰ্দ্ধীয়া বিণ. বোকা পানী নথকা,
 কৰ্দ্ধাল, পৰিষ্কাৰ dry, clear,
 tidy.

কৰ্দ্ধা বি. 'কৰ্দ্ধা' চোৱা ।
 কৰ্দ্ধা বি. হুপা কাগজৰ এক ভাও,
 ভাও চাৰি, আঠ, বাৰ, বোল এইদৰে
 কেবা পিঠি হব পাৰে a sheet of
 printed paper divided into
 four, eight, twelve or
 sixteen pages, ইটা মৰা কাঁঠৰ
 সাঁচ, কোনো বস্তু তৈয়াৰ কৰা সাঁচ
 a mould for making bricks
 etc.
 কৰ্দ্ধাণ বি আদেশ, হুকুম a decree,
 an order.
 কৰ্দ্ধাতি, কৰ্দ্ধাতি বি. আঘাত কৰিবলৈ
 বা গছৰ ওচৰ পাৰিবলৈ দূৰৰ পৰা
 মাৰি পঠিওৱা এডোখৰ মাৰি a
 missile thrown by the hand.
 অক. ধা. কৰ্দ্ধাতি মাৰ, কৰ্দ্ধাতিয়া ।
 কৰ্দ্ধা বি. গছৰ ওচৰ fruit, কোনো
 কাৰ্য্যৰ পৰিণাম result, conse-
 quence, সিদ্ধিলাভ success, অৰ্থৰ
 উত্তৰ result of a sum. অক. ধা.
 মনত উদয় হ, উৎপন্ন হ to occur
 to bear fruit. কৰ্দ্ধাকামনা,
 কৰ্দ্ধাকাঙ্ক্ষা কোনো কামৰ ফল
 পাবলৈ কৰা ইচ্ছা। কৰ্দ্ধাৰ্দ্ধা
 পৰিণাম দৰ্শী। কৰ্দ্ধাৰ্দ্ধক লাভ-
 জনক, ভাল ফল দিয়া। কৰ্দ্ধা
 ওচৰবা, লাগনী। কৰ্দ্ধাৰ্দ্ধ কৰ্দ্ধাৰ্দ্ধক,
 উপকাৰক। কৰ্দ্ধাৰ্দ্ধ কৰ্দ্ধাৰ্দ্ধক।
 কৰ্দ্ধাৰ্দ্ধা উৎপন্ন বস্তুৰ লাভ লোক-
 চান ভোগ কৰা, কাৰ্য্যৰ পৰিণাম
 ভোগ কৰা। কৰ্দ্ধাৰ্দ্ধ, কৰ্দ্ধাৰ্দ্ধ

ফলস্ব, গুটি ধবা। স্ত্রী. ফলস্বতী।
ফলশালী লাগনী, ফলধবা। ফল-
শ্রুতি বি. ফললাভ কবাব আগতেই
কবা কোনো কাম, কোনো কামৰ
ফল শুনা কাৰ্য্য, hearing the
result of action. ফলাকাউঞ্চা
বি. কোনো কাৰ্য্য সিদ্ধিৰ ইচ্ছা,
লাভৰ কামনা, desire of gain or
of acquiring some benefit.
ফলাগম্ব ফললাভ কবা। ফলাফল
লাভালাভ, লাভ-লোকচান, সিদ্ধি-
অসিদ্ধি।

ফলক বি. শিল বা কাঠৰ ফলি &
board, a slate.

ফলাহাৰ বি. ফলমূল আদিৰ ভোজন
food consisting of fruit and
roots only.

ফলাহাৰী বি. ফলমূল খাই জীৱন
ধাৰণ কৰোঁতা one who lives
on fruits.

ফলি বি. আখৰ লেখা কাঠ বা শিলৰ
পাট a slate, a black-board,
সোণাবীৰ গুণা-টনা বহুত বিদ্ধা থকা
ধাতুৰ সৰু পাট, বজাই দান কবা
মাটি আদিৰ কথা লেখা ভাষৰ পাত্ৰ
a copper plate having royal
grants of land etc. inscrib-
ed on.

ফলি লোৱা অক. ধা. ফলিত আখৰ
লিখিবলৈ শিকা to learn to
write.

ফলিক বিণ. তেজাল, বগা clean,

white (said of the human
body).

ফলিকাৰ বিণ. পবিত্ৰাব clean.

ফলি-গুটি বি. ফলিত লিখা মাটিৰ
বা শিলৰ গুটি a slate-pencil.

ফলিত বিণ. প্রফুল্লিত, ফুলি পৰা
blooming, সফল, ফলযুক্ত।
ফলিতজ্যোতিৰ বি বিদ্ভাবে ভূত-
তবিত্ত্বং শুভাশুভ জনা ৰায়
astrology.

ফলিতা বি. সপোন বা কোনো
অস্বাভাৱিক ঘটনাৰ ফলৰ ব্যাখ্যা
the interpretation of a
dream or an unusual
phenomenon.

ফলিতার্থ বি. স্পষ্ট বা ভালকৈ
প্রকাশ কবা অৰ্থ clear meaning;
সাবমৰ্ম purport.

ফলিয়া অক. ধা. সঁচা হ, সিদ্ধ হ to
be fulfilled.

ফলীয়থি বি. কোবাবলৈ ব্যৱহাৰ
কবা ফলা বাঁহৰ চলা a piece of
flat split bamboo to strike
with.

ফলীয়া বিণ. কোনো এক পক্ষ
থকা, কোনো এক পক্ষৰ belong
ing to a party, ফলা, ছিৰ
split.

ফলোদয় বি. কোনো কাৰ্য্যৰ ফল
উৎপত্তি result, attainment of
an object.

কলোদ্ভব বিয়ে শোনকালে ফল দিব।

কলু বি. গয়া ভীৰ্ত্ত থকা এখন ডল সুঁতীয়া অৰ্ধবৎ মাটিৰ ডলে ডলে বোৱা বৈ subterranean stream at Gaya Shrine.

কলুৎসৱ বি. ফাভন মাহত কৰা বাধাকৰৰ পূজা আৰু তাৰ উপলক্ষে এখনে আন জনৰ গাঁত ফাকু ছটিয়াই কৰা খেলালি, ফাকুৰা the Holi festival.

কট্টি বি. ভেম, গুণ show of greatness, vanity.

ক'হুতি বি. ডোল, জবী a string.

কহু কহীয়া বিণ. সিজা বা পকা বস্তুৰ দৰে চিলা, বালীয়া soft, not tough or sticky.

কাঁকি বি. পদ্যৰ একচৰণ, বাক্য, sentence, a verse.

কাই বি. উত্তেজনা excitement. কাই উঠ উত্তেজিত হ to be excited.

কাইক বিণ. অধিক, সবহ much, many.

কাইকাংমাৰ গুচি বা to go away.

কাণ্ড বি. কিনা-বেচা কৰাত জোখ বা লেখত বাজে এনেই লগাই দিয়া অলপ অতিবিক্ত বস্তু a small quantity given gratis over and above what is actually purchased. ক্ৰি. কাণ্ডাৰ।

কাণ্ড-কাণ্ড, অহু. লক্ষ সাপৰ ফোচ-

ফোচ, লক্ষ, পানী লগা মানুহৰ গলৰ মাত।

কাং বি. চিপবাং, খুৰ্ণী a small iron tool for digging. অক. ধা. কাংমাৰ।

কাং বি. ফাকি দিবৰ নিমিত্তে কোৱা মিছা কথা a pretence. অক. ধা. কাংপাত লোকক বকনা কৰিবলৈ মিছা কথা সাজ to invent a falsehood to deceive. কাং বাজীমাৰ ফাকি দে।

কাঁচ বি. অপৰাধীৰ ডিঙিত লগাই প্ৰাণ বধ কৰা খোৰোচা জবী a halter for hanging men, হাতী ধৰা খোৰোচা গাঁঠি দিয়া জবী।

কাঁচি ডিঙিত ফাচ লগাই ওলমাই প্ৰাণ বধ কৰা execution by hanging. কাঁচিকাঠ কাঁচি দিবলৈ সজা কাঠৰ যতন scaffold. ক্ৰি. কাঁচি দি।

কাক বি. তৰোৱাল, দা, কটাৰী আদি সুমাই ধোৱা ছালৰ বা কাঠৰ যোনা a scabbard, কাঁকাই ধেনু বা হিলৈৰ কাঠ the stock of a gun or a cross bow, সবঙা, ফাট crack, সুযোগ opportunity, গীত গাঁওতে বি তালত আঘাত নপৰে a blank in marking time in music.

কাকতি বি. ভাও কোৱা কাৰ্য্য signing, চলনা, প্রেরণা.

প্রবন্ধনা pretence, trick.
 ফাকতি-কুকুতা ফাকিফকা।
 ফাকি বি. হলনা a deception, a
 trick. ফাকিজোব ভাঙজোব to
 feign illness. ফাকিদ্বাব ফাকি
 দিয়া যানুহ। অক. ধা. ফাকি দে
 হলনা কব। ফাকি-কুকা বন্ধনা,
 টটক-নাটক, তলা নলা tricks
 and false-hood. ফাকিয়াল
 ফাকি দিয়া যানুহ a deceit.
 ফাকু বি. এবিধ বঙা গুড়ি a kind
 of red powder. ফাকুরা ফাগুন
 মাহত কবা জীকফব দোল যাত্রা,
 ফল্গুণের the Holi festival.
 ফাগুন বি. একাদশ মাহ the
 eleventh month. ফাগুনা বি.
 ফাগুন মাহত ওগড়া যানুহ নাম,
 the name of a man born in
 phaguna, জ্বী. ফাগুনী।
 ফাগুনৌয়া ফাগুন মাহত জন্ম বা
 উৎপন্ন হোবা।
 ফাচ্‌কুচ্‌, ফাচাংকুচুং বিণ. ফাকি
 দিয়া, হল কবা rubble, decep-
 tive, মিছা false.
 ফাজলাগি বি. 'চুপতি' চোরা।
 ফাজিল বিণ. অতিবিক্ত surplus,
 চুপতি কবি থকা joking.
 ফাটি বি. বেহা কবিবলৈ বেপারী
 একত্র হোবা আক বাজহ দিয়া
 ঠাই।
 ফাই অক. ধা. ফাকাল হ, ফিটাইটি হ
 to be torn, to crack or split,

চাৰিওফালে ব্যক্ত হ বা প্রকাশ পা
 to be spread abroad. বি.
 ফাটন, ফাট ফটা বড়ব হোবা আট
 বা বেঙনি a crack. ফাট জেল
 অক. ধা. ঠায়েঠায়ে অলপ কাই to
 crack. ফাট মাৰ পলাই
 একেবাবেই কোনেও নকনা হুণনা
 হ to abscond and be unheard
 of.
 ফাটক বি. বন্দী শাল, কাবাগাব a
 prison, jail. ফাটকিয়াল
 ফাটকত পবা যানুহ a prisoner.
 ফাটি-ছিটি হোবা বিণ. ফাটি ছিবা-
 ছিব হোবা tattered.
 ফাটেক বি. 'ফাটক' চোবা।
 ফাটোরাল বি. বেপারীৰ বাজহ
 ভোলোতা one who collects
 duties upon trade.
 ফাড্‌বা বিণ. অপ্রয়োজনীয়, ফালটু,
 বাহিৰা, extra, besides the
 point.
 ফাতিয়া বি. হজবত মহম্মদৰ কন্যাৰ
 নাম।
 ফাতিহা বি. গুণপ, ডাংকোপ, boast,
 brag, pride.
 ফাজা বিণ. মিছলিয়া untrust-
 worthy.
 ফাজিল বিণ. ব্যক্ত, জনাজাত
 revealed.
 ফান বি. জড়ব নেজব হুণত থকা
 দীঘল চুলি বা চুলিব কোছা tuft

of hair at the end of the tail of an animal, ফিচ।

ফাল ফাল কৰ সক. ধা. ভাল ভাল কৰ to scatter.

ফাল্গু বি. 'ফল্গু' চোৱা।

ফাল্গুচ বি. বেলোনৰ আবৰণ the chimney or shade of a lamp, ভূলাপাতৰ আবৰণ দিয়া চাকি paper lamp.

ফাল্গু বি. পহ বা চবাই থকা বতন a trap, হাতী থকা কাছ বা খোৰোচা জবী a noose, লোকক অন্যায় কৰিবলৈ গোপনে কৰা উপায় বা কৌশল, ফল্গু crafty design.

ফাল্গুনি বি. কলাফুলৰ তল আৰু ভৰিৰ গৰোৱাৰ ওপৰৰ ভাগ the lower part of the calf.

ফাল্গু বি. ফাল্গু পেলাই বনবীয়া হাতী ধৰোতা an elephant-catcher.

ফাপ অক. ধা. গুণ থকা (দৰব আৰু যন্ত্ৰত খাটে) to be effective.

ফাপৰ বি. জন্তুৰ মাখিহাল হিগি নোম নবা বেয়াৰ scruf or mange, মানুহৰ ছাল শুকান আৰু খহটা হোৱা the roughness of the human skin, দুৰৱস্থা।
ফাপৰী কঠিলাৰ লচ লাবাখা ক্ৰি. লবংশে শত্ৰু নিধন to ruin an enemy with his whole family.

ফাল্গু উপকাৰ, লাভ।

ফাৰাক বি. আঁতৰ distance. বিণ.

দূৰ, বেলেগ distant, separate.

ফাৰাকালি এক পৰিয়াল ভুক্ত মানুহক বেলেগ কৰা কাকত a partition deed.

ফাৰ্চি প্ৰহসন farce.

ফাৰ্চী বি. পাৰ্চী দেশৰ ভাষা the Persian language.

ফাৰ্চিনাও বি. স্পেন দেশৰ এজন বজাৰ নাম।

ফাৰ্ম বি. চুকনীয়া মাটি farm

ফাৰ্মিং কৃষি ব্যৱসায় farming.

ফাল বি. নাঙলৰ মুখত লগোৱা চেপেটা লো বা বাঁহৰ ছটা a plough share.

ফাল সক. ধা. ছিৰ, ছিটাছিট কৰ to tear, rend or split. বি. ফলা এভাগ a part torn, দিশ direction, side, পক্ষ a party. কদ. কৰ্তা. ফালোতা। বি. ফলা, ফালন। বিণ. ফলা, ফাল ফাল অনেক ফাল হোৱা।

ফালৰি আৰ, ফালৰি কাট একলীয়া কাটি গুচি যা, আঁতৰবে পৰা আন একালে গতি কৰ to keep at a distance, to take another direction at a distance.

ফালি বি. মুখত মেবাই গিহা ঠেক কাপোৰ a strip of narrow cloth for wrapping round

the head, সুতাব দ্বী a string.
ফাল 'ফল' চোৰা।

ফালেড়ী বি. লাভৰ কাৰণে লোকৰ
বস্তু বেচি দিওঁতা, লোকৰ পৰা বস্তু
আনি বেচি ফুৰা মানুহ a broker,
a hawker. বিণ. মিছলীয়া, ফাকি
দিয়া deceitful.

ফালোঁতা কদ. বি. যিজন ফালে,
ফাল কৰোঁতা one who
strips.

ফাল্গুন বি. ফাগুন মাহ।

ফাল্টু বিণ. অতিবিক্ত, বাহিৰা,
উপকৰা extra.

ফাহ অক. ধা. অলপ টানিলেই ফাট
to be easily torn.

ফাহাল বিণ. বহল আৰু মুকলি
open and broad.

ফাহিয়ান বি. চন্দ্রগুপ্ত বিক্রমাদিত্যৰ
দিনত ভাৰতলৈ অহা এজন চীন-
দেশীয় ভ্রমণকাৰী।

ফিং ফিং কৰে; ফী ফী কৰে ক্ৰি.
বিণ. বেগেবে বৈ যোৱা in a
rapid stream.

ফিংকিঙীয়া বিণ. খিঙ্খিঙীয়া,
বেগেতে খং উঠা easily pro-
voked.

ফিক অক. ধা. উত্থ, বাঢ়, বৃদ্ধি পা
to swell, to rise, খং বা গপত
ওফন্দ to be sulky with anger.

বিণ. ফিকা। ফিকা বি. গৰাত ধুন্দা
খাই হোৱা পানীৰ টান কোৰ।

ফিকা বেজাৰ বি. বোগ বিশেষ।

ফিকিৰ বি. কৌশল, হলনা contri-
vance, deception.

ফিঙু বি. কেঁহ বা কেঁচু।

ফিচকাৰী বি. চেবেকা a syringe,
a clyster.

ফিচ ফিচীয়া বিণ. লাহেহেই ধবিলেই
চিঙা easily torn.

ফিচা বি. মাহৰ ফাল the caudal
fins of a fish.

ফিচাহিনী বি. অস্তবনী বা কদাকাৰ
তিৰোতা an ugly looking
woman.

ফিচিক অক. ধা. চুলেই বা অলপটক
টানিলেই ফাট to be easily or
slightly torn as a cloth. বিণ.

ফিচকা, ফিচ্ফিচীয়া।

ফিচিঙা-ফিচিঙি চকুৰ ভঙ্গিৰে
কোনো কথাই উল্কিয়াই এজনৰ
মুখলৈ আনজনে চাই মিচিকা
মিচিক কৰা কাৰ্য্য exchanging
significant glances and
smiles.

ফিট্ট টিকমতে হোৱা, মুৰ্ছা।

ফিট্ফিৰী বি. এবিধ খাব মাটি,
পানী নিৰ্মল কৰা খাব মুক্ত মাটি
alum.

ফিট্কাট সুসজ্জিত, পৰিপাটী।

ফিড়িয়াচ বি. ব্ৰীচদেশৰ এজন
ভাৰত।

ফিতা বি. কাপোৰৰ নিচিনাকৈ
বোৰা চেপেটা অৰী a tape, a
ribbon.

ফিতাহি বি. নিজক ডাঙৰ দেখুওৱা কাৰ্য্য, ভেয়, ফুটনি show of greatness or pride, vanity. ফিতাহি আৰ ফুটনি কব, বব কথাক to boast.

ফিল্ড অক. ধা. ওফল্ড to swell. ফিল্ড থা ওফল্ড to be inflated সক. ধা. ফিল্ডা ওফল্ডা to cause to swell.

ফিব অক. ধা. ঘূৰি আহ, উলটি আহ to turn, to come back.

ফিবজ বি. যোন ব্যাধি বিশেষ।

ফিবকিবিয়া বিণ. বিব্‌বিয়া, আলপটৈ বলা lightly blowing, বব পাতল very thin. ক্ৰি. বিণ. ফিব্‌ফিব্‌ কৰে।

ফিবত বিণ. ওভোতাই, উলটি coming back. সক. ধা. ফিবত দে। অক. ধা. ফিবত আহ।

ফিবা অ. ধা. ঘূৰা, ওলটা to cause to turn back.

ফিৰাই আন ক্ৰি. ওলটাই আন, to take or bring back.

ফিবি 'ফবা' চোৰা।

ফিবি আহা ক্ৰি. ঘূৰি অহা to turn back.

ফিবিজ্জতি বি. জুইব পৰা ছিটিকি অহা সক আভটা, জুইব কণিকা a spark of fire. ফিবিজ্জতিব পৰা খাণ্ডব দাহ সামান্য কাৰণৰ পৰা হোৱা ডাঙৰ ঘটনা।

ফিবিজী বি. ইউৰোপীয় আক

ভাৰতীয় জাতিৰ সংশ্ৰবত ওপজা জাতি বা মানুহ Eurasian.

ফিবিজ্জা বি. এজন ঐতিহাসিক।

ফিবিজ্জি বি. গোচৰীয়া বা পদকীয়াই বিচাৰকৰ আগত দাখিল কৰা কাকতৰ তালিকা a list of papers or documents submitted before the court.

ফিল্‌ বি. দাবাখেলৰ হাতী, হাতী।

ফিলখানা বি. হস্তীশালা।

ফী দৰ্শনী, পাৰিশ্ৰমিক, fee, যেনে— ডক্টৰৰ ফী, উকিলৰ ফী।

ফু, ফুই বি. ওঠ চেপি ধৰি উলিওৱা বায়ু a current of air produced with the mouth. ফুইমাৰ ফুৰা to blow with the mouth.

ফু-তে উৰা তুচ্ছ insignificant.

ফুক ফু, ফু মৰা কাৰ্য্য, শিঙা আদি মুখেৰে বজোৱা যন্ত্ৰৰ ধ্বনি, উকি the sound of blowing, as a musical instrument. সক.

ধা. মুখেৰে ফু দে।

ফুকন বি. আহোম বজাৰ দিনৰ এজন বিষয়াৰ উপাধি the designation of an officer under the Ahom Rajas.

ফুকলীয়া বিণ. পোনেই ওপজা নিচেই কমবয়সীয়া newly born.

ফুকা অক. ধা. প্ৰসব কৰ, জন্ম দি to give birth to, কণিব পৰা পোৱালি জগা।

ফুজী বি. ব্ৰহ্মদেশীয় সন্ন্যাসী।

ফুচ্কাচ্ সৰু সৰু কৈ কথা কোৱা।
 কাৰ্য্য act of whispering. বিণ.
 বিহা, অমূলক without substance, bubble. ফুচ্ফুচ্ সৰু কৈ
 কোৱা কথাৰ শব্দ। ফুচ্ফুচ্ বি.
 বুকুৰ ভিতৰৰ শ্বাসতন্ত্ৰ lungs. ফুচ্-
 ফুচ্ সৰু কৈ কথা ক to whisper.
 বি. ফুচ্ফুচনি। বিণ. ফুচ্ফুচীয়া।
 ফুচুং, ফুচুবি বিণ. অকামিলা
 worthless, গহীন নোহোৱা not
 grave, মিছলীয়া, অমূলক untrust
 worthy, worthless.
 ফুচুলা সৰু. ধা. মনে মনে কথা কৈ
 মন ভুলা to seduce, to persuade.
 বি. ফুচুলনি। বি. ফুচুলোৱা।
 ফুট বি. ফলৰ ভিতৰত কোহ (টেঙা,
 কঠাল আদিৰ) a division of
 the pulp of a fruit contain-
 ing the seed.
 ফুট বি. জুতি test.
 ফুটকা ফুটকী বিণ. 'ফুটকা ফুটকী
 চোৱা।
 ফুটপা ক্ৰি. ধবধ পোৱা, to know.
 ফুট অক. ধা. বিহা ওলা, বিহা যুক্ত
 হ to have a hole, শব্দ কৰ to
 sound, বিকল্প বা বিপৰীত হ
 (কপাল ফুটল), প্ৰচাৰ বা ব্যক্ত হ
 to be public or exposed, বিহা
 to pierce, নষ্ট হ to be spoiled.
 বি. গুপ্ত কথা বা বস্তুৰ অলপকৈ
 ওলোৱা সন্ধান a clue, বিন্দু a
 point, a dot, তাপ বা আন
 কাৰণত' জুলীয়া বস্তুৰ ওপৰত

ওলোৱা বুৰবুৰণি a bubble, জোখ
 standard, ফুট ল গোপনে বুজ
 বা সন্ধান ল to enquire secretly.
 ফুটন্ত যি ফুটে, প্ৰফুটিত bloom-
 ing.
 ফুটা বি. বিহা a puncture. ফুটা
 বিণ. বিহা ওলোৱা punctured.
 ফুটা বিহা বি. (কথা ভাৰা) তোলনি
 বিহা।
 ফুটখাৰ বি. ফুট চাইত পানী দিলে
 তাৰ পৰা জৰি ওলোৱা খাৰণি।
 ফুট গধূলি বি. গধূলিৰ আৰম্ভ the
 early evening. ফুট-চিন ক্ৰি.
 কোনো মানুহৰ মতাৰ-চৰিত্ৰ জন।
 ফুটেছাই বি. তুই আদি অতিশয়
 কণে পুৰি মিহি হোৱা ছাই। ফুট-
 কাট বি. সন্দেশ, উৰা a trace or
 clue.
 ফুটফুটীয়া বিণ. ফুটকা ফুটকী
 spotted, অনেক সৰু সৰু বহু থকা
 rough, scabby.
 ফুট-পাথ বি. ডাঙৰ বাস্তাৰ দ্বয়ো
 কাষে মানুহ অহা-যোৱা কৰিবলৈ
 ওখকৈ বহা বাস্তা।
 ফুটবল বি. ভৰিৰে খেলা বায়ুপূৰ্ণ বল
 foot ball.
 ফুটনি বি. ভেম, নিজক ডাঙৰ
 দেখুওৱা কাৰ্য্য boasting, show
 of vanity or pomp.
 ফুটনি বি. লেখা ওকণী the egg of
 the louse.
 ফুটনি, ফুটনি বিহানি বি. জোঙা
 বস্তুৰে খোঁচাৰ দৰে বেদনা বা ধোণ,

খোচনি বিকনি a sharp piercing pain.

কুটা সক. ধা. বিদ্ধা দে, কব to pierce, শব্দ কবা to crack. বি. বিদ্ধা a hole.

কুটাই সকলোবে শুনার্কে, স্পষ্টকৈ audibly, clearly.

কুটাকড়ি বি. মূল্যহীন কড়ি a worthless thing.

কুটি গজাল বি. এবিধ সক চুটি গজাল a small nail.

কুটি-কাটি ঘোরা অ. ধা. চাবিও-ফালে প্রকাশ হোরা, বৃহৎ বিধ।

কুটিয়া গাখীৰ এয়া গাখীৰ milk.

কুটিয়াৰ বিণ. 'কুটিয়া' চোরা।

কুটিয়াল বিণ. টেঙৰ, চতুৰ clever, cunning.

কুটুকা বিণ. বহুতো কুট থকা বা সক সক ফোঁটৰ নিচিনা চিন থকা, সক সক ফুলৰ নিচিনা চিন থকা, dotted, spotted. স্ত্রী. কুটুকী।

কুটুকাৰ ফেন বি. অমূলক বা অকাষিলা বস্তু a useless ephemeral thing.

কুটুকি বি. কাপোৰত বহা বা লগোৱা ফুল, embroidered spots or flowers on a cloth.

কটোঞাক আলোক চিত্ৰ, চমুকৈ ফটো।

কুটেনি-কুটনি চোৱা।

কুটেনি বকু ফাটি-কুটি ঘোৱা ধোণ।

কুটুকা-কুটুকী বিণ. কুটকুটীয়া spotted.

কুড়ি বি. ভঁৰালৰ ধান আদি শস্ত ঘোৱা এবিধ সক বগা পাখি থকা পোক a kind of small fly.

কুড়ি বি.-সক গজাল a small stud or pin.

কুড়ি বি. তিবোতাই কাণত পিন্ধা এবিধ অলঙ্কাৰ।

কুড়িমণি বি. এবিধ কাচৰ সক মণি।

কুৰ অক. ধা. ভ্ৰমণ কব to walk.

কুৰণ, কুৰা।

কুৰচত বি. অবকাশ, আত্মবি leisure.

কুকু ফাকা কৰা মনে মনে আনৰ বদনাম প্রকাশ কৰা।

কুৰণ কদ. বি. ভ্ৰমণ, এঠাইৰ পৰা আন ঠাইলৈ ঘোৱা কাৰ্য্য, ভ্ৰমণ কৰা to walk, to travel.

কুৰণি বি. মূৰ ঘূৰণি giddiness of the head.

কুৰা সক. ধা. আনক ভ্ৰমণ কৰোৱা to cause to walk, ঘূৰা to cause to turn. অক. ধা. কুৰা হু বাহিব হুৰ, শোচ কৰ to ease one self.

কুৰালং আহোমৰ ধৰ্ম পৃথিৰ নাম, আহোমলকলৰ জাতীয় বৰ সৰাহৰ নাম।

কুকলি বি. অনেক গোট খাই একেবাবেই মৰা আটাই বা চিকল

a simultaneous yell. অক. ধা.
ফুলকলি দ্বাৰ।

ফুলকা বি. এবিধ বন a kind of
plant, কোমোবা আদি ফলৰ গাত
থকা বগা বিহি নোম white fur
on the surface of a fruit
like pumpkin, অলকাৰ আদি
ওলকাবলৈ ডাৰ গাত লগাই দিয়া
সক আঙঠি।

ফুল্তি বি. বং ধেমালি pleasure,
উৎসাহ zeal.

ফুলৰুৰ কৰে ক্ৰি. বিণ. যুদ্ধৰূপে with
pleasing mildness, অবাধে
easily. বিণ. ফুলৰীয়া।

ফুল পূৰা মাগৰ, পূৰ্ণ full.

ফুল বি. কুমুদ, পুষ্প & flower, ফুলৰ
গছ flower plant, কাপোৰ
আদিত থকা ফুলৰ নিচিনা ধন &
flowery decoration worked
on a cloth, মাছৰ কল the gills
of fish, তিবোতাৰ গৰ্ভত সন্তান
আবৰি থকা আৰু সন্তান জন্মৰ
পাছত হোৱা ছাল বা মোনা
placenta, চকুৰ মণিত পৰা বগা
চাকনী a film on the eye
blinding the sight. পুষ্পিতা
নোহোৱা কাল the age before
attaining puberty. অ. ধা.
ফুলি হ, পাখি ফেল to blossom.
ফুলধৰ to flower, উথলি পৰ to
swell. বিণ. ফুলা। ফুলন্ত
কুমুদিত blooming. ফুলকটী বিণ.

ফুলৰ আকৃতিযুক্ত, ফুল কাটি শোভিত
কৰা adorned with engraved
figures of flowers. ফুলকৰি
এবিধ বিদেশী কবিশাক the cauli-
flower, ফুল কাটি কোনো বস্তুৰ
ওপৰত ফুলৰ নিচিনা আকৃতি কাট।
ফুল বাছ, ফুল ভোল কাপোৰত
বৈ বা বেজীৰে ফুলৰ আকৃতি কৰ।
ফুল চৰ্ভি ঘাই চৰ্ভিৰ ওপৰত
লগোৱা সক চৰ্ভি। ফুল কোঁৱৰৰ
গীত a popular ballad in
Assam. ফুলচুৰি গোপনে আনৰ
তিবোতাৰ সৈতে কৰা সহবাস
adultery. ফুল চেউতি বি. ফুল-
চৰ্ভি চোৱা। ফুল-জাৰী বি.
এবিধ খাবৰ বাজী a kind of
fire work. ফুলভা বৰণীৰ পুঙা।
ফুলদানী ফুল সজাই ৰখা পাত্ৰ।
ফুলধনু ফুলবাণ, ফুলশৰ মদনৰ
পুষ্পবাণ, মদন। ফুল-পাঠী গাভিন
নোহোৱা ছাগলী। ফুলবাবু বিজনে
চোখিন কাপোৰ-কানি পিন্ধে।
ফুলশৰ্মা বিয়াৰ পিছত দম্পতিৰ
পুষ্প-শোভিত বিহুনাত প্ৰথমবাৰ
একেলগে শোৱা wedding bed,
ফুলৰ বিহনা bed of flowers.
ফুলমটা খাবৰ বাজী। ফুলভা
কাপোৰত ভালকৈ ফুল বাছিব
পৰা তিবোতা, ফুলভে বাৰী
হোৱা ক্ৰি. বাৰীৰ লগত সহবাস
কৰিবলৈ নোপাওতেই বাৰীৰ মৃত্যু
হোৱা, to be widowed before

the consummation of marriage. ফুলনি ফুলৰ বাবী। ফুলবী ফুল ধৰ flowering.

ফুলা সক. ধা. ফুলধৰা to cause to flower, উথৰা to cause to swell. বি. পকি ফাটি ওলোৱা কপাহৰ ফুটা, জোলা। ফুলায় ফুল-ধকা, ফুল বহা adorned with figures of flowers. ফুলিছা কাপোৰ বৰ্ত্তে সূতাৰ যাজে যাজে দিয়া সক জ্বী।

ফুলেশ্বৰী বি. আহোম বজা শিব-সিংহৰ প্ৰথম ভাৰ্যা, আহোম-ৰাজসিংহাসনত আবোহণ কৰা প্ৰথম নাৰী। এওঁক 'বব-বজা ফুলেশ্বৰী' কপেও জনা যায়। ফুল প্ৰফুল্লিত, blooming.

ফুৱা সক. ধা. ফু মাৰ to blow with the mouth.

ফুহুৰি-উগাৰ বি. অজীৰ্ণৰ পৰা হোৱা উগাৰ fetid eructation due to indigestion.

ফেঁচা বি. নিয়তি চবাই the owl. জী. ফেঁচী। ফেঁচানকা ফেঁচা চবাইৰ নাকৰ নিচিনা চেপেটা নাক ধকা flat-nosed. জী. ফেঁচানাকী। ফেঁচামুৱা ওফোন্দামুৱা, অন্তৰনি, জী. ফেঁচামুই।

ফেঁহু বি. জন্তুৰ পোৱালি জগা মাজেই বাবোৰী অলপ হালধীয়া গাখীৰ, ফেঁহু চবাই। ফেঁহুজালি ফেঁহু

চবাইৰ প্ৰথমে যতা সময়, বিচেই পুৱা the early dawn.

ফেউ বি. ফেকৰাৰ নিচিনা শব্দ an imitative sound used to express the cry of a jackal. ফেউৰা, ফেকুৱা ফেউ ফেউ শব্দ কৰি যতা শিয়াল। ফেউবোৱা 'ফেকৰা' চোৱা।

ফেকুৰ অক. ধা. উচুপি উচুপি কান্দ to sob.

ফেকুচা বি. কমতাপুৰৰ এজন বজাৰ নাম।

ফেচকুৰি বি. চকুৰ পৰা ওলোৱা বগা মলি discharge from the eye. অক. ধা. ফেচকুৰিয়া।

ফেচফেচ বি. অসাব কথোপকথন useless talk. বিণ. ফেচফেচোৱা ঢিলা, কোমল soft, অমূলক unsubstantial, বৰকৈ কথা কৈ ধকা।

ফেচু ফেচু চবাই a kind of bird.

ফেচুগুকা বি. এবিধ কলা সক চবাই a kind of small bird.

ফেচেকা বিণ. পানী নোহোৱা হোৱা কিন্তু সম্পূৰ্ণৰূপে টান নমৰা soft, immature.

ফেচেৰা বিণ. পেচাবৰ গোন্ধ।

ফেছল বি. সুলভ বীতি fashion.

ফেট বি. সাপৰ ফণা the hood of a snake. অক. ধা. ফেট থা ওপৰলৈ দাং থা to be bent upward. ফেট ভোজ ফণা দাং।

ফেট। সক. ধা. অনিষ্ট কৰিবলৈ
উচটাই বা লগাই দি to instigate,
ফেট। বিণ. একাভিলৈ মেচ খোৰা
bent outward, ওপৰলৈ মেচ
খোৰা bent upward. ফেট-
পৰা মেচ খোৰা।

ফেটীগোম, ফেটীসাপ বি. ফেট
থকা এবিধ বিষাল সাপ the
cobra

ফেটী সাপৰ পোৱালি বি. বৰ উগ্ৰ,
খঙাল।

ফেটী সাপৰ পোৱালি পোহা ক্ৰি.
ভবিষ্যত শত্ৰুক আশ্ৰয় দিয়া।

ফেণা বি. সাপৰ ফেট the hood
of a snake. ঘাই মূলৰ পৰা
বহল হৈ বাচি ওলোৱা ঠেঙুলি
সমূহ, গছৰ ওৰিৰ পৰা কেউ ফালে
ওলোৱা গজালি।

ফেনাইল বি. বীজাণু নাশক তৰল
দ্রব্য বিশেষ।

ফেদুফেদা অক. ধা. অনর্থক বহ
কথা ক, ফেচ. ফেচা to prate. বিণ.
ফেদুফেদীয়া।

ফেদা বি. মল, মল dirt, filth.
বিণ. ফেদুৱা, ফেদেলা মলযুক্ত
dirty. স্ত্ৰী. ফেদেলী। (কথ্য-
ভাষাত) বৰ্ধ্যকো বুজায়।

ফেদেলী পুৰাণ বি. বিভিন্ন ধৰণৰ
বিশৃঙ্খল কথা a rambling
statement.

ফেন বি. বৰকৈ লৰাত বা উতল
ধৰাত জুলীয়া বস্তুৰ ওপৰলৈ উঠা

ফুটফুটীয়া মল বা চৌৰ দৃশ্য
froth, foam. ফেনিল ফেনযুক্ত।
ফেনফেনীয়া বিণ. ফেনৰ নিচিনা
বৰ কোমল froth like, very
soft. ক্ৰি. বিণ. ফেনেকোট-
কাৰে চৌ আক অনাগ্ৰ বস্তুৰে
সৈতে বাঢ়নী পানী। অক. ধা.
ফেনা ফেন ধৰ, ফেন উৎপন্ন কৰ।
ফেনো বি. এবিধ পিঠা a kind of
cake.

ফেনেক সক. ধা. খচি ফেন ভোল,
মৰ্দন কৰ to mix up by
squeering and heating. বিণ.
ফেনেকা-ফেনেক।

ফেপা বিণ. কোমল, ঢিলা soft,
delicate.

ফেপেৰি বি. খঙত ফোপোৱা কাৰ্য্য,
ডাবি defiance, angry inti-
midation. ফেপেৰিপাত ডাবি
বা গেঙেৰি দে to defy.

ফেব্ৰুৱাৰী বি. ইংৰাজী বছৰৰ
দ্বিতীয় মাহ।

ফেৰ বি. কপালৰ গতি changes
of fortune, মেখেলা, চোলা
আদিৰ মেৰ বা ঘেৰ the width
or circumference of a
garment, হেৰফেৰ a difference
of weight in the scale, প্ৰতি-
যোগিতা, অবিয়া অবি rivalry.
ফেৰৎ 'ফিবত চোৱা। ফেৰ কোঁচি
বি. এজন বিখ্যাত পাবস্ত কবি।

কেবধৰ উন্নত অৱস্থা পা, পুষ্ট হ
to prosper, to be healthy.
কেবপাত যুঁজিবলৈ সাজু হ to be
ready to fight, অবিয়া অবি
কৰ। কেবমাৰ তত্খুৰ দুয়োফালৰ
গধুৰতা সমান কৰ to balance,
প্ৰতিযোগী হ to compete
কেবমেল বহল হৈ বা।

কেব্‌কেবণি বি. একেবাহে কিছু
প্ৰবল বতাহ বৈ থাকিলে হোৱাৰ
নিচিনা শব্দ। অক. ধা.
কেব্‌কেবা। কেব্‌কেবীয়া। ক্ৰি.
বিণ. কেব্‌কেব কৰে।

কেবা (উপশব্দ) অলপ, অকণ,
এখুদ an article used with
a noun to denote a small
quantity, ভাল বা সৰু বস্তু
বুজাবলৈ কেৰি হয়।

কেবাৰ বিণ. পলাই যোৱা
absconding.

কেৰি বি. এক প্ৰকাৰ জাহাজ।

কেৰিয়াকেৰি বি. অবিয়াঅবি,
প্ৰতিযোগিতা rivalry, competi-
tion.

কেৰিয়ালা বি. ধৰে ধৰে বা বাস্তাই
বাস্তাই পণ্য বিক্ৰী কৰি ফুৰা
লোক।

কেবেকা বিণ. আঁতৰা আঁতৰি,
ভালবেলা set farther apart
than usual, দ্বী. কেবেকী।

কেবেকী-কেবেকুঁ বি. পাতি-হাঁহৰ
নিচিনা গতি, waddling gait.

কেবেঙলী বি. একে ঠাইৰ পৰা
বেলেগ হৈ যোৱা দুটা ডালৰ এটা
one of two branches forking
out, কেবেঙলীৰ শুৰি বা কোৰা a
fork of a tree. ক্ৰি. কেবেঙলী
মেল।

কেল অনুতীৰ্ণ fail, দেউলিয়া
(বেক)।

কেল-জামিন বি. ভাল বতাবত
থাকিবলৈ আদালতৰ পৰা লোৱা
জামিন security for good
behaviour.

কেষ্টা বিণ. পেটা উঠা crushed.

কেছৰা-উগাৰ বি. 'ফুহৰি-উগাৰ'
চোৱা।

কৈজী বি. আকবৰৰ ৰাজসভাৰ
এজন বুৰঞ্জীবিদ।

কৈদ বি. বংশ, গোত্ৰ a family or
class. বিণ. কৈদীয়া কোনো এক
কৈদৰ বা বংশৰ।

কৈৰাম বি. দালাল a broker. বি.
কৈৰামি।

কৈলং বিণ. মুকলি, open.

কোচ, কোচ্‌কোচ্‌ বি. সাপৰ
দৰে শব্দ a hissing sound. অক.
ধা. কোচ্‌কোচ। বি. কোচ
কোচনি।

কোপ চুঙা বি. জ্ঞান বুদ্ধি নথকা মূৰ
মানুহ a block-head. কোপ ডাং
গুণী মানুহ। কোপ ঘৰী নিজকে
নিজে মিছাই প্ৰশংসা কৰা।

কোপা উৰি বি. সাপে খঙত

নাকেৰে কৰা ডাঙৰ শব্দ, খঙেৰে
ডাঙৰকৈ দিয়া ডাবি।

ফোপাল,-ফোপোলা বিণ. ফোপ
ধকা, নলিৰ নিচিনা hollow,
tubular.

ফো-ফোৱা অক. ধা. বতাহ বলাৰ
নিচিনা শব্দ কৰ।

ফোহা বি. ছালৰ ওপৰত হোৱা
সৰু খহ & pimple.

ফোহোৱা বি. ডাঙৰ কোহা &
boil.

ফোকাৰ সৰু. ধা. বিড়িয়াই মাত to
call aloud, যেনে যেনে উশাহ ল
to pant.

ফোচ্কা চুৰী বিণ. মূল্যহীন
valueless.

ফোচ্কা-পানী টিলা বা সোপা খুলি
দিলে বটল বা আন পাত্ৰৰ পৰা
ফোচ্ শব্দ কৰি উতলি ওলোৱা
পানী।

ফোট বি. কপালত লোৱা চন্ধন,
সিন্দুৰ আদিৰ চিন & mark
made with a paint on the
forehead, নিচেই অলপ পৰিমাণ
& very small quantity, জন্তুৰ
কপালত থকা চিন & mark on
the forehead of an animal.
বিণ. ফোটা, ফোটাল কপালত
ফোট থকা।

ফোড় সৰু. ধা. ফাল, বিদীৰ্ণ কৰ।

ফোপ বি. চূড়াম্ব বিদ্ধা, ভিতৰৰ শূন্য
ভাগ & hollow, & cavity.

ফোপচুড়া অপদাৰ্থ বস্তু বা মানুহ &
worthless person or thing.

ফোপ দাং বি. বৰ ডাঙৰ কথা
কোৱা লোক (কাৰ্য্যত একো
নাই)।

ফোপ যহ বি. নিজৰ মিছা যশস্কা,
আত্ম শ্ৰেংখা, vainglorious.

ফোপা অক. ধা. খৰকৈ চুটি উশাহ ল
to pant. বি. কোপনি।

ফোকনি বি. বৰ কথা কোৱা talk
talk.

ফো-ফোৱা অহু. শব্দ বতাহ বলাৰ
নিচিনা শব্দ কৰা।

ফোৰ্ বি. পোন-পটীয়া সেৰেঙা
সিয়নি & thin stitch. ক্ৰি.
ফোৰ্ আৰ্।

ফোৰ্মেন বি. যন্ত্ৰ পৰিচালনাৰ
তত্ত্বাবধায়ক।

ফোৰণ বি. আঙাত দিবলৈ তপত
কৰা মচলা আৰু তেল বা ঘিউ
heated oil or ghee for
seasoning curry.

ফোৰোহনি কোনো জন্তুৰে ঘাইকৈ
হাতীয়ে খং প্ৰকাশ কৰি নাকেদি
মৰা গোঁজৰণি & snoring sound
by an angry animal.

ফোজ বি. সৈন্য an army.

ফোজদাৰী বিণ. দোৰী আৰু দণ্ড
সম্পৰ্কীয় relating to crimina
court.

কোড বিণ. মৃত, মৰা dead. কোড
মাৰা ক্ৰি. পলাই যোৱা, কোডি

বিণ. মৰা মানুহৰ, মৰা মানুহ
সম্বন্ধীয়।

কোঁ কোঁৱা বিণ. শুকান, পিঠাগুৰি
দৰে নীৰৱ dry, dry like rice
powder, not sticky.

ক্ৰক বি. সৰু ছোৱালীৰ চোলা।

ক্ৰয়ড বি. খ্ৰী: ১৮৫৬—১৯৩৯ চনৰ
অষ্ট্ৰিয়াৰ এগৰাকী প্ৰসিদ্ধ বৈজ্ঞানিক
আৰু মনস্তত্ত্ববিদ। এওঁ মানসিক
বোগৰ চিকিৎসক আছিল,
Freud.

ক্ৰয়েডীয় ক্ৰয়ড সম্বন্ধীয়।

ক্ৰাচেংমুং বৰগোঁহাই মূলা
গাভৰুৰ স্বামী।

ক্ৰালং আহোম সকলৰ দ্বাৰা অনুষ্ঠিত
জাতীয় 'বৰ সৰাহ'।

ক্ৰি স্বাধীন।

ক্ৰিডম্ব স্বাধীনতা।

ক্ৰেম কোনো বস্তু ঠিক কৈ ৰাখিবৰ
বাবে কাঠ বা ধাতুৰে সজা যতন।

ক্ৰ'বেল নাইটিঙ্গেল বি. প্ৰথম বাৰৰ
বাবে 'নাটিং' পদ্ধতি উলিয়াওতা,
ক্ৰিমিয়াৰ যুদ্ধত আহত নৈগ্ৰাবিলাকক
পৰিচৰ্যা কৰিছিল। এওঁক "Lady
with the lamp" বুলিও জনা
যায়। এওঁ খ্ৰী: ১৮২০ চনত
জন্মিছিল আৰু খ্ৰী: ১৯১০ চনত
তেওঁৰ মৃত্যু হৈছিল।

ক্ৰানেল বি. পঢ়্মী কাপোৰ বিশেষ।

ক্ৰেট চৰিত্ৰ বি. বিকাশ বৰ্জিত নাট্য
চৰিত্ৰ flat character.

ব, ৰ

ব, ৰ ব্যঞ্জন বৰ্ণৰ তেইশ আৰু উনত্ৰিশ
সংখ্যাৰ আখৰ। শব্দৰ আদিত
অসমীয়া ভাষাত 'ব' ব উচ্চাৰণ 'ব'
ব দৰেই হয়, আকৃতিও একে হয়;
সেই কাৰণে একে ঠাইতে লিখা
হল। the twenty third and
twenty-ninth letter of the
consonants.

ব সৰু. ধা. গুটি সিঁচ, ৰোপণ কৰ to
sow, broadcast.

ব সৰু. ধা. কাঠী বা সূতাৰে নিৰ্মাণ
কৰ to weave or plait, তাঁতৰ
বানৌৰ সূতা সুমাবলৈ দীঘৰ সূতা-
বোৰ বেলেগোৱা জৰী healds,
heddles. ব ভোল তাঁতৰ দীঘল
সূতাবোৰ ব-ব যাক্তত সুমা to
furnish with healds.

ব সৰু. ধা. কান্ধ মূৰ বা হাতত তুলি
নে, কঢ়িয়া to carry. অক. ধা.
খাট, চাকৰি কৰ, লোকৰ তলত
কাৰ কৰ to serve, to do
domestic service. বি. বলধৰ
গলধন the shoulder of a
bullock.

ব অক. ধা. বল, নৌত বা বতাহৰ
দৰে চল to flow as water, to
blow as wind, টিক, চল to
endure, to last.

বইট ভা. অব্য. হাতীৰ ওপৰত মানুহ
উঠিবলৈ নাইবা মালপত্ৰ তুলিবলৈ

যাতে সহজ হয় সেই উদ্দেশ্যে
হাতীক আঁঠু কাটি বহিবলৈ সততে
এই শব্দটো ব্যবহার করা হয় &
word used to make an
elephant kneel down.

বইঠা বি. 'ব'ঠা চোরা।

বইনা বি. কিনিব খোজা বস্তু
নেবেচাকৈ বাখিবলৈ দিয়া অলপীয়া
ধন, কোনো কথাব বন্দবস্ত ঠিক
বাখিবলৈ দিয়া আগতীয়া ধন
earnest money, advance.

বউতা বি. গুট সিঁটোতা & sower
of seeds, সূতা বা কাঠিবে নির্মাণ
করোতা one who weaves or
plaits, কঢ়িয়াওতা one who
carries, ভূষার কাম করোতা one
serving as a servant. জী.
বঁ-তী।

বং বাঠী বটাণীর নাগ the handle
of a spear or a chisel, জরী
& rope, জোবা দিয়া কথা & word
or phrase not necessary to
the sense but for the sake
of ornament. বং লগা, বং দি
অর্থ বুজাবলৈ নলগা কথা ব্যবহার
কর, কথা জোবা দে। বিণ. বং
লগোরা, বং দিয়া।

বংশ বি. একেজন আদি পুরুষের পৰা
বঢ়া সন্তান সন্ততি, গোষ্ঠী & race,
& family, বাঁহ bamboo. বংশ-
গত পুরুষানুক্রেমে লাভ। বংশগতি
বংশানুক্রেমে দৈহিক আক মানসিক

লক্ষণের সংক্রমণ, heredity. বংশ
গৌরবের য'ব পৰা বংশব বা বৈব
মান-মর্যাদা বৃদ্ধি হয়। বংশ-হেতু
বংশ নষ্ট হোৱা extinction of
the race or family, বংশ বা
সম্বন্ধ এৰাএৰি হোৱা severence
of relationship. বংশজ্ঞ বংশ
জ্ঞাত, ভাল বংশব। বংশধৰ বংশব
ঘাই লোক the principal man
of a family, কোনো বংশব
সন্তান a descendant. বংশধৰজ
বংশব নাম অলোৱা মানুহ (বিক্রপ
অর্থত) one who makes his
family famous (ironically).
বংশপৰম্পৰা বংশধৰ বিলাকৰ
ধাৰাবাহিকতা বা অনুক্ৰম। বংশ
বৃদ্ধি বংশত সন্তান সন্ততি বৃদ্ধি।
বংশ মর্যাদা বংশব প্রাপ্য সম্মান।
বংশ বক্ষা সন্তান জন্মদি বংশব
ধাৰা প্রবাহমান কৰি ৰাখা।
বংশ লতা শাখা প্রশাখা ক্ৰমে
বিগলিত বংশ তালিকা। বংশানুক্ৰম
বংশব পৰম্পৰা। বংশানুচৰিত্র
বংশব ইতিবৃত্ত। বংশলোচন বাঁহৰ
ভিতৰত থকা থপথপিয়া বস্তু বা
বীজল bamboo manna. বংশা-
ৱলী কোনো এক বংশব লোক
বিলাকৰ পৰম্পৰব সম্বন্ধ দেখাই
লিখা নাম সমূহ a pedigree, a
geneological tree. বংশক্ষয়
বংশব নাশ decay of a family.
বংশী বি. বাঁহী, মূষলী & flute.

বংশী গোপাল বি. হাতত বাঁহী
লৈ থকা কৃষ্ণ মূৰ্ত্তি, an image
of a Krishna with a flute
in his hand. বংশী গোপাল
বি. এজন বৈষ্ণব সন্ত, এওঁ মাধব-
দেবৰ ওচৰত শৰণ লৈ উজনি
অসমত বৈষ্ণবধৰ্ম্ম প্ৰচাৰ কৰিছিল ;
গড়মুৰ, কুকৰাবাহী, ডিফলু আদি
সত্ৰ স্থাপন কৰাৰ শুবিতেই আছিল
বংশী গোপাল, a saint. বংশীধৰ
কৃষ্ণ, বিষ্ণু Krishna, Vishnu.
বংশীবদন কৃষ্ণ।

বংশী, বংশীয় বি. কোনো এক বংশৰ
belonging to a particular
family.

বঁকিয়া 'বন্ধিয়া' চোৱা।

বঁজা বিণ. শুটি নথকা, সন্তান বা
পোৱালি জন্মাবৰ শক্তি নথকা
unable to produce an off-
spring, barren. দ্বী. বাঁজী।

বঁটা বি. পুৰস্কাৰ reward.

বঁটা সক. ধা. আনৰ দ্বাৰা ভগাই
দিয়া to cause to be distri-
buted.

বঁতিয়া অক. ধা. বাঁতি কৰ, পেটৰ
বস্তু মুখেদি উলিয়া to vomit.

বঁতী, বোৱতী বিণ. সোঁত বৈ
থকা, পানী চলি থকা flowing,
not stagnant.

বঁহীয়া বিণ. বাঁহী stale, দৈবং মলিন
আৰু পোমোঠা dull, pale.

বক বি. বগ, এবিধ দীঘল হুঁটীয়া মাছ

খোৱা চবাই, এবিধ ফুল আৰু
ভাব গছ a paddy bird, kind
of flower and its tree, ভীয়ে
বধকবা এটা বান্ধস। বক-বান্ধিক
ভণ্ড a cheat. বক-বুদ্ধি বি. কণ্ঠ
সাধুতা hypocritical. বক-ব্ৰতী
ভণ্ড, প্ৰবঞ্চক a cheat.

বক অক. ধা. বলক, নিবৰ্ধক কথা ক
to rave, to babble, অতিবিক্ত
কথা ক to talk too much,
তিবন্ধাব কৰ to scold. বি.
বকনি।

বকুচিচ বি. পুৰস্কাৰ a reward.

বক্ৰীদ, বক্ৰাদ বি. মূল্যমান পৰ্ক
বিশেষ ইদ-উজ্-জুহা।

বকটা বি. বখলা, চেপেটা বা পাতল
বস্তুৰ খণ্ড a scale, a flat por-
tion. বিণ. বকটা-বকট বখলা-
বখল।

বকটু বি. বাঁহ বা বেতৰ দৈৰ বুকুৰ
বা ভিতৰৰ ভাগ the inner
part of a bamboo or cane
strip.

বকলা বিণ. পিয়ন-এৰা (গৰু ব'হৰ
পোৱালি) grown up.

বকলি বি. অনৰ্থক ভাবে বহুতো সময়
কথা কৈ থকা foolish talk.

বকুৰা বিণ. খোনা stammerer.

বকৰা বি. জাবৰ rubbish.

বকৰাণি জাবৰ পেলোৱা ঠাই।

বকু পঞ্চক বি. কাতি মাহৰ শুক্ল

একাদশীৰ পৰা পাঁচদিন, এই কেই দিনত হিন্দুযতে মাহ খোৱা নিবিহ।
বক-কুল বি. 'বক' গছৰ ফুল, বকফুল ভাজি খোৱা হয়।

বকুবকা অক. ধা. বলক, সবহকৈ অমূলক কথা ক to prate uselessly, বকুবক শব্দ কবি উভল to bubble. বি. বকুবকনি।

বক-বক্ত বি. যি বক্তৃত কোনো পদাৰ্থৰ অংশ বাঙ্গীভূত কৰি পৃথক কৰা যায়, পাতন-বক্ত retort.

বকজন্ম বি. বদলি, সলনি, লেখিব নজনা মানুহৰ সলনি অইন এজনে চহি কৰাৰ চিন বকপে দিয়া 'বঃ' বা 'বং' আখৰ।

বকলা বি. গছৰ ছাল বা পাতল চেপেটা বস্তব খণ্ড a piece of board or bark of tree, হাতে লিখা পুথি ঢকা গছৰ ছালৰ ঢাকনী the bark covering of a manuscript, ছপা কিতাপ ঢকা তুলাপাতৰ ঢাকনী the paper covering of a printed book.
বকলা মেল ঢাকনী গুচা অৰ্থাৎ কোনো পুথি পঢ়িবলৈ বা কাহিনী কবলৈ আৰম্ভ কৰ to begin to read a book or tell a story.

বকলেছ বি. ফিতা আদি টানকৈ বন্ধা যন্তন, buckles.

বকহা বি. ফালি ছিৰি একবাই নিয়া বস্তব সোপা a mass or lump of crushed things. বিণ.

বকহা-বকহ সোপা সোপ, সোৱাধ-হীন lumpish, tasteless.

বকাপুৰ ভীমে বধ কৰা এটা বাকসৰ নাম।

বকুল বি. এবিধ গছ আৰু তাৰ সুগন্ধ ফুল a kind of tree and its flower.

বক্তব্য বিণ. কবলগীয়া to be said or spoken. বি. কবলগীয়া কথা anything to be said. বক্তা বক্তৃতা দিওতা a speaker. ক্তী. বক্তৃ। বক্তৃতা সভাত কোৱা কথা a speech, a lecture.

বক্ত, বি. মুখ mouth.

বক্ৰ বিণ. কুজা, বেকা, কেকোৰা crooked, পিছ হইকি যোৱা (গ্রহৰ গতি) retrograde, অন্তৰ্ভ (গ্রহ) malignant (said of a planet).

বক্ৰগামী বিণ. বেঁকা হৈ যোৱা, দুৰ্জ্ঞান going crookedly.

বক্ৰীকৰণ বেঁকা কৰা।

বক্ৰী বাম, বিকণ, প্ৰতিকূল।

বক্ৰোক্তি স্নেহবাক্য innuendo.

বখ্ন্ত বি. সৌভাগ্য, শুভযোগ happiness.

বখনিয়া বিণ. পিয়ন হবা, পিৰলৈ এৰা weaned (said of a calf).

বখলা বি. গছৰ ছাল নাইবা আন চেপেটা বস্তব একখণ্ড, বকটা a portion of a bark or skin. বিণ. বখলা-বখল অনেক বখলা

হোঁরা, বহুত বখলা কৰা divided into many pieces of bark or skin. সৰু. ধা. বখলিয়া বাকলি ভাঙা to peel.

বখান সৰু. ধা. প্রশংসা কৰ to praise, বাহুল্য কৰি কৰ to explain.

বখিয়া বি. ঘন মিহি শিয়নি a kind of fine stitching.

বগ, বগলী বি. বক, দৌণল ঠেং আৰু ঠোটেবে এবিধ মাছ ধোঁৱা চৰাই heron.

বগৰা বিণ. নিজৰ ঘৰ বাৰী নথকা বাবে আনৰ ঘৰত বাস কৰি ফুৰা vagabond, homeless.

বগৰি বি. এবিধ কাঁইটীয়া গছ আৰু তাৰ সৰু ফল the plum.

বগল বি. কাষলতি the armpit, কাষলতিত ওলোমাই লোৱা কাপোৰ ধোঁৱা মোনা a cloth-bag, দাঁতি কাষ side, edge. বিণ. এদঁতীয়া aside.

বগলা বি. দশ মহাবিষ্টাৰ একবিষ্টা।

বগলী বি. বগ জাতিৰ মাইকী সাধাৰণতে ই বগ মতা মাইকী দুয়োকে বুজায় a female paddy bird.

বগা বি. শুভ্র, শুক্ল, শ্বেত white. জী. বগী।

বগা অৰু. ধা. বুকু চৌচৰাই বা পেট পেলাই বা to crawl, to creep,

বা বাঢ়ি যা (লতা) to climb. অৰু. ধা. পিঠিত উঠ to mount. বগা ওলা বগা কুঠ বোগে ধৰ to be attacked with white leprosy. বগা বাছক অলপ দীঘলীয়া পাতৰে এবিধ ঔষধত লগা সৰু গছ a medicinal plant. বগা-মেদেলুৱা বি. বিহ-লঙনী। বগা-মাটি খড়িমাটি chalk. বগা-সৰিয়হ এবিধ সৰিয়হ।

বগিলাবগি অৰিয়া অৰি rivalry, আন এজনক কৰিব বুলি কৈ কোনো কাম নকৰা।

বগীতাম বি. বাং চৰোবা লোৰ পাত, টিন tin.

বঙলা বি. “বগলী” চোৱা।

বঙুৱা বি. দুই হাত আৰু দুই আঁঠু মাটিত পেলাই কৰা গতি moving on all fours. ক্ৰি. বঙুৱা বা।

বঙলা বি. চাৰি চালৰ ডাঙৰ মাহুৰ থকা ভাল ঘৰ bungalow.

বঙলুৱা বিণ. বঙালীৰ নিচিনা resembling Bengali.

বঙহ বি. গোত্র, বংশ a race, family, বংশৰ এজন a scion of a family. বঙহ খা অকালত গৰ্ভ নকট হ to miscarry.

বঙহৰ দেউ উচ্চশ্ৰেণীৰ আহোম বৰ্মণীয়ে স্বামীক সন্মোদন কৰোঁতে ব্যৱহাৰ কৰে, a term used by

of the Ahoms in addressing their husbands.

বঙাল, বঙালী বি. বঙ্গদেশৰ মানুহ
a man of Bengal. জী.
বঙালনী।

বঙিয়া বি. পথাৰৰ মাৰ্কেদি মানুহ
যোৱা আলি an embankment
across a rice-field.

বঙ্ক বিণ. বেঁকা, নিৰ্দ্ধয় crooked,
cruel.

বন্ধিম বেঁকা।

বঙ্গ বি. আসামৰ পশ্চিমে থকা
ভাৰতবৰ্ষৰ এখন ৰাজ্য বা প্ৰদেশ
the province of Bengal.

বচ্ বি. এবিধ তামোলৰ পোক a
kind of insect.

বচ্ বি. এবিধ দৰবত দিয়া মূল the
orris root.

বচ্ ভাব. অব্য. বাহ, কেনে মজা
ইত্যাদি good, best etc.

বচন বি. বাক্য, কথা, কোনো
বিষয়ত বিধান কৰা শ্লোক speech,
a text, an aphorism, উপদেশ
মূলক কথা a moral saying,
ব্যাকৰণত একছ বহু ইত্যাদি
number.

বচনীয়া বাচ্য, কব পৰা, কথনীয়া।

বচন-বাগীশ কথকু, বহু কথা কোৱা
পাতল প্ৰকৃতিৰ লোক।

বচ্-বাচ, বহিচ্-বাইচ বি. ঠোঁট
যোজা, মুখ চুপতি altercation.

বচা সক. ধা. জীয়াই ৰাখ, ৰক্ষা কৰ
to keep alive, to save.

বচা বি. এবিধ বাকলি নধকা বৰ
তেলী মাছ a kind of fatty
fish.

বচাবী বি. আহোমৰ ৰাজত্ব কালত
যুদ্ধত ব্যৱহাৰ কৰা এবিধ নাও a
kind of war boat used by
the Ahoms.

ব-চুঙা বি. 'ব'-তোলা বাঁহৰ চুঙা a
weaver's implement.

বচোৱাল বি. আহোম ৰজাৰ দিনত
ৰজাৰ বৰ চৰালৈ যোৱা বিষয়া-
বিলাকে চুৰিয়াৰ ওপৰত মেবাই
কঁকালত টঙালিৰে বান্ধি পিন্ধা
আৰু আঠুলৈকে ওলম্মা এবিধ
কপাহী কাপোৰ a court dress
worn by the officers of
Ahom Rajas.

বছৰ বি. বাৰ মাহ কাল a year.

বছৰি জি. বিণ. প্ৰতি বছৰত,
বছৰেকত yearly, every year.

বছৰ উদ্দানি, বছৰ বন্ধীয়া বিণ.
এবছৰৰ কাৰণে বন্ধৰস্ত কৰা con-
tracted for a year.

বছৰ পিয়নি, বছৰ বিয়নি বিণ. প্ৰতি
বছৰে পোৱালি দিয়া producing
a calf or young one every
year. বছৰীয়া বিণ. বছৰ হোৱা
passing a certain number
of years. বছৰেক এবছৰ one
year. বছৰেকীয়া বিণ. এবছৰ

বয়সৰ one year old, এবছৰৰ
কাল ব্যাপি থকা lasting for a
year, এবছৰত এবাৰ হোৱা
annual, মৰাৰ প্ৰথম বছৰৰ অন্তত
যুতকৰ উদ্দেশে কৰা শৰাধা &
ceremony performed at the
end of the first year after
death.

বহা অক. ধা. আনৰ হতুৱাই পৃথক
কৰোৱা বা বাহি লোৱা কাৰ্য্য কৰা
to cause to be selected.

ব-ছিগা বি. গলধনত বা লগা with
galled-neck.

ব-ছেৰা বিণ. আপোনাৰ সম্বন্ধীয়া
মানুহৰ মৰম নজনা stranged
from one's own relations.

বজ্ৰা বি. শস্য বিশেষ।

বজ্ৰা বিণ. সক আক বৰ টান
stoney, very hard. বজ্ৰীয়া
সক সক গুটিবৈ পূৰ্ণ (কল) full of
seeds.

বজ্ৰকরা বিণ. বজ্ৰাবৰ, বজ্ৰাবত থকা
বা পোৱা belonging to a
bazar, available in a bazar,
সামান্য common, vulgar.

বজ্ৰা সক. ধা. বাস্তৱ যন্ত্ৰ বা অন্য
কোনো বস্তুৰ ধ্বনি তোল to play
upon, as a musical instru-
ment, to cause anything to
sound. বি. বজোৱা। বি.
বজাওঁতা।

বজা অক. ধা. জয়লাভ কৰ, বেছি

লাভ কৰ to attain victory, to
have much profit.

বজাই বাখ ক্ৰি. বক্ষা কৰ, বলবৎ
বাখ to save, to maintain.

বজাৰ, বাজাৰ বি. বস্তু বেচা-কিনা
ঠাই, হাট market. বজাৰী বজাৰৰ
relating to bazar. বি. বজাৰত
বস্তু বেচোঁতা, দোকানী a shop-
keeper.

বজাল বি. এবিধ বনৰীয়া বাহ &
kind of wild bamboo.

বজুৱা বিণ. বাহিৰফালে থকা stay-
ing outside. নিজৰ ঘৰৰ বা
পৰিয়ালৰ নোহোৱা not of one's
family. বজোৱা সক. ধা. আনৰ
দ্বাৰাই কোনো যন্ত্ৰৰ ধ্বনি তোল to
cause to be played.

বজোৱাৰ বি. বৰ শব্দ কৰি উঠা তো
a roaring wave.

বজ্জ বি. ইন্দ্ৰৰ প্ৰধান অস্ত্ৰ the
thunder-bolt of Indra, ভয়ঙ্কৰ
গাভ্ৰনি মাৰিঅতি বেগেৰে পৃথিবীলৈ
অহা বিজুলী thunder-bolt.
বজ্জকল্প বজ্জৰ নিচিনা। বজ্জকীট
বৰ টান আক চোকা দাঁত থকা
এবিধ পোক। বজ্জ-গম্ভীৰ বজ্জৰ
নিচিনা গম্ভীৰ। বজ্জধৰ,
বজ্জপাণি ইন্দ্ৰ। বজ্জপাত চৰক
পৰা, বিজুলী পতন, হঠাৎ হোৱা
ডাঙৰ বিপদ। বজ্জ-চিহ্ন 'x'
চিন। বজ্জ-পুৰণ এবিধ পুৰণ অহ।
বজ্জযন্ত্ৰ বৰ টান। বজ্জমুষ্টি বৰ

টান ছুক্। বজ্জলোপ বব টানকৈ
লাগি বখা। একবাৰ নোৱৰা।
বজ্জলোপ বজ্জপাত নিবাবণৰ বাবে
দালানৰ ওপৰত লোহাৰ বি চিক্
বহৰা হয়। বজ্জাঘাত বজ্জপাত।
বজ্জাসন যোগ সাধনৰ আসন
বিশেষ।

বঞ্চক সৰু. ধা. অলপকাল বাস কৰ,
খপ, টোপনি নোবোৱাকৈ থাক,
পৰিত্যাগ কৰ to forego, to
avoid. বি. বঞ্চন।

বঞ্চক সৰু. ধা. ছল কৰ, ফাকি দে to
deceive. বি. বঞ্চোতা। জী.
বঞ্চতী। বঞ্চক প্রভাবক, ঠগ &
cheat. বঞ্চন প্রভাবণকৰা কাৰ্য।
বঞ্চনা প্রভাবণ, প্রবঞ্চনা deceit,
fraud. বঞ্চিত প্রভাবিত, ঠগত পৰা
cheated, আশা পূৰ্ণ নোহোৱা
deprived of.

বট বি. বড় গছ the Indian fig
tree.

বটন বি. আঞ্জাত দিয়া বটা বস্ত
pounded rice etc, used in a
curry.

বটলছি বি. তলত থুবা নথকা এবিধ
পিতলৰ পাত্ৰ বা ডাঙৰ ঘটি a kind
of water vessel.

বটলা বি. বিয়া নকৰাকৈ ভিবোতা
বখা স্ত্ৰী a man keeping a
woman as his wife without
a formal marriage.

বটী বি. চাপৰ খবাই a kind of

tray with a foot. এবিধ বক
চবাই a quail.

বটালি বি. খুৰা, মাৰপিট beating,
thrashing.

বটালী বি. এবিধ কাঠ খোলা ধাতুৰ
অস্ত্ৰ a chisel.

বটিল্লা সৰু. ধা. বিদ্ধাত হেচি সুয়া to
thrush into.

বটীয়া বি. সূতা পকাই কৰা যিহি
জৰী twine, string, এবিধ সৰু
মাছ a kind of small fish.

বটু, বটুক বি. ব্ৰাহ্মণৰ পুত্ৰ।

বটুক-ভৈবৰ বি. বালক ভৈবৰ।

বটুৱা বি. তামোল ধোৱা, সৰু
জোলাঙা a small bag for
betel nuts, খুৰা নথকা বটলহিৰ
নিচিনা ঘটি a brass pot.

বঠা বি. এবিধ চেপেটা আৰু বহল
আগেৰে নাও চলোৱা সঁজুলি an
oar. বঠাপতীয়া বিণ. বঠাৰ
জাহাজি।

বঠি বি. মৈদাৰ পইৰা বা খুৰা,
বেন্দাৰ কাঠ a wooden handle,
as of a carpenter's plane,
ধূপ-দানী, ধূপৰ কাঠি ওজি বখা
সঁজুলি an incense pot or
stand.

বঠী বি. মৈদা, তৰকাৰি, মাছ আদি
কটা অস্ত্ৰ a kind of bow-
shaped knife.

বভিচ ভিবোতা মাহুৰে পিচ্চা পোহাৰ
বিশেষ।

বড় বিণ. বব, ডাঙৰ, প্রধান, প্রেষ্ঠ
big, large, chief, principal.
(পু. অ.) বড়ি।

বড় বি. বটা মাছৰ লুক পিঠা, ডাক
ভাদি বা আজাত দি খোৱা হয় a
round cake used in a
curry.

বড়গছ বি. এবিধ বব ওখ ডাঙৰ
আও কান্দি গছ the Indian fig
tree.

বড়মৌ বি. ধীন বানোতে খুৰলিলৈ
ধান ঠেলা মাৰি a rod used in
pushing paddy under the
pestle of rice-cleaning
pedal.

বড়া বি. বাঢ়নী মাৰিবে ঠেলি ঠেলি
খুৰলিত বাধিবলৈ লোৱা ধানৰ
পৰিমাণ, ওনা the quantity of
paddy taken at a time to
the mortar.

বড়া লক. ধা. বেছি কৰ, বৃদ্ধি কৰ to
increase, to enlarge, দীঘল
কৰা to produce, আগলৈ ঠেল
to push forward. বিণ. প্রেষ্ঠ,
উত্তম, আনতকৈ অধিক superior,
surpassing. বড়া কথা, বড়া
বক্তন কৰ বলগীয়া কথা, অসুচিত
কথা improper word or
speech. বড়াবঢ়ি পৰস্পৰে বিবাদ
কৰিবলৈ আগ বাঢ়ন the act of
defying one another.

বড়িয়া বিণ. অতি উত্তম, বব ভাল
very good. excellent.

বৰ্ণক লক. ধা. বৰণ লগা, বৰ্জিত
কৰা to paint with dyes. বিণ.
বৰ্ণকীয়া।

বৰিক বি. বেপাৰী, বেহা-বেপাৰ কৰা
মাহুহ a trader.

বৰিয়া বি. বেহেকৰা, বেপাৰী a
petty trader, সোণৰ অলঙ্কাৰ
গঢ়া মাহুহ a goldsmith.

বৰ্টন বি. অংশীকৰণ, বিভাজন, ভাগ।
বিণ. বৰ্টক।

বতৰ বি. বায়ুগুণ বা আকাশৰ
অৱস্থা weather, শস্য বোৱা কটা
আদি খেতিৰ উপযুক্ত সময় a
particular season for agri-
cultural operations. বতৰ ছাং
বতৰ মুকলি হ, বৰষুণ নাইকিয়া হ
to be cloudless or cleared.

বতৰ দে তাল বতৰ হ, উপযুক্ত
বতৰ হ। বতৰীয়া বিণ. কোনো
বতৰত হোৱা growing or
happening in a particular
season.

বতৰা 'বাৰ্ভা' চোৱা।

বতা বি. ইকৰা a kind of grass.

বতা-চৰাই বি. বতাপি বা উলুৱনিড
বাহ লৈ থকা এবিধ চৰাই a kind
of bird.

বতাহ বি. চলি থকা বাহু wind.

বতাহী বিণ. বতাহৰ দৰে অস্থিৰ
restless.

বহুবা বিণ. বাত বোগে ধবা
rheumatic, কণীয়া, বেয়া
unhealthy, bad.

বত্রিশ, বত্রিশ বি. একুবি বাব
thirty two.

বত্রিশ পুতলা বি. উজ্জয়িনীৰ বজা
চক্ৰবৰ্তী বিক্রমাদিত্যৰ সিংহাসনত
থকা বত্রিশটা পুতলা।

বৎ অব্যয়. নিচিনা, নৃশ similar,
like.

বৎস বি. গৰু ব'হব পোৱালি a calf,
ল'ৰাক বৰমেৰে মতা মাত a term
of endearment used to a
boy. বৎসপাল গৰবীয়া cow-
herd.

বৎসৰ বি. বছৰ a year. ১৩

বৎসল বিণ. কৃপাময়, দয়ালু affectionate, kind.

বৰ বি. বিষ sort, kind.

বৰ বিণ. বেয়া, মন্দ bad. বি.

বৰ্ধ খেয়াল ক্ প্রবৃদ্ধি, হ্রনীতি।

বৰ্দ্ধাভ বেয়া বা হীন জাত low
birth or origin. বৰ্দ্ধাম

অপবন, হ্রনাম bad reputation.

বৰ্দ্ধাচ বিণ. দুই প্রকৃতিৰ of bad
character, দুই প্রকৃতিৰ মানুহ a
man of bad character. শুণ বি.

বৰ্দ্ধাচি, বৰ্দ্ধাচালি।

বৰ্দ্ধক অগবিপাক indigestion.

বৰ্দ্ধতি (পু. অ.) সক. ধা. কয় to
speak.

বদভী বি. চিনিব নোৱাৰা দুই মানুহ
a man of strange character.

বদন বি. মুখ the mouth, মুখমণ্ডল
the face. বদন-কমল পছমৰ দৰে
স্তবনি মুখ a handsome face,
বৰ প্ৰিয় লোকৰ মুখ the face of
a very beloved person. বদন-
চন্দ্ৰ জোনৰ নিচিনা স্তবনি মুখ a
lovely face.

বদনচন্দ্ৰ বি. অসমলৈ মান জনা
বৰুকন।

বদৰিকান্তৰ বি. হিমালয় পৰ্ব্বতত
থকা তীৰ্থ বিশেষ।

বদৰী বি. বগৰী a kind of fruit.

বদৰীনাথ বি. বদৰিকান্তৰ তীৰ্থ
পতিদেৱ বিগ্ৰহ।

বদল, বদলি বি. সলনি, এটাৰ ঠাইত
আন এটা exchange. বদলি,

বদলে সলনি, পৰিবৰ্ত্তে in
exchange. বিণ. বদলী

হ'নান্তৰিত transferred.

বদান্ত বিণ. দানী, উদাৰ liberal.

বি. বদান্ততা।

বদিল্লা বি. 'বদিয়াৰ' চোৰা।

বদিল্লাৰ বি. বাদ দিওঁতা, দোষাৰোপ
কৰোঁতা an accuser.

বদিল্লাৰ বি. কণী খুন্দি গৰুক নপুংসক
কৰা মানুহ one emasculating

a young bull.

বদীয়া বিণ. বাদ উঠা, দোষত পৰা
accused, guilty. বি. দোষত

পৰা মাহুহ an accused. স্ত্রী.
বন্ধিনী।

বন্ধুরা বিণ. বাহুযুক্ত, ঝি চোকা
নকৰা, ধাৰ নধকা blunt as a
knife.

বন্ধুরা বিণ. “বদীয়া” চোকা।

বন্ধ বিণ. বান্ধ খোঁৱা, এবাৰ নোৱৰা
tied, fixed.

বন্ধজীৱ সংসাৰৰ প্ৰতি অতি
আনন্দ।

বন্ধ পৰিকৰ যি কোমৰ বন্ধা হৈছে।

বন্ধমূল বিণ. দঠৈ শিপা মেলি লাগি
ধৰা, দৃঢ়ৰূপে মনত লগা firmly
rooted. বন্ধমুষ্টি দৃঢ়মুষ্টি, কপণ
close-fisted, miserly.

ব-দ্বীপ বি. নৈৰ মুখত হোৱা তিনি
চুকীয়া দ্বীপ a delta.

বধ সক. ধা. প্ৰাণনাশ কৰ to kill
বি. প্ৰাণ নাশ কৰা কাৰ্য্য, হত্যা
murder. বধী বধ কৰোঁতা
murderer. বধাই, বধ্য বধব
যোগ্য fit to be killed, deserv-
ing death. বধ দে বধ কৰা
দোষে ছুব বুলি শপত দে। বধ ল
কাৰো মহা দুৰ্গতি বা মৃত্যুৰ কাৰণ
হ। বধ-লাগি বধ কৰাৰ দোষে ছো।
বধোপান্ত বধিবৰ উপায়।

বধিৰ বিণ. কলা, কাণে শুলুনা deaf.
বধী-বি. বধ কৰোঁতা, প্ৰাণ মাৰোঁতা
(অন্য শব্দৰ পাহত থাকে)—যেনে
গোবধী a murderer.

বধু বি. ভাৰ্যা, বোৱাৰী a daugh-

ter-in-law or sister-in-law.

বধে ছো সক. ধা. বধকৰাৰ পাপ লগা
to be saddled with the sin
of murder.

বধ্য বিণ. বধকৰাৰ উপযোগী, বধ
কৰিব লগীয়া fit to be killed.

বধ্য-ভূমি বি. ব'ত বধ কৰা হয়,
place where to be killed.

বন বি. হাবি, জঙ্গল a forest, a
jungle. বি. তৃণ, ঘাঁহ grass.

বন বি. কাম, কাৰ্য্য work, অলঙ্কাৰ
বা কাপোৰৰ ওপৰত কৰা কাককাৰ্য্য
ornamental workmanship,
embroidery. ক্ৰি. বন কৰ কাম
কৰ to work, কাপোৰ বা
অলঙ্কাৰৰ ওপৰত নক্সা তোলা। বিণ.
বন কৰা।

বন-কৰ বি. গৰু ম'হ আদি জন্তু
চৰকাৰী বননিভ চৰোৱা বাবে চৰকাৰে
লগোৱা কৰ বা বাকহ grazing-
tax. বন-কুকুৰা বি. বনবীয়া
কুকুৰা চৰাই wild fowl. বন-
জুছ বি. এবিধ সৰু গছ, a kind
of small plant. বন-গৰু ঘেঠোন।
বন-ভুটি কাপোৰত লাগি ধৰা
এবিধ বনৰ ভুটি আৰু তাৰ বন।
বন ঘোষা গায়নীয়া সুবৰ গবখীয়া
ল'বাই গোৱা গীত a pastoral
song. বন-চকা চোকাৰা চৰাই।
বন-চৰ হাবিত থকা জন্তু, বনবীয়া
জন্তু a wild animal, বনবীয়া
wild. বনচাৰী বিণ. হাবিত ফুৰা।

বনজ বিণ. হাবিত জন্ম হোবা,
বনবীয়া wild born or produced
in the forest.

বন-জাত 'বনজ' চোবা।

বন-জালুক বি. ঔষধত ব্যবহৃত
হোবা জালুকব নিচিনা এবিধ বন।

বনজি বি. বনেবে ঢাক খাই থকা
ঠাই, ঘাহনি grass-land.

বন-দ্রবর বি. ঔষধত দিয়া বন &
medicinal herb.

বন-দেবতা বি. হাবিব উপদেবতা
বিশেষ & Sylvan god.

বন-দেবী বি. বনৰ অবিষ্ঠাতী কল্পিতা
দেবী।

বন-ফুল যি. বনবীয়া ফুল, হাবিত
আপুনি হোবা ফুল wild flower.

বনফুল বি. ষষ্ঠীত্ননাথ দ্বৰদানেবে
লিখা এখন কবিতা পুঁথি। এই
পুঁথিখনৰ বাবে তেওঁ ভাবত চৰকাৰৰ
পৰা পুৰস্কাৰ লাভ কৰিছিল।

বন-বন অক. থা. অকাই পকাই ফুৰ,
কায় বন নকৰাকৈ ঘূৰি ফুৰ to
wander about.

বন-ববান্ধী বি. চাৰিওফালে ঘূৰি
ফুৰা লোক & vagabond.

বন বাৰি বি. কাম কাজ work,
business.

বন-কাৰী বি. ঘৰুৱা কাম household
work.

বন-বাস বি. হাবিত বাস কৰা,
হাবিত থকা কাৰ্য্য living in a
forest, নিৰ্ৰাসন banishment.

বন-বাসী বি. হাবিত থকা মানুহ
a man living in a forest.
স্ত্রী. বনবাসিনী।

বন-ভোজ বি. ঘৰৰ পৰা আঁতৰব
কোনো মুকলি ঠাইত ভোজ ল'বাহ
খাই কৰা আয়োজ picnic.

বন-ভাল্লিকা ভাল গোল্ড থকা ফুল।

বন-ভাল্লুক বি. নেজ নথকা এবিধ
ডাঙৰ জাতৰ বান্দৰ orang
utang.

বন-মালা বি. এবিধ বনবীয়া গছ,
ভাৰ পাতেবে গঁথা মালা, কুৰুই
গলত পিন্ধা মালা।

বনমালা বি. বনমালা পিন্ধোতা,
শ্রীকৃষ্ণ Krishna.

বন-বজা বি. হাবিব বজা, বাঘ &
tiger.

বন-বন্ধক বি. বনবিভাগীয় এজন
বিষয়া।

বন-ৰাজি বন শ্ৰেণী।

বনৰা বি. ভিবোতা লুভীয়া মতা-
মানুহ, লম্পট মানুহ & libertine,
& debauchee. স্ত্রী. বনৰী।

বনবীয়া বি. হাবিত থকা বা উৎপন্ন
হোবা wild, found in the
jungle.

বন-ৰোঁ বি. ৰোঁ-মাছৰ নিচিনা
বাকলি থকা এবিধ চাৰি ঠেঙীয়া
জন্তু & pangoline.

বন-জগা প্রথমতে বন কৰিবলৈ
অৰ্থাৎ হাল বা নাঙল টানিবলৈ

শিকা (গক, ব'হ) to break in, as an animal.
 বন-শট বি. এবিধ বন শাক a kind of pot-herb.
 বন-স্পতি বি গছৰ ফুল নোহোৱাকৈ ফল হয়।
 বন-হালধী বি. কেঁতুৰি wild turmeric.
 বনা অক. ধা. উৰ, আকাশত উৰি ঘূৰি ফুৰ soar about in the air
 ঘূৰি পকি ফুৰ, থিতাপি নোহোৱাকৈ ভ্ৰমি ফুৰ, বনবনা to wander about, to move about.
 বনা সক. ধা. আনৰ দ্বাৰা ধান খুকাই চাউল কৰ to cause to be husked, as paddy.
 বনা অক. ধা. শোভায়ুক্ত হ to look beautiful. সক. ধা. তৈয়াৰ কৰ to make.
 বনাগ্নি বি. হাবিত লগা জুই a jungle fire.
 বনাভ বি. সন্মানীয় লোকে লোৱা কাপোৰ বিশেষ a kind of cloth.
 বনাম (অব্যয়) বিৰুদ্ধে, বিপক্ষে versus.
 বলি বি. ৰোগৰ কাৰণ a primary exciting cause of illness.
 ক্ৰি. বলি ল কোনো এটা কাৰণৰ আশ্ৰয় কৰ to be the primary cause.
 বলিতা বি. ভিৰোতা, ভাৰ্যা a woman, a wife.

বলি দান বি. কোবল চাউল হোৱা দান, বৰাদান।
 বলিকুল বি. সুতা গুটি তৈয়াৰ কৰা চোলা a jersey.
 বলিয়া সক. ধা. সেবেতা কৰ, বিহান হব লাগে গিহান পাউল কৰ to thin out as plants, যাকৈ যাকৈ পক to become ripe here and there.
 বলিয়া বি. জাতি বা উপাধি বিশেষ যোনে সোণ-ৰূপৰ অলঙ্কাৰ বনায় তেওঁলোককে বলিয়া বোলে। (হাড়ী, বলিয়া, সোণাৰি)।
 বলুৱা বি. কাম কৰা মানুহ বা ভিৰী a worker, a labourer, হুতা a servant. বিণ. কাম কৰা labouring.
 বনৌষধি বি. দৰৱ স্বৰূপে ব্যৱহাৰ কৰা উদ্ভিদ a herb used as a drug.
 বন বিণ. হাবিয়লীয়া wild.
 বন বি. 'বান-পানী' flood.
 বন্তি বি. প্রদীপ, আলি থকা চাকি a lighted lamp.
 বন্দ সক. ধা. সেৱা কৰ, প্রণাম কৰ। বি. বন্দন প্রণাম, সেৱা salutation, obeisance. বন্দনা গুণ কীৰ্ত্তন কৰি কৰা পূজা, ভূতি recitation of praise, prayer, বিণ. বন্দনীয় পূজনীয়, সেৱা পাবৰ বোধ্য fit to be worshipped or saluted.

• বন্ধবস্ত, বন্ধবস্তি বি. কোনো কার্য কবিবলৈ কৰা বিধিব্যৱস্থা, মাটিৰ পিয়ল, খাজনা আদি নিৰ্ণয় কৰা কাৰ্য্য arrangement, settlement.

বন্ধৰ বি. সাগৰ বা নৈৰ পাৰত থকা জাহাজ বন্ধা আৰু বেপাৰৰ ঠাই a port.

বন্দী বি. ভৃত্য, পুৰুষ ভৃত্য, বণ্ড ধৰা পৰা মানুহ a slave, a prisoner of war. বিণ. আবদ্ধ confined, নিযুক্ত, আজৰি নথকা engaged. বন্দীকৰ কি. বন্ধ কৰি ৰাখ, আবদ্ধ কৰ to confine.

বন্দীয়াৰ বি. কইনী a prisoner, বণ্ড বন্দী কৰা মানুহ a captive. বন্দীশাল বন্দীৰখা ঘৰ, ফাটক a prison.

বন্দুক বি. গুলি মৰা অস্ত্ৰ, হিলৈ a gun.

বন্দুলি বি. এবিধ বঙা ফুল ধৰা সৰু গছ a kind of garden flower and its plant.

বন্ধে বন্দনা কৰা।

বন্ধে লাভবন্ লাভ, তোমাক বন্দনা কৰো।

বন্ধেগি চেলায়, অভিবাদন।

বন্দ্য বিণ. সেৱা বা পূজাৰ যোগ্য deserving respect.

বন্ধ বিণ. বন্ধ, যেন খাই নথকা, জাপ খাই থকা closed, shut up, ১২ বন্ধা attachment কৰা নথি

হোৱা closed, আবদ্ধ confined, ছুটি a vacation. বন্ধ যা, বন্ধ থা আবদ্ধ হৈ থাক। বন্ধন কলৈকো যাব নিদিয়া কাৰ্য্য act of confining. বন্ধ a tie, আবদ্ধ কৰা অৱস্থা confinement.

বন্ধক বি. অইনৰ ওচৰত কোনো বস্তু থৈ ধাৰ লোৱা কাৰ্য্য a mortgage. বিণ. বন্ধকী বন্ধকত থকা mortgaged.

বন্ধনী বি. কোনো অক্ষ বা বাক্য আদি বেৰি থকা চিন—“[.]{}, ( )” a bracket.

বন্ধা বি. কোনো এক নিৰ্দিষ্ট কালৰ নিয়ন্ত্ৰে ধাৰ শুদ্ধিৰ নোৱাৰালৈকে খাটিবৰ নিয়মে চাকৰ হোৱা মানুহ। সৰু. ধা. আনৰ হতুৱাই বন্ধন কৰা, অণ্ডকোষ বা কণী ধুন্দ to castrate. বন্ধা-কৰি পাতবোৰ মেৰ খাই হোৱা এবিধ কৰি শাক cabbage.

বন্ধু বি. মিত্ৰ, সখি, লগবীয়া, হিতকাৰী a friend, a companion, a well-wisher. বি. বন্ধুতা, বন্ধুত্ব বন্ধ বা মিত্ৰ ভাব, বন্ধুৰ দৰে আচৰণ friendship.

বন্ধুতা বি. বন্ধা one who binds oneself to serve in payment of a debt. বিণ. বন্ধা হোৱা, বন্ধক অৱস্থাত থকা mortgaged.

বন্ধ্য বি. বীজী ভিৰোতা a barren woman. বিণ. বীজী barren.

বঙ্গ জিহ্বা, জিহ্বা দিয়া।

বঙ্গ বি. শরীর the body.

বঙ্গুবা বি. পূর্ত কবা মাত, বেচেবা
a word expressing pity or
sympathy দ্বী. বঙ্গুবা।

বঙ্গ কেন্দ্র, ভূমি।

বঙ্গকীড়া দাঁত বা শিঙৰ দ্বাৰা মাটি
খোচা, শিং বা দাঁত ধবোৰা।

ববচা বি. এবিধ সৰু বন a kind of
grass.

ববলা পৰ কেনো কাৰ্য্যত বৰকৈ
হানি বা অকৃতকাৰ্য্য হ to be un-
successful.

বজ্রবাহন বি. অৰ্জুন আৰু
চিত্ৰাঙ্গদাৰ পুত্ৰ, মণিপুৰৰ
অধিপতি।

বজ্জ, বজ্জা বি. গাড়ীৰ চাং পাতিবলৈ
আৰু ঘূৰলি লগাবলৈ দিয়া দীঘল
কাঠ বা হাঁহ the shaft of a
cart.

বজ্জ বি. শিৰক সন্মোহন কৰি মতা
মাত।

বজ্জ বি. অৰ্থহীন, worthless.

বজ্জ দিয়া অৰ্থহীন ভাবে কথা
কোৱা।

বজ্জ বজ্জ শিৰ-পুত্ৰাত আঙুলিৰে
গালত কৰা শব্দ।

বজ্জকি উঠ সৰু. ধা. অকস্মাৎ বৰকৈ
খং কৰ to burst into sudden
anger, হঠাৎ বেছি হ, উক দে
(নবিয়া) to relapse, to
revive.

বজ্জ বি. বমি কৰা কাৰ্য্য act of
vomiting.

বজ্জি বি. বাঁতি vomit.

বজ্জ-গোলা বি. এবিধ ডোপেৰে মৰা
গুলি a bomb shell.

বজ্জোলা বিণ. পেটত কথা নথকা,
ভলভলীয়া frank.

বজ্জ-প্রাপ্ত বিণ. পূৰ্ণ বয়স পোৱা,
ডাঙৰ হোৱা arrived at matu-
rity.

বজ্জ-সজ্জি বাল্য কালৰ শেষ অবস্থা
আৰু যৌৱন কালৰ আৰম্ভণি।

বজ্জকট বৰ্জন boycott.

বজ্জ বি. মুখ the face.

বজ্জ বি. বকম, ধৰণ nature,
manner.

বজ্জনাৰা বি. বিক্ৰী সিদ্ধ বা প্রমাণ
কৰা কাকত sale certificate, a
deed of sale.

বজ্জবস্তু বি. লাগতিয়াল বস্তু, বস্তু-
বাহানি necessary things.

বজ্জলাৰ বি. বাষ্প তৈয়াৰ কৰা যন্ত্ৰ
boiler.

বজ্জ বি. জন্মৰ পৰা জীৱনৰ অতীত
হোৱা কাল age. বিণ. বজ্জল
অধিক বয়স হোৱা aged. বজ্জলীয়া
কোনো এক বয়স পোৱা a cer-
tain age, অধিক বয়স হোৱা
aged. বজ্জে বয়সত in age.
বজ্জোচিত বয়সৰ উপযুক্ততা।
বজ্জ বি. একে বয়সৰ মানুহ, বজ্জ,

সঙ্গী one of same age, companion.

বৰোজ্যেষ্ঠ বয়সত ডাঙৰ।

বৰোজ্যেষ্ঠ গত বৌৱন, বৃদ্ধ।

বৰোজ্যেষ্ঠ বয়সত ডাঙৰ।

বয়ান (পুং অঃ) বি. মুখ, বদন the face.

বয়ান বি. মাটি বা কাচৰ পাত্ৰ a kind of vessel made by clay or glass.

বৰোজ্যেষ্ঠ বয়স বা বৌৱনৰ স্বাভাৱিক গুণ।

বৰোজ্যেষ্ঠ কৈশোৰ অৱস্থাত সাধা-
ৰণতে গাল আৰু মুখত যি ব্ৰণ
জন্মে।

বৰ বিণ. শ্ৰেষ্ঠ, উত্তম, ভৱ্য, প্ৰধান
best, excellent, noble. বি. দৰা
bridegroom, দেৱতা আদিয়ে
দিয়া আশীৰ্বাদ a boon granted
by a deity, সৰু. ৰা. স্বামী বাছি
ল to select as a husband,
আগ বঢ়াই আন, অভাৱনা কৰ,
আদৰ কৰ to welcome for-
mally or ceremoniously,
কোনো কাৰ্য্য কৰিবলৈ প্ৰতিনিধি
নিযুক্ত কৰ to appoint to do
work. অধীনতা স্বীকাৰ কৰ to
acknowledge allegiance or
superiority. বি. বৰণ। ক্ৰি.
বৰণ কৰ।

বৰ-আই বি. বৰ বাপেকৰ বৈণী
wife of father's elder

brother, বসন্তবোগ small pox.

বৰ কটকী বি. উপাধি বিশেষ।

বৰ-কৰ্ত্তা বিয়াত বৰপত্নীৰ প্ৰধান
ব্যক্তি।

বৰ-কথা বি. অহংকাৰ কৰি কোৱা
কথা, গুগুপ boast, brag. বিণ.
বৰকথীয়া অহংকাৰী, গুগুপী boast-
ful.

বৰ-কাপৰ, বৰ কাপোৰ বি. ডাঙৰ
কাপোৰ a coarse cotton cloth.

বৰ বিণ. ডাঙৰ, বিপুল, বহুত big,
great, large, much, বয়সত
ডাঙৰ older. ক্ৰি. বিণ. অতি,
অতিশয় very. ক্ৰি. বিণ. বৰকৈ
অতিকৈ greatly.

বৰ-কাঁহ বি. এবিধ কাঁহৰ বাস্ত।

বৰ কাকতা বি. উপাধি বিশেষ।

বৰখাস্ত বিণ. কামৰ পৰা গুচুৱা,
পদচ্যুত dismissed from office
or post.

বৰ-গজা বি. বাহু বাহ a kind of
fish.

বৰ গৌহাই বি. আহোম বৰাৰ
তিনিজন মন্ত্ৰীৰ দ্বিতীয় জন the
second of the three minis-
ters of the Ahom-kings.
উক্ত বংশৰ মানুহৰ উপাধি।

বৰ-গিৰী বি. ভেঠেবি wife's elder
brother, কেতিয়াবা গাঁৱৰ বয়সস্থ
মানুহক দিয়া উপাধি a title
sometimes given to a village
elder.

বৰ-শীত বি. মহাপুৰুষ শত্ৰুদেব
আৰু মাধবদেবৰ দ্বাৰা বচিত,
শাস্ত্ৰীয় সুৰেৰে গোৱা শীত।

বৰঘৰ বি. গৃহস্থৰ ঘাই ঘৰ the
main house of a family.

বৰ জ্ঞা বি. স্বামীৰ ককায়েক
husband's elder brother.

বৰ টেঙা বি. এবিধ টেঙা a kind
of sour lime.

বৰ-টোকোলা বি. দীঘল ঠোঁট আৰু
ঠেঙেৰে বগলীৰ আকৃতিৰ এবিধ
ডাঙৰ চৰাই stork.

বৰ টোপ বি. ডাঙৰ হিলৈ a
cannon.

বৰ-খেৰেৰা বি. এবিধ টেঙা ফল a
kind of acid fruit.

বৰদৰকিনা বি. ডাঙৰ মাহ।

বৰ দিন, বড় দিন বি. বীৰুখুৰুৰ জন্ম
তিথিৰ উৎসৱৰ দিন Christmas
day.

বৰ দেউৰি বি. কোনো মন্দিৰৰ পূজা
শেৱা চলোৱা পূজাৰী the chief
priest in a temple.

বৰদৈচিলা বি. বহাগৰ বিহুৰ সময়ত
হোৱা প্ৰবল ধুমুহা বতাহ stormy
wind usually occurring in
Assam at the time of Bahag
Bihu.

বৰদৈয়া বি. বৰদোৱা মাহ।

বৰদোৱা বি. এবিধ মাহৰ নাম।

বৰদোৱা বি. নগাঁও জিলাৰ অন্তৰ্গত

এখন ঠাইৰ নাম, শত্ৰুদেবৰ জন্ম-
স্থান, এখন সত্ৰ আছে।

বৰ-ধেমালি বি. ভাল, খোল বা
মুদৰৰ গায়নৰ শেষত বুজোৱা এটা
অংশ, ইয়াত গায়নবিলাকে হাত
ভৰি চলাই নানা ভাবে দুৰি পকি
বাক্য বজায়।

বৰপানী বি. বানপানী, ধল inun-
dation.

বৰ পাত্ৰ গৌঁহাৰি বি. অসম বজাৰ
তিনিজন মন্ত্ৰীৰ শেহৰ জনা।

বৰ-পুত্ৰ দেৱতাৰ বৰত জন্ম হোৱা
পুত্ৰ। বৰপ্ৰজ্ঞ অভীষ্টগত।

বৰ-পেৰা বি. ডাঙৰ বাকচ a very
large chest.

বৰ ফুটীয়া বিণ. ডাঙৰ বিধৰ, মিহি
নোহোৱা coarse (said of
sand).

বৰ-বিছ বি. সাধাৰণ বিহতকৈ বেছি
শক্তি থকা বিছ poison.

বৰ বেমাৰ বি. কুষ্ঠ ৰোগ leprosy.

বৰমুখ বি. গঢ়-গতি লগাই কথা কব
পৰা লোক one who can talk
well.

বৰমুৰীয়া বিণ. ডাঙৰ মূৰ থকা
having a large head, প্ৰধান
principal. প্ৰধান মানুহ a
leading man.

বৰ-মেধি বি. মেধিৰ ওপৰত থকা
বিষয়ক বৰ-মেধি বোলে।

বৰ-বোহ অক. ধা. ব'ৰ-বৰমুখত

ধকা বাবে পচি বা ডেকুৰি কোমল
হ to rot.

বৰলাই বি. ডাঙৰ পাতেবে এবিধ
লাই শাক।

বৰলাই বি. সম্ৰাটৰ প্ৰতিনিধি
Viceroy and Governor-
General.

বৰলোক বি. ডাঙৰ মানুহ, ধনী আৰু
যাৰী লোক a great man, a
rich man. গুণ. বি. বৰ
লোকালি।

বৰীন্দাজ বি. হিলৈদাৰি, বন্দুক লৈ
ধকা চিপাহী a soldier armed
with a gun.

বৰং (অব্যয়) দুটা কাৰ্য্যৰ বা কথাৰ
ভিতৰত এটাক ভাল বুলি বাছি
লোৱা বা বুজোৱা মাত rather.

বৰঙণি বি. কোনো ৰাজহৰ বা কাম
কৰিবলৈ প্ৰত্যেক মানুহৰ পৰা
ভোলা ধন, পঁচা subscription,
বৰাই অলপ দিনৰ কাৰণে লগোৱা
ৰাজহ a temporary cess.

বৰঙা বি. 'বড়া' চোৱা।

বৰছা বি. বৰ দীঘল নাল লগোৱা
এবিধ যন্ত্ৰ a kind of spear.

বৰঙ অব্য. বং।

বৰঙি বি. হালৰ জৰী, পাতল আৰু
দীঘলকৈ কটা হাল a thong or
strap.

বৰণ বি. বৰ্ণ, বং colour. বৰণীয়া
বিণ. কোনো এক বিশেষ বৰণৰ,
কোনো বস্তু of a particular

colour. বৰণীয়া বিণ. বৰণ বা
সম্ভাষণ কৰিবৰ যোগ্য, পূজ্য, মান্য
worthy of respect.

বৰণ কৰ. বি. কোনো পূজা আত্মাদি
কৰিবলৈ নিযুক্ত কৰা the act of
appointing to do religious
ceremony.

বৰণ দিয়া কোনো পূজা-পৰ্বণাদি
কৰিবলৈ নিযুক্ত কৰি, সেই উদ্দেশ্যে
পুৰোহিতক কাপোৰ, টকা, পান-
তামোল, ফুল ইত্যাদি দিয়া।

বৰতা বি. বতা। বৰতামি অধিক
বৰতা বন ধকা ঠাই।

বৰত বি. 'বড়' চোৱা। বৰতীয়া
বিণ. বৰত ধৰা, উপবাস কৰা
fasting. বি. উপবাস কৰা মানুহ
one who fasts.

বৰতমণি বি. এবিধ সুগন্ধি ফল।

বৰজ বি. বৰ দাতা। জী. বৰজা
দুৰ্গা, সবস্তু।

বৰজৈবি. ব্ৰহ্মপুত্ৰ নৈ the Brahma-
putra river.

বৰলৈ বি. দৰং আৰু কামৰূপ জিলাৰ
সীমাত ধকা এখন উপ-নদীৰ নাম
a river.

বৰক বি. চেটা হৈ গোট বৰা পানী
ice.

বৰ বঙলা বি. ডাঙৰ বগলী চৰাই
big paddy bird.

বৰ বকৰা বি. আহোম বজাৰ দিনৰ
এজন ডাঙৰ বিবৰা, বৰ বকৰাই
গোচৰ সুধিছিল civil and

sessions judge under the
Ahom kings.

ববৰণিগী সুন্দৰী ভিৰোডা।

বব বাঘ বি. ঢেকীয়া পতীয়া বাঘ
a tiger.

বব-বাদ নট কৰা অপব্যয় কৰা।

ববৰণি বি. ইংৰাজ শলাত লগোৱা
লাওখোলাৰ বুৰগীয়া আঙঠি।

ববৰণতা বি. বব কথায়া বা গণ্ডগী
মাহুহ a bully. বি. অববৰণতা।

বব-ম্মা বি. বৰপিতাকৰ পত্নী, the
wife of the father's elder.

বব আত্মহু ধনী মাহুহ rich man.

ববৰণাল্য বিয়াত কন্যাই দৰাক দিয়া
যাল।।

ববৰণাত্ৰী বিয়াৰ কাৰণে কন্যাব দৰলৈ
দৰা অহা।

বব-ম্মাত্ৰী দৰাব লগত কন্যাব দৰলৈ
যি সকল লোক আহে।

ববৰণিতা বৰণ কৰ্তা, স্বামী।

ববৰণি বি. প্রাকৃত ভাষাৰ ব্যাকৰণ
লিখোঁতা এজন পণ্ডিত, বিক্ৰমাদিত্যৰ
মতাৰ এজন পণ্ডিত।

ববৰ বি. এবিধ বিয়াল শুং থকা
পতঙ্গ a wasp.

ববৰা বি. ভিৰী মৰা বা বিয়া নকৰা
মাহুহ a widower, an un-
married man. বিণ. বিয়া নকৰা
বা ভাৰ্যা নথকা having no
wife.

কাঠ খোৱা পৰা a kind of
white ant.

ববৰী বি. এবিধ আগ বৈকা শুংযুক্ত
মাছ থকা বতন a fish-hook. ববৰী
বা, ববৰী চোপা ববৰীৰে পানীত
মাছ ধৰ to angle.

ববৰ অক. ধা. বৰষুণ দে to rain,
বৰষুণৰ নিচিনা বীৰে আক অধিক
পৰিমাণে নিক্ষেপ কৰ to throw
like a shower of rain.

ববৰা 'বৰা'ৰ পৰা উদ্ভৱ হোৱা,
বাৰিষা rainy season.

ববৰুণ বি. মেঘে ববৰা পানী, বৃষ্টি
rain. বিণ. ববৰুণীয়া ববৰুণ হৈ
থকা rainy.

ববৰাত বি. দানী, দান কৰা লোক,
a liberal person.

বৰা বি. গাহৰি boar, sow or
pig.

বৰা বি. বানিবলৈ নিয়া বা ধুবলিত
পেলোৱা ধান paddy ready to
be husked.

বৰা বি. পানীৰে ভিতালেই কোমল
চাউল হোৱা এবিধ ধান a species
of paddy.

বৰা বি. আহোম বজাৰ দিনৰ
কুৰিজন কাঁৰীৰ ওপৰত থকা
বিষয়া।

বৰা সক. ধা. আদৰ বা মিলেৰে বশ
কৰ to bring to allegiance.

বৰা বি. অববৰ boasting at

লোকৰ আচৰণ behaving like
a great man.

ববাই বুজাই বুজনিবে সম্মত কৰি
by persuasion and appeal
to one's reason.

ববাক বি. কাছাৰ জিলাৰ এটা নদীৰ
নাম name of a river.

ববাকু বি. দুৰ্ভাগীয়া, নিঃকিন, দুখীয়া
poor, pitiable, miserable.

ববাকী বি. সংসাৰৰ কাৰ্য্য এবি
ঈশ্বৰত মন লগোৱা লোক an
ascetic.

ববাক্সা সুন্দৰী, উত্তমা স্ত্রী।

ববাত বি. অদৃষ্ট luck.

ববাবৰ ক্ৰি. বিণ. সদায় always,
ওচৰ, সন্নিপ। ববাবৰেযু ওচৰত।

ববাত্তম আশীৰ্বাদ আৰু অভয়।

ববাবোহা যি নাবীৰ নিতম্ব সুন্দৰ,
• সুমধাম।

ববালি বি. এবিধ বাকলি নথকা মাছ
a kind of fish.

ববালি বুকুৱা বি. এবিধ বন দৰৱ a
kind of medicinal herb.

ববামল শ্ৰেষ্ঠ আগুন।

ববাহ বি. বৰা গাহৰি a hog, a
boar, ববাহ আকৃতি লোৱা বিষ্ণুৰ
এক অৱতাৰ।

ববাহ-মিহিৰ বি. প্ৰাচীন ভাৰতৰ
এজন শ্ৰেষ্ঠ জ্যোতিৰ্বিদ। ববাহ-
মিহিৰৰ আশীৰ্বাদত হেনো ডাক
পুৰুষ জন্ম হৈছিল।

ববাজী বি. জনমৰ এতাদৃশ আদৰ্শ-

বাসী লোক an aboriginal tribe
of Assam.

ববি বি. গুলিৰ নিচিনাকৈ খুবীয়া
কৰি থকা ঔষধ a pill.

ববি বি. ওখ আৰু বৰনি হৈ থকা
(মাটি) high and waste. বি.
চন পৰি থকা ওখ মাটি high
waste land.

ববিয়লা বি. এবিধ সৰু মাছ a kind
of small fish.

ববিস বি. বৰ্ষ, বছৰ a year.
ববিসণ বৰষুণ, বৃষ্টি rain.

ববিষ্ঠ বিণ. শ্ৰেষ্ঠ, উত্তম best,
excellent.

ববী বিণ. বশ হৈ থকা, কোনো
বজাৰ নৈতে মিলিজুনি থকা
living in peace with the
ruling authority. অববী বশ
নোহোৱা, কথো বাৰ্ডা হুস্তনা।

ববীয়া বি. বাঁৰী বামুণীৰ জহৰা ল'ৰা
an illegitimate son of a
Brahmin widow, বামুণীত আন
জাতিৰ লোকৰ পৰা হোৱা ল'ৰা a
son begotten of a Brahmin
woman by a non Brahmin,
জাতিভ্ৰষ্ট বামুণ a degraded
Brahmin. স্ত্ৰী. ববীয়ানী।

বৰুণ বি. পানীৰ অধিপতি দেৱতা
the God of water, the
Hindu Neptune, এবিধ আত-
কাশী গছ a kind of tree.

বকৱা বি. আহোম বজাৰ দিঘৰ

কোনো এক খেলৰ প্ৰধান বিষয়।

বৰ্ণমাল্য বিণ. বৰণীয়, শ্ৰেষ্ঠ।

বৰ্ণেশ্বৰ বি. প্ৰাচীন গৌড় দেশ, উত্তৰ বঙ্গ।

ব. বি. ভাল দেখিবলৈ কোনো বস্তু ওলোমাই দিয়া সোণ ৰূপ আদিৰ লক ৰণি।

বৰোৎসৰ্গ বি. মৃতকৰ বাবে প্ৰাৰ্থিত দিয়া উহৰ্গ।

বৰ্গ (ব্যাকবণ্ড) ক, চ, ট, ত, প বৰ্গ (ধৰ্ম্মশাস্ত্ৰত) ধৰ্ম্ম, অৰ্থ, কাৰ্য, যোদ্ধ এই চতুৰ্গ।

বৰ্গ বি. সমূহ, গণ, জাক a series, multitude, হুটা সমান সংখ্যাৰ পূৰণ a square number. বৰ্গ পৰিমাণ কোনো বস্তুৰ দীঘ পথালিৰ জোখ square measure. বৰ্গক্ষেত্ৰ যি ক্ষেত্ৰ বা যি ঠাই দীঘে পথালিয়ে সমান a square. বৰ্গমূল হুটা সমান সংখ্যাৰ পূৰণৰ মূল square root. বৰ্ণীয়, কোনো বৰ্গতা থকা belonging to a certain class. বৰ্ণীয়, বৰ্ণ্য বৰ্গ সম্পৰ্কীয়। বৰ্ণীয় বৰ্ণ স্পৰ্শ বৰ্ণ "ক"ৰ পৰা 'ম'লৈ।

বৰ্জ লক. ধা. এখ, ত্যাগ কৰ to exclude, to abandon. বি. বৰ্জিত। বিণ. বৰ্জিত ত্যক্ত, ত্যাগ কৰা excommunicated, abandoned. বৰ্জ্যময় এবিধ বোগ্য, ত্যাগৰ বোগ্য।

বৰ্ণ বি. জাতি a caste, আখৰ a letter, বং, বৰণ colour. বৰ্ণক্ৰম বৰ্ণমালাৰ আখৰবিলাকৰ, বাৰ পাছত যিটো হ'ব লাগে সেইকপে কৰা শ্ৰেণী the order of the letter of the alphabet. ক্ৰি. বিণ. বৰ্ণক্ৰমে। বৰ্ণন বৰ্ণোৱা কাৰ্য act of describing. বৰ্ণনা বাহুল্যকপে কোৱা কথা, বিবৰণ description, আচাৰীয়ে কোনো গোচৰত ৰূপকৈ লিখি দিয়া কাগজ a statement made in a case by an accused. বৰ্ণনীয় বিণ. বৰ্ণনা কৰিব লগীয়া fit to be described. বৰ্ণজ্ঞান আখৰৰ পৰিচয়। বৰ্ণ জ্যেষ্ঠ ব্ৰাহ্মণ। বৰ্ণবিদ্যাস শব্দৰ ভিতৰত থকা আখৰ বোৰ বেলেগ কৰি দেখুৱা কাৰ্য। বৰ্ণ বিশ্লেষণ বানান spelling. বৰ্ণ ব্ৰাহ্মণ যি ব্ৰাহ্মণে নিম্ন শ্ৰেণীৰ পৌৰহিত্য কৰে। বৰ্ণমালা কোনো ভাষাৰ আখৰ সমূহ alphabet. বৰ্ণমিশ্ৰ বিচিত্ৰ জাতিৰ স্ত্ৰী-পুৰুষৰ মিলনৰ পৰা উৎপন্ন of mixed descent, cross-bred. লক. ধা. বৰ্ণা বৰ্ণনা কৰ, বহলাই ক বা লেখ to describe. বিণ. বৰ্ণিত।

বৰ্ণাভীত যাক বৰ্ণনা কৰি শেষ কৰিব নোৱাৰি, অনিৰ্ব্বচনীয়া।

বৰ্ণালী তিনি ফলীয়া কাচৰ মাছকে পোহৰৰ ৰশ্মি প্ৰবেশ কৰিলে, বাহ

ধেম্বৰ নিচিনা বি বৰ্ণৰ সমাবেশ
দেখা যায় তাকে বৰ্ণালী বোলে,
spectrum.

বৰ্ণিত যাব বৰ্ণনা কৰা হৈছে,
বিবৃত।

বৰ্ণিলী সুন্দৰী।

বৰ্ণী ব্ৰহ্মচাৰী।

বৰ্ণাশুদ্ধি বি. ভুল বানান, অশুদ্ধ
আখৰ a wrong spelling.

বৰ্ণাশ্ৰম ধৰ্ম্ম বি. ব্ৰাহ্মণাদি চাৰি
বৰ্ণৰ আৰু ব্ৰহ্মচৰ্য্যাদি চাৰি আশ্ৰমৰ
বিহিত কৰ্ম্ম।

বৰ্জ অক. ধা. টিক, নষ্ট নোহোৱাকৈ
থাক to last, বন্ধা পা, বিপদৰ
পৰা সাৰ to escape from
danger.

বৰ্জমান বিণ. জীয়াই থকা, জীৱিত
living, being alive. উপস্থিত
থকা, হৈ থকা present, exist-
ing, চলি থকা present time,
ক্ষমাৰ চলি থকা কাল the
present tense.

বৰ্জল হিতি, বৃত্তি, জীৱিকা, দশমহা।

বৰ্জী বিস্তমান থকা, জীয়াই থকা।

বৰ্জী যি আছে, হিতিশীল।

বৰ্জুল বিণ. ঘূৰণীয়া round,
বৰ্জুলাকাৰ বিণ. ঘূৰণীয়া round.

বৰ্জক বিণ. বঢ়োৱা, বৃদ্ধিকাবক
causing to increase, বৰ্জন

বঢ়োৱা কাৰ্য্য। বৰ্জনশীল ক্ৰমে বাঢ়ি
যোৱা বভাবৰ, ক্ৰমে ডাঙৰ হোৱা

increasing gradually, বৰ্দ্ধিত
বঢ়া increased, বঢ়োৱা cause to
increase.

বৰ্দ্ধমান বৃদ্ধিশীল, পশ্চিম বঙ্গৰ এখন
ঠাইৰ নাম।

বৰ্দ্ধমু বৃদ্ধিশীল।

বৰ্দ্ধি গাখীৰৰ খীৰ মিহলাই কৰা
এবিধ মিঠাই a kind of sweet-
meat.

বৰ্দ্ধৰ বিণ. অশভা, নীচ, চুট
barbarian, wicked. বি.
বৰ্দ্ধৰতা।

বৰ্দ্ধাদ বি. ধ্বংস, নষ্ট ruin,
destruction.

বৰ্দ্ধ বি. অস্ত্ৰাঘাত নিৰাৰণৰ কাৰণে
শৰীৰৰ আবৰণ, কবচ armour.

বৰ্দ্ধা ক্ষত্ৰিয়ৰ উপাধি বিশেষ।

বৰ্দ্ধা ব্ৰহ্মদেশ Burma.

বৰ্দ্ধা লাটি, অস্ত্ৰবিশেষ।

বৰ্ধ বি. বছৰ a year, পৃথিৱীৰ ন
ভাগৰ এভাগ one of the nine
divisions of the earth.

বৰ্ধা বি. এটা ঋতুৰ নাম, বৰষুণ
হোৱা সময় the rainy season.

বৰ্ধণ বি. বৰষুণ হোৱা কাৰ্য্য the
act of raining, বি. বৰ্ধা বাৰিষা
কাল the rainy season.

বৰ্ধজীৱী যি উত্তৰ কেবল এবছৰ
জীয়াই থাকে।

বৰ্ধ-পৰ্ৱত পুৰাণত বৰ্ণনা কৰা সাত-
খন পৰ্ৱত। যেনে—হিমবান,

হেমকুট, নিবধ, বেক, খেত, বীল, শূদ্ধবাব।

বল অক. ধা. চল, গতিকৰ to blow, টানিলে দীঘল হ to lengthen, সক. ধা. শিটি বা টানি দীঘল কৰ to lengthen by drawing.

বল বি. পবাক্রম, শক্তি, ক্রমতা strength, force, সৈন্য an army, উদগনি encouragement, ক্রি- বল কৰ বাধ্য কৰ, বলেৰে শাস্ত কৰ to compel; বল দি জোৰ প্রয়োগ কৰ to apply force, বলেৰে টান to draw forcibly.

বলক অক. ধা. বক, অৰ্থ শৃংগ কথা ক to rave, to babble, বলকনি।

বলছেভিক প্রাচীন কালৰ শাসন ব্যবস্থা সম্পূর্ণ ভাবে উচ্ছেদ কৰি বিবিলাকে বাষ্ট্র শাসনৰ ক্ষেত্রে সম্পূর্ণ ভাবে সাম্যাতন্ত্র প্রতিষ্ঠা কৰিবলৈ কামনা কৰিছিল।

বলদ, বলহ বি. বাঁড়, বলদ গক a bullock.

বলদায়ক বিণ. শক্তিকারক strengthening.

বলদেৱ, বলভদ্র, বলবান বি. কৃষ্ণ মতীয়া ভায়ক, বহুদেৱ বোহিনীৰ পুত্ৰ, হলধৰ, বিষ্ণুৰ অষ্টম অৰভাব, the elder brother of Krishna.

বলধা বি. অণ্ডকোষ ডাঙৰ হোণা বোগ hydrocele.

বলধি বি. এবিধ বিদেশী ডাঙৰ গক। যেনে—বলধি গাই।

বলনাচ চাহাব আক মেঘৰ নৃত্য-উৎসব।

বলপূৰ্বক বব বলেৰে very forcefully.

বলহীন দুৰ্বল weak.

বলয় বি. হাতৰ ঠাৰিত পিন্ধা এডলীয়া থাক a bangle worn over the wrist.

বলবৎ বিণ. দৃঢ়, অলৰ firm, unshaken, কাৰ্য্যত পৰিণত, চলিত in force, prevailing. বলৱন্ত, বলৱান বলী, শক্তিমন্ত strong, powerful. বলৱন্তি বলেৰে কাম কৰা বা কবোৰা।

বলম্ব বি. পথাৰৰ পানী বোৰা লোথ, অস্ত্র বিশেষ।

বলা সক. ধা. আনৰ দ্বাৰা পিটাই বা টনাই দীঘল কৰ to cause to be lengthened, চলা, ফুৰা, ঘূৰা to turn.

বলাই-ঘটাই কৈ মিলি, কাৰ্য্য কৰিবলৈ উদগাই coaxing and persuading.

বলাকা বি. বক, বগলী a heron.

বলাৎকাৰ বি. বল পূৰ্বক কাম কবোৰা compulsion, বলেৰে দ্বী-সন্তোষ কৰা কাৰ্য্য rape.

বলি বি. এজন দৈত্য বজা, দেবতালৈ

উহৰ্গা কৰা জন্তু, দেৱতালৈ উহৰ্গা
আনবস্তু animal or other
things sacrificed before a
deity. বলি-কটীয়া বলি কটা
মানুহ। বলিদান দেৱতাৰ আগত
বলিদান কৰা বা দিয়া কাৰ্য্য
immolation, sacrifice.

বলি বি. গাৰ শোচোৰা পৰা ছাল
folds of skin, বলিত বিণ. কুন্দি
বা সাঁচত ঢালি কৰাৰ দৰে পুট
গোটা আৰু ঘূৰণীয়া well shaped
as if in a lathe or mould,
ৰূপাল, পেট আদিৰ কৃষ্ণিত
মাংসযুক্ত।

বলি-জুকু যিবোৰ চৰাই মানুহৰ দ্বাৰা
পৰিত্যক্ত খাদ্য খায়, যেনে—
কাউৰী।

বলিয়ন বি. হাত চলন বা বুলন
manipulation of the hands.

বলিয়ৰা বি. এবিধ মাছ a kind of
fish.

বলিয়া বি. কুমাৰে মাটিৰ সাজ
গছোতে ব্যৱহাৰ কৰা মাটিৰে সজা
আৰু জুইত পোৰা হাঁতুৰীৰ নিচিনা
সঁজুলি, ইয়াৰে মাটি বলি সাজ
তৈয়াৰ কৰে an earthen
hammer used by a potter.

বলিষ্ঠ বিণ. বৰ বলী, অত্যন্ত বলবান
very strong, জী. বলিষ্ঠ।

বলী বিণ. শক্তি ধকা, বল ধকা
strong, vigorous, বৰকৈ বৃদ্ধি
পোৱা thriving, সাকৰা fertile.

জি. বিণ. বলীকৈ। বি. বলবান
পুৰুষ বা তীব্ৰতা a strong
person. বলীদানী বিণ. অতি
দানী very bountiful.

বলীয়া বিণ. উন্মত্ত, পাগল mad,
বি. পাগল মানুহ a mad man, জী.
বলীয়ানী। বলীয়ান অতিশয়
বলবান। বলিয়ালি বি. পাগলৰ
অভাৱ madness. বলীয়া ভিয়া
অক. ধা. কাম ভাৱত উন্মত্ত হ
(হাতীত খাটে), এই সময়ত
হাতীৰ কাণৰ সঁতাবপৰা হেমেজু
ওলাই বৈ পৰে to be in rut
(said of an elephant).

বলুকা বি. নৈৰ মাজ বা দাঁতিত
ওখৰ্হৈ ওলোৱা বালি চাপৰি, চৰ a
sand bank, সাগৰৰ দাঁতি the
beach.

বলেপাৰ সৰু. ধা. বলেৰে সমান বা
অধিক হ to be equal or to
excel in strength, to over-
come, বলেৰে। তুলিব বা দাঙিব
পাৰ to be strong enough to
raise or carry a thing.

বল্ল বি. গছৰ ছাল the bark of
a tree, ফলৰ বাকলি the rind
or peel of a fruit.

বল্গা হৰিণ বি. চিৰ ভূবাৰ অকলত
পালিত এবিধ হৰিণ reindeer.

বল্লিক, বল্লীক বি. উঁই, হাফলু an
ant-hill.

বল্লভ বি. শ্ৰিয় লোক, বহু, বাৰী a

beloved person, a husband,
স্ত্রী. বন্ধুতা।

বশ বিণ. অধীন, তলতীয়া, পবাক্রিত,
বোহিত, কণাশুন্য subdued, sub-
jugated, submitting to,
charmed, abiding. বি.
অধীনতা, তলতীয়া অৱস্থা sub-
jugation, obedience, ক্রি. বিণ.
বশে। বি. বশতা। বশবদ্ধ বিণ.
অধীন কুলি স্বীকার কৰা.
বাধ্য, আজ্ঞানুবর্তী obedient,
বশবর্তী বিণ, অধীন,
বাধ্য submissive, obedient.
বি. বশবর্তিতা।

বশিতা যোগলক ঐশ্বর্য বিশেষ, বশ
কৰা শক্তি, স্বাধীনতা।

বশিষ্ঠ বি. সূৰ্য্যবংশৰ কুলপুৰুষ the
family-priest of the Solar
kings of Ayodhya, গুৱাহাটী
নগৰৰ দক্ষিণ কালে সন্ধ্যাচল পৰ্বতত
থকা এখন তীৰ্থস্থান। বশিষ্ঠ-গঙ্গা
বি. দিক্খো নৈ the river Dikhow.

বশীকৰণ বি. মন্ত্ৰেৰে বশ কৰা কাৰ্য্য
act of subduing by charm,
বশ কৰা, মন্ত্ৰেৰে মোহিত কৰা
subduing or enchanting. বিণ.
বশীকৃত বশলৈ অনা, মোহিত কৰা
subjugated, enchanted. বশী-
ভূত বিণ. বশ হোৱা, অধীন
subjugated.

বশু বিণ. বাধ্য, তলতীয়া docile,

submissive. বি. বশুতা
অধীনতা।

বৰট, বৰটকাৰ অগ্নিত হোৱৰ
আহুতি দিয়া যজ্ঞ।

বস্ অক. ধা. বহ (পত্ৰত) to sit.

বসতি বি. বাস কৰা ঠাই, বসতি a
place of residence, a settle-
ment, বাস কৰা কাৰ্য্য act of
dwelling.

বসতীয়া বি. তলতীয়া ৰায়ত a
subtenant. বিণ. আনৰ মাটিত
থকা occupying land as a
subtenant.

বসন বি. কাপোৰ, বস্ত্ৰ a cloth.

বসন্ত বি. এটা ঋতু, চ'ত বহাগ মাহ
the spring season. বসন্ত
ভিলক সংস্কৃত হিন্দু বিশেষ। বসন্ত-
দুৰ্গ কুলি চৰাই। বসন্ত-পঞ্চমী
ত্ৰীপঞ্চমী।

বসন্ত বি. গুটি ওলোৱা নৰিয়া, আই
small-pox. ক্রি. বসন্ত ওলা
আই ওলা to suffer from
small pox.

বসবাস সদায় থকা।

বস্তু 'অস্তবসু' চোৱা।

বস্তুদেৱ বি. শ্ৰীকৃষ্ণৰ বাপেক the
father of Krishna.

বসুধা, বসুন্ধৰা, বসুন্ধৰী বি.
পৃথিৱী। বসুধাতী বি. পৃথিৱী the
earth.

বসুসেন, বসুৰেণ বি. সূৰ্য্যপুত্ৰ

অজবাজ কৰ্ণ, দাতা কৰ্ণ the name of Karna.

বস্তা বি. মৰা পাটৰ ডাঙৰ মোনা a sack, a gunny bag.

বস্তি বি. মানুহে ঘৰ সাজি থকা ঠাই a home-stead, গাঁও a village.

বস্তু বি. পদার্থ, দ্ৰব্য, সম্পত্তি substance, matter, property.

বস্তু গ্ৰহণ শুকৰ ভণমালা আদি লোৱা কাৰ্য্য। বস্তুজাত দ্ৰব্যসমূহ, বস্তু বাহানি। বস্তু-ভস্তু পদার্থ-বিজ্ঞান

physical science. বস্তুতঃ প্ৰকৃত পক্ষে। বস্তু-ভস্তু বাস্তৱ বিষয়ক

প্ৰাধান্য দিয়া realism. বস্তু-নিষ্ঠ প্ৰকৃতি বিষয়ক objective.

বস্তু-বাচক বস্তু বুজোৱা denoting a thing. বস্তু-বাহানি বয় বস্তু।

বস্তুবিচাৰ জগতৰ বস্তু বিলাকৰ স্বৰূপ গুণ আৰু পৰস্পৰ সম্বন্ধৰ

আলোচনা। বস্তু-সত্তা বস্তু সত্তা।

বস্ত্ৰ বি. কাপোৰ, গাৰ আবৰণ cloth, clothing.

বহ অক. ধা. উপবেশন কৰ, আসন

ল, নিবাস কৰ, ঘৰ-বাৰী কৰি থাক,

হাতী ৰূপে ল, খাল পৰ, ডললৈ

সোৱা to sit, to settle, to take as husband, to sink,

খাই ধৰ to be fixed properly, কোনো কাম কৰিবলৈ লগ হ to

assemble. বি. বহু বহা কাৰ্য্য act of carrying or holding. বহনীয় বহন যোগ্য।

বহীত বি. ডেৰা গছৰ গুটি আৰু গছ a kind of fruit and its tree.

বহ-গাঁও বি. অনেক মানুহে বাস কৰা গাঁও a populous village.

বহুগুৰা বিণ. বহাগ মাহত হোৱা born or produced in the month of Bahag.

বহতা, বহুতীয়া 'খাতোৰাল' চোৱা।

বহনা বি. মৰম, চেনেহ, প্ৰীতি love, affection, pleasure, চেনেহৰ লোক (স্ত্ৰী. পু.) a beloved person.

বহনি বি. মৈদাৰ খুৰা।

বহনি বি. ৰাতিপুৰা প্ৰথমে বস্তু বেচি পোৱা ধন earnest money. বহনি কৰ ৰাতিপুৰাই প্ৰথমে নগদ ধন লৈ কোনো বস্তু বেচ নাইবা কোনো কাম কৰ।

বহৰী বি. বৰ ডাঙৰ জাতিৰ শেন the largest species of hawk.

বহল বিণ. বিস্তৃত, পথালিয়ে অধিক broad, wide, পুতল width,

breadth. বহলা সৰু. ধা. বহল কৰ, বিস্তৃত কৰ to widen, to

extend in breadth. ক্ৰি. বিণ. বহলে পথালিয়ে, পথালিৰ ফালে

breadthwise.

বহা বি. অলপ দিন থকা বা প্ৰবসুৰা ঘৰ, পঁজা, সামান্য ঘৰ a temporary

house, a hut, বহা কৰ ক্ৰি. অলপ দিনৰ কাৰণে ঘৰ লৈ বা

কৰ to take up a temporary lodging.

বহা সক. ধা. দবা, তললৈ সুয়া to press down, বহবা to place upon something.

বহা সক. ধা. অধীনলৈ আন, শাস্তি দে to subdue, to punish. অক. ধা. জয়লাভ কৰ, কৃতকাৰ্য্য হ to succeed fully, বান্ধিবলৈ আৰম্ভ কৰ to begin to cook.

বহাগ বি. তিজুমতে প্ৰথম মাহ the first month of the Hindu year. বিণ. বহাগী।

বহাগি বি. দোলা খোৱা মূবত কেপ দিয়া মাৰি।

বহাগু বি. বহাগত ওপজা পুৰুষ, স্ত্ৰী. বহাগী।

বহাৰ বি. বসন্ত ঋতু।

বহাবী (পু. অ.) বি. বোৱাৰী daughter-in-law.

বহি (পু. অ.) অবায়. বিনে।

বহিঃস্থ বিণ. বাহিৰৰ ফালে থকা external.

বহি খোৱা বিণ. এলেহুৱা, কাম নকৰি পৰৰ আৰ্জন খোৱা lazy, on other's earning, চতিৰ ওপৰত বহি, মাৰলী ধৰি থকা ডাং the king post.

বহিনী বি. বৈনাই। বহিনী ভনী sister.

বহিবজা বি. নামত হে বজা কামত নহয়।

বহিৰিঞ্জিয় বি. দেহৰ বাহিৰত থকা কৰ্ম্মেঞ্জিয় আৰু জ্ঞানেঞ্জিয় চকু, কাণ, হাত ভৰি আদি an organ of sense or action.

বহিৰ্গত বিণ. বাহিৰ হোৱা, বাহ্যত থকা gone out, outside.

বহিৰ্গমন বি. বাহিৰলৈ যোৱা বা ওলোৱা কাৰ্য্য act of coming or going out. বিণ. বহিৰ্গামী।

বহিৰ্জগৎ বি. দৃশ্যমান জগত visible world.

বহিৰ্দ্ৱাৰ বি. বাহিৰৰ দুৱাৰ a gateway, মলৰ দ্বাৰ the anus.

বহিৰ্বাণিজ্য বি. অন্য দেশৰ সৈতে বানিজ্য external trade.

বহিৰ্ভূত বিণ. বাহিৰ কৰা, সমাজৰ পৰা দূৰ কৰা, বাহিৰ হোৱা expelled, come out.

বহিমুখ, বহিমুখী বিণ. বাহিৰলৈ মুখ কৰা বিষয়ী, অসাৰ বা পাৰ্থিব বস্তুৰ সোৱাদ লোৱা bent on worldly pleasures, বাহিৰ beyond.

বহিষ্কৃত বিণ. দূৰ কৰা, খেদাই দিয়া, সমাজৰ পৰা দূৰ কৰা turned out, expelled, বি. বহিষ্কৰণ।

বহী বি. কোনো কথা লিখিবৰ কাৰণে জাপ কৰি বান্ধি খোৱা কাকত a writing book.

বহু, বহুত বিণ. অনেক, সবহ, বিস্তৰ many, much. বহুত্ব অধিক পৰিমাণ, প্ৰচুৰতা abundance.

বহুদৰ্শী বিণ. বহু দেখিভনি জ্ঞান-
পোৱা, অভিজ্ঞ practically wise,
experienced, বি. বহুদৰ্শিতা।

বহুনা বি. হাতীৰ গলখন বা কাঁহত
মাউত বহা ঠাই ডোখৰ the part
of the shoulder of an
elephant where the driver
sits. নাৱৰ গুৰিয়াল বা বঠা
বাওঁতাই বহা ঠাই the part of
an Assamese boat on which
the steersman or the rowers
sit.

বহুনাশকীয়া বিণ. অনেক অধাঙ্ক
থকা, অনেকে নিজ নিজ ইচ্ছামতে
চলোৱা।

বহুপত্নীক বি. যাৰ বহু ভাৰ্যা
আছে।

বহু প্ৰসৱিনী বহু সন্তানৰ গৰ্ভ-
ধাৰিণী।

বহুবচন বি. ব্যাকৰণত এটাতকৈ
অধিক বক্তোৱা ৰূপ the plural
number.

বহুবকী, বহুভাষী বিণ. বহু কথা
কোৱা, বৰ কথকি talkative,
garrulous.

বহুবিবাহ বি. এজন মুনিহে
কেবাজনী তিবোতা বিয়া কৰা
নিয়ম polygamy.

বহুত্ৰীহি বি. ব্যাকৰণত এবিধ সমাস
& kind of compound in
grammar.

বহুভুজ বি. চাৰিটাৰ অধিক বাহু
থকা ক্ষেত্ৰ & polygon.

বহুমুখী বিণ. বহুত মুখথকা multi-
faced.

বহুমুক্তি বি. জলসাৰ, যি বোগত ঘনে
ঘনে মূতিৰ লাগে diabetes.

বহুমূলীয়া, বহুমূল্য বিণ. বৰ মূল্য-
বান, দামী costly, very valua-
ble, expensive.

বহুবৰ্ণী বিণ. কেবা বৰ্ণৰ, নানা
স্বভাৱৰ of several colours, of
changing character.

বহুবাণিক বি. দুটা বা তাতকৈ
অধিক ত্ৰৈবাণিক থকা (জঙ্ঘ)
double rule of three (Arith).

বহুকপী বিণ. নানা ৰূপ বা বেশ ধৰা
assuming various guises,
নানা বেশ লৈ প্ৰবৰ্ত্তন হোৱা লোক।

বহুল বি. বিস্তৰ much, abundant,
বিবিধ various, ব্যাপ্ত wide-
spread. ক্ৰি. বিণ. বহুল পৰিমাণে
অধিক পৰিমাণে, সবৰকৈ
abundantly.

বহুৱা স্ক. ধা. স্থাপন কৰা to place
upon something, আসনত উপ-
বেশন কৰা to cause to seat,
বসতি কৰোৱা to settle, ভুললৈ
সুমা to impress.

বহুৱা বি. নানা প্ৰকাৰে ভাওভকী
দেখুৱাই মানুহৰ মনত আৱোধ
জন্মোৱা লোক, ভাওবীয়া &
buffoon. মিমিক. গুণ. বি.

বহুরাজি বহুবাব আচরণ বা বভাব mimicry.

বাহি বি. অগ্নি, জুই, fire.

বক্ষ, বক্ষস্থল বি. হৃদয়, বুক the breast, bosom.

বা স. ধা. হাত বা বাউসি চলাই কোনো কাম কৰ (নাও বায়, হাল বায়, জাল বায়) to do any work by the use of the hands. বি. ব্রাউন্ডা। বজা, বাজ কৰ play on a musical instrument.

বা স. ধা. কাম কষোঁরা, খটোঁরা to cause to work or serve.

বা, বারি বি. চলি থকা বতাহ the wind.

বা অব্যয়. নাইবা, নতুবা, অথবা either, or.

বাই বি. ছোষ্ঠা ভগিনী, ডাঙৰ ভনী an elder sister or cousin, বয়সত ডাঙৰ সাধাৰণ ভিকৃতাক মতা মাত, সম্ভৱাৰ্থত বাইদেও বোলা হয়। বাইটি বায়েকক নাইবা বয়সত ডাঙৰ ভিকৃতাক চেনেহৰে মতা মাত an affectionate form of addressing an elder sister or an elderly woman.

বাইচিকেল দুই চকা বিশিষ্ট তথিবে চলোৱা-গাড়ী, দ্বিচক্ৰযান, সংক্ষেপে চাইকেল bicycle.

বাইক বি. বাক্য word, speech,

প্রতিশ্রুতি word given, promise.

বাইচ বি. বিদেশত তৈয়াৰ হোৱা চাঁচ a carpenter's adze.

বাইচা বি. যি নাও বায় rower.

বাইশ, বাইছ বি. একুবি দুই twentytwo. বিণ. বাইছ সংখ্যাৰ twentysecond.

বাইবধ বি. মচোৱা সাপ a kind of snake.

বাইলুং 'দেওধাই' চোৱী।

বাইবেল বি. খৃষ্টান বিলাকৰ প্রধান ধৰ্মপুথি।

বাউ, বাণ্ড বি. খবাহি, পাচি আদিৰ মুখত বন্ধা কামী a bamboo lath attached to the brim or upper edge of a basket.

বাওঁতা কদ. বি. হাল বোৱা মানুহজন, নাও বোৱা মানুহজন a plougher, a rower.

বাউল, বাউলা বিণ. উন্মত্ত, বলিয়া mad, crazy. স্ত্রী. বাউলী।

বাউলি পাক বি. অতি অলপ সময়ৰ বাবে কাকো দেখা কৰি বা দেখা দি ঘূৰি অহা কাৰ্য্য a flying visit.

বাউলী বি. চৌ আদি জুইৰ ওপৰৰ পৰা নমোৱা লো-ৰ যতন a pair of iron tongs used for removing hot cooking pots from fire.

বাউসি বি. কান্ধৰ অলপ ভলত থকা

হাতৰ ওৰি ভাগ the part of the arm above the armpit.

বাও বি. দুই বাহ দুই ফালে পোনকৈ মেলিলে যিমান দৌঘল হয় two yards.

বাও, বাওধান বি. দ মাটিত হোৱা এবিধ ধান a kind of paddy.

বাও-কণী বি. পোৱালি জগোৱা গুণ নথকা কণী an egg having no vital principle, জহবা সন্তান a bastard child. বাও ভলী বি. বাও ধানৰ খেতি কৰা মাটি।

বাওলা বি. কটীয়া, বৰ চুটি মানুহ a dwarf. জী. বাউলী।

বাংকৰী বি. কেবাবিধ পাচলি যিহলাই বন্ধা a hotch-potch. বিণ. অকামিলা worthless.

বাংপিটা বি. বৰকৈ মৰা, কিল মাৰ severe beating. ক্ৰি. বাংপিটা দি।

বাংকজীয়া বিণ. নানা ধৰণৰ, নানা ভাৱৰ inconsistent, incongruous.

বাংবিং বিণ. বিছামিছি, অৰ্থ নথকা, অসঙ্গত meaningless, inconsistent.

বাংৰ বি. বাহ bamboo. বাংগী বি. বাঁহী, মুকলী a flute.

বাওঁ বিণ. সোঁ ফালৰ বিপৰীত left.

বাওঁকা বি. বিবিয়া a piece of split bamboo with pointed

ends used in carrying things.

বাওঁ পকীয়া বি. বাওঁফালে ঘূৰা revolving to the left. বাওঁপাকে ক্ৰি. বিণ. বাওঁফাললৈ পকাই to the left. বাওঁফলীয়া বাওঁফালৰ, বাওঁফালে থকা। বাওঁহতীয়া বাওঁফালে থকা, লেবেবা হতীয়া।

বাঁক বি. এবিধ পানীত থাকি মাছ খোৱা ভূত a spirit supposed to live on fish.

বাঁকবাজ বি. এবিধ সাপ a kind of snake.

বাঁকোহ সক. ধা. আচুৰি বা লগা to scratch.

বাঁট সক. ধা. ভাগাট দে, ভাগ ভাগ কৰি দে to divide or distribute. বি. বাঁটোভা। জী. বাঁটভী।

বাঁটিন বি. ভাগ কৰি দিয়া কাৰ্য্য।

বাঁতি বি. পেটৰ পৰা মুখেদি উলিওৱা আহাৰ আদি বস্তু, বমি vomit.

বাঁবী বি. বিধবা তিবোতা, যাবী মৰা তিবোতা widow.

বাঁৰবী বি. বাঁহী।

বাঁহ এবিধ কোঁপোলা গাঁঠিমুক্ত গছ a bamboo. বাঁহনি land covered with bamboos. বাঁহগাঁহ বাঁহৰ ওৰিৰ পৰা ওলোৱা গজালি। বাঁহ পতীয়া বাঁহ পাভৰ নিচিনা।

হাঁহপাতা এবিধ চেপেটা সৰু
মাছ।

বাঁহাৰ বি. জন্তুৰ ফাটক ঘৰ &
cattle pound.

বাঁহী বি. বিক্ষা থকা মুখেৰে বজোৱা
সৰু গোটা বাঁহৰ বাতুল & flute.

বাক্ বি. বাক্য, কথা & speech, &
word spoken. বাক্-চতুৰ বিণ.

কথা কোৱাত পাৰ্গত eloquent
বি. বাক্-চতুৰতা, বাক্-পটু কথা

কোৱাত নিপুণ expert in
speaking. বি. বাক্-পটুতা।

বাক্-চাতুৰী, বাক্-চাতুৰ্য্য কথা
কোৱাৰ দক্ষতা।

বাক্-পটু কথা কোৱাত পাৰ্গত।

বাক্-পতি এজন কবিৰ নাম।

বাক্-সিদ্ধ যাৰ কথা সফল হয়।

বাক্যদান কথাদিয়া, অঙ্গীকাৰ কৰা।

বাক্য পৰম্পৰা অনুক্ৰম।

বাক্য-বাণ তীক্ষ্ণ বা নিষ্ঠুৰ কথা।

বাক্য-ব্যয় মিছাকৈয়ে বেছি কথা
কোৱা।

বাক্যলাপ কথাবাৰ্তা conversa-
tion.

বাক্স বাকচ, box.

বাক্-শক্তি বি. কথা কোৱাৰ ক্ষমতা
faculty of speaking. বাক্-
বিতণ্ডা কৰ্কৰণ, ভিৰছাৰ abuse,
reproach.

বাক্ সৰু. ধা. ঢাল, পাত্ৰ কাতি কৰি
বোৱাই দে to pour.

বাক্ বি. বাক্স & box

বাকৰি, বাকৰিয়ণি বি. ছন পৰি
থকা মুকলি মাটি open waste
land.

বাকলি, বাকল বি. শুটিব ছাল &
husk or rind, মাছৰ গা ঢাকি
থকা ঢাকনি scale of a fish.

বাকলি বসন কাপোৰ স্বৰূপে পিন্ধা
গছৰ বাকলি বা ছাল & bark-
garment. বাকলীয়া বিণ. গাত

বাকলি থকা (হাছ) scaly,
চোকোৰা নুঙাচোৰা not husked.

বাকোৰা বি. 'বাকৰি' চোৱা।

বাকাবাকুৰা য'তে ত'তে ছুৰা, শৌচ
কৰিবলৈ যোৱা।

বাকী বি. শেষত বৈ যোৱা বা থকা
ধন বা বস্তু & balance, বিয়োগৰ

ফল the result of a subtrac-
tion, শেষলৈ থকা, অবশিষ্ট

remaining, নগদ দাম নিদিয়া,
উঠনা on credit, ক্ৰি. বিণ,

বাকীকৈ।

বাক্য বি. অৰ্থযুক্ত কথা, বচন &
speech, & sentence, উপদেশ &
dictum, an instruction.

বাক্যবিজ্ঞান বি. কোনো এটা ভাব
বুজাবলৈ সূত্ৰজ্ঞা আৰু নিয়মমতে

সুৱলা কৰি বাক্যৰ শব্দবিলাক গাঁথা
(ব্যাকৰণৰ নিয়ম) syntax.

বাখৰ বি. হীৰা, পানী, ডালিয়া,
আদি চকয়কীয়া শিল & precious

stone বাখৰ পাতি দি to set

with precious stones. বিণ.
বাখৰ পতা।

বাখৰ বি. আঁজাত দিয়া জলা সুগন্ধি
গুটি, ছাল, পাত আদি, লং-জাইফল
এলাচি আদি spice, হিলৈৰ খাব
gun powder, powder used in
fire-works বাখৰৰ বল নানাবিধ
খাব বাজী fire-works. বাখৰাষি
বিণ. বাখৰ খুওৱা, বাখৰ পতা।

বাখৰ বি. খাব বাজী তৈয়াৰ কৰা
বা তাৰ ব্যৱসায় কৰা লোক a
maker of or dealer in fire-
works.

বাখৰ বি. গুটি ধান থোৱা মেৰ a
corn-bin.

বাখৰুৱা বিণ. বাখৰ লগোৱা set
with precious stones.

বাগ বি. কাষ, দাঁতি side, দিশ
direction.

বাগতি বি. সঁচা কথা লুকাবলৈ নাইবা
সঁচা কবৰ অনিচ্ছাবে ঘূৰাই পকাই
কোৱা কথা prevarication.
বাগতি খেলা টাচৰি কোৱা to
prevaricate.

বাগ্ যন্ত্ৰ, বাক্ যন্ত্ৰ বি. কথা কোৱা
যন্ত্ৰ, নিশ্বাসৰ নলীৰ ওপৰৰ অংশ
য'ত ঠেকা খাই মাত ওলায় the
organ of speech, the larynx.

বাগৰ অক. ধা. তলৰ দাঁতি ওপৰ
আৰু ওপৰৰ দাঁতি তল কৰি গতি
কৰ, জুলীয়া বস্তুৰ দৰে গতি কৰ
to roll to roll downwards

as water, থিতাপি নোহোৱাকৈ
লোকৰ ঘৰে ঘৰে থাক to live in
other's house like a vaga-
bond. বি. লুটি খোৱা কাৰ্য act
of rolling. বাগৰ আ অক. ধা.
লুটি খাই পৰ to tumble. বাগৰ
দি লুটিয়ালুটি কৰ, অলপ সময়ৰ
কাৰণে শো। বাগৰ মাৰ লুটি খা।
বাগৰ সলা ই কাতিৰ পৰা সি
কাতি হ to change sides, as a
sleeping man. বাগৰা অক. ধা.
লুটিয়াই পেলা to cause to roll
or turn over. বি. বাগৰাবাগৰি
লুটিয়ালুটি। বাগৰিকুৰ বেদনাভ
তত নেপাই সঘনে ওপৰৰ দাঁতি
তল, তলৰ দাঁতি ওপৰ কৰি এঠাইক
পৰা আন ঠাই পা।

বাগাভুস্তৰ বি. অতিবিক্ত আৰু
অনাৱশ্যকীয় বজ্জিত শব্দৰ ব্যৱহাৰ
bombast.

বাগান বি. চাহ, ফল, ফুল আদি
উৎপন্ন কৰা ভাঙৰ বাৰী a garden,
an orchard.

বাগাৰা বিণ. ধান থিত নোহোৱা
লোক, তিলাজ।

বাগি বি. এবিধ কাঁইটীয়া ফুলৰ গছ
a kind of flowering shrub,
চাভুৰী, টেঙৰালি subterfuge.
বাগি দে, বাগি মাৰ গা সবাবলৈ
মিছা ক। বাগি ধৰ এজনে কোনো
কাম নকৰিলে কৰিবলৈ অস্বীকাৰ
কৰ। বাগি জ সাধিবৰ কাৰণে

কোবো বস্তব দাঁড়িয়ে ঘুৰি যা।
বাগি কুঠাৰ আৰ কোণো বস্তব
চাৰিওকালে কুঠাবেৰে আঘাত কৰ।
বাগি বুগা কাকি ফুক। *trickery*
and *deception*. বাগিগ্ৰাৰ টেঙৰ
মানুহ *an artful person*. বিণ.
দুৰ্ভ, টেঙৰ *artful*.

গিচা বি. বাগান *garden*.

গী বি. ঘোঁৰাই টনা মানুহ উঠা
পাতল গাড়ী *buggy*.

গীশ বি. কথো কোবাত পাৰ্গত
লোক *an eloquent man*,
পণ্ডিতৰ উপাধি *a title given to*
a learned man.

গীশ্বৰী বি. সবয়তী *the Indian*
goddess of speech.

গে (অব্যয়) পোনে, ফালে *in*
the direction of.

গদন্ত বিণ. দিয় বোলা, দিবলৈ
অঙ্গোকাৰ কৰা *promise*. জী.
বাগদন্তা বি. বাগদান বাকোবে
কৰা দান।

গদন্তা বি. বাগীশ্বৰী, সবয়তী।

গদ্বী বিণ. কথো কোবাত পটু
eloquent, oratorical. শু. বি.
বাগ্গিতা।

গাষ বি. এবিধ হিংসুক জন্তু *a tiger*,
a leopard. জ্ঞা. বাগ্মিনী। বাঘ
আটোঁৰা এবিধ কাইটীয়া বনবীয়া
লতা, বাঘ জৰী বধৰ ঘোঁৰাৰ
লেকাৰ *a rein of horse*. বাঘ
টকা বি. ঘুয়োহাত একেলগ কৰি

টানকৈ মৰা চাপৰ। বাঘ তেলে
খা বা ধৰ বৰকৈ উত্তোলি কৰ।
বিণ. বাঘ তেলে খোৱা। বাঘ
নখ আঙুলিৰ মূবত সুমাই লোৱা।
এবিধ সৰু অস্ত্ৰ। বাঘ নেজী খঙা
বি. এবিধ গৰম কাপোৰ *a kind*
of rug. বাঘ অকৰা এবিধ
ডাঙৰ মকৰা। বাঘমুই হঠাৎ বাঘ
দেখি ভয়ত মোৰে ধৰা মুছা হোৱা
বোগ। বাঘ মোৰ “বাঘমুই”
চোৱা। বাঘাঘৰ কাপোৰ মকৰে
পিন্ধা বাঘৰ ছাল। বাঘে খোৱা
হতত্ৰী হোৱা।

বাঙৰ বি. বিদেশী ম'হ *a buffalo*
of foreign breed.

বাঙৰা বি. অকামিলা *worthless*.

বাঙী বি. এবিধ ছিৰাল জাতীয় ফল
a variety of melon.

বাঘায় বাকায়, বাকায় দ্বাৰা গঠিত,
যিয়ে কথাৰ ৰূপ পাইছে।

বাচ্ বি. যাত্ৰী কঢ়িওৱা ডাঙৰ গাড়ী,
bus.

বাচ বি. গন্ধ *smell*.

বাচক বিণ. বুজোৱা, কোৱা *signi-*
fying.

বাচন বি. বস্তু থোৱা পাত্ৰ *utensil*,
vessel.

বাচনি বি. মুখেৰে সঘাচাৰ *spoken*
words, saying. বাচনিক বিণ.
মৌখিক, মুখেৰে কোৱা *verbal*,
oral.

বাচস্পতি বি. বিদ্বান, বৃহস্পতি,

পণ্ডিতৰ উপাধি scholar, Vrihaspati, a title given to a scholar.

বাচাল বি. বৰ কথকী talkative.

বাচ্য বিণ. কবৰ যোগ্য fit to be spoken, যাব বিষয়ে কোৱা যাব spoken, ব্য'কৰণত ক্ৰিয়াৰ অবস্থা বিশেষ the voice of a verb.

বাচ্যাবাচ্য বি. উথনা-উথনি, বাঙ্ক যুদ্ধ an altercation, a dispute.

বাচ্যোৎপ্ৰেক্ষা কাৰাব অলঙ্কাৰ বিশেষ।

বাছ লক. ধা. বেছা ভাগ এৰি ভাল ভাগ ল to select, বেছা বুলি সমাজ বা জাতিৰ ল'ৰা পৰা আঁতৰা to excommunicate, কাটিছিঙি ভাল ধিনি বান্ধিবলৈ লোৱা chop or cleanse for cooking, কাপোৰত ফুল দে to form ornamental figures. অক. ধা. জীয়াই থাক, বন্ধা পৰ to remain alive, to escape from death, danger, ধৰ্ম্ম অধৰ্ম্ম, ভাল বেয়াৰ বিচাৰ discrimination. বি. বাছোতা। জী. বাছীতী।

বাছকবলিয়া বিণ. ভালকৈ বাছি লোৱা, অতি উত্তম choicest. বাছি ল বহুতৰ মাজত ভালটো বাছি ল to select. বাছনি বাছি লোৱা কাৰ্য্য selecting.

ভাৱে বিচাৰ কৰা, critical examination.

বাছক বি. দামুৰি a calf.

বাছা বি. বৎস, চেনেহৰে যতা যাত, বোণা a word showing sympathy or affection, to a child or young person.

বাজ বি. বাহিৰ ফালে the out side বাহিৰত থকা, বাহিৰৰ external, outward, সম্পৰ্ক নথকা unconnected, প্রচাৰিত made public, বেলেগ separate. বাজকুৰ শোচ কৰ।

বাজপেয় বি. এবিধ যজ্ঞ a particular sacrifice.

বাজ অক. ধা. ধ্বনি কৰ, শব্দ কৰ to make sound, বাজি উঠ, কোনো এক পক্ষৰ হকে কথা ক to speak on behalf of a party, থুলা থা to come in contact. বাজল বি. বাস্তব দৰে শব্দ কৰা কাৰ্য্য। বি. বলদ গক a bullock.

বাজ্ এক প্রকাৰ চিকাৰী চৰাই hawk.

বাজনা বি. বজোৱা যন্ত্ৰ a musical instrument, বাস্তব শব্দ।

বাজি বি. খেল play, পণ a wager, ক্ৰি. বাজি ল'ব আৰি ল'ব to lay wager.

বাজি বি. ভেলকী খেল tricks,

works. বাজিকৰ টাটকীয়া & juggler. বাজি উঠ হুই বিবাদীৰ এজনৰ ফালে কথা ক।
 বাজী বি. ধোবা & horse.
 বাজু বি. কেহুৰ, বাহত পিন্ধা এবিধ অলঙ্কার & bracelet.
 বাজুৱা বিণ. বাজুব, বাহিবৰ belonging to the outside.
 বাজে বিণ. সম্পৰ্ক নথকা, অলাগতিস্থাল unconnected, (অব্যয়) বাহিৰে, বিনে except, উপৰি besides.
 বাজে খৰচা বি. কৰবালৈ দাওঁতে বাটত খৰচ কৰিবলৈ নিয়া পইচা, travelling expenses.
 বাজেবাজে ক্ৰি. বিণ. বাহিৰে। বাজেমাকী আচল নোহোৱা, বেয়া বিধৰ। বাজেয়াপ্ত বজাৰ অধিকাৰলৈ যোৱা, বজাই হস্তগত কৰা confiscated.
 বাঞ্ছা অক. ধা. কামনা কৰ, ইচ্ছা কৰ to desire. বি. বাঞ্ছোতা। জী. বাঞ্ছা। বাঞ্ছন বি. বাঞ্ছা কৰা কাৰ্য। বাঞ্ছনীয় বিণ. প্ৰাৰ্থনীয়।
 বাঞ্ছা বি. ইচ্ছা, কামনা desire.
 বাঞ্ছিত বিণ. ঈঙ্গিত, যাক পাবলৈ ইচ্ছা কৰা যায়।
 বাঞ্ছাকল্পতৰু যি সকলো কামনা পূৰ্ণ কৰে, ভগবান।
 বাট বি. জন্তুৰ ওহাবৰ বাট, the dung of an animal.

গাৱীৰ অহা বাবে থীবাবৰ সময় হোৱা ready for milking.
 বাট সৰু. ধা. পকা, মেৰা to twist, পটাত পিহ to grind. বি. বাটোতা। জী. বাটী। বিণ. বাটী।
 বাট বি. পথ, আলি & path, & road, বিহা & hole, উপায় means, জন্তুৰ পিয়াহ বা স্তন।
 বাট কুৰি বা বহুত দূৰ খোজ কাঢ়ি ভ্ৰমণ কৰ। বাট কেঁবা লগা কণামুৰি লগা, ভেটাভেটি হোৱা।
 বাট খৰচ উপকৰা খৰচ, contingent expenses. বাট চৰা পদূলিৰ ওপৰত সাজি থোৱা ঘৰ & gateway, shed. বাট চা অপেক্ষা কৰ to wait. বাটবুল ভৰিৰে গতি কৰ। বাট মাৰ উপায় বা সুযোগ নাইকিয়া হ, মূঢ়া মৰ।
 বাটে পোৱালী মেলা খবালি মহীয়া যেনি তেনি বাট ওলোৱা।
 বাটকুৱা বিণ. পথিক, ভ্ৰমণকাৰী, যাত্ৰী wayfarer, & traveller.
 বাটলু বি. বিয়া নকৰাকৈ নিজ ঘৰলৈ আনি ৰখা ভিৰোতা & concubine.
 বাটলু গুটি ধেনুৰে মৰা মাটিৰ খুৰলীয়া গুটি & clay pellet shot from a bow. বিণ. বাটলু গুটীয়া।
 বাটীয়া বি. ঘৰ আদিত লগাবলৈ দীঘলীয়া ফলা কাঠ batten.

গোটোং পাত্র & cup, বাজহাড়
 দুই দাঁড়িত থকা ফইব নিচিনা
 দীঘলীয়া মঙহ, তাঁতৰ বৰ এলেছা
 বা এভাগ। বাটিকৰ তাঁত আবন্ত
 কৰ, তাঁত বৰলৈ দীঘল সূতা মেল।
 বাটে-বাটে, বাটে পথে ক্রি. বিণ.
 য'তে ততে সকলো ঠাইতে any
 where and every where.

বাটোৱাৰা বি. বস্তু বিশেষকৈ মাটি
 ভগাই দিয়া কাৰ্য্য partition of
 land. বাটোৱাৰি ডকাইত &
 robber.

বাটোৱালী এবিধ ভুতুনি, a she-
 devil.

বাড়িয়াগ্নি বি. সাগৰৰ তলত থকা
 জুই submarine fire.

বাড় অক. ধা. বৃদ্ধি হ, সবহ বা ডাঙৰ
 হ to increase, to grow
 bigger. সক. ধা. ভোজনৰ পাত্রত
 ভাগ ভাগ কৰি খাবলৈ দে to
 serve on plate as food. বি.
 বাঢ়োতা। স্ত্রী. বাঢ়তী। বিণ.
 বঢ়া। বি. বাঢ়ন, বঢ়া।

বাঢ়ন্তি বি. বৃদ্ধি, অতিবিক্ত ভাগ
 increase, surplus.

বাঢ়নী বি. বাঁহৰ কাঠীৰ ঠাই সৰা
 সজুলি a broom.

বাঢ়নী, বাঢ়নীয়া বিণ. বাঢ়ি অহা,
 উঠি অহা rising, growing.

বাঢ়ি বি. সূত interest on money
 lent.

বাঢ়ি বি. সজাৰ. তাঁতৰ কাষ কৰা

মানুহ, কাঠ মিলী & carpenter.
 বাঢ়েটোকা টোটেবে কাঠ খোলা
 এবিধ চবাই wood-pecker, কুণ
 মানুহ (নিম্নার্থত) & miser.

বাণ বি. কাঁড়, শব an arrow, কুম্ভ
 an injurious incantation,
 কামকপৰ শোণিতপূৰব বজা, বলিব
 পুতেক।

বাণ বি. কাঠী বা সূতা পাতল বা
 ঘনকৈ বোৱা অৱস্থা texture, মাছ
 বাখিবলৈ সোঁতৰ পানীত পখালিকৈ
 বৈ দিয়া বেৰ a fence raised
 across a stream to catch
 fish.

বাগঙট বি. 'কাদম্বৰী' কাব্য প্ৰণেতা
 এজন সংস্কৃত কবি।

বাণী বি. গীতৰ দীঘল বাগিনী &
 lengthened note of music.

বাগি বি. বোৱা কাপোৰৰ পখালি
 দিশ, নাৱৰ দাঁতি the breadth
 of a cloth, the side of a
 boat. বাগি সূতা কাপোৰৰ পখালি
 ফালৰ সূতা। বাগিজ্যৰ বি.
 বেপাৰী।

বাগিজ্য বি. বণিজ, বেপাৰ
 commerce, trade.

বাণী বি. বাক্য, কথা speech,
 saying. সবৰতী the goddess
 of speech.

বাঙা বি. হাতীৰ ঠেং জোঁটাই বন্ধা
 বতন বা ফই a fetter for the
 legs of an elephant. ক্রি.

বাণ্ডা দ্বাৰ হাতীৰ আগ বা পাছ
ঠেং খুঁটি বান্ধ।

বাণ্ডিল একেলগে বন্ধা কাগজ-পত্ৰ
bundle.

বাণ্ড সৰু. ধা ভগা বস্ত্ৰ ভাল কৰ to
repair. বি. বাণ্ডন।

বাণ্ড বি. বায়ু, বতাহ air, wind,
শৰীৰৰ জোৰা উখহি বিষ হোৱা
বোগ rheumatism. বাণ্ডগ্ৰস্ত
বাণ্ড বোগে দুখ। বাণ্ডবৃষ্টি বতাহ
বৰষুণ rain and storm.

বাণ্ড বি. কুচি মাহৰ নিচিনা এবিধ
সৰু মাছ a kind of fish.

বাণ্ডন কুদ. বি. ভগা বা ফুটা বস্ত্ৰ ভাল
কৰা কাৰ্য্য the act of repairing.

বাণ্ড-পিত্ত বি. বায়ু আৰু পিত্তৰ
বিকাৰ the morbid state of
bile.

বাণ্ডবি বি. বাৰ্তা, সমাচাৰ news.
বাণ্ডবি কাকত সম্বাদ পত্ৰ, খবৰ
কাগজ a newspaper.

বাণ্ডাচা বি. চেনি পগাই কৰা এবিধ
মিঠাই a kind of sweetmeat.

বাণ্ডপি বি. অগস্ত্য ঋষিয়ে বধ কৰা
এজন অসুৰ।

বাণ্ডায়ন বি. গৰাক, খিৰিকী
window.

বাণ্ডি বি. বস্তি, চাকি, প্ৰদীপ a
lamp.

বাৰ্ভিল বিণ. অগ্ৰাহ rejected.

বাফুল বিণ. বলিয়া mad. বি. বলিয়া
মাহু a madman.

বাঠোতা ফটা-ফুটা বস্ত্ৰ ভাল কৰোতা
a repairer.

বাজা বি. বাতৰি news.

বাৎসৰিক বিণ. বাৰ্ষিক, বছৰে
বছৰে হোৱা বা দিবলগীয়া yearly.
বাৎসল্য বি. স্নেহ, সন্তানৰ প্ৰতি
ভাল পোৱা।

বাৎসায়ন বি. 'কামশাস্ত্ৰ' প্ৰণেতা
এজন ঋষি।

বাখান বি. গৰু ম'হৰ খুঁটি,
সহবীয়াতৈ গৰু ম'হ বখা ঠাই a
place where animals are
kept together at night.

বাদ বি. বদনাম, অপবাদ an
accusation, especially of
adultery, তৰ্কবিতৰ্ক debate, মত
opinion, theory, বিয়োগ sub-
traction. বাদক বাদ্য বজাওতা।

বাদবাকী যিখিনি বাকী থাকে
balance. বাদচাহ মুচলমান
সম্ৰাটৰ উপাধি the title of a
Mohammedan sovereign.
বাদবিবাদ তৰ্ক বিতৰ্ক oral
dispute.

বাদবায়ন বি. বেদান্ত সূত্ৰ বচয়িতা।

বাদল বি. মেঘ, ডাৰবীয়া বস্ত্ৰ
cloud, cloudy weather,
এলেহুৱা lazy.

বাৰ্দ্ধাবাদ বি. তৰ্ক বিতৰ্ক act of
debating.

বাৰ্দ্ধাৰ বি. এবিধ বিদেশী গছৰ গুঁঠ

almond. বিণ. বাদামী বাদামৰ
বৰণীয়া whitish brown.

বাৰ্দি বি. কাকি, ছলনা subterfuge,
act of feigning.

বাৰ্দিয়াৰ বি. ঢোল ধোল আদি
বাস্তৱ ভাল কৰা মানুহ one who
repairs drums etc.

বাৰ্দি বি. কণ্ঠতা, ব্যক্ত কৰোঁতা &
sayer, ওচৰীয়া & plaintiff,
অপবাদ উঠা accused of
adultery. স্ত্ৰী. বাৰ্দিয়া।

বাৰ্দি বি. কোনো কোনো ফলৰ
বাকলিৰ ভিতৰৰ কোমল, বসাল
আৰু ডাঠ ভাগ, কঁঠালৰ কোঁহ ঢাকি
থকা কোমল ভাগ।

বাৰ্দিয়া বি. ছালৰ নিচিনা পাখীৰে
উৰি ফুৰা এবিধ জন্তু & bat. বাৰ্দিয়া
সঁচাৰ বাৰ্দিয়াৰ নিচিনাকৈ ওলমি
থকা এবিধ সঁচাৰ, ভলা & padlock.

বাৰ্দি বি. বাজনা & musical instru-
ment. বাৰ্দিয়া বি. অনেক
বিধৰ বাজনা & number of
musical instruments.

বাৰ্দি শক. ধা. নিষেধ কৰ, মানা কৰ,
হাক দে to forbid, to prohibit.

বি. বাধা, নিষেধ, হাক prohibition.
বাৰ্দি বি. বাধা কৰোঁতা &
preventer, বাৰ্দিয়া বাধা কৰোঁতা।

বাধা বি. প্ৰতিবন্ধক, নিষেধ, হাক
obstruction, prohibition.

বাৰ্দি বিণ. উপকাৰৰ দাবাই বন্ধা,
অনুগ্ৰহিত obliged.

বাধ্য বিণ. আজ্ঞা অনুসৰি চলা
obedient, কৃতজ্ঞ grateful,
obliged. ধৰাবন্ধা compelled.
বাধ্যভাৱমূলক নিজৰ ইচ্ছা
নেথাকিলেও বাধ্য হৈ কৰিবলগা
compulsory.

বাধ্যবাধকতা বি. পৰস্পৰৰ দাবা
বাধ্য হোৱা mutual obligation.
বান বি. এবিধ খুৰা লগোৱা ভোজনৰ
পাত্ৰ & dish with a foot.

বান বি. বাঢ়নী পানী, বেগেৰে অহা
পানীৰ ধল & high flood, একে-
বাৰে উৎপন্ন হোৱা ফল আদিৰ সমূহ
& crop. বান পানী বাঢ়না পানী।

বান পৰ উজান পৰ, অভিকৈ
হ। বান-বাৰিষা ভৰ-বাৰিষা in
the middle of the rainy
season. বান-পিঠা এবিধ পিঠা।
বানবাই থাক সবহকৈ কথা কৈ
থাক। বান বাতি খুৰা লগোৱা
বাটি।

বান শক. ধা. উৰাল বা টেকীত খুন্দি
ভুহ গুছা to husk as paddy.
বি. বনা, বানল,। বানোতা বেয়ে
বানে। স্ত্ৰী. বানভী।

বানচ বি. বেতন বা মূল্যৰ ওপৰকি
দিয়া ধন bonus.

বানভ বি. এবিধ নোমৰ ডাঠ
কাপোৰ।

বানভীয়া বিণ. জলাভক, বৰন
পানীয়ে তল নিওৱা occasionally
flooded.

বানশ্রয় বি. গৃহস্থী সুখ ভোগ কবি
পাহাড় দেখে চিন্তার কারণে হাবিলে
ঘোরা ধর্ম a stage of life when
a family man leaves the
world for meditation in the
woods.

বানর বি. বান্দব a monkey.

বানাহ বি. ঝুমুহা storm.

বানু সম্রাট মহিলা।

বানে বানে ক্রি. বিণ. চামে চামে
জাকে জাকে batch after batch.

বান্দব বি. মানুষের আকৃতিতে কিন্তু
নেত্র আক নোম থকা এবিধ জন্তু a
monkey. বান্দব কেঁকোঁরা শুঃ
থকা আক গাত লাগিলে চোবাতব
নিচিনাকৈ ডকা ফল হোবা এবিধ
লতা a kind of nettle.
বান্দবালি বান্দবের স্বভাব বা
আচরণ silliness.

বান্দা বি. বন্দী, চোর।

বান্দী বি. দাসী a female servant
or salve.

বান্ধ বি. বন্ধন, গাঁঠি a tie, a knot.

বান্ধ লগা. ধা. জবাবে আবদ্ধ কব,
গাঁঠি লগা to tie, to fasten,
আবদ্ধ কব, আটকি বধা to
confine মাটি ভুলি নির্মাণ কব,
to construct as a road, বাড়ু
পাতেবে ঢাক to cover with
metallic leaf, কলী বৃদ্ধি নপুংসক
কব to emasculate, বি. গাঁঠি,
আটক কবা কার্ধা a tie, confine-

ment, মন বা শরীরের স্বাভাবিক
অবস্থা বা গঠন physical or
mental constitution, বান্ধ-
কানি বি. কবাইট, কিপিণ
miserly.

বান্ধ বি. ইচ্ছ, বন্ধু-বান্ধব a friend.

বান্ধ পেলা, বান্ধ থ বান্ধি মাৰ,
আবি মাৰ to lay wager.

বান্ধনি বি. গাঁঠি, বান্ধ a knot, a
tie. ঢাকনোবে সৈতে কিতাপের বান্ধ
the binding of a book.

বান্ধনী বি. বান্ধা-জবী a string
with which a thing is tied.

বান্ধর বি. বন্ধু a friend.

বাঁজ বি. মতাঁই ভিবোতাক মবমেবে
মতাঁ মাত a term of endear-
ment used in addressing a
beloved woman.

বাগ বি. পিতা a father, গুরু
মহন্তক সম্বোধন কবা মাত a term
used towards a religious
preceptor. বাপ্-ধন বি. মবমব
মাত, সক লবাক মতাঁ হয়। বাপা
ল'বা মানুষক মতাঁ মাত a term
used in addressing a young
man, ডাঙব মানুষ ল'বা হলে
'বাপাদেও'। বাপ্ বাপ্ সোঁত্রব
বব ভয় পাই চিঞব। বাপদায়
পিড়ব দায়িত্ব the res-
ponsibility of a father. বাপ্
দায় দি পিড় বকণে কোনো
মানুষের আশ্রয় ল। বাপদায় ল

কোনো মানুষের পিতৃস্থানীয় হবলৈ
স্বীকার কৰ। বাপ ভাই বি ইট
মিত্র, বংশধৰিয়ার relations,
বাপতি সাহন, বাপতি সাহোন
বি. পৈতৃক সম্পত্তি ancestral
property.

বাপভীয়া বিণ. বাপেকে অর্জা,
পৈতৃক ancestral, paternal.

বাপু বি. পণ্ডিত ব্রাহ্মণ বা
পুৰোহিতক মতা মাত a term
used in addressing a learn-
ed Brahmin or priest.
চেনেহৰ ল'বাক মতা মাত। বাপু
চাং বি. খামটি বিলাকৰ পুৰোহিত
থকা চাংঘৰ। বাপুটি বামুণৰ ল'বাক
মতা মাত। বাপুদেও বামুণক মান
কৰি মতা মাত।

বাব্. বি. পদ, বিষয় a post or
position, প্রয়োজন, দৰ্কাৰ
necessity, কৰ-কাটল a tax or
cess, সলনি exchange. বাবকাট
কোনো বস্তুত আঁক কাটি চিন লগা
বা লেখ বাখ।

বাবতি বি. উর্দুভাষিক controversy.

বাববি বি. এবিধ সুগন্ধি শাক a
kind of pot herb.

বাবাজী বি. সাধু, সন্ন্যাসী।

বা-বতাহ বি. পৰিবেশ atmos-
phere.

বা-বাতৰি বি. খা-খবৰ, বাতৰি
আদি news etc.

বা-বিচনী বি. কান্ধৰ পাহ ফালৰ

চেপেটা বহল ভাগ, বাহৰ মূল the
shoulder blade, scapula,
কান্ধৰ তলৰ ভাগ the lower
part of the shoulder.

বাবু বি. কেঞা, বঙালি আদি হিন্দু
ভক্তলোকৰ উপাধি, যেন পেচ মৰা
এলেহুৰা মানুষ।

বাবুগিৰি বিলাসিতা।

বাবুচী বি. চাহাব বিলাকৰ বান্ধনী a
cook of an European gentle-
man.

বাবুচীখানা বাবুচীৰ বন্ধা ঘৰ।

বাবে (অবায়) কাৰণে, নিমিত্তে on
account of, পৰিবৰ্ত্তে, সলনি in
place of, instead of.

বাম বিণ. ওখ আৰু পানীত তল
নোহোৱা (মাটি) high, so as
not liable to be inundated,
তৰাং (পানী) shallow. বি. ওখ
ঠাই high-land.

বাম বি. বাঁও, সোঁফালৰ বিপৰীত
left, not right, বিপৰীত, বিকল্প
adverse, as luck.

বামদেৱ বি. মুনি বিশেষ, বশিষ্ঠৰ
পুত্ৰ, শিৱ।

বামন বি. বাওনা মানুষ a dwarf,
বাওনা ৰূপে বিষ্ণুৰ অৱতাৰ the
dwarf incarnation of
Vishnu.

বা'মাবলী, বা'মড়লী বি. অতি
কোখেৰে পাক মাৰি খুলি আৰু

ধেবকুটা আদি উবাই নিয়া বতাহ
ঘূর্ণী বায়ু a whirlwind.

বায়ী বি. সুন্দরী নারী a beautiful
woman.

বায়ীচাৰ বি. বিকচাচাৰ, দেশবিকচ
পন্থা, তান্ত্ৰিক সাধন পদ্ধতি। বিণ.
বায়ীচাৰী বায়ীচাৰব মত মতে
চলা, বায়ীচাৰত চলোতা, a man
who follows the vama-chari.

বায়াময় বি. চলিত মতৰ আৰু বেদৰ
বিকচ (শাস্ত্ৰ) heretical.

বায়ীৰত্ন বি. বাওফালে ঘূৰে coun-
ter clock-wise.

বায়ী বি. এবিধ দীঘল গাঁতত থকা
মাছ an eel.

বায়ুণ বি. ব্রাহ্ম, ব্রাহ্মণ a Brahmin.
স্ত্ৰী. বায়ুণী।

বায়ুণীয়া বিণ. বায়ুণৰ গ্ৰন্থোক্তনীয়,
বৈদিক ক্ৰিয়া কাণ্ডৰ কথা থকা শাস্ত্ৰ
Brahmanical, মহাপুৰুষীয় মতত
সম্পূৰ্ণৰূপে নচলি কিছুদূৰ প্ৰাচীন-
মতে চলা। বায়ুণী-ভেদকোলা বৰ
ডাঙৰ বিধৰ পানী বেং। বায়ুণী
সাপ এবিধ বিষ নাইকিয়া সাপ a
kind of snake.

বায়ুং বিণ. বেলেগ, পৃথক separate,
distinct.

বায়ল বি. বাঢ়, বিশেষকৈ খোল যুগং
বজোঁৱাত পৈণত মানুহ one
skilled in playing on a
musical instrument.

বায়না, বয়না কোনো বস্তুৰ দায়,
ভাড়া বা মজুৰি আদিৰ যি অংশ
অগ্ৰিম দিয়া হয় advance money.
বায়ব বিণ. বায়ুৰ পৰা উৎপন্ন origi-
nating from air, বায়ু সদৃশ
ethereal. বায়ুবীয়, বায়ুব্য বায়ু
সহজীয়, বায়ুৰ নিচিনা gaseous.
বায়ুক্ষেপ বি. চলচিত্ৰ, চিনেমা
cinema.

বায়ু বি. বতাহ, পবন, সমীৰণ air,
wind, বায়ুদেবতা the god of
wind, শৰীৰত থকা পক্ষবায়ু,
শৰীৰৰ এক ধাতু (আয়ুৰ্বেদ মতে)
বায়ু ধাতুৰ পৰা হোৱা স্নায়বিক
দুৰ্বলতা বা মূৰ ফুৰণি giddiness,
বহিষ্কৰিবেদি ওলোৱা বতাহ gas-
tric wind, মনৰ কোনো বিষয় লৈ
সদায় হোৱা ধাউতি বা তাৰ
passion. বায়ুক্ষেপ উত্তৰ আৰু
পশ্চিম দিশৰ মাজ দিশ। বা ২ ও
বায়ুবেগে। ক্ৰি. বিণ. বায়ুৰ নিচিনা
বেগেৰে very swiftly. বায়ু-
পৰিৱৰ্ত্তন কোনো মানুহৰ স্বাস্থ্যৰ
উন্নতিৰ নিমিত্তে কৰা স্থান পৰিৱৰ্ত্তন,
change of air. বায়ুপুঞ্জ বি.
হনুমন্ত, ভীম। বায়ুবেগে ক্ৰি. বিণ.
বতাহৰ নিচিনা বেগেৰে। বায়ুভুক
বি. সৰ্প snake. বায়ুত্ৰণ্ডল পৃথিবীৰ
চাৰিওফালে বেৰি থকা বায়ু
atmosphere. বায়ুমান, যন্ত্ৰ
কোনো ঠাইত বতাহৰ হেঁচা কিমান
তাক পৰীক্ষা কৰা যন্ত্ৰ barometer.

বায়ুযান বি. আকাশেদি যোৱা
বাহন an aeroplane.

বাৰ বি. উকিলসকলৰ সমাজ আৰু
প্রতিষ্ঠান।

বাৰ বি. ঘৰৰ চাৰিওফালৰ বা মাজৰ
কোঠালীৰ আবৰণ, নাৱৰ দাঁতি
the wall of a house, the
side of a house, the side of
a boat.

বাৰ বি. সপ্তাহৰ এদিন the day of
the week, বেলি, কোনো কাম
কৰা সময় a time or occasion.

বাৰ বি. দুই অধিক দহ twelve.

বাৰকোছ বি. মিঠাই কৰা মানুহৰ
কাঠৰ কাঁহী a wooden plate
for the sweetmeat maker.

বাৰটা বি. বেৰৰ খুঁৱা ডাঙি ধৰি
থকা চেপেটা কাঠ a long piece
of flat wood placed under a
reed wall.

বাৰণ বি. বাধা, নিষেধ, হাক
prohibition, prevention, হাতী
an elephant.

বাৰণীয় নিষেধ বোগা।

বাৰবধু, বাৰনাবী, বাৰবণিতা,
বাৰবিলাসিনী, বি. বেজা।

বাৰবাখৰ বি. লং জাইফল, ডাল-
চেনি, ধনিয়া, ধনী, ভোগজিৰা,
মিধি, জাই পত্ৰ, এলাচি, চবলি
আদি বাৰবিধ নাইবা বেচি মুছলা।
বাৰকুৰি অসংখ্য। বাৰম্বিছলি
কেবা বিধৰ মিহলি, নানা বকমৰ

composed of many things
or ingredients. বাৰ্, বাৰ্, ক্ৰি.
বিণ. পুনঃ পুনঃ, বাৰে বাৰে again
and again. বাৰবেলা বি.
নিবিদ্ধ সময়। বাৰমুখ্য। প্রধান
বেজা।

বাৰম্বাৰ ক্ৰি. বিণ. বাৰে বাৰে, ঘনে
ঘনে repeatedly.

বাৰাকণা বি. বেজা a whore.

বাৰাণসী বি. কান্ধী the city of
Benares.

বাৰভঁজীয়া বিণ. অনেক ভাঁজ থকা
crooked.

বাৰভূঞা বি. আহোম বজাৰ পূৰ্বে
অসমদেশ শাসন কৰা বাৰজন
লোক।

বাৰম্বতৰা বি. স্বৰ বিলাকেৰে সৈতে
বাক্তন বিলাক লগলগাই মাতিবৰ
প্ৰকাৰ the mode of joining
the vowels with the
consonants.

বাৰম্বছীয়া বিণ. বাৰ মাহ বা
গোটেই বছৰ থকা, সদায় গুটি ধৰা
lasting or producing fruit
throughout the year.

বাৰ শত্ৰু, বাৰে শত্ৰু বি. শত্ৰু দেহৰ
ছয় বিপু, ঘৰত জুই দিয়া, বিষ
ভক্ষণ কৰোৱা, অত্ৰেবে হত্যা কৰা,
ধন-সম্পত্তি চুৰ কৰা, মাটিৰ সীমা
ঠেলা, জীৱ অপহৰণ কৰা, আদি
নানা প্ৰকাৰে হিংসা কৰা লোক
an enemy.

বাবাৰু বি. ঘৰৰ সমুখত বা দাঁড়িত
আগ বচাই সজা মুকলি ঘৰ বা চালি
veranda.

বাৰি বি. পানী water.

বাৰি, বাড়ি বি. মাৰি, এছাৰি a
stick.

বাৰিক বি. পঁচা তোলা আদি কাম
কৰিবলৈ গঞাই পতা বিষয়া a
village officer.

বাৰিছি বি. সাগৰ sea.

বাৰিষা বি. বৰ্ষাকাল, বৰকৈ বৰষুণ
হোৱা কাল the rainy season.

বাৰী বি. চাৰিওফালে বেৰি লোৱা
আৰু ঘৰ, চোতাল, ফল, ফুল আদি
থকা ঠাই a compound, a flower
or fruit garden. বাৰী চোৱা
বাৰী বখীয়া a gardener. বাৰী-
লুৰা বিণ. বাৰীত লোমাই শস্যাদি
নষ্ট কৰা injure crops by
trespassing.

বাক (অব্যয়) খলাগ লোৱা বা
সম্মত হোৱা মাত very well.
বিণ. কিছু ভাল better, কিছু বেছি,
ডাঙৰ large, greater. ক্ৰি. বিণ.
বাকটক ভালকৈ, বেছিকৈ।

বাকণী বি. এবিধ ফটিকা a kind
of spirituous liquor, বৰণ
দেৱতাৰ অধীনৰ শতভিষা নক্ষত্ৰত
মিলা চ'ঙ মাহৰ কৃষ্ণ ত্ৰয়োদশী।

বাকদ বি. বন্দুকৰ ধাব gun
powder.

বাক বি. বগুৰাৰ গা ঢকা চাল a

shield. বাকদুৰ্ভি বাৰু আৰু চাল
লৈ বণ কৰা মাহুহ।

বাবে বি. বাব, দুই অধিক দহ
twelve. বাবেওকাল, বাবেও-
কালি, বাবেওটিকাল, ক্ৰি. বিণ.
বহব জুৰি, সদায় always. বাবেও-
মাহ গোটেই বহব জুৰি। বাবেপতি
ঘনে ঘনে, প্ৰতি বছৰ। বাবে-
পৈয়গতি বহু মতা লোৱা তিবোতা,
বেজা a harlot. বাবে বজলুৱা
নানা জাতিৰ মিহলি mixed of
various kinds. বাবেবাবে বাবে
পতি repeatedly. বাবে বাং কৰা
বাবে মিহলি বস্ত। বাবেকুৰি
অনেক বিধৰ। বাবে ভ'জীয়া
অনেক ভাজ থকা। বাবে ভুচছ
নানা প্ৰকাৰৰ আৰু অমূলক।
বাবেভুতবা স্বৰ আৰু ব্যঞ্জন বা
ব্যঞ্জনৰ নানা বৰ্গৰ বাবে মিহলি
কৰি লিখা আখৰৰ সমূহ। বাবে
মিহলি কেইবা বিধো মিহলি।

বাবোৱাৰী বিণ. বহু লোক গোট-
খাই কৰা, বাজহৰা done with
the help of public subscrip-
tion, public.

বাট্টা প্ৰাপ্য মূল্যৰ পৰা বি বাদ বায়
discount.

বাৰ্ণিচ উজ্জল কৰিবলৈ বি বং দিয়া
হয় varnish.

বাৰ্ডা বি. খবৰ, বাতৰি, সমাচাৰ
news.

বাৰ্ত্তাকু (পু. অ.) বি. ষেডেনা the egg fruit.

বাৰ্দ্ধক্য বি. বুঢ়া অৱস্থা, জৰা the old age.

বাৰ্লি বি. যবৰ গুৰি barley.

বাৰ্ষিক বিণ. এবছৰৰ মুৰত হোৱা, বছৰেকীয়া annual, এবছৰ পঢ়িব লগা স্কুল কলেজৰ শ্ৰেণী & class of a college or training school.

বাল, বালক বি. সৰু ল'ৰা an infant. স্ত্ৰী. বালিকা। বাল-গোপাল কৃষ্ণৰ ল'ৰা কালৰ নাম বালকত্ব বি. বাবালক অৱস্থা boy-hood.

বাল-খিল্য বি. ব্ৰহ্মাৰ নোমৰ পৰা জন্ম হোৱা বুঢ়া আঙ্গুলিৰ সন্ধান ৭০ হাজাৰ ঋষিৰ ভিতৰৰ এজন।

বাল বিধবা সৰু অৱস্থাতে বিধবা হোৱা child-widow.

বাল-ভাষিত সৰু ল'ৰাৰ উক্তি।

বাল-সুশভ সৰু ল'ৰাৰ স্বভাৱ জনিত।

বাল-সূৰ্য্য নতুনকৈ উদয় হোৱা সূৰ্য্য।

বালা বি. বালিকা, যুৱতী a girl, a young woman.

বালা বি. এডলীয়া গোটা খাক a bangle.

বালাই বি. বিপদ, অৱলম্ব misfortune, untoward event.

বালাৰ্ক নতুনকৈ উদয় হোৱা সূৰ্য্য।

বালি বি. নৈয়ে উটাই অৰা মিহি শিলৰ গুৰি, বালিৰে আবৃত ঠাই sand, a beach. বালি অঁহীয়া বালি মিহলি ধকা (মাটি) sandy. বালি ঘোৰা এবিধ মাহ খোৱা চবাই। বালি চক্ষা বালিৰ লগত মিহলি হৈ ধকা অদ্ৰৱ ক্ষুদ্ৰ ক্ষুদ্ৰ অংশ mica. বালি চঁহীয়া বালি অঁহীয়া। বালি চাহী বগা বালিৰ ধৰণৰ এবিধ চাহী। বালি ভাত, বালি ভোজ বি. বালি বা মুকলি ঠাইত লগ ভাত picnic. বালিভেটা মাহ ধৰিবলৈ বালিৰে বন্ধা ভেটা। আলি, নিষ্ফল উপায়। বালিময় বিণ. বালিৰে ভৰপূৰ full of sand. বালাী মাহী খঞ্জৰী চবাই।

বালী বি. কপিৰাজ বালি, সুগ্ৰীৱৰ ডাঙৰ ভায়েক, বামে বধ কৰিছিল, বালি ইন্দ্ৰৰ পুত্ৰ বুলি জনা যায়, name of a monkey-king-son of Indra and killed by Ramachandra.

বালীয়া বিণ. বালিময় sandy, বালিৰ দৰে ফহফহীয়া of soft and grainy consistency.

বালুকা বি. বালুভূপ a sand heap.

বাৰ্ণটি বি. মুখ বহল আৰু তললৈ অলপ ঠেক ধাতু বা কাঠৰ পাত্ৰ a bucket.

বাঙ্গালীকি বি. বামাৱণ বচনা কৰা বিখ্যাত মুনি a famous sage and author of the Ramayana.

বালেশ্ব অমায়িক পিহত দেখা
বহু চন্দ্র কলা।

বালা বিণ. স'বা কালব, ল'বা
সম্বন্ধীয় pertaining to a child,
ল'বাব যোগা proper for a
child. বালা বন্ধু শিশুকালব পবা
যাব লগত বন্ধুতা, মিত্রতা। বালা
বিবাহ অকুমারী কালতে দিয়া বিয়া
early marriage. বালায়ান্দা
ল'বা কাল childhood.

বারি বি. বা, বতাহ air in motion,
হাতেবে কবা সঙ্কেত a gesture of
the hand. বারিহিটা বি. বতাহে
কোবাই পেলোবা ববুগুণ হিটিকনি,
আছাবেকনি।

বারন বি. দুকুবি বাব fiftytwo.

বাশলী বাগীশ্বরী, কবি চণ্ডীদাস
দ্বাৰা পুজিতা দেবী।

বাৰষ্ঠি বি. তিনি কুবি দুই sixty-
two.

বাষ্প বি. পানীৰ ভাপ, ভাপৰ দ্বাৰা
পাতল আৰু ধোৱাব নিচিনা হৈ
উঠা পানী vapour, steam.

বাষ্প-যান, বাষ্প-বথ, বাষ্প-শকট
বেল গাড়ী train.

বাস স্ক. ধা. সুগন্ধযুক্ত কব to per-
fume, সুগন্ধ sweet scent.

বাস বি. নিবাস, বাস কবা কাৰ্য্য
the act of residing, থকা ঠাই
abode.

বাস বি. বস্ত্ৰ, বসন clothing.

বাসবাস বাস বাস বাসবাস

উপস্থিতি কামনা কবি থাকি সজ্জিত
হৈ থকা নাস্তিকা।

বাসন্তৰ বি. তিনি কুবি বাব
seventytwo.

বাসনা বি. অভিলাষ, কামনা, আশা
ভাবনা desire, hope, কপাল,
দশা luck, দুৰ্গতি misfortune.
বাসনা-বজ্জীয়া দৈবৰ নিকপিত
ordained by fate.

বাসন্তিক, বাসন্ত বসন্ত কালীন।

বাসন্তী-পূজা বি. বসন্ত কালত কবা
দুৰ্গাপূজা Durga puza in the
spring season.

বাসৰ বি. থব থকা ঠাই, বাহব
abode দিন, বাব।

বাসৱ বি. ইন্দ্ৰ Indra.

বাসা বি. বহা, প্রবসুৱা বা অলপ দিন
থকা থব a temporary resi-
dence, a hut.

বাসিন্দা বি. নিবাসী, বাস কৰোঁতা
a permanent resident.

বাসী বিণ. বাস কবা dwelling in
যেনে—'ভাবতবাসী'।

বাসুকী বি. সৰ্পৰাজ the king of
snake.

বাসুদেৱ বি. বসুদেৱৰ পুতেক, কৃষ্ণ
a name of Krishna.

বাস্তৱ বিণ. প্রকৃত, যথার্থ, অস্তিত্ব
থকা true, real, substantial.

বি. সত্য truth, reality. ক্ৰি.

বিণ. বাস্তৱত্ব বাস্তৱিকত্বে

প্রকৃততে, দবাচলতে। বাস্তববাদী
স্বার্থ কঠতা, স্পষ্টবাদী।

বাহু বি. খেব, কুটা আদিবে সজা,
চবাই, মৌ আদিব থকা ঠাই a
nest, বস্ত বখা ঢাকনী থকা সঁজুলি
a small case. মুখব পৰা আহ
উলিয়াই পোকে সজা আবরণ a
cocoon. জাক a crowd. বাহু
বাজ একে ঠাইতে গোট থা to
meet together. বাহু ল বাহ
সাজি থাক to build a nest.

বাহুক বি. এবিধ ঔষধত লগা তিতা
পাতেবে সৰু গছ, ইয়াৰ দুবিধ—
‘বঙা বাহক’ আৰু ‘বগা বাহক’।

বাহুক বি. কোনো বস্তু বৈ নিৰ্ভতা
a carrier.

বাহুটুৱা বি. অনেক লোকে
ব্যৱহাৰ কৰা, সন্মালনি, অনেকৰ
আগত ব্যক্ত used by many,
public, made public.

বাহন বি. মানুহ উঠি ফুৰা যান বা জন্তু
a thing or animal used as a
vehicle.

বাহৰ বি. বজা, গোঁসাই আদিৰ
প্ৰবসুৱা ঘৰ, বৰ্ণলৈ যোৱা সৈন্ত থকা
ঠাই, শিবিৰ houses for the
temporary residence of a
king or other great man,
a camp for troops.

বাহুজৰ বি. বহালত বা ক্ষমতা-

শালী মানুহৰ উপাধি। বাহুজৰি
ক্ষমতা প্ৰকাশ।

বাহুৰ শোভা, মৌৰ্ধ্য, সজীতৰ
বাগিনী বিশেষ।

বাহাল বি. সলনি বা লবচৰ
নোহোৱা intact.

বাহিনী বি. সৈন্তৰ দল an army.
বিগ নৈৰ দৰে বৈ যোৱা flowing
as a river.

বাহিৰ বি. বাহু ফাল, ভিতৰৰ
বিপৰীত ফাল outside. বিগ.
বাহুত থকা, ভিতৰৰ পৰা ওলোৱা
living or going outside,
প্ৰকাশিত, বাহু published,
exposed.

বাহিৰা বি. সম্পৰ্ক নথকা, নিজৰ
নোহোৱা, বাহুত থকা not
having any relation, irrele-
vant, not belonging to one's
family, living outside.

বাহিৰে ক্ৰি. বিগ. বাহুফালে on
the outside.

বাহী বি. খাবলৈ তৈয়াৰ কৰা বস্তু
গিহ দিনালৈ থৈ দিয়া stale.

বাহী:কাপোৰ আগদিনাই ব্যৱহাৰ
কৰা, অপৰিষ্কাৰ কাপোৰ।

বাহী ঘৰ সাৰা মোচা নকৰা ঘৰ।

বাহী চোভাল বাতি পুৰাই উঠি
সাৰা মোচা নকৰা চোভাল।

বাহী গা বাতিপুৰা মান নকৰা গা।

ক্ৰি. বিগ. বাহী গাই। বাহীকল
পুৰাই গা নোহোৱাকৈ কৰা বৰ-

বাবী। বাহীবিয়া বিয়াব পাছ-
দিনা বাতিপূৰা কৰা বিয়াব কাৰ্য্য
বাহীমুখ বাতিপূৰা শুই উঠি
নোখোৰা মুখ। ক্রি. বিণ.
বাহীমুখে।

বাছ বি. কিলাকুটিৰ ওপৰৰ ভাগ
the fore-arm, ভুজ, হাত the
arm, the hand, জ্যামিতিৰ
কোনো ক্ষেত্ৰৰ দাঁতিৰ বেধা the
side of a geometrical
figure.

বাছ দাঁতি কোঁৱা নিশ্চিত ভাবে
কোঁৱা, সাহসেৰে কোঁৱা।

বাছড়া ব্ৰহ্মাণি বি. মনসা দেৱীৰ
এটা নাম, a name of the
goddess Manasa.

বাছ বি. বোঁ মাছৰ নিচিনা এবিধ
মাছ a kind of fish. বাছতি
এবিধ বাছত পিন্ধা কবচ an
amulet. বাছবল পৰাক্ৰম, ক্ষমতা
strength. বিণ. বাছবলী।
বাছমূল বাউলি, হাতৰ ঠাৰিৰ গুৰি
ভাগ। বাছমুজ মাল যুঁজ
wrestling.

বাছৰ বি. (বহুড়না-উলটি আহ)
অক. ধা. উলটি আহ। সক. ধা.
বাছৰা ওভোটাঁই দি, নাইকিয়া
কৰ।

বাছল্য বি. অধিক পৰিমাণ, প্রচুৰ
পৰিমাণ plenty. বিণ. দীঘলীয়া
long. ক্রি. বিণ. বাছল্যকৈ,
বাছল্যকপে।

বাছ বিণ. বাজৰ external, বাহিৰ
কাল outside.

বাছ-জ্ঞান বাহিৰা বিবয়ব জ্ঞান,
চেতনা sense.

বাছিক বিণ. বাহিৰা, উপকৰা,
external.

বাছেল্লিয় বহিৰিম্বিয়।

বাছিক বি. আফগানিস্থানৰ উত্তৰ
পশ্চিম দিশত থকা প্রাচীন দেশ
এখনৰ নাম, মহাভাৰতৰ এজন
বজাৰ নাম।

বাছয় বি. দ্বাদশ twelve.

বি (উপসৰ্গ) অভাৱ, বৈপৰীত্য,
বিকাৰ, আধিকা আদি অৰ্থত
ব্যৱহাৰ হয়, যেনে—বিধবা, বিপন্ন,
বিজাতবীয়া, বিশিষ্ট ইত্যাদি।

বিংবিঙা অক. ধা. অস্পষ্টকপে
অৰ্থহীন কথা ক to talk indis-
tinctly and irrationally.
বিংবিঙনি বি. অস্পষ্ট কথা, বুজিব
নোৱাৰা কথা unintelligible
speech.

বিংশতি বি. একুশ twenty.

বিক্ সক. ধা. বেচ, মূল্য লৈ দে to
sell.

বিক্চিনা বি. ঘৃণা, বিণ disgust.

বিকট বিণ. ভয়ানক, দেখিলে
ভয়লগা terrible. বিকট মূৰ্ত্তি
বিণ. ভয়ানক মূৰ্ত্তি horrible.

বিকটা সক. ধা. বেঁকা কৰ, বেয়া
আবাদ বা সখাদ পাই সঁকোচিত

কৰ, (মুখ) to distort (as face).

বিকটাকাৰ ভীষণ আকৃতি, ভয়লগা আকাৰ horrible form. বিণ. ভয়ানক আকৃতিযুক্ত। বিকটামুৱা ভেড়ু বায়ুৰা, ভয়লগা মুক্তিযুক্ত।

বিককৱা বিণ. বেচিবলৈ কৰা বা অনা intended for sale.

বিকৰ্ণ বি. দুৰ্যোধনৰ এজন ভায়েক, a brother of Duryodhana.

বিকৰ্থ সক. ধা. নিন্দা কৰ, পৰিহাস কৰ to revile, to abuse. বি.

বিকৰ্ণনা ভিবন্ধাৰ, পৰিহাস reproach, abusing.

বিকল্পিত অতিশয় কম্পিত।

বিকৰ্ম বি. বেয়া কাম bad action.

বিকৰ্ষণ বি. আকৰ্ষণৰ বিপৰীত repulsion.

বিকল বিণ. অসম্পূৰ্ণ, বিকৃত defective, deformed, ব্যাকুল, বিবুদ্ধি perplexed. বি. বিকলতা, বিকলাঙ্গ বিণ. অঙ্গহীন, ঘূৰীয়া অঙ্গ থকা devoid of limb, having useless limbs.

বিকল্প বি. অইন এটা an alternative. বিকল্পে পৰিবৰ্ত্তে as an alternative. বিণ. বিকল্পিত।

বিকল ফুলি, মেল খোৱা, প্ৰস্ফুটিত। বিকলিত বিকাশপ্ৰাপ্ত, প্ৰস্ফুটিত blown, expanded.

বিকা সক. ধা. আনৰ দাবাই বেচা।

বিক্ৰম কৰা to cause to be sold.

বিকাৰ বি. স্বাভাৱিক অৱস্থাৰ পৰিবৰ্ত্তন change of evolution from the natural state. বোগ disease, বোগৰ প্ৰলাপ delirium. বিণ. বিকাৰী পৰিবৰ্ত্তনশীল changeable.

বিকাশ বি. প্ৰকাশ, অভিব্যক্তি, ওলোৱা কাৰ্য্য manifestation, unfolding. বিণ. বিকশিত।

বিকুল বি. বগুৰাই যুখেৰে বজোৱা এবিধ শিঙা bugle. বিকুলদাৰ বিকুল বজোৱা বিষয়া a bugler.

বিকিৰণ, বিকীৰণ বি. বিক্ৰেপণ radiation. বিকীৰণ বিণ. ছটিওৱা, সিচৰতি scattered.

বিকৃত কুদ. বিণ. কু-কপ, অস্তৱনি become ugly.

বিকৃতি বিণ. স্বভাৱ পৰিবৰ্ত্তন হোৱা changed from the natural state, অস্তৱনি, কু-কপ হোৱা corrupted, becoming ugly. বি. বিকৃতি।

বিক্ৰম বি. প্ৰতাপ, পৰাক্ৰম, শক্তি strength, valour, power.

বিক্ৰমী বিণ. পৰাক্ৰমী, ক্ষমতাশালী, powerful.

বিক্ৰমাদিত্য বি. উজ্জয়িনী দেশৰ বিখ্যাত ৰজা a famous king of Ujjain.

বিক্ৰমাদিত্য স্তম্ভ।

বিক্রয় বি. বেচাকাৰ্য্য the act of selling. বিক্রীত বিণ. বিক্রয় কৰা, বেচা sold. বিক্রেতা বেচোতা seller. বিক্রি বিক্রয় sale.

বিখ্যাত বিণ. প্রসিদ্ধ, প্রখ্যাত famous, celebrated.

বিগড়ী বিণ. আগড়ী, কুরুপ ugly, কপ বা গঢ় সলনি হোৱা changed in form or features.

বিগত বিণ. গত হোৱা, অতীত gone, past.

বিগতি বি. পৰিহাস ইতিকিং & jest, a joke.

বিগৰ অক. ধা. সচা ঠিক অৱস্থাৰ পৰা লৰচৰ হ, ভাল বা সুস্থ অৱস্থা এৰ to be altered, to go out of order.

বিগৰ্হিত বিণ. অতিশয় নিন্দনীয়, অতি অধম greatly censured, low, vile.

বিগলিত বিণ. গলি যোৱা, পমি ওলাই অহা melt, coming out melting. 'অশ্রু বিগলিত'।

বিগ্ন বিণ. উদ্বিগ্ন, উৎকণ্ঠিত anxious.

বিগুণ বি. ছুৰ্ণ, দোষ bad quality, fault.

বিগুণ্ডি বি. যন্ত্ৰণা, পৰিহাস, নিন্দা।

বিগ্ৰহ বি. যুদ্ধ, বণ hostilities, strife, দেৱতাৰ মূৰ্ত্তি an image.

বিঘট সঙ্ক. ধা. চূৰ্ণ কৰ, ভাং। বি. বিঘটন।

বিঘা বি. পাঁচ কঠা ষাট বা এহালিচা (ষাট) one-fourth of a pura.

বিঘাত বি. বিঘিনি, দুৰ্ঘটনা, অনিষ্ট trouble, misfortune, mishap.

বিঘিনি বি. বাধা, আপদ, জঞ্জাল obstacle, misfortune, danger.

বিঘ্ন বি. 'বিঘিনি' চোৱা। বিঘ্ন-নাশক গণেশ্বৰ আন এটা নাম। বিণ. বিঘিনি দূৰ কৰা। বিঘ্ন-হৰ বিঘিনি-শুচোৱা।

বিচ বি. বিচনীষে বা তাৰ নিচিনা বস্তুৰে বতাহ দে to fan. বি. বিচন। বিচনী বি. বতাহ দিয়া সঁজুলি a fan, মোৰ বাঁহৰ বিচনীৰ দৰে ওলমি থকা অংশ the part of the bee-hive hanging like a fan. বি. বিটোতা যি বিচে। স্ত্ৰী. বিচঁতী।

বিচৰণ বি. ইফালে সিফালে ফুৰা কাৰ্য্য the act of roaming about.

বিচৰা সঙ্ক. ধা. আনৰ দ্বাৰাই অন্বেষণ কৰা, অনুসন্ধান কৰা to cause to search.

বিচল বি. অস্থিৰ, চকল, বিজুতি, ধৰিবৰ বা কৰিবৰ অসুবিধা unsteady, inconvenience, আওহতীয়া not easily reached.

বিচলিত বিণ. লৰচৰ হোৱা, একলীয়া হোৱা, চকল shaken, moved, disturbed.

বিচক্ষণ, বিচক্ষণীয়া বিণ. পার্গত skilful, উত্তম, সুন্দর good, beautiful.

বিচাট বি. বিবক্তি, বিবাগ sadness, indifference. বিচাট লাগ বিবক্তি জন্মা, বিবক্তি উপজা to be indifferent.

বিচাৰ বি. বিবেচনা consideration, সোধ trial, অনুসন্ধান search, ন্যায়-অন্যায় নিকপণ judging সক. ধা. অনুসন্ধান কৰ, বুজ ল to search, to enquire. বিচাৰক, বিচাৰ-কৰ্তা গোচৰ সোধা মানুহ a judge, বিচাৰি উলিয়াওতা investigator. বিণ. বিচাৰণীয়, বিচাৰ্য্য, বিচাৰ কৰিব লগীয়া fit to be investigated. বিচাৰ খোঁচৰ অনুসন্ধান, বুজবাজ search. বিচাৰালয় আদালত court. বিচাৰপাতি জজ, বিচাৰক। বিচাৰ ফল বায়, বিচাৰকৰ সিদ্ধান্ত। বিচাৰণীয়, বিচাৰ্য্য বিচাৰ কৰিব লগীয়া, বিচাৰ্য্য।

বিচিঞ্জ বিণ. নানা বৰণীয়া variegated, সুন্দর beautiful আচৰিত strange. বিণ. বিচিজ্জিত নানা বৰণেৰে চিজ্জিত বা অঙ্কিত, নুশোভিত। বিচিকিৎসা সন্দেহ, ভ্রম, বিচিঞ্জবীৰ্য্য বি. শাস্ত্রমুৰ পুতেক, ধৃতবাহুব পিঙ্গ। বিচিজ্জানুষ্ঠান নানা আৱৃতি গীত

নৃত্যেৰে কৰা অনুষ্ঠান variety show.

বিচুৰ্ত্তি বিণ. আচৰিত হোৱা, বিস্মিত, বিস্ময়াপন্ন, বিবুদ্ধি wonder-struck, astonished, perplexed.

বিচেষ্ঠা বিণ. বেদনাত অস্থিৰ বা সংজাহীন, উপায়হীন, বিভত, উত্ৰাবল senseless or restless with pain, at the end of one's wit, agitated.

বিচোঁতা কদ. বি. যিয়ে বিচে & fanner

বিছাত ববলে ডাক দুখৰ উপৰি দুখ।

বিচ্ছিন্ন বিণ. সম্পূৰ্ণ ছিন্ন, বিযুক্ত fully separated.

বিচ্ছৰণ অনুলোপন, পোহৰ-বশ্মিৰ নানা বৰ্ণত বিল্লেখণ, dispersion.

বিচ্ছেদ বি. সঙ্গ এৰি পৃথক হৈ থকা কাৰ্য্য, বিবহ separation, বিবাম cessation, ছুটা বস্তুৰ মাজৰ শূণ্য ঠাই space. বিণ. বেলেগ, লগ এৰা separated.

বিচ্যুত বিণ. স্থলিত, পতিত। বি. বিচ্যুতি।

বিছনা বি. শয্যা, টাৰি-পাটা bedding.

বিছা সক. ধা. বহলাই মেল, পাত to spread out.

বিছা বি. গাত বিহাৰু শুং থকা

এবিধ পোক a hairy caterpillar, অক্টয় বাশি।

বিহালি বি. কোনো জন্তু শুবলৈ পাতি দিয়া ভূগৰ শয়া a straw bed for animal.

বিজডবীয়া, বিজডুরা বিণ. জাত এৰা, নিজ জাতত নথকা, অধোগত degenerate, deteriorated.

বিজ্জ্বি জ্বা অক. ষা. গাৰ ছালত খজুৰা বা অসুখ জন্মা to cause irritation of itching sensation, বি. বিজ্জ্বি জ্বা।

বিজ্ঞান বিণ. জনহীন।

বিজ্ঞান উৎপত্তি, প্রসঙ্গ।

বিজ্ঞানী জাবজ।

বিজয় বি. জয়, জিকা victory, বিজয় এজন পাৰিষদ। বিণ. বিজিত পৰাজিত defeated. বি. বিজিত one who defeats.

বিজয়া বি. দুৰ্গা Durga, দুৰ্গাব এগৰাকী সহচৰী। বিজয়া দশমী দুৰ্গা প্ৰতিমা বিসৰ্জনৰ দিন।

বিজয়ী বিণ. জয়লাভ কৰা, জয়ী victorious. জী. বিজয়িনী।

বিজল বি. লেউ-লেউৰা পিচল পনীয়া বস্তু slime, কণীৰ ভিতৰৰ বগা পনীয়া বস্তু the white of an egg. বিণ. বিজলুৱা slimy, বিজলধৰ পৰিহাস কৰ to joke.

বিজ্ঞাত বিণ. অকাৰিলা, আপচু useless, nasty.

বিজাতবীয়া বিণ. 'বিজতবীয়া' চোৱা।

বিজাতীয় বিণ. অন্য জাতিৰ, বিদেশী belonging to a different caste or nation, foreign.

বিজাল বি. সদায় লোকক ফাকি দিয়া মানুহ a habitual cheat.

বিজিত বিণ. পৰাজিত defeated.

বিজুতি বিণ. জুতি বা চলৰ অভাৱ want of convenience. সোৱাদ নোহোৱা not to taste.

বিজুৰী বি. বিজুলী। বিজুলী 'বিজুলী' চোৱা। বিজুলী চাকি, বিজুলী বাতি তড়িৎ শক্তিৰ দ্বাৰাই জ্বলোৱা চাকি an electric-lamp. বিজুলী-সন্ধাৰে ক্ৰি. বিণ. বিজুৎ সন্ধাৰে। বিজুলী বাঁহ এবিধ গা সৰু বাঁহ।

বিজ্ঞেতা বিয়ে জয় কৰে।

বিজ্ঞোখ বিণ. ঠিক জোখৰ নোহোৱা, ঠিক পৰিমাণতকৈ সৰু বা ডাঙৰ disproportionate.

বিজ্ঞোগ বি. চিঠিৰ লেফেফাৰ ওপৰত লিখা নাম আৰু ঠিকনা the address of a letter.

বিজ্ঞ বিণ. জ্ঞানী, জনা বুজা, নিপুণ wise, clever.

বিজ্ঞতা বি. জ্ঞান wisdom.

বিজ্ঞপ্তি, বিজ্ঞাপ্তি বিজ্ঞাপন, সূচনা, নিবেদন।

বিজ্ঞাত বিশেষ ভাবে জনা, অৱগত।

বিজ্ঞান বি. জগতৰ বস্তু বিলাকৰ

যকণ, গুণ আদি বিচার কৰা শাস্ত্র
বা. বিজ্ঞা science. বিজ্ঞানবিদ,
বিজ্ঞানবেত্তা বিজ্ঞানত পণ্ডিত
লোক a scientist.

বিজ্ঞান বিণ. জ্ঞান নথকা, অচেতন,
মূচ্ছিত senseless, unconscious.

বিজ্ঞান ভিক্ষু বেদান্তৰ বিখ্যাত
ভাষ্যকাৰ।

বিজ্ঞানী বিজ্ঞানবিদ scientist.

বিজ্ঞানাগাৰ বৈজ্ঞানিক শিক্ষাৰ
কাৰণে পৰীক্ষাগাৰ laboratory.

বিজ্ঞাপন বি. জাননী notice,
advertisement.

বিজ্ঞেয় বিশেষ ৰূপে জ্ঞাতব্য।

বিটপ বি. গছৰ ডাল a branch.

বিটপী বি. গছ, বৃক্ষ a tree.

বিটলীয়া বিণ. দুৰ্ভ, অসৎ, অক্লম
wicked, base (বামুণক গালি
দিয়া মাত)। বি. দুৰ্ভ বা অধম
বামুণ।

বিটলোপ বি. দৰবত লগা এবিধ
ক'লা লোণ a kind of medi-
cinal black salt.

বিঠিক বিণ. ঠিক নথকা, অনিশ্চয়
uncertain.

বিড়ম্ব দক. ধা. বঞ্চনা বা নিৰাশ কৰ
to deceive or disappoint,
উল্লাই কৰ to ridicule. অক. ধা.
মনত দুখ পা, নৈৰাশ হ to be
afflicted, to be disappointed.
বি. বিড়ম্বনা, প্রতাবণা, বঞ্চনা,
নিৰাশ কৰণ, অনর্থক কষ্ট ভোগ

deceit, trick, disappoint-
ment. বিড়ম্বিত বিণ. নিৰাশ,
প্রতাবিত, বঞ্চিত।

বিড়ম্বন বি. ভেশ, ভাও disguise,
imitation, মায়্যা illusion.

বিড়াল বি. মতা মেকুবী a male
cat. স্ত্রী. বিড়ালী। বিড়াল
তপস্বী ভণ্ড তপস্বী, কপটীয়া সাধু
a peck sniff.

বিট্ৰা বি. বুঢ়া ওকণী a full-grown
louse.

বিভং বিণ. বহল কৰা, বাহুল্য
detailed. ক্রি. বিণ. বিভংগৈ
বেলেগ বেলেগ কৈ, ভাঙি পাতি
separately, in detail.

বিত্ বি. ধন, টকা money.

বিত্-চকু বি. চ'চা a pair of
spectacles.

বিতণ্ডা বি. নিজৰ মত বাধিবলৈ
কৰা মিছা তৰ্ক controversy,
গালি, ভিবন্ধাৰ abuse, reproach.

বিতত বিণ. অজ্ঞান, অচেতন sense-
less, বিবুদ্ধি, অসাৰধান at one's
wit's end, heedless, শোকত
বা আনন্দত মগ্ন distracted
with pleasure or sorrow.

বিতৰণ বি. বিলাই দিয়া কাৰ্য্য
distribution.

বিতৰ্ক অক. ধা. ভালকৈ তৰ্ক কৰ,
আলোচনা কৰ to discuss care-
fully.

বিভল বি. পাতাল one of the seven regions below.

বিভাবিধ বিণ. তাবিধ সহিত, মহাজনব বহিত লিখা শব্দ under date, dated.

বিভুষ্ট বিণ. অসন্তুষ্ট, বেয়া পোরা displeased. বিভুষ্টি বি. অসন্তোষ dissatisfaction.

বিভূষণ বি. অনিচ্ছা, অনাদব want of desire.

বিভোপন এবিণ. অতি সুন্দব বব ভাল very good, excellent. দ্বী. বিভোপনী।

বিস্ত বি. ধন, সম্পত্তি money, property. বিস্তমন্ত্রী বি. টকা পইচা সংক্রান্ত বিষয় পৰিচালনা কৰা প্রধান বিষয়া Finance Minister.

বিদ্বন্ধ বিণ. অতিশয় পার্গত, নিপুণ, very learned, expert, skilful.

বিদ্বব অক. ধা. ছফাল হ to be rent asunder. বি. বিদ্ববণ ছফাল হোৱা কাৰ্য্য fission.

বিদ্বৰা অক. ধা. আনব ছাৰা ফলা to cause to be cleft.

বিদ্বৰ্ত্ত বি. বেৰাব দেশ the modern Berar.

বিদ্বৰ্ত্ত বাজকণ্ঠা দময়ন্তী।

বিদ্বা বি. বিভা, বৈপুণ্য skill, knowledge বৃধিবে সজা বস্ত।

বিদ্বান বি. মেলানি farewell,

অনুপস্থিত থাকিবৰ অনুমতি leave of absence, গমন, বিচ্ছেদ parting. বিদ্বান-অভিনন্দন অবসৰ গ্ৰহণৰ সময়ত প্রশংসাদি বৰ্ণনা কৰি অভ্যর্থনা জ্ঞাপন। বিদ্বানী যিজন বিদায় গ্ৰহণ কৰিছে। বিদ্বানমান যিয়ে বিদায় মাগিছে।

বিদ্বাৰ অক. ধা. ছিব, ফাল, বিদীৰ্ণ কৰ to rend asunder. বি. বিদ্বাৰণ। বিণ. বিদ্বাবিভ। বিদ্বাবক বি. ফালোতা।

বিদ্বিক দুটা দিশৰ মাজৰ কোন।

বিদ্বিত্ত বিণ. জনা, বুজ পোৱা, জ্ঞাত known, revealed. ক্ৰি. বিণ. বিদ্বিতে।

বিদ্বিশ বি. দুই দিশৰ মাজৰ চুক an intermediate point of the compass.

বিদ্বিশা মালবদেশৰ এখন নগৰৰ নাম।

বিদ্বীৰ্ণ বিণ. বিদ্বাৰণ কৰা. ফলা rent, torn.

বিদ্বৰ বি. ধৃতবাস্তব কনিষ্ঠ ভাই (দাসীপুত্র)

বিদ্বৰৰ ধ্বজ কঙালৰ দান।

বিদ্বুলী বি. আকাশত ওলোৱা ক্ষণিকীয়া চকমকীয়া পোহৰ lightning. বিদ্বুলী-চকমক বিদ্বুলীৰ ক্ষণিকীয়া পোহৰ। বিদ্বুলী ঝাব ক্ৰি. বিদ্বুলীয়া। বিদ্বুলী.ডাক তড়িৎ শক্তিৰ সহায়েৰে ডাক পঠোৱা

প্রণালী telegraph. বিভুলী
বাতৰি তড়িৎ বার্তা telegraphic
message. বিভুলীয়া অক. ধা.
বিভুলী মাৰ to lighten.

বিভূষী বিণ. শিক্ষিতা, বিভাবতা
learned (woman)।

বিদূৰ বিণ. অধিক দূৰত থকা
distant, far off. বি. বহুদূৰ ঠাই
distant place.

বিদূষক বি. বহুহা jester.

বিদেশ বি. নিজ দেশত বাজে অইন
দেশ, পৰদেশ a foreign
country. বিণ. বিদেশী পৰ দেশৰ,
নিজ দেশৰ নোহোৱা foreign. বি.
আন দেশৰ মানুহ a foreigner.

বিদেহ মিথিলা প্রদেশ।

বিদেহ ৰাজ ৰাজ্যি অশোক।

বিদ্যমান বিণ. উপস্থিত, আগতে
থকা, বৰ্তমান present, existing.
ক্রি. বিণ. বিদ্যমানে।

বিদ্যমানতা বি. বিদ্যমান থকা গুণ
বা অৱস্থা existance.

বিদ্যা বি. অভ্যাস কৰি পোৱা জ্ঞান
learning, knowledge, কৌশল
art. বিদ্যাধৰ গন্ধৰ্ব। জী.
বিদ্যাধৰী। বিদ্যার্থী বিদ্যা

শিকোতা a student.
বিভাদায়িনী সৰস্বতী। বিভাঙ্গুৰাগ

বিদ্যা অৰ্জন কৰিবলৈ বিশেষ
আগ্রহ। বিভাপীঠ শিক্ষা প্রতিষ্ঠান।
বিভাবতী কালিদাসৰ পত্নী। বিভা-

বিশাব্দ বহুতো বিভাত পাৰ্গত।

বিভাবত বিভাশিক্ষাৰ আৰম্ভ।
বিভাভ্যাস বিভাৰ শিক্ষা study.

বিভালয় বি. বিভা শিক্ষা ঠাই,
পঢ়াশালি a school or college
for learning. বিভাবন্ত,
বিভাবান বিদ্বান, বিভা থকা
learned. জী. বিভাবতী।

বিভালাপ বিভাবিষয়ক কথোপ-
কথন।

বিদ্যুৎ, বিদ্যুতিকা বি. বিভুলী
lightning. ক্রি. বিণ. বিদ্যুৎ
গৰ্ভ মেঘ। বিদ্যুৎ সঞ্চাবে
বিভুলীৰ গতিৰে with lightning
speed.

বিভোৎসাহী বি. বিভাব উৎসাহ-
দাতা।

বিদ্যুৎ বি. পোৱালমণি।

বিদ্রুপ বি. পৰিহাস, ইতিকিৎ
joking, ridiculing.

বিদ্রোহ বি. শত্রুতা enmity,
বৰ্তমান শাসনতন্ত্ৰ গুচাবলৈ কৰা
চেঁকা, ৰাজদ্রোহ rebellion.

বিদ্রোহী বিণ. দ্রোহ আচৰণ কৰা,
শত্রুতা কৰা rebellious.

বিদ্বৎ সমাজ বিদ্বান লোকৰ সমাজ।

বিদ্বান বি. বিভা জ্ঞান, বিভাবান,
শিক্ষিত learned. জী. বিভূষী।

বিদ্বেষ বি. শত্রুতা, হিংসা ভাব ill-
feeling, enmity. বিণ. বিদ্বেষী
হিংসা কৰোতা, অপকাৰী hostile,
inimical. বি. শত্রু an enemy.

বিধ বি. স্বকম, প্রকাষ, জাতি sort, kind.

বিধাতা 'বিধাতা' শব্দৰ অপভ্রংশ।

বিধবৰণ বি. চলি অহা ধৰণ বা নিয়ম-মতে নোহোৱা contrary to existing order.

বিধবস্ত বি. বিধৰ্ম, পাপ sin, vice. বিণ. বিধবস্ত্রী।

বিধবী বিণ. বিবস্ত্ৰ, সম্পূৰ্ণ নাঙঠ stark naked.

বিধৰ্ম্মী বি. আন ধৰ্ম্মৰ মানুহ a follower of different religion, ধৰ্ম্ম এৰা মানুহ renegade. বিণ. পাপী, অধৰ্ম্মী sinful, vicious.

বিধবা বি. বাঁৰী a widow.

বিধাতা বি. ব্ৰহ্মা, সৃষ্টিকৰ্ত্তা, বিধান° কৰ্ত্তা Brahma the god who is said to have created the world, providence.

বিধাতা পুৰুষ ভাগ্য নিয়ন্ত্ৰণ কৰোঁতা দেৱ পুৰুষ।

বিধাতাৰ লিখন বি. ব্ৰহ্মাৰ লিখা কাৰ্য্য, destiny, lot.

বিধান বি. বিধি, নিয়ম, ব্যৱস্থা rule, dispensation. শাস্ত্ৰবিহিত নিয়ম, খেতিৰ কাৰণে ৰখা সঁচ, ৰক্ষিত ধান seed kept for cultivation.

বিধানক বি. ব্যৱস্থাপক, নিয়ম কৰোঁতা। বিণ. ব্যৱস্থা বা নিয়ম কৰা prescribing.

বিধি বি. ব্ৰহ্মা, বিধাতা the creator, Brahma, নিয়ম, ব্যৱস্থা rule, precept, কাৰ্য্যৰ প্ৰণালী procedure, ব্যৱস্থা শাস্ত্ৰ a book of procedure. বিধিজন বিণ. নিয়ম জনা, ব্যৱস্থা শাস্ত্ৰ জনা conversant with rules. বিধি পথালি কৰ বাগা জন্মা, আসোৱাহ উলিয়া। বিধিৱদ্ধ বিধিমতে থোৱা। বিধিৰ বিড়ম্বনা নিয়তিৰ পৰিহাস irony of fate. বিধিবেস্তা নিয়ম বা ব্যৱস্থা শাস্ত্ৰ জনা মানুহ। বিধিমত ৰীতিমত, দস্তবমত। বিধিমতে, বিধিৱতে নিয়ম বা ব্যৱস্থা অনুসৰি। বিধি-সিদ্ধ নিয়ম বা ব্যৱস্থা অনুসৰি হোৱা। বিধিহীন নিয়মৰ বিৰুদ্ধ। বিধিলিপি বিধাতাৰ লিখন, অৰ্দ্ধ। বিধিৰ বিধান বিধাতাই বিধান দিয়া।

বিধি শাস্ত্ৰ স্মৃতি বা ব্যৱস্থা শাস্ত্ৰ, ব্যৱহাৰ শাস্ত্ৰ।

বিধু বি. চন্দ্ৰ, জোন the moon.

বিধু-বদন সুন্দৰী।

বিধৃতি বিণ. অপৰিচ্ছ, অশুচি not clean, ছুব নোৱাৰা বা ঋতু মান হোৱা in monthly course.

বিধুমুখী বি. চন্দ্ৰবদনী, সুন্দৰ স্ত্ৰী a beautiful woman.

বিধৃত গৃহীত, অধিষ্ঠিত।

বিধেয় বিণ. কৰিব লগীয়া, কৰা উচিত lawful, proper. বি.

কোনো বাক্যত কৰ্ত্তাক উদ্দেশ্য কৰি
বি কোৱা হয় a predicate.

বিশ্বংস সৰু. ধা. নষ্ট কৰ, হানি কৰ
to destroy, to injure. বি.

বিনাশ, বিলোপ destruction.

বি. বিশ্বংসনা, বিশ্বংসন। বিণ.

বিকল্প বিবন্ধ।

বিনাচ, বিনাচ বি. জন্তুৰ অকালত
হোৱা গৰ্ভপাত বা প্ৰসৱ abortion
of an animal. বিনাচ কৰ,
বিনাচ পেলা মৰা পোৱালি জগা
to give birth to dead off-
spring.

বিনত বিণ. অৱনত, নম্ৰ। বি.
বিনতি বিনয়, নম্ৰতা, কাকূতি
supplication.

বিনতা বি. অকণ আৰু গৰুডৰ মাতৃ,
কক্ৰুপৰ পত্নী।

বিনতি বি. বিনাই কৰা শোক,
বিলাপ lamentation.

বিনন্দ, বিনন্দোয়া বি. আনন্দময়,
অতিশয় সুৰনি blissful, beauti-
ful. বিনন্দ বিলাস বি. আনন্দময়
ধেমালি pleasing pastime.
বি. আনন্দময় আৰু মনোৰম bliss-
ful and pleasing.

বিনম্ৰ বিণ. বিনয়ী submissive,
obedient.

বিনয় বি. নম্ৰতা humility, বিনতি
supplication.

বিশ্বংস বিণ. নষ্ট হোৱা, বিনাশশীল,
perishable.

বিনষ্ট বিণ. নষ্ট, বিনাশপ্ৰাপ্ত, হত
destroyed, lost, dead.

বিনা অক. ধা. শুণ বৰ্ণাই শোক কৰ
to lament.

বিনা (অব্যয়) বাক্যে, বাহিৰে
except, নোহোৱা, নথকা
without, devoid. বিনামূল্যে,
বিনামূল্যে ক্ৰি. বিণ. শুদাই, বেচ
নিদিয়াতৈ বা বোলোৱাতৈ with-
out price. বিনামূল্যে বজ্ৰপাত
নষ্টবা নিচিন্তাতৈ হোৱা বিপদ &
bolt from the blue.

বিনাশ বি. ধ্বংস destruction.
মৃত্যু death. বিনাশক নাশ
কৰোতা, ধ্বংস কৰোতা des-
troyer, killer. বিনাশন ধ্বংস
কৰা বা মৰা কাৰ্য্য destruction,
killing. বিনাশী বিণ. নাশ
কৰা, (দ্বী. বিনাশী), নষ্টব,
সদায় নথকা perishable, frail.

বিনীত বিণ. নিদ্রাহীন without
sleep.

বিনিমিত্ত বিণ. চেব পেলোৱা
surpassing.

বিনিময় বি. সাল সলনি, পৰিবৰ্তন
change, barter.

বিনিয়ন্ত বি. নিয়ন্ত্ৰণ নোহোৱা
having no control.

বিনিয়োজিত অৰ্পিত, নিযুক্ত, বি
টকা খটোৱা হৈছে invested.

বিনিয়োগ অৰ্পণ, নিয়োগ, invest-
ment.

বিবৰ্গিত বাহিৰ ওলোৱা।

বিনীত বিণ. বন্ধ, অহকাৰ নধকা
mild, gentle.

বিনে (অব্যয়) বিনা, বাজে save,
except.

বিনেতা নিয়ন্তা, শিক্ষক।

বিনে বি. আহধানৰ মাজত গজা
এবিধ বন a kind of grass.

বিনোদ বি. বং, খেলালি, আছাদ,
বহন amusement, pastime,
pleasure. বিণ. আমোদজনক,
খেলেয়া amusing, playful.

বিনোদন বি. তুষ্টিসাধন। জী.
বিনোদিনী। বিণ. বিনোদিত।

বিনোদ বেগী সন্দৰ ধোপা।

বিন্দি বি. তাতৰ এবিধ খেল a kind
of card-playing.

বিন্দু বি. বীৰ্য, বেতস semen,
human seed, অতি ক্ষুদ্র চিন বা
ফুট point, dot, কোনো বস্তুৰ ক্ষুদ্র
কণা বা টোপা a particle, a
minute drop. বিন্দুপাত বীৰ্য
পতন। বিন্দুমান অকণমান। বিন্দু
সৰোবৰ ভূবনেশ্বৰ মন্দিৰৰ ওচৰৰ
ভাঙৰ সৰোবৰ। বিন্দুমাৰ পুৰুষ
ওপ্তাৰ পৰা আক ডিবোতাৰ
যোনিৰ পৰা পৰীয়া বা পাতল বীৰ্য
ওলাই থকা বোগ sperma-
torrhoea, leucorrhoea. বিন্দু-
মাৰ বজা অশোকৰ পিতৃ, যগধ-
বাজ।

বিন্দু সক. ধা. সক জোড়া বস্তুৰ

আগেবে ঘোঁচ to prick. ফুটাব,
বিদ্ধাকৰ to pierce, to bore. বি.
বিদ্ধান।

বিদ্ধা বি. বিদ্ধা বা ফুটা কৰা শলা,
ভোঁহৰ a borer, an awl.

বিদ্ধা বি. ফুটা, জলা a hole, a
bore.

বিদ্ধা বি. আহ ধান পাতলোৱা
জৰকাৰ নিচিনা গুঁড়ুলি an instru-
ment for thinning out ahu
dhan. সক. ধা. বিদ্ধাবে পাতল
কৰ।

বিন্ধ্য, বিন্ধ্যাচল বি. ভাৰতবৰ্ষৰ
ষ্টক মাজত থকা পৰ্বতমালা The
Vindhyas. বিন্ধ্যবাসিনী বিন্ধ্য
পৰ্বতত প্রতিষ্ঠিত মহাদেৱী।

বিন্ধ্যস্ত বিণ. স্থাপিত, যথাক্ৰমে
বিন্ধ্যিত arranged properly.

বিন্ধ্যাস বি. শৃঙ্খলাকপে স্থাপন
orderly arrangement or
disposal.

বিপত্তি বি. বিপদ, কষ্ট misfor-
tune, distress.

বিপত্নীক বি. বাৰ ভাৰ্যা মৰিছে
widower.

বিপথ বি. যি পথেদি বাৰ নেলাগে a
wrong way, বেয়া আচৰণ evil
course. বিণ. বিপথগামী অবাটে
যোৱা, আওবাটে চলা following
an evil course. বিপথে ক্ৰি.

বিণ. অবাটে by a wrong way.
বিপদ বি. আপদ, বিপত্তি, দুৰ্ঘটনা

distress, danger, দুৰৱস্থা, বিলাই misfortune. বিপদগ্রস্ত বিণ. বিপদত পৰা fallen into danger.

বিপদাপন্ন বিপদে আৱৰি ধৰা।

বিপন্ন বিণ. বিপদগ্রস্ত fallen into adversity.

বিপৰীত বিণ. বিৰুদ্ধ, ওলোটা, অসঙ্গত opposite, contradictory, inconsistent. বি. আচৰিত, অতিবিক্ত extraordinary, excessive. বিপৰীত বুদ্ধি দুৰ্ভুক্তি। বিপৰীতমুখী বিৰুদ্ধাচাৰী।

বিপৰ্য্যয় বি. বিৰুদ্ধ, বিপৰীত inconsistent.

বিপুল পলব উট অংশ।

বিপক্ষ বি. বিৰোধী মানুহ, শত্ৰুৰ ফলীয়। মানুহ, শত্ৰু an adversary, an antagonist, an opposite party. বিণ. শত্ৰুৰ ফলীয়, inimical. বি. বিপক্ষতা।

ক্ৰি. বিণ. বিপক্ষে বিৰুদ্ধে against.

বিপাক বি. দুৰ্গতি, শঙ্কট, লেঠা scrape, trouble, embarrassment. ক্ৰি. বিণ. বিপাকে, বিপাতে শঙ্কটত পৰি, নিকণায় অবস্থাত in a helpless state.

বিপাক দেহত খাৰু পৰিণাম, metabolism.

বিপাশা পাছাবৰ এটা নদীৰ নাম।

বিপিন বি. হাবি, বন jungle, forest.

বিপুল বিণ. বৃহৎ, প্রশস্ত, মহৎ, ডাঙৰ, বিস্তৃত large, extensive, much abundant.

বিপোষ বি. দেহ, শৰীৰ the body.

বিপোহো বি. প্রতাপ, শক্তি, ধং।

বিপ্ৰ বি. ব্ৰাহ্মণ a Brahmin.

বিপ্ৰকৰ্ষ সংযুক্ত ধ্বনিৰ মাজত স্ব-ধ্বনিৰ আগম সংযুক্ত ব্যঞ্জন ধ্বনিক বিশ্লেষিত কৰি উচ্চাৰণ সহজ কৰে, ইয়াকে বিপ্ৰকৰ্ষ বা স্বভক্তি বোলে, anaptixis.

বিপ্ৰতীপ প্ৰতিকূল opposite.

বিপ্ৰিয় বিণ. কঠোৰ, নিমবয়িয়াল unkind, harsh.

বিপ্ৰকৰ্ষণ বি. বিকৰ্ষণ repulsion.

বিপ্ৰলব্ধ বিণ. প্রভাবিত deceived.

বিপ্ৰলব্ধা সঙ্কেৎ দিয়া মিলন স্থানলৈ গৈ যি নায়িকাই দেখে যে নায়ক অহা নাই।

বিপ্ৰলাপ মূল্যহীন বিবাদ।

বিপ্লব বি. আমূল পৰিবৰ্তন revolution, ঘোৰ বিপদ great calamity.

বিফল বিণ. নিষ্ফল, অনর্থক unsuccessful, useless, vain.

বি. বিফলতা। ক্ৰি. বিণ. বিফলে।

বিবদমান বিণ. বিবাদকাৰী। স্ত্ৰী বিবদমাত্রা।

বিবৰ বি. গাঁত a hole. সক. ধং.

বহলাই বা ভাঙি পাতি ক to
explain.

বিবরণ বি. বহলকৈ কোরা বা লিখা
বৃত্তান্ত a description.

বিবর্জিত বিণ. বর্জিত, এবা
abandoned, given up.

বিবর্জন বি. পবিত্রাব, পবিত্র্যাগ
abandonment.

বিবর্ণ বিণ. বেয়া বর্ণ হোবা, মলিন,
নিন্তেক pale, discoloured.

বিবর্তন বি. এক অবস্থায় পৰা অন্য
অবস্থায় ক্রমে পবিবর্তন হৈ গৈ
থকা passing through various
stages. বিণ. বিবর্তনশীল।

বিবর্তিত বিণ. প্রত্যাবর্তিত, ঘূর্ণিত।

বিবর্তবাদ, বিবর্তনবাদ বি. ক্রম-
বিকাশনীতি the theory of
evolution. বেদান্ত দর্শনমতে—
মায়াবাদ।

বিবশ বি. বিবুদ্ধি, বিম্মল, অবল
perplexed, confounded.

বিবস্ত্র বিণ. নাগু, উলঙ্গ naked.
ক্রি. বিণ. বিবস্ত্রে।

বিবাদ বি. দন্দ, হাই-কাজিয়া,
বিবোধ quarrel, প্রতিবাদ
contradiction. বিবাদী বি. দন্দ
কৰা মাহুহ a man who
quarrels, পক্ষীয় defendant,
বিণ. দ্বন্দ্ব্বা disputing. স্ত্রী.
বিবাদিনী।

বিবাহ বি. বিয়া, পবিগম marriage.

বিণ. বিবাহিত বিব্র কবা
married. স্ত্রী. বিবাহিতা।

বিবি মহিলা।

বিবি-জান বিবিক প্রেম সন্তাষণ।

বিবিধ বিণ. নানাবিধ, অনেক
বকম of various sorts. বিবুদ্ধি
বিণ. বুদ্ধিহীন, নিকপায়, বিযোব।

বিবৃত্ত বিণ. বর্ণিত, ব্যাখ্যাত। বি.
বিবৃত্তি বর্ণন, ব্যাখ্যা।

বিবেক বি. ধর্মজ্ঞান conscience,
জ্ঞান, জ্ঞান বা ভাল বেয়া বুঝা
শক্তি discrimination. বিণ.
বিবেকী জ্ঞান জ্ঞান বুঝা
discreet.

বিবেচক বিণ. ভাল বেয়া বিচার
কৰা, বিবেচনাৰে চলা con-
siderate.

বিবেচনা বি. ভালকৈ ভাবি চিন্তি
চোরা deliberation, ভাল বেয়া
বোধ discretion. বিবেচনীয়,
বিবেচ্য বিবেচনাৰ যোগ্য।

বিবেচিত নিকপিত, বিচাৰিত।

বিত্ত বিণ. ব্যতিবাস্ত, বিপদত পৰা।

বিত্ত বিণ. বিস্তাৰিত explained
in detail.

বিভক্ত বিণ. ভাগ কৰা, অংশ কৰা
divided, partitioned, বণ্ডিত,
বেলেগ হৈ থকা parted.

বিভক্তি বি. বিভক্ত কৰা কার্য
division, ধাতু বা প্রতিপদিক
পাহত যি প্রত্যয় যোগ হলে পূৰ্ব্ব,
কাৰক, বচন কাল আদি বুঝা যায়।

বিত্ত বি. বিভিন্ন, পৃথক
separate, distinct. স. ধা.

বিত্ত। ক্রি. বিভাগে।

বিত্ত বি. ভাগি ভাগি হোৱা, ধান
ধান হোৱা dispersed, dissi-
pated.

বিত্ত বি. কুংসিং odd-looking
(পু. অ.) অ. ধা. ভাগ কৰ।

বিত্ত বি. ধন, ঐশ্বর্য, বিভূতি
wealth, property.

বিত্ত বি. প্রভা, কিরণ, দীপ্তি
lustre, light.

বিত্ত বি. ভাগ division, খণ্ড,
অংশ section, কোনো বৃহৎ
প্রতিষ্ঠান বা কার্য অংশ depar-
ment. বি. বিভাগীয় কোনো
এক বিভাগ, বেলেগ belonging
to a department, separate.

বিত্তক বি. বিভাগকাৰী, ভাজক
divider. বিভাজ্য বি. বিভাগ
যোগ্য divisible, ভাজ্য divid-
end.

বিত্তন বি. সঠিক বা দৃষ্টি অনুভব
কৰ। clear perception.

বিত্তৰী বি. ৰাতি night.
বিত্তৰ সূৰ্য্য the sun, অগ্নি, চন্দ্র
fire, the moon.

বিত্তাৰা বি. বিকল।

বিত্ত বি. বেলেগ, পৃথক dis-
tinct, separate. বি. বিভিন্নতা।

বিত্তি বি. বারংবার একে ভাৱে।

বিত্তিকা বি. ভয় terror, ভয়-

জনক কৃত anything that
terrifies.

বিত্ত বি. পৰমেশ্বৰ the supreme
being.

বিত্ত বি. ঐশ্বর্য, বিপুল সম্পত্তি
abundant wealth, শিব
আঠোটা ঐশ্বরিক শক্তি—the
eight superhuman powers
of Shiva or a Jogi. অশিষা
(অতি সৰু হোৱা), লম্বা (অতি
পাতল হোৱা) প্রাপ্তি (হাত হেলি
সকলোকে পোৱা), প্রকাশ (ইচ্ছা
সফলতা), মহিমা (বহু ডাঙৰ হোৱা),
দৈবতা (সকলোকে সৃষ্টি কৰা),
বশিতা (সকলোকে বশ কৰা) আৰু
কামাৰণ্যিতা (ইচ্ছাক দমন কৰা)।
প্রভা magnificence. গাত ধূম
the ashes.

বিত্ত বি. অলঙ্কার ornament,
কাপোৰ আদিৰে সজোৱা কাৰ্য্য
adornment. বি. বিভূষিত
অলঙ্কার আদিৰে সজোৱা adorned.

বিত্ত বি. প্রভেদ, পার্থক্য differ-
ence.

বিত্ত বি. মগ্ন, মুগ্ধ, charmed,
নিজ পাহৰা, বিহ্বল wonder-
struck, lost in amazement.

বিত্ত বি. ভ্রম, ভ্রান্তি illusion,
error.

বিত্তি বি. বিপ্লব, হুলস্থূল, বিপর্যয়,
inconsistent, contrary.

বিত্ত বি. ভ্রম বা ভুল যুক্ত erring.

বিয়জন বি. অশুভ, অয়তন, আপদ-
বিপদ ill-luck. বিণ. বিয়জনীয়া
অশুভজনক, inauspicious.

বিয়ত বি. অমত, অসম্মতি
disagreement. বিণ. অসম্মত
disagreeing.

বিয়ন বিণ. আনন্দহীন, মন যবা
sad, cheerless.

বিয়র্জন বি. নাশ কৰণ বা নাশ
কৰোঁতা act of grinding,
destroyer.

বিয়বিশ (পু. অ.) বি. বহুলা, পৰামৰ্শ,
বেজাব।

বিয়ৰ্ষ বিণ. বিয়ন, মনযবা, cheer-
less. বিণ. বিয়ৰ্ষিত।

বিয়ল বিণ. নিৰ্মল, পবিত্ৰ, অকলঙ্ক
clean, pure. স্ত্ৰী. বিয়লা। বি.
বিয়লতা।

বিয়া বি. ভাৰী হানিৰ প্ৰতিকাৰ
কাৰণে চুক্তি insurance.

বিয়াতা, বিয়াত্ৰ বি. মাহী আই,
মাকৰ সতিনী a step-mother.

বিয়ান বি. আকাশেদি যোৱা বাহন
বা বহু a flying chariot.

বিয়ুখ বিণ. প্ৰতিকূল, কাৰ্য্যত পাছ
হোৱঁকা, নিৰাশ কৰি ওলটাই
পঠোৱা not helpful, not for-
ward, sent away disappointed.
বিয়ুখে ক্ৰি. বিণ. পাচলৈ মুখ
দি behind the back.

বিয়ুজিত বিণ. 'মুজিত' চোৱা।

বিয়ুজা বি. বিবেচনা, আলোচনা

reflection, deliberation.
বিয়ুজকাৰী যি বিবেচনা কৰি
কোনো কাম কৰে। বিয়ুজ্যাকাৰিতা
সতৰ্কতাৰে সৈতে কোনো কাম
কৰা, বিচক্ষণতা carefulness.

বিয়োচন বি. মুক্তি, মুকলি release,
liberation, মুক্ত কৰোঁতা liber-
tor.

বিয়োড়ন বি. মৰ্দন, নাশকৰণ।

বিয়োৰ বিণ. বিবুদ্ধি perplexed.
বি. বিবুদ্ধি হোৱা অৱস্থা per-
plexity.

বিয়োহ, বিয়োহিত বিণ. মুগ্ধ
charmed. বিয়োহন বি. মুগ্ধকৰণ।

বিয় বি. আঁটা বা পানীত প্ৰতিফলিত
হোৱা বস্তুৰ নক্সা an image
reflected in mirror or water.

কোৱা ভাতুৰী a kind of fruit.
বিয়খৰ যাব অথবা বিয় ফলৰ
নিচিনা বটা। বিণ. বিয়িত
প্ৰতিফলিত।

বিয়া শব্দে, বিয়া শব্দে ক্ৰি.
বিণ. অতি বেগেৰে, ধনিৰ গতিৰে
with the speed of sound.

বিয়ন বি. সন্তান প্ৰসৱ child-
birth.

বিয়নী বি. 'বিয়ৈ' চোৱা। বিয়নী-
মেল বি. দবাৰ মাক আৰু কইনাৰ
মাকে নানা ধৰণৰ বকৰা কথা
উলিয়াই কৰা মেল, অতি আপোন
মানুহ যেন বুজাবলৈ কৰা আলোচনা।

বিয়নী জাবটা এবিধ বনবীয়া গছ
a kind of wild plant.

বিয়প অক. ধা. বহুঠাই জোব, বহলহৈ
যা to spread, to extend, বৰকৈ
প্রকাশিত হ to be widely pub-
lished.

বিয়ব, বিয়াব বি. গক বা ম'হৰ পূৰ্ণ
অবস্থা, বন লগাব পৰা হোৱা,
maturity.

বিয়ল অক. ধা. ফাটিবলৈ বহল হ,
বিস্তৃত হ to spread, to extend.

বিয়লি, বিয়লি-বেলা বি. ভাটি বেলা,
দিনৰ শেষভাগ the afternoon.

বিয়লী মাহ বি. তেল বা ঘিউ সনা
ডলা মাহ pulse husked and
smeared with oil or ghee.

বিয়া বি. বিবাহ, ভাৰ্যা বা স্বামী
স্বৰূপে গ্ৰহণ কৰা কাৰ্য্য marriage
ক্ৰি. বিয়া কৰ, বিয়া দ্বে।

বিয়গোম বি. বৰ ডাঙৰ very
large.

বিয়াজ বি. বাঢ়ি, সূত interest on
money borrowed. বিণ. বিয়-
জুৱা সূত দিব লগা।

বিয়াহ বি. ওজা পালীয়ে গোৱা
বাসে লিখা কোনো পুৰাণৰ
অসমীয়া পদ।

বিয়াহৰ ওজা বি. বাসদেৱৰ দ্বাৰা
বচিত মহাভাৰত, পুৰাণাদিৰ পৰা
অনুদিত অসমীয়া পদ গাওঁতা ওজা-
পালি অনুষ্ঠানৰ কেন্দ্ৰীয় চৰিত্ৰ।
এওঁ চাপ্‌কন ঢোলা পিন্ধে, সুবত

সুত্ৰধাৰে লোৱাৰ বিচিনাকৈ টুপি
পিন্ধে আৰু ককালত 'জামা' পিন্ধে।
বিয়ুবীয়া বিণ. যোৰব এটা নথকা,
যোৰ ভগা without one of a
pair, সমান আকাৰ বা বলৰ
নোহোৱা of unequal size or
strength. বিয়ুবীয়া সংখ্যা odd
number.

বিয়ৈ বি. জী বা পোৰ শহৰেক a
son's or daughter's father-
in-law. জী. বিয়নী। বিয়ৈবধ
বি. ভূত, উপদেৱতা a ghost.

বিয়ৈবীজী বি. এবাৰ প্ৰসব কৰি
বাজী হোৱা ভিৰোভা।

বিয়োগ বি. বিচ্ছেদ, বিবহ separa-
tion, এটা বাশিৰ পৰা আন এটা
বাশি বাদ দিয়া কাৰ্য্য subtrac-
tion. বিণ. বিয়োগী। জী.
বিয়োগিনী।

বিয়োজন বি. বিয়োগ, মৃত্যু, বিচ্ছেদ
death, separation.

বিযোৰ বি. যোৰব এটা আনটোৰ
তুল্য নোহোৱা ill matched.

বিবক্ত বিণ. আসক্তি নথকা, অসন্তুষ্ট
void of attachment, dis-
pleased, মনত ভিত্তি লগা
annoyed. বি. বিবক্তি।

বিবচ অক. ধা. লিখ, বচনা কৰ to
write, to compose. বি.
বিবচন লিখন, বচনা, বচনাৰ এক
আখ্যা বা খণ্ড। বিবচিত্ত হুদ.
বিণ. ভণিত, লিখিত compared

compiled. বিবজা বি. বাধিকাব
নবীয়েক। বিবজা-ক্ষেত্র বি.
জগন্নাথ ধাম।
শ্রবিত বিণ. ক্রান্ত, নিবৃত্ত ceased.
বিবতি বি. কামনা-বাসনাৰ পৰিতৃপ্তি,
নিবৃত্তি refrainment.
বিব বি. চুলিৰ মাজত ওকণী বিচৰা
কাৰ্য্য। বিব দে আঙুলিৰে ফালি
বাট উলিয়া। বিব দি বাট
নোপোৱা বাট বিচাৰি উলিয়াব
নোৱাৰা। -
বিবজ বিণ. ঘন নোহোৱা, সেবেঙা,
not dense, thin, পাবলৈ টান
scarce. বি. নিজান ঠাই lonely
place. ক্রি. বিণ. বিবলে অকল-
শৰীয়াইকে, নিবলে।
বিবল বি. নীৰস dry, যনয়বা cheer-
less.
বিবহ বি. বিয়োগ বা বিচ্ছেদৰ পৰা
হোৱা দুখ pang of separation.
বিবহিত বিণ. বিহীন, নথকা।
বিবহী বিণ. বিচ্ছেদৰ পৰা দুখ
পোৱা। স্ত্রী. বিবহিণী।
বিবা বি. এপাত বা এখিলা (পাণ)
a betel leaf.
বিবাগ বি. উদাসীন ভাব, বিবতি
indifference, cessation of
desire or affection for any-
thing. বিণ. বিবাগী।
বিবাজ ক্রক. ধা. দীপ্তি কৰ, প্রকাশ
হ to shine.
বিবাজমান বিণ. জাজ্জল্যমান,

কান্তিমন্ত shining, brilliant.
বিণ. বিবাজিত শোভিত।
বিবাট বি. ব্রহ্ম, বৰ ডাঙৰ, বিশ্ব-
জোৰা very big, covering the
whole universe, ভাৰতবৰ্ষৰ
এখন দেশ। বিবাট মৎস্যদেশ,
উত্তৰাৰ পিছ। বিবাট পৰ্ব্ব
বি. মহাভাৰতৰ এটা পৰ্ব্বৰ নাম।
বিবোধ বি. এটা বাক্যৰ নাম।
বিবান্নৈ বি. চাৰিকুৰি বাৰ
ninety two.
বিবান্ন বি. জ্বপনি, কামৰ পৰা
বিশ্রাম rest, cessation from
work. বিবান্ন চিহ্ন যতি চিন
mark of punctuation.
বিবাৰ বি. চিঞৰ, আৰাও a
scream.
বিবানী বি. চাৰিকুৰি দুই eighty-
two.
বিবি বি. মাদলী a kind of orna-
ment. ক্রি. এৰি দে (হাউতে
হাতীক কোৱা হাত) to let
it go.
বিবিধ বি. বৃক্ষ, গছ tree.
বিবিং অক. ধা. অলপ কৈ জ্বৰি জ্বৰি
ওলা to ooze out. বি.
বিবিঙনি।
বিবিধি বি. ব্রহ্ম Brahma.
বিবিধা বি. দ হাটিত গজা এবিধ ওখ
বন a kind of grass.
বিবিয়া বি. বেতৰ আধাবি, বত
কটিওৱা বাওঁকা।

বিবী বি. গহব পাতেবে ধপাত
বেবিয়াই কথা এবিধ চূবত।

বিকল্প বিণ. বিপৰীত, ওলোট।
opposite. contrary. বি.
বিকল্পতা। ক্রি. বিণ. বিকল্পে
অহিতে, বিপৰীতে against.

বিকল্প বিণ. কুৎস, আগটি ugly.
বিকল্পাক্ষ বি. শিব।

বিবোচক বি. যি খালে ভেদ হয়
purgative.

বিবোচন বি. প্রহ্লাদৰ পুত্র, বলি-
বজাৰ বাণেক সূৰ্য্য, অগ্নি।

বিবোধ বি. শত্রুতা, অমিল, বৈবৰ্ত্তাব
enmity, antagonism. কাব্য-
লঙ্কাৰ বিশেষ, য'ত বিকল্প ভাবৰ
প্রতীতি হলেও অৰ্থ সঙ্গতিত
বিবোধ নাই, rhetorical con-
tradiction. যেনে :—

“চন্দনৰ লেপে কবে শবীৰ শীতল ;

মোৰ দেখো তাপ কবে যেমত

অনল।”

(শকুন্তলা কাব্য)।

বিবোধা বিবোধি পৰস্পৰ শত্রুতা
mutual enmity. বিবোধী

শত্রুতা থকা, বিপৰীতে যোৰা
opposed to, contrary to. ক্রি
বিণ. বিবোধে বিপক্ষে, অহিতে
against. বি. বিবোধিতা।

বিবোধাভাস যাক বিবোধ যেন
অনুমান হয়, কিন্তু আচলতে বিবোধ
নহয়, তাক বিবোধাভাস বোলে।

যেনে :—

“চকু নাই দেখিহে সকল।

আকাশ, পাতাল, জল, স্থল
কাণ নাই সকলো শুনিছে।

হাত নাই সকলো ধৰিছে।”

বিজ বি. দৌড় নথকা পানী থকা
বহল আৰু দীঘল ঠাই a lake.

বিজ কোনো বস্তু বেচোতাৰ দ্বাৰা
সেই বস্তুটো কিনোতাক দিয়া
কাগজ, য'ত বস্তুৰ পৰিমাণ আৰু
মূল্যৰ হিচাব লিখা থাকে।

বিজকুল সমূলি।

বিজগ বিণ. লগ এৰা, পৃথক par-
ted, separated.

বিজনিয়াৰ, বিজনীয়া বি. ভোজ
সবাহ আদিত খাদ্য বস্তু বাঁটি দিওঁতা
one who distributes food
at a feast.

বিজনীয়া বিণ. ধন বোলোৱাকৈ
বিলাই দিয়া (বস্তু) distributed
gratis.

বিজম্ব বি. পলম, গহবি delay. ক্রি.
বিণ. বিজম্বে। বিজম্বিত পলমকৈ
বিলম্বযুক্ত, দীঘল।

বিজয় বি. ধ্বংস, নাশ destruc-
tion.

বিজকণ বিণ. বিভিন্ন separate. বি.
কলকণ evil omen. বিণ. বিজকণী
বিজকণীয়া।

বিলা সক. ধা. গাইপতি ভগাই দে,
বাঁটি দে to distribute, to
serve out.

বিলাই দুখ, কষ্ট, হুবহু misery, distress.

বিলাই বি. জাহাজ বা বেলগাড়ীত বোঝাই কৰা মালৰ বচিদ bill of loading.

বিলাত বি. ইংৰাজৰ দেশ, ইউৰোপৰ আন কোনো দেশ England, European country. বিলাতী বিণ. বিলাতত জন্ম বা উৎপন্ন, বিদেশী foreign.

বিলাপ বি. বিনুনি, শব্দ lamentation.

বিলাস বি. সুখভোগ, ধেমালি luxury, লীলা, ইন্দ্রিয় সুখ sensual pleasure. বিলাস কলা চিত্তবিনোদনৰ কাৰণে কৰা শিল্প কৰ্ম। বিলাস প্ৰিয় বিণ. আমোদী, লাস বিলাস ভাল পাওঁতা, sportive. বিলাস বিভ্ৰম হাব-ভাব। বিলাস ব্যাসন ভোগ-বাসনা চৰিতার্থ কৰা। বিলাস জ্ঞানৰ প্ৰমোদ ভবন। বিলাসী বিণ. খুন-পেচ আদি ভাল পোৱা, ইন্দ্রিয় সুখত আসক্ত indulging in sensual pleasures, luxurious. স্ত্ৰী. বিলাসিনী। বি. বিলাসিতা।

বিলাহী-বেঙেনা বি. এবিধ বেঙেনা জাতিৰ গছ আৰু তাৰ ফল the tomato

বিলা বি. ডাকঘৰৰ চিঠি আদি গ্ৰাহকক ভগাই দিয়া কাৰ্য্য deli-

very of letters, parcels etc. to the addressee.

বিলীন বিণ. মৰ হৈ মিহলি হোৱা, একেলগ হোৱা absorbed, blended with.

বিলুপ্ত 'মুগ্ধ' চোৱা।

বিলুপ্তি বিণ. ওলমি লবি থকা swinging.

বিলেপন বি. মচা বা লিপা কাৰ্য্য the act of smearing, গাত ঘঁহা সুগন্ধি বস্তু a cosmetic, perfumery.

বিলৈ বি. দুৰ্দ্ধশা, দুৰ্গতি distress, misery.

বিলোকন বি. দৰ্শন look.

বিলোচন দৰ্শন, চকু।

বিলোপ বি. লোপ হোৱা কাৰ্য্য, ধ্বংস, বিনাশ।

বিলোম প্ৰতিকূল, বিপৰীত।

বিলোল বিণ. চপল, চঞ্চল waving.

বিল বি. বেল the Bell tree.

বিরহান বি. সূৰ্য্য, the sun.

বিরহা বি. বক্তাৰ ইচ্ছা desire of the speaker.

বিশদ বিণ. স্পষ্ট, পৰিস্কাৰ clear, lucid.

বিশল্য শল্যহীন, ব্যথা শূণ্য।

বিশল্যকৰণী বি. যুতকক আয়াৰ পৰা বা গাৰ বেদনা ওচোৱা এবিধ বন দৰব।

বিশল্য প্ৰশ্নৰ বেদনা নোহোৱা।

বিশাখা বি. নক্ষত্র বিশেষ।

বিশাবন্ধ বিণ. জনাবুজা, পার্গত, দক্ষ
learned, skilled.

বিশাল বিণ. ডাঙৰ, বহল large,
broad.

বিশালাক্ষী ডাঙৰ চকু থকা, আয়ত
নয়না, দেবীবিশেষ।

বিশালা বি. উজ্জয়িনী নগৰৰ এটি
নাম।

বিশিষ্ট বিণ. শ্ৰেষ্ঠ, উত্তম superior,
excellent, যুক্ত possessing. বি.

বিশিষ্টতা, বৈশিষ্ট্য।

বিশুদ্ধ বিণ. নিৰ্মল, নিকা limpid,
pure, নিৰ্ভাঁজ, মিহলি নথকা
unalloyed, শুচি holy.

বিশুদ্ধি বিণ. অন্তি, ঋতুমতী
menstruous.

বিশৃঙ্খল বি. আউল বাউল, শৃঙ্খলা-
হীন, অসংযত disordered,
scattered about. বি.
বিশৃঙ্খলা।

বিশেষ বিণ. অসামান্য, অসাধারণ,
প্রধান, ঘাই principal, special,
not common, বিভিন্ন different.

ক্রি. বিণ. বিশেষকৈ। বিশেষক
বৈশিষ্ট্য আশংক characteristic.

বি. বিশেষত্ব কোনো এটা বিশেষ
গুণ, যিটো সকলোতে নথাকে।

বিশেষজ্ঞ বি. কোনো বিষয়ে
বিশেষভাবে জনা লোক &
specialist.

বিশেষণ বি. বিপদে অন্ত পদৰ গুণ

বা অবস্থা প্রকাশ কৰে adjective,
লক্ষণ specification. বিশেষণীয়
বিশেষণ এটা বিশেষণৰ গুণ
দেখোৱা বিশেষণ।

বিশেষত্ব ক্রি. বিণ. বিশেষকৈ, ঘাই
কৈ particularly, specially.

বিশেষে (অব্যয়) প্রতি বা প্রত্যেক
বুদ্ধোৰা অব্যয় যেনে 'বাহুহ
বিশেষে'।

বিশেষ্য (ব্যাকরণত) বস্তু, ব্যক্তি,
জাতি, ক্রিয়া, গুণ নাইবা ভাববাচক
শব্দ noun.

বিশ্রান্ত প্রণয়, মুক্তভাৱে বিহাৰ,
কেলি-কলহ।

বিশ্রান্তালাপ প্রেমালপ।

বিশ্রান্ত বিজনে বিশ্রাম কৰিছে।

বিশ্রান্তি বিশ্রাম, বিৰতি।

বিশ্রাম বি. জিৰণি, বিৰাম rest,
cessation.

বিশ্রী বিণ. শ্ৰীহীন, কুৰূপ awk-
ward.

বিশ্রুত বিণ. প্রখ্যাত, প্রসিদ্ধ। বি.

বিশ্রুতি বিণ. বিস্মৃতি, বিস্ময়
wonder struck.

বিশ্লিষ্ট বিণ. বিযুক্ত, বিচ্ছিন্ন, যাৰ
বিবিধ উপাদান বেলেগ কৰি দেখুৱা
হৈছে analysed.

বিশ্লেষ বি. বিচ্ছেদ, বিয়োগ, পৃথক-
কৰণ, কোনো লোকে, কোৱা কথাৰ
অন্ত প্রকাৰে অৰ্থ কৰি কথা পৰিহাস
separation, banter, jest.

বিশ্লেষণ বি. বেলেগ কৰা act of separating.

বিশ্ব বি. জগত, ব্ৰহ্মাণ্ড the universe. বিশ্বকৰ্মা সৃষ্টিকৰ্তা, দেবতা-বিশ্বাকৰ্ম শিল্পকাৰ the architect of the gods. বিশ্বকবি গোটেই জগতে যাক শ্ৰেষ্ঠ কবি বুলি স্বীকাৰ কৰিছে। বিশ্বকৈতু বি. অনিচ্ছ, উদ্বাৰ স্বামী। বিশ্বকোষ বি. বি গ্রন্থত সকলোবোৰ শাস্ত্ৰৰ সম্বন্ধে জানিবলগীয়া কথাৰ উদ্ভব পোৱা যায়। বিশ্বজন সৰ্বসাধাৰণ মানুহ। বিশ্বজননী জগতৰ মাতৃ। বিশ্ব-জনীন বিণ. সৰ্বলোকৰ হিতকৰ। বিশ্বজিত বি. বিশ্বৰ গৰাকী হবলৈ কৰা এবিধ যজ্ঞ a kind of sacrifice.

বিশ্বজেন বি. দেৱগণ বিশেষ, এবিধ যজ্ঞ a kind of sacrifice.

বিশ্ব নিম্নুক যিজনৈ নিজৰ বাহিৰে আন সকলোকে নিন্দা কৰে। বিশ্ব পা জগত পালন কৰোতা।

বিশ্বজোহী বি. সমুদায় জগতৰ অপকাৰ কৰা লোক, জগতৰ শত্ৰু one who injures the whole world.

বিশ্বনাথ বি. জগতৰ গৰাকী, পৰমেশ্বৰ শিব।

বিশ্ব পালক বি. সংসাৰ পালন কৰোতা, ঈশ্বৰ God.

বিশ্ব-শ্ৰেয় আতি ধৰ্ম নিৰ্বিশেষে সকলো মানুহৰ প্ৰতি প্ৰীতি।

বিশ্ব শ্ৰেয়িক বি. জগতক ভাল পাওতা, দয়ালু philanthropic.

বিশ্ব মানৱতা সকলো জাতিৰ মানুহৰ প্ৰতি প্ৰীতি।

বিশ্ববিজ্ঞান বিণ. বানাপ্ৰকাৰ বিজ্ঞা নিকা ঠাই a university. বিণ. বিশ্ববিস্তৃত জগদ্বিখ্যাত। বিশ্বস্তৰ জগতক পালোতা, বিশ্ব। বিশ্বকপ (গীতাত বৰ্ণিত) ঈশ্বৰৰ অনন্ত কণ। বিশ্বব্যাপী জগত জুৰি যোৱা all-pervading.

বিশ্বশ্ৰবা বি. বাৰণ, কুন্তকণ, বিতৰণ আৰু কুবেৰৰ বাপেক, এজন ঋষি।

বিশ্বস্ত বিণ. বিশ্বাসী, বিশ্বাসৰ পাত্ৰ trustworthy.

বিশ্বস্ততা বিশ্বাস যোগ্যতা, bonafide.

বিশ্বামিত্ৰ বি. এজন ডাঙৰ মূনি।

বিশ্বাস বি. প্ৰত্যয়, পতিয়ন trust, belief. বিণ. বিশ্বাসঘাতক, বিশ্বাসঘাতী, বিশ্বাসঘাতকী

গোপনীয় কথা প্ৰকাশ কৰোতা a traitor. বি. বিশ্বাসঘাতকতা। দ্বী. বিশ্বাসঘাতিনী, বিশ্বাস-ঘাতকিনী। বিশ্বাসভাজন বিশ্বাস কৰিব পৰা লোক।

বিশ্বাসী বিণ. বিশ্বস্ত, বিশ্বাস কৰিব পৰা trustworthy, গোপনীয় confidential. ক্ৰি. বিণ. বিশ্বাসে, বিশ্বাসতে secretly. বিশ্বাস্ত বিণ. যাক বিশ্বাস কৰিব পাৰি, যাক

সজাত কবির পাবি trustworthly,
faithful.

বিশেষণ বি. বিশ্বনাথ।

বিষ বি. বেদনা pain, বিহ poison,
বিষকণ্ঠ বি. শিব, মহাদেব, বিষকুন্ত
বিষব কলহ, যাব মন বিবেচ পূর্ণ।
বিষক্রিয়া বি. বিবে শবীৰত
জন্মোরা ক্রিয়া বা কার্য, বিবেবে
কবা ক্রিয়া বা চিকিৎসা। বিষয়
যিয়ে বিষ নান কবির পাবে।
বিষপানী বিষ থকা যাব পবা বৈ
পবা বস।

বিষগ্ন বিণ. বিষাদযুক্ত, বিষৰ্ধ sad,
cheerless. বি. বিষগ্নতা।

বিষদন্ত, বিষদাঁত সাপৰ যি দাঁতৰ
ভৰিত বিষ থাকে।

বিষ দুষ্ট বিষাক্ত, বিষময়।

বিষদৃষ্টি, বিষ অন্নন হিংসা কুবীয়া
দৃষ্টি, শত্রুভাবাপন্ন দৃষ্টি।

বিষধৰ বি. সাপ a snake.

বিষম বিণ. অসমান unequal,
বিষুবীয়া odd, বেয়া, দুই wicked,
কঠোর, উগ্র serious, excessive,
বিপৰীত opposite. বিষমবাহু
বিষম বা অসমান বাহু থকা having
unequal sides. বিষমুখী টান
কথা কওতা ভিষোতা, কটুভাষিণী।
বিষমপৰ মদন, কন্দৰ্প। বিষম-
লঙ্কাৰ বিসদৃশ গুণ বা বস্তুৰ বর্ণণাক
বিষমালঙ্কার বোলে। যেনে—
লাগৰ বেকিত পুখী, মহান সম্রাট
তুমি যাব।

ব্রহ্মা শ্রীশ্রী আভি, চণ্ডাল
লৈ কার্যভাব।

বিষয় বি. সংসারব কার্য বা সুখ,
ইন্দ্রিয় গ্রাহ্য পদার্থ worldly
pursuits or pleasures,
বর্ণনীয়, জ্ঞেয় বা অনুভবনীয়
পদার্থ subject, matter,
ভোগ্যবস্তু, ধন সম্পত্তি আদি pro-
perty, পদ, বাব, চাকরি
situation, post, employment.
বিষয়ক সহস্রীয়। বিষয় বাসনা
বি. সাংসারিক কামনা-বাসনা-আদি
ভোগ কবার ইচ্ছা desire for
wordly objects. বিষয় বুদ্ধি
সাংসারিক লাভ লোকচানৰ বিষয়ে
জ্ঞান থকা। বিষয়-বৈবাগ্য
জাগতিক কামনা-বাসনাৰ প্রতি
অনাসক্তি। বিষয়া বি. বিষয় বা
পদত নিযুক্ত যানুহ an officer.
বিষয়ী বিণ. বিষয়াসক্ত, সংসার
সুখত আসক্ত devoted to
worldly objects or pursuits.
বি. বিষয়াসক্ত লোক a worldly
man. বিষয়ে (অব্যয়) সম্পর্কে
concerning.

বিষহবী বি. সাপৰ বিষ নানি,
জবৎকাক মুনিৰ ভাৰ্যা, বাসুকীৰ
ভনী, কাণ্ডপৰ কন্যা, আন্তিক মুনিৰ
মাক।

বিষা অক. বা. বেদনা পা to be
painful.

বিবাক্ত বিণ. বিহয়ুক্ত, বিহ লগা
poisoned.

বিবাক্ত বি. শিঙা, বাস্ত a horn.

বিবাক্ত বি. মনব হুখ, বেজাব
অনন্তোৰ sorrow, cheerless
state. বিণ. বিবাক্তি হুখিত
মনমৰা।

বিবাক্ত বি. বিষ ধকা poisonous.

বিষুৱ বি. দিন ৰাতি সমান হোৱা
কাল equinox. বিষুৱ বেখা
নিৰক্ষয়ুত্তৰ সমান্তৰাল কল্পিত বৃত্ত
the equinoctial line.

বিষুৱ লক্ষ বিষুৱ বৃত্তৰ পৰা গ্ৰহ-
নক্ষত্ৰ আদিৰ কৌণিক হুবহু
declination.

বিষ্কুট বি. ময়দাৰ শুকান পিঠা
biscuit.

বিষ্কৃক্ক মূল নাটক আবস্ত হোৱাৰ
আগতে নাটকৰ যি অংশত প্ৰদৰ্শনীয়
ঘটনা সূচিত হয়।

বিষ্ঠা বি. পুৰীষ, মল, গু ordure.

বিষ্ণু বি. নাবায়ণ. হৰি, পালককণী
ঈশ্বৰ God, Vishnu. বিষ্ণুস্তম্ভ
চাণকাৰ প্ৰকৃত নাম। বিষ্ণু দ্রুত
বি. বিষ্ণুৰ অহুচৰ। বিষ্ণুপদ গয়া
তীৰ্থত ধকা বিষ্ণুৰ ভবিষ্যৎ খোজৰ
চিন ধকা এটা শিল, তাত হিন্দু
বিলাকে পিণ্ড দিয়ে। বিষ্ণুপদী
জ্যেষ্ঠ, ভাদ্ৰ, আৰ্ণাষ আৰু ফাগুনৰ
সংক্ৰান্তিক বিষ্ণুপদী সংক্ৰান্তি
বোলে। বিষ্ণু পাদোদকী গজা
বি. বিষ্ণুৰ পাদোদকৰ পৰা উৎপন্ন

হোৱা গজা। বিষ্ণুপুৰী বৈকুণ্ঠ,
সংক্ৰান্ত বহ্মাৱলী গ্ৰন্থৰ বচক এজন
সন্ন্যাসী। বিষ্ণুপুৰাণ বিষ্ণুৰ কথা
ধকা এখন প্ৰসিদ্ধ পুৰাণ। বিষ্ণু-
মায়ী বি. ঈশ্বৰৰ মায়ী। বিষ্ণুশৰ্ম্মা
বি. ভাৰতীয় শিক্ষাবিদ, পঞ্চভঙ্গ
বচয়িতা। বিষ্ণুলোক বৈকুণ্ঠ।

বিসঁচ বি. বেয়া সঁচ, নৰম জাতৰ
কঠিয়া seed of bad quality.
বিণ. বিসঁচীয়া বেয়া সঁচৰ পৰা
উৎপন্ন, বিজতুৰা।

বিসঙ্গত বিণ. অনুচিত, অযুক্ত
unreasonable, অসুবিধায়ুক্ত in-
convenient. বিসঙ্গতি অসুবিধা
বেমেজালি, ছুৰিপাক inconve-
nience, confusion, misfor-
tune.

বিসদৃশ বি. বিভিন্ন, পৃথক different.
বি. বৈলাদৃশ।

বিসম্বাদ বি. বিবাদ, বিৰোধ, অমিল
dispute, quarrel.

বিসম্বাদী বিবাদী, বিৰুদ্ধবাদী।

বিসৰ্গ বি. ':', বিসৰ্গ আখৰ the
letter ':' বিকিৰণ emission.

বিসৰ্গ সক্তি পূৰ্ব পদৰ অন্তত ধকা
বিসৰ্গৰ লগত পৰৱৰ্তী পদৰ আন্ত
ক্ৰনিৰ যি সক্তি হয় তাকে বিসৰ্গ
সক্তি বোলে।

বিসৰ্গ সক. ধা. ত্যাগ কৰ, বিদায়
দে to give up, to send off.

বি. বিসৰ্গন পূজাৰ শেষত দেৱতাক
বিদায় দিয়া কাৰ্য্য, প্ৰতিমা পানীত

পেলোৱা কাৰ্য্য immersion,
ভ্যাগ abandonment.

বিসৃটিকা বি. জহনী বোগ cholera.
বিসোৱাদ বিণ. একো সোৱাদ
নথকা distasteful, insipid.

বিস্তৰ বি. অনেক, প্রচুব much,
abundant.

বিস্তাৰ বি. বহু ঠাই জোৰা অবস্থা
extension, ব্যাপ্তি expanse,
বিণ. বিস্তাৰিত বিস্তৃত, বহলোৱা
spread. ক্ৰি. বিণ. বিস্তাৰিত
কপে। বিস্তীৰ্ণ বিণ. বহল, ডাঙৰ,
বহুত ঠাই জোৰা large, vast.

বিস্তৃত ক্ৰদ. বিণ. বহল কৰা spread.
বিস্ফোটক বি. খহ, খড, খুজতি
abscess.

বিস্ফোৰক যি বৰ ডাঙৰ শব্দ কৰি
ফুটে বা অগ্নি উঠে explosive.

বিস্ফোৰণ বৰ ডাঙৰ শব্দ কৰি ফটা।
বিস্বাদ বিণ. সোৱাদ নথকা,
tasteless.

বিস্ময় বি. আশ্চৰ্য্যবোধ wonder,
astonishment. বিস্ময়কৰ,
বিস্ময়াবহ আচৰিত, আশ্চৰ্য্যজনক।
বিস্ময়াবিষ্ট বিস্ময় দ্বাৰা অভিভূত।
বিস্ময়াস্থিত, বিস্ময়াপন্ন বিণ.
আচৰিত, বিস্মিত astonished,
amazed.

বিস্মৰণ বি. পাহৰণ act of for-
getting.

বিস্মিত বিণ. আচৰিত astonished.
বিস্মৃত বিণ. পাহৰি যোৱা forgo-

tten. বি. বিস্মৃতি বিভোল, পাহৰণ
oblivion.

বিহ বি. খালে বা তেজত লাগিলে
প্রাণনাশ কৰা বস্তু poison,
venom.

বিহ সক. ধা. বিধান কৰ, উপদেশ
কৰ, দণ্ডৰ আজ্ঞা কৰ to lay
down, as a rule for, to
award, as a punishment.

বিহকৰ্ম্মা বি. বিশ্বকৰ্ম্মা। বিহ-
ঢেকীয়া বি. এবিধ বিষাক্ত ঢেকীয়া।
বিহকোঁহোৰা বৰ বিষাল খহ &
very painful boil. বিহজঙলী
বি. এবিধ ঢেকীয়া জাতিৰ বন &
kind of fern.

বিহগ, বিহজ, বিহজম বি. চৰাই,
পক্ষী bird. স্ত্ৰী. বিহগী, বিহজী,
বিহজিনী, বিহজমী।

বিহবা (পু. অ.) বিণ. বিবাহিত
married.

বিহনে (অব্যয়) অবিহনে, নথকাত,
অভাবে in the absence of.

বিহৰ অক. ধা. আনন্দেৰে ফুৰ to
wander with joy. ক্ৰদ. বি.
বিহৰণ আনন্দেৰে ভ্ৰমণ।

বিহা বি. কুবিৰ লেখ a score,
(পু. অ.) বিয়া marriage.
সক. ধা. বাহ্যাকপে ক, অধিক কৈ
ক enlarge upon, to ex-
patriate.

বিহাল বি. পুৰা morning. ক্ৰি.

বিণ. বিহানে পুৱাতে in the early morning.

বিহাৰ বি. আনন্দ মনেৰে কৰা ভ্ৰমণ, ঘেৰালি act of roaming about for pleasure. বিণ. বিহাৰী।
স্ত্ৰী. বিহাৰিণী।

বিহি (পু. অ.) সুখ-দুখ বিহোতা, -বিধি, বিধাতা।

বিহিত বিণ. উচিত, উপযুক্ত proper. বিধান কৰা prescribed by law, 'বেদ বিহিত কাৰ্য'।

বিহীন (অব্যয়) নথকা, শূন্য, হীন destitute, void of.

বিহু বি. আহিন, পূহ আৰু চ'ভৰ শেষ দিন—ইহঁতক ক্ৰমে কাতিবিহু, মাঘবিহু আৰু বহাগবিহু বোলা হয়, কাতি বিহুৰ বঙালী বিহু, মাঘৰ বিহুৰ ভোগালী বিহু আৰু বহাগ বিহুৰ বঙালী বিহু বোলে the last day of Aswin, Pousa and Chaitra observed as the day of pleasure and festivity by the Assamese people. সৰু. ধা. বিহুলাগ আনন্দ হবিয়েৰে পূৰ্ণ হ। বিহুৱা বিণ. বিহুৰ সময়ত ওলোৱা, বিহু সম্পৰ্কীয় relating to Bihu, খেয়েলীয়া jovial. বিহুৱা চৰাই বি. চ'ভৰ বিহুৰ সময়ত 'বিহু বিহু' বুলি মতা এবিধ সৰু চৰাই। বিহুৱাল বি. বিহুত দিয়া নতুন কাপোৰ। বিহুল বি. 'বিহুলান' চোৱা।

বিহুল বি. অতিভুত, ব্যাকুল, আতুৰ overcome or distracted with the sorrow, pain or fear. বি. বিহুলতা।

বিহ্বল বি. দা, ক্ষয়, ধ্বংস wound, injury, destruction.

বিক্ষিপ্ত বিণ. বিকীৰ্ণ, ইফালে সিফালে সিচৰিত হোৱা, চঞ্চল হোৱা, 'বিক্ষিপ্ত চিত্ত' scattered, agitated.

বিক্ষুব্ধ বিণ. আলোড়িত, চঞ্চল, অস্থিৰ।

বিক্ষেপ বি. দলি মাৰি পেলোৱা কাৰ্য, নিক্ষেপ act of throwing off.

বিক্ষোভ বি. চঞ্চলতা, অস্থিৰতা great anxiety or agitation of mind.

বীজ বি. গুটি, উৎপাদন কৰা শক্তি বা মূল বস্তু seed, germ, বীৰ্য semen, পিছল, লেভকেতীয়া বস্তু, 'ঔষ বীজ', কণীৰ ভিতৰৰ বগা ভাগ any albuminous or viscid matter. ক্ৰি. বীজ মৰ সন্তান উৎপত্তিৰ শক্তি গুচ। বি. বীজকোষ গুটিৰ ওঁতাল।

বীজগণিত বি. এবিধ অঙ্কশাস্ত্ৰ algebra.

বীজমজ্জ বি. মূল মজ্জ।

বীজল বি. লেভকেতীয়া জুলীয়া অথচ ডাঠ বস্তু a kind of viscid

matter. বিণ. বীজলীয়া বীজল-
যুক্ত। বীজাল পিছল slimy.
বীট পালং বি. এবিধ শাক beet-
root.
বীণ, বীণা বি. তাঁর লগোয়া এবিধ
বাস্তব & sort of Indian lute.
বীণাপানি বি. সব্বভী the
goddess of learning and
music.
বী-বিয়া অক. ধা. বিং বিঙা, অস্পষ্ট
কথা ক to speak incoher-
ently. বি. বীবিয়নি।
বীতকায কামনার পৰা মুক্ত।
বীতনিজ্জ নিত্ৰাহীন।
বীতবাগ আসক্তিৰ পৰা মুক্ত।
বীতব্রজ শ্রদ্ধাহীন, আস্থাহীন।
বীতম্পূহ যাৰ কামনা বাসনা
নোহোৱা হৈছে।
বীভৎস, বীভচ্ বিণ. অতিশয়
কুৰূপ, বিণ লগা ugly.
বীয়া বি. জীৱন চুক্তি, জীৱন-বীয়া
ক্ষতি-পূৰণ চুক্তি, insurance.
বীৰ বি. বলবান আৰু সাহসী বণুৰা
& warrior. ঙ. বি. বীৰত্ব। স্ত্রী.
বীৰাঙ্গনা, বীৰনারী বীৰ
প্ৰসবিনী।
বীৰপ্ৰসত্তিনী. বীৰ প্ৰসূ বীৰব
জননী।
বীৰবল বি. সম্ৰাট আৰু বৰ বাজ-
সভাৰ এখন হাস্য বসিক সভ্য।
বীৰবাহু বি, বাৰণব পুত্ৰ।
বীৰভজ বি. পদ্মপতি শিৱৰ অনুচৰ।

বীৰভোগ্য বা ভোগ্য বীৰপুৰুষ
সকলৰ দ্বাৰা ভোগ কৰা।
বীৰা বি. এটা বলবান ভূত & kind
of evil spirit.
বীৰাচাৰ ভদ্ৰব মতে সাধন কৰা
পদ্ধতি।
বীৰাচাৰী যি লোকে ভদ্ৰব মতে
সাধন কৰে।
বীৰালম বি. বাৰ্ণভবি সৌফালৰ
উকত আৰু সৌভবি বাৰ্ণফালৰ
উকত বাধি বীৰৰ দৰে বহা কাৰ্য্য।
বীৰ্য্য বি. ধাতু, বেভল semen,
virile, বীৰত্ব, বল আৰু সাহস
heroism. বীৰ্য্যহীন বিণ. সাহস
নথকা, দুৰ্বল cowardly, weak.
বীৰ্য্যবান শক্তিশালী।
বুকিং অফিচ টিকেট কটা আৰু মাল
বস্ত্ৰ বুক কৰা স্থান booking
office.
বুকু বি. বক্ষ, পেট আৰু ডিঙিৰ মাজ
ভাগ the chest, the breast.
বুকু চোলা বি. অসমীয়া তিৰোতা
সকলে ব্যৱহাৰ কৰা এবিধ চোলা,
& kind of Assamese jacket.
বুকু জুৰা অ. ধা. হৃদয় শান্ত
হোৱা, মনৰ দুখ আঁতৰ হোৱা to
be consoled. বুকু ভাঠ বিণ.
সাহিয়াল courageous. ক্ৰি. বিণ.
বুকুভাঠি।
বুকু পাভল বিণ. ভয়ভূৰ timid.
বুকু ফিল্মাই ক্ৰি. বিণ. অহংকাৰ
কৰি, গওগ যাবি haughtily.

বুকুত কাপোৰ লোৱা বোৱনত
ভবি দিয়া to approach
puberty. বুকুৰ বান্ধ বি. অতি
মৰমৰ বন্ধু a dear friend. বুকুৰ
খাল বি. মনত বৰ দুখ পোৱা।
বুকু লৰ অ. ধা. ভয় খোৱা, ভয়ত
বুকু কঁপা to be affraid of.
বুকুৱা বি. বুকুৰ সমান দ breast-
deep, বুকুৰ সমান ওখ as high
as the chest.

বুজ সক. ধা. জানি ল, বোধগম্য
কৰ, মনেৰে ধৰ to understand.
বি. বুজোঁতা। স্ত্ৰী. বুজ ভী, বি.
জান, বিবেচনা power of
understanding সন্ধান, ধৰব
information. বুজ পা সন্ধান
পা, ধৰব পা। বুজ ল ধৰব ল,
অনুসন্ধান ল। বুজি পা জান, অৰ্থ
ভেদ কৰ। বুজন বি. বুজা কাৰ্য্য
বুজবাজ ধৰবা-ধৰব, উবাদিহ,
অনুসন্ধান। বুজনি বি. যৌথিক
উপদেশ, অৰ্থ বুজোৱা কাৰ্য্য,
প্ৰবোধ, শাস্ত্ৰনা moral instruc-
tion, explanation, consola-
tion. বুজৰ বকৱা বি. আহোম
বজাৰ দিনৰ বজাবৰীয়া এণ্ৰেজী
বিষয়া an officer of the Ahom
Kings.

বুজা সক. ধা. প্ৰবোধ দে, শিকনি
দে, to console, to explain,
সপ্ৰমাণ কৰ to prove. কদ. কৰ্তা.
বুজাওঁতা। বুজাবুজি একে আন

এজনৰ কথা বুজা কাৰ্য্য mutual
understanding.

বুজোঁতা কদ. বি. বুজা মানুহ a
man who understands, স্ত্ৰী.
বুজ ভী।

বুট বি. এবিধ বিদেশী মাহ gram.
বুটজোতা ভবিৰ সক গাঠিলৈকে
ঢকা জোতা boot. বুট লাও বি.
জাহাজ বাটত বখা ডাঙৰ নাও,
a boat.

বুটা বিণ. চুটি-চাপৰ of short
stature.

বুটা বি. কাপোৰত বেজী বা
লেখনীৰে ভোলা ফুল figures
worked on cloth. বুটা ভোল,
বুটা ছি কাপোৰত বেজী বা লেখ-
নীৰে ফুল ভোল।

বুটি বিণ. খৰ্গৈ ভোতা বা চুটি হোৱা
blunt. বুটি বাঢ়নীৰ কোক
খোৱা বিণ. নিলাজ, দগাবাজ,
shameless, wicked.

বুটী বি. শাল কাঠৰ সৰু নাও a
small boat of sal tree.

বুঢ়া বি. বেছি বয়স হোৱা মানুহ an
old man. বিণ. বৃদ্ধ, বেছি বয়সৰ
old, aged, পুৰণি old, পৈণত,
পকা matured, ripe. স্ত্ৰী. বুঢ়ী।
বুঢ়া-আঙুলি হাত বা ভবিৰ ঘাই
আঙুলি। বুঢ়াকাল বুঢ়া বয়স।
বুঢ়া গৌহাই বি. মহাদেৱ,
সদাশিৱ। বুঢ়া গৌহাই বি.
আহোম বজাৰ ঘাই স্ত্ৰী, প্ৰবাক

মন্ত্রী prime minister of the Ahom Kings উপাধি বিশেষ।

বুঢ়া ডাঙৰীয়া বি. একজন গ্রাম্য দেবতা, a village god. বুঢ়া ডাঙোৰ গাঁওত গোবাই খোৱা পকা তামোল। বুঢ়াৰুৱা দেখিবলৈ বুঢ়াৰ নিচিনা। বুঢ়া মেখা বি. বুঢ়া ভকত বা মাননীয় লোক old and respectable person. জী. বুঢ়া-মুই। বুঢ়ী আই পিতামহী বা মাতামহী, আবু। বুঢ়ী আই বি. পার্ৱতী, ক্ষিতলা। বুঢ়ী ঘৈণী বি. গৃহস্থিত থকা আটাইতকৈ ডাঙৰ জনী ভিৰোভা, গৃহস্থী। বুঢ়ী ঘৰী বি. "বুঢ়ী ঘৈণী" চোৱা।

বুৰবুৰ বি. পানীৰ ওপৰত উঠা বুৰবুৰণি।

বুদ্ধ বি. শাকা সিংহ, গৌতম the founder of Buddhism, জানী wise.

বুদ্ধি বি. বুজা শক্তি the power of understanding. উপায়, কৌশল, পৰামৰ্শ means, tactics, counsel, সাংখ্যমতে এটা তত্ত্ব। বুদ্ধি-গম্য যাক বুদ্ধিৰ দ্বাৰা বুজিব পাৰি। বুদ্ধি জীৱী যি সকলে বুদ্ধিৰ দ্বাৰা জীৱন নিৰ্বাহ কৰে বা কাৰ্য্য সাধন কৰে, intellectual.

বুদ্ধিমান বুদ্ধি নাইকিয়া হোৱা।

বুদ্ধিজংশ বুদ্ধি লোপ। বুদ্ধিজট্ট

মুৰ্দ্ধি নষ্ট হোৱা, বেয়া বুদ্ধিয়ে থকা।

বুদ্ধিবান, বুদ্ধিবন্ত, বুদ্ধিমান বিণ.

বুদ্ধি থকা, বুদ্ধিয়ক। জী. বুদ্ধিমত্তী।

বুদ্ধিহীন বিণ. বুদ্ধি নথকা। বি. বুদ্ধিহীনতা।

বুধ বি. চন্দ্ৰৰ ঔৰসত তেওঁৰ শুক-ভাৰ্যা ভাৰ্য্য গৰ্ভত জন্মা পুতেক the son of the moon god, বুধ গ্রহ the planet mercury, মণ্ডাহৰ এটা বাৰ Wednesday, পণ্ডিত, জানী wise, learned. বুধ বৰীয়া বুধবাবে হোৱা।

বুধি বি. বুদ্ধি শব্দৰ কোমল ৰূপ। বুধিকৰ উপায় উলিয়া। বুধি দি পৰামৰ্শ দি, বেয়া পৰামৰ্শ দি to counsel, to instigate.

বুধিয়ক বিণ. বুদ্ধিমন্ত intelligent.

বুনিয়াদ বি. পকাৰৰ সাজিবৰ কাৰণে ৰাটিত গাঁত খানি কৰা ভেটি foundation.

বুনিয়াদী বিণ. শুবি শকত, ডাঙৰ বংশৰ of good origin, প্ৰাথমিক basic.

বুন্ডা বি. মুঠা bundle. ক্ৰি. বিণ. বুন্ডা কৰি সবহকে গোটাই in large quantity. বুন্ডাৰ বি. সমূলি নষ্ট, ধ্বংস totally destroyed. বুন্ডিয়া বি. এবিধ মিঠাই।

বুবু-বাবা বি. কেঁচুৰাৰ অশ্লষ্ট কথা the babbling of infants, গোপনে কোনো অসিদ্ধিত অভি

ওপৰ কথাত বিষয়ে মানুহে কোৱাকুই
কৰা বুজোৱা নহ'ল।

বুৰুৱা অক. ধা. সৰুৰৈ আৰু অস্পষ্ট
কৈ কথা ক to speak indis-
tinctly and in a low voice.

বুৰুজা বি. খাবৰ ইচ্ছা, ক্ষুধা
hunger. বিণ. বুৰুজিত ক্ষুধিত।

বুৰুজু ক্ষুধাৰ্ত্ত hungry.

বুৰ বি. জোবোৰা, ডুব, গোটেই
শৰীৰ পানীৰ তললৈ নিয়া immer-
sion in water. অক. ধা. পানীৰ
তললৈ বা to sink under water,
হানি হ, সৰ্বনাশ হ to be lost,
to be ruined. বুৰ খা, বুৰা খা
অক. ধা. ডুব খা, ডুব যা। বুৰ দি,
বুৰ মাৰ ডুব মাৰ, পানীত জোবোৰা
মাৰ। বি. বুৰণ ডুবা কাৰ্য্য, ডুবন
act of sinking, পানীত থকা
জন্তু creatures living in
water.

বুৰজী বি. পুৰণি কথাৰ বৰ্ণনা বা
বিবৰণ, পুৰাতত্ত্ব, ইতিহাস history.

বুৰবুৰণি বি. পানীৰ তলৰ পৰা
ওলোৱা সৰু সৰু ফুট বা ফেনৰ
লম্বু, বুদবুদ small bubbles,
মুছিত মানুহৰ মুখেদি ওলোৱা
ফেন। অক. ধা. বুৰবুৰণি উঠা।
অক. ধা. বুৰবুৰণি কাঢ়. বুৰ
বুৰি কাঢ় মুছিত হৈ মুখেদি ফেন
উলিয়াই।

বুৰা সক. ধা. পানীৰ তললৈ নি
জুৰিয়া, ডুবা cause to sink.

বুৰি বি. একুটি a score, twenty.
বুৰিয়া অক. ধা. জোবোৰা মাৰ,
বুৰ দি to dive.

বুৰজ বি. জন্তুৰ নোম বা মেই
নিচিনা বস্তুৰে সজা ধূলি আবৰ
পৰিচ্ছাৰ কথা যতন, চুণ বা বং
লগোৱা যতন a brush.

বুৰজ বি. নৈৰ পাৰ নথিহৰলৈ দিয়া
গোট বাঁহৰ বেডেৰা a bamoo
palisade protecting a river
bank against the current.
গড়ৰ চুকত আৰু মাজে মাজে সজা
খোঁটালী, ইয়াত গড় বৰীয়া বিলাক
থাকে a bastion of a forti-
fication, যুদ্ধত বৰ হিলৈ পাতিবলৈ
ওখকৈ ভোলা চাপ the founda-
tion for a cannon used in
battle, এবিধ তামৰ খেলা a kind
of play with cards.

বুৰজি-খেৰ বি. ঘৰৰ চালৰ পুৰণি
খেৰ old thatch of a roof.

বুল বুল, বুল বুলি সুৰদী সজীত
গাব পৰা এবিধ চৰাই, thrush.

বুল অক. ধা. খোজ কাঢ় to walk.
বি. বুলন চলন, খোজ কঢ়া গঢ়
gait.

বুলনী-কাপোৰ মাটিত ভৰি
নলগাকৈ খোজ কাঢ়ি যাবলৈ পাৰি
দিয়া কাপোৰ। বুলনী-অৰগাত ব'ল
বৰষুণ নপৰাকৈ যাবলৈ এটা ঘৰৰ
পৰা আন এটা ঘৰলৈ বোঁৱা
দীঘলীয়া দৰ।

বুলা সক. ধা. আনক খোজ কঢ়া to cause another to walk. খেলব গুটি চলা, হাত ফুৰা, মোহাব to rub gently with the hand.

বুলাৱন্ত অক. ধা. ইফাল দিফাল কৰিছে।

বুলি (অব্যয়) লক্ষ্য কৰি, কাৰণে, নিমিত্তে towards, on account of, for the reason of, বোল, বাকা, ভাষা, 'ব্রজবুলি'।

বুকোদৰ বি. ভীম, মধ্যম পাণ্ডব।

বুদ্ধ পেটৰ বেয়াৰ kidney.

বৃত্তি আৰম্ভণ, ভিত্তি।

বৃত্ত বি. (জ্যামিতিত) ঘূৰণীয়া ক্ষেত্ৰ বা আকৃতি a circle. বৃত্তাৰ্দ্ধ বৃত্ত এটাৰ অফাল semi circle. বৃত্তাংশ বৃত্তৰ কোনো এক অংশ any portion of a circle. বৃত্তাকাৰ ঘূৰণীয়া round, বৃত্তাতাল ডিম্বাকাৰ ক্ষেত্ৰ ellipse.

বৃত্তান্ত বি. বাৰ্তা, বিবৰণ a description, a narrative, সম্বাদ news.

বৃত্তি বি. জীৱিকা, ব্যৱসায় means of livelihood, profession, মনৰ ধৰ্ম faculty, প্ৰবৃত্তি, বৃত্তাৰ, জলপানী scholarship. বৃত্তিছেদ জীৱিকা নাইকিয়া কৰণ। বৃত্তিধাৰী, বৃত্তিগ্ৰা বিণ. কোনো এক ব্যৱসায় কৰি খোৱা লোক। বৃত্তিগ্ৰন্থক শিক্ষা vocational, education. বৃত্তিগ্ৰাল মোগ কণৰ কাম কৰা মাহুহ।

বৃত্ত বি. এটা অসুৰব নাম, দৰীতি মুনিৰ অস্থিৰে নিৰ্মিত বজ্জ নামক অস্ত্ৰেৰে ইন্দ্ৰই বৃত্তক বধ কৰে।

বৃত্তহা বি. ইজ্জ।

বৃত্তা বিণ. নিবৰ্ধক, নিষ্ফল fruitless.

বৃদ্ধ বি. বুঢ়া মাহুহ an old man, বয়সহ old. বি. বৃদ্ধক, বৃদ্ধকাল বুঢ়া কাল old age. বৃদ্ধাজুলি বুঢ়া অজুলি।

বৃদ্ধপ্ৰপিতামহ প্ৰপিতামহৰ পিতাক।

বৃদ্ধি বি. অধিক হোৱা, বাঢ়ন increase, growth.

বৃন্দ বি. সমূহ a multitude, এশ-কোটি a hundred crores.

বৃন্দা বি. বাৰিকাব দূতী আৰু নবী তুলসীৰ এটি নাম।

বৃন্দাবন বি. মথুৰাৰ ওচৰৰ যমুনা নৈৰ পাৰত থকা বন, বৈকুণ্ঠৰ পৱিত্ৰ তীৰ্থ।

বৃন্ত বি. চূপহি।

বৃন্তচূড় চূপহিৰ পৰা সোলকি পৰা।

বৃশ্চিক বিহা scorpion, বাশিচক্ৰক অক্টম বাশি।

বৃষ বি. ভতৰা, দ্বিতীয় বাশি a bull, the sign taurus. বৃষকেতু, বৃষধ্বজ শিৱ। বৃষকেতু কৰ্ণৰ পুতেক। বৃষপৰ্জ্ব শশ্বিঠাৰ বাপেক। বৃষভ বি. বাঁড়. ভতৰা গৰু a bull বৃষভবাহন শিৱ।

বৃষভাপু বি. বাৰিকাব পিতৃ, the father of Radhika.

বৃহৎ বি. শূত্র, lowest caste.
 বৃহত্তী বি. ১২ বছরীয়া ঋতুমতী
 অবিবাহিতা কন্যা।
 বৃহৎসেন বি. কর্ণ পুত্র।
 বৃহৎসর্গ বি. আত্মপ্রদত্ত উত্তর্গা
 কবি বাঁড় মেলি দিয়া কাব্য।
 বৃষ্টি বি. শ্রীকৃষ্ণ এজন পূর্বপুরুষ।
 বৃষ্টিবংশ যদুবংশ।
 বৃষ্টি বি. বরষুণ rain.
 বৃষ্টিমান যজ্ঞ বি. বরষুণ জোখা যজ্ঞ।
 বৃষ্য বি. আম্রলম্বি।
 বৃহত্তী বি. বেদে ৮৮ বিশেষ।
 বৃহজ্জৈথ বি. এজন বীরব নাম।
 বৃহৎ বিণ. ডাঙৰ, দীঘল আৰু বহল
 large, great. বৃহৎ কোণ
 সমকোণতকৈ ডাঙৰ কোণ an
 obtuse angle. বৃহৎলা বিবাট
 বজাৰ দৰত অজাত বাস কৰোঁতে
 অৰ্জুনে সলাই লোৰা নাম।
 বৃহৎপতি বি. দেৱতাৰ গুৰু the
 preceptor of the gods, পঞ্চম
 এই the planet Jupiter, সপ্তাহৰ
 এদিন Thursday.
 বৃক্ষ বি. গছ, ডক a tree.
 ব. অভাব, বিবোধ, নিশ্চা ইত্যাদি
 প্রকাশক উপসর্গ।
 ব-আইমি বি. আইন নেমানি কৰা
 কাৰ্য্য, আইন বিৰোধী কাৰ্য an
 act disobeying law. বিণ.
 বে আইমী।
 ব-আক্কেল বুদ্ধিহীন।
 বই বি. বিয়াত দবা-কন্ডাক গা-

বুওৰা ঠাইৰ ওপৰত সজা চাৰি
 চুকীয়া আচ্ছাদন বিশেষ। বেইমান
 বিশ্বাস ঘাটক। বে এক্টিভাৰ
 অধিকাৰ বা ক্ষমতাৰ বাহিৰৰ, ওজৰ-
 নোহোৱা। বে-কচুৰ দোষ
 নোহোৱা। বে-কায়দা অসুবিধা।
 বেকাৰ জীৱিকা নোহোৱা। বেই-
 যৰ দবা-কন্ডাক গা ধুৱাবৰ কাৰণে
 ওপৰত বেই দি মুগুত কৰা ঠাই the
 covered bathing place of a
 bride or bridegroom.
 বেইতা বিণ. বিয়া কৰা married.
 বেওঁ বি. এটা'ৰ, আঠ হাত a land
 measure equal to four
 yards.
 বেওঁচনীয়া বিণ. এচলীয়া হৈ যোৱা,
 আওপকীয়া going askance,
 having a side meaning. বি.
 হাড়ৰ গাঁঠিত খোৱা যোচোকা a
 sprain.
 বেং বি. ভেকুলী a frog.
 বেংছটা বি. পানীত বেঙৰ কণী ঢাকি
 থকা বীজল।
 বেংছতা বি. ছাতিৰ আকৃতিৰ কাঠ-
 ফুলা fungus.
 বেঁকা বিণ. কেঁকোবা, তাঁজ থকা
 not straight, bent. বিণ. বেঁকা-
 বেঁকী কেঁকোবা কেঁকুৰি having
 many curves, zigzag.
 বেঁকোৰ-বেঁকুৰি কেঁকোবা-কেঁকুৰি
 zigzag.
 বেঁত বি. ফাট a crack. ক্রি.

বেঁড-মেল ফাট মেল, মুখমেল to be cracked.

বেঁড়া বি. চিকত হোৱা দীঘলীয়া গাঁড় a bubo, কলীৰ ডাঙৰ মূৰ the bigger end of an egg, নাঙল বা টেকী চোৰাত মৰা সৰু চেপেটা শাল।

বেকত বিণ. বিদিত, প্রকাশিত made known, revealed. ক্ৰি. বিণ. স্পষ্টকৈ।

বেকেটা বিণ. ভেঙুৱা, বেকা distorted. বেকেটা-বেকেটি ভেঙুৱা-ভেঙুৱি। বেকেটামুৱা বেকা মুৱা। জী. বেকেটামুৱা।

বেগ চামুৰা, বৰৰ ইত্যাদিৰে নিৰ্ম্মিত মোনা, যাক হাতত বা কান্ধত সহজে লৈ ফুৰাব পাৰি bag.

বেগ বি. শীঘ্ৰ গমন বা গতি speed, শীঘ্ৰতা swiftness. ক্ৰি. বিণ. বেগতে শীঘ্ৰে quickly.

বেগবান বেগী।

বেগম বি. মুচলমান বজাৰ বাগী & Moslem queen.

বেগবন্ত, বেগবান বিণ. বেগ থকা, বেগাল swift.

বেগাই ক্ৰি. বিণ. খবকৈ, শীঘ্ৰে quickly. বি. বেগাবেগি লবালবি, খবখেদা hurry.

বেগান চিনি নোপোৱা, অনাচ্ছীয়।

বেগাব বি. গোলাম, বন্দী an enforced labour, a slave.

বেগাল বিণ. বেগ থকা, বেগী swift, fast. বেগী-বেগাল।

বেগেতাই ক্ৰি. বিণ. বেগতে, সোণকালে quickly, swiftly.

বেগেত বি. বহলকৈ মেলা বৃদ্ধ আৰু মাজৰ আঙুলিৰ মাজৰ জোখ, আধা হাত a span, nine inches. বিণ. বেগেতীয়া।

বেঙা বিণ. ফুটাই কথা কব নোৱৰা, সেৱা not able to speak distinctly, একো নজনা, স্বাভাৱিক জ্ঞান নথকা foolish, idiotic বি. বেঙা। জী. বেঙী।

বেঙা বি. দীঘলকৈ ভৰি মেলি কঢ়া খোজ a long stride ভৰিৰ আঙুলিত ভৰ দি থিয় হোৱা to stand upon tip-toe. ক্ৰি. বেঙামেল, বেঙাদি।

বেঙেটি বি. জন্তুৰ খুৰাৰ পাহকালে অলপ ওপৰত থকা মূৰীয়া নখ, খুৰাৰ পাহ ফালৰ খাল ভাগ।

বেঙেনা বি. এবিধ কাঁইটীয়া গছ আৰু তাৰ ফল the egg plant and its fruit. বেঙেনা আঁঠী সজ্জ বি. আহোম বজা লক্ষীসিংহৰ দিনত শিৱসাগৰ জিলাৰ মাজুলীত স্থাপন কৰা এখন মহাপুৰুষীয়া সজ্জ।

বেঙেনা-বুলীয়া বিণ. বেঙেনা বৰণীয়া, জামু কলীয়া purple. বেঙে মূতা গৰু ভয় পাই অস্থি হোৱা।

বেহ টকা পইচা ইত্যাদি কথাৰ

প্রতিষ্ঠান আৰু আদেশ অনুসাবে
টকা পইচা জমা থওতাক দিয়ে,
bank.

বেচ্, বেছ বিণ. ভাল, উত্তম
good, excellent.

বেচ্ সক. ধা. বিক্রি কৰ, মূল্য লৈ
বস্তু দি to sell. বিণ. বেচা। বি.
কিনা বস্তুৰ মূল্য price, কাম কৰাৰ
বাবে দিয়া ধন wage, remun-
eration.

বেচৰ্কাবী বিণ. চৰ্কাৰে নিযুক্ত
নকৰা, চৰ্কাৰৰ অধিকাৰ নথকা
non-official.

বেচা সক. ধা. আনৰ দ্বাৰা বিক্রয়
কৰা to cause to be sold.

বেচাবা বি. নিকপায়, যাহুক পুতো
কৰা মাত a term used to
express pity on a person.
স্ত্রী. বেচাবী।

বেচি, বেছি বিণ. অধিক, সবহ
many, much. ক্রি. বিণ. বেচিকৈ,
বেছিকৈ।

ঘুচু বি. পানী ওলাই থকা গাৰ
হালন্ত হোৱা এবিধ দা eczema.

ঘছা বি. দৰ হাওঁতে মেলা এখলপা
থেৰ one of the several layers
of thatch spread on the roof
of a house.

বেজ বি. বোগ চাৰ্ভতা, চিকিৎসক
a physician, নাগিত a barber.

স্ত্রী. বেজিলী। বেজকচু বি.
একাতি বনবীয়া কচু। বেজবকৰা

আহোৱ বজাৰ দিনৰ প্রধান বেজক
দিয়া উপাধি।

বেজ্বেজা অক. ধা. শৰীৰ বা মনত
দুখ পা to feel pained or
distressed. বিণ. বেজবেজীয়া।

ক্রি. বিণ. বেজ্বেজ্ কৰে।

বেজাই বিণ. অতিপাত, কষ্টদায়ক
excessive, painful.

বেজাৰ বি. অসন্তোষ ভাব dis-
pleasure, শোক, সন্তাপ
sorrow, grief. ক্রি. বিণ.

বেজাৰ মনে অসন্তোষেৰে।

বেজাৰ-মুৱা বিমৰ্শ, আমন-জিমন।

বেজাৰ লাগ অসন্তোষ পা,
শোক পা।

বেজালি বি. বেজ বা চিকিৎসকৰ
ব্যৱসায় the medical pro-
fession. বেজালি পুথি বৈজ্ঞ-
শাস্ত্ৰ।

বেজিলী বি. মহিলা চিকিৎসকৰ a
female physician, এসবৰ
সহায়ত সহায় কৰা ভিৰী a mid-
wife, নাগিতনী a female
barber.

বেজী বি. এমুৰ জোঙা, ইমুৰত বিদ্ধা
থকা কাপোৰ দিয়া ধাতুৰ সৰু শলা
a needle used in sewing.
শৰীৰত দৰব সুমোৱা কোঁপোলা
বেজী a physician's needle for
injecting medicine into the
body. সক. ধা. বেজী দি। বেজী-
মুৱা সৰু জোঙা মুখ থকা।

বেজেনী বি. "বেজিনী" চোরা।

বেজেনা বিণ. মনত অসন্তোষ
জন্মোবা, চোকা।

বেজেনা-বেজেনি বি. কেটেব
জেঙেব, ভিতামাত harsh lan-
guage.

বেঞ্চ, বেঞ্চি আসন বিশেষ, bench.

বেটা পুত্র, অনাদব বা অবহেলা
অৰ্থত ব্যৱহাৰ কৰা সম্বোধন।

বেটী বি. দাসী a female slave
or servant

বেটীপাত বি. কিতাপৰ ঘাই
ঢাকনীৰ ভিতৰত থকা ডাঠ পাত
the thick leaf immediately
under the outer cover of a
book, কলকুলৰ লগত ওলোৱা
চুটি ডাঠ পাত, গছৰ ওটিৰ অস্থৰ
চাকি ওলোৱা পাত।

বেটু বি. সৰু ফলৰ ঠাৰি থকা ফালৰ
মূৰ, চূপহি থকা ফাল the end of
a fruit to which the stalk
is attached. বিণ. বেটুৱা বেটু
থকা।

বেঠিক স্থিৰতা নোহোৱা।

বেঠ সৰু. ধা. চেঙা কৰ, চাৰিওফাল
আৱৃত কৰ to surround, to
enclose.

বেঠ তিনিটা খুটি থকা এবিধ
সঁজুলি।

বেণ বি. পুণ্ড্ৰজাৰ পিছ।

বেণি, বেণী বি. চেলা গোঁঠা চুলি
braided hair.

বেণী সংছাৰ বি. উষ্টনাবায়ণৰ দ্বাৰা
বাচত এখন সংছত নাটক, বেনী
বন্ধন।

বেণু বি. বাঁহী, মুকলী a flute.

বেত্ত বি. লতাৰ দৰে বগোৱা এবিধ
কাঁইটীয়া বন, ইয়াৰ জ্বী কৰিব
পাৰি the rattan cane. বেত্তনি
অধিক বেত্ত থকা ঠাই।

বেত্তল বি. দৰমহা, কামৰ বেচ pay,
wages.

বেত্তাৰ তাৰ নোহোৱাকৈ যি কৰিব
পাৰি।

বেত্তাল বি. মৰিশালিৰ ভূত an evil
spirit. বেত্তাল ভট্ট বি. বজা
বিক্ৰমাদিত্যৰ ৰাজসভাত থকা নৰ-
বস্ত্ৰৰ ভিতৰৰ এজন।

বেভেৰি বি. বেতেবে সজা তেল
পেৰা প'লা a cane-basket used
in pressing oil.

বেভেৰি চোৱা বাবে বাবে একে
কথাকে কৈ থাক to repeat
again and again, একে কথাকে
ধৰি থাক not to yield.
বেভেৰিবজীয়া জটিল মেৰ পাক
খোৱা, নিজৰ মত নেৰা compli-
cated, obstinate.

বেভী যি মনে জানে, অভিজ্ঞ।

বেজাৰাত বেভেৰে আঘাত কৰা।

বেজাসল বেভেৰে ভৈয়াৰ কৰা
আসন।

বেজৰতী এখন দেশৰ নাম।

বেধা বি. চেনেহ, অম্লকণ্ঠা affec-

tion, sympathy. ক্ৰি. বেখা কৰ, বেখা লাগ। ক্ৰি. বিণ. বেখাকপে মৰমত out of love.
 বে-দৰ্শন বি. ন্যায় বা আইন মতে গোৱা ভোগ দৰ্শন বা ক্ষমতাৰ পৰা বঞ্চিত কৰণ dispossession.
 বেদ বি. হিন্দুৰ প্ৰধান আৰু প্ৰাচীন-তম শাস্ত্ৰ,—ঋক্, যজুঃ, সাম আৰু অথৰ্ব্ব, ইয়াৰ আন এটা নাম শ্ৰুতি the Vedas. বেদজ্ঞ বিণ. বেদজনা versed in the Vedas.
 বেদবাক্য বি. বেদৰ উক্তি, বেদৰ মত যাক ইফাল-সিফাল কৰিব নোৱাৰি a text of the Vedas.
 বেদনা বি. যন্ত্ৰণা, শৰীৰত গোৱা পীড়া, বিষ pain, ache.
 বেদপাৰগ বেদত নিপুণ। বেদবিদ, বেদবিৎ বেদজ্ঞ। বেদবিশাৰদ বেদপাৰগ। বেদব্যাস কৃষ্ণদ্বৈপায়ন মুনি, এওঁ বেদ সম্পাদন কৰিছিল। বেদব্ৰজা দেখিব স্বৰূপ বেদ।
 বেদ মাতা বি. গায়ত্ৰী, the mother of the Vedas.
 বেদৰ বাণী বি. 'বেদ-বাক্য' চোৱা।
 বেদৱতী বি. কুশলজ বহাৰ কন্না।
 বেদজ্ঞ বি. বেদৰ অজ স্বৰূপ হয়বিধ শাস্ত্ৰ—শিকা, কল্প, ব্যাকৰণ, নিকট, চন্দ আৰু জ্যোতিষ।
 বেদাচাৰ বি. বেদ বা শাস্ত্ৰমতে কৰা আচৰণ।

বেদোন্না বি. এবিধ বিদেশী সোৱাদ ডালিয় pomegranate.
 বেদান্ত বি. ব্যাসপ্ৰণীত দৰ্শনশাস্ত্ৰ, উপনিষদ। বেদান্তবাদ বেদান্ত দৰ্শনৰ মত। বৈদান্তিক বিণ. বেদান্ত জনা পণ্ডিত। বেদান্তী বিণ. বেদান্তত নিপুণ versed in vedanta philosophy.
 বেদী বি. যজ্ঞ বা হোম কৰিবলৈ কৰা ওখ ভেটি a sacrificial altar, ঘৰ সাজিবলৈ বা আন কামৰ নিমিত্তে ওখকৈ কৰা ঠাই বা ভেটি a raised bed or platform.
 বেদুইন আবহদেশৰ অথবা জাতি bedouin.
 বেদোক্ত বেদত যি কোৱা হৈছে।
 বেজ বিণ. জানিব লগীয়া fit to be known.
 বেৰ গভীৰতা, চিন, বিদ্যা কৰা।
 বেনা বি. বেপাৰ commerce.
 বেনামী বিণ. আচল গৰাকী বা লিখকৰ নাম নথকা বা গুপ্ত বখা anonymous.
 বেৰীয়া জাগ অক. খা. হতত্ৰী হ to degenerate.
 বেস্ত (পু. অ.) মুখ বেল to open the mouth.
 বেপস্ত বি. অসময় improper time.
 বেপবোৱা ভয় দৰকা।
 বেপাৰ বি. কিনা-বেচা কাৰ্য্য,

বাণিজ্য trade. বেপারী বাহসায়
কৰা যাহু a trader. বেপোঁকরা
বেচিবৰ নিমিত্তে তৈয়াৰ কৰা
made to be sold, বেপাৰ সম্বন্ধীয়
relating to trade.

বেকাই বি. নিকপায় অৱস্থা, দুৰ্গতি
a helpless state.

বেবা অক. ধা. গক হাগলীৰ দৰে
মাত to bellow or bleat,
বৰকৈ কৈকা to groan. বি.
বেবনি।

বেবুৱা বিণ. পেপুৱা, বিবুদ্ধি de-
prived of self-possession.

বেবুৱা লাগ ভৱত বিবুদ্ধি হ।

বেবেজীয়া বিণ. আগুণি নথকা,
বাবে মিহলি of mixed origin.

বেবেবিবাং বিণ. বিশৃঙ্খল dis-
orderly.

বেষটৰ বিণ. উলঙ্গ naked.

বেষাৰ বি. নৰিয়া disease. বিণ.
বেমাবী।

বেমুলীয়া বিণ. বিশৃঙ্খল devoid of
order.

বেমেজালি বি. বিশৃঙ্খল অৱস্থা
want of method or har-
mony.

বেমেলি বিণ. সিচৰিত, গোট গোট
হোৱা dispersed, scattered
about.

বেয়া বিণ. নিকট, নৰম inferior
in quality, অধম, অসৎ vile,
wicked, অসুস্থ indisposed,

অশুভ inauspicious. বি. কুকৰ্ম
an evil act, অনিষ্ট, হানি
harm, suffering, অসন্তোষ
dissatisfaction. বেয়া কৰ
নষ্ট কৰ, হানি কৰ। বেয়া পা
অসন্তুষ্ট হ।

বেয়াৰিং ডাক টিকিট নলগোৱা চিঠি
bearing.

বেৰ বি. ঘৰৰ আবৰণ বা বাৰ &
house-wall, কোনো বস্তুৰ ঘেৰ
বা পৰিধি the circumference
of a thing. সৰু. ধা. বেৰ দে,
কেউ ফালৰ পৰা আগুণা। বি.
বেৰোঁতা।

বেৰটি বি. কঁকালত মেৰোৱা পেটি।

বেৰসিক বস নোহোৱা।

বেৰা সৰু. ধা. আনৰ দ্বাৰাই বেৰ
দিয়া to cause to be enclosed,
চকোৱা, টাটি a fence round a
compound. বি. বাৰ a house-
wall. বেৰি ধৰ চাৰিওফালে
আঙুৰি আটক কৰ to surround.

বেৰি বেৰি শোণ বোগ।

বেৰী বি. দা কটাৰী আদিৰ নালত
লগোৱা আঙটি a flat iron
ring.

বেৰীয়া বি. চক আদিৰ তলত দিয়া
আধাৰি, শাৰী ভাঙি গজা (দাঁত)।
বিণ. শাৰী ভাঙি গজা।

বেল বি. এবিধ কাঁইট থকা গছ আৰু
তাৰ ফল the wood apple.

বেল সৰু. ধা. চেপি বা হেঁচি বহল

কৰ 'লুটি বেলিহে' to roll paste.
বেলনা লুটি আদি বহল কৰা
পীৰা। বেলন-আৰি লুটি বেলনা
মাৰি a rolling-pin.

বেলবৰণ, বেলবোধন বি. দুৰ্গা-
পূজাৰ বৰ্জীৰ দিন বা প্ৰথম দিনৰ
পূজা।

বেলবেলা অক. ধা. 'লেব, লেবা'।

বেলা বি. কোনো এক বিশেষ সময়
a particular time, আধা দিন
a half day. বেলাই পোহৰে
বেলি আৰু পোহৰ থাকোঁতে
before dusk.

বেলি বি. সময় time, সূৰ্য্য the
sun, বাৰ turn, পলম delay,
বছৰ year. বেলি ঘড়ী বি. সূৰ্য্যৰ
ছাঁৰ সহায়ত সময় ঠিক কৰা, সূৰ্য্য
ঘড়ী a dial, sun dial.

বেলি পকা বি. এবিধ বনবীয়া লতা
আৰু তাৰ ফল।

বেলিফুল বি. সূৰ্য্যৰ ফালে মুখ কৰি
থকা এবিধ ফুল the sun flower.

বেলিকা বি. বেলি, সময় time.
বেলিয়েপতি প্ৰতি বাৰত every
time.

বেলুন বি. বোম্বাৰন, বায়ুত উঠা
গ্যাচপূৰ্ণ মোনা balloon.

বেলেগ বিণ. পৃথক, ভিন্ন separate.
বেলেগভীয়া বিণ. বেলেগে থকা,
নিৰঙ্গীয় living separately,
distant. বেলেগী সক. ধা. আঁতৰ
কৰ, বেলেগ কৰ to separate, to

keep apart. বেলেগে ক্ৰি. বিণ.
পৃথকে, একেলগ নকৰি sepa-
rately, apart.

বেলোল বি. কাচ glass. বেলা-
ত্ৰাৰী বিণ. কাচেৰে সজা made of
glass.

বেলটা সক. ধা. লুটিয়া, ওলটা to
turn up.

বেলটা-বেলিট সেমেনা-সেমেনি
nervous disposition.

বেশ বি, সাজ, পোছাক dress,
সাজ-পাৰ, state of being
dressed, সাজ guise. ক্ৰি. বিণ.

বেশে কোনো এক বেশত বা
সাজত।

বেশছন, বেশছয় বি. ছদ্মবেশ
disguise.

বেশ বিজ্ঞাস কাপোৰ অলঙ্কাৰ
আদি পিন্ধন, ধুনপেছ orderly
dressing of the body.

বেস্তা বি. গণিকা, নটিনী a prosti-
tute. বেস্তা গম্ভন বি. বেস্তাৰ
সৈতে বত্ৰিক্ৰিয়া, sexual inter-
course with a prostitute.

বেস্তা যোগ বি. হোৱালীৰ আন্ত
ৰ্জাত হোৱা এটা অন্তত যোগ।

বেস্তালয় বি. বেস্তাৰ ঘৰ, a
brothel. বেস্তালি বি. বেস্তাক
বৃত্তি বা ব্যৱসায় prostitution.

বেষ্টন বি. বেৰা কাৰ্য্য act of
surrounding, বেৰা, প্ৰাচীৰ an
enclosure, a fence. বিণ.

বেষ্টিত আবৃত, চাৰিওফালে
বেবা enclosed, surrounded.
বেষ্টনী, বেষ্টন বেখা যাবে
কোনো কথা আগুৰি বখা হয়
brackets.

বেলা (পু. অ.) সক. ধা. বেহা কব,
বেচা-কিনা কৰ to trade.

বেলাতি নি. বেপাৰ।

বেলাৰ (পু. অ.) বি. বেহাৰ, সবিয়হ
mustard.

বেলুৰ, বেলুৰা সুঘটিক নথকা,
শ্রুতি কটু।

বেহা বি. বেপাৰ, লাভৰ কাৰণে
বেচা-কিনা কৰা কাৰ্য্য trade
অক. ধা. বেহা কৰ বেপাৰ কৰ to
trade.

বেহানি বি. বস্তু, বেহা বা বেপাৰ
কৰা বস্তু & thing in general,
an article of commerce.

বেহাৰ বি. সবিয়হ mustard.

বেহি বি. ২০ দোন, ৫ পুৰা twenty
Dons.

বেহিচাৰী বিচাৰ কৰি কাজ নকৰা
লোক।

বেহী বি. কলহ আদিৰ পৰা তেল
উলিয়াবলৈ নাল লগোৱা সৰু চুতা
বা এফালে কটা আয়ত্ৰ a small
laddle.

বেহীয়া বি. যুখত থোৱা ধপাত
লোৱা বেহী।

বেহু বি. বিহলঙনী।

বেহু বি. যুদ্ধত সৈন্য বিলাক ভাগ

ভাগকৈ বখাৰ শ্ৰণালী military
array.

বেহুচ বিণ. অজান, অচেতন, sense-
less. বি. অসাৱধানতা care-
lessness.

বেহুচিয়াৰ বিণ. অসাৱধান care-
less.

বেহুলা, বেউলা বি. লক্ষ্মীদাম
সতী ভাৰ্যা।

বেহুৱা, বেহুৱা বটা বি. আত্মত
দিয়া বটা সবিয়হ।

বেহেৰা বি. দোলা বাহক a palki-
bearer, লঙহা a bearer.

বেহেৰুৱা বি. বেপাৰী a trader.
বিণ. বেপাৰ কৰা trading.

বেহেলা বি. চাৰিডাল ঠাণ ধকা
এবিধ বাস্তৱ যন্ত্ৰ a violin.

বৈকল্পিক বিকল্পে সিদ্ধ, বৈ-ভাৱিক,
alternative.

বৈকল্য বি. বিকলতা, অঙ্গহীনতা।

বৈকাল বি. এটা হুদৰ নাম।

বৈকুণ্ঠ বি. গোলোক, বিষ্ণু ধকা
ঠাই।

বৈকুণ্ঠপ্ৰসন্ন স্বৰ্গী হোৱা, দেহ এৰ।

বৈকুণ্ঠ বি. হুণ্ঠ, হানি harm,
injury. বি. বৈকুণ্ঠ্য।

বৈচক্ষণ্য বিচক্ষণতা, পাণ্ডিত্য।

বৈচিত্ৰ্য বি. বিচিত্ৰতা, বিচিত্ৰ
শোভা variety.

বৈচ বিণ. বন লগোৱা বা হাল
বোৱাত নিযুক্ত হোৱা অৱস্থা।

বৈজ্ঞানিক বি. বাব, বেলি a turn, a time.

বৈজ্ঞানিক বি. ইন্দ্রব কাং the palace of Indra.

বৈজ্ঞানিক বি. ইন্দ্রপুৰী, অম্বাৰতা, পতাকা, ধ্বজা a flag.

বৈজ্ঞানিক বি. আত্মহুলিত বিজ্ঞান পাঁচ বর্ণীয়া মালা, জয়ন্তী গছ।

বৈজ্ঞানিক বিজ্ঞানবেত্তা, বিজ্ঞান জনা মানুষ a scientist. বিণ. বিজ্ঞান সম্বন্ধীয় scientific.

বৈষ্ঠ অক. ধা. বহ to sit down. হাতীক আঁঠু কাটিবলৈ কোৰা মাত। বৈষ্ঠ পৰ আঁঠু কাটি বহা। বৈষ্ঠ পেলা আঁঠু কাটা।

বৈষ্ঠক বি. কোনো বস্তু ধোঁৱা আধাৰ বা ধুবা a stand, সভা meeting.

বৈষ্ঠকখানা বি. বহাঘৰ বা কোঠা a drawing room.

বৈষ্ঠকৌ মজ্জিছব যোগা।

বৈষ্ঠবণী বি. যমপুৰীলৈ ঘোঁৰাব বাটত থকা নৈ।

বৈষ্ঠালিক বি. গায়ন, স্তুতিপাঠক a bard, a minstrel.

বৈষ্ঠ্য বসজ্ঞান, পাণ্ডিত্য, চাতুৰ্য্য।

বৈষ্ঠ্য বিদৰ্ভ দেশীয়।

বৈষ্ঠ্যিক বেদান্ত সম্বন্ধীয়, বেদান্ত-বাদী।

বৈষ্ঠিক-বিণ. বেদৰ মতে চলা বা অনুসৰণ following the Vedas, বেদে বিধান বা ব্যবস্থা কৰা laid

down by the Vedas, বেদ সম্বন্ধীয় Vedic.

বৈষ্ঠ্য বি. এবিধ ক'লা বৰণৰ পাখৰ cat's eye.

বৈষ্ঠ্যিক বিণ. বিদেশীয়, অন্য দেশৰ পৰা অহা foreign.

বৈষ্ঠ বি. চিকিৎসক, বেজ a physician, বৈষ্ঠনাথ শিৱ। বৈষ্ঠবৃত্তি বি. বেজালি, the profession of a physician

বৈষ্ঠ্যিক বিণ. বিজুলী সম্বন্ধীয়, বিজুলীৰ electric.

বৈষ্ঠ বিণ. বিধি সন্মত, আইন মতে কৰা lawful.

বৈষ্ঠ্য বি. বিধবা হোৱা অবস্থা widowhood.

বৈষ্ঠ্য বিনতাৰ পুতেক, অকণ আক গকড়।

বৈষ্ঠ্য বি. ভনীৰ গিৰিয়েক younger sister's husband.

বৈষ্ঠ্য বি. বিকল্প বা বিপৰীত হোৱা অবস্থা reverse.

বৈষ্ঠ্যিক বিণ. বিবাহ সম্বন্ধীয় relating to marriage.

বৈষ্ঠ্য বি. ঐশ্বৰ্য্য, সম্পত্তি wealth, grandeur.

বৈষ্ঠ্যিক বিকল্পসিদ্ধ, বৈষ্ঠ্যিক, alternative.

বৈষ্ঠ্য, বৈষ্ঠ্য্য বি. বিবাতাৰ, মাহী মাকৰ ল'ৰা a step-mother's son. স্ত্রী. বৈষ্ঠ্য্য, বৈষ্ঠ্য্য্য।

বৈয়াক বি. যি বিমানত কুবে,
দেবতা।

বৈয়াকৰণ বি. ব্যাকৰণ আনোতা।
& grammarian.

বৈয়াক বিণ. সহিব পৰা, সহিব গুণ
থকা placid, forbearing.

বৈব বি. শত্রুতা, বৈবীভাব enmity.

বৈবনিৰ্য্যাভন প্রতিশোধ, প্রতি-
হিংসা revenge, retaliation.

বৈবভাব শত্রুতাৰ enmity. ক্রি.
বিণ. বৈবভাবে।

বৈবানী বি. সংসাৰ সুখভোগ এৰি
ঈশ্বৰত মন লগোৱা লোক, বৰানী
an ascetic.

বৈবান্য বি. সংসাৰৰ প্ৰতি অস্বাৰ
নথকা অবস্থা asceticism.

বৈবান্য খাস্তৰ তৰ্জুবিব দ্বাৰা
বচিত এশ শ্লোকৰ বৈবান্য উদ্ধীপন-
মূলক কাব্য।

বৈবপ্য বিকৃতি।

বৈবিতা বি. শত্রুতা enmity. বৈবী
শত্রু an enemy.

বৈবিতী বি. দৰা-কন্যাৰ লগত থকা
আলম্বন। সৰবা তিবোতা & bride's
maid.

বৈবিত (পূ. অ.) লাজ, অপমান
shame, insult.

বৈবিত্য লাজ, বিষমতা, প্ৰভেদ,
অনুপ্ৰকাৰ contrariety, diffe-
rence.

বৈবিত্য বি. সপ্তম মন্ত্ৰ, বৰ্ত্তমান যুগ,
এই মন্ত্ৰৰ বাজৰকাল।

বৈবিত্য বি. ব্যাসৰ শিষ্য, এওঁ
জন্মেজয় বজাক মহাত্ম্যত
জনাইছিল।

বৈবিত্য বি. বহাগ মাহ the first
month of the Hindu year.

বৈবিত্য বি. বহাগ মাহৰ পুৰ্ণিমা
তিথি।

বৈবিত্য প্ৰাচীন বিহাবৰ মহানগৰী,
জৈন ধৰ্ম্মৰ প্ৰবৰ্ত্তক মহাবীৰক
জন্ম স্থান।

বৈবিত্য বি. বিশেষত্ব, অসাধাৰণতা।

বৈবিত্য বি. কণাদ প্ৰণীত দৰ্শন
শাস্ত্ৰ।

বৈবিত্য বি. খেতি-বাতি বা বেহা-
বেপাৰ কৰি খোৱা জাতি।

বৈবিত্য বি. অগ্নি fire.

বৈবিত্য বি. বিশ্ৰৱন মুনিৰ পুতেক,
কুবেৰ, বাৰণ, বিভীষণ, কুন্তকৰ্ণ।

বৈবিত্য বি. অসমতা, প্ৰভেদ
difference.

বৈবিত্য বিণ. সাংসাৰিক কাৰ্য্য
সম্পৰ্কীয় concerning worldly
affairs, worldly.

বৈবিত্য বি. বিষ্ণুৰ উপাসক one
who worships Vishnu, বিষ্ণু
স্বৰ্গীয়, ধৰ্ম্ম সম্প্ৰদায়। জী.
বৈবিত্য।

বৈবিত্য অমিল, প্ৰভেদ, contrast

বোঙ্-বোকা বি. মুখৰ ভিতৰৰ
কথা অব্যক্ত শব্দ।

বোঙ্ বোকা অ. ধা. মুখৰ ভিতৰৰ
বুজি নোপোৱাকৈ কোৱা।

বোকা বি. বুঢ়া পোৱালি।

বোকাৰী বি. জুলি, বোনা bag.

বোকা বি. পৰ, পেক, পানী মিহলি
কোমল মাটি mud, নিৰ্বোধ,
বোকাচা। বোকা চাউল কোমল
চাউল। বোকা ভাঙনা বি.
অস্বাভাৱীৰ দ্বিতীয় দিনা বোকাৰে
কৰা ভাঙনা বা খেলাৰি a sport
with mud.

বোকাচা বি. মানুহ বা বস্তু বৈ নিয়া
মানুহৰ পিঠি। বোকাচাবান্ধ ক্ৰি.
পিঠিত জুলি ৰাখি ল to carry on
the back.

বোকা বি. মূৰ বা পিঠিত নিয়া গধুৰ
বস্তু load. বোকাই বিণ. বোকা
দিয়া loaded.

বোকাবুদীয়া বিণ. মোন, নেমাতি
থকা স্বভাৱৰ taciturn, habi-
tually silent.

বোধ বি. অনুভৱ perception,
জান, বুজা শক্তি understanding,
বুদ্ধি intellect. বোধক বিণ.
বুজোৱা signifying. বোধগম্য
বিণ. বুজিব পৰা comprehensible.
বোধন বি. বোধ বা জান দিয়া
কাৰ্য্য act of giving know-
ledge. জগোৱা কাৰ্য্য act of
rousing one from sleep.
বোধ্য বোধ বোগ্য, বুজিব পৰা
intelligible.

বোধি বি. পৰৰ জান, যি আহত
গছৰ তলত ৰহি শাক্যসিংহই বুদ্ধ

লাভ কৰিছিল। বোধিসত্ত্ব বোধ
শাস্ত্ৰোক্ত মহাপুৰুষ, তেওঁ বুদ্ধৰ
পাছৰ অৱস্থা পাইছিল।

বোন্দা বি. ডাঙৰ মতা মেকুৰী a
male cat. বোন্দাকৈচু এবিধ
ডাঙৰ কেঁচু। বোন্দাকাঁহ বি.
ৰেংগা কাঁহ। বোন্দাচৰ টানচৰ।
বোন্দাপৰ দি কোনো কাৰ্য্যৰ
নিমিত্তে বহুত পৰ বৈ থাক।

বোন্দোৰা বিণ. কটীয়া, গটীয়া
dwarf. জা. বুন্দুৰী।

বোপা-ককা বি. পূৰ্বপুৰুষ সকল
fore-fathers.

বোপাই বি. পিতা father.

বোপা, বোপাটি কয় বয়সীয়া
মানুহক যবমেৰে মতা মাত।

বোবা বি. কথা কৰিবোৰা লোক,
অঁকৰা মানুহ a dumb person.
বিণ. অঁকৰা mute.

বোবোৰা বি. সৰু সৰু কোঁহাযুক্ত
pimple. বোবোৰা-বোবোৰ
অনেক বোবোৰা যুক্ত।

বোন্না বি. লোৰ ঘুৰণীয়া গোলা,
কলাই খাব bomb.

বোন্নাই পশ্চিম ভাৰতৰ এখন শ্ৰেষ্ঠ
নগৰ।

বোন্নায়ে, বোন্নায়ে ক্ৰি. বিণ.
ৰাৰাসাবে ceaselessly.

বোৰ (অব্যয়) সমূহ, বহুবচন বুজোৱা
শব্দ।

বোবোকা বিণ. ওখোৰা-মোখোৰা,

সক সক উঠতা থকা uneven, pitted. বিণ. বোবোলাখুরা।

বোবোলা বিণ. ববল আদিয়ে কামোবা সাঁচব নিচিনা চকলা blotch. বোবোলা-বোবোল অনেক বোবোলা যুক্ত।

বোঁকা বি. পর্দাত থকা মুচলমান ভিবোতা বাহিবলৈ যাবলৈ হলে পিন্ধা মুবব পৰা ভবিলৈকে গিলিপ মাৰিধবা এবিধ সাজ।

বোল বি. আমব কলি an immature mango.

বোল বি. বং; ববণ colour. বোল খুরা ববণ লগা to colour, to dye. বোল থা, বোল ধব ববণ ধব to be coloured.

বোল সক. ধা. কথা ক, যাত to speak, to utter. বি. বাকা, যাত কথা speech, ডবলা, ঢোল আদিব শব্দ sound of drums. বোল যাত গালি শপনি abuse. বোল-যাত কব গালি শপনি কব। বোল-যাত থা গালি শপনি থা।

বোলা সক. ধা. কথা কোবা, যত to cause to speak, পৰিচয় দে to make known.

বোলা সক. ধা. ববণ লগা to colour.

বোলাবুলি বি. উথনা উথনি, বাচ্যাবতি exchange of harsh

words. বোলা বচন, বোলা বাক্য গালি শপনি।

বোঁতা বিণ. বৈ থকা, সোঁত থকা flowing.

বোঁন বি. কাপোব বোঁবাব বেচ বা মূল্য cost of weaving.

বোঁনী বি. বেচ লৈ কাপোব বোঁবা ভিবোতা, কাপোব বোঁবাব বেচ a woman who weaves for wages, wages for weaving.

বোঁ সক. ধা. বৈ যাবলৈ দে to cause to flow, আনব হতুৰাই বৈ নিয়া to cause to be carried. আনব দ্বাৰা মাটি কৰা to cause to be ploughed, কাপোব কৰা, নাও চলোবা cause to be woven or rowed.

বোঁবাৰী বি. পো বা সক ভাইব ভাৰ্যা the wife of the son or younger brother (পু. অ.) বোঁবাৰী।

বোঁলা বি. এবিধ গছ a kind of tree.

বোঁ বি. ককাইব বৈণীয়েক (কোনো কোনোবে মাককো বোঁ বোলে) the elder brother's wife.

বোঁ-কথা-কোঁ বি. এবিধ চৰাইব নাম the name of a bird.

বোঁথা বি. কলপইবাব, কচুৰ বা ভালগছৰ পাডব ঠাবিব ডলব বহল ভাগ the sheath.

বোঁ বি. বুদ্ধ যতত চলা বাবুহু

ঈশ্বর আৰু পৰকাল নমনা লোক
a Buddhist. বিণ. বৌদ্ধ ধৰ্ম
স্বকীয়। বৌদ্ধিক বুদ্ধি স্বকীয়।
ব্যক্ত বিণ. প্রকাশিত, বিদিত, স্ফুট
expressed, manifest, made
known.

ব্যক্তি বি. কোনো লোক person.
ব্যক্তিগত individual. ব্যক্তিত্ব
কোনো লোকৰ স্বাতন্ত্র্য বা নিজত্ব
individuality. ব্যক্তি বাচক,
ব্যক্তি বোধক কোনো মানুহক
বুজোৱা signifying an indivi-
dual. ব্যক্তি আতন্ত্ৰ্য নিজৰ
ব্যক্তিগত মতামতৰ অনুবৰ্ত্তিতা।

ব্যগ্র বিণ. আগ্ৰহযুক্ত eager, ব্যস্ত,
উতলা impatient. বি. ব্যগ্রতা।

ব্যঙ্গ বি. উপহাস, বিদ্রূপ sarcasm.

ব্যক্তক বিণ. প্রকাশক, বোধক, সূচক
expressing.

ব্যঞ্জন বি. ক ফলাৰ আধৰ বোৰ
consonants, আঞ্জ। curry.

ব্যঞ্জন্য অভিধা আৰু লক্ষণৰ দ্বাৰা
বাক্যার্থ প্রকাশ নেপালে ইয়াৰ
অৰ্থ বোধৰ নিমিত্তে বি অনুশক্তিৰ
আৱশ্যক দিয়েই ব্যঞ্জন্য শক্তি,
suggestiveness. ব্যঞ্জন্য বুদ্ধি
বি বুদ্ধিৰ দ্বাৰা বক্তাৰ বক্তব্যৰ
অতিবিক্ত গুণার্থ বোধ হয়।
ব্যঞ্জন্যন্ত ব্যঞ্জন আধৰ শেষত
থকা।

ব্যক্তনা বি. প্রকাশ expression.

ব্যক্তিকৰণ বি. লক্ষন, নিয়ম বাহিৰ

হোৱা অৱস্থা deviation from
the rule, বৈপৰীত্য reverse.

ব্যতিব্যস্ত বিণ. অত্যন্ত ব্যস্ত,
বিস্তত।

ব্যতিবেকে (অব্যয়) বিনা, বাজে
except, save.

ব্যতিহাৰ বিনিময়; পৰস্পৰৰ একে
আচৰণ, reciprocity.

ব্যতীত বিনা, ব্যতিবেকে without,
except.

ব্যথা বি. বেদনা pain, দুখ
sorrow.

ব্যথিত বিণ. পীড়িত, দুখ পোৱা,
pained.

ব্যপদেশ বি. চল pretext.

ব্যভিচাৰ বি. অনাচাৰ, বেয়া
আচৰণ conduct against mora-
lity, স্ত্রী পুৰুষৰ অৰৈধ সংসৰ্গ
adultery. বিণ. ব্যভিচাৰী যি
ব্যভিচাৰ কৰে, প্রউ। স্ত্রী. ব্যভি-
চাৰিণী।

ব্যয় বি. খৰচ expenditure. বিণ.

খৰচ কৰা expended, spent.

ব্যয়শীল খৰচী, অপব্যয়ী prodig-
al.

ব্যর্থ বিণ. নিফল, বিফল fruitless.

বি. ব্যর্থতা। ব্যর্থ-কাম বিফল
মনোৰথ।

ব্যৱধান বি. দুটা বস্তুৰ মাজত থকা
শূন্য ঠাই, আতৰ intervening
space between two things.

ব্যৱসায় বি. বৃত্তি, জীৱিকা pro-

fession, কাৰাবাব, বেণাব, বাণিজ্য business, trade.

ব্যৱসায়াত্মিক বিণ. দৃঢ় সংকল্পযুক্ত determined to succeed.

ব্যৱসায়ী বি. বেণাবী a trader
জীৱিকা অৰ্জন কামত নিযুক্ত engaged in business. জীৱিকা অৰ্জা লোক one engaged in any business.

ব্যৱস্থা বি. কোনো কাম কৰাব উপায় বা দিহা, বন্দনস্ত arrangement for doing a thing, পণ্ডিত, শাস্ত্ৰ বা সমাজে দিয়া বিধি বা আইন legal opinion or principle laid down by the society, a learned man or a law-giver. ব্যৱস্থাপক বিণ. ব্যৱস্থা কৰা, আইন গঠন কাৰক (সভা), বিধান কৰ্ত্তা making law, legislative. ব্যৱস্থাপন, বিধি নিৰ্দ্ধাৰণ, আইন প্ৰণয়ন legislation. বিণ. ব্যৱস্থাপিত। ব্যৱস্থা-শাস্ত্ৰ বি. আইন পুণি, স্বত্ব-শাস্ত্ৰ a code of laws.

ব্যৱহাৰ্য্য বি. ব্যৱহাৰ কৰ্ত্তা, বিচাৰক।

ব্যৱহাৰ বি. আচৰণ behaviour, dealings, প্ৰয়োগ কাৰ্য্যত নিয়োগ বা লগোৱা act of using a thing, বীতি, নিয়ম usage, ধোৱা লোৱাৰ চলাচল social intercourse, আইন শাস্ত্ৰ। ব্যৱহাৰ-

জীৱী আইন ব্যৱসায়ী, উকীল। ব্যৱহাৰিক ব্যৱহাৰ লিঙ্গ, প্ৰয়োগ বিষয়ক applied, practical. ব্যৱহাৰ্য্য কাৰ্য্যত লগাবৰ উপযুক্ত, ব্যৱহাৰ যোগ্য fit for use. ব্যৱহৃত কামত লগোৱা, আচৰিত অনুষ্ঠিত used.

ব্যক্তি বি. পৃথক পৃথক ভাব individuality.

ব্যসন বি. অকৰ্তব্য কৰ্ম্ম, নকৰিব লগীয়া কাম, দোষ vice, ব্যসন দহবিধ (১) যুগয়া, (২) পাশা খেলা, (৩) দিনত শয়ন, (৪) লোক নিন্দা, (৫) বেজাগমন, (৬) যদ ধোৱা (৭) অভ্যাচাৰ, (৮) প্ৰভাৰণা, (৯) পৰত্ৰীকাতৰ, (১০) হিংসা।

ব্যস্ত বিণ. অতিশয়কণে কোনো কামত নিযুক্ত deeply engaged in work, ব্যাকুল agitated. ব্যস্ততা বি. ব্যস্ত থকা অবস্থা, perplexity.

ব্যাকৰণ বি. যি শাস্ত্ৰৰ দ্বাৰা ভাষাৰ গঠন প্ৰণালী ভালকৈ জানিব পাৰি a grammar. ব্যাকৰণজ্ঞ ভালকৈ ব্যাকৰণ জনা। ব্যাকৰণজিহ্ন (সজ্ঞত) ব্যাকৰণ মতে হোৱা according to the rules of grammar. ব্যাকৰণবিজ্ঞ ব্যাকৰণ নিয়মৰ বিপৰীত।

ব্যাকুল বিণ. অতিশয় আকুল বা অস্থিৰ, উৎকণ্ঠায়ুক্ত perplexed,

distracted. বি. ব্যাকুলতা।

বিণ. ব্যাকুলিত উৎকণ্ঠিত।

ব্যাখ্যা বি. ভালকৈ বুজাই কোরা,
বর্ণনা explanation (পু. অ.)
ব্যাখ্যান।

ব্যাঘাত বি. বিবিনি, প্রতিবন্ধক,
বাধা obstacle, impediment.

ব্যাঘ্র বি. বাঘ, বন বজা & tiger.
স্ত্রী. ব্যাঘ্রী।

ব্যাঘ্র চল।

ব্যাজোক্তি দ্ব্যর্থ বাক্য equivocal
term.

ব্যাজস্তুতি নিন্দা কবাব চলত স্তুতি
নাইবা স্তুতি কবাব চলত নিন্দা কবা
বুজালে ব্যাজস্তুতি অলঙ্কার হয়।

ব্যাহান বি. মেলা কার্য (মুখ) act
of opening.

ব্যাধ বি. বনবীয়া জন্তু মাঝি মড়হ
বেচি প্রবর্তা মাসুহ & hunter.

ব্যাধি বি. বোগ, নবিসা disease,
illness, ব্যাধিগ্রস্ত পীড়িত, বোগে-
ধবা sick, ill.

ব্যাঘ্র বি. বোগ শাস্ত্রমতে শবীৰহ
এটা বাহু।

ব্যাপ বি. বিয়প, বহু ঠাই ছুবি
পৰ to spread. সক. ধা. বহল হৈ
ঢাকি ধৰ to spread over. ক্রদ.
বিণ. ব্যাপ্ত। বি. ব্যাপ্তি।

ব্যাপক বিণ. বহু ঠাই ছুবি ধকা
extending over a large
space. বি. বহু ঠাই বিয়পি ধকা
বহু that which pervades,

যি বহু বিষয় আশ্রয় কবে
comprehensive.

ব্যাপার বি. কার্য, শয়ন ভোজন
আদি কাম act, business.

ব্যাপী বিণ. ব্যাপ্ত, বহু ঠাই কোথা
extending widely.

ব্যাপ্ত বিণ. লাগি ধকা, নিযুক্ত ধকা
engaged.

ব্যাপ্ত বিণ. বহু ঠাই ছুবি ধকা out-
spread, সকলো ফালে ধকা
pervaded, ব্যাপ্তি বি. পবিসব,
বিস্তার। ব্যাবহারিক ব্যবহার
লিঙ্গ, applied, বাস্তব নহলেও
বাস্তব বুলি যাক মানি লোরা
হয়।

ব্যায়াম বি. পবিশ্রম, অঙ্গ পবিচালনা
gymnastice.

ব্যাবিষ্টার বি. উচ্চশ্রেণীর উকিল
barrister.

ব্যাল বি. ঘূর্ণনীয় বস্তুর মাজব বেখা,
যি বেখাই বৃত্তব কেন্দ্র ভেদ কবি
দুয়োফালে পবিশি স্পর্শ কবে
diameter. ব্যাসার্দ্ধ ব্যাসব আধা
radius.

বেদ-ব্যাল বেদ-বিভাগ কর্তা মুনি।

ব্যাহত বিণ. বাধা প্রাপ্ত obstructed.

ব্যুৎপত্তি বি. জ্ঞান, অভিজ্ঞতা,
শাস্ত্রত নিপুণতা proficiency,
শব্দব মূল, শব্দব প্রকৃতি প্রত্যয়াদিব
বিভাগ derivation, etymology.

ব্যুৎপন্ন বিণ. ভালকৈ ব্যুৎপত্তি থকা
thoroughly proficient.

বৃহৎ বি. বেহু, মুক্ত লৈন্য বিহীন &
phalanx of troops.

বোম বি. আকাশ the sky.
বোমকেশ শিব। বোমবান
আকাশী বধ aeroplane.

ব্রজ বি. মথুরাৰ অন্তৰ্গত এখন গুৰাল
গাঁও, ককৰ শিতলীনাৰ ঠাই,
গোকুল Gokul, a village near
Mathura. ব্রজনাথ, ব্রজবল্লভ
কৃষ্ণ। ব্রজভাষা মথুৰা, আগ্রা
আদি ঠাইত চলিত পহিম-হিন্দী
ভাষা। ব্রজাৱলি, ব্রজবুলি বৈষ্ণৱ
সাহিত্যত ব্যৱহৃত ভাষা।

ব্রজন ভ্রমণ।

ব্রণ বি. থহ, গাঁড়, কোঁহোৰা &
boil.

ব্রত বি. পুণ্য কাৰণে কৰা উপবাস,
পূজা আদি an austerity, as
fasting, প্রধান উদ্দেশ্য, দৃঢ় সঙ্কল্প
an avowed object, a vow.
ব্রতী বিণ. ব্রত কৰা, কোনো
কাৰ্য্যত নিযুক্ত।

ব্রজ বি. পৰমেশ্বৰ, নিগুণ পৰমাত্মা
God, অতিশয়, অতিপাত 'ব্রজ
অকাল' severe. ব্রজ-আকাল
বি. বধ হুঁতক, একো বস্তু পাবলৈ
নোহোৱা severe famine. ব্রজ-
কণ চাউলৰ খুদ। ব্রজকুণ্ড
আনাৰব পূৰ্বকালে মিচিমি পৰ্বতত
থকা এটা পবিত্ৰ কূপ। ব্রজচৰ্য্য

ইন্দ্ৰিয় সংযম কৰি বেদ পাঠ আদি
কৰি থকা অবস্থা। ব্রজচাৰী
ব্রজচৰ্যা পালনকাৰী। দ্বী. ব্রজ-
চাৰিণী। ব্রজজ্ঞ দেখিবৰ জনা,
পৰমার্থজ্ঞ। ব্রজজ্ঞান পৰমার্থ
জ্ঞান। ব্রজজ্ঞানী দেখিবৰ তত্ত্ব
জ্ঞান মানুহ, পৰমার্থ জ্ঞান লোক।
ব্রজভিষ ব্রজাণ্ড, জগত। ব্রজঠগ
বৰ ডাঙৰ ঠগ। ব্রজভ বায়ুগৰ
অবস্থা বা গুণ, দেখিবৰ।

ব্রজ-ভিত্তা বৰ ভিত্তা, very
bitter.

ব্রজদৈত্য বি. পিশাচ, ব্রাজ্ঞ শ্ৰেত।
ব্রজনিৰ্বাণ মুক্তি, দেখিবৰ লয়
পোৱা অবস্থা। ব্রজগ্য বি. নাৰায়ণ,
বিষ্ণু। ব্রজপদ দেখিবৰ। ব্রজপুজ
হিমালয় পৰ্বতত পৰা ওলাই আসাম
আৰু বঙ্গদেশৰ মাজেৰে বৈ যোৱা
নদী। ব্রজবধ বায়ুণ বধ কৰা
কাৰ্য্য। ব্রজবধী বি. বায়ুণক মৰা
লোক। ব্রজবাদী বি. বেদ
অধ্যয়ন কৰোঁতা, বেদান্ত মতান্বী,
follower of vedas. ব্রজ-
ভোজ, ব্রজভোজন পুণ্য কাৰণে
অনেক বায়ুণক খুওৱা ভোজ।
ব্রজায় দেখিব বৰপ, দেখিবৰ দ্বাৰা
বাপ্ত। ব্রজমুহুৰ্ত্ত বেলি ওলোৱাৰ
আগৰ দুই দণ্ডকাল two dandas
or 44 minutes just before
sun-rise. ব্রজবন্ত বেদাদি পাঠ
কৰা কাৰ্য্য। ব্রজবোমি ব্রজা।
ব্রজবন্ধ তালুৰ ওপৰত থকা সৰু

হুটা। ব্রাহ্ম-বাক্স বি. ব্রাহ্মণৰ
পৰা উৎপত্তি হোৱা বাক্স, যেনে—
বাৰণ। ব্রাহ্মণি বশিষ্ঠাদি ঋষি।
ব্রাহ্মসূত্র উপবীত, লঙণ। ব্রাহ্ম-
লোক ব্রাহ্ম ধৰ্মা ঠাই। ব্রাহ্মৱাদী
বি বেদ শিকায় বা ব্যাখ্যা কৰে।
ব্রাহ্মবৈৱৰ্ত্ত পুৰাণ '৮ খন
পুৰাণৰ ভিতৰত এখন পুৰাণ।
ব্রাহ্মশাপ ব্রাহ্মণে দিয়া অভিশাপ।
ব্রাহ্মসংহিতা বি. ব্রাহ্মজ্ঞান সম্পৰ্কে
বেদৰ পৰিশিষ্ট। ব্রাহ্মসূত্র বি.
লঙণ। ব্রাহ্মৰ বায়ুৰ বস্তু বা ধন।
ব্রাহ্মহত্যা ব্রাহ্মবধ।

ব্রাহ্মা বি. সৃষ্টি কৰ্তা, প্রজাপতি,
বিষাতা the creator of the
universe. ব্রাহ্মানন্দ দেখিব সৰ্বদা
আনন্দময় অৱস্থা, দেখিব চিন্তা
কৰোঁতে পোৱা আনন্দ।

ব্রাহ্মাণ্ড বি. জগত the world.
ব্রাহ্মাবৰ্ত্ত সবয়তী আৰু দৃষতী
নদীৰ মাজৰ প্ৰাচীন দেশ।

ব্রাহ্মাবৰ্ত্ত সবয়তী আৰু দৃষতী নদীৰ
মাজৰ অঞ্চল।

ব্রাহ্মাঙ্ক বি. মহা তেজবান অৱাৰ্থ
অস্ত্ৰ, ব্রহ্মোস্ত্ৰৰ বায়ুগক দিয়া
নিহৰ মাটি।

ব্রাত্য বিণ. সংস্কাৰহীন, পতিত।

ব্রাহ্ম একমাত্র নিৰাকাৰ দেখিবক ভজা
আৰু সকলো মানুহকে সমান জ্ঞান
কৰা মানুহ, ব্রাহ্মজানী, তেওঁলোকৰ
সম্প্ৰদায়ক ব্রাহ্মসমাজ বোলে।

ব্রাহ্মণ বি. বায়ুণ & Brahmin. স্ত্ৰী.

ব্রাহ্মণী। ব্রাহ্মণ্য ব্রাহ্মণৰ ধৰ্ম,
ব্রাহ্মণৰ।

ব্রাহ্মী বি. এবিধ শাক। ব্রাহ্মীজিপি
প্ৰাচীন ভাৰতৰ একপ্ৰকাৰ বৰ্ণমালা।

ব্রীড়া বি. লাজ shame.

ব্লটিং কাগজ চিয়াহী শুকোৱা কাগজ
blotting paper.

ব্লাউজ বি. মাইকী মানুহে পিন্ধা
চোলা।

ভ বাজনবৰ্ণৰ চোবিছ আখৰ the
twentyfourth letter of the
consonants.

ভংভঙীয়া বিণ. ভলভলীয়া, পেটত
কথা নথকা open-hearted,
frank.

ভ'ইৰা বি. ভোমোৰা গছ অ'ক তাৰ
গুটি a tree and its fruit.

ভ'জ বি. বিকৃত বা ক্ষীণ ৰূপ, বঠি
distorted or emaciated
form. ভ'জীয়া বিণ. বেঁকা, ভাঁজ
ধকা crooked or distorted.

ভ'জুৱা বিণ. মিহলি ধকা, কৃত্ৰিম
alloyed.

ভ'বলুৱা বিণ. ভৰালত থোৱা kept
in a store-house

ভ'ৰাল বি. ধান থোৱা চাংঘৰ &
granary, ধানৰ বাহিৰে অইন বস্তু

খোঁরা ঘৰ বা কোঠা a store-house or room.

ভ'বালী বি. ভ'বালত বস্তু সামৰি বধা মানুহ a store-keeper. জী. ভ'বালীনী, ভ'বালিয়নী।

ভকত বি. ঈশ্বৰ উপাসক a votary or devotee of god, কোনো মত্ৰত গোসাঁইৰ আশ্ৰয়ত থকা লোক a disciple of a Gossain living in a Satra, কোনো বস্তুত বৰকৈ বত হোৱা মানুহ a man much attached to a particular thing, জী. ভকতনী। ভকত-সেৱা ভকতক খুৱাই তেওঁলোকৰ দ্বাৰাই নামকীৰ্ত্তন কৰোৱা কাৰ্য্য a feast given to Bhakatas. ভকতালি বি. ভকতৰ আচাৰ বা স্বভাৱ।

ভকতি বি. ঈশ্বৰ নাইবা পূজনীয় লোকৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধা বা অনুৰাগ devotion, worship, আসক্তি attachment. ভকতীয়া বিণ. অসমীয়া বৈষ্ণৱ ধৰ্ম্মৰ আচাৰ নীতি আদিত প্ৰৱৰ্ত্তা, ভকতৰ সম্বন্ধীয়। ভকতীয়া বাক্স মিঠা মুখেৰে টানকৈ ধৰা বা কোমল কথাবে হেঁচি ধৰা কাৰ্য্য।

ভক্‌ভক্‌ বি. জুইয়ে পুৰিলে হোৱা বেদনা বুজাবলৈ ব্যৱহাৰ কৰা শব্দ। অক. ধা. ভক্‌ভক্‌ চেং চেঙা, পোৰণি ধৰ। বি. ভক্‌ভক্‌নি পোৰণি। ক্ৰি. বিণ. ভক্‌ভক্‌ কৰে।

ভকবা মাত বি. গালি, টোকা মাত angry or abusive speech.

ভকা কপাহ বি. বেছি বগা আৰু দীঘল জোলাবে কপাহ cotton containing long fibres. ভকা-পুঠি ডাঙৰ পুঠি মাহ।

ভকুৱা, ভকুৱা টোপা বি. বাহ মাহৰ গোৰালি a small or young Bahu fish. ভকুৱা মুখী বোন্দা having a big face. জী. ভকুৱা মুখী।

ভক্ত বিণ. ভক্তিমান, পূজক devotee, অনুৰক্ত, অনুগত। ভক্তবৎসল ভক্তৰ প্ৰতি স্নেহলীন merciful to votaries. ভক্তাধীন ভক্তৰ অধীন।

ভক্তি বি. পূজা ব্যক্তি বা ঈশ্বৰৰ প্ৰতি অনুৰাগ devotion, শ্ৰদ্ধা, সেৱা humble solicitation. বিণ.

ভক্তিমান, ভক্তিমন্ত্ৰ। জী. ভক্তি-মতী। ভক্তি-ভাবে ক্ৰি. বিণ.

বৰ সন্মানাবে, বৰ শ্ৰদ্ধাবে, reverently. ভক্তিভাজন ভক্তিৰ

পাত্ৰ। ভক্তিপৰ বিণ. ভক্তিৰস

পূৰ্ণ, ভক্তিৰসক প্ৰাধান্য দিয়া।

ভক্তিমাৰ্গ ভক্তিপথ। ভক্তিবাদ,

ভক্তিযোগ ভক্তিয়ে কৰা ঈশ্বৰ

সাধনা। ভক্তি বজ্জাকৰ বি.

শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱে নানা সংক্ৰান্ত গ্ৰন্থৰ

পৰা শ্লোক সংগ্ৰহ কৰি প্ৰস্তুত কৰা

এখন সংক্ৰান্ত পুথি। ভক্তিবজ্জালী

মাত্ৰদেৱে অনুবাদ কৰা এখন পুথিৰ

নাম। ভক্তি বস বি. ভগৱানৰ

ওচৰত আত্মনিবেদন আৰু তেওঁৰ
ৰূপা লাভ কৰিবলৈ ভগবানৰ যি
ঐশ্বৰ্য্য-বিভূতি আৰু মাহাত্ম্য কীৰ্ত্তন
বা প্ৰৰণ কৰা হয় আৰু ইয়াত যি
বসব সৃষ্টি হয় তাকে ভক্তিবস বোলে।
ভক্তিহীন বিণ. ভক্তি নোহোৱা,
প্ৰদ্বাহীন devoid of devotion.
ভাগৰি বি. প্ৰাগজ্যোতিষপুৰৰ
অধিপতি নৰকাসুৰৰ পুত্ৰ।

ভগ বি. যোনি, মলদ্বাৰ, ঐশ্বৰ্য্য, বীৰ্য্য,
যশ, শ্ৰী, জ্ঞান আৰু বৈবাগ্য,
মৌভাগ্য, সৌন্দৰ্য্য।

ভগন বি. ধন খৰচ, ব্যয় expendi-
ture, শত্ৰুৰে দেশ আক্ৰমণ কৰিলে
প্ৰজাৰ পলায়ন, বিপ্লৱ desertion
of homes by people during
an invasion. ভগনিয়াৰ নিজৰ
দেশ এৰি গৈ আন ঠাইত বসতি কৰা
মানুহ an emigrant. ভগনীয়া
বিণ. ভয় বিপদ বা কোনো দুখ
বজ্জৰাব গতিকে পলাই যোৱা,
আপদৰ নিমিত্তে হানাস্থৰ হোৱা,
নিজৰ ঘৰ-দুবাৰ এৰি অইন ঠাইত
থকা মানুহ fugitive, refugee.

ভগন্দৰ বি. গুপ্তাঙ্গ আৰু বহির্দ্বাৰৰ
মাজত থা হোৱা এবিধ ৰোগ a
fistula in the anus region.

ভগৱতী বি. দুৰ্গাদেৱী, দেৱী a
goddess specially Durga,

ভগৱতী-ওলা আই ওলা, বসন্ত
ৰোগ to be attacked with
small-pox.

ভগৱদ্ গীতা মহাত্ম্যৰ অঙ্গগত
অৰ্জুনৰ প্ৰতি কৃষ্ণ উপদেশ।

ভগৱান, ভগৱন্ত বি. ঈশ্বৰ, বিষ্ণু
the supreme being, Vishnu.
বিণ. ঈশ্বৰ স্বৰূপ, মহিমাময় divine.

ভগা বিণ. নষ্ট হোৱা, ভাগিছিগি
যোৱা, ছিগা broken, cracked,
ruined, ভাগি অস্থ হোৱা dis-
persed. পদৰ পৰা ছাত হোৱা
removed. ভগা-বটী পুৰণি বস্তু
মেৰামত কৰা repaired. স্বক. ধা.
ভাগ কৰ, বিলা to divide, to
distribute, ভগা-ভাগি ভাগ
ভাগ কৰি দিয়া কাৰ্য্য।

ভগিনী বি. ভনী a sister.

ভগিনী-নিবেদিতা বি. এখেতৰ
আচল নাম কুমাৰী মাৰ্গেৰেট
নোবেল। তেখেতৰ ঘৰ আহিল
আয়াল্লেণ্ড আৰু স্বামী বিবেকানন্দ
মতত আকৃষ্ট হৈ খ্ৰী: ১৮৯৮ চনত
ভাৰতলৈ আহি তেওঁৰ ওচৰত
আত্মনিবেদন কৰে।

ভগিনীয়াৰ বি. ভাগ পাৰ্শ্বতা, অংশী a
co-sharer. ভগীয়া স্বক. ধা. ভাগ
কৰ, ভগা। ভগীয়া বিণ. অংশ বা
ভাগ পোৱা getting a share,
ভাগ লবলীয়া।

ভগীৰথ বি. একনা সূৰ্য্যবংশীয় বজা,
এওঁ পৃথিৱীলৈ গঙ্গাক নমাই
আনিছিল।

ভগ বি. ভগা, খণ্ড হোৱা broken.
ভগদুত যি দূতে পৰাজয়ৰ সংবাদ

আনে। ভগ্নপ্রায় ধ্বংসপ্রায়।
ভগ্নপু ধ্বংসাবশেষ। ভগ্ন-কল্প
হত্যাশ, উত্তমহীন, নিকংসাহ।
ভগ্নাংশ ভগ্নবস্তুর অংশ, এক অঙ্গক
অইন অঙ্গে ভাগ কবি যি বাশি
পোবা হয় যেনে—ঝ, ঞ, & vulgar
fraction. ভগ্নাংশের ধ্বংসা-
বশেষ, কোনো বস্তু ভাগি হিগি
যোবাব পিছত থকা অংশ ruins,
remnants. ভগ্নোৎসাহ উৎসাহ
হীন। ভগ্নোত্তম উৎসাহহীন।
ভট্টনীয়া বি. খুচুবা, সৰু, কম মূল্যব
of small values, সৰু মুদ্রা
small coins.

ভঙা সৰু. ধা. আনক ভাঙিবলৈ দে
to cause to be broken, বুধি দি
লগ একবা to lead astray, মান্তি
নহবলৈ শিকা to dissuade, বেচি
মূল্যব মুদ্রা বা নোটৰ পৰিবৰ্ত্তে কম
মূল্যব বেছি সংখ্যক মুদ্রা বা নোট
পোবা।

ভঙা লভাত বাগ দিয়া কোনো এটা
কাৰ্য্যৰ সময় পাৰ হৈ যোবাব পিছত
সেই কামটো কৰিবলৈ অহা।

ভঙা বি. ভাং ধোবা লোক। বিণ.
ভাং ধোবা। দ্বী. ভাঙী।

ভজ বি. পৰাজয় defeat, ভগা bro-
ken, নিষ্ফল frustrated, হানি,
নাশ (বাহ্যভঙ্গ), লজ্বন (প্রতিজ্ঞা
ভঙ্গ)।

ভজি, ভজী বি. অঙ্গ বিলুপ্ত, হাত,
ভবি যুগ, চকু আদিৰ ঠাব atti-

tude, posture, মনৰ ভাব
বুঝাবলৈ অঙ্গচালনা gesture,
ধৰণ manner. ভজিয়া ভজী।

ভজ বি. ভুজকা, সোনকালে নষ্ট
হোৱা fragile.

ভজ বি. ফচহ, নগণ্য মানুহ a man
of no worth.

ভজ বি. এবিধ ঔষধত লগা গছ
a kind of medicinal shrub.

ভজা বি. বিষ্ঠাৰ লগা। ভজি বস্তু
কিনা বেচা কথোতে দিয়া 'ফাও'।

ভজ সৰু. ধা. উপাসনা কৰ, পূজা
কৰ to worship, বৰণ কৰ, স্বামী-
কপে ল to accept as a hus-
band, আশ্রয় ল to seek help.
ভজন উপাসনা কৰা, দেবতাৰ
মহিমা গান। ভজনা উপাসনা।
ভজনীয় পূজিবৰ যোগ্য, পূজনীয়।
ভজন্তা যি ভজে বা পূজে।

ভজলুক বি. জলকীয়া।

ভজা সৰু. ধা. শুকক ভজিবলৈ বা
আবাধনা কৰিবলৈ শিকা, কোনো
দেবতাৰ পূজাৰ ক্রম শিকা।

ভজা সৰু. ধা. আনৰ হতুৱাই তেলত
বা ঘিউত কোনো বস্তু সিদ্ধ কৰা to
cause to be fried. ভজা বি.
ভকানে বহা আঙা, এবিধ গছ,
পোকাৰ গছ।

ভজ সৰু. ধা. ভাং, নাশ কৰ to
break, to destroy. ভজন ভাঙে,
নাশ কৰণ, ভাঙোতা।

ভট্ট কোনো গোটা বস্তু পানীত
পৰাৰ নিচিনা শব্দ।

ভট্ট জ্বৰী ছিগোতে হোৱাৰ নিচিনা
শব্দ। ক্ৰি. বিণ. ভট্টবাই।

ভট্ট বি. পুৰিষৰ কাৰণে দমোৱা ইটা
বা চূণ শিলৰ দম & brick or
lime kiln.

ভট্ট বি. টাংগুটি খেলৰ মাৰি &
club with curved end. ভট্ট।

ভট্ট টাংগুটি খেলৰ গুটি, ভট্ট।

ভট্ট বি. স্তুতি পত্ৰ, ঈশ্বৰ, গুৰু
বা বজাৰ গুণ বৰ্ণনা কৰি বচনা কৰা
পত্ৰ (বিশেষকৈ শব্দবোৰ আৰু
মাধবদেবে লিখা) & class of
Vaishnavite hymns.

ভট্টায়নি বি. নৈৰ ভাটী বা নামনি
ফাল, ভট্টয়াই যোৱা সোঁত the
lower course of a stream,
down stream.

ভট্টয়া অক. ধা. নৈৰ নামনি ফালে
যা, ভট্টয়াই যা to go down
stream, কোনো দেশৰ পশ্চিম
ফাললৈ যা, বিচনাৰ ভৰিৰ ফাললৈ
যা। বিণ. ভট্টয়াই যোৱা, ভাটী
ফাললৈ যোৱা।

ভট্ট, ভট্টদেৱ বি. পণ্ডিত অধ্যাপক,
উপাধি বিশেষ। বৈকুণ্ঠনাথ-
ভট্টদেৱ ভাগৱত কথা আৰু গীতা
কথা কটয়িত।

ভট্টাচাৰ্য্য বি. ডাঙৰ পণ্ডিত লোক &
great scholar, বায়ুৰ এটা

উপাধি the title of a
Brahmin

ভট্টাৰক বি. পণ্ডিত, বজা, দেৱতা।

ভট্টি বি. সংস্কৃত ভাষাত লিখিত এখন
কাব্যৰ নাম।

ভট্টেলি বি. কামৰূপত বহাগ মাহত
কৰা উৎসৱ, এই উৎসৱত বাঁহ
সজোৱা হয়। ভট্টেলি ভাং এদলে
আনদলক বৰকৈ মাৰ।

ভণ সক. ধা. লিখ, বচনা কৰ to
compose. বি. ভণন। ভণিত
বিণ. ৰচিত, লিখিত composed.

ভণিতা পদ পুথিৰ আধাৰ অন্তত
পদ-পুথি লিখোঁতাই লিখা তেওঁৰ
নাম আদি।

ভণ্টা বি. টাংগুটি খেল, হাততলৈ
ধেমালি কৰা গুটি।

ভণ্ড বিণ. বঞ্চক, মিছলীয়া, চলাহী
মানুহ & hypocrite, a deceiver.
ভণ্ডল কৰ নষ্ট কৰ, চুৱা নিকা
একে কটি কৰ।

ভণ্ড তপস্বী লোকক দেখুৱা সাধু,
প্ৰবঞ্চক hypocritical ascetic.

ভণ্ডতা বি. ভণ্ডৰ স্বভাৱ hypocri-
tical piousness.

ভণ্ডামি বি. ফাকি-ফুকা, প্ৰবঞ্চনা
hypocrisy.

ভণ্ডাৰ বি. ভঁৰাল & store-room.
ভণ্ডাৰী ভঁৰালী।

ভণ্ডাৰা বি. নবছোৱাকৈ বধা মতা
গৰু & bull.

ভাৰ্তা স. ধা. ভাহোন দিয়া, সূতাভ
মাৰ দিয়া।

ভাৰ্তাৰ বি. স্বামী a husband.

ভাৰ্তাজা বি. দাদা, ককাই বা
ভায়েকৰ লৰা brother's son.

ভাৰ্তাজা বি. ভাই বা ককাইৰ পুতেক
a brother's son. স্ত্রী. ভাৰ্তাজী।

ভুতুৰা বিণ. খাব পৰা, কিন্তু কোনো
কামৰ অযোগ্য worthless, ভাত
কবিবৰ যোগ্য fit to be cooked,
as rice.

ভুতুৰা বি. জ্বিলমিল শাক a kind
pot herb.

ভন্তা বি. চফৰ কুৰা কৰ্মচাৰীক
দিয়া ওপৰঞ্চি ধন travelling
allowance.

ভদন্ত বি. বোধ শ্রমণ আদিৰ সন্ধান
সূচক আখ্যা।

ভদৰকণী বি. এবিধ সৰু চৰাই a
kind of small bird.

ভদ্রীয়া বিণ. ভাদত উৎপন্ন বা ওপজা
produced or born in the
month of Bhada.

ভদ্র বি. যাজ্জিত, সভ্য, শিক্ত, ভাল
polite, gentle, excellent,
ভাল আচৰণ pleasing manners.
বি. ভদ্রতা, ভদ্রকালী দুৰ্গাৰ
এটা মূৰ্ত্তি। ভদ্রকালী বি.
সন্মানিত ব্যক্তিসকল, সন্মান্য লোক,
the gentry. ভদ্রাসন বি.
সিংহাসন, throne. ভদ্রা বি.

ধনপতি কুবেৰৰ ভাৰ্যা। ভদ্রোচিত
ভদ্রলোকৰ বোগা।

ভদ্রভন্ বি. মাখীৰ দৰে কৰা শব্দ।
অক. ধা. ভদ্রভনা মাখীৰ দৰে শব্দ
কৰ to hum. বি. ভদ্রভনি।

ভনী বি. ভগিনী younger sister.
ভনী-জোঁৱাই the husband of
a younger sister.

ভৰকাৰ বি. চুলি, ডাটি বাটি
ভোবোৰা হোৱা covered with
long hairs.

ভৰবি উঠ অক. ধা. ভয়ত নোৰ
শিয়ৰি উঠ to be erect as
the hairs of the body in
fear.

ভব্য বিণ. বৃহৎ ডাঙৰ-দীঘল, বৰ
শকত grand looking, large.

ভন্নক বি. হঠাৎ বৰকৈ অলি উঠা
জুইব শব্দ, অকস্মাৎ অভিপাতকৈ
উঠা ঋং, হঠাৎ বেগেৰে ওলোৱা
ভেজ, পানী বা আন জুলীয়া বস্তুৰ
কোব, তাপ বা খঙৰ আধিকা। জি.
বিণ. ভন্নকাই, ভন্নক কৰে।

ভন্নকাল বিণ. অলপতে ঋং উঠা
easily irritable.

ভন্নকা-ফুলীয়া বিণ. বৰ ডাঙৰ ডাঙৰ
ফুল বচা adorned with large
figures of flowers.

ভন্নভমা বি. পোৰণিয়ে ধৰা বোধ
কৰ to feel a burning sensa-
tion. বি. ভন্নভমনি গাৰ
পোৰণি। বিণ. ভন্নভমীয়া বৰ

তপত, বৰকৈ জলি উঠা very hot, burning excessively.

ভাৰাল বিণ. ডাঙৰ বিহা থকা having a large bore.

ভাৰাপৰ অক. ধা. ব্যৰ্থ হ, নিষ্ফল হ to fail, to be set back.

ভয় বি. ভীতি, শঙ্কা, ভ্ৰাস fear, dread, ভয়-পাত্ৰতা বিণ. বৰ ভয়ভ্ৰাতা very timid. ভয়-ভীত ভয় fear. ভয়ঙ্কৰ ভয়ানক, বৰ ভয় লগোৱা terrible. ভয়-ভ্ৰান্তি ভয়ৰ পৰা হোৱা ভ্ৰান্তি error due to fear. ভয়হাৰক, ভয়হাৰী ভয় ওচাওতা, ভয় ওচোৱা। দ্বী. ভয়হাবিণী, ভয় হাবিকা।

ভয়ত ভগৱন্ত পলোৱা যথেষ্ট বয়স হোৱা স্বভেদে বৰ ভয় কৰা।

ভয়ানক বি. ভাই brother.

ভয়ানক, ভয়ানক বি. ভয়ত আতুৰ, ভীত afraid, timid.

ভয়ানক বিণ. ভয়ঙ্কৰ, ভয় লগা dreadful, terrible. বস বিশেষ।

ভয়াল বি. ভয়ানক, ভীত timid.

ভয়ানক বিণ. বৰ ভয় লগা terrific.

ভয়ো অক. ধা. (পূ. অ.) হোৱা to be.

ভৰ বি. ভাৰ, গৰুৰ ওপ weight, pressure, নিৰ্ভৰ, আশ্ৰয় reliance, support.

ভৰ অক. ধা. পূৰ হ, ভৰি পৰ to be full. বি. ভৰণ ভৰা কাৰ্য্য। বিণ. পূৰ্ণ অৱস্থা পোৱা, কামৰ ভৰি পৰা full, heavy. ভৰ থা ভৰি পৰা। ভৰ দে কাৰো কথাত সম্মতি প্ৰকাশ কৰ, সমৰ্থন কৰ to support, to agree. ভৰ-ভুগৰ, ভৰ-ভুগৰীয়া বি. বেলি ঠিক মূৰৰ ওপৰ হোৱা কাল midday. ভৰ-পক সবহকৈ পকিবৰ সময়, অতি বেছি উৎপন্ন হোৱা বা কৰিব লগা সময়। ভৰপূৰ পৰিপূৰ্ণ। ভৰ-বয়ল ডেকা বয়স। ভৰ-বাৰিষা বাৰিষাক সোঁ মাজ।

ভৰক বি. বৰ কথা, মিছা ভাবি vain boast, a false threat. ভৰক কৰ অভিমান কৰ, গপ পাতি। ক্ৰি. বিণ. ভৰক কৰে, ভৰকাই হঠাৎ বৰকৈ শব্দ কৰি বা গুপ মাৰি। বি. ভৰকালি।

ভৰকাল বিণ. জিলিকি থকা, সঁচা, ক্ৰকাল showy, real, clear.

ভৰকীয়া বিণ. ফুটনি মৰা, showy. ভৰণ বি. ভৰা কাৰ্য্য act of filling in. বোগৰ বিকাৰ শীত কৰিবৰ কাৰণে মূৰত লোৱা চেঁচা দৰৰ a cold application to the head.

ভৰণি বি. অনৰ্থক খৰচ, বাধ্যত পৰি কৰা ব্যয় compulsory payment, loss.

ভবনী বি. দ্বিতীয় নক্ষত্র the second lunar mansion.

ভবন-পোষণ বি. ভাত কাপোব আদিবে কাকো প্রতিপালন কবা কার্য, পোহ পাল maintenance.

ভবত বি. কৈকেয়ীৰ পুতেক আৰু বামচন্দ্রৰ ভায়েক, দুয়ন্ত শত্ৰুতলাব পুত্ৰ, নাট্য শাস্ত্ৰ এণেতা ভবত মুনি ।

ভবদ্বাজ বি. এজন ঋষি & saint.

ভৰা সক. ধা. পূৰা, পূৰ্ণ কৰ to fill, আনৰ দ্বাৰা পূৰ্ণ কৰ বা ভিতৰলৈ সুৰোৰা to cause to be filled or put in, আনক খবচত পেলা । বিণ. ভৰা ।

ভৰা বি. নাবত, গাড়ীত বা ভাব কৰি অনা বস্তু, বোজা & load, & burden. সক. ধা. ভৰা দি to load.

ভৰি বি. এবাৰত নিব পৰা বস্তু, ভৰা ।

ভৰি বি. পদ, চৰণ, ভগিনাৰ পৰা গাব ভলব অংশ, ঠেং & foot, & leg. ভৰি-পখান বিহনাৰ পাছ ফাল ।

ভৰি পৰ ক্ৰি. গোটেই পূৰ হৈ পৰ, ভিতৰত একেবাৰে ঠাই নাইকিয়া হ to be full completely.

ভৰি চেলেৰা কোনো বাৰ্ষ সিদ্ধিৰ বাবে বীচ ভাবে ভোবামোদ কবা ।

ভৰিত পৰ স. ধা. কাকুতি বিনতি কবা, প্রার্থনা কবা to ask earnestly.

ভৰি হাত ধো অ. ধা. শৌচাচাৰ কবা to purify by ablution.

ভৰণ বিণ. ভবপূৰ, পৰিপূৰ্ণ, পূৰ্ণাবস্থা পোৱা ।

ভৰ্কা বি. ভূমুক, উহ spring.

ভৰ্হনা বি. গালি, ককৰ্হনা, ভিবহাৰ abuse, reproach.

ভৰ্হা বি. স্বামী, গৰাকী & husband, & master.

ভৰ্হি বি. কুল বা চাকৰিত সোমোৱা কাৰ্য admission to a school or post. বিণ. পূৰ্ণ filled.

ভৰ্হুহৰি বি. ভট্টকাৰ্যৰ বচয়িতা ।

ভৰ্হুনা বি. ভৰ্হনা, ভিবহাৰ, দিল্পা ।

ভন্ অক. ধা. অলপ ভাঁজ ল to bend. সক. ধা. ভন্না to cause to bend.

ভন্টেয়াৰ ফৰাচী দেশৰ এজন দাৰ্শনিক ।

ভন্ডলীয়া বিণ. ভন্ডলীয়া, পেটত কৰা নথকা out-spoken, un-reserved.

ভন্না বি. এবিধ গছ & kind of tree.

ভলুকা, ভলুকা বাঁহ বি. একাতি ডাঙৰ আৰু শকত বাঁহ & bigger variety of bamboo.

ভন্ন বি. এবিধ অস্ত্ৰ & kind of weapon.

ভাৰু ক বি. ভাৰু a bear.

ভৰ বি. সংসাৰ, জগত the world, শিবৰ এটা নাম a name of Shiva. ভৰ-বোগ সংসাৰ কপ বন্ধণ। ভৰ সাগৰ; ভৰাৰ্ঘব সংসাৰ কপ সাগৰ, সংসাৰ সাগৰ। ভৰ-ভাৰণ বি ভৰবন্ধনৰ পৰা ত্ৰাণ কৰে। ভৰ-বন্ধন সংসাৰত ধকা কপ বন্ধন, বাবে বাবে জন্মলাভ। ভৰভূতি বি. 'উত্তৰ ষামচৰিত বচ-য়িতা সংস্কৃত কবি। ভৰ-লীলা সংসাৰৰ খেলা, জীৱিতাৰহা।

ভৰন বি. গৃহ, ঘৰ house.

ভৰানী বি. দুৰ্গা, পাৰ্বতী Durga.

ভৰিভব্য বি. হৰলগীয়া ঘটনা, ভবিষ্যৎ ঘটনা the future, the future event. বিণ. ভবিষ্যতে হব লগা destined to happen, অবশ্যম্ভাবী predestined. বি. ভৰিভব্যতা।

ভৰিষ্যৎ, ভৰিষ্যৎ বিণ. ভাবী, যি পিছত ঘটিব future, আগলৈ হব লগা about to come. ভৰিষ্যৎ কাল ব্যাকৰণগত ভবিষ্যতে হোৱা ঘটনা বুজুৱা ক্ৰিয়াৰ কপ the future tense (in grammar). ভৰিষ্যৎবাণী ভবিষ্যৎ কালত যি ঘটনা হব তাক কোৱা বা কব পৰা a prediction. ভৰিষ্যৎকতা যি ভবিষ্যৎ ঘটনাৰ কথা কয় predictor.

ভৰ বি. হাই ashes. ভৰাৱশেষৰ পোৰাৰ পিছত যি বাকী থাকে।

ভৰীকৃত পুৰি সমুগি হাই কৰা। ভৰীকৃত হাই হোৱা, পুৰি সমুগি নষ্ট হোৱা। ভৰলোচন এজন বান্ধুসৰ নাম। ভৰলাং ভৰত পৰিণত।

ভৰু সৰু. ধা. খা বা ভোজন কৰ to eat. বি. ভৰুণ। বিণ. ভৰুত।

ভৰু যি খায় an eater.

ভৰুগীয়া খাবৰ যোগ্য eatable, edible. ভৰু ভৰুগীয়া, খাবৰ যোগ্য, খোৱা বস্তু an eatable. ভৰুভৰু ভৰু আৰু ভৰু বস্তু।

ভাই বি. ভাড়া, একে মাক বাপেকৰ পৰা হোৱা নিজতকৈ বয়সত সৰু ল'ৰা a younger brother, দাদাই, মোমাই আদি সম্পৰ্কীয় মানুহৰ নিজতকৈ সৰু ল'ৰা a cousin, সমনীয়া বা বয়সত সৰু মানুহক মতা মাত। ভাই বন্ধা ধন ভাইক বৰিত কৰি পোৱা ধন। ভাই বোৱাবী ভাইৰ ভাৰ্যা। ভাই ভাগী লগাভগা বা সম্বন্ধীয় মানুহ blood relations. ভাই শহুৰ স্বামীৰ ককায়েক, বৰ জনা the elder brother of husband.

ভাও, ভাৱ বি. আনৰ কাৰ্য্য বা কৰ্মৰ অনুকৰণ, ভেশহন imitation of another's act or manners, guise. ভাৱ ভাৱি gesture, অবস্থা, গতি state, mode, মূল্য price. ভাও ভাৱি

কাঁকি ভোৰ to feign. ভাও দেখা ধেমালিৰ কাৰণে আনৰ অনুকৰণ কৰ to mimic. ভাও ধৰ ভাও ভোৰ to feign. ভাও ল নাটকত লিখা কোনো এক লোকৰ কাৰ্য্য অভিনয় কৰ to take part in a dramatic performance.

ভাওনা ভাবনা বি. ভাও ধৰা কাৰ্য্য act of feigning. অসমীয়া নাটৰ অভিনয়, আচল কথা ঢাকি কৰা কাৰ্য্য, বাস্তবিকতা।

ভাং বি. এবিধ বাগিয়াল গছ hemp. ভাঙুৰী 'ভাৰুৰী' চোৱা।

ভাংকৰা বিণ. মুখ মেলি চাই থকা, অযোগ্য dull, worthless. জী. ভাংকৰী।

ভাঙ বি. বস্তুৰ পৰিমাণ বঢ়াবলৈ মিহলি কৰা বেয়া বস্তু adulteration. ক্ৰি. ভাঙ দে মিহলি কৰ to adulterate.

ভাঙ বি. পাক, মেব a bend. ভাঙ মাৰ পোন কৰ। ভাঙ ল বেঁকা হ। ভাঙ লগা বেঁকা কৰ। ভাঙুৱা বিণ. ভাঙ লগা, বেঁকা bent.

ভাঙৌ বি. এবিধ চৰাই a parrot. ভাঙ, ভাৰ সক. ধা. ঠগ, হল কৰ to deceive, অস্বীকাৰ কৰ, আঁগৈ বাত to disown, to suppress truth from.

ভাকি জুকা বি. হলনা, ফাকট a

pretence, মিছাকৈ যন্ত্ৰ যাতি কৰা অঙ্গি-ভঙ্গী।

ভাকুটুকা, ভাকুৰুকা সক. ধা. গাৰ কোনো ঠাইত বিশেষকৈ কাৰ্যলভিত সুবসুৰণি তোল। বি. ভাকুটু-কুটনি।

ভাকুজুকা বি. এবিধ লুকালুকি খেলা the play of hide and seek.

ভাকৰী, ভাখৰী বি. ধানৰ ভঁৰাল a granary.

ভাখেৰী বি. 'ভাকৰী, ভাখৰী' চোৱা।

ভাগ বি. অংশ, খণ্ড a share, a part অক. ধা. খণ্ড হ, কাট to crack, নিষ্পত্তি হ, শেষ হ to be settled, to come to end, ব্যয় হ, খৰচ হ to be expended, দেশান্তৰ হ, পলাই যা to abscond, পদচ্যুত হ to be dismissed from an office. বি. ভাগা, ভাগন। বিণ. ভাগা। ভাগধৰ লগৰ এজনে নকৰিলে আন জনে নকৰোঁ বুলি থাক। ভাগফল এটা বাণিক আন এটাৰে ভাগ কৰিলে যি বাণি পোৱা যায় quotient. ভাগশেষ ভাগ কৰিলে যি বাকী থাকে, remainder. ভাগাভাগি বগিয়া-বগি।

ভাগভী বি. ভাগবত পুথি ভাঙি কৰ্ত্তা one who reads and explains the Bhagabat.

ভাগৰ অক. ধা. কাম কৰি শ্রান্ত হ বা বল দাইকিয়া হ to be

exhausted or fatigued. বি. শ্রান্ত অবস্থা fatigue. বি. ভাগবণ।
সক. ধা. ভাগব লগা to tire.
ভাগকরা বিণ. শান্ত হোৱা, ভাগব
লগা tired.

ভাগৱন্ত বি. বিষ্ণুৰ ভক্ত a man
devoted to God, ভগৱানৰ লীলা
আৰু মাহাত্ম্য বৰ্ণনা কৰা এখন পুৰাণ
শ্রীমদ্ভাগৱত one of the 18
Purans. ভাগৱতী ধৰ্ম, ভাগৱত
ধৰ্ম এক ঈশ্বৰ কৃষ্ণ বা বিষ্ণুক
উপাসনা কৰা ঐকান্তিক ধৰ্ম।

ভাগিন বি. ভনী বা বাইৰ পুতেক a
sister's son. স্ত্রী. ভাগিনী।

ভাগী বি. অংশীদাৰ, ভাগ পাঠতা a
sharer, একে বংশৰ লোক a
kinsman.

ভাগীৰথী বি. গঙ্গা the Ganges.

ভাঙুৰা বিণ. লগৰ জনে নকবিলে
নিজেও নকৰা, বাগি ধৰা। স্ত্রী.
ভাঙুৰী।

ভাগে ক্ৰি. বিণ. ভাগত, ভাগ কৰি
into parts, (অব্যয়) বকমে, দৰে
according to.

ভাগে ভাগে ক্ৰি. বিণ. বেলেগে
বেলেগে separately.

ভাগ্য বি. অদৃষ্ট, কপাল, দশা
destiny, luck. ভাগ্য-গণনা
অদৃষ্টৰ ফলাফল বিচাৰ। ভাগ্য-
ভঞ্জে সৌভাগ্য বশতঃ। ভাগ্য-
চক্ৰ চকৰিৰ নিচিনাকৈ ঘূৰি থকা
ভাগ্য। ভাগ্য-দেৱতা অদৃষ্ট

অধিষ্ঠাত্ৰী নিয়তীদেৱী। ভাগ্য-
দোৰ অদৃষ্টৰ দোৰ। ভাগ্য-
বিধাতা অদৃষ্টক যিয়ে নিয়ন্ত্ৰণ
কৰে। ভাগ্যলিপি কপালৰ
লিখন। ভাগ্য-লক্ষ্মী বি. সৌভাগ্য
good fortune, লখিৰী তিৰোতা।
ভাগ্যৱন্ত, ভাগ্যৱান বিণ. ভাগ্য
ধকা, সুখী। স্ত্রী. ভাগ্যৱতী।
ভাগ্যশালী বিণ. ভাগ্যৱান।

ভাগ্যে ভাগ্যক্ৰমে, সৌভাগ্যৰ বাবে।
ভাঙ্ সক. ধা. ভগ্ন কৰ, ভেঙৰ
ভেঙৰ কৰ to break into
pieces, খৰচ কৰ to spend,
ধ্বংস কৰ to devastate, এক
ভাষাৰ পৰা অন্য ভাষাত লিখা to
translate, হাবি কাটি মুকলি কৰ
to cultivate, নিষ্পত্তি কৰ, শেষ
কৰ to settle, to end. বি. ভাঙা,
ভাঙন ভাঙা-কাৰ্য্য। ভাঙনি
তৰ্কমা, অনুবাদ। (কৰ্তা) ভাঙোতা।
স্ত্রী. ভাঙতী।

ভাঙন বি. নৈত থকা এবিধ সৰু মাহ
a kind of fish.

ভাঙতী বিণ. হাবি ভাঙি মুকলি কৰা
cultivated.

ভাঙনিয়াৰ বি. বৰকৈ খন ব্যয় কৰা
মানুহ one who spends much,
স্ত্রী. ভাঙতী।

ভাঙি-পাঙি ক্ৰি. বিণ. বিতংকৈ,
বহনাই in detail.

ভাঙুৰী বি. ভঙুৰা a ganja-
smoker.

ভাজ সৰু. ধা. শুধাই বা ভেল
আদিবে ভুইব ভাগত সিদ্ধা to fry,
বৰকৈ দুখ যাতনা দে to put to
great trouble. বি. ভাজন।
কুদ. বিণ. ভজা। কুদ. কণ্ডী
ভাজোভা। দ্বী. ভাজী,
ভাজনী।

ভাজক বি. যি অঙ্কেৰে ভাগ কৰা
হয় a divider.

ভাজন বি. পাত্র, যোগ্য ব্যক্তি a fit
person.

ভাজ্য বি. যিটো অঙ্কক ভাগ কৰা
হয় a dividend.

ভাজী বি. ভজা শাক আদি fried
vegetables.

ভাট বি. স্তুতিপাঠক one who
sings other's praises.

ভাটা বি. চন্দ্র সূৰ্য্যৰ আকর্ষণত
সাগৰৰ পানী ওপৰলৈ উঠি আহি
আকৌ তললৈ যোৱাকে ভাটা
বোলে ebb-tide.

ভাতি বি. মাটিৰ যি পাত্রত ধোবাই
কাপোৰ উহায়।

ভাতিখানা বি. মদ তৈয়াৰ কৰা ঠাই,
distillery.

ভাটী বি. নৈৰ নামনি ভাগ, দেশৰ
পশ্চিম দিশ the lower part of
a river, the western part of
a country.

ভাটীবেলা বি. আবেলি, বেলি
পশ্চিমফালে যোৱা সময় the
afternoon. ভাটী দে বয়স বা

দিনৰ সোঁ মাজ পাৰ হ to decline.
ভাটীয়ালি বি. বৰগীতৰ এবিধ
বাগ।

ভাড়া বি. গাৰীৰ ধোৱা সৰু পাত্র a
milk pail.

ভাণ্ড বি. পাত্র a vessel. সৰু. বা.
ভুৱা দে, ঠগ কৰ, বঞ্চনা কৰ to
deceive. বি. ভাণ্ডা deception.
ভাণ্ডক ঠগাঠতা a cheat.

ভাণ্ডাৰ কিৰ্ত্তাল। ভাণ্ডাৰী বি.
চাকৰ a servant.

ভাত বি. চাউল সিজোৱা, অন্ন
boiled rice. ভাত কাপোৱীয়া
ভাত আৰু কাপোৰ লৈ কাম কৰা।

ভাত কেবেলা তিতাওণ নথকা
এবিধ কেবেলা। ভাত-ঘৰ বি.

আপোন মানুহ, সম্বন্ধীয় মানুহ a
kinsman ভাত-ঘিলা বি. ঘিলাৰ
দৰে ডাঙৰ ছেই ধৰা এবিধ গছ a
kind of tree. ভাত-ঘুমটি বাতি

ভাত খোৱাৰ পাছতে ধৰা প্ৰথম
ঘুমটি। ভাতজৰ এবিধ খন্তেকীয়

সামান্য অৰ। ভাত-তিতা বি
মানুহে ধোৱা এবিধ তিতা ওটি।

ভাত-জাৰ বি. জাৰৰ দিনত ভাত
খাই উঠাৰ পিছত বৰ বেছিতৈ

অনুভৱ কৰা জাৰ। ভাতজৰ
জীৱিকাৰ উপায় নকৈ হ। ভাত

জাৰ জীৱিকাৰ উপায় নকৈ কৰ।
ভাতাৰ বি. মতা, পৈ (নিষ্কা অৰ্থত)

ভাতাৰ ধৰ মতা ল।
ভাতী বি. ধাতুৰ কাৰ কৰা শাল:

কুইত বতাহ লগোবা বতন
bellows.

ভাষ্ বি. ভাই brother.

ভাটে ভড়ালে বি. অতাব নোহোবা
কৈ।

ভাদ বি. ভাদ্র মাহ the fifth
month of the Hindu year.

ভাদ্রমহীনা ভাদ মাহত হোবা,
ভাদ মাহ সম্বন্ধীয়।

ভানু বি. সূর্য, বেলি the sun.

ভানুমতী বি. বিক্রমাদিত্য বজ্রাব
পত্নীৰ নাম। ভগদত্তৰ জীয়বী,
হৃষ্যোদনৰ পত্নীৰ নাম।

ভাস্তি বি. দীপ্ত lustre.

ভাপ বি. বাপ, ভাপৰ দ্বাৰা পাতলমৈ
ধোঁৱাব দৰে উৰি যোৱা জুলীয় বস্তু
vapour, invisible form of
water in the atmosphere,
ভাপৰ কাৰণে কোনো বস্তুৰ গাৰ
পৰা ওলোৱা তপত বায়ু। ভাপ
জাহাজ, ভাপ নাও ভাপেৰে
চলোৱা জাহাজ moved by
steam.

ভাব সক. ধা. চিন্তা, গুণ to think,
no reflect, ধ্যান কৰ to
contemplate. বি. চিন্তা &
thought, উদ্দেশ্য, ইচ্ছা purpose,
desire, গূঢ় অৰ্থ underlying
meaning, মনৰ বিষয় idea,
চিন্তাবৃত্তি feeling. ভাৱ-গতি বি.
অন্তৰৰ ভাৱ আৰু সেইমতে কৰা
আচৰণ, ভাৱভঙ্গী feelings and

tendencies. ভাবগ্ৰাহী কোনো
কথাৰ অৰ্থ বুজিব পৰা। ভাৱ-
বোধক বিণ. মনৰ ভাৱ বুজোৱা,
indicating a sentiment or
passion. ভাৱ-ভক্তি বি. ধৰ্ম্মভ
যতি, অহুৰাগ, গভীৰ ভক্তি devo-
tion. ভাববোধক কুট ঋ,
আচৰিত আদি মনৰ ভাৱ বুজোৱা
চিন। ভাৱ-শূণ্ড, ভাবহীন বিণ.
ভাল অৰ্থ নথকা, বসহীন devoid
of sentiment or thought.
ভাৱ-ভঙ্গী বি. অভিপ্ৰায়, লক্ষণ।

ভাবন বি. ভবা কাৰ্য্য act of
thinking.

ভাবনা, ভাবনি বি. মনৰ চঞ্চলতা,
উত্তল থুত্তল anxiety. ভাবিত
বিণ. চিন্তিত, উদ্বিগ্ন।

ভাবৰ, ভাবৰি বি. ধেৰ, কুটা আদি
অকাষিলা বস্তু sweepings.

ভাবলি-জহা, ভাবেলি জহা বি.
এবিধ ধান আৰু ভাবপৰা হোৱা
চাউল a kind of paddy.

ভাৱন্তিৰে ক্ৰি. বিণ. নম্ৰতা পূৰ্বক,
বিনয়েৰে সৈতে।

ভাবাৰ্থ বি. গুচাৰ্থ, মৰ্ম্ম, তাৎপৰ্য্য
the inner meaning, purport.

ভাবাত্মক ভাবপূৰ্ণ।

ভাবাৰিত বিণ. চিন্তামূক্ত, চিন্তিত
anxious.

ভাবান্তৰ অৱস্থাৰ পৰিৱৰ্ত্তন।

ভাৱাবেশ ভাৱৰ দ্বাৰা বিচলিত
হোৱা, ভাৱৰ উদয় হোৱা।

ভাবি-চিন্তি ক্রি. বিণ, বিবেচনা কবি
contemplatively.

ভাবিত বিণ. চিন্তিত, উদ্বিগ্ন
anxious.

ভাবিনী জানবতী, সুন্দরী, যান্ত্রবতী
ভিবোতা।

ভাবী বিণ. ভবিষ্যৎ, ভবিষ্যতে হোবা
destined to happen in
future.

ভাবুক বিণ. চিন্তাশীল thoughtful,
ভাবার্থ বুঝোবা, ভাবেবে বুঝোবা
idiomatical.

ভাবুকি বি. মিছাভাবি, মিছা ভয়
প্রদর্শন a false threat, বনবীয়া
হাতী খেদাবব কাৰণে দীঘল ডাঁবব
আগত বন্ধা ছোব।

ভাবুকা বিণ. কায় কবিব নজনা
unskilful (woman).

ভারোঁতা বি. বি মান্হে ভাবে বা
চিন্তা কবে a man who thinks.
স্ত্রী. ভারঁতী।

ভারোদ্ধাস ভাবব বিকাশ।

ভারোয়াদ ভাবব আতিশয্যাত
নিজক পাহবি বোবা, বিহ্বলিত
হোবা ecstasy.

ভান্না বি. সমনীয়া মান্হক আদবেবে
মতা মাত।

ভাব বি. গুরুত্ব weight, কান
সাবিব হুকালে ওলোমাই নিয়া
বোকা, কোনো কার্য কবিবলৈ
দিয়া ক্ষমতা, দায়িত্ব responsibility.

ভাবকেন্দ্র বি. বস্তব ভাবব মধ্যবিন্দু
centre of gravity. ভাবপাচি
কাণত ভাব কবি বস্ত বেহানি নিয়া
এবিধ পাচি। ভাবপেলা স. ধা.
বিয়া কবাবলৈ ছোবালী গোধাব
পিছত পকা বন্ধবস্ত হবলৈ কন্ডাব
ঘৰত বস্ত বাহানি দিয়া। ভাবপ্রোণ
যাব ওপবত দায়িত্ব অর্পণ কবা
হয়। ভাব-ভেঁটী বি. উপ-টোকন
& present, ভাবমাৰি কাণ-
মাৰি।

ভাবসাম্য দুই দিশৰ ভাবব সমতা
মূলক সামঞ্জস্য।

ভাবত, ভাবতবৰ্ষ হিন্দুস্থান India.
ভাবত মহাভাবত। ভাবতমুখ
কুকপাণ্ডবৰ যুদ্ধ। ভাবত চন্দ্র
কবি বাম সব্বতীৰ প্রকৃত নাম।

ভাবতী সব্বতী, বাণী the goddess
of learning, সন্তানসীৰ উপাধি
বিশেষ।

ভাবতবস্ত ভাবতব শ্রেষ্ঠ মান্হক
দিয়া এটা সর্বশ্রেষ্ঠ উপাধি।
বাক্তগতিয়ে এই উপাধি দিয়ে।
ভাবত বস্তব তিনিটা উপাধি আছে।
যেনে (১) পদ্ম বিক্ৰমণ, (২) পদ্ম
ভূষণ, আৰু (৩) পদ্মতী।

ভাবতীয় ভাবত সন্ধীয়।

ভাবভেঁটী মহাবানী ভিক্টোৰিয়া।

ভাববি “কিবাতাৰ্জুনীয়” নামৰ
সংস্কৃত কাব্য ৰচয়িতা কবি।

ভাবসা বি. আশা, নির্ভব hope,
dependence.

ভাৰত বি. পৃথিৱী, জগৎ world.

ভাৰতৰ কথা বহুত কথা।

ভাৰা বি. কেৰেয়া, ভেৰণ hire.

ভাৰাকান্ত ভাৰৰ কাৰণে অভি-
ভূত।

ভাৰী বি. ভাৰ লোৱা মানুহ, পইচা

লৈ বহু কঢ়িওৱা মানুহ & porter.

বিণ. গধুৰ heavy.

ভাকুৱা বি. ভাৰ বোৱা মানুহ,

সামান্য বা মুৰ্খ মানুহ।

ভাৰোদ্ধাৰ বি. অভ্যাচাৰী দৈত্য

আদিক ধ্বংস কৰি জগতৰ দুখ
ওচোৱা কাৰ্য্য।

ভাৰ্গৱ বি. ভৃগু মূনিৰ পুতেক

পৰশুৰাম, শুক্ৰাচাৰ্য্য।

ভাৰ্জিল ৰোমৰ এজন বিখ্যাত

কবি।

ভাৰ্য্যা বি. পত্নী, বিয়া কৰোৱা

তিৰোতা & wife.

ভাল বিণ. উত্তম, শ্ৰেষ্ঠ good, ভদ্ৰ

respectable নিৰোগী healthy.

ভুভ auspicious, মঙ্গল welfare,

সন্তোষ দিয়া pleasing, পৰিষ্কাৰ

neat, সুন্দৰ nice. উচিত proper.

ক্ৰি. বিণ. ভালকৈ।

ভাল (অৰাৱ) শলাগ, সম্মতি বা

বিদায় যুজোৱা যাত very well,

yes. বি. কপাল the forehead

ভাল পা চেবেহ কৰ to love,

সন্তোষ পা to be pleased. ভাল

মুখে থিঠা কথা কৈ।

ভালবি বি. বন্ধুতা, মিল friend-

ship. বিণ. বন্ধু যেন দেখুওৱা

showing friendship. ভালবি

বোলা, ভাল বোলা আনৰ

দ্বাৰাই ভাল পোৱা হ, আনৰ

মনত সোৱা।

ভালুক বি. এবিধ ভয়ানক নোহাল

জন্তু & bear. ভালুকী নাচ বিকৃত

নাচ। ভালুক জৰ বৰকৈ কঁপি

কঁপি উঠা জৰ। ভালুকীয়া গৰু

খুৰা দীঘল হৈ খোজ কাঢ়িব নোৱৰা

ৰোগ।

ভালে ক্ৰি. বিণ. কুশলে, নিৰাপদে,

মঙ্গলে well, safely, without

any misfortune.

ভালেখিনি, ভালেটি, ভালেটিমান

বি. বহুত much, many, a large

number.

ভালেতো, ভালেহে ক্ৰি. বিণ. এই

কাৰণেহে that is why.

ভালেদিন বি. বহুদিন many days,

অনেককাল & long time.

ভালে-বেলি ভালেমান বেলি,

বহু বেলি pretty long time.

ভালে ভালে আপদ বা অসুবিধা

নোহোৱাকৈ। ভালেমান অনেক,

বহুত।

ভাল্লাখোল মালায়ালম ভাষাৰ

এজন কবি।

ভাৱি বি. মিনতি, নম্ৰতা, প্ৰীতি, ভক্তি

regard, respect, love, devo-

tion, কাৰুণ্যৰ amorous ges-

tures, অস্তিত্ব being, উৎপত্তি

occurring, অবস্থা, প্রকাষ state, condition, চিত্তবৃত্তি feeling, চিত্তবিকার emotion.

ভারক বি. যি চিন্তা কৰে a thinker, উপাসক, ভক্ত one who devotes his mind to the worship of God. ভাগৰ্ভ সূচিস্থিত বিষয়পূৰ্ণ।

ভাৱ-প্ৰেৰণ বিণ. সহজতে ভাৱাবেগত অধীৰ হৈ পৰা sentimental.

ভাৱনা বি. কোনো দৰবত কোনো বস্তুৰ বস মিহলাই থাক ব'দত শুকোৱা কাৰ্য্য।

ভাৱনা বি. ভাও দেখুওৱা কাৰ্য্য।

ভাৱবীয়া বি. ভাও দেখুওৱা মানুহ, অভিনেতা an actor in a performance, বহবা a clown.

ভাৱে (অব্যয়) প্রকাষে in a certain manner.

ভাৱেভাৱে ক্ৰি. বিণ. বকমে বকমে separately.

ভাৱেপৰ বিনয় কৰ, নম্ৰ ভাৱ দেখুৱা to humble one's self.

ভাষ স্ক. ধা. কথা ক, মাত to speak, বাক্য speech. ভাষণ বি. কথা কোৱন, কথন act of speaking. ভাষা কোনো এক দেশৰ বা জাতিৰ মানুহ বিলাকে ব্যৱহাৰ কৰা মাত language. ভাষাতত্ত্ব ভাষাৰ মূল আৰু পৰিবৰ্ত্তনৰ নিয়ম সম্বন্ধে জ্ঞান philology. ভাষাতত্ত্ব ভাষাতত্ত্ব জনা মানুহ a phi-

lologist. ভাষাতীত্ব যাক ভাষাবে প্রকাশ কৰিব নোৱাৰি। ভাষান্তৰ অন্য ভাষা। ভাষান্তৰিক এজনৰ ভাষা এজনক বুজাই দিওঁতা। দো-ভাষী interpreter. ভাষান্তৰিত অনুবাদ কৰা translated, ভাষা-পৰিচ্ছেদ ন্যায় শাস্ত্ৰৰ পৰিভাষা গ্ৰন্থ। ভাষাবিজ্ঞান ভাষাতত্ত্ব। ভাষিক ভাষা সম্বন্ধীয়। ভাষী যিয়ে কয়।

ভাষ বি. টকা, টিপ্পনি a commentary. ভাষ্যকাৰ টকা লিখোঁতা a commentator.

ভাস অক. ধা. প্রকাশিত হ, দীপ্তি পা to shine.

ভাস বি. সদাচাৰ, শুচি-অশুচিৰ বিচাৰ ceremonial purity, sense of purity.

ভাস এজন সংস্কৃত নাট্যকাৰ। ভাস্ক-দিগামা ইউৰোপৰ পৰা ভাৰতলৈ অহা জলপথ আবিষ্কাৰক।

ভাস্কৰ বি. সূৰ্য্য the sun.

ভাস্কৰ বি. শিল্পকৰ্ম, শিল আদিত যুষ্টি সজা কৰ্ম work of art, sculpture.

ভাস্কৰাচাৰ্য্য বি. প্ৰাচীন জ্যোতিষী বিশেষ।

ভাস্কৰ উজ্জল, দীপ্তিমান।

ভাহ অক. ধা. উট to float. বি. উটাই নিয়া দ পানী—'গকটো ভাহত পৰিছে'। বিণ. ভাহলীয়া উটাই

বুধাই নিয়া inundating. সক. ধা.
ভাড়া উঠা।

ভিকহ বি. দবিত্ত, দুখীয়া, নিহলা
indigent, needy (a term of
contempt).

ভিকাচন ভাং সক. ধা. উপায় বা
লাভব বাট মাৰ put an end to
the means of resources.
ভিকাচন ভাগ অক. ধা. লাভব
উপায় বা মূল নষ্ট হ to be lost
as means of resources.

ভিখারী বি. ভিক্ষুক, মগনিয়াৰ &
beggar.

ভিজা অক. ধা. তিত to be wet,
ভিজা সক. ধা. তিয়া to cause
to be wet.

ভিজাবল ভিজাবোল দেখাত
ভাল মানুহ কিন্তু তিতবি টেঙব।

ভিজা মেকুবী ভয় খোৱা। ভিজিট
চিকিৎসকক দিয়া টকা।

ভিটামিন খাদ্যপ্ৰাণ, খাদ্যত থকা
শক্তিবৰ্দ্ধক উপাদান।

ভিঠিমবিয়া, ভিঠাছন বিণ. মৰি মৰি
বংশৰ এটাও নথকা, বংশ নিমূল
হোৱা।

ভিঙাকাৰ বিণ. ওফলি ডাঙৰ হোৱা
ভয় লগা swollen.

ভিতৰ বি. মাজ, অন্তৰ, মধ্য, গুপ্তভাগ
the inside, inner part, secret
part. ভিতৰ-গুটি পেটৰ ভিতৰত
বা নাড়ীত হোৱা বা। ভিতৰফালে
অব্য. ভিতৰত, মাজ ভাগত, ভিতৰি,

ভিতৰত থকা, গুপ্ত। ভিতৰি,
ভিতৰি ক্ৰি. বিণ. ভিতৰে, ভিতৰে
গুপ্তভাৱে। ভিতৰুৱা বিণ. ঘৰৰ
ভিতৰত থকা বা ব্যৱহাৰ হোৱা,
প্ৰকাশ নোহোৱা, গুপ্ত। ভিতৰ-
শ্ৰৱাল কোনো মানুহৰ ঘৰৰ ভিতৰত
থকা বা তালৈ যাব পৰা, বাহিৰৰ
নোহোৱা। ভিতৰে মাজেদি, ভিতৰ-
ফালে। ভিতৰে ভিতৰে ক্ৰি.
বিণ. মাজেদি, ভিতৰফালে, অনেক
দূৰলৈকে, মনে মনে, গুপ্তভাৱে।

ভিত্তি বি. ফালে, দিশ side, direc-
tion.

ভিত্তি বি. মূল, বুনিয়াৰ, আদি base
origin.

ভিত্তিহীন মূল্যহীন, অমূলক base-
less.

ভিন্ন বিণ. বেলেগ, পৃথক separate,
different. বি. পাৰ্থক্য, প্ৰভেদ
difference. ভিন্নপৰ বি. আপোন
পৰ ভাৱ, পক্ষপাত partiality.
ভিন্ন ভাৱ প্ৰভেদ, অমিল differ-
ence, disagreement. ক্ৰি. বিণ.
ভিন্ন ভিন্ন কৈ বেলেগ বেলেগ কৰি,
এটা এটা কৰি separately, one
by one.

ভিন্নৌহি বি. বাইৰ স্বামী husband
of one's elder sister.

ভিন্ন বিণ. ভিন্ন, বেলেগ। ভিন্নকটি
বিভিন্ন কচি সম্পন্ন। ভিন্নে ভিন্নে
বেলেগ বেলেগ।

ভিন্নবাক্য বি. এবিধ বন a kind of herb.

ভিব সক. ধা. হেচি ধব, গচকি ধব বা মোহাব to press down, to crush, অক. ধা. বেঁকা হ, তাঁজ লাগ to be bent. ভিব ধা, ভিব ল তাঁজ ল, বেঁকা হ। বি. ভিব ভব, হেঁচা, পূর্ণ অবস্থা fullness, pressure, তাঁজ curve. সক. ধা. ভিব দি হেঁচা দে to press down.

ভিবা সক. ধা. তাঁজ দে বেঁকা কব to bend, গতি বেঁকা কব to direct the course of, এজনী ম'হব ঠেং আন এজনী ম'হব ঠেঙে লগত জেঁট, কণী গুটি কাচ (বলদব) to emasculate, ভালকৈ সেকা দে to beat severely. ভিবাই লব আৰ ঘূবি লব মাৰ।

ভিবাণ বিণ. গধ্ব heavy, পুষ্ট শকত-আবত plump.

ভিবি ক্রি. বিণ. হেঁচি আক দকৈ pressing in deeply, উলটি বেগাই, টানি, হেঁচি।

ভিবি বি. মোহব নমবা, টকাব দবে নচলা, অকাখিলা হোৱা, আগব ক্ষয়তা বা সন্মান হেৰুওৱা, টকাব নিচিনা নচলা বা মোহব নমবা সোণ বা ৰূপ gold or silver bullion.

ভিবীয়া বিণ. ভিব খোৱা, তাঁজ লোৱা 'ধেহু ভিবীয়া' curved.

ভিঙ্গ বি. ভাবতব আদিম জাতি।

ভিক্কা বি. ধুজি মাগি পোৱা বস্তু

alms, খোজা কাৰ্য্য act of begging. ভিক্কাটন খোজা কাৰ্য। ভিক্কাৰ মাগি অনা চাউল আদি বস্তু। ভিক্কাৰী ভিখাৰী, বগনিয়াৰ ভিক্কুক খোজনীয়া মানুহ a beggar. ভিক্কাণী মাগি খোৱা। ভিক্কাৰুভি ভিক্কা কৰা কাৰ্য। ভিক্কাৰী ভিক্কাৰ বাৰা যেয়ে জীৱিকা নিৰ্বাহ কৰে।

ভিক্কু বি. বোদ্ধ গল্লাণী, ভিক্কুক।

ভীত বিণ. ভাষিত, ভয় পোৱা, afraid, terrified.

ভীতি বি. ভয়, আশঙ্কা fear, apprehension.

ভীম বি. দ্বিতীয় পাণ্ডৱ the second Pandava prince. বিণ. ভয়ানক, ডাঙৰ fearful, terrible.

ভীম বি. কুঁহিয়াৰ শালব কাঁতবিব লগত ঘূবি কুঁহিয়াবৰ বস উলিওৱা ডাঙৰ কাঠ। ভীম-একাদশী মাঘ মাহৰ শুক্ল পক্ষৰ একাদশী। ভীমকল এবিধ ডাঙৰ আৰু গুটি থকা কল, আশিৰা কল। ভীমকাৰ, ভীমদল ববকৈ উথহা, ভিঙকাৰ। ভীমৰ গছা দায়িত্ব পূৰ্ণ কাৰ্য। ভীমচৰিত্ত বি. অসমৰ বৈষ্ণৱ কবি বাম সবৰভীয়ে ৰচনা কৰা এখন হাস্যমুখৰ পুথি। ভীমলেন দ্বিতীয় পাণ্ডৱ। ভীমাকাৰ বব ডাঙৰ।

ভীক বিণ. ভয়ানক timid. বি.

ভীকতা।

ভীষণ বিণ. ভয়ানক, ভয়ঙ্কর terrible.

ভীষ্ম বি. গজা দেবীর গর্ভত হোবা। শান্তনু বজ্রাব পুতেক, এষ্ট কুক আক পাণ্ডব দুয়ো বংশব পিতামহ। ভীষ্মপর্ব বি. মহাতারতব এটা পর্বব নাম।

ভীষ্মক বি. বিদর্ভ দেশব বজা, কল্লিগীৰ বাপেক।

ভু বি. খবৰ, বাতৰি information, বুজ, বোধ understanding.

ভুক বি. পেটৰ ভিতৰত আহাব ভৰি থকা আক জীণ যোৰা জোনোঙা the stomach. ভুকলা বি. ডাঙৰ ভুক থকা, তলপেট ডাঙৰ bigbellied. জী. ভুকলী।

ভুক অক. ধা. কুকুৰৰ দৰে শব্দ কৰ to bark. বি. ভুকনি ভুকা কাৰ্য্য।

ভুকীয়া বিণ. ভোক লগা, ক্ষুধিত hungry.

ভুকু বি. হাতৰ মুঠিৰে কৰা আঘাত a blow with the fist.

ভুকুতে কল নপকা লাগ বুলিলেই কোনো এটা কাম কৰিব নোৱাৰা।

ভুকুৱা সক. ধা. হাতৰ মুঠিৰে প্ৰহাৰ কৰ, ভুকু মাৰ to give a blow with the fist. ভুকুৱা ভুকি ইজনে নিজনক ভুকুমা কাৰ্য্য।

ভুক্ত বি. খোৱা, ভোজন কৰা eaten, eatable, অন্তৰ্গত, ভিতৰ কৰা, তন্মধ্যে included. ভুক্ত-ভোগী যি আগতে কোনো বিষয়

ভোগ কৰিছে নাইবা তাৰ কাৰণে কষ্ট পাইছে। বি. ভুক্তি ভোজন, সংসাৰ সুখ।

ভুধাৰী (পু. অ.) বৰ ভোক লগা।

ভুটি বি. ধান মাহ আদিৰ চোকোৰা, তুঁহ গুৰি husk of paddy.

ভুচুংপছ বি. উপহাসৰ পাত্ৰ, অকামিলা মানুহ a ridiculous or worthless man.

ভুজ বি. বাহ, হাত the arm, the hand, ত্ৰিভুজ আদি ক্ষেত্ৰৰ কোনো এটা বেখা a side of a geometrical figure.

ভুজং বি. কথাৰ নাল।

ভুজঙ্গ, ভুজঙ্গম বি. সাপ a snake. জী. ভুজঙ্গী, ভুজঙ্গিনী।

ভুজীয়া বি. বৃটৰ গুৰি, ময়দা, লোণ, জালুক আদিৰে কৰা এবিধ খাদ্য।

ভুজ্ঞ সক. ধা. তক্ষণ কৰ, খা to eat, ভোগ কৰ to suffer or enjoy. বি. ভুজন, ভুজ্ঞ। সক. ধা. ভুজ্ঞা ভোজন কৰা, ভোগা to cause to eat or enjoy.

ভুটকুৰা বি. সক. চুটি, বাঢ়িব নোৱৰা small, short জী. ভুটকুৰী।

ভুটান তাৰতৰ উত্তৰ পূব ফালে থকা এখন দেশ।

ভুটীয়া বি. ভোটৰ দেশত থকা বা উৎপন্ন হোৱা born or produced in Bhutan.

ভুটুঙাই, ভুটুং কৰে ক্ৰি. বিণ. পুটুং

কবে, অকস্মাৎ suddenly, unexpectedly.

ভুলভুল বি. মাখি আদির দবে সক শব্দ। অক. ধা. ভুলভুলনা ভুলভুল শব্দ কব to buzz like flies, নিচেই সর্ককে কথা ক। বি. ভুলভুলনি।

ভুলি বি. ডাঙৰ বহল চুৰীয়া।

ভুব বি. চেলাউৰ।

ভুবলোক বি. আকাশ লোক, অন্তৰীক্ষ the region between the earth and the heaven.

ভুবুৰি বি. গাৰ নোম the hair of the body. ভুবুৰিয়া সক. ধা. অক. ধা. গাৰ নোম থিয় কব বা থিয় হ to erect or bristle up, as the hair.

ভুভট, ভুভা বি. বা-বাতৰি, খবৰ খাবাৰ information or slight understanding.

ভুবন বি. জগৎ ব্ৰহ্মাণ্ড the world. ত্ৰিভুবন বৰ্গ, মৰ্ত্তা, পাতাল।

ভুমুকি বি. আঁৰৰ পৰা অলপকৈ মুখ উলিয়াই আকৌ লুকোৱা কাৰ্য্য, কোনো লোকৰ সাক্ষাত্ৰহৈ ততালিকে গুচি যোৱা কাৰ্য্য। ভুমুকিমাৰ, ভুমুকিদি আঁৰৰ পৰা অলপকৈ মুখ উলিয়া, অলপ সময়ৰ কাৰণে কোনো ঠাইলৈ যা। অক. ধা. ভুমুকিয়া, ভুমুকা ভুমুকি আঁৰৰ পৰা সদনে মুখ উলিয়াই আকৌ লুকোৱা কাৰ্য্য। ভুমুৰতি

বি. এবিধ গছ a kind of tree, ভুব বি. যাটি মাহ আদি শস্যৰ পাড খাই নষ্ট কৰা এবিধ সক বিহাৰ নিচিনা পোক।

ভুবভুবীয়া বিণ. টিলা, চহাবলৈ উজ্জ soft.

ভুৰা বি. গাত লেক দিয়া তপত বস্ত্ৰৰ টোপোলা a bundle of hot things used in fomenting.

ভুৰাবৰা বি. পেটুৱা গাহৰি a big-bellied boar.

ভুৰামাছ বি. বহুবিধ সক মাহ সমূহ small fishes of many kinds, taken collectively.

ভুকং বি. সক চবাই মাটিৰ পৰা উৰা মাৰোঁতে হোৱা শব্দ। ক্ৰি. বিণ. ভুকং কৰে, ভুকঙাই ভুকং শব্দ কাৰি অতি বেগেৰে।

ভুককা বি. মাটিৰ সক টেকেলি a small earthen pot. বিণ. ভুককাগলা ওফকাগলা।

ভুককিয়া সক. ধা. এটা বস্তু বুলি আন এটা দি, হল to deceive, to cheat, মনভুলা to console with false promises.

ভুল বি. পাহৰণ, ভ্ৰম forgetfulness. বি. অন্তত্ব an error, a mistake. বিণ. অন্তত্ব not correct. সক. ধা. পাহৰা to forget. অক. ধা. ভ্ৰমত পৰ, মুছ হ to be bewildered, to be

charmed. সক. ধা. ভুলা পাহবা,
মুগ্ধ কবা।

ভূরনৈশ্বৰ বি. উবিজ্ঞাব এখন তীৰ্থ-
স্থান, ইয়াত শিবলিঙ্গ আছে।

ভূরনৈশ্বৰী বি. কামাখ্যাত থকা
এটা মন্দিৰ, দশমহাবিজ্ঞাব এক
বিজ্ঞা।

ভূরনৈশ্বৰ বাচস্পতি এজন অসমায়
লেখক।

ভূরা বি. ফাকি, প্রবঞ্চনা, ছল
deception, deceit. ভূরা দি ছল
কব, ফাকি দি to deceive.

ভূ বি. পৃথিবী the earth, মাটি
ground. ভূকম্প ভূই কঁপ।

ভূগোল পৃথিবী আৰু বিভিন্ন দেশৰ
বিবৰণ থকা পৃথি geography.

ভূচৰ বায়ত থকা প্ৰাণী, স্থলচৰ।

ভূচিত্ৰ পৃথিবীৰ চিত্ৰ বা নক্সা, মেপ।

ভূচ্ছান্না বি. পৃথিবীৰ হাঁহ।

ভূতত্ত্ব পৃথিবীৰ উৎপত্তি, পৰিণতি
উপাদান আদি বিষয়ক বিজ্ঞা
geology. ভূম্বেৰ বি. ভ্ৰাম্মণ।

ভূই বি. মাটি land, ground,
খেতি কৃষি, cultivation. ভূই
বো ধানৰ পুলি বো to trans-
plant paddy seedlings.

ভূইকঁপ পৃথিবীৰ কোনো এভাগৰ
কঁপনি, ভূমিকম্প earthquake.

ভূইকোমোবা পতালী কোমোবা।

ভূইখোবা মাটি ফুটি ওলোৱা
শকত গাজ, কেঁচুমটা। ভূইজতা

বি. কেঁচু an earthworm.

ভূজপাত এবিধ গছৰ ছাল, আগেয়ে
ইয়াক ভূলাপাতৰ পৰিভৰ্ত্তে ব্যৱহাৰ
কৰিছিল।

ভূঞা বি. মাটিৰ গৰাকী a land-
holder, আহোম বিলাকে অসম-
দেশ লোৱাৰ আগতে উজনি
অসমৰ একখণ্ড ভগাই বাৰ ভাগ
কৰি যতলক্ষণে শাসন কৰোঁতা,
এওঁবিলাক বাৰ ভূঞা বুলি প্ৰখ্যাত
আছিল।

ভূত বিণ. অতীত, গত past, অতীত
কাল the past, পিশাচ, উপদেবতা
an evil spirit, a ghost. স্ত্ৰী.

ভূভুনী। শিৱৰ অনুচৰ a follower

of Shiba, জগৎ সৃষ্টি হোৱা মূল
পদাৰ্থ primitive element of
creation, প্ৰাণী a living being.

ভূতে থবা দে, ভূতলগা দি লাগ
নেবানেপেৰাকৈ ধৰ বা প্ৰাৰ্থনা কৰ

to persist. ভূত-চতুৰ্দলী বি.

কাতিমাহৰ কৃষ্ণ চতুৰ্দলী। ভূত
জাৰ বৰকৈ কঁপনি ধৰি উঠা জাৰ।

ভূত দয়া ভূত বা প্ৰাণীৰ প্ৰতি দয়া।

ভূত-জোহ জীৱহিংসা। ভূতনাথ

শিৱ। ভূতপূৰ্ব আগৰ, আগেয়ে
থকা বা হোৱা existing before,

the former. ভূত-ভাৱন

পৰমেশ্বৰ। ভূতৰ ওপৰত দ্বানহ

এটা সক আপদ বা লেঠাৰ ওপৰত

আন এটা ডাঙৰ আপদ বা লেঠা।

ভূতে ধৰ ভূতে পা, দেও লভ to

be possessed.

ভূতল বি. পৃথিবীর ওপৰ ভাগ the surface of the earth.

ভূতি বৰ্ণন বি. প্রাচীন কামৰূপৰ এজন বজাৰ নাম।

ভূতীয়া বিণ. ভূত সম্পর্কীয়। বি. ভূত পোহা বা বশ কবি কথা মাহুহ।
স্ত্রী. ভূতীয়ানী।

ভুখৰ বি. পর্বত a mountain, শিব Shiva.

ভূপ, ভূপতি, ভূপাল বি. বজা a king. ভূ-বিজ্ঞা পৃথিবী বিষয়ক জ্ঞান, geology. ভূ-ভাৰ পৃথিবীর পাপৰ ভাৰ। ভূ-ভাৰত ভাৰত আৰু গোটেই পৃথিবী। ভূমণ্ডল বি. পৃথিবী the globe. ভূমধ্য সাগৰ বি. ইউৰোপ মহাদেশ আৰু আফ্রিকা মহাদেশৰ মাজত থকা সাগৰ।

ভূমা বিণ. বিৰাট, সৰ্বব্যাপী, পূৰ্ণ absolute.

ভূমি বি. মাটি land, ground, পৃথিবী, বস্তুৰ বা the earth, ঠাই a place, ত্রিভুজৰ তলৰ বাহুটো the base of a triangle, আধাৰ, বিষয় a base, a subject. ভূমিকম্প বি. “ভূ-ইকুপ” চোৱা।

ভূমিজ মাটিতে জন্ম।

ভূমিচন্পা এবিধ ফুল a kind of flower.

ভূমি চুই কাণত হাত দিয়া কোনো ভূনিব নলপীয়া কথা ভূনিলে, এবে

কথা ভূনিব নেপাই বুলি পৃথিবী স্পৰ্শ কথা কাৰ্য্য।

ভূমিকা বি. প্রস্থ পূৰ্বভাস, পাতনি, কোনো পৃথিব আৰম্ভতে সেই পৃথিব সংক্ষেপ বিবৰণ an introduction, a preface. ভূমিকা পতন, বেশ-লোৱা, অভিনেতাৰ বেশ, নাটকীয় চৰিত্ৰ বিশেষৰ অভিনয় অংশ।

ভূমিতাৰ পৃথিবীৰ ভাৰ, পৃথিবীৰ বুকুত দেখা দিয়া পাপ ব্যতিচাৰ আদিকে পৃথিবীৰ ভাৰ বুলি কোৱা হৈছে।

ভূমুক বি. মাটিৰ তলৰ পৰা পানী ওলোৱা বিদ্যা, পুং, উহ a spring, a crater.

ভূমিষ্ঠ বিণ. মাটিত পৰা falling on the ground, প্রসূত born.

ভূমি-শস্য মাটিত শোৱা, ঘৰৰ মজিয়াত শোৱা।

ভূম্যধিকাৰী ভূস্বামী, ভূমিদাৰ land-lord.

ভূমিত্ৰা মাটিত পৰা।

ভূম্ন: পুনৰ, প্রচুৰ, স্ত্রী. ভূম্নসী (প্রশংসা)।

ভূৰ বি. পানীত উটাই দিবলৈ বা নাৱৰ দৰে ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ একেলগে বন্ধা ভালেমান বাঁহ, কাঠ কলগছ আদি a raft, a float.

ভূৰি বিণ. প্রচুৰ, বহু, ‘ভূৰি ভূৰি প্রশংসা much, many.

ভূবিজ্ঞানী কক্কেত্ৰৰ যুগত নিহত হোৱা এজন বীৰৰ নাম।

ভূজপত্র বি. এবিধ গছৰ ছাল
ভূজপাত।

ভূককনি বি. পানীকুটনি, বুবুৰণি
bubbles.

ভূকভঙ্গ, ভূৰ্তং বি. অলপো পৰোবাধ
কৰা, অলপো মনোযোগ slight
attention.

ভূ-লুপ্তিত মাটিতে পৰি যোৱা।

ভুলোক বি. পৃথিৱী, জগৎ the
earth, the world.

ভূ-শায়ী মাটিত পৰি যোৱা।

ভূৰ্ মক. ধা. ধূনীয়া কৰ, সাজ কৰ
to decorate. ভূষণ অলঙ্কাৰ সাজ,
ornament, dress, ভূষিত বিণ.
শোভিত, অলঙ্কৃত, সজোৱা, deco-
rated, adorned.

ভূৰণ্ডী বি. গাত বেটু থকা ডাঙৰ
দৌল এবিধ অস্ত্ৰ।

ভূ-স্বৰ্গ মাটিৰ পৃথিৱীৰ স্বৰ্গ, কাশ্মীৰ।

ভূস্বামী বি. মাটিৰ গৰাকী, জমিদাৰ
a land-lord.

ভূ বি. এজন মূনিৰ নাম, শুক্ৰাচাৰ্য।

ভূগুপতি বি. পৰন্তবাম, ভূগবাম।

ভূজ বি. ভোমোৰা the black-
bee.

ভূজবাজ বি. এবিধ চবাই, ভিমবাজ
a kind of shrika.

ভূজাৰ বি. বজা বা দেৱতাক পানী
দিয়া কপৰ, সোণৰ বা তামৰ নলা
লগোৱা লোটা, ভোগজৰা a water
vessel of silver, gold or
copper with a spout.

ভূজী বি. শিৱৰ এজন অনুচৰ।

ভূত্য বি. লগুৱা, চাকৰ a servant,
a slave, গুণ. বি. ভূত্য।

ভেউ বি. এবিধ মাছ a kind of
fish.

ভেউ, ভেউ (অনু. শব্দ) কুকুৰৰ
মাতৰ নিচিনা শব্দ an imitative
word used to express the
sound of barking of a dog.

ভেঁ বি. ল'বাই মুখ মেলি কান্দোভে
হোৱাৰ নিচিনা শব্দ।

ভেঁকুৰ অক. ধা. জেকা বা ব'দ
বতাহ নোপোৱা ঠাইত থকাৰ
কাৰণে সেমেকি অতি মিহি ধূলিযুক্ত
হ, অকামিলা হৈ পৰি থাক to
mould, to lie useless. বিণ.
ভেঁকুৰা ভেঁকুৰা লগা। ক্ৰি.
ভেঁকুৰ লাগ ভেঁকুৰ।

ভেঁকো বি. মূৰ্খ, ভেৰা foolish,
stupid. ভেঁকো-ভাৱনা কোনো
কাৰ্য্যৰ অসম্ভৱ ৰূপ বা মিছা ভাণ্ড
(নিন্দাত), কোনো কাৰ্য্যৰ আভাস
মাৰ্শোন a mockery, a false
show.

ভেঁট-ভটি বিণ. ভেঁটৰ গুটিৰ নিচিনা
সক very small.

ভেঁহিয়া সক. ধা. ভেঁহুচালি কৰ to
make faces. বি. ভেঁহনি।

ভেক বি. ভেকুলী, ভেকোলা a frog.

ভেক্ভেক কৰে ক্ৰি. বিণ. ভেক
ভেক শব্দ কৰি, উচ্চ শব্দ কৰি

(হাঁহি) producing a loud noise.

ভেকাহি বি. খণ্ডেবে ডাঙবকৈ মৰা ডাবি, মুখ বিকটা scolding. ক্রি.
ভেকাহি মাৰ।

ভেকুৰি বি. বেঙেনা জাতিৰ গাভ
কাঁইট থকা এবিধ সৰু বনবীয়া গছ।

ভেকুলী বি. সৰু বেং, ভেক & frog. ভেকুলীৰ পিঠিত নেজ গজা সাধাৰণ মানুহে ডাঙৰ কাম পোৰা। ভেকুলীৰ নেজ ভেকুলীৰ গাতে মাৰ যোৱা যিমান আৰ্জন কৰা হয় খৰচো সিয়ান হয়।

ভেকোনীয়া বি. গৰুৰ ডিঙি উৰাই হোৱা বোগ।

ভেকেটা-ভেকেট বিণ. হুৰ্গন্ধযুক্ত stenchy.

ভেকোলা বি. ডাঙৰ বেং, মণ্ডুক & frog.

ভেঙু চাৰি বি. মুখ ভেঙু চাই কৰা ইতিকিং, অদ্ভিভঙ্গি কৰি বিদ্রূপ কৰা mocking, buffoonery.

ভেঙু চিয়া সৰু ধা, মুখ বিকটাই বা ভঙ্গি কৰি ইতিকিং কৰ।

ভেঙুৰ বি. ভাঁজ & bend. বিণ.

ভেঙুৰা, ভেঙুৰা-ভেঙুৰি বেকা বেকি zigzag. বিণ. ভেঙুৰীয়া।

ভেচ ভেটীয়া নিষ্ফল, বিফল fruitless.

ভেচেলি বি. এবিধ ধলিয়া, এবিধ সৰু মাছ।

ভেজা বি. কোনো বস্তুত আঙজা,

হৈচা act of leaning against weight, ঢোকা a prop.

ভেজা সৰু. ধা. তপত পানীত চোঁপা পানী মিহলা to mix.

ভেজাল বিণ. মিশ্রণ, মিহলি।

ভেট বি. কুমুদ, পদ্ম জাতীয় এবিধ পানীত হোৱা ফুল the water-lily.

ভেট সৰু. ধা. আগচি ধৰ, আঙৰ, নিৰোধ কৰা to obstruct the way of, to dam up. উপচোকন দি to make a present of.

ভেটভেটীয়া বিণ. পানী সোমাই ওফন্দি উঠা কিছু ভালকৈ নিসিদ্ধা, উৰ্দ্ধা শেতা পৰা। ভেটচকুৱা বেগতে মনিব নোৱৰা, হোজা dallsighted, simple.

ভেটাই দে ডাঙৰ মানুহৰ লগত সাক্ষাৎ কৰা।

ভেটা বি. পানী বন্ধ কৰিবলৈ কৰা আলি বা চাপ a dam. ভেটাই বি. এবিধ ফুল হোৱা বনবীয়া গছ আৰু তাৰ ফুল।

ভেটাভেটি বি. পৰস্পৰক দেখাদেখি কৰা কাৰ্য্য, সাক্ষাৎ mutual visiting, an interview.

ভেটি বি. কোনো কাৰ্য্যৰ নিমিত্তে মাটি দি ওখ কৰা ঠাই a raised bed of earth. ভেটি উছল হোৱা পৰিয়ালটোৰ সকলোবোৰ মানুহ-হুহুৰ যবি শেষ হোৱা। ভেটি উট, ভেটি মৰ সপৰিয়াল যবি

নাইকিয়া হ, উচ্ছন্ন হ to be extinct wholly, as a family.

ভেটিভ ভিভা লাউ গজা "ভেটি উহন হোবা" চোবা।

ভেটী বি. উপঢৌকন a present out of respect. অন্যায় মতে সুবিধা বা উপকার পাবলৈ কোনো বিষয়াক দিয়া ধন বস্তু a bribe. ক্রি. ভেটী থা, ভেটী দি।

ভেটুৱা বিণ. উপঢৌকন স্বৰূপে লোৱা বা দিয়া received or given as a present.

ভেড়া বি. দীঘল আঁক বৰ ডাঠ নোম থকা বিদেশী হাগ a sheep, a ram স্ত্রী. ভেড়ী।

ভেগাখাখি, ভেন-ভেনী খাখি 'পেন পেনী খাখি' চোৱা।

ভেটি বি. এবিধ ফুল।

ভেঙী বি. বাৰিষা হোবা এবিধ ভৰকাৰি।

ভেথোবা বিণ. ভোঁতা blunt.

ভেদ বি. প্রভেদ difference, পেট চলা বোগ diarrhoea. বহস্য secret. অক. ধা. ভিতৰলৈ প্রবেশ কৰ to penetrate inward. বি. ভেদন্ ভেদক বিণ. ভেদী, বিদীৰ্ণকাৰী piercing or dividing, পেট চলোৱা, বেচক purgative. ভেদ-জাম বুদ্ধি পার্থক্যভাৱ, নয়দর্শিতাৰ অভাৱ। ভেদবসি ওলাউঠা। ভেদ-ভাঙ ওণ্ড বা

ভিতৰৰ কথা প্রকাশ কৰ to give out the secrecy.

ভেদা অক. ধা. বিদীৰ্ণ বা পৃথক্ কৰা to cause to be divided or pierced.

ভেদা-ভেদ বি. পার্থক্য বা ঐক্য agreement or difference.

ভেদাই লতা, ভেদালী বি. দৰবত লগা এবিধ দুৰ্গন্ধ লতা a kind of creeping plant (ভেদেই লতা)

ভেদী বি. বিদীৰ্ণ কৰা, বেচক piercing, purgative. স্ত্রী. ভেদিনী।

ভেঙ বিণ. ভেদ বা বিদীৰ্ণ কৰিব পৰা capable of being pierced, divided. বি. ভেদ্যতা।

ভেৰা বিণ. মূৰ্খ, অজলা dull-headed. অক. ধা. ভেৰালাগ ভয়ত বিবুদ্ধি হ to be amazed.

ভেবুৱা বিণ. ভয়ভূষ timid, অজলা dull, stupid. অক. ধা. ভেবুৱা লাগ।

ভেবেকা বিণ. ভেবুৱা। অক. ধা. ভেবেকা লাগ।

ভেবেঙা একো নজনা, অজলা dull-headed.

ভেবেৰ, ভেবেৰি বি. গেদেৰি, জুলীয়া বস্ত্ৰৰ ওপৰত উঠা ঘন মল scum.

ভেম বি. ফিতাহি, আয়ম, নিজক ভাঙব দেখোৱা কাৰ্য্য vanity, pomp. ক্রি. ভেম হব, ভেম মাৰ।

ভেমোচা বিণ. ভেঙুৱা crooked.

ভেমোচা ভেমোচি অনেক তাঁজ
ধকা। বোঁকা-বোঁকি।

ভেব বি. গেম, জুলীয়া বস্ত্র ভলভ
পৰা মল, গোবৰ বোকা আদি
কোমল মলিয়ন বস্ত্র দম। ভেব
উঠা হাল বাই বা কোব মাৰি মাটিব
ভলব সাব ওপৰলৈ তোল, বেহা-
বেপাবত আগেয়ে হোৱা ক্ষতি পূৰ
কৰ। ভেব ভেব কোমল বোকাভ
ভবি সোমালে হোৱা শব্দ। বি.
ভেব ভেবীয়া। অক. ধা. ভেব
ভেবা। বি. ভেবণি বোকা গোবৰ
আদিবে ভবি ধকা ঠাই।

ভেবণ বি. কেবেয়া, ঘৰ, মাটি আদি
বাৰহাৰ কৰাৰ বানচ, hire, rent.
বিণ. ভেবণীয়া কেবেয়া দি লোৱা
hired, rented.

ভেবাকুটী বি. হাত মুখ আদি বিক-
টাই কৰা থেমালি। বিণ. ভেবা-
কুটীয়া।

ভেবাণোঠ সদায় বেমাৰ হৈ ধকা,
চিব কগীয়া।

ভেবী বি. যুখেবে বজোৱা এবিধ
বণবাস্ত।

ভেবেহা বিণ. মঙহাল কিন্তু আটল
নোহোৱা fat and fleshy.

ভেবোনীয়া “ভেবনীয়া” চোৱা।

ভেবোঁঠ বি. ঠেহ, গপ। বিণ.

ভেবোঁঠীয়া। ক্রি. ভেবোঁঠ পাভ,

ভেবোঁঠ জোব। বি. ভেবোঁঠালি।

ভেল, ভেলা বি. ছুব, জীৱ নথকা
যন্ত্ৰ দেহ a raft, lifeless hu-

man body. ভেলা-ঘৰ বি. মেজি।
ভেলি (ব্ৰজ) অক. ধা. হল।

ভেলেউ বি. এবিধ গছ a kind of
jungle tree.

ভেলেকা বি. ভেবা, আজলা, আচ-
ৰিত বস্ত্ৰ দেখাৰ দৰে চাই ধকা
simple-witted. স্ত্রী ভেলেকী
অক. ধা. ভেলেকা লাগ।

ভেলেকী বি. যাহুবিদ্যা, ইল্জাজাল,
এটা বস্ত্ৰক আন এটা যেন দেখোৱা
বিদ্যা magic, jugglery. ভেছী
লণ্ঠন বি. বস্ত্ৰক সৰু নক্সা বা ছবি
ডাঙৰ কৰি দেখুওৱা যন্ত্ৰ a magic
lantern.

ভেলেঙা বিণ. ভেলেকা, আজলা
simple, foolish. স্ত্রী. ভেলেঙী।

ভেলেঙী বি. এবিধ ডাঙৰ শৰ পহু
মাইকী a female deer, a hind.

ভেশ, ভেব বি. বেশ, ভাও guise.

ভেশছন, ভেবছন ছদ্মবেশ
disguise. ক্রি. ভেশখৰ ছদ্মবেশ
কৰ to disguise.

ভেষজ বি. ঔষধ medicine.

ভেহ বি. এবিধ ওখ ডাঙৰ আওকাঠি
গছ a kind of forest tree.

ভৈয়াই বি. ভাই a brother, বৰ
প্ৰিয় মৃতক a term used for a
dear deceased person.

ভৈয়াম বি. পৰ্বতৰ নামনি, সমতল
ভূমি a plain.

ভৈবৰ বি. ভয়ানক, ভয়ঙ্কৰ terri-
ble, শিৱৰ পাৰিষদ, বৰগীতৰ এটা

বাগ। দ্বী. ভৈবরী দুর্গা, শিষক পূজা
সন্ন্যাসিনী। ভৈবরীচক্র বি. বামা
চারী বিলাকব মদ খোঁরা সভা।
ভৈল (পু. অ.) হল, পালেহি।

ভৌ বিণ. ডাঙব, শ্রেষ্ঠ (বিদ্রুপত)
eminent (ironically used).

ভৌ। ভৌরা অক. ধা. ভোমোবাব
দবে ভৌ। ভৌ শব্দ কব। বি. ভৌ-
ভৌরনি। ভৌভৌরাই, ভৌ
ভৌ কবে ক্রি. বিণ. বব বেগাই
hurriedly.

ভোহব বি. কাঠ আদি ফুটোরা শলা,
বিদ্ধনা an awl, a drill. অক. ধা.
ফুট, বিদ্ধাওলা to become open.
ভোহাব সক. ধা. ফুটা, বিদ্ধা কব
to break open, to pierce, (গুপ্ত
কথা) ব্যক্ত কব to publish.

ভোক বি. ক্ষুধা, খাবব ইচ্ছা hun-
ger, appetite. ক্রি. ভোক লাগ
খাবব ইচ্ছা হ, ক্ষুধা লাগ। ভোক
চব ববকৈ ভোক লাগি পাহত ভোক
নাটকিয়া হ। ভোকমবীয়া ভোকব
পবা যোবে ধবা। ভোক-বিহা
লখোনব পাহত ভাত খালে জন্মা
ভাগব।

ভোকলি বি. মগনিয়াবে ভিক্ষাব
চাউল আদি লৈ ফুবা জোলোতা &
beggar's wallet.

ভোকাল বিণ. ভোক লগা
hungry.

ভোকোন্দা বিণ. ওফোন্দা, মঙহাল
fleshy, puffed. ভোকোন্দা

মুরা ওফোন্দা মুরা। দ্বী.
ভোকোন্দামুর্জ।

ভোজা বি. খাওতা বা ভোগ
কবোতা one who eats or
enjoys.

ভোগ বি. সুখ দুখ আদি অনুভব
act of enjoying or suffering.
অধিকার, উপভোগ possession,
enjoyment, সুখ, ইন্দ্রিয় সুখ
pleasure, sensual pleasure,
দেবতাক নিবেদন কবা বস্তু, পবমান্ন,
পায়স আদি cooked food
offered to deity. সক. ধা. সুখ
বা দুখ কব বা পা to enjoy or
suffer.

ভোগ-চাউল বি. জহা চাউল,
ভোগব বাবে উপযুক্ত চাউল।

ভোগ বাসনা সাংসারিক সুখ লাভব
কামনা।

ভোগী সক. ধা. সুখভোগ কব,
সভোগ কব to enjoy.

ভোগ-জবা বি. ভুজাব।

ভোগধনী বি. উৎপন্ন বা লাভব পবা
দেবতাব পূজা বা ভোগ চলাবলৈ
দিয়া নিদ্রব মাটি।

ভোগরতী বি. পাতালত থকা গঙ্গা
নৈ the Ganges of the nether
world.

ভোগাসক্ত কামনা-বাসনা আদি
চবিতার্থ কবাত প্রবৃত্ত।

ভোগ্য বিণ. ভোগব যোগ্য। দ্বী.
ভোগ্য।

ভোগালি বিণ. সুখ ভোগ কবিব
কাৰণে সকলো বস্তু পোৱা abund-
ing in pleasant and enjoy-
able things. ভোগালি-বিহু বি.
মাঘৰ বিহু Magh-Bihu festi-
val.

ভোগী বিণ. সুখী, সুখ ভোগ কৰা
enjoying good things, দুখ
ভোগ কৰা suffering, দখল কৰা
possessing.

ভোগ্য বিণ. ভোগ কবিব লগীয়া।

ভো চক্ৰ বি. ডাঙৰ মেল (পৰিহাসত)
a monster meeting.

ভোজ মালয়দেশৰ ভিতৰুৱা এখন
পুৰণি ৰাজ্য, ইয়াৰ ৰজা।

ভোজ-পুৰী ভোজপুৰৰ পৰা অহা।

ভোজ-ৰাজ ভোজ ৰাজ্যৰ ধাৰা-
নগৰীৰ ৰজা।

ভোজ বি. অনেক মানুহ লগ লাগি
কৰা ভোজন a feast. ভোজন
আহাৰ কৰা কাৰ্য্য, আহাৰ।

ভোজনাশ্তে খোৱাৰ পাছত।

ভোজখোৱা শিয়াল নিজে কউ
নকৰি আনৰ আৰ্জনেৰে চলা
লোক।

ভোজ-ৰাজী বি. ইন্দুজাল বিজ্ঞা,
ভেলেকী।

ভোজনিয়াৰ বি. সম্বৰ্হক খোৱা
মানুহ a gluttonous person.

ভোজমী বি. কোনো পাত্ৰত ভৰাই
দেৱতা, বামুণ আদিক দিয়া চাউল,
মাহ আদি খাদ্য বস্তু।

ভোজমীয়া বিণ. খাবৰ যোগ্য fit to
be eaten.

ভোজ্য বি. খোৱা বস্তু an eatable.
বিণ. খাব পৰা eatable.

ভোট-ভোট অণুক. পেটৰ অসুখ
হোৱা বাবে পেটৰ ভিতৰত হোৱা
শব্দ।

ভোট বি. আগামৰ উত্তৰে থকা
পৰ্বতীয়া জাতি।

ভোট বি. নিৰ্বাচক সকলৰ বা সদস্য
সকলৰ অভিযন্ত vote.

ভোটএৰা বি. একাতি বঙালী
এৰা।

ভোটঙটি হাৰ্ডফাণ্ড হোৱা এবিধ
বা বা খণ্ড a kind of absces in
the lungs.

ভোট-মৰিচ বি. এবিধ ডাঙৰ
জলকীয়া।

ভাটী বি. বাতি পহু মৰা মানুহে
শকত শলাকানি দি লগোৱা বৰকৈ
জলা চাকি। বিণ বৰকৈ উজ্জল
হোৱা, বৃট্ট, চোকা বা ধাৰ নথকা
not sharp, blunt. ভোটা-
ভৰা বিখ্যাত মানুহ famous
man.

ভোটোকা, ভোটোতা, ভোটোহা
বি. চুটি আৰু শকত short and
bulky.

ভোটোঙা-ভোটোং বিণ. ডাঙৰ
আৰু স্পষ্ট, গোটাগোট large
and distinct.

ভোকা বি. ভেগা, অজলা simple, dull.

ভোবোকাৰ বিণ. নোমাল, বৰকৈ নোম থকা shaggy.

ভোবোবা বিণ. নোমাল, নোমযুক্ত, বিশেষকৈ থিয় নোম থকা having thick and standing hair.

ভোবোলা বিণ. দীঘল নোম থকা, ওলমি পৰা নোম থকা having long and hanging hair, বাহী নকৰা মজা ছাগলী a breeding he-goat.

ভোম বি. চকুৰ পিৰ্‌কটিৰ নোম the eye-lashes, বহল বিদ্ধা a wide hole or bore.

ভোমাল সক. ধা. বৰ বহল বিদ্ধা ভোঁহাৰ to make a wide hole through.

ভোমোবা বি. ফুলৰ মৌ-পিয়া উৰি ফুৰা ক'লা কীট the black-bee.

ভোমোবা বি. ভইবা, এবিধ গছ a kind of tree.

ভোমোলা বিণ. ডাঙৰ বিদ্ধায়ুক্ত কোপোলা having a big hole, পেটত কথা নথকা out-spoken.

ভোমোলা-ভোমোল বহুত বহল বিদ্ধা থকা। ভোমোলা-ভকতি বহুত ডাঙৰ ডাঙৰ ফুটা থকা বহু, ভিতৰি বাপ নথকা ভকতি।

ভোবু (পু. অ.) গধূলি।

ভোব-ভাল বি. এবিধ ডাঙৰ ভাল a large kind of gymbal.

ভোব্‌ ভোবা সক. ধা. মুখেৰে গুণ গুণ শব্দ কৰ, অসন্তুষ্ট মানুহে মুখৰ ভিতৰতে গুণ গুণ কৰি বক। বি. ভোবভোবণি।

ভোল বিণ. বিস্মৃত, মোহিত charmed, আশক্তি, মোহ attachment.

ভোল বি. এবিধ আছা খোৱা ফল। ভোলা বিণ. সাধু, শাস্ত, সবল simple, frank. ভোলানাথ সদাশিৱ Shiva.

ভোলোঙা বিণ. ডাঙৰ বা অনেক বিদ্ধা থকা having big or many holes, পাতল thin, woven. ভলভলীয়া out-spoken.

ভৌতিক বিণ. ভূত-পিশাচ সম্বন্ধীয় regarding evil spirits, পঞ্চভূত বা মূল পদাৰ্থৰ পৰা হোৱা বা তাৰ সম্পর্কীয় elemental, made of elements.

ভৌভৌ বি. জুই বৰকৈ অলি উঠিলে বা কুকুৰে ভুকিলে হোৱা শব্দ। অক. ধা. ভৌ-ভৌতা বৰ তাপ এবি দে, বৰ উত্তপ্ত হ।

ভৌম মাটি সম্বন্ধীয় মজল গ্ৰহ, এজন ঋষিৰ নাম।

ভৌমিক বি. ভূমি বা মাটিৰ গৰাকী a land holder.

ভ্ৰংশ বি. নাশ, পতন downfall, ruin.

ভ্ৰম বি. ভুল, ভ্ৰান্তি mistake, error, বিস্মৰণ forgetfulness.

অৰণ. ধা. ভ্ৰমণ কৰ to travel. ঘূৰি
ফুৰ to roam about.

ভ্ৰমণ বি. পৰ্যটন, ঘূৰি ফুৰা walk,
travel.

ভ্ৰমৰ বি. 'ভোমৰা' চোৰা।

ভ্ৰষ্ট বি. পতিত হোৱা, আতি বা ধৰ্ম
নষ্ট হোৱা fallen, degraded,
নষ্ট, নিক্ষল spoiled, come to
nought. স্ত্ৰী. ভ্ৰষ্টা ব্যভিচাৰিণী।

ভ্ৰষ্টাচাৰী বিণ. অনাচাৰী, ধৰ্ম বা
জাতিৰ নিয়ম এৰা violating
rules of caste or religion.

ভ্ৰাতা, ভ্ৰাতৃ বি. ভাই a younger
brother. ভ্ৰাতৃ-দ্বিতীয়া কাত
মাতৰ গুৰু-পক্ষৰ দ্বিতীয়া ভিথিৰ
দিনাখন ভনীয়েকৰ দ্বাৰা ভায়েকক
ভাত-পানী খুৱাই কাপোৰ-কানি দি
ফোট দিয়া এটা উৎসৱ। ভ্ৰান্তিমান
কাৰ্যালক্ষ্যৰ বিশেষ।

ভ্ৰান্ত বিণ. বিন্দুত, পাহৰা, ভ্ৰমযুক্ত
blundering, নিজক পাহৰা for-
getful. বি. ভ্ৰান্তি। ভ্ৰাম্যমান

বি ভ্ৰমণ কৰিয়ে আছে, ঘূৰি থকা।

ভ্ৰু বি. ভুক, চকুৰ নোম eye-brow.

ভ্ৰুকৃষ্টি খঙত বা ঘৃণাত কপাল
কোঁচাই কৰা দৃষ্টি, ক্ৰোধ দৃষ্টি a
frowning look, a frown.

ভ্ৰুবিজাল, ভ্ৰুবিজ্জৰ ভ্ৰুজী,
মনোহৰ ভলীত ভুক লবোৱা।

ভ্ৰুক্ষেপ দৃষ্টিপাত, গ্ৰাহ বুলি ধৰা।

ভ্ৰুজলী, ভ্ৰুজল মনোহৰ ভলীত ভ্ৰ
সকালন, কটাক। ভ্ৰুসংকেত ভুক

দ্বাৰা সংকেত দিয়া। ভ্ৰুকৃষ্টিভ্ৰুক
ভ্ৰুকৃষ্টি বুক frowning.

ভ্ৰুণ বি. গৰ্ভস্থ সন্তান embryo. ভ্ৰুণ
হত্যা গৰ্ভনষ্ট কৰণ foeticide.

ভ্ৰুবি. চেলাউৰি, ভুক an eye-
brow.

অ

অ অসমীয়া বৰ্ণমালাৰ বাঞ্জন বিলাকৰ
পঁচিশ সংখ্যাৰ আধৰ the twenty-
fifth letter of the conso-
nants, অজ্ঞা, বিষ্ণু আৰু শিবৰ
নাম।

অই (সৰ্বনাম) বক্তাই স্বয়ং নিজক
বুজোৱা শব্দ I, myself.

অইদা বি. বৈধ ধানৰ পৰিষ্কাৰ কৰা
মিহি গুৰি the finest flour of
wheat.

অইল বি. কোঁটকৰা a kind of
tree and its fruit. অইলকিৰা

বি. নাইপীয়া a kind of lizard.

অইনা বি. মানুহৰ মাত লোৱা এবিধ
শালিকা জাতিৰ চৰাই a kind of
bird, ল'বাহোৱালীক মৰমেৰে
মতা মাত। অইনা গিৰি বি.
এবিধ লাহী ধান a kind of fine
paddy.

অইনামাত বি. গালি-শপনি abuse.

অইবৰ বিণ. 'অইমত' চোৰা।

মইমত বিণ. নিজ ইচ্ছাষে চলা,
দান্তিক, লোকব কথা মন্তনা self-
willed, proud. ও. বি. মই-
মতালি obstinacy, selfconceit.

মইমতালি বিণ. 'মইমত' চোৱা।
মইলা বি. মলি dirt. বিণ. মলিয়ন
dirty.

মকটীয়া বি. এবিধ সৰু জাতিৰ
তুলুকা বাঁহ।

মকমকা অক. ধা. ভালকৈ মুকুটাকৈ
মুখৰ ভিতৰতে কথা ক, বব কথা ক।
বি. মকমকনি।

মকৰ বি. জলহন্তী, মগৰ, হাতীৰ
নিচিনা শুঁড় আৰু মাহৰ নিচিনা
গাৰে এবিধ সাগৰৰ কাল্পনিক জন্তু,
জ্যোতিষৰ বাশিচক্ৰৰ দশম বাশি।
মকৰ-কুণ্ডল মগৰৰ আকৃতিৰ
কণ্ড লিঙ্গা এবিধ অলঙ্কাৰ।
মকৰক্ৰান্তি বিষুব বেধাৰ পৰা
পৃথিবীৰ কাল্পনিক বিভাগৰ ২৩½
অংশ দক্ষিণত থকা অক্ষ বেধা the
Tropic of Capricorn. মকৰ-
ধ্বজ, মকৰকেতু কামদেব, মদন
Cupid, the god of love
মকৰধ্বজ এবিধ ঔষধ a kind of
medicine.

মকৰ সংক্ৰান্তি বি. মাঘ বিহু the
Magha Bihu.

মকৰন্দ বি. ফুলৰ মৌ flower
honay.

মকবল, মকবৰ বিণ. নিযুক্ত,
নিয়োজিত appointed. বিণ.

মকবলী ভতি হোৱা already
appointed. মকবলী কাকত
appointment letter.

মকৰা বি. মুখৰ পৰা সূতা উলিয়াই
জালকৰা এবিধ পোক a spider.
মকৰা-জাল মকৰাই সজা জাল a
cobweb.

মকৰ্দ্দমা বি. গোচৰ, এজনে আইন
এজনৰ বিপক্ষে বিষয়া বা গৰাকীক
জনোৱা ওজৰ a law suit, a
case.

মকল বি. (কথ্য ভাষাত) 'মকাল'
চোৱা।

মকা বি. শকত, অকাৰিলা big,
worthless.

মকাখিলা বি. পৰস্পৰ আলোচনা,
পৰামৰ্শ mutual discussion,
মিটমাট compromise.

মকাল বি. এবিধ বাঁহ a kind of
bamboo.

মকুৱা বি. ভেট ফুলৰ চোপ a seed-
vessel of the water-lily.

মকুৱা বিণ. গুটি গুটি হৈ থকা im-
perfectly pounded.

মক্কা বি. আৰবদেশৰ শাজধানী আৰু
মুচলমান ধৰ্ম্ম প্ৰবৰ্ত্তক মহম্মদৰ জন্ম
ঠাই।

মক্কেল বি. মকৰ্দ্দমা চলাবলৈ কোনো
উকিলৰ সহায় বিচৰা লোক a
client.

মথ বি. যজ্ঞ, পূজা-অৰ্চনা sacrifice.

অৰ্থস্বৰ্ণ বি. এবিধ মিহি পাতল
কাপোৰ velvet.

অৰ্থনা বি. দাঁত নথকা বা নিচেই চুটি
দাঁতেৰে এবিধ মতা হাতী a kind
of male elephant.

অৰ্থা বি. জাক, সমূহ a multitude,
a herd, পোলা a large bundle.

অৰ্গ বি. মূৰ্ত্তি, চাকি আদি ধৰণ
কাৰণে দ'ল, দেৱাল আদিৰ গাঁত
ত্ৰিভুজাকাৰ কৰি সজা খোলনি a
recess in a wall.

অৰ্গ বি. আবাকানৰ অধিবাসী, মান-
দেশৰ মানুহ।

অৰ্গ বি. সাধাৰণ জাতিৰ কুঁহিয়াৰ
a kind of sugarcane.

অৰ্গ বি. পাত্ৰবিশেষ mug.

অৰ্গজ, অৰ্গজু বি. মূৰৰ ভিতৰত থকা
বিউৰ নিচিনা বগা বস্তু marrow.

অৰ্গজু বি. কাপোৰ বা বহা কঠৰ
দাঁতিত লগোৱা কাপোৰ বা ছাল।

অৰ্গজ বি. বিহাৰ দেশ South
Behar.

অৰ্গন 'মগ্ন' শব্দৰ কোমল ৰূপ।

অৰ্গনিয়াৰ বি. ভিখাৰী, ভিক্ষুক a
beggar. অৰ্গনীয়া বিণ. মাগি
খোৱা, ভিক্ষা কৰা living on
alms, মাগি পোৱা obtained by
begging.

অৰ্গৰ বি. 'অকৰ' চোৱা। বিণ.

অৰ্গৰ মূৰী অৰ্গৰ মূৰৰ নিচিনা
আকৃতিৰ।

অৰ্গবান্ধি বি. কথা বতৰা মূঢ়তা
বভাৰ, গুণ obstinacy, pride.

অৰ্গ বি. এবিধ মাহ the mung
pulse.

অৰ্গ বিণ. বুৰা, তল যোৱা immer-
sed, নিবিষ্ট, তন্ময়, বৰকৈ মন
লগোৱা wholly absorbed in.
অৰ্গচেতন স্বপ্ন-বিতোল, উন্মন।

অৰ্ঘা বি. মাটিত খোঁচ খাই জোঙা
ভাগ ওপৰলৈ ওলাই থকা হল,
জোং।

অৰ্ঘা বি. জোতিষৰ দহ সংখ্যাৰ নক্ষত্ৰ
the tenth mansion of the
moon. অৰ্ঘা পৰ কোনো কাৰ্য্যত
নিষ্ফল হ to fail. অৰ্ঘা মাহ
আশ্বসাৎ কৰ।

অৰ্ঘুৱা বিণ. মাহ মাহ সৰ্ব্বদীয়, মাহত
ওপজা বা মাহত উৎপন্ন হোৱা। বি.
কলাডিলৰ বোঁধা, কলগছৰ ঢাকনী।

অৰ্গহ বি. মাংস, জন্তুৰ ছালৰ তলৰ
কোমল বস্তু, ফলৰ কোমল ভাগ
flesh, pulp of a fruit. অৰ্গহ
খা বৰ অনিষ্ট বা ক্ষতি কৰ।

অৰ্গহ-গাঁঠি শৰীৰৰ কোনো ঠাইত
থকা একোটা সৰু বিলাৰ আকৃতিৰ
মণ্ডৰ ধোপা a gland. অৰ্গহ ধৰ
পুঠি হ, মণ্ডৰ বাঢ় to become
fleshy or fat, মণ্ডৰ চাপ খাই
তুকাবলৈ ধৰ। অৰ্গহাল বিণ.
মণ্ডৰ থকা, নোদোকা fleshy,
stout.

অৰ্জল বি. শুভ, কল্যাণ, কুশল, তৃতীয়া

এব, মঙ্গল্যব তৃতীয় দিন, শুভাত্ত
বৃদ্ধিবলৈ কবা গণনা prosperity,
good fortune, the planet,
Mars, Tuesday, divination.
মঙ্গল ঘট বি. মঙ্গল সূচক পূর্ণ ঘট।
মঙ্গল চণ্ডী বি. দুর্গাদেবীর এটা
কপ। মঙ্গল চা শুভাত্ত গণনা
কব। মঙ্গল-ববীয়া মঙ্গলবাবে
ওপজা বা হোবা। মঙ্গলময়
কল্যাণময়, কল্যাণকাবী। মঙ্গল
আব আগঠে চুটাবে মাটি আচৌব।
মঙ্গলতি বি. মঙ্গল চোবা মানুষ,
কাবো ভাল বেয়া গণনা কবা লোক
one who practises divina-
tion. দ্বী. মঙ্গলতী।
মঙ্গলদৈ বি. দবং জিলাব এটা মহকুমা
আক এই মহকুমাব সদব নাম।
মঙ্গলদৈ নদী বি. মঙ্গলদৈ চহবব
ওচবত থকা এটা উপ-নদীৰ নাম।
মঙ্গলরত্ত, মঙ্গলরাত বি. ভাগ্যবান
prosperous. দ্বী. মঙ্গলরতী।
মঙ্গলাচরণ বি. শুভসূচক অনুষ্ঠান,
কোনো কাৰ্য্যাব আৰম্ভতে কবা
মঙ্গলজনক অনুষ্ঠান বা দেবতাৰ
বন্দনা a preliminary propitia-
tory invocation or ceremony.
মঙ্গলাধেয়ী বি. দবতী বজাব জীয়বী
আহোম বৰ্গদেব প্রভাপ সিংহই
তেওঁক বিয়া কবাইছিল আক
মঙ্গলাধেয়ীৰ নামানুসাৰে ঠাইখনব
নাম মঙ্গলদৈ হয়।
মঙ্গলু বি. মণিপুৰ।

মঙ্গলু জীয়কব পুখুৰী বি. মণি-
পুৰেখবব জীয়বীৰ আদেশ মতে
খন্দোবা এটা পুখুৰীৰ নাম।
মঙ্গল-পাঠান বি. গুটিবে ছত্ৰনে
খেলা এবিধ খেল।
মচ সক. ধা. মাজ, মোহাবি গুচা to
clean by rubbing, to wipe,
লিপ to plaster. বি. মচল মচা
বা লিপা কাৰ্য্য।
মচ, মচ, গহব কেঁচা পাত ছিঙিলে বা
কেঁচা ফল চোবালে হোবাৰ নিচিনা
শব্দ। বি. মচমচনি। বিণ. মচ-
মচীয়া মচমচ শব্দ কবি ভঙা,
ঠুংকা। ক্রি. বিণ. মচ, মচ, কৈ,
মচ, মচ, কবে। অক. ধা.
মচমচা।
মচলমান, মচলমান বি. মহম্মদ
প্রবর্তিত ধৰ্ম মানি চলা লোক।
বিণ. মচলমানী।
মচলা বি. বাথব, আজাত বা দববত
দিয়া গুটি, ছাল, পাত আদি spice.
মচা সক. ধা. আনৰ থুতুবাঈ মাৰ্জন
কবা বা লিপা to cause to be
wiped or plastered.
মচাকচা বিণ. সাৰি পুহি পৰিষ্কাৰ
কবা cleaned and plastered
over.
মচাবিদ্দা বি. আঁচনি, খচবা a
rough draft.
মচি বি. মচলমানৰ ঈশ্বৰ উপাসনা
কবা থব mosque.
মচ, মচ ক্রি. বিণ. তেনেই, মচলি,

নিচেই (নোহোবা অৰ্ধত) totally, entirely.

মচুৰ বি. এবিধ সৰু বঙচীয়া বৰণৰ বাহ lentil.

মচোৱা গোম্ব বি. এবিধ ডাঙৰ ক'লা ফেঁট নথকা বিৰাল সাপ & kind of black snake.

মছুল বি. বিহ্বল, আনন্দ-বিভোৰ, overcome.

মছলবী বি. এবিধ বনবীয়া লতা শাক & kind of pot herb.

মচলমান বি. (কথা ভাষা) "মুচলমান" চোৱা।

মছুৱা বিণ. মাছ সংক্ৰিয়, মাছ ব্যৱহাৰ কৰা relating to fish, taking fish.

মজ বি. এবিধ বনবীয়া গছ & kind of tree.

মজ অক. ধা. ভালকৈ সিজি বা পকি কোমল বা বসাল হ to be perfectly cooked or ripe, ডুব হা, মগ্ন হ, ববকৈ আসক্ত হ, মোহিত হ to be plunged, to be addicted, to be devoted, to be charmed.

মজবুত বিণ. দৃঢ়, শক্ত firm, strong.

মজবা বি. ভিতৰত কোমল শাহ থকা এজাতি খাগৰি, এবিধ কেৰ্কেবীয়া কুঁহিয়াৰ & kind of reed, & kind of hard sugar cane. মজলিচ্ বি. মজা, গান-

বাজনা আদিৰ বৈঠক & meeting, a merry party.

মজলীয়া বিণ. মধ্যমীয়া বৰ ডাঙৰ বা সৰু নোহোবা of middle size.

মজা বি. মজা, কোনো বস্তুৰ ভিতৰৰ সাৰ ভাগ, শাহ the core or inner part of anything, the karnel of fruit.

মজা বি. সুখ, মোৰাদ, আমোদ happiness, enjoyment. ক্ৰি.

মজা কৰ সুখ ভোগ কৰ। মজা পা শান্তি পা, হুখ পা।

মজা সৰু. ধা. অইনৰ হতুৱাই বঁহা, মুগ্ধ কৰ।

মজাঠি বি. বঙা বৰণৰ এবিধ লতা the Indian madder. মজাঠি-বুলীয়া মজাঠিৰ বৰণৰ, বঙা।

মজামজি মাজে মাজে হোৱা, সদায় হৈ নথকা occurring now and then, occasional, আধাআধি partial. ক্ৰি. বিণ. মজামজকৈ।

মজাবলি বি. এবিধ বঙচীয়া বিৰাল পৰুৱা & kind of venomous ant.

মজিমাৰ, মজুমদাৰ বি. বজা ঘৰৰ হিচাব-পত্ৰ ৰখা আৰু আন দেশৰ বজাৰলৈ চিঠি লিখাপঢ়া কৰা বিষয়া & private secretary to the king or the Viceroy.

মজিয়া বি. ঘৰৰ ভিতৰৰ মুকলি ঠাই the floor of a room.

মক্ৰুত বিণ. সঞ্চিত, জমা কৰা saved, collected.

মক্ৰুৰ বি. শ্ৰমকীৰী, চাকৰ a labourer. মক্ৰুৰি বি. মক্ৰুৰ কাম, পাবি-শ্ৰমিক work of labour, wage.

মক্ৰু অক. ধা. মক্ৰ, বুৰ। বি. মক্ৰজন।

মক্ৰজা বি. হাড়ৰ মাজৰ বস্তু marrow, বস্তুৰ মাজৰ ভাগ pith, the inner part, মক্ৰজাগত বিণ. হাড়ৰ মাজত বা মগজুত সোমাবা centered in the marrow.

মক্ৰিন্না বি. (কথা-ভাষা) 'মক্ৰিন্না' চোঁৰা।

মক্ৰি (পু. অ.) [সৰ্বনাশ] মই।

মক্ৰ বি. চাং, ওখ আসন বা বেদী raised seat, dais, a platform, সন্মানসূচক আসন a seat of honour or state. মক্ৰিঅক a stage, বক্তৃতা কৰা যণ্ডপ বা ওখ ঠাই a pulpit.

মক্ৰব্ অক. ধা. গজালি মেল, কুঁহি পাত ধৰ, কলি পেলা to sprout, to bud.

মক্ৰবি, মক্ৰবী বি. অক্ৰব, গজালি a shoot, a sprout, ফুলৰ ধোপা, ফুলৰ ঠাবি a cluster of blossoms, a flower stalk. বিণ. মক্ৰবিত।

মক্ৰব্ বি. এবিধ নিচেই সৰু খুঁট-ডাল a kind of very small eymbal.

মক্ৰিষ্ঠী বি. এবিধ বঙা লতা, মক্ৰাঠি Indian madder.

মক্ৰীৰ বি. ভৰিৰ অলঙ্কাৰ, নেপুৰ an anklet, ornament for the foot.

মক্ৰৰ বস্তুমক্ৰত অভিযীত।

মক্ৰিল বি. ধোবাৰি ঘৰ।

মক্ৰিল বি. প্ৰাসাদ, কাৰেং palace.

মক্ৰু বিণ. সুন্দৰ, মধুৰ, মনোহৰ lovely, beautiful, sweet, pleasing.

মক্ৰুভাষিনী বিণ. যি বমনীৰ কথা যিঠা women possessing sweet voice.

মক্ৰুত্ৰী বি. বৌদ্ধ আৰু জৈন ধৰ্ম্মত স্থানপোৱা দেৱতা বিশেষ।

মক্ৰুৰ বিণ. অমুমোদিত, গ্ৰাহ্য কৰা sanctioned, accepted. বি. মান্তি acceptance. ক্ৰি. মক্ৰুৰ কৰ, মক্ৰুৰ হ।

মক্ৰুল বি. সুন্দৰ, মধুৰ lovely, beautiful.

মক্ৰুৰা বি. সৰু বাকচ a box, a receptacle.

মট (অনু. শ.) কোনো টান বস্তুৰ আঘাত লাগিলে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ।

মটক বি. ঘোঁৰামৰীয়া, মৰাণ, অসম দেশৰ এজাতি হিন্দুধৰ্ম্ম লোৱা আদিবাসী মানুহ, তেওঁলোকে নিষ্ঠুৰ ৰূপে অনেক মানুহক বধ কৰিছিল কাৰণে শেষত মটক শব্দে বৰ নিষ্ঠুৰ

মানুহক বুজাব ধবিলে a race in upper Assam said to be very cruel, hence cruel.

অটৰ (অনু. খ.) কোনো বস্তু ছিগোতে বা ভাঙোতে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ।
ক্ৰি. বিণ. অটৰাই, অটৰা কৰে।
অটৰ মাহ বি. খেতিত হোৱা এবিধ বিদেশী মাহ a pea. অটৰ গাড়ী বি. মেচিনেৰে চলা এবিধ গাড়ী motor bus.

অটহা বিণ. টান, শকত, মিহি আৰু কোমল নোহোৱা hard, rough.
অটীয়া বিণ. মাটিৰ নিচিনা, মাটি বৰণীয়া like earth. earth-coloured.

অট অট্ (অনু. খ.) টান অথচ পাতল বস্তু মোহাৰোতে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ। বি. অটঅটনি। বিণ. অট-অটীয়া। ক্ৰি. বিণ. অটঅট কৰে।

অঠ বি. গপ, ঠেহ, ধং কৰি কোনো কাম নকৰোঁ বুলি থকা sulkiness, refusal to do a thing out of anger. অক. ধা, অঠ ধৰ, অঠ জোৰ।

অঠা বি. ডাঙৰ আৰু কঠিন stout and rough.

অঠা বিণ. ডাঙৰ আৰু টান (চাউল) coarse.

অঠা বিণ. ভালকৈ পূৰ্ণ নোহোৱা not matured.

অঠীয়া বি. মাটিৰ ডাঙৰ ডেগ, ডিঙি

চুটি, পেট বহল মাটিৰ পাত্ৰ a large earthen jar.

অড়ল বি. সূৰ্য্যৰ চাৰিওফালে ওলোৱা গোলাকাৰ বস্তু a halo round the sun or moon, দেৱদেৱীৰ পূজা বা বিবাহ আদিত ঘট ধাপনা কৰিবৰ নিমিত্তে পিঠাঙড়ি বা আন নানা বৰণীয়া ঙড়িৰে মাটিত সজা চক্ৰাকাৰ চিত্ৰ।

অড়লী বি. গাত ঘূৰণীয়া ফুলৰ নিচিনা চকৰ থকা এবিধ বিষাল সাপ a kind of poisonous snake.

অগি বি. হীৰা, মুক্তা আদি বহু-মূলীয়া বাথৰ a gem, a jewel, শোণকণ আদিৰে কৰা ডিঙিৰ অলঙ্কাৰ a necklace, চকুৰ পুতলী the pupil of the eye.

অগিকণিকা বি. কানীৰ এটা পৱিত্ৰ ঘাট a holy bathing place in the Ganges of Benaras, উত্তৰ গুৱাহাটীৰ পূবত থকা এটা শিৱৰ মন্দিৰ আৰু পৌৰাণিক ভীৰ্থ।

অগিকুট বি. নামঘৰৰ পূব বা উত্তৰ মূৰে লগাই সজা মূৰ্ত্তি, ভাগৱত আদি ধোৱা সৰু ঘৰ।

অগিছাল বি. হাইঠা ঙুটিৰ ছাল।

অগিপুৰীয়া বিণ. মণিপুৰত থকা বা উৎপন্ন হোৱা। বি. মণিপুৰৰ মানুহ a Manipuri.

অগিৰাম ঘেৱান বি. মূক্তি যুগল প্ৰথম অসমীয়া স্বাধীন।

অগ্নিহাৰী বি. কৰ দায়ৰ মণি, অলঙ্কাৰ আদি নানা বস্তুৰ বস্ত্ৰ বেনাৰী a dealer of miscellaneous fancy thing.

অগ্নিহাৰ বি. এবিধ ফুল a kind of flower.

অগ্নিবন্ধ বি. হাতৰ গাঁঠি the wrist, অগ্নিহাৰী মালা-মণি, জবীবে গাঁঠি পিন্ধা মণি a string or necklace of jewels.

অগ্নিহাৰী বি. মণি, হাব, পুতলা আদি নানাবিধ সৰু-সুৰা বস্তু।

অগ্নিহাৰী দোকান বি. মণিহাৰী বস্ত্ৰবোৰ বেচা দোকান।

অণু বি. ভাত, আঠৈ বা চিৰা পানীত গুলি বোগীয়ে খাবৰ নিমিত্তে কৰা মাড় rice gruel. সৰু. ধা. ভূষিত কৰ, বস্ত্ৰিত কৰ to adorn.

অণুল মিশ্ৰ বি. প্ৰাচীন ভাৰতৰ এজন পণ্ডিত, এখেত বেদান্ত দৰ্শনৰ বিবোধী আছিল।

অণুল বি. শোভাকারক, আনন্দ-দায়ক, অলঙ্কাৰ adorning, decorating.

অণুল বি. কোনো উৎসৱৰ কাৰণে অস্থায়ীভাবে সজা বহা ঘৰ a temporary hall erected on ceremonial occasions, দেৱালয়, মন্দিৰ a temple.

অণুল বি. চক্ৰ, গোলাকৃতি a circle, a sphere, অলঙ্কাৰ অণুলবি ভাগ কৰা পৃথিবীৰ একোটা বিভাগ

a zone, চক্ৰ-সূৰ্য্যৰ চাৰিওফালে থকা বস্তুৰ বেব the halo of light round the sun and the moon, কোনো একবস্তু দেশৰ বাট বন্দবস্ত আৰু ৰাজনা সম্পৰ্কীয় কাৰ্য্য কৰা বিষয়া a fiscal officer incharge of a circle or lot.

অণুলাকাৰ, অণুলাকৃতি বিণ. গোলাকাৰ ঘূৰণীয়া, spherical. circular.

অণুলী বি. কোনো ঠাইত সভা-সমিতিৰ কাৰণে গোট খোৱা মানুহ an assembly, কোনো এক বিশেষ ধৰ্ম্মৰ লোক সমূহ, ধৰ্ম্ম সমাজ, কোনো এক শ্ৰেণীৰ লোক সমূহ।

অণুলী বি. চেনি আদিৰে তৈয়াৰ কৰা এবিধ মিঠাই a kind of sweetmeat.

অণুলিত বি. ভূষিত, অলঙ্কৃত adorned, decorated.

অণুল বি. ভেকোলা, বেং a frog.

অন্ত বি. ইচ্ছা, মনৰ ভাব, অভিপ্ৰায়, যন্ত্ৰণা, বিশ্বাস, সিদ্ধান্ত, বিধান, সন্মতি intention, desire, purpose, opinion, doctrine, consent. অন্তৰাঙ্গ বৈজ্ঞানিক বা দাৰ্শনিক মত, theory. অন্তৰ্ভুক্ত মতৰ অনৈক্য, মতৰ অমিল। অন্তৰ্ভুক্ত অন্তৰ্ভুক্ত, মতভেদ।

অন্তৰ্ভুক্ত বিণ. ভাঙৰ দীঘল, দকত,

বলী strong and stout.
মত্তগৰ্ভ বি. অহঙ্কার, মইমতালি
pride, self-conceit. বিণ.
মত্তগৰ্ভা।

মত্তজ বি. এজন ঋষিৰ নাম name
of a sage.

মত্তলব্ বি. উদ্দেশ্য, অভিপ্রায় in-
tention, purpose. বিণ.
মত্তলবী।

মত্তশ্ৰী বি. লোকৰ অপকাৰ কৰিবলৈ
গোপনে কৰা আলচ, কুপৰামৰ্শ &
secret counsel.

মত্তৰ বি. তিবোতাই মতাক বশ
কৰা ঔষধ। মত্তবী মতাক বশ
কৰিবলৈ মত্ত বা ঔষধ ব্যৱহাৰ কৰা
তিবোতা, ছুটী তিবোতা।

মত্তলীয়া বিণ. বাগী লগা বস্তু খাই
হোৱা বলিয়া intoxicated.

ম'তা, মহতা বি. যথাৰ গন্ধকাঢ়ি
মিহলাই কৰা জুই লগালে নীল বা
ৰঙা দীপ্তি দিয়া এবধ বস্তু & kind
of fire work giving a blue
or red light.

মতা বি. পুৰুষ & male.

মতা স্ক. ধা. আনৰ হতুৱাই কৰা
কোৱা বা পাঠ কৰা to cause to
be read or recited, নিমন্ত্ৰণ
কৰা to cause to be invited.

মতামত বি. মত বা অমত, সন্দ্বিতি
বা অনসন্দ্বিতি opinion for or
against.

মতামতি বি. মতবোলে, পৰামৰ্শে

মতা কাৰ্য act of calling or
inviting each other.

মতামতন বি. কোনো এক মত
অনুসাবে কৰা আচৰণ, কোনো
বিধান বা মতত চলা কাৰ্য acting
or following another's
opinion, act of following a
particular doctrine or tenet.
বিণ. মতামতন কৰা কোনো বিশেষ মত
অনুসৰণ কৰি চলা।

মতি বি. মন, বুদ্ধি, মনৰ প্ৰৱৃতি
mind, intellect, mental
disposition. মতি গতি বি.
মনৰ চাল আৰু গতি, আচৰণ
conduct. মতিচুৰ লাড়ুকে কৰা
এবিধ মিঠাই। মতিচহ্ন হতবুদ্ধি,
জ্ঞানহীন deranged in mind,
মনৰ বিকাৰ loss of intellect.
মতিভ্ৰম বুদ্ধিৰ ভ্ৰম & mistake.
মতিজ্ঞান বুদ্ধিৱক, জ্ঞানী intelli-
gent বুদ্ধিৱন্ত লোক। মতিহীন
বুদ্ধিহীন, অজ্ঞানী stupid,
ignorant.

মতীয়া বিণ. চানেকীয়া, সন্মত (লবা-
মতীয়া) & suffix meaning like
resembling.

মতুল বিণ. লোণ, তেল, মচলা আদি
টিক মতে হোৱাত খাবলৈ ভাল লগা
palatable.

মতে (অব্যয়) মত বা বিধান অনু-
সাবে according to the man-
ner of.

মতৌৰাল বিণ. 'মতলীয়া' চৌৱী ;
মতৌৰালী বিণ. ওকৰ উপদেশ গ্ৰহণ
নকৰি আপোন মতে চলা ।

মত্ত বিণ. বলিয়া, উত্তম, বাগিয়াল
বস্ত্ৰ খাই বৰকৈ আনন্দ পাই বা
বৰকৈ খং উঠাত আপোন পাহৰা
intoxicated, mad with any
passion. বি. মত্ততা ।

মৎসৰ বিণ. পবত্ৰীকাতৰ, বি. পবত্ৰী
কাতৰতা, ব্ৰুৰ, মাৎসৰ্য্য ।

মৎস্ত বি. মাছ fish. মৎস্তাৱতাৰ
বিষ্ণুৰ প্ৰথম অবতাৰ the first in-
carnation of Bishnu. ওঠৰ খন
প্ৰাণৰ এখন । মৎস্যগন্ধা বাসব
মাক, সত্যবতী । মৎস্যবজ্জ মাছ-
বোকা চবাই । মৎস্যবাজ বি.
মৎস্যদেশৰ অধিপতি, বিৰাট বজা ।
মৎস্যায়ী মাছখোৱা fish eating.

মথ সক. ধা. ঘোঁট, মাৰি আদিৰে
ধৰকৈ ঘূৰাই ঘূৰাই লৰা to churn,
লৰচৰ বা বিচলিত কৰ to shake.
মথল মথা বা ঘোঁটা কাৰ্য্য, ধ্বংস কৰা,
ধ্বংস act of churning, destruc-
tion. মথলী ঘোঁটলী, ঘোঁটা মাৰি
a churning stick.

মথলী মথলী বি. আহিন আৰু
কাতিমাহৰ সংক্ৰান্তিত হোৱা এটা
উৎসৱ । দেৱতা আৰু অসুখ সকলৰ
দ্বাৰা স্নানৰ মন্ত্ৰনৰ আৱৃতি কৰা হয় ।
মথলদৈ মথলুমাৰ অন্তৰ্গত ভাগৱতী
সত্ৰত এই উৎসৱ অনুষ্ঠিত হয় ।

মথিয়ল বিণ. শ্ৰেষ্ঠ, জানী chief,
wise.

মথৰি বি. পাণ্ডৰিৰ দৰে মূৰত
খেৰোৱা কাপোৰ a piece of
cloth wrapped round the
head.

মথাউৰি, মথাৰি বি. বাঢ়নী পানী
ভেঁটিবৰ কাষে নৈৰ দাঁতিত বন্ধা
ওখ আলি an embankment
along the edge of a river.

মথিত বিণ. মথা, ঘোঁটা stirred,
churned.

মথুৰা বি. ময়ূনানৈৰ সোঁপাৰে থকা
এখন তীৰ্ণ ঠাই ।

মথুৰা পাগ, মথুৰাপুৰীয়া পাগ
বি. ডাঙৰ পাগ বা পাণ্ডৰি a large
turban or pugri.

মদ বি. অহঙ্কাৰ, গৰ্ব্ব, বড়বিপ্লব এটা,
মত্ত অৱস্থা মত্ততা state of ex-
cessive excitement, মদ, সুৰা,
ফটিকা wine, বলিয়া হাতীৰ কাণ-
মতাৰ বিছাই দি ওলোৱা এবিধ
সুগন্ধ বস, হাতী হিমজু the juice
flowing from an elephant's
temples when the animal is
in rut. মদগৰ্ব্ব দান্তিকতা ।

মদত বি. সহায় help. সক. ধা.
মদত হৈ সহায় কৰ, ভিতৰি আশ্ৰয়
পৰামৰ্শ দে to help, to incite.

মদল বি. কামদেৱ the god of
love, cupid, কামতাৰ lust.
মদলকেলি, মদল কৌড়ী বি. শৃঙ্গাৰ

পুরুষ আক ললনাট পবল্পবে কবা
চুমন, আলিঙ্গন ইত্যাদি, স্ত্রী পুরুষ
প্ৰেমালাপ, sexual inter
course. মদন গোপাল, মদন-
মোহন শ্রীকৃষ্ণ, মদনোৎসব
বসন্ত বা হোলী উৎসব। মদন-
পীড়া কামপীড়া pang of lust.

মদনা বি. এবিধ ভাল জাতিৰ ভাটো
a kind of parrot.

মদপী বিণ. মদ খোৱা, মদাহী
addicted to liquor. বি. মদ-
খোৱা মানুহ a drunkard.

মদমত্ত বি. মদ খাই হোৱা বলিয়া
drunk, অহকাবত বলিয়া very
proud, কুমৰ পৰা হিমজু ওলাই
হোৱা বলিয়া (হাতী)।

মদনস্তী বি. বন মল্লিকা।

মদকৰ্ম্ম বিণ. গোমোঠা, বিবৰ্ণ dull,
not bright.

মদলিয়া অক. ধা. ঘৰৰ ছালৰ মুখত
ধেব বান্ধ।

মদবাৰি বি. হাতী হিমজু। মদা-
ভক্ত বেছিকৈ মদ খোৱাৰ পৰা
হোৱা এবিধ বোগ।

মদপ্ৰানী বিণ. যি হাতীৰ গালৰ পৰা
মদ বস ওলায়।

মদাৰ বি. এবিধ বড়ো ফুল ধৰা
কাঁইটীয়া গছ the coral tree, বগা
ফুল হলে তাক বগামদাৰ বোলে।

মদাক্ষ বিণ. মদমত্ত অহকাবৰ দাৰা
কণা (ভালবেয়া একো ধৰিব
নোৱাৰা), blind with pride.

মদালতা বি. হৰ্বাদিৰ হেতু বিম্বলা।
মদাহী বি. মদপী, বৰকৈ মদ খোৱা
addicted to too much
drinking. বি. মদপীলোক a
drunkard.

মদ্বিৰ বি. ব'ব পৰা উন্নত ভাৱৰ সৃষ্টি
হয়।

মদ্বিৰা বি. মদ, ফটিকা wine, spi-
rituous liquor.

মদ্বিৰাকী বিণ. যিতিবোতাৰ চকুয়ে
মোহিত কৰে, মত্তলয়না।

মদ্বীয় বিণ. মোৰ my, mine.

মদোন্মত্ত বি. মদ খাই হোৱা উন্মাদ,
মদমত্ত drunk, arrogant.

মদ্বি বি. সুৰা, ফটিকা wine. মদ্ব-
পানী মদপী, মদাহী।

মদন্তৰ বি. মাগুৰ মাহ a kind of
fish.

মজ্জ বি. এখন প্ৰাচীন দেশৰ নাম।

মজা বি. ডাঙৰ আটি, মুঠা, পোলা a
large bundle of reed. মাজত
থকা ভাগ, মাৰ the middle,
centre.

মধাই (পু. অ.) বি. মধব, কৃষ্ণ।

মধু বি. মৌ honey, ফুলৰ মিঠা বস
flower honey, বসন্তকাল the
spring or vernal season, চ'ত
মাহ the month of Chaitra,
বিষ্ণুয়ে বধ কৰা এটা দৈত্য a de-
mon killed by Vishnu. বিণ.
সুন্দৰ, মনোহৰ, আনন্দদায়ক
sweet, pleasant, delightful.

মধুউৎসৱ বসন্ত উৎসৱ। মধু-
উত্থান বসন্ত উদ্যান। মধুকণ্ঠ কুলি
চৰাই the cuckoo. মধুকৰ মৌ-
মাখি, ভোম্বা a bee, the hum-
ble bee. মধুকোষ মৌ কোষ,
বহুবা honey comb. মধুচন্দ্ৰ
honey-moon. মধুচন্দ্ৰা বি. এজন
ঋষিৰ নাম, বিশ্বামিত্ৰ ঋষিৰ পুতেক।
মধুবিষ, মধুনিষূদ্ধন মধুঅধন, মধু-
বিপু, মধুসুদন বিষ্ণু, কৃষ্ণ। মধুবল
বি. বৃন্দাবন বা লঙ্কাত থকা এখন
বনৰ নাম। মধুমাস, মধুমাছ বি.
চৈত্ৰ মাহ the month of chait.
মধুমেছ বি. বহুমুখ বোগ। মধুসংখ্য
বি. কুলি চৰাই cuckoo. মধুৎসৱ
বি. বসন্ত উৎসৱ। মধুপ ভোম্বা বা
মধুপৰ্ক বি. ঘিউ, মৌ, এৰী গাখীৰ,
দৈ গাখীৰ, গুৰ বা চেৰি এই পাঁচবিধ
বস্তু মিহলাই কৰা উপহাৰ,
পকায়ত। মধুপুৰ কোচবিহাৰৰ
ওচৰত শঙ্কৰদেৱে স্থাপন কৰা এখন
মন্দিৰ বা ধান। মধুকল অমৃততা,
অমিতা। মধুঅন্ন মৌৰ দৰে, বৰ
সোৱাদ। মধুৰ বিণ. মৌৰ নিচিনা,
সোৱাদ, সন্মোহনাত্মক sweet,
agreeable. বি. মধুৰতা। মধুবি-
জ্ঞান বি. এবিধ ফল, গুৰুবি আম
the guava.

মধুহৃদ্য বি. কল গছৰ মাজৰ ডিলা বা
নাৰ the heart of a plantain
tree.

মধু ভাবতী বি. অনন্ত কন্দলীৰ নাম।

মধুমতী বি. বাণ বজাৰ পত্নী।
মধুমানতী বি. এখন অসমীয়া
প্ৰণয়কাব্য।

মধ্য বি. মাজ, ভিতৰ, মাজৰ ঠাই
middle, centre, কঁকাল the
waist. মধ্যদেশ কঁকাল। মধ্যদেশ
বি. ভাৰতৰ মাজ অঞ্চল, মধ্যভাৰত,
mid-land of India. মধ্য-
পদলোপী কৰ্ম্মধাৰয় বি সমান্ত
মাজৰ পদ লোপ পায়। মধ্যগ
মাজৰ। মধ্যৱৰ্তী মাজত থকা,
মধ্য central. মধ্যবিভ, মধ্যবিন্দু
বি. মজলীয়া অৱস্থাৰ middle
class.

মধ্যম বিণ. মজলীয়া middling,
মাজ middle born, মাজত থকা
central. মধ্যমীয়া বিণ. মজলীয়া
middling.

মধ্যমা বি. মাজৰ আঙুলি the
middle finger.

মধ্যস্থ বিণ. ভিতৰত থকা, মধ্যবৰ্তী,
কোনো পক্ষৰ নোহোৱা central.
neutral. বি. দুই পক্ষৰ দন্দ হাই
ভঙা মাজৰ মানুহ an arbitrator.
বি. মধ্যস্থতা, মধ্যস্থল মাজৰ
ঠাই।

মধ্যা বি. নায়িকা বিশেষ।

মধ্যাক্ষ পুষ্ট বিণ. ডাঙৰ ককাল
বিশিষ্ট having a thick waist.

মধ্যাহ্ন বি. বেলে দুপবীয়া, দুপৰ
mid-day, noon. মধ্যাহ্ন-সন্ধ্যা

বি. হুপবীয়া কৰা সন্ধ্যা mid-day worship.

মন বি. চিত্ত, অজ্ঞঃকষণ mind. মতি, বোধ, বিবেচনা, ইচ্ছা, প্রযুক্তি intention. সক. ধা. চকুৰে পৰিষ্কাৰ কৈ দেখ to see distinctly, মনেৰে ভালকৈ বুজ to discuss. মন উঠ উৎসাহিত হ। মন-ওফৰ মন পিচল। মন কৰ ইচ্ছা কৰ, মনোযোগ কৰ। মন ধা, মন লাগ পড়ন্দ কৰ, পাবলৈ ইচ্ছা কৰ, ভাল পা। মনচোৰ বি. যিয়ে মন হৰণ কৰে, প্রেমিক, প্রেমাপদ lover. মন ডাঠ দৃঢ়মনা, স্থিৰ মনা, সাহসী। মন পত্তিয়া মনক বুজনি দি শাস্তি পা। মন-পৰল বি. মন-প্রান (পৰন, শ্বাস, বায়ু, জীৱন) মন পা আশয় পা। মন পাভল অস্থিৰমনা, ভয়াতুৰ। মনপোত মনোযোগ দে। মন বঢ়া পাবলৈ ইচ্ছা কৰ, উদ্ধত। মন বলী সাহিয়াল, উচ্চাকাঙ্ক্ষী। মন বাঢ় কোনো বস্তু এবাৰ পাই আকৌ পাবলৈ ইচ্ছা হ। মনবাক্ত মন-দমা, মনৰ লোভ সংযত কৰ। মন ভাগ আগ্ৰহহীন হ। মনমৰা বিমৰ্ষ। মন-আৰ বিমৰ্ষ হ, নিধানন্দ হ। মন যা পাবলৈ ইচ্ছা কৰ। মনত পৰ স্মৰণ হ। মন হলে ছল কৰা ক্ৰি. বেচি ইচ্ছা তেনি বাট, ইচ্ছা থাকিলে ডাঙৰ কাম কৰিব পৰা।

মনকৰ বি. প্রথম অসমীয়া মনসা কবি।

মনঃশিলা বি. এবিধ বঙচুৰা আঁকবত পোয়া বস্তু red arsenic.

মনঃকল্পিত কাল্পনিক imaginary.

মনঃপুত্ত মনোবীত।

মনল বি. ভালকৈ চিন্তা কৰা কাৰ্য্য act of discerning.

মনৰ বাঘ বি. মিহা ভয় false fear.

মনশ্চকু বি. অন্তর্দৃষ্টি spiritual or internal vision.

মনলা বি. দুৰ্গাৰ এক ৰূপ, বিষহৰী the goddess of snake.

মনস্কাম, মনস্কামনা বি. মনক কামনা. অভিলাষ desire.

মনস্তত্ব বি. মনোবিজ্ঞান mental philosophy.

মনস্তাপ বি. অত্যধিক মনোকষ্ট, মস্তাপ agony, mental pain.

মনচ্ছ বিণ. মনত ভবা intended, desired, ইচ্ছা, অভিপ্রায় intention, will.

মনা অক. ধা. লোকৰ দ্বাৰা সন্মান কৰা, বিশ্বাস কৰা to cause to be respected or to believe. বিণ. মনযুক্ত, 'কুহ্মনা' minded.

মনাই (পত্তত) বি. মন, চিত্ত mind.

মনা-কচু, মানকচু বি. এবিধ ডাঙৰ জাতিৰ বৰকৈ খজুওৱা কচু a kind of arum.

মনোভাষ্য বি. মনোবিবাদ, বিবোধ-
ভাব dispute.

মনিঅর্ডাৰ ডাকযোগে টকা পঠোৱা
money order.

মনিচ বি. 'মুহুৰ্জ' শব্দৰ অপভ্রংশ।

মনিয়ৰি বি. এবিধ সৰু মাছ a kind
of small fish.

মনিবাই (পু. অ.) 'মুনিবাই' চোৱা।

মনিব বি. প্ৰভু master.

মনিবেগ টকা থোৱা সৰু মোনা
money bag.

মনিহাৰী বি. চৌধিন বস্তু, মন
হৰণ কৰিব পৰা।

মনীষা বি. বুদ্ধি। মনাৰী বি.
জানী, বুদ্ধিমন্ত learned, intelli-
gent. বি. শিক্ষিত লোক, জানী
লোক।

মনু বি. ব্ৰহ্মাৰ পুতেক আৰু মনুয্য
বিলাকৰ আদি পুৰুষ, শাস্ত্ৰৰ মতে
মনু চৈধ্য জনা, এওঁলোকৰ প্ৰত্যেক
জনে ক্ৰমে পৃথিবীৰ অধিপতি হয়;
স্বায়ম্ভুৱ মনুৱে লিখা এখন স্মৃতি
শাস্ত্ৰ।

মনুজ বি. মানুহ।

মনুষ্ট বি. মানুহ, মানুহ জাতি man,
mankind. মনুষ্যগণ বি. মানুহ
বিলাক, (জ্যোতিষ মতে) মানুহৰ
হতাব। মনুষ্যত্ব মানুহৰ গুণ,
মানুহৰ হতাব manliness.

মনোখনা পুখুৰীত পানী খাবলৈ
নোপোৱা ক্ৰি. ভবা মতে কাম
নোহোৱা।

মনোপতা বি. কাল্পনিক imagi-
nary.

মনে মনে ক্ৰি. বি. নমতাকৈ, কথা
নোকোৱাকৈ, শুপ্তভাৱে without
speaking, secretly.

মনে মুখে ক্ৰি. বি. মনেৰে আৰু
মুখেৰে, গোটো সমন্বিতে with
heart and speech.

মনে সজা বি. মনে পতা।

মনোম্পৰ্শ্য বি. মনে ধৰা, বোধগম্য,
বিশ্বাসজনক convincing.

মনোগত বি. মনত ওপজা,
আন্তৰিক, মনঃস্থিত formed in
the mind, internal.

মনোজ বি. মদন, কামদেৱ।

মনোজগত বি. চিন্তাবাজ্য, অন্তঃকৰণ
কণ বিশ্ব।

মনোজব বি. মনৰ সমান বেগী
swift as thought.

মনোজ বি. মনোহৰ, সুন্দৰ agree-
able, charming.

মনোনীত বি. বাছি লোৱা, ভাল
বুলি গ্ৰহণ কৰা chosen,
approved. বি. মনোনয়ন ভাল-
বুলি গ্ৰহণ কৰা কাৰ্য্য selection,
nomination. মনোনয়ন পত্ৰ
কোনো নিৰ্বাচনী পদৰ কাৰণে
কোনো লোকক মনোনীত কৰি
আবেদন কৰা কাগজ nomina-
tion paper.

মনোনিবেশ বি. মনোযোগ atten-
tion. মনোবাহা অতীত। মনো-

বিজ্ঞান বি. মনস্তত্ত্ব mental philosophy, psychology. মনোবুদ্ধি বি. বুদ্ধি, ইচ্ছা, কল্পনা-শক্তি intelligence, will, & faculty. মনোবেদনা বি. মনব দুঃখ। মনোভার বি. মনব ভাবনা, ইচ্ছা will. মনোমত্ত বিণ. মনত সন্তোষ দিব পৰা, মনোজ, সুন্দর satisfactory.

মনোময় বি. যেনে ইচ্ছা তেনেকৈ চলিব পৰা, অবাধ independent, unrestrained.

মনোমালিগা বি. মনান্তৰ।

মনো মোহন মনোহাৰী।

মনোযোগ বি. মনোনিবেশ attention. মনোযোগী বি. অভিনিবিষ্ট attentive. মনোবঞ্ছক মনব আনন্দদায়ক।

মনোবঞ্ছন বি. মনব সন্তোষ সাধন।

মনোবঞ্জিনী বি. মনব সন্তোষ সাধন কৰোঁতা।

মনোবথ বি. বাঞ্ছা, ইচ্ছা, অভিলাষ wish, desire.

মনোবয় বি. মনোবঞ্ছক, বয়সীয় lovely, pleasing. স্ত্রী. মনোবয়।

মনোৱা বি. হেলচী, পানীত হোৱা এবিধ তিতা শাক an aquatic pot herb.

মনোৱাজ্য বি. মনোজগত, হৃদয় ৰূপ ৰাজ্য।

মনোমোহা বি. মনোহাৰিণী।

মনোহৰ, মনোহাৰী বি. সুন্দর, সুন্দৰী, চিত্তাকৰ্ষক, মন ভুলোৱা charming, pleasing. স্ত্রী. মনোহাৰিণী।

মনোহৰ বি. একান্তি কল, ইয়াৰ কেবাৰিধো আছে—বব মনোহৰ, বগী মনোহৰ।

মন্তব্য বি. অভিযত remark, কোনো কথা বা কাৰ্য্যৰ ওপৰত কবলগীয়া কথা opinion.

মন্ত বি. দেৱতাক উপাসনা কৰা ৰচন বা বাক্য & hymn, কোনো দেৱতা ভূত, প্ৰেত, মানুহক বশ কৰা বা ৰোগ উপশম কৰিবৰ নিমিত্তে ব্যৱহাৰ কৰা বাক্য incantation, গুপ্ত কথা secret matter, সাধনাৰ সময়ত জপ কৰা গুৰুদত্ত বাক্য। মন্তপুত্ৰ মন্তৰ দ্বাৰা পৰিত্ৰ কৰা। মন্তমুখ মন্তৰ দ্বাৰা মুখ spell-bound.

মন্তণা, মন্তণ বি. গুপ্ত পৰামৰ্শ বা আলচ secret consultation, কৰ্তব্য বিষয়ত উপদেশ।

মন্ত্ৰী বি. পৰামৰ্শ দিওঁতা a counsellor, ৰজাক শাসন আৰু যুদ্ধ-বিগ্ৰহ আদি কাৰ্য্যত উপদেশ দিওঁতা বিষয়া a minister. মন্ত্ৰীৰ মন্ত্ৰিৰ পদ, মন্ত্ৰীগিৰি the office of a minister.

মন্ত্ৰন বি. যথা বা বোঁটা কাৰ্য্য, প্ৰাৰ্থনা ঘণ্টি সাধন কৰা কাৰ্য্য, act of

churning, stirring or shaking.

অস্থির বি. ধীর অলস, মন্দগামী।
অস্থির-গতি ধীর গতি।

অস্থির বি. কৈকেয়ীর দাসী।

অস্থি বি. লেহেম, ধাব, প্রবল
নোহোরা slow, dull weak,
অধম, বেয়া bad, vile, অহিত,
অনিষ্ট injury, কম less. অস্থি-
কাৰী অনিষ্টকাৰী। অস্থিগতি ধীর
গতি। অস্থিম (বিজ্ঞানত) বেগব
ক্ৰম হ্রাস retardation. অস্থিভাগী
দুৰ্ভাগীনা unfortunate. অস্থি-
মতি নিৰ্কোষ, কুশভাব থকা
stupid, of bad character.

অস্থির বি. সাগৰ মৰ্ণোতে দেবাসুবে
মথনীকপে ব্যৱহাৰ কৰা এটা
পৰ্বত। অস্থির ধাৰা বিষ্ণুৰ
কুশ্মীরভাব, বিষ্ণু।

অস্থি বোগী বি. অজীৰ্ণ বোগ থকা
dyspeptic.

অস্থিকানী বি. স্বৰ্গৰ গঙ্গা, আকাশী
গঙ্গা Ganges of heaven.

অস্থিগ্নি বি. অজীৰ্ণতা indigestion.

অস্থিৰ বি. স্বৰ্গৰ পাবিত্ৰাত ফুলৰ গছ,
মদাৰ গছ।

অস্থিৰ বি. দেৱালয়, মঠ, ঘৰ &
temple, a house.

অস্থিৰ বি. সৰু তাল symbol.

অস্থিৰী বি. বাৰণব পত্নী, পক্ষ
মতীৰ এজনী।

অস্থি বি. গভীৰ ধ্বনি deep sound,
'মেঘমল্ল'।

অস্থি বি. কামদেৱ, মদন the god
of love, Cupid.

অস্থি বি. ক্ৰোধ, খং resentment.
অস্থিৰ displeasure.

অস্থিৰ বি. পুৰাণমতে প্ৰতিজন মনুৰ
ৰাজত্বকাল।

অস্থিৰ বি. ৰাজধানী বা নগৰৰ
বাহিৰা ঠাই the country re-
mote from head-quarters.

ক্ৰি. অস্থিৰ ফুৰ to tour.

অস্থিৰ বি. নগদ টকা ready mo-
ney, cash.

অস্থি বি. মৌ-শিটা bee's wax.

অস্থিৰ, অস্থি বি. মোৰ কৰ্ম বা মই
কৰা কৰ্ম এনেকুৱা ভাব egotism.

অস্থি-ৰাতি বি. মাজত শলাকানি
ভৰাই বস্তি স্বৰূপে ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ
যুগুত কৰা মৌ-শিটা বা তেনেকুৱা
তেলীয়া বস্তু a wax candle.

অস্থি বি. 'মমতা' চোৱা।

অস্থি বি. মমত, বেধা, স্নেহ love,
affection, compassion (মমতাৰ
অপভ্ৰংশ—মমত.)

অস্থিৰ বি. বৰকৈ ভাল পোৱা, বৰ
মিল very favourite, intimate.

অস্থি বি. মদ, হাতী হিয়েলু। অস্থিমত্ত
মদমত্ত in rut of sexual ex-
citement.

অস্থি বি. বেঁহ ধানৰ পৰা প্ৰস্তুত কৰা
শুবি flour.

অসুখান বি. মুকলি পথাব, খোলা
ঠাই।

অসুখানর বি. অসুখানবীৰ পিড়, ইন্দ্র-
প্রস্থ নগৰ নিৰ্মাণ কৰোঁতা এজন
দানব & demon.

অসুখানাতী বি. অসুখানী লোকগীতত
হান গোৰা বজা মানিকচন্দ্ৰৰ বাণী।

অসুখা বি. মল dirt.

অসুখ বি. ম'ৰা চৰাই peacock. স্ত্রী.

অসুখী। অসুখকণ্ঠী মৰা চৰাইৰ
গলব নিচিনা বষণ থকা। অসুখ
সিংহাসন বি. সম্রাট ছাহজাহানে
সজোৰা অতি মূল্যবান এখন বাজ-
সিংহাসন।

অসুখক বি. বৰ হেপাহ strong
desire.

অসু অক. ধা. প্ৰাণ এব, নিৰ্জীৱ হ,
নাশ হ to die, to cease to
exist. অসু-আঁউলী বি. অমাবস্যা,
আঁউলী।

অসু কামোৰ কোনো কামত মৰোঁ-
জোঁকৈ লগা কাৰ্য্য & desperate
struggle to attain an object.

অসুচুচীয়া বি. কেঁচুৰা ল'ৰাক ধৰা
এটা বোগ, এই বোগ হলে কেঁচুৰা
ল'ৰা-ছোৱালী লাহে লাহে শুকাই
বীণাই যবে। অসু চৰাই বি. বম
জাকিনী, বাতি মতা কলা বৰণৰ
চৰাই এবিধ & kind of black
bird. অসুজাহা বিয়া স.ধা. অসুগলৈ
ভয় নকৰি লাগি যোৱা, গেলাই
পচাই নষ্ট কৰা। অসু-টোপনি বি.

গভীৰ ভাবে অহা টোপনি dead
sleep. অসু নৈ নৈব এৰা সুতি।
অসু বল প্ৰাণপণে দিয়া বল। অসু-
ভাও জোৰ মৰাৰ দৰে পৰি থাক।
অসুভেদ বি. কোনেও নিচিনা
নজনা বা মৰাৰ নিচিনা।

অসু (অসু. শব্দ.) শুকান, চনকা
বস্তু ভাগোতে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ।
অক. ধা. অসু-মৰা। বি. অসু-মৰা।
বিণ. অসু-মৰা। ক্ৰি. বিণ. অসু-
মৰ-কৰে।

অসুশাল বি. এবিধ বনৰীয়া গছ &
kind of tree.

অসু-শ্ৰী বি. অতি শ্ৰী, মৰিবৰ সময়ত
ধৰা শ্ৰী বা সৌন্দৰ্য্য। অসু-সাহ
হুঃসাহস, অতিপাত সাহ।

অসু বি. শোঁচ কৰা ঘৰ বা বেৰা ঠাই,
মলমূত্ৰ ত্যাগ কৰা ঘৰ & privy,
& latrine. অসু চোৱা বি.
শোঁচৰ ঘৰ জোঁচাৰা মানুহ, মেতৰ
& sweeper. অসু অসু চাং ঘৰ।
অসু বি. হাউব, মহামাৰী an
epidemic. বিণ. অসু-কীয়া।

অসু-কীয়া বি. পানা, এবিধ সেউজীয়া
বা কলপতীয়া বৰণৰ বাথৰ an
emerald.

অসু-কীয়া বি. নিজৰ হাল গকৰ
অভাৱত আনৰ হাল গক লৈ
গৰাকীৰ আক ভাব নিজৰ মাটিত
পাল পাতি হাল বোৱা মানুহ,
সাধাৰণতে গৰাকীৰ মাটিত হুদিন

আক নিজৰ মাটিত এদিন হাল
বায় ।

অবগ বিণ. অধিক মূল্য লগা, অধিক
দৰ্ঘ, কিনিবলৈ বহুত ধন লগা
costly, dear. বি. কিনিবলৈ বহুত
ধন লগা অৱস্থা । বিণ. অৱশ্যায়
দুৰ্ঘল্য, অলপ দৰত বস্তু নোপোৱা ।
অবগ বি. কামভাব প্ৰবল হোৱাৰ
গতিকে হোৱা উদ্বেজন (হাতীত
খাটে) state of being in rut.
অক. ধা. অবগ উঠ, অবগ চৰ ।

অবণ বি. মৃত্যু, মৰা কাৰ্য্য death,
act of dying. অবণত অবণ ল
কোনো কামত মৰোঁ জীওঁ বুলি বা
প্ৰাণ টাঁকি লাগ । অবণত অবণ
লৈ প্ৰাণশণে, প্ৰাণ টাঁকি ।
অবণজীল যাব মৃত্যু আছে
mortal.

অবণান্তিক বিণ. মৃত্যুভূল্য, মৰিবৰ
সন্ধান । অবণাশৌচ মৰদ্বীয়া মানুহ
মৰিলে লগা অশৌচ ।

অবণা বি. গক বা ম'হৰ দ্বাৰা খচকাই
ওটি বেলেগাবলৈ মেলি লোৱা গছী
ধান । ফি. অবণা মাৰ ।

অবণোন্মুখ মৃত্যুৰ মুখলৈ আগবাঢ়ি
বোৱা ।

অবত (কাব্যত) বি. বৰ্জ্য, পৃথিৱী
the earth.

অবত-বি. ডেকা মূনিহ মানুহ the
male adult.

অবন্তে (পু. অ.) মৰিবৰ সময়ত,

মৃত্যু কালত at the time of
death.

অবণা বি. কাঠ ইহি সন্ধান কৰা
এবিধ ওৰ নিচিনা যতন a kind
of file for smoothing wood.

অবম বি. চেনেহ, বেণা, ভাল পোৱা
affection, love, (পু. অ.) অস্তব,
হৃদয়, মৰ্ম্মস্থান । সক. ধা. অবম
কৰ চেনেহ কৰ, পুতৌ কৰ ।
অবমৰ চুআত নাকটো চিঙা ফি.
মিত্ৰ ভাৱে শত্ৰুতা আচৰণ কৰা ।
অক. ধা. অবম পড়িয়া পুতৌ কৰ,
সহানুভূতি প্ৰকাশ কৰ । সক. ধা.
অবম লগা চেনেহৰ পাত্ৰ । অক.
ধা. অবম লাগ চেনেহ লাগ ।

অবমীয়া বিণ. স্নেহপূৰ্ণ, চেনেহৰ
beloved.

অবমৌ বিণ. যাক অবম কৰা হয়,
beloved.

অবমিয়াল বিণ. অবম থকা, দয়ালু
kind, affectionate.

অবমৌ কবি বি. যি কবিয়ে অবমিয়া
তত্ত্ব আলোচনা কৰে mystic
poet.

অবল বি. 'বড়ল' চোৱা ।

অবলীয়া বি. ডাঙৰ পাতেৰে সৈতে
এবিধ গছ a kind of tree.

অবলীপাক বি. বৰ খবকৈ মৰা পাক
a quick turn.

অবল ফি. মাৰ্জনা কৰ to for-
give.

অবল অক. ধা. বৰকৈ শুকাই জীৰ্ণ হ,

বৰকৈ শুকাই যুবদুৱীয়া হ to
dry so as to crumble, to
decay.

ম'ৰা বি. ময়ূৰ peacock.

মৰা বিণ. জীৱ নথকা, মৃত্যু হোৱা
deceased, dead. বি. মৰা মানুহ
a deceased person. মৰাগৰু
বি. অপৰিত্ৰ বস্তু, মুৰ্খ fool.

মৰা (পাচনী. ধা.) অনুৰ দ্বাৰাই
প্ৰহাৰ কৰা, শস্ত্ৰ সৰোৱা to
cause to be beaten or
thrashed.

মৰাণ বি. মটক, মোৰামৰীয়া, নিষ্ঠুৰ
মানুহ।

মৰাণ আদা বি. এবিধ উগ্ৰ জাল
থকা আদা a variety of
Ginger.

মৰাপাট বি. মৰা গছৰ জীহ jute.

মৰা গিটো কৰ পৰস্পৰ পাব লগীয়া
আক দিব লগীয়া ধনত মাৰি ধাব
তুচ্ছ to set off one's debt
against another.

মৰামৰি বি. পৰস্পৰে আঘাত কৰা
কাৰ্য্য a mutual beating.

মৰা মুগা যেন লাল-কাল, অতিক্ৰীণ
আক দুৰ্বল very lean and
weak.

মৰামুছা মুৰ্ছা গৈ পৰি থকাৰ
নিচিনা, অতি দুৰ্বল senseless,
very weak, অতি সাত্বাতিক বা
টান (মৰিয়া) very severe.

মৰামুৱা বিণ. মনমৰা, বিষৰ্ধ sad,
cheerless.

মৰা ম বি. মৰ, মৃত প্ৰাণীৰ শৰীৰ
a dead body.

মৰা, মৰাশাক বি. এবিধ মক গছ,
ইয়াৰ তিনি প্ৰকাৰ দেখিবলৈ গোৱা
যায় টেঙা মৰা, মিঠা মৰা, ভিত্তা
মৰা।

ম'ৰা-হাতী বি. মথনা, দাঁত নথকা
মতা হাতী a male elephant
having no tusks.

মৰি, মৰিটেঙা বি. এজাতি পকিলে
বৰ মিঠা হোৱা টেঙা ফল a
species of citron.

মৰিচ বি. জলকীয়া a chilli and
its plant.

মৰিচা যি. এবিধ বাৰিষা খেতিত
হোৱা শাক a kind of pot
herb.

মৰিচা বি. আঁচী বা আন চকচকীয়া
বস্তুত ধৰা মল stain on a glass
or shining metal.

মৰিনৈ বি. মৰ নৈ।

মৰিপৰি, মৰিমুজি ক্ৰি. বিণ. প্ৰাণ
টাকি, প্ৰাণ যোৱালৈ ভয় নকৰি
at the risk of life,
desperately.

মৰিয়তি বিণ. আপুনি মৰি শুকাই
থকা (মৰি) dead and dry as
fuel.

মৰিয়নি বি. মৰি খোৱা মাটি, পানীত

ডল গৈ মৰি জহি থাকিবলৈ হাবি
কাটি ধোৱা খেতিৰ মাটি।

অবিয়ন বীণ্ড ক্ৰীটৰ মাত।

অবিয়া সৰু. ধা. মাৰিবে আঘাত কৰ,
টাঠোনেবে কোবা to stike with
& stick or club. অ'বিয়া অবি'
এজনে আন এজনক মাৰিবে আঘাত
কৰা কাৰ্য্য, টঙনা-টঙনি। অবিলাজি,
অবিহাজি কেবাটাও ওপজা আৰু
মৰাৰ পাছত।

অবিলাজি বি. অশ্মান, মৰা ন ঘৰি
দিয়া বা পোতা ঠাই & funeral
place, a burial or burning
ground.

অবিষণ বি. ক্ষমা কৰণ pardon.

অবীচি বি. ব্ৰহ্মাৰ এজন পুত্ৰ আৰু
ঋষি, প্ৰধান বাহু।

অবীচিকা বি. বৃগভৃক্ষ, মকতুমিৰ
উষ্ণ বালিৰ ওপৰত সূৰ্য্য কিৰণ
পৰিলে হোৱা জলভ্ৰম mirage.

অবীয়া বি. পিতলৰ কাম কৰা
এজাতি মুচলমান। জী. অবীয়ালী।

অক বি. পানী, উদ্ভিদ ইত্যাদি
নোহোৱা বালিময় ঠাই।

অকভান বি. মকতুমিৰ মাজৰ সাকৰা
ঠাই।

অকতুমি বি. শুকান বালিময় গছ
গছনি, পানী আৰু মাহুহ নথকা ঠাই
& desert.

অকৎ বি. বাহু।

অকৱা বি. মাৰ নকচা, সূতাৰ দিয়া
তাহোন বা মাৰ মুণ্ডচোৱা।

অকৱা বি. ছিবলী ছিবলা পাতেবে
এবিধ সুগন্ধি বন।

অবো জীওঁ লোঁ অধিকটক ক্ৰি.
বিণ. জীৱনৰ প্ৰতি আশা নেবাখি।

অৰ্কট বি. বান্দৰ & monkey.

অৰ্কটীয়া বিণ. মাহুহ বা অস্ত্ৰ বেহিঁক
মৰা সময়।

অৰ্গ বি. ন খোৱা ঘৰ।

অৰ্গেজ ধাৰ কৰাৰ কাৰণে সম্পত্তি
বন্ধক দিয়া।

অৰ্জি বি. ইচ্ছা will.

অৰ্জ্য বি. ভূলোক, পৃথিৱী the
earth. বিণ. মৃত্যুৰ অধীন, মৰণশীল
subject to death. অৰ্জ্যলীলা
পাৰ্থিব জীৱনত কৰা কাৰ্য্য
worldly actions. অৰ্জ্যলোক
পৃথিৱী, ভূবন the earth.

অৰ্দ্ধ সৰু. ধা. পটাৰ বাট, ওড়ি কৰ,
নাশ কৰ to grind, to crush,
to subdue. বি. অৰ্দ্ধজ। বিণ.
অৰ্দ্ধিত।

অৰ্দ্ধ বি. ভাব, ভাৱণৰ্য্য purport,
substance, মৰ্মস্থান vital part
of the body, সন্তাপ, শোক
sorrow, grief. অৰ্দ্ধভেদী
মৰ্মস্থান ভেদ কৰা, বৰ কটু দিয়া
penetrating the vitals, very
painful. অৰ্দ্ধস্থল, অৰ্দ্ধস্থান
শৰীৰৰ কোমল ঠাই delicate
part of the body. অৰ্দ্ধস্থানী
যিয়ে হৃদয় বা অন্তৰ বিগলিত
কৰে। অৰ্দ্ধাঙ্গিক হৃদয় বিকাৰক

heartrending. অৰ্ঘ্যার্থ গৃহ
অৰ্ঘ, তাৎপৰ্য্য। অৰ্ঘ্যভুক্ত অৰ্ঘ-
ভেদক।

অৰ্ঘ্যবি. মাৰ্জ্বল পাণ্ডব।

অৰ্ঘ্যবতী বি. এবিধ লতা a kind of
creeper.

অৰ্ঘ্যঘাত হৃদয়ৰ আঘাত।

অৰ্ঘ্যহৃত হৃদয়ত বৰ আঘাত পোৱা।

অৰ্ঘ্যোদঘাটন বহুত ভেদ।

অৰ্ঘ্যাদা, অৰ্ঘ্যাদা, বি. মান, সম্মান,
গৌৰৱ honour, respect,
esteem. অৰ্ঘ্যাদাৰ্হৃত বি. মানী,
সম্মান respectable, honoura-
ble.

অৰ্ঘ্যাত বি. অপমানৰ ভয়, সম্মান,
আত্ম-সম্মান fear of being dis-
honoured, self-respect.

অৰ্ঘ্য সক. ধা. ক্ষমা কৰ, দোষ এৰ
to forgive. বি. অৰ্ঘ্য ক্ষমা
pardon.

অৰ্ঘ্য বি. ওখল, মলি, গু-মূত dirt,
soil, ordure and urine, পাপ
কলঙ্ক sin, scandal.

অৰ্ঘ্য বি. আমৰ ফুল the blossoms
of the mango tree. ক্ৰি.

অৰ্ঘ্য।

অৰ্ঘ্য সক. ধা. মোচৰ, মোহাব,
মোহাবি মিহলা বা সান to
squeeze, to crush, to mix.
মোহাবি পৰিষ্কাৰ কৰ to rub.

অৰ্ঘ্যমল বি. এবিধ বগা মিহি কপাহী
কাপোৰ soft muslin.

অৰ্ঘ্যমলা অক. ধা. ভাল গোন্ধা to
spread fragrance. বিণ. অৰ্ঘ্য-
মলীয়া সুগন্ধি। ক্ৰি. বিণ. অৰ্ঘ্যমল
কৰো।

অৰ্ঘ্যমল বি. নাওৰ ডিঙি, নাওৰ টি
the prow of a boat.

অৰ্ঘ্যমল অক. ধা. ভেৰুৰ, দুৰ্গন্ধ বা
সোৰাদ নাইকিয়া হ to be
musty.

অৰ্ঘ্যমলি বিণ. ওখ ডাঙৰ টিং-ধকা,
ডাঙৰ (নাও) very large (said
of a boat).

অৰ্ঘ্যমল, অৰ্ঘ্যমল চাউল বি. চালনীত
নসৰকা নভগা কেঁচা চাউল un-
broken rice which remains
on the selve after sifting.

অৰ্ঘ্যমল সক. ধা. ভেঁকুৰা to cause
to be musty. বিণ. ভেঁকুৰা
musty.

অৰ্ঘ্যমল সক. ধা. হাঁহি ওচা, মচি ওচা
to rub, to wipe.

অৰ্ঘ্যমল্য বি. পেটৰ মলি উলিওৱা
কাৰ্য্য, শৌচ the act of voiding
excrement.

অৰ্ঘ্যমল্য বি. পোকৰ, শৌচদ্বাৰ the
anus.

অৰ্ঘ্যমল বি. নৈৰ সোঁত নথকা
পানী standing water in a
river.

অৰ্ঘ্যমল বি. প্রলেপ, তৈলাদি ঘটিত
তাঁট প্রলেপ an ointment.

মলম্ভি বিণ. পাপী, দুৰাশয় sinful, vile.

মলমা কৰা বিণ. খটোৱা বা পানী চৰোৱা coated as with gold or silver.

মলম্মা বি. জ্যোতিষৰ সৌৰ আৰু চান্দ্র দুয়ো মন্তৰ গণনাৰ মিল কৰিবলৈ তিনি বছৰে তিনি বছৰে বেছিকৈ লোৱা মাহ, এই মাহত চুটা ঋতুসী পৰে আৰু হিন্দুমতে কোনো শুভকাৰ্য্য কৰিব নোপায়।

মলমুত্ৰ বি. গুমুত ordure and urine.

মলয় মলয়া, মলয়া বান্ধ বি. ভাৰতৰ দক্ষিণ-পশ্চিমে বোম্বাই প্ৰদেশত থকা পশ্চিম পাট পৰ্বতৰ উৎকৃষ্ট চন্দন কাঠৰ সুগন্ধ লৈ অহা ধীৰ বতাহ; বসন্তৰ আৰম্ভণৰে পৰা দক্ষিণ দিশৰ পৰা বলা সুগন্ধি আৰু শীতল বতাহ the breeze flowing from the mountain 'Malaya' at the beginning of the spring. মলয়জ মলয় পৰ্বত জাত, মলয়া বতাহ, মলয়াচল মলয় পৰ্বত। মলয়ালিল মলয়া বায়ু।

মলহা বি. নৈৰ ওচৰত গজা এবিধ ডাঙৰ আৰু বসাল খাগৰি a kind of large reed.

মলা বি. সৰু মাটিৰ পাত্ৰ a small earthen vessel. মলা চক মলাতকৈ অলপ ডাঙৰ চক।

মলা সৰু. ধা, লোকৰ দ্বাৰা মোচৰা বা মোহৰা to cause to rub, মলা ধপাত ধপাতৰ স্তকান পাত লালীৰ লগত মলি বা খুন্দি চিলিয়ত লগাই ধোৱা খাবলৈ ভৈয়াৰ কৰা বস্ত্ৰ। মলামুৱা মলাৰ নিচিনা ঘূৰণীয়া মুখ থকা। স্ত্ৰী. মলামুৱী।

মলি বি. ওখল, মল dirt, filth. মলিন বি. মলিয়ন dirty, বিষৰ্ধ cheerless. বি. মলিনতা। মলিয়ন বিণ. মলযুক্ত, মলিলগা dirty, filthy.

মলীয়া বি. মালা-গঁথা মাহুহ, মালা যোগনিয়াৰ।

মলুক বি. অঞ্চল, ঠাই, ৰাজ্য a region, a native place.

মলুৱা, মলুৱা ৰাম্বৰ বি. শকত, ডাঙৰ মতা ৰাম্বৰ a big male monkey.

মল্ল বি. মাল, বাহুবোদ্ধা a wrestler, মল্লযুদ্ধ মালযুদ্ধ wrestling.

মল্লাৰ বি. বৰগীতৰ এটা ৰাগ, আৰ্য্য সঙ্গীতৰ এটা সুৰৰ নাম a kind of tune in Hindu music.

মল্লিকা বি. এজাতি সুগন্ধি বগা ফুল the Arabian jasmine.

মল্লিমাখ বি. সংস্কৃত সাহিত্যৰ এজন বিশিষ্ট টীকাকাৰ।

মশক বি. এবিধ ভেজ পিয়া মাখি জাতিৰ কীট, মহ mosquito.

মৰিমূৰ বিণ. ধংস, নষ্ট, চুৰমাৰ, খণ্ড

খণ্ড totally destroyed, broken into pieces.

মস্মণ বিণ. মিহি, কোমল, স্নিগ্ধ smooth.

মস্কৰা বি. ঠাট্টা, বিদ্রূপ jest, ridicule.

মস্কিল বি. অসুবিধা, কষ্ট difficulty, trouble.

মস্কিল হোৱা ক্রি. চুব নোৱাৰা হোৱা. বিধৃতি হোৱা to attend monthly course.

মস্ত বিণ. প্রকাণ্ড, বৰ ডাঙৰ big, large.

মস্তক বি. মূৰ, শিৰ the head.

মস্তকমণি বি. সৰ্বশ্রেষ্ঠ বা পূজনীয় লোক the supreme or highest being.

মস্তৰাম বিণ. বৰ ডাঙৰ very big.

মস্তানা বিণ. পাগল, মাতাল mad.

মস্তিষ্ক বি. মূৰৰ ঘিউ, মগজ brain.

মস্তল বি. নাৱৰ পাল তৰা খুটা a mast.

মহ বি. মধা, মাজ।

মহ বি. এবিধ ভেজ পিন্ধা কীট a mosquito.

ম'হ বি. এবিধ শিঙাল জন্তু a buffalo. ম'হ-গুৱাল ম'হ বৰীয়া।

মহৰ খুটি বি. বহুতো ম'হ একেলগে বৰা ঠাই a place where buffaloes are kept together at night.

মহ'কুমা বি. কোনো জিলাৰ একখণ্ড sub-division.

মহ'কিল জনতা, বহুতো মানুহ একেলগে হোৱা উৎসৱ।

মহ'মহ' কৰে ক্রি. বিণ. বৰ ইচ্ছা আৰু আনন্দেৰে।

মহ'মহীয়া বি. সুগন্ধি, ভাল বা সুখ লগা, কোমল pleasant to taste or smell, delicate; কাৰো লগত বৰকৈ ভাল ভাব হোৱা friendly.

মহ'বজীয়া বিণ. কলা মুগা চানে-কোয়া dirty brown.

মহ'ঙা বিণ. মৰগ, মহাৰ্থ costly, dear.

মহ'টিয়া সক. ধা. ভৰিৰে মোহাব, খচকি নষ্ট কৰ to crush by treading down.

মহ'ৎ বিণ. ডাঙৰ, বৃহদাকাৰ, শ্রেষ্ঠ, উদাৰ great, large, chief. বি.

মহ'ভালি বৰাই, ডাকোপ show of one's power and strength,

মহ'ত্ত্ব, গৌৰৱ greatness, dignity.

মহ'ত্ত্ব বি. শ্রেষ্ঠতা, ডাঙৰ গুণ, উদাৰতা greatness, magnanimity, মহ'ত্ত্ব সাংখ্যদৰ্শনমতে চৌবিশ তত্ত্বৰ দ্বিতীয় তত্ত্ব, বুদ্ধি।

মহ'ন (মোহন) বি. আহোম সকলৰ এটি পুৰোহিত সম্প্ৰদায় a priestly class of the Ahoms.

মহ'ন্ত বি. মহাজন, ঈশ্বৰপৰায়ণ লোক, সাধু an honest man,

a pious man, নামধৰ্ম্ম প্রবর্তোবা
এই দেশৰ সত্ৰৰ গোসাঁই ।

মহম্মদ বি. মুচলমান ধৰ্ম্মপ্রবৰ্ত্তক
Mahommed.

মহম্মদ বিণ কাচিম্ বি. ভাবত
আক্রমণকাৰী প্ৰথম মুছলমান ।

মহব্বল বি. মুচলমান বছৰৰ প্ৰথম
মাহ, উক্ত মাহত পালন কৰা এটা
পৰ্ব the first month of the
Moslem year, a Mahomedan
festival.

মহৰি বি. আঠুবা a curtain.

মহৰী বি. কাকতী, লিখাপঢ়া কাম
কৰা বিষয়া a writer, a clerk.

মহৰ্ষি বি. শ্ৰেষ্ঠ ঋষি a superior
sage.

মহল বি. ঘৰৰ বেলেগ বেলেগ ভলা,
মহলা a storey. ঘৰ-বাৰী, টোল
a residential quarter, শামন
কৰিবলৈ বা কৰ কাটল আদায়
কৰাৰ সুবিধাৰ কাৰণে ভাগ কৰি
লোৱা দেশৰ কোনো এক খণ্ড a
divison, a lot, মহলদাৰ
বি. কৰ কাটল আদায় কৰিবলৈ
দেশৰ কোনো খণ্ডৰ নাইবা
অইন কোনো বস্তুৰ ভাৰ পোৱা
লোক a lease-holder, a
leasee.

মহলা বি. বিস্তাৰ পৰীক্ষা, আলচ an
examination, secret counsel.

মহলা পাতি গোপনে আলচ কৰ ।

মহলা আৰ কাম বন নকৰি কথা
চোবাই সুৰ ।

মহলা বি. আবিয়া a torch, কেঁচুৰা
ল'ৰাক গাখীৰ খুণ্ডা ফটা কাণিৰ
সক টুপলি, ঘৰৰ খলপা ।

মহলায়া বি. গাৱঁত উৎপন্ন হোৱা
বস্তু আনি খাউকতে বেটোতা a
wholesale dealer of country-
produce.

মহলায়া বিণ. কেবা খলপীয়া
having several storeys.

মহলোক বি. সত্য লোকৰ ভলব
এখন স্বৰ্গ ।

মহা বিণ. ডাঙৰ, প্ৰধান, শ্ৰেষ্ঠ, প্ৰবল
great, large, chief, excellent,
violent.

মহা বি. চাৰি অনা, সিকি, চাৰি
ভাগৰ এভাগ one-fourth of a
rupee, এতোলাৰ চাৰি ভাগৰ
এভাগৰ ওজন the weight of
one fourth of a rupee. বিণ,
মহীয়া ।

মহা বি. আইৰ ভনীয়েকৰ স্বামী
husband of mother's sister.

মহাকৰণ চৰকাৰী কাম সম্পাদন
কৰিবলৈ বাজধানীত থকা অফিচ,
secretariat.

মহাকল্প বি. মহাপ্ৰলয় ।

মহাকাব্য বি. অসাধাৰণ প্ৰতিভাশালী
কবি, মহাকাব্য প্ৰণেতা । মহাকাব্য
পৌৰাণিক বা ঐতিহাসিক বৃত্তান্ত-
মূলক বহু কাব্য epic.

মহাকৰ্ষ (বিজ্ঞান) জড়বস্তুৰ পৰস্পৰ আকৰ্ষণ gravitation.

মহাকায় বিণ. শক্ত আৰু ডাঙৰ গাৰ strong and stout.

মহাকাল বি. কল্প, শিব the God Siva.

মহাকণ্ঠক বি. পিতা, মাতা, আচাৰ্য্য, পতি।

মহাজ্ঞান বি. সাধুলোক, মহন্ত, ধৰ্ম্ম শিক্ষা দাতা a sage, virtuous man, a religious instructor বোণাবী, সদাগৰ a trader, a merchant; সুদলৈ ধন ধাবে দিয়া লোক a money-lender. মহাজ্ঞানী কাৰবাব সম্বন্ধীয়। মহাজ্ঞানীয়া মহাজ্ঞান বা মহন্ত সম্বন্ধীয়।

মহাভেজা বিণ. অতিশয় তেজবী।

মহাজ্ঞান বি. পৰম জ্ঞান, তত্ত্বজ্ঞান supreme knowledge, divine truth. বিণ. মহাজ্ঞানী।

মহাভল বি. সাত পাভালৰ পক্ষম ভলা বা খলপা।

মহাত্মা বি. শ্ৰেষ্ঠ লোক, মহাপুৰুষ a great man, an eminent personage. মহাত্মা-গান্ধী বি. বোহনদাগ কৰমচাঁদ গান্ধী, বাপুজী।

মহাদীপ বি. বৰ ডাঙৰ দ্বীপ, পূৰ্ব-মহাদীপ, নতুন মহাদীপ, জম্বু, ব্লক, শাল্মলি, কুশ, ক্ৰৌঞ্চ, শাক আৰু পুন্ডৰ।

মহাদেৱ বি. শিব, মহেশ্বৰ a name of Shiva. মহাদেৱী বি. মহাদেৱ

ভাৰ্যা, দুৰ্গা Durga, পাটুমাই, মহাবাণী the chief queen.

মহাদেশ বি. বহুত দেশ জুৰি থকা পৃথিবীৰ এটা বৃহত্তম ভাগ a continent.

মহাদৈ বি. মাদৈ, বাই কুঁৱনী the chief queen of a king.

মহানগৰ সাধাৰণ নগৰতকৈ ডাঙৰ নগৰ city.

মহান্ মহা শ্ৰেষ্ঠ, ডাঙৰ great, grand, মাননীয়, পূজনীয় respectable, venerable.

মহানন্দ বি. বৰ আনন্দ extreme pleasure. মগধদেশত বাজহ কৰা নন্দবংশৰ শেষ ৰজা।

মহানৱনী বি. দুৰ্গোৎসৱৰ নৱমী পূজা।

মহানিজা বি. মৃত্যু, মৰণ death.

মহানিষ বি. বৰ তিতা পাতেৰে এজাতি নিম।

মহানিশা বি. মাজ ৰাতি midnight.

মহানুত্তৰ বিণ. উদাৰ মতাৰ।

মহাপাতক, মহাপাপ বি. যোৰ পাপ a sin of the highest order. বিণ. মহাপাতকী, মহাপাপী।

মহাপাণ্ডি বি. প্ৰধান মন্ত্ৰী a prime minister, জগন্নাথৰ প্ৰধান পাত্ৰ a chief priest of Jagannath temple.

মহাপুৰাণ বি. ১৮ খন প্ৰধান পুৰাণ

যেবে—ব্রহ্ম, পদ্ম, বিষ্ণু, শিব, ভাগবত, নাবদ, মার্কণ্ডেয়, অগ্নি, তদ্বিষা, ব্রহ্মবৈবৰ্ত্ত, লিঙ্গ, ববাহ, হুঙ্ক, বামন, কুৰ্ম, মৎস্য, গকড়, ব্রহ্মাণ্ড।

মহাপুৰুষ বি. অসাধাৰণ শক্তিমান সাধু পুৰুষ a virtuous man, পুৰুষোত্তম, বিষ্ণু God, Vishnu, আসামৰ বৈষ্ণৱ ধৰ্ম্ম প্ৰবৰ্ত্তক শঙ্কৰ দেৱ আৰু তেওঁৰ শিষ্য মাধৱদেৱ Sankaradeva and his disciple Madhabdeva, the founder of the Vaishnava religion in Assam, মহাপুৰুষীয়া বিণ. দুজন। মহাপুৰুষ শঙ্কৰদেৱ আৰু মাধৱ দেৱৰ ধৰ্ম্ম মতত চলা।

মহাপ্ৰকৃতি বি. আত্মশক্তি, সৃষ্টি-কাৰ্য্যৰ শক্তি the great female energy in nature.

মহাপ্ৰভু বি. পৰমেশ্বৰ, বিষ্ণু।

মহাপ্ৰয়াণ, মহাপ্ৰস্থান বি. মৃত্যু, মৰণ death.

মহাপ্ৰলয় বি. সৃষ্টিৰ নাশ।

মহাপ্ৰাণ বৰ্ণ বি. বৰ্ণৰ দ্বিতীয় আৰু চতুৰ্থ বৰ্ণ an aspirated letter.

মহাপেচ বি. ৰাজকাৰ্য্য সম্পৰ্কীয় কাগজ-পত্ৰ আৰু আদালতৰ মৰ্কম। আদিৰ নথিৰ তঁবালী a record-keeper. মহাপেচখানা আদালতৰ কাগজ-পত্ৰ ৰখা ঠাই a record-room.

মহাবাহু বিণ. বৰ বলী, পৰাক্ৰমী strong, powerful.

মহাবিভা বি. দুৰ্গাদেৱী the goddess Durga.

মহাবিশ্ব বি. সূৰ্য্য মেঘ বানিলৈ যোৱা কাৰ্য্য।

মহাবিশ্বৰ সংক্ৰান্তি বি. সূৰ্য্য মেঘ বানিলৈ যাওঁতে যি দোমাহী হয়, বহাগ বিহ Bahag Bihu.

মহাবীৰ বি. বৰ ডাঙৰ বীৰ, হনুমান, জৈন তীৰ্থঙ্কৰ বিশেষ, জৈন ধৰ্ম্মৰ জনক।

মহাবোধি বি. বুদ্ধ Buddha.

মহাব্যাধি বি. কুঠৰোগ leprosy.

মহাভাগ বি. দয়াদি সদগুণ সম্পন্ন, ঈশ্বৰ ভক্ত a saint, one devoted to God. মহা সৌভাগ্য a great blessing.

মহাভাৰত বি. কুক-পাণ্ডৱ বৃত্তান্ত মূলক মহাকাব্য।

মহাভিক্ষু বি. বুদ্ধদেৱ Buddha-deva.

মহাভৈৰৱ বি. বজা বাণে সজোৰা এটা শিৱ মন্দিৰ।

মহামতি বি. অতি বুদ্ধিমন্ত, উচ্চমনা very intelligent, noble-minded. বি. উচ্চমনা লোক a highminded man.

মহামহিম বিণ. অতি গৌৰৱশালী, বৰ মান্যবন্ত illustrious, honourable.

মহামহোপাধ্যায় বি. সংক্ৰত

পণ্ডিতৰ এটাইতকৈ ডাঙৰ উপাধি,
বিখ্যাত পণ্ডিত।

মহামাংস বি. মানুহৰ মাংস *flesh*
of the human body.

মহামাত্ৰ্য বি. প্রধান মন্ত্রী *prime*
minister.

মহামাত্ৰ বি. প্রধান অমাত্য।

মহামোহ বি. সংসাৰৰ বাসনা,
অজ্ঞান অবস্থা।

মহামোহকাব্য বি. বামানন্দ দ্বিজে
অসমীয়া ভাষাত বচনা কৰা এখন
কপক কাব্য।

মহামাণিক্য বি. খ্ৰীঃচতুৰ্দশ শতিকাৰ
কহাবী বজা, এখেতৰ নিৰ্দেশমতে,
কবিবাজ মাধব কন্দলীয়ে সপ্তকাণ্ড
বামায়ণ 'পদ-বন্ধে' অসমীয়া ভাষাত
বচনা কৰে।

মহাবিজ দানৱ বি. কামৰূপৰ আদি
বজা।

মহামায়ী বি. সৃষ্টিকাৰ্য্যৰ কাৰণ-
ব্যক্তিণী অবিজ্ঞা, আত্মা প্রকৃতি &
passive matter of creation.

মহামাৰ বি. দুৰ্ঘটনা, মহাবিপদ &
mishap, a great distress.

মহামাৰী বি. মৰক, মাউৰ, অনেক
জীৱৰ প্ৰাণ হানি কৰা বোগ an
epidemic.

মহামুজা বি. তন্ত্ৰশাস্ত্ৰত উল্লেখ ধৰা
সাধনা উপযোগী যন্ত্ৰ, the phallus
or emblem of Durga.

মহাবাজ বি. ডাঙৰ বা প্ৰধান যন্ত্ৰ,
হিন্দুৰ পাঁচোটা দৈনিক কামৰ এটা

—যেনে, বেদ পাঠ, অগ্নিহোত্ৰ, তৰ্পণ,
অভিধি-সংকাৰ আৰু প্ৰাণীক
আহাৰ দান।

মহাবীৰ, মহাবীৰ্য্য বি. ডাঙৰ যুঁজাৰু
& great or skilful warrior.

মহাবাজ বি. ডাঙৰ বজা, বাজ
চক্ৰবৰ্ত্তী an emperor. স্ত্ৰী.
মহাবাণী।

মহাবাহু বি. এখন দেশৰ নাম।

মহাবাহুদীয় মহাবাহুদেশ সম্বন্ধীয়।

মহাবোগ বি. বৰ বোগ, কুষ্ঠ,
বাজযক্ষ্মা ইত্যাদি & dangerous
disease, leprosy, pthisis
etc. বিণ. মহাবোগী। স্ত্ৰী.
মহাবোগিনী।

মহাৰ্থ বিণ. মৰগ, বহুমূলীয়া dear,
costly.

মহাৰ্গৱ বি. মহাসাগৰ the ocean.

মহালয়া বি. চাত্ৰ আহিন মাহৰ
আউসী, দুৰ্গা পূজাৰ আগৰ আউসী
the day of the new moon
in the month of Aswin
(lunar month).

মহাশক্তি বি. দুৰ্গাদেৱী the
goddess Durga.

মহাশয় বি. শ্ৰেষ্ঠ লোক, মানীলোক
& superior person, & respect-
able man, ভদ্ৰলোকক কৰা
সম্বোধন sir. স্ত্ৰী. মহাশয়া।

মহাশয়ল বি. মৃত্যু death.

মহাশেষ বি. সবৰতী the

goddess Sarasawati, কাদম্বী
ঐশ্বৰ্য উপনায়িকা।

অষ্টমী দুৰ্গাপূজাৰ অষ্টমী।

অহাসাগৰ মহাসমুদ্র an ocean.

অহাসিদ্ধি বি. সিদ্ধপুৰুষৰ আঠোটা
অদ্ভুত ধৰণৰ শক্তি।

অহিমা বি. মাহ month.

অহিমা বি. বাহাদুৰ্য divine
power, গৌৰৱ, প্ৰতাপ dignity,
power.

অহিলা বি. ভক্তলোকৰ ভিৰোতা &
woman, a lady.

অহিষ বি. ম'হ a buffalo.

অহিৰাস্তৱ বি. ম'হৰ নিচিনা
আকৃতিৰ এটা অসুৰ, দুৰ্গাদেৱীয়ে বধ
কৰিছিল।

অহিৰী বি. বাণী, বজাৰ বৈণী &
queen.

অই বি. চিয়াহী ink. অইচুঙা
মৈলায়, দোৰাত an ink-pot, an
ink stand.

অই বি. পৃথিৱী, বস্তুমতী the
earth, অইভল পৃথিৱী। অইধৰ
পৰ্বত। অইপাল, অইপতি
পৃথিৱীৰ গৰাকী, বজা a king.

অইয়া বিণ. মাহৰ, মাহ সন্দৰ্ভত
relating to a month.

অজৰা বি. তাঁত ববৰ কাৰণে ইকৰাৰ
চুঙাত যোৱাই থোৱা সূতা। অজৰা
কাঠী বি. তাঁত ববৰ কাৰণে সূতা
মেৰোৱা ইকৰা বা ব'তৰ পাৰ বা
চুঙা, a weaver's quill. অজৰা

পকা, অজৰা কুৰা ইভবৰ দ্বাৰা
মজৰা কাঠীত সূতা মেৰিয়া।

অজৰা বি. এবিধ ওখ ডাঙৰ গছ
Mohua tree.

অজেন্দ্ৰ বি. স্বৰ্গৰ বজা, ইন্দ্ৰ Indra.

অজেন্দ্ৰ বি. সম্ৰাট অশোকৰ পুত্ৰ।

অজেন্দ্ৰ কন্দলী বি. শঙ্কৰদেৱৰ
শিষ্যগুৰু।

অজেন, অজেন্দ্ৰ বি. শিব, মহাদেৱ
Siva. স্ত্ৰী. অজেন্দ্ৰী দুৰ্গা Durga.

অজোৎসৱ বি. ডাঙৰ উৎসৱ, অনেক
লোক গোটেই কৰা আমোদ-
প্ৰমোদ a great rejoicing, পৰ্ব
a religious festival.

অজোদধি বি. মহাসাগৰ ocean.

অজোদয় বি. মনৰ উচ্চ ভাৱ
elevated state of mind,
মানুহৰ লোক, ডাঙৰ মানুহ a
great man, ডাঙৰ লোকক
সম্বোধন কৰা শব্দ। স্ত্ৰী. অজোদয়া।

অজোবধ, অজোবধি বি. উৎকৃষ্ট
ঔষধ, প্ৰমাণী দৰৱ an infallible
medicine.

অজিকা বি. মাখি a fly.

আ বি. মাতৃ, আই mother.

মাই বি. মাতৃ, আই mother,
মোমাইৰ বৈণী, মামো a maternal
uncle's wife. মক মোহালীক
স্বৰূপে যত্ন মাত a word used
in tenderly addressing a
little girl.

মাইকণ বি. ছুজনী হোবালীৰ সৰু
জনীক মৰমেৰে মতা মাত।

মাইকাঠী বি. বঁতৰৰ ডিলা বা বঁতৰ
ঘৰা মাৰি।

মাইকী বি. স্ত্ৰী (জন্তু বা মানুহ)
& female, মাতৃ mother,
তিবোতা & woman, & wife.

মাইকেল এঞ্জেলো বি. ইটালী-
দেশৰ এজন চিত্ৰকৰ।

মাইকেল মধুসূদন দত্ত বি. এজন
বঙ্গীয় কবি।

মাইব বি. প্ৰভাৱ, শক্তি, প্ৰবলতা
force, violence.

মাইবি, মাইবে ভাব. অব্য. শপত
বিশেষ।

মাইল (অব্যয়) হাতীক আঁঠুকঢ়াৰ
পৰা তুলিবলৈ মতা মাত।

মাইল বি. আঠ ফাৰ্লং mile.

মাইহাং বি. বজা আৰু আহোম
ভাঙৰীয়া সকলে ভাত খোৱা এবিধ
বান-কাঁহী & dish with a foot
used by the Ahoms of
rank.

মাউখ বি. মখা, জাক & group, &
multitude, & company,
মাউখীয়া বিণ. সবহীয়া। ক্ৰি. বিণ.
মাউখে। মাউখপাত, মাউখবাক
জাক পাত, দল বাক।

মাউড বি. হাতী চলাওঁতা an
elephant driver.

মাউব বি. মৰক, জহনী an
epidemic disease, cholera.

মাউৰা বিণ. মাক-বাপেক চুহুই
জীয়াই নথকা having no parent
or parents, মাক বাপেক এজনো
জীয়াই নথকা ল'ৰা। স্ত্ৰী. মাউৰী।

মাউৰীয়া বিণ. মাউবে ধৰা, জহনা
বোগত পৰা attacked with
cholera or some other
disease.

মাঙ, মাৱ বি. মাতৃ।

মাংস বি. মঙহ flesh, meat.

মাংসগ্ৰাছি মঙহ-গাঁঠি। মাংসপিণ্ড
মঙহৰ চপৰা। মাংসপেশী শৰীৰৰ
বেলেগ বেলেগ ঠাইলৈ তেজ সঞ্চালন
কৰা নাড়ী বা শিৰ। মাংসজাৰ যি
বস্ত্ৰৰ পৰা শৰীৰৰ মঙহ বৃদ্ধি হয়।
মাংসশী মাংসাহাৰী। মাংসাহাৰী
বিণ. মঙহ খোৱা।

মাকই বি. গোমধান। মাকত্ বি.
জাভাওঁৰ গছ।

মাকণ বি. ছুজনী হোবালীৰ সৰু
জনীক মৰমেৰে মতা মাত।

মাকণি বি. আদৰ অৰ্থত সৰু
হোবালীক মতা মাত।

মাকু বি. (কথ্য ভাষা) 'মাকো'
চোৱা।

মাকৰি-খিলা বি. এবিধ বনৰীয়া
লতা আৰু তাৰ খিলাৰ নিচিনা
ফল।

মাকো বি. তাঁতৰ দীঘ-সূতাৰ মাজে
বাগি-সূতা সবকোৱা বস্ত্ৰন &
weaver's shuttle.

•মাকৌ বি. (কথা ভাষা) সক
হোৱালীক মৰমেৰে মতা মাত।

মাখৰ বি. লবন, গাখীৰ মধি উলিওৱা
সবভাগ butter.

মাখি বি. এবিধ পাখি থকা পোক,
মক্ষিকা & fly.

মাখিছাল বি. গাৰ ছাল ঢাকি থকা
অতি পাতল ছাল epidermis.

মাখিআৰা বি. কাগজত লাগি থকা
মাখি পৰ্য্যন্ত নকল কৰা লোক।

মাখি মৌ মাখিব নিচিনা সক
এজাতি মৌ & variety of bee.

মাখিয়তী, মাখিলতী বি. এবিধ
বনবীয়া সক গছ।

মাখুন্দী বি. মাইকী হাতী & female
elephant.

মাগ সক. ধা. ভিক্ষা কৰ, খোজ to
beg, to ask. মাগন কদ. বি.
খোজা কাৰ্য্য begging, মাগনাই
ক্ৰি. বিণ. শুদাই gratis, মাগনৌ
মাগি খোৱা তিৰোতা, তিৰাবিলী।
মাগন্তা খোজোঁকা।

মাগধ বিণ. মগধ দেশৰ, মগধ দেশৰ
সম্বন্ধ থকা pertaining to
Magadha. মাগধী মগধ দেশৰ বা
বৰ্ত্তমান দক্ষিণ বেংগাল ভাষা,
সংস্কৃতৰ পৰা ওলোৱা এটা ভাষা।

মাগী বি. বেজা & harlot.

মাকুৰ বি. এবিধ কাঠ মাছ & kind
of mud-water fish. মাকুৰি
বি. দ ঠাইত হোৱা এবিধ ধান।

মাঘ বি. 'শিভপাল বৰ' কাব্য
বচয়িতা কবি।

মাঘ বি. বছৰৰ দশম মাহৰ নাম the
tenth month of the Hindu
year. মাঘবিহু বি. ভোগালি বিহু,
পুহৰ সংক্ৰান্তি। মাঘী সপ্তমী মাহ
মাহৰ শুক্লা সপ্তমী।

মাজলিক, মাজল্য বিণ. মজলহচক,
শুভ, কুশল, শুভ আশীৰ্বাদ।

মাচিয়া বি. এবিধ ওখ খুৰা থকা
আসন, চকী & chair.

মাচুল বি. ডাক, বেল বা জাহাজত
বস্তু গঠিয়ালে দিব লগা বেচ, ভাড়া
postage, freight; ফুল কলেজৰ
মাহিলী দিবলগীয়া ধন, পাৰ ঘাটৰ
বেচ, বেপাৰৰ বস্তুৰ ওপৰত লগোৱা
কৰ & fee, & duty, & toll.

মাছ বি. মৎস্য, এবিধ পানীত থকা
জন্তু & fish. মাছ বাকলীয়া বি.
চকুৰ মণি ঢাকি চকুৰ দৃষ্টি নষ্ট কৰা
এচটা মাছৰ বাকলীৰ নিচিনা মঙহ
cataract of the eye. মাছ-
তিয়াৰ, মাছুৱৈ মাহ ধৰাত পাৰ্গত
লোক। দ্বী. মাছতী। মাছবীয়া
মাহ মৰা বা ধৰা fishing. বি. মাহ
ধৰা মানুহ & fishing man,
জালোৱা fisherman. মাছ-বহীয়া
মাহ ধৰাত পাৰ্গত expert at
catching fish. মাছ বোকা
ওপৰৰ পৰা ধাপ মাৰি মাহ ধৰি
খোৱা এবিধ চৰাই, হুহুয়া the
king-fisher.

মাজ বি. ভিতৰ, অন্তৰ, অভ্যন্তৰ
inside, interior part, কেন্দ্ৰস্থল,
সৌমাজ centre. বিণ. মাজ বা
ভিতৰত থকা, অন্তৰৰ middle,
interior, central.

মাজ সৰু. ধা. ঘঁহ, মোহাৰ, মচ to
wipe, rub. মাজ খাল মাজৰ
ফাললৈ দ বা চাপৰ। মাজছোৱা বি.
মাজভাগ, মধ্যভাগ, middle part.
মাজ ডাঙৰ মাজডোখৰ ডাঙৰ।
কঁকাল ডাঙৰ। মাজমূৰ সৌমাজ,
ব্রহ্মবহু, তালু the crown of the
head.

মাজভীয়া বিণ. মাজৰ, মধ্যভাগত
উৎপন্ন হোৱা বা ওপজা middle.

মাজালী বিণ. মাজৰ, মাজত থকা
central, midmost.

মাজিউ বিণ. দুজনৰ মাজত ওপজা,
মাজু born between two.

মাজী বি. নাৱৰ গুৰিয়াল, নাৱবায়
a steerman, a boat-man.

মাজু বিণ. মাজিউ। মাজু আই বৰ
আইতকৈ অলপ সৰু এবিধ পকনি
ধৰা বসন্ত ৰোগ chicken pox

মাজুলী বি. পানীয়ে বেৰি থকা
চাপৰি, দ্বীপ বা উপদ্বীপ island or
peninsula, ব্রহ্মপুত্ৰৰ মাজৰ শিৰ-
সাগৰ জিলাত থকা এটা দ্বীপ।

মাজে (অব্যয়) মাজেদি through
the middle. মাজে মাজে কি.
বিণ. সৌমাজেদি, মাজে সময়ে,
কেতিয়াবা কেতিয়াবা occas-

sionally, now and then. মাজে
মূৰে কি. বিণ. আগন্তুৰি বো-
হোৱাকৈ, অনিশ্চিত ৰূপে। মাজে
সময়ে মাজে মাজে।

মাটি বি. ভূমি, পৃথিৱী, বসুমতী the
earth, বসতি কৰা বা বাস কৰা
ঠাই land, ground. বিণ. মূল্য-
হীন, অপদাৰ্থ, নিষ্ফল valueless,
fruitless. মাটি কৰ কি. সমূলি
নষ্ট কৰা to ruin. মাটি পানী ল
প্ৰস্ৰাৱ বা মল ত্যাগ কৰি মাটি ঘঁহি
হাততৰি ধো। মাটি কঁঠাল গাভ
কাঁইটীয়া বাকলি থকা এবিধ ফল
the pine apple. মাটি কাঁহুৰী,
মাটি গাছুৰি বি. এবিধ বন শাক,
বেগুনিয়া শাক a kind of pot
herb মাটি তেল মাটি বা পুত্ৰ
পৰা ওলোৱা এবিধ তেল—ইয়াৰ
পৰা পেটল কেবাচিন আদি নিৰ্ঘল
তেল উলিয়াই ললে তাত মটীয়া
বৰণৰ গেদ ৰয় ইয়াকে মাটি তেল
বোলে earth oil. মাটিমাহ বি.
এবিধ কলা বৰগীয়া মাহ। মাটি-
মাহী এবিধ সৰু চৰাই। মাটি
মিঠা বিণ. কিছু পৰিমাণে মিঠা
থকা। মাটি মেন বিণ. পৃথিৱী মেন
ধীৰ, শান্ত quiet, calm. মাটোক
টোকা এবিধ দৰবত লগা লতা।

মাঠ বিণ. চোকা বোহোৱা, ভোটা,
নেহেয় not sharp, blunt, dull,
ধীৰ, শান্ত slow, mild.

মাঠ সৰু. ধা. লাহে লাহে কোৱাই

পিটি মিয়ত্ কব to smooth by lightly striking with a small hammer. মাঠমী অলকাব, কাহব পাত্ৰ আদি পিটি মিহি কবা নক হাতুৰী small hammer.

মাঠি বি. মঠীয়া a large earthen jar.

মাঠি মুঠি ক্রি. বিণ. ভাবি চিন্তি thinking over and over again.

মাড় বি. তাঁতত তাহোন দিবলৈ ধান বা চাউল সিঁজাই কবা পনীয়া মাঠা a size made by boiling rice.

ক্রি. মাড় দে মাড়লগা to size.

মাগিক বি. এবিধ বেছি দামী মণি বা বাথৰ, উৎকৃষ্ট ডালিয়া বাথৰ the best kind of ruby, তামোলব ফুলব কলি the betel-nut flower bud.

মাগিকি মধুৰি বি. এবিধ নক আক সুগন্ধি জহাধান a kind of fragrant fine rice.

মাগিকী আকব 'কবীয়া ধুনীয়া' ভিবোভাব শুৰনি অলকাব, ধুনীয়া বস্ত্ৰ, respectable, wealthy.

মাণ্ডব্য বি. এজন ঋষিৰ নাম, name of a sage.

মাণ্ডলী, মাণ্ডল (পু. অ.) বি. বাজ হাড় the back-bone.

মাণ্ড বি. মানুহৰ ডিঙিৰ স্বব voice, শব্দ, ধ্বনি sound, বাক্য, কথা speech, ভাষা language, টান

কথা, গালি harsh words, মাণ্ডিবৰ অধিকাৰ right of voice.

মাণ্ড অক. ধা. শব্দ কব to make a sound, কথা ক to speak. নক. ধা. নিমন্ত্ৰণ কব to invite, পাঠ কব to read, আবৃত্তি কব to recite, দোষ এৰাবলৈ মিনতি কব to beg pardon. বি. মাণ্ডল।

মাণ্ড-কথা মুখৰ মাণ্ড, কথা বতৰা, মাণ্ড-বোল voice, conversation, গালি-শপনি reproach. মাণ্ড কথা ধা গালি শপনি বা।

মাণ্ড কাট্ ডাক, শব্দ কব, কথা ফুটাই কব পৰা হ। মাণ্ড দি সোধা কথাৰ উত্তৰ দে। মাণ্ড লগা দেখা কব। মাণ্ড ফুট কথা কব পৰা হ, বাক্য উচ্চাৰিত হ। মাণ্ডমৰ নিমাত হ, কথা কব নোহোৱা হ।

মাণ্ড বোল মাণ্ড কথা। মাণ্ড মাণ্ড কথা ক। মাণ্ড মাৰ নিমাত কব, উত্তৰ বন্ধ কব। মাণ্ড ল আন জন্তুৰ মাণ্ড অনুকৰণ কৰিব পৰা। মাণ্ড লগা। সম্বোধন কব, দেখা সাক্ষাৎ কব।

মাণ্ডল বি. মতা হাতী a male elephant. দ্বী. মাণ্ডলী।

মাণ্ডলী বি. দশমহাবিদ্যাব এক।

মাণ্ডেবৰ বিণ. 'মাণ্ডকব' চোৰা।

মাণ্ডকবৰ বিণ. শ্ৰেষ্ঠ, ধনা আৰু মানী superior, respectable and wealthy.

মাভলি বি. ইন্দ্ৰ বা দেবৰাজৰ বথৰ
সাবধি charioteer of Indra.

মাভা বি. আই, জননী & mother.

মাভামহ বি. আইৰ বাপেক, ককা
& maternal grand-father. স্ত্রী.
মাভামহী।

মাভি ক্রি. বিণ. উন্নত হৈ exci-
tedly.

মাভী বি. জন্তুৰ মাইকী female
animal.

মাভুল বি. মোমাঠ, আইৰ ভাই বা
ককাই & maternal uncle.

মাভু বি. মাতা, জননী & mother
(শাস্ত্রমতে—ব্রহ্মী, মহেশ্বৰী, ঐন্দ্রী,
ববাহী, বৈষ্ণবী, কোমারী, চামুণ্ডা,
চৰ্চিকা এই আঠ জনা মাভুমতি।
গৌৰী, পদ্মা, শচী, মেধা, সাবিত্রী,
বিজয়া, জয়া, দেবসেনা, স্বধা, বাহা,
শান্তি, পুষ্টি, ধৃতি, তুষ্টি,
আম্বদেবতা, কুলদেবতা, এই যোল-
জন মাভুকা দেবী)।

মাভুগামী বি. নিজৰ মাকক
অভিগমন কৰোতা। মাভুঘাতী,
মাভুবধী, মাভুহন্তা যি মাকক
হত্যা কৰে। মাভুহৃদ বি. মাকৰ
স্তনৰ পৰা ওলোৱা গাখীৰ,
mother's milk. মাভুবৈৰী বি.
মাকৰ শত্রু, one's mother's
enemy. মাভুদায় যুতা মাতাৰ
শ্রদ্ধা নিৰ্বাহকণ কৰ্তব্য। মাভু পক্ষ
বি. মাকৰ সৈতে সহজ লগা
আত্মীয়লোক। মাভুৰসা বি. মাকৰ

ভনীয়েক (মাহী), মাভুভুত বি.
মাকৰ পিয়াহ। মাভুভাষা জন্মভূমি
বা নিজভাষাৰ ভাষণ mother
tongue, মাভুভক্তি মাকক
চেনেহৰে সন্মান কৰা। মাভুহা,
মাভুহা যোগ সন্তান জন্মৰ সময়ত
কোনো গ্ৰহৰ মিলন, যাব ছাৰা
মাকৰ যুড়া হব পাৰে। মাভুহীম
মাক নথকা। স্ত্রী. মাভুহীনা।

মাভে মাভে ক্রি. বিণ. মাতৰ
অনুসৰণ কৰি following one's
voice, প্ৰত্যেক শব্দৰ অৰ্থ ভাঙি
word for word.

মাত্ৰ বিণ. সকলো, সমুদাই, আটাই
(প্ৰাণী মাত্ৰই, বস্তু মাত্ৰকে),
মাথোন, মুঠেই only. ক্রি. বিণ.
তৎক্ষণাৎ তেতিয়াই instantly.
মাত্ৰকে, মাত্ৰকতে তৎক্ষণাৎ,
ততালিকে as soon as, instant-
ly.

মাত্ৰা বি. পৰিমাণ, ভোখ &
measure, a quantity, নিকপিত
ভাগ, পালি & dose, আধৰব
ওপৰত দিয়া সক আঁচ, সুব্ব হাৰিহ-
কাল। মাত্ৰাতীত যিহে নীমা
অতিক্ৰম কৰিছে, অতিমাত্ৰা।
মাত্ৰাবৃদ্ধ হন্দ বিশেষ। মাত্ৰাবোধ
উচিত্যজ্ঞান, পৰিমাণৰ প্ৰতি
সচেতনতা। মাত্ৰেই মাত্ৰকেই,
তৎক্ষণাৎ।

মাৎসৰ্য্য বি. শিয়াল হিংসা, পৰজী-
কাতৰ বতায় envy, malice.

অখা, অখা বি. মস্তক, মূৰ the head.

অখা পাগল বিণ. বনোয়া mad.

অখোজ ক্রি. বিণ. কেবল মাত্র, মূঠেই only, merely.

অজক বিণ. বাগী লগোয়া, বাগীয়াল intoxicating. বি বাগী লগোয়া মস্ত।

অজল বি. এবিধ দীঘলীয়া ঢোল a kind of drum.

অজলী বি. বিবি, এবিধ অলঙ্কার, তাবিজ।

অজলীয়া বি. গঁবল বোগ the goitre.

অজা বি. মথুনা, দাঁতৰ আলু।
অজাপুৰ হটপুট, শক্ত, ডাঙৰ stout and strong.

অজি বি. এবিধ মাটিৰ কলহ a kind of earthen pot.

অজুবি বি. চাপৰিত হোৱা তবোৱালৰ আকৃতিৰ পাত আৰু বটা ডিল মেলা এবিধ বন a kind of grass.

আ দৈ বি. মহা দৈ চোৱা।

আজোতা বিণ. মুচলমান বিলাকৰ বিদ্যালয় a moslem school.

আজোজ বি. ভাবতৰ এখন প্ৰদেশৰ নাম আৰু ইয়াৰ প্ৰধান নগৰ।

আজোজী মাদাজ প্ৰদেশ সৰকাৰ আৰু ইয়াৰ অধিবাসী।

আজী বি. বহু বজাব কন্ডা, নকুল আৰু সহদেৱৰ মাক।

আধ-আধ বি. অতিপাত মাৰ-কিল a severe beating.

আধৰ বি. লক্ষ্মীপতি, বিষ্ণু the name of Vishnu, বালাকাল।

আধৰ কন্দলী বি. প্ৰাচীন অসমৰ এজন শ্ৰেষ্ঠ কবি। ববাহী বজা মহামাণিক্যৰ নিৰ্দেশক্ৰমে এখেতে সপ্তকান্ত বামায়াণ বচনা কৰে সৰ্ব-সাধাৰণে বুজিব পৰাকৈ। কন্দলী জী: চতুৰ্দশ শতিকাৰ লোক বুলি অনুমান কৰিব পাৰি। বৰ্তমানলৈ পোৱা প্ৰমাণৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি মাধৱ কন্দলীকেই অসমীয়া আদি কবি বুলি কব পাৰি। পৰৱৰ্তী কবি সকলৰ বচনাৰ ওপৰত মাধৱ কন্দলীৰ বামায়াণৰ বিশেষ ভাবে প্ৰভাৱ লক্ষ্য কৰা যায়।

আধৰদেৱ বি. শঙ্কৰদেৱৰ প্ৰধান শিষ্য আৰু মহাপুৰুষীয়া ধৰ্ম-প্ৰবৰ্তক।
আধৰী, আধৰীলতা বি. মাঠেলতা, বসন্ত কালত অতি সুগন্ধি ফুলেৰে এবিধ লতা creeper bearing fragrant flower.

আধুৰী বি. মধুৰ গুণ, মধুৰতা sweetness.

আধুৰ্য্য বি. যৌ যেন সোৱাদ, মধুৰতা, নোন্দৰ্য্য sweetness, deliciousness.

আঠৈ আলতী, আঠৈলতা বি. মাধৱীলতা।

আখ্যম বি. যাক অৱলম্বন কৰি কোনো কাৰ্য কৰা হয় medium.

সাধাৰণিক বিণ. ইহে শ্ৰেণীৰ মধ্যবৰ্তী
intermediate.

সাধ্যাত্মিক বি. দুপৰীয়া, noon.

সাধ্যাকৰ্ষণ বি. পৃথিবী বা জড়
বস্তুৰ পৰস্পৰ আকৰ্ষণীয়-শক্তি
gravity, gravitation.

সন্মান সক. ধা. সন্মান কৰ, আদেশ
পাল, বশ হ to respect, to
obey, to serve, স্বীকাৰ কৰ to
acknowledge, বিশ্বাস কৰ to
believe in, হিতকৰ হ to be
agreeable. কদ. বি. সন্মান বি.
সন্মান, মৰ্যাদা, আদৰ respect.
বিশ্বাস, মত belief, opinion.
সন্মান ধৰ কানি কাণোৰ, ভাষোল
পাণ আদি দি সন্মান কৰ।

সান বি. বোহ, ঠেহ pet, sulkiness.
সানভাঙ বোহ ভাঙ to coax,
to pet.

সান বি. পৰিমাণ, আকাৰ গধুৰতাৰ
কোথ measure, size, weight;
ভালৰ ছেদ বা বিবাহ, ষাঁড়।
সানদণ্ড তুলাদণ্ড, আপকাঠি। সান-
অন্নিৰ গ্ৰহনকৃত্তাদি পৰ্যবেক্ষণ কৰা
ঘৰ observatory.

সান (অব্যয়) প্ৰায় ওচৰা-উচৰি
nearly, about সমান equal to.

সান বি. ব্ৰহ্মদেশৰ মানুহ Burmese.
সান ভগল মানব আক্ৰমণত
অসহীয়া মানুহ দেশান্তৰ হৈ ভাগি
বা পলাই যোৱা কাৰ্য। সান-

ভগলীয়া মানব আক্ৰমণত দেশৰ
পৰা পলাই যোৱা।

সান-কচু এবিধ ডাঙৰ কচু a
variety of arum.

সানভৰা বি. বৰ্মা ৰাজ্যৰ একজন
সেনাপতি।

সাননি মান বা ভক্তি কৰি দিয়া
বস্তু anything offered as a
token of homage, দিবৰ কাৰণে
মন কৰা কাৰ্য act of offering.

সানজীয় বিণ. মান্য, সন্মানৰ যোগ্য
respectable, honourable,
মানিব লগীয়া credible.

সানভা বি. মানোভা, সন্মান কৰোতা
one who respects or obeys.

সান-পত্ৰ বি. সন্মান বা বিজ্ঞাপন
স্বত্বক অভিনন্দন পত্ৰ, certificate.

সানপী বিণ. মানবী human.

সানৰ বি. মনুষ্য, মানুহ, মনুষ্যজাতি
man, mankind. স্ত্ৰী সানতী।

সানৰলীলা মনুষ্য জীৱনত কৰা
কাৰ human life. সানতী বিণ.
মনুষ্য সম্বন্ধীয় human. সানবীয়
মানব সম্বন্ধীয়।

সানস বিণ. মনৰ, মন সম্বন্ধীয়, মনৰ
পৰা ওপজা mental. বি. ইচ্ছা,
বাঞ্ছা desire, will. ক্ৰি. সানস
কৰ, ইচ্ছা কৰ, মন কৰ to desire.

সানস পুত্ৰ বি. মনৰ পৰা উৎপন্ন
হোৱা পুত্ৰ। সানস সৰোবৰ
হিমালয় পৰ্বতৰ মাজত থকা এটা
ভাঙৰ হ্ৰদ the lake Manasa.

মানসিংহ বি. সম্রাট আকবরৰ প্রধান
সেনাপতি।

মানসিক বিণ. মন সম্বন্ধীয়, মনস
mental.

মানসী বি. মনোজাতা, মন সম্বন্ধীয়।

মান-হানি বি. সম্মানৰ লাঘব
defamation.

মানা বি. নিষেধ, বাধা, হাক prohi-
bition.

মানাহি বি. কোনো কাৰ্য্য নকৰি-
বলৈ আদালতে দিয়া লিখিত হুকুম
an injunction from the
court.

মানিনী বি. নিজৰ কণৰ গৰ্ব কৰা
স্ত্রী a woman proud of her
beauty, অভিমান বা বোহ কৰা
স্ত্রী a woman in pet.

মানি মুনি বি. এবিধ ঔষধত লগা
মাটিত লগোৱা বন শাক, ইয়াৰ
ত্ববিধ—বৰ মানিমুনি, সৰু মানি-
মুনি।

মানী বিণ. অভিমানী, গৰ্বী, সম্মম
পোৱা, লোকে মান কৰা
respected, honoured. বি.
সম্মান পোৱা ব্যক্তি। স্ত্রী মানিনী।

মানী বিণ. সম জোখৰ, কোনো
বস্তুৰ সকলো অংশ সমান অনুপাতৰ
symmetrical, well-pro-
portioned.

মানুৰ্ব (পু. অ.) বি. মানুহ। স্ত্রী.
মানুৰী।

মানুহ বি. মনুষ্য, মানব man.

মানুহ-গিৰ্জা বি. লোক সংখ্যা কৰা
কাৰ্য্য census. মানুহ-মুখি মানুহ-
টোৱে প্রতি, গাইপতি per head.
মানুহমুৱা বৰকৈ বাপোৱা অৱস্থাৰ
পৰা অলপ চিকণ হোৱা, ভাল
অৱস্থা পোৱা। মানুহ হু প্ৰথম
ঋতুমতী হ to attain puberty.
মানুহালি মনুষ্য পুৰুষালি
humanity.

মানে (অব্যয়) কোনো নিৰ্দিষ্ট
সময় লৈকে 'নেথায় মানে' বিমান
পাৰি 'পাৰে মানে'।

মানে বি. অৰ্থ, তাৎপৰ্য্য meaning,
purport.

মানেমানে ক্ৰি. বিণ. নিজৰ মান
বাধি, ভালভালে।

মাস্তি বিণ. মত দিয়া, সম্মত agreed.
consented বি. সম্মতি স্বীকাৰ
consent, agreement.

মাকাতা বি. স্বৰ্গাবংশীয় এজন বজাব
নায়।

মাকাতাৰ আমোজৰ অভি পুৰণি।

মাক্ত বিণ. সম্মান পাবৰ যোগ্য,
পূজনীয়, বিশ্বাসৰ যোগ্য respect-
able, credible. মাক্তৰ বিণ.
অভিমান মাননীয়। মাক্তবস্ত্ৰ,
মাক্তদান মান পোৱা, সম্মত। স্ত্রী.
মাক্তবতা।

মাক্তাব অক. ধা. ধং পদ্ম।
এতিফল দে, সেকা দে।

মাণ্ বি. পৰিমাণ, পৰিমাণ
measure.

মাণক পৰিমাণকাৰী।

মাণ কৰ ক্ষমা কৰ।

মাণকাঠী বি. মানদণ্ড measure,
মান standard.

মাণা সৰু. বা. জোখা, পৰিমাণ কৰা.
to measure.

মাফ বি. ক্ষমা, দোষ মৰ্ণণ pardon,
excuse, এবি দিয়া কাৰ্য্য, বহিত-
কৰণ remission, exemption.
মাফ দি পাৰ লগা ধন এবি দে।

মাঠে ভয় নকৰিবা।

মায়েৰ বি. লোৰ বা আন ধাতুৰ
এপৰত থকা মৰিচা, iron-rust.

মায়েবী বি. এবিধ ধৰা বোগ a kind
of ring-worm.

মামলা বি. বিবাদ, মকদ্দমা dis-
pute litigation.

মাম্মা বি. মাতুল, মাইব ভাই বা
ককাই maternal uncle.

মামুলী বি. প্ৰচলিত, সাধাৰণ
common.

মামৈ ভামোলা বি. এবিধ সৰু বন
ভামোলা।

মাম্মা বি. যাহু-মন্ত্ৰ আদিৰ কাৰণে
প্ৰসিদ্ধ ঠাই এখনৰ নাম (নগৰ)
ক্ৰিপাৰ অন্তৰ্গত।

মাম্মা বি. অবিজ্ঞা, অজ্ঞানতা বা ভ্ৰ-
জ্ঞানৰ অভাৱ philosophical
illusion, the unreality or all
worldly objects, ভ্ৰান্তি, মিছা
জ্ঞান dissimulation, মমতা,
মমম love, affection, attach-

ment, ইজ্জতাল বাহু jugglery,
magic, শঠতা, ঠগাণি fraud,
deceit, প্ৰকৃতি, দুৰ্গা the goddess
Durga. মাম্মাজাল সংসাৰ বন্ধন,
মোহিনী শক্তি। মাম্মাহেতু বি.
বুদ্ধদেৱৰ মাতৃ, mother of
Buddhadeva.

মাম্মা-পাল
মাম্মাকপ জবী, সংসাৰবন্ধন। মাম্মা-
বাহু সংসাৰ মাম্মাময় বুলি ভবা
মন্ত্ৰ। মাম্মাবাদী মাম্মাবাদ বিশ্বাস
কৰা লোক। মাম্মাবী বাহুবিন্ধ্যাত
পাৰ্গত, মাম্মা জনা। জী. মাম্মাবিলী।
মাম্মাময় মাম্মাপূৰ্ণ, মোহময়,
illusivc, deceptive.

মাম্মামোহ বি. মাম্মা-মমতাৰ মুহু,
মমম, লোভ, affection, illusion.

মাম্মা-মুগ বি. বিপদ বিবিশিত
পেলাবৰ বাবে যুগৰ ৰূপধাৰী মাম্মা।

মাম্মা-সীতা বি. মিছা সীতা false
Sita.

মাম্মিক মাম্মাবী, মাম্মা বিশিষ্ট।

মাৰ সৰু. বা. বধ কৰ, নষ্ট কৰ,
নাইকিয়া কৰ to kill, to ruin,
to put an end to, বন্ধ কৰা,
জপা to stop, to close, মৰিয়া,
কোৰা, আঘাত কৰা to beat, to
strike, বলবে দুৰ্বে পেলা to
throw with force, অস্ত্ৰ চলা to
shoot or fire, ব্যৱহাৰ কৰ, চলা
to use, to handle, বঠাৰে চলা
to propel by an oar, টেনিহাই
সুয়া বা পোত to drive as a

mail, ভণ্ড কবি মিহলা to boil and mix up, হেঁচি চিন দে to mark by pressing. বি. প্রহাৰ, আঘাত, হত্যা, নাশ blow, death, destruction. কুদ. বি. মাৰণ অথবা কাৰ্যা।

মাৰ বি. কামদেব বা মদন। বোদ্ধ ধৰ্ম্মৰ বিশ্বাসত স্থান পোৱা এজন দেৱতা। বুদ্ধদেৱে ভণ্ডা কৰি থকা অৱস্থাত এই দেৱতাজনে বুদ্ধদেৱৰ ভণ্ডা ভঙ্গ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল।

মাৰ খা কিল খা, বন্ধ হ, জঁপ খা to be beaten, to be closed.

মাৰ-মাও এখনৰ দাঁতিত আন এখন বাহু লোৱা যোৰ নাও two boats lashed together side by side.

মাৰ বাহু একমত হ, দুখন নাও একেলগে জোট to unite, to join together. মাৰ যা নাইকিয়া হ, বৈদেখা হ to go out of sight.

মাৰক বিণ. মাৰাত্মক, জীৱ নাশ কৰা fatal, killing.

মাৰণ বি. 'মাৰণা' চোৱা, যুদ্ধ।

মাৰণা বি. আক্ৰমণ attack.

মাৰল অথ বি. শোৱা বা বসবৰ অগত থকা মানুহ বহা-মেলা কৰা ঘৰ an outer house used for sitting or working.

মাৰলী, মাৰলি বি. ঘৰৰ দীঘে,

দীঘে চাল ধৰিবলৈ লগাই দিয়া বাঁহ বা কাঠ।

মাৰাত্মক বিণ. মাৰক, প্রাণনাশ কৰা fatal, deadly.

মাৰৰ বিয়া দেখু হুগুতিত পৰা to be in great trouble or distress.

মাৰা ক্ৰি. বধ কৰা, মৰু কৰা, চুৰি কৰা, হঠাৎ লাভ কৰা, বৰ বেছিকৈ খোৱা।

মাৰামাৰি উভয়ে উভয়ক প্রহাৰ।

মাৰাঠা বি. মহাবাহুত বাস কৰা লোক।

মাৰাঠী বি. মহাবাহুত বাসকৰা লোকে ব্যৱহাৰ কৰা ভাষা।

মাৰি বি. চাঙন, লাঠি a rod, a stick.

মাৰি, মাৰী বি. মাৰক, সংক্ৰামক ৰোগ a plague.

মাৰি পেলা সম্পূৰ্ণৰূপে বধ কৰা to kill totally.

মাৰীচ বি. বাৰণৰ মোমায়েক—ই বৰ্ণমূগৰ ভেঁল লৈ দণ্ডকাৰণত মীতাব ওচৰৰ পৰা বায়ক তাঁতবাই নিছিল। পিচত বায়ৰ হাতত মৰে।

মাৰক বিণ. মৰাত পাৰ্গত expert in killing.

মাৰক অনে ক্ৰি. বিণ. বধ কৰো বুলি, সাংখ্যাত্মকৰূপে।

মাৰুত বি. বায়ু, বতাহ the air, the wind, বায়ু দেৱতা the god of wind.

মাকতি বি. হানুমান, হনুমত
Hanuman.

মাবোরাবী বি. মাবোরাব দেশৰ
মাহুৰ।

মাটৈ বি. মনসা বা বিবহৰী দেৱীৰ
এটা নাম, তেওঁৰ কোপত চান্দ
সদাগৰৰ পুতেক লক্ষীন্দৰক সাপে
খাই মৰাৰ আৰু লক্ষীন্দৰৰ তৰ্পণ হৈ
তেওঁক পুনৰায় জীওৱাৰ আখ্যান।

মাটৈ পূজা বি. মনসা পূজা, মাৰি
মৰক নিৰাৰণৰ বাবে মনসাদেৱীক
কৰা পূজা।

মাৰ্কণ্ডেয় এজন ঋষিৰ নাম, name
of a sage.

মাৰ্কণ্ডেয় পুৰাণ বি. এখন পুৰাণৰ
নাম, name of a purana.

মাৰ্কণ্ডেয় হুদ বি. ভগৱাণ ক্ষেত্ৰত
থকা এটা হুদৰ নাম।

মাৰ্কি বিণ. দাগ বা চিন থকা
marked.

মাৰ্কটোৱাইল বি. আমেৰিকাৰ
এজন বিখ্যাত লেখক।

মাৰ্কপলো ইটালীদেশৰ এজন দেশ
ভ্ৰমণকাৰী।

মাৰ্কিণ বি. আমেৰিকাবাসী,
আমেৰিকাত উৎপন্ন বা প্ৰস্তুত হোৱা,
এবিধ মোটা কপাহী সূতাৰ ডাঙ-
কাপোৰ a kind of coarse
longcloth.

মাৰ্গ বি. পথ বাট a path, a way,
কঁকালৰ তলৰ হোৱা the buttock,
মলদ্বাৰ the anus.

মাগশীৰ্ষ বি. আঘোণ মাহ the
month of Aghon.

মাৰ্ঘাত বি. বৰ বিপদ, বিশেষ হানি
a great distress or misfor-
tune, a heavy loss. বিণ.
সাংঘাতিক very injurious.

মাৰ্জি বি. সংস্কাৰ বহুতীয় মাহ।

মাৰ্জিত মক. ধা. ওচা to remove,
পৰিষ্কাৰ কৰা to cleanse. বি.
মাৰ্জিত পৰিষ্কাৰ কৰা বা ধোৱা
কাৰ্য্য মাৰ্জিতীয় মাক কৰ্মা কৰিব
পাৰি, কৰ্মাই।

মাৰ্জনা বি. কৰ্মা, মৰ্গণ pardon.
forgiveness.

মাৰ্জ্জনী বি. মোচা, বাঢ়নী a
broom, a brush.

মাৰ্জ্জীৰ বি. মেকুৰী, বিখাল a cat.
স্ত্ৰী. মাৰ্জ্জাবী।

মাৰ্জ্জিত বিণ. বঁহি পৰিষ্কাৰ কৰা,
পৰিষ্কৃত cleaned, washed, তীক্ষ্ণ,
চোকা sharp, acute, শুদ্ধ puri-
fied.

মাৰ্জিত লুখাৰ বি. খ্ৰীষ্টান ধৰ্ম্মৰ
সংস্কাৰক।

মাৰ্জ্জি বি. সূৰ্য্য the sun.

মাৰ্কিল বি. পাথৰ বিশেষ, মক মক
লৰা চোৱালীয়ে খেলা ওটি,
marble.

মাৰ্জ বি. ইংৰাজী বোমাটিক নাটকৰ
প্ৰকৃত বচনিত।

মাৰ্কিত (অব্যয়) হাতে, হাতে দি,
যোগে through, from, by.

হাল বি. অস্ত্র-শস্ত্র নলৈ বাহবে
বাহবে হুজ কবোতা & wrestler.

হাল বি. ইতৰৰ শলা ঘূৰোৱা কৰী বা
বটিকা & belt of spring.

হাল বি. বস্তু, দ্ৰব্য, সম্পত্তি, বাণিজ্যৰ
বস্তু an article, property, mer-
chandise. হালখানা ধন বস্তুৰ
উঁহাল & store room. হাল গাড়ী
বি. বস্তু কঢ়িওৱা বেলগাড়ী goods
train. হাল পোতা বিউ বা
ভেলত ভল্ল এবিধ পিঠা। হাল-

ভূমি সাগৰৰ পাৰৰ পৰা দূৰত
থকা ওখঠাই & table land. হাল-
ভোগ এবিধ উত্তম সুগন্ধি কল,
এবিধ ধান আৰু তাৰ চাউল।

হাল-মচলা বি. উপকৰণ, নানাবিধ
যচলা। হাল যুৰীয়া সমনীয়া,
প্ৰায়ে সমান বয়সৰ। হালযুজ
অস্ত্র-শস্ত্র নলৈ হাতে হাতে কৰা যুঁজ
wrestling.

হালক বি. ফুলৰ বাগান, ফুলনি
বাৰী & flower garden.

হালভী বি. এবিধ বৰ সুগন্ধি উত্তম
ফুল & kind of jasmine.

হালৰ বি. মধ্য ভাৰতৰ এখন দেশৰ
নাম, সঙ্গীতৰ বাগ বিশেষ।

হালা বি. মাটিৰ পাত্ৰ earth pot.

হালা বি. জবীত গাঁথা ফুল, মণি বা
কাঠৰ গুটী & garland, & rosary,
হালাকাৰ ফুলৰ হালা গাঁথোতা &
garland-maker. হালাগুটি

হালা গাঁথি লোৱা কাঠ আদিৰ

গুটি। হালা জপ মনে মনে ইট
দেৰতাৰ নাম উচ্চাৰণ কৰি হালাৰ
গুটি লেখি তাৰ হিচাব কৰ।

হালিক বি. গৰাকী, অধিকাৰী an
owner, a master.

হালিচ বি. ঘঁহা কাৰ্য্য rubbing.
ক্ৰি. হালিচ কৰ।

হালিতা বি. লেখাবি কৈ বৰ্ণনা দিয়া
গীত বা পদ & continuous des-
criptive poem.

হালিহা মলিনতা, অলীতি, বিবৰ্ণতা।

হালিহা বি. মিছাই দৰ-তাও কৰা।

হালিহা মাৰ মিছাই দৰ তাও
কৰ, অমূলক বা মিছামিছি কথা কৈ
ফুৰ।

হালী বি. হালাকাৰ, হালাগাঁথা
মানুহ, ফুলৰ বাবসায়ী & garland-
maker, ফুলনি বাৰীৰ কাম কৰা
মানুহ & gardener, হালাগাঁথা
বাবসায় কৰা মানুহ। স্ত্ৰী. হালিনী।

হালুৰ বি. জ্ঞান, বোধ, বুজ
perception.

হালোপমা বি. কাব্যালঙ্কাৰ বিশেষ,
এটা উপমেয়ৰ একাধিক উপমান
থাকিলে হালোপমা অলঙ্কাৰ হয়।

হাল্য বি. ফুলৰ হালা & garland.

হাল্য হাল গলত হালা পিন্ধোৱা।

হাল্য বৰণ হালা পিন্ধোৱা বা
হালাৰে বৰণ কৰা কাৰ্য্য।

হাল্যবান বি. দণ্ডকাৰণ্যৰ এখন
পৰ্ব্বত, এটা ৰাক্ষসৰ নাম।

হাল (পু. অ.) হা, আই।

মাস বি. মাহ a month. মাস কাৰাব মাহৰ শেষ।

মাসিক বিণ. মাহেকীয়া, মাহেকত এবাৰ হোৱা monthly, occurring once a month.

মাষ্টাৰ বি. শিক্ষক, অধ্যাপক, গৰাকী master.

মাস্তল বি. পাল আদি তবিবৰ নিমিত্তে নাও বা জাহাজৰ স্পৰ্শত বিশ্বকৈ লগোৱা ওখ খুঁটা mast.

মাহ বি. মাস a month.

মাহ বি. মাহুচে খোৱা হেঁইত ওটি ধৰা এবিধ শস্যৰ সাধাৰণ নাম, মাহুহৰ গাৰ ছালত থকা মাটি মাহৰ নিচিনা ক'লা দাগ। মাহ তলী মাহ খেতি কৰা ঠাই। মাহনি মাহ শস্য থকা ঠাই।

মাহাস্ব্য বি. মহিমা, দৈৱশক্তি glory, divine power; প্রভাপ, ক্ষমতা গৌৰৱ greatness, power.

মাহিনা বি. মাসিক বেতন, এমাহৰ শেষত পোৱা দৰমহা a monthly salary.

মাহিমুহা বিণ. হাত ঢিলা, মিজিং-মাজাং not prompt, not active and sharp.

মাহিলি ক্রি. বিণ. মাহে মাহে, প্রতি মাহত, মাহেপতি monthly, every month.

মাহী বি. আটৰ ভনীয়েক, বিমাতা, আইৰ সতিনীয়েক a maternal aunt, a step mother.

মাহী কাটা ধা শুকাবলৈ আৰম্ভ কৰা, পেটা বকাযুগা।

মাহীজতী বি. নৰ্মদা নদীৰ পাৰত থকা এখন নগৰৰ নাম।

মাহুদি বি. এবিধ দৰবত দিয়া লতাৰ নিচিনা গছ a kind of medicinal plant.

মাহে ক্রি. বিণ. মাহেকত, প্রতি মাহে monthly, per mensem.

মাহেক বি. এক মাহ, এমাহ one month.

মাহেকীয়া বিণ. এমহীয়া, এমাহ বয়স পোৱা one month old, এমাহত এবাৰ হোৱা occurring once a month, এম'তলৈ থকা lasting for a month. বি. মাহেকীয়া শব্দ। মাহে মাহে ক্রি. বিণ. প্রতি মাহে।

মাহেল্ল যোগ, মাহেল্লকণ বি. বৰ শুভ সময় বা যোগ a very auspicious moment.

মিউনিচিপালিটি বি. পৌৰসভা।

মিকিব বি. আসামৰ এটা পৰ্বতীয়া জাতি a hill tribe of Assam.

মিজিমাহা তিলোত্তা মান-সেনাপতি।

মিকাতো আপানৰ বজা।

মিচ্‌কুবি বি. এবিধ গছ a kind of tree.

মিচৰ দেশ ইজিপ্ট দেশ।

মিচিকিয়া অক. ধা. অলপকৈ হাঁহ to smile. মিচিকিয়া হাঁহি

আলস্য প্রকাশ কবির কবণে
অলপকৈ ঠাট উলিওবা হাঁহি &
smile. ক্রি. বিণ. মিচিকু কবে।
মিটিকা মিটিক এটাই আনটোব
চক্লে চাই অলপ হাঁহি কার্য।

মিচিমি বি. অসমদেব উত্তব-পূব
কালব পৰ্বতত থকা একাতি মাহুক।
মি. মিচিমিল্লী। মিচিমি ভিত্তা
মিচিমি বিলাকে অন্য এবিধ ভিত্তা
শিলা।

মিচিল বি. অনেক লোক গোট খাই
জুম পাতি কবা যাত্রা, সমদল &
procession.

মিছলারী ঐতিহ্য প্রচাষক।

মিছলীয়া বিণ. মিছা কথা কোবা
liar. বি. অসত্যভারী লোক &
liar.

মিছা বিণ. অসত্য, প্রকৃত নোহোবা।
false, untrue, নিবৰ্ধক, নিষ্ফল
fruitless; অচিৎস্থায়ী transient.
বি. অসত্য কথা & falsehood,
বেয়া বা অকাযিল বস্তু & useless
thing. ক্রি. মিছামাত আনৈ মাত
to deny. ক্রি. বিণ. মিছাই,
মিছাকৈ, মিছাতে।

মিছা, মিছামাছ বি. মাহ নহয়
অথচ মাহুহে ধোবা এবিধ পানী
পোক, ইয়াব ঠেং আক মুখত শুং
থাকে & prawn.

মিছাক ভঁড়াল বি. বখ মিছলীয়া
মাহুহ & habitual liar. মিছালি
অসত্যভা।

মিছিবী বি. পগাই পবিষ্কাব আক
গোটা কথা চেবি sugarcandy.

মিজিং-মাজাং বিণ. মাহিমুহা
পাঠকত বা থব নোহোবা slow,
not active and sharp.

মিজিবা বি. চুটি চাপব আক দুর্বল
dwarfed and weak.

মিঞা বি. মুচলমান ভজলোকক
সম্বোধন কবা মাত।

মিটে বি. দীঘল আগ জোড়া এবিধ
দা বা কটাৰী, ডাঙৰ হলে মিটে দা,
সক হলে মিটে কটাৰী বোলে।

মিটে অক. ধা. দন্দ কাজিয়া ভাগ,
বিবাদ শুচ to be compromised,
কাজিয়া এবি আকৌ মিল হ to
be reconciled, লেঠামব to be
finally settled. মিটে মাই বিবাদ
এবি পুনব মিল হোবা কার্য।

মিটী সক. ধা. বাদী বিবাদীক মিলাই
দন্দ ভাঙ to cause to be
compromised or settled,
amicably; মিলান্তি কব, লেঠামব
to cause to be settled.

মিটমিট (অহু শব্দ) শুকান ডালি বা
সক খাগবি আদি ভাঙোতে হোবাশ
মিচিনা শব্দ। অক. ধা. মিটমিটে।
কদ. বিণ. মিটমিটমি। বিণ.
মিটমিটীয়া। ক্রি. বিণ. মিটমি
কবে, মিটমাই।

মিটিকিয়া 'মিচিকিয়া' চোরা।

মিঠা বিণ. মধুৰ, মোহাদ sweet;
মবোধম, কটিকব, সন্তোষজনক

agreeable, pleasant. বি.
মিষ্টতা, সোহাদ sweetness ; মিঠা
বস্তু a sweet thing.

মিঠাই বি. মিষ্ট খাদ্য sweetmeat ;
মিঠাইরালা মিঠাই তৈয়াব কবা
নাইবা মিঠাই বেচা মানুষ a confec-
tioner.

মিঠাডেল বি. সবিস্ময় তেল
mustard oil.

মিঠা বরণ বি. শাঠ বরণ, অতি বগা
বা অতি ক'লা নোহোবা বরণ a
fair or moderately dark
colour. বিণ. মিঠাববলীয়া।

মিঠা মরি বি. পকিলে বন মিঠা
হোবা এবিধ টেঙা। বিণ. মনোবন,
সুখজনক, মধু pleasant,
agreeable, sweet.

মিঠামুখ বি. সোহাদ মাত, সন্তোষ-
জনক মাত sweet words. বিণ.
মিঠা মুখীয়া। ক্রি. বিণ. মিঠা-
মুখে।

মিঠে বি. গুড়ে গিঠাঙড়িয়ে মিহলাই
বদ্ধা লাড়ু a ball of sweetened
flour of rice.

মিঠব্যয়ী বিণ. আর বৃদ্ধি ব্যয় কবা,
নিয়মিত খবচী frugal, econo-
mical. বি. মিঠব্যয়িতা।

মিঠা বি. মিত্র, বন্ধু, সুহৃদ a friend.
একেবামব মানুষ name-sake. স্ত্রী.

মিতিস্ত্রী।

মিঠাচার বি. সংযত ব্যবহার,
নিয়মিত আচরণ temperateness,

a properly regulated con-
duct. বিণ. মিঠাচারী।

মিঠালি, মিঠাহাবী বি. মিত্রতা,
বন্ধুতা friendship.

মিঠাহাবী বিণ. পরিমিত ভোজন
কবা, অতিবিক্ত আহাব নকবা
temperate in eating. বি.
অতিবিক্ত ভোজন নকবা মানুষ।

মিঠাক্ষব বি. 'মিত্রাক্ষব' চৌরী।

মিঠাক্ষবা বি. স্ত্রীগ্রহ বিশেষ।

মিতিব বি. বিয়াব যোগে সম্বন্ধ লগা
মানুষ a marriage connection.
স্ত্রী. মিতিবণী। ও. বি. মিতিবালি
মিত্রতা, মিতিব বধে আচরণ।

মিত্র বি. মিতিব, বন্ধু relation by
marriage, a friend. মিত্রকলহ
বিয়াত সথিয়ে বি ধর্মঘট ধবি দশা-
কন্ডাক শান্তি কবে, সেই ঘট। ও.
বি. মিত্রতা বন্ধুতা। মিত্রবজা
কোনো এক বজাৰ লগত মিত্রতা
কবি থকা বজা। মিত্রজোহ মিত্রব
প্রতি কবা অপকাব। বিণ.
মিত্রজোহী।

মিত্ররতী বি. মিত্রতা, বন্ধুতা
friendship.

মিত্রষড়ষ্টক বিণ. ছোয়াতিবসতে বন
আক কন্ডাব প্রস্তুত মিলন a happy
matrimonial.

মিত্রাক্ষব বি. পদ্যব প্রতি দুই লাবী
শেষ বর্ণ মিলি থকা হ্রস্ব rhyming
verse.

মিথিলা বি. পুৰণি কালৰ জনক
বহাৰ ৰাজ্য।

মিথী বি. এবিধ শাক আৰু ইয়াৰ
ভাল গন্ধ থকা গুটি।

মিথুন বি. মূনিহ ভিষোতা এবোৰ a
couple, ৰাশি চক্ৰৰ তৃতীয় ৰাশি
the third sign of the Zodiac.

মিথ্যা বিণ. অসত্য, মিছা false,
untrue.

মিথ্যাবাদ বি. মিছা কথা, মিছা
উক্তি। বিণ. মিথ্যাবাদী মিছলীয়া।

মিহ্নতি বি. বিনীত প্ৰাৰ্থনা, কাকুতি
an humble entreaty or
solicitation.

মিহ্নতি এখটাৰ বাটী ভাগৰ এভাগ।

মিলা বি. সোণ কণ আদি ধাতুৰ
অলঙ্কাৰ বা বস্তুৰ ওপৰত পাতলকৈ

লগাই বৰণ লগোৱা এবিধ উজ্জল-
বৰণৰ বস্তু enamel. ক্ৰি. মিলা

কৰ। বিণ. মিলা কৰা। মিলাব
বি. শুভৰ আকৃতিৰ চূড়া বা মন্দিৰ।

মিলাদ বি. নিৰ্দ্ধাৰিত সময় a term,
a fixed time. বিণ. মিলাদৌ

কোনো নিৰ্দ্ধিষ্ট সময়ৰ কাৰণে মজু
কৰা periodic.

মিৰাণ বি. আদালতৰ পৰা চমন,
পৰহানা আদি জাৰি কৰিবলৈ

আদালতত দিব লগা ধন process
fee.

মিৰি বি. বহুকাল ভৈয়াইত ৰাল
কৰা একাতি পৰ্বতীয়া মানুহ the
Miripepole. স্ত্ৰী. মিৰিলী।

মিৰিকা-টেঙা বি. এবিধ টেঙা a
kind of acid fruit.

মিৰিকা মাছ বি. বোয়াছৰ নিচিনা
এবিধ মাছ।

মিল যি কাৰখানাত কলৰ দ্বাৰা কাম
কৰা হয়, mill.

মিল অক. ধা. লগ লাগ, যোগ হ to
be united, to be associated ;

জোৰা থা to fit ; মিহলি হ to
be mixed, আকাৰ বা বৰণত একে

হ to be similar in form or
colour. একে মত হ to agree.

উৎপন্ন হ, ঘট to arise, to
occur ; সমান হ, একে হ to

tally.

মিল অক. ধা. প্ৰাপ্ত হ, উপাৰ্জিত হ
to be obtained, to be gained.

মিল বি. একতা, যোগ, বন্ধুতা
union, fellowship, intimacy,

সাদৃশ্য resemblance.

মিলুজিলা অ. ধা. গা পা ধৰা, হুটু-
পুটু হোৱা।

মিলুজিলীয়া বিণ. গা ধৰা slightly
fleshy.

মিলন বি. মিলা কাৰ্য্য, লগ লাগন,
সন্মিলন, প্ৰাপ্তি act of being

united, gain.

মিলনাস্ত বিণ. যি নাটক, উপক্ৰাস
বা গল্পৰ শেষ ভাগত নাহক-

নাহিকাৰ মিল হয় comedy.

মিষ্টান বি. পেৰেডাইজ লউ, মহাকাব্য
প্ৰণেতা ইংৰাজ কবি।

মিলা সৰু. ধা. লগ লগা, সঙ্গী কৰা
জোৰা লগা, বিজা, প্রাপ্তি কৰা to
unite, to join, to reconcile,
to compare, to cause to
tally, to cause to be gained.
কদ. বি. মিলোৱা, মিলাওনা বিণ.
মিলিত সংযুক্ত, সমবেত, মিশ্ৰিত।
কৰ্তা, মিলাওতা, মিলাওতা।

মিলাষিচি সংসৰ্গ, বান্ধিতা, সংমিশ্ৰণ।
মিলাষীতি বি. একতা, বন্ধুতা,
সন্তাব harmony, mutual good
will.

মিলিজুলি ক্ৰি. বিণ. একেলগ হৈ
in one ness.

মিলিন্দ বি. ঐতিহাসিক একজন বজা।
মিলিন্দপত্ৰ বি. মিলিন্দৰ পত্ৰ।
বৌদ্ধ সন্ন্যাসী নাগসেনৰ সৈতে
মিলিন্দ বজাৰ পালিভাষাত হোৱা
ধৰ্ম্ম সম্পৰ্কীয় আলোচনা।

মিশ্ৰ বিণ. মিহলি কৰা, মিশ্ৰিত,
ভাঁজ দিয়া mixed, মিহলি বস্তু,
ভাঁজ দিয়া বস্তু a mixture, an
alloy.

মিশ্ৰ বি. ব্ৰাহ্মণৰ এটা উপাধি।

মিশ্ৰিত বিণ. মিহলোৱা, ভাঁজ দিয়া
mixed.

মিষ্ট বিণ. মিঠা, সোৱাদ, সুখ দিয়া
sweet, agreeable. বি. মিষ্টতা।

মিষ্টান্ন বি. মিঠাই, সোৱাদ খোৱা
বস্তু sweetmeat.

মিষ্টি বি. হাতৰ বিজা চলাই হোৱা
লোক a handicraftsman.

মিহল বি. মিহলি হোৱা কাৰ্য্য বা
অৱস্থা act of mixing. সৰু. ধা.
মিশ্ৰিত হ, লগ লগ to be mixed
up. সৰু. ধা. মিহলা মিহলি কৰা
to mix. মিহলা-মিহলি পৰস্পৰ
বা কেইবাটা বস্তু মিহলি হোৱা
কাৰ্য্য বা অৱস্থা। বিণ. মিহলি
মিশ্ৰিত mixed, কেবাবিধো বস্তু
লগ লগাই এটা কৰা a mixture,
ভাঁজ an alloy.

মিহি বিণ. ধৰ্ম্মতা নোহোৱা, নিম্ন
smooth, পাতল thin, মৃদু, কোৱল
gentle, mild.

মিহিৰ বি. সূৰ্য্য the sun.

মীন বি. মৎস্য, মাছ a fish,
বাশিচক্ৰৰ দ্বাদশ বাশি twelfth
sign of the Zodiac. মীনকেতন।

মীনকেতু বি. কামদেৱ মদন।

মিনাকী বি. মাহৰ নিচিনা চকু থকা
ডিবোতা, দেৱীমূৰ্ত্তি বিশেষ।

মীমাংসা বি. গোচৰৰ বিচাৰ আৰু
নিষ্পত্তি, সিদ্ধান্ত decision or
settlement of a case, deci-
sion of a disputed point. ক্ৰি.
মীমাংসা কৰা। বিণ. মীমাংসিত
বিবেচিত, বিচাৰিত investiga-
ted and decided, মীমাংসক
মীমাংসা বা বিবেচনা কৰোতা,
নিষ্পত্তি কৰোতা an arbitrator.
মীমাংসা দৰ্শন জৈমিনি কৃত দৰ্শন
শাস্ত্ৰ, ইয়াক পূৰ্ব্ব মীমাংসা বোলে,
ব্যাগদেৱে কৰা বেদান্তক উক্ত

মুইবাংসা বোলা হয়। মূৰিৰ প্ৰধান
head. মূৰিকুল্লা বি. আওবঙ্গ-
জোৰৰ সেবাগতি। মূৰিৰ বহুৰ নো-
বিভাগৰ অধ্যক্ষ। মূৰিবাংজি বি.
এগৰাকী বৈষ্ণৱ কবি। এওঁৰ শ্ৰেষ্ঠ
গ্ৰন্থনৰ নাম হৈছে 'বাগ গোবিন্দ'।
মুই বি. তামোলৰ বাগিৰ পৰা হোৱা
মুৰ ফুৰণি।
মুই বি. মূৰ্তি, আকৃতি form,
shape.
মুই সৰ্ব (কথা ভাষা) মই I.
মুক্তি বি. মুক্ত, বন্ধন নথকা, free,
released. মেল খোৱা open ;
আববেৰ নথকা, ঢাকি নোখোৱা
unclosed, uncovered, আববেৰ
নথকা আৰু হাবি বননি নথকা ঠাই
an open place, মুক্তি মুৰ
বাহিৰত গৈ শোট কথ। মুক্তি
মুৰ কাষে তলতীয়া নোহোৱা
অৱস্থা। মুক্তলী মুৰীয়া বাবীন,
আবব নোহোৱা, উদং মুৰীয়া। ক্ৰি.
বি. মুক্তি মুৰে।
মুক্তি বি. কিৰীট, বজা বা দেৱ-
দেৱীৰ মূৰৰ অলঙ্কাৰ বা ভূষণ a
crown, a diadem.
মুক্তি বি. হাতৰ মুঠিৰে গালত মৰা
থুকা বা আঘাত a blow with
the fist on the face. সৰু. ধা.
মুক্তিৰ মুঠি মাৰ, মুঠিৰে মুখত
থুকা মাৰ।
মুক্তি বি. মুক্ত। মুক্তি মুক্তি।

মুক্তি বি. মুক্তিলাভ, বিষ্ণু a name
of Vishnu.
মুক্তি বি. দৰ্পণ, আঁঠী a looking-
glass, a mirror.
মুক্তি বি. ফুলবলৈ ধৰা, ফুলৰ কলি,
চোপা কলি a flower bud about
to open.
মুক্তি বি. আধা ফুটা বা ফুলা।
মুক্তি বি. অবাধ, মুক্তি liberated,
freed ; জনম-মৰণৰ হাতৰ
মুক্তি পোৱা। জী. মুক্ত। মুক্ত-
কণ্ঠে স্পষ্টকণ্ঠে, নিঃসন্দেহে, ডাঙৰ
মাতাবে loudly, clearly,
boldly.
মুক্তিকেশী বি. যি তিব্বোভাষ হুঁচি
মেল।
মুক্ত-পুৰুষ বি. জীৱমুক্ত সাধক।
মুক্তহস্ত বি. দানী।
মুক্তি বি. শামুকৰ পেটত হোৱা
এবিধ বহুমূলীয়া মণি a pearl,
মুক্তিৰলী বি. মুক্তাৰ মালা a
string of pearls, এবিধ অমূল্য
চন্দ্ৰ।
মুক্তি বি. হুখ বা কটক পৰা উদ্ধাৰ,
আটকত থকাৰ পৰা মুক্তি হোৱা
অৱস্থা release, deliverance ;
মোক, সৰ্বগতি final beatitude,
salvation. মুক্তি পাঁচ প্ৰকাৰৰ।
যেনে :—(১) নাৰ্দ্ধি—ঈশ্বৰৰ সৰ্ব
ঐশ্বৰ্য্যশালী হোৱা। (২) সালোক্য—
ঈশ্বৰৰ সৈতে সৰ্ব স্থানত বাস কৰা।
(৩) সাক্ষ্য—ঈশ্বৰৰ সৰ্ব ৰূপ লাভ

কবা। (৪) সাযুজ্য—ঈশ্বৰৰ সৈতে
সমতা প্ৰাপ্তি। (৫) নিৰ্বাণ—ঈশ্বৰত
লীন হোৱা।

মুক্তিস্বাভা বি. পৰিত্ৰাণকৰ্তা।

মুক্তিপদ বি. মুক্তিস্থান।

মুক্তি মাৰ্গ বি. আত্মাৰ মুক্তিৰ পথ
the way of emancipation.

মুক্তিমাৰ বি. আনৰ প্ৰতিনিধি কৈ
কাম চলোঁতা an agent, a
spokesman. মুক্তি লাভ বি. ভব-
সংসাৰৰ পৰা উদ্ধাৰ পোৱা, escape
from bondage. মুক্তি-ক্ষেত্ৰ বি.
তীৰ্থস্থান।

মুখ বি. অস্ত্ৰৰ আহাৰ খোৱা আৰু
মাত ওলোৱা ছৰাৰ বা বাট, মুখ-
গহ্বৰ mouth; বদন, আনন, মুখ-
মণ্ডল face; সমুখ, আগফাল
front; প্ৰবেশপথ entrance;
অস্ত্ৰৰ চোকা ধাৰ থকা ফাল the
edge of a cutting instru-
ment; মোহনা the mouth of
a river; কথা কব পৰা শক্তি
power of speaking; মুখ-
আন্ধাৰি বি. গধূলি বা পূৱৰ মুখ
নেদেখা সামান্য আন্ধাৰ dusk,
twilight. মুখ উজ্জ্বল কৰ নাম
ভগা, মুখ ওলোমো, মুখ ওফোন্দা,
অসন্তোষৰ ভাব দেখা। মুখ কব
মুখ বুবা, মুখ চকুৰ কথা কোৱাত
পাৰ্গত। মুখ্চা মুখ মচা কাপোৰ।
মুখ চা, মুখলৈ চা পুতৌ কব, দয়
কব। মুখ চোকা দন্দুৱী, চোকা

মুখৰ। মুখ খেকেচা খা মুখ ভাললৈ
কৰি পৰ। মুখ দি খাবৰ ইচ্ছাৰে
মুখ লগা। মুখপাত্ৰ, মুখপাত
কোনো এক সম্প্ৰদায় বা অনুষ্ঠানৰ
মত প্ৰকাশ কৰা কাকত। মুখপত্ৰ
পত্ৰমৰ নিচিনা ধুনীয়া মুখ। মুখ
পাত্ৰি ধৰ অন্ত্ৰে কিবা কৈ থাকোঁতে
তাৰ প্ৰতিবাদ কৰিবলৈ ধৰ। মুখ
পাত্ৰি পুথিৰ পাতনি, ভূমিকা। মুখ-
পাত্ৰা বাহিৰ ফাল, সমুখৰ ফাল।
মুখ বজা হৃদয়ৰ হৃদয়ত এজনৰ
ফালে কথা ক। মুখ ভাং মুখ লগাব
দোষ গুচা। মুখ অণ্ডল বি. বদন,
গোটেই মুখ বন, the face. মুখ
মৰ নিমাত হ, মৌন হ। মুখ মাৰ
নিমাত কব, বেজাবত মুখ মলিন
কৰ। মুখ বাথ কোনো এজনে খটা
কাৰ্য্য কৰিবৰ ইচ্ছা নথকাতো কৰিয়
বোল। মুখলাগ কুচকু বা কুহুষ্টিত
পৰ। মুখ লিখ আনে কোৱা কথা
লিখি বাথ। মুখ লেখ মুখেৰে কবা
গণনা। মুখ ত্ৰি বি. মুখৰ শোভা
সৌন্দৰ্য্য বা কাৰু beauty of the
face. মুখ হৰ কথা বা প্ৰাৰ্থনা
নেবাথ বা হুতনা। মুখ হাত ধো
মুখ ভাগ কব, হুত।
মুখ চক্ৰ বি. চক্ৰৰ নিচিনা মুখ,
moonlike face.
মুখচ্ছবি বি. মুখশ্ৰী।
মুখবন্ধ বি. ভূমিকা, পাতনি।
মুখ সৰ্ব্বমুখ বি. কথাত পাৰ্গত,
কামত অক্ষয়।

মুখৰ কথা বি. সহজ কাম, easy work.

মুখ-চালিকা বি. বিয়াৰ পাছত দৰা-কম্বাই বঁধা। প্রথম দৃষ্টি।

মুখতে ধৰ আনৰ কথাৰ ওপৰতে কথা ক। মুখৰ কথা মুখৰ মাত, অন্তৰে সৈতে নোকোৱা কথা, সহজ কাম।

মুখৰ ছাই শুতা অ. ধা. মৰা মানুহৰ শ্রাদ্ধাদি কৰি শুতি হোৱা।

মুখৰ মজলা অনৰ্থক কথা কৈ ফুৰা।

মুখৰ বি. কটু কথা কোৱা, মুখ চোকা। foul-mouthed, uncivil. দ্বী. মুখৰা।

মুখৰিত বিণ. ধনিত।

মুখশুদ্ধি বি. মুহদি act of chewing anything after food to purify the mouth.

মুখত বিণ. মুখত থকা, নোচোৱাকৈ মুখেৰে মাতিব পৰা got by heart. ক্ৰি. মুখত গা to recite.

মুখা বি. মুখত পিন্ধা কোনো বিশেষ মুখৰ আকৃতিৰ হোঁ, আকৃতি লগাবৰ কাৰণে পিন্ধিবলৈ সজা মুখ a mask.

মুখাগ্নি বি. চিত্তাত জুই লগোৱাৰ আগৈয়ে লবৰ মুখত জুই দিয়া কাৰ্য্য ceremony of putting fire on the face of the corpse. ক্ৰি. মুখাগ্নি কৰ।

মুখাপেকী বিণ. কাৰো মুখলৈ চাই থকা, কাৰো অনুগ্রহ পাবলৈ আশা-

কৰি থকা expecting favour or aid from another.

মুখাৰ্থি বি. দেখাদেখি an interview; এজন আনজনলৈ মুখ কৰা বা চোৱা কাৰ্য্য, বাচাবাচি an encounter, an altercation.

মুখাল বিণ. মুখ থকা, মুখ চতুৰ eloquent.

মুখি বি. চূণ পোৰা মানুহ one who burns lime.

মুখিয়াল বিণ. মুখা, প্রধান, বৰমুখীয়া leading, principal.

মুখীয়া বিণ. মুখ থকা having a face.

মুখে (অব্যয়) মুখেদি, মুখৰ পৰা with the mouth or from the mouth.

মুখে মুখে ক্ৰি. বিণ. মুখৰ আগতে, সমুখতে, মুখলৈকে face to face, up to the brim; বহু লোকৰ মুখত in the mouth of many persons.

মুখ্য বিণ. প্রধান, শ্ৰেষ্ঠ principal, chief.

মুগ বি. এবিধ দাইল।

মুগলীয়া বি. ডাঁহেচীয়া, আধাপকা slightly ripe, about to ripen.

মুগা বি. এবিধ সূতা কৰা পলু আৰু তাৰ বাঁহ the Muga cocoon.

মুগা বিণ. মুগাৰ নিচিনা বৰণযুক্ত, মুগা বৰণীয়া light brown. দ্বী.

মুগ্গি। বি. মুগা বৰণ the light brown colour.

মুগা চুতীয়া মুগা চোতত থকা, মুগা বৰা rearing Muga-worms, relating to a place where muga-worms are reared, বি. মুগা-চোতত থকা বা মুগা পোহা মানুহ।

মুগ্ধ বিণ. মুঢ় foolish.

মুগ্ধ বি. মুগ্ধৰ শব্দৰ অপভ্রংশ।

মুগ্ধ বিণ. বিবুদ্ধি, মোহিত, বিচুৰ্ডি charmed, amazed. বি. অজ্ঞান বা হোতা মানুহ a simpleton. মুগ্ধা বি. নারিকা বিশেষ, প্রেমিকৰ প্রতি বাব গভীৰ বিখান থাকে, সবলা নারিকা। মুগ্ধবোধ বি. বোপদেবৰ দ্বাৰা বচিও এখন সংকত ব্যাকৰণ।

মুচলমান বি. হজৰত মহম্মদৰ প্রবর্তিত ধৰ্ম্মমতে চলা মানুহ a Mahomedan. মুচলমানী বিণ. মুচলমান ধৰ্ম্ম সম্পৰ্কীয়।

মুচা বি. ইহুদী জাতিৰ ধৰ্ম্ম-প্রবর্তক মহাপুরুষ Moses.

মুগাকিৰ পথিক traveller.

মুচাকিৰ খানা-খানা পথিক খানা।

মুচায়েবা কবি সম্মেলন।

মুচমুচে দমুলি totally.

মুচি বি. কঁঠালৰ কলি an immature jack fruit. ক্রি. মুচিয়া

মুচি পেলা। মুচিলিপি যোচা-সাৰা আৰু মাটিৰে লেগু দিয়া কাৰ্য্য।

মুচী, মুচীয়াৰ বি. চৰ্ম্মকাৰ, চালৰ কাম কৰোতা a tanner, a cobbler.

মুচ্কাই ক্রি. বিণ. মুচক কৰে, মুচক শব্দ কৰি।

মুচ্কা বি. আদালতত লিখি দিয়া অঙ্গিকাৰ পত্ৰ a recognisance.

মুচুকিয়া মিচিকিয়াই।

মুচুকিয়া বি. মাজাতা বজাৰ পুত্ৰ।

মুচোৱা বি. মুখ-চাৱনি, চেলামী।

মুজ সৰু. ধা. মুজ to shut.

মুজা বিণ. আগ কেঁকোৰা হোৱা wrinkled.

মুজুৰা বিণ. কীণ, গা কবিল নোৱৰা, বাঢ়িব নোৱৰা lean, stunted.

সৰু. ধা. মুজুৰা খা, মুজুৰা পৰ।

মুজ বি. এবিধ বাঁহ।

মুজুৰা ক্রি. মুজুৰিত বা মুকলিত হোৱা, মুজুৰিত, মুকলিত, পুষ্ণিত।

মুটকী বি. মাটিৰ বৰ ডাঙৰ পাত্ৰ a very big earthen jar.

মুটবী বি. ডাঙৰ টালি টোপোলা a package.

মুটিয়া বি. ভাৰ বা বোজা বোৱা মানুহ a porter, a carrier.

মুটুকীয়া বিণ. আঠৈ মুবীয়া, একাল সিজা আন কাল নিদিজা half boiled.

মুঠ বি. সমষ্ট, যোগফল a total সমূহ, সংগ্ৰহ a collection. মুঠ

বাঁধ একত্ৰ হ, সংগ্ৰহ হ to combine, to unite.

মুঠতে ক্রি. বিণ. সংক্ষেপে, বাহুলা
নকসাকৈ, ভাঙিপাতি নোকোৱাকৈ
briefly, without giving de
tails; নবঁটাকৈ, সকলোৰে মাজত
in a lump, on the whole.

মুঠল বি. কিলাকুটিৰ পৰা মুঠি মৰা
হাতৰ কেঞা আঙুলৰ ফালৰ
মুঠলৈকে জোৰ a measure of
length from the elbow to
the middle joint of the
little finger. মুঠলীয়া এমুঠন
দীঘল।

মুঠা বি. একেলগ কৰি বন্ধা সক
দীঘলীয়া বস্তুৰ কোঁচা, আটি, পোলা
a large bundle of sticks of
similar things; কুৰি গুছি পাণ
a bundle of 400 betel leaves,
মুঠা মুঠা অনেক মুঠা কৰি বন্ধা
divided into many bundles.

মুঠামুঠ অনেক মুঠা কৰা। মুঠামুঠে
এমুঠা এমুঠা কৰি bundle by
bundle.

মুঠি বি. আঙুলি কোঁচাই জপোৱা
হাত the fist; হাতৰ মুঠিৰ
ভিতৰত থকা জোৰৰ বস্তু a hand
full; সক আটি বা মুঠা a
slender bundle. হাতেৰে মুঠি
মাৰি ধৰিবৰ থেক the bundle.

আধিপত্য, ক্ৰমতা grasp, control
মুঠি-লাক বিণ. এবিধ থাক, a

kind of bracelet. মুঠি মাৰ
হাতৰ আঙুলি জপা। মুঠি মুঠি
বহুত। মুঠি থকা, অনেক, বহুত।
ক্রি. বিণ. মুঠিয়ে মুঠিয়ে। মুঠিয়া
সক. ধা. আঁটি আঁটিকৈ বা কোঁচা
কোঁচকৈ বান্ধ to make bundle
of; থুৰিয়া to contract into
folds.

মুঠে, মুঠেই ক্রি. বিণ. সমষ্টিত, মুঠত
সমুলি in total, in all, en-
tirely.

মুঠে (অবায়) মাত্ৰ, কেবল only
মুড়ি বি. চাউল ভাজি কৰা আঠৈ
husked rice blown by
parching.

মুড়ি (পু. অ.) সক. ধা. মেলি।

মুড়া বি. কটা বা ভাগি পৰা গছৰ
গুৰি the stump of a tree,
খুৰোৱা চুলিৰ গুৰি stub.

মুড়া বি. বাহৰ কাঠিৰে সজা এবিধ
আসন a bamboo stool.

মুণ্ড বি. মূৰ, শিৰ the head.
shaving.

মুণ্ডপাত মূৰ হেদন।

মুণ্ডন বি. চুলি খুৰোৱা কাৰ্য্য, মূৰ
খুৰোৱা কাৰ্য্য the act of shav-
ing.

মুণ্ডমালা বি. মানুহৰ মূৰ বা মূৰৰ
খোলা গাঁঠি কৰা মালা a necklace
of human skulls. মুণ্ডমালিনী
কালী গোস্বামী।

মুণ্ডা বি. মধ্য ভাগতৰ পাণ্ডাল

পৰগণা আদি কিছুমান ঠাইত বাস
কৰা একাতি 'কোল' শ্ৰেণীৰ
মানুহ।

মুখা বি. এবিধ সুগন্ধি শিপা হোৱা
বন a kind of grass.

মুদ সৰু. ধা. জঁপা, বন্ধ কৰ to
close as the eyes. বি. বন্ধন,
ঢাকনি। মুদ খা, মুদ যা জাপ খা.
মুদিত হ to be closed বন্ধ হ, মৰ,
নাইকিয়া হ। মুদা সৰু. ধা. আনৰ
চকু জাপ নিয়া to cause to be
closed.

মুদা বি. সৰু বিন্ধা small hole.

মুদা মৰ বিন্ধা হ, বাট মাৰ, উপায়
নাইকিয়া হ। মুদা মাৰ বিন্ধা মান,
বাট মাৰ, উপায় নষ্ট কৰ।

মুদ্বি বি. অলপীয়া বস্ত্ৰৰ কাৰবাৰ কৰা
বেপাৰী a shop keeper.

মুদিত বিণ. জঁপ যোৱা closed,
আনন্দিত, হৰ্ষিত pleased.

মুদৈ বি. নাৰেবে বেপাৰ কৰা
বেপাৰী trader, merchant.

মুদগৰ বি. ব্যায়াম বা আখাত কৰাত
বাহুহাৰ কৰা এমূৰে ডাঙৰ এডোখৰ
গধুৰ গোটা কাঠ a club.

মুদ্রেন বি. ছাপা printing.

মুজা বি. ধন ৰূপে বাহুহাৰ হোৱা
দোণ, কপ, ডাৰ আদি ধাতুৰ
চাকলি a coin; ছাপ, মোহৰ a
seal, a signet; পূজাত আঙুলি
ডাঁড় লগাই দেখোৱা কোনো বস্ত্ৰৰ
আকৃতি a mode of inter-

twining the fingers at a
Puja; মনৰ ভাব বুজাবলৈ কৰা
অঙ্গপ্ৰত্যঙ্গ বা মুখৰ নানা প্ৰকাৰ
ভঙ্গি a gesture or gesticula-
tion. মুজোক্ষীভি বি. টকাৰ মূল্য
হাস কৰণ devaluation.

মুজোকৰ বি. যিয়ে ছাপা কৰে
printer.

মুজোকৰৰ প্ৰেৰাদ ছপাৰ ভুল,
printing mistake.

মুজোন্ধন বি. ছাপা কৰা বা ছাপ মৰা
কাৰ্য্য printing, stamping;
টকা আদিৰ মোহৰ মৰা কাৰ্য্য
coinning. বিণ. মুজোন্ধিত ছাপা
কৰা, মোহৰ কৰা printed,
stamped.

মুজোষল বি. ছাপা কৰা যন্ত্ৰ a
printing press.

মুজোক্ষৰ বি. ছপাৰ আখৰ prin-
ting letters.

মুজিত বিণ. মুদিত, জঁপোৱা
closed; ছাপা কৰা, মোহৰ মৰা
printed, stamped.

মুখামাৰ মুখচ কৰ।

মুনচিক্ বি. দেৱানী আদালতৰ তল
শ্ৰেণীৰ বিচাৰক a subordinate
judicial officer, munsiff.

মুনকা বি. লাভ profit.

মুন্নি বি. ঐশি. তপস্বী a holy sage,
a saint.

মুন্নি চুন্নি গধুলিৰ মুখ দেখা নেদেখা^৩

হোৱা আন্ধাৰ the dusk or twilight of the evening.

মুনিব বি. প্রভু, গৰাকী a master.

মুনিয়া বিণ. সক আৰু পৈণত নোহোৱা হৈ থকা blasted or undeveloped as seed.

মুনিব (পু. অ.) বহুশ, মুনিহ।

মুনিবাই বি. পুৰুষ, পুৰুষানি manliness. মুনিবানি, মুনিহানি

মুনিবাই।

মুনিহ বি. পুৰুষ, মতা মানুহ a man.

মুনিহ ছি বেচ লৈ আনৰ ধান দাই দে to reap other's paddy for wages.

মুনীশ্ব বি. মুনীশ্বৰ, প্রধান মুনি।

মুনিবৰ, মুনিবাজ a chief or superior sage.

মুনীয়া বিণ. এমোন ধৰা, এমোনৰ ভৰ থকা holding or weighing one maund.

মুল্লী বি. মুল্লমানৰ এটা উপাধি a mahomedan title, হিচাব পত্ৰ ৰখা বিষয়া বা কেবানী, শিক্ষক an accountant, a clerk, a teacher.

মুমুকু বিণ. মুক্তি বাঞ্ছা কৰা, মুক্তি-প্রার্থী।

মুমুকু বিণ. মৰিব লগীয়া হোৱা, মৃতপ্রায়, মৰণাপন্ন dying.

মুৰগী বি. কুকুৰা fowl, hen.

মুৰজ বি. এবিধ বাদ্য, মৃদঙ্গ।

মুৰনালী, মুৰ-মুখল, মুৰবিপু,

মুৰাবি বি. মূৰ অসুৰক বধ কৰোঁতা বিষ্ণু।

মূৰমূৰীয়া বিণ. সহজে ভাঙা, চনকা brittle, crisp.

মূৰমাংগী বি. দৰবত লগা এবিধ সুগন্ধি গছ।

মূৰবী, মুৰবী, মূৰলী, মুৰলী বি. বাঁহী, বংশী a flute. মুৰলীধৰ কৃষ্ণ।

মূৰা বি. চন্দ্ৰগুপ্ত মৌৰ্য্যৰ মাকৰ নাম।

মূলভান বি. সজীভৰ বাগিচা বিশেষ।

মূলভুবি বিণ. স্থগিত, আকৌ দিন ধাৰ্ণা কৰা postponed. বি. স্থগিত কৰা কাৰ্য্য postponement.

মুলুক বি. দেশ, ৰাজ্য, ঠাই a country, locality.

মুলুঙ বি. ভেৰা বা অজলা মানুহ a simpleton.

মূৰা বিণ মুখ নিচিনা 'বেজীমূৰা', কোনো ফালে মুখ কৰা 'পূৰমূৰা'।

মুৰল বি. উৰালমাৰি a pestle for cleaning rice, মুৰলৰ নিচিনা এবিধ অস্ত্র a kind of iron club.

মুৰল ধাৰে একেধাৰে আৰু বেছি পৰিমাণে heavily and incessantly.

মুষ্টি বি. মুঠ, আঙুলি জঁপোৱা হাতৰ তুলুৰা clenched fist.

মুষ্টিৰক মুঠা বান্ধা।

মুষ্টি ভিক্স। এমুঠা চাউল বা অনুবন্ত ভিক্স।

মুষ্টিম্বেয় বিণ. এমুঠি, অলপমান
very small quantity.

মুহ (পু. অ.) বি. মুখ।

মুহুদি বি. ভোজনৰ পাছত খোৱা
বস্তৰ আহাদ আৰু গন্ধ ওচাবৰ
নিমিত্তে তামোল আদি চোবোৱা
কাৰ্য্য, ভোজনৰ অন্তত চোবোৱা
তামোল আদি বস্তু।

মুহুৰ্ত্ত, মুহুৰ্ত্তক বি. অতি অলপ
কাল, এখন্তক a very short
time, a moment. ক্ৰি. বিণ.
মুহুৰ্ত্তে বেগাই, খন্তেকতে।
মুহুৰ্ত্তেক বি. ক্ষণেক, অলপ সময়
a very short time.

মূক বিণ. বোবা, অঁকৰা dumb.

মূছকঁছ বি. মুছাঁ, অজ্ঞান হোৱা
অৱস্থা a swoon, fainting. ক্ৰি.
মূছকঁছ যা।

মূঢ় বিণ. জ্ঞানশূন্য, মূৰ্খ foolish,
dull. বি. মূৰ্খ বা জ্ঞানহীন লোক
a fool. বি. মূঢ়তা। মূঢ়মতি বিণ.
জ্ঞানহীন, মূৰ্খ foolish, stupid.

মূত্ৰ বি. ক্ষুদ্ৰ শৌচ, সৰু পানী urine.
অক. ধা. সৰু পানী ছো to make
water. সৰু. ধা. মূত্ৰা প্ৰস্ৰাব কৰা,
সৰু পানী ছোৱা to cause to
make water. মূত্ৰুৰা বিণ.
ঘনাই মূত্ৰ। জী. মূত্ৰুৰী।

মূত্ৰ বি. মূত্ৰ, সৰু পানী, প্ৰস্ৰাব।
মূত্ৰকচ্ছ, সৰু পানী ছোৱা পোৱা,

বেদনা কৰা আৰু টোপাটোপে
প্ৰস্ৰাব হোৱা বোগ strangury.
মূত্ৰ ছাব লিক বা খোনি। মূত্ৰাশয়
বি. জন্তৰ তলশেটত থকা মূত্ৰৰ
ভঁৰাল বা আলোভা the bladder.

মূদগৰ বি. মূত্ৰকচ্ছ, strangury.

মুগ্ধ বি. ঘৰৰ ওপৰৰ ছুখন চালৰ
জোৰা the ridge of the roof
of a house, অতি ওখ ঠাই the
top.

মুগ্ধ-পচা বি. ঘৰৰ মুখ আৰু পানী-
পচাৰ মাজভাগ।

মুগ্ধচ বি. ঘৰৰ মুখ অৰ্থাৎ ছুখন চালৰ
জোৰাৰ ওপৰৰ চাউনী বা ঢাকনী
the covering over the ridge
of a house. ক্ৰি. মুগ্ধচকৰ।

মুগ্ধা বি. ঘৰৰ মুখ, অতি ওখ ঠাই,
উচ্চ পদ, ডাঙৰ পদবী। মুগ্ধ ছুটি
অতিশয় ভাগৰ লাগ, অতিশয় বিকল
হ, বিবৃদ্ধি হ। মুগ্ধা ফুটা অতি উচ্চ
পদ পা, সকলোতকৈ চাব হ। বিণ.
মুগ্ধাফুটা।

মূৰ বি. মস্তক, শিৰ the head ;
খিৰ বস্তৰ ওপৰ ভাগ the top ;
মূখ্য লোক a leader ; বস্তৰ আগ
বা ওৰি an end, সীমা, শেষ limit.
মূৰ কৰ, মূৰ ঘূৰা কোনো একাল-
লৈ মূৰ দি। মূৰ খা মূত্ৰৰ দ্বাৰা
হেৰুৱা, মূত্ৰৰ কাষণ হ। মূৰ অম্মা
বৰকৈ চিন্তা ভাবনা কৰ। মূৰ ঘূৰা
বেজাৰ বা চিন্তাত মূৰ চাপৰাই
থাক। মূৰ ঘূৰণি মূৰ ফুৰণি,

আচছাই। মুবটালি মুব লবোরা
কাৰ্খা। মুব টালি মাৰ মুব
জোকাৰ। 'মুব ছুপিয়া সন্মতি
একাশ কৰ। মুব পৰ শেষ হ,
অন্ত হ। মুব পেলা শেষ কৰ।
মুব পোলোকা পবাৰ পবা মুব
পিছলাই সোলোকা বা মুকলি হ।
ক্রি. মুব পোলোকা ছে,
মুব পোলোকা মাৰ কোনো
দাৰিদ্ৰ বা ক্ৰথাৰ বান্ধনৰ পবা
আঁতৰ হ বা গা এৰা দে। মুব
ফুৰণি মুব ঘূৰণি। মুব অৰ বাট
মৰ, উপায় নাইকিয়া হ। মুব মাৰ
বাট মাৰ, উপায় নষ্ট কৰ।

মুবকত ক্রি. বিণ. অন্তত, শেষত at
the end, last.

মুবক্বী বি. ওঝিয়াল, উপদেষ্টা
adviser.

মুব জিতান বি. বিচনাৰ মুব দিয়া
ফাল।

মুবা বি. শিৰ, মুব the head.

মুবা মুবি বি. ওচৰাউচবি. চমুৎ -
চুবি।

মুবিয়ল বি. দৰা-কগ্ৰাব মুবত বা
কপালত বান্ধি দিয়া শিৰ পার্ৱতীৰ
মুঁতি নাইবা ফুল-ফুলগী আদিৰে কৰা
জিহুজাকৃতিৰ বস্তু।

মুবিয়লি বি. এডৰা মাটিৰ এক মুব
বা সীমা।

মুবা বি. নেতা, মুখা মানুহ head-
man.

মুবীয়া বিণ. কোনো পাত্ৰৰ মুব, মুখ

বা কাণ লৈকে ভৰা filled to the
brim, মুব থকা। সীমাত থকা।

মুব (অব্যয়) সলনি, পৰিবৰ্ত্তে in-
stead of, in place of; বেচ
স্বৰূপে as the price of.

মুবকত ক্রি. বিণ. শেষ ফলত as a
result.

মুব কপালে হাত দি ববকৈ বেজাৰ
পা to be deeply agrieved.

মুব মুবে ক্রি. বিণ. কোনো মতে
জোৰাকৈ কথমপি কাণে কাণ মাৰি
barely, without leaving a
balance.

মুৰ্থ বিণ. মুট, নিৰ্বোধ stupid,
ignorant. বি. একোনজন লোক
an ignorant person. বি.
মুৰ্থতা, মুৰ্থামি।

মুচ্ছনা বি. সন্মীতৰ সপ্ত স্তবৰ উঠা-
নমাৰ ক্রম বা বিধি।

মুচ্ছা বি. মুহৰ্কেছ a swoon, a
fainting. অক. ধা. মুচ্ছা যা।
বিণ. মুচ্ছিত অচেতন হোৱা।

মুৰ্জ্জাল পাৰ বেজাৰ লগা কথা সমনে
কৈ নিজেও অলি মৰ আনকে
আমনি লগা।

মুৰ্ত্তি বিণ. মূৰ্ত্তিযুক্ত, সাকাৰ embo-
died, incarnate.

মুৰ্ত্তীয়া বিণ. বয়সীয়া মানুহৰ মুখৰ
সমনীয়া এণ্টেকে ডাঙৰ দীঘল
হোৱা; কবিলৈ টান আক পৰিভ্ৰম
লগা, বৰ গধুৰ।

মুৰ্ত্তি বি. প্ৰতিমূৰ্ত্তি, প্ৰতিমা image;

গঢ়,চেহেবা appearance; আকৃতি body. মুন্ডি দেখি চুন্ডি হেবা কাৰো ঋণ বা প্রতাপ দেখি বিচুন্ডি হ, বৰকৈ ভয় কৰ। মুন্ডি পুজক বি. প্রতিয়া পূজা কৰা লোক an idol worshipper.

মুন্ডি-পূজা বি. প্রতিয়াৰ পূজা, idolatry. মুন্ডিমান, মুন্ডিমন্ত দেহধাৰী, ভয়ানক, প্রচণ্ড fierce. স্ত্রী. মুন্ডিমতী।

মুন্ডিগ্য বি. মূৰৰ পৰা উচ্চাৰিত হোৱা বৰ্ণ cerebral. মুন্ডি মন্তক, মূৰ।

মূল বি. শিপা, আলু; গছৰ মাটিত সোমাই থকা গুৰি a root; আদি, প্রধান কাৰণ, উৎপত্তি স্থান original, source, শব্দৰ উৎপত্তি স্থান derivation, ধাৰে দিয়া বা বেপাৰত লগোৱা আচল ধন principal, capital. মূলধন বাণিজ্য বা বেপাৰত আচল পুঁজি ধন capital; সুদলৈ ধাৰে দিয়া আচল ধন principal. মূলমন্ত বীজমন্ত, প্রধান মন্তক।

মূল লাখা বিণ. মূল নথকা, লোকচানী causing loss. মূল সূত্র প্রধান আৰু প্রধান হেতু the main cause.

মূলা বি. উনৈশ সংখ্যাৰ নক্ষত্ৰ the nineteenth lunar asterism.

মূলা গাঁতক বি. ক্ৰাচেতুং বৰ গোহাঁইৰ বীৰলগা পত্নী, এওঁ ভূৰূপক

বিকছে যুঁজ কৰি প্রাণ ত্যাগ কৰিছিল।

মূলা বি. এবিধ মাহুহে ধোৱা শকত আলু radish.

মূলাধাৰ বি. লিঙ্গ আৰু শৌচ দ্বাৰক মাজৰ ঠাই the space between the anus and the penis, মূল কাৰণ the primary cause.

মূলীভূত বিণ. কাৰণ-স্বৰূপ, আদি হেতু ৰূপ।

মূলেই ক্ৰি. বিণ. সমূলি, নিচেই entirely, totally.

মূলে মূলে ক্ৰি. বিণ. মূল ধনৰ সমানে, লাভ লোকচান নোহোৱাকৈ barely, without gain.

মূলোচ্ছেদ, মূলোৎপাটন বি. নিৰ্মূল ৰূপ।

মূল্য বি. বেচ, কোনো বস্তু কিনোতে দিয়া ধন, যোগ্যতা price, value, worth. মূল্যবান দামী costly, সাৰ থকা worthy.

মূল্যায়ণ মূল্য নিৰ্ণয় কৰা।

মূল্যায়ণ মূল্য ঠিক কৰা।

মূষিক বি. এন্দুৰ, বিগনি a rat, a mouse.

মূছী বি. ধাতু লগোৱা মাটিৰ পাত্ৰ a crucible.

মূকগু বি. মার্কণ্ডেয় ঋষিৰ পিতৃ।

মূগ বি. পহু, হৰিণা a deer, a stag. স্ত্রী. মূগী। মূগভূকা মৰীচিকা a mirage. মূগলয়নী,

মুগাকী সুন্দৰী ভিৰোতা। মুগ-
মাতি, মুগমদ কস্তুরী, গন্ধ কলাই
musk. মুগয়া পহ চিকাৰ hunt-
ing, chase. মুগবাজ পহবাজ
সিংহ & lion. মুগশিৰা পঞ্চম
নক্ষত্ৰ।

মুগাছ বি. চন্দ্ৰ, the moon

মুগাকী বি. হৰিণবদৰে চকু ধকা
ভিৰোতা; হোৱালীৰ নাম।

মুগী বি. এবিধ মুৰ্ছা হোৱা বোগ
epilepsy.

মুগেন্দ্ৰ বি. মুগবাজ, সিংহ & lion.

মুচ্ছকটিক বি. শূক্ৰকে বচনা কৰা
এখন সংস্কৃত নাটক।

মুগীল বি. পত্ৰময় মূৰ, পত্ৰময়
মোলান the white soft part
of the root of the lotus.

মুগ্ময় বিণ. মাটিৰে সজা made of
earth.

মৃত বিণ. মৰা, জীয়াই নথকা dead ;
মামুহে ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ এৰা
gone out of use.

মৃতক বি. মৰা মামুহ. পৰলোক
পোৱা লোক & deceased
person.

মৃতকল্প, মৃতপ্ৰায় বিণ. মৰাৰ
নিচিনা moribund.

মৃতদাৰ বি. ভাৰ্যা মৰা মামুহ, বৰ্ধলা
& widower.

মৃতৱৎসা বি. বি ভিৰোতাৰ সজ্জা
জীয়াই নেথাকে।

মৃতসজীৱনী বিণ. মৰা মামুহক
জীয়াৰ পৰা।

মৃতশৌচ বি. মৃত্যুৰ বাবে হোৱা
অশৌচ।

মৃত্তিকা বি. মাটি earth dug out.

মৃত্যু বি. প্ৰাণনাশ death, সম্বন্ধা
the regent of death.

মৃত্যুঞ্জয় মৃত্যুক জয় কৰোতা, শিৱ।

মৃত্যুমুখ মৰণৰ মুখ, মৰণৰ সময়।

মৃত্যুলোক প্ৰেতলোক, মৰণপুৰী।

মৃদং, মৃদঙ্গ বি. এবিধ ধোলৰ
নিচিনা বাস্তব & kind of drum.

মৃদু বিণ. মিঠা, কোমল, মৃদু soft
tender, mild, sweet. বি.

মৃদুতা। মৃদুল কোমল। স্ত্ৰী.
মৃদুলা।

মৃদু মন্দ ধীৰে-ধীৰে, মৃদুৰ ভাৱে।

মৃষ্ট বিণ. মাজিত. শোধিত cleaned,
washed.

মৈ' বি. ইংৰাজী বছৰৰ পঞ্চম মাহ
the month of May.

মৈণ্ড (অম্. শব্দ.) মেকুৰীৰ মাতৰ
নিচিনা শব্দ।

মেকাহি বি. এবিধ গছ, তাৰ পৰা
ওলোৱা ধূনাৰ নিচিনা আঠা &
kind of tree and its resin.

মেকুৰী বি. বিড়াল & cat.
মেকুৰী-ধুজীয়া পুট আৰু মঙহাল.
মামুহৰ গাত ওলোৱা মেকুৰী
খোজৰ নিচিনা সৰু সৰু আঁচ &
dimple.

মেস্‌মুলাৰ বি. ভাৰতবৰ্ষৰ আৰ্শ্বান
দেশীয় পণ্ডিত।

মেস্‌মুলাৰ বি. উন্নয়ন শক্তিকাৰ
শ্ৰেষ্ঠ বাচিয়ান ঔপন্যাসিক।

মেথেলা বি. কটি সূত্ৰ, কঁকালৰ
এবিধ অলঙ্কাৰ।

মেথেলা বি. তিব্বতৰ অধিবাস্ত্ৰ,
চুটি কাপোৰ a kind of
petticoat used by an
Assamese female.

মেথেলা ভাবী বি. অধৰ মাহুহ।

মেগেলা, মগেলা বন বি. খাগৰিৰ
নিচিনা এবিধ বন a kind of
reed.

মেগেন্‌নিচ বি. চন্দ্ৰগুপ্ত যৌধৰ
ৰাজত্বকালত ভাৰতলৈ অহা গ্ৰীচ-
দেশীয় একজন পৰিব্ৰাজক।

মেঘ বি. ডাৱৰ, জলধৰ cloud,
সঙ্গীতৰ বাগ। মেঘদূত কালিদাস
ৰচিত কাব্য। মেঘনাথ ৰাৱণ পুত্ৰ
ইন্দ্ৰজিৎ। মেঘ বাহন বি. ইন্দ্ৰৰ
এটা নাম, a name of Indra
the king of gods. মেঘ অল্লাৰ
বি. সঙ্গীতৰ বাগিনী বিশেষ।

মেঘান্ত্যৰ বি. শৰৎ কাল, মেঘৰ
অভাব the autumn season

মেঘাচ্ছন্ন মেঘেৰে আবৃত cloudy.

মেঘাগম ৰাৱিৰা কাল।

মেচ বি. গোৱালপাৰা জিলাত বাস
কৰা বড়ো বংশৰ মাহুহ a branch
of the great Bodo tribe.

মেচ বি. ভাঁজ, বঁকা হোৱা অৱস্থা

a bend, a curve. ক্ৰি. মেচ ল.
মেচ খা বঁকা হ, দাঁ খা।

মেচ বি. যন্ত্ৰ কেইজনমান মাহুহ
থাকে আৰু এডোকে অনে সমান
পইচা তুলি থকা খোৱা ইত্যাদিত
খৰচ কৰে, mess.

মেচ-থেলা দুই দলৰ ভিতৰত
পতিযোগিতামূলক খেলা, জুই-
বাৰা, দেচলাই।

মেচা বিণ. কঁজা হোৱা bent. জী.

মেচী। মেচমেচীয়া বিণ.
চিক্‌চিকীয়া, অতিশয় (ক'লা)
excessively (black).

মেচী দা বি. পিঠি ফাললৈ অলপ
বোৰ লোৱা দা a slightly
convex dao.

মেচেকা বি. গাত ক'লা ক'লা আঁচ
থকা এবিধ জহাৰালৰ নিচিনা
বনৰীয়া জন্তু a kind of wild
animal.

মেচেলা বিণ. পুট, গা-গাৰি শকত
fat.

মেজ বি. মেকণ a wen.

মেজ বি. লিখা পঢ়া কৰা বা থানা
খোৱা ওখ থুৱা লগোৱা সীৰা a
table.

মেজাকৰি বি. মেজাকৰি গছৰ পাত
থুৱাই তোলা চোৰ-পতীয়া মূগা
the mezankri silk worm.

মেজাজ বি. মনৰ গতি, ক্তাৱ
temper, manner, nature.

মেজাঠি বি. পৰ্জনীয়া ঠাইত হোৱা

এবিধ গছ, ভাবে কাপোৰ আদি
বোলায় a kind of plant.
যেজি বি. যাবৰ বিহব দিনা পুৰা
মানুহে জুই ফুৰাবলৈ সজা খেৰ বা
কাঠৰ দ'ম a stack of wood, a
hay rick.
যেজিষ্ট্ৰেট বি. জিলাৰ শাসনকৰ্ত্তা
magistrate.
যেজেন্ডা বি. খহটা পাতেৰে এবিধ
বনবীয়া সৰু গছ।
যেজেন্ডেৰ, যেজেন্ডো বি. আন
কাৰ্য্যৰ পৰা ভৈয়াৰ কৰা এবিধ
বিলেশী বঙচীয়া ধং।
যেট সৰা, যেটেমেটীয়া বিণ. বৰ
গধুৰ very heavy. অক. ধা.
যেটেমেটো যেটেৰ যেটেৰ শব্দ কৰ।
বি. যেটেমেটিনি।
যেটুৰা বি. টেমুনা, উখহি থকা মানুহ
a tumour। বিণ. টেমুনা হোৱা।
যেটুৰা যেটুৰি সবহকৈ উঠা যেটুৰা
ওখ-চাপৰ।
যেটেকা বি. পানী বন্ধ যোৱা ঠাইত
হোৱা এবিধ গছ hayacinth
যেটেকা ভলী, যেটেকানি বহুত
যেটেকা গজি থকা ঠাই।
যেটেৰ বি. শুকান বাঁহ কাঠ আদি
ভাঙিলে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ। অক.
ধা. যেটেৰ কৰ। জি. বিণ.
যেটেৰাই, যেটেৰ কৰে।
যেটেলি বি. ডেলৰ টাবিৰ ঠিলা,
সবহকৈ মুখত ভৰাই গাল ওফোকাই
যোৱা বন্ধৰ সোপা।

যেঠ বি. অনুগ্রহ পাবৰ আশাৰে দিয়া
ভেঁটি।
যেঠনি বি. বুকুত তুলি পিন্ধা মেখেলা
জি. যেঠনিয়াৰ।
যেঠনিয়া অক. ধা. লাহে লাহে গতি
কৰ, অলপ অলপকৈ কাম কৰ to
move or work slowly.
যেঠোন বি. বনবীয়া গৰু Indian
Bison.
যেডেল প্ৰশংসা বা সন্মানৰ নিদৰ্শন
স্বৰূপ ধাতুৰে নিৰ্ম্মিত অলঙ্কাৰ পতক
medal.
যেট্ৰ, যেট্ৰ (পু. অ.) বি. মেৰৰ
নিচিনা অৰ্থাৎ ঘূৰণীয়াকৈ সজা
কোঠা বা গড়, ঘূৰণীয়া ভেঁটি।
যেভৰ বি. শৌচৰ ঘৰ পৰিষ্কাৰ কৰা
মানুহ a sweeper. জী. যেভৰণী।
যেথী বি. বাম খেতিত হোৱা এবিধ
বহুবেকীয়া সুগন্ধি শাক আৰু তাৰ
ছেইত হোৱা গুটি।
যেদ বি. জন্তুৰ গাত ধৰা তেল, চৰ্কি
fat.
যেদা, যেদনি বি. জুলীয়া বন্ধৰ
ভলত পৰা মল dregs.
যেদা বিণ. গা-গধৰ লেহেম heavy-
bodied, slow; ভালকৈ পাগত
নুঠা not well baked.
যেদিলী বি. পৃথিৱী, ধৰা the
earth.
যেদেলা বিণ. শকত-আবত fat,
corpulent, ধনী rich.

মেদেলি বি. তেলব গেল, তেলব হলি
dregs or sediment of oil.

মেদেলুরা বি. এবিধ জুটলা কৃষ্ণ গছ
a kind of shrub.

মেধ বি. ষাগ, যজ্ঞ a sacrifice.

মেধা বি. বুদ্ধি, বুদ্ধিব পৰা শক্তি
understanding, intellect.

মেধাবী, মেধাবান বুদ্ধিমান।

মেধি বি. কোনো সত্ত্বৰ শিষ্টৰ পৰা
কৰ তোলা বিষয়াৰ উপাধি,
কেনাজন মেধিৰ ওপৰকি বিষয়াক
ৰাজমেধি, বৰমেধি বোলে।

মেনকা বি. হিমালয়ৰ ভাৰ্যা আৰু
পাৰ্বতীৰ মাক, এজনী অপেশ্বৰী।

মেনা বিণ. তললৈ ওলমি শিং থকা
(ম'হ, গক)। জী. মেনী।

মেনেজাৰ বি. অধ্যক্ষ, পৰিচালক
manager.

মেনেকা বিণ. লাহে লাহে কম কৰা।

মেনেক মেনেক ক্রি. বিণ. লাহে
লাহে।

মেপ বি. মানচিত্র map.

মেম বি. চাহাবৰ ভিৰোতা,
ইউৰোপীয় ভদ্ৰ মহিলা।

মেমেধু বি. ধনিয়া শাক।

মেমেৰা বিণ. লেবেলা, শুকাই
বীণোৰা lean, emaciated.

মেম্বৰ বি. সদস্য, সভ্য member.

মেব বি. পাক, জৰী বা ভাৰ নিচিনা
বস্ত্ৰৰ পাক লোৰা ভাগ, নৈব বঁকা
ভাগ, মোচৰ a twist, a curl, a
coil, a bend of a river. মেব

খা পাক খা, মেবাই ধৰা। সৰু. ধা.

মেবা মেবিয়া পকা, হুবিয়া, পাক
ধৰা to wrap round, to twist.

মেব-ছাগ বি. মেব, এবিধ নোয়াল
চাগলী a ram, a sheep.

মেব চৰা বি. ঘূৰীয়াতৈ সজা চৰা। মেব
পাক ঠাইতে হুবি পাক মৰা কাৰ্য।

মেবলাই ডাঙৰ লাই শাক। ২০

মেবমেবীয়া বিণ. এলেহুবা, থোদ
lazy.

মেবা বি. একেলগে পকোৱা দুই বা
অধিক ডাল জৰীৰ এডাল, এগুণ,
কেইবা ডালীয়া এখাৰ মণিৰ এডাল
a strand of a rope.

মেবামতি বি. ভগা বটা কাৰ্য্য
repair. সৰু. ধা. মেবামত কৰ
to repair.

মেবী বি. বীজজীউৰ মাতৃ।

মেক বি. পৃথিৱীৰ উত্তৰ দক্ষিণ প্রান্ত
pole, আখাৰ 'ধৰ্ম্মৰ মেক' a
repository.

মেক জ্যোতি, মেকপ্রভা বি.
আবোৰাৰ আশোকচ্ছটা।

মেকবেৰা বি. পৃথিৱী বা কোনো
ধূবি থকা বস্ত্ৰৰ কেন্দ্ৰবেৰা axis.

মেকটী মেকটি ওখ-চাপৰ, টেমুনা-
টেমুনি rough, undulating.

মেকণ বি. বিৰ নথকা টেমুনা গছৰ
গাভ হোৱা উঠা a wen, a wart
on trees. মেকণীয়া মেকণ থকা।

মেকজু বি. ৰাজ হাড় গিঠিৰ মাজৰ
ডাঙৰ হাড় the back-bone.

মেকদণ্ডী বি. যি প্ৰাণীৰ বাজ-হাড় আছে, vertebrate.

মেবেটা-মেবেটি গা কোঁচাই আকৌ দীঘল কৰা আৰু লৰোৱা কাৰ্য্য, কোনো কাম কৰোঁ নকৰোঁ ভাবি আগ পাহ কৰা কাৰ্য্য।

মেল বি. আহোম বজাই ভেঁওৰ সন্মিলনকেৰে সৈতে একত্ৰে কৰা ভোজন, সেই ভোজনত বাজ্যৰ কোনো খট্ট কথাৰ আলচ হৈছিল, আহোম বজাৰ কুঁৱৰী আদিৰ প্ৰতিপালন কাৰণে দিয়া মাটি আৰু মাহুহ।

মেল বি. কোনো কথাৰ আলচ কৰিবলৈ বা গোচৰ সুধিবলৈ একে ঠাইতে বহা মাহুহবিলাকৰ সমাজ a meeting, an assembly, a tribunal. ক্ৰি. মেল-কৰ মেলুৱৈ গোটেখাই কোনো গোচৰ সোধ।

মেল চপা, মেল পাও, মেল দ্ৰাও মেল কৰিবলৈ মাহুহ চপা।

মেল মাৰ মেলুৱৈ হৈ মেল মাৰি ফুৰ, মাহুহৰ লগত অদৰ্কাৰী কথাটোক বুৰি ফুৰ, (নিদ্ৰাত)।

মেল সক. ধা. মুক্ত কৰ, সোলোকা, ঢাকনী ওচাই মুকলি কৰ, আগ বঢ়া to loose, to untie, to open, to extend, খৰি বা কাঠ ফাল to split. বি. মেলন।

মেলাী সক. ধা. লোকৰ হতুৱাই মুকলি কৰা, ফণিয়া to cause to be united, to comb.

মেলা বি. প্ৰদৰ্শনী, বিক্ৰেতা, ক্ৰেতা আৰু দৰ্শকৰ সন্মিলন exhibition, fair.

মেলা চিকাৰ বি. গড় নমৰাকৈ হাবিত ঘৰচীয়া হাতীয়ে বনৰীয়া হাতী খেদি ধৰা কাৰ্য্য।

মেলান বিণ. মুকলি হৈ থকা।

মেলানি বি. বিদায়, যাবৰ অনুমতি leave to go.

মেলা মাৰ হাতেৰে দূৰলৈ মাৰি পঠিয়া to hurl.

মেলাহি বিণ. গোতোং নোহোৱা, মুখ বহল wide-mouthed.

মেলুৱাই, মেলুৱৈ বি. মেলত বহি সোধ বা আলচ কৰোঁতা a member of a meeting.

মেলেকা বিণ. পুৰণি হৈ আচল গুণ নথকা insipid.

মেলেকী বি. মেলুৱৈ, মেল সোধা মাহুহ an arbitrator. বিণ. মেলত পাৰ্গত।

মেলেছ 'লেছ' শব্দৰ কোমল ৰূপ।

মেলেৰিয়া বি. এবিধ জ্বৰ, malaria.

মেৱা বি. এবিধ গছৰ গুটি a fruit.

মেৱা মেল বিলাতী কোমোৰা।

মেৰ বি. মেৰ-ছাগ a ram, a sheep, বাশি-চক্ৰৰ প্ৰথম বাশি the sign Aries.

মেৰুৱী বি. হুনি গছ।

মেহ বি. মুক্ত ৰোগ, মৃত্যুতে

পৌৰণিয়ে ধৰা আৰু পূজ ওলোৱা
 ৰোগ gonorrhoea.

মেহগণি বি. এবিধ গছ mahogany tree.

মেহনত, মেহনতি পৰিশ্রম, কষ্ট
 labour, trouble. বিণ. মেহনতী
 পৰিশ্রম কৰিব লগা।

মেহমেহীয়া বিণ. মিহিং মাজাং
 slow in work.

মেহন বি. মেকণ, গছৰ উঠা a
 wart. বিণ. মেহনীয়া
 মেকনীয়া।

মেহুৰা বিণ. লাজকুৰীয়া timid,
 bashful.

মেহেঙা বিণ. অৰাক হৈ মুখ মেলি
 চাই থকা, ভোদা dull. মেহেঙা-
 মেহেঙি সেমেনা-সেমেনি।

মেহেৰবানি বি. অনুগ্রহ, দয়া
 favour, kindness.

মেহেকলিছা বি. হুবজাহানৰ এটা
 নাথ।

মৈ বি. চাহ কৰা মাটি সমান
 কৰিবলৈ বা সিঁচা গুটি মাটিৰ তল
 পৰিবলৈ ব্যৱহাৰ কৰা হুচলা কলীয়া
 বাহৰ এখন খেতিৰ সঁজুলি a
 harrow. মৈ টকা মৈত লগাবৰ
 কাৰণে এমুৰ ফলা এডোখৰ বাহ।

মৈটা বি. গছত উঠাত ব্যৱহৃত
 এডাল আঁঠীয়া বাঁহৰ জখলা a
 single bamboo used as
 ladder.

মৈজ মিত্ৰ সৰস্বতী।

মৈজা বিণ. মিত্ৰভাৱ থকা
 friendly. মৈজীভাৱ মিত্ৰতা,
 বন্ধুতা friendship.

মৈজেন বি. পৰাণৰ শিষ্য, এজন
 ঋষিৰ নাম।

মৈথিলী বি. মিথিলাৰ ৰজা জনকৰ
 জীয়াৰী, সীতা।

মৈথিলী বি. মিথিলা দেশৰ অধি-
 বাসীৰ ভাষা the language or
 dialect of Mithila.

মৈথুল বি. শৃগাব, স্ত্রী-পুৰুষৰ সহবাস
 copulation, মতা-মাইকী একেল
 a pair.

মৈদা বি. এবিধ বৈকা মাছ, পাচলি
 আদি কুটা অস্ত্ৰ a curved knife
 used in dressing fish, vege-
 tables etc.

মৈদাম বি. মৰা মামুহ পুতি তাক
 ওপৰত দিয়া মাটিৰ দ'ম, সমাধিৰ
 ঠাই, কবৰ a tomb, a grave.
 মৈদামনি অনেক মৈদাম থকা ঠাই
 a graveyard

মৈলাক বি. লক্ষ্যৰ ওচৰৰ এটা,
 পৰ্ৱত।

মৈয়া লক. ধা. বৈ চলাই সমান কৰা
 to harrow.

মৈৰা বি. ময়ূৰ, ম'ৰা চৰাই a pea-
 cock or pea-hen.

মৈলাম বি. মই চুঙা, দোৱাত an
 inkpot.

মৌ লক. ধা. কোমল কৰিবৰ কাৰণে

পানী বা জুলীয়া বস্তু দি মোহাবি
মান।

মোহি সৰ্ব্ব. মোব, মোক।

মোক-মোকা অক. ধা. অস্পষ্ট
কথা ক। বি. মোক মোকনি।

মোক্চা বি. মুখ মোচা কাপোৰ।

মোকট অক. ধা. মোকোটা খা,
ভাঁজ ল to be folded, to
curve. বি. মোকটা।

মোকতাব বি. মুচলমান পঢ়াশালি
& school.

মোকদ্দমা বি. মকদ্দমা, গোচৰ,
মামলা & case, & law suit

মোকল্ বিণ. নবন্ধা, মুকলি হৈ থকা
free, not tied, ঢাকনী নথকা
uncovered. বি. বেৰ নিদিয়া
ঠাই an open place. অক. ধা.
গাঁঠি মোলক, মুকলি হ to be
loosened, to be free মোকল্
ফুল শৌচ কৰ। মোকলা মুকলি
কৰ, খালাচ কৰ to set free, to
release.

মোকা বিণ. বুদ্ধিহীন, মুখ foolish,
stupid.

মোকাম বি. বাসস্থান, থকা ঠাই
place of residence, address.

মোকামিলা বি. (কথা ভাষাত)
'মকামিলা' চোৰা।

মোকাল বাঁহ বি. এবিধ বাঁহ &
kind of bamboo.

মোকোট বি. মোটোক, জাঁপ &
fold, ভাঁজ & bend সৰ্ব্ব. ধা.

মোকোটা বেঁকা কৰ to bend,
ভাঁজ লগা to fold. মোকোটা খা
বেঁকা হ।

মোকোৰা বি. মুখ পূৰাই লোৱা
গৰাহ & large mouthful. ক্ৰি.
বিণ. মোকোৰা-মোকোৰে ই
গৰাহৰ পাচত সি গৰাহ mouth-
ful by mouthful.

মোক্তাব বি. 'মুক্তিযাব' চোৰা।

মোক্তাব-নামা বি. মুক্তিযাব নিযুক্ত
কৰা পত্ৰ & power of attorney.

মোক্তাবি বি. মুক্তিযাবৰ কাম
attorneyship. মোক্তাবী বিণ.
মুক্তিযাব সম্বন্ধীয়।

মোখ সৰ্ব্ব. ধা. মোখনী দি, পহাৰি
খাদিৰ মুখৰ কাঠি মোকোটাই বৈ
ন-সোলোকা কৰ to give the
first binding to the edge,
মুখ বন্ধ কৰ, নিবন্তৰ কৰ to put
to silence, শেষ কৰ to put to
stop বি. মোখনী। ক্ৰি. মোখনী
হাব।

মোখোৰা বি. মৰণৰ ধান খাব
নোৱৰা কৰিবলৈ গৰুৰ মুখত দিয়া
বাং & muzzle for oxen. বিণ.
অসন্তোষ বা খঙত মুখ ওফন্দোৰা
sulky. মোখোৰা গলা,
মোখোৰা মূৱা বিণ. ওফন্দা
মূৱা, ওফন্দা গলা having &
bulk or fleshy face.

মোগল বি. এজাতি মুচলমানৰ নাম,

বাববে ভাবতত প্রতিষ্ঠা কবা
বাকবংশ the Mughal.

মোঁগোবা বি. ঞ্জুমান নোহোৱাকৈ
গৰ্ভ হোৱাৰ পৰা জন্ম সন্ধান।

মোঁঘ বিণ. বাৰ্ষ fruitless.

মোঁচ্ বি. কল গছৰ অলপকৈ
ওলোৱা ভিল the spadix of the
plantain tree.

মোঁচ্ বি. গোঁফ, ওপৰ ঠুঠত গজা
নোম mustache.

মোঁচক অক. ধা. পাক খাই হাড়ৰ
জোৰা অলপকৈ লৰ বা জোৰাত
হুৰ পা to be sprained.

মোঁচল বি. বন্ধনৰ পৰা মুক্তি,
পুনৰ্জন্ম হব নলগীয়া অৱস্থা salva-
tion, the final beatitude,
উদ্ঘাটন opening.

মোঁচৰ্ বি. হাতেৰে ধৰি পকা to
twist, to sprain, নৈষ যেৰ বা
পাক।

মোঁচল (পু. অ.) সক. ধা. মচিলে।

মোঁচা বিণ. কৌচ খোৰা curled
or contracted.

মোঁচাবিধা বি. পৰামৰ্শ consulta-
tion.

মোঁচাৰাব বি. তুলনা, বিজনি
comparison.

মোঁচাহেৰা বি. চিন্তা, বিবেচনা
contemplation.

মোঁচোকা বি. পাক খাই হাড় বা
হাড়ৰ জোৰাত পোৱা হুৰ &
sprain. ক্ৰি. মোঁচোকা ধা।

মোঁচোবা বি. হাতেৰে দিয়া পাক
twist. ক্ৰি. মোঁচোবা দাব
মোঁচৰ to twist.

মোঁজা বি. ভৰি চাকি শিঙা সাজ বা
পোছাক stocking.

মোঁটে বি. মুঠ, সমষ্টি total.

মোঁটে বি. হালৰ মোনা, সাপ বা খল
আদি গোটা হাড়ৰ বাহিৰৰ ছাল &
leather bag, the slough of a
snake, the skin of certain
fish. মোঁটে কাড় মোঁটে ওচা।

মোঁটে অৰা বিণ. বৰ ডাঠ, বৰ ঘন
very thick, dense, বৰ গুৰু
very heavy.

মোঁটক বি. শৰাৰত বন্ধ উচৰ্গা
কৰোঁতে ভিলে সৈতে পানীত
ভিৱাই দিয়া তিনি ডাল বন্ধা কুশ।

মোঁটবী বি. ডাঙৰ টোপোলা & big
bundle.

মোঁটা বিণ. শকত, ডাঙৰ stout,
fat, চৰীয়া, মিহি নোহোৱা
coarse, rough. বি. বাঁচৰ
শয়েকীয়া চিন।

মোঁটাউ পৰ টানত পৰ, হুৰত পৰ।

মোঁটামুঠি বিণ. সংক্ষেপ, চম্ concise,
without detail.

মোঁটে, মোঁটেই ক্ৰি. বিণ. মুঠতে,
সমুলি altogether.

মোঁটোক অক. ধা. 'মোঁকোঁট'
চোৱা।

মোঁটাৱিত্ত নায়ক বা নায়িকাৰ দাব

মোঁরবাই দিলে দায়ক-দায়িকাব বি
উল্লাস হয় তাব অদ্যভিনয়।

মোড় (পু. অ.) সক. ধা. বধ কব,
বধন কব; মোহাব।

মোড়ণ বি. বধন করোঁতা, নাশ
করোঁতা।

মোড়া বি. যুব অলকাব।

মোড়ালৈ বি. নিযুক্ত appointed.

মোড়ি বি. ফুলা।

মোড়ি বি. যুক্তাবে সজা।

মোড়ক বি. তাড়ব গুণিত চেনি,
যহা আদি যিহলাই পাক কবা
উষধ। (পু. অ.) লাড়ু।

মোড়ক বি. আনন্দদায়ক।

মোড়িত বি. আনন্দিত, প্রফুল্ল,
আমোদিত।

মোড়ী বি. আনন্দযুক্ত, আনন্দ-
কাৰী।

মোড় সক. ধা. পিটা। বি. পিটি দিয়া
মোবা।

মোড় বি. চুহুবি সেব পৰিমাণ,
আঠ দোন a maund, 80
pounds.

মোলা বি. সক. মোলোতা a small
bag.

মোলাচা বি. ক্রাজ দেশীয়
ঔপত্যনিক আক চুটি গল্প লিখক
Maupassant.

মোমাই বি. আইব ভাই বা ককাই
a maternal uncle. মোমাশহু
বি. দাবী বা ভার্যাব মোমারে।

মোমাই ডাঙুলী-বব বকরা বি.
লাচিত ববফুকনব পিছু।

মোমাই কটাগড় বি. মোগলক
বাধা দিবব কাথণে মোমাইয়েকক
বধ কবি একে বাতিব ভিতবতে
নির্ধাণ কবা গড়। লাচিত ববফুকনে
এই গড় নির্ধাণ কবিছিল আক
ইয়াব মহায়তেই মোগল সৈন্যক
শবাইঘাটব যুদ্ধত লাচিত্তে পৰাজয়
কবিছিল।

মোব বি. এবিধ শৌচ-বাতি হোবা
বোগ diarrhoea.

মোব বি. মেবাই ধোবা সূতাৰ যুব,
আঁত the end of a ball of
thread, যাকোবে তাঁতত এবাব
বোবা সূতা। মোব ধব, মোব পা
আঁতি গুবি ধব। মোব বোল গ্রহণ
কব। মোব আব যাকোবে তাঁতত
সূতা ব। মোব হেবা আঁত হেবা,
উপায় হেবা, বিবুজি হ। মোবে ধব
মোব বোগ হোবা।

মোবোকলি বি. সৌতব বেগত
হোবা পানীৰ পকনিয়া, চাকনিয়া a
whirlpool.

মোল বি. মূল্য, গুণব আদব value,
worth.

মোলা সক. ধা. মূল্য ঠিক কব, দবা
to settle the price of,
ধাউকতে কিন to buy
wholesale.

মোলাকাত বি. সাক্ষাৎ দেখা কবা
meeting, interview.

বোলাব বি. পদ্মব মূল the soft and white part of the root of the lotus. বোলাব পৰ মলি হ to be dirty.

বোলায়েম বি. কোমল, মৃদু tender.

বোলা বি. মুচলমানৰ পুৰোহিত বা শিক্ষক a Muslim priest or teacher.

বোৱা, বোৱা আমু বি. এবিধ সোৱাদ আমু a kind of sweet yam.

বোৱা, বোৱা মাছ বি. এবিধ সৰু মাছ a kind of small fish.

বোৱা মৰীয়া বি. মোৱা মৰা সত্ৰৰ শিষ্ট হোৱা এজাতি আদিবাসী মানুহ, মটক, মৰাণ।

বোৱাৰ মৰ অক. ধা. ভিকাচন ভাগ, উপায় বা লাভৰ মূল নষ্ট হ to be lost, as the means or resource of something. সৰু.

ধা. বোৱাৰ মাৰ।

বোৱাবী বি. মোহৰ মৰা, গাঁচত মৰা coined, as gold or silver.

বোৰ (পু. অ.) সৰু. ধা. ধ্বংস কৰ, নষ্ট কৰ to destroy.

বোহ বি. মৰম, চেনেহ affection, আকাঙ্ক্ষা, লোভ avarice, বোহিত হোৱা fascination, অচেতন, মুৰ্ছা fainting, swoon, বিহ্বত গৈ বা বোহোৱাত হোৱা বোহ, মাৰাৰ পৰা হোৱা জাতি

illusion, delusion. বোহি হা বোহিত হ, মুগ্ধ হ। বোহি কৰ লোভ কৰ। বোহি লগা বোহিত কৰা, দোষবৈলি মূলীয়া, সুন্দৰ। সৰু. ধা. বোহি মুগ্ধ কৰ, বন্দ কৰ to captivate, বিহ্বত গৈ জ্ঞান কৰ to fascinate. বিণ. বোহিত। বোহিলিঙ্গা হাৱা বা অজ্ঞান ৰূপ দিয়া। বোহি-ৰ অৰ্থাৎ বোহ।

বোহন বি. বিবুদ্ধি কৰণ, মনোহন act of fascinating, মনোহন নিৰম্ব বা লিপ্ত কৰণ। বি. কৰণ এটা নাম। বিণ. মুগ্ধ কৰা। বোহন ভৌগ বি. এবিধ মিঠাই a kind of sweet.

বোহনী, বোহনী বাণ বি. মনত ভ্ৰম জন্মাই তীব্ৰোত্তাপ বা পুৰুষত আগন্ত কৰা মন্ত্ৰ a charm or spell to excite love, মন্ত্ৰকৰণ কৰা মন্ত্ৰ। বোহিনী সুন্দৰী। বোহিনী ভাং এবিধ বৰ বাগিয়াল বিদেশী ভাং।

বোহৰ বি. ছাপ a seal, গাঁচত মৰা এডোলা সোণ a gold coin. ক্ৰি. বোহৰত ব্যবহাৰীৰ বতুন খাটা আশত। বোহৰ মাৰ ছাপ মাৰ, গাঁচত মাৰ।

বোহৰা বি. মুচলমান বাৰীয়ে বিয়াৰ সময়ত বৈপ্লৱিক দিবলৈ প্ৰতিজ্ঞা কৰা ধন বা সম্পত্তি।

বোহৰা বি. নৈৰ মুখ mouth of a river.

মোহাব নক. ধা. হাত বা ভৰিবে
মর্দন কৰ বা পিহ to crush with
the hand or foot, মাজ to rub,
চেপ to squeeze. বি. মোহাব,
মোহোবা। নক. ধা. মোহাব
মাৰ।

মোহি (পু. অ.) মোক me.

মোহিত বিণ. ভ্ৰান্ত হোবা, মিহাত
সঁচা জ্ঞান কৰা charmed,
deceived,

মোহিনী বি. মুগ্ধকাৰিনী, মন মুহিব
পৰা ঈ। অতি সুন্দৰী a charming
woman.

মোহোবা বি. মর্দন, হাতেৰে
পিইন। ক্রি. মোহোবা মাৰ।

মোহে (পু. অ.) মোক, মোৰ।
মোহবা মোৰ।

মোহমান মোহ প্রাপ্ত, অভিভূত,
কাতৰ।

মোক্ষ বি. পৰম গতি, নিৰ্ৰূপ, মুক্তি
final beatitude. মোক্ষ ধাম
মুক্তি স্থান, পৰম পদ পোবা ঠাই।
মোক্ষ-প্রাপ্তি ধাব দাবা মুক্তি
লাভ হয়। মোক্ষণ মুক্তি।
মোক্ষা বিণ. মুক্তিপ্রদ।

মৌ বি. মৌ ভোল, মধু, মাখিয়ে
গোটোবা ফুলৰ বস honey. মৌ-
কুঁৱৰী মৌ-বাহত থকা ডাঙৰ
বাইকী মৌমাখি the queen bee.

মৌ কোঁহ বহুধা, মৌ-চাকৰ
মৌধকা ভাগ a honey-comb.

মৌকা অবলম্ব, সুযোগ chance.

মৌকিক বিণ. মুকুতা লগোৱা,
মুকুতাৰ মন কৰা set or inlaid
with pearls.

মৌখাপ বি. এবিধ চিলনী জাতিৰ
চৰাই the buzzard.

মৌখিক বিণ. মুখে মুখে কোৱা,
নিলিখা, কথ্য oral, colloquial,
বাচনিক verbal. মৌখিক অঙ্ক
নিলিখাকৈ মনতে কৰা অঙ্ক
mental arithmetic.

মৌ-গুটি বি. ফুলৰ মৌ-গটোৱা
মাখি। মৌ-চাক মৌবাহ a bee-
hive. মৌ-চেপা ধাব নিছিগা,
ছেদ-ভেদ নোহোৱা incessant,
as rain.

মৌচুমী বৰ্ষাকালীন।

মৌচুমী-বতাহ বৰ্ষাকালত প্রবাহিত
জলীয় বাষ্পপূৰ্ণ বতাহ।

মৌজ বি. সমূহ, মানুহৰ জুম a
multitude of people.

মৌজ বি. দাগিত ভোল হৈ থকা
অবস্থা stupor from intoxi-
cating things.

মৌজা বি. বাজহ ভোলাৰ সুবিধাৰ
কাৰণে এজন বিষয়াৰ তলত দিয়া
একখণ্ড দেশ, এজন মৌজাদাৰৰ
অধীনৰ গাওঁলগুহ a division of
a district in Assam in
charge of a fiscal officer
called a Maumadar. মৌজাদাৰ
মৌজাৰ খাজনা ভোলা বিষয়া।

মৌজুলীয়া বিণ. মৌ ভোলৰ বৰণ

of amber colour, মৌ-জোলব
নিচিনা like honey.

মৌ-জোল বি. মধু, মৌ-বন
honey. মৌ-জোলোড়ী মৌ ওটব
গেটত থকা মৌব ডঁবাল। মৌ-
ডিম্বক বি. এডাতি ডিম্বক a kind
of fig.

মৌদুগল্য বি. এটা গোত্রব নাম
name of a gotra.

মৌম বিণ. নীবধ, নিমাত, কথা
নোকোৱা silent, speechless.

মৌমব্রত বি. ধৰ্ম বা পুণ্যব নিমিত্তে
কথা কবলৈ এৰা কাৰ্য্য the vow

of silence. মৌমতা বি. কথা
কবলৈ এৰা কাৰ্য্য, নিমাত হৈ থকা
অৱস্থা। মৌমী মৌমব্রতী। মৌনে
ক্ৰি. বিণ. নীবৰে, নমজাকৈ in
silence, silently.

মৌ-গিল্লা বি. ফুলব মৌ-খোৱা সৰু
চৰাই the honey-sucker bird.

মৌ-বাহ মৌ-চাক a bee-hive.

মৌ-বিচনী বি. মৌ-চাকৰ দাঁতিত
চেপেটা, খুবলীয়া বিচনীৰ নিচিনা

ওলমি থকা ভাগ the outer edge
of the honey comb. মৌ-মাখি

বি. মৌ ওট a honey-bee.

মৌকটী বি. পুৰুষাঙ্কমে থকা,
চিৰকাল ভোগমথল পোৱা
hereditary, permanent.

মৌৰ্য্য বি. চক্ৰগুণ আৰু তেওঁৰ
প্ৰযুক্তি এটা বাহুবংগ।

মৌজ মূল শব্দীয়।

মৌজবী বি. মুচলমান অধ্যাপক a
learned Mahommedan.

মৌজাৰা বি. ডাঙৰ মুচলমান
পণ্ডিতৰ উপাধি a title of a
mahommedan scholar.

মৌজি বি. মিথা, চুড়া, মুকুট।

মৌজিক বিণ. মূল শব্দীয়, আদি
original.

মৌৱা বি. মৌ-মাখিৰ দৰে জাক
পাতি শস্যত পৰি জাক নষ্ট কৰা
সৰু সৰু পোক a kind of small
insects destroying crops.
মৌৱা মাথ উৰহি ওলমি পৰ to
hang down as a swelling.

মৌ-সৰাজি বি. এবিধ পানীত গজা
বন a kind of aquatic grass.

মৌ-সিতা বি. মৌ-জোল চেলি
উলিওৱাৰ পাছত বাকী থকা
তেলৰ হালধীয়াওণ থকা গোট মৰা
গেদ bee-wax, এবিধ ওষ ডাঙৰ
বনবীয়া গছ।

মৌৱান বিণ. মৰাৰ ভূলা, মৰাৰ
নিচিনা moribund.

মৌৱ বি. 'মিৱাদ' চোৱা। মৌৱী
'মিৱাদী' চোৱা।

মৌৱ বিণ. মলিন, বিষৰ্ধ, আনন্দহীন
morose, sad, cheerless.

মৌৱ বি. অহিন্দু, হিন্দু ধৰ্মৰ বাহিৰৰ
মাত্ৰ a non-Hindu. মৌৱাগৰ
বি. অহিন্দু আশ্ৰয়। বিণ. মৌৱা-
চাৰী। স্ত্ৰী. মৌৱাচাৰিণী।

অ

অ অসমীয়া বর্ণমালাৰ ২৬ সংখ্যাৰ
মাত্ৰন আধৰ। ই কোনো শব্দৰ
মাজত বা শেষত থাকিলে আয়
'ইঅ' এনেকৈ উচ্চাৰিত হয় the
twentysixth letter of the
consonants.

অঁজা বিণ. একেলগে গাত গা লাগি
ওপজা বা উৎপন্ন হোৱা born or
produced in an united
condition.

অঁতৰ বি. অসম দেশৰ সূতা কটা
বতন a spinning wheel.

অঁতৰি বি. যুহা পকোৱা সৰু অঁতৰ a
small wheel. অঁতৰি-কেঁটা বি.
এজাতি কেঁটা সাপ।

অকুত বি. ৰোগৰ দ্বাৰা হুছি পোৱা
আগমুহ a diseased liver.

অৰ বি. পুতি ধোৱা ধন সোণত লগা
ভূত, কিৰ্ণিণ মানুহ। জী. অখিলী।

অখিলী থুই বি. কোনো গছৰ পাতত
পৰি থকা থুইৰ দৰে বগা ফেন।

অঁধাৰ বি. গৰু মৃত্যুৰ পৰা কৰা
এবিধ খাব, তাক কলাই খাব আৰু
দৰবত দিয়া যায় saltpetre.
বিণ. অঁধৰীয়া।

অচা সৰু. ধা. ধোকা, আনৰ দ্বাৰাই
পাবলৈ প্ৰাৰ্থনা কৰা to cause to
beg. অক. ধা. অনিচ্ছাৰে দি বা
কৰ to do or give unwill-
ingly.

অজ সৰু. ধা. পূজা কৰ, আৰাধনা
কৰ to worship. বি. অজান পূজা
কৰা কাৰ্য্য। অজমাল বি.
পুৰোহিতৰ দ্বাৰাই পূজা, শৰাব
আদি কৰাওঁতা।

অজমালী বিণ. পুৰোহিতাদি, পূজা
পাতল কৰা, officiating as a
priest.

অজুৰ্বেদ বি. চাৰিবেদৰ এক বেদ,
ইয়াৰ দুভাগ—এভাগৰ নাম
ৰাজসনেৰ বা শুক্ল অজুৰ্বেদ আৰু
আনভাগৰ নাম তৈত্তিৰীয় বা কৃষ্ণ
অজুৰ্বেদ। বিণ. অজুৰ্বেদী
অজুৰ্বেদৰ মতে চলা।

অজ বি. দেৱতাৰ উদ্দেশে বলি
নৈবেদ্য দি কৰা পূজা, যাগ, হোম a
worship with offerings, a
sacrifice. বিণ. অজীয়। অজ
ভিন্নক এবিধ ভিন্নক। অজকুণ্ড
হোমৰ জুই ধৰা গাঁত। অজপতি,
অজপুকৰ, অজেশ্বৰ অজৰ গৰাকী,
বিষ্ণু। অজসূত্ৰ, অজোপতীত
উপৱীত, লগুণ the sacred
thread. অজৱেদী হোম কৰা
ওঁটা। অজ শালা অজ কৰা ঠাই।

অঠা বি. হাতী-মাততে ব্যৱহাৰ কৰা
এমূৰে লোৰ কাঁইট লগোৱা হাতী-
খোঁচা মাৰি an iron pointed
goad for elephant.

অ'ত (স্থান. সৰু.) যি ঠাইত where.
অ'তকিত, অ'তামান্য বিণ.
অলপমান small in quantity.

বত্ৰুটববাই সকলো অনিষ্টক মূল
বা গৰাকী, a root.

বত্ৰপৰোক্ষাতি বিণ. ধুব বেছি,
অতিশয় utmost, highest.

বত, বত্ৰেক, বত্ৰক, বিমান, যত্ৰেক,
যি পৰিমাণ as much as, as
many as.

ব'ত ত'ত ক্রি. বিণ. যেই সেই ঠাইত,
কোনো এঠাইত anywhere,
somewhere.

বত্ৰক বি. বিয়াৰ সময়ত কন্যাব লগে
লগে আলমবি ফুৰা তিবোতা a
female attendant on a bride.

বত্ৰক বি. যন্ত্ৰ, কল, সঁজুলি an
apparatus, a machine or
contrivance.

বত্ৰন বি. চেক্টা, উত্তোগ, কাৰবাব
exertion, effort, endeavour.
বিণ. প্রস্তুত, সাজু ready,
prepared.

বত্ৰনো ক্রি. বিণ. বিমান হ, অধিক
পৰিমাণে excessively, abund-
antly.

বত্ৰয়ে বিণ. বিমান আছে সমুদায়।

বত্ৰা, বত্ৰনা সক. ধা. যুগত কব,
সাজু কব to make ready, to
prepare. বিণ. যত্ৰোতা।

যতি, যতী বি. ইন্দিয় দমন কৰা ভানী
মাত্ৰ, মূনি, সন্ন্যাসী a sage. পঢ়াব
মাজত দৰলৈ দিয়া চিন a mark
of punctuation.

যতি পাত, যতি-তক্ৰ যথাহানত

যতি নথকা হেতু হোৱা তদ্বৎ নোব।
য'তে ত'তে ক্রি. বিণ. যেই সেই
ঠাইতে anywhere and every-
where.

য'তে বাতি ত'তে কাতি বি. থকা
ঠাইৰ নিশ্চয়তা নোহোৱা।

যত্ন বি. চেক্টা, পৰিশ্ৰম effort,
exertion, তত্ৰুকা, সাৰধান
attendance, care. যত্নপূৰ্বক
যত্নেৰে, সাৰধানে carefully,
attentively. যত্নবন্ত, যত্নবান
উত্তোগী, যত্নশীল, পৰিশ্ৰমী active,
diligent. যত্নশীল যত্নবান।

যত্ন সৰ্ব্ব. যি ঠাইত, যি বিষয়ত,
where.

যত্ন-যত্ন ক্রি. বিণ. য'তে ত'তে any
where and every where.

যথা (অব্যয়.) যেনে, যি প্ৰকাৰে
as, for instance, (সৰ্বনাম) যি
ঠাই where. যথা কথকিতকপে
যি কোনো প্ৰকাৰে। যথাক্ৰমে
ক্ৰমান্বয়ে, ক্ৰম অনুসাৰে। যথা তথা
য'ত ত'ত। যথা তথাকপে যেনে
ভেনে প্ৰকাৰে, কোনো প্ৰকাৰে,
কোনো যতে। যথা দৃষ্টং তথা
লিখিতং দ্ৰবহ নকল কৰা।
যথাযোগ্য বাৰ বি উপযুক্ত,
যোগ্যতা, অনুসৰি। ক্রি. বিণ.
যথাযোগ্যকপে।

যথার্থ বিণ. প্ৰকৃত, সঁচা real. বি.
যথার্থতা। যথার্থবাদ বাস্তববাদ
realism. ক্রি. বিণ. যথার্থ কপে

সঁচাকৈ, আচলতে in truth, in reality.

বখাপূৰ্ণ আগব নিচিনা।

বখাবিধি ক্রি. বিণ. বিধি বা নিয়ম অনুসৰি according to rule or law. বখাবিধিত বখোচিত as is proper. বখালান্ত যিমান পোৰা যায় যিমান। বখাৱত বখাবিধি। বখাশক্তি, বখাসাধ্য সাধ্য বা শক্তিকে ক্রোবে মানে, সাধ্য মানে। বখাষথ পূৰ্ববৎ। বখাবোগ্য বোগ্যতা অনুসৰি। বখাসৰ্ব্বশ্চ গধুলায় ধনসম্পত্তি all that one possesses. বখাত্তান নিৰ্দ্ধিষ্ট ন। উপযুক্ত ঠাই। যথেষ্ট ইচ্ছানুযায়ী। বখেচ্ছাচাৰ বখেচ্ছাচাৰ। বিণ. যথেষ্টাচাৰী।

যথেষ্ট বিণ. কাৰো ইচ্ছামতে হোৱা, প্রচুৰ, যিমান লাগে যিমান enough, sufficient. যথোচিত যেনে উচিত তেনে proper or right. যদি (অব্যয়.) আশঙ্কাবোধক অব্যয়, এনে হলে if, if it be so. যদিও, যদিচ যত্নপি, এনে হলেও although, though. যদিস্তাত যদি এনে হয় if it be so.

যজ্ঞ বি. যজ্ঞবংশৰ এজন পূৰ্ব পুৰুষ আৰু যজ্ঞ, কৃষ্ণ পূৰ্ব-পুৰুষ the name of a lunar king and ancestor of Krishna. যজ্ঞকুল শ্ৰেণীস, যজ্ঞনাথ, যজ্ঞপতি,

যজ্ঞনাথ যজ্ঞবংশৰ গৰাকী কৃষ্ণ। যজ্ঞবংশ যজ্ঞবংশৰ সন্তান সন্ততি কৃষ্ণ আদি। যজ্ঞবংশী যজ্ঞবংশত জন্ম। যজ্ঞমণি, যজ্ঞবায় যজ্ঞবংশৰ বস্ত্ৰ, কৃষ্ণ।

যজ্ঞমণি বি. 'শিয়াল গলা' চোৱা।

যজ্ঞচ্ছা বি. ইচ্ছা, অনায়াস, chance.

যত্নপি (অব্যয়) যদি, যদিও if, though.

য'খান বি. যব, এবিধ শস্ত barley.

য'লৌ বি. এবিধ সুগন্ধি মচলাৰ গছ আৰু তাৰ গুটি a kind of plant and its seed. বিণ. য'লৌৰ য'লৌৰ দৰে গন্ধোৱা।

যন্ত্ৰ বি. কল, যন্ত্ৰন, সঁজুলি an instrument, an apparatus, an engine, বাস্তব musical instrument.

যন্ত্ৰ-তন্ত্ৰ, যন্ত্ৰ-পাতি যন্ত্ৰ আৰু অন্যান্য সবজায়।

যন্ত্ৰবিৎ বি. যন্ত্ৰৰ অভিভা engineer.

যন্ত্ৰ বিজ্ঞা যন্ত্ৰৰ গঠন আৰু প্ৰয়োগ সম্বন্ধীয় বিজ্ঞা mechanics.

যন্ত্ৰ-শালা য'ত যন্ত্ৰৰ দ্বাৰা কাম কৰা হয়।

যন্ত্ৰশিল্পী যি শিল্পীয়ে যন্ত্ৰৰ দ্বাৰা বস্তু নিৰ্মাণ কৰে।

যন্ত্ৰণা বি. যন্ত্ৰনা, পীড়া, বেদনা, কষ্ট pain, suffering, affliction.

যন্ত্ৰী বি. যন্ত্ৰ চলোৱাত। যন্ত্ৰবিশাৰদ an engineer, a mechanic.

স্বপ্ন (পু. অ.) বদি, যত্নপি।
 স্বপ্ন বি. যি জীৱন যুতা ঘটায় the
 Indian Pluto. স্বপ্নৰ দক্ষিণ
 দুৱাৰ দুৰ্গোৰ শান্তি। স্বপ্নদূত যম
 বজাব টেকেলা। স্বপ্নপুৰি যম বজাব
 নগৰ। স্বপ্নশান্তি যম নগৰত দিয়া
 শান্তি, দুৰ্গোৰ শান্তি agonies of
 death. স্বপ্নবজা পাণীৰ শান্তি দিয়া
 গৰাকী the regent of death.
 স্বপ্নজাতি এবিধ কুদ্ৰ আৰু পোন
 গছ।

স্বপ্নক বি. একোটা শব্দেৰে বেলেগ
 অৰ্থ বুজাই কৰা বচন। a kind of
 alliteration.

স্বপ্নকাল বি. যমৰ নিচিনা ভয়াবহ,
 ডাঙৰ শত্ৰু great enemy.

স্বপ্ন কিতাব বি. যুতাৰ অধিপতি বজা
 যমৰ দাস যম বজাব দূত বা
 টেকেলা, a messenger of
 yama, the god of death.

স্বপ্নজ বি. একে গৰ্ভত একে সময়তে
 জন্মা হুটা সন্তান twins.

স্বপ্ন ডাকিলী বি. এবিধ চৰাই,
 সাধাৰণতে ই বাতি মাতে, যাৰ
 মাটিত থকা গছত পৰি এই চৰাই
 মাতে, সেই মানুহ ঘৰৰ কাৰোবাৰ
 যুতা হয় বুলি বিশ্বাস কৰা হয়।

স্বপ্নদণ্ডি বি. পৰিত্ৰাসৰ বাপেক।

স্বপ্নজন্তু বি. যম বজাব ভয়ানক লাঠি।

স্বপ্ন বিণ. যুগল, সৰু কালতে কৃষ্ণই
 বৃদ্ধাবনত উভালি পেলোৱা বীজ
 অৰ্জুন গছ।

স্বপ্ন-স্বপ্না যমৰ বাতনা চোৱা।

স্বপ্নজাৰ্জুন বি. কৃষ্ণই উভালি
 পেলোৱা দুজোপা অৰ্জুন গছ।

স্বপ্নালয় বি. যমপুৰী।

স্বপ্না বি. বৃদ্ধাবনৰ মাজেৰে বৈ থকা
 এখন নৈ the river Jamuna.

স্বপ্নাতি বি. চন্দ্ৰবংশৰ পঞ্চম বজা,
 যদুৰ বাপেক।

স্বৰ (সৰ্কৰানাম). যি ঠাইত of
 which place. স্বৰ পৰা যি ঠাইৰ
 পৰা from which place. স্বৰ্গ
 ক্ৰি. বিণ. যি ঠাইলৈ to which
 place.

স্বৰ বি. স্ব'ধান, কৃষ্ণৰ ভবিষ্যত জন্মস্থান
 থকা স্ব'ধানৰ চিন।

স্বৰদ্বীপ বি. তাৰত মহা-সাগৰৰ
 মাজত থকা দ্বীপ বিশেষ Java.

স্বৰল প্ৰাচীন গ্ৰীক জাতি, জাতিভেদ
 নমনা বিদেশী য়েচ্ছ। জী. স্বৰলী।

স্বৰলী যমৰ জাতিৰ লিপিসূহ।

স্বৰলিকা বি. আঁৰ কাণোৰ, পৰ্দা a
 screen, a drop scene.

স্বৰক্ষাৰ বি. স্ব'ধাৰ। স্বৰক্ষাৰ জাল
 স্ব'ধাৰৰ পৰা হোৱা বাহুৰ নিচিনা
 এবিধ পদাৰ্থ nitrogen. স্বৰক্ষাৰ
 জোৱক, স্বৰক্ষাবান বি. স্ব'ধাৰৰ
 পৰা উৎপন্ন টেঙা বস বিশেষ nitric
 acid.

স্বৰ বি. স্বপ্ৰভা, সুখ্যাতি, কীৰ্তি
 fame, renown, স্বৰ্ণকৰ বিণ.

স্বৰ্ণাৰ বচোৱা glorifying. স্বৰ্ণ
 স্বৰ্ণকৰ, খ্যাতিজনক। স্বৰ্ণজাল স্বৰ

প্রাণী। কণ্ঠা বন। কণ্ঠবন্ত, কণ্ঠবান বনবী, বনত। থকা। দ্বী। কণ্ঠবতী। কণ্ঠবী বিণ. বনতালানী famous. দ্বী। কণ্ঠবিলী।

কণ্ঠোদা, কণ্ঠোদতী বি. ককব ভোলনীয়া মাক, নন্দন ভাৰ্গ্যা the foster-mother of Krishna.

কণ্ঠোদবা বি. গৌতম বুদ্ধ পত্নী।

কণ্ঠি বি. লাঠি, লাথুটি।

কণ্ঠিমধু বি. এবিধ গছৰ মিঠা শিপা licorice.

কছ 'ক' চোৱা।

কছত (অব্যয়), কাষণে, ওপত (যি ফল হব লাগে তাৰ বিপৰীত হোৱা বুজায়) in consequence, in spite of.

কছ-তছ, কছল-তছল বিণ. 'বেন-ডেন' চোৱা।

কছা সক. ধা. বনত। কব to glorify.

কক বি. 'ক' চোৱা। ককবাজ বি. কুবেৰ।

কক্যা বি. কক বা খেহ বোগ consumption.

কা অক. ধা. গমন কব, গতি কব, হানাত্তব হ to go. বি. বোৱা, বাওল। কদ. কৰ্তা. বাওঁতা। বিণ.

বোৱা গত হৈ বোৱা gone, past.

কা বি. স্বামীৰ সৰু নাইবা ডাঙৰ ভায়েকৰ ভাৰ্গ্যা the wife of husband's elder or younger brother.

বাউতা বি. গৃহস্থৰ দৰত আহি বস্ত-বাহানি বেচা বেপাৰী a hawker. বাউতি যুগীয়া বিণ. বহুকাললৈ থকা, যুগযীয়া very durable, বহুকালীয়া existing for a very long time.

বাওঁতা বি. যি যায় one who goes.

যাকি বি. ব'দ নোহোৱাত ধান শুকাবলৈ দিয়া যাগ বা জুইৰ তাপ। যাকি দি ধান শুকাবলৈ জুইৰ তাপ লগা।

যাকডাক বি. যেই সেই মানুহক anyone.

যাকেবী, যাকব, যাকো (পু. অ.) বাব।

যাগ বি. যজ, হোম a sacrifice, ফল পকাবলৈ বা মহ খেদাবলৈ খেদ-জাবৰত জুই লগাই দিয়া ধোঁৱা fumigation. ক্ৰি. যাগ দি। যাগা (কথ্য ভাষা) ঠাই, স্থান।

যাচ সক. ধা. নোখোজাকৈ দিব খোজ to offer without being asked for. বি. যাচল। যাচক যি কোনো বস্তু যাচে one who offers a thing, যগনিয়াৰ a begger.

যাচনা, যাচ্চা বি. ধোজন, তিন্কা কৰা কাৰ্য্য the act of begging or soliciting.

যাচাঙড়া বি. বাপেক-মাক ববিলে ব্ৰত কৰি থকা মানুহক আত্মীয়-

ସଜ୍ଜେ ବାଟି ଦିଆ ଖିଆଡ଼ି, କଳମୁଳ ଆଦି ।

ବାଜକ ବି. ପୁରୋହିତ, ଆନବ କାବ୍ଧେ ପୂଜା କରା ବାସ୍ତବ & priest. ବାଜନ ବାଜକବ କାର୍ଯ୍ୟ, ପୂଜା ହୋଇ ଆଦି କରାବା କାର୍ଯ୍ୟ ।

ବାଜକବକ୍ତା ବି. ଶ୍ରୁତି ଶାସ୍ତ୍ର କରା ଏକମ ପ୍ରାଚୀନ ଗୁଣ ।

ବାଜକଲେନ ବି. ଶ୍ରୋମଦ ବକ ।

ବାଜକଲେନୀ ବି. ଶ୍ରୋମଣୀ Draupadi.

ବାଜକ ବିଂ. ସଜ୍ଜ କରା, ସଜ୍ଜତ ନଗୋରା । ବି. ସଜ୍ଜ କରା ବାସ୍ତବ ।

ବାଠି, ବାଠି ବି. ଧୂଳ & spear, a lance.

ବାଠି ପଢ଼ିଲା ବିଂ. ବାଠି ପାତବ ନିଚିନା ।

ବାଢ଼ନା ବି. ସନ୍ତ୍ରାଣ, ମିଠା acute pain or suffering.

ବା-ଡା ବି. ଇଚ୍ଛା ଡାକେ, ନଡ଼ା ନିଚିନ୍ତାକି ।

ବାଡ଼ାଗାଡ଼ ବି. ଗହା-ବୋରା କାର୍ଯ୍ୟ, ମମନାମମନ act of going and coming.

ବାଢ଼େ ଡାଢ଼େ କ୍ରି. ବିଂ. ସେହି ସେହି ବାସ୍ତବ ।

ବାଡ଼ୋ, ବାଡ଼ୋଡ଼େ (ଅବ୍ୟୟ) ବି. ହେତୁ, 'ବି କାବ୍ଧେ, ବି ଡ଼େ, ମତିକେ as, for, as much as, because.

ବାଜା ବି. ମମନ, ଜୟମ. ମତି travel, journey, କୋନୋ ଠାଉଲେ ବାବଲେ କରା ଉଦ୍ଧୋମ the act of commencing a journey. ଗୁଡ଼

ବା ଡ଼ିର୍ବଲେ ମମନ movement of troops, pilgrimage, ଡାବନା performance. ବାଜାଡ଼ କୋନୋ ଠାଉଲେ ବୋରାଡ଼ ଗଡ଼ା ବାବା ବା ବିବିନି, ବାଜାନାମ । ଡ଼ିର୍ବଲ-ବାଜା ଡ଼ିର୍ବଲୀଲା, ଗ୍ରାମବାସ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ । ଗହାବାଜା ଗୁଡ଼ା ।

ବାଜକ ବି. ମତି କରୋଡ଼ା, ଏଠାଉ ପବା ଆନ ଠାଉଲେ ମତି କରୋଡ଼ା a traveller, a pilgrim.

ବାଜି ବି. ବାଜାକାରୀ, ମତିକ travel-ler, passenger, ଡ଼ିର୍ବଲେ ସୋରା ବାସ୍ତବ a pilgrim. ବବବାଜି ନବାର୍ବି ମମନ ବାଡ଼ିତା ।

ବାଜକ ବି. ଗହାବ୍ୟାସ୍ୟ ଲୋକ, ବକ୍ତା । ବାଜକବାର ବକ୍ତା ।

ବାଜୁ ବି. ବାଜି, ଇନ୍ଦ୍ରଜାଳ ବିଜ୍ଞା ଡେଲେକୀ ବିଜ୍ଞା magic, jugglery. ବାଜୁକର ବାଜିକର, ଡେଲେକୀ ବିଜ୍ଞା ଜନା ଲୋକ a magician, a juggler. ବିଂ. ବାଜୁକରୀ ଇନ୍ଦ୍ରଜାଳ କବିବ ଜନା ।

ବାଜୁକର ବି. ପୁରିବିବ ନାନା ଆଚାରିତ ବକ୍ତ ବବା ଦବ a museum.

ବାଜୁବାବ ବକରା ବି. ଗ୍ରାମ୍ୟ ଅଗଣିତା ଡାବାଡ଼ବିଦି ।

ବାଜୁ ବିଂ. ସେନେ as, like. ଡ଼ି. ବାଜୁକୀ ।

ବାବ ବି. ବାବନ, ବିବଡ଼ ବାସ୍ତବେ ଡ଼ି ବାବ a vehicle. ବାବାବାବ ବିବାବ । ବାବାବାବ ନାବ । ବାବାବାବ

বেল জাহাজ আদি বাস্চালিত
হান।
 বাগ্লিক. বিণ. যন্ত্ৰ সৰ্বস্বীয়, যন্ত্ৰ
 বিশাবদ।
 বাপ অক. ধা. কাল কটা। বি.
 যাপন কাল কটোৱা কাৰ্য্য
 passing.
 বাম্ব বি. এক গ্ৰহব, তিনি দণ্ট।।
 বাম্বল বি. এবিধ তন্ত্ৰ-শাল।
 বাম্বিলী বি. বাতি night.
 বাবাৱৰ বি. সন্ন্যাসী, যাৰ কোনো
 নিৰ্দ্ধিষ্ট ধৰ্মা ঠাই নাই, সপৰিবাৰে
 'দেশে দেশে ঘূৰি ফুৰে। বিণ. সদায়
 ভ্ৰমণকাৰী।
 বাৱন্ত, বাৱন্তে ক্ৰি. বিণ. যি পৰ্য্যন্ত,
 যেতিয়ালৈকে as long as.
 বাৱন্ত চত্ৰ-দ্বিৱাকৰ চত্ৰসূৰ্য্য থাকে
 মানে, সৃষ্টিৰ অন্তালৈকে eternally.
 বাৱন্তীৱন বি. চিৰজীৱন for life.
 বাৱন্তীয় বিণ. সকলো, যিমান আছে
 সকলো।
 বাৱন্তিক বিণ. মুচলমানী, ইংৰাজী,
 যৱনৰ ভাষাৰ পৰা উৎপন্ন pertain-
 ing to or used by a Mahom-
 medan or Englishman.
 বাৱন্তিক বি. ব'ধাৰ সৰ্বস্বীয়,
 ব'ধাৰ ধৰ্মা nitric.
 বাৱে ক্ৰি. বিণ. বাৱন্ত,
 যেতিয়ালৈকে।
 বাৰ্ক বি. এজন ভাৱকাৰ।
 বাৰ্ছে (পু. অ.) সৰ্ব্ব. বাব।
 বাৰ্ক. বি বাহু that person.

বিব্রাম বিণ. যি পৰিমাণ বা সংখ্যা
 যতেন as much, as many. ক্ৰি.
 বিণ. যি পৰিমাণে, যি সংখ্যাৰে।
 বিম্বলা বাঢ়িব ভাৱ দুপাতভেদে চিন
 ভবিষ্যতে যি ভাল হব তাক সকতেই
 চিনি পোৱা।
 যিশু বি. যিহুখ্ৰীষ্ট Jesus.
 যিহুকে-তিহুকে, যিহুকে পান্ন
 তিহুকে ক্ৰি. বিণ. একো বাচ বিচাৰ
 নকৰাকৈ indiscriminately.
 যুঁজ অক. ধা. যুদ্ধ কৰ, বণ কৰ,
 জোঁটাপুটি mutual fighting or
 struggling. যুঁজ বাগ বিবাদ
 fight.
 যুঁজা সক. ধা. যুঁজ বা বণ লগা,
 মৰামৰি লগা, জোঁটাপুটি লগা to
 cause to fight, wrestle, যুঁজা
 লগা। যুঁজাক যি যুদ্ধ কৰে, যুঁজ
 কৰিবলৈ ভাল পোৱা a comba-
 tant, warlike.
 যুক্তিয়া সক. ধা. যুক্তি কৰ, একেলগ
 কৰ to arrange, to collect,
 একেলগ কৰি বাধ to bundle.
 যুক্ত বি. সংলগ্ন, মিলিত, লগোৱা
 joined, united, উচিত, যুক্ত
 proper, right.
 যুক্তি বি. যুক্তি, উচিত কথা
 propriety, দিহা, পৰামৰ্শ
 advice. কোনো তৰ্কৰ কাৰণ
 reason of an argument. যুক্তি
 কৰ যুক্ত কৰি বাধ, আলোচনা
 কৰ to arrange, to consult.

যুক্তি মিষ্ট যুক্তিপূর্ণ। যুক্তি দ্বিগুণতা
পৰামৰ্শ দিওঁতা।

যুক্তিসূচক, যুক্তিমুক্ত, যুক্তিসিদ্ধ
বিণ. উচিত, সঙ্গত reasonable,
proper. যুক্তিসঙ্গত যুক্তিমুক্ত।
যুক্তিহীন অযুক্ত, অসঙ্গত।

যুগ বি. কালৰ এক প্রধান ভাগ
an age, যুগল, একোবা a pair,
বৰ দীঘল কাল a very long
period of time. যুগধৰ্ম্ম কোনো
যুগৰ প্রচলিত ধৰ্ম্ম বা আচৰণ
আদি। যুগজব বিণ. যুগ প্রবর্তক।

যুগপৎ অবা. একে সময়ে simultaneously.

যুগদীর্ঘা বিণ. বহুকাল থকা very
durable.

যুগল বি. এযোব, দুটা, যোবা পাতি
থকা a pair, remaining in a
pair.

যুগল-পটল বি. ত্রিপদী হলাব লগত
আক এক শাবি পদ থকা এবিধ
হল।

যুগান্ত বি. কোনো এক যুগৰ শেষ
the end of an age, প্রায়।
যুগান্তৰ কাল পৰিবর্তন, বেলেগ
যুগ।

যুগান্তৰাব বি. যুগ অনুসৰি অবতাব
manifestation.

যুগী বি. সাপ যেলি ধোয়ালী দেখুৱা
মানুহ a snake-charmer, অসমৰ
একাতি মানুহ—আজিকালি তেওঁ
লোকে 'মোৰী' বুলি পৰিচয় দিয়ে।

যুগীয়া বিণ. কোনো এটা যুগৰ,
কোনো এক যুগ সম্পর্কীয় of a
particular age, relating to a
particular age.

যুক্তত বিণ. সঙ্গত, যুক্তিমুক্ত, উচিত
proper, reasonable, অনেক বস্তু
গোটায়ে প্রস্তুত কৰা prepared,
যুক্ত, লগলাগি থকা।

যুক্ততা সক. বা. প্রস্তুত কৰ, নিৰ্মাণ
কৰ to prepare, to make.

যুক্তি বি. যুক্তি, কাৰণ। বিণ.
উচিত।

যুক্তি বি. যুক্তত, যোগাব preparation
or collection of proper
things or means.

যুগ্ম বি. দুটা, যোব a couple, a
pair. যুগ্ম-বাণি বি. বাকী
নথকাই হৈ সংখ্যাবে ভাগ কৰিব
পৰা বাণি ২, ৪, ৬ আদি an even
number.

যুগ্মতা বি. যুঁজোতা, যোদ্ধা a
fighter.

যুগীয়া বিণ. দুই বা তাতকৈ অধিক
লোক যোগ থকা joint.

যুগ বিণ. যুক্ত, সংযুক্ত।

যুক্তক, যুক্তকীয়া 'যৌতক' আক
'যৌতকীয়া' চোৱা।

যুক্তি বি. 'যৌতক' চোৱা।

যুদ্ধ বি. বণ, যোযাৰি war, fight.

যুদ্ধ কাণ্ডে যুদ্ধ লাগেবে। যুদ্ধক্ষেত্ৰ
বণ কৰা ঠাই। যুদ্ধবিগ্ৰহ বণ, যুদ্ধ।
যুদ্ধ-বিজ্ঞা যুদ্ধ বিষয়ক শিক্ষা।

মুদ্র-বাজা অভিযান, মুদ্র কবিরলৈ
বোবা।

মুদ্রোত্তর মুদ্র পিহত postwar.

মুদ্রাজিৎ ভবতব বোমায়েক।

মুদ্রাভান বি মুদ্র কবি আছে।

মুদ্রাভিবি বি. পাণ্ডবর জ্যেষ্ঠ বা ডাঙব
জন ডাই the eldest of the
Pandavas.

মুদ্রুৎসু বিণ. মুদ্র অভিলাষী, বণব
কাণে -ইচ্ছুক। মুদ্রুৎসু বি.
হৃদ্যোধনব এখন ডায়েকব নাম।

মুদ্রাভান বি. সাত্যকী।

মুদ্রীয়া বিণ. যোব পাতি থকা con-
sisting of a couple or pair,
বয়সত সমান equal in age.

মুদ্রক বি. 'মুদ্রা' চোরা।

মুদ্রত বি. ডেকা মানুহ। স্ত্রী. মুদ্রতী।

মুদ্রতকাল ডেকা কাল, যৌবন
youth.

মুদ্রাভ সূর্য্যবংশীয় বজা এজনব
নাম।

মুদ্রবাজ বি. বজাব ডাঙব পুতেক,
ডেকা বজা an heir apparent
to a throne, a prince.

মুদ্রলি বি. হালধোরাড এহাল গকব
ভিত্তি দি হইকোলগলগোরা কাঠ
a yoke, বৈ, বিলব পানী বাবেবে
লগলগা ঠাই the edge of a
river or lake.

মুদ্রা বি. ডেকা মানুহ a young
man. বিণ. ডেকা full-grown.

মুদ্রাল বি. ডেকা a young man.

মুদ্রাই, মুদ্রায় অক. ধা. যোগ্য হয়।
মুদ্রালী ঐটিদেশীয়।

মুদ্রি বি. এবিধ বগা সুগন্ধি স্ক কুল
আক ডাব গছ a kind of Jas-
mine.

মুদ্র বি. পক্ষব আক a flock, a
herd. মুদ্রণ, মুদ্রণতি বি. জাকব
প্রধানচো, বনবীয়া হাতীয জাকব
ডাই হাতী the leader of a herd
of wild elephants. মুদ্রে মুদ্রে
দলেদলে।

মুদ্র-জুট দল এবা, দলব পবা আঁতবি
অহা।

মুদ্রী বি. 'মুদ্রি' চোরা।

মুদ্র বি. বজাব জন্তু বজা কাঠ,
বিশেষকৈ যুগোলগত বাড় বজা
মুদ্র ততবা গকব মুদ্রি থকা কাঠব
পুঁঠা a sacrificial post.

মুদ্র-সেই (বিণ. সর্ব.) কোনো
এজন, কোনো এটা any one.

মুদ্রিয়া ক্রি. বিণ. বি সময়ত, বি
কালত when. (কা. সর্ব.) বি
সময়, বি কাল which time.

মুদ্রিয়াই-ভেডিয়াই ক্রি. বিণ.
বেই সেই সময়তে, সময় অসময়
একো বিচাব নকবি in time and
out of time.

মুদ্রিকণে (পতত) ক্রি. বিণ. বি
কণত, বি সময়ত when.

মুদ্রেক, মুদ্রে সর্ব. বিবান, বি
পরিমাণ as many, as much.

মু (অব্যয়) কোনো বাক্য বা বিষয়

উল্লেখ কবিবলৈ নাইবা হেতু
বুজাবলৈ ব্যবহার কৰা হয়।
যেন বিণ. তুল্য, নিচিনা like, ইচ্ছা
বুজোৱা অব্যয় (ভগৱান যেন তাক
বন্ধা কৰে।) a word expressing
a wish, যেনে, যেনেকুৱা as
desired.

যেনেভেন বিণ. কোনো এক বস্তু,
কোনো বস্তুয়ে কাজ চলা
tolerable, neither good nor
bad. ক্রি. বিণ. যেনেভেনকৈ
কোনো প্রকাৰে, কঠেৰে, কথমপি।
যেনি ক্রি. বিণ. যি পোনে, যি ফালে
in which direction.

যেনেকুৱা, যেনে, যেনেকুৱা বিণ.
যি প্রকাৰে, যি বিধৰ as, like as,
like, of which sort. (অব্যয়)
যেনে, উদাহৰণ স্বৰূপে as for in-
stance. ক্রি. বিণ. যেনেকৈ,
যেনেকুৱাকৈ।

যেৱে (পু. অ.) ক্রি. বিণ. যদি if.
যেহি (পু. অ.) বিণ. যি। যেহেন
(পু. অ.) অব্যয়. যেনে, নিচিনা।

যৈচল, যৈসল (পু. অ.) ক্রি. বিণ.
যেনেকৈ। যৈসালি (পু. অ.) ক্রি.
বিণ. যেতিয়া। যৈছল (ব্রজ.) ক্রি.
বিণ. যিকপে, যেনে। যৈছে (ব্রজ.)
ক্রি. বিণ. যি প্রকাৰে, যিকপে।
যো, যোহি (পু. অ.) সৰ্ব. যি
জনা, যি লোক।

যো বি. উপায়, পদ্ধতি, আয়োজন
ability, means, preparations.

যেডে, যোক্তব্য বি. গৰু
ডিঙিৰে সৈতে বুজি বন্ধা জবী the
cord tying the neck of the
plough-cattle to the yoke.

যোকা বি. একেডাল জবীতে সি বা
ওলমাই যোৱা বস্তুৰ সমূহ, জোটা
a number or cluster of
things strung from the
same rope. ক্রি. বিণ. যোকা-
যোকে।

যোগ বি. একত্ৰ কৰা কাৰ্য্য, লগ
লগোৱা কাৰ্য্য act of uniting
or joining together, দুই বা
বেছি সংখ্যাৰ যুট্ট উলিওৱা কাৰ্য্য
addition, এক চিন্তে কেন্দ্ৰৰ চিন্তা
concentration of thought on
God, কোনো বিশেষ মাহ আৰু
বাবত কোনো বিশেষ তিথি আৰু
নক্ষত্ৰৰ মিলন a particular
astronomical junction of
stars and days, নিষ্কাম সাধনা
(কৰ্মযোগ, জ্ঞানযোগ, ভক্তিযোগ)
যোগ্য।

যোগ-চিহ্ন বি. গণিতত দুটা বা
বেছি অঙ্ক যোগ কৰা বুজোৱা চিন
'+' the plus sign.

যোগনিজা বি. মহাপ্ৰলয়ৰ পাছত
বিলুপ্ত অনেক কাল টোপনিত পৰি
বা নিষ্কৰ্ম হৈ নিজক ভাবি চিন্তি
থকা অবস্থা।

যোগনিয়াৰ বি. নিৰ্দিষ্ট সময়ত বহু

গোটাই আনি দিওতা an appointed supplier.

যোগদীপ, যোগোরা বিণ. যোগ-নিগ্ৰহ আনি দিয়া supplied by an appointed supplier.

যোগকল সমষ্টি ।

যোগ বসিষ্ট বি. বি গ্রন্থত বসিষ্টব উপদেশ বসিষ্ট হৈছে ।

যোগবল বি. যোগব অদ্ভুত শক্তি supernatural power of spiritual contemplation. যোগ-বাহী ঔষধ আদিব যোগ সাধক medium, সংযোগ বন্ধাকাবী ।

যোগভক্ত যোগ-সাধন নষ্ট হোবা ।

যোগভ্রষ্ট যোগ পবিত্রাঙ্গ কবা ।

যোগজ্ঞান বি. দুর্গা, মহামায়া Durga, যোগব অদ্ভুত শক্তি, অলৌকিক শক্তি supernatural power, সংসাৰ যাত্রা ।

যোগ-কট যোগিক বিশেষ অর্থ সূচক ।

যোগশাস্ত্র বি. পতঞ্জলি কৃত দর্শন শাস্ত্র the Joga philosophy.

যোগসিদ্ধি যোগব ফল, যোগীৰ আঠোটা শক্তি । যোগসিদ্ধ যোগব ফল পোবা, কামনা সিদ্ধ হোবা ।

যোগাকর্ষণ বি. বস্তব অণু সমূহৰ পৰস্পৰ আকর্ষণ ।

যোগী শব্দ. ধা. সংগ্রহ কবি দে, গোষ্ঠীই আন to collect, to supply, নিয়মযতে আক নিৰ্দ্ধিষ্ট সময়ত বস্তু সংগ্রহ কবি আনি দে to

supply regularly. কৰ্তা যোগোঁতা । দ্বী. যোগোঁনী । বি. যোগান যোগোরা কার্য act of supplying.

যোগান বি. নিয়মযতে আক নিৰ্দ্ধিষ্ট সময়ত বস্তু যোগোরা কার্য a regular supply of things, গোটাই আনি দিয়া কার্য । ফি. যোগান ধব ।

যোগাব বি. দশকাবী বস্তব সংগ্রহ বা আয়োজন act of preparing, collecting or making ready.

যোগাযোগ বি. মিলন, ঐক্য, সম্বন্ধ ।

যোগাকট বিণ. আসক্তিহীন, মুক্ত ।

যোগালি বি. কোনো কাম কৰোঁতাক সেই কামৰ কাৰণে আৱশ্যকীয় বস্তু যোগোরা মানুহ an unskilled labourer employed to help a workman doing any work.

যোগাসন বি. যোগ কৰিবৰ সময়ত বহা ধৰণ the sitting posture of a Jogi.

যোগিনী বি. যোগকৰা তিৰোতা a female Jogi, দুৰ্গাব লগত থকা পৰিচাৰিকা female attendant of Durga. যোগিনীভক্ত যোগ ভক্তৰ আক কামকৰণ পূৰণি কৰা থকা এখন সংহত পুৰি ।

যোগী বি. আন কৰ্ম এৰি সদায় ইন্দ্রিয়ক বিয়াই থকা মানুহ a

devout man always engaged in meditation.

যোগে (অব্যয়) দ্বাবাই, 'মাফ'ত' অর্থত।

যোগেন্দ্ৰ, যোগেশ, যোগেশ্বর বি. মহাযোগী, কৃষ্ণ, শিব & great Jogi, Siva, Bishnu.

যোগ্য বিণ. উপযুক্ত fit, deserving. স্ত্রী. যোগ্যা। বি. যোগ্যতা। যোগোত্তর বি. 'যোগনিব্বা' চোরা।

যোগ্যাক্রম বি. কোনো পদত একনব পাহত তেওঁৰ পূত্র নাইবা জ্যেষ্ঠ জন অধিকার নহৈ উপযুক্ত একন বাহি লোবাব নিয়ম succession according to fitness.

যোজক বিণ. লগ লগোৱা, মিলোৱা joining, connecting. বি. যি ঠেক ঠায়ে দুখন ডাঙৰ বহল ঠাইক যোগ কৰে isthmus.

যোজন বি. যোবা লগোৱা কাৰ্য্য, লগ লগোৱা কাৰ্য্য the act of joining, চাৰিকোশ ৮৯ মাইল।

যোজন গন্ধা বি. গন্ধ কলাই, ব্যাসদেৱৰ মাক সভাৱতী, সীতা।

যো-জা বি. আয়োজন, যো preparations, arrangements.

যোজিত বিণ. যোবা লগোৱা, লগ লগোৱা joined, jointed.

যোজনা, যোজোনা বি. দৃষ্টান্ত, পটভব, উপমা & proverb.

যোজন-গন্ধা বি. স্ত্রী. কস্তুরি musk, ব্যাসজননী সভাৱতী।

যোতন বি. মিলন, বৰ-কন্ডাব বাশিৰ মিল।

যোড়া সক. ধা. যোগা, একত্ৰ কৰ, সংগ্ৰহ কৰ।

যোত বি. মাটি-সম্পত্তি landed property. যোতকাৰ মাটিৰ গৰাকী।

যোত বি. ধন, সম্পত্তি property, wealth, উপায়, যুগতি arrangement. যোত্ৰবস্ত, যোত্ৰবান বিণ. ধন সম্পত্তি থকা rich, wealthy. যোত্ৰহীন বিণ. ধন নথকা poor. বি. যাৰ ধাৰ ভজিবৰ উপায় নাই।

যোজা বি. যুজ কৰা যাহুহ, বণ্ণা & warrior, a combatant.

যোনি, যোনী বি. ভিৰোডা মানুহৰ গুপ্ত অঙ্গ the female organ, উৎপত্তিৰ স্থান, আকৰ source of origin, জন্ম birth. যোনিমুজা বি. যোনিৰ চিন।

যোনো অব্যয়. কি জানি।

যোৰ বি. দুটা, যুগল & pair, a couple, সমান, সমান শক্তিৰ মানুহ equal state or power. যোৰ হ, যোৰ ল সমান হ to be equal. যোৰ থা ওৰ থা, যতা মাইকী সংযোগ হ (চবাই, পত্ন আদিত থাকে) to copulate.

যোবা বি. দৰা-কইনাৰ বাশি মিলন auspicious agreement of

the horoscopes of bride and bridegroom, গায়ন-বায়নৰ দল a band of musicians, ছুটা বন্ধু একত্ৰ কৰণ, হুই এজন মানুহ some person or persons.

বোবা আহ বাহি আহ, দবা কইনাৰ বাশিৰ মিল হ।

বোবাই দি কোনো সম্বন্ধ নথকা মানুহক আন কোনো মানুহেৰে কোনো এক সম্বন্ধ লগাই দি (বিশেষকৈ ঠাট্টা কৰাত)। বোবা চা বিয়া দিব খোজা ল'ৰা আৰু ছেৰালীৰ বাশি মিলাই চা। বোবা ভাত্ৰ বিয়াত দবাধৰীয়া আৰু কল্যা ধৰীয়া তিবোতাবিলাকে পৰম্পৰে নিন্দা কৰা গীত বা পদ।

বোৱা ধোৱা হ যুতপ্ৰায় হ to be almost dying.

বৌতিক বৃত্তি মূলক।

বৌগিক বিণ. সংযোগ হৈ উৎপন্ন compound, প্ৰকৃতি প্ৰত্যক্ষৰ যোগ হৈ গঠিত derivative.

বৌতক, বৌতুক বি. বিয়াত কন্যাক দিয়া ধন-বস্তু dowry, বৌতকীয়া বিণ. যতুকীয়া, বৌতকত দিয়া given as a dowry.

বৌধ বিণ. যুক্ত, মিলিত, যুটীয়া, বহু মানুহ লগ লাগি কৰা joint, in partnership.

বৌন বিণ. কাম বা স্ত্ৰী-পুৰুষৰ মিলন সম্বন্ধীয় sexual, বৌনি সম্বন্ধীয়। বৌনপ্ৰবৃত্তি এটা প্ৰবৃত্তিৰ নাম।

বৌৱন বি. ডেকা কাল, যুৱাৰ অৱস্থা youth. স্ত্ৰী. বৌৱনী যুৱতী তিবোতা a young woman.

বৌৱন কাল ডেকা বয়স youthfulness. বৌৱবাজ্য যুৱবাজ্য পদ।

বৌৱন-বঙা পূৰ্ণ বৌৱনা।

বৌৱনোচ্ছল বৌৱনৰ উচ্ছলতা।

—o—

ব

ব ব্যঞ্জন বিলাকৰ একুৰি সাত সংখ্যাৰ আখৰ the twenty-seventh letter of the consonants.

ব যন্ত্ৰী বিভক্তিৰ চিন। যেনে—‘বামৰ পিতাক’ ‘বহুৰ ঘৰ’ ইত্যাদি।

ব অক. ধা. থাক, গতি বন্ধ কৰ, বাকী বা বাঢ়ি থাক, বাট চাই থাক, সহ কৰি থাক, স্থিৰ থাক to stop, to halt, to remain as balance, to wait, to keep patience. ব দ্ধি, ব লাগ বৰকৈ ভবাৰ দৰে নিয়াত হৈ থাক, আচৰিত হৈ চাই থাক।

বইনা বি. অৰ্দ্ধাচন্দ্ৰাকৃতি এচলা তক্তা, ভাত নাল লগাই বালি, গুটি ধান আদি চপোৱা হয়।

বং বি. আনন্দ, ধেমালি joy, pleasure sport.

বং বি. বৰণ colour, তাত খেলত
প্রাধান্য পোৱা তাত the trump
card.

বংঘৰ বি. বং ধেমালি কৰা ঘৰ, নাচ
গান কৰা ঘৰ, বজা বা ডাঙৰ লোকে
বংধেমালি কৰা আৰু তাত বহি
বাহিবৰ খেল-ধেমালি চোৱা ঘৰ &
pleasure house.

বংচং বি. নানা বৰণৰ ধুন বা শোভা
variegated or brilliant
dress or splendour. বিণ.
বংচঙীয়া showy, gaudy.

বংচং বি. বংধেমালি, যুগয়া আদি
amusement, recreation.

বং ভাস্মা বি. হাঁহি, ক্ষুভি,
pleasure.

বং ৰূপ বি. আমোদ, ধেমালি play,
joy, sport.

বকত (পত্ৰ) বিণ. বক্ৰ. বঙা red.

বকতি বি. আসক্তি, বতি।

বক্স বি. ধৰণ, প্রকাৰ, বিধ sort,
kind. ক্রি. বিণ. বক্সে নিচিনাকৈ,
প্রকাৰে, দৰে in the manner.

বক্স বিণ. বঙা red, বঙা বৰণ red
colour, তেজ blood. বক্সচন্দন
বঙা চন্দন। বক্সপাত গাৰ তেজ
ওলোৱা বা উলিওৱা কাৰ্য্য act of
bleeding bloodshed. বক্সপান
বি. তেজপান কৰা কাৰ্য্য, the act
of drinking blood, বক্সগিল্ড
নাক, মুখ নাইবা গুলুঘাৰেদি নাইবা
কেৱল মুখেদি তেজ বোৱা এবিধ

বোগ। বক্তবীজ হুগাই বধ কৰা এটা
অসুৰ, তাৰ তেজ বতে পৰিছিল
তাৰে পৰা আকৌ তাৰ উৎপত্তি
হৈছিল a demon killed by
Durga. বক্তব্ৰত তেজৰ নিচিনা
blood-like, তেজৰে ভৰা
bloody. বক্ত শোষণ কোব জুলু
কৰি নাইবা অস্ত্র উপায়েৰে নাইবা
আইনৰ বলৰে মানুহৰ টকা-পইচা,
ধন সোণ হৰণ। বক্তব্ৰত তেজ
ওলোৱা বা বৈ যোৱা কাৰ্য্য dis-
charge of blood, bleeding.
বক্তাক্ত তেজৰে তিতা, তেজ
লাগি বঙা হোৱা। বক্তান্ত বঙা
বৰণ। বক্তাবক্তি পৰস্পৰ বক্তপাত
বক্তোৎপল বঙা পত্ন the red
lotus. বক্তমা বঙা বং redness.

বক্ৰ স্ক. ধা. হানি বিধিনিষ পৰা
বক্ৰ কৰিবলৈ চাই থাক, সাৰধান
ন to guard, to watch. কৰ্তা,
বৰ্খোতা। দ্বী. বৰ্খাতি।

বক্ৰা স্ক. ধা. আনৰ দ্বাৰাই বক্ৰা
কৰা বা সাৰধান লোৱা to cause
to be guarded, গতি বক্ৰ কৰ,
যাবলৈ নিদি to stop. কৰ্তা,
বক্ৰাৰ্ত্তা। দ্বী. বৰ্খাতি।

বক্ৰীয়া বি. বক্ক a protector.
বক্ৰীয়া দি বক্ৰীয়াৰ হতুৱাই সাৰধান
লোৱাই থাক।

বগ বি. নাড়ী, সিৰ a vein, a
nerve. বগত ৰৰ কাৰো ভিতৰুৱা
বভাৰৰ কথা ক।

বর্গব বি. অভিশয় আনন্দিত হোবা
অবস্থা elation, কোতুক।

বসু বি. এজন সূর্য্যবংশী বজা &
solar king. বসুজন্মন বসুবংশব
সন্তান, বাম Rama. বসুনাথ,
বসুপতি বসুবংশব শ্রেষ্ঠ লোক,
বাম Rama. বসুবংশ বসু বজাব
বংশ, সূর্য্যবংশ the solar race,
কালিদাসে লিখা মহাকাব্য। বসুবব
বসুনাথ।

বসুনাথ মহন্ত বি. প্রাচীন অসমীয়া
কবি, এওঁ অদ্ভুত বামায়ণ, শক্রজয়,
আক কণা-বামায়ণ আদি পুঁথি
বচনা কৰে।

বসুজবা, বসুজলা বি. কোনো গছব
গাতে শিপা মেলা বা মেবাই জন্মা
এবিধ লতা জাতীয় গছ a kind of
parasitical plant.

বঙচা বি. অলপ বঙা বৰণ, অলপ বঙা
চিন slight red, tinge. বঙচীয়া,
বঙচবা বিণ. দৈবং বঙা, অলপ বঙা
বৰণীয়া reddish.

বজ বি. আনন্দ, কোতুক, বং ধেমালি
delight, pleasure. pastime,
play, ববগ্ন colour. বজভুমি বং
ধেমালি কবা ঠাই, ব্যায়াম আদি
দেখোবা ঠাই, নাট্যশালা। বজঅঞ্চ
যি মঞ্চত অভিনয় হয় stage.
বজমন আনন্দিত glad. বজমনে
বঙেবে gladly. বজশালা
বজশাল গান বাজ কবা ঘৰ।
বজহল বি. “বজশালা” চোবা।

বজালয় বি. নাট্যশালা, থিয়েটাৰ।
বঙা বিণ. তেজ বৰণীয়া red. বি.
বঙা বৰণ, তেজব বৰণ red colour.
বঙা আলু এবিধ কেঁচাই ধোবা
আলু। বঙা চন্দন এবিধ চন্দন।
বঙা বচঙা বং চং, নানা বৰণব,
চিত্র-বিচিত্র। বঙা লাউ এবিধ
সোহাদ লাউ। বঙালি (দ্বা)
বিণ. জ্যোতির্ময়, জুইব পোহব।

বঙালী (দ্বা) বিণ. বং বা আনন্দপূর্ণ,
বড়িয়াল, ধেমেলীয়া joyful,
merry, mirthful.

বজিগী বিণ. ধেমেলীয়া।

বড়িয়াল (দ্বি), বড়ুৱাল (দ্ব) বিণ.
আমোদী, আনন্দপূর্ণ বংলগোবা
sportive, cheerful, pleasing.
বজীগ বিণ. বং থকা।

বজীলা বি. ধেমালি ভাল পাওঁতা।
বঙে চঙে ক্রি. বিণ. কোতুক
কবি, বং তামচা কবি in pleasure.

বচ্ সক. ধা. সাজ, প্রস্তুত কব to
make, to construct, বচনা কব,
লিখ to compose, to write.
বি. বচন। বিণ. বচিত। কৰ্ত্তা.
বচক বচনা কৰোঁতা, পন্ত বা গন্ত
লিখোঁতা an author.

বচকী বি. গা সজাই বা ধুন মাৰি
হুবা তিখোঁতা a gaudy light-
minded woman. বিণ. ধুন
মাৰি হুবা, চকলা showy, light-
minded.

বচক-পচক হুঁ মাৰি গা দেখাই কুৰা
কাৰ্য্য।

বচঙা (কা) বং চং, চিত্ৰ বিচিত্ৰ
showy.

বচদ বি. ষোজ, দৈনিক সিধা
ration.

বচনা বি. লেখা গল্প বা পদ্ম, প্ৰবন্ধ &
literary composition, an
essay, উৎসবত গছৰ পাত, ফল,
ফুল আদিৰে ঘৰ ছৰাবত লগোৱা
সাজ decoration on a festive
occasion. বচনা শৈলী বচনা
ৰীতি।

বচয়িতা বি বচক। দ্বী. বচয়িত্ৰী।
বচা, বচি বি. পথা, দৰখ, ডাঙৰ-
দীঘল, ডোল বা জৰী, a rope.

বচিত্ত, বচিদ বি. কোনো বস্তু
পোৱাৰ লিখা প্ৰমাণ বা কাকত &
receipt.

বচু বি. জেউতি, জিলিকনি bright-
ness, brilliancy.

বচুল বি. ঈশ্বৰ প্ৰেৰিত পুৰুষ 'মহম্মদ
বচুল' a prophet.

বছা, বছী বি. ডাঙৰ-দীঘল জৰী,
জুলে a rope.

বজ্জ অক. ধা. উপযুক্ত হ, উচিত হ,
স্তৰা to befit, to be consistent
with.

বজ্জ, বজ বি. ধূলি dust, বাজলিক
গুণ, অহঙ্কাৰ আৰু সংসাৰৰ সুখ
সন্তোষৰ বাহ্য জন্মোৱা গুণ।

বজক বি. ধোবা a washerman.

বজন্ত বি. জপ silver.

বজন্তজনা বিণ. প্ৰখ্যাত, সকলোৰে
জনা known to all, made
public.

বজনী বি. ৰাতি night. বজনীগন্ধা
ৰাতি বেটিকৈ গোল্ড ওলোৱা এবিধ
ফুল। বজনী চৰ নিশাচৰ। বজনী
নাথ, বজনী পতি কোন, চন্দ্ৰ the
moon. বজনী কান্ত বৰদলৈ বি.
অসমীয়া উপন্যাস সত্ৰাট। এখেতে
কেইবাখনো ঐতিহাসিক উপন্যাস
বচনা কৰে।

বজ, বজল বি. তিবোতাৰ মাহেকীয়া
শ্ৰাব the monthly discharge
of a woman, বজোক্ত।

বজন্তজনা বিণ. মাহেকীয়া শ্ৰাব
হোৱা, ছুব নোৱৰা হোৱা having
monthly course. বি. ছুব
নোৱৰা হোৱা তিবোতা a mens-
truous woman.

বজা বি. বজা, নৃপতি, দেশৰ গৰাকী
a king.

বজা সক. ধা. উপযুক্ত কৰ, সজত কৰ
to cause, to be suited to.

বজা শকুন এজাতি শকুন the
king vulture.

বজিত্ত বিণ. মিল, সজতি, জোৰা
জোৰা হোৱা consistent,
appropriate.

বজোক্তগ বি. বাজলিক গুণ, সংসাৰ
সুখৰ ইচ্ছা আৰু অহঙ্কাৰ আদি

উৎপন্ন কৰা গুণ। বিণ. বজো-
গুণী।

বজোদর্শন বি. তিবোতাৰ মাহে-
কীয়া স্নান হোৱা কাৰ্য্য। বজো
নিমুক্তি বি. তিবোতাৰ ছুব নোৱাৰা
বন্ধ হোৱা। বজোবন্ধ তিবোতাৰ
ছুব নোৱাৰা বন্ধ হোৱা বোগ
dysmenorrhoea.

বজু বি. বটী, জবী।

বজু সক. ধ্রু. বৰণ লগাই শোভিত
কৰ, আনন্দিত কৰ, মোহিত কৰ
to paint, to delight. বজুক
বিণ. আনন্দ দিয়া pleasing.
বজুন বৰণ লগাই শোভিত কৰা
কাৰ্য্য the act of painting.
আনন্দ বা সন্তোষ দিয়া কাৰ্য্য
the act of pleasing, আনন্দ
দিওঁতা। বজুন বস্ত্ৰি বি. যি
পোহৰৰ দ্বাৰা অস্বচ্ছ আৰু ফুল
বস্ত্ৰৰ ভিতৰ ভাগৰ বিষয়ে জানিব
পাৰি, X-ray, Rontgen rays.
বজ্জিকা, বজ্জিণী বি. আনন্দ
দায়িনী। বজ্জিত বিণ. বং বা
বৰণৰ দ্বাৰা শোভিত, আনন্দিত,
হৰ্ষিত delighted, pleased.

বট অক. ধা. প্রকাশ কৰ, কৈ ফুৰ,
ব্যক্ত কৰ to babble, to speak
ill of, কাউবীৰ দৰে মাত to
caw as a crow. বি. বটল।

বটনা, বটনি হুনা কৈ ফুৰা কাৰ্য্য,
বদনায় বতি ফুৰা মানুহ speaking
of one's ill-fame.

বটন্তী বি. মাঘৰ কৃষ্ণ চতুৰ্দশী।

বড় (পু. অ.) সক. ধা. মাত
উচ্চাৰ।

বণ বি. যুদ্ধ war. বণ-ধোঁৱা বি.
বন্দুকৰ ধোঁৱা the hammer or
cock of a musket. বণ-চালি বণ
কৰিবলৈ যোৱাৰ পূৰ্বতে ধৰা চেও।
বণাজন যুদ্ধক্ষেত্ৰ। বণ-জেউতি
বণৰ উৎসাহ। বণ-জিলা বণত
বজোৱা এবিধ পেপাৰ নিচিনা
বান্ধ।

বণজনা অক. ধা. জোকাৰ খোৱা
কাহী বাটী বা অলঙ্কাৰৰ দৰে শব্দ
কৰ to jingle. বি. বণজনি।
বিণ. বণজনীয়া। বণত পৰি
ক'লীয়া হোৱা ক্ৰি. আকস্মিক
বিপদ-আপদত পৰি জুলা হোৱা।
বনক জনক বি. অলঙ্কাৰবোৰ
জোকাৰ ধাই হোৱা শব্দ।

বণ চণ্ডী বি. মহিষাসুৰৰ লগত যুদ্ধ
কৰোঁতে হুৰ্গাই ধৰা ৰূপ, উগ্র
হতাৰৰ তিবোতা।

বণ-পণ্ডিত বি. বণ-পাৰ্গত, বিখ্যাত
বগুৰা a great warrior.

বণ-প্ৰিয় বিণ. যুদ্ধ ভাল পোৱা,
সাহসী, যুদ্ধত বত war like.

বণ-মত্ত বিণ. বণ কৰি থাকি অস্ত
সকলো পাহৰি যোৱা, অভ্যস্ত নিষ্ঠুৰ
হোৱা furiously engaged in
war.

বণ-বান্ধ বি. যুদ্ধত বজোৱা বান্ধ-মন্ত্ৰ
বা বাজনা military music.

বর্ণ-ভঙ্গ বি. যুদ্ধত পৰাজয় defeat.
 বর্ণ-ভেৰি বি. যুদ্ধৰ সময়ত সুৰেৰে
 বজোৱা এবিধ বাজ্য যন্ত্ৰ বা বাজনা
 military music.
 বর্ণ-ভগীয়া বি. যুদ্ধত পৰাজিত হৈ
 নিজা ঠাইৰ পৰা আন ঠাইলৈ পলাই
 যোৱা।
 বর্ণ-বত্তী, বর্ণ-বত্তীয়া বি. বর্ণ-প্ৰিয়,
 যুদ্ধত পাৰ্গত, war like.
 বণ্ডতণ্ড বি. লণ্ডতণ্ড, লৰাং তৰাং
 harassed, troubled.
 বণ্ডী বি. বেস্তা a prostitute.
 বণ্ণ শব্দ হোৱা।
 বণিত্ত বিকশিত, উৎক্লিষ্ট।
 বণীয়া বি. সৈন্য, যোদ্ধা, যুদ্ধাক
 soldier.
 বণ্ম বি. শব্দ কবণ।
 বণ্ড বি. আসক্ত, ভালপোৱা abdic-
 ted, নিযুক্ত engaged in.
 বণ্ডন বি. বন্ধ শব্দৰ অপভ্ৰংশ।
 বণ্ড-বত্তীয়া বি. তেজাল, পৰিষ্কাৰ,
 ছাল হিগি বটা মটহ ওলোৱা an
 abrasion of the skin.
 বন্তি বি. আসক্তি, প্ৰবল ইচ্ছা,
 হেপাহ, attachment, strong
 desire, শৃঙ্খল copulation,
 কামদেৱৰ ভাৰ্যা the wife of
 Kamadeva. বন্তি-ক্ৰিয়া মতা
 তিবোতাৰ সঙ্গ coition.
 বন্তিপতি বি. কামদেৱ the God
 of love.

বন্তিবিহ্বল বি. অতিশয় কাষাতুৰ
 lustful.
 বত্তীয়া বি. এক বাতি জোখৰ বা
 পৰিমাণৰ weighing one sixth
 of an anna.
 বত্তোৱাল বেলি মাৰ যাবৰ সময়ত
 পশ্চিমকালে আকাশত পৰা বঙ,
 বন্তি the red rays of the
 setting Sun.
 বত্ত বি. হীৰা মুহুৰ্তা আদি বহুমূলীয়া
 বস্তু a precious stone or
 jewel, অতি শ্ৰেষ্ঠ বস্তু anything
 the best of its kind. বত্তগৰ্ভ
 যাৰ গৰ্ভত বত্ত আছে, সমৃদ্ধ।
 বত্তগৰ্ভা বি. বহুমূলীয়া বস্তু বা
 সুসন্তান জন্ম দিয়া bearing
 jewels or good children.
 বত্তগীঠ আসামৰ সুবৰ্ণ বেৰা নৈ
 আৰু ৰূপহী নৈৰ মাজত থকা দেশ
 বত্ত। বত্ত কন্দলী বি. কন্দলিহৰ
 দিনৰ এজন ব্ৰাহ্মণ কটকী আৰু
 বুৰঞ্জী প্ৰণেতা। বত্ত প্ৰসৱিনী,
 বত্তপ্ৰসৱিনী, বত্তপ্ৰসূ যি জনে
 বত্ত বা সু-সন্তান প্ৰসৱ কৰে।
 বত্তধ্বজ বি. এজন চুটীয়া বজা।
 বত্তমণি বি. বহুমূলীয়া ধনিজ
 পদাৰ্থ a precious stone.
 বত্তময় নানা বস্তুৰে শোভিত বা
 সজা। বত্তাকৰ বি. সাগৰ the
 ocean, এজন ডকাইত, এওঁ পাহত
 ধান্থিক হৈ বাগ্মীক ৰূপি হয়।
 বত্তাভবণ, বত্তালকাৰ, বত্তৰ বাবা

নিৰ্মিত অলঙ্কাৰ। বজ্জাৱলী বি. অনেক সুন্দৰ ভক্তিৰ কথা থকা এখন অসমীয়া পুথি, ইয়াৰ মূল সংস্কৃত পুৰি বিষ্ণুপুৰী সন্ন্যাসীৰ ৰচিত, মাধৱদেৱে ইয়াক অসমীয়া ভাঙনি কৰে। বজ্জাৱলী বি. বজ্জৰ দ্বাৰা নিৰ্মিত হাৰ, ত্ৰিহৰ্ঘই লিখা এখন নাট। বজ্জাসন বি. সোণৰ আসন a golden seat.

ৰথ বি. এখিৰ চকৰি লগোৱা আক ওখ ঘোঁৰাবোৰে টনোৱা প্ৰাচীন বাহন chariot. ৰথ-যাত্ৰা আহাৰ ফাহৰ স্ত্ৰী দ্বিতীয়াত জগন্নাথৰ মূৰ্ত্তিক ৰথত তুলি ভ্ৰমণ কৰোৱা এক উৎসৱ।

ৰথী বি. ৰথত উঠি যুদ্ধ কৰোঁতা. বীৰ, নায়ক a warrior who fights in a car, a leader. ৰথ্যা বি. বাস্তা, ৰথবোৰ।

ৰদ বিণ. অগ্ৰাহ কৰা, ৰহিত কৰা cancelled. ৰদী বিণ. অকাহিলা, বিৰোধ হোৱা unsuitable, out of proper measure.

ৰদ বি. ঘুণ, দোষ a defect. ৰদীয়া বিণ. ঘুণীয়া defective, পীড়িত diseased.

ৰ'দ বি. সূৰ্য্যৰ তপত বন্ধি বা পোহৰ the sun-shine. ৰ'দা সক. ধা. ৰ'দত দি শুকা to dry in sun-shine. ৰ'দালি ৰ'দ থকা sunny. ৰ'দ কাচলি, ৰ'দ কাচিলি পূৰাব নপকা ৰ'দ, কাচি ৰ'দ, অলপ ৰ'দ

পৰা ঠাই। ৰ'দঘাই বেছিকৈ ৰ'দ পৰা।

ৰন্ধন বি. ৰন্ধা কাৰ্য্য, আহাৰ সিজোৱা কাৰ্য্য the act of cooking. ৰন্ধন-খালা বি. ৰন্ধনি ঘৰ, পাক ঘৰ a kitchen.

ৰন্ধা সক. ধা. আনৰ দ্বাৰাই পাক কৰা to cause to be cooked, সিজোৱা cooked.

ৰন্ধু বি. বিন্ধা, ফুটা a hole, a fissure.

ৰপ্তানি বি. বিক্ৰিৰ কাৰণে অন্য দেশলৈ পঠোৱা মাল export.

ৰফা বি. নিষ্পত্তি, কোনো কাৰ্য্যৰ সিদ্ধান্ত final settlement, adjustment.

ৰব বি. শব্দ, ধ্বনি sound.

ৰবাব, ৰবাব টেঙা বি. এবিধ ডাঙৰ টেঙা ফল।

ৰবৰ বি. গছৰ এঠাৰ পৰা কৰা স্থিতি স্থাপক বস্তু rubber.

ৰবি বি. সূৰ্য্য, দেওবাৰ the Sun. Sunday. ৰবিচ্ছবি বি. সূৰ্য্যৰ দীপ্তি বা শোভা। ৰবিভল ত্ৰিভুবন, জগত। ৰবিবৰীয়া দেওবাৰে জন্মা বা হোৱা। ৰবিবাৰ বি. দেওবাৰ Sunday.

ৰবি বি. ধৰকালি, শীতকাল winter. ৰবিৰস্য ধৰকালি হোৱা শস্য।

বৰীক্সনাথ ঠাকুৰ বি. বিশ্ববিশ্ৰুত এজন কবি, এওঁ 'শ্ৰীভাঙলি' নামৰ

এখন কবিতা পুথিৰ বাবে 'নোবেল
প্ৰাইজ' পাইছিল।

বভা বি. কোনো উৎসবৰ উপলক্ষে
অলপ কালৰ নিমিত্তে ডাঙৰ বহলকৈ
বেৰ চুৰাৰ নিদিয়াতৈ কাপোৰ,
খোৰ বা অইন বস্তুৰে সজা ঠাই
& spacious open temporary
shed.

বম্ব সৰু. ধা. ক্ৰীড়. সন্তুষ্ট কৰ,
সন্তোষ কৰ to sport with, to
enjoy, শোভিত কৰ।

বম্ব বি. নীল, তাৰ গছ indigo, its
plant.

বম্বৰম্বিত্তে ক্ৰি. বিণ. কোনো কথাৰ
আৰম্ভতে in the beginning.

বম্বক জম্বক বিণ. কাপোৰ অলঙ্কাৰ
আদিৰে বৰকৈ শোভিত হোৱা বা
ধুন মৰা gaudy, showy.

বম্ববম্ব (অনু. শব্দ) জলা বস্তুৰ
পোষণিব পৰা যেনে বোদ
হয়। অক. ধা. বম্ববম্বা। বি.
বম্ববম্বনি।

বম্বজান বি. মুচলমানী চনৰ নবম
মাহ, বোজা পালন কৰা মাহ।

বম্বণ বি. মেথুন, সঙ্গম copulation.
মায়ী, পতি & husband, lover,
আসক্তি, বতি।

বম্বগী বি. তিবোতা, সুন্দৰী তিবোতা
& woman, a beautiful
woman.

বম্বগী গাভৰু বি. বৰ্গদেউ জয়ধ্বজ
নিহেৰ কন্যা।

বম্বগীয়া বিণ. আনন্দ দায়ক, বং
লগোৱা beautiful, pleasing.

বি. বম্বগীয়াতা সৌন্দৰ্য beauty.
বম্বয়া বি. কৃষ্ণ, ঈশ্বৰ।

বম্বলিয়া অক. ধা. বহুত কাউৰীৰ
নিচিনা শব্দ কৰ, হাই কৰ to crow
as many crows.

বম্বা বি. লক্ষ্মী the goddess of
wealth. তিবোতা, ভাৰ্ষা।
বম্বাপুৰি বম্বাহান a delightful
place.

বম্বা বি. এজনী স্বৰ্গৰ নৰ্ত্তকী, কল
গছ।

বম্বা-উক বি. যি তিবোতাৰ উক
কল গছৰ দৰে সুগঠিত।

বম্ব্য বি. সুন্দৰ, মনোহৰ delightful,
charming. বম্ব্যতা বি.
সুন্দৰতা, beauty.

বয়নী (পু. অ.) বি. বজনী night.
ব'ব কৰে ক্ৰি. বিণ. সোৱাদ বা মিঠা
লগাই, যত্নকপে gently, pleas-
antly.

বৰৈ বি. খেয়েলীয়া কথকী তিবোতা
& gay and flirting woman.

বৰেয়া বিণ. লাহে লাহে চলা, যত্ন
ভাবে ঘোৰা blowing gently,
flowing slowly.

বৰ বি. শব্দ, মাত, ধ্বনি & sound,
a noise.

বঙ্গি বি. কিৰণ, পোহৰ, ৰীতি &
ray, light. বঙ্গিজাল বি. ৰীতি
বা কিৰণৰ চল & stream of

light, বস উজ্জ্বল দীপ্তি a blaze of light.

বস বি. আবাদ, সোবাদ taste, flavour, নির্ধাস. জলীয় ভাগ, জোল juice, কোনো বিষয়ত যি গুণ থাকিলে চিত্ত আকৃষ্ট হয় নাইবা মনত ভাবব স্কাব বা আনন্দ হয়, ভাব পবা হোৱা মনব বিকাব আদি, বীৰ, ককণ আদি বস sentiment, পাৰা quick silver.

বসগৰ্ভ বসান্নক, বসবিশিষ্ট।

বসগোন্ধা বি. চেনিব বসত তিয়াই বখা এবিধ ছানাৰ মিঠাই a kind of sweet meat.

বসজ্ঞ বি. বস বা বসব উৎকৰ্ষ অপকৰ্ষ যি বুজিব পাৰে, কবিতা আদিব সোবাদ বুজা, বসিক connoisseur.

বসজ্ঞান বি. খান্ত বা কবিতা আদিব সোবাদ বুজ।

বসজ্ঞে নাম থ কোনো কথা বিষয় নো-হওঁতেই ডাক হুগিত কব।

বসনা বি. জিভা the tongue. বস পদ্য বি. জীৱনৰ উপায়, সুস্থ অৱস্থা। বসৱতী বিণ. বসাল, বসযুক্ত juicy. বসবাত দেহত অধিক বস জন্মি হোৱা বাত বেয়াৰ। বসবোধ বি. বসজ্ঞান, বসীৰাদন কবিব পৰা শক্তি। বসভজ বসাবাদন কৰাৰ ক্ষেত্ৰত বাধা। বসঅন্ন বসাল, বসযুক্ত।

বসবাজ বসিকশ্ৰেষ্ঠ। বসনালা বাসায়নিক পৰীক্ষাগাৰ বা কাৰ্য-শালা chemical laboratory. বসসিন্দূৰ গন্ধকৰ লগত পাৰা ভৰ কৰি তৈয়াৰ কৰা সিন্দূৰ নিচিনা দৰবৰ বস্তু sulphide of mercury. বসহীন বিণ. নীবস, শুকান, ভাব-শূণ্য বলব সমাবেশ নথকা dry, prosaic. বসাত্ত জাত পাতালৰ নিচেই তলৰ খলপা, অধঃপাত। বসাত্তলৈ যা অধঃপতন হ, ধ্বংস হ। বসাত্তাল নিম্ন পৰ্যায়ৰ বস, যি বস কচিবিগৰ্হিত, বৈপৰীত্য পূৰ্ণ বসব সমাবেশত হোৱা বসভজ। বসায়ন বোগ নাশ কৰা বীৰ্যবান ঔষধ। বসায়নী বি. বসায়নজ্ঞ, chemist. বসায়ন-শাস্ত্ৰ মূল আৰু যৌগিক পদাৰ্থৰ গুণ আৰু সেই বিলাকৰ পৰস্পৰ সংযোগত কেনেকৈ আৰু কি কি আন বস্তুৰ উৎপন্ন হয় সেই বিষয়ে জ্ঞান দিয়া শাস্ত্ৰ chemistry. বসাল বস থকা সাকৰা, সোবাদ থকা juicy, fertile, pleasing. বসালাপ বসযুক্ত আলাপ আলোচন। বসালি বসাল, সাকৰা not dry. বসাবাদন বলব আবাদ লোৱা। বসিক কবিতা আদিব বস বুজা, খেমেলীয়া, শ্ৰেয়িক। বসিকতা হান্তবস বা শূন্যৰ বস মিশ্ৰিত হান্তবস অৱতাৰণা। জী. বসিকা।

বহু বি. বস, জোলা, মিঠা বস
juice, sweet liquor. বহু খা
জাক ফুৰ, পাল খা (জন্তত খাটে)
copulate. বহু, বহু দি ববকৈ
পক। বহুঘৰা মৌ কোঁহ, সবহকৈ
উত্তম আৰু বহুমূলীয়া বস্তু থকা
ঠাই। বহু বহীয়া বস থকা আৰু
অলপ মিঠা। বহু ববকৈ ভোক
লাগোতে আহাৰ নকৰাত পিত্ত উঠি
ভোক মাৰ যা।

বহন বি. চকচকীয়া কৰা জুলীয়া
বস্তু, সোণ কপৰ বৰণ উজ্জল কৰা
জুলীয়া বস্তু বিশেষ varnish.

বহনৎ দয়া, কৃপা।

বহব বি. 'অৰ্হব চোৱা।

বহন্ত বিণ. গুপ্ত, নিগূঢ় secret,
hidden, নিৰ্জন private, গুপ্তভদ্ৰ
mystery.

বহস্য বি. আমোদ, আনন্দ
pleasure, delight. বহস্য
আলাপ ভিতৰবা প্ৰেমালাপ।

বহিত্ত বিণ. শূন্য, বঞ্চিত devoid of,
deprived.

বহিষ্টন ডাছৰ পাণ্ড বিশেষ।

বহিষ্ট কৰণায়, সৰ্বশক্তিমান।

বহিষ্টলা বি. এবিধ গছৰ নাম &
kind of forest tree.

বহী বি. তেল পেৰিবলৈ যুগত কৰা
সৰিয়হৰ গুড়ি কঁহিয়াৰৰ কেঁচা বস।
বহীয়া বগাল juicy. বহীয়া বাহি
অহা, বাহি মিলা, সদায় বেছি
পৰিমাণে পোৱা বা ভাল পোৱা।

বন্ধ বি. বান্ধন।

বন্ধ সক. ধা. বাথ, বন্ধা কৰ to
save, to protect. বি. বন্ধণ।
বিণ. বন্ধিত।

বন্ধক বি. বাৰোতা, আপদৰ পৰা
বন্ধা কৰোতা, পালন কৰোতা &
protector, a guard, a
keeper. বন্ধণীয়া বিণ. পূৰ্বৰ
বীতি-বীতি মতে চলা, পৰিবৰ্তন
বিৰোধী conservative. বন্ধণা-
বেন্ধণ যত্নৰ সৈতে বন্ধা।
বন্ধণীয়া বিণ. বন্ধা বা পালন কৰিব
লগীয়া।

বন্ধা বি. বন্ধা কাৰ্য্য keeping,
পালন, আপদ বা কষ্টৰ পৰা উদ্ধাৰ
protection from danger or
trouble. বন্ধাকবচ বি. বিপদ
আপদৰ পৰা বন্ধা পাবৰ কাৰণে
হাতত বন্ধা তাবিজ। বন্ধাকৰ
উদ্ধাৰ কৰ, বাথ। বন্ধাপৰ আপদত
বা কষ্টত নপৰাকৈ থাক। বন্ধা
বান্ধ শৰীৰৰ কোনো ঠাইত মজযুক্ত
পানী মাৰি বা কবচ বান্ধি ভূত
পিশাচৰ তত্বৰ পৰা বন্ধা কৰ।
বন্ধামন্ত্ৰ বি মন্ত্ৰই ভূত পিশাচৰ
আক্ৰমণৰ পৰা বন্ধা কৰে।

বন্ধিত কদ. বিণ. বধা, বন্ধা কৰা
protected. দ্বী. বন্ধিত।

বন্ধিয়া বিণ. পৰ দি থকা, বন্ধা কৰা
keeping guard.

বন্ধী বি. বথীয়া, বাৰোতা & pro-
tector, a guard. দ্বী. বন্ধীয়া।

বা বি. শব্দ, শব্দ sound.

বাই কপাহ একে গছ পৰা প্ৰথমবাৰ
কপাহ ভোলাৰ পাহত বিতীৰবাৰ
জ্যেষ্ঠ আহাৰ মহীয়া ভোলা কপাহ।
বাই সবিন্নহ বগাসবিন্নহ।

বাইজ বি. ৰাজ্য, দেশ & country,
প্ৰজা the public. বাইজ হ'ব
বাইজ ওঠ বিদ্ৰোহ কৰিবলৈ বাইজ
গোট খা। বাইজ ঢাক দি বহুত
লোক একত্ৰ হৈ আহ।

বাইজৰ লগত লগবিলেও চকু মুদা
ক্ৰি. বাইজৰ মতৰ বিৰুদ্ধে
মোঁমোৰা।

বাই জাঁই বি. আচন্দ্রাই, বাগিয়ে
ধৰাৰ নিচিনা বোধ giddines.

বাই ডঙীয়া বিণ. বাই ডাঙৰ
নিচিনা। বাই ডঙীয়া জাপি
কাপোৰৰ বন কৰা মিহি কাঠিৰ
উত্তম জাপি। বাইডাং বি. এবিধ
ডাঙৰ জাতিৰ বেত।

বাইফল ডাঙৰ বন্দুক rifle.

বাইকই বি. অতি সামান্য শব্দ
slight noise or sound.

বাইলা বিণ. শিয়লীয়া envious.
স্ত্ৰী. বাইলী।

বাউচি বি. উচ্চ, শব্দ, চিঞৰ,
কান্দনৰ উচ্চ শব্দ a loud cry, a
scream.

বাউণ্ড-চবিত্ৰ বিকাশ পূৰ্ণ নাট্য-
চবিত্ৰ।

বাউনী বি. চিঞৰি কন্দা বা দন্দ কৰা
ভীৰী বা ছোৱালী।

বাউল বি. স্বামী, গৰাকী &
husband, a master.

বাও বি. চিঞৰ, আৰাও, শব্দ &
noise, a scream. বাও কাচ
শব্দ কৰ। বাওজোৰ, বাও বাক
আটাই পাৰি কান্দ বাও মূৰা
দন্দুৰা quarrelsome, কুলক্ষণীয়া।
স্ত্ৰী. বাওমুঠ।

বাং বি. সীহৰ নিচিনা এবিধ ধাতু,
বগিতাম tin.

বাং বি. চোবোৱা তামোলৰ বঙা
বৰণ the red colour of
chewed betelnuts.

বাং কুকুৰ বি. এবিধ কুকুৰ জাতিৰ
বনৰীয়া হিংসুক জন্তু a wolf.

বাংচালী বিণ. বৰ বড়িয়াল বা
ধেমেলীয়া, চকলা lovely, gay,
fickle.

বাংপতা বি. পিটি পাতৰ দৰে পাতল
কৰা বাং tin-foil.

বাংকা বি. বেৰৰ বাটাম batten.

বাংটেবল্লা বিণ. বাং পতাৰ দৰে
পাতল very thin.

বাঁচ সৰু সৰু কাঠি ওঁঠি কৰা সূতা
ভৰোৱা তাঁতৰ যন্তৰ the reed
of an Assamese loom.

বাঁচভৰোৱা বাঁচত সূতা ভৰোৱা
পিতল বা ম'হৰ শিল্পৰ হাৰোটা।

বাখ সৰু. ধা. ৰক্ষা কৰা to save,
to protect, বিপদ বা হানিৰ পৰা
বাখ protect from danger or
injury, সাৰথান ল to guard,

কিনি বাখ, স্থাপন কব to buy,
to put, পালন কব to obey. বি.
বাখন্ডা।

বাখন্ডা বি. বন্ধা করোতা, বাখোতা
a protector, a saviour.

বাখাল বি. গরু গবখীয়া cowherd.

বাখি বন্ধা স্ত্র, বিপদৰ পৰা বন্ধা
পৰিবলৈ আপোনজনৰ হাতত যি
মানসিক স্ত্র বন্ধা হয়।

বাখি-পুৰ্ণিমা বি. শাওন মাহৰ
পুৰ্ণিমা।

বাখি-বন্ধন বি. বাখি পুৰ্ণিমাৰ দিনা
আপোন জনৰ হাতত বঙা স্ত্রতা
বন্ধা অনুষ্ঠান।

বাখোৱাল (পু. অ.) গবখীয়া।

বাগ বি. অনুবাগ, আগক্তি, ইচ্ছা
liking, attachment, গীতৰ
জাত বা প্রধান সুৰ, ইয়াৰ হয়প্রকাৰ
যেনে ভৈবৰ, মালব, সাবঙ্গ, বঙ্গন্ত,
দীপক আৰু যেষ a mode of
music.

বাগ বি. ক্ৰোধ. ং anger. অক.
ং. ং কব। বিণ, বাগাখিত্ত, বাগী
ক্ৰোধী। বাগ-জাল বি. ং আৰু
জাই উঠা ং angry temper.

বাগগোবিন্দ বি. মীৰাবাইৰ দ্বাৰা
ৰচিত এখন কাব্যৰ নাম।

বাগাৰু ংত জ্ঞান শূন্য।

বাগ্গাবাগি মনোমালিন্য, উভয়ৰে
ং প্রকাশ।

বাগিনী বি. বাগ ভাঙি কৰা গীতৰ
সুৰ, বিশ্ৰুত ংয়াৰ সংখ্যা হয়ত্রিশ।

বাগী বি. মাদক ং, মতলীয়া কৰা
ং, কানি ং ইত্যাদিৰ জাল the
intoxication. বাগী বহু বৰকৈ
আনন্দ হ। বাগীয়াল বিণ. বাগীয়ে
ধৰা, মতলীয়া কৰা intoxicating.
বাখ-ববাজী বি. বব ভাঙৰ বখালি
মাহ।

বাখৰ বি. বহু বজাব বংশত জন্মা
বামচন্দ্র।

বাঙল বি. এবিধ বঙা ফুল আৰু ডাব
গছ। বাঙি বি. হাতী গড়ত দিয়া
হেঙাব। বাঙিজাল বি. ডাঙৰ মাহ
ধৰা এবিধ জাল।

বাঙলী বিণ. বঙা বৰণৰ red-
coloured.

বাঙী বিণ. বঙা বৰণৰ red.

বাচ্কেল ছুট, দগাবাক rascal.

বাজ মক. ং. বৰণ লগা, চিত্ৰিত কব
to paint. অক. ং. শোভা কব।

বাজ বি. বাজ্য country, প্রজা
people, বজা a king. বাজ

জালি বাজপথ, বাজবাট a high-
way, a public road. বাজকন্তা

বজাব জীয়াবী a princess. বাজ
কবি বজাই নিযুক্ত কৰা আৰু সন্মান

কৰা কবি poet-laureate. বাজ-
কব বাজয়, বজাব খাজনা।

বাজকাৰ্য্য বাজ্যপৰিচালনা, বাজ্য
শাসন সম্বন্ধীয় কৰ্ম। বাজকীয় বাজ্য

সম্পর্কীয়, বজাব pertaining to
the state, royal. বাজকুম্ভাব

বজাব কুম্ভাব বা পুতেক a prince.

দ্বী. বাজকুমারী। বাজ খোরা
কব কাটল তুলি দিয়া আহোম
বজাব এক শ্রেণীর বিষয়। বাজ-
শুক বজাব শুক। বাজ-চম্পা
এবিধ উগ্রগন্ধী ফুল। বাজচক্রবর্তী
বি. সম্রাট emperor. বাজচিহ্ন
বি. বাজ মর্যাদার চিন, দণ্ড, ছত্র,
চামর, ইত্যাদি। বাজচ্ছত্র, বাজছত্র
বি. বজাব মুখৰ ওপৰত বি ছাটি ধৰা
হয়। বাজতবঙ্গিনী বি. কবি
কলহনে লিখা এখন বুৰঞ্জীমূলক
কাব্য। বাজতত্ত্ব বজাব অধীন
শাসন পদ্ধতি monarchy, বাজ্য
শাসন নীতি state policy. বাজত্ব
বাজ্য, বাজ্য শাসন rule, বাজ্যৰ
অধিকাৰ, বজ্যৰ অধীন দেশ। ক্রি.
বাজত্ব কৰ। বাজদণ্ড বজাব
আইন বা আদেশ মতে কৰা দণ্ড বা
শাস্তি, বজ্যৰ ক্ষমতাৰ চিন স্বৰূপ
লাথুটি a royal sceptre.
বাজদৰবার বি. বাজসভা,
আদালত। বাজদূত বজাই গঠোবা
দূত, বজাব কটকী an
ambassador, a messenger,
বাজদ্বার, বাজদুৱাৰ বজাব সভা,
আদালত। বাজজোহ বাজশক্তিৰ
বিকছাচৰণ বা অমর্যাদা treason,
sedition. বজা ভাঙিবৰ চেষ্টা
rebellion. বাজজোহী বি বজাব
জোহ বা অনিষ্ট আচৰণ কৰে, বজা
ভাঙিবলৈ যত্ন কৰা যাহুহ a rebel
বলি. বজা ভাঙি বৰলৈ চেষ্টা কৰা

rebellious, seditious. বি. বাজ-
জোহিতা। বাজধৰ্ম বজাব কৰ্তব্য
কৰ্ম। বাজধানী প্রধান নগৰ, বজা
নাইবা তেওঁৰ প্ৰতিনিধি ধকা ঠাই
a capital, a metropolis.
বাজনীতি বাজ্য শাসন নীতি, (সম,
দান, দণ্ড, ভেদ) the principles
of Government. বাজনীতিজ্ঞ
বাজনীতি জনা আৰু চৰ্চা কৰা
লোক a politician. বাজনৈতিক
বাজনীতি সম্বন্ধীয় political.
বাজন্য সামন্ত বজা, তলতীয়া বজা।
বাজপণ্ডিত বজাব গুৰুপোষকতা
লাভ কৰা প্ৰধান পণ্ডিত। বাজ-
পত্নী বি. বজাব কুঁৱৰী, পাটমাদে a
queen. বাজপথ ডাঙৰ বাস্তা।
বাজ-পাট বাজ সিংহাসন a
throne. বাজপীড়া বি. এবিধ
চালৰ বেমাৰ, “সাংঘাতিক বোগ,
একে সময়তে অনেক লোকৰ হোৱা
পীড়া, মাউৰ” an epidemic.
বাজপুত্ৰ বাজপুত্ৰনাৰ যাহুহ।
বাজপুত্ৰ বজাব পুতেক। বাজপুৰী
বি. বাজধানী, বজাব নগৰ capital,
kings palace. বাজপুৰ
বাজকৰ্মচাৰী। বাজপ্ৰমুখ আগতে
যত্ন কৰিত পিছত কেইখনমান বাজ্য
সংযুক্ত কৰি, সেই সংযুক্ত বাজ্যৰ
প্ৰধান কপে নিযুক্ত এজন বজা।
বাজপ্ৰাসাদ বজা ধকা ঘৰ।
বাজবংশ বজাব কুল royal
family. বাজবংশী বাজজোহ কৰা

দোষত ফাটেকত পৰা মানুহ a political prisoner. ৰাজবাট ৰাজ আদি। ৰাজবংশী বজাব বংশৰ, হিন্দু জাতি বিশেষ। ৰাজবিধি আইন। ৰাজবিপ্লৱ প্রচলিত ৰাজ্যশাসন প্রণালীৰ বিপৰ্য্যয়। ৰাজভগন ৰাজবিপ্লৱ। ৰাজভাৰা ৰাজকাৰ্য্যত ব্যৱহৃত ভাৰ। ৰাজভোগ বজাব যোগ্য ভোগবিলাস। ৰাজভোগ্য বজাব উপভোগ যোগ্য। ৰাজমন্ত্ৰী বি. বজাক পৰামৰ্শ দিয়া মন্ত্ৰী, prime minister. ৰাজমাতাও বজাব মাক the mother of a king, ৰাজমিত্ৰী ইটাৰ কাম কৰা মিত্ৰী a mason. ৰাজমুকুট বজাই পিন্ধা মুকুট বা কিবিটি crown. ৰাজমার্গ ৰাজপথ। ৰাজমেধি বহুত মেধিব ওপৰকি বিষয়া। ৰাজযজ্ঞা কৰ্ম যোগ, যজ্ঞ। ৰাজযোগ্য বিপ. বজাব উপযুক্ত, suitable to a king. ৰাজবোৰা দৰা কন্যাৰ বাশিৰ উত্তম মিল। ৰাজবাণী ৰাজমহিৰী, ৰাজবোৰ ৰাজকীয় ধং ৰাজৰি বজা কিন্তু খৰিব তুল্য, কত্ৰিৰ খৰি। ৰাজলক্ষণ বজা হবৰ যোগ্যতা বুজোৱা গাত ধকা স্বাভাৱিক চিন। ৰাজলক্ষ্মী ৰাজ্যৰ অধিষ্ঠাত্ৰী দেৱী, ৰাজত্ৰী। ৰাজবস্ত্ৰ বজাব প্ৰিয় বা ভালপোৱা মানুহ, বজাই ভাল পোৱা। ৰাজৱেশ বি. বজাব পোছাক, royal dress.

ৰাজ-ৰাজেশ্বৰ চক্ৰবৰ্তী বজা an emperor. ৰাজ-ৰাজেশ্বৰা, ৰাজশক্তি বজাব বা চৰকাৰৰ শাসন শক্তি। ৰাজ-শাসন বি. নীতি-নিয়মেৰে ৰাজ্য পালন governing a country. ৰাজশেষৰ একাদশ শতিকাৰ এজন ভাৰতীয় আলঙ্কাৰিক। ৰাজত্ৰী বজাব ত্ৰী বা শোভা, বজাব ঐখৰ্য্য বিভূতি হৰ্ষবৰ্দ্ধনৰ ভনিষেক। ৰাজসিক বজোপুৰ সৰ্বকীয়। ৰাজসভা বজাব দৰবাৰ royal court, বজাই পাত্ৰমন্ত্ৰী আদিৰে সৈতে আলোচনা কৰা সভা। ৰাজসুখ বি. বজাব নিচিনা সুখ, অতি সুখ princely happiness. ৰাজসুয় এবিধ যজ্ঞ। ৰাজসৈৱক বজাব ভৃত্য। ৰাজস্থান ৰাজপুতনা। ৰাজস্থ ৰাজকৰ royal revenue. ৰাজহংস, ৰাজহাঁহ এজাতি ডাঙৰ হাঁহ gander (goose), swan. ৰাজহাড় গিঠিক সোঁমাজৰ বাই হাড় the backbone. ৰাজহ 'ৰাজৰ' শব্দৰ অপভ্ৰংশ। ৰাজহ-ভুতহ, ৰাজহি-ভুতহি ৰাজহৰা বা চৰকাৰী লেঠা। ৰাজহস্তা বজাক বধ কৰা মানুহ a regicide. ৰাজহী বেস্তা a prostitute. ৰাজহুৱা বাইজ বা অনেক লোকে গোট বাই কৰা done or held by the people, ৰাজ্য সম্পৰ্কীয় pertaining to the state. ৰাজা বি. বজা, দেশৰ

গবাকী & king. বাজাজ্ঞা বজাব
আজ্ঞা বা হুকুম। বাজাধিবাজ
বাজবাজেশ্বৰ।

বাজত্ব অক. ধা. সাজপাৰ পিঠি
শোভিত হ to be adorned.

বাজা বামমোহন বায় বি. বঙ্গদেশৰ
এজন পণ্ডিত আৰু সমাজ
সংস্কাৰক।

বাজি, বাজী বি. শ্ৰেণী।

বাজিত ঘোভিত, বিবাজিত।

বাজী বি. মান্তি, সন্মত agreeable,
বাজীমাৰা সন্মতি পত্ৰ & deed of
'agreement.

বাজীৰ বি. পহুৰ & lotus.

বাজেন্স, বাজেন্সৰ ডাঙৰ বজা,
চক্ৰবৰ্তী বজা।

বাজ্য বি. কোনো বজাব অধীন দেশ
kingdom, এক শাসনৰ অন্তৰ্গত
দেশ & state. বাজ্যচ্যুত,
বাজ্যজ্যেষ্ঠ বাজ্যৰ শাসনৰ পৰা
বঞ্চিত dethroned. বাজ্য-নাশ
বি. বাজ্য ক্ষয়, loss of &
kingdom. বাজ-ভাব, বাজ্য
ভাব বি. বাজ্যৰ ভাব, সমস্ত কায়ৰ
বোঝা, বাজ্যময় গোটেই দেশ
বিষয়া।

বাজী বি. বজাব ভাৰ্যা, কুঁৱৰী &
'queen.

বাজ্যান্তিষেক বি. বাজপদত
অধিষ্ঠিত হোৱাৰ অনুষ্ঠান।

বাণী বি. উদয়পুৰৰ বজাব উপাধি

the title of the king of
Mewar.

বাণী বি. বজাব ভাৰ্যা, কুঁৱৰী &
queen.

বাণী বি. বিধবা।

বাতা বি. বজা। বাতাবাতি বাতিৰ
ভিতৰতে।

বাতি বি. এটা লাডুৰ মণিৰ সমান
গহ্বৰ, এক অনাৰ ছত্ৰাগৰ এভাগ।

বাতি বি. বাত্ৰি, নিশা night

বাতি-খোৱা বি. এটা সম্প্ৰদায়ৰ
নাম & form of religion.

বাতিপুৱা প্ৰভাত, প্ৰাতঃ কাল
morning. বাতিপুৱাই নিচেই

পুৱা বেলাতে early in the
morning. বাতি ফুৰা পৰীয়া,

প্ৰহৰী night watch. বাতি বন্ধা
বাতি বোশোৱাকৈ থকা passing

night without sleep.

বাতিৰ দিন কৰি ক্ৰি. বিণ.
অতিপাত পৰিশ্ৰম কৰি।

বাতুল বিণ. বজা red.

বাত্ৰি বি. বাতি night. বাত্ৰাল
লৰাৰ মূৰত হোৱা এবিধ ঘা।

বাত্ৰিচৰ বাতি ওলাই ফুৰা, বাতি
আহাৰ বিচৰা। বাত্ৰি-জাগৰণ

বাতি সাৰে থকা কাৰ্য্য।

বাধা, বাধিকা কৃষ্ণৰ বৰ প্ৰিয় এজনী
গোপীৰ নাম। বাধাকান্ত,

বাধানাত কৃষ্ণ।

বাধেন বি. বাধাৰ ভোলনীয়া পুতেক
কৰ্ণবীৰ।

বাক্ক সক. ধা. সিদ্ধ কব, খাবলৈ
সিকা to cook, to boil, বাক্কন-
বাবন বি. বন্ধা-বঢ়া কার্য। বাক্কনি
বন্ধা মানুহ, পাক কৰোতা & cook.
স্ত্রী. বাক্কনী।

বাক্কনীক উচটাই জোল খোৱা
ক্রি. উচটনি দি নিজৰ বাৰ্থ সিদ্ধি
কৰা।

বাক্কনী বেলি বি. বেলি দুবাব
সময়ত ওলোৱা বদ, the setting
sun.

বাক্কনী গা ধোৱাৰ সময়ত দুপৰীয়ালৈ
অলপ বাকী থকা।

বাক্কনি-মাছ বি. এবিধ মাছ &
kind of fish.

বাক্কনি-ঘৰ, বাক্কনিশাল বি. পাক
ঘৰ kitchen.

বাপ বি. অনুযোগ, স্পৃহা, মনোযোগ
attachment, attention.

বাক্কেল বি. ইটালী দেশীয় এজন
চিত্ৰ-শিল্পী।

বা-বা বি. অজ্ঞান, চিন্তা ভাবনা
anxiety, care, trouble. বা-
বাঁহ দোৰীক শুকতৰ শান্তি দিবলৈ
মাটিত পেলাই হেচি থকা বাঁহ।

বাবিচ্ আৱৰ্জনা।

বাম বি. বিক্ষুব্ধ ভিনটা অৱতাব,
দশৰথৰ পুত্ৰ বাম, কুকৰ ককায়েক
বলবাম আৰু জমদগ্নিৰ পুত্ৰক
পৰশুৰাম। বাম-কল এবিধ কল।

বাম-চৰ বৰ ডাঙৰ চৰ & violent
slap. বামচৰণ তাঁকুৰ মাধবদেৱৰ

ভাগিনীয়েক। বাম-ছাগল এবিধ
ডাঙৰ জাতিৰ ছাগল। বাম-
জখলা বি. তাঁজ থকা এবিধ
লতা। বাম-টাঙোন ডাঙৰ ভয়
লগা টাঙোন। বাম-ডাল হুচটা
ফলীয়া বাঁহ লৈ বজোৱা বাস্ত।
বাম-ডুলসী ডুলসী জাতিৰ এবিধ
গছ। বামধেজু, বামধকু বাম
ধৰ ইত্যদু rainbow. বাম-
নৱমী বামচন্দ্ৰৰ জন্ম হোৱা চ'ত
মাহৰ শুক্লা নৱমী তিথি। বাম-
নৱমী বি. প্ৰথম অসমীয়া বিনোদগান
নাটক, গুণাভিষায় বৰুৱাই লিখি-
ছিল। বাম-পাৰ কুকুৰা (ভকতীয়া
মাত) & fowl. বামবাজ,
বামবাজ্য প্ৰজাব সুখ আৰু
শান্তিপূৰ্ণ বাজ্য। বাম-বান্ধণ
যুদ্ধ বি. ভীষণ যুদ্ধ। বামলীলা
বামৰ লীলা গাই কৰা ভাবনা।
বাম-শিয়াল নেজাল নোম থকা
এবিধ সৰু শিয়াল। বাম লবঙ্গভী
অসমীয়া বৈষ্ণৱ কবি। এওঁ
অসমীয়া মহাভাৰতৰ কবিকপে
প্ৰখ্যাত। এওঁ বধকাব্য নামৰ
প্ৰশ্ৰুতী কাব্যৰ সৃষ্টি কৰে। এখেতৰ
প্ৰকৃত নাম অণিকল্প। বাম-সেতু
বামে লক্ষ্যলৈ যাবৰ কাৰণে লক্ষ্য
আৰু ভাবতৰ মাজত বন্ধা সঁকো।
বামাই পণ্ডিত বি. 'শূণ্য-পূৰ্ণাণ'
বচনিত।

বামায়ণ বি. বামৰ জন্মৰ পৰা
সকলো লীলা বৰ্ণাই বামায়ণ নামেৰে

কৰা হিন্দুৰ প্ৰসিদ্ধ কাব্য পুথি,
হাৰৰ কন্দলী, অনন্ত কন্দলী
প্ৰভৃতিয়ে অসমীয়াসৈ ভাঙে।
বাম্বাৰলী বাম'নাৰৰ ছাপ মৰা
এবিধ কাণোৰ।

বাম্বী বি. চণ্ডিদাসৰ পৰকীয়া প্ৰেমত
হান গোৱা এজন বজকিনী।

বায় বি. প্ৰধান লোক, বজা leader.
king, বিচাৰকৰ হুকুম, বিচাৰকৰ
সিদ্ধান্ত judgment.

বায়চাছাৰ ধনী আৰু সন্মানী
লোক।

বায়ন্ত বি. প্ৰজা, বজা বা আনৰ
যাচিত বস হুৱাব কৰি থকা মানুহ &
subject, a tenant.

বায় বি. আঁৱৰ, শব্দ, যাত &
sound.

বায়ণ বি. বামে বধ কৰা দহোটা মূৰ
থকা লহাৰ বাক্স বজা Ravana.

বায়ণৰ জাড়ী আকাশী লতা।

বায়ণৰ চিতা সদাই জলি থকা
বায়ণৰ চিতাৰ জুইৰ শব্দ।

বায়ণী, বাণী বি. বাজা যোজ &
start, commencement of a
journey. সক. থা. বায়ণী-কৰ।

অক. থা. বায়ণী-হ।

বায়ণাবি বি. বায়ণৰ শব্দ বাম
Rama.

বায়ণি বি. বায়ণৰ পুতেক ইন্দ্ৰজিত।

বায়ণিক বনীয়া সৰহীয়া।

বা-শালিকা বি. এবিধ চৰাই &
kind of bird.

বাশি বি. সমূহ, দম a heap, a
large quantity, সংখ্যা &
number, বাশি চক্ৰৰ একোটা
বাশি a sign of the zodiac.
বাশি চক্ৰ ক্ৰমান্বয়ে বাশি বিলাকৰ
চিন থকা বৃত্তৰ আকৃতি the
zodiac. বাশীকৃত ভূগীকৃত, দম-
কৰি থোৱা।

বাষ্ট বি. ৰাজ্য, এক শাসনৰ অন্তৰ্গত
সমুদায় দেশ country, nation.
বিণ. ৰাষ্ট্ৰীয় জাতীয়, সমস্ত দেশ
সম্পৰ্কীয় national. ৰাষ্ট্ৰবিপ্লৱ
বি. ৰাজবিদ্ৰোহ, প্ৰচলিত শাসন
প্ৰণালীৰ আমূল পৰিবৰ্তন।
ৰাষ্ট্ৰীকৰণ ৰাষ্ট্ৰৰ শাসনলৈ আনা
ৰাষ্ট্ৰৰ স্বকীয় কৰণ।

ৰাষ্ট্ৰপতি দেশপতি। ৰাষ্ট্ৰ কৰা
দেশময় প্ৰচাৰ কৰা। ৰাষ্ট্ৰভাষা
কোনো এখন দেশৰ উমৈহতীয়া
ভাষা, Lingua Franca.

ৰাষ্ট্ৰ বিণ. জনাজাত, প্ৰচাৰ made
public.

বাস, বাসজীড়া, বাসজীয়া বি.
বৃন্দাবনত কৃষ্ণই গোপী সকলৰ
সৈতে কৰা নৃত্য লীলা the
amorous sport of Krishna
with the milk-maids of
Vrindavana. বাসমণ্ডল বাস-
নৃত্যৰ কাৰণে দ্বন্দীয়া দ্বাৰ বা
নৃত্য কৰোঁতা সকলে দ্বন্দীয়াই
হচ। বাস ৰাজ্য কাতি বাহৰ

পুণিমাভ কৃষ্ণ বাসকীড়াৰ উপলক্ষে
পূজা, নাচ, গান আদি।

বাসায়নিক বিণ. বসায়ন সম্বন্ধীয়,
বসায়ন শাস্ত্র সম্বন্ধীয় chemical.

বাস্তা বি. বাট, পথ road.

বাহ বি. নিয়ম, গতি manner,
method. বাহ বি. 'বাচ'
চোৰা।

বাহাক বিণ. অধিক, প্রচুব abund-
dant. ক্রি. বিণ. বাহাক কৈ।

বাহি বি. 'বাশি' চোৰা। বাহি
আহ দ্ব্যাক্ত্যৰ বোবা বা বাশি
মিল, ভাল লাগ, মিল হ to be
agreeable, to be liked. বাহি
বোৱা জ্যোতিষৰ মতে এক
বাশিয়ে আন বাশিয়ে বিবাহৰ
মিল।

বাহি বিণ. সঞ্চিত হোৱা, থৰচ নহৈ
গোট খাই থকা accumulated,
saved.

বাহিয়াল বিণ. গোটাই খোৱা, বাহি
কৰা sparing, frugal, ধনী,
চহকী rich, prosperous.

বাহ বি. হিন্দু জ্যোতিষৰ মতে এটা
গ্রহ the ascending node.

বাহুগ্ৰস্ত বাহুৱে গিলা বা আচ্ছাদন
কৰা eclipsed.

বাহুজ বি. অশ্বাবাহী সৈন্ত a
horseman.

বাহুল্য বি. গৌতম বৃদ্ধৰ পুত্ৰ।

বাক্স বি. দেৱতাৰ শব্দ আৰু মাত্ৰ
খোৱা এবিধ বনবীৰা মাত্ৰ a

glutton. স্ত্ৰী. বাক্সী। বাক্স-
সেন্স বাক্সৰ বহা বাৰণ।

বাক্স বিবাহ বি. কৃত্ৰিক বল পূৰ্বক
হৰণ কৰি বিয়া কৰোৱা।

বিং বি. চিঞৰি হতা শব্দ, উকি a
loud call. ক্রি. বিংজাব, বিতা,
বিভীয়া চিঞৰি মাত to call out
loudly. বিংবিভীয়া গহীন
নোহোৱা, পাতল বোধ হোৱা,
উজ্জলিত নোহোৱা।

বিং দ্ববীয়া বস্ত্ৰ, আঙঠি ring.

বিকাপি বি. ধোঁৱা খোৱাৰ আধাৰ
a support for the hooka.

বিকাপি বি. ধোঁৱাত উঠোতাই ভবি
দিয়া আধাৰ a stirrup.

বিক্ত বিণ. শূন্য, উদং empty. বি.
বিক্ততা।

বিভা বিণ. পাতল, গহীন বা ভাঠ
নোহোৱা lonely, not grave or
sonorous.

বিভা, বিভীয়া 'বিং' চোৰা। বিভা
বোৱা হাই কোঁহাল a loud
noise.

বিজা সক. ধা. তুলনা কৰ to
compare. বি. বিজনি।

বিঠা আহ বি. এবিধ বাকলি নৰকা
মাত্ৰ। বিঠা দগৰা বৰকৈ প্ৰহাৰ
কৰা কাৰ্য।

বিগি-বিগি, বিগিকি-বিগিকি ক্রি.

বিণ. অলপ অলপ কৈ, অস্পষ্ট বা
অসম্পূৰ্ণৰূপে (চুইব বস্ত্ৰ দেখাত বা
জনাতে খাটে) indistinctly or

imperfectly (seen or heard).
বিপু বি. শত্রু an enemy, কাম,
কোষ আদি মনৰ অনিষ্টকৰ প্ৰবৃত্তি
passions. বিপুলজয় বিজয়ী,
জয়যুক্ত victorious. বিপুৰা
গুপ্তচৰ, চৰিয়া a secret
informer or spy, ক্ৰি. বিপুৰা
ধৰ, বিপুৰা মেল গুপ্তচৰ নিযুক্ত
কৰ।

বিব্‌বিবি অক. ধা. লাহে লাহে ব,
মৃদু আৰু শীতলভাৱে চল (বতাহ)
to blow gently, as wind. বি.
বিব্‌বিবি। বিণ. বিব্‌বিবীয়া
ফিৰফিৰীয়া।

বভলভাৰ এবিধ বন্ধুক।

বিম্ব বি. কুৰি দিস্তা কাকত realm.
বিম্ববিম্বি বি. সদাই মনত জাগি
থকা প্ৰতিশোধৰ ইচ্ছা a linger-
ing desire for revenge.

বিল্‌ কাঠৰ নলী ব'ত সূতা আদি
বাধে বা ব'ত ফটো তোলা কাগজ
ধাকে।

বিষ্ট বি. জীৱনৰ কোনো সময়ত
নবিয়া বা মৃত্যু-জন্মৰ পৰা গ্ৰহ
নক্ষত্ৰাদিৰ বোগ, মন্দ অদৃষ্ট, হুৰ্ভাগ্য
an evil combination of
stars supposed to injure a
person at a certain period
of his life, ill-luck.

বিহা বি. এবিধ গছ, ইয়াৰ চালৰ
সূতাৰে জাল গোঁঠা হয়।

বিহা বি. তিবোতাই গাত মেৰোৱা

এবিধ দীঘল কাপোৰ a kind of
scarf worn by females.
বিহাকুৰীয়া এলেহুৱা lazy
বিহাধৰ বাগিধৰ, আইনে নকবিলে,
নকবিব খোজা।

বিহাৰ্চেল অভিনয়াদিৰ প্ৰশিক্ষণ।

বীতি বি. নিয়ম, দস্তব্ব a custom
or usage. বীতিয়া কোনো
বীতিত প্ৰবৰ্ত্তা, বিশেষকৈ বেয়া
বীতিত।

কল্লিণী বি. কক্ষৰ এজনী ভাৰ্য্যাৰ
নাম। কল্লিণী হৰণ কাব্যত শ্ৰীমন্ত
শঙ্কৰদেৱে বচনা কৰা এখন অসবীয়া
কাব্য। কল্লী কল্লিণীৰ ককায়েক ১
কথাৰী বিণ. ধংযুক্ত angry.

কল্লীয়া বিণ. ব্যাধিযুক্ত, নবিয়া
sickly. বি. বোগী মানুহ a sick-
man.

কল্ল বিণ. কল্লীয়া, নবিয়া sick.

কচ্ অক. ধা. কচিকৰ হ to be
palatable. বিণ. কচক কচিকৰ।
কচনী বি. কচি জমোৱা।

কচি বি. খাদ্য বস্তু মুখত ভাল লগা
গুণ relish for food, ইচ্ছা,
প্ৰহা liking, desire, দীপ্তি
brilliance. কচিকৰ বিণ. কচি
জমোৱা গুণ থকা appetizing,
মনোহৰ, মনত সুখ দিয়া pleasing,
beautiful. কচিৰ ভৱনি, সুন্দৰ
beautiful, charming.

কহো বি. কৰাটী দেখাৰ এজন
দাৰ্শনিক।

কজ বি. বোগ বা ঘুণ *bodily defect*.

কজ্জিয়ার জীৱিকা নষ্ট কৰ।

কজ্জীয়া বিণ. দৈনিক সিৰা পোৱা, বোক খোৱা *receiving a daily provision of raw food*.

কজু বিণ. বিচাৰকৰ আগত দাখিল কৰা *filed, as a law suit*, লম্বা সম্বন্ধিকৈ লোৱা।

কটী বি. বৈধৰ ওভিৰে কৰা এবিধ পিঠা *bread*.

কঠা বিণ. শুকান, নীৰস, সোৱাদহীন *dry, tasteless, কর্কশ, টান, harsh*.

কড্‌ল্ডাৰ্ড কিল্লিং বি. বিংশ শতিকাৰ এজন ইংৰাজ কবি আৰু নাট্যকাৰ।

কণ বি. উকসি, কণো বা পাব চৰাইৰ মাত *the cooing of pigeons or doves*, প্ৰথম প্ৰকাশ *first appearance*. 'বেলিয়ে পূবে কণ দিছে।' অক. ধা. কণ দি, কণিয়া।

কলুক-জুকুক, কণ-জুন বি. অলঙ্কাৰ বা নেপুৰ আদি জোকাবিলে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ।

কল্লিত কান্দি থকা।

কজ বিণ. আবদ্ধ, কেউফালে বেৰি থোৱা *shut up, confined*.

কজ বি. প্ৰলয়ত সৃষ্টি নাপ কৰিবলৈ সদাশিৱই ধৰা বোৰ মূৰ্ত্তি। বিণ. উগ্ৰ জীৱণ। দ্বী. কজাগী। কজ-

কজ্জলী বি. প্ৰাক্ বৈষ্ণৱ যুগৰ এজন অসমীয়া কবি। 'সাত্যকীৰ প্ৰবেশ' নামৰ এখন কাব্য এওঁ ৰচনা কৰে।
কজমূৰ্ত্তি, কজৰূপ সদাশিৱৰ লংহাৰক মূৰ্ত্তি, খঙত হোৱা ভয়তৰ মূৰ্ত্তি। কজৰূপে কল্প আকৃতি ৰখি।

কজ্জাক বি. এবিধ, গছৰ ওটি, ভাবে মালা কৰা হয়।

কজিৰ বি. তেজ, ৰক্ত, শোণিত *blood*.

কন্ধি-ধুন্ধি ক্ৰি. বিণ. পেট পূৰাই, হেঁপাহ পূৰাই *to satiate, gluttonously*.

কসিঙ বি. ধান ৰোৱা মাটি *low rice-land*, বিণ. বোৱতী, ধান কৰৰ যোগ্য *fit for planting*.

কবাইয়েও কৰিতাৰ চাৰি চৰণৰ ত্তৰক (ওমৰ ধৰ্ম্মৰ কবায়ণ)।

কম্বা বি. সুগ্ৰীৱৰ পত্নী।

কম্বাল বি. মুখ মচা লক কাপোৰ *a handkerchief*.

কল বেথা, লাইন *rule*.

কলমাৰি বি. কাকতত পোনকৈ আঁক টনা মাৰি *a ruler*.

কদা বি. ঘৰৰ চালৰ ধৰণী ৰূপ *a rafter of a roof*.

কষ্ট বিণ. জুৰ, খঙাল *angry*.

কসা বিণ. কম, তাকৰ *deficient, insufficient*. কসাপৰ কম হ, নোজোৰা হ।

কক্ক বিণ. ৰহতা, কৰ্কশ *rough*,

দ্রীকন আক টান dry and hard.
বি. ককতা।

কক, ককি বি. প্রসিদ্ধ, প্রকৃতি
প্রত্যয় অর্থ তিন্ন অন্য অর্থ প্রকাশ
কবা শব্দ, মূলব বিশেষ নথকা।

কপ বি. বজত, এবিধ বগাধাতু
silver, ধন, বিভ money. কপ
জাব কপব মোহব কব to coin.

কপ বি. আকাব, মূর্তি form,
shape, সৌন্দর্য beauty, বিভক্তি
বা প্রত্যয় যোগ কবিলে শব্দ বা
ধাতুব হোবা বেলেগ কপ, প্রকাব,
ককয়।

কপক বি. অর্থালঙ্কার, এটা বস্তুক
অন্য বস্তুকপে কবা বর্ণনা
metaphor, দৃষ্ট কাব্য drama.
কপ-কথা উপকথা fairy tale.

কপকাব শিল্পী, artist.

কপজ কপব পবা ককরা।

কপজা বি. এবিধ সক বগা হাছ।

কপজক শিল্পী, কলাবিদ, শিল্পবসজ।

কপণ বর্ণনা, নিকপণ, অভিনয়।

কপরা, কপিয়া বি. টকা।

কপ জারণ্য বি. সুন্দর কপ, স্নানুর্ধ্য
আক শুবনি গুণ loveliness,
grace and beauty.

কপরজ, কপরাব বিণ. সুন্দর, শুবনি
beautiful. স্ত্রী. কপরজী।

কপবেধা বহিবারণ, outlines.

কপর্স বিণ. সুন্দর।

কপসী বিণ. সুন্দরী।

কপ-বজা কপবজী।

কপহ বিণ. শুবনি, উজ্জয়, সুন্দর
beautiful, good-looking, ex-
cellent. স্ত্রী. কপহী সুন্দরী
তিবোতা, এবিধ ধান।

কপাজীরা বি. বেস্তা।

কপজ বাং চবোরা জি. কপজ কপ
বচোবা।

কপান্তব বি. সলনি হৈ হোবা আন
আকাব a change of form, কপ
সলোবা changed in form
কপান্তবিভ এক কপ গুটি আনকপ
কবা changed in form.

কপায়ণ অকপব কপ দিয়া, অমূর্ত
বিষয়ব প্রকাশ।

কপালী বিণ. কপ ববগীয়া, বগা
white like silver.

কপী বিণ. কোনো এক কপ বা
আকৃতি ধবা having a certain
form. স্ত্রী. কপিলী।

কপে ক্রি. বিণ. প্রকাবে in a cer-
tain manner, আকৃতি ধবি
having a form, দবে, তাবে in
the shape.

কপোরাণি বিণ. কপব বন কবা,
কপ বচোবা inlaid with
silver, কপেবে গঢ়া made of
silver.

ককরা অক. ধা. বাবা গোবা, প্রবল
গৌত বা জলা জুইব দবে শব্দ কব
to roar like a blazing fire
or strong current, ববকৈ গীড়া
কব, জালা কব। বি. কপরজি।

বে (সম্বোধন অর্থাৎ) দুচ্ছত্তাবে
সম্বোধন করা মাত্ৰ a particle
used in addressing a low
person.

বেগুৱাজ দস্তৰ, বীতি, চলন।

বেং বি. ডাঙৰ পানীত মাছ বাখিবলৈ
বাহেবে সজা এবিধ সজা a cage
for keeping fish alive in
water.

বেংবেঙী বিণ. বৰকৈ চিঞৰি দন্দ
কৰা (তিবোতা)।

বেংবেঙীয়া বিণ. সেবেঙা, পাডল
thin, as a wall.

বেকবেকা অক. ধা. টেক্-টেকা, চান
আক ডাঙৰ মাতেবে কথা ক to
talk loudly and harshly. বি.
বেকবেকনি।

বেখ বি. আঁক, আঁচ a line, বাখব
পতা বস্তব ছখন বাখবব মাজব ওখ
লিখ, যি সূতাবে কাণোব বোৱা
হায় তাতকৈ ডাঙৰ বা আন
বকীয়া সূতাবে দিয়া বেখা।
বেখ কৰ লক্ষ্য কৰ, নিবীক্ষণ
কৰ।

বেখা বি. আঁক, আঁচ a line.

বেখা-গণিত বি. জ্যামিতি, Geo-
metry.

বেখাডল বেখাব দাবা অফল।

বেখাচিহ্ন বি. বেখাব দাবা অঙ্কিত
চিহ্ন।

বেখাপাত প্রভাব পৰা, দাগ পৰা।

বেখা বি. কপালত পথালিকৈ দিয়া
দীঘল বহল কোঁট।

বেঙনি বি. অলপকৈ ওলোৱা বঙা
ব'দ the slight reddish light
of the sun.

বেঙনী বিণ. কেংকেঙাই থকা হাইকী
কুহুৰ।

বেঙা অক. ধা. অলপ জিলিকি বা
বঙা হৈ ওলা (ব'দ)।

বেঙা অক. ধা. ভালকৈ নিমিলা হ,
আন কোনো কথাবে নৈতে
অমিল হ।

বেচ্ বি. কোনো অস্ত্ৰ বা ছোঙা
বস্ত্ৰবে দিয়া আঁক a line or lodg
mark.

বেচ্কি বুচবা পইচা।

বেচ বেগৰ প্রতিযোগিতা।

বেচক বিণ. পেট চলোৱা purga-
tive, এটা নাকেদি শৰীৰব ভিতৰত
গোটোৱা বায়ু উলিয়াই দিয়া
প্ৰণাল্যৰ যোগৰ কাৰ্য্য।

বেচন বি. পেট চলা কাৰ্য্য act of
purging.

বেছম বি. পাট silk. বিণ.
বেছমী।

বেজিষ্টা, বেজিষ্টাবি চৰকাৰী ভাবে
প্ৰমাণ লিখন, নিবন্ধন, নিবন্ধীকৰণ
registration.

বেডিঅ বি. আকাশ বাণী, বেতাৰ
বা বিজুলি চৌৰ দাবা কথা, সঙ্গীত
ইত্যাদিৰ সম্প্ৰচাৰ, ইয়াক শুনা যন্ত্ৰ
radio.

বেণু বি. পদার্থৰ অতি সূক্ষ্ম অংশ,
কণিকা a very small particle,
ধূলি dust.

বেণুকা জয়দগ্ধি মূৰিৰ ভাৰ্য্যা পবিত্ৰ-
বামৰ মাক।

বেভল বি. বীৰ্য্য the seminal
fluid. বেভঃপাত বিদ্যুপাত।

বেল্লা বি. এবিধ কাঠ নিমজ্জ কৰা
যতন a carpenter's plane.

বেপ অক. ধা. অজ্ঞৰ মুখেৰে হেঁচি
হাঁহ। বি. অজ্ঞৰ মুখেৰে মৰা হাঁহ।
সক. ধা. পুনঃ পুনঃ ক to harp
upon. বেপ মাৰ চোকা অজ্ঞৰ
মুখেৰে হেঁচি হাঁহ।

বেপনি বি. দীঘল চেপেটা কামীয়ে
কৰা এবিধ বাস্তৱ যন্ত্ৰ।

বেক বি. বাজ্জনৰ ওপৰত দিয়া
বকাবৰ চিন (°)।

বেক্‌বী, বেকাৰী বি. খেলা ধূলা
আদি প্ৰতিযোগিতাৰ বিচাৰক।

বেবাৰ টেঙা 'ববাৰ' চোঙা।

বেল, বেলগাড়ী বি. লো-ৰ গড়
পাতি কলেৰে চলোৱা গাড়ী
Railway train. বেজিং এক-
প্ৰকাৰ বোবা।

বেৱৰ্তী বি. ২৭ সংখ্যাৰ বা শেষ
নক্ষত্ৰ the last lunar aste-
rism.

বেৱা বি. অলঙ্কাৰ আদিত বিহি
গুণাৱে কৰা সক সক বেণু বা
টোপোৰা মুক্ত জালৰ নিচিনা কাম
filigree work, নৰ্মদা নৈ।

বেহ, বেহকপ বি. গঢ়-গতি, মনৰ
ভাব, আচৰণ behaviour, ten-
dency.

বেহাই বি. মুক্তি, বন্ধা, মাক help,
protection, exemption.

বেহান বি. বন্ধক mortgage.

বেহানবন্ধ বন্ধকী mortgaged.

বৈখিক পৰিমাণ বি. কোনো মাটি
বা বস্তুৰ দীঘৰ পৰিমাণ a lineal
measure.

বৈ বৈ ক্ৰি. বিণ. ব্যাপি, প্ৰচাৰ হৈ,
অধিক পৰিমাণে spreading far
and wide. overflowing.
অক. ধা. বৈবৈ বা। বিণ. বৈবৈ
যোৱা।

বৈয়ত বিণ. হাবি নথকা আৰু সমান,
পৰিষ্কাৰ, হুটক দমন কৰি সুস্থিৰ
কৰা।

বৈ-বমলী আনন্দত হাঁহি মাতি ফুৰা
কাৰ্য্য।

বৈৱত বি. বিজ্ঞা পৰ্কতৰ পূৰ্বভাগ,
ভাৰ পৰা ঘেৰা নদী ওলাইছে।

বৈৱত বি. ইন্দ্রৰ ঘোষা চালক।

বো সক. ধা. বোপণ কৰ, এঠাইৰ
পৰা নি আন ঠাইত বাঢ়িবলৈ দে
to plant, to transplant. কৰ্ত্তা,
বোওঁতা। জী. বোৱঁতী।

বোক সক. ধা. কোডা বস্তুৰে খুঁচি
একৰা, খোঁক to scoop out.

বোকনী বি. নাথিকল আদি ককি
উলিওৱা মৈদাৰ আকৃতিৰ দাঁত
লগোৱা অজ্ঞ।

বোকাৰ্ বি. দৈনিক কৰ্ম-খৰচ লিখা
বহী বা কাকত record of daily
transaction, a cash-book.

বোকা বি. সৰু চিঠি a short
letter.

বোগ বি. বেমাৰ, নৰিয়া disease.

বোগগ্ৰস্ত বিণ. বোগে ধৰা, নৰিয়া,
কগীয়া diseased, sick. বোগ-
শান্তি বি. বোগৰ উপশম cessa-
tion of disease.

বোগল বি. সোণাবিয়ে অলঙ্কাৰ হাঁহি
চকচকীয়া কৰা শিল a gold-
smith's stone for cleaning
ornaments.

বোগাৰ্জ বিণ. বোগগ্ৰস্ত। বোগাৰ্জিষ্ট
বিণ. বোগগ্ৰস্ত।

বোগী বিণ. নৰিয়া, পীড়িত, কগীয়া
diseased. বি. নৰিয়া মানুহ &
sick man. স্ত্ৰী. বোগীগী।

বোচক কচিকৰ।

বোচন বি. কচি লগোৱা, উজ্জল
কৰা।

বোচোকা বি. আচোৰ লাগি হোৱা
বা a wound caused by
scratching.

বোজ বি. দৈনিক সিধা, প্ৰতিবাবে
যিমান খোৱা যায় daily
allowance of raw food,
ration. বোজ জি, বোজ ধৰ
দৈনিক সিধা বোগা।।

বোজগাৰ, বোজকাৰ বি. জীৱিকা
অৰ্জন earnings.

বোজা বি. বয়স্কান ব্ৰতৰ সময়ত
মুচলমানে দিনত কৰা উপবাস।

বোডচ চাইপ্ৰাচ, দীপৰ মূৰ্ত্তি
পৃথিৱীৰ সাতোটা আচৰিত বস্তু,
ভিতৰত এটা।

বোদন বি. কৰ্মা কাৰ্য্য the act of
weeping.

বোদলী বৰ্গ আৰু পৃথিৱী।

বোধ বি. বাধা দিয়া কাৰ্য্য, বন্ধ
কৰা কাৰ্য্য act of stopping or
obstructing. ক্ৰি. বোধ কৰ।

বোন্ধা বি. পকা বাৰ ভিতৰে ভিতৰে
হোৱা বিদ্ধা, মুখ ঠেক কিত্ত
ভিতৰে বহল আৰু দ হৈ হোৱা
পকা বা।

বোপণ বি. 'বোৰণ' চোৱা।

বোপিত এঠাইৰ পৰা খানি বা
উখালি নি আন ঠাইত বোৱা
planted, transplanted.

বোম্ব বি. ঘাঁহ পাওলা কাৰ্য্য act
of ruminating. বি. বোম্বন।

বোম্বৰ্হ বি. বোম্বৰ্হ horifica-
tion.

বোম্বৰ্হ বি. আচৰিত কথা শুনি বা
অতিশয় আনন্দ লাভ কৰি নোম
খিয় হোৱা কাৰ্য্য horrification.

বিণ. বোম্বৰ্হিত, বোম্বৰ্হকৰ
বিস্ময়কৰ, গাৰ নোম খিয়ৰি
উঠা।

বোম্বিও এণ্ড জুলিয়েট হেমপীয়েৰে
বচনা কৰা এখন শ্ৰেষ্ঠ নাট।

বোকাৰ্ভাষ্য যিয়ে বৰকৈ কান্দিছে।

বোলা বি. কোর্হাল, ডাঙৰ হাই an uproar, খ্যাতি, নাম reputation.

বোলাৰ পেৰণ য়।

বোলাৰ বি. বোৰা কাৰী, বোপণ act of planting or transplanting.

বোলাৰী বি. ধান বোৰা মাইকী & woman transplanting paddy seedlings.

বোলা বি. পথাৰত বোৰা ধানৰ পুলি transplanted seedlings of paddy. বোলা সক. ধা. আনৰ হুতুৰাই বোপণ কৰা। বিণ.

বোলাৰী কপিত।

বোৰ খং, কোপ।

বোৰণ খং।

বোৰাখি অগ্নিৰ নিচিনা খং।

বোৰিত্ত যাক খং কৰা হৈছে।

বোৰী বিণ. খঙাল, অলপতে খং উঠা irritable.

বোহ বি. খং, ঠেহ, অসন্তোষ পাই মনত কৰা খং & sullen displeasure বোহঘৰ, বোহপাত অভিমান কৰ। বোহঘৰ বাজ-কৌৰব বা কুঁৱৰীয়ে অভিমান কৰি মনে মনে লোমাই থকা ঘৰ।

বোহিণী বি. চতুৰ্থ নক্ষত্ৰ the fourth lunar asterism, বলৰামৰ মাক, চন্দ্ৰৰ ভাৰ্যা।

বোহিঙ বি. বোঁ মাছ & kind of fish. বোহিঙাখ বি. হৰিশ্চন্দ্ৰ আৰু শৈব্যৰ পুত্ৰ।

বোঁ বি. এবিধ ডাঙৰ মাছ & kind of big fish.

বোঁকে ঢোঁ-কৰ তিলকে ভাল কৰ, অলপ কথাৰে ডাঙৰ কৰি ক to exaggerate, make mountain of a mole hill.

বোঁজাল-বোঁজাল বি. বৰকৈ কৰা চিঞৰ বাধব, বব খঙেৰে কৰা দল্ল হাই uproar noise.

বোঁটি বি. বৰকৈ প্ৰকাশ পোৱা কথা anything widely rumoured. বিণ. বৰকৈ জনাজাত হোৱা spread widely. বোঁটি উঠ বোঁটি ফুট বৰকৈ জনাজাত হ, বৰকৈ ব্যক্ত হ বা প্ৰকাশ হ।

বোঁজ বি. বৰ তাপ, সূৰ্য্যৰ তাপ, ব'দ sunshine. বিণ. প্ৰচণ্ড, ভয়ানক, বোঁজ বস।

বোঁপ্য ৰূপা, বজত।

বোঁমুৰিয়লি বি. বোঁ মাছৰ ডাঙৰ পোৰালি।

বোঁবৰ বি. এখন নৰক & division of hell.

বোঁ বোঁ বি. ফুৰে বৰকৈ ভুকাৰ নিচিনা শব্দ, বৰকৈ জলা জুই নাইবা বৰকৈ বোৱা পানীৰ শব্দ। অক. ধা. বোঁবোৱা বৰকৈ ভুক। বি. বোঁবহনি।

বোঁ বোঁৱা নৰক এবিধ নৰক।

বোঁৱা চোৱা বি. বব হাই, বব উচ্চ শব্দেৰে কোৱা আপোনাৰ হৃথ বা

হানিব কথা loud noise, grievance expressed loudly.

—o—

ল

ল ২৮ সংখ্যাব বাঞ্জন আখৰ the twenty eighth letter of the consonants.

ল লক. ধা. গ্রহণ কৰ, থা, পান কৰ, বহন কৰ to receive, to take, to eat, to drink, to carry. বি. লঙন। কৰ্তা, লঙতা। স্ত্রী. লম্বী।

লং এবিধ মচলা, এবিধ মচলা গছৰ শুকান ফুল।

লং-কেক বি. লঙৰ আকৃতিৰ এবিধ কাণত গিহা অলঙ্কার a kind of ear ornament.

লংক্ৰথ বি. এবিধ যিহি বগা থান কাপোৰ longcloth.

লংফুল বি. লঙৰ আকৃতিৰ ফুল ধৰা এবিধ লক গছ আৰু তাৰ স্তৃগন্ধি ফুল।

লকটি বি. লেকেচি, কুমলীয়া লাহী দীঘল বাঁহ বা তাৰ এহাবি।

লকত্ৰা বিণ. ডাঙৰ (ওকণী) big.

লকৰ্ থকৰ্ বিণ. ধৰক বধক, লবক ফৰক unsteady. ক্ৰি. বিণ. লকৰ্ থকৰ্ কৰে, লকৰ্-থকৰ্কৈ।

লকৰ পকৰ বিণ. অনিশ্চয়, অঠিক uncertain.

লকৰি বি. বিউ পগোৱাৰ পাহত তলত পৰা গেদ।

লকলক বৰকৈ লোভ লগা ভাব বুজাবলৈ ব্যৱহৃত অমুকাৰ শব্দ। লকলকনি বি. বৰ লোভ craving. লকলকা অ. ধা. বৰ লোভ লগা, to feel a craving. লকলকীয়া লোভ সামৰিব নোৱৰা। ক্ৰি. বিণ. লকলক কৰে। লকান লেটিন সাহিত্যৰ এজন মহাকবি।

লক্ক বিণ. যুক্ত, সংলগ্ন connected. লখ বি. অতি অলপ বস্তু a. very small portion of anything.

লখ অক. ধা. লক্ষ্য কৰ, দেখ।

লখাই, লখিম্বৰ বি. চান্দ সদাগৰৰ পুতেক, বেউলাৰ স্বামী।

লখিম্বী বি. 'লক্ষ্মী' শব্দৰ কোমল ৰূপ। লখিম্বী আন প্ৰথমে দোৱা ধানৰ এটা মুঠি উৎসৱ কৰি দিবলৈ আন।

লগ বি. লগ companionship, মিলন যোগ union, contact, লগবীয়া a companion. লগ দি সঙ্গী কৰ। লগ ধৰ পাহত গৈ কাৰো লগ ল, একেলগে যাবলৈ যাত। লগ লেবা সদায় লগত থকা। লগ পা দেখাদেখি হ। লগ ল সঙ্গী হ, সঙ্গীৰূপে লগত থ। লগ লগা একত্ৰ কৰ। লগ লাগ যোগ হ। লগ হ সঙ্গী হ। লগ-ভাগ সঙ্গী, লগবীয়া companion.

লগ ভাত বহুত লোকে লগ খোৱা
ভোজ & feast.

লগত বোৱা নথিৱা বি. চিৰ বোণী।
লগতে ক্ৰি. বিণ. বেগাই, শীঘ্ৰে, চাই
থাকোঁতেই quickly.

লগনিয়াৰ বি. টুটকীয়া & back-
biter.

লগনী, লগনী খৰি বি. প্ৰথমে জুই
লগোৱা তুকান খৰি kindling
wood.

লগনীয়া বিণ. আগত নথকা লোকৰ
অহিতে কোৱা, টুটকীয়া back-
biting. বি. টুটকীয়া লোক &
back-biter.

লগবীয়া বি. সঙ্গী, লগত থকা বা
ফুৰা যাহুহ & companion. বিণ.
লগত থকা বা ফুৰা associating
closely with one another.

লগা বি. জামিন হোৱা যাহুহ, প্ৰতিভু
& security.

লগা নক. ধা. সংযোগ কৰ, মিলা to
join, নিযুক্ত কৰ, স্থাপিত কৰ to
engage, to fix, গুটি ধৰা to
cause to bear fruit, টুটকীয়া
কথা ক back-bite, নৈৰ পাতিলৈ
জনা to bring-near the bank,
জুই জলা to kindle, বস্তুৰ মূল্য
বৰ্দ্ধা to advance, ঘট to advance,
ঘটা cause, to happen, আকৃতি
জনা to draw attention. কৰ্তা.
লগাওঁতা। স্ত্ৰী. লগাওঁতি। বি.
লগাওঁল।

লগাই ভঙাই ক্ৰি. বিণ. লগনীয়া
কথা কৈ back-biting.

লগা-ভগা বি. অসম্পৰ্কীয় থকা &
distant relation.

লগালগি বিণ. এটাৰ গাত আনটো
লাগি থকা contiguous. বি.
ছোৱাছুই contiguity.

লগি বি. ভিৰোতাৰ গৰ্ভত সজানক
মেৰাই থকা আৰু প্ৰসবৰ পাছত বাহ
হোৱা থপ্ থলীয়া বস্তু the human
placenta.

লগী বি. নাও চলোৱা দীঘল বাঁহ &
bamboo pole used in pro-
pelling a boat.

লগীয়া বিণ. প্ৰয়োজনীয়, উচিত
necessary.

লগুন বি. বস্তুসূত্ৰ। লগুন দিয়নি
বিধিৱতে লবাক প্ৰথমে লগুন
পিন্ধোৱা কাৰ্য্য the ceremony of
investing a boy with sacred
thread. লগুন গাঁঠি বিয়াত দৰা
কছাক লগ লগোৱাৰ চিন স্বৰূপে
এখন কাপোৰেৰে ছোৱাৰে কাপোৰৰ
আঁচলত দিয়া বান্ধ।

লগুৱা বি. আল পৈচান থৰোতা,
ভৃত্য, চাকৰ & personal
attendant, menial servant.

লগুৱালি লগুৱাৰ কাৰ্য বা বৃত্তি।

লগেভাগে ক্ৰি. বিণ. একেলগে
along with.

লগ বিণ. লাগি থকা, সংযুক্ত joined,

কোনো এক বাশিত সূর্যই সোমোয়া
কাল।

লখন, লখনীয়া 'লখন' চোরা।

লখিয়া বি. নিজৰ ইচ্ছামতে শৰীৰক
পাতল কৰিব পৰা যোগীৰ শক্তি।

লখিষ্ঠ বিণ. একেবাবে সৰু least.

লঘু বিণ. পাতল, শাম কটা, কম
হোৱা, সামান্য light, abated,
low, বেগাই জীণ যোৱা easily
digestible. লঘুকৰ লাজ বা
অপমান দে to put to shame.

লঘুগামী দ্রুত আৰু স্বচ্ছন্দগামী।

লঘুচতুৰ্দশী যি চৌপদীৰ হন্দৰ
প্রত্যেক পৰ্বত হয় মাত্ৰা থাকে।

লঘু চিত্ত যাৰ মন পাতল।

লঘু ত্ৰিপদী যি ত্ৰিপদী হন্দৰ
প্রত্যেক পৰ্বত হয় মাত্ৰা থাকে।

লঘুপাক যি সহজে হজম হয়।

লঘুপৰ কম হ to abate. লঘু হ

লাজত পৰ to be insulted.

লঘুকৰণ এক মূল্যৰ বাশিক অগ্ন
মূল্যৰ বাশিত পৰিণত কৰা কাৰ্য্য
reduction.

লখন বি. লখন, উপবাস fast,
abstinence from food, কোনো

ধৰ্ম কাৰ্য্যৰ আগদিনা কৰা উপবাস।

ক্ৰি. বিণ. লখনে। বিণ.

লখনীয়া উপবাসী fasting,

উপবাসৰ পাছত খোৱা eaten

after fasting. লখনে আপ

অপৰিহাৰ কাৰ্য্যৰ পাপ ভয়ৰ নিমিত্তে

লখন কৰিব লগা হ, ছব নোৱাৰা
হ।

লক্ষা বি. বাৰণব ৰাজ্য, এটা উপদ্বীপ
ceylon.

লক্ষাৰিচ বি. বৰ জলা নিচেই সৰু
জলকীয়া।

লঙ্কেশ, লঙ্কেশ্বৰ বি. লক্ষাব বজা
বাৰণ Ravana.

লজৰ বি. শিকলিত লগাই দ-পানীত
পেলাই নাও বন্ধা লোৰ সঁজুলি।

লজৰ সৰু. ধা. জাঁপ মাৰি পাব হ,
ডেই যা to step or cross over,

অবজা কৰ, ভুলজান কৰ to dis-
obey, to abuse. বি. লজৰল।

লজৰল বি. উপবাস লখন a fast.

লজৰলীয়া বিণ. মানিব নলগীয়া, অবজা
কৰিবৰ যোগ্য।

লচপচ বঙেবে বন বাৰি কৰি ইফাল
সিকাল কৰি ফুৰা ভাব বুজোৱা শব্দ

a word expressing joyous
and restless activity. অক.

ধা. লচ পচা। বি. লচপচনি।

বিণ. লচপচীয়া। দ্বী. লচপচী।

ক্ৰি. বিণ. লচপচকৈ, লচ পচ

কৰে আনন্দ মনেৰে আৰু
উত্তোগেৰে with joyful haste.

লচবাই, লচৰ কৰে ক্ৰি. বিণ.

অকস্মাৎ, হঠাৎ, আগতৰি

নোচোৱাকৈ suddenly, hastily.

লজুৱা বিণ. লাজুক, লাজকুৱীয়া

bashful, modest.

লক্ষা বি. অপমানৰ ভয় dread of

insult, অচিনাকি লোকৰ আগত
কথা কবৰ বা ওলোৱাৰ সময়ত জখ্মা
নহোচ bashfulness, লাজ
shame. লজ্জাকৰ, লজ্জাজনক
লাজ লগোৱা shameful.
লজ্জাধিত লাজ পোৱা ashamed
জী. লজ্জাধিতা, লজ্জাৱতী
লাজুকী bashful, আদৰ যালতী,
নিলাকী বন a sensitive plant.
লজ্জাশীল লাজুক, লজ্জা bash-
ful. বি. লজ্জাশীলতা, লজ্জিতা
লাজ পোৱা, লাজত পৰা put to
shame. লজ্জাহীন বিণ. লাজ
নোহোৱা, অপমানলৈ ভয় নোহোৱা
shameless. লজ্জাহীনতা বি.
নিলাজ ওণ shameless.
লজ্জিত কদ. বিণ. লাজ পোৱা
অপমান পোৱা ashamed.
লজ্জেল চেনীৰে তৈয়াৰ কৰা এবিধ
বিঠাই lozenges.
লজ্জ বিণ. লানী হৈ ranged
in a row, লগালগি contiguous,
লজ্জ পট্জ বিণ. লবচৰ কৰি থকা,
অস্থিৰ shaking, unsteady,
বি. লবি থকা অৱস্থা, লবচৰ
unsteadiness.
লজ্জক বিণ. পাৰঙ, বদমাইচ
wicked.
লজ্জকৰ বি. খুব নিমিত্তে অলকাষত
আবি লগোৱা যুকুতা আদি।
লজ্জক পট্জক বিণ. ইকাল সিকাল,

মাল মলনি turn to this side
and that.

লটখট বি. কোকাবণি act of
shaking, বিপত্তি, দুৰ্গতি
trouble, harassment. সক. ধা.

লটখটা। বি. লটখটনি।

লটলট বিণ. অস্থিৰ, চঞ্চল shak-
ing, unsteady. জী. লটপটী।

বি. লঞ্চালন, লবচৰ। ক্রি. লট-
পটা। বি. লটপটনি। বিণ.

লটপটীয়া অস্থিৰ, চঞ্চল।

লটপটী বি. খুব আদি মোহাৰি
চোকা কৰা ছাল বা শিল a strop.

লটখটি বি. এঠাইৰ পৰা আন
ঠাইলৈ নি দ্ৰুত দিয়া কাৰ্য্য, দ্ৰুতি
অস্থিৰ হোৱা অৱস্থা।

লটঙা বিণ. টাঙনৰ দৰে দীঘল আক
শকত, মিহি নাইবা পাঁতল নোহোৱা
stout.

লটৰা বিণ. নোম বা পাখি নথকা
devoid of hair or feathers,
মট্খাল, নোদোকা plump,
fleshy, লটৰামুৰা, লটৰামুড়া
মুঠেই চুলি বা আবৰণ নথকা bald-
headed or bareheaded.

লটৰিয়া বি. হোৱালীৰ আশাত
লোকৰ ঘৰৰ কাম কৰি থকা
মানুহ।

লটক বিণ. নিচেইকৈ চুলি নথকা
bald-headed, লৰা-তিৰোতা
নথকা, ভট্ৰা destitute of wife
and children. জী. লটৰী।

লতা বিণ. ডাল পাত নথকা having no foliage or branches, উদং, ব'হ বন আদি নথকা bare, ল'বা ভিৰোভা নথকা, মুখত চুলি নথকা 'লতা মানুহ', 'লতা মূৰা'।

লঠীয়া বি. গধুৰ কাঠ আদি দাঙিবলৈ ডাৰ ভেদেদি সুমাই উচালি দিয়া ডাং। লঠীয়া দি বাধা দে, বিধিনি বা প্রতিবন্ধক জন্মা to obstruct.

লঠুপঠু বি. সামান্য বস্তু বাহানি odds and ends.

লড়বড় (প্ৰ. অ.) লবচৰ কথা, অস্থিৰ।

লড়াই, লবাই বি. যুঁজ, বণ fight.

লৰ্ণন লেহ, চাকি (lantern).

লঙভঙ 'লঙভঙ' চোৱা।

লঙাটিকা গালি লগনি।

লঙাদেৱ বি. শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰ দেৱৰ উপৰি পুৰুষ।

লঙাশ্ৰমী বিণ. ল'বা-ভিৰোভা নথকা উদাসীন।

লডবা বিণ. সোৱাদ বা ইন্দ্ৰিয় সুখ প্ৰিয়, লুভীয়া covetous. লুী. লাভবী।

লতা বি. এবিধ বগাই উঠা তৃণ & climbing plant. লতা-কটা বণ আহোম বৰ্গদেৱ বাজেশ্বৰ সিংহৰ দিনত হোৱা এখন যুদ্ধৰ নাম। লতাকাণি-কটাকাণি বি. ফটাছটা কাণোৰ কাণি, useless things. লতাকোবা লতাৰ দৰে বগাই বা।

লতা পা, লতালগ সোৱাদ পাই এবিধ নোৰণা হ। লতা আঁহবি এবিধ ডাঙৰ গছ & kind of timber tree। লতা ছাল কন্দৰ বাই ছালৰ তলত বহুহ চাকি থকা এবিধ লতাৰ দৰে বিয়পি থকা ছাল। লতাজৰি এবিধ আন গছৰ ওপৰত গজা জৰি জাতিৰ গছ & kind of parasitic plant. লতাবিভান লতামণ্ডপ।

লতানি বি. বহুত লতা থকা হাবি & place full of creeping plants.

লতা পতা বি. লগা ভগা, নিলগ সম্বন্ধীয় মানুহ slight relationship. লতা-পতা-লগা ক্ৰি. বহু দূৰণীয়া সম্বন্ধ লগা।

লতা-পনীয়াল বি. ব্ৰাহ্মালতা আৰু তাৰ গুটি & grape vine and its fruit.

লতাকুটুকি, লতামাকৰি বি. এবিধ গছত উঠা সৰু বাঘ & small animal like a leopard.

লতাৰ বি. অনুসন্ধান, ধৰণ clue, information, হাবিৰ মাজৰ ঠেক সুৰ সুৰীয়া বাট & narrow path in a jungle.

লতালিৰ বি. গাৰ তেজ চলা লতাৰ দৰে বিয়পা সৰু লিৰ & small vein or artery.

লতি বি. সৰু লতা, কাণৰ তলৰ অলকাৰ পিছা ভাগ & small

creeping plant, the lobe of the ear..

লভীয়া বিণ. বাই গছৰ পৰা ওলাই যাটিত বগাই ফুৰা পাণৰ লতা & sucker of the betel vine.

লভীয়া-পাণ পাণৰ লভীয়াত থকা পাণ।

লখীয়া নক. ধা. লাখি মাৰ, তৰিবে প্ৰহাৰ কৰ to kick.

লদা বি. ছপৰা, দলিৰ নিচিনা একখণ্ড a lump. লদালদ অনেক লদা কৰা divided into many lumps, ক্ৰি. বি. লদালদে।

লনা বি. দীঘল হৈ ওলমি লগা ফলৰ গুঁটা বা সমূহ a long bunch or cluster. লনালন বহুত লনা হোৱা। ক্ৰি. বিণ. লনালনে।

ল-নি বিণ. সমান জোখৰ, মানী, সকলো ভাগ সমান, সুবনি well proportioned, handsome.

লমি-লমি বিণ. কোমল mild, polite, সেতু-সেতু pliable.

লনী বি. লবনু, মাখন butter.

লপ্‌লপ্‌, লপলপীয়া বি. কোমল আৰু মডহাল, বোকাৰ নিচিনা, সেউ সেউ soft and shapeless, lumpy.

লপ্‌লপ্‌ বি. খৰকৈ ওঠ, ভিত্তা লবাই খাওঁতে হোৱা শব্দ। লপলপ কৰে ক্ৰি. বিণ. খৰকৈ ওঠ, ভিত্তা লবাই আৰু শব্দ কৰি। লপলপনি বি. লপ্‌লপ্‌ কৰা কাৰ্য। লপলপা

অক. ধা. গীচা মিছা নিবিচাবি বহুত কথা ক।

লপলপীয়া বিণ. বাদ বিচাৰ নোহোৱা বহু কথা কোৱা talkative. দ্বী. লপলপী।

লপ্‌লপী বি. হিলৈব ঘোঁৰা ওকৰোৱা হাঁকোটা, কৰিঙা, থিলিকি the trigger.

লপা বিণ. সোলা, দাঁত নথকা tooth less, বাদ বিচাৰ নকৰি কথা কোৱা speaking much without regard to truth, নিৰ্কোষ foolish.

লপাখপা বি. হাতৰ তলুৱাৰে লাহেকৈ কৰা আঘাত, নক চাপৰ slight slap given with the open hand.

লকা বি. এবিধ বিজলীয়া শাক a kind of vegetable. লকা দোৱা দি তেনেই কাটি বা খাই নষ্ট কৰ।

লবেজান বিণ. কঠুগত প্ৰাণ, মৰোঁ মৰোঁ হোৱা about to die.

লক বিণ. লাভ কৰা, পোৱা got, ভাগফল a quotient. লক প্ৰতিষ্ঠা যশতা থকা, প্ৰখ্যাত যি প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰিছে। লক প্ৰৱেশ বিয়ে প্ৰবেশ কৰিব পাৰিছে। লকি প্ৰাপ্তি। লকোৱয় উল্লহ হোৱা।

লভ্‌ নক. ধা. পা, লাভ কৰ to gain, to get, লভা, পাবলগীয়া, পোৱাৰ যোগ্য fit to be gained.

বি. লভ্য লাভ, প্রাপ্তি profit, gain.

লক্ষ্মীয়া বিণ. ওলমি থকা hanging down.

লম্বা বি. লম্বা, ধোপাবান্ধি ওলমি থকা গছৰ ওটি a long bunch.

লম্পট বি. পবদ্বীত আসক্ত মানুহ a libertine. বিণ. পবদ্বী আসক্ত lewd. বিণ. লম্পটীয়া। বি.

লম্পটতা পবদ্বীত বৃত্তি lewdness.

লক্ষ্য জাপ, লাফ্.

লক্ষ্যজ্ঞ জপিয়া জপি।

লক্ষ্যজ্ঞ পূৰ্ণ বাক্য দস্তোক্তি।

লম্ব বি. এডাল বেখাৰ ওপৰত আন এডাল বেখা থিয় হৈ থাকিলে যদি তাৰ দুয়োফালৰ কোণ দুটা সমান হয় তেনেহলে বেখা দুডালৰ প্রত্যেককে প্রত্যেকৰ লম্ব বোলে a perpendicular.

লম্বা বিণ. দীঘল. long. লম্বিত ওলমি থকা hanging down.

লম্বোদৰ বি. গণেশ a name of Ganesh. বিণ. পেটাল, ডাঙৰ পেট যুক্ত having a large belly.

লম্ব অক. ধা. দেবে ধব to possess one, as an evil spirit.

লম্বা বিণ. অতিবজিত, মনে সজা fabricated.

লম্ব বি. স্নিত বাস্তব তালমান আৰু নাচৰ পৰস্পৰ মিল harmony in

singing and dancing, বাশ, ধ্বংস destruction; আশ্রয়, আশ্রা, rest. বিণ. মীন বোৰা, একেলগ হোৱা absorbed. লম্ব পা নষ্ট হ। লম্ব বা মীন হ, মিল হ to be absorbed.

লম্বন বি. হজুৰা বা চিপাহী থকা ঘৰৰ শাৰী a row of houses for labourers.

লম্বলক্ষৰ বি. সৈন্যৰ লগত যোৱা হজুৰা মানুহ camp-followers, চাকৰ-নাকৰ attendants.

লম্বলাল বি. তালেৰে মিলাই কৰা নাচ, বং খেলাদি dance, sport. লম্বলালে কি. বিণ. তালে সুৰে মিলাই, ছেওখবি in musical harmony, charmingly.

লম্ব অক. ধা. ছোকাৰ ধা, কঁপ to move, to be shaken, আগব অৱস্থা এব, সলনি হ to be changed. অলপ গেলা (বাহ) to rot slightly, বেগাই যা to run, খোজ ল to move. বি. স্নিগ্ধগতি a run. প্রভেদ difference. বিণ. বিভিন্ন, অমিল different.

লম্বচৰ বি. সফালন, ইফাল নিফাল act of moving to and fro, এঠাইৰ পৰা আন ঠাইলৈ বোৱা act of changing place, পৰিবৰ্তন, প্রভেদ change, different, বিণ. বিভিন্ন, পৰিবৰ্তিত changed, different, সফালিত,

লব্ধ shaking. ক্রি. বিণ. লবি
চবি, লব দি, লবমাৰ, লব ধব
বেগাই যা to run. লবা ধবা,
লবা-চাপৰা ধবধেদা haste,
hurry. ক্রি. বিণ. লবি-চাপৰি।

লবত কেঁটা সাপৰ মূৰ ছিঙা ক্রি.
বব জোবেবে দৌৰা।

লবকৰ লৰচৰ act of moving,
বিভিন্ন changing.

লবলবীয়া বিণ. আখৰ very old.

লবক ফৰক বিণ. লবি থকা,
মোলোক-মোলোক unsteady or
loose, অনিশ্চয়, টগবগব,
changeful, uncertain. বি.
ইফালব পৰা সিফালে সঞ্চালন
shaking.

লবলী বি. খোলাত বস্ত্ৰ তাকোঁতে
লবোৰা মাৰি বা শোটা anything
for stirring grain when
parching.

লব-বকৰা, ডব-বকৰা বি. দীঘল
পাভেৰে এবিধ বনৰীয়া শাক।

লবা লক. ধা. সঞ্চালিত কৰ, অলপকৈ
জোকাব বা ধোঁটা, কঁপা to shake
or stir, পৰিৱৰ্ত্তিত কৰ, সলা to
be changed, হানাদ্ৰুত কৰ to
remove. বিণ. অলপ গেলা (মাত)
slightly putrid.

ল'বা বি. মতা সন্তান, বালক male
child, সন্তান a child. ল'বা কাল
বাল্যকাল, ল'বা হৈ থকা সময়
childhood, ল'বাছামুৰি লবামুৰি

কোনো লোকৰ সন্তি-সন্ততি বা
ল'বাছোৱালী বিলাক। ল'বা-
তিবোতা ভাৰ্যা আৰু ল'বা-
ছোৱালী। ল'বা জুককিওৱা
ক্রি. লবামুৰি ফাকি কৰা। ল'বা-
মতীয়া দেখাত ল'বাব নিচিনা,
অলপ বয়সীয়া। ল'বা-মাইকী
লগত সন্তান থকা তিবোতা a
woman having a living
child. লবালি বি. ল'বাব মতাম
childish conduct. ল'বামুৰি
লবা দামুৰি।

লবালবি বি. ততাতৈয়া, ধবধেদা
hurry, এজন আন এজনৰ সৈতে
লব দিয়া কাৰ্য্য a running race.
লবায়ম বেগাই হোৱা মৰণ sudden
death.

লবি বিণ. মানত সৰু junior. লবি
মাতৃ মাইকী আই।

লবি বি. মাল অনা নিয়া কৰা মটৰ
lorry.

লবিচৰি ক্রি. বিণ. লবচৰ কৰি,
ইফালে সিফালে গৈ moving
about. লবি-চাপৰি ক্রি. বিণ.

লবিয়লি বি. পানীৰ দাঁতিত চৰি
ফুৰা এবিধ সৰু চৰাই, তিতিয়নি a
snipe.

লক বি. গৰু থোকা এছাবি a stick
for driving cattle.

লকৰা লক. ধা. লব মৰা, বেগেৰে
গতি কৰা to cause to run.

লক্কা বি. নৰিয়া বা খোজ কাটি

নোৰবা মাত্ৰক নিয়া কাপোৰব
চাডি & stretcher.

লবীং তৰ্বীং, লবীং লাখুটি বিণ.
বিশৃঙ্খল কৰা, হিন্নভিন্ন confused,
scattered.

ললনা বি. ভিবোতা & woman.

ললন্তিকা বি. নাভিলৈকে ওলমি
থকা হাব।

ললাকলা বিণ. বব ভাগব লগা,
হুখভাগবত শক্তিহীন হোৱা, লাভ
exhausted, fatigued.

ললাটি বি. কপাল forehead, ভাগ্য
fate, কপালত থকা হুখ বা বাতনা
predestined suffering. ললাটি-
বেখা কপালৰ পথালি আঁক,
বিধাতাই কপালত লিখা সুখ হুখ
কথা। ললাটী কপালত থকা
হুখভোগ কথা।

ললিত বিণ. মনোৰম, স্নেহব, সুকোমল
beautiful, tender. ললিত কলা
সুকুমাৰ কলা fine arts.

লৰ বি. বামচন্দ্ৰৰ ডাঙৰ পুতেক the
eldest son of Rama, ভগ্নাংশৰ
ওপৰৰ অঙ্কটো the numerator
of a fraction.

লৰজ বি. লং, লংকুল।

লৰজ, লজ বি. কথাৰ লগত
কোৱা অতিবিক্ত কথা, অনুৰূপ কথা।

লৰণ বি. নিমখ, লোণ salt. লবণ
সাগৰ পুৰাণ মতে সাতোটা সাগৰৰ
এটা। লৰণাক্ত বিণ. লুণীয়া saline.

লৰণাক্তুৰাশি বি. সাগৰ Sea.

লৱণু বি. মাখন butter. লৱণু
চোৰ কফ।

লৱণী বি. এবিধ লতা & creeper.

লৱৰ বি. লব, শীঘ্ৰগতি & run.

লৱলেশ বি. সামান্য, নিচেই কম।
বি. অলপো, কিছুমান।

লক্ষৰ পদাভিক লৈত।

লহং, লহঙা বি. ভিবোতাই পিন্ধা
বুৰি & petticoat.

লহঙা বি. দীঘল আৰু নিপোটল
tall and plump. স্ত্ৰী. লহঙী।

লহন বি. 'লোহন' চোৱা।

লহৰি বি. ডাঙৰ ঢৌ & big wave.

লহপহ 'লহপহ' চোৱা। লহপহীয়া
বিণ. ত্ৰিধৰা, ভালপাতেবে শুৱনি
হৈ বঢ়া thriving, growing
luxuriantly. ক্ৰি. বিণ. লহলহ
কৰে।

লহলহ বি. উজ্জল বা কান্তিযুক্ত
অৱস্থা, লহপহ, ভালপাতেবে শুৱনি
হৈ বেগাই বঢ়া অৱস্থা। ক্ৰি. বিণ.
লহলহ কৰে। বিণ. লহলহীয়া।

লহলহ ক্ৰি. বিণ. লাহেলাহে, ধীবে
ধীবে softly, mildly, slowly.

লহন বি. নহক garlic.

লক্ষ লক্ষ. ধা. দেখ, চকুৰে য়ন to
see, to perceive.

লক্ষ বি. এক লাখ, এক হাজাৰ one
lakh.

লক্ষপতি বি. বৰধনী মাত্ৰ very
richman.

লক্ষ্য বি. বাঁলৈ পোনাই অহা এহাব

কবা যায় a mark to be shot at. উদ্দেশ্য aim, purpose, অনুমান, মনেবে বুদ্ধ ল supposition, inference, মনা বা দেখা কার্য the act of seeing. সক.
খা. লক্ষ্য কৰ।

লক্ষ্যাবা উদ্দেশ্য হীন।

লক্ষণ বি. চিন, বাৰ দ্বাবাই কোনো কার্য হব বুলি বুজিব পৰা যায় a sign of symptom, যাহুহব গাত থকা শুভাশুভ বুজোৱা কোনো স্বাভাৱিক চিন a natural mark on the human body indicating good or evil, স্বভাৱ character.

লক্ষণা বি. শব্দবিলাকৰ পোঁৱ অৰ্থতকৈ বেলেগ ভাৱ বুজোৱাক লক্ষণা বোলা যায়, যেনে—সি বাঘ অৰ্থাৎ বাঘৰ দৰে ভয়ানক a figure of speech.

লক্ষিত বিণ. যি বস্তুলৈ লক্ষ্য কৰা বা মন মেলা যায় aimed at.

লক্ষ্যণ বি. সুমিত্ৰাৰ গৰ্ভজাত দৰ্শনধৰ পুত্ৰ।

লক্ষ্যণা বি. দুৰ্য্যোধনৰ কন্যা।

লক্ষ্মী বি. ধনসম্পদ দিয়া দেৱী the goddess of wealth, ঐশ্বৰ্য্য বিভূতি wealth and riches. বিণ. লক্ষ্মীৰ দৰে সকলো গুণ থকা ভিৰোভা well-qualified, ধান, চাউল, লখিৰী rice. লক্ষ্মীকান্ত,

লক্ষ্মীনাথ, লক্ষ্মীপতি বি. বিষ্ণু Vishnu.

লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ ঐতিহ্য হান্ত-বসিক, ঔপন্যাসিক, কবি, গদ্য-লেখক, নাট্যকাৰ।

লক্ষ্মীবাঈ এজনী বীৰামণা।

লক্ষ্মীমন্ত্ৰ, লক্ষ্মীমান বিণ. ঐশ্বৰ্য্য বিভূতি থকা, ধন-সম্পত্তি থকা prosperous, wealthy.

লা বি. এবিধ পোকে গছৰ ডালত বাহ সজা বঙা বৰগীয়া আঠা lac.

লাই সক. ধা. (পু. অ.) লৈ।

লাই বি. চেনেহ কৰি ইচ্ছামতে চলিব দিয়া কাৰ্য্য indulgence. লাই পা বৰ চেনেহ পাই ইচ্ছামতে চল to get indulgence.

লাই, লাইশাক বি. এবিধ সবিরহৰ নিচিনা গুটৰে শাক। ইয়াৰ কেবা বিধো আছে—বৰলাই, লকলাই, পেঙলাই, মানলাই ইত্যাদি।

লাইকা বাহিয়াই দ্বিতীয় স্পুটনিকত যুগ্মযাগলৈ পঠোৱা এটা কৃত্ৰিম নাম।

লাইচেঞ্চ বাজকীয় অনুমতি, license.

লাইন বেণা line.

লাইব্ৰেৰী গ্রন্থাগাৰ, পুস্তকালয় library.

লাই (পু. অ.) লৈ, লৈকে, কালে।

লাইখুঁটা বি. বৰ সাজোতে প্ৰথমে পোতা দাই খুঁটা।

জাইজাববি বি. এবিধ দম্বত দিয়া বন।

জাইজুলা বিণ. লাই শাকব জোলব নিচিনা, কলপতীয়া।

জাই পো বিণ. মবব পো, প্রিয়তম পুত্র a favoured son.

জাইলা এজনী সতীৰ নাম।

জাই-লৈগীয়া বিণ. অকল শবীয়া not burdened with wife and children.

জাউ বি. এবিধ লতা আক ডাব আঁজা খোঁৰা ডাউব ফল gourd. জাউজাউ বা পানীজাউ, কঙালাউ।

জাউ ওলোৱা বি. ক্ষীণ, শুকান lean, emaciated.

জাউখোলা বি. জাউব ওপৰৰ শাহ নথকা শুকান ডাঠ আবৰণ a gourdshell, মূব হাড় the skull.

জাউ-পতা, জাউ-পতি বি. এবিধ সৰু বাহ a kind of small fish.

জাউপানী বি. আধা মিছোৱা ধান, বা চাউল গেলাই কৰা দেশীয় fermented rice beer.

জাউমূৰা বিণ. শিং নথকা hornless. জী. জাউমূৰী।

জাউলোৱা বিণ. ধাতুৰ পাত্ৰ কিম্বলৈ ধন নথকাত পানী খাবলৈ জাউখোলা ব্যৱহাৰ কৰা, বৰ দুখীয়া very poor.

জাঙলাউ কচুলাউ বিণ. মূখ চোকা।

জাং বি. বহুলা যাবি the bar of a gateway, হাতীশালব বা বনবীয়া হাতীৰ গঁদালব ডাং the bar for closing the door of an elephant stockade, কোনো বহুত দীঘ এটুকুৰা a long piece of anything.

জাং কাটি বি. মৰাণ জাতিৰ এটা খেলৰ নাম, a class people of the Moran clan.

জাং খাই পৰ মাটিত দীঘল হৈ পৰ to fall down on the ground at full length.

জাংখা জিংখি বি. অ'ত ত'ত পৰি থকা, লাকটি পাকটি বহু odds and ends, knick-knacks. জাংখা জিংখিকৈ ক্ৰি. বিণ. বিশৃঙ্খলভাৱে lying in disorder.

জাংছিং বি. হাতী চলোৱা আঁকোৰা, গজাকোঁহ an iron goad for driving elephants.

জাংপাটি বি. বনবীয়া হাতী ধৰিবলৈ মৰা গড়।

জাংকা 'বাংকা' চোৱা।

জাংজাং খাংখাং বিণ. বিশৃঙ্খল, মি'চবতি confused, scattered.

লাক্-পাক্ বিণ. অনিশ্চয়, অকামিলা uncertain, worthless, টানি নথকা loose.

লাকটি গাকটি বি. বেনিতেমি পবি
ধকা অকাখিলা বহু odds and
ends.

লাকিলুকা বি. চুহু চামাক, লুকা।

লাখ বি. এল হাজাব a lakh.

লাখ-টকীয়া বহুলায়া। লাখপতি
এক লাখ টকা ধকা মানুহ, বহু
চহকী মানুহ। লাখব-বাখব বি.
উদ্ভোগী, কার্যদক্ষ active.

লাখুটি বি. লাঠি, হাতভলৈ ফুৰা
যাবি a walking stick.

লাখেবাজ বি. নিষ্কৰ revenue-
free.

লাগ অক. ধা. সংযুক্ত হ, স্পর্শ কৰ,
হো to touch, আটখাই ধব
adhere, আঘাত কৰ to hit.
উৎপন্ন হ, গুটি ধব to occur, to
bear fruit, ভাল বা বেয়া বোধ
জন্মা to be felt, প্রয়োজন হ to
be needful, to be necessary,
নিযুক্ত হ to be engaged, জলি
উঠ to be kindled, সম্পর্কীয়
to be related.

লাগ ছি লগ ল, সঙ্গী হ,
উপার্জিত হ।

লাগবান্ধ বি. নিশ্চিত নিয়ম, পদ্ধতি,
পদ্ধতি order, method.

লাগভিলাল, লাগভীয়া বি.
আবশ্যকীয়, দরকারী needful,
necessary.

লাগবুলিলে ক্রি. বিণ. বিচৰা

মান্ধকতে immediately on
demand.

লাগনী বি. প্রয়োজনীয় হওন।

লাগনী বিণ. ফলবান(গছ) bearing
fruits.

লাগনী, লাগনী খবি বেগাই ভুই
লগা অর্থাৎ ততকাল ধবি।

লাগভাগ বি. সহায় help, লাগি
ভাগি দে সহায় কৰ।

লাগাম বি. ঘোঁৰাৰ মুখত লগাই
ডাক চলোৱা হালৰ জৰী a
bridle.

লাগি (অব্যয়) কাৰণে, লৈ।

লাগী বিণ. গিৰিয়েকে বেহিঁকৈ
লগধৰা বা মৰম কৰা (দৈনী)
beloved.

লাগু (প্ৰ. অ.) লাগ, নিযুক্ত হ,
মন লগা।

লাঘৰ বি. কম বা লঘু হওন, উপশম,
হাস diminution, abatement
of disease.

লাগনি-কাগনি বি. নানা দুখ দি
আগব আবেগ পূৰ্বাৰা কাৰ্য act
of taking revenge by
causing various troubles.

লাগনি-পাগনি বি. গৰুখুৰা গৃহস্থালি
কাৰ, লাচনি-পাচনি trifle
domestic work.

লাতি বি. পানীত একালৰ পৰা হুঁচি
আনি মাছ ধৰা দীঘল জাল a drag
net. লাতে লাতে ক্রি. বিণ.

দীঘল টুকুৰা কবি in long pieces.

লাঙে-পাঙে ক্রি. বিণ. ডালে মুখে, কোনো বস্তুৰ সমূলি নেৰাকৈ entirely, wholly.

লাজল (পু. অ.) নাঙল।

লাজুল বি. নেঙৰ, নেজ tail.

লাচ বি. মৰা ম dead body.

লাচ বি. লেকেটা বা পেহকা বস্তুৰ নিচিনা দৌ খাই পুনৰ পোন হওন act of springing, an elastic thing ধোজ কাটোতে বা কথা কওঁতে হাতৰ জোকাবনি act of shaking the arms when walking or talking. লাচ খা, লাচ ল দৌ খাই আকৌ পোন হ, ভিব খাই আকৌ আগৰ অৱস্থালৈ আহ to spring like an elastic body.

লাচনি-পাঁচনি বি. ইফাল সিফাল কৰা দৰুৱা সাধাৰণ কাম, লাঙনি-পাঙনি light domestic work.

লাচাৰ বিণ. শক্তিহীন হৈ পৰি থকা, লালকাল, অচেতন insensible, fainted, senseless.

লাচিত বৰকুকৰ যোমাই ভামুলী বৰবৰুৱাৰ পুতেক, শৰাইঘাটৰ মুক্ত সেনাপতি আছিল এওঁ "দেখতকৈ যোমাই ডাঙৰ নহয়" বুলি মোমায়েকক বধ কৰি একে ৰাতিৰ ভিতৰতে 'মোমাই কটা গড়'

নিৰ্মাণ কৰি, পিছদিনাৰ মুক্ত যোগলক পৰাজয় কৰিছিল।

লাচিৰ বি. ভাঙন মাহৰ নিচিনা এবিধ মাহ a kind of fish.

লাজ বি. 'লজ্জা' শব্দৰ অপভ্রংশ। লাজ কথা বি কথা শুনিলা লাজ লাগে, লাজ লগা কথা obscene speech or word. লাজ কাজ লাজৰ বোধ, অপমানৰ ভৱ feeling of shame, self-respect. লাজ ভুৰীয়া বি. লাজুক, অচিনাকি লোকৰ আগত ওলাব বা কবলৈ লোচোট কৰা bashful, shy. লাজ লাগ অক. ধু. লাজ বোধ কৰ to feel ashamed. লাজ পা অক. ধা. অপমান পা, লৰু হ to be insulted. লাজ-বিজ লাজ কাজ। লাজ ভোগ বি. আঁথৰে কৰা নৈবেদ্য। লাজ হোম বিয়াত আঁথৰে কৰা হোম।

লাজতৰি অক. ধা. লাজ পা।

লাজুক বিণ. লাজ কৰা, লজ্জাশীল, লাজকুৰীয়া bashful, modest. লাজেলাজে ক্রি. বিণ. লাজ বাধি, মান বাধি।

লাহীনা বি. অপমান, ভিবৰুৱাৰ insult, reproach. লাহিত বিণ. অপমানিত put to shame.

লাজ বি. নেজ, নেঙৰ a tail.

লাট বিণ. পুৰণি আৰু মলিন worn out and shabby.

লাট বি. পাট সূতাৰ জেঁঠা the coarse part of pat-silk.

লাট বি. দেশ বা প্রদেশৰ সৰ্ব্বপ্রধান শাসনকৰ্ত্তা a governor.

লাট চাহাব বি. দেশ বা প্রদেশৰ শাসন কৰ্ত্তা a Governor.

লাট বি. দফা, চিঠি লিখিবলৈ বেলেগ বেলেগ কৰা বস্তুৰ ভাগ, এখন মণ্ডলে কাম চলোৱা দেশৰ এক খণ্ড lot.

লাটবন্দী বি. বায়তে দখল কৰা মাটিৰ বিবৰণ লিখা তালিকা, ভাগ ভাপকৈ বিলায় কৰা মালাৰ আৰু মূল্যৰ তালিকা।

লাটিবি বি. মুগা সূতাৰ জেঁঠা বা বাহ coarse muga silk.

লাটি-পুটি বি. লাকি-লুকা, ল'ৰাৰ খেলালি childish play.

লাটিম, লাটুম বি. ল'ৰাই ওমলা কাঠৰ ঘূৰণীয়া বস্তু a child's top.

লাটুম-চন্দল এবিধ গছ।

লাটুমা বিণ. লাটুমৰ দৰে ঘূৰণীয়া round like a top. বি. লাটুমৰ আকৃতিৰ বস্তু a thing round like a top, টেমুনা a tumor.

লাটুমা বাক্ক টেমুনা বাক্ক।

লাটুমা-লাটুম অনেক লাটুমৰ নিচিনা হোৱা।

লাঠী বি. টাডন, লাথুটি a staff, a walking stick.

লাঠুৱা বিণ. ছুট wicked.

লাড়ু বি. মিঠে, গাখীৰ শুড় মিঠা-ভৰি আদিয়ে কৰা গোলাকাৰ খাদ্য

বস্তু a ball of confection.

লাড়ু বাক্ক কি. মিঠে নজা।

লাটুজী বি. কাঠিয়ে সাজি দাল লগোৱা পানী-মিচা সঁজুলি।

লাটো বি. অলপীয়া বন, চিলা কাম light work.

লাজুবৰনি বি. যুৰ ক'লা, গা বঙা এবতি জোখৰ এবিধ মণি।

লাখ (পু. অ.) লাখি, গোৰ। লাখি বি. গোৰ, ভৰিৰে কৰা আঘাত a kick.

লাদ বি. জন্তুৰ পিঠিত দিয়া বোজা। অক. ধা. জন্তুৰ পিঠিত বোজা দে to load.

লাদ বি. জন্তু বা চৰাইৰ বিষ্ঠা ordure voided by animals or birds. অক. ধা. গোটা টান বিষ্ঠা ভ্যাগ কৰ।

লাল, লাল্ল বি. পাট নাদ a well of earthen rings.

লাল, লালি বি. লানী, শাবী a row, a series. লাল লাগ শাবী পাত।

লা-পকৱা বি. লা উৎপন্ন কৰা এবিধ ক'লা পকৱা the lac insect.

লাপি-মুপা বি. লাম-লাকতি।

লাপুং বি. সোলা toothless.

লাক্ বি. ওণবলৈ যবা আপ a leap or bound.

লাক্-ভাব্ বি. লাকটি-পাকটি things of little value.

লাভ বি. প্রাপ্তি, পোৱা বস্তু gain, profit.

লাম্-লাকতি, লাম্-লাকটু বি. অকামিলা বস্তু trifles.

লাম্ভা তিব্বত দেশৰ প্রধান বৌদ্ধগক the chief Buddhist priest of the Tibetans.

লাম্ভ্য লম্পটতা, বহনাবী গমন, কাহুকতা, ব্যভিচাৰ।

লায়ক, লায়েক বি. উপযুক্ত fit.

লায়ক হোৱা ওখ ডাঙৰ হোৱা, শান্তি হোৱা, পূৰ্ণতা হোৱা।

লাব সক. ধা. জোকাব, সঞ্চালিত কৰ, লবা to move, to stir, ছো to touch, স্থানান্তৰ কৰ to remove. বি. লাবণ। কৰ্তা. কদ. লাবেতা।

লাবা বি. শুদা, অলকাৰ আদি নথকা; নাল নথকা, bare, without handle.

লাক 'লাভ' চোৱা।

লাল, লালটি বি. মুখৰ পৰা ওলোৱা বিজলীয়া পানী saliva running from the mouth.

লাল কাল বিণ. চোপনি বা পীড়াৰ দ্বাৰা অচেতন insensible, exhausted, অক. ধা. লাল কাল দ্বি।

লালপৰ প্ৰেট হ, বৰকৈ লাক্ কৰ।

লাল পৰ, লালটি পৰ ভাল ধাতু বস্তু দেখি বৰকৈ লোভ লাগি মুখৰ পৰা লাল ওলা।

লালচ, লালচা বি. লোভ, হেপাহ longing, eager, desire, বড়লত conspiracy. বিণ. লালচা। ক্ৰি. লালচ কৰ।

লাল বন্দী বি. এক দেশৰ বজাই আন দেশৰ বজাক দিবলৈ নিৰ্দ্ধাৰিত কৰ a tribute.

লাল বীজ বি. লালটি phlegm.

লালনা বি. বৰ মৰম, আত্মোন্নতোল, মৰমৰ ল'ৰা বা লোক।

লালন-পালন বি. পোহ-পাল, মৰমেৰে কৰা প্ৰতিপাল।

লালনা বি. বাসনা, হেপাহ, আকাঙ্ক্ষা ardent desire, longing.

লালায়িত অভিষয় লোলূপ, বৰ লোভী।

লালিচ বি. নালিচ, মকৰ্দ্দমা a law suit.

লা-লিগিৰা, লা-লিগিৰি বি. লিগিৰা আদি attendants.

লালিত বিণ. আল পৈচান দ্বাৰা served.

লালিতা বি. মন্থতা, সৌন্দৰ্য, কান্তি sweetness, beauty.

লালি-পালি অস. ক্ৰি. লালন-পালন কৰি।

লালী বি. ভূমীয়া শুড় treacle or molasses, লান, শাৰী & row, & series. লালী নিছিগা একে লালীয়ে বৈ বা চলি থকা continuous. লালী লাগ শাৰী হ। লাল, লালু বি. প্রিয়, স্বামী beloved, husband.

লালুং বি. অসমৰ এজাতি আদি-বাসী মানুহ।

লালুক, লালুকী বি. বেঙৰ নেজ নম্বা পোৰালি & tadpole.

লালৈ ভাঙি কাচৰ বা মাটিৰ অলপ মূলাৰ কোভমণি।

লালোড়িঙি বিণ. গলগ্রহত পৰা troubled.

লালোৱা-শিঙৰা বি. এবিধ ডাঙৰ জাতৰ শিঙৰা।

লাৱণ্য বি. কোমলভাবে পূৰ্ণ সৌন্দৰ্য, কান্তি loveliness, gracefulness, beauty.

লাৱণ্যৱন্তী বিণ. সুন্দৰী graceful, lovely.

লাস (পু. অ.) লাহ, ধুন পেচ।

লাসবেশ বি. নাচিবৰ কাৰণে কৰা শৰীৰৰ শোভা, ধুন পেচ।

লাসে (পু. অ.) ক্রি. বিণ. লাহে লাহে।

লাস্ত নাবীৰ নৃত্য।

লাহ বি. ধুন-পেচ adornment of the body.

লাহ-লোটন বি. ধুন-পেচ, বং ধোৱালি।

লাহতী বি. বৰকৈ ধুন-পেচ হাবি গা দেখুৱাই ফুৰা তিবোতা & very foppish woman.

লাহন বি. আহোম সকলৰ এটা কৈদ।

লাহ বিলাহ বি. ধুন-পেচ, বিলাসিতা luxury.

লাহৰ বি. ধুনীয়া বস্তু, মৰমৰ লোক & beautiful or lovely person or thing. লাহৰি বিণ. সাদৰি, ধুনীয়া। বি. চেনেহি, সোণাই।

লাহী বিণ. গা-পাতল, লেহকা flexible, কোমল, মিহি, সৰু tender, slender, fine.

লাহী, লাহী ধাম বি. মিহি সৰু খালি ধান।

লাহেকৈ ক্রি. বিণ. যত্নৰূপে, আল-ফুলকৈ, হেঁচা বা টেপা নমৰাকৈ gently, softly, slowly, সৰু যাতেৰে in a low voice.

লাহে-ধীৰে ক্রি. বিণ. লাহে লাহে, ধীৰে শান্তে slowly, quietly.

লাহে-লাহে ক্রি. বিণ. ধীৰে ধীৰে slowly. অলপ অলপকৈ আগ বাঢ়ি step by step, সৰু সৰুকৈ in a low voice.

লাক্ষণিক বিণ. লক্ষণৰ দ্বাৰা প্রকাশ কৰা, পোন অৰ্থ এৰি ভাবৰ দ্বাৰা বুজোৱা figurative.

লাক্ষা বি. লা lac.

লাক্ষাৰস আনুতা।

লিওপার্ডি ইটালীৰ এজন কবি।

লিঙ্গলিঙ্গ বিণ. পাউল আক কীণ, লাহী, ত্রী-বথকা thin, long, thin and sparse.

লিক বি. যাটিব ওপবত বহা গাভীৰ চকাব লোব a rut.

লিকলিকীয়া বিণ. গা সৰু আক দীঘল slender and long. ক্রি. বিণ. লিক লিক কৰে।

লিকটা বিণ. চিকটা, সহজে নিহিগা বা বড়গা tough, elastic, tenacious, ক্রপণ, চিকটা stingy. ক্রি. লিকটা মাৰ, লিকটা হ।

লিক্চে বি. অসম বজাই বিবহাক দিয়া হজুৰা।

লিকলিকা 'লকলকা' চোৰা।

লিখ্ সৰু. ধা. আখৰ দাৰা ব্যক্ত কৰ, লিখিব কৰ to write, চিত্ৰকৰ to paint. বিণ. লিখিত। লিখক বি. লিখোতা one who writes. লিখন বি. লিখা কাৰ্য্য act of writing, আখৰ hand-writing, লিপি, দলীল a written paper, a document. লিখনার্থে ক্রি. বিণ. লিখিব কাৰণে। লিখনি লিখিত প্ৰবন্ধাদি writings, লিখনী, লেখনী বি. এমূৰে সূতা বা বোম বান্ধি লোৰা কাপৰ নিচিনা যন্তন a painter's brush.

লিখা সৰু. ধা. আনৰ দ্বাৰা লিখা বা আখৰ দিয়া কাৰ্য্য কৰা to cause to be written, cause to be

printed. বিণ. লিখিত written. বি. লিখি উলিওৱা কাকত a written paper. লিখা-পঢ়া বি. লিখা আক পঢ়া reading and writing. লিখাক বি. লিখোতা a writer. লিখিত বি. কপালত লিখিত কথা fate. লিখোতা বি. যি লিখে a writer. স্ত্ৰী. লিখনী।

লিগিৰা বি. বখা, মহী আদিব লগৰা a personal attendant of a noble man. স্ত্ৰী. লিগিৰী। লিগিৰী খোপা গলবনত ওলমাই বন্ধা খোপা।

লিঙ্গ বি. পুৰুষাঙ্গ, যাহুহৰ ঘাই অঙ্গ the penis, পুৰুষাঙ্গৰ নিচিনা লজা লিৰৰ মূৰ্ত্তি, লিৰলিঙ্গ the phallus image of Siva, (ব্যাকৰণত) যতাহাইকী আক এই হুইত বাক্সে আন বস্তু পৃথক কৰা চিন a gender (in grammar).

লিঙ্গদেহ বি. স্তন্য শৰীৰ, পকুড়ত বাক্সে বন, বুদ্ধি, চিত্ত, অহকাৰ বক. শৰীৰ।

লিঙ্গায়েত্ত লিৰলিঙ্গ উপাসক সম্প্ৰদায়।

লিচি, লিচু বি. বগবিৰ আকৃতিৰ বাকলিত থহ থকা এবিধ বিদেশী ফল আক তাৰ গছ litchi.

লিঙ্গ (প. অ.) সৰু. ধা. লোৰা লিঙ্গিকবি, লিঙ্গিকাই, লিঙ্গিকা বি. বাহুব লগৰা ল'ৰা।

শিষ্টিকা, শিষ্টিকাই বি. লগৰা ল'ৰা
an attendant.

শিষ্টিকা বি. বাঢ়িব নোৱৰা, চুটি-
চাপৰ of stunted growth.

শিষ্টা বিণ. এসোণা ফটাকানি
নিচিনা পেউমেট, পুৰুষশক্তি হীন
impotent, কীণ আৰু দুৰ্বল
thin, not strong and stiff.

শিপি সক. ধা. বোকা বা ডাব
নিচিনা আন বস্তুৰে মাৰ, পেট
লোৱা বস্তু লগা to plaster or
besmear with. বি. শিপাল।

শিপা পোঁচা বিণ. শিপি যচি নিকা
বা পৰিষ্কাৰ কৰা plastered and
cleansed.

শিপি বি. চিঠি a letter, লিখা
কাকত a writing paper. লেখা
writing, বৰ্ণমালা alphabet.
শিপিকাৰ লেখক, যিহেঁতৈ নকল
কৰে, চিত্ৰকৰ। শিপিকাৰ
প্ৰেছাৰ লেখকৰ ভুল। শিপিবদ্ধ যি
কথা লিখি যথা হয়, লিখিত
writing.

শিপিচি বি. ছিহ্ন, হিংসা কৰিবৰ
সূচন an opportunity of doing
an injury.

শিপিত বিণ. টানকৈ খাই থকা,
ভালকৈ মিলি পৰা fitting
tightly. ক্ৰি. শিপিত থা।

শিপিত বিণ. যোগ থকা, সংসৰ্গ থকা
connected with, concerned.

শিপা বি. পাবৰ ইচ্ছা, লোভ, স্পৃহা
eager desire, covetousness.

শিপিত বিণ. বাঞ্ছিত, অতিশয়
coveted eagerly, anxiously
desired. শিপু বিণ. লুভীয়া
anxious to have.

শিপিত্তৰ এক শিপিৰ পৰা অন্য
শিপিত পুণৰ লিখা কাৰ্য্য।

শিপাৰ যকণ, যকণ ডাঙৰ হোৱা
যোগ।

শিপে (পু. অ.) লয়, লৈ।

শিবিৰ সক. ধা. যেনে যেনে হাতেৰে
হো বা লাৰ to handle fre-
quently. শিবিৰ-বিলাৰি ক্ৰি.
বিণ. হাতেৰে ইলুটি লিখি কৰি।

শিলা বি. অনেক লোকৰ মাজত
কোনো বস্তু দেখুৱাই সকলোতকৈ
অধিক মূল্য যচা মাহুত বস্তু বেচা
কাৰ্য্য an auction. ক্ৰি. শিলা
ডাক।

শিলি পছম।

শিলি বি. তালিকা, ফৰ্দ list.

শিলিহীয়া বিণ. দীঘল কিন্তু গা
সক long and slender. শিলিহী
বিণ. লাহী thin, slender.

শিলিহী-খোপা বি. শিলিহী খোপা।

শীল বিণ. আন বস্তুৰে সৈতে মিলি
এক হোৱা absorbed. শীল বা
আন এটা বস্তুত মিলি লয় পা।

শীলমুক্তি বি. ইহুদী সম্পৰ্কে
লয় গোৱা মুক্তি।

শীলা বি. খেলা, ক্ৰীড়া play.

sport, অবতাব বা অবতাবী পুরুষ
কাৰ্য্য the deeds of an incarnation,
আনন্দপূৰ্ণ।

লীলা-অবতাব, লীলাভক্ষু পৃথিবীত
জন্মি নানা কৰ্ম্ম কৰা ঈশ্বৰ নানা
অবতাব। লীলা খেলা ৭৭ খেলাসি,
জীৱনৰ ভিতৰত কৰা কাৰ্য্য বিলাক।
লীলাগতি বি. খেলাসি কৰি থোৱা
কাৰ্য্য a slow graceful work.
লীলাময় ভগৱান। লীলামালা
বি. শব্দমেলি লিখা এখন পুথি
নাম।

লীলাৱতী বি. ভাস্কৰাচাৰ্য্যৰ
জীয়েকৰ নাম, এগৰাকী বিহুৱী
মহিলা। লীলায়িত্ত হুদীয়া ভল্লীযুক্ত।
লীলাসজ্জিনী, লীলা সহচৰী যি
নাৰীৰ লগত প্ৰায় লীলা চলে।
লীলামল মহাপুৰুষ সকলে যি
ঠাইত বাস কৰে। লীলায়ে ক্ৰি.
বিণ. অনায়াসে, খেলাসিকৰা স্বৰূপে
easily.

লীলিয়া অক. ধা. জোকৰ নিচিনা
কেবয়েবাই বা বগাই ফুৰ to
wriggle. বি. লীলিয়নি।

লুই বি. জড়ৰ নোমেৰে কৰা এবিধ
গাত লোৱা বিদেশী কাপোৰ a
kind of woollen wrapper.

লুইত বি. ব্ৰহ্মপুত্ৰ নৈ the
Brahmaputra river. বিণ.

লুইডীয়া।

লুইপাদ বি. বৌদ্ধধৰ্ম্মৰ সাধক এজনৰ
নাম

লুই পাষ্টৰ কৰাচী দেশীয় এখন
বৈজ্ঞানিক আৰু চিকিৎসক।

লুংলুং বি. চুলি নোম আদি গাত
লাগিলে হোৱা সুবসুৰোৱা বোৰ
বুজোৱা শব্দ। অক. ধা. লুংলুঙা।
লুংলুঙা অক. ধা. মনে মনে কোনো
বস্তু বিচাৰি ফুৰ। ক্ৰি. বিণ. লুংলুং
কৰে গোপনে, মনে মনে।

লুংলুডীয়া বিণ. চোৰৰ দৰে লুকাই
লুকাই ফুৰ, হাবিয়ে চেপি ধৰা।

লুকচুক বি. অনাৱৰূপে আনৰ ধন-
বস্তু গ্ৰহণ কৰণ misappropriation.

লুক চুক বি. 'চাক চুক' চোৱা।

লুকুৰা বি. লুই নিবলৈ বন্ধা লুইটি।

লুকা সক. ধা. ঢাকি ৰাখ to conceal.
অক. ধা. আনে নেকোনা হৈ
থাক to lie hidden. বি.
লুকাওঁতা। জী. লুকাঁতী।

লুকাওল বি. লুকাই ৰখা কাৰ্য্য।

লুকাভাকু, লুকালুকি ল'বাই কৰা
এক প্ৰকাৰ খেলাসি।

লুকাভুলকা বি. আঁৰৰ পৰা অলপটক
দেখা দি আকৌ লুকোৱা কাৰ্য্য।

লুকি (পু. অ.) বি. লুকাই থাকন।

লুকুৰাই বি. হোৱালীৰ বোঁতুকত
দিয়া বন্দী লগা।

লুকোৱা সক. ধা. আঁৰৰ দাঁবাই
লুকাই ৰাখ to cause to be
concealed. বিণ. লুকাই ৰখা
concealed.

লুক্কান্দি বি. লুকোবা, গুপ্ত বশা
concealed.

লুখুবাখন বি. আহোম জাতিৰ এটা
খেলৰ নাম a tribe of Ahom.

লুতি বি. চুৰিয়াৰ পৰিবৰ্ত্তে পিন্ধা
খেখেলাৰ নিচিনা কাপোৰ।

লুতি বি. তেলত বা ঘিউত ভজা
আটাওবিৰ পিঠা।

লুচ্ছা বিণ. কামুক, পৰত্নী-আসক্ত
licentious.

লুট সৰু. ধা. বলৰে লোকৰ বস্তু নে,
হৰণ কৰ to plunder, বলৰে বস্তু
নি লুট কৰ to rob. বি. বলৰে
হৰণ কৰা কাৰ্য্য plundering.
লুটপাত বেছিকৈ লুট কৰা কাৰ্য্য।

লুতি বি. গাৰ দাঁতি, কাৰ a side of
the body, ফাল, দিশ direction.

লুতি খা ওপৰৰ ফাল তল হ, বাগৰ
to turn upside down. লুতি-
বাগৰ তলৰ লুটি ওপৰ আৰু ওপৰৰ
লুটি তল কৰা কাৰ্য্য। লুতি বাগৰ
দি ইকাতিৰ পৰা সিকাতি হ।

লুতিয়া সৰু. ধা. ওপৰৰ ফাল তল
কৰ to turn upside down,

উলটা to turn over. লুতিয়া
লুটি বি. ইলুটি সিলুটি, ধবধবনি

tossing about in pain.

লুতিয়াৰ বি. ডকাইত a robber.

লুটি লুটি ক্ৰি. বিণ. বৰ বিনয়েৰে
খাটি with servility.

লুঠং চুঠীয়া বিণ. দ্বিভ্ৰ, দ্ববাবী
নথকা আৰু অকলশবীয়া poor

and having no dwelling
house nor family.

লুণীয়া বি. লোণৰ স্বাদ থকা, লোণ
থকা saline, saltish.

লুঠন বি. বল কৰি ধন-সম্পত্তি কাঢ়ি
নিয়া।

লুঠিত বিণ. কাঢ়ি নিয়া, লুটি নিয়া।

লুডৰা বিণ. ইন্দ্ৰিয় সুখ বা সোৰাদ
বস্তুলৈ বৰকৈ মোত কৰা fond of
dainty thing or sensual
pleasure.

লুডুৰ-পুডুৰ, লুডুৰি-পুডুৰি বিণ.
বোকাৰ পৰি বা বোকা লাগি
লেটি পেটি হোৱা smeared with
mud.

লুডপুডা অৰু. ধা. ইন্দ্ৰিয়ক সুখ দিয়া
বস্তু পাবৰ কাৰণে ব্যগ্ৰ হ to be
eager, to enjoy things
pleasing to the senses. বি.
লুডপুডনি। বিণ. লুডপুডীয়া।

লুখুৰী, লুখুৰী বি. মটহ flesh.
বিণ. লুখুৰী মটহাল, কোমল
fleshy, soft.

লুখুৰী-পিঠা বি. পানীত সিজোৱা
পিঠাওবি cooked flour.

লুখুৰী বি. গা শকত তিবোতা fat
woman.

লুপ গৰ্ভনিবোধক প্লাষ্টিকৰ এটা
বস্তু. loop, (intra-uterine
contraceptive device)

লুপ লুপা অৰু. ধা. বনে বনে খাই

ধাক to eat frequently in small quantities.

লুপ্ত বিণ. নাইকিয়া হোবা, লোপ গোবা lost, disappeared.

লুপ্তোজ্জাব নষ্ট হোবা বা পাহবি বোবা বস্ত পুনৰ উদ্ধাৰ।

লুক্ক বিণ. লুভীয়া covetous. লুক্ক চিকাৰী, পহমবীয়া & hunter.

লুক্কদৃষ্টি লোভনীয় দৃষ্টি।

লুভীয়া বিণ. লোভ কৰা, লোকব বস্তলৈ বৰকৈ হেপাহ কৰা covetous, eager to enjoy palatable things. বি. লোভ ধকা মানুহ। জী. লুভুনী।

লুক্ক সৰু ধা. লাফ মাৰ, জপিয়া to leap.

লুবকুৰা অক. ধা. লাহে লাহে হাত ফুৰা to rub gently, ফুচুলা to coax.

লুবলুৰা অক. ধা. চুলি আদি গাত লাগি ধৰিলে হোবা সুবসুৰণি, লুংলুঙা to produce a slight tickling sensation.

লুবলুৰীয়া বিণ. লবলবীয়া, আধব very old.

লুৰি বি. বাঢ়নী মাৰি।

লুকুৰা বিণ. বাঢ়িব নোৱৰা stunted in growth.

লুকুৰু লুকুৰুং বি. 'লুঠং লুঠীয়া' চোৱা।

লুল অক. ধা. ওলমি লবি ধাক to hang down.

লুবকুৰা, লুকুৰা অক. ধা. পাতল

বা লৰা বস্তবে ওপৰে ওপৰে মাছ, লাহে লাহে হাত ফুৰা।

লুবলুৰা, লুলুৰা অক. ধা. লুংলুঙা, অলপ সুবসুৰণি জন্মা।

লুককা বিণ. লুভীয়া, লুকাই খাবলৈ বিচৰা greedy. জী. লুককা।

লুহীয়া বি. লোহোবা, লোৰ কেবাহী an iron pan.

লুহীয়া বি. নৈব দাঁতীত গজা কঁহৰা জাতিৰ এবিধ বন a kind of grass. লুহীয়ানি লুহীয়াৰ হাবি।

লেই বি. আটাঙবি মিঞাই তৈয়াৰ কৰা কঁবাল।

লেই লেই ছেই ছেই বৰকৈ বিণ বা ভুচ্ছ জান কৰি ওচৰলৈ আহিক নিদিয়া ভাব বুজোৱা মাত।

লেউ বি. শৃংখলতা order.

লেউ লেৱা বিণ. লেউ বা পাতল বোকাৰ দৰে।

লেউ লেউ, লেউ লেৱা বিণ. লেতু সেতু, ঠবঙা নোহোৱা flexible, pliable.

লেঙ, লেৱ বি. কোনো বস্তব ওপৰত লিপি দিয়া পাতল বস্ত।

লেং বি. যন্তা, খেহ consumption, ল'ৰাৰ এবিধ সাংঘাতিক হাগনি & kind of infantile diarrhoea.

লেঙি বি. কেৱল গুণ্ডালক ঢাকি পিছা ঠেক কাপোৰ।

লেং পেটীয়া বিণ. গা গাঁবি বধকা আৰু বীঘল tall and thin. জী

লেন্সে পেটী। ক্রি. বিণ. লেন্সে পেং
কবে।

লেন্সেটীয়া বিণ. লাহী আক লেঙা
বা দীঘল। ক্রি. বিণ. লেন্সে লেন্সে
কবে।

লেন্সে লেকা অ. ধা. অস্পষ্টকৈ
habile.

লেন্সেলেটীয়া, লেন্সে লেকা বিণ.
লেন্সে।

লেন্সেড বিণ. ক্লান্ত, শ্রান্ত over-
come by hunger and fatigue.
ক্রি. লেন্সেড লাগ।

লেন্সেটীয়া অক. ধা. অলপকৈ
খোঁচাই খোঁচ কাট, পেঁচুবিয়া to
limp.

লেন্সেটীয়া বিণ. অগমিতা, ভালকৈ
পুৰঠ নোহোঁরা not fully
matured.

লেন্সেটী, লেন্সেটীয়া 'লিকট' শব্দ
অপভ্রংশ।

লেন্সে অক. ধা. লিখ, গণ, সংখ্যা কব
to write, to count or number
গণনা, হিচাব an account, a
number. লেন্সেজোখ পৰিমাণ
আক সংখ্যা, সীমা-সংখ্যা limit,
quantity and number. লেন্সে
বি. লিখক, লিখোঁতা a writer.
স্ত্রী. লেন্সিকা। লেন্সে আখব
গণনা কবা কার্য। লেন্সে লী কাপ
a pen, লিখা কথা, বচনা a
writing, a literary com-
position.

লেন্সে অক. ধা. আনব দ্বাৰা গণনা বা
হিচাব কবা to cause to be
counted, আনব দ্বাৰা কাকত লিখা
to cause to be written.

লেন্সে অক বি. লিখক, সদায় যি লিখে
বা লেখা দ্বাৰা ব্যবসায় writer.

লেন্সেলেখি হুজনে পৰস্পৰলৈ লিখা
কার্য correspondence.

লেন্সে বি. ওকলীৰ কলী the rit of
a louse.

লেন্সেয়া (অব্যয়) গঢ়ব, নিচিনা
resembling, like.

লেন্সেতা বি. আখব বা কাকত
লিখোঁতা a writer, গণনা বা
হিচাব কৰোঁতা one who counts.
স্ত্রী. লেন্সেতা।

লেন্সেয়া, লেন্সেয়া বি. 'লাগাম'
চোঁরা।

লেন্সে বি. বৰ ওখ, বৰ দীঘল very
tall, very long.

লেন্সে বিণ. লেন্সে। লেন্সে
ভেঁচুৰ বেঁকাবেঁকি।

লেন্সে বি. খোঁচা, পেঁচুৰা lame,
cripple, হিঁজ, দোষ fault,
defect. লেন্সেবিয়া লেন্সেচিয়া।

লেন্সে বি. লেন্সেবি বি. পৰস্পৰে
ভিত্তি দ্বাৰা কবি দেখোঁরা মৰম,
গা ঘঁহা ঘঁহি কবি কবা মৰম।

লেন্সে বিণ. লালকাল exhausted.

লেন্সে বি. খোঁচ কাটোঁতে হাত
জোঁকাৰা কার্য।

লোচাবি বি. এবিধ অসমীয়া হন্য & kind of Assamese metre.

লোচিং জাৰ্মান দেশীয় এজন বাটাকাৰ আৰু সমালোচক Lessing.

লোচীয়া বি. আধা শুকান (ধান) half-dried, as paddy. অক. ধা.

লোচিয়া।

লোচীয়া বিণ. একালে অধিক গধুৰ।

লোচু বি. হিংস্র, হিংসা কথিবৰ সুফল an opportunity of doing injury, বোগৰ কাৰণ an exciting cause of any disease.

লোছা, লোছেৰা বি. চেলা বটা চুলি a braid of hair, সূতাৰ নিচিনা বন্ধৰ কোঁহা a bundle of thread, rage etc. লোছালোছ অনেক লোছাকৈ ধকা।

লোছেৰা মাহ বি. উৰহি জাতিৰ এবিধ লতা আৰু তাৰ হেঁইব ভিতৰত হোৱা গুটি।

লোছেৰি বি. পাভ গুচাই মুঠি বা আটি বন্ধা ধানৰ থোক। লোছেৰি বুটল পথাৰত এৰি যোৱা ধানৰ থোক বুটলি আনা।

লোজাই, লোজাইবেত বি. এবিধ বেত a kind of cane.

লোজু বি. শকত আৰু দীঘল জৰী a rope.

লোজুৱা বিণ. টানিলে লোজুৰ নিচিনা দীঘল হৈ যোৱা stringy, বেগাই নিশ্চিন্তি নোহোৱা।

লোট অক. ধা. মাটিত পৰি চুঁচিৰ ঝা (কাপোৰ)। লোট খা মানবিহলি হ। লোটপেট লুতুৰি পুতুৰি, ভাল বেয়া, তুচি অতুচি একেলগ হোৱা। লোট ল বোকা ধূলিত বাগৰ। লোট। অক. ধা. মাটিত বা বোকাতে চোচবাই বি, মানবিহলি কৰ।

লোট। বি. বাহৰ ভিতৰত ধকা পুৰ a chrysalis.

লোট। অক. ধা. লোটাইত মেৰাই বেহা কৰ to reel as thread.

লোটাই বি. উষাতকৈ কিছু ডাঙৰ কিন্তু আগলৈ চিঁৱা এবিধু স্ততা নেহা কৰা গুঁজলি।

লোটাকুন্দ, লোটাকুন্দা মুখৰ পৰা আহ উলিয়াই বাহ সাজ to form a cocoon, নিজৰ কামৰ পৰা নিজে মৰ বা আপদত পৰ, নিজৰ আপদ নিজে আন।

লোটাকুটি বি. লোট। কাঁইটৰ গুটি।

লোটপেটি বিণ. 'লেট পেট' চোৱা।

লেটি বহু কোমল মাটি বা বোকাতে চিন বহ। লেটি ল বোকা ল।

লেটিয়া ধূলি, বোকা আৱিষ্ট চোচবাই নে, মানবিহলি কৰ,

দোষত লগ লগা বা নামৰ।

লেটিয়া লেটি বাগবাবাগবি, পৰম্পৰে বোকা দিয়া কাৰ্য।

লেটেকা বিণ. লেকেটা।

লেটেকু বি. এবিধ ফল a kind of acid fruit.

লেটেছুরা বি. গক ম'হ আদিব
চকুৰ এবিধ বোগ।

লেটেঙা বিণ. লেঙা, লাহী আক
দীঘল।

লেঠা বি. আলোবাহ, জঙ্ঘাল, এবিধ
বা শেষ কবি আজবি হব নোববা
কাম, দায়িত্ব, এবিধ নোববা কাম
difficulty, embarrassment,
responsibility.

লেঠা বি. গা ভাবী pregnancy.

লেঠিয়া সক. ধা. প্রকাশকৈ নকৈ
ভাবেবে কোনো এজনলৈ দোষ তৈল
to blame by implication.

লেঠীচা-লেঠি পবম্পব দোষা-
বোপ।

লেঠু বি. ঠেক, কোনো বস্তু ধৰিবব
চল a catch.

লেঠু দেখুৱা বৃতা আঙুলি দেখুৱাই
ভুলজ্ঞান বা অসম্মান কৰ।

লেগ গলি।

লেভকেত বি. লাগিধবা অবস্থা,
বিজলীয়া অবস্থা। বিণ. লেভ-
কেতীয়া বিজলীয়া। ক্রি. বিণ.

লেভকেত কৰে।

লেভুসেতু বিণ. লেউসেউ।

লেভেবা বিণ. অপবিক্ৰাৰ, মলিন
dirty, untidy, তুচি অতুচিব
বোধ নথকা unclean. জী.

লেভেবী।

লেভেব পেভেব মলিন বস্তুবে
মিহলি, লেটিপেটি।

লেথাবি, লেথেবি বি. লালী,

লগালগি হৈ কবা অবস্থিতি a row,
a contiguity.

লেহুলেদীয়া বিণ. এচগবা মাটিব
দবে গধুৰ heavy. ক্রি. বিণ.
লেহলেদ কৰে।

লেহেজা বি. নৰিয়া বা ল'ৰা
হোৱালীৰ গু মৃত। লেহেজা-ওকট
গু মৃত শুচাই প্রতিপালন কৰ।

লেহা বিণ. গা গধুৰ, লেহেয় heavy-
bodied, slow.

লেহেজা বি. গধুৰ heavy.

লেন বি. মৰম লগাবলৈ কোমল
আক দীঘলীয়াকৈ উচ্চাৰণ কৰি
কথা কোৱা কাৰ্য্য। লেন লগা,
লে-লিয়া মৰম লগাবলৈ কোমল
আক দীঘলকৈ কথা ক to speak
in a soft tone to excite
affection.

লেনলেন বি. অনা নিয়া, বেচা-
কিনা, সংসৰ্গ dealing, inter-
course.

লেনপেন বি. ডিঙিত ধৰাধৰি কৰি
কবা মৰম mutual caresses.

লেপ বি. নিহালী।

লেপ বি. চেপেনা, ল'বাহ a pair of
pincers or tongs.

লেপ বি. লেও a plaster, লিপি
দিয়া দবব an ointment.

লেপ থা লগালগি হ, লাগি ধব to
adhere. বি. ঠেকাঠেকি, ঘন
dense. লেপথেপ, লেপথেলীয়া
ইটোৰ গাত সিটো লগা।

অপবিদ্ধাব। লেপলেপীয়া বোকাব
নিচিনা paste-like.

লেপন বি. লিপা কার্য। লেপা
ববকৈ সিদ্ধি লেপ বা লেওব নিচিনা
হোবা।

লেপেট খা লেওব নিচিনাকৈ লাগি
ধব।

লেপেটা বি. ভবি হুটা কৌচাই
ওপিনা মাটিত পাবি বহা কার্য।
ক্রি. লেপেটা কাড়, লেপেটা পাব
to sit on the hams with
the legs curled up.

লেপেটীয়া বিণ. আবস্ত কবা কামব
শেবলৈকে লাগি থকা, নেবা-
নেপেবাকৈ কামত লাগি থকা
persevering.

লেপকা বি. চিঠিব আবরণ বা খাম
envelope.

লেব লেবা অক. ধা. কেপ কেপা
লপলপা, অস্পষ্ট কথা ক।

লেবা বিণ. ফুটাই কথা কব নোৱাৰা
unable to speak distinctly.

লেবা লতাৰ দৰে বগাই আগ বাঢ়,
বেনে—জুইয়ে লে বাই গৈছে to
spread as fire.

লেবেবা হুতীয়া বিণ. সোঁহাতেবে
কবিব লগা কাম বাওঁ হাতেবে কথা
left-handed. লেবেবাহাত বাওঁ
হাত।

লেবেল পবিচয় কাকত।

লেবটৌ বি. লগাব দৰে লোকব
পাছে পাছে ফুৰা বাহুহ।

লেবলেপীয়া বিণ. ঢিলা, বান্ধ নথকা
lax, not strict.

লেবোণেড চৰ্ৰৎ।

লেব-বা দীঘল হৈ বগাই যা to
creep along.

লেবা বি. এয়েবা (মণি) one of
several strings of beads.

লেকুৱা বিণ. ডাঙৰ আৰু ওলমি
পৰা (ওঠ) thick and hanging
down.

লেবেক্-ফেবেক্ কৈ ফেবেকা-
ফেবেক কৈ waddling.

লেবেল, লেবেলা পৰ বীৰস হ,
আধা শুকুৱা হ to wither. বিণ.
লেবেলা withered.

লেলা অক. ধা. হুখ ভাগবত মুখৰ বস
উলিয়া, ভাগবত ভিভা উলিয়া।
লেলাইটি 'লালটি' চোৱা।

লেলাই ধেম্বাই ক্রি. বিণ. অতি
কষ্টেবে, কোনোমতে।

লেলাউটি বি. লালটি, মুখৰ পৰা বৈ
পৰা লাল বীজ saliva.

লেলাট ভুজা ক্রি. কষ্টভোগ কৰা।
লেলাহান বিণ. ওলাই থকা, হেলি
থকা।

লেলেটীয়া বিণ. বহুদিনলৈকে হুখ
হুজা, ববকৈ কষ্ট খাইও নথকা
suffering long, ভোক পিৰাহ
ববকৈ সহিব পৰা capable of
sustaining hunger and
thirst.

লোখ বি. একণ মান, ধনিষ্ঠা a very small quantity.

লোহ বি. চেলেকি খোৱা ভৰণ।
লোহন জিভাবে চেলেকা কাৰ্য act of licking.

লোহ (পু. অ.) লোৱা। লোহকা বিণ.
সহজে ডিৰাব পৰা, লাহী slender, flexible.

লোহেতি বি. লাণী।

লোহেতিয়া বিণ. নপুংসক।

লোহন বিণ. পলয় delay. বিণ.
বীৰে চলা slow.

লোহেবা বিণ. অসমৰ্থ, দুৰ্বল incompetent, weak.

লোহ বি. চেলেকি খোৱা খাদ্য food taken by licking.

লৈ (অব্যয়) কাৰণে, নিমিত্তে for, to.

লৈখিক লেখা লক্ষ্যীয়।

লৈন, লৈজিক লিঙ্গ লক্ষ্যীয়।

লৈঠা, লঠিয়া বিণ. শক্ত, ডাঙৰ fat, big.

লৈ লৈ থৈ থৈ বি. বৰ আপদ বা দুৰ্গতি trouble.

লো বি. চকুৰ পানী tears.

লো বি. এবিধ আকবত পোৱা ধাতু iron. লো-মাটি ক'লা বৰণৰ টান মাটি iron ore.

লোক বি. সমুদয়, জনসাধাৰণ people, folk, ছুজন, জগত। দুৰ্গ, পৃথিৱী আৰু পাতাল তিনিবি এক a world, one of the three

regions, নিজতকৈ আন other.

লোককান্ত আদৈ ভাল পোৱা popular.

লোকনাথ শিৱ, নদাশিৱ। লোকনিষ্ঠা বি. মানুহৰ মুখত ওলোৱা বদনাম, দুৰ্ণাম censure.

লোকপাল বজা, দিকপাল। লোকপিতামহ ব্ৰহ্মা।

লোক প্ৰবাদ জনশ্ৰুতি। লোক প্ৰসিদ্ধ বিখ্যাত। লোক বিজ্ঞান প্ৰসিদ্ধ। লোক ব্যৱহাৰ লোকচাৰ। লোক হিতৈষী মানুহৰ হিত চিন্তোতা a philanthropist.

লোকবঞ্জন মানুহৰ মনত বং লগাওঁতা বা বংলগোৱা কাৰ্য।

লোক প্ৰবৰ্ণনা লোকে কৰা দেখি। লোকমত জনসাধাৰণৰ ধাৰণা। লোকলজ্জা জনসাধাৰণৰ ওচৰত লাজ। লোক শিক্ষা জনসাধাৰণৰ শিক্ষা। লোকসভা উচ্চতৰ প্ৰসাৰণ সভা parliament.

লোকস্থিতি সমাজ বহন। লোকহিত জনসাধাৰণৰ মঙ্গল, সমাজ কল্যাণ। লোকাভিভাৱ অলৌকিক। লোকাভিভাৱিত হৃত। লোকাভিভাৱিত নাস্তিক চাৰ্ৱাক মুণিৰ মতাবলম্বী। লোকাভিভাৱ মানুহৰ বসতি স্থান। লোকোত্তৰ অনায়াস, অতি মানৱ। লোকে কোৱা কথা বি. উৰা বাতৰি। লোকচান হানি, ক্ষতি। লোকচানি লোকচানৰ ক্ষতিপূৰণ। লোকচাৰ কোৱা ঠাইৰ মানুহে কৰা আচাৰ ব্যৱহাৰ।

সাংস্কৃতিক প্রথা। লোকান্তর
পৰলোক। লোকপাৰ নেত্ৰ
পাৰি দাতি থকা পাৰ চৰাই, সেই
আকৃতিৰ এবিধ অলকাৰ। লোকা-
লোক বি পৰ্কৃত্তৰ একালে আকাৰ
আক একালে পোহৰ, ভগতক
বেবি থকা কাল্পনিক পৰ্কৃত্ত
বিশেষ। লোকপবাদ লোকনিষ্ঠা।
লোকাবণ্য বহুলোক সমাগম।
লোকজন মানুহ হুহু, প্রকা।

লোভা বি. লোব a drain. নক.
ধা. লোব কাট বা কব to dig a
narrow drain.

লোচন বি. চকু the eye.

লোচা বি. দীঘে পথালিয়ে এটাৰ
মাটি, ১৪৪ বৰ্গ ফুট।

লোট অক. ধা. কাতি হৈ পৰি
বাগবা বাগবি কব। লোটাপুটি
বাগবা বাগবি।

লোটনি আঁঠু কাটি বা খাটনি।

লোট। বি. এবিধ পানীৰ পাত্ৰ a
kind of water pot.

লোটালুটি বি. বাগবা বাগবি the
act of rolling.

লোঠোবা বিণ. মঙহাল, লোদোবা
plump.

লোণ বি. সাগৰৰ পানী পগাই বা
আকবত পোবা খাবৰ গুণ থকা বস্তু
salt. লোণা, লোণীয়া বিণ. লোণৰ
বাদ থকা having the taste
of salt.

লোভক বি. চকুৰ পানী tears.

লোভৰ বি. আশ্ৰয়, অবলম্বন a
shelter, a supporter.

লোভোবা, লোভোব-পোভোব
বি. নোদোকা, পুঁট plump.

লোভোয়া বিণ. নোদোকা, বৰ
মঙহাল corpulent.

লোপ বি. নাশ, অন্তৰ্ধান destruc-
tion. disappearance. লোপ
পা নেদেখা হ, নাশ পা।

লোপ-ধুগীয়া, লোপ-খোপ বিণ.
'লপথপ' চোৱা।

লোপা বা লোপামুজা বি. অগতি
মুনিৰ পত্নী।

লোভ বি. আকাঙ্ক্ষা, লিপ্সা, কায়া
বস্তু লাভৰ কাৰণে অভ্যস্ত বা অন্তায়
ইচ্ছা, পৰব বস্তুৰ কাৰণে হেপাহ
covetousness, greed. ক্ৰি.
লোভ লাগ কোনো বস্তু পাবলৈ
ইচ্ছা হ। বিণ. লুভী, লোভী।

লোভাৱিষ্ট বিণ. লুভীয়া।

লোম বি. নোম hair of the
body. লোমকূপ গাৰ নোমৰ বিদ্ধা
a pore. লোম পাত্ৰ বি. গুণলুপ্ত
মুনিৰ শহৰেক, এজন বজাৰ নাম।
লোমল বিণ. বহু লোম থকা, বি.
এজন মুনিৰ নাম। লোমাক্তি
কদ. বিণ. আশ্চৰ্য বা আনন্দৰ বাবে
নোম খিয় হোৱা। লোমহৰ্ষ
বোয়াক, গাৰ নোম শিৰিষা hori-
fication.

লোব বি. ঠেক, ভবাং খাটৈ a

small drain, খোলনি, লোবণি & groove.

লোব দক. ধা. কাটি বা হাতেবে সংগ্রহ কৰ (লুবি) to cut and gather, as fuel.

লোব বি. কাণ্ড ওলমাই পিছা অলকাব বা আঙঠি।

লোবোক অক. ধা. তন্ন তন্ন কৈ অনুসন্ধান কৰ to search about minutely.

লোল অক. ধা. ওলমি লবি থাক।

লোলা বিণ. লবি থকা, ঢিলা loose.

লোহা-লোলা বিণ. লোলক-টোলক loose.

লোলুপ বিণ. অতি লোভী। জী. লোলুপা।

লোৱা বি. বন্দীয়াবৰ ভৰিত লগোৱা লোব আঙঠি বা শিকলি iron fetter. ক্ৰি. লোৱা থা।

লোৱা অক. ধা. ওঁজি টান কৰ (পিঠা ওৰি)।

লোৱা অক. ধা. চকুৰ পানী উলিয়া, লোভক বোৱা to shed tears, as the eyes.

লোৱা দক. ধা. হাত পাতি ধৰা, গ্রহণ কৰা to cause to be taken or received.

লোৱা চুব বি. কমাৰ শালত লো ভাও দিলে ওলোৱা ভেৰ বা মল the scoriae of iron.

লোৱাৰি বি. এবিধ কাঠ কুণ্ডা বটালি a turner's gauge.

লোৱাল, লোৱালি বিণ. লোৰে সজা, বৰ চোকা iron-made, very sharp.

লোৱা লুই বি. ইটোৰে সিটোক লোৱা: কাৰ্য্য।

লোষ্ট্ৰি বি. মাটিৰ চপৰা।

লোহ বি. লোভ। লোহন বি. প্রলোভন, চৈহ gentle persuasion, allurement.

লোহ (পু. অ.) চকুৰ লো।

লোহা বি. লো iron. লোহাআৰণ ঔষধ ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ লো পুৰি কৰা ভস্ম oxide of iron. লোহা-অন্ন লোৰ দৰে টান, লোৰ নিচিনা like iron.

লোহিত বি. ব্ৰহ্মপুত্ৰ নৈ the Brahmaputra. বঙা বৰণ, তেজ the red-colour, blood.

লোহিত্য বি. ব্ৰহ্মপুত্ৰ।

লোহে অক. ধা. ওলমি লবি থকা।

লোহোৰা বি. লোৰ পাত্ৰ বা মাজ, কেবাহী iron pan.

লোহোৰা-লোহৰ বিণ. মণ্ডহাল, থলন্তৰ stout and fleshy.

লৌকিক বিণ. সাংসাৰিক worldly সামাজিক, লোক বা দেশত চলিত practised or observed by people, লোক বা মানুহ সম্পৰ্কীয় human, popular, লোকে কোৱা লোকৰ বীতি বা আচৰণ। লৌকিকতা বি. দেশৰ বীতি, সামাজিক

শিউচাব popular customs, civility.

লৌ লৌ কবে ক্রি. বিণ. ভৌ ভৌ কবে, বব বেগেবে rapidly.

লৌ লৌ বিড়া ওকলী বি. চটফটীয়া মাহুহ।

লৌৱালপা বিণ. লবক ফবক, নানা সম্বত নানা কথা কোৱা, মিছা untruthful, চঞ্চল, fickle-minded. বি. লবচব কথা, চঞ্চলতা untruthfulness, fickleness.

লৌহ বি. লৌ iron. লৌহময় লৌহাময়।

লৌহিত্য বি. বক্তিয়া redness ব্রহ্মপুত্র নদ।

—

১০

ঞ ব্যঞ্জন বৰ্ণ মালাৰ ত্ৰিশ সংখ্যাব আখৰ the thirtieth letter of the consonants.

ঞ বি. জীৱ নথকা শবীৰ, মৰা দেহ & dead body, a corpse.

ঞ খোৱা ঞগুণ বি. বব লোভী মাহুহ।

ঞ বি. পাঁচ কুৰি a hundred.

ঞইকীয়া বি. এশ কাঁড়ীৰ ওপবব বিষয়া।

ঞ চ অক. ধা. শৌচ কৰি পানী ল

to wash the anus after passing stool.

ঞ ভা অক. ধা. শাঁড় হ, বিশ্রাম ল to rest, to calm. বি. কেইবা দিনলৈকে একেবাহে হৈ থকা ববযুগ।

ঞক বি. প্রাচীন জাতি Schythian, শকাব্দিত্য (শালিবাহন) বজাৰ দিনৰ পৰা চলা এটা চন বা বছৰৰ লেখ, ইংৰাজী চনৰ পৰা ৭৮ বছৰ বিয়োগ কৰিলে এই ঞক ওলায় the Saka era, এইকপে চলা আন বছৰৰ লেখ any era.

ঞক পা কোনো কাম কৰাৰ বুদ্ধি জন্মা।

ঞকট বি. গাড়ী a cart.

ঞকত বিণ. পুষ্ট, ডাঙৰ গাৰ, ডাঠ, দৃঢ় stout, big, strong, firm.

ঞকাজ ঞকাদিত্য বজাৰ দিনৰ পৰা চলা বছৰ।

ঞকাৰ বি. সংকুত নাটকত স্থান পোৱা দুৰ্জন বাজপুকৰ চৰিত্ৰ, বজাৰ ধূলশালিয়েক।

ঞকাৰি বি. বজা বিজ্ঞানাদিত্যৰ নাম বিশেষ।

ঞকুনি বি. দুৰ্য্যোধন বজাৰ বোমায়েক, কুমত্তণা দিয়া মাহুহ & habitual evil-counsellor.

ঞকুন্তলা বি. বজা দুয়ন্তৰ ভাৰ্যা, কহৰ পালিত কন্যা, মহাকবি কালিদাসে লিখা এখন নাটক।

ঞক্ত বিণ. পাৰ্গত, শক্তিমন্ত able, strong.

শক্তি বি. বল, পবাক্রম power, strength, শেল spear, দেবী দুর্গা, ভগবতী। শক্তি-পূজা বি. ভগবানব শক্তি-সকণা দুর্গাদেবী বা কালীদেবী বা অন্য দেবীৰ পূজা। শক্তিমন্ত, শক্তিমান, শক্তিশালী পবাক্রমী, বলবন্ত। শক্তিশেল বৃত্ত বাবহাব কবা যায়। শক্তি চাই শক্তি সাধ্য অহুসাৰে কবা কাৰ্য। শক্তিহীন নিৰ্কলী, অপাবগ।

শক্র বি. ইন্দ্র Indra.

শক্রচাক্ষ বি. ইন্দ্রধনু, বায়ধনু the rainbow.

শঙ্কু বি. এবিধ শ. খোঁড়া চৰাই a vulture.

শঙ্কট বি. বিপদ, জঞ্জাল danger, trouble.

শঙ্কনীয় বিণ. সন্দেহ বা ভয় কৰিব লগীয়া doubtful, fit to be dreaded.

শঙ্কৰ বি. শিব Shiva, অসমৰ বৈষ্ণৱ ধৰ্ম প্ৰবৰ্তক শঙ্কৰদেৱ Sankardeva.

শঙ্কৰাচাৰ্য্য বি. বেদান্ত, গীতা আদিৰ টকা কৰা সুপ্ৰসিদ্ধ প্ৰাচীন হিন্দু পণ্ডিত।

শঙ্কৰী বি. পাৰ্কতী। বিণ. শঙ্কৰদেৱৰ মতানুযায়ী।

শঙ্কা বি. ভয় fear, সন্দেহ doubt. বিণ. শঙ্কাভিত, শঙ্কাকুল ভয়াবহ,

আপদপ্লুত dangerous. শঙ্কা-জ্ঞানক সন্দেহজনক doubtful.

শঙ্কাহীন বি. ভয় নথকা fearless.

শঙ্কিত বিণ. ভয়যুক্ত, ভীত afraid.

শঙ্কু বি. সময় নিৰূপণ কৰিবলৈ বাবহাবি কৰা এবিধেৰে দীঘল এডাল কাঠী, বিক্ৰমান্বিত্যৰ সভাৰ নববস্ত্ৰৰ এজন।

শংখ, শঙ্খ বি. এবিধ সাগৰৰ শামুক a conchshell.

শঙ্খচূড় বি. এজন ধাৰ্মিক অশ্বৰ, গভী তুঙ্গসীৰ স্বামী।

শঙ্খিনী বি. চাবি শ্ৰেণী তিবোতাৰ ভিতৰত এক শ্ৰেণী।

শচী বি. ইন্দ্রৰ ভাৰ্যা the wife of Indra. শচীপতি বি. Indra.

শট্ৰবট্টা অক. ধা. কপট বন্ধুতা দেখুৱা to show false friendship. বি.

শট্ৰবট্টনি। বিণ. শট্ৰবট্টীয়া।

শঠ বি. বকক, দুৰ্ভ a cheat, a rogue. বি. শঠতা, শঠা-মিত্ৰ শঠ বন্ধু, কপটীয়া বন্ধু a deceitful friend.

শণ বি. পাটৰ মিচিনা সূতা হোৱা গহ আৰু তাৰ সূতা hemp or flax.

শণাইত বিণ. তীক্ষ্ণ, চোকা।

শত বি. এশ a hundred. বিণ. এশ সংখ্যাব।

শক্তকল্প বি. লকাৰ বজা বাবণ—বাকস।

শতকৰা ক্ৰি. বিণ. প্রতি শতাংশ
per cent.

শতকুল বি. পত্ন কুল lotus.

শতক্ৰ বি. এটা নদীৰ নাম name
of a river.

শতধা ক্ৰি. বিণ. এশ প্রকাৰে in a
hundred ways, এশ খণ্ড হৈ in
hundred parts, এশ বাৰ in
hundred times.

শতধা বি. ৬৮ অক্ষিপাণিৰ বায়
চৌধাৰীদেৱে বচনা কৰা বদেশ
প্ৰীতিমূলক এখন গ্ৰন্থৰ নাম।

শতধাৰ বি. এশ ধাৰবৃত্ত, বজ্জ।

শতপথ ব্ৰাহ্মণ বি. যজুৰ্বেদৰ অংশ
বিশেষ।

শতপদী বিহা আদি পোক।

শতপত্র বি. পত্ন the lotus.

শতভিৰা বি. পঁচিশ সংখ্যাৰ নক্ষত্ৰ।

শতমুখ বি বিষয় সম্বন্ধে যিয়ে বৰ
উৎসাহেৰে বাৰে বাৰে কয়।

শতমূল বি. শিপা ঠেংঘত লগা এবিধ
বনবীয়া লতা।

শতবৰ্গি বি. দলিচা & cotton
carpet.

শতকপা বি. ব্ৰহ্মাৰ কণা, ষায়জুৰ
মহুৰ ভাৰ্যা।

শতসহস্ৰ বি. এশ হাজাৰ, অসংখ্য
& lakh, innumerable.

শতাংশ এশ ভাগৰ এভাগ।

শতানন্দ বি. জনক বজাৰ পুৰোহিত
অহল্যাব পুত্ৰ।

শতাব্দ, শতাব্দী, শতিক বি. এশ
বছৰ কাল a century.

শতাব্দীক বি. শ্লোপদীৰ পুত্ৰ।

শতাব্দ এশ বছৰ জীয়াই থকা।

শতক বি. 'শত্ৰু' শব্দৰ কোমল ৰূপ।
ও. বি. শত্ৰুবালি।

শতক বিণ. এশ hundred.

শতক দিলে ক্ৰি. বিণ. সদাই
always.

শতকৌয়া বিণ. এশ লৈকে গণনা
কৰা বেঙতা।

শত্ৰু বি. বৈৰী an enemy. শত্ৰুতা,

শত্ৰুবালি বৈৰিতা enmity. শত্ৰুত্ব

বি. লক্ষণৰ সৰু ভায়েক। শত্ৰুত্ব

শত্ৰুত্বকাৰী; বহুনাথ মহন্তই লিখা

এখন কাব্যৰ নাম। শত্ৰুশাল

শত্ৰুবলি প্ৰতিশোধ ল to take

revenge.

শত্ৰুশালি বি. শুকান গছৰ পাতত

ঝহনি খালে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ।

অক. ধা. শত্ৰুশাল।

শলা সৰু. ধা. শানত ঝহি চোকা কৰ

to whet.

শলাইত, শলাল বি. শানত দিয়া,

চোকা।

শলাহী বিণ. উৎপতীয়া, কুলক্ষীয়া

mischievous.

শনি বি. সপ্তম গ্ৰহ the Saturn,

শনিবাৰ Saturday, শনি গ্ৰহৰ দৰে

অনিষ্টকাৰী বা বিষকৰীয়া লোক a

mischievous person.

শনিয়ে পা হুৰু হুৰিয়ে পা, কুগ্ৰহে লগ

ল। অগ্নিপাট উগ্র বা দুট লোক।
 অগ্নিবীয়া অনিবারে হোৱা বা
 বহা। অগ্নিবাব সপ্তাহৰ শেষ দিন।
 অগ্নৈশ্বৰ্য্য বি. যি লাহে লাহে ভ্ৰমণ
 কৰে, অনি গ্ৰহ।
 অগ্নি সক. ধা. গালি পাব, নিন্দা কৰ
 to abuse. বি. অপমানি গালি পৰা
 কাৰ্য্য।
 অগ্নিত বি. দিব্য, প্ৰতিজ্ঞা, দেৱতা বা
 ধৰ্ম্মৰ নাম লৈ কৰা অঙ্গীকাৰ oath.
 ক্ৰি. অগ্নত কৰ, অগ্নত কাঢ়,
 অগ্নত থা দেৱতা বা ধৰ্ম্মৰ নাম লৈ
 অঙ্গীকাৰ কৰ swear, to take
 oath. অগ্নত দে দেৱতা, গোঁসাই
 বা আন কোনো মৰমৰ লোকৰ নাম
 ধৰি বিপৰীত আচৰণ কৰিলে যেন
 তেওঁৰ কোপত পৰিব বা তেওঁ নাপ
 পাব এনে ভাবে আদেশ বা প্ৰাৰ্থনা
 কৰ to adjure. অগ্নত থুৱা
 দেৱতা, ধৰ্ম্মৰ নাম লৈ অঙ্গীকাৰ
 কৰা। অপতাপপতি বি. এজনে
 আন জনক অগ্নত দিয়া কাৰ্য্য।
 অপৰ বি. 'শব্দ' চোৱা।
 অপৰ বি. ধ্বনি sound, অৰ্থযুক্ত মাত
 & word. অপৰ উঠ জনাজাত হ।
 অপৰকোষ অভিধান। অপৰব্ৰজ
 বেদ, শব্দাত্মক ব্ৰজ। অপৰভেদী
 বিণ. কোনো বস্তুৰ শব্দ শুনিয়ৈ
 তাৰ গাত অস্ত্ৰ লগাব পৰা ক্ৰমতা
 থকা। অপৰাধিত বি. অভিযা,
 লক্ষণ আৰু ব্যঞ্জন প্ৰভৃতি শব্দৰ
 অৰ্থবোধক বৃত্তি। অপৰ-সাৰ বি.

শব্দকোষ, অভিধান, a lexicon.
 অপৰ্য্য শব্দৰ অৰ্থ, কোনো শব্দই
 বুজোৱা বস্তু বা বিষয়।
 অপৰ্য্যময় বিণ. শব্দ বা ধ্বনিৰ
 দ্বাৰা পূৰ্ণ ধ্বনিত filled with
 sounds.
 অপৰ্য্যময় বচনা ক্ৰতিমধুৰ
 কবিতালৈ বিশেষ বীতিত কৰা শব্দ
 বিদ্যা।
 অপৰ্য্যময় বি. ব্যাকৰণাদি শব্দবিজ্ঞান
 philology.
 শব্দবিজ্ঞান বি. শব্দ বিলাকৰ স্বৰৰ
 জ্ঞান phonology.
 অশব্দিত কৃৎ বি. ধ্বনিত, শব্দ কৰা,
 sounded.
 অশান্তি বিণ. অমঙ্গলীয়া, হিংসা-
 কৰীয়া ominous, mischievous.
 অশান্তি বি. মনৰ শান্তি অৱস্থা, বিচলিত
 নোহোৱা গুণ calmness, absence
 of passion.
 অশ্বিন বি. যম the god of death.
 অশ্বীক বি. শূলী ধ্বনিৰ পিতৃ।
 অশ্বী, অশ্বীধ বি. হোমত ব্যৱহৃত
 এবিধ কাঁইটীয়া গছ a kind of
 tree.
 অশ্বৰ বি. প্ৰহ্মায়ৈ বধ. কৰা এটা
 দৈত্যৰ নাম।
 অশ্বু বি. শিব Shiva.
 অশ্বন বি. শোৱা কাৰ্য্য, শোৱন act
 of sleeping.
 অশ্বন একাদশী বি. জাহাৰ মাহৰ শুক্ল

পক্ষব একাদশী (বিস্কুব নিত্রা
গমন)

অন্নন গৃহ, অন্ননাগাঁব বি. শোবনি
ঘৰ sleeping room.

অন্নস্তুৰী বি. স্বামীৰ লগত সহযুতা,
সতী বোৰা।

অন্নেকীয়া বিণ. এশ সম্বন্ধীত, এশটকা
মুলাৰ relating to one hun-
dred rupees worth.

অৰ্যা বি. বিছনা, চাৰিপাটি a bed.

অৰ্যাগত বিণ. বৰিয়াৰ কাৰণে
বিচনাত পৰি থকা confined to
bed owing to illness.

অৰ বি. বাণ, কঁাৰ an arrow.

অৰ বৃষ্টি বি. বৰষুণৰ দৰে অবিৰাম
শব মাৰা কাৰ্য্য shower of
arrows.

অৰ-অৰ্যা বি. শৰেবে নিৰ্ম্মিত বিছনা,
the bed formed of arrows.

অৰ, অৰ-পছ বি. বহুত ফেৰেঙণি
মেলা শিঙেৰে এবিধ ডাঙৰ পছ a
kind of big deer with
branching horns. অৰ-ভুজ বি.
দণ্ডকাৰণ্যত থকা এজন ধৰ্ম্মি,
অৰ সজ্জান ধৰ্ম্মত শব যোজনা।

অৰচ্চন্দ্র বি. শবৎকালৰ নিৰ্ম্মল
জোন the autumnal moon.

অৰণ বি. আশ্ৰয় protection,
refuge. বিষ্ণুৰ ভকত হোৱা,
মহাপুৰুষীয়া ধৰ্ম্ম গ্ৰহণ কৰা act of
being initiated into the
Vaishnava religion. অৰণ দি

অন্নাৰব পৰা বন্ধা পাবলৈ বন্ধা বা
ডাঙৰ লোকৰ নাম কৈ চিঞৰ to
cry out for protection or
justice অৰণ ল আশ্ৰয় ল,
ভকত হ to take refuge, to be
a disciple. অৰণ লগা ভকত
বৰ। অৰণ পশ অৰণাপন্ন হ to
seek protection. অৰণাগত
আশ্ৰয়ৰ নিমিত্তে ওচৰ চপা। বি.
আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থনা কৰোতা। অৰণাপন্ন
সম্পূৰ্ণ বণ হৈ কাৰো আশ্ৰয় লোৱা,
অৰণাৰ্থী আশ্ৰয় খোজা, অৰণাগত।
অৰণি বি. পথ, মাৰ্গ, way, path.

অৰণীয়া বি. আশ্ৰয় লোৱা, আশ্ৰিত
under protection, কোনো গুৰুত
অৰণ লোৱা, ভকতীয়া converted
to Hinduism.

অৰৎ, অৰদ, অৰৎকাল বি. আহিন
আৰু কান্তি মাহ autumn.

অৰদ ইন্দু বি. শবত কালৰ চন্দ্ৰ
অৰধুৱা বিণ. শবাহ সম্পৰ্কীয়, শবাহত
লগা relating to shraddha.

অৰাই বি. ওখ ডাঙৰ কাঠৰ বা
ধাতুৰ বটা a tray with a
stand.

অৰাহ বি. যুতকৰ বা পিতৃ সকলৰ
উদ্দেশ্যে কৰা তৰ্পণ আৰু আহাৰাদি
দান।

অৰালি বি. পাতিহাঁহ জাতিৰ এবিধ
বনবীয়া চৰাই a teal.

অৰাশল বি. ধেম্ব a bow.

অৰীৰ বি. গা, দেহ the body.

অশ্ববীৰী বিণ. বেহয়ুক্ত, শব্দৰ থকা
having a body.

অৰ্কৰা বি. চেনি sugar.

অৰ্কবীৰী বি. নিশা night.

অৰ্দ্ধা বি. বায়ুগৰ উপাধি a title
of a Brahmin.

অৰ্দ্ধিতা বি. বজা যযাতিৰ দ্বিতীয়
ভাৰ্যা।

অৰ্দ্ধ সৰ. ধা. কাঠ আদিত লগোৱা
বৰণ নেৰাবলৈ ঢাক লা মানি ঢাক
to cover with lac.

অ'ল বি. এবিধ মাছ a kind of
fish. অ'ল-ঠাৰি বি. সৰু শ'ল
মাছ।

অৰ্দ্ধা বি. এবিধ ওখ ডাঙৰ গছ a
kind of tree.

অৰ্দ্ধা বি. নঙলা মৰা ডাং the bar
of the gateway, বিজ্ঞাত সুমাই
দুৱাৰ মৰা চুটি মাৰি a door latch.

অৰ্দ্ধা বি. 'শলাগ' চোৱা।

অৰ্দ্ধা বি. 'শলিতা' চোৱা।

অৰ্দ্ধাৰি বি. যুৱলিৰ শলি, দোলাৰ
পোন মাৰি the pin of an ox
yoke.

অৰ্দ্ধা বি. কাঠ, বাঁহ, লো আদিৰ যু
কোডা গোটা কাঠী a spoke or
pin. অৰ্দ্ধাকাঠী বস্তবৰ হতা
মোৰোৱা কাঠী a spindle. অৰ্দ্ধা-
কানি চাকিৰ শলিতা the wick
of a lamp. অৰ্দ্ধাকা শলা।

অৰ্দ্ধাৰাত অস্তব বিৰীণ কৰা
গালি।

অৰ্দ্ধাৰ সৰু, বা. প্ৰশংসা কৰ, ওপ
বৰান to praise. অৰ্দ্ধ. ধা. অনু-
মোদন কৰ, সম্মতি প্ৰকাশ কৰ. to
express approval. বি. প্ৰশংসা
praise, উপকাৰ স্বীকাৰ grati-
tude. অৰ্দ্ধাৰ পা প্ৰশংসা লাভ to
be praised. অৰ্দ্ধাৰ ল উপকাৰ
স্বীকাৰ কৰ to be grateful.

অৰ্দ্ধাল বিণ. শিয়ালৰ দৰে টেঙৰ
ধুঁড় cunning.

অৰ্দ্ধাৰ বিণ. গোটাগোট, নভগা-
নিহিগা whole and distinct.

অৰ্দ্ধা বি. বাঁহ, কাঠ, লো আদিৰ সৰু
দীঘল গোটা কাঠী।

অৰ্দ্ধা বি. শলাকানি a lamp-
wick.

অৰ্দ্ধা বি. এবিধ ডাঙৰ নিগনি,
ধৰিয়া a kind of mouse of big
size.

অৰ্দ্ধা বি. মন্ত্ৰদেশৰ বজা, মাত্ৰীৰ
ভায়েক, নকুল মহদেৱৰ মোমায়েক।
অৰ্দ্ধা-পৰ্ব বি. মহাভাবতৰ এটা
সৰ্গৰ নাম।

অৰ্দ্ধাৰ বি. গাৰ পৰা শাল আদি
বাহিৰ কৰা কাৰ্য্য, হিংসাৰ
প্ৰতিশোধ, পেটক তোলন act of
taking revenge.

অৰ্দ্ধাৰ বিণ. শলিৰ দৰে পোন
আক নিমজ।

অৰ্দ্ধ বি. অস্তব বা মানুহৰ মৰা দেহ
a dead body.

অবসান, অবসান বি. মৰা পৰ
ওপৰত বহি কৰা তাত্ত্বিক সাধনা ।

অবাসাবি বি. মৰা পৰ খোৱা পাত্ৰ ।

অবাক বি. মৰা-পহ ।

অবধব, অবধি বি. চন্দ্ৰ, কোন the
moon.

অধী বি. চন্দ্ৰ the moon. অধী-
প্ৰভা বি. চন্দ্ৰৰ কিৰণ the light
of the moon, বজা তীক্ষ্ণকৰ পত্নী
কল্পিতব্য যাত্ৰ । অধীভূষণ বি. শিব,
মহাদেৱ a name of Siva.

অশ্বৰ বি. শহৰ father-in-law.

অস্ত্ৰ বি. অস্ত্ৰ weapon, arm.

অস্ত্ৰ-পাণি বি. অস্ত্ৰযুক্ত ।

অশ্ব বি. খেতিৰ পৰা উৎপন্ন হোৱা
বস্তু a crop, the produce of a
field.

অশ্বজালী বিণ. অধিক অশ্ব হোৱা,
সাকৰা fertile.

অস্ত্ৰা বিণ. কমদাম, সুলভ cheap.

অশ্ব-শ্ৰামলী বিণ. অশ্বৰ দ্বাৰা শ্ৰামল
বৰণীয়া হৈ থকা ।

অহ বি. অশ্ব শব্দৰ অপভ্ৰংশ ।

অহা, অহা পহ বি. এবিধ দীঘলীয়া
পাহ ঠেঙেৰে অগ্নিৰাই কুৰা জন্তু a
hare. অহাকলীয়া অহা পহৰ দৰে
অলপ অশ্ব হলেই জনা quick of
hearing.

অহব বি. বাৰী বা ভাৰ্য্যাব বাপেক
a father-in-law.

অহবৰ জীয়েক বি. বৈবীয়েক wife.

অহবৰ পুতেক বি. শিবিয়েক
husband.

আও বি. আনৰ অমঙ্গল হবলৈ কোৱা
বাক্য a curse. আও হৈ আনৰ
অমঙ্গল হবলৈ বাক্য ক to curse.
আও লাগ আনে দিয়া আওৰ ফল
ভোগ কৰ। আও-অপনি গাতি
অপনি ।

আওণ বি. বছৰৰ চতুৰ্থ মাহ
the fourth month of the
Hindu year. আওণা আওণ
মাহত জন্মা ।

আও-বৰণ বি. মিঠা বৰণ, fair-
colour. বিণ. আও-বৰণীয়া ।

আঁকিণী, আঁখিণী বি. কুশলকী
ভিৰোভা an ill-omened
woman.

আঁখে সেলুবে আয়তী অৱস্থাতে
সধৱা অৱস্থাতে with husband
alive.

আঁত বিণ. জ্বৰ, শীতল, চৈতাল cool,
calm, tranquil.

আঁতি বি. শান্তি, স্থিৰতা calmness,
patience.

আঁৱৰা, আঁৱলী বি. এবিধ গছ a
kind of tree.

পাক বি. আঁতা বাহিৰ পৰা ভাজ
পাত আদি a pot-herb,
vegetables. পাকনি, পাকতলী
পাকৰ খেতি কৰা ঠাই a vege-
table garden. পাকত জোণ
জোঁজোৱা ক্ৰি. কণপানি কৰা ।

শাক্তে কচুৱে বা অতি দুখীয়া আৰু
হীন বৰকম আহাৰ বা to live on
very poor food. শাক্তদ্বীপ বি.
পৃথিবীৰ সাতোটা দ্বীপৰ এটা the
land of the scythians.

শাক্ত বি. দুৰ্গা, কালী আদিৰ উপাসক,
শক্তিৰ উপাসক। বিণ. শক্তি পূজা
সম্বন্ধীয়।

শাক্যমুনি, শাক্যসিংহ বি. গৌতম
বুদ্ধ Lord Buddha.

শাখা বি. গছৰ ডাল, ঠাল a branch
of a tree. কোনো ঘাই বস্তৰ পৰা
বাঢ়ি যোৱা এটা অংশ a branch,
বেদৰ কোনো এটা ভাগ a
division of the Vedas.

শঙ্কৰী বি. শঙ্কৰদেৱৰ সময়ৰ বা
তেওঁৰ প্ৰভাৱ থকা pertaining
to the time of Sankardeva,
শঙ্কৰাচাৰ্য্যই লিখা টকা written
by Sankaracharjya. শাঠ্য বি.
শঠতা, দুৰ্ভতা knavery. শঙ্কৰী-
যুগ বি. শঙ্কৰদেৱৰ সময়ৰ কাল।

শাঙী (সং-শাঙী) বি. তিৰোতাই
বিহামেখেলাৰ সলনি পিন্ধা দীঘল
কাপোৰ।

শাঙিল্য বি. শঙিল ঝৰিৰ পুত্ৰ, এটা
গোত্ৰৰ নাম।

শাল বি. অল্প ঝিহি চোকা কৰা এবিধ
কোয়ল শিল, বালি, লা আদি
মিলাই সেই নিচিনাকৈ তৈয়াৰ কৰা
বস্তু a whet-stone. শাল-বালি

শালবন্ধা বৰ ফুটিয়া বালি, শিল-
বালি coarse-sand.

শান্ত বিণ. ধীৰ স্বভাৱৰ, ধং নথকা,
জুৰ calm, quiet, সংযত. con-
trolled. বি. শান্ততা। শান্তমনা
বিণ. ধীৰমনা। ক্ৰি. বিণ. শান্ত-
মনে। শান্তমুষ্টি গহীন, স্থিৰ
আকৃতিৰ। শান্তনু বি. তীক্ষ্ণক
পিতৃৰ নাম, চন্দ্ৰবংশীয় ৰজাৰ নাম।
শান্তা বি. ৰজা দশৰথৰ কন্যা, শ্বশুৰাক
মুনিৰ পত্নী।

শান্তি বি. স্থিৰতা, নিৰল অৱস্থা
quietness, শান্তনা, শোক বা
উদ্বেগৰ অভাৱ peace of mind,
বিশ্রাম rest, আপদ বা দুখৰ
উপশম, আপদ উপদ্রৱৰ অভাৱ
peace, absence of trouble,
অমঙ্গল বা অন্তৰ্হি দুখ কৰিবলৈ পৰিত্ৰ
পানী বা ছাটি sprinkling with
sacred water. শান্তিকৰ্ম বি.
আপদ বা দুখ ওচৰলৈ কৰা দেৱতাৰ
পূজা। শান্তিকৰ্ম্মী শান্তি পূজা
কৰা বায়ুণ। শান্তিজল অন্তৰ দুখ
কৰিবলৈ ছটিওৱা মন্ত্ৰপূত পানী।
শান্তিনিকেতন শান্তিৰ স্থান,
শান্তিৰ আলয়। শান্তিপৰ্ব বি.
মহাভাৰতৰ এটা পৰ্বৰ নাম, a
canto of the Mahabharata.
শান্তিবিয়া পাহ বিয়া, বিয়া দিয়া
হোৱালীক স্বামীৰ দৰলৈ নিবন্ধ
সময়ত পৰিত্ৰ পানীৰে শান্তি কৰা
কাৰ্য্য। শান্তিতক শান্তিনীতি

শাস্তিবক্ষক পুণিচ কৰ্মচাৰী।
শাস্তিমূৰ্ত্তি বি. শাস্তি কৰা পানী।
শাস্তিসম্ভাষণ গ্ৰহ-শাস্তিৰ বাবে
কৰা পূজা-হোম আদি। শাস্তিহীন
অশাস্ত, অস্থিৰ।

শাস্তী বি. সতী তিবোতা, পবিত্ৰতা
& chaste woman, purity. বিণ.
সতী chaste. শাস্তীধৰ্ম্ম সতী
তিবোতাৰ ধৰ্ম্ম, সতীত্ব chastity.

শাপ স. ধা. শাপ দে to curse.
বি. শাপ, লোকৰ অমঙ্গল কৰা বাক্য
curse. শাপমুক্ত শাপৰ ফলৰ
পৰা মুক্ত হোৱা। শাপপ্ৰাপ্ত শাপ
লাগি হোন অৱস্থাত পৰা বা হীন
জন্ম লোৱা। শাপান্ত শাপৰ ফল
ভোগ কৰা কালৰ শেষ।

শাস্তিক বি. শব্দৰ মূল, অৰ্থ,
লিঙ্গাদি জনা লোক an etymo-
logist. বিণ. শব্দ সম্বন্ধীয় relating
to a word.

শায় বি. উপশয়, হ্ৰাস হোৱা
abated, as a disease. শায়
কাট অ. ধা. উপশয় হ to
abate.

শায়ুক বি. টান ধোলাবে সৈতে
পানীত থকা জন্তু & snail. শায়ু
কীয়া গোবোৰাৰ তলত হোৱা
এবিধ বা। শায়ুকীয়া গাঁঠি
শায়ুকৰ দৰে ঘূৰণীয়াকৈ দিয়া বেতৰ
বান্ধ। শায়ুক ভাঙা এবিধ বক
জাতিৰ চৰাই।

শায় বিণ. শায় কটা, পাতল হোৱা,

উপশয় হোৱা abated or
diminished. শাষ বি. ত্ৰিফল
এজন পুত্ৰৰ নাম।

শাৰ অ. ধা. পানীৰ ওপৰলৈ উঠি
উশাহ ল (মাছত খাটে) to rise
above the surface of water
to breathe (said of fish).

শাৰঙ্গ বি. বিষ্ণুৰ বেহু the bow of
Krishna. শাৰঙ্গদেৱ বি. তেজ
শতিকাব এজন সঙ্গীভক্ত। শাৰঙ্গ-
পাণি, শাৰঙ্গ ধৰ বিষ্ণু, কৃষ্ণ।

শাবদ, শাবদীয় বি. শবৎ কালত
হোৱা autumnal.

শাৰী বি. শ্ৰেণী, লাগী & line, &
row.

শাৰীৰ বিণ. শৰীৰ সম্বন্ধীয়।
শাৰীৰিক শৰীৰৰ, দেহ সম্পর্কীয়
physical, bodily. শাৰীৰ বৃত্তি
শাৰীৰৰ বিবিধ অংশৰ ক্ৰিয়া বিষয়ক
বিজ্ঞান, physiology. শাৰীৰ
স্থান শৰীৰৰ বিভিন্ন অঙ্গ প্ৰত্যঙ্গৰ
আক সংস্থান বিষয়ক বিজ্ঞান
anatomy.

শাৰ্ঙ্গ জ বি. বাঘ & tiger.

শাৰ্ঙ্গ জ বিক্ৰীড়িত বি. সংক্ৰতৰ এটা
দীৰ্ঘ হৃদয়।

শাল বি. এবিধ সুকাঠি গছ the sal
tree, শ'ল মাছৰ নিচিনা এবিধ মাছ
& kind of fish. শালৰ মাজত
শিল্পী মিলিব নোৱাৰা সঙ্গত
সোমোৱা মানুহ।

শাল বি. এবিধ ফোটা চুটি খুটি, ডাঙৰ

শূল & spike, a wedge. শাল
জাই চান বা দৃঢ় কবিবব কাৰণে
শাল সূয়া। শালজাই ঘৰ খোচ
হাবি ধব, মৰাব দবে পীড়া কব।

শালত দি বিয় কৈ পোতা শালত
বহুৰাই প্ৰাণ মাৰ।

শালি লক. ধা. শাল বা লা লগাই
চান কব to fasten or join
tightly. বি. গাড়ীৰ চকাৰ পিঠিত
টানি মেৰাই লগোৱা চেপেটা
লোৰ চকৰী, পেটত লুকাই ৰখা
হিংসা ভাব। অক. ধা. হিংসা
কৰণ।

শাল বি. শিল্প কৰ্ম কৰা ঘৰ বা ঠাই,
'কমাৰ-শাল', কাপোৰ বোৱা যতন
(তীত), হাতী বা ঘোঁৰাৰ ঘৰ
ঘোঁৰা-শাল & workshop, &
loom, a stable.

শালগ্ৰাম 'শালগ্ৰাম' চোৱা।

শাল-চকুৱা বিণ. শাল মাহৰ দৰে
চকু থকা, চোকা দৃষ্টিৰ keen-
sighted, টেঙৰ clever. শালধুনা
'ধুনা' চোৱা। শালপতি বি.
বৈবাহিকৰ বায়েক বা ভনীয়েকৰ
পৰিৱেক the husband of
wife's sister. শালজন, শাল
জইনা ভেকা মানুহৰ নৃপত ওলোৱা
লক কোৱা। শালত কটা,
শালেকটা পোনেই তাত শালৰ
পৰা কাটি উলিওৱা, একেবাবে
বহুত।

শালি বি. দ বা বোণিত মাটিত বোৱা
ধান rice cultivated in low,
moist land. শালি ভলী শালি
ধান কৰব যোগ্য মাটি। শাল
অৰ্থতো 'শালি' ৰ ব্যবহাৰ হয়—
যেনে-হুমাৰ শালি।

শালি-বাহন বি. অক প্ৰবৰ্তক এজন
পুৰণি কালৰ বন্ধা।

শালিকা, শালিকী বি. এবিধ চৰাই
ইয়াৰ কেইবাবিধো আছে, যেনে—
ঘৰ শালিকা, ছুটিয়া শালিকা
বা শালিকা।

শালি বি. শিল্প গছ the silk
cotton tree.

শালক বি. পোৱালি a young one
as a bird or animal.

শালন শালি বি. মৰিশালি।

শালান শাল বি. মৰিশালি, মৰা
মানুহক পোতা বা ধৰি দিয়া ঠাই &
burial or burning ground.
শালানকালী মৰিশালিত থকা
এবিধ জুতুৰি।

শালত বিণ. চিৰস্থায়ী, চিৰ কলীয়া
eternal, everlasting.

শালন বি. ৰশ কৰা কাৰ্য্য, ৰাজ্য
চলোৱা কাৰ্য্য, দমন subjugation,
government, control,
আদেশ order, command,
পৰিচালন ruling. শালনত
ৰাজ্য শালন প্ৰণালী। শালনীয়া
শালনযোগ্য। শালিত নিৰাজিত
পৰিচালিত, দণ্ডিত। শালনকৰ্তা

শাসোতা শাসন করোতা, রাজ্য
চলার্ততা a controller, a
governor.

শাস্তি বি. দোষীক দিয়া দণ্ড
punishment, বাতনা, কষ্ট
torture, pain.

শাস্ত্র বি. অনুশাসন বা বিধি সম্বন্ধীয়
গ্রন্থ, প্রাচীন সংস্কৃত গ্রন্থ—বেদ,
স্মৃতি, দর্শন, পুরাণ তন্ত্র ইত্যাদি
ধর্মনীতি বা বিজ্ঞানব শিক্ষা দিয়া
পুথি a treatise on law,
religion or science, a sacred
or religious treatise gene-
rally. শাস্ত্রজ্ঞ শাস্ত্রজ্ঞনা versed
in the shastras. বি. শাস্ত্রজ্ঞতা।
শাস্ত্রকাব শাস্ত্র লিখোতা। শাস্ত্রবিৎ
শাস্ত্রজ্ঞ। শাস্ত্রবেত্তা শাস্ত্রজ্ঞনা
লোক। শাস্ত্রবিকল্প বিণ. শাস্ত্র
বিপ্লবিত। শাস্ত্রবিহিত বিণ. শাস্ত্র-
বিধিসিদ্ধ। শাস্ত্রসম্মত বিণ. শাস্ত্রই
সমর্থন কবা according to law.
শাস্ত্রসিদ্ধ, শাস্ত্রসম্মত শাস্ত্রব দাবাই
অনুমোদিত। শাস্ত্রীয় শাস্ত্রোক্ত,
শাস্ত্র সম্বন্ধীয়। শাস্ত্রোক্ত শাস্ত্রত
লিখা।

শাহ বি. গহব গুটি, শায়ক আদিব
খোলা নাইবা ফল আদিব টান
আবরণ ভিতরত থকা কোমল
ভাগ the kernel of a fruit, a
fleshy part of a shell.

শাহ বি. মায়ী বা ভাৰ্য্যাব মাক
mother-in-law. শাহরতী বিণ.

শাহবেক থকা (ভিবোতা) a
woman having mother-in-
law. শাহ গবকা বিণ. শাহবে
শিকাই বুজাই চোকা কবা।

শিং বি. কোনো কোনো জন্তব মূবত
গজি ওলোবা ছোটা অঙ্গ a
horn.

শিক সক. ধা. বুজ, জান, চেষ্টা কবি
কোনো বিষয়ে জান আর্জ to
learn. কদ. বি. শিকা, শিকল
শিক্ষা কবা কার্য। শিকলি উপদেশ
বুজনি instruction. শিকোতা
বি শিকে। শ্ৰী. শিক্তী।

শিকব বি. চোবাব কাণে কুয়াশ
মাটিবে কবা খোলা বিশেষ।

শিকলি বি. জিঁজিঁব, লোব আঙঠী
জোবা দি কবা দীঘল ডোল a
chain.

শিকলীয়া বি. দাঁতব গুণিত ঘন হৈ
বদ্ধ হোবা শুকান চুনব নিচিনা মল,
দাঁত শিকব a tartar of teeth.

শিকা সক. ধা. শিক্ষা দে, কোনো
বিষয়ে জান দে to teach. কদ.
কর্তা. শিকার্ণতা। শ্ৰী. শিক্তি।

শিকাক বি. ভালকৈ শিক্ষা পোবা a
learner.

শিকিয়া বি. বাওঁকাব হুই মূবে
ওলমাই তাব দিয়া জবাৰে কবা
যতন, একাজি a loop or string
bag made of rope for
carrying loads.

শিকৌতা ক্ল. বি. যিয়ে শিকে.
'শিকাক a learner দ্বী. শিকভী।

শিখতী বি. ম'বা চবাই a peacock.

শিখ বি. নানক প্রেরিত
বর্ধাবলয়ী। শিখণ্ড, শিখণ্ডক বি.

কজিয় বালকৰ মুখ খুৰাই হুই কাণৰ
ঈতিত ঘূৰণীয়া কবি বখা চুলি a
semi circular patch of hair.

শিখতী বি. দ্রুপদ বজাব পুত্র a
son of King Drupada.

শিখৰ বি. পৰ্বতৰ টিং বা অতি ওৰ
ভাগ the crest or summit of
a mountain.

শিখা বি. মূৰৰ ওপৰত দৌলকৈ বখা
চুলি, টিকনি a lock of hair
left on the crown of the
head, জুইৰ আগ a flame of
fire.

শিখাবাক্স গায়ত্ৰী জপ কবি টিকনিত
গাঁঠি দে।

শিঙৰা বি. এবিধ মাছ a kind of
fish. শিঙৰামুৰোয়া শিঙৰা মাছৰ
দবে ভোড়া আৰু চেপেটা মূৰ থকা,
খঙাল peevish.

শিঙৰি বি. কাঁইট থকা এবিধ গুটি
আৰু তাৰ গছ। শিঙৰি-ঘৰ
আহোম বজা বজা-পাটত উঠোতে
ব্যৱহাৰ কৰা চাং-ঘৰ।

শিঙা বি. শিঙেৰে সজা ফুঁদি বজোৱা
এবিধ বাতায়ন a blowing horn,
ডেক কটাত মুখেৰে হাঁপি ডেক
একে ঠাই লৈ অবা শিং।

শিঙাল বিণ. শিং থকা, শিং বৃত্ত
having horns.

শিঙী বি. মাছৰ মাছৰ আকৃতিৰ
এবিধ মাছ a kind of fish.
শিঙীমুৰী এবিধ বিহ গছ আৰু
তাৰ শিপা, আঙুলিৰ মূৰত হোৱা
বিহ।

শিচি বি. 'শিচু' শব্দৰ অপভ্রংশ।

শিতাল বি. শয্যাৰ মূৰ দিয়া ফাল
the head of a bed.

শিতলুবি বি. বৰ মিহি গুৰি a very
fine powder.

শিথিল বিণ. ঢিলা, আট নোখোৱা
loose, slack. বি. শিথিলতা।

শিপা বি. উদ্ভিদৰ গুৰিৰ পৰা
ওলোৱা সূতা বা ঠাণ্ডিৰ নিচিনা
দৌৰলীয়া মূল the fibrous roots
of any tree or vegetables.
অক. ধা. শিপা মেল to take
root, স্থিতাপি হ, ধানধিত লাগ
to become settled.

শিপিনী বি. বৰ কাটিব জনা
তিবোতা, তাঁত বোৱাত পাৰ্গত
তিবোতা a woman skilled in
weaving and spinning.

শিৰি বি. প্রাচীন ভাৰতৰ এক
জাগী বজাৰ নাম।

শিৰিৰ বি. বগত সৈক্য থকা বাহৰ,
বগুৱা থকা ঠাই a camp, tents
or huts used by an army in
action.

শিমলু বি. এবিধ ফুলা হোৱা গছ

the silk cotton tree. শিৱ
আলু গছ আলু। শিৱ আলু
silk cotton.

শিৱ অক. ধা. আৰ, তৰ, আকৰ্ষ্য
আদি অস্বাভাৱিক বোধৰ পৰা গাৰ
নোৰ শিৱ হ to stand on end as
hair of the body. বি. শিৱৰণ
শিৱৰ কাৰ্য। সৰ. ধা. শিৱৰ গাৰ
নোৰ শিৱ কৰ।

শিৱ বি. শিপা root. অক. ধা.
শিপা ধৰ, শিপা মেল to take
root.

শিৱাল বি. এবিধ কুকুৰ জাতীয়
বনৰীয়া জন্তু a jackal. শিৱাল-
গলা বিণ. শিৱালৰ দৰে ওফুন্দা
গাল ধকা, গাল উথহা বেমাৰ,
যক্ষ্মণি বেমাৰ the mumps.
শিৱাল নেজীয়া শিৱালৰ নেজৰ
নিচিনা।

শিৱ বি. মূৰ the head. শিৱত
তুলি জ সৰ. ধা. সন্মানৰে মূৰত
ল। বি. সন্মান কৰ to worship,
revere.

শিৱশ্ছেদ বি. মূৰ কটা যোৰা
decapitation.

শিৱীৰ বি. এবিধ গছ আৰু তাৰ
ফুল a kind of tree and its
flower.

শিৱোগত বিণ. মুক্ত তুলি লোৱা,
পালন কৰা to be obeyed.

শিৱোৰ্দ্ধাৰ্য্য বিণ. শিৱত তুলি লব
লগীয়া, মানিবলগা worth

following. শিৱোৰ্দ্ধাৰ্য্য, শিৱো-
ৰ্দ্ধাৰ্য্য বি. চিঠিৰ ওপৰত লিখা বাৰ
টিকনা আদি, ঠিকোণ address
of a letter.

শিৱোৰ্দ্ধাৰ্য্য বি. মূৰৰ মণি বা মুকুট a
head gem, শ্ৰেষ্ঠ লোক, চূড়ান্ত
a most respectable and high
person. শিৱোৰ্দ্ধাৰ্য্য মূৰৰ ৰোগ,
মূৰৰ বেদনা a disease of the
head.

শিৱ বি. পাথৰ, শ্ৰেষ্ঠৰ a stone,
বৰষুণৰ লগত পৰা আৰু বৰ ঠোঁট
হৈ শিৱৰ নিচিনা গোট হৰা "পানী
a hailstone. শিৱলুটি বি. সৰু
গোটা শিল a pebble. শিৱলুটি
খৰচীয়া বা মোটা বালি coarse
sand. শিৱলুটি সৰহীয়াৰৈ শিল
ধকা ঠাই a stony place. শিৱ-
লুটি বি. নীল বৰগীয়া লুটি।
শিৱলুটিয়া বি. বো জাতীয় বাহ।
শিৱৰ জাকৈ বি. পকাদলং stone
bridge.

শিৱা বি. শিল stone. সৰ. ধা.
শিলেৰে ধুন্দ বা বহ। শিৱাকুটী
শিল কাটি বস্তু তৈয়াৰ কৰা মানুহ
a stone-cutter. শিৱাকুটি
শিলবৰষা, শিলবৰষুণ a hail-
storm.

শিৱাকুটী বিণ. শিলৰ নিচিনা টাৰ
hard like stone, শিলেৰে কৰা
made of stone, শিলেৰে ভৰা
full of stones. শিৱাকুটী

শিল বেখা বি. স্থিতি, নিশ্চয়তা
certainty.

শিল্পা বি. হাতকী, এবিধ গছ
আৰু তাৰ ফল a kind of tree
and its fruit. শিল্পা মণি
বি. এবিধ সোণৰ মণি।

শিল্পাৰু বি. এবিধ বৰ চোকা কাঁড়
a kind of arrow.

শিল্প বি. কাৰিকৰী কাম, বাট্টা,
সোণাৰি আদিৰ কাম arts and
crafts, industry. শিল্পকৰ
কাৰিকৰ an artisan. শিল্পকৰ্ম
বিশেষ নিপুণতাবে কৰা হাতৰ কাম
handicraft. শিল্পবিজ্ঞা শিল্প
কৰ্মত দক্ষতা skill in art.
শিল্পশাস্ত্র শিল্প কৰ্মৰ শিক্ষা দিয়া
পুথি। শিল্পশালা কাৰখানা। শিল্পী
শিল্পকৰ, কাৰিকৰ an artist,
mechanic. স্ত্রী. শিল্পিনী।

শিৱ বি. মহাদেৱ, মঙ্গলময় auspicious.
শিৱচতুৰ্দশী, শিৱৰাত্ৰি
যাবৰ শেষ বা ফাগুনৰ আদিতে
হোৱা কৃষ্ণা চতুৰ্দশী। শিৱ-বহন্ত
বি. এখন গ্ৰন্থৰ নাম। শিৱলিঙ্গ
শিবৰ লিঙ্গমূৰ্ত্তি। শিৱলোক
কৈলাশ। স্ত্রী. শিৱী, শিৱালী শিবৰ
পত্নী দুৰ্গা।

শিৱালয় বি. শিব মন্দিৰ the
abode or temple of Shiva.

শিৱিকা বি. পাখী a titter.

শিৱিকা বি. মাত্ৰ কালি. পত্ৰ-বাহ

বাহ the cold season, নিম্ব
dew.

শিৱিৰ কাল বি. শীতকাল winter
season.

শিশু বি. সন্তান, কম বয়সীয়া ল'ৰা
বা ছোৱালী a child, সেই সেই
জন্তৰ সন্তান the young of any
animal. শিশু ল'ৰাকাল।

শিশু বি. এবিধ সুকাঠী কাঠৰ গছ a
timber tree.

শিশুপাল বি. চেদিবাজ্যৰ ৰজা,
name of a king.

শিশু বি. শিশু, পুৰুষ জননেদ্রিয়।
শিশুদেৱ পৰাৱৰণ কাহুক আৰু
পেটাল।

শিষ্ট বিণ. ভৱ, সুশীল civil,
gentle. বি. সজ লোক, সন্তোষন a
well-behaved and virtuous
man. শিষ্টতা, শিষ্টাচাৰ বি.
সজ্ঞতা বা আচৰণ, ভৱতা civi-
lity, good manners.

শিষ্য বি. গুৰুৰ পৰা উপদেশ লওঁতা
disciple.

শিহৰ অক. ধা. শিহৰ, নোহৰ দৰে
ধিয় হ to stand on end (hair
of the body).

শিহৰি বি. সূতাৰ নিচিনা মিহি
শিণা, পৰা a fine or thin root.

শিহা বি. মিহি শিণা a fine root,
চাকিৰ শলাকানি wick of a
lamp.

শিহ বি. পানীত থকা এবিধ জন্তু,
a porpoise.

শিক্ষক বি. শিক্ষাদাতা, অধ্যাপক,
ডক a teacher.

শিক্ষণ বি. অধ্যয়ন, শিক্ষা, অধ্যাপন,
উপদেশ। শিক্ষণীয় শিক্ষার বোগা,
শিক্ষার লগ্নীয়া।

শিক্ষিতা বি. শিক্ষক। জী.
শিক্ষায়ত্না।

শিক্ষা বি. শিক্ষা কার্য, অভ্যাস
study, act of learning, বিজ্ঞা
শিকনি instruction, lesson.
শিক্ষাশুক অধ্যাপক। শিক্ষিত
বিণ. বিদ্বান educated, শিক্ষা-
প্রাপ্ত, উপদ্রষ্ট trained. জী.
শিক্ষিতা।

শিক্ষা বিভাগ বি. শিক্ষা নিয়ন্ত্রণ
বাবস্থামণ্ডল education Depart-
ment.

শীঘ্র বিণ. বেগবন্ত, বেগী quick
বি. শীঘ্রতা, শীঘ্রগামী বেগাই,
যোঁরা, বেগাই যাব পৰা quick
going. ক্রি. বিণ. শীঘ্রে বেগাই,
সোনকালে without delay.

শীত বি. জ্বাৰ cold. বিণ. চৈত।
শীতপ্রধান বি ঠাইত শীত বেছি
দিনলৈ থাকে। শীতমণ্ডল বি.
পৃথিবীৰ ভিতৰত শীত বেছি দেশ
frigid zone. শীতল বিণ. চৈত।
cool, বিহি, নিমজ smooth. বি.
শীতলতা।

শীতলা বি. বসন্ত আদি বোগ উপশম
কৰা গোসাঁনী।

শীতলী বি. বৰষ চালৰ কাঠিৰ
ওপৰত আৰু খেৰৰ তলেদি পানি
দিয়া বিহি পথালি কায়ী।

শীতলীয়া বি. ত্বেকনি লাগি পান
সেলি বোৰা বোগ a disease of
the betel leaf.

শীতাংশু বি. চন্দ্ৰ the moon.

শীতার্ভ বিণ. জ্বাৰত কট পোৱা,
জ্বাৰ কাৰণে আতুৰ হোৱা
shivering with cold.

শীতোষ্ণ বি. জ্বাৰ আৰু জ্বাৰ cold
and heat.

শীর্ণ বিণ. শীণাই শুকাই বোৰা
decayed, withered.

শীৰ্ষ বি. চূড়া, মূৰ summit, head.

শীৰ্ষক মূৰত থকা, ওপৰত নাম
লিখা।

শীৰ্ষকোণ বি. ত্ৰিভুজৰ ভূমি সংলগ্ন
কোণ দুটাৰ বাহিৰে বাকী
কোণটো।

শীৰ্ষস্থানীয় সকলোতকৈ ওপৰৰ।

শীল বি. চৰিত্ৰ, সাধু চৰিত্ৰ বা
আচৰণ।

শীলন অভ্যাস, অনুশীলন,
আলোচনা।

শীলত্ব বি. নালন্দা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ
অধ্যাপক।

শীলাদিত্য বি. হৰ্ষবৰ্দ্ধনৰ উপাধি।

শুং লক. ধা. গন্ধ বা স্ৰাণ ল to
smell.

সুং বি. খান আদি শত্ৰব গতি বঁকা
কোঁতা হল, যেই সেই কোঁতা হল
anything fine and pointed,
অলপ সন্তেদ, উবা a clue, slight
information. সুং শুভা বিজ
বিজা to feel itching sensa-
tion.

সুং-সুজ বি. উবাদিহ, কোনো
বিষয়ে অলপ থবব a clue, slight
information.

সুঁঠ বি. শুকাই থোবা বন্ত a dried
fruit.

সুঁব; সুঁড় বি. হাতীৰ নাকৰ আক
হাতৰ কাম কৰা দীঘল অঙ্গ the
proboscis or trunk of an
elephant.

সুঁহবি বি. বামীৰ ববত ভাৰ্যাকপে
থকা অবস্থা wifehood. ক্রি.

সুঁহবি খাট।

সুক বি. ভাটৌ চবাই a parrot.

সুক, শুকদের বি. ব্যান মুনিখ
পুতক, এওঁ পৰীক্ষিত বজাক
ভাগবত শুকাইছিল।

সুক শুবা শুকু গ্রহ।

শুকতি বি. শুকান মাহ dried
fish.

শুকনি বি. শুকাবলৈ থকা, বস কৰি
থোবা act of drying up or
healing. ক্রি. শুকনি থব। বিণ.

শুকনি মূৰা।

শুকতাৰা বি. শুক গ্রহ Venus.

শুকনী বি. গাৰ বন বা বা শুকোঁতা
দবব।

শুকা অক. থা. দীবস হ to dry,
হাস হ, থীনা to be emaciated.
সক. থা. শুকান বা দীবস কৰ to
make dry. ক্রদ. কৰ্তা.
শুকাওঁতা। দ্বী. শুকাঁতী।

শুকান দীবস, কেঁচা নোহোৱা,
থীণোৱা dry, emaciated. ক্রি.
বিণ. শুকানে শুকান অৱস্থাত।
শুকানী অপেৰবা—বি. এজনী স্বৰ্গৰ
অপ্সৰা।

শুকুৰ, শুকুৰবাৰ বি. শনিবাৰ
আগদিন Friday. শুকুৰবৰীয়া
বিণ. শুকুৰ বাবে ওপজা বা হোৱা।

শুকুলা বিণ. বগা white. দ্বী.
শুকুলী।

শুকুৱা সক. থা. শুকান বা দীবস
কৰা to cause to dry or heal
up.

শুকু বি. মৰাপাটৰ শুকান পাত।

শুক বি. দৈত্য শুক, এটা গ্রহ, পূৰ্বতী
তৰা Venus, the morning
star, শুকুৰবাৰ। শুকুচাৰ্য্য বি.
দৈত্য-শুক।

শুক বি. বীৰ্য, বেতস্ semen.

শুকুচাৰ্য্য দৈত্যশুক।

শুক বিণ. বগা white. দ্বী. শুক।

শুকুৰাৰ্য্য বি. নবনাবায়ণৰ ভায়েক,
চিলাখায়।

শুকুপক বি. প্রতিপদৰ থকা সুপীয়া-

লৈকে এই পোন্ধৰ দিন the
bright half of a month.

শুক্লভি বি. এবিধ সতাব শ্ৰেণীৰ
গছ a kind of shrub.

শুগীয়া বিণ. শোণোলা, একোতে
সন্তোষ নোপোৱা habitually
discontented.

শুভগী 'শোণোলা' চোৱা।

শুভা সক. ধা. ঘ্ৰাণ লোৱা, গোন্ধ
লোৱা to cause to smell
শুভাশুভি পৰস্পৰে শুভা কাৰ্য্য।

শুচি বিণ. দৃষ্টি, পবিত্ৰ, নিৰ্মল
pure, clear. বি. শুচিতা।
শুচিমন্ত বিণ. পবিত্ৰ মন শুক
pure-souled.

শুজ সক. ধা. ধাব মাৰ, ধাবলৈ
অনা ধন বুৱাই দা to repay, to
clear debts.

শুজ সক. ধা. পৰীক্ষা হিচকৰ হ
to agree with the constitu-
tion.

শুজা সক. ধা. লোকৰ হতুৱাই ধাব
মৰা to cause to be repaid.

শুট অক. ধা. পৰস্পৰে পৰস্পৰক
দিবলগা ধাব কটাকটি বা মৰামৰি
হ to be repaid. বি. শুটন।

শুটনি বি. প্ৰতিহিংসা retaliation.

শুটা প্ৰতিশোধন, প্ৰতিহিংসা কৰ
to retaliate.

শুটোৱাশুটি বি. হিংসাৰ প্ৰতিশোধ
কৰণ mutual retaliation.

শুভি, শুভী বি. শুকাব আঁহ, শুঠ
dry ginger.

শুভ (পু. অ.) বি. শুৰ the
trunk of an elephant.

শুধা বিণ. শূন্য, বুকলি, উৰা bare.
empty, অকল, আন বস্তু লগত
নথকা alone, lonely, ফলশূন্য,
নিৰ্ফল profitless, valueless.
ক্ৰি. বিণ. শুধাই, শুধাতে।
শুধায়ুখে ডামোল চালি, জা-
জলপান নোখোৱাকৈ।

শুদ্ধ বিণ. নিৰ্মল, পবিত্ৰ clear.
holy, একো মিহলি নথকা un-
mixed, pure, নিৰ্ভুল correct.
বি. শুদ্ধতা। ক্ৰি. বিণ. শুদ্ধকৈ,
শুদ্ধকৰণে। শুদ্ধভাষা বিণ. পবিত্ৰ-
মনা, সবলমনা। শুদ্ধসত্ত্ব বিণ.
নিৰ্দ্দোষ। শুদ্ধাচাৰ বি. পবিত্ৰ
আচৰণ। শুদ্ধাচাৰী পবিত্ৰ
আচৰণকাৰী।

শুদ্ধি বি. পবিত্ৰতা, নিৰ্মলতা
purity, অশুদ্ধি অৱস্থাৰ পৰা শুচি
কৰা।

শুদ্ধি ক্ৰি. বিণ. নিৰ্ভুলকৈ
correctly.

শুদ্ধোদয় বি. বৃহদেৱৰ পিতাকৰ
নাম।

শুদ্ধ বিণ. মিহলি নথকা pure,
unmixed, নিৰ্ভুল correct.
শুদ্ধা সক. ধা. নিৰ্ভুল কৰ, শুদ্ধ
কৰা to correct. বি. শুদ্ধকৰণ।

শুদ্ধকৰণ বি. সংশোধন কৰা শুদ্ধকৰণ

তালিকা list of errata. বিণ.
সংশোধন করা rectifying.

শুধি বি. অতৃষ্টি তৃষ্টি হোৱা
কাৰ্য্য act of becoming cere-
monially clear.

শ্রুণ সৰু. ধা. শ্রবণ কৰ, কাণেৰে বুজ
to hear, কাণ পাত to listen.

শ্রুনাও যেনে শুনা হৈছে।

শ্রুনা সৰু. ধা. কাণত পেলা to
cause to be heard.

শ্রুবীয়া বিণ. শোবে ধৰা, শোধ
বোগধূল dropsical.

শুভ বি. মঙ্গল, কুশল good luck.
বিণ. মঙ্গলজনক auspicious,

হিতকৰ favourable. শুভকৰ
বিণ. মঙ্গলজনক। শুভকৰ বি. এজন

কবি। শুভবাৰ্তা ভাল বা সন্তোষ-
জনক বাতৰি good news.

শুভাকাঙ্ক্ষা মঙ্গল কামনা,
আশীৰ্বাদ। বিণ. শুভাকাঙ্ক্ষী

হিত বা কুশল চিন্তোতা a well-
wisher. শুভানুধ্যায়ী মঙ্গল

কামনা কৰোতা। শুভাশুভ বি.
মঙ্গলামঙ্গল, ভাল আৰু বেয়া good

luck and ill luck.

শ্রু-পোক শস্যৰ গছৰ ভিতৰে
ভিতৰে খাই শস্য নষ্ট কৰা এবিধ
পোক।

শ্রু বি. কৰ Tax.

শ্রুনা বিণ. দেখিবলৈ ভাল, সুন্দৰ,
দেখনিয়াৰ handsome, beauti-
ful স্ত্রী. শ্রুনা স্ত্রী।

শ্রুনা বিণ. শুনিবলৈ ভাল লগা,
মনোবৰ pleasing to the ear.
elegant.

শ্রুনা অক. ধা. শোভিত কৰ, ভাল
দেখুৱা to make beautiful. সৰু.
ধা. শয়্যাত স্থাপিত কৰ to cause
to sleep.

শ্রুনা বি. পৰিচৰ্যা, আলাপচান
act of attending on. ক্রি.

শ্রুনা কৰ।

শ্রু বিণ. শুকান, নীৰৱ dry. বি.
শ্রুতা dryness.

শ্রু বি. গাহৰি, বৰা a hog, a
boar.

শ্রু বি. শ্রু বি. হিন্দুৰ চাৰিটা প্রধান
জাতিৰ এটা জাতিৰ মানুহ a man
of one of the four principal
castes of the Hindus.

শ্রু বি. 'শ্রুটিকম্' নাটক-
প্ৰণেতা এজন নাট্যকাৰ।

শ্রু বিণ. উদং, একো নথকা, খালি
empty, vacant. বি. আকাশ,

একো নোহোৱা ঠাই বা সময় the
sky, empty space, একো নথকা

বুজোৱা এটা কুট a cipher.

শ্রুবাদ সন্মান মিছা, শ্রু, দেখ
নাই জীৱণ নাই এনে মত।

শ্রুতা শু. বি. শ্রুতা শু emptiness.

শ্রুদৃষ্টি লক্ষ্যহীন বা উদাস দৃষ্টি।

শ্রু বি. বীৰ, বলবন্ত আৰু সাহসী
পুৰুষ বি. a hero. শ্রু এজন বোদ্ধ

কবি।

শূব-পোক শত খাই নষ্ট কবা এবিধ পোক।

শূৰ্ণনখা বি. বারিণব ভনীয়েক sister of Ravana.

শূল বি. জোতা অস্ত্র a pointed weapon, দোবীৰ প্রাণদণ্ড কৰিবলৈ থিয়কৈ পোতা জোতা বাহ বা কাঠ a stake for impaling criminals, পেটত খোট মাৰি ধৰা এবিধ বেমাৰ colic pain. শূলপাণি শিখ। শূলা পেটত কাষোৰ মাৰি ধৰা আক ঘনে ঘনে শৌচ হোৱা বোগ, সঞ্চিত গ্ৰহণী dysentery.

শূগাল বি. শিয়াল a jackal.

শূঙ্খল বিণ. শ্ৰেণীবদ্ধ, পৰিপাটিক সজোৱা well-arranged,

proper order, শিকলি chain.

শূঙ্খলা বি. পৰিপাটিক সজোৱা অৱস্থা orderly arrangement.

শূঙ্খলাবদ্ধ, শূঙ্খলিত শিকলিবে বন্ধা, সুব্যৱস্থিত, পৰিপাটিক

সজোৱা chained, orderly arranged.

শূঙ্গ বি. জন্তুৰ শিং, পৰ্বতৰ টিং the horn of an animal, the peak of a mountain.

শূঙ্গাব বি. বতি-ক্ৰীড়া, সহবাস coition, copulation, সাহিত্যৰ নটা বসব এটা বস, আদি বস one of the nine sentiments.

শূঙ্গাব-ভিলক বি. এখন কাষৰ নাম।

শূঙ্গী বিণ. শিং থকা। বি. শিং থকা জন্তু।

শেঙুল বি. নাকৰ পৰা ওলোৱা বীজলীয়া মল the mucus or phlegm of the nose.

শেঙুলীয়া বিণ. শেঙুলৰ নিচিনা বীজলীয়া viscid. শেঙুল মকা নাকত সততে শেঙুল ওলমি থকা।

শেজা বি. নৈৰ সোঁতে লোৱা দ বাট the main course or current of a river.

শেগী বি. শগী, ধান খেৰৰ ভিতৰৰ ঠাৰি the inner stalk of the paddy straw.

শেঙ-শেঙালী বি. দৰবত লগা এবিধ লতা।

শেঙ মদাৰ বি. এখন গাঠৰ নাম।

শেঙ-মদাৰ বি. বগা ফুল ধৰা মদাৰ।

শেঙ-শেঙীয়া বিণ. শেঙা, নিভেজ pale, bloodless.

শেঙা বিণ. নিভেজ, ধেলধেলীয়া, বগা pale, white, bloodless.

শেঙুৱা বি. নৰিয়া পৰা মাহুৰ হাত ভৰি উৰহা বেমাৰ dropsical swelling of the limbs. ক্ৰি.

শেঙুৱা মাহ।

শেঙ বি. এবিধ চৰাই ধৰা হিংস্ৰক পক্ষী a falcon, a hawk. শেঙ-

চোৱা বজাই ধেমালি কৰিবৰ কাৰণে শেন শোহা মাহুৰ।

শেষ বিণ. স্তব পৰা, কাতি হৈ পৰা
lying down at full length.
শেষজোৰ দীঘল বি পৰ। শেষ বা
পেট পেলাই চুচবি যা। শেষ হ
কাতি হৈ পৰ, শো।

শেষেটো বি. কাতি হৈ পৰ, শো।

শেষেটো খা কাতি হৈ পৰ।

শেল বি. কাঠৰ নিচিনা ছোঙা অস্ত
a dart, কাণোষৰ দাঁড়িত বোৰা
বেলেগ বৰণীয়া ডাঙৰ সূতা the
border of cloth.

শেলাই বি. ছেকা ঠাইত হোৱা
এবিধ মল, শিলৰ বা গছৰ গাঁত
হোৱা এবিধ মলিৰ নিচিনা অতি
ক্ষুদ্র ছণ moss, lichen.

শেলুক বি. ভেটৰ আৰু the root
of the water lily. শেলুকীয়া

শেলুকৰ দৰে কোয়ল।

শেলুৱৈ 'শেলাই' চোৱা।

শেৱালি বি. সুগন্ধি ফুল থকা এবিধ
গছ আৰু তাৰ ফুল a kind of
flower.

শেষ বি. অন্ত, ওচৰ the end, কোনো
খটনা, শেষ বা বস্তৰ পিছৰ ফাল
the latter part, conclusion.
বিণ. অন্ত পৰা, চুকোৱা ended,
finished. শেষকাল বি. অন্তকাল,
মৰণ সময়। শেষৱস্থা শেষ দশা,
মৰণৰ আগৰ অৱস্থা the last
stage of life.

শেষ বি. অন্ত, বাকী the end,
remainder. শেষবস্তৰ বস্তৰ

শেষকাল। শেষভীয়া শেষ বস্তৰ
জন্মা, পাহতীয়া growing or
born late.

শেষনি বি. বাকী ভাগ, ওপৰৰ ভাগ
নিলে তলত বাকী থকা বস্তু the
remainder, balance. শেষাই
কৌপাই ক্ৰি. বিণ. ভাগৰকা হৈ
কোবেবে আহি fatiguingly.

শেষান্তৰ বি. নিচেই পাত, সৰ্বশেষ
the end, the conclusion.

শেষৱা বি. শেষতীয়া, হুৱলীয়া
born or produced last of
all.

শৈথিল্য বি. শিথিলতা laxity.

শৈল বি. পৰ্বত a mountain.

শৈলবাজ, শৈলেশ্বৰ বি. হিমালয়
পৰ্বত the Himalayas.

শৈলী বীতি, শৈলী style.

শৈলিক শিল্ল সম্বন্ধীয়।

শৈৱ বি. শিব-ভক্ত, শিবৰ উপাসক
a votary of Siva. বিণ. শিব
সম্বন্ধীয় relating to Siva.

শৈশৱ বি. ল'ৰা-কাল, শিশু অৱস্থা
childhood.

শোঁ দক. ধা. টোপনি যা, নিজাৰ বশ
হ to lie down.

শোক বি. সম্ভাপ, বেজাৰ, মৰণ দুখ
sorrow, grief. শোকজনক
বিণ. শোকলগা দুখ লগা woeful.

শোকাকুল বিণ. শোকত আকুল,
বৰকৈ বেজাৰ গোৱা afflicted or
overcome with sorrow. শ্লী.

শোকাভূত। শোকাভূত শোকত
আভূত, বেজায়ত অধীৰ হোৱা
overwhelmed with grief.
শ্রী. শোকাভূত।

শোকাগ্নি, শোকানল বি. শোকৰ
হুই, অস্তব পোৰা শোক burning,
severe grief.

শোকাৰ্জ বিণ. শোকাভূত। শ্রী.
শোকাৰ্জ।

শোকাক্ৰান্ত শোকৰ আভিভাষ্যত
আবেগ প্রকাশ।

শোকোন্মত্তা শোকে বিহ্বল।

শোকোন্মত্তা বি. ভিত্তা নৰাৰ শুকান
পাত the dried leaves of jute
plant.

শোণ বি. ইচ্ছায়তে কোনো বস্তু
নোপোৱাত হোৱা অসন্তোষ বা
বেজায় discontent, dissatis-
faction. ক্রি. শোণ কৰ,
শোণে ধৰ। শোণোন্মা বি.
শুগীয়া, একোতে হুখ নোপোৱা
habitually discontented. শ্রী.
শুগীয়া।

শোচনীয় বিণ. শোক বা হুখ
সংগোৰা sad. শোচ্য শোচনীয়।
শোচন, শোচনা শোক কৰণ,
অনুশাণ lamentation.

শোচনোন্মা সক. বা. ঘোহাৰি লেভু
মেছু কৰ to rumple.

শোচিব অক. বা. শুকাই কোঁচ খা
to shrivel. শোচৌ বি. ধান
বেবেবে গঁজা বাঢ়নী, কিছুমান ধৰে বা

বন বুৰত বা ভাবত বিবৰ সুবিধাকৈ
বান্ধা a kind of broom.

শোচী কানি ঠাই লিণা বা যত্ন
ফটা কানি, rags used for
plastering. শোচৌবা বিণ.
শুকাই কোঁচ হোৱা, শুকাই
লেবেলি হোৱা shrivelled.
শুচিবি বোৱা ছাল wrinkle.
শোচৌবা-শোচৌব বিণ. অনেক
ঠাইত শোচৌবা পৰা।

শোন বি. এখন নদীৰ নাম,
name of a river.

শোণামুখী বি. এবিধ গছ, তাৰ
পাত সিঁজাই খালে জ্বলাপ হয়
senna.

শোণিত বি. তেজ, ৰক্ত blood.
শোণিতপুৰ তেজপুৰৰ ওচৰত
ধকা পুৰণি বাগৰ নগৰ।

শোভ বি. হোৰ, পোটক,
revenge.

শোধ বি 'শোৰ' চোৱা। বিণ.
শোধকগীয়া শুৱীয়া, এলেহবা।

শোধন বি. নিৰ্মল বা পবিত্ৰ কৰা
কাৰ্য্য, ভুল শুচোৱা কাৰ্য্য correc-
tion. শোধিত বিণ. পবিত্ৰত,
শুদ্ধ কৰা purified, corrected.

শোধনীয় শোধনৰ যোগ্য।

শোধিত কৃদ্ বিণ. নিৰ্মল বা
পবিত্ৰ কৰা।

শোহা সক. বা. গৰাকীক গৰাই
দে to return to the owner.

কদ. কৰ্ভা শোষাৰ্জুতা। দ্বী.
 শোষাৰ্জী।
 শোষ বি. গাব তেজত পানী অধিক
 হৈ গা বা ভাব কোনো অঙ্গ উৎসাহ
 বোগ, অসদ্ব্যবস্থা dropsy. শোষা
 সেবেলুতা বিণ. শেঁতা pale.
 শোভন বিণ. সুন্দর, চকুত লগা
 beautiful. বি. সৌন্দৰ্য, শোভা
 beauty. শোভনীয় বিণ.
 দেখিবলৈ সুন্দর beautiful.
 শোভা বি. কেউতি, সৌন্দৰ্য
 beauty. শোভাকর সুন্দর,
 দীপ্তিময় beautiful. শোভিত বিণ.
 ভূষিত, ধূনীয়াইকে গজোৰা
 decorated, beautified.
 শোলোং টেঙা বি. ধবাব, টেঙা
 জাতীয় এবিধ ফল a kind of
 fruit.
 শোৱন বি. শয়ন, শোৱা কাৰ্য্য
 act of sleeping. শোৱনি-ঘৰ
 শোৱা ঘৰ। শোৱা-পাটি শুবৰ
 কাষে কৰা পাটি, বিচনা।
 শোষ সক. ধা. বসটান, নীষ কৰ
 to suck. বি. শোষণ শোহা
 কাৰ্য্য। শোষক বি. শোহোঁতা।
 শোষিত বিণ. শোহা, বস টানি
 শুকোৱা।
 শোহ্ সক. ধা. 'শোষ' চোৱা। কদ.
 কৰ্ভা. শোহোঁতা। দ্বী. শোহঁতী।
 শোহন, শোহনি বি. শোহা
 কাৰ্য্য।

শোহ্ (পু. অ.) সক. ধা. শোজ
 কৰ, শুব।
 শোহনী বিণ. শোহা, বস টানি
 শুকোৱা sucking, drying. বি.
 এবিধ ডাঙৰ মহ a kind of big
 mosquito.
 শোহা বি. এবাৰ হোঁপাত বিমান
 বস মুখলৈ যায় a draught. অক.
 ধা. শোহা। আৰু হপি মুখলৈ সুখ।
 বি. শোহোঁতা। দ্বী. শোহতী।
 শোচ বি. মলতাগ, মলত্যাগ কৰি
 শুচি হোৱা act of evacuating
 the bowels, বিষ্ঠা human stool
 or excrement. অক. ধা. শোচ
 কৰ মলত্যাগ কৰ to pass stool.
 শোচাচাৰ মল আৰু মূত ত্যাগ
 কৰি মাটি পানী লোৱা আৰু স্নান
 আদি কৰা কাৰ্য্য।
 শোণিক বি. এজন ঋষিৰ নাম
 name of a sage.
 শৌৰ্য্য বি. বীৰ্য্য গুণ, বীৰ্য্য,
 valour, heroism.
 শ্মশান বি. মৰিশালি। শ্মশানবাসী
 মৰিশালিত থকা residing in
 cremation ground. দ্বী.
 শ্মশানবাসিনী।
 শ্মশ্ৰু বি. ডাঠি, গৌঁফ beard or
 moustache.
 শ্মাৰ বি. ক'লা বৰণ the black
 colour, ক'লা সেউজীয়া dark
 green, কৃষ্ণ এক বাদ। শ্মাৰ
 বিণ. ক'লা সেউজীয়া।

শ্রীম-সুন্দর বি. বিষ্ণু বা শ্রীকৃষ্ণ।
 শ্রীমা বি. কালী গোসানী the goddess Kali. শ্রীমিমা (পু. অ.) বিণ. ক'লা black.
 শ্রীম কচু বি. কেশব ক'লা ববলীয়া এবিধ বনবীয়া কচু a kind of arum plant.
 শ্রীমলক বি. খুলশালি, জেঠেবি wife's elder or younger brother.
 শ্রীম বি. সম্মান শ্রীতি, ভক্তি, সৎকাব সম্ময় respect, reverence. বিশ্বাস faith, বাপ liking. শ্রীমবিত্ত, শ্রীমারাম শ্রীমবৃত্ত respectful, loving. শ্রীমামলক বিণ. মাননীয়, শ্রীমাব যোগ্য worthy of respect.
 শ্রীমহীন, শ্রীমাবিত্ত বিণ. শ্রীম নথকা, বিশ্বাস নকবা having no respect.
 শ্রীমেন শ্রীমাব যোগ্য, মাননীয়।
 শ্রীম বি. দুখ, শবীষ বা মনেবে কবা চেঁকা, পবিশ্রম labour, আগব fatigue. শ্রীমজল দায়, কাম কবোতে গাব পবা ওলোরা পানী perspiration, sweat. শ্রীমজীৱী পবিশ্রম কবি খোৱা লোক a labour. শ্রীমজীৱ পবিশ্রমো laborious. শ্রীমিক বিণ. পবিশ্রম, শ্রীমজীৱী সহজীয় relating to labour or labourer. শ্রীমণ বি. বোদ্ধ সন্ন্যাসী। শ্রীম বিভাগ

বহুতব মাজত কাম ভাগ কবি দিয়া।
 শ্রীম বিষ্ণু কাম কবিলৈ ইচ্ছা নথকা। শ্রীম সহিষ্ণু পবিশ্রম কবিলৈ যি সহ্য। শ্রীমী বিণ. পবিশ্রম কবি খোৱা industrious.
 শ্রীমণ বি. শুনা কাৰ্য্য act of hearing, কাণ the ear.
 শ্রীমণী বি. বাইশ সংখ্যাব নক্ষত্র the twentysecond lunar asterism. শ্রীমণী, শ্রীম শুনাৰ যোগ্য। শ্রীম-কাৰ্য্য বি. যি কাৰ্য্য শুনি ইয়াব বস উপভোগ কবা হয়।
 শ্রীম বি. মৃত ব্যক্তিৰ উদ্দেশে শ্রীম-পূৰ্বক যথাবিধি শিওদান, শ্রীম।
 শ্রীমদেৱ বি. বৈবৰত মনু, শিষ্ণু-লোক, যয বজা। শ্রীমিক, শ্রীমীৱ শ্রীম সহজীয়। শ্রীমজীৱ জনপিতৃ নোগোৱা।
 শ্রীম বিণ. ভাগব লগা fatigued. শ্রীমি বি. ভাগব exhaustion. শ্রীমিক বিণ. ভাগব লগোৱা tiresome. শ্রীমিবে ভাগব শুচোৱা refreshing. শ্রীমিহব বিণ. ভাগব পলোৱা refreshing. শ্রীমিহীন ভাগব নলগা untiring.
 শ্রীম বিণ. শুনিব লগীয়া, শুনিব উপযুক্ত fit to be heard.
 শ্রীমণ বি. শাওন মাহ the month of Sravana.
 শ্রীমক বি. শ্রোতা, শিষ্য, বুদ্ধেৰ উপাসক গৃহহ।

শ্রাবণ শ্রবনেন্দ্রিয় গ্রাহ auditory.

শ্রাবন্তী বি. বোধে তাঁর স্থান।

শ্রিত্ত আশ্রিত, অবলম্বিত।

শ্রী বি. লক্ষ্মী, সম্পত্তি, সৌভাগ্য Lakshmi, wealth, fortune, শোভা, লাবণ্য beauty, glory, ক্ষমতা, শব্দ ক্ষমতা power, fame, শব্দবৎ আকৃতি appearance, শব্দগীতবৎ এটা বাগ।

শ্রী বি. ভক্তি, আদৰ্শ, শোভা, সৌন্দর্য্য আদি বুঝাবলৈ আন শব্দৰ আগত বহে—যেনে : শ্রীচরণ, শ্রীগঙ্গাধর, শ্রীমুখ।

শ্রীজাড়ী বি. বহুমূলীয়া স্তব্ধি আড়ী a valuable gold ring.

শ্রীকৰ্ণ বি. শিৰ। শ্রীকান্ত, শ্রীপতি লক্ষ্মীৰ স্বামী, বিষ্ণু। শ্রীগাঙ্গাব বৰগীতবৎ এটা বাগ। শ্রীচরণ বি. ধূনীয়া ভৰি, সন্মানিত ব্যক্তিক কোৱা মাত, a beautiful foot.

শ্রীচরণ কমল পদমবৎ ধূনীয়া ভৰি, a lotus like beautiful foot. শ্রীধৰ বি. বিষ্ণু the name of Vishnu. শ্রীধৰ কমলী বি. অসমৰ এজন বৈষ্ণৱ কবি। শ্রীধৰ স্বামী ভাগৱত আৰু গীতাৰ ভাষ্যকাৰ এজন ডাঙৰ পণ্ডিত। শ্রীলাম্বা শিবোন্মাদা। শ্রীপক্সী যাব মাহৰ শুক্লা পক্সী তিথি, এই দিনা সবৰতী পূজা হয়। শ্রীকল এবিধ ডাঙৰ জাতৰ বেল। শ্রীকল বিষ্ণুৰ মুকুত ধকা বগা মোম বা চিন

a mark or curl of hair on the breast of Vishnu, বিষ্ণু an epithet of Vishnu, অযোধ্যাব বজা—এওঁৰ গছীৰ নাম চিন্তা। শ্রীধৰক ধনসম্পত্তি বা শোভা আদি বঢ়োৱা। শ্রীবুদ্ধি শাবীৰিক উন্নতি। শ্রীজ্ঞান শ্রীহীন। শ্রীমন্ত ধন সম্পত্তি মুক্ত, সুন্দৰ। শ্রীমান কান্তি বা সৌভাগ্য মুক্ত, সাধাৰণতে কম বয়সৰ মানুহৰ নামৰ আগত বহে। শ্রী. শ্রীমতী। শ্রীমুক্ত, শ্রীমুক্ত লক্ষ্মীবান, ডাঙৰ বা মানুহৰ নামৰ আগত এই শব্দ ব্যৱহাৰ কৰা হয়। শ্রীহত হতশ্রী, সম্পত্তিহীন deprived of property. শ্রীহন্ত মুক্তাৱলী বি. এখন নৃত্যৰ পুথি। শ্রীক্ষেত্র বি. জগন্নাথক্ষেত্র, পুৰী।

শ্রুচ্ বি. হোম কৰিবলৈ দিউ ধোৱা পাত্ৰ।

শ্রুত বিণ. শুনা heard. শ্রুতধৰ, শ্রুতিধৰ বিণ. শুনাযাত্ৰে মনত ৰাখিব পৰা having retentive memory. শ্রুতলিপি বি. এজনে কোৱা কথা শুনি তাক লিখা কাৰ্য্য dictation.

শ্রুতি বি. বেদ the Vedas, শুনা কাৰ্য্য act of hearing, কাণ the ear. শ্রুতিকৰ বেদ বা শ্রুতি পৰ্গত লোক one versed in the Vedas. শ্রুতিকটু বি. তদিকলৈ কৰ্ণ বা বেয়া harsh. শ্রুতিকণ্ঠ

বিণ. সুশ্রাব্য melodious. শ্ৰুতি
স্বৰ্ণকৰ সুমিষ্ট।

শ্ৰব বি. যজ্ঞত দিউৰ পাত্ৰৰ পৰা
দিউ আনি শ্ৰুত চালি দিয়া হেতা
a sacrificial ladle.

শ্ৰেণী বি. শাৰী, দানী a row, a
range. দল, একে কাম কৰা বা
একে জাতিৰ মানুহ a class.

শ্ৰেয় বিণ. অইনতকৈ ভাল, শ্ৰেষ্ঠ
better, preferable, মঙ্গলজনক
auspicious. শ্ৰেয়ঙ্কৰ বিণ. মঙ্গল-
জনক, হিত causing good.

শ্ৰেষ্ঠ বিণ. উৎকৃষ্ট, অতি উত্তম, গুণী
মানী superior, excellent,
most gifted, বয়সিয়াল aged,
older. বি. শ্ৰেষ্ঠতা।।

শ্ৰোণী বি. তপিনা, নিতম্ব the
buttocks.

শ্ৰোতব্য বি. শুনিব লগীয়া, শুনিব
উপযুক্ত fit to be heard.

শ্ৰোতা বি. শুনোতা one who
hears.

শ্ৰোত্ৰিয় বি. বেদ জনা বায়ুণ a
Brahmin versed in the
Vedas. শ্ৰোত্ৰ বেদ, শ্ৰুতি।

শ্লাঘা বি. প্রশংসা praise. শ্লাঘ্য
প্রশংসাৰ যোগ্য, সম্মানৰ যোগ্য
praiseworthy, respectable.
শ্লিষ্ট বি. সংযুক্ত।

শ্লীপদ বি. গোদ elephantiasis.

শ্লীল বিণ. দিষ্ট. ভন্ন।

শ্লোৰ বি. সংযোগ, এবিধ শব্দালঙ্কাৰ,

একেটা শব্দৰে নানা অৰ্থত প্ৰয়োগ
pun, নিন্দাসূচক ব্যাংগোক্তি।

শ্লোম্বা বি. কফ phlegm, mucus.

শ্লোক বি. চন্দ্র লগাই কৰা বচনা,
কবিতা, সংস্কৃত পদ্য a verse in
Sanskrit.

শ্লপট বি. চণ্ডাল বা ব্যাধ।

শ্লশ্বৰ বি. শব্দ।

শ্লীদ বি. ধৰ্ম্মযুদ্ধত যুত্বা হোৱা
ব্যক্তি।

শ্লান বি. কুকুৰ।

শ্লাপদ্ব চিকাৰী মাংসাহাৰী হিংসুক
জন্তু a beast of prey.

শ্লাস বি. উশাহ, নিশ্বাস-প্ৰশ্বাস
breath. যবিবৰ সময়ত দীঘলকৈ
লোৱা উশাহ, উদফাই বোগ
asthma.

শ্লাহজী বি. শিৰাজীৰ পিতৃ।

শ্লাহনাৰা বি. পাবস্ত কবি
ফেবদৌচিয়ে লিখা এখন কাব্য।

শ্লিয়া বি. যুহলমানৰ এটা সম্প্ৰদায়।

শ্বেতঙ্গীয়েৰ শ্ৰেষ্ঠ ইংৰাজ নাট্যকাৰ।

শ্বেতৌ ইংৰাজী সাহিত্যৰ এখন শ্ৰেষ্ঠ
বোম্বাল্টিক কবি।

শ্বেত বিণ. বগা, ধলা white. বি.

শ্বেতভা। শ্বেতদ্বীপ বি. শ্বেতদ্বীপ.

বিকূয়ে বাসকৰা লোক, বৈকুণ্ঠ প্ৰবী,
the white island, a resi-
dence of Vishnu known as
Vaikuntha.

শ্বেতমাধৱ বি. বিকূৰ এক অবতাৰ
an incarnation of Vishnu.

শ্বেতসাব বি. ধান আনু আদি বস্ত্র
বগা মডহ অংশ starch.

শ্বেতাজ বি. বগা মানুষ, a white
man. জী. শ্বেতাজিনী।

—o—

৳

ষ ব্যঞ্জন বিলাকষ একত্রিশ সংখ্যার
আখর the thirty first letter
of the consonants.

ষঠুরা বিণ. ষাঁঠ লাগোতে হোরা,
ষাঁঠ হোরা appertaining to
Sath.

ষট্ বি. ছয় six. ষট্ কর্ম ব্রাহ্মণে
কবিব লগীয়া ছটা কর্ম (যজ্ঞ,
যানজ, অধ্যয়ন, অধ্যাপনা, দান,
প্রতিগ্রহ)। ষট্ কর্মশালী বিণ.
ব্রাহ্মণব ছয় কর্মত বত devoted
to the six peculiar acts of
Brahmanas. ষট্ কোণ বি. ছয়
চুকীয়া having six angles.
ষট্ চক্র তন্ত্রমতে শবীবব ভিতবত
থকা ছয়টা ঘূর্ণীয়া কাল্পনিক স্থান।
ষট্ পদ্য যাব ছয়খন ভবি আছে,
ভোমোবা।

ষড়্জ বিণ. ছয় অঙ্গ যুক্ত, ছটা বস্ত্রবে
নির্মিত। ষড়্ অতু গ্রীষ্ম, বর্ষা,
শবৎ, হেমন্ত, শীত আক বসন্ত এই
ছয় ঋতু। ষড়্ দর্শন সাংখ্য, পাণ্ডুল,
পূর্ব-মীমাংসা, বেদান্ত (বা উত্তর
মীমাংসা) বৈশেষিক, ন্যায় এই ছয়

দর্শন শাস্ত্র। ষড়্ভুজ বি. ছয়
বাহুযুক্ত সমতল ক্ষেত্র। ষড়্ বস
বি. মিঠা, তিতা, কেহা, জলা, টেঙা,
খাব, এই ছয়বিধ আবাদ। ষড়্ বস
পঞ্চান্নভেবে খোরা ক্রি. উৎকৃষ্ট
খাদ্যে খোরা। ষড়্ বিগু বি. লোভ,
মোহ, কামনা, বাসনা, মদ,
মাৎসর্য। ষড়্ভানন কার্তিক, দেবতা
সকলব সেনাপতি।

ষড়্ঘন বি. কু-অভিসন্ধি, অন্যায় কবি
মানুষব অপকাব কবিবলৈ করা
নানা কুট-কৌশল conspiracy,
plot.

ষণ্ড বি. বাঁড়, ভতবা গক & bull.

ষণ্ডামর্ক বি. শুক্রাচার্য্যব পুতেক,
প্রহ্লাদব শিক্ষা-গুরু।

ষষ্ঠ বিণ. ছয় সংখ্যার sixth.

ষষ্ঠি বি. 'ষাঠি' চোরা।

ষষ্ঠী বি. পঞ্চমী তিথিব পাছব তিথি
the sixth lunar day.

ষষ্ঠীতৎপুরুষ সমাস বি. সমাস
বিশেষ, যি তৎপুরুষ সমাসত পূর্ব-
পদব ষষ্ঠী বিভক্তি লোপ পায়।

ষষ্ঠীবব বি. অসমব এজন মনসা
কবি।

ষষ্ঠ্য ব্যাকরণব বানানত ষ-ব্যস্তহাব।

ষাঁঠি বি. 'অনুবাচী' চোরা। কাম-
কপত জেঠব ৪ দিন আক আহাবব
প্রথম তিন দিনক ষাঁঠি বোলে, একে
লালীয়ে হোরা নবযুগ।

ষাঁড়, ষাঁব বি. ষণ্ড, ভতবা গক &
bull.

বাঁড় চেলেকা, বাঁব চেলেকা বি.
গকবে চেলেকাৰ নিচিনা পাক খাই
ওপৰলৈ উঠা কপালৰ ওপৰত থকা
চুলি।

বাঁড় ঝেল গবাকীয়ে কাণ সাব
নকৰি কোনো লোকক যেনি তেনি
ধুৰি ফুৰিবলৈ এৰি দে।

ষাঠি বি. তিনি কুৰি sixty. বিণ.
তিনি কুৰি সংখ্যাব।

ষাণ্মাসিক বিণ. ছমহীয়া half-
yearly. বি. মাহুহ মৰাৰ ছ-মাহৰ
পাছত কৰা শবাধ।

যেতুৰপৰা বি. সৰ্প জিভা, তাৰ
গছ পাতৰ কাথ কৰি জৰীয়াত
ধুৱায়।

ষোড়শ বি. ষোল sixteen. বিণ.
ষোল সংখ্যাব।

ষোড়শ-উপচাৰ বি. পূজাত লগা
ষোলবিধ বস্তু—যেনে : গন্ধ, পুষ্প,
ধূপ, দীপ, নৈবেদ্য, বস্ত্ৰ, আভৰণ,
আসন, ষাগত, পাণ্ড, অৰ্ঘ্য,
আচমনীয়, মধুপৰ্ক, পুনৰাচমনীয়,
দ্বান, চন্দন।

ষোড়শ-দ্বান বি. ষোলবিধ বস্তু দান
কৰা শ্রাদ্ধবিশেষ—যেনে : ভূমি,
আসন, জল, বস্ত্ৰ, দীপ, অন্ন,
ডামোল, ছত্ৰ, গন্ধ, মালা, ফুল,
শয্যা, ধৰম, গক, শোণ, কপ।

ষোড়শ-ষাট্কা বি. গোবী, পদ্মা,
শচী, মেধা, সাবিত্ৰী, বিজয়া, জয়া,
পুষ্টি, শান্তি, বৰা, বাহা, দেৱসেনা,
যুতি, তুষ্টি, আনন্দেবতা আৰু

কুলদেৱতা এই ষোলজনী দেৱী,
the sixteen devine mothers.
ষোড়শী বি. ষোল বছৰৰ তিবোতা
বা ছোৱালী a woman of
sixteen years, দুৰ্গাব এটা নাম।
ষোলটা শিঙদান, শিঙষোড়শী।
ষাট্ৰষোড়শী।

ষোল বি. ছয় আৰু দহ sixteen.
ষোল জনা পুৰাপুৰি. সম্পূৰ্ণ।

— ০ —

স

স বাঞ্জন বৰ্ণৰ বত্ৰিশ সংখ্যাব আখৰ
the thirtysecond letter of
the consonants.

স সৈতে, সহিতে in company
with (সপুত্ৰ, সপৰিবাৰে), সমান,
অভিন্ন, এক similar, same.

স সৰু. ধা. সহ, ধৈৰ্য্য ধৰ, সহ্য কৰ
to bear, ভেটী দিবলৈ প্রস্তাব কৰ
to offer as a bribe.

সই (পু. অ.) বি. (স্ত্ৰী.) সঙ্গিনী,
সখী a friend, a companion.

সঙ তাৰ. অব্য. গক, মহ আদিক
ববলৈ কোৱা হাত stop.

সং পৰিপূৰ্ণ, সৰ্ব্বপ্ৰকাৰ, উত্তম আদি
অৰ্থ বুজোৱা উপসৰ্গ—যেনে :
সংকীৰ্ত্তন, সম্পূৰ্ণ a prefix
signifying completeness,
well etc.

সংক্রমণ বি. সংক্রমণ, সেতু।

সংক্রমণ বি. সঞ্চরণ, এক ঠাইব পৰা
অন্য ঠাইলৈ গমন, কোনো গ্রহৰ
এক বাশিৰ পৰা আন বাশি লৈ গমন
transition of a planet from
one zodiac to another.

বোগাদিব সঞ্চাব infection. বিণ.
সংক্রমিত। সংক্রান্ত বিণ.
সম্পর্কীয় pertaining to.

সংক্রান্তি বি. মাহৰ শেষ দিন the
last day of the month.

সংক্রান্তিক বিণ. এজনৰ গাৰ পৰা
আন এজনৰ গালৈ যোৱা, পৌচৰা,
ব্যাপক contagious, infec-
tious.

সংখ্যা বি. লেখ, গণনা number,
অঙ্ক figure. সংখ্যাচক বিণ.
লেখ বুজোৱা denoting number.

সংখ্যাগৰিষ্ঠ সংখ্যাত বেচি
majority.

সংখ্যাত গণিত, বিচাৰিত, সংখ্যান
গণনা।

সংখ্যাৰিণিষ্ট বিণ. লেখ থকা, অঙ্ক
সংখ্যাব consisting of number.

সংখ্যাপন নিৰ্দ্ধাৰণ।

সংখ্যালঘু, সংখ্যাল, সংখ্যালঘিষ্ঠ
সংখ্যাত যি কম minority.

সংখ্যেয় গণনীয়।

সংগঠন বি. একত্বেৰূপে গঠন, বিভিন্ন
সংযোগ সাধন organizing. বিণ.
সংগঠিত।

সংগীত বি. গীত, গান music,
song.

সংগৃহীত বিণ. সংগ্ৰহ কৰা,
গোটোৱা, একত্ৰ কৰা collected,
compiled.

সংগোপন বি. সম্পূর্ণ ভাবে গোপন
act of concealing. ক্ৰি. বিণ.
সংগোপনে লুকাই privately,
confidentially.

সংগ্ৰহ বি. আহৰণ, একত্ৰীকৰণ,
চপাই একেঠাই কৰা কাৰ্য্য collec-
tion, compilation. বিণ.
সংগৃহীত। সংগ্ৰহীতা, সংগ্ৰাহক
বি. সংগ্ৰহকাৰী, নানা ঠাইৰ পৰা
শব্দ আদি গোটাই লিখোঁতা one
who collects, a compiler.

সংগ্ৰাম বি. যুদ্ধ battle.

সংঘর্ষণ বি. ঘৰ্ষণ, ঘৰ্জন, friction.

সংঘাত বি. আঘাত, দ্বন্দ্ব conflict.

সংজ্ঞা বি. বিজ্ঞাপন।

সংজ্ঞান চৈতন্য, স্পষ্ট জ্ঞান
awareness, consciousness.

সংজ্ঞার্থ বি. পাবিত্যৰিক অর্থ
definition.

সংজ্ঞা বি. বিশ্বকৰ্ম্মাৰ কন্যা, সূৰ্য্যৰ
পত্নী।

সংজ্ঞিত আখ্যাত, কবিত।

সংজ্ঞা বি. চেতনা consciousness,
নাম & name. সংজ্ঞাশব্দ বিশেষ
শব্দ, বস্তুবাচক শব্দ & noun.

সংগম (বিজ্ঞানত) চাপ প্ৰয়োগ

ঘাৰা হুৰী কৰণ বা হুৰী ভৰন
compression.

সংবৎ বি. বছৰ, বিক্রয়াদিত্য বজাৰ
ঘাৰা প্রচলিত শক, বীতশ্রীক জন্মব
৫৭ বছৰ পূৰ্বেই এই শক আৰম্ভ
হৈছে year.

সংবৰ্দ্ধন, সংবৰ্দ্ধনা বি. বৃদ্ধি, সন্মান
growth, respect. বিণ.
সংবৰ্দ্ধিত। সংবৰ্দ্ধক বিণ. অতিশয়
বৃদ্ধিকারী, সন্মানকারী।

সংবৰ্দ্ধক বি. মহাপ্রলয়।

সংবৰ্দ্ধক বি. প্রলয় কালৰ মেঘ।

সংবৰ্দ্ধিকা বি. প্রদীপৰ শলিতা।

সংবহন (বিজ্ঞানত) এঠাইৰ পৰা
প্রবাহিত হৈ আকৌ সেই ঠাইলৈ
অহা circulation.

সংবাদিকা বি. সম্পাদকীয় ভূক্তৰ
পিছৰ অনুচ্ছেদ chapter just
after the editorial.

সংবাদী তুলা, অনুৰূপ।

সংবাহন ভাষা বহন, অঙ্গ মৰ্দন
massage.

সংবাহক ভাষা বহন কৰোঁতা, অঙ্গ
মৰ্দন কৰোঁতা।

সংবিদিত পৰিচ্ছাত।

সংবিশিষ্ট নিবিষ্ট, শুই থকা।

সংবৃত্ত নিম্পন্ন।

সংবেগ আবেগ।

সংবেদ, সংবেদন বি. অনুভব, বোধ
sensation.

সংবেদ অনুভব যোগা।

সংকেশন উপবেশন, শয়ন।

সংযম্য বিষয়ন, দমন, ব্রতাদি
পালন।

সংযোজনা একেলগে সজা।

সংবিধান বি. ব্যবস্থা, আয়োজন,
বচনা, আইন।

সংবেদন অনুভব, বোধ, sensation.

সংবেদনশীল অনুভব কৰিব পৰা।

সংযত বিণ. দমন কৰা, বশীভূত কৰা,
নিয়মিত regulated, subdued.

সংযম্য বি. ইচ্ছাদিক দমন কৰা
কার্য, নিগ্রহ, নিয়ম restraint of
passions. বিণ. সংযমী সংযমীল।

সংযুক্ত বিণ. সংলগ্ন, মিলিত joined,
united.

সংযোগ বি. মিলন, মিশ্রণ, যোগ
intimate, union, junction.

সংযোজন বি. সংযোগ সাধন,
union, conjunction. বিণ.

সংযোজিত।

সংযোগী বিণ. সংযুক্ত, মিলি বা
লগলাগি থকা united, joined.

সংৰক্ষণ বি. ভালকৈ ৰখা কার্য
সমাক ৰক্ষা act of protecting,
keeping or guarding well.
বিণ. সংৰক্ষিত।

সংলগ্ন বিণ. সংযুক্ত, লগ লগা,
বিচ্ছিন্ন joined, connected,
attached. বিণ. সংলগ্নতা।

সংলাপ বি. আলাপ, পৰস্পৰ
কথাবার্তা।

সংলাপ অভিনয়ত কথোপকথন, পল্প
উপন্যাস, নাটক আদিত চৰিত্র

সমুহব কথাবার্তাব বিনিময়
dialogue.

সংশ্লিষ্ট বি. জয়লাভ নাইবা
যুদ্ধালেকে হুঁজ কবিলৈ বি সকলে
শপত খাইছে।

শংকর বি. সন্দেহ, আশঙ্কা, ভয়
uncertainty, fear. বিণ.
সংশয়ী। ক্রি. সংশয় কর।

শংকরান্দ্রা (পু. অ.) সন্দেহযুক্ত
প্রাণ। সংশয়ানন্দ্র বিণ. সন্দেহযুক্ত
doubtful, ভীত diffident.

সংশ্লিষ্ট নির্ণীত, সম্পাদিত।

সংশোধন বি. পরিষ্করণ, পরি-
শোধন, নির্ভুলকরণ purification,
correction. সংশোধক বিণ.
পরিষ্কার কৰ। purifying. বিণ.
সংশোধিত।

সংশ্রয় আশ্রয়।

সংশ্রব বি. সংসর্গ, সম্পর্ক connec-
tion.

সংশ্লিষ্ট বিণ. সংযুক্ত, সম্বন্ধযুক্ত,
মিলিত connected, related.

সংশ্লেষণ বিকল্প ধর্মী বস্তু বা পদার্থক
একেলগে মিলাই সামঞ্জস্য সাধন
synthesis.

সংবাদ বি. খবর, বার্তা informa-
tion, news.

সংস্কৃত আসক্ত, সংলগ্ন, লিপ্ত।

সংসদ বি. সমিতি, সভা assembly.

সংসর্গ বি. সঙ্গ, সম্বন্ধ, সম্পর্ক
একেলগে থকা living together,
association, connection, in

the course. বিণ. সংসর্গী,
সংসর্গিনী। বিণ. সংসর্গিত।

সংসার বি. জগত, ইহলোক world.
গৃহস্থালি, ল'বাতিবোতা আদিবে
সৈতে থকা অবস্থা the worldly
life or state. বিণ. সংসারী
সংসারত থকা, বিবর্তিত লিপ্ত থকা
worldly. বিণ. সাংসারিক,

সংসার ত্যাগ সন্ন্যাস গ্রহণ।
সংসার বন্ধন বি. মায়াব বন্ধন,
অবিশ্রাম-বন্ধন। সংসার যাত্রা
জীবন যাত্রা। সংসার অস্থি গৃহস্থী
সুখ। সংসারান্ত্র গৃহস্থ জীবন।
সংস্কৃত সম্যক ভাবে সিদ্ধ, স্বভাব
সিদ্ধ। সংসৃচিত সম্যক ভাবে
সৃচিত। সংসৃতি একে লগে হোতা,
প্রবাহ, সংসার। সংস্কৃতা সংস্কার,
শোধন।

সংসৃষ্ট বিণ. সম্বন্ধিত, সংমিলিত,
সংযুক্ত।

সংস্করণ বি. তাৎপৰ্য, এবাবত যিমান
চপা হয়, উৎকর্ষ সাধন the act
of improving or re-editing
as a book, edition.

সংস্কার বি. শোধন, পরিষ্করণ, উৎকর্ষ
সাধন purification, গর্ভাধান,
পুংসবন, সীমন্তোন্নয়ন, জাতকর্ম,
নামকরণ, নিষ্কর্মণ, অন্নপ্রাশন,
চূড়াকরণ, উপনয়ন, বিবাহ এই দশ
সংস্কার ten purificatory rites,
আগতকৈ পরিষ্কার বা ভাল কৰা
কার্য act of reforming or

improving, ইভব জড়ব
 বাতাবিক জ্ঞান the instinct of
 an animal, সহজাত প্রবৃত্তি বা
 বুদ্ধি instinct, intuition.
 সংস্কারক বি. ভাল বা বিত্ত্ব
 করোতা one who reforms,
 repairs or improves. সংস্কা-
 হীন সংস্কার কার্য নকৰ। সংস্কৃত
 বিত্ত্ব, নিৰ্ম্মল বা পবিত্র কৰা
 purified. ভাল কৰা improved.
 সংস্কৃত ভাষা Sanskrit language.
 সংস্কৃতি বি. শিক্ষা বা চৰ্চ্চাব দ্বাৰাই
 লাভ কৰা উৎকৰ্ষ, কৃষ্টি culture.
 সংস্থা বি. সমাজ, সমিতি society.
 সংস্থাগাৰ বি. নাগৰিক সভা গৃহ।
 সংস্থান বি. সংহতি, ভাল উপায়,
 আশ্রয় & good arrangement,
 ধানধিত লগোৱা কাৰ্য্য protec-
 tion.
 সংস্থাপক বি. প্রতিষ্ঠাতা।
 সংস্থাপন বি. স্থাপন, ধোৱা বা পতা
 কাৰ্য্য act of establishing or
 placing. বিণ. সংস্থাপিত।
 সংস্পৰ্শ বি. সংসর্গ, সম্পর্ক con-
 nection, relation.
 সংশ্লিষ্ট সংসর্গ, সম্বন্ধ।
 সংহত মিলিত, একত্ৰিত, বনীভূত
 compact.
 সংহতি বি. সংযোগ compact-
 ness, সম্প্রদায় & sect, সংস্থান
 arrangement.
 সংহব সক. ধা. ধ্বংস কৰ, নাশ কৰ,

বধিবু কৰ to destroy, to
 crush. সংহবণ ধ্বংস কৰা কাৰ্য্য
 act of destroying, সংহবি ক
 নিশ্চয়কৈ বা তাতি পাতি ক to
 speak exactly or positively.
 সংহৰ্ত্তা বি. সংহাব কৰোতা।
 সংহাব বি. নাশ, ধ্বংস destruc-
 tion, ধ্বংস কৰ to destroy.
 সংহাবক বি. নাশ কৰোতা।
 সংহিতি সংগৃহীত, মিলিত।
 সংহিতা বি. বেদৰ কৰ্ম্মকাণ্ডৰ
 বিবৰণ থকা শাস্ত্ৰ, যনু আদি ঋষিয়ে
 কৰা শাস্ত্ৰ branch of the
 Vedas, a code of the Hindu
 laws.
 সংক্ষিপ্ত বিণ. সংক্ষেপ কৰা, চূৰ্ণক
 abridge. সংক্ষেপ বি. সংক্ষিপ্ত।
 বিণ. সংকোচন abstract. ক্রি. বিণ.
 সংক্ষেপকৈ, সংক্ষেপ ৰূপে।
 সংকোভ বি. আলোড়ন, আকুলতা
 shivering. বিণ. সংকুৰ্ণ।
 সঁচ বি. খেতিব কাৰণে বধা গুটি
 আদি, কঠিয়া, বিধান, বীজ seed
 kept for cultivation, সন্তান
 progeny.
 সঁচা বি. সত্য, বথার্থ real, true.
 বি. সত্যকথা truth, আচল বস্তু
 real thing. ক্রি. বিণ. সঁচাকৈ।
 সঁচাব বি. ডলা & lock. সঁচাব-
 কাঠি চাবি, সঁচাব মেলা আক যবা
 যতন & key.
 সঁচাসঁচি বি. স্বৰূপ, নিশ্চয়, বথার্থ

real, true, certain. ক্রি. বিণ.

সঁজা সঁজিঁকে ।

সঁজি ধন বি. যথার্থ ধন, নগদ ধন
cash, ready money.

সঁজুরা বিণ. সঁচব কাৰণে বখা kept
for seed, সঁচব pertaining to
seed.

সঁজতুৱা বিণ. বিশ্বাসী faithful.

সঁজাত বি. বিশ্বাস, প্রত্যয় faith,
belief.

সঁজাতি বি. কোনো কথাৰ চয়-
নিশ্চয় জানিবলৈ পঠোৱা বিশ্বাসী
বাস্তুহ, আয়ীন & commissioner
deputed to make inquiry.
সঁজাতী দল প্রতিনিধি সকল &
representative body.

সঁজাল বি. নটক বোৱা পুলিয়ে উঠে
পৰাব পাহত ধৰা ঠন বা ত্রি,
revival to freshness after
decay. বিণ. নতুন new. ক্রি.
সঁজাল ধৰ ।

সঁজাল সক. ধা. সবল কৰ, নবিস্তাব
পাহত পুনৰ পুঁকি কৰ to restore
to vigour, পুনৰায় জলা to re-
kindle.

সঁজীয়া বি. সাজৰ (এসঁজীয়া
লগোন) ।

সঁজুলি বি. কামত ব্যৱহাৰ হোৱা
বেহানি বা আহিলা পাতি mate-
rials, furniture, a tool, an
implement.

সঁজা বি. একেলগীয়ে হোৱা ববৰুণ,

কেবাদিন একেবাহে হৈ থকা ববৰুণ
a spell of continuous rain.

সঁজু সক. ধা. সয়ৰ্পণ কৰ, গতাঁই দে
to make over.

সঁজুৰা বি. টেমা-বটা, সঁকৰ লগোৱা
ভাখোলৰ পাত্ৰ tray for betel-
nut with a cover.

সঁজুৰি আয় বি. যথুৰি আয় ।

সঁজুৰি কঁঠাল বি. মাটি-কঁঠাল
আনাবল the pine-apple.

সঁজোঙ বি. কোনো ধৰ্ম কাৰ্য্য
আগদিনা কৰা উপবাস আৰু মনৰ
সংযম । বিণ. সঁযুতায় ।

সঁবা বি. ডাঁবিকা a long pole.

সঁবাহ বি. কমাৰ আদিয়ে লো আদি
চেপি ধৰা যতন a pair of
tongs, কেওবাৰ মুখত বন্ধা মূখীয়া
কাষী ।

সঁহাৰি বি. অনুমান, উমান, গম &
guess formed from sound,
etc. of the approach of some
one or of an occurrence.

সঁহুত থা অক. ধা. শপত থা to
swear.

সকৰ্কক বি. কৰ্ম থকা transitive
(verb).

সকৰুণ বিণ. সদয়, কৰুণাময় kind
hearted.

সকল বি. বহুবচন বুজাবলৈ শব্দৰ
পাচত ব্যৱহাৰ হোৱা শব্দ ।

সকলো বিণ. আটাই, সমস্ত, সমুদায়
all, entire. বি. সমুদায় লোক

all. সকলো মিলি, সকলোৱে
মিলি ক্রি. বিণ. সকলোখিনি,
মোটাই।

সকাম বিণ. ফলৰ আকাঙ্ক্ষা থকা,
কামনাযুক্ত having a special
object. বিণ. প্রয়োজন, কাম
necessity, business.

সকাল বি. 'সকলো' চোৰা।

সকাল প্রা. অ. বাতিপুৰা
morning.

সকাহ বি. কামৰ মাজত পোৰা
বিশ্রাম, আভিবি leisure, বৰষুণৰ
ছেদ, নৰিয়ার হ্রাস cessation of
rain, abatement of disease.

সকীয়া সক. ধা. আগত সাধী বাধি
কাকো কোনো কথাৰ নিমিত্তে
আদেশ কৰ।

সকল্য সমান কলজাত, সপিণ্ডৰ উৰ্দ্ধ
তিনি আৰু অধঃ তিনি পুৰুষ।

সকুৎ এবাব।

সকৌতুক কৌতুক হুক।

সক্স আসক্ত, সংলগ্ন।

সক্ৰিয় কাৰ্য্যকৰ active.

সখা, সখি বি. ইষ্ট, মিত্র, বন্ধু, সুহৃদ
& formally constituted
friend. স্ত্রী. সখী। সখি বান্ধ
বন্ধুতা কৰ। সখিহ, সখ্য বি.
বন্ধুতা। সখ্যভাৱ সখিহ।

সখিলভী বি. পাটমাদৈ চৰাই &
kind of bird.

সখ্য বস বি. সখ্যৰ প্রতি সখ্যৰ যি
ভাৱ সেই ভাৱ পুঠি কাব্যৰ বস,

কৃষ্ণৰ প্রতি দায়, সুদায় আদিৰ যি
ভাৱ।

সম্বৰ বি. ভগীৰথৰ পূৰ্বপুৰুষ
পৌৰাণিক বজা।

সমৰ্ভা বিণ. গৰ্ভৱতী pregnant.

সম্ভণ, সম্ভণী বি. সম্বাদি জিহ্ময়।

সম্ভণীমতা বি. আৰ্য়ে মতা
kind of creeper.

সমগোত্র বি. একে বংশৰ, একে জনা
ঋষিৰ বংশৰ descended from
one common progenitor. স্ত্রী.

সমগোত্রী।

সমগোত্রী 'সমগোত্র' শব্দৰ অপভ্রংশ।

সঘন বিণ. ঘনে ঘনে হোৱা, বাবে
বাবে হোৱা frequent. ক্রি. বিণ.
সঘনে।

সঙ্ঘট বি. আপদ, বিপদ, টান dis-
tress, danger, difficulty.
সঙ্ঘটাপন্ন বিণ. বিপদত পৰা
fallen in danger or
difficulty.

সঙ্ঘৰ বি. বিভিন্ন বা বিকল্প জাতীয়
পদাৰ্থৰ মিলনত জন্ম হোৱা বস্তু,
জাতি বা মাহুহ; যেনে—বৰ্ণ সঙ্ঘৰ,
সঙ্ঘৰ-শব্দ hybrid.

সঙ্ঘৰ্ষণ বি. বলোত্তৰ, বলবায়,
আকৰ্ষণ, কৃষিকাৰ্য্য।

সঙ্ঘলন বি. সংগ্ৰহকৰণ, একত্ৰীকৰণ
act of collecting or compil-
ing. বিণ. সঙ্ঘলিত।

সঙ্ঘল সক. ধা. বধ কৰ to kill.

সঙ্ঘল বি. কোনো কাম কৰিবলৈ

কৰা দৃঢ় কল্পনা, মনোবধ, কোনো
ধৰ্ম কাৰ্য্য কৰিবলৈ কৰা ঐতিজ্ঞা &
mental resolve. সঙ্কল্পিত বিণ.
সঙ্কল্প কৰা, কৰোঁ বুলি ঐতিজ্ঞা কৰা
intended to be done.

সঙ্কীৰ্ণ বিণ. তুল্য, সদৃশ, সমান
like, resembling.

সঙ্কীৰ্ণ বিণ. ঠেক narrow.

সঙ্কীৰ্ত্তন বি. গুণৰ গান, দেৱতাৰ
মহিমা গান act of singing
praise.

সঙ্কুচিত বিণ. কৌচ খোৰা
contracted, আগ নবঢ়া, কুণ্ঠিত
hesitating. সঙ্কুল বি. সমাকীৰ্ণ,
মিশ্ৰিত, যুক্ত—যেনে : 'বিপদ
সঙ্কুল'।

সঙ্কেত বি. ইঙ্গিত, ঠাব, অৰ্থবোধন
শক্তি & hint, a gesture, a
signal, কিটিপ & secret.

সঙ্কোচ বি. কৌচ, চাপ খোৰা con-
traction. আশঙ্কা, সন্দেহ diffi-
dence.

সঙ্গ বি. লগ, সংসৰ্গ companionship,
যোগ, মিলন union. বিণ.
সঙ্গবদ্ধ, সঙ্গপ্ৰিয় লগ লাগি
ধাৰিবলৈ ভাল পোৱা। সঙ্গ জুখ
একেলগ হোৱাৰ আনন্দ, সাহচৰ্য্য
আনন্দ।

সঙ্গত বিণ. যুক্ত, উচিত proper,
suitable, মিলিত, যুক্ত united,
গানৰ লগত বাজনাৰ মিল harmonious.

সঙ্গতি বি. বন্ধু, লগবীয়া & friend,
& companion, সঙ্গ companionship,
ভাল অৱস্থা good position. সঙ্গতি লগা ক্ৰি.
সুবিধা লগা। সঙ্গতিপন্ন অৱস্থাপন্ন
well-to-do.

সঙ্গতিহীন অৱহাৰহীন without
means.

সঙ্গম-বি. মিলন, দুই বা অধিক নৈৰ
মিলন স্থান union, junction,
সম্ভোগ, সহবাস co-habitation.

সঙ্গিন (ফা.) বি. বন্দুকৰ মুখত থকা
লোৰ ছোঙা অস্ত্ৰ bayonet.

সঙ্গী বি. লগবীয়া & companion.
স্ত্ৰী. সঙ্গিনী।

সঙ্গীত বি. 'সংগীত' চোৱা।

সঙ্গোপন বি. মদনৰ পাঁচ পাত শব্দ
এপাত। সঙ্গোপনে অতি
গোপনে।

সঙ্ঘ বি. সম্প্ৰদায়, সমাজ, সমিতি &
party, an association. সঙ্ঘ
বি. বৌদ্ধ ধৰ্ম্মাৱলম্বী 'তিব্বু' সমাজ।

সঙ্ঘবদ্ধ একেলগে মিলিত হোৱা।
সঙ্ঘটন, সঙ্ঘটনা বি. ঘটনা, মিলন,
যোজনা an agreement, collision.
বিণ. সঙ্ঘটিত নিশ্চিত,
অনুষ্ঠিত।

সঙ্ঘৰ্ষ, সঙ্ঘৰ্ষণ বি. পৰস্পৰ বৰ্ষণ বা
আঘাত, ধাক্কা, খুন্দা friction,
collision, clash, কাক্ষিয়া
rivalry.

সচং বি. মহন্ত থকা থকা & resi-

dence of a Mahanta, বধণ।

ক্রি. সচং ল।

সচকিত বিণ. ভয়ত গা চৰকা startled, fearful, সঙ্কটৰ আগন্তক দেখি হোৱা সাবধান careful, alarmed.

সচৰ (পু. অ.) সচল।

সচৰাচৰ সাধাৰণতে, প্ৰায়ে, generally.

সচল বিণ. লৰি চৰি ফুৰা, একে ঠাইতে বৈ নথকা moving.

সচিত্ৰ বিণ. নানা ৰবি যুক্ত painted, variegated.

সচিত্ত বি. সচেতন অবস্থা, ডিঠক the awaking state.

সচিব বি. মন্ত্ৰী, অমাত্য minister.

সচেতন বিণ. জ্ঞান থকা, চেতন থকা animate, conscious, জাগি থকা awake. সচেতনে ক্রি. বিণ. জাগি, টোপনি নোহোৱাকৈ।

সচেষ্ট বি. চেক্ষাঘিষ্ট, চেক্ষাযুক্ত।

সচ্চৰিত্ৰ বিণ. সদাচাৰী, সংস্কাৰী।

সচ্চিদানন্দ বি. সদায় জ্ঞানময় আৰু আনন্দস্বৰূপ ব্ৰহ্ম the Supreme Being.

সচ্ছিত্ৰ ছিত্ৰযুক্ত।

সজ বিণ. সন্ত, সাধু, তত্ব, পৱিত্ৰ good, honest, pure. ক্রি. বিণ.

সজকৈ, সজকপে।

সজনী (পু. অ.) বি. সখী, সঙ্গিনী, প্ৰণয়িনী a friend.

সজল বিণ. পানীযুক্ত, পানী থকা containing water, watery.

সজা বি. চৰাই আদি ধোৱা গঁজুলি a cage.

সজা স্ক. ধা. আনৰ দ্বাৰা নিৰ্মাণ কৰা, তৈয়াৰ কৰা to cause to be constructed.

সজা স্ক. ধা. সাজ পাৰ গিছা to dress. ভূষিত কৰ, শোভিত কৰ to decorate. শৃংখলা লগাই থ to arrange. সজাই-পৰাই গিছাই-উৰাই ভূষিত কৰি।

সজাই বি. খুচুৰাকৈ বস্ত্ৰ বেচি ফুৰা বেপাৰী, কজুৰাই a hawker, a pedlar.

সজাগ বি. সাৰে থকা কাৰ্ধা, সতৰ্কতা the act of awaking.

সজাগৰ বি. জাগি থকা, সচেতন awake.

সজাতি বিণ. সমজাতি। সজাতিয় বিণ. একজাতি সম্বন্ধীয়, সমধৰ্মী।

সজীয়া বিণ. আকৃতিৰ, গঢ়ৰ নিচিনা resembling, having a similar form.

সজীৱ বিণ. জীৱিত থকা, জীয়া living, alive.

সজে-সজে ক্রি. বিণ. তালে তালে while yet undefiled.

সজোৰ জোৰ থকা।

সজ্জন বি. সাধুলোক, ভাল মানুহ a gentleman, an honest man.

সজ্জা বি. সাজ, পোছাক-পৰিচ্ছদ, সম্বন্ধায় equipment.

সজ্জিত বিণ. শোভিত, ভূষিত, সজোৰা decorated, অস্ত্রযুক্ত armed, সাজসজ্জা বেশভূষা decoration.

সজ্ঞান বি. সম্পূর্ণ জ্ঞান থকা অবস্থা consciousness. ক্রি. বিণ.

সজ্ঞানে।

সজ্ঞ (পু. অ.) বিণ. নিজ, স্বয়ং।

সঞ্চ (পু. অ.) সঁচ, পোহালি।

সঞ্চয় বি. সঁচি বখা কাৰ্য্য act of saving.

সঞ্চৰ অক. ধা. সঞ্চাব কৰ, চলাচল কৰ to move.

সঞ্চৰণ বি. গতি কৰা কাৰ্য্য, লবচৰ কৰা কাৰ্য্য act of moving, motion. সঞ্চৰণশীল লবিচৰি কৰা moving, having motion.

সঞ্চলন চলন, কম্পন movement.

সঞ্চাব বি. গতি motion. কোনো গ্রহৰ এক বাশিৰ পৰা আন বাশিলৈ গমন transition of a planet from one sign to another. বিণ. সঞ্চাবিত।

সঞ্চাবী বি. বিস্তারী, অহায়ী।

সঞ্চাল অক. ধা. কোকাৰ ধা, ববকৈ লবচৰ কৰ to move to and fro, to be agitated. সঞ্চালক বি. যেনে কাৰ্য্য নিৰ্বাহ কৰে director. বি. সঞ্চালন। বিণ. সঞ্চালিত।

সঞ্চিত্ত বিণ. সঁচি থোৰা collected and saved, বহুদিনলৈকে শৰীৰত থকা chronic.

সঞ্জ (পু. অ.) জীৱকন্তৰ কোহাঁল।

সঞ্জয় বি. ধৃতবাস্তৱ যন্ত্ৰী।

সজ্ঞাত বি. সঁজাত, পতিয়ন, বিশ্বাস, trust, belief.

সঞ্জীৱনী বিণ. জীয়াই বখা, প্ৰাণবক্ষা কৰা life-giving.

সজুক বি. সঁজুলি।

সঁচ, সঁচ বি. পানীত হোৱা এবিধ বন, ভাব পৰা খাব কৰা হয় a kind of aquatic plant.

সটীক বি. টীকা বা ব্যাখ্যা থকা with commentary.

সঠিক বিণ. নিশ্চয়, সঙ্গ্ৰহশূণ্য certain, exact. ক্রি. বিণ.

সঠিককৈ।

সঙালনি, সঙালনীয়া বিণ. ব্যক্ত, সকলোৰে জনাওনা, প্ৰকাশ্য published, known to all.

সতকাই, সতবাই ক্রি. বিণ. বেগতে, শীঘ্ৰে instantly, quickly.

সত বি. চন্দন কাঠৰ পৰা কৰা এবিধ সুগন্ধি বস্তু, মাটিৰ সাৰ বা বস, বীৰ্য্য, অন্তঃকৰণ, চিত, মন। সত বা ইচ্ছা যা, প্ৰৱৃতি হ to have inclination, বীৰ্য্য পৰ to have discharge of semen. সত বোৱা ভিবোতাৰ গা বোৱা menorrhagia.

সৎ বিণ. অবিদ্যাসী, বিজ্ঞমান, নিত্য

ever-existing. সাধু, ধান্নিক
 virtuous, righteous, অস্তিত্ব
 যাত্র (সংযকণ)। সংকল্প ভাল
 কাম, পুণ্য কাম। সংকল্প আদব,
 সম্মান, সেবা-শুশ্রূষা, অস্তোতি
 ক্রিয়া। সংপথ উত্তম পথ বা বাট।
 সংসংসর্গ সাধু লোকব সঙ্গ, সঙ্গ
 যাহুব লগত বাস। সংসঙ্গী,
 সংসঙ্গী সাধু সঙ্গী, শবণ, ভজনাদি
 লোয়া বা মালা গ্ৰহণ করা।
 সন্তর্কর্ষক কোনো লোকক সকলো
 সম্পত্তি।
 সন্তত, সন্ততাই, সন্ততে ক্রি. বিণ.
 সদায়, সর্বদা always.
 সন্ততা বি. সাধুতা honesty.
 সন্তব বি. সাত অধিক দহ seven-
 teen. বিণ. সোতব সংখ্যাব
 seventeenth.
 সন্তবন্ধি, সন্তবন্ধি বি. নানান
 ববণীয়া কপাহী দলিচা & cotton
 carpet.
 সন্তবি বি. তিনি কুবি দহ seventy.
 সন্তবিত বিণ. বিহুলীবে উচ্চল
 হোবা।
 সন্তবী বি. কথকী তিবোতা &
 garrulous woman.
 সন্তর্ক বিণ. সাবধান watchful,
 careful.
 সন্তিনী বি. নিজ স্বামীব আন এজন
 ভাৰ্যা husband's co-wife.
 সন্তিনী ঔহিন্না সন্তিনীব ঔহি থকা
 সন্তিনী-চুলি বি. দীঘল চুলিব লগত

কপালত ওলমি থকা চুটি চুলি।
 সন্তিনী পোকা বি. এবিধ পোক।
 সন্তিনী স্নানি বি. যঁতবব বটীয়া
 থকা খুটি & peg for fastening
 twine of spinning wheel.
 সন্তিনীয়াহ হুজনী সন্তিনীব তিতবত
 থকাব দবে বিবোধ, অমিল great
 dislike.

সন্তিনৈ বিণ. সন্তিনীব গর্ভত ওপজা
 born of a co-wife, সন্তিনী
 হোবা।

সন্তি-সন্ততি, সন্তি-সন্তান বি.
 ল'বা-হোবানী, সন্তান, সন্তি-পুতি
 children, offspring.

সন্তী বিণ. পতিব্রতা, সাধ্বী, chaste.
 virtuous. বি. পতিব্রতা তিবোতা
 a chaste woman. শিবৰ ভাৰ্যা,
 দক্ষৰ কন্যা the wife of Shiva.
 সন্তী যা মবা স্বামীব চিতাত পবি
 প্রাণ ত্যাগ কব। সন্তীদাহ স্বামীবে
 সৈতে একে চিতাত পুৰি মবা
 কাৰ্য্য।

সন্তীর্থ বি. একে গুৰুব শিষ্য, হবি-
 ভকত & fellow disciple.

সন্তীত্ব বি. সন্তী তিবোতাব ধর্ম,
 পতিব্রতা ধর্ম chastity of a
 woman.

সন্তু বিণ. সম্পূর্ণ, হেপাহ যুক্ত,
 একাঙ্গে (সন্তু বননে)।

সন্তেজ বিণ. তেজাল, বলবান
 vigorous.

সত্য বি. স্থিতি, অস্তিত্ব, বিদ্যমানতা
existence.

সত্ৰ, সত্ৰ বি. গোঁসাই, মহন্ত আৰু
বৈষ্ণৱ সকল গোট খাই থকা ঠাই
a Vaishnavite monastery in
Assam. সত্ৰাধিকাৰ বি. ত্ৰীকক্ষৰ
পত্নী সত্যভামাৰ পিতৃ। সত্ৰাধিকাৰ,
সত্ৰাধিকাৰী সত্ৰৰ অধিকাৰী।
সত্ৰীয়া বিণ. সত্ৰসংস্কায়, সত্ৰৰ।

সত্ৰ বি. ত্ৰিগুণৰ এক গুণ, সাধিক
গুণ one of the inherent
qualities of man, বস, সাব,
চৈতন্য, আত্মা, বল, শক্তি, পদাৰ্থ,
সাহস, মন।

সত্য বিণ. সঁচা, যথার্থ real, true.
বি. সঁচা কথা truth, সত্ৰ আচৰণ
righteous conduct, পৰীক্ষাৰে
প্ৰমাণ কৰি দিব কৰা বিষয় a
verified fact or truth, আদি
যুগ the golden age, প্ৰতিজ্ঞা,
শপত vow. সত্যতা বি. যথার্থতা।
সত্যকলীয়া সত্যযুগৰ, অতি পুৰণি
কালৰ। সত্যনাথ বৰা বি.
আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ এজন
প্ৰথিত যথা লিখক। সত্যনাথায়ণ
বিক্ৰম এটা বৰণ। সত্যনিষ্ঠ
সত্যপৰায়ণ। সত্যবাদী সঁচা
কওঁতা। স্ত্ৰী. সত্যবাদিনী। বি.
সত্যবাদিতা। সত্যৱান সাবিত্ৰীৰ
স্বামী। সত্যব্ৰত বি. সূৰ্য্য বংশীয়
এজন বজ্জাব নাম। সত্যভমা বি.
ত্ৰীকক্ষৰ এজনী পত্নীৰ নাম।

সত্যভামা বি. 'সত্য ভমা' চোৰা।
সত্যযুগ বি. চাৰি যুগৰ ভিতৰত
প্ৰথম আৰু শ্ৰেষ্ঠ যুগ, এই যুগৰ
মানুহ বিলাক নিষ্পাপী আৰু ধৰ্ম্মিষ্ঠ
আছিল। এই যুগৰ পৰিসৰ ১৭,
২৮০০ বছৰ, golden age. সত্যব্ৰত
সত্য বা অঙ্গীকাৰ নবখা। সত্যব্ৰত
বিণ. সত্যৰ প্ৰতি আসক্ত, সত্যব্ৰতী
Sincere, truthful. সত্যলোক
সাতলোকৰ এক লোক। সত্যৱতী
বি. বাসদেবৰ মাতৃ, the mother
of Vyasa-deva. সত্যৱান বি.
সাবিত্ৰীৰ স্বামী, the husband of
Savitri. সত্যসত্ৰ সত্যপ্ৰতিজ্ঞা,
সত্যৰ পৰা ভ্ৰষ্ট নোহোৱা। সত্য-
সেৱা বি. সত্য নাৰায়ণ পূজা,
worship of Vishnu.

সত্যাগ্ৰহ বি. সত্য গ্ৰহণ, সত্য বা
গ্ৰাহ্য অধিকাৰ থকাৰ কাৰণে
দৃঢ় প্ৰতিজ্ঞা।
সত্যাগ্ৰহী বিণ. যিয়ে সত্যাগ্ৰহ
কৰে।

সত্যাসত্য সঁচা মিছা verification.
সত্যৈ ক্ৰি. বিণ. নিশ্চয়ে, সত্য কৰি
(শপত খোৱা মাত্ৰ) truly, by
truth.

সত্ব বি. সাব ভাগ essence, সাধিক
গুণ, ত্ৰিগুণৰ এটা গুণ the quality
of goodness.

সত্বৰে ক্ৰি. বিণ. শীঘ্ৰে, বেগতে
quickly.

সংখে, সংখেও (অবাস্য) তথাপি, তো
in spite of.

সংখ্যে সকল ধা. আগ কব, দেবতাব
পূজালৈ আগধন বাখ।

সংখ্যে বি. গৃহ, ঘৰ, বাসস্থান &
house, a palace.

সংখ্যে বিণ. দয়ালু, মৰমিয়াল kind.

সংখ্যে বি. চহৰ, বাজকাৰ্য্য চলোৱাব
কেন্দ্ৰ বা প্রধান স্থান town, head
quarters.

সংখ্যেবীৰ বি. মনচুফৰ নিচিনা
কৰ্মচাৰী a subordinate judi-
cial officer.

সংখ্যেবীৰ বিণ. বাক্ত, জনান্তনা pub-
lished made public, সদৰ বা
নগৰত থকা living in the town
or metropolis. ক্রি. বিণ.
সংখ্যেবীৰকৈ।

সংখ্যেবীৰ বি. সভ্য, সভাসদ &
member, যজ্ঞকাৰ্য্য সম্পাদক
সকলৰ ভ্রম-সংশোধক আৰু বিধি
প্রদৰ্শক।

সংখ্যেবীৰক অস্তিত্ব বাচক positive.

সংখ্যেবীৰ দৰ্পযুক্ত, অহংকাৰ যুক্ত।

সংখ্যে সদায়, সততে।

সংখ্যেই 'সদায়' চোৱা।

সংখ্যেকাল বি. সৰ্ব্বতি কাল all
time, eternity. সংখ্যে বি.
সৰ্ব্বদা, সদায়।

সংখ্যেগৰ বি. মহাজন, সাউদ &
merchant. সংখ্যেগৰী বিণ.

সংখ্যেগৰ সম্পৰ্কীয়, সংখ্যেগৰব।

সংখ্যেচাৰ বি. সজ বাহ্যহাব, সজ
আচাৰ pious conduct.

সংখ্যেচাৰী বিণ. সৎচাৰিত্ব প্রবৰ্ত্তা।

সংখ্যেমন্দ বিণ. আনন্দ joyful. বি.
ঈশ্বৰ God.

সংখ্যে ক্রি. বিণ. সৰ্বতিকালে, সকলো
সময়ত always. সংখ্যেসৰ্বদা
সকলো সময়তে।

সংখ্যেপাল ভাল বিষয়ৰ আলোচনা।

সংখ্যেপালী যি সদায় ভাল আলোচনা
কৰে।

সংখ্যেশ বিণ. দয়ালু, ওখ ভাৱৰ,
সহৃদয় generous.

সংখ্যেশ্বৰ বি. শিব, মহাদেৱ Shiva.

সংখ্যেচ্ছা ভাল ইচ্ছা, শুভ ইচ্ছা
good will.

সংখ্যেত্ত্ব প্রকৃত উত্তৰ actual
answer.

সংখ্যেপায় ভাল উপায়।

সংখ্যে বিণ. নিচিনা, একে আকৃতিৰ
like, similar. বি. সংখ্যেতা,
সংখ্যে।

সংখ্যে বিণ. সমুদায়, অখিল, সকলো
all, whole, entire.

সংখ্যেগতি বি. মুক্তি, আত্মাৰ মুক্তি
বা উদ্ধাৰ salvation or
emancipation of the soul,
সুখ felicity.

সংখ্যেগুণ বি. সজ গুণ, উত্তম গুণ
good quality.

সংখ্যেগুণ বি. ভাল কাৰ্যত বৰচ।

সদ্য বি. মিতা শ্রীতি, সৌহার্দ্য
friendly feeling.

সদ্যঃ, সদ্যহ, সতে, সতেহ কি. বিণ.
আজি, এতিয়া, সম্প্রতি today,
now, at present.

সদ্যোজাত বিণ. নতুন বা পোনে
পোনে ওপজা newly or just
born.

সদ্যুৎসাহ বি. ভাল ব্যবহার good
behaviour.

সদ্বর্গী বিণ. একে ধর্মত চলা
following the same religion,
একেত্তণ থকা possessing the
same quality. বি. একে ধর্মত
চলা মানুহ। স্ত্রী. সদ্বর্গী

সদ্বা বিণ. স্বামী থকা, আয়তী
having a living husband. বি.
স্বামী থকা ভিবেতা।

সদ্বা সক. ধা. আনন্দ দ্বাৰা সম্পন্ন
কৰা, লোকৰ দ্বাৰা ধাবণ ধন
খোজা।

সদ্য, সদ্যকুমাৰ, সদ্যন্দ,
সদ্যন্দন বি. ব্রাহ্মণ চাৰিজন পুত্র,
ঋষি।

সদ্যসদা অক. ধা. গছ আদিৰ শুকান
পাত লবালে বা পলুৱে বগাই
বাওঁতে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ।

সদ্যন্ত বিণ. চিৰকালীয়া, বহুকালীয়া
eternal, ancient. বি. বিষ্ণু, শিব,
ব্রহ্ম। স্ত্রী. সদ্যন্তনী।

সদ্য-পোতকা বি. মিহলাই কৰা
লাড়ু, কেনেকি লগ লগোৱা বস্তু।

সদ্যবিক বিণ. অতিশয় আগ্ৰহযুক্ত,
আন্তৰিক, অকণ্ট importunate,
earnest.

সন্ত বি. সাধু মহন্ত, ধাৰ্মিক লোক &
saint, a pious man. বিণ.
সত্য, নিত্য, স্থায়ী real, per-
petual.

সন্ততি, সন্তানি বি. সন্তান, ল'ৰা
হোৱালী offspring, child.

সন্তপ্ত বিণ. সন্তাপ পোৱা, শোকাবুল
overcome with grief.

সন্তৰণ সাতোৰ, পাবলৈ যোৱা।

সন্তৰা বি. সুমৰিবা orange.

সন্তৰ্প সক. ধা. সন্তৰ্কে কৰ to
gratify. বি. সন্তৰ্পণ, সন্তৰ্পণা
তৃপ্তি দিয়া বা খুৱাই থোৱা সন্তোষ
কৰা কাৰ্য্য।

সন্তৰ্পণে বৰ সাৱধানে very care-
fully.

সন্তানি বি. পো বা জী, ল'ৰা-হোৱালী
& child.

সন্তানহীন বিণ. ল'ৰা-হোৱালী
নথকা childless.

সন্তাপ বি. অন্তৰৰ দুখ, মনৰ দুখ.
শোক, বেজাৰ grief, sorrow.
বিণ. সন্তাপিত। সন্তাপহায়ক
বিণ. শোক দিয়া, মনৰ দুখ জন্মোৱা
causing pain. সন্তাপহাৰী
বিণ. দুখ শোক শুচোৱা।

সন্তুষ্ট বিণ. অতিশয় তৃপ্ত, পৰিতৃপ্ত
gratified, প্রসন্ন pleased. বি.
সন্তোষ, সন্তুষ্টি আনন্দ, হৰ্ষ, তৃপ্তি

বিণ. সম্ভোষিত। বি. সম্ভোষিত।
 সম্ভোষজনক বিণ. আনন্দ জন্মোদা
 pleasing.
 সম্ভ্রান্ত বিণ. অতিশয় ভীত greatly
 terrified. সম্ভ্রান্ত বি. বব ভয়।
 সম্ভ্রাসবাদ ধ্বংস মূলক কার্য,
 terrorism.
 সম্ভ্রাসক বিণ. যোনে ধ্বংস মূলক
 কার্য কৰে, terrorist.
 সম্ভ্রান্ত বি. সাতত্ববীয়া আহোমব
 এষব।
 সম্ভ্রান্ত বি. প্রবন্ধ, বচনা, গ্রন্থ, সংগ্রহ
 essay.
 সম্ভ্রান্ত বি. সম্যক্ দর্শন, ভালকৈ
 চোরা কার্য।
 সম্ভ্রান্ত বিণ. সন্দেহ-যুক্ত, আশঙ্কা-যুক্ত
 suspicious, doubting.
 সম্ভ্রান্ত বি. সংশয়ী, সন্দেহকাৰী।
 সম্ভ্রান্ত বি. বার্তা, সমাচার news,
 tidings, কাৰো সৈতে দেখা
 কবিলে যাত্ৰাতে নিয়া ভেটি a
 present made to a gentle-
 man at an interview, চেনি
 আক ছানাবে কৰা এবিধ মিঠাই
 a kind of sweetmeat.
 সম্ভ্রান্ত বি. সংশয়, অনিশ্চয়তা un-
 certainty, doubt. সম্ভ্রান্ত-
 জনক সংশয় জন্মোদা doubtful.
 সম্ভ্রান্ত বি. ধেহুত কাঁড় ছবি কৰা
 লক্ষ্য act of taking aim as
 with an arrow. অক. ধা. কাঁড়
 মাৰ, শব মাৰ, বুজ, বাতৰি,

উবাদিহ news, clue, where-
 about.
 সম্ভ্রান্ত বি. মিলন স্থান, যোৰা
 junction, a joint, বাট, উপায়
 way, means, দুই বজা বা বাজ্য
 মিলেবে থাকিলে কৰা শ্রীমাংসা
 peace, treaty, ব্যাকবণত দুটো
 আখৰ মিলন। সম্ভ্রান্ত বি.
 সংযোগ বা মিলন হোৱা ঠাই।
 সম্ভ্রান্ত-পূজা মহাক্ষমী আক মহা-
 নবমীৰ সন্ধি সময়ৰ পূজা।
 সম্ভ্রান্ত-সন্ধান কৰাৰ ইচ্ছা।
 সম্ভ্রান্ত-প্রবন্ধিত।
 সম্ভ্রান্ত-বিণ. সন্ধান কৰিবলৈ
 ইচ্ছুক।
 সম্ভ্রান্ত অক. ধা. লক্ষ্য কবি, দ্বি-
 দৃষ্টি কবি।
 সম্ভ্রান্ত বি. মুচ্ছিত বা অজ্ঞান
 অবস্থাব পৰা গোৱা পুনৰ জ্ঞান
 come to one's self.
 সম্ভ্রান্ত লোম বি. সৈন্ধৱ লোম,
 rock salt.
 সম্ভ্রান্ত-ভাৰা বি. যি ভাৰা ভালদৰে
 বুজা নেবাৰ, প্রহেলিকাময়ী ভাৰা,
 চৰ্যাপদৰ ভাৰা।
 সম্ভ্রান্ত বি. দিন আক বাতিৰ সন্ধি-
 কাল (বাতিপুৰা, হুপবীয়া আক
 গধূলি), হিন্দুৰে পুৰা, গধূলি আক
 হুপবীয়া কৰা দেবতাৰ উপাসনা,
 গধূলি সময় evening.
 সম্ভ্রান্ত-বি. সন্ধ্যা সময়ত কৰা
 দেবতাৰ উপাসনা, prayer offer-

ed at morning, evening or noon.

সমুদ মুহলমান আক্ ইহুদী সকলৰ নিজৰ ছাল কটা সংকাৰ circum-
cision.

সমুদ বি. বগুৰাই পিন্ধা আৰু, কবচ, an armour.

সমুদ বি. নিচেই-ওচৰ proximity.

সমুদ বি. নৈকট্য, ওচৰ চপা proximity.

সমুদ, সমুদ বি. ওচৰ, সমীপ proximity. ওণ. বি. সমুদ।
ক্রি. বিণ. সমুদ।

সমুদ, সমুদ বি. বাহু, পিত্ত আৰু কফৰ বিকাৰৰ পৰা হোৱা
সাংঘাতিক অৱ delirium. বিণ.
সমুদ।

সমুদ নিকৃপকণীয়াই আৱদ্ধ।

সমুদ বিণ. প্ৰৱিষ্ট, সুমোৱা
inserted, entered into.

সমুদ বিণ. ওচৰ, নিকটবৰ্তী
proximate, near.

সমুদ, সমুদ, বি. সংসাৰৰ সুখ
আৰু লেঠা এবি ঈশ্বৰ চিন্তা কৰা
কাৰ্য্য, বৈবাগ্য ascetic life, এবি
মূৰ্ছাবোগ epilepsy. সমুদী,
সমুদী বৈবাগী, সমুদ ব্ৰত লোৱা
মানুহ। স্ত্ৰী. সমুদী।

সমুদ বিণ. সন্মতি হোৱা, একমত
হোৱা agreeing, concurring
in, মিলা, বত দিয়া agreed.

সমুদ বি. ইচ্ছা, বত স্বীকাৰ
assent, consent, অনুমতি
approval.

সমুদ বি. সংগৰ।

সমুদ বি. মান্য, আদৰ, সমুদ
respect, veneration. বিণ.

সমুদ পুজিত, সমুদ।

সমুদ বি. সভা, সমিতি &
meeting, a conference. স্ত্ৰী.
সমুদী।

সমুদ বি. দা-কটাবী আদিত মেলা
কাট বা টহ।

সমুদী বি. সতিনী co-wife.

সমুদৰে, সমুদৰে ক্ৰি. বিণ,
ভাৰ্যা ল'ৰা হোৱালী আদিয়ে
সৈতে with all the family
members.

সমুদ বি. কোনো এক পক্ষৰ
ফলীয়া, অনুকূল, আপোনাৰ ফলীয়া
siding with, friendly. ক্ৰি.
বিণ. সমুদ।

সমুদ বি. সপ্তম পুৰুষৰ ভিতৰৰ
জাতি one within the seventh
generation. সমুদৰে প্ৰথম
বহুবকীয়া শ্ৰাদ্ধ।

সমুদ বিণ. পুত্ৰ ধৰা, সমুদৰে
having a male child. সমুদ-
ৰাৱৰে ল'ৰা হোৱালী আৰু
মিতিৰ কটুৱে সৈতে with family
and friends.

সমুদ বি. সন্মতি a dream.

সমুদ বি. সাত seven. সমুদ সতৰি,

সাত দহ seventy. সপ্তদশ সত্ত্ব।
সপ্তদ্বীপা সাতোটা দ্বীপ থকা।
সপ্তম সপ্ত সংখ্যক। সপ্তম সাতব
সংখ্যাব the seventh. সপ্তদ্বীপ
জম্বু, প্লক্ষ, শাল্মলী, কুশ, ক্রোঞ্চ,
শাক, আক পুষ্কব। সপ্তধাতু
শর্বোত্তম থকা বস, তেজ, মণ্ডহ, তেল
উক্ক, মজ্জা আক অস্থি। সপ্তমী
দুই পক্ষ সাত সংখ্যাব তিথি।
সপ্তবথী অভিযন্তাক বধ কৰিবলৈ
সম্মিলিত সাতজন বথী। সপ্তর্ষি
মৰীচি, অত্রি, অঙ্গিৰা, পুলস্ত্য,
পুলহ, ক্রতু, আক বশিষ্ঠ এই
সাতজন ঋষি। সপ্তর্ষিমণ্ডল সাত
ভায়া the constellation urse
major. সপ্তলোক ভূঃ, ভুবঃ, স্বঃ,
মহঃ, জনঃ, তপঃ আক সত্য এই
সাত ভুবন।

সপ্তম্বৰ সপ্তীতৰ সুব যড়জ, ঋষভ,
গাঙ্গাৰ, মধ্যম, পঞ্চম, ধৈবত,
নিষাদ।

সপ্তাহ বি. সাত দিন, বিশেষকৈ
ববিবাহৰ পৰা শনিবাৰলৈ সাত দিন
week. সপ্তাহী বিণ. সাত দিনৰ
weekly.

সপ্তাতি বিণ. বুদ্বিয়ক, সংকোচহীন,
intelligent.

সপ্তাৰণ বিণ. সঁচা বুলি প্রমাণ
হোৱা proved.

সফল বিণ. ফল ধৰা, ফলসম্বৎ bearing
fruit, সার্থক, সিদ্ধ হোৱা।

সাতজনক fruitful, profitable,
successful. বি. সফলতা।

সবকহো (প্. অ.) সবাকো,
সকলোকে all. *

সবংশে ক্রি. বিণ. পৰিয়াল বা
বংশে সৈতে with family and
kinsmen.

সবৰ্ণ বি. সমবৰ্ণ, সমজাতি,
(বাকবৰ্ণত) একেঠাইৰ পৰা
উচ্চারণ হোৱা বৰ্ণ।

সবল বিণ. বলী, বল থকা strong,
সাকৰা fertile.

সবছৱা বিণ. সবাহ সম্পর্কীয়।

সবাকো (সর্বনাম) সমস্তকে,
সকলোকে all.

সবাক চিত্র বি. কথাছবি, চিনেমা
talkie, cinema.

সৱাক্ষৱে ক্রি. বিণ. বন্ধু-বান্ধব
সংঘটিতে, মিতিব কুটূমে সৈতে
with friends and relations.

সবাহ বি. অনেক লোক গোট খাই
কৰা উপাসনা, নৈবেদ্য আদি দি কৰা
হৰি কীৰ্ত্তন public worship of
Vishnu.

সবিতা বি. সূৰ্য্য the sun.

সবিনয় বি. বিনয়পূৰ্ণ humble.

সবিরাম বিৰামযুক্ত intermittent.

সবিশেষ বিণ. সকলো কথা ভাঙি
পাতি কোৱা giving detailed
account.

সবিস্তাৰ বিহুতিযুক্ত।

সবিনয় বিনয়ৰ সৈতে

সবুজ বিণ. সেউজীয়া green.

সব্যাসাটী বি. অর্জুন Arjuna.

সব্ সৰু বিণ. সকলোতকৈ সৰু
youngest, smallest.

সভয় বিণ. ভয় কৰা, ভয়যুক্ত
fearful, afraid.

সভৰ্জুকা বিণ. সধবা ।

সভা বি. সমিতি, সমাজ, মেল an
association, an assembly, a
meeting. সভাপতি যিজনে সভাৰ
কাৰ্য্য পৰিচালনা কৰে president.

স্ত্রী. সভানেত্রী । সভা মণ্ডপ বি.
বাজহৰা সভাৰ কাৰণে সভা বভা ।
সভাৰ্য্যে ক্রি. বিণ. ভাৰ্য্যাবে সৈতে,
পত্নীৰে সৈতে with one's wife.

সভাসদ সদস্য, সভাত উপস্থিত থকা
লোক । সভাস্থগনি সমাজক
শোভিত কৰা, বৰ ধুনোৱা ।

সভ্য বি. সভাসদ, সমজুৰা a
member of a society. বিণ.

সমাজত, থকা জ্ঞান বিত্তা পোৰা,
শিক্ষিত, ভদ্র civilised, educated,
polite. বি. সভ্যতা শিক্ষিতা,
ভদ্রতা civil manners. সমাজ বা
জীৱন যাত্ৰাৰ উৎকৰ্ষ civili-
zation.

সম বিণ. সমান, তুল্য equal,
similar থকা বমো নোহোবা even.

সমকৰ্ম্মী বি. একে কাম বা ব্যৱসায়ত
কাম কৰা মানুহ a co-worker.

সমকক্ষ বিণ. সমান শক্তি বা গুণব

possessing equal power or
merit.

সমকালিক বিণ. সমসাময়িক
contemporary.

সমকেন্দ্ৰিক বিণ. এটা সাধাৰণ
কেন্দ্ৰ থকা concentric.

সমকোণ বি. এটা সৰল বেখাৰ
ওপৰত আন এটা সৰল বেখা ধিয় হৈ
হুয়ো ফালে কৰা সমান কোণ দুটাৰ
এটা a right angle. সমকোণী
বিণ. এটা সমকোণ থকা (ত্ৰিভুজ) ।

সমক্ষে ক্রি. বিণ. কাৰো চকুৰ
আগত, সমুখত in presence of,
before.

সমগ্ৰ বি. সমুদায়, সকলো all.

সমজুৰা বিণ. সমাজত বহা বা
উপস্থিত থকা present in an
assembly, সমাজ সম্পর্কীয়
regarding a meeting or
society, সভাসদ a member of
a society.

সমজ্যা (পু. অ.) সমাজ, সমাজৰ
মানুহ বিলাক society.

সমজুস বিণ. সঙ্গত, উচিত, যুগুত
proper, right, fit.

সমভল বিণ. সমান, ওখ চাপৰ নথকা,
plain.

সমতা বি. তুল্যতা, সমান হোৱা
অবস্থা similarity or equality.

সমতুল্য সমান সমান, সমতা বিশিষ্ট
(দুই প্ৰয়োগ)

সমধল বি. ভৈৰাম, সমধুৰি plain.

সম্বল বি. মিছিল, শোভাযাত্রা, দল
বান্ধি যোরা মানুষ জুম a party,
a procession. ক্রি. বিণ. সম্বলে
সম্বল সাজি থাকেবে জুম বান্ধি
in a party or procession.

সম্বল বিণ. সকলকে সমান দেখা,
অপক্ষপাতী impartial. বি.
সম্বলশীলতা, সম্বলদৃষ্টি সমতার
impartiality.

সম্বলবিহীন বিণ. দুটা সমান বাহু থকা
(ত্রিভুজ) having two equal
sides.

সম্বল বিণ. বহু বেছি very
much.

সম্বলীয় বিণ. সমান বয়সীয়া, একে
শ্রেণীর of an equal rank or
age. বি. একে বয়স বা শ্রেণীর
মানুষ।

সম্বল 'সম্বল' শব্দৰ অপভ্রংশ।

সম্বল (অবায়) সম্বল, অনুকূলে,
ফালে in favour of, towards.

সম্বলীয় বিণ. সম্বল থকা, সম্পর্কীয়
related.

সম্বল বি. সম্বল, মিলন connec-
tion, union.

সম্বলিতে (অবায়) সৈতে, একে-
লগে together with.

সম্বলীয় বিণ. সমান বয়সীয়া।

সম্বলীয় বি. মিলন union, যৌথ
অনুষ্ঠান co-operation. সম্বল-
সম্বলিত বি. কেবলমুখনি

গোষ্ঠাই কাৰবাব কৰা লোক সম্বল
co-operative society.

সম্বল বি. তিনিওটা বাহু সমান থকা
(ত্রিভুজ) equilateral.

সম্বল বিণ. সন্মিলিত।

সম্বল বি. সহানুভূতি, আনন্দ
দুখত দুখ বোধ কৰা sympathy.

সম্বল বি. সমান অবস্থা,
নিষ্পেক্ষতা impartiality.

সম্বল বি. সমতল, ভৈরাম level
ground, plain.

সম্বল বি. গ্রীষ্ম-মণ্ডলৰ উত্তৰ
আৰু দক্ষিণে হিম-মণ্ডলৰ সীমালৈ
থকা পৃথিবীৰ কাল্পনিক ভাগ
temperate zone.

সম্বল বি. কাল, বেলি, বতৰ time,
season.

সম্বলনিষ্ঠ বিণ. যিয়ে সময় যতে
কাম কৰে বা সময় যতে উপস্থিত হয়
punctual.

সম্বল বি. দুই পক্ষৰ সমানে লাভ
বা হানি কৰি মিলোৱা কাৰ্য্য
reconciliation.

সম্বলৰ শব্দ বি. উপযুক্ত কালত যবা
শব্দ, যি কালত যি কাৰ্য্য কৰা
উচিত।

সম্বল সম্বল ক্রি. বিণ. যাকে যাকে
now and then.

সম্বলচিত্ত সম্বল যতে কৰিব লগীয়া।

সম্বল বি. যুদ্ধ, যণ war, battle.
বিণ. সামৰিক।

সম্বাশি বি. যি অঙ্ক দুইবে ভাগ
কৰিব পাৰি even number.

সমর্থ বিণ. পাবগ, শক্তি থকা
able, capable; বি. সমর্থতা
শক্তি, পাবগতা ability, strength.

সমর্থন বি. কাৰো কথাত ভৰ দিয়া
বা মত দিয়া কাৰ্য্য, কাৰো প্ৰস্তাবত
সম্মতি দিয়া কাৰ্য্য seconding or
supporting. ক্ৰি. সমর্থন কৰ।
সমর্থক, সমর্থনকাৰী বি. সমর্থন
কৰোঁতা a supporter, a
seconder.

সমৰ্পক সৰু. ধা. গত, অৰ্পণ কৰ,
শোধাই দি to make over, to
deliver. বি. সমৰ্পণ গতাই বা
শোধাই দিয়া কাৰ্য্য। বিণ.
সমৰ্পিত। সমৰ্পণীয় শোধাই
দিবৰ যোগ্য।

সমল বি. বাট খৰচ, প্ৰবাসত খাবলৈ
লগত নিয়া বস্তু provisions for
a journey, eatables.

সমলয় বিণ. মিল হৈ অনুবৰ্ত্তি ভাল
হোৱা, সুশ্ৰাৱ্য হোৱা harmonious.

সমলীয়া বিণ. প্ৰবাসত খাবলৈ বস্তু
নিয়া, সমল যোগাওঁতা one who
carries or supplies provisions.

সমলৈখ বি. সমান গণনা, গড় হিচাপ
an average.

সমস্ত বি. মুঠ, অনেক অঙ্কৰ মুঠ a
total. ভগ্নাংশৰ লগত থকা গোট

বাশি the who'e number in a
fraction.

সমসৰ বিণ. তুল্য, নিচিনা।

সমসাময়িক বিণ. সমকালিক
contemporary.

সম সূত্র একে বেখাত থকা।

সমস্ত বিণ. আটাই, সকলো, সৰ্ব্ব,
all. বি. আটাই বিলাক। সমস্ত
(পূ. অ.) সমস্ত।

সমস্তুমান সমাসৰ অংশীভূত।

সমস্তু বি. কঠিন প্ৰশ্ন, টান কথা
puzzle, যি কথা মীমাংসা কৰা টান
problem.

সমক্ষে ক্ৰি. বিণ. সম্মুখত, সাক্ষাতে,
আগতে in presence of, before.

সম্বা বি. বছৰ year.

সম্বাকীৰ্ণ বিয়পি যোৱা।

সম্বাকুল ব্যাকুল।

সম্বাগত বিণ. উপস্থিত, আহি পোৱা
arrived.

সম্বাগম বি. অহা-যোৱা, যাভাৱাত
act of coming and going.

সম্বাচাৰ বি. খবৰ, বাতৰি news.

সম্বাচ্ছিন্ন বিণ. সমাহৃত।

সম্বাজ বি. সভা, মেল assembly,
meeting, পৰস্পৰ নিৰ্ভৰশীল প্ৰাণী
সমূহ society. বিণ. সামাজিক।

সম্বাজতত্ত্ব সমাজ বা ব্যক্তিৰ গঠন
স্বকীয় মত, ইয়াত ব্যক্তিগত
প্ৰাধান্যৰ লোপ হৈ সকলো বিষয়তে
সকলোৰে সমান অধিকাৰ হয়

socialism. সমাজপতি সমাজৰ
মুখ্য লোক।

সমাজসেৱা জন সাধাৰণৰ মঙ্গল
সাধন।

সমাজিক বি. সপোন & dream.

সমাদৰ বি. অতিশয় আদৰ, সম্মান
regard, respect. সমাদৃত বিণ.
আদৰ বা সম্মান পোৱা respected,
welcome.

সমাদা, সমাদান বি. নিষ্পত্তি
বীমাংসা, সম্পাদন act of
performing or accomplish-
ing. ক্ৰি. সমাদা কৰ।

সমাদি বি. ধ্যান, ভাবনাতা, বাহাজ্ঞান
শূন্ত হৈ কৰা ঈশ্বৰ চিন্তা deep
meditation upon God. কবৰ,
মৰিশালি grave, গভীৰ চিন্তা বা
ভাবনা contemplation. সমাদিস্থ
বিণ. সমাধিত মগ্ন হোৱা। সমাদি-
ক্ষেত্ৰ বি. সমাধিস্থান, মৈদাম।

সমান বিণ. সম তুল্য, একে পৰিমাণৰ
equal, similar, ওখ চাপৰ
বোহোৱা plain. বি. শৰীৰত থকা
পক্ষবায়ুৰ এক বায়ু। বি. সমানতা।

সমানুপাত বি. একতকৈ অধিক
অনুপাতৰ সম্বন্ধ proportion.

সমানে সমানে নিজৰ সমান
লোকেৰে সৈতে ; জোৰে জোৰে।

সমান্তৰ বিণ. সমান বাৰধান থকা
equidistant. সমান্তৰাল সমান
দূৰত থকা parallel.

সমাপন বি. সম্পন্নকৰণ, সমাপ্ত কৰা

কাৰ্য্য completion. সমাপক বিণ.
সমাপ্তকাৰী, পূৰক completing,
ত্ৰী. সমাপিকা। (ক্ৰিয়া) বাৰ দ্বাৰা
বাক্যৰ অৰ্থ শেষ কৰা হয়।

সমাপ্ত বি. শেষ কৰা, সম্পূৰ্ণ
finished. সমাপ্তি বি. শেষ,
সমাপন end, conclusion, finish,
সমাপ্তি সমাপ্তি।

সমাবেশ বি. একেলগ কৰা কাৰ্য্য
act of putting together. বিণ,
সমারিষ্ট।

সমাব বি. দ্বিতীয় বাৰ বোৱা হাল
the second ploughing. সমাব,
সমাব বা সক. ধা. দ্বিতীয়বাৰ মাটিত
হাল বা to plough a second
time.

সমাবোহ বি. জাকজমক, আড়ম্বৰ,
উৎসব pomp, grandeur.

সমার্থক বিণ. একে অৰ্থ বুজোৱা
বিভিন্ন শব্দ synonymous.

সমাবৰ্ত্তন বি. উলটি অহা কাৰ্য্য,
ব্ৰহ্মচৰ্য্যৰ পাচত গৃহস্থধৰ্ম্মত প্ৰবেশ।

সমালোচনা বি. ভালকৈ কৰা
আলোচনা, পৰামৰ্শ, আলচ, বিচাৰ
criticism, review, consul-
tation. সমালোচন সমালোচনা
কৰা কাৰ্য্য। সমালোচিত বিণ.
সম্পূৰ্ণৰূপে আলোচিত। সমা-
লোচক বিণ. দোষগুণ বিচাৰক
critic.

সমাস বি. ব্যাকৰণত একাধিক পদৰ
একপদীকৰণ & grammatical

mode of forming compound word. সমাসোক্তি বি. কাব্যৰ অলঙ্কাৰ বিশেষ।

সমাহাৰ বি. সংক্ষেপ, চূৰক, সংযোগ abridged, a collection, an aggregate. বি. সমাহৃত।

সমাধিত বিণ. একাগ্ৰচিত্ত, সমাধিহ brought together, calm, absorbed in, concentrated.

সমাক্ষেপ বি. নিবন্ধৰেখাৰ সমান্তৰাল ভাৱে পৃথিবীৰ উপৰি ভাগৰ কাল্পনিক ৰেখা Parallel of Latitude.

সমিচাৰ বি. মুখে মুখে দিয়া বা লিখা উত্তৰ an answer, a reply (oral or written).

সমিতি বি. সভা, সমাদ, পৰিষৎ a meeting, an assembly.

সমিধ বি. হোমত ব্যৱহাৰ কৰা এবিধ কাঠ, যজ্ঞকাঠ a kind of tree.

সমিধান বি. মৌখিক উত্তৰ an oral answer or reply.

সমিল-মিল বিণ. মিলনা-প্ৰীতি হোৱা। আকৌ মিল হোৱা reconciled.

সমীকৰণ বি. তুল্য বা একজাতীয় কৰণ, গণিতত জ্ঞাত বাশিৰ পৰা অজ্ঞাত বাশি নিকৰণ, এক বাশি বা বাশি সমূহৰ সৈতে অন্য বাশি বা বাশি সমূহৰ সমতা নিৰ্দ্ধেৰ equation.

সমীক্ষণ, সমীক্ষা বি. আগন্তুৰ বিচাৰ, দৃষ্টি observation.

সমীচীন বি. সঙ্গত, উপযুক্ত, যোগ্য, উচিত fit, proper, suitable, right.

সমীপ বি. ওচৰ, নিকট nearness, proximity. বিণ. সমীপবৰ্তী ওচৰতে থকা।

সমীৰ, সমীৰণ বি. বায়ু, বতাহ air, wind.

সমীক্ষ্যকাৰী বি. আগ পাচ ভাবি কাম কৰে।

সমুখ বি. আগফাল, সাক্ষাৎ front, presence, ক্ৰি. বিণ. সমুখে সাক্ষাতে, আগত।

সমুখ সম্মুখ দেখা দেখিকৈ কৰা বণ face to face fight.

সমুচয়, সমুচ্চয় বি. সংগ্ৰহ, সমাহাৰ, সমূহ।

সমুচিত বি. উচিত, উপযুক্ত, যথাযোগ্য proper, becoming.

সমুচ্ছাস বি. আবেগ, ক্ষুভি। বিণ. সমুচ্ছাসিত।

সমুৎপন্ন বিণ. উৎপন্ন হোৱা, ওপজা produced, born.

সমুৎপাটন বি. ছিটি উভালি পেলোৱা কাৰ্য্য, ধ্বংসকৰণ uprooting or destroying. সমুৎপাটিত ক্ৰদ. বিণ. উভলা, নষ্ট কৰা।

সমুদয়, সমুদায় বিণ. সমস্ত, সকলো

all, entire. ক্রি. বিণ. সমুদ্রায়
গোটেই, তেনেই।
সমুদ্র বি. মহাসাগর, সাগর an
ocean, a sea. বিণ. সামুদ্রিক।
সমুদ্রজ বিণ. সাগরত জন্মা,
marine.
সমুদ্রত বিণ. অতি উন্নত। বি.
সমুদ্রয়, সমুদ্রয়ন।
সমুলক্ষে ক্রি. বিণ. মূলে সৈতে,
শিপাবে সৈতে with root and
branch, totally.
সমুলি, সমুলে ক্রি. বিণ. সমুদ্রায়,
তেনেই entirely, totally.
সমূহ বি. জাক, জুম, গণ multi-
tude, assemblage, a large
number.
সমৃদ্ধ বিণ. সম্পত্তিশালী, pros-
perous.
সমৃদ্ধি বি. সম্পত্তি, বিভূতি, ঐশ্বর্য
wealth, property. বিণ.
সমৃদ্ধিমন্ত, সমৃদ্ধিশালী।
সম্মে, সম্মেত ক্রি. বিণ. সৈতে,
সহিতে with, in company
with.
সম্মজোখ বি. সমান পরিমাণ, দীঘল
অনুসবি পুতল।
সম্পত্তি বি. ধন, বস্তু, ঐশ্বর্য, বিভূতি
wealth, property.
সম্পদ বি. ঐশ্বর্য, সৌভাগ্য, সুখ,
মঙ্গল prosperity, good
fortune, happiness.
সম্পন্ন বি. সম্পূর্ণ, নিষ্পন্ন, কৃত

completed, accomplished,
done. বি. সম্পন্নতা।
সম্পর্ক বি. সম্বন্ধ, মিত্রতা, সংসর্গ
relation, connection, contact.
সম্পর্কীয় বিণ. সম্বন্ধীয় connec-
ted, related.
সম্পত্তি বি. গরুড় পক্ষী পুত্র।
সম্পাদক স. ধা. সম্পাদন কর, সম্পন্ন
কর, সমাধা কর, to perform, to
accomplish. সম্পাদন, সম্পাদনা
বি. সমাপন accomplishment,
সম্পাদকর কাম editing.
সম্পাদক বি. নির্বাহক, অধ্যক্ষ
secretary, সংবাদপত্র প্রবন্ধাদি
সংগ্রহ নাইবা গ্রন্থাদি রচনা করা
অধ্যক্ষ a compiler, an editor.
সম্পাদিকা। বিণ. সম্পাদকীয়
সম্পাদকে লিখা অভিমত, সম্পাদক
সম্পর্কীয় editorial. বিণ.
সম্পাদিত edited.
সম্পাদ্য বিণ. পরিচালনা করিব
লগীয়া to be accomplished or
done. বি. কোনো বেখা, কোণ
বা ক্ষেত্রাদি আঁকিব লগীয়া প্রতিজ্ঞা
a problem.
সম্পূরক বি. যিয়ে সম্পূর্ণ করে,
কোনো কোণের লগত যি কোণ
যোগ করিলে উভয়বে যোগ ফল
দুই সমকোণ হয় supplement.
সম্পূরক সম্বন্ধযুক্ত, মিলিত।
সম্পূর্ণ বিণ. সমাপ্ত, পরিপূর্ণ, পূর্ণ
completed, full, সকল accom-

plished, সমগ্র, সকলো all, whole. বি. সম্পূৰ্ণতা। সম্পূৰ্ণ-
ৰূপে ক্রি. বিণ. পূৰ্ণাৰ্থক com-
pletely.

সম্প্রচাৰ চাৰিওফালে প্রচাৰ কৰা
broadcast.

সম্প্রতি ক্রি. বিণ, এতিয়া, সত্ত্বহতে,
বৰ্তমান কালত now, at
present. সাম্প্রতিক বিণ. বৰ্তমান
সময়ৰ of present time.

সম্প্রদান বি. দান, সমৰ্পণ, দিয়া
কাৰ্য্য a gift, act of giving
away, ব্যাকৰণত এটা কাৰক
the dative case in gram-
mar.

সম্প্রদা বি. অনেক কাল চলা আৰু
শাস্ত্ৰৰ মতৰ দৰে বলবান ৰীতি
established usage.

সম্প্রদায় বি. একে মততে চলা
লোক সমূহ, একে ধৰ্ম্মতে প্ৰবৰ্ত্তা
মাহুহৰ দল, সঙ্ঘ, সমাজ sect,
community following the
same doctrine or tenet. বিণ.

সাম্প্রদায়িক।

সম্প্রসাৰণ বি. সমাক বিস্তাৰণ,
ভালৰূপে বঢ়োৱা কাৰ্য্য।

সম্প্রীতি বি. প্ৰণয়, সন্তোষ।

সম্বৎসৰ বি. এবছৰ a full year.

সম্বন্ধ বিণ. দৃঢ়বন্ধ, সংযুক্ত।

সম্বন্ধ বি. সম্পৰ্ক, মিত্ৰতা relation,
সংযোগ, সংসৰ্গ connection,
(ব্যাকৰণত) জন্ম, জনকতা আদি

ভাব possessive case. সম্বন্ধী
বিণ. সম্বন্ধ যুক্ত, সম্বন্ধীয়া related
to. সম্বন্ধীয় বিণ. সম্বন্ধীয়া; সম্পৰ্ক
থকা। জী. সম্বন্ধিনী। সম্বন্ধীয়,
সম্বন্ধীয়া লগা ভগা, আত্মীয়।

সম্বৰ সক. ধা. সম্বৰণ কৰ, সামৰ।

সম্বৰণ বি. সামৰণ, দমন, সংযমন
abandonment, control, res-
traint.

সম্বৰ্জন, সম্বৰ্জনা বি. উন্নতি,
সৌভাগ্য prosperity. সম্মানকৰণ
respectful welcome. সম্বৰ্জিত
বিণ. বৃদ্ধিপ্ৰাপ্ত, সম্মানিত in-
creased, respected. সম্বৰ্জক
বিণ. বৃদ্ধি কৰোঁতা, সম্মান
দেখোঁতা।

সম্বল বি. সমল, বাট খবচ, প্ৰবাসত
খাবলৈ নিয়া বস্তু।

সম্বলিত যুক্ত, সমন্বিত।

সম্বাদ বি. বাতৰি, সমাচাৰ, খবৰ
news. সম্বাদ চলন্তিকা খা-খবৰ
যিয়ে দিয়ে। সম্বাদপত্ৰ বাতৰি
কাকত newspaper.

সম্বিত বি. চৈতন্য, সংজ্ঞা
consciousness.

সম্বুদ্ধ জ্ঞান লাভ কৰা।

সম্বোধন বি. আহ্বান, মতাকাৰ্য্য
act of addressing, ব্যাকৰণৰ
এটা পদ a vocative case in
grammar. সম্বোধনাত্মক বিণ.
সম্বোধন বুজোৱা।

সম্বোধি বি. পৰম জ্ঞান final knowledge.

সম্ভৱ বিণ. ঘটাব আশা থকা, আগন্তুক থকা possible, probable, জন্ম হোৱা, ওপজা born, produced, উৎপত্তি, জন্ম। সম্ভৱ-পৰ বিণ. যি হব পাৰে possible.

সম্ভাৱনা বি. হব বুলি অনুমান expectation, possibility. বিণ. সম্ভাৱিত expected. সম্ভাৱনীয়, সম্ভাৱ্য বিণ. হব বুলি অনুমান হয় probable.

সম্ভাৱ বি. সামগ্ৰী, পূজা-সবাহৰ উপহাৰ বা আবশ্যকীয় বস্তু provisions, materials.

সম্ভাষণ বি. অভিনন্দন, মাতবোল কৰা কাৰ্য্য, আদৰ্শণ discourse, conversation, a speech, an address of welcome, সম্ভাষণ আলাপ, কথোপকথন talk.

সম্ভূত বিণ. উৎপন্ন, জাত produced, born.

সম্ভূয় বিণ. মিলিত। সম্ভূয় সমুখান যৌথ কাৰাবাৰ।

সম্ভেদ বি. সাৰমৰ্ম, গুঢ় অভিপ্ৰায় purport, a secret meaning.

সম্ভোগ বি. উপভোগ, সুখভোগ enjoyment যৈখুন copulation.

সম্ভৱ বি. আদৰ, সমাদৰ, মৰ্যাদা, সৎকাৰ respect, reverence. honour. সম্ভৱ বিণ. মৰ্যাদা-

শালী, মান্য respectable, honourable.

সম্ভাৰ্জন বি. পৰিষ্কাৰ কৰণ, সৰা-পৌচা কাৰ্য্য, কৰ্ম।

সম্ভোজন বি. মদনৰ পাঁচ পাট শব্দ এপাত one of the five arrows of Cupid. বিণ. মোহজনক, মুগ্ধকাৰক charming.

সম্যক বিণ. সকলো whole, যোগ্য proper, যথার্থ true.

সম্যকৰূপে ক্ৰি. বিণ. সম্পূৰ্ণৰূপে তেনেই fully, wholly.

সম্যকে ক্ৰি. বিণ. সম্পূৰ্ণৰূপে, সমুদায়ে।

সম্ভাজ, সম্ভাট বি. ৰাজাধিৰাজ, সার্বভৌম ৰজা, যি ৰজাৰ তলত অনেক তলতীয়া ৰজা থাকে an emperor, a paramount sovereign. স্ত্ৰী. সম্ভাজী মহাৰাণী।

সম্ভৱ বিণ. সচেত। সম্ভৱে ক্ৰি. বিণ. যত্ন সহকাৰে।

সম্ভৱ, সম্ভৱা বি. নিজে সমজুৰাব পৰা এজনক স্বামী বাছি লোৱা কাৰ্য্য। সম্ভৱশীল সম্ভৱ ঘৰ।

সমল বিণ. সকলে, আটাইবিলাক।

সৰ বি. গাখাৰ ওপৰত চামনি মৰা তেলী ভাগ cream.

সৰ্ অক. ধা. ৰহি পৰ, এবাই পৰ to drop, to fall down. বি. বেৰ আদি ভাগি ওলোৱা বাট an opening in a fence, হাবিৰ

মাজৰ বাট a track in jungle.
সৰভ কাণ দি আওকাণ কৰ,
হুস্তনা ভাও জোৰ to turn a
deaf ear.

সৰক অক. ধা. কোনো বস্তুৰ সব বা
বিজ্ঞাই দি যা to pass through
or under anything. সৰকা
অক. ধা. কোনো বস্তুৰ মাজেদি বা
জলেদি যাবলৈ দে।

সৰগৰীয়া বিণ. সৰসবীয়া, খকজা
নলগা, অবাধ flowing, smooth,
unobstructed.

সৰজাম্বিন (ফা.) বি. দেশ, বাঙ্গা,
সীমা।

সৰঞ্জাম বি. সঁজুলি, হাথিয়াৰ,
আহিলা apparatus, instru-
ment.

সৰণ খেৰ বি. নতুন ঘৰ-হোৱা খেৰ
new thatching grass.

সৰণি বি. বাট, পথ।

সৰপা, সোৰোপা বিণ. এলেহুৱা,
কাৰ্মলৈ আওহেলা কৰা lazy, idle.
বি. সৰপালি, সোৰোপালি।

সৰবজান বি. সকলো জনা লোক,
ভূত-ভবিষ্যতৰ কথা কৰ পৰা মানুহ
an omniscient person. বি.
সৰবজানী।

সৰবন বিণ. তেনেই নতুন quite
new.

সৰববাহ বি. যোগান, যোগাৰ কৰ,
আয়োজন act of supplying,
management.

সৰববহী বিণ. সকলোৰে সৈতে
মিল, সকলোৰে ভাল পোৱা
agreeable to all, popular.

সৰমা বি. বিভীষণৰ পত্নী, wife
of Bibhisana.

সৰমু বি. এটা নদীৰ নাম the name
of a river.

সৰমু বি. পৰিশ্রমৰ ভাগ লৈ লোকক
দিয়া জিৰণি relief, help in
labour.

সৰবৎ, সৰপৎ বি. মিঠা পানী,
টেঙা পানীৰ লগত চেনি মিহলাই
কৰা মিঠা পানী।

সৰল বি. এবিধ গুলীয়া পৰ্কৰীয়া গছ
pine tree. বিণ. পোন, বেকা
নোহোৱা straight, পোনপটীয়া,
উদাৰ, অকপটীয়া straight
forward, liberal, sincere. স্ত্রী.
সৰলা। বি. সৰলতা। সৰল অঙ্ক
মিশ্র ভগ্নাংশক ভাঙি এটা বাশিলৈ
অনা অঙ্ক a simplification.

সৰস বিণ. বসল juicy, মিঠা,
সোৱাদ sweet, agreeable.

সৰসৰ বি. শুকান বন-পাত আদিৰ
ওপৰত কোনো বস্তু চোঁচবাই নিলে
হোৱাৰ নিচিনা শব্দ। অক. ধা.
সৰসৰা। বি. সৰসৰণি। ক্ৰি. বিণ.
সৰসৰ কৰে।

সৰসবীয়া বিণ. সৰগৰীয়া, অবাধ।
সৰসৰি ক্ৰি. বিণ. সৰগৰীয়াতকৈ,
অবাধে।

সবসিজ, সবসিকহ বি. পছমফুল,
কমল lotus.

সবসী বি. সৰোবৰ, পুখুৰি a lake,
a tank.

সবস্তুতী বি. বাগ্‌দেবী, বীণাপাণি,
ভাবতী, বিদ্যা আৰু কথাৰ দেবী
the goddess of learning, এখন
প্রাচীন নদী।

সবহ বিণ. অনেক, অধিক, বিস্তৰ
many, much, abundant. ক্রি.
বিণ. সবহকৈ। সবহীয়া বিণ.
অধিক, বেছি, বহুত much, many,
numerous. ক্রি.বিণ. সবহীয়াকৈ।

সবহ বিণ. (কথাভাষা) কম, হ্রাস।
যেনে “বেয়াৰ সবহ হৈছে নে?”
স'বা বি. এবিধ বনবীয়া গছ a kind
of tree.

সবা সক. ধা. তললৈ পেলা to
cause to fall down, কোনো
পাত্ৰৰ সক সক বিস্কাই দি ছেকি
বাহিৰ কৰ to cause to drop
down.

সবা সক. ধা. আনৰ হতুৱাই
বাচনীৰে পৰিস্কাৰ কৰা to cause
to be swept. সবা-পোঁচা জাবৰ
শুচোৰা আৰু মাটি-পানী লিপা।

সবাল বি. নকৈ গজিবৰ কাৰণে
চৰাইৰ পাখী সৰা আৰু পত্ৰৰ শিং
খহা কাৰ্য্য shedding of feathers
or horns for renewal. সক. ধা.
সবাল দ্বি।

সৰি বিণ. তুলা, সদৃশ like, simi-
lar.

সৰিৎ বি. নদী, river.

সৰিবৰি বিণ. প্রচুৰ, বহুত, বিস্তৰ
abundant.

সৰিয়হ বি. এবিধ শাক জাতীয় তেল
ওলোৱা গুটি থকা গছ mustard
seed and its plant. সৰিয়হৰ
ফুল দেখ খাবৰ কোবত ভুত
হেৰোৱা।

সৰিয়া সক. ধা. কোনো কামৰ
নিমিত্তে যাত, আহিব বা যাবলৈ
ক।

সৰীসৃপ বি. শৰীৰ বা বুকুৰে বগাই
যোৱা জন্তু a reptile.

সক বিণ. ক্ষুদ্র small, little, মিহি
fine, বয়সত কম younger,
minor, সামান্য, নীচ inferior,
low. বি. ল'ৰাকাল childhood.
সক আই নুতি, পানী চামৰি the
chicken pox, measles.

সক গাঁঠি ভৰি আৰু কলাফুগৰ মাজৰ
গাঁঠি বা জোৰা the ankle joint.
সক ধেমালি গায়ন-বায়নৰ বৰ
ধেমালি বাজনা বজোৱাৰ আগতে
বজোৱা বাজনা। সকপানী বি.
ক্ষুদ্র শোচ, প্ৰস্ৰাৱ, মূত urine. সক
পানী ছৌ মূত।

সকৰা সক. ধা. আপদৰ পৰা উদ্ধাৰ
কৰ to cause to escape from
danger.

সকসুবা বিণ. সক সক of small

size, অলপীয়া of small quantity.

সৰ্বোজ বি. কমল, পদ্ম & lotus.
সৰ্বোত্তৰ বি. ডাঙৰ পুখুৰি & large tank.

সৰ্বোচ্ছ বি. কমল, পদ্ম & lotus.
সৰ্গ বি. কিতাপৰ পৰিচ্ছেদ, পৃথিব
আখ্যা chapter, & section
of a book. সৰ্গদেও, স্বৰ্গদেও
বি. আহোম ৰজা সকলৰ উপাধি, &
title of the Ahom kings.

সৰসবীয়া, সৰ্গবীয়া বিণ. সৰ-
সবীয়াটকৈ।

সৰ্ত্ত বি. নিয়ম, চুক্তি, বন্দবস্ত &
contract, an agreement.

সৰ্প বি. সাপ, ভুজঙ্গ & snake. সৰ্প-
ৰাজ সাপৰ ৰজা, বাসুকি।

সৰ্পিল বিণ. গৈ থকা সাপৰ নিচিনা
একাৰ্বেকা spiral.

সৰ্পী গতিশীল, স্ত্রী. সৰ্পিনী।

সৰ্ব বি. সকলো, সমস্ত all,
whole, শিব, বিষ্ণু। সৰ্বগ্রাস
চন্দ্র বা সূৰ্য্য সম্পূৰ্ণৰূপে ঢাকি থকা
গ্রহণ & full eclipse. সৰ্বজ্ঞানী
সকলোৰে হিতকাৰী, বিখ্যাত
universally known, famous.
সৰ্বজ্ঞান সৰ্বজ্ঞ সকলো কথা
জনা, পূৰ্ণ জ্ঞানী all knowing.
omniscient. সৰ্বজ্ঞ সৰ্বজ্ঞান,
যি সকলো জানে all-
knowing, omniscient. বি.
সৰ্বজ্ঞতা। সৰ্বজ্ঞ বিণ. সকলো

বেৰাৰ আৰোগ্য কৰা all-curing,
সকলো মানুহে জনা public.
সৰ্বভিকাল বি. চিৰকাল, সদাই
all time, ever. ক্রি. বিণ.
সৰ্বভিকালে। সৰ্বভোমুখ যাব
মুখ চাবিও ফালে। সৰ্বত্র ক্রি.
বিণ. সকলো ঠাইতে, সকলো
বিষয়ে। সৰ্বথা ক্রি. বিণ. সকলো
প্ৰকাৰে। সৰ্বদমন বি. দুঃস্থ আৰু
শকুন্তলাৰ পুত্ৰ। সৰ্বদৰ্শী বিণ.
সৰ্বদ্রষ্টা all-seeing. সৰ্বদা,
সৰ্বদায় ক্রি. বিণ. সততে, সদায়
always. সৰ্বনাম বি. বিশেষ্যক
পৰিবৰ্ত্তে ব্যৱহাৰ কৰা শব্দ
pronoun. সৰ্বনাশ বি. সমূলি
নাশ বা ধ্বংস total destruction
or loss. সৰ্ববাদী সকলো
প্ৰকাৰৰ মতাবলম্বী। সৰ্বব্যাপক
বিণ. সকলো ঠাইতে বিদ্যমান থকা,
সকলো ঠাই জুৰি থকা
omnipresent, all-pervading.
বি. সৰ্বব্যাপকতা, সৰ্ব-
ব্যাপিতা। বিণ. সৰ্বব্যাপী
সকলো ঠাইতে বিদ্যমান।
সৰ্বভক্ষ, সৰ্বভক্ষ্য বিণ. সকলো
বস্তুকে খোৱা all-devouring,
omnivorous. অগ্নি, জুই fire.
সৰ্বভুতময় বিণ. সকলো প্ৰাণীৰে
প্ৰাণ স্বৰূপ। সৰ্বশক্তিমান বিণ.
সকলোবিধ শক্তি থকা
omnipotent. সৰ্বশেষ বিণ.
এটাইত কৈ পাছৰ last of all,

অন্ত, শেষ, end. সৰ্বসম্পত্তি বি. সকলোৰে সম্পত্তি বা মত। ক্ৰি. বিণ. সৰ্বসম্পত্তিক্ৰমে। সৰ্বস্ব বি. সকলো ধন সম্পত্তি। সৰ্ব সাধাৰণ বিণ, জন-সাধাৰণ people, masses. সৰ্বস্বাস্থ্য বিণ. সকলো ধন সম্পত্তি নাশ হোৱা। সৰ্বস্ব বি. সৰ্বস্ব, সকলো ধন বস্তু, ধৰ্ম্মাচৰণৰ প্ৰধান অনুশাসন। সৰ্বস্ব বি. গাৰ সকলো অঙ্গ। সৰ্বস্ব অক্ষৰ অতি সুন্দৰ, কতো দোষ নথকা। সৰ্বস্ব বিণ. সৰ্বস্ব বাপক, সম্পূৰ্ণ। সৰ্বস্ব বি. পৰমেশ্বৰ the Supreme Being, সৰ্বস্ব-সিদ্ধি বি. সকলো প্ৰয়োজন সিদ্ধি। সৰ্বস্ব বি. সকলোৰে প্ৰভু বা গৰাকী the Lord of all, পৰমেশ্বৰ God, মহাদেৱ, শিৱ the God Mahadeva. সৰ্ব-সৰ্ব বিণ. সকলো কামতে নিজৰ প্ৰভু কৰা, একমাত্ৰ কৰ্ত্তা all in all. সৰ্বস্ব বিণ. আটাইতকৈ ভাল, অতি উত্তম। সৰ্বস্ব ক্ৰি. বিণ. সকলোৰে ওপৰত। সৰ্বস্ব বি. অশুভ গ্ৰহৰ পৰা হোৱা অনিষ্ট গুচাবৰ কাৰণে গা ধোৱা পানীত মিহলাবলৈ বা আন বস্তুৰে ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ আৱশ্যকীয় বস্তু বা ঔষধ (মাংগী, হালধি, বচ, শৈলৈয়, চন্দন, টপা-ফুল, কাফুৰ, সুবামাংগী আৰু যুগা)।

সংলগ্ন বিণ. লগালগি, সংযুক্ত joined, connected.

সলসলনি বি. সলোৱা কাৰ্য্য, সালসলনি the act of exchanging.

সলজ্ঞ লাভ লগা।

সলনি বি. পৰিবৰ্ত্তন a change, পৰিবৰ্ত্তন কৰা বস্তু a substitute, প্ৰতিনিধি a representative.

সলসলিয়া বিণ. কথা কোৱাত ঝোকোজা মলগা, সবসৰ্বিয়া, দীঘলীয়া fluent.

সলা সক. ধা. এটা বস্তুৰ সলনি আন এটা বস্তু দি বা ল to exchange, পৰিবৰ্ত্তন কৰ to change.

সলি মাটি চাহ কৰা মাটি tilled land.

সলিল বি. পানী, উদক water.

সলিল সমাধি পানীত পৰি মৰা।

সলিসিদ্ধি বিণ. বৰ চতুৰ, বৰ টেঙৰ shrewd, astute.

সলিল বিণ. লীলাযুক্ত, কোঁতুকী।

সল বিণ. ভয় যুক্ত।

সল বিণ. শব্দৰ সৈতে।

সল বিণ. অস্ত্ৰধাৰী armed.

সলবিবে ক্ৰি. বিণ. শব্দবিবে সৈতে. সোঁ শব্দবিবে with the corporeal frame.

সল বিণ. সাজু, কোনো কাম কৰিবলৈ প্ৰস্তুত ready for any work.

সৰ্বপ বি. সবিস্ময়, তেল ওলোয়া
শুট, rape-seed, mustard.

সসজ্জ বি. প্রাণি যুক্ত।

সসজ্জা বি. গৰ্ভবতী।

সসজ্জয় বি. সন্মানাবে।

সসন্মান বি. সন্মানাবে সৈতে।

সসাগৰা বি. সাগৰেবে সৈতে including the ocean.

সসাজ্জ বি. সম্পূর্ণ, পরিপূর্ণ complete, accomplished, সমূলি
নষ্ট wholly destroyed.

সসীম বি. সীমিত, সীমা বিশিষ্ট
finite.

সসৈন্মে বি. সৈন্মেবে সৈতে।

সস্নেহ স্নেহেবে।

সস্তা বি. কম দামৰ, সুলভ cheap.

সস্ত্রীক বি. পত্নীবে সৈতে, ভাৰ্য্যাবে
সৈতে with wife.

স-সৈয়া বি. বৃকেবে যোৰা জন্তু,
সাপ & reptile. বি. মিলিব পৰা,
বৰ কথকি।

সহ সক. ধা. সহ্য কৰ to bear, to
endure. বি. সহন।

সহ (অব্যয়) সৈতে, একেলগে
with, together with.

সহকৰ্মী বি. একেলগে একেঠাইতে
কাম কৰা লোক colleague.

সহকাৰী বি. সহায়কাৰী assistant.
স্ত্রী. সহকাৰিণী।

সহ-গমন বি. একেলগে যোৰা কাৰ্য্য
going with.

সহগামী বি. কাৰো লগত বা সঙ্গত
যোৰা accompanying.

সহচৰ বি. অনুগামী, লগবীয়া &
companion, স্ত্রী. সহচৰী।

সহজ বি. স্বাভাৱিক গুণ, স্বভাব
nature, character, অভ্যাস
practice. বি. চিলা, উজ্জ easy.

সহজ প্রবৃত্তি বি. জন্মৰ লগে লগে
উৎপন্ন হোৱা প্রবৃত্তি, সহজাত
সংস্কাৰ instinct.

সহজাত প্রবৃত্তি বি. "সহজ প্রবৃত্তি"
চোৱা।

সহজিয়া প্রাকৃতিক, সাধনাৰ এটা
পদ্ধতি।

সহজানন্দ বি. পৰমেশ্বৰ।

সহজে ক্রি. বি. পৰিশ্রম নকৰাকৈ,
অনায়াসে easily, সহজজ্ঞান বি.
instinct. সহজাত বি. জন্মতে
হোৱা inherent. সহজাত
সংস্কাৰ সহজ জ্ঞান instinct.

সহজাভিক্রম্য যাক সহজে অভিক্রম
কৰিব পাৰি।

সহদেৱ বি. মাত্ৰীৰ পুত্ৰ পঞ্চম পাণ্ডৱ,
এবিধ যুগা বৰণীয়া সক চৰাই।

সহধৰ্ম্মিণী বি. ভাৰ্য্যা, বৈনী, পত্নী
& wife.

সহধৰ্ম্মী বি. একে গুণ ধৰা
possessing the same quality.
একে ধৰ্ম্মৰ following the
same religion.

সহন বি. ধৈৰ্য্য, সহি থাকিব পৰা
শক্তি patience, endurance.

সহনীয় বিণ. সহিব পৰা bearable.

সহনশীল বিণ. সহিব পৰা গুণ থকা, ধীৰ forbearing, enduring. বি. সহনশীলতা।

সহপাঠি বি. একেলগে যি পঢ়ে।

সহবাস বি. সংসর্গ, পতিপত্নী স্বরূপে বাস কৰা cohabitation as husband and wife.

সহবেদনা বি. সমবেদনা, সহানুভূতি sympathy.

সহমৰণ বি. স্বামীৰে সৈতে একে চিত্তাতে দেহভাগ, সতীযোৰা কাৰ্য্য। সহযাত্রী বি. সহগামী, একেলগে যোৱা।

সহযোগ বি. সংযোগ, সাহায্য, সহকাৰিতা co-operation. সহযোগী বিণ. আনে সৈতে একেলগে একে কাম কৰা লোক a colleague, co-operator. বি. সহযোগিতা।

সহৰ্ষ বিণ. হৰ্ষযুক্ত।

সহস্র বিণ. এক হাজাৰ a thousand.

সহস্র নয়ন, সহস্র লোচন বি. ইন্দ্র Indra.

সহস্রনাম বিষ্ণু, দুৰ্গা আদিৰ এক হাজাৰ নাম থকা পুঁথি।

সহস্রাব বি. যোগশাস্ত্ৰত উল্লেখ থকা শিবোমধ্যাহ্ন তলৰ ফালে মুখ কৰি থকা সহস্রদল পদ্ম।

সহস্রাক্ষ বি. দেববাজ ইন্দ্র।

সহানুভূতি বি. সমবেদনা, অন্তৰ সূত

ত্বী আৰু দুখত দুখী হোৱা ভাৱ sympathy, fellow-feeling.

সহায় বি. লগবায়ী a companion.

সাহায্যকাৰী a helper, পৃথপোষক a patron. বি. সহায়তা।

সহিতে (অব্যয়) সৈতে, একত্ৰে with, together with.

সহিষ্ণু বিণ. সহি থাকিব পৰা, সহনশীল patient, enduring. বি. সহিষ্ণুতা।

সহৃদয় বিণ. সংভাৱ্য, হৃদয়বান, উদাৰ good-hearted, magnanimous.

সহোচ বি. কুমাৰী অৱস্থাত গৰ্ভৱতী হৈ বিয়াৰ পিছত প্ৰসৱ হোৱা কাৰ্য্য।

সহোদৰ বিণ. একে মাকৰ পৰা ওপজা born of the same mother. বি. একে মাকৰ পৰা ওপজা ভাই বা ককাই brother by the same mother. স্ত্ৰী. সহোদৰা।

সহ্য বিণ. সহিবৰ যোগ্য, সহিব পৰা bearable, tolerable.

সক্ষম সমৰ্থ able.

সাঁ সঙ্গীতৰ সপ্তসুৰৰ প্ৰথম সুৰ the first note in Indian music, মুখ মেলি ডিঙিৰ ভিতৰৰ পৰা কৰা শব্দ। বি. মুখৰ পৰা উলিওৱা ভাপ। ক্ৰি. সাঁ দি।

সাইজ বিণ. সস্তা, কম দামত পোৱা cheap.

সাইলাস, সাইলাথ বিণ. দেখিবলৈ
একে, সদৃশ, ঠিক তেনে similar,
resembling.

সাঁউৎ কৰে ক্ৰি. বিণ. বেগতে, একে
চৌচাই with a rush, in the
draught.

সাঁউদ বি. সদাগৰ, মহাজন, বেপাৰী
a merchant, a trader.

সাঁং বিণ. অন্ত, ওৰ. শেষ finished,
ended. বি. নাশ, ধ্বংস destruc-
tion, end.

সাংখ্য, সাংখ্য বি. কপিলকৃত দৰ্শন
শাস্ত্র।

সাংখ্য-যোগ বি. পৰমার্থ বিষয়ক
জ্ঞানৰ সংযোগ, পৰম ব্ৰহ্মৰ লগত
মিলন, union with the
supreme being.

সাংগ্ৰামিক বিণ. যুদ্ধ বিষয়ক, সমৰ
দক্ষ।

সাংঘাতিক 'সাম্ভাতিক' চোৱা।

সাংবাদিক বিণ. সংবাদ সম্বন্ধীয়, যি
সংবাদ-পত্ৰ সম্বন্ধীয় কাম কৰে।

সাংসাগিক বি. সংসৰ্গ জাত, সম্বন্ধ
পৰা হোৱা relating to associa-
tion.

সাংসাৰিক বিণ. সংসাৰ বিষয়ক,
সংসাৰ সম্বন্ধীয় worldly, বিষয়ী,
সংসাৰ কাৰ্যত বন্ধন থকা worldly
minded.

সাঁও বি. গ্ৰহণী বোগৰ প্ৰথম
অবস্থাত পেটৰ পৰা ওলোৱা
শেঙুনৰ নিচিনা বগা বীজলীয়া বিঠা

mucous matter voided by a
person afflicted with
dysentery.

সাঁকো বি. পকা দলং, খাৰৈ আদি
পাৰ হবৰ কাৰণে পাৰি দিয়া বাঁহ
কাঠ আদি a bridge, bamboo
or timber laid across a
stream to cross over

সাঁচ বি. দাগ, চেকা, চিন a mark,
a stain, a scar, কোনো বস্তু ঢালি
প্ৰস্তুত কৰা যন্ত্ৰ a mould, সাঁচ
বহু, সাঁচ বান্ধ চিন লাগ to make
a scar or stain.

সাঁচ স্ক. ধা. খৰচ নকৰাকৈ ৰাখ,
সঞ্চয় কৰা to hoard, to lay by.
সাঁচতিয়াৰ, সাঁচনিয়াৰ বি.
সাঁচোতা, ধনবস্তু গোটাই ৰাখোতা
one who hoards up money.

সাঁচতীয়া, সাঁচনীয়া বিণ. সাঁচি
ধোৱা, গোটাই ৰখা hoarded.

সাঁচন সাঁচি ধোৱা কাৰ্য্য act of
saying. বি. সাঁচোতা সাঁচতিয়াৰ।
স্ত্ৰী. সাঁচতী, সাঁচনী।

সাঁচি, সাঁচি গছ বি. ছালৰ পৰা
পুথিৰ পাত তৈয়াৰ কৰা এবিধ গছ।
সাঁচি-পাত সাঁচি-গছৰ ছালৰ পৰা
যুগুত কৰা এবিধ পুথি লিখা পাত।
সাঁচিপতীয়া বিণ. সাঁচিপাতত
লিখা (পুথি)।

সাঁচে-কাটে ক্ৰি. বিণ. লবচৰ
নোহোৱাকৈ in the same state.

সাঁচ বাথ বি. ধন বস্তু সাঁচি বাথি
খোৰা শুণ।

সাঁজ বি. গধূলি, বেলি মাৰ যোৱা
সময়, এবাৰত কৰা আহাৰ
evening, one meal. বিণ.
সঁজীয়া।

সাঁজো বিণ. বাহী নোহোৱা, বাহী
গা বৃহ শুচি হোৱা।

সাঁতৰ, সাঁতোৰ বি. হাত ভৰি
ল'ৰাই পানীত ওপঙা কাৰ্য্য act of
swimming. অক. ধা. হাত ভৰি
চপাই পানীত ওপঙি ফুৰ to
swim. সাঁতৰ মেল সাঁতুৰি
দুৰলৈ যা।

সাঁথৰ বি. গুপ্ত অৰ্থ থকা এক বা
অধিক কাকি কথা a riddle.

সাঁফৰ বি. কোনো পাত্ৰৰ মুখৰ
ঢাকনী a lid, a cover.

সাঁফি বি. হাড়ৰ জোৰাৰ ভিতৰৰ
ভাগ a joint of the bones.

সাঁৰিয়া বি. বেচ নোলোৱাকৈ
কোনো লোকৰ কামত সহায় কৰা
মানুহ a man who helps in
other's work gratis. ক্ৰি.
সাঁৰিয়া দাত।

সাকৰ বিণ. আকাৰ থকা, দেহধাৰী
having a form or body.
সাকৰোপসনা মূৰ্ত্তি পূজা। সাকী
জ্বৰা পৰিবেশক।

সাকী বি. 'সাকী' শব্দৰ অপভ্রংশ।

সাকী-গোপাল, সাকী-গোপাল

বি. পুতলা স্বৰূপ লোক, লোকৰ
কথা মতে চলা লোক, puppet.

সাগৰ বি. সমুদ্ৰ, মহাসাগৰ ocean,
a sea.

সাগৰ-চেচনি বি. এবিধ সোৱাদ কল
a kind of sweet plantain.

সাগৰ-ফেনা বি. নাগফেনা a kind
of cactus.

সাগৰ-সঙ্কাল বিণ. সাগৰৰ দৰে দ
আক বহল, বৰ গভীৰ deep and
wide, as the ocean.

সাগ্নিক বিণ. অগ্নিহোত্ৰী, বজ্জৰ
নিমিত্তে সদাই জুই ৰখা main-
taining the consecrated
fire.

সাগ্ৰ বিণ. আগযুক্ত having a
sharp point.

সাগ্ৰহ বিণ. বৰ ইচ্ছুক, অভিষয়
আগ্ৰহযুক্ত ardent, eager. ক্ৰি.
বিণ. সাগ্ৰহে।

সাগ্ৰাৰ বিণ. পুৰাৰ পৰা সন্ধ্যালৈকে
গোটাই 'সাগ্ৰামদিন' whole.

সাক্ষেতিক বিণ. সংকেত কাৰক
made known by a hint or
sign. বি. সংক্ষিপ্ত উপায়েৰে বা
কৌশলেৰে কৰা প্ৰণ practice.

সাজ বিণ. পূৰ্ণাঙ্গ comprising all
the parts.

সাজী, সাজীতাৰ বি. ছত্ৰন বা
অধিক মাছৰে লগলাগি একেডাল
কানমাৰিৰে নিয়া তাৰ।

সাজীয়া বিণ. সাজী কবিহে নিব পৰা,
'অকলে নোৱাৰা।

সাজোপাজ বি. আভোপান্ত, আগ-
ণ্ডবিয়ে তেনেই the entire
thing. ক্রি. বিণ. সাজোপাজে
সম্পূৰ্ণৰূপে, আভোপান্তে, আগৰপৰা
কৰিলে।

সাজোৰ বি. দুটা বা তাতকৈ অধিক
জন্তৰ ডিঙিয়ে ডিঙিয়ে জুটি দিয়া
বান্ধ a yoking or tying toge-
ther. সৰু. ধা. কেবাটাও জন্তক
একেলগে জোঁট।

সাজ্যাতিক বিণ. প্রাণ নাশ কৰা,
মাৰাত্মক, নাশকাৰী fatal,
deadly.

সাজিব্য বি. মজীৰ।

সাজ সৰু. ধা. নিৰ্মাণ কৰ, গঢ়, যুগত
কৰ to construct, to build, to
prepare, কল্পনা কৰি উলিয়া to
invent. বি. আকৃতি, গঢ়গতি
form, বাতি কাঁহী আদি পাত্ৰ
utensils.

সাজ বি. গাত পিন্ধা কাপোৰ বা
জলকাঁৰৰ সঁজুলি a suit of
clothes, a dress, a set of
ornaments, দেৱতাক উছৰ্গা
কৰি দিয়া খোৱা বস্তু eatables
offered to a god. ক্রি. সাজ
কৰ।

সাজভৰি (পু. অ.) অক. ধা. সাজপাৰ
কৰে।

সাজতোলা, সাতোলা বি. দিহিং

আদি সত্ৰৰ মেধিব নিচিনা
বিষয়া।

সাজ দ্বি অক. ধা. ভূষিত বা
পোহৰ হ।

সাজ-পাৰ বি. পোছাক, গহনা পাতি
dress, clothes and orna-
ments.

সাজনি (পু. অ.) বি. সাজ-পাৰ।

সাজা বি. শাস্তি, দণ্ড punish-
ment.

সাজি-কাচি, সাজি-পাৰি ক্রি. বিণ.
সাজপাৰ পিন্ধি, পিন্ধি উৰি, সাজু
হৈ being well-dressed or
prepared.

সাজি-মাটি, চুজি মাটি বি. খাবৰ
গুণ থকা. এবিধ মাটি—ইয়াৰে
কাপোৰ আদি ধোৱা হয় fuller's
earth.

সাজু বিণ. কোনো কামৰ নিমিত্তে
তৈয়াৰ বা প্রস্তুত, সক্ষম ready to
do something.

সাজুক বিণ. জোখত সমান of the
exact measure or propor-
tion.

সাজেত বিণ. কোনো বস্তু সজাত
নিপুণ, অতিশীঘ্ৰে সাজিব পৰা
skilful, dexterous.

সাজি সৰু. ধা. সঁচি, সক্ষম কৰি।

সাজন বি. সমৰ্থ, শক্তি, পাবগতা
power, ability.

সাত বিণ. হয় আক এক seven.

সাত-খলপীয়া বিণ. সাত ভৰণ

ধকা, having seven folds.

সাতঘরাণা আহোম বি. আহোম

বংশৰ সাতজন উচ্চ বংশীয় লোক ;

বজা, বৰগোহাঁই, বুঢ়া গোহাঁই,

সন্ধিকৈ, লাহন, ছুৰবা আৰু

দিহিডীয়া, the seven noble

families of the original

Ahoms. সাতদিনীয়া বিণ. প্রতি

সাত দিনৰ weakly. সাতজিৰ

(হ) সাত অধিক ত্ৰিশ thirty-

seven. সাত চাৰ-সাতগুণে বঢ়া।

সাত-পাঁচ গুণ ভালেমান কথা

বিবেচনা কৰ, আগ গুৰি ভাবি চা

consider the pros and

cons

সাত-পুকৰীয়া বিণ. সাতাম্

পুকৰীয়া।

সাতচল্লিশ (হ) বিণ. সাত অধিক

চল্লিশ, ৪৭ সংখ্যা।

সাত-শত্রু বিণ. উগ্র বা ডাঙৰ শত্রু

deadly enemy.

সাতষষ্ঠি বিণ. তিনি কুৰি সাত

sixty-seven.

সাতসত্তৰ বিণ. তিনি কুৰি সত্তৰ

seventy seven.

সাতসঁৰী বি. ডিঙিত ওলমাই পিন্ধা

সাতমেৰীয়া মণি a necklace of

seven strings.

সাতহি (পু. অ.) সৈতে, লগত

with.

সাতাইশ (হ) একুৰি সাত twenty-

seven.

সাতায়ৈ, সাতায়ৈ বিণ. সাত

অধিক নবৈ ninetyseven.

সাতাম্ পুকৰীয়া বিণ. সাত পুকৰ

দিনৰ, পুৰণি কলীয়া ancestral,

ancient.

সাতায়ন বিণ. ছকুৰি সত্তৰ fifty-

seven.

সাতাশী বিণ. চাৰি-কুৰি সাত

eightyseven.

সাতে (পু. অ.) সৈতে, সহিতে।

সাতে-পাঁচে, সাতে সত্তৰে ক্ৰি.

বিণ. আগ গুৰি ভাবি চাই under

these circumstances.

সাত্বিক বিণ. সৎগুণ যুক্ত, সংগুণ

ধকা, সাধু honest, virtuous.

সাত্যকি শ্ৰীকৃষ্ণৰ বধৰ সাধৰি।

সাধী বি. লগ, সঙ্গী।

সাদৰ বি. আদৰ, চেনেহ, আদৰেৰে

কৰা. চেনেহ respect, love,

kindness, মৰমৰ লোক a

beloved, দ্বী. সাদৰী।

সাদৃশ্য বি. তুল্যতা, সদৃশতা

resemblance, similarity.

সাধ সঙ্. ধা. সিদ্ধি কৰ, সাধন কৰ,

পূৰ্ণ কৰ to accomplish, to

fulfil, বৰ যাগ to ask for, পাব

লগীয়া ধন বা বস্তু খোজ to

demand, (ব্যাকৰণত) শব্দ বা

ধাতুৰ ৰূপান্তৰ কৰ to decline

or conjugate. অক. ধা. কোনো

কাৰ্য্যৰ সিদ্ধিৰ কাৰণে যত্ন কৰ

to strive. বি. সাধন অৰ্চন,

আধাৰনা। বিণ. সাধিত। সাধক
বি. সিদ্ধি কৰোতা, পূৰ্ণ কৰোতা &
performer, সিদ্ধপুৰুষ one who
has attained his object
through meditation, সেৱক,
পূজক & devotee. স্ত্ৰী. সাধিকা।
সাধনা বি. উপাসনা, আধাৰনা,
মিনতি, সিদ্ধিলাভ কৰিবলৈ চেষ্টা
আৰু যথা বিহিত কাৰ্য্য। সাধনি,
সাধনিদ্বাৰ বি. ৰাজহ বা কৰ সাধি
ফুৰা বিষয় & tax-collector.
সাধনৌ বি. কৰ বা ৰাজহ আদায়
কৰিবলৈ আদেশ দিয়া (জ্ঞাননী)।
সাধা বিণ. সৰল, নম্ৰ plain,
simple.

সাধাৰণ বি. উমৈহতীয়া, সকলোৰে
স্বত্ব থকা, অনেকত চলা বা খটা
general, belonging to many,
common, সুলভ, সামান্য com-
mon, ordinary. ক্ৰি. বিণ.
সাধাৰণতে। সাধাৰণী নামিকা
বিশেষ।

সাধাৰণতন্ত্ৰ প্ৰজাৰ প্ৰতিনিধিসকলৰ
দ্বাৰা ৰাষ্ট্ৰ পৰিচালনা republic,
democracy.

সাধিত বিণ. সম্পন্ন, সম্পাদিত done,
accomplished.

সাধিষ্ঠান বি. ষট্চক্ৰৰ দ্বিতীয়
চক্ৰ।

সাধু বিণ. ধৰ্ম্মপৰায়ণ, ধাৰ্ম্মিক,
pious, virtuous, শিষ্ট civil,
polite, উৎকৃষ্ট বা সংযত (ভাষা)

classical. বি. সাধুভা। সাধু-
কথা বি. কোনো উপদেশ দিবৰ
কাৰণে সজা কথা & moral tale,
a story. সাধুবাদ (পু. অ.) বি.
প্ৰশংসা, ধন্যবাদ।

সাধু ভাষা বি. মাজিত আৰু লিখিত
ভাষা, written language.

সাধোতা বি. পাবলগীয়া ধন থোকা
লোক, যি সাধে one who asks
for payment of money. স্ত্ৰী.
সাধতী।

সাধ্বী বিণ. পতিভক্তিপৰায়ণা,
ধাৰ্ম্মিকা chaste, virtuous. বি.
সতী, পতিব্ৰতা।

সাধ্য বিণ. সিদ্ধি কৰিব পৰা, ফল
লাভ কৰিব পৰা practicable,
সাধন কৰাৰ শক্তি বা ক্ষমতা
ability or power. সাধ্যমানে
ক্ৰি. বিণ. পৰাপকৃত, শক্তি অনুসাৰে
as much as can be done.

সাধ্যহীন বিণ. শক্তি নথকা,
অপাৰণ incapable. সাধ্যাতীত
বিণ. সাধ্যৰ অতীত, অসাধ্য
beyond one's ability,
strength or power.

সান সক. ধা. যোহাবি লগ লগা,
মিহলা to mix, বঁহ, লিপ to
smear, to plaster over. কৃদ.
বি. সানল, সজা। কৃদ. কৰ্তা,
সানোতা। স্ত্ৰী. সানতী।

সান-মিহলি বিণ. বৰকৈ মিহলি
হোৱা, খেলিমেলি হোৱা, নানা

ডবল mixed up, miscellaneous.

সামান্য বিণ. বিনীত, মিনতিযুক্ত humble. ক্রি. বিণ. সামান্যে।

সানোতা কুদ. বি. মিহলাওতা দ্বী. সানতী।

সান্ত্বনা বি. প্রবোধ consolation.

সান্দহ বি. ভজা চাউল খুন্দি কবা খাত্ত, কবাই coarse powder of parched rice. বিণ. সান্দহুৱা।

সান্দহ খোৱা বাতি ভল যা সুবিধা বা উপায় নষ্ট হ।

সান্দি বি. সহজে সোমাব নোৱৰা ঠাই a place difficult of access. সাত সান্দি অতি দুৰ্গম ঠাই।

সান্ধীপন বি. কামদেবৰ পঞ্চশব এপাট শব name of an arrow of Kamadeva.

সান্ধীপনি বি. শ্রীকৃষ্ণৰ শিক্ষা শুক এজন মুনিৰ নাম a saint and the teacher of lord Krishna.

সাক্ষ্য বিণ. সদ্ধা সম্বন্ধীয়, সদ্ধা সমন্বয়।

সান্নিধ্য বি. সামিধ্য, নৈকট্য।

সান্নিপাতিক বিণ. বায়ু, পিত্ত, কফ —এই তিনি ধাতুৰ বিকাশৰ পৰা উৎপন্ন হোৱা। সান্নিপাতিক জ্বৰ বি. বিকাশ জ্বৰ Typhoid fever.

সাপ বি. সৰ্প, ভূজঙ্গ a snake, a serpent. সাপ মাৰি নেতৰত

বিষ থ কোনো এটা কাম শেষ কৰি অলপতে বাকী ৰাখ।

সাপ-কটা বি. মোষণ, এবিধ চবাই।

সাপেক্ষ (অব্যয়) অপেক্ষা কবা, অন্য বিষয়ৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল dependent, conditional.

সাকল সক. ধা. সফল বা সিদ্ধি কৰ, ফলযুক্ত হ to become fruitful. সাকল্য বি. সফলতা।

সাবট সক. ধা. আঁকোৱালি ধৰ, দুই বাহৰে মেৰাই ধৰ to embrace, to entwine. বি. আলিঙ্গন। সক. ধা. সাবটি ধৰ, সাবটি মাৰি ধৰ সাবট।

সাবটা বি. দুটা বস্তু লগ লগাই ধৰি বা বান্ধি ৰখা যন্তন a clamp, a clip. সাবটা সাবটি পৰস্পৰে পৰস্পৰক আলিঙ্গন কৰা কাৰ্য।

সাবালক বিণ. পূৰ্ণত্ব প্ৰাপ্ত ডেকা adult.

সাবেক বিণ. পূৰ্ণ কলিয়া, অনেক দিনীয়া old.

সারলীল স্বচ্ছন্দ, অনায়াস কৃত।

সাম, সামবেদ বি. চাৰি বেদৰ তৃতীয় বেদ the third of the Vedas.

সামগ্ৰী বি. লাগতীয়াল বস্তু, দ্ৰব্য provision, article.

সামঞ্জস্য বি. পৰস্পৰ মিল, সঙ্গতি fitness, agreement.

সামন্ত বি. তলতীয়া বজা a feudatory chief.

সামন্ততন্ত্র তলতীয়া বজাৰ শাসন feudal system.

সাময়িক বিণ. নিৰ্দিষ্ট সময়ত হোৱা, অলপ সময় থকা, উপযুক্ত সময়ত হোৱা periodical, temporary, 'reasonable.

সামৰ সৰু. ধা. ভালকৈ ৰাখ, যতনেৰে চপাই থ to keep with care, চপাই কোঁচাই ভালকৈ ল to put on properly, শেষ কৰ to conclude. বি. সামৰণ, সামৰণি শেষ conclusion.

সামৰাজ, সামৰাজ্য বি. সামন্ত ৰাজ্য, সমূহ প্ৰজা।

সামৰিক বিণ. সমৰ সঙ্ঘৰ্ষীয়, যুদ্ধৰ martial, relating to war, বৰ্ণত লগা used in war.

সামৰ্থ, সামৰ্থ্য বি. ক্ষমতা, যোগ্যতা ability.

সামাজিক বিণ. সমাজ বা সভা সঙ্ঘৰ্ষীয় relating to a meeting or assembly, সাম্প্ৰদায়িক relating to a society or sect, সমাজ বান্ধি থকা social. বি. সামাজিকতা।

সামান্ত বিণ. সাধাৰণ, বিশেষত্ব নথকা common, ordinary, ক্ষুদ্ৰ, অলপীয়া ordinary, trifling. বি. সামান্ততা।

সাম্ভব বিণ. মাহ-মাংস থকা

consisting of fish or meat.

সাম্পিত্য বি. নিকট, ওচৰ nearness, vicinity. বি., পৰ্শ্ববৰ্ত্তি যুক্তিৰ এবিধ।

সামুদ্ৰ বি. সাগৰ সঙ্ঘৰ্ষীয়, সাগৰত উৎপন্ন হোৱা।

সামুদ্ৰিক বি. মাহুৰৰ হাত চাই শুভাশুভ গণনা কৰা বিজ্ঞা palmistry, সমুদ্ৰ সঙ্ঘৰ্ষীয় belonging to the sea.

সামূহিক বিণ. সমষ্টিগত collective.

সাম্প্ৰতি ক্ৰি. বিণ. এতিয়া, সন্মতি, now, at present.

সাম্প্ৰতিক আধুনিক, ইদানীন্তন।

সাম্প্ৰদায়িক বিণ. কোনো সম্প্ৰদায়ত ভুক্ত, বিশেষ সম্প্ৰদায় সম্পৰ্কীয় belonging to a sect.

সাম্ফল বিণ. সফল fruitful.

সাম্বৎসৰিক বিণ. বছৰেকীয়া annual.

সাম্য বি. সমতা, তুল্যতা equality, similarity, মনৰ বাগ-দেৰ আদি বৰ্জিত অৱস্থা।

সাম্যতা বি. সমতা, সমান গুণ বা অৱস্থা বিশিষ্ট equality.

সাম্যবাদ বি. জাতি বৰ্ণ নিৰ্বিশেষে সকলোৰে অধিকাৰ স্বীকৃতি communism, socialism.

সাম্যবাদী বিণ. যোনে সাম্যবাদৰ নীতি স্বীকাৰ কৰে communist.

সাম্ৰাজ্য বি. সম্ৰাটৰ অধীন বা এক

শাসনৰ অন্তৰ্গত ৰাষ্ট্ৰসমূহ empire.
সাম্ৰাজ্যবাদ বি. অন্যান্য দেশক
এজন বজাৰ শাসনাধীন কৰাৰ নীতি
imperialism.

সায়ংকাল বি. গধূলি বেলা
evening.

সায়ং-সন্ধ্যা বি. গধূলি কৰা সন্ধ্যা,
গধূলিৰ উপাসনা evening wor-
ship.

সায়ক বি. শব্দ, বাণ an arrow.

সায়াহু বি. দিনৰ শেষ ভাগ
evening.

সায়ুজ্য বি. পাঁচবিধ মুক্তিৰ এবিধ,
পৰমেশ্বৰত লয় হৈ পোৱা মুক্তি
union.

সায়ুধ বিণ. অস্ত্ৰধাৰী armed.

সায়ের (পু. অ.) বি. প্ৰভু, স্বামী
master.

সাব বি. গছৰ মাজৰ টান বা উত্তম
অংশ, গছৰ মজ্জা the heart of a
tree, বস্তুৰ ঘাই বা ভাল ভাগ the
essence or main part of
anything. বিণ. অতি প্ৰয়োজনীয়,
প্ৰধান essential, principal.
সাবগৰ্ভ বিণ. গুণযুক্ত শ্ৰেষ্ঠ। সাব
গ্ৰাহী বিণ. যোনে ভাল ধিনি গ্ৰহণ
কৰে।

সাব বি. ক্ষয় ঘটাবৰ নিমিত্তে দিয়া
গোবৰ আদি manure, মানুহৰ
ধাতুৰ বিকাৰত হোৱা এক প্ৰকাৰ
ৰোগ।

সাব বি. কোনো বস্তু গাভ লাগিলে

হোৱা বোধ, চেতন, টোপনিৰ
অভাৱ sensation, wakeful-
ness, সাব পা জাগ্ৰত হ to
wake.

সাব অক. ধা. বন্ধা পৰ, আপদৰ
পৰা উদ্ধাৰ পা to escape. অক.
ধা. বাঢ়নীৰে পৰিষ্কাৰ কৰ sweep.

সাব বি. কাব্যলিঙ্গাৰ বিশেষ
climax.

সাবৰণ অপসাবণ, চালন।

সাবৰ বি. বিষ্ণু বা ক্ৰীষ্ণৰ ধনু the
bow of Vishnu or Krishna.
সাবৰজধৰ, সাবৰজপাণি বিষ্ণু,
ক্ৰীষ্ণ।

সাবৰি বি. বথ চলাওঁতা a chario-
teer, সঙ্গী, সহায় a helper.

সাবৰী বি. সবস্বতী, বাগ্গেৰী, এবিধ
বীণ the goddess of learning,
a kind of lute.

সাবল্য বি. সবলতা।

সাবস বি. বক জাতীয় ডাঙৰ চৰাই।
স্ত্ৰী. সাবসী।

সাবস্বত সবস্বতী বা বিজ্ঞা সম্বন্ধীয়,
গীত, কবিতা আদিৰ অনুশীলন কৰি
যিয়ে সবস্বতী দেৱীক উপাসনা
কৰে।

সাৰা-শাস্তি বি. কঠোৰ যন্ত্ৰণা
severe pain.

সাৰাংশ বি. আচল বা প্ৰধান ভাগ
essential part.

সাৰি (পু. অ.) বি. সাৰ, গৰ,
বোধ।

সাক (পু. অ.) সাব, ডব্ব।
 সাকরা বিণ. সাব থকা, বলী
 fertile, সাবাংশ থকা having
 real worth, সাব ফুটা mature.
 সাকপ্য বি পাঁচবিধ মুক্তিৰ এবিধ,
 ঈশ্বৰ ভুল্য কপ পোৱা।
 সাৰে ক্ৰি. বিণ. টোপনি নহাকৈ in
 waking state.
 সাৰেং বি. বঁক জাতিৰ এবিধ ডাঙৰ
 চৰাই a kind of crane.
 সাৰে-সাৰ (পু. অ.) নিশ্চয়, ঠিক।
 সাৰোগত বিণ. অতি প্ৰয়োজনীয় বা
 ঘাই বুলি মানি লোৱা, নিশ্চিত।
 সাৰোদ্ধাৰ প্ৰকৃত ভদ্ৰৰ উদ্ঘাটন।
 সাৰোপ (অনু. শব্দ.) জুলীয়া বস্তু
 ধোৱাত বা বেতেবে কোবোৱাত
 হোৱাৰ নিচিনা শব্দ।
 সাৰ্থক বিণ. সফল, অৰ্থযুক্ত, উদ্দেশ্য
 সিদ্ধি হোৱা successful, bearing
 fruit. বি. সাৰ্থকতা।
 সাৰ্বজনিক বিণ. সকলো লোক
 সম্বন্ধীয়।
 সাৰ্বজনীন বিণ. সৰ্বসাধাৰণ
 হিতকৰ, সৰ্বজনবিদিত, সকলোৰে
 প্ৰয়োজনীয়।
 সাৰ্বজাতিক বিণ. নানা জাতি
 সম্বন্ধীয়, আন্তৰ্জাতিক inter-
 national.
 সাৰ্বজিক বিণ. সকলো ঠাইৰ
 উপযোগী সৰ্ব্বেব্যাপী।
 সাৰ্বভৌম বি. চক্ৰবৰ্তী ৰজা, সম্ৰাট
 an emperor.

সাষ্টাঙ্গ আঠ, ভবি, হাত, বুকু, মুখ,
 চকু বুদ্ধি আৰু মুখ—এই আঠ অঙ্গৰ
 সৈতে।
 সাষ্টি বি. মুক্তি বিশেষ liberation.
 সাল বি. শল মাছৰ নিচিনা এবিধ
 মাছ, এবিধ ডাঙৰ সুকাঠী গছ।
 সালগ্ৰাম, শালগ্ৰাম বি. বিষ্ণুৰ মূৰ্ত্তি
 স্বৰূপে পূজা কৰা এবিধ শিল।
 সালঙ্কৃত বিণ. অলঙ্কাৰেৰে ভূষিত
 সুসজ্জিত। স্ত্ৰী. সালঙ্কৃত।
 সাল-সলনি বি. পৰস্পৰে সলনি কৰা
 কাৰ্য্য, পালপাতি কাম কৰা কাৰ্য্য
 পাৰস্পৰিক exchange, act of
 working by turns, altera-
 tion. সালৈ বি. অসমীয়া হিন্দুৰ
 এটা জাতি।
 সালোক্য বি. পাঁচ বিধ মুক্তিৰ
 এবিধ, ঈশ্বৰেৰে সৈতে একে লগত
 বাস কৰা মুক্তি।
 সারধান বিণ. মনোযোগী, সতৰ্ক
 attentive, careful. বি. সার-
 ধানতা। ক্ৰি. বিণ. সারধানে।
 সারশেষ বিণ. অবশেষ হোৱা, সম্পূৰ্ণ,
 বাকী নথকা complete. ক্ৰি. বিণ.
 সারশেষে।
 সারহিতে ক্ৰি. বিণ. সতৰ্ক হৈ
 carefully.
 সারিত্ৰী বি. সূৰ্য্যৰ অধিষ্ঠাত্ৰী দেৱী,
 অশ্বপতি ৰজাৰ কন্যা, সত্যবানৰ
 ভাৰ্যা, ব্ৰহ্মাৰ পত্নী।
 সারিত্ৰী-পতিত বিণ. উপযুক্ত সময়ত
 লগণ নিদিয়াত হোৱা পতিত।

সাহিত্যী-ব্রত বি. ষ্ঠে মাহে শুক্ল
পক্ষ শেহব তিনি দিনত লঘোনে
ধাকি কৰা ব্রত।

সাহিত্য বিণ. প্রমাণিত, সঁচা বুলি
ধৰি লোৱা proved, accepted
as true.

সাহিত্যে ক্রি. বিণ. যুৰকে আদি কবি
গাব আঠ অঙ্গ মাটিত লগাই।

সাহ বি. সাহস, নির্ভয়তা, নির্ভীকতা
courage, boldness.

সাহচৰ্য্য বি. সঙ্গ, সহায়তা।

সাহজিক বিণ. স্বাভাৱিক, অভ্যাস্ত
habitual, অভ্যাসৰ পৰা শিকা
acquired by practice.

সাহন, সাহোন বি. সম্পত্তি
property.

সাহস বি. নির্ভয়তা courage. বিণ.
সাহসিক, সাহসী সাহিয়াল brave.
স্ত্রী. সাহসিকী, সাহসিনী।

সাহায্য বি. সহায়, সহায়তা
assistance, aid.

সাহিত্য বি. কাব্য-শাস্ত্র, চিন্তাকৰ্ষক
বচনা literature. সাহিত্য চৰ্চা
বি. কাব্যাদি শাস্ত্র আলোচনা
study of literature. সাহিত্য
বধী সাহিত্য শাস্ত্রত পাৰ্গত লোক।
সাহিত্যিক বিণ. সাহিত্য সঙ্কীয়,
সাহিত্যসেৱী। সাহিত্য-সেৱক
সাহিত্য-সেৱী বি. সাহিত্যত বাপ
ধকা লোক, a litterateur, an
author.

সাহিয়াল বিণ. সাহ ধকা, সাহসী
courageous, brave.

সাক্ষৰ বিণ. আখৰ জনা, পঢ়িব জনা
educated.

সাক্ষাৎ বিণ. চকুৰ আগত, প্রত্যক্ষ
বৃতিমান bodily present, দেখা-
দেখি, লগ পোৱা meeting,
interview. ক্রি. বিণ. সাক্ষাতে
চকুৰ আগতে in the presence of.
ক্রি. সাক্ষাৎ কৰ। সাক্ষাৎকাৰ
দেখা কৰা। সাক্ষাৎকাৰী বি.
যিয়ে দেখা কৰে visitor. সাক্ষাৎ
সম্বন্ধ প্রত্যক্ষ সম্বন্ধ।

সাক্ষী কোনো কাৰ্য্য বা ঘটনা দেখা
লোক, স্বাৰ পৰা কোনো কথাৰ
প্রমাণ পোৱা যায় a witness,
testimony of a fact. সাক্ষী দি,
সাক্ষী ক কোনো কাৰ্য্যৰ বা ঘটনাৰ
প্রমাণ দে। সাক্ষী ল সাক্ষীৰ পৰা
কোনো কথাৰ প্রমাণ ল। সাক্ষী
মান সাক্ষী বুলি স্বীকাৰ কৰ। সাক্ষ্য
সাখীয়ে কোৱা কথা, সাখীৰ
জবানবন্দী the deposition of a
witness.

সি (সৰ্বনাম) সেই (পুৰুষ) he,
সেই (বস্তু) it. (বিণ. সৰ্ব) সেই
that.

সি সৰ্ব. ধা. বেজীৰে প্রস্তুত কৰ,
দুখণ্ড কাপোৰ বেজীৰে জোৰা লগা
to sew. কুদ. বি. সিয়ল, সিয়লা কুদ.
বিণ. বেজী-সুতাৰে জোৰা দিয়া।

সিংখাপ বি. গুণাব ফুল তোলা,
পাটৰ কাটোৰ brocade.

সিংহ বি. ডিঙিত কেশব বা দীঘল
নোম থকা আৰু বৰ বলী এবিধ
বনবীয়া জন্তু, পশুৰাজ, কেশবী &
lion. (জ্যোতিষত) পঞ্চম বাশি the
sign Leo, অইন শব্দৰ লগত যোগ
হলে বলবান বা শ্ৰেষ্ঠ বৃত্তায় (পুৰুষ
সিংহ) grand. স্ত্ৰী. সিংহী।

সিংহদ্বাৰ, সিংহদুৱাৰ বি. বজাৰ
নগৰ বা টোললৈ সোমোৱা ঘাই
দুৱাৰ বা বাট, the principal
entrance to a city or palace.

সিংহনাদ বি. সিংহৰ গৰ্জন, যুদ্ধত
কৰা হুকাৰ। সিংহল, সিংহলদ্বীপ
বি. লঙ্কা দ্বীপ Ceylon. সিংহবন্ধ
জন্তু সিংহৰ কান্দৰ দৰে ধুনীয়া
কান্দ। সিংহবাহিনী দুৰ্গা।

সিংহাসন বি. সিংহৰ মূৰ্ত্তিৰ ওপৰত
স্থাপিত দেৱতাৰ প্ৰতিমা যোৱা বা
বজা বহা আসন।

সিগাঁৱ অক. ধা. আনৰ কথা বা
কামৰ ভাও ধৰি অঙ্গি-ভঙ্গি কৰি
বিদ্রূপ কৰ to mimic for jest,
মুখ ভেজুচিয়াই উপহাস কৰ।

সিগাঁৱা-সিগাঁৱি বি. এজনে আন
এজনক সিগাঁৱি বিদ্রূপ কৰা কাৰ্য্য।

সিকটী সক. ধা. বেয়া সোৱাদ পাই
বা ভাল নোপোৱা কথা শুনি বেকা
কৰ (যুথত খাটে) to make
crooked.

সিকান্নাও অভিযোগ।

সিকি বি. এমহা, চাৰি অনা one-
fourth of a rupee, চাৰি ভাগৰ
এভাগ a quarter. সিকিটিয়া
বিণ. এসিকি মূল্যৰ।

সিক্ত বিণ. তিতা, জেকা moisten-
ed.

সিগ্‌নেল সঙ্কেত signal.

সিচ্ সক. ধা. ছটিয়া, নিক্ষেপ কৰ,
ছাটি মাৰি দূৰলৈ পেলা, ছটিয়াই
শস্য ব to sprinkle, to scatter.
বি. সিচন, সেচন। সেচক বিণ.
যি সিচে। কৰ্ত্তা. সিচোতা।
স্ত্ৰী. সিচতী।

সিচনী বি. পানী সিচা ঈজুলি, লাচনী
a baling utensil, a scoop.

সিচৰি, সিচৰতি বিণ. ছটিয়াই
দিয়াৰ দৰে অনেক ঠাই জুৰি থকা
scattered about.

সিজ অক. ধা. তাপ পাই গলিত বা
কোমল হ, সিদ্ধ হ to be boiled,
or cooked সিদ্ধ হ, সমাধা হ, to
be done, to be performed.

সিজা সক. ধা. পাক কৰ, সিদ্ধ কৰ
to boil, to cook, সমাধা কৰ,
সম্পন্ন কৰ to accomplish.
সিজোৱা বিণ. সিদ্ধ হোৱা, বন্ধা
boiled, cooked. সিজা বিণ.
পকা, সিদ্ধ, শিষ্ট honest,
perfect.

সিছু বি. বগা আঠা আৰু কাঁইট বৃক্ষ
কাদৈসিৰীয়া গছ cactus.

সিটা বি. কোনো বস্তুৰ বস চেপি

উলিয়াই গেলোবা জাবব the
dregs or refuse of any
substance from which the
juice has been extracted.

সিথান বি. 'সিতান' শব্দৰ অপভ্রংশ।

সিদিনা বি. অলপ দিনৰ আগত
এদিন the other day. ক্রি. বিণ.
কেইদিনমান আগৰ এদিনত on
the other day. সিদিনাই ক্রি.
বি. সেই দিনতে on that very
day. সিদিনাখন সেইদিনা, সেই
দিনত the other day, some
time ago. সিদিনাখনেই সেই
দিনাই।

সিদ্ধ বিণ. সফল, পূৰ্ণ, সিদ্ধা,
সাধনাৰ বলত অলৌকিক শক্তি
পোৱা fulfilled, accomplished,
cooked, having superna-
tural faculties. বি. বিত্তাধৰ
বিলাকৰ নিচিনা একশ্রেণীৰ
উপদেবতা a demi-god.
সিদ্ধকাম বিণ. পূৰ্ণকাম having
the desire fulfilled. সিদ্ধপীঠ
বি. যি স্থানত এক লাখ বলি বা
এক কোটি হোম দিয়া হৈছে।
সিদ্ধ বট বি. প্ৰসিদ্ধ বড় গছ।
সিদ্ধহস্ত বিণ. কোনো কামত বা
বিষয়ত পাৰ্গত expert. সিদ্ধান্ত
বি. যীমাংসা, আলোচনা কৰি স্থিৰ
কৰা মত a logical conclusion.
settlement of disputed
point. সিদ্ধান্ত মুক্তারলী বি.

গায় দৰ্শনৰ গ্ৰন্থ বিশেষ। সিদ্ধান্ত
সাগৰ বি. যীমাংসক 'সকলৰ
উপাধি। সিদ্ধান্ত-পত্ৰ বি.
যীমাংসা-পত্ৰ। সিদ্ধান্ত বি. সিদ্ধোবা
চাউল, ভাত cooked rice. সিদ্ধার্থ
বিণ. যাব মনোবৰ্থ সিদ্ধ হৈছে suc-
cessful, বুদ্ধদেৱ Buddha.

সিদ্ধি বি. সফলতা, সাধনাৰ দ্বাৰাই
লাভ, জয়লাভ fulfilment of an
object, success, অগ্নিমাৰি
অষ্টবিধ ঐশ্বৰ্য্য লাভ, তাং ganja.
সিদ্ধিজন্মক বিণ. সিদ্ধি জন্মোৱা।
সিদ্ধিদাতা বি. বাহ্মা পূৰ্ণকাৰী,
ফলদাতা। স্ত্ৰী. সিদ্ধিদাত্ৰী
সিদ্ধিদায়িনী।

সিধা বি. বান্ধি খাবলৈ দিয়া খোৱা
বস্তু, ভোজনী uncooked eat-
ables provided to a guest.
সিধাপাতি সিধা আৰু তাৰ লগৰ
সকলো আৱশ্যকীয় বস্তু।

সিন্দূৰ বি. সধৰা তিবোতাই কপালত
ফোঁটা লোৱা বঙা শুবি
vermilion. সিদ্ধি বি. চুৰ কৰিবৰ
কাৰণে ঘৰত সোমাবলৈ চোৰে
বেৰৰ তলে খন্দা গাঁত a hole
made under a wall by a
thief. ক্রি. সিদ্ধি দি, সিদ্ধি থান্ধ।

সিন্ধু বি. সমুদ্ৰ, সাগৰ the ocean
or sea, ভাৰতৰ প্ৰধান ডাঙৰ নৈ
the Indus. সিন্ধু প্ৰদেশ বি.
পাকিস্থানৰ অন্তৰ্গত এখন প্ৰদেশৰ
নাম। সিন্ধুৰাজ বি. জয়ন্তৰাজ।

সিদ্ধঘোটক বি. সাগৰত থকা এবিধ চাৰিঠেঙীয়া জন্তু, জল-ঘোটক & sea-horse.

সিদ্ধুৰা বি. এটা বাগিনীৰ নাম।

সিপৰীয়া বিণ. নৈৰ আন পাৰত থকা, নৈৰ সিপাৰৰ existing or residing on the opposite bank of a river. ক্ৰি. বিণ. সিপাৰে।

সিপুৰী বি. মৰণপুৰী the region of death.

সিকলীয়া হু মৃত্যু প্ৰাপ্ত হ to die.

সিকাল বি. বিপৰীত ফাল the other side. ক্ৰি. বিণ. সিকালে।

সিৰাই ক্ৰি. বিণ. সিৰাৰ, আকৌ এবাৰ once more, again.

সিৰৈচা ক্ৰি. বিণ. ইয়াৰ আগৰ বাৰত on the previous occasion.

সিভিতি ক্ৰি. বিণ. সিকালে to the other side.

সিম্‌সিম্‌য়া বিণ. হিমৰ দৰে অলপ অলপকৈ পৰা, কিনকিনীয়া drizzling. ক্ৰি. বিণ. সিম্‌সিম্‌ কৰে।

সিমান (সৰ্ৰ.) সেই পৰিমাণৰ, সেই জোখৰ so much, so many. ক্ৰি. বিণ. সেই পৰিমাণে, সেই জোখেৰে so much.

সিন্ন বি. বেজী-সূতাৰে সিয়া কাৰ্য্য act of sewing. সিন্নি বেজী সূতাৰে কৰা কাম a seam.

সিন্নিত গোৱা আনৰ শ্ৰম বা অৰ্থৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰা, কুণণ।

সিয়া দক. ধা. আনৰ হতুৱাই বেজীৰে কাম কৰা to cause to be sewed. বিণ. সিয়া।

সিয়ান বিণ. টেঙৰ, ধুৰ্ত, চতুৰ clever, sharp, cunning.

সিয়েই (সৰ্ৰনাম) সেই মানুহেই বা বস্তুৱেই that very man or thing.

সিৰ্ বি. ধমনী, তেজ চলাচল কৰা নাড়ী an artery, a vein, সিৰক নিচিনা দীঘলীয়া উঠঙা a rib or prominent line.

সিৰ-ফুটা বিণ. নাম জলা, অৱস্থাপন্ন prominent, having a position or status.

সিৰ্ সিৰ্ (অনু. শব্দ.) সিৰৰ মাজেদি কিবা অসুখ বা জ্বাৰ সোমাই যোৱা যেন বোধ হোৱা বুজাবলৈ ব্যৱহাৰ কৰা মাত। সিৰ-সিৰাণি কদ. বি. সিৰ-সিৰাৰ বেদনা। সিৰ-সিৰা অক. ধা. সিৰ্, সিৰ্ কৰা।

সিৰা বি. সিৰৰ জোৰা বা গাঁঠিত হোৱা এবিধ ৰোগ—ইয়াৰ কেৰা-বিৰো। দাঁতসিৰা দাঁতৰ আলু উথহে। পিয়াহ সিৰা তিকতাৰ পিয়াহ উথহে। সিৰা অন্তকোষৰ সিৰ উথহি হোৱা বেদনা।

সিৰামুৰি বি. দুৰ্বলতা নাইবা ভেজ নচলাৰ কাৰণে হাতৰ আঙুলিৰ

সিৰি কৌচ খাই হোৱা বেদনা & cramp of the fingers.

সিৰিক বি. সিৰি বা গাৰ কোনো অংশ অকস্মাৎ কঁপি উঠা বা তাত জাব সোমোৱা যেন বোধ। অক. ধা. সিৰিক কৰ, সিৰিক কৰি উঠ। ক্ৰি. বিণ. সিৰিক কৰে, সিৰিকাই।

সিৰিকিয়া অক. ধা. পেট পকাওঁতে মুখে পানী উলিয়া।

সিৰিপ সৰু আছাৰিৰ কোবৰ নিচিনা। মাত।

সিৰিপনী বি. চেকনী, বাঁহৰ এছাৰি & switch.

সিৰীয়া বিণ. সিৰি বা দীঘলীয়া টো থকা having long prominent lines.

সিলুটি বি. অইন ফাল, সিপিঠি the other side.

সীতা বি. জনক ৰজাৰ জীয়েক, বামৰ ভাৰ্যা।

সীতা তেল বি. মাটিৰ তলৰ পৰা ওলোৱা এবিধ তেল earth-oil, petroleum.

সীমন্ত বি. সেওঁতা।

সীমন্তক বি. সিন্দূৰ vermilion.

সীমন্তিনী বি. সধবা নাৰী।

সীমন্তোন্নয়ন বি. গৰ্ভবতী ভিবোতাৰ চতুৰ্থ, ষষ্ঠ বা অষ্টম মাহত কৰা সংস্কাৰ বিশেষ।

সীমা বি. হুডৰা মাটিৰ মাজৰ চিন & boundary line, কোনো এডৰা

মাটিৰ শেষ বা অন্ত & limit. সীমান্ত বি. শেষ সীমা boundary. সীমান্ত প্ৰদেশ ৰাজ্যৰ সীমান্ত অৱস্থিত স্থান, frontier. সীমান্ত সীমাৰ দ্বাৰা নিৰ্দ্ধিষ্ট। সীমা-বৈৰী বি. সীমা ঠেলি আনৰ মাটি দখল কৰা শত্ৰু। সীমা-মুৰিয়লি সীমাৰ মূৰত বা ওচৰত থকা।

সীমা-সঞ্চাৰ বি. ওচৰলৈ অহা, ওচৰ চপা।

সীৰ, সীৰলু বি. হাল বাওঁতে হোৱা নাঙলৰ লোৰ & furrow. সীৰলুৱা বিণ. নাঙলৰ সীৰলু উঠি থকা অৰ্থাৎ মৈয়াই সমান নকৰা furrowed.

সীসিয়লি (অম্. শব্দ.) জাবত কঁপি মুখেৰে কৰা সী সী শব্দ, পানী উতলিবৰ সময়ত হোৱা শব্দ & hissing sound. অক. ধা. সীসিয়া।

সীহ বি. এবিধ কোমল আৰু অলপতে গলাব পৰা বৰ গধুৰ ধাতু lead.

সু (উপসৰ্গ) উত্তম, ভাল good শুভ, মঙ্গলজনক auspicious, অতিশয়, বহু much, excess.

সুং সৰু. ধা. আত্মাণ কৰ, গন্ধ ল to smell.

সুই বি. গিলোতে নিহাসৰ নেলীত থুন্দা খাই হোৱা অসুখ, চৰ্চ্চৰণি।

সুতি বি. নৈৰ ঠেঙুলি, সৰু সোঁতা & small branch of a river.

অকঠিন বিণ. অতিশয় কঠিন, বৰ
টান very difficult.

অকৰ্ণ বিণ. মধুব কণ্ঠযুক্ত।

অকুনাম্বী বি. সুকবি নাৰায়ণ দেবে
ৰচনা কৰা পদ্মা-পুৰাণ।

অকপাল বি. সৌভাগ্য fortune,
prosperity. অকপলীয়া কপালী,
ভাগ্যবন্ত fortunate.

অকৰ বিণ. উজ্জ্ব, টিলা easy,
practicable.

অকলম্ব বিণ. উজ্জ্ব, টিলা, সহজ,
বাধাবিধিনি নথকা not difficult.
ক্ৰি. বিণ. অকলমে কোনো বাধা
নোহোৱাকৈ, সহজে without
obstruction, with ease.

অকঠী বিণ. সাৰ থকা টান গছ
hard and lasting.

অকীয়া বিণ. বেলেগ, আনৰ সম্পৰ্ক
বা ভাগ নথকা, নিজা separate,
having no partner, one's
own. ক্ৰি. বিণ. অকীয়াৰ্কে।

অকীৰ্ত্তি বি. সুখ্যাতি fame, glory.

অকুম্ভাৰ বিণ. নিচেই অলপ বয়সীয়া
very young, লাহৰী, অতি
কোমল fine, delicate. স্ত্ৰী.
অকুম্ভাৰী, অকুম্ভাৰ অতি কোমল
মতি। অকুম্ভাৰ কলা fine arts.

অকৃত, অকৃতি বি. সংকৰ্ষ, পুণ্য &
good deed, a pious act.

অকৃতী বিণ. সংকৰ্ষকাৰী, পুণ্যবান।

অক্ৰেণা বিণ. ধুনীয়া চুলি থকা।

অকোমল বিণ. অতি কোমল, বৰ
টিলা, বৰ নৰম tender, soft.

অকোশল সুন্দৰ কোশল, সুনিপুণতা।

অখ বি. আনন্দ, সন্তোষ, তৃপ্তি
happiness, pleasure, সম্পদ
prosperity. অখকৰ বিণ.
সুখজনক, সুখদায়ক pleasant. স্ত্ৰী.
অখকৰী। অখদায়ক বিণ. সুখকৰ
causing happiness. স্ত্ৰী. অখ-
দায়নী, অখদায়িকা। অখবৰ বিণ.
ভাল খবৰ good news. অখ-
পাঠ্য পঢ়িবলৈ সুখ লগা। অখাবহ
বিণ. সুখজনক। অখভাগী বিণ.
সৌভাগ্যযুক্ত। অখসাধ্য বিণ.
অনায়াসে কৰিব পৰা। অখাভি-
লাষী বিণ. সুখবাহুকাৰী। স্ত্ৰী.
অখাভিলাষিনী। অখাৰ্থী বিণ.
অখাভিলাষী। স্ত্ৰী. অখাৰ্থিনী।

অখী বিণ. আনন্দিত, সুখত থকা,
সম্পদযুক্ত happy, glad, pros-
perous. স্ত্ৰী. অখিনী। অখীয়া
বিণ. সুখত ডাঙৰ দীঘল হোৱা, হুখ
বন নকৰা, আলস্যৰা। অখত,
অখেৰে ক্ৰি. বিণ. হুখ নোপোৱাকৈ,
অখেৰে সৈতে। অখোদয় বি. সুখৰ
উৎপত্তি।

অখ্যাতি বি. যশস্তা, সুনাম, সুকীৰ্ত্তি
praise, reputation, fame.

অগঠন বিণ. সুন্দৰ, ধুনীয়া, সুন্দৰ
আকৃতিৰ।

অগঠিত বিণ. সুন্দৰ ভাবে গঠিত।

অগ্ৰি বিণ. ধুনীয়া, নিখুঁত faultless, well-shaped.

অগ্ৰত বি. বৃদ্ধদেব ।

অগ্ৰন্ধ বি. ভাল গন্ধ, সুবাস sweet smell, fragrance, বিণ. অগ্ৰন্ধি সুবাসযুক্ত fragrant.

অগ্ৰম বিণ. অনায়াসে যাব পৰা, বুজিব পৰা, কবিব পৰা easily passable, উজ্জ্বল, চিলা easy.

অগ্ৰবী, অগ্ৰবী পছ বি. এবিধ সৰু পছ the barking deer.

অগ্ৰণ বি. ভাল স্বভাব, ভাল গুণ, উপকাৰ good quality, merit, benefit,

অগ্ৰহীত নামা পুণ্যশ্লোক, প্রাতঃ-স্বৰ্ণীয় ।

অগ্ৰীৰ বি. বান্দবৰ বজা, বালীৰ ভায়েক, বামৰ বন্ধু ।

অগ্ৰাণ বি. সুগন্ধ good smell.

অচৰিত, অচৰিত্ত, বি. সংস্কার good conduct. সংস্কারী well-behaved. জ্ঞী. অচৰিত্তা ।

অচল বি. অযোগ, কোনো কাৰ্য্যৰ উপযুক্ত সময় বা ঠাই advantage, opportunity. বিণ. উজ্জ্বল, সুগম easy, convenience.

অচা অক. ধা. ভালকৈ ভাবি চা, চিন্তা কৰ to think or consider carefully.

অচাক বিণ. অতি সুন্দৰ excellent. ক্ৰি. বিণ. অচাককপে, অচাককৈ ।

অছন্দ বিণ. সুন্দৰি handsome.

অজ্ঞান বি. সজ লোক, সাধু লোক & virtuous or honest man.

অজ্ঞানী অচুব জ্ঞানালিনী ।

অজ্ঞান বিণ. জ্ঞানী, বুধিয়ক wise, clever.

অঠাম বি. তবনি, ধুনীয়া hand-some.

অত বি. খজুৰতি বা বেদনা কষ্ট হোৱাৰ পৰা বোধ কৰা অথ বা তৃপ্তি pleasing sensation.

অত বি. পুত্ৰ, পো & son. জ্ঞী. অত ।

অত বি. ধাৰে দিয়া ধনৰ বাঢ়ি interest on a loan.

অত কৰে ক্ৰি. বিণ. সুকৃ কৰে, কোনোৰে নজনাটৈ stealthily.

অতনি বি. প্রবোধ, সাহুনা, দুখ-বিপদৰ সময়ত দিয়া বুজনি consolation.

অতপা বি. এজন বজাৰ নাম name of a King.

অতবাং (অব্যয়) সেই কাৰণে, সেই হেতু therefore, hence.

অতল বি. পৃথিবীৰ তলৰ বঠ খলণা ।

অতুলি বি. লবাই যুখেৰে বজোৱা এবিধ বাস্ত a whistle made of clay. অতুলি-পিঠা গুৰ, পিঠাগুৰি মিহলাই তেলত ভজা পিঠা ।

অখিল বিণ. শান্ত, বিবিধ শত্রু quiet, free from danger. বি. শান্তিপূৰ্ণ কাল ।

অনু বি. 'সুভ' চোরা।

অনুদর্শন বি. বিষ্ণুৰ চক্ৰ the discuss of Krishna. বিণ. সুদৃশ্য, শুভনি good-looking.

অনুদাম বি. গোপ বিশেষ, এজন দুৰীয়া ব্রাহ্মণ name of a cow-herd, name of a poor Brahmin.

অনুদাম বি. বেদোক্ত এজন বজাৰ নাম।

অনুদিন বি. শুভদিন, ভাল দিন auspicious day, a fine day,

অনুগায়ক দিন prosperity.

অনুদীৰ্ঘ বিণ. বহু দীৰ্ঘল very long.

অনুতুল্য বিণ. অতি দুৰ্লভ very scarce.

অনুদূৰ বিণ. বহু দূৰ very far.

অনুদৃঢ় বিণ. অতিশয় কঠিন, বহু টান very firm or hard.

অনুদৃশ্য বিণ. সুন্দৰ, দেখিবলৈ ভাল।

অনুধৰ্মা বি. উত্তম ধনুৰ্ধাৰী, বীর। a good archer, a warrior, সেই নামেৰে এজন বজা।

অনুধৰ্মা বি. দেববাজ ইন্দ্রৰ সভাগৃহ।

অনুধা বি. অমৃত, দেবভাসকলৰ খোৱা বস্তু nectar, the food of the immortals. অনুধাংশু, অনুধাকৰ

বি. চন্দ্ৰ, জোন the moon.

অনুধানিধি চন্দ্ৰ the moon.

অনুধাময় বিণ. অমৃতৰ নিচিনা, বহু সোহাদ nectar like, very sweet.

অনুধী বি. বিদ্বান, জ্ঞানী learned, wise.

অনুধীৰ বিণ. বহু ধীৰ বা শান্ত, গভীৰ steady, grave.

অনুদম্ব ককবলোৰামৰ এজন পাৰিষদ।

অনুদাম বি. সুকীৰ্ত্তি, অশয় fame, reputation.

অনুনিদ্রা বিণ. ভাল টোপনি sound sleep.

অনুনিৰ্দ্ধিষ্ট বিণ. ভালদৰে নিৰ্দ্ধাৰিত।

অনুনিপুণ বিণ. অনুদক্ষ, পটু very skilful, clever.

অনুনিশ্চিত বিণ. ভালকৈ নিশ্চয় কৰা, সঠিক well-ascertained.

অনুনীতি বি. সৎ-আচৰণ সজ নীতি a good conduct, a good rule, ধৰ্মৰ মাক।

অনুনেহ (পু. অ.) বি. স্নেহ, মৰম।

অনুন্দ বি. এজন অনুৰব নাম।

অনুন্দৰ বি. উত্তম, মনোহৰ, দেখিবলৈ ধুনীয়া good, charming. জ্ঞী.

অনুন্দৰী শুৱনী, কপঙতী। বি. শুৱনী ভিৰোতা।

অনুপক্ক বিণ. অসিদ্ধ well-cooked, ভালকৈ পকা well ripe.

অনুপথ্য বি. ভাল বাট বা পথ a good road, সজ আচৰণ a good conduct.

অনুপথ্য বি. উপকাৰী আহাৰ good food.

সুপাত্ৰ বি. ভাল দৰা & suitable
bridegroom. স্ত্ৰী. সুপাত্ৰী।

সুপি বি. সৰু সোণা, অলপীয়া ভাল
বস্তুৰ সমূহ & small mass or
heap.

সুপুৰুষ বিণ. দেখিবলৈ ভাল
পুৰুষ।

সুশু বিণ. নিদ্রিত, শোৱাৰ দৰে শান্ত
হৈ থকা sleeping, dormant.
বি. সুশু। সুশোথিত চোপনিৰ
পৰা উঠা।

সুপ্ৰভাত শুভ প্ৰভাত good
morning.

সুপ্ৰসন্ন বিণ. অতি প্ৰসন্ন highly
pleased.

সুফল বি. সুসিদ্ধি good result
সুফলা প্ৰচুৰ ফল উৎপাদিকা।

সুফী, চুফী মুছলমানৰ সহজীয়া
সম্প্ৰদায় বিশেষ।

সুবচনী বি. এজনী দেৱীৰ নাম।

সুবলিত বিণ. ধুনীয়াকৈ কুন্দোৱা,
ঘূৰণীয়া round.

সুবাস বি. সুগন্ধ fragrance. বিণ.
সুবাসিত ভাল গন্ধ থকা
fragrant.

সুৱাসিনী বিণ. সৌৰভযুক্তা স্ত্ৰী।

সুবিচাৰ বি. উত্তম বা ন্যায্য বিচাৰ।

সুবিদিত বিণ. ভালকৈ জনা well-
known.

সুবিধা বি. সুচল, সুযোগ conve-
nience. সুবিধাবাদী নিজৰ যাতে
সুবিধা হয় সেই ফাললৈ লক্ষ্য কৰি

যিয়ে কাম কৰে। সুবিশাল অতি
বিশাল, বৰ বহল। সুবিস্তীৰ্ণ,
সুবিষ্কৃত অতি বিস্তৃত।

সুবুদ্ধি বি. উত্তম বুদ্ধি, উত্তম পৰামৰ্শ
useful advice, ভাল বুদ্ধি থকা
intelligent.

সুবেল বি. চিত্ৰকূট পৰ্বত।

সুবহুৎ বৰ ডাঙৰ।

সুৱেশ ভাল কানি কাপোৰযুক্ত।

সুৰোধ বিণ. সংবুদ্ধি যুক্ত। সুৰোধ্য
বিণ. অন্যায়সে বুজিব পৰা।

সুভগা বিণ. লাগী, পতিপ্ৰিয়ৱ be-
loved or favourite as a wife.

সুভদ্রা বিণ. সৌভাগ্যযুক্তা, ভাগ্যৱতী
fortunate. বি. শ্ৰীকৃষ্ণ ভগীয়েক
অৰ্জুনৰ পত্নী।

সুভদ্র বিণ. সৌভাগ্যশালী।

সুভাগ বি. সৌভাগ্য good for-
tune. স্ত্ৰী. সুভাগিনী, সুভাগী।

সুভাষ বিণ. মধুৰ ভাষণ।

সুভাষিত স্মৃতি, জ্ঞানগৰ্ভ বচন
maxim, adage.

সুভিক্ষ যি ঠাইত সহজে তিক্কা মিলে,
হৃতিকৰ বিপৰীত বাচক শব্দ।

সুমঙ্গল বি. সৌভাগ্য। বিণ. মঙ্গল-
জনক lucky, auspicious. বিণ.
সুমঙ্গলীয়া।

সুমতি বি. সজমতি, উত্তম বুদ্ধি good
disposition. বিণ. উত্তম বুদ্ধি
থকা wise.

সুমখিবা বি. কমলা টেঙা the
orange.

অম্বুৰ বিণ. অতি মধুৰ, বৰ সোৰাদ
very sweet, delicious.

অম্বুৰা বিণ. যাৰ ককালটো ধনীয়া
ববাবোহা।

অম্বুৰ বি. পুষ্প, ফুল flowers.

অম্বুৰা বি. জ্ঞানী, দেবতা god.

অম্বুৰ বি. দশবধ বজাব মন্ত্ৰী আৰু
সাবধি।

অম্বুৰ বিণ. যুত্মক।

অম্বুৰ সৰু. ধা. স্মৰণ কৰ, সোঁচৰ,
মনত পেলা to recollect, to
recall. বি. অম্বুৰণ।

অম্বুৰ সৰু. ধা. ভিতৰলৈ নে, প্ৰবেশ
কৰা to cause to enter, to
thrust into.

অম্বুৰা বি. বান্ধু সৰুসৰু আদি
পুৰুষ।

অম্বুৰা বি. দশবধৰ পত্নী, লক্ষণ
মাক।

অম্বুৰা সৰু. ধা. অইনৰ হতুৱাই
ভিতৰলৈ কোনো বস্তু প্ৰবেশ কৰা
বা নিয়া to cause to be taken
in or thrust into.

অম্বুৰা বিণ. উচ্চ ধাৰণা মেধাশক্তি
বিশিষ্ট very intelligent.

অম্বুৰ বি. পৃথিৱীৰ উত্তৰ মূৰ the
north pole, পূৰ্ণাংগত বৰ্ণিত
পৰ্বত। অম্বুৰ বস্তু উত্তৰ মেকৰ
পৰা ২৩½ ডিগ্ৰী অংশৰ দূৰত
কাল্পনিক ৰেখা Arctic Circle.

অম্বুৰ (পু. অ.) সঁপ, সন্মৰণ কৰি।

অম্বুৰ বি. সুনাম, সূচ্যতা fame,
reputation.

অম্বুৰ বি. সূচন, সুবিধা oppor-
tunity. অম্বুৰ অতি উপযুক্ত।

অম্বুৰ বিণ. সুৰ্য্যোদয়।

অম্বুৰ বি. গীতৰ আভ, স্বৰ musical
note or tune.

অম্বুৰ বি. দেবতা, অম্বুৰ a god, স্বৰ্য্য
the Sun. অম্বুৰ বি. বৃহস্পতি।

অম্বুৰ বি. প্ৰাচীন কালৰ এজন
বজাৰ নাম। অম্বুৰদী বি. গজা।

অম্বুৰ বি. দেবতাৰ বজা ইন্দ্ৰ।

অম্বুৰ বি. ইন্দ্ৰৰ নগৰ, অম্বুৰাৱতী।

অম্বুৰ সৰু. ধা. মাটিৰ পৰা দল, বন
আদি জাবৰ গুচা to clear the
land.

অম্বুৰা অৰু. ধা. অম্বুৰাৰি উঠা to
feel itching sensation. সৰু.

ধা. অম্বুৰাৰি তোলা। অম্বুৰাৰি
বি. অলপকৈ গাত হাত ফুৰালে বা
নোম আদি কোমল বস্তুৰে লুৰুৰালে
হোৱা অম্বুৰ।

অম্বুৰ অম্বুৰা বিণ. কোনো ওজৰ,
আপত্তি নকৰাকৈ কৰা pliable,
ঠেক, কোনোমতে যাৰ পৰা
narrow. অম্বুৰ কৰে কোনো
ওজৰ আপত্তি নকৰাকৈ, কঠো
বাধা নোপোৱাকৈ।

অম্বুৰ বিণ. অম্বুৰ বৰণৰ, বিচিত্ৰ
বংস্কৰ। বি. মাটি, পানী বা পৰ্বতৰ
তলে তলে মাটিৰ ভিতৰে কাটি
উলিওৱা বাট a tunnel.

স্বৰূপ বি. বতি-কীড়া, বমণ, অৰ।
স্বৰূতি বি. বতি, মৈথুন, ভালকপে
কৰা বতি-ক্ৰিয়া।

স্বৰূতি, স্বৰূতি বি. কামধেনু, সবহকৈ
গাখীৰ ওলোৱা গাই গৰু।

স্বৰূতি বি. অৱাস, অগন্ধ বস্তু।
স্বৰূতিত বিণ. অৱাসিত।

স্বৰূপ বি. অৱপতি। অৱলোক
দেৱলোক, স্বৰ্গ। অৱবৈৰী দেৱতাৰ
শত্ৰু, অসুৰ।

স্বৰূপ বিণ. মিঠা, সোৱাদ sweet,
delicious, অৱলা, মনোহৰ pleasant,
charming. অৱলিক বিণ.
শ্ৰেষ্ঠ বসন্ত।

স্বৰূপিত বিণ. যত্নেৰে সচা বা বৰ্কা
কৰা, ভালকৈ ৰখা well-pro-
tected or preserved.

স্বৰূ বি. মদ, ফটিকা, লাওপানী
wine, any spirituous liquor.

স্বৰূপনা বি. দেৱতাৰ তিৰোতা,
অপেৰবা, স্বৰ্গৰ বেস্তা the wife
of a god, a nymph.

স্বৰূচাৰ্য্য বি. দেৱতা বিলাকৰ গুৰু
বা শিক্ষক, ব্ৰহ্মপতি।

স্বৰূপান বি. মদ বা ফটিকা খোৱা
কাৰ্য্য। অৱাপানী মদপী, মদাহী
addicted to wine.

স্বৰূবি বি. দেৱতাৰ শত্ৰু বান্দস,
demon.

স্বৰূপ বি. স্বৰ্গপুৰী heaven.

স্বৰূপাগৰ বি. সপ্ত সাগৰৰ এটা

সাগৰ. mythical ocean of
wines.

স্বৰূপাৰ বি. এলকোহল alcohol.

স্বৰূপৰ বি. অৱ আৰু অসুৰবিলাক
gods and demons. অৱপৰ
কঁপা ত্ৰিভুবন ভয়ত চমক খুৱা।

স্বৰূ বি. মদ বাৰম্বাৰী one dealing
in wine.

স্বৰূক কৰে ক্ৰি. বিণ. মনে মনে,
অৱ কৰে। অৱকা মাৰ মনে মনে
গুচি যা। অৱকীয়া নিচেই ঠেক।

স্বৰূপ বি. জলঙা, সৰু ফুটা বা বিহা
a small hole.

স্বৰূচি বিণ. মাৰ্জিত কচি সম্পন্ন।

স্বৰূপ বি. ভাল ৰূপ বা গঢ় beauti-
ful form. স্ত্ৰী. অৱপা,
অৱপিনী।

স্বৰূপ বি. দেৱতাৰ ৰজা, ইন্দ্ৰ
Indra.

স্বৰূপৰ বি. মহাদেৱ Siva, ইন্দ্ৰ
Indra.

স্বৰূপৰী বি. দুৰ্গা, ভগৱতী, গঙ্গাদেৱী।

স্বৰূতি বি. তত, ধৈৰ্য্য patience,
আজৰি rest.

স্বৰূপ বি. সহজে পোৱা, সস্তা easi-
ly obtainable, cheap. স্ত্ৰী.
স্বৰূপা।

স্বৰূপিত বিণ. অৱলম্ব, অতি
মনোহৰ, হীনীয়া handsome, pret-
ty, মধুৰ, শুনিবলৈ ভাল melodi-
ous.

স্বৰূপ বি. ভাল লক্ষণ good

omen, শৰীৰত থকা জন্মৰে শুভ
লক্ষণহৃৎক চিন auspicious
birth-mark on the body.
অলক্ষণী বি. ভাল লক্ষণ বা শুণ
থকা তিকতা। অলক্ষণীয়া শুভ
লক্ষণ থকা।

অলোচন বিণ. অলম্ব বা ধুনীয়া চকু
থকা having good or beauti-
ful eyes. স্ত্রী. অলোচনা,
অলোচনী।

অলুগা বি. খাবৰ শুণ থকা আকবত
পোৰা এবিধ বগা বস্তু—ইয়াৰে
সোণ গলাৰ পাৰি borax.

অলুজি বিণ. অলপ সোৱাদ শুণ থকা
sweetish.

অলুৰ্ণ বি. সোণ, স্বৰ্ণ gold, অলুৰ্ণময়
বিণ. সোণেৰে গঢ়া made of
gold.

অলুৰ্ণকাৰ বি. সোণাৰী।

অলুৰ্ণাৰোগ বিণ. ভাল সুযোগ,
উত্তম সুযোগ golden opportu-
nity.

অলুৰা বিণ. মনোহৰ, ক্ৰতিমহৰ,
সোৱাদ pleasing, sweet,
charming.

অলুৰাগ বি. আদৰ, য়েহ, মৰম
affection, love. অলুৰাগী লাগী,
গিৰিয়েকৰ প্ৰিয়, স্বামীৰ মৰম পোৰা
beloved or favourite. বি.
গিৰিয়েকৰ চেনেহ পোৰা ভাৰ্যা।
অলুৰাগ চৰ অধিক সোভাগ্যশালী হ

অধিক ধুনীয়া হ, অধিক চেনেহৰ
পাত্ৰ হ।

অলুৰাগ ভোলা, অলুৰাগি ভোলা
কন্যা ঘৰলৈ যাত্ৰা কৰাৰ সময়ত
দৰাৰ, আৰু দৰাই কন্যাৰ পহুলিৰ
কলাওৰি পালে কন্যাৰ ঘৰত পানী
তুলি কৰা মঙ্গল অনুষ্ঠান।

অলুৰাগমণি ধান বি. এবিধ শালি
ধানৰ নাম a kind of paddy.

অলুৰ্ণা বি. প্ৰাচীন কালৰ এজন
বজাৰ নাম।

অলুৰ্ণাসন বি. ভালকৈ শাসন কৰা
কাৰ্য্য। বিণ. অলুৰ্ণাসিত।

অলুৰ্ণিকা বি. উত্তম শিক্ষা। বিণ.
অলুৰ্ণিকিত।

অলুৰ্ণীতল বিণ. তৃপ্তিকৰ শীতল।

অলুৰ্ণীল বিণ. সচিবিত্ত, নম্ৰ স্বভাৱৰ
good natured. স্ত্রী. অলুৰ্ণীলা।

অলুৰ্ণাল বিণ. ভালকৈ সজ্জা
লগোৱা বা সজোৱা well-arranged,
orderly. বি. অলুৰ্ণাল।

অলুৰ্ণোভন বিণ. সুন্দৰ, মনোহৰ
handsome. অলুৰ্ণোভিত বিণ. অতি
শোভামুৰু।

অলুৰ্ণাব্য বিণ. শুনিবলৈ ভাল, শুবলা,
ক্ৰতিমধুৰ pleasing to hear.

অলুৰ্ণী বিণ. বৰ শুৱনি, অলম্ব good-
looking.

অলুৰ্ণীত বি. প্ৰাচীন কালৰ এজন
পণ্ডিতৰ নাম, এওঁ আয়ুৰ্বেদ ৰচনা
কৰিছিল।

অলুৰ্ণা বি. অতিশয় শোভা, লাৰণ্য

exquisite beauty, great luster. বিণ. সুবস্ম।

সুযুগ বিণ. গভীর নিদ্রায়গ্ন। বি. সুযুগি।

সুযুগা বি. নাড়ী বিশেষ name of an artery.

সুবেণ বি. বামব ভক্ত এটা বান্দব নাম।

সুৰ্ত্ত বিণ. অতি সুন্দর, শ্রেষ্ঠ well, excellent, সঁচা true. বি.

সৌৰ্ত্তব।

সুসংহত সম্পূর্ণ ভাবে ঘনীভূত।

সুসজ্জিত বিণ. উত্তমরূপে ভূষিত বা সজ্জিত well-dressed, well decorated.

সুসম্পন্ন বিণ. উত্তমরূপে নিস্পন্ন, অতিশয় সমৃদ্ধিশালী।

সুসভ্য বি. বস সভ্য।

সুসাধ্য বি. অনায়াসে বা অলপ পরিশ্রমতে কবির পৰা practicable. বি. সুসাধ্যতা।

সুস্থ বিণ. ভাল থকা, স্বাস্থ্যবান, নিবোগ healthy, free from illness. বি. সুস্থতা।

সুস্থির বিণ. গভীর, গভীর steady, firm, calm and quiet, নিশ্চিত settled.

সুস্পষ্ট বিণ. অত্যন্ত স্পষ্ট, সুপ্রকাশিত।

সুস্বব বিণ. মিঠা সুব sweet tune.

সুস্বাদ বি. উত্তম সোবাদ good

taste or flavour. সুস্বাদু অতি মিষ্ট, বস মিঠা very sweet, delicious.

সুস্মিত বি. সুন্দর মিচিকীয়া হাঁহি যুক্ত, দ্বী. সুস্মিতা।

সুহাই বি. বরগীতব এটা বাগ। সুহা (পূ. অ.) শোভা দি।

সুহুবি বি. ঠঁ চেপি ধরি কথা সু সু শব্দ a whistling sound. অক. ধা. সুহুবিয়া, সুহুবি আৰ।

সুহৃদ বি. প্রিয় বন্ধু, সহদয় a friend. সুহৃদে বন্ধু বিচ্ছেদ, প্রীতি ভগা।

সূচক বিণ. বোধক, জ্ঞাপক indicating, informing. বি. টুটকীয়া a back-biter.

সূচনা বি. প্রস্তাবনা, উৎপাদন, উল্লেখ an allusion, reference, proposal. সূচিত বিণ. জ্ঞাপিত, প্রকাশিত indicated.

সূচা সক. ধা. উত্থকীয়া, প্রস্তাব কব to indicate, টোটক লগা to backbite. সূচাআৰ ক্রি. টোটক লগা।

সুচা, সূচীয়া বিণ. সুস্থ, নিবোগি healthy.

সূচি, সূচী বি. বেকী a needle, জেওবা বোবা পখালী কাঠী।

সূচ্যগ্র বেকীর আগ, সেই পরিস্রাণ।

সূচিশিলা বি. নানা বরগীয়া হুতাবে কবা কাককার্য।

সূচীভেদ অতি নিবিড়।

সূচী, সূচীপত্র বি. নির্ধট, কিতাপৰ
ভিত্তত লিখা কথাবোৰৰ তালিকা
contents.

সূত্ৰ বি. ক্ষত্ৰিয় পুৰুষৰ দ্বাৰা বামুনীৰ
গৰ্ভত ওপজা মানুহ & man of
mixed caste, ভাগৱত ব্যাখ্যা
কৰা এজন মুনি ।

সূত্ৰ বি. বেত টাচি কৰা মিহি জৰী,
লতাই গছ আদিত মেৰাই ধৰা
আঁহ, নখৰ দাঁতিত ওলোৱা আঁহ ।

সূত্ৰলাহি বি. যঁতৰত কাটি শলাত
মেৰাই ধোৱা সূতা & ball of
thread.

সূতা বি. তুলা বা সেই নিচিনা বস্তু
পতোৱা আঁহ & thread. সূতা
কাট সূতা কৰ to spin. সূতা
ভোল বেজীৰে ফটা কাপোৰ বাত ।

সূতাৰ বি. বাঢ়ৈ, কাঠ মিল্লী &
carpenter.

সূতি প্ৰসৰ ।

সূতিকান নৰ প্ৰসূতা ।

সূতিকা গৃহ, সূতিকা ঘৰ বি. প্ৰসৰ
হোৱা ভিৰোতা ধকা ঘৰ ।

সূতিকা বোগ বি. পোৱাভীৰ
বোগ ।

সূত্ৰ বি. সূতা, তুলা আদিৰ পকোৱা
আঁহ & thread, দৰ্শন, ব্যাকৰণ
আদি শাস্ত্ৰৰ সংক্ষেপ বাক্য an
aphorism, ভাৱনাৰ প্ৰত্যেক
দৰ্শনৰ আগতে ভাৱ বিষয়ে
সূত্ৰধাৰীয়ে কোৱা চমু বৰ্ণনা, কথাৰ

সুং বা উৰা । সূত্ৰকাৰ সূত্ৰ ৰচয়িতা
(বেদান্ত) ।

সূত্ৰধাৰ বি. নাট্য প্ৰস্তাৱক, প্ৰধান
নট ও সূত্ৰপ্ৰণয়নকৰ্তা, শাস্ত্ৰাদিৰ
সংক্ষিপ্ত বাক্য প্ৰণেতা ।

সূত্ৰধাৰী বি. ভাৱনাৰ পৰিচালক,
ভেঙে আৰম্ভণিতে আৰু ভাৱনাৰ
মাজে মাজে সূত্ৰ গায় আৰু প্ৰত্যেক
অংশৰ চমু বিবৰণ দিয়ে the
stage director and chief
actor of an Assamese
drama.

সূত্ৰপাত বি. কোনো কাৰ্য্যৰ আৰম্ভণ
বা আয়োজন commencement
of something.

সূপকাৰ বি. ৰান্ধনি & cook.

সূৰ বি. সূৰ্য্য, বেলি the sun.

সূৰি বি. সূৰ্য্য, কবি, পণ্ডিত । সূৰী
বিগ. বিচক্ষণ, পণ্ডিত ।

সূৰ্প বি. কুলা, চাউল আদি পৰিষ্কাৰ
কৰা পাত্ৰ ।

সূৰ্পগৰা বি. ৰাৱণৰ ভনী ।

সূৰ্য্য বি. সূৰ্য্য, বেলি the sun.

সূৰ্য্য বি. বেলি, দিবাকৰ the sun.

সূৰ্য্য কপালী, সূৰ্য্য কপাল বেলি
ওলোৱাৰ পৰা বেলি মাৰ
ঘোৱালৈকে ধৰা মূৰৰ বিষ ।

সূৰ্য্যকান্ত বি. এবিধ ৰঙা বৰলীয়া
বাথৰ & kind of gem.

সূৰ্য্যকান্তি বি. এবিধ ফুল & kind
of flower, সূৰ্য্যৰ পোহৰ sun-
shine.

সূৰ্য্যাবি দৈৱজ্ঞ বি. দৰঙী বজাৰ
আমোলৰ এজন কবি the name
of poet.

সূৰ্য্যগ্রহণ বি. চন্দ্ৰৰ দ্বাৰা সূৰ্য্যৰ
আচ্ছাদন solar eclipse.

সূৰ্য্যবিপ্ৰ বি. দৈৱজ্ঞ, গ্ৰহপূজক।
সূৰ্য্যমণ্ডল সূৰ্য্যৰ চাৰিওফালে ঘেৰি
থকা ঘূৰণীয়া বশিৰ মেৰ।

সূৰ্য্যমুখী বি. সূৰ্য্যৰ ফাললৈ মুখ কৰি
থকা এবিধ ফুল।

সূৰ্য্যালোক বি. সৌৰ জগত the
solar region.

সূৰ্য্যাস্ত বেলি মাৰ যোৱা sun-set,
গধূলি সময়।

সূৰ্য্যোদয় বেলি ওলোৱা sun-rise,
বেলি ওলোৱা সময়।

সূৰ্য্যোপাসনা বি. সূৰ্য্যৰ অৰ্চনা,
সূৰ্য্যপূজা। বিণ. সূৰ্য্যোপাসক।

সূক্ষ্ম বিণ. অতি সৰু, বৰ মিহি,
minute, very fine, তীক্ষ্ণ acute.

সূক্ষ্মতা বি. নিচেই ক্ষুদ্ৰ বা মিহি
অৱস্থা। সূক্ষ্মদৰ্শিতা বি. তীক্ষ্ণদৃষ্টি,

কোনো বিষয়ৰ ভিতৰলৈ দৰৈ
সোৱাই তাক ভালকৈ বুজিব পৰা

ওণ। সূক্ষ্মদৰ্শন বি. পুৰাতনপুৰাতন
কণে চোৱা minute observa-
tion or inspection. সূক্ষ্মদৰ্শন-

যন্ত্ৰ অনুবীক্ষণ যন্ত্ৰ a micros-
cope. সূক্ষ্মদৰ্শী বিণ. চোকা দৃষ্টি

থকা, সূক্ষ্ম বিচাৰ কৰা keen-
sighted, minute observer.

সূক্ষ্মদেহ বি. পৰু বায়ু, দশ ইন্দ্ৰিয়,

মন আৰু বুদ্ধিৰ দ্বাৰা গঠিত শৰীৰ।
বিণ. সূক্ষ্মদেহী। সূক্ষ্ম বিচাৰ বি.

পুৰাতনপুৰাতন কৰা বিচাৰ
thorough investigation of a

matter. সূক্ষ্মবুদ্ধি বি. চোকা
বুদ্ধি বা জ্ঞান থকা। সূক্ষ্মকোণ

বি. সমকোণতকৈ সৰু কোণ acute
angle. বি. সূক্ষ্মকোণী।

সৃজ সৰু. ধা. সৃষ্টি কৰ, নিৰ্মাণ কৰ,
সাজ to make, to creat, to

construct. কৃদ. বি. সৃজয়। কৃদ.
বিণ. সৃজিত। ক্ৰি. সৃজন কৰ।

সৃজনী বি. (স্ত্ৰী.) সৃষ্টি কৰিব পৰা
(সৃজনী শক্তি)।

সৃষ্টি বিণ. নিৰ্মিত, ৰচিত created,
made. সৃষ্টি বি. নিৰ্মাণ কৰা বা

সজা কাৰ্য্য creation, জগৎ, বিশ্ব
the world, the universe.

সৃষ্টিকৰ, সৃষ্টিকৰ্ত্তা বি. সৃজন
কৰোতা, পৰমেশ্বৰ the creator,

God.

সে অৰ. হে, কেবল, মাত্ৰোন only.

সেই (বিণ. সৰ্ব্ব.) আগত বা
সমুখত থকা, ওপৰত কোৱা বা

উল্লেখ কৰা that. সেইদেখি সেই
কাৰণে therefore. সেইয়া

সেইটো that.

সেউজ বি. কলপতীয়া বৰণ, কেঁচা
ঘাঁহ বা গছ পাতৰ বৰণ the green

colour. সেউজীয়া বিণ. কল-
পতীয়া green.

সেউতী বি. এবিধ ফুল a kind of flower.

সেও বি. জুইবে বা তপত বস্ত্বে তাপ দিয়া কাৰ্য্য, সেক fomentation. ক্রি. সেও দে, সেও ল।

সেও বিণ. দৌ খোৰা, বশ হোৱা bowed down, humbled, হেলনীয়া too slanting. ভাঁজ, দৌখোৱা অবস্থা a bend, a curve.

সেওঁত, সেওঁতা বি. নাৱত সোমোৱা পানী সিচা যন্তন a scoop.

সেওঁতা বি. মেলাই ছতাগ কৰা চুলিৰ মাজৰ বেথা।

সেংসেউয়া বিণ. চোঁচা, জেকা, উষ নথকা not warm, having no warmth.

সেক সক. ধা. তাপ দে, সেও দে to foment, তাপ দি টান কৰ to roast, to toast. বি. বেদনা আদি গুচিবলৈ দিয়া তাপ fomentation.

সেকা, সেকেটা বি. বেয়া কামৰ প্ৰতিকূলৰূপে পোৱা কষ্ট, পোটক punishment brought on by one's misdeed, retaliation.

সেঙেটা বিণ. বৰ চোঁচা, অকণো উষ নথকা very cold.

সেচক বি. হটিয়াওঁতা, সিটোতা।

সেচন বি. হটিওৱা বা সিচা কাৰ্য্য।

সেতু বি. সাঁকো, দলং a bridge.

সেতুবন্ধ বি. ভাৰতৰ দক্ষিণ মূৰৰ পৰা লঙ্কাদ্বীপলৈকে অবিচ্ছিন্ন ভাবে লানী লগা পৰ্বত শ্ৰেণী, a ridge of rocks extending from the southern extremity of the coremandal coast towards the island of Ceylon.

সেতু বি. এবিধ ধাতু a kind of metal.

সেনা বি. সৈন্য, ফৌজ, এজন চিপাহী বা পদাতিক an army, a common soldier. সেনানী। সেনা-নিবাস শিবিৰ, ছাউনি। সেনা-নিবেশ সৈন্য বিলাকৰ আবাস সেনাধ্যক্ষ, সেনানী বি. সেনাপতি। সেনাপতি সৈন্য চলাওঁতা the leader of an army. গুণ. বি. সেনাপতিত্ব সেনাপতিৰ পদ বা ক্ষমতা।

সেন্দূৰ, বি. 'সিন্দূৰ' চোঁৱা। সেন্দূৰী, সেন্দূৰীয়া সেন্দূৰৰ নিচিনা বঙা red as vermillion.

সেপ বি. মুখৰ বস spitte. ক্রি. সেপতোক খুই গিল to swallow spitte.

সেম্‌বঙীয়া বিণ. মৰাৰ লগত একে চিতাতে পুৰি মৰা মতা বা তিবোতা।

সেম্‌সেমীয়া বিণ. জেকা moist.

সেমেক অক. ধা. অলপ তিত, জেক to be damp or moist.

সেমেকা বিণ. জেকা damp.

সেমেলা সেমেলি বি. লাজ বা
অপমানত বিবর্ণ হৈ মুখ ইফাল
সিফাল কৰা কাৰ্য্য the act of
being abashed or confused.

সেয়ে সৰ্ক. সেইটোয়েই, সেই মানুহেই
that very person or thing.
(অৰ্থাৎ) সেই কাৰণে।

সেৰ বি. চাৰি পোৰাৰ জোখ, আশী
টকাৰ জোখ a seer or eighty
tolas.

সেবসেবীয়া বিণ. পনীয়া, সেবেকা,
বস বেছি হোৱাত। সোৱাদ নথকা
tasteless from being exces-
sively juicy, জেকা, চৈচা damp,
cold.

সেবা বি. সিৰৰ নিচিনা গোটা
আৰু দীঘলীয়া বস্তু a long
slender and round thing,
এচাৰি আদিৰ কোবৰ উঠা সঁচা a
raised mark left by a
stripe. সেবা বাজ, সেবা পাতি
ক্ৰি. দীঘল উঠা সঁচা বহ।

সেবা-খৰি বি. গোটা-নফলা-ডাঙৰ
খৰি। সেবীয়া বিণ. এসেৰ ধৰা,
এসেৰ গধুৰ holding or weigh-
ing one seer.

সেকৱা (ভিকতা সেকৱা) বিণ.
তাৰ্ঘ্যাব অতিশয় অম্বৰক্ত, জৈণ,
ভিবোতাৰ বশ henpecked.

সেবেকা বিণ. পনীয়া, পানীৰ ভাগ
বেছি থকা watery, পানী বেছি
হোৱাত সোৱাদ নথকা tasteless.

সেবেঙা বিণ. পাতল, ঘনকৈ
নোবোৱা, যাজে যাজে সুকঙা বা
বিছা থকা thin, not woven
closely.

সেবেপা বিণ. ভালকৈ পাক
নোখোৱা not well twisted.

সেবেলা বিণ. নিস্তেজ আৰু চৈচা,
উষ্ম নথকা bloodless and cold,
having no warmth.

সেলেকা, সেলেক-পেলেক বিণ.
আট নোখোৱা, ঢিলাকৈ বন্ধা not
tight, loosely tied, টান কাম
কৰিব নোৱৰা delicate.

সেলেকা-দাঁড়া বিণ. সেবেঙা দাঁত
থকা।

সেলেঙি বি. তামোলৰ বাগীৰ পৰা
হোৱা মুখৰ আৰু চকুৰ বঙা বৰণ
আৰু মূৰ ফুৰণ। ক্ৰি. সেলেঙি
লাগ।

সেলেপ সৰু. ধা. নোচোবোৱাকৈ
সেপ মিহলাই লাহে লাহে গিল।
ক্ৰি. বিণ. সেলেপি সেলেপি।

সেৱ সৰু. ধা. সেৱা ভক্তি কৰ,
উপাসনা কৰ to worship. বি.
প্ৰণাম, বন্দনা, সেৱা worship,
humble salutation. সৰু. ধা.
ভোগ কৰ, উপভোগ কৰ to
enjoy. সেৱক বি. উপাসক, ভৃত্য,
আশ্ৰিত a worshipper, an
attendant, a dependent, শিষ্য,
ভক্ত a disciple. স্ত্ৰী. সেৱিকা,
সেৱকিনী, সেৱকী।

সেৱকীয় বিণ. উপাসক, আশ্রিত, শিষ্য। সেৱন বি. উপাসনা, আবাধনা, ব্যবহাৰ কৰা বা খোৱা কাৰ্য্য act of using, সম্ভোগ কৰা কাৰ্য্য act of enjoying. সেৱনীয় বিণ. আবাধনা কৰিবলগীয়া, পূজনীয়, ব্যবহাৰৰ যোগ্য, ভোজনীয়। কৃদ. বিণ. সেৱিত।

সেৱা বি. মূৰ দোঁৱাই কৰা সৎকাৰ, শ্ৰণাম, নমস্কাৰ an humble salutation, পৰিচৰ্যা, আলপৈচান শুক্ৰা, ভক্তি, পূজা service, homage, worship, সকাম বা দেৱতাৰ উপাসনা a religious ceremony. সেৱা চুব কৰ দেৱতাৰ আবাধনাত ক্ৰটি কৰি দোষৰ ভাগী হ। সেৱা চোৰ দেৱতাক নভজা লোক। সেৱা-শুক্ৰা ভক্তিৰে পৰিচৰ্যা, ভক্তিপূৰ্ণ-আলপৈচান।

সেৱাশ্ৰম বি. পৰিচৰ্যা গৃহ, অভিধিলা inn.

সেৱাইত বি. সেৱক, পূজা-অৰ্চনা কৰা মানুহ worshipper in general, দেৱোত্তৰ মাটি খাই দেৱতাৰ পূজা-অৰ্চনাত সহায় কৰা শ্ৰেণী a tenant of a Devottar land.

সেৱিত কৃদ. বিণ. পূজিত, আবাধিত worshipped, served.

সেৱ্য বিণ. পূজনীয়, সেৱাৰ যোগ্য, সেৱন বা আহাৰ কৰিবলগীয়া।

সেহা অক. ধা. জলা বস্ত্ৰৰ পোষণি শুচাবলৈ মুখ মেলি 'সা সা' কৰি উশাহ ল to breathe hard. সেহাই ক বা শ্বাত দুৰ্ৱলতাৰ কাৰণে সেহাই সেহাই কথা ক। সেহাই ফোঁপাই খবকৈ উশাহ লৈ আক ব্যস্ত হৈ panting.

সেহি (পু. অ.) সৰ্ব. সেইটো।

সৈ বি. দোষ স্বীকাৰ কৰা কাৰ্য্য, দোষ গাত লোৱা কাৰ্য্য confession. সৈ কাঢ়, সৈ ল দোষ স্বীকাৰ কৰ to confess.

সৈতে অৰায়. সহিতে, একে লগে with, in company with.

সৈনিক বিণ. সেনা সম্বন্ধীয়, বণ্ণা বিষয়ক relating to or connected with an army, বোদ্ধা soldier.

সৈন্ধৱ বি. সমুদ্ৰজাত নিমখ, আকবত হোৱা এবিধ ডুখৰীয়া লোণ, সন্ধ্যাক rock salt.

সৈন্ত বি. সেনা, যুঁজাক a soldier, ফৌজ, সেনাদল an army.

সৈন্ত সামন্ত সেনা, সেনাপতি আদি সকলো যুঁজাক। সৈন্যোধ্যক্ষ সৈন্তৰ অধ্যক্ষ, সেনাপতি a general.

সৈমান বিণ. মান্তি, সম্মত agreed.

সৈমান বিণ. সহিষ্ণু, সহনশীল for bearing, revengeless.

সৈয়া বি. খেলৰ ভাগী & partner in a game.

সৈয়া বিণ. খুন্দা সহিব পৰা, টান hard, not easily brittle. সাত বিছৰ সৈয়া কণী বহু হুঃখ কষ্ট সহিব পৰা লোক।

সৈয়ন্ত্ৰী, সৈবিক্ত্ৰী বি. যি ভিৰোতাই পৰব ঘৰত স্বাধীন ভাবে শিল্পাদিৰ দ্বাৰা জীৱিকা নিৰ্বাহ কৰে।

সৌ সৰ্ব্ব. সি, তেওঁ, সেই।

সৌ বি. গাৰ দক্ষিণ ফাল the right as opposed to the left. বিণ. সমান (সৌমাজ) equal on both sides. সৌ-আধি সমানে আধা ভাগ, আধি exactly half.

সৌচৰ অক. ধা. এজনৰ গাৰ পৰা গৈ আন এজনক ধৰ to pass from one to another. সৌচৰা সক. ধা. এজনৰ গাৰ পৰা আন এজনৰ গালৈ পঠিয়া। বিণ. এজনৰ গাৰ পৰা আন এজনৰ গালৈ যোৱা, লংক্ৰামক infectious, contagious.

সৌ জোনে ক্ৰি. বিণ. জোনৰ পোহৰ সম্পূৰ্ণৰূপে পৰি থাকোঁতে under bright moonlight.

সৌত (অনু. শব্দ) নাকৰ পৰা শেঙুন চুঁচি উলিয়াওতে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ। ক্ৰি. সৌত সৌতা।

সৌত বি. পানীৰ গতি, প্ৰোত & current.

সৌতা বি. নৈৰ শাখা বা ঠেঙুলি, স্রুতি & stream, a branch of a river.

সৌপাক বি. সৌহাতৰ ফালে দিয়া পাক। বিণ. সৌপকীয়া সৌ ফাললৈ ঘূৰা। সৌপাকে সৌ-ফাললৈ ঘূৰাই। সৌফলীয়া সৌ হাতৰ। সৌ-বয়স আদ বয়স। সৌ-মাজ ঠিক মাজ।

সৌৱৰ সক. ধা. স্মৰণ, স্মৰণ কৰ to recollect, to remember. বি. সৌৱৰণ আকৌ মনত পেলোৱা recollection.

সৌৱৰণী বি. পাহত মনত অবিবৰ্ণে কোনো কথা লিখি থোৱা কাকত & memorandum, কোনো কথা মনত পেলাই দিবলৈ লিখা চিঠি & reminder, কোণ্ঠী, জন্মপত্ৰিকা & horoscope, স্মৃতিচিহ্ন & token of remembrance, & memorial. বিণ. কোনো কথা বা কাৰ্য্য স্মৰণ কৰিবৰ অৰ্থে কৰা memorial.

সৌৱৰা সক. ধা. স্মৰণ কৰা, আকৌ মনত পেলাই দে to remind.

সৌৱালু বি. এবিধ গছ & kind of tree.

সৌৱাহ বি. কোনো বিষয়ত বিচাৰ কৰি দিয়া মত, সিদ্ধান্ত decision. সক. ধা. সৌৱাহ কৰ সিদ্ধান্ত কৰ।

সৌ শব্দে, সৌ শব্দে ক্রি.
বিণ. নিম্ন দেহাবে সৈতে।

সোজা, সোকা বিণ. সৰল, পোন
straight.

সোণ বি. স্বর্ণ gold. সোণ কমা
নৈব বালি ধুই তাৰ লগত থকা
সোণ বাছি ল to wash sand for
gold. সোণ খতা আন ধাতুৰ
অলঙ্কাৰ বা বস্ত্র ওপৰত সোণৰ
পানী বা পাত খুওৱা। বিণ. সোণ-
খতোৱা। সোণ পানী তাপ দি
পমাই পানী কৰা সোণ melted
gold. সোণ পানী চৰা সোণৰ
পানী সাঁন, গিলটি কৰ to gild.

সোণগুঁই বি. এবিধ সৰু জাতিৰ
গুঁই।

সোণ্ তৰা বি. সুমুখিৰা টেঙা,
কমলা টেঙা an orange.

সোণ পৰুৱা বি. এবিধ সৰু সোণ
বৰগীয়া পৰুৱা a kind of insect
of golden colour.

সোণ বৰিয়াল বি. ঔষধত লগা
এবিধ সৰু গছ a kind of
medicinal plant.

সোণ সেৱীয়া বিণ. একসেৰ সোণৰ
মূল্যৰ সমান দামী, মূল্যবান
valuable.

সোণৰ সোলেং বি. বহুমূলীয়া বস্তু
a supposed precious thing.

সোণা বি. সোণ gold.

সোণা, সোণাই বি. অতি মৰমৰ

মাত, চেনেহী a term of endear-
ment, a beloved one.

সোণাপুৰ বি. সুন্দৰ বা ধনীয়া
ঠাই, সুখৰ ঠাই a place of
abundance and happiness.

সোণামুখী বি. এবিধ সৰু সৰু
পাতৰে গছ, তাৰ পাত সিজাই
খালে শোচ খোলোচা হয় a kind
of medicinal herb.

সোণামুৱা বিণ. প্ৰিয়, মৰম লগা
having a lovely face,
beloved. জী. সোণামুজী।

সোণাৰি বি. স্বর্ণকাৰ, সোণৰ
অলঙ্কাৰ আদি বস্তু গঢ়া মানুহ a
goldsmith. সোণাৰি গঢ়ী
সোণাৰিয়ে গঢ়াৰ দৰে ধনীয়া
দেখিবলৈ ভাল good looking,
beautiful.

সোণাৰু বি. এবিধ বনৰীয়া সুকাঠি
গছ।

সোণালী বিণ. সোণ বৰগীয়া, সোণৰ
নিচিনা বহুমূলীয়া gold-coloured,
golden.

সোণোৱাল বি. বালি হুই সোণ
উলিওৱা মানুহ a gold-washer.

সোণোৱালী বিণ. সোণৰ বন কৰা,
সোণৰ ফল বহা ornamented
with gold.

সোতা বি. ধাৰলৈ নিয়া ধনৰ বাবে
বন্ধক থোৱা বস্তু pawn, a
pledge.

সোদৰ বিণ. সহোদৰ, এজনী মাকৰ
গৰ্ভজাত born of the same
mother. বি. একে মাকৰ পৰা
ওপজা ভাই ককাই brother by
the same mother. স্ত্রী.
সোদৰা।

সোধক সৰ. ধা. প্ৰশ্ন কৰ, জিজ্ঞাসা কৰ
to question, to ask, মীমাংসা
কৰ to enquire into, অতিথি
সংকাৰ কৰ to receive a guest.
বি. বিচাৰ, অনুসন্ধান enquiry, in-
vestigation. কৰ্তা. সোধোতা।
স্ত্রী. সোধতী। সোধন বি. সোধা
কাৰ্য্য। সোধ কৰ ক্ৰি. বিচাৰ
কৰ।

সোধ-পোছ, সোধপোছা বি.
বিচাৰ, অনুসন্ধান, অতিথি সংকাৰ
enquiry, investigation,
hospitality to a guest. বি.
সোধন পোছন পৰিচৰ্যা।

সোধা সৰ. ধা. আনৰ দ্বাৰা প্ৰশ্ন বা
জিজ্ঞাসা কৰা to cause to be
asked or questioned.

সোধক বি. বিচাৰ কৰ্তা, সোধকৰ্তা
an investigator, a judge.

সোনকাল বি. বাতিপুৰা, প্ৰভাত
morning time; শীঘ্ৰতা,
বেগাবেগি haste, quickness.
বিণ. শীঘ্ৰ early. ক্ৰি. বিণ.
সোনকালে।

সোন্দা, সোন্দাকল বি. এজাতি
জগন্ধিকল a kind of plantain.
সোপজুগীয়া বিণ. কোমল,
মোহাবিলে সোপা হোৱা soft like
cotton, spongy.

সোপা বি. কিছুমান বস্তুৰ সমূহ
নাইবা একেলগে থকা কিছু সবহীয়া
বস্তু যেনে জাবৰ সোপা, বোকা
সোপা, কাপোৰ সোপা a mass,
a lump, a lot; কোনো বস্তুৰে
পাত্ৰৰ মুখত দিয়া ঠিলা a cork,
কোনো কথা ব্যক্ত নকৰিবলৈ দিয়া
ভেঁটি hushmoney.

সোপামাৰ লৰক ফৰক কৈ বা
অসম্পূৰ্ণৰূপে কৰ। বিণ. সোপামাৰ।
সোপাটীলা টান কাম কৰিব
নোৱৰা, টিলা কামত মন দি নলগা।
সোপান বি. খটখটী, জখলা a
staircase, a leader.

সোপাসোপ বিণ. অনেক সোপা
কৰা বা হোৱা divided into
many masses. ক্ৰি. বিণ.
সোপাসোপে।

সোপোকা বিণ. তুলা এসোপাৰ দৰে
কোমল আৰু টেপা মাৰিলে বহি
যোৱা কিন্তু নভগা নিছিগা flabby,
spongy.

সোপোৰা বিণ. শোটোৰা, টোটোৰা
wrinkled, contracted. বি.
ক্ষীণাই ভিতৰ শুকাই হোৱাত কোঁচ
খোৱা ছাল a wrinkle. সোপোৰা

সোপোৰ শোটোবা শোটোব,
টোটোবা পৰা।

সোভবি বি. গাবলীয়া মেলত
গোচৰীয়া আৰু পদকীয়াৰ পৰা মেল
সোধাৰ বাবে লোৰা ধন।

সোম বি. চন্দ্র, জোন the moon,
অষ্টমস্থৰ এজন বস্তু। সোমবাৰ
বি. সপ্তাহৰ দ্বিতীয় দিন, the
second day of a week,
Monday. সোমবৰীয়া বিণ.
সোম বাবে জন্মা, সোমবাৰ সম্বন্ধীয়
সোম পান বি. যজ্ঞত সোম বস
পান কৰা ক্ৰিয়া the act of
drinking the soma rasa.
সোমবস বৈদিক যুগত দেবতাৰ
পূজাত দিয়া আৰু ঋষি সকলে পান
কৰা এবিধ গছৰ বস। সোমতীৰ্থ
বি. প্রভাস তীৰ্থ। সোমনাথ
মহাদেব, শিব Mahadeva.

সোমা অক. ধা. প্রবেশ কৰ,
ভিতৰলৈ যা to enter into. বি
সোমাওঁতা। স্ত্রী. সোমাভী।

সোবসোবণি বি. অলপ অলপকৈ
কন্দাৰ শব্দ a low cry. সোব-
সোবা সকলক শব্দ কৰি কান্দ।
বিণ. সোবসুৰীয়া, সোব্ গোব্
কৰে ক্ৰি. বিণ. একেবাহে in a
stream.

সোবা বি. চোক নথকা, মূখত নথকা,
সেবেকা not sharp, blunt, mild
to the taste.

সোবোপা 'সবপা' চোৱা।

সোলক অক. ধা. গাঠি মুকলি হ.
লাগি থকা ঠাইৰ পৰা এৰা to be
unfastened, to be loose.

সোলা বিণ. দাঁত নথকা, দাঁত সৰা
toothless. স্ত্রী. সুলী।

সোলং সোলেং বি. এবিধ বৰ উগ্র
চোঁড়া ফল a kind of acid fruit.
সোলেং শাক এবিধ শাক।

সোলোকা সক. ধা. বান্ধ মুকলি কৰ,
গাঠি মেল untie, to loose. বিণ.
বান্ধ নথকা, মুকলি বা চিলা হোৱা।
সোলোক ঢোলোক ভালকৈ খাই
নথকা, চিলা loose, slack.

সোৱাই সোৱাই ক্ৰি. বিণ. সহিব
পৰাকৈ, লাহে লাহে slowly and
without giving pain.

সোৱাদ বি. জুতি, জিভাবে অনুভব
কৰিব পৰা গুণ, মিষ্টতা taste,
flavour, sweetness. বিণ.
ইন্দ্ৰিয়ক সুখ দিয়া, মিঠা মধুৰ.
sweet, delicious, pleasant.

সো সো বি. প্রবল বেগেৰে চলা
বতাহৰ শব্দ। সোদোৱা অক. ধা.
সো সো শব্দ কৰ। বি. সোসোৱনি
ক্ৰি. বিণ. সো সো কৰে,
সোসোৱাই।

সোহাই ক্ৰি. বিণ. ব্যগ্র হৈ, বেগেৰে
with haste and impatience.

সোহাগ বি. আদৰ স্নেহ (সৌজন্য)।

সৌহি (পু. অ.) (সৰ্ৱ) সেই।
সৌ (বিণ. সৰ্বনাম) চকুৰে দেখা
কিন্তু অলপ দূৰত থকা yon,
yonder.

সৌকৰ্য্য বি. সুকলমে কৰিব পৰা
গুণ, সুসাধ্যতা facility, feasi-
bility.

সৌকা বি. মানুহে লাথুটি কৰা এবিধ
বেত a variety of ratan, সৌকা,
বৈতৰ লাথুটি a driving or
walking stick of ratan.
সৌকাম্বেল চোৰ বা চোৰে নিয়া
বস্তু উলিয়াবলৈ মন্ত্ৰেৰে জৰা সৌকা
ধৰা মানুহ পঠিয়া। সৌকা-গম
এবিধ বিৰাল সাপ।

সৌকুমাৰ্য্য বি. কোমলতা,
মালিন্য।

সৌজন্য বি. ভদ্রতা, শিউচাৰ
civility, courtesy, দয়া,
বদানুতা kindness, generosity.

সৌদামিনী বি. বিজুলী, বিজুলী
lightning.

সৌধ বি. অটালিকা, প্ৰাসাদ palace
or mansion.

সৌন্দৰ্য্য বি. বুদ্ধিমান, চোকা, চতুৰ
intelligent, sharp. বি. এজন
ঋষিৰ নাম a sage.

সৌন্দৰ্য্য বি. শোভা, সুন্দৰ ভাৱ,
সুৱনি beauty, splendour. বিণ.
সৌন্দৰ্য্যশালী। স্ত্ৰী. সৌন্দৰ্য্য-
শালিনী।

সৌভাগিনেয় বি. সৌভাগ্যবতীৰ
পুত্ৰ।

সৌভাগ্য বি. সুভাগ্য, শুভদৰ্শা good
fortune.

সৌমাৰ বি. অসমৰ পুৰণি বিভাগৰ
এভাগ, বৰ্তমান লক্ষ্মণপুৰ আৰু
শিৱসাগৰ জিলা a division of
ancient Assam. সৌমাৰগীঠ
সৌমাৰ দেশ।

সৌমিত্ৰি বি. সুমিত্ৰা পুত্ৰ লক্ষণ।

সৌম্য বিণ. শান্ত, শিউ, ধীৰ, সুদৃষ্টি
gentle, lovely, handsome,
pleasing. বি. সৌম্যতা।

সৌৰ বি. সূৰ্য্য সঞ্চকীয় solar, সূৰ্য্য
মণ্ডলৰ ভিতৰ। সৌৰ জগত সূৰ্য্য
আৰু চাৰিওফালৰ গ্ৰহ উপগ্ৰহাদিৰ
লোক, সূৰ্য্য মণ্ডল the solar
system.

সৌৰভ বি. ভাল গন্ধ, সুগন্ধ
fragrance.

সৌৰি বি. যম, শনি।

সৌৰাষ্ট্ৰ বি. পশ্চিম ভাৰতৰ এখন
প্ৰদেশৰ নাম।

সৌৱা (বিণ. সৰ্ব.) চকুৰে দেখা
কিন্তু অলপ দূৰৈত থকা yonder.

সৌৰ্ভৱ বি. সুগঠন, সৌন্দৰ্য্য, উৎকৰ্ষ
excellence, beauty, superior
beauty.

সৌহাৰ্দ্দ্য, সৌহাৰ্দ্দ, সৌৰ্ভৱ বি.

বন্ধুতা, মিত্রতা, প্রণয় friendship,
affection.

অঙ্গ বি. কান, হৃদয় shoulder,
ভাগবত শাস্ত্র একোটা ভাগ।

স্কুল বি. বিদ্যালয়, পড়াশালি,
school.

জীব. গজাল বিশেষ।

অলন বি. সব পৰা, পতন act of
falling down. অলিত বিণ.
পতিত, পিছলি পৰা fallen,
slipped, লবচৰ হোৱা unsteady.

স্তন বি. মাইকী মানুহৰ পিয়াহ,
পয়োধ্য breast. স্তনপান পিয়াহ
খোৱা কাৰ্য্য act of sucking
milk from the breast. স্তন্য
মাতৃ হৃদয়, স্তন হৃদয় mother's milk.

স্তন্যপায়ী বিণ. কেঁচুৱা, হৃদয়োধ্য
sucking. বি. পোৱালিক পিয়াহ
খুৱাই ডাঙৰ কৰা জন্তু a mammal.

স্তম্ভ বিণ. স্তম্ভিত, অবশ, লবচৰ
কৰিব নোৱৰা, কষ্ট paralyzed,
amazed, stiff, shut. স্তম্ভীভূত
বিণ. স্তম্ভ হোৱা।

স্তম্ভ বি. ইটা শিল বা কাঠ আদিৰ
খুঁটা a post, a pillar, জড়তা
stiffness. স্তম্ভন বি. লবচৰ কৰিব
নোৱৰা কাৰ্য্য stiffness. বিণ.
স্তম্ভিত বিন্দু আদিৰ কাৰণে স্তম্ভ
হোৱা astounded.

স্তৰ বি. তৰণ, খলণা a stratum,
a layer.

স্তৱ বি. স্তুতি প্রার্থনা, মাহাত্ম্য কীৰ্ত্তন
prayer to a god, praise.

স্তৱক গুচ্ছ, সমূহ।

স্তৱক বি. স্তৱ বা স্তুতি কৰোঁতা
one who praises.

স্তিম্ভিত নিশ্চল, বাধাপ্ৰাপ্ত।

স্ততি বি. স্তৱ, গুণ গোৱা বা মহিমা
কীৰ্ত্তন কৰা কাৰ্য্য a hymn,
praise. স্তুতিবাদ প্রশংসাবাক্য
eulogism.

স্তূপ বি. বস্তুৰ থুপ বা দ'ম a heap.

স্তোত্র বি. স্তৱ, স্তুতি a hymn,
prayer to a god. স্তোতা স্তুতি
কৰোঁতা।

স্ত্রী বি. নাৰী, তিকতা a woman
a female. পত্নী, ভাৰ্য্যা a wife.

স্ত্রী অপহৰণ কদ. বি. আনৰ
তিবোতাক প্ৰভাৱণৰ আশ্ৰয় লৈ
হৰণ কৰা কাৰ্য্য। স্ত্রী-আচাৰ
বিয়াত তিকতা সকলো কৰা
মাল্লিক অনুষ্ঠান। স্ত্রীচিহ্ন যোনি
the female organ. স্ত্রীজিত
বিণ. তিকতা লেক্ষা, তিকতাৰ
অধীন henpecked. স্ত্রীত্ব তিকতা
প্ৰকৃতি। স্ত্রীধন বি. তিকতাৰ নিজৰ
সম্পত্তি। স্ত্রীধৰ্ম্ম বি. ঋতু, পতিব্ৰতা
ধৰ্ম্ম। স্ত্রীপায়ণ বিণ. তিবোতাক
বত। স্ত্রীৰধ বি. তিবোতাক হত্যা
কৰা কাৰ্য্য the murder of a
woman. স্ত্রীৰধী বি. তিবোতাক

যিয়ে বধ কবে a murderer of woman. জীবনী বি. আনব
 ভিবোতাক হরণ করোতা বা বধ
 করোতা the murderer or
 seducer of one's wife. জীবন্ত
 বি. কপবতী আক গুণবতী ভাৰ্যা।
 জীলিঙ্গ জীকবণত জীবাচক
 শব্দ feminine gender. জীবল
 বিণ. ভিবোতাক অধীন। জীসঙ্গ,
 জীসংসর্গ, জীসংযোগ বি. সহবাস,
 ভিবোতাব লগত শৃঙ্গাব কবা কাৰ্য্য,
 intercourse with woman.
 জীহরণ কদ. বি. প্রভাবণা কবি
 ভিবোতা নিয়া কাৰ্য্য, ছলে-বলে
 ভিবোতাব সতীত নষ্ট কবা কাৰ্য্য
 the abduction of a woman.
 জীমূলভ নাবী স্বভাবসিদ্ধ, তিকতাৰ
 স্বভাবজাত natural or usual
 with a woman.

জৈগণ বিণ. তিকতা সেকৰা, পত্নীৰ
 বনীভূত henpecked, মাইকীৰ
 গুণমুখ feminine. বি. জৈগণতা।
 জগিত বিণ. পাছত কবিবলৈ ধোৱা,
 নকবি বন্ধ ৰখা suspended,
 postponed.

জগিত বি. যজ্ঞ কাৰণে বেদী।
 জগতি বি. গৃহ নিৰ্মাতা architect.
 জগতি বিত্তা বি. বাজমিজীৰ কাৰ,
 শিল বা ইটাবে ঘৰ আদি সজা বিত্তা,
 masonry-work, architect.
 বি. জাপত্য জগতিৰ কাম
 architecture.

জবিত বিণ. বৰ বৃদ্ধ, অতি বৃদ্ধ very
 old, aged. বি. জবিততা।
 জল বি. ঠাই, স্থান, মাটি a place,
 ground. জলচৰ বিণ. স্থায়ত
 বাস কৰা terrene, living or
 moving on land. বি. বায়ত
 থকা জন্তু। জলপদ্ম বি. এবিধ
 ফুল। জলবিশেষে ক্রি. বিণ. বিশেষ
 ঠাইত বা অবস্থাত। জলাভিষিক্ত
 বি. উত্তৰাধিকাৰী an heir,
 প্রতিনিধি a representative.

জান বি. ঠাই, য'ত কোনো বস্তু
 থাকে place, locality. জান-
 স্থিতি বি. ধান-ধিত। জানান্তৰ
 আইন ঠাই, অগৰ স্থান another
 place. জানান্তৰ কৰ আইন
 ঠাইলৈ নে। জানান্তৰিত বিণ. আইন
 ঠাইলৈ নিয়া removed or gone
 to another place. জানাতাব
 বি. স্থানৰ অভাব want of space.
 জানীয় বিণ. স্থান সম্বন্ধীয়, কোনো
 এঠাইৰ local, ঠাই দিবৰ যোগ্য
 suitable to a place. জান্য
 থাকিবৰ যোগ্য।

জাপ্. লক. ধা. স্থাপন কৰ, পাতি
 to place, to establish. জাপন
 বি. পতা কাৰ্য্য act of establish-
 ing. জাপক বি. পাতিোতা
 establisher. জাপিত বিণ.
 প্রতিষ্ঠিত, পতা established.

জাপত্য জগতিৰ কাম।
 জাগিত, জাগিতা বি. বিভাশি,

অনেকদিন কোনো পদ বা ঠাইত থকা অৱস্থা permanency, continuance in one place or situation.

স্থায়ী বিণ. বহুকালীয়া, বহুদিনলৈকে একেদৰে থকা, নিগাজী lasting, permanent.

স্থায়ীভাৱে কাৰ্য্যৰ প্ৰধান বিষয়ৰ দ্বাৰা পাঠক বা শ্ৰোতাৰ অন্তৰত যি ভাব স্থায়ীভাৱে বৈ যায়।

স্থায়ী বিণ. একেঠাইতে স্থিৰে থকা, অচল, স্থানান্তৰিত কৰিব নোৱৰা immovable.

স্থিত বিণ. অৱস্থিতি কৰা, থকা staying, fixed.

স্থিতপ্ৰজ্ঞ বি. যিজনৰ বিষয় বাসনা এৰি আত্মাৰ চিন্তাতে যগ্ন থাকে। যি সুখত স্তম্ভ বোধ নকৰে আৰু দুখত দুখী নহয়।

স্থিতিপূৰ্ণ বিণ. স্থায়ী, চিৰস্থায়ী, নিগাজী fixed, permanent. বি. একেঠাইতে অনেকদিন থকা অৱস্থা permanency.

স্থিতি বি. অৱস্থান, থকা বা বাস কৰা কাৰ্য্য position, residence, act of staying. স্থিতিস্থাপক বাক টানিলে দীঘল হয় এবিধিলে আকৌ আগৰ অৱস্থা পায় elastic. বি. স্থিতিস্থাপকতা elasticity.

স্থিৰ বিণ. অলব, গহীন, গভীৰ, নিশ্চিত firm, fixed, steady, settled. স্থিৰকৃত নিশ্চয় কৰা,

ঠিক কৰা established, ascertained. স্থিৰভাৱে কোনো এটাতকৈ অধিক স্থিৰ। স্থিৰতা নিশ্চয়তা, সঠিকতা certainty.

স্থিৰ নিশ্চয় দৃঢ় সংকল্প।

স্থিৰে, স্থিৰভাৱে বি. বিণ. স্থিৰ হৈ, লবচৰ নকৰাকৈ stably. স্থিৰ-জুৰ বিণ. শান্ত, শান্তি calm and quiet.

স্থূল বিণ. শকত, লুফু, মোটা fat, bulky, ভোতা blunt. বি. স্থূলতা, স্থূলদেহ পঞ্চভূতেৰে সজা শৰীৰ the material body. স্থূলকোণ বৃহৎ কোণ obtuse angle.

স্থৈৰ্য্য বি. স্থিৰতা, ধীৰ বা গহীন গুণ firmness, steadiness.

স্নাতক বি. ব্ৰহ্মচৰ্য্যৰ অন্তত মান কৰি যি গৃহস্থাপন্নত প্ৰবেশ কৰে a disciple just returned from the house of his preceptor and become an initiated house holder (গৃহস্থ), স্নাতকোত্তৰ শ্ৰেণী প্লেজুৰেট হোৱাৰ পাছত পঢ়া শ্ৰেণী post-graduate class.

স্নান বি. গা ধোৱা কাৰ্য্য act of bathing. বিণ. স্নানীয়।

স্নানবিক বিণ. স্নান বা গাৰ স্নান সম্বন্ধীয় nervous.

স্নান বি. শৰীৰৰ স্নান, নাড়ী &

tendon, sinew. স্নায়ুশৃঙ্খলী শিখ
নয়ন nervous system.

স্নিগ্ধ বিণ. মিহি, কোমল, তেলব
নিচিনা পিছল, স্নিগ্ধ smooth.
oily, cool. বি. স্নিগ্ধতা।

স্নেহ বি. ভাল পোষা, প্রীতি, মমম
tenderness, love, affection,
গাৰ পৰা ভালোবা হাস humour.
স্নেহজব্য বি. তেলভেলীয় বা
তেলবদবে পিছল বস্তু, an oily
substance. স্নেহপাত্ৰ, স্নেহ-
ভাজন, স্নেহাস্পদ বি. চেনেহব
পাত্ৰ, মমম পাত্ৰ। স্নেহময় বিণ.
মমমিয়াল। স্ত্রী. স্নেহময়ী।
স্নেহাশিত বিণ. মমমিয়াল, চেনেহ
ধকা affectionate.

স্পন্দন বি. শব্দবৰ অঙ্গ লবণ act of
throbbing. বিণ. স্পন্দিত।

স্পর্ধা বি. হুঃসাহস, অহীনক পবাজয়
কবিবৰ নাইবা হুঃসাধ্য কাম কবিবৰ
ইচ্ছা, দৰ্প impudence. বিণ.
স্পর্ধিত।

স্পর্শ বি. ছোঁবা কাৰ্ধ্য touch, con-
tact. বিণ. স্পর্শন। বিণ. স্পর্শনীয়
ছুবৰ যোগা, ছুবলগীয়। স্পর্শক্রান্তী
বি স্পর্শ দ্বাৰা সংক্রান্ত হয়.
contagious. স্পর্শবৰ্ণ ক-ৰ পৰা
ম-লৈকে পঁচিলাটা আধৰ। স্পর্শ-
জ্বাৰি, পৰাণজ্বাৰি বি. এবিধ কল্লিত
শিল বাবে ছুলে সকলো বস্তু লোণ
হয় the philosopher's stone.

স্পর্শজিয় বি ইন্দ্ৰিয় দ্বাৰা স্পর্শ
কৰাৰ বোধ হয়, স্বক বা ছাল।

স্পষ্ট বিণ. পৰিষ্কাৰ, ব্যক্ত, ফটফটীয়।
খোলাখুলি clear, distinct,
evident, plain. স্পষ্টবাদী
সবল বা অকপট ভাবে কথা কোৱা
out spoken. বি. স্পষ্টবাদিতা।
স্পষ্টাক্ষৰে ক্রি. বিণ. ভাঙি-পাতি,
বুজিব পৰাকৈ। স্পিৰিট সুৰাসাৰ,
উদ্বায়। স্পিণ্ড স্থিতিস্থাপক, ইস্পাত
আদিৰ কুণ্ডলী ধকা তাৰ।

স্পৃশ্য বিণ. স্পর্শ যোগ্য touchable.
স্পৃহা বি. বাঞ্ছা, পাৰলৈ ইচ্ছা a
desire, longing. স্পৃহণীয়
বাঞ্ছনীয় desirable.

স্ফটিক বি. এবিধ বগা চকমকীয়
শিল, ফটিক crystal.

স্ফাবণ, স্ফাব বিস্তাৰ।

স্ফীত বিণ. উত্থা, ফিকা swollen,
puffed.

স্ফুট বিকশিত।

স্ফুটন বিকশন।

স্ফুটিত বিণ. বিকশিত, ফুলা
opened, unfolded.

স্ফুৰণ বি. ঝংকৰণ। স্ফুলিঙ্গ
অগ্নিকণা spark.

স্ফুৰ্ত্তি বি. বং ধেমালি, আমোদ
recreation.

স্ফুলিঙ্গ জ্বৰ আঙনি, অগ্নিকণা
spark.

স্ফোটক বি. গাঁব কোঁহোবা a boil,
a tumour.

স্বক্ স্ক. ধা. স্মরণ কৰ, সৌৰব
to recollect. মনত ৰাখ, মনত
পেলা to remember, মনতে চিন্তা
কৰ to call mentally, স্মরণ
বি. সৌৰবণ, পূৰ্বানুভূত বিষয়ৰ
জ্ঞান বা চিন্তা remembrance,
recollection. স্মরণীয় বিণ. মনত
ৰাখিব লগীয়া। স্মরণশক্তি মনত
ৰাখিব পৰা শক্তি।

স্মৰিক বিণ. বিহে মনত পেলাই
দিয়া reminder, বি কোনো
বিষয়ৰ স্মৃতিৰক্ষা কৰে com-
memorative.

স্মৰ্ত্ত বিণ. স্মৃতিশাল স্মৰ্ত্তীয়, ঘাইকৈ
বস্তুন্দন তটোচাৰ্য্যই স্কলন কৰা
১৮খন ব্যৱস্থা শাস্ত্ৰৰ মতানুসৰি চলা।
স্মিত বি. লেখ্য হাস্য, মিচিকীয়া হাঁহি
smile.

স্মৃত বিণ. মনত পেলোৱা remem-
bered.

স্মৃতি বি. স্মরণ, সৌৰবণ, পূৰ্বানুভূত
বিষয়ৰ জ্ঞান, মেধা memory,
recollection, ধৰ্ম্ম সংহিতা, হিন্দু
ব্যৱস্থা শাস্ত্ৰ the Hindu law.
স্মৃতিচিহ্ন কোনো ঘটনা মনত
পেলাই ৰাখিবলৈ কৰা চিন বা বস্তু
a memorial. স্মৃতিমান বিণ.
স্মরণশক্তিযুক্ত having good
memory. স্ত্রী. স্মৃতিমতী। স্মৃতিবস্ত্ৰ
বি. স্মৰ্ত্ত পণ্ডিতৰ এটা উপাধি, a
title conferred on a person
versed in Hindu Laws. স্মৃতি-

শক্তি স্মরণ শক্তি। স্মৃতিশাল বি.
হিন্দু ব্যৱস্থা শাস্ত্ৰ।

স্মৃত্ত, স্মৃত্তক বি. স্মৃতিৰ এটা
মণি।

স্ত্রান বি. ৰাজহাড়ৰ হৃফালৰ সিব
the arteries near the back
bone.

স্ত্ৰজ স্ক. ধা. নিৰ্মাণ কৰ, সৃষ্টি কৰ
to make, to create. স্ত্ৰজন বি.
নিৰ্মাণ act of creating.

স্ত্ৰৱ অক. ধা. ওলা, বৈ পৰা to flow,
to ooze.

স্ত্ৰষ্টা বি. নিৰ্মাণ কৰোতা, সৃষ্টি কৰ্তা
maker, creator.

স্ত্ৰাৱ বি. কৰণ, বৈ পৰা, গা বোৱা
act of flowing or oozing,
discharge.

স্ত্ৰচ বি. স্ত্ৰবৰ ওপৰত থৈ হোমৰ
জুইত থিউ চলা সজ্জা ঘৰীয়া হেতা
a kind of sacrificial ladle.

স্ত্ৰব্ বি. স্ত্ৰচৰ তলত ৰাখি হোমৰ
জুইত থিউ চলা কোষাব আকৃতিৰ
দীঘলীয়া হেতা।

স্ত্ৰোত বি. সোঁতা, বাসীৰ বা জুলীয়া
বস্তুৰ গতি a current, স্ত্ৰোতস্বিনী,
স্ত্ৰোতস্বতী বি. যাব সোঁত আছে,
নদী, নৈ a river.

স্মেট বি. লেখা ফলি।

স্ব (বিণ. সৰ্ব.) স্বয়ং, আত্মা, নিজ
self, আপোনাৰ, নিজৰ own. বি..
ধন, সম্পত্তি property.

স্বকৰ্ণবৰণ বি. নিজৰ কামৰ অধীন,

নিজে কৰা কাৰ্যৰ ফল ভোগ কৰা,
suffering from or enjoying
the fruits of one's own acts.
স্বকীয় বিণ. নিজৰ, আপোনাৰ one's
own.

স্বকৃত্ত বিণ. আপুনি কৰা, নিজে কৰা
done or made by one's self.

স্বচক্ৰে ক্ৰি. বিণ. নিজ চকুৰে।

স্বচ্ছ বিণ. অতি নিৰ্ম্মল আৰু মিহি,
কাচৰ নিচিনা একালৰ পৰা চালে
আন ফাললৈ দেখা পোৱা very
clear, transparent. বি.
স্বচ্ছতা।

স্বচ্ছন্দ বিণ. স্বাধীন, অবাধ, স্বেচ্ছ
unrestrained, free from
obstruction or uneasiness.
বি. স্বচ্ছন্দতা। ক্ৰি. বিণ.
স্বচ্ছন্দে।

স্বচ্ছল সঙ্গতি সম্পন্ন, ধন-সম্পত্তিসম্বন্ধ।
স্বজন বি. আত্মীয় লোক, সম্বন্ধীয়
লোক a relative, a kinsman.

স্বজাতি নিজৰ শ্ৰেণী। বিণ. স্বজাতিয়
নিজ কুল বা শ্ৰেণীৰ।

স্বভঃ (অব্যয়) আপোনা আপুনি,
স্বয়ং নিজ ইচ্ছাৰে of or by one's
self, spontaneously. স্বভঃসিদ্ধ
বিণ. আপুনি সিদ্ধ হোৱা self
evident. বি. স্বয়ং প্রমাণিত হোৱা
আবিষ্টিৰ সূত্র axioms.

স্বভিন্ন বিণ. স্বাধীন, অইনৰ অধীন
বোহোৱা independent, বেলেগ

different. স্বভিন্নতা, স্বাভিন্ন্য বি.
স্বাধীনতা independence.

স্বভক্তৰ বিণ. স্বভক্ত শব্দৰ অপভ্রংশ—
স্ত্রী. স্বভক্তবী। স্বভক্তবীয়া বিণ.
নিজৰ ইচ্ছামতে চলা।

স্বত্ব বি. অধিকাৰিতা, ধনাধিৰ
ওপৰত স্বামিত্ব ownership,
right. স্বত্ব সার্যন্ত স্বত্ব-নিৰ্ম্মি।
স্বত্বাধিকাৰ গৰাকীৰ স্বত্ব, দাবি বা
হক rights and privileges.
স্বত্বাধিকাৰী স্বত্ব পোৱা বা থকা
লোক proprietor. স্ত্রী.
স্বত্বাধিকাৰিণী।

স্বদেশ বি. নিজৰ দেশ, ঈশ্বৰভূমি
motherland, native land.
স্বদেশী বিণ. নিজৰ দেশৰ born
or produced in one's own
country. বিণ. স্বদেশীয়।

স্বদেশ প্রেম বি. নিজৰ দেশৰ প্রতি
ভাল পোৱা। স্বদেশ প্রেমিক
বিণ. যি নিজৰ দেশকে ভাল পায়।
স্বদেশ ছিঁড়ৈবী বি. নিজ দেশৰ
মঙ্গল বা কুশল চিন্তা কৰোঁতা a
patriot.

স্বধৰ্ম্ম বি. নিজৰ ধৰ্ম্ম, নিজ জাতিৰ
কৰ্তব্য কাৰ্য্য, স্বাভাৱিক গুণ the
religious duties of any
person or one's own family,
innate quality.

স্বধা অব্য. পিতৃলোকৰ উদ্দেশে জন-
পিতৃাদি দানৰ যন্ত্ৰ, দেহভাৰ
উদ্দেশে দিউ দান।

অলাভব্য, অলাভপ্রসিদ্ধ বিণ. নিজ নামেই বা কীভাবে প্রসিদ্ধ বা বিখ্যাত।

অপক নিজ ফালে।

অপ বি. সপোন, সামাজিক & dream. অপ্রচাৰিতা চৌপনি হোবা অস্বাভাবিক বিচরণ somnambulism. অপ্রজ্ঞাল সপোনব মায়াময় আচ্ছাদন। অপ্রদোষ স্বপ্নাবস্থাত বিমুপাত। অপ্রাদেশ সপোনত লাভ কবা দেবতাব আদেশ। অপ্রবিশ্ভোল সপোন দেখি নিজকে পাহৰি থকা। অপ্রারম্ভা বি. সেই থকা অবস্থা, সপোন দেখা অবস্থা the state of dreaming. অপ্রোখিত সপোন দেখি উঠা।

অপ্রাধান্য বিণ. কাৰো তলতীয়া বা আজ্ঞাধীন নোহোবা independent.

অভাব বি. প্রকৃতি, স্বষ্টি, নিসর্গ nature, স্বকণ, ব্যক্তিত্ব character, স্বভাবতে বা অভ্যাসব দ্বাৰা হোবা গুণ disposition. বিণ. স্বাভাবিক। ক্রি. বিণ. স্বভাবতে আপোনা-আপুনি, স্বভাবত: of itself, naturally. স্বভাব কবি শিক্ষা-দীক্ষা নোহোবাকৈ বা অনুশীলন নোহোবাকৈ যিয়ে কবিত্ব শক্তি লাভ কৰিছে। স্বভাব-সিদ্ধ প্রকৃতিগত characteristic.

অভাবোক্তি, স্বভাব বর্ণন প্রাকৃতিক মৌলধাৰ বিষয়। স্বভাব-চৰিত্র বীতি, নীতি, চাল-চলন। স্বভাব-বিকল্প অস্বাভাবিক, প্রকৃতিব বিপরীত। স্বভাব-মূলত স্বভাব-জাত। স্বভাবজ বিণ. প্রাকৃতিক, স্বাভাবিক।

অস্বয় (বিণ. সৰ্ব্ব.) আপোনা-আপুনি, নিজে by self, personally.

অস্বয়ক্রিয় আনৰ সহায় নোহোবাকৈ যিয়ে কামত বত হব পাবে automatic. অস্বয়সম্পূৰ্ণ বি নিজে সম্পূৰ্ণ। অস্বয় সিদ্ধ গুণ কৰণ নোহোবাকৈ যি পূৰ্ণকাম।

অস্বয়ব, অস্বয়বব বি. কন্যাই নিজে পতি বাচি লোবা কাৰ্য্য। স্ত্রী. অস্বয়ববা, অস্বয়ববা।

অস্বস্ত অস্বস্ত বিণ. স্বয়ং জন্ম হোবা। বি. ব্রহ্মা, বিধাতা Brahma, the creator. অস্বস্তুর বি. ব্রহ্মা।

স্বব বি. ধ্বনি, শব্দ sound, voice, সঙ্গীতৰ জাত বা সুব (বড়, ধ্বজ, গান্ধাব, মধ্যম, পঞ্চম, ধৈবত আৰু নিষাদ—সা, ঞ, গ, ম, প, ধ, নি) a note in music, a tune, ব্যাকৰণত—অইন বর্ণৰ সহায় বোলোবাকৈ উচ্চাৰিত হোবা বর্ণ a vowel. স্ববগ্রাম বি. স্ববমাল। musical scale. স্ববজ্ঞ বি. সংযুক্ত ধ্বনি সহজে উচ্চাৰণ

কবিবলৈ সংযুক্ত কনিব মাজত বি
বব আগম হয় তাকে ববভক্তি বা
মধ্যব্যাগম বোলে, anaptyxis.
অবভক্ত বি. মাত ভগা বোগ।
অবলিপি বি. সুব, ভাল, লয়, মাত্রা
আদি বুজোবা পাঠ। অবলজি
বি. বব কনিব ভিত্তবত হোবা নকি
the coalition of vowels.

অবগ পব্ অক. ধা. বজ পব্ to
be struck with lightning বিণ.
অবগ পবা।

অবচিত্ত নিজে বচনা কবা।

অবাজ, অবাজ্য বি. দেশবাসী
সকলব দ্বাৰা পৰিচালিত স্বাভা
autonomy. অবাট স্বয়ংলীপ
ব্রহ্ম।

অবাস্ত বি. স্বব বর্ণ শেষত থকা।

অবাস্ত বি. নিজ বাধ্য।

অবপ বি. স্বাভাবিক অৱস্থা, প্রকৃতি
nature, disposition. বিণ.
প্রকৃতি, স্বার্থ, সঁচা exact, real,
true, তুল্য, নিচিনা like,
similar. অবপানন্দ বি.
পৰমেশ্বৰ। অবপার্থিত প্রকৃতপক্ষে,
সঁচাকৈ কব লাগিলে in reality,
to speak the truth. অবপী
তুল্য, সদৃশ like, similar. দ্বী.
অবপিণী। অবপে ক্রি. বিণ.
সঁচাকৈ, স্বার্থতে truly, really ;
কপে, কোনো বিশেষ শক্তি বা
অৱস্থাবে in the character or

condition of ; দৰে, নিচিনাকৈ
just like.

অব্গ বি. সুবলোক heaven, দেবতা
আৰু মৰাৰ পাহত পুণ্যবন্ত লোক
সকলব নিবাসৰ ঠাই। অব্গ মজা
মলাকিনী। অব্গগতি অব্গলাভ,
মৃত্যু। অব্গগত বিণ. মৃত্যু হোবা
departed, deceased. অব্গদেহ
অব্গদেউ আহোম বজা সকলক
সম্বোধন কৰা শব্দ। অব্গলোক
অব্গলোক। অব্গাবোহণ অব্গগতি।
অব্গী বিণ. অব্গলৈ যোবা depart-
ed to heaven. অব্গীয় বিণ.
অব্গৰ, অব্গত থকা heavenly,
dwelling in heaven.

অব্গ বি. আকবত গোৰা এবিধ ধাতু,
সোণ, কনক gold. অব্গকাৰ বি.
সোণৰ কাম কৰা মাহুহ, সোণাৰি
a goldsmith. অব্গগীঠ কপহী
আৰু ভবলী নৈৰ মাজত থকা পুখুৰি
অসমৰ এটা বিভাগ। অব্গব্ৰহ্ম
অব্গব্ৰহ্ম, সোণৰ made of gold.
অব্গব্ৰহ্ম ব'ত সোণ উৎপাদন হয়,
অতিশয় উৰ্দ্ধবা। অব্গলোক বি.
সাতখন অব্গৰ এখন অব্গ, দেবলোক
one of the seven heavens.

অব্গ বিণ. নিচেই তাকৰ, অতি কম
very little, very few.

অব্গালন দেশবাসীৰ দ্বাৰা শাসন
autonomy.

অব্গি (অব্যয়) আশীৰ্বাদ বুজোবা
বাক্য, মঙ্গলচ্চক বাক্য may you

be blessed. স্বস্তিবাচন বি.
মঙ্গলাচরণ। স্বস্ত্যয়ন বি. শুভ
হব বা অন্তত শুচিবৎ কারণে কবা
পূজা, মন্ত্র-পাঠ আদি কর্ণ।

স্বস্থ বিণ. সুস্থ, নিবোগী healthy,
sound, বি. স্বস্থতা নিবোগিতা,
বোগ নথকা অবস্থা।

স্বাগত বি. শুভাগমন welcome.

স্বাচ্ছন্দ্য বি. স্বাছা, সুস্থতা,
স্বাধীনতা।

স্বাভাব্য বি. স্বাধীনতা, স্বতন্ত্রতা।

স্বাভী বি. নক্ষত্রবিলাকব এটা one
of the lunar mansions.

স্বাদ বি. সোবাদ taste. স্বাদু বিণ.
সোবাদ, মিঠা sweet, delicious.

স্বাধিষ্ঠান বোগ-শাস্ত্রোক্ত দেহস্থ চক্র
বিশেষ।

স্বাধীন বিণ. আপোনাৰ অধীন, স্বতন্ত্র
independent. বি. স্বাধীনতা।

স্বাধীনভৰ্তৃকা বি. নায়িকাৰ অনুবাগ,
বপ-গুণ আদিব দ্বাৰা নায়ক আকৃষ্ট
হৈ নায়িকাৰ ওচৰৰ পৰা আঁতৰি
যাব নোৱাৰে আৰু যি নায়িকা
নানাবিধ বিলাস নিষত্তা।

স্বাধ্যায় বি. বেদপাঠ, বেদ পঢ়া
কাৰ্য্য, বিশিষ্টৰূপে শাস্ত্রাধ্যয়ন।

স্বাভাৱিক বিণ. স্বভাৱ স্বকীয়,
প্রাকৃতিক natural, স্বভাবজাত,
প্রকৃতিগত inborn, inherent.

স্বাভিলাষ নিজৰ বাঞ্ছা one's own
desire. স্বাভিলষিত বিণ. নিজে
ইচ্ছা কৰা desired.

স্বামী বি. পতি, গিৰিহীত a
husband, অধিকাব, গৰাকী, প্রভু
a master, a lord, পণ্ডিত
সন্ন্যাসীৰ উপাধি। স্বামিত্ব বিণ.
প্রভু বা অধিপতিত্ব। master-
ship. স্বামিছে ক্রি. বিণ.
স্বামীৰূপে, গৰাকী বা পতিকৰূপে।
স্বামিত্বক্ৰি, স্বামিসেৱা গৰাকী
বা স্বামীৰ সেৱা-শুশ্ৰূষা, আল-
পৈচান।

স্বায়ম্ভু নিজৰ অধীন।

স্বায়ম্ভু-শাসন বি. স্বৰাজ, নিজ দেশৰ
মানুষৰ দ্বাৰা হোৱা শাসন self-
government, autonomy.

স্বায়ম্ভুৱ বি. ব্রহ্মাৰ পুত্র, আদি মনু
the first 'Manu'.

স্বাবোচিব দ্বিতীয় মনু the second
'Manu'.

স্বার্থ বি. আপোনাৰ প্রয়োজন, লাভ
বা হিত self-interest. স্বার্থপৰ,
স্বার্থপৰায়ণ বিণ. নিজৰ হিতত
বত, যি অইনৰ ভাল বেয়া বিচাৰ
নকৰি কেৱল নিজৰ লাভ বিচাবে,
আপোনপেটা selfish. বি. স্বার্থ-
পৰতা, স্বার্থপৰায়ণতা। স্বার্থ-
সিদ্ধি বি. নিজৰ কাৰ্য্য সিদ্ধি বা
লাভ হোৱা, বাহিত বস্তুৰ প্রাপ্তি।
স্বার্থহানি নিজৰ ক্ষতি, নিজৰ
লাভৰ হানি।

স্বাৱলম্বন বি. আৱনিৰ্ভৰতা,
আপুনি আপোনাৰ সহায় হোৱা
কাৰ্য্য self-reliance, self-help.

স্বায়ত্ব বি. স্বায়ত্ব, স্বায়ত্ব
self supporting.

স্বাস্থ্য বি. স্বাস্থ্য অবস্থা, বোগ
নাইকিয়া অবস্থা healthiness,
soundness of body. স্বাস্থ্যকর,
স্বাস্থ্যকরক, স্বাস্থ্যকরী, স্বাস্থ্য-
জনক স্বাস্থ্য কাবে উপকারী,
সুস্থকারী whole-some, health-
promoting.

স্বাস্থ্য যন্ত্র অগ্নিত আহতি বা তাব
যন্ত্র, অগ্নি পত্নী।

স্বাক্ষর বি. চহী, দস্তখত।

স্বাক্ষরিত বি. নিজ চহীস্বত্ব with
one's own signature.

স্বীকরণ বি. স্বীকরণ।

স্বীকার বি. সম্মতি, গাত লোবা
কার্য acknowledgement, con-
sent, গ্রহণ acceptance; সৈ
লোবা কার্য confession;
অঙ্গীকার, প্রতিশ্রুতি promise,
agreement. স্বীকার পত্র স্বচিৎ।
স্বীকার্য বি. স্বীকার কবির
যোগ্য। স্বীকৃত বি. যাক স্বীকার
কবা হৈছে, অঙ্গীকার কবা, গাত
লোবা। বি. স্বীকৃতি। স্বীকা-
বোক্তি বি. বিচারকব আগত
স্বীকার কবা বা সৈ লোবা কার্য
confession.

স্বীয় বি. নিজব, নিজা, আপোনা
one's own.

স্বীয়া নিজা, স্বীয়।

স্বীয়া নাযিকা বিশেষ, পতি প্রশয়ী
নারী।

স্বৈচ্ছা বি. নিজব ইচ্ছা বা যত
one's own will. স্বৈচ্ছাকৃত
বি. নিজব ইচ্ছামতে কবা।
স্বৈচ্ছাচার বি. নিজব ইচ্ছানুযায়ী
বা অসংযত আচরণ। স্বৈচ্ছাচারী
বি. নিজব ইচ্ছামতে চলা, অসংযত
আচরণকারী self-willed. জী.
স্বৈচ্ছাচারিণী। বি. স্বৈচ্ছা-
চারিতা। ক্রি. বি. স্বৈচ্ছাচারে।
স্বৈচ্ছানুভূতি নিজ ইচ্ছানুসাবে
যত্ন। স্বৈচ্ছাসেৱক বি. নিজব
ইচ্ছাবে লোকক সহায় কব লোক
a volunteer.

স্বৈদ বি. ঘাম, উত্তাপ পাই গাব পবা
ওলোবা পানী sweat; মল dirt.
স্বৈদজ বি. মলি আক গেলপচা
ঠাইব পবা ওপজ। স্বৈদজল ঘাম।
স্বৈদবিজু ঘামব টোপা।

স্বৈব বি. স্বাধীনতা, স্বৈচ্ছাচার।
বি. স্বাধীন, অসংযত। জী. স্বৈবিনী
স্বৈচ্ছাচারিণী, ব্যক্তিচারিণী। বি.
স্বৈবিতা।

স্বৈবিক্তী বি. যি তিরোতাই পব
যত স্বাধীনভাবে বাস কবি প্রশাধন
অনুলেপন আদি শিল্প কৰ্য কবে।

স্বোপার্জিত বি. নিজে উপার্জন
কবা, নিজে বটা self-acquired.

হ

হু ব্যঞ্জন বর্ণের তেরত্রিশ সংখ্যার আখর
thirty-third letter of the
consonants.

হু অক. ধা. উৎপন্ন হ, ওৎপন্ন to be
born or produced; সম্পূর্ণ
অবস্থা পা, শেষ হ to be
finished; কোনো বিশেষ অবস্থা
বা পদ পা to become. কদ. বি.
হোৱা, হওন হোৱা কার্য act of
being or being produced.
কর্তা. হওঁতা। জী. ইঁতী,
হোৱঁতী।

হুংস বি. হাঁহ duck, goose.
হুংসকাকো বি. এখন প্রাচীন পুথির
নাম। হুংসগতি, হুংসগমন বি.
গহীন, ধীর খোজ slow and
graceful gait. জী. হুংসগাম্বিনী
ধীবে ধীবে আক গহীনরূপে খোজ
করা walking slowly and
gracefully. হুংসবাহন ব্রহ্মা।
হুংসবাহিনী সৰস্বতী।

হুংসবেগ বি. কুমার ভাস্কর বন্দ্যার
এজন কটকীর নাম।

ইঁকয়া, হুঁকয়া বিণ. হেলনীয়া, কতীয়া
oblique. ক্রি. বিণ. হুঁকয়াটেক।

ইঁলুকজী বি. কইবা চষাই the
partridge.

ইঁয়ে, ইঁয়েবা 'হুঁকে' চোরা।

ইঁহা বিণ. হাঁহি থকা laughing.

বি. হাঁহি laughter. ইঁহা কন্দা

হাঁহি তোলা আক দুখ কবির
লগিয়া। ইঁহা মত্ভা হাঁহি মাতি
পতা কথা cheerful conversa-
tion.

ইঁহুৱা সক. ধা. আনব হাঁহি তোলা
to cause to laugh, হাঁহিয়াত
কবা put to same.

হুঁক বিণ. সত্য, যথার্থ real, true.
বি. স্বত্ব, দাবি, অধিকারিহু right,
claim. ক্রি. বিণ. হুঁকে।

হুঁক হুঁক (অনু. শব্দ) বসন্তে ইঁহা
নাইবা বীতিওঁবাব নিচিনা শব্দ।
হুঁকহুঁকীয়া বিণ. তলতলীয়া,
ডাঙবটেক কথা কোরা।

হুঁকা-বধা বি. নিষেধ, মানা obs-
truction.

হুঁকহুঁকা বি. হাই-উকমি, থকাথুঁকা
noisy dispute.

হুঁকিকত্ত বিবরণ।

হুঁকে ক্রি. বিণ. পক্ষে, বাবে on
behalf of.

হুঁগলা বি. শৌচ কবি নোঁধোৱা বা
শুচি নোঁধোৱা।

হুঁগুবা বিণ. ঘনাই হাগি থকা
dyspeptic. জী. হুঁগুৱী।

হুঁগুৱা সক. ধা. শৌচ কবা to
cause to evacuate the
bowels.

হুঁদম বি. ভিৰ, অনেক লোক গোট
খোৱা কার্য crowding.

হুঁজ বি. মকাতীৰ্ণ দর্শন। হুঁজবাঁজী

বিণ. মকাতীৰ্ণ দৰ্শন কবিবলৈ যোৱা
যাত্ৰী।

হজ বি. পৰিশ্ৰম কৰি হাতেৰে কৰা
কাম manual labour, ঘৰ আদি
সাজিবৰ নিমিত্তে লাগতিয়াল বস্তু
materials for building. হজ-
গড় ঘৰ আদি সাজিবৰ কাৰণে লগা
কাঠ বাঁহ আদি। হজ-গড় বি.
দেহৰ বিভিন্ন অঙ্গ প্ৰত্যক্ষকো বৃদ্ধায়
যেনে :—দেহৰ হজ-গড় পৰিল।

হজম বি. পৰিপাক, জীৰ্ণ যোৱা
digestion, আশ্ৰয় কৰা
কাৰ্য্য misappropriation. বিণ.
হজমী।

হজবৎ বি. মহাপুৰুষৰ নামৰ আগত
সন্মানাৰ্থে ব্যৱহাৰ কৰা শব্দ।

হজুৰ বি. সমুখত থকা মান্য লোক।

হজুৱা বিণ. হজ কৰা, পৰিশ্ৰম কৰি
খোৱা চহা মানুহ, অনিক্ষিত আৰু
অসভ্য doing manual work,
rustic. স্ত্ৰী. হজুৱানী। বি.
হজুৱালি।

হঞে, হঞেৰা (অব্যয়) তিৰোতাক
তুচ্ছ ভাৱে সম্বোধন কৰা শব্দ।

হট্ট সক. ধা. নিন্দা কৰ to blame.
বি. হট্টন, হট্টনি নিন্দা, গৰিহণ।

হট্ট অক. ধা. পিছ হোঁহক to fall
back, দুৰ্বল হ to become
weak. বি. হট্টন, হট্টনি।

হট্টা বিণ. ওখ আৰু ডাঙৰ tall
and stout. স্ত্ৰী. হট্টী।

হট্টা সক. ধা. নিন্দা কৰা, বেয়া

বোলা to cause to be re-
proached; বণত পৰাস্ত কৰ to
defeat.

হট্টগোল বিণ. গুণ্গোল।

হট্টযোগ বি. ইন্দ্ৰিয়াদিৰ সংঘৰ্ষ কৰি
কৰা যোগ। হট্টযোগী বি. হট্টযোগ
কৰোঁতা।

হট্টাৎ ক্ৰি. বিণ. অকস্মাৎ, সৈবাৎ
suddenly, by chance. হট্টাতে,
হট্টাৎকাৰে ক্ৰি. বিণ. অকস্মাৎ।

হত বিণ. বধ হোৱা, প্ৰাণ-যোৱা
killed; নষ্ট কৰা, লোপ পোৱা
destroyed, lost. হতচিৰী বিণ.

'হতচী' শব্দৰ অপভ্ৰংশ। হতচেতন

বিণ. চেতনামূল্য, জ্ঞানশূন্য sense-
less. হতবুদ্ধি বিণ. বিবুদ্ধি, বিচুৰ্ত্তি
confounded, bewildered. হত-

ভক্ষ বি. কিংকৰ্ত্তব্যবিমূঢ় at a
loss. হতভাগ্য বিণ. দুৰ্ভাগীয়া,
দুৰ্ভাগীনা unfortunate, unlucky.

স্ত্ৰী. হতভাগিনী। হতমূৰ্খ বিণ.

মহামূৰ্খ very foolish. হতশ্ৰদ্ধ
বি. যাব শ্ৰদ্ধা নষ্ট হৈছে। হতশ্ৰী

বিণ. স্ত্ৰধ-সম্পদ নষ্ট হোৱা, আয়ুস
হানি হোৱা bereft of prospe-
rity, dead and gone.

হতাক্ষৰ বিণ. যাব আদৰ নষ্ট
হৈছে।

হতা-বকড়াই ক্ৰি. বিণ. হতাহতি
কৈ।

হতালি-বতালি আপোনাৰ ভাৰ্য্যা
বা স্বামীত বাজে আন তিৰোতা বা

মতাব গাভ হাত দিয়া বা ইঁহা মতা
কাৰ্য্য।

হতাশ বিণ. নিবাশ, আশাশূন্য
dissappointed. বি. নৈবাশ্ত,
আশাশূন্য অবস্থা।

হতা-হতি বি. পৰস্পৰে হাতে হাতে
মৰা-মৰি কৰা কাৰ্য্য, কিলাকিলি।
ক্ৰি. বিণ. হতা-হতিকৈ একেটা
কামতে অনেক লোকে ধৰি
jointly.

হতীয়া বি. হাত ধকা, কিলাকুটিৰ
পৰা মাজৰ আঙুলিৰ মূৰলৈকে
হোৱা কোণৰ পৰিমাণ a cubit
in length.

হতুৱাই দাবাই, বে by, by the
hand of.

হতৌত্তম বিণ. নিকংসাহ।

হত্যা বি. বধ, প্ৰাণনাশ murder,
act of killing. ক্ৰি. হত্যা কৰ।
বি. হত্যাকাৰী। স্ত্ৰী. হত্যা-
কাৰিণী।

হদ বি. মাটিৰ সীমা a boundary-
line. হদ পৰা অন্ত পৰা
finished.

হুচিচ বি. মুহলমানৰ স্মৃতিশাস্ত্ৰ, তত্ত্ব,
সন্ধান।

হমন বি. বধ-কৰা কাৰ্য্য act of
killing.

হনা বি. নৈয়ে এফালৰ পৰা আন
এফাললৈ বৈ যাবলৈ কৰা আৰম্ভ
the beginning of the change
of river course. হনা ল গতি

পৰিবৰ্ত্তন কৰি আন ফাললৈ যাবলৈ
ধৰ।

হ'না বি. ঘোঁচা কাৰ্য্য। সক. ধা.
ভোঙা অন্তৰেবে প্ৰহাৰ কৰা।

হনিয়া অক. ধা. কোনো ফালে বৈ
যাবলৈ ধৰ to begin to flow in
another direction.

হনিয়া-হনি বি. ঘোঁচা-খুচি, থিয়লা-
থিয়লি mutual ill-feeling.

হলু বি. গালৰ ওপৰৰ আৰু চকুৰ
তলৰ হাড় the cheek-bone.

হলুঅস্ত, হলুঅান বি. পৰন-অঙ্গনাৰ
পুত্ৰ মহাবীৰ বান্দৰ, এবিধ দীঘল
নেজ ধকা বান্দৰ।

হলুঅস্তা বি. এবিধ ডাঙৰ সেউজীয়া
মাছবোকা the gigantic king-
fisher.

হলুব্য বিণ. বধযোগ্য।

হস্তা বি. বৰোঁতা, প্ৰাণ-নাশ কৰোঁতা
a killer, a destroyer.

হস্তাৰক বধ কৰোঁতা killer.

হস্তে (অব্যয়) কাৰণে, পৰা by,
on account of, from.

হস্তৰ বি. ১১২ পাউণ্ডৰ ওজন a
hundred-weight.

হস্ত বিণ. বধযোগ্য।

হস্তান বি. যাক বধ কৰা হৈছে।

হপু হপু কৰে ক্ৰি. বিণ. হোণামাৰি
by suction.

হবলীয়া বি. হোমৰ বস্তু।

হবলা ক্ৰি. বিণ. হব পাৰ, সম্ভবতঃ
perhaps, possibly.

হবি বি. ঘিউ ghee, হবনীয় জ্বা।

হবিচ্ বি. 'হবিত্ত' চোরা।

হবিজী বি. হোমব কুণ্ড।

হবিষ্য বি. শ্রাদ্ধদিব আগদিনা
দুগবীয়া লঘোনে থাকি গধূলি ঘিউ
আক সিদ্ধ ভাত ভোজন কৰা কাৰ্য্য।

হবিষ্যন্ত হবিচ পালন কবি খোৰা
এগজীয়া নিষামুহীয়া ভোজন।

হব্য বি. ঘিউ ghee, হবনীয়।

হম্ হম্ (অনু. শব্দ) অগি থকা
জুইব শব্দ। অক. ধা. হম্‌হমা
শোকৰ বাবে অন্তৰত পোষণি ধব।
হম্‌হমনি বি. হম হম কৰা কাৰ্য্য,
বুকুৰ পোষণি। ক্রি. বিণ. হম্‌হম
কৰে, হম্‌হম্‌কৈ।

হম্ম (অব্যয়) সন্মতি বুজোৱা মাত
yes. হম্ম দি মত দি to express
consent.

হম্ম বি. ঘোঁৰা, অশ্ব a horse. হম্ম-
গ্ৰৌৰ মূৰ ঘোঁৰাৰ আকাৰৰ বিমূৰ
এক অৱতাৰ।

হব বি. শিব, মহাদেৱ the god
Shiva. বিণ. হৰোঁতা, হৰণকাৰী
a remover, a destroyer.

হব-গৌৰী বি. শিব-দুৰ্গা, মহাদেৱ-
পাৰ্ৱতী, Siva and his wife
Durga-combination in one
body. হব-গৌৰী সজ্জা বি.

শিৱই দুৰ্গাৰ আগত বৰ্ম্ম সৰ্ব্বদে কোৱা
এখন পুথিৰ নাম; অসমীয়া সাহিত্যৰ
শ্রীকৃষ্ণ-বৈষ্ণৱ যুগৰ কবি হেম
সৰস্বতীয়েও 'হব-গৌৰী সজ্জা' নামৰ

এখন পুথি ৰচনা কৰিছিল। হব-
গৌৰী ৰসজি হওক দৰা-কল্লাক
দিয়া আশীৰ্বাদ। হব-গৌৰীৰ
নিচিনাকৈ বিচ্ছেদ নোহোৱাকৈ
থকা স্বামী-স্ত্রী ৰূপে বাস কৰিবলৈ
কামনা কৰা।

হব সক. ধা. বলেৰে বা হুল কৰি নে,
চুৰ কৰ to steal, to rob. অক.
ধা. তাকৰ হ, অদৃষ্ট হ to be lost,
to disappear.

হবকত্ত বি. ক্ষতি, হানি loss.

হবক্ ডবক্ বিণ. অস্থিৰ, মিছা
changeful, false. বি. কথাব
অস্থিৰতা unreliaableness.

হৰণ বি. বলেৰে বা হলেৰে নিয়া
কাৰ্য্য theft, robbery; ভাগ অঙ্ক
division. ক্রি. হৰণ কৰ। হৰণ-
লুকী লুকাই অদৃষ্ট হোৱা শব্দ।

হৰণন বি. তাতৰ পাভ harton.

হৰণালি বি. কাজকৰ্ম্ম, হাট-বজাৰ
বন্ধ, বৰ্ম্মঘট a strike.

হৰদম্ সদায়, অবিৰত always.

হৰক্ বি. লিখা আখৰ letter,
handwriting.

হৰষিত 'হৰিত' শব্দৰ অপভ্রংশ।

হৰ্হব্ (অনু. শব্দ) পানী বেগাই
বৈ যোৱাত হোৱা শব্দ। অক. ধা.
হৰ্হবা ক্রি. বিণ. হৰ্হব্ কৰে,
হৰ্হব্‌কৈ।

হৰা সক. ধা. ঘট, পৰাস্ত কৰ to de-
feat. বিণ. পৰাস্ত হোৱা defeated.

হৰা বি. মাহুৰৰ শ্রাণ মৰা কুম্বল।

হবি বি. পৰমেশ্বৰ, বিষ্ণু God, Vishnu. হবিজন বি. নিম্নশ্রেণীৰ হিন্দুলোক, (মহাত্মা গান্ধীয়ে দিয়া নাম)। হবিভকৌ বি. শিলিখা। হবিভব দি মাস্তি হ to agree with, to confirm. হবিকীৰ্ত্তন বিষ্ণুৰ নাম গুণ গাই কৰা উপাসনা। হবিশংশ মহাভাবতৰ পৰিশিষ্ট পুৰাণ বিশেষ। ভগবান শ্রীকৃষ্ণৰ বিষয় সম্বলিত এখন পুৰাণ। হবিণ, হবিণা বি. হাগলিৰ জাতিৰ ফেৰেঙনি থকা শিঙেৰে এবিধ বনবীয়া বাহ খোৱা জন্তু & deer. জী. হবিণী। হবিণাকৌ, হবিণ-নয়নী 'মৃগাকৌ' চোৱা। হবিং, হবিত বিণ. সেউজীয়া বা হালধীয়া green, yellow. বি. সেউজীয়া বা হালধীয়া ৰং the green or yellow colour. হবিদেৱ বি. হবিদেৱী পত্নীৰ প্ৰবৰ্ত্তক ধৰ্ম্মাচাৰ্য্য। হবিদেৱী বিণ. হবিদেৱৰ মতত চলা। হবিজা বি. হালধি turmeric. হবিজাৰ বি. যি ঠাইত গঙ্গা পৰ্বতৰ পৰা তৈয়্যামলৈ নামিছে সেই ঠাই, হিন্দুৰ এখন তীৰ্থ। হবিধ্বনি বি. ডাঙৰকৈ উচ্চাৰণ কৰা হবিনাম। হবিহৰ বি. বিষ্ণু আৰু শিৱ। হবিহৰাত্মা বি. হবিহৰৰ নিচিনা একপ্ৰাণ, অভিন্নহৃদয়। হবিৰালৰ বি. একাদশী যুক্ত দিন, দ্বাদশীৰ প্ৰথম পাদ & fasting.

হবিভকভ বি. ভকতৰ পৰা একেলগে শৰণ লোৱা লোক & fellow disciple. জী. হবিভকভনৌ। হবিল গবিল হলিগলি, মিলাত্ৰীতি familiarity. ক্ৰি. বিণ. হবিল-গবিলকৈ। হবি শয়ন বি. ভগবান হবিৰ শয়ন, আহাৰ মাহৰ শুক্লাদ্বাদশীৰ পৰা কাতিমাহৰ শুক্লা দ্বাদশীলৈকে এই চাৰি মাহ ভগবান বিষ্ণু যোগনিদ্ৰাত থাকে। হবিশ্চক্ৰ বি. পৌৰাণিক যুগৰ এজন উদাৰ আৰু ধাৰ্ম্মিক সূৰ্য্যবংশৰ ৰজা। হবিষ 'হৰ্ষ' শব্দৰ অপভ্ৰংশ। হবিষিত 'হৰ্ষিত' শব্দৰ অপভ্ৰংশ। হবিবাদ বিবাদ বি. আনন্দ আৰু অসন্তোষ, ইহা-কল্যা joy and sorrow. হবিলমুখ বিণ. শৰণ লোৱা initiated into Vaishnava religion. হবিলেৱা হবিকীৰ্ত্তন। হবিহৰ বিপ্ৰ বি. প্ৰাক্-বৈষ্ণৱ যুগৰ এজন অগমীয়া কবি। হৰি হৰি কৰ আচৰিত হ, বিস্ময় মান। হবিভকৌ বি. শিলিখা। হকরা সক. ধা. পৰাস্ত কৰ, পৰাজয় কৰ to defeat. হৰেক বিণ. নানা প্ৰকাৰ, অনেক ৰকম of various kinds. হৰ্তা বি. হৰণকৰ্তা, দূৰ কৰোতা one who removes or takes

away, সংহাৰক, বিনাশক one who kills or destroys. হস্তাকৰ্ত্তা সকলোৰে গৰাকী সকলোতকৈ ডাঙৰ অধিকাৰ। হস্তাকৰ্ত্তা বিধাতা সৰ্বেসৰী all in all.

হস্ত্য বি. প্ৰাসাদ, অট্টালিকা palace.

হৰ্ষ বি. আনন্দ, বং, সন্তোষ pleasure, delight. হৰ্ষজনক, আনন্দ দিয়া, বং লগোৱা delightful.

হৰ্ষাষিত, হৰ্ষিত বিণ. আনন্দিত delighted, pleased.

হল অক. ধা. একতীয়া হ, একাললৈ ঢাল খা to lean to one side.

হলকৰ্ষণ নাঙলেৰে মাটি চহোৱা।

হলনীয়া, হল্য বিণ. আওগৰীয়া, আওলীয়া slanting, sloping.

সক. ধা. একতীয়া কৰ, একাললৈ দোঁৱা to cause to lean on one side.

হ'লধৰ, হলামুখ বি. বলোভদ্ৰ, ত্ৰীকৃষ্ণৰ ককায়েক।

হলক্ বি. শপত & swearing, an oath. হলকনামা সত্য কৈছো বুলি স্বীকাৰ কৰা পত্ৰ।

হল-ফল বি. লব্, চব্, কবা, জোকাৰ ধোৱা।

হলফলৌ বি. এবিধ টেঙা ফল & kind of acid fruit.

হলহলীয়া বিণ. সবল, অকপটীয়া frank, out spoken. ক্ৰি. বিণ.

হলহলীয়াটকৈ।

হলাবি. বেৰ বা চকোৱাত একেলগে থিয় কৈ বোৱা গাঁথৈ বা ইকৰাৰ কোছা।

হলাহল বিণ. মেৰেঙা woven apart.

হলাহল বি. বৰবিহ, কালকূট & deadly poison.

হলি-গলি বি. হৰিল গৰিল, বৰ মিলভাৰ intimate friendship. ক্ৰি. বিণ. হলি-গলিকৈ।

হ'লী বি. দোলষাট্ৰা, ফাহুৰা।

হ'লীয়া বিণ. যুৰীয়া consisting of of a couple.

হ'লৌ বি. এবিধ কলা বৰলীয়া নেজ নথকা বান্দৰ জাতিৰ জন্তু।

হলৌ চোলা বি. ডিঙিৰ পৰা ভৰিলৈকে পৰা দীঘল চোলা an overcoat, a gown.

হলন্ত বি. স্বৰহীন ব্যঞ্জনক সূচিত কৰিবলৈ ব্যঞ্জন ধৰিৰ ভলত যি চিন দিয়া হয়, যেনে ক্, খ্ ইত্যাদি

হস্ত বি. হাত the hand. হস্তগত বিণ. অধিকাৰলৈ অহা come under possession. হস্তচ্যুত হাতৰ পৰা এবোৱা বা পৰা gone from one's hand or possession.

হস্তক্ষেপ বি. হাত দিয়া কাৰ্য্য, কোনো কাৰ্য্যত বাধা দিয়া।

হস্তমৈথুন বি. হাতেৰে লিঙ্গত বৰ্ষণ কৰি বীৰ্য্য নিৰ্গত কৰা কাৰ্য্য, হাতেৰে কৰা শৃঙ্গাৰ masturbation, self-pollution.

হস্তলিপি বি. হাতেবে লিখা hand writing.

হস্তা বি. নক্ষত্রবিলাকৰ এটা।

হস্তান্তৰ বি. এজনৰ অধিকাৰৰ বা হাতৰ বস্তু আন এজনক দিয়া কাৰ্য্য। হস্তান্তৰপত্ৰে এজনৰ বস্তু আন এজনৰ অধিকাৰলৈ লিখি দিয়া পত্ৰ a deed of transfer. স্ক. ধা. হস্তান্তৰ কৰ। বিণ. হস্তান্তৰিত।

হস্তাকৰ বি. হস্তলিপি, হাতৰ লিখা hand-writing.

হস্তক্ষেপ হাত দিয়া, কোনো কাৰ্যত ঘোগ দান বা বা বাধা দান।

হস্তিনাপুৰ বি. দিল্লীৰ ওচৰৰ প্ৰাচীন কোঁৱৰৰ ৰাজধানী।

হস্তী বি. হাতী, গজ an elephant. স্ত্ৰী. হস্তিনী। হস্তিনী বি. চাৰি-জাতিৰ তিব্বোতাৰ ভিতৰত অতি কুলক্ষণী তিব্বোতা (পদ্মিনী, চিজ্জিগী, শজ্জিনী, হস্তিনী শাস্ত্ৰ মতে এই চাৰি জাতি তিব্বোতা।)

হস্তীবিভাগৰ্ণ বি. হাতীৰ চিকিৎসা-বিষয়ক এখন অসমীয়া পুথি। ইয়াৰ লেখক হৈছে স্কুমাৰ বৰকাঠ।

হ-হৈয়া বি. ন-কৈ খানি লোৱা জানেদি বেগাই বৈ যোৱা পানী।

হা, হাঁ (অব্যয়) মনত হুখ বা অভাৱ বুজোৱা মাত, হাঁ বিৰাভ। হাঁ ভাত।

হাই বি. ডাঙৰ ডাঙৰকৈ কোৱা কথা

বা দম্বৰ শব্দ a loud voice, a clamour. ক্ৰি. হাই কৰ কোচাল কৰ to make a noise. হাই লাগ দম্ব লাগ। হাই উকমি কোচাল, গোলমাল। ক্ৰি. হাই-উকমি কৰ, হাই উকমি লাগ। হাই-হুই হাই-উকমি loud noise হাইচড়ি বি. দৌৰাশ্বা, কোঁহাল।

হাইচ-লাইচ বি. বং ধেমালি, মতা তিকতাই কৰা আলাপ বা ধেমালি merriment, amorous sport. হাইজা বি. জহনি বেমাৰ cholera. হাইঠক, হাইঠা বি. এবিধ সেউজীয়া কপৌ জাতিৰ চৰাই the green pigeon.

হাইঠা বি. মণিহাল the soap-nut tree.

হাইকোৰ্ট বি. প্ৰাদেশিক উচ্চতম বিচাৰালয় High Court.

হাইড্ৰোজেন বি. মৌলিক গেছ বিশেষ hydrogen.

হাইড্ৰাল বি. আকৰত পোৱা এবিধ হালধীয়া বস্তু the yellow arsenic.

হাইকাই বি. উদকাই বোগ, উশাহ লব নোৱৰা বোগ panting, asthma.

হাইফেন দুই শব্দৰ মাজত থকা সমাস সূচক চিন (-)।

হাইবাণ বিণ. হাবাশাস্তি, বৰ হুখকষ্ট পোৱা harassed, wearied.

হাই ছই বি. হলি, গগুগোলৰ শব্দ
noise.

হাউচ বি. আনন্দযুক্ত ইচ্ছা, অনুৰাগ
fondness.

হাউৎ (অনু. শব্দ) বঁতিয়াওতে
হোৱাৰ নিচিনা শব্দ। ক্ৰি. বিণ.
হাউৎ কৰে।

হাউলি বি. ডাঙৰ লোকৰ টোল বা
ঘৰবাৰী compound of a noble
man.

হাউলি বি. বাবে জন্তুক ধৰোঁতে কৰা
শব্দ।

হাও হাও কৰে ক্ৰি. বিণ. ডাঙৰকৈ
শব্দ কৰি, হোক হোক কৰে
loudly.

হাওলা বি. বহিবৰ নিমিত্তে হাতীৰ
গাদীৰ ওপৰত বান্ধি লোৱা কাঠৰ
আসন a howdah.

হাওলা বিণ. হলি থকা।

হাওৱা বি. 'হাৱা' চোৱা।

হাওলাৎ বি. আগধন advance.

হাওলাভী বিণ. হাওলাৎ লোৱা
taking advance.

হাঁ (অব্যয়) বাধা, কষ্ট, আশ্চৰ্য,
অভাৱ আদি বুজোৱা শব্দ।

হাঁই-হাঁই বি. সকলকৈ আক চুটকৈ
লোৱা উশাহ, ফোঁপনি panting.

হাঁউৰিয়া অক. ধা. 'হাঁউৰীয়া' চোৱা।

হাঁও ফাঁও বি. ভালৰ দৰে অতি
মিহি বিদ্ধ। যুদ্ধ জন্তুৰ বুকুৰ ভিতৰত
থকা ছলা বঙচীয়া মঙহ, ডাড

নিশ্বাস-প্রশ্বাসৰ বায়ু ওলাই সোমাই
তেজ পৰিষ্কাৰ কৰে the lungs.

হাঁওৰনি বি. গৌজৰনি, চিঞৰ
howling, roaring. ক্ৰি.
হাঁওৰিয়া, হাঁওৰিয়াৰ হাঁওৰনি
মাৰ।

হাঁকানি নিকানি ভাত কাপোৰৰ
অভাৱ।

হাঁকাল-বিকাল ভাত কাপোৰৰ
অভাৱত হোৱা কষ্ট।

হাঁকুটী বি. আকুহী, গছৰ গুটি আদি
পৰা বা দূৰৈৰ বস্তু টানি অনা আগ
বেঁকা দৌল মাৰি। হাঁকুটী-পেলু
এবিধ পেলু the hook-worm.

হাকুলি-বাকুলি কান্ধা 'ইনাই
বিনাই কান্ধা।

হাঁকোটা বি. বস্তু আৰি ধৰৰ নিমিত্তে
ব্যৱহাৰ কৰা বৰঞ্জীৰ নিচিনা মাৰি
a hook. বাঁচভৰোৱা।

হাঁচ অক. ধা. হাঁচিয়া, হাঁচি মাৰ to
sneeze.

হাঁচটি বি. তামোলৰ গামোচা,
তামোল পাণ বন্ধা সৰু কাপোৰ।

হাঁচি বি. নাকৰ পৰা শব্দ কৰি
বেগেৰে ওলোৱা বায়ু a sneeze.

অক. ধা. হাঁচি মাৰ, হাঁচিয়া।

হাঁচিয়তা বল বি. শুঙিলে হাঁচি
তোলা এবিধ বল।

হাঁকি ক্ৰি. বিণ. ডাঠ, আশঙ্কা
নকৰাকৈ boldly.

হাঁকোলা, হাঁকোলা বি. ছই বাহু
খেলি গা আগবঢ়াই আকোৱালি

ধৰিব খোজা কাৰ্য্য। ক্ৰি. হাঁফোলা
মাৰ, হাঁফোলা মেল।

হাঁহ অক. ধা. হাস্যকৰ, দাঁত উলিয়াই
আনন্দ প্ৰকাশ কৰ to laugh,
উপহাস কৰ to ridicule. হাঁহন,
হাঁহি বি. হাঁহ কাৰ্য্য act of
laughing.

হাঁহ বি. চেপেটা ঠোঁট আৰু ছালৰ
নিচিনা পতাবে অনেক বিধৰ চৰাইৰ
সাধাৰণ নাম যেনে—ৰাজহাঁহ,
পাতিহাঁহ, গিলাহাঁহ, পানীহাঁহ
ইত্যাদি the generic name of
webfooted birds of various
kinds. দ্বী. হাঁহিনী।

হাঁহন বি. হাস্য কৰণ act of
laughing. হাঁহনিখোৱা লোকৰ
হাঁহিয়াতৰ পাত্ৰ হোৱা।

হাঁ-হাঁ কা-কা ভাত কাপোৰৰ দুখৰ
নিমিত্তে কৰা শোকৰ ধ্বনি a cry
of distress.

হাঁহি বি. হাস্য laughing. হাঁহিমুখ
আনন্দিত মুখ smiling face.
হাঁহিয়াত বি. নিন্দা, কুনাং
ridicule.

হাক বি. বাধা, বাৰণ, নিষেধ
prohibition. সক. ধা. হাক দি
নিষেধ কৰ, মানা কৰ to prohibit.
হাকিম বি. বিচাৰক, উচ্চ কৰ্মচাৰী,
গৰাকী a judge, a high
official, a master. বিণ.
হাকিমী।

হাগ অক. ধা. শোঁচ কৰ to

evacuate the bowels. বি.
হাগন হগা কাৰ্য্য। হাগনি ঘনাই
শোঁচ কৰা বোগ। ক্ৰি. হাগনিধৰ।
বি. হাগোঁতা। বিণ. হাগোৰা।
দ্বী. হাগুৰী। হাগনি প্ৰসূতা
প্ৰসূতীৰ ঘনে ঘনে শোঁচ কৰা বোগ।

হাজামা গোলমাল, হলভুল noise.

হাচিল সম্পন্ন, সিদ্ধ, লব্ধ।

হাচনাহানা বি. এবিধ ফুগৰ নাম।

হাজত, হাজোতা বি. বিচাৰ শেষ
হোৱাৰ আগলৈকে অপৰাধীক
আটক ৰখা কাৰ্য্য। হাজতখানা
বিচাৰ-শেষ নোহোৱালৈকে
অপৰাধীক আটক কৰি ৰখা ঘৰ a
lock-up.

হাজৰিকা, হাজৰিকীয়া বি.
এহেজাৰ কাঁৰীৰ ওপৰত থকা বিষয়াৰ
উপাধি।

হাজাম বি. নাপিত a barber.

হাজাৰ বি. সহস্ৰ সংখ্যা, দহ হ one
thousand. হাজাৰ হাজাৰ,
হাজাৰ বিজাৰ অসংখ্য innumera-
ble. হাজাৰে হাজাৰে অসংখ্য।
হাজাৰ হওক যিমানহে হওক
লাগিলে in spite of all.

হাজিৰ বিণ. উপস্থিত present.

হাজিৰা বি. কামত উপস্থিত
attendance. হাজিৰা বহী কামত
উপস্থিতি লিখি ৰখা বহী an
attendance register.

হাট বি. নিৰ্দিষ্ট দিনত বহুত মাছ
গোট খাই কিনাবেচা কৰা ঠাই a

fair, a periodical market.
হাট কৰ ক্ৰি. হাটত বেচা কিনা
কৰ। হাটখোৱা হাট ডাকি লৈ
তাৰ উৎপন্ন ভোগ কৰা লোক a
lessee of a market. হাট-
খোলা হাট বহা ঠাই a market
place. হাট বাট বি. হতালি
বতালি, মিলান্ধীতি। হাটেবাটে
য'তে ত'তে every-where.

হাটকৰা বিণ. হাট কৰিবলৈ যোৱা,
হাটৰ (বস্তু) buying or selling
in a market, bought or sold
in a market.

হাটী বি. পঢ়াশলীয়া ছাত্ৰ বা সত্ৰৰ
ভকত থকা লালীকৈ সজা ঘৰ সমূহ
a row of residential houses
attached to a religious
institution* or a school.

হাটোৱালী বি. হাটত থকা ভুতুনী।

হাঠা খোজ কাঢ়।

হাড়ি বি. হাড় bones.

হাড় বি. মঙহৰ ভিতৰৰ টান ভাগ,
অস্থি a bone. হাড়ক মাটি কৰ,
হাড়ক মাটি তেজক পানী কৰ
কঠোৰ পৰিশ্ৰম কৰ।

হাড়-কাটনৰ বিণ. নিজৰ হাড় ভাঙি
অৰ্থাৎ বহু পৰিশ্ৰমেৰে উপাৰ্জন
কৰা earned by one's hard
labour. হাড় খবাহি বিণ. ক্লীণ,
হাড় ছাল lean. হাড়-ছাল হাড়
আক ছাল মাত্ৰ থকা, অতি ক্লীণ
very lean. হাড়ত খোৱা খাইও

চিকণ হব নোৱৰা naturally
lean. হাড়ঘুলুচা এবিধ লতা।
হাড়ত বন গজ মূত্ৰা হোৱাৰ
অনেক দিন হ। হাড়শুচি কৰ
সংস্কাৰ হ to purify. 'হাড়'
লৈকে চিন স্বভাৱ চৰিত্ৰ সকলো
জান।

হাড়ি বি. বাঙা, গুটীয়া a hobble
for the legs of an animal.
হাড়িপা বি. এ শ্ৰেণীৰ বৌদ্ধ যোগী
Buddhist saint. হাড়ি মাৰ
অক. ধা. গুটীয়া মাৰ।

হাড়ী বি. মাটিৰ পাক পাত্ৰ, চক an
earthen cooking vessel.

হাত বি. কিলাকুটিৰ পৰা ঠাঙুলিৰ
মূৰলৈকে অঙ্গ, হস্ত the hand,
এহাত দীঘল জোখ one cubit
length, চোলাৰ হাত, আস্তিন a
sleeve, অধিকাৰ, সম্পৰ্ক power,
connection. হাত আই কোনো
কাম ভালকৈ কৰিব পৰা হ। হাত
উজান দ্বে কামত সহায় কৰ to
assist. হাত এৰ খামোচ এৰ,
তহাবধান এৰ, বৰকৈ খবচী হ।
হাত কৰ, হাত কৰি ল বশ কৰ,
আপোনাৰ অধীনলৈ আনা। হাত-
কবন্ত এহাতেৰে চলাব পৰা সৰু
কবন্ত a hand-saw. হাত-
কেৰেয়া দোবীৰ হাতত বন্ধা লোখ
যতন handcuff. ক্ৰি. হাত-
কেৰেয়া মাৰ। হাত-খবচ
অলপীয়া খবচৰ কাৰণে হাতত থকা

ধন pocket expense. হাত ঘড়ী বি. হাতত পিন্ধা সৰু ঘড়ী wrist watch. হাত চলা হাতেবে অভ্যাস কৰ to handle. হাত চিগ সহায় শূন্য হ to be helpless. বিণ. হাত ছিগা। হাত-টান কুপণ miserly. হাত-ঠাৰ হাতেবে দিয়া সঙ্কেত। হাত-তালি চাপিব a clapping. হাত তোল, হাত ধাং হাত বঢ়া। হাতত সাৰে ভৰিত সাৰে মনে মনে, কোনো শব্দ নকৰাকৈ। হাত দি স্পৰ্শ কৰ, ছো। হাত-দীঘল ক্ষমতাশালী, সহজে নোপোৱা বস্তুকো যোগাৰ কৰিব পৰা। হাত ধৰ, হাত ধৰি চল নিয়মমতে অলপীয়াকৈ কৰ, শীঘ্ৰে কৰিব নোৱৰা হ। হাত ধো সম্পৰ্ক এব, কৰিবলৈ এব। হাত পাত ভিকা কৰ, সহায় খোজ। হাত ফুৰা হাত বুলা, লাহে লাহে হাতেবে মোহাব। হাত বলা হাত চলা। হাতবলী দানী, দানশীল। হাত বঢ়া হাত তোল। হাত বাউল, হাত বাউলি আতবত থকা মানুহক হাত জোকাৰি মতা সঙ্কেত। হাত বাগৰা আগেয়ে আনে ব্যৱহাৰ কৰা second hand. হাত বুলা হাত ফুৰা। হাতে কলমে নিজ হাতে কাম কৰি। হাতে ভৰিয়ে ধৰ কাকূতি মিনতি কৰ। হাত তেতি ডাঙৰ মানুহৰ ওচৰলৈ বাওঁতে নিয়া

উপহাৰ। হাতৰ বলি সামান্য বস্তু। হাত মোচাকানি অলাগতীয়াল মানুহ, অপদাৰ্থ মানুহ। হাত মোজা হাতত পিন্ধা মোজা gloves. হাত যোৰ, হাত যোৰ কৰ কৰযোৰ কৰ। হাত-লৰা চোৰ যভাৰব। হাত লগা স্পৰ্শ কৰ, ছো to touch, গ্ৰহাৰ কৰ to strike. হাত সাৰ বকা পৰ, কটব পৰা উদ্ধাৰ পা। হাত সাৰটি থাক এলেহবা হ। হাতলৈ চা কোনো বস্তু পাবলৈ আশা কৰ।

হাতনি বিণ. সদায় ব্যৱহাৰ কৰা। হাত-ওপৰা উটা-পুটা, কোটাপোটা meddling.

হাতালি বি. খোলাকুটি, কোনো বস্তু ওপৰলৈ দলিয়াই আকৌ হাতেবে ধৰা ধেমালি।

হাতিমতাই বি. আৰবদেশীয় এজন অতিথি পৰাৱণ লোক।

হাতিয়াৰ, হাথিয়াৰ বি. হাতেবে ব্যৱহাৰ কৰা অস্ত্ৰ tools.

হাতী বি. গজ, কৰী, হস্তী an elephant. হাতী খুজীয়া বিণ. হাতীৰ খোজ বেন বহল ডাঙৰ। হাতী খুতৰা বি. এবিধ কাঁইসীয়া খুতৰা শাক। হাতীপঁতীয়া বিণ. হাতীৰ দাঁতৰ দৰে গোটা আৰু দীঘল। হাতীপটি আকাশত ওলোৱা সৰু সৰু ডবাৰ শাৰী the milky way, হাবিব মাজৰ হাতী চলাচল কৰা বাট। হাতী পোক

মাটিৰ ভিতৰত থকা এবিধ ডাঙৰ শোক। হাতমূৰীয়া হাতীৰ মূৰৰ দৰে। হাতীশুড়ীয়া এবিধ বন, তাৰ হাতীৰ শুড়ৰ আকৃতিৰ ফুল থাকে। হাতী হিমেলু বনিয়া হোৱা হাতীৰ কাণ সঁতাব পৰা ওলোৱা এবিধ বস।

হাতীনা বি. ভাতী & bellows.

হাতুৰী বি. কোনো বস্তু মৰিয়াবলৈ নাল লগাই লোৱা এডোখৰ লো বা কাঠ & hammer. ক্ৰি. হাতুৰী মাৰ, হাতুৰিয়া।

হাতে পত্তি ক্ৰি. বিণ. হাতে হাতে, প্রতি হাতে in each hand, প্রতি হাতত per each cubit.

হাতে পাতে ক্ৰি. বিণ. এটায়ে মিলি ধৰা ধৰিকৈ jointly.

হাতে লোভবে ধৰ চুব কৰা বস্তু হাতত থাকোঁতেই অৰ্থাৎ কোনো বেয়া কামত লাগি থাকোঁতেই ধৰ বা দেখা প। to catch red-handed.

হাতে হাতে ক্ৰি. বিণ. প্রত্যেকৰ হাতে, হতাহতকৈ, তেতিয়াই অবিলম্বে।

হাতোৱা বি. জন্তুৰ আগ ঠেঙৰ আঙুলি আৰু নখে দৈতে সেই চোৱা the claw of a beast of prey.

হাৰাং, হাৰাঙি, হাৰানি বিণ. উদভীয়া, লাৰধান লৰ্ভতা নাইকিয়া। অক. ধা. হাৰাঙি মেল উদং মেল।

হাৰাম বি. দমাই খোৱা বস্তু & heap, চাং & high platform.

হাৰিবা বিণ. 'হাৰিবা' চোৱা।

হাৰুৰ বি. দৌৰি খেলা এবিধ খেল, হৈ খেলা।

হাৰুৰা অক. ধা. মুখামুখি কৰি লোধ।

হানি সক. ধা. ধোঁচ, জোঙা অস্ত্ৰেৰে বিদ্ধ to pierce. বি. জোঙা অস্ত্ৰেৰে কৰা প্রহাৰ, ধোঁচ। সক. ধা. হানি-মাৰ ধোঁচ মাৰ।

হানি বি. নাশ destruction, লোকচান damage. হানি কৰ সক. ধা. নাশ কৰ, নষ্ট কৰ to-destroy, to damage. বিণ. নাশকাৰক। হানি পৰ হানি হ নাশ হ, নষ্ট হ। বিণ. হানি পৰা, হানি হোৱা।

হাপা বি. 'হৈপা' চোৱা।

হাপানি বি. শ্বাস কষ্ট বোগ asthma.

হাক্ আৰ্ধ half।

হাকলু বি. ঠাইতে দ'ম পাতি থকা ওখ মাটি, উই পকৰা আদিয়ে তোলা মাটিৰ দ'ম & hillock, an anthill.

হাকালি বি. 'হাকালি' চোৱা।

হাকিল বি. পাবন্ত দেশীয় এজন কবিতাৰ।

হাবাং, ছেবাং বিণ. নিৰ্কোষ, ভোৱা, অকাৰিলা stupid, worthless.

হাবাথৰি বি. ভাগৰ, ক্লান্ত *weariness, fatigue*. অক. ধা. হাবা-
থৰি ধা বৰকৈ শ্রম কৰ। হাবাথৰি
লাগ বৰকৈ ভাগৰ লাগ। বিণ.
হাবাথৰীয়া।

হাবাথুৰী বি. 'হাবাথৰি' চোৰা।

হাবি বি. অৰণ্য, জঙ্গল & *forest, a jungle*.

হাবিকৰ সক. ধা. জাবৰ জোখৰ
পেলাই অপৰিষ্কাৰ কৰ। হাবিজাবি
বিশৃঙ্খল, খেলিমেলি। হাবিয়নি
বননি। হাবিয়লীয়া হাবিত থকা
living in a jungle, wild.
হাবিয়াল হাবিত থকা বা কাম
কৰা মানুহ।

হাবিদা সক. ধা. হাড়ৰা, পৰস্পৰ
বিৰোধী দুজন মানুহৰ এজনক আন
জনেৰে মুখামুখি কৰি সোধ to
confront one another.

হাবিয়্লাহ, হাবিলাষ বি. অভিলষ,
হেঁপাহ, আগ্ৰহ *longing, intense desire*.

হাবিলদাৰ বি. সেনানায়ক বিশেষ।

হাবুং বিণ. দূৰণিৰ ঠাই *distant place*.

হাবুককা বি. বোকাৰ মাটি ভোলা
এজাতি কেচু।

হাম্‌কুৰি বি. 'হাম্‌থুৰি' চোৰা।

হাম্‌থুৰি বি. মুখ থেকেচা খাই
সমুখৰ ফালে পৰা কাৰ্য্য &
stumble with the face downwards. অক. ধা. হাম্‌থুৰি

খা মুখ থেকেচা খাই তললৈ মুখ
কৰি পৰ।

হাম্‌ৰাও বি. শোক আৰু আদৰেৰে
কথা শ্রবণ। হাম্‌ৰাও কাঢ় ক্ৰি.
শোক বা আদৰেৰে শ্রবণ কৰ।

হাম্মা, হাম্মা গকৰে মতা মাত।

হাম্মাম গাধোৱা ঘৰ *bath room*.

হাম্মাৰ ভাবে ক্ৰি. বিণ. প্রচুৰ
পৰিমাণে *abundantly*.

হাম্মাহি বি. গাহৰি, পলম *procrastination, delay*.

হাম্মি বি. চোপনি ধৰাত বা ভাগৰ
লগাত আপোনা আপুনি মুখ মুকলি
হৈ ওলোৱা বায়ু & *yawn*. অক.
ধা. হাম্মি মাৰ, হাম্মিয়া to
yawn.

হাম্মীৰ বি. এবিধ জামীৰৰ নিচিনা
টেঙা ফল।

হাম্মো (পু. অ.) মই, আমি।

হাম্মোকা বিণ. এটলীয়া, কাতি
হোৱা *leaning*. বি. ঢোকা &
prop. অক. ধা. হাম্মোকা খা
একতীয়া হ to *incline*.

হাম্মোৰ কাম্মোৰ বি. বৰ আগ্ৰহেৰে
কৰা কাৰ্য্য।

হাম্মোৰণি বি. পাক লৈ ডলৰ
পানীয়ে ওপৰলৈ কৰা গতি &
whirling or eddying of a current, পেট পকোৱা *gripping pain in the bowels*.

হায়, হায় হায় (অব্যয়) শোক
প্ৰকাশ কৰা মাত।

হায় ঔ-বি ঔ বি. শোকভয়, বা
আশ্চৰ্য্য প্ৰকাশ কৰা ডাঙৰ মাত।

অক. ধা. হায়-ঔ বি ঔ লাগ।

হাৰ অক. ধা. পৰাস্ত হ, ঘাট to be
defeated. বি. হাৰণ। হাৰক
হৰণ কৰোঁতা, উচাওঁতা a re-
mover, ভাজক a divisor. কদ.

কৰ্তা. হাৰোঁতা। জী. হাৰ'তী।

হাৰহিটলাৰ গণঃজ্ঞ শাসনৰ নিষেধে
যুজ কৰা এজন বীৰপুৰুষ।

হাৰ সি. সোণৰ বা হীৰা-মুকুতা
আদিৰ মালা-মণি a necklace
made of gold or other
metals.

হাৰ গোখলী বি. সোণৰ হাবত
দিয়া গোখলীৰ নিচিনা, ঘনঃক
গোখলী দিয়া a plaiting of
several strands.

হাৰমাল বি. গলগ্ৰহ, এবাব নোৱৰা
লৈঃ something burdensome
and unavoidable.

হাৰমোনিয়াম বাদ্যযন্ত্ৰ বিশেষ।

হাৰলি বি. মেজি, মাঘৰ বিহুত
পুৰিবলৈ গোটোৱা খৰিব দ'ম।

হাৰামজাদা বি. দুৰ্জ, নীচ a
wicked person, a base-
born.

হাৰামৰ মেণ্ডৰ বি. বৰ দুৰ্জন,
বিণ. সাংঘাটিক দুৰ্জ very
wicked.

হাৰামী বিণ. অসৎ, দুৰ্জ dishonest,
wicked.

হাৰাশাস্তি বিণ. বৰ দুখকষ্ট পোৱা,
হাইৰাণ harassed, wearied.

হাৰি বি. হীন জাতিৰ মানুহ a man
of the sweeper caste. জী.
হাৰিলী। হাৰিতী বি. বৌদ্ধধৰ্মৰ
বিশ্বাসত স্থান পোৱা এজনো দেৱীৰ
নাম।

হাৰী বিণ. হৰণ কৰোঁতা, দূৰ
কৰোঁতা (দুঃখকৰা) removing.
জী হাৰিলী।

হাকুৱা কপৌ বি. এজাতি ডাঙৰ
কপৌ।

হাৰোঁতা কদ. বি. পৰাস্ত হওঁতা,
যিয়ে তাৰে one who is defea-
ted.

হাকিউলাচ গ্ৰীচদেশৰ প্ৰাচীন গ্ৰন্থত
শ্লোক থকা এজন মহা শক্তিশালী
বীৰ।

হাৰ্য্য বিণ. ভাগ কৰিবৰ যোগ্য to
be divided. বি. ভাজ্য the
number to be divided.

হাল বি. নাঙল-ঘূৰলি; আদি মাটি
চহোৱা যতন ploughing imple-
ments collectively, হুটা, এবোৰ
a couple, গাড়ীৰ চকাৰ পিঠিৰ
ওপৰত মেৰাই দিয়া লো। হাল বা
অক. ধা. নাঙলেৰে মাটি চাহ কৰ।
হাল মেল হাল বাব এবি গক বা
ম'হ মেলি দে to stop plou-
ghing. হাল খতি কোনো
তিথি বা পৰ্ব উপলক্ষে হাল বোৱা
বন্ধ কৰা।

হাল বিণ. বর্তমান, চলি থকা present, current.

হালি বি. প্রাকৃত ভাষাত কবিতা লিখা এজন কবির নাম name of a poet.

হালন্ত অবস্থা condition.

হালুপড়া বি. লো আদি ধাতুৰ সৰু পাট বা চিৰি a clamp, a hinge.

হালধি বি. হালধীয়া বৰণৰ আজ্ঞাব লগত মচলা স্বৰূপে ব্যৱহাৰ হোৱা এবিধ মূল আৰু তাৰ গছ। বিণ. হালধীয়া হালধিৰ বৰণৰ yellow.

হালাল, জবাই বি. কোৱানৰ মন্ত্ৰ পঢ়ি কোনো জন্তু ক্ৰয়ৰ নামে উছৰ্গা কৰি তাৰ টেঁটো কটা কাৰ্য্য the killing in the name of God.

হালি বি. নাৱৰ টিঙত বন্ধা ডাঙৰ গুৰি-বঠা a rudder.

হালি-জালি ক্ৰি. বিণ. এবাৰ এফাললৈ এবাৰ আন ফাললৈ হালি moving to and fro.

হালিচা, হালচা বি. এণুবৰ চাৰি-ভাগৰ এভাগ, বিধা about ¼ of an acre of land.

হালিহা বি. এবিধ শাক garden cress.

হালুক বিণ. দুৰ্বল weak.

হালে বাঙে ক্ৰি. বিণ. বঙে ধেমালিয়ে hilariously.

হালে হালে ক্ৰি. বিণ. হুটা হুটাকৈ, বোবে বোবে in pairs.

হালৈ বি. অসমৰ এজাতি মানুহ।

হালোৱা বি. এবিধ মিঠাই।

হালোৱাই মিঠাইবালা।

হালোৱা বি. হাল বোৱা বা নাঙলেৰে মাটি চহোৱা মানুহ a peasant. বিণ. হাল বোৱা, চহা rural, labouring, হালত ব্যৱহাৰ কৰা used in ploughing.

হাল্লা বি. হাই-কাজিয়া, গোলমাল a broil, noise.

হাল্লিলাবি বি. গলটনৰ এজন বিষয়া a native sergeant.

হাৱা বি. বায়ু, বতাহ air, wind.

হাৱা থা অক. ধা. মুকলি ঠাইৰ নিৰ্মল বায়ু সেৱন কৰা to enjoy pure air in open place.

হাৱা গাড়ী বি. মটৰ গাড়ী motor. হাৱাপানী জলবায়ু climate.

হাৱৈ বি. ওপৰলৈ উৰি যোৱা এবিধ ধাৰ বাজী a rocket.

হাস অক. ধা. হাঁহ to laugh. হাসি বি. হাঁহি a laughter.

হাস্পাতাল বি. বেমাৰী মানুহ চিকিৎসাৰ নিমিত্তে থকা ঘৰ, ঔষধ দিয়া ঘৰ hospital.

হাস্য বি. হাঁহি a laughter. হাস্য-কৰ অক. ধা. হাঁহ to laugh.

হাস্যকৰ বিণ. ঠাট্টা বা উপহাসৰ যোগ্য ludicrous. হাস্যকৰ হাঁহি উঠা ভাৱ। হাস্যাস্পদ বিদ্ৰা-ভাজন a laughing stock.

হাহাকাৰ বি. উচ্চ শব্দেৰে কৰা
দুখ প্ৰকাশ, শোক দুখৰ শব্দ sound
of grief, lamentation. অক.
ধা. হাহাকাৰ লাগে, হাহাকাৰ
কৰ। হা-হুমুনিয়াহ বি. দুখবেজাব
প্ৰকাশ কৰা মাত।

হি (অব্যয়) নিশ্চয়, ঠিক আদি
বুজোৱা অব্যয় (পালেহি, দেখা
দিলেহি)।

হিউ (পু. অ.) হিয়া, সাহস
courage.

হিউয়েন চাং চীনদেশীয় এজন দেশ
ভ্ৰমণকাৰী।

হিং বি. এবিধ চোকা গোন্ধ ৰকা
গছৰ আঠ।

হিংস সক. ধা. হিংসা কৰ to injure.

বি. হিংসা অপকাৰ, ক্ষততা,
অহিত injury, mischief. সক.

ধা. হিংসাকৰ। হিংসক, হিংসুক
বি. অপকাৰী, লোকৰ অহিত কৰা।

হিংসন হিংসা কৰা কাৰ্য। হিংসা-
কুৰীয়া হিংসুক, খিয়লীয়া envious,

malicious. হিংসা হিংসি খোচা-
খুচি, খিয়লা খিয়লি। হিংহিং-কিট-
কিট কেটেৰ জেঙেৰ angry
speech.

হিংসাত্মক বি কাৰ্য্যৰ অন্তৰালত
হিংসা আছে।

হিংহিঙা সক. ধা. কেট কেটা, খং
কৰি কথ। ক। হিংহিঙীয়া বি.
খিংখিঙীয়া।

হিঁহিঁহিঁ বি. ঘোঁৰাই হতা মাত
neighing of a horse.

হিঁকটি বি. ডিঙিত খুন্দাখাই হঠাৎ
হোৱা নিশ্বাস & hiccup. ক্ৰি.
হিঁকটিয়া, হিঁকটিমাব, হিঁকটি
আহ।

হিঁজুল বি. হেঁজুল, পাৰা আৰু গুজকৰ
পৰা হোৱা বৰ ৰঙা বস্তু cinnabar.
হিচ হিচ বিণ. প্ৰচুৰ, অনেক abundant,
plentiful. হিচ ধা অক.
ধা. ঠাহ খা।

হিচাপ. হিচাব বি. জমা খৰচ বা
পাব দিবলগীয়া ধন বস্তুৰ লেখ &
account. ক্ৰি. হিচাপ কৰ।

হিজৰী বি. খুউ জমাব ৬২২ বছৰৰ
পাছত মহম্মদ মক্কাৰ পৰা মদিনালৈ
পলাই যোৱাৰ পৰা গণনা কৰা
মুচলমানী চন।

হিজল বি. এবিধ দ ঠাইত হোৱা গছ
হিজিৰিজি বিণ. একাৰেকা, বুজি
নোপোৱা।

হিটহিট (অনু. শব্দ) টান বস্তুৰে
পৰস্পৰ খুন্দা খোৱাত হোৱা শব্দ,
বহু মানুহৰ সন্মিলনৰ পৰা হোৱা
শব্দ। অক. ধা. হিটহিটা। বি.
হিটহিটনি।

হিত বিণ. উপকাৰী, শুভ, মঙ্গলজনক
good, beneficial. বি. উপকাৰ,
মঙ্গল, কল্যাণ good, welfare,
benefit. হিতকৰ, হিতকাৰী
বিণ. উপকাৰী, মঙ্গলজনক benefi-
cial, favourable. দ্বী. হিতকৰী,

হিতকাৰিণী। হিতবাদী হিত বা উপকাৰী কথা কোৱা। হিতাহিত ভাল বেয়া, শুভাশুভ। হিতাকাঙ্ক্ষা উপকাৰ কৰিবৰ ইচ্ছা। হিতৈষী বিণ. শুভকাৰী। স্ত্রী. হিতৈষিণী। হিতোপদেশ বি. সুপৰামৰ্শ, সঙ্গ-অৰ্হট।

হিন্দী বি. উত্তৰ ভাৰতৰ ভাষা Hindi.

হিন্দু বি. সনাতন পন্থী ভাৰতীয় জাতি, বেদ পুৰাণ আদি শাস্ত্ৰৰ মতে চলা জাতি Hindu. হিন্দুস্থান পূৰ্বকাৱ্যত হিন্দুবিলাকে বাস কৰা ঠাই। হিন্দুস্থানী হিন্দুস্থানৰ, হিন্দুস্থানত হোৱা বা ওপজা, এটা ভাষা।

হিন্দোল অক. ধা. 'হেন্দোল' চোৱা।

হিব্ৰু বি. ইহুদি জাতিৰ মানুহ & Hebrew, ইহুদি জাতিৰ মাতৃভাষা the Hebrew language.

হিম বি. নিয়ৰ, বায়ুৰ লগত মিহলি হৈ থকা পানীৰ ভাগ, বৰ জাৰত গোট হ'ব। নিয়ৰ, বৰফ dew, frost, snow. হিমকৰ বি. চন্দ্ৰ the moon. হিমগিৰি হিমালয় পৰ্বত the Himalayas. হিম শিলা পানীশিল, বৰফ snow. হিমাংশু চন্দ্ৰ, জোন the moon. হিমাচল বি. হিমালয়, the Himalayas. হিমাচল প্ৰদেশ উত্তৰ ভাৰতৰ এখন প্ৰদেশৰ নাম। হিমাজি বি.

হিমালয় পৰ্বত। হিমালী বি. বৰফ snow. হিমালয় ভাৰতবৰ্ষৰ উত্তৰ সীমাত থকা পৃথিৱীৰ ভিতৰত আটাইতকৈ ওখ পৰ্বতমালা the Himalayas—range of mountains.

হিমু এজন হিন্দু মন্ত্ৰীৰ নাম।

হিম্বজু বি. হাতীৰ মদবাৰি, বলিয়া-ভিওবা হাতীৰ কাণসতৰ পৰা বোৱা বস fluid coming out from the temples of an elephant in rut.

হিম্বত পৌৰুষ, বীৰত্ব bravery.

হিয়া বি. বুকু the breast, অন্তঃ-কৰণ the heart. হিয়াৰ কড়ি বুকুৰ তলত জোড়াহৈ ওলমি থকা হাড়। হিয়া ঢাকুৰ, হিয়া ভুকুৱা হিয়াত চপৰিয়াই শোক প্ৰকাশ কৰ। হিয়া জালা বুকুৰ কলিজা the heart.

হিয়ালি-জিয়ালি বি. 'আউলী-বাউলী' চোৱা।

হিব বি. কাটিবলৈ সিজোৱা মুগাৰ পৰা ওলোৱা দীঘল আঁহ। হিব উঠ, হিব দি মুগা কাটোতে ভালকৈ আঁহ ওলা।

হিবগয় বিণ. সোণেৰে সজা বা প্ৰস্তুত কৰা made of gold, সোণৰ নিচিনা like gold.

হিবণ্য বি. সোণ gold. হিবণ্য-কপিপু প্ৰজ্ঞাদৰ পিতাক। হিবণ্য-গৰ্ভ ব্ৰজা।

হিব্‌হিব্‌ (অনু. শব্দ.) মেঘের গাঙ্গনিব
নিচিনা শব্দ। অক. ধা. হিব্‌হিবা।

বি. হিব্‌হিব্‌গি।

হিবোডটাচ্‌ বুধঞ্জীবিদ্‌ এজন
পণ্ডিতের নাম।

হিলৈ বি. খাব বাকুদ দি গুলি মবা
অস্ত্র, বন্দুক & gun. ক্রি. হিলৈ
মাব বন্দুক মাব, গুলিয়া। হিলৈ
খাব বন্দুক মাৰিবলৈ বায়হাব কবা
খাব। হিলৈ গুলি বন্দুকৰ গুলি।
হিলৈদাৰি বি. হিলৈৰে যুঁজা
চিপাহি a soldier armed with
& gun.

হিল্লোল বি. তবঙ্গ, ঢোল, উর্মি wave.

হিষ্টিবিয়া বি. উত্তেজনাময় বায়ুবাগ
বিশেষ।

হীন বিণ. নথকা, শূন্য void of,
bereft of, নীচ, অধম mean,
low. হীনডেটি বচাটুটা, কম-বেচ
more or less.

হীনমন্যতা বি. নিজকে হীন বুলি
ভবা।

হীৰক, হীৰা বি. এবিধ বহুমূলীয়া
পাথর diamond. হীৰাকণি সৰু
হীৰা।

হীৰা বি. মাটিৰ পাত্র গঢ়া এজাতি
মানুষ a potter. হীৰা গঢ়া
হীৰাই গঢ়া।

হীৰাকচ বি. লোহ কহৰ পৰা
ভৈয়াৰ কৰা এবিধ সেউজীয়া পদার্থ
sulphate of iron.

হুইঃ, হুই ওঁ (অব্যয়.) বনবীয়া

জন্তু খেদা হাবিতলীয়া মানুষৰ মাত
a cry used for driving away
wild beasts.

হুই হুই ক্রি. বিণ. হয় নেনহয়।

হুইহুই বি. চিত্তের বাধব।

হুইটমেন আমেৰিকাৰ এজন প্ৰসিদ্ধ
কবি।

হুইল বি. চকা।

হুঁ (অব্যয়) দুঃখ প্ৰকাশ কৰা মাত
interjection of pain or
sorrow.

হুঁচ বি. চেতনা, গম sense,
consciousness.

হুঁচৰি বি. বহাগৰ বিহৃত ঢোল
পেঁপা বজাই জুম বান্ধি নাচ-গান
কৰি ফুৰা মানুষৰ জুম। অক. ধা.
হুঁচৰি গা।

হুঁচিয়াৰ বিণ. সাযধান, নিপুণ
careful, skilful.

হুঁটা বি. টান, কোমল নোহোৱা
hard, not softened, অশিষ্ট,
কঠুৰা rude, rough. হুঁটাই ক্রি.
বিণ. নিসিঁজাকৈ, কোমল
নোহোৱাকৈ। হুঁটাই-টাই বি.
লৰালবি, স্বৰ্গৰ। হুঁটুঙা হুঁটুং
বিণ. ওখ চাপৰ।

হুক্‌ বি. লোহাৰ অক্ষুণ্ণ।

হুক হুক কৰে ক্রি. বিণ. শোকত
হক হক শব্দ কৰি।

হুকাৰ ইংলেণ্ডৰ এজন গল্প লিখক।

হুকি বি. ডাঙৰকৈ দিয়া ডাবি। অক.
ধা. হুকি মাৰ।

হকিয়া বি. হকিয়াকি পৰস্পৰ
উবিয়াডবি কৰা কাৰ্য্য।

হুকুম বি. আজ্ঞা, আদেশ, অনুমতি
order, command, permis-
sion. হুকুমদাৰ বি. যি আদেশ
দিয়ে। হুকুমদাৰা আজ্ঞাপত্ৰ &
written order.

হুকুম বি. মাহৰ পেটৰ বতাহৰ
- কোলোঙা, এবিধ কাঠিৰে সজা মাহ
ধৰা যন্ত্ৰন।

হুকাৰ বি. গোজৰণি act of
roaring.

হুচ বি. একেলগে পৰা বহুত কাম,
কামৰ হেঁচা।

হুচেইন চাহ অসম আক্ৰমণকাৰী
গৌড়ায়িপতি।

হুজ বি. জুম পাতি থকা অনেক
লোক, সমদল & multitude of
persons. হুজপাত ক্ৰি. বহুত
লোক গোট খা to assemble.
বি. হুজ যাত্ৰা শোভা যাত্ৰা &
procession.

হুজুগ বি. জনবৰ, যুখে যুখে শুনা
কথা & rumour, hearsay.

হুটুহুটু (অনু. শব্দ.) টান বস্ত্ৰে
টান বস্ত্ৰে ঘনে ঘনে আঘাত
লাগিলে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ।
অক. ধা. হুটুহুট। বি. হুটুহুটনি।

হুটুৰ (অনু. শব্দ.) টান বস্ত্ৰত
লাগিলে হোৱা শব্দৰ নিচিনা শব্দ।
ক্ৰি. বিণ. হুটুবাই, হুটুৰ কৰে।

হুতী বি. আন এঠাইত পাবৰ

নিমিত্তে এঠাইত ধন দিয়াৰ প্ৰমাণ
পত্ৰ bill of exchange, a draft.
হুতীয়াৰা হুতী ভঙাই নগদ টকা
দিয়াৰ বাবে দিয়া ওপৰকি মাচুল
discount.

হুতাশন বি. অগ্নি, জুই fire, বিণ.
হুতাশনীয়া জুইৰ নিচিনা নষ্ট বা
ধ্বংস কৰা, ধোৱা খুলীয়া
prodigal, wasteful, দুৰ্ভাগীয়া
unfortunate. স্ত্ৰী. হুতাশিনী।

হুতাহ বি. বৰকৈ লগা ভোক বা
পিয়াহ & strong desire for
food and drink, হেপাহ,
হাবিয়াহ & strong desire.

হুতু বি. এবিধ ফেচা জাতিৰ ডাঙৰ
চৰাই।

হুত বি. কমতি, হানি deficiency,
loss. অক. ধা. হুতুই হানি বা
লোকচান পূৰ্ণ হ। হুত ভোল
ক্ৰতিপূৰণ কৰ।

হুতু, হুনো 'হুনো' চোৱা।

হুবহু (অব্যয়) ঠিক তেনে, অবিকল
exactly similar.

হুমঠালি বি. মইমতালি, গৰুপ
conceit, pride.

হুমহুম (অনু. শব্দ.) বহুত হুঁহুত
মেঘৰ বা আন গাজনিৰ শব্দ। অক.
ধা. হুমহুমা। বি. হুমহুমনি।
হুম্ হুম্ গিব্ গিব্ ঘনে ঘনে
হোৱা মেঘৰ গাজনি।

হুমাআপে ক্ৰি. বিণ. একেলগে,
বহুত একলগ হৈ together.

হুমিয়া অক. ধা. গজ্জন কব,
অপকাব বা প্রতিকাব কবিলৈ
আনব আগত ডাবি দি to
threaten to injure.

হুমিয়াহ বি. দুখ প্রকাশ কবা
দীঘল নিশ্বাস a sigh. হুমিয়াহ
কাট মনব হুত দীঘল নিশ্বাস
পেলা।

হুৰ্ (অব্যয়.) চবাই খেদোবা মাত
a cry to frighten away
birds. হুৰ্ খা ভয় খাই চাবি-
ওফালে উবি যা। হুৰ্খুৰা ভয়
খুহাই খেদাই দি।

হুৰ্ অক. ধা. ভাগব, একেটা কামকে
ঘনাই ঘনাই কবি হাইবাণ হ to be
tired of.

হুৰ্মুৰ বিণ. লবালবি, খব ধব
prompt.

হুৰ্ম্ম বি. মৰ্যাদা, মান' honour,
dignity. হুৰ্ম্মতৰ দ্বাবি মান-
হানিব ক্ষতিপূৰণ পাবলৈ কবা
ওজব।

হুৰ্হুৰ (অনু. শব্দ.) ওপবৰ পবা
পানী বা আন সৰু সৰু বস্তু বেগেবে
পবিলে হোৱাৰ নিচিনা শব্দ। অক.
ধা. হুৰ্হুৰা। বি. হুৰ্হুৰণি।
বিণ. হুৰ্হুৰীয়া। ক্রি. বিণ.
হুৰ্হুৰ কৰে।

হুৰা বিণ. খৰাং, বৰষুণ নথকা dry
and hot, rainless.

হুৰাওবাবে, হুৰাও বাওকৈ ক্রি.
বিণ. চিঞৰি বা উচ্চ শব্দ কবি

(কন্দা) loudly (said of
crying.)

হুৰামুৰা, হুৰামুৰি, হুৰাহুৰি বি.
বহুলোকে কবা হাইকাছিয়া বা
গণ্ডগোল a noisy quarrel.
হুৰিমাৰি বহুত মানুহে একেবাবেই
গিৰ্জনি মাৰি।

হুৰুক সৰু. ধা. ছোঙা বস্তুৰ আন্তৰ্বে
খুঁচি একবা, বোক, বোক to scoop.
or gouge out.

হুৰুস (অনু. শব্দ) কোনো ডাঙৰ
বা গধুৰ বস্তু ওপবৰ পবা মাটিত
পৰোতে হোৱাৰ দৰে শব্দ।
হুৰুসাই ক্রি. বিণ. হুৰুস শব্দ কৰি।

হুল বি. সৰু কাঁইট বা ছোঙা বস্তু
a small thorn. হুলটাত কাবো
বিকছে গোপন বড়য়ন্ত কব, কাবো
অপকাব কবিলৈ মন্ত্ৰণা কব to
conspire against.

হুলদিল বি. হলদুল, তোলপাৰ
tumult, sensation, উত্তল
খুঁতল anxiety.

হুলদুল বি. তোলপাৰ, গোলমাল
tumult, disturbance.

হুলা বি. মাটি বোঁচা এৰুৰ ছোঙা
ফলীয়া বাঁহ।

হুলাবাৰি, হুলামাৰি বি. বিবিয়া,
ধানৰ ডাঙৰি বা বেৰ আদি কঢ়িওৱা
হুইমুৰ ছোঙা এচটা বাহ।

হুলি বিণ. 'হাই হাই' চোৱা।

হুলুকিয়া অক. ধা. দাব ভিতৰত
কেবয়েৰ কবি দল বাহিব কব

(পোকত খাটে) to cause matter to ooze out.

হুণ বি. ভারতব উত্তর ফালে বাস কৰা এটা প্ৰাচীন জাতি Hun.

হৃৎপিণ্ড বি. কলিজা Heart. হৃৎ বিণ. অগ্ৰহৃত।

হৃৎ কম্পন, হৃদি কম্প বি. বুকুৰ কঁপনি the trembling of the heart.

হৃদয় বি. বুকু, হিয়া, মন the breast, the heart, the mind.

হৃদয়গ্ৰাহী চিত্তাকৰ্ষক, সুন্দৰ pleasing to the heart, lovely. হৃদয়ঙ্গম মনত লগা impressed on the mind.

হৃদগত মনোগত conceived.

হৃদয়বান সহৃদয়, কোমলচিত্ত, উদাৰ।

হৃদি বি. হৃদয়ত at heart.

হৃদয় বি. মনোগত, প্ৰিয়, মনোহৰ beloved, dear, beautiful.

হৃদয়তা বন্ধুতা intimacy, আন্তৰিকতা heartiness, হৃদয়তম প্ৰিয়তম।

হৃষিকেশ বি. বিষ্ণু, কৃষ্ণ।

হৃষ্ট বিণ. আনন্দিত, প্ৰফুল্ল delighted, pleased. হৃষ্টচিত্ত আনন্দিত, সন্তোষিত। ক্ৰি. বিণ. হৃষ্টচিত্তে।

হৃষ্টপুষ্ট বিণ. নোদোকা, তেজাল stout and cheerful, plump.

হে (অব্যয়) যাত্ৰ বা সমনীয়া

লোকক সংশোধন কৰা যাত্ৰ, কেবল, যাত্ৰ, মাথোন only.

হে, হেহে (অব্যয়) বাধা বা বিবক্তি বৃজোবা শব্দ।

হেংদাং আহোম বজাই বা সেই কালৰ ডাঙৰ লোকে ব্যৱহাৰ কৰা তৰোবাল a kind of sword carried by the Assam kings or noble men.

হেঃ (অব্যয়) বিবক্তি বা বিণ প্ৰকাশ কৰা অব্যয়।

হেঁকটি বি. ডিঙিত থুন্দা খোৱা নিশ্বাস a hiccough. অক. ধা. হেঁকটি মাৰ, হেঁকটিয়া।

হেঁকা বি. কষ্ট, পৰিশ্ৰম trouble. হেঁকাওলা বৰ কষ্ট পা বা শ্ৰান্ত হ to be tired.

হেঁকাই (অব্যয়) আনৰ দুখ কষ্টত আনন্দ প্ৰকাশ কৰা যাত্ৰ।

হেঁকাৰ অক. ধা. চিঞৰি যাত্ৰ বা সংশোধন কৰ to call loudly.

হেঁকেচ কেচ বি. হেঁকেব-পেঁকেব, উথনা-উথনি, সামান্য বাধা-বিধিনি।

হেঁকেচা বিণ. হেঁকেবা, বেঁকা crooked, bent.

হেঁকেব-পেঁকেব বি. মনোমালিন্য, হেঁকেচ-কেচ, লবক-ফবক। ক্ৰি. বিণ. হেঁকেব-পেঁকেবকৈ।

হেঁকেবা বিণ. বেঁকা, তাঁজলোবা oblique, inclining, পোনাই

খোজ কাটিব নোববা। জী.
হেঁকেবী।

হেঁকেবা হেঁকেবি বিণ. বেকাবেকি।
হেঁকো (অব্যয়.) আনৰ দুখ বা
বিপদ দেখি সন্তোষ প্রকাশ কৰা
মাত।

হেঁকো-জোঁকো বি. অতি কষ্ট বা
জঞ্জাল great difficulty or
trouble. ক্রি. বিণ. হেঁকো-
জোঁকোঁকৈ।

হেঁচ সক. ধা. ঠেল, বলবে ভৰ দি
ধৰ বা চেপ to push. বি. হেঁচন।
অক. ধা. হেঁচনি খা, হেঁচা খা।
সক. ধা. হেঁচনি মাৰ, হেঁচা মাৰ
ঠেল, তললৈ দবাই ধৰ। বি. হেঁচা
ঠেলা, ভৰ, চেপা a push, a
pressure. হেঁচনী বি. আন বস্তুক
হেঁচি বাধিবলৈ দিয়া বস্তু a
weight for pressure.

হেঁচা-টেপা বি. হেঁচা-হেঁচি, ঠেলা-
ঠেলি।

হেঁচা-হেঁচি বি. হেঁচা-টেপা act of
pushing each other.

হেঁচোক সক. ধা. ঠেলি to push.
বি. ঠেলা a push. হেঁচোক মাৰ
ঠেলা মাৰ।

হেঁটুলুকা বি. ঠোট বড় গা
সেউজীয়া বৰণৰ সক চবাই a
kind of bird.

হেঁপা অক. ধা. বনেবনে উশাহ ল,
কোঁপা to pant, to breathe

hard. ক্রি. বিণ. হেঁপাই-
কোঁপাই কোঁপাই কোঁপাই।

হেঁপা বি. এবিধ মেৰুৱাৰ নিচিনা
বনৰীয়া জন্তু।

হেঁফনি বি. ভেকাহি। হেঁফনিমাৰ
ভেকাহি মাৰি বাধা কৰ।

হেঁহনি বি. ঘোঁৰাৰ মাত। হেঁহা
অক. ধা. ঘোঁৰাৰ নিচিনাকৈ হেঁহেঁ
কৰা।

হেঁকান বি. আগেয়ে কৰা উপকাৰ
সোঁৱৰাই লাজ দিয়া কাৰ্য্য act of
taunting a person by remind-
ing him of favour confer-
red before.

হেঁঙা সক. ধা. কেহা বা টেঙা বসৰ
বস্তুৰে ডিঙিত অলপ খজুওৱাৰ দৰে
বেদনা কৰ to cause itching
sensation in the throat.

হেঁঙা-জকাই বি. এবিধ ডাঙৰ
জকাই।

হেঁঙাৰ বি. গোটা বাঁহ বা কাঠৰ
গোজ পুতি তাত পথালিকৈ বাঁহ
বান্ধি দিয়' শকত জেওবা।

হেঁঙা-পুঙা বি. জঞ্জাল, বাধা
বিধিনি trouble, obstacle, মিছা
ওজৰ আপত্তি দেখুৱাই কাম পেলাই
ধোৱা কাৰ্য্য।

হেঁঙুল বি. হেঙুল, এবিধ বড়
বৰণৰ বস্তু 'vermilion. বিণ.
হেঁঙুলিয়া হেঁঙুলৰ নিচিনা বড়া,
হেঁঙুলেৰে বোলোৱা।

হেঁঙেবা বি. 'হেঁঙাৰ' চোৱা।

হেঁদাম বি. জঞ্জাল, নানা প্রকার
অসুবিধা trouble caused by
pressure of work.

হেঁচিন্নড ঐচদেনীয় এজন পণ্ডিত
আক কবি।

হেঁজাব 'হাঁজাব' চোরা।

হেঁট চাহাবী টুপী hat.

হেঁটা-মুৰীয়া বিণ. একালে চেপেটা-
মুৰ থকা having an ill-shaped
head.

হেঁড্‌ মুখ, প্রধান head.

হেঁতা বি. ভাত আঞ্জা আদি কড়া
নাল লগোবা এবিধ সঁজুলি, কব
চলি a ladle, বঁতৰ ঘূৰাবলৈ
হাতেবে ধৰা মুৰ বোঁকা যন্তন the
handle of a spinning wheel.

হেঁতা-ওপবা বি. একেটা কামতে
বা একেটা বস্তুৰ বাবে কেবাজনেও
কবা ওপবা-উপবি বা কড়া-
আজোবা scrambling; competi-
tion.

হেঁতা-মেঁতা বিণ. বোঁকা-বোঁকি
crooked.

হেঁতিয়া নক. ধা. পানীৰ তলত
হাতেবে খণিয়া to grope under
water.

হেঁতু বি. কাৰণ, প্রয়োজন, যুক্তি
cause, reason, ground.

(অব্যয়) কাৰণে, নিমিত্তে because
of, for the reason of.

হেঁতুকে কাৰণে, নিমিত্তে।

হেঁতাভাল হেঁতুদোব, তুট যুক্তি
fallacy.

হেঁদাতি, হেঁদালি বিণ. 'হাদাৎ'
'হাদানি' চোরা। নক. ধা. হেঁদাতি
মেল, হেঁদালি মেল।

হেঁন বিণ. নিচিনা, যেনে as, like.
বি. এনে কথা বা কাৰ্য্য this
speech or act, হেঁন তেন বি.
এনে তেনে, এই প্রকাৰৰ such
and such, অমুক তমুক so and
so.

হেঁনয় বিণ. এনেদৰৰ বা প্রকাৰৰ
as like as.

হেঁনাছচা বিণ. বিকৃত উচ্চারণ বা
আকাৰৰ, যেনে হব লাপে
তেনে নোহোবা। ক্রি. বিণ.
হেঁনাছচাকে।

হেঁনে (অব্যয়) যে, এই দৰে, এই
বুলি so and so.

হেঁনেজানি, হেঁনজানি (অব্যয়)
এতেকে, এই কাৰণে, এই দেখি
therefore, for the reason of.

হেঁনো (অব্যয়) কিজানি, হব
পাবে, শুনা যায় it may be,
perhaps.

হেঁদোল্ল অক. ধা. ওলবি লবি
থাক, দোল to swing. বি.
হেঁদোল্লনি, হেঁদোল্লনী বি.
দোলন।

হেঁদোল্লদোপ্ বি. তল-ওপৰ কবা
কাৰ্য্য, প্রবলভাবে লবা বা জোকাৰ
খোবা কাৰ্য্য।

হেপাহ বি. হাবিরাহ, কোনো বস্তু
পাবলৈ অভ্যন্ত অভিলাস longing.
হেপাহ কব পাবলৈ ববকৈ ইচ্ছা
কব। হেপাহ লগা পাবলৈ ববকৈ
ইচ্ছা হ। হেপাহ পলা হেপাহ দূষ
হ। সৰু. ধা. হেপাহ পলুৱা
হেপাহ দূষ কব। বিণ. হেপেছুৱা
বব হেপাহ ধকা craving.

হেপোৰ-তেপোৰ বি. বব পৰিশ্রম
আৰু কষ্ট toil and trouble.
ক্ৰি. বিণ. হেপোৰ-তেপোৰকৈ
অতি কষ্টেৰে।

হেপেটি-মুৱা বিণ. চেপেটামুৱা,
বিকটামুৱা।

হেবাং বিণ. হাবাং।

হেভলক্ ইলিচ যৌনতত্ত্ব আৰু
শিক্ষা সম্বন্ধে গ্ৰন্থ লিখা এজন
ইংৰাজ লেখক।

হেম বি. সোণ, স্বৰ্ণ gold.

হেমচন্দ্ৰ গৌস্বামী অসমৰ এজন
বৌদ্ধান্তিক কবি। তেওঁ অসমৰ শ্ৰেষ্ঠ
আৰু অন্ততম প্ৰত্নতাত্ত্বিক আছিল।

হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা 'হেম-কোষ'
অভিধান বচনা কৰোঁতা।

হেম সৰস্বতী প্ৰাক্ বৈষ্ণৱ যুগৰ
এজন অসমীয়া কবি।

হেমা ক্ষুদ্ৰবী বাম সৰস্বতীকৃত 'অখ
কৰ্ণ যুজ' বন পৰ্বৰ নায়িকা।

হেমিংৱে আমেৰিকাৰ প্ৰসিদ্ধ
ঔপন্যাসিক আৰু গল্প লিখক,
নোবেল প্ৰাইজ বিজয়ী।

হোমাব 'ইলিয়াড' আৰু 'ওডিচি'

নায়ক মহাকাব্য দুখনৰ বচনিত।
এওঁ প্ৰাচীন গ্ৰীচদেশৰ এজন অল্প
কবি। অক. ধা. হেমেছলিয়া হেমে
হেমে শব্দ কথা to low as a cow.
হেমেবাবে ক্ৰি. বিণ. হেমে-
লিয়াই।

হেম বিণ. ভাগব উপযুক্ত, ভাৰ্য্য,
যুগনীয়, সামান্ত fit to be rejec-
ted, contemptible, mean.
হেমজ্ঞান তুচ্ছ জ্ঞান, যুগা
disregard, contempt.

হেব (অব্যয়) সামান্ত লোকক
সম্বোধন কৰোঁতে মতা যাত।

হেব (পূ. অ.) সৰু. ধা. দেখ, চা
see, look.

হেবকেব্ বি. অলপ লবচৰ বা
কমবেছি হোৱা অৱস্থা slight
difference.

হেবণ বি. হেবোৱা অৱস্থা loss.

হেবণ ভগন হেবোৱা বা ভগাৰ্কাৰ্য্য
loss or breakage.

হেবা অক. ধা. বিচাৰি নোপোৱা
হ to be lost. হেবা পা সৰু.

ধা. গৰাকী নথকা অৱস্থাত বা
বাটত পৰি থকা অৱস্থাত পা- বিণ.

হেবা গোৱা।

হেবা (অব্যয়) সমনীয়া মানুহক
সম্বোধন কৰা যাত।

হেবি (অব্যয়) নিম্নতৰকৈ মানুহ
মানুহক মতা যাত।

হেবি, হেবি অ (অব্যয়) কিবা
বোলে, কথা কৈ থাকোঁতে কোনো

কথা পাহবিলে সুঁবখিবলৈ সময়
পাবব কাবশে মতা মাত ।

হেকরা সক. ধা. বিচাৰি বা দেখি
নোণোৱা কব, হাতত নথকা
কব to lose, to cause to be
lost.

হেবেপনি বি. গেজেপনি, ঘন জাঁজ
খাই থকা সক হাবি a thicket.
হেবেপা বিণ. জাঁপ খাই পৰি
থকা। হেবেপা খা চেপেটাই
পৰি থাক। হেবেপা মূৱা চেপেটা
মূৱা ।

হেবেগবীয়া বিণ. আগবীয়া,
কোনোবস্ত্ৰ বাখিলে বাগৰি যোৱা
sloping, slanting.

হেলচ বি. টেঙেটীয়া গুটিখৰা এবিধ
গছ আৰু তাৰ গুটি a kind of
tree and its fruit.

হেলেন্চী, হেলকী বি. এবিধ
পানীত হোৱা তিতা গুণ থকা লতা
শাক ।

হেল হেচ, হেল-হেচো (অব্যয়)
কোনো গধুৰ বস্ত্ৰ টানি নিঙতে
গাত বল পাবলৈ মতা উৎসাহৰ
মাত ।

হেলন বি. হেলা, অনাদৰ dis-
respect, disregard.

হেলনীয়া বিণ. 'হলনীয়া' চোৱা ।

হেলা বি. অসন্মান, অবজ্ঞা dis-
regard, আওহেলা, অমনোযোগ
neglect, inattention, এলাহ
laziness.

হেলাই-হেপাই ক্ৰি. বিণ. 'হেপাই-
কোপাই' চোৱা ।

হেলাঙটা বি. হেলা, কামত এলাহ
বা অমনোযোগ laziness, in-
attention. বিণ. আওহেলা কৰা
careless.

হেলায় ক্ৰি. বিণ. কোনো কাম
নকৰি, অনাহক, এলাহত in idle-
ness.

হেলাবজে ক্ৰি. বিণ. হেলা আৰু
ধেমালিৰ ওপৰতে, অনায়াসে
easily, without effort.

হেলা লেচাৰি বি. হেলা, অমনো-
যোগ, যত্নৰ অভাৱ ।

হেলেন্গেলেং বি. চলংপলং, অস্থিৰ
অবস্থা sense of exhaustion.
বিণ. দুৰ্বল, চলংপলং unsteady,
exhausted. ক্ৰি. বিণ. হেলেন্গে
পেলেংকৈ ।

হেলেক পেলেক 'হেলেকা'
চোৱা ।

হেলেকা, হেলেক লেকীয়া বিণ.
ভালকৈ খাঁজ নোথোৱা, লৰক-
ফৰক slack, loose.

হেলপনি বি. পানীৰ হেলোলনি,
তোৰে নৈৰ দাঁতিত কৰা আফাল
agitation of water, a dash-
ing of water against the
shore.

হেলেন হেভেন বি. আওহেলা,
আতকাণ ।

হৈ, হৈহৈ বি. কিবিলি মাৰি কৰা
বিক্ৰম a hoot.

হৈ (অব্যয়) পৰিবৰ্ত্তে, সলনি in
the place of, instead of.

হৈখেলা, হৈখেলা বি. হাড়ম
খেলা। হৈ-ধ্বনি বি. হৰিধ্বনি।

হৈমন্তিক বিণ. হেমন্ত কালত অৰ্থাৎ
আঘোণ-পূহ মাহত হোৱা pro-
duced in winter.

হৈমন্তী বি. পাৰ্বতী, দুৰ্গা।

হৈয়া বিণ. আঙগবীয়া, একালে ঢাল
খোৱা oblique.

হৈহয় বি. এখন দেশৰ নাম, সেই
দেশৰ বজা।

হৌ (অব্যয়) হয় বুলি শলগা যাত
yes.

হৌ-হা-কো-কা মৌখিক বিবাদ a
slight quarrel.

হো সক. ধা. ধব, ল, গ্ৰহণ কৰ to
take or receive (তুমি হোৱা
ভই হৌ, আপুনি হৌৱক).

হৌকৰ (অক. ধা.) হৌকৰ হৌকৰ
শব্দ কৰ। হৌকোৱা বাঘ হৌকৰ
হৌকৰ শব্দ কৰা এবিধ সক বাঘ
the leopard.

হৌহক অক. ধা. এঠাইৰ পৰা আন
ঠাইলৈ গতি কৰ বা বাগৰি যা to
slip or move from one place
to another. সক. ধা. হৌহকা
এঠাইৰ পৰা আন ঠাইলৈ লৰা।

হৌহকা-উজোৱা, হৌহকা-
পিচলা এবাৰ এটা কাম কৰিবলৈ

ধৰি আকৌ নকৰা হোৱা অৱস্থা,
এবাৰ আগলৈ গৈ আকৌ পিছলৈ
যোৱা indecision, wavering.

হোক্ হোকলি বি. গাহৰিৰ বা
ভালুকৰ মাত।

হোকা বি. ধোৱা খোৱা a
hooka.

হোজা বিণ. অকপটীয়া, সবল sim-
ple, straight-forward.

হোটেল বি. সৰ্বসাধাৰণৰ থকা
আক খোৱা স্থান—য'ত মানুহে
মুলাৰ বিনিময়ত থকা-খোৱাৰ
সুবিধা লাভ কৰে আৰু য'ত বন্ধাবস্তু
বিক্ৰো কৰা হয় hotel.

হোভ কৰে ক্ৰি. বিণ. একেবাৰেই
অধিক পৰিমাণে।

হোভা বি. হোম কৰোভা, বজকৰ্ত্তা।

হোপ সক. ধা. ঠুঠ চেপি ধৰি শুহি
বা to suck. হোপা বি. ধোৱা
বা জুলীয়া বস্তুৰ এশোহা।

হোপামাৰ ঠুঠেৰে শোধ, হোপ।
ক্ৰি. বিণ. হোপা-হোপে এহোপা
এহোপা কৈ।

হোপোৰ (অনু. শব্দ.) জুলীয়া বস্তু
শোহামাৰি খোৱাত উঠা শব্দ। ক্ৰি.
বিণ. হোপোৰ্ কৰে।

হোম বি. যন্ত উচ্চাৰণ কৰি দেহতাব
উদ্দেশ্যে জ্বলিত বিউ ঢলা কাৰ্য্য a
burnt offering of clarified
butter.

হোমিওপেথি বি. হোমিওপেথি

চাহাবে উলিওজা চিকিৎসা প্রণালী
homoeopathy.

হোব বি. হানি পূরবা কার্য, ক্ষতি-
পূরণ act of making up for a
loss, পোষ্টক, প্রতিফল revenge,
retaliation. অক. বা. হোব উঠ
পোষ্টক উঠ। হোব ভোল হানি
পূবা, ক্ষতিপূরণ কব, প্রতিফল ল।

হোবা বি. পৰ্ব্বতীয়া মানুষে পিঠিত
বোকা বৈ নিয়া এবিধ দীঘলীয়া
আক মূব ছোঙা পাটি, কুকি a
conical basket used by hill
people for carrying burden
on the back. হোবাহোবে
পাচিয়ে পাচিয়ে, বহুত পৰিমাণে in
large quantities.

হোবোপা বিণ. মাজ বা কোনো
এভাগ ভললৈ বহি ঘোরা
depressed. ক্রি. হোবোপা থা।

হোবোল্. (অনু. শব্দ.) দ বোকাভ
পৰোভে হোবাব নিচিনা শব্দ।
হোবোলা বিণ. ভেবেহা, ভললৈ
পেট ওলোয়া। হোবোল্‌হাই,
হোবোল্‌ কবে ক্রি. বিণ. হোবোল্
শব্দ কবি।

হোলগৌজ বিণ. কাঠব পুতলাব
নিচিনা অৰ্থাৎ জ্ঞান বুদ্ধি নথকা,
হোজা like a figure, simple.

হোলা বি. ববিবা পানী বোকা,
ধবালি ডকোবা অলপ পানী থকা
দীঘল আক বহল থাল।

হোলাব ভাই হোলা বি. বব
নবল মানুষ very simple man.

হোলি দোলোৎসব।

হোলোৎ বি. এবিধ বব ওখ ডাঙব
গছ a kind of big tree. বিণ.
বব দীঘল ডাঙব।

হোলোৎ নাও বি. একে জোপা
গছৰে ধুলি কবা ডাঙব দীঘল নাও
a kind of boat.

হোলোকমি বি. চৌ বা বতাহৰ
কোবত নাওলৈ সোমোৱা পানীৰ
খুকা। হোলোকমি থা চৌ বা
বতাহৰ কোবত পানী থা to take
in water.

হোলোকা বি. পানীত পৰা মানুষে
এবাবত গিলা পানী, চৌ বা বতাহত
এবাবত নাওত সোমোৱা পানী।
বিণ. হোলোকা হোলোকে।

হোলোক-চোলোক বিণ. লৰক
ফৰক, অস্থিৰ, খাজ বোধোৱা un-
steady, slack.

হোলোক-পোলোক 'হোলোক-
চোলোক' চোৱা।

হোলোঙা, হোলোঙা মাৰি বি.
ছই মূব ছোঙা বাঁহৰ গোটা মাৰি,
বাঁহৰ কানমাৰি।

হোলোঙা গোমে বি. এবিধ ডাঙ
বিব থকা মাগ।

হোৱা বি. শিয়ালে মতাৰ দৰে শব্দ।
হোৱা দি শিয়ালৰ দৰে হোৱা
হোৱা শব্দ কব to cry as a
jackal.

হোৱাং বি. এবিধ ডাঙৰ পৰ্বতীয়া
চৰাই a kind of bird.

হোৱা হোৱা বি. হাই উকমি,
গোলমাল bustle and noise.

হোৱাছই বিণ. হবলগীয়া হোৱা,
প্ৰায় সমাপ্ত nearing comple-
tion.

হো হো, হো-হো (অনু. শব্দ.)
বৰ বতাহৰ, বৰঘণৰ বা খুন্দা ধোৱা
সোঁতৰ নিচিনা শব্দ। বি. হো-
হোৱনি হো-হো শব্দ কৰা কাৰ্য্য।
অক. ধা. হো হোৱা, হো
হোৱা। ক্ৰি. বিণ. হো হো কৰে
হো হো কৰে।

হুই বি. নৈ বা সাগৰৰ মাজৰ দ ঠাই
বা ডুবি, স্বাভাৱিকতে হোৱা বৰ দ
আক বহল পানী a lake.

হুই বিণ. চুটকৈ মতা বা উচ্চাৰণ
কৰা short sounding, চুটি-চাপৰ
low, short. বি. হুইমতা।

হুই বি. কমতি, অলপ shortness,
decay, diminution. বিণ. কম
পৰা abated.

হুই লজা shame.

হুই আহুই, আনন্দ। হুই
হুইগী আনন্দ হুই, আনন্দ-
কাৰিক।

ক

ক বৰ্ণমালাৰ শেষ আখৰ, ক আক
ব এই দুই আখৰৰ সংযোগত এই
আখৰ হৈছে the last letter of
the alphabet.

কণ বি. খণ্ডেক moment. কণ-
জন্ম। কণজন্ম কণজন্ম কণ
লোক, ভাগ্যবান। কণপ্ৰভা বি.
বিজুলী। কণজন্ম ব বিণ.
খণ্ডেকীয়া, যি অলপ সময়ৰ পাছতে
নষ্ট হয় transitory, perish-
able. কণিক, কণজন্মী বিণ.
অলপকাল থকা, খণ্ডেকীয়া
momentary. কণেক খণ্ডেক,
তিলেক a moment.

কণো (পু. অ.) ক্ৰি. বিণ. কেতিয়াবা
sometime.

কণ্ড বি. বা, আঘাত sore, wound.
বিণ. বা লগা, আঘাত পোৱা।
কণ্ডবিহীন বিণ. কেবা ঠাইতো বা
লগা cut in several places.

কতি বি. হানি, নাশ loss, injury.
কতিপ্ৰস্তু যাব কতি হৈছে। কতি-
পূৰণ কতিব পৰিবৰ্ত্তে মূল্যদান
compensation. কতি বুদ্ধি লাভ
লোকচান। কতি বি. দানীপূজ,
বিহু, দাখি, হুৰী।

কজিৰ বি. আৰ্য্য সকলৰ ভিতৰত
বুঢ়াক জাতি। হুই. কজিৰাণী,
কজিৰা। কজিৰ বৰ্ষ কজিৰ

জাতিৰ ধৰ্ম বা উচিত কৰ্ম
(প্ৰজাপালন আৰু শত্ৰুৰ পৰা বন্ধা)।

কত্ৰী বি. কত্ৰিয় Katriya.

কণ বিধবসৌ যাব হাৰিহ কন্তেকীয়া।

কন্তব্য কৰ্মাই।

কপণক বি. প্ৰাচীন বৌদ্ধ সন্ন্যাসী।

কপাটি, কপাচৰ বাক্স, নিশাচৰ।

কক্ষাক. ধা. কমা কৰ, দোষ মৰিষণ
কৰ to forgive, to pardon.

কক্ষতা বি. পৰাক্ৰম, শক্তি power,
ability. কক্ষতাপন্ন কক্ষতাবান,
প্ৰতাপী valourous.

কক্ষা বি. দোষ মাৰ্জনা forgiveness,
pardon. স. ধা. কক্ষা
কৰ, কক্ষা দি। বিণ. কক্ষাৱন্ত,
কক্ষাৱান, কক্ষাশীল কমা গুণ থকা
forgiving. কক্ষাপন্ন কমা
প্ৰাৰ্থনা। কক্ষী কক্ষাশীল। কক্ষা-
শুদ্ধ কমা গুণৰ দ্বাৰা সুন্দৰ।

কক্ষ বি. হ্ৰাস, ক্ৰমে ক্ৰমে কমি যোৱা,
হানি, কীণ হোৱা decrease,
wasting, destruction. কক্ষকৰ,
কক্ষকাৰী বি. নষ্ট কৰোঁতা, ধ্বংস
কৰোঁতা, নাশ কৰোঁতা destroyer.
কক্ষবোগ যক্ষা বোগ, খেহ বোগ
consumption. কক্ষবোগী বিণ.
যক্ষাবোগী। কক্ষিযুক্ত কক্ষশীল।
কক্ষপ্ৰাণ কক্ষ হোৱা।

কব অক. ধা. প্ৰব, টোপাটোপে পৰ
to fall by drops, to trickle.

বি. কবণ নিঃসৰণ, প্ৰবণ discharge,
বিন্দু বিন্দুকৈ ওলোৱা

ooze. বি. কবিত্ত বিগলিত, লাহে
লাহে পৰা।

কাক্ত কত্ৰিয় সত্বকীয়।

কান্ত বিণ. ধৈৰ্য, নিবৃত্ত, নিবৃত্ত-
সহিষ্ণু ceasing, enduring.

কান্তি বি. কমা, বিবাম, নিবৃত্তি for-
bearance, সহিষ্ণু endurance.

কাক্তেজ কত্ৰিয়ৰ সাহস বা বীৰ্য।

কাৰ বি. লোণৰ গুণ থকা বস্তু আৰু
তাৰ পানী alkali, soda.

কালন বি. প্ৰকালন, ধোৱা wash-
ing.

কিতি বি. পৃথিৱী, অৱনী the earth.

কিতিজ মাটিৰ পৰা জন্ম হোৱা,

দিগন্ত horizon. কিতিধৰ বি.

পৰ্বত mountain. কিতিপতি,

কিতিপালক, কিতিপ, কিতিপ

বি. ৰজা, মহীপতি a king, a lord
of the earth.

কিপ্ৰিয়ান যাক কপন কৰা হৈছে।

কিষ্ট বি. নিক্ষিপ্ত, বিকীৰ্ণ, পাগল
thrown, scattered, mad.

কিপ্ৰি বিণ. দ্ৰুত, খৰতকীয়া swift.

কিপ্ৰিকাৰী বি. যি সোনকালে কাম
সমাধা কৰে। কিপ্ৰিগতি দীঘল গমন।

কীণ বিণ. কুশ, কীৰ্ণ, লেবেলা
চেপেটা, খীণোৰা lean, emacia-
ted. কীণকায় বিণ. কুশ শৰীৰ,

লাহী গা। বিণ. দুৰ্বলশৰীৰযুক্ত।

বি. কীণতা। কীণকীৰী যাব

জীৱনীশক্তি ধ্বংসকীয়া, অন্ন প্ৰাণ।

কীণমধ্যা বিণ. কঁকাল সৰ slender-waisted.

কীৰমান যাব কৰ হৈছে।

কীৰ বি. এৰী গাখীৰ milk, ভাঠ কৰা গাখীৰ cream, কীৰোজৰি সাত সাগৰব এখন সাগৰ।

কুণ বি. আঘাত hurt, দোষ, ঘুণ flaw, defect.

কুণ বিণ. হুঃখিত, বাখিত, কুণ hurt, sorry, অপূৰ্ণ, ক্ৰটিবৃত্ত।

কুণ বি. কুণ, ভোক hunger.

কুণ বিণ. সৰ small, নীচ, অহুদাৰ mean. বি. কুণ্ডতা, কুণ্ড কথা নাটক, গল্প, উপন্যাস আদিৰ উপ কাহিনী incidental plot. কুণ্ড বুদ্ধি বি. কম বুদ্ধি, সাধাৰণ জ্ঞান a little intelligence. কুণ্ড-শৌচ মূত্ৰতাগ, মূত্ৰ। কুণ্ড-শৌচ কৰ মূত্ৰ, প্ৰস্ৰাব কৰ to make water. কুণ্ডাশয়, কুণ্ডচেতা নীচমন।

কুণ বি. ভোক hunger, ইচ্ছা, লালসা desire. কুণৰ্ত্ত ভোকত অস্থিৰ। কুণিত ভুকীয়া hungry. কুণাকৰ, কুণাজনক বিণ. ভোক লগোৰা। কুণাহীন বিণ. ভোক নলগা। কুণিত কুদ. বিণ. ভোক লগা ভোকাভুৰ hungry. কুণ সৰ শাখাযুক্ত গছ, লতা বিশেষ bush, shrub.

কুৰ বি. চিন্তাকুল, বনত উত্তল খুণ্ডল লগা, বিচলিত, ব্যাকুল, ক্লিষ্ট perturbed, mentally disturbed, anxious, agitated.

কুৰিত বিণ. আলোড়িত, উত্তল খুণ্ডল লগা, বিচলিত agitated, mentally anxious.

কুৰ বি. খুৰ, খুৰোৰা অস্ত্ৰ a razor. কুৰধাৰ কুৰ নিচিনা ধাৰ।

কুৰভাত বি. পিতৃৰ ভায়েক, খুৰা, দদাই a paternal uncle.

ক্বে বি. ঠাই place, পথাৰ field, খেতি cultivation, মাটি ground, পবিত্ৰ ঠাই sacred place, ক্বে, গণিত শাস্ত্ৰত এটা সীমাবদ্ধ আকৃতি a figure in geometry, স্থল বা অবস্থা circumstances. ক্বে নিজ ভাৰ্য্যাৰ গৰ্ভত বংশৰ আন কোনো লোকৰ দ্বাৰা উৎপাদিত (ক্বেজপুত্ৰ)। ক্বেজ অৰহানুযায়ী কাম কৰিবলৈ সমৰ্থবান ব্যক্তি, যাব ক্বে সহকে জ্ঞান আছে। ক্বেজত জ্যামিতি। ক্বেজকল মাটিৰ কালি area. ক্বেজপাল এজাতি উপদেবতা an evil spirit. ক্বেজী যাব মাটি আছে। ক্বেপ ক্বেণ, ভাগ, চালন। ক্বেপগীয়া ক্বেপন ষোগ্য।

ক্বেপ বি. নিক্ষেপ, দলিৰা কাৰ্য্য act of throwing or casting.

ক্বে বি. কল্যাণ, কুণল, মজল

welfare, well-being. কেমন্তুব
মঙ্গলদায়ক। কেমন্তে বহৎ কথা
মঙ্গলী নামৰ গ্রন্থ বচয়িতা। কেমন্তু,
কেমন্তান বিণ. ভাগ্যবন্ত, সুখী
prosperous, fortunate.
কোদন উৎকিষণ, খোদাই engra-
ving.
কোভ বি. মনৰ অস্থিৰতা বা অশান্তি,
উত্তল, খুত্তল anxiety, mental
agitation.

কোণী বি. পৃথিবী the earth.

কোজ মৌমাখিৰ পৰা উৎপন্ন।

কোজ বি. পাটৰ কাপোৰ silk
cloth. বিণ. পাটেৰে তৈয়াৰী
made of silk.

কোৰ, কোৰকৰ্ম বি. খুবোৰা
কাৰ্য্য, ডাঢ়ি, চুলি আদি খুবোৰা
কাৰ্য্য act of shaving.

কো পৃথিবী।

পারিশিষ্ট

(১) ভারতীয় সাংবিধানিক পরিভাষা

(এই পারিভাষিক শব্দবোঝ ভারতবর্ষ সকলো ভাষাতে ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ
বুগ্ধত কৰিছে, ইয়াৰ ইংৰাজী অৰ্থ হৈ দিয়া হ'ল)

অ

অকম—Incompetent.
অকমতা—Incompetency.
অগ্রিমধন—Advance.
অতিক্রমণ—Violation.
অতিবিক্ত জ্ঞানদায়ী—Judge, extra.
অতিবিক্ত লাভ—Excess profit.
অধিকৰণ—Tribunal.
অধিকাৰ—Right.
অধিকাৰ-অভিলেখ—Record of rights.
অধিকাৰ পৃচ্ছা—Quo warranto.
অধিগ্রহণ—Requisition.
অধিনিয়ম (n)—Act.
অধিনিয়ম (v)—Enact.
অধিপত্র—Warrant.
অধিভাৰ—Sur-charge.
অধিমান—Preference.
অধিবক্তা—Advocate.
অধিবাস—Domicile.
অধিবাসী—Domiciled.
অধিষ্ঠাতা—Presiding officer.
অধিষ্ণুচনা—Notification.
অধীক্ষক—Superintendent.
অধীক্ষণ—Superintendence.
অধীন—Subject.
অধীন অধিকাৰী—Subordinate officer.
অধীন জ্ঞানালয়—Subordinate Court.

অধ্যক্ষ—Speaker.
অধ্যাদেশ—Ordinance.
অনন্ত ক্ষেত্রাধিকাৰ—Exclusive Jurisdiction.
অনর্হতা—Disqualification.
অনর্হীকৰণ—Disqualify.
অনিয়মিতা—Irregularity.
অনুকূলন—Adaptation.
অনুচ্ছেদ—Article.
অনুজ্ঞাপ্তি—Licence.
অনুজ্ঞা—(v.) Permit.
অনুজ্ঞা—(n.)—Permission.
অনুদান—Grant.
অনুরোধ—Instructions.
অনুদ্যুক্ত—Undischarged.
অনুপাতী প্রতিনিধিত্ব—Proportional representation.
অনুপূৰক—Supplementary.
অনুপূৰক অনুদান—Supplementary grant.
অনুমতি—Assent.
অনুমোদন (v.)—Approval.
অনুশাসন—Discipline.
অনুশাসন সম্বন্ধী—Disciplinary.
অনুযুক্তি—Adherence.
অনুষ্ঠান—Exercise.
অনুসমর্থন (n.)—Ratification.
অনুসমর্থন (v.)—Ratify.

অনুসন্ধান (v.)—Investigate.
 অনুসন্ধান (n.)—Investigation.
 অনুস্মারক—Reminder.
 অনুসূচিত ক্ষেত্র—Scheduled area.
 অনুসূচিত জনজাতি—Scheduled Tribe.
 অনুসূচিত জাতি—Scheduled Caste.
 অনুসূচী—Schedule.
 অন্তর্গত—Involve.
 অন্তর্গত—Involved.
 অন্তর্দেশীয় জলপথ—Inland water-way.
 আন্তর্জাতিক—International.
 আন্তর্করণ—Conscience.
 আন্তর্দেশীয়—Aliens.
 আন্ত-সংক্রামণ (v.)—Alienate.
 আন্ত-সংক্রামণ (n.)—Alienation.
 অপমান লেখ—Libel.
 অপমান-ঘটন—Slander.
 অপমিশ্রণ—Adulteration.
 অপর জারীদার—Additional-judge.
 অপরাধ—Crime.
 অপরাধ—Offence.
 অপরাধী—Criminal.
 অপবর্জন (v.)—Exclude.
 অপবর্জন—(n.)—Exclusion.
 অপাত্ত—Ineligible.
 অপাত্ততা—Ineligibility.
 আপীল—Appeal.
 আপীল জারীদার—Court of Appeal.
 অপ্রযুক্ত—Inoperative.
 অভিযোগ—Allegation.
 অধিকরণ—Agency.
 অধিকর্তা—Agent.
 অভিমত—Opinion.
 অভিযাচনা—Demand.
 অভিযুক্ত—Accused.
 অভিযুক্তি—Charge.
 অভিযুক্তি—Prosecution.
 অভিযোগ—Accusation.
 অভিযোজন—Prosecution.

অভিযোজ্য দোষ—Actionable wrong.
 অভিযক্ষা—Custody.
 অভিলেখ—Record.
 অভিলেখ জারীদার—Court of record.
 অভিযুক্ত—Convicted.
 অভিযুক্তি—Conviction.
 অভিসময়—Convention.
 অন্তর্ধী—Candidate.
 অযাচ্য—Invalid.
 অযুক্ত প্রভাব—Undue influence.
 অর্জন—Acquisition.
 অর্জী—Petition.
 অর্থদণ্ড—Fine.
 অর্হতা—Qualification.
 অল্পসংখ্যক বর্গ—Minority.
 অন্নৌকরণ—Derogation.
 অববিধান—Adjourn.
 অবমান—Contempt.
 অবয়ব—Minor.
 অবিভক্ত কুটুম্ব—Joint-family.
 অবিভক্ত পরিবার—Joint-family.
 অবস্থাসংক্রান্ত—Motion of no-confidence.
 অবৈধ—Illegal.
 অবৈধচরণ—Illegal practice.
 অসমর্থতা—Incapacity.
 অসমর্থতা-নিবৃত্তিবেতন—Invalidity pension.
 অসৈনিক—Civil.
 অসৈনিক শক্তি—Civil power.
 অহিতকারী—Detrimental.
 অঙ্কন—Endorse.
 অঙ্কিত—Endorsed.
 অঙ্ক—Unit.
 অংশ—Share.
 অংশদান—Contribution.

অ

আকলন—(v.)—Credit.
 আকস্মিকতা নিধি—Contingency fund.
 আচাৰ—Custom.
 আজাদী—Freedom.
 আজীৱিকা—Callings.
 আজীৱিকা-কৰ—Calling tax.
 আক্ৰান্তি—Decree.
 আদেশ—Order.
 আদেশিকা—Process.
 আহুযজিক—Consequential.
 অপৰাধিক—Criminal.
 আপাত—Emergency.
 আপাতী—Emergent.
 আভাৰ—Obligation.
 আয়কৰ—Income-tax.
 আম্ৰাত শুক—Import duty.
 আয়ুক্ত—Commissioner.
 আয়োগ—Commission.
 আৰক্ষক—Police.
 আৰক্ষক বল—Police force.
 আৰোপণ—Allegation.
 আৰোপণ—Levy.
 আৰ্থিক—Economic.
 আৰ্থিক ক্ষেত্ৰাধিকাৰ—Pecuniary juris-
 diction.
 আবৰ্ত্তক—Recurring.
 আবাস গবৰ্গী—Vagrancy.
 আবেদনপত্ৰ—Application.
 আস্তি—Property.
 আহিংডন—Vagrancy.
 আহ্বান—Summon.
 আংক—Estimate.

ই

ইচ্ছাপত্ৰ—Will.
 ইচ্ছাপত্ৰহীন—Intestate.
 ইচ্ছাপত্ৰহীনত্ব—Intestacy.

উ

উপগাহনা—Levy (v.)
 উচ্চতম স্তায়ালয়—Supreme Court.
 উচ্চ স্তায়ালয়—High Court.
 উত্তৰাধিকাৰ—Succession.
 উত্তৰাধিকাৰ শুক—Succession duty.
 উত্তৰাধিকাৰী—Successor.
 উত্তৰবাধিতা—Liability.
 উৎপাদন—Production.
 উৎপাদন শুক—Excise duty.
 উৎপ্ৰবাস—Emigration.
 উৎপ্ৰেৰণ লেখ—Certiorari.
 উৎগ্ৰহণ—Levy (n.)
 উদ্বোধণা—Proclamation.
 উদ্ভব—Descent.
 উদ্যম—Enterprise.
 উদ্যোগ—Industry.
 উধাৰ—Loan.
 উধাৰ গ্ৰহণ—Borrowing.
 উন্মত্ত—Lunatic
 উন্মাদ—Lunacy.
 উন্মুক্তি—Immunity.
 উপকৰ—Cess.
 উপক্ৰমণ—Initiate.
 উপচাৰ—Remedy.
 উপজীৱিকা—Occupation.
 উপদান—Gratuity.
 উপদেশ—Advisory.
 উপনিৰ্বাচন—Bye-election.

উপনিবেশন—Colonization.

উপবন্ধ—Provision.

উপভোগ—Consumption.

উপরাজ্যপাল—Lieutenant Governor.

উপরাষ্ট্রপতি—
 { Deputy President.
 Vice-President.

উপলব্ধি—Emolument

উপবিভাগ—Sub-division.

উপবেশন—Sitting.

উপবিধি—Bye-law.

উপসভাপতি—Deputy Chairman.

উপাধ্যক্ষ—Deputy Speaker.

উপায়ুক্ত—Deputy Commissioner.

উপযোজন—Employment.

উপার্জিত—Accrued.

উন্মেষদৰাৰ—Candidate.

উলংঘন—Contravention.

ঋ

ঋণ—Debt.

ঋণগ্রস্ততা—Indebtedness.

ঋণপত্ৰ—Debenture.

এ

একক—Unit.

একল নিগম—Corporation, sole.

একল সংক্ৰমণীয় ভোট—Single transferable
 vote.

একদ—Patent.

ক

কটক—Cantonment.

কণ্ডু—Account.

কৰাচাৰ—Misbehaviour.

কল্পা—Possession.

কম্পানী—Company.

কৰ—Tax.

কৰাৰ—Agreement.

কর্তব্য—Duty.

কর্তৃ মন্ত্ৰিত—Purporting to be done.

কৰ্মচাৰিবৃন্দ—Staff.

কানুন সম্বন্ধী—Legal.

কাৰখানা—Factory.

কাৰবার—Business.

কাৰাগাৰ—Prison.

কাৰাবন্দী—Prisoner.

কাৰাবাস—Imprisonment.

কৰ্মিক সংঘ—Trade Union.

কাৰ্য্য—Business.

কাৰ্য্যকৰী—Acting.

কাৰ্য্যপালিকা শক্তি—Executive power.

কাৰ্য্য পালিকা—Executive.

কালদান—Adjourn.

কাবল—Custody.

কাংজী হোস—Cattle pound.

কিৰায়া—Fare.

কিসান—Tenant.

কুকী—Attach.

কৃতিস্বায়—Copyright.

কৃত্য—Function.

কেন্দ্ৰীয় গুপ্ত বাৰ্তা বিভাগ—Central

Intelligence Bureau.

কৈদ—Imprisonment.

কৈদী—Prisoner.

ক্ষ

ক্ষতি—Injury.

ক্ষতিপূৰ্ত্তি বিল—Bill of indemnity.

ক্ষমতাশালী—Competent.

ক্ষমা—Pardon.

ক্ষেত্র—Area.

ক্ষেত্রাধিকার—Jurisdiction.

খ

খনিজ—Mineral.

খনিবসতি—Mining settlement.

খনিজ সম্পদ—Mineral resources.

খরচ—Cost.

খণ্ড—Clause.

গ

গজট—Gazette.

গণনা—Account.

গণনাবাহান—Vote on account.

গণনাপরীক্ষা—Audit.

গণপুতি—Quorum.

গবেষণা—Research.

গ্রাম-পরিষদ—Village Council.

গ্রাহ্য—Admissible.

ঘ

ঘোষণা—Declaration.

চ

চটুটম—Act (n.)

চর্চা—Discussion.

চল অর্থ—Currency.

চলাবলী—Currency.

চিন্তাবিকৃতি—Unsoundness of mind.

চিহ্ন—Mark.

চুক্তী—Agreement.

চুংগী—Octroi.

চেক—Cheque.

ছ

ছান্দনী—Cantonment.

জ

জগৎ—Post.

জনগণনা—Census.

জনজাতি—Tribe.

জনজাতি ক্ষেত্র—Tribal Area.

জনজাতি পরিষদ—Tribal Council.

জনদস্যতা—Piracy.

জল-প্রাঙ্গন—Territorial waters.

জামিন—Bail.

জিলা—District.

জিলা-পঞ্চ—District Board

জিলা-নিধি—District Fund.

জিলা-আদালত—District Court.

জিলা-পরিষদ—District Council.

জিলা-যশলী—District Board.

জীবিকা—Livelihood.

জুয়া—Gambling.

জেল—Prison.

জাব-জল—Tidal waters.

ঝ

জাপ—Memo.

জাপন—Memorandum.

ট

টংক—Coinage.

টাংচ—Attach.

ট্রাম—Tramway.

ট্রাম গাড়ী—Tram Car.

ড

ডিক্ৰী—Decree.

ড

তৎসময়—For the time being.

তৎস্থানীয়—Corresponding.

তদৰ্থ—Ad hoc.

তীৰ্ণ—Passed.

তীৰ্ণ—Assessment.

তৃতীয় পঠন—Third reading.

ত্ৰৈবাৰ্ষিক—Triennial.

ধ

ধানা—Police Station.

দ

দত্তক-গ্রহণ—Adoption.

দত্তক-স্বীকৰণ—Adoption.

দত্তকাৰী—Handicraft.

দস্তাবেজ—Document.

দণ্ড—Punishment.

দণ্ড-স্তাৱালয়—Criminal Court.

দণ্ডবিধি—Criminal law.

দণ্ডস্বৰূপী—Criminal.

দণ্ডদেপ—Sentence.

দণ্ডাধিকাৰী স্তাৱালয়—Magistrate's Court

দাখলা—Entry.

দাতব্য—Charities.

দায়—Inheritance.

দায়িত্ব—Liability.

দাবী—Claim.

দিৱালা—Bankruptcy.

দিৱালা—Insolvency.

দীৱানী—Civil.

দীৱানী আদালত—Civil Court.

দৃষ্টান্ত—Visas.

দেয়—Fee.

দেখীয় কৰণ—Naturalisation.

দোষৰা—Bi-cameral.

দোষ প্রমাণিত—Convicted.

দোষ-সিদ্ধি—Conviction.

দোষাৰোপ—Charge.

দৃত্য—Gambling.

দ্বিগুহী—Bi-cameral.

দ্বিতীয় পঠন—Second reading.

ধ

ধন—Money.

ধন-বিধেয়ক—Money-bill.

ধৰ্ম—Faith.

ধৰ্মস্ব—Endowments.

ধৰ্মা—Occupation.

ন

নক্স—Design.

নগৰ ক্ষেত্ৰ—Municipal area.

নগৰ-ট্ৰামৱে—Municipal Tramway.

নগৰ-নিগম—Municipal Corporation.

নগৰ-পালিকা—Municipality.

নগৰ ৰথায়ান—Municipal Tramway.

নগৰ সমিতি—Municipal Committee.

নাগৰিকতা—Citizenship.

নাম নিদৰ্শন—Nominate.

নাৱিকৰণ—Admiralty.

নিকাৰ—Body.

নিষ্কণ নিধি—Sinking Fund.

নিখাত নিধি—Treasure Trove.

নিগম—Corporation.

নিগম কৰ—Corporation tax.

নিগমন—Corporation.
 নিগম-নিকায়—Body, corporate.
 নির্দেশ—Direction.
 নিধি—Fund.
 নিবন্ধ—Registered.
 নিবন্ধন—Registration.
 নিবন্ধন—Term.
 নিয়ন্ত্রক মহালেখা পৰীক্ষক—Comptroller
 and Auditor-General.
 নিয়ন্ত্রণ—Control.
 নিয়ম—Rule.
 নিযুক্তি—Appointment.
 নিয়োজক-উত্তৰবাদিতা—Employer's
 liability.
 নিয়োজক-দাতব্য—Employer's liability.
 নিবসন—Repeal.
 নিৰোধ—Custody.
 নিৰোধা—Quarantine.
 নির্ণয়—Judgement.
 নির্ণায়ক মত—Casting vote.
 নির্দেশ—Reference.
 নির্ধারণ—Assessment.
 নির্বন্ধন—Restriction.
 নির্মাণ—Manufacture.
 নির্ঘাত—Export.
 নির্ঘাত কৰ—Export tax.
 নির্ঘাত শুল্ক—Export duty.
 নিৰোগ্যতা—Disability.
 নির্বচন—Interpretation.
 নির্বসীয়ত—Intestate.
 নির্বসীয়তা—Intestacy.
 নির্বহন—Discharge.
 নির্বাচকগণ—Electoral college.
 নির্বাচক নামারলী—Electoral rolls.
 নির্বাচন (v.) Elect.
 নির্বাচন—Election.
 নির্বাচন-অধিকরণ—Election Tribunal.
 নির্বাচন-আয়ুক্ত—Election Commissioner.

নির্বাচন-ক্ষেত্র—Constituency.
 নির্বাচিত—Elected.
 নির্বাসন—Transportation.
 নির্বাহ মজুরী—Living wage.
 নিলম্বন (v.)—Suspend.
 নিলম্বন (n.)—Suspension.
 নিবাহক-নিৰোধ—Preventive detention.
 নিবৃত্তি—Retirement.
 নিবৃত্তি পেন্সন—Pension.
 নিষেধ—Forbid.
 নিষিদ্ধ—Forbidden.
 নিষ্ঠা—Allegiance.
 নোকরী—Employment.
 নোকরী-কৰ—Employment tax.
 নৌকাধিকরণ—Admiralty.
 নৌ-পরিবহন—Navigation.
 নৌ-সেনা সম্বন্ধী—Naval.
 প্রস্তু—Entrusted.
 জায়পালিকা—Judiciary.
 জায়ধিকরণ—Tribunal.
 জায়ধিপতি—Justice.
 জায়ধীশ—Judge.
 জায়ালয়—Court.
 জায়ালয় অবমান—Contempt of court.
 জায়িক কার্যবাহিতা—Judicial proceeding.
 জায়িক কার্যবাহী—Judicial proceeding.
 জায়িক মুহুর্ত—Judicial stamps.
 জায়িক শক্তি—Judicial power.
 জ্ঞান—Trust.
 নুনন—Abridge.

প

পক্ষ—Party.
 পণ-ক্রিয়া—Betting.
 পণ্য-চিহ্ন—Merchandise Marks.
 পত—Credit.

পতন নিৰোধ—Port quarantine.
 পথ-কৰ—Toll.
 পথ-নিয়ম—Rules of the Road.
 পদ—Post.
 পদ—Office.
 পদচ্যুত—Dismissed.
 পদত্যাগ—Resignation.
 পদধাৰী—Incumbent of an office.
 পদাধিকাৰী—Officer.
 পদাৱধি—Tenure.
 পদুৱাস—Official residence.
 পদেন—Ex-officio.
 পৰকীকৰণ—Alienation.
 পৰমাদেশ—Mandamus.
 পৰদ—Provided.
 পৰমিট—Permit.
 পৰামৰ্শ—Consultation.
 পৰিত্যাগ } —Abandonment.
 পৰিত্যজন }
 পৰিত্ৰাণ—Safeguard.
 পৰিপালন—Implement.
 পৰিগ্ৰহ—Inquiry.
 পৰিলক্ষি—Perquisite.
 পৰিবহণ } Transport.
 } Carriage.
 পৰিবায়—Cost.
 পৰিষদ—Council.
 পৰিষদ আদেশ—Order in Council.
 পৰিলীখন—Delimitation.
 পৰিলীয়া—Limitation.
 পৰিহাৰ—Remission.
 পৰিহাৰ বিধেয়ক—Bill of Indemnity.
 পৰোক্ষ নিৰ্বাচন—Indirect election.
 পৰ্যবেক্ষণ—Inspection.
 পৰ্যালোচনা—Deliberate.
 পশু অৱৰোধ—Cattle pounds.
 পকাট—Award.

পঞ্জী—Register.
 পঞ্জীকৃত—Registered.
 পঞ্জীকৰণ } —Registration.
 পঞ্জীকৰণ }
 পাত্ৰতা—Eligibility.
 পাত্ৰ—Eligible.
 পাৰ-পত্ৰ—Passport.
 পাৰণ—Pass.
 পাৰিত—Passed.
 পাৰিতোষিক—Reward.
 পাৰিভ্ৰমিক—Remuneration.
 পাৰতী—Receipt.
 পীঠাসীন পদাধিকাৰী—Presiding officer.
 পুনৰীক্ষণ—Revision.
 পুনৰিচাৰ ছাৰ্জালয়—Court of Appeal.
 পুনৰিলোকন—Review.
 পুৰঃস্থাপন—Introduce.
 পুৰঃস্থাপনা—Introduction.
 পুৰ্ত্ত—Charity.
 পুৰ্ত্তধাৰ্মিক ধৰ্মস্ব—Charitable and
 religious endowment.
 পুৰ্ত্ত সংস্থা—Charitable Institution.
 পূৰ্ব মঞ্জৰী—Previous sanction
 পূৰ্বসন্মতি—Previous consent.
 পুঞ্জী—Capital.
 পৃষ্ঠাকৰণ—Endorse.
 পৃষ্ঠাঙ্কিত—Endorsed.
 পেশগী—Advance.
 পেশা—Profession.
 পোষণ—Maintenance.
 পৌৰস্ব—Citizenship.
 প্রকাশন—Publication.
 প্রক্ৰিয়া—Procedure.
 প্রহাণন—Promulgate.
 প্রহৰণ—Arrest.
 প্রচলিত—Current.
 প্রচাৰ—Propagation.

ঐতিকৰ—Compensation.
 অতিকূলতা—Contravention.
 অতিকূল প্রভাৱ—Prejudice.
 অতিকৃতি—Copy.
 অতিজ্ঞান—Affirmation.
 অতিনিধি—Representative.
 অতিনিধিত্ব—Representation.
 অতিপত্ৰী—Proxy.
 অতিপালক অধিকৰণ—Court of Wards.
 অতিভূতি—Security.
 অতিৰক্ষা—Defence.
 অতিলিপি—Copy.
 অতিলিপ্যাধিকাৰ—Copyright.
 অতিবেদন—Report.
 অতিবাক্তি কৰ—Capitation tax.
 অতিবিষ—Prohibited.
 অতিবেধ—Prohibition.
 অতিশুলক—Countervailing duties.
 অতিবেধ লেখ—Writ of prohibition
 অতিসংহৰণ—Revoke.
 অত্যক্ষ নির্বাচন—Direct election.
 অত্যয়—Credit.
 অত্যয়-পত্ৰ—Letters of credit.
 অত্যায়ুদান—Votes of credit
 অত্যায়—Extradition.
 অত্যায়ভূতি—Guarantee.
 অতম পঠন—First reading.
 অতম সদন—Lower House.
 অতম মন্ত্ৰী—Prime Minister.
 অতপত্ৰ—Form.
 অতভাৱ—Influence.
 অতভূ—Sovereign.
 অতভূতা—Sovereignty.
 অতায়-পত্ৰ—Certificate.
 অতায়ীকৰণ—Authentication.
 অতায় কৰ—Entertainment tax.
 অতয়—Application.
 অতায়—Application.
 অতায়—Exercise.

অতিলক্ষন—Reprieve.
 অতম সমিতি—Select Committee.
 অতিলিপি—Entry.
 অতয়—Access.
 অতয়ন—Accession.
 অতজন—Migration.
 অতান্তি—Tranquillity.
 অতায়ন—Administration.
 অতায়ন—Administer.
 অতায়ন কাৰ্য্যক্ষমতা } Efficiency of
 অতায়ন কাৰ্য্যপদ্ধতি } administration.
 অতায়নীয়—Administrative.
 অতায়নীয় কৃত্য—Administrative
 function.
 অতায়িত—Administered.
 অতায়ন—Training.
 অতয়—Context.
 অতায়ন—Broadcasting.
 অতয় সাহায্য } —Maternity relief.
 অতয় সহায়তা }
 অতায়—Motion.
 অতায়না—Preamble.
 অতায়না—Proposal.
 অতায়ন—Estimates.
 অতায়িক আয়ুক্ত—Regional Commis-
 sioner.
 অতায়িক ক্ষেত্ৰাধিকাৰ—Territorial
 jurisdiction.
 অতায়িক নিধি—Regional Fund.
 অতায়িক নির্বাচন-ক্ষেত্ৰ—Territorial
 Constituency.
 অতায়িক পৰিষদ—Regional Council.
 অতায়িক ভাৰ—Territorial Charges.
 অতায়িকাৰ—Authority. (ab.)
 অতায়িকাৰী—Authority (con.)
 অতায়িত—Authorised.
 অতায়—Province.
 অতায়—Accrue.

প্রাপ্তি—Receipt.
 প্রামিসরী নোট—Promissory Note.
 প্রাসঙ্গিক—Incidental.
 প্রাপ্তবন—Accrue.
 প্রাপ্ত—Accrued.

ফ

ফরিয়াদ—Complaint.
 ফর্ম—Form.
 ফীস—Fees.
 ফেডারেল জাজিয়াল—Federal Court.

ব

বটরা—Allocation.
 বন্দী প্রত্যক্ষীকরণ—Habeas Corpus.
 বন্ধক—Mortgage.
 বল—Forces.
 বহিঃস্ফ—Custom duty.
 বহুসংখ্যক—Majority.
 বাট—Allotment.
 বিল—Bill.
 বীমা—Insurance.
 বীমা পত্র—Policy of Insurance.
 বেকারী—Unemployment.
 বৈঠক—Sitting.
 বৈধ—Bank.
 বোর্ড—Board.
 ব্যাংক—Interest.

ড

ডাক্তার—Allowance.
 ডিবিডি—Provident fund.
 ড্রুটী—Recruitment.

ভাগিতা—Partnership.
 ভাটক—Rent.
 ভাড়া—Fare.
 ভাৰ—Charge.
 ভূ-অভিলেখ—Land records.
 ভূ-স্বত্ব—Land tenures.
 ভূ-স্বত্ব—Land revenue.
 ভ্রষ্ট—Corrupt.

ম

মজুরী—Wage.
 মণ্ডল—District.
 মণ্ডল জাজিয়াল—Court, district.
 মণ্ডলাধীশ } —Deputy Commissioner
 মণ্ডলাধীশ
 মণ্ডলী—Board.
 মত—Vote.
 মতদাতা—Voter.
 মতদান—Voting.
 মতাদিগ—Suffrage.
 মতিমান্য—Dullness.
 মধ্যস্থ জাজিয়াল—Arbitral tribunal.
 মধ্যস্থ—Arbitrator.
 মধ্যস্থ নির্ণয়—Arbitration.
 মনোদোৰ্বেল্য—Mental weakness.
 মনোনয়ন—Nominate.
 মনোবৈকল্য—Mental deficiency.
 মতগা—Advice.
 মতগা পরিষদ—Advisory council.
 মন্ত্রী-পরিষদ—Council of Ministers.
 মন্ত্রী—Minister.
 মরণ স্তব—Death duty.
 মহাজনী—Banking.
 মহাধিবক্তা—Advocate-General.
 মহাপ্রশাসক—Administrator-General.

মহাভারবাবী	}	Auditor-General.
মহালেখা পৰীক্ষক		
মহানিরোধ—Impeachment.		
মঞ্জ বী—Sanction.		
মানদেয়—Honorarium.		
মানব পণ্য—Traffic in human beings.		
মানহানি—Defamation.		
মাজ্জতা—Validity.		
মার্গ-প্রদর্শন—Guidance.		
মাংগ—Demand.		
মীন ক্ষেত্র—Fishery.		
মুক্ত—Exempt.		
মুখিয়া—Headman.		
মুখ্য—Chief.		
মুখ্য আয়ুক্ত—Chief Commissioner.		
মুখ্য নির্বাচন আয়ুক্ত—Chief Election Commissioner.		
মুখ্য জ্ঞানবিপতি—Chief Justice.		
মুখ্য জ্ঞানাবীশ—Chief Judge.		
মুখ্য মন্ত্রী—Chief Minister.		
মুদ্রা—Seal.		
মুদ্রাক্ষ শুদ্ধ—Stamp duty.		
মূলধন—Capital.		
মূলধন মূল্য—Capital value.		

ঘ

ব্যাখ্যিত—As the case may be.
বস্ত্র-শাস্ত্র—Engineering.
বাচিকা—Petition.
বাতারাত—Traffic.
যোগকাল—Joining time.

ব

বক্ষণ—Reservation.
বকাকবচ—Safe-guard.
বক্ষিত বন—Reserved forest.
বধ্যাযান—Tram car.
বসীদ—Receipt.
বাজগামী—Escheat.
বাসনয়—Diplomacy.
ব. ব. ব. —Revenue.
ব. ব. ব. জামালয়—Revenue court.
ব. স্তা—State.
বাজা-সবকাব—Government of State.
বাজাক্ষেত্র—Territory.
বাজ্যক্ষেত্রাতীত প্রবর্তন—Extra-territorial operation.
বাজা-নিধি—State-Fund.
বাজ্য-পরিষদ—Council of States.
বাজ্যপাল—Governor.
বাজ্যসূচী—State-List.
বায়—Opinion.
বাশি—Amount.
বাস্তি—Nation.
বাস্তি ঋণ—Public debt.
বাস্তিপতি—President.
বাস্তি বাজপথ—National highway.
বিক্রতা } —Vacancy.
বিক্রয়ান }
বিক্র—Property.
কটি—Custom.
রূপ—Form.
কপভেদ—Modification.
কপাঙ্কন—Design.
বেল—Railway.

ল

লগান—Rent.
 লগানা—Impose.
 লঘুকৰণ—Commute.
 লব্ধমান—Pending.
 লাইসেন্স—Licence.
 লাগত—Cost.
 লাভ—Profit.
 লাভাংশ—Dividend.
 লিখিত—Instrument.
 লিখিত হুচন—Notice in writing.
 লেখ—Writ.
 লেখা—Account.
 লেখা-পৰীক্ষা—Audit.
 লেখানুমান—Votes on accounts.
 লেখা—Document.
 লেনা-দেনা—Dealings.
 লোক—People.
 লোক-অধিহুচন—Public Notification.
 লোকসভা—House of the People.
 লোক সমাজ—Community.
 লোক সেৱা—Public Service.
 লোক সেৱা আয়োগ—Public Service.
 Commission.
 লোক-স্বাস্থ্য—Public health,

ৱ

ৱকীল—Pleader.
 ৱচন পত্ৰ—Promissory Note.
 ৱচন বন্ধ—Engagement.
 ৱণিক পোত—Merchant marine.
 ৱয়ত—Major.
 ৱয়ত মহাধিকাৰ—Adult Suffrage.
 ৱৰী—Duty.
 ৱসীয়াত—Will.
 ————
 ৱালিগ্ৰাণ্ড—Realty

ৱহন-পত্ৰ—Bill of lading.
 ৱটন—Aliot.
 ৱাক-স্বাভাৱ—Freedom of speech.
 ৱাণিজ্য—Commerce.
 ৱাণিজ্য দূত—Consul.
 ৱাণিজ্য-সম্বন্ধী—Commercial.
 ৱাদ—Cause.
 ৱাদ-প্ৰদ—Issue.
 ৱাদ-প্ৰতিবাদ—Controversy.
 ৱাদ-মূল—Cause of action.
 ৱাদ-বিবাদ—Debate.
 ৱাদ-বিষয়—Subject-matter.
 ৱায়না বাজাৰ—Future market.
 ৱায়ুপথ—Airways.
 ৱাৰ্ষিক—Annual.
 ৱাৰ্ষিক বিত্ত-বিবৰণ—Annual Financial Statement
 ৱাৰ্ষিকী—Annuities.
 ৱিকলন—Debit.
 ৱিকৃত চিত্ত—Unsound mind.
 ৱিক্ৰয়—Sale.
 ৱিক্ৰয় কৰ—sales tax
 ৱিঘটন—Dissolution.
 ৱিচাৰ—Consideration.
 ৱিচাৰাৰ্থ প্ৰস্তাৱ—Motion for Consideration
 ৱিতৰণ—Distribution.
 ৱিত্ত—Finance.
 ৱিত্ত আয়োগ—Finance Commission.
 ৱিত্ত বিধেয়ক—Finance bill.
 ৱিত্তীয়—Financial.
 ৱিত্তীয় ভাৰ—Financial Obligation.
 ৱিত্তীয় বিবৰণ—Financial Statement
 ৱিদেশীয় কাৰ্য—Foreign Affairs.
 ৱিদেশীয় বিনিময়—Foreign Exchange
 ৱিধান—Legislation.
 ৱিধান পৰিষদ—Legislative Council.
 ৱিধান-সভা—Legislature.
 ৱিধান-সভা—Legislative Assembly.

বিধাননৌ শক্তি—Legislative power.
 বিধি—Law.
 বিধি প্রশ্ন—Question of law.
 বিধি মাড়—Legal tender.
 বিধি সম্বন্ধী—Legal.
 বিধেয়ক—Bill.
 বিনিয়ম—Regulation.
 বিনিয়মন—Regulate.
 বিনিয়ম-পত্ৰ—Bill of exchange.
 বিনিয়োগ—Appropriation.
 বিনিস্কৰ—Decision.
 বিভাগ—Section.
 বিভাজন—Distribution.
 বিজেদ—Discrimination.
 বিমতি—Dissent.
 বিমান পৰিবহন—Air Navigation.
 বিমান যাতায়াত—Air traffic.
 বিমান বল—Air forces.
 বিমোচন—Redemption.
 বিমোচন-ভাব—Redemption charges.
 বিমুক্ত—Deprive.
 বিৰাম—Respite.
 কঙ্ক—Repugnant.
 বিৰোধ—Repugnance.
 বিল—Will.
 বিলোপ—Deed.
 বিবৰণী—Return.
 বিবাদ—Dispute.
 বিবাহ-বিচ্ছেদ—Divorce.
 বিশেষাধিকাৰ—Privilege.
 বিশ্বাস প্ৰস্তাৱ—Motion of Confidence.
 বিবৰ—Subject.
 বিসৰ্জন—Disperse.
 বিসঙ্গত—Irrelevant.
 বিস্তাৰ—Extend.
 বিস্ফোটক—Explosive.
 বীসা—Visas.
 বৃত্তি—Profession.
 বৃত্তি কৰ—Profession tax.

বৃত্তি—Interest.
 বেতন—Pay, salary.
 বৈদেশিক কাৰ্য—External Affairs
 ব্যক্তি—Person.
 ব্যয়—Expenditure.
 ব্যৱসায়—Vocation.
 ব্যৱস্থা—Order.
 ব্যৱহাৰ—Civil dealings.
 ব্যৱহাৰ আদালত
 ব্যৱহাৰ আদালত } —Civil Court
 ব্যৱহাৰ আদালত
 ব্যৱহাৰ প্ৰক্ৰিয়া—Civil procedure.
 ব্যৱহাৰ প্ৰক্ৰিয়া সংহিতা—Civil Procedure
 Code

ব্যৱহাৰ মানা—Sue.
 ব্যৱহাৰ বাদ—Civil suit.
 ব্যৱহাৰ শক্তি—Civil power.
 ব্যাখ্যা—Explanation.
 ব্যাপাৰ—Trade.
 ব্যাপাৰ কৰ—Trade tax.
 ব্যাপাৰ চিহ্ন—Trade mark.
 ব্যাপাৰ সংঘ—Trade Union.
 ব্যাবৃত্তি—Savings.

শ

শক্তি—Power.
 শৰ্ত্ত—Condition.
 শলাকা—Ballot.
 শান্তি—Peace.
 শাশ্বত উত্তৰাধিকাৰ—Perpetual.
 succession.
 শাসক—Ruler.
 শাসন—Governance.
 শাসন—Govern, Government.
 শাসী নিকাৰ—Governing body.
 শাস্তি—Penalty

শিক্ষা—Education, Instructions.
 শিল্পী-প্রশিক্ষণ—Technical training.
 শিবির—Camp.
 শিশু—Infant.
 শিষ্ট—Disciplinary.
 শুক—Duty.
 শুক সীমান্ত—Custom frontiers.
 শূন্য—Void.
 শোধনা—Research.
 ঈশ্বা—Faith.
 শ্রম—Labour.
 শ্রমিক সংঘ—Labour Union.
 স্টক এক্সচেঞ্জ—Stock-Exchange.

স

সক্ষম—Competent.
 সভা—Session.
 সভা-দ্বায়ালয়—Session Court.
 সভাবসান—Prorogue.
 সদন—House.
 সদস্য—Member.
 সদাচরণ-পর্দান্ত—During good behaviour.
 সদাচার—Morality.
 সহা—Association.
 সন্ধি—Treaty.
 সভা—Assembly.
 সভাপতি—Chairman.
 সমতা—Equality.
 সমর্পণ—Dedicate.
 সমবর্তী তালিকা—Concurrent list.
 সমবায়—Company.
 সমবায় সংস্থা—Co-operative Society.
 সমাগম—Intercourse.
 সমাচার পত্র—Newspaper.
 সমাপন—Winding up.
 সমিতি—Committee.

সম্প্রদায়—Community.
 সমুদ্র নৌবহন—Maritime shipping.
 সম্পত্তি—Estate.
 সম্পত্তি শুক—Estate-duty.
 সম্পূর্ণ-প্রভুত্ব-সম্পন্ন লোকতান্ত্রিক গণরাজ্য—
 Sovereign democratic republic.
 সম্মেলন—Conference.
 সরকার—Government.
 সরকারী অভিযাচনা—Public demand.
 সর্বক্ষমা—Amnesty.
 সর্বোচ্চ সমাবেশ—Supreme command.
 সলাহ—Advise.
 সশস্ত্র বল—Armed forces.
 সহকারী সংস্থা—Co-operative Society.
 সহমতি—Concurrence.
 সহায়ক—Ancillary.
 সহায়ক অনুদান—Grants-in-aid.
 সম্ভটন—Hazardous.
 সম্মেলন—Resolution.
 সংক্রমণ—Transition.
 সংগণনা—Compute.
 সংঘ—Union.
 সংঘটন—Organization.
 সংঘটনী—Union List.
 সঞ্চাৰ—Communication.
 সংকলিত নিধি—Consolidated fund.
 সন্দর্ভ—Context.
 সম্বোধিত—Addressed.
 সম্পত্তি—Property.
 সম্পত্তি হস্তান্তর পত্র—Assurances of
 property.
 সম্পর্ক—Contact.
 সম্মতি—Consent.
 সম্মানন, সম্মাননা—Honorarium.
 সংরক্ষক—Guardian.
 সংলগ্ন—Append.
 সংবিধা—Contract.
 সংবিধান—Constitution.

সংবিধান সভা—Constituent Assembly.
 সংশোধন—Amendment.
 সংসদ—Parliament.
 সংস্থা—Institution.
 সংস্থাপন—Establishment.
 সাহিত্য—Code.
 সাক্ষ্য—Evidence.
 সাধ—Credit.
 সাধাৰণ নিৰ্বাচন—General Election.
 সামৰ্থ্য—Capacity.
 সামাজিক বীমা—Social Insurance.
 সামাজিক কঠি—Social custom.
 সামাজিক সেৱা—Social service.
 সামান্ত মুদ্ৰা—Common seal.
 সাৰ্বজনিক অধিহুচনা—Public notification.
 সাৰ্বজনিক অভিযাচনা—Public demand.
 সাৰ্বজনিক কল্যাণ—Common good.
 সাৰ্বজনিক ব্যৱস্থা—Public order.
 সাহুকাৰ—Money-lender.
 সাংসৰ্গিক—Contagious.
 সাংক্ৰামিক—Infectious.
 সিদ্ধদোষ—Convicted.
 সিপাৰিশ—Recommendation.
 সীমা—Boundary.
 সীমা কৰ—Terminal tax.
 সীমান্ত—Frontiers.
 সীমা শুল্ক—Custom duty.
 সীমানকন—Demarcation.
 স্বৰ্গ—Interest.
 স্বধাৰ প্ৰক্ৰান্ত—Improvement trust.
 স্বধাৰালয়—Reformatory.
 হুসঙ্গত—Relevant.
 হুসঙ্গতি—Relevancy.
 হুচনা—Notice.
 হুচনা-পত্ৰ—Gazette.
 হুচী—List.
 হুত্ৰ—Formula.
 হুত্ৰিত—Formulated.

সেনা—Military.
 সেনাভাৱালয়—Court Martial.
 সেৱা—Service.
 সেৱা নিয়োগন—Employment.
 সেৱাভাৰ—Service charges.
 সৈনিক—Military.
 সৈন্ত-বিরোজন—Demobilization.
 সোঁপনা—Assign, entrust.
 স্থগন—Adjourn.
 স্থান—Post, seat.
 স্থানান্তৰণ—Transfer.
 স্থানীয় ক্ষেত্ৰ—Local area.
 স্থানীয় গণ—Local Board.
 স্থানীয় নিকাৰ—Local body.
 স্থানীয় প্ৰাধিকাৰী—Local authority.
 স্থানীয় মণ্ডলী—Local Board.
 স্থানীয় শাসন—Local Government.
 স্থানীয় স্বশাসন—Local Self-Government.
 স্থাপনা—Establishment.
 স্থায়ী আদেশ—Standing orders.
 স্থায়ী সমিতি—Standing Committee.
 স্পষ্টীকৰণ—Classification, explanation.
 স্মাৰক—Memorial.
 স্বতন্ত্ৰতা—Freedom.
 স্ববশ—Possession.
 স্ববিবেক—Discretion.
 স্বাভাৱ্য—Freedom.
 স্বাধীনতা—Liberty.
 স্বামিত্ব—Ownership.
 স্বামি-লভ্য—Royalties.
 স্বামী—Owner.
 স্বামী-হীনত্ব—Bona vacancia.
 স্বায়ত্ত ক্ষেত্ৰ—Autonomous regions.
 স্বায়ত্ততা—Autonomy.
 স্বায়ত্ত প্ৰদেশ—Autonomous regions.
 স্বীয় বিধি—Personal law.

হ

হ — Title.

হটানো—Removal.

হস্তশিল্প—Handicraft.

হস্তান্তৰ-পত্ৰ—Conveyance.

হস্তান্তৰণ—Transfer.

হিত—Benefit.

(খ) অন্যান্য পাৰিভাষিক

গণিত, Mathematics

absolute পৰম, কেৱল
 acute angle সূক্ষ্মকোণ
 addition যোগ
 adjacent সন্নিহিত, সংলগ্ন
 ad infinitum অনাদিপৰ্য্যপৰ
 algebra বীজগণিত, অব্যক্তগণিত
 alternate একান্তৰ
 angle কোণ। angular কোণিক
 apex শিখা, শিখৰ
 approximate আয়িক
 approximation আসক্তি
 approximate value আসন্ন মান
 arc চাপ
 area ক্ষেত্ৰকল, কালি
 arithmetic পাটীগণিত
 arm বাহু, ভূজ
 asymptote অসীমপথ, উপগা
 average গড়, মধ্যম
 axiom স্বতঃসিদ্ধ
 axis অক্ষ
 base ভূমি
 binomial দ্বিপদ
 bisector দ্বিখণ্ডক
 breadth প্রস্থ
 calculation গণনা
 cardinal number মুখ্যসংখ্যা
 centre কেন্দ্ৰ। central কেন্দ্ৰীয়
 centre of gravity ভাৰ-কেন্দ্ৰ
 chord পূৰ্ণজ্যা, চাপকৰ্ণ, জ্যা
 circle বৃত্ত

circumference পৰিধি
 circumscribed পৰিগত, পৰিলিখিত
 co-efficient গুণক
 collinear একৰৈখিক
 complement পূৰক
 complementary অনুপূৰক
 compound মিশ্র
 concentric এককেন্দ্ৰিক
 concurrent সমবিন্দু
 cone শঙ্কু
 congruent সৰ্বসম
 conjugate সম্বন্ধ
 constant স্থিৰ
 contour আকাৰ
 contrary বিপৰীত
 convergent অভিসাৰী
 converse প্রতিলোম
 co-ordinates ভূজবৃগু, ভূজসমূহাৰ
 corollary উপসিদ্ধান্ত, অনুমান
 cross section মধ্যচ্ছেদ, তিৰ্য্যকছেদ
 cube ঘন। cube root ঘনমূল
 curve বক্র। curve line কুটিলৰেখা
 cusp স্ফুট
 cycle চক্ৰ
 cyclic বৃত্তস্থ
 cylinder সমবর্তন, বেলন
 data নির্দিষ্ট
 decagon দশভুজ
 degree অংশ
 decimal দশমিক

deduction অববোধ, অভ্যুপগম
denominator হ্রস্ব
derivative ব্যুৎপন্ন
diagonal কর্ণ
diameter ব্যাস
difference অন্তর
digit অঙ্ক, স্থানীয় সংখ্যা
dimension পরিমাণ
direct সাক্ষাৎ
direction দিশা
directrix নিয়তরেখা
divergent অপসারী
division ভাগ, হ্রস্ব, ভাগহার। dividend,
divisible ভাজ্য। divider, divisor
ভাজক
dynamics বলগণিত
eccentre উৎকেন্দ্র
eccentric উৎকেন্দ্রিক
elimination অপনয়ন
ellipse দীর্ঘবৃত্ত, বৃত্তাভাস
equal সম, সমান
equation সমীকরণ
binomial—দ্বিপদ
quadratic—বর্গ
simultaneous—সমকালিক, যুগপৎ
equiangular সমকোণিক
equidistant সমদূরবর্তী
equilateral সমবাহু, সমভুজীয়
evolution অববাতন
exponent ঘাতাঙ্ক
extraction নিষ্কাশন
even যুগ্ম, জোড়
factor গুণনীয়ক, গুণাবয়ব
figure ক্ষেত্র, রূপ
field ক্ষেত্র
focus নাভি
formula সূত্র
fourth power চতুর্ঘাত
fourth proportion চতুর্থ সাহজিক

fraction ভগ্নাংশ, ভগ্নাঙ্ক
compound—মিশ্র। improper—বিবন্ন
frustrum সূচীখণ্ড
function ফল, আক্রেপক
generator উৎপাদক
geometric series গুণোত্তর শ্রেণী
geometry জ্যামিতি, বেধাগণিত
graph লেখ। graphical লৈখিক
group সমুদায়, যুগ্ম, সমূহ, গণ
harmonic হরাস্রক, ব্যুৎক্রমিক
heptagon সপ্তভুজ
hexagon ষড়্ভুজ
hexahedron ষড়্ফলক
hyperbola অতিপৰবলয়
hypotenuse কর্ণ, অতিভুজ
hypothesis কল্পিতার্থ, কল্পনা
identical একরূপ
inclination নতি
index বাতাক্ষ
induction আবেশ, অনুগম
infinite অনন্ত
inscribed অন্তর্লিখিত
integer, integral পূর্ণাঙ্ক
intersection অন্তচ্ছেদ
interval অবকাশ, অন্তর
inverse ব্যস্ত, উৎক্রম। inversion উৎক্রমণ
involution ঘাতাবেশ, ঘাতক্রিয়া, উদ্ঘাতন
irrational কৰণীগত
isagon সমকোণিক
kinetic গতিক। kinetics গতিগণিত
lateral পার্শ্বিক
latus rectum উর্দ্ধভুজ
length দৈর্ঘ্য
limit সীমা। limiting সীমিত
line রেখা। linear বৈখিক
locus বিন্দুপথ, সঞ্চারণপথ
logarithm লগাথ
magnitude পরিমাণ
mantissa অপূর্ণভাগ

mass মাত্রা, ঘনমান
 mathematics গণিত
 mathematical গাণিতিক
 matter পদার্থ
 maximum বৃহত্তম, গর্বিষ্ঠ
 metacentre অপকেন্দ্র
 measure গুণনীয়ক
 median মধ্যমা
 medium মধ্যস্থ
 mensuration ক্ষেত্রমিতি
 middle মধ্য
 minimum ক্ষুদ্রতম, অল্পতম, ন্যূনতম
 minor লঘু
 minus বিয়ুক্ত, ঋণ
 minute কলা
 modulus মধ্যগুণক
 multiplication গুণন, পূরণ। multiple
 গুণিতক। multiplicand গুণ্য, গুণনীয়।
 multiplier গুণক, পূরক
 negative গুণান্বক
 node পাত
 normal মুখালম্ব, অভিলম্ব
 number অঙ্ক, সংখ্যা
 numerator লব
 obtuse angle স্থূলকোণ
 odd বিযুগ্ম, বিজোড়
 orthocentre লম্ববিন্দু
 opposite বিপরীত
 parabola পর্ববলয়, ক্লেপণী
 parallel সমান্তর। parallelogram
 সমান্তরকোণ, সামান্তরিক
 pedal triangle পাদ ত্রিভুজ
 pentagon পঞ্চভুজ
 percent শতকরা
 perimeter পরিমীমা
 perpendicular লম্ব
 plane সমতল, তল। plane figure
 সামন্তলিক ক্ষেত্র

point বিন্দু
 pole ধ্রুব, অক্ষ, মেরু। polar ধ্রুবীয়, মেরু
 রেখা
 polygon বহুভুজ
 polyhedron বহুফলক
 positive ধনাত্মক
 postulate অবধারণোপক্রম, কল্পিতসাধ্য
 potential উপপন্ন
 power দ্বাত
 practice ব্যাপারগণিত
 practical ব্যবহারিক, কলিত
 present worth তৎকালধন
 prime মূল, মৌলিক, আদ্য
 probability সম্ভাবনা
 problem সম্পাদ্য
 process পদ্ধতি, ক্রিয়া
 product গুণফল
 progression প্রগতি
 projection প্রলম্বন, অভিক্ষেপ
 proof প্রমাণ, উপপত্তি
 proportion অনুপাত
 proposition প্রতিজ্ঞা
 pyramid পিৰামিড
 quadrangle চতুর্কোণ
 quadrant পাদ
 quadratic বর্গাত্মক
 quadrilateral চতুর্ভুজ
 quantity রাশি, পরিমাণ
 quotient ভাগফল
 radial কৈলিক
 radial axis মূলাক
 radian সমত্রিভুজ কোণ
 radical কথণাত্মক
 radical centre মূলকেন্দ্র
 radius ব্যাসার্ধ
 ratio অনুপাত, সম্বন্ধ
 rational অকথণীয়
 reciprocal ব্যুৎক্রম

rectangular সমকোণিক
 rectilinear figure বহুবৈধ ক্ষেত্র
 rectilinear সমলৈখিক
 recurring পৌনঃপুনিক, আবর্ত
 reduction লঘুকরণ
 reflex angle প্রবৃত্তকোণ
 regular সম, স্থবর
 relative আপেক্ষিক, সাপেক্ষ । relativity
 আপেক্ষিকতা সাপেক্ষতা, সাপেক্ষ
 remainder অবশিষ্ট, শেষ, বাকী
 resultant লব্ধ, বলজ
 reversion বিপর্যাস
 revolution আবর্তন, ভ্রমণ
 rhomboid বিষমসমচতুর্ভুজ
 rhombus বিষমচতুর্ভুজ
 right angle সমকোণ
 root মূল
 rotation আবর্তন, ভ্রমণ
 rule of three ত্রৈবাশিক
 secant ছেদক
 second বিকলা
 sector বৃত্তকলা
 segment বৃত্তখণ্ড
 semicircle বৃত্তার্দ্ধ
 series শ্রেণী
 shell কবচ
 side ভুজ
 similar সমজাতীয়, সদৃশ
 simplification লঘুকরণ
 simultaneous সমকালিক, যুগপৎ
 sine জ্যা, চাইন
 solid ঘন, ঘনবস্ত, গোটা
 solution সমাধান
 Sphere গোল, গোলক । spherical গোলীয়
 spheroid অণুগোল
 spiral সর্পিণ, কল্লুবোনা
 square বর্গ । square root বর্গমূল
 static স্থিতিক
 statics স্থিতিবিজ্ঞান, স্থিতিগণিত

straight সরল, স্বচ্ছ
 subtended অন্তর্ভুক্ত, অবিক্রান্ত । subtense
 subtraction বিয়োগ অবিক্রান্তি
 sum যোগ, সমষ্টি
 supplement পূরক
 supplementary পরিপূরক
 surd কণ্ঠী
 surface তল, পৃষ্ঠ
 symmetry সমতা, প্রতিসাম্য
 symmetrical সমসঙ্গতাবয়ব, প্রতিসমসঙ্গ
 synthesis সংশ্লেষণ
 table সারণী
 tangent স্পর্শিনী, স্পর্শক
 term পদ
 tetrahedron চতুর্ভুজ
 theorem উপপাদ্য
 theoretical তত্ত্বীয়, বাদ্যীয়
 theory মীমাংসা, মত
 thick মূল । thickness বেধ
 total সমষ্টি, যোগফল । সম্পূর্ণ
 trajectory বিক্ষেপমার্গ
 transversal ভেদক
 trapezium বিষমচতুর্ভুজ
 trapezoid সমলম্বচতুর্ভুজ
 triangle ত্রিকোণ, ত্রিভুজ । equilateral
 —সমবাহ । isosceles—সমবিবাহ ।
 right-angled—সমকোণিক
 trigonometry ত্রিকোণমিতি
 undetermined অনিশ্চিত, অনির্ণীত
 uniform এককণ, সম
 unit একক
 value মান
 vanish লোপ হোৱা
 variable চল, বিষম
 variation বৈষম্য, বিকাৰ
 vertex শীর্ষ
 vertical লম্ব
 volume ঘনকল
 zero শূন্য
 zone বলয়, মণ্ডল

পদার্থবিজ্ঞান Physics

aberration অপেৰণ, অপচাৰ। chromatic
—বৰ্ণাপেৰণ। spherical—গোলপেৰণ

absolute চৰম

absorption অপশোষণ, শোষণ

acceleration বৃদ্ধি, বৰ্দ্ধমানতা

accelerated বৰ্দ্ধিত, বৰ্দ্ধমান

achromatic নীৰজ

anode ধনধ্রুব

apparatus যন্ত্ৰ

astigmatism অসমদৃষ্টি

atmosphere বায়ুমণ্ডল, আবহ

attraction আকৰ্ষণ

automatic স্বয়ংক্রিয়

axis গোলক

balance তুলা

ball অক্ষ

beam বশ্মি

beats সংকম্পন

binocular বিনল, দ্বিদৃক

boiling ফুটন, উতল

brittle ভঙ্গুর

bulb কন্ড, বাল্ব

buoyancy প্লবনশক্তি, প্লাবিতা

caloric তাপাঙ্ক

capacity গ্রহণশক্তি

capillary কৈশিক

cathode ঋণধ্রুব

cell সেল, কোষ

centrifugal কেন্দ্ৰাপসৰিণী, কেন্দ্ৰবিমুখ

centripetal কেন্দ্ৰাভিগামী, কেন্দ্ৰাভিগ,

কেন্দ্ৰাভিকৰ্ণী

charge ভৰণ, চার্জ

chromatic বার্ণিক, বৰ্ণীয়

circuit চক্ৰ, পৰিবেষ্ট

cohesion সংসক্তি

coil তাৰবেইন

collimation একাকীভবন, অক্ষীকৰণ
compass দিগ্‌দৰ্শক

compression সংকোচন

compressibility সংকোচত্ব

cancave নতৌদৰ

condensation ঘনতাপত্তি, ঘনীভবন

conductivity পৰিবাহিতা

conductor পৰিবাহী

conduction পৰিবাহন

convection পৰিবাহন, পৰিচলন

convergent অভিসাৰী

convex উন্নতধ্রুব

density ঘনতা, ঘনিমা

deviation বিচলন

diaphragm ছিদ্রপট, বৰণ, অন্তর্বৰণ

diathermanous তাপভেদ্য

difference of potential শক্তান্তৰ

diffraction অপবর্তন

diffusion ব্যাপন

dimension আয়তন

discharge বিসৰ্গ, ডিচচার্জ

disintegration বিঘটন

dispersion বিকৰণ

divergence অপসারণ, divergent অপসারী

divisibility বিভাজ্যত্ব

double refraction দ্বিবক্ৰণ

dynamics গতিবিদ্যা

ebullition ফুটন

eccentric উৎকেন্দ্ৰিক। eccentricity

উৎকেন্দ্ৰতা

echo প্রতিধ্বনি

elastic হিতিস্থাপক। elasticity

হিতিস্থাপকতা [বৈদ্যুতিক

electricity তড়িৎ, বিদ্যুৎ। electric ভাঙিত,

electrolysis বিদ্যুৎবিচ্ছেদ

electromotive বিদ্যুৎপ্রবাহ, তড়িচ্চালক
 emergence নির্গম
 energy শক্তি
 equilibrium সাম্য, সাম্যাহিতি
 evaporation বাষ্পীভবন
 expansion প্রসারণ
 explosion বিস্ফোটন, বিস্ফোটন, বিস্ফোরণ
 explosive বিস্ফোটক, বিস্ফোরক
 extension ব্যাপ্তি, বিস্তৃতি
 fluid তরল
 fluorescence তরলজ্যোতি
 focus কিরণকেন্দ্র, নাভি
 force বল
 friction ঘর্ষণ
 fulcrum আলম্ব
 fusion দ্রবীভবন, দ্রবণ, গলন
 gamut স্বরগ্রাম
 granting জ্ঞান
 gravitation মাধ্যাকর্ষণ
 gravity গুরুত্ব। specific gravity
 আপেক্ষিক গুরুত্ব
 hardness কাঠিন্য, কঠোরতা
 harmony সমন্বয়, স্বসাম্য
 heat তাপ
 horse-power অশবল
 humidity আর্দ্রতা
 image প্রতিরূপ, প্রতিবিম্ব। real—মূর্ত।
 virtual—অমূর্ত
 impact অভিঘাত,
 impenetrable অভেদ্য
 impulse ষাট্কা
 incandescent জ্বলন্ত
 incandescence জ্বলন
 incidence আপতন। indident আপতিত
 inclination নতি, অবনতি
 induction উপপাদন
 inertia নিষ্কণ্ঠতা, জাভা
 insulation বিচ্ছেদন, বোধন
 insulator অপরিবাহী

interference ব্যতিকরণ
 iridescence ইন্দ্রচাপ
 kinetic গতিক, গতিকাষক, চালনশীল।
 —energy চরশক্তি, গতিশক্তি
 laboratory প্রয়োগশালা, লেবোরেটরি
 latent প্রচ্ছন্ন, হুপ্ত, সংবিষ্ট
 lens লেনচ্
 level জলসম
 lever ভারশঙ্কু
 liquid দ্রব
 lustre কাঙ্ক্ষি
 magnet চুম্বক। magnetic চৌম্বক, চুম্বকীয়।
 magnetism চুম্বকত্ব
 magnification বিবর্দ্ধন
 magnitude পরিমাণ
 malleable বাতসহ
 mass মাত্রা, জড়মান
 matter পদার্থ
 moment ভ্রামক
 momentum বেগভার
 motion গতি
 negative ঋণ, ঋণাত্মক
 neutral উদাসীন, নিখিল
 octave অষ্টক
 opaque অস্বচ্ছ
 optic দৃক
 oscillation দোলন
 parallax লম্বন, নমন
 pendulum দোলক
 penumbra উপচ্ছায়া
 percussion সমাঘাত
 periodicity পর্যাবৃত্তি। periodic পর্যাবৃত্ত,
 পর্যাবর্তক
 perspective পরিপ্রেক্ষিত
 phase দশা, কলা
 phenomenon ঘটনা
 phosphorescence দ্রুতজ্যোতি
 photograph আলোকচিত্র
 physics ভূতবিজ্ঞান, পদার্থবিজ্ঞান

pivot খুচী, কীলক	sound ধ্বনি, নাদ
plate পট	spectrum বর্ণচ্ছটা
pole ধ্রুব। polar ধ্রুবীয়	speed বেগ, চাল
polarization সমতাপানন।	stability স্থায়িত্ব। stable স্থায়ী
polarized সমতাপন্ন	stationary বর্ধিকু
positive ধন, ধনাত্মক	steam বাষ্প
potential সম্ভাবনীয়, উপপন্ন।	stereo ঘন
—energy স্থিতিশক্তি, অব্যক্তশক্তি	strain তান, টান, কৰ্ষ
power সামর্থ্য	stress গীড়ন
pressure চাপ, ভাৰ	telescope দূৰবীক্ষণ, দূৰবীণ
prism কলম, ত্রিপার্শ্ব	temperature তাপপৰিমাণ, উষ্ণতা
projection প্রলম্বন	tenacity লাগি ধকা গুণ
radiation বিকিরণ	tension টান, বিততি
rarefied বিবল	thermometer তাপমাপক, তাপমান
ray কিরণ, রশ্মি	tone স্বৰ
reaction প্রতিক্রিয়া, প্রত্যাঘাত	torsion বর্তন, মোচৰ
real মূর্ত	translucent আঁসচ্ছ
receive গ্রাহক যন্ত্ৰ	transmitter প্রেরক যন্ত্ৰ
reflection পৰাবর্তন, প্রতিফলন।	transverse তির্যক্
reflector পৰাবর্তক	undulation আন্দোলন, তৰঙ্গ
refraction বক্রণ, বক্রীভবন, প্রতিসরণ	uniform সম
relatively অপেক্ষাকৃত	unison ঐক্য
repulsion বিপ্রকর্ষণ, বিকর্ষণ	unstable অপ্রতিষ্ঠ
resistance বাধা, প্রতিবন্ধ	vacuum শূন্য, বোয়াম
resonance অমুনাদ	vapour বাষ্প
resultant লব্ধ, বলজ	variable বিধম, পরিবর্তী
rhythm ছন্দ	velocity বেগ
secondary গৌণ	vibration কম্পন
sensitive গ্রাহী, হ্রগ্রাহক	virtual অমূর্ত
shade আভা	viscosity ভিচ্'ক' চিটি, সান্দ্রতা
shadow ছায়া	vision দৃষ্ণ
siphon বক্রনলিকা	volume ঘনকল, আয়তন
solenoid সর্পিণ	wave তরঙ্গ। wave-length তরঙ্গদৈর্ঘ্য
solution দ্রাবণ, দ্রব	weight ভাৰ, ওজন, ভকত

• বসায়ন, Chemistry :: খনিজবিজ্ঞান, Mineralogy

absorption শোষণ
acid অম্ল, দ্রাবক, এচিদ
acidity অম্লতা
action ক্রিয়া
active principle সক্রিয়
adamantine হৈরিক
affinity সম্পর্ক
agent কারক
air বায়ু। air-tight বায়ুবোধী
alchemy কেমিস্ট্রি
alcohol হুয়াসাৰ
alkali কাৰ। alkaline কাৰীয়
alkaloid উপকাৰ, কাৰবোদ
allotropy বহুবৃত্ততা
alloy সংকৰধাতু, মিশ্রধাতু
alum কটিকিবি
amethyst বাজাবৰ্জ ফটিক
amorphous অনিয়তাকাৰ, নিৰবয়ব
analysis বিশ্লেষণ, বিশ্লেষ।
analytical বৈজ্ঞানিক
anhydride নিকদ
anhydrous অনাৰ্জ
anition উদ্গামী
antimony বসায়ন, অঙ্কনক
apparatus যন্ত্ৰ, উপকৰ
aqua regia শব্দদ্রাবক, অম্লবাজ
aqueous জলীয়
atom গণমাণু
balance তুলা
barium ভাৰক
basin পাত্ৰ
bell-metal কাংস্ত, কাঁহ
bellows হাণব
bismuth বিন্দিতক, বিসমথ
bismen শিলাজতু
bleaching বিবৰ্জন
blowpipe বজ্জনাৰ

boiling কুটন, উতল
borax হুয়াগা
brass পিতল
brittle ভঙ্গুৰ
bronze কাংস্ত, ব্রোঞ্জ
bubble বুদ দ
burner দীপ। Bye-product উপজাত
calcium কেল্‌চিয়াম্
calx লব্ধ
carbon অক্সাইড, কাৰবণ
carbonate of potash ববক্সাৰ
catalytic ঘটক, যোগবাহী, সহায়ক
cation অববাহী
cat's-eye বৈদ্যুত
casutic দাহক। caustic alkali তীব্রকারক
chalk খড়িমাটি, চক্‌মাটি
chemistry বসায়ন।
chemical, chemist বাসায়নক
cinnabar হিন্দুল
citric acid জখীৰু অম্ল
cohesion সংসক্তি
columnar গুস্তনিভ
combination সংযোগ
combustion দহন, জলন
combustible দাহ্য
composition সংঘটন, গঠন, সংযুক্তি
compound যৌগিক
concentration গাঢ়তাপত্তি
constituent উপাদান, অবয়ব
copper তাম্র
copper sulphate তুঁতিয়া
corundum কুকবিল
corrosive ক্ষয়কৰ
crusible মুচি, মুখা
crude অসংস্কৃত
crystal ফটিক
decoction কাণ, কথন

decolorization বিবছন
 decomposition বিঘটন
 deliquescence উদগ্রহ
 deliquescent উদগ্রাহী
 density ঘনত্ব
 desiccation শুষ্কীকরণ
 detonation বিস্ফোটন, বিস্ফোষণ
 diatonic দ্বিপদমাণুক
 dichroic দ্বিবাণ, দ্বিবর্ণ
 diffusion প্রবেশ, ব্যাপন, অস্থলবণ
 digestion ভাবন, পাচন
 dimorphous দ্বাকৃত, দ্বিকপ
 displacement অভিক্রান্তি
 dissociation বিবঙ্গ
 distillation চাবন, পাতন
 distilled পাতিত
 double salt দ্বিধাতুক লবণ
 dry test শুষ্কপরীক্ষা
 dye রং। dyeing রঞ্জন
 effervescence বুথুদায়ন
 efflorescence প্রপুস্পন
 element মৌলিক পদার্থ
 emerald মরকত, পান্না
 emulsion অবস্থ
 equation সমীকরণ
 essential oil উষারী তৈল
 evaporation বাষ্পীভবন, উষায়ন
 exhaustion নিকাশন
 explosion বিস্ফোটন, বিস্ফোটন, বিস্ফোষণ।
 explosive বিস্ফোটক, বিস্ফোষক
 exudation শুশুন, ক্ষরণ
 facet পার্শ্ব, পল, তল
 fast অক্ষয়
 fatty substance স্নেহদ্রব্য
 fermentation সঞ্জন। fermented সঞ্জিত
 fibre তন্তু
 film পাতল ছাল, ফিল্ম
 filtration গালন, নির্গলন, পথিত্রাষণ।
 filtered গালিত, পথিত্রিত

fixation বন্ধন, ত্তন, সংবন্ধন
 flame শিখা, ছালা
 flask ভাঙ
 flint অগ্নিপ্রস্তুত, অবগ্নিপ্রস্তুত
 fluid তরল
 fluorescence স্বদীপন, তরলজ্যোতি
 fluorine ফ্লোরীণ, দীপক
 foil পাত
 formula সূত্র, সংকেত
 fracture বিভঙ্গ
 fuel ইন্ধন
 fusion দ্রবীভবন, দ্রবণ
 garnet তাত্র
 gas গ্যাস, বায়ু। gaseous বায়বীয়
 hard water শুক জল
 hyacinth গোমের
 hydrochloric acid লবণায়
 hydrogen জলজান, উদজান
 inactive, inert অক্রিয়, নিষ্ক্রিয়, শিথিল
 indicator সূচনা
 infusion ভাবনা
 inorganic অজৈব, পার্শ্ব
 isomer সমাবয়ব। isomerism সমাবয়বত্ব
 isomorphous সমাকৃত।
 isomorphism সমাকৃতিত্ব
 juxtaposition সমিধান [বসশালা
 laboratory প্রয়োগশালা। chemical-
 link সন্ধি, বন্ধন
 liquid দ্রব। liquifaction দ্রবীকরণ, —ভব
 mica অম্ল
 mineral ধনিজ
 mixture মিশ্র
 molecule অণু। molecular আণবিক
 mortar ধল
 nascent নবজাত, জায়মান
 neutral উদাসীন, নিখিল
 nitric acid নৈত্রিকাস
 nitrogen বহুকাবজান
 non-metal উপধাতু, বিধাতু

normal সামান্য, স্বাভাৱিক।	silver ৰৌপ্য, বজ্জত
(e. g.—solution)	simple সামান্য
ochre গৈবিক	slag ধাতুশল
opal পূলক	soft water লম্বু জল
opaque অনচ্ছ, অবচ্ছ	solid ঘন, কঠিন
organic জৈব	soluble দ্রবণীয়, দ্রাব্য।
orpiment হৰিতাল	solution দ্রাবণ, দ্রব। solvent দ্রাবক
oxygen অক্সিজেন	spectrum বর্ণচ্ছটা
permeable প্ৰবেশ্য	spinel হুগবিন, সৌগন্ধিক
pestle মূল, মৰ্দক	spirit হুহাসাৰ
phosphorescence স্ফুৰজ্যোতি	starch শ্বেতমাৰ
phosphorus ফস্ফৰাস	still পাতনযন্ত্ৰ, বকযন্ত্ৰ
platinum প্লাটিনক	sublimation উৰ্দ্ধপাতন
precipitate অধঃক্ষেপ	sulphur গন্ধক
protein পলীয়ে	sulphuric acid গন্ধকাৱ
putrefaction শটন, পচন। putrified শটিত	suspension অবলম্বন
pyrites মাংসিক	symbol চিহ্ন, বীজ
quartz ক্ৱটিক	synthesis সংশ্লেষণ, সংশ্লেষ।
radical মূলক	synthetic সংশ্লেষিক, কৃত্ৰিম
realgar মনঃশিলা	topaz পুষ্পবাগ
reduction বিজাৰণ	triclinic ত্ৰিনত
retort বকযন্ত্ৰ	unstable অজ্ৰতিৰ্ঠ
rock crystal বিমল	vacuum শূন্য, বোয়াম
ruby পদ্মবাগ, মানিক্য	vapour বাষ্প
sal ammoniac নিশাদল, নবমাৰ	vitreous কাচিক, কাচনিভ
salt লবণ, লোণ	volatile উদ্বায়ী
sapphire নীলকান্ত	volume ঘন, আয়তন
saturation পৰিপূৰ্ণতা, সংপূৰ্ণতা	weights প্ৰতিমাণ, ওজন
sediment গৈদ	zinc দস্তা
sieve চালনী	zircon গোমেদ
silky কোশিক	

জ্যোতিষ, Astronomy

aberration অপচাৰ, অপেৰণ	apogee ভূম্যুচ্চ
aerolite উৰ্কা	apparent স্ফুট, স্পষ্ট
altitude উন্নতাংশ, উন্নতি	ascendant লগ্ন
aphelion সূৰ্য্যোচ্চ	atmosphere বায়ুমণ্ডল, আবহ

axis অক্ষ

azimuth দিগংশকোটি

celestial equator বিশ্ববৃত্ত

chromosphere বায়ুমণ্ডল

collimation অক্ষীকৰণ

comet ধুমকেতু

constellation নক্ষত্র

corona ছটা

culmination মধ্যাগমন

declination ক্রান্ত্যাংশ

degree অংশ

diurnal আদিক

eccentric উৎকেন্দ্রিক।

eccentricity উৎকেন্দ্রত

eclipse গ্রহণ

ecliptic ক্রান্তিবৃত্ত, অয়নমণ্ডল

elevation উন্নতাংশ, উন্নতি

epicycle নীচোচ্চবৃত্ত

equator নিৰক্ষবৃত্ত, নিৰক্ষৰেখা

equinoctial বিশ্ববৃত্ত। —points ক্রান্তিপাত

equinox সায়ন

galaxy ছায়াগাথ

horizon ক্ষিতিজ, চক্রবাল। horizontal

line ক্ষিতিজৰেখা। —plane ধৰাতল

hour হোৱা, ঘণ্টা

Jupiter বৃহস্পতি

latitude, degrees of অক্ষাংশ।

parallels of—অক্ষৰেখা

leap year অধিবর্ষ

longitude দেশান্তৰ, দেশান্তৰেখা

Mars মঙ্গল

mean মধ্যম

Mercury বুধ

meridian বামোত্তৰ

meteor উলকা

nadir অধোবিন্দু, অধঃবিন্দিক

nebula নীহাৰিকা

Neptune বকণ

node পাত। ascending—বাহ।

descending—কেতু

nutration অক্ষবিচলন

occultation যুতি

orbit কক্ষ, কক্ষ

parallax লম্বন

path মার্গ

penumbra উপচ্ছায়া

perigee ভূমিনীচ

perihelion সৰ্বিনীচ

phase কলা

photosphere আলোকমণ্ডল, তেজোমণ্ডল

planet গ্রহ

pole মেরু, ধ্রুব। pole star ধ্রুবতারা

procession অয়নাংশ।

—of the equinoxes সম্পাত,

অয়নাংশভাগ

prime vertical সমবৃত্ত, পূৰ্বাপৰবৃত্ত

quadrature বৃত্তপাদ

quarter পাদ, চতুৰ্থাংশ

revolution পৰিক্রমণ, ভগন, পৰিক্রমণ

right ascension বিশ্বাংশ

ring (Saturn's) বলয়, উপবীত

rotation আবর্তন

satellite উপগ্রহ

Saturn শনি

scintillation বেগন

season ঋতু

sidereal নাক্ষত্র

solar সৌৰ, সাবন

solstice অয়ন। —summer—দক্ষিণায়ন

—winter—উত্তৰায়ন

star তারা, নক্ষত্র

sun-spots সূৰ্য্যকলঙ্ক

sun dial সূৰ্য্যঘড়ি

transit বামোত্তৰগমন

tropic of Cancer কর্কটক্রান্তিবৃত্ত,

উত্তৰায়ণান্তবৃত্ত। tropic of Capricorn

মকরক্রান্তিবৃত্ত, দক্ষিণায়নান্ত

twilight সন্ধ্যা
umbra প্রচ্ছন্ন
universe বিশ্ব
Uranus বাকলী

variation বিকাব
Venus শুক্র
zodiac বাশিচক্র। signs of the—বাশি
zone কটিবন্ধ

ভূগোল, Geography : : ভূতত্ত্ব, Geology

alluvial পাললিক
antarctic circle দক্ষিণমেরুবৃত্ত, কুমেরুবৃত্ত
antipodes প্রতিপাদস্থান
archipelago দ্বীপসাগর, দ্বীপপুঞ্জ
arctic circle উত্তরমেরুবৃত্ত, হুমেরুবৃত্ত
arctic zone হিমমণ্ডল
avalanche হিমানী স্রোতপাত
basin অববাহিকা
bay উপসাগর
bed নদীগর্ত
belt বলয়
branch শাখা (-নদী)
cape অস্ত্রবীপ
cascade নিজধা
cataract জলপ্রপাত
clockwise—দক্ষিণাবর্ত।
anti-clock-wise—বামাবর্ত
coast তট, উপকূল
coast-line তটবেধা
colony উপনিবেশ
confluence সঙ্গম
continent মহাদেশ
contour line আকার-বেধা
coral প্রবাল
country দেশ
crust of the earth ভূ-পটল
date line, international আন্তর্জাতিক
সময়বেধা
delta ব-দ্বীপ
denudation নদীভবন
desert মরু

doldrums নিরক্ষীয় শান্ত বলয়
drainage পরিবাহ, জলনির্গম প্রণালী
ebb-tide ভাটা
equator নিরক্ষরেখা, নিরক্ষবৃত্ত
equinox বিষুব
fall প্রপাত
flow-tide জোরাব
flora উদ্ভিদ কূল
fossil জীবাশেষ, জীবাশ্ম
freezing point হিমাক
frigid zone হিমমণ্ডল
galaxy (milky way) ছায়াপথ
geyser উষ্ণপ্রবণ
glacier তুষারনদী
gulf উপসাগর
harbour বন্দর
hemisphere গোলার্ধ
hill পাহাড়
hinterland পশ্চাৎপ্রদেশ, পশ্চাৎভূমি
horizon ক্ষিতিজ, দিগন্ত
igneous অগ্নিজ, আগ্নেয়
impervious অন্তেজ
island দ্বীপ
isthmus যোজক
lake হ্রদ
latitude অক্ষাংশ
longitude দৈর্ঘ্য
metamorphic রূপান্তরিত, পরিবর্তিত
monsoon মৌসুম
mountain পর্বত
mouth মোহনা, মুখ

navigable নাব্য
Nebula নীহাৰিকা
oasis মকদ্দান
ocean মহাসাগৰ। Pacific—প্ৰশান্ত
pass গিৰিসঙ্কট, ঘাট
peninsula উপদ্বীপ
plains সমভূমি
plateau অধিতাকা, মালভূমি
plutonic পাতলিক, বাকণ
pole মেরু
port বন্দৰ
promontory অঙ্গুপৰ্বত, শৈলাস্তবাপ
province প্ৰদেশ
quaternary চতুৰ্থক, তুৰীয়ক
ravine দৰী, গিৰিসঙ্কট
reefs, barrier প্ৰবাল প্ৰাচীৰ
river নদী
rotation আবৰ্তন
sanitarium স্বাস্থ্যালয়
sargasso sea শৈবাল সাগৰ
satellite উপগ্ৰহ

sea সমুদ্ৰ, সাগৰ
secondary দ্বিতীয়ক
snow-line তুষাৰবেণা
solar system সৌৰমণ্ডল
solstice অয়নান্ত
stone age প্ৰস্তব যুগ
strait প্ৰণালী
stratum স্তৰ। stratified স্তৰীভূত
subterranean অন্তৰ্ভৌম, ভূ-গৰ্ভস্থ
table-land অধিতাকা, মালভূমি
temperate zone মনোঃকমণ্ডল
tides জোড়াৰ-ভাটা
torrid zone গ্ৰীষ্মমণ্ডল
tributary উপনদী
tropic of Cancer কৰ্কটক্ৰান্তিবৃত্ত। tropic
of Capricorn মকৰক্ৰান্তিবৃত্ত
tropics গ্ৰীষ্মমণ্ডল
valley উপত্যকা
volcano আগ্নেয়গিৰি
waterfall জলপ্ৰপাত

জীৱবিজ্ঞা, Biology

উদ্ভিদবিজ্ঞা, Botany :: প্ৰাণিবিজ্ঞা, Zoology

abiogenesis অজীৱজনি, অজীৱোৎপত্তি
absorption শোষণ
adaptation অভিযোজন, অঙ্গুলন
anabolism অঙ্গুলোম-পৰিণাম
aquatic জলজ, জলচৰ
asexual অৰ্ণোন, অলৈঙ্গিক
assimilation দেহসাংকৰণ
atavism পূৰ্বজাত্মকৰণ, অধিসংক্ৰান্তি
bilateral বিপাৰ্থিক
biogenesis জীৱজনি, জীৱোৎপত্তি
capillary কৈশিক
cell কোষ

cicatrix কতচিহ্ন
class শ্ৰেণী। classification শ্ৰেণীবিভাজন
cohort কুল
conjugation সঙ্গম
culture কৰ্ণণ, কৃষ্টি
decomposition বিয়োজন, বিঘটন
differentiation বিবৰীভবন
dormant হুণ্ড
embryo জৰণ
environment প্ৰতিবেশ, পৰিবেষ্টন
evolution বিবৰ্তন
family বংশ

fertilization গর্ভাধান	palaeontology প্রত্নজীববিজ্ঞান
fibre তন্তু	parasite পরজীবী, পৰাশ্রিত
fossil জীৱাবশেষ, জীৱাশ্ম	protoplasm জৈৱনিক
genus গণ	race বৰ্ণ
group দল	repair পূৰণ
growth বৃদ্ধি	reproduction জনন
habitat নিবাস	respiration শ্বাসকর্ষ
inorganic অজৈব, পাৰ্থিব	response প্রতিক্রিয়া, উত্তৰ
heredity কুলসংক্রমণ	secretion নিঃসারণ, বস
hermaphrodite বিলিঙ্গ, উভলিঙ্গ	selection নিৰ্বাচন। natural—প্রাকৃতিক
hybrid সংকৰ	sexual—যৌন
integument ত্বক	sexual যৌন, লৈঙ্গিক
irritability উত্তেজিত	species জাতি
katabolism প্রতিলোম-পৰিণাম	sterile বন্ধ্যা
kingdom সর্গ, ৰাজ্য	stimulus উদ্দীপক, উত্তেজন
median মাধ্যমিক	strain কৰ্ষ
metabolism পৰিণাম	structure ৰচনা, নিৰ্মিত
morphology অঙ্গসংস্থান	suborder অস্তবৰ্গ
natural history প্রাণিবৃত্তান্ত, উদ্ভিদবৃত্তান্ত	survival উদ্ভব, অতিক্রম
natural order সহজবৰ্গ	symbiosis অস্থায়ীজীৱিত্ব
nucleolus নাভিক	terminal অগ্রস্থ
nucleus নাভি	tissue কলা
nutrition পোষণ	tribe গোষ্ঠী
order বর্গ	type আদর্শ
organ অঙ্গ, যন্ত্র, ইন্দ্রিয়	unorganized অনঙ্গবদ্ধ, অমেহবদ্ধ
organized অঙ্গবদ্ধ, মেহবদ্ধ।	variation প্রকরণ
organic জৈৱ	variety ভেদ, প্রকাৰ
ovary ডিম্বাশয়	viscid সান্ধ
ovum ডিম্বাণু	waste ক্ষয়

উদ্ভিদ বিজ্ঞান, Botany

aerial root বায়বীয় মূল	bark বৰ্ক
algae শৈবালাদি	branch শাখা
angiosperm শুণ্ডলিঙ্গী	bud মুকুল, কলি
annual বর্ষজীৱী, বর্ষাণু	bulb কন্দ
anther পরাগাশয়	calyx কুণ্ড, বহির্বাঁস

'cambium layer পৰ্বতী স্তৰ	phanerogam সপুষ্পক
corolla কীৰীট, মুকুট	pistil গৰ্ভকেশৰ
cotyledon বীজদল, জগপত্র	pollen পরাগ
cryptogam অপুষ্পক	rhizome কন্ম
dicotyledon দ্বিবীজদল, দ্বিজগপত্রী	runner ধাবক, কলশাখা
endogenous অন্তর্জনিষ্ক	sap উদ্ভিদবস
endosperm অন্তর্বীজ	sepal বৃতি, ছদ
evergreen চিৰহবিৎ	sessile অবৃন্ত
exogenous বহির্জনিষ্ক	shrub গুল্ম
exotic বিদেশী	spike মঞ্জরী
fern পর্ণাঙ্গ	spore স্পোর
filament কেশব	stamen পুং কেশব
germination অঙ্কুরোদগম	stem কাণ্ড
monocotyledon একবীজদল, একজগপত্রী	style গৰ্ভভক্ত, কণিকা
nectary মধুগ্রন্থি	tendrill আকর্ষণী
perennial বহুবর্ষী	testa বীজত্বক
perianth পরিপুষ্প	tuber কন্ম, আলু
petal দল, পাপড়ি	twig পল্লব
petiole বৃন্ত	undershrub জোপ

প্রাণিবিজ্ঞান, Zoology

amphibious উভচর	cerebellum অণুমস্তিষ্ক
anatomy শরীরসংস্থান	cerebrum মহামস্তিষ্ক
animalcule কীটানু	edentata অদন্তী
aptera অপত্রী	epidermis অধিবৃক
artery ধমনী	expiration বহিঃশ্বাসন
artiodactyla সমধ্বুবী	eyeball অক্সিপোন
axillary কক্ষস্থ	fat মেদ
bile পিত্ত	femur উরুহাড়ি
bladder মূত্রাশয়	fibulla অণুজজ্বাহি
blood corpuscle রক্তকণিকা।	fore-arm প্রকোষ্ঠ
red—লোহিত কণিকা	ganglion বাতগণ্ড, নাক্ষত্রিক
blood vessel রক্তনালী	gills বাসকত্বত। gill slit কণ্ঠকূপ
brain মস্তিষ্ক	gland গণ্ড
carnivora মাংসাশী	gullet কণ্ঠনালী, অন্ননালী
cartilage উপাধি, ডকণাধি	heart হৃৎপিণ্ড, হৃদয়

herbivorous শাকাদী
insect পতঙ্গ, বটপৰী
insectivorous কীটভক্ষ, কীটাদী
inspiration অন্তঃশ্বাসন
intestine অন্ত্র, পকাংশ
invertebrate অমেকদণ্ডী
jawbone হাড়
joint সন্ধি
jugular vein নীলাশিরা
kidney মূত্রবস্ত্র, বৃক
larynx স্বরবস্ত্র
lateral পার্শ্ব
ligament বন্ধনো, দ্রাঘ
liver যকৃৎ
loin শ্রোণি
mammal স্তন্যপায়ী
marsupial বিজবাযুক, দিগর্ভ
medulla মজ্জা
metabolism পরিণাম
metamorphosis রূপান্তর
mollusc কষোজ
monotremata একস্তন্য
muscle পেশী
navel নাভি
nerve বাতনাড়ী
oviparous অণ্ডজ
palate তালু
pancreas অগ্ন্যাশয়, পাচনগ্রন্থি
patella জায়হি
pelvis বসি
perineum মূলাশায় পীঠ
pharynx কণ্ঠগহ্বর, কণ্ঠাশয়
physiology শারীরবিজ্ঞান
placenta ফল
plexus গ্রন্থি

prehensile ধারণকর
primates পর্বমঞ্জারী
proboscoides শুভী
protozoa আন্তঃপ্রাণী
puberty বয়ঃসন্ধি
reptile সরীসৃপ
retina অক্ষিপট
rodent তীক্ষ্ণদন্ত
ruminant বোমহুক
scapula অঙ্গকলক
sclerotic বেতপটল
sensory (nerve) সংজ্ঞাবহ
skeleton কঙ্কাল
spermatozoon শুক্রাণু
spinal chord বাতবজ্র, স্নায়ু
spinal column পৃষ্ঠবংশ, মেরুদণ্ড
sternum উরুকলক
stomach পাকস্থলী, আমাশয়
tendon দ্রাব্যবজ্র
thorax উরুপঞ্জর
tibia জজ্বাহি
thymus উগ্ৰুগ্রন্থি
thyroid গলগ্রন্থি
trachea কণ্ঠনালা
ulna অন্তঃপ্রকোষ্ঠাহি
ungulata খুঁচী
ureter মূত্রবহ
uterus গর্ভাশয়
valve কবাট
vein শিরা
venomous সবিধ
vertebra কশেকক। vertebral column
মেরুদণ্ড। vertebrate মেকদণ্ডী, পৃষ্ঠবংশী
viviparous জবাযুক
web-footed জালপাখ

অর্থবিজ্ঞান, Economics :: রাজনীতি, Politics

aboriginal মৌল, আদিম
 account হিচাব
 administration শাসন। পরিচালন
 ad valorem মূল্যাহুসাধ
 advance অগ্রিম
 agency আড়ং। agent প্রতিনিধি, গোমস্তা
 agriculture কৃষি
 anarchism অরাজকতা, অরাজতন্ত্র।
 annuity বার্ষিক বৃত্তি
 appreciation উপচয়
 apprentice শিক্ষানবিশ
 approximate আন্দাজ, আন্দাজী। প্রায়িক।
 aristocrat অভিজাত।
 aristocracy অভিজাততন্ত্র
 arrears বাকী
 arts কলা, শিল্পকলা
 articles বস্তু, সত
 artisan শিল্পী, কারিকর
 assessment করনির্দ্ধারণ
 assets সম্পত্তি
 association সঙ্ঘ, অভিসমবায়
 attachment ক্রোক
 attorney মোক্তার, প্রতিনিধি।
 power of—মোক্তাবনামা
 auction নিলাম
 audit হিচাবপরীক্ষা
 average গড়
 balance বাকী
 bankrupt বেউলিয়া
 barter বিনিময়
 bill of exchange হতি। —on demand
 দর্শন হতি। —payable after date
 বৃদ্ধতী হতি
 bond পাঠা, একবাবনামা, আমানতী পাঠা
 bonded godown আমানতী গুদাম

broker দালাল। brokerage দালালি
 bureaucracy আমলাতন্ত্র
 by-product উপজাত
 capital মূলধন
 capitalist মহাজন, ধনিক
 cash নগদ
 cashier খাজাঙ্গী
 certificate অভিজ্ঞানপত্র
 charter চনদ
 cheque চেক
 civic নাগরিক
 civil দেয়ানী
 civil war অন্তর্যুদ্ধ
 client মক্কেল
 coin ধাতুমুদ্রা
 colony উপনিবেশ
 commerce বাণিজ্য, বেপার
 commodity পণ্য
 commonwealth সাধারণতন্ত্র
 compensation ক্ষতিপূরণ
 compound interest চক্রবৃদ্ধি
 compromise বক
 condition সর্ত্ত
 conservative বক্ষণশীল
 consignment চালনা
 consumer খাদক
 consumption খাদন, ব্যয়ভাব
 contract ঠিকা
 co-operation সহযোগ, সহকারিতা, সমবায়
 countervailing সহকারী
 craft কারুকার্য
 credit জমাব অঙ্ক। creditor উত্তমর্গ
 crisis সঙ্কট
 customer গ্রাহক, ক্রেতা, খরীদার
 debit খরচ অঙ্ক
 debt ঋণ, ধাব, দেবা। debtor ঋণী, অধমর্গ

deficiency, deficit ঘাটতি

demand চাহিদা

democracy গণতন্ত্র

deposit গচ্ছিত, জমা, ভান্ডাস

depression অবনতি

despotism খেচ্ছাতন্ত্র

direct tax প্রত্যক্ষ কর

discount বাটী

distribution বণ্টন

domicile সমাবাস

drawee প্রাপক

duty দক্ষ

earnest money বারনা, বইনা

economic আর্থিক

economics অর্থবিজ্ঞান, -বিজ্ঞান, -শাস্ত্র,
ধনবিজ্ঞান

ejectment বেদখলি

election নির্বাচন। elector নির্বাচক

enfranchisement নির্বাচনাধিকার

equity স্তায়

eviction বেদখলি

exchange বিনিময়, পৰিবর্ত

excise আবকারি

executive নিষ্পাদন

exhibition প্রদর্শনী

expedition অভিযান

export রপ্তানি

external trade বহির্বাণিজ্য

factory কারখানা

fair মেলা

famine দুর্ভিক্ষ

feudal system সামন্ততন্ত্র

fine জরিমানা, অর্থদণ্ড

foreign বৈদেশিক

forgery জাল

free trade অবাধ বাণিজ্য

freight মাল, ভাড়া

fund কোষ

goods বাল

goodwill গ্রাহকসম্বন্ধ, প্রতিষ্ঠাবিকাশ

governing body অধিদায়কবর্গ

handicraft কারুকল

imperialism সাম্রাজ্যবাদ

import আমদানি

income আয়। income-tax আয়-কর

indemnity ক্ষতিপূরণ

index number হুচক সংখ্যা

indirect tax পৰোক্ষ কর

industry ব্যবসায়, শিল্প, শ্রমশিল্প

inheritance উত্তরাধিকার, দায়

insolvent দেউলিয়া

instalment কিস্তি

insurance বিমা

interest হ্রদ, ব্যাজ

internal trade অন্তর্বাণিজ্য

interrred অন্তর্ভুক্ত। interment অন্তর্ভারণ

inverse ratio ব্যস্ত অনুপাত

invoice চালান

joint মিলিত, যুক্ত, যৌথ, একজামালী

labour শ্রম। labourer শ্রমিক

lease পাট্টা

legacy উত্তরাধান

legislative ব্যবস্থাপক

les majesty রাজাগমান

liability দেনা

mandate আজ্ঞা

manufacture নির্মাণ, উৎপাদন,

manufactory বস্ত্রগৃহ, কারখানা

market বজাৰ

middleman মধ্যস্থ

monarchy রাজতন্ত্র

monopoly একচেটিয়া

nation জাতি। national জাতীয়।

nationalism জাতীয়তা

navy নৌবল, নৌবাহিনী

necessaries অপরিহার্য দ্রব্য

nominal আপাত

nomination নিরোজন

non-resident অনাবাসিক
 option কচি, অমুকল্প
 over-population অতিপ্রজন
 over-production অত্যুৎপাদন
 panic উদ্বেগ
 paper money কাগজী মুদ্রা
 par বরাবর
 partner অংশী, অংশীদার
 patronage আশ্রয়, পৃষ্ঠপোষকতা
 pay বেতন, ভূতি, payee প্রাপক
 peace শান্তি
 pecuniary আর্থিক
 pedlar ফেরিওয়াল
 per cent শতকরা
 perishable ক্ষয়িক
 permit অনুমতি পত্র
 plea গুজব
 politics রাজনীতি, politician রাজনীতিক,
 political রাজনৈতিক
 possession দখল
 preference পক্ষপাত, পক্ষপাতিতা
 preferential সপক্ষ
 principal মূলধন, আচল
 probability সম্ভাবনা
 proclamation ঘোষণা
 produce উৎপন্ন, producer উৎপাদক,
 production উৎপাদন
 profession বৃত্তি, ব্যবসায়
 proportion অনুপাত, proportionate
 আনুপাতিক
 protection সংরক্ষণ
 proxy প্রতিনিধি
 race প্রবংশ
 rate হার, rate of exchange বিনিময় হার
 ratio অনুপাত
 raw material কঁচামাল
 realization আদায়
 rebellion বিদ্রোহ
 receipt রচিৎ

reciprocity পারস্পর্য
 republic সাধারণতন্ত্র
 rent কব, ধাজনা, rental জমাবন্দি
 resident আবাসিক
 retail খুচরা
 revenue রাজস্ব
 revolution বিপ্লব
 right অধিকার, দাবি
 ring মঙলী
 safe conduct অভয়পত্র
 sale বিক্রয়
 security জামিন
 service সেবা
 share অংশ, shareholder অংশী,
 অংশীদার
 socialism সমাজতন্ত্র, সমষ্টিবাদ
 standard মান, মাপ, মাপকাঠি
 stationary স্থিৎ
 statistics পরিসংখ্যান
 strike ধর্মঘট
 suburb উপনগর
 supply যোগান, সরবরাহ
 surety জামিন
 tariff কব, মাসুল
 tax কব
 tithe দশমাংশ
 token coin নির্দর্শক মুদ্রা
 trade বাণিজ্য, trade union কর্মসংজ্ঞ,
 শ্রমিক সঙ্ঘ
 transaction কাববাব
 treasury কোষ
 treaty সন্ধি
 tribe জাতি সম্ভ্রম
 trust সঙ্ঘ
 unanimous সর্বসম্মত, একমত
 usurer হতধোব
 vested interest প্রতিষ্ঠিত স্বার্থ,
 বিনিমুক্ত স্বার্থ
 wages বেতন, মজুরি

war যুদ্ধ, বিগ্রহ
warehouse গুদাম
wealth সম্পত্তি, ধন

wholesale পাইকারী
workshop কারখানা

মানসবিজ্ঞান, Mental Science : দর্শন, Philosophy : বিবিধ Miscellaneous

aberration অপচাৰ, বিৰূপ
ability সামৰ্থ্য, ক্ষমতা
absolute কেবল, পৰম, শুদ্ধ
abstinence সংযম, উপবাস
abstraction প্রত্যাহার, বিয়োজন
abstruse নিগূঢ়, গুহ্য
absurd অসঙ্গত
accessory আনুষঙ্গিক
accident উপপাত, accidental আপাতিক
acquired অর্জিত
acquisition অর্জন
action ক্রিয়া, impulsive—আবেগজ, ins-
tinctive—সাহজিক, voluntary—
ঐচ্ছিক, involuntary—অনৈচ্ছিক,
reflex—পৰাবর্তক, sensori motor—
সংবেদনজ, ideo-motor—ভাবজ,
automatic—স্বয়ং
active কৰ্ম্মবৃত্ত, activity কৰ্ম্মবৃত্তি
adaptation অভিযোজন, অনুকূলন,
adjunct অনুবন্ধ
adventitious নৈমিত্তিক
advocate অধিবক্তা
aesthetic কাস্ত্র। aesthetics কাস্ত্রবিজ্ঞা
aetiology নিদান
after-image অনুবেদন
aggregate সমূহ
agreement অধৰ
agnosticism অজ্ঞেয়তাবাদ
all-pervading সৰ্বব্যাপী, বিত্ত

altercation বিতণ্ডা
alter-ego ইতৰ আত্মা
alternative বিকল্প
altruism পরার্থবাদ, পরার্থিতা
ambiguous সন্দিগ্ধ, ব্যামিশ্র
ambivalence উভবল, ambivalent
উভবলী
amnesia অস্মার
ampullar sensation দিগ্বেদন
anaesthesia আবেদন
analogous অনুরূপক, সদৃশ
analogy সাদৃশ্য, উপমান
analysis বিশ্লেষণ
anomalous অনিয়মিত, ব্যতিক্রান্ত, ano-
maly ব্যতিক্রম
anthropology নৃতত্ত্ব, নৰবিজ্ঞা
anthropomorphism নৰত্বাৰোপ
anticipation অগ্রজ্ঞান
antipathy ঘেব, বিৰোধ
anxiety উৎকণ্ঠা
apathy অবতি, উদাসীনতা
aphorism সূত্র
apotheosis দেৱত্বাৰোপ
apparent স্পষ্ট, স্পষ্ট
application উপযোগ, প্রয়োগ
appreciation গুণগ্রহণ, গুণমাননা
apprehension আশঙ্কা
archaeology প্রত্নতত্ত্ব
archetype আদিকণ

continuity অমুবর্তন, অনবচ্ছেদ
 contrary বিপরীত
 controversy বিবাদ
 conversion রূপান্তর
 corporation সঙ্ঘ
 correlation অমুবন্ধ
 counterpart প্রতিকৃপ
 craving ইচ্ছা, স্পৃহা
 culture কৃষ্টি, সংস্কৃতি, অমুনীলন
 day-dreaming দিব্যাব্ধ
 decadence অবক্ষয়
 decaying জবিক্স
 deduction অববোহ, অমুনান
 definition নির্বচন, পৰিভাষা, defined
 degenerate অপজাত, degeneration
 deism ঈশববাদ
 delusion জ্ঞান্টি
 demensia বুদ্ধিজংশ
 demonstration উপপাদন
 demoralization নীতিজংশ
 denomination সংজ্ঞা, denominator
 denotation ব্যত্যর্থ, বিশেষাভিধান
 depreciation গুণাপকর্ষ, গুণক্ষয়, অবচয়
 design অভিপ্রায়, উদ্দেশ্য, পৰিকল্পনা
 desire কামনা
 despair নৈবাশ
 despondency নির্বেদ
 destiny নিয়তি
 determinant নির্ধাবক
 deviation ব্যত্যয়
 diagnosis নিদান
 dilemma উত্তয়সঙ্কট
 direct সাক্ষাৎ, অপবোহ
 discipline বিনয়
 discovery আবিষ্কার, অপাবরণ
 displacement অভিক্রান্তি

disquisition নিবন্ধ
 disappointed মনোহত
 dissociation বিবন্ধ
 divine দিব্য, ঐশ
 doctrine মত, বাদ
 dualism বৈতবাদ
 effect কল, কার্য
 effeminacy স্রৈণতা, স্রীভাব, effeminate
 effluent বহির্বাহী
 efficacy সাধকতা, সামর্থ্য
 effort প্রবল
 ego অহম, egoism, egotism অহঙ্কার,
 element মূল, বীজ, মূলপদার্থ
 elimination অপনয়ন
 emotion উপহতি, ভাব, মনোব্রিকাণ
 endurance তিতিক্ষা
 energy শক্তি
 enquiry জিজ্ঞাসা, পৃচ্ছা
 entity সত্তা, সত্ত্ব
 environment প্রতিবেশ, পৰিবেষ্টন
 envy ঈর্ষা, অমুয়া, মৎসব
 equilibrium সাম্য, সাম্যাবস্থা
 equivalence সমানার্থতা
 eternal শাশ্বত, নিত্য, চিহ্নন্তন
 ether আকাশ
 ethics নীতিশাস্ত্র
 ethnology নৃকুলবিজ্ঞা
 etiology নিদানবিজ্ঞা
 etymology নিকন্ত
 event ঘটনা
 evident ব্যক্ত
 evolution বিবর্তন
 excitement উত্তেজনা
 expectation প্রত্যাশা
 expediency উপযুক্তি
 fact উপপত্তি, দৃষ্টিসিদ্ধি
 factitious কৃত্রিম

faculty শক্তি
 fallacy হেতুভাঙ্গ, ভ্রমাত্মক বুদ্ধি
 fanaticism ধৰ্মোন্মাদ
 fate ভবিষ্যত
 fatigue ক্লান্তি, শ্রান্তি
 feeling অনুভূতি, অনুভব
 field ক্ষেত্র
 fine art সুকুমারকলা
 finite সান্ত্ব, সীমিত, পরিমিত
 fixt বোণা
 fixation সংবন্ধন
 form আকার, প্রকার formal প্রকারক,
 formality নিষ্ঠাচার
 fortuitous আকস্মিক
 function বৃত্তি, ধর্ম
 fundamental প্রধান, মৌলিক
 general সাধাণ্ড, সাধাৰণ
 generic জাতীয়
 generosity উদারতা
 genius প্রতিভা
 genus জাতি
 habit অভ্যাস
 hallucination মায়, ভ্রম
 hate ঘেব
 heterogeneous বিবিধজাতিক
 homogeneous সমজাতিক
 hypnosis, hypnotism সংবেশন
 hypothesis অনুমান
 idea ভাব
 ideal আদৰ্শ [fication একাত্মীকৰণ
 identity একত্ব, ঐক্যাত্মা, একাত্মা, identi-
 illusion অধ্যাস, মায়
 image প্রতিরূপ, প্রতিমা
 imagination কল্পনা
 immediate অব্যবহিত, সাক্ষাৎ
 immolation বলি
 impulse আবেগ
 imputation আৰোপ, অভিযোগ
 incarnation অবতার

incidental প্রাসঙ্গিক
 incompatible বিরুদ্ধ
 inconsistent অসঙ্গত
 indefinite অনির্দিষ্ট, অনিশ্চিত
 independence অনপেক্ষতা, স্বাভাৱ্য
 indicative হৃচক
 individual ব্যক্তি, পৃথগাত্মা
 induction আৰোহ
 inertia নিষ্কেষ্টতা, জাডা
 inference অনুমান
 inferior অপৰ, নম
 infinite অনন্ত, অনীম
 influence প্রভাব
 innate সহজাত, সহজ
 inner আন্তৰ
 instinct সহজ প্রবৃত্তি
 instrumentality কৰণতা
 intellect বুদ্ধি
 introspection অন্তর্দর্শন, অন্তর্দৃষ্টি
 intuition স্বজ্ঞা
 inversion বিপর্যয়
 irrelevant অপ্ৰাসঙ্গিক
 jealousy ঈর্ষা, অনুন্ন
 judgment বিচার, সিদ্ধান্ত
 juxtaposition সন্নিধি, সন্নিবন্ধ
 localization নির্দেশ
 logic তর্কশাস্ত্র, জ্ঞায়
 logos শব্দতত্ত্ব
 longing অনুকাঙ্ক্ষা
 lust কাম
 luxury বিলাস
 magic বাহু
 major প্রধান, গুরু
 manifest ব্যক্ত
 material ভৌতিক, material cause
 সম্ভাবনিকাবণ, উপাদানকাবণ
 materialism জড়বাদ, বৈহাদবাদ
 mean মধ্যম
 meditation ধ্যান

memory স্মৃতি
 mentality মানসতা
 mental science মানসবিজ্ঞান [অধ্যাত্মবিজ্ঞা]
 metaphysical আধ্যাত্মিক । metaphysics
 method ক্রম
 mind মন
 minor অপ্রধান, লঘু
 monism অদ্বৈতবাদ
 moral ধৰ্ম, নৈতিক । morals আচার
 morbid ব্যাধিত
 misogynist স্ত্রীদ্বেষী
 mythology পুৰাণ
 narcissism স্বকাম
 normal প্রকৃতিস্থ
 notion প্রত্যয়
 object বিষয়
 observation নিৰীক্ষা, অবলোক, সমীক্ষা
 observationism ঈক্ষণকাম
 obsession আবেশ
 obversion প্রতিবর্তন
 omnipotent সৰ্বশক্তিমান
 omnipresent সৰ্বব্যাপী, বিতু
 optional ঐচ্ছিক
 organ অঙ্গ, অবয়ব
 origin উৎপত্তি, প্রভব
 outer বাহ্য
 pain (sensation) ব্যথা, (feeling) ছুঃখ
 pantheism সৰ্বেশ্বরবাদ
 paradox কুট
 parallelism সহচাৰ, সহচাৰবাদ
 passive ভোগবৃত্ত । passivity ভোগবৃত্তি
 perception প্রত্যক্ষ, প্রত্যক্ষীকরণ
 period কাল, পর্যায়, নিয়তকাল । periodic
 পর্যায়ক । নিয়তকালিক, পর্যাবৃত্ত,
 পর্যাবর্তক । periodicity পর্যাবৃত্তি
 permutation পরিবর্তন
 personality ব্যক্তিত্ব
 personification ব্যক্তীকরণ
 phase দশা

phobia আতঙ্ক
 physical phenomenon ভৌতিক ব্যাপার
 postulate অভ্যুপগম
 practice সাধন
 precocity অকালগকতা, বালপ্রৌঢ়ি
 projection প্রক্ষেপণ
 propensity প্রবণতা
 propitiation প্রসাদন
 psycho-analysis মনঃসমীক্ষণ [মনোবিৎ
 psychology মনোবিজ্ঞা । psychologist
 rationalization রুক্তান্ত্যাস
 reaction প্রতিক্রিয়া [reality সত্তা
 real বাস্তব, স্বার্থ । realism বস্তুবাস্তববাদ,
 reason বুদ্ধি, প্রজ্ঞা, হেতু
 receptive গ্রহকম
 reciprocal পরস্পর, অভ্যন্ত, ইতবেতৎ
 recognition প্রত্যভিজ্ঞা •
 recollection অনুস্মরণ
 reconciliation সমন্বয়
 reflex পরাবর্তক, প্রতিক্রিয়াত্মক
 regression প্রত্যাবৃত্ত
 relative আপেক্ষিক, সাপেক্ষ । relativity
 আপেক্ষিকতা, সাপেক্ষতা
 repetition অনুলাপ
 repression অবদমন
 reproduction প্রজনন
 resistance বাধা, প্রতিবন্ধ
 retention ধারণ
 rhythm ছন্দ
 sacrament সংস্কার
 sanctimonious ধৰ্ম্মজ্ঞী
 school সঙ্গ্রহাণ্ড
 self আত্মা
 self-contempt স্বাবমাননা
 self-evident স্বতঃপ্রমাণ
 sensation সংবেদন, বোধ
 sense জ্ঞানেন্দ্রিয় । sense organ ইন্দ্রিয়হা
 sensitive সংবেদ্য, সাক্ষোভ্য
 sentiment মন

simultaneous তৎকালিক,	tautology পুনরাবৃত্তি (উদ্দেশ্যবাহ)
simultaneousness তৎকাল্য	teleology মীমাংসা, হেতুবিজ্ঞা, নিমিত্তবাদ.
somnambulism স্বপ্নচাষিতা	temperament প্রকৃতি
space দেশ	temptation প্রলোভন
species উপজাতি	tendency প্রবণতা
spontaneity স্বাভাবিকতা, স্বতঃস্ফূর্তি	term শব্দ
sex লিঙ্গ। sexology কামবিজ্ঞা। sexual	theism ঈশ্বরবাদ
বোন, কামজ, লৈঙ্গিক। sexuality	theorem উপপাদ্য
কামিতা, বোনতা, কামধর্ম।	theory মত, বাদ
smell স্রাব	thinking চিন্তন
stimulus উদ্দীপক	thought চিন্তা
subconscious আন্তর্জ্ঞানিক। the sub-	tint আভা
conscious আন্তর্জ্ঞান, প্রত্যক্ষ।	trance সর্বাধি
subject বিষয়ী, subjective আন্তর্গত,	transference আবোণ
sublimation উৎসর্গিত	type সামান্যরূপ, সামান্যরূপ [নির্জ্ঞান
syllogism 'জ্ঞান, অনুমানবাক্য।	unconscious অজ্ঞান। the unconscious
symbol প্রতীক। symbolism প্রতীকতা	universal সার্বিক, সর্বগত
sympathy সমবেদন, সহানুভূতি	unstable অপ্রতিষ্ঠ
synthesis সংশ্লেষণ, সমানাদিকরণ	utility উপযোগ
taboo নিষিদ্ধ	utopia বাসবাজ্য
taste আস্বাদন	will সঙ্কল্প
	wish ইচ্ছা